

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTCOMUNISTĂ

XXII-A
2009

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cronologia vieții literare românești : perioada
postcomunistă / coord.: Eugen Simion. - București :
Editura Muzeul Literaturii Române, 2014-
vol.

Vol. 22 : 2009/ Marija Nenadić Žurka ; coord. red.:
Lucian Chișu. - 2023. - ISBN 978-973-167-679-1

I. Nenadić Žurka, Marija
II. Simion, Eugen (coord.)
III. Chișu, Lucian (coord.)

821.135.1.09

Tehnoredactor: Mihăiță Stroe
Coperta: Mircea Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Marija NENADIĆ ŽURKA

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTCOMUNISTĂ

XXII-A
2009

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2023

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Cronologia vieții literare românești (2009, volumul XXII A și B) cuprinde informații, note și scurte citate pe teme literare, culturale și parțial social-politice din presa anului respectiv. Au fost procesate articole din 29 publicații și suplimente, respectându-se forma concentrică a listei inițial propuse. Publicațiile indispensabile, considerate nucleul cercetării au fost: „România literară”, „Observator cultural”, „Cultura”, „Apostrof”, „Caiete critice” și „Adevărul literar și artistic”. Următorul „cerc” cuprinde, de asemenea, reviste și publicații de interes cultural major: „Contrafort”, „Dilema Veche”, „Revista 22” cu suplimentul „Bucureștiul cultural”, „Cuvântul”, „Convorbiri literare”, „Contemporanul – Ideea europeană”, „Steaua”, „Luceafărul de dimineată”, „Viața românească” și „Vatra”. Al treilea „inel” se referă la acele publicații care pot completa informațiile totalizate în primele două sfere de interes: „Acolada”, „Ateneu”, „Contrapunct”, „Orizont”, „Poesis”, „Tribuna”, „Tomis”. La această listă inițială, pentru anul 2009, au mai fost adăugate publicațiile: „Idei în dialog”, „Noua literatură”, „Cronica”, „Dilemateca”, cotidianul „Adevărul” și „Suplimentul de cultură”.

Cronologia vieții literare românești (2020-2021), din care face parte cercetarea de față, a fost începută în timpul pandemiei Covid-19, fapt ce a creat grave probleme în documentarea și desfășurarea cercetării. În perioada de *lockdown*, s-a apelat la variantele digitale ale publicațiilor, acolo unde ele au fost puse la dispoziția celor interesați. Colecțiile de presă din bibliotecile bucureștene au fost consultate atunci când acest lucru a fost posibil și, apoi, după anii pandemiei. Perioada respectivă, de doi ani, a scos la iveală impedimentul, în continuare perpetuat, că digitalizarea presei se află în întârziere, ca și faptul că, în ceea ce privește arhivarea revistelor literare și culturale românești, nici aceasta nu poate fi încheiată din cauza colecțiilor incomplete, cu numere lipsă.

Din păcate, două publicații nu au fost găsite integral nici în mediul *on-line* nici în fondurile bibliotecilor; astfel, lipsesc două numere din revista „Tribuna” (numerele 160 și 166) și un număr din „Poesis” (215-216-217). Revista „Contrafort” a fost lucrată în totalitate pe baza arhivei *on-line* pe anul 2009, fiindcă lipsește din colecțiile bibliotecilor. Cercetarea noastră dezvăluie în mod direct necesitatea existenței unui suport clasic, pe hârtie, și, în paralel, avantajele, dar și dezavantajele digitalizării. Așa cum se prezintă, *Cronologia vieții literare românești* (2009) scoate în evidență cele mai relevante teme și evenimente din presă culturală. Nu ne îndoim că, prin consultarea paginilor ei, cercetătorii, specialiștii în literatura contemporană, doctoranzii, masteranzii și studenții de la *Litere*, vor aprecia acest efort.

Revenind la anul 2009, el se prezintă ca unul foarte complex și ofertant. Pornind de la marcarea celor 20 de ani de la Revoluția din decembrie 1989, până la Premiul Nobel obținut de Herta Müller, anul literar 2009 a avut parte de multe evenimente, dezbateri, polemici și anchete care au influențat viața literară și culturală a României. Dintre acestea, le menționăm doar pe cele mai răsunătoare.

Deși apărute în 2008, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură* de Nicolae Manolescu și *Iluziile literaturii române*, volumul scris de Eugen Negrici, au generat în spațiul public dezbateri, polemici și discuții focalizate asupra conceptului de *istorie literară*, readucând în atenție funcționalitatea în contextul contemporan a unor astfel de lucrări ample, asemănătoare *Istoriei* lui G. Călinescu.

În aceleași timp, discuția despre *douămiiști*, a prilejuit mai multor publicații organizarea de mese rotunde și/ sau anchete despre această nouă generație literară.

Imaginea „poetului național” și felul în care trebuie citit și analizat Eminescu, precum și polarizări de opinii în privința *Caietelor Eminescu*, proiectul imaginat de Perpessicius, ulterior de Constantin Noica, finalizat de Eugen Simion, captează atenția generală. Este marcat și centenarul Eugen Ionescu.

Complexul lipsei unui Premiul Nobel în literatura română, declanșat de premiera Hertei Müller, a deschis calea multor comentarii pe marginea operei acesteia și a trecutului ei, din România. Anul 2009 a fost marcat de dispariția lui Grigore Vieru, Constantin Ciopraga, Marin Mincu, Matei Călinescu și Petre Stoica.

Cei 20 de ani de la Revoluție scot din nou în prim plan chestiunea colaboraționismului, dosarele CNSAS și viața scriitorilor din perioada comunistă. Se publică jurnale, memorii și romane pe această temă: *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, *Memoriile* lui Valeriu Anania sau *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănulescu, de pildă. O altă temă des reluată privește poziția omului de litere în viața politică, atunci și acum. Atât România, cât și în Republica Moldova aflându-se într-un an electoral, luptele dintre politicieni și partidele lor s-au extins și în viața literară, exemplul cel mai edificator fiind ilustrat de sintagma „intelectualii lui Băsescu”.

În principiu, informațiile literare din anul 2009 nu sunt exhaustive, lucru de altfel imposibil, dar le compensează faptul că selecția noastră a urmat calea reprezentativității lor, cu intenția deja mărturisită, de a pune la dispoziție cititorilor, viitorilor cercetători, o gamă cât mai largă a temelor, tematicilor și evenimentelor din acest an.

Documentarea, selectarea, sintetizarea și redactarea materialului, precum și indicele de nume aparțin autoarei acestor două volume.

Marija Nenadić Žurka

IANUARIE

1 ianuarie

● [„Tribuna”, nr. 152, anul VIII, serie nouă; Revistă de cultură, publicație bilunară care apare sub egida Consiliului Județean Cluj, format A4, nr. de pagini: 36; Director fondator: Ioan Slavici (1884); Consiliul consultativ al redacției: Diana Adamek, Mihai Bărbulescu, Aurel Codoban, Ion Cristofor, Marius Jucan, Virgil Mihaiu, Ion Mureșan, Mircea Muthu, Ovidiu Pecican, Petru Poantă, Ioan-Aurel Pop, Ion Pop, Ioan Sbârciu, Radu Țuculescu, Alexandru Vlad; Redacția: Maxim Danciu (redactor-șef), Ovidiu Petca (secretar tehnic de redacție), Ioan-Pavel Azap, Claudiu Groza, Ștefan Manasia, Oana Pughineanu, Nicolae Sucală-Cuc, Aurica Tothăzan] În primul editorial al anului Ovidiu Pecican scrie despre *Studii americane la Cluj*: „După o perioadă de excepționalism american, numeroase contribuții au intervenit în domeniu, în deceniile 7 și 8 ale sec. al XX-lea, pentru a critica tendința mesianistă de a vedea în SUA un destin istoric ieșit din comun și dotat cu o misiune specială, deși politica americană pare să încurajeze, astăzi mai mult ca oricând o asemenea interpretare. În epoca hegemonismului unipolar tentațiile mesianice pot fi descoperite inclusiv în discursurile prezidențiale. Dezvoltarea instituțională a studiilor americane a evidențiat însă, în ultima vreme, nu doar o temperare teoretică și critic argumentată a acestor tendințe, ci și o deschidere multidisciplinară tot mai amplă, întrucât ele încorporează studiul economiei, istoriei, literaturii, artelor, al mediilor de comunicare, al filmului, studiilor urbane, feministe, al culturii din SUA”. ■ Revista publică și dosarul *Studiile americane la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj*. Textele semnează Marius Jucan (*Recitind Despre democrație în America de Alexis de Tocqueville sau câteva remarci despre pasiunea civică*), Doina Micu (*Separarea puterilor în stat și constituționalitatea legilor în SUA*), Gabriel G. Gherasim (*Problema libertății și responsabilității în filosofia americană a acțiunii*). ■ În revistă sunt semnalate două *Cărți în actualitate*: □ Margareta Petruț prezintă *Dicționarul, angliștii și globalizarea*, apărut la editura Tribuna cu titlul *Dicționar de angliști și americaniști români*, de Virgil Stanciu: „Avem și explicația absenței unor nume foarte cunoscute, despre care n-a putut fi însă găsită suficientă informație. Cum domeniul este încă în expansiune, o a doua ediție a dicționarului devine necesară, pentru a avea șansa unei reprezentări mai complete [sic!] a ceea ce s-a realizat dar și a identificării unor tendințe. O viitoare ediție ar câștiga și printr-o prezentare mai flexibilă în materie de format și mai atrăgătoare pentru utilizatori”. □ Textul *Dialoguri exemplare*, de Monica Meruțiu, se referă la volumul lui Andrei Marga, *Dialoguri*, Presa Universitară Clujeană,

2008: „Lansând întrebări de mare profunzime și abordând problematici complexe de strictă actualitate, incitantul volum *Dialoguri* se constituie într-o veritabilă explorare filosofică a societății vii și dinamice în care trăim”. ■ Cu subtitlul *Izvoare paratextuale*, Șerban Axinte prezintă, în secțiunea *Comentarii*, prima parte din *Teoria romanului la Dimitrie Cantemir*. ■ La rubrica *Ordinea din zi* Ion Pop se întreabă *Începe încă un an. – Nou?*: „Anul în care intrăm este, să notăm bine, al douăzecilea de la Revoluție, timp nu mai scurt decât ceea ce numim, pentru secolul trecut, «epoca interbelică», ce s-a dovedit hotărâtoare în atâtea privințe pentru destinul modern al României. Fără îndoială, noile două decenii n-au trecut nici ele degeaba. Dar, prinși în ritmul cu mult mai accelerat în care se trăiește astăzi, compatrioții noștri așteaptă și o accelerare a schimbărilor, și o mai bună așezare a acestei nații în rândul lumii. S-ar cuveni”. ■ Rubrica *Dezbateri & idei* este prezentă cu două texte: □ Horia Ciurtin, *Avangardă și tradiționalism*: „Privind din punct de vedere socio-cultural această aparentă dihotomie, observăm încă din simpla ei enunțare o ipoteză firească: ambele sunt «sensibilități» definitorii ce reflectă, din punct de vedere metafizic, o nemulțumire, o silă a omului modern față de temporalitatea în care este obligat să viețuiască. Azvârlit într-o modernitate, respectiv într-o postmodernitate stearpă și lipsită de sens el încearcă o evadare din propria condiție privită ca derulare spațio-temporală continuă”. □ Lorin Ghiman, *De ce nu semnez petiția contra reducerii bugetului ICR?*: „O petiție (www.petitiononline.com/ICR/petition.html) care protestează față de reducerea bugetară ce va afecta activitățile anului viitor ale ICR a strâns în doar câteva zile aproape 1000 de semnături. Numărul semnatarilor va crește, desigur, în zilele următoare, și va transmite limpede nemulțumirea artiștilor și a oamenilor de cultură și de litere români (și străini) față de acest gest greu de calificat al Guvernului. De ce nu semnez această petiție? Ei bine, sunt foarte ocupat cu alte lucruri, mult mai importante. De pildă, mi-am înroșit ochii încercând să descopăr vreun semnatar al petiției din mediul politic, cum ar fi de exemplu un candidat la deputăție. Prea târziu, doamnelor și domnilor, dacă veți semna de aici încolo, o să vă solicit să aduceți o reparație revistei de cultură «de unde v-a venit inspirația?». Articolul se încheie cu următoarea înștiințare: „În 12 noiembrie are loc, la MNAC din București, lansarea-dezbateri a volumului *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiualea și Ovidiu Țichindeleanu, apărut la editura Cartier. În conexiune cu acest eveniment, «Observatorul cultural» va publica un dosar pe aceeași temă, una care, în ciuda aparențelor, continuă să tulbure somnul de frumusețe al societății românești postcomuniste. Promitem intervenții ulterioare asupra evoluțiilor de pe acest front înghețat al dezbaterilor publice – atât de înghețat, se bârfește, că editorii români cărora li s-a propus volumul au constatat că i-a cuprins guturaiul, și au cerut să fie învoșiți de la ora de istorie”. ■ La decesul scriitorului Michael Crichton (4 noiembrie 2008), Ing. Licu Stavri scrie despre opera romancierului, considerându-l *Un H. G. Wells al erei tehnotronice*: „Deși cărțile lui Michael

Crichton sunt tributare unui anumit schematism caracteristic literaturii populare pe care o practică, ele se vor citi și în viitor cu sufletul la gură, datorată imaginației debordante și priceperii deosebite de a crea anticipația terorii și suspansul. Prin ieșirea din scenă a lui Michael Crichton, omenirea a pierdut un *great entertainer*”.

■ În *Poemele unei călătorii amânate* Radu Țuculescu scrie despre poezia lui Vasile Dâncu, țăran din satul Runcu-Salvei: „Nimic teatral, nimic disonant, în poezia acestui veșnic neîmplinit călător, ajuns azi la vârsta de șaptezeci de ani, care își taie amintirile în felii subțiri, precum slănina pusă-n desagă pentru pauza de masă”. ■ Semnează versuri Andrei Doboș. ■ Șerban Foarță revine la rubrica sa *Emoticon* cu *Miscellanea*.

5 ianuarie

● [„Adevărul”, nr. 5744, Cotidian, format: A3, nr. de pagini 64; Redactorșef: Grigore Cartianu; secretar general de redacție: Dan Popescu; șef secție cultură: Cezar Paul-Bădescu] În secțiunea *Comentatorii Adevărului* citim *Farse literare* de Nicolae Manolescu: „Să ne amuzăm puțin la început de an. Și cum am putea-o face mai bine decât amintindu-ne de câteva farse pe care și le-au făcut scriitorii”. Sunt amintite farsele lui Nicolae Tăutu, B. P. Hasdeu, dar și farsele pe care criticul Manolescu le-a făcut lui Alex. Ștefănescu, Costache Olăreanu și Florin Mugur. Nicolae Manolescu își amintește și de perioada când a publicat împreună cu G. Dimisianu și Mircea Iorgulescu editoriale nesemnate în „România literară” (anii '70), cu citate inventate din Ceaușescu. ■ Preluând planul editorial al editurilor Polirom, Humanitas, Curtea Veche și Rao, Dan Bolcea anunță *Cele mai tari cărți care apar anul acesta*: □ *Romanul tandru al lui Pamuk*: „Editura Polirom va lansa cea mai recentă carte a lui Orhan Pamuk, *Muzeul inocenței*”. □ *O poveste despre supraviețuire*: „Editura Humanitas Fiction a pregătit romanul *Viața și vremurile lui Michael K*, distins cu Booker Prize în 1983 și Prix Femina Etranger în 1985”.

6 ianuarie

● [„Adevărul”, nr. 5745] Apare un interviu cu Ana Blandiana prin care se marchează 20 de ani de la Revoluție, interviu împărțit în două părți: □ „*Răscoalele din anii '50-'60 sunt șterse din istorie*”: „– Cum ar fi bine să se desfășoare o dezbatere despre perioada comunistă? – Ar trebui să dureze ani întregi și să aibă loc la nivelul întregii țări, să fie vie și să pună în față reprezentanții diferitelor generații care au trăit comunismul. Să fie o discuție nu numai despre trecut, ci și despre viitor. Am participat acum câteva săptămâni la o astfel de dezbatere, într-o sală arhiplină la Universitatea Complutense din Madrid, cu prilejul apariției versiunii spaniole a volumului meu *Proiecte de Trecut*. Și – în timp ce răspundeam tinerilor plini de curiozitate despre ceea ce s-a întâmplat și se întâmplă într-o țară de la celălalt capăt al Europei – nu puteam să nu mă gândesc cu tristețe că o astfel de dezbatere nu poate fi imaginată în România”. □ „*Noi aveam idei, ei aveau*

interese”: „ – *Ce fel de intelectual vă considerați: implicat, activist, public?* – Nu-mi place niciuna dintre formule. Termenul consacrat este *intelligenția*, acea parte a intelectualității careia îi pasă de ceilalți și care încearcă să gândească și să influențeze istoria prin care trece. În ceea ce mă privește, am crezut întotdeauna că acela care înțelege devine responsabil pentru ceea ce a înțeles. Sau, ca să folosesc termenii unor versuri care mă obsedau la sfârșitul anilor '80: «Pentru că sunt în stare să-nțeleg/ De tot ce înțeleg sunt vinovată». Dar în condițiile imposibilității solidarizării, protestul, ca și vinovăția, rămâneau pure abstracțiuni. Abia odată cu apariția libertății care făcea solidaritatea posibilă vinovăția ar fi devenit, în cazul neimplicării, reală. «Solidaritatea este superlativul libertății» a devenit una dintre devizele Alianței Civice”.

• [„Revista 22”, nr. 2 (1983), anul XIX; format: A3, nr. de pagini: 16; Editor: Grupul pentru Dialog Social; apare săptămânal; Redactor-șef: Rodica Palade; Redactor-șef adjunct: Armand Goșu, Andreea Pora; Grafician: Dan Perjovschi; Secretar general de redacție: Răzvan Brăileanu; Redactori: Octavian Manea, Ana Soviany, Ileana Racheru] Primul număr al anului apare ca număr dublu: 1033/22 decembrie 2008 – 1034/ 04 ianuarie 2009. ■ Steliu Lambru semnează recenzia *Umbrele trecutului*, la *Fantoma lui Gheorghiu-Dej* de Vladimir Tismăneanu, ediție revizuită și adăugită, Ed. Humanitas, 2008: „Însă ceea ce surprinde plăcut este aceeași lipsă de prejudecăți de ordin textual a lui Vladimir Tismăneanu, care, de exemplu, dă între paranteze, acolo unde este cazul, numele reale ale figurilor nomenclaturii, indicând originea lor etnică: evreiască, maghiară, bulgară, ucraineană ș. a., fără a cădea într-un absurd al generalizărilor”.

7 ianuarie

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 955, anul XVIII; Suplimentul cotidianului „Adevărul”; apare miercuri; format: A4, nr. de pagini: 16; Redactor-șef: Cezar Paul-Bădescu, senior editor: Mircea Vasilescu, redacția: Dan Bolcea, Nicoleta Zaharia, Ioana Bogdan, Dana Ionescu, Victoria Anghelescu, Cosmin Năsui] Sub titlul „*Cultura trebuie să se apere de tirania democrației*” citim un interviu cu Eugen Negrici, realizat de Victoria Anghelescu: „– *Se vorbește tot mai mult în ultima vreme la noi despre moartea criticii literare sau măcar despre dispariția criticii de întâmpinare. Situația este chiar așa sau critica și-a mutat obiectul în alte zone și în interferență cu alte genuri literare?* – Împreună cu Paul Cernat și Daniel Cristea-Enache, am lansat la târg cartea Simonei Sora, *Regăsirea intimității*. M-am simțit foarte bine alături de cei trei și dintr-o dată am înțeles că schimbul de ștafetă a avut loc. La marile reviste din București și din provincie fac critică de întâmpinare numeroși tineri promițători, catedrele de literatură și de teorie literară din țară debordează de inteligențe. Sigur că în noile condiții media, specia se mulează, obligată să-și probeze proteismul. A murit doar gloria ei de vremuri grele, când printr-un complex de împrejurări politice și culturale, vocea unui singur critic (Manolescu în speță) putea zdrobi

sau înălța cariere. Odrăslirea de critici de întâmpinare nu a încetat după Revoluție și pentru că fiecare dintre ei, toți, de fapt, visăm o astfel de putere. Căci ce altceva este critica decât voință de putere? [...] – *Este Premiul Nobel una dintre iluziile pierdute ale literaturii române?* – Pentru români, Premiul Nobel e o obsesie și, dacă stau să mă gândesc ce nume au fost alese în ultimii ani, aş zice că e o obsesie idioată. Bine ar fi ca noi să ne facem în tăcere temele, să nu ocolim mizele majore și să așteptăm conjuncturile favorabile întrucât numai ele au motivat juriile. Și la urma urmei să facem literatură, întrucât asta e problema reală a momentului. Astăzi nu putem conta pe o producție literară suficient de bogată pentru a putea aștepta să intre în funcție legea numerelor mari. Pur și simplu ne lipsește humusul literaturii, zona aceea aparent măloasă din care se ivesc surprizele”. ■ Marius Chivu semnează *Secul și dumnezeu*, o cronică la volumul *Cristos versus Arizona* de Camilo José Cela, traducere de Mona Țepeneag, Ed. Polirom, 2008: „Poem al exceselor distructive și al degradării umane, al amoralității vieții și al violenței naturale a morții, al deșertăciunii dar și al speranței Mântuirii, *Cristos versus Arizona* este, din păcate, în această variantă de traducere, un roman «castrat»”. ■ La rubrica *Nu ratați* Ioana Bogdan □ recomandă *Inimi la Beijing*, Colecția Gazeta: „Volumul semnat de Luminița Paul, Cătălin Tolontan, Marian Ursescu, Cristi Preda este o carte-documentar despre viața sportivilor care au fost prezenți la Olimpiada de la Beijing. Camera obiectivului urmărește îndeaproape, de la luptele interioare dintr-un om - cu tristețile și bucuriile lui - până la luptele la scenă deschisă, din centrul arenei”. □ *De ratat* este romanul lui Dan Sociu, *Urbancolia*, Ed. Polirom: „Secvențe plictisitoare, înviorate când și când de vreun cuvânt mai tare - o tehnică deja răsuflată. «E greu să uiți, oricât de mult ai bea, o pereche de picioare atât de frumoase. Prelungi și strălucitoare, ca șarpele de cristal pe care-l ținea mama pe televizor. Îmi lucise în ochi toată noaptea în timp ce mi-o frecam». Într-adevăr, e greu să uiți, oricât de mult ai bea. Sau «vrea», dar autorului îi lipsește deocamdată voința de a scrie un roman”. ■ Suntem informați, *Pe scurt*: □ *Londra. O enciclopedie Harry Potter în librării*: „O carte care se bazează pe seria *Harry Potter* va apărea în librăriile din Marea Britanie. Enciclopedia este scrisă de un fan al seriei, Steve Vander Ark, și publicată de Editura RDR Books. Deoarece au fost acuzați de «denaturarea personajului», Steve Vander Ark și Editura RDR Books lucrează în prezent la noua versiune a lucrării”. □ *Washington. Donald Westlake s-a stins din viață*: „Scriitorul Donald Westlake, unul dintre cei mai prolifici autori americani de romane polițiste, nominalizat la Oscar. a murit, pe 1 ianuarie, la vârsta de 75 de ani. Scriitorul a decedat în urma unei crize cardiace, în timpul mesei de Revelion. Aproximativ 15 romane ale autorului au fost adaptate pentru cinema, printre cele mai cunoscute ecranizări numărându-se *The Hot Rock*, cu Robert Redford (1972), și *După fapta și răsplată/ Payback*, cu Mel Gibson (1999)”. ■ Câteva fragmente din *Interviu cu scriitorul Cezar Petrescu*, (realizat de Mihail Sebastian) despre *Literatură și jurnalism* sunt redată din «Adevărul literar și artistic», 1937.

8 ianuarie

• [„Cultura”, nr. 1 (205), serie nouă, anul IV; săptămânal editat de Media Casa Press S.R.L., parte a Trustului INTACT și Fundația Culturală Română; nr. de pagini: 32, format: A3; Redactor șef: Augustin Buzura, redactor-șef adjunct: Angela Martin, secretar general de redacție: Cristina Rusiecki, redactorii: Cătălin D. Constantin, Daniel Cristea-Enache, Teodora Dumitru, Mihai Iovănel, Cornelia Maria Savu, Cătălin Sturza, Andrei Terian] Primul număr se deschide cu *Editorial*, intitulat *Crize și crizați*, semnat de Augustin Buzura: „Am intrat, iată, în ultimul an din cei douăzeci pomeniți de «oracolul din Dămăroaia». Se vede limpede că n-a avut dreptate. Din păcate, vor mai trece încă niște ani, destul de mulți, până vom ajunge unde ar fi trebuit să fim acum. Începem, așadar, anul exact cum l-am și sfârșit: în plină demagogie. O colecție de promisiuni și justificări pe care orice gazetar ar fi putut s-o scrie pe colțul mesei, între două cafele, s-ar chema program de guvernare”. □ În secțiunea *Cultura literară* Constantin Trandafir (*Critica mehenghe*) comentează stilul critic al lui Al. Cistelean: „La fel ca Gheorghe Grigurcu, pe lângă poezie, Al. Cistelean se preocupă și de critică, de cărți și portrete ale criticilor, de la Adrian Marino (teoria), la criticii și istoricii literari de prim rang, până la Sanda Cordoș, adicătelea cei mai apropiați profesioniști ai cititului, în timp și empatic. Nu se știe dacă axiologic au de câștigat, dar interpretările sunt vioaie și amabile”. La final, autorul textului anunță: „Asupra celei mai noi cărți a lui Al. Cistelean, *Diacritice*, se cuvine zăbavă cu altă ocazie”. ■ Alex Goldiș comentează *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Paralela 45, 2008 (*Istoria a-critică a literaturii române*): „Nu-i de mirare, așadar, că *Istoria critică a literaturii române* a fost mai așteptată chiar decât cea a lui Călinescu, dacă ne gândim că istoricul interbelic nu se bucura nici pe departe de reputația manolesciană în momentul publicării impresionantului tom. Pentru a putea furniza vizibil – adică vizual – o alternativă reală la canonul călinescian, Manolescu pune pe masă un op la fel de voluminos și de monumental ca cel al maestrului. Din păcate, din punct de vedere al «condițiunii materiale», cartea nu e la fel de rezistentă ca cea a criticului interbelic. Paralela 45 dă dovadă de neprofesionalism atât prin editare (textul e doldora de greșeli), cât și prin legare, căci volumul nu rezistă la o lectură, cât de pașnică, de la un capăt la celalalt”. Concluzia: „Frumoasă și instructivă în multe părți, *Istoria critică a literaturii române* ratează, prin neglijență și prin permanenta schimbare de optică și de mize, tocmai perioada pe care Nicolae Manolescu a consacrat-o, de-a lungul a trei decenii, în calitate de critic literar. Absența perspectivei istorice, dar și a criteriilor clare de evaluare, face ca metamorfoza pe care o așteptam cu toții să nu se producă. Manolescu rămâne doar cronicarul numărul unu al literaturii postbelice, nu și istoricul ei literar gata s-o consacre definitiv”. ■ Rodica Grigore scrie despre *Mihail Bulgakov. Adevărul artei*, semnalând apariția cărții *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, traducere și prefată de Ion Covaci, postfață de Ion Vartic, Ed. Humanitas, 2007: „Dincolo

de faptul că abordează dintr-o perspectivă cu totul nouă consacratul mit faustic, dincolo de evidentul impuls ludic și parodic care-l străbate, de la un capăt la altul, paginile, dincolo chiar de numeroasele interpretări figurale sau livrești pe care le poate determina, romanul *Maestrul și Margareta* al lui Mihail Bulgakov are marele - și rarul - dar de a vorbi realmente convingător despre artă și adevărul artei, dar și despre rolul și locul artistului în societate”. ■ Sub titlul *Maestrul și marioneta* George Neagoe recenzează *Floarea de menghină* de Svetlana Cârstea, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Floarea de menghină* rămâne un debut inegal al unei scriitoare inteligente și lucide, cu o teribilă capacitate de a fi atât maestrul păpușar, cât și marionetă, într-un scenariu în patru acte”. ■ În prima parte a textului *O revistă la judecata urmașilor*, Constantin Coroiu, prezintă analitic cele 53 de numere ale revistei „Jurnalul literar”, a lui G. Călinescu, editate la Iași. ■ George Popescu publică *Un moderator cultural cu impact creativ*, articol referitor la monografia lui Nicolae Marinescu și *Revista Mozaicul. Modernitatea tradiției*, Editura Aius, 2008, considerând că acest volum propune „un fel de «dosar» al întregii aventuri ce-a prezidat apariția, lunară, timp de zece ani, a noii serii, cu detalii, uneori picante, alteori demne de reținut în perspectiva istoriei literare”. ■ În serialul *Dicționar Caragiale* Gelu Negrea scrie despre *Mișu Zamfirescu*. ■ În secțiunea *Cultura istoriei* Dan Berindei semnalează lucrarea Dorinei Rusu, *Patrimoniul Academiei Române. Donatori și donații 1860-1948*, Ed. Academiei Române, 2008. ■ Mihai Iovănel inițiază ancheta *Top literar 2008*. Răspund: □ Cristina Balinte: „**(I) Fiction:** 1. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom 2. Doina Ruști, *Fantoma din moară*, Editura Polirom 3. Bogdan Suceavă, *Vincent nemuritorul*, Curtea Veche Publishing; **(II) Nonfiction (memorii, jurnale, biografii, interviuri & co):** 1. Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom 2. Vladimir Ghika, *Fratelui meu din exil. Epoca stalinistă în România în scrisorile Monseniorului Vladimir Ghika - prinț, preot și martir*, ediție bilingvă, traducere de Emanuel Cosmovici, Mihaela Cosmovici, Ana Boariu, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș 3. Dan Grigorescu, *Drumuri printre amintiri*, Editura Enciclopedică; **(III) Poezie:** 1. Svetlana Cârstea, *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească 2. Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească; **(IV) Critică și Istorie literară:** 1. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 2. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească; **(V) Eseu:** 1. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze. Comunicări și eseuri de teorie literară și studii culturale*, Editura Polirom 2. Dan Horia Mazilu, *Văduvele sau despre istorie la feminin*, Editura Polirom 3. Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Curtea Veche Publishing; **(VI) Publicistică:** 1. Dan C. Mihăilescu, *Ideii cu zimți*, Editura Humanitas 2. Liviu Grăsoiu, *Voiculesciana*, Editura Nouă, București; **(VII) Ediții critice, antologii:** 1. Seria de autor Nicolae Steinhardt, vol. I-V, Editura Polirom: *Jurnalul fericirii*, ediție îngrijită, studiu introductiv, repere biobibliografice și indice de Virgil Bulat, note de Virgil Bulat și Viorel Ciomoș [sic!], *În genul... tinerilor*, ediție îngrijită,

note, studiu introductiv, referințe critice și indicii de George Ardeleanu; *Dăruind vei dobândi. Cuvinte de credință*, ediție îngrijită, note, studiu introductiv și referințe critice de Ștefan Iloaie; *Articole burgheze*, ediție îngrijită, adnotări, cronologie și indice de Viorica Nișcov, studiu introductiv de Nicolae Mecu; *Principiile clasice și noile tendințe ale dreptului constituțional*, ediție îngrijită, note, studiu introductiv, referințe critice și indici de Florian Roatiș. 2. Ștefan Agopian, *Opere*, vol. 1, prefată de Eugen Negrici, Editura Polirom 3. G. Călinescu, *Opere. Publicistică*, vol. V-VI, ediție coordonată de Nicolae Mecu, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București; **(VIII) Debut:** Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească; **(IX) Evenimente culturale:** 1. Conferința internațională «National Literatures in the Age of Globalization. The Issue of the Canon», București, 31 octombrie – 1 noiembrie 2008. 2. Colocviul tinerilor scriitori, Iași, 30 mai – 1 iunie 2008. 3. Colocviul «G. Călinescu față cu noua critică literară», București, 22 martie 2008; **(X) Cea mai proastă carte a anului:** 1. Mircea Eliade, *File despre Nae Ionescu*, crestomație de Gabriel Stănescu, Criterion Publishing, București (genul de carte scoasă pe piață la păcălit finanțele cititorilor, după strategia: se ia o poză mai puțin cunoscută, de arhivă, pentru coperta I; se alege un titlu insinuând un conținut măcar parțial inedit, pe un subiect încă fascinant. În fond, îndosărierea unui maldăr de fragmentări din *Romanul adolescentului miop*, *Roza vânturilor*, *Încercarea labirintului*, *Memoriile lui Eliade*, *Jurnalul portughez* ș. cl. O comoară a științei prescurtării literaturii, o editare nesperioasă și comercială); 2. Marius Oprea, *America! America!*, Editura Cartea Românească, București (cum Securitatea nu e C.I.A., nici această poezie nu trece de stadiul mediocrității scăldate în nehotărâri tematice și expresii nefericite, vibrând de o ilaritate crasă în atmosferă nevrotică: «Dar transpirația își poate schimba mirosul/ și găsesc uimit că mătreaua îmi poate prilejui/ acest vers»). 3. Radu Paraschivescu, *Cu inima smulsă din piept*, Editura Humanitas, București (autorul poate mai mult decât să adapteze pe românește, într-o povestioară de citit printre ațipeli pe plajă, o intrigă pasională lusitană. *Râsul lumii* îi șade deocamdată cel mai bine); **(XI) Cartea anului** Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45. **Notă:** În ansamblu, anul literar 2008, în domeniul literaturii române, a fost destul de modest. Nu vorbesc despre cantitatea aparițiilor editoriale, cât despre valoarea acestora. Topul de mai sus a fost alcătuit, adesea, după dictonul francez «faute de grives, on mange des merles». [...] Nici sectorul traducerilor nu a stat întocmai confortabil, totuși, pe lângă multă literatură românească, de calitate variabilă în gen și gust, s-au petrecut și evenimente realmente îmbucurătoare. Editura Art și-a fortificat simțitor colecția «Demonul teoriei», a dezvoltat colecția «Cărți cardinale», editurile Idea Design&Print și Tact din Cluj au publicat ideologie marca Alain Badiou și Iacob Taubes. Personal, consider că în 2008 ne-am întors cumva de unde am plecat: în literatura română, memorialistica a revenit în actualitate, la cărțile menționate în clasament putându-se adăuga cel puțin două

privilegii de lectură, Livius Ciocârlie (*Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983*, Humanitas) și Gheorghe Florescu (*Confesiunile unui cafeanu*, Humanitas); în oscilația de direcție față de producțiile naționale, traduceri au îndreptat din nou macazul spre ceea ce merită prioritar a fi citit”. □ Bianca Burța-Cernat: „**(I) Fiction:** 1. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom 2. Sebastian A. Corn, *Vindecătorul*, Editura Cartea Românească 3. Virgil Duda, *Ultimele iubiri*, Editura Polirom; **(II) Nonfiction:** 1. Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom 2. Doina Jela, *O sută de zile cu Monica Lovinescu*, Editura Humanitas 3. Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983*, Editura Humanitas; **(III) Poezie:** 1. Șerban Foartă, *Micul Prinț*, Editura Art 2. Svetlana Cârstea, *Floarea de menhină*, Editura Cartea Românească 3. Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească; **(IV) Critică & Istorie literară:** 1. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom 2. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească 3. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească; **(V) Eseu:** 1. Dan Ungureanu, *Zidul de aer. Tratat despre mentalități*, Editura Bastion, Timișoara 2. Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească 3. Bogdan Ghiu, *Eu(l) artistul*, Editura Cartea Românească; **(VI) Publicistică:** Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Editura Curtea Veche; **(VII) Ediții critice, antologii:** Integrala N. Steinhardt, Editura Polirom în colaborare cu Mănăstirea «Sf. Ana» - Rohia; **(VIII) Debut:** 1. Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Editura Cartea Românească 2. Dana Catona, *Iepurele de martie*, Editura Leda-Corint 3. Anna Kalimar, *Iradierea unei lumi oarecare*, Editura Leda-Corint; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** Adrian Costache, *Lista cu nume*, Editura Art; Stelian Tăbăraș, *Week-end pe continent*, Editura Cartea Românească; Gabriel Liiceanu, Adriana Bittel, Ana Blandiana, Nicolae Manolescu, Ioana Pârvulescu, *Povești de dragoste la prima vedere*, Editura Humanitas. **(XI) Cartea anului:** Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45”. □ Paul Cernat: „**(I) Fiction:** 1. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom 2. Doina Ruști, *Fantoma din moară*, Editura Polirom (recunosc, n-am citit ultimul roman al lui Eugen Uricaru, nici *Simfonia lupului...* de Marius Daniel Popescu. Dar asta din urmă parcă era o traducere, nu?!); **(II) Nonfiction:** 1. Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom 2. Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983*, Editura Humanitas 3. Adrian Oprescu, *Vărul Alexandru și alte povești adevărate*, Editura Humanitas; **(III) Poezie:** 1. Svetlana Cârstea, *Floarea de menhină*, Editura Cartea Românească 2. Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească 3. Marius Oprea, *America! America!*, Editura Cartea Românească; **(IV) Critică:** 1. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 2. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom 3. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Cartea Românească; **(V) Eseu:** 1. Liviu Chelcea, *Bucureștiul postindustrial*, Editura Polirom 2. Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească 3. Dan C. Mihăilescu, *Idei cu zimți*, Editura

Humanitas; **(VI) Publicistică:** 1. Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Editura Curtea Veche 2. Zoltán Rostás, Sorin Stoica, *Jurnal de cămin*, Editura Curtea Veche 3. Marius Ghilezan, *Hoția la români*, Editura Corint; **(VII) Ediții critice:** Integrala Steinhardt, Editura Polirom, în colaborare cu Mănăstirea «Sf. Ana» - Rohia; **(VIII) Debut:** 1. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească 2. Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Editura Cartea Românească 3. Dana Catona, *Iepurele de martie*, Editura Corint; **(IX) Evenimente culturale:** Că doar n-o să trec «scandalul poneiului roz»... Nimic!; **(X) Cele mai proaste cărți:** 1. Lucian Vasile Bâgiu, *Bestiar. Salată orientală cu universitari închipuiți*, Editura Cartea Românească 2. Stelian Tăbăraș, *Week-end pe continent*, Cartea Românească 3. – n-am citit, dar voi citi, promit; **(XI) Cartea anului:** Cu toate rezervele, multe și nu doar mărunte, *Istorică critică...* a lui Nicolae Manolescu, ce altceva?». □ Al. Cisteleanu: **(I) Fiction:** 1. Alexandru Vlad, *Curcubeul dublu*, Editura Polirom 2. Gheorghe Schwartz, *Culoarul templierilor*, Editura Curtea Veche, 3. Petru Cimpoeșu, *Nouă proze vechi. Ficțiuni ilicite*, Editura Polirom; **(III) Poezie:** 1. Liviu Ioan Stoiciu, *Craterul Platon*, Editura Vinea 2. Nicolae Coande, *Vânt, tutun, alcool*, Editura Brumar 3. Alexandru Mușina, *Album duminical*, Editura Aula; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Ion Pop, *Echinoc, vocile poeziei*, Tribuna 2. Virgil Podoabă (coord.), *Cărțile supraviețuitoare*, Editura Aula 3. Mircea A. Diaconu, *Cui i-e frică de Emil Cioran?*, Editura Cartea Românească; **(V) Eseu:** 1. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom 2. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească 3. Dan Ungureanu, *Zidul de aer*, Editura Bastion; **(VII) Ediții critice, antologii:** 1. Ediția Călinescu (N. Mecu etc.) 2. *Actori poeți, poeți actori*, antologie de Lucia Nicoară și Cristiana Gavrila, Editura Brumar 3. *Avangarda maghiară în texte și portrete*, Selecție, traducere și note de Kocsis Francisko, Editura Ardealul; **(VIII) Debut:** 1. Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Editura Cartea Românească 2. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească 3. Adi Dohotaru, *Anii 60: mișcări contestatate în SUA*, Editura Eikon; **(XI) Cartea anului:** Nicolae Manolescu, *Istorică critică a literaturii române*, Editura Paralela 45». □ Daniel Cristea-Enache: **(I) Fiction:** 1. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom 2. Virgil Duda, *Ultimele iubiri*, Editura Polirom 3. Doina Ruști, *Fantoma din moară*, Editura Polirom; **(II) Nonfiction (memorii, jurnale, biografii, interviuri & co):** 1. Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983*, Editura Humanitas 2. Radu Pavel Gheo, Dan Lungu (coord.), *Tovarășe de drum*, Editura Polirom 3. Gabriel Dimisianu, *Oameni și cărți*, Editura Cartea Românească; **(III) Poezie:** 1. Liviu Ioan Stoiciu, *Craterul Platon*, Editura Vinea 2. Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească 3. Liviu Georgescu, *Nu am voie*, Editura Paralela 45; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească 2. Mircea Angheliescu, *Mistificțiuni*, Editura Compania 3. Dan-Horia Mazilu, *Văduvele sau despre istorie la feminin*, Editura Polirom; **(V)**

Eseu: 1. Ovidiu Hurdzeu, Mircea Platon, *A treia forță*, Editura Logos 2. Dan Ungureanu, *Zidul de aer*, Editura Bastion 3. Mircea A. Diaconu, *Cui i-e frică de Emil Cioran?*, Editura Cartea Românească; **(VI) Publicistică:** 1. Răzvan Petrescu, *Foxtrot XX*, Editura Cartea Românească 2. Dan C. Mihăilescu, *Idei cu zimți. Viața literară III*, Editura Humanitas 3. Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Editura Cartea Veche; **(VII) Ediții critice, antologii:** 1. Ediția G. Călinescu, coord. Nicolae Mecu, Institutul «G. Călinescu» 2. Integrala N. Steinhardt, Polirom/ Mănăstirea Rohia 3. Ana Stanca Tăbărași, *Opere* – S. Kierkegaard, Editura Humanitas; **(VIII) Debut:** 1. Svetlana Cârstea, *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească 2. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească 3. Vlad Moldovan, *Blank*, Editura Cartea Românească; **(IX) Evenimente culturale:** 1. Festivalul de poezie la Iași, ediția I 2. Colocviul «Spiritul critic la Cercul Literar de la Sibiu», Cluj 3. Lansarea *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Târgul Gaudeamus, București; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** 1. Aura Christi, *Casa din întuneric*, Editura Ideea europeană 2. Ioana Nicolaie, *O pasăre pe sârmă*, Editura Polirom 3. Dan Sociu, *Urbancolia*, Editura Polirom. Notă: Selecția e făcută pe autori cu o anume notorietate, nu pe batalioanele grafomanilor obscuri. Invers decât la topurile obișnuite, prima poziție e aici cea mai compromițătoare pentru un autor; **(XI) Cartea anului ex aequo:** Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45; *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale...* în prezentarea lui Ion Iovan, Editura Curtea Veche”. □ Mihai Iovănel: „**(I) Fiction:** 2. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom 3. Sebastian A. Corn, *Vindecătorul*, Editura Cartea Românească. Am completat această secțiune cu inima cam îndoită, întrucât deși cei doi autori îmi plac mult, cărțile lor mi-au plăcut mai puțin. *Anyway*, dacă tot sunt la capitolul căr&mâr, precizez că sunt mai multe romane pe care nu le-am citit (cele scrise de Daniel Bănuțescu, Virgil Duda sau Doina Ruști, asta ca să nu intru prea mult în detalii...); **(II) Nonfiction (memorii, jurnale, biografii, interviuri & co):** 1. Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983*, Editura Humanitas 2. Gheorghe Florescu, *Confesiunile unui cafegiu*, Editura Humanitas; **(III) Poezie:** Nicolae Coande, *Vânt, tutun și alcool*, Editura Brumar; Alexandru Mușina, *Album duminical*, Editura Aula; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Cartea Românească 2. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 3. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom; **(V) Eseu:** 1. Dan Ungureanu, *Zidul de aer* 2. Mircea Mihăieș, *Metafizica detectivului Marlowe*, Editura Polirom 3. Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească; **(VII) Ediții critice, antologii:** Sorin Antohi (coordonator), *Modernism și anti-modernism. Noi perspective interdisciplinare*, Editura «Cuvântul»; Ștefan Agopian, *Opere I*, prefață de Eugen Negrici, Editura Polirom; N. Steinhardt, *Articole burgheze*, ediție îngrijită, adnotări, cronologie și indice de Viorica Nișcov, studiu introductiv de Nicolae Mecu, Editura Polirom; Mircea Săucan, *Colivia*

caută pasărea, prefață Leon Volovici, tabel biobibliografic Iulia Blaga, Institutul Cultural Român: **(VIII) Debut** Adi Dohotaru, *Anii 60: mișcări contestatare în SUA*, Editura Eikon; Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Editura Cartea Românească; Naomi Ionică, *Fantazia* (secțiune din volumul colectiv *Cele trei grații*, Editura Aula); **(IX) Evenimente culturale:** Apariția *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** 1. Ioana Nicolaie, *O pasăre pe sârmă*, Editura Polirom 2. Ovidiu Hurdzeu, Mircea Platon, *A treia forță*, Editura Logos; **(XI) Cartea anului:** 1. Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale raportului Tismăneanu*, Editura Cartier 2. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 3. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească”. □ Adrian Jicu: „**(I) Fiction:** 1. Dan Stanca, *Cei calzi și cei reci*, Editura Cartea Românească 2. Eugen Uricaru, *Cât ar cântări un înger?*, Editura Cartea Românească 3. Ion Vianu, *Necredinciosul*, Editura Cartea Românească; **(II) Nonfiction (memorii, jurnale, biografii, interviuri & co):** 1. Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom 2. Radu Pavel Gheo, Dan Lungu (coordonatori), *Experiența feminină în comunism*, Editura Polirom 3. Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale*, Editura Curtea Veche; **(III) Poezie:** 3. Ion Maria, *Poziția lotus*, Editura Brumar; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească 2. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 3. Mircea A. Diaconu, *Cui i-e frică de Emil Cioran?*, Editura Cartea Românească; **(V) Eseu:** 2. Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Editura Curtea Veche; **(VII) Ediții critice antologii:** 1. Gabriela Adameșteanu, *Opere*, Editura Polirom; **(VIII) Debut:** 1. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească; **(XI) Cartea anului:** Nicolae Manolescu – *Istoria critică a literaturii române*”. □ Marius Miheț: „**(I) Fiction:** 1. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom 2. Bogdan Suceavă, *Vincent nemuritorul*, Editura Curtea Veche 3. Virgil Duda, *Ultimele iubiri*, Editura Polirom 4. Eugen Uricaru, *Cât ar cântări un înger*, Editura Cartea Românească; **(II) Nonfiction (memorii, jurnale, biografii, interviuri & co):** 1. Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom 2. Cristina Gavriliuță, *Sacrul și californizarea culturii. Șapte interviuri despre religie și globalizare*, Editura Paideia; Dora Pavel, *Rege și ocnaș (din culisele scrisului)*, Editura Casa Cărții de Știință; **(III) Poezie:** 1. Constantin Crețan, *Dicționar*, Editura Pastel 2. Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească 3. Radu Andriescu, *Pădurea metalurgică*, Editura Cartea Românească; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească 2. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească 3. Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Editura Cartea Românească; **(V) Eseu:** 1. Mircea Mihăieș, *Metafizica detectivului Marlowe*, Editura Polirom 2. Mircea Angheliescu, *Mistificiuni. Falsuri, farse, apocrife, pseudonime și alte mistificații în literatură*, Editura

Compania 3. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom; **(VI) Publicistică:** 1. Dan C. Mihăilescu, *Idei cu zimți. Viața literară III*, Editura Humanitas 2. Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Editura Curtea Veche 3. Marian Coman, *Teoria flegmei. Apel la mitocănie*, Editura Tritonic; **(VII) Ediții critice, antologii:** 1. Ana Stanca Tăbărași: S. Kierkegaard, *Opere. Sau-sau*, Editura Humanitas 2. Virgil Bulat & Virgil Ciomoș: N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Editura Polirom 3. Stelian Tănase (editor), *Avangarda românească în arhivele Siguranței*, Editura Polirom; **(VIII) Debut:** 1. Vlad Moldovan, *Blank*, Editura Cartea Românească 2. Svetlana Cârstean, *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească; **(IX) Evenimente culturale:** 1. Colocviul «G. Călinescu față cu noua critică literară», București, 22 martie 2008 2. Lansarea *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu 3. DGLR, S-T, Editura Univers Enciclopedic; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** 1. Mitoș Micleușanu, *Kasa Poporului*, Editura Cartea Românească; **(XI) Cartea anului:** Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45; **BONUS Traduceri:** 1. Irina Mavrodin & Adina Dinițoiu: Antoine Compagnon, *Antimodernii. De la Joseph de Maistre la Roland Barthes*, Editura Art 2. Rareș Moldovan: Harold Bloom, *Anxietatea influenței*, Editura Paralela 45 3. Mihaela Măncuș: Toma Pavel, *Gândirea romanului*, Editura Humanitas”. □ C. Rogozanu: **(I) Fiction:** 1. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 2. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească; Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească (am amestecat critica și eseu, că așa zic că e mai bine); **(VIII) Debut:** 1. *Rubik*, volum colectiv; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** 1. Dan Sociu, *Urbancolia*, Editura Polirom; **(XI) Cartea anului:** Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45. **Și un comentariu:** [...] Nu am citit publicistică proaspăt strânsă în volum. Nici n-am reținut ceva bun din memorialistica românească - da, știu, a apărut un Liiceanu nou, dar nu servesc. De evenimente m-am ferit dintr-un soi de mizantropie culturală de care sufăr de când mă știu; sau am fost prezent la unele dintre ele în calitate de invitat (și de aceea nu le-am pus pe listă). În plus, au apărut întrebări precum: concertul ălor de la Massive Attack e «eveniment cultural» sau nu? Și nu m-am mai oboșit să caut răspunsuri. Nici nu am citit toată *Istoria...* lui Manolescu. Dar am citit destul cât să știu că este cartea anului. *Istoria...* are multe puncte de posibilă dezbatere, mă deranjează unele abordări, mai ales în ce privește perioada interbelică și anii 60, dar e titlul care m-a interesat și pe mine (unul dintre alte mii) cel mai mult. Despre Negrici am scris, m-a intrigat destul cât să apară în listă. Mi-a plăcut Alexandru Matei pentru că m-a informat, mi-a vorbit despre o altă lume editorială pe un ton sigur. *Zilele regelui* - nu respectă portretul robot al «cărții mele favorite», dar e un roman bun, în care manierismul e entertaning. A atârnat foarte greu faptul că autorul se arată un desăvârșit cunoscător al pisicilor... Despre Sociu am puține de zis: prost

text pentru un titlu atât de bun”. □ Adriana Stan: „**(I) Fiction:** „1&2. Secetă mare. 3. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom (prin comparație avantajantă) Mențiune specială, la intersecția celor două categorii: Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale...*, Editura Curtea Veche; **(II) Nonfiction (memorii, jurnale, biografii, interviuri & co):** 1. Radu Pavel Gheo, Dan Lungu (coord.), *Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism*, Editura Polirom 2. Norman Manea, *Sertarele exilului. Dialog cu Leon Volovici*, Editura Polirom 3. Andrei Codrescu, *Prof pe drum*, Editura Curtea Veche; **(III) Poezie:** 1. Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească 2. Svetlana Cârstean, *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească 3. Andrei Bodiu, *Oameni obosiți*, Editura Paralela 45; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Mircea Anghelescu, *Mistificațiuni*, Editura Compania 2. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom 3. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească; **(V) Eseu:** 1. Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale raportului Tismăneanu*, Editura Cartier 2. Mircea Mihăieș, *Metafizica detectivului Marlowe*, Editura Polirom 3. Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească; **(VI) Publicistică:** 1. Răzvan Petrescu, *Foxtrot XX*, Editura Cartea Românească 2. Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Editura Curtea Veche 3. Dan C. Mihăilescu, *Idei cu zimți. Viața literară III*, Editura Humanitas; **(VII) Ediții critice, antologii:** Nu am urmărit fenomenul; **(VIII) Debut:** 1. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească 2. Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Editura Cartea Românească 3. Vlad Moldovan, *Blank*, Editura Cartea Românească; **(IX) Evenimente culturale** ... n-am căderea să mă pronunț; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** 1. Maria Tacu, *Femei sub un copac roșu*, Editura Cartea Românească 2. Dan Cristea, *Poezie vie*, Editura Cartea Românească & Ioana Nicolaie, *O pasăre pe sârmă*, Editura Polirom 3. Dan Sociu, *Urbancolia*, Editura Polirom; **(XI) Cartea anului:** Din varii motive, *Istoria* lui Manolescu”. □ Simona Sora: „**(I) Fiction:** 1. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom 2. Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale...*, Editura Curtea Veche 3. Ion Vianu, *Necredinciosul*, Editura Cartea Românească; **(II) Nonfiction (memorii, jurnale, biografii, interviuri & co):** 1. Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână*, Editura Humanitas 2. Gabriel Dimisianu, *Oameni și cărți*, Editura Cartea Românească 3. Radu Ciobanu, *Europa din noi*, Editura Excelsior Art; **(III) Poezie:** 1. Anca Mizumschi, *Poze cu zimți*, Editura Brumar 2. Sebastian Reichmann, *Mocheta lui Klimt*, Editura Cartea Românească 3. Svetlana Cârstean, *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească 2. Mircea Anghelescu, *Mistificațiuni. Falsuri, farse, apocrife, pastişe, pseudonime și alte mistificații în literatură*, Editura Cartea Românească 3. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom; **(V) Eseu** 1. Marta Petreu, *Despre bolile filozofilor. Cioran*, Editura Apostrof & Polirom 2. Paul Cernat, Angelo Mitchievici,

Ioan Stanomir, *Explorări în comunismul românesc* (vol. III), Editura Polirom 3. Ion Vianu, *Investigații mateiene*, Editura Polirom; **(VI) Publicistică:** 1. Dan C. Mihăilescu, *Idei cu zimți*, Editura Humanitas 2. Andrei Codrescu, *Prof pe drum*, Editura Curtea Veche 3. Răzvan Petrescu, *Foxtrot XX*, Editura Cartea Românească; **(VII) Ediții critice, antologii:** 1. Dan Slușanschi (ed.), *Descrierea Moldovei* de Dimitrie Cantemir 2. Radu Paraschivescu, *Răcani, pișani și veterani (Cum ne-am petrecut armata)*, Editura Humanitas 3. Șerban Foarță, *Mic tratat de pisicologie*, Editura Humanitas; **(VIII) Debut:** 1. Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească 2. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească 3. Andrei Simuț, *Literatura traumei*, Editura Casa Cărții de Știință; **(IX) Evenimente culturale:** Lansarea *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** Nu mai citesc cărți proaste; **(XI) Cartea anului:** Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*. □ Nicoleta Sălcudeanu: „**(I) Fiction:** 1. Nicolae Breban, *Orfeu în Infern*, Editura Polirom 2. Eugen Uricaru, *Cât ar cântări un înger*, Editura Cartea Românească 2. Virgil Duda, *Ultimele iubiri*, Editura Polirom; **(II) Nonfiction:** 1. Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983*, Editura Humanitas 2. Gabriel Dimisianu, *Oameni și cărți*, Editura Cartea Românească 3. Niculae Gheran, *Arta de a fi păgubaș. Târgul Moșilor*, proză memorialistică, Biblioteca Bucureștilor; **(III) Poezie:** 1. Svetlana Cârsteian, *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească 2. Liviu Ioan Stoiciu, *Craterul Platon*, Editura Vinea 3. Radu Andriescu, *Pădurea metalurgică*, Editura Cartea Românească; **(IV) Critică și istorie literară:** 1. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 2. Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze. Comunicări și eseuri de teorie literară și studii culturale*, Editura Polirom 3. Iliana Gregori, *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze*, Editura Art; **(V) Eseu:** 1. Marta Petreu, *Despre bolile filosofilor. Cioran*, Biblioteca Apostrof 2. Simona Sora, *Regăsirea intimității. Corpul în proza românească interbelică și postdecembristă*, Editura Cartea Românească 3. Codruț Constantinescu, *A trăi pentru a citii. Cărți, istorii, portrete*, Carta Grafic; **(VI) Publicistică:** 1. Dan C. Mihăilescu, *Idei cu zimți*, Humanitas 2. Gabriel Andreescu, *Reprimarea mișcării yoga în anii 80*, Polirom (în lipsa unei secțiuni potrivite) 3. Iulia Popovici, *Un teatru la marginea drumului*, Cartea Românească; **(VII) Ediții critice, antologii:** 1. *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, vol. coord. de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiualea, Ovidiu Țichindeleanu, Cartier; **(VIII) Debut:** 1. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească 2. Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*, Editura Cartea Românească; **(IX) Evenimente culturale:** Festivalul «Zile și nopți de literatură», de la Neptun; A 40-a ediție a «Zilelor Culturii Călinesciene», Onești; **(X) Cele mai proaste cărți ale anului:** Bujor Nedelcovici, *Opere complete*, Editura Allfa; Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească; **(XI) Cartea anului:** Nicolae Manolescu,

Istoria critică a literaturii române, Editura Paralela 45”. ■ În rubrica *Revista revistelor* citim *Junii corupți* de C. Stănescu, un comentariu la nr. 48 al „României literare”, anul 2008. Este comentat textul scris de Mircea Mihăieș (*Știți cine a fost Leonte Răutu?*): „Observ, în trecut, cariera stilistică a expresiei prezidențiale «grupuri de interese» preluată rapid și răspândită în mase de atâția critici, filozofi, analiști și directori de conștiință ai zilelor noastre. Grupurile «bine organizate» ale căror voci răsună în imaginația bogată a dlui Mihăieș ar fi compuse din... patru tineri esești, Alex. Cistelean, Sorin Adam Matei, Ciprian Șiulea, Dragoș Bucurenci asociați, ca nuca-n perete, cu Adrian Paul Iliescu și venerabilul Ion Ianoși. Privindu-i pe tinerii din grupul «bine organizat» de la o înălțime amețitoare - mă și mir că-i aude - bătrânul domn Mihăieș îi ia în primire și-i «execută» pe rând. Unul e «Junele fără memorie», celălalt e un «lobotomizat», altul «a luat-o pe dramul catastrofei», un adversar al său de idei e un «zelator», cutare e un «incapabil» și, în fine, cu toții sunt «de stânga». Acesta, ultimul, e păcatul capital care în ochii și urechile lui Mircea Mihăieș răsună apocaliptic, ia proporții de cataclism, sfârșitul lumii, potop. Prăpăstioasă, imaginea auditivă a dlui Mihăieș naște monștri”. Textul se termină cu un P.S.: „Despre ce pot păți și pătesc tinerii esești nonconformiști, inconfortabili, insubordonabili și lipsiți de instinctul adaptării la decalogul bunelor idei păzite de monitorii însărcinați cu aceasta - a se citi excelentul articol *România clandestină* de Sorin Lavric în același număr al «României literare». Nu contează că, ideologic, ei sunt din altă parte decât cei din articolul dlui Mihăieș, consecințele sunt aceleași, cum prevede (scrie) Sorin Lavric”. ■ Din pagina dedicată presei internaționale reținem textul semnat de Teodora Dumitru, *Declinist la orizont*, „Le Nouvel Observateur”: „O bombă cu efect mai mocăit a toamnei editoriale franceze începe să ticăie acum. După ce s-a epuizat tirajul dialogurilor dintre Houellebecq și Bernard-Henri Lévi, e nevoie de alt om de pus paie pe foc. S-a găsit. Îl cheamă Jean Bothorel și lovește cu *Chers imposteurs* (Fayard, 2008)”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 256, anul VI; Săptămânal de tranziție; format: A4, nr. de pagini: 24; Director fondator: Andrei Pleșu; Redactor-șef: Mircea Vasilescu; redactor-șef adjunct: Andrei Manolescu; Secretar general de redacție: Ruxandra Tudor; Redacția: Magdalena Boiangiu, Marius Chivu, Radu Cosașu, Cristian Ghinea, Stela Giurgeanu, Cezar Paul-Bădescu, Adina Popescu, Iaromira Popovici, Simona Sora, Alex. Leo Șerban]** În primul număr al anului, dosarul pe tema *Ura* este coordonat de Simona Sora, *Sine ira...*: „Probabil nu e cel mai fast gest să începi anul cu un dosar despre ură. Mai ales că, la prima vedere, în ura pură și dură nici nu prea încap dileme. Colocviul internațional de Psihanaliză (din nou psihanaliză, vor ricana unii și alții!), desfășurat la începutul lui noiembrie 2008 la Palatul Cotroceni, a reluat și analizat însă nu doar dilemele conceptuale din jurul categoriei *negativului* (recurgând, în multe dintre intervenții, la teoreticianul negativității André Green), dar și dilema de fond pe care ura (cu variantele ei – destructivitatea și disprețul

o conține. [...] Actele acestui colocviu le veți putea citi în cel de-al doilea număr al «Revistei Române de Psihanaliză». Până atunci însă, citiți acest dosar inedit în jurul temelor discutate în toamnă, la Cotroceni, fără ură și părtinire...». Participă la dosar: Doru-Liviu Bîțfoi (eseist, redactor-șef adjunct Radio România Cultural), Bogdan Ghiu (eseist, teoretician literar și media), Daniela Luca (psihanalistă, dr. în psihanaliză, Universitatea Paris VII), Vladimir Mironov (psihanalist, profesor univ., Universitatea Paris XIII, Franța), Gheorghe Schwartz (scriitor), Vera Șandor (psihanalistă, președinta fundației „Generația”), Irena Talaban (psihoterapeută, Franța). Reținem intervențiile: □ Bogdan Ghiu, *Despre pasiunea politicului – scurt tratat de odiologie* - : „Fără dramatizarea, inclusiv mediatică, a pasiunii pentru politic, pasiunile vor distruge, «sălbatic», politicul însuși. Recunoașterea urii, a pasiunilor, întotdeauna civice, în interiorul politicii va feri politicul de ura din afară”. □ Vladimir Mironov, *Ura lui Brâncuși*: „În conținutul manifest al operei sale, Brâncuși lasă foarte puțin loc pentru exprimarea urii și a violenței, întrucât aceasta era concepută ca o «crimă perfectă». În plus, artistul avea o aparentă seninătate care îl plasa deasupra tuturor pasiunilor umane, inclusiv a urii. Compatriotul său cu doar câțiva ani mai tânăr, Eugen Ionescu, care a făcut și el carieră la Paris, a fost poate singurul care a îndrăznit să busculeze această imagine idealizată”. Intervenția a fost tradusă de Vera Șandor. □ Gheorghe Schwartz, *Ura națională de sine*: „Ura de sine a unui grup etnic oferă circumstanțe atenuante la orice și transformă vina personală în călduța vină colectivă. Ura de sine a unui grup etnic ar fi cel puțin bipolară, dacă n-ar exista deturnări social-istorice diferite pentru fiecare caz în parte”. ■ Marius Chivu semnează *Clanul Țărano*, o cronică la *Ceaușescu văzut de aproape* de Toma Roman Jr., Ed. Curtea Veche, 2008: „Interviurile luate de Toma Roman Jr. sunt o mostră de jurnalism echilibrat, deopotrivă serios și senzațional, informat și speculativ, iscoditor și elegant. [...] Dincolo de relațiile mafioate ale personajelor sinistre dintr-o epocă ce provoacă stupoare și fiori, portretul lui Ceaușescu este revoltător de banal”. ■ În „*Dilema veche*” vă recomandă Radu Cosașu propune: „Philip Roth, *Viața mea de bărbat* (traducere de Horia Florian Popescu și Nadia Brunstein, Editura Polirom 2008). Creatorul lui Nathan Zuckernann inventează încă un personaj, Peter Tarnopol, care îl preia pe erou cu toate obsesiile și fantezmele lui textuale și sexuale. Numai pentru fanii acestui romancier prodigios; căci există o anume voluptate în a citi un scriitor preferat, surprinzându-l în momente de grafomanie neinspirată. Masochism? Nu Philip Roth ne va vindeca”. ■ În rubrica *Literatura română, pentru firme* Eugen Istodor scrie despre *Soarele și luna*: „*Durata lecturii și tipul de creier*: orbirea soarelui ține mult. Cam 11 minute. De recitare. Pentru un creier obsesiv”. ■ Andrei Manolescu realizează un interviu cu Filip Florian, „*Fiecare roman trebuie lăsat cu destinul lui*”: „– Ați publicat trei romane. Primul, lansat acum aproape patru ani, Degete mici, a fost deja tradus în mai multe limbi, iar în ziare importante din Germania și Elveția apar cronici pe spații largi despre el. – Și pentru mine e aproape uluitor să vad că în ziare a căror faimă mi-a stat

mereu în minte ca fiind de mare greutate, apare acum numele meu. E o senzație ciudată, ca și cum ar fi vorba de o altă persoană. Chiar recent au apărut trei cronici foarte bune la carte, în «Süddeutsche Zeitung», «Neue Zürcher Zeitung» și «Der Spiegel». [...] – *În mijlocul a celor ce spuneți - mitocănie, mercantilism și nebunie generală - ați reușit să scrieți niște pagini înflorate (cel puțin în Zilele Regelui) care par desprinse din altă lume, cu o scriitură la care parcă vezi ornamente și miniaturi pe marginea textului (ele nu există firește, dar la asta te duce cu gândul scriitura foarte elaborată). E un alt ritm decât cel al lumii actuale și poate prin asta se distinge proza dvs.* – N-am cum să-mi comentez eu propria scriitură, însă cred că marele meu noroc e că atunci când scriu reușesc să ajung la un fel de surzenie față de ce e înjur, ca un autism bun și norocos. Faptul că reușesc - și sper să-mi meargă tot așa și mai încolo - să fiu imun la ceea ce e în jur atunci când scriu, mă face să rămân strict cu miza și cu plăcerea mea. Scriu cât să-mi placă mie foarte mult ce iese. Poate de aici să vină acest stil. Totdeauna am încercat să citesc cu un ochi cât mai străin, la o perioadă de timp după ce am scris textul, ca și cum ar fi cartea altuia. Ca și cum ar fi o carte care-mi face mare bucurie. În momentul în care simt cât de cât, asta înseamnă că-i bine și merg mai departe”. ■ Rubrici permanente întrețin Teodor Baconsky, Șerban Foarță, Radu Cosașu, Cezar Paul-Bădescu.

● [„Observator cultural”, nr. 198 (456), serie nouă, anul IX; Săptămânal de informație și analiză culturală; format: A3, nr. de pagini: 40; Redactor-șef: Carmen Mușat; Redactor-șef adjunct: Ovidiu Șimonca; Secretar general de redacție: Doina Ioanid; Redactori: Ciprian Ciucu, Adina Dinițoiu, Silvia Dumitrache, Cezar Gheorghe, Arina Petrovici, Iulia Popovici, Claudiu Sfirschi-Lăudat; Rezumat în limba engleză: Jean Harris, Delia Ungureanu; Consiliu consultativ: Sorin Alexandrescu, Ștefan Borbély, Paul Cornea, Caius Dobrescu, Mihaela Anghelescu Irimia, Liviu Papadima] Numărul se deschide cu pagina *La zi*. Reținem: □ *S-a stins Gabriela Tudor*: „Sâmbătă, 3 ianuarie, s-a stins din viață managerul cultural Gabriela Tudor, cea care a condus antena Fundației Pro Helvetia și, ulterior, Programul Cultural Elvețian în România, membru co-fondator al Fundației Culturale «Proiect DCM», unul dintre oamenii care au contribuit fundamental la dezvoltarea scenei artistice românești”. □ Din sub-rubrica *A fost*: „Comemorare Mircea Săucan, la Tel Aviv. Volumul de proză *Colivia caută pasărea* și scurtmetrajul *Le Retour*, semnate de Mircea Săucan, au fost prezentate miercuri, 7 ianuarie, la ICR Tel Aviv, în cadrul unei seri dedicate memoriei scriitorului și regizorului de film. Volumul de proză *Colivia caută pasărea* a fost publicat de Editura ICR, iar ultimul film al lui Mircea Săucan, *Le Retour*, a fost produs în 1994 de ministerul francez de Externe”. □ În sub-rubrica *Va fi*, printre altele se anunță: „*Saviana Stănescu, la Stockholm*. Saviana Stănescu este invitată, alături de artistul suedez de origine siriană Daniel Boyacioglu, la Salonul de poezie al ICR Stockholm, care va avea loc marți, 13 ianuarie. Moderatorul acestei ediții a Salonului de poezie va fi Madeleine Grive,

redactor-șef al revistei literare «00-tal» și director al Festivalului de Poezie din Stockholm, un eveniment literar organizat anual”. ■ Primul editorial din an, *Boc, ferește-te!* este semnat de Ovidiu Șimonca. După ce sunt comentate întâmplările politice, autorul spune: „Ne ocupăm, în acest număr al revistei, de mai multe retrospective. Veți afla, poate cu surprindere, ce multe evenimente culturale s-au adunat în contul anului 2008. Și, probabil, veți spune că la prea puține ați participat. E vina voastră! Nu vă îmbătați cu apă rece și cu justificări, că sunteți cetățeni și că vă interesează ce se întâmplă (ca cetățeni ați votat într-un fel, tot ca cetățeni vedeți combinații politice în care nu ați crezut). Lumea aceasta politică nici măcar nu poate fi detestată. Poate fi ignorată. Sau ironizată. Iar cărțile bune vă așteaptă, dar au și ele răbdarea lor, tot așa cum o iubită, dacă o neglijezi, se va apuca, într-o bună zi, de politică. Boc, ferește-te!”. ■ Marcela Grațianu aduce un ultim omagiu *In memoriam. Lacrimosa dies illa...*: „Despre Eugen Cizek mi-e greu să vorbesc și să scriu cu verbul împins spre trecut. Eugen Cizek este – pentru cei ce-l cunosc doar din cărți, din povești, de departe – profesorul, filologul clasic prin excelență, savantul, istoricul, scriitorul. Magistrul – pentru colegi și discipoli, generații întregi de absolvenți de Filologie Clasică, Litere, Istorie, Teologie. Iar pentru aceia care l-au așezat cu totul în lumile lor, iubindu-l curat, fără umbră – prietenul, mentorul, Părintele”. ■ Ștefan Borbély marchează *Echinox 40*: „De fapt, dacă stăm să gândim logic, cronologia din titlu reprezintă o inadvertență pioasă, abuziv retroactivantă: «Echinoxul» autentic, pentru a cărui celebrare s-au strâns la Cluj cam o sută de nostalgici, în zilele de 12 și 13 decembrie ale anului trecut, a încetat să existe la sfârșitul anului 2000, când Horea Poenar a preluat revista, purtând-o într-o direcție care nu confirmă nici tradiția uneia dintre cele mai titrate publicații pe care le-a avut România postbelică, nici orgoliul apartenenței celor ce au făcut-o la un act major de cultură. Ca protagonist voluntar al transferului de ștafetă de atunci, nu mi-am imaginat nici o clipă că estomparea impactului public al «Echinoxului» va evolua direct proporțional cu megalomania sprintară a redactorilor săi, exasperați de faptul că statutul lor de echinoxist se leagă, fatalmente, de o tradiție calitativă strivitoare: azi, «Echinoxul» nu mai e citit de nimeni, cu excepția redactorilor și a familiilor acestora, impactul cultural al revistei se află în punctul cel mai de jos al glorioasei sale istorii, nimeni nu mai caută «Echinoxul» la chioșcurile de ziare și aproape nimeni nu-i mai comentează în presă faptele pretins războinice, redacția a suprimat paginile în limba maghiară și germană, a schimbat antetul revistei – care funcționa ca «brand», cu literele aferente, dacă mi se îngăduie această precizare –, ducând revista, într-un cuvânt, la insignifianță”. ■ Despre *Rostirea lui Sadoveanu* scrie Geo Șerban. ■ Revista publică *Retrospectivă literară*: □ Adina Dinițoiu, *Un an mai bun pentru dezbaterele de idei*: „O simplă privire de ansamblu arată că a fost vorba, cu siguranță, de un an mult mai dinamic (față de cel anterior) în ce privește disputele de idei, polemicile, mesele rotunde derivate de aici. «Piața de idei» a stat, așadar, mai bine în 2008: au fost cel puțin trei teme «fierbinți» în jurul cărora s-au încins discuțiile: «iluziile literaturii

române», după numele cărții omonime a lui Eugen Negrici, controversale (nu întotdeauna foarte politicoase) pe tema literaturii române contemporane deschise de seria de două articole ale lui Paul Cernat, publicate în «Observator cultural» (*Puncte din oficiu pentru literatura română tânără*), și dezbaterile ocazionate de apariția ediției complete a *Istoriei critice a literaturii române* a lui Nicolae Manolescu. [...] La final, ar mai fi de notat, tot la nivelul dezbaterilor din spațiul public, reacțiile pro și contra declanșate de cartea apărută la Polirom, *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, volum apărut la Editura Cartier și coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea și Ovidiu Țichindeleanu – un volum care deschide o necesară dezbatere publică, într-o țară în care comunismul nu a fost pe deplin exorcizat. Polemicile din această zonă retrimite la demarcația conflictuală dintre «intelectualii de dreapta» și «intelectualii de stânga». În acest sens, e de spus că, pe 24 noiembrie, Centrul de Analiză și Dezvoltare Instituțională (avându-l drept gazdă pe Valeriu Stoica) a organizat dezbaterile cu tema «Campania împotriva intelectualilor în viața publică românească», la care au luat cuvântul Gabriel Liiceanu, Vladimir Tismăneanu și Horia-Roman Patapievici. Dezbaterile încă își mai așteaptă reacțiile – într-o polemică departe de a fi încheiată –, căci ea privește nu atât solidaritatea intelectualilor ori statutul lor în spațiul public (cei trei au un ascendent din ultimul punct de vedere), cât mișcările unui raport de forțe (ideologice, de prestigiu, autoritate etc.) existent între mai sus pomeniții intelectuali de dreapta și (tinerii) intelectuali(i) de stânga”. □ Paul Cernat [vezi și intervenția la ancheta din revista „Cultura”. nr. 1 (205)/ 2009], prezintă anul literar precedent prin *Confirmări, resuscitări*: „Anul editorial 2008 a fost, în mai mică măsură, un an al noutăților-surpriză și, în mai mare măsură, unul al așteptărilor confirmate. Cu excepția celor de la «critică», debuturile au fost destul de firave, printre excepțiile fericite numărându-se – la «poezie» – o scriitoare nu e tocmai debutantă (Svetlana Cârstean cu volumul-poem *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească) și, la... memorialistică, doi autori-revelație, ajunși la senectute: Adrian Oprescu (*Vărul Alexandru și alte povești adevărate*) și Gheorghe Florescu (*Confesiunile unui cafegiu*). Cărțile lor, ambele apărute la Humanitas, sunt cuceritoare. După cum se vede, avem de-a face preponderent cu debuturi întârziate (unele, mai mult decât mature...) și, în cazul Svetlanei Cârstean, cu așteptări confirmate. Pentru că, să fim serioși, nu îi putem considera decât formal debutanți în critică pe Iulian Costache (cu admirabilul studiu *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Cartea Românească) și Simona Sora (*Regăsirea identității. Corpul în proza românească interbelică și postdecembristă*, Cartea Românească), ambii – în pofida diferențelor, vârfuri evidente la această categorie. Altfel, nu se poate spune că debutanții n-au fost moșiți cum se cuvine în 2008. [...] Ar mai fi de semnalat volumele altor poeți debutanți, deja intrați în vizorul criticii: Ofelia Prodan, Daniel D. Marin și Vlad Moldovan... [...] N-am citit încă nici noul roman al lui Eugen Uricaru (*Cât ar cântări un înger*), nici ultimul roman din trilogia *Tălpi* a lui Nichita

Danilov (*Locomotiva Noimann*), nici pe *Maestro* al lui Stelian Tănase, nici pe *Vitali* al lui Adrian Sângeorzan, nici recent-tradusul *Simfonia lupului* al lui Marius Daniel Popescu (un autor care m-a intrigat îndeajuns), nici îndelung amânatul *Intrarea soarelui* de Cecilia Ștefănescu, nici câte și mai câte... Iar în ceea ce privește mult așteptata *Istorie critică a literaturii române* de N. Manolescu, de departe evenimentul editorial al anului abia încheiat, abia am ajuns la jumătatea ei. [...] Remarcând, în prelungirea celor deja amintite, revirimentul nonficțional de la Humanitas (nu pot lipsi din bilanț nici titluri de prim-plan, precum atașantul *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie sau *Scrisori către ful meu* de Gabriel Liiceanu, cu doza lor de narcisism sentimental *mis à nu*), nu mă pot împiedica să nu înregistrez dispariția colecției de proză românească de la această editură. [...] Cu toate acestea, una dintre cele mai puternice apariții memorialistice ale anului precedent au constituit-o *Memoriile* lui Valeriu Anania, alias ÎPS Bartolomeu. Iar la categoria «Ego-grafii», volumul coordonat de harnicii Dan Lungu și Radu Pavel Gheo (*Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism*) a ținut capul de afiș al sezonului, bifând încă o căsuță a tabelului cu istorii cotidiene din Vechiul Regim. [...] Nu pot spune că am stat, editorial vorbind, prea faimos la cele poeticești, în 2008. Pe lângă debuturile anterior menționate, îmi mai vin în minte doar *Cartea micilor invazii* a lui Ștefan Manasia, *Pădurea metalurgică* de Radu Andriescu și *America! America!* de Marius Oprea (un *come back* după prea mulți ani). Am avut însă și oarecari motive de optimism literar (nu la poezie, ce-i drept), după o criză acută de pesimism în timpul verii... Căci abia am apucat să trimit la «Observator...» a treia parte a intervențiilor mele «apocaliptice» privind proza tânără – sau, mă rog, încă tânără – și au început să apară, prin librării, confirmările în roman. [...] Nu, n-a fost vorba despre autori sub 35 de ani, cum speram (pe 2008 – o singură apariție notabilă: psihedelicul *Caiet de desen* de Adrian Chivu), ci despre noi confirmări ale unor autori deja copti, debutați în noul mileniu. Cu *Zilele regelui*, o fermecătoare ficțiune de atmosferă despre lumea lui Carol I, Filip Florian și-a reafirmat calitățile de prozator-artist, migălit de fantasmă prin ochiurile Istoriei mari... Un roman substanțial și matur, cu filon de saga realist-magică despre comunismul autohton, este *Fantoma din moară* a Doinei Ruști (autoare superioară mult elogiata și, pe ansamblu, supraevaluatei Florina Ilis). [...] Tot o apariție de vârf, dar în linia grotescului apocaliptic, a fost și *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănuțescu, continuare picarescă a seriei «nouăzeciste» despre Ceaușima anilor '80, inaugurate cu *Te pup în fund, conducător iubit!* (1994) și continuate prin *Cei șapte regi ai orașului București* (1997). Despre preacollectivul roman *Rubik* (mostră experimentală de «nouă literatură» alcătuită de un grup de studenți sub bagheta Simonei Popescu) ar fi unele lucruri de spus. [...] Revenind la «consolidări» editoriale, nu sunt de omis solidele serii de autor de la Polirom, în care au apărut deja Gabriela Adameșteanu și Ștefan Agopian (se pregătește Radu Cosașu). Paralel, la Humanitas, s-a încheiat prima reeditare a tetralogiei *Ingeniosul*

bine temperat de Mircea Horia Simionescu. Comunismul nonficțional s-a purtat și anul acesta (cel ficționalizat în romane vine tare din urmă)... Pe lângă *Tovarășe de drum*... au văzut, din nou, lumina tiparului titluri extrem de diferite, de la provocatorul și controversatul «contraraport Tismăneanu» (alias volumul colectiv *Iluziile anticomunismului*, de la Editura Cartier din Chișinău) la ultimul volum – în trei – al *Explorărilor în comunismul românesc*, trecând prin noua colecție de la Humanitas, coordonată de Vladimir Tismăneanu însuși. N-au lipsit nici semințele de scandal. Cea mai tristă polemică a fost cea referitoare la editarea lui Fondane, cu disputa între editurile Limes și Art (ultima ne-a oferit, de curând, două traduceri-eveniment: *Istoria corpului*, coordonată de Georges Vigarello, și *Antimodernii*... de Antoine Compagnon). Ceva controverse a iscat și publicarea, la editura Vremea, a volumului realizat de Doina Jela. E vorba, desigur, despre ultimele convorbiri purtate, preț de «o sută de zile», cu regretata Monica Lovinescu (pe care am pierdut-o anul trecut). Vedeta anului a fost însă, fără doar și poate, critica literară. [...] Judecând după mizele puse în joc, după alonja polemică și după valul de comentarii pe marginea ei, *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici a fost, ca să spun așa, cartea anului de până la apariția *Istoriei*... manolesciene. Pe un cu totul alt palier, după ce și-a reeditat clasică lucrare despre *Originile romantismului românesc* (Cartea Românească), profesorul Paul Cornea și-a «încărcat» cele mai importante comunicări academice prezentate la noi și, mai ales, în alte țări, într-un volum divers, de mare densitate intelectuală (*Interpretări și ipoteze*, Polirom). Un alt specialist de marcă în secolul al XIX-lea, profesorul Mircea Anghelescu, ne-a surprins cu un op pe cât de serios, pe atât de delectabil-stimulativ și cu un concept incitant: *Mistificațiuni* (Editura Compania). O contribuție documentară admirabilă (din păcate, nedublată de un discurs interpretativ pe măsură, în plus – apărută la o editură cvasianonimă), dar inconturbabilă bibliografic pentru oricine se ocupă de Alecsandri ne-a oferit Elena Vulcănescu (*București-Paris via Mircești*). Tot la critică, trebuie să includ și frumoasa carte a lui Tudor Caranfil despre Orson Welles și al său *Cetățean Kane*. Nu pot să omit nici eseul «de frontieră» al lui Bogdan Ghiu despre condiția artei în lumea globală (*Eu(l), artistul*), nici excelentul volum al Martei Petreu despre Cioran și «bolile filozofilor»... Nici tinerii n-au lipsit de la balul criticii: informate, speculative și stimulative, eseurile lui Alex. Matei (*Ultimele zile din viața literaturii*) înregistrează, din varii unghiuri epistemice, simptomele noii literaturi franceze, Iulia Popovici și-a făcut intrarea în arena criticii «alternative» de teatru cu volumul *Un teatru la marginea drumului* (alături de mai rutinată Cristina Modreanu), Cătălin și Roxana Ghiță au scris, la patru mâini, un delectabil volum-eseu despre cultura japoneză (*Darurile zeiței Amaterasu*, cu detentă comparatistă), în vreme ce studiul prob al lui Adrian Jicu (*Dinastia Sanielevici. Prințul Henric între uitare și reabilitare*) este prima monografie consacrată bizarului, dar fascinantului, pe nedrept ignoratului H. Sanielevici (pentru cine nu știe: estetician, critic literar, antropolog, ideolog din prima jumătate a secolului trecut). Cât despre

Istoria critică a literaturii române... – regina balului –, puținică răbdare! Luat de valul principalului eveniment editorial din 2008, era să uit vizita din primăvară a scriitorilor Orhan Pamuk, Antonio Tabucchi, Shashi Taroor și Norman Manea: patru prozatori relaxați într-o țară ușor nevrozată de lipsa unui Premiu Nobel pentru literatură”. ■ În *Semnal* sunt recomandate două volume: □ *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2008: „Dacă se știa că boala este un motiv esențial în scrierile cioraniene, Marta Petreu aduce nou în acest sens modul de a relaționa acest motiv cu întreaga gândire filozofică a lui Cioran, arătând astfel că încă se mai poate vorbi neclîșezat despre brandurile literaturii române”. □ *Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism* de Maria Șleahțișchi, Ed. Timpul, 2007: „Nefiind deloc o încercare de a impune o viziune exhaustivă, volumul Mariei Șleahțișchi schițează principalele direcții de afirmare a literaturii române din Basarabia în perioada postcomunistă”. ■ Iulia Popovici organizează dezbaterea *Recitind teatrul comunismului*: „La jumătatea lui noiembrie, după încheierea Festivalului Național de Teatru și după ultima dintre ședințele electorale ale Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru (secția română), am «înființat» pe internet un grup de discuții destinat celor care se ocupă cu teoria teatrului, cu, în final, în jur de 20 de membri. Pe acest forum, *critica_azi@yahoogroups.com*, am lansat apoi o întrebare-anchetă, în care încercam să aflăm opinia unor specialiști asupra șansei de supraviețuire a pieselor de teatru scrise în ultimii aproape 60 de ani. Inevitabil, schimburile de mailuri au lăsat la o parte textele scrise după '90, pentru a se concentra, dilematic, asupra dramaturgiei din epoca apusă a comunismului, în dezbatere fiind implicate voci mai tinere sau mai experimentate ale criticii de teatru, din București, Paris, Cluj și Iași – un dialog care, față în față, ar fi putut cu greu avea loc vreodată. Ceea ce urmează e chiar acest schimb de epistole virtuale, în care opiniile s-au încins în jurul unei chestiuni fundamentale: mai e ceva de salvat din 50 de ani de teatru scris sau ar trebui să aruncăm trecutul la coș, mărșăluind, mai mult sau mai puțin victorios, prin prezent, spre viitor? Să discutăm despre asta e un prim pas către reconsiderarea, teatrală, a moștenirii (grele) pe care, vrem, nu vrem, o purtăm cu noi”. Participă Iulia Popovici, Cristina Modreanu, Miruna Runcan, Mirella Nedelcu-Patureau, Liviu Ornea, Ionuț Sociu, Olțița Cântec, Claudiu Groza, Magdalena Boiangiu. ■ În *Unde e arta?* Dana Pîrvan-Jenaru scrie despre *Eu(l) artistul. Viața după supraviețuire* de Bogdan Ghiu, Ed. Cartea Românească, 2008: „În ansamblul său, pledoaria lui Bogdan Ghiu pentru arta cu majusculă este de apreciat și, la nivel textual, în ciuda fragmentarismului, demonstrația prezintă coerență logică și pune în lumină rădăcinile unei probleme, trăgând un semnal de alarmă care privește devalorizarea artei prin tehnologizare (semnal care a tot fost tras de la Heidegger, pentru care această tendință era expresia voinței de putere și, prin urmare, un pericol pentru omenire, tehnica desprinzând ființa de adevărul esenței ei, și până la, mai aproape de noi, Gilles Lipovetski, mai optimist). Însă mi se pare mai puțin acceptabilă această separare categorică între artă

și arta contemporană (un deficit pe «ruta centrală a argumentării»), pentru că volumul păcătuiește prin generalizare, prin lipsa nuanțarilor, din această mare de artă falsă nelipsind insulele de artă veritabilă (a fost vreodată altfel?!). Bogdan Ghiu exagerează dimensiunile răului din câmpul fenomenelor culturale. Punctual, se pot distinge mai multe afirmații discutabile”. ■ Karin Budrugeac semnează *Istoria socială a alegerilor culinare*, o prezentare a *Istoriei gustului*, volum coordonat de Paul Freedman, traducere de Raluca Cimpoiașu, Andra Stoica, Mădălina Tureatcă, Ed. Vellant, 2008: „Teza lui Paul Freedman enunță modul de pregătire a hranei ca fiind sufletul unei societăți și, în-tocmai ca aceasta, guvernat de o contradicție intrinsecă, între instinctul primar de conservare și nevoia vitală de schimbare”. ■ Victor Ivanovici publică partea a doua din *Clovnul și Huliganul. Glose la Norman Manea*, continuând analiza pe marginea volumului *Anii de ucenicie al lui August Prostul* de Norman Manea. ■ Luminița Marcu semnează *Eseul literar ca roman*, o semnalare a volumului *Asasina cultivată* de Enrique Vila-Matas, traducere de Ileana Scipione, Ed. RAO, 2008: „În *Asasina cultivată*, ca și, mai ales, în *Parisul nu are sfârșit*, punctul forte al acestui autor e relația sa cu literatura în sine, pentru că, dacă există o temă constantă a tuturor cărților sale, aceasta este. De la continua demitizare a sa, ca scriitor, de la demontarea tuturor poncifelor romantice ce țin de imaginea scriitorului (tristețe, spleen, erudiție, inspirație) până la o mereu reînnoită declarație de dragoste față de alți scriitori, literatura lui Vila-Matas redimensionează arta literară în sine și locul literaturii într-o lume pe care și el o numește, deseori, profund ne-literară”. ■ În rubrica *Avalon* citim *Reportajul ca istorie* de Ovidiu Pecican, ocupându-se de volumul *Rusia lui Putin* de Anna Politkovskaia, traducere de Viorica Horga, Ed. Meditații, 2008: „Pentru a scrie o asemenea carte este nevoie de îmbinarea mai multor talente și formule «clasice»: proza beletristică, reportajul și istoriografia. [...] Cu regret mai constat și că, acomodant nevoie mare, de la Felix Brunea-Fox încoace, reportajul românesc a încetat să-și mai asume riscuri și misiuni la o asemenea altitudine, renunțând implicit și la gloria pe care ele o presupun. Frică, angoasă civică sau pur și simplu lipsă de vocație?”. ■ În eseu *Quantum of Solace? Un colocvii în fiecare zi* Ilina Gregori scrie despre relațiile germano-franceze pornind de la cotidianului german „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, numărul din 25 noiembrie. ■ Emilia David Drogoreanu semnează *Cărți, expoziții, colocvii. Revival european Cesare Pavese*, notând cum a fost marcat centenarul nașterii scriitorului la Torino și la Paris, dar și semnalând apariția volumului *Poesie/Poezii* de Cesare Pavese, traducere de Mara Chirițescu, Nicolae Argintescu-Amza, Ed. Humanitas, 2008: „Actuala ediție românească a *Poeziilor* reproduce în mare parte pe cea italiană, riguros einaudiană (ca și întreaga operă a scriitorului), publicată la Torino, în 1998. Prefața cărții poartă semnătura Mariei Rosa Masoero, editoarea ediției italiene citate”. ■ În rubrica *Arte* George Cristea scrie despre *Eugen Ionescu – pictor*: „Eugen Ionescu a început să picteze abia pe la 60-70 de ani, când alții erau deja consacrați – sau aproape. Se pare însă că ideea de a face

pictură i se înfiripase în suflet cu mult înainte, iar în anumite perioade ale vieții s-a interesat și a scris mult despre această artă și chiar despre anumiți artiști. În privința propriilor sale încercări, el n-a dorit să vorbească decât foarte rar și puțin”.

■ Michael Haulică semnează *Războiul reginei* în rubrica *Fantasy & Science Fiction*: „A fost lansat la Gaudeamus romanul *Războiul reginelor* de Oana Stoica-Mujea (Tritonic, 2008). Pe copertă scrie Cartea I (se pare că *Dinastiile* va fi o serie lungă, cu nouă cărți), iar la sfârșitul acesteia cititorul își dă seama că, de fapt, i s-a servit doar jumătate de roman. E treaba editurii că a rupt cartea în două, dar cum rămâne cu cititorii, amăgiți cu doar jumătate de produs? E corect să-i lăsăm trei luni să aștepte până vor vedea finalul? Se zice că volumul al doilea ar apărea prin martie. [...] Ce laude i-aș putea aduce autoarei? Una singură: are o extraordinară capacitate de a inventa povești. Ceea ce este esențial pentru genul (fantasy) pe care și l-a ales. Dar numai asta nu-i de ajuns. Oana Stoica-Mujea are de ales una din două: ori își găsește pe cineva care știe să scrie, să-l ia coautor (sau doar să-i fie «negru», să-l plătească să-i rescrie cărțile), ori să aibă noroc de un redactor bun, de o editură care să creadă cu adevărat în ea și să angajeze un redactor cu oarecare talent literar și cu multă, multă știință a limbii române. Cred că, în condițiile astea, Oana Stoica-Mujea ar putea fi un autor de succes pe piața F&SF românească”.

9 ianuarie

• **[„România literară”, nr. 1, anul XLI; apare sub egida Uniunii Scriitorilor, editată cu sprijinul Fundației Anonimul și Fundației Institutul pentru Liberă Inițiativă; nr. de pagini: 32, formatul A3; Director: Nicolae Manolescu; Redacția: Gabriel Dimisianu – director-adjunct; Alex. Ștefănescu – redactor-șef; Oana Matei – secretar general de redacție; Adriana Bittel, Constanța Buzea, Marina Constantinescu, Ioana Pârvulescu]** Primul număr al anului se deschide cu un text semnat de Alex. Ștefănescu, *Scriitori persecutați*, în care este discutată situația lui Dan Stanca în redacția cotidianului „România liberă”: „În ultimele luni ale anului 2008 el [Dan Turturică, redactor-șef al cotidianului] a făcut mari presiuni punitive asupra lui Dan Stanca, retrăgându-i dreptul la semnătură, cerându-i să-și prezinte demisia și, alternativ, amenințându-l cu concedierea. De ce? Din motive ideologice. Într-un stil inchizitorial, despre care se credea că a dispărut din presa românească după căderea comunismului, tânărul redactor-șef s-a grăbit să sancționeze drastic un delict de opinie”. Această atitudine a dus la un protest public, iar dintre semnatori sunt menționați Gh. Boldur-Lătescu, Marcel Petrișor, Nicolae Mecu, Dan C. Mihăilescu, Sorin Lavric, Adrian Papahagi, Marilena Rotaru, Dan Hăulică, Sorin Ilieșiu, Daniel Cristea-Enache, Liviu Antonesei, Mihail Neamțu, Ioan Es. Pop, Radu Paraschivescu, Monica Pillat, Marin Gherasim, Florin Constantiniu, Adrian Majuru, Tudorel Urian, Ovidiu Hurduzeu, Radu Voinescu, Alexandru Mihalcea, Eugenia Țarălungă, Cassian Maria Spiridon, Mihail Neamțu, Ioana Ganea, Marian Ilea, Ion Lazu, Răzvan

Petrescu, Călin Stănculescu, Gabriel Stănescu, Liviu Ioan Stoiciu, Corneliu Vlad, Iulia Blaga, Răzvan Codrescu, Mihai Creangă, Silviu Alupei, Ion Zubașcu, Pavel Chirilă, Răzvan Ionescu, George Ardeleanu, Alex. Ștefănescu și Simona-Grazia Dima, președinta PEN-Clubului din România. ■ În acest număr apar și două note *In memoriam*, nesemnate: □ *Haralamb Zincă*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu profundă tristețe încetarea din viață, la 24 decembrie 2008, a prozatorului Haralamb Zincă. [...] Prin dispariția lui Haralamb Zincă proza românească de ficțiune suferă o dureroasă pierdere”. □ *Eugen Cizek*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor din București anunță cu tristețe încetarea din viață a distinsului istoric literar Eugen Cizek. [...] Prin dispariția lui Eugen Cizek Uniunea Scriitorilor din România, al cărei membru a fost, ca și istoria noastră literară suferă o dureroasă pierdere”. □ Citim și o notă *Din partea juriului USR*: „Scriitorii care doresc să candideze la Premiile USR sunt rugați de către juriu să-i pună la dispoziție, până pe data de 1 februarie a.c., câte un exemplar din cărțile lor apărute în 2008”. ■ Acest număr este bogat în comentarii critice: □ Sorin Lavric, în rubrica sa *Cronica ideilor*, publică *Privirea oarbă*, referindu-se la *Nu vedeți nimic. Descrieri* de Daniel Arasse, traducere și note de Laura Albulescu, Ed. Art, 2008, considerând acest volum „o carte de autentică desfătare culturală, destinată mai ales acelor care au pierdut obiceiul de a privi tablourile ca pe niște obiecte de artă”. □ *Cronica literară* a lui Cosmin Ciotloș, intitulată *Delfinii personali*, notează apariția volumului *Opere. Maimuțele personale. Povești pentru a-mi împlânzi iubita. Alți doi ani pe un bloc de gheață* de Radu Cosașu, prefată de Sanda Cordoș, Ed. Polirom, 2008: „Ca și în cazul seriei Gabriela Adameșteanu, reproșul pe care-l aduc frumoaselor ediții de *Opere* alcătuite în lunile din urmă de Polirom vizează laxitatea aparatului filologic. Rătăcite între două calupuri epice într-o consecuție nici măcar veridică și complet lipsite de mostre concludente ale receptării, *Poveștile domesticii* amoroase par a fi fost nu trunchiate, dar aranjate, sau mai bine zis împachetate la bunul de tipar, cumva *ad usum delphini*”. □ Alex. Ștefănescu este de părere că *Eugen Negrici se înșeală*, ocupându-se de volumul *Iluziile literaturii române*, Ed. Cartea Românească, 2008: „Eugen Negrici se înșeală când crede că marea problemă a literaturii române o constituie sufocarea ei de mituri. Care mituri? Se poate vorbi doar de niște poncife, reziduale, care mai pot fi identificate în discursurile festiviste, în unele manuale școlare, în gândirea unor semidocti. Marea problemă a literaturii române o constituie tocmai demitizarea ei. Demitizare brutală, infinit regretabilă, în consens cu un întreg proces de aculturalizare, de renunțare la plăcerile elevate, ritualizate, în favoarea unora vulgare, obținute rapid”. □ De volumul *Fantomă din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008 se ocupă Daniel Cristea-Enache, în textul *Un tovarăș de sus*, susținând: „Cu al treilea său roman, pe cât de ambițios, pe atât de reușit, Doina Ruști intră în elita prozei noastre încă-tinere”. □ Gheorghe Grigurcu publică prima parte a textului *Un duel cu aerul*, comentând ediția a doua, revăzută, a volumului *Maiorescu și*

maiorescieni de Alexandru Dobrescu, Ed. Emolis, 2008, spunând că „în ochii” autorului „Titu Maiorescu n-ar fi ilustrat decât un cumul de defecte care i-ar fi alterat caracterul, i-ar fi subminat șansele constructive ori pur și simplu de rezonabilă umanitate”. □ În *Alte legături bolnăvicioase*, Tudorel Urian atrage atenția cititorilor asupra volumului *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Toate calitățile scrisului său (imaginația debordantă, mai ales în descrierea relațiilor sexuale imposibile, adaptarea registrelor stilistice la cursul narativ, acuratețea observației și finețea analizei) se impun din nou cu puterea evidenței. Privit ca întreg, romanul pare însă să nu se închege”. □ Iulia Iarca semnează *Vincent Fatalistul*, un comentariu la volumul *Vincent nemuritorul* scris de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea Veche, 2008: „*Vincent nemuritorul* poate fi o carte de divertisment intelectual, dar nu mai mult decât atât”. ■ În rubrica dedicată *Istoriei literare* citim *Ce știm și ce ar mai trebui să știm despre Liviu Rebreanu*, fragment din *Istoria secretă a literaturii române* a lui Cornel Ungureanu, ediția a II-a, revăzută și adăugită. ■ *Cu gândul la Paul Celan*, Grete Tartler notează: „De Paul Celan mă leagă multe. Nu numai data nașterii (fiind, la rândul meu, născută pe 23 noiembrie îmi place să cred că am față de con-zodierii săgetători o înțelegere specială); ci mai ales felul său de a vedea limbajul (concizia, jocurile de cuvinte, ermetismul), pasiunea pentru traducerea de poezie, interesul concomitent pentru mai multe culturi, pentru muzică”. ■ Din scurte știri publicate în secțiunea *Meridiane* reținem: □ *Un Booker Prize discutabil*: „*Tigrul alb*, romanul de debut al indianului de 34 de ani Aravind Adiga, distins cu Booker Prize, n-a fost pe placul mai multor critici britanici, care au acuzat juriul de intelectualism și anti-capitalism”. □ *Exhumarea lui Garcia Lorca*, despre procesul între descendenții familiei Garcia Lorca și istoricul spaniol de origine irlandeză Ian Gibson: „Tribunalul i-a impus Laurei Garcia Lorca, al cărei bunic era fratele poetului, să-și dea acordul pentru exhumarea ce va pune capăt nenumăratelor zvonuri în legătură cu ultimele ore ale poetului”. □ *Bicentenar Darwin*: „Anul acesta, savantul englez Charles Darwin (1809-1882) va fi dublu sărbătorit în toată lumea: cu ocazia bicentenarului nașterii și a împlinirii a 150 de ani de la publicarea lucrării sale fundamentale, *Originea speciilor*”. □ *Kosmopolis*: „La fiecare doi ani, la Barcelona se organizează o Sărbătoare internațională a literaturii, sub genericul Kosmopolis - «un festival literar voit conceput ca o manifestare cosmopolită», explică organizatorii evenimentului. [...] Ajuns la a patra ediție, anul acesta Kosmopolis a reunit în jurul temei *Scriitori pentru schimbare* o sută de invitați și un public foarte numeros să-i asculte. [...] Kosmopolis, criticat la primele ediții de catalaniști, a sfârșit prin a se impune, la mesele rotunde participând mai toți scriitorii catalani importanți”. □ *Suferințe în lumea afgană*: „În mai puțin de un deceniu, refugiatul politic afgan la Paris Atiq Rahimi și-a construit o reputație internațională de poet și prozator, încununată la 10 noiembrie anul trecut cu Premiul Goncourt pentru romanul *Syngué sabour. Piatra răbdării* (ed. P.O.L.), obținut cu șapte voturi contra trei”. ■ În acest număr sunt prezenți cu poezii

Corina Anghel și Emil Brumaru, iar din proză, sub semnătura lui Gheorghe Schwartz, citim *Audiența*. □ În *Avanpremieră literară*, în traducerea Corneliiei Bucur, apare *Fumatul strict permis* de Christopher Buckley, fragment din volumul în curs de apariție la Editura Humanitas.

10 ianuarie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 211; Săptămânal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași”; format A3, nr. de pagini: 16; Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor); redactor-șef: George Onofrei; redactor-șef adjunct: Anca Baraboi; secretar general de redacție: Florin Iorga; rubrici permanente: Adriana Babeți, Emil Brumaru, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică; Carte: Doris Mironescu, Costi Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu] Numărul se deschide cu două editoriale: Lucian Dan Teodorovici semnează *Cercul nostru vă prezintă: Două mii nouă*, iar Radu Pavel Gheo publică *Românii e deștepți. Un mic bilanț politic*. ■ În *Semnal* ne sunt recomandate volumele: □ Salman Rushdie, *Orient, Occident*, traducere și note de Dana Crăciun, Ed. Polirom: „O încercare de apropiere și definire culturală a două teritorii care și-au spus cuvântul în formarea sa ca scriitor, volumul de față problematizează percepția celor două universuri și propune un spațiu intermediar, în care memoria, istoria și imaginația se întâlnesc și se fertilizează reciproc”. □ Antonio Tabucchi, *Tristano moare*, traducere și note de Vasile Mitu, Ed. Polirom: „*Tristano moare* (2004) este o lungă confesiune a unui muribund, desfășurată de-a lungul ultimului august al secolului XX”. ■ Bogdan Romaniuc semnează *În spatele măștilor*, o recenzie la *Un om sfârșit* de Giovanni Papini, traducere de Ștefan Augustin Doinaș, Ed. Polirom, 2008: „Omul singuratic al lui Papini își găsește refugiul în lumea cărților, pe care le consideră a fi sacre. Ajunge chiar să nu mai deosebească între realitate și închipuire, luând literele drept «martori inefabili ai adevărului». Literatura devine astfel mai reală decât realitatea”. ■ În *Cozerii* Luiza Vasiliu semnalează volumul *Cozerii în lila* de Iolanda Malamen și Șerban Foarță, Ed. Eis Art, 2008: „E-o carte elegantă, cu farmec discret (nu al burgheziei, ci al cuvântului complice și bine spus), care arată a album de artă, fiind, de fapt, un album de sporovăieli deloc minore”. ■ În *Avanpremieră* revista publică fragment din *Fărâme de memorii* de José Saramago, traducere de Georgiana Bărbulescu, în curs de apariție la Ed. Polirom. ■ Rubrici permanente întrețin Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Adriana Babeți, Alex. Savitescu, Daniel Cristea-Enache, Veronica D. Niculescu și Emil Brumaru, Florin Lăzărescu, Luiza Vasiliu.

11 ianuarie

● [„Adevărul”, nr. 91; nr. de pagini: 24] În *Nobel pentru un scriitor pacifist* Nicoleta Zaharia scrie despre Romain Rolland, oferind cititorilor biografia laureatului. Alături citim *Apollinaire a fost uitat*. □ Ziarul publică și lista *Câștigătorii Premiului Nobel pentru Literatură*.

12 ianuarie

● [„Adevărul”, nr. 5750] Revenind la *Comentatorii Adevărului*, Nicolae Manolescu scrie despre *Cum și-a sfârșit existența „Cenacul de Luni”*: „Cu o lună în urmă, la Uniunea Scriitorilor, a avut loc o aniversare mai puțin obișnuită: a «morții», și nu a «nașterii» «Cenaculului de Luni». Nașterea am ratat-o, așa-zicând, în 2007, când se împlineau trei decenii. De la moarte se împlinea în 2008 un sfert de secol. [...] Într-o carte recentă, *Opțiuni politice... Experiențe politice*, 2007, pe care mi-a trimis-o (îi mulțumesc pe această cale, necunoscându-i adresa, deși înțeleg că locuim în același cartier), doamna Clătici leagă desființarea Cenaculului de Luni de articolele din revista «Săptămâna» condusă de E. Barbu. Foarte posibil. Doar că în realitate lucrurile trebuie să fi fost ceva mai complicate. [...] N-am idee pe ce cale și de la cine veneau presiunile asupra doamnei Clătici. Direct, veneau desigur de la partid. Când i-am reclamat într-un rând că avem dificultăți cu obținerea sălii și că ni se fac tot felul de șicane administrative, mi-a replicat că nu e la originea lor (ceea ce bănuiam și eu). A adăugat că una din nemulțumiri (n-a precizat ale cui, dar era evident) se datora faptului că nu sunt membru PCR, adică, ideologic, o persoană de încredere”.

13 ianuarie

● [„Revista 22”, nr. 3 (984)] În pagina *Vedere din stânga* Alexandru Matei scrie despre *Două tipuri de jurnalism. Ecouri ale prezenței lui Éric Fottorino la București*: „Editura Trei nu l-a adus la București ca eu să aflu de ce – totuși – Alain Badiou a publicat o diatribă anticapitalistă, ci ca să-i vândă un roman cu un titlu atât de bovaric: *Sărutări de cinema*”. ■ Radu Botta publică eseu *Omul etern*.

● [„Bucureștiul cultural”, nr. 18 (81); anul V, serie nouă; format: A3, nr. de pagini: 16; Supliment al săptămânalului „Revista 22”; Publicație bilunară editată cu sprijinul ArCuB și al Uniunii Scriitorilor din România; Redactor-șef: Gabriela Adameșteanu] Numărul se deschide cu *Farmecul discret al Bucureștiului* de Constantin Abăluță. ■ Paul Cernat semnează *Apocalipsa Epocii de Aur și „misterele” ei*, o cronică literară la *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănulescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Totuși, oricât de brutale ar fi rupturile de nivel, romanul «se ține», pe canavaua unei concepții și a unei viziuni numai aparent dezechilibrate. Mai mult decât atât: impresionează cum puține romane apărute în ultimul timp o fac, ridicând romanul senzational la puterea unui senzational roman despre apocalipsa Epocii Ceaușescu. Un roman în care politicul, religiosul, grotescul macabru și distopia lumpenă fuzionează

la temperaturi înalte. Poetul Daniel Bănulescu se dovedește a fi, și aici, prozator până-n unghii, cu un apetit fabulatoriu puțin obișnuit, capabil să-și «simtă» toate personajele și să le reconstituie lumea până-n detalii infinitezimale. *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* indică un proiect narativ cum nu avem prea multe în proza românească de după 1989”. ■ În *Curiozități...* Bianca Burța-Cernat scrie despre *Pânza de păianjen* de Cella Serghi, Ed. Cărțile Tango, 2008: „Odată publicat romanul, autoarea își contemplă triumfătoare fotografia expusă, împreună cu volumul, în vitrina *Librăriei Alcalay*. Senzația de triumf se va efasa însă curând, în absența unui succes de critică și în pofida succesului de public (cu care, mai târziu, scriitoarea se va obișnui să se consoleze)”. □ Apare nota *Saviana Stănescu la Salonul de poezie al ICR Stockholm*: „Salonul de poezie al ICR Stockholm își începe programul pe anul 2009 în ziua de marți, 13 ianuarie, cu o seară avându-i drept invitați pe Saviana Stănescu, care revine la Stockholm după succesul suedez cu piesa *White Embers*, și pe Daniel Boyacioglu. Moderatorul acestei ediții a Salonului de poezie va fi Madeleine Grive, redactor-șef al revistei literare «00-tal» și director al *Festivalului anual de poezie al orașului Stockholm*”. ■ Gabriela Adameșteanu publică *În umbra părinților*, un articol despre *Sărutări de cinema* de Eric Fottorino, Ed. Trei, 2008: „Traducerea cărții, realizată de Marie-Jeanne Vasiliu, este fluentă. Poate ar fi fost de preferat să se găsească însă un titlu mai sugestiv în română (chiar și cu riscul schimbării lui) pentru *Baisers de cinema*”. ■ Aflăm: „Prestigioasa revistă poloneză «Literatura Na Swiecie», cu un cunoscut impact internațional de peste 30 de ani, a consacrat, din nou, două numere (5 și 6/ 2008) literaturii române (redactor-șef Piotr Sommer, coordonatoare a acestui număr Anna Górecka). *Rumunia II* este o adevărată carte, impunătoare și elegantă, bogat ilustrată, cu fotografii interbelice ale Bucureștiului, pline de atmosferă, poze mari ale autorilor și o literă prietenoasă. Numărul respectiv cuprinde fragmente din *Pupa russa* de Gheorghe Crăciun (traducere Kazimierz Jurczak), *Orbitor: Aripa stângă* de Mircea Cărtărescu (traducere Joanna Kornas-Warwas), *Simion Liftnicul* de Petru Cimpoeșu (traducere Szymon Wcisło), *Întâlnirea* de Gabriela Adameșteanu (traducere Jerzy Kotlinski), *Ieudul fără ieșire* de Ioan Es. Pop (traducere Kazimierz Jurczak), *Degete mici* de Filip Florian (traducere Szymon Wcisło, care îi face și un interviu autorului său), *Adio, Europa* de Ion D. Sîrbu (traducere Kazimierz Jurczak), publicistica lui Mihail Sebastian (traducere Jerzy Kotlinski), *Raiul găinilor* (traducere Szymon Wcisło) și *Sunt o babă comunistă* de Dan Lungu (traducere Joanna Kornas-Warwas), *Amalia respiră adânc* de Alina Nelega (traducere de Szymon Wcisło), *Despre îngeri* de Andrei Pleșu (traducere de Ireneusz Kania), *Cerul văzut prin lentilă* de Horia-Roman Patapievici (traducere de Kazimierz Jurczak). La fragmentele de beletristică s-au adăugat un dialog între Gabriela Gavril și profesorul de romanistică de la Cracovia Kazimierz Jurczak și un articol de sinteză semnat de Dan C. Mihăilescu. *Institutul Cultural Român* de la Varșovia a asigurat suportul tehnic al acestui număr”. ■ Apare *Cântecul de dragoste al celui care nu mai iubește* de Petru Cimpoeșu, iar alături citim

consemnarea auctorială *De ce scriu*: „În ce mă privește, trebuie să mărturisesc că sunt destul de circumspect în legătură cu motivele pentru care scriu. Răspunsul cel mai comod și pe care l-am mai formulat de câteva ori este: scriu pur și simplu pentru a conserva, eventual restaura, valoarea de întrebuințare a cuvintelor”. ■ În rubrica *Liternet, Povestea Cavalerului de iarbă verde* de Florin Cojocariu. □ Aida Vâlceanu traduce articolul *Târgul de carte de la Frankfurt, 2008. Impresii subiective* de Gilles Cohen-Solal: „Timp de o săptămână, la Frankfurt mi s-a părut ca am trăit rupt de realitate. Ne întâlnim ca și anul trecut, beam ca și anul trecut, glumeam ca și anul trecut și chiar ne-am prefăcut că am cumpărat și am vândut cărți ca și anul trecut. Cu diferența că 2008 nu e 2007! Nici pe departe... O enormă criză economică și financiară planetară, nimic nu mai funcționează ca înainte, totul e dereglat. Dar la Frankfurt e ca și cum nimic nu s-ar fi schimbat! Magic, suprarealist, salvator!”. ■ Este publicat fragmentul *Omul ca iarba*, din al doilea volum al ciclului omonim, *Ocarina de lut* de Mihai Cantuniari, aflat în pregătire. ■ În *Noi apariții* este anunțat volumul lui Witold Gombrowicz, *Bakakai*, fără informații suplimentare.

14 ianuarie

● **[„Adevărul”, nr. 5752]** În *Eminescu, între statuie și demitizare*, Nicoleta Zaharia și Dan Bolcea notează intervențiile lui Mircea Cărtărescu („Dilema Veche”, 1998), Florin Dumitrescu, Mihai Măniuțiu, Alexandru Dabija și Duce Darie care „au reconfigurat imaginea poetului”. □ *Evenimente cu mare pompă*: „Și în 2009, ca în fiecare an, sunt anunțate evenimente care «îl comemorează pe poetul național». Comunicatele de presă menționează că va fi depusă o jerbă de flori la «statuia marelui scriitor» din fața teatrului din Botoșani, iar la Biserica Uspenia, «unde a fost botezat marele poet», cei prezenți vor lua parte la un «Te Deum». La Biblioteca Județeană «Mihai Eminescu» din Botoșani va avea loc cenaclul literar «Portretul artistului la tinerețe», iar la Ipotești va fi lansat *Dicționarul Luceafărului eminescian*. Dar își fac loc și acțiuni mai puțin populiste. Măine, la Muzeul Național al Literaturii Române, criticii literari Daniel Cristea-Enache și Paul Cernat vor discuta în jurul temei «Eminescu - o altă citire». Tot mâine, în Aula Academiei Române, vor fi lansate volumele XV-XX din seria manuscriselor facsimilate ale lui Eminescu”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 956]** În „*Rivalul lui Dumnezeu*” Marius Chivu semnalează *Ceașescu văzut de aproape* de Toma Roman Jr., Ed. Curtea Veche, 2008: „Interviurile lui Toma Roman Jr. infirmă/ confirmă zvonuri, scot informații noi, conturează personaje și dau detalii uluitoare, prin umor sau absurd, despre viața privată a nomenclaturii comuniste. Departate de a fi vreun geniu al Răului sau vreun profet mânat de impulsuri sangvinice ori mistice, Ceaușescu era un monstru al platitudinii, un criminal stupid, placid și taciturn, fără originalitate, fantezie și mister, compilator de fraze materialist-dialectice și copiator de stilistică totalitară asiatică”. ■ În secțiunea *Pe scurt* sunt inserate: □ *Varșovia*. „*Degete*

mici” tradus în polonă: „Romanul lui Filip Florian (foto) a intrat, în ultima lună a anului trecut, în circuitul marilor librării din Polonia. Cartea a apărut la Editura Czarne, cu sprijinul Institutului Cultural Român prin programul TPS - Translation and Publication Support Programme, în traducerea lui Szymon Weisło, unul dintre cei mai buni traducători ai tinerei generații de româniști polonezi și fost bursier al ICR”. □ *București. „Eminescu – O altă citire”:* „Dezbaterea dedicată mitului Mihai Eminescu, intitulată «Eminescu - o altă citire», va avea loc mâine, de ziua nașterii poetului, în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române. La eveniment sunt invitați criticii literari Daniel Cristea-Enache și Paul Cernat. Și tot cu prilejul aniversării a 159 de ani de la nașterea scriitorului, în rotundă va fi vernisată o expoziție de manuscrise, documente și fotografii din arhiva Muzeului Național al Literaturii Române”. ■ La ancheta *Salvați-l pe Eminescu!* participă: □ Nicolae Manolescu, *Clișeul „poet național”:* „Referitor la receptarea operei lui Mihai Eminescu astăzi, criticul literar Nicolae Manolescu spune că textele poetului încep să fie percepute de către critica avizată «așa cum se cuvine». «Petru Creția se plângea că nu mai există eminescologie și eminescologi. Iată că acum au început să apară cărți ale unor critici precum Monica Spiridon sau Caius Dobrescu - și e vorba de niște studii foarte serioase. Doar că interesul e destul de diferit față de cel manifestat de Creția, Nicolae Georgescu sau Dimitrie Vatamaniuc», afirmă Manolescu. El mai spune că de acum înainte se naște o altă ediție critică. [...] La întrebarea cum a fost folosită imaginea poetului român de-a lungul timpului, criticul răspunde că «în mod tendențios». «Fiecare partidă politică din România s-a folosit de ea - cele de extremă dreapta pentru partea antisemită, cele de extremă stânga pentru partea proletcultistă extrasă, de exemplu, din *Împărat și proletar*. Dar clișeul cel mai puternic este acela de „Eminescu, poet național”, care a plecat de la Nicolae Iorga și a ajuns la Noica. Iorga a propus ca lui Eminescu să-i fie publicate caietele de tinerețe. Nu e nimic rău în publicarea lor, dar transformarea maculatoarelor – vorba lui Marin Sorescu – elevului și studentului Eminescu într-o operă majoră e un proces pe care l-aș numi beatificare», conchide criticul”. □ Florin Dumitrescu, *Cine a sabotat imaginea „poetului nepereche”:* „ – Care sunt clișeele care îi parazitează imaginea? – Evident, clișeele retorico-logice de tipul «poetul nepereche» sau «luceafărul poeziei» etc., care îl fixează, îl paralizează și îl mumifică pe Eminescu în mentalul public. Ele au la bază ideea, împărtășită chiar de filologi, că lui Eminescu îi este rezervată supremația absolută în ierarhiile literare. Că statutul de vates tutelar i se cuvine prin drept divin. Însă, o cultură națională vie și viguroasă acceptă și chiar impulsionează schimbările la nivel de receptare, de la o epocă la alta. Poate că, dacă facem azi un sondaj sociologic, Eminescu iese tot pe locul 1 în gusturile publicului, ca și acum 100 de ani. Dar asta nu legitimează pe nimeni să îi ținuiască supremația la modul dogmatic”. □ Iulian Costache, „*Golit de autenticitate*”: „«Suntem la un deceniu de la celebrul număr din „Dilema”, căruia cred că acum oricine îi poate recunoaște cel puțin meritul, deloc neglijabil, al unui „dezgheț” al dezbaterii publice, în legătură cu

patrimoniul cultural românesc.» Costache crede că acel număr din «Dilema Veche» era semnul unei urgențe privind necesitatea reinventării «unei relații firești cu un scriitor canonic, ce fusese golit de autenticitate». Și asta, mai spune el, din cauza rulării până la suprasățietate, «ca un pick-up ajuns la capăt», a unor stereotipuri didactice, dar și din pricina «„încremenirii” în respect a manualelor (unice) față de o bibliografie (devenită obligatorie și uniformizatoare) care întârzia să se îmbroască»». □ Mircea Cărtărescu, „*Nu-l mai citesc pe Eminescu*”: „Cărtărescu crede că poezia lui Eminescu ne parvine prin prea multe «negocieri și renegocieri». Nu mai distingem frumusețea de importanță, ideile de ideologie, valoarea reală de valoarea adăugată. «Eminescu este, de fapt, un caz trist în istoria noastră literară: adulat necritic timp de un secol, e contestat de multe ori necritic azi din nevoia psihologică de nesubordonare. Dacă cei vechi l-au transformat într-o statuie, noi îl transformăm, la fel de dezastruos, într-un caz. Soluția ar fi să-l lăsăm să doarmă o vreme în pace, să nu mai săltăm, galvanizați, la ziua lui de naștere și la cea a morții, cu anchete de felul celei de acum», propune Cărtărescu”.

15 ianuarie

• [„*Adevărul*”, nr. 5753] În paginile numite *După 20 de ani*, Andreea Ofițeru publică *Și Mihai Eminescu „scria” la „Scânteia”*: „«Scânteia» de duminică, 15 ianuarie 1989, publică o pagină întreagă dedicată «Patriei și poetului», din care aflăm că Eminescu a fost «un acerb apărător al compatrioților săi, intervenind cu vervă polemică și argumente istorice incontestabile în sprijinul, mai ales al celor din provinciile aflate sub ocupație străină». Cu astfel de fraze, oficiosul de partid dădea un alt sens textelor poetului. Criticii literari spun astăzi că Eminescu era folosit de mulți pentru a-și etala patriotismul, dar și ca mijloc pentru a parveni”.

• [„*Cultura*”, nr. 2 (206)] *Sub povara dreptății sociale* este titlul editorialului de Augustin Buzura: „Pe patul lui Procust al generalilor au fost aduși cu forța marii actori, profesorii, cercetătorii, și medicii, mulți dintre marii specialiști la care întotdeauna se recurge în momente dificile. Evident, în locul salariului, li s-au propus niște convenții civile pentru care, desigur, nu vor exista bani, căci doar e Criză! Ei trebuie sacrificați în numele idealului de dreptate și de grijă pentru banul public. Care trebuie investit cu înțelepciune în cele patru noi ministere. Heirupism penibil dintr-un film care a rulat și pe timpul Răposatului. Pentru care, curând, va plăti cu capul nu cel ce spune cum să se facă acest tip de dreptate socială, ci cel ce execută”. ■ În rubrica numită *Cultura literară* citim: □ Teodora Dumitru, despre volumul *Arta de a fi păgubaș. Târgul Moșilor* de Niculae Gheran, Biblioteca Bucureștilor, 2008: „Răsufierea e clasică, jumătate satiră și *science de vie*, jumătate nostalgie, filtrată poate prea vizibil prin comentariul de pe manșetă al intelectualului – aprig, *bon viveur*, lustruind ani buni la ifosele mahalalei bucureștene ante- și post-bolșevizate până le-a făcut brici. În briciul acesta își face acum Niculae Gheran mustața”. □ Cătălin Sturza semnalează apariția volumului *Tunele 2. În adâncuri* de Roderick Gordon și Brian Williams, traducere de Dan

Doboș, Ed. Corin Junior, 2008: „Seria «Tunele» își merită pe drept numele de distopie religioasă, la granița dintre Science Fiction și Fantasy, dintre Orwell și Jules Verne”. □ Laurențiu Hanganu publică prima parte a studiului *Proletcultism și realism social. Dezbateri estetice și condiționări politice*. □ Rodica Grigore semnează *John Fowels. A fi și a avea*, o prezentare a volumului *Colecționarul* de John Fowels, traducere de Mariana Chițoran, postfață de Dan Grigorescu, Ed. Polirom, 2007, spunând că: „textul acesta al lui John Fowels depășește rapid nivelul strict livresc și dobândește noi semnificații, transformându-se, pe parcurs, într-un adevărat studiu social și psihologic asupra acelor oameni - profund disprețuiți de scriitor - care aleg să colecționeze nenumărate lucruri, doar pentru ca, în acest fel, să-și sporească (desigur, doar în mod iluzoriu) propria importanță”. □ În *Etcetereală* Mihai Iovănel comentează *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănulescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „De ce o fi mocăit Daniel Bănulescu 10 ani la *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor*, cu atât mai mult cu cât acesta, să fim serioși, nu doar că nu e cel mai bun roman al tuturor timpurilor, dar nu e nici cel mai bun roman scos în septembrie-noiembrie în România, după cum nu e nici cel mai bun roman al lui Daniel Bănulescu?”. □ În subsecțiunea *În ariergarda avangardei* Eugen Simion semnează *C. Negruzzi (III)*. □ Constantin Coroiu continuă să scrie despre revista *Jurnalul literar* în *O revistă la judecata urmașilor (II)*. □ Gelu Negrea revine la *Dicționar Caragiale*, prezentând personajul *Porția Popescu*. ■ În *Ars combinatoria* Cornelia Maria Savu semnalizează apariția volumului *Constantin Lucaci – în căutarea Legendei Personale* de Dorina Sgaverdia, Ed. Marineasa, 2008. ■ În *Restituire* citim textul semnat de Șerban Cioculescu, *Universalism literar*, introdus prin următoarea notă, semnată M. I.: „Recuperăm un articol mai vechi – din 1945 – al lui Șerban Cioculescu despre Mihai Eminescu; nu doar pentru că nu ne-am învrednicit să scriem unul nou, ci pentru că articolul ar fi putut fi scris și astăzi. Problemele vechi sunt noi, și invers”. ■ C. Stănescu revine la rubrica sa *Revista revistelor* cu textul *Un pahar prea subțire... Apostrof*, comentând un articol scris de Gelu Ionescu, publicat în numărul 10/ 2008 al lunarului „Apostrof”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 257]** Claudiu Constantinescu semnalează apariția volumului *Nesuferitele zile de luni* de Arnon Grunberg, traducere și note de Anda Dragomir, Ed. Humanitas, 2008: „Nu mi-e tocmai clar de ce cartea s-a terminat exact acolo unde s-a terminat. Probabil că s-ar fi putut încheia și cu 5 pagini mai devreme. Cert e însă că tare mi-ar fi plăcut să mai continue”. ■ Marius Chivu semnează *Limbajul sinuciderii*, o cronică la *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, ediția a II-a, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Cartea tuturor intențiilor* e cartea descoperirii unui limbaj propriu și cea a unei lecții («Rămâneau pastilele...») învățate: [...]. Dar mai e și un breviar poetic despre toxicitatea vitală a scrisului autentic, despre suprema lui inutilitate și lipsa oricărei mize, în afara lui însuși”. ■ Eugen Istodor revine la *Literatura română pentru firme* recomandând: □ *Izbăvită ardere* de Ion Barbu: „*Durata lecturii și tipul de creier:*

ce citești nu-i adevărat. Ce citești e un drum spre interioritatea ta. Ce creier vrei să ai? Cât te duce mintea sau te căznești un pic mai mult? Timpul îți e scurt, dar de ce nu-l faci lung. Lasă-te de slujbă pentru o poezie de Ion Barbu”. □ *Timbru* de Ion Barbu: „*Durata lecturii și tipul de creier*: e nevoie de memorat această poezie. Ea trebuie să ia aspectul normal al unei zile din viața ta. La durere, fitness, la timbrul cimpoiului, cremă de ghetă”.

● **[„Observator cultural”, nr. 199 (457)]** Numărul se deschide cu rubrica *La zi*: □ *Christina Domestica și vânătorii de suflute – în limba cehă*: „Romanul *Christina Domestica și vânătorii de suflute* de Petru Cimpoeșu a fost tradus în limba cehă la editura pragheză Havran și va fi lansat astăzi, 15 ianuarie, la anticariatul První podzemní din Praga. Potrivit ICR din capitala Cehiei, la lansare vor fi prezenți reprezentanți ai editurii, precum și autorul traducerii, Jiří Našinec, laureat, în 2007, al prestigiosului premiu literar Cartea Anului – Magnesia Litera, pentru traducerea unui titlu anterior din creația aceluiași autor, *Simion Liftnicul*”. □ *Concerte, conferințe și expoziții la Accademia di Romania*: „Vineri, 16 ianuarie, Accademia di Romania găzduiește o conferință în memoria lui Marian Papahagi, italianist, profesor universitar, critic literar și traducător dintre cei mai importanți ai italianisticii române. Profesor la Facultatea de Litere de la Cluj-Napoca și director al Accademia di Romania între decembrie 1997 și ianuarie 1999, Marian Papahagi a instituit bursele «Vasile Pârvan», prin care românii care vor să se perfecționeze în domenii ale istoriei și artei o pot face în capitala Italiei”. □ *Din Va fi reținem*: „□ *Eminescu într-o nouă lectură*. Criticii literari Paul Cernat și Daniel Cristea-Enache participă astăzi, 15 ianuarie, la dezbaterea «Eminescu – o altă citire», organizată la Muzeul Național al Literaturii Române. Dezbateră, organizată în ziua când se sărbătorește 159 de ani de la nașterea poetului, va avea ca temă demitizarea ideii de poet național. Va fi vernisată și o expoziție de manuscrise, documente și fotografii din arhiva MNLR, legate de viața poetului. [...] □ *«Lunea de carte spaniolă»*: *Cât te mai iubesc de Luis Leante*. Institutul Cervantes din București și revista «Observator cultural», în colaborare cu Librăria Cărturești și Editura Vellant, reiau ciclul de întâlniri sub genericul «Lunea de carte spaniolă». Luni, 19 ianuarie 2009, la Librăria Cărturești din strada Artur Verona, la ora 18.30, seria de întâlniri va continua cu o discuție despre cartea *Cât te mai iubesc* de Luis Leante, publicată în 2008 la Editura Vellant, în traducerea Luminiței Voina-Răuț. Vor vorbi traducătoarea cărții, Luminița Voina-Răuț, Simona Răuță, director editorial Editura Vellant, Joaquín Garrigós, Ovidiu Șimonca și Luminița Marcu”. ■ Carmen Mușat semnează *Complexul lui Zeus și tabletele Murti-Bing*: „Pervertirea inteligenței, proliferarea sofismelor, memoria intermitentă și arbitrar-selectivă, dubla măsură și dublul limbaj – toate acestea sunt ingredientele discursului propagandistic al fanilor prezidențiali, incapabili să (mai) facă pasul înapoi și să-și recunoască eroarea. A greși e omenește, a persevera însă în eroare e diabolic, mai ales atunci când alegi, cu bună știință, să ignori realitatea, substituindu-i marote demne de a fi criticate. O fac, netulburat,

aproape toți editorialiștii prezidențiali, de la Rodica Culcer și Traian Ungureanu la Mircea Mihăieș și Horia-Roman Patapievici, incapabili de a-și redobândi libertatea de gândire, prizonieri ai iluziei onestității prezidențiale – iluzie de ei înșiși creată și întreținută –, pe care nici dezvăluirile lui Ilie Sârbu (din interviul publicat de «Cotidianul» în 7 ianuarie) și nici incoerența recentelor decizii guvernamentale nu au putut-o risipi”. ■ un cristian realizează un interviu cu Gellu Dorian, *Să fie vorba doar despre ignoranță? Premiul Opera Prima „Mihai Eminescu” ignoră un debut important: Blank de Vlad Moldovan*: „- Chiar de la Vlad Moldovan am aflat că, efectiv, nu a știut de regulament. Revenind la regulament. Regulile sunt clare. Dar, știind că și anul trecut Andrei Doboș a uitat, ca și Vlad Moldovan, să trimită volumele, nu există posibilitatea, pentru reprezentativitatea națională și prestigiul concursului, să fie eliminate aceste scăpări? Cum într-un an nu apar mai mult de, să zicem, 7 debuturi ok în poezie și nu sunt mai mult de 5 edituri specializate, secretarul concursului nu poate propune (vorbind despre cărțile unui întreg an calendaristic) din oficiu un titlu? Practic, cartea lui Vlad Moldovan, spre deosebire de cele de la alte edituri concurente care trimit prin poștă, se și găsește în librării, are prezentare pe site-ul editurii, a obținut chiar Premiul pentru Debut al CR (editură care trimite suficiente cărți ca protocol). E ușor de găsit... – Ce pot face organizatorii în cazul când unii autori uită de existența unui astfel de premiu important și-și aduc aminte numai atunci când văd că unii colegi ai lor, mai atenți, au obținut premiul? Ignoranța, uitarea, neglijența, toate acestea se plătesc într-un fel. Și, așa cum am spus, valoarea unui poet nu este neapărat dată de obținerea sau nu a unui premiu. Și mai ales atunci când nici nu participi la competiție, așa cum spun regulamentele, care sunt făcute tocmai pentru a-i avertiza pe cei dornici că există posibilitatea unor distincții. Și Premiul Național de Poezie «Mihai Eminescu» este o distincție foarte râvnită și asta ne bucură, dar ne și întristează atunci când unii cred că, pentru a o obține, trebuie să fie invitați în mod special. Premiile dau naștere, în general, la câte un câștigător și la foarte mulți învinși. Cum am spus, scriu despre debutanți. Nu am găsit, pe unde am umblat, cartea lui Vlad Moldovan. Aș fi scris despre ea. Poate că ar fi intrat și în competiție. Dar, nu-i așa, nu-mi pot face eu mea culpa, în această cauză, pentru că nu am de ce. De exemplu, Cătălina Cadinoiu și Svetlana Cârstean, ambele poete cu volume apărute la Cartea Românească, au trimis cărțile lor și astfel au fost nominalizate. – Care au fost cele zece titluri care s-au înscris în 2008? - Floarea de menhină de Svetlana Cârstean, Nuferii mor în cadă de Cătălina Cadinoiu, Eva nimănui de Aida Hancer, Paper Clips de Daniela Popa, Catacombe. Aici totul e viu de Florin Caragiu, yima de Liviu G. Stan, antipoeme de Gelu Diaconu, Trupul meu dimineața de Emanuel Guralivu, CHAT în interior...sau Priveghi în pasărea de sine de Camil P. Camil, Închiderea în torent. pelicule mentale de Radu Dumbravă, Viața Morgana de Dumitru Iftime”. □ Interviul se încheie cu următorul P.S.: „După primirea răspunsurilor, în mail-ul care a însoțit fișierul atașat, am găsit acest mesaj de la Gellu Dorian:

«Ca să fiu sincer, nu înțeleg de ce insistați... Sunt atât de deschis spre dialog, din acest punct de vedere, pentru că, în tot ce afirm, am dreptate, cum, de fapt, în tot ce susțineți, aveți dreptate până la limita în care cei ce vă solicită să insistați doresc imposibilul... Vă rog să mă înțelegeți, nu se mai poate face nimic, cu toate că Vlad Moldovan este la fel de bun ca Vasile Leac, Xenia Karo, Elena Vlădăreanu, Tudor Crețu, Cosmin Perța, Liviu Ofileanu, Ștefan Manasia, Domnica Drumea, Anton Jurebie, Ana Dragu, Miruna Vlada, Ruxandra Novac, Marin Mălaicu-Hondrari, Dumitru Bădița, Augustin Cupșa, Iulia Balcanăș, Liviu Nedef, T. S. Khasis, Radu Verman, Mihai Curtean, Violeta Ion, Eugen Suman, Cristina Moroșan, Gabi Eftime, Robert Mândroi, Andrei Doboș, Ofelia Prodan, Hose Pablo, Cristina Ispas, Andrei Ruse și alții, care nu au primit acest premiu, la fel de buni ca posibilul laureat de anul acesta. Este o competiție deschisă, liberă, la care participă toți în măsura în care doresc... Și văd că discut foarte serios cu UN_CRISTIAN, un neutru prin definiție, dar hotărât prin atitudine, în timp ce eu sunt Gellu Dorian, iar dumneavoastră nu vă declinați identitatea. Nu mă deranjează, atâta timp cât o faceți pentru o cauză dreaptă la care eu subscriu. Să înțelegeți, nu a fost nimeni niciodată frustrat pe parcursul celor 10 ediții! Intru în dialog cu dvs., de parcă aș fi pe Club-literar. Aici este vorba despre o chestiune extrem de serioasă, care se petrece negru pe alb. Deci, cu cine discut, domnule redactor?» □ un cristian: V-aș putea răspunde scurt, așa cum v-am răspuns când ați spus că nu ați putut-o contacta, timp de trei ani, pentru a o invita pe Oana Cătălina Ninu: un simplu search pe Google rezolvă misterul. Dar voi fi discret. Am pretenția ca în fenomene atât de restrânse, cum e poezia, actanții «jocului» să știe ce se-ntâmplă prin lume. Iar dumneavoastră scrieți de atâția ani despre debuturi, cunoașteți tot ceea ce contează. Nu-i așa că e supărător să vină un *no name* să pună niște întrebări răutăcioase? [...] Sunt un oarecare, nici nu contează identitatea mea, tocmai de aceea îmi și dau mâna să vorbesc despre aceste lucruri. Sunt un martor al editoriei românești, care are de spus niște povești despre unii iepuri editoriali și o gogoasă cu gem generaționist. Tocmai pentru că nu cred în onestitatea editurilor și mai sper în perfectabilitatea premiilor. Sper să nu decadă și să nu-mi fie rușine de rușinea lor. Vă mulțumesc pentru că ați ridicat mînea de atâtea ori la fileu. De prea multe ori. Tocmai de aceea, renunț să insist. E prea ușor». □ Urmează *Anchetă printre laureații din anii trecuți*: „- Cum te-ai înscris la concurs? □ Florin Partene (*Opera Prima* pentru 2007): N-am înscris nici o carte pentru concurs. Am trimis o carte cu dedicație dlui Gellu Dorian. Dacă asta s-a constituit în înscriere sau nu, nu știu. Aș fi vrut să particip mai oficial. □ Oana Cătălina Ninu (*Opera Prima* pentru 2005): Nu m-am înscris pentru că nu știam cum anume. Nu știu cum a ajuns cartea mea la Premiile «Eminescu». Cert este că Gellu Dorian a scris o cronică la *Mandala* în «Convorbiri literare», în toamna aceluia an. Sunt două variante: am fost înscrisă de editura Vinea sau prin Dan Sociu, căruia i-am dat cartea cu ceva timp înainte. □ Diana Geacă (*Opera Prima* pentru 2005): Nu m-am înscris eu (și nici n-aș fi știut că trebuie). Din câte știu,

la târgul din toamna lui 2005, s-a întâmplat să treacă Gellu Dorian pe la standul Vinea și să primească volumele nou apărute. □ Rita Chirian (*Opera Prima* pentru 2006): Am trimis cartea (eu, cu mânuța mea). □ Teodor Dună (*Opera Prima* pentru 2002): Știu sigur că i-am dat cartea lui Gellu Dorian cu trei luni înainte de concurs. E posibil ca și editura să fi trimis, dar nu știu sigur, pe vremea aceea Țone trimitea cărțile la concurs. □ Dan Coman (*Opera Prima* pentru 2003): Am trimis două exemplare, cred, așa-mi amintesc. – *Anul acesta ai fost invitat?* □ Florin Partene: Nu. Am fost invitat anul trecut, mi-am luat «miliardul» și am plecat. □ Oana Cătălina Ninu: Nu, după decernarea premiilor din ianuarie 2006, nu am mai fost invitată. □ Diana Geacăr: Din 2006, când am primit premiul, nu am mai fost invitată. □ Rita Chirian: Da. □ Teodor Dună: Da, am fost invitat și pentru că se împlinesc 10 ani de la acordarea premiului Opera Prima. □ Dan Coman: Da, cică am fost invitat, adică m-am văzut pe o listă, dar nu m-a sunat nimeni, nu mi-a scris nimeni nici un e-mail, probabil așa se face mai nou... – *Ai un favorit pentru anul acesta?* □ Florin Partene: Vlad Moldovan trebuie să fie în cărți. □ Oana Cătălina Ninu: Svetlana Cârstean și Vlad Moldovan. □ Diana Geacăr: Nu am. □ Rita Chirian: Vlad Moldovan. □ Teodor Dună: Nu. □ Dan Coman: De departe, Vlad Moldovan, *Blank*". □ un cristian se adresează și lui Vlad Moldovan: „– *De ce nu ți-ai trimis cartea, domnule? Așteptai s-o facă editura în locul tău? N-ai știut? Te așteptai ca juriul să te-nscrie automat?* – Vlad Moldovan: Nu știam când e concursul și nici nu știam cum se procedează. Nu mi-a spus nimeni și nu știam că trebuie să trimit, că aș fi trimis. Tirajul cărții s-a epuizat din câte am înțeles. Și mie trebuiau să-mi trimită 20 de exemplare pe care aveam dreptul să le iau cu reducere, dar nu au mai putut-o face, pentru că nu o mai aveau în stoc". □ Și Daniel Cristea-Enache, membrul juriului, primește întrebări de la un cristian: „– *Care sunt atribuțiile unui membru al juriului? Membrii juriului pot înscrie o carte în concurs? Cum se face că tocmai cartea lui Vlad Moldovan, premiul pentru debut al CR, n-a ajuns măcar în finală?* – Daniel Cristea-Enache, membru al juriului: Am primit prin e-mail o listă de autori, dintre care am ales până pe 5 ianuarie. Lista sună așa: *Floarea de menhină* (Svetlana Cârstean), *Catacombe. Aici totul e viu* (Florin Caragiu), *Eva nimănui* (Aida Hancer), *Nuferii mor în cadă* (Cătălina Cadinoiu) și *Paper clips* (Daniela Popa). S-a mai întâmplat în anumiți ani să nu am cărțile și le-am căutat. Dar, de obicei, n-au fost probleme. E, într-adevăr, o întrebare pentru mine cine fixează nominalizările, dar eu, ca membru al juriului, nu le pot face. Dacă aș fi fost întrebat, l-aș fi nominalizat cu siguranță pe Vlad Moldovan". ■ În *Avanpremieră* citim *Reîntoarcerea la „probleme ultime”*. Argument la antologia Lucian Raicu, Dincolo de literatură, în curs de apariție la Editura Hasefer de Carmen Mușat. ■ În rubrica *Semnal* ne este recomandat volumul *Teoria literară. O introducere* de Terry Eagleton, traducere de Delia Ungureanu, Ed. Polirom, 2008: „Terry Eagleton arată că, departe de a fi izolată într-un turn de fildeș, teoria literaturii se adaptează semnificațiilor continue pe care concepțiile literare le suferă, conferind

o mai mare deschidere interpretării”. ■ Despre volumul lui Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983*, apărut la Ed. Humanitas în 2008 se pronunță: □ Bianca Burța-Cernat, *Un metaroman atipic*: „În *Cu dinții de lână*, Livius Ciocârlie reușește să fixeze un cadru, să sugereze o atmosferă, să surprindă instantanee cu potențial epic și/ sau dramatic și, nu în cele din urmă, să dea viață unor personaje, câteva dintre ele atașante. Jurnalul reprezintă, în cazul de față, nu numai documentul unei epoci, dar și, poate în primul rând, documentul unei subiectivități, oglinda unui creator – metaromanul său atipic”. □ Cezar Gheorghe, „*Ispita de a exista*”: „Însemnările sale nu lasă impresia de artificialitate adeseori înregistrată la autorii care, dintr-un motiv sau altul, operează asupra propriei vieți o selecție adeseori neinspirată în vederea legitimării unui destin literar sau uman, pentru ca, inevitabil, să răpească jurnalului orice spontaneitate și naturalețe. Cărțile lui Livius Ciocârlie trec, spectaculos, peste această capcană. Nimic nu pare a lipsi din lumea evocată aici”. ■ În *Demonul modern și exigența libertății* Crina Bud scrie despre *Antimodernii. De la Joseph de Maistre la Roland Barthes* de Antoine Compagnon, traducere de Irina Mavrodin și Adina Dinițoiu, prefață de Mircea Martin, Ed. ART, 2008: „Deși parcurge cu acribie și savoare ultimele două secole ale literaturii Franței, *Antimodernii* e unul din acele studii menite a săvârși mutații și a provoca dezbateri asupra modernității în spații culturale mult mai largi decât cel care l-a generat. Autorul are de partea lui avantajul dublei perspective: pe urma lui Thibaudet, el analizează «du dedans», cutreieră literatura ca pe propriul ținut dar, în același timp, versatul arbitru al ideilor observă din afară, dinspre granițele permissive ale unei atotacaparante postmodernități”. ■ Dana Pîrvan-Jenaru semnează *Vintilă Horia între „dacomanie” și Goncourt*, un comentariu la *Dumnezeu s-a născut în exil* de Vintilă Horia, traducere de Ileana Cantuniari, prefață de Daniel Rops, Ed. ART, 2007: „Plecând de la un fapt istoric real – exilul poetului latin Ovidiu la Tomis –, Vintilă Horia scrie o ficțiune ilustrativă, având drept sursă o preocupare de ordin intelectual. Romanul *Dumnezeu s-a născut în exil* este un jurnal intim ce surprinde opt ani din exilul poetului izgonit de la Roma și are în centrul său condiția tragică a exilatului de pretutindeni și din orice timp, tragism generat de incompatibilitatea dintre nevoia de libertate a omului și constrângerile regimurilor totalitare, indiferent de natura lor”. ■ Iliana Gregori publică partea a doua a eseului *Quantum of Solace? Un colocviu în fiecare zi*. ■ Ovidiu Pecican revine la rubrica *Avalon* cu textul *Tiranii inefabile*: „Apariția istoriei literare semnate de Nicolae Manolescu încheie, după toate aparențele, o epocă marcată de tirania modelului călinescian. Puțină lume a scăpat, între istoricii noștri literari, acestei matrici formative. I-a rămas în afara cercului de influență Adrian Marino, care a preferat să investigheze biografia ideii de literatură, și nu avatarii concreți ai literaturii înseși în spațiul românesc. I s-a sustras și Dan Horia Mazilu, care – într-o voluminoasă hermeneutică întinsă pe trei volume – a supus unei relecturi așa-numita literatură română veche, urmând mai curând modelul lui Nicolae Cartoian, dar suprapunându-i și un efort interpretativ, nu doar

reconstituitiv. Ba chiar și spiritul protector al lui Nicolae Manolescu însuși – George Ivașcu – a dezertat, în pofida investiției lui de tinerețe – ca asistent călinescian (Marino era, cum se știe, celălalt) –, preferând o inventariere pe cât se putea de minuțioasă și de amplă, o cartografiere pozitivistă a hrisoavelor, a copiilor manuscrise și a cărții tipărite înainte de modernitate... În schimb, seducția spiritului, a arhitecturii operei și a expresivității călinesciene a continuat să facă victime cel puțin tot pe atâta. Așa s-a întâmplat cu Al. Piru, de istoria lui nemaivorbindu-se astăzi. La fel a pățit și Alex. Ștefănescu, cu masiva și, altminteri, interesanta lui tentativă, turnată până și în alcătuirii tipografice asemănătoare (volum-cărămidă, pagini uriașe, abundență de imagini și de legătură tare, din piele, cu supracopertă), dorindu-se aproape pe față o continuare – cronologică, în spirit și la nivelul expresiei – a sintezei lui G. Călinescu. În fine, iată că și Nicolae Manolescu sacrifică ani de muncă aceluiași zeu, căzând pradă fascinației iradiante a cărei emanație nu a obosit încă, reluând materialul dibaci frământat odinioară în propriile sale mâini, dar adăugând pastă și tușe până la zi, ca un Azarie în raport cu Macarie al său. [...] Lipsesc multe, nu doar nume, ci – mai ales – domenii. Nicolae Manolescu sacrifică – absolutizând oarecum principiul estetic, înțeles cu o bază într-un «mie îmi place – mie nu-mi place» cât se poate de personal – tocmai bogăția și diversitatea unei literaturii care abia în interbelic și în ultimele două decenii își dezvăluie mai deplin prolificitatea și exuberanța, fantezia și complexitatea, polimorfismul și mizele. Nu cu mult altfel făcea nici Alex. Ștefănescu, în pofida selecției lui mai puțin parcimonioase”. ■ Diana Pavel-Cassese semnează *Italia-România, dincolo de prejudecăți*, o semnalare a volumului *Personalități românești în Italia: interviuri, istorii și experiențe* (*Personalità romene in Italia. Interviste, storia ed esperienze*) de Violeta P. Popescu, Edizioni dell’Arco, 2008: „Recurgând la memoria a 15 personalități, atât din vechea diasporă a anilor ’70, ’80, cât și din cea nouă, a emigrațiilor de după Revoluția din 1989, Violeta Popescu ne oferă, în 200 de pagini, mai multe informații despre perioada ante și postdecembristă decât orice tratat în domeniu. Un suflu cald, sentimental, omenesc – prea omenesc – guvernează cele 15 interviuri-lecții (veritabile lecții) despre comunism”. ■ Michael Haulică revine la rubrica *Fantasy & Science Fiction* cu retrospectiva anului 2008, trecând în revistă cărțile SF traduse, dar menționând și Ed. Tritonic, unde au apărut volumele semnate de Liviu Radu, Oana Stoica-Mujea și Ciprian Mitoceanu, și Ed. Casa Cărții de Științe, unde găsim pe Mircea Opriță și pe Cornel Robu: „Nu a fost un an prea bun pentru revistele pe hârtie. «Helion» a avut doar două apariții, nici prea-prea, nici foarte-foarte, dar întotdeauna este loc și pentru mai bine. «Sci-Fi Magazin» s-a stins după cel de-al doisprezecelea număr; păcat, devenise o revistă din ce în ce mai bună”. ■ Serafina Pastore traduce din limba italiană *Gomorra – viaggio nell’impero economico e nel sogno di dominio della camorra* de Roberto Saviano, un fragment din volumul omonim apărut la Arnoldo Mondadori Editore, 2006. ■ Din Revista revistei reținem: □ *Le Clézio în 12 pași*: „Căștigătorul Premiului

Nobel, Le Clézio, s-a aflat, în ultima perioadă, în centrul atenției lumii culturale. Revista «Lire», numărul din noiembrie 2008, îi consacră un grupaj de articole care urmăresc evoluția scriitorului, de la câștigarea Premiului Renaudot, la doar 23 de ani, până la recunoașterea cea mai râvnită conferită de Premiul Nobel. [...] Un alt câștigător al Nobelului, în 2003, J. M. Coetzee, revine în atenția revistei «Lire», tot în numărul din noiembrie. Articolul semnat de André Clave, *Lumea după J.C.*, vine în întâmpinarea noului său roman, *Journal d'une année noire*". □ *Retrospectivă literară a anului 2008*: „Specific sfârșitului de an, când se realizează retrospectivă din diferite domenii culturale, numărul dublu al revistei «Lire», decembrie 2008 - ianuarie 2009, prezintă lista – alcătuită de membrii redacției – cu cele mai bune 20 de cărți ale anului care tocmai s-a încheiat, printre care se numără *Ce que le jour doit à la nuit* (Cea mai bună carte franceză a anului) de Yasmina Khadra, *The Road* (Cea mai bună carte străină a anului) de Cormac McCarthy, *Humour* a lui David Lodge, *Le soldat et le gramophone* de Saša Stanišić. La capitolul noutăți, este de remarcat publicarea unor fragmente din cele mai recente scrieri de Marc Dugain, Andreï Makine și Paul Auster, însoțite și de o scurtă prezentare biografică". □ *Sub spectrul larg al manifestărilor mistice*: „Dosarul tematic coordonat de Jean-François Colosimo, din numărul din decembrie al revistei «Le Magazine Littéraire», are în vedere un subiect incitant și actual: «Mistica. Scriitura a extazului, extaz al scriiturii»“.

16 ianuarie

● **[„România literară”, nr. 2]** Despre *O dezbatere profitabilă* discută A. Gh. Olteanu, referindu-se la *Eminescu: apune mitul, renaște scriitorul* organizată de „Observator cultural” nr. 186 (444) din 9-15 octombrie 2008, la care au participat Șerban Axinte, Bianca Burța-Cernat, Silvia Dumitrache, Carmen Mușat, Antonio Patraș, Dana Pîrvan-Jenaru, Ovidiu Pecican: „Dezbaterea e de mai multe ori profitabilă. Întâi, pentru că se constată că exegeții îl abordează pe Eminescu (om și operă) cu totul dezinhibiți, eliberați adică de toate prejudecățile cristalizate, în timp, după moartea poetului. În al doilea rând, pentru că e revelatoare de idei, chiar dacă nu întotdeauna noi. În al treilea, dar sigur nu în ultimul, pentru că oferă prilejul de a formula noi întrebări, în legătură cu destinul postum al operei poetului”. ■ Revista reproduce articolul scris de Nicolae Manolescu, *Cum și-a sfârșit existența „Cenacul de Luni”*, apărut în „Adevărul”, nr. 5750/ 12 ianuarie 2009. ■ Ioana Pârvolescu anunță o nouă rubrică, *Despre literatură, cu bucurie*, care va înlocui rubrica pe care o deținea de șase ani, *Cronica optimistei/ pesimistei*: „Intenția mea este să ajung în punctele cel mai înalte sau mai ascunse ale textului literar și să le fac accesibile oricui are bunăvoința de a citi, să descopăr acele zone care fac din literatură un univers numai bun de explorat. Voi merge pe căi bătătorite dacă și numai dacă e încă loc de surprize acolo, dar voi încerca și schimbări de perspectivă, drumuri mai puțin umblate. Voi încerca să fiu și ghid, și explorator, și reporter de la fața locului”. ■ Se anunță *România literară acordă un Premiu*

de simpatie: „Fundația România literară și Net Consulting își anunță asocierea într-un proiect cultural ce își propune să susțină și să recunoască personalități românești, și nu numai, a căror implicare și autoritate duc mai departe rezonanțele spiritului într-o Europă deschisă. Tradiția și prestigiul revistei noastre profită de generozitatea lui Net Consulting – companie românească ce face parte din Grupul ASSECO, cea mai importantă companie IT din Polonia – ca să instituie un premiu nou, «Premiul de simpatie al României literare». Dorim să fie o investiție pe termen lung, așa cum este orice act major de cultură. Vă invităm să participați la acest eveniment vineri, 6 februarie, ora 18,30, la Sala Oglinzilor a Uniunii Scriitorilor, Calea Victoriei, nr. 115”. ■ Volumele comentate în acest număr sunt:

□ În textul intitulat *Contravenientul ideologic*, Sorin Lavric pornește de la volumul *Dominante filosofice în publicistica lui Nae Ionescu de la Logos la Cuvântul* de Romina Surugiu, Ed. Paideia, 2008 pentru a prezenta propria viziune asupra lui Nae Ionescu.

□ Cosmin Ciotloș semnează *O istorie critică*, semnalând apariția a ediției a III-a a volumului *Există o istorie adevărată?* de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2008: „Prelucrând ce e de prelucrat, o carte ca aceasta ar merita studiată temeinic de criticii literari care afectează o neîncredere funciară în rostul, adiacent, al istoriei. Titlul ei - pe care ar trebui, după două ediții, să-l cunoască deja - îi va induce, însă, în eroare”.

□ Alex. Ștefănescu își intitulează intervenția *Un portret neretușat al lui Ceaușescu*, o prezentare a volumului *Ceaușescu văzut de aproape* de Toma Roman Jr., Ed. Curtea Veche, 2008: „Informațiile obținute, multe dintre ele senzaționale, sunt integrate într-un portret-sinteză realizat cu talent literar de Toma Roman Jr.”.

□ În *Fiți pe aproape* Daniel Cristea-Enache scrie despre *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu, cu fotografii de Dan Alexandru Taban, Ed. Vinea, 2008: „Textul este într-un tot caracteristic pentru lirismul sincopat al lui Liviu Ioan Stoiciu; și pentru scenografia sa dezarticulată. Procesul creației poemului pare mai important decât produsul finit”.

□ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului *Un duel cu aerul*, despre volumul lui Alexandru Dobrescu, *Maiorescu și maiorescienii*: „«Recitalul» lui Alexandru Dobrescu, să acceptăm, «de-o brutală franchețe», ne dă impresia unui luptător cu bune reflexe, înveșmântat într-o armură de efect, care nu are împotriva cui să lupte. E împresurat de atmosferă, deoarece, așa cum afirmă singur, maiorescianismul e «precum aerul pe care-l respirăm». Cum să duelezi cu aerul?”. □ Despre *Simfonia lupului* de Marius Daniel Popescu, traducere din franceză de Emanoil Marcu, Ed. Humanitas, 2008 scrie Tudorel Urian în *Alfabetul Eu-lui profund*: „Excelent tradus de experimentatul Emanoil Marcu, *Simfonia lupului* de Marius Daniel Popescu este cel mai bun roman, semnat de un autor român (și nu numai), pe care l-am citit în ultimii ani”.

□ Teodor Vârgolici, în *Farmecul Brăilei*, semnalează volumul *Amintiri din cel mai frumos port de la Dunăre* de Valeriu Avramescu, editat de Muzeul Brăilei și Ed. Istros.

□ Constantin Eretescu se ocupă de *60 de cântece românești din colecția Treufest Peregrin* de Gottfried Habenicht și Ion Taloș, editori, Ed. Argonaut.

□ Dana Pîrvan-Jenaru comentează în *Scriitorul și lumea*

lui cartea *Nesfârșitele primejdii* de Mircea Horia Simionescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „MHS este un scriitor pentru care între viață și scris nu există granițe, pentru că lumea sa e deopotrivă realitate, imaginație, vis, trecut, prezent și viitor. E o lume ce se rotește parcă în jurul principiului câtă realitate, atâta ficțiune, câtă ficțiune, atâta realitate”. □ În rubrica *Tichia de mărgăritar* Alex. Ștefănescu semnează *Rică Venturiano, critic literar*, referindu-se la volumul *Fragmente osiriene în zodia sinecdocei* de Ioan Nistor, Ed. Ardealul, 2007: „Ioan Nistor are, în critica literară, discursul unui Rică Venturiano. El cade în genunchi nu în fața Vetei, ci a autorilor despre care scrie, dar folosește cuvinte la fel de mari și de lipsite de acoperire ca personajul lui Caragiale”. ■ Ioana Revnic realizează un interviu cu Vitalie Ciobanu, intitulat „*România este o foaie albă pe care urmează să scriem ceva. Împreună*”: „- Vă rog să comparați conflictul dintre generațiile literare basarabene, declanșat în anii '90, cu cel iscat - în aceeași perioadă - în breasla scriitorilor din România. - Există o dialectică a literaturii, o înnoire a formelor artistice, care naște inevitabil coliziuni între generații. Ele sunt firești și benefice pentru sănătatea unei culturi. În România, optzeciștii au putut să intre în prim-plan, în deplină măsură, abia după 1989. Acum, ei sunt cei contestați de scriitorii mai tineri. Ceea ce mă face un pic melancolic. Nu acesta a fost idealul nostru: să contestăm în numele celor ce vor veni după, pentru dreptul lor de a ne contesta, la rândul-le? În condiții de libertate e simplu să negi, să dai cu tifla, chiar să jignești - nu riști nimic. Singura exigență, după mine, este ca discuțiile să se poarte pe un ton civilizat, să excludă atacul la persoană. Cred că optzeciștii sunt primii care să înțeleagă asta. Or, ceea ce am văzut, de pildă, în revista «Vatra», în anumite perioade - atacuri înverșunate dintr-o parte și alta - m-a uluit și m-a oripilat. O plăcere a desființării aproape patologică era servită pe post de «polemică între scriitori»... [...] Nici un fel de tabu nu mai poate fi acceptat, că e vorba de cultură sau de viața publică. Dar te aude cineva? Am fost atacați mizerabil, pe la spate, turnați la «palate», calomniali în fițuicile național-patriotice de o parte și alta a Prutului și chiar «gratulați» de fosta conducere «apolitică» a Academiei Române, ne-au fost agățate cele mai infamante epitete - masoni, pro-semiți, pro-maghiari, «federaliști», «sorosiști» -, unii au pretins că am fi plătiți de CIA și de KGB (mai ales despre ultima «afiliere» vorbeau tocmai cei cu musca pe căciulă). Dosarul acestei bătălii generaționiste (cum impropriu a fost numită ea până la un punct) a fost prea des invocat pentru a mai insista acum”. ■ În rubrica de *Istorie literară* N. Georgescu discută despre *Cum scria Eminescu?* ■ Rubrica *Meridiane* găzduiește comentarii la volumele din literatura străină: □ În *Cronica unui paricid epic* de Codrin Liviu Cuțitaru citim despre *Marile speranțe* de Charles Dickens, traducere de Vera Călin, Ed. Leda Corint (2004, 2005) 2008: „*Deus otiosus*, acel autor omniprezent și omniscient al trecutului, se descompune ireversibil, în modernism, în rețeaua semiotică a propriei creații”. □ Alexandru Matei exclamă *Antimodern, primesc, dar moderat!* parcurgând volumul *Antimodernii de la Joseph de Maistre la Roland Barthes* de Antoine Compagnon,

Ed. Art, 2008: „Miza cărții lui Compagnon nu este aceea de a inaugura un parc uman; Compagnon nu e Habermas. Acea lumină pe care Compagnon o trimite cititorului este preluată de Mircea Martin, procesată, dar ceea ce trimite la rândul său criticul român e altceva. E de ajuns să parcurgi lista figurilor de stil antimoderne pentru a constata că sublimul, de pildă, nu poate fi moderat. Ceea ce nu înseamnă, desigur, că antimodernul este lupul cel rău care se arată ca atare, cu colții scoși. Nu, el nu mușcă decât de sub catifea. Moderația și ambivalența sunt, pur și simplu, două realități diferite”. □ Mircea Lăzăroiu semnează *Un scriitor de neimitat*, prezentând volumului lui Joseph Roth, *Spovedania unui ucigaș*, Ed. Humanitas Fiction, 2008: „Cu toate cusururile - în primul rând, personaje prea puțin dezvoltate, cărora inițial părea să le fi fost conferit un rol mai important (mă gândesc mai ales la Channa Rifkin, o tânără pură) - *Spovedania* e și ea o scriere absolut remarcabilă. În fața psihologiei întortocheate a unui erou care își proclamă abjecția, vinovăția și dorința de ispășire, nu poți să nu te gândești însă că intră aici prea mult Dostoievski”. ■ Tot din rubrica *Meridiane* reținem următoarele note, nesemnate: □ *António Lobo Antunes, un nou premiu....*: „După un turneu triumfal prin Statele Unite, sfârșitul anului 2008 i-a adus romancierului portughez o nouă distincție, Premiul Juan Rulfo 2008, în valoare de 150.000 dolari, înmănat în cadrul Târgului Internațional al Cărții din Guadalajara – Mexic (al doilea Târg, ca mărime, din lume), care a avut loc între 29 noiembrie și 7 decembrie”. □ *...și un dicționar*: „Ultima lansare de carte «cu greutate» din perioada Crăciunului, în Portugalia, o reprezintă *Dicționarul Operei lui António Lobo Antunes* (2 volume, de 626 și, respectiv, 632 p.)”. □ *Nooteboom în Menorca*: „Scriitorul olandez Cees Nooteboom își petrece de mulți ani verile în Insula Menorca din Baleare, traversând pentru a ajunge acolo Europa la volanul mașinii. Volumul *Ploaia roșie*, scris pe un ton vioi-umoristic, este cronica acestei insule stâncoase și a locuitorilor ei care, neștiind exact unde e Olanda, îl numesc pe musafirul din fiecare vară El Inglés”. □ *O nouă biografie William Blake*, în care se semnalează apariția volumului *William Blake, pictor și poet* de Armand Himy, Ed. Fayard. □ *Aventuri în Arctica* notează apariția noului roman al lui Dan Simmons, *Teroare*. ■ Cronicarul din *Ochiul magic* notează: □ *Întrebare retorică*: „În revista «Acolada» nr. 12/ 2008, într-un text memorabil, intitulat *Echilibrul conștiinței civice*, Gheorghe Grigurcu amendează în mod justificat opiniile exprimate de Norman Manea în articolul *Otravă cu efect de durată*, apărut în «România liberă» din 28 noiembrie 2008. [...] Întrebare retorică, la care ar fi bine, totuși, ca Norman Manea să răspundă. Avem motive să credem, însă, că n-o va face”. □ *Lecția de demitizare*: „În aceeași revistă, «Acolada» nr. 12/ 2008, remarcabilă prin ținuta ei intelectuală, Ana Blandiana povestește, cu o sensibilitate dureroasă, cum, la vârsta de numai cinci-șase ani, a aflat de la tatăl ei că Moș Crăciun nu există. Pasajul este antologic”. □ *Rostogolindu-se prin mărăcini*: „Fiecare număr al revistei «Memoria» e ca un spin care ne tulbură indiferența cu care ne privim trecutul apropiat. Dacă conștiința de sine a unei națiuni nu se poate

întreține decât prin cultivarea momentelor memorabile, atunci «Memoria» ar trebui să fie certificatul prin care ne legitimăm în fața lumii contemporane”. □ *Presa diasporei*: „În fiecare an apare, la München, sub coordonarea literară a lui Gelu Ionescu, revista «Apoziția». Numărul pe 2008 începe cu un medalion Mihai Șora, un dosar sentimental, în care semnează omagiul însuși (textul reprodus este din 2006, din volumul dedicat, la Paralela 45, filosofului nonagenar), fiica lui, Sanda Șora, și Matei Călinescu. O cronică de viață lungă, și nu doar atât, o dare de seamă agreabilă - cât de jinduitor-agreabile au ajuns să ne fie modelele... - despre *le seul sage de ma génération*, cum l-a arătat Cioran”. ■ Versurile sunt semnate de Mihai Gălățanu și Emil Brumaru.

● [„*Tribuna*”, nr. 153] Numărul se deschide cu rubrica *Blocnotes* și textul semnat de Ștefan Manasia, *Ultimele lecturi din 2008, primele contacte din 2009*: „Am citit, între Crăciun și Anul Nou, *Viața și faptele lui Ilie Cazane*, de Răzvan Rădulescu, un romancier pe care, până acum, îl prețuiam pe neve, grație comentariilor favorabile ale unor – puțini – critici de nădejde. Ediția a doua a cărții, publicată în 2008 de Polirom, e imposibil să nu-ți placă: de la coperta-n stil retro-pop cu roșii galbene sau verzi, grenă sau roz generând constelații, concepută chiar de romancier, până la paginația aerisită și corpul de literă prietenos. Dar ambalajul nu-i deloc ingenioasă convenție, găselniță pentru-a ascunde lipsa aromelor naturale, a vitaminelor narative. [...] Nici n-apucasem să mă obișnuiesc bine cu gândul unui nou an de muncă, citit și scris, că luni, 5 ianuarie, am fost invitat – prin mail nu prin viu grai – la librăria «Cărturești». Aflat într-un răstimp nu tocmai lung pentru a doua oară la Cluj, autorul maghiar Attila Bartis, alături de traducătorul Marius Tabacu, a prezentat publicului numeros primul său roman & a doua carte tipărită în română, *Plimbarea* (tot Polirom, tot 2008)”. ■ Editorialul *24 ianuarie 1859 sau cum și de ce s-a făurit România* este semnat de Ioan-Aurel Pop: „A fost la 5 și 24 ianuarie 1859 o voință fermă de a făuri România și o reacție a românilor contra voinței oficiale a puterilor Europei, pe care apoi aceeași Europă a trebuit s-o accepte. Este neproductiv și inexact să continuăm să ne autoflagelăm, să ne automutilăm trecutul ori să credem că Bălcescu și Eminescu ne împiedică să fim buni europeni. Avem datoria să nu-i amăgim pe tineri cu astfel de stupidități, iar în momente de sărbătoare ca acesta, să fim capabili de generozitate, de imnuri de mărire și de ceremonii cuminți, în amintirea celor care, acum un secol și jumătate, au pus, în chip responsabil, fundamentul politic al României”. ■ În acest număr *Cărți în actualitate* sunt: □ Octavian Soviany semnează *Două secole de dramaturgie*, o prezentare a volumului *Istoria literaturii române. Dramaturgia* de Mircea Ghițulescu, Ed. Tracus Arte, 2008: „Asemenea puncte de vedere, și altele, la fel de incitante, diseminate pe parcursul voluminoasei *Istории* a lui Mircea Ghițulescu, transformă lectura posomorâtă cu care sunt parcurse de obicei astfel de opusuri într-un dialog (fie și în contradictoriu) cu autorul, care are știința de a-și captiva cititorul dovedindu-se, nu o dată, paradoxal și surprinzător. Iar un duh de erezie plutește peste multe dintre paginile volumului... Oare chiar să fie

Caragiale cadavrul din debaraua dramaturgiei române?” □ În *Reflecție și simțire* Adriana Stan scrie despre *Drumul egal al fiecărei zile* de Gabriela Adameșteanu, Ed. Polirom, 2008: „Printr-o astfel de vizibilă deliberare a registrelor narative, romanul de debut al Gabrielei Adameșteanu nu este neapărat egal cu sine până la capăt. Cu toate acestea, drumul poate în serpentină între rafinamentul impresionist și reflecția tare nu face câtuși de puțin să pălească forța asumată a unei prozatoare ce alege încă de la început să tatoneze curajos o poetică – așa zicând - de mize adânci...”. □ Ștefan Manasia publică *Povestășul malthusian*, o recenzie la *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „Iată un roman care ar fi fost pe gustul lui Malthus, păcat că nu a fost scris mai devreme, am zis închizând *Cartea tuturor intențiilor* după ce m-am pomenit citind-o a treia oară”. ■ În secțiunea *Comentarii* găsim două texte: □ Petru Poantă semnează *Echinoux: integrala critică a poeziei*, semnalând volumul *Echinoux: Vocile poeziei* de Ion Pop, Ed. Tribuna, 2008: „Deși în aparență e doar o înșiruire de profiluri și «glose», cartea creează un spațiu consacrant și ocrotitor; consfințește apartenența la o comunitate selectă și legitimatoră. Chiar dacă nu se fundamentează pe o poetică originală, echinoxismul a devenit totuși o marcă, asigurând măcar un «însemn de noblețe». De altfel, cu foarte puține excepții, poeții incluși aici sunt nume cunoscute ale literaturii contemporane, unele de prim-plan, altele în plină ofensivă. Pentru prima dată comentați împreună, de abia acum se poate realiza imaginea consistentă a fenomenului poetic echinoxist, fenomen care acoperea trei generații succesive: generația '70, optzecismul și generația 2000”. □ Șerban Axinte revine cu partea a doua din *Teoria romanului la Dimitrie Cantemir*, de data aceasta ocupându-se de *Cum poate povestea să-și fie sieși interpretare*. ■ În rubrica *Ordinea din zi* Ion Pop semnează *Marian Papahagi, după zece ani*, marcând zece ani de la decesul lui Marian Papahagi (18 ianuarie 1999): „E ceea ce rămâne, într-adevăr, din opera lui Marian Papahagi, - adică un raft emblematic de bibliotecă și reperele unei biografii umane și intelectuale ce pot da o idee despre geometria în care ar trebui, totuși, să mai credem”. ■ Laszlo Alexandru publică prima parte din *Așa s-a călit oțelul*, un comentariu la *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiuale și Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier: „Sunt convins că, în anii de după înfrângerea hitlerismului, niciun intelectual german n-ar fi avut îndrăzneala să publice o carte cu titlul *Iluzia antifascismului*. Dar la noi în Balcani, unde neobrazarea constituie principala unitate de măsură a performanței individuale, un grup de intelectuali români și-a proiectat afirmarea, la doar câțiva ani de la căderea ceaușismului, prin intermediul volumului *Iluzia anticomunismului*. Pretextul de suprafață îl constituie formularea unor disocieri față de *Raportul Final* publicat de Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, sub coordonarea lui Vladimir Tismăneanu. În esență, însă, o grupare de gânditori încearcă să discrediteze activitatea de cercetare și condamnare globală a comunismului din România, realizată de o altă grupare de

gânditori. Iată o situație neobișnuită, care merită examinată cu toată atenția. [...] Cartea doftorită de patru moașe a rămas totuși cu buricul netăiat. Permițându-și să acuze de inconsecvență o altă cercetare colectivă, ar fi fost de dorit să nu fie, ea însăși, plină de incongruențe. Din păcate, așa este”. ■ Mihai Vieru semnează eseul *Ce a însemnat Aer cu diamante*, volumul colectiv semnat de Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Ion Stratan, Florin Iaru, Ed. Litera: „*Aer cu Diamante* reprezintă o bornă luminoasă care are atribuția (dacă putem spune astfel) de Ianus Bifrons. Și spun asta în măsura în care vine cu o nouă exprimare, prin lărgirea perimetrelor acesteia, cu o nouă stilistică, cu o nouă convenție atitudinală și, în același timp, preia harnașamentul și informația întregii scriituri poetice românești de până atunci. Și astfel avem în cadrul cărții patru reprezentanți asemenea și diferiți deopotrivă. Avem experimente și autenticism, avem textualism și postmodernism și avem și modernism ermetic”. ■ În *Boală, metanoia, creație* Ovidiu Pecican scrie despre volumul *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. Apostrof și Ed. Polirom, 2008: „Volumul exegetei de la Cluj se deschide astfel, spectacular, înspre marile probleme ale existenței în general, către o plajă de universalitate demnă de tot interesul și a cărei investigație se află abia la unul dintre posibilele sale începuturi. Lectură și pasionantă, și reconfortantă, cartea *Despre bolile filosofilor. Cioran* se dovedește ofertantă și pentru cioranieni, și pentru cei al căror interes nu îl vizează în mod predilect pe abulicul rășinărean din mansarda pariziană știută”. ■ Raluca Soare semnalează apariția lucrării *Opera Bibliothecariorum 1990-2007*, Ed. Argonaut, coordonat de Ana Maria Căpâlneanu, Gabriela Morărescu, Poráczky Rozália și Daniela Todor, în colaborare cu Doina Ciuruș: „Având ca punct de plecare ușurința în regăsirea informațiilor din interiorul volumului și raportându-ne la structura bibliografică de bază a lucrării, dublarea sau apariția ulterioară a unui format electronic care să permită o interogare rapidă a conținutului poate fi considerată nu doar recomandată, ci chiar necesară pentru crearea unui tot unitar”. ■ Sub titlul *Posteritatea lui Soljenițîn* Ing. Licu Stavri ne oferă mai multe informații din literatura străină: „□ Prestigiosul premiu Goncourt pe anul 2008 a fost atribuit scriitorului afgan Atiq Rahimi, pentru romanul *Syngue Sabour. Pierre de patience (Syngue Sabour. Piatra răbdării)*, citim în «The New York Times». [...] □ Al doilea premiu literar francez ca importanță, Renaudot, a fost atribuit unui alt exilat: scriitorul Tierno Monenembo, originar din Guineea, pentru romanul *Le Roi du Kahel* – biografia aventurierului francez Aimé Victor Oliviera, care a introdus transportul feroviar în Africa de Vest la sfârșitul secolului XIX și și-a înființat un regat propriu într-o regiune a statului Guineea de azi. □ S-a săvârșit din viață, la vârsta de 78 de ani, dramaturgul britanic Harold Pinter, câștigător al Nobelului literar pe 2005, indubitabil cel mai cunoscut nume al literaturii dramatice engleze din ultimii 50 de ani. Cauza morții, declară ultima soție a lui Pinter, biograful și istoricul Dame Antonia Fraser, ziarului «The New York Times», a fost un cancer de care dramaturgul suferea de aproape zece ani și care îl împiedicase și să participe la ceremonia

decernării premiilor Nobel la Stockholm în 2005. [...] □ Noua și masiva operă a romancierei italiene Margaret Mazzantini (prezentă și în românește, cu *Nu te mișca*, transpus în limbaj mioritic de clujeanca Gabriela Lungu și editat la «Polirom») se intitulează *Venuto al mondo* (*Venit pe lume*) și este un roman consistent, de factură balzaciană, scrie «La Repubblica», reluată de «Courier International». [...] □ Aleksandr Soljenișin s-a născut acum optzeci de ani și ceva (la 11 decembrie 1918) și a decedat la 4 august 2008. Potrivit spuselor văduvei sale, Natalia Soljenișina, vor fi necesari câțiva ani buni pentru publicarea operelor sale complete, care vor număra peste treizeci de volume. Între timp, însă, autoritățile ruse doresc să ia unele măsuri pentru perpetuarea memoriei autorului *Arhipelagului Gulag*, ne informează publicația «Vremia novostei». ■ În *Retro-revelioane* Adrian Țion atrage atenția asupra campaniei din „Jurnalul național”, intitulată 1989 – acum douăzeci de ani: „Tucă a ieșit în întâmpinarea anului 2009, aniversar, cu un proiect pe cât de curajos, pe atât de necesar. Ochii cititorului tânăr, care nici nu se născuse încă în 1989, prind a descifra adevărul din societatea românească din vremea totalitarismului, beneficiind de repere grăitoare de comparație și analiză”. ■ Apar versurile lui Lazăr Magu. ■ La *Emoticon* găsim pe Șerban Foață cu *Miscellanea*. ■ Din proză citim *Made in BBU. Eșecul presei studentești* (revista *Exi(S)T*, nr. 10, octombrie 2005) de Adi Dohotaru, un fragment din volumul *Romanul non-ficțional. Schiță de teorie și practică*, în curs de apariție la Ed. Bastion. ■ Ildikó Gábos & Șerban Foață traduc poeziile lui Orbán János Dénes, traducerile fiind introduse printr-o notă semnată de Ștefan Manasia: „Proiect comun al revistelor «Tribuna» și «Helikon», demarat la mijlocul acestei toamne, «Tra-ford» (adică anagrama lui «traduceri/ fordítási») își propune prezentarea autorilor români contemporani – tineri și mai puțin cunoscuți – în paginile «Helikon»-ului, precum și prezentarea scriitorilor maghiari contemporani în paginile «Tribunei». Am pornit de la o idee binevenită a prozatorului Szántai János, de la discuțiile cu Zsolt Karacsony, redactor șef adjunct al «Helikon», de la faptul că ambele publicații culturale apar la Cluj, bilunar. Vom încerca să susținem ritmul traducerii lunar, promovând poeți, prozatori și esești ardeleni, români și maghiari”. ■ În a doua parte a dosarului *Studiile americane la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj* apare Șerban Văetiși (*Aspecte sociale contemporane ale Sudului american*).

17 ianuarie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 212] Și în acest număr apar două editoriale: Lucian Dan Teodorovici face o analiză a situației politice (*Jucătorul și jucăriile domniei sale*), iar Radu Pavel Gheo comentează folosirea excesivă a virgulelor (*Scrieți cum vreți...*). ■ Elena Vlădăreanu realizează un interviu cu *Cato Lenin*, fotografii scriitorilor. „Nu vreau să lucrez pentru Ikea și să pozez scaune”: „- Păstrezi legătura cu ei după ce ședința foto ia sfârșit? - De exemplu, pot oricând să ies la o bere cu scriitorii suedezi. La fel cu scriitorii români. Claudiu Komartin,

Filip Florian, Mircea Cărtărescu sunt prietenii mei, iar eu sunt unul de-ai lor. Nu sunt un fotoreporter care vine, spune «acum facem pozele», fotografiază și pleacă». ■ În rubrica sa *Secretul Adrianei*, Adriana Babeți publică *Mâțolandia*, un articol despre lansarea volumului lui Șerban Foarță în Timișoara: „O să ziceți c-am luat-o cu toții razna aici, pe malurile Begăi, că în timp ce țara nu se mai piaptână, nouă ne arde de prosteli. Că în loc să ne vedem de criză, cu coada-ntre picioare, taman acum avem poftă de joc și ghidușeală. Ați văzut ce bombă polițienească a răsarit la știri, cu cei doi copoi banatici, tineri și isteți, mascați în domnișoare, care-au înhățat rapid un hoț de buzunare în tramvai? [...] Sau cum zeci de mățofani au dat curs chemării marelui pisicolog Șerban Foarță și s-au înfățișat vinerea trecută la librăria Cărturești din urbe – țineți-vă bine! – cu felinele la purtător. Firește că nu toți, dar destui, cât să te simți în Catland”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru semnează *Trupul criticii*, un comentariu la *Regăsirea intimității. Corpul în proza românească interbelică și postdecembristă* de Simona Sora, Ed. Cartea Românească, 2008: „În încheiere, sunt obligat să observ că volumul Simonei Sora dă formă și culoare unui din ce în ce mai vizibil trup al criticii (noi) românești. Fie că-l privești de aproape, fie că-l vezi de la distanță, nu ai cum să-i ratezi liniile plăcute, care încep să amintească – tot mai mult – de armoniile vechilor sculpturi clasice”. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele: □ Shusaku Endo, *Scandalul*, traducere și note de Andreea Sion, Ed. Polirom: „*Scandalul* (1986) este un roman care dezvăluie, într-o manieră lucidă și necruțătoare, temerile și obsesiile unui scriitor ajuns la o vârstă înaintată, explorând granița fragilă care desparte studiul gesturilor violente și depravate de comiterea lor efectivă”. □ Dai Sijie, *Într-o noapte fără lună*, traducere de Doina Ioanid, Ed. Polirom: „Cel de-al treilea roman al său, *Într-o noapte fără lună* (2007), descrie, în pagini de o sensibilitate tulburătoare, drumul fascinant al unui manuscris misterios de-a lungul câtorva dinastii imperiale chineze și în perioada comunistă și influența devastatoare a acestuia asupra destinelor posesorilor săi”. ■ Apare *Limbul Sinucigașilor* de Bogdan Romaniuc, o prezentare a volumului *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cu mintea «plină de barbiturice, dezinfecanți, arme de foc, autoturisme fatale, funii, fluvii, tășuri, pungi de plastic», protagonistul din romanul lui Mălaicu-Hondrari este convins că «numai prin sinucidere te poți poseda deplin» și că restul nu sunt decât tentative, intenții”. ■ Urmează *Trei răspunsuri de la Marin Mălaicu-Hondrari „Un scriitor care nu scrie, dar își dorește să scrie poate sfârși prin a se sinucide”*, interviu realizat de Bogdan Romaniuc în care aflăm părerea lui Marin Mălaicu-Hondrari despre ideea sinucideri la Albert Camus, Dostoievski, Cioran și Horacio Quroga. ■ Tot Bogdan Romaniuc scrie și despre romanul *Ochiul* de Vladimir Nabokov, traducere și note de Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom, 2008 (*Variațiuni pe tema dublului*): „Lipsa explicațiilor face ca scrierile lui Vladimir Nabokov să fie adesea recitite, dintr-un nou unghi”.

19 ianuarie

• [„Adevărul”, nr. 5757] Liliana Năstase semnează *Adio, Grigore Vieru*: „Poetul Grigore Vieru (73 de ani), internat în stare gravă la Secția de Reanimare a Spitalului de Urgență din Chișinău, a decedat în noaptea de sâmbătă spre duminică. [...] Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, a semnat, ieri, un decret pentru organizarea funeraliilor naționale pentru poetul Grigore Vieru și va anunța zi de doliu național”. ■ În *Gustul „cărților grele”* Ioana Bogdan prezintă oferta Editurii Litera Internațional.

20 ianuarie

• [„Revista 22”, nr. 4 (985); anul XX] Tania Radu semnează *Considerații pe lângă*, o recenzie la *Simfonia lupului* de Marius Daniel Popescu, traducere de Emanoil Marcu, Ed. Humanitas, 2008: „Ar fi fost totuși remarcant în România Marius Daniel Popescu? Tare mi-e teamă că nu. În orice caz, nu de la prima carte, care se citește cu plăcere, dar nu sare neapărat din rând. Câte alte debuturi promițătoare, cam din aceeași categorie, n-am avut în ultimii ani, de la Anca Maria Mosora, Ana Maria Sandu, până la Dima Bicleanu sau Ovidiu Verdeș. E clar că numai editorul francez și premiul elvețian au scos în față acest debut și au făcut cât de cât parte receptării românești, care nici acum nu tresaltă cine știe ce de interes (cel puțin deocamdată)”.

• [„Bucureștiul cultural”, nr. 19 (82)] Ioana Ieronim scrie despre *Pașii lui Rolf Bossert la București*: „Volumul apărut acum, *Stau pe treptele vântului*, apare după ediția publicată în Germania, sub îngrijirea lui Gerhardt Csejka, la 20 de ani de la moartea poetului. Readucerea în atenție a acestui poet de excepție, pentru care cuvântul și viața au ars laolaltă, este de natură să ilumineze întrebări de profunzime despre noi și timpul nostru, despre rădăcini și dezrădăcinare, pe care încă nu am știut să ni le punem”. Astfel este notat: „În 2008 a apărut, la Editura Institutului Cultural Român, o ediție bilingvă din versurile acestui poet german din România, în traducerea Norei Iuga, cu o prefață de Gerhardt Csejka și o postfață de Ernest Wichner. Este o carte excepțională, profundă și profund dureroasă atât prin versurile poetului, cât și prin cutia de rezonanță intimă pe care o alcătuiesc comentariile lui Csejka și Wichner. Este o carte de aducere aminte care nu poate lăsa indiferent pe nimeni - o apariție editorială care ne este aproape prin mii de fire și care a trecut totuși neobservată”. ■ Citim un fragment din *A treia dimensiune* de Bogdan Burileanu. Alături apare și *Eterna și fascinantă România – fără nici un fel de iluzii*, un fragment din prezentarea romanului, de Radu-Ilarion Munteanu. ■ Paul Cernat semnează *Când „dragostea nu moare”*..., o cronică literară la *Intrarea soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Dintr-un asemenea material, un prozator format ar fi scos mult mai mult, numai că la Cecilia Ștefănescu bunele intenții transformă o narațiune virtualmente valoroasă într-un eșec patetic, doldora de stângăcii și enormități. Totuși, întrucât conceptul (scenariul) este net superior execuției (romanului),

putem spera, și de data asta, într-o ecranizare pe măsura intențiilor”. ■ Despre Vladimir Streinu scrie Bianca Burța-Cernat în *Popea*. ■ Apare *Cartea lui Ruth. Visul* de Andreea Păstârnac. ■ Daniel Cristea-Enache publică *Herr Doktor*, o recenzie la ediția a III-a a romanului *Îngerul de gips* de Nicolae Breban, Ed. Polirom, 2008: „S-a vorbit destul de mult despre lăbărțările, «burțile» romanelor lui Nicolae Breban. E adevărat: dacă urmărești exclusiv firul acțiunii centrale, orice paranteză întrerupătoare și toate secvențele eseistice multiplicată în interiorul dialogurilor echivalează cu digresiuni fără alt rol, în carte, decât acela de a injecta teorii dragi autorului. Lucrurile pot fi văzute însă și invers, cel puțin în acest roman memorabil”. ■ Alina Boboc realizează un interviu cu Radu Călin Cristea, directorul Muzeului de Național al Literaturii Române, „*Muzeul m-a întâmpinat ca pe o nălucă*”: „- *Cu ce sentimente ați venit către MNLR?* - Extrem de neclare. Nu mi-am dorit în mod expres acest post. Persoane la al căror sfat sunt sensibil m-au îndemnat să particip la concurs. Mi-au descris MNLR ca pe o instituție cumva decadentă, cufundată în mediocritate și plutind în derivă, mai ales după moartea lui Alexandru Condeescu, fostul director general al MNLR. Mi s-a mai spus că eu, ardelean calm, gospodăruș și cu deprinderea ducerii unui lucru la bun sfârșit, aș fi indicat pentru a scoate la liman o instituție despre care se puteau spune mai multe lucruri rele decât bune... - *Și cum ați găsit muzeul? Semăna cu acele descrieri?* - În mare măsură. Înainte de aterizarea mea la muzeu, avusese loc un raid al *Curții de Conturi*, al cărei raport indica șocante încălcări ale legii. Se găsisse, mai degrabă, un concubinaj relaxat cu situații ce nici măcar nu țineau cont de vreo lege. Se huzurea în paradisul întâmplării și al umorilor șefului. Am descoperit în raportul amintit multe acuzații de natură penală. Era jale mare. Biserițe, bârfe, intrigi, păre. Am moștenit, probabil, cea mai zeloasă trupă de reclamații din România, colegul meu, Sande Vârjoghe fiind, distanțat, campion în materie. Nu știu prin ce controale a trecut instituția aceasta. Au fost în orice caz puține, nesperoase și, desigur, fără efecte. Am găsit, din fericire, și o mână de oameni cinstiți, cu frica lui Dumnezeu și lucrând pe rupte pentru niște salarii mizerabile. Fără aceste persoane, devotate meseriei lor, nu m-aș fi descurcat într-un sistem construit pe relații interpersonale, de familie și clan, cu abuzuri peste abuzuri, cu practica unui sinecurism strigător la cer. [...] - *Puteți fi mai explicit?* - [...] Am mai aflat că MNLR editează o publicație trimestrială: «Euromuseum». Am răsfoit câteva numere și mi-am dat repede seama că este o șușana editată în condițiile altor complicități obscure. [...] Încă o briganderie: «Euromuseum» era, dar, de fapt, nu era o publicație a MNLR! M-a descumpănit apoi industria cărților tipărite pe banii autorilor. Trocul era simplu: autori fără nicio valoare erau acceptați de către MNLR și se foloseau de sigla și de toate însemnele acestuia, în schimbul unor sume consistente. Am anulat toate aceste experimente dubioase. Aș mai putea menționa *Cenacul «Euridice»*, condus de Marin Mincu, oploșit și el la muzeu, după ce fusese evacuat din mai multe locuri, inclusiv din *Uniunea Scriitorilor*. Am renunțat și la acest cenacul, însă în alte

condiții decât cele evocate într-o gazetă de imaginarul coproraliu al domnului Mincu. - *Cum ați reacționat? Înțeleg ca ați fost primit cu adversitate de un sistem care avea cu totul alte așteptări de la noul lui șef...* - [...] Muzeul m-a întâmpinat ca pe o nălucă. Am stârnit panică atunci când, cu strângere de inimă, am decis ca în muzeu să nu mai fie depuse corpurile neînsuflețite ale unor scriitori. Nu am mai vrut ca MNLR să devină o capelă cvasi-oficială a scriitorimii române. Am fost chiar blestemat pentru asta, inclusiv în presă. [...] - *Sună ca o poveste ce-mi spuneți. Bănuiesc că ați combătut în continuare la schimbarea la față a muzeului...* [...] Fusesem prevenit asupra existenței unor grupuri radicale, recalitrante și care, cum se mai spune, făceau legea în muzeu. Obrăznicăturile au ieșit imediat la iveală, m-au contrat cu brutalitate și mi-au dat de înțeles că nu abdică de la apucăturile deprinse în timp. Rezultatul? Persoanele respective fie au dispărut din muzeu, fie s-au cumițit, fie au fost, izolate, dar continuă să trudească în speranța revenirii la vechile stări de lucruri. [...] - *Ce proiecte are MNLR pentru 2009?* - Proiectele depind de bugetul alocat și de reacția sponsorilor în contextul crizei economico-financiare. M-aș mulțumi ca muzeul să-și păstreze cadența din ultima parte a lui 2008”. ■ Citim nota *Christina Domestica și Vânătorii de suflete de Petru Cimpoeșu, în limba cehă*: „După succesul repurtat cu *Simion Liřtnicul*, obținând premiul *Magnesia Litera - Cartea Anului 2007*, cel mai prestigios premiu literar din Cehia, Petru Cimpoeșu revine în atenția cititorilor cehi cu un nou roman: *Christina Domestica și Vânătorii de suflete*. Acest fapt se datorează excepționalului traducător Jiří Nařinec, care traduce cu fidelitate și cu mare măiestrie literatura română contemporană. [...] Lansarea traducerii în limba cehă, *Christina domestica a lovců duřů*, a avut loc la anticariatul *První podzemní antikvariát*, pe 15 ianuarie, în prezența traducătorului și a editorului. Evenimentul de lansare a fost organizat de Institutul Cultural Român din Praga”. ■ Citim *O noapte la hotel* de Lucian Dan Teodorovici, un fragment din volumul *Celalalte povești de dragoste*. ■ Apare și un fragment din romanul *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu.

21 ianuarie

● [„Adevărul”, nr. 5758] Ioana Bogdan și Cezar Paul-Bădescu publică *Pe cine a supărat Manolescu*: „Decizia Academiei de săptămâna trecută de a respinge titularizarea lui Nicolae Manolescu a stârnit critici și proteste în rândul intelectualității. Mulți au încercat să vadă care sunt cauzele acestui vot negativ. Surse din interiorul Academiei ne-au dezvăluit că maestrul de ceremonii în toată această poveste a fost Eugen Simion, președintele Secției de Filologie și literatură, care, deși a declarat că l-a susținut pe Manolescu, a făcut tot posibilul să-i blocheze titularizarea. [...] Înaintea votului, scriitorul basarabean Mihai Cimpoi, membru corespondent al Academiei, a ținut un discurs în care spunea că Nicolae Manolescu nu merită să fie admis, pentru că l-a denigrat pe Eminescu. Într-un articol recent din «Ziua», Eugen Simion îl critica și el pe Manolescu pentru poziția exprimată în

ancheta din numărul trecut al «Adevărului literar» despre imaginea de astăzi a lui Eminescu. De altfel, în Academia Română, unde, în prezent, Nicolae Manolescu e membru corespondent, criticul e acuzat de unii că e «omul lui Simion», iar de alții că e «anti-Simion». Primii au fost deranjați de contribuția lui Manolescu la noul statut al Academiei, de acum doi ani, pe când Eugen Simion era președintele instituției. Ceilalți fac parte din Secția de literatură și cunosc vechea rivalitate dintre cei doi. În plus, scriitorii din Academie sunt deranjați de ce a scris criticul despre ei în *Istorie*». □ *Cinci voturi diferență*: „Secția de Filologie și Literatură, compusă din opt membri (E. Simion - președinte, A. Buzura, Matilda Caragiu Marioțeanu, Mihnea Gheorghiu, George Mihăilă, Fănuș Neagu, D. R. Popescu și Marius Sala), a analizat, mai întâi, propunerile de titularizare, iar candidatura lui Manolescu a fost admisă în unanimitate. Apoi, candidatura a fost acceptată prin vot deschis, de către Prezidiul Academiei, tot în unanimitate. Surpriza a apărut la votul secret al Adunării Generale. Pentru titularizare, Manolescu avea nevoie de două treimi din voturile membrilor titulari ai Academiei - 41 de persoane. A obținut doar 23 de voturi pentru (15 voturi au fost împotriva, trei buletine anulate). I-au lipsit cinci voturi”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 957]** În *Fericirea e blândețe* Marius Chivu scrie despre *Mic elogiul al blândeții* de Stéphane Audeguy, traducere de Ion Doru Brana, Ed. Nemira, 2008: „*Micul elogiul al blândeții* scris de Stéphane Audeguy este, așadar, un compendiu al micilor plăceri ale vieții, o contrapondere la rutina noastră caracterizată de viteză, zgomot, violență. Ca (aproape) orice act de lectură inteligentă, aș zice eu”. ■ Rubrica *Pe scurt* vine cu noi informații: □ *București. Un nou Vonnegut*: „Cartea *Cutremur de timp* a scriitorului american Kurt Vonnegut (foto), publicată de Editura Humanitas Fiction, va putea fi găsită în curând în librării. Ultimul roman al lui Kurt Vonnegut, scris în 1997, s-a aflat luni de zile pe lista de bestseller-uri «New York Times»”. □ *Londra. Premiul T. S. Eliot pentru poezie*: „Poeta scoțiană Jen Hadfield a câștigat premiul T. S. Eliot pentru poezie, alăturându-se astfel poezilor Ted Hughes și Seamus Heaney. aflați pe lista titularilor acestui premiu. Considerată o debutantă în poezie și o câștigătoare-surpriza, Jen Hadfield a primit o recompensă în valoare de 15.000 de lire sterline (aproximativ 22.000 de dolari) pentru cel de-al doilea volum de poezie, *Nigh-No-Place*”. ■ Suplimentul dedică pagini *Omagiilor*: „După 20 de ani, artiștii care l-au proslăvit pe Nicolae Ceaușescu se justifică, iar criticii analizează viabilitatea creației lor”. Reținem *Volume de omagii obligatorii*: „Criticul literar Eugen Negrici, autorul studiului *Literatura română sub comunism*, povestește că, în fiecare an, începând cu 1980, editurile mari erau obligate să scoată un volum de omagii pentru Ceaușescu, în ajunul zilei lui de naștere. «Editorii se agitau, dădeau telefoane, nu știau nici ei pe cine să mai roage să scrie poezii dedicate șefului de stat. Scriitorii acceptau, pentru că erau atât de mulți care scriau pentru Ceaușescu, încât se ștergea de la sine rușinea. Pe de altă parte, obțineau și ei ceva, era ca un joc: editura le comanda texte și atunci cereau și ei să li se publice

cutare sau cutare carte». Eugen Negrici spune că el, personal, n-a scris niciodată un text comandat și nici nu crede că, dintre poeții care au scris «ode», va dori cineva să răspundă demersului de față. Pe de altă parte, mărturisește că avea față de alții un avantaj: era universitar. «Făceam stilistică, poetică, semiotică, nu aveam nevoie să mă rog de nimeni ca să fiu publicat. Găsisem un culoar liber. Dar alții au avut nevoie, săracii, cum a fost Augustin Buzura. De Marin Preda au avut și ei nevoie, comuniștii. Pentru că *Moromeții* justifică, practic, colectivizarea», adaugă criticul». ■ În *Adevăruri de altădată* apar *Amintiri despre Pirandello*, „Fragment dintr-un articol publicat de Victor Eftimiu în «Adevărul literar și artistic» din anul 1937”.

22 ianuarie

● [„Cultura”, nr. 3 (207)] *Ce știa chiar și Stalin* este titlul editorialului semnat de Augustin Buzura: „În lipsa proiectului de buget și a unor măsuri de combatere a crizei, sau măcar de atenuare a ei, mai bine de trei săptămâni energiile patriei s-au consumat doar pe scandaluri. Șireți precum portarii hotelurilor levantine, pentru a folosi o sintagmă a «netalentatului» Camil Petrescu, puternicii clipei pregătesc alte noutăți din «famiglia» diversiuinilor obișnuite și a nepăsării față de țară. În timp ce președintele și-a gândit o Constituție pe măsura ambițiilor sale - zece porunci, precum Moise -, domnul Geoană a pus imediat de două congrese menite să-i consolideze puterea. S-a molipsit și el de pasiunea prezidențială de a circula pe roșu. De altfel, asemănarea dintre cei doi devine, pe zi ce trece, tot mai vizibilă”. ■ În *Cultura politică* Angela Martin pune *O întrebare pentru Kjell Espmark*, Membru al Academiei Suedeze și al Comitetului Nobel pentru Literatură, între 1998 și 2005 președinte al Comitetului Nobel pentru Literatură: „*Angela Martin: În convorbirile sale cu Plinio Apuleyo Mendoza, care fac obiectul volumului Parfum de guayaba, Gabriel García Márquez îl menționează la un moment dat pe Béla Bartók ca fiind compozitorul său preferat. Dumneavoastră ați scris un roman despre Béla Bartók, maestrul care a îndrăznit să sfideze al Treilea Reich declarându-se «evreu voluntar». Și omagiați în el nu numai muzica marelui compozitor, ci și umanismul și militantismul său civic. Cât de mult credeți că au contribuit aceste merite ale omului la ecourile muzicii sale în contemporaneitate?* Kjell Espmark: În dragostea sa pentru muzica folclorică din România, Ungaria, Slovacia, și chiar din Turcia și lumea arabă, Bartók a depășit granițele naționale într-o manieră care i-a scandalizat pe naționaliștii din diverse țări. Cât despre omagiul adus muzicii folclorice românești, acesta a trezit furia conaționalilor săi, care l-au acuzat pe față de trădarea națională. Angajamentul său umanist și îndemnul la înfrățirea popoarelor, care reies de aici, și-au găsit expresia în propria lui muzică și au acționat prin ea”. ■ C. Stănescu revine la *Revista revistelor* cu *Un bufet suedez...*, un comentariu la intervențiile publicate în cadrul anchetei *Top literar 2008*, realizată de Mihai Iovănel, referindu-se la comentariile la *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, considerând că „Cea mai

nimerită grilă de lectură pentru o asemenea *Istorie* mi se pare aceea propusă ca o glumă, dar una serioasă!, de ludicul și spiritualul Dan C. Mihăilescu”. ■ În secțiunea *Cultura literară*, sub titlul *Marea defilare echinoxistă*, Al. Cistelean semnalează sinteza lui Ion Pop *Echinox. Vocile poeziei*, Ed. Tribuna, 2008: „Despre echinoxști și echinoxism Ion Pop a tot scris, întotdeauna cu o comprehensiune discret militantă. Cartea de acum adună toate aceste note de întâmpinare și completează, cu comentarii noi, scăpările. Iar substanțiala *Introducere* reia - și sintetizează - viziunea sa asupra poeticii și poeziei echinoxiste în general, pe un fir de cronologie”. □ În *Zimți de catifea* Nicoleta Sălcudeanu scrie despre *Idei cu zimți* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2008: „Observațiile sale, chiar de în fuga publicisticii, sunt miezoase și reconfortante pentru cei ce-și văd sistemul de valori călcat în picioare de elefantiaza superficialității cu ștaif, a fanfaronadei de marketing din ultimele tendințe. Dacă ideile sale sunt cu zimți, apoi ele sunt cuprinse în roțile dințate ale buneii credințe și fac un angrenaj tonic și vivace”. □ Mihai Iovănel publică *Stegulețe israeliene, românești și bulgărești*, o recenzie la volumul lui Virgil Duda, *Ultimele iubiri*, Ed. Polirom, 2008: „Romanul are un stil greoi, deloc subtil și, mai mult decât atât, trage după el o bună parte din clișeele limbii române. Nu trebuie să caut exemple de stângăcie, deschid la orice pagină și găsesc din belșug propoziții pe care un ins de minim talent literar nu le-ar comite nici din greșală. Nu dați vina pe stilul indirect liber sau, oricum, lipit de intimitatea personajelor, pentru crimele pe care autorul le comite în numele lor: nu e cazul. [...] Deși romanul plictisește destul de coerent, am descoperit nu fără surprindere că reveneam cu o curiozitate mereu resuscitată la paginile rămase până la sfârșit [...]. De ce? Pentru că schema depărtarea-de-Eta-apropierea-de-Alisa chiar funcționează, e motorul care pune romanul să efectueze lucru mecanic. E un procedeu simplu și eficient, care funcționează și care funcționând îi dă timp autorului să facă ceea ce poate cel mai bine: să dea viață unor personaje”. □ În *Memorii în doi timpi* Constantin Coroiu scrie despre volumul *Memorii* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Complexă și diversă ca formule - memorii propriu-zise, portretistică, jurnal -, cartea este unitară ca viziune și stil. Dacă ar fi să o compar, în anumite privințe, cu alte opere de acest gen - pe care, de la Vianu citire, îl numim «literatură subiectivă», deși sintagma nu este întru totul definitorie în cazul/ cazurile de față - m-aș gândi, de pildă, la *Memoriile mandarinului valah* ale lui Petre Pandrea (îndeosebi privind evocarea terifiantului spațiu concentraționar), dar și la exploziva *Decojind ceapa* a laureatului Nobel pentru Literatură, Günter Grass. Cu precizarea că - așa mi se pare - pentru Valeriu Anania trecutul a fost o povară mult mai grea în plan existențial, decât pentru marele romancier german”. □ Rodica Grigore semnează *Cronica inocenței pierdute*, la volumul *Cronica unei morți anunțate* de Gabriel García Márquez, traducere de Tudora Șandru-Mehedinți, Ed. RAO, 2007: „Criticii literari au afirmat că acest roman prezintă o comunitate umană captivă printre propriile ei mituri, dar înșelându-se asupra semnificațiilor profunde ale acestora, romancierul reușind să spună, apoi,

câteva adevăruri esențiale și despre incapacitatea omului de a-și depăși destinul”. □ Cătălin Sturza scrie *Între romanț și roman*. „*Blocul câș*” – *al doilea volum al seriei „Waldemar”*, serialul scris de Liviu Radu: „Marele avantaj al lui Liviu Radu este acela că scrie într-un gen, că încearcă să-i respecte convențiile și să se mențină în limitele unei literaturi pe care, în calitate de traducător experimentat, o cunoaște foarte bine. Însă acesta e și marele risc al unui asemenea demers”. □ În subsecțiunea *În ariergarda avangardei* Eugen Simion semnează *C. Negruzzi (IV)*. □ Gelu Negrea revine la *Dicționar Caragiale*, prezentând personajul *Costică Petrăchescu*. □ Revista publică fragmente din *100 de zile până la 1000 de ani – romanț antiopic* – de Ara Șepilici. □ Laurențiu Hanganu publică a doua parte a textului *Proletcultism și realism socialist. Dezbateri estetice și condiționări politice*.

● **[„Dilema Veche”, nr. 258]** Dosarul *Păcatele capitale* este coordonat de Alex. Leo Șerban, 7+1: „În volumul *Cele opt păcate capitale ale omenirii civilizate* (apărut și în românește, la Editura Humanitas, în traducerea dlui Vasile V. Poenaru), Konrad Lorenz face un rezumat al celor «opt procese» ce amenință să ducă «la dispariția nu numai a culturii noastre contemporane, ci și a omenirii ca specie». [...] Numărul de față revizitează «starea păcatelor» primare, urmând să investigheze, într-un viitor apropiat, păcatele «civilizate»”. Participă: Anca Manolescu, Magda Mihăilescu (critic de film), Ioana Pârvulescu (scriitoare), Traian Ungureanu (eseist). Reținem: □ Traian Ungureanu, *Superbia în ruină*: „Arta modernă și eșecul ei formal complet sunt emblema asumată a modernității, într-un fel care descrie până la capăt supremația și decesul artistului transformat în demiurg. Odată cu emanciparea anticanonică a artistului, arta însăși devine un *ego*-repertoriu nevrotic de rebeliuni și cult personal. În faza finală a discursului deschis de moderni, artistul dispare și lasă în urmă doar vânătoarea de notorietate pe care o joacă, ironizează și sacralizează în cele 15 minute de celebritate ale lui Warhol. Arta e prima dintre victimele superbiei moderne. Suita de derute combinate în numele experimentului e un spectacol de mecanică postuma. Nu mai e nimic de spus și nimeni nu mai știe să spună ceva, după dispariția ordinii mai largi care incorpora arta în lumea veche și după victoria insurecției care cere artistului să liciteze, să șocheze și să fie mai abrupt, mai insuportabil și mai urât decât vecinul de galerie. Arta modernă, arta plastică în primul rând, e ilustrația finală și fidelă a fundamentalismului modernist, exces și păcat suprem al zilelor noastre”. □ Ioana Pârvulescu, *7 gusturi literare*: „*Literatura are gustul păcatelor capitale, iar păcatul omenesc are un inconfundabil gust literar. Lăcomia e rabelaisiană. [...] Lenea e oblomoviană și aristocrată. Lenin socotea că Rusia însăși e atinsă de oblomovism, ca de o boală, și voia s-o stârpească. [...] Mânia e shakespeariană. (Toate păcatele pot fi shakespearlene.) Lear e unul dintre mâniașii scenei lumii. [...] Orgoliul e dostoevskian și se crede Dumnezeu pe pământ. Are îndrăzneala lui Raskolnikov de a stabili cine merită să trăiască și cine nu, și febra gândului, urâtul care-l macină pe Ivan Karamazov. [...] Zgârcenia e molierescă. Își face rău*

singură. E bănuitoare și strigă «*Au voleur!*» până când atrage hoțul. [...] *Luxura* e baudelairiană, cel puțin în forma ei poetică. Are și o formă comică, la Boccaccio sau în poveștile corosive ale lui Creangă, o formă perversă, la Apollinaire (în roman) sau la ceilalți autori francezi din secțiunea numită «Infernul» a Bibliotecii Naționale din Paris, o forma vitală și estetică la Miller, o formă sadică, în care maxima perversiune are valoare numai în preajma maximei inocențe, o formă hedonistă, fină, calitativă, de parfum de păcat, una donjuanescă, de tip cantitativ (un soi de comunism al sexului). *Invidia* e mioritică - și cu asta am spus tot. [...] Dacă păcatul are *har* și *haz*, cu siguranță că asta se întâmplă în cărți. Altfel n-am citi decât *Viețile sfinților*, ca Bogonos, vecinul lui Costache Negruzzi. Dincolo de asta, literatura are păcatele ei capitale. Iar *păcatul păcatelor* e plictiseala. Dacă nu cumva l-am comis deja, pun aici un punct temător”. ■ În dosar apare și ancheta *22 de personalități pentru 7 păcate*. Reținem răspunsurile la întrebarea „Pentru care dintre cele șapte păcate capitale aveți cea mai mare îngăduință/ înțelegere/ toleranță?”: □ Sorin Alexandrescu: „În ce mă privește, pot deci privi cu îngăduință, chiar amuzament, un lacom înfulecând de zor, dar ca fenomen repercutat la nivel de zeci și mii de oameni, el este dezgustător. La fel, trufia, invidia, lenea, poate toate cele 7 păcate. Nu e vorba, la cele mai multe, de respingere morală indignată, ci pur și simplu de dezgust. Aceste trei păcate, în plus, sunt atât de răspândite public în noile «elite», adesea împreună cu incompetența și nemila - păcat că nu intră și ele pe lista celor 7 (9) păcate -, încât au devenit aproape o marcă distinctivă a actualei societăți «avute» din România”. □ Paul Cernat: „Lenea. E păcatul meu preferat din lista celor șapte capitale. De ce? Nu pentru că m-aș identifica, în visurile mele, cel mai mult cu idealul său aristocratic, de neatins, ci pentru că, dintre toate, mi se pare cel mai puțin agresiv la adresa semenilor, cel mai inofensiv în imediat. Vorba ʼceea: munca l-a creat pe om, dar nici lenea n-a omorât pe nimeni...”. □ Șerban Foarță: „O anumită înțelegere (îngăduință, toleranță) față de cele șapte P-uri (înscrise, la poarta Purgatoriului, cu spada, pe fruntea lui Dante Alighieri, de către paznicul angelic: «*Selle P ne la fronte mi descrisse/ col punton de la spada...*»), o am (fără să fac abstracție de propria mea păcătoșenie sau, baremi, peccabilitate) în cazurile următoare: Lăcomia - la copiii mici; Desfrâul - la erotomani; Avariția - la colecționari; Invidia - la nici unul dintre semenii (cu excepția pieselor... din vidia!); Mânia - la, în Templul din Ierusalim, a lui Iisus, gonindu-i pe zarafi; Lenea - «sub tegmine fagi» sau la plajă, în nisip (loc optim pentru «*le marchand de sable*»); Trufia - la cerșetorii Spaniei”. □ Dan C. Mihăilescu: „Firește că și la mine devine lenea cel mai *dulce* păcat”. □ Radu Paraschivescu: „Simplul fapt că ești păcătos te obligă la toleranță față de păcatele altora. Cât despre ierarhizări, ele nu sunt doar greu de făcut, ci și primejdioase. Fără să-ți dai seama, te expui ridicolului”. □ Ana Maria Sandu: „După ce i-am legat fiecărui păcat câte un extrem de coadă, au rămas pe lista mea scurtă mânia și lenea. În scurt timp însă am renunțat și la lenea absolută care nu mai are legătură cu Oblomov, ci cu starea de moluscă, informă și grețosă”.

□ Cristian Teodorescu: „Îmi place lenea oamenilor inteligenți. Un prost leneș e o calamitate”. ■ În *Dezmoșteniții* Florin Irimia recenzează volumul *Rochia cea nouă* de Linda Grant, traducere de Alexandra Mușat, Ed. Leda, 2008: „*Rochia cea nouă*, în pofida titlului, nu ne vorbește prea mult despre haine. Când totuși o face, realizăm imediat ce se ascunde în spatele lor, și anume trupurile noastre fragile, banale și totuși atât de încercate”. ■ Marius Chivu semnează *Ukse Nime*, o cronică la *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* de Iliana Gregori, Ed. Art, 2008: „Captivante deopotrivă prin acuratețea informațiilor și prin speculație interpretativă, studiile Ilinei Gregori în care istoria și biografia alternează cu teoria și (psiho)critica literară se citesc cu delicii intelectuale și cu sufletul la gură”. ■ Eugen Istodor revine la rubrica sa, recomandând *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale: „*Cash și investiții*: alegerile sunt o bună vacă de muls. Dai o găleată, un calendar, un kil de zahăr, un kil de ulei, o făină și recuperezi într-o lună de mandat...”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 200 (458); nr. de pagini: 32] Din informațiile publicate în pagina *La zi reținem*: □ *Mihai Eminescu, sărbătorit la Institute Culturale Române din Străinătate*: „IRCCU Veneția a organizat sâmbătă, 17 ianuarie, *Întâlnire la cafenea* – o seară de poezie, muzică și discuții libere, specifică boemei aristocrate a Veneției de altădată, dedicată lui Eminescu, la Caffè Florian, din Piața San Marco a orașului. Au fost invitați 40 de poeți, profesori, artiști și studenți, iar moderatorii dezbaterilor au fost Ioana Filipescu și Sever-Petru Boțan, deținători ai Bursei de cercetare și formare postuniversitară și postdoctorală «Nicolae Iorga», acordate de IRCCU. [...] Eminescu a fost celebrat și de ICR Madrid, în colaborare cu Ambasada României, și de ICR Lisabona, în seara de 15 ianuarie. Evenimentul organizat la Lisabona a constat într-o prelegere susținută în limbile română și portugheză de Maria João Coutinho, de la Biblioteca Facultății de Litere din Lisabona, și de profesorul Simion Doru Cristea. [...] La ICR Budapesta a fost prezentat filmul *Eminescu versus Eminem* (2005), în regia lui Florin Piersic Jr., prin care este redeschis, în 2009, programul lunar Film Klub, desfășurat la filialele ICR din Budapesta și Seghedin”. ■ Din ce *A fost*: „□ *România la Salon Expolangues*. Institutul Cultural Român din Paris a prezentat un curs de limba română, susținut de scriitorul, criticul și ziaristul Dan Culcer, și un spectacol folcloric, al asociației «Les chants valaques», la Salon Expolangues, desfășurat în capitala Franței, în perioada 15-17 ianuarie. [...] □ *Antologie de teatru lansată în Polonia*. Luni, 19 ianuarie, a început turneul de lansare a antologiei *Șase minute de teatru românesc*. Cartea, publicată de Editura Panga Pank din Cracovia cu sprijinul ICR prin programul «Publishing Romania», este prima antologie de teatru românesc contemporan în limba poloneză. Cartea cuprinde șase piese dintre cele jucate ale unor cunoscuți tineri autori dramatici: Saviana Stănescu, *Numărătoarea inversă*, Mihai Ignat, *Crize*, Gianina Cărbunariu, *mady. baby.edu*, Alina Nelega, *Kamikaze*, Nicoleta Esinencu, *A(II)Rh+*, Peca Ștefan, *Bucharest Calling*. Piese sunt traduse de Joanna Kornas-Warwas. ICR-Varșovia

și Editura Panga Pank a organizat un turneu de lansare în trei mari centre culturale ale Poloniei: la Wrocław, în 19 ianuarie, la Cracovia, în 20 ianuarie, și la Varșovia, în 22 ianuarie. Fiecare lansare a fost un scurt spectacol-lectură, susținut de actori polonezi, pornind de la piesele reținute în antologie. Moderator – criticul Iulia Popovici”. ■ Ovidiu Șimonca publică editorialul *De ce ar fi mâhnit Nicolae Manolescu?*: „Nicolae Manolescu n-a devenit membru al Academiei Române. I-au lipsit 5 voturi. Criticul era membru corespondent din 1997 și așa a rămas. La Academia Română, ca să devii membru plin, trebuie să fii votat de ceilalți academicieni. Îți trebuie 2/3 din voturi. Din 41 de votanți, Nicolae Manolescu a primit 23 de voturi favorabile, iar 15 academicieni au spus NU pentru accederea lui Nicolae Manolescu în funcția de academician. [...] În primele comentarii de presă, s-a sugerat că Nicolae Manolescu a fost trântit la vot pe motiv că și-a încondeiat mai mulți colegi, deja academicieni, în *Istoria critică a literaturii române*. Explicația nu e suficientă. Dintre literați, au participat la vot Augustin Buzura, Eugen Simion, Marius Sala, D. R. Popescu și Gheorghe Mihăilă, academicieni cu vechi state de serviciu. Dacă presupunem că toți 5 au votat împotriva (deși ne vine greu să credem că Augustin Buzura a votat împotriva lui Manolescu, dacă ar fi să ne reamintim doar episodul înlocuirii lui Augustin Buzura de la conducerea Institutului Cultural Român, când Nicolae Manolescu a protestat împotriva modului în care s-a făcut acea schimbare și i-a găzduit lui Buzura un text în «România literară»), tot ar mai rămâne 10 voturi contra, despre care nu știm din ce parte vin (să mai precizăm că Fănuș Neagu și Matilda Caragiu Marioțeanu, și ei, tot academicieni, au absentat, voturile lor fiind considerate nule). În aceeași zi în care Nicolae Manolescu a fost respins la vot, a primit voturi suficiente Nicolae Breban, care, iată!, a devenit academician. Primele comentarii de presă au lăsat să se înțeleagă că e vorba de «un complot al literaților», care i-ar fi «manipulat» și pe ceilalți academicieni. Mircea Mihaieș a ajuns să pună și în cărca lui Fănuș Neagu (absent de la vot) respingerea lui Nicolae Manolescu. [...] De ce ar fi mâhnit Nicolae Manolescu, câtă vreme, spre exemplu, Neagu Djuvara nu e în Academia Română? N-ar trebui să considerăm o tragedie respingerea din grupul academicienilor a lui Nicolae Manolescu. Îl vedeți înfruntând un sistem osificat? Îl vedeți reformând Academia? Îl vedeți luptându-se cu morile de vânt ca un erou de baladă?”. ■ Apare prima parte dintr-un interviu cu Paul Cornea, „Nu caut vizibilitatea, dimpotrivă, încerc să-mi protejez timpul liber”, cu precizarea „Paul Cornea la *Formula 1 – Chat cu scriitori români*, episodul 6, partea I”, dialog coordonat de un cristian: „un cristian: *Vom lua ultimele două luni – 17 octombrie, la Brașov, participați la conferința «Se mai poate consuma încă istoria literară?»; 14 noiembrie, la Muzeul Literaturii, lansați Iluziile literaturii române (Eugen Negrici); 21 noiembrie, lansare la Târg – Delimitări și ipoteze; 16 decembrie, la Facultatea de Litere din București, la atelierele Vianu... O frecvență de invidiat în zona interactivității cu publicul... Cum reușiți?* - Adăugați lansarea ediției a doua a *Originilor romantismului*, la Gaudeamus, din primăvara 2008,

și o deplasare la Buzău, pe 10 decembrie, la Liceul «B. P. Hasdeu», unde am evocat personalitatea marelui cărturar și relațiile sale epistolare cu Iulia, care au făcut în 1969 obiectul unui volum din seria «Documente și manuscrise literare». De fapt, convergența manifestărilor de care vorbiți e mai degrabă rezultatul întâmplării. Personal, nu caut vizibilitatea, dimpotrivă, încerc să-mi protejez timpul liber. Desigur însă, nu ezit să-mi organizez lansarea propriilor lucrări la un târg de carte, deși metoda lansărilor nu mi-e foarte agreabilă. - *Magda: Găsiți o altă metodă? Vedeți altă soluție?* - Nu găsesc altă soluție, dar cred că modul actual de lucru poate fi îmbunătățit. Acum oamenii stau în picioare, de jur împrejur forfotesc vizitatorii, e o circulație continuă, nimeni nu se poate concentra asupra vorbitorilor care se întrec adesea în laude fără măsură. S-ar câștiga mult dacă lansările ar avea loc în săli, iar publicul ar lua loc pe scaune. Apoi, Târgul de la Romexpo se desfășoară într-un loc destul de excentric, greu de atins în condițiile de trafic actuale. Cel mai dificil ar fi de obținut mai mult spirit de răspundere și o mai mare sobrietate de expresie a vorbitorilor, căroră climatul concurențial le transformă speech-urile, aproape fără voie, în propagandă ieftină. Cu toate astea, cu toată înghesuiala, gălăgia, incomoditatea unei consultări reale a cărților, cu toate greutatea transportului, mi se pare că numărul de circa 70.000 de vizitatori constituie un succes: e vorba de nucleul tare al cumpărătorilor de carte din București – și nu numai”. ■ Paul Cernat publică *Pacientul Cioran*, un comentariu la volumul *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2008: „Privit prin ceea ce ar fi putut să fie, eseul Martei Petreu este dezamăgitor. Culmea, într-un text scurt, ambalat cu greu sub forma unui volum, redundanțele sunt cele care deranjează. Multe formulări se repetă chiar în interiorul aceluiași capitol, la fel și destule citate. Nu cred că avem de-a face aici cu niște reveniri de teme și variațiuni «muzicale», ci cu o neglijență în elaborare. Ne-am fi așteptat, apoi, ca Marta Petreu să valorifice interpretativ mai bine (adică mai puțin expedit) datele clinice din scrisorile «către cei de-acasă», din *Caietele*, interviurile și fragmentele confesiv-eseistice ale lui Cioran. Analiza e descărnată. Ar fi fost, probabil, nevoie de un talent narativ sporit pentru a da necesarul relief destinului cioranian, cu dramatismul, dar și cu atașantul său cabotinism, nu mai puțin autentic. Expresive și elocvente în sine, multe citate privind bolile și tratamentele lui Cioran își așteaptă în zadar comentariul, iar când acesta vine totuși este fie unilateral, fie superficial. Autoarea lasă, nu o dată, impresia că nu sesizează sau nu vrea să sesizeze sofismele cioraniene, lăsându-se să cadă în capcana lor”. ■ Despre volumul *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008 scrie Adina Dinițoiu în *Doi copii și o poveste de dragoste*: „Mai complex și mai bun decât *Legături bolnăvicioase*, deși inegal în dublul său registru, dar și în zonele ambigue de realitate-vis, *Intrarea Soarelui* e un roman care merită citit, fie și numai pentru extraordinarele sale pagini de proză în care evoluează eroii copii”. ■ Luminița Marcu semnalează apariția romanului lui Antonio Muñoz Molina, *Sefarad*, traducere de Eugenia Alexe Munteanu, Ed. Curtea Veche, 2008 (*Sefarad, un roman*

din romane adevărate): „Nonficționalul poveștilor cu personaje reale se întâlnește cu autoficționalul scriitorului de pe copertă, confruntat el însuși cu limita, simbolizată prin trei ipostaze existențiale: alteritatea, exilul și moartea”. ■ În *Semnal* ne sunt prezentate volumele: □ *Teorie literară contemporană* de Ovidiu Verdeș, Ed. Universității din București, 2008, sub semnătura S. D.: „În ansamblu, un volum dens, sobru, cu multe puncte de vedere, provocatoare prin originalitate”. □ 1984. *Ultima generație a comunismului românesc*, coordonator Ion Manolescu, antologie îngrijită și indice de nume de Igor Mocanu, Ed. Universității din București, 2008, sub semnătura A. D.: „Volumul de studii culturale are în vedere expunerea argumentată a unor noi perspective de cercetare a comunismului românesc și a influenței sale asupra mentalității perioadei de tranziție”. □ Tot A. D. ne prezintă și *Identitatea de frontieră în Europa lărgită. Perspective comparate*, coordonator Romanița Constantinescu, Ed. Polirom, 2008: „În contextul unor importante schimbări geo-politice din secolul al XX-lea, precum căderea Cortinei de Fier, destrămarea Uniunii Sovietice, dezmembrarea fostei Iugoslavii, extinderea Uniunii Europene, a crescut și interesul cercetătorilor de diferite specializări pentru limnologie sau studiul frontierelor”. ■ Marius Chivu semnează *gânduri de îmblânzit*, un text despre Radu Cosașu: „am citit această carte – *povești pentru a-mi îmblânzi iubita* – publicată în chiar anul nașterii mele și am stat apoi zile întregi cu ea pe genunchi gândind – dincolo de banalități, dincoace de metafizică – la anumite aspecte ale operei și dragostei: [...] ce i-ar mai putea spune criticul literar colecționarului de «libelule din ziare și adjective ale obiectelor»? îi este, oare, îngăduit a scrie despre un scriitor pe care îl adoră concis!?”. ■ Sub semnătura C. M. [Carmen Mușat] aflăm despre proiectul *The Observer Translation Project*: „Din septembrie 2008, *The Observer Translation Project* a promovat, în fiecare lună, autori români din generații diferite. Au fost prezenți, până acum, pe <http://translations.observatorcultural.ro> Ștefan Bănuțescu, Gheorghe Crăciun, Stelian Tănase, Mircea Nedelciu, Mircea Horia Simionescu și, din 11 ianuarie, Radu Cosașu, cu ample fragmente traduse în engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană, olandeză, maghiară, polonă ș.a. Lor li s-au adăugat, la alegerea traducătorilor, și alți autori: Gabriela Adameșteanu, Radu Aldulescu, Mircea Cărtărescu, Matei Caragiale, Vasile Ernu, Dan Lungu, Ion Manolescu, Ana-Maria Sandu. Echipa de traducători - coordonată de Jean Harris (director de proiect) și Florin Bican - a reușit, se pare, să atragă atenția publicului internațional asupra scriitorilor traduși, fiecare număr al OTP fiind semnalat elogios pe www.signand-sight.com. [...] Fiind o inițiativă a revistei «Observator cultural», demarată și susținută conceptual și logistic de noi, *The Observer Translation Project* încearcă să ofere potențialilor cititori din afara granițelor țării, interesați de literatura română, o bază de date - ce va deveni tot mai consistentă, cu fiecare număr - referitoare la scriitorii autohtoni, la traducerile cărților apărute la edituri străine, precum și ecouri critice formulate pe marginea operelor lor. [...] Pentru lunile următoare pregătim numere consacrate lui Ștefan Agopian, Gabrielei Adameșteanu, lui

Răzvan Petrescu și altor autori valoroși, ale căror nume preferăm să nu le divulgăm încă”. ■ Despre „*Triumful*” și „*moartea*” romanului interbelic scrie Dana Pîrvan-Jenaru. ■ Șerban Axinte publică *Opera Gabrielei Adameșteanu sau despre depășirea unui blocaj istoric*, un articol pe marginea volumelor *Opere I. Dimineată pierdută*, prefață de Sanda Cordoș, Ed. Polirom, 2008 și *Opere II. Gara de Est. Întâlnirea*, prefață de Paul Cernat, Ed. Polirom, 2008: „Textul de față intenționează să arate cum funcționează în opera Gabrielei Adameșteanu indiciile unui nou realism, întemeiat pe o dimensiune existențială distinctă și particularizatoare. Individul suportă și reflectă realitatea, o gândește în funcție de sine, deci în funcție de gradul său de deformare, pentru că tipurile umane ce populează scrierile prozatoarei suferă de o modelare severă din partea mediului exterior, complex, derutant și semiocult, se va vedea de ce. [...] Opera Gabrielei Adameșteanu este, în opinia mea, expresia cea mai convingătoare a unui tip de realism particular și, totodată, un veritabil mijloc prin care Europa, și nu numai, ar putea înțelege, la modul superior, blocajul istoric prin care România s-a osândit la singurătate și izolare”. ■ Bogdan Suceavă semnează *Dincolo de efectul insultei*: „Am citit recent câteva intervenții care exprimau preocuparea pentru condiția și imaginea actuală a intelectualului în România. Aceste intervenții plecau de la o serie de insulte din ultimii ani la adresa unor intelectuali, exprimări care îmbrăcau diverse forme, între altele și postări anonime pe forumuri, sau vandalizarea unor pagini din Wikipedia. Unii comentatori au văzut în aceste ieșiri incitări la violență; cred că aprecierea aceasta e corectă. Mi-aș fi dorit să văd o asemenea dezbatere deschisă acum câțiva ani, într-o vreme când eu, familia mea sau prietenii mei am fost ținta unor insulte cu motivație politică și conținut grotesc. Chiar așa: oare să fi venit momentul unei dezbateri despre evoluția și dinamica insultelor împotriva intelectualilor?”. ■ Iulia Popovici scrie despre *Intelectualul public față cu reacțiunea. Despre elita de dreapta, gerontocrație și conflict între generații*: „Din rațiuni de geografie personală, nu am participat la dezbaterea/ întâlnirea publică organizată de CADI în jurul amenințării generalizate la care se simt supuși câțiva dintre cei mai vizibili intelectuali români ai momentului, Gabriel Liiceanu, Horia-Roman Patapievici și Vladimir Tismăneanu. Am urmărit, în schimb, fragmentul video pus în circulație de «Revista 22» și transcrierea apărută, ca supliment, în aceeași publicație, iar pentru că lectura mea a fost urmată de accelerarea evenimentelor dramatice pe scena politică autohtonă și internațională, punctele de vedere puse în circulație de participanții la întâlnire mi-au apărut, dintr-odată, mult mai actuale și mai demne de interes decât vor fi fost ele în acalmia preelectorală. Liiceanu, Patapievici și Tismăneanu (dar nu numai ei) se simt, așadar, atacați din trei direcții. Două dintre ele – presa generalistă, mai ales de televiziune, dornică de rating cu orice preț (a se cita emisiunile dedicate mult prea faimosului ponei roz), și formele publice de manifestare a civismului numite forumuri, pagini de comentarii ale cititorilor de ziare, bloguri – tind să trimită către atitudini de linșaj și eliminare (din viața socială sau chiar fizică). A treia direcție de expresie

a ostilității ar fi «intelectuală» ea însăși, constituită fiind din «o anumită parte» a presei culturale (cu «Observatorul cultural» la loc de cinste) și pleiada tinerilor profesioniști ai culturii de altă orientare ideologică (de pildă, cvartetul Ernu, Rogozanu, Șiulea, Țichindeleanu, coordonatorii *Iluziilor anticomunismului românesc*)". ■ Și Michael Finkenthal scrie *Despre intelectualii publici: câteva observații*: „În urma articolului intitulat *Campania împotriva intelectualilor*, publicat de «Revista 22» (decembrie 2008), Sorin Adam Matei lansează pe Internet un apel la o discuție centrată pe tema «este ideea de intelectual public sub iatagan?». Textul menționat – o colecție de intervenții ale unor intelectuali publici bine cunoscuți în România, precum Gabriel Liiceanu, Horia-Roman Patapievici și Vladimir Tismăneanu – este bazat pe observația acestora că au fost supuși «unor campanii mass-media de denigrare profesională și de calomniere». «Așa să fie?» – se întreabă Sorin Adam Matei, lăsându-ne cu impresia că doar unii dintre intelectualii publici și/ sau ideile lor se află sub stare de asediu". ■ Horea Poenar publică în *Polemicii* articolul *Erată la un text de Ștefan Borbély*, o reacție la textul *Echinox 40* scris de Ștefan Borbély (nr. 456, 8 ianuarie 2009, „Observator cultural”): „E un text care în mod normal nu merită răspuns, însă datoria mea – din respect pentru cititorii revistei – este de a corecta o serie de erori flagrante și de a atrage atenția asupra unor incompetențe îngrijorătoare. Cititorii revistei nu sunt probabil familiarizați cu sentimentele pe care Ștefan Borbély le nutrește în privința mea, așa că e posibil să fi citit acel text acordându-i o prezumție de onestitate și de rigoare pe care, evident, nu le merită. Aș vrea, în primul rând, să-i mulțumesc lui Ștefan Borbély pentru complimentul surprinzător pe care mi-l face. Întreg textul afirmă, direct și indirect, că am reușit și reușesc – cu succes total – să manipulez toate generațiile de echinoxiști din 2001 încoace”. Urmează cinci puncte de reproșuri la text (punctul cinci are șase subpuncte), după care Horea Poenaru conchide: „Atacul asupra redactorilor este de o violență rară. E motivul pentru care am ales să scriu acest răspuns la un text care altfel merita tăcere, o reacție normală în fața situației jenante în care se află cineva. Aștept scuze publice din partea lui Ștefan Borbély, în paginile revistei «Observator cultural», adresate autorilor textului care nu au fost nici o clipă anonimi: Cristina Miloș, Bogdan Odăgescu, Olga Ștefan, Diana Mărculescu, Marius Conkan, Mirela Dimitriu, Laurențiu Malomfălean, Robert Moscaliuc. În absența scuzelor publice, consider că toate calomniile și injuriile lui Ștefan Borbély reprezintă o autoexcludere din comunitatea intelectuală”. ■ Georg Aeschel prezintă *Ecouri în presa germană după traducerea romanului Degete mici*, oferind cititorilor citate din publicații germane despre romanul lui Filip Florian, apărute în perioada octombrie 2008 – ianuarie 2009. ■ Revenind la *Fantasy & Science Fiction* Michael Haulică prezintă revista electronică *Pro-Scris*, nr. 4/ 2008: „«Pro-Scris» a avut și vremuri mai bune. Cea mai recentă apariție nu intră în această categorie, dar aștept cu mare interes următorul număr”. ■ Andreea Răsuceanu publică *Ultima poveste de dragoste înaintea războiului*: „În vara anului 2007, am descoperit într-unul dintre

anticariatele bucureștene un carnetel cu coperte de piele și o căptușeală care mi-a amintit imediat de un exemplar din *Ion* al lui Rebreanu, legat la sfârșitul anilor '30 și dichisit în interior cu arabescurile verde-smarald, minunate labirinturi vegetale amintind de cele maure, pe care le aveam acum în față. Înăuntru, un scris mărunț, aproape indescifrabil, în creion, cu ștersături și pauze și multe, foarte multe puncte de suspensie... Începea cu un citat din Rilke, poetul preferat al autoarei celui mai succint, mai trist și mai misterios jurnal interbelic pe care l-am citit”.

23 ianuarie

● [„România literară”, nr. 3] La 150 de ani de la Unirea Principatelor Teodor Vârgolici scrie despre *Scriitori români și Unirea*: „În literatura română din secolul al XIX-lea, idealul unității naționale a avut o prezență constantă, de fundamentală însemnătate. Scriitorii noștri perpetuau și întăreau o năzuință care venea din vechime, făurită de conștiința întregului neam românesc, talmăcită de cronicari și înfăptuită acum 150 de ani, la 24 ianuarie 1859”. ■ Se anunță *Premiul Național de Poezie „Mihai Eminescu” – 2008*, Gala de decernare fiind organizată pe 15 ianuarie 2009 în Sala Teatrului „Mihai Eminescu” din Botoșani: „Juriul național de acordare a acestui premiu, format din Nicolae Manolescu, Mircea Martin, Al. Călinescu, Ion Pop și Cornel Ungureanu, având în vedere nominalizările – Cristian Simionescu, Ion Mircea, Nora Iuga, Dinu Flămând și Vasile Vlad -, a decis ca premiul să-i revină poetului Cristian Simionescu, care a primit și titlul de Cetățean de Onoare al municipiului Botoșani. Premiul Național de Poezie «Mihai Eminescu» Opera Prima, pe anul 2008, a fost obținut de poeta Svetlana Cârstean, pentru *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească. Juriul Premiului Opera Prima a fost format din Al. Cistelean, Daniel Cristea Enache, Mircea A. Diaconu, Vasile Spiridon și Ioan Holban. [...] Au fost prezenți la Botoșani: Teodor Paleologu, ministrul Culturii și Cultelor, Varujan Vosganian, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Mircea Dinescu, Adrian Popescu, George Vulturescu, Daniel Corbu, Gellu Dorian, Vasile Spiridon, Cassian Maria Spiridon, Adrian Alui Gheorghe, Claudiu Komartin, Răzvan Țupa”. ■ Mircea Mihăieș semnează *De ce nu zâmbesc românii?*, în rubrica sa *Contrafort*: „Cum să-mi mai ardă să zâmbesc văzând ce se întâmplă într-o instituție cu pretenție de onorabilitate, cum e Academia Română? Dacă la nivel de administrare a intereselor breslei noua conducere a făcut lucruri laudabile, mentalitatea membrilor propriu-ziși a rămas intactă. Aceleași grupuri de interese, aceeași ofuscare, aceeași grijă de a nu li se diminua privilegiile și de a nu li se tulbura somnul mediocrității atotcuprinzătoare. Respingerea titularizării (pentru a doua oară!) a lui Nicolae Manolescu e cel mai limpede indicator al dezastrului moral în care Academia se bălăcește de ani și ani de zile. [...] Îi înțeleg pe academicienii scriitori. Aceștia sunt adânc vexați de locul modest unde-i plasează în recenta sa *Istorie critică a literaturii române* Nicolae Manolescu. Din păcate pentru ei, cam așa vor rămâne

și în viitoarea jumătate de secol, până va mai apărea - dacă va mai apărea - o altă Istorie a literaturii. Căzute în dezinteresul public, publicate de edituri marginale, dar gras stipendiați de stat, astfel de persoane au încă suficientă putere, dacă nu pentru a construi, măcar pentru a dărâma puținele edificii durabile ale culturii de azi". ■ Cronici literare, în acest număr: □ Sorin Lavric semnează *Vastele încăperi ale inimii*, un text despre *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Citită cu un ochi estetic, și nu cu reaua-voință a celui care vrea să caricaturizeze detalii ale intimității dezvăluite în carte, *Scrisori către fiul meu* pare scrisă cu calmul elegiac al unei nostalgii așezate. Tonul amintește de detașarea din *Tratat despre lupta zadarnică* a Margheritei Yourcenar. [...] Gabriel Liiceanu are ochi scenic și condei de literat. De aici ușurința cu care își face cititorul să «vadă» secvențele și episoadele cărții, în derularea impusă de fluctuațiile memoriei afective. Adăugată *Ușii interzise*, cartea de față întregeste portretul de care pomeneam mai sus: un filozof căruia intelectul nu numai că nu i-a sufocat fondul liric, dar l-a înzestrat cu atuurile expresiei estetice”. □ Despre *Noi n-avem bun-gust, noi suntem artiști* de Andrei Codrescu, Ed. Polirom, 2008 scrie Cosmin Ciotloș în cronica sa intitulată *Cadavrul din debara*: „Vocea singurului poet prin care literatura română a marcat la cald epoca ulterioară generației lui Allen Ginsberg nu răzbate, în ciuda tuturor eforturilor editoriale, până la noi. E, de bună seamă, un nou subiect de ținut sub lacăt”. □ În *Eminescu – restitio in integrum* Alex. Ștefănescu semnalează *Manuscrisele Mihai Eminescu*, Biblioteca Academiei Române, Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă, 2008, vol. 15-20, ediție coordonată de Eugen Simion, redactor coordonator: Dan Horia Mazilu, redactor: Gabriela Dumitrescu: „Au apărut încă șase volume - și anume 15, 16, 17, 18, 19 și 20 - din ediția de facsimile după manuscrisele lui Mihai Eminescu. Urmează să mai apară trei și atunci se va împlini visul lui Constantin Noica. Fiecare dintre noi va putea, într-un fel, să aibă în casă legendara ladă cu manuscrise - caiete și foi volante - încredințată de poet lui Titu Maiorescu. [...] Voința testamentară a lui Perpessicius a fost dusă la bun sfârșit cu mare și regretabilă întârziere, dar a fost dusă la bun sfârșit. Nu ne mai rămâne decât să închidem televizoarele și să ne adâncim în lectură”. □ Daniel Cristea-Enache semnează *Arătania*, un comentariu la volumul *Casa din întuneric* de Aura Christi, Ed. EuroPress Group, 2008: „Dincolo de acest modest rezumat și de timidele mele aproximații critice, lectura romanului erotic al Aurei Christi e un adevărat festin”. □ Gheorghe Grigurcu publică prima parte a recenziei *O expertiză a Răului*, despre *Opere complete 5. Jurnal infidel* de Bujor Nedelcovici, Ed. Allfa, 2007: „Dacă ar trebui să reducem discursul diaristic al lui Bujor Nedelcovici la un obiect principal, acesta ar fi Răul. Enigmaticul Rău, căruia i s-au dat de-a lungul veacurilor atâtea explicații, pururi prezent în viață, în afara ca și-n lăuntru nostru, infirmitate a Creației ca o «depărtare de esență și tindere spre ce nu este» cum glăsuia Fericitul Augustin”. □ Grete Tartler semnează *Din lumea paralelă a pisicilor*, o prezentare a volumului *Mic tratat de psihologie. Bucăți feline în felii*,

strânse la un loc, antologie de Șerban Foarță, cu ilustrații de Andrei Gamart, Ed. Humanitas, 2008: „Farmecul antologiei e dat, după cum ne și așteptam, de altfel, cu toții, în primul rând de «specialitatea Foarță»: jocurile de cuvinte, rimele rare”.

□ În *Întoarcerea în Paradis* Tudorel Urian scrie despre *Balada târgului evreiesc* de Victor Rusu, prefață de Leon Volovici, Ed. Hasefer, 2008: „Scrisă cu har și multă simțire, cartea lui Victor Rusu, *Balada târgului evreiesc* are un singur cusur: a apărut prea târziu. Eu, unul, resimt un inconfort fizic știind că civilizația românească a renunțat atât de ușor la moștenirea culturală și spirituală a vechilor târguri evreiești”.

□ Simona-Grazia Dima semnează *Poezia retro*, un comentariu la *Balade, Doamnelor, balade...* de Ștefan Radof, Ed. Cartea Românească, 2008: „Un poet precum Ștefan Radof face dovada că poezia adevărată nu are a fi discutată obsesiv în legătură cu vârsta biologică, fiind relevantă dintr-o cu totul altă perspectivă”.

■ În *memoriam Grigore Vieru (1935-2009)* apar două texte:

□ Gheorghe Grigurcu, *Despărțire dureroasă*: „Moartea e o stihie în fața căreia sărmana inteligență umană nu e în stare decât să alcătuiască mici baraje aidoma unor grămăjoare de nisip pe o plajă pe care valul marin le spulberă într-o clipă. Emoția e singura replică substanțială ce i se poate da despărțirii de aproapele nostru, o nespus de dureroasă emoție care se întrețese cu marea enigmă. Te pregătești să te aperi pe-o parte și te vezi lovit dintr-o direcție imprevizibilă. Bolnav, ani, decenii de-a rândul, cu spitalizări și tratamente mediatizate, Grigore Vieru a fost răpus de molohul automobilistic”.

□ Alex. Ștefănescu, *Glorie de o zi*: „O glorie de o zi - aceasta este tot ceea ce poate să ofere în momentul de față societatea românească oamenilor ei de valoare. Concentrarea omagiilor aduse acestor oameni exact în ziua morții lor, frenezia cu care se vorbește despre ei doar după ce se anunță că au încetat din viață creează impresia stranie că vestea provoacă un sentiment de eliberare și că declanșează chiar o explozie de bucurie”.

□ Apare și o biobibliografie a scriitorului.

■ În *Eternul exilat* Virgil Duda construiește un profil al lui Mircea Săucan, pornind de la volumul de scrieri în proză *Colivia caută pasărea* de Mircea Săucan, Ed. Institutului Cultural Român, 2007: „Afirmând că literatura a fost pentru el înger, iar filmul diavol, dă un răspuns ocolit întrebării suspomenite, pe care n-o consider formală ori strict teoretică, aparținând adică domeniului simplei curiozități”.

■ În rubrica *Meridiane* Sonia Cuciureanu marchează *Bicentinar - Barbey d'Aurevilly, un dandy?*: „Într-un secol în care romanticul Victor Hugo deplângea soarta prostituatei, considerată o victimă a societății, în care Alexandre Dumas-fils compătimea femeia întreținută, descriind plin de compasiune lumea pe care el o va numi «le beau monde», Barbey d'Aurevilly propune o imagine diabolică a femeii de dragostea căreia n-a avut parte”.

□ Tot în *Meridiane* citim *Teatru Kabuki și covoare de Isfahân*, sub semnătura Elisabetei Lăsconi, în care ne sunt prezentate două volume: *Dansatoarea de kabuki* de Sawako Aryoshi, traducere din japoneză și note de Angela Hondru, Ed. Humanitas Fiction, 2008 și *Sângele florilor* de Anita Amirrezvani, traducere din engleză de Ioana Jelea, Ed. Leda, Grupul Editorial Corint, 2008.

■ Reținem

și scurte note din *Meridiane*: □ „*Proscrisul*” premiat? „Pe data de 5 ianuarie 2009, au fost anunțați câștigătorii *Costa Book Awards 2008*. La categoria *First Novel*, cartea câștigătoare este *The Outcast* de Sadie Jones, în curs de apariție la Editura Leda din Grupul Editorial Corint, cu titlul *Proscrisul*. În 2008, romanul s-a aflat și printre finaliștii la *Orange Broadband Prize*”. □ *Noul roman al lui Makine*: „La 21 de ani de la stabilirea lui în Franța, Andrei Makine și-a publicat cel de al doisprezecelea roman, *Viața unui om necunoscut* (Ed. du Seuil), iar critica e departe de entuziasmul cu care a primit *Testamentul francez* (încununat în 1995 și cu Goncourt și cu Médicis)”. □ *Centenarul activ*: „După ce, la 8 noiembrie, Claude Lévi-Strauss și-a serbat centenarul și a intrat de viu în colecția Pléiade, a venit rândul, la 8 decembrie 2008, cineastului portughez Manoel de Oliveira să-și sărbătorească împlinirea vârstei de 100 de ani”. ■ Rubrica *Istorie literară* aduce textul *București, oraș frumos*, semnat de Barbu Cioculescu, în care este prezentat studiul Graziellei Doicescu, *Captivantul București interbelic*, Ed. Vremea, 2008. ■ Ștefan Cazimir publică *Epistolă către Odobescu (XI)* în rubrica *Însemnări*. ■ Liviu P. Dinu, Marius Popescu, în *Ultimele însemnări criptografice ale lui Mateiu Caragiale*, rubrica *Ecouri*, se referă la volumul omonim cu titlul, scris de Ion Iovan și apărut la Ed. Curtea Veche. Autorii textului se referă la unele pasaje criptate care apar în jurnalul lui Mateiu Caragiale. ■ Din creația literară citim versuri de Gellu Dorian și Emil Brumaru, iar din proză *Șobolanul e mai viu decât țestoasa* de Lucian Dan Teodorovici, fragment din volumul *Celelalte povești de dragoste*, în curs de apariție la Ed. Polirom. Nora Iuga prezintă și semnează traducerea din Peter K. Wehrli (*Deruta*). ■ În secțiunea *Poemul și scrisoarea* Constanța Buzea îl prezintă pe Gabriel Adrian Mirea. ■ Din *Ochiul magic* reținem următoarele intervenții ale Cronicarului: □ *Între formulare și formulă*: „Foarte bun găsește Cronicarul că este recentul număr 19 al revistei «Noua literatură». De la editorialul Luminiței Marcu - de fapt o inteligentă punere în context a vremilor mai vechi și mai noi prilejuită de recitirea dosarului critic al lui Radu Cosașu - și până la răspunsurile conținute în ancheta referitoare la proaspătul obiect de cult numit audiobook, aproape totul se cuvine citit cu atenție”. □ *Sfârșitul Europei*: „Sumbru și totodată extrem de sugestiv modul în care H.-R. Patapievici încheie articolul *Noua Europă* și vocea care lipsește: creștinismul din numărul pe ianuarie la «Ideilor în dialog». Tema articolului este tristă: politicienii europeni resping în mod deliberat orice referință la rădăcinile creștine ale civilizației europene. Așa se face că nici preambulul Cartei Europei și nici proiectul de Constituție europeană nu conține vreo trimitere la religia lui Hristos. Această respingere poate însemna începutul sfârșitului pentru Europa”.

24 ianuarie

● [„*Suplimentul de cultură*”, nr. 213] În rubrica sa *Damele gazetiere* Emilia Chiscop scrie despre *Două articole de Xenopol: Un strigăt disperat din Iașul cel slăbănogit*, articole despre pierderea statutului de capitală politică a Iașului

după mica Unire. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele: □ Ștefan Agopian, *Opere II. Sara. Tobit. Fric*, Ed. Polirom, volum prezentat prin două citate din Paul Georgescu și Eugen Negrici. □ José Saramago, *Anul morții lui Ricardo Reis*, traducere, prefață și note de Mioara Caragea, Ed. Polirom: „Apărut în 1984, romanul *Anul morții lui Ricardo Reis*, considerat de mulți ca fiind capodopera absolută a lui José Saramago, a constituit, în preajma aniversării a jumătate de secol de la moartea prematură a lui Fernando Pessoa, un excepțional omagiu adus ficțiunii, unice în literatura secolului XX, reprezentate de universul heteronimic: constelația de autori cu viață și operă independentă, pe care Pessoa i-a creat, asemenea unui demiurg”. ■ În rubrica sa *București Far West* Daniel Cristea-Enache anunță apariția volumului său *Timpuri noi*: „O hartă adevărată înseamnă, pentru mine, comentarea și filtrarea creației literare de azi, dar și a celei de ieri; nu numai Dan Lungu și Sorin Stoica, Ștefan Manasia și Claudiu Komartin, Nicoleta Sălcudeanu și Antonio Patraș, ci și Radu Cosașu, D. R. Popescu sau Augustin Buzura, Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu sau Emil Brumaru, Eugen Simion, Nicolae Manolescu ori Lucian Raicu. Critica actualității se sprijină, cred, pe lectura în perspectivă istorică: dinspre prezentul editorial spre trecutul de multe ori disprețuit, sau invers, dinspre precedente acreditate în istoria noastră literară înspre cele mai recente experimente artistice”. ■ Bogdan Romaniuc semnează *Singur în Caucaz*, o prezentare a volumului *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu, Ed. Polirom, 2008: „Un roman inedit și bine scris, despre naționalismul sălbatic, despre război, despre iubire și singurătate într-o lume «a nimănu»”. ■ Tot Bogdan Romaniuc primește *Trei răspunsuri de la Dumitru Crudu „M-am lecuیت de naționalism când am devenit eu însumi o victimă a acestuia”*, despre conflictul din Georgia, experiența scriitorului ca student la Tbilisi și explicația unei imagini din roman.

26 ianuarie

● [„Adevărul”, nr. 5762] Ovidiu Marincea scrie despre *Reacții dure în apărarea drepturilor de autor*: „Scriitorul Dinu Săraru a atacat vehement propunerea liderului de sindicat, Bogdan Hossu, privind desființarea modalității de plată prin contracte de drepturi de autor. «N-ar fi prima dată când înși obscuri, dar foarte gălăgioși, instigă clasa muncitoare împotriva culturii. Astfel de personaje care au făcut din sindicalism o meserie, parvenind în funcții de conducere a unor partide sau chiar în fruntea guvernelor, își arogă dreptul de autor al unor proiecte de legi împotriva creatorilor», a declarat pentru «Adevărul» Dinu Săraru”.

27 ianuarie

● [„Revista 22”, nr. 5 (1986)] Bogdan Cristian Iacob publică *Jdanovul Român*, o recenzie la *Perfectul Acrobat. Leonte Răutu, măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008: „Cartea de față este, în ultimă analiză, o verificare a tezei principale a *Raportului Final al CPADCR*,

persistența stalinismului, chiar și în contextul unui avatar naționalist al regimului comunist, este fundamentul experienței totalitare continue în România. Iar Leonte Răutu este simbolul acestui fir roșu al istoriei contemporane românești”. ■ În *Călătorie către locul inimii* Cristina Cioabă recenzează *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „*Scrisori către fiul meu* este cartea în care Gabriel Liiceanu parcurge până la capăt un drum început cu *Jurnalul de la Păltiniș*, împlinind astfel ceea ce inițial nu ținuse de o intenție anume formulată, ci de nestăvilitul unei intuiții: să se exprime deplin, redând afectelor demnitatea ideii, într-un discurs ce împletește vocea filozofului cu cea a artistului. Iar aria lor comună răsună limpede pe fundalul sonor, care nu ajunge decât rareori să devină melodie, al literaturii noastre recente”.

28 ianuarie

- **[„Adevărul”, nr. 5764]** În secțiunea *După 20 de ani* Ionuț Iamandi scrie despre *Istoria literaturii, rescrisă de „Scânteia”*, semnalând articolul lui Valeriu Râpeanu publicat în „Scânteia” din 28 ianuarie 1989 în care literatura este pusă în contextul celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român: „Articolul din «Scânteia» vine la două zile după 26 ianuarie, ziua de naștere a lui Nicolae Ceaușescu, și marchează probabil și o urare a intelectualității la adresa liderului PCR, în rând cu sutele de mesaje transmise de muncitori și de cadrele partidului”.

- **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 958]** Marius Chivu semnează *Căsătorește-te și fugi*, o semnalare a volumului *Întoarcerea lui Rabbit* de John Updike, traducere de George Volceanov, Ed. Humanitas, 2008: „De remarcă traducerea extraordinară dată de George Volceanov acestui extrem de dificil roman al lui Updike, scriitorul absolut al limbajului american modern”. ■ Ioana Bogdan recomandă: □ *Nu ratați* volumul *Călătoriile lui Gulliver, Jonathan Swift* Editura Litera Int.: „Vă mai amintiți de Liliputania, țara în care cele mai mari case erau mai mici decât o masă? Și în care eroul nostru părea cel mai strașnic uriaș pe care îl văzuseră vreodată liliputanii? Dacă da, e greu să ratați *Călătoriile lui Gulliver* - excelent pusă în pagină de Editura Litera Internațional. E poate cea mai reușită concepție grafică a poveștii, realizată de V. P. Zmeev și Vladimir Kravcenko, cu ilustrații de D. Gordeev”. □ *De ratat* este *Cum să dăruiești iertarea*, Robert D. Enright Editura Trei: „Când am deschis cartea, pe loc l-am iertat pe autor pentru gogorițele pe care le-a publicat în mii de exemplare în toată lumea. Iertarea, în opinia sa, e un proces, iar procesul e unul complicat. Nu zici «te iert» și ai scăpat. Iertarea are și o definiție care e legată de întrebări fundamentale, printre care «Există un moment potrivit pentru iertare?». Să fie chiar așa de complicat să ierți?”. ■ Din informațiile publicate în rubrica *Pe scurt reținem București. Noutăți la Editura Tritonic*: „Volumele *Ultimul Papă*, de Luis Miguel Rocha, și *Esența răului*, de Greg Iles, urmează să fie publicate în colecția Premium a Tritonic, numărându-se printre cele mai bune titluri anunțate de editură pentru 2009. În colecția de carte Fantasy și SF vor fi tipărite continuări așteptate, precum

volumul al patrulea din *Steaua Pandorei*, de Peter F. Hamilton, și *Gândul înmiit*, de R. Scott Bakker”. ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește *Amintiri din redacție*, un fragment din articol publicat în „Adevărul literar și artistic” din 1937 și semnat de M. Sevastos.

29 ianuarie

● [„Cultura”, nr. 4 (208)] Editorialul lui Augustin Buzura poartă titlul *Pasivitatea defensivă*: „Apărut zilele trecute, probabil din pură întâmplare, în același timp cu decalogul prezidențial privind schimbarea Constituției, concluziile unui sondaj au reușit să stârnească numeroase întrebări. Potrivit acestuia, 73% dintre români își doresc un conducător puternic: exact ceea ce visează și «conducătorul puternic» al acestui moment, atât doar că graba se arată a fi mare, deoarece dragostea de țară și dorința de a se sacrifica spre binele ei ale partenerilor pentru România pot înceta oricând”. ■ În *Cultura dezbaterii* Mihai Iovănel coordonează dosarul *Stânga-dreapta în criză*. Participă la dezbateri: Ciprian Șiulea (*Criză cu statu quo*), Alex. Cistelecan (*Spiritual healing*), Alexandru Polgár (*Criza mondială și lupta anticapitalistă (însemnări)*), Dan Ungureanu (*Toți putem fi cowboyul Marlboro, numai să vrem*), Alex Matei (*De ce nu putem fi anticapitaliști. Dincoace de dreapta și stânga*), Ovidiu Țichindeleanu (*Tranziția, dincolo de capitalism*). ■ În *Cultura polemică* Nicolae Coande scrie *La Academie, birjar!*, o reacție la articolul *De ce nu zâmbesc românii?* de Mircea Mihăieș, publicat în nr. 3 al „României literare”: „Eu cred că, în viitor, Nicolae Manolescu va fi membru al Academiei Române, în pofida opoziției de moment. După ce va fi primit acolo, este de bănuț că numărul celor care vor accede pe filieră filologică în forul cultural suprem al țării va spori. Dl Manolescu va avea grijă. [...] Indiferent de scenariile pe care le închipuie comentatorii și chibiții autohtoni în asemenea momente, ceva trebuie să fi atârnat în balanța deciziei negative a Academiei. Academicienii s-ar teme, chipurile, de personalitatea carismatică a dlui Manolescu la alegerile generale de anul viitor. Cum-necum, dl Manolescu a fost puternic contrat (a doua oară). Academia nu-i e favorabilă și el însuși a forțat comparația cu respingerea lui E. Lovinescu în epocă. [...] Reacția energică de avocat *pro bono* a dlui Mihăieș nu mă uimește, dar maniera în care a făcut-o e deplorabilă. E normal să fii supărat că maestrul tău n-a fost primit în Academie. E prietenește să-ți exprimi surpriza. Las’ că sunt destui care o mimează (las’ că mă gândesc că nici un poet român contemporan nu este membru al Academiei, deși ne credem o națiune de poeți, cu critici la purtător). Însă dl Mihăieș iese la atac spumegând. Nici urmă de finețe”. ■ Discutând despre articolele despre dramaturgia din timpul comunismului, publicate în „Observator cultural”, scrise de Iulia Popovici, Cristina Modreanu, Miruna Rucan, Mirella Nedelcu-Patureanu, Oltița Cântec, Magdalena Boiangiu, Mira Iosif, C. Stănescu se întreabă, la *Revista revistelor*: *Ce aruncăm la coș?*. ■ În *Cultura literară*, Al. Cistelecan semnează *Saga eminescologică. Primul episod*, o prezentare a volumului *Eminescu. Negocierea unei imagini* de Iulian

Costache, Ed. Cartea Românească, 2008: „Julian Costache reface etiologia mitului eminescian, întorcându-se la izvoarele acestuia și la primele emergente. Nu se întinde (decât atât cât e obligat) dincoace de 1900, ceea ce înseamnă, pe de o parte, că și-a rezervat fenomenalitatea mitului *in statu nascendi*, iar pe de altă parte că acribia lui se poate aplica cu toată migala, căci multă materie eminescologică încă nu există”. □ Constantin Coroiu publică a doua parte a recenziei *Memorii în doi timpi*, la volumul *Memorii* a lui Valeriu Anania: „Este o mărturie și o învățătură. Dar mai înainte de toate o operă nonfictivă scrisă cu o remarcabilă forță epică. Lectura ei este pasionantă și, aş spune, inițiativă”. □ În *Fantomax* Adriana Stan comentează volumul *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Cu unele scânteli de ton *à la these*, dar și cu multe pagini de real dramatism și suspans, fără prea mari provocări stilistice, însă cu foarte bune manevrări ale expectativelor, noul roman al Doinei Ruști merită cu siguranță citit”. □ Despre același volum scrie și Mihai Iovănel în *Travelling circular*: „«Problema» fantomei nu este nivelul de realitate insuficient: e că nu are un nivel de realitate corespunzător realității celorlalte personaje. Personajele desenate de Doina Ruști sunt impecabil de adevărate; autoarea are darul mai rar de a privi în același timp sintetic și contingent, încadrând detaliul în portret. Se poate totuși trata cu simpatie preumblarea acestui oaspete fantomatic și inutil printr-un roman atât de bun încât îl primește fără a suferi de plictiseala vreunei consecințe”. □ În subsecțiunea *În ariergarda avangardei* Eugen Simion semnează C. Negruzzi (IV) [sic!]. ■ Cornelia Maria Savu scrie la rubrica *Ars combinatoria* despre Martha Bibescu, *O doamnă de altădată*: „Proiectul expozițional de la Muzeul Național al Literaturii Române datorat Ofeliei Creția încearcă să recompună atmosfera bucureșteană interbelică în care Principesa Martha Bibescu a strălucit și a trezit admirație. Prin costume în stilul acelor ani, fotografii, imagini publicitare, piese de mobilier, portrete ale protagonistei, fragmente de manuscrise”. ■ Secțiunea *Cultura cotidianului* vine cu articolul *Cum sunt astăzi librăriile?* de Angela Martin: „În toate librăriile însă - exceptând, mai nou, lanțul Diverta - cărțile continuă să fie expuse pe edituri și nu tematic, pe domenii. Aceasta să fie, oare, strategia noastră culturală? Politica națională de fidelizare a «clienților» față de câțiva (aceiași) editori? Cât despre librar, el a dispărut complet din peisaj. Se vede cât colo că atitudinea față de carte a celor care o difuzează s-a răcit, s-a înăsprit și că ea, cartea, a decăzut. A devenit, în fine, ceea ce trebuia să fie în societatea de piață: o marfă. Întrebarea care se pune, însă, este cum circulă ea? Un sistem național de difuzare nu mai avem demult”. ■ Pe pagina dedicată *Presei internaționale* găsim *Infantiliada chineză* de Teodora Dumitru, prezentând numărul din ianuarie a publicației „Le Magazine littéraire”, în care apare un dosar dedicat lui Roland Barthes și apariției (în februarie 2009) integrale a *Carnets de voyage en Chine*. Alături apar două fragmente din volumul anunțat: *Miercuri 1 Mai (Pekin)* și *Seara*.

● [„Dilema Veche”, nr. 259] În rubrica *Nici așa, nici altminteri* Andrei Pleșu semnează *Un candid: Mircea Eliade*: „De câte ori răsfoiesc jurnalul lui Mircea

Eliade, încep (și sfârșesc) prin a-mi pierde răbdarea. Omul ăsta, care s-a ocupat toată viața, cu un fel de surescitare puberă, de «mituri, vise și mistere» și care a cunoscut, față către față, tot ce era mai ales în lumea intelectuală a veacului trecut, omul ăsta, care s-a bucurat de o notorietate mai răsplătitoare decât cea strict academică și care a traversat mapamondul înconjurat de nimbul «inițiatului» atotștiutor și al laureatului perpetuu, e incapabil să privească dincolo de propria sa umbră. Copleșit de sine, de succesele sale, de ambițiile sale juvenile, de artrita sa, de laudele prietenilor și ale colegilor, Mircea Eliade livrează, în cele din urmă, portretul unei uriașe candori: în egolatria sa, e dezarmant de sincer”. ■ Claudiu Constantinescu semnaleză apariția volumului *Istoria calviției mele* de Arnon Grunberg, traducere de Gheorghe Nicolaescu, Ed. Humanitas, 2007: „De altfel, la publicarea *Istoriei...* în Olanda (în 2000, la 6 ani după debutul cu *Nesuferitele zile de luni*), scriitorul avea să-și «bruieze» inclusiv numele, semnând cu pseudonim, fapt care urma să-i aducă încă un premiu de debut, plus verdictul unui critic cum că acest «nou» autor ar fi «mai bun decât Grunberg»”. ■ În *Toate angosoale lumii* Simona Sora scrie despre *Noaptea sexuală* de Rascal Quignard, traducere de Vlad Russo, Ed. Humanitas, 2008: „Întinericul - fondul dominant în această carte neagră, luminată de imagini scandaloase și de litere scrise cu alb - este partea umbrei străfulgerată de întrebări inutile, de aproximări imaginare, de proiecții fantasmatiche”. ■ În *Literatura română, pentru firme* Eugen Istodor scrie despre *Mara* de Ioan Slavici: „Șmecheriile textului: păi, textul pornește de la o frază și fraza aia e ilustrată în tot romanul. Acelei fraze îi răspund și alte fraze din interior. Așezate tot în capul capitelor. Frazele alea, adevărate proverbe, sentințe de tribunal, deconspiră materialul”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 201 (459) nr. de pagini: 32] Din rubrica *La zi reținem*: □ *Sunt o babă comunistă! – în limba germană*: „Romanul *Sunt o babă comunistă!* de Dan Lungu a fost publicat în limba germană, sub titlul *Die rote Babushka*, la prestigioasa Editură austriacă Residenz, în traducerea lui Jan Cornelius”. □ Din *A fost*: „□ *Antologie de teatru spaniol contemporan*. Luni, 26 ianuarie, la Sala de lectură a Teatrului Act a fost lansat volumul *Teatru spaniol contemporan/2* coordonat de Ioana Anghel. Lansarea a fost urmată de spectacolul-lectură *Noaptea ursului* de Ignacio del Moral, textul fiind tradus în limba română de Alina Cantacuzino. [...] □ *Spectacol-lansare de carte*. Volumul *Femeia care a uitat să nască* de Ina Ilie, apărut la Editura Curtea Veche, a fost lansat miercuri, 28 ianuarie, în cadrul unui spectacol susținut de actorii din trupa lui Dan Puric, la Librăria Cărturești”. □ Din *Va fi*: „*Conferință despre România comunistă, la Paris*. Filozoful și publicistul Andrei Cornea și jurnalista Véronique Soulé de la «Libération» vor intra în dialog în cadrul conferinței *La Roumanie de Ceaușescu à l'Europe*, organizată de ICR Paris luni, 9 februarie”. ■ Editorialul *Domnule ministru, nu mimați indignarea!* este semnat de Ovidiu Șimonca: „De 15 ani, ne văităm de soarta patrimoniului cultural. Cu fiecare an care trece, clădiri de patrimoniu sunt culcate la pământ, prin complicități ale Primăriilor, ale

Consiliilor Locale și ale Ministerului Culturii. [...] Acum, ministrul Culturii, Theodor Paleologu, descoperă această realitate și spune că situația este gravă. Anunță măsuri. Vrea să intervină. Nu se lasă până când nu va face o «carte neagră» a distrugerilor. Intenția este minunată, dar să reamintim ministrului Culturii că orice intervenție, pentru a fi credibilă, are nevoie de exemple”. ■ Carmen Mușat publică *Povara lucidității. În loc de răspuns*, o reacție la editorialul semnat de Horia-Roman Patapievică în „Evenimentul zilei” din 22 ianuarie 2009, *Editorialistii prezidențiali: o contribuție la „catehismul indiscutabil” al dnei Mușat*: „N-am auzit pe nimeni să protesteze împotriva formulelor «consilier prezidențial» sau «comisie prezidențială» și nu înțeleg de unde vine înverșunarea cu care H.-R. Patapievică refuză să-și asume statutul de editorialist prezidențial, câtă vreme articolele sale din «Evenimentul zilei» îi încondeiază săptămână de săptămână pe toți cei care îndrăznesc să pună sub semnul întrebării bunele intenții ale celui pe care autorul *Omului recent* îl glorifică permanent. [...] În fond, nu opțiunea pentru un partid sau un personaj politic e condamnată, ci fanatismul partizan al celor care, orbiți de propria lor adeziune necondiționată la un proiect politic, devin incapabili să mai perceapă deficiențele acestuia și să contribuie la îmbunătățirea lui. Deplorabil mi se pare faptul că, în ultimii patru ani, discursul public a eșuat fie în encomion, fie în diatribă, în detrimentul unui discurs articulat, în care să primeze argumentele și soluțiile cu adevărat constructive”. ■ Despre modificarea legislației dreptului de autor discută Marius Ghilezan cu Delia Mucică, „*Trebuie sancționat abuzul, și nu modificată legea*”: „- Guvernul a anunțat recent că intenționează să modifice Legea dreptului de autor. Pe cine sperie această normă juridică, de care beneficiază toți creatorii de opere? - Pe cei care nu o înțeleg. Pe cei care nu cunosc că, atunci când se săvârșește un abuz în aplicarea legii, trebuie sancționat abuzul, și nu modificată legea”. ■ Se anunță *Întâlnire cu traducători literari, miercuri, la Cărturești. Despre tarife și drepturi: Experiența spaniolă*, nesemnat: „Miercuri, 4 februarie, la ora 18.00, la Librăria Cărturești din Bulevardul Magheru, va avea loc o întâlnire cu doi traducători spanioli, reprezentanți ai Asociației Autonome a Traducătorilor Literari din Spania: Ismael Attrache și Andrés Ehrenhaus. [...] Discuția de miercuri seara de la Cărturești, organizată de Institutul Cervantes în colaborare cu Librăriile Cărturești și revista «Observator cultural», își propune să prezinte pentru publicul și mai ales pentru traducătorii români experiența spaniolă, ca model de asociere și de garantare a drepturilor acestei bresle. Vor participa, de asemenea, traducători, scriitori, editori și jurnaliști români. Întâlnirea va fi moderată de Luminița Marcu”. ■ Aflăm că *John Updike (18 martie 1932 – 27 ianuarie 2009)* a murit: „Câștigător al Premiului Pulitzer, John Updike a murit pe 27 ianuarie 2009, la vârsta de 76 de ani, răpus de cancer la plămâni”. ■ Apare partea a doua din interviul cu Paul Cornea, „*Când vorbesc de «concesii», mă refer la colaborări active, la promovarea cu intenție a cultului personalității*”, cu precizarea „Paul Cornea la *Formula 1 – Chat cu scriitori români*, episodul 6, partea II”, dialog coordonat de un cristian,

în care se oferă detalii despre Festivalul Tineretului din 1953, despre turnători, turnătorii și documente din arhive, despre Lica Gheorghiu. ■ Doina Ioanid scrie despre *Șase zile în Polonia*, unde a fost în decembrie, când Institutul Polonez a organizat o vizită de studiu pentru jurnaliști români. ■ Bianca Burța-Cernat semnează *Reabilitarea „iluziei realiste”*, un comentariu la *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Doina Ruști are vocație de constructor, capacitatea de a plăsmui o ficțiune cu miză și o imaginație debordantă. De n-ar fi fost anumite neglijențe stilistice, supărătoare în unele pagini, totuși remediabile (cândva, la o eventuală reeditare), *Fantoma din moară* ar fi fost, poate, o carte mare”. ■ Despre *Fantoma din moară* scrie și Șerban Axinte în *Memorie și suspans*: „*Fantoma din moară* (Polirom, 2008) este, din punctul meu de vedere, cea mai bună scriere de ficțiune apărută anul trecut, și asta, în condițiile în care romanul aplaudat la unison, *Zilele regelui* de Filip Florian, a apărut cam în același timp. De data aceasta, Doina Ruști propune un proiect mult mai ambițios ca desfășurare narativă, ca structură și modalitate de expresie. Reînvie și, în același timp, inventează o lume romanească”. ■ În *Dostoievski și avatarurile sale* Silvia Dumitrache scrie despre două volume: *O vară la Baden-Baden* de Leonid Țîpkin, traducere de Nicolae Iliescu, Ed. Humanitas, 2008 și *Maestrul din Petersburg* de J. M. Coetzee, traducere de Maria Berza, Ed. Humanitas, 2008: „Făcând din Dostoievski un personaj credibil, dual, tulburat de trăiri contradictorii, un personaj readus în sensibilitatea modernă, romanul lui Țîpkin și cel al lui Coetzee ar putea să reprezinte o cale către redescoperirea unui mare scriitor clasic. Dacă stilul dens, pe alocuri greoi, întâlnit la Dostoievski, pare a nu mai rezona cu așteptările noastre, cei doi scriitori demonstrează că orice rețetă narativă poate fi reintegrată în modernitate”. ■ Ovidiu Șimonca publică *O mărturisire care nu cruță pe nimeni*, o prezentare a volumului *Memorii* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Cred că *Memoriile* lui Valeriu Anania, în afară de laude (unele fățarnice, pentru a sufoca o dezbatere), ar trebui să provoace autorefecția altor înalți ierarhi ortodocși, precum și o mărturisire de căință. Valeriu Anania (deși nu s-a prezentat la audierile de la CNSAS) spune ceva mult mai important prin *Memorii*: să ne privim viața, fără frică, fără rușine și fără împopoțonări. Mărturisirea este o cale spre libertate interioară și spre liniște sufletească”. ■ Ovidiu Pecican revine la rubrica *Avalon* cu *Apologia istoriei recente*, o semnalarea a apariției volumului *Opinii sincere și periculoase ale unui rău patriot* de Nicolae Iorga, editor Andrei Pippidi, Ed. Humanitas, 2008: „Iorga anunța astfel un tip de analiză culturală a actualității care a fost consacrat în alte culturi prin analize ritmice, plurale, datorate unor șiruri de autori, dar care, la noi, au rămas oarecum fără urmă. Fiindcă nu este vorba despre strădania de a decela trăsăturile fundamentale ori liniile de evoluție ale unei civilizații și culturi, ci de scanarea acută, imediată, a unui peisaj cultural în plină evoluție, cu seismografia și reliefurile sale specifice”. ■ Din *Revista presei* reținem: □ *Critica exceselor ideologice*: „Numărul din ianuarie al revistei «Art Press» pune în discuție perioada cea mai întunecată a secolului XX prin

recitirea unor cărți exemplare din perspectiva lucidă pe care o oferă asupra evenimentelor marcante de la mijlocul secolului trecut – Războiul Civil din Spania, fascismul, antisemitismul, stalinismul, Vichy, Ocupația, colaboraționismul, războaiele coloniale, revoluția din Ungaria, conflictul creat în urma întemeierii statului Israel. Editorialul lui Jacques Henric pornește de la două exemple, Mauriac și Camus, considerate reprezentative pentru atitudinea critică față de luările de poziție ideologice asupra unor evenimente care au schimbat iremediabil modul în care s-a scris istoria recentă”. □ *Roland Barthes: pagini inedite*: „Le Magazine Littéraire» din ianuarie 2009 are un dosar excepțional consacrat lui Roland Barthes, *Barthes refait signe*, care aduce trei lucruri inedite: un interviu cu Roland Barthes din 23-24 noiembrie 1970, plus fragmente din două volume în curs de apariție (în librării, din februarie), *Carnets du voyage en Chine* și *Journal de deuil*”. ■ Michael Haulică revine la rubrica sa cu *Tiparul nu se fââie*, o prezentare a volumului *Viteza întunericii* de Elizabeth Moon, traducere de Oana Frantz, Ed. Millenium Press, 2008.

30 ianuarie

● **[„România literară”, nr. 4]** În acest număr revista găzduiește în rubrica *Document* textul lui Gabriel Liiceanu, *Eu și dosarul meu*: „La sfârșitul lui 2006, am fost anunțat că «mi s-a găsit dosarul de urmărire informativă». Când l-am citit prima oară, lucrul care m-a frapat a fost disproporția dintre mijloacele pe care Securitatea le pune în mișcare și lipsa de însemnătate a «obiectivului» care, de la bun început, eram. Cei de-acolo trebuiau, pentru a-și justifica existența, să-și creeze în permanență «obiectul muncii», să-l inventeze, să-i dea o consistență și un prestigiu pe care bietul «obiectiv», cel mai adesea, nu le avea. Își exersau mârșava meserie pe niște amărâți, chinuți de viața lor de zi cu zi și crescuți în cultul precauției. Legiuni de oameni plătiți cu lefuri de cinci-șase ori mai mari decât ale noastre ne urmăreau pentru a consemna, sub forma unor rapoarte scrise în limbă de lemn, derizoriul existenței noastre cotidiene, vidul unor vieți în care nu se întâmpla nimic demn de a fi reținut, analizat, clasat și îndosariat”. ■ În rubrica *Primum* citim o intervenție a lui Mircea Radu Iacoban, intitulată *O precizare*: „În «România literară» nr. 3, din 23 ian. 2009, este publicată o schiță bibliografică în care-s menționate cele mai importante titluri ale operei poetice datorate lui Grigore Vieru. Aș crede, totuși, că-i necesară menționarea titlurilor-reper ce marchează debuturi, hotărânicesc momente semnificative ale receptării, definesc perioade – în general, toate «capetele de drum». Cea dintâi carte a lui Grigore Vieru în România am publicat-o la Iași, în 1978, și se intitula *Steaua de vineri*. Prezintă importanță și prin aceea că este *prima carte cu litere latine a unui scriitor basarabean*”. ■ În rubrica *Însemnări* Doina Ruști publică două texte: □ *Puterea cititorului*: „În virtutea faimei sale, trece mai departe, luminos, printre siluetele necititorilor, iar în cele din urmă intră în slujba unui vânzător de cărți pentru a cărui tarabă face un lobby temperat, dar cu totul convingător, pentru că el este

încă Cititorul ovaționat de tot clubul”. □ *Moda narativă pe 2009*: „Printre cărți cu frază voluptoasă, anul 2009 aduce și o dragoste mare de literatură și de cărți”.

■ Și acest număr e bogat în cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Istoria lui Dumnezeu*, un text despre *Cea mai frumoasă istorie a lui Dumnezeu. Cine este Dumnezeul Bibliei?* de Jean Bottéro, Marc-Alain Ouaknin, Joseph Moingt, traducere din franceză de Luminița Brăileanu, Ed. Art, 2008. □ Cronica literară a lui Cosmin Ciotloș poartă titlul *O motocicletă parcată sub piele* și se referă la *Eu însumi* de Ion Monoran, ediție îngrijită de Viorel Marineasa și Daniel Vighi, Ed. Cartea Românească, 2008: „Ar fi salutar să putem ști, măcar din mărturii amicale, când a fost elaborat - cu bunăvoință pentru erorile inerente aproximației - fiecare dintre poemele care compun cele trei cicluri publicate acum. Nu de alta, dar bănuiesc că foarte performantei motocicletă a lui Ion Monoran i s-a cerut, la lectură, să tragă pe dreapta fără motiv”. □ Lidia Vianu, în *Cenușăreasa culturii*, salută apariția *Dicționarului de angliști și americaniști români*, alcătuit de Virgil Stanciu, apărut la Ed. Tribuna, 2008. □ Daniel Cristea-Enache semnează textul *Poezie cu cheie*, ocupându-se de volumul *Vânt, tutun și alcool* de Nicolae Coande, cu șapte desene de Silviu Bârsanu, Ed. Brumar 2008: „*Vânt, tutun și alcool* se înscrie pe curba descendentă a poeziei lui Nicolae Coande, accelerând căderea sudicului neconsolat”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului *O expertiză a Răului*, dedicat lui Bujor Nedelcovici, *Opere complete 5. Jurnal infidel*: „Din lectura *Jurnalului* d-sale «infidel» vremurilor vitrege dar fidel sieși, Bujor Nedelcovici se relevă un exponent al eticii «de convingere» nu fără a întâmpina explicabila indispoziție, înclinație, ostilitate a celor ce împărtășesc etica «de responsabilitate» ori nici măcar atât”. □ În *Parfumul anilor interbelici* Tudorel Urian recenzează *În lumea presei interbelice* de Dan Ciachir, Ed. Timpul, 2008: „Discret sentimental, atent la detalii, mereu gata să scoată mustul dintr-o întâmplare sau o replică, Dan Ciachir se dovedește a fi, cu fiecare nouă carte a sa, unul dintre cronicarii de har ai Bucureștiului. A-l citi este o plăcere, dar și o șansă de a pătrunde în tainele de suflet cele mai bine protejate ale Capitalei”.

■ În *Opinii* Florian Roatiș scrie *Despre polemica Blaga-Motru*: „În urmă cu circa trei luni, domnul Gheorghe Grigurcu a publicat în revista «România literară» (nr. 34/ 29 august 2008, pp. 12-13) o cronică (*Polemica lui Blaga*) la cartea lui Mircea Popa *Lucian Blaga și contemporanii săi*, apărută anul trecut la Editura Casa Cărții de Știință din Cluj-Napoca. [...] Din vastă problematică abordată de Mircea Popa, dl. Gheorghe Grigurcu a reținut doar aspectele polemice ale operei blagiene, cu accent pe confruntarea lui L. Blaga cu C. Rădulescu-Motru. L-am citit pe domnul Grigurcu întotdeauna cu interes și profit, apreciindu-i stilul, ca și uriașa informație - prezentată fără ostentație - și acordând un credit cvasi-total ideilor sale. De data aceasta, urmându-l pe Mircea Popa - care a scris primul despre arta pamfletară a lui L. Blaga, pe care o aprecia, exagerat, ca fiind «una dintre etapele de mare amplitudine creatoare ale geniului său», dl Grigurcu preia și câteva dintre erorile acestuia, conferindu-le un plus de credibilitate cu prestigiul

personalității sale”. ■ Revista îl serbează pe *Nicolae Breban – 75 de ani*, cu două texte: □ Alex. Ștefănescu, *Puternic și neînving*: „Acum Nicolae Breban are 75 de ani. 75 de ani! Te gândești la un bătrân când vrei să-ți reprezinti această vârstă, dar când îl întâlnești pe Nicolae Breban vezi nu un bătrân, ci un bărbat care refuză să îmbătrânească”. □ Marian Victor Buciu, *Scriitorul și personajele sale*: „Ultimul volum al «tetralogiei clujene» *Ziua și noaptea (Jiquid)*, (Ed. Art, 2007), este și acesta unul al vocilor. Așadar, teatral. El captează un vast teatru al vieții mentale”. ■ Mihai Zamfir, în rubrica *Istorie literară*, scrie despre B.P. Hasdeu în *Poliglotul literat*. ■ Cu *Povestiri din criptă* Codrin Liviu Cuțitaru marchează 200 de ani de la naștere și 160 de ani de la moarte a lui E. A. Poe. ■ Mircea Lăzăroniu consideră volumul *Rochia cea nouă* de Linda Grant - *O carte cu un personaj memorabil*. ■ Din *Ochiul magic* reținem: □ *Soare fără dinți*: „Cronicarul e absolut convins că formularea, apărută pe prima pagină a «Observatorului cultural» cu două săptămâni în urmă, *Dinții de lână* ai lui Livius Ciocârlie nu ascunde nici o rea intenție. Cel mai probabil, e vorba despre un nefericit acord gramatical prin atracție căruia titlul recentei - și excelentei - cărți a eseistului timișorean i-a căzut victimă. Dovada cea mai clară că în redacția revistei nu s-a ițit, în mod suspect, vreun curent gerontofob o constituie profesionalismul inatacabil în care a fost conceput numărul imediat următor scăpării cu pricina”. □ *Despre înstrăinare*: „Numărul pe ultimul trimestru din 2008 al revistei «Discobolul», editată de Consiliul Județean Alba și de Centrul de Cultură «Augustin Bena», este dedicat exilului interior. Ancheta, realizată de Cornel Nistea, la care răspund scriitori din România, din Basarabia și din Bucovina de nord e un rapel la o inițiativă mai veche, *Scriitori români în exil*. Poate, carevasăzică, exista și un exil de acasă, o conștiință bântuită de trecut și neîncrezătoare în viitor”. ■ În acest număr apar versurile lui Claudiu Komartin și Emil Brumaru.

31 ianuarie

● [*„Suplimentul de cultură”, nr. 214*] Ciprian Nedelcu realizează grupajul *Iași 601* despre evenimente culturale anunțate în Iași pentru 2009 la teatre, ateneul, casa de cultură a municipiului, filarmonică, operă, Compania F.A.P.T. și Fundația Timpul. ■ Elena Vlădăreanu realizează un interviu cu Ștefan Agopian, „*Când ești adult nu mai ai nici o idee în afara celor din tinerețe, dar ai multă experiență*”: „- Cine a făcut selecția pentru aceste două volume din *Opere*? Ați avut ceva în vedere când ați ales ca în primul volum să intre texte mai vechi și dramaturgie, deci texte mai puțin cunoscute, alături de cele mai cunoscute texte ale dumneavoastră, Manualul întâmplărilor și Tache de catifea? - Selecția am făcut-o eu, editura nu s-a băgat absolut deloc. Nici nu avea cum să se bage, că e cartea mea, nu? Ideea a fost ca în primul volum să bag ceea ce se cheamă operele de tinerețe. Tot ce e acolo e terminat în jur de 32 de ani. Nu știu dacă *Manualul...* și *Tache...* sunt neapărat cele mai cunoscute. Cred că și celelalte sunt cunoscute. Poate astea au avut mai mult succes. Și de critică, și de public. [...] - *Credeți că*

mai contează astăzi ce scrie un critic sau altul despre o carte? Mai poate influența o opinie vânzarea sau receptarea unei cărți? - Am auzit că mulți colegi ai mei aproape că au înnebunit când au văzut că nu sunt prezenți în *Istoria* lui Manolescu. Dacă vorbim de influență, vorbim în primul rând de orgoliul autorului. Autorul are nevoie să-i fie alimentat orgoliul în permanență. E un fel de cârjă alimentarea orgoliului, care să-l țină la masa de scris. Sigur, există și cazuri în care toată lumea îți spune că ești prost și tu scrii în continuare. Dar e clar că o anumită categorie de cititori, foarte limitată, își orientează lecturile după critica literară”. ■ Doris Mironescu publică *Și cu Sanielevici ce facem?*, o recenzie la volumul *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare* de Adrian Jicu, Ed. Cartea Românească, 2008: „În afara unor judecăți critice parțial validate de urmași și a câtorva gafe majore, care practic anulează o activitate de câteva decenii, ce mai rămâne din Sanielevici? Suntem tentați să spunem că numai violența de limbaj neobișnuită, care nu place multora și care, mai ales, face din polemistul lipsit de succes un ins ridicol. El pierde și în fața contemporanilor, și a posterității. Totuși critica lui Sanielevici se cere examinată și la nivelul reprezentativității istorice, ajutând la rediscutarea unei de mult îngropate «bătălii canonice» purtate până prin interbelic. El reprezintă cel puțin un moment de tresărire a conștiinței critice care nu vrea să sucombe în fața estetismului, considerat amoral și simplist, căutând soluții de întemeiere a unei științe literare încă lipsite de fundament solid. Din păcate, Sanielevici rămâne, chiar și după lectura încărcată de simpatie a lui Adrian Jicu, un învins”. ■ În *Semnal* aflăm de apariția *Opere I. Julien Ospitalierul* și *Opere II. Submarinul erotic* de Emil Brumar, Ed. Polirom. ■ În rubrica sa Daniel Cristea-Enache pornește de la volumul lui Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, pentru a scrie despre *Iluziile scriitorului român*: „Dar iluziile scriitorului român? Din zece autori ale căror cărți nu mi-au plăcut, nouă sunt ferm convinși că e ceva putred în Danemarca. Am ceva cu X. Nu-i laud opera, așa cum ar merita, fiindcă m-a pus Y. Y e bun prieten cu Z, iar Z are o poliță să-i plătească lui X. [...] Alți scriitori «nedreptățiți» își găsesc o diferită explicație liniștitoare. Criticul e un monument de stupiditate. N-a înțeles nimic din cartea parcursă. A citit versurile pe dos. N-a sesizat palierele romanului parabolic. E limitat în gândire fiindcă e incult. [...] A treia categorie de autori-interpreți caută explicația eșecului personal într-un fond obscur al comentatorului. Pe acesta nu l-a pus nimeni să le «radă» capodopera și nici nu e prost (supremul elogiu pentru un critic, în condițiile date). Dar el urmărește ceva prin cronica lui. Ce anume? Să-și facă publicitate. [...] Dacă această interpretare se limitează la scena literară românească, altele largesc enorm cadrul discuției. Există o conspirație. [...] La cele patru clase de autori autoiluzionați că sunt scriitori se adaugă, prin exemplul fondator al Aurei Christi, o a cincea categorie. Există oameni cu un simț al realității atât de atrofiat, încât receptarea propriilor fantasmagorii e mutată în interiorul iluziei. Altfel spus, ei nu mai au iluzia că vor fi receptați bine. Ei fac un pas în plus și cred că au fost lăudați. După ce, într-un top din «Cultura», am numit un roman al

Aurei Christi cea mai proastă carte a anului 2008, a venit curând momentul să-mi justifice nota printr-o cronică. Dar cartea era literalmente execrabilă, o catastrofă, o succesiune de ineptii, barbarisme, ilogisme. Ar fi fost redundant să atrag atenția asupra unor pasaje atât de compromițătoare pentru un scriitor, încât se calificau singure. Am rezumat cu un aer serios enormitățile romanului, evitând execuția și lăsând cititorul să tragă concluzia. Și să guste ironia. Au fost trei oameni care m-au felicitat pentru textul din «România literară». Alții s-au arătat îngrijorați: cum poți s-o lauzi, domne, pe Aura Christi? Iar autoarea, ei bine, autoarea mi-a mulțumit pentru cronică atât de atentă...”. ■ Luiza Vasiliu marchează 177 de ani de la nașterea lui Lewis Carroll cu textul *Animale cadou* în care scrie despre volumul *Curious Creatures in Zoology*.

[IANUARIE]

• [„Acolada”, nr. 1 (16), anul III, revistă lunară de literatură și artă, apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România; nr. de pagini: 24; format: A4; Director general: Radu Ulmeanu, director: Gheorghe Grigurcu, redactor-șef: Petre Got] Gheorghe Grigurcu semnează cronică literară la volumul *Dialog*, dintre Flori Stănescu și Paul Goma, Ed. Vreimea, 2008: „Îndeobște preferăm a evita prognozele, însă ne îngăduim o excepție: nu va întârzia prea mult momentul în care Goma, cum bine s-a remarcat, un Soljenițin român, va deveni, la o scară de largă aprobare, una din figurile centrale ale literelor noastre și deopotrivă ale vieții noastre publice din ultimele trei sferturi de veac ce aproape îi acoperă traiectul biografic”. □ Urmează și un P.S.: „Semnalăm o inexactitate în ce ne privește. Reamintindu-și ședința de «demascare» al cărei obiect l-am format eu, din ajunul de Crăciun 1954, de la Școala de literatură unde ambii eram studenți în anul întâi, Paul Goma crede că «vinovăția» mea ideologică ar fi constat în faptul că i-aș fi dat lui Aurel Covaci o scrisoare către Monica Lovinescu pentru a o expedia. În realitate, n-a existat nicio scrisoare de acest soi. Am fost acuzat doar pentru vizitele «infamante» pe care le-am făcut lui Tudor Arghezi, pe atunci pus la index, și fostei soții a lui E. Lovinescu, și ea socotită un dușman al regimului. «Procuratura» politică n-a utilizat împotriva mea decât delațiunile oferite de turnătorii Aurel Covaci și George Munteanu care au mimat prietenia față de novicele ce eram atunci în Capitală, spre a mă monitoriza, așa cum făceau cu Nicolae Labiș și probabil și cu alții. Imaginea plicului pe care mâna ticăloasă a lui Covaci ar fi urmat să-l pună pe aripile poștei pentru a-și lua zborul spre Paris e romanțioasă dar ireală, simplă buclă a unei fantezii de romancier”. ■ În rubrica *Flux-Reflux* citim *Despre Brătieni, carevasăzică* de Barbu Cioculescu, o prezentare a volumului *Siluețe din familia Brătianu* de Nicolae I. Pillat, Ed. Vreimea, 2008, traducere de Miruna Lepuș, ediție îngrijită și note de Silvia Colfescu:

„Pentru lectorul avizat, bucatele sunt savuroase, dar ar fi vrut mai mult decât – de pildă, despre Ionel Brătianu, că era numit, în familie, Titi. De la Constantin! Dar am fi nedrepti cu Nicolae I. Pillat, pretinzându-i ceea ce dânsul n-a intenționat să facă și trecând cu vederea ce a realizat, cu spirit, dar de observație, mult și de cea mai bună calitate umor. Poate și demnitatea cu care s-a ferit a se pune în prim plan. A rămâne într-un anumit fundal a fost, de altminteri, modul existențial al familiei Brătianu”. ■ Constantin Trandafir se ocupă de *Mișcarea prozei* în textul intitulat *Povestiri cu spaime și comédii*, prezentându-l pe Constantin Mateescu: „Constantin Mateescu are un îndelung exercițiu al rigorii stilistice, frazare cursivă, echilibru între scriitura «înaltă» și însemnele oralității, în continuitatea unei temeinice tradiții a realismului modern”. ■ Apare prima parte a anchetei *Celebritatea*. Întrebările: „1. Cum s-ar putea defini noțiunea de *celebritate* în epoca noastră și ce mutații credeți că s-au produs în raport cu etapele anterioare ale umanității? 2. Dar în domeniul literar-artistic, ce înseamnă să fii celebru astăzi? 3. Tindeți spre celebritate? Care ar fi încununarea ideală a operei unei creator în lumea actuală?”. În acest număr răspund: □ Cornel Ungureanu, „*Topul celor mai vândute cărți românești*”: „1-2. Suntem într-un timp în care accentul cade pe Imagine: ea oferă succesul, celebritatea. Să vă transcriu topul celor mai vândute cărți românești, divulgat de «Evenimentul zilei», 31 decembrie 2008. El ar putea defini, mai bine decât alte criterii, «noțiunea de celebritate în epoca noastră». Pe primul loc ar fi *Despre lucrurile simple* a Mihaelei Rădulescu – 20.000 de exemplare vândute. [...] 3. Nu prea am cum, la 66 de ani, să tind către celebritate. Și nici să-mi imaginez că vreuna dintre cărțile mele ar primi premiul Nobel sau ar isca scandalul care să o așeze zile în șir între știrile importante ale televizorului. Nu știu care ar fi încununarea ideală a unui creator în lumea actuală. Cred că fiecare trebuie să-și respecte proiectul și nu să se lase confiscat de setea de notorietate. De celebritate pe care o au creatorii de show. În ceea ce mă privește, cred că e important pentru mine să-mi închei *Geografia literară a României*, care nu-i decât o *Istorie alternativă a literaturii române*”. □ Angela Furtună, „*Importantă este așezarea operei în marea literatură*”: „1. [...] Este uluitoare asemănarea dintre celebritate și rochia de firmă: ambele îți acoperă goliciunea la prețuri uriașe, dar o simplă pată care le atinge poate reduce la zero nu numai produsul de firmă ci și modelul, caz în care goliciunea devine un handicap, iar nu un apanaj al condimentului de succes. De aici decurge observația că celebritatea poate fi acel accent care diferențiază gloria efemeră de postumitate. 2. [...] Celebru între scriitori, astăzi, înseamnă să vinzi și să te vinzi bine, să te marketezi ilustru, să ai tiraje importante, să vină editorii la tine, să alerge librării ca să te prindă, să dai interviuri la televiziune și să faci mulți bani din scris. Toate acestea cer multă muncă și multe sacrificii, dar și un dram de noroc izvorât dintr-o conjunctură favorabilă. Adesea, cel devenit celebru prin literatură devine nefericit între confrăți (scriitorii și criticii literari sunt cei mai oribili inamici ai omului de succes, tocmai pentru faptul că ei cunosc valoarea toxică a cuvântului, ca și capacitatea sa

uluitoare de a ucide instantaneu sau de a incita la linșaj mediatic oameni absolut nevinovați. Nimic mai banal decât crimele scriitorilor comise nu numai față de personajele lor, ci și față de semenii lor. Mulți critici de astăzi din România s-au deprofesionalizat în bună măsură și au devenit specialiști în marketingul umorilor rele, al intereselor grupurilor de presiune din cultura românească aflată în derivă, ba chiar au început să gestioneze averi și capital construite prin trafic de materiale explozive, bune de fabricat celebritate prin critică literară favorabilă lipsită de discernământ, ori prin demolare făcută la comandă politică ori venită dintr-un grup advers de interese). [...] 3. Nu tind spre celebritate. Sunt prea exigentă mai ales cu mine pentru a deveni celebră”. ■ În *Lecturi la orizont* Ilie Constantin prezintă două volume: □ Jean-Paul Charnay, *La Stratégie*, PUF: „Vrând-nevrând, lectura unei cărți de studii și de reflecție precum a lui Jean-Paul Charnay se face prin reluări succesive: fiecare paragraf ar putea constitui materia unei lucrări de dezvoltat. Cititorul este purtat de autor pe deasupra unor teritorii ce-i rămân să le parcurgă ulterior în ritmul său”. □ Guillaume Parmentier, *Strategie și relații internaționale în timpul războiului rece și după*, Ed. Complexe: „Autorul analizează răbdător trecutul, tocmai pentru a examina interogațiile prezentului și ale viitorului, fără însă a se lansa în preziceri privind evoluția sistemului internațional”. ■ C. D. Zeletin publică prima parte din evocarea intitulată *Amintirea lui Victor Săhleanu*: „Medic endocrinolog, profesor de biofizică, matematician, filozof, publicist, prozator și poet, el a adâncit toate disciplinele cunoașterii legate de om, consacrandu-le ani, vârste, viață, cărți: una e de endocrinologie, alta de psihanaliză; una de gerontologie, alta de biofizică; una de filozofie, alta de informatică; una de matematică, alta de poezie; una de sexologie, alta de estetică. Și tot așa, cărțile sale apropiindu-se de cifra 60, număr care face din el un fecund”. ■ Ion Zubașcu realizează un interviu cu Gheorghe Schwartz, „*Acest extraordinar roman care este istoria omenirii*”, o discuție despre proiectul scriitorului denumit *Cei O Sută*: „– *Ce dificultăți majore ați întâmpinat pe parcursul scrierii și publicării celor șapte masive volume apărute până acum, de natură subiectivă, dar și exterioare voinței dvs.? - Cei O Sută* reprezintă pentru mine o bucurie atât de mare încât dificultățile le uit. Am ajuns să sufăr fizic ori de câte ori sunt obligat să fac altceva decât să mă ocup de ei. Și, din păcate, scribul este și el un biet om, care are și el o mulțime de obligații pe cât de prozaice, pe atât de cronofage. Da, timpul constituie dificultatea majoră. În privința publicării... A trebuit să lupt pentru fiecare apariție, nu fiindcă volumul publicat ar fi modificat ritmul înaintării în proiect, ci pentru că orgoliul meu nu era satisfăcut. Pe măsură ce au trecut anii, știind că proiectul s-a transformat într-o certitudine (acum de 80%), scribul e mai liniștit, iar scriitorul tot mai mirat că lumea nu-l observă”. ■ De *Blestemul Bibliotecii Naționale a României* se ocupă Tudorel Urian: „În plin centrul Capitalei, pe bulevardul Unirii, la câteva sute de metri de Piața Unirii, se află o clădire monumentală, în logica arhitectonică a anilor '80, abandonată înainte de a fi finalizată. Pe frontispiciul ei este gravat ca un blestem anul 1989. În cei

douăzeci de ani (când Silviu Brucan a rostit cinica previziune privind șansele românilor de a se adapta la democrație, două decenii păreau o veșnicie; acum suntem înclinați să credem că Brucan a fost mai degrabă naiv decât cinic) s-au făcut multe planuri și promisiuni, dar un lucru este cert: nicio piatră nu s-a mai clintit la acest obiectiv după căderea comunismului. [...] La fel ca predecesorii lor, actualii guvernanți își încep mandatul sub semnul pariului cu Biblioteca Națională a României. Dacă acest pariu va fi câștigat, guvernul Boc va putea intra în istorie ca primul care, în ultimii 20 de ani, s-a atins de investiția abandonată a lui Ceaușescu. Șanse există, pentru că majoritatea piedicilor logistice au fost deja înlăturate în timpul mandatului Iorgulescu. Dacă însă pariul va fi pierdut, mă tem că noul sediu al Bibliotecii Naționale a României va rămâne pentru multă vreme de acum înainte o fata morgana. Oare nu cumva anul 1989, înscris pe frontispiciul clădirii, reprezintă un blestem al lui Nicolae Ceaușescu?”. ■ Maria Cogălniceanu semnează *N. Steinhardt, specialist în drept constituțional*: „Integrala operei lui N. Steinhardt va fi un eveniment cultural impunător, demn de cultura românească. De aceea așteptăm continuarea seriei editoriale ca și apariția proiectatului volum *N. Steinhardt. Cultură și credință* sub semnătura conf. dr. Florian Roaș”. ■ Luca Pițu publică *Ad maiorem Gomae celebrationem*, o reacție la nota Ralucăi Alexandru dată serviciilor secrete în data de 2 iunie 1977; Luca Pițu spune: „Documentul de mai sus, prelevat din bogata colecție de note pârătoare a dosarelor de urmărire informativă «Popa» și «Pavel», stă marturie, dacă mai era nevoie, întru frământările de-atunci, atestând interesul Serviciilor I și III ale Poliției Gândirii Nemarkizate pentru cititorii ori cunoscătorii romanelor gomiene. Împreună cu atâtea altele, mii și mii”. ■ În *Jurnal de idei* Sorin Lavric publică a doua parte din *Reflecții pe marginea cărții „Două introduceri și o trecere spre idealism”*: „Studiul *Două introduceri și o trecere spre idealism* intră în categoria scrierilor de strictă exegeză pe care Noica le-a scris de-a lungul timpului. Nu eseistica precumpănește în paginile lui, ci analiza aspră a unei sobre aplicații la obiectul de studiu”. ■ Magda Ursache semnează *Replay la „Echilibrul conștiinței civice”*: „Un val de pseudo-jurnale, care ar trebui avizate pe copertă cu *Atenție, se deformează!*, reflectă strâmb obsedantele decenii, dezorientând cititorii. În topul falsurilor, cele 3 volume ale Ninei Cassian, frumos intitulate *Memoria ca zestre*, unde RPR apare ca republica ideală a literelor, iar viața artistului e «bună, dulce, gustoasă, încăpătoare» (vezi nota din 1962), plină de sejururi la Peleş, de sindrofii, de chefuri «pe rupte». Pentru Nina Cassian, *Cancerul lumii* (poem scris sub diriguirea lui «Mony» Crohmălniceanu) era Imperialismul. Pe Constanța Crăciun, țesătoarea-ministresă a Culturii, o vedea ca «arhanghelul» justițiar «tăind cangrenele» numite Brâncuși, Blaga etc. Și astfel de mistificări invadează rafturile librăriilor. S-a ajuns până acolo încât nu comunizarea este blamată, ci decomunizarea, conform articolului lui Gheorghe Grigurcu, *Echilibrul conștiinței civice*, «Acolada», decembrie 2008, căruia mă simt dator să-i dau un replay. Atuul meu, la care nu renunț, este acesta: nu numai că sunt martor-supraviețuitor cu

greu al totalitarismului, dar l-am trăit pe propria piele. Spun limpede: cine provoca ostilitatea «aparaturii» n-avea vreo șansă de reușită socială. [...] În ograda noastră, a Uniunii Scriitorilor, s-a trecut prea lesne peste compromiterea unor autori, înfocați adepți ai indicațiilor PCR acordându-li-se indemnizații de merit. Proclamația de la Timișoara, din 11 martie 90, formulată de scriitorul George Șerban, a fost depusă în Parlament în 27 mai 99 și nedezbătută a rămas. În 1 februarie 2001, deputații PSD, aliații liberalilor democrați de azi, au clasat-o”. ■ Radu Ulmeanu discută despre *Eminescu între constatare și ditirambi*: „S-a spus că eminescologii doresc să proclame anul acesta, dacă nu cumva au și făcut-o deja, drept Anul Eminescu, având în vedere că se vor împlini 120 de la moartea poetului. Ceea ce mi se pare absolut salutar, cu condiția ca totul să nu rămână doar la nivelul declarațiilor. Sunt încă necesare editări și reeditări, traduceri și retraduceri în limbile de circulație universală, efectiv punerea în circulație pe plan mondial a operei eminesciene, a ceea ce este cu adevărat valoros și peren în ea”. ■ În *Reevaluări* Nicolae Florescu semnează *Statutul imaginii într-o abordare comparatistă a „Ispitirii Sfântului Anton”*, despre volumul *Statutul imaginii în „Ispitirea Sfântului Anton”* de Cristina Balinte: „Observațiile de față, poate mai riguroase decât s-ar fi cuvenit în relevarea lor, pe marginea unei cărți de debut, nu neagă prin nimic demersul Cristinei Balinte, ci, dimpotrivă, încercând să-l întrească, oarecum, îi recunoaște, implicit, certa valoare”. ■ Dintr-o scurtă notă aflăm de decesul lui Grigore Vieru: „S-a stins din viață în noaptea de sâmbătă spre duminică, 18 ianuarie 2009, poetul care întrupa idealul de unire a Basarabiei cu patria-mamă. Sperăm ca acest ideal, scump multora dintre cărturarii români de dincolo de Prut ca și românii în general, să nu fi murit odată cu poetul *Tainei care mă apără*, volumul antologic apărut recent”. □ Gabriel Dimisianu publică însemnările sale *Din Jurnal (1996)*. □ În rubrica *Lucarnă* Șerban Foarță scrie despre *Debutul meu în teatru*. □ Revista prezintă pe *Tineri poeți*: Daniel D. Marin, Ana Dragu, Ofelia Prodan, Zvera Ion, Cosmin Perța, Constantin Acosmei, Doina Ioanid, Daniel Luca, Carmen Domiște. □ Constantin Călin publică în *Zigzaguri* următoarele: *Sunt anacronici, Mirosul în polemică, Cum se spun știrile și „Ce faci?”*. □ În *Voci de pe mapamond* Constantin Abăluță traduce din François Kemal. □ Ana Blandiana publică tableta *O lingușire a timpului*.

● [„Apostrof”, nr. 1 (224), anul XX; revistă lunară a Uniunii Scriitorilor; nr. de pagini: 32; format: A4; Redactor-șef: Marta Petreu; Redacția: Lukács József, Virgil Leon, Irina Petraș, Oana Morușan, Ciprian Bota] Numărul se deschide cu secțiunea *Café Apostrof* din care aflăm mai multe știri scurte, nesemnate: □ *In memoriam Eugen Cizek*: „Prin dispariția lui Eugen Cizek, Uniunea Scriitorilor din România, al cărei membru a fost, și istoria noastră literară suferă o dureroasă pierdere”. □ *Cercul Eranos*: „În continuarea întâlnirilor consacrate aniversării contraculturii anilor '60, Cercul Eranos a organizat, în zilele de 9 și 10 decembrie 2008, un duplex psihedelic. În prima dintre aceste ședințe, marți, 9 decembrie, Ștefan Borbély a susținut o conferință despre experiența psihedelică

a lui Timothy Leary, bazată pe *Cartea tibetană a morților* (Bhardo Thodol). În cea de-a doua ședință, miercuri, 10 decembrie, Ruxandra Cesereanu a vorbit despre muzica psihedelică a formației Pink Floyd. Au fost proiectate concertele *Live at Pompeii* (1971) și *Delicate Sound of Thunder* (Long Island, 1988)". □ *Comunicat*: „În ziua de 11 decembrie 2008 au avut loc ultimele ședințe din acest an ale Comitetului Director și Consiliului Uniunii Scriitorilor din România. Ambele au fost prezidate de dl Nicolae Manolescu, președintele Uniunii. Principalul punct pe ordinea de zi a fost aprobarea bugetului pe anul 2009 și execuția bugetară pe 2008. Proiectul bugetului USR pe anul 2009 a fost prezentat de dl Varujan Vosganian și a fost aprobat de Consiliu. Comitetul Director a propus, iar Consiliul a aprobat acordarea Premiului Centenarului SSR-USR pe anul 2008. Acest premiu a fost acordat unui număr de 10 scriitori cu activitate literară bogată, membri ai Consiliului USR. Consiliul a aprobat mărirea cotizației anuale la 100 de lei pentru toți membrii USR, cu excepția celor care sunt pensionari și au pensia mai mică decât valoarea punctului de pensie (aceasta urmând să fie în jur de 700 de lei în 2009). Măsura intră în vigoare de la 1 ianuarie 2009 și nu îi afectează pe membrii care au plătit cotizația pe 2009 în avans. Pentru anul 2009 s-au stabilit noile tarife pentru cazare și masă la Casa Scriitorilor «Zaharia Stancu» de la Neptun. Comitetul Director și Consiliul au rezolvat cererile curente adresate acestor organisme ale Uniunii". □ *Echinox 40*: „În 13 și 14 decembrie, Universitatea «Babeș-Bolyai» a găzduit, la Facultatea de Litere, festivitățile *Echinox 40*. Au participat echinoxiști de toate generațiile. Ion Pop și-a lansat volumul *Echinox – vocile poeziei*". □ *Gala premiilor „Manuscriptum”*: „În 10 decembrie 2008, Muzeul Național al Literaturii Române (director general: Radu Călin Cristea) și revista «Manuscriptum» au acordat premiile acestei reviste, în cadrul unei gale desfășurate la Centrul Național de Artă «Tinerimea Română». Juriul – al cărui președinte a fost Ion Pop – a stabilit următorii câștigători: Teodora Stanciu (pentru media culturală), ICR (instituții culturale), Nicolae Mecu (ediții critice), Iulian Costache (debut), Livius Ciocârlie (memorialistică), Valentin Volceanov (traducere), Filip Florian (proză), Ștefan Manasia (poezie), Eugen Negrici (critică), Gabriel Liiceanu (Premiul special), Ilie Constantin («Opera Omnia»), Nicolae Manolescu (Marele premiu)". □ *Comunicat al filialei Cluj a USR*: „În vederea acordării premiilor pe 2008, scriitorii și editurile sunt invitați să-și depună volumele la sediul filialei, până la data de 1 martie 2009. Concursul de debut al filialei continuă! Manuscrisele vor fi depuse la filială, însoțite de un CV, până la 1 martie 2009. Vârsta-limită: 40 de ani. Până la 10 aprilie, pot fi depuse texte de literatură pentru copii (poezie, proză, povești și povestiri, teatru etc.), în vederea antologiei *Cartea mea fermecată*. Textele nu pot avea mai mult de 5-6 pagini (maximum 15 mii de semne). Continuă adunarea datelor pentru marele *Dicționar critic al scriitorilor ardeleni*". ■ Apare, nesemnat, *In memoriam Grigore Vieru*: „Grigore Vieru a fost un mare prieten al literaturii române și al scriitorilor români, pe care i-a numit întotdeauna frații săi. Prin dispariția lui Grigore Vieru, poezia română

și literatura pentru copii pierd un autor înzestrat, un scriitor care s-a dedicat cu ardoare literaturii sale și limbii în care a creat”. ■ În paginile numite *O carte în dezbatere* citim texte dedicate *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: □ Iulian Boldea, *Istoria literaturii ca vocație și provocare*: „*Istoria critică* a lui Nicolae Manolescu se situează, cum observă chiar autorul, într-o poziție privilegiată și ingrată totodată, între idealul purității și impuritatea fecundă care e pecetea personalității autorului: [...]. Asta și este *Istoria critică*, oricâte reproșuri i s-ar aduce de unii și de alții: o carte vie, credibilă, autentică, prin care istoricul literar efectuează o lectură critică atentă și eficientă a literaturii române, cu toate complexele și iluziile sale”. □ Sanda Cordoș, *Edificiu în lucru*: „Există însă, mai mult decât dezacorduri punctuale, două probleme mai mari tocmai pentru că implică chestiuni de principiu. Pe prima aş semnala-o utilizând metafora pe care autorul o propune pentru sine în introducere: «nu mă consider, în ce mă privește, decât unul dintre zecile de cartografi, silitor și modest benedictin al ideii că fiecare se cuvine judecat după ce a realizat». Dacă N. Manolescu este un cartograf (mai curând orgolios decât modest, dar un orgoliu catalizator, fără de care o asemenea hartă n-ar putea fi realizată), atunci e unul care, din când în când, părăsește disciplina meseriei și se amuză lăsând locuri goale, pentru ca, în alte părți, să schimbe scara hărții. Dacă, în general, perspectiva e de sus, în câteva locuri aceasta se strămută la firul ierbii, încurcând formele de relief. [...] A doua problemă majoră, de principiu, cred că o ridică atitudinea lui N. Manolescu față de criticii literari. O mentalitate de competitor îi dă, presupun, grabă și inadecvare în a-și evalua confrății. [...] Atunci când nu se lasă purtat de «adorabila superficialitate» (expresia îi aparține), Nicolae Manolescu scrie și el lucruri definitive. Cele mai multe capitole din *Istoria critică a literaturii române* sunt astfel. În plus, știindu-i atenția trează și spiritul în mod autentic dialogic, înclin să cred că ediția următoare, pe care autorul pare s-o fi avut constant în vedere și s-o fi pregătit chiar prin lansarea de acum, va remedia din disfuncționalități. Tocmai de aceea sunt tentată să consider *Istoria critică a literaturii române* un edificiu în lucru”. □ Mihaela Ursa, *Ultimul canonic*: „Cea mai mare reușită a *Istoriei critice a literaturii române* mi se pare – paradoxal – și marea ei slăbiciune: insistența pe identitatea dintre istoria critică și istoria receptării (pe înțelegerea «lanțului de opere nu doar în raportul unora cu altele, dar și în raport cu aceia care le-au citit»), în care autorii nu sunt doar obiecte culturale, ci sisteme de relații și participanți la fenomene culturale, la «un spectacol al receptării cel puțin deopotrivă de fascinant cu acela oferit de operele propriu-zise». Din păcate, explorarea teoretică a acestei identități, precum și discuția asupra articulațiilor, și nu numaidecât asupra listei canonice, rămân în proiect, poate pentru o viitoare *Critică istorică a literaturii române*. Până atunci, se cuvine să sărbătorim finalizarea, oricât de capricioasă, a «listei lui Manolescu», ea desăvârșindu-se ca operă absolut necesară într-o istorie a literaturii subțire precum a noastră, și încă sub semnătura ultimului critic cu destulă autoritate canonică pentru impunerea ei culturală”. ■

În acest număr apar și două cronici literare: □ Irina Petraș semnează *De la deducție la seducție*, o cronică literară la două volume semnate de Ion Vianu: *Investigații mateiene*, Ed. Polirom, 2008 („Cartea despre Mateiu are și un fir autobiografic, oricât de subțire: ea pune problema relației cu tatăl, a identității destinale greu de modificat prin simpla voință, oricât de stufos ar fi «romanul familial»”) și romanul *Necredinciosul*, Ed. Cartea Românească, 2008 („Erudiția ascunsă în textură e uneori sufocantă, căci așteaptă decodificări rapide. Ficționalizate la cub, miturile se confundă, verosimilitatea lor e precară, pretextele sunt mai tari ca miezul epic. Vezi, de pildă, ateul convertit la religia musulmană care trăiește exaltat și neconvingător spaima de a-l fi trădat pe Isus. Moartea și sinuciderea rămân ingrediente ale unor minieseuiri autonome inserate cărții... Toate aceste posibile carențe sunt contracarate de arta excepțională a povestitorului care se joacă nestăpânit și inteligent cu ascultătorul-cititor și îl implică în amestecul inepuizabil de povești reale și inventate. De la arta deducției la arta seducției, Ion Vianu este, el însuși, un admirabil cuceritor”). □ În *O prietenie exemplară* Ștefan Borbély scrie despre romanul epistolar *Frig* de Adrian Alui Gheorghe și Aurel Dumitrașcu, Ed. Conta, 2008: „După moartea prematură a lui Aurel Dumitrașcu, în 1990, la numai 45 de ani, Adrian Alui Gheorghe a descoperit în arhiva prietenului său de la Borca toate scrisorile pe care i le-a trimis acestuia din Piatra-Neamț începând cu anul 1978. Combinându-le cu cele care au circulat în sens contrar, dinspre Borca înspre Pietricica, el a asamblat un impresionant epistolar al unei prietenii exemplare, din care se poate reconstitui nu numai traseul de formare al celor doi poeți, structura lor psihică și profesională diferită, dar și o parte a genezei spirituale a optzecismului poetic, mulți dintre protagoniștii deja clasicizați ai acestuia (Dumitru Chioaru, Daniel Corbu, Mariana Marin, Magda Cârneci etc.) fiind protagoniști colaterali ai cărții”. ■ În rubrica numită *Cu ochiul liber* citim: □ Gelu Ionescu scrie despre romanul lui Filip Florian, *Zilele Regelui*, Ed. Polirom, 2008: „Plăcerea de a citi proza lui Filip Florian este și o consecință a cultivării savante a amănuntului, care însă nu cade în letargia lungimilor datorită unui dar de a sugera, fără a obosi, complexitatea unei situații sau potențiala ei semnificație din întreg. Lumea acestui roman este bine împrejmuțată de vigilența autorului: ai impresia că orice gest sau chip sau situație a istoriei «mici», pe care romanul o ilustrează, ar putea deveni o altă, nouă, istorie – adică o continuare pe care naratorul ar fi mereu capabil să o scrie: arta de a te opri e tot atât de importantă cât și aceea de a continua”. □ În *Creștinismul și criza morală* Ciprian Bota semnalează apariția volumului *Europa în criza culturilor* de Joseph Ratzinger, Ed. Biblioteca Apostrof, 2008, traducere de Delia Marga: „Prin cele trei studii cuprinse în acest volum, actualul conducător al Bisericii Romano-Catolice ne propune, dintr-o perspectivă în același timp filosofică și teologică, soluții pentru depășirea crizei morale în care lumea a intrat începând cu epoca iluministă”. □ Mircea Muthu semnează „*Întemeierea pe dos*”, o recenzie la volumul *Cui-e frică de Emil Cioran?* de Mircea A. Diaconu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Ironia casantă,

umorul vitriolant, atitudinea histrionică a celui care își savura totuși consacrarea de către «coșmarul» parizian nu obturează profunzimea enigmaticului enunț cioranian: «Eu nu sunt eu», de fapt un corelat al formulei budiste, citate și aceasta, după care *Lumea există, dar nu este reală*. Mircea A. Diaconu îl desface în componente, le circumscrie cu fine corelări și apoi le pune în cumpănă la capătul unei lecturi – aș spune – tabulare și integratoare a scrisorilor și caietelor”. □ În *Japonia de azi în lume* Rodica Frențiu prezintă revista „Waraku” din Tokio și volumul *Darurile zeiței Amaterasu* de Roxana Ghiță și Cătălin Ghiță, Ed. Institutul European, 2008: „*Darurile zeiței Amaterasu* își prind cititorul într-o lectură în care intră în joc atracția exotismului, dar și neîncrederea în același exotism. Oricum, Estul și Vestul s-au întâlnit din nou”. □ Ovidiu Pecican publică *Metoda creativității simultane*, o semnalare a volumului *Io, Lionardo: Legendele omului din Vinci* de Roxana Melnicu, Ed. Bastion, 2008: „Autoarea – pe care editorul timișorean nu are prezența de spirit de a o prezenta, oricât de succint, într-un colț de pagină – încearcă, punând la bătaie un bun-simț ce merită să fie semnalat, să ordoneze întrucâtva fantezia dezlănțuită a narațiunilor care cresc în jurul renascentistului din Firenze”. □ Constantina Raveca Buleu semnează *Schițe despre mentalități*, o recenzie la *Zidul de aer: Tratat despre mentalități* de Dan Ungureanu, Ed. Bastion, 2008: „În ansamblul cărții, acolo unde aspectele discutate se pretează la o comparație elocventă, analiza descriptivă a blocului de mentalitate este scurtcircuitată de opoziția cu datele proprii unei alte arii de mentalitate, practica aceasta având drept rezultat repetarea unor antiteze”. ■ La proză, Mircea Pora publică *Depoziția doamnei Vasilescu*. Versurile din acest număr aparțin Aidei Hancer. ■ În rubrica *Arhiva „A”* apare partea a patra din *Jurnal 1893-1899* de Constantin Arvanitis în traducerea lui Claudiu Turcitu. ■ Sunt anunțate aparițiile a două volume: *Plumb. Versuri/ Plumb. Versuri* de George Bacovia, o antologie bilingvă, traducere în limba italiană, bibliografie și prefață de Geo Vasile, Ed. Fermenti Editrice, 2008 și *Iperione. Poesie scelte*, antologia poeziilor lui Mihai Eminescu, la aceeași editură și de aceleași traducători.

● [„Ateneu”, nr. 1 (473), anul 46 (serie nouă); revistă de cultură, editată de Consiliul Județean Bacău; nr. de pagini: 24; format: A4; fondatori: George Bacovia, Grigore Tabacaru; Inițiator al seriei noi: Radu Cârnecki; Redactorșef: Carmen Mihalache; Secretar general de redacție: Ștefan Radu; Redacția: Adrian Jicu, Marius Manta, Dan Persa] Primul număr al anului conține două cronici literare: □ Cu titlul *Dincolo de surâsul Monalisei*, Carletta-Elena Brebu face cronică la *Toate-s cam de pe când* de Dan Petrușcă, Ed. Universitas-XXI, 2008: „Tot ce pot spune... dincolo de patosul evident al lexicului, este că poetul Dan Petrușcă redefineste poezia, restabilește o metafizică a tragismului ființei, privind constant efemeritatea ca pe o plată pentru fericirea paradisiacă; iubirea însăși este nimic altceva decât o răstignire altruistă, o răstălmăcire a eului, o rupere de banal și caduc, un carnaval al simțurilor o adiere a primăverii ce înfloreste sălbatic, acerb, etern...”. □ În *Roman cu îngeri și oameni* Adrian Jicu se

ocupă de romanul *Cât ar cântări un înger* de Eugen Uricaru, Ed. Cartea Românească, 2008: „Chiar dacă mai puțin reușit decât *Supunerea*, romanul de acum păstrează marca inconfundabilă impusă de Eugen Uricaru, care, orice s-ar spune, rămâne unul dintre prozatorii contemporani importanți. Prin încercarea de a surprinde consecințele nefaste ale viețuirii individului care trăiește în epoci tulburi, scriitorul este comparabil cu Mircea Daneliuc, ambii ilustrând cu succes și cu forță epică o preocupare a romanului românesc postdecembrist: aceea de a vorbi despre dramele cauzate de regimul comunist”. ■ Din rubrica *Autori și cărți* reținem recenzii: □ Ovidiu Capătă scrie despre volumul *Trecute vieți de fanți și de birlici. Viața și, uneori, opera personajelor* de Horia Gârbea, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Trecute vieți de fanți și de birlici. Viața și, uneori, opera personajelor* este, până la urmă, un volum care se apropie de stilul sprintar al publicisticii și mai puțin de cel sobru, scorțos, al studiului literar. Dincolo de unele scăpări inerente stilului, rămânem cu o lectură încântătoare, ușoară, de duminică după-amiaza. Nimic mai mult”. □ Violeta Savu prezintă *Ultima Medină* de Sânziana Mureșeanu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Sânziana Mureșeanu e o autoare rafinată, cu forță imagistică. În versurile ei nu lipsesc savuroase elemente livrești”. □ Adrian Jicu atrage atenția asupra volumului *Personalitățile Bacăului* de Cornel Galben, Ed. Corgal Press, 2008: „Dincolo de scăpările inerente, *Personalitățile Bacăului* rămâne o lucrare meritorie și necesară unui oraș cu o existență de secole cum este Bacăul. O carte de identitate și, în același timp, o carte de vizită. Iar autorul, Cornel Galben, confirmă că e din stirpea aleasă a trudnicilor întru cunoașterea trecutului și a adevărului”. □ Petru Scutelnicu notează apariția volumului *Pe muchie de poem* de Dumitru Brăneanu, Ed. Ateneul scriitorilor, 2008: „Dumitru Brăneanu scrie o poezie densă, care surprinde mereu prin profunzime și originalitate”. ■ În *Cronica traducerilor* Ionel Savitescu semnează *Jurnalul unui monarh*, discutând despre *Carol I Al României – Jurnal. Volumul I 1881-1887*. Stabilirea textului, traducere din limba germană, studiul introductiv și note de Vasile Docea, Ed. Polirom, 2007. ■ Violeta-Mihaela Savu consemnează *Conferințele Bibliotecii Județene „C. Sturdza” Bacău. 15 ianuarie 2009 – „Mirarea lui Eminescu”* intitulându-și articolul *Timpul lui Eminescu abia acum începe*: „Directoarea Bibliotecii Județene «C. Sturdza», doamna Gabriela Muraru, este inițiatoarea unui proiect cultural sub egida căruia se va desfășura anul acesta o suită de conferințe, adresate unui public de elită. Cum era de așteptat, urmând firul aniversărilor culturale, prima conferință a avut loc pe data de 15 ianuarie 2009 și s-a desfășurat sub aura lui Mihai Eminescu. [...] La propunerea doamnei Gabriela Muraru și a bibliotecarului metodist Ioan Enache (publicist, poet, om de carte), universitarul Ștefan Munteanu a răspuns invitației de a susține o prelegere despre Mihai Eminescu. [...] În încheiere, Ioan Enache a prezentat o carte abia scoasă de sub tipar, intitulată *Timpul lui Eminescu*, de Andrei Vartic, publicată în Bacău la Editura «Vicovia». ■ În secțiunea numită *Comentarii* citim: □ Ruxandra-Elena Petre scrie despre *Antireportajele Florenței Albu*: „Ani întregi,

așadar, Florența Albu a cutreierat țara și a scris reportaje pentru diverse publicații ale vremii. Dar realitățile de pe teren nu corespundeau niciodată cu celelalte «realități oficiale», pe care le inventau și le trâmbițau autoritățile timpului. Frustrarea de a pune pe hârtie altcumva și altceva decât îți înregistrează ochiul și simțirea trebuie să fi fost pentru Florența Albu extrem de dureroasă, odată ce, paralel cu reportajele redactate cu prudență, astfel încât să-i fie acceptate și plătite ici-colo «la bucată», ea a simțit nevoia să scrie, numai pentru sine (și pentru alte timpuri) adevărul. Așa se face că din perioada 1958-1963 datează zeci de pagini impresionante prin îndrăzneala exprimării, prin mărturisirea experiențelor nefecurate pe care tână reporteră le-a trăit pe drumurile țării. Sunt pagini inedite, intitulate sugestiv *Antireportaje*, care, alături de jurnalul *Zidul martor* apărut în 1994, au reprezentat pentru Florența Albu o formă de manifestare a revoltei interioare împotriva imposturii și, totodată, o încercare (aș spune, nereușită) de a-și împăca, de a-și ostoi deznădejdea”. □ Vasile Spiridon califică volumul lui Paul Iruș, *Eminescu și devenirea poeziei europene moderne*, Ed. Europolis, 2008, prin titlul *Tardomodernisme*: „În chip firesc, poezia eminesciană a fost raportată la creația romanticilor francezi (inclusiv la proza lor): Alphonse de Lamartine, Alfred de Vigny, Victor Hugo, Théophile Gautier. Nu au lipsit nici apropierea de poezia baudelairiană ca placă turnantă între romantism și modernitate, iar în alte studii s-au făcut unele tentative de raliere a lui Eminescu la poezia modernă, mai ales prin intermediul contemporanilor poetului: Arthur Rimbaud, Stéphane Mallarmé, Paul Verlaine, Leconte de Lisle, Sully Prudhomme. Odată cu apariția cărții *Eminescu și devenirea poeziei europene moderne*, Paul Iruș se încadrează acestor ultime încercări prin demersul său mai amplu, dar nu și mai convingător”. □ Irina Petraș (*Eminescu, locuitorul limbii române*) discută despre *Caietele eminesciene*, realizate de Academia Română: „Un colectiv de specialiști coordonat de Eugen Simion promite încheierea ediției, o dată cu volumul 24 [sic!], în 2009. Este/ va fi fapta firească de a apăra, gospodări și pune în valoare *averea*. Coordonatorul își asumă și avertismentul aceluiași Noica: o dată cu punerea în circulație a tuturor manuscriselor, s-ar putea ca românii să piardă o *zeitate*, dar să câștige în loc *un om deplin, un educator*. *Caietele eminesciene* nu sunt doar laboratorul unui mare scriitor, ci și model de trudă, de temeinicie, de veghe față în față cu limba română și de respect față de litera scrisă. [...] Moștenirea literară de excepție a stârnit dintotdeauna situații excesive. O operă, o idee poate fi contestată vehement ori lăudată deșănțat. Detractorii și adulatorii, nu-i nici o îndoială, fac parte din aceeași tabără. Sărind peste cal, ei se exclud singuri din chestiune, nu participă la «cursă»”. □ Marius Manta prezintă romanul *Fiica unui Erou al Uniunii Sovietice*, scris de Andrei Makine: „Harta unei societăți deviate nivelează «diferențele specifice» în timp ce harta fiecărui suflet ni se arată din ce în ce mai vag conturată. Într-o lume a fatalității în care speranța însăși e damnată în chipul cel mai grotesc, personajele cheie amintesc de Kafka. Ele mărșăluiesc către ni-căieri având conștiința că nimic nu mai servește la nimic dar lăsându-se paradoxal

surprinse în scenele minore ale unei vieți truate”. ■ În *Personalități băcăuane* Cornel Galben îl evocă pe *Grigore Codrescu*: „Deși în ultimele două decenii este un actor important al vieții literare din spațiul băcăuan, a trecut aproape neobservată aniversarea celor 70 de ani de existență, momentul ce s-ar fi dorit sărbătorească fiind ratat atât de comunitatea literară, cât și de edilii locului, atenți la cu totul alte evenimente”. ■ Despre *Un mic târg de carte* organizat la Bacău, pe 4 decembrie 2008 și a durat o zi, la Biblioteca județeană – scrie V. Savu: „Au fost prezenți importanți oameni de litere, precum Calistrat Costin, C. Th. Ciobanu, Liviu Chiscop, Ioan Dănilă, Cornel Galben, Ioan Neacșu, Cristian Livescu, Viorel Savin. Au susținut prezentări de carte distinși profesori Grigore Codrescu și Daniel Nicolescu. Sigur că este loc și de mai bine dar acest târg de carte a fost doar un început, cu mici stângăcii inerente”. ■ În rubrica *Varia* Ion Fercu scrie despre *Condamnarea lui Dostoievski* și perioada pe care a petrecut-o scriitorul în Siberia. ■ În acest număr versuri publică Iancu Grama și Marian Constandache. ■ Revenind la rubrica *Gaură-n cer*, C. D. Zeletin publică *Ora de gimnastică*. ■ În rubrica *Lumi anglo-saxone* Elena Ciobanu semnează *Babel*. ■ Din proză citim un fragment din *Sărutul* de Jeni Bujini. ■ În rubrica *Jurnal* găsim prima parte din *Carnet polonez*, semnat de Leo Butnaru.

● **[„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 1 (682), anul XX; Revistă națională de cultură, politică și știință; Apare sub egida Uniunii Scriitorilor; format: A3, nr. de pagini: 40; Director: Nicolae Breban; redactor-șef: Aura Christi; Colegiul de redacție: Andrei Potlog, Cristian Negoii, Mihaela David, Adrian Preda, Alina-Alexandra Preda, Claudiu Moloci, Puiu Enache; Rubrici: Ștefan Borbély, Irina Petraș, Nicolae Balotă, Florin Oprescu, Iulian Boldea, Răzvan Voncu, Magda Ursache, Doina Ruști, Marian Victor Buciu, Paul Aretzu, Michael Shafir, Mihai Rădulescu, Adriana Crainic-Botez, Călin Căliman, Dana Duma, Ionel Necula]** Numărul se deschide cu rubrica *Modele*, în care citim *Moartea cea „cu două fețe”* de Nicolae Breban: „Moartea – cea «cu două fețe!» – este și indescriptibil de atrăgătoare. O greu de egalat imagine, de-a lungul secolelor, bogată sursă de inspirație pentru felurite meserii și vocații: artiști, pictori, literați, istorici, preoți și cărturari ai Bisericii, pedagogi ai tuturor școlilor, ca să nu mai vorbim de ziariști și politicieni. Feminină la români și francezi, masculină la germani, ea, moartea, ne inspiră nespus și nu rareori ea este «servită» ca un antidot la plictisul existenței”. ■ Irina Petraș revine la rubrica *Restanțele criticEI*, cu o prezentare a volumului *Făt-Frumos și „Vremea uitată”*. *O nouă interpretare critică a basmului „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”* de Mircea Muthu și Maria Muthu: „Un studiu dens, aproape avar cu propriile descoperiri, semnat de Mircea Muthu, este urmat de reproducerea basmului propriu-zis, cu note bogate, veritabile prelungiri și deja subminări ale prefeței, de o antologie de secvențe exegetice, de la Eminescu și Constantin Noica la Mihai Coman și Emil Lungeanu, o bibliografie și, în fine, o proiectare mai largă, o punere la îndemâna străinilor prin traducerea în franceză a basmului

semnată de Rodica Baconski”. ■ În eseu *Un scriitor kafkian* Nicolae Balotă scrie despre Goffredo Parise și volumul *Crematoriul din Viena*: „Textele care alcătuiesc volumul *Crematoriul din Viena* au între ele legătura existentă între actele ce alcătuiesc dosarul unui proces. Fabulele lui Parise stau și ele sub semnul judecății. Fiecare dintre ele prezintă câte un caz. Unele sunt relatări la persoana a treia, dar cele mai multe sunt monologuri, confesiuni. Judecata se exercită în conștiință, asupra conștiinței”. ■ În rubrica *Polemice* Ion Ianoși are în centrul atenției *Multilingvismul*: „Nu am la îndemână statistici, observ însă cu ochiul liber, în domeniile mele de preocupări, literatura și filosofia, dominarea autoritară a traducerilor din engleză, secondată de transpunerile din franceză, câteodată din spaniolă și portugheză, rareori din alte limbi. Avem puțini traducători din graiuri «excentrice», fie ele europene, fie asiatice ori africane. Dezechilibrul e vizibil și în mass-media, unde totul e «tras» spre engleză, în transcriere și pronunție, până și numele autorilor francezi sau denumirea băncilor germane fiind citite cu accent englezesc. De vină e incultura, laolaltă cu moda «șic» de a te expune, ca să fii admirat de cititori și privitori”. ■ Apar cronici literare: □ Ștefan Borbély semnează *Bursieri în Japonia*, un comentariu la *Darurile zeiței Amaterasu* de Roxana Ghiță și Cătălin Ghiță, Ed. Institutul European, 2008: „Cartea se citește cu plăcere și cu un incontestabil folos intelectual, fiind și scrisă extrem de frumos, cu o calligrafie fină, subtilă, calmă, evanescentă. Trebuie să pleci în Japonia pentru a învăța o asemenea liniște interioară. La noi e prea mult zgomot”. ■ În *Dimensiunea muzicală a ființei* Răzvan Voncu scrie despre *Stradivarius* de Mihail Gălățanu: „Nu există nimic trivial în acest «discurs îndrăgostit» (la propriu) și aș fi foarte fericit dacă moralistii de ocazie ar putea vedea metafora din spatele sexului cu instrumente muzicale... Nu este nimic murdar în textul romanului: murdare sunt doar lecturile celor care nu știu să citească și, vorba lui G. Călinescu, sunt surzi la sublim... Încă o carte originală și profundă, așadar, semnată de Mihail Gălățanu. O carte al cărei potențial provocator arată cu degetul către omul contemporan, îndemnându-l să-și reia în posesie dimensiunea sa muzicală, care este dragostea”. ■ Aura Christi semnează *Elegii pentru Iris*, o analiză a personajului John Robert Rozanov, din romanul *Discipolul* de Iris Murdoch, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Polirom. ■ În rubrica *Fictura* citim *Poarta iernii* de Doina Ruști, un text despre sărbătorile de început de an. ■ Marian Victor Buciu, în *Cărți celebre*, scrie despre „*Cimitirul Buna-Vestire*”, 1936, *roman de Tudor Arghezi*: „Discursul metanarativ comentativ, înglobant menține narațiunea în planul retoricii autogenerative, fundamentată pe povestire ca metaforă a ontologiei diegetice. Judecat în ansamblu, așa cum îl «teoretizează» și îl practică, romanul lui Arghezi este poetic, etic, ironic, satiric, pamfletar și fantastic”. ■ Magda Ursache scrie despre *Un sentiment numit România*, pornind de la antologia lui Petru Romoșan, *Cele mai frumoase 100 de poeme ale românilor despre ei înșiși și țara lor*, Ed. Compania: „Așadar, «inactualul» domn Petru Romoșan, cu inactualul lui subiect (patriotism, nu și propagandă; naționalism, nu și crispăre naționalistă) probează

în 200 de pagini că «poezia a însoțit, a „ștampilat”, a certificat întreaga noastră istorie modernă». Petru Romoșan nu face o clipă confuzie între ideea estetică și cea etnică, demontând tezele recente că identitatea în cultură n-ar cunoaște aspecte benefice și că rafinații gustului literar n-ar fi patrioți. Alege cu grijă pepite din filonul de aur al sentimentului național”. □ Articolul vine cu un P.S.: „De ceva vreme, nu-i mai educăm pe copii ca fii ai țărilor, ca parte a neamului, iar imaginea indusă a țării e negativă. Efectul? *Fucking* (România, God, BOR) devine cu-vânt-lemnă. Plasticienii grupului Zacuska Senzual expun în SUA, pe bani publici, fal(u)suri artistice: ponei roz cu zvastică, Moise și David în bordel, sfânta măturătoare de la REBU intrând în levitație, ce mai, un *fuke*, o făcătură adică, sub patronajul Institutului Cultural Român. Descurcările tineri știu că trendul e să stârnești valuri (murdare) ca să ai succes. Numai că o pictură a Sfintei Fecioare conținând decupaje porno din reviste la fel de porno a fost deja expusă în 1999: *The Holly Virgin Mary* de Chris Ofili, în Brooklyn Museum for Modern Art, New York. Și mai demult, Piero Manzoni a umplut 90 de cutii cu *Merda d'artista*, ca să-l vândă la gram, la prețul aurului. Fiți mai originali, băieți! Ilustrați, de pildă, pasaje din *Politice* de H-R. Patapievici. Cele despre «spirocheta românească», «inima ca un cur a poporului român», «urinarea generală». Portretizați «23 de milioane de omuleți patibulari» și v-ați scos”. ■ Revista publică stenograma dezbaterii despre *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, la care au participat Nicolae Breban, Paul Cernat, Livius Ciocârlie, Barbu Cioculescu, Aura Christi, Paul Cornea, Radu Călin Cristea, Daniel Cristea-Enache, Ileana Mălăncioiu, Eugen Negrici. Sub semnătura Conte citim partea introductivă: „Relativ recent, Fundația Culturală Ideea Europeană și revista «Contemporanul», în colaborare cu Muzeul Național al Literaturii Române, a organizat o dezbatere-eveniment pe marginea cărții domnului profesor Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, publicate sub egida Editurii Cartea Românească în miezul anului care tocmai s-a încheiat”. Din stenograma realizată de Adrian Preda reținem: □ Aura Christi: „Ne revedem și astăzi, iată, [...] pentru a discuta pe marginea unei cărți-eveniment, apărută acum câteva luni, lansată inițial la Bookfest de Editura Cartea Românească: Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*. Este o carte șocantă, șocantă prin radicalism, o carte care își propune din start să demoleze câteva stereotipii, câteva tipare instaurate de-a lungul secolelor în literatura română. Eugen Negrici refuză să accepte un neadevăr pe care l-am învățat, cu toții, și la școală și la universitate, un neadevăr transmis de la o generație la alta; neadevăr conform căruia literatura română ar fi o literatură veche, ar fi beneficiat de renaștere, de iluminism și romantism, de o modernitate calmă și echilibrată. [...] Repet: este o carte incomodă și fascinantă și enervantă la culme. Numai un mare bărbat – și spun răspicat acest lucru – care iubește atroce literatura română putea să scrie această carte. Dacă veți repeta fraze de genul «Regret că am scris această carte», mă veți face să sufăr, domnule Eugen Negrici. □ Eugen Negrici: Am regretat în fiecare moment al redactării! □ Aura Christi: [...] Faceți o paralelă între Eugen Barbu și grupul

format de el, care – spune domnul profesor – a lansat, a inventat denunțul public prin ceea ce făcea la «Luceafărul» și ulterior, mai atroce, la «Săptămâna», și grupul format de Marin Preda. Analizând cele două personalități în paralel, punându-le în valoare atât limitele, cât și meritele, ați enervat multă lume; și probabil că inclusiv din acest motiv sau poate doar din acest motiv nu a venit astăzi domnul profesor Eugen Simion. Ce se întâmplă? Eugen Negrici face o serie de portrete splendide, absolut splendide; cartea este extrem de bine construită, lucrată, șlefuită. Negrici are un stil scilipitor, scilipitor. Ce face însă domnul profesor? Scriind elogios despre cineva anume, brusc, pregătind «arena», domnul Negrici trece la observații critice, judecata îi este de o răceală fierbinte. [...] Am asistat, zilele trecute, la o discuție pe parcursul căreia i s-a sugerat domnului Eugen Negrici să dilate cartea, să crească capitolele, portretele, s-o transforme într-o istorie a literaturii române. Nu! E un diamant; nu-l atingeți! Ați lansat bomba... Nu vă rămâne decât să vă închideți în casă și să scrieți o istorie a literaturii române”. □ Radu Călin Cristea: „[...] Această carte este o carte utilă. Atunci când spui că este utilă și nu strălucitoare, magnifică, monumentală ș.a.m.d., acest calificativ se poate ușor interpreta. Cum adică utilă? Da, este o carte utilă pentru că este una dintre acele cărți, al cărei autor își asumă o muncă rușinoasă, dacă mi se permite. Și anume, munca de a râni ca într-un grajd și de a face o treabă la care foarte puțini se angajează. E foarte ușor să te lași măgulit de felul în care ești așezat în aceste contexte literare. Trebuie să ai o demnitate cu totul specială ca să purcezi la întreprinderea la care a purces domnul Eugen Negrici. [...] Admir enorm curajul acestei cărți, admir enorm ambiția domnului Negrici. Tocmai de aceea s-a ajuns la o asemenea întreprindere. Pentru că nu este o carte la îndemâna oricui. Este o carte greu de scris, pentru că presupune scotocirea prin arhive, în publicațiile vremii, presupune o memorie fabuloasă pe care rezultă că domnul Negrici o are; presupune o confruntare cu un demon care este hidos și de care ar fi bine să scăpăm cât mai repede. [...] În paranteză fie spus, aștept cu nerăbdare *Istoria*... lui Manolescu, să vedem ce tip de istorie se va petrece acolo”. □ Paul Cornea: „[...] Vreau să spun acum, pe scurt, că un merit al acestei cărți este acela că e un eseu și nu este un studiu. Mă gândesc la eseu pentru că e vorba de o privire de sinteză, o privire globală. Și curajul unor afirmații generale care, fără îndoială, se bazează pe o lungă experiență; dar care nu sunt demonstrate analitic, propoziție cu propoziție, în trimeri de subsol. Studiile se fac punctual, pe niște suprafețe mici, unde se cercetează în adâncime. Un eseu poate fi făcut pe o suprafață largă, ca să îmbrățișeze cum îmbrățișează Negrici toată istoria literaturii române. Eugen Negrici a ales un gen care se pretează și temperamentului lui. Aceasta este o carte scrisă cu pasiune, e o carte care izbucnește dintr-o mare convingere. O convingere care se transmite cititorului și care este cuceritoare”. [...] □ Barbu Cioculescu: „S-au spus aici lucruri esențiale despre cartea domnului Negrici. Mă simt întrucâtva înclinat să merg pe alte ogoare, alte cunoștințe, numite tradiționale, și unde întotdeauna destinul omului e concentrat în numele pe care îl dobândește la

naștere: Eugen. S-a vorbit aici despre o luptă între Eugenii. N-a venit aici Eugen Simion. În carte se vorbește despre Eugen Barbu, foarte rău. Despre Eugen Ionescu. La Eugen Ionescu m-aș opri un pic, pentru că am remarcat o filiație între *Nu* și între *Iluziile literaturii române*. [...]. Mă gândesc la această carte pe care nu o socotesc un eseu, ci mai degrabă o altă istorie a literaturii române. [...] În rândul unor cărți importante, *Iluziile literaturii române* reprezintă o lucrare care cu siguranță va rămâne. □ Aura Christi: Nu cred că aveți dreptate, domnule Cioculescu. Această carte nu trebuie judecată ca fiind ceva ce nu este. *Iluziile literaturii române* nu este o istorie a literaturii române. Este un studiu interdisciplinar, un eseu aplicat de istoria mentalităților sub specia mitologizărilor. Dacă o judecăm ca o istorie a literaturii române – ceea ce această carte, insist, nu este – putem vorbi de un rateu; și nu este cazul. Cred că domnul profesor Eugen Negrici nu și-a propus să scrie o istorie a literaturii române, dimpotrivă, a spus răspicat, a spus și în prefață și în notele concluzive, că este o tentativă de a aborda miturile colective, miturile care au acționat asupra mentalului colectiv pe de o parte, iar pe de altă parte modul în care aceste mituri fondatoare au acționat, au lucrat operele scriitorilor români. Negrici a încercat într-un stil radical, violent, să demoleze mai multe tipare nocive”. □ Paul Cernat: „Cartea este atât de provocatoare încât, iată, și discuțiile pe marginea ei incită la comentarii, comentarii la comentarii. Lucrul acesta spune ceva. Este o carte necesară pentru că formează un metabolism al literaturii române și face un test în același timp, pentru că dacă receptarea acestei cărți ține de normalitate, atunci judecățile pe care domnul profesor Eugen Negrici le-a relansat vor fi integrate și valorificate, ca să se scoată ceva bun din ele; și dacă se întâmplă asta, înseamnă că avem un strop de sănătate. [...] Sunt o serie de puncte dureroase cum ar fi literatura veche, literatura interbelică care țin de critică, de critica abordării și țin de chestiunea postmodernismului. Cred că aici profesorul Eugen Negrici a spus prea puțin față de cât putea să spună”. □ Eugen Negrici: „Mi-a fost frică. Postmoderniștii sunt o forță”. □ Paul Cernat: „Într-adevăr, dar merită dezvoltate o serie de observații pe care le-ați făcut în aceste capitole. Cred că discursurile acestea de reestimare operate în literatura română postbelică trebuie studiate, dar cu acea distanță critică absolut necesară și pe care nu cred că o avem întotdeauna. Ceea ce îmi place la această carte și la atitudinea autorului ei, este ceea ce a menționat la început domnul profesor Cornea, acea franchețe cu care Eugen Negrici își asumă rolul de insider și ia distanță față de propriile iluzii, ca să zic așa. Sigur că *Iluziile literaturii române* este o carte ce deschide foarte multe discuții și nu le închide, asta cred că este meritul ei. [...] Dincolo de toate granițele, de toate deosebirile pe care le putem avea față de unele judecăți, *Iluziile...* reprezintă o carte care face bine conștiinței literare românești și o ajută să își problematizeze ceva mai senin bolile de sistem. Eu sper ca după aceste discuții, care vor continua în jurul cărții profesorului Negrici, să apară o receptare mai senină și cred că există unele semnale încurajatoare în acest sens”. [...] □ Livius Ciocârlie: „[...] Am spus că este o

carte extraordinară cartea domnului Negrici, însă fiind o carte de idei, chiar dacă ești convins că este extraordinară, ai și rezerve... [...] Îi înțeleg preferințele lui Eugen Negrici tocmai pentru că așa cum s-a spus, cartea lui este scrisă cu pasiune și cu tristețe. Și aș simți nevoia să-i acord sprijinul. Și sprijinul a fost în valorile în care crede el. Aș vrea să spun că nimeni nu va înțelege din micul meu cuvânt că, în fond, asta este părerea mea despre carte. Nu! Este părerea despre un aspect al ei. Părerea mea generală, ca s-o spun pe scurt, este că această carte va fi declarată săptămâna viitoare «Cartea anului» și că ea o merită din plin». [...] □ Daniel Cristea-Enache: [...] „Aș vrea să spun că am și eu destul de multe obiecții la această carte, le-am și punctat în cronicile mele. Mai ales referitor la perioada interbelică, care și mie mi se pare campioana, ca epocă a istoriei literaturii române care, de altfel, nu este foarte largă, foarte lungă. [...] Faptul că Eugen Negrici este capabil să scrie acest eseu *Iluziile literaturii române* și acest eseu este și va fi integrat de cultura română și de literatura română, arată tocmai forța și maturitatea acestei literaturi care nu mai are nevoie de ajutoare, de tot felul de scuze istorice, ci își integrează în modul cel mai firesc și aș spune chiar relaxat, critica, își face autocritica, se autoreglează. Eu nu am văzut încă acele calomnii despre care vorbea Aura Christi înainte, n-am văzut atacuri turbate la adresa acestei cărți, cel puțin din partea oamenilor care contează. Am văzut o receptare largă, întinsă, nuanțată, critică; exact așa cum această carte are nevoie. □ Nicolae Breban: [...] „Această carte va avea și are succes prin stil în primul rând. Apoi... a fi rău e un risc. Negrici și-l asumă; pentru a fi rău trebuie să ai o bază în istoria literaturii vechi, să ai o bază și în așteptarea îndelungată. Cartea aceasta a apărut zilele trecute după o lungă, lungă subterană între universitățile craiovene și bucureștene. Și a apărut în orizontul nostru, cu splendidă și curajoasă ambiție. [...] Eu îi mulțumesc lui Eugen. Și cred că și astăzi suntem în plină confuzie sau în plină criză. Încă o dată, această idee – autonomia esteticului – poate să ne salveze, într-un moment în care toată Europa apuseană trece printr-o decadentă evidentă și este sub presiune. Întreaga Europă se poate salva prin recursul la această idee arogantă. Estul Europei ar trebui să-și asume marile teme ale Occidentului, marile teme prin care Occidentul a creat de la renaștere, prin care s-a creat iluminismul, s-a creat, s-a format și a domnit câteva secole. Și noi am cunoscut această domnie, ne-am aplecat ei. Voi, aici, în sud, franțujilor, noi, în Ardeal, nemților. Dar acum când ei au obosit, noi nu avem dreptul moral să-i imităm. [...] □ Ileana Mălăncioiu: „S-au spus lucruri foarte interesante și probabil trebuia să ne mărginim să-i ascultăm pe cei care au fost invitați în mod special pentru asta. Însă, eu am o idee mai veselă. Eu aș face legătura cu *Schimbarea la față a României*, fiindcă, practic, este o carte care vorbește mai mult despre mentalitățile cu privire la literatură decât despre literatură. După cum știu, e o carte fără de care Cioran n-ar exista, dar pentru care a plătit toată viața. Drept pentru care, s-ar putea ca și domnul Negrici să pătimească multă vreme, dar *Iluziile literaturii române* să fie cartea lui esențială fără de care să nu te poți gândi la el. În toate cărțile în care se fac

demitizări, se fac afirmații radicale și se dau cumva criterii pentru ce ar trebui să se schimbe și ce să fie esențial într-o cultură, într-o istorie cum era cazul lui Cioran, se fac totuși trimiteri – oricât ar vrea autorul să fie peste timp – la punctele de vedere ale unei perioade istorice date. [...] Agresivitatea e bună când e folosită cu febră și cu furia necesară. Veți avea consecințe în continuare. □ Aura Christi: Domnule profesor Eugen Negrici... □ Eugen Negrici: Nu vreau, nu pot să vorbesc... □ Aura Christi: Ei poftim, ce poate să-mi facă! [Râsete – n. ed.] □ Eugen Negrici: Repet, starea mea de pe parcursul scrierii acestei cărți a fost îngrozitoare. Am fost într-o situație excepțională. [...] Vreau să vă mulțumesc pentru toate lucrurile bune pe care le-ați spus și promit să mă țin tare în fața viitoarelor atacuri. Vor veni cu siguranță”. □ Aura Christi: „[...] V-am spus și repet: numai un critic și istoric literar, un scriitor care iubește atroce literatura română a putut să scrie o asemenea carte. Nu cred că este o răfuială, nici pe departe. Nici de agresivitate nu cred că este vorba, este un radicalism unic la mijloc, un radicalism confundat, uneori-adeșori, cu agresivitatea. Ceea ce s-a spus, că este profund necinstit autorul, că e vorba de o carte scrisă la comandă – în sfârșit, am adunat mai multe lucruri organizând această dezbatere – și cred că aveți dreptate, domnule Negrici, atacurile vor urma în mod cert, tensiunea adunată în culoarele de litere va exploda – sunt neadevăruri, calomnii. Nimic mai mult decât calomnii, domnilor. Eu cred că această carte este un model de sinceritate absolută. De fapt, indicându-ne problemele – sau o bună parte din ele – ale literaturii române, ale criticii române, Eugen Negrici tot timpul nu uită să se pună în ecuație. Domnia sa nu spune «voi, criticii», ci «noi, criticii». Negrici în realitate se autobiciuiește”. □ Dezbaterea a avut loc în noiembrie 2008. ■ În secțiunea *Cartea străină* Rodica Grigore prezintă *Armele secrete* de Julio Cortázar, traducere de Tudora Șandru Mehedinți, Ed. Humanitas, 2007: „Dincolo de succesul ca atare al acestui volum, *Armele secrete* au determinat și un fenomen mult mai complex și mai profund: repunerea în discuție a resorturilor ficțiunii însăși, dar și a modelelor literare consacrate”. ■ G. G. Costandache scrie despre *Estetica lui Vasile Pârvan*: „Așa cum s-a spus despre Lao Tze, și Pârvan cunoaște virtutea tăcerii, și dacă vorbește nu o face niciodată pentru a nu spune nimic, ci pentru a afirma un adevăr universal”. ■ Sub titlul *Reinventarea lui Proteu* Florin Oprescu scrie despre lirica Simonei Grazia Dima: „Dacă volumele inițiale stau sub semnul unei comunicări tăcute cu universul mărunț înconjurător, comunicare redată netensionat la nivelul relației denotat – conotat, în volumele ulterioare asistăm la o profunzime sporită a analogiilor ideatice, deci la o lirică a densității rezultată din cultivare și exercițiu poetic. Traseul personal al liricii Simonei-Grazia Dima ascunde ceva din vocația blagiană a maturizării, păstrând poate un filon ludic și grav în același timp de tip arghezian”. ■ În *Correspondența din Israel* Liana Saxone Horodi se ocupă de *Teatrul lui Mihail Sebastian*: „Am participat la Conferința internațională «Mihail Sebastian, scriitor român - scriitor evreu» care a avut loc la Universitatea Ebraică din Ierusalim, organizată de Centrul pentru studiul istoriei evreilor din România

în parteneriat cu Institutul Cultural Român. [...] Din toate comunicările la care am asistat, pe mine m-a atras cel mai mult excelenta comunicare a cineastului Costel Safirman cu subiectul *Teatrul lui Mihail Sebastian: personaje și interpreți*. [...] Mă voi opri aici cu relatările. Nu fără a constata, cu oarecare amărăciune, că în România, așa cum scrie Doina Papp într-un articol din «Adevărul literar și artistic», niciun teatru nu l-a celebrat pe Sebastian printr-o nouă premieră, după cum nici posturile de televiziune receptate în Israel, TVR internațional și PRO-TV, nu s-au învrednicit să ne ofere una dintre ecranizările după piesele lui Sebastian”.

□ O *Correspondență din Spania* trimite Eugenia Dumitru, care declară că *Avem în comun Imperiul Roman* evocând amintirile academicianului José Fradejas despre Alexandru Busuioceanu. □ Se dau informații despre *Gala Premiilor „Manuscriptum”* (v. „Apostrof”, nr. 1 (224)/ 2009). □ Apare *Paradis*, piesă într-un act de Yasmine Beverly Rana, fragment tradus de Diana Cozma. □ Boris Marian traduce versurile lui Evgheni Evtușenko.

● [„Convorbiri literare”, nr. 1 (157), anul 1867; Revistă editată de Uniunea Scriitorilor din România; format A4, nr. de pagini: 160 (200); primul număr al anului: 204 pagini; Redactor șef: Cassian Maria Spiridon; Redactor șef adjunct: Dan Mănucă; Secretar general de redacție: Dragoș Cojocaru; Redactori: Constantin Dram, Liviu Papuc, Antonio Patraș; Colegiul: Anton Adămuț, Adrian Alui Gheorghe, Marius Chelaru, Constantin Ciopraga, Aurelian Crăiuțu, Mircea A. Diaconu, Gellu Dorian, Florin Faifer, Gheorghe I. Florescu, Gheorghe Grigurcu, Ioan Holban, Ovidiu Hurduzeu, Miron Kiropol, Cristian Livescu, Irina Mavrodin, Basarab Nicolescu, Nicolae Panaite, Mircea Platon, Adrian Dinu Rachieru, Elvira Sorohan, Nicolae Stroescu Sfinișoară, Lucian Vasiliu, Alexandru Zub] Primul număr se deschide cu rubrica *Atitudini* în care Cassian Maria Spiridon publică prima parte din eseu *Noica și Eminescu*: „Demersurile de peste două decenii ale lui Constantin Noica întru facsimilarea integrală a Caietelor și asigurarea accesului neîngrădit la acestea se va realiza după ’89. Atât la Muzeul Literaturii Române din Iași, dar și la Memorialul de la Ipotești pot fi consultate, de cei interesați, manuscrisele Poetului așa cum se aflau adunate din lada de manuscrise păstrată de Maiorescu din 1883 până în 1902, când a predat-o Academiei. La care se adaugă ediția facsimilată, mai larg accesibilă, realizată de academicianul Eugen Simion; inițiată de domnia sa în 2005, în aceste zile fiind lansate volumele XV-XX, dintr-un total de 24 [sic!], ediție pe care criticul o consideră un echivalent românesc al ediției franceze a Caietelor Valéry. Gândurile și recomandările lui Iorga, Călinescu, Perpessicius și Noica de editare integrală în facsimil a Caietelor Eminescu le putem considera împlinite”. ■ Radu Negrescu-Șuțu realizează un interviu cu scriitoarea Anca Visdei. În prima parte este amintit romanul *Exilul Alexandrei*, apărut la Ed. Actes Sud, Franța, dar discuția se referă, în mare parte la bilingvismul autoarei: „- [...] Am apreciat ambiția și determinarea Alexandrei, eroina romanului, de a scrie numai în franceză, după metoda lui Cioran, dobândind astfel o exprimare perfectă

pe care un român care continuă să scrie în limba sa maternă nu o poate obține. De altfel, se vede clar din finețea replicilor că fiecare frază, fiecare cuvânt chiar, este ales în funcție de efect, cu o mare minuție și o profundă cunoaștere a limbii lui Molière.[...] Cât de dificilă a fost această adaptare și cât timp a durat? - Domnule Negrescu-Suțu, eu am avut norocul să sosesc în Elveția romandă la o vârstă destul de tânără, dar am avut în același timp ghinionul să fiu deja scriitor. De limbă romană. Mi se publicase o piesă în Țară, iar o alta îmi fusese jucată. Aveam deja o obișnuință, o complicitate cu această primă limbă de creație și cunoșteam formidabilele posibilități pe care limba română le oferă unui scriitor. Deci, dificultatea n-a fost atât să adopt limba franceză, ci mai degrabă să abandonez româna. Odată decizia luată, țin minte că în primii ani eram surprinsă constatând că regretam câte o expresie românească plină de savoare, căreia nu-i găseam echivalentul în franceză. [...] Dar, ca să vă răspund la întrebare, cred că după vreo doi ani eram destul de familiarizată cu franceza de afaceri și de tribunal pentru a reuși cu brio studiile de drept, iar după patru ani scriam în ziarele elvețiene fără să am nevoie de un corector, însă esențialul este că după doar doi ani visam în... franceză. Subconștientul meu își schimbase și el limba. M-am așternut deci pe scris doar în franceză, mai puțin în cazul jurnalului meu intim, pe care l-am continuat încă un an în română, înainte de a adopta și aici limba exilului". ■ Apare prima parte a anchetei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări*. Cassian Maria Spiridon formulează 7 întrebări: „1. Care sau câte din *Istoriile literare* publicate în ultimele două decenii sunt conforme sau în apropierea definiției generale din *Dicționarul de termeni literari*? Care sunt diferențele, ce au câștigat sau ce au pierdut, păstrând sau părăsind canonul din definiție? 2. *Istoria literară* fiind o istorie de valori, în consecință, cum ne atenționează G. Călinescu, cel care o scrie *trebuie să fie în stare întâi de toate să stabilească valori*. În ce măsură și-au demonstrat această capacitate autorii istoriilor literare postrevoluționare? Grila axiologică aplicată în selectarea autorilor este apropiată de cea pe care o practicați? 3. René Wellek și Austin Warren în *Teoria literaturii* pledează în favoarea studierii autorilor contemporani, în pofida faptului că nu-și au opera încheiată. Nu altfel a procedat E. Lovinescu cu *Istoria literaturii române contemporane (1900-1937)* și publicată în 1937. După cum se poate observa, cam toți autorii de *Istории literare* de după '89 n-au ocolit literatura contemporană. Întrebarea este câți au reușit să scrie cu adevărat o istorie literară contemporană, care să depășească simpla editare de portrete, de medalioane critice? 4. I. Negoitescu nota în scurta sa prefață la *Istoria literaturii române* că *îi pare de pre sentimentul de încredere ce se desprinde din realitatea valorilor estetice vital și original prezentate în literatura română*. Lectura *Istoriilor literare* publicate în ultimii douăzeci de ani insufă, ne îndreptățesc la acest *sentiment de încredere* în valorile estetice ale literaturii române? 5. Alex. Ștefănescu, în *Precizările preliminare* care-i însoțesc *Istoria literaturii române contemporane (1941-2000)*, subliniază că *îi place să-și imagineze lucrarea sa ca pe o Arcă a lui Noe pe care*

a luat tot ce era mai frumos, semnificativ și demn de salvat din literatura română contemporană. Din ce era mai frumos semnificativ și demn de salvat ce au salvat sau ce nu au salvat aceste *Istории literare*? Toate cele urcate pe Arcă au fost cu adevărat demne de salvat? 6. În finalul *Introducerii la Istoria critică a literaturii române (cinci secole de literatură)* Nicolae Manolescu spune despre sine că nu mă consider decât unul dintre zecile de cartografi, silitor și modest benedictin al ideii că fiecare se cuvine judecat după ce a realizat, oricât de mare ar fi depărtarea la care se află harta lui de harta ideală pe care, în naivitatea lor, iubitorii de literatură o cred posibilă. Dacă am judeca după ce a realizat fiecare dintre zecile de cartografi, în ce măsură harta proprie coincidea cu hărțile istoriilor literare de după '89? 7. Având cu toții ca model coplesitoarea *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent* (1941) a lui G. Călinescu (poate ce mai apropiată ca realizare de definiția din *Dicționarul de termeni literari*, recunoscându-i-se totodată acribia și cuprinderea cât mai largă a tot ce era demn de salvat), cum poate fi lecturată afirmația lui Nicolae Manolescu din *Epilogul Istoriei sale, că selecția constă mai puțin în ce afirmă decât în ce neagă: e mai bine definită de absențe decât de prezențe*? Considerați absențele din *Istoriile literare* postdecembriste mai semnificative decât prezențele?" Răspund: □ Horia Gârbea, *Fiecare scriitor are în raniță lista lui, pe care figurează în frunte*. *Istории au mai puțini*: „1. Dintre istoriile enumerate, doar *Istoria critică* a lui Nicolae Manolescu se referă la literatura noastră de la origini până aproape de prezent. Așa zisa *Istorie* a lui Ion Rotaru e o afacere, un text aberant, complet neredactat, în sens editorial, cu erori flagrante de informație și nu numai, inutilizabilă mai ales pentru partea contemporană (Lucian Vasiliu își amestecă biografia și opera cu a lui... Lucian Vasilescu etc.) La toate volumele menționate se mai adaugă și istoria «succintă» a lui H. Zalis care e o culegere de articole, *Istoria literaturii române - Dramaturgia* de Mircea Ghițulescu (Ed. Academiei 2008), *Istoria secretă a literaturii romane* de Cornel Ungureanu și, de ce nu, *Iluziile literaturii române* a lui Eugen Negrici și încă altele. Nu cred că ele au vreo compatibilitate cu definițiile de dicționar. [...] O istorie sui-generis este *Dicționarul*... Academiei realizat de E. Simion și o impunătoare echipă. Acesta nu e lipsit de subiectivități și omisiuni, mai ales în perioada contemporană (lipsește de pildă laureați ai unor premii prestigioase și cu o activitate notorie ca Olga Delia Mateescu și Radu Sergiu Ruba). Totuși, dacă avem în vedere că *Istoriilor* amintite le lipsește mai ales simțul istoric (în linia lui G. Călinescu a cărui istorie e, vorba lui Alexandru George, anistorică). *Dicționarul* măcar e cuprinzător. [...] Totul ne întărește ideea că nu e posibilă o istorie altfel decât au făcut-o G. Călinescu și, după el, Manolescu. În ordinea valorizării, *Istoria critică* a lui Manolescu e cea mai importantă - ea sintetizează judecățile critice pe un veac și jumătate și fixează, în consecința lor, un canon. Ea are calitatea pe care o are și a lui G. Călinescu: față său de trunchiul masiv, omisiunile, erorile «materiale» cum se spune în justiție - de genul că volumul de debut al lui L. I. Stoiciu se cheamă *La fanion* și nu *La canton* chiar

nedreptățile, nu prea contează. Asta nu înseamnă ca e o «istorie» în sens evolutiv, nici măcar narativ și nici nu își propune. Ea este o instituție de canon. 2. Dar cine a spus că G. Călinescu ar avea neapărat dreptate? Nu are. Istoria, literară sau nu, nu este una de valori. [...] *Istoriile* lui Marian Popa, Alex. Ștefănescu, Nicolae Manolescu nu schimbă radical ordinea valorică până una-alta acceptată consensual de criticii care au scris sau nu istorii, de percepția publică, de autorii de manuale. Chiar dacă li se reproșează omisiuni «scandaloase» mai ales ultimilor doi, autorii unanim acceptați ca valoroși - chiar dacă după Eugen Negrici ei ar fi niște *iluzii* - au capitole și interpretări care corespund în general imaginii create în timp despre ei. Nici n-ar putea fi esențial altfel. [...] 3. Nu numai că nu au ocolit contemporanii imediați, dar au și mizat pe ei. Cine nu își dorește să facă ordine și ierarhii între contemporanii săi? La Nicolae Manolescu e un lucru justificat: el a scris despre toți de la început. I-a cunoscut în amănunte, i-a «întâmpinat». [...] 4. Nu cred că o istorie trebuie să aibă în vedere neapărat valorile estetice și nici nu contează dacă dă un sentiment de încredere sau de neîncredere mergând până la scepticismul absolut în cazul lucrării lui Eugen Negrici care poate deveni, extinsă, o istorie a falselor valori (umflate, mitizate etc.) suprapusă cu însăși istoria literaturii noastre. *Istoria critică* a lui N. Manolescu este foarte severă chiar cu cei mai bine cotați autori, cotă înaltă la fixarea căreia a contribuit esențial, prin anii, însuși autorul *Temelor*. [...] 5. Imaginea propusă de Alex. Ștefănescu e frumoasă, dar cam ciudată pentru o istorie. Ea întărește ideea că *Istoriile* sunt destul de palide la capitolul simț istoric. [...] De altfel Alex. Ștefănescu nu își respectă promisiunea și îmbarcă pe arca lui și exemplare mai puțin reușite pe care le tratează foarte corect ca atare. [...] 7. Categorie nu. Absențele se pot datora unor motive diverse: lipsă de valoare, lipsă de importanță istorică, operă prea succintă, perimare rapidă sau schimbare a ponderii operei în judecarea perioadei căreia aparține». □ Mircea Ghițulescu, *Nu citim cu toții aceleași cărți, decât din loc în loc*: „1. [...] Cândva invocam ca defect al istoriilor literare românești un proverb arab sau persan care spune că nu poți iubi toate femeile din lume dar merită să încerci. Nici istoricii literari, la rândul lor nu pot citi toate cărțile din lume dar merită să încerce. Din nefericire ei refuză cu încăpățănare să «iubească toate femeile din lume». Secretul este că, uneori, ai mai multe de învățat citind texte proaste decât geniale, așadar nu există «istorii critice» ci incomplete. 2. Nu este completă nici ideea lui Călinescu. [...] În ce mă privește, mai mult decât selecția valorilor mă interesează geniul literar al criticului. Dacă el nu are talent literar (ceea ce se poate vedea cu ușurință citind o pagină de început, una de la mijloc și alta de la sfârșit), nu te mai interesează scara lui de valori. Și invers: George Călinescu. 3. [...] După 1990 nu mai există probleme pentru un scriitor în viață să aibă criticul său personal. Marius Tupan, de exemplu, a comandat încă din timpul vieții o monografie a operei sale și nu este singurul exemplu. Fără îndoială că e bine să reflectăm pe marginea textelor contemporane dar fără să dăm verdicte, note, coroane. 5. [...] În ce privește *Istoria...* lui Alex. Ștefănescu

nu pot să spun altceva decât că este o copie a autorului însuși. 7. [...] Istoria lui Călinescu va rămâne nu pentru că este «copleșitoare» ci pentru că este un model de limbă și literatură. Ea demonstrează că istoria și critica literară nu mai sunt dependente de opera analizată decât într-un procent foarte mic, tendința fiind de a deveni literatură autonomă cu toate obligațiile ce îi revin din acest statut. Nu sunt pregătit să comentez afirmația lui Nicolae Manolescu. Cert este că nu citim cu toții aceleași cărți decât din loc în loc”. ■ Irina Mavrodin semnează *Carnetele lui Proust*, un articol despre experiența sa de a traduce primele patru *Carnete* de Marcel Proust. □ În *Reabilitarea personalizată a romanului psihologic* Elvira Sorohan analizează romanele scrise de Amélie Nothomb. ■ Constantin Ciopraga scrie despre *Românitate și europenism*. Elena Văcărescu. ■ Mircea A. Diaconu scrie despre Gellu Dorian. *Poezia, o exegeză a absenței*, referindu-se la volumul *Elegiile de la Dorweiler*, Ed. Paralela 45, 2008: „Nici vorbă că există mult bovarism în poezia lui Gellu Dorian. Ba chiar un narcisism al suferinței. Dar să situăm acest bovarism în zona manifestărilor nespontane?! Oricât de mult am crede că provine dintr-o deliberare, nu cred că acest bovarism depășește zona suflului și a pasionalității”. ■ Texte *In memoriam: Corneliu Ștefanache*: □ Ioan Holban, *Proza lui Corneliu Ștefanache (23.08.1933 - 12.01.2009)*: „Necesitatea uitării, pe care o resimt acut toate personajele lui Corneliu Ștefanache, implică apelul la funcția catarctică a confesiunii, actul prin care ființa se eliberează de sub presiunea nimicitoare a faptei. Ca în aproape toate romanele care abordează raporturile dintre eu și celălalt din perspectiva mărturisirii (*Istorie și Martorie* lui Mircea Ciobanu, *Îngerul de gips* al lui Nicolae Breban, *Galeria cu viță sălbatică* de Constantin Țoiu, *Orgolii* de Augustin Buzura, *Lumea în două zile* de George Bălăiță, *Vestibul* de Alexandru Ivasiuc), în textul lui Corneliu Ștefanache confesorul reprezintă un intermediar între eu și sine sau între eu și Celălalt”. □ Liviu Papuc, *S-a stins un prieten: Corneliu Ștefanache*: „Un prieten al oamenilor. Un prieten al tinerilor, îndeosebi. Un om generos, căruia conștiința valorii proprii nu i-a voalat niciodată reacția umană, caldă, față de cei dimprejurul lui. Un om pe care l-am simțit întotdeauna ca fiindu-mi prieten, chiar dacă nu voi ști niciodată cum mă considera dânsul”. ■ Textele *In memoriam: Grigore Vieru*: □ Daniel Corbu, *Grigore Vieru sau poezia ca strigăt existențial*: „Prin trecerea lui Grigore Vieru la poporul stelelor, am pierdut pe unul din marii noștri poeți, un prieten nepereche, de o măreață și cuceritoare simplitate, un luptător pentru limba și simțirea românească, un simbol pentru românismul de dincolo și de dincoace de Prut”. □ Dan Mănucă, *Poetul, ca și soldatul...*: „A înfruntat moartea de nenumărate ori, ridicându-se pe baricadele care apărau limba și spiritualitatea națională. Era, într-adevăr, un militar, care folosea cuvântul drept spadă și pagina drept scut”. □ Emilian Marcu, „Nu credeam să-nvăț...”: „Scriu aceste rânduri cu un mare nod în gât pentru că nu pot accepta această despărțire. Drum bun prieten drag, prieten în care am descoperit cum poate fi iubit, cu adevărat, poporul român, limba română și adevăratele ei hotare”. □ Apare și comunicatul semnat de Uniunea

Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București. ■ Cronici literare: □ Cristian Livescu scrie despre *Calistrat Costin, de la satiră la alegoria jovială*: „Puține, infim de puține pagini pot fi reținute din creația poetică de început a lui Calistrat Costin, nume afirmat în deceniul opt, în mediul revistei băcăoane «Ateneu», unde s-a acomodat dezvoltând teme uzuale și respectând rețeta propagandistica a epocii – dacismul, htonismul («țarina» și rodirea), străbunii («oase», «moaște» etc.) sau ritualismul eroic. Este drept, poetul a încercat într-o selecție retrospectivă recentă, *Și totuși... nu se mișca* (Editura Melior, 2002) să recondiționeze și să salveze câte ceva din poemele prime, încât – în cazul lor – devine greu de identificat acum cât mai aparține textului tipărit inițial, cât mângâlelilor cenzurii – zeloasă pe atunci cu tot ce atenta la directiva optimismului de cantată – și cât retușurilor din unghiul jenat al maturității”. □ Constantin Dram publică *Scriitura transilvană și romanul secolului XXI. „Turnul de observație” al lui Mircea Tomuș*, o recenzie la *Aripile demonului*, vol. I., Ed. Limes, 2007: „Cartea lui Mircea Tomuș. așa cum se prezintă ea în acest întâi volum, se dovedește a fi un text ce poate trimite la interpretări multiple la nivelul tuturor resoriturilor ce o alcătuiesc, deoarece mustește de imagini, de problematici, de observații, de comentarii, de informații, de povestire. E un roman elaborat de un cunoscător și un estetic în același timp, un autor care a riscat atunci când a atacat în aceste pagini controversata problemă transilvană, reușind să depășească probleme de ideologii și atitudini și reușind, în același timp, să închege totul într-o alcătuire care este și o formulă reușită pentru un drum al romanului într-un nou secol, romanul rămând singura formulă artistică aptă să corespundă celor mai diverse și complexe aspecte ale imaginarului modern”. □ În *Eminescologie/ eminescianism* Dan Mănuță scrie despre *Eminescu. Negocierea unei imagini* de Iulian Costache, Ed. Cartea Românească, 2008 și despre *Eminescianismul* de Gheorghe Lateș, Ed. Junimea, 2005: „Pornind de la premisa că eminescologia este «o disciplină», Iulian Costache reușește să coaguleze liniile esențiale ale acesteia, așa cum au fost ele concepute încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea: «construcția instituțională și imaginea de sine a eminescologiei». Fie că îl vor urma, fie că nu, alți cercetători vor trebui să îi aibă în vedere concluziile. [...] Gheorghe Lateș este de părere că școala ar trebui să îl dezvețe pe elev de a reproduce fragmente din diverse discursuri critice și să îl învețe să descifreze chiar el însuși un text al lui Eminescu”. ■ În partea a doua din *Enclava de la bălți*, Adrian Dinu Rachieru scrie despre literatura basarabeană: □ *Maria Șleahțișchi – presiunea intertextualității*: „Când «sorescianizează» dezinvolt, pacificator-savuros, câștigând – paradoxal – o prospețime prin injecția de oralitate (necontrafăcută), departe însă de scrierea ingenuă ori de prestația folclorizantă (vezi *Dumnezeu n-a murit*), Maria Șleahțișchi își dezvăluie partea rezistentă a liricii sale; dar, bănuim, mai confortabil se simte în armura teoreticianului, expertizând, cu hiperintellectualism, fenomenul literar, lăsând durabile urme scriptice”. □ *Margareta Curtescu și re-trăirea „vieților”*: „La Margareta Curtescu nu scrierea

(recomandată și exploatată ca tehnică productivă de falanga optzecistă) funcționează, ci *retrăirea*, desfășurând o pudic-silențioasă anamneză erotică, conducând la o «uitare apretată». □ *Ghenadie Nicu și „fețele” alterității*: „Am putea crede că refugiat într-o «paranteză răcoroasă», iubind spațiul *dintre*, Ghenadie Nicu cochetează cu transmodernismul. Sau, mai probabil, se caută, fără declarații zgomotoase, pe sine, eul fiind «forma cea pură a singurătății». □ *Un neoromantic – Gheorghe Calamanciuc*: „De fapt, lirica sa e un dialog (în absență), clamându-și, deloc discret, adorația, revărsată nemilos, fără economie, din «fagurele» sufletului». □ *Un „provocator”*: *Adrian Ciubotaru*: „Travaliul imaginației dezvoltă, pe suportul fanteziei intertextuale, o dezinhibare combinatorie, lansând proiecții fantasmatică și dorinți inavuabile, presărând ciudățenii în vecinătatea delirului semantic. Încât, laudat peste măsură (credem), în numele subiectivismului generaționist, Adrian Ciubotaru și-a construit o mediatică respectabilitate poetică, sprijinită, deocamdată, de un energetism al afirmării care se încearcă în varii formule lirice”. ■ *Vasile Spiridon* publică prima parte din *Reflexii/ Reflecții*, notând apariția în 2008 la Ed. Limes a ediției Max Blecher, *Romane. Întâmplări în irealitatea imediată. Inimi cicatrizate. Viziunea luminată*, îngrijită de Gheorghe Godeanu: „Noutatea operei lui Max Blecher este găsită de Gheorghe Godeanu în relația inedită dintre observator și realitate, dintre narator și obiecte, dintre reflectare și reflecție”. ■ *Daniela Petroșel* semnează *Literatura din Basarabia – cercurile devenirii*, o prezentare a cărții *Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism* de Maria Șleahțișchi, Ed. Timpul 2007: „Există în sub/ metatext permanenta raportare la literatura din România, fie prin trimiteri critice, fie prin specificul organizării textuale, autorii înșiși legitimându-se prin plasarea programată în spiritul unui autor (de literatură veche sau contemporană) al literaturii române. Nu este doar semnul unui pronunțat accent inter/ metatextual: este și marca unei livrări încercări de recuperare a unui unitar paradis național”. ■ *Gruia Novac* ne propune pe *Cristian Simionescu, poet al tăcerilor*: „Cristian Simionescu tace și scrie. Scrie și tace. Eu cred că acest vechi postmodernist român a atins punctul V în poezie”. ■ În *Poezie vie, cu sau fără... ars oblivionis* *Emanuela Ilie* prezintă *Poezie vie* de Dan Cristea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Multiplicitatea formulelor discursive ale celor incluși în ultima carte a lui Dan Cristea nu este decât un argument în plus că, dintre toate formele literare actuale, poezia ne apare cât se poate de vie...”. ■ *Gheorghe Stroie* publică *Farmecul discret al personajelor*, o recenzie la *Trecute vieți de fanți și birlici. Viața și, uneori, opera personajelor* de Horia Gârbea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Aproape o carte de vacanță, cum se pronunță un critic literar (încă) tânăr, dar să nu trecem cu vederea că aici e nevoie și de complicitatea unui cititor cu o minimă inițiere prealabilă, pentru care cartea lui Horia Gârbea constituie un motiv foarte serios de se întoarce la textele scanate cu atâta farmec, atât de comprehensiv”. ■ *Gellu Dorian* notează debutul lui Dumitru Iftime cu volumul *Viața morgana* în 2008: „Poezia scrisă de Dumitru Iftime justifică un debut care se va

putea consolida cu următoarele apariții, când discursul poetic se va limpezi și va[sic!] poetul va renunța la entuziasmul instant în fața, propriului text, atunci când, detașat de acesta, îi va putea vedea locurile vulnerabile, pașii de alături sau influențele mult prea vizibile din poezii a căror amprentă nu poate fi modificată și a căror poezie are distingourile atât de bine încetățenite în mintea cititorilor de poezie”. ■ *Redescoperirea tradiției. Lecturi eminesciene* se numește eseu lui Antonio Patraș: „Cauze dintre cele mai felurite au contribuit la cristalizarea mitului despre soarta tragică a poetului genial, imagine revizuită apoi periodic, cu exagerări pasionale de o parte și de alta, de la encomiasmul deșănțat al idolatriilor fără minte și fără rușine, la iconoclastia stupidă a semidoctilor cu pretenții justițiare și a necredincioșilor sclifosiți, răzlețiți de turmă pe motiv că tămăia nu e de bună calitate”. ■ Emilia Pavel scrie despre *Mihai Eminescu și cultura populară*. ■ Constantin Parascan revine cu *Istoria Junimii postbelice (XXXVI). Marin Sorescu la Junimea*. ■ Ion Papuc publică eseu *În lumina istoriei*, ocupându-se de opiniile cele mai aspre formulate de G. Călinescu, Pamfil Șeicaru și Nae Ionescu la adresa lui Iuliu Maniu. ■ Este oferită spre lectură prima parte din *Începuturile literaturii române* de Constantin Pricop. ■ Caius Traian Dragomir publică *De ce să ne mai supărăm? (de gustibus et coloribus disputandum)*: „De ce este criticată, uneori, sălbatic, stupid, jignitor, primitiv, inept, opera lui Mihai Eminescu, scrierea sa, fragmentată, discontinuă, fericită și nefericită, înălțată și lovită de unul și același destin? Pentru că românismul actual nu se afirmă - întârzie să o facă, nu accede la o autentică renaștere ci suferă sub recurența destrămării și dezintegrării - ca o cultură a puterii de judecare, deci drept ceea ce reprezintă singura cultură propriu-zisă. Pe scurt, adevărata problemă a României de astăzi este gustul său, altfel spus, incultura gustului, lipsa de gust”. ■ În secțiunea *Cartea străină* Marius Chelaru discută despre volumul lui Ismail Kadare, *Anul Negru: Concurs de frumusețe masculină la Stâncile Blestemate*, traducere, postfață și note de Marius Dobrescu, Ed. Polirom, 2006: „Ca și în alte romane sau nuvele ale lui Kadare pătrundem într-o lume adesea dificil de înțeles întru totul, misterioasă și însângărată (cu personaje uneori de o simplitate dezarmantă, alteori parcă numai creionate, dar suficient cât să fie «vizibile», un decor parcă mai curând colorat a antic sau cvasi-medieval, alteori aparent modern, dar «altfel» etc.), care pare să vine din negura timpului, dar este zugrăvită de autor într-un limbaj limpede, de o poezie remarcabilă”. ■ În *Răbdarea persană* Simona Modreanu scrie despre laureatul premiului Goncourt 2008 Atiq Rahimi și romanul său *Syngué sabour*: „Nimic patetic în această tragedie scrisă cu o extremă sobrietate și economie de mijloace, în cel mai pur și mai bun stil durasian”. ■ Cu titlul *Un indianist*, Ioana Costa evocă persdoanlitatea lui Sergiu Al-George. ■ Din *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Petre Țuțea, *Omul. Tratat de antropologie creștină*, Ed. Timpul, 2008: „O carte prin care, subscriem la cele scrise de Cassian Maria Spiridon, Petre Țuțea va rămâne în cultura românească”. □ Olga Rusu, *Patrimoniul cultural*

ieșean. *Cimitirul Eternitatea*, Ed. Alfa, 2008. □ Anchee Min, *Împărăteasa Orhidee*, traducere de Mihaela Negrilă, Ed. Polirom, 2008: „O carte interesantă despre o lume aparte, o poveste petrecută într-un decor plin de culoare”. □ Șerban Axinte, *lumea ți-a ieșit așa cum a vrut*, Ed. Vinea, 2006: „Astfel, fără să se «rătăcească» în acest mod de construcție poetică, Șerban Axinte izvodește o lume care... i-a ieșit așa cum a vrut. De un lirism aparte, interesant”. □ Cristina Anca Ciubotaru, *Claunul la răspântie de veacuri și Anotimpurile inimii*, Ed. Trinitas, 2008. □ *Timpul care a învins teama. Martori ai istoriei. Decembrie 1989-2007*, ediție alcătuită de Pușa Roth, Ed. Ars Longa, 2008. □ Editor Veniamin Ciobanu, *Europe and the Porte. New Documents on the Eastern Question*, vol. III, IV, V, Ed. Junimea, 2006. □ Gellu Dorian, *Cititorul de poezie*, Ed. Convorbiri literare, 2008: „Sunt pagini scrise de un om pentru căruia îi pasă de poezie, de autorii de versuri, de cărțile de poezie – toate cărțile de poezie”. □ Boris Crăciun, *La porțile Orientului. Legenda nemuritoare a celor nouă și cu Peneș zece, plecați din Vaslui, la Războiul de Independență, sub Principele Carol I*, ediția a II-a, Ed. Porțile Orientului, 2008. ■ Aura Christi își informează cititorii despre „*Adevărul Holding*” și plagiatul secolului: „Preluarea abuzivă a circa o mie de pagini din *Jurnalul* tolstoian sub titlul *Memorii* (Tolstoi, apropo - depun mărturie - n-a scris niciodată memoriile!) de către Editura Adevărul Holding constituie un atac nu numai la adresa celor doi reputați cărturari, Janina Ianoși și Ion Ianoși, nu numai la adresa Fundației Culturale Ideea Europeană și a Editurii Ideea Europeană, ci la adresa întregii bresle scriitoricești și editoriale, care, nutrim speranța, va reacționa prin organismele sale abilitate”. ■ Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională” la rubrica *Vitrina cu cărți*: □ Ion Hurjui, *Poeme HU*, TipoMoldova, 2008: „Cu noua carte, poetul Ion Hurjui se dovedește pe deplin stăpân al poeziei în limba hu”. Volumul este notat ca „foarte bun”. □ Constantin T. Ciubotaru, *Iupaidia, iupaida... sau Eu despre foștii ei*, Ed. Semne, 2008: „Notele sentimentale despre: Cezar Ivănescu, George Muntean, Eusebiu Camilar (udeștean și el), Mircea Motrici (și el tot din Udești), Emil Satco, Nicolae Lupu sau Paul Amet, aduc un număr impresionant de informații și mărturii inedite, cu care literatura română se îmbogățește”. Cartea este „bună”. □ Viorel Dîrja, *Drum de nisip*, Ed. Mușatinii, 2006: „Călător pe un *Drum de nisip* prin această lume încărcată de capcane, Viorel Dîrja a reușit, cu ajutorul lui Ion Drăgușanul să-și adune în paginile acestei cărți poeme de o rară sensibilitate pe care le-a risipit o viață întreagă printre manuscrise sau prin paginile unor reviste”. Cartea primește nota de „foarte bun”. □ Doru Iablonski, *Pe afară mă prin zorii, Se aud um vin cocorii*, Ed. Kolos, 2008: „Prin acest roman, Doru Iablonski demonstrează că este un fin observator al mediului rural, al mediului care îi mai aleargă prin memorie, adus dintr-o copilărie trăită la maximă intensitate”. Volumul este considerat „bun”. □ Mircea Motrici, *Libertatea visului*, Ed. Mușatinii, 2008: „Mircea Motrici nici nu bănuia că această carte o va ține în mână doar umbra lui din memoria celor care i-au fost atât de dragi și de apropiați”.

Volumul este „foarte bun”. □ Alt volum „foarte bun” este *Ateneul scriitorilor*, antologie îngrijită de Calistrat Costin, Ed. Ateneul scriitorilor, 2008: „În anul 2008 s-a editat sub egida filialei băcăoane a scriitorilor antologia de față, în care sunt inserate și câteva date bio-bibliografice ale fiecărui membru al acestei filiale și câte un eșantion din creația lor”. □ „Foarte bun” e și volumul *Trăitori sau trecători prin Târgu Ieșului*, vol. III de Constantin Ostap și Ionel Maftai, Ed. Vasiliana 98, 2008. □ Volumul lui Marian Ruscu, *Jar printre friguri*, Ed. Emia, 2007 este „bun”: „Marian Ruscu, și prin *Jar printre friguri*, rămâne un poet al gestului simplu, fără volute mari, păstrând o anume prudență, parcă prea multă uneori, dar care îl prinde foarte bine”. □ Volumul „bun” este și cel scris de Ioana Coșereanu, *Focul verde*, Ed. Junimea, 2008: „*Focul verde* al Ioanei Coșereanu are puterea, ingenuă, de a te arde încet, dar sigur”. ■ Vasile Iancu publică *O parte importantă a culturii române*, un articol despre publicațiile românești din străinătate, în contextul literaturii și a scriitorilor români din exil și diasporă. ■ Nicolae Sava revine la *Curier de ambe sexe*, o rubrică dedicată să răspundă cititorilor „care doresc să se afirme în literatură”. ■ Gheorghe Grigurcu publică *Memoria ca libertate*. ■ Versuri semnează George Popa, Carmelia Leonte, Lucian Vasiliu, Gabriela Oana Vasiliu. ■ Din proză apare un fragment din *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian. ■ Nicolae Turtureanu prezintă *Biografia unei străzi*. ■ Olimpia Iacob traduce versurile lui Robert Metz, Mario Castro Navarrete talmăcește poeziile lui Jorge Luis Borges. ■ Ion Truică semnează proza *Noaptea liniei*. ■ Constantin Coroiu scrie despre *Sala elefant*, care se află în sediul Societății medicilor și naturaliștilor din Iași. ■ Citim *O lume mică* de Radu Tătăruș. ■ În *Antologia Convorbirilor* citim versuri de Caliopi Dicu, Claudiu Pipirigeanu și Claudia Mihai. ■ În Biblioteca revistei „Convorbiri literare”, alături de primul număr al publicației apare *Umnia* de Ioan Petraș.

● [„Cronica”, nr. 1 (1569), anul XLII; Revistă de cultură; Editor: Fundația Culturală Cronica; format: A3, nr. de pagini: 32; Redactor-șef: Valeriu Stancu, redactor-șef adjunct: Bogdan Mihai Mandache, secretar general de redacție: Mariana Stancu; redactori coordonatori: Mihai Batog-Bujeniță, Paul Bălan, Alexandru Dan Ciochină, Valentin Ciucă, Daniel Corbu, Ștefan Oprea, Cătălin Turliuc; redactori pentru străinătate: Pierre-Yves Soucy (Belgia), Hélène Dorion (Canada), Maria Rosaria Valentini (Elveția), Denis Emorine (Franța), Emil Cira, Christian W. Schenk (Germania), Shaul Carmel (Israel), Sanda Racotta (Mexic)] Primul număr al anului se deschide cu *Poem de ianuarie. Hora Unirii* de Vasile Alecsandri. ■ Valeriu Stancu publică prima parte din textul „*Hai să dăm mână cu mână!*”: „Pentru o zi, pentru o singură zi, Iașul și-a recăpătat splendoarea de odinioară, redevenind capitala de suflet a românilor de pretutindeni. A fost ziua în care, în urbea moldavă, s-a sărbătorit cu fast (cu președinți, cu parlamentari, cu miniștri, cu tot felul de boieri și lăutari de curte și cu pași dănțuiți și lăutăriți pe «Hora Unirii») aniversarea a 150 de ani de la împlinirea celui mai drag vis al tuturor trăitorilor pe plaiul mioritic: unirea

într-o singură țărișoară. [...] Așadar, după spusa lui Mihail Kogălniceanu, «Unirea națiunea a făcut-o». Mon ceil! Care națiune, coane Mihalache?! Pai câți români aveau drept de vot la 1859?! Unirea au făcut-o câteva grupuri politico-ezoterice pentru că așa le dictau lojele și interesele. Asta nu scade cu nimic meritele actului de la 5 și 24 ianuarie 1859 și, evident, unirea trebuia să se înfăptuiască, sa ne aducă în aceeași matcă, să ne așeze sub aceeași umbrelă, chiar dacă unii au profitat de pe urma ei, iar alții—cei mai mulți! — i-au suportat doar consecințele. E cazul să reamintim câte frustrări, câte deziluzii, câte umilințe au trăit ieșenii (moldovenii, în general!) după ce capitala Principatelor Unite a fost stabilită la București?!”. ■ Vasile Iancu semnează *Taina seducătoare a povestirii supra-realiste*, o recenzie la *Curcubeul din hol. Predispoziție amoroasă* de Aurel Ștefanachi, volum reeditat la Ed. Timpul: „Bănuim că aceste schițe – să le numim oare așa? – provocate de întâmplări și personaje reale au și fost mai elaborate, pigulite, măcar că, la lectură, ai sentimentul că *momentele* au curs spontan. Care-va-să-zică, au țâșnit, autorul nemaizăbovind asupra lor. E posibil să ne înșelăm”. ■ Adi Cristi se ocupă cu *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu: „Trecând peste barbarismul construit în stil medieval, «gura păcătosului adevăr grăiește», nu putem să nu sesizăm, într-adevăr, marile lipsuri din partea cea mai sensibilă ochiului liber a unor scriitori contemporani, cândva importanți în cronicile literale ale autorului din «România Literară», dar care au fost astfel folosiți în «monumentală» doar pentru a da strălucire și absenților, în timp ce pentru cei prezenți, în cele fix 1528 de pagini, tratarea a lăsat, de asemenea, multe porniri spre nemulțumire, revoltă și durere de bilă, dar nu din partea reprezentanților secolului XIX, cât mai ales din partea celor care nu au fost obișnuiți să-și înceapă săptămâna de lucru cu cenaclul de luni”. ■ În *Dionisiace...* Ion Hurjui scrie despre *Lângă liniștea inimii, poeme/ Àuprès du silence de couer, poemes* de Dionisie Duma, Editura Pax Aura Mundi, 2008: „Dionisie Duma poate fi receptat ca pe orchestratorul bulversat de complexitatea simfoniei celeste către care este chemat, care îl duce, în același timp, către adâncuri, adâncurile cotidianului, dacă se poate spune așa”. ■ Daniel Corbu titrează *Literatura română față în față cu necititorii ei*: „Celor care se plâng astăzi că literatura româniei nu e cunoscută în lume, zisă la fel de actuală și valabilă în perioada interbelică, le vom spune un lucru poate mai greu de observat în stressul și agitația post-revoluționară: *literatura română a reușit de vreo nouăsprezece ani să nu mai fie cunoscută în România*. Realitatea, trista, de care ar trebui să fie marcată nu numai intelectualitatea românească, ci și clasa politică, guvernul și parlamentul care acordă pentru cultură un procent de 0,16% din PIB, convinși poate că au rezolvat problema culturii”. ■ Același Daniel Corbu scrie textul *Grigore Vieru sau poezia ca strigăt existențial*, referindu-se la volumul *Taina care mă apără*: „Sperăm ca prin această primă ediție Grigore Vieru să vină în orizontul de așteptare al cititorului, pornind de la credința că între poeții români ai generației '60, Grigore Vieru e un prestigios aflat în prima linie”. Alături citim versurile de Grigore Vieru. ■ Despre Grigore Vieru scrie și Emilian Marcu (*Un*

dar): „Iată, frate al meu, aduc o palmă de pământ, din pământul limbii române, cu grâu abia înspicat, la creștetul tău. De câte ori voi merge la Chișinău voi trece pe la tine, frate al meu, cu un buzunar de pământ, din care grâul va răsări și va fi mereu tânăr și proaspăt”. ■ Revista publică *Poezia – Calea spre Celălalt* de Munir Mezyed, „*Capitol din Biblia Poeziei*, ediția trilingvă (română, engleză, arabă), versiunea în limba română: Daniela Andronache și Marius Chelaru, Fundația Culturală Poezia, 2006”. ■ Rubrica *Sertarul cu manuscrise* găzduiește *Ics concediază amintirile* de Silvian Florea. ■ Versuri publică Lucian Vasiliu, Cassandra Corbu. ■ Marius Chelaru traduce versurile lui Boyko Bogdanov, Iglika Peeva și Nellie Piguleva, versurile lui Konstantin Olimpov traduce Leo Butnaru, iar Valeriu Stancu tălmăcește poezia lui Philippe Delaveau.

● **[„Dilemateca”, nr. 32, anul IV; Publicație editată sub licență de Satiricon srl; format: A4, nr. de pagini: 100; senior editor: Mircea Vasilescu, editor coordonator: Simona Sora, Marius Chivu, Claudiu Constantinescu, Matei Martin; secretar general de redacție: Matei Pleșu; redacția: Magdalena Boiangiu, Radu Cosașu, Cristian Ghinea, Stela Giurgeanu, Andrei Manolescu, Cezar Paul-Bădescu, Ruxandra Tudor, Adina Popescu, Iaromira Popovici, Alex. Leo Șerban; corectură: Ruxandra Mihăilă, Mădălina Șchiopu]** Mircea Vasilescu semnează editorialul *Cine ne școlește?*: „De două ori pe an - la Bookfest și la Gaudeamus - presa ne spune că asistăm la «sărbătoarea cărții» și nouă chiar ne vine a crede. Editorii își concentrează lansarea noutăților în cele două târguri - ceea ce e un semn de «stabilizare» a mișcărilor pieței de carte. PR-ul și marketingul editurilor fac eforturi intense în aceste perioade, evenimentele curg, vânzările cresc, toată lumea pare mulțumită. [...] Dar la mijloc e și o problemă de profesionalism: nu avem școli sau cursuri (sau, cu o vorbă la modă, *training-uri*) pentru librari, pentru cei care se ocupă de marketing și PR și, în general, pentru «meseriile cărții». Corectura e pe cale de dispariție: știu edituri (chiar dintre cele cu «pretenții» în care autorul e nevoit să-și facă singur corectura). Redactorii se formează «la locul de muncă», iar adesea activitatea lor se reduce la o simplă lectură ceva mai atentă a textului primit de la autor sau traducător. Dacă am avea mai mulți redactori profesioniști, n-ar mai apărea atâtea traduceri penibile, pline de «furculisioane»...”. ■ Din paginile numite *Bazar* reținem: □ *Dispariția unei teme literare*: „În timp ce datoriile băncilor ocupă prima pagină a ziarelor, datoriile indivizilor au încetat să mai fie o temă literară. Pentru literatura clasică anglo-saxonă, dar și cea franceză, datoriile în bani erau adesea un punct central în desfășurarea intrigii și în destinul personajelor. În literatura engleză poveștile despre datorii cuprindeau aproape toate aspectele relațiilor umane, de la prietenie la comerț, de la căsătorie la statut social”. □ „Prestigiosul *Premio Nacional de Las Letras* (Premiul Național pentru Literatură) i-a revenit anul acesta lui Juan Goytisolo, autor publicat de Editura Leda din Grupul Editorial Corint. Premiul, care se numără printre cele mai importante distincții literare din Spania și valorează 30.000 de euro, este acordat de Ministerul Spaniol al Culturii,

începând din anul 1984, pentru întreaga carieră literară a unui autor spaniol, indiferent de genul literar. La Editura Leda au apărut volumele *Carte de identitate* (traducere de Andrei Ionescu) și *Juan fără de țară* (traducere de Ariadna Grădinaru), din trilogia *Tripticul răului*, urmând ca în 2009 să apară și cel de-al treilea volum al seriei, *Don Julian* (traducere de Andrei Ionescu)". □ *De ce scrie Le Clézio*: „De ce scriu – s-a întrebat J.-M. G. Le Clézio în discursul rostit la ceremonia de înmânare a premiului Nobel pentru literatură”. ■ În primul număr al anului *Dilemateca vă recomandă*: □ Marius Chivu: „Volumul secund al trilogiei *Istoria corpului - De la Revoluția Franceză la Primul Război Mondial*, volum coordonat de Alain Corbin (Editura ART), o lucrare monumentală esențială, a cărei erudiție nu e întrecută decât de rafinamentul punerii în contextul istoric”. □ Radu Cosașu: „Alexandru Grigorescu, *Cândva la Băneasa* (Editura Vremea 2008, Colecția «Planeta București»). Amintirile unui pasionat al curselor de galop de pe celebrul hipodrom de la Băneasa, distrus prin anii '50 pentru a se ridica acolo Casa Scânteii”. □ Claudiu Constantinescu: „Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* (Editura Humanitas, 2008). N-aș vrea să-l deranjez pe Livius Ciocârlie cu admirația pe care i-o port. Adică, Doamne ferește, să-i săcâi cromozomii discreției lui monumentale, ai delicateții autoironice, ai nonvocalității proverbiale, ai firii sale așa-zis «de pensionar» și «de anonim». Vreau doar să-i mulțumesc că a acceptat să mai iasă în public sub forma acestor pagini de jurnal, pe care vi le recomand cu căldură”. □ Mădălina Șchiopu: „Anna Politkovskaia, *Rusia lui Putin*, Editura Meditații, 2008. Din nefericire, o carte pe care nu poți s-o citești decât cu strângere de inimă, din perspectiva morții tragice a ziaristei ruse”. □ Alex. Leo Șerban: „Deși a apărut în urmă cu doi ani (în splendida traducere a lui Dan Petrescu, la Nemira), eu am citit-o abia acum: *Teoria norilor*, de Stéphane Audeguy. Nu am lăsat-o din mână!”. ■ Din 3, *Iateca* reținem: □ D.S.: „În 1993, un supraréalist belgian, pe nume Marcel Marlén, a publicat o carte de povestiri cu titlul *Fantomele castelului din cărți de joc*. Din cuprinsul ei, îți sare în ochii de român un text care se cheamă *Geniul Carpaților (extrase din jurnalul intim al lui Nicolae Ceaușescu adus la zi de autorul Carnetelor lui Hitler)*. Iată un fragment: «28 iunie. Ca s-o ajut pe Elena să deosebească zilele săptămânii, i-am sugerat să poarte în fiecare zi pantofi de culori diferite. Ba chiar două perechi pe zi, una de culoare deschisă dimineața, alta de culoare închisă seara. La care ea mi-a răspuns, cu obișnuitul ei bun-simț: dar cum o să știu când se face seară?»”. □ S.S.: „În prefața la recent tradusa carte a lui Antoine Compagnon, *Antimodernii*, Mircea Martin schițează o posibilă tradiție antimodernă românească: [...]. Ba tocmai că ni se pare și poate chiar e cazul s-avem și noi «antimodernii» noștri veritabili, dacă tot ne avem nu doar postmodernii, ci și antipostmodernii”. □ S. G.: „Conform ultimului sondaj CURS (Centrul de Sociologie Urbană și Regională) mai bine de jumătate dintre români nu citesc deloc, și doar două milioane citesc mai mult de patru cărți pe an, acestea fiind însă cărți tehnice sau din domenii de specialitate”. ■ Revista publică *Nimic nou pe frontul de Est*, dedicat literaturii

din Estul Europei: □ Matei Martin organizează dosarul: „Obsesia recunoașterii internaționale e, de fapt, un semn al inadaptării locale. Scriitorul român e în căutare de piețe de desfacere: speră că, odată ajuns într-o librărie pariziană, va vinde mai mult și deci va deveni mai cunoscut. De fapt, tirajele cărților traduse sunt mici, chiar și în comparație cu piața de carte autohtonă. Dar publicarea în străinătate produce efecte în primul rând în țara de origine: efectul de bumerang saltă cota internă a autorului cu fiecare ediție externă publicată”. În contextul literaturilor din Est, autorul discută despre *Trecutul: o traumă valoroasă și Comunismul între realitate și ficțiune*, notând romanul parțial biografic al lui Wojciech Kuczok, *Mizeria*, romanul *Regele alob* de György Dragoman și scrierile lui Juli Zeh: „La Festivalul Internațional de Literatură București, unde i-am întâlnit pe toți scriitorii menționați mai sus, T. O. Bobe a fost cel mai tranșant: dacă organizatorii (Editura Polirom) au mizat pe alteritate, T. O. Bobe a găsit imediat reperele care să-l avantajeze: se simte vestic față de chinezi, nordic față de bulgari: «Ceea ce contează e ce avem de transmis, noi, esticii. Occidentalii ne vor prin pitorescul nostru»”. □ Lucian Dan Teodorovici, *Obsesii îndreptățite*: „Strict editorial - ba chiar aritmetic, așa zice -, traducerea unui scriitor în afara țării îi aduce puncte autorului în țară. S-ar zice deci că e mai degrabă o acțiune de marketing, însă, firește, nu-i doar atât. Întrucât fiecare reușită în acest sens e și o confirmare, pentru editor, că nu a greșit publicând un autor sau altul. E o confirmare în plus, pe lângă cele care se produc aici, în cadrul românesc, concretizate în cronici literare, premii și, nu în ultimul rând, prin vânzări. Cât privește temele care-i interesează pe editorii străini, e greu să ne oprim asupra uneia singure - comunismul. Și nedrept. Am citit în ultima vreme că scriitorii are abordează comunismul ar fi mai interesanți pentru vestici. Pot spune că așa au stat lucrurile la un moment dat. Ar fi însă o eroare să mergem și astăzi pe aceeași idee”. □ Mircea Vasilescu, *Semaca, Lăscărică și „rezistența prin entertainment” – sau ce carte s-ar putea scrie -*: „Dacă printre elitele intelectuale s-a dezbătut problema «rezistenței prin cultură», de ce n-ar fi o temă, la nivel popular, și «rezistența prin entertainment»? Căci «masele largi, populare» și-au mal cârpit zilele cenușii cu filme comerciale, cu romane polițiste cumpărate pe sub mână și date din om în om, cu muzică «ușoară» și altele asemenea. Produse de consum, cum spun teoreticienii, deși societatea socialistă multilateral dezvoltată nu era «de consum» (poate doar de «consum nervos...»). N-ar trebui scrisă (măcar) o carte serioasă despre acest fenomen? Mal ales că între timp «cultura de masă» a devenit un obiect de studiu și la noi, sociologi și comentatori media avem, bibliografie de asemenea”. ■ Gabriela Gheorghișor publică *Un cocktail dulce-amar*, o recenzie la *Idei cu zimfi. Viața literară III. Ianuarie 2007 – iulie 2008* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2008: „Născute din entuziasme și exasperări, din revoltă (nepuțințioasă) și resemnare (amară) textele din *Idei cu zimfi* - [...] - ilustrează, mai pregnant decât în oricare alt caz, «figura spiritului creator»: sâmbure aspru și tare, de moralist prăpăstios, îmbrăcat în came colorată și mustoasă, de artist

euforic al cuvântului”. □ În *Câteva clipe cu madam Delcă* Gabriela Glăvan scrie despre *Dimineață pierdută* de Gabriela Adameșteanu, Ed. Polirom, 2008: „*Dimineață pierdută* este un roman al timpului pierdut și regăsit, așa cum este și un text literar în care senzația vieții transformă deplin experiența lecturii. Cititorul, mut și el, ca o fotografie de altădată, devine implicit martor și inițiat în labirintul memoriei”. □ Alexandru Matei publică *Roman de poet*, un comentariu la *Mireasa cu șosete roșii* de Adela Greceanu, Ed. Polirom, 2008: „Pentru un *récit* franțuzesc, personist, Adela Greceanu scrie foarte bine. Cu darul ei de a asculta și înregistra cotidianul, poate însă mult mai mult. Cu condiția să se lepede cu mai mult curaj de propriul *ego*, să renunțe la tentația poeziei, la autoreferențialitate, la luarea în serios a limbajului. Și, mai ales, să nu aștepte cinci ani până la un nou roman. Până atunci însă, vă recomand cu căldură acest foarte bun roman de poet”. □ Alexandru Budac semnează *Când Dumnezeu tace*, notând apariția volumului *Memorialul mânăstirii* de José Saramago, traducere de Mioara Caragea, Ed. Polirom, 2007: „Îngemănarea episoadelor poveștii amintește de pictura lui Brueghel, *Peisaj cu prăbușirea lui Icar*. Te lași furat de spectacolul uman obișnuit, tocmai când ar trebui să privești spre cer”. □ În *Femeile Tudorilor* Codrin Liviu Cuțitaru semnalează *Surorile Boleyn* de Philippa Gregory, traducere de Anacana Mîndrilă Sonetto, Ed. Polirom, 2008: „Tensiunea psihologică și morala - din spatele evenimentului istoric - e admirabil surprinsă de autoare, care nu *reconstruiește* propriu-zis un timp, ci *construiește* o lume exotică și ficțională”. ■ Ștefania Mihalache semnează *Hainele imigranților*, un comentariu la *Rochia cea nouă* de Linda Grant, traducere de Alexandra Mușat, Ed. Leda, 2008: „Cu ultimul său roman, finalist la Man Booker Prize for Fiction pe 2008, Linda Grant construiește o interesantă metaforă a hainelor și aparențelor exterioare, cu bătaie lungă către subiectul etern delicat al statutului de imigrant și implicit al impresionantei lupte psihologice și sociale pentru câștigarea locului străin”. □ Despre volumul *Drumul spre casă* de Rose Tremain, traducere de Nicoleta Neda, Ed. Leda, 2008 scrie Florin Irimia în *Celălalt*: „Tremain se dovedește o bună cunosătoare a ambelor culturi la care se raportează, iar dacă familiaritatea ei cu societatea britanică este firească și o luăm ca atare, nu putem rămâne impasibili la felul în care autoarea surprinde drama est-europeanului, descriind cu multă acuratețe mentalitatea locurilor, greutățile cu care se confruntă societățile post-comuniste, corupția birocratic-guvernamentală de aici, inerția sistemului, spiritualitatea, dar și superstițiile oamenilor”. □ Luminița Corneanu semnalează *Absurdistan* de Gary Shteyngart, traducere de Roxana Patraș, Ed. Humanitas, 2008 (*Sub zodia lui Gargantua*): „Văzând, în realitate, enorm și simțind monstruos, Shteyngart demonstrează prin acest roman că registrul aparent minor are și azi un uriaș potențial, atât literar, cât și polemic”. ■ În *Două opinii despre o carte* este discutat volumul *Patrii imaginare* de Salman Rushdie, traducere de Silvia Chirilă, Ed. Polirom, 2008: □ Elena Crașovan, *Versiunile lumii*: „Dincolo de acest «manifest estetic», prezentul volum nu va fericii pe nimeni: eseurile

furnizează argumente atât apărătorilor lui Rushdie, cât și celor scandalizați de blasfemiile cuprinse în romane, care vor găsi în *Patrii imaginare* suficiente pasaje scandaloase despre ateul Rushdie și despre libertatea (ne)credinței. Prin urmare, miza acestei culegeri de texte nu este politico-socială, nici religioasă, ci literară - un posibil metatext al romanelor". □ Bogdan Barbu, *Fragmente de oglindă spartă*: „Marea diversitate a temelor tratate și efortul autorului de a(-și) explica opțiunile culturale și ideologice recomandă cartea atât ca pe o provocare intelectuală, cât și ca pe o confesiune intimă despre luptele purtate de Salman Rushdie cu el însuși și cu cei din jur, în complicații ani '80". ■ Adina Popescu semnalează apariția a două volume pentru copii, apărute la Ed. Corint în 2007: *Cum să fii o prințesă adevărată*, traducere de Mirella Acsente și *Cum să devii cavalier*, traducere de Lia Decei. □ Iaromira Popovici recomandă *Cărți de Crăciun: Cum și-au petrecut jucăriile Crăciunul; Complotul Moș Crăciunilor; 24 de povești amuzante în așteptarea lui Moș Crăciun; Vine Crăciunul. Povești, colinde, podoabe și merinde; Povești la gura sobei, pentru serile de iarnă*. □ Răzvan Petrescu semnează „*Să lingi, să plângi...*”, un comentariu la *Incest* de Christine Angot, traducere de Marieva Ionescu, prefață de Alexandru Matei, Ed. Leda, 2008: „S-o ia cineva cât mai repede, s-o pună să sară, să-i dea clementine, orice, dar să nu mai scrie. Și dacă o apucă scrisul și-n postura de câine, va trebui dusă la scriitorul ăla nefericit, s-o masturbeze până la moarte”. □ Sanda Nițescu scrie despre *Mânia vinetelor* de Bulbul Sharma în *Prietena mea Bulbul*: „Textele – savuroase – sunt pe măsura bunătăților descrise, rețetele făcând parte integrantă din text, ca un final necesar, o aplicație practică a acestor povestiri în care actorul principal este mâncarea”. □ În *Sublimarea răului interior* Georgeta Ghinea scrie despre *Fima* de Amos Oz, Ed. Polirom, 2008, traducere și note de Any Shilon: „Citiți *Fima* sau oricare dintre romanele lui Amos Oz încercând să înțelegeți cât mai mult din voi înșivă sau, dimpotrivă, încercând să conștientizați neputința noastră de a înțelege”. ■ Ion Vianu publică *Iezechiel și mimodrama*, un articol despre *Septuaginta VI/ 2*, Ed. Polirom, 2008. ■ Pe opt pagini revista prezintă pe scurt noile apariții la editurile Humanitas, All, Art, Polirom, Leda, Niculescu. □ Constantin Vică semnează *WWWittgenstein*: „Sistemele digitale s-au impus în fața celor analogice pentru că știu să manipuleze simboluri. Scrierea digitală ar fi, astfel, o scriere în care simbolurile pot fi manipulate atât de mașini, cât și de minți umane după interese epistemice diferite”. ■ La întrebarea *Care este versul/poemul eminescian favorit?*, anchetă realizată de Marius Chivu, răspund: □ Constantin Abăluță: „Ați observat că Eminescu aproape nu are zorzoane lirice? Dar câtă scintilanță în linearitatea narațiunilor sale; căci poezia clasică trebuia să spună o poveste, să acopere coerent timpul și spațiul, și nici Eminescu n-avea cum sparge aceste tipare, pe care însă le-a boicotat dinlăuntru aducând în simplitatea enunțului un fior de dincolo. Metafizica voalată a unor împrejurări ale realului îl arată ca pe un posibil precursor (naiv, desigur) al minimalismului contemporan”. Este citat poemul *Dormi*. □ Liviu Antonesei: „De bună seamă că

poemul meu preferat este *Mai suna-vei dulce corn....* De ce? Pentru că mi se pare cea mai puternică evocare a fenomenului trecerii timpului, sugerat până și prin prozodie și jocurile lexicale, cum e inversiunea de mai sus”. □ Vasile Baghiu: „Dintre aceste zeci și zeci de poeme absolut uluitoare în simplitatea lor plină de substanță, din care cu greu renunți la fiecare pentru a ajunge să alegi unul favorit, cel mai frumos mi se pare totuși, în tristețea lui senină, *Trecut-au anii...*”. □ Emil Brumaru: „Timp de-o viață, pe rând, m-au obsedat multe versuri de Eminescu, îngânate în șoaptă, cu glas tare, în minte, ca un fel de rugăciune a inimii, ritmul fiindu-mi dăruit de tremurul acela de nepovestit al luminii pe lucruri. Acum? E un distih dintr-un grupaj de *Strigături* (cărora nu li s-a găsit nici un raport cu literatura populară!) din poeziile postume: [...]”. □ Svetlana Cârstean: „Astăzi, după atâta timp, înotând cu disperare printre zeci de versuri, strofe și poezii eminesciene pentru care aș fi putut opta, reduc din dramatismul alegerii și spun: «Braț molatec ca gândirea unui împărat poet»”. □ Dan Coman: „Poemul meu preferat e *Melancolie*”. □ Șerban Foarță: „Întrucât consider această întrebare cam nelalocul ei (scuzați, vă rog!) - întregul, într-un op artistic, prevalând, în genere, asupra părților sale componente -, răspunsu-mi va fi unul ce frizează frivolitatea (nu și deriziunea). Poemul favorit al meu din opera lui Eminescu e un catren ocazional (postum, firește), anume *Cristalografie* (1879): [...]”. □ Bogdan Ghiu: „În mod spontan și frecvent, din Eminescu îmi revin cel mai des în memorie și pe buze mai ales două versuri, sau, mai exact, două bucăți de vers, dar numai pentru că, în anumite perioade ale vieții, acestea îmi fuseseră prelucrate, mediate, incarnate, spuse de către alți doi poeți, ca printr-o ștafetă a logosului viu, reînviat, trăit: «Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă», spus, clamat în mod obsedant, zilnic și de mai multe ori pe zi, de către Virgil Mazilescu, și «Cum, când lumea mi-e deschisă a gândi?», spus așa, aparent incomplet, de fapt ironic-esențializant, cu adevărat filosofic, de către Ion Stratan”. □ Claudiu Komartin: „Admirația mea pentru poezia eminesciană se înscrie între superbe versuri cu care se încheie *Melancolie*: [...] și impresionanta desfășurare de forțe din *Scrisoarea I* sau *Memento mori*, singurele locuri în care un poet român a atins gradul înalt conceptual și intuițiile formidabile ale unor Milton sau Blake, [...] sau, de ce nu, bizarul «Codrii aiurează negri sub a stelelor povară»”. □ O. Nimigean: „În cazul unei poezii pe cât de polimorfe, pe atât de organice, așa cum este poezia lui Eminescu, alcătuirea unui *best of* devine dificilă și frustrantă”. □ Oana Cătălina Ninu: „Postumele *Vis* și *Cu gânduri și cu imagini*”. □ Ioan Es. Pop: „«Iar timpul crește-n urma mea... mă-ntunec!» (*Trecut-au anii...*)”. □ Andra Rotaru: „Unul dintre cele mai frumoase poeme este *Copii eram noi amândoi...*”. □ Dan Stanciu: „Admir la Eminescu destule (și multe le detest), dar ador opt versuri din *Miron și Frumoasa fără corp*”. □ Liviu Ioan Stoiciu: „Pentru agenda «antieminescienilor», iată câteva versuri favorite, ierarhizate astfel: 1) *La steaua*: [...]; 2) *Glossă*: [...]; 3) *Odă (în metru antic)*: [...]; 4) *Floare-albastră*: [...]; 5) *Trecuta-u anii...* [...]”. ■ Revista publică un interviu cu Raymond Federman,

„*Râsul m-a salvat, poate, de la sinucidere*, difuzat inițial în emisiunea *Noua revistă vorbită* la Radio România Cultural, consemnat de Adela Greceanu, : „- *Ați inventat criticițiunea: când un cititor profesionist sau un critic citește o carte, îi permite deopotrivă cărții să-l citească. Deci cartea te citește pe tine, cititorul?* - Da, într-un fel așa este. Prin criticițiune am vrut să definesc ficțiunea care își conține, într-un fel, propria teorie, ficțiunea care se gândește pe sine. Așa că, într-un roman pot avea un mic eseu. Sau mici fragmente, când romanul începe nu să se explice pe el însuși, ci, într-un fel, să se uite către sine însuși. Așa cum am spus-o adesea în interviuri, eu nu pot scrie dacă nu mă privesc sau dacă nu mă ascult scriind. Și transcriu această privire spre mine însumi, și astfel ficțiunea devine propria ei cronică. Nu sunt singurul care face asta. Dacă ar fi să numesc pe cineva, l-aș aminti aici în mod special pe unul dintre prietenii mei cei mai buni, care a murit în 2004, Ronald Sukenick. În romanele lui funcționa foarte asemănător cu mine. Este vorba deci despre romanul care consemnează reflecția asupra scrierii înseși a romanului. Asta numesc eu criticițiune. Și mai e ceva. În orice clipă, într-un text pot trece de la un gen literar la altul. De exemplu, îmi place să pun poeme în romanele mele, sau mici fragmente dramatice. [...] - *Care sunt relațiile dvs. cu lumea literară românească?* - Am fost prieten bun cu Emil Cioran, sunt prieten cu Andrei Codrescu, care trăiește în America. M-am împrietenit tare cu un «tânăr» care între timp a devenit un important prozator român - Mircea Cărtărescu. Foarte bun scriitor. L-am întâlnit prima oară în Germania. Și desigur, este draga mea traducătoare - Antoaneta Ralian. Cred că a venit vremea ca în România să mi se mai publice un roman, nu crezi?!”. ■ La rubrica *Profil* Matei Martin scrie despre Alina Darian în *Pe lună există iepurași!*: „Autorii de carte pentru copii nu ajung decât rarisim vedete: critica literară îi ignoră; în librării, cărțile lor sunt expuse prin colțuri prăfuite. .. și nici premii Nobel nu se dau pentru povești. Alina Darian nu-și dorește premiul Nobel și nici nu aspiră la statutul de vedetă literară. Dar la atelierele de povești pe care le moderează pe la târgurile de carte și prin librării, copiii se uită la ea ca la o zână bună. Nu are baghetă magică și nici coroană cu nestemate, dar stăpânește o lume fantastică: imaginația”. ■ Vasile Dem. Zamfirescu semnează *Identificarea cu agresorul*, un articol despre *Politice*, ediția a V-a, de Horia-Roman Patapievici, Ed. Humanitas, 2008: „Anulează oare înțelegerea unui comportament irațional prin prisma identificării cu agresorul perspectiva de moralist adoptată de Horia-Roman Patapievici? Consider că demersul de înțelegere și cel de valorizare sunt complementare. Primul ne scutește de disperare, iar cel de-al doilea - de inacțiune”. ■ În *Documente* Ioana Bot publică *O scrisoare inedită a lui Constantin Noica*, descoperită în arhiva Ioanei Em. Petrescu, aflată în Biblioteca „Octavian Goga” din Cluj. ■ Marius Chivu traduce textul lui Paul Bailey, *Mihail Sebastian: consolările muzicii & ale literaturii*: „Mulți dintre marii interpreți și compozitorii care îl consolau pe Sebastian înainte și după Al Doilea Război Mondial aveau un singur lucru în comun. Gândiți-vă la Edwin Fischer sau Bruno Walter, printre alții. Erau evrei”.

■ În paginile revistei este inserat interviul *Literatura între „esențele limbii” și „esențele realului”* – Laurent Jenny în dialog cu Ioana Bot -: „- La ce bun teoria literară? De ce s-o mai practici? De ce să îi faci «asta» literaturii? - Problemele care mă preocupă acum răspund probabil la această întrebare; în general, ele se referă la ceea ce se poate face în viață cu arta, iar răspunsurile sunt oarecum simple: presupun o reîntoarcere a atenției asupra a ceea ce ne e dat să trăim, să vedem, să înțelegem, cu scopul foarte banal de a trăi mai bine, pur și simplu. Mă atrage raportul destul de fluid dintre parcursul trăit și experiența estetică, această «oprire» pe care căutăm să o cuprindem cu ajutorul formelor, al cuvintelor, al viziunilor artei. Vreau să înțeleg ce putem lua cu noi, în viațile noastre, din experiența estetică, ce facem din ea? Cum se prelungește ea dincolo de contemplația estetică, de lectură? Sunt întrebări pe care ni le punem, uneori, la sfârșitul lecturii unui roman. Care sunt raporturile dintre fraze și viață, de pildă, cum de există fraze care dau o formă existenței noastre — întrebarea aceasta și-o punea și Flaubert, de fapt -, cum de există persoane care pot fi de-a dreptul modelate de niște fraze, ce fraze ne locuiesc și ne dau contur, deodată, ca un soi de model vital, mereu reluat, mereu în mișcare, întotdeauna deplasabil...? [...] - Ce viitor prevezi lecturii? Literaturii? - Nu sunt ghicitor în stele. Nu citesc *best-seller-uri* decât după ce nu mai figurează pe listele respective, dacă mai rămâne ceva din ele”. ■ Marius Chivu traduce versurile lui Tim Burton.

● **[„Idei în Dialog”, nr. 1 (52), anul V; Revistă lunară de cultura ideilor editată de Academia Cațavencu; format A3, nr. de pagini: 56; director: Horia-Roman Patapievic; redactor-șef: George Arun; secretar general: Alexandru Gabor]** Dan C. Mihăilescu semnează *Cronicarul în cumpăna istoriei*, un text despre *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu: „Cupola unei impresionante arhitecturi de-o viață, *Istoria* lui Manolescu este totodată suma slăbiciunilor sale. E clar că nicăieri în lume nu mai dai astăzi peste atare monumente clădite de unul singur prin decenii. Minus istoriile pur didactice, alcătuite pentru uzul colegiilor de vreun prăfuit nostalgic lansonian, pretutindeni se practică istoriile colective cu specific dicționăresc, alcătuite de specialiști pe secole, curente, școli sau decade și cu un coordonator care veghează neabătut recepționarea corectitudinii politice. [...] De cealaltă parte, nu e mai puțin adevărat că, bine strânsă în chingi de tână energie dornică de afirmare «ecvestră», *Istoria* riscă să nu facă față cerințelor specifice «hipodromului» de azi. Este foarte posibil ca această carte să coincidă cu amurgul zeului, pretext perfect pentru neprieteni de a decreta retrospectiv șubrezenia soclului, falsitatea proiectului și caricarea statuii. N-are a face. Oricum i s-ar răsuici destinul, Nicolae Manolescu rămâne un învingător”. ■ Despre *Istoria...* lui Nicolae Manolescu scrie și Daniel Cristea-Enache, publicând prima parte din *O istorie critică*: „Criticul «șaiizecist» a avut numai ambiția – nu și voința – de a da o Istorie comparabilă cu a lui Călinescu. N-a putut renunța la implicările, funcțiile, oficiile, prezidiile, ambasadele, câștigurile, satisfacțiile sociale ale epocii postrevoluționare. Toate

acestea, de altfel, erau bine meritate. Nu însă cu sacrificarea proiectelor realmente importante. Prin alegerea beneficiilor epocii actuale și renunțarea *de facto* la critica literară, Nicolae Manolescu se distinge (și nu în sens pozitiv) de E. Lovinescu și G. Călinescu. [...] Cu *Istoria critică a literaturii române* aflată la primul volum (cel din 1990, de până la Hasdeu) și cu diferite segmente ale Istoriei mari aflate în lucru, în eboșă sau în fază de proiect, Nicolae Manolescu a avut în față, începând cu anul 2000, următoarea perspectivă: să dea, până la o dată cât mai apropiată (a fost anul 2008), *restul* Istoriei. Restul? Însemna destul de mult: de la B. P. Hasdeu la A. Bodi. Cu alte cuvinte: *Junimismul - 1867-1889* și *Marii scriitori*; *Modernismul - 1889-1947* și *Contemporanii - 1948-2000*. Cu cifre, din nou: peste 1100 de pagini din cele 1528 ale Istoriei. Cum a reușit Nicolae Manolescu performanța de a acoperi, în câțiva ani, două treimi dintr-o Istorie dusă anterior până la Hasdeu? Nu e nevoie de flerul unui detectiv englez pentru a ghici răspunsul. Până la episodul următor, doar un cuvânt mai e de spus: păcat”. ■ S. Damian publică *Sub dinastia Caragiale – un nivel al performanței* -, comentând eseul lui Pompiliu Constantinescu din *Figuri literare (1928-1938)*, *Istoria* lui G. Călinescu și volumul lui Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, despre care spune că „E un volum curajos și inteligent, pe care însă nu îl pot aproba în întregime”. ■ Vladimir Tismăneanu semnează prima parte din articolul *Revoluțiile din 1989*, sub titlul *Cauze, semnificații, consecințe*. ■ În *Matricea îngerilor* Sorin Lavric comentează volumul *Matricea G/ C* de Ioan Buduca, Ed. Cartea Românească, 2007: „Faptul că între intenția inițială și rezultatul la care s-a ajuns se cascadează buzele neprimitoare ale unei prăpastii de înțelegere nu înseamnă că nu putem trage măcar o singură concluzie pe marginea bizarului op. Ea sună astfel: dacă universul chiar arată cum îl descrie Buduca, putem fi fericiți. Ne așteaptă multe grade de conștiință și multe metamorfoze existențiale. Dacă nu arată așa, nu-i nimic. În fond, a fost lupta lui Ioan Buduca cu îngerul, o luptă pierdută, dar una cu totul personală”. ■ Urmează replica lui Ion Buduca la această recenzie, *Îngerul matricial*: „Mai întâi, am de comunicat că surpriza de a-l fi avut cititor atent pe Sorin Lavric este cu adevărat mângâitoare, pentru aceste două pricini: 1) admir mintea lui Lavric; 2) am scris această carte cu conștiința arogantă că va avea, poate, cititori, dar nu va avea fani. Nici eu nu sunt fanul meu”. ■ În acest număr, versuri de Gellu Naum.

● [„*Noua literatură*”, nr. 20, anul II; *Revistă editată de Uniunea Scriitorilor din România*; format: A4, nr. de pagini: 32; Editor coordonator: Luminița Marcu; Editori: Ana Chirițoiu, Gruia Dragomir; Art Director: Mihaela Șchiopu; Colaboratori permanenți: Mihaela Michailov (artă, film, teatru), Cristina Chevereșan, Răzvan Mihai Năstase, Ruxandra Ana (artă), Alex. Cistelean, Elena Drăghici, Marieva Ionescu, Barna Némethi; Scriitori invitați: Cezar Paul-Bădescu, Adrian Buz, Vasile Ernu, Radu Pavel Gheo, Cosmin Manolache, Ion Manolescu, Maria Manolescu, Simona Popescu, Ana Maria Sandu, Jean-Lorin Sterian, Robert Șerban, Călin Torsan] În primul

număr al anului revista recomandă volumele: □ John Cowper Powys, *Cercul nebunilor*, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Humanitas, 2008 (semnat G. D.): „Ce mai, un roman care nu poate lipsi din biblioteca colecționarilor de nume mari ale literaturii, de capodopere în sensul clasic, și un tur de forță inclusiv din punctul de vedere al răbdării”. □ Andrei Pandele, *Martorul-surpriză, Fotografii necenzurate din comunism/ Surprise Witness, Uncensored photos from the Communist years*, versiune în limba engleză de Mike Ormsby, Ed. Compania, 2008 (semnat L. M.): „Sun fotografii aflate exact la distanța potrivită între arta fotografică și documentul pur”. ■ Luminița Marcu semnează editorialul „*Noua literatură*” la începutul unui an nou: „Nu știu dacă v-ați dat seama, dar am intrat în al treilea an al revistei «Noua literatură». E, zic eu, o performanță în sine. Cineva zicea că «revista tinerilor n-a intrat în conștiința scriitoricească». E o afirmație din aceeași categorie cu aceea că «ne lipsesc capodoperele». «Noua literatură» tocmai asta nu este. Nu este o revistă care să vrea să «intre în conștiință», nici în Istorie, nici în Eternitate”. □ Ana Chirițoiu și Gruia Dragomir stau de vorbă cu Adela Greceanu, „*N-am făcut niciodată nimic programatic în literatură*”, pe marginea romanului *Mireasa cu șosete roșii*: „- Spuneai într-un interviu acordat Elenei Vlădăreanu că romanul *Mireasa cu șosete roșii* a început prin transcrierea unor voci feminine. Sunt niște voci care au existat în copilăria ta? Niște voci reale? – Da, sunt niște voci reale care au existat în copilăria mea și pe care mi le-am amintit la un moment dat, nu știu de ce, au venit de-acolo, s-au întors, le-am auzit foarte bine și am început să le scriu cumva din joacă, adică negândindu-mă atunci că o să fac o carte. Mi-am dat seama că le aud din ce în ce mai bine, că le aud în detaliu și că le văd gesturile și privirile și că între ele se nasc relații, tensiuni, deși personajele reale nu au fost niciodată toate împreună în aceeași cameră. Acesta e meritul meu. Asta am inventat, deși am zis mereu că nu am imaginație, dar uite că totuși am avut atâta cât să le pun pe toate într-o cameră și să le fac să vorbească între ele”. □ Alături apare și un fragment din romanul *Mireasa cu șosete roșii*. □ În *Varieteu cu sine* Ana Chirițoiu comentează romanul: „Am citit *Mireasa cu șosete roșii* mai ales ca pe un varieteu cu sine și cu propria singurătate și cel mai mult mi-a plăcut că acest spectacol, expresiv mai ales prin lentoare și prin firesc, e complet lipsit de dramatism sau de spectaculos”. ■ Cristina Chevereșan semnează *Viața în ghilimele a Veronicăi Hegarty*, o prezentare a volumului *Reuniune* de Anne Enright, traducere de Magda Teodorescu, Ed. Polirom, 2008: „Umorul macabru, atmosfera întunecată, succesiunea de evenimente stranii ce străfulgeră incert prin ceața memoriei contribuie la impactul unei scrieri dense”. ■ Notând apariția cărții *În țara bărbaților* de Hisham Matar, traducere de Sânziana Dragoș, Ed. Minerva, 2008, Ana Chirițoiu publică *No country for young men*: „*În țara bărbaților* poate trece drept un roman complex, ramificat, cu o scriitură bine stăpânită, care nu povestește dulceag copilăria și nici nu e atât de naiv încât să descrie climatul politic terifiant prin sugestii directe, ci printr-o întreagă rețea de consecințe care mai de care mai subiective”. ■ În *Nomada* Marieva Ionescu recenzează *Mocheta*

lui *Klimt* de Sebastian Reichmann, Ed. Cartea Românească, 2008: „O poezie nomadă pe care, eu una, o apreciez, paradoxal, cel mai mult pentru «așezarea» și pentru liniștea ei”. ■ Despre volumul *Elefantul din patul meu* de Ofelia Prodan, Ed. Vinea, 2007 scrie Răzvan Mihai Năstase în *Capodopera se mai amână*: „*Elefantul din patul meu* este un volum de poezie care nu supără dar nici nu se reține prin nimic, suferind de o mult prea mare eterogenitate. Capodopera pe care mă încăpățânez să o descopăr se mai amână”. ■ Florin Irimia semnează *excentricitate la puterea a doua*, un comentariu la *Fata întâlnește băiatul* de Ali Smith, traducere de Iulia Bănică, Ed. Leda, 2008: „Recomand cu căldură *Fata întâlnește băiatul*, în traducerea reușită a Iuliei Bănică, tuturor celor ce vor să citească cum se poate scrie despre diferență în mod firesc, fără agresivitate sau justificări inutile, și mai ales cu mult, mult talent”. ■ Gruia Dragomir publică *Literatură macho – în cel mai bun sens al cuvântului*, o recenzie la *The Fighter* de Craig Davidson, Ed. Picador, 2008: „De la titlu până la bărbați dezbrăcați aproape complet și transpirați, care-și rezolvă problemele de personalitate într-un subsol întunecat, prin pumni dați sau încasați, romanul lui Davidson pare derivat din *Fight Club*”. ■ Revista organizează dosarul *Statutul traducătorului, contracte, tarife*. □ Dosarul se deschide cu *Traducerea literară – condiții și statut european* din care aflăm detalii despre tarife, clauze din contracte și statutul traducătorului din țările UE, selecția și traducerea aparținând Anei Chirițoiu. □ Luminița Marcu prezintă *Asociația Autonomă a Traducătorilor de Carte din Spania (ACETT)*, oferind cititorilor și *Codul deontologic al traducătorului în Spania*. ■ Tot Luminița Marcu îi ia un interviu cu Sorin Mărculescu, *Situația traducătorilor literari – precară, material și moral*: „- Cum ați defini situația traducătorului în România în acest moment? – Înainte de a răspunde la întrebările dvs., mi se pare absolut necesar să precizăm despre ce fel de traducători vorbim: cred că despre «traducători literari» (ar fi de dorit ca acest termen curent în țările occidentale să se împământenească și la noi). Cu această precizare, la prima dvs. întrebare nu pot răspunde decât că situația traducătorilor literari e, în momentul de față și într-un singur cuvânt, *precară*, și material, și moral. De altfel ca a mai tuturor oamenilor de litere”. □ Ana Chirițoiu traduce fragmente dintr-un interviu al lui Mario Merlino, președintele Asociației Autonome a Traducătorilor din Spania, acordat revistei „Consumer Eroski”. ■ Revista o prezintă pe Serafina Pastore, traducătoare de literatură română în limba italiană. Alături sunt exemplificări din Nichita Stănescu și Ana Blandiana. ■ Este reprodus un fragment din romanul *Austerlitz* de W. G. Sebald, traducere de Irina Nisipeanu, Ed. Curtea Veche. ■ La rubrica *Populi box*, fragmentul din *Iepurii nu mor* de Ștefan Baștovoi este comentat de către „neliterați”. ■ Rubrici permanente dețin Mihaela Șchiopu, Ana Maria Sandu, Ștefania Mihalache, Cosmin Manolache, Maria Manolescu, Călin Torsan, Alexandru Bălășescu, Jean-Lorin Sterian, Vasile Ernu, Ion Manolescu, Robert Șerban, Adrian Buz, Radu Pavel Gheo, Alex. Cistelean.

• [„Orizont”, nr. 1 (1516), anul XXI; Revistă a Uniunii Scriitorilor din România; nr. de pagini: 32; format: A4; Redactor-șef: Mircea Mihăieș, Redactor-șef adjunct: Cornel Ungureanu, Secretar general de redacție: Adriana Babeți; Colectivul de redacție: Lucian Alexiu, Paul Eugen Banciu, Dorian Branea, Cristina Chevereșan, Șerban Foarță, Radu Pavel Gheo, Marius Lazurca, Viorel Marineasa, Alina Radu, Robert Șerban, Marcel Tolcea, Ciprian Vâlcă, Daniel Vighi] Primul număr se deschide cu articolul semnat de Cornel Ungureanu, *Istoria literaturii române, între G. Călinescu, E. Constantinescu și N. Manolescu*: „Reproșurile, multe și îndreptățite, care s-au adus Istoriilor lui Alexandru Piru, Marian Popa, Ion Rotaru, Dumitru Micu, Laurențiu Ulici, Ioan Holban, H. Zalis, sugerau că marele învingător nu poate fi decât Nicolae Manolescu. El este cel care poate aduce liniștea în lumea literaților, dar și a cititorului care nu mai citește decât pagina de ziar sau rândurile care evocă ultimul scandal. Așa că acești autori de «istorii literare» decretate ca aproximative, trebuie să dispară din Istoria literaturii. Nimeni nu bănuia că Nicolae Manolescu nu va reuși să se încoroneze ca autorul celei mai importante Istorii a literaturii române! [...] În acești șaizeci de ani s-a scris enorm. Nicolae Manolescu inaugurează o rubrică nouă în istoriile literaturii, *Autori de dicționar*. Cine n-ar fi demn de istoria lui Manolescu și ar intra, pentru perioada 1948–1989, în dicționar? Între alții, Eta Boeriu, Ovidiu Cotruș, Alice Botez, Barbu Cioculescu, Ilie Constantin, Dan Cristea, Ion Druță, Radu Enescu, Ion Ianoși, Mircea Iorgulescu, Florin Manolescu, Dan Horia Mazilu, Adrian Marino, Ion Mircea, Paul Miron, Ioana Em. Petrescu, Liviu Petrescu, Petru Poantă, Petru Popescu, Liviu Rusu, Aurel Rău, Radu Tudoran, Laurențiu Ulici, Eugen Uricaru, Grigore Vieru și alții. Sunt, după cum se vede, autori importanți pentru așezarea literaturii în secolul XX al culturii române. Nu cred, totuși, că Nicolae Manolescu ar fi sugerat, prin această ciudată selecție, că «trimișii la dicționar» nu sunt demni de *Istoria critică a literaturii*.... Cred că și-a manifestat doar încrederea față de Dicționarul Academiei, elaborat sub conducerea lui Eugen Simion. Academicianul Manolescu îl urmează, cu încredere (cu supunere?), pe academicianul Simion, pentru buna înțelegere a ultimelor șase decenii de literatură română. Dar cu ceilalți.... Care nu-s măcar nici în dicționar? Desigur, cei care l-au necăjit pe Eugen Simion, ar sugera, *sumarul Istoriei critice*..., nu merită să fie nici în dicționar. Nicolae Întâiul Al Literaturii Române, zis! Trebuie să fim fericiți azi că Manolescu nu a fost ales președinte al țării”. ■ Din rubrica numită *Copyright* desprindem scurte știri: □ *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ 9 ianuarie. *Anul Eminescu* A fost inaugurat printr-o conferință a profesorului Iosif Cheie-Pantea. Cu această ocazie a fost lansat volumul *Interviuri eminesciene. Actualitatea lui Eminescu* de Alexandru Ruja, apărut la editura Universității de Vest din Timișoara. Pe marginea acestui volum, dar sub semnul proiectului Eminescu, au vorbit Eugen Dorcescu, Dan Negrescu, Marius Margea, Cornel Ungureanu, Alexandru Ruja și alții. □ 16 ianuarie. Aurel Turcuș și-a lansat monografia consacrată criticului de artă,

istoricului, muzeografului Ioachim Miloia și volumul de poezii *Anacharsis*. Despre poezia lui Aurel Turcuș, dar și despre creația lui Ioachim Miloia s-au pronunțat Alexandru Ruja, Ioan Hațegan, Eugen Dorcescu, Teodor Ciobanu, Cornel Ungureanu. A fost prezent și fiul eminentului om de cultură, scenograful Virgil Miloia. □ 23 februarie. Ziua Editurii Eubeea, condusă de Nina Ceranu a fost marcată de o ședință festivă. În amplul dialog despre numeroasele volume propuse de editură în ultimul an, dar și despre cărțile Ninei Ceranu, despre momentul aniversar al directoarei s-au implicat Mircea Mihăieș, Dumitru Hurubă, Ion Marin Almăjan, Eugen Dorcescu, Olimpia Berca, Titus Suciu, Emil Popescu, Rodica Oprean, Maria Nițu, Cornel Ungureanu”. □ *Cartea de nisip*, Daniel Vighi: „Librăria *Cartea de nisip* – Grupul Librarium este o apariție de lux pe piața cărții timișorene. Locul și instituția accentuează benefic competiția existentă deja în domeniu și intră în competiție cu activitatea febrilă, inventivă și cât se poate de antrenantă a grupului Cărturești (sub comanda lui Cosmin Lungu) și a lanțului Humanitas, la care se adaugă Librăria Caligraf. [...] O altă idee care a fost subliniată la lansarea Librăriei *Cartea de nisip* a fost aceea a șanselor pe care le oferă mediul privat și ONG-urile din domeniu în diversificarea ofertei și a vieții culturale pe care doar instituțiile de stat nu o pot asigura. Ideea *Open art city*, lansată de Fundația Timișoara 89 a poetului Petru Ilieșu poate deveni o oportunitate pentru cultura orașului, după ce a fost însoțită de Consiliul Municipal. Mai rămâne ca toate să se concretizeze prin corecte, transparente și eficiente susțineri financiare ale viitoarelor proiecte culturale. Revenind la momentul lansării, la care au vorbit Cornel Ungureanu, Mircea Mihăieș, Ioan Hațegan și Eliza Sima Dumitrașcu din partea gazdelor, e de subliniat un fapt cu adevărat important: prezența unui public numeros din care nu au lipsit studenții. Un început de drum promițător!”. □ *Banatul din memorie*: „A apărut recent, în coordonarea Smarandei Vultur, volumul *Banatul din memorie. Studii de caz* (Editura Marineasa, 2008). El inaugurează activitatea Centrului Interdisciplinar de Studii Regionale al Universității de Vest din Timișoara și însumează 14 studii, rezultat al unui proiect de cercetare interdisciplinar (grant CNCSIS, director de proiect: conf. dr. Smaranda Vultur), derulat în intervalul 2006-2008 de un grup de cadre didactice universitare, cercetători, doctoranzi. [...] Semnează (în ordinea sumarului): Adriana Babeți, Daciana Branea, Maria Chiș, Dana Percec, Cornel Ungureanu, Gabriela Glăvan, Simona Adam, Smaranda Vultur, Otilia Hedeșan, Bianca Botea, Simina Melwisch-Birăescu, Pia Brînzeu, Valeriu Leu, Vasile Docea”. ■ Afrodita Carmen Cionchin realizează un interviu cu Lorenzo Renzi, *Magnificii limbii române*: „- În ce măsură ați fost influențat de viziunea lui Mircea Eliade în tratarea poeziei tradiționale și a folclorului românesc? - La puțin timp după ce am publicat cartea despre cântecele populare românești, am primit o scrisoare de la Mircea Eliade, pe care o păstrez. Îmi scria că a aflat de existența cărții mele și mă întreba cum ar fi putut să intre în posesia unui exemplar, astfel că i-am trimis o copie și, în volumul său *De la Zalmoxis la Genghis Han* (1970), publicat în franceză și

ulterior tradus și în italiană, e citată și cartea mea definită drept analiză estetică a cântecelor populare românești. În acea vreme citisem deja *Comentarii la Legenda Meșterului Manole* (1943), care este o lucrare foarte importantă, în limba română. [...] - *În calitate de consultant științific al Editurii Mulino din Bologna, ați contribuit activ la publicarea unor autori români de prestigiu, iar de unii v-ați ocupat și în scrierile dv. Ce ne puteți spune despre interesul editurilor italiene în proiecte privind cultura română?* - După căderea comunismului a existat o perioadă de atenție crescută din partea presei, a opiniei publice și a editurilor pentru țările eliberate de sub regimul totalitar. Întregi teritorii puțin cunoscute au fost descoperite sau redescoperite în diferitele lor dimensiuni, printre care, bineînțeles, și cea culturală, cu varii autori din România, ca și din alte țări din Europa de Est, de la Republica Cehă la Polonia și Rusia, care promiteau «tezaure ascunse». Dintre aceste «tezaure ascunse», atât eu cât și alți colegi, în particular Marco Cugno de la Universitatea din Torino, am reușit să facem cunoscute publicului italian personalități precum Constantin Noica, scriitor, filozof și eseist de marcă, care nu era receptat în afara granițelor României decât în minimă măsură, ori Adrian Marino, un mare erudit, teoretician al literaturii, și să amplificăm cunoașterea lui Emil Cioran, a cărui operă avea o parte cunoscută, aceea a producției franceze, și o parte încă nedescoperită, însă foarte interesantă, aceea a producției românești, și, în fine, Nicolae Steinhardt, un caz aparte care ar merita o discuție separată. Acest interes a fost accentuat într-o anumită perioadă după care, așa cum se întâmplă în general, s-a diminuat, iar unele proiecte nu au mai fost realizate. De exemplu, mi-ar fi plăcut mult, pentru a contribui la o mai bună cunoaștere a lui Noica, să fie publicat *Jurnalul de la Păltiniș* al lui Gabriel Liiceanu, o lucrare fascinantă care prezintă viața lui Noica oferind, în același timp, o imagine de ansamblu asupra școlii filozofice românești care continuă cu opera lui Liiceanu însuși și a lui Andrei Pleșu. Aceste proiecte, cum spuneam, au rămas în sertar, și nu din cauza noastră. Trebuie totuși să observ că, spre exemplu, opera lui Noica a înregistrat și alte ediții printre care, recent, în 2007, din inițiativa lui Bruno Mazzoni, profesor la Universitatea din Pisa, foarte activ în Asociația Italiană de Românică, două volume traduse și îngrijite de Solange Daini, eleva sa, *Trattato di ontologia* și *Saggio sulla filosofia tradizionale*". ■ Lucian Alexiu realizează ancheta *Ce aș dori să nu fac în 2009?* la care răspund Aquilina Birăescu, Vasile Bogdan, Ada D. Cruceanu, Octavian Doclin, Octavian Gurău, Andrei Medinski, Mircea Pora, Ion Scorobete. ■ În secțiunea *Contur* citim: □ Cristina Chevereșan semnează *Omul pe sub rânduri*, o prezentare a volumului *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2008: „Episoadele de zăpăceală, renunțare sau suficiență, aluziile la mediocritate, marginalitate, diletantism, incompatibilitate cronică sunt reprezentative pentru rolul de personaj comun, jucat cu abilitate. Stările alternează cu egală autenticitate, existența pusă pe hârtie hipnotizează prin amestecul de trăire monotonă cu histrionism jovial”. □ În *Scrisori deschise* Grațiela Benga scrie despre *Scrisori către fiul meu* de

Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Nu e o carte perfectă - cuprinde pasaje la care s-ar fi putut renunța. Dar, mai presus de toate, e o carte vie. Are pulsul ei inimitabil și o mare disponibilitate de a rodi. Contestată sau aplaudată, contează mai puțin. Important este modul în care zguduie inerția în care trăim, făcând ca fiecare dintre cititori să poată relua (și adânci) o idee, o senzație, un ecorșeu confesiv. Sau, mai mult, să-și poată asuma vulnerabilitatea și să se dăruiască”.

■ *Semne faste anul are*, declară Claudiu T. Arieșan într-un grupaj de scurte semnalări: □ *Bună dimineața, filozofie!* de Alexander Baumgarten, postfață de Mihai Maci, Ed. Bastion, 2008: „Demersul universitarului clujean se dovedește, ca întotdeauna, incitant și viguros, plin de promisiuni și deja surzând la bilanțul unor împliniri autentice”. □ *Căderea Romei și sfârșitul civilizației* de Bryan Ward-Perkins, traducere de Doina Lică, Ed. All, 2008, un volum „despre uluitoarea degringoladă socială și dezagregare culturală a lumii europene cu începere din veacul al V-lea”. □ *Cuvântări de laudă la Adormirea Maicii Domnului*, traducere de Parascheva Grigoriu, Ed. Sophia, 2008. □ *Rugăciuni și psalmi în limba latină* de Gheorghe Badea, Ed. Sf. Mina, 2002. ■ În *Passegiate și pelerinaje* Elena Crașovan scrie despre *Academia de pe Gianicolo* de Adrian Popescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Textele sunt generoase, pentru un public larg: călători îndrăgostiți de Roma, pelerini, pasionați de memorialistică vor găsi în acest volum pagini simultan documentare și poetice, dense de informație, însă fără a pierde farmecul descrierilor”. □ Alexandru Budac publică *Vomativ*, un comentariu la *Maestro* de Stelian Tănase, Ed. Polirom, 2008: „Grosolan și cacofonic, dizgrațios precum un tomberon în care putrezesc toate cuvintele de la periferia vocabularului, romanul lui Stelian Tănase îți răsplătește într-un singur fel timpul pierdut cu lectura: îl uiți imediat”. ■ Același Alexandru Budac face și scurte prezentări ale volumelor: □ *Toate numele* de José Saramago, traducere și postfață de Mioara Caragea, Ed. Polirom, 2008: „*Toate numele* este o carte răvășitoare despre fragilitatea frontierei dintre viață și moarte, o emoționantă hermeneutică a semnelor pe care le lăsăm în scurta noastră trecere pe pământ, o revelare atroce a înfățișărilor iubirii în actuala eră a informației”. □ *Ecranul global. Cultură, mass-media și cinema în epoca hipermodernă* de Gilles Lipovetsky și Jean Serroy, traducere de Mihai Ungureanu, Ed. Polirom, 2008: „Filme de autor și blockbusters hollywoodiene sunt alăturate fără discernământ și fără alt criteriu decât cel cantitativ. Recomand volumul ca somnifer”. ■ Dumitru Vlăduț prezintă volumul *Interviuri eminesciene. Actualitatea lui Eminescu* de Alexandru Ruja, Ed. Universității de Vest, 2008: „Cartea lui Alexandru Ruja, deși nu e deloc voluminoasă, cuprinde atât de multe idei generoase ale eminescologiei românești din 1989 valabile însă și astăzi, făcând parte dintre acelea care onorează îndemnuri latinești precum *Non multa, sed multum*”. □ În *Teroare și foamete* Viorel Marineasa semnalează apariția volumului *Cartea foametei* de Larisa Turea, Ed. Cartea Veche, 2008: „Cartea Larisei Turea adună mărturiile multor inși de rând, dar și cele ale unor oameni de cultură, precum și documente emise de oficialitățile sovietice ale acelor vremi”.

□ La decesul Gabrielei Tudor, Robert Șerban publică textul omagial *Căminul frunzelor de dud*: „În urmă cu câțiva ani, Gabriela Tudor, directoarea Fundației Pro-Helvetia din România, se ocupa de un proiect de reabilitare a căminelor culturale din România. [...] La începutul acestui an, Gabriela Tudor a urcat, mult prea devreme, la cer. Dar probabil că Dumnezeu are câteva proiecte care trebuie să iasă bine și de asta a chemat-o mai repede...”. ■ Despre problemele cu care se confruntă sediul revistei „Orizont” scrie Radu Pavel Gheo în *Fraierul în fața legii*: „Sediul revistei «Orizont» din Timișoara se află în centrul centrului, în buricul orașului, într-o clădire istorică din Piața Sfântu Gheorghe. Ei bine, anul trecut, înainte de sărbători, în aripa de clădire unde e instalată revista s-a oprit apa. S-a oprit și, de aproape două luni, tot oprită e. [...] Clădirea este, cum am zis, istorică, deci veche de peste o sută de ani. Atunci când s-a instalat apa curentă, rețeaua a fost făcută într-un mod complet inadecvat cu momentul actual, iar câteva robinete de distribuție au fost plasate într-un apartament. Acum, de curând, apartamentul a fost cumpărat de un cetățean care a închis pur și simplu apa. Printre locatari umblă un zvon cum că închiderea apei e doar începutul unui asediu asupra corpului de clădire și că de fapt individul vrea să cumpere întregul imobil”. ■ Eugen Bunaru dialoghează cu Monica Stănilă, *Poezia îmi dă o direcție în viață*: „- Ce-ti spune ție sintagma «generația 2000»? Te consideri o poetă douămiiistă? - Când eram copii și cineva ne adresa o întrebare dificilă, noi o numeam în glumă «întrebare întrebătoare». Cam așa simt acum. Generația 2000 pare să se dezvolte în etape. Când a început să se vehiculeze această sintagmă, eu amânam poeziile pentru a răzbate în teologia Sfântului Maxim Mărturisitorul. Altfel spus, eram interesată de cu totul altceva. Dacă totuși – așa cum se observă în ultima vreme – se poate vorbi de un nou val... probabil că mă încadrez. Nu știu. Cred că ar trebui să spună alții dacă sunt sau nu o poetă douămiiistă. Pe de altă parte, putem glumi, sunt foarte vie – dacă mi se permite forțarea acestui superlativ – în anii două mii”. ■ Cristina Chevereșan semnează *Spre marele final*, în care prezintă romanul lui Philip Roth, *Animal pe moarte* apărut la Ed. Polirom: „Cu ochii larg deschiși spre fiecă detaliu, sublim ori sordid, care desparte nașterea de moarte, Philip Roth înaintează în vârstă scriind unele dintre cele mai triste cărți”. ■ Mircea Mihăieș întreabă *Sunteți de acord să vi se asculte telefoanele?*: „Invasia păduchilor alcătuiți din «întunec și umezeală» a dărâmat deja porțile principale ale cetății, pregătindu-se de asaltul final. Prin legea care permite partidelor, așa-zisei justiții, polițiștilor și serviciilor secrete să fim ținuti în plasa șantajului și terorii psihologice, ea se dovedește de o înspăimântătoare actualitate”. □ Rodica Binder stă de vorbă cu Stéphane Courtois, *Amneziile nasc și ele monștri*, cu ocazia apariției *Dicționarului comunismului*, Ed. Polirom 2008, lansat la Târgul Internațional de carte „Gaudeamus” în prezența autorului, a lui Romulus Rusan, Marius Oprea și a Anei Blandiana. Din interviu spicuim: „- Pe fundalul crizei economice se discută despre revenirea acestuia. Ultima ediție a revistei «Magazine Littéraire» publică pe copertă chipul lui Marx. Și nu cumva tocmai eludarea

parțială a ororilor comunismului face posibilă revenirea «fantomei»? - Totul este posibil. Știți, umanitatea, spre deosebire de ceea ce credeau Marx și Lenin, nu merge mereu înainte. Din nefericire ea face și pași înapoi înainte de a o lua din nou din loc. Pentru mine, criteriul rămâne simplu: cred că este un lucru demonstrat că sistemul cel mai puțin nociv în care putem trăi este democrația. Pornind de aici, toți cei care primejdiesc sistemul democratic, mai întâi cu gândul, apoi cu fapta, fie că sunt de extremă dreaptă sau de extremă stângă, sunt foarte primejdioși (eu, ca fost maoist în tinerețe - să nu mi se facă reproșuri, știu despre ce vorbesc !). Se trece la lupta armată, la terorism, statul este pus în pericol, cum au făcut Brigăzile Roșii în Italia sau RAF în Germania. Așa încât chestiunea este destul de simplă. Le spuneam studenților mei în urmă cu câteva zile: «Atenție! o rândunică nu aduce primăvara!» O criză bursieră nu provoacă prăbușirea finală a capitalismului!”. ■ Șerban Foarță este prezent cu versuri. □ Alexandru Ruja publică *Jurnal din mileniul trecut*. ■ *Pagini inedite* de Mariana Șora, sunt însoțite de o notă semnată de Cornel Ungureanu: „Paginile de mai jos fac parte dintr-un volum pe care îl realizez împreună cu Lia Ghimpu, *Familia Șora*. Timișoara secolului XX s-a exprimat prin câteva mari familii de oameni politici, cărturari, savanți. Itinerariile familiei Mihai și Mariana Șora devin neobișnuite prin întâlnirile (dialogurile) cu o serie de cărturari fundamentali ai secolului al XX-lea. Felul în care jurnalele și corespondența Mariane Șora evocă aceste întâlniri, dar și creativitatea dramatică a vârstelor înalte, fac din Jurnalele/ Corespondența pe care le va edita Lia Ghimpu pagini importante pentru înțelegerea secolului XX al scrisului”. □ Pia Brânzeu scrie despre *Dolarul*, iar Paul Eugen Banciu publică prima parte din *Oglindirea*. □ Daniel Vighi publică un fragment din *Un veac pe Corso*, vol. II, sub titlul *Fragment de proză*. □ Din proză citim *Reveriiile pilotului răpus* de Titus Suciu, fragment din romanul *Învingătorul*. ■ Sub titlul *Poeți de la „Pavel Dan”*, sunt prezentați pe scurt de Eugen Bunaru: Adriana Perhald, Nicoleta Papp și Claudiu Bolcu.

● [„Tomis”, nr. 1 (466), anul XLIV; format A4, nr. de pagini: 96; Revista de cultură, Primăria Municipiului Constanța; Director: Ion Țițoiu; Redactor-șef: Bogdan Papacostea; Consilier editorial: George Vasilevici; Redacția: Daniel Clinci, Luana Luban, Dan Mihut, Raluca Șerban-Naclad, Mădălin Roșioru; Secretar general de redacție: Valentin Ispas; Secretar: Anca Vlădulescu; Colaboratori: Cornelia Carapcea, Flori Iuhas, Sergiu Miculescu, Ștefania Mincu, Radu Nichițescu, Adrian G. Romilă, Mihai Sârbu, Octavian Soviany, Cătălin Spătaru, Alina Spînu, Constantin Stroe, Adrian Tamaș] Revista se deschide cu un... *Creditorial* semnat de Daniel Clinci și intitulat *Scriitor sau spectacol?*: „Abia ieșiți din vacanțele regulamentare prin care se serbează trecerea în noul an, reînnoirea spirituală și alte asemenea clișee, ne trezim cu înc-o sărbătoare, de data aceasta mai puțin «legală»: 15 ianuarie, alt motiv pentru român să fie mândru că-i român, să devină patriot pentru o zi, să vorbească despre el și despre țara lui și despre valorile dintr-însa. Funcționând drept pretext pentru

discursuri răsuflă, ziua nașterii lui Eminescu (cadorisit de G. Călinescu cu flatantul epitet de *poet național*) trezește reacțiile unor mai mici sau mai mari lideri ai națiunii. Metamorfozați instantaneu în niște ființe care gândesc destinul propriului popor, cu toții încep să se închine în fața mitului eminescian, având grijă să se prezinte pe sine cât mai elogios, în tot restul anului închinându-se portretului poetului de pe bancnota de cinci sute de eterni noi lei. [...] Să recapitulăm: avem statui, avem școli denumite după el, avem bancnota de cinci sute de lei, avem festivisme, avem discursuri, avem politicieni deștepți care știu să vorbească despre el. Dar nu-l avem pe el, pe Eminescu, pe scriitor. A dispărut în toată această magmă, a fost anihilat, însă nu violent, ci amiabil, civilizat; scriitorul a fost substituit de spectacol, la fel cum tragedia romană a fost înlocuită de *circus maximus*. Eminescu este pretextul nostru de a ne vinde pe noi înșine”. ■ Apare secțiunea *Anul internațional Eugen Ionescu*: „Ne propunem să marcăm centenarul Eugen Ionescu, printr-o suită de douăsprezece articole care să radiografeze tot atâtea ipostaze ale ionescianismului. Protagonistul va fi nu atât celebrul dramaturg, despre care s-a scris deja enorm pe toate meridianele, ci tânărul Eugen Ionescu despre care Jeni Acterian notează în *Jurnalul unei fete greu de mulțumit* (1935): «Am citit ieri *Nu*, de Eugen Ionescu. Sunt câteva capitole teribil de bune. Un tip al dracului de inteligent și pe deasupra cu vervă și tupeu»”. □ Primul articol în această secțiune este *În căutarea transparenței pierdute* de Sergiu Miculescu: „Într-un fel, neîncrederea lui Ionescu în literatură (prin reducerea, spre exemplu, a actului critic la un simplu *joc*, în celebra cronică dublă la *Maitreyi*, în *Nu*) e de sorginte avangardistă. Numai că jocului ionescian îi lipsește exuberanța ludică a avangardiștilor pur sânge. Jocul presupune măcar o temporară uitare de sine, ipostază la care ajunge greu hiperlucidul Ionescu”. ■ În rubrica *Ieșiți din tipare!* citim *O cuminenie ca un ropot de aplauze* de Felix Nicolau, un articol despre Cristina Chevereșan și volumul ei *Apocalipse vesele și triste*, Ed. Cartea Românească, 2006: „Ținând cont de vocea superficială și șmecherească a noii critici, apreciez maniera elegantă și cultivată a Cristinei Chevereșan. Ar mai fi de zis că exact acești critici rafinați și subtili își pot permite mici blasfemii și răscoale în cronicile lor”. □ *Fișa biografică a Evei* se intitulează cronică la Daniel Clinci la romanul *Ochiul și pulberea* de Liviu Bîrsan: „Iată că romanul românesc este relansat prin această apariție editorială, cu toate plusurile și minusurile sale, reușind să creeze o imagine a lumii contemporane, a faunei ce-o populează și a rețetelor ei de fabricare. Romanul lui Bîrsan merită citit pentru că ne atrage atenția asupra a ceea ce ne-am obișnuit să vedem fără a mai lua în seamă, pentru că ne aruncă în față stereotipiile propriei noastre gândiri”. □ *Fiecare să-și cultive grădina!* este un comentariu al Alinei Spînu la romanul *O pasăre pe sârmă* de Ioana Nicolaie, Ed. Polirom, 2008: „Per ansamblu, romanul Ioanei Nicolaie trece testul acceptabilității. Nu este un imperativ pe lista noastră de lectură, dar ne poate distra o seară-două. Un roman extrem de promovat (și aici calitatea de doamna Cărtărescu și-a spus cuvântul), care poate deschide un drum nou în cariera

de prozatoare a Ioanei Nicolaie. Totuși, voltairian și moralist, am spune că autoarea ar face mai bine să rămână în sfera liricului care îi conferă o figură aparte în sălbaticul peisaj al literaturii noastre năvălitoare, mai nou, la mășcări și la prozaisme fără număr, fără sens”. ■ Octavian Soviany publică *Strălucirea și suferințele unei ideologii*, o prezentare a volumului *Raiul pe pământ. Mărirea și decăderea socialismului* de Joshua Muravchik, traducere de Dorian Branea și Cristina Chevereșan, Ed. Brumar, 2004. ■ În rubrica *Starea poeziei* Ștefania Mincu scrie despre *Vasile Baghiu. Între himeră și manieră*: „Scrisul lui Vasile Baghiu, poet ce trebuie citit neapărat dincolo de suprafața textului, cunoaște un fel de efort epic, chiar epeic-astmatic, am spune, cu obstacole și tribulări, cu opriri și cu «plimbări» prin locuri cu un fel de rezonanță în gol, însă, aproape himerică, ea însăși, în ciuda toposurilor de prestigiu. Ele sunt aduse la un fel de numitor integrativ, absorbite în realul micșorat, devenind obișnuite, adică încă o dată neemfatice”. ■ Daniel Clinci semnează *Anii '80. Metafizica textului*: „Optzecismul nu poate fi considerat postmodernism, oricum am încerca să abordăm problema. Doar pentru niște importuri și pentru o atitudine care vizează o neo-avangardă (o altă idee fără conținut), optzecismul nu este echivalent cu postmodernismul, este vorba mai degrabă de o influență inerțială a conceptelor forte ale modernității, modificate de cele mai multe ori în jurul ideii de text, cu o justificare a biografismului prin metafizica ființei scripturale. Ambele noțiuni, textualismul și autenticitatea, expun ceva din cel mai important aspect al optzecismului, metafizica textului, expusă atât în articole programatice, cât și în textele literare propriu-zise”. ■ În *Editări Tomis* Raluca Șerban-Naclad prezintă, sub titlul *Incendiile suferinței*, volumul *Piața Chibrit* de Ioana Crăciunescu, Ed. Tomis, 2008: „*Piața Chibrit* este o plachetă de versuri esențiale ale Ioanei Crăciunescu. Grafica Rodicăi Ion însoțește poemele alcătuind împreună un discurs despre angoasă. Este cartea unei permanente goane prin viață, fără necesara odihnă a unui «acasă»”. ■ Rubrica *Nobel Prize Losers* găzduiește ...*nomina nuda tenemus* de Daniel Clinci, un text care îl vizează pe Umberto Eco, însoțit de următoarea observație: „Exemplele care vor fi prezentate în această rubrică de-a lungul acestui an vor evidenția faptul că s-au pierdut din vedere destul de mulți autori importanți și s-au luat în considerare unii care n-ar fi meritat. De asemenea, în aceste condiții, cred că este momentul să ne depășim complexul generat de faptul că nici un autor român nu a legitimat cultura noastră printr-un premiu Nobel. Dacă Umberto Eco, Marcel Proust și alții au fost omiși, nu este momentul să ne alarmăm că Academia Suedeză nu l-a văzut pe Nichita Stănescu”. ■ În *Între vederi* Luana Luban organizează ancheta cu întrebarea „Tomitanii au fost curioși să afle: *ce vă place în România?*”. Răspund: Mădălin Roșioru, George Vasilievici, Augustin Ioan, Lucia Dărămuș, Daniel Clinci, Ion Maria. ■ Adrian G. Romilă definește *Post-modernism* în rubrica *Dicționar Apocrif*. ■ Revista anunță rubrica *Buda books*: „Fiecare dintre noi are un fel de listă secretă a cărților preferate, una care, eventual, nu se încadrează în canonul public. Nu ne gândim aici neapărat la cărțile pe care le-am recupera pe

fantastica insulă pustie, ci la autorii și poveștile care ne însoțesc plăcut cele mai banale gesturi cotidiene. Pe de altă parte, o astfel de listă reprezintă o recomandare solidă de lectură făcută prietenilor și cititorilor noștri. De aceea ne-am gândit ca rubrica de față, inedită pentru revista noastră, să fie prezentă în fiecare ediție a anului 2009, ca o bună modalitate de a afla cum se raportează redactorii și colaboratorii noștri la complexa lume a literelor”. □ Primul articol, *Cărțile pe față* este semnat de Bogdan Papacostea și prezintă pe scriitorii Juan Rulfo (volumele *Pedro Paramo* și *Câmpia în flăcări*), Louis-Ferdinand Céline (*Călătorie la capătul nopții*) și Mihail Bulgakov (*Maestrul și Margareta*). ■ Despre *Târgul de Carte Gaudeamus* scrie Luana Luban, organizat în perioada 19-23 noiembrie 2008: „La nivel de euforie generală pe primele locuri în top (așa cum era de așteptat) a fost lucrarea *O istorie critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, care a apărut după 70 de ani de la publicarea istoriei literaturii de George Călinescu, dar lumea s-a înghesuit cu spiritul (i)luminat de flash-ul aparatului foto și cu ocazia lansării unor cărți de actualitate precum *Obama, o biografie de Garen Thomas* (Editura Niculescu), cea dintâi prezentare în limba română a vieții și activității președintelui recent ales al S.U.A. și *Măștile lui Hristos* (Editura Rao) de Lynn Picknett și Clive Prince care au devenit cunoscuți odată cu apariția volumului *Misterul Templierilor*, ce a fost menționat de Dan Brown drept principala sursă de inspirație pentru *Codul lui Da Vinci*. [...] Ca în fiecare an, târgul de carte sa încheiat cu gala premiilor Gaudeamus în cadrul căreia Humanitas a primit trofeul pentru edituri (cele care au publicat peste 100 de titluri în 2007), *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu a fost desemnata cea mai râvnită carte a acestei ediții, iar premiul de excelență a revenit Editurii Paralela 45, care a publicat această lucrare. Cele mai vândute cărți ale celei de-a XV-a ediții Gaudeamus au fost (așa cum ne așteptam...) *Istoria criticii a literaturii române* de Nicolae Manolescu (3.000 de exemplare), *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu (Editura Humanitas - 1.400 de exemplare), *Istoria secretă a lumii* de Jonathan Black (Editura Nemira - 1.100 de exemplare), *Memorii* de Valeriu Anania (Editura Poli rom - 1.100 de exemplare), *Brisingr* de Cristopher Paolini (Editura Rao - peste 900 de exemplare) și seria *Mari Civilizații* (Editura All - peste 600 de exemplare)”. ■ În *Revista presei* Daniel Clinci face *Variațiuni pe tema ubi sunt*: „Mi-a atras atenția o serie de articole polemice ale lui Paul Cernat, publicate în «Observatorul cultural» (nr. 473, 439), precum și o replică dată de Daniel Cristea Enache în «România literară», în jurul literaturii tinere care nu mai încearcă să ofere capodopere, motiv pentru care nu se mai apelează la mari mize și la mari teme literare. Paul Cernat deplânge lipsa de consistență a prozei tinere (și nu pot sa-l contrazic în ceea ce privește acest subiect), însă vehiculează o atitudine pe care aș putea s-o numesc, cu termenul lui Marinetti, paseism. Cernat deplânge alterarea și dispariția marilor mituri ale culturii umaniste, promovarea subculturalului, în fine, curba descendentă a valorii literare. Domnul Cernat uită să ne precizeze cu ce se mănâncă la dânsul la masă valoarea literară, ce anume este

aceea și dacă provoacă sau nu o digestie plăcută. [...] Replica tendențioasă a lui Daniel Cristea Enache vine să marcheze mai degrabă o concurență între cei doi «critici». Este foarte distractiv pentru un lector din afara arenei gazetărești din micul Stambul dâmbovițean să observe cum toate aceste cuvinte goale aruncate cu pretenții revoluționar culturale se disipează între cei doi combatanți: D.C.E. îi aruncă în față lui Paul Cernat toate contradicțiile pe care le-a făcut, citându-l în fiecare paragraf, astfel încât articolul din eterna și fascinanta «România literară» ar trebui semnat de Cristea-Enache și de Paul Cernat, având în vedere că jumătate îi aparține acestuia din urmă. Răspunsul lui D.C.E. este ridicol, bazându-se pe o contradicție a lui Paul Cernat și atât. Am impresia că această a noastră Capitală a devenit balamaua de la poarta Orientului”. ■ La *Semnal* este redat un fragment din romanul în curs de apariție, *Rolul familiei mele în Revoluția mondială* de Bora Ćosić, traducere de Georgina Ecovoiu. ■ În *Aristocrat* apare *Ancheta* de George Vasilievici. ■ Mădălin Roșioru publică *Fără cuvânt*. ■ Rubrica *Text pistols. Pariuri Tomis* vine cu versurile lui Marius Pârlogea (*Poeme de scărpinat inima pe spate*).

FEBRUARIE

1 februarie

● [„Adevărul”, nr. 94] În paginile dedicate istoriei Premiului Nobel pentru literatură Dan Bolcea semnează *Scriitor anonim, premiat cu Nobel*, un articol despre Carl Spitteler, iar la polul opus îl prezintă pe *Marcel Proust, în căutarea unui Nobel*.

● [„Tribuna”, nr. 154] Numărul se deschide cu textul omagial *Mircea Popa. Vocația istoriei literare* semnat de Petru Poantă: „La 70 de ani, împliniți în această lună, Mircea Popa are deja o operă vastă, de istorie literară, critică culturală și critică propriu-zisă. [...] Deși destul de tolerant cu multe apariții modeste, Mircea Popa are discernământul și instrumentarul critic adecvat comentariului unei literaturi aflată în continuă și imprevizibilă transformare. De câțiva ani scrie sistematic despre autorii clujeni, prefigurând un soi de panoramă a unui interval editorial surprinzător de abundent”. ■ Editorialul *Valențele presiunii* este semnat de Sergiu Gherghina, care prezintă situația pe scena politică internațională. ■ *Cărți în actualitate* sunt: □ Octavian Soviany semnează *Starea de blank*, o recenzie la volumul *Blank* de Vlad Moldovan, Ed. Cartea Românească, 2008: „Unul dintre cele mai remarcabile debuturi din ultima vreme este cel al lui Vlad Moldovan, poet care reelaborează într-o formulă cu totul aparte lirica «autobiografistă» a promoției sale și împinge patosul autenticist al acesteia spre coordonate surprinzătoare”. □ În *Excesul: Identitatea lui Cioran* Grațian Cormoș comentează studiul *Cioran sau excesul de filozofie* de Nicolae Turcan, Ed. Limes, 2008: „Puține sunt tezele de doctorat ale contemporaneității care să aibă o coerență atât de vizibilă ca aceea a lucrării de față. Expusă într-un limbaj de mare fluiditate, ancorat în conceptele cheie ale filosofiei lui Emil Cioran, exegeza lui Turcan este, cu siguranță, una dintre cărțile importante ale momentului în materie de filosofie românească”. □ Vistian Goia publică „*Mistagogul*” *Mircea Eliade și politicile anilor '30*, un comentariu la *Bătăliile mistagogului: Mircea Eliade și politicile anilor '30* de Traian Vedinaș, Ed. Grinta, 2008: „Traian Vedinaș a scris o carte incitantă, brăzdată de o mulțime de polemici, care au animat o epocă și au impus în scrisul românesc generația magistrului Nae Ionescu, din care a făcut parte și Mircea Eliade”. ■ Din literatură străină ne este prezentat volumul *Tăcerea din grădină* de William Trevor, traducere Virgil Stanciu, Ed. Leda, 2008: „Romanul *Tăcerea din grădină* parcurge un traseu temporal menit să dezvăluie zbuciumul interior al personajelor, felul în care trecutul le afectează prezentul și le distruge sau le modifică viitorul, dar și legătura indestructibilă care se stabilește între dimensiunea temporală, viețile indivizilor și comunitatea din care fac parte” (Nicoleta-Petronela Apostol, *Persistența trecutului*). ■ Vianu Mureșan semnează *Maestrul în chiloți*, un comentariu la *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Probabil că între explicațiile opțiunii pentru o literatură confesivă, epistolară, se află și oboseala lui Gabriel Liiceanu de-a face pe filosoful, de-a epata,

de-a fi prețios și solemn, dorința de dezactivare a ipostazei magistrale cu care s-a impus de câteva decenii încoace și graba de a recupera cât se mai poate din ludicul și hedonismul vieții pure și simple. Se retrage din mit, dezbracă roba academică, renunță să predice adevăruri supreme, își netezește cutele frunții inchizitoriale, ia viața mai ușor, descoperă înțelepciunea râsului (atât de proprie, conaturală parcă lui Andrei Pleșu), savoarea bagatelei și a autoderiziunii, îi lasă pe alții să agonizeze în palestre, se dezbracă la chilot și plonjează flușturistic în undele niciodată aceleași ale vieții. Își regăsește naturalul, sălbăticia. Ori și-l reinventează”.

■ *Pe ordinea din zi* vine cu articolul lui Ion Pop, *La Accademia di Romania*, din care aflăm detalii despre colocviul româno-italian *In memoriam Marian Papahagi*, prin care s-au comemorat zece ani de la dispariția omului de cultură. Colocviul a fost organizat de Accademia di Romania și Universitatea „La Sapienza” Roma, prezidat de Luisa Valmarin și Mihai Bărbulescu și au participat Roberto Antonelli, Adrian Papahagi, Monica Fekete, Corrado Bologna, Helga Tepperberg, Bruno Mazzoni, Gheorghe Carageani, Daniela Crăsnaru, Francisco Guida, Paolo Canettieri, Carlo Pulsoni, Angela Tarantino, Ion Pop: „Dincolo de melancolia orei comemorative din acest ianuarie, am fost, personal, bucuros să constat că la Accademia di Romania se lucrează serios, că sunt în curs articulare de programe și propuneri, demersuri de restaurare și consolidare a marilor linii care au orientat de la origini această «școală română» de peste frontiere. Eforturile eroice și sacrificiul unui om de solidă cultură și energică acțiune ca Marian Papahagi rămân un exemplu și obligă la continuitate”.

■ În *Societatea civilă în România ceașistă* Ovidiu Pecican notează apariția cărții-dosar *Reprimarea mișcării yoga în anii '80* de Gabriel Andreescu, Ed. Polirom, 2008: „Chiar și numai din aceste informații se vede cât de actuală rămâne deslușirea trecutului mai îndepărtat și mai apropiat al mișcării yoga din România. Pentru ca o istorie a fenomenului să devină posibilă, reeditarea cărților fundamentale pentru domeniu semnate de Mircea Eliade, în cadrul operațiunii de recuperare și valorificare a moștenirii culturale a acestui autor, inițiată mai demult și accentuată și accelerată în preajma anului jubiliar Eliade (2007) a constituit una dintre premise, facilitând contactul cu «preistoria fenomenului». Cartea pusă la dispoziția publicului de Gabriel Andreescu acum este o altă contribuție substanțială și semnificativă”.

■ Laszlo Alexandru revine cu partea a doua din *Așa s-a călit oțelul*, un comentariu la *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea și Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier: „Într-o astfel de mocirlă grandilocventă și stupefiantă, intervențiile care mai încearcă să salveze aparențele riscă să fie aglutinate de promiscuitatea înconjurătoare. Michael Shafir are tot dreptul să conteste funcționalitatea anumitor concepte folosite în *Raportul Tismăneanu*. Gabriel Andreescu subliniază, în mod întemeiat, componența discutabilă și eteroclită a Comisiei Prezidențiale, inadecvarea terminologică și improprietățile stilistice ale textului analizat, încadrarea juridică lacunară sau inexistentă a unor fapte prezentate”.

■ Marian Victor Buciu publică eseu *Maștrii*

lui N. Breban, un fragment din monografia *Voința și puterea de creație. Opera lui Nicolae Breban*, un curs de apariție la Ed. Ideea Europeană. ■ Revista publică *Sudul american contemporan în interviuri. Bobbie Ann Mason și „realismul de mall”*: „Dialogul care urmează face parte dintr-o serie de interviuri realizate cu scriitori contemporani ai Sudului american în Oxford, MS, în perioada septembrie-decembrie 2006, cu scopul de a urmări evoluția conceptului de regiune/regionalism în epoca postmodernă în care identitatea națională este perpetuu reconstruită din perspectiva globalizării”. □ Din interviul realizat de Gabriela Dumbravă reținem: „- *Am crezut întotdeauna că procesul de extragere a semnificației dintr-o operă de artă este un act de re-citire creativă și, implicit, un proces care ține de imaginație. M-a surprins să aflu că dv. considerați că procesul creator și cel analitic (pentru a evita termenul «critic») sunt opuse. De ce credeți asta?* - Când scriu, pendulez între starea creatoare și cea analitică. În prima visez, iar în cea de-a doua îmi privesc visarea cu un ochi oarecum critic. Oscilez între cele două. Le mai numesc și scriere și revizuire. Aceste concepte se aplică în cazul procesului creației. În cazul lecturii operei finite, însă, sunt sigură că ai dreptate când afirmi că imaginația este implicată în citire și re-citire. Expresia «a extrage semnificația dintr-o operă de artă» este cea care îmi dă de gândit. Dacă am putea pur și simplu să extragem sensul din operă, să-l separăm, atunci opera n-ar mai fi viabilă și n-ar mai avea nicio rațiune de a fi. Așa cum spunea Mark Twain, nu poți extrage lumina dintr-un licurici. Probabil că nu te-ai referit la extragere în sens «chirurgical». [...] - *Credeți că abordarea analitică poate agresa opera literară prin excese de interpretare? Întreb asta, întrucât se crede că textul literar supraviețuiește prin re-evaluarea sa perpetuă în procesul lecturii. Desigur că excludem din discuție analiza fanatică, hotărâtă să impună canoane doar de dragul de a susține o idee preconcepțuită. Pe de altă parte, însă, cititorii obișnuiți fac și ei un fel de analiză filtrând ceea ce citează prin propria experiență și sensibilitate. Cred că de aceea sunteți, uneori, surprinși când aflați de la un cititor ce ați vrut să spuneți într-o povestire!* - Am fost educată (în tradiția «New Criticism») să cred că opera supraviețuiește pe cont propriu și că poate conține lucruri de care autorul ei nu este conștient. Este total greșit să presupunem că autorul a intenționat ceva în opera sa. Personal, sunt sigură că autorul nu este întotdeauna conștient de ceea ce face. Sunt adesea foarte surprinsă de ideile cititorilor, dar, de cele mai multe ori, observațiile lor sunt juste, întrucât există în operă o unitate organică, naturală, care provine din imaginația creatoare a scriitorului. Pe de altă parte, cred că, într-adevăr, cititorii pot vedea prea mult într-o scriere, ceea ce este inevitabil, dat fiind numărul infinit de interpretări individuale”. ■ Ion Bogdan Lefter publică prima parte din „*Lumea literară*” (trasee, inventare de nume), oferind un itinerariu de participările sale la viața literară: pe 19 septembrie a participat la lansarea volumului *O pasăre pe sârmă* de Ioana Nicolaie la Ceainăria Cărturești (au mai participat Florin Iaru – amfitrion, Tudor Jebeleanu, Ioana Pârvulescu, Ana Maria Sandu, Svetlana Cârsteian, Mircea Cărtărescu), pe

30 septembrie este prezent la lectura Svetlanei Cârsteian la Institutul Francez, pe 16 octombrie ajunge la Cluj, la *Zilele prozei*, organizate de Irina Petraș la filiala Uniunii Scriitorilor, și au fost prezenți Ion Pop, Mircea Popa, Constantin și Victor Cubleşan, Vasile Gogea, Mariana Gorczyca, Gheorghe Glodeanu, Paul Aretzu, Ioan Pop-Curșeu, Nicolae Bârna, Ruxandra Cesereanu, Mariana Bojan, Dora Pavel, Tatiana Dragomir, Dana Sala, Daniel Drăgan, A. I. Brumaru, Nicolae Stoie, Alex Goldiș, Luigi Bambulea, Iolanda Malamen, Doina Cetea, Alexandru Vlad, Sanda Cordoș, Ovidiu Pecican, Vasile Spiridon, Claudiu Groza, Mihai Dragolea; a doua zi, la colocviu manifestații vin și Bill Stanciu, Mircea Tomuș, Mircea Oprea, Marta Petreu, Laura Pavel, Călin Teuțișan. ■ Ing. Licu Stavri semnează *Roman Polanski filmează la Westminster*, informații noi din cultura și arta străină: □ „Romancierul american John Updike (recent revenit în atenția publicului nostru prin traducerea romanelor din seria «Rabbit» la Humanitas de către Antoaneta Ralian și George Volceanov) este departe de a fi un pudic; dimpotrivă, cărțile lui, cum ar fi *Couples* sau *The Witches of Eastwick* conțin nenumărate scene de sex, mai mult sau mai puțin explicite. Iată însă că, recent, după cum ne informează «The Sunday Times», el a acceptat să gireze cu numele său un serviciu online care e-mailează texte erotice de maximum 500 de cuvinte pe telefoanele mobile ale doamnelor. [...] □ Am semnalat în această rubrică publicarea romanului *Ghost* de Robert Harris, povestea unui fost premier britanic, Adam Lang, aflat în căutarea unui *ghost writer* (negru) care să-l ajute să-și redacteze memoriile. Critica a sesizat prompt asemănările dintre personajele cărții și cercul prim-ministrului Tony Blair, iar protestele autorului nu au avut niciun efect. Iată că acum, după cum aflăm din «Sunday Times», se lucrează la ecranizarea romanului, regizorul ales fiind Roman Polanski, realizatorul unor filme oscarizate, ca *Chinatown* sau *Pianistul*. [...] □ Rămânând în zona de interferență a politicii cu literatura și filmul, citim în «Newsweek» despre apariția cărții *All in the Mind (Totul e în minte)* de Alastair Campbell. Este debutul ca romancier al fostului șef de relații cu presa al cabinetului Tony Blair, un foarte iscusit propagandist căruia, printre altele, i se atribuie sintagma «prințesa poporului», folosită în legătură cu Lady Di”. ■ Versuri semnează Cătălina Cadinoiu și Ioana Nica. ■ Șerban Foarță revine la *Emoticon*, cu *Anacronică literară*, un scurt comentariu la romanul *Dragostea celor trei cocolașe* de Sandra Knoedel, Ed. Klumpen u. Knoten Verlag, 2000: „Palpitant, acest roman de plajă al compatriotei noastre Sandra Knoedel, transpus în românește de ea însăși, este un *thriller* postmodern *soft-hard*”.

2 februarie

• [„Adevărul”, nr. 5768] Florentina Țone realizează un interviu cu Solomon Marcus, *Mari români*, „bolnavi de pașaport”, un interviu despre perioada comunistă și disidența matematicianului Mihai Botez. O parte a interviului poartă titlul *Invitat de Umberto Eco în Italia*: „- În străinătate, la congrese, se putea pleca? – Dacă voiam să merg, de pildă, în vara lui '85 la un congres care dura

o săptămână în Italia, trebuia să încep demersurile încă din toamna lui 1984. [...] Am fost invitat în 1974 la primul Congres Internațional de Semiotică de la Milano. Președintele congresului era faimosul Umberto Eco. El mi-a adresat o invitație personală de a ține raportul «Semiotica limbajului științific». Și mai erau doar vreo zece zile până la congres și eu nu primisem încă aprobare. Dar fusesem puși în gardă că n-avem voie să spunem că nu ni se dă pașaportul. Eram obligați să spunem fie că suntem foarte ocupați, fie că suntem bolnavi. Mi-a dat telefon Umberto Eco la București. Era clar, știam că telefonul este ascultat. I-am spus: «Sunt bolnav. Îmi pare rău, sunt foarte bolnav și nu pot să vin». Evident, Umberto Eco a înțeles cum stăteau lucrurile și a anunțat plenul congresului că «Solomon Marcus n-a putut să vină, fiind bolnav de pașaport»". ■ Nicolae Manolescu publică *Scrisoare deschisă*: „Stimați membri ai Academiei Române, Mă simt moralmente obligat să vă adresez această scrisoare, ca urmare a nesfârșitelor comentarii din presă legate de respingerea de către majoritatea domniilor voastre a titularizării mele, în Adunarea generală din ianuarie. Vă mărturisesc că mă simt stingherit de valva pe care a stârnit-o un vot ca oricare altul, absolut normal. Nu vă ascund că rezultatul lui nu m-a bucurat. Dar nu pentru că l-aș fi pus la îndoială, ci, din contră, datorită respectului pe care-l port Academiei Române și domniilor voastre, membri titulari. [...] Sunt de acord cu aceia dintre domniile voastre care au constatat că recenta Adunarea Generală s-a comportat mai responsabil decât oricare din trecut. Criteriile de titularizare și de primire trebuie să fie severe. Le mulțumesc acelor dintre domniile voastre care au exprimat despre persoana mea aprecieri generoase și aș vrea să mă pot convinge că le merit. Nu port nicio pică acelor care nu m-au votat și care au socotit apoi că votul de respingere era îndreptățit. Meseria mea, aceea de profesor, critic și istoric literar, pe care o practic de aproape cincizeci de ani, m-a învățat că lucrul cel mai important când îi judecăm pe alții este onestitatea judecății”.

3 februarie

• [„Adevărul”, nr. 5769] În *Mircea Cărtărescu, preferatul tinerilor artiști* Nicoleta Zaharia scrie despre expoziția de gravură *De la Shakespeare la Cărtărescu* organizată la Institutul Cultural Român, o mică anchetă în rândul studenților de anul al II-lea la secția Grafică, de la Universitatea de Arte din București, cu întrebarea de ce au ales ca subiect de studiu volumul *De ce iubim femeile?*.

• [„Revista 22”, nr. 6 (1983)] În pagina *Vedere din stânga* citim 26 ianuarie – uitând Istoria, articol semnat de Alexandru Matei despre comemorarea zilei de naștere a lui Ceaușescu. ■ Tania Radu recenzează *Ce-a mai rămas*, cu trimitere la *Amiaza cea mare. Corespondență* de Aurel Sasu, Mircea Zăciu, Ed. Paralela 45: „Tăria de a face publice aceste texte trebuie totuși lăudată, căci în *Amiaza cea mare* inclusiv autoportretul lui Aurel Sasu e necomplezent. Biografia unui mare proiect are șansa de a deveni pilduitoare, așa așezată pe masă, cu (uneori)

ambarasante probe la vedere. Scoaterea ei din angrenajul distrugător al colportajului valorează enorm, iar de această dată meritul îi revine lui Aurel Sasu”.

4 februarie

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 959] Marius Chivu publică *Țara cu lanțul de gât*, o semnalare a volumului *Ce n-a avut loc în prompter* de Lucian Mândruță, Ed. Curtea Veche, 2009. ■ Din rubrica *Pe scurt* reținem *București. Ofensiva audiobook-urilor*: „Cel mal bine vândute «cărți vorbite» de la Editura Humanitas au fost *El major și ea minoră* (foto) de Topârceanu, în lectura lui Andrei Pleșu, și volumul lui Neagu Djuvara cu momentele-cheie ale istoriei românilor, în lectura autorului. La primul, umorul textelor și vocea inconfundabilă a lui Andrei Pleșu au determinat epuizarea primei ediții în numai o lună și jumătate”. ■ La ancheta „*Băieții deștepți*” din *industria cărții* citim: □ Un articol semnat de Cezar Paul-Bădescu și Ioana Bogdan: „Șantajul la adresa editurilor, secretomania cu privire la modul intern de funcționare, tarifele mari, refuzul de a justifica anumite sume - iată câteva dintre nemulțumirile unor edituri față de COPYRO. Mai mult, editurile acuză această instituție de practici neortodoxe, de șantaj și de manipulare a pieței drepturilor de autor, de lipsă de transparență sau de tarife discreționare, stabilite în condiții de monopol. Din punct de vedere legal, COPYRO are acoperire, dar legea se pare că este prost croită, adică e făcută să favorizeze această instituție, și nu funcționarea corectă a industriei editoriale în general. [...] La conducerea COPYRO, Societate de Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor și moștenitoare a vechiului Fond Literar, se află președintele Eugen Uricaru și administratorul Nicoleta Cofcinski. [...] Cristian Juncu, director executiv al Asociației Editurilor din România (A.E.R.), ne-a spus că editurile s-au plâns de multe ori că nu au cu cine comunica în cadrul COPYRO și că li se «dictează» pur și simplu anumite proceduri care ar trebui făcute publice. [...] Liviu Bodea, director general al Editurii Humanitas, ne-a declarat că societatea COPYRO funcționează ca un autor cu drepturi depline și că ceea ce trebuie pus în discuție nu e ce face COPYRO, ci legea care permite anumite aspecte. [...] Pe de altă parte, Silviu Lupescu, director general al Editurii Polirom, a declarat că, între editura lui și societatea de gestiune colectivă a drepturilor de autor «este o relație normală». [...] Medicul Corneliu Zeană, membru al Consiliului Director COPYRO, a precizat că asociația nu face decât să apere drepturile de autor. [...] La sediul COPYRO, din str. Paleologu, am ajuns chiar în ajunul unei ședințe. I-am găsit acolo pe Nicoleta Cofcinski, director general, și pe Eugen Uricaru, președintele acestei societăți. Dialogul a fost extrem de scurt și restrâns la câteva fraze. Domnul Uricaru a apucat să spună: «E simplu. Noi colectăm banii, le trimitem asociațiilor de editori, iar editurile nu văd niciun ban». După câteva fraze, doamna Cofcinski, cea care face de fapt jocurile acolo, l-a somat să nu ne mai spună nimic. La rândul ei, a refuzat să răspundă pe loc întrebărilor și a solicitat o adresă oficială din partea redacției noastre, prin fax. Noi i-am cerut un termen

la care d-na Cofcinski va răspunde adresei. Ni s-a replicat: «Dumneavoastră trimiteți-o mai întâi și mai vedem!». Am trimis-o. Nu am primit nici un răspuns».

□ Nicolae Manolescu, „*Cei mai păgubiți sunt autorii*”: „Nicolae Manolescu, care a publicat cea mai recentă carte a sa, *Istoria critică a literaturii române*, la Editura Paralela 45, a spus că, deși a cedat COPYRO-ului drepturile de autor în urmă cu circa patru ani, la ultima apariție, COPYRO nu a avut niciun amestec, întrucât Călin Vlasie, directorul editurii, refuză să lucreze cu această societate. [...] Manolescu a adăugat că, pe de altă parte, asemenea societăți sunt necesare, dar că legea spune că ele nu pot fi dependente de asociații - în cazul de față, de Uniunea Scriitorilor din România (USR). Or, vechiul Fond literar, din care se trage COPYRO, era legat de USR. «Până la urmă, din războiul ăsta dintre edituri și COPYRO, cei mai păgubiți sunt autorii. Iar scriitorii sunt o categorie de oameni foarte săraci», mărturisește Nicolae Manolescu». ■ În *Adevăruri de altădată* citim *Scrisoare de la Șt. O. Iosif*, „Textul a apărut în «Adevărul literar și artistic» din 1937”. ■ Victoria Anghelescu semnează *Vă mai amintiți de... Alexandru Ciorănescu*, o scurtă biografie a omului de cultură.

5 februarie

• [„Cultura”, nr. 5 (2009)] Numărul se deschide cu *Locul ratării*, editorial semnat de Augustin Buzura: „Acum ne aflăm înaintea altui început. Nu mă gândesc la noul guvern - nou, parțial, dar foarte vechi prin maniere -, ci la faptul că lumea a trebuit să înțeleagă, în sfârșit, că situația este mult mai gravă decât pare, că bogați și săraci, specialiști sau ignoranți sunt obligați să-și pună, cu neliniște, câteva întrebări despre soarta noastră, despre ce se va întâmpla mâine”.

■ Revista publică *Festivalul-concurs național de creație literară „Mihai Eminescu” Regulament* pentru ediția a X-a, care coincide cu comemorarea a 120 de ani de la moartea poetului: „Etapile desfășurării concursului sunt următoarele: - primirea lucrărilor: 15 ianuarie – 15 mai 2009; - jurizarea și stabilirea câștigătorilor: 15 mai – 5 iunie 2009; - premiera și gala laureaților: 15 iunie 2009. Creatorii literari pot participa la concurs cu unul sau mai multe genuri literare, care să nu depășească 10 pagini dactilografiate sau scrise pe computer, cu litera de 14, în două exemplare. Nu se primesc lucrări în format electronic. [...] Un concurent poate participa la mai multe secțiuni ale concursului, însă numai cu câte o singură lucrare/ secțiune, conform precizărilor anterioare. [...] Nu au voie să participe la concurs angajați ai instituțiilor organizatoare, ai sponsorilor, precum și rudele de gradul I ale acestora. Premiile care se vor acorda: - Marele Premiu «Mihai Eminescu» - 1 000 lei – Premiul Internațional «Mihai Eminescu» - 700 lei – Premiul «Mihai Eminescu» pentru poezie – 700 lei – Premiul «Mihai Eminescu» pentru proză scurtă – 700 lei – Premiul «Mihai Eminescu» pentru teatru – 700 lei – Premiul «Mihai Eminescu» pentru eseu – 700 lei – Premiul «Mihai Eminescu» pentru critică literară – 700 lei – Premiul Special al Juriului – 500 lei – Premiul Special al Centrului Cultural «Mihai Eminescu» - 500 lei

– Premiul Pentru debut (tineri între 6 și 14 ani) – 300 lei (premiile vor fi impozitate conform legilor în vigoare)”. ■ În secțiunea *Cultura polemică* Valentin Protopopescu publică *Ba tu!*, implicându-se în discuția dintre Carmen Mușat (în „Observatorul cultural”) și Horia-Roman Patapievici („Evenimentul zilei”): „Ca să n-o lungesc inutil, Carmen Mușat se ocupa în text, între altele, și de reacția unor intelectuali apropiați Cotrocenilor, față cu splendida realitate a regăsirii aripilor zburătăcite ale defunctului FSN; potrivit principiului «pupat toți Piața Independenței». Carmen Mușat sublinia, pe un ton neutru și cu o detașare ce-i face cinste, că i se pare inexplicabil ca niște intelectuali onorabili să sfideze cu «așa dezinvoltură» o sumă de realități pe care, din punctul ei de vedere, e lipită eticheta evidenței. Editorialistul «Observatorului cultural» se mira, nici măcar patetic, nici măcar retoric, cum se poate ca niște minți îndeobște lucide să persevereze în a acorda în continuare credit «reformismului» bășescian și bunei-credințe PDL-iste. [...] În schimb, H.-R. Patapievici se dezlanțuie, sub o aparență bine exersată de revoltă morală și consecvență logică, răgaz de un întreg articol ce tratează exclusiv despre prezumtiva lipsă de întemeiere rațională a formulei «editorialității prezidențiale». [...] Infamant i se pare președintelui ICR să fie bănuț, el și ceilalți intelectuali de care se diferențiază ca individ, dar se aseamănă cu gândire, de rea intenție, interese subterane și partizanat remunerabil. [...] Sincer, nu mă interesează liota de clerici ce intonează, pe tonuri diferite dar madrigalesc-solidare, imnuri eroului cotrocenist. Doi dintre ei, Rodica Culcer și Traian Ungureanu, o fac, măcar deocamdată, pe bani privați – așa că treaba lor. Pe Mihăieș îl scot din chestie dintr-un singur motiv: nu el este autorul ultragiatiului articol din EZV. În schimb, problema este că domnul Patapievici, în calitate de «demiurg» al ICR-ului încasează o leafă care cu siguranță că sare de câteva mii de RON-i buni. [...] Ca șef al instituției beneficiază de o mulțime de avantaje (mașină și șofer, telefon mobil plătit, călătorii în străinătate, participări la sindrofii etc.), plus situarea strategică într-un post ce permite recompensarea unor artiști și teoreticieni ce-i sunt apropiați ca gândire (și interese). Adică: burse, expoziții, editări etc. și totul pe bani publici. [...] Or, stau strâmb și caut să mă gândesc drept: oare cine dintre ei doi, Carmen Mușat și H.-R. Patapievici, este interesat să justifice și să absolve pe liderul de la Cotroceni? Un critic literar, redactor șef al unei reviste private? Sau președintele unei Instituții de stat, care depinde financiar 100% de bunăvoința Administrației Prezidențiale și guvernamentale? Din păcate, cred că răspunsul nu e dificil de dat. Mai mult, recent, domnul Patapievici s-a văzut confirmat pe post de Traian Băsescu pentru un nou mandat la ICR. Cum rămâne atunci cu stigmatul și cu interesarea? Dar cu retorica și cu sofismul? Însă e România... Să nu ne alarmăm de pomană”. ■ În paginile dedicate *Culturii literare* citim: □ *Povești de adormit vrăjitorii* de Alex Radu, o prezentare a volumului *The Tales of Beedle the Bard – translated from the original runes by Hermione Granger* de J. K. Rowling, Standard Edition, United Kingdom: Children’s High Level Group and Bloomsbury, 2008: „Deliciul volumului nu

este dat în mod necesar de tematica poveștilor, care, în esență, comportă aceleași valori umane ca poveștile de gen cu care sunt obișnuïți copiii *ne-vrăjitori*, nici de demersul narativ care, adesea, e destul de simplist, cât de comentariile făcute de Albus Dumbledore pe marginea fiecărei povești, niște adnotări pe care, așa cum Rowling mărturisește în prefață, nu se știe sigur dacă răposatul director de la Hogwarts le scrisese pentru el însuși sau pentru includerea lor într-o viitoare ediție a cărții cu povești de adormit copiii vrăjitori”. □ Al. Cistelean semnează *Corporalitatea și intimitatea*, o prezentare a volumului *Regăsirea intimității* de Simona Sora, Ed. Cartea Românească, 2008: „Expertizele analitice sunt subtile și documentate, deși – așa zice, dar nu zic – mi se pare cam excesivă preocuparea de coerență – sau incongruență – dintre conceptul de roman al autorilor și romanele lor ca atare. E un reflex vechi al criticii, e adevărat, dar dacă romanele nu corespund punct cu punct poeticilor profesate, nu-i așa mare necaz”. ■ În *Dialog în monolog* Mihai Iovănel discută despre două volume de Paul Goma: *Gherla-Lătești* și *Infarct*, Ed. Curtea Veche: „O particularitate a autorului, de construcție, dar care se răsfrânge din plin asupra stilului dialectic și alertat, este *dialogul în monolog* pe care Goma îl practică neîncetat. Ca toți oamenii singuri, Goma s-a învățat să vorbească singur; joacă și cu albele și cu negrele, într-un meci pe care nimeni nu îl câștigă și a cărui glorie s-a pierdut de mult, dar în care, ce-i drept, se mai poate da șah”. □ Rodica Grigore semnează *Joyce Carol Oates. Mister, suspans, suferință*, o recenzie la volumul *Femeia, victimă a speciei?* de Joyce Carol Oates, traducere de Cristina Cristea, Ed. Corint, 2007, considerând că autoarea „reușește să demonstreze că nu există nici o alta realitate convingătoare din punct de vedere artistic în afară de aceea a ficțiunii - fie ea «postgotică» sau de altă natură -, nici un adevăr general acceptabil în afară de acela al artei și, până la urmă, că nici existența umană nu e de conceput fără durerea și suferința pe care o implică la lot pasul. Cel puțin în proza sa scurtă, vast teritoriu unde domină, cu atâta hotărâre, misterul și suspansul”. □ Irina Georgescu semnează *Cea mai lungă dimineață*, prezentând volumul *Mireasa cu șosete roșii* de Adela Greceanu, Ed. Polirom, 2008: „Dacă prima parte este disputată dialogal între mai multe instanțe feminine, cea de-a doua stă sub semnul echivocului, iar scrisul introspectiv supune și farmecă. Imaginile succesive ale feminității și curajul de a aduce poezia în roman sunt cele două strategii funcționale ale Adelei. Textul rezistă fără alte atelaje. Un roman inteligent și asept”. □ În subsecțiunea *În ariergarda avangardei* Eugen Simion semnează *C. Negruzzi (V)*. □ Despre existențialism și Albert Camus scrie Constantin Coroiu, *La o aniversare*, marcând 65 de ani de la definirea filosofiei lui Jean Paul Sartre drept existențialistă pentru prima oară, de către Henri Lefebvre. □ În *Dicționar Caragiale* Gelu Negrilă scrie despre *Tincuța Popesco*. ■ La *Apariții editoriale* sunt prezentate *Cărți publicate la Editura Fundației Culturale Române*: Jean Rochet, *5 ani în fruntea DST. Misiunea imposibilă*, traducere de Răzvan Ventura 2008; Lavinia Betea, *Bărbați și femei. Întâlniri cu Serge Moscovici*, 2007; Kjell Espmark, *Călătoria lui Voltaire*,

traducere de Angela Martin, 2006; Alfred Bulai, *Societatea reală*, 2007; Mircea Iorgulescu, *Convorbiri la sfârșit de secol*, 2006; Angela Martin, *Privilegii*, 2008. □ Mihaela Grancea scrie *Am fost într-o pușcărie-spital*, redând povestea deținutei politice Otilia Aroneasa. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu semnează *Oamenii începutului de drum*, semnalând articolul semnat de Ștefan Borbély, publicat în „Apostrof”, despre *Originile romantismului românesc* de Paul Cornea, reeditată la Ed. Cartea Românească în 2008. ■ Din *Presa internațională* Teodora Dumitru publică *Statele Unite scadente*, din „La Quinzaine littéraire”, numărul 16/ 31 ianuarie, referindu-se la interviul cu Ignacio Ramonet, realizat de Omar Merzoug, având ca subiect criza economică.

● **[„Dilema Veche”, nr. 260]** În rubrica sa *SOS București* Andrei Pippidi scrie despre starea în care se află *Casa lui Xenopol*. ■ Lucia Terzea-Ofrim semnează *Cultura (nu) se pregătește să moară*, o recenzie la *Que reste-t-il de la culture française? suivi de Le souci de la grandeur* par Antoine Compagnon, de Donald Morrison, Editions Denoël, 2008: „Dincolo de schimbul de idei (previzibil și prea puțin spectaculos) este interesant mai ales modul în care cei doi își prezintă legitimitatea. Încă o dată vedem că părerile, opiniile, ideile nu sunt importante în sine, ci dobândesc o greutate variabilă în funcție de profilul, situarea și importanța celui care le rostește”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru publică *Un alchimist postmodern*, recenzie la *Pădurea metalurgică* de Radu Andriescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Ultimativ, poetul - aidoma prozatorului interbelic - din el însuși nu poate ieși, dar ceea ce el vede *înăuntru* capătă, la rigoare, dimensiuni epopeice. *Pădurea metalurgică* este, cred, unul dintre cele mai bune volume de poezie apărute la noi în ultimii ani”. ■ În *Fantoma de pe blog* Marius Chivu comentează *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Cu *Fantoma de la moară* - parabolă fantasy de blog din comunism într-o construcție postmodernă - Doina Ruști pare că a crezut într-o infailibilă formulă a literaturii de succes, deopotrivă sofisticată, senzațională și profundă. A ieșit un roman cu de toate, dar fără a fi ceva anume”. ■ În rubrica sa Eugen Istodor recomandă *Mistrețul cu colți de argint* de Ștefan Augustin Doinaș: „*Șmecheriile textului*: toți îți zic nu. Tu ce faci? La ambiție vrei să-ți depășești limitele”.

● **[„Observator cultural”, nr. 202 (460) nr. de pagini: 32]** Din rubrica *La zi reținem*: □ *Caius Dobrescu și Gerhardt Csejka – premiați în Germania*: „Premiul pentru Poezie Europeană al Orașului Münster (Preis der Stadt Münster für Europäische Poesie) va fi decernat anul acesta, la 29 martie, scriitorului român Caius Dobrescu și traducătorului său în limba germană, Gerhardt Csejka, pentru volumul *Ode an die freie Unternehmung/ Odă întreprinderii libere*, care cuprinde 35 de poezii. Juriul a considerat că autorul, Caius Dobrescu, este unul dintre «cei mai originali și mai îndrăzneți scriitori la nivel estetic și intelectual din literatura română și nu numai». [...] Caius Dobrescu este al treilea scriitor român care primește Premiul pentru Poezie Europeană al Orașului Münster, după Gellu Naum, în 1999 (traducător – Oskar Pastior), și Daniel Bănulescu în 2005

(traducător – Ernest Wichner)”. □ *Degete mici de Filip Florian – în limba polonă*: „Romanul *Degete mici* de Filip Florian a apărut în limba polonă la Editura Czarne, în traducerea lui Szymon Wcisło, cu titlul *Male Palce*”. □ În *Va fi se anunță*: „*Întâlnire cu Ion Pop*. Colegiul Național «Mircea Eliade» din Sighișoara organizează miercuri, 11 februarie, de la ora 12.00, o întâlnire cu reputatul profesor Ion Pop, care își va lansa cea mai recentă carte, *Echinox. Vocile poeziei*. Vor vorbi despre personalitatea criticului literar Ion Pop, despre revista «Echinox» și cartea lansată scriitorii Aurel Pantea, Mariana Gorczyca și Ioan Neagoș”. ■ În loc de editorial, apare rubrica *De recitit* în care găsim *Către sine însuși* de Marcus Aurelius, traducere de Șt. Bezdechi. ■ Paul Cernat semnează *Tristețea nemuririi cibernetice*, o cronică literară la *Vincent nemuritorul* de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea Veche, 2008: „Principalul neajuns al acestui roman memorabil, captivant de la prima până la ultima pagină, stă în excesul unei importante calități: esențializarea. Din fericire, Bogdan Suceavă – unul dintre cei mai inteligenți, mai ambițioși și mai imaginativi scriitori ai generației sale – și-a reglat perfect instrumentele. *Vincent nemuritorul* ni-l arată «gata» pentru marea decolare literară”. ■ În *Răul vindea fursecuri cu mentă, răul vorbea (și) în dialect săsesc* Cristian Cercel scrie despre *Capesius, farmacistul de la Auschwitz* de Dieter Schlesak, traducere din limba germană și note de Cosmin Dragoste, Ed. Polirom. 2008: „Transpunerea romanului documentar al lui Schlesak, realizată de universitarul craiovean Cosmin Dragoste, e limpede, vădind nu doar pricepere, ci și empatie cu subiectul”. ■ Despre volumul lui Dieter Schlesak scrie și Silvia Dumitrache, în *Auschwitz și necesitatea de a ne reaminti*: „Pentru cei care au uitat sau au ignorat trecutul în ceea ce are el mai întunecat și mai rușinos, Dieter Schlesak oferă ocazia unei anamneze până la acel fragment temporal în care s-a dorit exterminarea evreilor, un răstimp de câțiva ani a căror amploare psihologică se prelungește până în prezent”. ■ În *Senzualitatea fantastă a unui sud-american discret: José Donoso* Luminița Marcu semnalează apariția volumului *Misterioasa dispariție a tinerei marchize de Loria* de José Donoso, traducere de Cornelia Rădulescu, Ed. Trei, 2008: „Traducerea Corneliei Rădulescu sună foarte cursiv în română, elegant și cu o foarte bună redare a ritmului câteodată fastuos al lui Donoso, mai ales în scenele erotice”. ■ Revenind la *Avalon* Ovidiu Pecican semnează *Ev mediu social*, notând apariția cărții *Despre boieri și rumâni* de Constantin Giurescu, Ed. Compania, 2008: „Recitindu-l pe autor astăzi – împreună cu nota însoțitoare a nepotului, Dinu C. Giurescu –, ai prilejul de a estima cât a înaintat cunoașterea vechii clase stăpânitoare din Țara Românească și din Moldova în secolul scurs aproape în întregime de la cursul dedicat boierimii în 1918, care, prelucrat, a făcut mai apoi obiectul paginilor din volum, așa cum le știm”. ■ Apare partea a treia din interviul cu Paul Cornea, „*Am traversat o epocă extrem de complicată, care m-a solicitat intens și contradictoriu*”, cu precizarea „Paul Cornea la *Formula 1 – Chat cu scriitori români*, episodul 6, partea a III-a”, dialog coordonat de un cristian: „*un cristian: Dacă n-ar fi fost ce-a fost în 1989, cum*

crede Paul Cornea că ar fi arătat viața dumnealui? - Foarte cenușie, tocmai la sfârșitul ei, foarte cenușie. De la un moment înainte, m-am așteptat la prăbușirea lui Ceaușescu. Cu prietenii intimi am și imaginat chiar diverse scenarii ale căderii dictatorului. Nu m-am așteptat însă, și cred că, de fapt, nu s-a așteptat nimeni ca numai după doi ani de zile să se producă implozia Uniunii Sovietice și a «gloriosului» Partid Comunist al URSS. Am presupus, au făcut-o și alții mai competenți decât mine, că va urma o lungă perioadă de tranziție, a cărei încheiere rămânea învăluită în ceață. Faptul că la 65 de ani mi-a fost dat să trăiesc nu doar eliberarea de tiran, dar și eliberarea de unul dintre cele mai tiranice regimuri ale istoriei recente a însemnat pentru mine un nevisat privilegiu. Cum însă natura umană e ambiguă, nu o dată, în loc să-mi exprim gratitudinea față de zeii nemuritori, fiindcă mi-au hărăzit fericirea de a apuca accederea țării mele la lumea liberă, mi s-a întâmplat să mă plâng că eliberarea a venit pentru mine prea târziu. Într-un fel, e adevărat: n-am mai putut profita îndestul de multiplele oportunități ivite, astăzi, la îndemâna tuturor, cum ar fi bursele în marile centre culturale ale Occidentului, călătoriile peste mări și țări, fără a face coadă în Nicolae Iorga ș.a.m.d. Și apoi, ce înseamnă toate astea în raport cu dobândirea șansei de a trăi, pur și simplu, „normal“, plimbându-mă unde-mi place, vorbind cu cine și cum doresc, fără teama că sunt supravegheat și că trebuie să dau socoteală cuiva?”. ■ Liviu Bordaș publică prima parte a eseului *Altfel despre dioptriile lui Mircea Eliade*, comparând *Romanul adolescentului miop* și scrierile diaristice: „O parte a acestor jurnale a fost achiziționată de Biblioteca Academiei Române, făcând astfel posibilă nu doar verificarea textului tipărit, ci și o nouă ediție integrală. Caietele și foile volante cu caracter diaristic preluate de la M. Handoca au fost legate într-un singur volum de 134 de file, clasat sub cota ms. rom. 5962”. ■ În rubrica *Teatrul* Iulia Popovici semnează *Cine-și arată spatele*, o prezentare a volumelor semnate de George Banu: *Dincolo de rol sau Actorul nespus*, traducere de Delia Voicu și *Spatele omului*, traducere de Ileana Littera, ambele apărute la Ed. Nemira în 2008. ■ În rubrica sa Michael Haulică scrie despre *Supărați și frustrați*, referindu-se la relația scriitor/ editor-cititor al literaturii SF în „blogosferă”: „Când un editor își mătrășește cititorii (cumpărători ai cărților pe care le publică) de pe blog, când le reproșează continuu că au pretenții prea mari (sau doar că le au), în vreme ce aceștia nu fac decât să sesizeze imperfecțiunile cărților, când un alt editor (de revistă, de această dată) sare ca ars doar pentru că nu îi este lăudată revista în întregime, editorul respectiv începe să piardă încet-încet simpatia cititorilor. Iar reacția acestora poate ajunge până la a nu mai cumpăra cărțile/ revistele aceluia editor. Sau, în orice caz, scăderea popularității se vede și în vânzări. Și autorii își pot pierde din popularitate atunci când au o atitudine revoltată față de editorul care n-a făcut suficient pentru a-i promova cărțile, față de cel ale cărui impresii de lectură nu-i sunt chiar favorabile”. ■ Adina Dinițoiu traduce prelegerea *Există o politică culturală europeană?* de Vincent Dubois, text care vine cu următoarea precizare: „Pe 22 ianuarie, a avut loc la Institutul Francez din București conferința

Y a-t-il une politique culturelle européenne?/ Există o politică culturală europeană?, susținută de Vincent Dubois, profesor la Institutul de Studii Politice din Strasbourg și membru al Institut Universitaire de France. Conferința face parte din ciclul de seminarii și conferințe «L'Europe: nouveaux enjeux, nouvelles recherches», un program de colaborare între Institutul Francez din București, Fundația Maison des Sciences de l'Homme din Paris și New Europe College. Reproducem mai jos fragmente din expunerea lui Vincent Dubois de la IFB". ■ La rubrica *Inedit* apare fragment de roman *Femei albastre* de Gheorghe Crăciun. ■ În *Avanpremieră editorială* citim *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, „fragment din volumul în curs de apariție la Editura Polirom”.

6 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5772] Scurtă știre despre *Nina Cassian, poetul lunii*: „Nina Cassian a fost desemnată poetul lunii februarie de Radiodifuziunea suedeză, în cadrul emisiunii «Dagens dikt» (Poemul zilei). Potrivit tradiției emisiunii, care de peste 70 de ani se difuzează, zilnic, la ora 12, în prima săptămână a fiecărei luni este prezentat exclusiv un anumit poet”.

● [„România literară”, nr. 5] Numărul se deschide cu textul *Caragiale „liber-schimbist”* de Ștefan Cazimir: „Între marii clasici ai literaturii române, cel mai puțin «clasic» se dovedește Caragiale”. ■ În nou-înființată rubrică a sa, *Despre literatură, cu bucurie*, Ioana Pârvulescu se adresează membrilor Cenaclului Lovinescu în textul intitulat *Dragostea și Atlantida*: „Știți ce mă izbește pe mine când citesc, cu ochii mei de literată, Platon? Ghiciți? Tocmai ceea ce pe doctoranzii și doctorii Facultății de Filozofie ai cenaclului nostru îi preocupă cel mai puțin: trucerile narative”. ■ Cronicile literare din acest număr: □ Despre volumul *Oameni și cărți* de Gabriel Dimisianu, Ed. Cartea Românească, 2008 scrie Sorin Lavric în *Legea inefabilă a jurnalului*: „La sfârșitul cărții, după un periplu de jumătate de secol prin literatură română, cititorul rămâne cu impresia unei lecturi reconfortante și liniștitoare. Și cu senzația că trecutul e mai frumos decât prezentul. Cel puțin când e vorba de literatură”. □ Cosmin Ciotloș semnează *Șah mat!*, o cronică literară la *Nevoi speciale* de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2008: „Dacă *Urbancolia* îmi plăcea - cum scriam, acum câteva luni, în cronică dedicată romanului - până la urmă, adică la a doua parcurgere, *Nevoile speciale* îmi plac, ca să păstrez formula, numai la urmă, adică pe măsură ce se apropie de final. Ca și scrisul, lectura își conține inevitabil suma de determinări cronologice. Sub raport compozițional, volumul rămâne un splendid joc al minții. În privința puterii de sugestie în schimb, regret să o afirm, e fără îndoială lipsit de strălucire. Cu alte cuvinte, mat”. □ Alex. Ștefănescu este de părere că volumul *Poeme amniotice* de Mihail Gălățanu, Ed. Limes, 2008 este *O carte de zile mari*: „Nu toate textele din volum sunt la fel de inspirate. Se întâmplă chiar ca în cadrul unui poem valoros să apară și versuri inexpressive (sau oralități inoportune, sau jocuri de cuvinte lipsite de grație). Aceste inegalități fac parte din natura poeziei lui Mihail Gălățanu.

Poetul are ceea ce s-ar putea numi o genialitate fulgurantă. Uneori este celest, alteori, chiar și la distanță de numai un vers, este terestru. În mod indiscutabil, însă, ceea ce este bun în poezia sa nu este doar bun, ci extraordinar”. □ Tot Alex. Ștefănescu scrie despre *Dicționarul scriitorilor brașoveni și al veleitarilor* de Vasile Șelaru, Ed. Șelaru, 2008, în *Titu Maiorescu, Lucian Blaga și Vasile Șelaru*: „În schimb, autori de o valoare recunoscută, de la Ion Ianoși și până la Ioana Ieronim sunt înregistrați fără nici un comentariu, menționându-li-se exclusiv datele bio-bibliografice. Se fac și insinuări abuzive (se afirmă, de exemplu, că Mihai Sin, angajându-se înainte de 1989 la revista literară «Vatra», a devenit «și activist al PCR», ceea ce este o aberație). Un articol de mare întindere și extrem de elogios este rezervat... cui credeți? Lui Vasile Șelaru”. □ În *Vremuri grele* Daniel Cristea-Enache prezintă *Mirii nemuririi*, roman al lui Radu Aldulescu, Ed. Cartea Românească, 2006: „Comportamente dezaxate, psihologii în derivă, morală adaptată, fantasmă identitare juvenile, relaționarea cu adulții și descoperirea lumii pe cont propriu: iată capitole distincte în romanul mai vechi, abia atinse, bifate în *Mirii nemuririi*. Un subiect consistent este închis înainte de a fi inițiat cu adevărat”. □ Gheorghe Grigurcu semnează *Poet și personaj*, un comentariu la volumul *Hai să vorbim* de Adam Puslojić, prefată de Răzvan Voncu, postfață de George Vulturescu, Princeps Edit, 2008: „Axat pe asimilarea contrastelor asupra cărora revine mereu în diverse variante, spre a le puncta fie în starea lor de entități, fie în amestecul lor difuz, producția lui Adam Puslojić are un profil inconfundabil, alimentat de legenda personajului și alimentând-o pe aceasta într-o câștigul ambelor ipostaze”. □ *Intimism viforos* e titlul recenziei lui Tudorel Urian la volumul *Laptele negru* de Radu Ulmeanu, prefată de Gheorghe Grigurcu, Ed. Brumar, 2008: „Acest intimism viforos, retorica hiperbolică aplicată liricii erotice, de sorginte romantică, cam desuetă pentru mileniul în care am intrat, poate să placă sau nu. Sunt imnuri ale iubirii, după model Ioan Alexandru sau Ion Gheorghe, executate de o fanfară de stradă cu toate instrumentele, inclusiv alămurii. Eu unul aș prefera mai mult intimism, dar asta nu înseamnă că fanfara nu are susținătorii ei”. □ Constantin Cubleşan recenzează *Cartea Micul Print* (Șerban Foarță), apărută la Ed. Art, 2008: „Un cititor grăbit ar putea fi tentat să creadă că avem de-a face cu o carte adresată copiilor. Și nu ar greși dacă ar lua în calcul posibilitatea noastră de a ne copilări la orice vârstă. Dar literatura lui Șerban Foarță, în datele sale esențiale, profund specifice, este de fapt un exercițiu pur în metoda postmodernismului și sunt tentat (cred, îndreptățit) să afirm că este singurul scriitor autentic postmodernist la noi, programat și mai ales înzestrat cu autentic talent pentru o asemenea literatură... în replică. *Micul Print* se impune astfel ca o carte de rafinament, de real deliciu al inventivității și al erudiției intelectuale”. □ Grete Tartler publică textul *Cele opt note ale gamei*, o recenzie la *Espresso dublu la Ierusalim* de Bianca Marcovici, volum bilingv (traducere în limba ebraică de Tomy Sigler), Ed. Haifa Israel, 2008, considerând că „poeta reușește dubla performanță de a-i emoționa pe cei de dincoace și dincolo de pragul

ei existențial”. □ De volumul *Poezia de la „Gândirea”*, Mircea A. Diaconu, ediția a II-a revăzută, Ideea Europeană, 2008 se ocupă Geo Vasile în textul „*Gândirea*”, fără prejudecăți: „Cartea lui Mircea A. Diaconu, axată pe cei patru sau cinci piloni de rezistență, Blaga, V. Voiculescu, Ion Pillat; Adrian Maniu, Aron Cotruș, dar și pe ideea de a demonstra că în literatura română a existat dintotdeauna un filon de poezie religioasă, este de fapt un mic compendiu de istorie a poeziei interbelice, de indubitabilă valoare ideatică și analitică”. ■ *Câteva gânduri despre Grigore Vieru* publică Nichita Danilov: „Poetul era conștient de slăbiciunile și de fragilitatea ființei sale lăuntrice, după cum era conștient și de faptul că poezia sa civică nu întotdeauna se ridică la înălțimea așteptărilor. Ca temperament, el era mai apropiat de Rilke, de Lorca sau de Nichita Stănescu, decât de poeții tribuni ce animă mulțimile”. ■ Articolul *Când lectura se transformă în chin*, conține opinii ale redactorilor/ editorilor/ oamenilor de litere despre situația cărților și a greșelilor care apar. Ioana Pârvulescu: „Știu foarte bine cât de greu este să editezi, în condițiile de azi, fără greșală și aș putea da, la rândul meu, destule exemple din experiența mea cu seria «Cartea de pe noptieră» (le-am folosit la curs). Pe de altă parte, impresia generală că procesul de editare scapă de sub control și că sunt tot mai puțini redactori buni, e tot mai acută. Paginile care urmează sunt un simplu semnal de alarmă. Și o publicitate gratuită pentru că, nu-i așa, «nu există publicitate negativă»”. ■ La rubrica *Document* sunt publicate *Scrisori din exil*, corespondența Mircea Eliade – Constantin Vișoianu din arhiva istoricului Aurel Sergiu Marinescu. Nota introductivă aparține Simonei Cioculescu. ■ Din rubrica *Meridiane* reținem notele: □ *Nichita Stănescu în ucraineană* de Pablo Romaniuc: „În afară de apariția parțială în reviste de literatură ucraineană din România și SUA, traducerea mea *11 Elegii și alte poeme* nu a apărut integral decât acum, la Editura Echim din Sighetu Marmației, în regia traducătorului și cu sprijinul unor sponsori cărora le mulțumesc”. □ *Andra Rotaru în Spania*: „Volumul de poeme *Într-un pat sub un cearceaf alb* de Andra Rotaru, distins cu Premiul Național Mihai Eminescu pentru Debut și cu Premiul Asociației Scriitorilor din București în 2006, se bucură de succes și în Spania”. □ *Mihai Zamfir în Brazilia*: „Editura Thesaurus din Brasilia a publicat traducerea în limba portugheză a romanului *Acasă* de Mihai Zamfir, sub titlul *Uma casa, dois mundos (O casă, două lumi)*”. ■ În rubrica *Post-restaurant* Constanța Buzea anunță un *Debut – Alexandru Gheție*. □ Sunt prezenți cu versuri Constantin Th. Ciobanu, Emil Brumaru și Nicolae Petre Vrânceanu. □ Carlos Drummond de Andrade, poet brazilian, apare în traducerea și prezentarea lui Dinu Flămând. ■ Din *Ochiul magic* desprindem: □ *Cardiografe*: „Nr. 68 al revistei «Lettre Internationales» conține atâtea texte remarcabile, încât Cronicarul ar trebui să devină un soi de Argus plin de «ochi magici» pentru a le semnaliza și comenta pe toate”. □ *Un dosar serios*: „Obișnuit cu «anchetele» făcute pe un colț de masă de redactorii mai leneși ai publicațiilor noastre, Cronicarul a fost surprins, aproape uimit de dosarul *Cultura română du dehors*, realizat, pentru bilunarul «Verso» (nr. 50-51), de către Luigi Bambulea.

[...] Extrem de interesante sunt răspunsurile lui Virgil Nemoianu și Mihai I. Spărișu la întrebarea nr. 8. E cultura română suficient de puternică încât să se integreze într-un canon precum cel propus de Harold Bloom?”.

7 februarie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 215] Pe prima pagină este inserat: *Constantin Ciopraga (1916-2009) „Glasul iubirii a fost pentru mine glasul istoriei”*: „Iașul a rămas în această săptămână fără una dintre personalitățile culturale cele mai cunoscute: istoricul, scriitorul și criticul literar Constantin Ciopraga. Publicăm în acest număr interviul pe care academicianul i l-a acordat lui Alex. Savitescu în 2001. Un interviu în care veți descoperi biografia spectaculoasă a unuia dintre cei mai apreciați oameni de litere români din ultimul secol”. Interviul a fost publicat în volumul *Microfonul de serviciu*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006. □ Și în acest număr apar două editoriale, semnate de Lucian Dan Teodorovici (*Povestea unui bun tovarăș*) și Radu Pavel Gheo (*Complexul comercial „Universitatea”*). ■ Luiza Vasiliu semnează *Tzvetan Todorov despre Obama, barbarie și frica în Occident*, un articol despre conferința *La peur de barbares. Au-dela du choc des civilisations* susținută de Tzvetan Todorov la Biblioteca municipală din Lyon, în data de 21 ianuarie: „Publicul prezent în sala de conferințe a BML a fost extrem de dispus la dialog. Dincolo de întrebările legate de o posibilă eră postideologică sau de datoria memoriei, cea referitoare la reforma sistemului de învățământ din Franța a provocat cele mai multe discuții. Todorov a lucrat câțiva ani la întocmirea programelor pentru liceu, iar opinia lui ar merita luată în seamă și de funcționarii noștri ministeriali”. ■ Adriana Babeți revine la rubrica sa cu articolul *Cântecul lui Roland*: „Am dat gata într-o zi și o noapte jurnalul lui Livius Ciocârlie ținut între 1978 și 1983, *Cu dinții de lână*. Poate și pentru că eram amintită destul de des în peregrinările lui LC pe la redacția «Orizont» sau pe la felurite cenecluri din urbe, m-au năpădit toți anii iroșiți, spulberați, despre care fostul meu profesor scrie ca nimeni altul”. ■ În *Lumea lui Ben Bogdan Romaniuc* scrie despre *Al cincilea copil* de Doris Lessing, Ed. Polirom, 2008: „*Al cincilea copil*, o odisee ce are ca scop regăsirea identității și a demnității, este cartea cea mai densă și mai captivantă a lui Doris Lessing, unde realismul englez ni se înfățișează în toată splendoarea sa”. □ Bogdan Romaniuc semnează și *Scrisori către Stalin*, o semnalare a volumului *Correspondență. Jurnale* de Mihail Bulgakov, Ed. Polirom, 2006. ■ În rubrica *Semnal* sunt recomandate volumele: *Raport asupra singurătății* de Augustin Buzura, Ed. Polirom și *Alte povestiri la cafeaua de dimineață* de Tudor Octavian, Ed. Polirom. □ Daniel Cristea-Enache îl omagiază pe *Brumarul 70*: „Elemente recurente în poezia lui Emil Brumar, pe care o impregnează cu un parfum persistent, inconfundabil. De la debutul editorial și până la *Submarinul erotic* cel mai recent, autorul nu face «decât» să se repovestească, ludic și elegiac, concupiscent și îngândurat, cu o invenție limitată la un univers de mici dimensiuni și de proprie folosință”.

8 februarie

● **[„Adevărul”, nr. 95]** Oana Iurașcu semnează *Cultura, mai scumpă în 2009*: „Toate proiectele - Cantemir, de promovare a culturii scrise, organizarea de târguri și expoziții, traducerea scriitorilor români - costă mai mult decât în 2008. De pildă, proiectele care ar urma să se deruleze în centrele culturale ale ICR din străinătate costă, în 2009, 14.700 de lei noi, față de 11.900 în 2008. Cheltuielile pentru promovarea culturii scrise românești în străinătate se dublează: 5.029 de lei noi, față de 2.683. Sunt prezentate în proiectul de buget al ICR pe 2009 mai multe prevederi (burse de studiu pentru traducători, cercetători și jurnaliști), precum și programele culturale destinate mediului internațional din secțiunea CANTEMIR”.

■ Revenind la prezentarea istoriei Premiului Nobel pentru literatură, Nicoleta Zaharia scrie despre Knut Hamsun în *Nobel pentru un simpatizant al nazismului*, iar marele perdant e *Kafka, predecesorul lui Márquez*.

9 februarie

● **[„Adevărul”, nr. 5774]** La secțiunea *Comentarii adevărului* Nicolae Manolescu semnează *Polemici și pamflete*, o scurtă prezentare a celor mai cunoscuți polemiciști și pamfletari din istoria literaturii române, adăugând o distincție dintre cele două tipuri de scriere: „[...] scopul polemicii este să producă convingeri, al pamfletului să ucidă”.

10 februarie

● **[„Revista 22”, nr. 7 (988)]** Serenela Ghițeanu semnează *Simfonia cuvintelor*, o recenzie la *Simfonia lupului* de Marius Daniel Popescu, Ed. Humanitas, 2008: „Jocurile de cuvinte, aproape suprarrealiste, care asigură pauze de respirație între fragmentele evocatoare de trecut, sunt consolidate și de metafora jocului de cărți, cu care se încheie romanul. Partida de cărți care începe atunci este o imagine retrospectivă a ceea ce scriitorul tocmai a terminat de făcut: și-a apropiat cuvinte străine, le-a observat limitele, dar a și construit cu ele, s-a jucat extrem de serios, riscând (și) să piardă. Numai că a câștigat”.

11 februarie

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 960]** Sub titlul „*Nu se trăiește bine din scris, dar merge!*” apare un interviu cu Filip Florian realizat de Lavinia Bălulescu și Nicoleta Zaharia: „- *Cum vă explicați că succesul a venit chiar cu prima dvs. carte, Degete mici, în timp ce alți scriitori așteaptă o viață întreagă să fie traduși măcar într-o limbă străină?* - E și un noroc imens la mijloc. S-au legat lucrurile într-un chip aproape desăvârșit și asta nu se poate explica. S-au legat singure, nu le-a capsat și nu le-a lipit nimeni. Cred că a contat mult și faptul că eu sunt relativ imun la anumite probleme. Și chiar cred că atunci când nu te implici, ai mai multe șanse de reușită decât atunci când te dai de ceasul morții. Aveam un coleg de facultate care reușea mereu să ia singurul zece din

tot anul învățând un singur curs, pe care îl nimerea mereu la examen. Și avea o teorie: trebuie să lași norocului o rază largă de acțiune. Cred că atunci când dai din coate nu faci decât să îndepărtezi norocul de tine”. ■ În *Fantome pe blog* Marius Chivu scrie despre *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Și roman realist, și parabolă meta-narativă, și fantasy rural, și ficțiune istorică antebelică sau frescă socio-politică postbelică, întreaga carte este, de fapt, o sumă de excese: inflația tehnicilor narative care rămân suspendate, parada de apariții fantastice artificiale, eterogene și neechivoce, precum și realismul forțat până la neverosimil care ține să ilustreze un inventar cât mai complet de drame, abuzuri și consecințe nefaste ale regimului comunist. Cu reușite parțiale, cartea lasă impresia unui proiect românesc eșuat sub presiunea propriilor ambiții”. ■ Rubrica *Pe scurt* vine cu noi informații: □ *Veneția. Roman despre Transilvania și Lombardia*: „Romanul de debut al Emanuelelei Zanotti, *Urma memoriei (Il solco della memoria)*, care a fost lansat ieri, la IRC Veneția, a apărut la Editura Opera Graphiaria Electa din Milano. Cele doua personaje ale romanului, Niza și Achil, vin din două teritorii diferite (Transilvania și Lombardia), care au etape de istorie comună: dominația austriacă și lupta pentru identitatea națională”. □ *București. „Amurgul zeilor stepei”*, în librării: „Cartea *Amurgul zeilor stepei*, apărută la Editura Humanitas, poate fi achiziționată din librării. Autorul ei, Ismail Kadare, a câștigat în 2005 premiul International Man Booker Prize. Cartea spune o poveste de la sfârșitul anilor '50, când pe fondul tragediilor politice ce zguduie lumea fostei Uniuni Sovietice, se înfiripa o stranie poveste de dragoste. Romanul este semiautobiografic, iar personajele ei par smulse din legendă”. ■ În *Adevăruri de altădată* citim *Literatura în fața justiției*, un fragment din articolul semnat de Alexandru Paleologu, „Adevărul literar și artistic”, 1937. ■ În secțiunea *Vă amintiți de...* Victoria Anghelescu oferă cititorilor o scurtă biografie a lui Paul Zarifopol.

● **„Luceafărul de dimineață”, nr. 1 (873), Săptămânal de cultură al Uniunii Scriitorilor din România; format: A3, nr. de pagini: 16; Director: Dan Cristea, Responsabil de redacție: Gelu Negrea; Redacția: Horia Gârbea, Bogdan Ghiu, Sorin Lavric, Iolanda Malamen, Stelian Tăbăraș** Numărul se deschide cu informații din *Viața literară*: □ *Cărți pentru juriu. Date limită*: „Candidații la Premiile Uniunii Scriitorilor, autori ai unor volume inedite apărute în anul 2008, sunt informați că, pentru primirea volumelor în vederea intrării în competiție, juriul USR a fixat dată limita de 15 februarie 2009. Pentru Asociația Scriitorilor din București, data limită este 1 martie. La premiile ASB pot candida numai membrii ASB sau debutanții”. □ *Cotizația pentru membrii Uniunii Scriitorilor din România*: „Consiliul Uniunii Scriitorilor a hotărât la ultima ședință din anul 2008 ca nivelul cotizației pe anul 2009 să fie de 100 de lei. Membrii Uniunii Scriitorilor ale căror pensii de bază (exclusiv indemnizațiile de 50% conform legii 8/ 2006) se situează sub nivelul unui punct de pensie vor plăti jumătate din sumă, adică numai 50 de lei pe an. Membrii USR sunt invitați să

achite cât mai curând aceste cotizații, în special membrii pensionari, a căror situație la Casele de Pensii se actualizează în vederea păstrării indemnizației speciale”. □ *Comitetul Director al USR Prima ședință din acest an:* „Marți, 3 februarie, a avut loc ședința ordinară Comitetului Director al USR. Întrunirea a fost prezidată de domnul Nicolae Manolescu, președintele Uniunii Scriitorilor. În prima parte a ședinței, Comitetul a luat în discuție proiectele depuse spre finanțare pe semestrul I al anului 2009 și a decis sumele alocate fiecăruia. În continuare, dl. Gabriel Chifu, secretar al Uniunii, a prezentat stadiul proiectului noului statut al Uniunii și s-a propus discutarea acestuia la următorul Consiliu. S-au discutat principalele proiecte ale USR în perioada următoare și s-au alocat filialelor fonduri pentru lecturi publice pe anul 2009, în proporție de 1 la 50 de membri. S-a hotărât instituirea din fonduri atrase a unui program pentru sprijinirea traducerilor și publicării în străinătate a autorilor români. De asemenea, s-a decis ca ediția a IV-a a Colocviului Tinerilor Scriitori să aibă loc la Alba Iulia, având în vedere sprijinul oferit de autoritățile locale. Comitetul Director a constatat că, pentru proiectatul monument în memoria scriitorilor încarcerați în comunism, s-au colectat fonduri importante, dar încă insuficiente, urmând ca începerea lucrărilor să fie amânată până la obținerea sumei necesare. S-a luat în calcul creșterea salariilor pentru angajații USR cu începere de la 1 iulie 2009 și s-au stabilit noi tarife pentru casa de creație de la Neptun. Comitetul Director a hotărât începerea unor proceduri pentru obținerea de fonduri bugetare destinate revistelor editate de USR, ca și pentru finanțarea unor proiecte importante ale Uniunii, între care consolidarea sediului din Calea Victoriei nr. 115. La finalul ședinței, Comitetul Director a luat în discuție cererile curente și a delegat conducerii operative misiunea de a stabili ședințele comisiei de validare”. □ *Asociația Scriitorilor București are blog:* „Asociația Scriitorilor București, prin intermediul doamnei Lucia Verona, webmaster al ASB, a înființat un blog deschis scriitorilor bucureșteni sau din țară și tuturor amatorilor de literatură. Adresa lui este scriitoridinbucuresti.blogspot.com. Aici pot posta comunicări membrii conducerii Asociației și pot interveni cu comentarii toți vizitatorii. Noutățile privind ASB apar permanent pe acest blog. Reamintim cu acest prilej că adresa site-ului Asociației este www.asb.ro”. □ *In memoriam:* „Uniunea Scriitorilor din România, anunță cu deosebită tristețe încetarea din viață a academicianului Constantin Ciopraga, distins critic și istoric literar, prezență marcantă a vieții culturale românești vreme de multe decenii. [...] Prin dispariția lui Constantin Ciopraga, critica românească, învățământul nostru filologic și întreaga viață literară suferă o ireparabilă pierdere”. ■ Dan Cristea semnează *În căutarea originilor*, o cronică literară la *Fantomă din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Doina Ruști își propune nu un roman «minimalist», conținând povestea fetei unui învățător de țară, ci un roman «maximalist», în care povestea fetei să se deschidă spre imaginea unei lumi întregi”. ■ Traian T. Coșovei publică *Biografii și calești... curve și cardinali...* o recenzie la volumul *Poemul matriță* de Dan Mircea Cipariu, Ed. Brumar, 2008: „În pofida

titlului, (*Poemul matriță*), Dan Mircea Cipariu nu propune un program poetic standardizat, adus la limitele comunicării IT, ci, mai curând, o declarație de dragoste pentru poezie, o reverență grațioasă pentru text, un elogiu tandru pentru cei ce vor să înțeleagă Cuvântul. Mai ales când acesta este rostit de unul dintre cei mai reprezentativi exponenți ai unei generații, ai unei noi sensibilități”. ■ În *Povești la purtător* Gabriel Rusu recenzează *Povești muritoare* de Mirela Gruită, Ed. Nico, 2008: „În fapt, prozele sunt povești la purtător date nouă în dar de un autor generos, spre a ne ajuta să ne trecem și să ne petrecem singurătățile citindu-le și completându-le după cum ne este voia și imaginația. Reporterul Mirela Gruită intră cu merit în breasla prozatorilor pentru că are priceperea să nu ne spună niciodată că unui personaj îi este sete, ci să ne facă să simțim setea aceluia”. ■ În rubrica *Remember* Mircea Micu semnează *Prin poarta iernii*, un text omagial dedicat lui Nicolae Velea. ■ Pagina de *Istorie literară* găzduiește articolul lui Felix Nicolau, *Dramaturgul Eminescu despre Decebal*. ■ Alexandru George publică partea a doua din *În plin alexandrinism*: „După cum spuneam în prima parte din considerațiile mele pe tema unui fenomen relativ recent, alexandrinismul, care se impune în mod firesc atenției abia după ce și literatura noastră a început să-și numere mai mult de 100 de ani de existență, nici perioada ei cea mai nefericită nu a făcut excepție, după cum dezvoltarea lui impetuoasă marcase sfârșitul erei libere (februarie 1938 - decembrie 1947) și instaurarea unor regimuri politice din ce în ce mai tiranice”. ■ Despre *Ticurile verbale* scrie Sorin Lavric: „Pe un scriitor îl recunoști după trei amănunte: mai întâi, după ușurința cu care poate tăia paragrafe întregi fără să simtă vreun regret în privința amputării textului; apoi, după plăcerea pe care o resimte legând cuvintele, indiferent de reacția pe care o va avea primind laude sau încasând critici; și, în al treilea rând, după grija cu care își depistează ticurile verbale în încercarea de a scăpa de ele. Aceste trei detalii dovedesc, la rândul lor, trei lucruri: că scriitorul a depășit faza îndrăgostirii de propriile cuvinte; că principala sa motivație ține de dispoziția pe care o capătă scriind; că a conștientizat involuntarele repetiții ce-i brăzdează scrisul, declarând război ticurilor personale”. ■ Paul-Gabriel Sandu semnează *Acolo, dar unde, cum?*, o recenzie la volumul *Idolul Cicladelor* de Julio Cortázar, traducere și note de Tudora Șandru-Mehedinți, Ed. Polirom, 2006: „Povestirile lui Cortázar sunt fermecătoare; ritmul alert, limpezimea și profunzimea metaforelor și comparațiilor, indistincția asumată dintre fond și formă, excentricitatea cu luciri de fantastic a temelor, dar și simplitatea și firescul lor, în ultimă instanță, fac din narațiunile scriitorului argentinian desăvârșite opere de artă”. ■ În secțiunea *Cărțile săptămânii* Horia Gârbea publică *O dată pe secol ne facem iluzii*, un comentariu la două dintre cele mai comentate volume: □ *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45: „Istoria critică a lui Nicolae Manolescu merită statutul de best-seller și pe cel de eveniment. Ea atrage publicul spre literatură cu autoritatea unui mare critic și cu viziunea sa contemporană, cu noutatea interpretării și siguranța judecății. Este evident, o spune însuși autorul, că o astfel

de carte nu se va mai scrie în acest fel, de către un singur om, în Europa, probabil niciodată”. □ Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Ed. Cartea Românească: „Așa este literatura oriunde: disparată, perisabilă, supusă unor fluctuații de evaluare pe motive inconsistente. Meritul lui Eugen Negrici e că nu-și face iluzii și combate bine. El ar putea demonta orice mecanism. Dar nu poți demonta un pom, nici măcar un tufiș, pentru că ei cresc de la sine și nu au șuruburi”. ■ Stelian Tăbăraș informează despre *Cartea de la Chișinău*: „Închipuiți-vă o carte unicat, dimensiuni A3, legată în piele, cu peste 100 de pagini din hârtie confecționată manual ca în evul mediu, ca în vremea «morilor de hârtie» ca aceea de la Pociovaliște. De această dată, hârtia a fost confecționată la un atelier din Budapesta, iar cel care a legat cartea și a conceput modul în care urna să fie scrisă sau pictată de diferiți scriitori, artiști plastici și compozitori ai momentului, atât din România, cât și din Republica Moldova, a fost cunoscutul grafician iubitor de literatură Mircea Dumitrescu. Cartea a primit supranumele «Cartea Unirii» și, cu paginile în bună parte completate de autori din București, a fost donată Muzeului Literaturii din Chișinău, spre a fi inscripționată în continuare și de scriitorii, pictorii sau compozitorii moldoveni. Ideea a pornit de la realizarea unui document care să strângă între coperte măcar o parte din sinteza eferescenței creatoare de pe ambele maluri ale Prutului. [...] Cartea a fost donată Muzeului Literaturii din Chișinău de către academicianul Cimpoi și, în context, a avut loc o seară de literatură la care au contribuit, din România, Denisa Comănescu, Grete Tartler, Gabriel Chifu, Nicolae Prelipceanu, Dan Cristea și subsemnatul. Desigur, au citit și autori locali, pe care îi știm cu toții din reviste, dar - cel puțin în ce mă privește - personal i-am cunoscut abia acum”. ■ Revista publică fragmentul *Panică în orașul luminilor* de Matei Vișniec, roman în curs de apariție la Ed. Cartea Românească. ■ În rubrica *Dintre sute de catarge* citim versuri de Ana-Maria Dinu.

12 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5777] Ioana Bogdan, Dan Bolcea și Nicoleta Zaharia semnează *Lectura, fenomen de masă*, o scurtă anchetă printre oameni de litere: „Tirajele cărților «Adevărul» au ajuns la un număr de 250.000 de exemplare, care se epuizează din prim zi a apariției și încă de la primele ore. Cum se explică fenomenul?”. Reținem: □ „Criticul Alex. Ștefănescu a declarat că în România nu a încetat niciodată interesul pentru literatură. Doar că există multă sărăcie. [...] Alex. Ștefănescu a amintit de dispariția Colecției Biblioteca pentru toți, pe care a calificat-o drept «o crimă intelectuală», adăugând că, pe fondul acestei lipse a cărții, volumele publicate de «Adevărul» au avut succes”. □ „Nicolae Manolescu a comparat fenomenul cu cel din Franța, unde a devenit o obișnuință ca unul dintre marile cotidiene să publice săptămânal câte o carte, în serii mici. [...] El a spus că succesul cărților «Adevărul» se datorează prețului mic, faptului că volumele sunt vândute la chioscul de ziare - un mediu mai familiar publicului

decât librăria - și că există destui oameni atrași de ideea de colecție, pe termen lung”. ■ În *Cărțile românești zboară spre Orașul Sfânt* Ioana Bogdan scrie despre Târgul de Carte de la Ierusalim care se desfășoară în perioada 15-20 februarie: „Astfel, pe 16 februarie, scriitorul Petru Cimpoeșu va citi din cartea sa, *Simion liftnicul. Roman cu îngeri și moldoveni*. Momentul va fi precedat de lansarea seriei *Opere complete*, semnată de Norman Manea, în prezența lui Bogdan-Alexandru Stănescu – directorul editorial al Editurii Polirom -, Leon Volovici și Riri Manor (Israel). În ziua de 17 februarie va fi rândul scriitorului Dan Lungu să citească din volumul său *Cum să uiți o femeie*, carte ce va fi prezentată de Bogdan-Alexandru Stănescu, iar pe 18 februarie, Radu Aldulescu va citi din cartea sa *Proorocii Ierusalimului*. Vor mai fi prezenți la standul României Gabriel Chifu, artistul plastic Ioana Ursa și Lucia Toader, coordonator al programului «Burse pentru traducători străini» al Centrului Național al Cărții”.

● **[„Cultura”, nr. 6 (210)]** *Baloane și balonașe* este titlul editorialului lui Augustin Buzura: „Astăzi începe să-mi fie din ce în ce mai frică de activiștii cu titluri universitare. Cu cât acestea sunt mai numeroase, cu atât sunt ei mai ignoranți și mai necruțători cu spiritul. Mai mult, în loc să se ridice la nivelul studiilor pe care pretind că le au, coboară, cu o ușurință incredibilă, la nivelul prostiei agresive care dă culoarea acestor ani. Nu demult, un balonaș din acestea postdecembriste, își anunța nația că nu-l mai poate citi pe Eminescu, că acesta nu mai are valoare etc. În loc să-l revolte starea Școlii, a Cercetării, a Sănătății, a Justiției sau a minciunii în care ne-au adâncit incompetența și impostura, îl chinuie faptul că Eminescu mai este un reper”. ■ Sub titlul *Un edificiu în lucru* C. Stănescu revine la rubrica sa *Revista revistelor*: „După lansarea în toamnă a monumentalei *Istoriei critice* Nicolae Manolescu devine iarăși, spre primăvară, «subiect literar arzător al momentului» (cf. Dan C. Mihăilescu în «Idei în dialog» 2/ 2009): cea de-a doua respingere a candidaturii reputatului critic de la statutul de membru corespondent la cel de membru plin al Academiei Române a iscat un val de mirări, protestări, indignări, întristări și consolările consecutive. În ochii unora, N. Manolescu ar fi victima unei conspirații a nemuritorilor, invidioși pe gloria criticului ori temători de consecințele carierei lui academice. [...] Între timp, istoria lui e întoarsă pe toate fețele, citită dinspre cei vechi spre prezent și viceversa, spre a i se observa ori amenda consecvența axiologiei estetice pe care, cel puțin în prefață și postfață, monumentala lucrare o anunță și și-o asumă”. ■ Angela Martin pune *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: În octombrie, anul trecut, revista franceză «Magazine littéraire» a publicat un număr cu tema Marx, les raisons d’une renaissance. Articole cu același conținut au apărut și în alte țări. Chiar și dumneavoastră ați scris recentă o piesă de teatru cu titlul Marx la Londra. Credeți că putem vorbi, în condițiile prăbușirii sistemului comunist mondial, de o renaștere a gândirii lui Marx în actualitate? Are vreo legătură criza actuală cu această «renaștere»? Ce vi se pare, dumneavoastră personal, încă valabil în gândirea lui Marx? - Kjell Espmark: [...] După cum se știe, Marx era de părere că

istoria se joacă de două ori, prima oară ca tragedie, a doua oară ca farsă. Biografiile zilelor noastre au tendința de a-l zugrăvi pe Marx în culori ridicole, cu furuncule în locuri sensibile și o monumentală egocentricitate”. ■ În paginile numite *Cultura literară* citim: □ Al. Cistelean semnează *Poetica, după Ghica-Valéry*, notând retipărirea volumului *Geneza operei literare. Repere spre o poietică* de Marius Ghica, Ed. Paralela 45, 2008: „Probabil că-n ’85 Marius Ghica nu credea că scrie o exegeză care va deveni manifest în 2009. Manifest, firește, tot așa, pe implicate, pentru cine vrea să vadă în calmul exegezei un strigăt de alarmă”. □ În „*Nimic să te intrige*” Mihai Iovănel scrie despre *Vincent nemuritorul* de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea veche, 2008: „Calitatea lui Bogdan Suceavă este pe de altă parte vizibilă până și în acest roman nesatisfăcător. Stilul e fluent, frazele sigure, dialogurile sună bine. Unele pasaje poetice sunt, strict tehnic vorbind, profesionist făcute. Dar toate aceste detalii funcționează bine doar formal – eficiente nu sunt, pentru că nu pun *machina* în mișcare. *Maybe next time*”. □ Sub titlul *Fantoma și fantezmele* Cristina Balinte comentează *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Doina Ruști se numără printre optzeciștii tardivi, nedoctrinari, posesori ai îndemnării de a susține echilibrul fericit dintre tehnică și cursivitate narativă. Privit sub acest aspect, *Fantoma din moară* dovedește o construcție de ansamblu impecabilă, asociată apetenței fără tăgadă de a povesti”. □ Constantin Coroiu semnează *Niculae Gheran: Poveste din Cartierul de Est*, o recenzie la *Arta de a fi păgubaș. Târgul Moșilor* de Niculae Gheran, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2008: „Mărturisesc că rareori am așteptat cu atâta interes volumul următor al unei scrieri *nonfiction*, deopotrivă document și proză veritabilă. Titlul anunțat de autor – *Oameni și javre* – este mai mult decât promițător. Pare să anunțe, îmi vine în minte metafora unei mari poete, o sărbătoare ca la chenzină”. □ Eugen Simion revine la subsecțiunea sa *În ariergarda avangardei* cu textul *Descoperirea Occidentului*: „Revenind la ceea ce se petrece azi: asistăm la o invazie de «forme», am intrat cam nepregătiți în taifunul globalizării, împrumutăm aproape totul: de la ardei și mere la calculatoare, de la structurile economice la moravurile (deloc sublime) ale unui capitalism care se dovedește că nu-i deloc un sistem perfect. Vezi criza în care a intrat. Rămân, în ceea ce mă privește, de partea sincronismului lo-vinescian, cu o nuanță: să întărim filtrul «diferențierii», să apărăm valorile noastre spirituale, să nu distrugem orbește totul, să întărim spiritul critic și să respingem, cât putem, maladiile economiei de pradă”. □ George Neagoe publică *Apocrife*, un comentariu la *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan*, Ed. Curtea veche, 2008: „Cea mai simplă constatare despre această carte este că avem un personaj foarte bine instalat în istoria pe care o trăiește. Desigur că Mateiu se rupe de contemporaneitatea sa când se gândește la Cavalerii Templieri, la decorații, la tezaure ascunse, la frății oculte sau la personaje obscure, dar iluminate. Însă personajul este nerăbdător să afle informații, citește gazete, participă la discuții politice”. □ Gelu Negrea continuă *Dicționar Caragiale*, de

această dată dedicându-și articolul personajului *Mihalache Cogălniceanu*. ■ Din *Presa internațională* Cătălin Sturza reține proiectul *100 de romane pe care toată lumea trebuie să le citească* al publicației „The Guardian”, unde se regăsește și „un spațiu special pentru Science Fiction și Fantasy”, notând absențele de pe această listă (*Cărți care nu trebuie ratate sau ficțiunea literară vs S.F.*).

● **[„Dilema Veche”, nr. 261]** Simona Sora semnează *Șerban Foarță par lui-même*, o cronică la *Cozerii în lila* de Iolanda Malamen și Șerban Foarță, Ed. EIS ART, 2008: „*Cozeriile în lila* trebuie citite ca o coda sau ca o introducere la opera unuia dintre cei mai rari poeți pe care-i are, azi, literatura română, dar și ca unul dintre puținele volume în care biografia devine cu adevărat literatură”.

● **[„Observator cultural”, nr. 203 (461)]** Rubrica *La zi* vine cu noi informații: □ *Nina Cassian – „poetul lunii februarie”*: „Nina Cassian a fost desemnată «poetul lunii februarie» la emisiunea «Dagens dikt/ Poemul zilei», a canalului P1 al Radiodifuziunii suedeze, urmând ca, pe parcursul acestei săptămâni, să fie citite pe post poeme ale sale traduse în suedeză. Potrivit tradiției emisiunii suedeze, fondată în 1937, în prima săptămână a fiecărei luni este prezentat exclusiv un anumit poet. Astfel, în această săptămână, va fi prezentată o selecție de poeme de Nina Cassian, din volumul *Femeia miracol/ Mirakelkvinnan*, apărut în limba suedeză în 2008, în traducerea lui Dan Shafran”. □ În secțiunea *A fost*: „□ *Traducătorii, în căutarea unui statut*. Traducătorii din România practică tarife cu mult sub media celor din UE, neavând asociații care să fie recunoscute de majoritatea practicanților profesiei – au afirmat miercuri, 4 februarie, participanții la masa rotundă «Traducătorul literar». La întâlnirea organizată de Institutul Cervantes la București au participat, printre alții, vicepreședintele Asociației Traducătorilor din Spania, Andrés Ehrenhaus, traducătorul spaniol Ismael Attrache și traducătoarea Luminița Marcu. [...] □ *Directorul Institutului Polonez – premiat*. Jaroslaw Godun, directorul Institutului Polonez din București, a primit vineri, 6 februarie, Premiul de simpatie al României literare, decernat de directorul revistei, Nicolae Manolescu. În cadrul unei ceremonii care a avut loc la USR, Manolescu spus că premiul este o recunoaștere a ceea ce a făcut «pentru cultura poloneză în România și cultura românească în Polonia». [...] □ *Bucureștiul interbelic în viața unei italiene*. Romanul *Il solco della memoria*, semnat de jurnalista italiană Emanuela Zanotti, care prezintă transformarea Bucureștiului de la orașul occidental din epoca interbelică la Capitala terorizată de instalarea ocupației sovietice, a fost lansat marți, 10 februarie, la Veneția. Potrivit IRCCU, autoarea este colaboratoare pe probleme culturale la publicațiile «Giornale di Brescia» și «L'Espresso». □ În secțiunea *Va fi*: „□ *Autori români la Târgul de Carte de la Ierusalim*. Petru Cimpoeșu și Dan Lungu se numără printre autorii români care vor fi prezenți la Târgul Internațional de Carte de la Ierusalim, care se va desfășura între 15 și 20 februarie. Celor doi scriitori li se adaugă Radu Aldulescu, Gabriel Chifu, artistul plastic Ioana Ursa, din partea Clubului Ilustratorilor de Carte din România, Lucia Toader, coordonator al programului «Burse pentru traducători

străini» al Centrului Național al Cărții, Bogdan-Alexandru Stănescu, director editorial al Polirom. În 16 februarie, vor avea loc lansarea seriei *Opere Complete*, semnată de Norman Manea, și o lectură a lui Petru Cimpoeșu din cartea sa, *Simion liftnicul. Roman cu îngeri și moldoveni*. La 17 februarie, vor participa la evenimentul intitulat «Expuneri» Thorvald Steen (Norvegia), Sandra Pettrignani (Italia), Gyorgy Spiro, Péter Esterházy (Ungaria) și Gabriel Chifu. Tot pe 17 februarie, Dan Lungu va citi din cea mai recentă carte a sa, *Cum să uiți o femeie*, iar a doua zi, Radu Aldulescu va citi din volumul său *Proorocii Ierusalimului*. □ *Carmen Firan, la Salonul de poezie de la Stockholm*. Poeta Carmen Firan este invitată marți, 17 februarie, la Salonul de poezie de la ICR Stockholm, alături de poetul suedez Arne Johnsson. La întâlnirea celor doi scriitori vor mai participa și actrița Caroline Ilea și scriitorul, traducătorul și editorul Jonas Ellerström, în calitate de moderator. [...] □ *Serată Brâncuși la Lisabona*. «Serata Brâncuși», un eveniment ce va include proiecția peliculei *Brâncuși – the roots and the branches* de Alexandre Martins și Nuno Miguel, inspirată de viața și activitatea artistului, va avea loc joi, 19 februarie, la ICR Lisabona”. ■ Iulia Popovici semnează *Ideologia libertății de expresie. Varianta românească*: „Horia-Roman Patapievici (ICR), Răzvan Theodorescu, Dan Grigore (CNA), Virgil Nițulescu (Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național), Dan Popescu (Galeria H’ Art), un reprezentant al galeriei Uniunii Artiștilor Plastici, Atelier 35, unde Noua Dreaptă a vandalizat în septembrie tot ce se putea vandaliza, ca semn de protest contra unei lucrări a lui Levente Benedek, Sorin Tara (coparticipant în expoziția de la Bochum, unde Omagiu lui Iuda XXXI al lui Alexandru Rădvan a iscat alte discuții), oameni de bine de la Comitetul Helsinki etc. s-au adunat, așadar, să dezbată, moderați de Mircea Toma, în jurul unor întrebări ca: «există limite ale libertății de exprimare în artă?», «există limite ale intervenției instituțiilor publice care promovează arta asupra produsului artistic?», «cum putem proteja arta de influența politicului?». [...] Întâlnirea de la Cărturești a repetat locurile comune instituite deja de cei vizați: conspirația la adresa ICR (bătutul șeii să priceapă iapa Băsescu) – acuzație care, în condițiile în care e la fel de lipsită de probe precum cele aduse de «conspiratori» contra lui Horia-Roman Patapievici, intră pe picior de egalitate cu acestea în categoria «calomnie» –, penibilul polițiștilor care investighează caracterul obscen al unei erecții, excesiva toleranță a statului față de grupurile de dreapta, libertatea pe care legislația comunitară o lasă în definirea limitelor dreptului la liberă expresie și așa mai departe. Cine se putea pune în postura de victimă a făcut-o din nou, cine se putea postula drept erou al luptei pentru libertatea de exprimare n-a pierdut ocazia s-o afirme”. ■ Ovidiu Pecican revine la rubrica sa cu articolul *Confesiuni SRI*, semnalând volumul *De la regimul comunist la regimul Iliescu*, interviu cu Virgil Măgureanu realizat de Alex. Mihai Stoenescu, Ed. Rao, 2008: „Tipul de discurs, ținutele, sursele întrebuintate, toate se cuvine să fie filtrate critic, însă cu deplină bună-credință. Drept care, și eu salut apariția și... aștept urmarea”. ■ În *Romanul realității de la televizor* Bianca Burța-Cernat

comentează *Vitali* de Adrian Sângeorzan, Ed. Curtea Veche, 2008: „«Acțiune» cât cuprinde, puțină politică mondială, plus ceva sex, și astfel romanul e gata... Adrian Sângeorzan se pricepe să povestească, dar nu prea știe sau nu prea are ce. Și-atunci, deschide televizorul și se inspiră. Dar n-aș fi sigură că știe ce canale să aleagă”. ■ Florin Irimia semnalează, în *La bine și la rău*, apariția volumului *Penelopiada* de Margaret Atwood, traducere de Gabriela Nedelea, Ed. Leda, 2008: „La granița dintre ficțiune și eseu de antropologie culturală, *Penelopiada* merită citită pentru acele calități care fac ca ansamblul operei ficționale a lui Margaret Atwood să înregistreze cote ridicate de audiență la public: echilibrul perfect între erudiție și accesibilitate, stilul alert, complexitatea epicului, permanentul element de neprevăzut, ironia și causticitatea tonului, toate fiind dublate de umorul inteligent și rafinat cu care Atwood și-a delectat cititorii de la bun început”. ■ Revista marchează „*Anul Darwin*” în România și în lume, adică împlinirea bicentenarului nașterii lui Charles Darwin și 150 de ani de la apariția *Originii speciilor*. La acest dosar contribuții sunt semnate de Dumitru Murariu (*Despre Originea speciilor*), Amalia Diaconeasa (*Teoria lui Darwin: când o idee populară face carieră științifică*), Alexandru Toma Pătrașcu (*Lucruri implicite*), Remus Cernea (*Importanța operei lui Charles Darwin și celebrarea ei*), Dan Niculescu (*Nu ne tragem din maimuță, provenim din pești*), Tudor Lucian Popa (*Omul: 70% apă, 98% cimpanzeu, 100% maimuță*). Este notată și Revista presei *Darwin*, semnalând articole din „Herald Tribune”, „La Croix”, „Times”. ■ Liviu Bordaș publică partea a doua a eseului *Altfel despre dioptriile lui Mircea Eliade*: „Ce dovedesc, așadar, primele jurnale ale lui Mircea Eliade? Că el a fost cu adevărat un prizonier al istoriei, încă de pe vremea când nu era decât un adolescent miop care credea că lecturile teologice îl pot salva din apele diavolului”. ■ Adina Dinițoiu semnează *Un Goncourt cu mesaj umanitar*, o prezentare a volumului *Syngué sabour. Pierre de patience* de Atiq Rahimi, P.O.L., 2008, câștigătorul premiului Goncourt. ■ Michael Haulică revine la rubrica *Fantasy & Science Fiction* cu articolul *Al doilea romanț cu Waldemar*, notând apariția volumului *Blocul câș* de Liviu Radu, Ed. Tritonic, 2008: „Acest al doilea romanț cu Waldemar îmi pare mult mai reușit decât primul. Poate datorită detașării cu care e spusă/privită povestea. Poate datorită stilului (empatic) abordat de autor. Poate datorită prezenței mai accentuate a Bucureștilor zilelor noastre, care îi apropie mai mult pe cititori de lumea inventată de autor”. ■ În *Avanpremieră editorială* citim *Lebedele sălbatice. Trei fiice ale Chinei* de Jung Chang, „fragment din volumul în curs de apariție la Editura Curtea Veche, în traducerea Sandei Pop”.

13 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5778] Ioana Bogdan publică *Un albanez atras de Moscova*, notând apariția romanului *Amurgul zeilor stepei* de Ismail Kadare în limba română la Ed. Humanitas: „Romanul autorului albanez vorbește despre dragoste și Moscova – tărâmul marilor scriitori, dar și al incertitudinilor și iernilor reci”.

● **[„România literară”, nr. 6]** Numărul se deschide cu nota *Premiul de simpatie al „României literare”* – Jaroslaw Godun, semnată Rep.: „Vineri 6 februarie 2009, la ora 18.30, a avut loc, la sediul Uniunii Scriitorilor din România, decernarea *Premiului de simpatie al «României literare»*, oferit de compania Net Consulting (făcând parte din grupul ASSECO, cea mai importantă corporație IT din Polonia). Momentul a fost bine pregătit de cei doi amfitrioni, Nicolae Manolescu, directorul «României literare», și Victor Macri, din partea departamentului de comunicare al Net Consulting. Din vorbă-n vorbă, pornind de la câteva vârfuri ale cinematografeii mondiale și ajungând la neuitata reprezentativă de fotbal din anii 70, cei doi au prefătat destins discursul laureatului Jaroslaw Godun, Președintele Institutului Polonez din România. [...] Aflat, în formula actuală, abia la început, premiul a fost onorat și de prezența la festivitate a Excelenței Sale, domnul Wojciech Zajăczkowski, Ambasadorul Poloniei în România, care a ținut să-l felicite pe câștigător”. ■ În loc de editorial, citim *O Românie ideală* de Alex. Ștefănescu, text dedicat Olimpiadei de limbă și literatură română pentru clasele VII-XII, care a avut loc la Oradea. ■ Dintr-o notă nesemnată aflăm că marți, 3 februarie a avut loc ședința *Comitetului Director al USR* (v. „Luceafărul de dimineață”, nr. 1 (873)/ 11 februarie 2009). ■ În secțiunea *Contrafort* Mircea Mihăieș se întreabă *Cine va scrie marele roman românesc?: „Istoria critică a literaturii române*, publicată recent de Nicolae Manolescu, a reușit să nemulțumească pe toată lumea. E o performanță în sine. Din câte mi-am dat seama, absolut toți scriitorii în viață sunt enervați de tratamentul aplicat de marele critic. O bună parte dintre ei sunt furioși - românește - pentru că alții ar fi beneficiat de elogi mai mari. Absenții și-au ieșit la rândul-le din minți, detestându-i și pe cei lăudați, și pe cei criticați, dar prezenți. [...] În rândurile de față, iau Istoria lui Nicolae Manolescu drept martor într-o chestiune precisă: ea îmi confirmă că nici literatura modernă, nici cea actuală nu au reușit să producă marele roman capabil să ne propulseze în universalitate. Or, fără nava-amiral a unei cărți decisive, e foarte greu să pătrunzi în lumea înaltă a literaturii”. ■ Revenind la rubrica sa, Ioana Pârvulescu publică a doua parte a textului *Dragostea și Atlantida*, adresat membrilor Cenaclului Lovinescu, pe care-i invită „de dragul lui Platon, și ca filozofi, și ca literați, la *Dialoguri* și la dialog. Fiindcă arta aceasta e tot atât de departe de lumea de azi ca Atlantida”. ■ Cronici literare din acest număr: □ Sorin Lavric semnează *Molecula credinței*, un comentariu la volumul *Între Dumnezeu și știință* de Dora Petrilă, Ed. Eminescu, 2008. □ Cronica literară a lui Cosmin Ciotloș poartă titlul *La mica înțelegere* și este dedicată cărții *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „Detaliile zguduitoare ale acestei cărți fac, ele însele, un roman. Restul e, cum spuneam, convertibil”. □ Ștefan Cazimir scrie despre *Memoriile* lui Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008 în *Ce straniu poate fi destinul unui om*: „Interesul documentar al scrierii sale și însușirile ei literare se îmbrățișează strâns sub cupola unui sens etic, care conferă întregului vibrația cea mai nobilă, mai generoasă și mai profundă”. □ În *Insomnia*

Daniel Cristea-Enache se ocupă de *Pânda sufletului (L'âme aux aguets)* de Ilie Constantin, antologie de poezie 1960-2008, prefată de Eugen Negrici, Ed. Paralela 45, 2008: „De foarte tânăr, Ilie Constantin gândește sintetic, figurează poetic și crede, după toate aparențele, în metempsihoză”. □ Gheorghe Grigurcu este de părere că volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, coordonatori: Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier istoric este *O carte bizară*: „Voindu-se o reacție la Raportul de condamnare a comunismului din România, cunoscut sub numele de *Raportul Tismăneanu*, după numele coordonatorului comisiei care a funcționat pe lângă Palatul Cotroceni, Raport dat publicității la 18 decembrie 2006, volumul pe care ne propunem a-l comenta pune o pată de culoare care într-adevăr reduce presupusa «anemie» a dezbaterii prilejuite de eveniment, dar cu ce preț vom vedea îndată”. □ Tudorel Urian semnează *Profesionist în slujba răului*, un comentariu la volumul *Perfectul acrobat. Leonte Răutu* de Vladimir Tismăneanu, Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2009, despre care spune că „este o carte esențială pentru înțelegerea politicii culturale din anii de început (epoca marii terori) ai comunismului românesc”. □ Despre *Arta de a fi păgubaș* de Niculae Gheran, Biblioteca Bucureștilor scrie Al. Săndulescu în *Realitate și ficțiune*: „Ca și alți memorialiști, Niculae Gheran depune mărturii prețioase despre anii din preajma și din timpul Războiului al Doilea mondial și imediat după aceea”. □ Volumul lui Dan Grigorescu, *Drumuri printre amintiri*, Editura enciclopedică, 2008 intră în vizorul lui Iordan Datcu în textul *Întâmplări cu adevărat importante*: „Dan Grigorescu își respectă, în *Drumuri printre amintiri*, deviza de a evoca «întâmplări cu adevărat importante», ale sale și ale generației sale, fără să aibă însă orgoliul de a vorbi în numele acesteia și fără pretenția că paginile sale țin locul necesarelor evaluări istorice”. ■ Constantin Trandafir semnează *In memoriam Constantin Ciopraga (1916-2009)*: „Constantin Ciopraga s-a dovedit mereu un spirit deopotrivă metodic și artist, ademenit de valori în general și românești în special, din toate timpurile, care adevăresc personalitatea literaturii române, a culturii, și, odată cu aceasta, certifică personalitatea însăși a reputatului cărturar”. ■ În rubrica *Meridiane*, Rodica Mihăilă semnează *John Updike și „mijlocul” dilematic*”, notând decesul scriitorului (27 ianuarie 2009): „Plecarea lui John Updike amplifică sentimentul că se sfârșește o epocă, la a cărei glorie literară au contribuit din plin eleganța prozei sale, exigența inteligenței, finețea redării detaliilor și nuanțelor, profunzimea introspecției și intuiția alegerii momentului revelator pentru a redescoperi America”. □ Mircea A. Diaconu în *Ironia unui sceptic* face un profil lui Andrei Bodiș: „Un bacovian este, în fond, Andrei Bodiș; unul de substanță, fără urmă de mimetism”. ■ Sub semnătura lui Ion Pop apare *Corespondența inedită M. Blecher către Geo Bogza*. ■ Mihai Sorin Rădulescu publică în rubrica *Istorie literară* textul *Căutându-l pe Bălcescu la Palermo*. □ În *Meridiane* Rodica Binder realizează un interviu cu Bruno de Cessole, „*Ora închiderii în grădinile Apusului*”. Interviul pornește de la romanul *L'Heure de la fermeture dans les*

jardins d'Occident apărut la Éditions de la Différence, în care Cioran devine un personaj de roman: „- În acest roman, o carte singulară, în sensul pozitiv al termenului, în peisajul literar contemporan, tematizați de fapt și eșecul. Credeți că eșecul are virtuți edificatoare, credeți că Cioran a eșuat? - Ceea ce opinia publică desemnează sau stigmatizează sub numele de eșec nu este decât incapacitatea sau refuzul anumitor caractere de a se plia constrângerilor și compromisiurilor jocului social. Ceea ce în ochii lumii trece drept eșec nu mai este un eșec din perspectiva filozofiei. Din această perspectivă, aceste eșecuri nedisimulate, cum sunt cele ale lui Stauff și ale eroilor din Pantheonul său personal, pot fi exemplare pentru cei care au optat pentru ele sau pentru cei care admiră această formă de nesupunere. Nu-mi închipui că Cioran ar fi crezut că a eșuat punându-și mai mult sau mai puțin ideile în practică. Cunosce destui cititori care au aflat în pretinsa sa filozofie a disperării, virtuți reconfortante și chiar jubilatarii”. Interviu se încheie cu următoarea informație: „La doar câteva zile după transcrierea interviului, pe 27 ianuarie, lui Bruno de Cessole i-a fost decernat «Le Prix de Deux Magots» pentru romanul *L'Heure de la fermeture dans les Jardins d'Occident* (selecționat de altfel și pentru Renaudot, Le Grand Prix de l'Académie Française și l'Interallié.)”. ■ În acest număr semnează versuri Claudiu Soare, Emil Brumaru și Ilie Constantin. ■ Din *Ochiul magic* atrag atenția notele: □ În *Scriitori și editor* Cronicarul semnalează evocare a lui Petru Dumitriu realizată de Geo Șerban și publicată în nr. 68 al revistei „Lettre Internationale”: „Valoarea documentară a articolului constă în scrisorile - ale lui Petru Dumitriu, dar și ale lui Geo Șerban - reproduse în cuprinsul lui și comentate pe larg de Geo Șerban”. □ *Noul nou* „Luceafăr”: „După o întrerupere de câteva luni a reapărut «Luceafărul», de fapt «Luceafărul de dimineață», cum se intitulează acum. [...] «Cărțile săptămânii» (*Istoria critică...* de Nicolae Manolescu și *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici) sunt comentate alert de Horia Gârbea. Tot el pare să fie autorul comentariilor de la «revista revistelor». Sau Cronicarul se înșală? Oricum ar fi, le urăm colegilor noștri, pentru încă o dată, drum bun!”.

14 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5779] În serialul *Martor în comunism* apare articolul Andrei Pleșu, despre evoluția postcomunistă a comunismului, sub semnătura lui Ionuț Iamandi: „Odată cu începutul anului 2009, mass-media remarcă împlinirea a 20 de ani de la căderea comunismului și aproape zilnic alocă spațiu editorial reconstituirii unor fragmente din vechea societate comunistă; însă represiunea nu mai deține vreun loc în prim-planul acestor abordări”.

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 216] În editorialele sale Lucian Dan Teodorovici (*O ecuație a civilizației*) și Radu Pavel Gheo (*Cum suntem români*) scriu despre moartea handbalistului Marian Cozma. ■ Ciprian Nedelcu realizează dosarul *Casele memoriale stau la mila profesorilor*, prezentând situația caselor memoriale ale lui Mihail Sadoveanu, Otiliei Cazimir, Ion Creangă, George

Topârceanu. Sunt publicate și părerile despre case memoriale ale directorului Muzeului Literaturii Române Iași, Dan Jumară. ■ La rubrica *Semnal* se recomandă: □ *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec, Ed. Cartea Românească: „Într-un Paris asediat de personalitățile care l-au locuit și de o istorie glorioasă, se derulează numeroase întâmplări neobișnuite, invizibile unui ochi neexersat: un poem cucerește planeta, o pisică ține un jurnal, o poveste de dragoste scapă de sub control, visele evadează în realitate și toți locuitorii devin, fără voia lor, personaje”. □ Bogdan Romaniuc scrie despre *Numele mierlei* de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2008 (*Moravuri de tranziție*): „*Numele Mierlei* ne oferă ocazia de a întâlni un povestitor adevărat, greu de găsit în zilele noastre, care reușește să facă literatură pornind de la cele mai banale situații”. □ Tot Bogdan Romaniuc realizează un scurt interviu cu Radu Pavel Gheo, „*Nicăieri un volum de povestiri nu stârnește același interes ca un roman*”: „- *S-a vorbit mult în ultimii ani despre romanul românesc postdecembrist. Cum stăm însă cu proza scurtă?* - Prost – la nivelul percepției critice și a publicului, fiindcă se pare că toată lumea preferă romanele. Însă e o realitate generalizată: cu excepția Statelor Unite, care constituie de fapt cea mai puternică piață literară de pe glob, nicăieri un volum de povestiri nu stârnește același interes ca un roman. Iar eu simt că nu e corect. Mi s-a spus, de exemplu, că în *Numele mierlei* există clipuri ce puteau fi prelungite și, cu un pic de viclenie auctorială, aveau șanse să devină roman. Probabil că e adevărat. Din pricina asta susțin că povestirile sunt un gen nedreptățit. Un volum cu douăzeci de texte îi oferă cititorului douăzeci de povești (și îi pretinde scriitorului douăzeci de eforturi imaginative). Nu e puțin lucru. E păcat și din cauză că literatura română are proză scurtă extraordinară, care – zic eu – întrece ca volum romanele de valoare. Iar la ora actuală există la noi o generație literară de povestitori extraordinari. Povestitori cu vână, povestitori adevărați, care te pot ferma mai tare cu o avalanșă de istorii decât cu un roman construit migălos, dar artificial...”. ■ Bogdan Romaniuc prezintă și *Anul morții lui Ricardo Reis* de José Saramago, traducere de Mioara Caragea, Ed. Polirom, 2009: „Romanul lui Saramago vorbește despre asumarea responsabilității de către artist sau, mai bine zis, despre iresponsabilitatea acestuia. Procesul pe care Saramago i-l intenționează lui Ricardo Reis este unul lipsit de îndurare. Judecata sa este critică și morală”. □ Daniel Cristea-Enache publică *Un chestionar*: „Cel mai ambiguu compliment care mi s-a adus și mi se tot aduce este de fapt o banală introducere: și acum să dăm cuvântul tânărului critic... Degeaba am protestat în repetate rânduri, ba chiar m-am gârbovit *live* pentru a nu mai fi numit *tânăr critic*. Atributul care mie mi se pare restrictiv și vag compătimitor sună extrem de firesc în gura moderatorului, în nouă cazuri din zece cu o etate peste cea a tânărului critic”. □ În *iPod-ul cărților* Mădălina Cocea anunță: „Pe 24 februarie, va fi lansată versiunea și-mai-chic, și-mai-ușoară, și-mai-subțire a lui Kindle Reader, cititor portabil de cărți electronice vândut de site-ul Amazon. Cu un ecran de dimensiunea unui roman obișnuit, o tehnologie specială care imită cerneala

pe foaie, o baterie care nu se încălzește și care durează aproximativ 30 de ore, dispozitivul se dorește a fi pentru cârți ceea ce este Mp3-player-ul pentru muzică”.

15 februarie

● [„Adevărul”, nr. 96] Ziarul continuă cu istoria Premiului Nobel pentru literatură; în acest număr Dan Bolcea scrie despre *Nobel pentru scriitorul socialist*, un articol despre Anatole France. Cel care a ratat Premiul Nobel este *James Joyce: celebritate cu probleme*.

16 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5780] Ioana Bogdan notează că „*Luceafărul*” a intrat în *Cartea Recordurilor*: „Poemul lui Mihai Eminescu a fost omologat, sâmbătă, de către World Records Academy, drept cea mai lungă poezie de dragoste din lume”. ■ În *Occidentul și noi* Nicolae Manolescu scrie despre jurnalul și călătoriile lui Roland Barthes: „Au fost tipărite de curând, la Paris, două cărți rămase de la Roland Barthes (1915-1980), eseistul adulat de noi toți în tinerețe. Una este un jurnal lapidar, urmare a unei călătorii de trei săptămâni în China din primăvara lui 1974. [...] Cea mai banală constatare e că Barthes este, în jurnalul lui de călătorie, superficial și chiar frivol. Saint-Marc Girardin îi era superior: neînțelegerea se naște în capul lui din observarea unei contradicții esențiale a societății românești de la mijlocul secolului romantic”.

● [„Tribuna”, nr. 155] Editorialul *Clujul desfigurat* este semnat de Ion Pop: „Citeșc în presa românească din ultimele zile că noul ministru al Culturii și Cultelor, Toader Paleologu, intenționează să privească mai cu atenție decât predecesorii săi problema patrimoniului artistic național, aflat de mulți ani într-un dramatic proces de degradare. Vocile protestatare, rostindu-se dinspre societatea civilă și care atrag mereu atenția mai ales asupra abuzurilor noilor antreprenori în materie de construcții, nu s-au lăsat până acum prea mult auzite «de sus», așa că reacția oficială de ultimă oră trebuie salutăată, în așteptarea, desigur, a unor intervenții decise, cu caracter practic. [...] De ce n-ar iniția revista «Tribuna» o dezbatere mai largă în acest context, cu autoritățile responsabile de politica urbană, cu arhitecți, artiști plastici, scriitori, alți oameni de cultură și din domeniul economic în sensul cel mai larg, pentru a se găsi soluțiile optime unor probleme vitale pentru orașul nostru? Până nu e prea târziu...”. ■ Din secțiunea *Cărți în actualitate*: □ Mihai Mateiu semnează *Arta din jurul sinuciderii*, o recenzie la *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălăciu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „Debutul în proză al lui Marin Mălaicu-Hondrari e, fără-ndoială, o mare reușită. Una care sper însă să nu-i fi epuizat toate intențiile legate de literatură”. □ În *Cameleonul memoriei* Octavian Soviany prezintă *Bijuterul și alte poeme care nu există* de Valeriu Mircea Popa, Ed. UNArte, 2008: „În contextul unei poezii care se dorește tot mai mult una «de masă» (apropos de utilitarism etc., etc.), deschizându-se spre «mecanismele pieții» (ca și cum ar putea exista o «piață

de poezie»), Valeriu Mircea Popa rămâne astfel o prezență aristocratică. Democrația o fi bună poate în politică, în literatură însă pute a picioare nespălate și a usturoi”. □ Ion Pop prezintă *Poeme duminicale* de Nicolae Drăgan, Ed. Reîntregirea, 2008 în *Un poet de duminică*: „Duminicale, așadar, sunt cu adevărat versurile în care Nicolae Drăgan uită de ecuațiile imagistice aflate cumva prea la îndemână, de fapt ieșite din uz și care, reluate *tale quale*, fără o minimă distanțare indicând conștientizarea convenției, pun uneori în dificultate comunicarea reală cu cititorul de azi”. ■ La secțiunea *Comentarii* Petru Poantă discută *Antologia de la Săvârșin*, adică despre *Nasturi în lanul de porumb*, editată de Robert Șerban, Ed. Brumar, 2008: „Cu generație sau fără generație, poeții aceștia dezvăluie o consistență imediat sesizabilă. Uimitor este faptul că într-o antologie de abia o sută de pagini, profilul fiecăruia se conturează pregnant din doar câteva texte, iar dincolo de diferențele stilistice există peste tot o gravitate vibrantă de fond, asta chiar și în grafismul epidermic al realului. Poezia pare să regăsească lirismul indiferent de strategiile adoptate de la un autor la altul. Dezisă și de orice iluzii metafizice, reveriile ei profunde se concentrează asupra corporalității lumii și a existenței”. ■ Revista pune *Două cărți în dezbatere*. Prima se referă la *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: □ Laszlo Alexandru, *Istoria literaturii române, de la origini până la Nicolae Manolescu (I)*: „Recunoașterea progresiei istorice constituie însă doar o victimă colaterală, pe parcursul volumului în discuție. Ea nu e pe deplin anulată, de n-ar fi decât pentru faptul că autorii sunt tratați într-o anumită succesiune – deși nu se ține seama neapărat de data nașterii lor, ci de data nașterii (sau publicării) textului lor. Alte aspecte, nu mai puțin importante, rămân însă complet neglijate: biografia scriitorilor, situația lor familială ori social-profesională, contextul istorico-politic ce le-a influențat creația, publicul specific căruia i s-au adresat etc. Printr-o metodă arbitrar-reductivă, Nicolae Manolescu își focalizează atenția numai asupra operei literare, pe care o supune unei judecăți exclusiv estetice. Iar pentru a nu fi acuzat de subiectivism, asemeni lui G. Călinescu, ale cărui capricii divagante se regăsiseră la tot pasul, N. Manolescu își disciplinează suplimentar demersul, prin confruntarea cu precedente opțiuni de gust, ale altor critici literari. Spre deosebire de istoria călinesciană, în care opiniile concurente lipseau cu desăvârșire, cercetarea monumentală manolesciană realizează, în paralel, și o adevărată istorie de «critică a criticii». Analiza operei este însoțită de o profesionistă trecere în revistă a destinului ei, în lumea comentatorilor de literatură. Imaginea ce rezultă, astfel, este a unui univers autotelic, suficient sieși”. □ Ovidiu Pecican, *Un turnir incomplet*: „Critica nu își mai poate permite în România, după Maiorescu și Lovinescu, frivolitatea unei poze mofturoase, care să dea de înțeles că unii sunt aplaudați cu parcimonie sau larghețe, alții sunt trecuți în revistă la grămadă, amânându-li-se dreptul la privire sub pretextul fișării de dicționar, iar alții, în fine, să fie trecuți complet cu vederea din motive rămase de neînțeles, enigmatice. Drepturile criticii sunt și obligații de care profesionistul nu se prea poate deroba. Lăsând să îi scape

printre degete șansa – reînnoită cu fiecare fișă de autor – de a reflecta, odată cu descifrarea provocărilor specifice cazului discutat, și asupra propriilor mijloace puse în joc, criticul își ia adio de la propriile pretenții de seriozitate, pentru care opera anterioară îi oferea toate îndreptățirile. Însă aceasta nu este totul”. ■ Cea de-a doua carte dezbătută este volumul *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008, despre care scrie Ștefan Manasia în prima parte a textului *Curajul bunului simț. Critica unei istorii „critice”*: „*Istoria critică a literaturii române* va fi, în cazul fericit, noul «canon», didactic, universitar, academic, al lumii scriitoricești, al profanilor și diletanților ș.a.m.d. *Iluziile literaturii române* va fi citită – fericită iluzie! – de către dascălii de literatură în intimitatea propriului apartament, de către elevii deștepți pe sub bancă, la lumina lanternei. Se poate prevedea acestui eseu un frumos viitor *underground*. Trena dezbaterilor & comentariilor care, acum, succede apariției cărții se va stinge, probabil, în perioada următoare”. ■ Cu noile informații din literatură străină vine Ing. Licu Stavri în rubrica *Flash-meridian (Luna de duminică a domnului Updike)*: □ „Realitatea nu pierde niciun prilej de a se arăta mai inventivă decât ficțiunea, sau decât glosele pe marginea ficțiunii. Scriam în numărul trecut despre colaborarea romancierului John Updike la o companie de producere a textelor erotice on-line, când iată că, pe neașteptate, agențiile de presă ne anunță moartea sa, survenită la 27 ianuarie a. c. John Updike împlinise 76 de ani și-și folosisese gospodărește viața pentru a publica peste cincizeci de volume, majoritatea lor romane și nuvele, dar și poezii, eseuri, critică literară, precum și o carte de memorii, *Self-Consciousness*. [...] □ Citim în «The Guardian» că irlandezul Sebastian Barry – dramaturg și romancier despre care s-a mai scris în această rubrică – a câștigat premiul londonez Costa Book of the Year Award pe anul 2008, pentru *The Secret Scripture*, carte în care pacienta unui azil de boli mintale, aproape centenară, își deapănă, oarecum haotic, amintirile despre viața ei în Irlanda. [...] □ Sofi Oksanen s-a născut în 1977 într-un orașel situat la nord de Helsinki, dintr-un tată finlandez și o mamă estoniană. Licențiată în literatură și artă dramatică, ea s-a remarcat prin stilul gotic și ideile feministe ale operelor sale. Ziarul «Turun Sanomat» din Turku, preluat de către «Courrier International», anunță că Oksanen a devenit, în decembrie 2008, cea mai tânără laureată a premiului Finlandia, cea mai prestigioasă distincție din țara scandinavă, pentru romanul *Puhdistus (Purificare)*, cronică a evenimentelor din viața Estoniei din 1940 încoace, privite din punctul de vedere al femeilor, categorie socială dezavantajată”. ■ Ion Bogdan Lefter revine cu „*Lumea literară*” (continuare). În acest număr aflăm că pe 23 octombrie s-au organizat la Craiova Colocviile „Mozaicul” prin care s-au marcat 10 ani de la lansarea revistei și unde s-a întâlnit cu Carmen Firan, Adrian Sângeorzan, Dumitru Radu Popa, Nicolae Manolescu (numit „sufletul «Mozaicului»”), Constantin M. Popa, Marin Budică, Mihaela Chiriță, Gabriel Coșoveanu, Sorina Sorescu, Ion Militaru, Adrian Michiduță, Ioana Diaconescu, Aurelian Zisu, Nicolae Coande, Cornel Mihai Ungureanu, Xenia Karo, Luminița

Corneanu, Gabriela Gheorghisor, Mihaela Velea, Adriana Teodorescu, Marius Dobrin, Cosmin Dragoste, Tiberiu Neacșu; 24 octombrie - s-au ținut *Zilele „Familiei”* la care au fost prezenți Petronela Moldovan, Ioan Moldovan, Mihaela Ștef, Traian Ștef, Miron Beteg, Dana Sala, Valentin Chifor, Vasile Dan, Gheorghe Mocuța, Horia Ursu, Ion Mureșan, Rareș Moldovan, Ioan Milea, Al. Cistelecan, Aurel Pantea, Romulus Bucur, Nichita Danilov, Simona Grazia Dima, Miruna Vlada, Octavian Soviany; 28 octombrie – salon de carte la Slobozia, cu Tiberiu Stamate și Călin Vasile. ■ Radu Țuculescu semnează portretul *Perța, tatăl coconului...*: „Lucian Perța s-a născut într-o zodie veselă, optimistă, ludică. Ochii săi rotunzi și mari cât niște nasturi de la tunică unui general sau a unui dirijor de fanfară, sunt într-o permanentă mișcare și, constant, năpădiți de numeroase luminițe viu colorate. Chiar și suferind fiind, e în stare să provoace celor din jur o bună dispoziție lipsită de meschinărie. [...] Lucian Perța e un singular în peisajul literar românesc contemporan. Cine nu mă crede... o face pe propria-i răspundere”. ■ Horia Bădescu semnează *Punguța cu doi bani*: „Pe mine mă interesează modelul VIP pe care-l ilustrează povestea lui Creangă: găina. Proiecția ei, ca factor de creație în imaginarul basmului, e fabuloasă. Raportul dintre operă, becisnica mărgică, și vocea auctorială, acel victorios «*grosse cotcodac*», cum îl numește umoristul amintit, exemplar. Atât de exemplar încât mă întreb dacă nu cumva star-sistemul, care funcționează astăzi la noi cu atâta fervoare, n-a fost împrumutat de americani de la noi și nu invers”. ■ Poeziile din acest număr sunt introduse prin nota *Libertatea din vis*, semnată de Aurel Sasu: „În primăvara lui 2008, împreună cu PS Vasile Someșanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, am făcut o vizită la Penitenciarul de maximă siguranță din Gherla. Gazdă binevoitoare ne-a fost dl. Alin Fetche, directorul adjunct al unei instituții în care destinele se remodelează după legile căinței, ale răscumpărării și ale speranței. [...] Faptul că mulți fac literatură nu e întâmplător. Fiindcă scrisul te pune în relație, greu traductibilă pentru alții, cu triumful divinului ca sublimare a suferinței, ca voluptate a ascezei și ca delir al inimii, după celebra formulă a lui E. Cioran. Numai în scris se poate atinge acea intimitate a păcatului care-ți permite să cunoști, eliberat de complexe, abisul de lumină al propriei tale ființe. Antologia de versuri, publicată de revista «Tribuna», are acest scop: să ne convingă, fără alte dovezi prezumțioase, că viața poate fi mutată în vis și că visul poate oferi omului neasemuita poveste a prăpastiei din noi”. Versuri semnează Ionel Eduard Apostu, Răzvan Vasile Cenan, Constantin-Sorin Chetreanu, Zoltan Derzsi, Gheorghe Moraru, Vladimir Rață. ■ În rubrica sa Șerban Foarță scrie *Considerații generale asupra (meta)fizicii cocoloșite*: „Cam de mărimea unui ghem de tenis (dacă provine dintr-o pagină A3), nu și de consistența lui păsloasă, tinzând la forma unei bile de biliard (joc uzurpat, mai nou, de snooker), dar fără sonul eburneu al ei și diferit, firește, în privința coeficientului de elasticitate, un ghemotoc de nemăitrebnică hârtie aduce, prin comportament, cu celuloidul cvasiinflexibil al unei albe mingi de ping-pong”. ■ La proză se poate citi *Marele*

Mir de Viorel Micota, un fragment din romanul omonim. ■ Paula Pop traduce din *Hasard* de Jean-Marie Gustave Le Clézio. ■ Claudiu Komartin face o prezentare a scriitorului turc Gökçenur Çelebioğlu, însoțind-o cu un scurt text explicativ din literatura acestuia.

17 februarie

● [„Revista 22”, nr. 8 (989)] În *Există limite ale libertății în artă?* citim cum a decurs dezbaterea organizată la Bibliotecă Cărturești (4 februarie) de către Agenția de Monitorizare a Presei și Policy Center for Roma and Minorities la care „Au fost invitați reprezentanți ai Ministerului Culturii, Administrației Prezidențiale, Institutului Cultural Român, critici de artă, galeriști, parlamentari, membri ai unor organizații neguvernamentale, ziariști, care au încercat să răspundă la câteva întrebări: există limite ale libertății de exprimare în artă? Există limite ale intervenției instituțiilor publice care promovează arta asupra produsului artistic? Cum putem proteja arta de influența politicului?” Evenimentul a fost consemnat de Octavian Manea. ■ Tania Radu semnează *Bizutaj de stat*, o recenzie la *Jurnal de cămin* de Zoltán Rostás, Sorin Stoica, Ed. Curtea Veche, 2008: „Cu *Jurnal de cămin* mitul vieții de student - viața de petreceri fără griji - a fost îngropat oficial. A fi student căminist în România de azi înseamnă a coborî de bunăvoie câteva trepte ale demnității, cu condiția să poți să uiți. De verificat peste ani!”.

18 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5782] Nicoleta Zaharia și Dan Bolcea semnează *Ian McEwan l-a ascuns pe Rushdie de furia islamiștilor*: „Au trecut 20 de ani de la ziua în care Salman Rushdie, în vârstă de 61 de ani, a primit condamnarea la moarte emisă de liderul iranian Ruhollah Khomeini. «Nu voi uita niciodată acea zi. Ne-am trezit dimineața devreme», a mărturisit Ian McEwan într-un interviu care va apărea săptămâna viitoare în publicația «New Yorker» și preluat de cotidianul «The Guardian»”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 961] Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește *În apărarea lui Hasdeu*, „Fragment dintr-un articol despre B. P. Hasdeu, publicat de George Călinescu [sic!] în «Adevărul literar și artistic», din anul 1937”. ■ Marius Chivu semnează *Răzbunarea lui Iisus*, o prezentare a volumul *Baraba* de Pär Lagerkvist, traducere de Liliana Donose Samuelsson, Ed. Humanitas, 2008: „Romanul lui Pär Lagerkvist vorbește despre dificultatea acceptării și desăvârșirii credinței al cărei drum are lungimea și cunoaște încercările unei întregi vieți”. ■ Rubrica *Pe scurt* vine cu noi informații: □ *București. Audiobook despre samurai*: „Calea samuraiului astăzi, de Yukio Mishima, un audiobook în lectura actorului Constantin Codrescu (foto), se numără printre noutățile Editurii Humanitas Multimedia”. □ *Paris. Târg de carte în capitala Franței*: „Centrul Național al Cărții va participa pentru prima oară cu un stand propriu la cea de-a XXIX-a ediție a Târgului internațional Salonul Cărții de la

Paris, cel mai amplu eveniment al pieței editoriale din Franța, ce va avea loc în perioada 13-18 martie. La standul românesc va fi prezentată o selecție din volumele, albumele și revistele apărute până acum prin programele de finanțare ale Institutului Cultural Român”.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 2 (874)]** Din *Viața culturală* reținem anunțul despre *Festivalul literar „Eusebiu Camilar – Magda Isanos”* Ediția a XIV-a, 2009: „Consiliul Județean Suceava, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Suceava, în colaborare cu Societatea Scriitorilor Bucovineni, *Crai Nou* Suceava, Primăria comunei Udești, Biblioteca Bucovinei «I. G. Sbiera» și Complexul Muzeal Bucovina, organizează ediția a XIV-a a Festivalului literar «Eusebiu Camilar - Magda Isanos», în perioada 1-3 mai 2009, la Suceava și Udești. Concursul își propune să descopere, să sprijine și să promoveze noi și autentice talente în rândul creatorilor din literatura de astăzi și se va desfășura pe trei secțiuni: poezie, proză scurtă și reportaj literar”.

■ Dan Cristea publică *Fețele memorialisticii*, o cronică literară la *Oameni și cărți* de Gabriel Dimisianu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Dimisianu «vede» gesturi și ticuri, știe să le redea savoarea contextului potrivit, să le sublinieze semnificația latentă, la fel cum știe, ca un adevărat comentator ai lui Caragiale, să fie sensibil la comedia limbajului ori de câte ori aceasta se manifestă. Autorul, aflat în «postura insului care povestește și care caută să însuflețească personaje», e atras îndeobște de naturile duble, de firile problematice, de aparențe și esențe, de măști și chipuri. Portretul se constituie deopotrivă într-o dramatizare”.

■ Felix Nicolau semnează *Cânepa și margareta*, o recenzie la volumul *Yoyo* de George Vasilevici, Ed. Tomis, 2008: „Am observat unele apropieri de 69 al lui Ionuț Chiva, doar că aici mesajul e transmis mai clar, deși lirismul precumpănește. Și nicio legătură cu viteza întâi, cea cu care se deplasa *RealK*, cartea despre substanțe, scrisă de Dragoș Bucurenci”. ■ În *Strigătul din „craterul Platon”* Gabriela Gheorghisor recenzează *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Vinea, 2008: „Poezia înflorește, totuși, frumos, în ciuda rădăcinilor amare, înfipite într-un crater plin de materii putrede, de umbre și de cenușă”.

■ Geo Vasile publică *Revanșa spiritului*, un comentariu la *Travesti* de Mircea Cărtărescu, Ed. Humanitas, 2007: „Realitatea inventariată spectacular, plastic, cromatic este un repertoriu de materie degradată, aflată parcă sub un blestem al descompunerii și putrefierii, textul înaintând printr-o acumulare de senzații dureroase, viscerele, sufocante”.

■ Daniela Firescu semnează *Povești de farmec și infidelitate*, o cronică la *Necredinciosul* de Ion Vianu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Romanul pune în discuție teoriile freudiene, vizând alternarea între principiul plăcerii și principiul realității, asimilează reinterpretările și conceptele lacaniene (faza oglinzii), însă, dominant rămâne principiul identității (Lichtenstein), care este atât de puternic încât poate defini și determina toate celelalte principii”.

■ Sorin Lavric publică *Mărul lui Călinescu*: „Într-o admirabilă conferință ținută pe tema «crizei» (intitulată *La un simpozion platonice*), Călinescu spunea în 1947 că noțiunea de criză nu poate fi definită decât

prin asumarea unei viziuni relativiste. Cu alte cuvinte, criza depinde de unghiul de vedere în care te așezi pentru a o percepe drept criză. Așa se face că ceea ce pentru unul e criză pentru altul e binefacere cerească. [...] Călinescu scria aceste cuvinte în 1947, anul de început al unei crize uriașe în istoria României. Și, totuși, cărturarul își păstra seninătatea. Pesemne că așa trebuie să facem și noi acum, când dinții crizei financiare au mușcat din mărunții economiei românești”. ■ Ovidiu Florea semnează *De colecție...*, o prezentare a volumului *Erotica*, apărut în colecția „Cotidianul”, Ed. Univers, 2008: „Nu este chiar cea mai amplă antologie de texte erotice, dar e notabilă. Volumul conține 17 fragmente inedite, în sensul licențios al cuvântului, ale unor autori consacrați, clasici, după cum aflăm din copertă”. ■ Revista organizează ancheta *Cărțile românești ale anului 2008 – Favoriții Premiilor USR*: „Care au fost cele mai bune cărți românești noi citite de dumneavoastră în anul 2008? Pe care dintre ele le vedeți favorite la Premiile Uniunii Scriitorilor?”. Răspund: □ Irina Petraș: „Am citit multe cărți bune în 2008. Le înșir oarecum amestecat, cum îmi vin în minte: Mircea Ghițulescu, *Istoria literaturii române. Dramaturgia*; Simona Sora, *Regăsirea intimității*; Ilina Gregori, *Știm noi cine a fost Eminescu?*; Ion Pop, *Echinox, vocile poeziei*; Ion Simuț, *Europenitatea romanului românesc contemporan*; Horia Gârbea, *Trecute vieți de fanți și de birlici*; Ion Vianu, *Investigații mateine*; Marta Petreu, *Despre bolile filosofilor. Cioran*; Filip Florian, *Zilele regelui*; Doina Ruști, *Fantoma din moară*; Alexandru Vlad, *Curcubeul dublu*; Vlad Moldovan, *Blank*; Vasile Igna, *Lumină neagră*; Ruxandra Cesereanu, *Coma*; Liviu Ioan Stoiciu, *Craterul Platon*; Andrei Bodiu, *Oameni obosiți*; Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*; Ana Dragu, *Păpușa de ceară*; Valeriu Anania, *Memorii*; Radu Pavel Gheo, Dan Lungu (coord.), *Tovarășe de drum*; Ernu, Rogozanu, Șiulea, Țichindeleanu, *Iluzia anticomunismului*. La traduceri: Rareș Moldovan cu H. Bloom, *Anxietatea influenței*, Anamaria Pop, cu *Harmonia celestis* și *Ediție revăzută*, de Esterházy, dar și cu *Turneu la Bolzano*, de Sándor Márai. Cea mai citită de mine în 2008 a fost cartea mea *Literatură română contemporană*. O panoramă... *Istoria critică a literaturii române* a lui N. Manolescu intră la cărți eveniment, iar *Iluziile...* lui E. Negrici nu-i o carte «bună»... Anul trecut «am ghicit» toate cărțile care vor lua premiu. Anul acesta mă abțin”. □ Dinu Grigorescu: „De departe, fără rivali, *Istoria* lui Manolescu, cu toate sarcasmele ei și *Istoria* lui Mircea Ghițulescu, cu toate complimentele. În roman, *Visătoarele*, Editura Polirom, Alexandra Ares, debut. În poezie, cartea mea *Călătorii exotice, în Tirol cu mașina de scris* (versuri) serpentine lirice, apariție 31 decembrie 2008, ora 23,55, Editura Ghepardul, prefața Ulici și Sterom”. □ Antonio Patraș: „Cărțile anului sunt, nu încape îndoială, *Istoria...* lui Manolescu și *Iluziile...* lui Eugen Negrici. Ele vor aduna, nu mă îndoiesc, și cele mai numeroase premii. Urmează, după un top «pe genuri»: *Istorie și critică literară*: Ilina Gregori, *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* (Art) - volum de excepție, care consacră un interpret erudit și de o inteligență rară. [...] Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini* (Polirom).

Memorialistică: Valeriu Anania, *Memorii* (Polirom). Proză: Filip Florian, *Zilele regelui* (Polirom). Eseu: Paul Cernat, Angelo Mitchievici, Ioan Stanomir, *Explorări în comunismul românesc*. Poezie: Chris Tănăsescu, *România cu amănuntul* (Vinea) - autorul e doctor în literatură americană, poet cu un timbru personal și o concepție teoretică bine articulată, singulară în peisajul contemporan. [...] Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii* (Cartea Românească)”. □ Florica Bud: „Proză: Doina Ruști, *Fantoma din moară*, Editura Polirom, Eugen Uricaru, *Cât ar cântări un înger*, Cartea Românească; Virgil Duda, *Ultimele iubiri*, Polirom; Daniel Bănulescu, *Cel mai mare roman al tuturor timpurilor*, Cartea Românească. Probabil că va lua premiul Filip Florian, *Zilele Regelui*, Polirom. Nonfiction: Valeriu Anania, *Memorii*, Polirom; Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână*, Humanitas; Gabriel Dimisianu *Oameni și cărți*, Ed. Cartea Românească; Horia Gârbea, *Trecute vieți de fanți și de birlici*, Polirom; Andrei Codrescu *Prof pe drum*, Curtea Veche. Probabil premiant, Livius Ciocârlie. Poezie: Liviu Ioan Stoiciu, *Craterul Platon*, Vinea; Liviu Georgescu, *Nu am voie*, Ed. Paralela 45; Alexandru Mușina, *Album duminical*, Aula; Nicolae Coande, *Vânt tutun alcool*, Brumar. Probabil că va lua Liviu Ioan Stoiciu cu *Craterul Platon*. Critică și istorie literară: Ion Pop, *Echinox, vocile poeziei*, Tribuna; Eugen Negrici, *Iluziile literaturii Române*, Cartea Românească; Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Polirom. Probabil că va fi premiat Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*. Eseu: Mircea A. Diaconu, *Cui i-e frică de Emil Cioran*, Cartea Românească; Marta Petreu, *Despre bolile filozofilor*, Cioran, Apostrof; Mircea Mihăieș, *Metafizica detectivului Marlowe*, Polirom; Dan Ungureanu, *Zidul de aer*, Bastion. Probabil, premiant Dan Ungureanu, *Zidul de aer*. Publicistică: Dan C. Mihăilescu, *Idei cu zimți*, Humanitas; Liviu Ornea, *Varietăți conexe*, Curtea Veche; Răzvan Petrescu, *Foxtrot xx*, Cartea Românească; Marius Ghilezan, *Hoția la români*, Corint. Probabil că Răzvan Petrescu, *Foxtrot xx*, va câștiga. Ediții critice: *Integrala N. Steinhardt*, Polirom; George Călinescu, *Opere. Publicistică*, îngrijită de Nicolae Mecu, Academia Română, F.N.S.A., București. Debut: Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Cartea Românească; Andrei Simuț, *Literatura Traumei*, Editura Casa Cărții de Știință, Iulian Costache, *Eminescu, Negocierea unei imagini*, Cartea Românească. Probabil că vor lua Iulian Costache și Svetlana Cârstea, cu *Floarea de menhină*. Cartea anului: Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*. Fără îndoială, ar merita Premiul Anului...”. □ Nicolae Rotaru: „Din celelalte lecturi asumate, mi-au captat atenția câteva cărți care binemerită respectul și un loc eligibil pentru topul favoritelor: *Noi contra noi* («poveștile unei revolte spontane», de Monica Tatoi, editate la Curtea Veche), *Elegiile de la Dorweiler* (versuri de Gellu Dorian, scoase la Paralela 45), *Dulce ca pelinul* (roman de Ștefan Mitroi, publicat în solidar de Editurile Detectiv și Libra), *Cine suntem* (confesiuni de Dan Puric, Editura Platytera), *Jurnalul unui răzvrătit* (o trilogie diaristică, de Sebastian Sârcă, scoasă la Pildner & Pildner) și *De la regimul comunist la regimul Iliescu* (Virgil Măgureanu în dialog cu Alex Mihai Stoenescu,

apariție de la RAO). Mi-aș permite să recomand cititorilor profesioniști din juriile USSR să se aplece mai cu luare aminte spre eșalonul doi al autorilor, spre numele încă fără renume, care pot furniza surprize nebănuite și la fel de frumoase ca aparițiile de excepție *O istorie critică a literaturii române*, de Nicolae Manolescu, și reeditarea *Recviem pentru nebuni și bestii*, de Augustin Buzura”. □ Dumitru Chioaru: „1. Iată câteva titluri de cărți pe care le-am reținut eu din anul editorial 2008: - poezie: Emil Brumaru, *O portocala în pielea goală*; Andrei Bodiu, *Oameni obosiți*; Ioan Radu Văcărescu, *Muzeul figurilor de umbră*; - proză: Filip Florian, *Zilele regelui*; Stelian Tănase, *Maestro*; Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale*; - critică și istorie literară: Ion Pop, «*Echinox*». *Vocile poeziei*; Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*; Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*; - debut: Vlad Moldovan, *Blank* și Daniela Popa, *Paper Clips*. 2. Propuneri pentru premiile USSR: - poezie: Andrei Bodiu, *Oameni obosiți*; - proză: Filip Florian, *Zilele regelui*; - critică: Ion Pop, «*Echinox*». *Vocile poeziei*; - debut: Daniela Popa, *Paper Clips*”. □ Gheorghe Schwartz: „Nu mai văd ce relevanță ar avea o asemenea anchetă. În România, cetățeanului român îi este lehamite de minciunile gogonate ale guvernanților succesivi, bolnavului - de sistemul sanitar muribund, celui care-și caută dreptatea prin tribunale - de o justiție de multe ori inexistentă. De ce s-ar simți altfel scriitorul român în fața ierarhiilor de gașcă? Singura deosebire este că scriitori români sunt puțini, iar frustrările lor trec neobservate pentru un public care are, și așa, destule probleme. Premiile USSR pe 2008 vor fi decernate astfel: premiul de proză îl va câștiga gașca, premiul de poezie îl va câștiga gașca, premiul de critică îl va câștiga gașca (...), premiul de gașcă îl va câștiga gașca. Viața literară din România de azi este oglinda României de azi”. □ Andrei Zanca: „1. Crăciun Gheorghe - *Fals Jurnal la Pupa Rusa*; 2. Nicholas Catanoy - *Cârja lui Sisif* și... 3. Andrei Zanca - *Lumea, un limbaj al invizibilului*... mai glumesc și eu de aici, fiindcă Marmeladov avea el dreptate când spunea: «înțelegi dragule, să n-ai unde te duce...». Eu aș zice de aici: «înțelegi, dragă domnule Gârbea..., să n-ai cu cine râde... »”. □ Geo Vasile: „1. Am preferat, așadar, și în 2008, să citesc traduceri, precum Vargas Llosa, *Pantaleon și vizitatoarele*, Marco Santagata, *Copistul*, Yukio Mishima, *Soare și oțel*, Amelie Nothomb, *În necunoștință de cauză*, Claudio Magris, *La voia întâmplării*, Marco Salvador, *Longobardul* (Polirom), Giovannino Guareschi, *Don Camillo*, Editura Vellant. Ultimele două romane, *Longobardul* și *Don Camillo* au fost traduse și postfațate de subsemnatul. Le consider favorite pentru premiul USSR, alături de două antologii de poezie română: Ion Vinea, *Whisky-Palace & alte elegii*. *Whisky-Palace & altre elegie*, ediție bilingvă româno-italiană, Editura Bastion, Timișoara, 2008, 175 p. – antologie versiune italiană, cronologie și postfață îmi aparțin. Gellu Naum, *Gramatica labirintului*. *Grammatica del labirinto*. *Poezii/ Poesie*. Ediție bilingvă româno-italiană, Editura Ex Ponto, Constanța, 2008, 314 p. Antologia, versiunea italiană, esul critic îmi aparțin. Antologiile Eminescu, *Iperione*. *Poesie scelte* și Bacovia, *Plumb*. *Versuri*. *Piombo*. *Versi*,

apărute la Roma în 2008 nu se pun, fiindcă au apărut în străinătate. Suspect, ca tot ce semnează Geo Vasile”. □ Mihail Gălățanu: „1. *Panorama poeziei românești din secolul XX*, Marin Mincu; *Iluziile literaturii române*, E. Negrici; *Antologia Universitas*; *Bucăți de noapte* [sic!], Răzvan Voncu; *Trecute vieți de fanți și de birlici (Viața și, uneori, opera personajelor)*, Horia Gârbea. [...] (Precizare redacțională: *Panorama...* profesorului Mincu e datată explicit decembrie 2007, chiar dacă a fost difuzată în 2008, deci, tehnic vorbind nu e eligibilă, ca și antologia *Universitas*, de altfel. H.G.)”. □ Gabriela Gheorghisor: „1. Eseu, critică și istorie literară: *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici; *Regăsirea intimității*, de Simona Sora; *Mistificiuni*, de Mircea Anghelescu; *Eminescu. Negocierea unei imagini*, de Iulian Costache; Proză: *Fantoma din moară* de Doina Ruști, *Zilele regelui* de Filip Florian, *Vitali* de Adrian Sângeorzan; Poezie: *Floarea de menghină* de Svetlana Cârstean, *Cartea micilor invazii* de Ștefan Manasia, *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu; Jurnal și memorii: *Cu dinții de lână* de Livius Ciocârlie, *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu”. □ Ștefan Ion Ghilimescu: „Din cărțile citite (de mine) în 2008 s-a întâmplat de mi-au plăcut mai întâi romanele: *O pasăre pe sârmă*, de Ioana Nicolaie; *Simplex*, de Alexandru George; *Fantoma din moară*, de Doina Ruști; *Zilele Regelui*, de Filip Florian. Cu plăcere am eflorat și volumele de poezii: *America! America!* de Marius Oprea; *Floarea de menghină*, de Svetlana Cârstean. [...] În domeniul criticii, teoriei și istoriei literare a fost în schimb prăpăd. *Destinul poeziei moderne* de Virgil Diaconu; *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici; *Ultimile zile din viața literaturii* de Alexandru Matei și *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu mi-au mâncat tot timpul! 2. Să nu ne jucăm cu premiile! Sigur, Nicolae Manolescu nu și-a scris *Istoria* asta, care a condus la un val de sinucideri, pentru a fi premiat. Nu, o să i-l dăm! Îl merită la fel de bine Alexandru Matei, chiar dacă zice Leo Șerban că e marxist. Personal, aș mai premia pe Svetlana Cârstean, debut greu, pe Filip Florian și, nu în ultimul rând, pe Alexandru George”. □ Angela Furtună: „Am citit cu creionul în mână: *Istoria critică a literaturii române*, de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45; *Etica neuitării*, de Monica Lovinescu, în colecția *Zeitgeist*, îngrijită de Vladimir Tismăneanu la Ed. Humanitas; *Iluziile literaturii române*, de Eugen Negrici, Ed. Cartea românească; *Fantoma din moară*, de Doina Ruști, Ed. Polirom; *Dicționarul universal de filme*, de Tudor Caranfil, Ed. Litera Internațional; *A treia forță: România profundă*, de Ovidiu Hurduzeu și Mircea Platon; *Zilele regelui*, de Filip Florian, Ed. Polirom (foarte... bun); *Pelerinul din Aqualung*, de Angela Furtună, ed. Integral and Ed. Vinea (pe asta am citit-o chiar de câteva ori); *Stradivarius*, de Mihail Gălățanu, Ed. Fundației Culturale Ideea Europeană; *Cu inima smulsă din piept*, de Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas; *Fratelui meu din exil - Epoca stalinistă în România*, *Scrisorile Monseniorului Ghika către fratele Dimitrie Ghika*, Ed. Galaxia Gutenberg (susținut de Programul Cantemir al ICR), *Scrisori către fiul meu*, de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas; *Războiul de șaptezeci și șapte de ani și premisele*

hegemoniei americane, 1914-1991, de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas. Premiile USSR ar putea să meargă către: *Istoria critică a literaturii române*, de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45; *Etica neuitării*, de Monica Lovinescu; *Iluziile literaturii române*, de Eugen Negrici; *Fantoma din moară*, de Doina Ruști, Ed. Polirom. (Precizare redacțională: volumele semnate de Nicolae Manolescu și Monica Lovinescu nu sunt eligibile la USSR, primul din voința autorului, al doilea pentru că autoarea nu mai e printre noi. H.G.)”. □ Viorica Răduță: „1. Aș premia, dacă părerea mea ar fi dată la rindeaua «Uniuni», pentru debut, volumul de poeme *Blank*, de Vlad Moldovan, pentru preumblarea Cotidianului, punctat simbolic prin alb, golul, absența trăirii, prin urmare. [...] 2. Pentru roman, deja s-a fost expus la kieful critic o fantoma. .. la moară, cel mai bun roman... din Federația Bănulescu și, dacă e «baftă chioară», *Zilele Regelui*. [...] 3. La istorie literară l-aș prefera pe N. Manolescu pentru diagnosticul, devenit «epic» în secolul tom, care te ține viu pe multe și multe pagini, dar și intriga(n)t, chiar mort pe sutele finale. [...] 4. Spațiul criticii literare este ocupat de mai multe chipuri în came și oase. Semnalez cartea Simonei Sora despre intimitate, dar cu osebire volumul Irinei Petraș, *Literatură română contemporană*, unde își răspund larg două decenii de literatură”. □ Echim Vancea: „1. *Memorii* de Valeriu Anania, Editura Polirom - [...]. 2. *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Editura Cartea Românească - [...]. 3. *Cât ar cântări un înger* de Eugen Uricaru, Editura Cartea Românească - [...]. 4. *Poeme amniotice* de Mihail Gălățanu, Editura Limes - [...]. Pentru premii aș propune: *Poeme amniotice* de Mihail Gălățanu (poezie), - *Cât ar cântări un înger* de Eugen Uricaru, *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici (critică literară, eseu), *Memorii* de Valeriu Anania (jurnale, memorii)”. □ Ioan Evu: „Cărți ale anului 2008 ce ar merita să fie premiate de Uniunea Scriitorilor? *Iluziile literaturii române* (Eugen Negrici), *A fi sau a privi* (Ana Blandiana), *Muzeul figurilor de umbră* (Ioan Radu Văcărescu), *Alertă la Buciumeni* (Attila Socaci), *Amanții gaițelor cu cap de struț* (Dumitru Hurubă), *Sonata pentru acordeon* (Radu Aldulescu), *Maestro* (Stelian Tănase), *Imaginează-ți că ești Dumnezeu* (Matei Vișniec), *Șah la rege* (George Arion), (Precizare redacțională - *Sonata pentru acordeon* este o reeditare). 1. Anul 2008 va rămâne în mentalul cultural autohton drept anul apariției unei cărți eveniment - *Istoria critică a literaturii române*, Nicolae Manolescu (Paralela 45), secondată de o serie de cărți remarcabile atât pentru proză: Filip Florian, *Zilele Regelui* (Polirom); Ion Vianu, *Necredinciosul* (Cartea românească); Sebastian A. Corn, *Vindecătorul*, (Cartea Românească) cât și pentru critica literară & eseu: Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, (Cartea Românească); Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, (Polirom); Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini* (Cartea Românească); Bogdan Ghiu, *Eu(l) artistul* (Cartea Românească) și poezie: Șerban Foarță, *Micul Print* (Editura Art); Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii* (Cartea Românească)”. □ Paul Aretzu: „Deși au apărut multe cărți interesante, în anul 2008, două mi se par remarcabile: *Istoria critică a literaturii române*, a lui Nicolae

Manolescu, și *Iluziile literaturii române*, a lui Eugen Negrici. Sunt cărți care depășesc rezonanțele unui an literar”. □ Clara Mărgineanu: „1. *Povești de dragoste la prima vedere*, scrise de Gabriel Liiceanu, Adriana Bittel, Nicolae Manolescu, Ioana Pârvulescu, Ana Blandiana. [...] *Ada-Kaleh* de Ilie Sălceanu, Ed. Dacia din Cluj Napoca. [...] *Scrisori către fiul meu*, de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas. [...] *Iarba de mare*, Mariana Filimon, Ed. Nouă”. □ Gellu Dorian: „Proză: Doina Ruști - *Fantoma din moară*; Nichita Danilov - *Locomotiva Noiman*; Filip Florian - *Zilele Regelui*, toate apărute la Polirom. Aș mai adăuga aici romanul epistolar *Frig* de Aurel Dumitrașcu și Adrian Alui Gheorghe și *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănuțescu. Poezie: Liviu Ioan Stoiciu - *Craterul Platon*, Editura Vinea; Adrian Alui Gheorghe - *O dramă la vânătoare* Editura Paralela 45; Cassian Maria Spiridon - *Culoarea roșie a săgeții*, Editura Paralela 45; Radu Florescu - *Probă de viață*; Vlad Moldovan *Blank*, Svetlana Cârstea - *Floare de menghină* ambele la Editura Cartea Românească, Lucian Alecsa - *Iluzionista Babette*, Editura Vinea, Constanța Buzea - *Netrăite II*, Editura Vinea, Dumitru Păcuraru - *Salvator universal*, Editura Limes și Liviu Georgescu - *Nu am voie*, Editura Paralela 45. Critică literară: Eugen Negrici - *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească și Nicolae Manolescu - *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45 și Dan Cristea - *Poezia vie*, Editura Cartea Românească. 2. Doina Ruști - *Fantoma din moară*; Lucian Alecsa - *Iluzionista Babette* și Nicolae Manolescu - *Istoria critică a literaturii române*”. □ Daniela Fireșcu: „Anul 2008 va rămâne în mentalul cultural autohton drept anul apariției unei cărți-eveniment - *Istoria critică a literaturii române*, Nicolae Manolescu, (Paralela 45), secondată de o serie de cărți remarcabile atât pentru proză: Filip Florian, *Zilele Regelui*, (Polirom); Ion Vianu, *Necredinciosul*, (Cartea românească); Sebastian A. Corn, *Vindecătorul*, (Cartea Românească), cât și pentru critica literară & eseu: Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, (Cartea Românească); Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, (Polirom) Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, (Cartea Românească); Bogdan Ghiu, *Eu(l) artistul*, (Cartea Românească) și poezie: Șerban Foartă, *Micul Print*, (Editura Art); Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii* (Cartea Românească)”. □ Ion Cocora: „1. *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu 2. *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici 3. *Idei cu zimți* de Dan C. Mihăilescu 4. *Memorii* de Valeriu Anania 5. *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu. [...] 6. *Oameni și cărți* de Gabriel Dimisianu 7. *Poezia vie* de Dan Cristea 8. *Apocaliptica textului* de Octavian Soviany. 9. *Istoria Literaturii Române. Dramaturgia* de Mircea Ghițulescu 10. *Netrăite II* de Constanța Buzea. [...] 2. 1. *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici 2. *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu 3. *Memorii* de Valeriu Anania *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu”. □ Horia Gârbea „(provocatorul anchetei)”: „Nicolae Manolescu - *Istoria critică a literaturii române*, Eugen Negrici - *Iluziile literaturii române* (deși m-a contrariat), Doina Ruști - *Fantoma din moară* - roman, Iulian Costache

- *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Mircea Ghițulescu - *Istoria Literaturii române. Dramaturgia*, Universitas - *A fost odată un cenacul* - Coordonator Mircea Martin - istorie literară, Gabriel Dimisianu - *Oameni și cărți* - memorialistică, Anca Mizumschi - *Poze cu zimți* - poezie, Liviu Georgescu - *Nu am voie* - poezie, Florea Burtan - *Poeme de odinioară* - poezie, Dan Mircea Cipariu - *Poemul matriță* - experiment poetic cu videoart de Mihai Zgondoiu, Radu Ilarion Munteanu, *Despre bătrânețe, despre prietenie* - proză. Cea mai plăcută carte a anului pentru mine: *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale* de Ion Iovan. Am mai citi în 2008 o carte care va apărea în 2009 și va marca anul: proiectatul roman al lui Varujan Vosganian, *Cartea șoaptelor*". ■ În *Cărțile săptămânii* Horia Gârbea semnează *Moartea teatrului și viața de apoi*: □ Bogdan Suceavă – *Vincent Nemuritorul*, Ed. Curtea Veche: „*Vincent Nemuritorul* este un roman de o factură specială, este unul de succes și, în același timp, un prilej de reflecție. Fără arta prozatorului, totul ar fi banal, fără fantezia lui implantată într-un mediu recognoscibil (anul 2036 nu e departe), povestea nu ar funcționa așa: ca o eventualitate oricând posibilă”. □ Daniel Focșa – *Escadrila albă – o istorie subiectivă*, Ed. Vremea: „Mărturiile celor trei doamne și reconstituirile lui Daniel Focșa dau seama nu doar despre activitatea în război a escadrilei, ci și despre demnitatea și curajul cu care ele, ca și colegile lor, au înfruntat după război teroarea comunistă care le-a scos vinovate de a fi urmat armata țării lor cu bravură și competență. Uitarea se risipește parțial prin lucrarea de față”. □ Dan Dumitrescu și Nicu Kantar – *Bridge – Secretele campionilor*, Ed. RAO. □ Cristina Modreanu – *Casa dinăuntru* și Iulia Popovici, *Un teatru la marginea drumului*, ambele la Ed. Cartea Românească: „Cele două ziariste sunt dintre acele prezențe în sala unei premiere care dau fiori regizorilor, actorilor și directorilor de teatru. Exigența lor, convertită a doua zi în câteva fraze tăioase, poate da peste cap un spectacol. Una este o frumusețe glacială, dotată cu zâmbet superior, față de care Crăiasa Zăpezii pare ca pâinea caldă, alta disimulează sub aparența boemă și distrată un suflet de serial-killer”. ■ În *Eroi „mărunți”* Stelian Tăbăraș scrie despre Georg Krenn. ■ Pagina *Dintre sute de catarge* găzduiește versurile lui Laurențiu Enache. ■ În traducerea lui Adrian Popescu apar versurile lui Giorgio Caproni.

● [**„Observator cultural”, nr. 204 (462), nr. de pagini: 32**] Din informațiile publicate în pagina *La zi* reținem: □ Din *A fost*: „*Scriitorul Christian Haller, la București*. Scriitorul elvețian Christian Haller a revenit la București, pentru lansarea romanului *Vremurile mai bune*, cea mai nouă traducere din opera sa, realizată de Nora Iuga și publicată de Editura Polirom. Christian Haller este cunoscut cititorilor din România pentru romanul *Muzica înghițită*, o carte despre Bucureștiul de altădată. Cu *Vremurile mai bune*, scriitorul elvețian continuă saga familiei sale, în decorul munților Jura, dar România interbelică rămâne un reper constant. La întâlnirea cu scriitorul, care a avut loc miercuri, 11 februarie, au mai participat Ioan Es. Pop, Anca Băicoianu și Bogdan-Alexandru Stănescu”. □ Din *Va fi*: „*Lansare de carte*. Vineri, 20 februarie, de la ora 17.30, la Librăria Cărturești

(Verona), Editura ART lansează un volum «inclasabil»: Daniel Arasse, *Nu vedeți nimic*, în traducerea Laurei Albuлесcu. Volumul va fi prezentat de Alex. Leo Șerban și de traducătoarea Laura Albuлесcu”. □ *Poeți români la Cafeneaua literară „Dialog European”*: „Poeții Ioan Es. Pop și Claudiu Komartin au participat sâmbătă, 14 februarie, alături de scriitoarele spaniole Lola Con și Carmen Rubio, la Cafeneaua literară «Dialog European», inaugurată în aceeași zi la Madrid de Asociația Hispano-Română Dialog European, revista «Niram Art», Galerieile «Nicole Balnco» și ICR Madrid. Inaugurarea a avut loc la Espacio Niram, de «Ziua îndrăgostiților... de literatură» – relatează ICR. Ioan Es. Pop și Claudiu Komartin au primit Premiile de Poezie Niram Art 2008, pentru activitatea literară desfășurată în spațiul european, din partea Asociației Hispano-Române Dialog European, a revistei «Niram Art» și a Galerieilor de Artă «Nicole Balnco». [...] Anual, vor fi acordate premii câte unui poet român și spaniol de către jurii formate din critici ai celeilalte țări, precum și câte un premiu de popularitate, în urma voturilor online. Amfitrionul evenimentului cultural este poetul Gelu Vlașin”. □ *Poetul Alfio Fiorentino, sărbătorit la IRCCU Veneția*: „Poetul italian Alfio Fiorentino a sărbătorit vineri, 13 februarie, 50 de ani de la debutul său, la Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția. Unul dintre cei mai importanți scriitori venețieni de astăzi, Alfio Fiorentino a ales Institutul român pentru a sărbători, prin evenimentul *Cea de-a cincea dimensiune*, cei 50 de ani de la debutul în poezie”. ■ Editorialul *Cinematografia, o cale de înțelegere* este semnat de Ovidiu Șimonca, în care citim despre Festivalul de Film de la Berlin unde România „a avut cea mai consistentă prezență din istoria festivalului”. ■ În rubrica *Eveniment* este anunțat *Un nou premiu pentru Norman Manea*: „Luni seara, 9 februarie, a avut loc la Paris, la Théâtre du Vieux Collombier, atribuirea Premiilor pentru Arte, Litere și Știință pe anul 2009 de către Foundation du Judaisme Français. Evenimentul s-a bucurat de un excepțional interes din partea publicului parizian, aflat în mare număr, înaintea orei de începere, în fața teatrului supraaglomerat, în care, din păcate, mai mult de 100 de persoane n-au izbutit să obțină bilet de intrare. [...] Premiul pentru Litere (avându-i printre laureații precedenți pe George Perec și Emmanuel Levinas) a fost prezentat de scriitoarea Clémence Boulouque, care a schițat viața și opera premiatului din acest an, scriitorul român Norman Manea”. □ *Discursul lui Norman Manea* este tradus de Adina Dinițoiu: „Simt nevoia să evoc, în acest moment, doi predecesori care ar fi meritat mai mult decât mine această distincție și care rămân astăzi cei mai buni mesageri ai moștenirii româno-evreiești în Franța. Mă gândesc la Benjamin Fondane și la Paul Celan, născuți în acea parte a Europei de Est de unde vin și eu și care, înainte de a fi victimele unui secol de coșmar ce nu s-a terminat, și-au încredințat sufletul acestei arte nemuritoare care este arta scrisului”. ■ Oana Cătălina Ninu publică *Un roman ca un teatru radiofonic*, recenzie la *Mireasa cu șosete roșii* de Adela Greceanu, Ed. Polirom, 2008: „Dacă poezia Adelei Greceanu era, la limită, un nesfârșit poem în proză, invers și, în același timp, complementar,

romanul ei nu se poate cristaliza decât în jurul unui nucleu liric foarte puternic, care îl transformă, pe bună dreptate, în proză poematică. Un roman în două părți, care mizează pe o dublă poeticitate: aceea a discursului inițial, urmată de poeticitatea măruntelor fapte cotidiene”. ■ În *Sarcină toxică* Paul Cernat comentează *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „«Cred că nu greșesc spunând că am scris-o într-o noapte care a durat șase luni de zile. Cei care vor citi cartea până la capăt vor înțelege ce vreau să spun», precizează Marin Mălaicu-Hondrari într-o notă de pe manșeta volumului. Din nefericire, *Cartea tuturor intențiilor* pare o sarcină literară toxică, evacuată la șase luni. Păcat de trăsăturile nobile ale fătului”. ■ Dana Pîrvan-Jenaru semnează *Cuvintele și culorile nudității*, semnalare a volumului *Simfonia lupului* de Marius Daniel Popescu, traducere din limba franceză de Emanoil Marcu, Ed. Humanitas, 2008: „Marius Daniel Popescu este un scriitor care gândește și trăiește în măsura în care povestește. Am citit romanul *Simfonia lupului* de Marius Daniel Popescu cu o notă de vigilență mai crescută decât de obicei și, tocmai de aceea, pot afirma fără rezerve că este un roman original, bine scris, extrem de valoros”. ■ În *Cartea spaniolă* citim *Scritoarea în armură de cavalier* semnat de Luminița Marcu, o prezentare a volumului *Povestea regelui străveziu* de Rosa Montero, traducere de Ileana Scipione, Ed. RAO, 2007: „Povestea regelui străveziu, este cea mai bună carte a ei de până acum, pe care a început s-o scrie având în minte o imagine: un câmp pe care niște țărani muncesc sub soarele arzător, în timp ce alături se dă o bătălie sângeroasă. Imaginea s-a așezat de la sine în Evul Mediu”. ■ Adina Dinițoiu semnează *Fascinația „scenei originare”*, semnalând cartea-album *Noapte sexuală* de Pascal Quignard, traducere de Vlad Russo, Ed. Humanitas, 2008: „Cuvânt și imagine, *Noaptea sexuală* – deși sondează, plecând de la imagine, tocmai ceea ce e anterior limbajului, acea «scenă originară» care ne precede, văzută nu cu privirea, ci poate cu ochii minții – nu reușește, totuși, să desființeze dihotomia care o construiește. Ea rămâne un discurs secund – concentrat, metaforic, literar – care încearcă să exprime «indicibilul», plecând de la contemplarea scenelor erotice din istoria picturii, care, ele, reprezintă «nereprezentabilul»”. ■ Despre același volum se pronunță și Cezar Gheorghe în *Istoria vieții nocturne*: „În *Noaptea sexuală*, Pascal Quignard reface, pas cu pas, imagine cu imagine, istoria vieții nocturne a umanității, într-un comentariu în care imaginile șocante ale erotismului sunt potențate de o erudiție «stupefiantă»”. ■ Despre scrierile lui Ion Creangă citim în *Poveștile cu poale-n brâu* de Șerban Angheliescu. ■ Textele despre Rolf Bossert sunt introduse prin nota *Rolf Bossert, de recitat „pe treptele vântului”*: „În 17 februarie, acum 23 de ani, Rolf Bossert își punea capăt zilelor, în Frankfurt am Main. În urma lui a rămas o poezie a cotidianului românesc ceaușist și a unei vieți interioare în căutarea unor orizonturi cât mai largi, o poezie scrisă cu candoare și furie deopotrivă. Anul trecut, la Editura Institutului Cultural Român, a apărut, în traducerea binevenită a Norei Iuga, volumul bilingv *Ich steh auf den Treppen des Winds/ Stau pe treptele vântului*,

prefațat de Gerhardt Csejka și postfațat de Ernest Wichner. Cititorul român are, astfel, acces la scrierile unuia dintre poeții cei mai sensibili care au creat în mediul românesc. E o apariție editorială salutăată de «Observator cultural»; grupajul de texte din numărul de față nu se concentrează exclusiv asupra acestui volum, ci îl percepe, mai degrabă, ca pe un punct de plecare. Întâi și întâi de toate, pentru o recitare a lui Bossert”. Articolele publicate pornesc de la volumul *Ich steh auf den Treppen des Winds*, *Ausgewählte Gedichte 1972-1985/ Stau pe treptele vântului*, Poeme alese 1972-1985, selecția textelor și versiunea în limba română de Nora Iuga, prefață de Gerhardt Csejka, postfață de Ernest Wichner, Ed. Institutului Cultural Român, 2008: □ Cristian Cercel publică *Însemnări disparate despre Rolf Bossert*: „O scăpare face să avem parte de două variante în românește ale acestui poem – textul apare tradus diferit, într-un fel în culegerea propriu-zisă de poezii, altfel în interiorul «postfeței» semnate Ernest Wichner, versiunea dintâi fiind cea mai reușită. Aceeași situație o întâlnim și în cazul poemului *Călătorie*. Cu excepția acestor neconcordanțe, trebuie menționat că versiunea românească a poemelor bossertiene a fost realizată cu sensibilitate și înțelepciune, așa cum Nora Iuga ne-a obișnuit deja de atâtea ori”. □ Georg Aeschl semnează „*Un pachet de iubire & furie abia început*”. *Rolf Bossert, poet german plecat din România și din viață*: „A scrie despre Rolf Bossert înseamnă a scrie din perspectiva morții. A fost sau n-a fost moartea lui a lui? Această nedeslușită întrebare își lasă amprenta asupra lecturii versurilor sale. Bine ar fi să ne putem lepăda de ea, dar iată că înseși poeziile sale ne împiedică, tocmai prin spectrul care plutește asupra fiecărui vers”. □ Cosmin Dragoste publică *Un mic killer al strașnicului cotidian*: „Lirica lui Bossert este expresia capacității unui poet de a stăpâni magistral formele discursului, pe care le utilizează ca pe o sondă ce suferă schimbări de traiect, dar al cărei punct stabil rămâne eul”. □ Alexandru Matei scrie despre *Impostura intelectuală ca stil*: „Impostura intelectuală, despre care vorbesc în acest text și pe care o ilustrez cu unul dintre numele de prim rang ale revistei «ID» [„Idei în Dialog”], este așadar un abuz asupra cititorului, incapabil să verifice adevărul spuselor impostorului, din partea cuiva care pretinde că enunță, dacă nu adevărul, atunci propoziții cu valoare epistemică într-un domeniu sau altul. [...] Pentru o populație cititoare de tabloide, bovarică, superstițioasă, dar incultă și incapabilă să-și asume caracterul laic al societății, argumentul nu face doi bani atâta vreme cât nu-l spune cine trebuie. În politică lucrurile stau cel mai prost, pentru că membrii partidelor sunt în marea majoritate personaje jalnice, iar doctrinele politice declarate nu sunt nici măcar cunoscute de către cei care se revendică de la ele. Așa se face că politica rămâne domeniul în care orice scriitor cu priză la public poate interveni cu propriile opinii mai eficient, pragmatic vorbind, decât politicianul însuși. Sau, invers, pentru ca politicianul să se facă ascultat, singura lui șansă e să promită, adică să mizeze exclusiv pe dimensiunea ilocuționară a actului de limbaj, fără nici o «teorie», urmând a fi taxat sau nu după ce sorocul realizării promisiunii va fi trecut. Exemplul cel mai bun în domeniu este cel al

articolelor politice ale lui Mircea Cărtărescu din «Evenimentul zilei». Performanța de competență politică a acestora nici nu mai contează, pentru că el este un mare scriitor. Dar rolul lor de formare de opinie este foarte limpede declarat chiar de locul și forma acestor texte. Ar fi absurd acum să îl acuz pe Mircea Cărtărescu de manipulare a opiniei publice. Nu o fac. Dar nu mă pot împiedica să nu observ că spațiul cultural românesc permite – ca și în Franța și Italia, de altfel – traficul de prestigiu. Prestigiu real, desigur, repet. Un alt caz, diferit, despre care am scris cu alte ocazii, este cel al lui Traian Ungureanu, editorialist la «Cotidianul», editorialist sportiv la «22» și «Gazeta Sporturilor» și editorialist al «Ideilor în dialog». Până să-i citesc cartea din 2006, *Războiul timpurilor. Declin occidental și asediu islamic* (subtitlul este passablement spenglerian, asta ca să aducem vorba despre ținta ironiilor lui Musil), îl vedeam ca pe cel mai bun autor de articole de sport de la noi: o bogată cultură jurnalistică și știința de a-și redacta articolele ca pe niște sentințe metaforice mi l-au făcut admirabil. Dar, odată cu lectura cărții lui despre politică, ideologie, religie etc., lucrurile s-au mai schimbat”. ■ În secțiunea *Actualitatea internațională* apare inserat textul *America fără prejudecăți. Revenirea la normalitate* de Radu Jørgensen, un articol în care citim despre decesul lui John Updike și premiera *Căinele grădinarului* de Lope de Vega la Shakespeare Theatre Company. ■ Revenind la rubrica sa *Avalon* cu *Portrete cu teză* Ovidiu Pecican scrie despre volumul *Portrete istorice ale românilor. Domni, regi, eroi, cărturari, oameni politici, literați* de Dan Berindei, Ed. Compania București, 2009: „Ce rămâne atunci, totuși, dintr-o carte scrisă lejer, cu o religiozitate evidentă față de icoanele din panteonul național – și, totodată, a câtorva cvasianonimi (Gheorghe Bezviconi, un istoric de raftul doi, Mircea Mălăeru, un lider țaran din Muntenia familiar numai experților) –, dar care nu împiedică retușurile destul de grosolane, menite să estompeze contrastele și să scalde numai în lumină fețele protagoniștilor? Rămâne dorința lui Dan Berindei de a mai scoate o carte, de a-și reafirma prezența și crezurile, de a aduna – într-o ediție secundă – articole răsfirate ici și colo, punând laolaltă lideri politici și literați, istorici și principii într-o salată frumos aseasonată după gustul extravagant al academicianului”. ■ Michael Haulică publică în rubrica sa *Premiile „Cititor SF 2008”*, preluând lista câștigătorilor la zece categorii, de pe *Blogul cititorilor SF*: „Cel mai bun roman SF tradus”: Dan Simmons, *Ilion*, Ed. Nemira; „Cel mai bun roman fantasy tradus”: George R. R. Martin, *Încleștarea regilor*, Ed. Nemira; „Cel mai bun volum horror”: Richard Matheson, *Sunt o legendă*, Ed. RAO; „Cel mai bun volum românesc”: Sebastian A. Corn, *Vindecătorul*, Ed. Cartea Românească; „Cea mai bună povestire tradusă”: Lucius Shepard, *Vânătorul de jaguari*; „Cea mai bună povestire românească”: Ioana Vișan, *Închețul* (revista „Nautilus”); „Cea mai bună antologie”: Lucius Shepard, *Vânătorul de jaguari*, Ed. Nemira; „Cea mai inspirată reeditare”: Frederick Pohl, *Poarta*, Ed. Nemira; „Cea mai bună traducere”: Cristina și Ștefan Ghidoveanu pentru *Vânătoarea de capete* de David Marusek, Ed. Tritonic;

„Cea mai bună prezentare grafică”: Mariusz Kozik pentru coperta volumului *Lacul soarelui lung* de Gene Wolfe, Ed. Alexandria.

19 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5783] În *Poezie stranie, marca regizorului Tim Burton* Ioana Bogdan semnalează lansarea volumului lui Tim Burton la Librăria Humanitas Kretzulescu: „Cartea *Melancolica moarte a băiatului-stridie & alte istorii* a fost tradusă în limba română de criticul literar Marius Chivu, care va vorbi, în cadrul evenimentului de astăzi, alături de cronicarul de film Alex. Leo Șerban și directoarea Editurii Humanitas, Lidia Bodea”.

● [„Cultura”, nr. 7 (211)] Editorialul scris de Augustin Buzura poartă titlul *Inviaza deșerturilor*: „Zilele trecute, de exemplu, un prieten mi-a trimis un text aparținând unui reputat universitar care evocă, printre altele, o întâmplare petrecută acum un sfert de veac. Despre aceeași întâmplare am scris și eu, și nu numai o dată. Este vorba de un fragment de roman intitulat *Opriți nebunul!*, publicat în «România literară» nr. 23, din 6 iunie 1985. Prima fraza a celui text - «descoperit» de Emil Hurezeanu - a fost îndelung comentată, prilejuindu-i directorului Europei libere un editorial de sfârșit de an, iar mie, o vizită inopinată, la locuința din Cluj, a unor mari șefi ai Securității din București. [...] Potrivit opiniei distinsului universitar, acest gen de texte, la vremea aceea, dădeau fiori; în schimb, pentru studenții săi de astăzi, care nu au cunoscut comunismul, asemenea enunțuri nu au nici o însemnătate și «nu le influențează lectura». Sigur, m-ar fi bucurat dacă romanul *Drumul cenușii* ar fi fost citit atunci, dar și acum, dintr-o perspectivă firească, adică estetică, și nu politică, așa cum a fost analizat de către cei ce mă vizitaseră la domiciliu. Este de la sine înțeles că un roman poate fi citit din orice perspectivă și, din moment ce cartea-i o marfă, fiecare cititor are dreptul la opinie”. Continuă comparația celor două epoci, comunistă și actuală, din privința politicii: „Șefii și subșefii partidelor de la putere, gravi, importanți, răspândind înțelepciune precum aspersoarele jeturi de apă pe un pământ sterp, conduc toți deodată, așa cum făceau odinioară Ceaușeștii, desăvârșind haosul care guvernează țara de vreo două decenii. Pe lângă ură și agresivitate, suspiciunea a luat proporții alarmante”. ■ În secțiunea *Cultura politică* Dumitru Radu Popa scrie despre *Günter Grass și deziluziile unificării Germaniei*, semnalând apariția jurnalului scriitorului *Unterwegs von Deutschland nach Deutschland: Tagebuch 1990*, Steidl Verlag, 2009 și referindu-se la un interviu acordat de Günter Grass publicației „Der Spiegel”: „Titlul cărții - l-am tradus cu reminiscențele mele de germană cam în forma «Pe drum din Germania în Germania» -, spune multe despre memoriile lui Grass dedicate perioadei din jurul căderii Berlinului și după anul 1990. În acel an Grass a călătorit imens de mult între cele două părți ale țării și s-a declarat, în mod extrem de vocal, împotriva unei unificări grăbite a celor două Germanii. Mulți l-au privit cu ostilitate, dispreț, l-au numit fie *antiunionist*, fie *excentric*, în căutare de popularitate personală. [...] În afara problemei economice,

scrie el în jurnal, temerea cea mai mare era să nu cumva să rezulte un stat excesiv centralizat, cu capitala la Berlin. Lucrul nu s-a întâmplat, dar din păcate tot restul, remarcă scriitorul, i-a depășit în rău toate previziunile pesimiste din 1990”. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu semnează *Straniul european Karl Marx*, un comentariu la perceperea operei lui Marx de către Alex. Ștefănescu „Prin toamna lui 1997”. ■ Ioan-Aurel Pop începe un serial de articole cu textul *Instituții românești în viziune postmodernă*. Pornind de la diplomația culturală, autorul discută despre ICR și menționează schimbarea strategiei a instituției din 2004 care „a stârnit destule semne de întrebare, controverse, nedumeriri și dezacorduri. [...] Ca urmare, au apărut unele manifestări culturale absolut aberante, de la cele discutabile, fără relevanță, consumatoare de sume exorbitante de bani, până la cele scandaloase, scabroase, denigratoare la adresa țării și a valorilor spirituale românești ori licențioase și de prost-gust. De aceea, au și urmat reacții ale societății civile, ale presei, ale comunităților românești de peste hotare, ale unor personalități marcante, care au tras de mai multe ori semnale de alarmă în legătură cu această situație”. ■ Din paginile dedicate *Culturii literare*: □ Al. Cistelean semnează *Primul sfârșit al modernității*, un text despre Romano Guardini și volumul său reeditat în 2004, *La fine dell'epoca moderna. Il poeta*, spunând la final că „Îmi pare rău doar că Romano Guardini n-a inventat el termenul de «post-modernitate». O merita”. □ George Neagoe scrie despre *Un poet în offline*, prezentând volumul *Singurul Dumnezeu disponibil* de Laurențiu Blaga, Ed. Ardealul, 2008: „Lipsit de multe ori de consistență, *Singurul Dumnezeu disponibil* reprezintă un volum care nu ratează câteva dintre temele recurente ale poeziei actuale. Scrisă ca un reproș adresat blogurilor și siturilor literare, cartea se încapățânează să promoveze lirismul. Din păcate, Laurențiu Blaga s-a rătăcit în sentimentalism”. □ În subsecțiunea *În ariergarda avangardei* Eugen Simion publică *Descoperirea Occidentului (II)*. □ Constantin Coroiu scrie despre *Nicolae Breban și sensul memoriei*, prima parte, semnalând *Sensul vieții*, patru volume, 2003-2007, Ed. Polirom: „Nicolae Breban dă impresia că se surprinde mereu în urmă, că are mereu foarte mult de recuperat, că, prin într-o competiție mai ales cu sine, este stăpânit de teama că nu o va câștiga, că va eșua. «Memoriile» sale ne dezvăluie o ființă nicidecum slabă, chiar puternică, dar o conștiință convulsivă. Există un clișeu la care mulți scriitori și artiști recurg atunci când se confesează și anume că – vezi doamne! – pe ei i-a ales cutare artă sau cutare gen și că alegerea nu le aparține. E un fel de a spune – cu modestie, nu-i așa? – că sunt niște aleși. Ei bine, Breban face parte, cred, dintre cei care ei au ales. În cazul său, literatura, în speță romanul”. ■ Cu ocazia apariției volumelor 5-6 din *Publicistică* de G. Călinescu, ediție coordonată de Nicolae Mecu, note și comentarii de Alexandra Ciocârlie, Nicolae Mecu, Oana Soare și Pavel Țugui, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008, se fac următoarele comentarii: □ Oana Soare, *În 1946*, anul „de care m-am ocupat în vol. V-VI de *Publicistică*”: „Adunând datele, se observă că, mai ales în acest an, scenariul vieții criticului are doi regizori: el însuși plus o instanță politică

abstractă (concretizată printr-o serie de posibili «tovarăși de drum»). Fiecare dintre cei doi regizori propun scenarii, uneori diferite, pentru un singur actor G. Călinescu. Din punct de vedere evenimential, s-ar zice că al doilea regizor impune regulile jocului. 1946 se arată, încă de la început, «politic» pentru Călinescu (anul îmi apare ca antiteză perfectă, ca replică răsturnată a lui 1948)». □ Cristina Balinte, *Stilul care eliberează*: „Din toate subiectivitățile conjuncturale rezistă stilul. Autorului îi putem opune grila etică. Artistul cu retorică va supraviețui estetic. Pe Călinescu, nu cuvântul (mult prea adesea usturător) îl eliberează, ci stilul prin care până și tragediile își au recompensa lor de frumos”. □ Andrei Terian, *Cititorul de literaturi*: „Înainte de toate, cert e că G. Călinescu nu s-a născut nici erudit, nici poliglot; formarea intelectuală a fost pentru el - ca pentru oricare dintre noi, de altfel - un proces îndelungat și anevoios. Firește, am putea emite anumite ipoteze în această privință, mai ales că avem la îndemână câteva date deloc neglijabile. Una dintre cele mai importante ține de faptul că criticul manifesta o capacitate uimitoare de absorbție și procesare a lecturilor”. □ Pavel Țugui, *G. Călinescu și D. Caracostea (1957)*: „Dacă în anii 1941-1942 D. Caracostea a vădit anume rezerve față de lucrarea fundamentală a criticului și istoricului literar G. Călinescu, mai târziu n-a ezitat să exprime aprecieri elogioase, să recepteze integral orientarea filosofică, estetică și ideologică a mai tânărului său coleg, să voteze pentru numirea ca profesor universitar titular și - mai mult - să susțină cu convingere alegerea lui G. Călinescu în Academia Română ca membru titular. Academicianul G. Călinescu n-a uitat pe protectorul său profesional!”, textul poartă data „mai, 2008”. □ Mihai Iovănel, *G. Călinescu, intelectual public*: „Altfel, dincolo de particularitatea geniului său, cazul lui Călinescu e unul tipic. Mica dramă românească e de a fi avut mereu intelectuali de mare talent literar în care fibra morală nu a învățat să se nască ori să supraviețuiască, făcând loc unor detestabile oportuniste. În loc de intelectuali cu principii am avut mai mult intelectuali cu principii - o tradiție încă de actualitate”. ■ În *Ars combinatoria* Cornelia Maria Savu semnează *Ceai cu scorțișoară*, o recenzie la romanul *Trei motive*, ediția a doua, Ed. Litera Internațional, scris de Gabriela Vrânceanu-Firea: „Scris cu vervă, alert, «spontan» în replici, (micro)romanul *Trei motive* se citește cu plăcere. O lectură agreabilă, fără fasoane, fără căutări de profunzimi acolo unde nu e cazul. Gabriela Vrânceanu-Firea are date de prozator. Rămâne de văzut ce va face cu ele într-o nouă carte”. ■ Sub titlul *Profii ne smintesc de cap!*” Liviu Vasile prezintă *Necazuri cu școala* de Daniel Pennac, traducere de Ileana Cantuniari, Ed. Polirom: „Pennac propune - reușind până la final să păstreze un zâmbet implicit, un umor subînțeles - ca profesorii, pentru a putea preda, să își amintească propriile «puncte slabe la fizică, nulitate la filozofie, scuzele false la gimnastică», și să reușească lucrul ăsta fără empatie («ne doare în cot de empatia ta!»), doar pentru a obține o intuiție a ignoranței, condiție din care începe actul de învățământ”. ■ Pagina *Cultura mozaic* vine cu un articol semnat de Mihai Iovănel, „Ziua” denunță „Cultura”: „Atac antisemit”: „Un articolas din «Ziua»

(11 februarie) pretinde că remarcă în «Cultura» un «atac antisemit», lansat chipurile printr-un eseu al lui Dan Ungureanu (*Învățătura părinților Sfintei Biserici Pravoslavnice a Răsăritului despre diverse*, nr.) [sic!]. [...] (i) Notița din «Ziua» apare în plină campanie anti-Voiculescu a ziarului lui Roșca Stănescu. [...] (ii) Autorul notiței (George Scarlat e numele lui) este mult mai preocupat de lezarea lui Horia Patapievici de către Dan Ungureanu decât de presupusul «atac»: ceea ce dovedește fie că nu crede nici el în ce spune, fie că desconsideră cu totul ceea ce ar putea reprezenta un atac antisemit real. (iii) Autorului notiței, George Scarlat, îi lipsește ABC-ul jurnalistic. D-sa ar trebui să știe că atunci când lansezi o ipoteză pe baza unui text trebuie să aduci argumente textuale pentru a-ți susține ipoteza; or, George Scarlat, satisfăcut suficient de a fi găsit un subiect anti-Voiculescu, nu avansează decât «argumentul» unui nume grafiat neuzual”. Articolul se încheie cu un P.S.: „Căutând pentru amuzamentul personal și alte articole lui George Scarlat, pe care nu avusesem până în prezent bucuria de a-l citi, i-am găsit pamfletul *Papagalii anti-anti-comuniști*, având ca obiect volumul *Iluzia anticomunismului*. Cu acest prilej am aflat că pentru George Scarlat *Anti-Duhring* e o carte de Lenin”.

• **[„Dilema Veche”, nr. 262]** Florin Irimia semnează *Morții cu vii și vii cu morții*, o recenzie la *Reuniunea* de Anne Enright, traducere și note de Magda Teodorescu, Ed. Polirom, 2008: „Apăsător, sumbru, furios, o rană care supurează la fiecare pagină, *Reuniunea* este un roman care te provoacă permanent să nu duci actul lecturii până la sfârșit, să te oprești până nu te doboară de tot, dar, în același timp, tot el te ademenește cu fiecare frază”. ■ În *12 + alcoolul* Marius Chivu scrie despre *Nasturi în lanul de porumb* de Vlad Moldovan, Constantin Acosmei, Șerban Axinte, Cristina Ispas, Claudiu Komartin, Ștefan Manasia, Rareș Moldovan, Oana Cătălina Ninu, Alexandru Potcoavă, Monica Stănilă, Radu Vancu, V. Leac, Ed. Brumar, 2008: „Fiind conștient de limitările unui astfel de volum colectiv de tabără în care fiecărui poet i-au revenit doar câteva pagini, n-o să insist nici eu reproșând nivelul modest al textelor sau o anume redundanță tematică. Nu pot să nu remarc însă, o dată în plus, faptul că prea mulți poeți scriu despre prea puține lucruri. De pildă, cred că ar fi folositor literaturii ca poeții să mai scrie și altceva decât «beau». M-am plictisit de tema alcoolului, poate cea mai supralicitată și, implicit, banalizată temă din poezia contemporană românească (s-ar putea face o antologie numai cu dedicațiile ce însoțesc poeziile cu beții). Mă încăpățânez să cred că n-avem o poezie de alcoolici și că, totuși, e inutil să scrii despre alcool cu asemenea obstinație după Bukowski și Erofeev sau, dacă vreți, după Lăcustă și Ioan Es. Pop”. ■ Revenind la *Literatura română, pentru firme* Eugen Nistor recomandă *Din registrul ideilor gingașe. Sentimentalii* de Paul Zarifopol: „*Șmecheria*: normal că povestește despre trecut ca să ajungă în prezent și iar normal că dă exemple de o anumită factură, nu amestecă tipul de operă, dar ceea ce zarifopolește sunt clarul de fistic și ironia de marghiloman”.

20 februarie

● [„România literară”, nr. 7] În rubrica *Actualitate* Barbu Cioculescu este în așteptarea creșterilor negative, urmărind „Chestia cu criza mondială – financiară mai întâi, economică pe urmă”. ■ Revenind la rubrica sa Mircea Mihăieș întreabă cititorii dacă *Ați fi de acord să se desființeze universitățile proaste?*, constatând: „Tot ce mai putem spera e ca învățământul occidental să involueze atât de mult încât să se prăbușească până la nivelul nostru. Ceea ce, dacă citesc analizele din presa occidentală a momentului, s-ar putea să nu fie într-un totul utopic”. ■ În rubrica *Primum* găsim *Puricele din cămașă* de Ilie Rad, o reacție la articolul *Despre polemica Blaga-Motru*, publicat în 4/2009 al „României literare” și semnat de Roatiș Florian: „I-aș fi fost recunoscător lui Roatiș Florian, pentru contribuția sa documentară. Zic «i-aș fi fost», dacă autorul textului cu pricina nu și-ar fi asociat demersul său arhivistice cu un potop de acuzații și epitete calomnioase, cu atitudini ireverențioase (de pildă, numai Gheorghe Grigurcu este gratulat cu «dl», ceilalți fiind numiți Mircea Popa, Ion Bălu, Ilie Rad), toate plasate într-un articol veninos, minat de lacune gramaticale, stilistice și de redactare”. ■ Ioana Pârvulescu publică prima parte a textului *Evanghelistul care scrie cel mai bine* în rubrica sa *Despre literatură, cu bucurie*, adresându-se de această dată Ancăi Manolescu: „Întrebarea pe care mi-am pus-o la un moment dat și pe care ți-o adresez aici este: care dintre cei patru evangheliști se dovedește cel mai convingător, literar vorbind? Așadar care are, cel dintâi, harul scrisului?”. Răspunsul este amânat pentru săptămâna viitoare, ca „până atunci, fiecare să-și dea propriul răspuns”. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric prezintă volumul *Despre Eminescu și ce am învățat descoperindu-l* de Miruna Lepuș, Ed. Vreamea, 2008 în textul intitulat *Poetul desfigurat*: „Dacă trecem peste cele câteva stângăcii de limbă cărora nu le putem găsi, drept circumstanță atenuantă, decât vârsta autoarei, și dacă sărim peste naivitatea cuceritoare a unui om care crede că un adevăr poate convinge prin simpla lui rostire, dacă așadar privim substanța și nu accidentele cărții, atunci ideile Mirunei Lepuș au acoperire în realitate”. □ Despre debutul lui Dumitru Crudu, *Măcel în Georgia*, Ed. Polirom, 2008 scrie Cosmin Ciotloș în cronica sa literară *Cruzimi în Georgia*: „Mai puțin inspirate, capitolele dispuse să privilegieze, faute de mieux, alternanța dintre persoana întâi și cea de-a treia respectă la rândul lor, în desfășurarea compactă a unei proze vădit puternice, o atare facilă găselniță gramaticală. Scăzând însă ce e de scăzut, romanul mi se pare extraordinar”. □ Daniel Cristea-Enache publică prima parte din textul său, *Doi poeți*, despre volumul *Frig. Epistolar (1978-1990)*, reprezentând corespondența dintre Adrian Alui Gheorghe și Aurel Dumitrașcu, prefată de Irinel Antoniu, fișe de dicționar de Vasile Spiridon, Ed. Conta, 2008: „Câtuși de puțin amicale în sensul social al termenului, scrisorile lui Aurel Dumitrașcu sunt neconcesive, punându-l de multe ori pe destinatar într-o lumină nefavorabilă. Mai tânărul literator apare și ca un învățăcel liric primind sfaturi de la un scriitor deja format; și ca un om predispus (după ani de muncă în fabrică și luni istovitoare în mina

Petrila) la unele compromisuri”. □ Gheorghe Grigurcu apare cu cea de a doua parte la cronică sa *O carte bizară*, la volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, coordonatori: Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiualea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier istoric: „Novalis zicea: «Ridicolul este explozia spiritului liber». Constatându-l, nu ne eliberăm oare și de marasmul pledoariilor procomuniste pe care le-am consemnat?” □ Grete Tartler semnează *Soarele alb, soarele negru*, o recenzie a cărții *Lumină neagră* de Vasile Igna, Ed. Limes, 2008: „Volumul are o dihotomie voită: în prima parte, poemele sunt informe, probabil pentru a sugera haoticele tenebre unde fermentează devenirea, o mlaștină (care are același rol simbolic precum labirintul) ce trebuie străbătută; în schimb, partea a doua, 19 cântece pentru înșelat timpul, se concentrează asupra unei desăvârșiri formale aproape impersonale, sugerând căutarea «muzicii interioare» prin care limba trebuie să surprindă, dincolo de controlul rațional”. □ Tudorel Urian comentează *Virginica* de Ovidiu Simion, Ed. Aula, 2008 în textul *Romanian Beauty*: „Romanul lui Ovidiu Simion, *Virginica*, pare - și, până la un punct, este - o carte lejeră, de citit în mijloacele de transport în comun, plină de sex și de situații pe care bunul-simț le acceptă cu greu. La o privire mai atentă, s-ar putea totuși ca ea să se revele a fi mult mai profundă decât pare. În mod cert, Ovidiu Simion este un prozator a cărui evoluție merită urmărită”. ■ În *Reacții imediate* Alex. Ștefănescu se exprimă *Despre puritatea literaturii*, în fragmentul *Cum se fabrică o emoție*, din volumul său în curs de apariție la Editura Ideea Europeană. ■ La rubrica *Scrisoare din Paris*, apare, sub semnătura lui Lucian Raicu, *Singurul filosof* text datat ianuarie 1994. ■ La rubrica *Documente literare*, Teodor Vârgolici prezintă volumul de *Cercetări literare. Scriitori dâmbovițeni vol. II*, al lui Nicolae Scurtu: „Istoric literar de riguroasă metodă, Nicolae Scurtu însoțește fiecare document cu bogate și precise note explicative și biografice privitoare la scriitorii de la care provin documentele, la atmosfera epoci în care au trăit, la evenimente și personalități menționate în scrisorile lor”. ■ Ion Pop publică studiul *Un viitor de o sută de ani*, celebrând 100 de ani de avangardă. □ În rubrica *Document* Dumitru Hîncu face referiri la decretele și rapoartele din *Comitetul Contra Presei și Tipăriturilor*, exemplificând cenzura aplicată în cazul revistelor „România literară” 34/ 1973, „Viața Românească” 5/ 6/ 7/ 1973, „Flacăra” 34/ 1973, „Contemporanul” 36/ 1973 și „Arta” 6/ 1973. ■ Cititorii sunt informați despre *Premii literare italiene în 2008* de către Doina Condrea Derer. Astfel aflăm că Premiul Strega a ajuns la Paolo Giordano pentru volumul *La solitudine dei numeri primi*, Mondadori, 2008, că Benedetta Cibario e laureata Premiului Campiello pentru cartea *Rossovermiglio*, Feltrinelli, 2008, iar V.M. Manfredi a primit Premiul Bancarella pentru romanul *L’armata perduta*, Mondadori, 2008. □ În rubrica *Meridiane* Elisabeta Lăsconi semnează *Școala, subiect de ficțiune*, o prezentare a două volume: *Necazuri cu școala* de Daniel Pennac, traducere din franceză și note de Ileana Cantuniari, Ed. Polirom, 2008 și *Vrăjeală!* de Jilly Cooper, traducere din engleză și note de Ruxandra

Constantinescu, Ed. Polirom, 2008. ■ Tot din rubrica *Meridiane* reține atenția nota *La Seul*: „De curând a apărut la Seul, la Editura Zmanz, versiunea coreeană a unui volum de proză fantastică semnată de Ana Blandiana. [...] Limba coreeană este cea de-a 25-a în care i se traduce o carte Anei Blandiana”. ■ Din *Ochiul magic* reținem următoarele note semnate de Cronicar: □ *Ora de literatură română*: „Biblioteca Națională a României inaugurează o serie de întâlniri ale criticului literar Alex. Ștefănescu cu elevi de liceu iubitori de literatură. Prima întâlnire, consacrată poeziei lui Nichita Stănescu, va avea loc miercuri, 25 februarie 2009, ora 11, în sala Rotondă”. □ *Climate dâmbovițene*: „Este titlul pus, la rubrica *Revista revistelor*, de către vigilantul Lector al simpaticei publicații «Litere», în nr. 1 din ianuarie 2009. Comentând co-târgovișteana «Climate literare», Lector se arată dezolat de «partea care se află în suferință» aici, cea a comentariilor de carte: [...]. Ce-i facem însă cu cronicile, majoritatea ditirambice, din «Litere»? Pe cât e de mic formatul revistei, pe atât de gonflate sunt epitetele pe care le întâlnim de pildă la Georgeta Adam”. □ *Noi abordări*: „Interesant i s-a părut Cronicarului în «Apostrof» (nr. 1/ 2008), dosarul Alexandru Șafran realizat de Carol Iancu, cel care semnează o monografie în acest sens, mai ales pe filiera relației rabinului cu casa regală românească și în special cu regina-mamă Elena”. □ *Evocare*: „Revista «Ex Ponto» (nr. 4, 2008) i-a reținut Cronicarului atenția prin secțiunea «Memorialistică» în care Pavel Chihaia, autorul *Blocadei*, evocă atmosfera anilor literari imediat postbelici și pe unul din protagoniștii lor cei mai interesanți, eseistul Petru Comarnescu”. ■ Poeziile acestui număr sunt semnate de Ofelia Prodan și Emil Brumaru, iar din proză citim *Porumbelul vestitor sau de ce iubim America* de Ștefan Dumitriu, fragment din romanul *Lasă zilei scârba ei*.

21 februarie

● [„**Adevărul**”, nr. 5785] Cezar Paul-Bădescu realizează un interviu cu Radu Paraschivescu, „*Fără umor, ești pierdut!*”, astfel marcând începutul colaborării a scriitorului cu cotidianul „Adevărul”, în care va susține săptămânal o rubrică în paginile de *Opinii*: „- *Adevărul: Ai tradus câteva zeci de cărți, ai scris tu însuși multe, lucrezi la editură, ai rubrici în presă și o emisiune la RFI. Cum îți gestionezi timpul să poți să le faci pe toate?* - Radu Paraschivescu: Ai dreptate, nu mă plictisesc. N-am vreme să fac câte mi-aș dori. Dacă aș avea vreodată un puseu de scenarist SF, aș scrie un scenariu despre o fabrică de produs timp. Crede-mă, aș cumpăra marfa asta, dacă aș ști în ce fel. Așa, mă consolez cu postulatul noctambulului: numărul orelor de somn este invers proporțional cu numărul cafelelor băute. Așa îmi gospodăresc timpul, prin cofeină multă, somn subțirel și viață socială cât un eschimos cu podagră. Noroc că sunt înconjurat de oameni înțeleghători”.

● [„**Suplimentul de cultură**”, nr. 217] În editorialul său *De-a Europa* Lucian Dan Teodorovici analizează poziția italienilor față de români, iar problema

învățămintului superior este criticată de Radu Pavel Gheo în *Medicină aproape legală*. ■ Robert Bălan publică articolul *Cultura produce bani, nu doar „înghite”*, o analiză a studiului despre dimensiunea economică a culturii prezentat de ministrul Theodor Paleologu. ■ Elena Vlădăreanu realizează un interviu cu scriitorul elvețian Christian Haller („*În România pare concentrată istoria întregii Europe*”), cu ocazia lansării noului său roman *Vremurile bune*, pe 11 februarie la Clubul Țăranului Român din București: „- *Am observat și în Vremurile mai bune că industria este foarte importantă, este un personaj puternic, este puterea de fapt*. - În acest roman am scris despre extinderea electrificării. Sunt bucuți mici în ansamblul romanului, dar care arată că această extindere a electrificării a avut o parte politică și una umană. Ca și istoria acestui bunic al meu, nu este tocmai inconștientă. Știți cum era aici în comunism, cu economia și cu întreruperea curentului electric. Este și aceasta o parte din roman. Încerc să arăt și că electricitatea este materializarea a ceva ce se întâmplă în societate și cum merg aceste lucruri în paralel”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru semnează *Povestea Armenașului*, un comentariu la *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „*Confesiunile unui cafegiu* este o carte impresionantă, cu o componentă istorică certă, vitală pentru orice istoriograf al viitorului, interesat de România deceniilor ceaușiste”. ■ În cadrul rubricii *Semnal* sunt recomandate volumele: □ *Geniul și zeița* de Aldous Huxley, traducere de Viorica Boitor, Ed. Polirom: „*Geniul și zeița* (1955) este un roman scurt și concentrat, având drept pretext rememorarea unor evenimente de cotitură din viața protagonistului, fizicianul John Rivers, care evocă personalitatea neobișnuită a mentorului său, Henry Maartens, laureat al Premiului Nobel, și mai ales a soției acestuia, Katy, femeia fără de care genialul Henry se simte pierdut”. □ *Blândețea lupilor* de Stef Penney, traducere de Anacoana Mândrilă-Sonetto, Ed. Polirom: „Acțiunea romanului este plasată în secolul al XIX-lea, într-o comunitate izolată de imigranți europeni de la frontiera canadiană”. ■ Daniel Cristea-Enache publică *Pentru cine scrie Ion D. Sîrbu*: „În prezentul trist al redactării, scrisorilor și operelor de sertar le rămâne șansa de a fi citite, peste umărul autorului și al prietenilor săi apropiați, de către bunul Dumnezeu. În viitorul sperat altfel, cu totul altfel, opera sa ficțională și confesivă va putea însă apărea în integralitatea și integritatea ei morală, vorbind, în limbajele specifice literaturii și documentului, despre scriitorul care a creat-o și omul care a trăit-o”. ■ Bogdan Romaniuc semnează: □ *Str. Intrarea Soarelui Nr...*, cronică la *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „După succesul *Legăturilor bolnăvicioase*, Cecilia Ștefănescu revine în atenția cititorilor cu un nou roman cinematografic, plin de imagini vizuale, așa cum sunt mai toate cărțile autorilor hispanoamericani. Personajele sunt urmărite mereu de o cameră de filmat”. □ El realizează și un scurt interviu cu Cecilia Ștefănescu, „*Faptul că m-am intersectat cu lumea cinematografiei mi-a făcut un enorm serviciu*”: „- *Este Intrarea Soarelui povestea unor noi/ alte «legături bolnăvicioase»?* - Dacă ar fi fost așa, la ce bun să mai scriu o nouă carte? Când m-am apucat de *Intrarea*

Soarelui, nu numai că aveam o altă vârstă (literară), dar aveam și alte obsesii și determinarea de a schimba formula narativă față de prima mea carte. Am trecut de la narațiunea la persoana I (care s-a dovedit a fi atât de înșelătoare pentru mulți cronicari) la un fel de narațiune omniscientă capricioasă, care pune reflectoarele asupra personajelor en fanfare. A rămas preocuparea pentru narațiunea necreditabilă, pe care probabil, și cu următorul roman, o s-o duc la un alt nivel. Există și aici, dacă ar fi să găsim un punct comun, relații chinuite între oameni. Ceea ce mi se pare cel mai frumos în literatură e că totul e posibil. Nu există judecăți de ordin moral, nu aplicăm grile de viață. Un personaj, oricât de odios ar fi sau de nebun, ne poate deveni simpatic. Nu suferi alături de Humbert Humbert? Nu ți se pare savantul Kien un neînțeles? Nu e iubirea dintre Ada și Van, Tristan și Isolda, Martin și Alejandra cea mai pură? Nu sunt nebunia, adulterul, minciuna niște virtuți?”. □ *Aici vs. acolo*, o prezentare a volumul *Orient, occident* de Salman Rushdie, traducere Dana Crăciun, Ed. Polirom, 2009: „În acest mozaic de culori, naționalitatea și identitatea personajelor sunt greu de stabilit. Povestirile sale, care iau adesea forma unor parodii, amintesc de teatrul elisabetan și se prezintă ca niște meditații asupra exilului”.

22 februarie

● [„Adevărul”, nr. 97] În acest număr, sub semnătura Ioanei Bogdan, citim *Nobel pentru tradiție și inovație*, un articol dedicat lui Jacinto Benavente. În paralel este prezentat *Italo Svevo, o întârziată recunoaștere*, ca marele perdant al Premiului.

23 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5786] Nicolae Manolescu semnează *Nostalgia după comunismul netrăit*: „Scriam acum o săptămână despre neînțelegerea de care dau uneori dovadă occidentalii care au călătorit în țările din Est. O neînțelegere și mai mare este aceea de care occidentalii dau dovadă când vine vorba de comunism. În acest moment, în unele democrații europene continuă să ființeze partide comuniste. Unele, chiar cu numele. De exemplu, în Franța. Unde în ianuarie și februarie au mai luat naștere două. Acela «anticapitalist» al lui Olivier Besancenot a cochetat, până când obiectul cochetăriei și-a dat în petic, cu un fost anarhist, condamnat pentru asasinat politic și abia eliberat condiționat”.

24 februarie

● [„Revista 22”, nr. 9 (990)] Alexandru Matei revine la rubrica *Vedere din stânga* cu întrebarea *Există „dialog cultural”?*, un comentariu pe marginea festivalului *Mozaicul culturilor*, organizat la Nitra, Slovacia, în perioada 23-26 octombrie 2008. ■ Silviu Petre publică *Fundamentalism în miezul catehismului*, o recenzie la *Fecioara încătușată. O proclamație pentru emanciparea femeii și a Islamului* de Ayaan Hirsi Ali, Ed. Minerva, 2008: „Dincolo de controversalele care

o înconjoară, lucrarea lui Ayaan Hirsi Ali are un aport deosebit pentru publicul din România, insuficient hrănit de către o media preocupată de autohtono-centrism și de divertisment. La un nivel mai profund, controversale pe care le găzduiește biografia sa dau seama de potențialele implicații ale conviețuirii a două culturi care înțeleg diferit Cetatea Omului”. ■ Apare anunțul *Mircea Martin, conferință la BCU*, semnat A.S.: „Biblioteca Centrală Universitară «Carol I» (BCU) din București va organiza joi, 26 februarie 2009, începând cu orele 18.00, în Aula BCU, cea de-a treia manifestare din noul ciclu al *Conferințelor Fundației Universitare «Carol I»*. În cadrul evenimentului, profesorul universitar Mircea Martin va susține conferința cu tema *Imaginea României văzută de noi și de alții*. Intrarea este liberă, în limita locurilor disponibile”. ■ În *Mihail Fărcășanu sau încercarea istoriei* Ioan Stanomir scrie despre volumul *Izgonirea din libertate. Două destine: Mihail Fărcășanu și fratele său Nicolae* de Pia Bader Fărcășanu, Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, 2009: „Parcursul lui Mihail Fărcășanu pune în legătură mai multe nivele ale istoriei politice și intelectuale autohtone: oricât de documentat, volumul editat acum de Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc nu se poate substitui unei biografii autentice. Prin lentila unui destin exemplar, se poate imagina accesul la un întreg strat de memorie ocultată în comunism”.

25 februarie

● [**„Adevărul”, nr. 5788**] Victoria Anghelescu informează cititorii despre *Record mondial pentru o sculptură de Brâncuși*: „Prima seară dedicată desfacerii colecției Yves Saint Laurent și Pierre Bergé a atins suma de 206,15 milioane de euro, justificând părerile profesioniștilor că cele 300 de milioane previzionate de Casa Christie’s vor fi depășite cu mult. Printre mai multe recorduri mondiale s-a situat și sculptura «Madame L. R.», creație în lemn a artistului român, expusă pentru prima dată în public”. Este notat că lucrarea a fost vândută cu 29.185.000 de euro.

● [**„Adevărul literar și artistic”, nr. 962**] În *Un bibliotecar de Premiul Nobel*, Marius Chivu semnalează apariția unui CD la Editura Casa Radio, *Poezii cu vocea lui Lucian Blaga*, 2008: „Astăzi, Blaga (1895-1961) este un poet necitit și care, după influența exercitată asupra poeziei șaizeciste, și-a epuizat forța inspiratorie. (Las’ că acum câțiva ani guvernul Adrian Năstase a aprobat construirea unei săli de sport peste cimitirul din Lancrăm unde este îngropat). În *Istoria...* sa, Nicolae Manolescu vorbește despre un «ecologism ingenuu» blagian care ar putea retrezi interesul unora dintre noi. Până una-alta, cum nu există imagini filmate cu poetul, acest CD cu vocea lui rămâne o mărturie emoționantă pentru cei care n-au renunțat cu totul la poezie”. ■ Secțiunea *Pe scurt* vine cu noi informații: □ *Craiova. Începe Târgul Gaudeamus*: „Cea de-a opta ediție a Târgului de Carte Gaudeamus de la Craiova se desfășoară între 25 februarie și 1 martie, în foaierul Teatrului Național «Marin Sorescu». Evenimentul este organizat de

Radio România - Echipa Gaudeamus și Radio Oltenia Craiova, post care, în 2009, împlinește 55 de ani de activitate”. □ *Praga. Octavian Paler și Mircea Eliade, în ediție cehă*: „Volumul *Viața pe un peron* de Octavian Paler, și operele *Mitul eternei reîntoarceri* și *Istoria credințelor și ideilor religioase* de Mircea Eliade, vor fi publicate în limba cehă. *Viața pe un peron*, de Octavian Paler, urmează să apară în traducere cehă, semnată de Jindrich Vácek, la Editura Mlada fronta, în timp ce Editura Oikoymenh continuă traducerea și publicarea seriei de autor «Mircea Eliade»”. ■ Ioana Bogdan recomandă: □ *Nu ratați volumul Amant cu voia soțului, Gaelle Guernalec-Levy*: „Cartea e scrisă de un autor talentat, ba mai mult, de o autoare. Și nu de una oarecare, ci de una inteligentă”. □ *De ratat este Foxfire. Confesiunile unei găști de fete, Joyce Carol Oates* Editura Leda: „Cea mai mare provocare a cărții este să treci de primul capitol în care nu se întâmplă nimic”. ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește *Aniversarea lui Paul Gusty*, fragment dintr-un articol de Al. Antohi, apărut în 1937 în „Adevărul literar și artistic”. ■ Victoria Anghelescu revine la *Vă mai amintiți de...* cu o biografie a lui Max Blecher. ■ În *Turism cultural* Adrian Țone scrie despre Lisabona (*Orașul văzut printr-un pahar de ginginha*).

● [**„Luceafărul de dimineață”, nr. 3 (875)**] Din secțiunea *Viața literară* reținem: □ *Happening cultural în jurul lui Eugen Schileru*: „Primăria Sectorului 2 București, în colaborare cu Biblioteca Națională, a organizat la Galeria Dialog de la sediul său o Expoziție-Spectacol cu totul inedită, sub titlul: *Biblioteca - în jurul lui Eugen Schileru*. Domnul primar Neculai Onțanu a prezidat un veritabil happening cu expunerea unei colecții de artă, dialoguri imaginare pe baza scrierilor lui Schileru (interpreți Ruxandra Garofeanu și Mircia Dumitrescu), recital Johnny Răducanu și un fermecător discurs al lui Dan Hăulică, acesta, în numai 43 de minute, parcurgând practic toată istoria artei. La eveniment au participat zeci de personalități culturale din toate artele și generațiile. Invitat special a fost primarul municipiului Brăila”. □ *Lansări la Uniunea Scriitorilor*: „Miercuri, 18 februarie, Sala Oglinzilor de la sediul Uniunii Scriitorilor a găzduit lansarea volumului de versuri *Gustul iubirii* semnat de prof. univ. dr. Gheorghe Mecu. [...] Vineri 20 februarie, la Uniunea Scriitorilor, Lucia Verona a lansat volumul său de proză scurtă *Fără canguri*, apărut la Editura Tracus Arte și considerat de publicul prezent unul dintre cele mai reușite publicate de cunoscuta autoare de teatru și proză”. ■ Dan Cristea publică *Moduri diferite de a vedea fericirea*, o cronică literară la volumele: □ *Cartea micilor invazii* de Ștefan Manasia, Ed. Cartea Românească, 2008: „N-aș merge cu prezumția până într-acolo încât să citesc poemele lui Manasia ca fiind o ilustrare ad litteram a preceptelor grunge, dar cu toate astea ar fi de observat la poet jocul definitoriu, la nivelul vocii și deopotrivă al metaforei, dintre respingător și frumos, dintre dezgustător și tandru, dintre natural și artificial sau dintre aspectul mizer și sensul paradiziac”. □ *Pădurea metalurgică* de Radu Andriescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Poezia lui Radu Andriescu, croită parcă pe măsura mijloacelor formidabile, informaționale și

comunicaționale, de care dispunem, de la Internet la Discovery Channel, oferă, într-un fel, un caleidoscopic spectacol al lumii”. ■ Paul-Gabriel Sandu recenzează *Noblețea spiritului* de Rob Riemen, traducere de Gheorghe Nicolaescu, Ed. Curtea Veche, 2008: „Lucrarea nu este nici autobiografică până la capăt, așa cum nu este numai o povestire sau doar o meditație filozofică; este o declarație de credință în forța de regenerare a valorilor perene ale omenirii, față de care autorul își mărturisește atașamentul deplin”. ■ În *Motivele părintelui Bartolomeu* Sever Negrescu scrie despre *Memorii* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Avem în față o carte proaspătă, rotundă și caldă ca o pâine scoasă din țest: proaspătă pentru că bobul de grâu nu se învechește în cuminecătură; rotundă pentru că totul, de la prima la ultima pagină, este concentric, repetabil și adevărat, miezul se topește în margini și marginile au gust de miez; caldă pentru că memoria sănătoasă nu poate fi vreodată rece”. ■ Felix Nicolau recenzează *Abisex* de Sorin Delaskela, Ed. Brumar, 2007 (*Miracole sub obroc*): „I s-ar putea reproșa cărții (nu pricep cum pot să existe cronici fără niciun reproș) excesul de metaforă ori de comparație metaforizantă. Dar dacă acceptăm că autorul e de fapt poet, începem să-l simpatizăm pentru că nu o face pe deșteptul, chiar dacă se cam complăce în compania figurilor de stil”. ■ Sorin Lavric semnează *Blândețea punitivă*, un comentariu la *Reflecții asupra pedepsei cu moartea* de Arthur Koestler, Albert Camus, introducere și studiu de Jean Bloch-Michel, traducere de Ioana Ilie, Ed. Humanitas, 2008. ■ Sub titlul *Poftă bună, România!* Octav-Eugen Popa recenzează volumul *Uzurpatorii. România, 6 martie 1945 – 7 ianuarie 1946* de Dinu C. Giurescu, Ed. Vinea. ■ Horia Gârbea revine la *Cărțile săptămânii* cu *Un roman ca un mutant monstruos și un Cosaș odihnindu-se*: □ Tatiana Dragomir – *Fotograme*, Ed. Cartea Românească: „Are absolut toate mărcile exterioare ale unui volum de literatură de ficțiune și nimic din ființa vie a aceluia. Un demers asasin, dar și sinucigaș, care vrea să mistifice și în care însăși autoarea, probabil, a ajuns să creadă. L-aș pune în orice manual pentru a ilustra ce nu este literatura. Înfricoșător ca un mutant monstruos!”. □ Dan Mircea Cipariu - *Poemul matriță*, Ed. Brumar: „O carte ciudată, stenică, bizară și cochetă”. □ Mircea Drăgănescu – *Himera de alături*, Ed. Nouă: „La acest moment, care este unul al maturității și originalității câștigate, Mircea Drăgănescu își permite să surprindă cititorul oferindu-i lipsa de exces și anticalofilia ca pe niște provocări”. □ Florea Burtan – *Poeme de odinioară*, Ed. Nouă: „Neliniștită sub aparența calmului pe care îl dau versul lung și cadența rară a accentelor, îndrăzneță cu masca prudenței și, mai ales, impulsivă și tânără la adăpostul maturizării adunate prin scrierea multor volume, poezia lui Florea Burtan este o reconfortantă certitudine a peisajului liric cotidian”. □ Radu-Ilarion Munteanu - *Despre prietenie, despre bătrânețe*, Ed. Tritonic: „Vârtejul textului sau, dimpotrivă, tangajul lui blând ne duc înainte cu arta conversației, cu umor, cu sute de aluzii istorice și livești, muzicale și sportive”. ■ Adrian G. Romilă semnează *Paul Cornea și demonul teoriei*, un comentariu la *Delimitări și ipoteze* de Paul Cornea: „Volumul *Delimitări și ipoteze* confirmă

cu prisosință, prin textele adunate în el, toate demersurile teoretice fixate în *Prefață*. Cine a citit lucrările anterioare ale autorului, va observa și aici consecvența cercetătorului de cursă lungă, frământat, încă, la deplina maturitate creatoare, de demonul teoriei”. ■ În intervenția intitulată *De unde nu este, nici Dumnezeu nu cere* Ileana Mălăncioiu comentează emisiunea omagială *Monica Lovinescu*, iar consultantul a fost Doina Jelea: „După ce a măsurat cu mijloacele sale rudimentare tot ce au făcut ceilalți, pentru a dovedi că ea este singura care..., cred că doamnei Jelea i-ar fi prins foarte bine o pauză de gândire și de tăcere ori o minimă îndoială și în raport cu sine. Dar, de unde nu este, nici Dumnezeu nu cere”. ■ Gabriel Chifu semnează *Scritorii și publicul*: „Dacă lumea ar citi și dacă ar exista o coerență a lecturii, o grilă care să stabilească valoarea unui text și a altuia, lucrurile ar sta simplu. Dar nu: pe de o parte, gustul în postmodernitate este foarte lax, nu-și mai precizează criteriile, e contradictoriu (ceea ce este admirabil pentru unii este penibil pentru alții și asta ține de o normalitate a percepției...); iar pe de altă parte, diferența dintre cei care citesc și efectuează operația de ierarhizare, impun ordinea (să-i numim inițiați) și marele public, care ar trebui să preia și să consolideze această ierarhie, e extrem de mare, până la incompatibilitate. Și atunci se cascadează o prăpastie între receptarea critică și receptarea profană, o prăpastie în care autorii sunt amenințați să cadă rând pe rând”. ■ Alexandru George revine cu partea a treia din *În plin alexandrinism*: „Rândurile de mai sus le aveam scrise în momentul când o vacanță forțată mi-a întrerupt o serie de considerații despre «criza» istoriografiei noastre literare, provocate tocmai de regimul liberal în care am intrat și de care profită toate orientările posibile. Aveam în față *Incursiuni în literatura actuală* de Ion Simuț, o carte din 1994, cuprinzând o «biografie» a literaturii contemporane, prin personalități reprezentative, de la Corneliu Leu, Fr. Păcurariu și Adrian Păunescu și de la numeroșii șaizeciști la N. Steinhardt, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. Nu e o istorie literară, ci doar un tablou de personalități, uneori considerate în perspectiva trecutului. Aș fi vrut să discut unele aspecte puse de ea în valoare, dar între timp a explodat «bomba» Manolescu, cea mai recentă încercare de cuprindere generală a literaturii noastre, care mă obligă să consider altfel ceea ce alții au făcut până acum”. ■ Apare *Cărțile românești ale anului 2008*, semnat de Horia Gârbea: „Dintr-o regretabilă eroare a redactorului anchetei din numărul trecut, tocmai răspunsul sosit primul, al poetului Ion Zubașcu, nu a apărut. Îl publicăm acum cu scuze”. □ Ion Zubașcu: „Poezie citită: Radu Ulmeanu, *Laptele negru*; Dumitru Păcuraru, *Salutator universal*; Adrian Alui Gheorghe, *O dramă la vânatoare*; Alexandru Mușina, *Poeta, Poetae și Album duminical*; Angela Furtună, *Pelerinul din Aqualung*; Mihail Gălățanu, *Mortul îndrăgostit și Poeme amniotice*; Daniel D. Marin, *Așa cum a fost*; Ofelia Prodan, *Invincibili*; Aida Hancer, *Eva nimănui*; Cătălina Cadinoiu, *Nuferii mor în cadă*. Favoritele mele la premiile USR: Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*; Gabriel Liiceanu, *Scrisori către fiul meu*; Gellu Dorian, *Cititorul de poezie*; Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*. Cât privește *Istoria critică*

a literaturii române, o consider o carte neterminată, încă în lucru”. ■ Citim versurile din volumul *Melatonin* de Andra Rotaru, cu o notă introductivă semnată de Nora Iuga. ■ În traducerea lui Bogdan Ghiu apare un fragment din volumul *Schița pentru o autoanaliză* de Pierre Bourdieu. ■ Cu versuri e prezent și Horia Bădescu.

26 februarie

● [**„Adevărul”, nr. 5789**] Cornel Ungureanu semnează *Cărțile „Adevărul”*, cele mai căutate la Caravana Gaudeamus, care a fost pe 25 februarie în foaietul Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova: „Deschiderea oficială a târgului a avut loc la ora 12.00, în prezența autorităților locale, a reprezentanților instituțiilor culturale și a unui public numeros. Standul «Adevărul» a fost principalul punct de atracție pentru cititorii de toate vârstele, pe tot parcursul zilei. Reprezentanții editurii estimau că, până la ora 16.00, se vânduseră aproximativ 3.000 de volume”.

● [**„Cultura”, nr. 8 (212)**] Despre *Handicapuri și iluzii* scrie Augustin Buzura în editorialul său: „Vor fi, oare, vreodată, la noi, știința, spiritul, performanța tratate cum ar trebui? Căci este suficient să vezi cât se investește în cercetare, în școală, în sănătate ca să-ți dai seama de calitatea celor ce ne conduc, de precari-tatea pregătirii lor. Până și mereu repetatele campanii împotriva medicilor, copiate după schemele desăvârșite de Răposatul, îți pot crea iluzia că n-ai îmbătrânit. În tinerețe mă încăpățânam să cred că va veni și momentul când se va descoperi că și medicii sunt oameni, cu lipsuri, dorințe și vicii, dar și cu nevoi spirituale mai deosebite pentru că obiectul muncii lor este deosebit – omul. Și că defectele unora nu sunt și defectele întregii bresle. Dar, se vede, n-a venit încă acel timp. Guvernanții noștri au descoperit ce înseamnă performanța adevărată, dar e vina noastră că i-am lăsat să se târască în sus”. ■ În *Cultura politică* apare din nou *O întrebare pentru Kjell Espmark*, semnată de Angela Martin: „- *Vorbeam data trecută despre Marx – despre revenirea sa în actualitate și despre o anume «renaștere» (cel puțin parțială) a ideilor sale. Credeți că o asemenea «renaștere» ar fi posibilă și în cazul lui Georg Lukács, cel mai proeminent critic de orientare marxistă?* – După cel de-al Doilea Război Mondial, poziția lui Georg Lukács în Occident a avut de suferit din cauza opoziției sale înverșunate față de personalități precum Proust, Brecht sau Kafka. Pare că a fost uitat de istoria criticii. [...] Cred că Lukács trebuie salvat de propriile greșeli. Esențialul contribuției sale în critica literară rămâne faptul că a teoretizat o întreagă tradiție narativă, de la Balzac și Stendhal la Tolstoi, apoi la Thomas Mann și Soljenițin, tradiție ce a încercat să capteze o anumită epocă și dinamica ei în câteva personaje pregnante și în peri-pețiile lor. [...] Cred că în cazul de față, ca în atâtea altele în care este vorba de personaje istorice, trebuie judecat selectiv. În loc să-o răsturnăm pe acești oameni de pe soclu, cum s-a procedat cu statuile din 1989, trebuie să găsim în ei elemente care pot germina, lăsându-le deoparte pe cele perimate; cu toată indulgența pe care o merită o operă însemnată, dar marcată de trecerea timpului”. ■ În *Revista*

revistelor C. Stănescu semnează „*Dormea întors amorul meu de plumb...*”, un comentariu la rubrica semnată de Ioana Pârvulescu din „România literară”: „Într-o rubrică instructivă de toată frumusețea, cu vădit aer «interbelic», Ioana Pârvulescu își invită preferații spre a discuta ori rediscuta chestiuni literare”. ■ Ioan-Aurel Pop publică *Demolarea trecutului (I)*: „Grija de căpetenie a noii conduceri a Institutului Cultural Român (ICR) - formată din H. R. Patapievic (președinte), Mircea Mihăieș și Tania Radu (vicepreședinți) - a fost, pentru un timp destul de lung după preluarea puterii, denigrarea, directă sau indirectă, a vechii echipe, conduse de scriitorul și academicianul Augustin Buzura. Referirile negative s-au făcut la mai toate laturile activității, de la programele de interes național și internațional până la selecția directorilor institutelor culturale din străinătate. Cele mai acerbe critici s-au referit la cheltuirea nejudicioasă a banului public, cu aluzii jenante la necinstea echipei de odinioară, cu cereri de controale financiare. Aceste controale s-au făcut până la urmă, dar nu au dovedit nimic ilegal. [...] În naivitatea mea, credeam că *fair-play*-ul și eleganța, calitatea lor de intelectuali le-ar fi impus noilor șefi o atitudine constructivă, mai potrivită cu postura pe care o afixau, de ideologi ai Cetății, de formatori de opinie, de exemple de urmat. Mi se părea că o anumită detașare și seninătate, chiar și față de ceea ce era criticabil în activitatea Fundației Culturale Române și a noului ICR, ar fi fost mai adecvată, mai apreciată, mai demnă. Cei vechi erau acum duși, ce rost mai avea demonizarea lor? Numai ca să se scoată în evidență cei noi, să se înalțe ei mai mult pe piedestal?!”. ■ În *Cultura literară* citim: □ Mihai Iovănel, *Arta românelului*, prezentarea a două romane semnate de Adrian Chivu, *Exit* și *Caiet de desen*, Ed. Curtea Veche, 2008; Despre *Caiet de desen* „Materialul e static și elementar în sensul rău. Progresia cărții stă exclusiv într-o curiozitate a cititorului care vrea să focalizeze ceea ce i se livrează nefocalizat. Cum spuneam, chestiunea finalizează în indecidabil”. Despre *Exit*: „Personajele sunt frugale; felul lor de-a-fi-aiurea nu suportă nici o modulație, progresele sau construcție, iar ele nu există decât ca să dea cu replica și să ofere acțiunii pioni. Povestea e pur și simplu o diversiune insuficientă și prin asta plictisitoare, deși ideile ei sunt în teorie «de impact» - sex, bătaie, extraterestri”. La final, sfat: „Ceea ce are de făcut e să publice mai rar și să nu se mai mistifice, adică să-și descopere identitatea de scriitor. Fleacuri”. □ În *Narațiuni bolnăvicioase* Adriana Stan comentează *Intrarea soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Cum autoarea a declarat că nu vrea să fie luată drept «realistă», hai să zicem că poate fi trecut cu vederea disprețul său pentru minima verosimilitate a stării civile. Pe de altă parte, dacă realismul e dat afară pe ușă, el se întoarce binișor pe fereastră, la nivelul mult mai plat și țacănitor al idelor de-a gata și al limbii de lemn. Căci cu toate eforturile crepuscular-fantastice care încearcă să scoată cenaclul de la naftalină, vizionarismul lucrat al autoarei nu trece de nivelul unor așchii cărțăresciene ce zgârie imaginile cele mai întâmplătoare: [...] Pe raftul al treilea, literatura e vecină, se pare, cu bunul simț și cu prostul gust”. □ Constantin Coroiu publică *Nicolae Breban și sensul memoriei*

(II), continuare a prezentării *Sensul vieții*, patru volume, 2003-2007, Ed. Polirom: „De remarcat la Nicolae Breban conștiința identității, raportarea permanentă la tradiția culturii naționale și la corifeii acesteia, la marile ei repere, cultul limbii, iar din acest punct de vedere el este cu atât mai convingător cu cât provine dintr-un mediu multietnic și poliglot; în fine, solidaritatea cu generația și «grupul» său”.

□ Ion Pop scrie *Despre poezia lui Grigore Hagiu*: „Scrisul lui Grigore Hagiu va oscila, de altfel, pe mai tot parcursul său între ipostaza oficializată a subiectului liric, mai expansivă sau mai austeră (vezi volume precum *Dragoste de țară*, 1967; *Noblețe de stirpe*, 1969; ...), dependentă de vechile supuneri la «comanda socială» a versificației realist-socialiste, și aproximările unui eu predispus visării și contemplației, comunicând cu lumea prin evanescențe ale registrului senzorial - [...]”.

■ Teodora Dumitru realizează dosarul *E. Lovinescu sub presiunea posterității*: „Am inițiat această anchetă având niște întrebări la care exegeza lovinesciană evită să răspundă și pe care a evitat să le pună, deși s-a situat natural în vecinătatea lor. Vă invit să consimțiți la a vă exprima opiniile în afara grilei lezare/ apărare a unui subiect disputat în datele istoriei noastre recente și să-l considerați pe E. Lovinescu fără precauții filiale, general-umane și etniciste (*recte* românestice), fără frâna recunoștinței față de un ante-mergător, față de un deschizător de drumuri, față de un apărător al principiului estetic în vremuri de criză identitară, față de un devotat al literaturii române și al literaturii contemporane. 1. În monografia dedicată lui Titu Maiorescu (1940), Lovinescu ajunge la concluzii dezolante în ceea ce privește valabilitatea principiilor maioresciene în aria poeziei. Totuși, găsește monografistul, «întrucât ideile lui Maiorescu sunt legate de estetica timpului, ar fi nedrept să le combatem pe baza ideilor moderne asupra poeziei.» Și: «Nu e drept de a aplica lui Maiorescu rezerve scoase dintr-o evoluție a poeziei pe care n-avea de unde s-o cunoască.» În alt volum, Lovinescu arată că Maiorescu trăia în afara referințelor critice ale momentului său, Sainte-Beuve și Taine. A fost Lovinescu un critic cu adevărat «sincronizat», informat asupra teoriilor contemporane lui? Cât de etică și cât de necesară este «combaterea» lui Lovinescu printr-o «evoluție» a literaturii și a teoriei literare pe care a) n-avea cum s-o cunoască? și/ sau b) avea cum s-o cunoască, dar n-a cunoscut-o? 2. Cum încadrați revizionismul: o teorie valabilă sau alibi al inconsistenței critice? 3. Lăsând etica sus-citată la o parte, care considerați că sunt teoriile cele mai puțin rezistente ale criticului? Prin ce este el «de combătut» astăzi? 4. Cum explicați promptitudinea cu care se livrează exemplul lovinescian când vine vorba de disocierea prestigiului public și oficial al criticului literar de competența sa profesională? De ce unor critici cu funcții publice sau cadre universitare li se contrapune exemplul lovinescian – fără funcții publice, dar cu o operă vastă și valoroasă – când este cunoscut faptul că lipsa funcțiilor și a posturilor înalte n-a fost o alegere în cazul lui Lovinescu, o decizie voluntară, ci un cumul de împrejurări nefaste? 5. Cum explicați opțiunea inițierii cenaclului «Sburătorul» în biografia lovinesciană? A fost o soluție personală, a unui «învingător al situațiilor oficiale», în serviciul propriei

vizibilității – o opțiune ultimă? Sau a fost o opțiune primă, ideală, în serviciul abstract, al literaturii?”. Răspund: □ Paul Cernat, *Inconsecvență? Mai degrabă simț al independenței*: „2. «Revizionismul» lovinescian a fost considerat un *alibi* al inconsistenței critice doar de către denigratorii care confundau revizuirea cu autorevizuirea. Degeaba a amintit Lovinescu, de câte ori a avut ocazia, că revizuirile sale au în vedere amendarea retrospectivă, prin filtrul sensibilității moderne, a *judecății generale* asupra unor autori din trecut; adversarii – și nu numai ei – i-au reproșat mereu că «se revizuieste», că își schimbă opiniile asemenea unei giruete. [...] Revizionismul lovinescian (cel estetic, nu cel moral) reprezintă de fapt o testare preliminară a teoriei mutației valorilor estetice din 1929. Are dreptate Nicolae Manolescu să apropie acest relativism «ratașat la teoria cunoașterii» de estetica receptării a lui Jauss. Putem avea, desigur, rezerve serioase față de incommensurabilitatea paradigmelor în literatură: valorile literare autentice sunt cele care durează și în care noi sensibilități se recunosc. Ele au capacitatea de a-și transcende contextul primar de receptare și de a reveni în actualitate după intervale de eclipsă. Oricum, cu toate amendamentele și dincolo de faptul că leagă prea strâns esteticul de sociologic, revizionismul rămâne o teorie interesantă”. □ Antonio Patraș, *Modelul Lovinescu*: „Revizionismul e, principial, o teorie valabilă (apreciată și de Călinescu), însă folosită, de cele mai uitate ori, ca un alibi menit să evidențieze într-un mod cât mai convenabil personalitatea ieșită din rând a criticului. Nu întâmplător, Lovinescu afirmă undeva: «valoarea psihologică e singura care mă interesează». Ca atare, și esteticul va fi «tradus» în aceeași cheie, individualist-psihologizantă, de unde ignorarea completă a structurii interne a operei și privilegierea factorului subiectiv, care investește cu sens un text altminteri neutru. Aici e de găsit și sensul «impresionismului» lovinescian: relativismul estetic principial (nu există criterii care să garanteze valoarea unei opere literare în afară de gustul și intuiția criticului) duce inevitabil la afirmarea dogmatică a personalității celui care interpretează”. □ Nicolae Bârna, *Un ansamblu critic utilizabil și astăzi*: „2. Oamenii se schimbă de-a lungul anilor, literatura se schimbă și ea neîncetat, orizontul de așteptare și temeiurile de valorizare, exigențele receptării, «canonul» etc. se tot schimb, chiar cu mare repeziciune, în epoca noastră, după cum constatăm. Iar un critic literar poate avea, cu puțin noroc, parte de mai multe decenii consecutive de activitate. De ce ar trebui să se cramponeze «neabătut» de primele sale percepții și concluzii, dacă pe de o parte realitatea literaturii și pe de altă parte propria evoluție l-ar îndemna la amendarea propriei producții. «Revizionismul», prin urmare, nu poate fi decât valabil, bizară și suspectă ar fi, dimpotrivă, o neclintire nesmintită și programatic-extremistă a judecăților critice”. □ Bianca Burța-Cernat, *Răstălmăciri și idiosincrazii*: „Inadecvat citit, de la bun început, este și termenul lovinescian de «revizuire». Din rea intenție mai întâi, din neatenție mai târziu. Pentru că prin «revizuire» E. Lovinescu nu înțelege, în nici un caz, modificarea în timp a propriului punct de vedere exprimat la un moment dat în legătură cu un autor/ o carte/ o operă. [...] *Revizuire* ar însemna

în acest context *relectură* și implicit *reevaluare*, în condițiile unei «mutații» a valorilor estetice”. □ Marius Miheț, *Să dăm cu barda!*: „Lovinescu ne-a învățat că e bine să nu credem în valorile absolute. Ne-a obișnuit să dăm câte-un *refresh* spiritul nostru critic, păstrându-ne, în schimb, anumite cimentări ale actului critic liminar. Revizuirile ar trebui să fie o necesitate a criticului când își face autoevaluarea în timp, confirmându-și & consolidând canonul personal. Când, pentru unii, revizuirea devine alibi, ea se observă, e stridentă și cusută cu ață albă. E un caz de boală. A nu te revizui înseamnă a crede pe deplin în orice judecată, chiar și în cea a vârstei lecturii de la 18 ani, să zicem. Pentru mulți e un ideal. *Maturitatea* criticului se măsoară și prin revizuire. Dar să fie una reală”. ■ În *Cultura mozaic* Nicolae Coandă semnează *Poezii au curaj*: „Poezii mei, cei liber adunați aici, stau cu toții în aceeași generație: a celor ce scriu bine pentru că nu sunt ușor de cucerit și lasă urme în pielea celui care îi întâlnește. Au curaj: își aduc aminte de ziua în care nu exista politică literară. Se știe, pielea este astăzi faima noastră de pe coperte”. ■ Revenind la *Ars combinatoria* Cornelia Maria Savu scrie *Brazilianul lui Maldoror*, semnând apariția romanului *Cântece de toamnă* de Ruy Câmara, traducere de Iulia Baran, Ed. Rao: „Cartea scriitorului brazilian este o surprinzătoare mixtură între biografie riguros documentată, până la nuanțe, și o ficțiune polifonică. În mai multe registre, de la romanul realist, la ample desfășurări de «forțe» narrative care se revendică de la realismul magic, împământenit pe continentul sud american și exportat în Europa”. La finalul prezentării se anunță: „Scriitorul brazilian Ruy Câmara va face o vizită la București, începând cu 13 aprilie, și a avut amabilitatea să accepte publicarea unui interviu, în exclusivitate, în revista «Cultura», la sfârșitul acestei călătorii”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 263]** Dosarul *De la criza culturii la cultura crizei?* este coordonat de Mircea Vasilescu, care semnează nota introductivă *Cultura în criză. Iar?...:* „Va trebui să ne hotărâm repede: cultura e un lux la care putem renunța atunci când nu ne ajung banii sau e o necesitate a omului modern, pentru care merită să facem eforturi și sacrificii? Bineînțeles, e aproape imposibil de dat un răspuns, dar putem măcar să medităm la asta. Criza economică ne oferă o bună ocazie. [...] Sociologi, activiști din ONG-uri și manageri culturali au la îndemână sfaturi și rețete pentru a depăși dificultățile. Dacă analiștii economici, miniștrii de Finanțe și chiar guvernatorii băncilor centrale ne «liniștesc» spunând că «nimeni nu știe exact când și cum se va sfârși criza, pentru că e ceva nemaiîntâlnit până azi», ar fi cazul să profităm de ocazie măcar pentru a înțelege mai bine ce ni se întâmplă și care este locul culturii în viața noastră. Nu de alta, dar (și) sfârșitul crizei va trebui să ne prindă pregătiți...”. □ Texte și opinii semnează: Helmuth K. Anheier (sociolog, Universitatea din Heidelberg), Ion Barbu (caricaturist), Ambroise Barras (specialist în arta pe computer, coordonator al grupului experimental Infolipo, Universitatea din Geneva), Daniel Dăianu (economist, deputat în Parlamentul European, grupul ALDE), Carl Henrik Fredriksson (redactor-șef, „Eurozine”), Matei Martin, George Onofrei (redactor-șef, „Suplimentul de cultură”), Dan

Perjovschi (artist plastic). Reținem: □ Din interviul cu Carl Henrik Fredriksson, realizat de Mircea Vasilescu, „*Intellectualii trebuie să fie într-o criză permanentă*”: „- *Criza nu va afecta doar proiectele culturale, ci și publicul, oamenii obișnuiți. Când nu ai destui bani, nu te duci la teatru și nu îți cumperi cărți...* - Pentru un segment de cultură care se susține doar din investițiile publicului, cum ar fi librăriile, cred că aveți dreptate. Dacă am mai puțini bani, o să-mi cumpăr *spaghetti*, nu cărți. În același timp, în vremuri de criză, cultura devine importantă pentru că oamenii au nevoie să fie orientați. Nu vreau să reduc cultura la un fel de pastilă pe care o iei ca să ai o viață mai bună sau ca să fii fericit. Dar cultura aduce o direcție, o orientare în viața oamenilor. Dacă mergi la un eveniment sportiv, la un meci, de exemplu, plătești foarte mult pe un bilet; cu o sumă mai mică de bani ai putea cumpăra o carte”. □ Matei Martin, *Editorii – moderat pesimiști*, referindu-se la dezbaterea *Criza economică în cultura scrisă: influențe, riscuri și soluții de supraviețuire*, organizată în ianuarie 2009: „Constrânși de condițiile de piață oricum dificile, editorii din România sunt mult mai pesimiști decât colegii lor din Occident, care afișează în general un optimism moderat. Cei mai mulți caută partea bună a crizei și o analizează/ speculează cu tact și cu ironie. În fața încercării de a ni se băga pe gât această criză ca un fenomen natural inconturabil, ca un dat fără istorie și fără viitor, răspunsul este tocmai căutarea în trecut a unor situații similare și găsirea unor soluții acceptabile. În timp ce bursele se prăbușesc, iar cursul valutar șerpuiește haotic, unele edituri au și găsit soluția supraviețuirii, ba chiar au identificat un potențial de creștere: se publică intens cărți despre criză. Cum să explici inexplicabilul? Dacă presa și oamenii politici nu dau răspunsuri convingătoare, oamenii se îndreaptă spre librării. Probabil că nu vor găsi soluții credibile recitându-l pe Marx: *Capitalul*, dar și alte lucrări capitale ale părinților comunismului au reapărut precum ciupercile după ploaie - scuze, după criză - peste tot în lume. Până la urmă însă, tot se lămuresc pentru că seriile de economie și istorie se îmbogățesc pe zi ce trece”. ■ Claudiu Constantinescu notează apariția volumului *Fata întâlnește băiatul* de Ali Smith, traducere de Iulia Bănică, Ed. Leda, 2008: „Ali Smith are, în câteva reprize, niște scăpărări poetice aproape încântătorii — acolo unde *fata întâlnește băiatul* în interiorul aceluiasi trup, aceleiași ființe, aceleiași identități etc.”. ■ Simona Sora publică o *Precizare*: „Am aflat, zilele trecute, dintr-o instructivă intervenție a lui Paul Cernat pe blogul luciei t. (www.terorista.ro), că aș fi scris o cronică la ultima carte a Doinei Ruști, *Fantoma din moară*. Și mai ales că (rareori, e drept) am obiceiul să mă răzbun «pe-o carte bună numai pt. că nu [sunt] de acord cu diverși cronicari care o laudă (v. *Fantoma din moară* de Doina Ruști)». Nu mai intru în detalii, pentru că, între timp, P. C. s-a revizuit. Cum cronica respectivă n-am scris-o eu, ci Marius Chivu (în spațiul pe care îl împărțim în pagina 15 a «Dilemei vechi»), am fost convinsă că e vorba despre o confuzie de... nume. Se pare însă că e mai complicat. Pe site-ul «Dilemei vechi», în numărul 260 din 8 februarie 2008, cronica la cartea Doinei Ruști chiar apărea ca fiind semnată de mine, deși

ea îi aparține, cum spuneam, lui Marius Chivu. A fost o eroare tehnică. Între timp a fost remediată”. ■ În acest număr Eugen Istodor scrie despre *Penes Curcanul* de Vasile Alecsandri: „*Povestea*: nouă și un sergent, zece din Vaslui se bat cu turcii frunză și iarbă”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 25 (463)] Din *La zi reținem Spectacol-lectură în memoria Annei Politkovskaia*: „Spectacolul *Anna Politkovskaia in memoriam* de Lars Norén a avut loc vineri, 20 februarie, la Green Hours. Evenimentul a debutat cu lectura unui dosar-document din cartea *Rusia lui Putin*, scrisă de jurnalista Anna Politkovskaia”. ■ În loc de editorial apare *Melancolie și utopie* de Wolf Lepenies, „Fragment din Wolf Lepenies, *Ascensiunea și declinul intelectualilor în Europa*, traducere în limba română de Ioana Bot și Anca Neamțu, prefață de Andrei Pleșu, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005”. ■ În rubrica *Eveniment* este marcat *Centenarul revistei „Nouvelle Revue Française”*: □ Din „*La NRF, cent ans, et toutes ses dents*”, semnat A. D. aflăm cum a fost marcat evenimentul în străinătate: volumul aniversar *L’oeil de la NRF. Cent livres pour un siècle*, Gallimard, volumul *Histoire de la NRF* de Alban Cerisier, prezentarea numărului aniversar al revistei „La Nouvelle Revue Française”. □ Sub semnătura S. D. apare *Viitorul NRF-ului*, referindu-se la articolul lui Alain Beuve-Méry publicat în „Le Monde” despre numărul mic al abonaților la revista „La Nouvelle Revue Française”. □ Citim *Semicentenarul NRF la București* de Norman Manea, fragment „Din volumul omagial *NRF*, apărut la Gallimard, februarie 2009”. ■ Bianca Burța-Cernat publică *Între afirmații rezonabile și blocaje conflictuale*, o cronică la *Ideii cu zimfi. Viața literară III (ianuarie 2007 – iulie 2008)* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2008: „Al treilea volum al lui Dan C. Mihăilescu din seria «Viața literară» a avut parte, până acum, de o receptare căldică. Ecourile, nu foarte numeroase, ale *Ideilor cu zimfi* s-au înscris, în general, pe o linie politicos-pozitivă, uneori cu observații cărcotașe (vezi articolul Nicoletei Sălcudeanu), alteori – chiar și acolo de unde ai fi crezut că va veni un elogiu ditirambic – cu fine bemolări și cu formulări precaute ale considerațiilor laudative (a se vedea textul lui Cosmin Ciotloș). Sau poate mă înșel. Oricum, volumul în cauză nu avea cum să trezească nici entuziasme înaripate, nici elanuri demolatoare în rândul celor care s-au obișnuit cu stilul, temele, ideile și blocajele locvacelui registrator al vieții noastre literare”. ■ Vasile Ernu semnează *Ceea ce ne desparte. De ce „istoria lui Manolescu” se măsoară înainte de a fi citită?*, articolul apărând cu următoarea precizare: „Dialogul epistolar între Bogdan-Alexandru Stănescu și Vasile Ernu, început acum ceva vreme în «Suplimentul de cultură», continuă, într-o altă notă, în «Observator cultural»”. □ Din această primă „epistolă” reținem: „Nu este deloc întâmplătoare prima reacție, aproape instinctuală, a scriitorilor români la apariția «istoriei lui M.». Pe lângă abordarea noastră provincială, jocurile stilistice anecdotice – care au și ele deliciul lor –, există o reacție semnificativă. Prima reacție a fost una «geometrică», nu conceptuală. Adică, pe nimeni nu interesa în prima fază «ce se scrie», ci «cât se scrie» (și «cine e prezent»):

despre X s-au scris șase pagini, iar despre Y, opt pagini, cu două mai multe decât despre Z. Cu alte cuvinte, «scriitorul român» vede în «istoria lui M.» (folosesc aceste sintagme ca pe niște etichete) nu o narațiune care plasează un anumit scriitor într-un câmp literar, într-o «istorie a literaturii», ci un spațiu de expoziție. «Istoria lui M.» este privită nu ca instrument de interpretare, ci ca spațiu de legitimare. [...] «Istoriile literare» și «muzeele literare» nu spun «ce este» și ce «nu este» literatură, ci «cum este ea»; ele compară, explică perioade, curente, autori. De aceea, mi se pare importantă discuția actuală din jurul literaturii, care, din păcate, pleacă de la întrebări de tipul «unde ne este literatura mare/ majoră?» și «unde ne sunt marile teme?». Cred că e un pas bun, însă făcut într-o direcție greșită. Avem nevoie acută de întrebări – cu cât mai incomode, cu atât mai bine –, dar întrebări care să deschidă teme, nu să le închidă. Literatura este, poate, singurul domeniu artistic autosuficient, având totuși nevoie acută de critici, cei care-i fac «întreținerea corporală». Criticul e ca peștele sanitar din acvariu: dacă nu curăță «mizeria», apa se «împute» și vizibilitatea se reduce”. ■ În *Trufandale, altoiuri și hibrizi din „se-re-le”* Mirodan Geo Șerban notează apariția *Dicționarului neconvențional al scriitorilor evrei de limba română*, vol. III, de Al. Mirodan, Ed. Minimum, 2008: „Scriitorul din Mirodan îl împiedică să privească de la distanță traiectoriile puse sub lupa observației. Coloratura afectivă predomină, oricât de mult procedura lui analitică s-ar vedea nevoită să se plieze după norme diferite. Registrul ceremonios i se potrivește când abordează statutul de savant al unui Moses Gaster, ca să asculte de un diapazon al sensibilității ponderate îndată ce-i aduce în scenă pe Horia Ganea, pe Irina Gorun, pe Rodica Grindea. [...] Dacă ceva surprinde, este acuitatea lui în lectura poeziei. Mai tot ce citează are darul revelației. Mai mult: fibra lirică se aliază discret cu înclinațiile ironice, încât umorul din izvorul lăuntric filtrează la timp eventualele descărcări malițioase în afară”. ■ Mihail Vakulovski realizează un interviu cu Șerban Foarță, „*Nu orice zi e un prilej de poezie*”, cu ocazia apariției volumului *Mic tratat de piscologie. Bucăți feline în felii strânse la un loc de Șerban Foarță*: „- Să nu uit un lucru capital: modelu-mi propriu, în privința antologiilor cu temă, este aceea, de prin '72, «a Inocenței», alcătuită de Iordan Chimet, ce ne-a deschis și mie, și altora apetitul unor cărți de o asemenea factură. Am proiectat în acei ani o Antologie a Circului, din care, după tot felul de demersuri editoriale fără șansă, a rămas un singur lung capitol: *Manualul (im)perfectului funambul*. Este în stadiul de «bun de tipar», numai că mi se face lehamite să-l public, când mă gândesc la ©-uri, adică la raidurile sau la raitele pe care le implică acest C încercuit!”. ■ În rubrica *Fantasy & Science Fiction* Michael Haulică notează *Început de an*: „Pe piața noastră nu putem număra prea multe titluri noi în cele două luni ale noului an. Nemira a scos trei cărți, două în colecția «Nautilus», *Dincolo de orizontul albastru* de Frederik Pohl (al doilea volum din seria *Heechee*, după *Poarta*, retipărit în toamnă) și *Hărțile prevestitoare* de Michael A. Stackpole (al doilea volum, din trilogia *fantasy Epoca descoperirilor*), și unul în «Nemira Junior», *Paznicul*

fulgerului de Stan Nicholls (primul volum din seria *Orcii*). Tritonic a scos *Steaua Pandorei*, volumul 4 de Peter F. Hamilton (de fapt, partea a doua a romanului *Judas Unchained*). La Millennium Press a apărut, în sfârșit, după o lungă așteptare, *Jihadul Butlerian* de Brian Herbert și Kevin J. Anderson, prima carte din trilogia *Legende de Dune* și cea de-a patra scrisă de cei doi în seria romanelor din universul *Dune* creat de Frank Herbert. RAO a ieșit cu *Fire & Ice. Cronica dragonilor* de Stelian Țurlea, o novelizare a filmului cu același titlu, «primul film de televiziune cu efecte speciale și CGI, produs pentru PRO TV de MediaPro Pictures». Ar mai fi ceva de semnalat: defuncta revistă «Sci-Fi Magazin» a scos un «Almanah 2009» cu textele rămase nepublicate». ■ Citim *Până ce o găsim pe bunică* de Józsa Márta, „Fragmente traduse pentru prima oară în limba română din romanul *Amíg nagymami megkerül*, apărut la Editura Noran din Budapesta”. Traducerea este semnată de Marius Tabacu. ■ În suplimentul „Canava” (anul X, nr. 14, 25.02.2009), dedicat *Ghilgameshului*, citim: □ Despre *Civilizația mesopotamiană* aflăm din fragmente publicate din volumele *La Mésopotamie* de Georges Roux, éditions du Seuil, 1995 și *Tăblițele de argilă/ scrieri din Orientul Antic* de Constantin Daniel, Ed. Herald, 2008. □ Ne semnalat sunt date detalii despre *Epopoea lui Ghilgamesh*. □ Sunt prezentate și *Personajele mitologice mesopotamiene*, fiind citate *Dictionnaire de la Civilisation Mésopotamienne*, Éditions Robert Laffont, Paris, 2001 și *Dicționar de mitologie generală* de Victor Kernbach, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1989. □ Citim în traducerea Mihaelei Crețu *Epopoea lui Ghilgamesh*, versiunea teatrală aparținându-i lui Dragoș Galgoțiu. □ Despre versiunea teatrală a epopeii citim *Ceea ce mă atrage* de Dragoș Galgoțiu, *Decorul sub formă de machetă* de Andrei Both, *Teatralitatea costumului* de Mihaela Michailov. □ În contextul punerii pe scenă a *Epopoeii lui Ghilgamesh* apar și două interviuri: unul cu Silvia Călin, realizat de Tamara Susoi (*Am lucrat în triumfi*) și unul cu Alexandru Rădvan, realizat de Mihaela Michailov (*Eu mă pricep să creez șocuri vizuale*). □ Suplimentul aduce și informații despre *Turneele internaționale ale Teatrului Odeon în anul 2008*.

27 februarie

● [„Adevărul”, nr. 5790] Ioana Bogdan publică *Eugen Ionescu, interzis la centenarul Eugen Ionescu!*: „Delegația Permanentă a României pe lângă UNESCO nu a putut prezenta o piesă de Eugen Ionescu la celebrarea centenarului dramaturgului francez de origine română. Deținătoarea drepturilor de autor pentru opera lui Ionescu, fiica acestuia, Marie-France, nu a permis acest lucru, refuzând cedarea drepturilor, pe motiv că evenimentul e organizat de români. Ambasadorul României la UNESCO, Nicolae Manolescu, a declarat pentru Mediafax că i-a propus totuși fiicei scriitorului ca spectacolul să fie realizat de o companie franceză de teatru, însă Marie-France Ionescu a refuzat, fiind vorba de un organizator român - Delegația României la UNESCO. În locul unei piese semnate de dramaturgul Eugen Ionescu, organizatorii s-au gândit să celebreze

centenarul aniversării acestuia, în luna mai, la sediul UNESCO din Paris, printr-un spectacol de teatru după o piesă de Matei Vișniec și printr-o masă rotundă despre opera și personalitatea dramaturgului. [...] Însă răspunsul cel mai șocant a venit direct de la Marie-France Ionesco, fiica scriitorului. Contactată telefonic de «Adevărul» și întrebată de ce a refuzat drepturile de autor pentru ca o piesă de Eugen Ionescu să poată fi jucată la Paris, ea a adus ca argument, pentru poziția sa, faptul că organizatorii sunt de origine română. «Bine, am spus noi, dar și Eugen Ionescu a fost român». «Ba deloc!», a replicat ea, interesându-se de ce vrem să știm toate acestea. «Pentru că Eugen Ionescu este, în egală măsură, și scriitorul nostru.» «Mă scuzați, a opinat Marie-France, dar un scriitor are originea limbii în care scrie!» «Dar se știe că Eugen Ionescu a scris și în limba română!», am spus. «Așa este, dar în tinerețe», s-a văzut ea nevoită să recunoască. «Și cum comentați acest lucru?», am întrebat. «În niciun fel!». □ Alături citim despre evenimentul „*Acasă la Eugen Ionescu*”, organizat de Societatea Culturală „Eugen Ionescu” din Slatina.

● [„**România literară**”, nr. 8] Apar două note, nesemnate: □ *Aniversare*: „La împlinirea vârstei de 70 de ani, poetul Constantin Th. Ciobanu a fost sărbătorit de Asociația Club Rotary Onești, în seara zilei de 23 februarie, a.c. Apoi, i-a fost prezentat sărbătoritului mesajul transmis de către redacția revistei «României literare»”. □ *Concurs de literatură*: „Sectorul 2 al Municipiului București s-a remarcat de mai mult vreme prin modul activ în care susține viața culturală, Printre numeroase alte manifestări, trebuie luat în considerare, ca o inițiativă inspirată, și concursul de literatură anual, aflat acum la a zecea ediție, organizat de Centrul Cultural «Mihai Eminescu». Autori din toată țara (dar și din afara ei), care nu sunt membri ai USR și nici nu au publicat până în prezent vreo carte, au șansa să se afirme ca scriitori, trimițând pagini (maximum zece) de poezie, proză scurtă, eseu, teatru sau critică literară, până la data de 15 mai 2009”. ■ Ioana Pârvulescu publică a doua parte a articolului *Evanghelistul care scrie cel mai bine*, având-o ca destinatar pe Anca Manolescu și oferind răspunsul la întrebarea lansată în numărul precedent printr-un citat din Evanghelia lui Ioan. ■ *Cronici literare*: □ Sorin Lavric publică *O călăuză de încredere*, un comentariu la volumul *Profetul și oglinda fermecată* de Madeea Axinciuc, prefată de Moshe Idel, Ed. Humanitas: „Nu poți decât s-o feliciți pe autoare că nu s-a lăsat molipsită de frazele absconse și de buclele ermetice ale textului lui Maimonide. La cât de etanșe sunt șerpuirile semantice ale originalului, un comentariu tot atât de etanș ar fi fost o întreprindere ratată. Tocmai de aceea, rezultatul efortului Madeei Axinciuc este cea mai profundă exegeză, în limba română, a *Călăuzei rătăciților*”. □ Cosmin Ciotloș în *Editoriada* scrie despre *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec Ed. Cartea Românească, 2009, considerând volumul „o grozavă utopie a stilului și o exemplară antiutopie a cărții. Unde, prin amândouă, Vișniec nu uită să-și înțeleagă, printre altele, beckettian, propria literatură, de la poemul *Corabia* la romanul *Cafeneaua Pas-Parol*”. □ Daniel

Cristea-Enache publică a doua parte a textului *Doi poeți*, continuând cronica la volumul de corespondență *Frig. Epistolar (1978-1990)* de Aurel Dumitrașcu și Adrian Alui Gheorghe, prefată de Irinel Antoniu, fișe de dicționar de Vasile Spiridon, Ed. Conta, 2008: „Asprimea aceasta de prieten adevărat e completată, de cealaltă parte, prin toleranța nesfârșită a poetului probozit. În unsprezece ani și în cinci sute de pagini de corespondență, Adrian Alui Gheorghe se supără abia de două-trei ori pe mândrosul profesor-profet”. □ Gheorghe Grigurcu se ocupă de volumul *Cui i-e frică de Emil Cioran?* de Mircea A. Diaconu, Ed. Cartea Românească, 2008, publicând prima parte a articolului *Fetele autenticității*, în care prezintă propria viziune asupra filozofiei a lui Cioran. □ În *Critica reflexivă* Georgeta Drăghici se ocupă de *Cărți de ieri și de azi* de Irina Petraș, Casa Cărții de Știință, 2007: „Fără a diagnostica sau a da verdicte clare, Irina Petraș adună în *Cărți de ieri și de azi* scriitori de prim-plan sau de plan secund, consacrați și debutanți, dând impresia unei complexități a literaturii scrise între 2003 și 2007, dar, în același timp, și a unei superficialități a demersului prin includerea în volum a câtorva recenzii cu totul ne semnificative și a altora extrem de convenționale și plat construite. Impresia de superficialitate începe să scadă după parcurgerea întregii cărți, când realizezi că imaginea nu e deloc falsă și că nu scapă, de fapt, nici o direcție literară afirmată în acești ani”. □ Ion Buzăși semnează *O restituire necesară*, notând apariția a trei volume a poetului Radu Brateș, *În împărăția lutului*, Clusium, 2008, *Aspecte din viața Blajului*, Clusium, 2008 și *Scrise-n furtună*, 2008, volume care „constituie deopotrivă o dublă omagiere a poetului Radu Brateș, vrednic dascăl și preot al Blajului, una comemorativă (35 de ani de la înălțarea sa la cele veșnice) și una aniversară (95 de ani de la naștere), precum și, mai ales, o meritată, deși tardivă restituire literară”. □ Tudorel Urian recenzează în textul *Istoria la firul ierbii* volumul *Zilele regelui* de Filip Florian, Ed. Polirom, 2008: „Destul de sofisticat și bine croit în aparenta sa simplitate, romanul *Zilele regelui* confirmă fără tăgadă talentul scriitoricesc al lui Filip Florian. Cu siguranță, cititorii români care îl vor citi, vor avea numai momente de satisfacție”. ■ Cu textul *Finaluri feerice* Alex. Ștefănescu anunță noua rubrică numită *Coupe-papier*: „În fiecare zi primesc la redacție șapte-opt kilograme de corespondență. Plicuri cu cărți sau reviste, invitații la lansări, scrisori de mulțumire sau de admonestare, printuri ale unor mesaje sosite prin e-mail. [...] Metoda de a analiza în fiecare săptămână, tacticos, câte o carte se dovedește a fi inefficientă. Începând din acest număr am să recurg la o altă metodă și anume am să comentez, fugitiv sau pe larg, în unele cazuri doar am să consemnez, o cât mai mare parte din corespondență primită. [...] Noua mea rubrică nu este o rubrică de poșta redacției”. Din acest număr reținem: □ Comentariu la volumul *Orchestra portocalie* de Veronica D. Niculescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Ne-o imaginăm pe autoare bătând cu pumnii ei mici și fragili de femeie, într-un zid de granit”. □ Alex. Ștefănescu este de părere că titlul volumului lui Adrian Georgescu, *Anul putorii*, este unul „neinspirat”: „Nu

am în vedere doar brutalitatea sintagmei, ci și lipsa de justificare estetică a acestei agresuni îndreptate împotriva sensibilității cititorului”. □ Sub cuvântul *Tenacitate* este comentat textul lui C. Stănescu, apărut în revista „Cultura” nr. 7, 17 februarie 2009, prin care „continuă campania de reabilitare a ideologilor comunismului [...]”. Ca argument în favoarea poziției sale, C. Stănescu invocă interesul pe care îl suscită marxismul în universitățile vest-europene și nord-americane”. Comentariu se încheie cu următorul P.S.: „C. Stănescu mă numește, cu aroganță, «fostul meu subaltern de la „Scânteia Tineretului”». Precizarea lui nu face însă decât să încrimineze involuntar comunismul, ilustrând o flagrantă răsturnare a scării de valori”. □ *Reacții viscerale*: „Continuă reacțiile la rubrica *Tichia de mărgăritar*, pe care am dedicat-o, un timp, cărților proaste. Cei mai indignați sunt, bineînțeles, autorii în cauză”. ■ În *Carnet* G. Pienescu scrie despre *Preferințe*: „Una din cele mai bizare, aș spune chiar pidosnice preferințe ale majorității editorilor contemporani de literatură clasică română în colecții școlare se manifestă în alegerea edițiilor-matcă din cărțile de literatură clasică publicate între cele două războaie mondiale. O preferință paralelă cu refuzul ferm de-a utiliza, în același scop, edițiile publicate între anii 1945 și 1990. Preferință și refuz pare-se principiale, dar nemotivate explicit, filologic, însă justificate, s-ar părea, de convingerea tacită că textele clasice tipărite între cele două războaie mondiale, spre deosebire de cele publicate sub regimul bolșevic, nu au fost ciopârțite de cenzură”. ■ Ioana Revnic realizează un interviu cu *Emil Brumaru*: „*M-au eliminat de la grădiniță pentru că, iarna, trânteam fetițele în nemeți*”: „- *Poeziile dvs. dezvăluie faptul că obișnuiați să vă refugiați într-o lume de inspirație livrescă (nu v-ați dezis nici la maturitate de această deprindere). De ce făceați acest lucru - din timiditate? Dintr-un exces de fantezie imposibil de înțeles de către copiii de aceeași vârstă? -* Vă înșelați amarnic! Vorbiți de «o deprindere»... ca și cum ar fi vorba de onanism! Inspirația mea, cât este, nu e livrescă. Iubesc fântâni și țigle, case în care nu știu cine locuiește, de pe la periferia orașului, în amurg, când grămezi de copii se învârt ținându-se de mână și intonează muzical frânturi de versuri absurde, pândesc îndrăgostit pompe care picură la infinit pe pietrele lustruite, garduri dărăpănate, casa memoriala a lui George Topîrceanu, mașina lui Ursachi pusă pe un soclu la Casa Pogor, penitenciarul de maximă siguranță, unde am recitat poezii Tatianeii Popovici, amanta și complicea unui ilustru pedofil american, straturile de lalele frânte de ploaie, strada Sărărie în întregime plus stradela Sărărie, stâlpii de beton ai marelui relee, tramvaiele cu reclame în limba engleza (deși nu știu o boabă!), fundacurile discrete, podidite primăvara de liliacul înflorit, și minunata chemare de la postul de televiziune sport.ro: Țară, țară, vrem fundăse!... aroma cafelei de dimineață, pe la ora patru sau cinci, deschizând computerul care scoate un țipăt sexual și îmi apare deodată coloana de pe Messenger, cu căpșoarele acelea galbene de-a pururi prezente, flacăra cu limbi albastre a aragazului, contorul de electricitate cu o rotație superbă, silențioasă, mașina de călcat de lângă monitor, da, mașina

de călcat, grea, încălzită cu cărbuni... [...] - *Vi s-a cerut vreodată să scrieți la comandă? Care a fost relația dumneavoastră cu cenzura?* - Nu mi s-a cerut, era limpede că nu scriu așa... O relație de antipatie reciprocă... - *După Revoluție ați cochetat cu politica, fiind membru - din partea Partidului Alianței Civice - în Consiliul Local al Municipiului Iași. Dezvăluiți-ne câte ceva despre acea perioadă. Aventura dumneavoastră politică a fost una serioasă ori un simplu capriciu?* - N-am cochetat. A fost o perioadă în care mi-am pierdut timpul într-un mod de neiertat, în loc să scriu. Mai și primeam note tâmpite, ca la școală, publicate în «Monitorul», un ziar local. Făceam parte din Comisia pentru Cultură! Am înlesnit și câteva lucruri mai cu cap, totuși. Am contribuit la aprobarea achiziționării unui spațiu pentru librăria Humanitas, cel din Piața Unirii... Prima librărie Humanitas din provincie. Și am reușit să-l plasez pe poetul Nicolae Ionel pe post de redactor, la Editura Junimea, subvenționată de primărie la vremea aceea... Numai că Nicolae Ionel a fost dat afară, Dumnezeu știe de ce... [...] - *Ați traversat câteva episoade depresive grave, finalizate cu «internări la balamuc». Sunt însă unele voci care insinuează că v-ați internat la Socola doar pentru... a semăna cu Mihai Eminescu, spitalizat, la rândul-i, din cauza unor tulburări asemănătoare. Cât adevăr există într-o asemenea legendă?* - Mă mir că nu s-a zvonit că mi-am lipit și mustăți pleoștite, ca să seamăn și mai și cu Eminescu! Tristă insinuire, amară legendă... Stam într-o rezervă cu gratii, de două persoane... Un timp a fost cu mine un fost primar din Pașcani, pentru dezalcoolizare. Era beat permanent! Aducea și mâncarea, în două găleți, felul unu într-o găleată, felul doi în cealaltă... (Singura bolnavă simpatică era o elevă din București, de vreo 17 ani... povești cu droguri... O internaseră în Iași tocmai pentru a nu i se mai procura drogurile de prietenii binevoitori...) M-au vizitat mulți, aduceau portocale, deh, ce să facă și dâșii! Alex. Ștefănescu acolo mi-a dăruit cărțoiul lui, *Istoria*... Dânsul s-a nimerit spre finalul celei de-a treia internări, deja mă simțeam bine...". ■ Gabriela Melinescu trimite *Jocul ca formă de cercetare* în *Correspondența din Stockholm*, un articol despre vizita la Muzeul Modern, unde a avut loc expoziția artistei japoneze Tabaimo. ■ În rubrica *Însemnări* citim *Epistolă către Odobescu (XII)* de Ștefan Cazimir. ■ Codrin Liviu Cuțitaru semnează *Un (anti)erou american*, prezentând cititorilor *Întoarcerea lui Rabbid* de John Updike, traducere de George Volceanov, Ed. Humanitas Fiction, 2008. ■ Despre *Paul Celan în actualitate* scrie Grete Tartler, semnalând apariția a două volume: □ *Trandafirul Nimănuui. Die Niemandrose*, traducere din Germană de Nora Iuga, ediție bilingvă, EST, Samuel Tastet, 2007: „Traducerea *Trandafirului Nimănuui (Die Niemandrose)* datorată Norei Iuga este și ea o creație a Norei Iuga, cu destule reușite și nereușite, ca orice operă a unui scriitor adevărat. Important e că volumul e bilingv și, de asemenea, important e că dorința cititorului de a aprofunda și a dezbate textele e stârnită din plin”. □ *Paul Celan, dimensiunea românească* de Petre Solomon, Ed. Art, 2008: „Cartea e un amestec de memorialistică, analiză poetică, istorică și sociologică, proză literară și

documentație cât se poate de exactă asupra prietenilor, cărților, atmosferei trăite de Paul Celan la București, în perioada pe care el însuși o numea *cette belle saison des calembours*. Bucureștii erau încă pe atunci «o savană de grădini», la fel cum văzuse în 1856 un călător francez, Bellanger, citat de Paul Morand în *Bucarest, 1935*". ■ Din *Meridiane* reținem notele: □ *Povestiri de Ana Blandiana în limba italiană* de Doina Condrea Derer: „Neobositul și elitistul Marco Cugno a publicat șase povestiri, selecționate și traduse de el, din volumele Anei Blandiana *Cele patru anotimpuri* (1977) și *Proiecte de trecut* (1982), cu titlul *Profestti per il passato e altri racconti*, Milano, Edizioni Anfora, 2008. Efortul intelectual, cu satisfacțiile sale imanente, a trebuit să îi adauge truda considerabilă, având în vedere reticențele financiare ale agenților culturali, de a găsi o editură care să le includă în planul de apariții". □ *Legea biografiilor*: „În Brazilia se află în pregătire un proiect de lege ce va fi supus votului din Congresul Național. Dacă va fi aprobată, această lege ca schimba total condițiile de publicare a biografiilor – un gen de cărți care se vând bine". ■ Poeziile acestui număr aparțin lui Șerban Foarță și Emil Brumaru. □ În *Avanpremieră editorială* este tipărit un fragment din romanul *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, în curs de apariție la Ed. Polirom. ■ În *Ochiul magic* citim: □ *Editori și ediții*: „De când «Viața Românească» e concepută de doi scriitori cu simțul valorii, experiență publicistică și pasiune pentru profesie - Nicolae Prelipeanu și Marian Drăghici - fiecare număr al revistei e o bucurie". □ *Perseverare diabolicum*: „Dan Sociu atrage atenția nu numai prin ceea ce scrie, dar și prin ceea ce se scrie despre el. Remarcabile adeseori prin inteligență, cărțile lui dau naștere unor comentarii - cu câteva excepții de data aceasta - tot atât de vascularizate intelectual. Dacă în urmă cu ceva vreme, Cronicarul detașa, din «Noua literatură», un articol al lui Radu Nedelcuț, iată că, nu mai departe decât săptămâna trecută, pe blogul ziarului «Cotidianul», criticul literar Costi Rogozanu face, cu privire la autorul romanului *Nevoi speciale*, câteva observații apte să incite oricând spiritele teoretice. [...] Între ipocrizia unor oameni de media deghizați în comentatori din unghi estetic ai fenomenului literar și un adept, onest, al schimbării la față a literaturii, opțiunea Cronicarului e, de bună seamă, clară. S-ar putea ca Rogozanu să nu aibă, în verdictul absolut, dreptate. Dar atunci, măcar, greșeala lui s-ar întemeia pe un raționament personal construit în premieră, nu pe o prejudecată veche, moștenită cine știe când, cine știe de unde și cine știe de la cine". □ *Criza mondială și Maradona*: „Deși Cronicarul a început să citească cu curiozitate articolul lui Traian Ungureanu din nr. 7 al «Revistei 22» (*Lionel Messi față cu inflația*), după primul paragraf curiozitatea i s-a preschimbat în nedumerire, iar nedumerirea în dezamăgire. La sfârșit a rămas cu gustul neplăcut că cineva a vrut să-l păcălească". □ *Noul Caragiale...*: „...a fost descoperit și el se numește Radu Pavel Gheo. Vestea aceasta atât de promițătoare ne-o aduce tânărul critic Mircea Pricăjan, în nr. 11-12 din revista orădeană «Familia». Din păcate, recenzentul volumului *Numele mierlei* își distribuie spațiul tipografic pentru a acoperi mai

multe apariții editoriale: *Testamentul de ciocolată* de Marian Coman, *Când vine vremea găștelor sălbatice* de Cristian Robu-Corcan, *Miruna*, o poveste de Bogdan Suceavă, *Arta de a muri pe timp de pace* de Lucian Vasile-Szabo, *New Weird*, coord. Ann & Jeff Vandermeer...”.

28 februarie

● **[„Suplimentul de cultură”, nr. 218]** Cele două editoriale semnate de Lucian Dan Teodorovici (*Proverbe și zicători de criză*) și Radu Pavel Gheo (*Adevărul e la capăt*) se ocupă de economie. ■ George Onofrei se întreabă *Cine aduce Ministerul culturii și-n zilele noastre?*, un comentariu la studiul *Ecologia culturală românească. Ce avem și ce ne trebuie?* realizat de CSCDC. ■ Rubrica *Promo* se ocupă de *Scrisoarea lui Firmin către „Suplimentul de cultură”*, prin care se anunță apariția volumului lui Sam Savage, *Firmin. Aventurile unei vieți subterane* la Ed. Polirom. ■ Revista recomandă aparițiile din propria ogradă: *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom și *Cum am devenit doamna Mao* de Anchee Min, traducere de Mihaela Negrilă, Ed. Polirom. ■ În rubrica sa, Daniel Cristea-Enache recomandă *Logica ...* lui Radu Cosașu: „Cu mobilitatea intelectuală a unui Milan Kundera și cu o similară predispoziție de a lua în răs și comunismul, și contrariul său, Radu Cosașu face în aproape fiecare pagină a *Logicii* dovada că viața în socialism este o permanentă situație în confuzie. Absurdul cotidian nu e demonstrat prin reflecție teoretică. Exemplele abundă și sunt înfățișate într-un crescendo tragicomic, pe linia tot mai apăsătoare a «ridicolelor iubiri» ideologice”. ■ Bogdan Romaniuc se ocupă de problematicile literaturii: □ În *Ilona vs Ileana* prezintă volumul lui Stelian Țurlea, *Arunc-o pe soră-mea din tren!*, Ed. Cartea Românească, 2009: „Stelian Țurlea încearcă prin remake-urile sale să demonteze prejudecățile existente și să transforme oamenii obișnuiți în eroi de basm. *Arunc-o pe soră-mea din tren!* este așadar un basm «orășenesc», cu femei frumoase, pentru care cumpărăturile sunt «o chestiune de viață și de moarte»”. □ Urmează un scurt interviu cu autorul volumului prezentat, „*Sunt sigur că unii vor considera cartea mai degrabă chick lit, dar nu e o rușine*”: „*Ultima dumneavoastră carte pare a fi varianta modernă a poveștii Fata babei și fata moșneagului, cu un titlu cât se poate de sugestiv: Arunc-o pe soră-mea din tren! - Chiar așa și este, o variantă modernă, cum se spune în cinematografie, un remake. Care poate fi citită la fel de bine de copii și de adulți. În fond, nu toate sau aproape toate cărțile sunt povești? Fata moșneagului e reporter la o televiziune, fata babei este avocat și își invidiază sora pentru gloria obținută, chipurile, prin audiovizual, ar face orice pentru a-i sta în cale. Nu vă spun mai mult decât că e o poveste foarte alertă, cu final fericit. Sunt sigur că unii o vor considera mai degrabă chick lit (literatură pentru puicuțe), dar nu e o rușine, și asta tot literatură este, dacă ești sincer când o scrii. În rest, totul depinde de cititor, cât va crede el în acest proiect*”. □ Este semnalat și volumul lui José Saramago, *Peștera*, în traducerea Mioarei

Caragea, Ed. Polirom, 2009: „*Caverna* este o meditație despre rolul individului în societatea modernă, despre sensul existenței sale și despre condiția creatorului pus în situația de a-și abandona meseria”.

[FEBRUARIE]

● [„Acolada”, nr. 2 (17)] Editorialul *Dictatura proletariatului* poartă semnătura lui Radu Ulmeanu: „Două cărți apărute în 2007, respectiv 2008 (*Cronologia și geografia represiunii comuniste în România. Recensământul populației concentraționale și România în timpul războiului rece*, editor Fundația Academia Civică), prima sub semnătura, iar a doua sub direcția lui Romulus Rusan, readuc în atenție dureroasa problemă a comunismului românesc, a represiunii brutale și cinice la care acesta a supus poporul român imediat după intrarea trupelor de ocupație «eliberatoare» ale Armatei Roșii pe teritoriul național și până la sfârșitul dictaturii lui Ceaușescu”. ■ Gheorghe Grigurcu discută situația politică și ultimele declarații ale președintelui Traian Băsescu în textul *Inclusiv criza demografică*. ■ În acest număr Gheorghe Grigurcu scrie cronica literară la volumul *Jurnal. Oameni și cărți* de Gabriel Dimisianu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Așa cum Nicolae Steinhardt a îmbrățișat lumea eroilor lui Caragiale printr-o interpretare de luminoasă înțelegere și clemență, străduindu-se a le trece cu vederea mărginirile, viciile, turpitudinile, găsindu-le în schimb resurse de inocentă umanitate, G. Dimisianu acoperă lumea literară din ultima jumătate de veac, al cărei factor component a fost, cu o mișcătoare tendință de explicitare, de discernere a binelui unde acesta poate fi găsit fie și parțial, deoarece «puțini au făcut numai bine» integral, «doar sfinții». Amintirile lui Gabriel Dimisianu credem că reprezintă cea mai atrăgătoare evocare de pînă acum a vieții noastre literare din perioada postbelică”. ■ În *Secvențe*, sub semnătura lui Gabriel Dimisianu citim *Ceva despre Marin Preda*: „Se vor împlini în 2010 treizeci de ani de la moartea lui Marin Preda, comemorare care îl va readuce poate în atenție pe acest scriitor. Deocamdată constatăm scăderea cotei sale de apreciere, mai joasă, azi, am sentimentul, decât oricând înainte. Nu știu dacă mai este studiat în școală, probabil că mai este, dar în afară de școală se vorbește puțin despre el și în termeni rezervați. Când nu este de-a dreptul negat”. ■ În textul *O lecție a istoriei* Barbu Cioculescu discută despre volumul *Și noi am condamnat comunismul: din exilul parizian* de Dinu Zamfirescu, Ed. Paideia: „Cartea dlui Dinu Zamfirescu este o apologie a liberalismului, o pledoarie pentru neoliberalism, pe care le și definește, de altfel într-o serie de articole, culminând cu o prezentare a operei lui Ludwig von Mises”. ■ Revista publică a doua parte a anchetei despre *Celebritate*; la întrebările (v. „Acolada” nr. 1 (16)/ 2009) în acest număr răspund: □ Liviu Antonesei, „*Opera e întotdeauna scop, niciodată mijloc*”: „1. Nu cred că aş putea

da o definiție aristotelică, adică prin gen proxim și diferență specifică și nici măcar nu sunt sigur ca asta este important ori că doriți de la mine. Oricum, senzația mea este că, în zilele noastre, celebritatea tinde să se confunde tot mai mult cu popularitatea, fiind legată mai degrabă de imaginea publică, obținută în orice mod, nici nu contează dacă aceasta este pozitivă sau negativă, decât de un efort deosebit și niște realizări remarcabile într-un domeniu sau altul. Asta ar fi, cred eu, principala deosebire dintre celebritatea de azi și cea din alte epoci. [...] 2. [...] Până și un autor serios ca Mircea Cărtărescu nu-și datorează celebritatea excelentei sale poezii ori prozei sale, probabil de valoare, dar pentru care eu nu am organ, ci marketingului editorial care a reușit să vîndă în enșpe mii de exemplare acea ciudățenie pre numele său *De ce iubim femeile?*, ceea ce mi se pare regretabil. Și nu e singurul caz. E chiar ciudat să constați că, aproape matematic, celebritatea unui artist nu mai vine dinspre ceea ce are mai solid în opera sa, ci din aspecte colaterale, de la producția de mare consum și mic litraj la moda vestimentară, coafura ori orientarea sexuală. Trăim deplin într-o lume a superficialității, a neesențialului. 3. Spre celebritatea în sensul lumii de azi? O, nu, în niciun caz! Doamne ferește și apără! Și așa, din pricini care țin de episodica mea carieră politică și de cea de realizator de televiziune de vreo zece ani, am parte în urbea mea de mai multă «celebritate» decât pot eu duce!”. □ Simona-Grazia Dima, „*Adevarata glorie vine de la Dumnezeu*”: „1-2. Mi se pare că e greu să mai discerni, astăzi, între succes și adevărata celebritate, mai lentă în trecut (din pricina mijloacelor de propagare tradiționale), dar poate mai solidă. Așadar, mutația principală cred că ar fi transformarea conceptului în sensul rolului definitoriu al difuzării mediatice. [...] În domeniul literar și în cel artistic, prin celebritate ar trebui să se presupuna, în primul rând, înțelegere. O simplă modă ar fi ceva prea simplu, dureros prin efemeritate. Dar artistul nu poate schimba lumea. Poate numai prin cuante de o mare delicatețe, aproape imperceptibile. Să fii înțeles, să fi putut transmite o revelație de-a ta și ea să fie primită, asta mi se pare celebritatea de calitate, ca să zic așa, deci nu simpla popularitate ieftină, pentru care să sacrifici tot ceea ce a constituit un ideal. 3. Fiecare creator tinde spre o celebritate de adâncime, în sensul pe care l-am precizat deja și care nu ascunde nimic rușinos ori degradant (să spunem că dorința de apreciere e oarecum nedemnă, de la un punct încolo). Mi-am asumat riscurile de rigoare pentru a nu fi dezamăgită chiar și dacă nu voi ajunge o celebritate, dar și acelea de a-mi păstra echilibrul chiar dacă voi ajunge (*one never knows...*). Nu tind spre nimic, decât spre puterea de a mă exprima cu adevărat, de a fi sinceră până la capăt”. □ Viorel Padina, „*La cheremu spectatorilor, al impresilor și-al samsarilor*”: „1-3. A fi celebru azi înseamnă să fii pe sticla tembelizorului ori pe hârtia tabloidelor, pe coama topurilor și valurilor didactice și-n buchia manualelor casnice pentru uzu’ unui mic copchilaș, zi de zi și ceas de ceas, numărându-ți clipele ce-au mai rămas până când vei redeveni o fostă vedetă fără glas...”. ■ Ilie Constantin revine la *Lecturi la orizont* cu două prezentări de volume: Anne Muratori-Philip, *L’Hôtel des*

invalides, Ed. Complexe și Jean-Baptiste Duroselle, *Tout empire périra*, Editions Armand Colin. ■ C. D. Zeletin publică a doua parte din *Amintirea lui Victor Săhleanu*. ■ Ion Zubașcu realizează un interviu cu Irina Petraș, „*Criticul își apropie opera îndepărtându-se*”: „— Care ar fi viziunea dumneavoastră asupra conceptului de istoricitate literară în mijlocul unor schimbări rapide și foarte presante, ale actualei revoluții informatice, care ne plasează într-un fel de preistorie, în raport cu noul model de lume viitoare? - Chiar dacă e mai greu de realizat azi de un singur om, istoria literaturii e posibilă și necesară. Cel puțin deocamdată, însă, nu există un critic care să iubească atât de total literatura română, încât s-o descrie cu arta cârtitoare a lui Călinescu. Criticul de azi e atât de obsedat să se delimiteze, încât se limitează la demitizări, zice el, adică la polemici goale. Literatura română e doldora de lucruri bune, prețioase, care merită inventariate cu o doză de părtinire venind dinspre apartenență. Limba română, dacă ți-e stăpână, vorba lui Eminescu, ar trebui să te ajute să-i iubești performanțele, nu să-i cauți cu orice preț și exclusiv nodurile. Nu despre ațipirea spiritului critic e vorba aici și nici despre iluzii...”. ■ Magda Ursache semnează *Acele din pernă*: „Mi-ar fi plăcut să găsesc eu titlul lui Dan C. Mihăilescu, *Privind înapoi cu orbire* (din suplimentul «Ziarul de duminică», 14 ian. 2005), titlu care spune tot despre opinia eseistului în legătură cu memoriile lui Sorin Toma, *Privind înapoi*. Amintirile unui fost ziarist comunist. Redactor șef al «Scînteii» din 1947 pînă în 1960. [...] Fenomenul de rescriere a istoriei de către staliniștii supraviețuitori și de urmașii lor, deveniți euroatlantici ia proporții nebănuite: putem avea câte istorii vrem, construite de ficționari. Florin Constantiniu constată continua mistificare, de decenii, a aceleiași istorii, în volumul *De la Răutu și Roller la Mușat și Ardeleanu*, Editura Enciclopedică, București, 2007. Și, aș adăuga eu: ...*de la Mușat și Ardeleanu la Tismăneanu, Lya Benjamin și Alina Mungiu-Pippidi*”. ■ În textul *De la vorbe la fapte* Tudorel Urian afirmă: „Încă din primele zile ale mandatului său de ministru al culturii, tânărul Theodor Paleologu a produs o hemoragie de cerneală în presa cotidiană ca urmare a unei declarații surprinzătoare, dacă nu șocante: aceea că va da în judecată Primăria Capitalei pentru avizul favorabil dat construirii unui bloc turn în perimetrul protejat al Școlii Centrale de Fete. Iată, ne-am spus cu toții, a apărut în sfârșit cavalerul gata să se ia la trîntă cu hidra sistemului ticăloșit. Am așteptat cu sufletul la gură acest proces pentru sănătatea arhitectonică a Bucureștiului (și nu numai), dar degeaba. După aproape două luni de la acel impresionant exercițiu de bărbăție retorică, nimeni nu a mai auzit despre duelul în instanță dintre minister și primărie, ba chiar, în urmă cu câteva zile, în frumoasa tradiție a ultimilor ani, încă o clădire de patrimoniu locuită de persoane fără adăpost, a fost mistuită după ce s-a aprins din senin”. ■ Diana Cămpan publică *Iluzii, hybris și nostalgii literare*, o prezentare a volumului *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Lucid și sever, ponderat ironic și radiind un fel de cochetărie intelectualizată cu paradigmele posibile ale normalității în cultură pe care însuși le însuflețește și și-ar dori

să le impună, Eugen Negrici propune și consacră (în ciuda rezervelor stârnite printre specialiști) o posibilă alternativă la dezordinea și lamentațiile din incinta instituției culturii: autoreflexivitatea în singurătate, cea în care nu mai sunt necesare măștile adaptative”. ■ Sub titlul *Peripeții ale onto-teo-logo-falocentrismului pe Bahlui* Luca Pițu publică în continuare „note informative” date Securității, de data aceasta este vorba de „Carmen”, nota datată 9 noiembrie 1977. ■ Revenind la rubrica *Jurnal de idei* Sorin Lavric scrie despre *O carte stranie. „Douăzeci și șapte trepte ale realului”* de C. Noica: „Stilul în care este scrisă cartea este cel al unui scriitor complet, înzestrat cu darul de a da o tentă intuitivă chiar și celor mai abstracte noțiuni filozofice. Regnul mineral, vegetal, animal și, în fine, universul omului devin rând pe rând terenul de referință al lanțului de categorii. Cititorul are impresia că cele 27 de categorii se mișcă singure, fără intervenția autorului, și că asistă la un spectacol de mare finețe speculativă în care actorii, nimeni altcineva decât categoriile, se mișcă pe scena abstractă a edificiului lumii”. ■ *Premiile pentru Poezie NIRAM ART 2009*: „În prezența a peste 100 de oameni de cultură spanioli și români, Revista «Niram Art», Galeriile de Artă Nicole Blanco, Editura Niram Art și Asociația Dialog European din Madrid au decernat Premiile de poezie NIRAM ART 2009 poezilor români Ioan Es. Pop și Claudiu Komartin”. ■ Constantin Mateescu scrie *Despre cozi în „epoca de aur”*. ■ Adrian Dinu Rachieru semnează „*Gustul viitorului*” și *mesianismul publicitar*, semnalând apariția volumului *Gustul viitorului* de Jean-Claude Guillebaud, Ed. Paralela 45. ■ În *Lumea ca spectacol* Constantin Trandafir scrie despre Radu Țuculescu: „Radu Țuculescu face figură de scriitor «vechi» în ipostaza textualistului. Lumea din metaromanul său *Umbra penei de gâscă* îl desemnează ca un observator moralist cu o scriitură compozită de factură (post)modernă. Surpinzător, pe ton înalt care nu pare a avea ceva din strategiile ironico-parodice”. ■ În rubrica *Reevaluări* citim despre *Ultima conferință europeană a lui N.I. Herescu*, sub semnătura lui Nicolae Florescu, despre *Omul Roman și Omul Uman*, susținută la Universitatea din Roma, în data de 16 aprilie 1961. ■ Ana Blandiana publică *Moartea ca în-curajare*, prezentând două amintiri despre Aurel Dumitrașcu. ■ Despre arta sovietică scrie Mariana Șenilă-Vasilii; primul text din serial poartă titlul *Mai întâi a fost Lenin... și Lenin era Cuvântul*. □ Citim poeziile lui Miron Kiropol. □ Șerban Foarță revine la *Lucarnă* cu textul *Bocaportul*. □ Din proză citim *Viața în trei litere (roman-graffiti)* de Constantin Abăluță. □ Revenind la *Zigzaguri* Constantin Călin publică *O singură certitudine, Vrăbii, ciori, porumbei, Formule de salut, „Ca foalele-n brumă” și În jurul unei ironii*. □ În *Voci de pe mapamond* citim versurile scrise de Ana Marques Gestão, în traducerea lui Tanty Ungureanu.

● **[„Apostrof”, nr. 2 (225)]** În *Café Apostrof* găsim următoarele înștiințări: □ *In memoriam Constantin Ciopraga*: „Aproape centenar, Constantin Ciopraga a fost până la capătul existenței sale un scriitor prezent în primul plan al criticii, un profesor exemplar și un minunat coleg. Prin dispariția lui Constantin Ciopraga, critica românească, învățământul nostru filologic și întreaga viață literară suferă

o ireparabilă pierdere”. □ *In memoriam Dumitru Bălăeț*: „Pentru activitatea sa literară a primit Premiul Asociației Scriitorilor Iași în 1968 și 1983. În ultimii ani a făcut parte din Asociația Scriitorilor București. Prin dispariția lui Dumitru Bălăeț, literatura noastră suferă o regretabilă pierdere”. ■ Sub titlul *Aniversări* citim fragmente din volumul *O viață-n bucăți* de Mariana Șora, Ed. Cartea Românească, 1992, despre întâlnirile cu Eugen Ionescu și Constantin Noica. ■ Revista publică *Bun rămas, în amurg* de Nicolae Balotă, un fragment din volumul *Abisul luminat*. ■ Și în acest număr sunt inserate două cronicile literare: □ În *Lege și ordine* Irina Petraș scrie despre *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Editura Paralela 45, 2008: „Nu știu dacă are în vedere publicarea unei ediții întregite și revizuite. Și nici nu e important. Așa cum e, *Istoria...* poate fi asumată fără greșuri *alături* de alte lucrări de anvergură care s-au așezat pe raftul românesc de referință în ultima vreme. Nu deasupra lor. Aici e toată *hiba* receptării, vorba ardeleanului. Citită la rece, fără infuzii mitice, cartea lui Manolescu poate fi parcursă cu delicii și cu folos”. □ Ștefan Borbély semnează *400 de autori, 1000 de cărți, 1000 de pagini*, un comentariu la volumul *Literatura română contemporană* de Irina Petraș, Ed. Ideea Europeană, 2008: „Cartea e un regal: autoarea nu redactează «liste», nu rostește sentințe foiletonistice aruncate peste cinci veacuri de literatură, nu are pretenția cuvântului ultim, care se grăbește să devină «canonic», ci strânge, într-un volum reprezentativ pentru normalitatea vieții sale, aproape toate cronicile și recenziiile pe care le-a publicat din 1970 încoace, cu excepția – interesantă ironia tăcută a arhivelor... – a primului text pe care l-a scris, cel despre Ion Vlad, pierdut undeva în negura prăfoasă a arhivelor. În mod mărturisit, volumul reprezintă o panoramă subiectivă, personală, ceea ce nu înseamnă cătuși de puțin că sunt mulți autori reprezentativi care lipsesc din el. Ei sunt, de altfel, rostuiți în ordine alfabetică, de la nume consacrate la unele chiar foarte noi, mai puțin intrate în circuitul public”. ■ În secțiunea *Cu ochiul liber* apar: □ Ovidiu Pecican semnează *Exemplul normalității*, o prezentare a volumului *Varietăți coneze* de Liviu Ornea, Ed. Curtea Veche, 2008: „Greu de citit lucruri spuse mai firesc și poziționări de mai mare bun-simț în lumea agitată a acestor ani în care România își scoate la iveală, macerează, dunstuieste și rafinează modul specific de a fi, dând la iveală splendori și purulențe infinite. Când lucrurile se vor mai așeza, vocea lui Liviu Ornea va conta, cred, ca una emblematică pentru experiența noii noastre călăriri pe două lumi, două veacuri și două milenii”. □ În *Rigor mortis* Iulian Boldea scrie despre *Coma* de Ruxandra Cesereanu, Ed. Vinea, 2008: „Poetă a visceralității ființei, a traumei adăpostite în străfundul eului, Ruxandra Cesereanu dovedește în *Coma* o știință riguros exersată a exprimării abisalului, o fervoare calculată, bine regizată, a expunerii frustrărilor și exasperărilor eului. Rezultat al unei poetici a «absurdului», a «reciclării lucide a patologicului», cum scria Gheorghe Grigurcu, poezia Ruxandrei Cesereanu mizează pe șansa himericului deconstruit cu minuție, dar și pe notațiile acute ce radiografiază un real lipsit de orice aură metafizică”. □

Gelu Ionescu publică „*Ne-am anticipat pe noi înșine!*”, o recenzie la volumul *O istorie „glorioasă”*. *Dosarul protocronismul românesc* de Alexandra Tomiță, Ed. Cartea Românească, 2008: „Nu am nicio observație importantă cu privire la demersul, metoda și organizarea capitolelor cărții, la opiniile și observațiile cuprinse în cele 350 de pagini ale ei”. □ Monica Meruțiu semnează *Rațiune și credință*, ediția a doua, revăzută și extinsă, a volumului *Philosophia et Theologia Hodie* de Andrei Marga, Ed. Efes, 2008. □ În *Lumea lui Rubik* Mihaela Ursă scrie despre romanul colectiv *Rubik*, publicat de Simona Popescu, Bogdan Boureanu, Dragoș Carciga, Ana Chirițoiu, Raluca Ciochină, Dan Dăncescu, Brândușa Dragomir, Gruia Dragomir, Cristina Foarfă, Mădălina Georgescu, Anca Ionescu, Marieva Ionescu, Radu Leca, Sonia Lodi, Igor Mocanu, Radu Nedelcuț, Dominika Ogrodnik, Eva Pervolovici, Ovidiu Pop, Alina Purcaru, Laura Sandu, Elena Stancu, Simona Vasilache, Ehren Schimmel, Alexis Enrico Santi, Florin Vasile, Mihai Armânul, J. B., Peter Rosch, Ed. Polirom, 2008: „Așadar, un roman-experiment, un *cadavre exquis* imposibil de apropiat în categoriile și cu instrumentarul lecturii liniare, hermeneutice, un roman făcut parcă să ofere material de aplicație «eroticii textuale» pe care o recomanda Susan Sontag sau percepției rizomatice deleuziene, ori chiar teoriei anarhetipale a lui Corin Braga”. □ Sub titlul *Despre cultură și fericire* Constantina Raveca Buleu se ocupă de a doua ediție a romanului *Educație târzie* de Mihai Zamfir, Ed. Cartea Românească, 2008: „Marcă a scriiturii beletristice a lui Mihai Zamfir, cartografierea *Cartierului Vechi* al Bucureștiului din *Educație târzie* ține cont de încărcătura afectivă a locurilor, rezultatul fiind o istorie fragmentată a întâlnirilor psihice ale personajului său (premise fizică, plimbarea, transformându-se subtil în circumstanță secundară) cu străzi, clădiri, monumente și, mai ales, cu propria sa casă părintească”. □ Horia Bădescu este de părere că *O carte necesară* este volumul *Basarab Nicolescu – eseu monografic* de Emanuela Ilie, Ed. Timpul, 2008: „Căci miza acestui eseu monografic aceasta este: să dea seamă despre destinul și opera exemplare ale unei personalități de excepție. Cu probitate, cu pătrundere, cu limezime. O miză pe care Emanuela Ilie o câștigă neîndoiește prin inteligența și rigoarea demersului său critic”. ■ În acest număr versurile semnează Leo Butnaru, Alexandru Boariu și Ana Mureșan. ■ În traducerea lui Leo Butnaru citim versurile lui Boris Kușner, iar sub titlul *Guersande sau Ardere de tot* apare o prezentare și poeziile lui Guersande semnate de Claudiu Komartin: „Despre Guersande nici nu știu, de fapt, dacă a existat și dacă povestea tragică ce a aureolat acum doi ani apariția unei plachete emoționante și greu de uitat (deși poate spun asta numai din cauza virtualului eveniment biografic ce înconjoară dispariția unei autoare atât de tinere) nu e decât găselnița unor editori care au vrut să zguduie puțin piața (sau obișnuințele burgheze și lipsite de mize decisive ale cititorilor de astăzi...)”. ■ Din proză citim *Traviata, la Cluj, în 1946* de Mircea Tomuș, un fragment din *Aripile demonului*, vol. II. ■ În *Revista revistelor* sunt semnalate articole care au reținut interesul din revistele „Minimum”, „Scrișul

Românesc”, „Caietele Echinox”, „Steaua”, „Noua literatură”, „Discobolul”, „Memoria”, „Timpul”, „România literară”, „Familia”, „Ramuri”.

● **[„Ateneu”, nr. 2 (474)]** În acest număr sunt publicate două cronici literare: □ Carletta-Elena Brebu semnează *Cicero și pragmatica textului oratoric*, discutând despre volumul *Retorică și pragmatică în discursul ciceronian* de Florentina Neculau, Ed. Edusoft, 2008: „Cartea d-nei Florentina Neculau aduce în peisajul cultural și în registrul comunicării delimitări teoretice clare, fiind deopotrivă un bun instrument cognitiv pentru cei direct implicați în discipline din sfera comunicării, cât și o delectare pentru orice lector care manifestă interes față de valorile ce au ridicat cândva un imperiu...”. □ În *Un trist trubadur sau despre zadarnicele chinuri ale dragostei* Adrian Jicu scrie despre *Toate-s cam de pe când* de Dan Petrușcă, Ed. Universitas-XXI, 2008: „Creând cititorului senzația că e un veșnic îndrăgostit, poetul sfârșește prin a se iluziona că într-adevăr așa este și că scurgerea timpului (mai) poate fi oprită. Până la un punct, poziția sa amintește de Ivan Turbină și de don Quijote, reflectând încercarea omului de a păcăli moartea și de a se salva prin iubire. Tentativă pe cât de nobilă și generatoare de lirism, pe atât de amăgitoare”. ■ Rubrica *Autori și cărți* vine cu noi prezentări de carte: □ Marius Manta scrie despre *Dinozaurul și libelula* de George Genoiu, Ed. Fundației Rampa și Ecranul, 2008: „Având un format ce pare surprinzător, cartea propune o rememorare a textelor ce închid în propria desfășurare domeniile de la Marvila și Prigoria”. □ R. Leoveanu notează apariția ediției a doua a volumului *Epopoea Marii Uniri a românilor* de Constantin Gh. Marinescu, Ed. Samia, 2008. □ Despre volumul lui Costi Rogozanu, *Fuck the cool. Spune-mi o poveste*, Ed. Polirom, 2007 scrie Ovidiu Capătă: „*Fuck the cool. Spune-mi o poveste* te întâmpină cu o serie de promisiuni pe care le porți, răbdător, până spre finalul cărții, moment în care realizezi, cu surprindere, că așteptările tale au fost înșelate, iar cele câteva ore consumate, pe nesimțite, cu o lectură ușoară, pe alocuri atrăgătoare, te lasă cu un sentiment nedefinit... de irosire”. □ Dan Sandu prezintă *Nu mai ridicați din umeri!* de Adrian Botez, Ed. Rafet, 2007: „Poezia lui Adrian Botez țâșnește cu sete mai ales în clipele lui de mari înfrângeri sufletești”. □ Adrian Jicu discută despre *Tablete de duminică* de Mircea Dinutz, Ed. Pallas, 2008: „Una peste alta, *Tablete de duminică* rămâne o carte tristă. Pe de o parte prin adevărurile (dureroase) pe care le spune, iar pe de alta, prin faptul că nu se va bucura de interesul pe care îl merită prin punctele de vedere exprimate. Foarte probabil va fi o «voce a celui care glăsuiește în pustiu»...”. ■ În *Discursuri poetice selenare* Violeta Savu comentează volumul *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Vinea, 2008: „Dintre volumele de versuri publicate în 2008 pe care le-am citit (fără să am pretenții de exhaustivitate), *Craterul Platon* este cel mai complet și cel mai complex”. ■ În secțiunea *Lecturi* găsim comentariul lui Gruie Piticar pe marginea *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Paralela 45, 2008: „Deși pe alocuri ne mai adumbrește, în întregul ei monumentală operă ni se arată, paradoxal, prietenoasă și mereu provocatoare, fiind produsul unei

gândiri vesele și atotbiruitoare. Spiritul burghez al autorului ne câștigă în cele din urmă simpatia. Nicolae Manolescu este un neoclasic trecut prin iluminism, afinitățile sale mergând către criticii exemplari: Maiorescu, Călinescu, Lovinescu, pe care îi caracterizează admirabil. Excelent instrument de lucru pentru inițiații domeniului istoria lui se definește ca opusul celui de-al patrulea evanghelist al rațiunii”. ■ Două articole găzduiește și pagina de *Comentarii*: □ În *Punctul de miră* Vasile Spiridon discută despre cele două volume ale lui Gabriel Cheroiu, *Istoria literaturii cinegetice române*, primul volum apărut la Ed. Cynesis în 2003, iar cel de-al doilea la Ed. Scripta, 2007. □ Marius Manta semnează *Nuanțând o posibilă enciclopedie a sufletului*, un comentariu la volumul *Românii, Enciclopedia sufletului rus & Gombrowicz* de Leo Butnaru, Ed. Timpul, 2008: „Volumul nu trebuie citit ca pe o rețetă. Nici nu cred că aceasta a fost intenția autorului! Dar, prin originalitate, prin lecturile suprapuse, datorită perspectivei tranșante de a înregistra realități, fie ele și subiective, cartea are statut de obligativitate”. □ Despre *Dostoievski și „problema evreiască”* scrie Ion Fercu: „Există o «problemă evreiască» la Dostoievski? Criticii săi de serviciu țin să răspundă afirmativ acestei interogații. Dostoievski însuși, în *Jurnal de scriitor*, ne asigură că nu poate fi vorba despre așa ceva”. ■ Emil Nicolae semnează textul *in memoriam* dedicat lui *Constantin Ciopraga, un model de conduită intelectuală*: „Pentru majoritatea studenților săi de la Universitatea ieșeană (care, mai târziu, au devenit profesori în învățământul secundar sau cadre universitare) Constantin Ciopraga, academician, profesor universitar, critic și istoric literar, care ne-a părăsit luna trecută, rămâne un model de conduită intelectuală. A fost un «om de carte» în sensul propriu al expresiei, adică nu s-a rezumat la asimilarea și folosirea informațiilor, ci a trăit în conformitate cu regula subtilă de civilitate a «umanioarelor»: cu multă înțelegere pentru cei din jur, dar fără efuziuni inutile; cu o deosebită eleganță a comunicării, dar și cu știința ascultării răbdătoare și calme; cu o înțelepciune strecurată discret în conversație, fără abuz de argumente demonstrative și de superioritate”. ■ Ioan Dănilă publică textul *In memoriam* intitulat *Românism, prin arta cuvântului – Grigore Vieru*: „Am ascultat și am văzut aproape tot ce s-a difuzat pe posturile de radio și TV în ziua înmormântării lui Gr. Vieru. Pentru mulți dintre noi, evenimentul de la Casa Albă, care a ocupat mai tot programul de știri, a fost cel mai puțin important. Ne-am mulțumit cu cele câteva secunde (pe unele canale) sau minute de după înscăunarea lui Obama. Mi-am ascultat interviul din 1995 și mi-am întărit convingerea că Grigore Vieru e din aceeași familie lirică cu Octavian Voicu. Filonul religios, generozitatea și blândețea, apetența pentru literatura destinată celor mici și pentru tradiția românească fac ca cei doi să fie încadrabili în gruparea scriitorilor pentru care valorile eterne ale umanității sunt încorporate liric și cetățenesc”. □ Cornel Galben revine la *Personalități băcăuane*, scriind despre George Brăescu și Clement Popovici. ■ Este anunțat *Festivalul Literar „Eusebiu Cămlar [sic!] – Magda Isanos”*, Ediția a XIV-a, 2009: „Juriul compus din critici literari, poeți, prozatori, redactori șefi

de reviste literare, membri ai USR vor acorda următoarele premii: Poezie: Marele Premiu: «Magda Isanos», Premiul I, Premiul II, Premiul III; Premiul «Constantin Ștefuriuc» Proză scurtă; Marele premiul «Eusebiu Camilar», Premiul I, Premiul II, Premiul III; Reportaj literar: Marele premiul «Mircea Motrici», Premiul I, Premiul II, Premiul III». ■ Poezii publică Nicolae Mihai și Calistrat Costin. ■ C. D. Zeletin publică *Preșurile* în rubrica sa *Gaură-n cer*. ■ În rubrica sa, *Lumi anglo-saxone*, Elena Ciobanu scrie despre alegerea președintelui Barack Obama (*Întoarcerea lui Whitman*). ■ Din proză citim *Râia căprească la Homo Sapiens* de Dumitru Hurubă. ■ Leo Butnaru publică partea a doua din *Carnet polonez*. ■ Sânziana Mureșeanu prezintă și traduce versurile poetului turc Oktay Rifat.

● **[„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 2 (683)]** În rubrica sa, Nicolae Breban publică *Viața ca iluzie*: „Vălul Mayei și, poate, singura diferență între continente și culturile lor, între religiile lor, rezidă mai ales în «terminologie» sau mai bine zis în «Imaginea», «motivul-tip» sau «cheia» după care «rezolvăm», în timp și cu ajutorul geniului popular sau cu cel al unor spirite de excepție, «enigma existenței». Ce ar consta, simplist și oarecum brutal spus, în felul, modul, «artificiul ingenios» în care trimitem valorile existenței mereu în «altă parte» decât în prezentul imediat și mișcător». ■ Irina Petraș scrie despre *O carte-eveniment*, adică *Jurnalele: 1919; 1936-1939; 1939-1940; 1959-1960* de Cornelia Blaga-Brediceanu, ediție îngrijită și consemnată de Dorli Blaga, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Delicate semne memorative se bulucesc în pagină declanșând lungi și fermecătoare povestiri. Are loc o dublare a clipelor și o dedublare a prezentului. Cartea te prinde și te subjugă de la primele pagini, e alcătuită din fragmente și intermitențe, din documente și digresiuni, această continuă frângere și reînnodare a firului narativ sporindu-i farmecul». ■ În secțiunea *Semnal* este anunțat volumul *Literatură română contemporană* de Irina Petraș, apărut la Ed. Ideea Europeană: „Volumul *Literatură română contemporană* nu este exhaustiv, însă este fără îndoială larg cuprinzător. El cochetează dezinvolt cu ideea de dicționar sau de istorie literară, și propune decis o panoramă». ■ Nicolae Balotă publică eseu *Despre „Deșertul tătarilor”* de Dino Buzzati: „Romanul lui Julien Gracq, *Țărnuțel* amintește surprinzător *Deșertul tătarilor*. Se știe că scriitorul francez (emul al lui André Breton) nu cunoștea cartea romancierului italian când își scria opera. Dar aceeași așteptare în limitele imperiului cu deșertul, a unei ipotetice invazii. Simptom al seismelor sufletului contemporan? Sau, poate identică tentativă de a lărgi fruntariile fabulosului». ■ Despre *Oportunisme* glosează Ion Ianoși: „*Oportun* și *oportunitate* au conotații încă normale, ne întovărășesc acțiunile în mod firesc. Răsucirea într-o direcție amendabilă se produce însă o dată cu rostirea variantelor *opportunism*, *opportunist*. [...] În română s-a încetățenit acest din urmă accent, fără echivoc negativ: *opportunism*, *opportunist* reprezintă atitudinea și persoana lipsite de principii, dispuse la adaptabilitate, acomodare, neprincipialitate potrivit propriilor interese urmărite. Aceste sensuri depreciative au făcut carieră în plan politic. Ele au întovărășit, cu intenție

peiorativă, întreaga istorie a secolului XX, foarte accentuat în Europa de Est”. ■ Cronici literare: □ Ștefan Borbély semnează *Privind în urmă cu amărăciune...*, un comentariu la *Cartea Zădărniceii. Convorbiri de sfârșit cu Al. Deșliu & „Inspirații” de început* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Pallas, 2007: „Oricum, de mult nu s-a mai zărit în literatura română o carte atât de sinceră, de dureroasă, ca aceea pe care LIS o scrie despre zădărnicie: o carte echivalentă cu o sinucidere. Ultima din viața scriitorului – singura izbutită”. □ În *Politică și delicatețe, în perioada comunistă* Răzvan Voncu scrie despre *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „Modest și discret, Gheorghe Florescu a scris, de fapt, o carte splendidă despre etica negustoriei și despre auto-formare. Sau, mai pompos spus, despre ce înseamnă să devii om, într-o societate care îți neagă aprioric acest drept. O carte care ne poartă prin meandrele comerțului socialist, ale nomenclaturii comuniste și securiste, prin lumea intelectuală și artistică a Capitalei, printre boemi și interlopi, milițieni și procurori bestiali, colaboraționiști și martiri. Totodată, un cutremurător document uman despre ce s-a întâmplat cu noi în perioada comunistă, de la plecarea evreilor la foamea generalizată din ultimii ani ai regimului Ceaușescu”. ■ Aura Christi publică *Spectacolul existenței proustiene*, semnalând apariția volumului *Swann* de Marcel Proust, traducere de Radu Cioculescu, Ed. Leda, 2008: „Monologul proustian se construiește labirintic, din mers – ba lent, metodic, calculat aproape, ba fulgerător – ritmurile acestuia fiind dictate de dispozițiile, senzațiile, mișcările produse în forul grav al lui Marcel, de întâmplările taxate nedrept, inexact, de unii hermeneuți grăbiți – oho, prea grăbiți! – ca fiind mărunte”. □ În *Cărți celebre* apare Marian Victor Buciu, *Recitindu-l pe Ury Benador*: „Ury Benador este un prozator denivelat, în ordine valorică, dar, indiferent de epocă, nu dintre cei lipsiți de reeditări. Nu l-au ajutat prea mult unele note critice elogioase, purtând semnături autoritare. În fapt, el a fost, în mare măsură, privat de o amprentă literară marcantă. N-a trecut granița spre proprietatea estetică inconfundabilă și indiscutabilă”. ■ Vlad Zbârciog semnează *Continuitatea unui discurs în eminescologie*, prezentând *Esența Ființei. (Mi)teme și simboluri existențiale eminesciene* de Mihai Cimpoi: „Exegetul și-a conceput actuala carte ca o prelungire, dar și o desăvârșire a viziunilor sale, nuanțând mai multe aspecte ale universului eminescian care nu au fost în prim-planul investigațiilor precedente. Ca și la începuturile sale, Mihai Cimpoi își continuă formula, perfecționată pe parcurs de ani printr-o acumulare stăruitoare, dar și printr-un studiu aplicat – această piatră de încercare a criticii, având un stil așezat, meditativ și adânc”. □ În *Critică și civilizație* Bogdan Mihai Dascălu scrie despre *Fragmente de noapte* de Răzvan Voncu, Ed. Euro Press Group, 2008: „Îmi place Răzvan Voncu atunci când aduce în discuție societatea noastră de azi. Pentru că este cât se poate de sincer. Cu sine însuși și cu cititorul. Fiindcă el face parte dintre aceia care au înțeles ce alții încă nu au priceput sau se fac că nu pricep: faptul că o civilizație nu poate progresa dacă nu își identifică singură dificultățile cu care se confruntă, pentru ca mai apoi să le depășească. Nu se poate nega că,

la aproape douăzeci de ani de la revoluție, am rămas încă o lume în tranziție (termen, de altminteri, oribil), al cărei sfârșit este mereu amânat. Este nevoie de un diagnostic corectă și de soluții concrete. De fapt, Răzvan Voncu face ceea ce multă lume ar trebui să facă: voiajează, citește, compară. Și nu doar compară, dar este capabil să discearnă binele de rău”. ■ Revista îl serbează pe *Nicolae Breban* – 75 publicând studiul lui Marian Victor Buciu, *Nicolae Breban, nuvelist*, despre *Orfeu în infern*, Ed. Polirom, 2008: „Încerc să adun notele, cele mai multe dintre ele comune (chiar întregii proze a autorului), din *Orfeu în infern*, nuvele, Ed. Polirom, 2008: absența zeilor sau zeificarea omului, tentația diabolică a farsei sau a falsului, religia puterii, crima în numele istoriei sau ideii, neîncrederea și indiferența, fanatismul credinței (în puterea divină, durată, sângele feudal sau țărănesc), ratarea, mitomania și autodisprețul sau înjosirea, amoralitatea sau vinovăția nevinovată, nehotărârea, trăirea ascunsă (viața ca boală), lipsa iubirii (*maladie d'amour*), mizantropia sau mila și servitutea, metamorfoza salvatoare a realității în real (transvazare în posibilul necesar, visare, fantasmare, evadare în posibil-absurd-poetic, lumea ca vis) prin numire sau verbalizare (spovedanie, confesiune, povestirea-posesie), destinul ca ascultare sau neascultare a sângelui, neînțelegerea, jocul (cu roluri schimbătoare: călău-victimă, stăpân-slugă, maestru-ucenic), rescrierea unor mituri, ideea ca formă fără scop, sensul de dincolo de cuvinte”. ■ Rodica Grigore semnează *Despre granițe, tăcere și credință*, o prezentare a volumului *Tăcere* de Shusaku Endo, traducere de Florentina Toma, Ed. Polirom 2008: „*Tăcere* este o creație extrem de profundă, posedând, în plus, o calitate nu foarte frecvent întâlnită în literatura ultimelor decenii, și anume aceea de a-și pune realmente cititorii pe gânduri”. □ Dumitru Bălan publică *Marginalii la romanul Beznă sub soare de Cinghiz Abdullaev*, „Fragment din Prefața la romanul *Beznă sub soare*, în curs de apariție la Editura Ideea Europeană”. ■ În *Lecturi* Paul Aretzu semnează *Un poet cu viața publicistică la zi*, despre *Viața la zi*, vol. I și II, de Aurelian Titu Dumitrescu, Ed. Semne, 2003, 2006: „Stăpânit de curiozitate, atras de cele mai neașteptate aspecte ale existentului, tratându-le cu deferență elegantă, cu afecțiune, Aurelian Titu Dumitrescu nu-și dezmințe nici un moment vocația funciară, aceea de poet, textele sale cu caracter publicistic înscriindu-se evident în jurul acestui centru de greutate”. ■ Maria-Magdalena Diaconu se ocupă cu *Mărturiile trupului în romanul feminin contemporan*: „Mi-am propus să surprind în eseu de față percepțiile pe care femeile le au asupra propriului corp în proza contemporană cu caracter preponderent auto-referențial. Romanele pe care le-am selectat (*Schimbarea la trup* de Marie Darrieussecq, *Noua pornografie* – Marie Nimier, *Trauma* – Hélène Duffau, *Antichrista* – Amélie Nothomb, *Legături bolnăvicioase* – Cecilia Ștefănescu, *Băgău* – Ioana Bradea, *Pulsul lui Pan* – Ioana Băețica, *Sexagenara și tânărul* – Nora Iuga, *Agata murind* – Dora Pavel, *De ce fierbe copilul în mămăligă* – Aglaja Veteranyi) au în comun faptul că au apărut în ultima decadă (când, după cum remarca Mircea Cărtărescu la finalul *Postmodernismului românesc*, se poate vorbi

de o sincronizare a literaturii de la noi cu cea occidentală) și că sunt scrise la persoana întâi, fără a se constitui în jurnale propriu-zise, reprezintă un tip de proză asumată”. ■ Corina Cristea semnează *Mircea Ivănescu și emoționantă luciditate*: „Creator al unui univers poetic fascinant și răscolitor până la durere și spaimă, Mircea Ivănescu este poetul care, ca structură, s-ar putea spune, se confundă cu însăși esența poeziei celei mai autentice. Avem de-a face cu acel poet unic în epoca sa care într-o stare de continuă transă absoarbe și redă într-un proces neîncetat materia poetică în armonii proprii cu profunde rezonanțe”. ■ Despre romanul *Sculptorul* de Aura Christi (Ed. Ideea Europeană, 2005) scrie Irina Ciobotaru în *Labirintul epic-descriptiv*: „*Sculptorul* caută să reveleze, într-un joc labirintic și urmând un sensibil, inefabil, poetic fir al Ariadnei «cele neștiute ale lumii acesteia»: stări, trăiri și experiențe de o covârșitoare autenticitate și forță, miracole și revelații dincolo de cotidian și contingent. Romanul reinstaurează universul intelectualului-artist viu în plan social, dar mai ales în plan spiritual, conștient de constituția sa paradoxală, «din carne și duh», avid să reverse duhul în artă prin mâini și voci care, uneori, nu-i aparțin. Este un câștig al prozei mari, fără îndoială”. ■ Doina Ruști revine la *Fictura* cu *Poarta iernii*. ■ Citim un fragment din povestirea *10 septembrie* de Rashad Mejid.

● **[„Contrafort”, nr. 1-2 (171-172); format: A3; redactor-șef: Vitalie Ciobanu]** Vitalie Ciobanu semnează editorialul *Pentru o schimbare politică în Basarabia*, analizând situația politică în preajma alegerilor parlamentare (5 aprilie 2009). □ *Actualitatea* politică și socială este analizată și de către Iulian Ciocan (*Realitatea cu amănuntul*) și de Liliana Armașu (*Scepticism electoral*). ■ Apar cronici literare: □ Mircea A. Diaconu semnează *Mariana Codruț, în căutarea ultimei patrii*, un comentariu la *Ultima patrie* de Mariana Codruț, Ed. Paralela 45, 2007: „Consecința unei angajări care își asociază, dincolo de orice compromis, fervoarea verbului, poezia Marianei Codruț se hrănește din revoltă și disperare. Poeme politice sunt, în fond, aceste texte nepervertite de clișeele pieței literare”. □ Sub titlul *Poezia: actualizarea uneltelor și actualizarea memoriei* Grigore Chiper semnalează două volume: *Pădurea metalurgică* de Radu Andriescu, Ed. Cartea Românească, 2008 („Poezia lui Radu Andriescu este foarte tehnicizată, în deplin acord cu procedeele poetice de ultimă oră utilizate în lume, în special în cea anglo-americană, apte să exprime gama de sentimente și dispoziții ale omului contemporan. Vor mai fi ele actuale când paradigmele și registrele se modifică atât de rapid? Dar astăzi întrebările despre posteritate nu sunt decât cel mult retorice”) și *Floarea de menghină* de Svetlana Cârstea, Ed. Cartea Românească, 2008 („Poemele biografice mai ales din primele cicluri nu și-au pierdut nici astăzi prospețimea percepției și forța impactului. Pentru că dezvăluie un univers care se schimbă greu”). □ Adrian Ciobotaru publică *Boema lecturii*, o cronică la *Plăcerea interpretării* de Mircea V. Ciobanu, Ed. Prut Internațional, 2008: „Credem, parafrazându-l pe Borges, că cele mai importante lucruri pe care le facem sunt cărțile citite de noi, mai puțin cele pe care le scriem. *Plăcerea*

interpretării este, din acest punct de vedere, mai puțin importantă în calitatea ei de carte scrisă, dar valoroasă tocmai prin modul în care autorul știe să evoce actul lecturii prin actul scrisului”. □ Sub titlul *Eșecurile salvatoare* Bogdan Crețu recenzează *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Vinea, 2006: „*Cartea tuturor intențiilor* a lui Marin Mălaicu-Hondrari reprezintă o dureroasă tentativă de curățenie prin debaralele sulfuroase ale conștiinței. Asta presupune a te debarasa de artefacte ale propriului trecut și de a accepta duritatea adevărului. Luciditatea se câștigă doar prin actul scrierii. Cu moartea o poți da la pace doar înfruntând-o fățiș. Iar acest lucru nu e posibil, mă tem, decât pe terenul neutru care este textul”. □ Alexandru-Florin Platon semnalează apariția ediției a II-a a volumului *Politică și istorie. Căzul comuniștilor români (1944-1977)* de Vlad Georgescu, ediție îngrijită și postfață de Radu Popa, Ed. Humanitas, 2008 (*Un manifest pentru libertatea istoriei*). ■ În rubrica numită *Lecturi pre limbul meu* Igor Mocanu semnează *Critica cea dramatică a teatrului*, un comentariu la *Casa dinăuntru* de Cristina Modreanu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Lăsând gluma la o parte, cred că ne putem întreba, legitim, cât din tot ce am citit și aflat până acum din cartea Cristinei Modreanu este contribuția de critică dramatică a Cristinei Modreanu? Altfel întrebat, dacă dăm un *search* pe Google cu onomastica vehiculată de Cristina Modreanu în *Casa dinăuntru* și întreprindem, jurnalisticește, o investigație corectă, după care intersectăm mulțimile de informații acumulate, pe model matematic dacă vreți, cât din cele 226 de pagini de carte rămâne critică și teorie originală?”. ■ În *Cosmogramme* Leo Butnaru publică *Sfori, sforari, marionete*: „Noi, sforarii și marionetele, sau – invers, suntem cele mai hazlii și caraghioase ființe într-o distrugere, pentru că, în afară de sau odată cu esențele de păianjen, mai avem amestecate în fire – ca spirit – și fire – ca rețea – atâtea alte ingrediente ce trezesc curiozitatea. Și, ca opiul, – oprobriul”. ■ În *Puncte de reper* Eugenia Bogojă discută despre *Limba română în Basarabia – un calvar fără sfârșit*, comparând starea limbii în țară de acum 20 de ani și în prezent, folosindu-se de articolul lui Valentin Mândăcanu, *Alfabetul latin – o sperietoare?* din revista „Basarabia”, publicat „acum 20 de ani”. ■ În *Lecturi* Vasile Gârneț publică *Veneția ca un poem*, o semnalare a volumului *Veneția ca un dat (Jurnalul unui evadat din Est)/ Veneția ti fu data (Diario di una latitante dell'Est)* de Eugenia Bulat, ediție bilingvă, cuvânt de însoțire de Adrian Dinu Rachieru, traducere în italiană de Gabriella Molcsan, Ed. Cartier, 2008: „Absorbind deopotrivă meandrele dureroase ale vieții – exodul basarabean - și efluviiile unui spațiu italian încărcat de un imens prestigiu istoric și cultural, noua carte a Eugeniei Bulat marchează o etapă importantă în evoluția autoarei, obligându-ne să ne gândim la cât de neașteptate și contradictorii pot fi sursele inspirației poetice”. ■ Teodor Ajder realizează un interviu cu Dorian Branea, director al ICR din Varșovia, despre *Cultura română în Polonia*: „T. A.: Să înțeleg că numerele revistelor «Lampa» și «Literatura na świecie» dedicate în întregime scriitorilor români fac parte din această ultimă categorie de activitate - ICR ca impresar

literar al autorilor români? D. B.: Desigur. Noi am lucrat în mod diferit la elaborarea celor două numere de revistă. Pentru «Literatura na świecie» am asigurat suportul tehnic: am mediat între instituțiile românești deținătoare de copyright și «Literatura na świecie» în vederea obținerii gratuității drepturilor de publicare a fragmentelor care au apărut în revistă. Concomitent, am ținut legătura cu traducătorii și am procurat cărți sau fragmente de carte intruabile în Polonia. Am încercat să facem și câteva propuneri de autori, care ar merita să fie reținuți, e-adevărat, propuneri foarte timide, căci cei de la «Literatura na świecie» aveau deja o idee de sumar. Am constatat că unele din propunerile noastre au fost acceptate. La numărul «Lampej» am lucrat mult mai mult împreună cu echipa redacțională, asigurând nu doar finanțarea integrală a numărului (prin programul ICR «Publishing Romania»), dar și propuneri de sumar, și traducătorii. Pentru noi, ambele publicații au o valoare la fel de mare și am încercat, lucrând oarecum în paralel asupra ambelor apariții «românești», să nu existe suprapuneri. Numărul «Lampej» este dedicat în cea mai mare măsură tinerei literaturi române, în vreme ce «Literatura na świecie» cuprinde nume consacrate, marile certitudini ale literaturii și culturii române. Eu zic că cele două apariții trebuie privite complementar, ca o panoramă a literaturii române prezentate publicului larg. Acum și publicul obișnuit, dar și cel specializat, editori, jurnaliști culturali, critici pot să-și facă o imagine destul de clară asupra literaturii române. Folosim aceste reviste și ca un fel de platformă pentru promovarea literaturii române în rândul editorilor. Ele sunt, de fapt, niște cataloage de prezentare mult mai sofisticate, căci conțin fragmente mult mai mari, bine traduse și care au apărut sub egide atât de prestigioase. Trimitem aceste reviste editorilor locali. Firește că nu am cuprins totul, dar cu certitudine putem spune că există deja o ofertă literară foarte mare pentru editorii polonezi. [...] T. A.: *Discuția noastră va apărea în revista «Contrafort», e publicată la Chișinău, respectiv, următoarea întrebare pe care vreau să v-o pun se referă la scriitorii români originari din Basarabia. «Lampa» a publicat fragmente din Vasile Ernu și din Ștefan Baștovoi - doi scriitori basarabeni care s-au impus în mediul cultural de la București. Vasile Ernu este unul dintre redactorii Editurii Polirom, iar Ștefan Baștovoi este directorul fondator al editurii bucureștene Cathisma. ICR face promoție doar scriitorilor înrădăcinați în mediul cultural dintre granițele actualei României sau încearcă să promoveze literatura română de peste tot?* D. B.: Din punctul nostru de vedere, nu este nici o diferență între scriitorul român din Basarabia și scriitorul român din Banat. Nu doar Vasile Ernu și Ștefan Baștovoi au fost promovați de ICR Varșovia. Nicoleta Esinencu este un alt nume care îmi vine în minte. Nu va exista niciodată o astfel de diferență și cumva, întrebarea ta mă și surprinde puțin, pentru că nu judec niciodată în termeni de «hai să iau și câțiva basarabeni». Nu gândim în termeni regionalști. Cu siguranță și alte nume de scriitori basarabeni și nu doar scriitori vor face obiectul ICR Varșovia și cum bine se știe și a Institutului Cultural Român, care, la rândul său, nu face această distincție absolut inutilă. Nu m-am gândit niciodată

la acești scriitori ca la basarabeni, deși știam că sunt români din Basarabia. Vasile Ernu este unul dintre cei mai bine vânduți autori români. Iar Ștefan Baștovoi, astăzi - părintele Savatie, este, fără îndoială, unul dintre cei mai importanți scriitori români din ultimii 20 de ani. În Basarabia se scrie o literatură de o calitate excepțională și nu de azi de ieri, ci de multă vreme. Chiar «Contrafortul» este expresia sofisticării literaturii române din Basarabia. Iar scriitorii despre care vorbim sunt nume importante nu pentru că sunt basarabene, ci pentru că scriu bine. Cărțile semnate de ei sunt citite cu plăcere și de multe ori reprezintă o direcție foarte originală și interesantă în literatura română». □ Despre *Practici de lectură* scrie Alex Cosmescu: „Unii spun că orice lectură e dialog. Că modelul dialogului poate fi aplicat fără nicio modificare la actul lecturii. Pentru că, spun ei, însuși limbajul este dialogic – și, dacă am accepta modelul lor, am putea spune că orice relație e dialogică. Dar nu sunt chiar sigur că așa se întâmplă întotdeauna”. □ În *Cronica traducerilor* Răzvan Mihai Năstase semnează *Mitologiile științei*, o semnalare a volumului *Butoiul lui Arhimede – mic tratat de mitologie a științei* de Sven Ortoli și Nicolas Witkowski, Ed. Nemira, 2008: „*Butoiul lui Arhimede* este un volum care restabilește un echilibru necesar. Scepticismul, luciditatea și sarcasmul autorilor care abordează direct și frust miturile științei vehiculate de școală sau de imaginarul colectiv sunt un soi de duș rece, relaxant și înviorător”. ■ În rubrica *Semnal* sunt anunțate *Noutăți editoriale*: □ *Dan Dungaciu*. Cine suntem noi? Cronici de la Est de Vest. *Editura Cartier, Chișinău*, 2009: „Textele incluse între aceste coperti vorbesc, explicit sau implicit, despre identitate și asumarea ei, despre modul în care acestea afectează, direct sau indirect, orice demers politic intern, dar, mai ales, extern”. □ *Leo Butnaru*. Răspund, deci exist: [dialoguri]. *Editura Ex Ponto*, 2008 este prezentat printr-un citat din Dan Stanca. □ Și *Leo Butnaru*. 100 de poeți ai avangardei ruse. *Editura Ex Ponto*, 2008 este prezentat printr-un citat din Liviu Antonesei. □ *Val Butnaru*. Cum Eclesiastul discuta cu Proverbele. (*Dramaturgie*), *Editura ARC*, 2008: „Scrise admirabil (fapt remarcat și de Academia Română, care i-a decernat, în 1993, Premiul «Ion Luca Caragiale»), piesele lui Val Butnaru mai au calitatea de a putea fi citite ca beletristică «pură»”. ■ Versuri semnează Vasile Romanciuc și Vasile Gârneț. ■ Proza aparține lui Nicolae Spătaru (*Cafeneaua de la Podul Înalt*), Vladimir Beșleagă (*Voci 2 sau Misterioasele sfere*) și Grigore Chiper (*Un reportaj de la țară*). ■ Corina Gîrla traduce un fragment din *Iwein Löwenritter* de Felicitas Hoppe, Fischer Verlag GmbH, 2008 (*Istoria lui Iwein, Cavaler al ordinului Leului*).

● **[„Convorbiri literare”, nr. 2 (158)]** Cassian Maria Spiridon dedică editorialul *O personalitate a literaturii române* lui Constantin Ciopraga: „Constantin Ciopraga (12.V.1916, Pașcani – 2.II.2009, Iași) a fost un autor proteic cu multiple fațete: istoric și critic literar, poet și prozator. Între cărțile publicate de cunoscutul universitar ieșean, remarcabilă este *Personalitatea literaturii române*, publicată într-o primă ediție în 1973, augmentată între 1991-1994 și republicată în noua formă în 1997; ediție repetată la editura Princeps Edit în 2007. La ultima de altfel

facem și referire în acest text”. ■ Revista publică și un text de Constantin Ciopraga, *Revelațiile tapiseriei. Căla Neamțu*. ■ Revista dedică paginile lui Constantin Ciopraga: □ *In memoriam Constantin Ciopraga 12.05.1916 – 2.02.2009*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță cu deosebită tristețe încetarea din viață a academicianului Constantin Ciopraga, distins critic și istoric literar, prezență marcantă a vieții culturale românești vreme de multe decenii”. □ Dan Mănuță, *Pe ecranul eternității...*: „În genere, se susține că un intelectual trebuie să se arate, mereu, rezervat, chiar distant, pentru a-și putea menține prestigiul de *raisonneur*. Constantin Ciopraga s-a abătut de la această regulă, a rămas un rațional, dar a fost, totodată, și un om plin de căldură. O căldură care iradia și asupra celor din jur, venită dintr-un fond de profundă intelectualitate”. □ Ion Miloș, *Un om de omenie*: „Era un om de o bunătate și o cinste exemplare, care mi-au confirmat credința în zicala că românul este om de omenie. Acesta a fost profesorul Constantin Ciopraga: un om de omenie. Prietenia noastră va bate veșnic în inima și în amintirea mea și după plecarea lui în eternitate”. □ Ion Brad, *Un mare cărturar*: „Colegiul de redacție al revistei «Acasă», care apare la Alba-Iulia și București, transmite familiei îndoliată și întregii comunități spirituale ieșene, condoleanțe și sentimente profunde de compasiune la plecarea dintre noi a unui mare cărturar, strălucit profesor și model de omenie, de solidaritate colegială prietenească”. □ Mircea A. Diaconu, *Constantin Ciopraga sau vocația europeanității*: „În vreme ce noi ne agităm, trăim febril, rareori găsim expresia potrivită, viețuim - niște sceptici - cu sentimentul urgenței și al neîmplinirii, căutăm cu ardentă un sens și căutarea în sine devine apăsătoare, Constantin Ciopraga era egal cu sine, în armonie cu sine, de o claritate a expresiei și a prezenței sale care dădea sentimentul certitudinii, al forței”. □ Constantin Coroiu, *Un model intelectual și moral*: „Tolerant, conciliant, întotdeauna dispus să-ți dea o informație, un sprijin, generos mai ales cu tinerii, cu scriitorii și artiștii, Constantin Ciopraga a fost și un model de demnitate”. □ Emil Nicolae, *Omul și cartea*: „În ce mă privește, totdeauna l-am asociat pe Constantin Ciopraga cu scrisul său, cu cărțile. Unii se îndoiesc de exactitatea acestei metode, cunoscut fiind conflictul dintre stil și caracter în literatura română (ipocrizia consacrată!). De cele mai multe ori au dreptate, însă cred că nu și de astă dată”. □ Ionel Savitescu, *Primus inter pares*: „Constantin Ciopraga a fost, indubitabil, un om ponderat, sobru în comportare, care nu a agreat excesele și risipirea timpului, fără veleități politice, în concluzie, un ideal model, demn de urmat, tot mai rar întâlnit astăzi, datorit bibliotecii și studiului continuu”. ■ Cristian Livescu semnează *Un explorator în „perfectiunea întunericii”*: *Lucian Alecsa*, un articol lung despre toată creația autorului: „Ignorat în bilanțurile și panoramele de triumf ale optzecismului este numele lui Lucian Alecsa, o vreme poet de ison al coloanei post-moderniste de nuanță ieșeană, din care s-a desprins cu mai mult curaj abia în anii din urmă, când talentul său și-a deslușit originalitatea”. ■ În *Dictatura, între trecut și viitor* Constantin Dram recenzează romanul *Molima* de Ioan Neșu, Ed. Semne, 2008: „Altfel spus,

prozatorul reușește să contureze un altfel de parabolă a puterii demente, fără a trimite explicit la un anume tip de societate supus analizei, considerând că ultimele decenii derulate istoric se pot concentra spre a extrage din încărcătura lor un model, ficțional, care trimite, cu încercare de sinteză, la ceea ce a fost sau care se configurează ca un avertisment spre ceea ce ar putea fi”. ■ Dan Mănuță publică prima parte din *Destine frânte*, o istorie a literaturii din Basarabia. ■ Adrian Dinu Rachieru semnează *Radu Ulmeanu un „profet mohorât”?*, despre *Laptele negru*, Ed. Brumar, 2008: „Elegiac, tulburând vitalist ecuația erotică (pe fundal neoromantic) cu un suflu violent-demoniac, vădind incisivitate și vervă pamfletară (îndeosebi ca editorialist al deja-prestigioasei reviste «Acolada»), poetul sătmărean produce, într-adevăr, «versuri extraordinar de frumoase». Remarca (veche, aparținând lui N. Manolescu) capătă acum, în recolta lirică mai proaspătă, un consistent sprijin prin fiorul thanatic care bântuie prin versurile sale, în acea - anunțată - «opintire către moarte»”. ■ Vasile Spiridon publică partea a doua din *Reflexii/Reflecții*, continuând recenzia la ediția *Romane. Întâmplări în irealitatea imediată. Inimi cicatrizate. Viziunea luminată*, de Max Blecher, îngrijită de Gheorghe Godeanu, Ed. Limes, 2008: „Reeditarea din partea Editurii «Limes» a romanelor lui Max Blecher ne-a prilejuit un comentariu oarecum sedentarizat pe marginea acestui spațiu ficțional cu devieri de-a dreptul șocante ale percepției devenită halucinantă, cu ciudate interferențe ale visului cu realul și realitatea (dintre care de obicei numai primul termen devine pretext pentru operă, ca produs imaginar, rezultat al procesului de textualizare)”. ■ Despre *Nevoia de modele* scrie Daniela Petroșel, referindu-se la volumul *Contemporanii mei* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, ediție alcătuită și îngrijită de Elena Docsănescu, Ed. Niculescu, 2008: „În ceea ce ne privește, trăim cu certitudinea că există o acută nevoie de modele, ofertele fiind desuete sau inadecvate. Avem nevoie de modele vii, capabile să susțină așteptările reale ale unor reprezentanți valoroși ai tinereții generații. Sperăm însă că această remarcabilă selecție a unor exemple din noosfera românească va oferi măcar câteva puncte de reper unor tineri care încă își caută identitatea”. □ Mircea A. Diaconu semnează *Nicolae Coande. Poeme despre homo poeticus*, un text despre poetica lui Nicolae Coande pe marginea volumului *Vânt, tutun și alcool*, Ed. Brumar, 2008: „Text, așadar, fragmentat, secvențial, uneori în tăieturi dadaiste, slujind, însă, satira groasă, grotescul, un infern în care, locuind, sinele devine parcă imun la rău. Într-un astfel de topos, ce mai este poezia? - e întrebarea din subtext, care devine ea însăși miez poetic structurant. Ai sentimentul că răspunsul lui Nicolae Coande, care denudează textul până la a-l reduce la un schelet implicit interogativ, vizează o identificare între poezie și lume. Poezia e chiar această lume infernală. Fără misiune, fără sens, fără iluzie, simplu produs al ființei care secretează răul”. ■ Constantin Cubleşan scrie despre *Friedgard Thoma – Emil Cioran: un roman epistolar*, referindu-se la volumul *Pentru nimic în lume* de Friedgard Thoma, traducere de Nora Iuga, Ed. EST, Samuel Taster Editeur, 2005: „Această *dezvăluire* e demnă de tot interesul, din

multe puncte de vedere, dar mai înainte de toate datorită portretului viu în care este fixat unul dintre scriitorii cu biografia cea mai dificilă, ca să nu spun misterioasă, a secolului trecut”. ■ Emanuela Ilie scrie despre poetica lui *Lucian Alecsa: Încă o ars apocalypsis*, comentând *Iluzionista Babette*, Ed. Vinea, 2008: „Greu de captat, firește, într-o formulă sintetică, unificatoare, *Iluzionista Babette* încarnează, simbolic, întreaga pluralitate a tentațiilor, fie ele biografice, livești ori de orice altă natură, de care lucidul, și – cum stă bine unui poet postmodern – (anti) sentimentalul Lucian Alecsa dă senzația că s-ar scutura, *recte*, cu care și-ar înnobila poezia cea mai recentă”. ■ Vasile Iancu semnează *Cărturari uitați, cărți indispensabile*, un articol despre Paul Iorgovici Brâncoveanu. ■ Despre Ovidiu Genaru scrie Dan Bogdan Hanu în *Postmodernism, parol!*: „Trăind, încă, printre valori negociabile, după cum o cer conjuncturile, conjuncțiile sau, pur și simplu, maimuțările ad-hoc, Ovidiu Genaru, poet din nobila stirpe a orfevrierilor, zurgăvește cu postmodernă aplicațiune și cu aproximativ 15-20 ani înainte de Mircea Cărtărescu [...] un spațiu vernacular aproape identic, cu siguranța altfel acordat, strunit, și propune un seducător proiect de *Levant-la-lettre*”. ■ Gellu Dorian notează debutul lui *Vlad Moldovan – Blank*, volum apărut la Ed. Cartea Românească, 2008: „În astfel de imagini se poate ascunde mare poezie, pe care Vlad Moldovan este capabil să o scrie, așa cum o dovedește în majoritatea poeziilor din cartea lui de debut, nu numai în cele pe care le-am avut eu aici în vedere și care nu sunt altceva decât axul cărții sale, construită pe acest eșafodaj și pe o idee generoasă, inspirată, cum este cea a «blank-urilor» pe care de regulă nimeni nu le ia în seamă, chiar dacă, din punct de vedere grafic ele, într-un text, dau o anumită estetică paginii. Poale că o astfel de estetică poetică a urmărit și Vlad Moldovan în tot ansamblul cărții, una din ce mai bune cărți de poezie, semnată de un debutant, apărută anul trecut”. ■ Marian Victor Buciu discută despre *Teme ale creației la Nicolae Breban* publicând un fragment din monografia *Voința și puterea de creație. Opera lui Nicolae Breban*. ■ Ioan Holban scrie despre *Romanele lui Nichita Danilov*: „Nichita Danilov este unul dintre cei mai buni prozatori între poeți, dar și un expresiv poet între prozatori; altfel spus, poetul nu transferă mijloace ori materia literară prozatorului, ci îl convoacă în orizontul unei viziuni și în interiorul unui topos – într-o nouă creație, într-un edificiu cu o arhitectură complexă, aparținând, deopotrivă, poetului și prozatorului”. □ Marius Chelaru notează apariția volumului *Libelula ce-a-nvățat zeii iubirea* de Ruboko Sho, traducere Leo Butnaru, Ed. Fundației Culturale Poezia, 2008: „Un volum interesant, delicat, în care totul pare învăluit în voaluri ale aluziei și simbolului, iar metafora e aidoma unei flori crescută din sămburele mentalității/ obiceiurilor/felului de a fi al oamenilor vremii”. ■ În *Tierno-Bamania* Simona Modreanu recenzează *Le Roi du Kahel/ Regele Kahelului* de Tierno Monénembo, Seuil, 2008. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Emanuela Ilie, *Basarab Nicolescu, eseu monografic*, Ed. Timpul, 2008: „O «poveste» pe care Emanuela Ilie o abordează în așa

fel (documentat, cu detalii, citate, opinii, paralele în timp și spațiu), încât cititorul român să aibă o imagine cât mai elocventă asupra a ceea ce a creat savantul de notorietate mondială și omul Basarab Nicolescu”. □ Constantin Dram, *Omul miloșian. 11 metamorfoze urmate de căderea în oglindă*, notă biografică de Catinca Agache, Ed. Universitas XXI, 2008 (volum despre Ion Miloș): „O carte despre un poet, despre un om care a făcut multe pentru cultura română”. □ Marco Bandini, *Lettere alla Santa Sede/ Epistole către Sfântul Scaun*, ediție bilingvă, traducere de Giuseppe Munarini, Christian Tămaș, Ed. Ars Longa. □ Constantin Toni Dîrțu, *Personalități române și faptele lor. 1950-2000*, Ed. Alfa, 2008. □ Alexander McCall Smith, *O lecție de morală pentru fete frumoase*, traducere de Viorica Boitor, Ed. Polirom, 2007: „O călătorie în lumea unei eroine simpatice, care în loc de «studiile de specialitate» se «baza» pe o carte despre ce ar însemna, în linii mari, să fii detectiv particular, și pentru care a «ancheta» era mai curând o cale de a cunoaște pe alții, de a înțelege cum e viața celor din jur”. □ Șefer Șoșana, *Urmele trecutului*, Ed. Cronica, 2008: „Pagini despre niște «urme ale trecutului» pe care nici azi nu reușim să le vedem prea limpede, despre o vreme în care părea că domnește absurdul, dar care au lăsat urme de neșters nu doar în conștiința celor trăitori atunci”. □ Paul Edmond, *Peisaj cu bărbat gol în zăpadă, tablouri*, traducere de Carmen Andrei, Ed. Fides, 2007: „Fraza este elaborată, cu un vocabular destul de bogat, atmosfera este «desenată» convingător”. □ Constantin Parascan, *Acasă la Ion Creangă. Humulești – Neamț și Țicău – Iași*, Ed. Panfilius, 2008: „Un volum cu iconografie bogată, numeroase referințe și paralele, documente, relatări din presă, amintiri, care, dedicat fiind «memoriei tuturor acelor care, în ani, au făcut ca aceste case să se păstreze, să se transforme în muzee, care au îmbogățit prin donații sau achiziții patrimoniul acestora», să îl alăturăm și noi acelor scrieri care ne ajută să nu uităm cine suntem, din ce neam facem parte și ce oameni de seamă am avut”. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă noi apariții, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Gheorghe Lupu, *Cupa de mercur*, Ed. Grinta, 2008 (nota „foarte bună”): „Un poet adevărat, un poet mereu la timpul prezent este Gheorghe Lupu prin întreaga sa operă, operă care se scrie definitiv, mai ales postum”. □ Constantin Romanescu, *Foișorul de ascultat ploaia*, Ed. Emolis, 2008 („bună”): „Puterea de observație dar și de selecție a celor observate, filtrul intelectual prin care trece aceste observații, ancorarea lor în filozofie și psihologie fac din această carte un adevărat regal”. □ Daniel Corbu, *Urmele lui Dumnezeu și alte povestiri*, Ed. Princeps Edit, 2008 („foarte bună”): „Daniel Corbu re-creează lumi pe care ar fi vrut să le trăiască în realitate, și asta nu e deloc puțin, mai ales când e făcută cu talent”. □ Ion Hadârcă, *Gheara de fum*, Ed. Garuda-Art, 2007: „Poezia lui structurează umbra unui cititor avid de poezie adevărată”. □ Florea Burtan, *Obsesia labirintului*, Ed. Muzeului Literaturii Române, 2007 și *Poeme de odinioară*, Ed. Nouă, 2008 („foarte bună”): „Și după lectura acestor noi volume îmi dau seama că Mircea Ciobanu nu s-a înșelat, pentru că Florea Burtan a confirmat”. □ *Poemele*

Iașilor, Ed. Alfa, 2008, ediție îngrijită de Nicolae Panaite, prefață de Constantin Ciopraga („foarte bună”): „Este o adevărată primăvară a poeziei despre Iași această antologie în care toate generațiile de scriitori se pot regăsi cu poeme dedicate acestei adevărate capitale a culturii românești. Și este și o nouă dovadă că peste veac numărul poemelor dedicate acestui mare oraș se vor înmulți așa cum grâul e înmulțeste într-un pământ roditor”. □ Cristina Anca Ciubotaru, *Claunul la răspântie de veacuri*, Ed. Trinitas, 2008, prefață de Ștefan Oprea („bună”): „Lectura acestor piese, ținând cont de calitățile scenice ale scriiturii se transformă în timpul lecturii în adevărate spectacole pe care cititorul și le poate oferi stând în fotoliu”. □ Aurel M. Buricea, *Scriitori brăileni de astăzi*, Ed. Danubiu, 2008 („bună”): „Considerând că datele de naștere sau de apariție a volumelor, localitatea de naștere și alte date cuprinse în aceste dicționare sunt cele reale, și nu văd de ce am suspecta pe alcătuitori de rea credință, iată că aceste lucrări sunt o bună bancă de date pentru Marile dicționare ale literaturii române”. □ Ticu Leontescu, *E toamnă în Eden*, Ed. Eubeea, 2008 („bună”): „*E toamnă în Eden* este cartea care îl înscrie pe autor printre vocile autentice care se exprimă în spirit profund religios”. □ Apare partea a doua a dialogului lui Radu Negrescu-Șuțu cu scriitoarea Anca Visdei, *Exilul Alexandrei. Piesa exilului românesc*. Dialogul are ca temă perioada comunistă și cea imediat postcomunistă. ■ Sub titlul *Dacă îi iei omului spiritualitatea, nu mai rămâne nimic din el* apare un dialog între scriitorii Nicolae Stroescu Stînișoară și Vintilă Horia, cu subtitlul *In memoriam: o convorbire la Europa Liberă*, din aprilie 1992: „- N.S.S.: La vârfuri a început să se facă lumină! - V.H.: Absolut. Și cum întotdeauna civilizația sau evoluția culturii depinde de elite, este foarte clar pentru mine că, în zece sau într-o sută de ani, masele, încetul cu încetul, au să se întoarcă la credință, conduse către credință de elitele contemporane. - N.S.S.: Mai ales, că probabil în tot timpul acesta credința era numai adormită, pentru că subzista un oarecare simț al misterului și o aspirație spre ceva care te depășește...”. □ Transcripția dialogului este urmată de un *Post Scriptum*, datat 7 februarie 2009: „O problemă elementară a funcționării neîntrerupte a Postului de Radio Europa Liberă era ca managementul american de la München să știe, pur și simplu, cel puțin în rezumat sau în esență, dar la nevoie chiar și prin reproduceri în limba engleză a unor pasaje semnificative, ceea ce transmiteau diferitele departamente naționale către țările din răsăritul Europei. În sensul acesta, s-a înființat un departament compus din echipe de analiști competenți aparținând naționalităților respective, care cunoscând ambele limbi puteau asculta cu regularitate benzile programelor transmise și întocmi în limba engleză o oglindă a lor. [...] Mecanismul și procedura descrisă, succint aici, s-a desfășurat odată și referitor la o contribuție a lui Vintilă Horia, în cadrul emisiunii pe care eu o înființasem imediat după Decembrie 1989, sub titlul *Societatea deschisă și căile ei*, și pe care o încredințasem lui Nicolae Balotă, care mi-o trimitea de la Paris la München pentru aprobare și transmisie către Țară. În amintirea lui Vintilă Horia, acest pribeag al Țării subjugate și atât de rodnic

străbătător prin lumi și culturi, dar niciodată părăsit de vizionară statornicie românească, public această corespondență internă a Europei Libere, referitoare la spusele lui: [...]”. În continuare apare *Memorandum* datat 17 mai 1991. ■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) în acest număr răspund: □ Cornel Ungureanu, *Deocamdată nu*: „1-7. [...] E un autor luxos, are stil. Problema adevărilor e legată azi de faptul că autorul *Istoriei critice*... vine după ani de campanie electorală și știe că numitul cititor face parte dintre electorii care trebuie cucerțiți. Seduși. Nicolae Manolescu e un admirabil seducător mai ales pentru cei care cred că literatura/ scriitorul e în centrul lumii, iar deciziile lui N. M. sunt fără prihană. [...] Nicolae Manolescu vrea încă ani șefia autoritara a Uniunii și ce să aducă voturi mai multe decât naivitatea (?) celor absenți din Istorie. Pe ei i-ar iubi Manolescu cu adevărat. De ei se va îndrăgosti definitiv la alegeri! *Post scriptum*. Dacă Manolescu își va face iar partidul politic și va candida la președinția țării, jur să scriu zece articole superelogioase despre *Istoria critică*... Deocamdată nu”. □ Florin Cântec, *Mai așteptăm*: „3. Pur subiectiv vorbind, cea mai interesantă mie mi se pare întreprinderea «holografică» realizată de Marian Popa în care obligațiile contractuale ale autorului de a stoca și reproduce *istoriile orale* asociate diverselor figuri care au populat scena literară și publică din ultimele decenii constituie un interesant și savuros complement al unui demers axiologic totuși discutabil. Pe locul secund se situează, în opinia mea, efortul titanic întreprins de domnul Alex. Ștefănescu, cel care a încercat o ambițioasă radiografie a fenomenului literar contemporan. Toate sunt însă, din nefericire, colecții de articole ocazionale, portrete și semnalări critice jurnalistice, din scria întâmpinărilor critice utile, dar fatalmente cu o mică anvergura teoretică și inutilizabile de cineva exterior care nu e la curent cu acerba înrâncenare dâmbovițeană de a crea ierarhii. [...] 6. Cartografia domnului Nicolae Manolescu a fost deja dezbătută în detaliu (cea mai bună analiză mi s-a părut până acum aceea a tânărului critic ieșean Bogdan Crețu) și problemele ei esențiale nu sunt atât decupajele operate, cât neglijențele de informare și superficialitatea orgolioasă a autorului, de neacceptat la un asemenea ambițios demers. [...] Ambiția de a rivaliza cu Maiorescu și George Călinescu s-ar putea să-i fie, pe termen scurt și lung, nefaste grațiosului și supravvalorizată cumulară de azi. Odată livrată pe piață, cartea domnului Manolescu încetează să mai beneficieze de aura unei potențialități ademenitoare devenind un corp cultural supus atât disecției profesioniste și analizelor istorice, sociologice, de mentalități, cât și destructurării, poate excesive, dar inevitabile, a bârfelor și minimalizărilor ucigașe ale lumii literare și/ sau mondene contemporane de la noi”. ■ În *Documente și analogie poetică* Irina Mavrodin scrie despre *Carnetele* lui Marcel Proust. □ Elvira Sorohan semnează *Humorul ca artă de a trăi*, o analiză a volumului *Humorul ca sentiment vital* de Harald Höffding. ■ Apare *Cunoaștere de sine și creație: Valeriu Anania* de Alexandru Zub, articol preluat din „Epifania” 3/ 2009, despre volumul *Memorii*: „Volumul de *Memorii*

e poate cea mai avizată mărturie despre acea generație și avatarurile ei, timp de șase decenii, cu ocupație sovietică, opresiuni, comunizare silnică, restricții de tot felul, autorul căutând să rămână un om liber, devotat cunoașterii, scrisului, creștinței sale”. □ Texte de istorie literară semnează: Antonio Patraș (*Alexandru Philippide. Portret în fărâme (I)*), Livia Cotorcea (*Dostoievski în memoria culturală a avangardei*), Constantin Parascan (*Istoria Junimii postbelice (XXXVII)*), Liviu Papuc (*Marx și Dühring în lectura lui Petru Th. Missir*). □ Mircea Platon publică eseul (*Neo*)conservatorul sintetic, un comentariu la articolul lui Mihai Neamțu (*Ortodoxia românească – Deficitul comunicării și inflația retorică*) publicat în „Idei în dialog”, august 2008: „Numai dacă dl Neamțu ar face ce spune, nu ce face, Neamțu. Dar având în vedere stilul de o ambiguitate nu profetică, ci oportunistă, al dlui Neamțu, care scrie astfel încât, cu minime adaptări, textele sale unisex să poată fi republicate în cele mai diferite contexte politico-ideologice, nu mă miră că dl Neamțu nu face ce spune Neamțu. Probabil că și domniei-sale, ca și nouă, îi e greu să înțeleagă ce vrea”. ■ Dan Ciachir publică prima parte din *Apogeul „dezghețului”*, referindu-se la anul 1968. □ Ion Papuc revine cu partea a patra *Din corespondența lui Descartes*. □ Caius Traian Dragomir semnează *Caragiale, Molière sau Aristofan*: „Polemică și comedie - trăim continuu în acest univers sub semnul lor, dorindu-le, încredințându-ne lor, noi și aprecierile noastre. În prezența oricărui spirit ce se exprimă critic menită să ne întrebăm totdeauna până unde exercițiul unui astfel de intelect îndrăznește să se extindă. Vom fi obligația, adesea, la concluzii neașteptate și, uneori, nu foarte fericite”. ■ Este anunțat *Concursul Național „Ion Creangă” de creație literară – povești Iași. 12-13 aprilie 2009 (ediția a XVI-a)*, organizat de Muzeul Literaturii Române Iași în colaborare cu Uniunea Scriitorilor – filiala Iași: „La acest concurs pot participa, indiferent de vârstă, creatorii care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor (inclusiv din Basarabia și Bucovina, precum și românii care trăiesc pe toate meridianele)”. ■ Gheorghe Grigurcu revine cu *Ingenuitatea cinismului*. ■ Semnatarii versurilor din acest număr sunt Ion Scorobete, Dan Petrușcă, Filip Köllö, Cătălina Cadinoiu. ■ La proză apare fragmentul *Șoseta cântărețului de blues* de Cornel Mihai Ungureanu. ■ În Biblioteca revistei „Convorbiri literare”, Liviu Apetroaie publică *A-sonanțe*. ■ Olimpia Iacob traduce versurile lui John Dotson. ■ *Din caietele de însemnări ale unui scriitor satiric* de Mihail Zadornov sunt traduse de Leonte Ivanov.

● [**„Cronica”, nr. 2 (1570)**] Poemul lunii februarie e *Romanța inimii* de Ion Minulescu. ■ Valeriu Stancu publică partea a doua a textului „*Hai să dăm mână cu mână!*”. ■ Pagina de *Interpretări* găzduiește textele: *Eminescu și Dumbrăveni* de Savel Ifrim; *Inefabilul în Livada lui Cehov* de Gheorghe Hibovschi; *Goliadkin și Goliadkin* de Emanuela Ilie, *A miza pe aldoilea* de Marinică Popescu. ■ Petruș Andrei publică două recenzii: □ *Simion Bogdănescu – Proza mitică și simbolică*, un comentariu la *Noroc/ Soroc de apăr surdă*, Ed. Cronica, 2008: „Lectura celor zece proze ale volumului se cere făcută pe orizontala mai întâi, o lectură a

faptelor, și pe verticală, mai apoi, în adâncime, pentru a descoperi comori ascunse în apele adânci ale miturilor și simbolurilor posibile”. □ *Romancierul Iorgu Gălățeanu* – „*Spovedania unui... învingător*”, o recenzie la *Utopia zidurilor*, Ed. Cronica, 2008: „Romanul *Utopia zidurilor* este însăși viața noastră, a tuturor, de ieri și de astăzi, cu lumini și umbre, cu tristeți nenumărate și bucurii puține, cu eșecuri și cu victorii, cu disperări și cu speranțe...”. ■ Elena Bordeianu realizează rubrica dedicată istoriei literare, *Au debutat în „Cronica”*, oferind cititorilor bio-bibliografia lui Vicențiu Donose. ■ Emilian Marcu scrie despre Ilie Dan în articolul *Sub semnul zăpezii*. ■ Mihai Batog-Bujeniță semnează *Panta Rhei*, un text despre volumul *Clepsidra* de Nicolae Munteanu, Ed. Arhip Art: „Nicolae Munteanu abordează, cu mult curaj, forma didactică a scrierii definind la fiecare capitol rigorile poeziei, apoi cu o ireproșabilă tehnică, dar și o profundă și sensibilă trăire, exemplifică, într-un mod aproape uimitor de exact, fără a se pierde în manierism, frumos, elegant și cu multă simțire”. ■ Despre volumul lui Nicolae Busuioc, *Biologie și literatură. Semnificația unor principii și fenomene într-o perspectivă transdisciplinară* scrie Ion Hurjui în *Quod erat demonstrandum*: „Omul cărturar Nicolae Busuioc își face datoria până la capăt cuprinzându-se și pe noi în ansamblu construcției sale literare sub protecția biologicului, având în această carte rostul său comprehensiv deschizător de drumuri”. ■ În *Oglinda care deformează* Nicolae Busuioc recenzează volumul *În bucătăria Sylviei Plath* de Indira Spătaru, Ed. Vinea, 2008: „Neîndoielnic, însă, dramatismul multor cântece poetice din volumul Indirei Spătaru se regăsește în faptele mărunte dar mai ales în existența și așa efemeră a ființei umane, mereu supusă riscului de a renunța dureros la sensibilitate și la alte date esențiale lăuntrice”. ■ Mihai Batog-Bujeniță îl prezintă cititorilor pe Eugen Deutsch, *Între liric și ludic*. ■ Revista publică versurile lui Ioan Baba, Nicu Ciobanu, Valeriu Matei, Ion Hadârcă, Ștefania Hănescu. ■ În *Sertarul cu manuscrise* citim *Provocarea (roman în opt părți și două volume)* de Adi Cristi. ■ Pagina *Literatura universală* este realizată de Marius Chelaru: citim versuri din *Poezia arabă contemporană* și *Despre cum se văd Istorie, dreptate, dragoste și prezent prin Ochiul sufletului* de Vanghea Mihanj Steryu (fragment din *Ochiul sufletului*, versuri, Ed. Macarie, 2004). ■ Valeriu Stancu traduce versurile lui Marc André Brouillette.

● [„Cuvântul”, nr. 7 [sic!] (380); anul XX; serie nouă; Revistă de cultură și dialog; format: A3, nr. de pagini: 32; Redactor-șef: Paul Cernat, Redactor-șef adjunct: Victor Rizescu, Secretar general de redacție: Cosmin Perța; Redactor: Raul Huluban] Numărul se deschide cu editorialul semnat de Victor Rizescu, *Agende culturale*, dar din cauza neglijențelor de tehnoredactare, următorul articol anunțat (Florin Constantiniu, *Despre polemicile dâmbovițene*) care face parte din dosarul *Despre intelectuali și polemici* nu apare cu semnătura și titlul acestuia, iar forma editorialului ne trimite cu gândul că este vorba de fapt de textul lui Florin Constantiniu, nu cel semnat de Victor Rizescu; din articolul respectiv reținem: „În cazul dezbaterei despre comunismul românesc, obiectivul

condamnării și al stabilirii responsabilităților a primat întotdeauna în fața celui la înțelegerea. Graba de a exorciza răul printr-o judecată de ansamblu a împins pe planul doi și a făcut impopular efortul de a separa cel de-a doilea - l-am numi «meschinizarea» - este mai sofisticat. [...] Este caracteristic pentru atmosfera de la noi că volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu* (coordonatori: Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiualea, Ovidiu Țichindelean, Chișinău, Ed. Cartier, 2008) nu a putut fi tipărit în România, ci la... Chișinău! [...] Cenzura ocultă și autocenzura nemărturisită i-au constrâns pe coordonatori să se adreseze excelentei edituri românești de la Chișinău, Cartier. Suntem la 20 de ani de la căderea regimului comunist, dar spiritul lui Leonte Răutu sau Suzana Gâdea ori Mihai Dulea continuă să bântuie, în veșmintele elegante ale democrației”. ■ În dosarul *Despre intelectuali și polemici* apar: □ Alina Pavelescu, *Glose la o polemică*: „Am citit cele două volume, *Raportul Tismăneanu* și *Iluzia anticomunismului*, într-o oglindă subiectivă pe care mi-au întins-o, cu siguranță, fără intenție expresă. Recunosc că lectura «volumului cel mic» mi s-a părut mai plăcută - fie și pentru că necesită mai puțin timp - decât aceea, anevoioasă, a «volumului cel mare». Am început prin a mă amuza de narcisismul celor două echipe de autori. [...] Ambele echipe de autori se învârt astfel în cercul vicios al opoziției discurs politic/ discurs academic: primii, membrii și experții Comisiei Tismăneanu, se iluzionează că o pot concilia într-o simbioză evasiprfectă; ceilalți, criticii lor, cred că pot separa cei doi termeni de o manieră pe cât de netă, pe atât de inechivocă. Cititorul celor două volume înțelege însă destul de repede că ambele părți se înșală. Așa cum *Raportul Tismăneanu* nu este - și nici nu cred că ar trebui să se dorească - o creație în primul rând științifică, nici volumul care reunește criticile la adresa sa nu exclude, oricât și-ar dori autorii lui, posibilitatea unor interpretări politice”. □ Alexandru Matei, *Intelectuali contra intelectuali. Idei în dialog*: „Atunci când au titrat «Campania împotriva intelectualilor», cei care au venit s-o condamne ar fi trebuit, desigur, să stabilească definiția unui «concept de lucru». Or, ei au purtat o dezbatere decalată față de contextul social. Ca și cu alte ocazii, ei - Valeriu Stoica, Gabriel Liiceanu, Alex. Ștefănescu, Vladimir Tismăneanu, H.-R. Patapievici - s-au urcat pe o scenă aflată într-o sală imaginară, care este cea a României anilor 1990, și au sfărtecat armate de fantoșe cu convingerea că ucid o dată și încă o dată câteva dintre înfățișările actuale ale Răului. Și totuși, premisele au fost foarte bine formulate de către Horia-Roman Patapievici: «Ce distinge critica civilizată de atac? E simplu: critica e întotdeauna bazată pe o obiecție rațională, adică pe formularea unui argument.» Corect. Așadar, titlul dezbaterii trebuia detaliat: «Campania împotriva intelectualilor publici de bună-credință» ar fi fost formula corectă (și nu ironizez pe nimeni)”. □ Alex. Cistelean, *Viața la țară*: „Concluziile dezbaterii pe marginea conspirației împotriva intelectualilor au fost ferme și paradoxale: participanții și-au reafirmat în unanimitate încrederea în valorile liberale ale dialogului și ale societății deschise, după care au decretat starea de

asediu. După ce i-au identificat pe autorii campaniei de discreditare la adresa intelectualilor aproape exclusiv în persoana altor intelectuali, participanții au chemat la o solidarizare generală a breslei intelectuale împotriva ei înseși. Iar în final, urmând același fir logic al teoriei conspirației, vorbitorii au calificat criticile care au venit din partea *unor* ziare (vreo două-trei), *unor* televiziuni (din nou, vreo două-trei) și a *unor* persoane (din nou, o mână de oameni), drept o universală «campanie de exterminare, de *hate speech*, de desființare, denigrare și dezumanizare», rezultat al unor «alianțe inavuabile, dar foarte reale» între «urmăriții penal și infractorii de presă», și care pun bazele, în fond, «pentru o crimă potențială». Un forum, două site-uri, trei ziare și patru oameni îi produc domnului Liiceanu senzația teribilă «de a fi vânat în propria țară». Așa ceva nu mai poate continua. De aceea, până vine camionul cu Prozac, țin să-i liniștesc pe membrii elitei noastre intelectuale asigurându-i de susținerea noastră emoțională a tuturor, inclusiv a domnului președinte”. ■ Cronici literare și comentarii: □ În *Tânărul Steinhardt sau o apărare a libertății* Ioan Stanomir notează apariția volumului *Articole burgheze* de N. Steinhardt, ediție de Viorica Nișcov, Ed. Polirom, 2008: „Departate de a fi vocea unei singure cărți (chiar dacă aceea are timbrul capodoperei, cum este *Jurnalul fericirii*), N. Steinhardt propune un tip de dinamică ideologică și de scriitură care îl individualizează în cadrul timpului său”. □ Marius Miheț semnează *Imaginarul greu temperat*, o recenzie la *Exit* de Adrian Chivu, Ed. Curtea Veche, 2008: „Scriș într-un ritm alert, fără tușe precise, mimând mai mult conexiunile interne specifice construcției unui personaj, romanul lui Chivu e un pas înapoi, dacă-l vedem ca un experiment sperata romanului de debut, ori, complementar cu primul, e o față a realității redată colectiv, polivalentă, ca exersare a imaginației, nu numai individuale, dar și un grup. *Exit* e un roman numai bun de pus în scenă, de citit la o lectură publică sau de folosit ca bază pentru o lecție despre bovarismul contemporan”. □ Raul Huluban publică *Voiajul tuturor intențiilor*, o cronică literară la *Cartea tuturor intențiilor* de Marin Mălaicu-Hondrari, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Cartea tuturor intențiilor* este un volum care include suficiente fragmente lirice transformate cu agilitate într-o proză scurtă și intensă, care ocolește impasurile panseului de istorie literară, reușind să fie o carte rotundă, completă - și nu doar în intențiile autorului - și un eseu-omagiul dedicat artiștilor sinucigași”. □ În *(Im)posibilitatea umanității* Andrei Simuț notează apariția volumului *Oryx și Crake* de Margaret Atwood, traducere, note și prefață de Florin Irimia, Ed. Leda, 2008: „Cel mai adecvat ar fi, în opinia mea, să considerăm *Oryx și Crake* pur și simplu un roman apocaliptic, o narațiune speculativă despre extincția umanității printr-un experiment genetic conceput în mare parte de Crake și menit să extermine rasa umană, deja decăzută, prea numeroasă, prin răspândirea unui virus și secretizarea aproape totală a antidotului”. □ Daniela Luca publică prima parte din *Angoasa deghizată, sau despre (in)discreția morții la Ioan Es. Pop*, un comentariu la *no exit* de Ioan Es. Pop, Ed. Corint, 2008: „Paradoxal la Ioan Es. Pop - paradox insolubil și, deci, admis ca atare - este

că angoasa de fragmentare și de aneantizare, «agoniile primitive» (D. W. Winnicott), spaimile originare nu rup legăturile psihice (după cum ar afirma W. R. Bion despre ruptura legăturilor sub impactul angoaselor psihotice), nu au efecte psihotizante sau/ și (auto)distructive (Searle). Poetul scrie despre ele cu lejeritatea cu care un erou ar vorbi despre victoriile/ cuceririle sale”. □ Volumul lui Tony Judt, *Reappraisals. Reflections of the Forgotten Twentieth Century*, The Penguin Press, 2008 este prezentat cititorilor de Adrian Grama în *Tony Judt, istoricul angajat*. □ Adrian G. Romilă semnează *Epistolarul, sau despre maestru în general*, un comentariu la *Epistolarul* de Gabriel Liiceanu, reeditat la Ed. Humanitas, 2008: „Textele din *Epistolar*, pe alocuri aprinse și pătimăse, funcționează ca o hârtie de turnesol pentru testarea ideii de «maestru spiritual» în spațiul cultural autohton. Nu cred că există o «operă» asemănătoare, care să trateze subiectul atât de viu, de pasionant și, până la urmă, de exemplar. Nu chipul lui Noica e important, nu pretextul consemnării experienței pălănișene, ci poziționările antitetice (ale celor care aleseseră deja cultura performantă) față de forța iradiantă a maestrului. Nu maestrul în carne și oase, ci «maestrul» în «spectralitate» lui, cum ar spune unul dintre semnatarii din volum. Numai astfel Noica își depășește opera, numai astfel trece el din *carne* în *duh*”. □ Laurențiu Vlad publică *Retorica morții și studiile de istorie culturală*, un articol despre *Reprezentări ale morții în România epocii comuniste. Trei studii de antropologie funerară*, prefață de Zoe Petre, Ed. Casa Cărți de Știință, 2007. ■ Marin Mincu publică prima parte din *E. Negrici – un predicator steril al demitizării literaturii române*: „De curând universitarul craiovean E. Negrici și-a externat surprinzător frustrarea reprimată îndelung de critic neluat în seamă, emițând necontrolat unele judecăți predictive foarte hazardate prin care aspiră poznaș să inducă în mentalul tribului enormitatea că literatura română ar fi fapta unor simpli veleitari și că *Istoria* lui Călinescu nu este altceva decât o «exaltare»/ «manipulare» activată de acesta dintr-un impuls patriotic cu totul reprobabil. Înainte de a-i discuta aserțiunile extrem de agresive, lipsite de orice finalitate pragmatică, din opul său recent (*Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească, 2008), cred că e cazul să știm cine este cu adevărat dl Negrici pentru a-i înțelege cât mai exact erezia de a-și asuma un rol atât de duplicitar în contextul literar actual. (Când spun *duplicitar* mă refer desigur la transformarea sa bruscă dintr-un onest cercetător pozitivist al literaturii române într-un denigrator înrăit al acesteia.) Mai exact, mi se pare necesar să-i urmărim traiectoria critică anterioară comiterii acestei isprăvi năstrușnice. Este normal să vrem să constatăm, fără prea multe digresiuni călduțe, prin ce contribuții critice extraordinare își justifică el, astăzi, ifosele de profet impenitent al *neantului literar românesc*”. ■ Codruț Constantinescu scrie despre *Cazul Drieu la Rochelle sau despre importanța unei opțiuni*, iar eseuul lui Stelu Șerban se ocupă de *Conceptul de „arie culturală”*: interpretarea lui Paul Stahl. ■ Paul Cernat revine cu *Din nou despre cărțile anului 2008. Fals (pseudo) bilanț critic*: „Adevărul e că nu poți cuantifica, valoric și pe

genuri literare, «producția» editorială a unui an în chiar momentul încheierii anului sau imediat după. Multe cărți abia au apărut, unele nu au ajuns încă în librării și nu le-ai procurat, altele, deja procurate, își așteaptă rândul la citit, pentru altele n-ai avut încă bani să le cumperi... [...] Cu toate acestea, există câteva cărți al anului trecut pentru care aș băga de pe-acum mâna în foc, indiferent câte restanțe de lectură aș avea la anumite categorii. Una dintre ele este (până la proba contrarie a unei alte lecturi-revelație, sau pe-aproape...) romanul *Fantoma din moară* al Doinei Ruști. De ce? Printre altele, pentru că reușește să reabiliteze, într-o manieră proaspătă și credibilă, vechi și solide formule disprețuite prostește, de la o vreme, pentru că e o proză solidă, complexă și captivantă, fără e-uri, cu personaje care coagulează o lume «vie», autentică literar, cu o atmosferă greu de uitată. [...] În zona încă fertilă a nonficțiunii și a memorialisticii s-au detașat câteva cărți cu relief și anvergură. E greu să optezi între *Memoriile* lui Valeriu Anania, *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1982* de Livius Ciocârlie, *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu și *Vărul Alexandru...* de Adrian Oprescu și volumul colectiv *Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism*, coordonat de Dan Lungu și Radu Pavel Gheo (în ceea ce privește *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu, notorietatea autorului și nu puținele pagini reușite nu sunt suficiente pentru a impune cartea pe «lista scurtă» a celor mai bune apariții în materie din 2008). Dacă ar fi să optez totuși pentru un singur titlu, m-aș opri asupra lui Livius Ciocârlie, pentru *tipul uman* pe care personajul său îl încarnează, cu înalta fidelitate față de real a autenticității. La «debut», îi prefer poezilor și prozatorilor (câți or fi) pe debutanții editorial în critică, istorie literară și eseu trecuți - ce să-i faci... - de 40 de ani. E vorba, mai precis, de Iulian Costache (*Eminescu. Negocierea unei imagini*) și, respectiv, Simona Sora (*Regăsirea identității. Corpul în proza românească interbelică și postdecembristă*). [...] Cât privește *Istoria critică a literaturii române...* Aici toată lumea știa, din chiar momentul în care cartea a intrat în planul editorial pe 2008, că va fi apariția nr. 1 a anului. Mult discutată și disputată, lăudată de unii și desființată de alții, *Iluziile literaturii române* a lui Eugen Negrici apare, prin comparație, ca o uvertură ideală «de încălzire» a publicului în așteptarea Marii Reprezentații”. ■ În rubrica *Repere* Victor Rizescu semnează *Prognoză și revizionism*, un comentariu la *Noua elită conducătoare din Europa de Est* de G. Eyal, I. Szelényi și E. Tawnsley, Ed. Omega: „Elaborată pe parcursul primilor 12 ani de tribulații ale economiei de piață de după 1989, cartea pe care o avem tradusă nu se limitează la a evalua succesele parțiale ale acesteia. Ea are și obiectivul mult mai teoretic de a da un verdict asupra șanselor pe care le au societățile postcomuniste că construiescă economii capitaliste funcționale”. ■ Simona Dăncilă realizează un interviu cu scriitorul spaniol *Andrés Sorel*: „*Totul se decide dincolo de literatură*”: „- *Considerați că scriitorul trebuie să lupte pentru limba sa natală, având în vedere globalizarea accelerată?* - Orice scriitor trebuie să lupte pentru păstrarea și afirmarea culturală a limbii sale natale, pentru cultura sa specifică, cea la care el

însuși a contribuit într-o oarecare măsură. Dar acestea nu constituie un impediment în calea amplificării viziunii lui spirituale, în calea lărgirii orizontului intelectual prin cunoașterea altor limbi și culturi din întreaga lume. Ceea ce mi se pare important este ca el să nu-și subordoneze forțele creatoare devenind comercial și lăsându-se dominat de gusturile de moment ale consumatorilor, să nu cedeze presiunilor de piață, căci piața, prin intermediul reclamelor, impune mode și obiceiuri superficiale, eliminând ceea ce un artist are mai special, nivelând talentele și atentând astfel, indirect, la libertățile individuale și colective. Această domnie a publicității se face simțită mai ales în Statele Unite și este de fapt cea mai mare amenințare la adresa gândirii libere și a creativității, din zilele noastre”.

● **[„Dilemateca”, nr. 33]** Editorial *Topuri și cifre*, semnat de Mircea Vasilescu: „Deși nu-mi place vorba strămoșească prea des citată «ca la noi, la nimeni», trebuie să constat că și la topuri stăm prost. Acum câțiva ani, «Observatorul cultural» a făcut un top al romanelor românești (realizat de scriitori și critici) care a făcut mari ecouri. Încercări de același gen, bazate pe opțiunile oamenilor din branșă, au mai făcut și alte reviste, mai mult sau mai puțin consecvent. Realitatea TV a inclus, în programul «Zece pentru România», și un top al scriitorilor; fiind însă un clasament al *notorietății*, a ieșit o amestecătură ciudată, în funcție de numele de scriitori reținute de respondenți de pe la televizor. Topuri de vânzări însă nu avem”. ■ Din *Info* reținem: □ *Documentele ale lui Hemingway desecretizate*: „Câteva sute de documente (manuscrise, fotografii etc.) care au aparținut lui Ernest Hemingway au fost făcute publice, după ce au stat ascunse zeci de ani în subsolul casei scriitorului de lângă Havana. Autoritățile cubaneze au hotărât recent să digitalizeze și să publice toate aceste documente. Potrivit Adei Rosa Alfonso Rosales, director al Museo Ernest Hemingway, majoritatea documentelor de arhivă nu au fost publicate niciodată și vor oferi informații noi despre cei 21 de ani petrecuți de celebrul scriitor la Finea Vigia”. □ *Ficțiune în ascensiune*: „După o lungă perioadă de scădere, cultura scrisă din America începe să se dezvolte. Declinul cărților de ficțiune - atestat în ultimii 25 de ani de mai multe studii - s-a oprit. Pentru prima oară din 1982, de când Biroul Statistic Federal urmărește chestiunea, proporția adulților care declară că au citit cel puțin un roman sau o nuvelă sau un poem, în ultimele 12 luni, a crescut”. □ *Ateliere de legătorie de carte*: „Fundatia Calea Victoriei și-a propus prin acest program de ateliere și cursuri în domeniile umaniste să completeze educația tradițională printr-o abordare interactivă și mai ales creativă. De mai bine de un an, această fundație organizează workshop-uri despre, de pildă, cum să ascultăm muzica, sau despre fotografie, sau despre arheologie, sau conferințe despre istoria orașului București”. □ *Cu drag despre Kurt*: „La doi ani de la moartea lui Kurt Vonnegut, Loree Rackstraw se pregătește să publice un volum despre idila de 40 de ani pe care a avut-o în secret cu scriitorul american”. □ *Scriitor după gratii*: „«Nu poate fi adevărat. E un coșmar!» - a exclamat Harry Nicolaides, scriitor australian,

atunci când a aflat verdictul. El a fost condamnat la trei ani de închisoare pentru că l-a insultat pe regele Thailandei într-unul din romanele sale, notează «Times».

□ *Autorii milionari din Hexagon*: „Între 1 ianuarie și 31 decembrie 2008, romanele celor 10 autori de top s-au vândut în 8,4 milioane de exemplare. În cifră de afaceri pentru piața de carte, asta înseamnă cam 96,6 milioane de euro, reprezentând 20% din cifra de afaceri pentru ficțiune franceză. Clasamentul realizat de «Le Figaro» în fiecare an ia în calcul ansamblul vânzărilor de carte franceză în Hexagon - inclusiv a cărților în format *poche*».

□ *Viața în spatele mașinii de marcat*: „La început a lucrat cu o jumătate de normă; Anna Sam avea 20 de ani, studia literatura modernă la colegiu și s-a angajat ca să-și poată finanța studiile. După absolvire, nu s-a ivit nimic altceva și a rămas casieră la supermarketul din spatele stadionului. Cartea despre viața din spatele mașinii de marcat (*Les tribulations d'une caissière*) i-a adus nu doar celebritatea ci și o anume autoritate».

□ *România la Salon du Livre*: „Nicolae Manolescu și Eugen Negrici, care au lansat anul trecut *Istoria critică a literaturii române*, respectiv, *Iluziile literaturii române*, vor participa la Salonul de carte de la Paris, de la jumătatea lunii martie, la o masă rotundă dedicată apariției celor două volume. Standul României la Salonul de carte de la Paris este organizat de Institutul Cultural Român în colaborare cu Ministerul Culturii și Delegația permanentă a României pe lângă UNESCO. În deschiderea evenimentului, pe 13 martie, va fi prezentată antologia bilingvă de poezie și proză românească *Des soleils différents*, publicată anul trecut la editura l’Inventaire».

□ *Succes fără sex*: „Ar putea fi succesoarea lui J. K. Rowling la titlul de «cea mai bine vândută autoare din lume»: romanele cu vampiri scrise de Stephanie Meyer s-au vândut în 26 de milioane de exemplare; iar filmul realizat după cartea ei de debut, *Twilight*, e un mare succes de casă».

□ *Susan Sontag, note de jurnal*: „O carte recentă aduce detalii despre biografia și mai ales despre viața interioară a celebrei intelectuale. E vorba de un volum de însemnări (note de jurnal, eseuri neterminate etc.) din tinerețea autoarei găsite și publicate de fiul ei, David Rieff: *Susan Sontag. Reborn. Journals & Notebooks 1947-1963*».

■ În acest număr *Dilemateca vă recomandă*: □ Marius Chivu: „Pentru Valentine’s Day, antologia *Iubire, iubire* (Laura Stoddart, trad. Gabriel Stoian, Editura Nemira), din care aleg câteva citate britanice: [...]».

□ Alex. Leo Șerban: „Înamorat calm de *Teoria norilor* (vezi recomandarea din numărul trecut), nu aveam cum să-mi refuz plăcerea încă unui Audeguy, apărut tot la Nemira: *Mic elogiu al blândeții* (chiar mic: 137 pagini espasate, în traducerea lui Ion Doru Brana) este un fel de abecedar («Avantajul abecedarului este de a fi complet arbitrar», p. 48) à la Barthes - amintit, de altfel, la litera B; la A este Fred Astaire... - care baleiază, dulce-capricios, lucrurile & oamenii având o cât de mică legătură cu blândețea (*douceur*); începe cu A adormi și se termină cu Zâmbet...».

□ Matei Martin: „Vorbele de duh ale lui Winston Churchill, de James C. Humes, Editura Humanitas 2008. Un fel de Churchill *par lui-même*, o colecție impresionantă de aforisme & anecdote cu și despre premierul britanic premiat cu Nobelul literar».

□ Claudiu

Constantinescu: „Romanul lui Roberto Bolaño, *O stea îndepărtată* (traducere de Alina Cantacuzino, Editura Curtea Veche), o carte despre poezie, oroare și cele câteva forme de luptă împotriva răului, prima dintre ele fiind lectura, [...]”. □ Radu Cosașu: „Pasionant articolul Rodicăi Zafiu, *Blaturi* (la rubrica «Păcatele limbii» din «România literară», nr. 2/ 2009)”. □ Mădălina Șchiopu: „François Bégaudeau, *În clasă*, Editura Nemira, 2008. În cu totul altă ordine de idei decât dea consacrată, încă n-am văzut filmul, dar am citit cartea (prefațată de Alex. Leo Șerban)”. □ Simona Sora: „Citiți romanul lui Filip Florian, *Zilele regelui*, mai ales pentru microromane precum cel al «curvei oarbe» sau cel al Sevastiței Florian, moașa cu diplomă din Lipsca și nu mai puțin pentru mistere narative [...]”. ■ Gelu Ionescu publică *O umbrelă purtată și azi, deși nu mai plouă*, un eseu care pornește de la *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici: „În atât de incitanta (pentru unii doar iritanta) carte a lui Eugen Negrici, intitulată *Iluziile literaturii române*, există câteva subiecte peste care autorul trece destul de concis, pentru că urmărește pe larg altele, subiecte care au revenit deseori în discuțiile despre cultura, literatura noastră din anii comunismului. Discuții care nu erau evitabile, după 1989. Mă refer, în continuare, la unele dintre punctele cele mai sensibile: «rezistența prin cultură», «s-a salvat tot ceea ce a putut fi salvat», și la atât de confuzul criteriu «est-etic»”. ■ În continuare apare un interviu cu Eugen Negrici, „*Fișa clinică a intelectualului român*”: „- Ați prevăzut din capul locului eșecul revizuirilor - și ultima dvs. carte asta e, panoramic și generațional - «într-o cultură cu trei disidenți și jumătate și o lungă istorie de coțcării și compromisuri oribile»? - Pot să citesc cu un plus de simpatie cartea unui ins care a înfruntat regimul comunist sau fascist din rațiuni ce țin de statutul lui de ființă liberă. Și nu din alte cauze strict personale ori pentru a compensa, prin vâlvă, puținătatea. Din pricina abilității regimului ceaușist care ne-a tăiat tendoanele și ne-a tulburat mințile cu drogul naționalismului, disidenții veritabili pot fi numărați pe degete. Tot pe degete îi putem număra și pe scriitorii noștri cu adevărat importanți. Trierea lor pe criterii strict morale l-ar fi lăsat pe cel care a lăsat destui pe-afară, pe N. Manolescu adică, fără istorie. Și așa zvonurile, bănuielile, speculațiile de tot soiul, poate chiar cedările reale din momentele de slăbiciune ale autorilor au dus la ignorarea de către critică a unor cărți excepționale precum *Supunerea* lui E. Uricaru (ca și probabil a celor ce vor urma), sau la boicotarea unei *Istории...* co-plășitoare prin informație precum aceea a lui Marian Popa care a fost totuși consultată discret și folosită intens (ca de altfel și *Istoria...* lui Călinescu în epoca prohibiției) de mai toți autorii mai noi de studii, articole și istorii mai mult sau mai puțin critice”. ■ Paul Cernat publică *Jurnal din „paradisul derizoriu”*, o recenzie la *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2008: „O carte densă și captivantă, de o calitate umană și literară pe măsura autorului ei”. ■ În *Un roman așteptat* Alexandru Matei scrie despre *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „*Intrarea Soarelui* e un roman care - cum se spune, dar nu-i deloc clișeu acum - m-a impresionat”.

■ Luminița Corneanu semnează *Când jurnalismul este (și) literatură*, un comentariu la *Recreații cu Babi* de Cornel Mihai Ungureanu, Ed. Brumar, 2008: „*Recreații cu Babi* este însă o carte adevărată ca realitatea însăși, frumoasă ca literatura însăși”. ■ Despre volumul lui Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii. Enorm și insignifiant în proza franceză contemporană* (Ed. Cartea Românească, 2008) scrie Florina Pîrjol în *Cum citim literatura franceză actuală*: „Admir ușurința cu care eseistul ambalează cultural inclusiv analiza punctuală de text, nelimitându-se la instrumentele failibile ale teoriei literare, ci mergând mai departe și judecând fenomenul literar în ansamblul practicilor culturale”. ■ *Delimitări și ipoteze*, volumul lui Paul Cornea (Ed. Polirom, 2008) este comentat de Adriana Stan în *Teoria literară – mod de întrebuințare*: „Ca și în celelalte studii ale sale, e remarcabilă ușurința teoreticianului de a îmbina hedonismul intelectual cu strategia de pedagog, turnirul profesionist din zona pură a concepțelor cu accesibilitatea și acuratețea explicațiilor”. ■ Elena Crașovan publică *Fan-club Cortázar*, o recenzie la *Romanele lui Julio Cortázar și literatura europeană* de Ilinca Ilian, Ed. Bastion, 2008: „Cartea Ilincai Ilian ne invită în clubul select al cititorilor lui Cortázar, propunând - printr-o abordare critică suplă, avizată și prietenoasă - o relectură a romanelor acestuia”. ■ În *Mereu bine și împăcat cu sine* Florin Irimia rezumă pentru cititori *Cronicarul sportiv* de Richard Ford, traducere de Irina Negrea, Ed. Humanitas, 2008. ■ Volumul lui Kurt Vonnegut tradus de Carmen Patac, *Micul dejun al campionilor* (Ed. Polirom, 2008) este prezentat de Ștefania Mihalache în *O Americă dezvrăjită*. ■ Alexander Baumgarten semnează „*Boala fără nume*”, o recenzie la volumul *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. „Biblioteca Apostrof” și Polirom, 2008: „Miza cărții Martei Petreu nu constă doar în a spune că bolile lui Cioran îi explică opera. Nu e doar atât. Ea vrea să spună că bolile lui Cioran sunt forme de reprezentare concretă și organică ale unui sine angajat în pariul excesului și insuficienței producătoare de spirit”. ■ Adina Popescu (*Un remix de succes*) semnalează apariția volumului cinci din seria *Cronicile Wardstone*, volumul *Greșeala Vrăciului* de Joseph Delaney, traducere de Cristina Jinga, Ed. Corint Junior, 2008. ■ Sub titlul *Marea artă pelviană* Răzvan Petrescu notează apariția cărții *Misterioasa dispariție a tinerei marchize* de José Donoso, traducere de Cornelia Rădulescu, Ed. Trei, 2008. ■ Revista semnalează noile apariții ale editurilor Corint Junior, Art, Minerva, Polirom, Humanitas, Leda. ■ Constantin Vică scrie despre Facebook în *Citim în Cartea Fețelor*. ■ Cristian Pătrășconiu semnează *Regimul criminal și ilegal. Faza pe aparate*, un articol despre *Perfectul acrobat. Leonte Răutu, măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008: „Demersul istoric ce ține de «etica neuitării» pe care îl propun odată cu această carte Vladimir Tismăneanu, Cristian Vasile și Mihai Șora oferă un studiu de caz necesar, sanitar, pasionant și riguros”. ■ Marius Chivu organizează ancheta *Ce vă lipsește din România?* la care răspund: Anamaria Beligan, Rodica Binder, Andrei Codrescu, Rodica Draghinescu, Carmen Firan, Cătălin Dorian Florescu,

Călin-Andrei Mihăilescu, Cosana Nicolae, Dumitru Radu Popa, Sebastian Reichmann, Adrian Sângeorzan și Saviana Stănescu. ■ Vasile Dem. Zamfirescu publică *Un doliu patologic?*, un articol despre *Conversații cu o moartă* de Anton Holban: „Pentru psihanalist, Anton Holban nu numai că sesizează abaterea de la cursul firesc al doliului, dar are și capacitatea de a indica motivul blocajului psihic”. ■ În rubrica *Profil* Matei Martin publică *Despre cărți, cu prietenie*, un articol despre Silviu Man, „purător de cuvinte, *bookblog*”: „*Bookblog* înseamnă o echipă de 13 oameni, în jur de 1500 de recenzii și un trafic intens pe pagina principală”. ■ Stela Giurgeanu publică reportajul *De la alfabetizare la premii literare*, în care încearcă să răspundă la întrebarea „Există literatură romă?” și prezintă Centrul Național pentru Cultura Romilor: „Deși literatura romani e încă la început în țara noastră, noul Centru își dorește pe viitor și înființarea unei biblioteci pentru literatura romani”. ■ Citim fragmente din *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu.

● **[„Idei în Dialog”, nr. 2 (53)]** Dan C. Mihăilescu semnează *Năravuri, vigilență, bani, criză*: „Cum subiectul literar arzător al momentului este a doua respingere a candidaturii lui Nicolae Manolescu de la statutul de membru corespondent la cel de membru plin al Academiei Române, nu vreau să rămân rău înțeles de Cristian Teodorescu și Alina Purcaru de la «Cotidianul», cărora le-am refuzat un comentariu pe această temă. De ce? Din pricina unei întristătoare experiențe, o amarnică lecție de cinism gazetăresc pe care mi-a servit-o Alexandru Vărzaru de la «Academia Cațavencu». [...] Subiectele delicate și care au nevoie de nuanțări atente nu se pot trata așa, în picioare, la botul calului sau pe colțul mesei, în pripă, două vorbe și nedocumentat. Dacă declarăm că nu-i un subiect incandescent (fiindcă Nicolae Manolescu nu are nevoie de nici o academie pentru a rămâne în istoria literaturii române așa cum știm bine că va rămâne) ar fi rezultat că persiflez o nedreptate flagrantă. [...] Iar dacă începeam să spumeg academofob, înălțând un imn directorului «României literare» și probozind tombaterile respingătoare de valori, ar fi putut rezulta că o fac pe fond resentimentar, ca unul alungat acum șase ani din sfera cercetării științifice patronate pe atunci de «Prof. dr. Acad. Eugen Simion». [...] «Cotidianul» din 22 ianuarie 2009 publică o anchetă în care sunt abordați nu mai puțin de 33 academicieni din cei 41 participanți la sesiunea în discuție. Din declarațiile acestora rezultă că lui Nicolae Manolescu i-ar fi fost favorabili 28 de votanți, cu 5 mai mult decât a reieșit în urma numărării voturilor. Dacă așa ar fi stat lucrurile și pe teren, Manolescu ar fi fost acum ales! Numai că votul e secret și e foarte posibil ca omul care laudă azi să se fi exprimat invers ieri. Unii participanți afirmă că totul s-a desfășurat într-un calm imperturbabil, alții spun că au văzut «reacții aproape viscerele, de simpatie și antipatie» deopotrivă. Unii spun că pledoaria lui Eugen Simion a fost mai subțirică la Manolescu și mai intens, mai simpatetic angajată la Nicolae Breban, cel care a și reușit să devină membru plin. Picantă este, însă, ca întotdeauna, zvonicistica întâmplării. Cineva mi-a spus că Eugen Simion ar fi folosit cu skepsis formula

«discutată și discutabilă» referitor la *Istoria critică*... a lui Manolescu. Altcineva susține că Mihai Cimpoi ar fi împărțit printre colegi fotocopii ale unui articol «denigrator» despre Eminescu, în care Manolescu ironiza calificativul «național» acordat poetului, urmând linia relativizant-demitizantă a junilor esteți la modă. Cu alte cuvinte, dumnealui veștejește, mă-nțelegi?, figura mitică, de luptător la fruntariile patriei, a pamfletarului metafizic. [...] Cel mai amenințător mi se pare faptul că ne aflăm în fața celei de-a doua respingeri: membru corespondent al Academiei din 1997, lui Manolescu i sa refuzat calitatea de membru plin și în 2005, cu sau fără sprijinul lui Simion și lucrăturile veninoase tip Cimpoi, ceea ce denotă o bizară rezistență la valoare, excepție și forță creatoare din partea instituției. [...] Cum îl știm pe Nicolae Manolescu un om de putere, mare jucător (nu doar de șah), tenace întru hedonism, seducător și exersat tactician, cred că va ști să aștepte surâzător și acum (numai *vegetarienii* s-ar fi retras din cursă după primul refuz academic), convins că vigilența excesivă a Academiei de azi nu-i decât un semn de vulnerabilitate ce se impune cucerită”. □ În continuarea articolului Dan C. Mihăilescu scrie despre cursurile Erudio-Erisma, unde a fost invitat de Oana Pellea, despre o scrisoare de Ion D. Sîrbu publicată în revista „SpectActor” din Craiova, nr. 3, iulie-septembrie 2008 și se pronunță despre articolul lui Mihail Neamțu, *Revelion multicultural*, publicat în „Dilema veche”, nr. 257, 15 ianuarie 2009. ■ Bogdan George Sillion publică eseu *Coincidentia oppositorum. Modelul discursului indirect în gândirea lui Mircea Eliade*: „Când vorbește despre *coincidentia oppositorum*, Eliade face ori asumptii divergente, ori tratează problema cu frivolitate. În realitate, ceea ce poate părea ambiguitate extremă ar putea semnifica substanța unui limbaj, el însuși polifonic și conotativ”. ■ În rubrica *Dezbateri* Ioan Buduca semnează *Apocalipsa spiritului național – pe urmele Istoriei lui Nicolae Manolescu* -: „Este singurul reproș important pe care îl pot face *Istoriei* lui Nicolae Manolescu: nu vom putea reconstitui din paginile ei războiul cultural care s-a desfășurat, pe tot frontul literar, chiar în anii când domnia sa domina scena printr-o simplă cronică literară - da, dar menținută vreme de 2-5 de ani, săptămână de săptămână, la cotele celui mai calificat discernământ. Mă uimește, în numărul anterior al revistei de față, reaua-credință a reproșurilor pe care a ales Daniel Cristea-Enache să le facă acestei istorii literare. Fiind una care se declară, chiar prin titlu, istorie critică, adică și una a receptării critice a literaturii române, nu văd ce relevanță ar putea avea faptul că autorul nu știe latină, greacă și slavonă. Ca să ce? Ca să fi cercetat arhivele «literaturii» noastre vechi? Dar nu e mai important să aflăm diacronia receptării acestui segment de istorie culturală românească? Ce surprize mai pot oferi arhivele, pentru Dumnezeu?! Un Cărtărescu în limba slavonă? Un Nichita Stănescu în neogreacă? Dar asta mai treacă-meargă. Să acceptăm că Nicolae Manolescu a ratat ocazia de a găsi un Arghezi slavonesc în arhivele mănăstirești. Îl va găsi altcineva. Ceea ce nu mai «trece-merge» este răutatea à la Alexandru Piru cu care Daniel Cristea-Enache vrea să sugereze, potrivit unui calcul al efortului fizic de lectură, că Nicolae Manolescu n-a avut

timp să citească tot ceea ce comentează. Adică, nici mai mult, nici mai puțin, am avea de-a face cu opera mincinoasă a unui impostor care a citit criticii lui Eminescu, dar n-a citit Eminescu, a citit criticii lui Rebreanu, dar n-a citit Rebreanu. [...] Îmi pare rău pentru Daniel Cristea-Enache că s-a expus ridicolului în felul acesta. Ar fi avut dreptate cu calculele sale (de 6666 de zile ar fi avut nevoie Manolescu ca să citească tot ce comentează!!!) dacă s-ar fi referit la altcineva. De pildă, la un coleg din generația domniei sale care abia s-a apucat de citit și care citește numai cărțile despre care are de scris. [...] Dacă putem accepta că înțelesul cuvântului apocalipsă este acela de revelație (dezvăluirea lucrurilor ascunse), atunci sensul major al unei astfel de construcții monumentale nu poate sta în altceva decât în revelațiile ei: după opinia mea, *Istoria criticii a literaturii române* apare ca o apocalipsă a spiritului național”. ■ Apare un poem de Caius Dobrescu. ■ În *Dictatorul „discret”* Angelo Mitchievici scrie despre *Perfectul acrobat*. Leonte Răutu, *măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008: „Urmărind tectonica principalelor grupuscule sectare implicate în politomahiile hegemoniste, dar chiar și a anturajului și personalităților mai îndepărtate ierarhic, cercetătorul realizează un adevărat *tablou de gen*, conectat la cel al unei *istorii private* (Phillipe Ariès și Georges Duby) a comunismului. Acest tablou este construit atât *minimalist*, din interior, la nivelul informațiilor extrem de prețioase de istorie orală, al detaliilor semnificative, al scurtcircuitelor subversive, cât și *maximalist*, ca deconstrucție a strategiilor politice și ca «sinteză revelatoare a măștilor stalinismului românesc», așa cum este definită biografia lui Leonte Răutu, cel care și-a pus indelebil amprenta asupra distrugerii culturii românești după 1947”. ■ Vladimir Tismăneanu revine cu partea a doua din *Revoluțiile din 1989. Cauze, semnificații, consecințe*. ■ Mircea Mihăieș publică eseu *Cele două suflete*, „Fragment dintr-un eseu în lucru despre *Kaddish*-ul lui Leon Wieseltier”. ■ Horia-Roman Patapievici scrie despre *Montherlant și Cioran despre Saint-Simon și despre ei înșiși*: „Concluzia comparării imaginilor lui Saint-Simon în oglinzile puse de Cioran și de Montherlant în fața *Memoriilor* sale este că testul absolutului conduce, în cazul ambilor scriitori, la același rezultat. Testul profunzimii sufletești (Cioran) arată că maximum de adâncime la care poate aspira perspectiva moraliștilor este o perfecțiune a insignifianței. [...] La fel, testul grandorii sufletești (Montherlant) arată și el că adâncimea lui Saint-Simon este în stil, adică în capacitatea de a folosi o limbă magnifică și incontrolabilă împotriva tuturor, și chiar împotriva adevărului”.

● **[„Noua literatură”, nr. 21, anul III; din acest număr colaboratoriilor permanenți se alătură: Sorana Munteanu, Radu Nedelcuț, Cristina Foarfă; apare și un nou scriitor invitat: Ștefania Mihalache]** Apar semnalări de volume: □ *Maurício sau alegerile locale* de Eduardo Mendoza, traducere și note de Radu Niciporuc, Ed. Humanitas, 2008 (semnat L. M.): „O carte scrisă cu subtilitate psihologică, un autor spaniol tradus și premiat și o traducere fără cusur”. □ *Eu, supremul* de Augusto Roa Bastos, traducere și prefață de Andrei Ionescu, Ed.

Curtea Veche, 2007 (semnat L. M.): „Un roman clasic al temei dictatorului – mă întreb cât de cunoscut de romancierii noștri «de forță» - apărut în 1974, în traducerea de zile mari a lui Andrei Ionescu”. □ L. M. (Luminița Marcu): *Galateea. Opere narative complete I* de Miguel de Cervantes, traducere de Sorin Mărculescu, Ed. Paralela 45: „Eu vreau să spun doar atât: romanul pe care Cervantes l-a publicat la 38 de ani, în 1585, se citește în traducerea și cu explicațiile lui Sorin Mărculescu, ca un roman aproape contemporan. În această muncă atât de complexă și cu rezultate atât de spectaculoase trebuie menționat și numele redactorului, Mugurel Butuza”. □ A. C.: *Paradis și paradox* de Anita Albus, traducere de Monica-Maria Aldea, Ed. RAO, 2007: „O carte de ținut pe noptieră și de răsfoit din când în când, în care secolele 16-20 prind o altă viață, ca și personajele lor, fie ele ilustre sau nu”. □ A. C. *Portocalele nu sunt singurele fructe* de Jeanette Winterson, traducere și note de Vali Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „Povestea tinerei Jeanette care învață să o ia de la capăt se bucură de o traducere expresivă în limba română, ceea ce face din ea o lectură cu atât mai încântătoare”. □ L. M.: *Trandafirul dispărut* de Serdar Özokan, traducere de Carmen-Iulia Bourceanu, Ed. RAO, 2008: „Nu pot să spun nimic despre carte, nu știu dacă Özokan e mai apropiat de Coelho sau de Pamuk. Pentru că din păcate nu pot citi o carte atât de prost tradusă și atât de neglijent redactată”. ■ Luminița Marcu semnează editorialul *Cele mai frumoase 20 de cărți românești din ultimii 20 de ani*: „Așadar, anul acesta se împlinesc 20 de ani de la căderea comunismului, adică de la reînnoarea la totala libertate de expresie. Oricâte metehne ar avea tranziția românească, această libertate deplină nu se poate nega. Și în toată această perioadă s-au publicat cărți de literatură română. Sau au fost reeditate, în alte formule, cu revizuirea autorilor, cărți nedreptățite în comunism. De proză, de poezie, de eseistică. Se pot alege 20 cele mai bune? Nu știu dacă «se pot» alege, dar știu precis că fiecare, după propriul gust, după propriile înclinații, aspirații sau admirații, poate alege. Știu că se va spune: cum poți compara o carte de poezie cu una de eseuri? Într-un studiu academic poate că nu poți compara, dar în ceea ce privește «cărțile care ne-au marcat», fiecare poate amesteca orice gen, într-o ierarhie a lui personală. Aceste ierarhii personale și curajoase le căutăm acum la «Noua literatură», mai mult decât ierarhia finală care ar ieși din număratoarea voturilor. Deși, dacă se vor aduna suficiente răspunsuri cât să fie relevantă centralizarea lor, vom face și această numărătoare, la toamnă. Până atunci vom publica răspunsuri, pentru argumentele interesante și de dragul de a reaminti niște titluri. Și poate pentru a atrage astfel atenția celor din străinătate, a traducătorilor și a editorilor mereu interesați de «cele mai bune cărți». ■ Ana Chirițoiu și Gruia Dragomir realizează un interviu cu Cecilia Ștefănescu, cu ocazia apariției romanului *Intrarea soarelui* la Ed. Polirom, 2008: „- A. C.: *Scriai pe coperta a patra că literatura română pare sâstisită de unele lucruri. Care sunt acelea? Cum vezi literatura de acum?* – C. Ș.: Am citit multă literatură anunțată cu mare pompă în care am descoperit un tip de ușurătate a scriiturii, în sensul rău al cuvântului, o

grabă de a scrie, o neglijență, o superficialitate, în foarte multe cărți și de la noi, și din afară. Nu neapărat ceva care să țină de literatura română. Mă irită tipul de autor care-și privește personajele ca pe niște păpușele și care creează situații livrești, dar care e întotdeauna hiperconștient, își face permanent cu ochiul de dincolo de copertă și nu te lasă niciodată să uiți că ai în mână o convenție ficțională. La fel cum nu-mi plac deloc literatura explicită, liniară. Dar textul de pe coperta a IV-a este mai degrabă polemic cu mine însumi. Cred că raportul pe care-l ai cu arta ar trebui să fie unul serios și mai se pare că lejeritatea cu care mulți își tratează subiectele sau temele se vede și în rezultat. Ar trebui să ne luăm mai în serios, nu la modul crispat, ci în cel autentic, în care își iei în serios pasiunile, tot așa cum, când iubești pe cineva, nu poți să-l vezi în același timp și ridicol. Poate ar fi mai sănătos pentru literatură și pentru autorii tineri să-și exerseze la început mâna cu ficțiune pură și abia mai târziu să treacă la o literatură autobiografică. Fiindcă pare ușor să scrii despre tine și din impresia asta devii deseori neglijent. Eu, de exemplu, am avut ghinionul să-mi public prima carte odată cu un val de autoare care scriau literatură plină de organe sexuale, la persoana întâi, și mulți s-au grăbit să mă bage în aceeași categorie. În realitate, am o relație foarte tensionată cu astfel de teme”. □ La finalul interviului apare un fragment din romanul *Intrarea soarelui* și o scrută cronică semnată de Ana Chirițoiu, *Despre geometrie și alți demoni*: „N-o să ascundă că, în ciuda unui tip de retorică deloc pe gustul meu (și nu mă refer la «prețiozitățile» care i-au deranjat pe alții recenzanți, ci, în puține cuvinte, la cultivarea unei stilistici calofile până la artificial), povestea păstrează ceva din vraja suspansului pe care l-am presimțit la lectura publică de acum cinci ani”. ■ Cristina Chevereșan semnează *Updike și maladiile prezentului*, un comentariu la *Teroristul* de John Updike, traducere de Iulia Gorzo, Ed. Humanitas, 2007: „Mai importantă decât acțiunea și ramificațiile ei este încercarea lui Updike de a vedea lucrurile altfel, din punctul de vedere al temutului «Celălalt»”. ■ Ana Chirițoiu semnează *coming of age – București/ Amsterdam, tur-retur*, o comparație între *O pasăre pe sârmă* de Ioana Nicolaie, Ed. Polirom, 2008 și *Nesuferitele zile de luni* de Arnon Grunberg, traducere de Anda Dragomir, Ed. Humanitas, 2008: „Întâi de toate, recunosc ambelor cărți meritul de a-și fi ținut în frâu povestea, de a stăpâni compoziția, deși probabil că la un roman de debut tentația de a pune pe hârtie tot ce-ți trece prin cap e mult mai mare decât la cărțile ulterioare (dar Ioana Nicolaie are avantajul de a-și fi decantat o parte din povești și în volumele de poezie). În al doilea rând, nu văd nici un defect în faptul – semnalat în câteva cronici – că personajele secundare rămân de multe ori simple schițe, creioante doar pe jumătate”. ■ În *Făină și drojdie. Au ralenti* Marieva Ionescu scrie despre volumul de versuri *Iepurele de martie* de Dana Catona, Ed. Leda, 2008: „Fără a încerca neapărat să găsim o explicație și pentru titlu (da, există în *Alice în Țara Minunilor* un iepure grăbit, consultându-și mereu ceasul de buzunar, deși în poemul omonim nu apare a fi vorba despre același personaj), putem citi *Iepurele de martie* ca pe o încercare de împărtășire a câtorva

mici evenimente ale unei înțelegeri foarte personale, în detaliu și *au ralenti* a lumii”. ■ Radu Nedelcuț publică *Dilema cititorul orb și/ sau prost*, o cronică la *Exit* de Adrian Chivu, Ed. Curtea Veche, 2008: „Una peste alta, *Exit* nu este totuși maculatură, ci este o carte. Ba mai mult, este o carte scrisă de un scriitor – lucru evident din tonul coerent și susținut al întregului text. Însă pentru mine raționamentul și insistența din spatele acestei cărți rămân de neînțeles”. ■ Răzvan Mihai Năstase semnează *Oameni și cărți, jurnal și amintiri*, o recenzie la *Oameni și cărți, Jurnal* de Gabriel Dimisianu, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Oameni și cărți* este un volum care merită citit, fie și pentru că reușește performanța de a fi profund paradoxal. Morții evocați în prima parte sunt nespuse de vii, de energici și de seducători, în vreme ce în partea a doua sentimentul morții e copleșitor”. ■ Cezar Paul-Bădescu scrie despre *O vizită la pușcărie*: „În Germania, am participat la un moment dat la o lectură publică într-o închisoare. Și nu orice fel de închisoare, ci una de maximă securitate, unde erau adunați cei mai periculoși infractori minori (între 15 și 18 ani) din Bavaria”. ■ În *Biblioteca-antologie* Barna Némethi spune: „Școala, care este poate cea mai bună personificare instituțională a unei antologii, oferă diversitatea intelectuală pentru a putea edita orice. Și atunci, mă întreb, dacă în România se cheltuie în medie 5 euro pe an pe cărți, numărul mediu al aparițiilor este de 2.000 de titluri pe ani, Ministerul Educației a anunțat că face bacalaureatul mai ușor, ca să nu mai pice atâția copii, iar programa care se predă nu a fost actualizată de atâta timp, cum pot atâția oameni să ne editeze viața de zi cu zi?”. ■ Despre apariția cărții audio *Novecento* de Alessandro Baricco, în lectura lui Cristian Tabără, Ed. Humanitas, 2008 scrie Gruia Dragomir în *Alessandro Baricco citit ca de pe prompter*: „Pot înțelege că în ochii unora numele lui Tabără dublează valoarea *audiobook*-ului respectiv. Dar cu siguranță valoarea nu va fi dublată și în urechile ascultătorilor”. ■ Florin Irimia semnează *Secrete de familie*, o semnalare a romanului *Vraja iernii* de Helen Dunmore, traducere și note de Laurențiu Dulman, Ed. Leda, 2008: „Dincolo de câteva greșeli de tipar și a uneia de fond - când ni se spune, într-o notă a traducătorului, ca la Gallipoli, între aprilie 1915 și ianuarie 1916 a avut loc una dintre cele mai importante bătălii ale celui deal *Doilea* Război Mondială - traducerea lui Laurențiu Dulman, cel care a semnat și tălmăcirea *Londrei însângerate*, discutată într-un număr anterior, este foarte bună, reușind să păstreze intact farmecul intrinsec al stilului gotic”. ■ Revista dedică pagini *Antologiilor literare*. Sub semnătura A. C. citim nota: „Antologiile literare sunt o specie încă neîncetățenită la noi, cel puțin nu în dimensiunea lor ludică și gratuită, chiar dacă au existat câteva antologii românești care au făcut istorie, dar asta mai ales pentru că au impus un grup, o generație sau o demonstrație. Sunt multe feluri de antologii pe care literatura noastră nu le-a bifat, de la cele feministe la cele alcătuite pe criterii etnice sau la cele care adună texte premiate în câte un an (desigur, asta ar însemna un intolerabil amestec al speciilor) sau texte scrise pe teme aparent frivole, cum ar fi cutare oraș sau regiune (culegerea *Decapolls: Tales from Ten Cities*, care aduna textele unor

scriitori din zece orașe europene, pare încântătoare), pisicile, fumatul sau frica. Antologiile sunt ilustrative, educative și proaspete, iar dacă vom scăpa de prejudecata că proza scurtă e o specie minora, probabil că vom putea avea și noi câteva antologii locale reușite”. □ Sunt semnalate antologiile: *M2M New Literary Fiction*, editor Karl Woelz, 2003; *Women on Women 3: A New Anthology of American Lesbian Fiction*, editori Joan Nestle și Naomi Holoch, 1996; *Shade: An Anthology of Fiction, by Gay Men of African Descent*, editori Bruce Morrow și Charles H. Rowell, 1996; *The Lightning Within: An Anthology of Contemporary American Indian Fiction*, editor Alan Velie, 1993; *What Are You Looking At? The First Fat Fiction Anthology*, editori Donna Jarrell și Ira Sukrungruang, 2003; *Fear – An Anthology of Horror and Suspense*, editor Nicholas Grabowsky, 2006; *Userlands: New Fiction Writers from Blogging Underground*, editor Dennis Cooper, 2007; *McSweeney’s Anthologies*. □ Gruia Dragomir, *Pretexte pentru a scrie proză scurtă*: „Așa cum se vede foarte bine din exemplarele de pe piață, dar mai ales din vânzări, proza scurtă autohtonă, singura care se poate aduna în volume colective sau în antologii pe diverse teme, nu are o foarte mare trecere la noi. De ce? Poate are de a face cu «seriozitatea» cititorilor noștri, oarecum cultivată și de către critică, de a vâna operele, cu «o» mare, bineînțeles iar o proză *scurtă* este din start ceva mai puțin serios decât un roman. În afară de antologiile vechi de aproape 20 de ani care au născut scriitori apreciați, și care sunt recuperate abia acum ca niște relicve prețioase (mai mult ca sigur vor fi reeditate datorită numelor care au crescut și care vând bine în ultimii ani), antologiile de proză scurtă nu prea există sau cel puțin rămân în unghiurile moarte ale librăriilor. Un singur exemplu a reușit să-și facă loc printre romanele de toate felurile și să atragă mai mult atenția publicului și a receptării: antologia *Povești erotice românești* însă motivul succesului este evident”. □ În *Antologii britlit* Ruxandra Ana scrie despre trei tipuri de antologii: *Antologii old-school* (despre *Norton Anthology of English Literature*, *Longman Anthology of British Literature* și *Oxford Anthology of English Literature*), *Antologii noi literaturii* (despre *New Writing 15* și *New Writing Anthology*) și *Antologii tematice* (despre *Anthology of 20th Century British and Irish Poetry*, *The Penguin Book of Modern British Short Stories* și *Caught by the River: An Anthology of Writing About British Rivers*). □ Apare și o listă de *Cele mai cunoscute antologii de literatură română*, pornind de la *Desant '83* până la *Răcani, pifani și veterani. Cum ne-am petrecut armata*. □ Răzvan Mihai Năstase semnează *Valoare vs. reprezentativitate. Antologii de texte vs. antologii de autor*, un articol în care scrie despre *Povești nemuritoare* (Biblioteca pentru toți), *Aer cu diamante* (Ed. Litera, 1982) și *Desant '83* (Ed. Cartea Românească, 1983), *Ozone Firendly. Iași. Reconfigurări literare. O antologie* (Ed. T, 2002) și *Generația 2000* (Ed. Pontica, 2004): „Dacă *Aer cu diamante* și *Desant '83* erau în primul rând antologii de texte, reprezentative pentru autorii lor, și abia în al doilea rând antologii de autori, cele două antologii mai recente pe care le-am prezentat sunt în primul rând antologii de autor din care nu răzbate

foarte clar individualitatea fiecăruia în parte ci individualitatea unei forme de a face literatură care s-a conturat tot mai coerent în ultimul timp”. □ În *Antologiile literare feminine între militantism și gratuitate* Ana Chirițoiu scrie despre antologiile feministe: „Ideea unor antologii exclusiv feminine li se pare multora o supralicitare supărătoare, dar eu cred că este o supralicitare necesară în contextul în care ne-am obișnuit să numim antologiile unde publică exclusiv sau mai ales bărbați, *antologii literare*, iar pe cele alcătuite de femei, *feministe*. E adevărat că astfel de colecții reușesc adesea ca, în loc să atragă după sine normalizarea literaturii feminine (în sensul racordării la *mainstream*), să o transforme în excepție. Acesta este cazul culegerii *nonfiction Tovarășe de drum*, apărută anul trecut la Editura Polirom, care strânge mărturiile feminine sub semnul anomaliilor cu care s-au confruntat femeile în comunism, ca la încă o vizită medicală obligatorie”. □ Luminița Marcu prezintă *Antologii spaniole: Heroes de Papel, Vivir del aire, Mar interior, Nueva Generación de Narradores Mexicanos, Antología de relato español, 13 para 21, Antología de nuevos escritores, Por favor, sea breve*. ■ În *Crime fiction, povești la teigheaua barului și mărturia unui turnător* Gruia Dragomir scrie despre *Snitch Jacket* de Christopher Goffard, Ed. Overlook/Rookery, 2007. ■ Elena Drăghici prezintă *Poezia americană online: poetspath.com*. ■ În *Mystory* Simona Popescu notează apariția volumului *Scritopia sau Ficționalizarea subiectului auctorial în discursul teoretic* de Mihaela Ursa, Ed. Dacia, 2005: „O carte exemplară, de la care mulți critici tineri și mai puțin tineri au ce învăța. Exemplară nu doar prin anvergura ei teoretică (pe care atât de puțini o au), dar și prin felul în care Mihaela Ursa înțelege critica literară ca pe un mod de a fi într-o literatură: nu ca judecător, nu ca jucător autoritarist, nu ca unic deținător al unicului adevăr, al verdictului, într-o rețea de relații de putere, ci ca un creator de idei și de «ficțiuni» cu valoare de adevăr”. ■ Alina Cantacuzino scrie despre proza lui Roberto Bolaño, „*Proza lui Roberto Bolaño este intensă, luminoasă și îndepărtată ca o stea*”. ■ În *Teasing editorial* citim un fragment din *Monștri plini de speranță* de Nicholas Mosley, traducere de Cornelia Bucur, Ed. Vellant.

● [„**Orizont**”, nr. 2 (1517)] Numărul se deschide cu textul lui Cornel Ungureanu *Vighi și ai săi*, comentând volumul *Majuscule. Minuscule. Incursiuni literare* de Daniel Vighi, Ed. Universității de Vest, 2008: „Aventura intelectuală poate fi descoperită în *Majuscule. Minuscule. Incursiuni literare* - în această carte care nu este, în primul rând, a dlui profesor doctor Daniel Vighi, ci a fericitului povestitor care dă seamă despre viața literară timișoreană din ultimele trei decenii. Poate că altă carte a lui Daniel Vighi, care pune alături articolele și amintirile politice, s-ar așeza bine lângă aceasta. Una lângă cealaltă, ar putea exprima bine un timp al orașului”. ■ Din secțiunea *Copyright* aflăm: □ „Uniunea Scriitorilor din România Filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor anunță cu adâncă tristețe încetarea din viață a lui Anavi Ádám (26 februarie 1909 – 23 februarie 2009), scriitor important pentru definirea culturii române contemporane, dar și pentru

transformările din Europa Centrală ale scrisului și ale culturii”. □ Șerban Foarță publică *Madrigal*. □ Marcel Toica scrie textul omagial *Petre Stoica, la fix 78 de ani*, în care depănă amintirile. □ Știri de la *Uniunea Scriitorilor din România Filiala*: „□ 6 februarie. Volumul *Pe drumul comun*, realizat în limbile polonă, maghiară, română, slovacă de tabăra literară din Békescscaba, cu participarea unor personalități ale scrisului din Polonia, Ungaria, România și Slovacia, a prilejuit ample discuții privind realizarea unei tabere internaționale de literatură anul acesta la Lugoj. Au participat la discuții Oberten János, Cornel Ungureanu, Maria Pongrácz Popescu, Constantin Buiciuc, precum și Manolita Dragomir Filimonescu și Constanța Marcu, prezente în acest volum ca invitate ale taberei din Ungaria. □ 13 februarie. Prezența unei delegații de poeți sârbi conduse de Adam Puslojić și Radomir Andrić a dat comemorării lui Nichita Stănescu și Grigore Vieru de la Filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor o intensitate specială. Despre trecerea celor doi mari poeți prin România și prin Timișoara, dar și despre bunele relații culturale româno-sârbe au mai vorbit Adrian Dinu Rachieru, Slavomir Gvozdenović, Cornel Ungureanu, precum și Excelența Sa Dragomir Radenković, consulul Republicii Serbia la Timișoara. □ 20 februarie. A fost lansat volumul *Drumul spre Tenerife* de Eugen Dorcescu. Volumul a fost prezentat, cu multe cuvinte de laudă, de Alexandru Ruja, Ciprian Vâlcă, Ilinca Iliaș, Rodica Bărbat, Aurel Turcuș, Cornel Ungureanu”. □ *Timișoara în cărți*: „□ Un regal se poate spune că a fost, din mai multe motive, lansarea cărții lui Filip Florian, *Zilele regelui*, luni, 3 februarie. [...] În spațiul de dezbateri din incinta Filarmonicii «Banatul», Librăria «Caligraf» a găzduit un numeros public, care a participat la discuțiile stimulate de roman, la câteva momente de lectură realizate de Filip Florian, precum și la un dialog cu acesta. Volumul a fost prezentat de Cornel Ungureanu, Vasile Docea și Adriana Babeți. Discuțiile au fost moderate de Robert Șerban. □ Amintirii lui Ion Monoran și poeziei lui i-a fost dedicată o seară în spațiul librăriei «Cartea de nisip». Prilejul a fost oferit de apariția volumului Ion Monoran, *Eu însumi*, o antologie poetică realizată de Daniel Vighi și Viorel Marineasa la Editura Cartea Românească. Despre Mono poetul, dar și despre prezența lui în spațiul orașului au vorbit Cornel Ungureanu, Daniel Vighi, Viorel Marineasa, Marcel Tolcea. [...] □ *Banatul din memorie*, volumul de studii dedicate culturii memoriei în Banat, coordonat de Smaranda Vultur, va fi lansat marți, 3 martie, la ora 17, la librăria Cărturești (Mercy) din Timișoara. Vor participa la dezbateri: Simona Adam, Adriana Babeți, Pia Brînzeu, Vasile Docea, Alin Gavreliuc, Otilia Hedeșan, Viorel Marineasa, Dana Percec, Cornel Ungureanu, Daniel Vighi, Smaranda Vultur”. ■ Lucian Alexiu organizează ancheta *La ce bun o istorie a literaturii române, azi?*. La această întrebare răspund: □ Grațiela Benga, *Competiții, competențe*: „Mi-e teamă că o istorie a literaturii scrisă de o singură mână cade, mai devreme sau mai târziu, în capcana interiorității cultivate, a emoției sau a stării de conștiință, când un asemenea proiect ar trebui să fie ghidat numai de competențe precise. Însă angajarea unor competențe bine fixate

presupune un efort comun, o stăruitoare și omogenă muncă în echipă. Pe când o istorie a literaturii semnată de trei-patru autori? Avem dicționarele colective – vor rosti unele voci. Adevărat, rostul lor informativ este dincolo de tăgadă. Dar modelul dicționarilor nu exclude un soi de relativism participativ, la care o istorie a literaturii ar trebui să opună o abordare critic-disociativă, preponderent construită pe temelia argumentului. Așadar, nu consider că istoria literaturii ar aparține unui timp revolut. Pe de altă parte, mă aștept ca un asemenea demers să lase cât mai repede în urmă competiția și să valorifice, cu seninătatea schimbului de idei, competențele”. □ Ada Cruceanu, *Arderi de etape*: „Un răspuns de bun simț aproape este DA, atât timp cât (mai) e nevoie de informație, de informația explicită și implicită cuprinsă în orice astfel de istorie. Spun și implicită, pentru că, dincolo de partea documentară, cititorul așteaptă (și autorul/ autorii de istorii literare nu ignoră faptul, dacă nu cumva chiar aceasta este și *miza* lui/ lor!) un *punct de vedere*, o *ierarhizare* a textelor/ scriitorilor (școlilor/ curentelor, momentelor/ perioadelor etc.) luate în calcul de una sau alta dintre istoriile pe care le citesc. Partea bună a lucrurilor este că, de vreo zece ani încoace, cititorul de limbă română are la dispoziție numeroase istorii ale literaturii din patria-mamă, nu duce așadar lipsă de informație directă și indirectă. Partea mai puțin bună ar fi că o istorie scrisă și editată în acest început de mileniu – pentru iubitorii de ideologii și non-ideologii, să admitem că ar fi vorba de istorii neîndatorate presiunilor extra-literare – nu doar cititorului român ar trebui să i se adreseze, ba chiar ar trebui să fie gândită/ scrisă/ editată pentru cititorul de limbă engleză, de limbă franceză, de limbă germană ș. a. m. d., ș. a. m. d”. □ Vasile Dan, *La judecata de apoi a literaturii române*: „A apărut apoi Dicționarul Academiei Române, unul care oferă o imagine aproape exhaustivă a unui spațiu atât de lax, cum e cel al literaturii române contemporane. Mulți autori sunt pierduți valoric chiar din momentul apariției lor în acest dicționar, e drept, dar referința lor biobibliografică nu-i nici pe departe inutilă pentru o privire în adâncime a peisajului, pentru cei interesați. [...] Nu mă îndoiesc că-i datorăm enorm dlui N. Manolescu – dar și unor Eugen Simion, Mircea Iorgulescu, Gh. Grigurcu, Al. Cistelean, Laurențiu Ulici, Ion Pop, Adrian Marino, Dan Culcer, Marian Papahagi, Ion Pop, Livius Ciocârlie, Al. Călinescu, C. Ungureanu, L. Raicu – în supraviețuirea și impunerea valorilor literare, atâtea câte au fost și așa cum au fost, într-o atmosferă toxică ideologic, nu o dată irespirabilă. Din nefericire dl Nicolae Manolescu a rupt-o cu critica literară după 1989. A cârmît-o ba spre politică, (PAC, PNL), ba spre înalte atribuții (comisii și comiții) universitare și academice, ba spre președinția României, ba spre cea a Uniunii Scriitorilor, ba spre diplomație. Priza, contactul cu literatura vie, inevitabil s-au diminuat în ultimii 20 de ani. Acest lucru se vede, din nefericire, în *Istoria critică a literaturii române*. [...] În fine, ironia face ca dl N. Manolescu să fie președintele ales – și-a depus singur candidatura, încă de două ori! – a peste două mii de scriitori care de fapt nici nu există dacă îi credităm fără rezerve istoria. Mai mult, sunt vreo patru filiale ale Uniunii Scriitorilor care nu

oferă istoriei D-sale nici un nume demn de reținut. Printre acestea nici filiala din Arad, la care sunt arondați 45 de scriitori cu rezidența în Arad, Bihor și Hunedoara. Incredibil, dar printre aceștia se numără: Romulus Bucur, Gheorghe Schwartz, Ioan Moldovan, Traian Ștef, Gheorghe Mocuța, Petru M. Haș, Ligia Holuță, Ondrej Stefanko, Vasile Leac. Cine îi poate radia din literatura română pe aceștia?”. □ Gheorghe Mocuța, *Valori și derapaje*: „Până acum regula era ca fiecare critic important să-și scrie propria sa istorie literară. E asul din mâneca epigonilor călinescieni, e obiceiul casei devenit manieră, de a continua cumva, de a se raporta la *Istoria literaturii române de la origini* ..., cu ochii și mintea pe modelul «divinului» critic. De la Dumitru Micu la Nicolae Manolescu, criticii din prima linie s-au lăsat ademeniți de tentația mitologizării și a reevaluării unor scriitori sau a unor generații preferate. Fără să realizeze că mitul istoriei literaturii ca instituție salvatoare, ia sfârșit odată cu intrarea noastră în Europa”. □ Dan Negrescu, *Difficile dictu...*: „Unii ar putea încadra interogația în sfera maliției pure, motivând că asemenea întrebări s-au mai pus la noi, ajungându-se până acolo încât echilibratul Maiorescu atrăgea atenția că, procedând astfel, vom zice «la ce folosește folosința?». [...] Întrebarea e cu atât mai motivată cu cât apariția istoriei literaturii române, într-o variantă tipic dâmbovițeană, are o interesantă anamneză, ca toate morburile cu pretenții; am mai scris și o repet: la noi, prin spiritul de gașcă culturală, funcționează axiologia premonitorie, adică lucrările anumitor persoane reprezintă valori apriorice, astfel încât e suficient ca ele să fie anunțate pentru a se ști deja că au intrat în patrimoniul culturii (gașcare) române, deci vor fi și premiate, așa că, pe bună dreptate, apariția lor efectivă poate genera întrebarea «la ce bun să mai și fie editate???»”. □ Gheorghe Schwartz, *Un alibi...*: „În principiu, orice istorie a literaturii poate deveni un instrument de lucru. Chiar și una vădit părtinitoare: aceea poate face trimitere la mentalitățile momentului, la grupurile de interese dintr-o anumită etapă istorică, la percepția pe care vor s-o acrediteze respectivele grupuri asupra ierarhiilor literare contemporane lor. O asemenea lucrare poate juca rolul unui document de epocă”. ■ Alexandru Budac semnează *Pupile verticale*, o prezentare a volumului *Mic tratat de piscologie* de Șerban Foarță, Ed. Humanitas, 2008: „Cu *Mic tratat de piscologie* Șerban Foarță reușește să obțină acea rară îngemănare între literatura de calitate și lectura reconfortantă a unui volum cu o temă aparent frivolă. După ce închizi cartea, chiar îți vine să crezi că un Motan încălțat te poate face rege, însă numai dacă și tu îl tratezi cu tot respectul cuvenit”. ■ Alexandru Budac publică și scurte prezentări: □ *Scurtă istorie a umbrei* de Victor Ieronim Stoichiță, traducere de Delia Răzdolescu, Ed. Humanitas, 2008: „Autorul parcurge perioadele reprezentative din istoria artei cu atenția mereu concentrată asupra a ceea ce un observator cu privirea needucată nu poate vedea”. □ *Filosofia pe înțelesul centaurilor* de Ciprian Vâlcă, Ed. Napoca Star, 2008: „Într-o lume în care tot mai puțini sunt preocupați de filosofare și tot mai mulți de filosofeală, Ciprian Vâlcă spune răspicat cum trebuie apărută gândirea vie în fața mediocrității. Și foarte bine face”. ■ În *Ulise*

prin insule Elena Crașovan prezintă *Odiseu fără Ithaca. Note din jurnalul unui psihiatru* de Mircea Lăzărescu, Ed. Bastion, 2009: „Notele din jurnalul unui psihiatru reunite în *Odiseu fără Ithaca* sunt încă o mărturie pentru bogăția semnificațiilor și asumarea personală a unei vaste moșteniri culturale”. ■ Bogdan Țăra semnează *O romanitate dincolo de latinitate*, un text despre *L'altra latinità. Storia linguistica del romeno tra Oriente e Occidente* de Alexandru Niculescu, Edizioni Fiorini, 2007: „Reanalizând probleme cunoscute ale limbii și culturii române din perspectivă europeană și propunând o serie de concepte originale, profesorul Alexandru Niculescu armonizează cercetarea istorică românească cu cea din marile universități occidentale”. ■ Despre *Pârğa (I, II, III)* de Octavian Doclin, Ed. Modus P. H., 2007 scrie Grațiela Benga în *Rostul cuvântului*: „Nu știu dacă Octavian Doclin va mai scrie sau nu în același registru. Dar, cu siguranță, *Pârğa* conturează un poet credibil, tulburat de trăiri autentice, pe cât de inactuale, pe atât de moderne”. ■ În *Clasicități ieșene* Claudiu T. Arieșan comentează patru volume: □ *Poezie și artă figurativă la Vergilius* de Niculina Toderășcu, ediția a II-a, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, 2004: „Subintitulată *Ekphraseis*, adică *descriptio*, cartea focalizează asupra importanței arătate de autorul *Eneidei* descrierii funcționale a unor opere de artă figurativă și magistralei inserări a unor atare fragmente de analiză estetică în construcțiile sale poetice”. □ *Liber de Caesaribus. Carte despre împărați* de Aurelius Victor, traducere de Mihaela Paraschiv, ediție, introducere, note de Nelu Zugravu, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, 2006: „Lucrarea sa este în fapt un breviarium, adică un gen literar și cu pretenții științifice, foarte popular în epocă: «îmbinând tehnica biografică și cea istoriografică, înfățișează istoria Imperiului roman de la Augustus la Constantius al II-lea»”. □ *Limba latină în opera lui Dimitrie Cantemir: Vita Constantini Cantemyrii. Studiu lingvistic și literar* de Dan Slușanschi, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, 2008: „Studiul vizează faptele de limbă și cele de stil din această interesantă operă literară neolatină, parcurgând palierele grafice, fonetice, morfologice, sintactice, lexicale și de artă literară specifice ilustrului cărturar moldovean”. □ *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității* de Wilhelm von Humboldt, traducere de Eugen Munteanu, Ed. Humanitas, 2008: „Tratatul de față, publicat postum, în 1836, și-a găsit un tălmăcitor și interpret pe măsură în persoana polihistorului ieșean Eugen Munteanu (la rândul său traducător, clasicist, filozof, lingvist și biblist) care în șapte ani de trudă migăloasă și empatică a făcut posibil acest eveniment editorial major pentru umanioarele autohtone”. ■ Lucian Alexiu publică *Monoran foaie de parcurs*, semnalând apariția volumului *Eu însumi* de Ion Monoran, ediție îngrijită de Viorel Marineasa și Daniel Vighi, Ed. Cartea Românească, 2009: „O neșansă greu de egalat a făcut ca primul volum al lui Ion Monoran, *Locus pericundus*, pregătit pentru tipar de autor dar apărut, prin osârdia câtorva prieteni, în 1994, după neașteptata dispariție a acestuia, să fie urmat la scurt timp de un altul, *Ca un vagabond într-o flanelă roșie* (1996), în care sunt recuperate texte mai vechi pe care poetul,

preocupat de imaginea cu care va ieși în public, nu știm dacă le-ar mai fi publicat. Și tot o neșansă ar putea fi împrejurarea că apariția recentă a unui, altminteri, substanțial volum, *Eu însumi*, nu este încă, așa cum s-ar fi convenit, poate, ediția critică a scriselor, multe, puține pe care liricul le-a încredințat, fie din pricina vremurilor potrivnice, fie din proprie voință, sertarului. Așa se face că poetul, mitizat, în anii din urmă, și nu numai de familiari, nu poate fi evaluat încă printr-o lectură atotcuprinzătoare deși, desigur, am putea conveni, această ultimă selecție – conținând încă o dată inedite, însoțită fiind de considerațiile critice ale îngrijitorilor ediției și, de un real folos, într-un fel de addenda, de un colaj de notații cu caracter memorialistic – oferă prilejul unor exegeze mai nuanțate”. ■ Despre poezia lui Radu Vancu scrie Ionuț Ionescu în *Trecere prin oglindă*: „Ne vom apropia de poezia lui Radu Vancu încercând să o analizăm ca pe un efort al privirii în oglindă de a se surprinde și înțelege pe sine dincolo de lucruri printr-un proces de sinteză, purificare a imaginii, catharsis intelectual urmărit asiduu; ceea ce rămâne din acest proces, ca probă a autenticității, dezvăluirii unor stări actuale sau trecute, sunt reflectări nereușite, sub forma unor penumbre, la marginea angrenajului intelectual și abia acolo începe imponderabilul poeziei, tema discuției noastre”. ■ În *Noi imagini, noi lecturi* Marius Magrea semnalează volumul *Eminescu negocierea unei imagini* de Iulian Costache, Ed. Cartea Românească, 2008: „Problema pe care o ridică studiul lui Iulian Costache este una care ține de modul de lectură al unui text cum este cel eminescian. Putem într-adevăr să mai avem o percepție complet epurată de toate stereotipiile culturale când încercăm să refacem exegeza eminesciană sau contextul cultural în care Eminescu a fost construit”. ■ Radu Pavel Gheo realizează un interviu cu jurnalista și prozatoarea Slavenka Drakulić, „*Criticile nu sunt privite cu ochi buni nicăieri...*”, cu ocazia apariției volumului *N-ar face rău nici unei muște* în limba română, Ed. Curtea Veche, 2008: „- În volumul dumneavoastră de eseuri folosiți istorisirea, povestea cu tâlc, ca mijloc de explicare și ilustrare a realității. Apelați la abordări ironice, chiar autoironice, ca în poveștile în care relațați problemele pe care le aveți la granițe – și pe care le are orice est-european. Atunci când scrieți, vă gândiți la n anumit cititor, pe care încercați să-l manipulați, să-l impresionați și să-l convingeți? Vă întreb asta pentru că volumele dumneavoastră apar și sunt citite atât în țări din Europa Occidentală, cât și în Europa de Est. Ele se adresează unor cititori diferiți și vorbesc despre realități care sunt percepute diferit «aici» și «acolo». - N-aș putea spune că mă gândesc la un cititor anume, fie el un estic sau un occidental. Sunt aproape sigură că acei doi cititori înțeleg în moduri diferite istorisirile mele. Probabil că un cititor dintr-o fostă țară comunistă se poate identifica mai bine cu ele. Pe de altă parte, dacă o poveste este bine scrisă, chiar și niște cititorii extrem de diferiți o pot înțelege, cel puțin la un anumit nivel. Eu sper că așa stau lucrurile”. ■ Radu Pavel Gheo este prezent și cu un text despre Slavenka Drakulić, *Când contează scriitorul*: „Nu aș îndrăzni să leg valoarea unui scriitor de onestitatea sa. Numai că atunci când e nevoie de o autoritate

morală, publicul se așteaptă ca tocmai artistul (scriitorul) să-și asume acest rol. Slavenka Drakulić a făcut-o, astfel că scrisul ei n-a fost deformat de compromis. Poate că și de aceea e unul din puținii scriitori croați cunoscuți azi în lume”. ■ Eugen Bunaru stă de vorbă cu Alexandru Colțan, *Nu cred în conspirații astrale împotriva unei vocații*: „– *Ce înseamnă pentru tine generația 2000? Din ce generație faci parte?* - Mi se pare că la ora actuală se impune, treptat, o nouă paradigmă, care ne obligă la depășirea nivelului, la forțarea unor limite mentale și culturale către altceva. Am observat cu bucurie acest lucru la unii poeți încadrați printre douămiiști, la unii dintre prozatori. Personal, cred în siguranța mesajului unor Ștefan Manasia, Radu Vancu, Dan Coman. Mai sunt și alții. Dar problema apartenenței mele la o generație sau alta ar trebui stabilită după scurgerea unor ani, de către altcineva, din afară. [...] - *Ce înseamnă pentru tine pariul cu literatura, cu a scrie proză? Ai un astfel de pariu?* - Nu cred că spun un lucru nou dacă afirm că pentru toți cei care se ocupă cu scrisul pariul cu literatura are o miză existențială. Pe de altă parte, pentru mine acest pariu este fracționat în rămășaguri mai mici, temporare. Rămășagul meu de moment este să îmi prepar cât pot mai bine esențele. Apoi intervine, inevitabil, mâna hazardului”. ■ Apariția filmului *The Curious Case of Benjamin Button* este marcată printr-o cronică a filmului semnată de Adina Baya (*Călătorie contra cursului timpului*) și prezentarea cărții scrise de F. Scott Fitzgerald care a inspirat filmul. Din prezentarea cărții *Vade retro*, semnată de Cristina Chevereșan, reținem: „Dacă marca sa distinctivă o constituie deziluziona(n)tele destine - realist și adeseori amar schițate - ale personajelor prinse între euforia și agonia unei perioade hedonist-rebele, *Strania poveste a lui Benjamin Button* face excepție. Nu pentru că ar abandona cadrul de minuțioasă observație socială fixat de scriitor, ci pentru că renunță la autenticismul cu tentă autobiografică în favoarea unui experiment plasabil în vecinătatea *science fiction*-ului”. ■ Paul Eugen Banciu publică partea a doua din *Oglindirea*, iar Pia Brnzeu semnează *Chipurile din fotografii*. ■ Daniel Vighi semnează *Scena I din proza cu look (meclă!) dramatic(ă) pe nume: Ilie Șfeic –brav capitalist!*. ■ Citim *Poeme* de Tudor Crețu și Cassian Maria Spiridon. ■ Revista publică *Stenograme filosofice* de Günther Andres.

● [„Steaua”, nr. 1-2 (273-274), anul LX, revistă lunară editată de Uniunea Scriitorilor din România și Redacția Publicațiilor pentru Străinătate; nr. de pagini: 130, format: A4; Redacția: Aurel Rău, publicist comentator, membru fondator. Redactor șef: Adrian Popescu. Secretar general de redacție: Octavian Bour. Publiciști comentatori: Ruxandra Cesereanu, Victor Cubleşan, Ioan Pop-Curșeu, Teodor Tihan; redactor asociat: Virgil Mihaiu. Consiliul consultativ: Leon Baconsky, Caius Traian Dragomir, V. Fanache, Gheorghe Grigurcu, Camil Mureșanu, Petru Poantă, Nicolae Prelipeanu, Petre Stoica, Nicolae Șarambei, Ion Vlad] Editorialul *Unirea dinaintea Unirii* este semnat de Adrian Popescu: „Că Unirea din decembrie 1918 nu a fost un eveniment istoric produs întâmplător o demonstrează nu doar oamenii de știință,

cu argumente incontestabile, dar și conștiința populară, unde ideile corifeilor Școlii Ardelene despre originea noastră romană, despre drepturile noastre de vechi locuitori ai pământului Transilvaniei, despre caracterul latin al limbii au devenit bun comun, unanim acceptat. Un volum apărut la editura clujeană «Clusium», recent, *Aspecte din viața Blajului* semnat de poetul Radu Brateș, autor a cărui lucrare literară este restituită publicului și printr-o carte de poezii *În împărăția lutului* ne reamintește rolul Blajului în pregătirea marelui act de la 1918”. ■ Revista omagiază 150 de ani de la Unirea Principatelor publicând textele semnate de Acad. Camil Mureșanu (*Un nume nou în istoria lumii: România*), Florian Kühner (*Cuza și Unirea de la 1859: Istoriile au nevoie de eroii lor*), Alexandru Simon (*Drumuri simbolice de la Constantinopol la Viena*), Tudor Sălăgean (*Cuza ca simbol*), Sandro Damian (*De la cușmă la chipiu și capul dezgolit*), Loránd L. Mádly (*Chestiunea sașilor transilvăneni în deceniul neoa-bolutist (1849-1860). O opțiune sau o cotitură istorică?*). ■ Ioana Bot, *Fotografie de grup pe marginea prăpastiei*: „Profesor de literatură română al Literelor clujene, D. Popovici se stinge la numai 50 de ani, în 6 decembrie 1952. Arhiva familiei (actualmente în posesia Bibliotecii Județene «O. Goga» din Cluj) păstrează între documente și mica broșură [sic!], dactilografiată, a orațiilor funebre, rostite la catafalcul profesorului. Le restituim, aici, pentru că, dincolo de figurile retorice obligate ale circumstanței, textele vorbesc (firește) despre violența unei pierderi tragice, dar și despre o lume care se năruie: în 1948 începuse reforma (comunistă) a învățământului, intelectualii erau deja hăituiți de noua putere, universitatea se clătina din temelii. Oratorii stăpânesc deja strategiile «vorbitului pe dedesubt» și ale oportunismului de paradă. Elogiul demnității profesorului, a opțiunilor acestuia pentru rațiunea dominantă, pentru profesionism și solidaritate umană trebuie citite – ca și primele vlăstare ale noii limbi de lemn, vizibile și ele – drept semnele retorice ale unei «lumi noi», a stalinismului triumfal. O lume pe care, din fericire, Popovici nu a mai apucat-o. În schimb, câțiva dintre cei care l-au celebrat aici aveau să îndure – din 1953 încolo – persecuțiile noii puteri: Ion Negoitescu, Ion Gheție, Ioan Șerdeanu... Nicolae Pârvu, conferențiar la Pedagogie, va pleca la Timișoara. Pompiliu Dumitrașcu și Mircea Zăciu vor rămâne la Cluj, continuându-și carierele universitare. La căpătâiul lui D. Popovici, ei alcătuiesc o ultimă «fotografie de grup», marcată thanatic, a unei lumi care se sfârșea, lumea normalității academice dintr-o țară liberă”. Sunt reproduse cuvântările lui Pompiliu Dumitrașcu, Ion Gheție, Ion Negoitescu, Nicolae Pârvu și Mircea Zăciu. ■ Aurel Rău publică in memoriam *Ne/ Despărțire de Grigore Vieru*: „Grigore Vieru, Grig cum îi spuneam câteodată și eu, în întâlnirile noastre față către față, nu multe, dar toate de suflet, la distanțe de ani, fatalmente sub un dor din Hora Unirii de Alecsandri cum și într-o credință în dreptul la existență a cuvântului o vreme încătușat, un prieten de două ori ca un frate și un poet înnăscut, trebuie să plece dintre oameni subit, ca-n tragedii grecești la un semn de destin, fără nici o păsuire, în această iarnă, în urma unui trist, despre care să te tot întrebi, accident rutier”.

■ Andrei Goția semnează *Marian Papahagi In Memoriam. Mesagerul al spațiului*, marcând zece ani de la dispariția omului de litere: „Acum este rândul nostru să-i continuăm cu tenacitate și modestie lupta, în încercarea de a ne fructifica, fiecare în propria-i viață, darurile primite, pentru a lăsa această lume, în amurgul vieții noastre, mai bună! Evocarea profesorului la Universitatea La Sapienza din Roma și comemorarea de la Facultatea de Litere din Cluj au subliniat cu precădere aceste virtuți. De asemenea, instituirea unui prestigios premiu *Marian Papahagi*, patronat de Institutul de Cultură și Centrul Cultural Italian Cluj, în colaborare cu Universitatea Babeș-Bolyai, sub egida Ambasadei Italiei în România, este merit să răsplătească eforturile unui artist sau om de știință care a contribuit la intensificarea relațiilor culturale româno-italiene. Un mod de a perpetua memoria italianistului de anvergură europeană este și această râvnită distincție”. ■ Mihaela Malea Stroe semnează *In Memoriam Darie Magheru*: „Scriitorul a fost marginalizat, cât a trăit, pe de o parte din pricina firii sale incomode (nu se sfia să amendeze fără menajamente incultura, prostia, impostura), pe de altă parte pentru că, de timpuriu, a intrat în conflict cu autoritățile comuniste: în 1950 este deținut politic la Suceava, sub acuzația de colaborare cu organizația «subversivă» condusă de dr. Ioan Gheorghiu din Iași”. În continuare apare un fragment din *Nemuritorul în solitudine și durerea* de Darie Magheru. ■ Studiul *Ion D. Sîrbu, elev la Liceul de Stat pentru Băieți din Petroșani* este semnat de Mihai Barbu. ■ Aurel Rău scrie despre *Ion Th. Ilea – între viață și cuvânt*, o analiză a poeziei scriitorului. ■ Despre „*Efulgurațiile*” lui Teofil Răchițeanu scrie Ion Pop: „Și în *Patimile după Iancu*, și în *Poeme-nserate*, în *Icoane în lacrimi* ori în alte *Efulgurații*, de dată mai recentă, schimbări notabile de ipostaze și stări nu apar. Discursul poetic, cu inevitabile și nu puține denivelări pe un parcurs așa de întins, și nescutit de clișeele repuse în circulație ale mai vechiului tradiționalism liric românesc, rămân impregnate de aceeași melancolie, în atmosfera de visare solitară în care subiectul poetic face exerciții de supraviețuire, contemplând amar ruina unei lumi tradiționale, din ce în ce mai gravă. Dar e un fel de abandon în această atitudine – motivul polivalent al alunecării e recurent – o stare de crepuscul fără mai nimic sumbru și terifiant”. ■ Felix Nicolau publică *2000 și post-2000 Pretext, prefețe, postfețe, cicluri și obsesii*: „Se mai poate scrie un eseu despre generația 2000 și despre ce a venit după ea? Pentru că mi se pare că plutonul douămiiist este în mare parte trecut în rezervă, chit că o mică parte dintre componenții lui continuă să participe la trageri poetice. Multe cu gloanțe oarbe, însă. Deși inițial nu am agreat sintagma lansată de Nicolae Țone, «generația 2000+», a cărei bază de lansare ar fi fost editura Vinea, în vremea din urmă «găselnița» mi se pare utilă. Deoarece arată o trecere și o escaladare. [...] Eseul de față are în vedere ingrediente paratextuale și organizatorice: copertă, titlu și intertitluri sau cicluri, prefețe, postfețe și considerații de pe coperta a patra. Va urma un eseu despre muzele din poezia douămiiistă și postdouămiiistă. Nu mă încântă prefixarea cu post-, pentru că induce ideea de derivare și de oxigenare cu un fluid vital comun”. □ Sunt semnalate

volumele: *Galeria de singurătate* de Mariela Rotaru, Ed. Pontica (1992), *Arlechini într-o pădure sălbatică* de Daniela Șontică, Ed. Vinea (1995), *Atac de panică* de Gelu Vlașin, Ed. Muzeul literaturii române (2002), *Mic manual de terorism* de Andrei Peniuc, Ed. Ziua (2002), *Trenul de treieșunu februarie* de Teodor Dună, Ed. Vinea (2002), *Fetiș. O carte românească a plăcerii* de Răzvan Țupa, Ed. Vinea (2003), *Păpușarul și alte insomnii* de Claudiu Komartin, Ed. Vinea (2003), *Poemelor Utilitare* de Adrian Urmanov, Ed. Pontica (2003), *Paginile* de Elena Vlădăreanu, Ed. Vinea (2003), *Pufos și mecanic* de Denisa Mirena Pișcu, Ed. Vinea (2003), *Tatuaje* de Mihai Vulkovski, Ed. Vinea (2003), *Odada* de Mihai Vulkovski, Ed. Vinea (2004), *Deschiderile lui Ovia Herbert*, Ed. Pontica (2004), *Anul cărțiței galbene* de Dan Coman, Ed. Vinea (2004), *Fratele păduche* de Dan Sociu, Ed. Vinea (2004), *kilometri de pivniță* de Bogdan Perdivară, Ed. Vinea (2004), *Liliuța* de Diana Iepure, Ed. Vinea (2004), *Într-un pat sub cearșaful alb* de Andra Rotaru, Ed. Vinea (2005), *Ghinga* de Dan Coman, Ed. Vinea (2005), *Unghii foarte lungi și cumsecade* de Dumitru Bădița, Ed. Vinea (2005), *Obiectele oranj* de Tudor Crețu, Ed. Vinea (2005), *bună, eu sunt diana și sunt colega ta de cameră* de Diana Geacăr, Ed. Vinea (2005), *Jucăria mortului* de Constantin Acosmei, Ed. Vinea (2006), *Ecografii* de Ruxandra Novac, Ed. Vinea (2006), *Santinela de lut* de Cosmin Perța, Ed. Vinea (2006), *Seymour: sonată pentru cornet de hârtie* de Vasile Leac, Ed. Vinea (2006), *Arcuri electrice. Formele de sub piele* de Eugen Suman, Ed. Vinea (2006), *toate ceasurile* de Olga Ștefan, Ed. Vinea (2006), *Lumea ți-a ieșit așa cum ai vrut* de Șerban Axinte, Ed. Vinea (2006), *Efectul de peliculă* de Robert Mândroiu, Ed. Vinea (2006), *Cinema la mine-acasă* de Robert Șerban, Ed. Cartea Românească (2006), *Dicționar de vise* de Vasile Leac, Ed. Cartea Românească (2006), *Anumite femei* de Ioana Bogdan, Ed. Cartea Românească (2007), *Lavinucea* de Lavinia Bălulescu, Ed. Cartea Românească (2007), *fetița. mixaj de vinil* de Cristina Ispas, Ed. Vinea (2007), *Sushi* de Adrian Urmanov, Ed. Vinea (2007), *Elefantul din patul meu* de Ofelia Prodan, Ed. Vinea (2007), *tu cu viața ta pe bancheta din față. eu cu moartea mea pe bancheta din spate* de Carmen Dominte, Ed. Vinea (2008), *Eva nimănui* de Aida Hancer, Ed. Vinea (2008), *Floarea de menghină* de Svetlana Cârstean, Ed. Cartea Românească (2008), *asa cum a fost* de Daniel D. Marin (2008). □ Concluzia: „Cartea de poezie arată altfel azi, semn că generația 2000 a ajuns capitol de istorie literară. Poeții încearcă alte metode de promovare a cărților lor și nu se mai sudează atât de ușor în grupări. Ceea ce nu înseamnă că módele poetice ar fi dispărut. Cartea românească de poezie, ca artefact, mi se pare, oricum, cu un pas înaintea poeziei propriu-zise. Persistă deocamdată prea multă retorică și literaritate. Tranzitivitatea beneficiază în lumea literară de la noi doar de o condiție de tranzit”. ■ Despre *Destinul lui Noica raportat la fenomenul Mișcării legionare* scrie Mara Magda Maftai pornind de la volumul lui Sorin Lavric, *Noica și Mișcarea legionară*: „Noica nu s-a dezis niciodată de legionarismul sau antidemocratismul său. Rămâne după supliciul comunist chiar credincios, spre mirarea lui Cioran.

Filozoful a găsit puterea de a rezista regimului comunist, poate pentru că ideea de naționalism în toate formele lui i-a părut mai edificatoare pentru realitățile românești decât cea democratică. A refuzat să fugă din țară sau să ofere amănunte despre perioada extremismelor de dreapta și de stânga la care a fost martor activ. Tăcerea lui vizavi de aceste aspecte a reprezentat modul lui de a rezolva problema românească a ființei”. ■ T. Tihan realizează un interviu cu prof. univ. Florin Mihăilescu, *Priviri spre lumea de ieri și de azi*: „- *Ce părere aveți despre modul în care se implică intelectualul român în politică? Și n-ar trebui ca el să se situeze, chiar făcând parte dintr-un partid politic, deasupra unor prea înguste interese de grup?* - Dreptul intelectualului la atitudine civică este inalienabil. Intervențiile sale politice bine orientate sunt necesare și profitabile. Cu o singură condiție, de la Maiorescu citire: a nu confunda sferele. Politica poate fi o artă, dar arta nu poate fi sau mai cu seamă nu trebuie să fie politică. Arta e o expresie a umanității, dincolo de orice fracturi contingente. Nu există artă de partid. Numai Lenin și complicii lui au încercat să o transforme în ideologie și, de fapt, au și reușit, dar numai implicit cu sacrificiul condiției sale estetice. Pe de altă parte, nu doar scriitorul este chemat să păstreze distanța față de politică în activitatea sa de creație, dar și cercetătorul din domeniul științelor umane, chiar politologul, pentru a lua exemplul extrem, întrucât nu numai arta cere acea dezinteresare senină, de care vorbea Maiorescu, dar și știința implică o condiție de maximă impersonalitate, și încă de o manieră și mai categorică. Intelectualul ca om este cetățean al țării sale, dar ca profesionist el este cetățean al lumii. [...] - *Care ar fi șansele culturii și, în cadrele sale, ale literaturii române de azi, de a se afirma în plan european? Și ce măsuri ar trebui întreprinse în acest sens? Vă pun aceste întrebări, tocmai pentru că am convingerea că dispunem de forța de creație necesară pentru a ne măsura cu alte culturi.* - Șanse avem, dar posibilități – mai puține. Nu încapе îndoială că nenumărate valori românești sunt absolut competitive cu cele străine. Dar, pentru ca ele să pătrundă în circuitul internațional, este nevoie de traduceri, de difuzarea lor și mai cu seamă – am spus-o de mai multe ori și persist în această convingere – este nevoie de popularizarea lor prin instrumente critice adecvate: enciclopedii, dicționare, lexicoane, introduceri, monografii critice și de istorie literară etc.; tot atâtea întreprinderi cărturărești care aparțin domeniului specific al exegezei estetice și al cercetării istorice, literare și culturale în general. Un cititor străin (și nu numai) nu va cumpăra din librărie un volum despre al cărui autor nu știe nimic. Literatura română trebuie prezentată și făcută cunoscută pe cât posibil nu prin autori dispaiați, ci ca o entitate culturală globală, cu identitatea ei etnospirituală inconfundabilă, reprezentativă și complementară în orizontul european. Și mai este bineînțeles o condiție extrem de importantă și oarecum indispensabilă, de o atât de mare evidență încât aproape ne scutește de a o mai menționa și comenta: disponibilitatea financiară, adică – mai pe scurt și mai direct spus – banii. Ei sunt, cum zicea și Eminescu, «nervum rerum gerendarum». Ne consolăm doar cu gândul că reciproca nu este adevărată: nu totul se poate face

cu bani. Mai e nevoie și de altceva. Cultura se creează prin efort spiritual, dar se promovează prin efort material. Iată o ecuație ce nu se poate, aproape niciodată depăși, ori cu atât mai puțin anula. Nici din păcate și nici din fericire. E o fatalitate”. ■ Interviu este urmat de *Critică și deconstrucție* de Florin Mihăilescu, un comentariu la volumul *Etica lecturii* de J. Hillis Miller, Ed. Art, traducere de Dinu Luca, 2007: „Pentru critica noastră de azi, sugestiile deconstructiviste rămân deocamdată impracticabile, cu atât mai mult cu cât nici nu abordează deschis problematica estetică. Nu e însă deloc exclus ca, pe măsură ce moda va trece, ele să se valorifice probabil și la noi, cu obișnuita românească întârziere. Până atunci, cartea lui Hillis Miller se impune mai curând ca un spectacol, din care nu lipsesc desigur și numeroase lumini mai mult sau mai puțin oarbe, paradoxuri gratuite sau pur și simplu ipoteze prezumțioase și inutilizabile, pe lângă bineînțeles o multitudine de strălucite și pătrunzătoare observații de detaliu, al căror beneficiu este tot așa de bineînțeles incontestabil”. ■ În acest număr citim următoarele cronici literare: □ Mihaela Ursa semnează *Japonia autorului bicefal*, prezentând volumul *Darurile zeiței Amaterasu* de Roxana și Cătălin Ghiță, Ed. Institutul European, 2008: „Prezentată ca o partitură muzicală, cartea crește în contrapunct, dintr-o «scriitură ambiguă și implicată emoțional», în pereche alternativă cu o alta (aflăm din mărturisiri fulgurante despre celălalt proiect, academic, instituțional, reprezentat de doctoratul lui Cătălin Ghiță dedicat lui William Blake)”. □ *În numele mierlei* este titlul recenziei lui Victor Cubleşan la *Numele mierlei: 50 de clipiri vesele și triste* de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2008: „Se pot face și reproșuri. Totuși, Radu Pavel Gheo nu este chiar un clasic în viață. Majoritatea sunt minore. Cel mai important ține, cred eu, de selecția operată de autor. Dacă toate textele sunt amuzante sau cu subiect incitant, nu toate sunt însă și bune, subiectul lor fiind mai demn de o glumiță decât de o schiță. Ceea ce se permitea și era chiar amuzant în paginile unei reviste, putea fi omis în cadrul unui volum «integral și definitiv». Dacă ar fi rămas doar, să zicem, 35 de texte, ar fi fost un volum superb”. □ Ovidiu Pecican publică *Avangarda, a treia cale*, semnalând *Noii studii ale avangardei*, volum coordonat de Călin Stegorean, Ed. Rizoprint, 2008: „Textele adunate de Călin Stegorean în *Noile studii ale avangardei* – de ce «ale» și nu «despre»? – sunt interesante și delimitează un teritoriu care, cultivat recurent, ar putea da roade similare celor din volumele editate de Societatea «Lucian Blaga» în fiecare an, prilej de îmbogățire exegetică. Colocviile pe tema avangardei s-ar cuveni reluate, și ele, mai cu seamă că la Cluj există un nucleu consistent de oameni care se interesează de fenomen (Ion Pop, expertul numărul unu, Mircea Petean – editorul ce intenționa să ofere regalul operei omnia a lui Benjamin Fondane, Corin Braga – editorul lui Urmuz etc.). Subiectul merită tot interesul, încă știm prea puține despre începutul secolului trecut”. □ Ioan Pop-Curșeu semnează *Portret de etnolog transilvănean*, un comentariu la *Studii de etnologie* de Nicolae Bot, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008. ■ În rubrica *Unghiuri și antinomii* Ruxandra Cesereanu se ocupă de *Practici culturale în O mie și una*

de nopți: „Eseul meu este, de fapt, strict legată de atelierul de scriere creatoare în proză pe care l-am început în februarie 2008, cu treisprezece studenți de la secția de Literatură universală și comparată. Atelierul se numește *1001 de zile și de nopți*, va dura exact 1001 de zile (chiar dacă nu vom scrie continuu, ci ne vom întâlni doar o dată pe săptămână, cu excepția vacanțelor și a perioadelor de sesiune de examene), pentru a asuma și o latură ludică a respectivului atelier. Scopul atelierului este redactarea unor povestiri într-un tot înrudit cu cele din *O mie și una de nopți*, dezvoltând personaje «paralizate» epic, deja existente în textul consacrat al suitei de povești. Convenția narativă este conservată identic: se pornește de la o primă povestire-uter sau povestire-scorbură, matrice pentru următoarele povestiri care vor avea nevoie de lianturi și punți tematice, astfel încât trecerea de la una la alta să curgă firesc între ele”. ■ În secțiunea *Poetică și poietică* Cristina Miloș scrie despre: □ *Geneza operei literare. Repere spre o poietică* de Marius Ghica, Ed. Paralela 45, 2008: „Inițiativa de a oferi atenție într-un volum tematicii generoase a poiesis-ului rămâne, însă, admirabilă cum, de altfel, este de apreciat și apropierea de nivelul profund al unei poetici ontologice”. □ *Derrida sau a gândi altfel* de Marius Ghica, Ed. Paralela 45, 2008: „Deși numărul paginilor este de 169, conținutul studiului propriu-zis se rezumă la o mică parte din suma acestora, cititorul găsind în continuare o variantă în franceză și o cronologie, evident bilingvă și ea, stabilită prin folosirea «cu larghețe» a unui «curriculum vitae» și a unei bibliografii realizate de Geoffrey Bennington. Asta ca să avem o perspectivă de ansamblu și asupra a ceea ce a fost Derrida omul, nu doar academicianul”. ■ La rubrica *Scrisori inedite* apare partea a doua din *Intelectuali români în corespondență cu Giandomenico Serra*, dosarul fiind realizat de Viorica Lascu și Ștefan Damian. Sunt redată scrisorile lui G. Giuglea, Al. Rosetti, Sextil Pușcariu, Theodor Naum, N. Bănescu, Eugen Tănase. ■ În *Efectul Valéry* Lucia Roman discută despre eseul *Valéry sau arhitectul* de G. M. Cantacuzino, publicat în revista „Simetria”, nr. 7, 1946. ■ În secțiunea *Cărți* apar: □ Olga Ștefan scrie despre *Live*, volum bilingv franco-român, de Luminița Urs, Ed. Grinta, 2008: „Deși suficient de aerisită și echilibrată, păstrează anumite naivități survenite pe fondul detașării de «eu» prin intermediul construcției de imagini de factură suprarrealistă, care îi dau acel aspect de neterminat, nedesăvârșit: un avantaj și o carență, în același timp”. □ Olga Ștefan semnează și *Fascinanții ani 60*, ocupându-se de volumul lui Adrian Dohotaru, *Anii 60: mișcări contestatare în SUA*: „Demersul, în mod evident axat pe pretenția de popularizare a câtorva mișcări mai puțin cunoscute, alături de cele care au făcut o reală carieră, pasibile de canonizare într-o istorie a mișcărilor de protest de ieri și de azi, nu se vrea unul exhaustiv, nici unul excesiv interpretativ”. □ Alexandra Jijie scrie despre romanul *Amurgul timpuriu* de Dan Florița-Seracin: „Cititorul care își propune această lectură trepidantă, se pregătește pentru o întâlnire cu un roman mefistofelic, în care realitatea se înfruptă cu nerușinare din nălucile nopții”. □ Alexandra Jijie scrie și despre *Motanul Prințesei de Kapuerdia nu mai răspunde la telefon* de

Irimia Bălcescu, 2008: „Experiența lecturii acestui roman presupune acceptul inconștient de a te lăsa înghițit de un univers al utopiei care îmbracă formă de lege și al demenței care se cameleonizează în convenție ratată”. □ În *Poezie și magie* Ioan Pop-Curșeu prezintă *Unde bea curcubeul apă, 1. Rituri magice din Țara Oașului* de Eleonora Sava, Ed. Napoca Star, 2008. □ Adrian Țion semnează *Incursiune în sanctuarul brâncușian*, o recenzie la *Dincolo de Brâncuși* de Horia Muntenus: „Cum stă bine unui eseist informat, dublat de un cercetător meticolos și pasionat de itinerariul aventuros întreprins în spațiul sacerdotal brâncușian (cu care poetul Horia Muntenus concurează la tot pasul) textul său beneficiază de o scriitură elegantă și extrem de aplicată, iradiind complementar și generos spre o multitudine de trimeri cu valoare de consolidare a demonstrației”. □ Anamaria Lupan se oprește asupra studiului *Erminia unui iconoclast modern* de Laura Dobrescu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Prezentarea evolutivă a artei, atât picturale cât și religioase și literare, oferă avantajul unei mai bune înțelegeri asupra momentului Argezei din cultura românească”. □ Anamaria Lupan se pronunță și asupra volumului de poezii *Vânt, tutun și alcool* de Nicolae Coande, Ed. Brumar, 2008: „Prin ansamblul ei, poezia volumului *Vânt, tutun și alcool* apare ca un apel la un nou «anunț meteo», la o restructurare, volumul fiind o răscruce de ipostaze latente ce așteaptă a fi confirmate și afirmate”. □ Cristina Dinescu recenzează *Spiritul elen – Sinteze europene* de Andreas Rodos și Valeriu Mardare, Ed. Cronica, 2008: „Lăudabil este faptul că autorii au reușit să introducă în această antologie, de factură mai mult istorică, și opere lirice de cea mai mare valoare, adevărate arte poetice, iar claritatea și rigoarea stilurilor în care sunt scrise textele sunt parcă moștenite sau preluate de la greci”. □ Cristina Dinescu se ocupă și de *Filosofia pe înțelesul centaurilor* de Ciprian Vâlcă: „Trebuie să ne axăm pe faptul că avem nevoie de o filosofie atemporală, o filosofie plină de ființe fabuloase, de spirite neîmblânzite, pe înțelesul centaurilor. Iar centaurii la care Ciprian Vâlcă se referă în această carte sunt trei: Sloterdijk, Cioran și Nietzsche, genul de autori despre care nu prea știi bine să spui dacă au fost filozofi cu înclinație literară sau, invers, literați cu apucături speculative”. □ Alina Gaga comentează *Cele mai frumoase creiere* de Silviu Gherman, Ed. Cartea Românească 2008: „În esență cartea e clădită pe paradigma relațiilor chimice anatomice date atât de *thymos* și *logos*, dar mai ales de trupul prins în efectul dependenței de droguri și al dorințelor inconștiente, ceea ce insinuează și Alex, unul dintre personaje, atunci când afirmă că problema omului e de natură chimică”. □ Alina Gaga se ocupă și de *Aut Caesar, Ofsaid Nihil – povestințe oarecum vesele* de Cornel Udrea, Ed. Napoca Star, 2008, volumul în care autorul „a adunat scurte povestioare amuzante, uneori de un umor cvasi-tragic, dar, așa cum personaje au o inimă ușoară și mult optimism, astfel va trece și cititorul peste toate cele ce i-ar aduce întristare”. □ Cristina Săveanu semnalează *În bucătăria Sylviei Plath* de Indira Spătaru, Ed. Vinea, 2008: „Cu degajare și neîmpus pleacă sau revine la generația beatleșilor cu ale lor veșnice «strawberry fields», mărturisește că

Milan Kundera o stârnește în a fi un spirit liber și femeie. Mai mult decât atât, ea își asumă cotidianul nu ca fiind unul ancorat într-o actualitate tranșantă (în spirit de negație dadaist) ci și unul alcătuit din amintiri mai mult sau mai puțin productive ființei ei”. □ Aceeași Cristina Săveanu recenzează *Povestiri din cartierul de est* de Ion Maria, Ed. Brumar, 2007: „Ion Maria afirmă o egalitate în toate cele surghiunite de nefastul timpului, al doctrinelor sau al vremii. Deși «cartiere alchimice», aparent variate, acestea își alcătuiesc trupul înglobând oameni și gunoaie într-o sferă unică”. □ Tot Cristina Săveanu scrie și despre *Sărut nelocuit* de Ioan Adrian Popa: „Deși teme, motive comune, paradoxuri etern acceptate, îți pot stârni interesul, în ideea faptului că însuși poetul în naivitatea sa le abordează, aceasta te face a te refuza actualității și sterpului contingent, fie el unul care provoacă angoase, unul care nu iartă sensibilități de acest gen, și anume patetic, adolescentin și pur epistolar”. ■ Despre *Studii contrastive de literatură* publicate în *Studii de slavistică*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007 scrie O. Vințeler, prezentând pe scurt studiile care alcătuiesc acest volum: „În concluzie se poate afirma cu toată certitudinea că prezentul volum de *Studii de slavistică* (al XI-lea), la fel ca și precedentele volume, se remarcă printr-o bogată informație și o înaltă ținută științifică”. ■ Mircea Popa scrie despre *Octavian Doclin sau metamorfozele poemului*, comentând volumul antologic *Pârgă (I-III)* de Octavian Doclin: „Construcția etajată a poemului atestă preocuparea poetului pentru semnificațiile simbolice ale textului și pentru coerența lui interioară. E rodul cel mai concludent al unui poet ajuns în pârgă”. ■ În *Șuvoiul armonizator al Râului* Constantin Buciuș se ocupă de *Gimnastica nisipului* de Sabin Opreanu, Ed. Brumar, 2007: „Definind creația prin armonizarea contrariilor, poetul dovedește că, după ce a încercat, fulgurant, să surprindă absurdul lumii acesteia, el s-a întors, cu forțe sporite parcă, la acțiunea sa de bază: numirea propriei identități”. ■ Ion Buzași prezintă *Un roman postum al lui Ion Gavrilă Ogoranu*: „În fond, romanul *Iuda* este o scriere parenetică, pentru că finalul romanului este ca o învățătură sau o morală dintr-o predică”. ■ Ruxandra Cesereanu semnează *Despre și cu poezie la Padova*: „La sfârșitul anului 2008 a avut loc la Padova un simpozion de două zile dedicat exclusiv poeziei actuale. Prezentările și conferințele au fost susținute numai de tineri universitari (doctoranzi în Italia, de diferite naționalități), fiind evitată o perspectivă oficială și instituționalizată (lucru inedit în contextul unor astfel de simpozioane). Colocviul intitulat *Călătorie în poezia contemporană* a fost organizat la Pallazzo Moroni de către patru tineri entuziaști: Andrea Gullotta, Maria Isola, Neira Mercep și Raluca Lazarovici-Mihalcu”. Din România au participat Ruxandra Cesereanu și Cristian Bădiliță. ■ Sub semnătură redacțională aflăm despre *Aniversare Echinox – 40 de ani*: „Gruparea Echinox și revista «Echinox» au împlinit 40 de ani de la apariție, iar aniversarea a fost intensă și polemică, așa cum se cuvine să fie o aniversară vie, fără tabu-uri generaționiste. Polemicile (majoritatea cordiale) s-au desfășurat pe parcursul a două zile (12 și 13 decembrie 2008), în sediul Facultății de Litere din

Cluj, unde aproximativ cincizeci de foști și actuali echinoxști au discutat despre valurile de generații, despre texte și context”. ■ Bogdan Papacostea publică *Jurnal de funcționar*. ■ Apar versuri de Carmelia Leonte, Remus Valeriu Giorgioni, Giorgio Caproni. Traduceri îi aparțin lui Adrian Popescu. ■ Adrian Popescu publică *Locuri ligure*. ■ Vasile Igna semnează *Spirt* în rubrica *Oglinda retrovi-zoare*. ■ Mircea Pora publică *Ecouri din bătrânul salon...* și *Ecouri din lanul de umbre...* ■ Apare *Ramira* de Emil Rațiu, un fragment din romanul *Meșterul Manole*. ■ Horea Porumb scrie despre călătoria sa *La Amazon*.

● [„Tomis”, nr. 2 (467)] În *Creditorial* citim *Dreaming in digital* de Daniel Clinci: „Nu știu cum se face că, fiind un tip care avea unele rezerve față de a-și face un blog, m-am trezit peste noapte cu vreo două asemenea pagini personale. Nu le mai știu nici *username*-ul, nici parola, ceea ce înseamnă că nici măcar nu-mi mai aparțin. Și nu regret deloc. Înseamnă că n-au fost atât de importante pentru mine încât să-mi încarc memoria cu ele. În schimb, am devenit un cititor de bloguri, am vreo câteva preferințe care mă amuză în special”. ■ Sergiu Miculescu publică *Eugen Ionescu și arbitrarul actului critic* în rubrica *Anul internațional Eugen Ionescu*: „De la *Nu* până la *Descoperiri*, trecând prin *Note și contranote*, Ionescu este - putea fi altfel? - în contra direcției de azi și dintotdeauna în critica literară. Din plăcerea de a fi mereu în opoziție, neîndoios, dar nu mai puțin din convingerea că artistul și opera își conțin realitatea ultimă, ireductibilă oricărei grile de interpretare”. ■ Rubrica *Ieșiți din tipare!* găzduiește *Pentru 30 de arginți* de Felix Nicolau, un articol despre volumul *Poezia românească în tranziție (1944-1948)* de Ana Selejan, Ed. Cartea Românească, 2007: „Studiul Anei Selejan este indiscutabil meritoriu pentru readucerea în discuție a atitudinii literare a unor personalități controversate și este de-a dreptul remarcabil dacă se au în vedere comentariile la creațiile valabile din punct de vedere estetic. O carte neapărat listabilă în bibliografiile obligatorii”. ■ În *Mitoș Micleușanu sau imposibilitatea de a spune o poveste* Raluca Șerban-Naclad scrie despre romanul *Kasa Poporului* de Mitoș Micleușanu, Ed. Polirom, 2008: „Romanul lui Mitoș Micleușanu aparține *civilizației epidermice*. În afară de cruzimea alimentată de instinctuala dorință de putere nu există nimic relevant. Încercările de mimare parodică, deconstructivistă, a discursului reflexiv pe tema morții, cu excepția câtorva afirmații aforistice (de exemplu: [...]), nu mi-au trezit prea mult interes. E totuși cam mult deșert în cartea lui și mi-e ciudă, pentru că anumite fragmente dovedesc că Mitoș Micleușanu este capabil de o scriitură reflexivă, inteligentă”. ■ Daniel Clinci semnează *Creștinismul slab*, o recenzie la *După moartea lui Dumnezeu* de John D. Caputo și Gianni Vattimo, Ed. Curtea Veche: „Volumul acesta ne oferă o posibilă rezolvare a crizei gândirii creștine actuale și, cu atât mai mult, o perspectivă optimistă asupra religiozității contemporane; dincolo de instituția Bisericii și de puterea pe care încă o mai deține, dincolo de iconi mediatice și de figuri care, aparent, au făcut ca figura Subiectului, a lui Christos, să se piardă, se află o tradiție a gândirii occidentale fără de care nu ne putem

identifica”. ■ Octavian Soviany publică *Hipermodernismul în actualitate*: „Noțiunea de postmodernism a început parcă, în ultima vreme, să piardă teren în favoarea conceptului mai recent de hipermodernism/ hipermodernitate și așa se face că individul hipermodern, în care cei mai mulți dintre noi izbutesc să-și recunoască fără dificultate sosia aproape perfectă, a devenit protagonistul unei lucrări coordonate de Nicole Aubert (*L'individu hypermoderne*, Ramonville, Edit. Eres, 2004) și întemeiate pe ideea că mutațiile accelerate din lumea contemporană ar putea afecta grav însăși identitatea umană”. ■ În *Starea poeziei* Ștefania Mincu scrie despre volumul *Cauterul* de Marin Postu: „Poemele lui Postu conțin astfel de note, după noi deosebit de incitante, ținând de o poezie parțial nedezevăluită încă, ce ne fac să așteptăm cu mult interes ceea ce va mai scrie și publica”. ■ Daniel Clinci revine la rubrica '80- '90- '00 cu articolul *O generație în căutarea identității*: „Optzecismul este important mai mult pentru întrebările pe care și le-a pus decât pentru rezultatele la care a ajuns: a reinițiat o tradiție literară, a importat și a activat dezbateri pe marginea unor teorii și noțiuni, a proliferat o metafizică pe care literatura ulterioară n-o va uita ci, mai degrabă, o va perpetua. Și, mai mult decât atât, și-a stabilit propriile valori (textul) și a reușit să se definească tocmai prin aceste mutații la nivelul teoretic. Pe lângă toate acestea, optzecismul s-a despărțit definitiv de lector, a elitizat literatura și a făcut-o inaccesibilă unui cititor nespecialist”. ■ Același Daniel Clinci „ține” și rubrica *Nobel prize losers* articolul *Du côté de chez Proust*: „Premiul Nobel i s-ar fi putut acorda lui Proust începând cu 1919, când apare cel de-al doilea volum din *În căutarea timpului pierdut* și până în anul morții sale, 1922. În toți acești ani apar volume din opera lui Marcel Proust, a cărui influență începe să se consolideze, dar pe care Academia Suedeză nu o receptează, scriitorul devenind astfel unul din cei mai faimoși perdanți ai premiului”. ■ Lucia Dărămuș se destăinuie: *Nici Măcar Moartea*: „Am scris un roman, un roman realist, cu cele descoperite în Cluj. Personajele sunt reale și, deși le-am mascat, ele s-au recunoscut. Sunt scriitori, sunt medici, care în trecut au fost turnători, care în prezent au aceleași funcții, care și-au pus proprii copii în funcțiile cele mai importante din Cluj sau, prin nepotism, trimise în străinătate. Cartea am trimis-o la o editură cunoscută din București, dar a fost refuzată, nu din principii estetice, din rațiuni literare, ci din cauza cenzurii care nu a dispărut. Cei din carte, un medic, deja foarte cunoscut, din cauza e-mailurilor trimise de mine, a tras sforile, cum se spune, și cartea nu a apărut”. ■ În *Între-vederi* revista „Tomis” întreabă „Ce v-ar determina să renunțați la scris?”. Răspund: □ Mihail Gălățanu: „Și, dacă, totuși, aș renunța la scris, aș renunța, doar, pentru citit. Sunt, uneori, copleșit de ideea că, după ce o să mor, or să rămână atâtea și-atâtea cărți nescrise”. □ Horia Gârbea: „Ce m-ar determina să renunț la scris? Nu mi-am pus întrebarea niciodată. Acum, la prima reflecție, aș spune simplu: Nimic!”. □ Cristian Teodorescu: „Simplu, atunci când aș ști că, odată pentru totdeauna, nu mai sunt în stare să scriu”. □ Florin Iaru: „Nimic”. □ Dan Silviu Boerescu: „Nimic”. □ Sorin-Lucian Ionescu: „De ce s-ar

lăsa cineva de scris, la început de 2009? Dar... de ce s-ar apuca?!". □ Lucia Dărămuș, *Nici Măcar Moartea*: „Nici măcar moartea nu mă poate determina să mă opresc din scris!!!”. □ George Vasilevici, *O invazie de literatură*: „Altfel spus, nu voi mai scrie când voi deveni eu însumi o singură carte precisă”. □ Mădălin Roșioru: „Nimic spectaculos, cel mai probabil”. □ Daniel Clinci: „Aș renunța la scris din foarte multe motive, cel mai important fiind faptul că asta mi-ar oferi timpul necesar să gândesc”. □ Augustin Ioan: „Numai decrepitudinea fizică, psihică sau mentală”. □ Bogdan Papacostea: „Orice motiv este suficient de bun să nu mai scriu”. □ Luana Luban: „Infirmitatea. Un defect fizic congenital sau dobândit în urma unui accident, a unei boli, a unei drame sufletești...”. ■ În *Dicționar Apocrif* Adrian G. Romilă scrie despre *Lectură*. ■ În rubrica *Buda Books* Daniel Clinci face *Selecții de pe raftul întâi*, un articol despre volume ale unor autori precum Friedrich Nietzsche (*Also sprach Zarathustra*), F. M. Dostoievski (*Demonii*) și Umberto Eco (*Kant și ornitorincul*). ■ Monica Tamaș publică *Suprafețe*, o semnalare a romanelor *Măștile* și *Ani de așteptare* de Fumiko Enchi, Ed. Humanitas: „Chiar dacă nu face o cronică directă a șamanismului, Fumiko Enchi utilizează această practică mistico-religioasă ca motiv și îl învie în tradiția literară. În scrierile ei, personajele trec prin experiențe de posedare demonică, percep senzații intense ce se aseamănă în mod clar extazului religios, iar capacitățile șamanice sunt adesea sugerate subtil, păstrând o urmă de mister și nespus”. ■ Luana Luban comentează *Istoria literaturii române. Dramaturgia* de Mircea Ghițulescu: „Mircea Ghițulescu nu este doar un simplu trăitor de teatru ci și un evocator de trăiri, simbolizând o speță aparte de critic de teatru care niciodată nu a tăiat aripile actorilor, ci le-a *șoptit* sugestii”. ■ Daniel Clinci revine la *Revista presei* cu *Scriitorii de azi, mai în glumă, mai în serios*: „«Observatorul cultural» din noiembrie 2008 (nr. 450) ne prezintă un interviu cu T. S. Khasis, poetul crescător de iepuri dintr-un sat de lângă Arad. Pe numele său adevărat Sergiu Casis, poetul care a devenit cunoscut la Editura Vinea își expune câteva fragmente de viață personală care ar trebui să ne facă să ne îngrijorăm pentru starea scriitorului contemporan din România. [...] La polul opus, un articol din «România literară» (nr. 50/ 2008) semnat de Constantin Stan ne anunță că *Și vedetele scriu*. Aspirând la statutul de scriitori ai patriei, să nu mai zică lumea că-s inculte, vedetele s-au apucat de dat serios cu pixul și, mai mult, de publicat pe la edituri din cele mai serioase, de altfel. Autorul articolului ne prezintă cărțile scoase de vedetele (Mihaela Rădulescu la Polirom, Mihai Găinușă la Humanitas) care ne dau măsura valorii lor (literare, desigur!)”. ■ Numărul se încheie cu *In memoriam George Vieru*, nesemnat: „Accidentul rutier din noaptea de 15 spre 16 decembrie i-a fost fatal. De acum încolo, se vor găsi urmași care sa-l comemoreze în ziua de 18 ianuarie, la câteva zile după ce aniversează ziua lui Eminescu. Poemul despre moarte rămâne unul dintre cele mai valoroase creații ale sale, reprezentativ pentru formula sa poetică”. ■ În *Semnal* citim partea a doua din *Rolul familiei mele în Revoluția mondială* de Bora Ćosić, traducere de

Georgina Ecovoiu. ■ George Vasilievici publică *Mobilul crimei* în rubrica *Artistocrat*. ■ Citim *Povestea vrăciului* de Mădălin Roșioru.

● [„Vatra”, nr. 1-2 (454-455), anul XXXVI, serie nouă (1971), redactor-șef fondator: Romulus Guga; Revistă lunară de cultură (teorie, istorie și critică literară) editată de Uniunea Scriitorilor, Consiliul Județean Mureș și Administrația Fondului Cultural Național; Directori fondatori (1894): Ioan Slavici, I. L. Caragiale, George Coșbuc; format: A4, nr. de pagini: 196; Director onorific: Cornel Moraru; Redactor șef: Virgil Podoabă; Colectivul redacțional: Iulian Boldea, Alex. Cistelean, Călin Crăciun, Alex Goldiș, Kocsis Francisko, Alexandru Matei, Aurel Pantea, Gheorghe Perian, Cristina Timar, Alexandru Vlad, Maria Campatelli (redactor pentru Italia), Dan Culcer (redactor pentru Franța), Emilian Galaicu Păun (redactor pentru Basarabia), Dieter Schlesak (redactor pentru Italia), Andrei Zanca (redactor pentru Germania); Colegiul de redacție: prof. univ. Sorin Alexandrescu (SUA), prof. univ. Matei Călinescu, prof. univ. Al. Cistelean, prof. univ. Paul Cornea, prof. univ. Giuseppina De Simone (Napoli), acad. Nicolae Manolescu, prof. univ. Florin Manolescu (Bochum), prof. univ. Mircea Martin, prof. univ. Bruno Mazzoni (Pisa), prof. univ. Francesco Miano (Roma), prof. univ. Alexandru Mușina, prof. univ. em. Alexandru Niculescu (Udine), prof. univ. Ion Pop, prof. univ. Marko Ivan Rupnik (Roma), prof. univ. Robert Scagno (Padova), prof. univ. card. Tomaș Špidlik (Roma), prof. univ. Michelina Tenace (Roma), prof. univ. Vladimir Tismăneanu (SUA)] În *Chanson d'amor* Al. Cistelean publică *Biata Mărioara*, un text despre Maria Cunțan, în contextul „posteminescianismul feminin”: „E o suferință obligatorie, desigur, ca rețetă de artă, un melodramatism de modă. Dar printre atâtea poetese necăjite din cauza exigențelor lacrimogene ale conceptului de artă, unele sunt chiar ființe nefericite. Cel puțin așa ne-o evocă Octavian C. Tăslăuanu pe Maria Cunțan, atunci când își propune să vorbească despre «vestalele *Luceafărului*»: «o pasăre rănită, cu aripile frînte, aruncată de vijelia vieții într-o pădure pustie. O ființă a nimănuiei» pe care o întâlnește în parcul sibian «pe sub arini»”. ■ Cronici literare: □ Evelina Oprea semnează cronică literară *Sunday Studies*, ocupându-se de *Album duminical* de Alexandru Mușina, Ed. Aula, 2008: „Arhitectura poemelor, volumele diferite ale textelor,- de altfel foarte bine articulate - silind ochiul să le vadă, naturalețea, esențializarea și simplitatea scriiturii, poezia narativă, redarea rostirii «personajelor», nonșalanța discursului, timbrul ironic, dezabuzat/ amuzat reprezintă cartea de vizită a unuia dintre cei mai însemnați autori optzeciști. Apariția după douăzeci de ani și mai bine a *Albumului duminical* a lui Alexandru Mușina este o întreprindere profitabilă, benefică pentru reafirmarea blazonului său, pentru reactualizarea proiectului estetic al antropocentrismului și a întrupării sale textuale, teorie căreia versurile nu i se subsumează totuși cu necesitate, cât și pentru manifestarea tratării originale a relației dintre poet și universul (concret) în care acesta trăiește totuși suveran”. □ În *Concubinaj textual* Adriana Stan scrie

despre *Nouă proze vechi. Ficțiuni ilicite* de Petru Cimpoeșu, Ed. Polirom, 2008: „Unele puneri în scenă sunt mai aiuritoare, altele sunt piese compacte și de mare efect, butaforia poate fi supralicitată sau poate rămâne discretă – și atunci iese cu scânteie de parodie umană (a se vedea *În drum spre happy-end* sau *Alte amintiri din provincie*). Una peste alta, Cimpoeșu e un autor remarcabil și provocator, de la care te aștepti la orice, mai puțin să-ți vină cu o narațiune «licită», încheiată la toți nasturii și cu acte în regulă”. □ Claudiu Turcuș publică *Eternul (eșec) feminin*, un comentariu la *Cum încărunește o blondă, povestiri din secolul trecut* de Adriana Bittel, Ed. Compania, 2006: „Femeile, nu am niciun dubiu, se vor identifica cu personajele, iar bărbații le pot recunoaște de departe. Iar ca un verdict axiologic, sunt sigur că, deși insuficient valorificată, proza Adrianei Bittel rezistă oricărui examen critic”. □ Cristina Timar semnează *Clipurile tranziției*, o cronică la *Numele mierlei* de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2008: „Cu *Numele mierlei*, Radu Pavel Gheo semnează pactul de neagresiune cu patria sa și reușește să se detașeze de registrul negator, al deziluziilor și frustrărilor tinereții prin ironie și oleacă de duioșie demnă de o «țară tristă, plină de humor». A nu se înțelege de-aici că se resemnează, mai degrabă se eliberează de obsesia patriei impotoare până în punctul în care, ceea ce înainte vreme îl consterna, acum poate fi privit și sub latura sa spectaculară”. ■ Cosmin Borza scrie despre *Moartea povestașului* la Ștefan Bănulescu, Alexandru Vlad și Mircea Cărtărescu: „În fapt, așa cum demonstrează *Un viscol de altădată*, *Vara libelulei* sau *Mendebilul* răul consubstanțial povestașilor provine din conștiința morții lor. Fie că rămân o amintire, fie că sunt stigmatizați drept mincinoși, fie că influența lor durează o scurtă vreme, încât par ireali, povestașii contemporani sunt nevoiți să spună o ultimă poveste: a propriei dispariții”. ■ Apare *Opera ca trup, experiența revelatoare, canonul, valoarea estetică și ethosul european. Virgil Podoabă în dialog cu Francesco Miano*: „VP: [...] Nu știi dacă și în Italia și în celelalte țări occidentale, dar în România, cel puțin, valoarea estetică nu pare să mai prezinte interes pentru majoritatea tinerilor care scriu despre literatură. Ea pare o valoare a trecutului, o valoare defunctă. Tinerii cercetători literari și critici nu mai prea practică azi critica de judecată estetică. Ei preferă să scrie studii culturale, devenite deja chiar o modă, sau să se angajeze în lucrări de imagologie, de antropologie literară etc. Acestea ignoră complet vechea valoare estetică. De pildă, studiile culturale, chiar când abordează operele literare, sunt interesate de alte valori decât cea estetică, astfel încât, pentru ele, opera unui mare scriitor, ca Dante, poate avea o valoare similară cu un document de altă natură, de pildă, cu o chitanță din epoca în care a fost scrisă opera respectivă... Ceea ce ignoră astfel de studii e tocmai specificul estetic al literaturii. După mine, orice metodă de cercetare a literaturii e, în principiu, bună, utilă. Dar cu o condiție sine qua non: să se confrunte, într-un fel sau altul, cu valoarea estetică. Ignorând-o, apare riscul desființării literaturii înseși ca entitate specifică... FM: Firește, azi riscăm, din toate părțile, să ne lăsăm prinși într-un fel de sincretism, adică năpădiți de un

soi de incapacitate de a atribui fiecărui lucru sensul și valoarea sa. Acest risc sincretistic e chiar produsul – ca să zic așa – postmodernismului, iar în această formă postmodernă și sincretistă se pierde valoarea – în măsura în care devine problematică, adesea chiar confuză, și de aceea mereu pusă în discuție. Însă, cu toate astea, valoarea proprie fiecărui lucru, ca și valoarea proprie fiecărei discipline, valoarea specifică fiecărei cunoașteri, trebuie, ca să zic așa, revalidată. În acest sens, până și tema valorii estetice a devenit mai problematică, pentru că, în vreme ce e drept să inserăm valoarea estetică într-un cadru mai complex al vieții spiritului, al vieții persoanelor ș.a.m.d., e tot atât de important să-i conservăm propria specificitate, specificitate care constă după mine, spus într-o manieră foarte simplă, într-o formă particulară de căutare și de expresie, de refacere a capacității de a re-exprima umanul. În fond, valoarea estetică atinge chiar faptul de a fi al valorii, într-o modalitate care e una dintre cele mai înalte dintre toate cele prin care umanul se exprimă, prin care omul se poate spune pe sine. Omul poate mărturisi despre sine însuși prin intermediul acțiunilor sale și, prin urmare, prin intermediul eticii. Dar și mai semnificativ o poate face prin intermediul artei...”. ■ Alexandru Vlad și Kocsis Francisko pornesc discuția pe tema *Starea prozei scurte*: „Revista «Vatra» inițiază un număr despre starea prozei scurte actuale. Vă trimitem, în ideea că v-ar putea stimula, câteva idei directe formulate sub formă de întrebări. Evident acestea nu sunt nici pe departe toate întrebările care se pot pune. Puteți răspunde la ele, le puteți folosi pentru a vă organiza materialul, vă puteți pune altele mai bune și mai la obiect. Ca urmare orice fel de intervenție pe această temă va fi considerată binevenită. [...] Putem vorbi despre o criză a prozei scurte (așa cum se vorbește din când în când despre criza romanului, chiar dacă lumea preferă să vorbească despre criza romanului)? De când durează ea? Sau e vorba mai degrabă despre o neglijare, o ieșire din modă etc.? Care ar fi cauzele? Putem prefera unui roman o proză scurtă așa cum preferăm uneori un hamburger în locul unei mese copioase? Există și critici (I. Simuț e unul dintre ei) care n-au ezitat să anunțe moartea genului scurt, în sensul că nu mai există cititorii pasionați ai genului, «nu se mai poartă». E îndreptățită poziția lor sau nu? A avut vreodată proza scurtă cititorii ei specializați, sau doar mai puțin răbdători decât cititorii de romane? În general nu se poate spune că proza scurtă ar fi în vreun fel în competiție cu romanul. Și totuși, la noi parcă s-ar putea spune. Interesul pentru roman, să fie acesta motivul pentru care proza scurtă se află în suferință? Genul acesta a dat capodopere în literatura universală. Chiar marii romancieri ai lumii își au de multe ori vârful de creație în genul nuvelistic (Hemingway – *Bătrânul și marea*, Faulkner – *Ursul*, Tolstoi – *Moartea lui Ivan Ilici*, Dostoievski – *Jucătorul*, Thomas Mann – *Moartea la Veneția*, Joseph Conrad – *Inima întunericului*, și lista ar putea continua. Au fost scriitori făcuți celebri în exclusivitate de genul scurt: Cehov, de exemplu, și scriitori maeștri ai genului scurt, care au scris ocazional romane: Saroyan, Cheever, Maupassant. Au existat și există scriitori care excelează în ambele genuri: Updike, William Trevor, și

mulți alții. Când s-a împlinit genul acesta în literatura română și care au fost condițiile favorabile? Proza scurtă este în general menită revistelor literare. Un program bine coordonat prin care periodicele (literare, cele mondene etc.) să fie încurajate să publice proză scurtă ar rezolva problema? Sau un concurs național de proză scurtă? Tentative, e adevărat, au mai fost. Au dat acestea rezultatele scontate, s-au dovedit măcar a fi calea de urmat? Generațiile noastre de prozatori au avut campionii lor la proza scurtă (generația '60, generația '70, generația '80 – poate cu asupră de măsură). Există evident și astăzi autori cu performanțe în acest gen. Puteți aprecia? Să fi excelat generația '80 în proză scurtă și datorită faptului că debuturile în roman erau pe vremea aceea aproape imposibile? Strecurate în reviste, trecute astfel de furcile caudine ale cenzurii, editurile nu mai aveau nici un motiv să se opună volumelor cu texte care deja văzuseră în prealabil lumina tiparului, integral sau fragmentar. Proza scurtă românească așa-zisă clasică: Negruzzi, Odobescu, Slavici (*Moara cu noroc*), Caragiale, Sadoveanu, Pavel Dan – a făcut aceasta școală? Se poate demonstra acest lucru? Sau a rămas din păcate fără efectul pe care ar fi trebuit să-l aibă, cu dinamica ei recunoscută, până astăzi? Au existat antologii de proză scurtă, însoțite de argumentări critice: Mircea Iorgulescu - *Arhipelag*, Cornel Regman – *Proza scurtă românească din deceniul opt*, urmate de tentativele lui Dan Silviu Boerescu (am lăsat pe dinafară celebrul *Desant*). De ce nu există ele astăzi, ca o preocupare a criticilor sau editorilor? Nu mai există materialul necesar? Iată niște idei de antologii tematice: proze de dragoste, proze fantastice, proze didactice, proze urbane, proze rurale, proze crepusculare, proze din calendar, proze de închisoare, proze cu băieți buni și proze cu băieți răi, prozele vârstei de aur, și ar fi posibile multe altele. Ar avea acestea cititori, ar fi astfel sortate mai atrăgătoare pentru publicul larg? Și, după cum am spus, ar mai rămâne ce credeți dumneavoastră de cuviință să adăugați”. Intervenții semnează: □ Kocsis Francisko, *Retro-privire*, oferind o retrospectivă a temei din istoria revistei, oferind o listă de participanți la dezbateri și cei care au publicat proza scurtă în paginile revistei pe parcursul anilor '70. □ Cornel Moraru, *Noi însemnări despre proza scurtă*: „Proză scurtă se scrie încă și se va scrie mereu. E un gen care – avem impresia – ni se potrivește mai bine decât romanul. Nu exagerăm dacă spunem că mulți dintre romancierii noștri postbelici sunt de fapt niște «povestitori», practică un discurs epic fragmentat, impecabil articulat pe spații mici, problematic însă ca întreg. Pe de altă parte, avem modele și reușite de necontestat în proza scurtă de-a lungul timpului, de la Caragiale la optzeciști. Aceste repere de vârf asigură deja excelența și continuitatea genului. Ce se va întâmpla de acum încolo depinde, nu încape îndoială, de capriciile publicului cititor, eventual și de conștiința artistică a tinerilor prozatori, de modul în care aceștia își evaluează mai lucid forțele și disponibilitatea de creație. Deocamdată interesul lecturii e acaparat la nivel mediu îndeosebi de jurnal, memorialistică, de literatura-document în genere. Se manifestă o neîncredere tot mai pronunțată în scrierile de ficțiune. [...] Oricum, e prea devreme

pentru a trasa un contur precis al modificărilor produse recent în proza scurtă. Caracteristice ar fi deocamdată percepția realului dintr-o perspectivă minimalistă cultivată cu program, precum și lipsa de orizont și un soi de complacere în narcisism, într-o așteptare pasivă, la voia întâmplării. Mulți încă scriu din inerție. Alții, în schimb, nu fac o distincție clară între experiența cuvintelor și experiența lucrurilor. Se profilează totuși un nou stil cultural, care este unul al lipsei de stil. Rămâne de văzut cu ce urmări într-un climat artistic de frondă cel mai adesea gratuită - lipsită adică de obiect și, tocmai de aceea, și de credibilitate”. □ Cornel Ungureanu: „Generațiile noastre de prozatori au avut campionii lor la proza scurtă (generația '60, generația '70, generația '80 – poate cu asupră de măsură). Există evident și astăzi autori cu performanțe în acest gen. Puteți aprecia? Aici ar fi foarte multe de spus, fiindcă în fiecare deceniu numit de dvs. se trecea dintr-un timp al scrisului într-altul. În anii '60 se încheiau obsesiile romanului monumental, a romanului-frescă, al modelului sovietic și ieșea în lume o generație care trebuia să «o ia de la capăt». Putea să scrie proză rurală cu personaje moromețiene, să o ia pe urmele lui Marin Preda, dar când ai 20 de ani, câți aveau la debutul lor Velea, Fănuș Neagu sau D. R. Popescu, cum să treci cu înțelepciune de zece pagini? Anii șaptezeci nu sunt ai prozei scurte, deși Iorgulescu a încercat, într-o antologie admirabilă, să arate că da. Nu-i decât o formulă de tranziție. În anii '80, postmodernii ieșiți din mantaua lui Caragiale fac minuni, deși nu supraviețuiesc prea mulți. Ca autori de proză scurtă”. □ Mircea Pora, *Răspuns anchetei revistei „Vatra” despre criza actuală a prozei scurte*: „Putem vorbi, fără teama de-a greși, despre o criză a prozei scurte, deloc inferioară celei a romanului. Societatea românească cu o istorie forfecată, mai mult cu goluri decât cu plinuri, trecută nu de mult printr-o dictatură devastatoare pentru inteligență și moralitate, nu produce aproape pe nici un plan valori autentice, competitive pe orice meridian. De aici, crizele care se manifestă, mai cu seamă, în domeniile, să le zicem, «gingașe», «sensibile»: arta, literatura, teatrul (Doamne, ferește-ne de el), cinematografia, învățământul. Ar putea fi adăugată aici lejer și știința. Criza prozei scurte, cu mici pauze, durează de vreo patruzeci de ani, de când minciuna a luat locul adevărului și scriitorul impostor pe cel al creatorului adevărat. [...] Cât privește aserțiunea domnului Ion Simuț și a altor critici, probabil, potrivit căreia genul scurt ar fi mort, aici chiar că este rost de puțin amuzament. Dacă schița, nuvela, povestirea e bine articulată, dinamic scrisă, având în conținut suflul real al vieții, nu văd de ce n-ar fi citite și chiar recitate. Nu există, în același context al lecturilor, nici răbdare în parcurgerea paginilor, nici vreo specializare pentru receptarea corectă a unui roman sau a unei scrieri de doua file. Valoarea rândurilor așternute pe hârtie e decisivă. Restul e vorbărie goală, timp pierdut, tentative de a face pe interesanții etc. [...] Dacă există și astăzi vârfuri (de tineri e vorba) în proza scurtă, mi-e greu să apreciez. După puținele lecturi ce le am din scrierile ultimelor valuri ale lacurilor Tekirghiol sau Sutghiol, mi-e teamă că ne izbim de produse ce nu merită să-ți pierzi timpul cu ele. Sare în ochi un anume teribilism, o tragere

cam nătângă cu pistolul în toți și în toate, o aroganță gratuită, certitudinea că după ouarea unor cărți, gata, suntem și mari scriitori. Ține și de nefericitul specific al românului năravul acesta”. □ Gheorghe Perian, *Scurtă privire înapoi*: „În secolul trecut, pe la sfârșitul deceniului al optulea și în primii ani ai deceniului următor, revista «Vatra» și-a făcut un program din a susține proza scurtă, publicând și comentând în mod frecvent asemenea scrieri. Prin demersul ei, dorea să infirme o idee ivită tot pe atunci, anume că proza scurtă românească ar fi intrat într-o criză adâncă, survenită în urma abandonării acestui gen de către prozatorii generației «șaizeciste», deveniți romancieri. [...] «Vatra», atașată în acea vreme de scriitorii așa-numitei promoții '70 și intrată, ca și celelalte reviste de literatură, într-o fază de conservatorism, n-a avut o atenție specială pentru revirimentul «optzecist» al prozei scurte, deși nu l-a ignorat. Din articolele pe care le-am publicat atunci despre acest subiect, prezintă interes istorico-literar doar câteva fragmente. Le reproduc în continuare”. □ Ioan Radin, *Vremea prozei scurte abia urmează!*: „Nu cred că «starea prozei scurte» poate fi abordată în afara contextului general al «stării» literaturii, artelor, culturii etc. [...] Impasul literaturii s-a datorat, între altele, invaziei furibunde, fioroase, feroce a mas-mediei: televiziunile, întâi, apoi presa scrisă au devorat, ca un cârd de piranha, fostul și potențialul public al literaturii. Cititorul a devenit spectator. Iar rubricile din presa scrisă, rezervate cândva literelor, au fost ocupate, de «știri»: politichie, scandaluri, crime, sex, corupție, droguri, accidente rutiere, fiare contorsionate: toate astea ca antreu la filmele «artistice» cu criminali în serie, pistoale, săbii ninja - moment apoteotic al serilor culturale oferite – ce zic, băgate pe gât, unui public narcotizat permanent cu pilule de „adrenalină”, răscolindu-i cele mai joase apetențe. [...] Din fericire, orice rețetă, cu timpul, se primează. După cum orice otravă, luată zilnic în anumite doze, imunizează. Și, odată imun la aceste droguri ieftine, publicul va căuta altele, mai puternice: literatura de calitate îl așteaptă!”. □ Demény Péter, *Dragă Alexandru Vlad și Kocsis Francisko!*: „În literatura română contemporană, ca și în cea maghiară, de altfel, se pare că există o așteptare, o poftă de «roman». Sau e mai bine să ne exprimăm altfel: o dorință de «un volum—un text». Poate greșesc, dar mi se pare că cei care scriu recenzii sărbătorească mai ales (adică aproape exclusiv) volumele de acest fel. [...] Cu precauțiile necesare, desigur, aș vrea să formulez o ipoteză. Mi se pare că scriitorii de astăzi (cu excepțiile de rigoare) sunt atrași mai ales de o formulă de text pe care o putem numi, *apud* Nicolae Manolescu, «corintică». O formulă mai aproape de areferențialitate, de oniric și de exotism lingvistic decât de referențialitate, de picaresc, de «viață brută». Or, clasicii pe care îi amintiți (Negruzzi, Sadoveanu, Slavici, Caragiale nuvelistul) au avut o viziune «realistă» (termenul fiind folosit aici *cum grano salis*)”. □ Radu Țuculescu, *Care criză, domnii mei?*: „Criză înseamnă modificare gravă și subită, neașteptată, care se produce în ordinea normală a lucrurilor. Ca sinonime avem: recesiune, acces, atac, paroxism... Să fim serioși. Nu există o «criză» a prozei scurte, nici a romanului ori a poeziei.... Sau: de când lumea,

periodic se «descoperă» câte o criză a romanului, a prozei scurte, a poeziei, a traducerilor etc... Cine are curiozitatea, poate consulta revistele literare de-a lungul vremurilor... Va vedea (citi) repetarea, aproape ciclică, a acestor «subiecte»... Alt soi de criză ne paște pe noi toți, dar despre ea măcar acum să nu vorbim”. □ Iulian Boldea, *Proza scurtă – complexe, iluzii, speranțe*: „Dezinteresul cititorilor, indiferența criticii, rezervele prozatorilor înșiși, care au avut ambiția mai degrabă de a crea vaste panorame epice decât să mizeze pe miniaturalul narativ, toate acestea au dus la devalorizarea genului scurt. Sper ca pe termen scurt. Aceasta pentru că am credința că resursele acestui tip de proză sunt departe de a fi fost epuizate. Fluiditatea narativă, dinamismul, execuția unor portrete succinte sau redarea unor întâmplări – toate acestea au mai mulți sorti de reușită, cred eu, în perimetrul unei schițe, al unei nuvele sau povestiri. [...] Nu știu dacă se poate proclama, prea apodictic, moartea «prozei scurte». Eu cred, dimpotrivă, că acest gen al epicii, concentrat și lapidar, sintetic și totodată percutant, își va găsi, în propria mobilitate discursivă și structurală, suficiente resurse pentru a supraviețui, pentru a se adapta noilor realități și provocări ce pândesc orizontul literaturii, mentalitățile și umanitatea însăși. Mie îmi pare, chiar, că proza scurtă e cu mult mai adecvată civilizației și culturii moderne, descentrate și trepidante, de un dinamism inepuizabil ce poate fi radiografiat, în detaliile lui semnificative, prin beneficiul observației alerte și al notației acute de care dispun speciile literare ale genului scurt. Rămâne doar ca prozatorii să fie ei înșiși convinși de acest lucru, pentru a se reîntoarce la o astfel de modalitate de a înregistra datele realului, cu instrumente și strategii narative suplă, apte să redea fluctuațiile cotidianului și meandrele fluxului interior al conștiinței”. □ Doina Jela, *De ce un hamburger?*: „Nu cred că veți găsi mulți români îngrijorați de o eventuală criză a prozei scurte. Conform principiului că din mult se poate face puțin, și numai din puțin nu se poate face mult, în perioadele când romanului îi merge bine, toată lumea e mai liniștită. Și este evident că după boom-ul creat acum câțiva ani de campania editurii Polirom, urmată imediat de mai toate editurile importante, nu avem motive să ne plângem că prozei românești îi merge prost. Editorii își scot în față autorii români descoperiți de ei și încearcă din răspuțeri să-i seducă și să-i aducă în propriul portofoliu pe cei descoperiți de alții. Asta după ce, cu nici zece ani în urmă, mai ușor trecea cămila prin urechile acului decât un prozator român, fie el și dotat cu un referat de lectură demn de toată invidia”. □ Andrei Zanca, *Răbdarea timpului*: „Lucrul decisiv însă mi se pare a fi următorul: proza scurtă necesită o *anume disciplină*, o *anume acuitate* și *concentrare*, un *anume simț* al ritmului, o *anume subtilă regizare*, *extrem de camuflată* în perimetrul textual (fiecare creație, demnă de acest nume, a oricărui gen, implică o *anume conformație grafică* a operei, i se poate desprinde conturul unei *anume grafici pulsânde*, *vii*, *extrem de stilizate*, ca în desenele chineze ori japoneze, unde cele «omise», sugerate, constituie esența). Este genul literar care reclamă traviul cel mai artizanal, cel mai cizelat, cel mai lăuntric (în alchimia subtilă a retortei lăuntrice și mai ales *în prealabil*, înainte

de actul propriu-zis al scrisului), cel mai abundent în esență, cel mai geometrizant, și de aceea și cel mai dificil, după părerea mea”. □ Liviu Ioan Stoiciu, *Numai critica literară e de vină...*: „Criză a prozei scurte? Criză a poeziei? Nu există decât o criză acută a receptării critice, azi, a cititorului avizat, ea obligă scriitorul slab de înger să facă un pas înapoi în fața unui gen sau altul literar nevizibil, nevandabil, marginalizat, pe care e mai bine să-l țină sub capac, dacă tot nu e băgat în seamă (fiindcă el scrie mai departe și proză scurtă și poezie, e doar un producător natural)... Numai critica literară de la noi e de vină că proza scurtă nu are «audiență publică»! Oare? În curând o să vorbim de o minoritate a scriitorilor, cum vorbim de celelalte minorități, care o să ceară o discriminare pozitivă? Câtă vreme scriitorul se respectă, va scrie ce va crede el de cuviință, nu ceea ce e pe placul unor majorități cititoare. Proza scurtă (dusă pe cele mai înalte culmi în limbile civilizate) are steaua ei, la fel și poezia”. □ Lucian Vasiliu, *Nu cred în crize*: „Nu cred nici în criza poeziei, nici a teatrului, nici a filmului... Cu atât mai mult a prozei și, mai ales, a celei... scurte. Sunt doar pretexte de dialog, de dezbateri, de reașezare în albie. Lucru benefic. [...] Spun răspicat. Nu există o criză a literaturii (generalizez până la urmă: poezia nu poate fi ruptă de proză, în absolut vorbind; ele au plecat la drum, în zorii lumii, ca un discurs unitar). Criza este a administrației, a difuzării cărții și revistei de cultură, a modului cum sunt protejate drepturile de autor (încercări coerente există, prin COPYRO și ORDA, după model interbelic englez, scandinav etc.). În criză sunt veleitarii, impostorii, gregarii”. □ Constantin Arcu, *Proza scurtă pare să fi intrat într-un con de umbră*: „Acceptând că există o criză a receptării prozei scurte, ce-i de făcut? Economisții și politicienii știu exact remediile la criza de pe piețele financiare și la fenomenul de recesiune economică, pun diagnostice și indică tratamente. Ce te faci însă cu proza scurtă? Ce soluții avem pentru a o resuscita? Inițiatorii anchetei se întreabă asupra cauzelor care ne-au adus în acest impas. Nici eu nu știu ce să spun. Condițiile sociale, economice, politice etc. nu par a da seama de modul în care este recepționat genul scurt al prozei. Din faptul că există economia de piață sau libera circulație a persoanelor ori că un partid nu a depășit pragul electoral eu nu pot deduce nici un fel de consecințe care să intereseze tema noastră. Cred mai degrabă că împrejurări și amănunte greu de evidențiat ne influențează gusturile estetice, dincolo de formația și mediul fiecăruia dintre noi. E un fel de modă care revine ciclic. [...] Nu cred în «moartea genului scurt», sunt convins că i se cântă inutil prohodul. Am sentimentul că acest gen va renaște spectaculos sfidând orice previziune pesimistă. Iar între roman și proza scurtă nu reușesc să descifrez vreo competiție sau rivalitate, o «luptă fratricidă»”. □ Mariana Gorczyca, *Obsesia interogativă*: „Să revenim însă: în 2008, 2009, proza scurtă este concurată, vrem nu vrem, de mesajul mediatic. Editorii au ajuns probabil la concluzia că, din perspectiva cititorului actual, antologiile tematice s-ar cumpăra/ citi cel mai bine. Targetarea începe să devină din ce în ce o operațiune vitală pentru orice editură”. □ Paul Tumanian, *Proza scurtă: un plus de rafinement*: „Înainte de a-i cânta

prozei scurte prohodul — cum, de altfel, li s-a mai cântat, nu o dată de-a lungul istoriei recente, romanului, dramaturgiei ș.a.m.d. — ar trebui să ne întrebăm cât de real este dezinteresul publicului cititor pentru aceasta. Că preferințele editorilor din România — subliniez, *din România* — se îndreaptă către roman, în dauna prozei scurte, este un fapt atestat și vizibil. Ar trebui să adăugăm de asemenea că preferințele unui editor — și mă refer aici la editorul de carte — ar fi nefiresc să se afle în discordanță cu preferințele publicului atâta vreme cât editorul (privat) nu (mai) face operă filantropică în întreprinderea sa editorială ci, în general, una profitabilă. Cum ar fi, atunci, posibil ca cititorul să dorească un «produs», iar editorul să-i ofere altul? În paranteză fie zis, n-ar fi pentru prima oară când «fabricantul», în loc să răspundă unor necesități reale ale consumatorului, modelează piața după propriile-i interese. [...] Probabil că interesul hipertrofiat al editorilor de carte (și al criticilor) din România pentru roman în dauna prozei scurte este conjunctural. Sunt convins că nu doar una ci o serie de antologii de proză scurtă românească, atent selecționată, ar fi benefice pentru relansarea interesului pentru acest gen de literatură”. □ Șerban Tomșa, *Proza scurtă este o femeie frumoasă plecată în vacanță*: „1. [...] Vorbind la modul general, nu știu dacă este vorba de o criză sau numai de o absență temporară a genului scurt din peisajul literar. Ca să existe proză scurtă e necesară prezența unor autori dotați special pentru proza scurtă. Cum aceștia lipsesc sau și-au epuizat resursele, e normal ca și proza scurtă să fie într-un regres provizoriu. E adevărat, în altă ordine de idei, că acum se scriu mai ales romane, foarte multe valoroase, cam ca în anii '30, '68, '69 și '70 ai secolului trecut. Se mizează, pur și simplu, mai mult pe roman, iar proza scurtă «se vede» mai puțin. Totuși, nu scriu Dan Lungu și Bogdan Suceavă excelente proze scurte? Și nu a apărut, cu doar câțiva ani în urmă, o excelentă carte de povestiri fantastice, *Plimbări cu Freud*, semnată chiar de un redactor al revistei «Vatra»?”. □ Luigi Bambulea: „Atât romanul, cât și proza scurtă sunt în criză; criza lor e de natură asemănătoare și diferită deopotrivă; în determinările ei estetice, are aceleași cauze; dimpotrivă, e vorba de o criză diferită când avem în vedere condițiile externe, de circulație și receptare în câmpul propriu-zis cultural (circumscribit istoric). În treacăt spunând, romanul contemporan suportă consecințele deziluziilor nihilismului, ale artificialității formalismului și ale derizoriului solipsist. În schimb, cred că proza scurtă e atât într-o criză (internă), cât și într-un declin (extern) (concept ce atrage după sine conotațiile neglijării și marginalizării, invocate de Dvs. ceva mai jos); iar dacă, da, putem vorbi de un impas dublu al prozei scurte, ar trebui să o facem fără a ne alarma peste măsură. [...] Cred că Ion Simuț avea, dar nu mai are dreptate; nu știu când a declarat decesul prozelor scurte, dar îmi amintesc că a declarat și decesul poeziei, în privința căruia avea dreptate, din nou, temporar. Aparițiile ultimilor doi-trei ani, atât în proză scurtă, cât și în poezie, mă fac ceva mai optimist. Și apoi, cred că organicitatea artei nu are sensul iremediabil al organicității naturii”. □ Aura Sibișan, *Spațiile din case. Sau despre proza scurtă contemporană*: „Aș încheia cu observația că anii '90 au

fost ani deosebit de buni pentru generația 80, datorită eforturilor de strângere laolaltă a eseurilor, textelor teoretice, prozei scurte produse de-a lungul mai multor decenii. Cred, revenind la tema abordată, aceea a prozei scurte, că este greu să scrii proză scurtă. Cred că proza scurtă este una din pietrele de încercare pentru un prozator. Și mai cred că publicarea de antologii de proză scurtă este un semn al sănătății culturale a unei nații”. □ Ion Maria, *Criza lecturii...*: „Ca poet, pot spune că nu există o criză a prozei, romanului sau poeziei ci este o criză a lecturii. Această criză are cauze diverse și multiple care și-ar merita o amplă analiză... Criza lecturii a început după «Revoluția» din 1989. Se citește mult mai puțin și mai prost decât înainte. Poate că era firesc să fie așa, într-o lume aproape normală, cum este a noastră, puțini citesc sau citesc mult mai puțin decât citeau în comunism când realitatea, viața, împingeau oamenii către lectură chiar dacă, în mod normal, nu toți aveau apetență pentru lectură. Chiar dacă ne doare, trebuie să recunoaștem fenomenul. [...] Ion Simuț anunța și moartea poeziei. Nu cred că literatura a murit sau că va dispărea curând, chiar dacă numărul cititorilor s-a micșorat drastic. Există o criză a lecturii, însă cine citește proză scurtă citește la fel de bine roman și poezie. Din păcate, numărul cititorilor e mic, aproape câți membrii are o sectă, de aceea cititorii este posibil să se simtă ca niște sectanți, cu avantajele și dezavantajele acestei situații”. □ Ovidiu Stanomir: „Starea prozei scurte actuale de la noi nu poate fi disociată de starea societății românești actuale. Măcar de ar sta economia românească tot atât de bine pe cât stă proza scurtă. Pe care, e drept, o scriu și o citesc doar împătimiții. Dar a fost cândva altfel?”. □ Călin Crăciun, *Criza artificială a prozei scurte*: „De o criză reală deci, nu poate fi vorba la nivelul creației propriu-zise de proză scurtă, putându-se eventual discuta de o politică nefavorabilă a editurilor. Dar o criză se manifestă cu adevărat la nivelul interesului general al societății pentru literatură. Și așa însă, perspectivele nu sunt chiar sumbre. O privire peste gardurile unor ogrăzi occidentale ne dezvăluie continuitatea îndeletnicirii lecturii. Oameni care mai citesc încă în vagoane de tren sau metrou nu sunt tocmai prezențe atipice, desuete, la fel cum exercițiile de scriere creativă nu sunt doar o chestiune experimentală școlară, ci chiar rutina diferitelor asociații ce-și declară interesul pentru literatură. Toate acestea nu sunt altceva decât manifestări firești în societăți sănătoase. Iar dacă societatea românească nu a fost încă răpusă de tranziție, este, cu siguranță, pe cale de vindecare. Un alt motiv pentru care cred în continuitatea prozei scurte, ba chiar și într-o revigorare a ei, este constituit de amploarea tot mai mare a fenomenul literar internautic”. □ Alexandru Vlad, *Scrisoarea unui pelegriin rus, privind starea proze scurte românești, adresată lui A. P. Cehov, în urma rugăminții acestuia din urmă de-a fi lămurit în mare asupra crizei prelungite de care suferă această specie în aceste locuri*: „Se poate vorbi deci despre o criză a prozei scurte românești (dar se vorbește cu aceeași înfierbântare despre criza romanului, ba chiar lumea preferă să vorbească mai ales despre criza romanului). De când durează această criză? Nici aici nu pot să vă lămuresc satisfăcător. [...] În general

nu se poate spune că proza scurtă ar fi în vreun fel în competiție cu romanul. Și totuși aici parcă s-ar putea spune. Interesul pentru roman, să fie acesta motivul pentru care proza scurtă se află în suferință? Interesul pentru roman nu are cum cauza bucăților mai scurte, dar obsesia pentru roman – da. Ciudat, la aceasta obsesie s-au raliat și criticii”. ■ „Vatra” publică *Proză scurtă* semnată de Mircea Pora, Radu Țuculescu, Ioan Radin, Andrei Zanca, Constantin Arcu, Paul Tumanian, Liviu Ioan Stoiciu. Dan Bogdan Hanu, Șerban Tomșa, Ovidiu Stanomir, Florin-Corneliu Popovici, Dora Deniforescu, Liviu Andrei, Mihai Radu, Călin Hera, Hristina-Elena Popa, Adrian Buzdugan, Răzvan Cirezaru. ■ În secțiunea *Cu cărțile pe masă* citim: □ Constantin Eretescu, despre volumul *60 de cântece românești din colecția Treufest Peregrin*, partea românească editată de Ion Taloș, Ed. Argonaut, 2008: „60 de cântece românești este un volum care ne prezintă un aspect puțin cunoscut al folclorului urban, felul în care conviețuiau cultural diversele grupuri etnice într-un mediu în care se vorbeau multe limbi și se practicau obiceiuri diferite, aflat în afara limitelor spațiului național”. □ În *Prozatori mici și mijlocii* Cosmin Borza comentează *Povestiri mici și mijlocii* de Cosmin Manolache, Călin Torsan, Sorin Stoica, Ciprian Voicilă, ediția a II-a revăzută, Ed. Curtea veche, 2007: „Mai întâi, cei patru prozatori (auto)proclamați nelivrești dezvoltă o adevărată anxietate a influenței literarului. Chiar dacă țin cu tot dinadinsul să își demonstreze originile sănătoase «din stradă», de după blocuri ori din ulițele celor mai obscure sate, cei patru angajați ai Muzeului Țăranului Român își transformă cunoștințele din domeniul artistic în adevărate embleme ale noului statut de scriitori”. □ Sub titlul *Peregrinări* Melinda Crăciun publică recenzia sa la *Rudi și alte cioburi de singurătate* de Ștefan Caraman, Ed. Compania, 2005: „Un pragmatic cu har, cum îl numește Adina Keneres în prefața volumului, Ștefan Caraman ne vorbește, prin literatura sa, de lumea oarecum nefirească sau reflectată nefiresc în cioburile împrăștiate, lumea în care trăim, guvernată adesea după legile absurdului urmuzean, filtrată ironic, dar lucid, în care omul face permanent o *călătorie dintr-un război în altul*. Farmecul călătoriei e farmecul textelor”. □ Mircea A. Diaconu semnează *Liviu Georgescu. Geometria fluidului*, articol în care se pronunță asupra volumului *Nu am voie*, Ed. Paralela 45, 2008: „În *Nu am voie*, vocea lui Liviu Georgescu instituie o nostalgie care, articulată pe temelii morale, are ca obiect identitatea – a lui și deopotrivă a lumii – aflată la întâlnirea dintre abisal și concret, dintre subiect și cosmic. Pe această problematică, înscrisă prea bine în chiar titlul primului ciclu al cărții, numit *Aproape departe*, viziunea eroică, nostalgia totului, convingerea că sensul se poate articula, că el trebuie să se articuleze, toate acestea capătă forma unui discurs a cărui cerebralitate rece e susținută de o pasionalitate a ideilor care proiectează viziunile în ordine”. □ Claudiu Komartin atrage atenția asupra a *Două debuturi*: volumul *Floarea de menghină* de Svetlana Cârstea („*Floarea de menghină* e ca o scrisoare care s-a rătăcit și pe care o primești după 13 ani. Destul de mult cât să te faci să surâzi și poate să-ți umple ochii de lacrimi, o scrisoare cu hârtia ușor îngălbenită,

cuprinzând impresii, visuri și secrete din alt timp”.) și volumul *Blank* de Vlad Moldovan („Un debut mai mult decât promițător, *Blank* face din Vlad Moldovan unul dintre poeții din ultimii cinci ani în care cred cel mai mult”). □ În *Singurătatea lui Socrates* Andrei Moldovan scrie despre *Scene din viața lui Anselmus* de Vasile Gogea, ediția a II-a, corectată și completată de autor, cu o prefață de Ion Bogdan Lefter însoțită de cinci lecturi critice, Ed. Limes, 2008: „Formula propusă de Vasile Gogea este una extrem de generoasă și lasă impresia că într-o asemenea construcție se poate spune orice. În spațiul semnificatului, dar și al semnificantului, porțile par să fie larg deschise”. □ Corina Teodor publică *Scrisori de odinioară: un amplu proiect șagunian*, semnalând apariția *Andrei Șaguna. Corespondență*, vol. II, ediție, studiu introductiv și note de Nicolae Bocșan, Gabriel-Viorel Gârdan, Ioan-Vasile Leb, Beatrice Dobozi, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2008: „Într-un an în care în calendarul UNESCO a fost înscris și numele lui Andrei Șaguna, la trecerea a două veacuri de la nașterea sa, colectivul de istorici și teologi, coordonat de domnul profesor univ. dr. Nicolae Bocșan, întreprinde un însemnat gest pentru cunoașterea în detaliu a activității înaltului ierarh, prin asumarea proiectului de editare a scrisorilor ce l-au avut ca expeditor sau destinatar”. □ În *Chemările sau ispitele infernului de catifea* Liliana Truță se pronunță asupra romanului *Chemarea lui Matei* de Florina Ilis, ediția a II-a: „Spre deosebire de romanul cascadei polifonice pe care-l va experimenta scriitoarea în *Cruciada copiilor*, *Chemarea lui Matei* e un roman mai degrabă monologic, romanul unui singur personaj, al cărui model e cel biblic, dar și pictural, așa cum era și în *Coborârea de pe cruce*”. □ Monica Grosu (*Lucian Bâgiu, arhitectul deconstrucției*) scrie despre *Bestiar. Salată orientală cu universitari închipuiți* de Lucian Bâgiu, Ed. Cartea Românească, 2008: „În sprijinul ideii de eclecticism scriptural stă și diversitatea de viziune a naratorilor ce se contrazic permanent sau chiar se anulează reciproc printr-un «joc inocent» al retragerilor și revenirilor în text. Rezultatul scontat devine în aceste circumstanțe inevitabil, lectura *Bestiarului* provoacă cititorul la o răsturnare a codurilor lecturii, oferind în schimb mult amuzament, asocieri metatextuale dintre cele mai surprinzătoare și un savuros comic de limbaj. Într-un cuvânt, o «salată orientală» pregătită cu voluptate și calculând atent deliciul fiecărui ingredient”. ■ În rubrica *Lecturi* Iulian Boldea semnează *Cioran și boala*, un comentariu la *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2008: „*Despre bolile filosofilor. Cioran* nu e deloc o carte comodă. Subiectul în sine nu este unul confortabil. Cartea reușește, însă, să readucă în prim-plan figura unuia dintre cei mai importanți esești și filosofi ai veacului XX, privit aici prin prisma maladiilor, a suferințelor ce i-au stimulat și configurat elanul metafizic”. ■ Rodica Grigore publică *John Fowles. Literatura între joc și vocație*, semnalând apariția volumului *Iubita locotenentului francez* de John Fowles, traducere și note de Mioara Tapalagă, Ed. Polirom, 2008: „Remarcabilă evocare a societății și comportamentului uman din epoca victoriană, *Iubita locotenentului francez* este, pe de altă parte, o desăvârșită parodie a tuturor convențiilor și a modelelor

de construcție din romanul victorian”. ■ Sub titlul *Poezie și politică. Despre starea lumii de azi* apare o convorbire între Rodica Drăghinescu și Magda Cârneci: „R.D.: *Poetul ține mult la cuvânt. Îl privește, îl ascultă, îi adaugă alte cuvinte, îi creează o lume. Fiecare poem este un soi de celulă a memoriei, dotată cu mici circuite, ușițe, rezistențe, întrerupătoare, care se ocupă de plecarea și sosirea sensului. Un cuvânt dintr-un poem este o construcție de molecule senzoriale. Cum vin cuvintele în poemele dumneavoastră? Cine sau ce le aduce? Ce li se întâmplă acestor molecule senzoriale în plin act de gândire translogică, în plină prelucrare a fluxului emoțional?* M.C.: Cuvintele cu potențial poetic survin brusc și dispar tot la fel, au o logică a apariției și dispariției lor care se aseamănă fluxurilor meteorologice, astrale, sau ale păsărilor migratoare, e vorba mereu de o vibrație emoțională care se lasă captată sau nu, se lasă configurată sau nu, se lasă transmisă sau nu. Poetul e un fel de combinație bizară între o antenă de înaltă frecvență și un artizan pedant, meticulos. E un colecționar de stări, viziuni, presentimente, e un vânător de combinații sonore, de cuvinte evocator încărcate ce-i agață urechea și simțul intern declanșându-i nevoia imperioasă de a le fixa, de a le combina în așa fel încât să-și repete magia la fiecare reluare, la fiecare lectură – și în această privință el se aseamănă cu un ameliorator de rase prețioase de animale sau soiuri de plante. Căci finalmente poemul e un fel de dispozitiv sonor pentru a produce o amplificare emoțională pentru uzul celorlalți, e un fel de eșafodaj verbal pentru intrarea în atenție emoțională cu ritmul, muzicalitatea și «imaginile interioare» ascunse în realitatea cea mai reală. Cea care ne înconjoară tăcut și stăruitor, dar pe care nu o vedem, nu o simțim, nu o auzim în întreaga ei deplinătate decât rareori. Cuvintele poemului pot fi considerate, cum spuneți, niște molecule senzoriale și emoționale, magnetizate de o vibrație interioară anume, și combinate chimic în așa fel încât să producă o «pilulă» concentrată de atenție și de intensitate, capabilă să ne ridice, pentru câteva clipe, pe un plan al nostru mai puțin banal, la un nivel de sensibilitate și înțelegere ceva mai înalt, mai complet decât de obicei. O «pilulă» prin care putem avea acces, fulgurant și fără o pregătire specială, doar prin «grație estetică», ca să spun așa, la prezența magică a lucrurilor și a lumii, la o trăire completă a clipei, a momentului, în toată bogăția lui adesea uluitoare, uneori copleșitoare, aparent din «altă lume». Și, prin ele, la o formă pasageră de eternitate, aici și acum. Aceasta ar explica, cred, utilitatea poeziei, pe care atât de mulți oameni de azi nu o mai înțeleg. Pentru că ei nu mai simt nevoia accesului, fie și oblic, scurtcircuitat, la o formă de ieșire din limitare, din fragmentare și automatism, pentru a intra în contact cu sinele lor profund, coincidând armonic cu lumea. Pentru că au uitat că au o nevoie vitală de acces la o formă, fie și momentană, de meta-fizic, de supra-temporal, deci de eternitate, ca să suporte fizicul, temporalul fără să moară interior. În absența acestui «eșafodaj estetic», omul ar decădea la nivelul unei mașini sofisticate sau ar recădea în pură animalitate. În aceasta constă, cred, valoarea «practică» a poeziei, căci ea dă acces la o experiență, scurtă și concentrată, a unei trăiri mai

armonioase, mai vaste, în care putem bănuî, putem resimţi fulgurant, o variantă mai completă a fiinţei noastre în lume. Căci în poezie, de o manieră fugace dar profundă, nu doar intelectul nostru e provocat, şi nu doar simţurile şi instinctele noastre sunt excitate, şi nu doar imaginaţia şi emoţiile noastre sunt inflamate, ci toate laolaltă sunt intensificate armonic, în simultaneitate organică, şi în conexiune cu ceva ce le depăşeşte. Dacă ar fi să glumesc, aş zice că ar trebui poate găsită o formă economică mai eficace pentru aceste «pilule de revivificare interioară», dar probabil că buna intenţie s-ar transforma repede în eroare speculată comercial, ca şi în cazul drogurilor, căci efortul individual şi deschiderea interioară naturală, discretă şi lentă, ar dispărea în spatele unor facticităţi la îndemână şi artificiale. Cum spunea cândva Ouspensky, «un vers poate dura sute şi sute de ani», ca efect emoţional, dar în imediat puţină lume îşi dă seama de valoarea «iradiantă» a unui poem: e ca şi cu carbonul 14, e nevoie de timp, uneori de mult timp. [...] R.D.: *Ce i-aţi putea reproşa dialogului cultural est-vest (din Europa)?* M.C.: Am impresia că neînţelegerile dintre Vestul şi Estul Europei, în legătură cu faptul că superioritatea materială ar însemna şi superioritate culturală, încep să se diminueze vertiginos. Nimeni nu poate contesta şi nu contestă Occidentului geniul pozitivist al ştiinţei şi tehnicii, dar în ce priveşte bogăţia culturală şi deschiderea spirituală, cred că un influx mai substanţial de «esticitate» ar putea echilibra excesele duse în unele zone până la decadentă artistică, ce bântuie productivismul occidental, datorită supunerii complexităţii artistice la rigorile seci ale unei raţionalităţi critice şi eficiente colectiv, potrivite mai degrabă tehnologiilor aplicate la administrarea pragmatică a realului şi societăţii. Am impresia uneori că Estul trebuie mereu să aducă aminte Vestului că totul nu se reduce la posesiune, organizare şi interese, sau la conflict, concurenţă şi putere, mai ales în lumea culturală. Experienţele recente şi dureroase ale Estului sunt, sau au fost şi rămân, şi ale Occidentului, ele fac parte dintr-o moştenire psihologică preţioasă, căci accesul la suferinţă e un acces la adevăr care lipseşte uneori Vestului. Dificultăţile materiale au rolul lor de frână într-o accelerare prea mare a dinamicii sociale, care poate deveni incontrollabilă. Acolo unde e încă greu să supravieţuieşti fizic, e mai greu să uiţi de nevoia unei supravieţuiri spirituale, o nevoie profundă, vitală, care întemeiază umanul. A fi marginal, a rămâne în provincie prezintă avantaje care nu trebuie subestimate, căci în asemenea «rezervaţi de arhaicitate» se pot regăsi formule de viaţă şi de armonizare cu lumea, pierdute pe drum în zonele prea centrale, tocmai din cauza vitezei şi concurenţei. Artificialitatea vieţii şi fixarea asupra confortului, individualismul mărunţ, absenţa de ruptură şi de suferinţă reală din orizontul memoriei colective recente, şi o concepţie abstractă şi materialistă a realităţii, fragilizează lumea occidentală în interiorul lumii globalizate. Contextul mondializat a schimbat dona internaţională: nimic nu mai e ca înainte, chiar dacă vestul vrea să creadă că viziunea lui s-a impus definitiv şi necontestat în restul lumii. Catastrofe şi mutaţii mari sunt în curs, căci totul e interconectat: individul are acces prin mass-media la identităţi diferite şi contradictorii, la lipsurile şi

suferința tuturor celorlalți indivizi, colectivitățile trebuie să ia cunoștință de limbi și culturi foarte diferite de ale lor și să respecte celelalte forme de umanitate. Toate astea creează o presiune psihică enormă, care poate duce la mai multă luciditate și la o responsabilitate crescută, adică poate să provoace o anume «revoluție interioară», o amplificare conștientă a percepției de sine a umanului. Destabilizarea canonului occidental, luat cu asalt de atât de multe culturi diferite, e în curs. Venind dintr-o cultură profund marcată de creștinismul ortodox și mândră de moștenirea ei bizantină încă vie, nu pot să nu mă uimesc uneori, de faptul că această majestuoasă cultură occidentală, fundată în creștinism, a uitat că există în om un element «divin», un element psiho-spiritual care ascunde evoluția posibilă a umanului, încifrată în admirabila idee din Geneză că omul «e făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu». Această imagine interioară trebuie regăsită, în ciuda «cursei nebune» tehnologice și civilizaționale în care trăim, și care ne privează de «germenul viu» al acestei posibile evoluții, înscrise în genele noastre. Omul exterior e mult prea dezvoltat față de omul interior din noi, acest dezechilibru e extrem de periculos în această perioadă de puternică tehnicitate și de slabă responsabilitate, dar sunt deja multe semne ale unui reviriment psihic și spiritual în plin curs. Iar în generalizarea subiectivității, în accelerarea emoțională, în dezvoltarea conștienței deci în afinarea interioară, poezii au în continuare un rol esențial de jucat, chiar dacă discret și neonorat”. ■ În rubrica *Bumerangul și clepsidra* Ștefan Borbély publică *Violentul Lenin*, un eseu despre dictatorul rus, pornind de la scrierile Annei I. Ulianova, sora lui Lenin. ■ Rodica Ilie publică eseu *Literatura europeană între realitate și utopie*: „Modul constituirii unui nou «grand récit» în paradigma postmodernă nu determină, de fapt, o nouă realitate; astăzi, utopiile sunt repede relativizate, parcurs starea de legitimare, se afirmă ca povestiri, pentru ca apoi să ajungă la stadiul de ideologie sau, în cel mai reductiv caz, la stereotipuri culturale și la slogan. Astfel se întâmplă și cu ideea de *literatură europeană*, ea este obiectul de studiu al comparatiștilor, al teoreticienilor culturii, poate și al filosofilor și politologilor. Al scriitorilor, mai puțin. Deși aspiră la universalitate, la recunoaștere europeană măcar, scriitorii înșiși produc și întrețin specificitatea, identitatea inconfundabilă a culturii din care provin, aceasta deoarece profilul emoțional și intelectual particular al operelor este înscris în limba, în obsesiile, în ideile și în mărcile involuntare, temperamentale, personale/ naționale. Nu cred că artiștii mari se topesc în nediferențierea unor deziderate exterioare, de politică externă, nici nu cred că, scriind, se raportează în mod voluntar la repere exclusiv europene, ci la valori și la idealuri ale *europenității ca paradigmă și experiență culturală a libertății de gândire, a democratismului și a toleranței, a dialogului cultural real*, în care modelele și valorile culturale naționale să poată fi respectate, integrate firesc și organic în diversitate, recunoscute și acceptate dincolo de specificitatea etnică, națională, religioasă ori de altă natură”. ■ Marian Victor Buciu îl prezintă pe *Nicolae Breban din Puterea nevăzută*, „Din monografia *Voința și puterea de creație. Opera lui*

Nicolae Breban, în curs de apariție la Ed. Ideea Europeană”. ■ Nagy Imola Katalin semnează studiul *Liviu Rebreanu și experiența scriiturii despre țaran*. ■ În rubrica *Studia universalis* citim despre *Ficțiunea postmodernistă* de Brian McHale, prezentarea autorului și traducerea sunt semnate de Dan H. Popescu. ■ Ion Zubașcu publică „*N-am scris Sfintele scripturi, deși Istoria critică e o carte la fel de groasă!*” *O cronică de la lansarea Istoriei critice a literaturii române, de Nicolae Manolescu*. Reținem: □ *Mircea Cărtărescu: O operă încheiată în cultura română plină de proiecte neterminate*: „Mircea Cărtărescu freamătă, nu mai are răbdare, preia microfonul: «Sunt împovărat de această rocadă foarte stresantă care substituie autorul criticii, cu criticul autorului. Sper să-mi duc la capăt dulcea povară de a-i prezenta cartea, cu care am avut o noapte de vis. [...] Nucleul dur al cărții e maiorescian: a judeca cu criterii raționale, dar și cu pasiune, ceea ce are valoare estetică, deci e adevărat într-o literatură. Nicolae Manolescu a ales să facă din blocul de marmură maiorescian o Minerva, într-o vreme caricată. E o operă încheiată în cultura română plină de proiecte neterminate. Există. E masivă, are peste 1500 de pagini. [...] E un aer călinescian în cartea lui Nicolae Manolescu, în portrete, în finalurile abrupte, în citirea inversă a literaturii. Nicolae Manolescu taie abrupt discursul, cu foarte mare efect, fără concluzie, lăsând faptele să vorbească. Unele portrete sunt extraordinare... [...] Nicolae Manolescu stabilește un canon neîncrâncenat, cu spirit critic și bun gust, dându-și cu adevărat măsura personalității sale. Înainte de Primul Război, marele critic a fost Titu Maiorescu, în perioada interbelică a urmat George Călinescu, iar după al Doilea Război, incontestabil, e Nicolae Manolescu. Prin *Istoria* sa, suntem martori la spectacolul unei minți care își leapădă vălurile în fața noastră, suntem ca într-o hologramă a minții sale, de care ne putem îndrăgosti, a unei minți îndrăgostită de umanism, într-o epocă în care aceste lucruri importante sunt discreditate artificial»”. □ *Nicolae Manolescu: Îmi asum această subiectivitate*: „Nicolae Manolescu se întoarce cu fața către Cărtărescu: – Sunt copleșit de ceea ce ai spus. Știi că țin la părerile tale, la părerea ta despre literatură, cum țin la puțini alții dintre contemporanii noștri. Mulțumesc lui Călin Vlasie, grație căruia am terminat această carte. [...] Nu mă cred infailibil. Evident că în unele cazuri am gafat. Va mai fi o ediție a doua. Vlasie mai are ață de cusut. Cât trăim, ne revizuim. La noi totul începe de la întrebarea: De ce ăsta? De ce nu ăla? M-am revizuit, în primul rând, pe mine însumi. Nici un text al meu nu e cel din cronici de dinainte de 1989!”. ■ Din paginile numite *Talmeș-balmeș* se detașează: □ *Uniunea Scriitorilor din România Filiala Mureș*: „Profund îndurerăți de moartea subită a cunoscutului poet basarabean Grigore Vieru, suntem conștienți de pierderea suferită de literatura românească. [...] Prin dispariția lui, întreaga literatură română, de dincolo și de dincoace de Prut, înregistrează o mare pierdere, căci Grigore Vieru s-a afirmat ca un simbol al ființei noastre românești. În numele scriitorilor mureșeni, ne exprimăm întreaga durere sufletească! Să-i fie țărâna ușoară și Dumnezeu să-l odihnească în pace! Comitetul de Conducere: Zeno Ghițulescu – președinte;

Iulian Boldea, Cornel Moraru – membri: Eugeniu Nistor – secretar executiv”. □ *Premiile Filialei Mureș a Uniunii Scriitorilor pe anul 2007*: „Analizând toate cărțile prezentate la concurs, apărute în anul 2007, juriul Filialei Mureș a USR, constituit din scriitorii: Cornel Moraru (președinte), Iulian Boldea și Zeno Ghițulescu, a decis acordarea următoarelor premii: Premiul pentru critică literară: Alexandru Cistelean - vol. *Diacritice*, Ed. Curtea Veche, 2007, și Virgil Podoabă – vol. *Punctul critic*, Ed. Paralela 45, 2007. Premiul pentru istorie literară: Dorin Ștefănescu – vol. *Heliade Necunoscutul. Ontologie și poetică*, Ed. Paralela 45, 2007. Premiul pentru eseu: Eugeniu Nistor – vol. *Conceptul de spațiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga*, Ed. Ardealul, 2007. Premiul pentru poezie: Lazăr Lădăriu – vol. *Trecerea râului*, Ed. Nico, 2007. Premiul pentru debut (eseu): Alex. Cistelean – vol. *Viața ca un film porno*, Ed. Aula, 2007. De asemenea, juriul a hotărât să acorde o Diplomă specială doamnei Mioara Pop – director al Bibliotecii județene «Lucian Blaga» din Alba Iulia, pentru buna colaborare cu scriitorii membri ai Filialei Mureș a U.S.R”. ■ Semnează versuri Ioan Es. Pop, Nichita Danilov, Emilian Galaicu-Păun, George Popa, Cosmin Perța, Angela Furtună, Mihai Vieru. ■ Alexandru Mălăescu traduce din *Poezie germană*: Friedrich von Logau, Nikolaus Lenau, Eduard Mörike, Theodor Storm, Rainer Maria Rilke. ■ În rubrica *Sens giratoriu* Ciprian Vâlcă scrie despre *Oameni pe catalige*. ■ Rubrica *Inedit* vine cu *Jurnal - 1977-1978* de Gheorghe Crăciun. ■ Apar fragmente din „volumul în pregătire” *Ruleta românească* de Leo Butnaru.

● **[„Viața Românească”, nr. 1-2, anul CIV; Revista fondată la Iași, fondatorii: Constantin Stere și G. Ibrăileanu; Revista Uniunii Scriitorilor din România, Redacția Publicațiilor pentru Străinătate; format: A4, nr. de pagini: 258; Redactor-șef: Nicolae Prelipceanu; Redactor-șef adjunct: Marian Drăghici; Redactori: Liviu Ioan Stoiciu, Ion Zubașcu; Secretar de redacție: Mircea Cîrstea]** Primul număr al anului se deschide cu textul lui Nicolae Prelipceanu, *Blestemul lui Sisif?*: „Există o sumedenie de edituri care trăiesc din reeditări. De curând a reapărut, și chiar la aceeași editură unde fusese publicată prima dată, lucrarea fundamentală a lui Alexandr Soljenițin, *Arhipelagul Gulag*. Credeți că au pus pe pagină de gardă «Ediția a II-a»? Vă înșelați. [...] O discuție despre editarea de carte în România ar dezvălui o teribilă realitate. Afacerile se fac, în general, cu cărți fușerite, prost traduse și deloc supravegheate de vreun profesionist al editării. Goana nebună după câștig alterează și acest domeniu, atât de sensibil și de subtil, în ultimă instanță”. ■ Dumitru Radu Popa semnează editorialul *Rebelul neînțeles: Alexandr Soljenițin*: „Acum, nu multă vreme după moartea lui Soljenițin, o imagine atât de răspândită în media de tot felul, la timpul respectiv, îmi stăruie în memorie. Este vorba de istorica întâlnire, pe 12 iulie 2007, dintre Alexandr Soljenițin și Putin, încă Președinte al Federației ruse. Atunci Putin l-a vizitat ca să îi confere personal Premiul de Stat. [...] Soljenițin nu a suferit pentru democrație, ci pentru destalinizare, desovietizare. Pentru reiectarea Occidentului cu mentalitatea economiei de piață, a

democratizării grăbite și a slăbirii statului rus creștin, pravoslavnic. Conservatorismul lui a devenit aparent mai ales după ce a părăsit Rusia, iar apoi în mod explicit după căderea Uniunii”. ■ În secțiunea *Eveniment* se oferă detalii despre Premiile „*Vieții Românești*”, ediția I-a: „Miercuri, 10 decembrie 2008, în zi cu soare (puțin), orele 13-15, trecute fix, la Sala Oglinzilor din Casa Monteoru, Calea Victoriei 115, a avut loc, în prezența unui public ales (invitat, dar cu lipsuri), festivitatea decernării Premiilor revistei «Viața Românească», Ediția I-a, după cum urmează: *Premiul de Excelență*, domnului Mihai Șora, pentru viața și opera deschise cauzei prieteniei, a scrisului și a lecturii, care la Domnia sa una sunt; *Premiul pentru Dramaturgie*, domnului Matei Vișniec, în cauza piesei *Ioana și focul* publicată integral în «Viața Românească», nr. 6-7, 2007, și jucată la Teatrul de Comedie din București, în regia Cătălinei Buzoianu; *Premiul «G. Ibrăileanu» pentru Critică literară, eseu*, domnului Antonio Patraș, în cauza volumului *Ibrăileanu. Către o teorie a personalității*, Editura Cartea Românească, 2007”. □ Marian Drăghici răspunde la întrebarea *De ce Premiile „Vieții Românești”*?: „«Viața Românească» a stat până acum la distanță aseptică de «daciada» post-decembristă a instituirii și acordării de premii. Prin redactorii săi, poeți și prozatori, a primit nu a dat. [...] Speranța ar fi că o mână de colaboratori permanenți, nume de referință, au susținut și susțin pariul redacției. Gheorghe Grigurcu, Andrei Codrescu, Ion Pop, Dumitru Radu Popa, Călin-Andrei Mihăilescu, George Banu, Ion Bogdan Lefter, Gabriel Chifu, Dumitru Țepeneag, Gabriela-Maria Constantin, G. Pienescu, Cornel Ungureanu, Daniel Cristea-Enache, Nicoleta Sălcudeanu, Ștefan Borbély, Bogdan Crețu, Grațiela Benga, Paul Aretzu, Rodica Grigore, Leo Butnaru, – sunt prezențe, în ordinea rubricăției, constant întâlnite în paginile «VR». Între aceștia, Domnul Mihai Șora ocupă indiscutabil locul prim. Este *de facto* directorul de onoare al «VR». [...] După Domnul Șora, a cărui aniversare la 90 de ani a deschis noua serie a revistei, în noiembrie 2006, Matei Vișniec este fără îndoială, prin renume, scriitorul cu aportul cel mai semnificativ în ceea ce s-a numit «ascensiunea Vieții Românești». [...] Al treilea premiat de astăzi, Antonio Patraș, ocupă un loc special în motivația premiilor «VR». Fără cartea domniei-sale despre Ibrăileanu nu cred că s-ar fi aprins în capul cuiva din redacție scânteia acestei inițiative. [...] Dacă am reușit, cum se vede, e că am avut totuși șansa amicitiei unor oameni normali. Doar după două-trei fraze, un prieten ca Marian Aretu a activat, cum-nu știu, pârgghiile sponsorizării... Despre fratele poetului Paul Aretzu, un lucru se cade să spun: pe cât de elevat, de fin, prestează unul în literatură, pe atât de capabil-dedicat e celălalt în lumea specialității lui”. □ Este publicată prima parte din *Despre excelență, despre inteligență, despre arta bunei (bine-)înțelegeri* de Mihai Șora: „Atunci când excelența devine *model de existență*, nu se întrevăd, oare, semnele unei ideologii? De la Iluminism încoace, întreaga modernitate occidentală pare să fie străbătută din ce în ce mai frenetic *tocmai* de avatarurile acestei convingeri-credință: în capacitățile *infinite* ale rațiunii și ale tehnicii, în *desăvârșita*

libertate a ființei umane de *a se construi pe sine*". □ Liviu Antonesei semnează *Un elogiu domnului Mihai Șora*: „Uneori, Dumnezeu naște oameni pur și simplu pentru ca aceștia să facă binele și pentru a fi niște repere ale acestuia, dar și niște repere pentru ideea de umanitate însăși. Fără îndoială că unul dintre aceștia este Domnul Mihai Șora. Prin urmare, Premiul «Vieții Românești» este cum nu se poate mai potrivit acordat, deși nu atât de premii are nevoie Domnia Sa, cât de liniștea necesară ducerii la bun sfârșit a operei de devoțiune confraternă față de Benjamin Fondane". □ Matei Vișniec transmite *Mesaj pentru „Viața Românească”*: „Aș vrea să vă mulțumesc pentru acest premiu printr-un elogiu adus revistei «Viața Românească». Nu mai știu exact în ce moment am intrat pentru prima dată în redacția revistei, sunt peste 25 de ani de atunci, dar dintotdeauna pentru mine ea a fost legată de această clădire cu vechi parfum bucureștean de pe strada Nicolae Goleșcu". □ Ion Bogdan Lefter scrie *Matei Vișniec și Ioana D'Arc în paginile „Vieții Românești”*: „Pe scurt, în scris, despre patru subiecte pe care, la invitația colegilor noștri de la «Viața Românească», le-am dezvoltat în intervenția improvizată la decernarea premiilor revistei, pe post de laudatio pentru unul dintre laureați: Matei Vișniec. [...] Întâi, despre sarcina deloc grea de a-l elogia. Din 1990 încoace, reputația lui Vișniec a crescut într-atât încât el este astăzi cel mai apreciat dramaturg român contemporan, cel mai publicat și mai reprezentat, și în țară, și pe scene din lumea largă. [...] Al doilea subiect: buna înclinație a «Vieții Românești» de a acorda premii nu doar «onorifice», pentru merite generale ale autorilor aleși, care le pot fi recunoscute oricând și de către oricine. [...] În al treilea rând, și rămânând la premiul oferit lui Vișniec, opțiunea «Vieții Românești» atrage atenția asupra formulei revistei-gazdă. [...] În sfârșit – dar, de fapt, în primul rând! – două vorbe și despre text în sine: o piesă extraordinară și o nouă propunere a lui Vișniec de ieșire spre alte zone, spre alte formule dramaturgice". □ „Viața Românească” reproduce alocuțiunea lui Antonio Patraș, *Ibrăileanu premiat la „Viața Românească”*: „Așadar, premiera lui Ibrăileanu e cât se poate de explicabilă și binevenită, având în vedere nedreapta reputație care a aruncat în umbră decenii la rând opera (tendențios răstălmăcită) a criticului de la Iași. Intenția mea (răsplătită, iată, cu asupra de măsură) a fost să răstorn cunoscutele clișee și să demonstrez că autorul *Adelei* e departe de a fi un spirit didactic și plat, lipsit de subtilitate, după cum au lăsat să se înțeleagă adversarii săi ideologici". □ Daniel Cristea-Enache, *Critică de vârf*: „Parte a unui proiect mai amplu, volumul despre Ibrăileanu merita cu prisosință unul dintre premiile «Vieții Românești». Critica practică de Antonio Patraș este una de vârf; iar un atu important al autorului îl constituie și cultura bine asimilată. Nu numai că tânărul autor ieșean se mișcă dezinvolt printre cărți, școli și curente modern-contemporane, dar el are și un background de studii clasice pe care (cu excepția Alexandrei Ciocârlie) nu-l prea văd reliefat în critica de astăzi". □ Bogdan Crețu, *Modelul Ibrăileanu*: „Spun oare vorbe mari dacă mă încumet să conchid că norocul lui Ibrăileanu a fost Antonio Patraș? Unii s-ar grăbi, n-am nici o îndoială, să răspundă

afirmativ. Și totuși, dacă acceptăm că soarta postumă a unui scriitor depinde de actualizările critice pe care fiecare generație le produce pe marginea operei sale, nu văd de ce nu am recunoaște că lucrarea universitarului ieșean, intitulată sugestiv *Ibrăileanu. Către o teorie a personalității* (Cartea Românească, 2007) a avut puterea de a-l readuce în circuit pe autorul *Adelei*. Din câte știu, Patraș trage acum la o ediție critică a operei pe care a așezat-o în silogism, așa că afirmația mea de mai sus tinde să capete perfectă acoperire”. ■ În acest număr eseurile sunt semnate de: □ Mariana Codruț, *Uitatul în gol*: „Am tresărit când am regăsit în eseu *În fiecare limbă sunt alți ochi* al Hertei Müller (vol. *Regele se-nclină și ucide*, Polirom, 2005) gânduri despre țărani șvabi care par a avea aceeași atitudine față de privitul în gol: «Pentru cei mai mulți nu existau lacune, nu trebuia să privești printre cuvânt și obiect și să fixezi nimicul, ca și cum, glisând din propria-ți piele, te-ai pierde în gol», spune scriitoarea (pag. 5)”. □ Alexandra Ciocârlie, *Acasă, de departe*: „Dintr-un motiv sau altul, din opțiune personală sau siliți de împrejurări, mulți scriitori au respins angajarea în lupta anticomunistă la Paris. Militantismul activ era doar una dintre căile care se deschideau în fața exilaților români, iar cei în cauză au urmat-o sau nu în funcție de temperamentul, aspirațiile sau circumstanțelor vieții lor”. □ Nicoleta Dabija, *O interpretare la Iov*: „Cu fiecare situație gravă și fără răspuns a existenței noastre povestea biblică a suferinței lui Iov ne revine în minte. Indiferent de răspunsurile care au dominat gândirea filosofilor, teologilor și istoricilor de-a lungul veacurilor, problema suferinței suscită ca o noutate viața fiecăruia dintre noi”. □ Călin-Andrei Mihăilescu, *Împotriva mitului*, traducere de Rodica Grigore: „Virusul mitului a făcut posibilă cultura și a impus-o rapid și sigur prin intermediul limbii. Încercările medicale de a vindeca sau de a purifica limba de acest virus sunt fie naive (neopozitivității vieneze asemenea lui Rudolf Carnap au dat acestei naivități o expresie paradigmatică în secolul XX) sau sublime (de exemplu, efortul lui Mallarmé de a da «un sens plus pur aux mots de la tribu».) Această farmacopee devenită ideologie a făcut prea puțin pentru a împiedica mitul să-și aducă pe tărâmul culturii gelozia, otrava și farmecul. În condițiile în care cultura nu se organizează ea însăși într-un asemenea fel încât să reziste încercărilor mitului de a se infiltra pretutindeni, mitul va avansa, în forme”. □ Alexandru Vlad, *De ce ne pierdem în pădure?*: „Până la urmă tot trebuia să mi se întâmple, parcă mi-o căutasem cu lumânarea: m-am rătăcit în pădurile acestea care nu că ar fi ele foarte mari, dar sunt complicate asemenea unei elaborate litere chinezești. [...] Am încercat să-mi amintesc situații asemănătoare din literatură, panica instaurată peste orfanii pierduți noaptea în pădure. Din frații Grimm – unde spaima rătăcirii se află în starea cea mai acută și mai pură”. □ Leonard Oprea, *4 Respirații*, „din volumul *Theophil Magus – 1001 Respirații*”. ■ Revista marchează ca un *Eveniment* apariția volumului *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan*, Ed. Curtea Veche: □ Bogdan Crețu, *Jurnalul apocrif al lui Mateiu I. Caragiale*: „Repetând

povestea părintelui său, Mateiu are un copil cu metresa sa Emma, pe care, din cauza morții timpurii, nu apucă să îl cunoască, dar care, refugiat în Franța, revine în România anilor 2000 și îl contactează pe Ion Iovan pentru a-i facilita publicarea acestor pagini. Totul rezultă dintr-o bine condusă corespondență între persoane-cheie ale acestei intrigi spectaculoase. E un roman pe care, dacă va dori, Ion Iovan va putea să îl scrie oricând. Deocamdată să ne mulțumim cu aceste apocrife, de care Mateiu probabil nu s-ar fi simțit trădat. Una peste alta, avem de a face cu o carte agreabilă, care ficționalizează o bază de date care ar fi putut da naștere celei mai documentate biografii a autorului *Crailor de Curtea-Veche*. Nu văd de ce nu ar urma și aceasta, întrucât cele două cărți nu s-ar exclude, ci s-ar completa”.

□ Elisabeta Lăsconi, *O carte ce întreține două povești*: „Ce a reușit însă, depășește aproape tot: orizontul nostru de așteptare și obișnuințele noastre de lectură, modele mai vechi ori mai ale ficțiunii și grila judecăților critice. Pentru mine, este cartea de vârf a prozei românești din 2008. Care trece grațios și proba cea mai dură și neiertătoare: nevoia de a o reciti și a o regăsi”.

□ Andreea Răuceanu, *Metaforele veninului matein*: „Poate că cel dintâi merit al lui Ion Iovan nu este neapărat această reconstituire literară a unor potențiale memorii mateine, ci mai degrabă întreținerea unei enigme, a unui mister care transcende literatura acaparând însăși existența autorului ei – cine era cu adevărat Mateiu Caragiale, ce s-a întâmplat cu adevăratele sale însemnări ori care era adevărata măsură a acestei «otrăviri» constante a universului său lăuntric; nimic din toate acestea nu mai contează, ci numai libertatea închipuirii și a diverselor interpretări care fac întreg farmecul literaturii”.

□ Simona Vasilache, *Bietele fapte*: „Dincolo de efortul documentar, uriaș, pe care nu-l pot motiva decât o mare iubire, și deprinderea de a-ți trăi lecturile, dincolo de stilul matein de-adevărat, care, iarăși, nici nu se moștenește, nici nu se copiază, doar se împrumută frățeste, după ani mulți de conviețuire în spirit, dincolo de figuranți și decoruri enorme, mobilizate pentru a pune în scenă un singur an, însă unul ca o placă turnantă, cartea lui Ion Iovan e altceva. O flamură ridicată după tipicul de fiecare seară, de la moșie, ca să-i spună, după trei sferturi de veac, tragicului răsfățat al unei sorți interesante, atâta lucru: că a înțeles”.

■ Apare partea a doua a anchetei *Basarabia, înspre europenitate?*: □ Marian Drăghici, „*Cleștele*” rusesc: „Așteptăm în continuare opiniile dumneavoastră «la cestiune», în marginea unui chestionar mai degrabă orientativ: 1. Care sunt atuurile Basarabiei de a ieși din starea dilematică în care se află? 2. Ce tradiții/instituții/ personalități cu vocație europeană posedă? 3. Avem noi, cei din țara de dincoace, relații de colaborare/ prietenie cu instituții de peste Prut și personalități basarabene? Dar ei cu noi? 4. Ce cărți ale basarabenilor, nu doar de literatură, v-au reținut atenția în ultimii ani? Ce fapte/ evenimente artistice din acel spațiu ar putea fi creditate drept «valoare europeană»? 5. Atitudinea mediilor românești și a românilor în general față de soarta celor de peste Prut, cum vi se pare?” □ La anchetă răspund: Vitalie Ciobanu (*Basarabia – o cauză pentru societatea românească*), Tudor Cojocaru (*De la „tăvălugul” sovietic la „trenul” european*),

Ion Lazu (*Firescul nefirescului*), Igor Mocanu (*Voronin și cățelandrii lui, ăștia n-au habar ce li se-ntâmplă-n țară*), Alecu Reniță (*Ce bucurie imensă a trăit Basarabia când a căzut regimul komunist al lui Ceaușescu*). ■ Daniel Cristea-Enache realizează un interviu cu Gabriela Adameșteanu, „*Efortul meu este de a depăși bariera vârstelor, sexelor, etniilor: doar prin empatie ajungi la celălalt*”: „- [...] Adesea, critici de vârste și experiențe culturale foarte diferite au analizat ceeași carte. Dincolo de continuitate, sesizați anumite diferențe semnificative în abordarea critică a romanelor pe care le-ați scris? Altfel formulând, credeți că există o nouă generație, un nou discurs și o nouă perspectivă în critica literară autohtonă? - [...] Reconfortant mi se pare că nu mai este supradimensionată doar o opinie critică, pe care uneori scriitorii o resimțeau ca o sentință fără drept de apel (nu a fost cazul meu). Și nu mai este nici doar o revistă centrală importantă, viața literară pulsează intens, o știți prea bine, în multe orașe din țară. Dacă nu mă simt capabilă să fac o caracterizare a tinerilor vs. generația anterioară, am un sentiment de reală mulțumire că literatura scrisă acum 20-30 de ani este recitită. Poate mă înșel, dar cred că dintre toate genurile literare ilustrate de generația ultimilor 10 ani, pe primul loc ca varietate și consistență se află critica, istoria literară, esul. Aș vrea să nu îmi schimb părerea la următoarea carte, dacă nu voi avea cronicile la care mă voi crede îndreptățită. [...] - [...] «Rezistența prin cultură» este, în opinia dumneavoastră, o formulă și o atitudine ce trebuie pusă între ghilimele ironice, ori ea a reprezentat cu adevărat o soluție de supraviețuire morală și intelectuală a scriitorilor noștri? Care era alternativa la ea? - [...] Dacă înțeleg «rezistența prin cultură» ca o formulă individuală de salvagardare a propriei persoane, a propriului intelect de intensa poluare politică din atmosfera anilor ceaușiști, de tentativa permanentă de distrugere a valorilor și a limbii prin agresivul limbaj de lemn, atunci «ghilimelele ironice» mi se par mai mult decât deplasate: de-a dreptul cinice. Da, s-a rezistat prin cultură, individual și în colectivitate, și dacă la sfârșitul epocii comuniste au existat în România oameni, nu roboți, este pentru că au existat nu doar soluții de supraviețuire intelectuală, ci chiar o viață culturală, cărți, spectacole, concerte, vernisaje, plătite cu costuri umane enorme. Nu echivalez însă «rezistența prin cultură» cu un act public de disidență, revoltă politică etc. Scriitorii aveau această iluzie, scriind cărți cu adevăruri (nu pun între ghilimele cuvântul), autoritățile erau deranjate de ele, publicul își găsea o supapă, dar, paradoxal, cel care avea un anume curaj prin acest gest (poate fi incomod ce spun), după părerea mea, era mai degrabă editorul, cel care își asuma răspunderea ideologică pentru publicarea cărții”. ■ Comentarii critice: □ Constantin Cubleşan (*Eminescu – perioada berlineză*) scrie despre *Știm noi cine a fost Eminescu? Fapte, enigme, ipoteze* de Ilina Gregori, Ed. Art, 2008: „Cartografierea întregii ambianțe sociale, politice, culturale, edilitare ș.a. a Berlinului, nu rămâne doar o simplă întreprindere descriptivă ci sunt urmărite concomitent și implicit ideile filosofice, sociale, politice ș.a. dobândite aici, a schopenhauerianismului, a onirologiei acestuia, translate în operă artistică. De

asemenea, incursiunile egiptologice pun în lumină sensuri mai bogate pentru evaluarea estetică a scrierilor eminesciene. Este o carte, fără îndoială, de neocolit de acum înainte pentru biografii ca și pentru exegeții noștri eminescologi”. □ Ion Pop scrie despre *Poezia lui Ștefan Manasia*: „Sensibilitate rănită, în felul său, acest poet are ceva din eroii lui Salinger, marginali în prospețimea și luminozitatea ființei lor, față de lumea de azi, aproape general maculantă și profanată”. ■ Cronici literare: □ Crina Bud, *Teach me read*, o cronică la *Foxtrot XX* de Răzvan Petrescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „După ce, în primul său volum de proză scurtă, Răzvan Petrescu a experimentat condiția de vânzător de pantofi eșuând în încercarea de a găsi o pereche de cizme potrivite pentru piciorul prea mare al istoriei (care a crescut cam mult în ultimele secole), în cartea ce tentează să contureze o identitate secolului XX, el alege să invite istoria la dans călcând-o uneori pe picioarele ei mari și desculțe”. □ Marcel Lucaciu, *Himera lui Cărtărescu*, despre volumul *Rem* de Mircea Cărtărescu, Ed. Humanitas, 2008: „Romanul lui Mircea Cărtărescu e o demonstrație în forță a virtuozității epice, un joc abil între narator și naratar, o răsturnare și demistificare a convențiilor literare. Tonalitatea vocilor narrative (joviale, melancolice, tandre) se dispersează, abia perceptibil, într-un caleidoscop de vise, imagini, nostalgii, ironii, parodii, care este menit să ne delecteze, să ne întristeze ori să ne facă să zâmbim – amar – la gândul că până și viața... e tot literatură”. □ Monica Grosu, *Însemnări cu tâlc*, comentariu la *Jurnalul secret, noi dezvăluiri* de Alex. Ștefănescu, Ed. Corint, 2007: „*Jurnalul secret* al lui Alex. Ștefănescu, redactat într-un stil contaminant, de o reală prospețime și inventivitate, se bazează, ca aproape orice jurnal, pe o poetică a spontaneității, redând, din unghiul unei subiectivități complexe, întâmplări și reflecții cotidiene, în special din perimetrul vieții culturale românești”. □ Grațiela Benga, *Portret liric*, oferă prezentarea poeziilor Monicăi Rohan, pentru a comenta volumul *Picături*, din 2007: „Versurile Monicăi Rohan asimilează deruta, vulnerabilitatea, neliniștea, uimirea și încântarea, topindu-le în matricea unui poem lipsit de pretenții livrești. Atrasă în vârtejul cuvintelor, autoarea refuză aerul contingenței pentru că, în comparație cu lumea tangibilă, realitatea diafană a poeziei se dovedește mult mai adevărată”. □ Viorica Răduță, *Un Moldovan. Și personajul său, cotidianul*, un comentariu la volumul de debut *Blank* de Vlad Moldovan, Ed. Cartea Românească, 2007: „Dacă poezia lui V.M. își va distribui segmentarea de acum a imaginilor, spiritul timpului, cum ar veni, cu meditația strecurată în adâncime, disputa sinelui cu sinea (ușor augustin!? chiar cu «anime» cu tot), dacă nu va ceda anecdoticului, fie și exotic ori prea livresc, de găsit în poemele actuale, dacă plictisul/ *blank*-ul suspendă viața, stenografiată cu absențele, *aglomerările* sale, mai bine distribuite, mai puțin îngroșate, însă, această prezență a cotidianului, Insignifiantului, personajul său deja «ontologic», golul, prin urmare, se va impune cu siguranță ca vedere/ viziune personal(izat)ă, cu următoarele volume, *versus* numit(or)ul milenar-*ism*”. □ Emil Mladin, *Scriitori, personaje, cititori...*, scrie despre un volum de Horia Gârbea, fără a menționa titlul, editura sau anul apariției:

„Cartea lui Horia Gârbea nu aduce în atenția cititorului numai violență, crime, sinucideri, beții, iubiri peste iubiri între personaje”. □ Rodica Grigore, *Angela Carter. Măștile noii Șeherezade*, notează apariția volumului *Nopți la circ*, traducere de Gabriela Grigore, Ed. Corint, 2008: „Stilul Angelei Carter este, în *Nopți la circ*, pe alocuri teatral, alături având accente evidente de fabulă postmodernă, prezentând clare apropieri de marii reprezentanți ai realismului magic, de la Gabriel García Márquez la Salman Rushdie, totul integrat într-un limbaj extrem bogat – pe care unii critici n-au ezitat să-l numească chiar baroc – plin de infinite sugestii, nu o dată fiind necesar, chiar pentru cunoscătorii nuanțelor limbii engleze câte un popas printre paginile dicționarelor”. □ Paul Aretzu, *Crăciunul: Bună Vestirea mântuirii*, o semnalare a volumului *Reflecții despre Crăciun* de Olivier Clément, Ed. Galaxia Gutenberg, 2006. ■ În rubrica *Atitudini citim Scriitori cu destine ieșite din comun...* de Ion Zubașcu: „La colocviul *Scriitorul, cenzura și securitatea*, inițiat de prozatorul Bujor Nedelcovici în cadrul Târgului Gaudeamus, cu prilejul lansării operelor sale complete, la Editura All, Stéphane Courtois, Nicolae Manolescu, Ana Blandiana, Romulus Rusan, Ion Bălu, Lucia Hossu-Longin, Armand Goșu, Livius Ciocârlie, Alexandru Zub, Dan C. Mihăilescu, Marius Oprea, Sorin Ilieșiu, Lucian Pintilie, Victor Rebengiuc și mulți alții, oameni de cultură și istorici, au demontat pe parcursul unei zile întregi o parte din mecanismele celui mai opresiv sistem totalitar din Europa de Est, punând în evidență mijloacele incredibile prin care securitatea acționa pentru controlul total al conștiințelor și prevenirea oricăror disfuncționalități imprevizibile ale aparatului represiv. Transcrierea substanțialelor luări de cuvânt de la acest colocviu, moderat de prozatorul Bujor Nedelcovici, Nicolae Manolescu și Ana Blandiana, ar putea face obiectul unui valoros volum de istorie orală, în care personalitățile implicate ar adăuga celor cunoscute până acum dezvăluiri de-a dreptul senzaționale din propriul lor destin, deturnat într-o proporție semnificativă de intersectarea cu anomalia istorică numită comunism”. ■ Liviu Franga publică *In memoriam. Cuvânt la despărțirea de profesorul Eugen Cizek*: „Cine rostește sau scrie numele lui Eugen Cizek îl face sinonim spontan cu erudiția savantă, completă, exhaustivă. Pentru Antichitatea clasică, pe ambele ei laturi, cu precădere cea romană, nu a existat un cunoscător, dacă aș putea zice așa, mai desăvârșit în România postbelică”. ■ Din rubrica *Miscellanea*: □ *Comunicat de la Uniunea Scriitorilor. Ultimele ședințe din 2008 ale Comitetului Director și Consiliului* (v. „Apostrof”, nr. 1 (224)/ 2009). □ *Declarația PEN Centrului din Moldova. Împotriva suspendării postului PRO TV Chișinău*: „Moldova PEN Centru – filială a Asociației Mondiale a Scriitorilor cu sediul la Londra – își exprimă profunda îngrijorare și protestează energic față de intenția autorităților de la Chișinău, licență care expiră pe data de 23 decembrie 2008”. □ Fără titlu: „Uniunea Scriitorilor din România, Asociația Scriitorilor București anunță cu profundă durere încetarea din viață duminică, 18 ianuarie, a poetului Grigore Vieru, unul dintre cei mai cunoscuți scriitori din Republica Moldova și un apărător al limbii române din această țară”. □ Ion

Zubașcu, *Seară de poezie și muzică religioasă la Uniunea Scriitorilor*: „De Sfântul Nicolae, 2008, editurile Arania, din Brașov, și Platytera, din București, și-au dat mâna și au oferit unui numeros public, care a umplut Sala Oglinzilor a UR, o remarcabilă «Seară de poezie și muzică religioasă», lucru mai rar întâlnit într-un asemenea spațiu saturat de ceremonii situate la polul celălalt al sacralității. Cei doi organizatori, tânărul poet Florin Caragiu din București (matematician-teolog) și sonetistul Adrian Munteanu din Brașov, au intuit că în spațiul confesional poezia și muzica sunt la ele acasă și s-au decis să extindă domeniul oficerii prin creație dincolo de zidurile limitative ale bisericii, în liturghia de după liturghie a lumii”. □ Ion Zubașcu, *Cine a fost în realitate Artur Silvestri?*: „Răsturnările spectaculoase din destinul personajului nebulos numit Artur Silvestri (Târnăcop, pe numele său real) sunt aproape o ilustrare didactică a ideii că Securitatea lucra la toate capetele sale de caracatiță activă, decisă să nu piardă, oricât ar fi fost de imprevizibil viitorul. Imediat după 1989, îl regăsim pe virulentul dușman al «Europei libere», atât de bine informatul critic literar Artur Silvestri, reciclat în teologul pios care l-a însoțit pe patriarhul Teoctist în retragerea sa de trei luni la Mănăstirea Sinaia (cea cu călugărul homosexual, recompensat după liniștirea apelor cu stăreția Mănăstirii Cernica, unde a declanșat un scandal zgomotos de presă)”. □ Liviu Ioan Stoiciu vine cu *Revista presei literare*, oferind o prezentare a conținutului publicațiilor „Observator cultural”, „Sud-Est”, „Contrafort”, „Semn”. ■ Tot în *Miscellanea* găsim un *Breviar editorial* semnat de Eugenia Țărălungă: □ *Chujul gotic* de Lukács József, Ed. Biblioteca Apostrof, 2007. □ *Dicționarul termenilor filosofiei* de D. D. Roșca (Român-francez-englez), Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „38 de termeni sunt explicați și traduși, de la cei generali, intrați demult în uzul curent, și cărora nu le mai acordăm prea mare importanță, [...]. Traducerea în franceză îi aparține Lianeii Lăpădatu, iar cea în engleză – lui Bogdan Aldea”. □ *Jurnale paralele. Radu Petrescu văzut de un elev al său* de Niculae Vrăsmaș, Ed. Eikon, 2008: „O încercare de a găsi, în însemnări de acum 55 de ani, în scrisori, în arhive sentimentale, semne și certitudini ale unor legături ce dau să iasă din sfera afectivului și să intre în cea a spiritului”. □ *Călătoria. Menodramă într-un act, cu două tablouri* de Octavian Onea, Ed. Karta-Graphic, 2008: „Volumul este dedicat memoriei lui Laurențiu Ulici”. □ *Înțelegerea tainelor* de Liviu Popescu, Ed. TipoMoldova, 2008: „O poezie a cărei unicitate este aceea a sacadării cu orice preț prin înșirarea unor versuri ce conțin câte un unic cuvânt, rar două – și numai prin excepție trei”. □ *Nu am voie* de Liviu Georgescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Membru al Cenaclului de Luni condus de Nicolae Manolescu, Liviu Georgescu a profesat medicina, având acum un cabinet în New York”. □ *Orfeu și mașina. Interviuuri despre condiția omului contemporan* de Nicholas Catanoy, Ed. Criterion Publishing, 2008: „La doi ani de la finalizarea celor 21 de interviuri incluse în volum, acestea au fost preluate de pe benzile de magnetofon sau de casetofon și au fost traduse de Raluca Vida și Virginia Stănescu”. □ *Evadarea din vid. Studii despre poezia românească de*

la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI de Andrei Bodiu, Ed. Paralela 45, 2008: „Câteva zeci de cronici apărute în reviste culturale sunt prinse între copertele acestui volum”. □ *Eminescu. Negocierea unei imagini – construcția unui canon, emergența unui mit* de Iulian Costache, Ed. Cartea Românească, 2008: „Departa de a fi o carte scrisă cât ai clipi din ochi, lucrarea a avut ca punct de plecare un consistent doctorat și o bursă de cercetare acordată de Centrul Memorial Ipotești”. □ *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Doina Ruști se bucură, pe coperta a patra a acestui volum, de prezentările elogioase ale lui Dan C. Mihăilescu, Luminița Marcu, Horia Gârbea, Daniel Cristea-Enache. Și are și de ce se bucura!”. ■ Versuri semnează: Remus Valeriu Georgioni, Mircea Bârsilă, Alina Mazilu, Liviu Georgescu. ■ În *Inedit* apare *Jurnal* de Mircea Ciobanu, text îngrijit de Maria Graciov. ■ Proza este semnată de Ștefan Dumitriu (*Biografie neretușată*, fragment din romanul *Lasă zilei scârba ei*), Liviu Uleia (*Sunt o carte rea*). ■ Dumitru Țepeneag revine la *Literatura română în scrisorii (VIII)* cu *Reintegrarea în literatura română*.

MARTIE

1 martie

● **[„Adevărul”, nr. 97]** Despre doi dintre premianții Nobel pentru literatură, scrie Victoria Anghelescu: William Butler Yeats a luat *Premiul Nobel pentru Irlanda*, iar Carl Sandburg este *Un suedezo-american nedreptățit*.

● **[„Tribuna”, nr. 156]** Pe prima pagină apar următoarele înștiințări: □ *Concurs Național de Poezie ProVERS*: „Primăria Municipală Gherla și Casa Municipală de Cultură Gherla, în colaborare cu Mănăstirea Nicula, organizează Concursul Național de Poezie ProVERS, ediția a III-a, mai 2009. Concursul se va desfășura pe două secțiuni: I. *Volum de debut*: scriitorii care au debutat în volum, la orice editură națională sau internațională (condiție unică: ISBN), între 1.VI.2008 - 1.IV.2009, pot trimite, într-un plic A4, volumul de debut, în 5 exemplare, cu CV atașat, sau în format electronic, pe adresa concursului. Va exista un singur premiu național. II. *Grupaj de poezie în manuscris*: tinerii poeți, cu vârsta maximă de 30 de ani, nedebutați în volum și (implicit) nemembri ai USR, pot trimite, până la data de 15.III.2009, minim 7 și maxim 10 texte poetice, [...]. Juriul: 6 persoane - scriitori și critici literari de marcă (componenta juriului va fi făcută publică la 15 martie 2009). Festivitatea de premiere va avea loc în cadrul *Întâlnirilor de la Nicula*, ed. a IV-a, mai 2009. Premii: Premiul național ProVERS pentru volum de debut: 1.000 RON; Premiile pentru grupaje de poezie: Marele Premiu – 800 RON, Premiul I – 600 RON, Premiul II – 500 RON, Premiul III – 400 RON, Mențiune I – 300 RON, Mențiune II – 200 RON. Vor fi acordate premii suplimentare, oferite de instituțiile culturale clujene, de publicații și edituri și de persoane fizice: cărți, abonamente, publicații, bani”. □ *Festivalul Național de Umor „Zâmbete în prier”*: „Casa de Cultură Vișeu de Sus, împreună cu Cenaclul de Satiră și Umor «Pupăza», cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei Vișeu de Sus, al Bibliotecii Orășenești Vișeu de Sus, organizează în perioada 25-26 aprilie 2009 cea de a VII-a ediție a Festivalului Național de Umor «Zâmbete în prier». Cu această ocazie se vor întâmpla următoarele concursuri: 1. *Concurs de epigrame cu teme*: - «Doctorul...» (3 epigrame; cuvântul „doctor” va apărea obligatoriu în catrene); - «Taxe și impozite...» (3 epigrame). [...] La concurs pot participa epigramaști de pretutindeni, membri sau nu ai Uniunii Epigramaștilor Români, cu excepția epigramaștilor vișeuani. 2. *Concurs de volum, inclusiv antologii*. Pot participa volumele de umor (epigrame, fabule, proză scurtă etc.), tipărite în perioada aprilie 2008 - martie 2009. [...] Pentru laureați se asigură cazarea și diurnă. În cadrul festivalului vor fi organizate și diverse manifestări complementare concursului propriu-zis: recitaluri umoristice, turniruri epigramistice, lansări de carte și reviste, vizite la obiective turistice din împrejurimi”. □ *Concurs Național de Poezie „Armonii de primăvară”*: „Casa de Cultură Vișeu de Sus, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei Vișeu de Sus, al Cenaclului Literar «Andrei Mureșanu», organizează, în cadrul celei de-a XXXI-a ediții a

Festivalului Interjudețean «Armonii de primăvară», un dublu concurs de poezie: pentru volum în manuscris (deschis tuturor creatorilor, fără limită de vârstă, care nu au debutat încă în volum) și pentru volume de poezie publicate în perioada mai 2008 - mai 2009. [...] Pentru volumele în manuscris premiul va consta în publicarea celui desemnat de juriu la editura «Grinta» din Cluj-Napoca (director: Gabriel Cojocaru), iar pentru volumele de poezie tipărite organizatorii oferă premii în bani. De asemenea, revistele literare și publicațiile invitate la festival vor acorda premii constând în publicarea unor medalioane literare”. ■ Editorialul *Despre locuirea cu stil. Un proiect în progress* este semnat de Irina Petraș, care prezintă albumele, monografiile și volumele dedicate Clujului: *Clujul din cuvinte, Scriitorul în cetate, Județul Cluj*. ■ Cărți în actualitate: □ Octavian Soviany, *Noi și extraterestrii*, o recenzie la *Exit* de Adrian Chivu, Ed. Curtea Veche, 2008: „Autorul are multe din darurile romancierului, dar și o imaginație de poet, care îi conferă uneori paginii de roman configurația unui poem plin de straniețate. Cred că vom mai auzi despre dânsul”. □ În *Delectări cu Dilecta* Adriana Stan comentează *Dilecta* de Octavian Soviany, Ed. Cartea Românească, 2006: „Poemele lui Octavian Soviany te invită să joci, cu câtă frivolitate sau implicare vrei să investești, după propriile lor reguli. Căci, dincolo de forța de iradiere a modelelor livrești medievale se desfășoară în tensiune un spațiu poetic plin de echivoc”. ■ În *Comentarii citim Farmecul trist al povestirii...* de Ion Vlad, care se ocupă de *Arta de a fi păgubaș. Târgul moșilor* de Niculae Gheran, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2008: „Niculae Gheran retrăiește copilăria și adolescența în registrul amintirilor și nu al memorialistului (cronicarul înregistrează doar sau comentează succint jalnicul sfârșit al monarhiei prin sfârtecarea țării, amputată de pierderea Basarabiei, a Ardealului de Nord și a județelor din sudul Dobrogei; războiul, confuzia produsă de evenimentele anului 1944, dominația sovietică etc.), de aici și funcțiile conferite naratorului conștient că eul naratorial se proiectează dincolo de real, într-un univers ficțional propriu literaturii. De aici savoarea rememorărilor, plasticitatea și autenticitatea portretelor, galeria de cârciumari și de negustori, de la umili telali la oameni cu stare, purtându-și orgolios autoritatea în această geografie de până la «Barieră»”. ■ Despre *Manifeste avangardiste* scrie Ion Pop în rubrica *Ordinea din zi*, prezentând volumul *Manifestul literar. Poetici ale avangardei în spațiul cultural romanesc* de Rodica Ilie, Ed. Universității „Transilvania”, 2008: „Formula de «literatură a manifestelor», utilizată la noi de Adrian Marino, revine, căpătând o deplină justificare. Avem, așadar, de-a face cu o lucrare deopotrivă foarte bine documentată, punând în joc repere bibliografice majore, și care atestă și un foarte pătrunzător spirit critic, demonstrat de finețea multor analize, și capabil de sinteze cuprinzătoare, bine articulate. Într-un moment fast pentru relectura, la noi, a aporturilor avangardiste la poetica și istoria modernă a literaturii, *Manifestul literar* al Rodicăi Ilie e de așezat pe raftul cărților de referință”. ■ Două cărți în dezbateri: □ Laszlo Alexandru continuă comentariul la *Istoria literaturii române, de la origini până la Nicolae Manolescu (II)*, Ed.

Paralela 45, 2008: „N. Manolescu absolutizează, aşadar, în *Istoria critică a literaturii române*, ponderea Mesajului (literar), neglijând în schimb rolul Emiţătorului şi pe acela al Receptorului. Astfel încalcă făţiş teoriile comunicării, în numele unei grile estetice personale. Dar o asemenea particularitate de metodă nu reprezintă încă păcatul de căpătâi al consistentului său volum, ci doar una dintre deficienţele sale. Aproape jumătate din extensia cărţii e dedicată literaturii române postbelice. Faptul e explicabil, întrucât scriitorul însuşi a fost unul dintre eroii acesteia. Însă marea absenţă din paginile sintezei e tocmai sociologia literară. Viaţa culturală, modelată de grupările de interese motivate politic, existenţa reală, agitată, cu pulsaţiile şi conflictele din sânul breslei, rămân aici complet ignorate. E limpede că, în ochii analistului, ar trebui să ne intereseze doar textul literar, înţepenit în eternitate. *Istoria critică*..., mai ales în etapa sa contemporană, se compune din fişe individuale de autor, cărora le lipseşte complet sintaxa epocii (curente, publicaţii, instituţii, forme de coagulare)”. □ Despre *Istoria*... lui Nicolae Manolescu scrie şi Ovidiu Pecican în *Între „artă pentru artă” şi „rezistenţă prin cultură”*: „Cantonarea preferenţială în zona esteticului a investigaţiei istorico-literare a lui Nicolae Manolescu retează ceva din caracterul istoric al vastei sale reconstrucţii şi, oricât de generoase ar fi paginile, scrise, nu o dată, cu vervă şi inspirat, până la urmă o... sărăceşte”. □ Ştefan Manasia publică partea a doua din *Curajul bunului simţ. Critica unei istorii „critice”*, un comentariu la *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Scrisă pasionant şi curajos, argumentat şi polemic, cu eleganţă şi inteligenţă remarcabile, cartea lui Eugen Negrici reface, cu un ochi deopotrivă trist şi critic, panorama *in progress* a literaturii române. Fără a ocoli punctele fierbinţi, momentele «critice», ratările, ba dimpotrivă inventariindu-le cu un anume masochism, eseu lui Negrici acoperă şi un gol între sintezele critice ale ultimilor ani”. ■ În rubrica *Biblioteca online* Ştefan Manasia îl prezintă pe Cosmin Perţa (*Copiii vitregi ai tribului mongol*), pe marginea volumului de poezie *Santinela de lut*, Ed. Vinea, 2006: „În cele mai reuşite poeme, Perţa e imagistul arhipelagului douămiist: exuberant, pictural, candid ori sumbru, violent, expresionist. Niciodată neutru. Practicând simbioza rusticităţii nordiste ş-a luxuriei dintre Tropice. Cosmin se arată, până acum, adeptul unei poezii dense, voluptuoase, încărcate de culoare asemeni aripilor fluturelui monarh de polen”. Alături apare *Poem* din volumul menţionat şi un P.S.: „Articolul de faţă, plus poemul însoţitor, reprezintă, de fapt, contribuţia mea audio şi, totodată, deplinul meu sprijin pentru proiectul iniţiat de un cristian acum ceva vreme, intitulat <http://bibliotecadepoezie.wordpress.com/>”. ■ Ing. Licu Stavri revine la *Flash-meridian* cu informaţiile grupate sub titlul *Capul lui Cromwell vrem*: „□ Una dintre marile doamne ale literaturii Sudului american – alături de Ellen Glasgow, Katherine Anne Porter, Carson McCullers şi Flannery O’Connor – Eudora Welty s-a născut la Jackson, în statul Mississippi, în 1909. [...] În luna martie a. c., University of Mississippi Press va publica un comprehensiv album *Eudora Welty as Photographer*.

Scriitoarea a decedat în anul 2001. □ Cartea lui Jonathan Fitzgibbons *Cromwell's Head* consemnează extraordinarele peripeții ale capului îmbălsămat al Lordului Protector al Angliei, de la spânzurătoarea din Tyburn prin diverse muzee de curiozități și expoziții victoriene, până în lăcașul final de odihnă de la Sidney Sussex College, Cambridge”. □ În *Portrete ritmate* citim *Eu, Shinobi, de pe malul Crișului...* de Radu Țuculescu: „o superbă poveste de dragoste creionează și mihai vieru prin cele 21 de poeme publicate sub genericul *shinobi* la editura brumar anul de grație 2008. tipărite în mod original pe spatele unei hărți aiuritoare a clujului poemele lui miki vieru se împăturesc unul după altul și se adună precum un paravan din mătase”. ■ Apare îndemnul *Pentru o ediție critică Pavel Dan* de Aurel Podaru: „Informăm prin prezenta notă că avem în lucru o ediție critică a operei complete a scriitorului Pavel Dan. În acest scop, facem un apel călduros la toți cei care dețin materiale nepublicate ale acestui autor sau orice alt text considerat de domniile lor că ar putea face obiectul unui astfel de eveniment editorial, să ni le comunice, asigurându-i de buna noastră credință privind citarea surselor și ale eventualelor comentarii, dacă vor găsi de cuviință să le facă”. ■ Apar versuri de George Alexandru Serediuc. ■ La *Emoticon*, Șerban Foarță publică *Fuga-fuguța*. ■ Din proză citim *Inscripția* de Dorin David. ■ În traducerea lui Adrian Popescu apar versurile lui Giorgio Caproni.

2 martie

• [„Adevărul”, nr. 5792] În *Misterul feminin* Nicolae Manolescu afirmă: „n-am crezut niciodată în misterul feminin” până la aflarea vestei despre doi violatori eliberați de judecători: „Ceea ce m-a uimit din cale afară a fost faptul că magistrații atât de îngăduitori cu violatorii sunt femei. [...] Mărturisesc, umilit, că, de când am citit despre direcția pe care a apucat-o creștinescul sentiment de compătimire al celor două doamne judecător, nu mă mai îndoiesc că misterul feminin există. Ceea ce n-a reușit literatura, a reușit viața; să mă convingă de raptul că noi, bărbații, n-avem acces la enigma din sufletul femeilor decât, poate, dacă le violăm”.

3 martie

• [„Revista 22”, nr. 10 (991)] Codruț Constantinescu semnează *Studiu comparativ de caminologie*: „Incitanta recenzie a Taniei Radu, *Bizutaj de stat*, axată asupra cărții *Jurnal de cămin* de Zoltán Rostás și Sorin Stoica din numărul 8 (989)/ 2009 al revistei «22», ne-a pus pe gânduri și ne-a scos din sertarul amintirilor imagini fidele și reflecții pe marginea celor doua aspecte ale experienței de cămin, pe care le-am cunoscut direct în viața noastră studentască, viața în căminul românesc dâmbovițean și cea în căminul elvețiano-genevez”.

4 martie

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 963] Cezar Paul-Bădescu realizează un interviu cu Ștefan Agopian, „*Dacă nu am fi orgolioși, nu ne-am mânca viața scriind*”: „- *Ți-au apărut – iată – două volume din Opere. Cum te simți «clasic în viață*»? – În primul rând, nu sunt prea clasic. Eu sper să mai scriu ceva. Când mi-a propus Silviu Lupescu, directorul de la Polirom, să apar în seria asta, m-am tot învârtit în jurul cozii și mi-am zis că asta-i un fel de cruce pe mormânt. Dar după aceea mi-am adus aminte că în perioada interbelică, în seria scoasă la Fundațiile Regale, erau și *Opere* ale unor scriitori în viață. – *În oglinda cu prima întrebare, aș pune următoarea: cum te simți ca «scriitor minor», în Istoria... lui Manolescu*? – Mă simt foarte confortabil. *Istoria* – mare, eu – mic, deci pot să mă mișc lejer. N-a fost nicio surpriză pentru mine. Nicolae Manolescu a reluat pur și simplu două articole din anii '80 și nu și-a mai revizuit poziția de atunci. Nu-i nicio supărare”. ■ În *Viața e o tragifarsă* Marius Chivu semnalează *Bakakai* de Witold Gombrowicz, traducere de Cristina Godun, Ed. RAO, 2008: „*Bakakai* este cel mai bun volum de proză scurtă tradus la noi de la *Armele secrete* (Humanitas, 2007) al lui Julio Cortázar încoace, iar excelenta traducere a Cristinei Godun se ridică la eleganța seriei de autor dedicată de Editura RAO lui Gombrowicz, unde urmează să fie tradus integral fabulosul lui *Jurnal*”. ■ Din rubrica *Pe scurt* aflăm: □ *București. Memoriile lui Saramago*: „Editura Polirom a publicat în seria de autor *José Saramago* (foto) cartea de amintiri *Fărâme de memorii*, apărută în limba portugheză în 2006. Scriitorul descrie cu umor și tandrețe relația sa cu natura și oamenii, primele iubiri, atracția față de cuvintele scrise. O poveste frumoasă și emoționantă este însoțită de fotografii de familie și comentarii ale autorului”. □ *Leipzig. Autori români la Târgul de Carte*: „Scriitori români vor participa la Târgul de Carte de la Leipzig, desfășurat între 12 și 15 martie. Aceștia sunt invitații ICR Berlin la festivalul inițiat în 2003 de un grup al institutelor culturale europene din Berlin. Pe 12 martie, Ion Manolescu va fi prezentat în tandem cu scriitorul catalan Toni Sala, iar Dan Lungu, cu scriitorul bulgar Georgi Gospodinov. Pe 14 martie, Petru Cimpoeșu va citi un fragment din *Christina Domestica și vânătorii de suflete*, iar pe 15 martie, Radu Paraschivescu va avea o lectură din *Ghidul nesimțitului*”. ■ Nicoleta Zaharia și Dan Bolcea semnează *Vocile mari cresc piața de audiobook*, un articol în care citim „Oana Pellea, Răzvan Vasilescu, Victor Rebengiuc și Andrei Pleșu sunt personalitățile care ne-au dezvăluit cum ia naștere o carte vorbită”. ■ Nicoleta Zaharia publică *Muzeul unui mare roman*, muzeul dedicat romanului *Pe aripile vântului* din Atlanta: „În lunile martie și aprilie se desfășoară la «Margaret Mitchell House» mai multe întâlniri literare, una dintre ele fiind susținută de istoricul Debra Conner, care, pentru o după-amiază, va juca rolul autoarei romanului *Pe aripile vântului*. Publicul va avea ocazia să afle cât de mult i s-a schimbat viața lui Mitchell după apariția cărții sale notorii”. ■ În *Adevăruri de altădată* citim *Ibrăileanu și literatura*, un articol apărut în 1937, în „Adevărul literar și artistic”.

• **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 4 (876)]** Dan Cristea publică *Despre povești și scriitură*, o cronică literară la două volume: □ *Fascinație* de Teodor Bulza, Ed. Semne, 2008: „«Romanul» lui Teodor Bulza ne face atenți la două probleme esențiale în abordarea literaturii. Mai întâi, faptul că sinceritatea nu are nicio legătură cu scrisul - lucru pe care îl uită îndeajuns de mulți din cei care se apropie de, literatură. În al doilea rând, faptul că dragostea e un eveniment de declamat (lucru pe care îl demonstrează din plin și cartea lui Bulza) și nu de povestit. Ceea ce se povestește nu e iubirea, ci povestea de dragoste”. □ *Fără can-guri* de Lucia Verona, Ed. Tracus Arte, 2009: „Prozele Luciei Verona ne satisfac, cu alte cuvinte, nevoia fundamentală de poveste. Prin mijloace decente, printr-o informație conectată la multe surse, prin umor și aparență de lejeritate. Firește, nu se construiește cu acest tip de proză o literatură, dar ea contribuie la diversificarea gustului, la invenția de noi teme, la expresivitatea scriiturii”. ■ Gabriel Rusu semnează *Antologia, siameza autobiografiei*, o recenzie la *Să-ți rămână dragostea!* de Sanda Ghinea, Ed. Ex Ponto, 2007: „Discursul sentimentului își ia alături un livresc bine temperat și câtimi de autoironie tandră. Plăcerea de a trage în acuarele nostalgice peisaje marine și citadine potențează stări de spirit meditative”. ■ Paul-Gabriel Sandu scrie despre *Pământul apelor* de Graham Swift, traducere de Cristina Poenaru și Maria-Sabina Draga, Ed. Polirom, 2009: „Romanul lui Graham Swift, nenumăratele povestiri din care este alcătuit, devine un simplu pretext pentru actul povestirii ca atare”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt notate de Horea Gârbea în *Izmenelile solonhului și ofensiva critică moldoveană*: □ Adrian Frățilă – *Grafologul*, Ed. TIBO: „Ingenios și precipitat ca de obicei, romanul lui Adrian Frățilă este o carte inedită, plăcută, lesne de citit”. □ Nicolae Coande – *Vânt, tutun și alcool*, Ed. Brumar: „Nicolae Coande exersează, experimentează lăsând gândurile disperate pe foaie, reușind momente inedite, dar adesea oripilante, oricum programatic fără nicio grijă față de confortul cititorului. Și totuși e o ironie la mijloc”. □ Mirel Brateș – *Clarenfeld, evreul necesar*, Ed. Hasefer: „Arta în care prozatorul Mirel Brateș excelează este cea a dialogului viu și credibil”. □ Ioan Holban – *Proza română contemporană, vol. 1 și 2*, Ed. Achi Books: „Ca orice investigații critice aplicate unui fenomen în mișcare, este foarte probabil că Ioan Holban își va completa și revizui lucrarea, ceea ce îi va fi foarte ușor, pentru că există un trunchi foarte solid și o deasă ramificare, permițând adăugirile”. □ Gellu Dorian – *Cititorul de poezie*, Ed. Convorbiri literare: „Cam tot ce e bun în poezia nouă se regăsește în secțiune finală a *Cititorului de poezie*, aceasta fiind o parte foarte interesantă a volumului”. □ Liviu Ioan Stoiciu – *Craterul Platon*, Ed. Vinea: „Volumul de poezie al lui Liviu Ioan Stoiciu a mai fost prezentat în revista noastră, în numărul 2 din 2009, așa încât mă limitez să îl semnez ca pe unul foarte interesant și să mă bucur de forma bună în care se află autorul”. □ Vasile Spiridon – *Înscrierea pe orbită*, Ed. Timpul: „Criticul nu se ferește de citat, una dintre calități este găsirea fragmentului revelator, după cum practică foarte des parafrizarea fragmentelor analizate. Rezultă un volum antrenant, în

care ne regăsim cu plăcere contemporanii”. ■ În *Aplaudarea la scenă deschisă a mortului* Ileana Mălăncioiu scrie despre mediatizarea deceselor lui Grigore Vieru și Marian Cozma. Reținem: „Duminică, 18 ianuarie 2009, mă trezisem înainte de ora șase și îmi beam cafeaua așteptând primul jurnal al zilei de la Radio România Actualități. Pe un ton relativ senin, ca trecut printr-un filtru, cineva spunea că Grigore Vieru ne privește de undeva de sus, de lângă Eminescu și Arghezi. Am înțeles că poetul care declara că el nu a visat ca alții să ajungă în cosmos, ci să treacă Prutul, iar în ultima vreme îl trecea mai des decât trec eu strada mea, nu se mai află printre cei vii. Am zis, creștinește, Dumnezeu să-l odihnească!, iar apoi m-am gândit, tot creștinește, că vreme de 40 de zile - cât i-a trebuit lui Isus Cristos să se înalțe la cer - sufletul mortului șade la colțul casei în care a trăit și că ar fi prea devreme ca el să ne privească de sus, de lângă Eminescu și Arghezi”. ■ Alexandru George semnează eseu *Spre o literatură cercuală*: „Experiența unei literaturi «cercuală» datează, așadar, mai demult și nu e legată neapărat de tiranie politică și de o cenzură cu puteri infinite, până la arbitrar. Dar ea a fost copleșită până la Eliberarea din decembrie '89 de cealaltă tendință, anterioară comunismului și nu determinată de acesta: a literaturii pentru public sau pentru popor, cum i s-a zis într-o vreme”. ■ În pagina de *Istorie literară* Cornel Ungureanu scrie despre *Petru Comarnescu între jurnale, confesiuni și exegeze*, un comentariu pe marginea monografiei *Petru Comarnescu – un neliniștit în secolul său* de Monica Grosu, Ed. Casa Cărții de știință: „Autoarea nu are nici o umbră de îndoială cu privire la valoarea memorialisticii și nu-și îngăduie să aibă rezerve asupra stilului tem, redundant și nici asupra dialogurilor lui Comarnescu cu prietenii săi de altădată. Excelente capitolele despre criticul de artă, despre pledoariile pentru Brâncuși și locul lui în secolul XX al artelor. În concluziile lucrării, autoarea găsește tonul nimerit pentru a atrage atenția asupra unei personalități esențiale din cultura română a secolului XX”. ■ În rubrica *Nocturne* Stelian Tăbăraș publică amintirile sale din perioada comunistă. ■ Apare apelul: „Un fapt pe care nu l-am spus până acum. Din jenă, din naivitate, din speranța că situația se va îndrepta totuși spre normal. Simona Galațchi, președinte al «Fundației Luceafărul», a părăsit redacția, după despărțirea noastră de Fundație, însușindu-și câteva obiecte de inventar, cumpărate pentru revistă din fondurile Uniunii Scriitorilor, precum și cu suma de bani alocată de M.C.C. pentru achiziția de abonamente la «Luceafărul». Poate că, pe hârtie, lucrurile să țină doar de semnături, dar moralmente, vorba lui Odobescu, departe e griva de iepure! Așadar, Simona Galațchi, dă-ne înapoi ce ne-ai luat! Vom reitera acest apel, număr de număr, până când va fi auzit și înțeles pe deplin”. ■ Simona-Grazia Dima traduce poeziile lui Giorgios Petoussis și Sorley Maclean. ■ Apar versurile lui Valentin Dolfi, cu o notă semnată de Ioan Es. Pop.

5 martie

● [„Cultura”, nr. 9 (213)] Editorialul *Urmează problema evreiască?* poartă semnătura lui Alfred Bulai, cu trimitere la o crimă recentă, făcută de un cetățean

de etnie romă în Italia: „Reacțiile politicianilor italieni, ale unei părți din mișcarea extremistă italiană, ale unei părți a jurnaliștilor cereau însă măsuri mult mai dure ale autorităților noastre și poate și ale presei românești. [...] Poate că îi vor alunga pe țigani, poate că îi vor linșa, poate că îi vor cuminti ori îi vor închide, dar mă gândesc cu groază ce vor face când «problema țigănească» se va rezolva ori se va dovedi mult prea mică? Care va fi ȧapul ispășitor pentru zecile de mii de vieți furate de criză, pentru sutele de mii de vise spulberate, pentru toate relele la care ajunge o societate în criză?”. ■ Ioan-Aurel Pop publică a doua parte a articolului *Demolarea trecutului*, în care discută problema schimbării siglei Institutului Cultural Român: „Conducerea ICR, prin 2004, a dispus însă ritos abandonarea acestor însemne consacrate în timp și potrivite sub aspect estetic, în favoarea simbolului unic și unitar al ICR! Era evident că la Institutele culturale din Viena, Berlin, Madrid, Praga sau Varșovia - unele create după 2004 și funcționând în câteva încăperi, adesea închiriate! – nu era nici o problemă adoptarea noii sigle. Dar acolo unde existau binecuvântate antecedente și unde se formase cu greu o tradiție, o patină a vremii, acțiunea era aberantă. Personal, cred că și în noile locuri și spații unde există recente institute culturale, spiritul locului trebuie respectat și o siglă personalizată se cuvine să existe. Am protestat în legătură cu Veneția, venind cu argumente legate de tradiție și de continuitate, de specificul Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică (*Casa Romena* sau *Casa Iorga*). [...] Totul a fost în zadar! Era ca într-un roman kafkian! Nu știu care dintre tinerii funcționari ai ICR a judecat cele trei petiții și atenționări ale mele, dar pot spune cu mâna pe inimă că nu avea competență necesară și nici căderea s-o facă! Într-un târziu, am fost parțial ascultat, dar cu aerul că mi s-a făcut o mare favoare, ca unui lunatic, încăpățânat, venit dintr-o lume revolută: mi s-a dat voie să pun și vechiul simbol lângă cele patru semicercuri negre ale ICR, obținându-se o combinație ciudată, deopotrivă sub aspect logic și estetic”. ■ Frédéric Canovas transmite apelul *O capodoperă în pericol: Vila Noailles de la Hyères*: „În 1996. municipalitatea Hyères decide să transforme vila în centru de artă, ca omagiu închinat memoriei primilor ei ocupanți, care au făcut atât de mult pentru arta modernă și pentru artiștii contemporani cu ei. Totul ar fi pe drumul bun, dacă actualii responsabili ai vilei nu ar fi omis în mod voit orice referință la originea și la primii cincizeci de ani ai vilei, la cariera lui Mallet Stevens, creatorul ei, și la acțiunea lui Noailles în favoarea artei. [...] Responsabilii centrului de artă au ales altă cale, aceea de a nega trecutul, de a se debarasa de el cu orice preț, de a-l îngropa, așa cum au făcut de pilda cu piscina vilei acoperită cu o șapă, veritabilă lespede de mormânt în mod regulat profanată de așa-zisele instalații ale creatorilor care se cred artiști, dar care, cel mai adesea, doar poartă numele de artiști”. Textul este tradus de Cătălin D. Constantin. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Nicolae Coande scrie despre *Marius Robescu, amintirea unei miresme*: „Marius Robescu a scris o poezie a cărei miză este iluminarea și trecerea din realitatea posacă în realul ce deschide atâtea posibilități și descoperă atâtea praguri care despart visul

de realitate sau sufletul de trup: «și eu aș fi vrut să scriu altceva/ ca și cum aș fi fost altcineva»". □ Constantin Coroiu discută *Cum citesc marii critici*, exemplificând prin G. Călinescu, G. Ibrăileanu și Valeriu Cristea. □ În *Domnilor redactori, dați o mână de ajutor!* Mihai Iovănel comentează *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Simțul literar al Ceciliei Ștefănescu este o catastrofă. Nu știe să facă o frază; nu știe să transmită o informație; nu știe să cadreze un gest ori să structureze o scenă («nu știe» nu înseamnă că nu o face niciodată, doar că bâlbele sunt mult prea numeroase). Cecilia Ștefănescu are o mare problemă cu comunicarea informației în regimul pragmatic al cărții: în loc să participe la o redundanță constructivă/ dinamică/ *in progress*, informația de la pg. 50 despre personajul x defocalizează sau intră în conflict ori divergență cu ce se spune la pag. 60, 125 sau 200”. □ Nicolae Bârna semnează *Din moară, fantoma...*, comentând *Fantoma din moară* de Doina Ruști: „E o carte - în sensul cel mai bun! - «reprezentativă», și, dacă instanțele culturale de interes public (cum ar fi învățământul public, dar și organele de validare ale breslei literare etc.) ar mai avea funcția educativ-patriotică pe care au avut-o tradițional (au avut-o nu numai în vremea comunismului, ci și înainte de el, însă comunismul a deturnat-o și compromis-o în așa măsură încât ulterior, iată, s-a renunțat la ea, dintr-un fel de jenă și pocăință retroactive...), ar trebui să ajungă pe lista cărților recomandate și studiate în programele școlare”. □ Valentin Protopopescu scrie despre trilogia lui Sebastian Sârcă, *Jurnalul unui răzvrătit*, care include *Capcana*, *Rezervația* și *Evadarea*, concentrându-se pe ultimul volum din trilogie: „Una peste alata, un roman bine scris, marcat de o raționalitate strânsă, cu împrejurări epice care se susțin și mai ales cu personaje verosimile, identificabile oricând în fauna umană ce ne înconjoară și ne otrăvește cotidianul. Un roman ca un blestem scrâșnit printre dinți în fața unei oglinzi sparte, la vreme de noapte, într-o lume care încă nu a aflat că a murit...”. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu semnează *O amintire de la facerea lumii...*, ocupându-se de „Idei în dialog” și articolul semnat de Vladimir Tismăneanu, *Apostazie și salvare: calvarul lui Whittaker Chambers*, în care „descrie, sub numele respectiv, o categorie mai largă, o întreagă clasă umană, a apostaziilor, care, treziți din vraja unei iluzii periculoase, ca Saul din Tars pe drumul Damascului, devin adversarii ideii sau iluziei pe care au profesat-o”. ■ Angela Martin realizează dosarul *Transilvania într-o sinteză istoriografică majoră*, despre trei volume ale *Istoriei Transilvaniei* editate între 2003 și 2008, coordonate de Ioan-Aurel Pop, Thomas Năgler și Magyari András. La această analiză participă Dan Berindei (*O lucrare meritorie*), Ioan Drăgan (*O istorie nouă a Transilvaniei*), Alexandru-Florin Platon (*O sinteză istorică aparte*), Gheorghe Iacob (*O carte necesară*) și apare *Postfață la Istoria Transilvaniei, vol. III*, scrisă de Ioan-Aurel Pop. ■ În *Ars combinatoria* Cornelia Maria Savu semnează *Comedia la Muzeu. Prezentul unui trecut*, prezentând cititorilor expoziția *Comedia românească – Momente și schițe* organizată la Muzeul Național al Literaturii Române, în parteneriat cu Teatrul Național București, Teatrul Național

Radiofonic și Teatrul Lucia Sturdza Bulandra, menționând că prin acest vernisaj se marchează și centenarul Eugène Ionesco. ■ Discutând articolul *Impostura intelectuală ca stil*, apărut în „Observatorul cultural”, nr. 469, din 19 februarie, Mihai Iovănel anunță că *Alex Matei oferă ceai de tei*: „Teza mea: Matei e mână nu de elanul de a polemiza, ci de elanul de a se afla în polemică: dar nu într-o polemică reală, ci într-una tunsă de toate asperitățile, care să nu producă nici un disconfort nimănui. O polemică fără polemică. Teza mea secundă e că lui Alex Matei îi iese prost acest exercițiu. Alex Matei centrează mingi sparte. Problemele pe care le ridică el sunt, toate, false probleme, pentru că tot Alex Matei are grijă să le demonstreze inexistența ca probleme. [...] Ceea ce am zis se reduce în esență la un lucru: Alex Matei vinde drept polemică un text călduț și moleșitor ca un ceai de tei, în care are grijă să rezolve singur toate tensiunile incidente; în plus, textul lui e construit pe o retorică șovăitoare, iar logic vorbind lucrurile pe care le spune sunt în bună parte lipsite de sens. Pretinzând că respinge impostura, Alex Matei îi face curte”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 264]** Cristian Ghinea coordonează dosarul *Ghid TV pentru oameni deștepți*; nota introductivă *Ce am învățat?*: „Când am îndemnat cititorii să-mi spună la ce se uită din plăcere la TV (v. «Dilema veche» nr. 260), credeam că voi obține câteva mesaje din care să scriu un articol la rubrică. Am primit peste 40 de scrisori și e-mail-uri, și toi mai vin. Astfel încât, fără nici o pretenție de sondaj reprezentativ, m-am gândit să fac un fel de top al emisiunilor și serialelor cel mai des recomandate de către cititori (v. pp. 10-11). Acest top ia în considerare mesajele primite până vineri, 27 februarie”. □ La întrebările „1. Ce merită văzut/ urmărit la TV (din oferta canalelor românești și străine deopotrivă)? Ce vă face cu adevărat plăcere să urmăriți când deschideți televizorul? 2. Ce seriale urmăriți și de ce? 3. Ce talk-show-uri urmăriți cu plăcere și de ce? 4. Ce sau cine vă plave (v-a plăcut/ impresionat) de la televizor?” răspund: Ana-Maria Caia (producător TV independent), Iulian Comănescu (analist media), Șerban Foarță (poet), Mihai Fulger (cronicar TV), Radu Pavel Gheo (scriitor), Alin Ionescu (cronicar TV), Solomon Marcus (prof. univ., Facultatea de Matematică, Universitatea București), Dan C. Mihăilescu (critic literar), Mihaela Miroiu (prof. univ., SNSPA), Zoe Petre (prof. univ., Facultatea de Istorie, Universitatea București), Antoaneta Ralian (traducătoare), Alex. Savitescu (cronicar TV). ■ Stela Giurgeanu scrie despre Târgul Internațional de Carte de la Ierusalim desfășurat în perioada 15-20 februarie 2009 (*Prin carte, o bucată de acasă*): „De partea oficială, standul României și-a deschis porțile cu prezentarea operelor complete ale lui Norman Manea, unul dintre cei mai traduși romancieri români, cu greu cunoscut publicului român în timpul comunismului, din cauza exilului, cu greu acceptat după Revoluție când scriitorul evreu era considerat unul dintre cei care au dat «bir cu fugiții», suferind de un «blam» fals patriotic. Lansarea Polirom a fost urmată de lecturi din *Simeon Lifțnicul*, romanul de satiră al scriitorului Petru Cimpoeșu. [...] Seara următoare, scriitorul Dan Lungu, invitat de către Ministerul

Culturii, a susținut o lectură din recenta sa carte, *Cum să uiți o femeie*, roman pe care l-a declarat a fi «jumătate de dragoste, jumătate despre dragoste, construit ca o panglică Moebius unde cele două fețe se dovedesc a fi una singură, lucru de care ne dăm seama abia dacă urmărim cu creionul înșelătoarele răsuciri și jocuri ale interiorității și exteriorității, ale individului și grupului, ale psihologicului și socialului, ale persoanei întâi și a treia». Ultima seară a evenimentelor din cadrul târgului i-a fost rezervată lui Radu Aldulescu și lecturii din *Prooroci Ierusalimului*, un roman al unui scriitor care «nu are pile în lumea literară și care s-a dedicat întru totul scrisului» - după cum l-a prezentat Petru Cimpoeșu. În afara lecturilor susținute de autori, au mai avut loc două evenimente: participarea scriitorului Gabriel Chifu la o masă rotundă («Exposition») alături de scriitori din Norvegia, Italia și Ungaria și lansarea Editurii «Cărțile Tango» a operelor complete ale poetei Nina Cassian". ■ Stela Giurgeanu consemnează și *Cultura română în Israel – trei întrebări pentru Monica Moroșanu, director la ICR Tel Aviv - : Au fost edituri din Israel interesate de a traduce scriitori români?*- Au fost realizate contacte cu edituri din Israel (întâlniri ale Luciei Toader de la Centrul Național al Cărții cu reprezentanții a șase dintre cele mai importante edituri israeliene, contacte realizate de Gabriela Ștefan de la ICR Tel Aviv cu Steimatzky, cel mai vechi și mai mare lanț de librării din Israel, cu scriitori israelieni și nu numai), iar discuțiile vor continua cu siguranță. Literatura română nu e cunoscută în Israel (cu excepții notabile ca Mircea Eliade, Norman Manea, Eugene Ionesco - care a și primit Premiul Ierusalim, prestigios premiu literar acordat în cadrul Târgului Internațional de Carte de la Ierusalim). Avem însă scriitori foarte talentați și depinde doar de noi să găsim cea mai bună modalitate de a-i face cunoscuți. După încheierea târgului, dorim să continuăm promovarea literaturii române contemporane și a dialogului inter-cultural (prin organizarea de seri literare, dialoguri între cei mai buni scriitori israelieni și români, lecturi publice și altele)". ■ Marius Chivu semnează *Bun și amăgitor*, o cronică la *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Mai puțin artist, dar mai natural decât Filip Florian, fără savoarea dialogului din textele lui Radu Pavel Gheo, dar impecabil când scrie în discursul indirect liber, mai puțin anecdotic, însă mai minuțios și cu un ritm mai bun al frazei decât Florin Lăzărescu sau decât Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici este un excelent povestitor de atmosferă. Scrie cu multă răbdare, fiecare detaliu pare indispensabil în arhitectura prozei, iar frazele sunt permanent încărcate de tensiunea așteptării, a observației sau a iminenței. [...] *Celelalte povești de dragoste* este, până acum, cea mai bună carte a lui Lucian Dan Teodorovici". ■ Eugen Istodor în acest număr recomandă *Balada motanului* de Nichita Stănescu: „Cine mai vrea să fie motan, să se motănească, atenție nu să se pisicească? Și aici e o lungă poveste. Citiți-o în *Noduri și semne*, pagina 235, alineatul patru". ■ Anca Manolescu îi răspunde *Ioanei Pârvulescu, despre preferințele biblice*, la invitația lansată în rubrica din „România literară”, nr. 8, 27 februarie 2009.

● **[„Observator cultural”, nr. 206 (464)]** Numărul se deschide cu rubrica *La zi*. Reținem: □ Din *A fost*: „□ «Seara traducătorilor», la Varșovia. ICR Varșovia participă la programul «Seara traducătorilor», inițiat de rețeaua de institute culturale europene EUNIC din Varșovia, invitând la sesiunile lunare de lecturi publice traducători ai operelor literare românești. Lecturile publice, la care sunt așteptați atât cititori obișnuiți, cât și editori cunoscuți, vor avea loc o dată pe lună și vor fi susținute chiar de traducătorii invitați. Programul a fost lansat joi, 26 februarie, cu lecturi din scriitorii Naja Maria Aidt (Danemarca), Vassilis Alexakis (Grecia), José María Merino (Spania), Rui Zink (Portugalia) și Adriana Babeți (România). Autoarea română a fost tradusă și prezentată de Radosław Biniarz – absolvent al Secției de românistică din Poznań și fost bursier al ICR în programul de pregătire a tinerilor traducători. El a citit un fragment din *Sarsanela*, textul Adrianei Babeți din volumul *Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism*, coordonat de Radu Pavel Gheo și Dan Lungu și publicat la Editura Polirom în 2008. □ *Nu ne vindem țara, doar literatura*. Marți, 3 martie, la ICR București a avut loc o dezbatere despre exportul de literatură română. Titlul dezbaterii organizate de ICR a fost *Nu ne vindem țara, doar literatura* și a avut ca subiect canonul literar românesc și cariera lui internațională. Discuțiile au avut ca punct de plecare vizibilitatea internațională redusă a autorilor din canonul literar românesc, comparativ cu numărul mult mai mare de autori contemporani traduși și publicați în străinătate. Au participat Nicolae Manolescu, Liviu Papadima, Carmen Mușat, Ion Pop, Ion Simuț, Luminița Marcu și Jean Harris, iar moderator a fost Florin Bican”. □ Din *Va fi*: „«Întâlniri culturale» la Facultatea de Matematică. Facultatea de Matematică și Informatică a Universității din București organizează o serie lunară de «Întâlniri culturale», prilej cu care intelectuali de diverse formații se adresează studenților și profesorilor facultății. Luni, 9 martie, Andrei Cornea va vorbi despre ideile matematice din opera lui Platon, iar vineri, 13 aprilie, Horia-Roman Patapievici va susține conferința *Ce este dreapta, ce este stânga. Problema valorilor centrale*. Expunerile, urmate de discuții, vor avea loc în Amfiteatrul «Pompeiu» (etajul II) al facultății, de la ora 18.00”. □ *Scriitori români la Târgul de Carte de la Leipzig*: „Scriitorii Dan Lungu și Ion Manolescu participă la Festivalul «Limbi mici, literaturi mari» din cadrul Târgului de Carte de la Leipzig, ce are loc în perioada 12-15 martie. Cei doi scriitori sunt invitații ICR Berlin la acest festival, inițiat în 2003 de un grup al institutelor culturale europene din Berlin. Manifestarea are loc în cadrul Târgului de Carte de la Leipzig/ Leipziger Buchmesse. Joi, 12 martie, Ion Manolescu va fi prezentat în tandem cu scriitorul catalan Toni Sala, iar Dan Lungu, cu scriitorul bulgar Georgi Gospodinov. Dan Lungu va mai participa și la o seară de lectură alături de Niki Marangou (Cipru), Irena Brežná (Slovacia) și Georgi Gospodinov (Bulgaria), sâmbătă, 14 martie, precum și la o discuție cu alți scriitori europeni – Georges Hausemer (Luxemburg), Noemi Kiss (Ungaria) și Antoine Cassar (Malta). De asemenea, la inițiativa Centrului Național al Cărții din cadrul ICR, și scriitorii Radu Paraschivescu și

Petru Cimpoeșu vor participa la Leipziger Buchmesse 2009. Petru Cimpoeșu va citi un fragment din *Christina Domestica și vânătorii de suflete*, sâmbătă, 14 martie, iar în ziua următoare, Radu Paraschivescu va citi din *Ghidul nesimțitului*". □ *Salon de carte și presă*: „Între 4 și 8 martie, se va desfășura, la Muzeul Național de Istorie a României, cea de-a XIV-a ediție a Salonului de carte și presă, în organizarea firmei Amplus International Ltd. Cu o dezvoltare logistică și tematică de la ediție la ediție, evenimentul reunește peste 100 de participanți: edituri, importatori și distribuitori de carte, fundații, societăți și institute culturale, instituții de învățământ superior, unități muzeale și, nu în ultimul rând, importanți reprezentanți mass-media". ■ Apar două cronici despre *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: □ Adina Dinițoiu, *Vremea poveștilor de dragoste*: „Volumul de povestiri *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici este, trebuie s-o spun din capul locului, o carte splendidă, una dintre cele mai frumoase pe care le-am citit în ultima vreme și probabil una dintre aparițiile editoriale remarcabile ale anului care abia a început. O «colecție» de unsprezece proze scurte cu fine conexiuni între ele, orchestrate atent astfel încât personajele ori situațiile să revină pe parcurs în mod imprevizibil, să-l surprindă pe cititor prin felul în care comunică unele cu altele, se înlănțuiesc". □ Bianca Burța-Cernat, *Filmul minimalist al dramelor cotidiene*: „Impresia mea este că Lucian Dan Teodorovici devine din ce în ce mai tacticos, din ce în ce mai atent la detalii, din ce în ce mai interesat de resorturile complicate ale psihologiilor, din ce în ce mai... prozator. E de așteptat de la acest autor, pentru viitor, și o substanțială creștere a anvergurii proiectului prozastic început. Până una-alta, avem în *Celelalte povești de dragoste* o carte scrisă onest, profesionist, de citit cu tot interesul". ■ În *Cafea cu aromă de istorie* Ovidiu Șimonca scrie despre *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „N-aș vrea ca cititorii să fie induși în eroare și să-și închipuie că acest volum este despre minunăția preparării unei cafele în vremuri tulburi. *Confesiunile unui cafegiu* este o probă directă, terifiantă și apăsătoare despre atotputernicia Securității, înainte și după 1989, și despre înavușirea acestor specimene cu grade, funcții și privilegii. Gheorghe Florescu a fost «un om sub vremei». Scriind *Confesiunile unui cafegiu*, el ne coboară în «lumea subteranei» și spune lucrurilor pe nume, fără acea dojană moralizatoare care face necredibilă orice mărturie". ■ Alexandru Matei publică *Impostura ca stil. Reloaded (I)*: „În România, politologia barocă a lui Traian Ungureanu nu face școală. Norocul nostru. Cu atât mai puțin jurnalismul angajat al lui Mircea Cărtărescu. Dar locul lor în spațiul public, în calitate de formatori de opinie, este unul autentic și discutabil. Cazul romancierului nu e îngrijorător. Mircea Cărtărescu scrie, pentru niște bani, niște texte în care, orice ar spune, nu se poate discredita ca scriitor. Există, desigur, posibilitatea ca, datorită enormului său prestigiu de scriitor, cititorii să creadă ce spune, mai degrabă decât să guste fiorul contactului cu scriitura sa. Pentru că un autor de articole politice scrie, cel puțin în principiu, pentru a fi crezut nu ca scriitor, ci ca intelectual. [...]

Cazul lui Traian Ungureanu este diferit, dar mai grav. Ar fi fost mult mai grav dacă jurnalistul ar fi fost telegenic. Norocul nostru că nu e. El beneficiază însă de o notorietate remarcabilă: deschide revista-fanion a pieței de idei românești, în care un titlu ca *Viața, ca moartea la țară* stă alături de un articol despre Wittgenstein al lui Cătălin Cioabă. Publică în «Revista 22» articole despre sport cu un subtitlu care îi alătură pe Wittgenstein și pe Becali. Este editorialist al «Cotidianului». Este un autor harnic al Editurii Humanitas, unde beneficiază de privilegiul seriei de autor. Nu mi-e clar dacă, purtat de curcubeiele propriilor fraze, jurnalistul scrie o mulțime de enormități fără să-și dea seama de ceea ce spune (variante venială) sau, deși știe perfect că înșiră grozăvii, încearcă să le livreze în ambalaje halucinogene (versiunea mortală)”. ■ Ion Pop publică *Răspuns unor scrisori neexpediate*: „În anul 2001, Aurel Sasu publica la Editura Limes, condusă de poetul Mircea Petean, un volum omagial, dedicat memoriei profesorului Mircea Zăciu, plecat dintre noi pe neașteptate la 21 martie a anului precedent. Sub un titlu patetic, marcat desigur de fireasca emoție a orei, *Întoarcerea învinsului*, cartea reunea o sumă de evocări, comentarii critice, documente, chemate să deseneze un contur personalității regretatului nostru dascăl și prieten. [...] Există, totuși, o singură excepție stridentă în acest context de seninătăți regăsite: cele șase scrisori trimise lui Aurel Sasu de Profesor în ultimele luni de viață și pe care coordonatorul volumului a simțit imperios nevoia să le facă publice. Sunt cele în care numitul Ion Pop are parte de cele mai teribile acuzații din partea celui comemorat: lipsă de loialitate, ingraturitudine scandaloasă, trădare a unei mari prietenii, jignire gravă a memoriei unui confrate de curând dispărut etc. etc. Frumoasă, în sfârșit, revelație demascatoare a răutăților unui ins detestabil! Iată că zisul ipochimen cutează să se prefacă în mare prieten, și nu de azi, de ieri, în vreme ce altele erau și sunt, în realitate, matrapazlăcurile și murdărele sale fapte! Ținta coordonatorului cărții a fost, în orice caz, atinsă: se dovedește negru pe alb că pretinsa prietenie fraternală, intimă, generoasă, despre care tot vorbește ipocritul Ion Pop (chiar în paginile acestei cărți!) nu e decât paradă nerușinată și ticăloasă. Nici măcar un asterisc în subsolul acestor mesaje tăioase nu încearcă să explice și să contextualizeze nimic. [...] N-am reacționat atunci public, mărginindu-mă să le scriu lui Aurel Sasu și poetului căzut, poate că numai din neatenție, în capcana imundă pusă de clientul său editorial câte-o lungă epistolă, nu lipsită de patetism și de o sfâșiere reală, a cărei rană mai sângerează, recunosc cinstit, până în ziua de azi, când același Aurel Sasu recidivează. Proba e noua culegere de corespondență cu Mircea Zăciu, abia apărută la Editura Paralela 45, sub încă un titlu emfatic, *Amiaza cea mare*. Sunt reluate aici și scrisorile cu pricina, ca pentru a stigmatiza definitiv reprobabilul personaj care am fost și trebuie să rămână așa. [...] Două-trei – însă foarte grave – sunt, de fapt, incriminările pe care, în amintirile scrisori, mi le face, cu o ațâțată și progresivă mânie, profesorul Mircea Zăciu. Prima, doar reactivată, cum se va vedea imediat, de Aurel Sasu însuși, pornește de la sentimentul unei grave frustrări provocate de Universitatea din

Cluj, după ce Profesorul, deja pensionat, revenise în țară în 1990, în calitate de conducător de doctorate și propunător al unui curs special. Mai exact, Universitatea a refuzat să-i remunereze, cum s-ar fi convenit de fapt, amintitele prestații: invocându-se mereu legea, valabilă de altminteri și azi, conform căreia completarea salariului de profesor consultant până la cifra remunerării brute a unui activ nu se putea face decât cu condiția prezentării dovezii de pensie, pentru a se calcula, în funcție de ea, diferențele compensatoare. Or, profesorul Zaciuc, beneficiar al unei pensii în Germania, a refuzat să prezinte o asemenea dovadă, părăndu-i-se, probabil, ofensatoare. [...] Însă reproșul cel mai grav, pe care Aurel Sasu ține să-l aducă la cunoștința generală, este cel legat de așa-zisa «evacuare» de către mine a arhivei *Dicționarului scriitorilor români*, din mica încăpere în care fusese adăpostită, pe scările dintre două etaje ale Facultății. De fapt, «evacuarea» a fost doar o mutare, într-un cabinet al Catedrei noastre, situat în fața celui ce fusese ocupat de profesorul Zaciuc, în condiții deloc precare sau improprii consultării dosarelor. Nu mă felicit, desigur, pentru decizia pe care a trebuit s-o accept, cu strângere de inimă, ca decan, la presiunile repetate ale Catedrei de Limbi moderne aplicate, aflată în mare criză de spațiu, reluate în fiecare ședință de Consiliu, însă soluția găsită nu mi se pare nici astăzi a fi fost, în condițiile date, cea mai rea. Documentele respective au fost depozitate într-un frumos dulap, cu rafturi protejate de sticlă, putând fi oricând cercetate. Cheia cabinetului se afla la poartă și putea fi folosită fără probleme de Aurel Sasu, pe care l-am îndemnat chiar să-și facă o copie, ca să poată avea acces direct la arhivă. Ar fi fost și absurd să-i blochez «intrarea» tocmai eu, care participasem ani de-a rândul, în deplină solidaritate cu coordonatorii, la «epopeea» *Dicționarului*. [...] Acum, asemenea propoziții vor fi contând, în gândul lui Aurel Sasu, ca argument definitiv convingător pentru ceea ce tot pregătește de la o vreme, ca să motiveze și să scuze un nemaipomenit abuz: refuzul de a restitui familiei lui Mircea Zaciuc dosarele ce cuprind *Jurnalul Profesorului* din anii 1995-1998, despre care pretinde că i s-ar fi încredințat de către autor. Mai mult, culmea cutezanței, cere familiei să i se completeze suita de dosare cu însemnări și pentru ceilalți ani de după 1989, în vederea publicării! Nu are, după câte mi s-a spus, nici o autorizare scrisă a Profesorului în această privință – și nici nu putea s-o aibă”. ■ Claudiu Sfirșchi-Lăudat realizează un interviu cu scriitorul grec Thanasis Valtinos, „*Scriitorul nici nu transcrie, nici nu replăsmuiește realitatea, ci doar încearcă să o depășească*”, cu ocazia conferinței susținute la Ambasada Greciei la București despre „rolul scriitorului în societatea contemporană”: „- *Conferința prezentată la Ambasada Greciei la București a avut ca subiect rolul scriitorului în societatea contemporană. Care este acest rol?* - Într-unul dintre «portretele» sale autobiografice, Papadiamantis, un mare nuvelist al secolului trecut, scrie despre eroul său: «Își petrece timpul cu lucrări de un folos mai puțin recunoscut». Observația este valabilă din multe puncte de vedere până astăzi. Munca scriitorului nici măcar acum nu este ușor de circumscris. Am putea folosi diferite clișee: o oglindă

a societății, conștiința istorică a acesteia sau altele asemănătoare. Scriu de peste 40 de ani, dar încă nu știu care este rolul meu. Sau, spus altfel: îmi asum diverse roluri, dar pune societatea vreun preț pe acestea? Așadar, mă limitez la această relație pe de-a-ntregul personală cu profesiunea pe care o exercit, care îmi este absolut necesară. Uneori, acest fapt se răsfrânge și asupra altora într-un mod profund și hotărâtor. Este o împărtășire care îmi îndulcește singurătatea”. ■ Ovidiu Pecican revine la rubrica sa cu *Răul jdanovist personificat*, referindu-se la *Perfectul acrobat. Leonte Răutu, măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008: „Care este noutatea monografiei în economia operei istorice a lui Vladimir Tismăneanu și în ambianța studiilor istorice actuale din România? În doar două cuvinte și reducând la o singură propoziție ceea ce se poate spune, stalinismul cultural feroce din România primește, în fine, un nume, părăsind diagnoza generică. După cum specifică autorii, Leonte Răutu este echivalentul comunismului românesc pentru Jdanov”. ■ În *Bun de citit, bun de consumat* Iulia Popovici semnalează volumul *Firmin* de Sam Savage, traducere și note de Vali Florescu, Ed. Polirom, 2009: „*Firmin* e aproape un scenariu de benzi desenate (pentru care schițele ce însoțesc toate edițiile cărții sunt un fel de «plan inițial») care n-ar putea niciodată deveni așa ceva. Poate părea paradoxal, dar nu e”. ■ Apare *Supliment „Observator cultural”* intitulat *Tablou de familie. Cenușarul „Litere”*: □ Argumentul *O voce din off* este semnat de un cristian: „Ce avem acum sunt câteva mărturii despre o perioadă romantică a literaturii aflată încă la putere și, atât prin construcție cât și prin suportul grafic abordat, o invitație lansată lui Mircea Cărtărescu, de a scrie o carte despre vârstele acelui cenușar”. Alături apare următoarea precizare: „Supliment «Observator cultural» conceput de un cristian și realizat împreună cu Smaranda Șchiopu și Paul Cernat (arhiva «Litere nouă»), cu sprijinul Editurilor Polirom și Paralela 45 și cu acordul autorilor prezenți”. □ Ana Maria Sandu, *Studii de caz*: „De la seriile de cenușar am înțeles că poți să fii scriitor și să-ți vezi de «meseria» ta, fără să fie nevoie pentru asta de focuri de artificii suplimentare. Cred că «modelul normalității» se simte în cazul majorității scriitorilor care au trecut prin cenușar. La ei și la cărțile lor mă gândesc cu infinită tandrețe...”. □ Sorin Gherguț, „*Litere*”, *foneme, povești, povestiri, poeme*: „Nu știu dacă textele din perioada cenușarului «Litere» sunt cele mai bune texte pe care le-am scris. Dar știu că orice text bun pe care l-am produs de atunci încolo este, în bună măsură, un ecou al acelor vremuri, că izbânda este legată de reușita transpunerii într-o *forma mentis* apropiată de cea din epoca aceea. Eventualele mele cărți sau grupaje de versuri în antologii sau reviste mi s-au părut, mereu, mai degrabă rezultate colaterale ale unei activități al cărei țel este o lectură publică - ideală fiind o companie cât mai apropiată de cea care îi număra - în ordinea uzuală (foarte) aproximativă a intervențiilor de la cenușar și cu vinovate omisiuni - pe Simona Sora, T. O. Bobe, Svetlana Cârsteian, Răzvan Rădulescu, Cezar Paul-Bădescu, Ioana Nicolaie, Cecilia Ștefănescu, Doina Ioanid, Angelo Mitchievici, Mihai Ignat, Florin Dumitrescu, Mircea Cărtărescu”. □ Victor

Nichifor, *Despre cenaclul „Litere”*: „Cumva neașteptat, astăzi, la aproximativ zece ani de la încetarea cenaclului «Litere», constat un beneficiu la care nici nu m-am gândit în vremea în care eram concentrați să ne citim textele, să învățăm din comentariile celorlalți – anume, formarea unor prietenii care rezistă probei timpului”. □ Cezar Paul-Bădescu, *Prietenii*: „Cum am puțini amici și sunt foarte selectiv în privința asta, consider că prietenia cu Mircea e cel mai valoros lucru cu care am rămas după cenaclul «Litere». Restul - deși deloc de neglijat - e mult mai puțin important”. □ Mihai Ignat, *Mai mult martor decât participant*: „«Istoria» mea personală nu e relevantă pentru istoria cenaclului «Litere», dar istoria cenaclului «Litere» e relevantă pentru «istoria» mea personală”. □ Alex. Matei, *Sfârșitul unei epoci. De la Emil Constantinescu la „Playboy”*: „Din perspectiva anului 2008 și în raport cu producția literară românească a ultimilor zece ani, literatura cenaclistă de acolo este, poate, un ultim strigăt al avangardei românești”. □ Angelo Mitchievici, *La umbra cenaclului în floare...*: „Nu am mai putut frecventa sistematic un alt cenaclu după, nici unul nu semăna cu cel ținut de Cărtărescu, cu atmosfera aceea de nebunie reținută cu care marii jucători de poker jonglează între castele, paharul de votcă și revolver. Nimic nu mi-a mai dat sentimentul acela de nebunie și grotesc, de absurd și inutil delectabil, de frumusețe tristă căutată cu bisturiul în măruntaiele fierbinți, palpitânde ale literaturii, pentru că tinerețea este otrăvită de vise care nu se vor împlini niciodată, înforme, vâscoase și cred că Mircea, cu chipul lui de adolescent bătrân și singuratic, era singurul potrivit pentru genul acesta de magie. Râzând cu un ochi ca să plângă cu un altul”. □ Marius Ianuș, *Vine o vreme când ruginesc mașinile...*: „Cenaclul era plin de persoane și personaje despre care s-ar putea scrie cinci tomuri. Dar adevăratul film al acelor ani a fost crâncănit de istorie și de memorie”. □ Domnica Drumea, *Fluturi albaștri*: „Mi-e greu să cobor în timp, pentru că știu că toți acei ani, toate serile de emoție și discuții, toate sălile cu lumina lor slabă, nu se vor mai întoarce niciodată. Într-un fel, cu cenaclul lui Mircea Cărtărescu pentru mine a început totul - noua mea viață în București. Aveam 19 ani, tocmai luasem examenul de admitere la Facultatea de Litere și anunțul de pe peretele facultății, anunț ce vorbea în mod miraculos de un cenaclu în haosul acela de început de an, mi-a luminat brusc zilele mohorâte pe care le vedeam așteptându-mă”. □ T. O. Bobe, *Pe vremea mea*: „Ne întâlneam, citeam și comentam așa cum copiii se întâlnesc pe stradă și joacă fotbal. Ce politică de grup? N-a existat la cenaclul «Litere» nici un fel de politică și nici o ideologie literară. Cred că vedeam cenaclul mai degrabă ca pe o formă de verificare înainte de ieșirea «în lume», decât ca pe una de afirmare. Iar în ce privește autopromovarea, conceptul a apărut în lumea literară românească, dacă nu mă înșel, după anul 2000. Nu țin minte să fi publicat vreunul dintre noi ceva, cât timp a durat cenaclul, așa că acesta n-avea cum să fie «o rampă de promovare». Când spun asta, mă refer mai ales la prima perioadă a întâlnirilor, cea de până la volumul *Tablou de familie*. Despre a doua, finalizată cu *Ferestre 98*, știu ceva mai puțin, pentru că terminasem deja facultatea și

ajungeam la întâlniri destul de rar”. □ Ioana Nicolaie, *Cenaclul „Litere”*: „Dintr-un cenaclu nu reușești niciodată să pleci. Pe nesimțite, te revendică, își însușește porțiuni biografice. În care e vorba de credința necondiționată în scris. De prietenie, entuziasm și tinerețe. De viitorul pur și simplu deschis. De ce nu ai cum să nu-ți amintești. Fiindcă, esențial, e vorba despre tine”. □ Svetlana Cârsteian, *Sfârșitul copilăriei*: „Cenaclul «Litere» era o lume, una cu multe orgolii, uneori în floare, alteori rănite, o lume livrescă în același timp, pentru că toți citiserăm suficient de mult, încât să ne imaginăm că scriem sau rescriem istoria literară alături de Mircea Cărtărescu. Pentru mine personal, cenaclul «Litere» a însemnat un fel de sfârșit al copilăriei și un început al maturității. Amintirile mele din acea perioadă nu sunt foarte multe, dar știu cu precizie momentul în care am coborât cu arme și bagaje din mansarda boema a Facultății de Litere, unde țineam, împreună cu prietenii mei, cenaclul «Central», pentru a ne reuni într-o formulă nouă, oficială, acceptată de toată lumea, în cenaclul «Litere», într-o sală normală de clasă de la parterul aceleiași facultăți”. □ Paul Cernat, *Cinci ani la cenaclul „Litere”*: „Cenaclul «Litere» a avut două faze, corespunzătoare celor două antologii: *Tablou de familie* și *Ferestre 98*. Între ele, după absolvirea promoției lui T. O. Bobe, Mihai Pavelescu *et. Co*, a existat un hiat de un an, pe durata unei burse în străinătate a lui Mircea Cărtărescu. Întors acasă, acesta și-a lansat însă (triumfal) primul volum din *Orbitor* și și-a reluat cu entuziasm «lucrările în verde», acceptând rugămințile noastre. În interval, a existat un cenaclu de tranziție, numit, ca și minirevista facultății, «Litere nouă» și, la fel ca și «Centralul», fără mentor”. □ Cecilia Ștefănescu, *Altfel de cronică*: „Cei care au fost acolo, vor fi dezamăgiți de rândurile mele, cei care nu au fost, așisderea. Poate că aceste rânduri vroiam să i le scriu lui Mircea Cărtărescu în semn de mulțumire. Dar m-am răzgândit. Ar fi fost oricum prea puțin...”. □ Dumitru Bădița, *În taxi cu Mircea Cărtărescu*: „Taxiul a oprit undeva pe Ștefan cel Mare, Mircea a coborât, iar eu mi-am imaginat că nu s-a dus să doarmă, ci a urcat pe terasa blocului său de unde, cu mâinile întinse și rostind câteva mantră numai de el știute, difuza în eter un flux de mesaje receptat inconștient de tinerii scriitori. A doua zi, cu mentalul astfel influențat, produceau acele texte lungi și deștepte, agreabile și culte, dar și furioase, în cazul lui Marius Ianuș. Am înțeles mai târziu că «Litere» a fost prima relație de tip postmodernist, între liderul unei generații literare și un grup al generației successive”. □ Costi Rogozanu, *Nimic deosebit, crize de mizantropie*: „Cenaclul, așa cum l-am cunoscut eu, era prea puternic branduit ca «rampă de lansare». Eram mic și radical în tot felul de privințe ciudate. Nici nu mai știu exact de unde voi fi adunat atâta dispreț pentru poezeele și lumea literelor «live». Nu puteam să concep că totul începe cu prostioare citite între câțiva poetași și prozatori obosiți. Dar, de acolo, au ieșit destui scriitori buni. Așa că... poate ei au avut dreptate. Nu-mi pasă, am fanatismul meu: cenaclul poate fi ușor înlocuit cu terenul de baschet sau sala de fitness - dacă poți scoate ceva creativ sau sănătos din asta, ok. Dar ai vreo 90% șanse să te plictisești și să și începi să urăști literatura”. □

Adina Dinițoiu, *Amintiri de la cenaclul „Litere”*: „Eram doar în anul I și, în plus, de o timiditate aproape paralizantă, așa încât am trecut prin cenaclu ca un martor tăcut și interiorizat”. □ Tudor Vlădescu, *Floare de tapet într-un adăpost antiaerian*: „Ca simplu participant fără portofoliu, retrăgându-mă exact în momentele în care se publica, nu am apărut în nici una dintre culegerile grupului. Așa cum spunea Marius Ianuș, am fost un outsider”. □ Cecilia Ștefănescu, *Maestrul și margaretele*: „Asta e cel mai important de spus. Că nu am lipsit de la nici o întâlnire și că am fost martora celor mai feroce desființări critice aduse vreodată unor autori, fie ei și începători”. □ Doina Ioanid, *Mulțumesc*: „Se citeau texte bune, dar și texte proaste. Din fiecare aveai câte ceva de învățat. Era o atmosferă degajată, oamenii își spuneau sincer părerea”. □ Cristina Ispas, *Viața moartă a textului*, despre volumul de grup 40238 *Tescani*: „Este nu altul decât bine cunoscutul deziderat postmodernist în care identitatea eului auctorial devine din omogenă rizomatică, implicând și ideea deleuzo-guattariană de devenire”. □ Despre *Ferestre 98*, Ed. Aristarc, 1998 scrie Oana Cătălina Ninu, *Debuturi pixelizate*: „Antologia *Ferestre 98* (Editura Aristarc, Onești, 1998) propune un spațiu oarecum «voyeurist» în care se desfășoară câțiva autori reprezentativi ai cenaclului «Litere» condus de Mircea Cărtărescu. «Voyeurist» fiindcă autorii se evocă reciproc sau își dedică poeme, dar și pentru că «intro»-ul lui Mircea Cărtărescu spune despre persoanele reale (mai exact, despre mitologia lor de «personaje») cel puțin tot atât de mult cât despre textele lor. Antologia este, după cum o sugerează și coperta a patra, un fel de perete fluid cu șapte ferestre, fiecare dintre acestea deschizându-se spre o lume structural diferită, poetică sau prozastică, după caz”.

6 martie

● [„România literară”, nr. 9] Andrei Cornea publică *Tiranul și istericul*, un răspuns la articolele *Dragostea și Atlantida* de Ioana Pârvulescu, publicate în numerele 5 și 6 ale revistei: „La Platon filosofia și literatura se întregesc măiestrit. Totuși vom fi de acord să punem filosofia mai întâi! Altminteri, riscăm și noi, precum Critias tiranul, precum Apolodor istericul, ca, păstrând litera, frumoasa literă a «mesajului», să-i uităm încet-încet tâlcul...”. ■ Cronicile literare sunt numeroase: □ Sorin Lavric semnează *Cărturarul din exil* prezentând volumul *Rânduiala, legea lăsată lumii de Dumnezeu* de Dumitru Cristian Amzăr, ediție îngrijită de Dora Mezdrea și Dinu D. Amzăr, Ed. România Press, 2006. □ Cosmin Ciotloș publică *Ostaticul istoriei*, o cronică literară la *Opere I. Însemnări din Sodoma. Drumul. Republica pe eșafod. Ziua mâniei. Manualul întâmplărilor. Tache de catifea* de Ștefan Agopian, prefață de Eugen Negrici, Ed. Polirom, 2008: „Agopian e un prozator de clasă, chiar atunci când își regizează, dintr-o perversitate a răscumpărării, raptul. Prudența în dansul cu istoria vedește, am arătat-o mai sus pomenindu-l pe *Tache*, perfectă îndreptățire. Cu atât mai mult cu cât nu realismul e magic, ci magia e reală”. □ *Din dragoste*, Daniel Cristea-Enache scrie

despre *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Fiecare text din cele unsprezece poate fi citit și înțeles autonom; dar poate fi și raportat la ansamblul epic, ca o fațetă sau o vârstă a educației sentimentale. Corespondențele nefiind artificiale, puse cu mâna, ci apărând din rotirea aceleiași teme - dragostea - și a două-trei personaje care o caută, cu disperare adultă, în propria viață”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului *Fețele autenticității*, care are ca pretext apariția volumului *Cui i-e frică de Emil Cioran?* de Mircea A. Diaconu, Ed. Cartea Românească, 2008. □ Al. Săndulescu îl consideră pe autorul cărții *Voiculesciana* (Ed. Nouă, 2008), Liviu Grăsoiu – *Un devotat*: „Din sumarul volumului, cred că Liviu Grăsoiu ar fi putut renunța, fără să piardă nimic, la unele articole patetice, ca *Imn muncii*, sau ocazionale ca *La centenarul lui Voiculescu*. De asemenea, la unele scenarii radiofonice”. □ În *Istoria lui Big Brother* Tudorel Urian prezintă volumul *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români. 1944-1977* de Vlad Georgescu, ediție îngrijită și postfață de Radu Popa, Ed. Humanitas, 2008. ■ Alex. Ștefănescu revine la *Coupe-papier* cu textul *Zăpăceală simpatică*: □ *Cum se scria și cum se citea în antichitate*, despre textul lui Alexandru Ofrim apărut în „Revista română de istorie a cărții”. □ *Scenă de dragoste*, despre romanul *Chemarea destinului* de Gheorghe Stancu, Ed. Almarom. □ *Mărturisire*: „În ultimii ani am citit mai mult de o mie de cărți proaste. Despre patru-cinci sute dintre ele am scris în diverse reviste și am vorbit la radio. Două sute cincizeci din scurtele mele comentarii critice vor apărea în curând într-un volum. [...] Nu întâmplător, am lăsat deoparte cărțile mediocre, anoste, nerelevante și le-am preferat pe cele de o stupiditate expresivă. Sunt și excepții, consemnez uneori și ceea ce este doar șters și ușor de uitat, dar în prim-plan aduc de cele mai multe ori prostia spectaculoasă”. □ *Ioan Buduca, lampa și fluturi*, un comentariu la textul lui Ioan Buduca apărut în ziarul „Ziua”, fără alte precizări: „Cuvintele pe care Ioan Buduca mi le atribuie și pe care, simulând rigoarea, le scrie între paranteze, eu nu le-am spus niciodată, la nici un talk-show. Și nici nu s-ar fi putut să le spun, întrucât nu gândește atât de simplist”. □ *Nu-mi mai trimiteți încercări literare*: „Deși am fost foarte explicit în numărul trecut, constat că nu m-am făcut înțeles și revin. La această rubrică din «România literară», intitulată *Coupe-papier*, NU răspund tinerilor care îmi trimit încercări literare. [...] Avantajul? La «România literară» sunt de o severitate înspăimântătoare. La «Flacăra» mă entuziasmez ușor și dau dovadă de îngăduință”. ■ Despre *Personajul meu sadic* scrie Doina Ruști în *Însemnări*: „Doar un roman care adâncește pasajele subtile, ori care luminează cotloanele întunecate ale întâmplării ar putea să mai redeschisă un subiect peste care au trecut tropăind treizeci de zile. Un astfel de roman e ca emisiunile tv., de pe vremuri, făcute din selecțiuni de la revelion, pentru cine ar fi vrut să-și amintească. Dar nimic mai mult. Doar dacă nu s-ar întâmpla ceva cu adevărat interesant, cum ar fi ca romancierul, de pildă, să fie ucis de personajul său, real și unanim cunoscut”. ■ Gabriel Liiceanu scrie o evocare a lui Petru Creția, *Nu vreau să-l uit*: „Îmi e din ce în ce mai dor de

Petru Creția. Omul acesta, care era capabil să coboare în viață cât mai jos, pentru a fi sigur că nu are să-i scape nici unul dintre abisurile ei de abjecție, se ridică cu o nemaipomenită ușurință către tot ce era mai pur”. ■ Apare textul *Scrisoare din Paris: O frază a lui Canetti*, datat august 1944 și semnat de Lucian Raicu. ■ Rubrica *Istorie literară* este în acest număr dedicată lui Urmuz, cu textul *Înainte-mergătorul fără voie* de C. Trandafir. ■ Cu textul *Lumea cervantină* Tudora Șandru Mehedinți semnalează apariția *Galatea. Opere narative complete I* de Miguel de Cervantes, traducere din limba spaniolă, studiu introductiv, tabel cronologic, note și comentarii de Sorin Mărculescu, Ed. Paralela 45, 2008: „În tălmăcirea celor peste cinci mii de versuri, care reprezintă o căutare deliberată la vremea aceea a modernismului formal, măiestria poetului și traducătorului Sorin Mărculescu se face simțită cu strălucire, servind magistral finalitatea propusă”. ■ Din *Meridiane* reținem nota *Biografie Eugen Ionescu*: „Anul Centenarului Eugen Ionescu a început în Franța prin publicarea, la Ed. Flammarion, a unei biografii de peste 600 de pagini, semnate de André le Gall (autor, la aceeași editură, al unor cărți despre viața lui Corneille, Pascal și Racine). [...] Poate până la sfârșitul anului Eugen Ionescu, a cărui culme va fi atinsă la 26 noiembrie, ziua nașterii sale de acum un veac, vom avea și în librăriile românești traducerea biografiei scrise de André le Gall”. Biografia poartă titlul *Eugene Ionesco. Mise en scene d'im exostamt săécial en son oeuvre et en son temps*. ■ În *Scrisoare din Elveția* Nora Iuga scrie despre *Nobelul și dinamita*: „Am fost consternată cu trei ani în urmă de avalanșa de contestări stârnită de Nobelul, acordat atunci Elfriedei Jelinek «pentru pornografie!»... Obtuzitatea filistină sau revoluționară, pentru că se lăfăie la fel de dizgrațios în ambele tabere, a funcționat și atunci perfect, fiindcă orice concurent are fanii lui, nu pentru că aceștia ar fi convinși că preferatul lor ar fi mai bun decât adversarul, doar din speranța că le iese și lor ceva. [...] Mă întreb ce-l îndreptățește pe Dan Sociu care cochetează de ceva vreme cu DAAD-ul și cu o stabilire definitivă la Berlin – aspirații firești la un tânăr poet talentat din zilele noastre -, când singur mărturisește că n-a citit un rând de Le Clézio, să blameze, la adăpostul unui cor de denigratori, un autor atât de singular, de inventiv, de subtil, de un rafinament în construcția eșafodajului narativ, rar întâlnit, maestru al gesturilor imprevizibile, al salturilor în zonele obscure ale creierului unde se naște setea de iubire și crimă...”. ■ Din *Ochiul magic* reținem: □ *Pretenții prea mari*: „În «Cotidianul» din 27 februarie - 2 martie, este adusă în discuție chestiunea spinoasă a drepturilor de moștenire literară. [...] Autorii de manuale, de antologii vor ceva, moștenitorii literari vor altceva. Primii vor să tipărească fără opreliști și cât mai ieftin din textele autorilor canonici, ultimii vor să aprobe ei ce să se tipărească și să încaseze pentru aceasta sume cât mai consistente”. □ *Chiar nu se face!*: „Miezul ultimului număr din 2008 al revistei «Verso» îl constituie un dosar-anchetă realizat de entuziastul Luigi Bambulea pe tema, *Cultura română du dehors*. Titlul, hibrid și jucăuș, face legătura, după cum se vede, dintre românesc și străin. Ce i-a plăcut Cronicarului este că aproape fiecare

dintre invitați are un set de întrebări personale, adaptate interlocutorului. [...] Ce nu se mai poate înțelege este cum de redactorii revistei au permis ca unul dintre respondenți să-i înjure, în cadrul anchetei, pe câțiva dintre ceilalți invitați. E ca și cum, chemând oaspeți la tine acasă, nu intervii când unul îi scuipă pe ceilalți, nu-l poștești (politicos!) să caute ieșirea. Lasă că te înjură și pe tine! Acest invitat care se comportă incalificabil e dl. Cristian Bădiliță”. □ *Curajul opțiunii*: „Propunând o anchetă privitoare la cele mai frumoase cărți ale ultimelor două decenii, Luminița Marcu are, în editorialul recentului număr din «Noua literatură», o idee prin ea însăși frumoasă. Să eviți, în chestiunea topurilor de volume, adjective precum competitiv, puternic, interesant, performant, profund, remarcabil, tulburător, important, rezistent, insolit, original ș.a.m.d. constituie, în perioada de violență mediatică pe care-o traversăm, un act de curaj”. □ *Numerotare ilicită*: „Consistent și fără doar și poate atrăgător conținutul numărului 4 pe 2008 al revistei «Manuscriptum». Din copertile ei ne întâmpină pagini cu și despre Bacovia, Cioculescu, Creția, Dimov, Ierunca, Eliade, Monica Lovinescu, Noica sau Paleologu. O nedumerire procedurală îl bântuie totuși pe Cronicar: dacă «Manuscriptum» a ajuns la numărul patru pe 2008, unde sunt cele trei numere anterioare? Au apărut pe ascuns, în condiții de samizdat sau, caz și mai fericit, cererea fiind uriașă, au dispărut chiar în ziua în care au fost difuzate, lăsându-i pe alți cititori cu pofta neîmplinită?”. ■ Citim versurile semnate de Dumitru Velea și Emil Brumaru. □ Dumitru Țepeneag publică un fragment din romanul intitulat *Camionul bulgar*. □ Citim *Casele noi* de José Viale Mountinho, prezentarea și traducerea sunt semnate de Micaela Ghițescu. □ Constantin Abăluță traduce versurile lui Sylvestre Clancier, *Trecerea vântului*.

7 martie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 219] Robert Bălan scrie despre dezbaterea organizată de ICR pe 3 martie, despre traducerea și publicarea scriitorilor români în străinătate, „*Nu ne vindem țara, doar literatura*”: „Punctul de plecare al dezbaterii «Nu ne vindem țara, doar literatura», moderată de Florin Bican, a fost faptul că, în timp ce programele inițiate de Institut, destinate promovării literaturii contemporane, au avut succes, nu la fel s-a întâmplat și în ceea ce-i privește pe autorii clasici. La discuția despre vizibilitatea internațională redusă a autorilor din canonul literar românesc și eventualele strategii de promovare a acestora au participat Nicolae Manolescu, Liviu Papadima, Carmen Mușat, Ion Pop, Ion Simuț, Luminița Marcu, Jean Harris, precum și Horia Roman Patapievici și Tania Radu. [...] Dacă pentru Horia Roman Patapievici, președintele ICR, problema principală este că promovarea culturii române nu se face de destul timp, pentru Manolescu impedimentul îl reprezintă lipsa de finanțare”. ■ Adriana Babeți revine la rubrica sa cu articolul *Trei zile*: „Atât i-ar mai fi trebuit și s-ar fi văzut la 100 de ani. Dar, ca într-o farsă, ca într-un banc prost (sau bun?), de emoția aniversării a făcut infarct și dus a fost cu exact trei zile înainte de a urca pe scenă pentru

onoruri. Da, ați înțeles bine, e vorba despre cineva care a murit foarte în vârstă. Ce să caute însă întâmplarea asta într-o rubrică pe care o țin pe post de prozac? Și cum am ajuns să scriu despre moartea cuiva apropiat cu sufletul ușor, ba chiar cu un surâs? Cei care l-au cunoscut pe Anavi Ádám o să-mi dea dreptate, cei care n-au auzit de el o să se mire și o să-și vadă de treburi mai departe. Eu, una, simt nevoia să scriu despre ce s-a întâmplat joi, 26 februarie, ziua în care poetul și dramaturgul din Timișoara ar fi împlinit 100 de ani”. ■ Bogdan-Alexandru Stănescu publică o cronică literară la *Prorocii Ierusalimului* de Radu Aldulescu, Ed. Cartea Românească, 2009; *O predică în deșert*: „Un roman puternic, un protest original, poate mai puțin eficace decât era intenționat. Radu Aldulescu este pe cât de incomod, pe atât de greu de sărit sau ocolit. Revolta lui pare a fi sursa unei energii vulcanice, poate chiar resortul existenței acestei proze unice, a cărei cruzime și forță veterotestamentare sunt comparabile, după 1989, poate, doar cu cele din *Amantul colivăresei*”. ■ În rubrica *Semnal* sunt recomandate volumule *Viața ca o coridă* de Octavian Paler, Ed. Polirom și *Firmin. Aventurile unei vieți subterane* de Sam Savage, traducere de Vali Florescu, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache semnează *La mahala*: „Sunt încă destui comentatori, în lumea noastră literară, care nu pot scrie o pagină despre Eugen Barbu fără să ne înșire, pentru a suta oară, păcatele bine cunoscute ale omului. Și mai mulți sunt aceia care au un blocaj real ori mimat în a menționa, măcar, meritele scriitorului. Mare eroare”. ■ Bogdan Romaniuc publică *Romanul omidă*, o semnalare a apariției volumului *Omidă* de John Fowles, traducere de Veronica Focșeneanu, Ed. Polirom, 2009: „Ca și primele romane ale lui John Fowles, *Omidă* încearcă să transpună cititorul într-o lume dincolo de limitele literaturii, așa cum spune autorul în prolog. Acțiunea romanului se desfășoară între ficțiune și realitate, arătând totodată efectele benefice ale întâlnirii individului cu arta”. ■ Sub titlul *Fenland sau Ținutul Mlaștinilor*, același Bogdan Romaniuc prezintă *Pământul apelor* de Graham Swift, traducere de Cristina Poenaru și Maria-Sabina Draga, Ed. Polirom, 2009: „Roman al originilor și roman al apelor, cartea lui Graham Swift este o operă remarcabilă, care se prezintă sub forma unui puzzle uriaș, deloc ușor de descifrat”.

8 martie

- [„Adevărul”, nr. 99] Ziarul continuă cu istoria Premiului Nobel pentru literatură; în acest număr Dan Bolcea scrie despre *Nobel pentru polonezul voiajor* un articol despre Władysław Stanisław Reymont. Cel care a ratat Premiul Nobel este *Scriitor printre vagabonzi*, adică Maxim Gorki.

9 martie

- [„Adevărul”, nr. 5798] Cezar Paul-Bădescu și Nicoleta Zaharia scriu despre *Editura Adevărul, succes la Amplus*, Salonul de Carte și Presă la Muzeul Național de Istorie a României din Capitală: „Vedeta incontestabilă a Salonului

a fost cartea *Notre Dame de Paris*, din care s-au vândut zilnic între 300 și 500 de exemplare, pe toată perioada evenimentului achiziționându-se peste 1.500 de bucăți. Din toate titlurile Editurii Adevărul s-au vândut aproximativ 12.000 de exemplare. Pentru celelalte edituri participante, Salonul Amplus nu a fost așa de profitabil. Edituri ca RAO, Curtea Veche, All sau Corint au făcut vânzări de câteva zeci de cărți fiecare”.

10 martie

• **[„Adevărul”, nr. 5799]** Victoria Anghelescu prezintă *Târgurile de carte europene ale lunii martie*: □ Salonul de carte de la Paris: „Deschis în 13 martie, Salonul de Carte de la Paris durează până în 18 martie. [...] Ziua de 15 martie va fi marcată de prezentarea a două opuri excepționale, *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu și *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, în cadrul unei mese rotunde la care vor participa criticii literari Livius Ciocârlie și Ion Bogdan Lefter”. □ Salonul de carte de la Leipzig: „Între 12 și 15 martie, se desfășoară la Leipzig, prestigiosul Târg Internațional de Carte, prilej nu numai al întâlnirii scriitorilor din lumea întreagă cu publicul, dar și loc al discuțiilor de afaceri între editori”.

• **[„Revista 22”, nr. 11 (1992)]** Mihail Neamțu scrie despre Mircea Dinescu în *Poetul, dizidentul și decepția*: „Apropiat de marii oligarhi, el vinde necazul proletarului și compasiunea pentru mujic. Vrea să apere limba română, dar ca la ușa cortului. Împreună cu Stelian Tănase, fostul dizident dezbate situațiunea într-o cheie manelist-intelectuală. Nu e loc de rigori conceptuale, reflexe profesioniste, comparații pertinente sau referințe istorice exacte: vorba să curgă, timpul sa treacă, iar magnetul poantei - oricât de ieftine - să țină audiența aproape! Șueta găzduită săptămânal în studiourile din Piața Presei Libere ajunge astfel o imitare a «hazului-de-necaz» propus americanilor de Stan și Bran, în timpul mării depresii. [...] Darul povestirii și umorul oacheș rămân în rezerva de înzestrări native ale fostului mare poet și curajos disident. Ridicat însă pe estrada bălciului nostru balcanic, Mircea Dinescu – comparat odinioară cu expresionistul Blaga – nu mai generează astăzi decât mahalaua unei eterne tranziții”. ■ În *Avanpremieră editorială* citim *Sufletul nu cunoaște distanțele* de Pia Pillat, fragmente din volumul în pregătire la Ed. Humanitas. ■ Tania Radu semnează *Drămuitorul de nuanțe*, o cronică literară la volumul *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2008: „Evenimentele exterioare nu sunt ușor de reconstituit, în schimb, câpătăm un nou portret-amprentă al scriitorului. Întoarcerea cu fața spre sine e de o consecvență înspăimântătoare, dusă până la limita obsesiei. Sinele-capcană ajunge astfel captivul scriitorului și astfel sinceritatea cade în lumina crudă a vivisechiei”.

• **[„Bucureștiul cultural”, nr. 20 (83)]** Pe prima pagină citim *Meseria de a scrie (la comandă)* de Horia Gârbea: „Astăzi percep scriitorul mai puțin ca pe un vizionar, cât, să zicem, ca pe un grădinar. Adică am devenit conștient de faptul

că am primit o parcelă, o grădină, o bucată de pământ și că trebuie să produc exploatând-o rațional. Am început, sunt câțiva ani buni de atunci, să cumpăr unelte, îngrășăminte, semințe. Pândesc timpul bun de semănat, plivesc, am grijă să recoltez la timp. Desigur, mă ocup și de vânzare. Sădesc mai ales ce se caută. Încerc să țin la preț”. ■ Paul Cernat publică *O ars amandi critică*, o cronică literară la *Dimineața poezilor. Eseu despre începuturile poeziei române* de Eugen Simion, postfață de Valeriu Cristea, ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Polirom, 2008: „Recitind *Dimineața poezilor*, simți nevoia de a glosa la nesfârșit. Criticul «îi îmbracă cu aur» pe întemeietori (cum frumos spune Valeriu Cristea în articolul reluat cu postfață) dovedind că «poate scrie un discurs modern (modern și strălucit)» pe marginea unor scrieri «învechite și obosite de interpretarea didactică». Pariul a fost câștigat. Cartea a rămas, rămâne cea mai valoroasă și mai inspirată abordare a poeziei noastre preeminesciene, superbă *ars amandi critică*...”. ■ În *Nemuritorii* Bianca Burța-Cernat scrie despre *Vincent nemuritorul* de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea Veche, 2008: „*Vincent nemuritorul* e o carte dezbateri. E vorba, de fapt, de două «dezbateri» interferente: una la care iau parte personajele, alta la care invită, indirect, ipoteza ficțională avansată de autor. Partea spectaculoasă a acestui «scenariu» începe în momentul în care, cel puțin așa mi se pare, acțiunea SF lasă locul unei acțiuni *fantastice* - dacă acțiunea SF stă sub semnul explicabilului, prin imaginarea unor procese sau mecanisme cu aparența coerenței logice, acțiunea fantastică evadează tocmai din chingile explicabilului, debușează intenționat, provocator, în mister și inefabil”. ■ Gabriela Adameșteanu semnează *Viața – o teribilă încălceală*, un comentariu al *Zilele inocente ale războiului* de Mario Fortunato, Ed. Art, 2008: „Prozator, critic literar și scenarist italian apreciat, tradus în mai multe limbi, Mario Fortunato se înscrie perfect în cercul de elită al prozatorilor Editurii Art, iar romanul său de succes, *Zilele inocente ale războiului*, răspunde cum nu se poate mai bine acestui desen al întâmplărilor din care se țese covorul destinului umane”. ■ În *Dominique Fernandez în Bucureștiul postrevoluționar* Mariano Martín Rodríguez scrie despre *Rhapsodie roumaine* de Dominique Fernandez, Ed. Grasset, 1998; fragmentele din acest eseu „care urmează să apară în Spania” sunt traduse de Oana Presecan. ■ Apare ancheta *Bursa debuturilor 1990-1999*, cu o notă de Gabriela Adameșteanu: „Paradoxal, deși la ora actuală cea mai mare vizibilitate pe scena literară o au scriitorii care au debutat între 1990 și 1999, am avut mai puțini respondenți la ancheta noastră decât atunci când am omologat debuturile de după anul 2000. Explicația se poate găsi chiar într-unul dintre textele acestui număr: această generație nu a avut o critică de întâmpinare și pentru criticii tineri de azi perioada de debut a acestor scriitori, deja considerați importanți, pare îndepărtată. Tabelul conține opțiunile exprimate de: Sanda Cordoș, Paul Cernat, Liviu Antonesei, Nicolae Bârna, Daniel Cristea-Enache, Irina Petraș, Simona Șora, Marius Chivu, Alex Goldiș, Angelo Mitchievici. Reamintim regulile după care s-au calculat pozițiile în această bursă. 1. Nu s-au luat în calcul volumele colective de debut. 2. S-a omologat debutul

de orice gen, indiferent de evoluția ulterioară a debutantului. 3. S-a omologat debutul, indiferent de valoarea cărții respective. 4. Nu s-au luat în calcul scriitorii care au debutat înainte de '90, indiferent de formulele artistice și grupările literare la care au aderat (Răzvan Petrescu, la a cărui carte de debut am fost redactor, Sorin Antohi, debut cu o carte de science-fiction, Matei Vișniec, debut ca poet). Bursele noastre par să aducă un argument în plus celor care cred că împărțirea scriitorilor pe generații și promoții, ca la școlile militare, nivelează și simplifică".

Întrebările: „1. Ce debuturi semnificative s-au înregistrat în perioada 1990–1999? Menționați câte 7 nume de autori debutanți (proza, poezie, critica, eseu, dramaturgie). 2. În ce raporturi credeți că se află autorii debutanți în perioada 1990–1999 cu promoțiile anterioare: continuitate sau ruptură? Exemple concrete. 3. Cum apreciați atitudinea criticii de întâmpinare față de acești debutanți? 4. Cum apreciați rolul instituțiilor (edituri, reviste, uniuni de creație, minister etc.) față de acești debutanți? 5. Exista un aer de familie (daca da, explicați-l) al debutanților din perioada 1990–1999? 6. Care dintre autorii debutanți în 1990–1999 credeți că au confirmat? 7. Ce cărți de debut din această perioadă depășesc nivelul promisiunii și vor fi citite cu interes și peste 10–20 de ani?”

Răspund la această anchetă realizată de Cristina Spătărelu și Gabriela Adameșteanu: □ Angelo Mitchievici, *Literatura anilor '90 – un tablou al mișcării browniene*: „1. Proză: Răzvan Rădulescu, Adrian Oțoiu, Radu Aldulescu, Dan Stanca, Dan Lungu, Petre Barbu, Ion Manolescu. Poezie: «neoexpresionistul» Ioan Es. Pop, Marius Ianuș, al cărui volum intitulat *Hârtie igienică* anunța beatnici și ulteriori «anarhiști» fermenți de violență, Andrei Bodiu, înscris în *Cursa de 24 ore*, Simona Popescu, cu o poezie de grație adolescentină din *Xilofonul și alte poeme*, Constantin Acosmei, rămas la o singură carte, însă remarcabilă, *Jucăria mortului*, Ruxandra Cesereanu, de departe o mult mai bună și nuanțată poetă decât prozatoare, T. O. Bobe, cu *Bucă. Critica*: Ioana Pîrvulescu (cu *Alfabetul doamnelor*, din 1999, I. P. inițiază o altă modalitate de a face critică, o critică «intimistă»), Ștefan Borbély, cu o serioasa formație de comparatist, Carmen Mușat, debutând cu o carte de referință pentru istoria romanului, *Romanul românesc interbelic*; Ioana Bot, cu un serios debut despre *Eminescu și lirica românească de azi*, Sanda Cordoș, debutând cu un studiu captivant al relației dintre ideologie și literatură, *Literatura între revoluție și reacțiune*, Mihaela Ursa, cu *Optzecismul și promisiunile postmodernismului*, o încercare de clarificare a celor doi termeni, unul prin celalalt. Eseu. Domeniul eseului este unul dintre cele mai bine reprezentate, Horia-Roman Patapievici debutează la Nemira, în 1995, cu *Cerul văzut prin lentilă*, înainte de a deveni autor Humanitas; vede lumina tiparului, în 1991, *Utopica. Studii asupra imaginarului social*, excelenta carte a lui Sorin Antohi, un serios reper pe domeniul utopiei care nu avea să fie complet abandonat de autor; Caius Dobrescu debutează în 1996 cu *Modernitatea ultimă*, când deja era cunoscut ca poet și prozator; *Râsul Patriarhilor. O antropologie a deriziunii în patristica răsăriteană* a lui Teodor Baconsky, apărută tot în 1996, cu o prefață de Andrei Pleșu, este o

carte de o mare finețe pe un domeniu pentru care erudiția este necesară; Luca Pițu publică două volume de eseuri, în 1991, *Naveta esențială* și *Sentimentul românesc al urii de sine* (deși cu adevărat debutase în Franța, în 1986, cu un volum despre povestirile lui Ion Creangă); Dan Petrescu își strânge în volum, în 1990, *Tentațiile anonimatului*, textele din presa studențească, iar Adriana Babeți, o eseistă dublată de un estetic, ne oferă un «eseu» despre *Bătăliile pierdute. Strategii de lectură* – Dimitrie Cantemir (cărțile sale vor evolua rafinat către explorarea culturii mitteleuropene și fenomene precum dandysmul). *Dramaturgia*: Vlad Zografi, Matei Vișniec, Horia Gârbea, Radu Macrinici, Alina Mungiu-Pippidi, Dumitru Crudu. [...] 2. Aparent, a existat un conflict generaționist între generația '80 (legendarii optzeciști) și generația '90, conflict întreținut artificial din nevoia de legitimare și afirmare a scriitorilor care debutează în această ultimă perioadă. La o analiză atentă se poate observa, mai degrabă, reluarea sub umbrela atât de încăpătoare a postmodernismului a unor direcții în poezie «marginalizate», insuficient «experimentate», decât ruptura categorică, astfel încât se creează impresia pe alocuri (și ea înșelătoare) că avem un optzecism tardiv, inertial, în reluare. [...] 3. Rămân cu impresia că noul val a fost întâmpinat favorabil, poate și pe fondul unor multiple deschideri către noutate, limbaj dezinhbat și experiment al criticilor și scriitorilor, nevoie firească după decenii de luptă cu cenzura și uzura ei. 4. Cred că, dintre instituții, editurile au fost cele mai mefiente cu tinerii scriitori, mizând, deloc greșit, pe traduceri masive din autori străini. În avangardă s-a aflat Editura Nemira, cea mai deschisă atunci prozei tinere, apoi alte edituri au preluat ștafeta continuând pe parcurs cu remarcabilul boom editorial, «desantul» de la Polirom orchestrat de Silviu Lupescu. Reviste precum «România literară», «Contrapunct», «Apostrof» au jucat acest rol esențial de a marca pozitiv noutatea, iar Uniunea Scriitorilor a avut de asemenea un rol fast, dar adesea prea «discret». Activitatea cenaclieră a avut și ea rolul ei, rol perimat acum, de a lansa tineri scriitori. [...] 5. Există mai multe familii, dar nu neapărat un aer de familie sau, dacă dorim să găsim unul, el se află probabil codificat la nivelul metamorfozelor, avatarilor biografismului optzecist, în punerea de acord a ficțiunii cu autenticitatea. Se strecoară cred și tendința de recuperare a unor registre și teme prohibite, tabuizate în anii '80, ceea ce conferă o notă provocator defulatorie acestei literaturi. 6. Sunt foarte mulți cei care au confirmat, în special criticii și eseistii. În ceea ce privește proza și poezia, situația este mai delicată, există autori ai unei singure cărți excepționale (Constantin Acosmei va mai scrie vreodată un al doilea volum de poezie?), sunt ei mai puțin afirmativi prin asta? Mă îndoiesc. Există și situații când unei cărți realmente deosebite precum *Patimile Sfanțului Tomasso d'Aquino* a lui Alex Mihai Stoenescu îi urmează o alta cu mult mai modestă precum *Misiunea dominicană*, autorul abandonând literatura, un fel de *violon d'Ingres*, pentru a face istorie și politică... 7. *Ieudul fără ieșire* de Ioan Es. Pop, *Cerul văzut prin lentilă* de H.-R. Patapievici, *Bucla* de T. O. Bobe, *Alfabetul doamnelor* de Ioana Pîrvulescu, *Literatura între revoluție și reacțiune* a Sandei

Cordoș, *Râsul patriarhilor* de Teodor Baconsky, *Jucăria mortului* de Constantin Acosmei, *Utopica* de Sorin Antohi, teatrul lui Vișniec, *Modernitatea ultimă* a lui Caius Dobrescu și multe altele”. □ Alex Goldiș, *O generație de individualități*: „Dacă ar fi să stabilesc o mică ierarhie, aş spune că anii '90 sunt săraci în proză (alegoriile sau parodiile politice din romanele lui Daniel Bănulescu sau Dan Stanca sunt aproape de nerecitat azi, iar prozatori precum Bogdan Suceavă, Răzvan Rădulescu sau Dan Lungu și-au dat adevărata măsură valorică după 2000), semisăraci în poezie (doar Ioan Es. Pop și Iustin Panța sunt cu adevărat puternici), buni în critică și istorie literară (ce-i drept, mai mult în istorie decât în critică, căci, nefăcându-și «rodajul» prin cronică, cei mai mulți «nouăzeciști» au fost atrași mai degrabă de ideologia literaturii) și foarte buni în eseistică — lucru normal, din moment ce sectorul social-politic a încetat să mai fie un tabu. *Proză*: Radu Aldulescu, Adrian Oțoiu, Răzvan Rădulescu, Petre Barbu, Bogdan Suceavă, Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici. *Poezie*: Ioan Es. Pop, Iustin Panța, Floarea Țuțuianu, Daniel Bănulescu, Letiția Ilea, Simona Popescu, Andrei Bodiu. *Critică și istorie literară*: Sanda Cordoș, Nicoleta Sălcudeanu, Gheorghe Perian, Ioana Both, Liviu Papadima, Nicolae Bârna, Laura Pavel. *Eseu*: Sorin Antohi, Caius Dobrescu, H.-R. Patapievici, Corin Braga, Ștefan Borbély, Dan Petrescu, Adriana Babeți. *Dramaturgie*: Matei Vișniec, Vlad Zografi, Dumitru Crudu, Alina Mungiu-Pippidi. Dintre cărțile cele mai bune ale nouăzeciștilor, rețin *Ieudul fără ieșire* (Ioan Es. Pop), *Obiecte mișcate* (Iustin Panța), *Sonata pentru acordeon* (Radu Aldulescu), *Coaja lucrurilor sau Dansând cu Jupuita* (Adrian Oțoiu), *Literatura între revoluție și reacțiune* (Sanda Cordoș), *Utopica* (Sorin Antohi), *Modernitatea ultimă* (Caius Dobrescu)”. ■ Suplimentul informează cititorii: □ *Centrul Cultural Român – Berlin și Târgul de carte de la Leipzig*: „Forumul Limbi mici, literaturi mari, fondat în anul 2003 la inițiativa unui grup al institutelor culturale europene din Berlin, funcționează în cadrul Târgului de carte de la Leipzig, înlesnind contactele profesionale. Invitații Târgului de carte de la Leipzig (12-15 martie) sunt, în acest an, scriitorii Ion Manolescu și Dan Lungu. Fiecare dintre ei participă la lecturi și discuții, împreună cu scriitori din alte țări: catalanul Toni Sala și, respectiv, Georgi Gospodinov din Bulgaria, având ca moderatori pe Iulia Dondorici și criticul literar Jorg Plath (12 martie). Cu acest prilej, Dan Lungu va fi prezent, alături de scriitorii Niki Marangou (Cipru) și Georgi Gospodinov, la o serată literară organizată de *Casa Cărții din Leipzig* (14 martie). *Maraton literar* de la *LiteraturWerkstatt (Atelierul literar)* din Berlin, găzduiește *Momente europene* cu Dan Lungu, Georges Hausemer (Luxemburg), Noemi Kiss (Ungaria) și Antoine Cassar (Malta), moderator fiind criticul literar Jorg Plath (16 martie)”. □ *Lansare de carte la ICR Berlin*: „*Brückengasse ohne Ufer* de Ioana Ieronim, versiunea germană a cărții de poezie narativă *Triumful Paparudei*, dedicat de scriitoare lumii transilvane în zona de tradiție germană a Brașovului, va fi lansată pe 31 martie. Volum apărut la editura Johannis Reeg din Germania, cu sprijinul ICR; traducere de Dagmar Dusil; postfață de Hans Bergel. Vor participa scriitoarea

Anneli-Ute Gabanyi și jurnalistul Mirko Schwanitz. Lecturile vor fi ilustrate muzical de pianistul Peter Szaunig. Volumul va mai fi lansat la Munchen și Stuttgart”. □ *Atena: Balcania Contemporană, poezie și multimedia*: „Societatea culturală *Balcania Contemporană* din Grecia organizează la Atena, în 13 martie, o seară de poezie, muzică, multimedia cu participarea poetei Ioana Ieronim și a unor artiști greci și români; muzicienii Marcel și Sanda Spinei, coregrafa Christina Vassiliou și literatură în traducere (editura Zacharopoulos) avându-l ca invitat special pe filosoful Evangelos Moutsopoulos, academician implicat activ în relațiile româno-elene”. □ *Gabriela Adameșteanu la Salon du Livre*: „Gabriela Adameșteanu va fi prezentă la standul Editurii Gallimard, în cadrul Târgului internațional de carte Salon du Livre de la Paris, pentru a semna dedicații la cartea sa *Viens le jour (Drumul egal al fiecărei zile)*, în ziua de duminică, 15 martie, între orele 15.15-16.15. Apoi, de la 16.30, va avea loc lansarea volumului, la standul Cennac (Centrul Național al Cărții), Y83, unde romanul va fi prezentat de Jean Mattern și Daniel Cristea-Enache, cu o lectură de Marilyn Le Nir”. ■ Citim *Mărul* de Petre Barbu, în rubrica *Liternet*. ■ În rubrica *Atelier de scriitor* Magda Cârneci publică *Un popor de poeți*: „Dacă nu-și ascultă instinctul cel mai profund, poetul să se lase de meserie. Să se facă politician. Sau să accepte să tacă”.

11 martie

● **[„Adevărul”, nr. 5800]** Scurte știri: □ *Portretul autentic al lui Shakespeare*: „Experți în viața și opera lui William Shakespeare au prezentat la Londra un tablou pe care îl consideră a fi singurul portret autentic al celebrului autor englez, pictat în timpul vieții. Pânza a fost realizată în 1610, pentru a servi ca model gravurii care ornează coperta culegerii pieselor sale, denumită «First Folio»”. □ *Roman de Doina Ruști*: „Editura Trei a publicat romanul *Lizoanca la 11 ani*, de Doina Ruști, în colecția Fiction Connection. Autoarea spune că Lizoanca este o fetiță inteligentă, pe care ziarurile au numit-o «prostituata care a umplut satul de sifilis». Părinții au afurisit-o, autoritățile s-au dezis de ea. Pornind de la informația din presă, autoarea a mers la fața locului, pentru a recupera povestea reală”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 964]** Marius Chivu semnează *Cum se ratează o căsnicie*, un comentariu la *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Teodorovici este un excelent povestitor de atmosferă, scrie cu multă răbdare, fiecare detaliu pare indispensabil în arhitectura prozei, iar frazele sunt permanent încărcate de tensiunea așteptării și a observației. Povestirile din copilărie sunt toate extraordinare și nu cred să fie vreun alt scriitor contemporan cu o priză mai bună la vârsta copilăriei și la mixajul ei de curiozitate, candoare și frică. *Celelalte povești de dragoste* este, până acum, cea mai bună carte a lui”. ■ Secțiunea *Pe scurt* ne informează: □ *Iași. Emil Brumaru, la „Primăvara poezilor”*: „Poetul Emil Brumaru (foto) și-a lansat sâmbătă, la Iași, primele două volume apărute în colecția *Opere* de la Polirom, în cadrul «Întâlnirii între poeți», care face parte din seria de evenimente

«Primăvara poezilor». Cele două volume, *Julien Ospitalierul* și *Submarinul erotic*, au fost prezentate de criticii literari Antonio Patraș, Bogdan Crețu și Doris Mironescu». □ *Londra. Ziua Cărții, martie-aprilie*: „Ziua Internațională a Cărții este sărbătorită, la inițiativa UNESCO, pe 23 aprilie, în timp ce Marea Britanie și Irlanda au ales s-o celebreze în prima joi a lunii martie. Sărbătoarea își are originea în regiunea Catalonia din Spania, unde există obiceiul de a dăruii celor dragi, pe 23 aprilie, de St. George, cărți și flori. Premiul Blue Peter, decernat anual de fundația britanică Booktrust, cu ocazia Zilei Cărții (din 5 martie), a fost acordat unei povești fantastice, semnate de Matt Haig, care a câștigat la secțiunea «Cartea pe care n-o mai lași din mână»». ■ Ioana Bogdan scrie despre *Cum ne vindem literatura în străinătate*, pornind de la dezbaterea organizată de ICR: „Participanții la evenimentul de săptămâna trecută au fost criticii literari Nicolae Manolescu, Liviu Papadima, Carmen Mușat, Ion Pop, Ion Simuț, Luminița Marcu, Jean Harris, care au încercat o definire a canonului literar și au dezbătut eventuale strategii de promovare a autorilor canonici români. Discuțiile au gravitat în jurul șanselor literaturii române canonice de a fi tradusă în străinătate, pornind de la constatarea că, în trei ani de funcționare, principalele linii de finanțare dedicate de ICR editorilor străini – care publică autori români – au subvenționat mai ales autori contemporani”. Apar două *Concluzii de la masa rotundă*: □ „*Revelațiile*” *dezbaterei de la masa rotundă*: „Chiar dacă dezbaterea a debutat sub semnul întrebărilor («legat de traducerea autorilor canonici, eu am numai întrebări și niciun răspuns»), a început Manolescu, mai în glumă, mai în serios), totuși, la final, au rezultat câteva «revelații». Pe de o parte, faptul că se traduc deja, prin programele ICR, și scriitori canonici - pentru că lista cărților deja apărute cuprinde nume precum Mihai Eminescu. Camil Petrescu, Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Mateiu Caragiale, Nicolae Steinhardt, Nichita Stănescu, Max Blecher, Ana Blandiana, Gabriela Adameșteanu, mulți dintre ei fiind traduși deja în mai multe limbi. Iar pe de altă parte, nevoia de scriitori canonici în traducere se resimte în special în mediile specializate, universitare, precum lectoratele de limbă română sau catedrele de romanistică”. □ *Canoncii, pentru edituri univiersitare*: „Urmărind aceeași idee, Tania Radu a anunțat, în timpul mesei rotunde, intenția ICR de a lansa anul viitor o nouă linie de finanțare pentru traducerea autorilor considerați canonici, pe care o vor putea accesa editurile universitare din străinătate”. ■ În *Adevăruri de altădată* citim *Școala lui Gheorghe Lazăr*, un articol nesemnat, apărut în „Adevărul literar și artistic”, în 1937. ■ Victoria Anghelescu revine la *Vă mai amintiți de...* cu o biografie a lui A. D. Xenopol.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 5 (877)]** În secțiunea *Viața literară* este anunțat un *Eveniment la Uniunea Scriitorilor*. *Cinghiz Abdullaev a lansat traducerea romanului său Bezna sub soare*: „Vineri 6 martie la ora 15, la sediul Uniunii Scriitorilor din România, într-o Sală a Oglinzilor arhiplină, s-a lansat romanul *Beznă sub soare* al importantului scriitor din Azerbaidjan Cinghiz Abdullaev. Evenimentul s-a bucurat de prezența autorului, sosit într-o scurtă vizită

în România, și de aceea a Excelenței-sale domnul ambasador Elder Hasanaev, ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Azerbaidjan la București. [...] Despre roman au vorbit, în urma unei lecturi recente, Horia Gârbea și Eugen Uricaru, elogiind talentul și inventivitatea prolificului scriitor oaspete”.

■ Dan Cristea publică *Viziuni din cărțile senectuții*, o cronică literară la *Lumină neagră* de Vasile Igna, Ed. Limes, 2008: „Mă întreb, probabil odată cu autorul, ce audiență mai găsește această poezie, vălurită de reflexivitate, în rândurile noilor generații”.

■ Felix Nicolau semnează *Un vid umplut cu fleacuri*, o recenzie la *Cântec de leagăn* de Chuck Palahniuk, traducere de Radu Gârmacea, Ed. Polirom, 2007: „La Chuck Palahniuk vidul semantic este total, însă spectaculos, pentru că e împănăt cu acele *difficiles nugae* de care pomenea Odobescu al nostru”.

■ În *Morți succesive în istoria ideilor* Octav Eugen Popa se ocupă de *Cinci fețe ale modernității* de Matei Călinescu, Ed. Polirom, 2005: „A încerca să schimbi rezultanta prin acțiunea încăpățânată a unor vectori contrari pare, deocamdată, amăgitor. Matei Călinescu este unul dintre autorii care propun (în *Cinci fețe ale modernității*, dar nu numai) alternativa provizorie: explicația”.

■ Horia Gârbea revine la *Cărțile săptămânii* cu articolul *KGB-ul a fost cu noi. Dar Paul Everac?*:

□ Cinghiz Abdullaev - *Bezna sub soare*, Ed. Ideea Europeană: „Romanul *Beznă sub soare* este inspirat în parte din evenimentele din decembrie 1989, la care scriitorul a luat parte, fiind în România tocmai atunci”.

□ Ioan Neșu – *Molima*, Ed. Semne: „Meritele lui Ioan Neșu stau în fluența povestirii și în adevărul psihologic al personajelor confruntate cu inedita «molimă». Sfârșitul neașteptat și fără urmări frustrază oarecum cititorul”.

□ Ilie Tănăsache – *Ocroțiți-l pe Romeo!*, Ed. Vox: „Amintirile lui Ilie Tănăsache sunt o lectură plăcută, cu reproșul că mulți dintre cei evocați drept scriitori s-au dovedit nesemnificativi ca autori și, deci, micile anecdote cu ei nu au nici ele picaneria celor, similare de altfel, ale unor eroi a căror biografie să ne intereseze”.

□ Paul Everac – *Scrisori*, Ed. Semne: „Paul Everac este, în aceste scrisori, un spectacol, cu toate redundanțele și pretențiile sale sau tocmai prin ele. Cine crede că e mai bine să-l ignore nu știe ce distracție pierde”.

□ Vasile Farago – *Cioburi de lume*, Ed. Eminescu: „După cum îl duce inspirația, schițele ies mai bine sau mai forțat, mai comice sau mai nesărate. Din fericire, autorul e un tip inteligent și asta îl ajută să nu facă gafe catastrofale”.

■ La primirea volumului *Scrisori de la capătul zilelor*, Ed. Compania, Ierusalim, de la Leon Volovici, Ileana Mălăncioiu scrie despre Florin Mugur (*Scrisori despre căderea în golul interior*).

■ Alexandru George publică *Pentru o istorie a viitorului*, un eseu despre istoriile literaturii: „Se pot, astfel, enumera istoriile lui I. Negoïtescu și Ion Rotaru, cele ale lui D. Micu sau Marian Popa, cea mai recentă, acea «critică» a lui N. Manolescu, un adevărat eveniment editorial al sezonului, atrăgând elogii și contestări, ceea ce amintește recepția *Istoriei...* din 1941 a maestrului său larg recunoscut, nedezmîțit, G. Călinescu. Ea este însă mai ales emblematică pentru o generație de critici și istoriografi, pentru o metodă și o ambiție de a răspunde unor întrebări și chiar de a oferi un «canon». (După cum am mai spus, nu sunt în

măsură să o iau în discuție, dar, de pe acum, pot afirma că prin ea criticul se pune în valoare, indiferent de judecățile sale, de felul recepției sau de neîmplinirile regretabile; mai puțin poate fi lăudat istoriograful, din nou repetându-se cazul maestrului său care, totuși, nu și-a putut elabora cartea, în felul unui testament, unei opere concludive.) Evenimentul m-a surprins când tocmai reluasem lectura unui compact eseu de istorie literară, *Incursiuni în literatura actuală* de Ion Simuț, și visam să atrag atenția asupra unei probleme care rămâne de rezolvat: o carte gândită în comunism, care a apărut după Eliberare și încerca printr-un adaos să se pună la punct cu noua și fericita situație... E cu puțință așa ceva? Prin umplerea unor lacune, prin mutarea unor accente, prin modificări de situații în favoarea unora și defavoarea altora - iată ce cred eu că nu se poate. O astfel de tentativă duce totul pe linia lui Eugen Simion din *Scriitori români de azi*, cu care, de altminteri, și *Istoria* lui Manolescu se aseamănă mai mult decât cu o adevărată istorie". ■ Din *Paranghelie cu haleală și lăutari* reținem: „Ce auzim, din presă, despre «Zilele Marin Sorescu», ținute recent și cu atâta tam-tam, la Craiova? Păi, aflăm picanterii de tot soiul: că avusă ră loc un chef enorm la Cetate, pe moșia lui Mircea Dinescu, deși, după cum știam, marele poet s-a născut la Bulzești, unde există și o casă memorială care-i poartă numele; că, printre felurile alese de mâncare, s-a servit și una din specialitățile proprietarului-gastronom, sarmale din piept de gâscă, fierte în vin; că, în vălătucile de fum, brevetat halucinogen, venite de la purcelușii și berbecuții sfârâind la proțap, s-a fumat pipa păcii între dna Elena Udrea, ministrul Turismului, și Mircea Dinescu, dușman cu patalama al președintelui și al partidului portocaliu; că doamna ministru a primit în dar un mieluț, salvat astfel de la apropiatul măcel pascal, pe care l-a botezat Sorin sau Sorinei, apelativul de alint al lui Sorescu; că Portul Cetate o să devină una dintre minunile lumii turistice de pe malul românesc al Dunării. Așadar, nimic despre faptul că ar fi avut loc o premieră extraordinară cu vreuna din piesele lui Marin Sorescu pe scena Naționalului craiovean? Nimic despre faptul că s-ar fi acordat, cu acest prilej, un premiu literar, care să-i poarte numele, vreunui poet sau vreunui dramaturg, tânăr și merituos? Nimic despre faptul că s-ar fi publicat, în urma unui concurs, sponsorizat din fonduri locale, un eseu revelator despre marele scriitor? Nimic despre câteva comunicări excepționale ce-ar fi fost rodul unui colocviu de critică și interpretare «Marin Sorescu»? Nimic, nici măcar despre vreo deplasare simbolică la Casa memorială de la Bulzești?". ■ Citim un fragment din romanul *Coadă de Dragoș Voicu*, în curs de apariție la Ed. Cartea Românească. ■ Apare erata, semnată H. G.: „Îmi cer iertare pentru o omisiune gravă din numărul 4. Numele traducătoarei poemelor lui Giorgios Petoussis (după versiunea engleză) și autoarea prezentării sale este doamna Elena Nistor”.

12 martie

• [„Adevărul”, nr. 5801] Ioana Bogdan se ocupă de *Primăvara târgurilor de carte* în România: „Sala Pașilor din cadrul Universității «Alexandru Ioan

Cuza» din Iași va găzdui, începând de astăzi și până duminică, 15 martie, primul Târg Național de Carte, Muzică și Film – CAMUFI. [...] Până pe 8 noiembrie, CAMUFI va mai avea loc și în Târgu-Mureș (4-7 iunie), Brașov (10-13 septembrie), Sibiu (24-27 septembrie), Timișoara (8-11 octombrie) și Cluj-Napoca (5-8 noiembrie). Târgul Internațional de Carte și Muzică, organizat de Asociația Libris, între 19 și 22 martie, se desfășoară anual la Brașov, în preajma Sfintei Sărbători a Bunei Vestiri, sub mottoul «Ridicați-vă prin carte, înălțați-vă prin muzică». [...] Caravana Gaudeamus, alcătuită dintr-o serie de manifestări expoziționale organizate în principalele centre universitare din țară, respectă formula de organizarea a Târgului Internațional Gaudeamus. [...] Centrul Cultural Francez va organiza alte două târguri de carte ajunse la cea de-a șasea ediție. «Primăvara Cărților» se va desfășura în perioada 14-16 mai, iar «Toamna Cărților», între 15 și 17 octombrie, tot în Piața Unirii”.

● **[„Cultura”, nr. 10 (214)]** Augustin Buzura semnează editorialul *Mereu ceilalți*: „Oamenii politici nu numai că nu au făcut nimic pentru țară, dar s-au dovedit incapabili să propună măcar o idee care să stimuleze și să unească energiile nației. Un singur lucru știu: să o ia mereu de la capăt, indiferent dacă este sau nu este nevoie, să reformeze neîncetat, adică să schimbe numele ministerelor, să dea comunicate optimiste în caz de secetă, inundații, frig excesiv și să ia poziție de drepti în fața celor mai banali funcționari europeni care vin în inspecție”. Editorialul vine cu un P.S.: „Cineva îmi atrage atenția vă I. T. Morar nu mai poate de grija Academiei. Dar, ca de atâtea ori, nici soarta revistei «Cultura» nu-l lasă indiferent și nici banii domnului Dan Voiculescu. Adevărul este că din când în când I. T. Morar simte nevoia să fie băgat în seamă. Așa că îl bag!”. ■ Ioan-Aurel Pop revine cu *Încălcarea deliberată a legii*, partea a treia, menționând că ICR are la baza funcționării legea nr. 156/ 2003: „Cele mai flagrante încălcări deliberate ale legii se leagă de dirijarea de către ICR” a institutelor din străinătate. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu semnează *Norocul – ca o plească*. În prima parte discută despre „perlele” ministrului culturii Theodor Paleologu publicate în „Gândul”, comparându-le cu elogiile scrise pe timpul comunismului, iar în a doua parte a textului povestește despre cum a aflat de la un amic că l-a înjurat Alex. Ștefănescu în „gazeta lui”. ■ În paginile numite *Cultura literară* citim: □ Al. Cistelean, *Despre putere*, discută despre problema puterii la sfârșitul epocii moderne, prezentând eseurile semnate de Romano Guardini. □ Irina Georgescu semnează *Super/nevoi*, o prezentare a volumului *Nevoi speciale* de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2008: „Roman reflexiv, cenzurat mai mult decât m-aș fi așteptat, *Nevoile speciale* sunt «corpul delict» al unui poet care știe să se comunice, deși pare să fie frustrat tocmai de aparența unei asemenea lipse. Un poet decomplexat devine dublul unui prozator autocompătimitor. Nevoile speciale derivă din superputeri”. □ Constantin Coroiu publică prima parte din *Nostalgia valorilor*, notând gândurile sale la lectura volumul *Nostalgia Europei*, volum în onoarea lui Alexandru Paleologu, publicat în 2002, la Ed. Polirom și alcătuit de Cristian

Bădiliță și Tudorel Urian: „Nu puține dintre ideile formulate acolo sunt validate de tot ceea ce se petrece astăzi în spațiul european”. □ Rodica Grigore scrie despre *Shuheï Fujisawa. Despre samurai, altfel*, cu ocazia apariției volumului *Sabia de bambus și alte povestiri cu samurai* de Shuheï Fujisawa, traducere și note de Angela Hondru, Ed. Humanitas, 2007: „În fond, Shuheï Fujisawa nu face altceva decât să reia o dihotomie frecvent folosită în literatura din Arhipelag, și anume eternul – și, până la urmă, universalul - conflict dintre sentiment și datorie (*ninjo – gin*), explorându-i, pe rând, mai toate dimensiunile și semnificațiile”. □ Despre volumul *Perfectul acrobat. Leonte Răutu, măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008 scrie Mihai Iovănel în *Diavoliada și sursa Tismăneanu*: „Din păcate, cele 26 de documente privindu-l pe Răutu nu au anexat prea multe explicații sau intervenții ale editorilor (cu excepția unor utile, dar insuficiente note de subsol). Editorii nu au găsit de cuviință să includă un argument al selecției (antologia nefiind exhaustivă) și o bibliografie cât de cât completă. Câteva glose contextualizante ar fi fost necesare. Apoi, lista documentelor nu are un desfășurător în cadrul sumarului: spre deosebire de dialogul de 70 de pagini dintre Tismăneanu și Vasile (37 de intertitluri specificate în sumar) sau de dialogul de 20 de pagini între Mihai Șora, Tismăneanu și Vasile (11 intertitluri, toate detaliate în sumar), lista de documente (aproape 300 de pagini) beneficiază în sumar de o unică intrare: «Documente»”. □ Nicolae Coande scrie despre *Vasile Vlad – poetul ca maimuță a Apocalipsei*: „Poezia lui Vasile Vlad este o continuă alertă a limbajului, o permanentă jupuire și o explozie a inimii care ispășește repetate rituri de trecere «o păsăruică» [ce] «lărgeste cerul»”. □ Revenind la *Dicționar Caragiale*, Gelu Negrea scrie despre personajul din schița *Justiția română. Secția corecțională* numit Caliopa, adică *Reclamanta*. ■ Mihaela Grancea scrie despre *Justițieri și predatori (haiducii în literatură)*. ■ În *Cultura vizuală* Elena Clonaru scrie *În lumea cărților cu Eugen Schileru*, semnalând cititorilor vernisajul organizat la Galeria „Dialog”, la inițiativa criticului de artă Ruxandra Garofeanu. ■ În *Cultura spectacolului* Ioana Ieronim semnează *Portretul dramaturgului la răscruce de timp și spațiu: Goran Stefanovski*, dramaturg care a primit în 2007 marele premiu al Festivalului Internațional de Literatură de la Vilenica, Slovenia: „Racordat la propria moștenire și la valorile culturii înalte, cunoscător al culturii mai puțin înalte a zilei, Goran Stefanovski duce în lume culorile de acasă valorizând diferența. El lucrează în materia unor contraste tari. Din tragicomediile sale nu lipsește subtextul liric și metafizic. Detaliul e precis, senzorial, senzual, de orfevru bizantin. Autorul a avut spiritul provocator și creativitatea de a schimba decisiv peisajul cultural al țării sale prin postmodernism. Dar nu a reținut și relativismul dizolvant”. ■ În *Cultura antropologică* Maria Elis semnează *Poetul Luțiu*, povestind o întâmplare prin care a ajuns la „cafenea literară și artistică” a Muzeului Literaturii Române, la care au participat Mircea Tiberian și Florin Iaru. ■ Cătălin Sturza din presa internațională reține textul din „Times Literary Supplement” despre *Anul Charles*

Darwin: contestați evoluționismul, de vă dă mâna, adică articolul *De ce e nevoie să cunoaștem adevărul uluitor despre evoluție și reaua-credință la fel de uluitoare a dușmanilor săi* de Richard Dawkins.

● **[„Dilema Veche”, nr. 265]** Revista marchează bicentenarul Charles Darwin cu dosarul *Darwin* coordonat de Mădălina Șchiopu. ■ Claudiu Constantinescu semnalează apariția volumului *Mielul: Evanghelia după Biff* de Christopher Moore, traducere de Iulia Gorzo, Ed. Polirom, 2008: „Christopher Moore, mai satiric de felul său, preferă umanizarea lui Mesia prin umor”. ■ În *Dilema veche* vă recomandă Radu Cosașu anunță: „Bora Ćosić, *Rolul familiei mele în revoluția mondială* (traducere din limba sârbă de Georgina Ecovoiu, prefață de Corina Bernic, Editura Art, 2008). Într-o viteză trepidantă a fiecărei fraze, toate stereotipurile logice și verbale ale unei familii belgrădene mic-burgheze - mama, tata, bunicul, unchiul, mătușile și copilașul narator - peste care Istoria trece când imperturbabilă ca locomotiva lui Malec, când zdrăngănind și derapând violent ca mașinile lui Sennett, omul ieșind cu bine și tot mai trist din orice dezordine. Haz garantat, de la ferocitate la monotonie inerentă metodei. O dovadă impecabilă a definiției lui Simenon; stilul e ritmul”. ■ Revenind la *Literatura română, pentru firme* Eugen Istodor scrie despre *Ciulinii Bărăganului* de Panait Istrati: „Se termină: cam toate operele sunt plimbări în cerc. Povestea e ieșirea din cercul strâmt”. ■ În secțiunea *Cu ochii-n 3,14*, sub semnătura S. S. citim: „Înainte de deschiderea primăvăriticului *Salon du Livre* de la Paris, unde Mexicul va fi, anul acesta, țară invitată, revista «Lire» a făcut un interviu cu cel mai cunoscut scriitor mexican al momentului, Carlos Fuentes. Întrebat în ce fel îl afectează ecourile la romanele sale, Fuentes a răspuns (cam cum ar fi făcut-o Virginia Woolf dacă ar fi întrebat-o cineva): «Nu citesc niciodată cronici, mă apuc rapid de următoarea carte. Dacă aș citi ce spun alții despre mine, aș lua-o razna, m-aș enerva și m-aș simți rău, iar nevastă-mea s-ar supăra foarte tare». Când o să scrie, în cele din urmă, cineva o carte despre nevestele, amantele și mătușile Boom-ului latino-american?”.

● **[„Observator cultural”, nr. 207 (465), nr. de pagini: 32]** Din pagina *La zi reținem*: □ *A fost*: „□ *Lectură publică Dan Coman*. Joi, 5 martie, poetul Dan Coman a susținut o lectură publică la Librăria Cărturești din Cluj-Napoca, el fiind primul dintr-o serie de scriitori români care vor citi la Ceainăria Cărturești. Potrivit librăriei, «este vorba de lecturi publice ale unor poeți și prozatori reprezentând generații și „zone” literare diferite, apropiați însă prin valoarea scrierilor lor». □ *Traducătorul lui Cărtărescu în norvegiană, premiat*. Steinar Lone a primit joi, 5 martie, Premiul Uniunii Criticilor din Norvegia pentru traducerea romanului *Orbitor* de Mircea Cărtărescu. Ceremonia de decernare a premiului a avut loc la Litteraturhuset (Casa Literaturii) din Oslo, cu participarea unor scriitori, critici literari, profesori și elevi. România a fost reprezentată la festivitate de Cristian Istrate, ambasadorul României în Norvegia. Steinar Lone a fost decorat, în noiembrie 2007, cu Ordinul Meritul Cultural pentru activitatea sa de promovare a

literaturii române în Norvegia. [...] □ *Lansare de Opere semnate Ștefan Agopian*. Marți, 10 martie, a avut loc lansarea volumelor *Opere I. Însemnări din Sodoma. Drumul. Republica pe eșafod. Ziua mâniei. Manualul întâmplărilor. Tache de catifea și Opere II. Tobit. Sara. Fric* – semnate de scriitorul Ștefan Agopian. Alături de autor, au prezentat cărțile publicate de Editura Polirom Carmen Mușat, Eugen Negrici și Daniel Cristea-Enache”. □ *Va fi: „□ «Lunea de carte spaniolă»*. Ediția din martie a programului «Lunea de carte spaniolă», organizat de Institutul Cervantes din București împreună cu revista «Observator cultural» și Librăriile Cărturești, va avea loc luni, 16 martie, la ora 18.30 în Librăria Cărturești Verona. Se va discuta despre o carte apărută de curând la Editura Humanitas, *Mauricio sau alegerile locale* de Eduardo Mendoza, și tradusă de Radu Niciporuc. Este vorba despre o carte interesantă din multe puncte de vedere, dar mai ales pentru descrierea atmosferei politice a Barcelonei din anii '80, atmosferă care seamănă mult cu aceea a României actuale. La întâlnire vor fi prezenți Radu Niciporuc, Denisa Comănescu, Ovidiu Șimonca, Joaquín Garrigós și Luminița Marcu. □ *«Cafeneaua critică», ediția a X-a*. Proiectul de dezbatere culturale «Cafeneaua critică» vă așteaptă pe 18 martie, între orele 19.00-21.00, la o întâlnire cu scriitoarele Ioana Nicolaie și Cecilia Ștefănescu, pe tema: «Romanele anului 2008». În 2008, Ioana Nicolaie a publicat romanul *O pasăre pe sârmă*, iar Cecilia Ștefănescu – *Intrarea Soarelui*. Proiectul, inițiat de Ion Bogdan Lefter în prima parte a anilor '90 la Facultatea de Litere a Universității București, a fost reluat în noiembrie 2008, la noul club TSC de la Casa Studenților din București. De la ediția a VI-a, «Cafeneaua critică» se desfășoară în Club A”. □ *Gabriela Adameșteanu la Salon du Livre*: „Gabriela Adameșteanu va fi prezentă la standul Editurii Gallimard, în cadrul Salon du Livre de la Paris, pentru a semna dedicații la cartea ei *Viens le jour (Drumul egal al fiecărei zile)*, pe 15 martie, între orele 15.15-16.15, urmând ca, de la 16.30, să aibă loc lansarea volumului la standul CENNAC (Centrul Național al Cărții din cadrul ICR București), Y83, unde romanul va fi prezentat de Jean Mattern și Daniel Cristea-Enache, cu o lectură de Marily Le Nir”. □ *Lansare: N. Steinhardt și paradoxurile libertății. O perspectivă monografică*: „Joi, 12 martie, de la ora 18.00, Editura Humanitas lansează (Librăria Kretzulescu, Calea Victoriei, nr. 45) volumul lui George Ardeleanu, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății. O perspectivă monografică*. După ce, în anul 2000, a publicat monografia *Nicolae Steinhardt* (Editura Aula), George Ardeleanu a colaborat în 2007 la stabilirea ediției spaniole a *Jurnalului fericirii (El diario de la felicidad)*, în traducerea Vioricăi Pătea. Este vicepreședinte al Fundației «N. Steinhardt», Rohia, județul Maramureș, membru în colectivul de editare a integralei Steinhardt, proiectată în 21-22 de volume (Mănăstirea Rohia/ Editura Polirom) și doctor în filologie cu o teză despre Nicolae Steinhardt care stă la baza acestei cărți. Vor vorbi: Nicolae Manolescu, Monica Pillat, Ioana Pârvulescu, Lidia Bodea, Dragoș Dodu și autorul”. □ *Sindicatele de cultură ies în stradă*: „Începând de joi, 12 martie, în fața sediilor prefecturilor, Guvernului

și Ministerului Culturii încep protestele. Nemulțumite de propunerile ministrului Culturii, Theodor Paleologu, Uniunea Sindicatelor din Ramura Cultură (USRC), Federația Artiștilor Interpreți din România (FAIR), Uniunea Sindicatelor din Instituțiile de Spectacole (USIS) și Federația Sindicatelor din Bibliotecile din România (FSBR) solicită ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național următoarele: suspendarea în regim de urgență a HG 1672/2008; promovarea proiectului agreat de Ministerul Culturii cu partenerii sociali; soluționarea problemelor majore cu care se confruntă Biblioteca Națională a României (sediul actual, proprietate a camerei de Comerț; depozitele pierdute prin legea retrocedărilor; sediul nou, cu destinație incertă; condițiile grele și spațiile improprii de depozitare; personalul insuficient, supus mereu restructurărilor; relația cu MCC și faptul că experții ministerului nu au inițiat nici un act normativ în favoarea BNR și a salariaților BNR, dar și alte probleme înaintate pe data de 19.02.2009 de către Sindicatul Bibliotecii Naționale a României ministrului)”. □ *Christine Angot la București*: „Scriitoarea franceză Christine Angot s-a aflat la București în perioada 7-10 martie 2009, pentru lansarea romanului *Rendez-vous*, distins cu Prix de Flore în 2006 (Editura Leda, 2009, traducere de Marieva Ionescu). Lansarea oficială a romanului a avut loc la librăria Cărturești Verona, marți, 10 martie, în prezența autoarei, alături de care au participat Henri Lebreton, din partea Institutului Francez din București, și Livia Szasz, din partea Editurii Leda. Printre invitați s-au numărat: Simona Popescu, Cecilia Ștefănescu, Mihaela Spineanu, Florina Pîrjol, Ion Bogdan Lefter, Dan-Silviu Boerescu, Alexandru Matei”. ■ Editorialul *Traian Ungureanu – candidat, jurnalist sau lefegiu?* este semnat de Ovidiu Șimonca: „Traian Ungureanu nu mai scrie în «Cotidianul». Despărțirea lui Traian Ungureanu s-a făcut cu năbădăi, cu acuze, cu spălarea rufelor în public. Să refacem firul evenimentelor. A existat o declarație a lui Traian Ungureanu în care acesta spunea, tot în «Cotidianul», referitor la posibila sa candidatură: «Ce este adevărat este că PDL mi-a făcut propunerea, iar eu sunt deschis. Dar hotărârea practică, etapele administrative abia urmează și atunci o să vedem care va fi rezultatul». La o zi după acest anunț, conducerea ziarului hotără încetarea colaborării cu Traian Ungureanu. Luni, 9 martie, ambele părți, ziarul și Traian Ungureanu, au scos flintele pe masă și au început să tragă”. ■ Despre prezența intelectualilor scrie și Mihnea Blidariu în *Intelectualii, mafioții și conducătorul*: „Ziaristul Traian Ungureanu, susținător înfocat al președintelui, s-a hotărât să facă «marele pas» și să candideze pentru PDL la europarlamentare. Unii l-au înjurat, alții l-au aplaudat, «Cotidianul» l-a dat afară. Eu unul nu simt decât un pic de milă pentru naivitatea domnului Ungureanu. Să fii partizan al lui Traian Băsescu și să candidezi din partea PDL nu înseamnă decât să certifică faptul că există, în România, un partid prezidențial supus Cotroceniului. Or, într-o democrație pe care presa (din care face parte domnul Ungureanu), a patra putere în stat, se zice că o păzește, asta e grav. Și să fii coleg de listă cu fiica președintelui – culmea nepotismului dublat de superficialitate – înseamnă, să mă scuzați, să

calci în balegă și să susții că e doar pământ proaspăt. Mai înțeleaptă, doamna Mungiu-Pippidi, invitată și dânsa de PDL-iști, le-a transmis o listă de condiții. Acum, una din două: ori este o glumă extrem de reușită a doamnei Mungiu-Pippidi, ori și dânsa e la fel de naivă crezând că PDL ar putea s-o ia în serios...".

■ În rubrica *Eveniment* citim despre *Cea de-a III-a ediție a Premiilor „Observator cultural”*, semnat Carmen Mușat: „Ne pregătim pentru încă o ediție a Premiilor «Observatorului cultural» și, în urma adunării voturilor celor care scriu constant despre cărți în paginile revistei, suntem în măsură să vă oferim acum lista nominalizărilor. [...] Categoriile pe care le-am avut în vedere anul acesta sunt, așadar: «Proză», «Poezie», «Eseu/ Memorialistică», «Critică/ Istorie/ Teorie literară» și «Debut», iar titlurile intrate pe lista de nominalizări (pe care o puteți vedea în caseta de mai jos) fac foarte dificilă misiunea membrilor juriului. În plus, vom acorda și anul acesta Premiul cititorilor revistei (desemnat în urma voturilor de pe blog pentru cărțile nominalizate în interiorul primelor trei categorii), precum și Premiul «Gheorghe Crăciun» pentru Opera Omnia, al cărui câștigător va fi anunțat pe 30 martie a.c., în cadrul ceremoniei ce va avea loc la Teatrul Odeon, de la ora 19.00. Ca și la edițiile precedente, am alcătuit lista nominalizărilor însumând punctele – de la 1 la 10 – acordate de cei paisprezece votanți cărților incluse pe lista preliminară”. □ *Bilanț provizoriu*: „La jumătatea lunii ianuarie am trimis un mesaj editurilor autohtone, cu rugămintea de a ne trimite listele complete, cu volumele autorilor români apărute în cursul anului 2008 (mai puțin reeditările și edițiile revizuite). Cum multe dintre editurile mici nu au o distribuție adecvată, le-am cerut acestora ca, pe lângă listele de titluri, să ne trimită și câte un exemplar din fiecare volum – nu de alta, dar e imposibil pentru cineva care nu a văzut cartea să facă o apreciere corectă a acesteia doar după titlu. Au fost edituri de la care am primit doar liste de titluri, altele de la care nu am primit nici un răspuns. Cu toate acestea, unii dintre colaboratorii noștri au introdus pe listele preliminare o serie de cărți – unele remarcabile, dar rămase necunoscute celor mai mulți – a căror dublă neșansă a fost că au apărut în tiraje extrem de mici, ceea ce a făcut ca ele să nu se vadă în librării, și că editura nu a făcut nimic pentru promovarea lor. Așa se face că de pe lista preliminară au lipsit cărți apărute la Casa Cărții de Știință din Cluj, la Dacia, Vinea, Eikon sau Institutul European. Și totuși, cred că, în pofida lacunelor inițiale – diminuate pe parcurs de fiecare dintre cei paisprezece votanți (Șerban Axinte, Bianca Burța, Paul Cernat, Bogdan Crețu, Adina Dinițoiu, Caius Dobrescu, Silvia Dumitrache, Cezar Gheorghe, Antonio Patraș, Florina Pîrjol, Dana Pîrvan-Jenaru, Virgil Podoabă, Ovidiu Șimonca și Carmen Mușat) –, lista nominalizărilor este relevantă pentru peisajul editorial autohton al anului 2008. Un peisaj dominat, la secțiunea «Proză», de editurile Polirom, Cartea Românească și, deloc surprinzător, Curtea Veche – punctaje mari, dar insuficiente pentru a accede pe lista nominalizărilor au avut, pe lângă cele șase titluri nominalizate, și cărțile semnate de Alexandru Vlad (*Curcubeul dublu*), Virgil Duda (*Ultimele iubiri*), Nichita Danilov (*Locomotiva*

Noimann), Cecilia Ștefănescu (*Intrarea Soarelui*), Ion Vianu (*Necredinciosul*) și Sebastian A. Corn (*Vindecătorul*), precum și romanul lui Bogdan Suceavă, *Vincent nemuritorul*. Humanitas, Polirom, dar și, din nou, Curtea Veche au adunat cele mai multe voturi la categoria «Eseu/ Memorialistică», unde, în afara titlurilor care au intrat pe lista de nominalizări, au mai primit puncte Dinu & Nelli Pillat (*Biruința unei iubiri*), Sanda și Vlad Stolojan (*Să nu plecăm toți odată*), Gabriel Liiceanu (*Scrisori către ful meu*), Constantin Ticu Dumitrescu (*Mărturie și document*), Alexandru Bălășescu (*Paris elegant, Teheran incitant. Corpuri estetice, subiecte politice*) și Liviu Ornea (*Varietăți conexe*). Și la categoria «Critică/ Istorie/ Teorie literară» lupta a fost foarte strânsă, căci anul trecut a fost unul cu multe apariții de calitate: Dan Horia Mazilu (*Văduvele sau despre istorie la feminin*), Mircea Mihăieș (*Metafizica detectivului Marlowe*), Bogdan Ghiu (*Eu(l) Artistul. Viața după supraviețuire*), Mircea Anghelescu (*Mistificațiuni* a apărut la Editura Compania), Dan C. Mihăilescu (*Ideii cu zimți*, de la Humanitas) și Octavian Soviany (*Apocaliptica textului (Încercare asupra textualismului românesc)*, la Editura Palimpsest) s-au regăsit în majoritatea topurilor. Atât *Europenitatea romanului românesc contemporan* de Ion Simuș (apărut la Editura Universității din Oradea), cât și insolitul și densul eseu scris de Roxana Ghiță și Cătălin Ghiță, *Darurile zeiței Amaterasu*, deși au primit puncte de la unii dintre votanți, au fost ignorate de alții, din același motiv – proasta circulație a cărților și a informațiilor despre ele (deși despre *Darurile zeiței Amaterasu* Paul Cernat a scris, nu demult, o cronică publicată în revista noastră). Nici la secțiunea «Poezie» misiunea celor care au votat nu a fost una ușoară. Deși nu doar Cartea Românească, ci și Paralela 45 au lansat anul trecut cele mai multe volume, un număr mare de voturi au întrunit autori publicați la alte edituri (Aula, Vinea, Art). Trebuie amintiți autorii frecvent menționați, deși punctele acordate lor nu au fost suficiente pentru a le asigura un loc pe lista nominalizărilor: Andrei Bodiș (*Oameni obosiți*, Paralela 45), Emil Brumaru (*Povestea boiernașului de țară și a fecioarei*, Trei), Liviu Georgescu (*Nu am voie*, Paralela 45), Radu Andriescu (*Pădurea metalurgică*, Cartea Românească), Nicolae Coande (*Vânt, tutun și alcool*, Brumar), dar și Șerban Foarță (*Mic tratat de piscologie*, Humanitas) și Alexandru Mușina (*Poeta, poete*), care pentru aceste volume au adunat mai puține puncte decât pentru cele intrate pe listă. Cea mai «limpede» situație a fost la «Debut», unde voturile nu s-au împărțit, ci s-au adunat în dreptul celor cinci autori nominalizați. Au mai fost menționați, sporadic însă, Cătălina Cadinoiu (*Nuferii mor în cadă*, Cartea Românească), Ovidiu Simion (*Virginica*, Aula), Dana Catona (*Iepurele de martie*, Corint) și Adrian Jicu (*Dinastia Sanielevici. Prințul Henric între uitare și reabilitare*, Cartea Românească), care nu se află, însă, la prima carte. Mi se pare de bun augur faptul că, în ultimii ani, au debutat cu volume consistente Simona Sora, Iulian Costache, Lucia Simona Dinescu, Angelo Mitchievici, Alex. Cistelean, Alexandra Tomiță – dintre vocile critice care au ceva de spus –, Svetlana Cârstean, Vlad Moldovan, Adrian Chivu – scriitori cu personalități puternice și cu partituri

stilistice pregnante. [...] Față de edițiile precedente, anul acesta juriul va fi alcătuit din: Paul Cernat, Caius Dobrescu, Antonio Patraș, Virgil Podoabă și Carmen Mușat”. □ *Nominalizări la Premiile „Observator cultural”*: „- Proză: Daniel Bănulescu, *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* (Cartea Românească); Petru Cimpoeșu, *Nouă proze vechi. Ficțiuni ilicite* (Polirom); Filip Florian, *Zilele regelui* (Polirom); Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale* (Curtea Veche); Doina Ruști, *Fantoma din moară* (Polirom); Stelian Tănase, *Maestro* (Polirom). – Critică/ Istorie/ Teorie literară: Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze. Comunicări și eseuri de teorie literară și studii culturale* (Polirom); Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. Cinci secole de literatură* (Paralela 45); Alexandru Matei, *Ultimele zile din viața literaturii* (Cartea Românească); Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române* (Cartea Românească); Marta Petreu, *Despre bolile filosofilor. Cioran* (Polirom în coeditare cu Biblioteca Apostrof); Horea Poenar, *Semnul celor patru. O teorie a interpretării* (Paralela 45). – Poezie: Șerban Foarță, *Micul Print* (Art); Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii* (Cartea Românească); Alexandru Mușina, *Album duminical* (Aula); Marius Oprea, *America! America!* (Cartea Românească); Sebastian Reichmann, *Mocheta lui Klimt* (Cartea Românească); Liviu Ioan Stoiciu, *Craterul Platon* (Vinea). – Eseu/ Memorialistică: Valeriu Anania, *Memorii* (Polirom); Livius Ciocârlie, *Cu dinții de lână* (Humanitas); Andrei Cornea, *Noul – o veche poveste* (Humanitas); Gheorghe Florescu, *Confesiunile unui cafegiu* (Humanitas); Răzvan Petrescu, *Foxtrot XX* (Cartea Românească). – Debut: Svetlana Cârsteian, *Floarea de menghină* (Cartea Românească); Adrian Chivu, *Caiet de desen* (Curtea Veche); Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini* (Cartea Românească); Vlad Moldovan, *Blank* (Cartea Românească); Simona Sora, *Regăsirea intimității* (Cartea Românească)”. ■ În secțiunea *Actualitate* este discutat *Scandalul concursurilor CNC*: „Decalarea până în luna martie (2009) a anunțării publice a rezultatelor concursului de proiecte cinematografice din noiembrie-decembrie 2008 s-a dovedit a fi fost provocată, pentru prima dată în istoria acestor afaceri de la CNC, de conflictul ivit în sânul comisiilor de selecție și, în plus, de către directorul general în funcție, Eugen Șerbănescu. Abordăm problematica aferentă publicând în numărul curent al revistei «Observator cultural» extrase din declarațiile făcute la conferința de presă din 4 martie a.c. de către regizorul Cristian Mungiu, membru al uneia dintre comisii, alături de un comentariu al criticului Valerian Sava, prezent la conferința de presă”. Urmează articolele semnate de Cristian Mungiu (*Un alt concurs cu prezentul Regulament nu mai poate avea loc*) și Valerian Sava (*Conflict de interese în „strategia de dezvoltare”*). ■ În „*Cât de independent sunt acum și în următoarele zile?*” Ovidiu Șimonca informează: „În organizarea Ambasadei Germaniei, în zilele de 9 și 10 martie, a fost organizat la București seminarul «Presă politică – presă politizată?». Cu această ocazie, jurnaliști din Germania și România s-au aflat față în față într-un fructuos schimb de opinii și de experiențe, comparând modul în care jurnalistul rezistă

(sau nu) la presiunile venite din zona politică și economică. Invitatul special al seminarului a fost Markus Feldenkirchen, jurnalist la săptămânalul «Der Spiegel». Dintre ziariștii și analiștii din România, au avut intervenții Emil Hurezeanu, Sorin Ioniță, Rodica Palade și Rodica Culcer. Manifestarea a fost deschisă de Holger Scherf, locțiitorul ambasadorului Germaniei, și a fost moderată de Robert Siegfried, șeful Serviciului de Presă al Ambasadei. Din partea revistei «Observator cultural» au fost invitați Carmen Mușat și subsemnatul". ■ *În dezbateri* citim despre *Problemele traducătorilor, într-un dialog româno-spaniol*, Smaranda Șchiopu semnează nota introductivă, iar traducerea din spaniolă este semnată de Codruța Rușeanu: „Deși cele mai multe dintre lecturile noastre sunt traduceri, noi, cititorii, uităm pe nedrept că nu am avea acces la operele unor autori străini dacă nu ar exista această profesie cu statut ambiguu a traducătorului. Uităm că trebuie să citim cu responsabilitate, cu respect față de noi înșine și față de autorul cărții. Neglijăm să apreciem traducerile bune sau să amendăm traducerile proaste. Noi, cititorii, împreună cu revistele culturale, avem datoria de a ne implica pentru ca această profesie să depășească actualul statut ambiguu și să fie recunoscută ca profesionistă. Aceasta este doar una dintre concluziile care se pot extrage în urma dialogului avut în ziua de 5 februarie, în redacția «Observatorului cultural». Un dialog între profesioniști, urmat de chatul lunar al revistei. La discuție au participat Ismael Attrache Sánchez și Andrés Ehrenhaus, traducători și reprezentanți ai Asociației Autonome a Traducătorilor Literari din Spania (invitați ai Institutului Cervantes), Luminița Marcu, Joaquín Garrigós (traducător spaniol și director al Institutului Cervantes), Carmen Mușat, Doina Ioanid, Jean Harris, precum și cititorii noștri, care au pus întrebări pe chat. O întâlnire similară, deschisă publicului, a avut loc și în seara precedentă la librăria Cărturești". □ Din stenograma dezbaterii reținem: „□ Carmen Mușat: Bine ați venit în redacția «Observatorului cultural», sper că aseară v-ați simțit bine și că publicul a fost receptiv la tema propusă. În România, este o temă sensibilă, pentru că traducătorii nu sunt bine organizați, nu au puterea să-și impună un punct de vedere în fața editorilor și, în consecință, tariful pe pagină pentru traducătorul român este de doi euro. În cele mai bune cazuri, se ajunge la doi euro și jumătate sau trei euro, imposabili. Întrebarea care se impune – și e foarte interesant pentru noi să știm care este experiența dumneavoastră, mai ales că sunteți reprezentanți unei asociații a traducătorilor – este cum poate fi editorul determinat să înțeleagă faptul că traducătorul are nevoie să fie tratat, în bună măsură, ca egalul autorului? □ Andrés Ehrenhaus: Editorul știe că traducătorul este o parte esențială în acest lanț. Pe el nu-l surprinde importanța traducătorului, dar încearcă s-o reducă pentru a putea plăti mai puțin. Una dintre garanțiile pentru ca editorul să acorde mai multă importanță traducătorului, nu doar la nivel simbolic, ci și la nivel material, este ca cititorul să solicite traduceri de bună calitate. Într-o oarecare măsură, trebuie să-l educăm pe cititor să ceară traduceri bune. Noi, ca asociație, nu lucrăm doar în interiorul acesteia, ci ne îndreptăm și către exterior. La nivel intern, îi formăm

pe traducători, dar nu din punct de vedere profesional, ci din punct de vedere legal, sub toate aspectele care au legătură cu activitatea în sine, iar în afara asociației, încercăm să insistăm pe importanța traducătorului pentru calitatea produsului final. □ Doina Ioanid: Cred că există două probleme. Dumneavoastră ați spus că editorul știe cât de important este traducătorul, numai că se preface că nu știe, iar în momentul acesta trebuie să fie obligat cumva să-i recunoască acest statut. Trebuie să accepte că nu poate da cititorilor traduceri de proastă calitate. Și una dintre probleme ar fi că nu există o cronică a traducerilor care să sancționeze lucrurile proaste și să ceară puțin lucrurile. În felul acesta, editorul profită atât de naivitatea traducătorului, cât și de cea a cititorului și își vede mai departe de treabă. [...] □ Ismael Attrache: O problemă recurentă ar fi și faptul că, atunci când o carte nu a întâmpinat mari dificultăți în procesul traducerii, nu beneficiază, la sfârșit, de o recenzie. Și acele puține comentarii pe care le face criticul apar, de obicei, atunci când avem în față o traducere deficitară. De multe ori, dacă un text nu se înțelege foarte bine, se consideră că este din cauza traducătorului, și nu din cauza modului în care a fost scrisă de către autor. Ne mai plângem și de faptul că se menționează numele traducătorului doar dacă acesta este și scriitor. Dar mulți traducători nu se consideră ei înșiși autori și nu își solicită drepturile, iar același lucru se petrece și la nivelul publicului, care nu are o imagine foarte clară cu privire la această figură a traducătorului. □ Luminița Marcu: Eu m-am lovit foarte des de problema aceasta discutând cu prietenii mei, care sunt în primul rând scriitori și cărora li se pare că, dacă ar traduce o carte, ar deveni traducători și această ipostază le-ar afecta imaginea de scriitori. E un lucru care pare un moft, dar e foarte important. [...] □ Ismael Attrache: Dar noi, ca asociație, ne mai confruntăm cu o problemă. Noi luptăm pentru recunoașterea profesională a traducătorului și pentru importanța traducerii ca profesie. Aceasta nu mai trebuie percepută ca o activitate făcută din când în când, în timpul liber, sau ca o activitate secundară. Pentru că acesta este unul dintre aspectele negative asociate imaginii traducătorilor, și nu este vorba doar despre imagine, este vorba și despre faptul că acesteia i se asociază alte probleme – financiare, situații dezavantajoase –, pentru că traducătorul nu este recunoscut ca un profesionist cu drepturi depline. [...] □ Carmen Mușat: De fapt, cred că aceasta este problema reală. Indiferent dacă scrie el însuși poezie sau proză, traducătorul, chiar și atunci când nu face altceva decât să traducă, este scriitor. Traducerea în sine înseamnă creație. □ Doina Ioanid: În legătură cu asta, doamna director O.R.D.A., Rodica Pârvu, a spus că, în privința statutului legal al traducătorului, este mai bine în România decât în Spania. Pentru că statutul traducătorului este același cu acela al scriitorului. Problema este că informația nu circulă, iar editorii profită. [...] □ Andrés Ehrenhaus: Aseară, doamna Rodica Pârvu a spus un lucru foarte important. Legea proprietății intelectuale din România, din câte am înțeles, include, ca și cea spaniolă, nu doar acele drepturi materiale, ci și drepturi morale. Aceasta este o diferență însemnată față de legile de copyright din lumea anglo-saxonă, care nu

le recunosc. Traducătorul are și dreptul la o recunoaștere publică, adică editorul trebuie să scoată în evidență numele acestuia. Cred că trebuie profitat de această situație legală. □ Doina Ioanid: Dacă tot am deschis discuția despre percepția de sine a traducătorului, este pentru a pune o altă problemă, aceea a solidarității traducătorilor. Pentru că, dacă eu îmi cunosc drepturile și mă duc la un editor și îi spun că vreau ca ele să-mi fie respectate și că nu vreau să fiu prost tratată, atunci el îmi va spune că va găsi pe altcineva. Și va găsi pe altcineva, care va traduce la fel de bine sau mai puțin bine, dar va accepta o sumă mai mică și condițiile impuse de editor. Problema e tot de mentalitate, de fapt. Oamenii trebuie să înțeleagă că trebuie să ne fie bine împreună, nu numai separat. Ar fi și un câștig de prestigiu, apoi cred că și financiar ar fi mai bine. [...] □ Joaquín Garrigós: Voiam să accentuez importanța formării, acesta este marele avantaj al asociației. Vorbesc și din experiență proprie. Ca traducător, înainte să devin membru al asociației, am semnat contracte cu edituri care nu respectau clauzele legii, nu atât în ceea ce privește tarifele, cât mai degrabă în privința drepturilor conexe. Când am intrat în asociație și am început să devin conștient de statutul meu de traducător, toate contractele pe care le-am semnat ulterior au respectat această lege a proprietății intelectuale și modelul de contract asupra căruia conveniseră membrii asociației și editorii. În plus, le-am cerut editorilor cu care semnasem niște contracte ilegale să refacă acele contracte conform legii. Și nici un editor nu a refuzat acest lucru”. □ În continuare se discută despre *Cum funcționează o asociație de traducători – modelul spaniol* și sunt date răspunsurile la întrebările puse pe Chat. □ În contextul acestei dezbatere citim și articolul *Scriitorul – prizonier în mâna traducătorului* de Riri Sylvia Manor: „Identificarea unui bun traducător e dublă: cu autorul și cu limba în care se traduce. Putem vorbi, de fapt, de o coregrafie lingvistică, aceasta cerând să rămâi fidel autorului și, în același timp, să îi actualizezi opera în altă limbă. Să creezi magia prin care se poate simți o carte ca și cum ar fi fost scrisă de la început în limba tradusă, să recreezi climatul dorit de autor, să redai și să întreții emoția inițială”. ■ Paul Cernat semnează *Cartea vieții lui Valeriu Anania*, un comentariu la *Memorii* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Un volum memorialistic de anvergură, plin de pathos-ul autenticității, prin care Valeriu Anania se înfățișează cu demnitate în fața oamenilor: atât ca ierarh în luptă cu vremurile, cât și ca scriitor de raftul întâi”. ■ În *Un cuib de nobili* Geo Șerban scrie despre *Biruința unei iubiri: pagini de corespondență* de Dinu și Nelli Pillat, ediție îngrijită de Monica Pillat, cuvânt înainte de Horia-Roman Patapievici, Ed. Humanitas, 2008: „O teribilă stăpânire de caracter iese la lumină abia acum, după parcurgerea lotului de scrisori din anii 1947-48, revelatoare documente ale marasmului început prin asaltul devastator asupra nucleului moșieresc și degradarea ierarhiilor valorice ce asigurau stabilitatea societății, cu consecințe greu de remediat până astăzi. Dinu Pillat are reacții de fin seismograf. Percepe apropierea dramei, însă educația transmisă din tată-n fiu îl obligă să înfrunte stoic răsturnările istorice, să încerce a menține echilibrul familiei”. ■

Ovidiu Șimonca publică *Fără patetisme, o poveste cu o fată căreia îi plac croasantele*, o cronică la *Lizoanca la 11 ani* de Doina Ruști, Ed. Trei, 2009: „Doina Ruști a abandonat tipul de scriitură personaj pozitiv/ personaj negativ, n-are puseuri moralizatoare, nu îngroașă situațiile, n-are nici măcar o vehemență pe invers care să condamne otova presa și ziariștii. Lizoanca e un personaj credibil. Tocmai această absență a patetismului, acest refuz al exagerării, firul strâns al poveștii, fără divagații inutile și considerații filozofante, ne-o apropie pe Lizoanca”. ■ Ovidiu Șimonca stă de vorbă cu Doina Ruști, „*Toate Lizoancele sunt pe cont propriu*”: „- Într-o lume în care educația sexuală se face, chipurile, sistematic, într-o lume în care fetele tinere mai știu ce înseamnă sarcină, sex protejat, viața de cuplu, de ce Lizoanca trăiește în bătaia vântului, de ce e obturată în fața dragostei? Ce șansă dați fetelor din satele pe care le-ai vizitat să nu ajungă ca Lizoanca? - Satul românesc este un loc din care scapă cine poate. De altfel, toate Lizoancele sunt pe cont propriu. Răspunsul pe care îl dă romanul meu la această întrebare se leagă de statutul paternal. Oamenii acceptă incredibil de ușor rolul de părinți, iar uneori nu numai că nu știu ce presupune acest lucru, ci ajung să protesteze involuntar, nemulțumiți de misiunea lor. În roman, tatăl Lizoancăi își focalizează asupra copilului toate fricile și nemulțumirile lui de orfan. Între Lizoanca și tatăl ei se desfășoară un război început în urmă cu două generații. De aceea, educația nu este decât un cuvânt gol, căruia i-ar da substanță doar o rezidire din temelii. Iar un roman poate, uneori, să facă parte din fundația unei lumi”. ■ Fanny Chartres publică *Ricoșeu*. „*Câteva lucruri despre noi*”, o prezentare a volumului *Paris-Brest* de Tanguy Viel, Les éditions de Minuit, 2009: „*Paris-Brest* este, probabil, cartea pe care o așteptam de la Tanguy Viel. Un roman care să aibă fraza plină de virtuozitate din *L'Absolue perfection du crime* (*Absoluta perfecțiune a crimei*) și limpezimea narativă din *Cinéma* (*Cinema*), primele romane ale lui Tanguy Viel. Însă acum e vorba de ceva în plus, cum ar fi, să zicem, cei cincizeci de metri care despart un acrobat pe sârmă de pământ, destul ca să transforme arta lui într-o încercare vitală”. ■ În *Cartea spaniolă* Luminița Marcu publică *Politică și literatură*, o semnalare a volumului *O stea îndepărtată* de Roberto Bolaño, traducere și note de Alina Cantacuzino, Ed. Curtea Veche, 2008: „Cartea lui Bolaño, ca și atitudinea scriitorului chilian în general, este una profund politică, dar într-o accepțiune care nu are nimic de-a face cu dostoevskienele și abisalele noastre romane politice. Pentru că în *O stea îndepărtată* politicul nu e vorbărie, ci epic, nu e facondă filozoficească, ci viață sucită, mutilată până la a deveni o construcție barocă, tulburătoare și incomprehensibilă, așa cum este răul în sine, răul suprapersonal care guvernează viețile private”. ■ În *Ceea ce ne desparte* Bogdan-Alexandru Stănescu recenzează *Trei coborâri în infern*, un răspuns la epistola lui Vasile Ernu referitoare la *Istoria...* lui Nicolae Manolescu („Observator cultural”, nr. 25 (463), 26 februarie): „Ai dreptate, pentru că, într-adevăr, relația critic-scriitor de pe malurile Dâmboviței a fost, mai mereu, cea pe care o descrii. Se poate argumenta că acest cuplu mistic a stat, la atât de puțin

timp după apariția ambelor instituții, sub vremuri. În același timp, iată că vremurile s-au schimbat, iar scriitorul tot dă fuga, la apariția unei istorii literare, să-și caute parcela dăruită cu parcimonie (sau nu, după caz) de Fratele mai mare. După Târgul Gaudeamus umbla o glumă destul de reușită: cea mai citită parte a *Istoriei* a fost indexul... Ar trebui însă să ne întrebăm cât din instituția Istoriei literare înseamnă legitimare și cât este autolegitimare: de la apariția cărții, poți observa recurența obositoare a comparației cu George Călinescu, în aproape orice articol scris despre ea. Iar asta nu înseamnă altceva decât un salt la alt nivel...". ■ Alexandru Matei continuă serialul *Impostura ca stil. Reloaded (II)*: „Convin: nu-i pot acuza pe intelectualii noștri prestigioși că nu stau de vorbă cu contestatarii, pentru că lipsa de fair-play nu se pedepsește, nu e ilegală și i se poate găsi, în ultimă instanță, o legitimitate. Pe de altă parte, cei care le stau în preajmă îi pot compromite mai mult sau mai puțin. Exemplul lui Traian Ungureanu, care scrie uneori în disprețul cuvintelor pe care le mânuiește atât de bine, chiar în «Idei în dialog», e unul grăitor. Coborând discuția, a sta în aceeași barcă cu oameni ca Elena Udrea, Silviu Prigoană și, de ce nu?, Elena Băsescu nu te acuză numaidecât, dar îți delegitimează eventualele revendicări de moralitate”. □ Articolul se încheie cu următorul P.S.: „Două note de încheiere. Mi se reproșează că nu construiesc nimic în aceste articole. Că acuz mixtura de doctoral și de bășcălie din presa noastră culturală, dar nu propun nimic în loc. Da, discuția a mai demarat o dată, ar putea fi relansată, dar nu cred că, în acest moment, se poate face ceva, atâta vreme cât rețelele intelectuale nu funcționează aproape deloc, iar majoritatea asocierilor vizibile au la bază prietenii și înrudiri. Apoi: presa culturală funcționează cu bani puțini, competențele intelectuale circumscrise domeniilor nu sunt recompensate, apelul la tinerii dornici de afirmare, aici, la fel ca și în domeniul traducerilor literare de pildă, fiind inevitabil. Echipele de lucru sunt restrânse, calificarea se face la locul de muncă. Trebuie așteptat. În al doilea rând, aș vrea să adaug ceva în legătură cu respingerea eseului meu din urmă cu trei săptămâni de către «Idei în dialog». Redactorul-șef, George Arun, mi-l acceptase. Directorul, H.-R. Patapievici, mi l-a respins în forma pe care i-o prezentasem, dar nu l-a înștiințat pe redactorul-șef de acest lucru. Așadar, George Arun mi-a dat telefon, supărat, pe bună dreptate, că aș fi făcut o afirmație falsă când am scris că articolul mi-a fost respins de redacția «ID». Îmi repar aici greșeala prin omisiune. Spune și această întâmplare câte ceva despre felul în care funcționează presa culturală în România”. ■ Revenind la rubrica sa, Michael Haulică stă de vorbă cu scriitorul Dănuț Ungureanu, unul dintre conducătorii Societății Române de Science Fiction și Fantasy (SRSFF), „*Sperăm că noi vom face totul bine*”: „- *Ce ați făcut în cele aproape două luni de la înființare?* - Ce fac probabil toți aceia care pun pe roate o asemenea organizație. Ne-am întâlnit de câte ori a fost nevoie, ne-am documentat, am discutat, ne-am sfătuit, am pus la cale o strategie, am schițat câteva acțiuni și, desigur, ne-am și ciondănit. Asta contează mai puțin. Nu ne-a obligat nimeni să ne adunăm. Suntem aici fiindcă ne place SF&F și ne simțim bine

împreună. - *Cine s-a înscris până acum în asociație? Dă-mi câteva nume, te rog.* - Componenta actuală a Societății este vizibilă în orice moment pe www.srsff.ro. Printre membri se numără Sebastian A. Corn, Cristian M. Teodorescu, Mihai-Dan Pavelescu, Marian Truță, Cristian Tamaș, Liviu Radu, Sorin Camner, Dumitru Cl. Stătescu, Balin Feri, Lucian Merișca, Ovidiu Bufnilă, Dan Popescu, Mircea Pricăjan...". ■ Mircea Anghelescu scrie despre *Alexandru Ciorănescu și Insulele fericite*, notând apariția volumului *Alejandro Cioranesco: de la literatura comparada a los estudios canarios*, Institutul de Studii Canare, 2009 în care se găsesc textele de la întâlnirea omagială consacrată lui Alexandru Ciorănescu, volum îngrijit de Andrés Sánchez Robayna: „Eleganta plachetă în care cinci universitari spanioli (unul de origine română) își aduc contribuția la conturarea acestei cariere exemplare este semnul unei urme indelebile și al unui model pe care profesorul Alexandru Ciorănescu le-a lăsat în cultura țării sale de adopție; ea este totodată semnul unei permanențe pe care numeroșii săi elevi și continuatori din țară au promis să o pună în evidență și s-o propună drept model unei generații pe care experiența lui, culturală și existențială, o poate potența”.

13 martie

● **[„Adevărul”, nr. 5802]** Sub titlul *Devoratorul de cărți* Nicoleta Zaharia prezintă romanul *Firmin: Aventurile unei vieți subterane* de Sam Savage: „Volumul *Firmin: Aventurile unei vieți subterane* a apărut în colecția «Biblioteca Polirom», în traducerea lui Vali Florescu. Frepturile pentru roman au fost achiziționate de Editura Polirom la Târgul de Carte de la Frankfurt din 2008”. ■ Apare și scurta știre *Adolescenții așteaptă „Eclipsa”*: „Editura Rao a lansat volumul *Eclipsa* din seria Amurg, după cele două succese înregistrate cu *Amurg* și *Lună nouă*. Cartea, semnată de Stephenie Meyer, poate fi achiziționată din librării începând de astăzi și relatează continuarea poveștii dintre o adolescentă și un vampir. Primele două volume au constituit un succes printre adolescenți și s-au vândut până acum în 50.000 de exemplare”.

● **[„România literară”, nr. 10]** În *Eminescu contra Eminescu* Ștefan Cazimir discută problema antumelor și postumelor a poetului național, citând pe G. Călinescu și I. Negoțescu. ■ Se anunță *Concurs de volume în manuscris*: „Juriul *Concursului de volume în manuscris*, organizat de Uniunea Scriitorilor din România în colaborare cu Editura Cartea Românească, a selectat următoarele volume pe care le propune spre publicare Editurii Cartea Românească: *Chipurile* de Stoian G. Bogdan – poezie, *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Superman* de Șerban Anghene – proză. A selectat de asemenea volumele: *Melatonin* de Andra Rotaru – poezie, *Okii* de Roxana Sicoe-Tirea – poezie, *Ana-na-na* de Olivia Irina Vereha – proză pe care le propune spre publicare Comitetului Director al USR”. ■ Revenind la secțiunea *Contrafort* Mircea Mihăieș întreabă *Cine a distrus cultura franceză?*, pornind de la articolul *The Death of French Culture* scris de Donald Morrison și publicat pe prima pagină a revistei

„Times” la finele anului 2007, ajungând la concluzie că „Triumful cinismului în societate și în politică echivalează cu semnarea unui certificat de deces pe care mulți francezi l-au acceptat cu o nedisimulată bucurie și cu un spirit provocator care nu mai provoacă, la rândul-i, decât nedumerite, indiferente ridicări din umeri”.

■ În rubrica sa *Despre literatură, cu bucurie*, Ioana Pârvulescu scrie lui Bruno Mazzoni despre *Slavici la Veneția*. ■ În acest număr găsim următoarele comentarii critice: □ În *Metaphysica naturalis* Sorin Lavric comentează volumul *Metafizica noastră de toate zilele* de Ștefan Afloroaiei, Ed. Humanitas, 2008. □ Cronica literară a lui Cosmin Ciotloș poartă titlul *Rrromanul* și este dedicată cărții *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom: „Iată cel mai bun roman al lui Dan Lungu. Restul e utilitarism fad. Cum să uiți o femeie? Nu citind, ci scriind un asemenea volum, lasă să se înțeleagă protagonistul”. □ În *Viețile altora* Daniel Cristea-Enache scrie despre *Raport asupra singurătății* de Augustin Buzura, Ed. Polirom, 2009: „Augustin Buzura folosește masiv, în romanul de față, rețeta senzaționalismului epic, cu tot ce presupune aceasta: întâmplări șocante, dezno-dăminte tragice, curs imprevizibil al lucrurilor, dictând asupra parcursului narativ. [...] Nu știu cum se face, dar în opera unui romancier de vârf ca Augustin Buzura, ultima stație pare să fie întotdeauna următoarea”. □ Gheorghe Grigurcu publică prima parte a cronicii „*Memoria inimii*”, ocupându-se de volumul *Netrăite, II* de Constanța Buzea, Ed. Vinea, 2008: „Poezia Constanței Buzea parcurge, într-un chip tot mai vădit, un drum al spiritualizării. La început autoarea șaizecistă se exprima printr-o creație nelipsită de tensiune nici aceea, dar cu o fizionomie melic-elegantă, cu o plinătate formală satisfăcută de sine ce semnifica un echilibru estetic. Perfecțiunea sonoră sugera un țel scontat și atins”. □ Teodor Vârgolici semnalează apariția *Dicționarului înțelepciunii* de Theofil Simenschky, Ed. Saeculum Vizual, ediția îngrijită și prefăcută de I. Oprea. □ Tudorel Urian se poziționează în *umbra unei crime*, recenzând *Simplex. Un roman în căutarea propriei definiri* de Alexandru George, Ed. Bibliotheca: „Citit la nivelul acțiunii sale, ca o poveste mai mult sau mai puțin fictivă, *Simplex* este un roman subțire la propriu și la figurat. Luată ca ansamblu, inclusiv cu ceea ce par a fi elementele sale parazitare, cartea se constituie însă într-un veritabil autoportret al unuia dintre scriitorii foarte importanți ai României postbelice, rămas, în mod surprinzător, în afara atenției marilor edituri. Locul lui Alexandru George în literatura română ar trebui să fie unul mult mai vizibil”. ■ Alex. Ștefănescu revine la *Coupe-papier* cu *Teatrul lui Moțoc vrem!*: □ *O provocare lansată din Râmnicu-Vâlcea*, despre volumul *Blues pentru Saxofon alto* de Doru Moțoc, Ed. Offsetcolor, 2008: „Piese de teatru ale lui Doru Moțoc sunt chiar mai convingătoare decât manifestul său de dramaturg, care dă deplină libertate imaginației regizorilor. Așteptăm cu nerăbdare să le vedem puse în scenă. Vrem, cu alte cuvinte, teatrul lui Moțoc!”. □ *Fata babei și fata moșneagului în versiune postmodernă*, un comentariu la volumul *Arunc-o pe soră-mea din tren!* de Stelian Țurlea, Ed. Cartea Românească: „Decât un roman profund și prolix și greoi, cum apar atâtea, mai bine unul ușor

și alert, care se citește cu plăcere, cum este *Arunc-o pe soră-mea din tren!*”. ■ S. Damian publică *O metaforă-cheie*, o analiză a primelor romane scrise de N. Breban (*Francisca* și *În absența stăpânilor*), iar cu acest text „Încerc să umplu aici un gol în trasarea unei evoluții. În acest scop folosesc notații din anii trecuți, care-și mențin, actualitatea”. ■ În rubrica *Arte*, Pavel Șușară scrie despre *Marin Sorescu și artele plastice*: „Dotat el însuși cu o reală îndemânare pentru desen, exersându-se constant și în pictură, de altfel a și deschis câteva expoziții personale, posesor al unei inteligențe și al unei capacități de intuiție cu totul neobișnuite, Marin Sorescu nu a ratat nici un prilej de a-și mărturisi admirația pentru artele plastice și pentru artiști deopotrivă. Ba chiar solidaritatea lui cu acest domeniu a fost atât de puternică încât, atunci când i s-a cerut să semneze hotărârea pentru demolarea *Coloanei*... lui Brâncuși de la Târgu Jiu, pentru ca istoricul de artă amator Radu Varia să-și ducă până la capăt fantasma de restaurator, el a preferat să-și dea demisia sau, mai exact, să fie demis, din funcția de ministru al culturii, decât să condamne la distrugere unul dintre puținele repere artistice cu valoare universală din spațiul nostru cultural. Cel care l-a înlocuit atunci pe Marin Sorescu și a semnat acea decizie odioasă nu a fost nici poet și nici altceva la fel de îndepărtat de problemele artelor plastice și, implicit, ale monumentelor, ci chiar un om de specialitate, pictor de felul lui, fost președinte al UAP, fost director al Muzeului Național de Artă, adică nimeni altul decât Viorel Mărginean. Într-o asemenea situație limită, în care, împotriva naturii, decizia politică se substituia flagrant rigorii profesionale, Marin Sorescu, cel incriminat intens că a cedat tentațiilor puterii și s-a supus impardonabil jocurilor istoriei mici, a găsit resurse proaspete să-și înfrângă orice mărunță vanitate și să nu-și lege numele și autoritatea de cea mai arbitrară dintre deciziile de după 1990. [...] În pofida dimensiunilor reduse ale acestor texte și în ciuda unui stil apodictic, a cărui miză este demonstrația subînțeleasă, îngropată în formulare și nu dezvoltată prin raționamente, observațiile poetului sunt strălucite de cele mai multe ori și, câteodată, chiar fundamentale. Cu o cultură plastică subtilă și bine asimilată, mult peste cea medie, și cu o capacitate de intuiție și de formulare unică, Marin Sorescu surprinde câteva trăsături esențiale în opera și în structura psihologică a unor artiști greu de citit în profunzime și pentru oameni de specialitate cu multă experiență”. ■ În rubrica *Inedit* Ilie Cileagă publică *Scrisori de la Geo Bogza*. ■ Alexandra Ciocârlie scrie despre *Exilul, după exil* în rubrica *Istorie literară*, în care sunt menționați Monica Lovinescu, Petru Dumitriu, Sanda Stolojan, Bujor Nedelcovici, Paul Goma, Virgil Ierunca, scriitori pe care „gândul întoarcerii definitive acasă nu i-a însuflețit foarte puternic”. ■ Libuše Valentová (Praga) comentează *Gulliver în Țara Minciunilor* de Ion Eremia în textul intitulat *O antiutopie românească*., prezentând motivele pentru care romanul menționat „merită să intre în canonul prozei românești din a doua jumătate a secolului XX”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru semnează *Epifaniile unui ateu*, semnalând apariția volumului *Întoarcerea la Brideshead* de Evelyn Waugh, traducere din limba engleză și notele de Mihai

Gafița, Leda – Grupul Editorial Corint, 2009. ■ Din *Ochiul magic* reținem: □ *Despre violență*: „Impresionant, ca de obicei, editorialul lui George Arion din «Flacăra» (nr. 3/ martie 2009) intitulat *Semne*. Plecând de la asasinarea într-un bar din Ungaria a handbalistului român Marian Cozma, scriitorul deplânge amploarea pe care o ia violența în întreaga lume”. □ *Tablou de familie*: „După volumașele celor mai tineri poeți, scoase într-o mini-colecție underground, după rearticularea forumului revistei «Observator cultural», unde UN Cristian a fost angajat nu de mult și a pus la cale și un chat cu scriitorii români, după numeroase alte idei puse în practică, iată că tânărul întreprinzător a realizat un supliment consistent, în aceeași revistă (nr. 464), despre cenaclul *Litere* condus cu ani în urmă de Mircea Cărtărescu. [...] Contribuitori sunt aproape toți componenții reprezentativi ai cenaclului, iar articolul amplu al criticului Paul Cernat schițează, într-un mod pregnant, istoria comună și istoriile personale ale ex-cenacliștilor. Lectura acestui grupaj va fi de un «inestimabil» sprijin documentar pentru cercetătorii viitori, căroră un pasionat agent cultural le-a montat, aici, întreaga tablă de materii”. □ *E ușor a scrie cronici?*: „În general, citim cu plăcere articolele tânărului critic Bogdan Crețu, premiat pe merit, acum câțiva ani, de Uniunea Scriitorilor. Pline de vervă, contrastează cu stilul cenușiu, mereu previzibil al comentatorilor de ocazie din presa noastră culturală. Dăm însă în ultima vreme, din păcate, și peste texte ale lui Bogdan Crețu care dezamăgesc. În cronica recentă din «Viața Românească» la cartea lui Ion Iovan despre Mateiu Caragiale mi se pare că, pur și simplu, bate apa în piuă: [...]. Nu prea avem cu ce să ne alegem din astfel de cronici în care se face teoria chibritului”. ■ În acest număr citim poezii de Florin Caragiu și Emil Brumaru. □ În traducerea lui Leo Butnaru apar poezii scrise de Boris Pasternak.

14 martie

● [„**Suplimentul de cultură**”, nr. 220] Apare *Zece romane în competiția pentru Premiul Național pentru Proză „Ziarul de Iași”*: „Din producția editorială a anului 2008, într-o primă selecție, juriul (format din Alexandru Călinescu – președinte, Valeriu Gherghel, Codrin Liviu Cuțitaru, Bogdan Crețu, Emil Brumaru și Doris Mironescu) a ales 10 volume care concurează pentru Premiul Național de Proză, în valoare de 6.000 lei. La sfârșitul lunii martie vor fi anunțate cele cinci nominalizări finale. Cele zece romane care au intrat în acest an în competiția pentru Premiul Național pentru Proză «Ziarul de Iași» sunt: Alexandru Vlad – *Curcubeul dublu*, Editura Polirom, Cecilia Ștefănescu – *Intrarea soarelui*, Editura Polirom, Daniel Bănulescu – *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor*, Editura Cartea Românească, Doina Ruști – *Fantoma din moară*, Editura Polirom, Dumitru Crudu – *Măcel în Georgia*, Editura Polirom, Filip Florian – *Zilele regelui*, Editura Polirom, Ion Iovan – *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale*, Editura Curtea Veche, Nichita Danilov – *Locomotiva Noiman*, Editura Polirom, Nicolae Strâmbeanu – *Turnul de apă*, Editura Humanitas, Stelian Tănase – *Maestro*,

Editura Polirom”. ■ Cu ocazia apariției romanului *Băile Király* în limba română, Cristina Hermeziu realizează un interviu cu autorul volumului *Jean Mattern*: „*Am avut întotdeauna vocația cărților, dar nu și vocația e a scrie*”: „- *Concentrată într-o frază, intriga primului dvs. roman, Băile Király, nu-i rezumă și complexitatea. Naratorul, Gabriel, traducător de meserie, e o ființă care fuge: de soția care îl anunță că va fi tată, de prietenul pe care l-a trădat, de ușile încuiate ale unor secrete de familie care nu încap în cuvinte. E un personaj bântuit. V-a bântuit acest personaj?* - Mi-ar plăcea să spun că nu, dar trebuie să mărturisesc că personajul acesta m-a locuit, m-a bântuit. În prima fază a manuscrisului, am scris aproape cu violență, 60 de pagini în 48 de ore. Am aranjat manuscrisul într-un sertar și am încercat să-l uit pe Gabriel. Cuvântul pe care l-ați folosit este însă foarte exact. M-a bântuit și m-a trezit din somn. La început am încercat să rezist, îmi spuneam, fii serios, tu nici măcar nu ești scriitor, dar mi-am dat seama că era ceva foarte puternic și că această poveste trebuia să găsească o cale de a se așterne în cuvinte”. ■ În paginile *Avanpremieră* citim în traducerea lui Silviu Lupescu un fragment din *Băile Király*. *Dincolo de poarta deschisă poți oricând afla un alt drum*. ■ Din rubrica *Pe scurt* reținem: □ *Lansare de carte la Iași*: Cum să uiți o femeie de *Dan Lungu*: „Joi, 19 martie, la ora 18.00, la Librăria Cărturești din Iași (Iulius Mall) va avea loc lansarea celui mai recent roman al lui Dan Lungu, *Cum să uiți o femeie*. Vor prezenta cartea criticii literari Doris Mironescu și Antonio Patraș”. □ *S-au anunțat câștigătorii concursului USR – Cartea Românească*: „Juriul Concursului de manuscrise pentru scriitorii sub 35 de ani, organizat de Uniunea Scriitorilor din România și Editura Cartea Românească, compus din domnii Radu Aldulescu, Dan Cristea, Gabriel Dimisianu, a acordat următoarele premii: □ la secțiunea «Poezie», volumului *Chipurile* de Stoian G. Bogdan □ la secțiunea «Proză», romanului *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Superman* de Șerban Anghene”. ■ În textul *Un reflector jamesian* Codrin Liviu Cuțitaru comentează *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Lucian Dan Teodorovici construiește mai mult decât un «roman» secvențial, al tribulațiilor erotice. Avem aici efortul unui narator jamesian de a-și asuma forța perceptivă și de a o converti în sursă de creație autentică. Efortul este încununat, ultimativ, de succes”. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele: □ *Drumuri prin memorie* de Octavian Paler, Ed. Polirom și *Mort de surd* de David Lodge, traducere de Roxana Marin, Ed. Polirom. ■ În *Să fim trendy* Daniel Cristea-Enache spune: „Cel puțin două tipuri de autori *trendy* se pot remarca în lumea noastră culturală. Scriitori mai vârstnici, nu neapărat lipsiți de merite, dar îngrijorați (puțin prea îngrijorați) de posteritatea lor imediată și îndepărtată; și critici mai tineri, aproape disperați să intre odată în lumea «bună», să conteze ca exponenți ai ei. [...] Comportamentul criticilor *trendy* e pe cât de penibil, pe atât de previzibil. Știi dinainte ce și cum vor scrie despre cărțile anumitor autori. Ei mint, așa zicând, din punctul de plecare, păcălind publicul cu texte care sunt orice altceva decât analize oneste și aplicate. În mod frecvent,

carieristul nici nu citește operele despre care dă judecăți de valoare. Le răsfoiește, le «scanează», le parcurge în diagonală, cu un aplomb direct proporțional cu disprețul pentru cititori. El face în literatură ceea ce alții fac în muzică: *playback*. Rezultatele se văd”. ■ În *Ultimul Mateiu și fantoma tatălui* Doris Mironescu scrie despre volumul lui Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan*: „Cu unele mici inexactități și lungimi, dar construită pe o idee mare, scrisă cu inteligență și cu un talent scăpărător, cartea lui Ion Iovan rămâne o excelentă scriere, prima de genul ei din literatura noastră”. ■ În rubrica sa Luiza Vasiliu publică *Romanul cu șosete roșii*, o semnalare a cărții *Mireasa cu șosete roșii* de Adela Greceanu: „În *Mireasa cu șosete roșii*, proza nu numai că respiră, dar și permite să se-apropie uneori atât de mult de poezie, încât romanul devine un prozo-poem discret și delicat”.

15 martie

● [„Adevărul”, nr. 100] Istoria Premiului Nobel pentru Literatură continuă cu prezentarea Victoriei Anghelescu despre George Bernard Shaw, *Un Nobel pentru „Sfânta Ioana”*. Perdantul premiului este Serghei Esenin, *Un modernist al Revoluției Ruse*.

16 martie

● [„Adevărul”, nr. 5804] Despre *Dosare contrafăcute*, de la Securitate, scrie Nicolae Manolescu. ■ Alina Stan semnează *Standul „Adevărul”, luat cu asalt la CAMUFI*: „Organizatorii târgului de la Iași recunosc că cel mai aglomerat stand a fost cel al Editurii Adevărul, unde s-au vândut în total în jur de 19.000 de volume. [...] Și celelalte edituri prezente la Târgul CAMUFI s-au arătat mulțumite de numărul vizitatorilor și de vânzări”.

● [„Tribuna”, nr. 157] Din *INFO cultural*, semnat Agentul de rază, aflăm: „□ Pe 13 martie, vineri, se va fi redeschis deja Librăria «Humanitas», în noul și cochetul sediu de pe Str. Universității nr. 4 (peste drum de cinematograful Arta): o recunoașteți după porticul alb, proaspăt renovat, respectând arhitectura acestui colț al Clujului de altădată. [...] □ Continuă exercițiile de «thoreaurism» literar, seducția & distrucția apaticilor concitadini. În atmosfera boemă a cafenelei «Insomnia», de la ora 18.00, în a doua și a patra miercuri a fiecărei luni. Clubul de Lectură «Nepotu’ lui Thoreau» e deja un reper pentru new wave-ul literar clujean, aliindu-și – în ultimii ani – scriitorii cei mai diverși, experimentele înnoitoare. E suficientă enumerarea, fără ifose, a ultimelor trei întâlniri: pe 28 ianuarie au citit din noile cărți scriitorii bistrițeni Marin Mălaicu-Hondrari (a doua ediție a *Cărții tuturor intențiilor*, pe care revista noastră a comentat-o pe larg) și Ana Dragu (din volumul *Păpușa de ceară*, o revelație în poezia lui 2008); pe 11 februarie a fost rândul prozatorilor Mihai Mateiu și Bogdan Lipcanu să șocheze audiența într-un soi de freestyle; în fine, pe 25 martie, poetul și traducătorul Rareș

Moldovan a citit trei capitole dintr-un rafinat experiment narativ, anunțându-se de pe acum ca un viitor important prozator/ romancier (două capitole pot fi citite în numărul de față). Credeți că nu au existat și critici? Criticii noștri își exersează dantura chiar și pe broderiile nabokoviene. Pe 11 martie, după ce revista a plecat la tipar, are loc întâlnirea cu poetul (și poezia lui) Constantin Acosmei, răsfățatul publicului de gen al ultimului an”. ■ Tot pe prima pagină Mihai Mateiu ne informează despre *Lecturi publice la Cărturești*: „Invitatul primei întâlniri (5 martie) a fost Dan Coman, celebrul autor al volumelor anul *cârțiței galbene* și *ghinga* (celebritate confirmată în 2007 de apariția antologiei *d great coman*). [...] Ștacheta a fost înălțată foarte sus, o provocare în plus pentru următorii invitați – primul dintre aceștia va fi poetul Vasile Leac din Arad, care va citi pe 19 martie de la ora 18. Lecturile publice de la Cărturești au fost programate alternativ cu întâlnirile clubului de lectură *Nepotu' lui Thoreau* din cafeneaua «Insomnia». Departe de a fi concurente, cele două manifestări își unesc puterile în efortul comun de a lărgi nișa iubitorilor de carte, de a face un pas înspre un viitor în care lectura publică va ține de firescul vieții culturale iar scriitorii vor putea fi întâlniți și ascultați nu doar în universități, ateliere și târguri de carte ci și în librării, cafenele sau cluburi”. ■ În acest număr *Cărți în actualitate* sunt: □ Octavian Soviany semnează *Doi gemeni înghesuiți într-o carte*, o recenzie la *Mireasa cu șosete roșii* de Adela Greceanu, Ed. Polirom, 2008: „Cea mai recentă carte a Adelei Greceanu rămâne, fără doar și poate, una foarte greu de etichetat, căci se sustrage cu obstinație oricărei tentative de circumscriere în interiorul formulelor consacrate, prezentându-se ca un «hibrid» care este pe rând narațiune onirică, oratoriu burlesc, fișă de auto-observație și memorial, poem himerist și autobiografie”. □ În *Romanul antiromanului sau despre gratuitatea sublimă* Șerban Axinte scrie despre *Tandru și rece* de Felix Nicolau, Ed. Cartea Românească, 2007: „Oricum, deconstrucția rămâne subiectul-procedeu al romanului *Tandru și rece*, o scriere căreia trebuie să-i descoperi și să-i înțelegi bine legile interne, pentru a o accepta ca atare, pentru a te lăsa pătruns de sensul gratuității sublime”. □ Grațian Cormoș publică *Mai mult decât trupuri...*, un comentariu la *Discursul corporalității în romanul feminin contemporan* de Maria-Magdalena Diaconu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „*Ostilitatea față de trup* de sorginte creștină a Magdalenei Diaconu nu afectează însă prea mult rezultatele cercetării, chiar dacă, la sfârșitul cărții, ne dăm seama că *intentio auctoris*, *intentio operis* și *intentio lectoris* sunt ireconciliabile în paginile ei. Ceea ce conferă volumului un plus de atractivitate, pentru cel pregătit să ia toate lucrurile *cum grano salis*”. ■ În secțiunea *Cartea străină* Cristina Sărăcuț prezintă romanul *O perfectă zi perfectă* de Martin Page, traducere de Marian Vazaca, Ed. Humanitas, 2007: „Desfășurându-se cu nerv, într-o singură buclă narativă, *O perfectă zi perfectă* rescrie câteva din temele marii literaturi: solitudinea, plictisul, vidul, ipocrizia și superficialitatea relațiilor umane. Totul cu o fină și ironică autocompașiune”. ■ Despre *Roua clipei nimănui* de Petru Covaci, Ed. Biblioteca Revistei „Familia”, 2008 scrie Cristian Radu în *Sensul*

uitării: „Modernă prin autoreflexivitate, decadentă prin prevestirile sumbre ale unui sfârșit ce se apropie implacabil, cu înclinații postmoderne spre biografic și spre fețele cotidianului și, în sfârșit, cu un discurs pândit adesea de tentațiile avangardei, este o poezie refractară la ambițiile istoricului preocupat de afilieri și de canoane, dar generoasă cu criticul ce caută sensuri posibile sub vălul mișcător al textului poetic”. ■ Ion Pop revine la *Ordinea din zi* cu articolul *Traducerile care fac, totuși, o literatură*, despre întâlnirea de la Institutul Cultural Român din București unde s-a discutat pe tema canonului literar românesc și șansele de recunoaștere în străinătate: „Poziții mai sceptice, precum cea a lui Nicolae Manolescu, care are de la o vreme și experiența directă a lumii franceze a cărții, tot mai fragilizată ca valoare și precară sub raportul difuzării, s-au confruntat cu altele, ceva mai optimiste, sau pur și simplu au invitat la o întâmpinare critică lucidă a «stării de fapt». [...] Practic, toți participanții la această reuniune (adică Ion Simuț, inițiatorul dezbaterii, moderatorul Florin Bican, directorul Horia-Roman Patapievic, Tania Radu, Carmen Mușat, Luminița Marcu, Liviu Papadima, Florin Manolescu, Teodora Stanciu, Ion Pop), au căzut de acord că lista noastră de valori majore, constitutivă pentru zisul «canon», nu are cum să se potrivească cu cea pe care o poate accepta un alt spațiu cultural. Ceea ce e foarte semnificativ și important pentru noi nu e obligatoriu «mare» și pentru străini, sau, mai exact, nu poate fi receptat oricând și oricum ca atare. Scriitori «clasici» pentru români, care, în absolut, ar putea fi comparați cu oricare alții din spațiul din afară, nu pot avea ecou, din diverse pricini, pe un teren străin, sau nu pe toate terenurile străine. [...] Răspunsurile cele mai rezonabile pot veni, și au venit în parte, în sensul că cei întrebați ce «merge» și ce nu într-un anumit spațiu cultural vizat de traduceri, trebuie să fie în primul rând traducătorii înșiși. Presupunând, desigur, că sunt oameni informați, prezenți cu luciditate și spirit critic în propria lor cultură. Orice încercare a noastră, din România, de a impune o operă, oricât de valabilă estetic, e sortită eșecului dacă nu avem un prim ecou de la sursă, dinspre cultura-țintă”.

■ Continuă dezbaterea pe marginea *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: □ Laszlo Alexandru publică partea a treia din *Istoria literaturii române, de la origini până la Nicolae Manolescu*: „Poate că acestei poziționări *au-dessus de la mêlée* i se datorează și consternanta opțiune recentă a lui Nicolae Manolescu, în calitate de președinte al U.S.R., când s-a străduit să blocheze tentativele de deconspirare a scriitorilor turnători. Mai-marele peste literați a preferat, în acea ocazie, să se zbată pentru a prelungi păguboasele ambiguități și pentru a menține un regretabil *status quo* (i)moral. A făcut-o, inventând cele mai năstrușnice subterfugii de salvare a propriei sale imagini publice. [...] Fără a-și ancora *Istoria critică*... în realitățile social-politice românești, iată că Nicolae Manolescu n-a uitat să înțepe totuși alunecările unor cunoscuți scriitori: spre fascism, spre comunism sau spre neocomunism. E lucru știut că, îndeobște, ceea ce respingem constituie un important indiciu pentru ceea ce nu suntem. Iar pe ansamblu, din interstițiile sale, sinteza manolesciană promovează,

incontestabil, valorile unui «centru» politic democratic, de esență liberală. Aspectul dezavantajant, pentru el, al întregii situații este că, acum, autorul are de suportat incriminări și invective din toate azimuturile. Din dreapta, din stânga, dinspre urmașii literaților «încondeiați», sau chiar din partea titularilor. N-a întârziat să se audă vocea lui Daniel Cristea-Enache, cel care întreprindea un straniu recensământ al numărului de pagini scrise în toată istoria literaturii române, respectiv al numărului de ani, luni, săptămâni, zile, ore, minute și secunde de lectură aflate la dispoziția intelectualului Nicolae Manolescu, pentru a «dovedi» că acesta n-a putut citi efectiv totul. Bizareriile revanșarde depășesc uneori limitele oricărei imaginații». □ Ovidiu Pecican, *Documentarea în stil... capriccioso*: „Oricât de selectiv s-ar dovedi istoricul literar din fruntea Uniunii Scriitorilor, față de volumul lui Călinescu – de 948 p. *in quarto*, cel manolescian aduce încă 570 în aproape același format, devenind, în ordine cantitativă, «un Călinescu și jumătate» (sic!). Și totuși: deși Nicolae Manolescu a citit enorm, fapt este că el nu a citit suficient. Și asta, din varii motive, nu toate căzând în responsabilitatea lui. [...] Citind enorm, dar necitind, într-un anume sens, bine Nicolae Manolescu dă un spectacol de zile mari, monstruos, repulsiv și atractiv, totodată». ■ Despre *Portretul unei crime anunțate la tinerețe. Parcurș sinucigaș* scrie Oana Pughineanu. ■ În *Iarăși despre Marx și români. Intervenții din post-istorie* Lorin Ghiman comentează articolul publicat de Horia-Roman Patapievic (Marxismul și românii) în „Evenimentul zilei”, nr. 5454/ 26 februarie 2009: „Întrebarea pe care aș adresa-o autorului, dacă aș avea vreodată ocazia, ar fi aceea dacă, personal, s-ar declara satisfăcut cu dispariția marxiștilor de paradă (cei care uzează de aceste autodefiniri), așa cum pare a o sugera textul său – căci mie mi se pare mult mai periculos marxismul sub acoperire, cel tăcut, cel care eventual chiar înfierează declarativ convingerile marxiste doar pentru a putea să le aplice în fiecare moment al mărunteii lor existențe». ■ Ing. Licu Stavri revine cu noi informații din străinătate (*Booker-ul arabilor*): „□ Recent a fost dată publicității «lista scurtă» pentru Booker-ul arab, un premiu menit să atragă atenția lumii asupra prozei, fără îndoială exotica dar și deosebit de interesantă, scrisă de autori din țările în care se vorbește această limbă. [...] Primul Booker arab a fost câștigat anul trecut de egipteanul Bahaa Taher, pentru *Sunset Oasis* (Oaza asfințitului), un roman oarecum asemănător cu *Deșertul tătarilor*, cu acțiunea situată în Egiptul sfârșitului de secol XIX, al cărui protagonist este un tânăr ofițer postat într-o oază îndepărtată. Suma de £ 40.000, cât reprezintă premiul de anul acesta, este disputată de următorii romancieri: irakianul Inaam Kachachi, cu *The American Granddaughter* (Nepoțica din America), despre o americană de obârșie irakiană revenită la Baghdad ca interpret pentru armata americană de ocupație; egipteanul Mohamed Al-Bisatie pentru *Hunger* (Foamea), o relatare despre modul cum își duc viața de azi pe mâine locuitorii mahalalelor paupere ale Cairoului; tunisianul Al-Habib Al-Salmi, cu *The Scents of Marie Claire* (Parfumurile lui Marie Claire), o poveste de amor dintre o franțuzoaică și un arab; sirianul Fawwaz Haddad, cu *The Unfaithful*

Translator (Traducătorul infidel), despre un interpret acuzat de trădare din cauza opiniilor sale dizidente; egipteanul Yusuf Zaydan cu *Beelzebub*, un roman care se petrece în secolul patru și se ocupă de creștinarea unor regiuni ale Imperiului Roman. Acestora li se adaugă iordanianul Ibrahim Nasrallah, un scriitor care a avut probleme frecvente cu cenzura țării sale, autor al romanului *Time of White Horses* (Timpul cailor albi), istoria a trei generații ale unei familii palestiniene, din vremea Imperiului Otoman până în prezent. [...] □ Biografia definitivă a dramaturgului american Arthur Miller a fost scrisă de cunoscutul literat britanic Christopher Bigsby, director al Arthur Miller Centre for American Studies de la University of East Anglia. Volumul de 750 de pagini se și intitulează *Arthur Miller: The Definitive Biography*. Ciudat este că Bigsby pune punct reconstituirii vieții lui Miller în anul 1962, când scriitorul american s-a căsătorit pentru a treia oară, după divorțul de Marilyn Monroe. [...] □ Un premiu mult râvnit în lumea anglo-americană a literelor, dar mai puțin comentat, este PEN/Faulkner Award, înființat cu banii donați de William Faulkner din al său Premiu Nobel și câștigat, printre alții, de John Updike și Philip Roth. Anul acesta, PEN/ Faulkner Award i-a revenit unui romancier care a figurat și pe lista lungă a Premiului Man Booker, Joseph O'Neill, născut în Irlanda, dar emigrat din Londra în Manhattan în 1998. Romanul laureat, *Netherland*, este cel de al treilea al autorului și se petrece în New York City după atentatele din 11 septembrie 2001 de la World Trade Center. [...] □ Primul roman scris de Jack Kerouac, *The Sea Is My Brother* (Marea este fratele meu) a rămas până acum nepublicat, un manuscris de 158 de pagini născut pe vremea când autorul lucra în marina comercială. Kerouac susținea că este o carte despre revolta simplă a omului liber împotriva societății, cu frustrările, inechitățile și agoniile ei liber asumate. [...] Casa editorială Harper's intenționează să publice de asemenea corespondența inedită a scriitorului cu prietenul său, poetul Sebastian Sampas". ■ Ion Bogdan Lefter publică *Alte mici „lumi/ grupuri literare"*, notând prima ediție a Festivalului internațional de literatură de la București, desfășurat în ultimele zile din octombrie și organizat de filiala Poliromului: Oana Boca, Vasile Ernu și Bogdan-Alexandru Stănescu. Pe 29 octombrie au participat Philip Ó Ceallaigh, T. O. Bobe, Mitoș Miculeșanu și Costi Rogozanu; pe 30 octombrie: Juli Zeh, Wojciech Kuczok, Cezar Paul Bădescu, Elena Vlădăreanu; pe 31 octombrie: Attila Bartis, György Dragomán, Filip Florian, Florin Lăzărescu, Dan Lungu, Ana Maria Sandu, Lucian Dan Tedorovici. Tot pe 31 octombrie a participat și la lansarea noului volum al revistei „Secolul 21", iar pe 5 noiembrie s-a organizat o lansare neconvențională a romanului colectiv *Rubik*, coordonat de Simona Popescu. ■ Din proză citim *Arbustu Nost* de Rareș Moldovan. ■ Cu *Talcioac* Șerban Foarță revine la rubrica *Emoticon*.

17 martie

● [„Adevărul", nr. 5805] Scurt anunț: „Criticul literar Marius Chivu vorbește despre volumul *Noi n-avem bun-gust, noi suntem artiști*, o antologie din eseurile

și articolele publicate de Andrei Codrescu în SUA. Emigrat în Statele Unite în 1966, el este, alături de Herta Müller, cel mai cunoscut scriitor de origine română, în străinătate”.

● **[„Revista 22”, nr. 12 (1993)]** *Umberto Eco îi apără pe români*: „Într-un comentariu publicat de «La Repubblica» pe 6 martie, Umberto Eco ia apărarea românilor a căror imagine este grav afectată din cauza campaniei mediatice și a autorităților italiene. Intitulat *Nenorociții de români*, comentariul lui Umberto Eco folosește românizarea numelor unor infractori celebri italieni, pentru a scoate în evidență ridicolul generalizării: [...]”. ■ Este publicat studiul *Receptarea operei lui Mircea Eliade în Italia: un bilanț critic* de Roberto Scagno: „Dezbaterile în jurul gândirii și operei lui Eliade s-au îmbogățit și au luat o amploare deosebită în ultimii ani, dincolo de concepțiile contrastante asupra metodei și de vechile diatribe dintre fenomenologi și istoriști, și s-au concentrat, cu mari beneficii, pe o analiză minuțioasă a biografiei intelectuale a savantului român. Raportul dintre Eliade și «gândirea tradiționalistă» (în special Ananda Coomaraswamy, René Guénon și Julius Evola) a fost analizat cu o privire atentă asupra textelor și în mod critic de Paola Pisi, Enrico Montanari și Natale Spineto”. ■ Ioan Stanomir semnează *Încercarea labirintului*, o recenzie la *Jurnalul fericirii* de N. Steinhardt, Ed. Polirom, 2009: „Reeditarea *Jurnalului fericirii*, acum, poate mobiliza un tip de lectură intelectuală absent la nivelul primei apariții a textului. Prin complexitate și ramificații intertextuale, cartea lui N. Steinhardt desfide orice efort de caracterizare prin reducere taxonomică. După cum, la aproape două decenii de la prima ediție, accentele pot fi distribuite diferit, luând în calcul o mutație de sensibilitate și de eșafodaj instituțional”.

18 martie

● **[„Adevărul”, nr. 5806]** Este anunțat *Târg Internațional, la Brașov*: „Cea de-a șasea ediție a «Târgului Internațional de Carte și Muzică» va începe mâine, la Brașov, în Aula Universității, și se va încheia pe 22 martie. Evenimentul va aduna cele mai importante 66 edituri și case de discuri din România. Editura «Adevărul» va fi prezentă cu un stand la târg”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 965]** Marius Chivu publică *Viitorul e virtual*, o cronică literară la *Noi n-avem bun gust, noi suntem artiști* de Andrei Codrescu, traducere de Ioana Avădani, Ed. Polirom, 2008: „Andrei Codrescu te provoacă permanent; este genul de scriitor-star (de altfel, a publicat în «Playboy»-ul american și a apărut la *The David Letterman Show*) care te hipnotizează cu inteligența, cu verva și harisma lui, indiferent de subiectul abordat. Încercați aceste eseuri acasă! Stimulează gândirea, imaginația și sensibilitățile noastre atrofiate!”. ■ Reținem din informații *Pe scurt*: □ *Un nou volum de Zeruya Shalev*: „Romanul *Viața amoroasă*, de Zeruya Shalev (foto), a apărut la editura Humanitas, în colecția Raftul Denisei”. □ „*Morții incomozi*”, premiul publicului: „Cartea *Des morts qui dérangent, Morții incomozi*, semnată de Paco Ignacio Taibo II și misteriosul

Subcomandante Marcos, a fost distinsă cu Premiul marelui public la Salonul de carte de la Paris, a cărei ediție 2009 este consacrată literaturii mexicane”. ■ Apare *Cartea de căpătâi a personalităților culturale*: „Personalități din domenii diferite au vorbit despre volumul care le-a marcat viața sau cariera artistică”. Reținem răspunsurile: □ Radu Cosașu: „Au fost trei cărți, nu una, citite în același an revoluționar și contrarevoluționar 1956: *Les Dieux ont soif* (tradus în românește: *Zeilor le e sete*) de Anatole France. *Condiția umană* de Andre Malraux și *Armata de cavalerie* de Isaac Babel”. □ Stelian Tănase: „Am citit *Suflete moarte* de Gogol în adolescență și mi s-a părut un Caragiale ceva mai bun”. □ Radu Paraschivescu: „Vă dezamăgesc: nu am o carte de căpătâi. N-am crescut și nu m-am format sub influența unei cărți anume. Mai mult, îi deplâng pe cei capabili să găsească o singură tutelă cultural-caracterială”. □ Mircea Cărtărescu: „Nu știu ce să vă spun... Sunt atâtea cărți care te marchează în diverse moduri, din atâtea domenii... Chiar nu sunt omul unei singure cărți. Haideți, totuși, să spunem *Contele de Monte-Cristo* de Alexandre Dumas. M-a marcat profund”. □ Emil Brumaru: „Mi-au plăcut Dostoievski, Proust, Faulkner, Baudelaire, Eminescu, Arghezi. Poate cel mai mult dintre toți m-a marcat Dostoievski”. □ Alex. Ștefănescu: „Un volum de *Poezii* de Mihai Eminescu. L-am descoperit singur, copil fiind, în biblioteca din casa părintească”. Ancheta a fost realizată de Nicoleta Zaharia, Ioana Bogdan, Dan Bolcea și Victoria Anghelescu. ■ În rubrica *Adevăruri de altădată* citim *Sadoveanu despre Creangă*, fragmente dintr-un articol apărut în „Adevărul literar și artistic” în 1937. ■ Victoria Anghelescu scrie despre *Peter Neagoe* în rubrica *Vă mai amintiți de...* ■ Cristina Enescu publică reportajul despre Praga, *Un oraș ca o duminică*.

● **[„Luceafărul de dimineată”, nr. 6 (878)]** În pagina *Viața culturală* citim: □ *Laureații Concursului de volume în manuscris – 2009*: „Juriul Concursului de volume în manuscris, organizat de Uniunea Scriitorilor din România în colaborare cu Editura Cartea Românească, alcătuit din Radu Aldulescu, Dan Cristea, Gabriel Dimisianu a selectat următoarele volume, pe care le propune spre publicare Editurii Cartea Românească: *Chipurile* de Stoian G. Bogdan – poezie, *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Superman* de Șerban Anghene – proză. A selectat, de asemenea, volumele: *Melatonin* de Andra Rotaru - poezie, *Okii* de Roxana Sicoe-Tirea - poezie, *Ana-na-na* de Olivia Irina Vereha - proză, pe care le propune spre publicare Comitetului Director al USR”. □ *Comedia Românească la MNLR*: „Departamentul de Expoziții din MNLR (Muzeul Național de Literatură Română) a avut inspirația de-a organiza (26 februarie - 26 martie a.c.) expoziția *Comedia românească - momente și schițe*. Fascinanta incursiune în teatrul de comedie românesc (de la începuturile lui și până azi) are o seamă de iluștri autori, precum: Anton Pann, Costachi Caragiali, Matei Millo, Vasile Alecsandri și I. L. Caragiale, Gheorghe Ciprian, C. Kirițescu, Tudor Mușatescu, Aurel Baranga, Ion Băieșu, Teodor Mazilu și Tudor Popescu. Sunt expuse numeroase manuscrise, piese de mobilier, obiecte de recuzită, costume din arhiva MNLR, a TNB și a

Teatrului Bulandra, fotografii”. □ *In memoriam*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor din București anunță cu tristețe decesul criticului literar Mihai Ungheanu. [...] Dispariția prematură a lui Mihai Ungheanu reprezintă, pentru cei care l-au apreciat, o dureroasă pierdere”. ■ Gelu Negrea publică *Fenomenologia meteo la Caragiale*, „Fragment adaptat din volumul în pregătire *Marea manipulare: Caragiale și dublul său*”. ■ Felix Nicolau semnează *O babă neautentică*, recenzie la *Sunt o babă comunistă* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2007: „Încă mai cred că viitoarele sale cărți au șansa să fie mai bine închegate, mai autentice și mai dezinvolve. Oricum, *Sunt o babă comunistă* rămâne un document de epocă”. ■ Recenzia *Subminarea lirismului* (Cronicar) se ocupă de *Mansarda cu vitralii* de Gheorghe Vidican, Ed. Brumar, 2008: „Numai că Vidican ar trebui să aibă în vedere că de la aspirația, de salutat, de a depăși stadiul de «diletant» se poate ajunge foarte ușor la postura de simplu «fabricant» de poeme. Chiar și volumul de față, interesant, dar și repetitiv, ar putea constitui un avertisment de pericol”. ■ Paul-Gabriel Sandu scrie despre volumul *Rezervația Pușkin* de Serghei Dovlatov, traducere de Margareta Șipoș, Ed. Humanitas, 2007: „Scriitura agilă și plină de vervă, construită din fraze retezate, concise, în care cuvintele stridente sunt potrivite cu minuție, observațiile fine, tonul ironic și agresiv sunt calitățile indiscutabile ale stilului micului roman al scriitorului rus, care atinge, în unele locuri, perfecțiunea”. ■ În secțiunea *Cărțile săptămânii* Horia Gârbea publică *Nostradamus la Sibiu și Orfeu în absidă*: □ Cassian Maria Spiridon – *O săgeată îmbrăcată în roșu*, Ed. Paralela 45: „Recentul volum al prolificului autor ieșean este, poate, cel mai restrâns ca număr de pagini din cariera sa nezgârcită cu versurile. Nu bate suta de pagini. Ceea ce e mai bine, pentru că, să fim dreți, el dovedește o autolimitare superioară altor cărți”. □ Ilie Constantin – *Pânda sufletului - L'âme aux aguets*, Ed. Paralela 45: „La Ilie Constantin impresionează atașamentul pentru lirism devotamentul față de poezia fină ca o *Marină de Hokusai* (titlul unui poem)”. □ Lucia Verona – *Fără canguri*, Ed. Tracus Arte: „Cu (sau) *Fără canguri*, Lucia Verona își celebrează în modul său abil și jucăuș, un nou tip de consacrare. Pentru cunoscători ca și pentru profani, proza ei e un prilej de bucurie și amuzament”. □ Ioan Radu Văcărescu – *Muzeul figurilor de umbră*, Ed. Vinea: „În recentul volum, Ioan Radu Văcărescu pare a fi un Nostradamus de Sibiu după ce a scrutat în deplină cunoștință de cauză tot viitorul și încearcă acum să găsească tot mai încifrate catrene pentru expunerea lui”. □ Sorin Roșca – *Hummingbird poems*, Ed. Ex Ponto: „Limitarea cea mai severă și mai binevenită în poezia lui Sorin Roșca nu este cea la puținătatea vorbelor, ci supunerea la spiritul haiku - lăsând natura să se oglindească în poezie, fără acele fioroase filozofeme cu care ne intoxică adesea preținșii autori de asemenea poeme”. □ Gelu Bogdan Marin – *Mamiferul minoritar*, Ed. Fundația Culturală Antares: „Traumatizată de lume și de sine, poezia scrisă din conștiința minorității și chiar minoratului ei nu este, în schimb, de ignorat pentru cine o pricepe. În asumarea acestei situații, poetul pune destul talent și destul orgoliu”. ■ Ileana

Mălăncioiu semnează *De la București la Dublin, via Bacău*: „La una dintre ultimele emisiuni din serialul lui Eugen Negrici *Restanțele criticii literare*, care a fost axată pe tema traducerilor, au participat trei colegi ai noștri aflați pe lista de favoare a ICR, proaspăt întorși de la întâlnirile cu cititorii organizate prin 50 de orașe ale Franței. Unul dintre combatanți a preluat teza lui Dumitru Țepeneag, potrivit căreia afirmarea nu poate avea loc prin manifestări individuale, ci dacă faci parte dintr-o falangă. Așa o fi. Dar, din păcate, ce face o comisie de la noi cu falanga pe care vrea ea să o împingă dintr-o țară în alta e lucru manual. Poate că vorbește în mine invidia, fiindcă, din câte am aflat, am figurat și eu printre cei propuși pentru turismul cultural intensiv făcut cu acea ocazie, dar am picat. [...] Dar, cum nu sunt o pasăre călătoare care e gata oricând să-și ia zborul, m-am consolată, spunându-mi că ar fi fost o oboseală zadarnică. Fiindcă eu cred că traducerea de serviciu (contra servicii) a unei cărți te poate propulsa înaintea altora, dar nu îți poate da și valoare. Ca să nu mai vorbim și de faptul că atunci când vrea cineva să-ți publice o carte o face și fără să ajungi în pas alergător până la el”. ■ Și Gabriel Chifu scrie *Despre traduceri*: „Institutul Cultural Român a organizat de curând o dezbatere dedicată unui subiect sensibil: traducerile din literatura română, căile pe care literatura noastră se poate impune în străinătate. Discuția, moderată de Florin Bican, a fost animată, cu intervenții substanțiale. De la H.-R. Patapievici (care accentua că un asemenea demers, unul al pașilor mărunți făcuți cu tenacitate, implică existența simultană a mai multor «începuturi»/ abordări/ strategii de prezență, de «ocupare a scenei») sau Nicolae Manolescu (care, pragmatic, lega succesul acestei operațiuni de exportare a literaturii române de problema banilor ce se cuvine să fie investiți în domeniu) și până la Carmen Mușat (care lărgea cadrul, adăugând la programele inițiate de instituțiile statului și pe cele private; de pildă, este în desfășurare o notabilă inițiativă a revistei «Observatorul Cultural») sau Luminița Marcu (care a adus exemple din experiența sa de profesor al grupelor de tineri traducători ori de colaborator al Institutului Cervantes), aproape toți vorbitorii ne-au reținut atenția prin puncte de vedere ce deschideau, într-un fel sau altul, orizontul discuției. [...] Dacă vrem ca literatura română să-și facă loc în străinătate, e obligatoriu s-o învelim în staniol și în lumini, e obligatoriu să-i țesem în jur o poveste atrăgătoare (e decisiv să știi să îți lauzi marfa!); ea, povestea însoțitoare, reprezintă fantasticul ambalaj, vehiculul care să poarte literatura pe drumurile Europei la care de atâtea vreme năzuim”. ■ Bogdan Ghiu, *De ce nu suportăm, de fapt, literatura*: „Literatura nu mai înseamnă, public, social, în momentul de față, mare lucru. Nu mai înseamnă, poate, chiar nimic. Și nu (atât) pentru că azi nu s-ar mai scrie bine, substanțial, consistent, creativ, ci tocmai pentru că, la un moment dat, până de curând, într-o anumită perioadă, de peste o sută de ani, s-a scris prea bine și cu un prea mare orgoliu și chiar infatuare: în momentul de față, literatura pare a-și ispăși vechiul păcat omenesc, prea omenesc, al superbiei. Pentru că s-a dezvoltat, la un moment dat, doar pe cont propriu, într-un mod pe care l-am putea numi

intensiv, separându-se total, zice-se, de orice utilitate publică, de lume, de realitate, nimeni, azi, nu o mai citește. Literatura și-ar fi ratat șansa abuzând de ea, și azi nu mai înseamnă nimic. Deși continuă să se scrie literar, (mai) nimeni nu mai citește, astăzi, literatură”. ■ Alexandru George publică partea a doua din *Pentru o istorie a viitorului*, eseu în care argumentează studiul său de debut despre Camil Petrescu: „Întrucât am intrat în zodia alexandrinismului și, indiferent de accentele predominante și multitudinea metodelor, în critica literară se va dezvolta comentariul în dauna judecării, îmi asum riscul acestei profeții. Dar mă și mir de faptul că nici un studios de până acum nu a grupat într-un volum toate textele lui Camil Petrescu despre subiectul din *Teze și antiteze*, *Addenda la falsul tratat*, ba chiar, eventual, și misterioasa broșură despre substanțialism și nu le-a editat cu un studiu care ar dovedi oricum că și critica alexandrină e bună la ceva”. ■ Daniel D. Marin organizează ancheta *Douămiști versus douămiism*: „Cu o dată de naștere incertă, cu o vârstă poetică încă neelucidată și, mai ales, cu o identitate aproape imposibil de clasificat, e de urmărit ce ne spun douămiștii înșiși despre douămiism”. La întrebările: „1. Ce conducător de cenaclu/ atelier de creație etc. a avut o influență asupra evoluției tale poetice? 2. Ce înseamnă pentru tine încadrarea într-o generație de creație literară, ce înseamnă să fii în prim-plan și ce nu? 3. Dacă ți-aș cere un mic tablou al generației tale, ce ai pune în el?” răspund: □ Dumitru Crudu: „1. Alexandru Mușina, Andrei Bodiș și Gheorghe Crăciun. 2. Eu mă consider fracturist, din păcate, însă, tot felul de critici uită sau ignoră acest lucru și, de aceea, mă trezesc încadrat când într-o generație, când în alta, când în a treia. Sigur că se forțează nota și treaba asta nu prea are legătură cu ceea ce încerc să fac eu în literatură. 3. Ciprian Șiulea, Vasile Emu, Dan Sociu, Marius Ianuș, Ștefan Baștovoi, Iulian Ciocan, frații Vakulovski, Dan Lungu, Lucian Teodorovici, Florin Lăzărescu, Elena Vlădăreanu, Dan Coman, Adrian Urmanov și lista e foarte și foarte lungă, de aceea, mă opresc aici”. □ Dumitru Bădița: „1. Niciun conducător de cenaclu nu mi-a influențat scrisul. [...] 2. Am dificultăți în a stabili cu precizie apartenența mea la o anumită generație literară. Mă pot considera un nouăzecist întârziat, un douămiist mai puru sau pot afirma cu franchețe că sunt pierdut undeva, într-un spațiu fractalic între nouăzeciști și douămiști. [...] 3. Mă obligi să produc un truism: literatura română actuală e un tablou în mișcare. Cărțile tinerilor scriitori sunt integrate în această dinamică, dar unii au scos în lume câte o carte așa de bună, încât ar putea lua o pauză de 10-20 de ani, fără ca importanța lor literară să fie compromisă”. □ Claudiu Komartin: „1. Niciunul. 2. Nu am nicio problemă cu încadrarea în generații, deși nu mai e o opțiune viabilă, decât pentru istoricii literari (mai există așa ceva?). Chiar eu am fost un mare susținător al generației, în ideea că asta ne-ar putea face (nițel) mai solidari. N-a fost cazul. Toate lucrurile urâte spuse și mai ales scrise între unii și alții în ultimii ani m-au dezamăgit de tot. [...] 3. Aș pune câțiva scriitori la care țin. Și ale căror versuri (sau pagini de proză, sau articole, după caz) mi-au adus câteva bucurii. Sunt mai mulți scriitori buni pe care aș miza. Așa

cum sunt și unii umflați; alții închipuiți, «faima» de moment, «glorii» de șase luni...». □ Dan Coman: „1. Viorel Paraschivoiu 2. Îmi place că-s douămiist, sunt mândru de asta, zile întregi sunt salvat numai șoptindu-mi: douămiist, douămiist, douămiist. Să fii în prim-plan înseamnă să întoarcă gagicile capul după tine pe stradă sau la târgurile de carte, să te arate cu degetul, așa, ca pe Sociu și Komartin. 3. Cafea, fotbal, bistrîța-fiad, LPS , apartamentul 31”. □ Ofelia Prodan: „1. God in heaven. 2. Găselnița de aur a criticii, dar până una-alta a funcționat cu succes. Acum se ridică unii și spun nu, dar ceva tot au în comun poezii dintr-o anume decadă și e firesc, dar și multe îi diferențiază. [...] 3. Teo Dună, Dan Coman, Ștefan Manasia, Elena Vlădăreanu. De fapt, e ca și cum ai privi un puzzle în detaliu până te obișnuiești cu el. Mult zgomot și doar câteva chestii bune”. □ Cristina Ispas: „1. Nu prea am fost pe la cenacluri. Nu mi se potrivește. [...] 2. Nu-mi place asta cu «douămiști». Pentru mine, n-a existat o generație douămii, așa cum n-a existat nicio altă «generație». Au existat și există cărți și ceața aia roz, poluantă, din jurul lor, politica literară. [...] 3. Uite un tablou: când o să mă fac eu mare, o să mă fac dictator și, în loc să scriu, o să creez lumi adevărate și o să le ofer tuturor prietenilor mei totceșiaudorit și case de oțel și sticlă și mai ales Diane (Geacă) o să-i ofer una cu încăperi imense prin care să se plimbe cât vrea ea fără să mai fie nevoită să iasă din casă vreodată”. □ Adela Greceanu: „1. Cenaclul condus de Iustin Panța, în perioada 1993-1998, la Sibiu, cenaclul condus de Nora Iuga în perioada 1999-2001 la USR, lecturile private cu Nora Iuga și Octavian Soviany la Hanul lui Manuc (2001, vara, toamna, iama), cenaclul pe care îl fac la telefon de câțiva ani cu Nora, că ne citim tot ce scriem. 2. Când am debutat, în 1998, s-a spus că scriu ca nouăzeciștii, acum sunt considerată (de unii) douămiistă. Când i-am spus, supărată, lui Ioan Es. Pop că eu nu sunt nouăzeciștii, el mi-a răspuns, cu blândețe: «toți suntem nouăzeciști». Aș putea spune că «toți suntem douămiști» și așa mai departe. Nu înseamnă nimic să fii sau nu într-o generație. Ce contează sunt prietenii, dintre care scriitori sunt Nora Iuga, Claudiu Komartin și Marius Chivu. Mi-ar fi plăcut să fie în București Lucian Dan Teodorovici, Florin Lăzărescu și Dan Lungu. Ne-am fi întâlnit mai des. [...] 3. Nu e un tablou, e un film. E multă vânzoleală, dar și destulă tăcere. Numai să știi s-o ascuți”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Nora Iuga, *De la natură sunt neîncadrabilă...*: „- În curând, veți păși pe tărâm nemțesc, cu o bursă DAAD și cu o nouă ediție a antologiei de poeme *Capricii periculoase (Gefährliche Launen)*, apărută la celebra editură germană Klett-Cotta, în 2007. Cum arată o zi din viața dumneavoastră, în cadrul unei rezidențe artistice, departe de casă, intrigă și mondenitate? - Fără îndoială, gloria e o formă de alergie specifică mai curând vârstei tinere, când amprenta hormonală e mai mare și cucerirea lumii e la fel de obsedantă ca și cucerirea unei femei inaccesibile. Dorința de a câștiga turnirul, învingându-ți toți adversarii pentru a te putea desprinde de ci, acționează, culmea, și atunci când te afli într-o conjunctură în care nu prea ai la ce să aspiři. Aici apare întrebarea care oricum nu rezolvă mai nimic. Ce e de preferat, să fii

rege în țara proștilor sau ultimul în țara deșteptilor? În cazul meu a existat mereu un contratimp între ceea ce am știut că merit și ceea ce am obținut. Nu m-am considerat niciodată cea mai mare, pentru că arta și literatura nu se măsoară nici în kilograme, nici în centimetri, dar sunt sigură că, de la prima carte, am făcut altceva decât confrății mei. Nu puteam să mă încadrez: sunt de la natură neînca-drabilă, așa că acea glorie visată în adolescență nu era deloc o costumație ușor de procurat în România și ce aveam la îndemână nu-mi venea bine... Mă mândresc că un Lucian Raicu și un Valeriu Cristea - poate singurii critici care aveau la vremea acilea organ pentru literatura universală - m-au apreciat. Am așteptat bursa DAAD ca pe o confirmare, pentru că răsplata germanilor și situarea mea alături de Gellu Naum și Mircea Cărtărescu îmi arată tot mai bine că locul rezervat mie nu e nici la Botoșani, nici în antologiile și istoriile literare românești, cu excepția celor semnate de autori care nu se bucură, nici ei, de statutul convenit (e clar că iar am dat-o'n bară, dar eu chiar nu mai am nimic de pierdut). De aceea, o zi din viața mea ilustrează perfect singurătatea alergătorului de cursă lungă".

■ Iolanda Malamen publică *Gabriela Melinescu în mrejele desenului*, pe marginea expoziției la Galeria Dialog din București: „Scriitor european, intrat în conștiința cititorului cu o operă solidă, care include poezie, proză, memorialistică și traduceri, Gabriela Melinescu este și un artist plastic plin de har, care poate sta alături de stirpea de creatori credibili de imagini din arta românească a ultimelor decenii".

■ Radu Aldulescu publică *Un mesaj*, fragment de roman.

19 martie

● [„Cultura”, nr. 11 (215)] *Piața vorbelor goale* este titlul editorialului semnat de Augustin Buzura: „Este suficient să ne amintim de nesfârșitele reforme ale învățământului sau sănătății, de votul uninominal necesar doar pentru întărirea puterii baronilor locali, de luptele la baionetă cu inexistentul comunism, de condamnarea lui printr-o optică mai mult decât discutabilă, pentru a înțelege ce soartă va avea modernizarea. Iar dacă punem la socoteală și faptul că nici până astăzi nu știm ce vrem, dacă avem o direcție, putem fi siguri că rătăcirile noastre nu vor duce la visata modernizare”. ■ Partea a patra a serialului de articole semnate de Ioan-Aurel Pop poartă titlul *Funcționarea ICR-urilor între lege și tocmeală*: „Institutele, departe de a fi numai în «parohia» ICR, au mai mulți «nași», fiecare cu rosturile și mai ales cu orgoliile lui. Mai mult, directorii unora dintre institute sunt numiți la inițiativa Academiei Române, sunt plătiți de MAE și dau socoteală pentru ceea ce fac ICR-ului! [...] Oricum, tendința de a le uniformiza pe toate, după chipul și asemănarea celor noi, este vizibilă. Măsurile luate în acest sens merg de la descurajarea activităților și de la ignorarea tinerilor studioși până la oprirea conferințelor pe teme de erudiție. Or aici, eroarea uniformizării este fundamentală, în condițiile în care fiecare institut are propria personalitate și funcționează în țări cu specific aparte”. ■ C. Stănescu în *Revista revistelor* întreabă *Cum îl trezim pe Eminescu?* □ Discutând articolul semnat de

Gabriela Gavril în revista „Timpul”, Andreea Grinea vine cu propunerea de a reciti pe Alexandru Monciu-Sudinski. ■ În paginile intitulate *Cultura literară* citim: □ Al. Cistelean semnează *Poezia față cu cele sfinte*, semnalând apariția volumului *Memoria Ființei. Poezia și sacrul* de Horia Bădescu, Ed. Junimea, 2008: „Eseul lui Horia Bădescu (pentru gustul meu, cam bombastic) înfruntă problema decisivă, vitală, a poeziei. Bine ar fi ca ipoteza lui să triumfe. Bine ar fi, așadar, ca Horia Bădescu să fie profet nu doar în Franța, ci și acasă”. □ Sub titlul *Un roman necunoscut* Mihai Iovănel prezintă volumul *Trunchiul și așchia* de Marius Robescu, Ed. Muzeul Literaturii Române, vol. I – 2005, vol. II – 2006, prefată de Iolanda Malamen, notă de ediție de Aurelia Dumitrașcu: „Editura, care nu are nici un fel de difuzare în afara chioșcului de pe Dacia, a publicat romanul în condiții mizerabile. În primul rând, l-a rupt în două volume, publicate la interval de un an. De parcă asta nu ar fi omorât suficient cartea, editura nu a făcut nici un fel de redactare: virgulele dintre subiect și predicat aproape că sunt regula, nu abaterea de la ea. [...] Tipul de narațiune care duce romanul e o combinație bine găsită între narațiunea omniscientă, care nu își refuză glosarea cu accente filozofice bine puse, și infiltrațiile participative ale stilului indirect liber: acesta din urmă absoarbe de regulă dialogul, care e destul de redus”. □ Nicolae Coande scrie despre *Cristian Simionescu – un maratonist în „penitenciarul vanității” (I)*: „Ei bine, comedia lumii este tema recurentă a poemelor lui Cristian Simionescu, acest poet aproape nebăgat în seamă de marea noastră critică, preocupată să ia act cu solemnitate de pospaiul câte unui jongleur de vorbe, oarbă în momentul în care în față îi apare adevărata poezie”. □ În *Playlist de țară* Cristina Balinte scrie despre *Numele mierlei* de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom, 2008: „Numele mierlei este o carte de luat în seamă din cel puțin trei motive: nu te lasă până nu răzi de lucruri la care ai privit sau care te-au privit direct în postura de român; te pune pe căi ficționale să te confrunți cu imaginea de țară (dacă nu îți convine ceea ce găsești, poți spune că e doar o poveste, nu realitatea); ai ocazia de a-l urmări pas cu pas pe unul dintre cei mai capabili prozatori încă tineri cum, după narațiuni realmente entuziasmante, își dă singur peste degete pe final. O fi fost și asta tot o glumă...”. ■ Nicolae Mecu semnează *Contradicția lui Călinescu (Addenda la Dosar)*: „Dincolo de disimulări și mimări de circumstanță, de poză și histrionism, de construcții imaginare și ludice, de demonstrații bazate pe virtuozitatea sofistică, adică de tot ceea ce putem pune pe seama barocului polimorfism creativ călinescian văzut în toate registrele sale, precum și de eventuale interese practice mărunte, publicistica imediat postbelică a lui Călinescu scoate la suprafață un puternic *fond de stânga*, greu de redus la rațiuni de conformism interesat”. □ Constantin Coroiu publică a doua parte a textului *Nostalgia valorilor și a bunului simț*, prezentând secțiune 127 de vorbe memorabile ale lui Alexandru Paleologu, culese de Oana Enăchescu și publicate în *Nostalgia Europei*, publicat în 2002, la Ed. Polirom și alcătuit de Cristian Bădiliță și Tudorel Urian. ■ Angela Martin realizează dosarul *Traducerea: vocație, profesie, hobby?*: „1. Ne întrebăm cât de

valabilă este opinia potrivit căreia traducătorul de beletristică este inferior scriitorului, deși e de domeniul evidenței că îi este subaltern. Dar dacă traducătorul îi este subaltern, la rândul său, scriitorul nu e mai puțin dependent de acesta. Ce fel de probleme - de identificare, de distanțare, de ingerință, de delimitare - macină acest cuplu fatal în care povara datoriei de fidelitate apasă pe umerii unei singure părți? 2. Există autori mai pretabili, mai pliabili, mai flexibili la «prelucrare», spre deosebire de alții, mai rezistenți? 3. În unele cazuri de intraductibilitate, când din anumite cauze, lingvistice sau culturale, traducătorul nu poate reproduce cu fidelitate un text, cum preferați să fie lucrarea lui: cât mai ingenioasă sau, riscând asperitatea, cât mai aproape posibil de original? 4. Cât considerați că îl poate forma (modela) sau deforma un traducător pe un scriitor? Dar invers? 5. Este traducătorul român omologabil, ca statut social și material, colegului său occidental? 6. Ce credeți despre calitatea traducerilor românești din trecutul imediat (anii '60-'80) și din prezent? Avem traducători competenți pentru toate limbile? Are legătură calitatea traducerilor cu exigența editorilor? 7. Ați prefera să-i citiți pe clasicii literaturii universale în ediții proaspete, adică în traduceri noi și nu în cele vechi, devenite «clasice» fie și numai datorită insistenței (de fapt, comodității) cu care editorii le preiau pur și simplu pentru a le strămuta între coperte noi? 8. Vi se pare că toate marile literaturi sunt bine reprezentate în programele editurilor românești? Credeți că toți autorii contemporani importanți, indiferent de apartenența lor națională, sunt prezenți în librăriile românești? Dat fiind că reprezentarea literaturii noastre în străinătate cere o abordare specială, vom reveni cu o altă dezbatere într-un număr viitor". La aceste întrebări răspund: □ Ioana Ieronim, „*O formă privilegiată a lecturii*": „4. Cred că așa cum lectura formează pe scriitor traducerea îl va îmbogăți arsenalul de instrumente. Traducerea este o descompunere și recompunere a originalului, este, nu de puține ori, coborârea în cavele ascunse ale creației celuilalt. Oferă sugestia prețioasă a unor libertăți expresive. Scriitorul va fi deformat de traducător doar dacă este el material deformabil; de altfel, deformarea poate fi uneori un dezirabil proces de formare. Panta rhei! [...] 6. Avem o tradiție foarte respectabilă în traduceri. [...] Apoi, dacă e vorba de traducere literară, pentru aceasta e nevoie de talent, timp, devotament... și am avea probabil mai mulți traducători competenți de literatură dacă plata ar fi pe măsura efortului. Goana după profit (a unor editori și a unor traducători) a dus acum câțiva ani și la exemple de traduceri incredibile, superficiale până la iresponsabilitate, care au văzut lumina tiparului. Între timp a scăzut mult apariția unor asemenea texte improbabile". □ Bogdan Ghiu, „*Traducătorul este un contra-om politic*": „6. Traducătorul trebuie să fie, cel mai adesea, și editor, trebuie să facă și treaba acestuia. În trecut, și chiar în prezent, avem traduceri foarte bune, dar există și foarte multă fușereală, cauzată tocmai de statutul precar al traducătorului. Tendința vechilor traduceri românești era, așa cum am spus deja, de a *împământeni*, de a șterge diferențele, de a naturaliza apropiativ: de a *supra-*, de a *hiper-traduce*. Mi se pare fantasmatic și imatur să traduci astfel. [...]

Există, deja, scriitori români care scriu «în traducere», doar pentru a fi traduși. Ceea ce poate conduce la o instrumentalizare și la o reificare a intimității actului de a scrie, la o reeducare a lui, la instaurarea unui fel de «cenzură pozitivă» (asemănătoare discriminării pozitive)”. □ Anca Focșeneanu, „*Când traduc, simt că am o mare datorie față de ambele culturi*”: „4. Depinde de traducător. Cred că este foarte ușor să deformezi un scriitor și cred că acest lucru se întâmplă destul de des în traduceri românești, de cele mai multe ori cu efecte negative. Să modelezi un scriitor este mult mai greu, cere un efort de a adapta consecvent felul său de a scrie limbii tale, de a-l «recrea», fără să-i alterezi autenticitatea, în limba ta. Un scriitor îl poate influența foarte puternic pe traducător, în sensul că îi poate transmite/ impune, fără ca traducătorul să-și dea seama, propriile obsesii, propriul stil, ceea ce uneori poate influența negativ traducerea. [...] 6. Traducerile din unele limbi (în special limbi germanice, romanice, slave și clasice) din anii 60-80 sunt foarte bune, păcătuind însă uneori prin faptul că traducătorul/ editorul se autocenzurează politic/ ideologic (evită traducerea fidelă a anumitor fraze care nu corespundeau ideologiei vremii). Calitatea traducerilor din prezent nu este foarte bună. Sunt încă multe cazuri de traduceri pline de erori de toate tipurile (greșeli de limba română, echivalări nepotrivite ale termenilor specifici culturii limbii din care se traduce etc.). De asemenea, nu cred că avem traducători competenți pentru toate limbile și încă se întâmplă destul de des să apară traduceri care nu sunt făcute direct din limba de origine, ci prin intermediul unei traduceri într-o limbă de circulație internațională, ceea ce mi se pare foarte grav”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 266]** Marius Chivu se ocupă de paginile dosarului *Distrația în comunism*. Nota introductivă, *Loisir în Epoca de aur*: „Firește că a existat viață în comunism. Lumea se distra și atunci, poate cu mijloace precare, supusă nenumăratelor constrângeri și umilințe – necazul din haz -, dar cu inventivitate și, deseori, mai intens. Din păcate, viața (privată) din comunism nu apare consemnată nici în ziarele epocii, nici în emisiunile TV de atunci și, din păcate, nici în literatură. Citind romanele românești ale anilor ’70-’80 nu vei afla, de pildă, cât costa o bere la terasă, nu vei citi despre vacanțe pe litoral, nici despre piesele de teatru sau filmele la care oamenii mergeau în timpul liber”. Printre participanți, citim și intervențiile semnate de Alina Radu (*Cântece de viață nouă*) și Cristian Teodorescu (*Omul de pe dig*). ■ În *Catifea & ceară* Marius Chivu comentează două volume: □ *47 îngeri de catifea* de Simona Constantinovici, Ed. Brumar, 2008: „Protejând potențialii cititori ai cărții, Simona Constantinovici a evitat să-și expună cu indecență drama și să urmărească resorturile suferinței până în ultimele consecințe (artistice). Poemele sunt însă cu atât mai puternice cu cât doar lasă să se întrevadă o durere altfel insuportabilă. O astfel de carte zguduitoare este menită exclusiv lecturii în intimitate, empatiei, compasiunii și admirației, de aceea mă tem să n-o trag în derizoriu cu și mai multe comentarii critice (prețioase și inutile)”. □ *Păpușa de ceară* de Ana Drăgan, Ed. Charmides, 2008: „Poemele iernatic-nocturnale, violent-morbide și vag mistice ale Anei

Drăgan, cu secvențele lor inegale de schizo-bacovianism-horror, au nevoie să-și depășească propria redundanță și să se detașeze mai mult de modele. Sensibilitatea poetei este turnată încă în tiparele formatoare: *poemul nu ți-am spus până acum* este, spre exemplu, o reminiscență personalizată din Ioan Es. Pop, în timp ce recuzita metaforică pare împrumutată, într-un dialog peste coperte, din poezia lui Teodor Dună, el însuși tributar lui Cristi Popescu sau aceluiași Ioan Es. Pop”.

■ Eugen Istodor revine la rubrica sa cu recomandarea *Istoria fondării orașului București* de Papazoglu.

● [„**Observator cultural**”, nr. 208 (466)] Numărul se deschide cu informații *La zi*: □ *A fost*: „*Primul simpozion internațional de limbă și literatură română la Granada*. ICR Madrid participă la organizarea primului simpozion internațional de limbă și literatură română la Granada. *România din depărtări. O apropiere* – este titlul evenimentului ce se desfășoară în perioada 18-20 martie 2009, la Universitatea din Granada, la inițiativa Departamentului de Filologie Romanică, a Facultăților de Litere și Traducere. Principalul obiectiv al simpozionului este diseminarea limbii și literaturii române în mediul universitar și social spaniol, în general, și la Universitatea din Granada, în particular, unde, din octombrie 2007, se predă cursul *Introducere în limba și literatura română*. Intervin, printre alții, Eugenia Popeangă (Univ. Complutense), Cătălina Iliescu (Univ. Alicante), Ioana Gruia (Univ. Paris Sorbonne), Ioana Zlotescu Simatu (Ministerul Culturii), Fernando Sánchez Miret (Univ. Salamanca), Luminița Marcu (Univ. București), Claudiu Komartin (poet) și Olivia Petrescu (ICR Madrid)”. □ *Va fi*: „*Lansare Dan Lungu*. Astăzi, 19 martie, de la ora 18.00, va avea loc lansarea celui mai recent roman al lui Dan Lungu, *Cum să uiți o femeie*, apărut la Editura Polirom. Evenimentul va avea loc la Librăria Cărturești din Iași (Iulius Mall). Vor prezenta cartea, alături de autor, Doris Mironescu, Antonio Patraș și Lucian Dan Teodorovici. Autorul își va lansa și pagina personală de web: www.danlungu.eu. Actrița Petronela Grigorescu va citi un fragment din carte”. □ *Nora Iuga recompensată cu bursa DAAD*: „În perioada 15 mai 2009-15 mai 2010, scriitoarea Nora Iuga va beneficia de cea mai importantă bursă oferită de statul german unui scriitor străin: Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD). Au mai obținut această bursă, de-a lungul timpului, scriitori ca Mircea Cărtărescu, Mircea Dinescu, Gellu Naum, Ana Blandiana, Ștefan Augustin Doinaș. Autoarea a mai obținut anul acesta diploma «Una dintre cele mai frumoase cărți apărute în anul 2007 în Germania», pentru antologia de poezie *Gefährliche Launen/ Capricii periculoase*, apărută la Editura Klett-Cotta, în 2007. Traducerea în germană a antologiei îi aparține lui Ernest Wichner, iar postfața este semnată de Mircea Cărtărescu. De altfel, antologia s-a epuizat deja, editura germană urmând să o reediteze. În 2007, Nora Iuga a primit Premiul «Friedrich-Gundolf», oferit de Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung, o recompensă care se acordă tuturor celor care contribuie la răspândirea culturii germane în lume. Distincția i-a fost oferită scriitoarei într-un cadru festiv, la Castelul Worlitz, iar laudatio i-a

fost rostită de Ernest Wichner, directorul prestigioasei Literaturhaus Berlin”.

■ Revista publică sub titlul *Ultragierea identității românești o Scrisoare deschisă* adresată președintelui Republicii Italiene Giorgio Napolitano și Președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Italiene Silvio Berlusconi în care „Deplângem faptul că falsificarea adevărului istoric privind originea, tradițiile, valorile românilor se face printr-o campanie care pare pregătită în cele mai mici detalii de către maeștri în arta manipulării mulțimilor”.

■ Cosmin Ungureanu scrie despre *Barbarie: mutarea tezaurului de la MNAR la Cotroceni*: „O hotărâre de guvern publicată în 10 martie 2009, în Monitorul Oficial (dar datată 25 februarie), pune în vedere Muzeului Național de Artă al României să transfere administrației prezidențiale, în termen de 30 de zile, obiectele provenind de la biserica fostei mănăstiri Cotroceni. Aproape 150 de obiecte de cult – icoane, broderii, orfevrărie, mobilier liturgic etc. – de o inestimabilă valoare urmează a fi extrase din spații special amenajate și așezate în biserică. Gravitatea acestei decizii guvernamentale este multiplă”.

■ Adina Dinițoiu realizează un interviu cu Christine Angot, scriitoare franceză în vizită la București pentru lansarea romanului *Rendez-vous*, Ed. Leda, 2009, traducerea fiind semnată de Marieva Ionescu. Interviul poartă titlul „*Vreau ca limba să fie, în pagină, la fel de vie ca limba pe care o vorbim, în viață*”: „- Nu sunteți de acord cu eticheta de «autoficțiune» care se aplică scriiturii dvs. - Nu, pentru că asta ar însemna să fac exact ceea ce spuneți mai devreme: să scriu despre orice, din moment ce e vorba de propria viață. Nu mă interesează deloc să scriu despre orice, tot așa cum nu mă interesează să scriu despre viața mea. Ci să scriu ceva care să fie just în raport cu realul. Iar acest lucru reușesc să-l exprim mai bine dacă trece prin experiența mea personală, asta da. - În cazul acesta, cum vă situați dvs. în peisajul actual al literaturii franceze? - Scriu romane. De aproape o sută de ani, există în literatură un subiect care a devenit foarte important, eul/ «le je». În secolul al XVIII-lea, eul era deja foarte important, dar era un eu al confesiunii (a se vedea J. J. Rousseau). Între timp, oamenii au înțeles că eul e ceva mult mai complicat, eul confesiv e și acel «je est un autre» al lui Rimbaud, e și eul psihanalizei, care, la un moment dat, se desprinde ca un fel de haos inform, un eu subversiv, care se desparte de caricatura sociologică. Din acest motiv, eul e interesant, pentru că-l împiedică pe personaj să încremenească într-o caricatură sociologică și cred că suntem într-o epocă în care sociologia e pe cale să anihileze indivizii. Micul burghez, bogatul, bancherul etc., cu toții suntem fixați în imagini sociologice. Și totul formează un mic spectacol. Cred că efortul literaturii este de a merge împotriva acestui curent. Cred că eul, dacă este utilizat într-un anumit fel, se poate opune la așa ceva”.

■ Apare *Istoria critică a literaturii române, în dezbatere la Facultatea de Litere*, consemnată de Cezar Gheorghe, care semnează și nota introductivă: „*Istoria critică a literaturii române* a fost întâmpinată încă de la apariția sa, în luna noiembrie a anului trecut, ca un adevărat eveniment în spațiul literar românesc. Cartea lui Nicolae Manolescu a fost din nou supusă dezbaterii vineri, 13 martie, în cadrul unei mese rotunde

desfășurate sub auspiciile Centrului Interdisciplinar de Studii Culturale Europene și Românești «Tudor Vianu». În Sala de Consiliu a Facultății de Litere, Livius Ciocârlie, Paul Cernat, Iulian Costache, Caius Dobrescu și Carmen Mușat au comentat atât plusurile, cât și minusurile unui volum care are ambiția de a atinge performanțele *Istoriei... călinesciene*. Discuția a fost moderată de Mircea Martin și s-a desfășurat în prezența autorului. Revista «Observator cultural» va găzdui în curând o dezbatere consacrată *Istoriei... lui Nicolae Manolescu*”. Reținem: □ Mircea Martin, „*Manolescu nu acordă prea mare importanță criticii teoretice*”: „Nicolae Manolescu a fost și a rămas un practician. [...] În același timp, el neglijează sau, ca să fiu mai exact, nu acordă prea mare importanță criticii teoretice, nivelului, aspectului, dimensiunii teoretice. E destul să ne uităm peste «Sumarul *Istoriei critice*... pentru a observa cum nume importante ale criticii, ca Mihail Dragomirescu, D. Caracostea, Dobrogeanu-Gherea – de neignorat mai ales dacă privim din perspectivă europeană –, lipsesc. De asemenea, lipsesc nume ca Adrian Marino sau Ion Ianoși. Paul Cornea apare minimalizat. Un tânăr teoretician – care este un foarte mare scriitor, după părerea mea –, Gheorghe Crăciun, este expedit în această dimensiune a lui. Cartea sa *Aisbergul poeziei moderne* este una dintre marile cărți ale culturii române literare postbelice. E cu atât mai surprinzător cu cât Manolescu a scris cel puțin o carte teoretică, cartea despre *Metamorfozele poeziei*. [...] Nu cred că putem să ignorăm problema stilului. Așa cum stilul îl face pe un scriitor, la fel îl face și pe un critic și așa îl face și pe un istoric literar. Nu este deloc mai puțin important în istoria literară. Și aici regăsim, ca în tot ce scrie Manolescu, limpezimea lui reflexivă, transparența sa iradiantă... Ceea ce mi se pare foarte important în această istorie este viziunea integratoare la care Manolescu ajunge în această calitate, de istoric literar. În fața acestui proiect al istoriei critice, autorul înfruntă literatura română în totalitatea sa și ne creează și nouă, cititorilor săi, acest sentiment al totalității, al integralității. Aceasta se vede cel mai bine în spontaneitatea analogiilor sale interne care sunt, spre deosebire de cele ale lui Călinescu, riguroase, exacte și creează acest sentiment al familiarității”. □ Livius Ciocârlie, „*Exegeza se face să se răstoarne perspectiva dominantă actuală*”: „Nicolae Manolescu a dovedit că se poate scrie o istorie a literaturii. Cred însă că nu se mai poate scrie decât în felul în care a putut-o el concepe, adică printr-o selecție a ceea ce pare a fi încă viu. Nu știu dacă vor mai exista critici care să aibă o viziune integrală asupra întregii literaturi. Dacă aceștia nu vor mai apărea, s-ar putea ca aceasta să fie ultima istorie scrisă de un singur autor. Nicolae Manolescu este un cerebral cu o foarte bună percepție estetică, nu absolută, deoarece aceasta nu există și, ca atare, este un autor care argumentează puternic. El este mai puțin atras de subliminal, de ontologic. Exegeza va face să se răstoarne perspectiva dominantă actuală și va arăta adevăratele calități ale *Istoriei...* Ar fi bine ca, din când în când, să se propună o imagine a întregii literaturi române”. □ Iulian Costache, „*Actul de viziune devine important*”: „Această istorie redeschide, reinventează jocul literar, reinventează o anumită poziționare

a literaturii în raport cu celelalte discursuri culturale, reinventează tabla de șah, reinventează de fapt parteneriatul pentru lectură. Multe dintre obiecțiile aduse până acum se orientează către golurile acestei istorii literare. Și golurile, și plinurile țin de regia unei astfel de oferte. O istorie literară nu înseamnă neapărat o restituție a adevărului conceptual. Păstrând comparația istoricului literar cu imaginea unui cartograf benedictin, acesta este gestionarul unor teritorii simbolice, nu al unor teritorii geografice. Actul de viziune devine important, acea plauzibilitate a continentelor simbolice, a geografiilor simbolice este importantă. Istoricul literar este o călăuză care își inventează propriile sale trasee. Nimic nu suscită mai mult entuziasmul lecturii decât viziunea istoricului. Dacă am privi *Istoria...* lui Manolescu dintr-o perspectivă europeană, vom vedea că Estul european are un deficit de vizibilitate și de viziune asupra propriului său patrimoniu cultural. De cele mai multe ori a împrumutat o viziune comună Vestului european. Trebuie să ne întrebăm cât de comun este acest patrimoniu cultural european. Estul european are un deficit semnificativ de viziune, un deficit pe care *Istoria...* lui Manolescu îl delegitimează”. □ Carmen Mușat, „*Istoria... nu este o istorie propriu-zisă a literaturii, ci mai curând o colecție de eseuri critice*”: „După *Arca lui Noe* și după alte cărți care ne-au influențat și ne-au format, contribuția sa la «cartografierea» literaturii române nu mai poate fi contestată. Nu am de gând să-i reproșez acum lui Nicolae Manolescu absențele acestei istorii. Criticul își asumă, de la bun început, și subiectivitatea, și dreptul de a greși, de a pune diagnostice corecte sau diagnostice eronate. Rezultatul unui asemenea demers este o carte inegală, o carte ce pare scrisă de mai mulți autori, de mai mulți critici: primul, care până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial este foarte implicat și foarte atent la cartografierea geografiei simbolice, și un altul, care pentru perioada de după 1947 preferă verdictele în detrimentul unei analize aplicate. Impresia mea, citind multe dintre articolele consacrate scriitorilor postbelici, a fost că autorul s-a plictisit să se ia în serios sau s-a plictisit de literatură, de analiza textelor literare, pe care a înlocuit-o cu formularea verdictelor categorice. [...] Există în această carte foarte multe pagini de analiză subtilă care se regăsesc în special în prima parte. Discursul criticului Nicolae Manolescu nu este nici o clipă un discurs impresionist, ci este discursul unui critic care a asimilat teoria, dar care nu a pierdut spontaneitatea și verva critică”. □ Caius Dobrescu, „*Am avut sentimentul unei neconcordanțe între «Prefață» și restul cărții*”: „În realitate nu întâlnim în «prefață» o propunere a unor unelte de lucru sau un discurs asupra metodei. Trebuie să înțelegem, mai degrabă, această expunere printr-o procedură negativă, acestea constituind moduri de a analiza literatura care nu sunt agreate de autor, de care se delimitează polemic sau critic. Cartea lui Nicolae Manolescu este o istorie critică a literaturii și din acest punct de vedere al revalorizării perspectivelor critice. Ea este, de asemenea, o istorie critică a literaturii și printr-o anumită raportare la diferitele filozofii ale literaturii. Nicolae Manolescu nu pune mare preț pe concepțiile care fac din literatură un pretext, oricât de strălucite ar

fi acestea. Aceeași atitudine este declarată și față de pasiunile ideologice stârnite de literatură. În același timp, criticul respinge și ideea potrivit căreia studiul literaturii poate fi transformat într-o știință credibilă academic. Pe de altă parte, îl deranjează în mod evident entuziaștii și idolatrii, partizanii unui cult liturgic al literaturii care se naște din naționalismul instituționalizat de secolul al XIX-lea”.

□ Paul Cernat, „*Receptarea Istoriei... a fost mai degrabă dezamăgitoare*”: „*Receptarea Istoriei...* lui Nicolae Manolescu a fost, cu excepția articolului lui Alex Goldiș, mai degrabă dezamăgitoare. Daniel Cristea-Enache și alții au discutat despre această *Istorie...* prin prisma a ceea ce cred ei că ar trebui să fie o istorie a literaturii, neluând în calcul punctul de vedere, exprimat direct sau indirect de autorul *Istoriei critice...* Ceea ce este important e să analizăm *Istoria...* lui Manolescu având în vedere proiectul ei și conceptul de «istorie critică» cu care operează, dacă acesta este sau nu operațional, un concept care nu se suprapune decât parțial pe cel de istorie a literaturii. *Istoria...* presupune o selecție, implică o antologie și schițează o istorie a bătăliei canonice din spațiul românesc. Cartea profesorului Manolescu este și produsul unei practici a teoriei receptării, un aspect deosebit de semnificativ în conceptul de istorie critică. Importantă este și cantitatea de implicit, de nonspus, prezent în această istorie. Tăcerile și decupajele sunt semnificative. Expedierea unor segmente teoretizante ține de acest concept de «istorie critică» ce trebuie pus în dialog cu ideea de literaritate”. □ Nicolae Manolescu, „*Am scris această carte ca o provocare*”: „Sunt de părere că istoriile literare sunt încă relevante. Fără istorii literare, literatura nu ar fi posibilă. În momentul de față este inutil să ne apucăm să scriem despre toți autorii, chiar dacă acest lucru ar fi posibil. Nu are rost să mai scriem despre autori care nu mai prezintă interes. Pentru aceasta există dicționare. Și teoria, și discuția despre canon sunt implicite. Abundența verdictelor se datorează perioadei în care nu puteam să spun anumite lucruri despre autori. Nu se spunea, de pildă, cât de proaste sunt unele romane ale lui Marin Preda. Obiecția mea la multe dintre istoriile literare este carența analizei. «Verdictele» din această *Istorie...* sunt date în urma unei îndelungate analize a operelor”. ■ Bianca Burța-Cernat semnează *O melodramă*, un comentariu la *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Prin *Intrarea Soarelui*, Cecilia Ștefănescu pășește dinspre narațiunea confesivă (pseudoconfesivă, ar zice autoarea) cu inserturi poematice spre o proză mai «construită», chiar dacă nu mai solidă. Dar desprinderea de o anume juvenilitate a scrisului nu se produce încă. Cecilia Ștefănescu scrie cu foarte mult aplomb – și asta e indubitabil o calitate grație căreia textul se însuflețește, se dinamizează –, însă cu un aplomb insuficient contrabalansat de rigoare. Ai impresia că scriitoarea ar vrea să spună totul dintr-o răsuflare și că, excedată de torentul de imagini, de fraze, de idei ce i se rostogolesc impetuos în minte, nu izbutește să pună ordine în ceea ce are de așternut pe hârtie”. ■ Apare *Când rădăcinile au gust*, semnat de Doina Ioanid, o prezentare a volumul *Un brin d'aneth et le ciel bleu. Imprécis de cuisine roumaine* de Sanda Nitesco (Sanda

Nițescu), Editions de l'Harmattan Paris, 2000: „*Un brin d'aneth et le ciel bleu/ Un fir de mărar și cerul albastru* este o carte cu totul specială, foarte greu de clasat. Dacă ar trebui totuși s-o plasez undeva, aş trece-o la categoria «Cărți întru delectarea și întremarea sufletului»“. ■ În „*Timpul se buclează, corpul își aduce aminte*” Cezar Gheorghe scrie despre *Un fir de mărar și cerul albastru* de Sanda Nițescu, ediția a II-a, traducere de Irina Mavrodin, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cartea Sandei Nițescu este o «colecție» de amintiri-imagini culinare ce realizează o reîntregire a corpului, dorință ce plutește în aer de câțiva ani – nevoia de a întregi percepția umană prin toate simțurile –, recuperând astfel mirosul și gustul, lăsate odată deoparte deoarece treceau drept simțuri «animalice». Această tendință este ilustrată în Franța de Michel Onfray prin cartea sa *La Raison gourmande*, fiind caracteristică unei reabilitări a hedonismului”. ■ Elena Ciufu semnează *Călătoria printr-o carte*, o semnalare a volumului *Călătorind cu Herodot* de Ryszard Kapucinski, traducere și postfață de Mihai Mitu, Ed. Art, 2008: „O carte nu fascinantă, nu uluitoare, nu epatantă, nu scriitor de inteligentă ori mustind de seva talentului, ci, pur și simplu, frumoasă în simplitatea și eleganța ei ușor desuetă”. ■ Silvia Dumitrache publică *Identitatea între „eu” și „noi”*, o recenzie la *Variațiuni pe o temă de Vivaldi* de Iulia Deleanu, Ed. Kriterion, 2008: „Dincolo de filonul iudaic, recognoscibil în nostalgia iremediabilă a căutării rădăcinilor, cartea Iuliei Deleanu transpune, într-o notă universală, sentimentul neliniștitor al neputinței și al pierderii”. ■ În *Revoluția ca admirație* Adrian Niță comentează *Noul – veche poveste* de Andrei Cornea, Ed. Humanitas, 2008: „Revalorizarea tradiției, punerea ei într-o lumină favorabilă, chiar și atunci când este avută în vedere o schimbare atât de profundă cum este revoluția, reprezintă principalul câștig al lucrării lui Andrei Cornea. Fie în accepțiune tare, fie în accepțiune moderată, teza restauraționismului revoluționar are darul să sublinieze continuitatea, adică o dimensiune care nouă, românilor, se pare că ne lipsește complet”. ■ Iulia Deleanu publică *Rezistența prin memorie și „șantierul în evoluție”*. *Solilocviul cu Dumnezeu, relația cu oamenii*, o semnalare a cărți *Vocația politică a Israelului* de Alberto Castaldini, Ed. Hasefer, 2008: „Mai mult decât o meditație asupra «vocației politice» a poporului lui Israel, cartea lui Alberto Castaldini se constituie în propriul răspuns la supraviețuirea în Răspândire a evreilor”. ■ Revista anunță o nouă secțiune, *Cu ochii-n patru*: „Inaugurăm în acest număr o rubrică nouă, *Cu ochii-n patru*, al cărei ritm de apariție va fi bilunar. Ideea – pe care ne-au propus-o Marius Ghilezan și Silviu Man – de a scrie pe scurt despre o carte, avansând patru puncte de vedere menite să deschidă (sau să relanseze) dezbateră în jurul unei cărți, ni s-a părut cu atât mai provocatoare, cu cât cei patru cititori vin din direcții foarte diferite (dacă Marius Ghilezan nu mai are nevoie de prezentare, Dan Cîrjan este încă student al Facultății de Litere din Universitatea București – și unul dintre cei mai buni, vezi articolul cu care debutează în pagina 24 din acest număr –, Silviu Man e student la Facultatea de Drept, Universitatea București, iar Octav-Eugen Popa, la Facultatea de Comunicare din cadrul SNSPA.

Semnăturile ultimilor doi colaboratori apar constant pe www.bookblog.ro). *Cu ochii-n patru* aduce în prim-plan opiniile unor cititori cu experiență, care nu au însă (sau nu au încă) veleități de critici literari. Ar trebui să precizăm, în plus, că alegerea cărților le aparține, redacția rezervându-și doar dreptul de a propune, nu și pe cel de a decide asupra selecției”. În acest număr este comentat volumul lui Stelian Tănase, *Maestro*, Ed. Polirom: □ Dan Cîrjan, *Jocuri narrative balcanice*: „Nu amestecul de cinism și de vulgaritate e neplăcut în *Maestro*. Aș spune ca acesta ar putea fi un pariu bun: în fond, e nevoie de cineva care să poată vorbi pe românește despre corpul nostru. Nu cred că Stelian Tănase a reușit cu adevărat, dar în anumite fragmente pariul e câștigat. Ceea ce e cu adevărat neplăcut însă e vârtejul narativ ce compune romanul”. □ Octavian-Eugen Popa, *Maître, maître!*: „Stelian Tănase pune pe masă un roman greu de încadrat. Mereu îți spui că trebuie să fie ceva mai mult decât acest «pop-art» ostentativ, încerci să găsești chei, noime ascunse, să recompuși detaliile și să-ți dea ceva. Autorul nu te-ajută deloc, dar tocmai prin asta își transmite mesajul: lumea lui, în aparența seacă a unui potop realist, e, de fapt, o mică țâșnire de fantezie”. □ Marius Ghilezan, *O tușă peste România de totdeauna*: „Prin *Maestro*, Stelian Tănase erupe din asceza scriiturii de azi precum un vulcan noroios ce sperie prin forță și intensitate. Altfel nu se explică retragerea belicoșilor săi critici printre metereze, de unde preferă să cârcotească, nu să-i citească opera. Sigur că autorul pierde din cauza meseriei prin care își câștigă existența, dar și a păcatelor de a nu fi înscris în nici un curent intelectual, pro sau contra liderului efemer”. □ Silviu Man, *Amoniac, cloroform și apă chioară*: „În *Maestro*, Stelian Tănase a reușit să fotografieze lumea abjectă a unor personaje-traumă, dintr-un ev al hipermediocrității, într-o «țară amărâtă din estul Europei. Mai curând din vestul Rusiei». Apariția oricărui înger pe parcursul romanului este condamnată la ridicol”. ■ Mircea Platon trimite articolul *Mărirea și decăderea „elitei”*, pornind de la articolele lui Alexandru Matei: „Dacă elita refuză să se întâlnească pe tărâmul argumentelor cu preopinienții, dă de înțeles că procedează astfel pentru că se simte deja «tare pe poziție», instituționalizată. Dar, dacă nu acceptă că puntea de legătură dintre instituțiile «lor» și restul lumii e discursul argumentat, atunci elita dă de înțeles că singurul lucru care contează e controlul instituțiilor. Și acest lucru are două consecințe. [...] Prima e că elita arată, astfel, că nu e deschisă colaborării cu oameni cu gândire independentă, simț critic și onestitate de opinie, ci doar recrutării de cadre lingușitoare, de oportuniști și yesmen. În acest mod, încurajează un aflus de ciraci oportuniști și/ sau incompetenți, care înțeleg că singura miză a jocului e să se cuibărească și ei în instituții și că, odată cuibăriți, au ajuns elită. A doua consecință e alimentarea extremismului politic, care urmărește tocmai luarea cu asalt a instituțiilor, eviscerarea lor de «dușmani» și popularea lor cu «prieteni»“. ■ Iulia Popovici semnează *Moartea intelectualului român. Necrolog*: „Citindu-l pe Alexandru Matei și pertinentele sale considerații despre impostură, calitatea «adevărului» și imposibilitatea criticii, în mintea mea s-a format, pe loc, o analogie. Pe vremea

«ideologiei de sorginte...», cel care se plângea de lipsa alimentelor era automat privit chiorâș: de vină nu era sistemul, care făcea imposibil accesul direct la produse elementare, vinovat era nemulțumitul, căci el nu era în stare să se descurce – la fel, acum, orice comentariu la adresa mogulilor intelectuali e privit drept constatarea acrelii strugurilor; nu sistemul e de vină, tu ești, fiindcă nu știi să-ți faci relațiile care trebuie”. ■ În *Rușinea și remușcările* Demény Péter compară dramaturgia română cu cea maghiară: „Într-o emisiune televizată, i-am spus lui Ovidiu Pecican, referindu-mă la diferența dintre dramaturgia maghiară și cea română, că cea din urmă este mai radicală și alternativă. Alternativă nu datorită ideologiei, ci în și prin text, dacă aceste două aspecte se pot deosebi strict”. ■ În rubrica *Debut* citim *De ce îl iubim pe Slavici* de Dan Cîrjan și un text despre *Patul lui Procust* de Camil Petrescu scris de Alexandra Ilina, *Emilia și cercul concentric. O machetă naratologică*. ■ Adina Dinițoiu semnalează pe scurt *Apariții editoriale la Fayard*: Nadine Trintignant, *Les silencieuses* (2009), Frédéric Vitoux, *Clarisse* (2008), Michel del Castillo, *La vie mentie* (2007), Yann Queffélec, *Ma première femme* (2005). ■ În *Uneltele intelectualului public* Michael Finkenthal scrie despre manifest și articolele-manifest semnate de Petru Comarnescu. ■ În rubrica sa Michael Haulică prezintă cele cinci nominalizări pentru „Cea mai bună povestire românească” a Premiilor Cititor SF: Aron Biro, *Povestea dihorului și a găinilor*; Balin Feri, *Casa de vacanță*; Iulian Iamandi, *Amandamentul Dawson*; Ciprian Mitoceanu, *Ultimul Adam*; Ioana Vișan, *Înșelul*. ■ În acest număr apare suplimentul *Încrucișând poeme pe 23 martie la Muzeul Literaturii*: □ Joaquín Garrigós, „*Un proiect care a dat roade*”: „Institutul Cervantes apare încă o dată în forță, în viața literară românească, cu proiectul de întâlniri poetice hispano-române. După cum se știe, Institutul Cervantes a lansat, în anul 2007, un proiect literar intitulat «Dialoguri între poeți», care avea ca scop cunoașterea reciprocă a poezilor de la cele două extremități ale latinătății. Acest proiect a continuat cu rezultate excelente și în 2008 și va continua și pe viitor, astfel încât să nu se stingă inițiativa care a dat roade excelente până acum”. □ Luminița Marcu, „*Poftă și disponibilitate*”: „Luni, 23 martie, seara, la Muzeul Literaturii, se va citi deci poezie în română și în spaniolă. Vor veni șase scriitori cu totul speciali împreună cu poemele și cu opiniile lor”. □ Sunt anunțate două astfel de întâlniri numite „*Poemas cruzados/ Poeme încrucișate*”: prima la Rotonda Muzeului Literaturii Române pe 23 martie, la care vor participa Alfonso Alegre Heitzmann, César Augusto Ayuso, Justo Bolekia Boleká și Ana Blandiana, Denisa Comănescu și Nicolae Prelipceanu; cea de-a doua are loc la Timișoara, Librăria „Cartea de nisip”, pe 25 martie și participă Alfonso Alegre Heitzmann, César Augusto Ayuso, Justo Bolekia Boleká și Adrian Bodnaru, Eugen Dorcescu. □ Alina Cantacuzino traduce versurile lui Alfonso Alegre Heitzmann, iar Ilinca Ilian semnează traducerea poeziilor lui César Augusto Ayuso și Justo Bolekia Boleká.

20 martie

● [**„Adevărul”, nr. 5808**] În *Vargas Llosa, Povestea trecerii de la copilărie la maturitate* Ioana Bogdan anunță că la Ed. Humanitas a apărut volumul *Băieții și alte povești*, traducere de Dragoș Cojocaru: „Tehnic, ce particularizează povestirea *Băieții* este stilul indirect liber, nestânjenit de prea multe semne de punctuație, ca și cum enunțurile ar curge dintr-o suflare, ca viața însăși”.

● [**„România literară”, nr. 11**] În pagina numită *Actualitate* citim „Comunicare prezentată la dezbaterile *Literatura română în context european. 1989-2009*, organizată de ICR Paris la *Salon du Livre*” intitulată *După douăzeci de ani* și semnată de Daniel Cristea-Enache: „Cetățean european și patriot român, ca toți junimiștii, Caragiale știe să decojească termenii de crusta lor demagogică. El ia în zeflema nu Europa, ori țara, ci utilizarea bombastic-frauduloasă a celor două noțiuni. De aici și actualitatea lui, frapantă. După 1989, și România, și Europa au fost introduse în atâtea propoziții goale, circumstanțiale, conjuncturale, încât referentul s-a văzut evacuat dintr-o frazeologie abundentă și redundantă. [...] Rolul instituțiilor de profil, al programelor culturale, al manifestărilor în care scriitorii să fie incluși este desigur important. Dar acești încă-tineri autori au demonstrat că literatura română se caută și se vinde, se traduce și se (auto)promovează; că, departe de a fi un discurs resentimentar ori narcisist, pus într-o «ficțiune» transparentă, ea reprezintă o literatură viabilă, care contează pentru că interesează ca literatură. Dinamica ei merită și trebuie susținută, nu însă prin protecționism, dirijism, etatism, ci prin instrumentele specifice ale pieței de carte, ale producției de bunuri simbolice”. ■ *Istoria critică a literaturii române* este luată în dezbateri: □ Cosmin Ciotloș, *Câteva prejudecăți*: „Despre Istoria critică a literaturii române s-a scris mult și inadecvat. E drept că nu destul de mult (de vreme ce vocea cea mai autorizată a tinerei generații de critici, Paul Cernat, nu s-a pronunțat încă), dar fără îndoială, la un examen rațional, suficient de inadecvat. Iar când spun asta, mă refer, în bloc, la toate textele receptării, independent de judecata lor de valoare. [...] Se insinuează deja prima dintre prejudecățile de lectură de care am promis să mă ocup. Aceea că despre o asemenea carte se pot scrie, fără o anume jenă deontologică, recenzii. [...] Intervine, deci, compensatoriu față de această inadecvare la gen, o a doua prejudecată majoră. Aceea a canonului, înțeles cât se poate de confuz, după cum reiese din naiva definiție operațională dată de Bogdan Crețu: [...]. De aici decurge cea de-a treia prejudecată, de ordin incert (undevea între cultural și moral) care alimentează, în măsuri echitabile, ambele sensuri matematice ale verdictului. Pe de-o parte, asumându-și o selecție creditabilă, cartea ar avea o importanță monumentală. Pe de altă parte, resorturile acestei ipostazieri a lui Nicolae Manolescu ar trăda o periculoasă dorință de putere. [...] Alte prejudecăți vor fi venind din ceea ce se numește, în spațiul nostru idolatru, proba Eminescu. Cât privește capitolul cu pricina din Istorie, mărturisesc că, aparținând ultimei generații școlite după manuale unice, nu am avut prea des ocazia să citesc texte critice într-atât de epurate de orice - nu întâmplător

- parti-pris”. □ Vasile Popovici, *A doua piramidă: „Istoria critică a literaturii române* nu e mai mult decât o operă de autor, modelată așadar de gustul și limitele unui om, dar nici mai puțin decât opera fundamentală a unui autor ce, chiar în absența ei, trecea drept criticul dintâi al ultimelor patru decenii. Ar fi absurd și complet în afara spiritului ce a stat la baza scrierii ei să vedem în ea tablele legii. Dacă mâine Nicolae Manolescu s-ar pune s-o rescrie, după ce va fi citit încă o dată biblioteca celor cinci secole de literatură română, istoria sa ar fi negreșit alta. Această fatală relativitate nu scade cu nimic din monumentalitatea rezultatului, ce ia un aer definitiv prin dimensiuni și investiție intelectuală”. ■ Ioana Pârvulescu, în rubrica sa, în continuare scrie despre I. Slavici de această dată – *Demult, la Napoli*. ■ În acest număr citim cronici literare: □ Sorin Lavric în textul *Spiritul spiritist* notează apariția volumului *Într-un crater de pe lună. De vorbă de Codruța S. Missbach și Cristina Ștefan*, Ed. Deliana, 2008. □ În *Sculpturi de aer* Barbu Cioculescu semnalează volumul *Muzeu* de Gheorghe Grigurcu, Ed. Limes, 2008, prefată de Șerban Foarță: „Aflu, în profunda gratuitate a liricii lui Gheorghe Grigurcu, o netrădată notă permanentă care mă duce cu gândul la fondul necunoscut al acesteia, de manifest recurs etic - și în ultimă instanță de neașteptat angajament cetățenesc”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului „*Memoria inimii*” în care se ocupă de volumul Constanței Buzea, *Netrăritele (II)*: „Prin fervoarea îngemănată la un mod particular a poeziei și credinței, Constanța Buzea e un nume de referință al literelor românești actuale”. □ În *Gheorghe Izbășescu și mitologia greacă* Grete Tartler prezintă *Ulise al orașului* de Gheorghe Izbășescu, trilogie, Ed. Limes, 2008: „Poemele lui Gheorghe Izbășescu au împrumutat mai degrabă tehnica lui Kavafis, alăturând în mod inedit experiențe trecute și prezente, de la existența teluric-erotică în spațiu banal, la alambicul propozițiilor «bine încinse pe plita electrică» a limbajului salvator și unificator”. □ Tot Grete Tartler publică *Ovidia Babu și salvarea prin religie*, semnalând apariția volumului *Alchimiile lacrimii* de Ovidia Babu, Ed. Nouă, 2008. □ Tudorel Urian, cu *Melancolii și dileme*, recenzează *Chiar dacă?* (poeme), cu o selecție de referințe critice de Ion Beldeanu, Ed. Augusta & Arpress, 2008: „O carte gravă, cu nuanțe tragice scrisă de unul dintre poeții de certă valoare, dar nu foarte răsfățați de critica literară (cel puțin la sud de Carpați), ai faimoasei generații optzeciste”. □ Tudorel Urian semnează și (*Cvasi*) *Debut în universalitate*, comentând *Tăcerea de clopot, Le silance (sic!) cu cloche, The silence of the bell* de Ioan-Petru Viziteu, traducere în franceză de Florentina Florin, traducere în engleză de Florentina Ghiciușcă, Ed. Fundației Culturale Cancicov, 2008: „Micile greșeli de traducere (*Din/în* Tine nu se poate traduce în franceză prin *chez Toi*, iar imperfectul exista este transpus în versiunile franceză și engleză la timpul prezent) nu schimbă mare lucru în economia poemului. Întrebarea care se pune este alta: cât de valoroase sunt aceste poeme, indiferent de limba în care sunt citite”. □ În *Critica criticii* Daniel Dragomirescu recenzează *Restituiri. Critica criticii* de Dan Mănuță, Ed. Opera Magna, 2007: „În linii generale, materialele cuprinse în volumul *Restituiri*

se remarcă prin stil și rigoare. Dan Mănuță este una dintre vocile autorizate ale școlii critice ieșene și naționale”. ■ Alex. Ștefănescu revine la *Coupe-papier* cu textul *Întrebare naivă*, în care comentează: □ *Fără trucuri literare ieftine*: „Am primit și eu, prin poștă, cea mai recentă carte a lui Augustin Buzura și, cu toate că Daniel Cristea-Enache i-a consacrat deja o cronică, întrutotul edificatoare, în «România literară» (nr. 10/ 2009), mă simt dator să adaug câte ceva. Augustin Buzura are mult umor, dar este în esență un om grav. [...] În scris nu folosește trucuri literare ieftine. Poate tocmai de aceea, fiecare nouă carte publicată de Augustin Buzura are ecou în conștiința publică. Prozatorul nu scrie ca să scrie, ci ca să comunice o experiență trăită intens”. □ *Talent literar și pregătire științifică*, despre *Vincent nemuritorul* de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea Veche, 2008, care este considerat „Cel mai bun roman științifico-fantastic publicat după 1989 de un autor roman”. □ *Cuvinte mai mult sau mai puțin rare...*, despre *Rondeluri și catrene electorale* de Gheorghe Stancu, Ed. Conphys, 2008: „În loc să ne fi dat astfel de explicații, mai bine și-ar fi recitat textele atent și ar fi renunțat să le mai publice”. ■ Din nota nesemnată *La Uniunea Scriitorilor* reținem: „În ziua de 10 martie 2009, a avut loc la Uniunea Scriitorilor ședința Comitetului Director al USR, prezidată de Nicolae Manolescu, președintele Uniunii. Comitetul a analizat forma proiectului de statut rezultată în urma celor mai recente observații și sugestii venite de la filiale și membri și a decis supunerea proiectului, cu variantele sale, spre aprobarea unei Conferințe Naționale a Uniunii. [...] Gabriel Chifu, secretar al Uniunii, a prezentat de asemenea situația membrilor din filiale cu cotizația la zi, numărul acestora fiind determinat pentru stabilirea numărului de delegați la Conferință. În continuare Comitetul Director a analizat situația patrimoniului Uniunii și modul în care decurg procesele în care USR este parte. Au fost făcute propuneri pentru acordarea indemnizațiilor de merit disponibile, urmând ca ele să fie înaintate spre validare la comisia națională abilitată. Irina Horea, secretar USR, a prezentat situația la zi a contactelor și schimburilor culturale externe. Comitetul a decis să solicite filialelor propuneri pentru 10 burse de creație la Casa Scriitorilor de la Neptun în iunie și septembrie 2009. □ Consiliul Uniunii Scriitorilor din România s-a reunit miercuri 11 martie la sediul Uniunii, sub președinția lui Nicolae Manolescu. Consiliul a luat act de propunerile de modificare a proiectului de statut și a decis să convoace Conferința Națională a USR pentru aprobarea statutului în ziua de 17 iunie 2009 cu participarea delegațiilor din filiale în număr de un delegat pentru fiecare 25 de membri activi (cu cotizația la zi). [...] Varujan Vosganian, vicepreședintele Uniunii, a prezentat situația financiară și perspectivele colectării timbrului literar în contextul situației economice generale. S-au discutat de asemenea și aprobat noile tarife la casele de creație și situația patrimoniului USR. Viorel Lică, președintele Comisiei de cenzori a USR, a prezentat raportul acestei comisii privind execuția bugetară pe 2008”. ■ Apare, nesemnat, *In memoriam Mihai Ungheanu (1939-2009)*: „A încetat din viață, cu cinci zile înainte de a împlinii șaptezeci de ani, criticul și istoricul literar

Mihai Ungheanu. [...] Prin dispariția lui Mihai Ungheanu, literatura română contemporană înregistrează o pierdere regretabilă”. ■ Este notată și *Evocarea Al. Paleologu* „În ziua de 14 martie a.c., în care Al. Paleologu ar fi împlinit 90 de ani, a avut loc la Librăria «Cărturești» o adunare omagială. Au participat foști colegi și prieteni ai scriitorului, cititori. Despre personalitatea și opera lui Al. Paleologu au vorbit Neagu Djuvara, Mihai Șora, Barbu Cioculescu, Johnny Răducanu, Solomon Marcus, Ștefan Radof, Georgeta Dimisianu. A fost de față d-na Pia Paleologu, soția scriitorului. Oficiul de gazdă a întâlnirii a fost îndeplinit de Toader Paleologu, actualul Ministru al Culturii și Cultelor”. ■ Despre *Sfârșitul romanului?* citim într-o *Scrisoare din Paris*, semnată de Lucian Raicu și datată octombrie 1998. ■ În rubrica *Restituiri* Maria Cogălniceanu încearcă să răspundă la întrebarea *Panait Istrati, scriitor român, scriitor francez, scriitor grec?*. ■ Mihail Gălățanu își exprimă punctul de vedere în *Produsul cultural brut*: „Da, noi avem produs intern brut. Dar produsul cultural, net, finit sau brut, nu, din asta nu avem. Noi, oamenii aștia care au în clin și-n mână cu, o, da, chestia aia rușinoasă, de nepronunțat, numită cultură, noi firește că evident că desigur că negreșit că nu producem nimic. Doar retorică. Și, poate, nici aia. Oricum, nimic cuantificabil. Merge cultura mai bine sau mai rău ca anul trecut? Nu știm. A căzut capul vreunui ministru din pricini de cultură? Nu”. ■ Mircea Lăzăroniu întreabă *Cui i-e frică de un autor datat?*, ocupându-se de *Jurnal, I, 1890-1913* de Gide: „Apariția integralei jurnalului lui André Gide, la editura basarabească Cartier - patru volume groase, intimidante, într-un tiraj mic, de 800 de exemplare -, constituie negreșit un eveniment: oricât de prăfuită ar fi mare parte din opera celui supranumit altădată «contemporanul capital» sau «demoralizator al tineretului», nu e puțin lucru să vezi cum un proiect editorial ambițios e dus pînă la capăt, în ciuda instalării crizei, și ne întrebăm câte edituri de dincoace de Prut s-ar fi înhămat la o asemenea aventură, aducătoare de prestigiu și nu de bani”. ■ Din rubrica *Meridiane* reținem notele: □ *NRF-100*: „În urmă cu o sută de ani și o lună, la 1 februarie 1909, apărea sub patronajul lui André Gide primul număr din «La Nouvelle Revue Française», În 2009, revista centenară, al cărei spirit inițial s-a păstrat viu prin timp, face în Franța obiectul unor colocvii, expoziții, volume și articole”. □ „*Poetica lui Dostoievski*” de Albert Kovács – lansări în Rusia, care au avut loc în trei orașe: Moscova, St.-Petersburg, Ekaterinburg. ■ Constanța Buzea publică versuri de Florin Oancea în rubrica *Poemul și scrisoarea*. ■ Citim versuri de Liviu Georgescu și Emil Brumaru. ■ În rubrica numită *Literatura* citim *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de către Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*. ■ În *Ochiul magic* citim, printre altele: □ *Ce-a căutat Pavel Coruț la Kremlin*: „În «Formula AS» nr. 860 (13-20 martie) este publicat un interviu amplu cu Pavel Coruț, prezentat ca «cel mai prolific și mai bine vândut scriitor de după Revoluție, cu tiraje amețitoare, ale cărui cărți din domeniul spionajului, psihologiei și paranormalului, al istoriei și iubirii» - 124 până acum, vândute în peste șase milioane de exemplare în țară și străinătate - i-au adus o avere”. □

Starea poeziei scurte: „Cronicarul a semnalat în mai multe rânduri inițiativa revistei «Vatra» de a publica numere tematice cum au fost acelea, foarte interesante, despre Tezele din iulie, proletcultism, situația cronicii literare, Cercul de la Sibiu, situația istoriei literare, romanele de succes ale anilor '70 ș.a. Aceștia li se alătură nr. 1-2 (2009), cu o amplă secțiune dedicată prozei scurte actuale, un gen pe care «Vatra» l-a promovat cu consecvență încă de la apariția seriei noi a revistei, în 1971. Redacția întreabă dacă există sau nu în prezent o criză a prozei scurte, trimite la tradiția universală și autohtonă a genului, reamintește înflorirea din anii '60 și '80 a schiței și povestirii și se referă la concurența pe care i-au făcut-o în acea perioadă romanului. Sunt chestiuni, acestea și altele, la care reflectează în «Vatra» Cornel Moraru, Cornel Ungureanu, Mircea Pora, Gheorghe Perian, Péter Demény, Radu Țuculescu, Iulian Boldea, Andrei Zanca, Liviu Ioan Stoiciu, Alexandru Vlad, Paul Tumanian și alți prozatori și critici”.

21 martie

• [„Suplimentul de cultură”, nr. 221] Revista dedică paginile Salonului de Carte de la Paris: □ George Onofrei, *Ce-a văzut și ce n-a văzut Parisul din literatura română*: „În vreme ce ministerul a avut un stand de circa 50 de metri pătrați care și-a propus să promoveze toate editurile din România și o serie de autori, ICR a preferat un stand de dimensiuni reduse, alăturat, destinat promovării programului «Translation and Publication Support, 20 de autori, Publishing Romania» (TPS), în cadrul căruia au apărut deja 10 volume în limba franceză. Vineri, 13 martie, a fost lansată antologia *Des soleils différents*, Editions L'Inventaire, 2008, ce cuprinde textele a 14 poeți și prozatori români contemporani: Gabriela Adameșteanu, Ștefan Agopian, Letiția Ilea, Florina Ilis, Dan Lungu, Simona Popescu, Florin Lăzărescu, Doina Ioanid, Stelian Tănase, Ruxandra Cesereanu, Florin Iaru, Linda Maria Baros, Lucian Dan Teodorovici, Rodica Drăghinescu. De asemenea, Institutul Cultural Român din Paris a lansat *Banalités métaphysiques* de Alexandru Dragomir, iar revista «Confluences poétiques» a prezentat numărul dedicat în 2008 poezilor români contemporani. Tot ICR Paris a organizat duminică, 15 martie, și lansarea volumului *Vienne le jour* al Gabrielei Adameșteanu, apărut de curând la Editura Gallimard (o oră mai târziu un eveniment similar s-a desfășurat la standul editurii franceze). [...] MCCPN și-a propus, la rândul-i, un program ambițios pentru târgul de carte parizian. Un eveniment important trecut în program a fost și dezbateră în jurul volumelor *Iluziile pierdute ale literaturii române* de Eugen Negrici și *Istorică critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu. Acesta nu a mai avut însă loc”. □ Apare și un interviu cu Corina Bernic, șef serviciu în cadrul Centrului Național al Cărții, ICR organizează anul acesta standuri naționale la Londra și Madrid: „- Câți bani au fost alocați pentru aceste proiecte? - Târgul de la Leipzig ne-a costat 8.000 de euro, participarea la Paris nu a costat mai mult de 15.000 de euro, iar în privința Londrei nu avem încă suma totală deoarece mai apar cheltuieli,

vom ști cu siguranță în circa două săptămâni”. □ Cristina Hermeziu, „*Salon du livre*”: două evenimente dedicate Gabrielei Adameșteanu: „La Salonul Cărții de la Paris, desfășurat între 13 și 18 martie 2009, romanul – intitulat *Vienne le jour* pe celebra copertă gălbuie, sobră și caldă a Editurii Gallimard – a fost de găsit atât la standul editurii franceze, cât și la pavilionul României, reprezentând una dintre lansările-eveniment organizate de Institutul Cultural Român”. □ Luiza Vasiliu publică „*Se-ncinge treaba!*”, un jurnal de vizitator al Salonului de Carte de la Paris. ■ În *Avanpremieră* citim un fragment din volumul *Harta iubirii* de Ahdaf Soueif, Ed. Polirom, traducere de Ada Tanasă. ■ Sub titlul *Un an bun pentru dragoste literară*, C. Rogozanu face cronică literară la volumele: □ *Intrarea soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Intrarea soarelui pare să fie un ramburs executat într-un timp rezonabil și cu o dobândă corectă de către un autor care a beneficiat de prea mult credit la primul roman”. □ *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Îmi place cum scrie, cum își controlează povestirile, dar cu *Celelalte povești* a devenit supărătoare senzația că vrea să înainteze cu pași mult prea mici pe o cale care părea să fie pentru el o autostradă – omul chiar mi-a dat întotdeauna o senzație de siguranță teribilă în proză”. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele: *Pisica și șoarecele* de Günter Grass, traducere de Mariana Bărbulescu, Ed. Polirom; *Cartea lui Manuel* de Julio Cortázar, traducere de Lavinia Similariu, Ed. Polirom și *Primejdia mărturisirii. Convorbirile de la Rohia* de N. Steinhart, Ioan Pinte, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică *Dincolo de Amazon*: „Marius Ianuș, Dan Sociu, Claudiu Komartin și alți autori tineri sunt activi în revistele culturale și pe net, iau și dau interviuri, intră în polemici; fac și desfac poezia autohtonă, cu o râvnă ce nu trece neobservată. Bucureștii literari sunt un mediu propice pentru asemenea autopropulsări, fiindcă, orice s-ar zice, soarele afirmării personale tot din Capitală răsare. Există însă pe lângă aceste vedete metropolitane o serie lirică întru totul competitivă artistic: poeți care, trăind în provincie, își asumă cu o anumiță voluptate masochistă marginalitatea, încăpățânându-se să fie «doar» poeți. Constantin Acosmei și Marin Mălaicu-Hondrari, Dan Coman ori Ștefan Manasia fac parte din acest lot risipit pe întinderea provinciilor românești și încheagat cu dificultate într-o imagine critică unitară. [...] Din *Cartea micilor invazii*, al doilea volum al lui Ștefan Manasia, se poate vedea cum amplasamentul e transformat într-un crez literar și un program cu adresă polemică”. ■ În *Prăbușirea Casei Maartens* Bogdan Romaniuc semnalează apariția romanului *Geniul și zeița* de Aldous Huxley, traducere de Viorica Boitor, Ed. Polirom, 2009. ■ Aflăm că Gala Premiilor Radio România Cultural pentru anul 2008 va avea loc pe 23 martie la Teatrul Odeon din București și că *Au fost anunțate nominalizările pentru Premiile Radio România Cultural*: „□ La categoria «Poezie», nominalizații sunt: Svetlana Cârstea cu volumul *Floarea de menghină* (Editura Cartea Românească) și Sebastian Reichmann, autorul volumului *Mocheta lui Klimt* (Editura Cartea Românească). □ La «Proză» au fost nominalizate volumele: *Zilele regelui* de

Filip Florian (Editura Polirom), *Foxtrot XX* de Răzvan Petrescu (Editura Cartea Românească), *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan* (Editura Curtea Veche) și *Fantoma din moară* de Doina Ruști (Editura Polirom)”.

22 martie

● [„Adevărul”, nr. 101] Radu Paraschivescu semnează *Ghinioniștii lui Fortunato*, o semnalare a volumului *Zilele inocente ale războiului* de Mario Fortunato, Ed. Art, „[...] în traducerea pasabilă, dar nu mai mult a Doinei Condrea Derer. Țin să evit capcana în care cad îndeobște recenzenții: cartea lui Fortunato nu e nici alegorie, nici fabulă politică, nici distopie, nici meditație mascată în roman. E pur și simplu o poveste”. ■ În acest număr în dosarul dedicat istoriei Premiului Nobel pentru Literatură Victoria Anghelescu semnează *Grazia Deledda primește Premiul Nobel*, iar premiul nu a fost acordat lui Herbert George Wells, *Un clasic la literaturii science-fiction*.

23 martie

● [„Adevărul”, nr. 5810] Diana Sârbu oferă bilanțul Ed. Adevărul de la Târgul Internațional de Carte și Muzică, Brașov. *Cărțile Adevărul, un succes la Brașov*: „Cel mai bine au mers titlurile din colecția «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă», pentru care cititorii au stat zilnic coadă la stand. Cele mai căutate volume au fost *Shogun*, de James Clavell, și *Anna Karenina*, de Lev Tolstoi”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Cărțile lui Hitler*: „De curând a fost tradusă în franceză o carte de 400 de pagini intitulată *În biblioteca particulară a lui Hitler*. Autorul e un jurnalist destul de cunoscut de la «New Yorker», Timothy W. Ryback. Ancheta i-a adus americanului premiul pentru cel mai bun eseu al confrăților de la «Washington Post». Ryback a descoperit un lucru uimitor: că Hitler își avea biblioteci personale în toate reședințele. [...] Nu lectura în sine e de vină pentru impulsurile negative pe care ni le transmite, ci felul nostru prost, necritic de a citi. De aici însă nu m-aș grăbi să scot încheierea că e preferabil să nu citim deloc. Mai potrivit ar fi să învățăm să citim. Vă dați seama că, poate, dacă ar fi știut să citească, Hitler n-ar fi fost Hitler, ci un mare iubitor de cărți”.

24 martie

● [„Revista 22”, nr. 13 (994)] Tania Radu publică *Paradisul defect*, o cronică literară la *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec, Ed. Cartea Românească, 2009: „În ipostază de prozator, Matei Vișniec amintește destul de mult de scriitura lui Nichita Danilov, cel din ciclul *Tâlpi*, iar rezonanța care-i unește la distanță vorbește despre rădăcini comune, geografic vorbind, dar și de generație. Aceeași pașnică vecinătate cu absurdul, obișnuită la unii scriitori din nordul moldovenesc (de găsit și în artefacte șaptezeciste precum Platon Pardău,

de pildă), aceeași imaginație păduroasă, cutureierată de șfichiul demonicului, același gust al timpului încremenit, aceeași frecventare a bizarului biografic, ca soluție de neutralizare a lecturii în cheie realistă. La Vișniec, însă, o odihnitoare aerare, desenul breugelian al detaliilor, muzicalitatea aparte a textului salvează de stufoșenie și pun în valoare calofilia”.

25 martie

● **[„Adevărul”, nr. 5812]** Victoria Anghelescu anunță *Günter Grass, din nou în librării*, notând apariția volumului *Pisica și șoarecele* la Ed. Polirom: „În anul 2006, Günter Grass a mărturisit, în cartea de memorii *Decojind ceapa*, că a făcut parte din Waffen SS, stârnind un imens scandal. Au existat voci care au cerut chiar retragerea Premiului Nobel. Singurul rezultat cert a fost creșterea numărului de exemplare vândute ale cărților sale, care se constituie, în timp, într-o analiză lucidă, brutală, sarcastică a perioadelor nazistă și postbelică”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 966]** Din știri *Pe scurt* reținem: □ *Llosa, nominalizat la Man Booker Prize*: „Peruanul Mario Vargas Llosa (foto), italianul Antonio Tabucchi, Ludmila Ulitskaya din Rusia și australianul Peter Carey se numără printre nominalizații la Man Booker International Prize, distincție literară ce recunoaște contribuția unui autor contemporan la dezvoltarea genului ficțional”. □ *Festival de poezie la Biblioteca Astra*: „Biblioteca Județeană Astra din Sibiu organizează până la 29 martie un festival de poezie care va cuprinde proiecții de filme, lecturi publice și dezbateri cu poeții invitați, iar evenimentele vor avea loc în nouă locații din municipiu. Festivalul «Primăvara poezilor» de la Sibiu este parte a Festivalului Internațional «Le Printemps des Poètes», organizat în peste 60 de țări, printre care și România”. ■ Marius Chivu publică *Pallady, pictorul muschetar*, o recenzie la *Pallady scriind. Jurnale, scrisori, însemnări*, volum îngrijit de Dana Crișan, Ed. Compania, 2009: „Un volum elegant, în care sunt reproduse de asemenea desene, schițe și fotografii de familie ale unui pictor care încă așteaptă să fie cunoscut”. ■ Nicoleta Zaharia și Ioana Bogdan organizează o anchetă printre edituri, *Cartea în vreme de criză*. Participă editurile Humanitas, Litera, All, Curtea Veche, Trei, Adevărul, Rao, Polirom, Brumar, Vremea, Nemira. În cadrul anchetei aflăm și *Topul celor mai căutate titluri în 2009, Cu ce combat editurile criza și Crește piața de carte din Europa*. ■ În *Adevărul de altădată* citim „Istoria” lui Lovinescu, un fragment dintr-un interviu cu E. Lovinescu, publicat în „Adevărul literar și artistic”, 1937. ■ Victoria Anghelescu revine la *Vă mai amintiți de...*, cu o scurtă biografie a lui Matila Costiescu Ghyka.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 7 (879)]** În rubrica *Viața culturală* citim: □ „*Porni Luceafărul...*”, ediția a XXVII-a: „Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani, în colaborare cu Editurile Junimea și «Convorbiri Literare» din Iași, precum și cu revistele de cultură «Convorbiri literare», «Poezia», «Dacia Literară», «Cronica», «Feed back», «Viața Românească», «Familia», «Vatra», «Euphorion»,

«Steaua», «Hyperion», «Antiteze», «Semne», «Poesis», «Luceafărul de dimineață», «Porto-franco», «Ateneu», «Cafeneaua Literară», «Argeș», «Bucovina Literară», «Antares» și APLER, organizează Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene *Porni Luceafărul...*, ediția a XXVIII-a, în perioada 5-7 iunie 2009, la Botoșani. Concursul își propune să descopere și să promoveze noi talente poetice și critice și se adresează poezilor și criticilor literari care nu au debutat în volum și care nu au depășit vârsta de 40 de ani”.

■ Dan Cristea publică *De la boală la filozofie*, o cronică literară la *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. Biblioteca Apostrof, 2008: „Ultimii ani de viață ai filosofului găsesc în Marta Petreu un evocator delicat și sensibil, care izbutește să pună în pagină cuvinte și situații din cele mai potrivite”. ■ Felix Nicolau semnează *Stilul ca menhină*, o recenzie la *Floarea de menhină* de Svetlana Cârstean, Ed. Cartea Românească, 2008: „Punctul forte al scriitoarei este prelucrarea feerică a unui cotidian tern; punctul moale este lipsa de apetit pentru spectaculos, miopia în ce privește tragicul, ciudatul, absurdul. De asta spuneam că Svetlana Cârstean este o poetă de forță mai ales în asamblarea figurilor de stil”.

■ În *Coțcari pe masa de operație* Octav-Eugen Popa comentează *ImpostURA* de Marius Ghilezan, Ed. Corint, 2008: „Miza cărții nu este o revoluție, ci o luciditate, chiar dacă una sterilă. Altfel spus, demersul cărții nu este unul deliberativ (ce este sau nu de făcut), ci unul juridic (este sau nu vinovat)”.

■ În *Trucuri postmoderne* Horia Gârbea semnalează volumele: □ Matei Vișniec – *Sindromul de panică în Orașul Luminilor*: „Și ca volum memorialistic, și ca proză, și ca document asupra lumii scriitorilor estici emigrați, textul lui Matei Vișniec e inteligent și cel puțin agreabil”. □ Ovidiu Ștefan – *Ultima noapte din Kalevala*, Ed. Nouă: „Ovidiu Ștefan este un poet la care vocația comunicării se situează înaintea tehnicii, iar importanța și urgența acestei comunicări conferă poemelor o aură specială, un dramatism conținut. Volumul de față, după altele, progresiv mai profunde, îl legitimează ca pe un autor demn de interes”.

■ În *Spiritul cafelei Avedis*, Stelian Tăbăraș scrie despre *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu: „Am aflat că unele dintre «personajele» incluse în indicele de la sfârșitul cărții - sunt câteva sute - proferează amenințări cu moartea la adresa autorului. Prea târziu; cartea are și ea puterile ei magice, autorul e deja protejat de istoria literaturii contemporane”. ■ Ileana Mălăncioiu semnează *Aviz amatorilor!*: „La 30 noiembrie, în ziua alegerilor parlamentare, mă aflu la Iași, la un festival de poezie organizat de dl Emil Stratan. Probabil că, și dacă aș fi fost în București, tot n-aș fi votat. Oricum, mă bucur că am făcut abstracție de insistența cu care eram chemați la urne și că târgul încheiat peste capetele alegătorilor nu m-a pus și pe mine în încurcătură, ca pe «intelectualii lui Bănescu». Faptul că autointitulata societate civilă a trecut cu arme și bagaje de partea puterii îmi dă totuși de gândit. Fiindcă eu cred că, dacă politicienii pot fi obligați de împrejurări să se adapteze din mers la realitatea care le-a înfirmat previziunile, intelectualii ar trebui să vadă lucrurile în perspectiva timpului și să spună ce trebuie spus, înainte de a fi

prea târziu”. ■ Bogdan Ghiu lansează „Invitație la dezbatere”, *Ce înseamnă a fi modern astăzi?*: „Astăzi, mai ales după ceea ce se va numi, pur și simplu, Criza, în toate sensurile cuvântului (care, deci, va trebui să pună totul în criză), criteriile modernului se schimbă. Ce va însemna, deci, ce înseamnă deja a fi modern?”. ■ Alexandru George publică partea a treia din *Pentru o istorie a viitorului*: „Criticii contemporani cu lunga noapte comunistă (care n-a fost absolut opacă, a îngăduit unele pâlpâiri, apoi aprinderea unor becuri și chiar deschiderea unor ferestre de aerisire) au fost prinși în acest proces și eroismul sau abilitatea lor nu mai corespund atitudinii lor față de valorile pe care le-au stabilit, bune pentru acele vremuri, cu totul nesatisfăcătoare astăzi, în primul rând pentru cei care cunosc situația de dedesubt a unei imense falsificări. Și soluția nu stă în adaosuri de tipul celor pe care le-am remarcat la Ion Simuț și la Eugen Simion, dar și la alți istoriografi care nici nu-și pun problema de a se obiectiva sau, cum spunea mai frumos George Călinescu (fără să o poată face), de a se istoriciza”. ■ *Gazetăria lui Călinescu* se intitulează eseul lui Sorin Lavric: „În gura lui, până și ciudăteniile sună bine. Are știința stranie de a cădea exact pe cuvântul care se nimerește cel mai bine în context, punând bijuteria chiar la locul ei în montura întregului. Un altul, dacă ar fi folosit aceiași termeni mustind de emfază, ar fi fost jalnic. El, dimpotrivă, e suveran în impresia artistică pe care o lasă”. ■ Versuri de Claudiu Komartin, Cătălina Cadinoiu, Raluca Dumitran, Nicolae Petre Vrânceanu și o parodie de Lucian Perța (Valentin Dolfi).

26 martie

● [„Adevărul”, nr. 5813] Oana Balan semnează *Carte la jumătate de preț, la „Kilipirim”*, prezentând ofertele de la ediția de primăvară a târgului „Kilipirim” de la București: „Târgul de carte, muzică și film «Kilipirim», aflat la cea de-a opta ediție, a început ieri-dimineață la Sala Dalles. Peste 30 de edituri și-au prezentat oferta de carte cu reduceri cuprinse între 30% și chiar de 70% la unele cărți, față de prețul de librărie”.

● [„Cultura”, nr. 12 (215)] Augustin Buzura semnează editorialul *Zădărnice*: „Pe vremea Ceaușeștilor, editorialiștii puteau să-și scrie cu săptămâni înainte articolul de fond și adesea chiar o făceau, lăsând loc liber doar pentru câteva citate din cuvântarea ce urma să fie rostită în cine știe ce localitate pe care Secretarul General avea să o onoreze cu câte o vizită de lucru. Doar numele localității era mai greu de prevăzut. Și azi, în ciuda agitației și vorbăriei se pot scrie, cu mult timp înainte, editorialele despre așa-zisele evenimente care vor urma, criza și Bănescu fiind cele două obsesii ale media. Temele mari au dispărut. Cultura este un oaspete străin, nedorit și ocolit cu asiduitate”. ■ Ioan-Aurel Pop publică partea a cincea din serialul său despre ICR, *Funcționarea ICR-urilor, între bugetul aprobat și cel dat*: „Ca director, am făcut justificări, memorii, cereri, prin care arătam de ce mă ocup de bursieri, de ce scot volume colective în numele IRCRU, de ce organizez congrese internaționale, conferințe sau colocvii. Am

trimis, la cerere, de la Veneția – noua conducere a ICR era la început! – chiar documente oficiale care atestau obligația legală de a face toate acestea. A mers o vreme, destul de greu, cu poticneli și vane osteneli. Cel mai jenant era momentul aprobării banilor necesari, nu din fonduri suplimentare, ci din cuantumul celor repartizați Institutului prin buget, la început de an. Comitetul director al ICR – format, conform legii, din președinte și alți șase membri din interiorul instituției, numiți de președinte – avea nevoie de motivarea laborioasă a fiecărei mișcări, a fiecărei acțiuni organizate. La un moment dat, disperat, am făcut o declarație de asumare a răspunderii pentru un colocviu organizat și pentru banii ceruți în vederea transportului unor profesori din țară”. ■ La *Revista revistelor*, C. Stănescu glosează istoria manolesciană sub titlul „*Contradicția lui Manolescu*”: „Continuă să curgă cronicile, recenziile, dezbaterile asupra *Istoriei critice a literaturii române* a lui Nicolae Manolescu. Recapitulând, două mi se par până acum observațiile cele mai pătrunzătoare care au, în plus, meniul de a nutri fertilitatea unei dezbateri menite a-și depăși obiectul ce a iscat-o. *Istoria...* lui Manolescu deschide în primul rând o discuție oportună asupra posibilității istoriei literare de autor. Luând în calcul fie și numai productivitatea extraordinară a muncii literare din doar ultimele două secole, o atare întreprindere pare peste puterile unui om: lăsând deschisă doar varianta istoriilor sectoriale, era istoriilor literare globale de tip Lanson ori, la noi, G. Călinescu a apus, sarcinile alcătuirii ei trecând în seama muncii de echipă. A doua idee sau observație importantă emisă pe marginea ori cu ocazia lucrării în chestiune ar fi aceasta: *Istoria critică a literaturii române* este o strălucită ilustrare a victoriei orgoliului auctorial asupra conștiinței profesionale. O victorie din care, paradoxal, ies pe jumătate înfrânți atât cronicarul, cât și istoricul literar cu același nume. Cu alte cuvinte, faima și autoritatea incontestabile ale cronicarului literar de cursă lungă s-au văzut serios subminate de un istoric literar cu răsufare scurtă: este chiar «contradicția lui Manolescu». În rest, discuțiile ating într-o parte exultanta idolatră pentru ca, la polul opus și, ce-i drept, cu totul marginal, să spumege neagra invidie, nemulțumirea acră și chiar ura mustind de neputință a celor ce nu-și pot duce cu resemnare propria infirmitate”. ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Al. Cistelean semnează *Iacobinul băiat de treabă*, o prezentare a volumului *Scrisorile unui geniu balnear* de Alexandru Mușina, Ed. Aula, 2007: „Când coboară mai spre concretul literar românesc, profesând analiza de fenomene, Mușina cu greu ar putea fi dezmințit. Nu-i plăcută, bunăoară, analiza făcută de el potențialului critic optzecist (în *Viitor de aur...*), dar afară de eventuale nuanțe nu văd ce s-ar respinge din ea”. □ În *Proză pasteurizată* Mihai Iovănel comentează *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Deși demersul lui Teodorovici are limite destul de evidente [...] calitățile sunt superioare și suficiente”. □ Constantin Coroiu publică *Teama profesională, ca teama de dragoste*, notându-și gândurile în timpul unei călătorii. □ Adriana Stan semnează *Corpul teoriei*, o recenzie la *Regăsirea intimității* de Simona Sora, Ed. Cartea Românească, 2008: „Prin fluentă

speculativă și linie discursivă elegantă, cu un studiu ambițios, dar și delectabil pentru ne-tehnicieni, Simona Sora reconstituie o hartă spectaculoasă a istoriei literare, moderată de tăiș critic și asezonată cu piste fertile de teorie”. □ În subsecțiunea numită *În ariergarda avangardei* Eugen Simion publică prima parte din *Starea poeziei la 1938*. □ Nicolae Coande vine cu partea a doua din textul *Cristian Simionescu – un maratonist în „penitenciarul vanității”*: „De ce, întreb cu inocență, Simionescu nu ar putea fi predat în manuale? Răspund: pentru că didacticismul, așa cum este practicat la noi, e corset pentru poezia aceasta care, culmea, uzitează din plin de aporiile și subtilitățile didacticismului”. ■ Apare partea a doua a dosarului *Traducerea: vocație, profesie, hobby?* pe care l-a alcătuit Angela Martin. În acest număr răspund: □ Mihaela Irimia, „*Este de neconceput un traducător fără repere culturale solide*”: „6. [...] Astăzi, nu politică, ci economică și consumistă, presiunea care se exercită asupra editorilor este un factor în plus al colapsului cultural pe care îl vedem și îl simțim zilnic. S-au pierdut multe repere culturale, lectura devine o habitudine a trecutului, tinerii nu mai au exercițiul documentării asidue, nici măcar în meseria pentru care vor să se formeze, cu atât mai puțin în chestiuni de cultură generală. Cultura – după un dezi-derat liberal (folosesc termenul în sens larg, nu îngust politic) – este o întreprindere liberală, nu un remunerată, or, sensul inițial al cuvântului, precum în artele liberale era acesta, de libertate față de dependența pecuniară. A face ceva «de amorul artei» este un protocol îndeobște vetust, astăzi. Cred că am pierdut enorm cu toții, în acest sens”. □ Bogdan Alexandru Stănescu, „*Pe piața noastră de carte se găsesc traduceri ilizibile*”: „4. Enorm. Nu vreau să dau exemple, însă, în momentul de față, pe piața noastră de carte se găsesc traduceri ilizibile. Din autorul respectiv nu a mai rămas nimic. Absolut nimic. Și nu vreau să ajungem la cazul cărților traduse după Revoluție, când se construiau vile din cărți traduse peste noapte, ca să nu mai vorbim de lipsa *copyright*-ului. Ca în mai toate domeniile, ne-am dovedit niște originali și aici, și nu exagerez când spun că editurile românești încă trag ponoasele pentru acele piratări și pentru haosul anilor '90. [...] 6. Traducerile din trecutul imediat au fost, cred eu, foarte bune. Nu vreau să discul traducerele făcute de Eugen Barbu din Thomas Mann (Eugen Barbu neștiind germană), dat fiind că el avea acolo rolul de stilizator pe lângă un «negru» care făcea traducerea brut. Există susținători ai acestei practici. Nu mă număr printre ei însă. Cred că în clipa de față avem traducători foarte buni pentru toate limbile. Din păcate, numărul lor scade pe zi ce trece. Calitatea traducerii ține, în primul rând de traducător, de propria exigență. Dar o editura nu poate exista și nu poate pretinde statutul de editură serioasă în absența unui corp solid de redactori foarte buni. [...] 8. Cred că, în domeniul traducerilor, ca selectivitate și reprezentativitate, avem una dintre cele mai concurențiale piețe de carte din lume. Putem vorbi chiar despre inflație în cazul acesta, iar rezultatele acestei inflații se vor observa anul acesta, zic eu”. □ Cătălin D. Constantin, „*Traducătorul servește două puteri inamice*”: „1. Pentru traducător, autorul e un dictator. El instituie regulile și

libertățile jocului. E jocul lui, e domeniul lui, e dreptul lui să fie dictator. Traducătorul intră de bună voie pe domeniul dictatorului. Desigur că trebuie să fie fidel, doar că fidelitatea lui e dublă, întocmai ca a unui spion care servește două puteri inamice. [...] 4. Sunt autori care mi-au spus că au eliminat pasaje din carte sau și-au scris romanul într-un anume fel în ideea că opera lor va fi cândva tradusă. Cu alte cuvinte, traducătorul îl poate manipula pe autor încă de la început. Evident, există traducători care nu au înțeles nimic din cartea pe care o traduc. Situația nu e chiar rară, din păcate. Dar există și situația inversă, cea în care o carte sună mai bine în traducere decât în original. Nu e neapărat vorba de cărți mediocre stilistic în limba originală. *Povestiri orientale* e una dintre capodoperele lui Marguerite Yourcenar, o bijuterie stilistică. Dar – și afirm acest lucru fără nici o ezitare – traducerea lui Petru Creția în română are multe pagini care, stilistic, sunt peste original”.

• [„Dilema Veche”, nr. 267] Dosar *Mai puneți mâna pe-o carte? E criză!*. □ Simona Sora coordonează tema, *Democrația cititului*: „Dacă vorbești cu un scriitor, un critic sau un jurnalist din zona culturală, criza pomenită tot mai des și în legătură cu zona culturii scrise ar putea să pară un moft, o marotă numai bună de mutat atenția în altă parte, ultima resursă a unui comerț în căutare de impulsuri catastrofice. Dacă ai însă precauția să-ți cauți interlocutorii și în zona propriu-zisă a industriei cărții, cifrele, statisticile, realitatea pură și dură te-ar putea pune serios pe gânduri. Cel puțin, pe mine m-au cam pus. Săptămâna trecută, când acest dosar (mai mult despre cititul cărților decât despre căderea liberă a industriei cărții) era deja conturat, a avut loc o întâlnire a profesioniștilor din domeniul editorial, organizată de Uniunea Editorilor din România și intitulată «Cu cărțile pe masă»”. Participă: □ Dan C. Mihăilescu, *Aspiratorul de nevroze*: „Am scris nu o dată în favoarea crizei la români. La noi, singurul element cu potențial catalizator etnopsihologic e catastrofa naturală. Numai necazul ne îmbunează și ne frăgezește, numai primejdia ne împieptoșează, numai anormalitatea ne rânduiește. Abia criza (vremurile amare, «timpul nașpa», *dürftiger Zeit*-ul) are darul să ne scoată vremelnice din lehamitea atotrisipitoare, ne responsabilizează, ne cenzurează delirul consumist, jemanfișismul istoric, sictirul moral și iresponsabilitatea civică. [...] Oricum, fie că o faci ca evadare ludică sau terapie afectivă, utilitar sau hedonist, ca informare ori *passe-temps*, că o prizezi emoțional, pedagogic, sporadic sau constant, lectura rămâne cea mai bună, sigură și îngăduitoare punte către malul celălalt, acolo unde speri să-ți afli alinarea (de nu chiar vindecarea) și rostul”. □ Simona Sora consemnează „*Cu cărțile pe masă*” – *interviu cu Mihai Penescu, președintele Uniunii Editorilor din România* - : „- Credeți că planul anticriză în cultura scrisă ar putea începe cu o lege unică în domeniu? - Teoretic există o lege a cărții. Cum spunea un clasic în viață, «la noi e disciplină, dar nu se respectă». Așa și cu această lege. Are părți complet inoperante, iar restul nu se respectă. Criza trebuie tratată rapid, nu prin legi. După mine, o lege trebuie gândită pe termen lung și foarte lung. Or, noi sperăm ca această criză să nu aibă

astfel de durate, în plus, criza este o stare excepțională și n-ar trebui să mai facem legi pentru excepții”. □ Citim *Plan de salvare* de Stephen L. Carter, *The Daily Beast*. □ Bogdan-Alexandru Stănescu, *Jurnal din anii ciumei*: „Așadar, criză? Am trăit într-o continuă criza de când am descoperit cititul. Când era cartea, nu erau banii. Când erau banii, nu găseam cartea. Acum trăiesc într-un apartament de trei camere inundat de cărți. Am cârți în baie, în camera copilului, toți pereții sunt îmbrăcați de cărți. Mănânc pe cărți, am la capul patului vreo zece cărți în curs de... N-am timp destul. Visul meu cel mai pervers și secret este să fiu șomer, să mănânc covrigi și mere și să citesc iar și iar cele câteva mii de volume pe care le am. Asta-i adevărata mea criză. Și mai cunosc câțiva oameni ca mine, destul de mulți încât să nu-mi fac griji pentru soarta cititului, fie că ninge, plouă, pică bănci, se schimbă guverne, iese Vădim președinte etc.”. □ Matei Martin consemnează „*Nu am pornit de la ideea de business*” – interviu cu Șerban Radu, manager al rețelei de librării Cărturești - : „- În ce măsură e afectată industria cărții, de criza financiară? - Sigur că suntem afectați cu toții. Vrem, nu vrem, trăim într-o lume în care suntem conectați cu toții la ce se petrece în jurul nostru. În ceea ce ne privește, știm că o parte dintre clienții noștri ar putea fi afectați de criza financiară: unii dintre ei câștigă mai puțin și atunci și disponibilitatea lor (financiară) de a cumpăra produse non-alimentare (de exemplu, cărți) ar putea să scadă. Dar nu cred că vor fi scăderi majore de vânzări. Avem nevoie de cărți, mai ales în această perioadă de criză. Avem nevoie de înțelepciune. Pentru că, într-o asemenea criză, în orice ți-ai investi timpul sau banii, va aduce mult mai puțin «profit» decât în perioade stabile sau prospere. Singura investiție sigură într-o asemenea perioadă este aceea în tine însuși”. □ Lucia T., *Plăcerile simple și plăcerile complicate*: „Probabil că se va citi mai puțin, totuși. Se vor cumpăra mai puține cărți, evident, deși mi-e greu să-mi imaginez cât de puține cărți se vor cumpăra. Mai puțin de una pe an? Anticapitaliștii n-au cui să predice împotriva consumului în privința asta, în România”. □ Constantin Vică, *W.A.S.T.E./ Rebut*: „Circulă o vorbă în târg că centrele de putere din *l'ancien régime* au trecut de partea revoluției digitale și își transferă toată atenția online. Dar oare respectă regula veche a acestui mediu: «atenție pentru atenție»? Cred că le e destul de greu să respecte un astfel de egalitarism. Le-ar transforma în agenți periferici”. ■ Stela Giurgeanu realizează un interviu cu Dan Lungu, „*E ciudat cum circulă cărțile*”: „- De ce o femeie ar trebui uitată? - Cum să uiți o femeie e un roman jumătate de dragoste - jumătate despre dragoste. După cum se vede și din titlu, comunismul e lăsat binișor deoparte, în favoarea unor teme ca iubirea, uitarea și - să spunem așa - relația dintre interior și exterior. Romanul este construit ca o panglică Moebius, la care, știm bine, cele două fețe se dovedesc a fi una singură, lucru de care ne dăm seama abia urmărind cu creionul înșelătoarele răsuciri și jocuri ale inferiorității și exteriorității, individului și grupului, psihologicului și socialului, ale persoanei întâi și a treia. Cât despre uitare, în cazul personajului meu ea nu trebuie înțeleasă într-un sens foarte strict, ca și cum ai șterge tabla cu un burete muiat în

oțet. Înseamnă, mai curând, îmblânzirea unei obsesii sau sustragerea din câmpul gravitațional al unei amintiri dureroase. Într-o bună zi, pe neașteptate și fără nici o explicație Marga dispăre din viața lui Andi. Nu e vorba de povestea clasică cu o fată care a părăsit un băiat, ci, printre altele, e o poveste despre iraționalitate și imprevizibil. Strategiile uitării au menirea de a restabili echilibrul personajului, adică relația dintre interior și exterior, precum și reinstaurarea raționalității în lume, așa cum e văzută ea de Andi. [...] - *Ați mai participat la târguri internaționale de carte; cum vi s-a părut cel de la Ierusalim, prin comparație?* - Am participat la multe târguri internaționale de carte, de la Budapesta la Paris, trecând prin Leipzig și Frankfurt sau Barcelona. Cel de la Ierusalim e relativ mic, însă cu prezențe importante, ca edituri și autori, și cu o comunitate românească impresionantă care se perindă pe la stand și participă la lecturi. Nu e un loc pentru afaceri editoriale, cum se zice, însă propice pentru a cunoaște scriitori din alte țări. Ca atmosferă, e mai plăcut decât Frankfurt, unde e babilonie curată, însă editorii preferă orașul de pe Main, căci acolo se semnează contractele grele”.

■ Claudiu Constantinescu scrie despre *Austrelitz* de W. G. Sebald, traducere și note de Irina Nisipeanu, Ed. Curtea Veche, 2008: „Supraabundența detaliilor și tonul uneori cam «conferențiat» vă vor face să vă foiți un pic în fotoliu, dar lectura acestui roman - chiar dacă irepetabilă — e memorabilă”. ■ Paul Cernat semnează *Story-ul și istoria*: „Potrivit unui clișeu deosebit de rezistent, proza românească din perioada cEAUȘISTĂ a avut o importantă valoare adăugată: pe fondul prohibiției ideologice din domeniul istoriei politice și al sociologiei, dar și în condițiile penuriei de divertisment «popular», ea ținea locul tuturor acestor domenii. [...] Partea a doua a clișeului - care, ca orice clișeu, conține o bună doză de adevăr sedimentat în timp - afirmă însă că valoarea adăugată are un caracter pur contextual. Odată depășit regimul comunist, cu contractul său de lectură complice, printre rânduri și la pachet, aura cărților cu pricina e înlocuită printr-un strat gros de praf. Ceea ce înainte-vreme părea curajos, sublim și eroic, apare brusc fanat și emfatic dolidora de clișee despre putere și adevăr sau despre dilema alegerii între libertate și necesitate, cu omisiuni și eufemizări fără de care publicarea cărților în cauză ar fi fost, desigur, imposibilă. Exemplul romanelor lui Alexandru Ivasiuc, dramatic datate după '89, se număra printre cele mai elocvente în materie. [...] Psihologia succesului într-un regim totalitar e una, iar valoarea literară — alta; câtă vreme valoarea adăugată nu se substituie celei literare, n-avem de ce ne plânge. Culmea ironiei e că tocmai optzeciștii, adepți în teorie ai ofertei de lectură multiple, deopotrivă «culte» și «populare», par să fi rămas prizonierii unei receptări strict elitare, pardon, «profesionalizate», inclusiv după 1989... Oricum, dacă unele dintre mult-acuzatele romane (care ar trebui recitate cu bună-credință) nu mai «rezistă» azi, motivele sunt altele decât cele invocate îndeobște. [...] Mă gândesc uneori că dacă romancierii noștri mainstream ar face din când în când o cură de policier (gen determinist în cel mai înalt grad) sau de aventuri, poate n-ar mai încurca atât de des vârstele personajelor. Oricât ar părea de ciudat,

e mult mai ușor să fii ludic, fișos și experimentalist, decât să scrii romane populare captivante și cinstite. Apetența încă destul de scăzută pentru story - fie el mainstream sau nu - ține, probabil, de un comerț deficitar cu istoria. Dar iar devine totul o lungă teorie...". ■ În rubrica sa Eugen Istodor scrie despre *Popa Tanda* de Ioan Slavici: „*Popa Tanda în trei cuvinte*: un popă, în sfârșit, tace și face”.

● **[„Observator cultural”, nr. 209 (467); nr. de pagini: 32]** Din rubrica *La zi reținem informațiile*: □ *A fost*: „□ *Poeme încrucișate*. Institutul Cervantes din București și Muzeul Literaturii Române au organizat întâlnirea *Poeme încrucișate*, cu participarea unor poeți români și spanioli. Manifestarea a avut loc luni, 23 martie, la Rotonda Muzeului Literaturii din București. Poeții invitați din Spania și România au fost Alfonso Alegre, César Augusto Ayuso, Justo Bolekia, Ana Blandiana, Denisa Comănescu și Nicolae Prelipceanu. S-au citit poezii în română și în spaniolă și s-a discutat despre statutul poeziei și al literaturii în lumea de azi. □ *Lansare Leszek Kołakowski*. Luni, 23 martie, la Institutul Cultural Român, a avut loc lansarea primului volum al trilogiei filozofului polonez Leszek Kołakowski, *Principalele curente ale marxismului*. Fondatorii, apărut la Editura Curtea Veche. Lansarea a fost urmată de o dezbatere, în cadrul căreia au luat cuvântul: Vladimir Tismăneanu, profesor la Universitatea din Maryland, SUA, președintele Comisiei Prezidențiale Consultative pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, Horia-Roman Patapievici, președintele Institutului Cultural Român, și Cătălin Avramescu, profesor, Facultatea de Științe Politice, Universitatea București. La eveniment au participat ambasadorul Republicii Polone, Wojciech Zajączkowski, și directorul Institutului Polonez, Jarosław Godun”. □ *Premiile Radio România Cultural 2008*: „Premiile Radio România Cultural au fost acordate pentru a noua oară, în cadrul Galei din seara de 23 martie, de la Teatrul Odeon – partener tradițional al manifestării. Premiile, care s-au decernat în urma nominalizărilor, acoperă 10 categorii. La «Poezie», laureata este Svetlana Cârsteian, cu volumul *Floarea de menghină* (Editura Cartea Românească), iar la categoria «Proză» – Răzvan Petrescu pentru volumul *Foxtrot XX* (Editura Cartea Românească). [...] Premiul «Lux Mundi» i-a fost decernat în acest an poetului și traducătorului român Dinu Flămând. Premiul de Excelență «Radio România Cultural» i-a revenit prozatorului Mircea Horia Simionescu”. □ *A murit Petre Stoica*: „În vârstă de 78 de ani, Petre Stoica a murit vineri, 20 martie, la spitalul din Jimbolia, în urma unui cancer pulmonar. În ultima parte a vieții s-a retras la Jimbolia, unde a înființat primul Muzeu Românesc al Presei, precum și Fundația Culturală Româno-Germană «Petre Stoica»“. □ *Mohammed Hanif – laureat al Commonwealth Writers’ Prize Best First Book Award*: „Romanul *A Case of Exploding Mangoes* de Mohammed Hanif, în curs de apariție la Editura Leda, a câștigat Commonwealth Writers’ Prize Best First Book Award pentru Europa și Asia de Sud, pe anul 2009”. ■ Carmen Mușat semnează editorialul *Imposibila inocență*: „În ultimii doi-trei ani, paginile ziarelor centrale au fost invadate de mercenari și de propagandiști pentru care bunul-simț și rațiunea

nu mai au de mult nici o valoare. Experți în răstălmăcirea principiilor în numele cărora (vezi, Doamne!) vorbesc, acești «diriguitori ai opiniei publice» nu au alt scop decât manipularea vinovată a realității. Campionii absoluți ai propagandei de partid, livrată vulgului sub titulatura pretențioasă de «editorial», sunt Traian Ungureanu, Mircea Mihăieș, Cristian Pătrășconiu. Lor li se adaugă și alți «jurnaliști» improvizați, a căror unică menire este împrôșcarea cu noroi a adversarilor politici ai conducătorului suprem, dar nici unul nu se ridică la performanțele de servilism ale celor trei, în comparație cu care chiar și Adrian Păunescu devine, retrospectiv, un personaj decent. Săptămână de săptămână, sub semnăturile lor, ni se oferă invective în locul ideilor și metafore șchioape pe post de argumente”.

■ Liviu Ornea publică *Despre impostură și legitimitate*, referindu-se la articolele lui Alexandru Matei: „Articolele lui Alexandru Matei din ultimele numere ale revistei au stârnit discuții mai mult decât înfocate și multă iritare, mai ales în spațiul virtual. Autorul vorbea despre un anume fel de impostură intelectuală. Reacțiile au mutat pe nesimțite discuția în plan ideologic, dacă nu chiar politic – contrar intenției autorului, așa zice. Nu mi s-a părut că Alexandru Matei ar da de înțeles că impostura e cumva legată de convingerile de dreapta sau, mai precis, de neoconservatorism, așa cum lăsau să se înțeleagă unii comentatori. Nici nu mi se pare că Alexandru Matei se afirmă ca un stindard al stângii. Cred, în schimb, că ar fi fost mult mai bine dacă și-ar fi definit corect termenii. [...] Poate că nu despre impostură ar fi trebuit să scrie Alexandru Matei, ci doar despre prostie. Care, ubicuă, n-are nici ideologie, nici partid. Dar nu e nimic de făcut, e nevoie de puțin umor. La urma urmei, nu altfel stau lucrurile când unui mare om de știință i se cer opinii despre modă, literatură sau mai știu eu ce. Spune, cel mai probabil, prostii. În care o parte din public crede, pentru că omul e aureolat de indiscutabila lui inteligență și de realizările în alt domeniu decât cel în care se pronunță. Prestigiul nu poate fi îngrădit. Dându-și cu părerea despre ce nu știe că nu cunoaște, face o prostie, dar nu mai mult. Și e treaba celor mulți și proști în același fel că-l iau în seamă”.

■ Revista publică *Memoriul specialiștilor de la Galeria de Artă Veche Românească – MNAR. Scrisoare deschisă către domnul Theodor Paleologu, ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național* în care se cere oprirea transferului iconoclastului și a icoanelor de la MNAR la Cotroceni. Scrisoarea este semnată de angajații Secției de Artă Veche Românească: Anca Lăzărescu – muzeograf, șef secție; Emanuela Cernea – conservator, șef birou; Carmen Tănăsioiu – conservator; Lucreția Pătrășcanu – conservator; Oana Slăvuică – muzeograf.

■ Aflăm cum s-a desfășurat *Salonul de Carte de la Paris*: „Între 13 și 18 martie s-a desfășurat cea de-a 29-a ediție a Salonului de Carte de la Paris (Porte de Versailles), o ediție care arată că industria cărții, în ce-o privește, nu este atât de afectată de criza economică. Anul acesta, țara invitată a fost Mexic. Fanny Chartres și Mircea Anghelescu au luat pentru noi pulsul Târgului: fastul, dar și agitația obișnuită, marile, dar și micile edituri. Salonul de Carte a înregistrat totuși o creștere a vânzărilor de carte, dar și a numărului de vizitatori – cu 20%

mai mulți decât în 2008. Duminică, 15 martie, la standul Editurii Gallimard a avut loc lansarea versiunii franceze a romanului Gabrielei Adameșteanu, *Vienne le jour/ Drumul egal al fiecărei zile*, traducere de Marily Le Nir”. □ Fanny Chartres, „*Ma petite entreprise/ Connaît pas la crise*”: „Care este diferența între anul 2008 și anul 2009? Nici o diferență, cu excepția țării invitate... și a crizei. Nu pentru că vânzările ar fi scăzut (numărul vizitatorilor a crescut cu 20%, 200.000 în total), ci pentru că editurile au găsit în acest cuvânt motivul valabil și sonor ca să-și justifice refuzurile, ca să refuze, de exemplu, oricare propunere de autor român, în afara celor care sunt publicați deja”. □ Mircea Anghelescu, *Între expoziție și târg al cititorilor*: „Participarea românească, într-o arie periferică, se remarcă prin mai multe proiecte: unele au un succes relativ (la standul Ministerului Culturii au dispărut două albume încă din prima dimineață), altele s-au suspendat din motive administrative (lansarea *Istoriei* lui Manolescu și a operelor lui Ștefan Agopian, de pildă, se pare că din cauza economiilor), iar dezbaterea din Sala «Rosario Castellano» dedicată literaturii române de după 1989 în context european, sâmbătă, 14 martie (Magda Cârneci, moderator, Daniel Cristea Enache, raportor, participanți: Gabriela Adameșteanu și Dumitru Țepeneag, alături de Matei Vișniec, care a intervenit din sală), ar fi putut avea loc foarte bine la Neptun; în afară de simpaticul filoromân Jean Yves Conrad, autorul volumului de acum câțiva ani *Roumanie, capitale... Paris*, n-am recunoscut în sală nici un alt francez, necum vreun profesionist. Am avut însă bucuria să asist la lansarea versiunii franceze a romanului Gabrielei Adameșteanu la standul editurii Gallimard, duminică, 15 martie. În traducerea splendidă a lui Marily Le Nir (ficaa unui profesor francez aflat în misiune culturală în România, înainte de 1948, care a crescut aici și vorbește o românească nuanțată și bogată, cu accent ardelenesc), romanul *Drumul egal al fiecărei zile (Vienne le jour)* va avea, cred, măcar succesul traducerii anterioare a romanului *Dimineață pierdută (Matinée perdue)*, tot la Gallimard), pentru că, centrat pe o devenire identitară, și nu pe un greu traductibil spectacol verbal, este mai aproape de standardele cititorului francez”. ■ Apare înștiințarea *Nina Cassian la „Bistrot de Venise”*: „După seara de 16 ianuarie, când celebra Cafenea «Florian» din Piața San Marco a găzduit o interesantă dezbatere despre Mihai Eminescu, un alt eveniment poetic românesc a avut loc la Veneția marți, 17 martie, începând cu orele 17.00, într-un spațiu neconvențional și rafinat în același timp. Protagonista întâlnirii de la «Bistrot de Venise» a fost poeta Nina Cassian, care a venit la Veneția de la New York, după ce a fost desemnată «Poetul lunii februarie» de către emisiunea «Dagens dikt» («Poemul zilei») a canalului P1 al Radiodifuziunii suedeze, în urma inițiativelor de promovare ale Institutului Cultural Român de la Stockholm. [...] Întâlnirea de la «Bistrot de Venise» cu poeta Nina Cassian, care a avut loc pe data de 17 martie, a fost coordonată de poetul italian Severino Bacchin și de Corina Gabriela Bădeliță, referent de specialitate la Institutul Român din Veneția. De asemenea, Nina Cassian a participat, pe data de 18 martie, la un atelier de

traduceri din poemele sale cu studenții italieni care frecventează Lectoratul de limba, literatura și cultura română, înființat în urma convenției semnate între Universitatea Ca' Foscari din Veneția și Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică. La cele două manifestări au participat Anita Natascia Bernacchia, beneficiară a unei burse ICR pentru tineri traducători, care va traduce, în premieră, în limba italiană din opera poetică a Ninei Cassian, precum și Agnese Manni, director editorial, și Emanuele Rochira, responsabilul drepturilor de autor de la Editura Manni din Lecce, o editură care și-a exprimat interesul de a traduce și publica unii scriitori români. Proiectul se bucură de susținerea financiară a Institutului Cultural Român”. ■ Paul Cernat publică *Exemplar, despre Steinhardt*, o cronică la monografia *N. Steinhardt și paradoxurile libertății. O perspectivă monografică* de George Ardeleanu, Ed. Humanitas, 2009: „Pentru George Ardeleanu, temele gândirii lui N. Steinhardt se împletesc în mod intim cu tema relației dintre scriitori și mecanismul represiv; apropiat optzeciștilor brașoveni, autorul a fost el însuși anchetat la sfârșitul deceniului nouă pentru acțiuni anti-comuniste... O mică parte a lucrării de față a apărut acum șapte ani într-o micro-monografie de la Editura Aula. Adăugând la toate acestea substanțiala colaborare la ediția critică de opere *Steinhardt* de la Polirom și un proiectat volum reconstituit pornind de la dosarele condamnaților în procesul Noica-Pillat, avem deja imaginea unui proiect de cursă lungă ce subîntinde un ethos personal și o identitate intelectuală. [...] *Nec plus ultra*, monografia lui George Ardeleanu stă pe același palier valoric cu tomul lui Florin Țurcanu despre Mircea Eliade. O carte-eveniment pe care N. Steinhardt o merita și de care critica noastră literară – ca și istoria intelectuală – avea nevoie”. ■ Igor Mocanu publică eseu *Ce au în comun avangarda maghiară și cea rusă?*, pornind de la volumele *Avangarda maghiară în texte și portrete*, selecție, traduceri și note de Francisko Kocsis, Ed. Ardealul, 2008 și *100 de poeți ai avangardei ruse*, antologie, versiune românească, prefată și note de Leo Butnaru, Ed. Ex Ponto, 2008: „Mai nimic, în afară de pasiunea a doi traducători perseverenți, care și-au publicat anul trecut câte-o antologie. *Avangarda maghiară, în texte și portrete* a lui Francisko Kocsis, publicată la Editura Ardealul, și *100 de poeți ai avangardei ruse* a lui Leo Butnaru, publicată la Editura Ex Ponto, constituie două contribuții importante pentru studiul avangardelor străine și aduc, în același timp, modificări inedite însuși conceptului de antologie. Antologia alcătuită de Francisko Kocsis este una riguros academică, destinată studiului aplicat al avangardei maghiare, în timp ce antologia lui Leo Butnaru ține, mai degrabă, de o opțiune personală a traducătorului”. ■ În *Pallady redescoperit* Raluca Băloiu semnalează apariția volumului *Pallady scriind, Jurnale, scriori, însemnări*, ediție îngrijită de Dana Crișan, Ed. Compania, 2009. ■ Vasile Ernu revine la *Ceea ce ne desparte* cu textul *Unde se află cheia iadului stalinist?*, un răspuns la scrisoarea lui Bogdan-Alexandru Stănescu: „Văd că-mi oferi o adevărată situație rusească, precum în frumoasele basme rusești. Mă pui în fața a trei drumuri, asemenea poveștii, din care trebuie să aleg unul: fie

Bulgakov, fie Zamiatin, fie Platonov. Și, pentru a mă face să mă simt «ca acasă», mă anunți că, pe orice cale aș merge, tot în iad voi ajunge. Dacă eroii din povești mai aveau șanse să aleagă, din întâmplare, varianta cea bună, eroii noștri din perioada «istoriei literare staliniste», nu aveau, din păcate, nici una». ■ Liviu Cangeopol scrie despre *Elita nației și țapul surogat*: „Un observator (prea) indignat a mers până la a susține că Traian Ungureanu «contribuie la compromiterea statutului de jurnalist». Aș sugera să pășim mai ușor cu acuzațiile pe scări, ca să nu riscăm să ne pierdem credibilitatea în fosa ascensorului. Cu toate păcatele sale puse unul peste altul, dacă TRU ar face una ca asta, oare ce s-ar putea spune despre adevărații bonzi ai jurnalismului otrăvit, de la Ion Cristoiu, C.T. Popescu, C.V. Tudor până la Cornel Nistorescu și ceilalți? Pe lângă ei, până și artiștii de la «Dimineața», «Azi» ori «Zig-Zag» trec drept eminențe ale onestității profesionale și ale bunului-simț cetățenesc. În afară de cei enumerați, în presa patriei mișună sute de securiști, îndatorați, fiecare în parte, vechilor și noilor structuri, în nici un caz adevărului sau interesului național». ■ Iaromira Popovici prezintă ecranizarea din 1966 a volumului *Fahrenheit 451* de Ray Bradbury. ■ Sub semnătura lui Cezar Gheorghe (C. Gh.) citim *Receptarea lui Byron în Europa*, o semnalizare a două volume *The Reception of Byron in Europe*: „Antologia reunește studii care analizează receptarea și influența lui Byron în sudul Europei (Spania, Italia, Elveția, Portugalia), Franța, România – volumul I –, respectiv în nordul Europei, Europa Centrală și de Est (Germania Olanda, Cehia, Polonia, Ungaria, Rusia, Bulgaria, Danemarca, Norvegia, Suedia, Armenia, Georgia, Grecia, Turcia) – volumul al II-lea. Coordonatorul celor două volume, Richard A. Cardwell, semnalează importanța operei poetului englez pentru dezvoltarea ulterioară a literaturilor europene”. □ Sub semnătura S. D. aflăm amănunte: „După cum se observă încă din titlul primului volum, România este scoasă de sub cupola largă a Europei Estice, fiind plasată alături de Franța și de Europa de Sud. Semn al faptului că influența lui Byron în literatura română este mai profundă și mai complexă decât s-ar putea crede astăzi, când tendința este mai degrabă de a vedea în poetul britanic o prezență marginală, semnificativă pentru o perioadă în care literatura română era din ce în ce mai receptivă la tendințele vestice: este vorba despre epoca dominată de «efectul Biedermeier». Textul scris de Mihaela Irimia, *Fenomenul Byron în cultura română*, scoate în evidență rolul îndelungat pe care l-a avut Byron în evoluția și în modernizarea literaturii române». ■ Ovidiu Pecican revine la rubrica sa cu *Românism și patriotism*: „Domnul academician Dan Berindei are exuberanta idee de a răspunde unei recenzii a subsemnatului în revista «Cultura». O prejudecată curentă în mediile științifice de la noi și de aiurea sugerează că răspunsul cel mai potrivit la recenziile critice ar fi... o nouă carte. Desigur, dacă nu ești dispus să o faci, mai există o posibilitate: poți revizui volumul criticat în vederea unei reeditări, ținând seama de obiecțiile formulate și verificându-le – tacit sau explicit – validitatea. Sau... poți să taci. Publiciștii însă evită, în România, această ultimă soluție, prea niponă sau britanică pentru

temperamentul latin, preferând «să iasă la bătaie». Nici istoricii nu fac excepție. Iar domnul Dan Berindei este, și el, istoric român”. ■ Michael Haulică informează cititorii despre nominalizările premiilor *Clarke*, *Nebula*, *Hugo*: „Juriul Premiului Clarke are de ales între următoarele romane publicate anul trecut în Marea Britanie: *Song of Time* de Ian R. MacLeod, *The Quiet War* de Paul McAuley, *House of Suns* de Alastair Reynolds, *Anathem* de Neal Stephenson, *The Margarets* de Sheri S. Tepper, *Martin Martin's on the Other Side* de Mark Wernham. [...] Premiile Hugo sunt cele mai așteptate de fani, pentru că ei sunt aceia care le votează. [...] Iată nominalizările la categoria «Roman»: *Anathem* de Neal Stephenson, *The Graveyard Book* de Neil Gaiman, *Little Brother* de Cory Doctorow, *Saturn's Children* de Charles Stross, *Zoe's Tale* de John Scalzi. [...] La categoria «Nuvelă» au fost nominalizate texte de Nancy Kress, Charles Coleman Finlay, Ian McDonald, Benjamin Rosenbaum & Cory Doctorow, Robert Reed; la «Nuveletă»: Mike Resnick, Paolo Bacigalupi, John Kessel, James Alan Gardner, Elizabeth Bear; la «Povestire»: Kij Johnson, Mike Resnick, Mary Robinette Kowal, Ted Chiang, Michael Swanwick. [...] Premiile Nebula sunt chiar niște Oscaruri, ele fiind votate de membrii SFWA. La categoria «Roman» sunt nominalizate: *Little Brother* de Cory Doctorow, *Poers* de Ursula K. Le Guin, *Cauldron* de Jack McDevitt, *Brasyl* de Ian McDonald, *Making Money* de Terry Pratchett, *Superpowers* de David J. Schwartz. La categoriile de proză scurtă au fost nominalizați următorii autori: Catherine Asaro, Gregory Benford, Kelley Eskridge, Charles Coleman Finlay, Vera Nazarian («Nuvelă»); Richard Bowes, James Alan Gardner, Lisa Goldstein, John Kessel, Mary Rosenblum, Johanna Sinisalo, K. D. Wentworth («Nuveletă»); Mike Allen, Jeffrey Ford, Nina Kiriki Hoffman, Kij Johnson, Gwyneth Jones, James Patrick Kelly, Ruth Nestvold («Povestire»).

27 martie

- [„România literară”, nr. 12] Numărul se deschide cu textul *Mnemofohia* de Paul Diaconescu: „Dacă pe plan individual, involuntarul (sau voluntarul) proces al uitării este treaba fiecăruia, pe plan social, colectiv, uitarea devine o chestiune care ne privește pe toți. Cum să uităm marile figuri ale istoriei naționale, bune sau rele; marile întâmplări, fericite sau nu, plăcute sau nu, frumoase sau nu, dar prin care, vrând-nevrând, am trecut, pentru a deveni ceea ce suntem azi? Memoria, memoria colectivă este, în definitiv, bogăția esențială a fiecărui popor. [...] În penultimul volum al *Jurnalului* său, Monica Lovinescu observa cu amărăciune că românii au supraviețuit, cum-necum, prin uitare, spre deosebire de alte popoare care, deși mai greu încercate de istorie decât poporul nostru, au supraviețuit mai bine, mai demn, prin memorie. [...] Noi nu avem, încă, romanul, romanele de aceeași cuprindere și profunzime dar, conform principiului, verificat în istorie, după care: dacă un lucru, un eveniment este posibil, înseamnă că odată și-odată se va realiza, putem spera că mnemofohia față de istoria recentă va primi

și la noi salutara replică literară”. ■ Pe aceeași pagină găsim și nota nesemnată *Exilul – o istorie trăită*: „Reținem din numărul pe martie al «Caietelor Inmer», editate de Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, interviul luat lui Neagu Djuvara de Sorin Gabriel Ioniță. O discuție despre frica pe care puțini o recunosc, despre viața la adăpost precar de dictaturile care au răvășit Europa. [...] Un interviu lung, rezumând în nume și amintiri aproape jumătate de secol, care îi aduce în lumină, așa cum Neagu Djuvara i-a cunoscut, pe Ion Rațiu, cu al său UMRL, pe Eugen Ionescu, refuzând să vină, în 1959, la centenarul Unirii Principatelor, pe Mihai Botez, pe Paul Goma, pe Radu Filipescu, Mihai Korne sau Radu Câmpeanu”. ■ Mircea Mihăieș revine cu a doua parte a textului *Cine a ucis cultura franceză?*: „Zilele trecute s-a încheiat Salonul de carte de la Paris. Ca fericit participant la această sărbătoare, n-am putut să nu tresar de bucurie văzând că sunt parte - una microscopică, firește - a unui spectacol care confiscase întreaga viață a orașului. Nu țin minte să fi văzut vreodată atâtea afișe, bannere, reclame care să anunțe evenimentul. Și asta nu doar pe marile bulevarde. Chiar și în cartierul cel mai îndepărtat, sigla Salonului cărții atrăgea atenția că în Paris se întâmplă ceva decisiv. [...] Faptul că această cultură nu mai e căutată «la export» e, desigur, semnificativ, dar nu un semn al morții. E posibil ca tocmai cultura să reprezinte forma de apărare în fața agresiunii nemiloase a așa-zisei «globalizări». Eu am, mărturisesc, o viziune probabil naivă față de globalizare: vād în ea mai degrabă partea plină a paharului”. □ Ocupându-se în continuare de Slavici, Ioana Pârvulescu publică *Bucurii și necazuri italiene*. ■ Număr bogat în comentarii critice: □ Sorin Lavric semnează *Între cavaleri și trubaduri*, comentând *Dragostea în Evul Mediu. Trup, sexualitate și sentiment* de Jean Verdon, traducere din franceză Dana-Ligia Ilin, prefață de Ioan Pânzaru, Ed. Humanitas: „Citind-o, rămâi cu senzația că tot ce a fost bun în omenire în materie de gust și artă a iubirii aparține trecutului. În comparație cu o epocă pe care ne-am obișnuit s-o numim întunecată, retardată și superstițioasă, cei cu adevărat troglodiți și înapoiți nu sunt ei, trăitorii acelor vremuri, ci noi, beneficiarii clipelor de acum”. □ Cosmin Ciotloș continuă să scrie despre *Istoria...* lui Manolescu în *Câteva precizări*, cu notația *va urma*: „E pe cale de dispariție, deci, o altă prejudecată, la care n-am mai avut loc să mă refer săptămâna trecută. Aceea care stabilește că meritul teoretic principal al Istoriei ar consta în citarea opiniei altor exegeți. Adjectivul din titlu, greșit tradus de recenzenții de ieri sau de azi, ar corespunde nemijlocit planului receptării. [...] Or, noutatea de metodă adusă de Manolescu nu constă în transcrierea politicoasă a unor interpretări anterioare, cu care e sau nu de acord. Asta făcuse în fond, cu o singură mână, și în *Arca lui Noe*. Extraordinară e de fapt abia puterea de sugestie a unei prezențe secunde, a unei mâini de-a doua, care uneori, ca în exemplul meu, îi aparține lui Cioculescu. Stilul, la Manolescu, nu e numai un atribut al scrisului. Ci și, absolut cert, unul al lecturii”. □ Teodor Vârgolici semnalează apariția volumului *Întoarcerea în timp. Memorialiști români* de Al. Săndulescu: „Bazat pe o lectură atentă și integrală a fiecărei scrieri

memorialiste, dispunând de o intuiție sigură și de o percepție obiectivă a diverselor conotații confesive, Al. Săndulescu a știut să discearnă cu claritate esențialul, trăsătura caracteristică și semnificația autentică a faptelor, ideilor și convingerilor comunicate de autori”. □ Daniel Cristea-Enache semnează *Jurnal de poet*, o recenzie la *Subteranele Fundației* de Ștefan Ioanid, Ed. Paideia, 2008, „o plachetă ce continuă originalul proiect cu Anselmus din Canterbury: figură istorică extrasă din contextul ei și făcută să participe, ca un confesor și un interlocutor ideal, la poezia reflexivă a lui Ștefan Ioanid”. □ În *Dincolo și dincoace de Noica* Gheorghe Grigurecu se ocupă de *Scrisori către ful meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Din îndemnul pedagogic al lui Noica, succesorul său răspunde în cartea pe care o avem în vedere unei tendințe de popularizare a filosofiei, atrăgându-i atenția, cochet, destinatarului «scrisorilor» asupra «riscului de-a avea un tată filosof». Învățăcelul devine astfel, la rândul său, un învățător, străduindu-se a face «inteligibile și comestibile, abstracțiile devastatoare», a reduce «prăpastia care despărțea limbajul filosofiei de cel obișnuit al oamenilor» și în acest fel «să împace filosofia cu lumea» cu scopul nu mai puțin decât a «convertirii tuturor la lumea filosofiei»”. □ Radu Ciobanu publică *Portretul unei culturi*, semnalând *Splendoarea decadenței. Viena 1848-1938*, editor Ciprian Vâlcă, Ed. Bastion, 2008. □ Tudorel Urian se întreabă *Violon d'Ingres?*, în comentariul la volumul *Majuscule. Minuscule. Incursiuni literare* de Daniel Vighi, Editura Universității de Vest, 2008: „Inteligente și foarte bine scrise, eseurile lui Daniel Vighi oferă importante prilejuri de meditație (mai mult decât interesante sunt incursiunea în istoria Transilvaniei din perspectiva istoricilor maghiari sau gândurile despre lumea de azi), dar și clipe de reală emoție. Chiar dacă în scrisul său de factură mitteleuropeană predomină tonurile minore, Daniel Vighi este unul dintre autorii majori din literatura română a ultimelor trei decenii”. ■ Sub semnătura lui Simion Doru Cristea aflăm de „*Amicus Romaniae*”: „Cu ocazia împlinirii a doi ani de la inaugurare, la Institutul Cultural Român din Lisabona a avut loc ceremonia decernării titlului onorific *Amicus Romaniae*. Aceasta a fost instituit spre a evidenția personalitățile din lumea lisaboneză consecvent implicate în susținerea activităților ICRL, de la înființare și până în prezent”. Este oferită o listă lungă a laureaților, printre care se numără și João Bigotte Chorão, care s-a ocupat de *Jurnalul portughez* de Mircea Eliade, și Fernando Couto e Santos, eseist care s-a ocupat și de literatura română. ■ *Andrei Cornea tradus în Canada*: „La editura Les Presses de l'Université Laval, Québec, Canada, a apărut versiunea franceză a cărții lui Andrei Cornea, *Când Socrate nu are dreptate*, apărută inițial la editura Humanitas, 2005. Traducerea, subvenționată de Institutul Cultural Român, este semnată de Anne-Marie Frotin și Eugenia Duță. Cartea a fost distinsă cu premiul «României literare» pentru cea mai bună carte a anului 2005”. ■ *La despărțirea de Petre Stoica* apar texte *In memoriam*: □ Alex. Ștefănescu, *Tandrețea față de lume*: „A murit Petre Stoica. A plecat din nou dintre noi, de data aceasta definitiv. [...] Lectura cărților lui Petre Stoica oferă o plăcere aleasă celui care are răbdarea

să dea pagină după pagină și să întârzie asupra fiecărui vers. Un tânăr ar putea descoperi bucuria de a citi poezie parcurgând textele lui Petre Stoica, sobru-seducătoare, ca parfumurile franțuzești for men. Delicatețea acestor texte nu are legătură cu efeminarea, reprezintă un mod masculin de a fi tandru față de lume”.

□ Cornel Ungureanu, *Poetul și capitalele literaturii*: „Am înțeles cu destulă greutate de ce, după ce se așezase atât de frumos în Bucureștii literaturii sau în Viena istoriilor imperiale începea sa-și caute refugii la Bulbucata sau la Doclin, sate în care prietenii săi ajungeau cu uimire. Petrică imaginează mereu și rescrie, spuneau prietenii, sub semnul aceluiasi imaginar greu de ținut sub control, Spații ale literaturii. Imaginează sau învie. Dacă satele retragerii lui defineau mai degrabă provizorate, ultima așezare, Jimbolia, trebuia să devină o altă capitală a scrisului”.

□ Revista publică și *Ultimul interviu cu Petre Stoica*, realizat de Mihaela Șchiopu și Ion Barbu, preluat din revista „Unu”, noiembrie, 2008: „- *Dacă ar fi să alegi să te muți într-un ziar sau într-o poezie, unde te-ai muta?* - Ei, cum să spun, sigur că și ziarul poate să aibă poezia lui, așa că e puțin dificil de spus. Sigur, citind ziarul de două ori, ai epuiza totul. La o poezie poți să revii și de o sută de ori, dacă îți place. Pe lângă multe tâmpenii, în ziare, poți găsi și poezie. Eu am găsit”.

■ Eseul *Ana Blandiana și nostalgia originii* este sris de Francisca Noguerol, Unviersidad de Salamanca, și traduse de Mihaela Ciobanu și Viorica Patea.

■ Ruxandra Cesereanu publică eseul *Julio Cortázar, scrisori de dragoste*.

■ Elisabeta Lăsconi semnalează în *Răul și Răii lumii* două volume: *Stigmatul Casandrei* de Cinghiz Aitmatov, traducere din rusă de Elena Burdan, Ed. Humanitas fiction, 2008 și *Morții incomozi* de Subcomandante Marcos și Paco Ignacio Taibo II, traducere din spaniolă de Cornelia Rădulescu, Ed. Humanitas fiction, 2009. ■ Din notele nesemnate în rubrica *Meridiane* reținem *Premiu pentru traducere*: „Secția de critică literară a Uniunii Criticilor din Norvegia acordă anual trei premii: cea mai bună carte de literatură pentru adulți, cea mai bună carte pentru copii și tineret și cea mai bună traducere literară. Pentru 2008, acest ultim premiu a fost acordat lui Steinar Lone pentru traducerea în norvegiană a cărții lui Mircea Cărtărescu *Orbitor. Aripa stângă*, apărută la Ed. Bokvennen”.

În notă citim și justificarea juriului. □ Versuri semnează Ion Tudor Iovian și Emil Brumaru. □ Versiunea românească a poeziilor lui Jan Koneffke este semnată de Ildikó Gábos și Șerban Foarță. ■ *Ochiul magic* vine cu noi comentarii semnate de Cronicar: □ *Andrei Pleșu față cu forumiștii*: „Un articol plin de bun-simț, calitate pe cale de dispariție în lumea noastră, scrie dl Andrei Pleșu în «Adevărul» din 18 martie, *Scurt sondaj printre internauți*. Asemenea tuturor celor care au rubrică în cotidiene, dl Pleșu trebuie să suporte comentariile anonime din josul paginii. Deși încet-încet ziarele încep să ia măsuri și să mai selecteze mesajele forumiștilor pe care unul dintre Cronicarii noștri le-a comparat mai demult cu subsolul *Țiganiadei* (rugăm recitiți epopeea), ele continuă să polueze presa românească”. □ *Declinul unei literaturi*: „Am primit la redacție revista «Alkemie. Revue semestrielle de littérature et philosophie», numărul 2 din noiembrie 2008.

Deși scrisă în întregime în limba franceză de o gamă de autori aparținând arealului european și sud-american, revista «Alkemie» își are sediul la Sibiu. [...] Cronicarul a reținut articolul lui Eugène van Itterbeek (*La littérature est-elle en péril?*) pe marginea cărții lui Tzvetan Todorov (*La littérature en péril*), volum ce se înscrie în dezbaterile generale pe care articolul lui Don Morrison (*In search of lost time*) din 21 noiembrie 2007 (din «Times» în ediție europeană) a declanșat-o în Franța. E vorba nici mai mult nici mai puțin de declinul până la extincție al culturii franceze, un declin de care francezii refuză să ia act în virtutea unui bovarism cultural care amenință să-i destrame. Astăzi, trei sferturi din romanele care apar în Franța sunt facile, previzibile și zămislite după o rețetă de care s-a abuzat până la sleire. Și cel mai grav este că literatura franceză nu mai inspiră sentimentul valorii. S-a ajuns într-un punct în care oboseală cronică a unei culturi altădată dăătoare de canon seamănă tot mai mult cu sfârșitul unei paradigme literare”. □ *Un glas tare slab*: „Un articol pe cât de avizat, pe atât de pesimist semnează, în nr. 12 din «Cultura», istoricul Dan Berindei. Intitulat *Monumentele istorice*, el punctează starea deplorabilă nu doar a monumentelor ca atare, ci și a politicilor patrimoniale destinate, în teorie, a o îmbunătăți”.

28 martie

● [„Suplimentul de cultură”, nr. 222] Bogdan-Alexandru Stănescu publică *Jurnalul unui mal-aimé*, o cronică la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „N-o să învețe nimeni cum se uită o femeie din această carte, dar s-ar putea învăța destul de multe despre cum se scrie proza. Un roman cu atât mai surprinzător cu cât pare foarte simplu, toate pârgăhiile destul de complexe și structuri narative sunt excelent camuflate”. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele *Hai să furăm pepeni* de Nora Iuga, Ed. Polirom; *Timpuri noi* de Daniel Cristea-Enache, Ed. Cartea Românească; *Harta iubirii* de Ahdaf Soueif, traducere de Ada Tanasă, Ed. Polirom și *Drept de viață și de moarte* de Amélie Nothomb, traducere de Maria Zârna, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache este prezent cu prima parte din *La Cenaclu*: „Nu spun că cenaclurile nu pot avea profesionalismul și valoarea lor formativă. Mai ales în anii comunismului, ele reprezentau și o platformă a deliberării, o mică piață de idei, fie ele și subversive, subterane. Dar, în anii '90, între a citi și a scrie pe cont propriu și, pe de altă parte, a participa la lecturi și dezbateri cenacliste, aderând la o doctrină sau la o poetică împărtășită de toți cei de față, am optat pentru prima variantă. Ironia sorții a făcut însă ca de anul trecut să devin, nu cenaclist, dar «supra-cenaclist» la MNLR. [...] Cenaclul a început așa cum mă așteptam: rău. Câțiva participanți în sală, evident rătăciți printre alte obligații, ascultau, alături de bieții moderatori, niște texte pe cât de lungi, pe atât de indigeste, de o mediocritate sumbră, fără speranță”. ■ Bogdan Romaniuc semnează: □ *Romanul dictaturii vs Romanul dictatorului*, o cronică la *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănuțescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cel mai bun roman al tuturor timpurilor recuperează suferințele trecutului,

umbrele comunismului care ne-au bântuit atâția ani. Ficțiunea încearcă să explice realitatea istorică, încearcă să o completeze sau, mai bine zis, să o corecteze”. □ Apare și un scurt interviu cu autorul romanului, *Daniel Bănuțescu*: „*Scrisul și cititul sunt un fenomen de înfrățire și de prietenie*”: „- Cel mai bun roman al tuturor timpurilor. *De ce un astfel de titlu?* - Pentru mine, un titlu trebuie să îndeplinească trei cerințe: să fie potrivit conținutului bucății literare pe care o reprezintă, să fie surprinzător de bun, să mă emoționeze în prima fază pe mine, autorul, dar și pe destinatarul lui. *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* îndeplinește aceste trei condiții. Deși e un titlu periculos, m-am străduit ca între titlu și carte să existe armonia care există între bombă și mecanismul ei cu ceas”. □ În „*Indiile minții noastre*” este semnalat volumul lui Salman Rushdie, *Patrii imaginare*, traducere de Silvia Chirilă, Ed. Polirom, 2008: „Produs al unui scriitor crescut în două culturi, *Patriile imaginare* ale lui Salman Rushdie reprezintă o lucrare esențială pentru sfârșitul secolului XX”. ■ Silviu D. Constantinescu scrie despre *Gala Radio România Cultural*. „*Suplimentul de cultură*” – premiul pentru cea mai bună revistă a anului 2008 (v. „Observator cultural”, nr. 209 (467)/ 2009). ■ În *Avanpremieră* citim fragment din *Babylon Babies* de Maurice G. Dantec, în traducere de Rita Chirian.

29 martie

● [„*Adevărul*”, nr. - [sic!]] În *Jocul simetriilor* Radu Paraschivescu scrie despre *Băile Király* de Jean Mattern, Ed. Polirom, 2009: „Jean Mattern scrie despre prietenie, despre moarte și despre ramificațiile genealogice ale unei familii care scapă de suspiciuni și persecuții. Dar nu numai atât”. ■ Dosarul despre premiații și cei care au ratat Premiul Nobel pentru literatură continuă cu două articole de Ioana Bogdan: primul, *Bergson, filosoful distins cu Nobel* și „*Părintele*” romanului „*Fii și îndrăgostiți*”, despre D. H. Lawrence.

30 martie

● [„*Adevărul*”, nr. 5816] În *muncitorul și artistul* Nicolae Manolescu pornește de la „moda” de difuzare a cărților de literatură la chioșcuri de ziare în Franța și România, pentru a discuta despre *Fabule* al lui La Fontaine (volum apărut în Franța), ancheta organizată de „Le Figaro” și contextul general al crizei economice: „Ce pot să cred: că muncitorul manual continuă a fi opus creatorului intelectual? Că arta continuă a fi asimilată cu lenea? Sau, în fine, că muncitorul cu brațele socotește că artistul trebuie să fie lăsat să moară de foame dacă nu e capabil să adune o grăunță cât de mică după modelul hârniceiei de furnică? Revenind la criză, de care unii comentatori au legat succesul în secolul XXI al acestor fabule datând din secolul XVII, cum să înțeleg faptul că munca e valorizată în mentalul popular ca și cum ar continua să le aducă fericirea sutelor de mii de oameni rămași fără loc de muncă?”.

31 martie

• [„Revista 22”, nr. 14 (995)] În *Avanpremieră editorială* citim *Mâncătorii de câini din Svinia* de Karl-Markus Gauss, fragment din romanul în curs de apariție la Ed. Humanitas, traducere de Maria Irod.

[MARTIE]

• [„Acolada”, nr. 3 (18)] În *Țiganiada* Magda Ursache discută despre problema rrom/ român, invitând: „În ce ne privește, în loc să ne lamentăm, pe Net, ar trebui să luăm măsuri. Să începem prin a ne respecta etnonimul, să-l protejăm, renunțând oficial la termenul de *rom*”. La finalul textului apare o *N. B.* adresată lui Boris Marian: „Mulțumesc, domnule Boris Marian, că mă citiți constant, cu pixul în mână, ce-i drept, mai mult sau mai puțin avizat. «Erorile de informație» din articolul meu *În cap, în cap, în cap*, pentru care mă acuzați în *Revista presei* din «Contemporanul» de februarie, le dețin din Virgil Ierunca, *Fenomenul Pitești*, Paul Goma, *Patimile după Pitești* și din Vladimir Tismăneanu, *Arheologia terorii*. Cât despre așa-zisul meu ton prea pătimas, cine poate scrie detașat despre vârful terorii din epoca Dej - Pauker, «piteștizarea», mai ales că era vorba despre mărturia cutremurătoare a unui elev de liceu, trecut prin odiosul «experiment»?”. ■ Adrian Dinu Rachieru discută *Despre „starizare”: obamism și putinism*. ■ Cronică literară a lui Gheorghe Grigurcu poartă titlul *Alte observații* și se ocupă de *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Sintaxa atitudinilor urmărește nu o dată a descumpăni, a deruta pozițiile ferme exprimate anterior spre a beneficia, prin ipostaza arbitrajului, de un profit personal. Avantajul obiectiv îl reprezintă punerea în chestiune, detabuizarea valorilor de diverse grade. Ne putem imagina cu câtă iritare admiratorii în absolut ai lui Marin Preda, precum Eugen Simion, vor citi comentariul închinat romancierului, care pornește chiar de la semnalarea unei contradicții a criticului amintit”. ■ Barbu Cioculescu scrie despre *Înapoi la Arstarc. Vol I. Rezistența prin cultură* de Nicolae Florescu, Ed. Jurnalul literar, 2009, în textul *Aristarc, fabulosul*: „Ideea de a face din G. Călinescu modelul florid al compromisului, țap ispășitor, îl indignează pe autor, a combate o asemenea opinie îl detașează de opinia curentă, necruțătoare la adresa genialului scriitor, îl determină să denunțe o adevărată conspirație”. ■ Ilie Constantin semnalează reeditarea volumului *L'Armée nouvelle* de Jean Jaurès, apărută în colecția *Acteurs de l'Histoire*, condusă de Georges Duby. ■ Despre poezia lui Grigore Vieru „*Scriind, parcă-aș ara cu o cruce*” scrie Constantin Cubleşan: „E în toată această poezie a lui Grigore Vieru, un tumult de viață senină, cu unduiri existențiale tragice însă. Doar cântecul său se naște de undeva din străfunduri de suflet zbuciumat, dând glas durerilor și bucuriilor pe care le trăiește ca un veritabil damnat în cuvânt, în

cuvântul neamului, al omului simplu de o debodantă sinceritate în toate cele ce le împlinește”. ■ În *Jurnal de idei* Sorin Lavric publică *O carte de tinerețe*, continuând sărbătorirea „Centenarul Noica”, de data această scriind despre volumul *Concepte deschise în istoria filozofiei la Descartes, Leibniz și Kant*. ■ Despre poezia lui Oskar Pastior scrie Nicholas Catanoy în *Alambicul lui Ianus*. ■ Constantin Trandafir comentează romanul *Prințul Ghica* apărut la Ed. Albatros, scris de Dana Dumitriu (*Proza feminină? (I) Dana Dumitriu. Amplitudinea romanului „istoric”*): „*Prințul Ghica* e un roman de arhitectură la vedere, cu imagini concrete, personaje vii, rod al documentării riguroase și al unei imaginații fecunde”. ■ În rubrica *Reevaluări* Nicolae Florescu se ocupă de *Ștefan Ion Gheorghe și poezia răscumpărării*: „Cu destinul poetic al lui Ștefan Ion Gheorghe (Hanny von Hoch) istoria literară românească a fost destul de vitregă. Aproape nici una dintre *sintezele* din această sferă de cercetare nu a consemnat prezența scriitorului în epocă. Chiar proiecțiile memorialistice au fost destul de rare și ușor nesemnificative”. ■ Ana Blandiana semnează *Un sfânt contemporan cu noi*: „Extraordinarul volum, editat sub auspiciile Institutului Cultural Român și cuprinzând scrisorile trimise de Monseniorul Vladimir Ghika fratelui său Dimitrie Ghika aflat în exil, este cutremurător tocmai prin concretețea acestei localizări [1948-1952], în timp și spațiu”. Sunt menționați cei care au lucrat la acest volum: Silviu Hodiș, Luc Verly, Ana Boariu, Emanuel și Mihaela Cosmovici; titlul volumului nu este dat. ■ Revista publică a treia parte a anchetei despre *Celebritate*; la întrebările „1. Cum s-ar putea defini noțiunea de *celebritate* în epoca noastră și ce mutații credeți că s-au produs în raport cu etapele anterioare ale umanității? 2. Dar în domeniul literar-artistic, ce înseamnă să fii celebru astăzi? 3. Tindeți spre celebritate? Care ar fi încununarea ideală a operei unei creator în lumea actuală?” în acest număr răspund: □ Andrei Zanca, „*Isus e mai celebru decât oricine*”: „Cred că e vremea să lăsăm pe cei «tineri» și înfierbântați să rătăcească prin labirintul întrebărilor de tot felul. În noi, încet, se lasă un fel de muțenie, mai ales la vederea a ce se întâmplă în Țară, în lume, în jur. Amuțești. Știu că mă înțelegeți și nu vă supărați. Iată, Isus e mai celebru decât oricine și, totuși, fiecare îi rostește numele cu evlavie și discreție, fără rumoare, zgomot și ovații”. □ Dan Mircea Cipariu, „*Celebritatea e un rezultat ori chiar un fetiș al imaginii*”: „1. [...] Construcția celebrității nu mai pariază pe valoarea operei, ci, mai ales, pe imagine. De aici toate păcatele pe care le putem deconspira, la o repede ochire, în cei ce nu sunt promovați ca fiind *celebrii* triburilor politice, economice, culturale și artistice. 2. [...] Din păcate, celebrii de astăzi ai literaturii române sunt acreditați în această situație pentru faima dobândită din gesturile lor politice și mediatice. Adrian Păunescu, Mircea Dinescu, Nicolae Manolescu, Gabriel Liiceanu sau Mircea Cărtărescu sunt celebri în ochii «opinie publice» (un termen vag, drag comunicatorilor și celor de la marketing), în primul rând, pentru că au fost și sunt actori mediatici și pentru că pozițiile lor politice au ajuns să fie cunoscute de public și promovate cu imaginea lor. Așa se face că imaginea lor vinde și consolidează celebritatea.

Operele lor – din nefericire! – sunt îngropate chiar de imaginea celebrității lor! Poate că fiecare are parte – și în receptare, și în valorizare – de ceea ce și-a dorit să fie și să aibă mai mult! Eternele topuri și clasamente anuale ne confirmă această perspectivă cu asupra de măsură. 3. Pentru mine a scrie a ajuns o terapie din ce în ce mai sigură pentru a deveni. Trebuie să ai o mare trufie să crezi că *imaginea* îți poate salva opera, așteptările și singurătatea! În lumea noastră de triburi și talibani, încerc să mă salvez pe cont propriu, departe de ideologii de serviciu ai succesului literar și artistic și de numeroșii critici literari, din ce în ce mai cotropiți de imagine și de succesul ei social”. □ Ioana Cistelean, „*Ne pierdem în derizoriu*”: „Celebritatea astăzi e non-valoare, e complet stălcită, e formă abundentă și stridentă în detrimentul esenței binefăcătoare. Dar fenomenul nu e nici pe departe mioritic. Suntem în pas cu moda, ne mișcăm în secolul vitezei și ne pierdem în derizoriu. [...] Pe coordonatele esteticului, paradigma celebrității își conservă configurația apropiată comunității extinse, adică: aparența, aciditatea și virulența. Astăzi ești în top dacă discursul tău e lătrător, dacă e pe-nțelesul celor mulți, dacă tu, ca autor, ești dispus la compromisuri de substanță, dacă-ți place să te auzi, dacă elgi să-ți irosești energia înjurând omul și nu cartea, dacă faci pe deasupra doar pe ici-pe colo argumentat sau chiar defel, dacă ai cultul personalității bine înțepenit și dacă, desigur, șochezi și epatezi, în speță la centru. În conescință, nu tind spre celebritate. Nu înspre aceasta. Prefer să-mi cultiv cu obstinație prietenia scriitorilor care nu zbiară, dar care rostesc adevăruri pertinente”. ■ Ion Zubașcu realiază un interviu cu Robert Șerban, „*Trebuie să ai ce povesti și mai ales să știi cum s-o faci*”: „[...] Cum se vede, prin prisma experiențelor tale de până acum, ieșirea literaturii române în larg și înscrierea ei în circuitul fieresc al competiției valorilor? – Eu cred că poezia românească e foarte bună, comparativ cu ceea ce se scrie în alte țări. Ca și tine, citesc multă poezie străină și constat că e nițel... rece, că e cam scrisă din cap. Doar din cap! [...] Cred că prospețimea e cuvântul care sintetizează cel mai bine explicația acestui succes. E un aer de... primăvară prin paginile scriitorilor români, dar unul puternic, snăgos, care miroase tare a viață. Iar viața place! – *Fiind bănățean, cunoști foarte bine cultura fermană actuală. La ce ar trebui să renunțe literatura noastră de azi pentru a răzbi mai ușor în Europa și în lume, ce ar trebui să mai învețe, pe lângă ce are?* – Unii spun că localismele, românismele fac lectura cărților noastre – în special a romanelor, fiindcă ele au cea mai bună trecere – greoaie. Occidentalul nu are cheile de lectură și nici mare chef să-și bată capul cu decodarea. Alții, dimpotrivă, susțin că tocmai specificitatea dă savoare și originalitate literaturii române, că cel care citește unul de-al nostru vrea să afle ce și cum gândește, unde și cum trăiește. Eu știu – din călătoriile în străinătate, când am stat de vorbă cu editori, autori și jurnaliști – că importantă e, pentru și în toată lumea, povestea. Cărțile care... stau pe loc, ori care își pornesc acțiunea pe la pagina o sută sunt perdante. E adevărat că trebuie să ai și ce povesti și mai ales să știi cum să o faci. Fiecare carte are un destin al ei, dar de cele mai multe ori nu e suficient să stai și să aștepti să te

lovească... norocul". ■ Apare dialogul între Bujor Nedelcovici și Sergiu Grigore, *Femeile din Biblie*, pagini din volumul *Cine sunteți dvs., Bujor Nedelcovici*. ■ Tudorel Urian pune întrebarea *Putem promova literatura română în lume?*: „Mai multe instituții specializate (Institutul Cultural Român, Ministerul Culturii, Uniunea Scriitorilor, Administrația Fondului Cultural Național, marele case de editură au pornit o adevărată competiție pentru promovarea literaturii române, primordial, în spațiul Uniunii Europene. [...] În ce mă privește, consider aberantă această goană aproape disperată de promovare a «literaturii române». Firește, există un interes direct al editurilor să vândă cât mai multe drepturi de autor pe piața europeană, dar mi-e destul de greu să înțeleg ce itneres ar avea statul să investească sume deloc de neglijat pentru asemenea acțiuni cu rezultat destul de discutabil. Pentru că, să fim bine înțeleși, nici apariția operelor unor scriitori români la Gallimard sau Suhrkamp nu este, prin ea însăși, garanția că literatura română a intrat în universalitate sau măcar că respectivii autori au căpătat o altă relevanță în viața literară franceză sau germană. Nici măcar atunci când autorii în discuție au un succes real, nu înseamnă că succesul este al «literaturii române». [...] Mă tem că în contextul actual, posibilitățile de promovare eficientă a «literaturii române» sunt nule. Indiferent de efortul financiar al instituțiilor statului. Scriitorii români cu adevărat talentați au însă toate șansele să se impună pe plan internațional”. □ În textul *Povestea cu „epistemul depășit”*, Luca Pițu revine cu noi dezvăluiri din perioada comunismului ■ În rubrica *Tematică și bibliografie* Simona Vasilache scrie *Despre vină*. ■ În *Secvențe* citim *Din jurnal (2003)* al lui Gabriel Dimisianu. □ Versuri de Gheorghe Grigurcu, Șerban Foarță, Liviu Uleia. □ Constantin Mateescu publică *Revelion la ambasadă*, povestind cum a petrecut sărbătorile la finele anului 1982 în India, fiind invitat de George Anca, atunci profesor de limba și literatura română la Universitatea din New Delhi. □ C. D. Zeletin traduce *Sagesse Nu știi de ce oare* de Paul Verlaine. □ Revenind la *Zigzaguri*, Constantin Călin scrie despre *Molerul din firme*, *O fișă*, *Pamfletul: paradeșiniții*, *Trimiteri*, *Pretext*. □ În *Voci pe mapamond* citim poeziile scrise de Adrienne Rich, traducerea fiind semnată de Olimpia Iacob.

● **[„Apostrof”, nr. 3 (226)]** Din *Café Apostrof*: □ *Comunicat al USR* (v. „România literară”, nr. 11/ 2009). □ *Lansare de carte*: „În 5 martie a.c., la Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor, a avut loc lansarea volumului *Clujul din cuvinte*, antologie ilustrată, coordonată de Irina Petraș și care cuprinde 111 texte despre Clujul de ieri și de azi. Ba chiar și despre Clujul de mâine. Albumul, apărut în foarte frumoase condiții grafice, a fost prezentat de către Irina Petraș. Profitând de prezența primarului, dl Sorin Apostu, dl Ion Pop a făcut o patetică pledoarie pentru promovarea și conservarea valorilor culturale ale orașului”. □ *Eveniment*: „Teatrul Național «Lucian Blaga» din Cluj, în colaborare cu Compania de teatru ART ACT, sub înaltul patronaj al Ambasadei Regale a Norvegiei la București, a prezentat marți, 10 martie 2009, următoarele evenimente dedicate marelui dramaturg norvegian Henrik Ibsen: La Muzeul de Artă din Cluj: Lansarea cărții

Când noi, morți, înviem, ultima piesă scrisă de Henrik Ibsen, traducere de Sanda Tomescu Baci, apărută la Biblioteca Apostrof din Cluj. Au prezentat: directorul general al Teatrului Național din Cluj, prof. univ. dr. Ion Vartic; Excelența Sa, domnul Oystein Hovdkinn, ambasadorul Norvegiei la București; conf. univ. dr. Sanda Tomescu Baci; doamna Cătălina Buzoianu, regizor. Vernisajul expoziției de artă decorativă *Timp și răstimp*, semnată de Mariana Gheorghiu, artist plastic. A prezentat: Călin Stegerean, curator al expoziției. La Teatrul Național «Lucian Blaga» din Cluj-Napoca: Premiera pe țară a spectacolului *Când noi, morți, înviem* de Henrik Ibsen, traducere de Sanda Tomescu Baci, regia: Cătălina Buzoianu, decorul și costumele: Adriana Grand. Spectacolul a fost transmis în direct la TVR Cultural. La premieră a luat parte Excelența Sa, domnul Oystein Hovdkinn, ambasadorul Norvegiei la București”. □ *Laureații concursului de volume în manuscris al USR* (v. „Luceafărul de dimineață”, nr. 6 (878)/ 2009).

■ Revista organizează ancheta *Noaptea* cu întrebarea *Ce anume înseamnă pentru dvs. noaptea?*, la care răspund: Diana Adamek (*Capcană pentru febre*), Liviu Antonesei (*Nopțile mele sunt zilele mele*), Paul Aretzu (*Despre noapte*), Cristian Bădiliță (*Noapte inexistentă*), Francisc Baja (*Noaptea polară*), Ștefan Bolea (*Noaptea instinctelor*), Leo Butnaru (*Noaptea alchimică*), Dumitru Cerna (*Nopțile mele zăvăpate*), Ruxandra Cesereanu (*Noaptea și nopțile mele*), Minerva Chira (*Nopți*), Horia Gârbea (*Stricarea nopților*), Gelu Ionescu (*Sunt un diurn*), Rodica Marian (*Toate astea și încă multe altele...*), Ana Mureșan (*O ușă deschisă*), Ovidiu Pecican (*Sinonimul nopții, uitarea*), Irina Petraș (*Vise bune, vise rele*), Elisabeta Pop (*Noaptea: cuminte și înțeleaptă*), Adrian Popescu („*Noaptea primordială*”), Dan Stanca („*Greutatea nopții*”), George Vulturescu (*În miezul Ochiului Orb*).

■ În secțiunea *Cu ochiul liber* citim: □ Ovidiu Pecican discută despre două volume de Ion Milea în *Orizont holderlinian: Reviem în mai*, Ed. Limes, 2007 și *Despre Brâncuși*, Ed. Limes, 2008: „Oricât de diferite ar fi, aceste volume marchează clar două dintre direcțiile majore de înaintare intelectuală ale lui Ioan Milea, refăcând în alt mod decât poezia lui dialogul Orient – Occident în văzduhul eterat, populat doar de entitățile sacre”. □ În *Oglinzi narative. Fascinația tiparelor clasice* Călin Teuțișan scrie despre *Orfeu în infern* de Nicolae Breban, Ed. Polirom, 2008: „Ca artă a prozei scurte, cele cinci nuvele din volumul *Orfeu în infern* invocă, în memoria culturală a lectorului, nuvelistica rebreniană, iar ca atmosferă, psihologismul din proza subiectivă interbelică. Dincolo de câteva barbarisme lexicale, de tipul «inebranabil», sau calcuri franceze, precum «își dădu cont», stilul brebanian își păstrează caracteristicile specifice (de pildă, interjecțiile care punctează, când și când, monologurile interioare ori, ca atmosferă a imaginarului, intelectualismul lucid și livrescul superior), evitându-și eficient propriile stereotipii și capcane. Construcția textelor este densă, concisă, esențială, polifonia vocilor funcționează corect, structura de relații și simboluri servește bine «cauzei» narative. Pe scurt, o carte excelentă, care captivează”. □ Mihaela Ursa semnează *Poezia ca Waterworld*, o semnalare a volumului *Nuferii mor în cadă*,

volum de debut al Cătălinei Cadinoiu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Marea temă a volumului este spațiul pierdut, poeta practicând un fel de proustianism spațial condensat: un reflex autobiografic se face simțit aici, după câte înțelegem, poeta fiind o fiică a Deltei, de mult părăsite, dar mereu reînviată. M-am întrebat care o fi madlena acestui tip de declic mnezic și nu știu nici acum cu certitudine. Totuși, presupunerea pe care o creditez cel mai mult deocamdată este că ea are legătură cu apropierea eului observator de moarte”. □ Despre poezia lui Vasile Dan scrie Iulian Boldea, referindu-se la antologia *Poem vechi*, Ed. Dacia, 2005: „Limbaajul cu irizații metafizice are, de multe ori, rezonanțe blagiene. Sonurile expresioniste sunt temperate de tensiunea calofilă a frazei, mereu sedusă de alegorii livrești, de aluzii mitologice sau de asociații paradoxale”. □ Constantina Raveca Buleu semnează *Rafinament și erudiție*, o recenzie la *Delimitări și ipoteze: Comunicări și eseuri de teorie literară și studii culturale* de Paul Cornea, Ed. Polirom, 2008: „Atent la marcarea oricărui aspect metodologic și la orice posibilă complicație teoretică, Paul Cornea face din *Prefața* volumului său o prelegere cel puțin la fel de incitantă ca și cele din corpusul propriu-zis al cărții, într-un amestec fericit de scrupulozitate didactică, seriozitate științifică, spirit polemic și, pe alocuri, perspectivă ludică”. ■ Cronici literare: □ Irina Petraș semnează *Despre neagra strălucire a luminii*, o prezentare a volumului *Lumină neagră* de Vasile Igna, Ed. Limes, 2008: „Modernitatea echilibrată, cea care împacă elaborat contrarii, e secundată de imagistica largă, lucrată în fine linii de contur provizoriu, cu chenare deschise generos; li se alătură viziunea atentă la detalii, o sensibilitate ocrotitoare de tensiuni, delicatețea neobosită și firesc lucrată a gesturilor”. □ Ștefan Borbély publică *Lecturi interioare*, un comentariu la *Poezia vie* de Dan Cristea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Nimic repezit, nimic ostentativ, însă: dimpotrivă, un calm senin al surselor bibliografice bine asimilate, un echilibru desăvârșit, de om rafinat care a meditat îndelung asupra temelor sale, având și cuvintele adecvate pentru a le transmite. Altfel spus, *Poezia vie* e unul dintre cele mai liniștitoare, mai asigurătoare de profesionalism volume de critică pe care le-am citit în ultima vreme. și, totodată, unul dintre cele mai incitante, fiindcă substanța paginilor sale urcă dintr-o ingenuitate obiectivă bine mascată”. ■ Revista publică, în facsimil, poezia *Amăgire*, cu precizarea „Pagină din I. Negoîtescu, *Versuri și proză*, 1937-1938, caiet verde dictando, inedit”. ■ În rubrica *Dosar citim Istoria... și versiunea ei germană* de I. Negoîtescu, o corespondență între I. Negoîtescu și Elisabeth Axmann-Mocanu. ■ În acest număr citim versuri de Maria Pal. ■ Leo Butnaru traduce poezia lui Graaly Arelyski. ■ Ruxandra Cesereanu publică prima parte a eseului *Ah, Margarita!*, ocupându-se de Mihail Bulgakov și eroina romanului *Maestrul și Margarita*. ■ Alina Andrei semnează eseu *La pagina 56*, un text despre Roger Nimier, pornind de la volumul *Copiii triști*, apărut la Editura Paralela 45.

● [„Ateneu”, nr. 3 (475)] Din rubrica *Breviar* reținem: □ *Concursul Național „Ion Creangă” (creație literară – povești)*. Iași, 11-12 aprilie 2009 (ediția a

XVI-a): „Muzeul Literaturii Române Iași în colaborare cu Uniunea Scriitorilor – Filiala Iași, organizează la Muzeul «Ion Creangă» (Bojdeuca) în zilele de 11-12 aprilie 2009, ediția a XVI-a a Concursului Național «Ion Creangă» de creație literară – Povești. La acest concurs pot participa indiferent de vârstă, creatorii care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor (inclusiv din Basarabia și Bucovina, precum și românii care trăiesc pe toate meridianele). [...] Juriul, format din membri ai Uniunii Scriitorilor din România, va acorda premii în ziua de 12 aprilie 2009, în cadrul manifestărilor organizate de Muzeul Literaturii Române Iași, la împlinirea a 91 de ani de la inaugurarea Bojdeucii ca prim muzeu literar memorial din România. Poveștile premiate la această ediție vor fi publicate în volumul XI *Poveștile de la Bojdeuca*”. □ *Petru Cimpoeșu invitat la Leipzig*: „Cunoscutul scriitor băcăuan, Petru Cimpoeșu (despre ale cărui romane Nicolae Manolescu, în *Istoria critică a literaturii române*, spune că sunt de factură comică și utopică, de un ludic enorm, cervantesc), a participat la Târgul de Carte de la Leipzig, de la jumătatea lunii martie, la inițiativa Centrului Național al Cărții din cadrul ICR. Cu acest prilej, prozatorul a citit un fragment din ultimul său roman apărut, *Christina Domestica și vânzătorii de suflete*, bucurându-se de un real succes, alături de ceilalți scriitori prezenți la prestigioasa manifestare”.

■ **Cronici literare:** □ Dan Perșa semnează cronica literară la *Oameni și cărți* de Gabriel Dimisianu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Fără îndoială, în ce privește modul în care judecă și își redactează scrierile, există un stil Gabriel Dimisianu. Sobru, concis, fără înflorituri, echilibrat. Cu idei și relatări mereu însoțite de o încărcătură emoțională. Cu urmărirea fără tihnă a condiției estetice a literaturii. Cu o reținere impresionantă de a da verdicte critice cu ton definitiv: de aici un protocol al judecății critice, ea avansând nu de-a dreptul, ci cu sinuozități și întoarceri din drum. Ceea nu o face să pară vreodată nesigură. Dimpotrivă, după cum Gheorghe Grigurcu observa, critica lui Gabriel Dimisianu «emană o indeneabilă autoritate». Iar asta din cauză că «protocolul» judecății critice tatonează nuanțele până descoperă fondul”. □ În *Nicolae Manolescu și Lecția despre cub* Adrian Jicu se ocupă de *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Mărturisesc a fi avut și eu sentimentul că această carte a fost scrisă sub teroarea timpului. Și mai cred că era ultima șansă a lui Nicolae Manolescu de a o termina. Nu știu dacă va mai putea cineva vreodată să cuprindă, la modul temeinic, întreaga noastră literatură. Semnele unei anumite pripe se văd deja. Cu toate acestea, oricâte reproșuri i s-ar (putea) aduce, *Istoria critică a literaturii române* va domina secolul abia început”. ■ În rubrica *Lecturi* Lucia Dărămuș semnează *Pledoarie pro latinitate*, referindu-se la articolele *Inscripții inedite de la Histria* de Alexandru Avram, *Tânăr înțelept, tânăr nebun* de Francisca Băltăceanu și *Despre muzică și curtezane în Grecia Antică* de Florica Bechet, publicate în volumul colectiv *În memoria lui I. Fischer*, Ed. Humanitas.

■ Sub titlul *Andrei Cornea: „Rigoarea nu e un cusur”* Dan Petrușcă își spune părerea despre *Noul, o veche poveste* de Andrei Cornea, Ed. Humanitas, 2008:

„Rigoarea științifică, despre care Andrei Cornea spune cu discretă ironie că «nu e un cusur», cât și spaima de imund sunt constante ale acestor eseuri”. ■ Ioan Dănilă semnalează *Un record eminescian prea puțin cunoscut*: „Într-un nou an eminescian (120 de ani de la trecerea în eternitate, după ce în 2008 au fost 125 de ani de la tipărirea *Luceafărului*), suntem înștiințați că World Records Academy (Academia Recordurilor Mondiale) a decis ca *Luceafărul* să fie desemnat drept «cel mai lung poem de dragoste». A fost, fără îndoială, o surpriză plăcută, dar comentată în două registre: unul aprobator, dinspre cei ce (încă mai) cred în valorile autentice ale neamului nostru (de exemplu, N. Georgescu, în «Tribuna învățământului»), și unul persiflant, dinspre cei ce redactează contestația înainte de a se produce evenimentul (a se vedea comentariile de pe internet la știrea apărută în «Evenimentul zilei» de luni, 16 febr. 2009). E drept că pe cei din urmă i-a avantajat inadecvatul «lung» din cuprinsul etichetei, când mai potrivit ar fi fost adjectivul «amplu», cu trimitere egală spre dimensionarea poemului și, respectiv, spre complexitatea ideatică a acestuia”. ■ În *Tentatio duplex* Vasile Spiridon scrie despre opiniile lui Constantin Ciopraga din studiul *Poezia lui Eminescu. Arhetipuri și metafore fundamentale*: „Constantin Ciopraga pleacă de la domeniul evidenței; deși enunțurile sunt asumate neîndoios și motivate cu sobrietate, întâlnirea cu opera este dialogată, iar tensiunea alternativelor evită platitudinea certitudinii ultime a unui punct de vedere. Intuițiile de lectură sunt înlănțuite într-o expunere cât mai precisă, fără ispita implicării subiective – ceea ce nu exclude intenția onestă în evaluări. Cercetătorul este pregătit să vadă ce îi permit posibilitățile, conștient fiind că orice apropiere de opera lui Eminescu este nu doar o decupare făcută după anumite criterii metodologice, dintr-o anumită perspectivă și până la anumite structuri de adâncime”. ■ Emil Nicolae semnează *Daniel Arasse ne avertizează*: „Nu vedeți nimic”, o discuție pe marginea volumului istoricului de artă Daniel Arasse, *On n'y voit rien. Descriptions*, Ed. Denoel, 2000, reeditat în 2002. ■ În *Falsele delicii victoriene* Marius Manta se ocupă de *Citindu-l pe Turgheniev* de William Trevor: „Și... peste toate, în ciuda diverselor artificii semantico-geometrice, autorul știe măsura potrivită a tuturor frazelor aruncate în lupta cu inerția interpretărilor. Trevor nu uită că este englez, permițându-și prin urmare, la nivel metatextual, diferite accente ironice. Considerând și urmele vagi ale umorului negru, *Citindu-l pe Turgheniev* e acea carte ce îți prilejuiește o întâlnire sub semnul fineții intelectuale, dar care te și trădează, exact în clipa în care cauți formule potrivite pentru a o explica”. ■ Ion Fercu evocă *Sankt Petersburgul lui Dostoievski*. ■ Veronica Grecu semnează prezentarea și traducerea din volumul *Istoria Moldovei și a Țării Românești* de Jean Louis Carra, volum în curs de apariție la Ed. Institutului European. ■ Versuri de C. Th. Ciobanu și Viorica Răduță. ■ Revenind la *Lumi anglo-saxone* Elena Ciobanu publică *Evoluționismul în grădina literaturii*, o semnalare-comentariu la volumul *Evolution, Human Nature and Literature* de Joseph Carroll în care autorul „nu vrea nici mai mult, nici mai puțin decât să ne convingă că evoluționismul

este paradigma în fața căreia ar trebui să se încline toți inventatorii de teorii bazate pe credința (falsă, în opinia lui) că limbajul și discursul ar avea o existență autonomă față de realitatea materială înconjurătoare”. ■ Revista publică *Dialogul intercultural* de Leonard Orban, Comisar European pentru multilingvism, „Mesaj transmis cu prilejul celei de-a 2-a Conferințe AROSS organizată la Slănic-Moldova – *Transmodernitatea: manageriabilitatea comunicării într-o lume globală*, între 23-25 octombrie, 2008”. Traducerea din limba engleză și adaptarea textului sunt făcute de Doina Cmeciu. ■ În paginile numite *Jurnal* citim *O vizită imposibilă* de Vasilica Oncioaia. ■ În *Personalități băcăuane* Cornel Galben scrie despre *Sarina Cassvan*, marcând 115 ani de la nașterea scriitoarei și despre *Gabriel Bacovia*, comemorând un deceniu de la moartea fiului poetului George Bacovia și al scriitoarei Agatha Grigorescu-Bacovia. ■ Leo Butnaru revine cu partea a treia din *Carnet polonez*.

● [„Caiete Critice”, nr. 1-2-3 (255-256-257); Revista editată de Fundația Națională pentru Știință și Artă, Grupul interdisciplinar de reflecție și Editura Expert, sub egida Academiei Române; nr. de pagini: 180; format: A4; Director: Eugen Simion; Redactor-șef: Valeriu Ioan Franc; Coordonare editorială: Lucian Chișu; Redacția: Aida Sarchizian, Andrei Grigor, Bogdan Popescu, Răzvan Voncu, Daniel Cristea-Enache, Călin Căliman, Maria Moldoveanu, Ana-Lucia Ristea, Oana Soare, Andrei Milca, Paula Neacșu, Nicolae Login, Luminița Login; Colegiul editorial: Mihai Cimpoi, Serge Fauchereau (Franța), Valeriu Ioan Franc, Klaus Heitmann (Germania), Thierry de Montbrial (Franța), Maurice Nadeau (Franța), Basarab Nicolescu, Eugen Simion, Dumitru Țepeneag] Numărul se deschide cu rubrica *Fragmente critice* în care Eugen Simion este prezent cu partea a treia din *Un jurnal intim de acum patru decenii*. ■ Despre Tristan Tzara citim în eseu *En songeant a Tristan Tzara* de Serge Fauchereau, rubrica *Notes tirées d'un carnet*, eseu scris în limba franceză. ■ *In memoriam Grigore Vieru*: □ *Poetul, simplu ca iarba*, Tudor Nedelcea: „Grigore Vieru, simplu ca iarba, a devenit steaua de vineri care ne veghează pașii și ne apără sufletele”. □ *Un ostaș al cauzei naționale: Grigore Vieru*, Alexandru Zub: „Visul unității românești l-a făcut pe Grigore Vieru să reziste în cele mai grele împrejurări și să afle, ingenios, modalități de a-și păstra demnitatea de scriitor, alături de propensiunea civică posibilă sub dictatură”. ■ Cronici literare: □ Simona Antofi, *Dilemele actuale ale criticilor* – În ariergarda avangardei, comentează volumul lui Eugen Simion, *În ariergarda avangardei (convorbiri cu Andrei Grigor)*, Ed. Universul Enciclopedic: „Cartea vorbită pe care o compun, împreună, Eugen Simion și Andrei Grigor, poartă drept titlu o formulă foarte dragă celui dintâi, *În ariergarda avangardei*, formulă preluată de la Roland Barthes și adaptată poziției onest calculate și riguros argumentate a criticului ce se vrea a fi ca atare. Nici prea aproape de fenomenul literar în desfășurare vie, clocotindă, adică în mijlocul rumorii pe care patimile de și despre literatură o creează permanent, dar nici prea departe, pentru a nu se deconecta de

la tumultul vieții literare, criticul încearcă, astfel, să își asume, cu sinceritate și corectitudine, statutul, și să-și reprime, pe cât este cu putință, ceea ce el însuși numește «astuțiile, idiosincraziile spiritului»". □ George Neagoe publică prima parte din *Eminescu tratat de negociere*, un comentariu la volumul *Eminescu: negocierea unei imagini* de Iulian Costache, Ed. Cartea Românească: „Iulian Costache dispune de talentul necesar pentru a ne convinge să purtăm lentilele care să ne determine să-i vedem pe junimiști și așa cum îi percepeau contemporanii. [...] Din analizele lui Iulian Costache, reiese că Eminescu, la începutul carierei sale literare, era un scriitor fără importanță, un pretext suficient pentru adversarii lui Maiorescu de a ironiza pretențiile *Junimii* că reprezintă un pol cultural marcant”. □ Despre *Dicționarul limbajului poetic eminescian (concordanțele poeziilor postume)*, 4 volume, coordonat de Dumitru Irimia, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006 scrie Lucian Chișu în *Laboratorul poetic eminescian*: „Așadar, *Dicționarul* îndeplinește, concomitent, două dezeriderate ale cercetării. Expune, în primul rând, imaginea panoramică a structurilor de concordante eminesciene, iar pe de altă parte, dacă este bine citit (interpretat), *Dicționarul* devine un instrument ideal pentru viitorul cercetător. Acest auxiliar îl poate racorda rapid și eficient la subiectul ales, activitatea de culegere și apoi de sintetizare a conținutului fiind netezită de informația preexistentă”. □ În *Eminescu Semne și sensuri* Ioana Vasiliu scrie despre *Dicționarul de semne și sensuri poetice*, vol. I-II, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005-2007, „cea de-a doua componentă a *Dicționarului limbajului poetic eminescian*” coordonat de Dumitru Irimia: „Cercetare amplă și minuțioasă, *Dicționarul de semne și sensuri poetice* nu omite nimic cât de cât revelator pentru înțelegerea universului interior eminescian a cărui unitate nu putea fi «demonstrată» decât printr-o raportare a semnelor poetice la cultura umanității, la cultura națională și la creația eminesciană ca Tot, *Dicționarul* constituindu-se astfel într-o «posibilă cale de integrare a semnelor poetice eminesciene în paradigma poeziei și culturii universale» (Dumitru Irimia, *Prefață*, vol. I, pag. 7)”. □ Ileana Mihăilă prezintă *Les grands mouvements littéraires européens* de Francis Claudon, Ed. Armand Colin, 2008: „Literatura română este practic absentă, cu eternele noastre excepții – Tristan Tzara și Eugen Ionescu. Din păcate, la Europa tradițională - Occidentul plus Rusia -, profesorul Francis Claudon nu adaugă decât Ungaria. Nu lui i se poate reproșa această viziune – întreaga sa activitate de cooperare universitară cu colegii din aproape toate țările din Est îi dovedește dorința de deschidere – ci greutatea unei întregi tradiții. Extinderea Uniunii Europene în plan cultural rămâne deocamdată doar un deziderat”. ■ Diana Șimonca Oprița realizează un interviu cu Alexandru Paleologu despre N. Steinhardt, „*Când l-am văzut... ne-am împrietenit din primele cinci minute*”, interviu realizat în data de 31 ianuarie 2004: „- *Steinhardt afirmă în Primejdia mărturisirii, de pe poziția sa de «comentator de texte», că un critic trebuie să fie condus de «neteama de admirație». Criticul literar nu trebuie să se teamă să admire. Au fost contemporani și critici care și*

acum vorbesc despre el și spun că a avut o critică oarecum hedonistă și că n-ar fi avut criterii. Lui îi plăcea și Vlahuță, și Al. Brătescu-Voinești, și în același timp Alphonse Daudet. N-avea criterii? - Între noi doi, elementele cele mai hotărâtoare în primii ani au fost lecturile din tinerețe și în principal Alphonse Daudet. Și eu mi-am început viața literară cu un cadou de la tata – o ediție foarte frumoasă, completă și ilustrată de un bun ilustrator – un Alphonse Daudet. Mi-a plăcut enorm și se pare că este un mare scriitor, fiindcă a reușit un roman comic extraordinar prin *Tartarin Tarascot* și care are extraordinara luciditate de a prinde elementele cele mai divulgate pentru slăbiciune sau virtuți omenești, atât în teatru, cât și în romane. A nu admira energic și brutal declarat pe Alphonse Daudet înseamnă lașitate intelectuală și ignoranță literară, pentru că el este un mare, mare scriitor. El și cu mine, și poate mai sunt și alții care credeam așa. El avea adevărat o anumită ispită, dar foarte subtilă și nu hotărâtoare și nu prevalentă, o anumită ispită a ceea ce este «chic», a ceea ce este elegant, a ceea ce este «à la page». [...] Avea un fel de atracție, de a nu fi prins în defect de informații mai îndrăznețe, mai noi, dar era foarte prudent sau, mai exact, în bună cunoaștere de cauză. Știa foarte bine despre ce e vorba. Nu putea fi ușor de înșelat, cât privește calitatea autentică a unei inovații artistice de primă mână. Mă gândeam la un moment dat așa: «Periculoși oameniiăștia care țin jurnale!» - *De ce?* - Eu găsesc că este imoral să ții un jurnal, deși sunt jurnale geniale și extraordinare, și nu puține. Eu făceam socoteala cu el: «Măi, Nicule, de ce-or fi scriind scriitorii în loc să scrie romane, scriu și jurnale pe de lături?» «De vanitoși ce sunt! Sau ca să nu cumva să rămână nespuse unele lucruri.» Poate că așa o fi, dar nu numai așa. Fapt este că, într-adevăr – și cu asta noi ne delectam – câteva jurnale geniale ale lui Jules Renard, al lui Tolstoi, al lui Maiorescu chiar, extraordinar – nu pot fi eludate. Însă e adevărat că ispita de a scrie un jurnal e o tentație suspectă. De ce mai vrea omul să țină jurnal dacă și-a dat seama, a văzut, a simțit, de ce trebuie s-o și noteze? A simțit ceva, a observat ceva, a tras o concluzie. Bun, o avea în cap. De ce trebuie să o scrii pe hârtie? - *Probabil pentru că știu că le vor publica! În aproape toate cazurile sunt publicate și estetismul lor probabil și acestui fapt i se datorează că știu de la început că o vor face, că-l vor publica.* - Asta mă gândesc: dacă vrei să o publici, de ce nu o publici sub formă literară? Acum nu ai întotdeauna timp și plan pentru asta. Eu chiar mă gândeam de ce Nicu n-a ținut jurnalul ăla. Era o lume care avea atenție la nuanță, la detaliul pe care omul îl are în viață și pe care nu-l rezervă pentru creațiile literare. Le scrii ca să-ți precizezi, să-ți fixezi niște observații de ordin moral. Dar uite că el n-a avut ispita asta. La știința mea, o fi ținut jurnal, dar nu l-a păstrat”. ■ La rubrica *Dosar* Pavel Țugui prezintă articolul *G. Călinescu – un text cenzurat. Denunțurile*, cu următoarea precizare: „[B. A. R. Mss. Arhiva «G. Călinescu», dosar X1, Varia 4-7, fila 18 nedatat. Hârtie velină gălbuie, olograf, cerneală albastră. Scrisul pare a fi de o mână feminină, copiere după textul... Ultimul cuvânt din text are un asterisc, trimițând în josul paginii unde figurează, scrisă de aceeași mână, mențiunea: «Scrisă pentru „Tribuna

Poporului” (1944). Oprit de cenzură». Mss. semnalat de Ion Bălu în *Biobibliografie – G. Călinescu*, poziția 4935”. ■ În revistă găsim și *Eugen Ionescu. Texte recuperate*, introduse prin două note: □ Marin Diaconu: „Eugen Ionescu revine impetuos în viața culturală din România imediat după decembrie ’89 (în continuarea unei reveniri îndeosebi teatrale, deschisă în ’64). În decursul ultimelor două decenii, i s-au publicat multe cărți, dintre care câteva au în conținut scrieri, literare din româneștii ani ’30. N-au reușit să se restituie cititorului câteva zeci (peste 60) de eseuri critice, cronici ori. Nota - care au fost pregătite în anii ’90 pentru o carte. Până la și pentru întruparea lor într-o carte și integrarea în dorita ediție de *Opere*, revista «Caiete Critice» le găzduiește și le oferă omagial Măriei sale Cititorului Român, cu prilejul Centenarului nașterii criticului și a omului de cultură care este și va fi, și dincolo de acest veac”. □ Eugen Simion, *Centenarul Eugen Ionescu*: „La 26 noiembrie, anul acesta, se împlinesc 100 de ani de la nașterea lui Eugen Ionescu. Vor apărea, desigur, articole, vor fi montate – sperăm – piesele sale, vom publica, probabil, studii mai întinse despre opera lui românească și opera lui în limba franceză, aceea care l-a făcut celebru în lume. Revista noastră vrea să întâmpine acest eveniment, esențial pentru cultura din a doua jumătate a secolului a XX-lea, publicând, începând cu acest număr, articolele rămase până acum în revistele din România. Domnul Marin Diaconu cunoscut comentator și editor al scriitorilor și filosofilor din generația lui Mircea Eliade, Cioran, Mircea Vulcănescu, Noica, a descoperit aceste însemnări în revistele vremii (cu precădere, observ, în «Floarea de foc») și, la solicitarea noastră, le publică acum în «Caiete critice». E vorba de cronici literare despre poezii D. Ciurezu, Perpessicius sau Demostene Botez, de pildă, însemnări despre pictură sau, pur și simplu, o cronologie a cărților și revistelor apărute la începutul anilor ’30. Din când în când câte o propoziție memorabilă apare în aceste note de serviciu. Fiind iscălite de Eugen Ionescu, se cade să fie cunoscute, azi, de cititorul român. Ele n-au fost până acum tipărite de editorii lui Eugen Ionescu”. □ În acest număr apar: *D. Ghiață - „Les premières impressions sont toujours les meilleures”*, *Perpessicius: scut și targă, Răsărit (versuri) de D. Ciurezu, Idei nesistematizate despre Demostene Botez, Revistele, Un scriitor: George Dorul Dumitrescu, George Mihail Zamfirescu, Convorbire mică și dinadins cu Monica Lovinescu, Curier [I], Niște cucoane..., Geanta curierului, Curier [II], Urechile n-au ziduri, Curier [III], Curier [IV], Curier [IV] [sic!], Memento [I], Curier [VI], Memento [III], Ce crede d-l da Vinci, Aspecte ale plasticii și ale culturii*. ■ În rubrica *Negru pe alb* N. Georgescu semnează *Cu ochii larg închiși (completări la „Boala și moartea lui Eminescu”)*. Acest text vine cu următoarea notă a autorului: „După încheierea cărții *Boala și moartea lui Eminescu* (Editura Criterion Publishing, 2007), am mai mult răgaz să mă ocup de unele lucrări care tratează același subiect, pe care le-am evitat în timpul elaborării pentru a nu mă lăsa influențat sau ispitit de polemici cronofage. Îmi voi exprima părerea despre acestea – încercând, pe cât îmi va fi posibil, să-mi păstrez punctul de vedere din carte –sau nuanțându-mi-l,

după caz, cu atenționarea cititorului. Păstrez, desigur, discuția în limitele filologiei, de chestiunile medicale propriu-zise ocupându-se specialiștii cărora doresc doar să le ofer izvoare cât mai curate”. ■ S. Damian îl omagiază pe Nicolae Breban, la 75 de ani, cu articolul *Grimasa râsului*: „Reiau aici însemnări mai vechi care nu și-au pierdut, cred, actualitatea. Ele se referă în special la primul roman publicat de N. Breban *Francisca*”. ■ În secțiunea numită *Comentarii* citim: □ Crișu Dascălu, *Hannibal intra muros! A doua (?) trădare a intelectualilor*: „Nu mă simt deloc părtaș celor care fac acest voios efort de falimentare a spiritualității noastre. Nu mă simt cătuși de puțin complicele principalilor vinovați. I-am numit pe *impostori*, pe *măscărici*, pe *mercenari* și pe *dezertori*, deși lista nu se oprește aici. [...] *Impostorii* sunt cei care încearcă să ascundă sub veșminte prea încăpătoare un trup nevolnic, sperând că nepotrivirea nu va fi observată. Și, de cele mai multe ori, nădejdea lor este îndreptățită. Dacă odinioară refuzam să vedem goli-ciunea regelui, lăudându-i hainele imagine, acum ne încăpățânăm să elogiem toala vizibilă, ignorând că sub ea nu ascunde (aproape) nimic. [...] *Măscăricii* par să fie cu totul inofensivi. Am întâlnit persoane, multe dintre ele serioase, care erau adânc convinse că *măscărici* este un derivat de la *mască*, astfel că cel dispus să se adăpostească în spatele ei, adică să-și asume, fie și vremelnice, o falsă identitate, poate fi absolvit de inocenta lui culpă. De fapt, cuvântul în discuție vine din turcescul *maskara*, care înseamnă «trivialitate». Așadar, măscăriciul este un ins dispus să facă tot ceea ce alții, care sunt dispuși să se amuze pe seama lui, nu vor sau nu-și pot permite să facă. [...] *Mercenarii* – iată o meserie revenită, spectaculos și neașteptat, în actualitate. Ea este practică cu aerul perfecte legitimități, încât nu ne rămâne decât să ne mirăm că e trecută, încă, în nomenclatorul profesiunilor legal recunoscute la noi. Mai mult, celor rămași, deocamdată, în afara tagmei, li se aruncă priviri dezaprobatore și chiar li se adresează reproșuri explicite de către cei aflați în lăuntru ei. [...] *Dezertorii* sunt o categorie oarecum diferită. Pentru a înțelege mai bine despre cine este vorba, voi recurge la un exemplu din istoria noastră. Pus să aleagă între a abjura și a muri împreună cu fiii săi, Constantin Brâncoveanu a optat pentru cea de a doua variantă. [...] Așa se face că România de astăzi este plină de dezertori. Cutare om de stat își face un titlu de glorie din a câștiga electorat prin retractări în cascadă. Și extrem de neplăcut este că îl câștigă. Cea mai recentă carte a cutărui filosof este scrisă pe tema neputinței de a mai scrie filosofie. Cutare romancier scrie romane pe tema imposibilității de a mai scrie romane. [...] Un grup aparte și deloc neglijabil prin dimensiuni este acela al artiștilor care s-au sustras propriei vocații, trădând-o cu dezinvoltură. Ei au devenit moșieri, proprietari de imobile și de terenuri, manageri de hoteluri și restaurante sau guvernează, cu parti-pris-ul corespunzător, talk-showuri”. □ Ileana Tănase, *Hainele cele noi ale împăratului sau despre minciună în semiotica manipulării*, un comentariu la *La pragmatique aujourd'hui. Une nouvelle science de la communication* de Anne Reboul și Jacques Moeschler, Ed. du Seuil, 1998. □ Bogdan Popescu revine cu partea a treia a textului *Satul F.*

înainte de Bănulescu (*chipuri, istorii, mentalități*), prin care comemora 10 ani de la decesul lui Ștefan Bănulescu (în 2008): „Ștefan Bănulescu nu a inventat pe de-a-ntregul lumea pe care o găsim în cărțile sale. Universul acela ciudat, cu istorii și persoane ce țin de fabulos, învăluite uneori în irizări fantastice, se sprijină pe un schelet puternic de întâmplări, oameni și locuri ce au existat cu adevărat”.

□ Antonio Patraș semnează *Sub semnul lui Euphorion*: „«Euphorionismul» a fost o utopie fără de care Cercul Literar de la Sibiu n-ar mai fi dobândit locul distinct și binemeritat pe care îl ocupă astăzi în cultura română. Rolul catalitic al modelului cultural german nu poate fi pus la îndoială. Cum bine observau Ovid S. Crohmălniceanu și Klaus Heitmann, «contactul cu spiritualitatea germană a prilejuit ca, după Junimea și Gândirea, o altă grupare, Cercul Literar de la Sibiu, să se impună la un nivel comparabil, prin valoarea și originalitatea operelor cărora le-a dat naștere». N-ar fi rău ca de asemenea «contacte» scriitorii noștri să nu se mai ferească. Dacă vor să caute izvoarele spiritului, să nu ocolească tărâmul scăldat de apele Rinului”. □ Bogdan Mihai Dascălu, *A citi/ A nu fi citit*: „În cultura noastră actuală există câteva prejudecăți ce par să se răspândească cu neostenită iuțeală și care nu doar că îi impresionează pe neștiutori, dar le mai conferă și un fel de superioritate intelectuală celor ce le propagă. Cea mai mare nedumerire mi-o provoacă, de fiecare dată, fraza emfatică prin care se anunță, ba cu blazare, ba cu disperare, că nimeni nu mai citește în ziua de azi. Nimic. Partea tristă a acestei vane cochetării este că ea pornește din rândurile intelectualilor, adică ale celor ce fac parte din breasla a cărei existență e condiționată de actul lecturii și de la care m-aș fi așteptat să încerce a îndrepta lucrurile (în cazul, firește, în care ar fi de îndreptat!), și nu să insuflă virtualilor beneficiari prudența față de propriile texte. Și, fiindcă tocmai ei sunt cei care urnesc avalanșa, îngroșând-o prin multiple căi mediatice, lumea cade într-o neagră derută, nemaștiind dacă este incriminată pentru că nu citește ori dacă i se sugerează adoptarea unei atitudini”. ■ În rubrica *Literatură străină* găsim două texte: □ Serge Fauchereau publică partea a doua a studiului *Puterea imaginilor. De la Lascaux la Matthew Barney*, în care, trecând prin literatură, ajunge la arta cinematografului: „Cea mai recentă manifestare a artei, cinematografia, fotografiile animate, imaginile mișcătoare, a devenit foarte repede arta imaginilor prin excelență. Cu toate că ea reprezintă o artă de durată, cinematografia, ca și arta video, este, în parte, legată de fotografie. La începuturile istoriei lor, ele au fost influențate de pictură, de literatură și de teatru. În consecință, acestea din urmă au luat de la cinematograful tehnicile și procedeele narative. Această mișcare de du-te vino amintește câteva fapte observate în paginile precedente, chiar dacă, în domeniul său, cinematografia deformează conceptul de imagine”. □ Rüdiger Safranski, *Dumnezeu (totuși nu) e mort*, publicat în „Cicero”, mai 2004, traducere din limba germană de Daniel Stuparu: „Prin om, natura se înalță la conștiința de sine, și prin aceasta ajunge dincolo de sine. De aici crește și uimirea cu privire la faptul că există mai degrabă ființa decât nimicul. Din acest joc al transcenderii cresc cultura și știința, ca și marea

răspundere pentru viață în ansamblu, nu doar pentru propriul eu. Tot din acest spațiu al transcenderii au ieșit la iveală și religiile. Acestea nu sunt decât încercări de a da un chip transcendenței, în baza căreia putem ieși din noi înșine. Rezerva culturală a acestei imagini creștin-occidentale a lui Dumnezeu pare a fi epuizată – locul transcendenței e de aceea într-un anumit sens gol, pentru moment. Lucru care nu e neapărat rău, cu condiția să ne conservăm această capacitate de a transcende, să ne păstrăm deschiderea și să ne ferim de atrofierea la nivelul unei ființe unidimensionale”. ■ În *Știință și filozofie* Viorel Barbu publică *Timp kantian – timp eminescian*, prezentând surse kantiene în gândirea eminesciană asupra timpului și spațiului: „Evocând rădăcinile kantiene ale concepției eminesciene despre spațiu și timp, nu am dorit desigur să punem la îndoială originalitatea lor, ci doar să facem distincția necesară între gândirea sa filosofică formată la școala marilor sinteze universale și forța geniului său poetic care a reformulat în imagini artistice concepte de mare profunzime”. ■ Apar *Cărările scriiturii*, pagini din jurnalul lui Virgil Tănase. ■ În *Cultură și economie* găsim: □ Maria Moldoveanu publică partea patra din *Economia artelor*, referindu-se în acest număr la artele vizuale. □ Napoleon Pop și Amalia Fugaru scriu despre *Criza financiară – dincolo de economicul predominant*, ocupându-se de poziția strategică a României în timpul crizei financiare și care sunt oportunitățile politice în acest context. ■ În rubrica *Artă și spectacole*, printre altele, citim și articolul lui Călin Căliman, *Un cineast meteoric: Nicolae Breban*: „Cinemateca Română l-a sărbătorit recent, cu prilejul unei frumoase aniversări (data sa de naștere este de neuitat: 1-2-34), pe scriitorul Nicolae Breban, în calitatea sa de regizor și scenarist, ca autor al scenariului pentru filmul lui Gheorghe Vitanidis *Răutăciosul adolescent* și ca scenarist și regizor al filmului *Printre colinele verzi*, o adaptare liberă a unui binecunoscut roman propriu, *Animale bolnave*”.

● **[„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 3 (684)]** Nicolae Breban semnează *Un spectacol aproape teatral*, „fragment dintr-un studiu”: „Deci, după părerea noastră, nu criza, nu tranziția ne face nouă, Românilor, probleme, ci aceea zeiță ilustră, regină a timpurilor moderne după care am tânjit în fel și chip, divina Libertate! O libertate totală, în toate zonele majore ale vieții sociale și, într-adevăr, cel puțin în primii ani după căderea sistemului arogant și roșu, libertatea, pe plaiurile noastre, s-a confundat cu anarhia, cu bunul plac și cu un teren aproape ideal de vânătoare a noilor rechini sociali. Și cât ni se pare de stupidă, de naivă – de periculos naivă! – credința unor intelectuali subțiri, mai ales imediat după revoluție – pe care nici nu o numeau astfel! – că vechii nomenclaturiști vor de fapt întoarce la sistem!”. ■ Irina Petraș scrie despre concursul de debut al Filialei clujene a Uniunii Scriitorilor, lansat în 2005, și colecția *Biblioteca tânărului scriitor*, prezentând volumele: □ Laura Husti-Răduț, *Proze de după-amiază* (2006) este prezentat printr-un citat din Sanda Cordoș. □ Adrian Tudorachi, *Destinul precar al ideilor literare. Despre instabilitatea valorilor în poetica lui Mihail Dragomirescu* (2006) vine cu în citată din prefața semnată de Ioana Bot.

□ Oana Pughineanu, *Plictiseală. Ratare. Proştie. Biobibliografie selectivă* (2006) este recomandată printr-un citat din Horea Poenar. □ Magda Wächter, *A. E. Baconsky. Scriitorul şi măştile* (2007): „Volumul este o foarte serioasă, aproape pedantă, dar nicidecum seacă monografie. Radiografia este pe cât de sobră, pe atât de deschisă la interpretări inedite, gata să încorporeze portretului «tradiţional» detalii rebele, uneori stridente”. □ Dintr-un citat din Ştefan Borbély aflăm despre volumul *Thomas Mann. Istoria unei partituri literare* de Iulia Micu (2007). □ Citatul Sandei Cordoş este folosit pentru a recomanda *Literatura traumei* de Andrei Simuţ (2007). □ Maria-Magdalena Diaconu, *Discursul corporalităţii în romanul feminin contemporan* (2008): „Cartea reuşeşte performanţa inventarierii diferenţelor de atitudine faţă în faţă cu trupul dintr-o perspectivă perfect nelitigioasă, verticală, deloc subalternă”. □ Monica Grosu, *Petru Comarnescu. Un neliniştit în secolul său. Studiu monografic* (2008) este prezentat cu un citat din Mircea Popa. □ Sunt menţionate şi volumele *Femei în infernul concentraţional din România (1945-1989)* de Graţian Cormoş din 2006 („O carte inteligentă, cu încheieri clare, care ştie că «istoria se repetă în forme camuflate şi că mistificarea e, uneori, mai greu detectabilă, dar ea e inerentă vieţii»”) şi *Fotograme* de Tatiana Dragomir, care a primit Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor pe anul 2007. ■ Nicolae Balotă publică eseu „O minunată călătorie”, despre Henri Bergson: „Bergson extrăgea din «plasarea» mecanismului asupra vieţii o definiţie a răsului. Formula (oricâte amendamente ar permite) este mai profundă chiar decât apăsarea în momentul lansării ei. Căci din conjugarea *meanicului* şi a *viului* nu răsare doar comicul. Există o psihologie ca şi o sociologie a transformării organicului în mecanic. Pe de altă parte, ciocnirea *meanicului* şi a *viului*, ducând uneori la sacrificarea vieţii, poate fi tragică. *Du mécanique plaqué sur du vivant* – iată o sursă sigură a zâmbetelor, dar şi a plânsului”. ■ Georgeta Adam semnează *Grigore Vieru – intrarea în mit*: „O parte din puterea lui magnifică, o parte din frumuseţea neîntinată a personalităţii lui umane şi poetice ni le-a lăsat nouă, celor care l-am cunoscut şi iubit. Cu generozitate ne răspândea lumina adunată în poeme, cu o simplitate proprie celor aleşi. Nu avea însă puterea să se lupte cu impostura, cu răutăţile, cu vrăjmăşiile, cu neînţelegerile, cu demolările. Moartea l-a aşteptat, printre flori, la o răspântie de drum”. ■ În *S. Damian – un portret şi o apariţie* Boris Marian scrie despre conţinutul volumului *Zbor aproape de pământ*, Ed. Hasefer, ajungând la concluzie: „O carte bogată în tematică şi demnă de interesul cititorilor”. ■ Apar cronici literare: □ Ştefan Borbély comentează *Reprimarea mişcării yoga în anii '80* de Gabriel Andreescu, Ed. Polirom, 2008: „Excelent cercetător de arhivă, Gabriel Andreescu ne apare, în contrapartidă, ca fiind destul de ezitant atunci când trebuie să colaţioneze ceea ce a găsit cu perspective teoretice generalizante, capitolul *Yoga ca formă de rezistenţă*, care ar fi trebuit să furnizeze armătura teoretică a cercetării, fiind mai degrabă o schiţă de încadrare destul de frugală decât o încercare de clasificare ştiinţifică, obiectivă a fenomenului”. □ În *Scriitorii uitaţi ai literaturii postbelice* Răzvan Voncu scrie despre *Aspecte din*

viața Blajului de Radu Brateș, ediție îngrijită de Voichița Ionescu și Liana Biriș, Ed. Clusium, 2008: „Personalitatea lui Radu Brateș, pe care o descoperim în adevărata ei lumină la atâtea decenii de la trecerea lui la cele veșnice, merită să își găsească locul meritat în tabloul literaturii române din secolul trecut”. ■ În *Buclucașa madlenă* Aura Christi scrie despre Marcel Proust. ■ Marian Victor Buciu publică *H. Bonciu între experiment și experiență*: „H. Bonciu, care prefera declasarea creatoare unei clasicizări academizante, este un prozator straniu, aflat la limita, cel mai adesea convingător atinsă, a «originalității»”. ■ În rubrica *Modele* Doina Bogdan-Dascălu semnează „*Idealul meu este să fiu un critic drept...*”, un text despre Eugen Simion și cele patru volume *Scriitori români de azi*: „În *Scriitori români de azi*, Eugen Simion se dovedește a fi zgârcit cu calificativele, el fiind dispus să cedeze sugestiei rezultate dintr-o exegeză exactă rolul de a dezvălui o atitudine sau alta. [...] O astfel de reticență față de sentințele abrupte trebuie pusă pe seama conștiinței că profesiunea de critic literar nu dispune de niciun fel de alibi atunci când la mijloc este adevărul: «Nu-i deloc ușor să fii critic literar și, dacă ești, nu-i deloc sigur să posteritatea te reține. Poți avea talent cu carul, poți fi adulat, ascultat, venerat... Dar, atenție! Nu trebuie să ignori adevărul estetic. Fără el, nimic nu-i sigur în profesiunea noastră». Apărător tenace al acestui adevăr, Eugen Simion are tot dreptul să spere că posteritatea l-a ales deja drept partener de dialog”. □ Michael Shafir scrie despre „frauda academică” (plagiatul) în *Soția lui Caesar, cezărușii și cesarina*: „Nepedepsirea acestora nu se datorează nici absenței legislației (ceea ce nu înseamnă că aceasta e ideală), nici lipsei de instrumente pentru punerea ei în aplicare. Mai degrabă, situația este rezultatul unui mecanism de autoreproducere, unul care, la rândul său, nu este decât o banală și, vai, atât de hobbesiană expresie a luptei pentru propria supraviețuire. Cu alte cuvinte, rașionaliștii noștri dascăli percep prea bine (ceea ce nu înseamnă că și înțeleg ceea ce percep, că doar nu Hegel este lectura lor preferată), că sancționarea fraudei academice în rândul elevilor și al studenșilor ar ridica mai devreme sau mai târziu (și pe bună dreptate) problema soșiei lui Caesar (nu Cesar!): este ea peste orice suspiciune? Când alcovul îți mișună de cezăruși cu care îți faci de cap, riști ca aceștia să trăncănească. Și dacă se mai întâmplă să rămâi borșoasă cu unul dintre ei, mai bine îl promovezi decât să treci prin durerile facerii. Așa se nasc prin cezariană (fără dureri) clone academice, în chipul și asemănarea creatorilor”. ■ Apare *Guadalajara*, un interviu cu Ana Blandiana realizat de Mihaela Helmîs în 1997, după Congresul Internațional PEN Club: „- Am invocat două nume: Mexicul și Guadalajara. Urma să plecați la Congresul Internațional PEN Club și erați singura candidată cunoscută – și până la urmă, s-a dovedit, singura candidată – pentru președinția Uniunii Mondiale a Scriitorilor. Am invocat clipa și v-aș ruga să ne introduceți puțin în lumea celor printre care ne dorim adesea să fim, în lumea scriitorilor și a problemelor pe care scriitorii le au pe plan internațional și poate în lumea celor care încearcă, de acolo, să ne vadă pe noi, pe toți ceilalți și, eventual, să ne schimbe cu gândul

acesta, că tot ceea ce se face se face în numele tuturor. - Candidatura la președinția PEN-ului trebuie propusă de unul din centre cu cel puțin șase luni înainte de congresul în care ea urmează să fie votată. Eu fusesem propusă de Centrul Francez. Când am acceptat, nu știam că nu vor apărea și alte candidaturi, dar în clipa în care mă îndreptam spre Mexic, spre cel de-al 63-lea congres al Organizației Mondiale a Scriitorilor, International PEN, știam că sunt singura candidată, știam că majoritatea centrelor scriseseră deja – așa cum se cere în regulamentul interior – că sprijină această candidatură, deci știam că alegerea va fi o simplă formalitate. Congresul de la Guadalajara s-a deschis cu trei zile de dezbateri. Întotdeauna există o primă parte de dezbateri pe idei generale legate, evident, de literatură și de cultură, dar pe teme în general fierbinți, legate de anul respectiv. Anul acesta au fost trei mese rotunde, în trei zile, despre vechile democrații, noile democrații și democrațiile post-comuniste. Cea de-a treia zi și masă rotundă am moderat-o eu, iar la ea au participat personalități cunoscute din alte țări din Est, Adam Michnik din Polonia, Konrád György din Ungaria și Andrei Bitov din Rusia. Cea de-a patra zi a fost o dezbatere despre structurile, trecutul și viitorul PEN-ului, prilejuită de împlinirea celor 75 de ani care se aniversau, și abia în cea de-a cincea zi urmau să înceapă lucrările propriu-zis de rutină. [...] - *Ce întrezăriți pentru viitorul PEN-ului? Cum credeți că vom vorbi peste un an despre el, când va fi trecut și un al 76-lea an și un al 64-lea congres?* - Mi-ar fi greu să vă spun. În orice caz, sunt convinsă că felul în care s-au desfășurat lucrurile la Guadalajara, y compris lovitura de teatru pe care am dat-o eu, vor avea un efect benefic. Adică, nu cred că scriitorii lumii vor avea înconștiența de a lăsa să se demanteleze și să se pulverizeze această organizație. Dar vreau să vă mai spun ceva: dincolo de toate organizațiile formate din scriitori, puterea scriitorilor stă în cărțile lor și, în ultimă instanță, important o să fie ceea ce vor continua să scrie scriitorii, nu discursurile pe care ei le vor ține în adunările lor”. □ Alături apare și *Un poem de... Ana Blandiana*. ■ Iulian Boldea publică *Emil Botta și măștile poeziei*: „Pusă sub semnul vizionarismului crepuscular și al fanteziei onirice, poezia lui Emil Botta are ținuta orfică a creației de autentic fior ontic, în care făptura poetului se confruntă cu propriile-i himere și cu abisurile lumii. Poezia lui Emil Botta are un caracter cu totul aparte, o individualitate incontestabilă în contextul lirismului interbelic”. □ Lângă text citim *Un poem de... Emil Botta*. ■ În *Zâmbete, prăjituri și ceva serios pe deasupra* Rodica Grigore prezintă *Femeia comestibilă* de Margaret Atwood, traducere de Margareta Petruț, Ed. Corint, 2008: „Raportându-se permanent, dar reușind să nu încarce niciodată textul, la complicatele relații stabilite între trecut și prezent, scriitoarea canadiană modifică, la început într-un mod abia perceptibil, apoi din ce în ce mai evident, însăși structura tradițională de bildungsroman, privilegiind o perspectivă accentuat feminină – din nou, însă, nu și feministă – în sensul că nu se folosește exclusiv (nici măcar aparent) de consacratul model linear și cronologic, de natură a simboliza, în final, despărțirea personajului de trecut, în sensul de atingere a pragului adevăratei maturități”. ■

Mihai Dascălu semnează *Ipocrizia ca esență a ființei*, un comentariu la volumul *Stigmatul Casandrei* de C. Aitmatov, traducere de Elena Abrudan, Ed. Humanitas, 2008: „Romanul lui Aitmatov este unul polifonic. Este complex și poate fi decriptat cu diverse chei”. ■ Ion Ianoși publică *O fenomenologie a spiritului*, „Fragment din prefața la vol. *Spovedanie (Introducere la o operă netipărită)* de Lev Tolstoi, traducere de Janina Ianoși, note, comentarii și prefață de Ion Ianoși, Ed. EuroPress Group”, urmat de un fragment din volumul respectiv. ■ În *17 pentru mai târziu* Beatrice Adriana Balgiu semnalează apariția cărții *17 gânditori în autoprezentări subiective*, coordonator Marin Diaconu, Ed. Aius, 2008: „Ceea ce ne-a impresionat îndeosebi în aceste autoportrete filosofice este realizarea lor la momentul adevărului; mai mult decât de sinceritate se poate vorbi de autenticitatea exprimărilor, fiecare din cei șaptesprezece prezentând date, fapte, evenimente din viața personală care i-au sensibilizat și le-au marcat evoluția”. ■ În *Politica revistelor literare* Daniela Petroșel comentează volumul *Să facem totul... Reviste literare și ideologie comunistă* de Mariana Gorczyca, Ed. Cărții de Știință, 2007: „Mariana Gorczyca își propune mai mult decât să facă o prezentare detașată destinului a trei reviste sub comunism; ea este interesată și de radiografia ideologică a acelei perioade și, de ce nu, de stabilirea coordonatelor propriei biografii, pentru că, adesea, expunerea academică se întretaie cu reflecții pe care noi le ghicim a fi generate de o confruntare personală cu aberațiile sistemului. Cartea mai are meritul de a fi o lucrare de doctorat făcută cu acribie și nu cu dorința de a examina gradul de compromitere a multora dintre personalitățile publice actuale. Totuși, autoarea nu se poate abține să nu se amuze când, studiind vechile nume ale revistei «Echinox», mai ales cele ale anului 1989, găsește o mulțime de pagini rupte, tocmai cu numele autorilor articolelor ideologice. O fi și asta o altă formă a auto-cenzurii”. ■ Simona Drăgan semnează *Cu fața către Celălalt: Emmanuel Lévin*. ■ Cornelia Maria Savu publică *Elegii în bătaia veșnică a pustii*, o recenzie la *Vina de a fi* de Ovidiu I. Ștefan, Ed. Eminescu, 2008 „carte lansată recent, în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române”: „Ovidiu I. Ștefan e adeptul proiectelor culturale de cursă lungă, un poet «cu program», sigur, la mare distanță de cântecul de sirenă al experimentelor efemere. Evoluția sa merită atent urmărită”. ■ În rubrica sa *Fictura* Doina Ruști scrie despre *Puterea numelui*. ■ Din proză citim *Bun venit, iluzie* de Vasile Andru. ■ Radu Cârnci publică *Muntele statorniciei* dedicat lui Nicolae Labiș, la 40 de ani de la înveșnicire.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 3 (159)]** Cassian Maria Spiridon este prezent cu partea a doua din *Noica și Eminescu*: „Formulările lui Nicolae Iorga, din articolul amintit *Eminescu și generația de astăzi*, reprezintă, după Constantin Noica, tot ce s-a rostit mai important despre Eminescu de către o conștiință românească. Este o afirmație care-l cuprinde și-i este cuvenită filosofului mai mult decât marelui istoric, argumentată și îndreptățită de cele câteva sute de pagini dedicate de-a lungul a aproape două decenii *omului deplin al culturii române*, Caietelor și necesității facsimilării acestora. Gândul ce l-a frământat între alții și pe

Constantin Noica îl vedem, în sfârșit, astăzi integral materializat, grație Academiei Române și criticului Eugen Simion, prin editarea facsimilată a Caietelor în 24 de volume”. ■ Revista publică transcripția mesei rotunde *Unele trăsături permanente ale spiritualității românești* la care au participat Nicolae Stroescu Stînișoară, Pavel Chihaia și Vintilă Horia: „Nicolae Stroescu Stînișoară: Bun venit în studioul nostru de la München, domnilor Vintilă Horia și Pavel Chihaia. Ne-am propus să discutăm astăzi pe tema *Unele trăsături permanente ale spiritualității românești*. Două precizări se impun dintru început. Discuția aceasta o poartă trei intelectuali români care trăiesc departe de frontierele geografice ale țării - repet: geografice, pentru că spațiul mioritic sau frontierele spirituale înseamnă altceva. Pe de altă parte, consider că, luând contact prelungit cu străinătatea, se pot naște întrebări asupra propriei identități, întrebări care câteodată au chiar o urgență existențială, iar întrebările asupra identității individuale culturale duc, mai devreme sau mai târziu, la întrebări asupra identității culturii din care ai venit, al cărui moștenitor, purtător și participant rămâi oriunde te-ai duce, indiferent de dialogul deschis cu celelalte culturi. A doua precizare este referitoare la complexitatea temei pe care vrem să o abordăm”. Discuția purtată de cei trei scriitori caută „trăsături permanente ale spiritualității românești”. □ Reținem din *Post scriptum*: „Intenția principală a acestei discuții în trei a fost de fapt aceea de a readuce la suprafață gândul, slobod de ideologie, al existenței, dincolo de avalanșele și obsesiile prezentului, a unor permanențe în spiritualitatea românească, cu câteva exemplificări și numai scurte explorări. Pe traseul acesta limitat, a apărut și formularea, pentru mine la ora aceea inedită, despre «un gotic românesc» născut, în «epoca cavalerilor», la confluența dintre lumea bizantină și cea occidentală, amândouă supuse unor mari provocări ineluctabile care, pe fundalul creștinismului esențial comun, erau întâmpinate cu răspunsul necondiționat al fuziunii dintre asceză și împotrivire armată”. ■ Apare partea a doua a anchetei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)), iar în acest număr răspund: □ Viorella Manolache: „3. Istoriile literare românești postdecembriste (nu mă refer la reeditări sau ajustări din mers) se lasă grupate în *istorii canonice*, cum ar fi cele ale lui Ion Rotaru, Dumitru Micu sau chiar Ion Negoitescu, Alex. Ștefănescu sau *istorii critice*, (în) fidele istorismului. Istoria lui Manolescu este cea mai aproape de metoda Wellek și Warren. [...] 4. Depinde din ce perspectivă privim lucrurile, în condițiile în care unghiurile s-au dilatat, perspectivele s-au multiplicat, criteriile s-au relativizat, istoria literaturii nu mai poate fi acceptată ca o construcție definitivă. [...] Oricum, încrederea în canonul neomodernist rezistă atunci când parcurgem studiile de istorie literară ale lui Nicolae Manolescu, Eugen Simion, Valeriu Cristea, S. Damian, Laurențiu Ulici etc. [...] 7. Nu cred că ar trebui să gândim în logica acestei ecuații de *goluri/plinuri*. Absențele, așa cum le văd eu, țin de calitatea spiritului critic, deopotrivă selectiv și compensator. Prezențele, atunci când nu sunt simple confirmări, sunt răspunsurile la absențele și nu eludările

despre care vorbești. Concret, *absențele* lui Manolescu vizează mai curând fandarea în fața unor fenomene față de care istoricul literar are anumite inhibiții sau complexe. Eludările în cazul unui Alex. Ștefănescu sunt însă un semn umoral. Cum s-ar explica altfel, lipsa unor autori ca Octavian Paler, Sorin Titel, Ștefan Agopian, Bedros Horasangian, Mircea Martin, Cornel Mihai Ionescu, Cornel Regman și prezența unor comilitoni, recenzenți, cuminiți și ascultători?!". □ Oana Soare: „1-7. Din lista de istorii propusă de dvs., aleg să mă refer la singura integrală, și anume la *Istoria critică* a lui N. Manolescu. Este, deocamdată, singura istorie completă de după cea a lui G. Călinescu, din 1941. [...] Cele mai bune capitole din *Istorie* (exclud, deliberat, partea deja cunoscută a lucrării, despre literatura medievală și despre cea romantică) sunt tocmai acelea în care cititorul simte prospețimea viziunii asupra unui autor despre care, între timp, s-au scris mai multe zeci de studii critice. [...] Încât observația criticului că toate opiniile se verifică de cel care a meditat el însuși la operele în cauză se verifică fără greș, dar invers. De-abia după ce N. Manolescu a afirmat cu atâta putere că Marin Preda este prizonier gândirii realist socialiste, ne apare ca evident unul dintre cele mai mari mistere ale literaturii postbelice, și anume ca *Moromeții* nu reflecta prin *nimic* canonul realist socialist al epocii în care apăruse. De-abia după ce am citit că Lucian Raicu nu ar fi decât un critic onorabil, ne aducem aminte de marea subtilitate a comentariilor acestuia. De-abia după ce aflăm că monografia lui Eugen Simion despre Lovinescu este consemnabilă doar bibliografic, ne dăm seama că este cea mai bună monografie despre criticul sburătorist. Și, tocmai când descoperim că N. Breban nu ar avea prea mult gust, ne dăm seama că este unul dintre marii romancieri români (și nu sunt prea mulți aceștia). Exemplele pot continua. Consider salutară această privire severă a criticului - ea reprezintă, de fapt, cea mai mare încurajare și cel mai sincer gest de salut adresat propriei generații". ■ Irina Mavrodin scrie despre laureatul Nobel pentru anul 2008, *Le Clézio și „extazul material”*: „Acest tip de scriitor poate fi definit ca fiind egal cu sine însuși, în sensul că el practică o scriitură uniform structurată pe toată suprafața evoluției sale, o evoluție previzibilă pentru oricine a urmărit un număr semnificativ de recurențe, ușor de detectat la un asemenea scriitor prolific". ■ În *Opinii de poet* Maria Carpov scrie despre Yves Bonnefoy și opiniile sale despre traducere, referindu-se la volumul *La Communauté des traducteurs*, Presses Universitaires de Strasbourg, 2000. ■ Elvira Sorohan semnează *Amélie Nothomb și religia prieteniei*, o analiză a operei romancierei belgiene. ■ Mircea Martin publică *Laudatio pentru Cristian Simionescu*: „Cel de al 18-lea laureat al Premiului Național de Poezie a avut parte de cea mai îndelungată candidatură de până acum. În cazul lui Cristian Simionescu avem însă de a face cu o contradicție flagrantă între vizibilitate și valoare care nu-i exclus să fi influențat și întârzierea deciziei juriului nostru. [...] Rolul pe care poetul pare să-l accepte în această lume este acela de bufon visător, de măscărici utopic. Comicul asumat în poezia lui Cristian Simionescu este vecin cu exasperarea. Iar umorul său - ca și autoironia

- apar anume spre a atenua grandilocvența literară a tragicului”. ■ Alexandru Zub prezintă volumul lui Sergiu Grossu, *Cu gândul la Basarabia*, Ed. Museum, 2003: „*Cu gândul la Basarabia* incită la reflecție asupra unui complex tematic încă actual, din păcate, unul din care Sergiu Grossu a făcut, de-a lungul anilor, un punct de rezistență și pentru neamul său”. ■ În Radu Florescu. *Fascinația marginii* Mircea A. Diaconu scrie despre volumul *Probă de viață*, Ed. Conta, 2008: „Scenariile unora dintre poeme se articulează, în linii sigure pe spectacolul de-personalizării ființei care devine una cu materia însăși. Tulburarea e consecința acestei ezitări între lumi. Un timp al preaplinului, dar timp agonice, se instituie în poezia aceasta pe care o citesc cu convingerea că sunt în fața unui poet adevărat. Că el refuza - și o face fără acea ostentație ipocrită, întâlnită adesea - jocurile reclamei, e pentru mine dovada că lucrurile importante, esențiale îi sunt cunoscute. Poate de aici, din aceste cauze obiective, ca să zic așa, reținerea sau tăcerea criticii? E uriașă în fond discrepanța dintre valoarea poeziei lui Radu Florescu și spectacolul receptării ei”. ■ Despre poetica lui Daniel Corbu scrie Ioan Holban în *Poezia pe un tărâm de focuri bengale*: „În aparență, poezia lui Daniel Corbu documentează haosul, cum spune titlul unei cărți anterioare. În fond, ea exprimă ceea ce poetul însuși numește o civilizație voievodală și metatextuală”. ■ Cristian Livescu publică recenzia *Post-opzeciști: Angela Baci-Moise, Mircea Bostan*: □ *Mărturii între milenii* de Angela Baci-Moise, 2007: „Interviurile au în general un aer firesc, cu întrebări bine puse, exacte, fără să fie prea elaborate sau tăioase, și am găsit multe pagini care pot fi de real folos istoricului literar dotat cu pasiunea nuanței biografice, în stare să lumineze uneori detaliul textual”. □ *De mâine până mai ieri, alaltăieri* de Angela Baci-Moise, Ed. Limes, 2007: „Discursul Angelei Baci-Moise este unul post-optzecist, ține - mai degrabă spus - de epigonismul aceste mișcări literare care și-a împărțit energiile între revolta reprimată și hieroglificarea vieții sub teroarea fricii, insinuată brutal în cutele realului și ale ființei”. □ *Cu Dumnezeu înainte și dracu-n cârcă/ Poeme acide* de Mircea Bostan, Ed. Crigarux, 2008: „Poetul vrea să «joece» periculos, aserțiunile sale sunt mereu la granița între vorba repezită și sudalmă, între replica de năduf și satira *hip-hop*, însoțită de grimase și gesturi îndrăcite de sfidare, toate decurgând din ochiul încordat în social, observând acerb vitregiile tranziției, moravurile grotești ale diurnului politic”. ■ În *Viața ca vis/ visul din viață* Constantin Dram comentează *Viața asta inventată* de Marian Nicolae Tomi, Ed. Limes, 2007: „Rezultă un volum bine încheiat, în care autorul își atinge intențiile propuse, validând o scriitură matură și o știință a observației și a cultivării amănuntului captivant, așa cum ar trebui să fie, de altfel, proza scurtă de calitate”. ■ Dan Mănuță revine cu partea a doua din *Destine Frânte*, continuând *O istorie a literaturii din Basarabia*. ■ Adrian Dinu Rachieru scrie despre Teofil Lianu și Ilie Dan în *De la „Calvarul iluminat” la „Orga inimii” (Un „folclorist” de altădată și un „pillatian” de astăzi)*. ■ Vasile Spiridon publică prima parte din articolul *Pagini de inimă albastră*, ocupându-se de Paul Goma și jurnalul *Infarct*, Ed. Curtea Veche, 2001:

„Acest tip de jurnal practicat de perpetuul nostru disident abandonează pactul autorului cu el însuși în favoarea aceluia cu socialul, specific redactării memoriilor. Așa încât, autentificarea genului este dată doar de regula formală a ordonării cronologice, a depozitării zilnice de evenimente și impresii”. ■ Daniela Petroșel semnează *Umbra lui Eminescu la Berlin*, o recenzie la *Știm noi cine a fost Eminescu* de Ilina Gregori, Ed. Art, 2008: „Avem de-a face cu o carte temperată în premisele ei și provocatoare prin deschiderile interpretative. Iar modestia întrebării din titlu devine marcă a distanței admirative dintre noi și Eminescu. Demnă de reținut mi se pare, mai ales, capacitatea de a ni-l reda pe Eminescu, fără exaltare deranjantă, fără demitizare inutilă. E o carte serioasă despre un mare poet. Căci, în vreme ce unii îl comemorează, alții îi caută urmele în străinătatea spațiilor geografice sau în necunoscutul propriului eu”. ■ Adrian Alui Gheorghe semnează *Avatarurile criticului de poezie*, un comentariu la *Apărarea și ilustrarea Poeziei* de Vasile Spiridon, Ed. Timpul, 2009: „În «apărarea poeziei» (românești; dar universală prin acuitate și har!) Vasile Spiridon a adus argumente credibile, fără patima criticului care provincializează tot ce prinde, cum sunt mulți în lumea noastră, fără umorile comentatorului care iubește numai ce înțelege și simte; iar pentru «ilustrarea poeziei» a folosit (și) de astă dată tușa sigură a desenatorului care smulge dintr-un peisaj (*cel al poeziei române, de azi și de ieri!*) numai liniile care definesc zborul”. ■ Emanuela Ilie scrie despre *Dumitru Păcuraru: Un salutator universal care s-a decis să nu mai salute*: „Debutul, de pildă, ca și întregul prim ciclu, *Salutator universal*, constă într-o poezie a asumării directe a realului: poetul își refuză, programatic, rafinamentele unui descriptiv idealizat sau înnobilit inutil, preferându-le notația nudă, îmbogățită cel mult cu scrumul ironiei amare”. ■ Gellu Dorian o prezintă pe *Cătălina Cadinoiu – Nuferii mor în cadă*, notând debutul editorial al poetei la Ed. Cartea Românească, 2008: „Cu o destul de mare plajă a unui nou limbaj poetic pe un același fond lexical, ușor îmbogățit cu slove, nu neapărat cu regionalisme, slove zemoase ca piersicile, dar alunecoase ca peștii în apă, abordând zone toponimice real locuite și trăite, Cătălina Cadinoiu se aliniază unui șir lung de tineri poeți foarte talentați, apăruiți în peisajul poeziei noastre într-o vreme când nu numai critica literară se uită chiorăș sau ignoră astfel de încercări ci și cititorii par a fi obosiți și stagnați la bariera înțelegerii didactice a poeziei, boală grea și păguboasă a canonului nostru literar prost înțeles și prost aplicat, deficitar și izolaționist, schismatic și mult-mult părtinitor, doldora de prejudecăți și false criterii de valoare”. ■ În *Valori periferice ignorate* Liviu Papuc prezintă *Arcade septentrionale* de Lucia Olaru Nenati, Ed. Academiei Române, 2007, volum monografic dedicat revistelor „Junimea Moldovei de Nord” (1919-1921) și „Revista Moldovei” (1921-1927). ■ Texte de istorie literară semnează: Antonio Patraș (*Alexandru Philippide. Portret în fărâme (II)*) și Constantin Parascan (*Istoria Junimii postbelice (XXXVIII)*). ■ Dan Ciachir revine cu partea a doua din *Apogeul „dezghețului”*, articol despre perioada anilor '60. ■ Ion Papuc scrie despre *Lăutărismul lui Noica*, referindu-se la volumul apărut la Ed.

Humanitas, *Despre lăutărism*: „Patosul cu care este scris îndeosebi primul text din această carte, principalul, cel dedicat lui Dimitrie Cantemir, lasă de înțeles că nu avem de-a face cu o simplă evocare aniversară a învățatului domn, ci la baza respectivului demers stă o întâmplare personală care antrena prestigiul, poate chiar demnitatea autorului”. ■ În *Trăind în mituri și legende* Vasile Iancu analizează „[...] tendința, evidentă nu de ieri, de azi, de a crede și a trăi în false mituri și legende, cele mai multe, fabricate în anii lungi de tulburare a ființei noastre, tendință ce pare a copleși, mai mult, de a arunca în neant pe cele esențiale. [...] Generațiile ce se formează în sistemul politic postdecembrist, cu toate neajunsurile acestui sistem, eliberate de cutumele draconice ale ideologiei roșii și, prin efect direct, mult mai pragmatice, nu mai au motive să gândească în șabloane național-comunistoide, să se aprindă la idei sulfuroase. Din păcate, se pare că renunță și la virtuțile morale ale miturilor cardinale, definitorii și, în bună măsură, îmbogățitoare pentru ființa lor – să zicem, națională? -, și la frumusețile legendelor autentice”. ■ Chris Tănăsescu deschide discuția despre *Poezie prin tehnologie, tehnologie în poezie (I)*: „E greu de imaginat în poezia noastră, cel puțin deocamdată, niște versuri care să pună atât de acut și de nemenajant problema relației omului contemporan cu televiziunea sau cu mass media în general, cu atât mai puțin niște texte în care o realitate atât de covârșitoare a prezentului să intre prin niște mișcări de compoziție poetică aparent extrem de simple într-o configurație simbolică și într-o matrice de semnificații cu atâtea irizații așa de diverse și pe alocuri așa contradictorii. Din acest punct de vedere (și nu numai din acest punct de vedere, dar pe acesta îl detaliem deocamdată), cu toate trâmbițările cărtăresciene sau de alte (re)surse, postmodernismul nostru mai are mult de făcut și multe de înglobat ca să își merite realmente acest nume”. ■ Bogdan Crețu publică prima parte din *Direcții în literatura română de după 1990*. În această primă parte sunt discutate *Marile certuri*: □ *Între revizuirile etice și conservatorismul estetic*: „Două au fost marile direcții care i-au despărțit pe intelectualii români până mai ieri aflați de aceeași parte a baricadei: implicarea intelectualului în politică sau neutralitatea și judecarea morală, etică a literaturii și în special a scriitorilor dinainte de 1989. Firește că nu e vorba de două discuții izolate, ci de simptome gemene ale unei epoci în care echilibrul nu putea fi cu nici un preț o soluție. Asupra primului punct nu am de gând să insist, mai ales că părțile beligerante au fost inegale: pe de o parte, Eugen Simion și acoliții săi, care au aruncat mereu în ochii celorlalți apolitismul și... restul lumii, cuprinsă de o patimă a politicii, nu a politicului. Neutralitatea devenise imposibilă. [...] Pe de o parte, s-a exagerat valoarea literară a unor scriitori, doar pentru că au fost anticomuniști. Pe de alta, s-a pus un abuziv bemol valorii unor cărți scrise de mai păcătoșii autori mai sus pomeniți. Bun, mânjiți, mânjiți, dar ce facem cu opera lor? O scoatem din literatura română? Or, Grigurcu și alții ca el au atentat cumva la locul din canon al unor mari scriitori: Marin Preda nu a mai fost considerat un prozator mare, Nichita Stănescu le-a părut «un secretar general al poeziei românești» etc. Mult mai

înțelegător cu vechile păcate a fost același Eugen Simion, care și-a făcut un program din a pleda, de fapt, tocmai pentru literatura pe care înainte de 1989 o apăraseră de agresiunile regimului comunist. O atitudine cât se poate de corectă teoretic, dar pusă în practică într-un mod specific”. □ *Recuperarea literaturii din diaspora*: „În mod explicabil, concomitent cu zarva, pripită uneori, a reevaluării literaturii române scrise sub comunism, s-a manifestat și interesul pentru ceea ce exilul a produs în domeniu: la un moment dat, critica literară și-a întors ochii măriți către acea parte a literaturii române scrise în afara granițelor țării; pe de o parte, era vorba despre *recuperarea* unor voci afirmate în trecutul comun, dar neacceptat de cei plecați, pe de alta, de naturala atracție către fructul până mai ieri interzis. [...] Un lucru deloc marginal este adeseori trecut cu vederea: ierarhia literară propusă de Monica Lovinescu s-a construit urmând îndeaproape un criteriu *est-etic*, nu unul estetic, după cum autoarea însăși lasă a se înțelege în câteva rânduri. Iar canonul literar se formează în timp în urma acumulărilor celor mai prestigioase evaluări *estetice*, nu de alt tip”. □ *Literatura de sertar*: „Manuscrisele pe care tiparul nu le îngăduise din cauza cenzurii ar fi așteptat răbdătoare vremuri mai prielnice la adăpostul simbolicele sertare. În mod firesc, așa ar fi trebuit să fie, odată ce cam toți autorii se considerau, e drept, cu voce scăzută, victime ale regimului totalitar, care le îngrădea libertatea de creație, iar revanșa nu putea fi luată fâțiș, fără riscuri mult prea mari; același sertar putea deveni, așadar, depozitarul justificării lor în fața posterității. Ei bine, nu a fost nevoie de prea mult timp pentru ca speranța și încrederea să sucombe în dezamăgire. Puține s-au dovedit a fi operele scrise sub comunism și rămase nepublicate, apte să schimbe ierarhia literară”. □ *Rediscutarea canonului*: „Altfel spus, canonul post-modernist ar încerca să-l submineze pe cel modernist, impus de critica interbelică și de cea șaizecistă. Ceea ce trebuie remarcat este în primul rând o spaimă a vechii gărzi a criticii, o reticență față de orice tentativă de schimbare. Ani de zile, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Alex. Ștefănescu, Mircea Iorgulescu nu au putut accepta că locul unor Marin Preda, Alexandru Ivasiuc, D. R. Popescu, Fănuș Neagu, Augustin Buzura, Nichita Stănescu, Marin Sorescu etc. poate fi relativizat, că la același nivel cu ei pot conviețui autori precum Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Gellu Naum, Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Emil Brumaru ș.a.m.d. [...] Un ultim aspect către final: canonul nu este, chiar dacă așa ar părea, opera unui critic important cum este Nicolae Manolescu. Chiar dacă recenta sa istorie a literaturii nu ar fi fost un eșec, el nu ar fi avut forța să ofere tablele legii literaturii române. Canonul este o ierarhie la care se ajunge prin consens tacit și îndelungat, care reunește eforturile mai multor generații de critici, ale căror judecăți sunt mereu supuse unei examinări a prezentului”. ■ Dragoș Moldovan semnează *Conformismul absolut al intelectualului comun sau pledoarie pentru revenire la funcția critică*: „Pe fondul demolării Lumii Vechi și a construirii Lumii Noi, intelectualul critic în accepțiunea sa firească este o specie pe cale de dispariție. În acest context, funcția critică a intelectualului a devenit un produs ca oricare

altul, care se poate vinde sau cumpăra în funcție de false necesități. *Intellectualul comun* de astăzi este dependent de etosul actual care privilegiază frivolitatea, în aceeași măsură cu orice alienat ale cărui «principii» de viață se ordonează în funcție de reducerile de sezon din *mall*». ■ Caius Traian Dragomir publică eseu *Identitate și iubire*. ■ Marius Chelaru semnează *Străin într-un oraș, departe*, o semnalare a volumului de poezii *Sunt arab* de Mahmoud Darwish, traducere și cuvânt înainte de George Grigore, Ed. Kriterion, 2009: „Simplificând, poezia lui gravitează între doi poli: dragostea și politica, fapt ilustrat și de această selecție”. ■ Rodica Grigore semnalează că a apărut *Un nou Mefisto*, adică volumul *Mefisto* de Klaus Mann, traducere și postfață de Radu-Mihai Alexe, Ed. Corint, 2006: „Un roman care, dincolo de subiect și semnificațiile în sine, poartă deopotrivă, în paginile sale, sau dacă nu, măcar în ceea ce privește receptarea critică, o adevărată istorie”. ■ Simona Modreanu revine la rubrica *Actualitatea franceză* cu articolul *1001 nopți braziliene*, notând volumul *Là où les tigres sont chez eux* de Jean-Marie Blas de Roblès, Ed. Zulma, 2008: „Cutii și sertare parfumate cu junglă, încastrate tot mai adânc unele în altele, din care nu poți ieși decât privindu-te într-o oglindă deformantă, combinând suprafețe plane și curbe și, de unde, de fapt, nu prea mai vrei să ieși, într-atât e de vrăjitoare nesfârșita capacitate a lumii de a produce fabule”. ■ Anca Maria Rusu scrie despre *B. Fundoianu sub cupola teatrului*: „Deși pare uitat – oricum, prea puțin cunoscut de către oameni de teatru, scriitorul româno-francez B. Fundoianu/ Benjamin Fondane (născut la Iași în 1898 – mort la Auschwitz în 1944) a marcat – cu articolele, eseurile, cronicile dramatice, dar și cu creația sa dramaturgică – un moment important al evoluției teatrului modern”. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Teofil Lianu, *La culesul stelelor*, prefață de Iulian Vesper, ediție de Corneliu Dumbrăveanu, Ed. Fundației Culturale Poezia, 2008: „Spre deosebire de majoritatea iconarilor, Teofil Lianu este mai aproape de lumea salului bucovinean, foarte puțin înclinat să se aplece spre alte culturi, prețuind izvoarele folclorului (coroborând tipare folclorice cu ale poeziei culte), alegând, adesea, să folosească în poeme regionalisme, cimilituri, ghicitori ș.a., și, de multe ori, să se aplece și spre filonul religios”. □ Horia Zilieru, *Patimile după Anton Pann – o sută una poezii și un eseu de Ioan Holban*, Ed. Rafet, 2008: „Horia Zilieru are un loc distinct în poezia română contemporană, dobândit și printr-un stil inconfundabil, clădit pe o fantezie, fervoare lexicală aparte, prin capacitatea de a proba fără de număr - se pare - «metamorfoze» poetice”. □ Carles Miralles, *Dulci și aspre*, poeme 1963-2001, traducere, prefață și note de Christian Tămaș, Ed. Ars Longa, 2007: „Un volum amplu, care poate constitui pentru cititor o întâlnire cu o lume poetică interesantă, frumoasă”. □ *Minutarele gândului. O antologie a prozei ieșene contemporane*, ediție îngrijită de Valeriu Stancu, Ed. Cronica: „În această amplă antologie sunt proze semnate de 34 de autori, însoțite și de o scurtă prezentare a fiecăruia dintre cei antologați, care au avut disponibilitatea de a răspunde acestui demers editorial”. □ Maria

Velea, *Povești despre cocori*, Ed. Timpul: „Poate citi, astfel, și această carte, cum ar trebui citite mai toate cărțile de povești, cu gândul la lumea legendelor și a ne-timpului, apreciind-o după cum va simți”. □ *Poemele Iașilor*, antologie îngrijită de Nicolae Panaite, cu o prefață de Constantin Ciopraga, Ed. Alfa, 2008: „O antologie care arată cât de iubit este orașul nostru, pentru că mă îndoiesc că sunt multe cărora li se poate închina o astfel de carte”. □ Osamu Dazal, *Amurg*, Ed. Polirom, 2008: „Un roman al unei lumi care se schimbă, cu o scriitură elegantă, subtilă, cu personaje creionate reușit”. □ Dionisie Vitcu, *Actorul cu mârtoaga sau file din viața OMULUI Haralambie Cutzaftachis* – Ed. Princeps Edit, 2006: „După mai multe volume de poezie, Dionisie Vitcu, un mare nume al senei românești, pășește în domeniul istoriografiei literare, dramaturgice și artei teatrale”. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Ion Beldeanu, *Chiar dacă?*, Ed. Augusta, 2008 („foarte bună”): „Se duce aici o adevărată luptă pentru capacitatea individului la ceea ce este mai misterios pe această lume: poezia”. □ Cornel Ungureanu, *Istoria secretă a literaturii române*, Ed. Aula, 2007 („foarte bună”): „Extrem de interesantă este această *Istorie literară secretă* și, de ce să nu recunoaștem, palpitantă la lectură”. □ Larisa Turea, *Cartea foametei*, Ed. Curtea veche, 2008 („foarte bună”): „Larisa Turea ne împrăspătează memoria cu aceste drame și bine face”. □ Octavian Doclin, *Pârğa III (sau mersul în rod)*, Ed. Modus P. H., 2006 („foarte bună”): „Am putea spune că Octavian Doclin apelează la niște mici tertipuri, niște trucuri pentru a împlânzi, dacă nu chiar pentru a îndepărta, cât mai mult, moartea”. □ Alexandru Tacu Zeletin, *Mahaleb*, Ed. Princeps Edit, 2008 („foarte bună”): „Alexandru Tacu Zeletin, un fin mânuitor al versului clasic pe care îl trăiește prin toți porii, prin această carte, lasă impresia că miroase, sub rază de lună, bobocul unei flori care e gata să-și rostogolească deodată culorile peste sufletele noastre doritoare de poezie”. □ Dorin Ștef, *A treisprezecea elegie. Evanghelia după Nichita*, Ed. Dacia, 2007 („foarte bună”): „*A treisprezecea elegie* de Dorin Ștef este, putem spune, o carte specială, despre cum trebuie citită poezia unui mare poet”. □ Aurel Brumă, *Atins de aripă de înger*, 2008 și *Inimă de rezervă*, 2008, Ed. Performantica („foarte bună”): „Aurel Brumă a început să se impună și să se dedulcească, încet, încet, la proză și în mod special la proza umoristică. În scurtă vreme a reușit să se impună drept una din vocile remarcabile ale acestui gen”. □ Simion Bogdănescu, *Așchii de spirit*, Ed. Cronica, 2009 („bună”): „Poate că o selecție mai severă a acestor așchii de spirit ar fi dat un plus de fluentă, dând posibilitatea cititorului să citească eseuri despre cărți, nu despre autori, cu toate cele bune și cele rele ale fiecăruia”. □ Viorica Petrovici, *Caduceul lui Mercur*, Ed. Axa, 2008 („bună”): „Poezia scrisă de Viorica Petrovici este, am putea spune, cu credința că nu greșim prea mult, asemenea pietrei care așteaptă mângâierea lacrimii de rouă într-o dimineață fără contur”. ■ Revista publică un articol postum al lui Constantin Ciopraga, *Atelier de pictor: Elena Floareș Cojănel*. ■ Gheorghe Grigurcu revine cu *Bucuria e genuină*. ■ Versuri de Passionaria Stoicescu, Corina

Matei Gherman, Maria Olteanu, Cristina Emanuela Dascălu, Simona Dumitrache. ■ În rubrica *Inedit* Gabriel Gheorghiu publică *Profira Sadoveanu și Florica T. Câmpan – Un roman în scrisori*. ■ Valentin Talpalaru publică textul dramatic *Muzeul*. ■ Rubrica *Literatura universală* îi găzduiește pe scriitorii: Midorag Pavlović, traducere de Lucian Alexiu și Slavomir Gvozdenović; Peter Thabit Jones, traducere de Olimpia Iacob; Mihai Zoșcenko, traducere de Adriana Nicoară și Leonte Ivanov. ■ Cu acest număr revista distribuie *Doar tăcerile* de Elena Liliana Popescu, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”.

● **[„Cronica”, nr. 3 (1571)]** Poemul lunii martie e *Limba noastră* de Alexei Mateevici. ■ În editorial Valeriu Stancu scrie despre „*Nestemate*” străine în comoara limbii române. ■ George Ceaușu explică *Text literar, științific sau religios*, iar alături citim *Omul plat* de Ștefan Alexandrescu. ■ Mihai Batog-Bujeniță semnează *Descifrarea anotimpurilor*, o recenzie la *Anotimpuri de cuvinte* de Aurel Domide-Șanțanu: „Poate că și din această cauză, respectiv relația de cauzalitate dintre vers și marile noastre frământări ideatice pe care poetul o dezvoltă cu o adevărată voluptate a căutării sensurilor frumuseții gândului-cuvânt, de când l-am primit, țin volumul pe noptieră și în fiecare seară îl deschid”. ■ Despre Iftimie Nesfântu scrie Ion Hurjui în *poate ning...* ■ Despre volumul de poeme *Clipirile adâncului* de Maria-Elena Cușnir, Ed. Cronica scrie Petru Tomegea: „Încorsetat în paradigma unor asemenea abordări exhortative, preopinentul rămâne, ca și alții, un admirator al rețetarului poetic foarte puțin feminizat, dar, în compensație, chinuitor îngândurat”. ■ În rubrica *Interpretări* Cristina-Maria Frumos scrie despre *Mitul Atrizilor. Mircea Eliade, Iphigenia*. ■ Revista publică *Vu de France* de Denis Emorine. ■ Versuri semnează Liviu Pendefunda, Dionisie Vitcu, Constantin Popa. ■ Citim un fragment din piesa de teatru *Miros de iarbă crudă în adierea nopții* de Aurel Andrei. ■ Și în acest număr Marius Chelaru oferă cititorilor exemple din *Poezie arabă contemporană*, iar Valeriu Stancu tălmăcește versurile lui Willem M. Reggeman.

● **[„Cuvântul”, nr. 3 (381)]** Paul Cernat semnează editorialul *Literatura și istoria ei în vremuri alexandrine*: „E de remarcat faptul că, pentru prima oară în istoria literaturii noastre, perspectiva estetică «impresionistă» e considerată conservatoare, după ce în primele decenii ale secolului XX fusese considerată revoluționară. Ea rămâne însă una *defensoare*, iar principalul adversar îl constituie, acum, deghizarea postmodernă a criticii științifice și a extra – sau antiesteticului sub masca studiilor culturale. S-ar putea ca *Istoria critică...* să fie considerată un (semi)eșec. Asta n-o face însă mai puțin exemplară prin curajul de a lua întreaga istorie a literaturii române pe cont propriu, îmbinând avantajele experienței cu riscurile unui spirit critic liber”. ■ Revista pune în dezbatere *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu: □ Doris Mironescu, *Istoria critică, un concept îndrăzneț teoretizat și aplicat defectuos*: „Un paradox face ca singurul istoric literar postcălinescian care își construiește o doctrină din ideea lovinesciană de istoricitate a valorii estetice să își refuze dreptul de a utiliza cele mai bune

instrumente aflate la îndemână (istorice, sociologice, filosofice, politologice) pentru fundamentarea unei viziuni critice și avizate asupra diacroniei literaturii naționale. Cu excepția doar a câtorva capitole, mai mult accidentale (cel despre publicistica eminesciană, remarcabil), filosofia, politologia și sociologia rămân doar obiect de cozerie incidentală. De aici rezultă lăsarea pe dinafară a istoriei mișcărilor și curentelor literare, care ar fi implicat o situare ideologică atentă. Scriind o istorie doar de «mari autori» și numai uneori de «mijlocii», Nicolae Manolescu evită devenirea literaturii înseși. [...] *Istoria critică a literaturii române* reprezintă o încercare de a ieși de sub mantaua călinesciană, pe de o parte, prin adoptarea conceptului istoricizant de bătaie canonică, pe de altă parte, prin opțiunea pentru dialogul interpretărilor. Prima tentativă duce la o reușită parțială, schițând pe jumătate conturul a ceea ce credem ca ar trebui să fie «bătălia canonică» și lăsând cealaltă jumătate pentru altcineva, mai târziu. A doua direcție, cea a survolului critic prin bibliografie, reușește la epocile vechi, fiind uitată pur și simplu la unii interbelici. Conceptul de istorie critică, teoretizat îndrăzneț de către Nicolae Manolescu, este aplicat defectuos mai ales din cauza inevitabilei moșteniri călinesciene a criticului. Paginile reușite, memorabile, seducătoare sunt numeroase, după cum și erorile de informație, verdictele pripite și chiar gafele stilistice abundă». □ Paul Cernat, *Istoria critică... și capriciile memoriei canonice (I)*: „Multe dintre comentariile apărute până acum despre *Istoria criticii a literaturii române* de Nicolae Manolescu, indiscutabil evenimentul literar al anului 2008 și unul dintre momentele semnificative ale criticii noastre postbelice, decepționează prin parohialismul și superficialitatea lor. Nu-i am în vedere pe cei care i-au apreciat valoarea de capodoperă cu mult înaintea publicării, dacă nu și a scrierii, ci pe cititorii mai exigenți. Au fost măsurate cu șublerul capitole, a fost cronometrat timpul necesar elaborării, au fost contabilizate prezențe și absențe ale co-regionalilor, ale colegilor de generație sau de școală literară, dar, cu câteva excepții (Alex Goldiș, Sanda Cordoș), nu a fost discutat tocmai *conceptul* cărții. Comentatorii au trecut prea ușor peste faptul că nu avem de-a face cu o istorie generală a literaturii române de la origini până în prezent, ci cu o istorie *critică* a ei. Călinescu își imaginase, doar, posibilitatea unei istorii pur critice; Nicolae Manolescu încearcă să propună *acum* o asemenea carte, desfășurând un proiect personal în care a fost topită experiența critică - prodigioasă - a unei vieți întregi. [...] Călinescu și-a scris monumentală într-o perioadă neagră a istoriei naționale (dezmembrarea țării, dictatura legionară și antonesciană, al Doilea Război Mondial), fără un precedent autohton viabil (dar cu reușite sectoriale: Iorga - pentru perioada veche, Ovid Densusianu - pentru secolul XIX, E. Lovinescu - pentru perioada contemporană) și mai ales fără instrumentele de lucru necesare. Desigur, în materie de «sinteză epică», talent narativ și portretistic, amplitudine filozofică, farmec asociativ, erudiție și arhitectură a ideilor, Călinescu învinge detașat. [...] Ca să nu mai vorbim de faptul că, la 1941, canonul literar era mai ușor de remodelat prin acțiunea unui singur om decât în 2008. Prin comparație,

«lovitura» canonică a lui N. Manolescu se dovedește mai puțin riscantă, dar, și cu un impact mult mai mic, cu atât mai mult cu cât ea renegociază relieful unor valori în a căror impunere criticul n-a fost niciodată singur. [...] Asemănările merg până la nivel de expresie - claritate «latină», deschideri abrupte, arhaizări ironice, formulări spumos-sentențioase, uneori petulante, mobile, fără a mai vorbi de verdictul exploziv, de mobilitatea imprevizibilă a inteligenței speculative și, îndeosebi, de plăcerea «lecturilor inverse», a căutării de anticipări *in nuce* pe linia unei embrionologii estetice. Lipsit însă de talentul narativ al predecesorului, Manolescu evită, purist, portretul biografic saintebeuveian, rezumându-se la dramatizarea ideilor și la conflictualizarea judecăților critice pe marginea operelor». ■ Șerban Axinte realizează un interviu cu Mirela Roznoveanu, „- *Trăitul, existența, pretinde întreaga concentrare a ființei, ceea ce este perfect adevărat și pentru scris*”: „- *După părerea mea, Civilizația romanului este o operă care ar putea avea impact la nivel internațional, ar putea intra în marele circuit universal, în ceea ce privește gândirea romanului (ca să mă folosesc de sintagma lui Toma Pavel). Intenționați să traduceți această lucrare? Eu cred că aveți chiar datoria de a face acest lucru.* - Atât Toma Pavel, cât și teoreticienii de azi ai romanului se opresc la romanul greco-latin și la cel european occidental. Dincolo de care începe neantul. Am recuperat acele teritorii neglijate. Dacă memoria nu mă înșală, și ea nu mă înșală, i-am trimis lui Toma Pavel volumul doi în 1991. Citește *Gândirea romanului*. Spre deosebire de eseurile din cartea lui, *Civilizația romanului* leagă pe dedesubt arhitecturile epice concepute în civilizații printr-o viziune teoretică, o noutate absolută pentru teoria literaturii și studiul romanului universal. Tradusă, ar avea un impact major. *Civilizația romanului* însumează o mie patru sute de pagini de computer. Editura Cartex s-a angajat să obțină fonduri pentru a o traduce. Cred însă că este datoria Institutului Cultural Român să propună realizarea acestui proiect. Traducerea reprezintă o artă și o meserie, un domeniu distinct. Nu este datoria mea să traduc această carte, datoria mea a fost să o scriu”. ■ Revista publică *Dialoguri despre Dante*, o convorbire între Laszlo Alexandru și Ovidiu Pecican. ■ Iulia Borcă traduce *Globalizarea este minunată!* de Tom G. Palmer. ■ Despre *Deconstruirea Bibliotecii Naționale* scriu Claudia Șerbănuță și Marin Pruteanu: „Până acum ceva vreme se credea că pentru a termina «noua» clădire și a muta biblioteca, împreună cu întreaga ei colecție, în noul sediu trebuie luptat cu ignoranța și nepăsarea celor care decid soarta culturii și educației în România. De curând însă, marele dușman al Bibliotecii s-a făcut văzut public: lăcomia”. ■ În acest număr comentarii și cronicile literare sunt semnate de: □ Daniela Luca publică partea a doua din *Angoasa deghizată, sau despre (in)discreția morții la Ioan Es. Pop*: „Atracția vidului sau respingerea viului, ce este oare mai tulburător și, totodată, mai captivant în discursul poetico-biografic în care Ioan Es. Pop se rescrie pe sine mai ales din lăuntru unui personaj vag, *rugătorul*? Poetul nu doar pre-simte, a-percepe, re-intuiește vidul, ci este inundat de angoasa vidului, este răvășit de obsedanta lui prezență în lucruri,

în oameni, în tot”. □ Ionel Savitescu scrie despre volumul *Iudaismul. Situația religioasă a timpului* de Hans Küng, traducere de Edmond Nawrotzky-Török, Ed. Hasefer, 2005. □ În *Relativitatea istoriei sau hermeneutica trecutului* Adrian G. Romilă notează apariția volumului *Există o istorie adevărată?*, ediția a III-a, de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2008: „Investigând cauzele relativității istoriei, Neagu Djuvara demonstrează că trecutul nu poate fi niciodată reconstituit decât pus într-o intrigă. Și nu de reconstituire ar fi vorba, ci mai degrabă de un exercițiu hermeneutic. Ca orice discurs ce se ocupă de fapte, intenții și gânduri umane, și cel istoric operează un decupaj subiectiv, o interpretare”. □ Codruț Constantinescu semnează *Activismul unui star rock: Bono*, un text despre volumul *Bono on Bono. Conversations with Michka Assayas with a foreward by Bono*, Ed. Hodder, 2005. ■ Chris Tănăsescu publică *O busolă occidentală pentru posibile (re)orientări ale poeziei române*: „Unii par să creadă că poezia română actuală se descurcă și mai ales se simte foarte bine în starea în care este, iar că poeți tineri și foarte tineri – așa-zisele generații nouăzecistă și douămiiistă – n-au decât s-o țină tot așa și gloria Parnasului e după colț, asta în condițiile în care sunt printre noi autori pentru care versul e-o șmechereală sau o chestie de găselnițe bine administrate...; dar ce să ne mai plângem despre asta când și un poet matur și consacrat a spus nu demult că abia în arta romanului e nevoie de efortul arhitectonic, care în vers nu prea-și are rostul. Eu, personal, dacă mi se permite, «sunt pentru contra» într-o asemenea chestiune, ba chiar de găselnițe habar n-am, plus că nu cred că există poezie fără o arhitectură, susținută de o arheologie, a limbii, a culturii și a formei artistice”. Urmează prezentarea unor sugestii din literatura americană și anglo-saxonă. □ Yussuf Khalid semnează eseul *Problema genului în teoriile feministe*: „Scrierea de literatură nu a fost suficientă însă pentru reprezentantele teoriilor feministe. Scopul fundamental este nu depășirea unei întregi istorii literare, ci reconsiderarea acesteia, revalorizarea și relecturarea operelor scrise de femei cu ajutorul grilei feministe. Din acest punct de vedere, feminismul devine un proiect cultural general, și nu doar literar, cu rădăcini adânci în neo-istorismul neo-marxist de astăzi care merge până acolo încât îl prezintă pe Iisus Hristos ca fiind un fel de palestinian nemulțumit de ocupația romană din Israel. Astfel, oricât am încerca să plasăm feminismul în interiorul strict al fenomenului literar și al istoriei literare, acesta se încapățânează să rămână în afară, considerând istoria literară ca simplu domeniu al unei culturi care trebuie rescrisă tot așa cum mecanismele sociale și ideosincraziile culturale trebuie regândite pentru a acorda femininului și femeii locul meritat nu numai în lume, ci și în istoria lumii”. □ Laura Cernat publică eseul *Tânăra generație interbelică și avangarda*: „Dacă cele două grupări culturale, în ciuda apropierei de vârstă, au optat atât pentru formule literare diferite, cât și pentru poziții politice opuse, aceasta s-ar datora modurilor distincte de a înțelege și valoriza istoria. Explicația pe care o propune, prin urmare, acest articol, este aceea a raportării axiologice a celor două grupări la realizările generației anterioare. Dacă avangarda neagă radical întregul edificiu cultural ce o precedă

(«jos Arta, că s-a prostituat»), pornind în căutarea originarului, a «poeziei pure», tânăra generație pare să respingă mai degrabă o anumită sleială, o înțepenire specifică mediilor academice («atrofiere», cum o numește Eliade în *între catedră și laborator*), lipsa «experiențelor» atât de laudate de același Eliade («generația ce se ridică va fi cea mai bogată în experiențe»), fără a respinge însă total ideea sistemului”. ■ Marin Mincu revine cu partea a doua din *E. Negrici – un predicator steril al demitizării literaturii române*: „Se poate observa însă imediat că E. Negrici n-are o viziune critică personală și nici nu este înzestrat cu suficientă cultură interdisciplinară pentru a elabora o lucrare de asemenea anvergură teoretică, analitică și axiologică. El divulgă lipsa unei perspective juste asupra curentelor și direcțiilor literare diacronice, căci nu reușește să le fixeze într-un cronotop estetic/ ideologic coerent și nici nu posedă acel metalimbaj critic suplu pentru a putea să investigheze întreaga literatură și să-i confere un relief semiotic plauzibil, fie acesta chiar și negativ. Poate că impresia de extremă superficialitate este dată și de incitanța pamfletară exagerată acolo unde în mod normal ar trebui să prevaleze substanța ideatică. [...] Nu știu de ce, deși am avut intenția să scriu cât mai relaxat, tonul acestui articol mi-a ieșit de sub control și din proprie inițiativă a devenit foarte tranșant, aproape brutal. Poate pentru că miza care e în joc nu admite niciun fel de ambiguitate, nici măcar aceea invocată de Hugo Friedrich. Îmi asum toate riscurile ce decurg din atitudinea aceasta intransigentă. La sfârșitul acestor notații cam mânioase pe care le-am amânat un timp din pudoare intelectuală, aș vrea să mai adaug că am fost foarte surprins de complicitatea lașă a acelor critici care l-au tămâiat aproape în cor pe dl Negrici numai pentru caracterul așa-zis «provocator» al pamfletului său. Mă întreb cum s-ar fi comportat aceștia dacă, într-adevăr, la orizontul criticii noastre, ar fi apărut un al doilea Călinescu? Probabil că l-ar fi alungat cu pietre sau l-ar fi oculat prin conspirația tăcerii, ca să-l protejeze astfel pe impostorul deghizat în erou civilizator, instalat peste noapte prin fraudă pe tron precum spânul din povestea lui Harap Alb”. Textul este publicat cu *Nota redacției*: „Responsabilitatea pentru conținutul și tonul acestui articol îi aparține în exclusivitate autorului”. ■ În rubrica *Portret* Ioan Stanomir publică *Petru Creția sau despre demnitate*, un articol pe marginea volumului *Eseuri morale* de Petru Creția, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, 2003: „Orice carte de reflecții morale este testamentul unei conștiințe și un reper în biblioteca ideală a secolului pe care îl oglindește, în formulări memorabile. *Eseurile*. ... lui Petru Creția nu fac excepție și în țesătura lor intelectuală sinteza dintre umanismul antic și credința creștină se realizează prin privilegierea numitorului comun al demnității umane, întrevăzute ca valoare cimentând un canon etic. O sinteză cu atât mai semnificativă cu cât ea reconfortează în fidelitatea față de codul comportamental pe care tiraniile moderne au încercat să îl șteargă din memorie, definitiv”. ■ Din *Proză contemporană* citim *Pirogi* de Arturo Borra, traducere de Simona Dăncilă.

● **[„Dilemateca”, nr. 34]** Mircea Vasilescu publică editorialul *Cifre și crize*: „Niște clasamente de vânzări făcute de o instanță neutră (așa cum face BRAT pentru tirajele ziarelor ori trafic.ro și SATI pentru traficul pe Internet) ar fi utile. În alte țări există așa ceva. Oameni cu totul stimabili din lumea editorială îmi spun însă, cu un aer blazat, că «la noi nu se poate». Probabil că sunt prea optimist sau prea naiv, dar cred nu numai că s-ar putea face, dar și că *ar trebui* făcute niște topuri de vânzări reale și niște studii aplicate despre cine, ce și cit citește”. ■ Din paginile *Bazar* reținem: □ *O Academie pentru traducători*: „Și în India, identitatea se construiește prin apartenență lingvistică. Întărirea acestor identități locale este una dintre misiunile Academiei Sahitya. Instituția și-a deschis birouri regionale în mai multe orașe importante și oferă sprijin (logistic, uman dar și financiar) pentru traducerea operelor literare dintr-o limbă în alta”. □ *Litere satanice*: „Se pare că nu numai la noi temerile legate de apocalipsa iminentă, prevestită de «numărul bestiei», sunt de actualitate. Într-un număr recent din suplimentul literar «Babelia» al ziarului «El País», scriitoarea spaniolă Clara Sánchez, autoarea unor romane premiate și traduse în întreaga lume (*Ultimele știri din paradis* sau *Presentimente* fiind doar două dintre ele), face o «analiză» a relației unor scriitori cu ocultismul, magia și «literele satanice»: „Acum câteva săptămâni, Paulo Coelho a mărturisit într-un interviu că a practicat satanismul și că este discipol al temutului Aleister Crowley [...]». □ *Scriitorul contra*: „Scriitorul japonez Haruki Murakami, [...], a primit la mijlocul lunii trecute Premiul Ierusalim. Cu ocazia decernării premiului, Haruki Murakami a pomenit ezităările pe care le-a avut de a veni în Israel în actualul context politic: [...]». □ *Top The Guardian*: „Echipa de recenziți de la «The Guardian» a publicat luna trecută lista reunită a celor 1000 de romane de citit într-o viață”. □ *„Luceafărul” a intrat în Cartea Recordurilor*: „S-a întâmplat luna trecută, chiar de Valentine’s Day: «Luceafărul» lui Mihai Eminescu a fost omologat de World Records Academy ca fiind cel mai lung poem de dragoste din lume. Cele 98 de strofe ale poemului au convins juriul să ia această hotărâre”. □ *Dan Lungu se lansează pe Internet*: „Apariția noului roman al lui Dan Lungu *Cum să uiți o femeie* la Editura Polirom a fost precedată de lansarea site-ului www.danlungu.eu, un site elegant și util, cu multe secțiuni, unde fanii scriitorului vor putea găsi informații despre autor și cărțile sale, despre traduceri la edituri străine de prestigiu, precum și despre receptarea în presa românească și internațională”. □ *Foame de viață*: „Scriitorul spaniol Antonio Muñoz Molina scrie, în «El País», despre recentul volum publicat de David Rieff, fiul lui Susan Sontag - *Swimming in a Sea of Death* - apărut simultan cu jurnalele postume ale scriitoarei”. □ *Norman Manea, premiat în Franța*: „Scriitorul Norman Manea a fost recompensat cu Premiul pentru Litere al Fundației Iudaismului Francez”. □ *Matadorul și banderilierul*: „În ultimul număr din 2008 al celebrei «Revista de Occidente» (întemeiate în 1923 de Ortega y Gasset), Ioana Zlotescu, editoarea *Operele complete* ale lui Ramón Gómez de la Serna, publică un excelent articol despre relația între Ortega y Gasset și Gómez de la Serna pornind

de la ineluctabila carte a acestuia din urmă, *Automuribundia*, de la publicarea căreia s-au împlinit, anul trecut, 60 de ani”. □ *Încă un Cod al lui Da Vinci?*: „Fanii lui Dan Brown au de ce să se bucure: autorul celebrisimului *Codul lui Da Vinci*, vândut în peste 4 milioane de exemplare la nivel mondial, a mai scris un roman. [...] Titlul provizoriu al noului roman este *The Solomon Key*, susține «Lire»”. ■ În acest număr *Dilemateca vă recomandă*: □ Dan Stanciu: „*Apocalipsa 2012* (Editura Nemira, 2009) de Lawrence E. Joseph, autor a numeroase articole pe teme științifice pentru «New York Times» și președintele consiliului de administrație al Aerospace Consulting Corporation din Albuquerque, New Mexico”. □ Alex. Leo Șerban: „Aflu din «Lire»-ul pe februarie (care publică și câteva fragmente) că a apărut, la Grasset, *Encyclopédie capricieuse du tout et du rien* a mereu surprinzătorului Charles Dantzig - 800 de pagini copioase la care-mi lasă gura apă...”. □ Radu Cosașu: „Virgil Duda, *Uitimile iubiri*, Editura Polirom 2008. Unul din acele amori fericite de nefericite care știi când încep - la București, de tineri, «sub comuniști» -, știi de ce țin ani și ani la Tel Aviv (unde au emigrat), la Amsterdam, la Roma, dar nu știi când și cum se sfârșesc, dintr-un spasm al suspiciunii, dintr-o spaimă a adulterinilor, dintr-un saț al secretelor, dintr-un rid proaspăt apărut”. □ Matei Martin: „Toma Roman Jr, *Ceașescu văzut de aproape*, Editura Curtea Veche, 2008. Din spusele apropiaților, dictatorul era megaloman, șovin, incult, suspicios și temător; îi era frică de microbi, de ruși, de soție; își mințea colegii de partid, își păcălea prietenii”. □ Marius Chivu: „Pasionaților de istorie orală, de istorii la firul ierbii, le recomand două excelente volume, deoptrivă emoționante, șocante și pline de istorii inedite, ambele coordonate de Zoltán Rostás la Editura Curtea Veche: *Jurnal de cămin* («un adevărat *Decameron* al României contemporane», cum spune Doina Jela) și *Cealaltă jumătate a istoriei - Femei povestind*, un volum asemănător *Tovarășelor de drum*, dar mai substanțial și în care femeile povestitoare nu sunt scriitoare, ci femei simple, din popor”. □ Mădălina Șchiopu: „Dan Dungaciu, *Cine suntem noi? Cronici de la Est de Vest*, Editura Cartier, Colecția «Cartier istoric», 2009. O colecție a articolelor și eseurilor publicate de Dan Dungaciu în Basarabia, în cotidianul «Flux», multe preluate de publicații din România”. ■ Din *3,14teca* reținem: □ M. V.: „Poliția slovenă l-a interogat pe scriitorul Goran Vojnovici în legătură cu afirmațiile negative despre polițiști din ultimul său roman, *Čefurji raus!*”. □ S. S.: „*Fatwa* lansată împotriva lui Salman Rushdie în 1989 este încă valabilă. «Magazine littéraire» îl citează, cu mare exactitate, pe purtătorul de cuvânt al Ministerului Afacerilor Externe din Iran, un specialist în chestiune: «Este normal ca o *fatwa* care n-a fost anulată să fie încă în vigoare». Iar o *fatwa* se anulează când nu mai există obiectul ei, adică subiectul. O dilemă vitală”. □ M. C.: „În octombrie anul acesta va apărea romanul *Dracula: The Undead*, pentru ale cărui drepturi de publicare editurile au plătit un milion de dolari. Continuarea romanului din 1897 al lui Bram Stoker va fi scrisă de Dacre Stoker, stră-strănepotul romancierului irlandez, împreună cu scenaristul Ian Holt, și va include personaje și fapte excluse

din versiunea originală”. ■ Matei Martin publică dosarul *Vremurile proaste sunt bune pentru literatură. Criza economică și piața de carte*: „Președintele AER Grigore Arsene propune măsuri concrete pentru a contracara efectele crizei. În primul rând, o scădere a taxei pe valoare adăugată (în prezent, TVA pentru cărți este de 9%, mai mică decât cota practică pentru celelalte produse). Apoi, un sprijin din partea Ministerului Culturii pentru stimularea culturii scrise: nu prin acordarea de subvenții pentru diverse titluri - ceea ce ar fi o risipă -, ci pentru sprijinirea achizițiilor. Are sens, de vreme ce producția e oricum foarte mare, iar problema esențială e difuzarea. [...] Va afecta criza economică globală și piața de carte din România? Editorii par moderat-pesimiști și au coborât ștacheta în ceea ce privește ținta de afaceri pentru anul în curs. Probabil că piața nu va scădea abrupt, însă își va încetini sensibil ritmul de creștere, ceea ce pentru editorii mari e un argument suficient de indispoziție”. □ La întrebarea: „În lumea oamenilor de litere, cifrele nu au prea mare greutate. Recesiune sau nu, producția merge înainte. Pe alose: se mai taie de pe lista de debuturi, se elimină din titlurile riscante. Ce rămâne în plan? Pe ce mizează editorii în anul de criză 2009?” răspund editurile Polirom, Corint, Brumar, Art, Trei. ■ Paul Cernat publică *O autoare și 28 de coautori*, o recenzie la *Rubik. Roman colectiv*, coord. Simona Popescu, Ed. Polirom, 2008: „E puțin probabil ca acest roman colectiv să fie apreciat ca întreg dincolo de cercurile streetart-erilor și ale fanilor culturii postmoderne”. ■ În *Împăratul pisicilor* Codrin Liviu Cuțitaru comentează *Mic tratat de psihologie. Bucăți feline în felii* de Șerban Foarță, Ed. Humanitas, 2008: „*Mic tratat de psihologie* (alcătuit de Șerban Foarță și apărut recent la Editura Humanitas), un volum de un desăvârșit rafinament stilistic și imagistic (ilustrat, de altfel, foarte inspirat, de artistul Andrei Gamarț), poate convinge, bănuiesc, pe oricine că mâța este receptată ca o ființă superioară în majoritatea civilizațiilor și în majoritatea timpurilor”. ■ Despre *Evadarea din vid. Studii despre poezia românească de la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI* de Andrei Bodiu (Ed. Paralela 45, 2008) scrie Adriana Stan în *Intrarea în poezie*: „Prospețimea studiilor sale vine mai ales din aria de cuprindere a selecției - cu unii poeți din afara *mainstream*-ului, pe care, de multe ori, nu lipsa de originalitate a producției, ci relativul provincialism al editurilor la care au publicat îi face greu de recuperat în afara unor eventuale antologii (Ioan Moldovan, Vasile Dan, Em. Galaicu Păun etc.)”. ■ Gabriela Gheorghișor publică „*Fărădelegea vaselor comunicante*”, o recenzie la *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „*Confesiunile unui cafegiu* reprezintă un prețios «document» testimonial despre epoca abjecției multilateral dezvoltate, o mărturie neconcesivă care atestă cu date concrete «fărădelegea vaselor comunicante» ale mașinăriei dictaturii comuniste. În plus, cartea impresionează prin acuratețea stilului, prin talentul narativ (incipitul pare desprins dintr-un roman balzacian) și prin «erudiția» paremiologică a autorului”. ■ Ștefania Mihalache scrie *Despre moartea realului*, un comentariu la *Maestro* de Stelian Tănase, Ed. Polirom, 2008: „Am auzit spunându-se că ne

trebuie din nou literatură cu miză, cu «poveste». Romanul *Maestro* este însă unul perfect postmodern, despre moartea (sau sinuciderea) în direct a realului în favoarea simulacrului, și, extrapolat, a Poveștii în favoarea telenovelei/ a știrilor la pachet, servite și deja îngurgitate”. ■ *Despre America și alte lucruri năstrușnice* este titlul recenziei semnate de Florina Pirjol despre *Noi n-avem bun-gust, noi suntem artiști* de Andrei Codrescu, Ed. Polirom, 2008: „E un performer chiar și când (sau, poate, mai ales când) scrie aceste mici texte la granița între crochiu, eseu lejer și proză cu intarsii autobiografice. Volumul *Noi n-avem bun-gust, noi suntem artiști* dă măsura acestei inteligențe diverse, colorate, care-l face irezistibil pe românul fugit din Sibiu, la 19 ani, în brațele unei Americi mai calde și mai primitoare cu artiștii”. ■ Luminița Corneanu semnează *Printre îngeri*, un scurt comentariu la *47 îngeri de catifea* de Simona Constantinovici, Ed. Brumar, 2008: „O carte despre care nu știi cum să scrii... O carte despre care-ți vine să taci...”. ■ În *Furie și cutremur* Adina Dinițoiu semnalează apariția volumului *Ani de așteptare* de Fumiko Enachi, traducere de Angela Hondru, Ed. Humanitas, 2008: „Un roman de mare rafinament al scriiturii și al psihologiei feminine”. ■ Alexandru Budac publică *Nostimade*, un articol despre apariția volumului *Serata abstinențelor sau distracție americană* de Jaroslav Hašek, traducere de Jean Grosu, Ed. Art, 2008: „Reconfortante sau subversive, caustice ori pline de melancolie, povestirile lui Hašek se citesc foarte ușor, dar e greu să le uiți”. ■ Florin Irimia (*O națiune hibridă*) scrie despre *O insulă prea mică* de Andrea Levy, traducere de Liviana Tane, Ed. Leda, 2008: „Când vine vorba de înțelegerea și acceptarea alterității, nici noi nu stăm prea bine. Citind însă cartea lui Levy, nu veți putea să nu va recunoașteți cumva în pielea celor cu pigment negru. Nu de alta, dar actualmente, noi înșine, ca est-europeni, nu suntem, în ochii unora, decât un fel de jamaicani (mai) albi”. ■ Gabriela Glăvan este prezentă cu *Iarna de la capătul lumii*, un articol despre *O zi din viața lui Ivan Denisovici* de Aleksandr Soljenițin, traducere de Nina Grigorescu, Ed. Humanitas, 2008: „Cartea este în sine un *prim cerc* infernal, conturând geografia terifiantă a Arhipelagului Gulag și descinderea autorului în coșmarul istoriei”. ■ Elena Crașovan publică *Hazardul și paradigmele sale*, o recenzie la *Moartea lentă a Lucianei B.* de Guillermo Martínez, traducere de Irina Dogaru, Ed. Humanitas, 2008: „Ceea ce rămâne însă constant, ca amprentă a prozelor lui Guillermo Martínez, sunt preocupările scriitorului-matematician și aluziile filozofice mai bine mascate în chestionările care dinamizează dialogurile, cu influențe borgesiene”. ■ În *O critică a modernității românești* Bogdan Murgescu notează apariția volumului *Opinii sincere și pernicioase ale unui rău patriot* de Nicolae Iorgă, traducere de Andrei Pippidi, Ed. Humanitas, 2008: „Volumul este o invitație de a revedea fără tabuuri cultura și societatea României de la sfârșitul secolului al XIX-lea. EI ne invita la introspecție critică, la întrebări despre măsura în care am făcut ceva pentru progresul societății și pentru îndreptarea strâmbătăților existente”. ■ Răzvan Petrescu revine cu o recenzie la *Fete* Nic Kelman, traducere de Diana Teodoru, Ed. Trei, 2008 (*Iliada*

cunnilingus): „Autorul este licențiat în științe cognitive, trăiește drama bărbatului căruia i se apropie andropauza și scrie un text în care îndeasă absolut tot ce-i trece prin minte, plecând de la judecățile lui Freud și *Lolita* lui Nabokov”. ■ În acest număr sunt prezentate noile volume apărute la editurile Pandora, Art, Polirom, DP, Humanitas, Leda. ■ Marius Chivu organizează ancheta *Ce scriitor(i) ați invita la un chef imaginar?* Din răspunsuri aflăm că T. O. Bobe i-ar invita pe Pedro Camacho, Kilgore Trout, Paul Sheldon, Damian Pricopie, Arturo Bandini și Paranoico Perez, Ruxandra Cesereanu ar sta la masă cu Mihail Bulgakov, Andrei Codrescu, la un chef imaginar, i-ar „invita pe toți, că nu costă nimic”. Ioan Groșan l-ar invita pe William Faulkner, Dan Lungu declară că „Nu l-aș rata pe Sadoveanu”. Iolanda Malamen ar sta la masă cu James Joyce și A. P. Cehov, dar și pe Elfriede Jelinek, Charles Bukowski, Paul Auster, Ian McEwan și Mateiu Caragiale. Răspunsul lui Mircea Mihăieș este un citat din „România literară”, nr. 19/ 2008 în care îl numește pe Danilo Kiș. Dan C. Mihăilescu dă o listă lungă de invitați, pe care se află și Seneca și Mircea Cărtărescu. Dora Pavel nu dă un răspuns direct, iar Andrei Pleșu spune că acum câțiva ani ar fi invitat-o pe Anaïs Nin, dar acum îl preferă pe I. L. Caragiale. Doina Ruști spune că „aș prefera niște scriitori vii, care trăiesc acum, în timpul meu istoric”. Dan Stanciu l-ar invita pe căpitanul Stefan Christesco, Robert Șerban optează pentru Marcel Tolcea și Cecilia Ștefănescu spune că „îi convoc pe toți autorii mei preferați”. ■ În rubrica *Meridiane* Ioana Bot scrie *Despre România, în literatura italiană contemporană*: „Mă refer la înflorirea bruscă, în ultimii ani, a unei literaturi având ca temă realitatea românească actuală; nu întotdeauna, autorii ei sunt de origine română - și diversitatea primă a acestui peisaj de nume, profesii, origini este încă un semn al caracterului difuz al interesului pentru subiectele românești în cultura italiană”. ■ În *O carte rară* Vasile Dem. Zamfirescu notează: „Pe măsură ce ne-am îndepărtat de momentul de cotitură 1989, interesul pentru trecutul comunist și realitățile sociale românești în genere a scăzut tot mai mult. Trăirea prezentului, cu libertățile sale, ne-a monopolizat, în conjuncție cu evitarea reîntâlnirii cu neplăceri dureroase. În acest context, cartea Ruxandrei Cesereanu - *Imaginarul violent al românilor* - îmi pare o carte rară în mai multe privințe. Mai întâi, abordează sintetic o dimensiune a mentalităților - agresivitatea de limbaj - până acum neglijată. Apoi, ceea ce este și mai rar, autoarea avansează (ce-i drept, cu precauție și parcimonie) unele ipoteze referitoare la conținuturile psihice inconștiente care produc fenomenele - considerate «psihanalizabile» - din zona cercetată”. ■ În *Junkbooks* Ioana Bot se pronunță în privința literaturii pentru copii: „*Nestematele de lectură...* - antologii de literatură română canonică - ar trebui să suplinească absența din manualele de limba și literatura română de gimnaziu a textelor literare propriu-zise: tot un substitut de fotocopie pentru uz școlar, așadar - însă ce garanții de corectitudine editorială avem? Nici una. Selecția autorilor și a textelor (nu sunt declarate sursele) are aerul îmbăcsit al manualelor ceaușiste, cu texte inadecvate vârstei (Vlahuță și Bălcescu la clasa a V-a? - de ce nu Blandiana și Alina

Darian?), pe teme morbid-patriotic-naturiste. Mai degrabă «un fel de călău» al lecturii, decât instrumente educative, acestea sunt pur și simplu *junkbooks*». ■ Apar fragmente din *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec.

● **[„Idei în dialog”, nr. 3 (54)]** Dan C. Mihăilescu semnează *Sic tranzit... una, alta*, un articol despre viața literară, pornind de la corespondența Aurel Sasu – Mircea Zăciu, *Amiaza cea mare*, Ed. Paralela 45: „Doamne, am exclamat încă și încă o dată, ce urât mor la noi grupurile (grupările) literare! Și cum se simt invariabil trădați mentorii lor (sindromul Maiorescu)! [...] Același traseu stupefiant l-am trăit în ce privește iluzoria unitate monolitică de șoc (estetic, moral, atitudinal, ca subversiune politică) a optzecismului. Nefrecventând fenomenul decât la nivel individual, sau pe grupuri de câțiva membri, nemergând, adică, direct la Cenaclul de Luni, la Universitas, Junimea, Cenaclul din Tei, Saloanele bistrițene ș.a.m.d., neștiind nimic din zbuciumul fioros și ranchiuna sângeroasă a Provinciei literare față de monopolismul bucureștean, mă iluzionam că elitele de comando, desanturile noii generații au învins în cele din urmă nefericita tradiție locală a individualismului păgubos și pârâcios, a geografiei (literare) atomizate, alcoolizate, mercantile și înveninate de invidie, care a ridicat dezbinarea la rang de religie, resentimentul la rol de motivație supremă și semnarea mioritică la temei etnopsihologic. [...] Ce păcat că, minus câteva excepții exorbitante, să le spun așa – junimismul, lovinescianismul, optzecismul -, suita doctrinelor, școlilor, tendințelor, grupărilor și formulelor generaționiste nu a preocupat, serios, sistematic, *Istoria critică* a lui Nicolae Manolescu”. ■ Mircea Mihăieș propune dosarul *T. S. Eliot: Un antimodern printre moderniști*: „Debaraua cu cadavre a modernismului e plină de victimele lui T. S. Eliot. El ilustrează – prin biografie, creație și posteritate – ipostaza reformatorului cultural plin de delicatețe față de inamicul pe care tocmai se pregătea să-l strivească. În întregul său scris se aude scrâșnetul unei sinistre politeți și uruitul de moară al sensibilității ultragiutate”. Citim: □ Traduceri din T. S. Eliot: *Să critici criticul* și *Poeme* traduse de Șerban Foarță și Adriana Carmen Racoviță. □ Mircea Mihăieș, *Opera la rece*: „Există la T. S. Eliot o indiferență ațâțătoare, un baraj decisiv și-un sistem defensiv de tranșee ce nu se lasă niciodată cucerite. E o operă «la rece», perfect desenată în cadre decupate geometric, dar despre care simți că s-ar topi în fața celei mai timide flăcări”. □ Dana Crăciun, *Epigrafe despre vid*, o analiză a operei lui T. S. Eliot: „Istoria *Tărâmului pustiu* este extrem de întortocheată. Dacă s-ar fi păstrat primele intenții și variante, am avea cu o totul altă imagine și probabil soarta a ceea ce a fost denumit de unii «poemul secolului» ar fi fost radical diferită”. □ Călin-Andrei Mihăilescu, *Eliot nesingur*: „Unele dintre poemele sale în vers răzleț se oferă nu ca lănci avangardiste, ci drept modele – întâi de toate modele lor însele. Multe din versurile lui Eliot par cozi de cometă cometelor ce-au fost, un palimpsest, o umbră și un ecou le trimite înainte, în timp, să-și urmeze proiectelor. În cazul lui Eliot, diferența dintre modernismul de elită și avangardă este un dans care, văzut prin prismă, pare a fi o luptă”. □ Pia Brînzeu, *Întoarcerea la ritual*:

„Relativ puțin studiat astăzi, teatrul lui Eliot își câștigă totuși locul în istoria culturii britanice pentru cel puțin două motive: întins pe o perioadă de trei decenii, el leagă piesele predecesorilor săi și, mai ales, pe cele ale antichității grecești de noul val al dramaturgiei britanice, apărut după cel de-al Doilea Război Mondial; pe de altă parte, readuce în atenția publicului european melosul dramatic ca formă de ritualizare a comportamentului”. ■ Ion Manolescu publică prima parte din *Realitatea virtuală. O perspectivă tehnologică și literară*: „O poziție echilibrată în problema rolului pe care realitatea virtuală îl poate juca în tehnocultura actuală apare în manifestul celor doisprezece scriitori tehnologici (Bennahum ș.c.l.), intitulat *Technerealism* și distribuit pe Internet începând cu 12 martie 1998”. ■ Vladimir Tismăneanu publică partea a treia din serialul *Revoluțiile din 1989*, ocupându-se de *Cauze, semnificații, consecințe*. ■ Revista publică un poem de Mircea Ivănescu.

● [„*Noua literatură*”, nr. 22] Sunt prezentate, pe scurt, volumele: □ *Stăpân iubit* de Rosa Montero, traducere de Gabriela Grigorescu, Ed. RAO, 2006 (semnat A. C.): „Reușita Rosei Montero în acest roman de tinerețe (1988) nu stă neapărat în demonstrație - fiindcă acesteia i se poate face reproșul că este previzibilă, deși necesară -, ci în asumarea explicită a unui tezism în numele căruia, chiar și cu prețul de a fi previzibilă, scriitoarea spune lucruri care trebuiau spuse - și, atenție, în anii '80, în Vest, generația *yuppie* era în plin avânt”. □ *Escadron Ghilotina* de Guillermo Arriaga, traducere de Liliana Pleșa Iacob, Ed. Vellant (semnat L. M.): „Cartea e foarte bine tradusă și arată avangardist, coperțile de la Vellant sunt printre cele mai cosmopolite de pe piața românească”. □ *Nuntă nemiloasă* de Yann Queffélec, traducere de Aurelia Ulici, Ed. RAO, 2008 (semnat M. I.): „Un roman curajos, în care anormalitatea, excepția, păcatul, violența, analizate prin foarte fine intuiții literare și psihologice, devin personaje în sine, foarte vizibile de altfel și în realitatea zilelor noastre”. □ *Vorbele de duh ale lui Winston Churchill* de James C. Humes, traducere de Dana Ligia Ilin, cuvânt înainte de Richard M. Nixon, Ed. Humanitas, 2008 (semnat A. B.): „Aproape că nu mai contează de ce cartea unui american este tălmăcită din franceză. E bine să ai în casă o culegere de astfel de ziceri”. □ *Dormi!* de Annelies Verbeke, traducere de Gheorghe Nicolaescu, Ed. Univers, 2008 (semnat A. C.): „O carte de mici dimensiuni, dar intensă, în care stau foarte bine la un loc realismul, fantezia, ironia, psihanaliza și tragismul”. □ *Jurnal extim* de Michel Tournier, Ed. Humanitas, traducere de Radu Sergiu Ruba, 2009 (semnat M. I.): „O carte scrisă în singurătatea și în austeritatea unei locuințe-prezbiteriu, dar și în veselia unei frumoase grădini cu tot felul de animale și de plante ce capătă, în ochii unui scriitor ca Michel Tournier, statutul original de personaje de jurnal”. ■ Luminița Marcu semnează editorialul „*Noua literatură este o revistă afirmativă*: „Un domn pe care îl apreciez sincer pentru inteligența sa neliniștită, pentru farmecul personalității sale ludice și pentru politețea sugubeață atunci când te afli în dialog direct cu domnia sa, a spus de curând la televizor că în revista «Noua literatură» s-ar pregăti «raderi» și

«bărbieri» ale unor autori ca Gabriel Liiceanu, Dan C. Mihăilescu, C.T. Popescu. Vreau doar să precizez, pentru domnia sa și pentru cei care poate ne citesc acum prima dată, că revista Noua literatură nu oferă servicii de raderi și bărbieri, căci are alt obiect de activitate. Mai mult, se ocupă de literatura nouă și mă întreb dacă cei trei se încadrează în acest câmp. Domnia sa mi-a spus apoi, în plăcutul dialog telefonic pe care l-am avut ulterior, că s-a referit la un interviu al meu mai vechi, unde eu exprimam asemenea intenții. Îl asigur, și vă asigur, că asemenea proiecte personale, dacă ar exista, nu-și vor găsi locul în revista «Noua literatură», atât timp cât eu voi fi în postura de coordonator. Așa că, dragi doritori de scandal, nu dați banii pe «Noua literatură», pentru că faceți o investiție proastă. Noi o să ne vedem în continuare de treaba noastră afirmativă, atâta timp cât atacatorii mânăți de o sfântă furie nu-și vor fi desăvârșit treaba. Și cât masele nu vor fi orbite de vorbele iscusite ale unor scriitori bășcălioși, posesori de mari goluri interioare, de frustrări bine ascunse, de ieftine misoginisme despre care Freud ar avea ceva de spus și de alte lucruri așa de plăcute, încât preferăm să le lăsăm pe seama altora spre rezolvare». ■ Ana Chirițoiu și Gruia Dragomir stau de vorbă cu Andra Matzal, „*Sunt multe goluri de umplut în România*”: „A.C.: *Despre ce ai vrea să citești în literatura română? Ce crezi că nu acoperă deloc?* A.M.: Cred că nu există prea multe cărți care să fie perfect inteligibile, indiferent de context. M-ar interesa, printre multe altele, o carte despre care să nu-ți poți da seama că e scrisă de un scriitor român, pe o temă universală, oricare. Mi se pare că la noi există un fetiș pentru explicitarea contextului. La film e cel mai ușor să faci o astfel de paralelă. Am tradus de curând un scenariu de film în limba engleză și am crezut că nu o să iasă niciodată, e atât de particularizat încât își pierde forța. M-ar interesa să văd experimente de un fel sau altul, dar duse la extrem. Pe orice temă, numai să nu mai fiu nevoită să zic «pentru o carte românească, e bună». De ce? Avem cumva o categorie specială de dizabilități? [...] A.C.: *Ca traducătoare, te-ai asociat cu doi scriitori încă «controversați» în România, cu toate că în Vest sunt clasici.* A.M.: Da, *Trainspotting* a fost tradus după destui ani și tot a generat mirări și polemici. Asocierea mea cu acești scriitori n-a fost neapărat voită, s-a nimerit să fie așa, după care mi-am cultivat interesul pentru zona asta. Îmi amintesc că am văzut filmul *Trainspotting* la 14 ani, când era interzis să intru în sală, și bineînțeles că n-am priceput mare lucru, fiindcă la Oltenița nu auzai că se întâmplă așa ceva decât la televizor. Și, după multă vreme, când am auzit că Editura Polirom căuta traducător pentru ea, am vrut s-o traduc. Apoi s-a creat un precedent, fiind un autor care scria despre droguri și în *slang*». ■ Marieva Ionescu realizează un interviu cu Christine Angot, autoarea romanelor *Incest* și *Rendez-vous*, „*Înainte să încep o carte, seamănă cu un copil care pune la cale o năzbâtie*”: „M.I.: *Care sunt modelele dumneavoastră literare, scriitorii care v-au influențat?* C.A.: Nu pot să spun că am niște modele literare. Pentru că nu are rost să imiți, să scrii cum au mai scris și alții. Încerc mereu să găsesc și să scriu lucruri care nu au mai fost spuse. Deci așa numi mai degrabă câțiva scriitori pe care îi admir, și aceștia

sunt, în principiu, cei pe care îi admiră toată lumea: Céline, Proust, Fitzgerald, îmi place mult romanul *Prințesa de Clève*, dar și romanul recent al unui bun prieten, Mathieu Lindon, *En enfance*". ■ Marieva Ionescu semnalează cele două romane ale autoarei intervievate, Christine Angot, ambele traduse de Marieva Ionescu: *Incest*, Ed. Leda, 2008 și *Rendez-vous*, Ed. Leda, 2009: „Combinație de slăbiciune, de nesiguranță și de vulnerabilitate asumate și de forță (a prezenței, a discursului), cărțile și persoana scriitoarei Christine Angot au fost, în timpul vizitei ei în România, și vor continua să fie, cu siguranță, pretexte pentru interesante discuții și polemici literare și nu numai". ■ Revista anunță *Festivalul literar „Eusebiu Camilar – Magda Isanos”*, ediția a XIV-a, 2009, organizat de Consiliul Județean Suceava, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea culturii tradiționale Suceava, publicând Regulamentul și premii acordate. ■ Cristina Chevereșan publică *Din Biafra, cu drag*, o semnalare a volumului *Jumătate de soare galben* de Chimamanda Ngozi Adichie, traducere de Justina Bandol, Ed. RAO, 2006: „Sensibilitatea unei viziuni alternative asupra tragediilor istoriei transformă documentarul arid într-o poveste care angajează direct atât fantezia, cât și conștiința. Realitatea e filtrată prin emoție iar amestecul de fapt și de ficțiune traduce evenimente altfel greu de pus în cuvinte". ■ Ana Chirițoiu semnează *Squatting pe românește*, un articol despre *Jurnal de cămin* de Zoltán Rostás și Sorin Stoica, Ed. Curtea Veche, 2008: „Pentru a atenua surpriza cititorilor sau pentru a-i oferi un contrafort teoretic, ar fi fost binevenită o prefață ceva mai amplă a coordonatorului, o analiză sociologică articulată, cu referințe și cu comentarii mai *insightful*, fiindcă prefața actuală nu face decât să enunțe locuri comune pe care le găsim imediat ce începem lectura textelor: economia subterană, moralitatea sexuală laxă, cultura particulară a căminului (neexplicitată) și citate foarte ample". ■ În *Chestii-trestii* Marieva Ionescu recenzează *Pădurea metalurgică* de Radu Andriescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „*Pădurea metalurgică*, *La Motor*, după *Club 8* și *Isoscelul fericit* (poemele care dau titlurile celor trei cicluri ale volumului), *Negresele zeului Șiva*, *Retrofuturism*, *Schwimmen- pantalon* - povestea familiei (în 5 episoade), *Caramel*, *Farfură care dansa pe apă*, *Handyman*, *Toată noaptea*, dar și, aproape în fiecare text, nenumărate alte fragmente mai mici, chiar simple detalii, sunt mostre ale unei voci pe care, îndrăznesc s-o spun, aş recunoaște-o printre altele multe". ■ Radu Nedelcuț publică *Literatură sau jurnalism?*, un comentariu la *Foxtrot XX* de Răzvan Petrescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Fiind o colecție de texte scurte, cartea nu este făcută să fie citită deodată cap-coadă. Totuși, îmi mențin părerea că trebuie evitate astfel de alăturări între articolele și proza aceluiasi autor, fiindcă, prin însăși natura lor, articolele țin de un ritm cotidian, poate intens, dar trecător, și nu pot fi citite în același cadru cu beletristica, de respirație mult mai largă". ■ Răzvan Mihai Năstase semnează *Creative writing cu Ceaușescu*, un comentariu la *Elev în comunism/ Student during the Communist Regime*, editor Luciana Marioara Jinga, traducere de Raluca Boboc, Ed. Curtea Veche, 2009: „*Elev în comunism*, deși

pornește de la o premisă care ține mai degrabă de sănătatea socială a unei generații care descoperă timid și ezitant griul unei istorii aproape contemporane, ale cărei cicatrici se văd încă foarte limpede, sfârșește prin a fi un volum remarcabil din punct de vedere literar”. ■ Gruia Dragomir revine la prezentare *Carte audio*, publicând *O poveste spusă așa cum trebuie*, notând apariția *Cronicile Wardstone: Greșeala Vraciului* de Josph Delaney, în lectura lui Răzvan Exarhu, Ed. Corint, 2008, traducere de Cristina Jinga, adaptarea textului de Cristina Broștianu: „Vocea lui Exarhu e bine aleasă pentru lectura unui *fantasy*, cu singura observație că pe alocuri citește prea repede, dar în rest te introduce bine în atmosferă, își schimbă de câteva ori vocea pentru ca ascultătorul să poată urmări mai bine dialogul, iar intonația și ritmul i se schimbă de asemenea în funcție de lucrurile pe care le citește”. ■ În *Booker și booker* Florin Irimia scrie despre două romane de J. M. Coetzee: *Viața și vremurile lui Michael K.*, traducere de Eduard Bucescu, Ed. Humanitas, 2009 și *Dezonoare*, traducere de Felicia Mardale, Ed. Humanitas, 2006: „În general, romanele lui Coetzee sunt apăsătoare, tulburătoare și foarte opace la ideea de happy-end. Din acest punct de vedere, nici *Viața...*, nici *Dezonoare* nu fac excepție, deși ultimul îl întrece pe primul la acest capitol. Altfel spus, dacă în *Viața...* mai există o umbră de seninătate la sfârșitul volumului, o geană de lumină, chiar dacă una a resemnării și a acceptării propriului destin așa cum ți-a fost dat, în *Dezonoare* întunericul este total. Cu toate acestea - și-aici apare a doua justificare pentru titlul ales -, deși ambele au primit Booker-ul, aş zice că nu amândouă se ridică la nivelul cerut pentru a fi beneficiat de prestigiul acordării acestui premiu”. ■ Apare dosarul *Scriitorul-cetățean și scriitorul din turnul de fildeș*. Nota introductivă este semnată A.C.: „Rugămintea pe care o adresam scriitorilor noștri era să-și exprime opțiunea între scriitorul-cetățean, implicat în viața socială, eventual într-un sens militant, și scriitorul neimplicat, din turnul de fildeș, care-și face un program din a nu se lăsa bruiat de zgomotul străzii. Sunt două modele ipotetice și multe posibilități *in between*, mai ziceam, dar există atât scriitori care-și folosesc prestigiul pentru cauze sociale sau care scriu despre ele în cărțile lor, cât și scriitori care refuză ferm să scrie sau să se pronunțe în chestiuni sociale, politice sau economice. Îi mai rugam să ne spună și dacă sunt scriitori care le plac sau care le displac pentru adeziunea lor la unul dintre cele două modele”. Participă: □ T. O. Bobe, *În primul rând, detest literatura angajată*: „În al doilea rând, dacă e vorba despre scriitor, și nu despre literatura lui, cred că fiecare e liber să fie sau nu angajat. Faptul că prestigiul autorului se răsfrânge într-o oarecare măsură asupra activităților lui cetățenești e inevitabil, chiar dacă nu este întotdeauna urmărit și dorit de persoana în chestiune. Există însă și reversul. Dacă Alexandru Matei vorbea într-o serie de articole despre «impostura ca stil», aş putea aminti și eu în treacăt despre «impostura ca angajament». Cred că sunt în lume suficiente exemple de scriitori care și-au câștigat reputația nu atât pentru calitatea cărților lor, cât pentru că, așa cum foarte frumos se spune, «au tras un semnal de alarmă» în legătură cu soarta cangurilor, a

femeilor, a negrilor, a pădurilor amazoniene, a homosexualilor, a ploierilor cu ciocul deviat sau a mai știu eu cui și ce”. □ Cosmin Manolache, *Îmi sunt pe plac, din start, neimplicații*,: „pentru că sunt cam asocial, mult prea des refractar, deși la fiecare patru ani (interval tocmai bun pentru a termina o carte) sunt de părere că votul meu contează. Pentru că nu te poți juca cu propriile-ți dezamăgiri în felul în care un copil trece de la o jucărie la alta. Pentru că scrisul este o activitate pur individuală. Pentru că scrisul necondiționat social, cred eu, te salvează zilnic din mrejele prostiei”. □ Ștefania Mihalache, *Dacă scriitorul refuză să se pronunțe într-o anume chestiune economică, sau politică, asta nu i se poate reproșa, eventual, decât cetățeanului din el*: „Nu cred că scriitorul are neapărat o responsabilitate mai mare vizavi de societate decât ceilalți actanți ai săi, mai ales că, într-o societate modernă, fiecare își exersează într-un fel sau altul profesia de cetățean, în ale cărei atribuții se înscrie și inițiativa civică. Gradul în care cineva alege să se implice este variabil și ține și de alți factori. Dar aici s-ar deschide o altă discuție. Ca scriitor, nu m-am simțit până acum atrasă de subiecte «sociale». Nu cred însă că mă poate deranja opțiunea altor scriitori, fie ea artistică sau civică, atâta timp cât, pe de o parte ei scriu cărți bune, și pe de alta, se alătură unor cauze care merită. Problematic ar fi dacă aceste «alăturări» nu ar fi neapărat oneste, iar în spatele cauzei s-ar ascunde interese și căldășii. Sau, o altă situație, când scriitorul urmărește o vizibilitate mai mare asociindu-se cu anumite cauze”. □ Jean-Lorin Sterian, *Ultima pedalare*: „Nu simt deloc că aș trăi într-un turn de fildeș, doar că lumea în care trăiesc mustește de o sevă care nu se extrage din cârnați. Am mai multe în comun cu oameni care trăiesc în alte zone geografice decât cu orice fost coleg de școală sau de liceu din orașul natal”. □ Doina Ruști, *Un scriitor este un om care oricum ia atitudine prin scrisul său*: „Dezaprob militantismul ca dimensiune scriitoricească, dar sunt în admirația mea scriitorii care, ajunși la o anumită notorietate, intervin decisiv în perioadele de criză. Mi-a plăcut când Umberto Eco a ironizat isteria antiromânească a italienilor. Cât privește scriitura formativă ori atitudinea socială a unui scriitor, cred că nu mai este nevoie să insist”. □ Adrian Buz, *Metoda și autenticitatea*: „Cum literatura nu este decât supliment nutritiv și, oricâtă morală cu grad crescut de realism ar conține, nu poate ieși din caracterul ei de abstracțiune, e clar că scriitorul trebuie să se dea jos de pe copertă, dacă are o cauză. Dacă trebuie? E în firea lucrurilor să o facă, profitând de avantajul imaginii și al talentului, atunci când le are. Sunt autori care cred că e bine să nu o facă, să rămână, ca un duh, ascunși printre personaje. De vreme ce oricum treaba asta se întâmplă de veacuri, la fel de firesc cum unui copac îi cresc frunze, de ce să te opui? Generalizările în baza exemplului personal au ceva chior și palid. Cred că, dacă trebuie cercetat ceva, aceea e metoda cu care o fac, cei care o fac, și gradul de autenticitate. Dacă nu cumva ajunge cauza să le slujească lor mai mult decât invers”. □ Simona Popescu, *Împotrivit până la tare!*: „Nu cred că arta trebuie pusă «în slujba unui ideal social». Am văzut și cum «idealul estetic» - autonomia esteticului - poate deveni opusul

idealului social, cum poate deveni anti-social, folosit pervers. Am văzut asta imediat după 1990, când intelectuali suspecti vorbeau despre un periculos apolinic «apolitism»... Cred că arta trebuie să fie artă pentru artă, artă pentru artiști, artă pentru om (omul obișnuit), toate astea și multe altele exact în același timp! Important este ca artistul, scriitorul, să fie cu adevărat implicat în convingerile lui (pentru care, de cele mai multe ori, trebuie să și plătească)”. □ Ana Chirițoiu, „*Meandrele concretului*”: „Rezistența în fața relativizării traumei comuniste e dovedită, iar ea se regăsește și în literatură: atunci când nu scriu despre viața în comunism, o mare parte dintre scriitori refuză să-și asume explicit un discurs critic despre societatea contemporană. Iar atunci când se întâmplă să practice jurnalismul civic, scriitorii români preferă să-l țină departe de opera lor și, din câte știu, niciunul nu și-a dedicat prestigiul vreunei cauze sociale de care țara noastră nu duce lipsă. Poate că unii vor numi asta nepăsare, alții aroganță, iar cei mai mulți vor râde la ideea că ar putea să scrie un roman bun și tranșant critic despre noii îmbogățiți sau despre dezastrul din școli”. □ Gruia Dragomir, *Zgomotul străzii*: „Nu trebuie să te afli neapărat sub o dictatură ca să simți nevoia de a scrie literatură militantistă sau socială sau în care să prezinți un peisaj social din vecinătatea ta. Dictaturi de un fel sau altul poți găsi la tot pasul. Oare cum se simt gay-ii din România? Sau românii din Italia? Sau cei care lucrează în corporații unde li se impune o «uniformă», un anumit stil de viață etc.? Cum e viața «de cartier» din București sau viața de noapte din cluburi?”. □ Alexandru Bălășescu, *Ce este Turnul de Fildes?*: „De la Ana Chirițoiu aflu cu tristețe, dar fără a fi uimit, că dintre scriitorii contactați de revista «Noua literatură» pentru a răspunde la întrebarea despre rolul angajat al scriitorului în societate, mulți nu au răspuns și, dintre cei care au răspuns, cei mai mulți preferă turnul de fildes. Mă întreb de ce și mă întorc la modelele de creștere prezentate succint mai sus - și care se perpetuează în mod îngrijorător, sub masca grijii față de copil. Orice persoană care dispune de un aparat intelectual superior - iar cei care aleg scrisul evident că sunt în această categorie - reușește să-și justifice și să intelectualizeze traiectorii personale și alegeri de viață care nu au mare lucru de-a face cu «alegerea rațională», dar care sunt întru totul raționale în cultura sau în societatea în care fiecare trăiește”. ■ Gruia Dragomir semnează *Cazul McSweeney's Issue 20*, un articol despre *McSweeney's. Issue 20*, editor Dave Eggers, Editura McSweeney's, 2006: „Antologiile McSweeney's au debutat în 1998 și și-au propus să publice autori respinși de marile edituri; ideea i-a aparținut lui Dave Eggers. [...] Când o punem și noi de-o antologie a rebuturilor? Îmi dau seama că aici nu există în nici un caz oferta și abundența din State, dar o antologie de felul acesta ar putea fi ceva *fun* și poate din când în când ar mai scoate la iveală și voci proaspete, cărora publicul, cu preferințe mai diversificate poate decât cele ale editorilor, le-ar putea recunoaște adevărata valoare”. Alături apare și lista *Scriitorii care au contribuit la numărul 20 al antologiei McSweeney's*. ■ Din *Revista presei străine* reținem: □ „În cadrul unei serii de dezbateri despre personalitățile orașului Cernăuți, ICR Stockholm

a organizat, în luna martie, o dezbatere despre poetul Paul Celan, intitulată *Paul Celan sau cicatricea timpului*, cu participarea a trei importanți experți suedezi - Aris Fioretos, Anders Olsson și Marie Silkeberg”. □ „Revista portugheză «Jornal de Notícias», în ediția din 29 ianuarie 2009, semnalează vizita în Portugalia a poetului român Dinu Flămând și lansarea cărții de poeme *Haverá vida antes da morte/ Există oare viață înainte de moarte?*, în prezentarea lui António Lobo Antunes”. ■ Simona Popescu semnează *Câte ceva despre mine și câteva ceva despre câteva dintre cărțile mele în câteva minute*, textul rostit la prima ediție a simpozionului *Alternating current – Women in the Central and East European Literary Scene*, organizat în perioada 27-29 februarie la Berlin. ■ Cristina Foarfă scrie despre *Spoetry – cu S de la spam*, un articol despre moda poeziilor făcute din mailurile spam. ■ Revista publică un fragment din *Luminița, mon amour* de Cezar Paul-Bădescu, tradus în poloneză de Magdalena Filary, fragment tradus realizat de traducătorii în formare ai Institutului Cultural Român. Apare și un scurt interviu cu traducătoarea, „*Sunt prea puține cărți românești traduse în polonă*”.

● **[„Orizont”, nr. 3 (1518)]** În rubrica sa *Documentar* Cornel Ungureanu semnează *N. Steinhardt – o viață de om, așa cum a fost*, o prezentare a volumului lui George Ardeleanu, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, Ed. Humanitas: „Autorul nu insistă asupra războiului cu pălănișenii și nici asupra felului în care critica hedonistă își descoperă un spațiu privilegiat chiar în mănăstire. Cartea lui Gheorghe Ardeleanu [sic!], *N. Steinhardt și paradoxurile libertății* rămâne esențială nu doar pentru înțelegerea unui scriitor, ci și a unui timp al literaturii”. ■ În *Copyright* citim: □ Ildikó Gábos și Șerban Foarță traduc poezia lui Anavi Ádám, *Un simplu cântec*. □ Marcel Tolcea semnează *Săptămâna vorbită, ziua lui scrisă*, la decesul lui Petre Stoica: „Marți, când l-am văzut ultima oară, la plecare l-am mințit că voi reveni după 5. Nu mi-a spus nici el că va muri doar peste 5 zile, în somn. Vorbea greu și îmi era greu să stau cu el”. □ Noutăți din *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ 27 februarie. A avut loc comemorarea scriitorului Anavi Ádám. Au vorbit Cornel Ungureanu, Balázs Attila, directorul Teatrului maghiar de stat «Csiky Gergely» din Timișoara, Bárányi Ferenc, în urmă cu șase decenii elev al scriitorului, Eugen Dorcescu, Paul Eugen Banciu, Lucian Alexiu, Maria Pongrácz Popescu, Ildikó Gábos Foarță, Adriana Babeți și alții. Au fost decernate plachete omagiale unor apropiați ai scriitorului. □ 6 martie. S-a lansat ultimul *Filosofia pe înțelesul centaurilor*, volum de eseuri semnat de Ciprian Vâlcă. Despre eseistul și profesorul Ciprian Vâlcă au vorbit, evidențiind erudiția, dar și talentul literar al autorului, Mircea Lăzărescu, Ilie Gyurcsik, Alexandru Budac, Robert Lazus, Ilinca Ilie, Eugen Dorcescu, Adriana Babeți, Andrei Pogány, Cornel Ungureanu. □ 11 martie. Filiala a organizat, împreună cu Centrul Cultural Francez din Timișoara, o întâlnire a publicului cu scriitoarea Christine Angot. Au participat la discuții Eric Baude, directorul CCF din Timișoara, Adriana Babeți, Constanța Marcu, Maria Pongrácz Popescu, Rodica

Oprean, un numeros public. □ *20 martie*. A fost o zi a tinerei literaturi, coordonată de Robert Șerban. Editura Brumar a prezentat, cu ajutorul lui Vasile Leac, a lui Alexandru Potcoavă, a Monicăi Stănilă și a Cristinei Ispas volumul *Nasturi în lanuri de porumb*, realizat cu prilejul Festivalului și al Taberei de Creație de la Săvârșin. A mai fost lansat volumul *Tornada de hârtie*, al tânărului Raul Bribete. Întâlnirile de la Filiala scriitorilor au prefătat Ziua Internațională a Poeziei, sărbătorită pe 21 martie”. □ Se anunță *Concurs literar*: „Cenaclul literar Pavel Dan din cadrul Casei de Cultură a Studenților din Timișoara lansează o nouă invitație la cea de a XII-a ediție a Concursului național de creație literară studențească Pavel Dan. Competiția se va derula pe următoarele secțiuni: poezie, proză, eseu, critică literară”. ■ Robert Șerban realizează un interviu cu Filip Florian, *În cea mai deplină tihnă și împăcare cu tine*, pe marginea volumului *Zilele regelui*. Interviul transcris de Oana Doboși este un fragment „din emisiunea lui Robert Șerban, *A cincea roată*, Televiziunea Analog, Timișoara, februarie 2009”: „- *Un lucru extrem de important, pe care l-au observat comentatorii romanului tău, a fost superba scriitură a cărții. La un moment dat chiar ți s-a reproșat că e un exces de calofilie, că scrii mult prea frumos, că această scriitură care miroase a de toate, de la coniac la halviță, la baclava, la parfumuri grele, ar fi peste poveste.* - Da, o accept. Este foarte întemeiat reproșul pentru că este o chestiune de gust. Sunt absolut convinși că dacă mie un lucru mi se pare prea mult, nu neapărat la cartea altcuiva, la orice, pe stradă, oriunde, e gustul meu. Deci acest tip de a judeca, după mine, este jos pălăria, pentru că fiecare trebuie să-și respecte foarte clar gustul. Iarăși vorbesc de un egoism mai bizar, așa, egoismul de a-ți plăcea ție ce faci. Cred că dacă nu-ți place ție ce faci, eu nu văd sensul scrisului, sincer! Cred că bani se fac în multe feluri, mult mai bine, mult mai mulți și mult mai ușor decât din cărți, din literatură. Nu tipul acesta de succes sau de miză îl are omul care scrie. Eu, unul, scriu ca să-mi placă enorm ce recitesc. [...] - *Cine crezi tu că, dintre scriitorii pe care-i plăci și în care ai încredere, ar fi nedreptățiți?* - Sunt oameni din toate generațiile. Nu o să mă duc acum în străfundurile literaturii române, la origini, dar am tot spus despre Ștefan Agopian. Îmi place iarăși foarte mult Ștefan Bănuțescu. Sigur, cartea lui de povestiri a fost și ea tradusă chiar în perioada comunistă, dar, de exemplu, romanul său, care mie mi se pare extraordinar, n-a fost tradus. Sau Radu Cosașu, care mi se pare un artist absolut desăvârșit al frazei. Puțini oameni cred că știu să aducă într-o singură frază tot arsenalul de cuvinte, adică acea mixtură nemaipomenită de neologisme, arhaisme și rezultatul să fie fascinant. Venind mai încoace, îmi place mult romanul Simonei Popescu, *Exuvii*, a fost tradus în Polonia cu mulți ani în urmă. E destul de puțin pentru ce cred eu că merita cartea aia. Venind și mai încoace, de exemplu, Petre Barbu mi se pare un scriitor foarte bun, dar nu pentru că mi-a fost coleg, pur și simplu e un scriitor extraordinar”. ■ Apare partea a doua a anchetei realizate de Lucian Alexiu, *La ce bun o istorie a literaturii române, azi?*. În acest număr răspund: □ Octavian Doclin, *Creșterea pe orizontală*: „[...] Banatul literar rămâne (în istoriile

literare de până acum), dacă nu ignorat – deși acesta este adevărul -, atunci cel puțin neînțeles. Probabil că n-ai cum să vezi de pe Dâmbovița devenirea și creșterea *pe orizontală* a Banatului... Astfel că orgoliul orizontală meu de poet (atât cât sunt) se manifestă prin a ignora, la rândul-mi, istoriile literare care au radiat, cu atâta inconștiență, Banatul literar”. □ Gheorghe Jurma, *Reperul nostru fundamental... Istoria lui Călinescu*: „Îți vine să dai din umeri, fiindcă în contextul actual, tinerilor – studenți, elevi, dar nu numai ei – nu le place să-l învețe pe Eminescu sau să citească o carte. Nu au nevoie de istorie sau nu vor să știe decât de ei înșiși. Trăim o epocă a interesului imediat strict material, consumist, dornic de divertisment (post-postmodernist). Istoria e prea gravă”. □ Dorin Murariu, *Spectacol...*: „În fond, orice istorie literară cu partitură solo nu este decât creația unei priviri subiective, care n-ar trebui să-și pună expertiza pe pilot automat pentru a străbate fără hurducături măcar vreo patru veacuri de literatură, fie ea și în suferință valorică. S-a încercat și varianta echipei, dar efectul miriapod nu a dus decât la realizarea unui snop de vectori contrari. Și-apoi, cum să te pui de-a curmezișul înclinației unui neam de a-și găsi tătucul izbăvitor în orice domeniu, fie el și literar. Periodic, literatura română dă impresia că și-ar potrivi suflul după o astfel de istorie, fiindcă așa pare să indice prescripția «medicală», garantând însănătoșirea. [...] Istoria literaturii române «s-a încheiat» în '41. Următoarele au tot luat-o în cătare... și atât”. □ Lucian P. Petrescu, *Mult prea puțină lumină*: „Cărțile de autor pe această temă nu pot decât eșua, o viață de om fiind, oricum, insuficientă, indiferent de capacitatea, discernământul și talentul critic și narativ al autorului. Domnul Nicolae Manolescu, căci la Dânsul cred că se referă, în primul rând, întrebarea anchetei noastre, este, în mod evident, unul din cei mai iubiți, mai stimați și mai erudiți critici și istorici literari români ai secolului trecut și ai celui început, dar asta nu îi face întreprinderea recentă mai puțin lovită de desuetudine, din strictul și puțin importantul meu punct de vedere. Sigur, cronica de întâmpinare a fost întotdeauna o întreprindere mult mai puțin spectaculoasă, dar, iarăși, spun eu, binișor mai eficientă. Cât despre o Întreagă Istorie a Literaturii Române... O singură carte, ce e drept, proporțional de groasă? Mult prea mult efort pentru mult prea puțină lumină”. □ Mircea Popa, *Alta la rând...*: „Azi, când haosul, dorințele de glorie, de mărire, de stat numai în primul rând, sunt năucitor de mari, adevărați zgârie-nori, istorii literare corecte nici nu se pot scrie și probabil că nici nu mai sunt necesare. Tot ar fi contestate chiar de le-ar scrie împreună Dumnezeu și Sfântul Petru. Asta la noi, nu știu cum ar putea fi la alții. În acest context istoria literaturii aparținând lui Nicolae Manolescu va mai ține o vreme paginile unor reviste literare după care ecourile ei se vor stinge treptat... Alta la rând... dar degeaba, nimic nu se va limpezi pe teren literar atâta vreme cât moralitatea noastră e așa de grav bolnavă. Ne aflăm acum cu întreaga societate a noastră nu atât în Caragiale, cât în partea a doua a *Scrisorii a III-a*”. ■ Apare *In memoriam Anavi Ádám* (26 februarie 1909 – 23 februarie 2009): □ Cornel Ungureanu, *Centenar*: „2.) Primesc un telefon de la dr. Bárányi, extraordinarul

medic care îl îngrijise în ultima vreme. Îmi spune că a murit Anavi. E ora 11, îl întreb când. A murit la ora 10,30, îmi spune omul-cheie al sărbătorii ce ar trebui să fie. Sunt în Universitate, îi promit că îl voi suna mai târziu. Mă gândesc că Anavi ne-a făcut mereu farse și, de data asta, s-au coalizat să ne facă una de zile mari. Sunt amândoi bărbați cu umor. În ultima săptămână Anavi mi-a telefonat mereu fie în legătură cu spectacolul de Centenar, fie cu fotoliul pe care urma să stea la sărbătorire. Făcea haz de poziția lui pe scaunul sărbătoresc: cum ar putea el să stea acolo? Primesc alt telefon de la Marika Pongrácz Popescu, de multe decenii apropiată a lui Anavi: da, a murit. Însmormântarea va fi joi, 26 februarie. Peste trei zile. Da, chiar în ziua Centenarului”. □ Bárányi Ferenc, *Ultimul interviu*: „În zilele de dinaintea morții sale am stat îndelung de vorbă; mai exact, el a vorbit, iar eu am notat. Memoria excelentă, recunoscuta sa gândire limpede nu se sinchiseau de bătrânețea de un secol, de scleroză. Era o bucurie să-l ascuți. Mie mi-a fost profesor. Exact acum 60 de ani am început să învăț de la el literatură, poezie, viața. Sunt fericit că i-am luat ultimul interviu”. Din memoriile lui Anavi Ádám reținem: „S-a scris despre mine că sunt «scriitorul care vede în viitor», căci eu nu am explicat calculatorul, eu l-am descris în mod poetic. Cartea nu este altceva, decât conglomeratul literelor care se pot introduce într-o mașinărie”. □ *O scrisoare*, „fragment din scrisoarea d-nei Rolla László, Israel, adresată Smarandei Vultur în 24 februarie 2009”. □ Ovidiu Forai, *A patra lege a lui Kepler*: „De ce Anavi Ádám? Pentru că, an de an, am citit despre prezența sa la diferite reuniuni ale scriitorilor de limbă maghiară. Alocuțiuni, premii, un întreg arsenal de instrumente de recunoaștere a valorii unui om. Pentru că, de la alții, am auzit că este un spirit vivace, cu un tăios simț al umorului, împletind meșteșugit ironia și auto-ironia. Pentru că are o vârstă venerabilă și o experiență de viață uriașă. Nu în ultimul rând, pentru că vreau să îi includ portretul într-o carte. La telefon, i-am spus cine sunt și ce doresc. «Da? Foarte frumos ceea ce dorești dumneata, dar ce ai citit din ce am scris eu?». În momentul ăsta, mi-am dat seama că am omis răspunsul esențial la întrebarea «de ce Anavi Ádám?», din cauza argumentului (mai mult auto-convingător) că omul a scris în maghiară și e inaccesibil, literar vorbind... La celălalt capăt al firului, vocea a continuat. «Poți să citești *Kepler*, e tradus și în românește. Poți să citești niște poezii, poți să vezi interviul pe care l-am acordat lui Daniel Vighi. Vezi de toate astea, documentează-te și apoi vorbim cu plăcere». Mi s-a părut un punct de vedere de maxim bun-simț”.

■ *In memoriam Petre Stoica. Dincolo de cuvinte*, Daniel Vighi consemnează și transcrie fragment din arhiva audio a *Atelierului de proză Ariergarda*”. ■ Viorel Marineasa, *Între Stelaru și Trakl*: „Așa a început cariera mea de traducător al lui Trakl. Recunosc că, dacă aș fi știut că poetul se va confunda cu traducătorul, nu m-aș fi încumetat la o asemenea întreprindere. Mai cu seamă că am avut iluștri tălmăcitori ai lui Trakl, cum ar fi Ion Pillat, Ștefan Baciu, Mircea Străinul. Pentru mine a existat șansa ori neșansa întruchipată în acel diavol care se chema Stelaru, ca el să arunce cuvântul Trakl, fără să știe prea multe: era un autodidact, cânta

mai mult după ureche. Oricum, el a fost declanșatorul acestei nebunii în care am intrat, o nebunie din care nu voi putea scăpa niciodată”. ■ În *Omul fără ezitări* Vasile Docea scrie despre *Perfectul acrobat*. Leonte Răutu, măștile răului de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008: „Cartea ne dezvăluie un Leonte Răutu lipsit de scrupule, un fel de robot, care, în anii stalinizării, execută întocmai ordinele venite de la Moscova și care contribuie în mod decisiv la impunerea în România a unui sistem politic după model sovietic. Domeniile sale au fost propaganda și cenzura. A înscenat scandaluri de presă celor mai reprezentativi scriitori și artiști, a impus controlul comuniștilor asupra presei, care și-a pierdut astfel complet libertatea, a cenzurat tot ce însemna act de creație. Nu avem cum să știm dacă, în sinea sa, a avut vreodată dileme în legătură cu actele sale. Nu a avut niciodată ezitări. A distrus cultura română consecvent, temeinic și sistematic”. ■ În *Timișoara în cărți* aflăm despre *Desant polonez la Cărturești*: „În parteneriat cu Institutul polonez din București, cu librăria Cărturești și cu Editura Art, Fundația «A Treia Europă» și-a continuat suita acțiunilor de promovare a lecturii printr-o seară poloneză. Vineri, 6 martie, primitoarea și plină de inițiativă librărie Cărturești (str. Mercy, nr. 7, Timișoara) a găzduit o întâlnire a publicului cu nu mai puțin de șase mesageri ai literaturii poloneze, prin tot atâtea cărți traduse în limba română. *Bakakai*, de Witold Gombrowicz (Editura Rao, traducere: Cristina Godun), *Călătorind cu Herodot*, de Ryszard Kapuscinski (Editura Art, traducere: Mihai Mitu), *Zăpezile albastre*, de Piotr Bednarski (Editura Humanitas, traducere: Luiza Săvescu), *Mizeria. Antibiografie*, de Wojciek Kuczok (Editura Polirom, traducere: Constantin Geambașu), *Albă ca Zăpada și roșu bolșevic*, de Dorota Masłowska (Editura Trei, traducere: Constantin Geambașu) și *Made in Poland: antologie de teatru polonez contemporan* (Editura Art, coordonator: Iulia Popovici, traducere: Sabra Daici, Cristina Godun, Luiza Săvescu) au fost volumele prezentate de Adriana Babeți și Cornel Ungureanu. Editura Art a fost reprezentată de Laura Albulescu, iar Institutul Polonez din București – de Luiza Săvescu”. ■ În *Ludditul de serviciu* Alexandru Budac scrie despre *Noi n-avem bun-gust, noi suntem artiști* de Andrei Codrescu, traducere de Ioana Avădani, Ed. Polirom, 2008: „Indiferent că scrie despre Miss America sau despre Ginsberg, despre Muzeul Coca-Cola sau despre Israel, despre inventatorul pilulei contraceptive sau despre Armagedon, Andrei Codrescu rămâne mereu același hippie plin de vervă care știe cum se trece frumos prin viață”. ■ Sunt semnalate pe scurt două volume: □ În *Istoria se repetă* citim despre *Războiul de șaptezeci și șapte de ani și premisele hegemoniei americane (1914-1991)* de Neagu Djuvara, Ed. Humanitas, 2008: „Cartea, scrisă admirabil, se încheie cu o profeție sumbră”. □ *Maculatură* este titlul prezentării a volumului *Almanahul sexului* de Francesca Twinn, traducere de Odalina Giani, Ed. Humanitas, 2009: „De o vreme tot aud că, din pricina crizei financiare, editurile au devenit foarte severe în selectarea materialelor publicabile. Atunci, mă întreb, ce caută în librării o asemenea broșură plină cu idioțenii, scrisă de o tristă debutantă despre care aflui

că s-a ocupat până acum doar de pliante pentru restaurantele hotelurilor?”.

□ Cristina Chevereșan semnează *Pe urme cu și fără stăpân*, un comentariu la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Dan Lungu are o calitate ce se transmite în pagină și, mai departe, cititorului: își înțelege personajele. Genul de discurs practicat, întrebările, dilemele, neliniștile, preocupările indivizilor sunt surprinse și adaptate cu extremă atenție la detalii, așteptări și plauzibilitate. Atât dialogurile cât și monologul introspectiv sună real, sunt decupate din natura vie a existențelor recognoscibile, de lângă noi”. ■ În *Recuperări și restituții* Claudiu T. Arieșan semnalează patru volume: *Porfir, Sentințe. Despre naturile inteligibile*, traducere și note de Alexandru Anghel, Ed. Herald, 2008, *Sf. Niceta de Remesiana, Opere*, traducere și note de Ovidiu Pop, Ed. Sophia, 2009, *Asterie al Amasiei, Omilii și predici*, traducere și note de Dumitru Fecioru, Ed. Institutului Biblic, 2008 și *Eufrosin Poteca, Scrieri filosofice*, ediție, introducere și note de Adrian Michiduță, Ed. Aius, 2008. ■ Veronica-Alina Constanțeanu publică *Poezie și orient*, o prezentare a volumului *Labirint fără minotaur* de Simona Grazia Dima, Ed. Ideea Europeană, 2008: „Cărțile prezentate au apărut la diverse edituri, unele de-a dreptul invizibile pe piața editorială. Așa că uneori, volumul acesta pare o poveste. În căutarea unui *autoportret de cititor*, Simona Grazia Dima transformă cărțile în personaje, încercând să le facă cât mai interesante. Nu judecata critică e căutată neapărat, ci analiza descriptivă, analitică. Rezultatul este unul pozitiv”. ■ În *Drumul spre esențe* Alexandru Ruja comentează *Drumul spre Tenerife* de Eugen Dorcescu, Ed. Eubeea, 2009: „Drumul spre Tenerife poate fi, deci, o permanentă căutare a spațiului paradiziac, o neconținută nostalgie spre locul original, spre toposul sacru. Drumul spre Tenerife exprimă acest tragism al căutării adevăratei condiții existențiale”. □ GrațIELa Benga scrie despre *47 îngeri de catifea* de Simona Constantinovici, Ed. Brumar, 2008 în *Cu îngerii alături*: „În alb și negru, poemele nu se opun, ci se deversează unul în celălalt, îmbogățindu-se. În același timp, se concentrează pe recalibrarea unor întrebări persistente, legate, la rândul lor, de persistența miraculoasă a îngerului. Și, în egală măsură, a poeziei”. ■ Despre călătoria și impresiile de la târgul de carte din Leipzig, precum și lansarea volumului *Heimkino, bei mir (Cinema la mine-acasă)* scrie Robert Șerban în *Orașul în care l-am cunoscut pe Gorbaciov*. ■ Radu Pavel Gheo scrie despre *Mutilare urbană* a orașului Timișoara. ■ Eugen Bunaru realizează un interviu cu Simona Constantinovici, *Poezia, ca un animal greu de stăpânit*: „- *La finele anului trecut, Editura Brumar ți-a publicat o frumoasă și tristă carte de poeme: 47 îngeri de catifea. De unde au poposit acești îngeri în cartea ta?* - Dintr-o realitate (sau irealitate?) crudă. Cruntă. Inimaginabilă. Îmi e foarte greu să vorbesc despre acea (i)realitate, Eugen... Cuvintele se împrăstie, le simt derutate, se zbat să nu fie ridicele... Oricum, a povesti o (i)realitate de acest gen e ca și cum ai cădea, cu încetinitorul, în chiar momentul narării, într-o groapă adâncă... Fetița mea Iulia e protagonista acelor versuri. 47 e numărul salonului în care boala ei ne-a întemnițat, ne-a ținut, preț de trei luni. Acolo am fost martora unei

altfel de vieți. Aproape apocaliptice. Și nu exagerez. [...] Volumul s-a vrut a fi ieșirea la lumină a Iuliei, eliberarea noastră din temnița spitalului de oncologie «Louis Țurcanu». După cum bine știi, paginile defilează în alb și negru, așa am simțit eu cartea, ca pe un dar-obiect făcut Iuliei, cu aripi de înger bun, cu aripi de înger rău. Robert Șerban și Loredana Târziu au avut de furcă mult cu ideea asta trăznică. O idee care mi-a venit din senin, ca și când cineva mi-ar fi dictat-o, cum de altfel mi-a dictat și versurile acestei cărți, unul câte unul. Zâmbești? Da, altcineva a scris cartea Iuliei. Eu am fost martor tăcut, adesea înecat în lacrimi, la scrierea ei”. ■ Revista informează cititorii despre *Cafekultour*, care se va desfășura în perioada 30 martie – 5 aprilie și anunțat de directorii centrelor culturale franceze și germane din Timșoara, Eric Baude și Silke Krummel. Dintre anunțatele evenimente reținem participarea scriitorului elvețian „de expresie română” Cătălin Dorian Florescu, care pe 2 aprilie a avut o seară de lectură, la Librăria „Cartea de Nisip”. □ Paul Eugen Banciu publică prima parte din *Realitatea dinamică*: „Puțini sunt oamenii care mai pot fi atrași de o reproducere după natură, de un peisaj sau un portret, dacă omul imortalizat nu face parte dintre cei cunoscuți. Bucuria estetică a compoziției, frumusețea coloritului sau tușele ce conturează portretul îi lasă reci pe privitorii artei, rămasă apropiată de realitatea imediată”. ■ Pia Brînzeu scrie despre *Prospero*. □ În rubrica *Duplex* este paralel analizat filmul *The Reader* (Adina Baya, *Despre Holocaust, din nou*) și volumul *Cititorul* de Bernhard Schlink (Cristina Chevereșan, *Cuvinte mute*). ■ În traducerea lui Silviu Lupescu citim un fragment din romanul apărut la Editura Polirom scris de Jean Mattern, *Băile Király*. □ Apar versuri scrise de Matilda Caragiu Marioțeanu. ■ Apar fragmente din *Neamul Mustonilor în Banat* de Horia Musta, ediție îngrijită de Roxana și Adrian Onică, „volum în curs de apariție la Editura Marineasa”, cu o notă introductivă de Smaranda Vultur. ■ În traducerea lui Stevan Perinac apar „Fragmetne din volumul Predrag Matvejević, *Breviar mediteranean*, în curs de apariție în colecția Telos a editurii Bastion din Timșoara”.

● [„Steaua”, nr. 3 (725), nr. de pagini: 66] Adrian Popescu semnează editorialul *Cum se mai poate scrie azi despre Eminescu?*: „Dacă volumul, de anul trecut, al lui Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, a fost bine primit de critica literară, înseamnă că, da, se poate scrie, cu instrumentele adecvate, despre Eminescu, acum, când aproape orice trece printr-un proces general de contestare și de relativizare. Volumul tânărului Iulian Costache a fost demonstrația discretă, dar peremptorie, că despre poetul român emblematic, oricât ar încerca unii s-o nege, se mai pot spune lucruri noi. Scrisorile au fost surpriza colosală a unui chip al poetului nebănuț de intim, chip poate mai pe înțelesul contemporanilor noștri, dornici de secrete, sau de senzational, pur și simplu. Are poate dreptate Lucian Vailescu să scrie, într-un editorial al «Ziarului de duminică», despre faptul că poetul s-a născut și a murit”. ■ În *Eminescu. Opera poetică. O ediție* Aurel Rău semnalează apariția ediției lui Horia Zava la Ed. Gunivas, 2008: „Și o inițiativă utilă, pentru că – spre totală deosebire de o rigoare îndătinată,

gruparea poeziilor eminesciene în antume și postume, care a stat la baza, aflăm, și a unei ediții de *Opere*, în 8 volume, pusă în lucru de aceeași serioasă editură chișinăuiană, deci și cu o abatere față de criteriul de acolo, respectiv din volumul ei «întâi» – se recurge de astă dată la o aranjare/ paginare a textelor în ordine cronologică, «pe cât a fost posibil», în ideea unei creșteri organice a operei”.

■ Textele *Soljenițin* – *In memoriam* semnează: □ Ștefan Borbély, *În atenția Kremlinului*: „Eseul de față își propune să analizeze fundalul politic al ascensiunii simbolice a lui Soljenițin și să investigheze, în subsidiar, modul în care această investitură simbolică poate fi instrumentalizată în sens politic. Ar fi cazul să ne întrebăm, înainte chiar de a purcede la drum, dacă o altă cale, pentru Soljenițin, ar fi fost posibilă sau nu”. □ Doru Pop, *Cum am ajuns să cred în mistica totalitarismului*: „Ostilitatea lui Soljenițin față de sistemele politice, atât cele de stânga, cât și cele de dreapta, este o ostilitate întemeiată pe un fel de neîncredere în valorile umanismului modernității, o neîncredere în valorile aduse de Revoluția Franceză și această neîncredere explică, într-un fel, inaderența la toate ideologiile pe care el le critică, fără să aducă o soluție practică. De fapt, Soljenițin nici nu își propune să aducă soluții politice de ansamblu, poate de aceea a fost acceptat cu atât de multă bucurie de slavofilii din jurul noilor mistici ai panslavismului rusesc, grupați în jurul președintelui Putin”. □ Sanda Cordoș, *Puterea cuvântului*: „În ce-l privește pe Soljenițin, el este fără îndoială un tolstoian. Este un scriitor care crede foarte tare în puterea cuvântului, în puterea artei, în puterea cuvântului de a provoca, întâi de toate, zguduiri interioare”. □ Sanda Misirianțu publică *Ecouri în presa rusească la dispariția lui Alexandr Isaevici Soljenițin*, cu mențiunea „Textele de față au fost prezentate la simpozionul dedicat lui Alexandr Soljenițin, de către Catedra de Literatură Comparată, Facultatea de Litere, Cluj”. ■ Bogdan Odăgescu publică *Scurt excurs descentrat în proza lui Andrei Codrescu. Glose și alte precizări*: „Dacă în modernism, kitschul ținea într-o anumită măsură de marginalitate, funcționând pe baza unor scheme simpliste, adesea precare, postmodernismul a atașat o serie destul de importantă de noi însușiri termenului, printre care și complexitatea, histrionismul, ironia autoreferențială. Andrei Codrescu pare să profite de aceste însușiri din plin. Deși având și alți stâlpi de rezistență, atât în roman (*Mesi@*, *Wakefield*), cât și în publicistică (*Scrisori din New Orleans*), opera postbeatnik-ului pare străbătută de un curent ce exploatează cu succes clișeele, cele trei «re-inovații» de secol XX enumerate mai sus funcționând ca filtre pentru a oferi o lectură carnavalescă, amuzantă, ludică”. ■ Aurelian Titu Dumitrescu scrie despre Angela Marinescu în *Doamna fără ifose*: „Am recitit de curând *Cocoșul s-a ascuns în tăietură*, un excepțional volum de poezie apărut în 1996 în colecția *Poezii orașului București*. Toate artele sale sunt egal de frumoase. O antologie corectă din poezia Angelei Marinescu ar însemna operele-i complete. Nu poți să excluzi nimic pentru că și poeziile sunt egal de frumoase, nu numai cărțile. Nu te lasă inima să citezi un fragment de text fiindcă ai părerea că distrugi versurile din jur”. ■ Petru Poantă publică portretul *Mircea Popa – vocația istoriei*

literare: „Formația sa de istoric literar nu pare deloc inhibată pentru această carieră târzie însă fulminantă de foiletonist. Ea nu-i limitează orizontul de receptivitate. Mircea Popa și-a întreținut o vie curiozitate intelectuală prin lecturi solide, familiarizându-se cu modalitățile criticii moderne și cu diversitatea limbajelor literare în desfășurare”. ■ Felix Nicolau se ocupă de *Cotația muzei la bursa poetică (despre muze în poezia tânără a ultimilor zece ani)*, analizând poeziile lui V. Leac, Dumitru Bădița, Nicolae Tzone, Elena Vlădăreanu, Olga Ștefan, Denisa Mirena Pișcu, Cosmin Perța, Dan Coman, Cristina Ispas, Ofelia Prodan, Daniel D. Marin, Șerban Axinte, Diana Geacăr, Lavinia Bălulescu, Octavian Soviany, Ioana Bogdan, Robert Mândroi, Gheorghe Deaconu. □ În concluzie: „Dusă este vremea existenței sale mitice, decăzută la stadiul de prezență decorativă. Are și muza, în sfârșit, șansa să stea la masă cu poetul, care poet are și el șansa și el să stea la masă cu cititorul. Arta nu mai este un arc de triumf, dar nu este nici doar comunicare. Mai degrabă este sau tinde să fie un vis despre formele de viață inteligente și sensibile. O utopie, așadar, însă conștientă de statutul ei și, deci, detașată la modul aristocratic. Cât despre muze – ele sunt mai prezente printre noi decât au fost vreodată”. □ Ruxandra Cesereanu analizează pe Ferdinand Bardamu, personajul din romanul *Călătorie la capătul nopții* de Louis-Ferdinand Céline în *Golanul abisal și structura nopții*. ■ Florin Mihăilescu semnează *Un romancier despre roman*, un comentariu la *Arta romanului* de Milan Kundera, traducere de Simona Cioculescu, Ed. Humanitas, 2008: „Efortul cel mai insistent al lui Kundera este acela de a scoate la iveală concepția implicită în romanele sale asupra artei, a compoziției și a semnificațiilor acestora, fără a neglija însă problematica mai generală a romanului modern de la Don Quijote până în prezent”. ■ Ovidiu Pecican prezintă *Vremea amintirilor*, o semnalare a *Memoriilor* lui Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Prima parte se recomandă ca un cvasi-roman, o narațiune fluviu ale cărei capitole sunt determinate de fluxul memoriei pliate pe evenimente, iar mijloacele sunt bine strunite pentru a sluji acest scop. Cea secundă este mai curând cu o structură mozaică, alcătuită din pietricele colorate, în care coerența de ansamblu se realcătuiește și prin efortul cititorului de a pune cap la cap, și spusele, și nespusele, urmând logica altui tip de narațiuni, mai «oriental» – în sensul extrem asiatic –, întrucât golul și plinul se întrepătrund în efortul de a structura discursul. Altminteri, clar și bine scrise, și unele, și altele...”. ■ Cronici literare: □ Doru Pop semnează *Rețetă pentru o omletă halucinatorie*, semnalând *Oul spart* de Jehan Calvus, Ed. Universal Dalsi, Ed. Arhipelag, 2008: „*Oul spart* vrea să conțină toate temele fantastice la un loc, înglobând mesaje para-alchimice (transformarea șarpelui în aur) sau concepte mitico-filosofice (Spargerea Oului Primordial sau drumul inițiativ). Numai că tocmai această harababură tematică devine principalul dezavantaj al romanului”. □ În *Fotografie cu drumul către sine* Mihaela Ursa comentează *Pasărea pe sârmă* de Ioana Nicolaie, Ed. Polirom, 2008: „Fără să scrie un roman poetic în sine, ea nu se detașează cu totul de metaforismul cu care ne-a obișnuit, mizând cu bună știință

pe un discurs emoțional, în care locuiește acum romanul formării”. □ Alex Goldiș publică *Un profesionist al prozei*, o cronică la *Ultimele iubiri* de Virgil Duda, Ed. Polirom, 2008: „Cel mai bun roman al anului trecut, eclipsat pe nedrept de subțirelul *Zilele regelui* al lui Filip Florian, *Ultimele iubiri* readuce în prim plan un prozator de substanță, a cărui minuțiozitate și subtilitate analitică compensează din plin lipsa ideilor mari și a stilisticii flamboaiante. La urma urmei, «cazul» Virgil Duda poate fi luat drept un exemplu extrem de concludent, recomandabil tinerilor scriitori de azi, că proza de calitate e, uneori, 99 la sută transpirație și 1 la sută inspirație”. □ Despre *Zilele regelui* de Filip Florian, Ed. Polirom, 2008 scrie Victor Cubleșan în *Regele, dentistul, motanul și alte acadele colorate*: „*Zilele regelui* se citește cam în două zile, dupămasa, cu o cafea bună și câteva țigări fine. Apoi se cam uită. Filip Florian scrie foarte frumos, dar de data aceasta a avut ambiții prea mici și a vizat prea jos. Un autor foarte bun care produce o carte onorabilă și, nu în ultimul rând, exportabilă. Genul de carte care, de pe raftul doi, ține în spate o bibliotecă solidă”. ■ În *Predestinarea cărții* Constantina Raveca Buleu scrie despre apariția ediției revăzute a romanului *Umbra penei de gâscă* a lui Radu Țuculescu, Ed. Galaxia Gutenberg, 2007: „Volumul este un melanj fericit de real istoric, fantastic, luciditate reflexivă și discurs poetic. Propensiunea sa ludică (și semiotică pe alocuri) îi permite să opereze magic și intertextual în materia «realului», să interpreteze semnele acestui real și să răsfângă sensurile ambiguizate în ordinea creației și a condiției creatorului de carte”. ■ Recenzii: □ În *Un roman cu temă evanghelică* Ana-Maria Tăut citim despre romanul *Isus* de Eugen Cojocaru: „Personajul Isus creat de autor, ridică mai degrabă întrebări, decât să se contureze într-un personaj credibil”. □ Mihaela Hașu Bălan semnează *Rigoarea demonstrației*: „Un prim contact fertil al cititorului român cu literatura postmodernă japoneză, reprezentată de scriitorul, prolific în creație, tradus aproape în întregime și destul de controversat în receptarea critică, Haruki Murakami, ni-l oferă studiul de poetică postmodernă al Rodicăi Frențiu, lector univ. dr. la Facultatea de Litere, U.B.B., și sensei. Prin profesionalism, rigoarea argumentației, discursul cuceritor al sensibilității native, desăvârșite în spațiul nipon, atât prin studiul limbii japoneze, cât și prin practicarea artei caligrafiei (diferite expoziții personale foarte apreciate în țară și Japonia), Rodica Frențiu «execută» în acest studiu științific același dans al pensulei pe foaia albă, fragilă, schimbând doar instrumentele”. ■ În traducerea lui Ioan Radin citim poeziile scriitorului sârb Jovan Zivlak. □ Vasile Igna revine la *Oglinda retrovizoare* cu *Note regăsite*. □ Horea Porumb descrie călătoria sa *Spre Machi Picchu*.

● **[„Tomis”, nr. 3 (468)]** În *Creditorial* Bogdan Papacostea scrie *Despre mercenarii mediatici*: „Moartea violentă a tânărului handbalist Marian Cozma a fost un bun prilej pentru schițarea înnoită a tristului portret al mass-media autohtone. Televiziunile, în primul rând, cu menționarea specială a Realitatea TV și a Antenei 3, urmate îndeaproape de presa scrisă, unde s-a evidențiat stupid cotidianul «Libertatea», și-au dat măsura voracității și a lipsei de scrupule, transformând

tragedia unei familii într-un excelent prilej pentru mărirea ratingului”. ■ Sergiu Miculescu prezintă *Anul internațional Eugen Ionescu* cu articolul *Un debut sub semnul lui Nu*: „În perspectivă diacronică, recursul «negativist» ionescian descinde în linie directă din maiorescianism. Criticismul de tip junimist, continuat de lovinescianism, este legat în cultura noastră de momentele unei salubre «terapii de șoc», de pe urma căreia n-am avut decât de câștigat”. ■ Și Felix Nicolau revine la rubrica sa, *Ieșiți din tipare!* cu *Singur în bătaia generațiilor*, un articol despre *Capodopera maxima* de Nicolae Tzone, Ed. Vinea, 2007: „Bineînțeles că la zecile de aporturi critice al meu va fi superfluu și, mai rău, derizoriu. Așa că mă voi limita la considerații despre actualitatea și inactualitatea acestei poetici contracurente”. □ Alina Spînu semnează *Cubul de pe hârtie*, o recenzie la *Rubik*, roman colectiv coordonat de Simona Popescu, Ed. Polirom, 2008: „Delicat și dur, senzual și franc, întortocheat, cu fasoane sau scuturat de ele, cu mirodenii și gusturi mii. Așa se vede de aici o parte din chipul cubului de pe hârtie”. ■ În *Ichi-go ichi-e* Raluca Șerban-Naclad prezintă *Darurile zeiței Amaterasu* de Roxana Ghiță și Cătălin Ghiță: „Fără să scape telegarii limbajului arid livresc de care suferă majoritatea universitarilor, fără să cadă în lirism encomiastic, descriind o lume mai bună decât cea românească, cei doi abordează un comparatism (când aparții unei alte culturi nu poți să scrii decât plasându-te în alteritate) ghidat de bunul simț al înțelegerii că o altă lume decât a ta nu poate fi înțeleasă până la capăt, fiind suficientă contemplarea, fără analiză”. ■ Octavian Soviany publică *Filosofia „extazului”*, un articol despre *Strategiile fatale* de Jean Baudrillard, traducere de Felicia Sicoie, Ed. Polirom, 1998: „Din punct de vedere estetic, spațiul citadin devine astfel scena unui spectacol pe care Baudrillard nu-l percepe însă cu privirea relaxată a turistului amator doar de divertisment, ci îl interoghează febril și îl remozăichează cu ingeniozitate, descoperind pretutindeni semnele «transpoliticultuii», care e starea lumii actuale”. □ Secțiunea *Cercul domestic* găzduiește articolul *Poezie și exaltare* de Claudiu Komartin, o recenzie la *Shinobi* de Mihai Vieru, Ed. Brumar, 2008: „Subiectul poetic este încărcat de solitudine și de mărinimie față de tot ceea ce freamătă: naiv, entuziast și dezordonat, discursul lui Mihai Vieru reînvie într-un sens demisticizat un franciscanism pe care-l crezusem pierdut”. □ Daniel Clinci publică *Sapere aude!* în rubrica '80- '90- '00: „Rămâne cert faptul că anii '80, atât turbulenți la nivel teoretic, reverberează și în actualitate prin profeții sfârșitului postmodernismului. Chiar dacă scriitorii care au debutat în acest început de secol s-au manifestat împotriva optzecismului, aceasta nu transformă o perioadă de interogare critică asupra conceptelor moderne într-una depășită. S-a scris proză în diferite maniere în anii '80, iar poezia a cunoscut modificări deosebite, însă compatibilitatea între postmodernitate și Estul european de atunci este nulă, ceea ce face ca postmodernismul să fie un cuvânt vid de sens în ceea ce-i privește pe optzeciști”. În *Nobel Prize Losers* Daniel Clinci publică *Pe străzile din Dublin*, un articol despre James Joyce. ■ În *Între-vederi* găsim o nouă anchetă: „Tomitanii au fost curioși să afle câteva amintiri

despre prima dragoste”. Răspund: Claudiu Komartin, Bogdan Papacostea, Liviu Ioan Stoiciu, Luana Luban, Mihail Gălățanu, Mădălin Roșioru, Adrian Alui Gheorghe, Beatrice Lăpădat. □ În *Buda books* citim *Topless...* de Mădălin Roșioru: „Mi se pare aproape cu neputință să stabilesc un număr de trei (sau cinci, sau oricâte) cărți pe care să le plasez deasupra celorlalte, la loc de mare cinste, sub formula «de-luat-pe-o-insulă-pustie» sau, mai poznașă, mult îndrăgită de colegii mei, «de-ținut-în-budă-și-de-lecturat-pe-îndelete-în-singurul-loc-din-casă-unde-se-presupune-că-mai-ai-ceva-intimitate». (De fapt, dezvoltarea vizibil exasperată îmi aparține.) Pentru că «totul curge» (Doamne, cât de aiurea sună vorba asta filosofică, adâncă, în contextul dat, cu ecou de faianță!), și clasamentul preferințelor cuiva în materie de lectură se schimbă neîncetat, în funcție de vârstă, context socio-politic, dispoziție personală sau, pur și simplu, în funcție de nazurile și hachițele cititorului (ori, mai elegant spus, de constelația idiosincraziilor sale, în conjuncție cu luna neagră sau cu «micul malefic»)”. ■ Bogdan Papacostea semnează *Trei secunde*, prezentări ale volumelor: □ *Mielul: Evanghelia după Biff, tovarășul de joacă al lui Iisus* de Christopher Moore, Ed. Polirom: „Admit că mi-a plăcut și că am și râs pe alocuri, în averse scurte. În rest, cer senin”. □ *Aici sunt tigri* de Ray Bradbury: „Când am citit eu prozele astea, prin clasa a V-a, mi-au făcut o impresie foarte frumoasă. Acum, însă, nu mă hotărâm dacă să râd în hohote sau așa, moderat”. □ Sunt semnalate și filmele *Revolutionary Road* și *Nonconformiștii*. ■ Din *Agenda culturală internațională* aflăm: „În perioada 13-18 martie 2009 are loc ediția a XXIX-a a târgului internațional de carte *Salon du Livre*, Paris. România este prezenta la târg prin Centrul Național al Cărții, care participă pentru prima dată cu stand propriu. În plus, împreună cu Institutul Cultural Roumain de Paris, centrul a pregătit o serie de lansări ale unor volume publicate prin intermediul programelor Translation and Publication Support și «Publishing România»: vineri, 3 martie, între orele 17.00 și 18.00 - lansarea antologiei *Des soleils différents*, Editions L’Inventaire, 2008; duminică, 15 martie, între orele 15.30 și 16.00 - lansarea numărului *Poètes roumains contemporains* al revistei «Confluences poétiques», 2008; între orele 16.00 și 17.00 - lansarea romanului *Vierme le jour* de Gabriela Adameșteanu, Editions Gallimard, 2009, traducere de Marily Le Nir. Printre manifestările cuprinse în programul românesc la târgul de carte, se numără masa rotundă «Vocația europeană a culturii românești», la care vor participa Nicolae Manolescu, Neagu Djuvara, Nicolae Balotă și Andrei Oișteanu, și dezbaterea «București-Ierusalim: mărturii. Scriitori evrei din România - scriitori israelieni de origine română», moderată de Magda Cârneci, director al I.C.R. Paris”. ■ În rubrica *Revista preseii* citim *Manolescu & Manolescu* de Daniel Clinci. „În afara de vuietul stârnit prin lumea culturală, și nu numai, de respingerea lui Nicolae Manolescu de către Academia Română, multe alte polemici s-au desfășurat în primele luni ale lui 2009. Supărarea lui Manolescu, însă, a creat reacții în lanț. Criticul a motivat respingerea pe motivul că academicienilor noștri nu le-a plăcut ce-a scris el în recenta *Istorie*. Ovidiu Șimonca îl consolează în

«Observatorul cultural», întrebându-se *De ce ar fi mâhnit Nicolae Manolescu?*, argumentând că, dacă vreunui academician de la Biologie sau Fizică nu-i place freza lui Manolescu, votează negativ și-l lasă pe candidat pe dinafară forului cultural. [...] Revista «Ramuri» dedica un număr «evenimentului anului 2008», anume, publicării *Istoriei critice* a lui Manolescu. Ca de obicei, unii sunt și alții nu în volumul acesta, se stârnesc controverse, se pun întrebări. Gabriel Dimisianu se întreabă, spre exemplu, de ce Manolescu face un articol negativ unui scriitor și nu-l selecționează ca «autor de dicționar». Horia Gârbea sesizează că Manolescu își trădează confrății și nu-i amintește decât ca autori de dicționar sau chiar deloc pe unii dintre criticii și teoreticienii noștri. Dincolo de toate acestea, nu ne mai rămâne decât să afirmăm că *Istoria critică a literaturii române* nu este altceva decât o emulație de un călănescianism apăsător, fapt observat, în genere, de cititori. Personal, mă îndoiesc de utilitatea unui astfel de instrument și cred că nu este altceva decât un alt mod pe care Manolescu îl folosește pentru a-și satisface orgoliul și a-și asigura un loc cald în critica și în istoria literară, eventual lângă mentorul său pe care-l urmează și în spirit, și în literă, G. Călinescu». ■ Despre bloguri scrie Ruxandra Cesereanu în *Fripturism, fripturiști (fripturicitate sau fripturitudine?) – text interzis „minorilor”* -: „Oricine are limba cât de cât ascuțită și întrucâtva bine prinsă în gură și un computer la îndemână poate întreține un blog. Și oricine are dreptul să facă acest lucru, întrucât libertatea de toate soiurile e misia pe care am învățat să o limpezim în anii din urma. Dar eu simt că lucrurile au luat-o razna de la o vreme. ■ *Atelier de traducere* găzduiește *Goncourt 2008 – „Singué Sabour”* de Atiq Rahimi, traducere și prezentare de Camelia Adriana Țuglea. ■ George Vasilevici revine la rubrica *Artistocrat* cu *Al treilea și al patrulea război mondial*. ■ Citim *Omagiu domnului Samsa*, Gregor de Bogdan Papacostea. ■ În *Text pistols. Pariuri Tomis* apar versurile lui George Vasilevici și Mădălina Nica, iar în *Debut Tomis* sunt publicate poeziile semnate de Georgiana Ioana.

● [„Vatra”, nr. 3 (456), nr. de pagini: 100] ■ Revenind la rubrica sa *Clepsidra și bumerangul* Ștefan Borbély semnează *Identitatea românească difuză pe Internet*, o analiză a discursurilor identitare ale românilor în perioada 2004-2007. ■ Citim cronici literare: □ Evelina Oprea semnează *Teoria manifestului literar*, un comentariu la *Manifestul literar. Poetici ale avangardei în spațiul cultural românesc* de Rodica Ilie, Ed. Universității Transilvania din Brașov, 2008: „Nivelul exegezei critice este ridicat fără îndoială de inteligența teoretică a autoarei, dar și de frumusețea stilistică a discursului său, ori de argumentele deloc înșelătoare sau gratuite culese din zona antropologiei, mitologiei, psihanalizei și filosofiei imaginarului”. □ În *O poetică a marginii* Nicoleta Cliveț discută despre *cartea micilor invazii* de Ștefan Manasia, Ed. Cartea Românească, 2008: „Puțini sunt cei care mai au încrederea în poezie a lui Șt. Manasia și, de aceea, puțini sunt cei care i-ar merita, mai mult decât el, favorurile”. □ Cristina Timar publică *Floarea și Bestia*, o recenzie la *Floarea de menhină* de Svetlana Cârștean: „Citită în

contextul actual, cartea rămâne, dincolo de referentul de primă mână, o pledoarie pentru libertatea care desfide toate menghinele, fie ele lăuntrice sau la vedere”.

■ Laurențiu Malomfălean publică *Ruleta, foamea și trenul*, spunând că „Asociez în acest comentariu trei texte cu și despre moarte, scrise de trei prozatori care se joacă și resemantizează singura temă despre care fiecare muritor ar putea scrie cel puțin o scrisoare de recomandare”, analizând *Ruletistul* din *Nostalgia* lui Mircea Cărtărescu, *Un artist al foamei* din *Verdictul* lui Franz Kafka și *Trenul de noapte* din *Povestiri alese* de Ioan Groșan. ■ În rubrica *Lecturi* Iulian Boldea prezintă *Geometriile umbrei*, un comentariu la volumul *Muzeul figurilor de umbră* de Ioan Radu Văcărescu, Ed. Vinea, 2008: „Poet al melancoliilor impenitente și al geografiei citadine trasată în peniță simbolic-oraculară, Ioan Radu Văcărescu trăiește cu fervoare într-un regim al contemplației senzuale, nu lipsit de retorism; desenul poemului, fragil, retractil, ascetic, ușor abstractizat sublimează, în fond, reverberațiile ritualice ale memoriei și ale confesiunii. O confesiune deloc trucată, chiar dacă poartă în sine toate aparențele teatralității”. ■ Alex Goldiș se ocupă de ancheta *Bilanțul douămiismului*: „După ce deopotrivă euforia afirmării tinerei generații și furia contestărilor s-au cam stins, într-un moment în care cei mai importanți scriitori ai ei au ajuns deja la a doua sau a treia carte, a venit timpul unui prim bilanț. La aproape 10 ani de când a găzduit programele și manifestele tinerilor autori de azi, revista «Vatra» propune – cu riscul de a părea prematur – un mic «recensământ» care să răspundă la întrebarea: avem o literatură tânără?”. Întrebările: „1. O generație spontană sau inventată de edituri, de media, de critică etc.? 2. Modelele și antimodelele literaturii douămiiste. 3. Există un Weltanschauung sau măcar o coincidență de imaginar/teme specifice literaturii de azi? 4. Vedeți semne de evoluție («maturizare») în scriitura debutanților de acum 10 ani sau asistăm la o «îmbătrânire» prematură? 5. Se reflectă societatea de consum în gândirea/ scriitura tinerei generații? Pentru cine scriu autorii actuali? 6. Care e punctul forte/slab al creației de azi (proza, poezia, critica, eseul)? 7. Rezistă douămiismul la un examen comparativ cu celelalte generații postbelice (șaisezismul, optzecismul etc.)? 8. Cărțile supraviețuitoare ale douămiștilor”. Răspund: □ Al. Cistelean, *Note de pe margine*: „Linia expresionistă a optzecismului, aproape uitată, a fost reactualizată (și spre norocul ei de poeți de mare forță – Marius Ianuș, Dan Coman, Claudiu Komartin în primul rând). Cel puțin în poezie cam acestea îmi par a fi fost modelele de presiune, iar linia expresionistă a avut, cum zic, mare noroc (mai ales că a știut să integreze biografismul și autenticismul într-o structură turbionară și spasmatică a discursului). [...] Acum însă, când lucrurile par mai așezate, tânără generație îmi pare a defila mai întâi cu steagurile critice și eseistice. Poezia și-a făcut treaba, protagonismul prozei n-a ținut mult (și din cauză că prozatorii au mers masiv pe rețetă), normal că esești și criticii au devenit vedetele generației”. □ Ion Pop, „«Douămiștii» îndeplinesc sloganul autenticist-biografist al celor de la '80”: „1. Ceea ce numim, cu un termen poate un pic forțat, «douămiism», adică realitatea literară a generației formate în preajma

anului 2000 și imediat după aceea, s-a născut, cred, ca fenomen, din conjugarea tuturor factorilor evocați în întrebare. [...] Scepticii vor spune că această generație a fost mai degrabă «inventată» de «instituțiile» amintite, dar realitatea de fapt obligă la o înregistrare a ei și la mai mult decât atât, căci începe să aibă un mic trecut, o «vitrină» ce o distinge de celelalte. 2. În principiu, adică în virtutea explicabilului orgoliu «generaționist», cei de la 2000 par a pretinde că nu au predecesori. Lucrurile au fost privite de ei de la început în regim de «fraktură» (vezi și publicația, cu manifestele ei, *Fracturi*, a lui Marius Ianuș și Dumitru Crudu, apoi altele), adică în prelungirea unei linii de tip neoavangardist-autenticist. O ruptură era, desigur, prin forța lucrurilor, adică a Istoriei cu majusculă, dar ea se voia (și se chiar credea) radicală și în raport cu ceea ce se scrisese înainte, chiar de către predecesorii imediați, adică de «optzeciști». [...] Ar mai fi de adăugat că semnalatul «autenticism», cu «minimalismul», «mizerabilismul» etc. adiacente, sugerează doar o tendință dominantă, dar nu exclusivă, a ceea ce se petrece în ultimii ani în literatura tânără de la noi. Din fericire, încep să se individualizeze și în cadrul acestei vârste literare câteva talente cu șanse însemnate de afirmare, și cu formule oarecum diversificate. 3. [...] O anumită unitate «tematică» se poate constata la primul mic val «douămiist», tocmai în preferința pentru aspectele rezidual-promiscue ale lumii post-comuniste, însuși subiectul «creator» fiind atins, afectat de perspectiva devalorizantă, dar, încă o dată din nefericire, fără ca această gravă alterare să fie resimțită cu coeficientul ei dramatic sau de tragic devalorizat, decât în puține cazuri. Așa se face că din multele nume de cenaclu «douămiist» sau de tineri cam repede publicați pentru «curajul» lor în materie de limbaj frust și adesea chiar trivial, mulți au și ieșit din cursă, epuizându-și rapid, cum era de așteptat, micile biografii marginale, nealimentate și cultural-spiritual. [...] 4. Mulți dintre debutanții de acum zece ani au cam dispărut din câmpul nostru vizual ori au obosit. E de notat că aceștia sunt tocmai «mizerabiliștii» extremi, precum pretențios-sfidătoarea Ioana «Baetica», Adrian Schiop, Ionuț Chiva, Dragoș Bucurenci, Claudia Golea; dintre poeți, Adrian Urmanov s-a dus la propriu la mănăstire, un număr de fete deloc cuvioase au răgușit repede... Prozatorii care «au evoluat» și cred că vor rezista sunt cei din jurul Editurii Polirom, precum Dan Lungu, Florin Lăzărescu, Radu Pavel Gheo, Lucian Dan Teodorovici, Filip Florian. La un nivel constant înalt se menține clujeanca Florina Ilis... În poezie, lui Marius Ianuș, Claudiu Komartin, Dan Sociu, Dan Coman, Teodor Dună, i se adaugă foarte înzestratul Ștefan Manasia... Un număr de critici aflați la primele cărți ori cu prezențe substanțiale în presa culturală ne dau cele mai bune speranțe. Printre ei, Daniel Cristea-Enache, Paul Cernat, Alexandru Matei, Andrei Terian, Alex Goldiș... 5. E firesc ca zisa «societatea de consum» să se răsfrângă în literatura cea mai recentă. [...] 6. Punctul «forte» se conjugă cu cel slab în căutarea obsedantei, cam pentru toți actorii noii literaturi, autenticiți a scrisului. Necesitatea unui nou realism se vede peste tot la ei, numai că prea mulți o înțeleg superficial și epidermic, cum am notat ceva mai sus. Am

impresia, totuși, că un proces de decantare firească e în curs și că lucrurile se vor cerne inevitabil cu timpul. [...] 7. Este, cred, prematur să facem un «examen comparativ» concludent. Fizionomia noii generații se încheagă cu o anumită dificultate, nu atât la nivel programatic, unde sloganurile de grup nu sunt greu de lansat și au și fost lansate, ci la acela al realizărilor efective. Relativa lentoare a acestui proces de cristalizare se datorează, îmi pare, și deteriorării relative a statutului scriitorului în actualitatea imediată și slăbirii contextuale a încrederii în actul de creație literară. [...] 8. Nu e ușor să fii sigur, astăzi, de «supraviețuiri». Dar scrieri ale unora dintre cei numiți printre «maturii» literaturii recente rezistă deocamdată și promet să dureze. Vor rezista, în orice caz, cele care nu au uitat că, sub carnația oricât de spectaculoasă a fenomenalului imediat, rămâne, trebuie să rămână, și urma profund-genetică, arhetipală, adică semnul participării la ceea ce s-a numit de foarte multă vreme universalul uman». □ Paul Cernat, „*Un termen-umbrelă aplicat unei realități literare eterogene*”: „1. Și, și. O «configurație» de autori lansați în ultimul deceniu, ale căror scrieri sunt considerate reprezentative pentru spiritul timpului (în cazul de față - minimalist, hedonist, consumist, teribilist, prezenteist etc). Dar și un decupaj de multe ori arbitrar, operat din rațiuni de marketing sau de strategie de instituțiile sus-pomenite, pe fondul nevoii de sânge proaspăt. [...] Or, cu excepția unor poeți, nu prea văd scriitori ai ultimilor ani care să autointituleze „douămiști”. Văd însă destui critici (colegi de generație ai lor sau mai bătrâni) și câțiva editori care țin să-i încadreze în acest pătrățel identitar. Sa fim serioși, este Filip Florian douămiist altfel decât prin anul debutului (care putea să fie cu un deceniu în urmă)? Dar Bogdan Popescu, Răzvan Rădulescu, Doina Ruști, Dan Lungu? «Douămiismul» e un termen-umbrelă aplicat unei realități literare eterogene, care nu se lasă unificată decât într-o anumită zonă a poeziei și în zona cea mai precară valoric a prozei (autoficțiunea, minimalismul pop etc.). Există, ce-i drept, o asemănare de familie, măsurabilă prin diferențele față de predecesori la nivel de lecturi, de modele, de sensibilitate, de atitudine. E vorba în fond despre niște autori formați integral după 1990, în alt climat social și în alt sistem educațional decât cel din timpul comunismului. 2. Cred că modelele douămiștilor nu mai vin din tradiția literară canonică. Ele sunt recrutate mai mult din prezent și dinspre marginile generațiilor mai vechi. În poezie, modelele sunt cam aceleași din anii '80 încoace, minus componenta ludico-livrescă: personismul american, tânărul Geo Bogza, ceva din suprarealiști (nici pe departe însă esențialul), din gruparea «Albatros», din autori ca Virgil Mazilescu. Generația '80 e continuată uneori epigonic pe liniile Alexandru Mușina - Romulus Bucur - Mariana Marin - Ioan Es. Pop, fie pe linia neoexpresionismului ardelean (Ion Mureșan, Aurel Pantea). Un posibil antimodel optzecist: manierismul livresc din *Aer cu diamante*. În lirica «feminină», Angela Marinescu și Nora Iuga sunt repere tutelare. [...] 3. Aici m-ați pierdut de mușteriu. Chiar credeți că douămiismul se suprapune peste întreaga literatură română de azi? Repet: atâtea câte sunt, coincidențele de imaginar și de teme specifice sunt vizibile mai ales în nucleul dur al

poeziei și în zona minoră a prozei celui mai nou val. [...] Dacă ținem să căutăm cu orice preț tendințe, putem identifica destule. Per ansamblu, cred că problematica morală și cea «general-umană» sunt sistematic evitate în favoarea unei combinații de provocare «visceralizantă», mizerabilism, dexteritate ludică și divertisment.

4. Mulți au rămas la același nivel (Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici, Florin Lăzărescu, Cezar Paul-Bădescu), au involuat (Marius Ianuș, Dan Sociu) ori au dispărut de-a binelea, până la proba contrarie. Florina Ilis fluctuează între bun și *fake*. Câțiva au «progresat», au confirmat ori și-au diversificat abordările: Răzvan Rădulescu, Doina Ruști, Filip Florian, Bogdan Popescu, Bogdan Suceavă, T. O. Bobe. Dar aceștia au trecut sau se pregătesc să treacă borna celor 40 de ani. De la alții sunt încă de așteptat surprize (rămâne de văzut cât de plăcute) sau, după caz, confirmări. Ovidiu Verdeș, debutant acum 10 ani, n-a recidivat. [...] 5. Ba bine că nu. Grav mi se pare că mulți (nu și cei mai buni, e drept) se situează la nivelul ei *light*. Standardizarea întru minorat hedonist și puștisme e deja un fenomen banal în rândul tinerei generații. [...] 6. a) Prospețimea, o anumită naturalitate și directete a limbajului, dezinhibarea tematică (ultima trăsătură ar putea fi însă, după caz, și un punct slab). b) Lipsa de anvergură și de rigoare, pierderea simțului istoricității și al general-umanului, complacerea în minorat, excesul de «minimalism», conformismul nonconformismului. 7. La un examen comparativ cu șaizecismul din păcate NU rezistă. De ce? Am spus-o deja în câteva articole din «Observator cultural». Mă tem că nu rezistă, deocamdată, nici la o comparație cu generația '80, deși un merit major al douămiiștilor e abandonarea deplină a Fundăturii Textualism. [...] 8. [...] Vorbind de cărțile reprezentative ale celor care au debutat în ultimii 10-12 ani, pot spune doar că am încredere în viitorul câtorva titluri: *Teodosie cel Mic* de Răzvan Rădulescu, cărțile lui Filip Florian, *Fantoma din moară* de Doina Ruști, *Cine adoarme ultimul* de Bogdan Popescu, *Cruciada copiilor* de Florina Ilis, *Cum mi-am petrecut vacanța de vară* de T. O. Bobe, *Manifest anarhist* de Marius Ianuș, *Iepurii nu mor* de Ștefan Baștovoi, *O limbă comună* de Sorin Stoica, *Venea din timpul diez* de Bogdan Suceavă, *Ecografitti* de Ruxandra Novac sau *Duduca de marțipan* de subevaluata Doina Ioanid. Sunt destule alte cărți pe care le prețuiesc, dar care nu știu dacă vor «supraviețui» în aceeași măsură cu cele menționate. La critică și eseu mizez deocamdată pe autori (și sunt destui!), nu pe cărți (deși multe sunt bune)”. □

Sanda Cordoș, *Generația 2000 există*: „Prima distincție pe care aș face-o este că, pentru mine, nu toți tinerii care au ajuns la vizibilitate și recunoaștere publică după 2000 fac parte din aceeași generație. Am o rezervă în a-i pune laolaltă pe Florina Ilis, Dan Lungu, Adrian Schiop și Cecilia Ștefănescu. Pe primii doi (ca să nu mai vorbesc de Bogdan Suceavă ori Filip Florian), deși debutează în jurul anului 2000, nu i-aș trece la douămiiști. La fel, rămân, cred, îndatorate unei alte viziuni și au o altă scriitură două excelențe poete precum Doina Ioanid și Ioana Nicolae, ori chiar Dan Coman, altele decât cele practicate de Claudiu Komartin, T. S. Khasis sau Lavinia Braniște. [...] Ca potențial valoric, cred că putem antrena

o comparație între douămiiști și celelalte generații postbelice; altminteri, cred că e injust să comparăm operele unor autori care abia încep, care fixează un imaginar și un stil, cu operele (unele încheiate) ale generațiilor anterioare. O diferență există la nivelul instituțional. Mai întâi, această generație beneficiază, mai mult decât cele precedente, de susținerea unor reviste și a unor edituri. În schimb, nu cred să mai existe solidaritatea (care s-a manifestat anterior) între critici și scriitori. Cei dintâi (și unii dintre ei foarte înzestrați) nu par preocupați să fie criticii propriei generații, precum, altădată, Mircea Martin, Nicolae Manolescu, Ion Pop (pentru șaizeciști), Ion Bogdan Lefter, Al. Cistelean, Radu G. Țeposu ori Gh. Perian (pentru optzeciști). [...] Întrebarea despre cărțile supraviețuitoare ale douămiiștilor o las pentru ancheta de peste 20 de ani. Aceasta nu pentru că nu ar exista cărți valabile estetic, ci pentru că supraviețuirea presupune ea însăși o distanță temporală încă inexistentă. Deocamdată, aș putea vorbi despre autori pe care îi citesc cu interes (pe lângă cei deja menționați) și despre care cred că sunt în măsură să dea cărți excepționale: Andrei Mocuța, Ioana Bradea, Lucian Teodorovici, Adrian Petrescu, Florin Lăzărescu, Laura Husti-Răduleț, Ionuț Chiva, Ana-Maria Sandu, Elena Vlădăreanu, Dan Sociu, Cosmin Perța, Ștefan Manasia, Ruxandra Novac, Roxana Sicoie-Tirea, Dora Bunta, Casandra Ioan, Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache, Horea Poenar, Antonio Patraș, Marius Chivu, Bianca Burța-Cernat, Luminița Marcu, Angelo Mitchievici, Andrei Terian, Alex Goldiș, Andrei Simuț, Mihai Iovănel, Anca Hațiegan, Xenia Karo-Negrea, Gabriela Gherghișor, Luminița Corneanu, Cosmin Borza, Claudiu Turcuș, Adriana Stan, Adrian Tudurachi, Oana Pughineanu, Luiza Vasiliu etc.”. □ Daniel Cristea-Enache, *„Prozatorii tineri nu mai au nevoie de critici autohtoni pentru a se afirma”*: „1. Ca și generațiile anterioare («optzeciști» și «nouăzeciști»), și cea despre care vorbim datorează mult unor cenacluri: cel moderat de Marin Mincu și apoi de Mircea Martin, la Uniunea Scriitorilor, și cel modelat de Marius Ianuș, la Facultatea de Litere din București. De observat că Mircea Martin a «inventat» două generații/ promoții în succesiune, fapt care se adaugă la inventarul continuităților identificabile. [...] Ce edituri au inventat generația 2000? Editura Vinea? Ar fi comic, dacă n-ar fi trist. Ce publicații i-au susținut constant pe acești tineri scriitori? Revista «Paradigma»? Un număr din «Vatra» și altul din «Caiete critice»? Sau poate numerele dispartate din «Fracturi»? Dacă pe aceste forțe s-a bazat generația 2000 pentru a exista, înseamnă că este prima mișcare din literele românești care a învățat să exploateze imponderabilitatea. 2. Poeții jură pe Angela Marinescu și Virgil Mazilescu, Ion Mureșan, Cristian Popescu și Ioan Es. Pop. Prozatorii sunt mult prea diferiți pentru a aproxima, măcar, o hartă scriitoricească a influențelor comune. [...] 3. Cea mai pregnantă componentă a poeziei „milenariste” îmi pare a fi cea situată la intersecția dintre expresionism și textul de atitudine socială. Implicare individuală, silă de societate, greață metafizică: treptele de viziune ale poemelor din aria Marius Ianuș-Ruxandra Novac-Ștefan Manasia au dat, o dată parcurse, patru dintre cele mai bune volume de poezie

tânăra. [...] 4. Între parcursul lor editorial și cel creativ nu apare cea mai fericită corespondență. Tinerii poeți au devenit mai vizibili, publicând la edituri serioase, dar, adesea, volumul doi a fost un recul față de primul. Dan Sociu este excepția care confirmă regula: a crescut de la *Borcane bine legate...* la *Cântece eXcesive*. În schimb, a ratat în roman. Claudiu Komartin e ceva mai constant, dar fără să spargă plafonul. Marius Ianuș a avut un start fulminant cu *Manifest anarhist* și cu *Ursul din containăr*, dar a dat chix cu *Ștrumfii...* De la *Amazon* la *Cartea micilor invazii*, forța lui Ștefan Manasia s-a diminuat, nu atât de mult, dar vizibil. Elena Vlădăreanu are o mișcare de pendul: bună la debut, catastrofală la a doua carte, din nou bună în a treia. Ruxandra Novac s-a oprit după primul volum. Confirmările puternice vin dinspre prozatori: Filip Florian, Bogdan Popescu, Sorin Stoica, Doina Ruști sunt profesioniști care n-au dezamăgit. [...] 5. Economia de piață, la care cu toții visam înainte de '89, a fost integrată și asimilată organic de tinerii scriitori. Le-a intrat în sânge. Nu mai așteaptă subvenții de la stat și nu mai scriu direct pentru istoria literaturii române. Au un public-țintă și se folosesc (mai ales prozatorii) de rețete verificate pentru a-l capta și a-l lărgi. [...] 6. Poezia a atins un nivel superior de performanță, dar în cazuri izolate. Ca mișcări, bazate pe câte o medie valorică, proza și critica (în care includ și eseu) se detașează. 7. E prea devreme pentru a face o comparație. Sau, dacă vrem neapărat să o facem, trebuie să comparăm anii 1961-1970 și 1981-1990 cu 2001-2010. [...] 8. Pentru cei ce vor să rămână sceptici, ca și pentru adepții etichetelor distribuite pe necitite, vom vedea că s-au scris totuși, în acești ani, mai multe titluri semnificative. În poezie: *Manifest anarhist și alte fracturi* (2000) și *Ursul din containăr* (2002) de Marius Ianuș; *Ecograffiti. Poeme pedagogice. Steaguri pe turnuri* (2003) de Ruxandra Novac; *Amazon* (2003) de Ștefan Manasia; *Cântece eXcesive* (2005) de Dan Sociu; *Copilul-cafea* (2000) de Zvera Ion; *Trenul de treieșunu februarie* (2002) de Teodor Dună; *Europa. Zece cântece funerare* (2005) de Elena Vlădăreanu; *Circul domestic* (2005) de Claudiu Komartin. În proză: toate cărțile lui Sorin Stoica, adică *Povestiri cu înjurături* (2000), *Dincolo de frontiere* (2002), *O limbă comună* (2005), *Jurnal* (2006), *Aberații de bun-simț* (2007); *Vremelnicia pierdută* (2001) și *Cine adoarme ultimul* (2007), cele două volume ale lui Bogdan Popescu; *Degete mici* (2005) și *Zilele regelui* (2008), cele două romane ale lui Filip Florian; romanul lui Constantin Popescu, *Mesteci și respira mai ușor...* (2003); *Trimisul nostru special* (2005) al lui Florin Lăzărescu; *Cruciada copiilor* (2005) de Florina Ilis; *Cartea tuturor intențiilor* (2006) de Marin Mălaicu-Hondrari; *Fantoma din moară* (2008) de Doina Ruști. În critica literară și eseu: Ciprian Șiulea, *Retori, simulacre, imposturi. Cultură și ideologii în România* (2003), Antonio Patraș, *Ion D. Sîrbu – de veghe în noaptea totalitară* (2003), Paul Cernat, *Avangarda românească și complexul periferiei* (2007), Alexandra Ciocârlie, *Iuvenal* (2002) plus *Și totuși, clasicii...* (2007)". □ Andrei Bodiu, *Normalitatea libertății*: „De-a lungul deceniului s-au petrecut mai multe transformări. Dacă în jurul lui 2000 susținătorii noilor autori au fost câțiva teoreticieni,

scriitori sau editori: Marin Mincu, Ștefania Plopeanu, Angela Marinescu, Alexandru Mușina, Nicolae Țone, cu timpul, tinerii au devenit redactori de reviste, tineri universitari ei înșiși, sau au fost promovați de o editură precum Polirom și apoi Cartea Românească, edituri care știu să bată toba, să-și promoveze autorii. [...] Cel mai semnificativ nume al noii generații de critici este, după părerea mea, Andrei Terian. Pe Terian îl așteaptă, dacă va fi consecvent și-și va menține echilibrul, un viitor strălucit. Are o deschidere culturală remarcabilă, teza sa de doctorat despre G. Călinescu este excepțională, este universitar, deci în contact direct și permanent cu studenții care, chiar placizi fiind, tot te stârnesc să fii «la zi» și în plus, și foarte important, e ambițios și foarte harnic. În viitor, tocmai pentru că steaua sa urcă, s-ar putea să renunțe la răutățile gratuite care-i mai însoțesc scrisul și care fac parte din strategia criticului de a-l determina, cel puțin pe scriitor, să se uite mai atent, în toate sensurile, la el. [...] La «România literară» sunt Cosmin Ciotloș și Simona Vasilache; la «Observator cultural» există o tradiție, de când revista era condusă de Ion Bogdan Lefter, pentru susținerea tinerilor și le întâlnesc și azi în revistă pe Adina Dinițoiu sau Bianca Burța-Cernat; «Cultura» e o revistă de citit mai ales datorită tinerilor: Mihai Iovănel, Teodora Dumitru, Cătălin Sturza. Chiar dacă sunt «cu baza» în altă parte, sunt de citit la «Cultura» și Alex Goldiș și Oana Pughineanu. [...] Poezia douămiiistă are destule individualități, dar este greu de definit ca mișcare. Momentul fracturist s-a stins după ce Marius Ianuș și Dumitru Crudu s-au săturat să ducă stindardul de unii singuri. De altfel, Crudu a evoluat spectaculos în teatru și nu în poezie, iar Ianuș pare supărat pe cei cu care altădată era solidar. Dan Sociu, poet talentat, a virat și el înspre proză. Poate doar temporar. Mai sunt, desigur Komartin, Ștefan Manasia, Dan Coman, Țupa, Vasile Leac, T. S. Khasis, Tudor Crețu, Bogdan Perdivară, Teodor Dună, Radu Vancu. Vlad Moldovan a debutat bine. Rareș Moldovan se ilustrează cu traduceri de foarte bună calitate. Doi dintre cei mai buni poeți ai deceniului sunt, totuși, „douămiiști” de împrumut: Marin Mălaicu-Hondrari și Constantin Acosmei. N-am mai citit nimic de Ruxandra Novac, care e, după părerea mea, foarte talentată. Problema poeziilor douămiiști este că sunt, mulți, nu toți, niște răsfățați. [...] Paradoxal, cred că numele care s-au perindat cel mai mult pe scena literaturii în ultimul deceniu sunt cele ale prozatorilor. Cei mai cunoscuți sunt, astăzi, Filip Florian, Dan Lungu și Florina Ilis care, și ei, sunt împrumutați în liga douămiiștilor. Dar, cum prozatorii se coc mai greu, cred că și în cazul acesta ar mai trebui răbdare. Chiar fără tutun. Așadar: *douămiiismul* a devenit o realitate mai ales prin numele criticilor, eseistilor și universitarilor tineri. Există o poezie douămiiistă bună și eterogenă și multă, multă proză denivelată valoric. Pe de altă parte, dacă pentru istoria literaturii douămiiștii sunt o realitate, nu știu în ce măsură ei se pot numi o *generație de creație*”. □ Mihai Iovănel, „Modelele vin în bună parte din cultura de masă”: „1. Douămiiismul e o generație (folosesc cuvântul relaxat) inventată de criza editurilor, media, criticilor; inventată de criza în care se afla literatura ca instituție. [...] Presa era destul de închisă.

Pilonul presei literare, România literară, era de mult timp într-un autism în care se simțea foarte bine. Criticii mai făceau un ban scriind prefete la tot felul de veleitari. Prin 2000 era cam rușinos să te numești scriitor și jenant să te numești poet. E o stare de lucruri pe care douămiștii a schimbat-o. Cum am mai zis, principalul lor merit e de a fi reabilitat instituția literaturii. 2. Modelele vin în bună parte din cultura de masă; sau, mai bine zis, din cultura contingenței imediate, a consumabilelor (TV, muzică, cluburi, cămine, probleme). Antimodelele: viața literară românească; scriitorul român de la Muzeul literaturii. [...] 6. Punctul slab este proza. (Când vorbesc de proza douămiistă, nu fac greșea să înțeleg prin asta cărțile de proză publicate în anii 2000: Bogdan Popescu în veci nu va fi douămiist, nici Filip Florian, Răzvan Rădulescu, Doina Ruști. Ionuț Chiva, da; la fel, Baetica, Schiop, Bradea sau Bucurenci). Punctul forte e poezia. De fapt, douămiismul e un fenomen preponderent poetic. Critica n-aș situa-o generaționist. 7. Nu. Nu rezistă nici măcar la o comparație cu nouăzeciștii. Nu doar pentru că nu au proză; dar douămiștii nu au autori precum Ioan Es. Pop, Daniel Bănulescu, Cristian Popescu, Mihai Gălățanu. 8. Cărțile lui Ianuș, Sociu, Ruxandra Novac, Elena Vlădăreanu, Dan Coman, Teodor Dună (*Catafazii*), Urmanov, Gabi Eftimie. Nucleul dur e format din Ianuș, Novac, Vlădăreanu, Sociu (ordinea e arbitrară). [...] Ca sursă de texte frumoase, dar care fac levitație peste istoricitatea lui acum, Coman poate fi ocolit fără probleme în chestiunea douămiismului. L-am adăugat (la fel și pe Teodor Dună) pentru că tabloul nu ar fi totuși complet fără ei. Pe Urmanov ar trebui să îl recitesc pentru a vedea cât mai ține; dar iarăși, în ceea ce îmi amintesc că a fost douămiismul, Urmanov n-ar putea să lipsească”. □ Elena Vlădăreanu, „*La sfârșitul anilor '90 au început adevăratele mișcări artistice, coagulate, în România postdecembristă*”: „Și, ca lucrurile să fie clare, o să răspund ca într-un studiu de piață: când aud generația 2000, mă gândesc în primul rând la următorii scriitori, fără a însemna că toți sunt scriitorii mei preferați sau că alții nu mai există: Marius Ianuș, Domnica Drumea, Dumitru Crudu, Răzvan Țupa, Claudiu Komartin, Dan Sociu, Teodor Dună, Cosmin Perța, Ruxandra Novac, Dan Coman, Adi Urmanov, Andrei Peniuc, Ioana Bradea, Ionuț Chiva, Adrian Schiop, Zvera Ion, Ioana Băețica, Alexandru Vakulovski. Pur și simplu cred că la aceștia există acea coincidență de teme, de care este vorba în întrebarea 2. Iar dacă trebuie să spun repede-repede critici și esești 2000: Mihai Iovănel, Costi Rogozanu, Luminița Marcu, Alexandru Matei, Ciprian Șiulea, Radu Pavel Gheo. [...] 7. Acum câțiva ani, revista «Caiete critice», care nici măcar nu știu dacă mai există, făcea o anchetă asemănătoare. Până și ultima întrebare era oarecum asemănătoare cu ultima întrebare de aici: să facem niște pariuri, să spunem cine credem că o să rămână. Atunci răspundeam așa: «Pariul meu: Marius Ianuș, Ruxandra Novac, Dan Coman, Adrian Urmanov (vă dați seama că ordinea e neimportantă)». Nu m-am răzgândit între timp, deși, trebuie să recunosc, nu mai am aceeași încredere în Dan Coman și în Ruxandra Novac. Acum i-aș pune pe listă pe Dan Sociu, pe Răzvan Țupa și pe Dumitru Crudu. Iar selecția mea din

biblioteca 2000 este aceasta: 69 de Ionuț Chiva, *borcane bine legate, bani pentru încă o săptămână* de Dan Sociu, *Poeme utilitare* de Adrian Urmanov, *Poeme pedagogice. Steaguri pe tunuri* de Ruxandra Novac, *Manifest anarhist și alte fracturi* de Marius Ianuș, *Crize* de Domnica Drumea, *Fetiș* de Răzvan Țupa. Sunt nerăbdătoare să citesc cărți noi scrise de: Domnica Drumea, Ruxandra Novac, Ioana Bradea, Adrian Schiop, Ionuț Chiva, Ioana Băețica”. □ Alexandru Matei, *Generația de tranziție. De la societatea piramidală la societatea de nișă*: „1. *Două decenii de postcomunism* [...] Generația 2000 este o sintagmă care, pentru mine, are două posibile referințe. Una este sociologică și vizează personalitățile afirmate în diferitele domenii publice în ultimii zece ani. A doua este eticheta critică apărută inițial pentru a numi un grup de poeți – apoi și de romancieri – și care, în ciuda multor texte care îl tematizează (cele mai multe îi aparțin Ștefaniei Mincu, de pildă *Starea poeziei*, 2003, editura Pontica, sau antologia *Generația 2000* scoasă la aceeași editură de Marin Mincu, 2004), a apărut mai degrabă ca o ruptură nu doar estetică, dar și politică față de configurația câmpului literar de până atunci. În acest text mă voi referi la generația 2000 în a doua ei accepțiune. Cronologic, voi explica de ce o situez între anii 1998 și 2004, încadrată de anii post-comuniști în care investiția publică în politic era imensă și, respectiv, de configurația de piață a societății românești de consum. 2. *Tablou de familie și Ferestre '98* [...] Generația 2000 trăiește, ca atare, vreo șase ani. Ea se dizolvă atunci când, datorită editurii Polirom în primul rând, literatura română intră într-o nouă configurație – o nouă vârstă – despre care voi vorbi în cele ce urmează. Cred, într-adevăr, că a venit vremea bilanțului generației 2000, și nu pentru că literatura «tânără» n-ar prospera, ci pentru că vorbim, probabil, despre ultima generație literară din România înainte ca un anumit regim istoric al literaturii, tipic secolului trecut, să fi expirat pentru a lăsa loc unei noi configurații a câmpului cultural. 3. *Generația 2000 împotriva optzecismului* Generația 2000 se încheagă spre sfârșitul anilor 1990 și se lasă asimilată de industria culturală, încet-încet, după 2004. [...] 4. *Un nou realism* Generația 2000 este prima generații de scriitori care încearcă să propună un nou realism «integral», românesc, și o sensibilitate forte. După curente etic și metafizic din literatura română a anilor 1970, tinerii care debutează la sfârșitul anilor '90 încearcă să propună o nouă versiune de luare în serios a lumii. [...] 5. *Doi părinți pentru generația 2000* Critica a reacționat la fracturism, la 2000-ism, dar defazat. În primul rând, Mircea Cărtărescu s-a văzut eliminat din joc, după ce tocmai el moșise nașterea «mizerabilismului» milenarist, dar mișcarea pare acum inevitabilă. Mai întâi, mizerabilismul nu putea avea credibilitate sub umbrela unui autor deja în curs de canonizare. Apoi, literatura milenaristă – poezia, pentru început – se opunea aproape punct cu punct programului optzecist, intelectualist, elitist, cosmopolit. După o scurtă perioadă în care în jurul lui Marius Ianuș s-a strâns un grup de tineri scriitori astăzi cunoscuți – de la Ruxandra Novac la Ionuț Chiva, apoi basarabenii care i s-au raliat ca și spontan, frații Vakulovski, Dumitru Crudu, Mitoș Micleușan și alții – grupul

2000 a fost preluat din două direcții critice. Într-o parte, Daniel Cristea-Enache avea nevoie de capital simbolic după despărțirea de cercul Eugen Simion și «Adevărul literar și artistic», marginalizat între timp și aproape ieșit din cărțile politicii literaturii române. [...] Cu funcția de decorator al spațiului literar nu cade de acord un alt critic, rămas mereu în umbra lui Nicolae Manolescu: Marin Mincu. Deși îl pierduse pe Ianuș, el a gestionat grupul milenarist creat în primii ani ai deceniului zece, în jurul lui Adrian Urmanov, Andrei Peniuc, Răzvan Țupa, cărora le-a aplicat grila de lectura textualistă și pe care i-a promovat în cadrul cenacului Euridice, cu ajutorul a doi aghiotanți, soția, Ștefania Mincu și poetul și criticul Octavian Soviany. Poeții i-au răspuns, numai că rezultatul a fost dezamăgitor aici, în spațiul sublunar. [...] 6. *Sfârșitul generațiilor* [...] Perioada mizerabilistă s-a încheiat în 2004, când editura Polirom a inaugurat etapa industriei literare românești, aflată încă la începuturi. Din acest moment, literatura română a intrat într-o configurație diferită și pe care – trebuie să spunem răspicat – nu criticii o decid, nu criticii o gestionează. Configurația face inoperant criteriul generaționist, asta și pentru că, privit de sus, capitalismul democratic (sau «neo-liberalismul») pare să se sustragă istoriei romantice. Literatura poate fi clasificată astăzi tematic și discursiv, dar ea însăși reprezintă un domeniu de nișă”. □ Nicolae Bârna, *O înnoire mai pregnantă decât a nouăzeciștilor*: „1. Nu spontană, ci firească. Afirmată într-un context dat, nu foarte «obișnuit», mai degrabă prielnic (cel al reluării interesului pentru literatură, după o pauză, după o demonetizare...). Coincidența cronologică a ivirii ei cu înnoirea contextului mediatic și comercial, prin adoptarea de către unele mari edituri a unor tehnici de promovare sincronizate cu cele din lumea întreagă etc., poate da impresia că a fost «fabricată» sau «inventată». Dar... e o generație care chiar există, de fapt. 2. Mie mi se pare că exprimările cele mai pregnante, «de vârf», ale generației poetice «douămiieste», chiar dacă nu dau impresia de înnoire spectaculoasă pe care au putut-o crea, la vremea lor, avangardiștii «istorici» ori, mutatis mutandis, «optzeciștii», nu sunt catalogabile în fișierele epigonismului inerțial post șaize-șapteze-optze-nouăzeciștilor. Ele oferă o senzație de înnoire netă, în orice caz mai pregnantă decât aceea pe care au adus-o, de pildă, noile iviri din anii '90 (sau, anterior, cele din anii '70). Care ar fi modelele – pozitive/ negative, și nu neapărat strict literare – ale promoției tinere? Nu pot, desigur, decât să avansez câteva presupuneri ori deducții (unele cu aparențele evidenței, totuși), fiindcă nu i-am supus, pe acei tineri, unei anchete cu chestionar, ci doar le-am urmărit oarecumva, nu exhaustiv, evident, intervențiile. [...] 3. [...] Imaginarul și temele specifice nu pot fi circumscrise cu strictețe, cu toate aparențele ei de nou «desant», generația 2000 e la fel de diversă ca și celelalte. Pot fi însă, desigur, formulate câteva considerații vizând o minimă sistematizare. [...] «Douămiiștii» sunt tineri poeți al căror discurs – după cum foarte bine observa dl Octavian Soviany, unul dintre cei mai asidui și, fără nici o îndoială, cel mai competent exeget al scrierilor lor – răsună «mânios din prea multă sete de puritate». [...] În proză, «noile» formule de realizare a ficțiunii par

a fi, deseori, resuscitări amendate ale unora cunoscute. Bineînțeles că resuscitarea nu e una «naivă», ci săvârșită *cum grano salis*, viabilizată prin aplicarea «pedalei» ironice a unui rafinament indelebil, remanent din etapele imediat anterioare. Se poate însă deseori vorbi de un «nou» realism, de un «nou» expresionism, de un «nou» naturalism. [...] 8. De-abia apărură, și vrem să vedem dacă supraviețuiesc !... Perspectiva e încă prea apropiată, dar dintre cărțile anilor 2000, ale unor autori atunci vădiți, cred că se pot «reține» destule. Volume de versuri, între ele, precum, de pildă, cele care alcătuiesc opera unor Marius Ianuș (deja bine gospodărită, a acestuia, „prezentată“ consistent), Elena Vlădăreanu, Răzvan Țupa, Ruxandra Novac, Teodor Dună, Claudiu Komartin. (O paranteză: cred că suntem cu toții de acord că Geo Dumitrescu ar fi rămas și dacă – să ne permitem această ipoteză ! – nu ar mai fi publicat nimic după *Libertatea de a trage cu pușca*. Nu văd, atunci, de ce n-ar rămâne, iar eu cred că da, va rămâne și un Marius Ianuș, cu *Ursul din containăr*, volum excepțional?) Volume de proză, între care cel mai marcant rămâne, poate, 69 al lui Ionuț Chiva. (Și altele, nu puține, dintre care unele scrise de non-douămiiști Horia Ursu, P. Cimpoeșu, Al. Ecovoiu, Nichita Danilov...). În critică și eseu, lucrurile se prezintă într-un mod oarecum diferit. [...] Există și la noi, astăzi – așa cum nu existau cu vreo 10-12 ani în urmă! – nu puțini critici «făr’ de volum» cu totul admirabili, ba chiar, aș spune, excepționali (Teodora Dumitru, Mihai Iovănel, Andrei Terian, Marius Miheț, Alex Goldiș și încă alții, despre care, renunțând la pedanterie, se poate vorbi ca și cum ar fi debutat deja), care se arată tot mai concludent a fi în stare, mâine, cu oarecare travaliu și noroc, nu numai să egaleze, dar chiar să pună în umbră aproape întreaga critică literară românească a secolului XX (poate că exagerez, din nou, dar... nu prea mult!). Cât despre cărțile supraviețuitoare ale «criticii tinere» ori, în fine, ale criticii afirmate în ultima vreme..., cred că ele sunt cele ale unor autori aparținând unor promoții biologic (ceva) mai mature, respectiv cărțile unor Daniel Cristea-Enache, Paul Cernat, Nicoleta Sălcudeanu, Sanda Cordoș, Mircea A. Diaconu, Antonio Patraș, Claudiu Groza, Diana Adamek... Dar... toți aceștia nu sunt, în sens strict, «douămiiști»...”. □ Claudiu Komartin, „*Poeții dați ca «vâr-furi» ale 2000-ismului par că au cam obosit*”: „1. Câte ceva din amândouă. Deși «inventată» mi se pare prea mult: dacă n-ar fi fost nimic de capul acestor (destui) scriitori apăruiți după 2000, probabil că nu ar fi investit nimeni în ei, nu s-ar fi pus în joc atâtea energii și, până la urmă, bani... [...] 2. Le-am mai formulat acum câțiva ani, reiau ce am spus atunci, curios fiind, la rândul meu, dacă și câtă dreptate am avut: a. Bacovia – Mircea Ivănescu – Panța – Popescu – Veteranyi b. Lautréamont – Rimbaud – Trakl – Ion Mureșan c. Brauner – Gellu Naum – Miles Davies d. Bogza – Geo Dumitrescu – Maiakovski – Ginsberg – Bob Dylan e. Janis Joplin – Angela Marinescu – Frida Kahlo f. Bukowski – O’Hara – Berryman – Tom Waits g. Virgil Mazilescu Dar mă refeream, firește, numai la poezie... 3. Există, eu m-am străduit să le remarc în mai multe articole de prin anii 2004-2005, dar, neavând ambiții de teoretician sau de arhivar al generației, nefind, adică, un

Lefter sau un Țeposu 2000-ist, m-am lăsat de sportul ăsta destul de repede. E clar că «generația» nu avea nevoie de articolele mele și de încercările de a crea un front – sau o ruptură – în corul vocilor care scandau că tinerii sunt pornografi, incult și, vorba lui Alex Matei (dintr-un articol în care m-a beștelit pe nedrept acum câțiva ani), «o generație spontanee» (dar știu că titlul răuvoitor i-a fost impus). [...] (Până acum, doar Andrei Terian a formulat niște lucruri interesante – dar doar despre poezie, în 2005, când a apărut numărul faimos din «Caiete critice»). 4. Încă o întrebare care-și conține răspunsul. Sunt și semne de maturizare, numai dacă mă gândesc la câțiva prozatori, dintre care Filip Florian chiar începe să aibă alură de scriitor de calibru; la fel, Răzvan Rădulescu; dar fac ei parte din generația aceasta, sau din precedenta? Asta nu are niciun fel de importanță... Dar sunt și semne de bătrânețe prematură (de nu chiar senilitate juvenilă). [...] Oricum, vreau să remarc că cele mai interesante volume de poezie din 2007 și 2008 (adică cele mai remarcate, comentate și premiate) au aparținut unor 90-iști și 2000-iști (în 2007 Nimigean și Ianuș, în 2008 Andriescu și Manasia). Prezența constantă a câtorva excelenți poeți din generația mea (până și, în ultima vreme, a foarte discretului Constantin Acosmei, pe care îl apreciem cu toții) pe scena literară a acestor ani (citiți romanul Adelei Greceanu, scriitoare despre care se vorbește, în mod inexplicabil, atât de puțin!) confirmă că ei s-au impus și că au valoare, fiind în continuă creștere (aud că și Coman, și Vancu, și Vlădăreanu vor publica volume noi în 2009 – iar eu le aștept cu nerăbdare). [...] 6. Cred că poezia stă, cel puțin deocamdată, mai bine decât proza. Dar firește că sunt subiectiv. Iar proza începe, așa cum spuneam mai înainte, să aibă reprezentanți excelenți. În timp ce poeziile dați ca «vârfuri» ale 2000-ismului poetic par că au cam obosit, și ori se repetă, ori încearcă să se «reinventeze», dar le iese cam cât i-a ieșit recent lui Marius Ianuș. Critica și eseuul nu sunt zonele mele predilecte, dar am citit în anii aceștia câteva cărți remarcabile scrise de Paul Cernat, Ciprian Șiulea, Cosana Nicolae, Antonio Patraș... Va debuta în curând și Andrei Terian. Îmi plac mult Nicoleta Cliveș și Adrian Lăcătuș, excelenți critici, care cred că s-au cam luat cu altele. Și cum l-aș putea uita pe Cosmin Ciotloș? 7. Cu celelalte generații post-belice din România, da... Deși n-am avut un Manolescu sau un Simion care să tragă pe spuză noastră ca 80-iștii, nici un public avid de orice fel de cărți, pentru că erau singura libertate ce le era permisă, ca 60-iștii... Dar e drept că nici nu e vreun scriitor de după 2000 atât de bun ca Ștefan Bănuțescu, Mircea Cărtărescu, Ioan Es. Pop, Cristian Popescu sau Radu Aldulescu... Rămâne totuși să vedem cine vor fi marii scriitori ai generației 2000 și cum va arăta publicul lor de peste două-trei decenii (iar asta e o discuție în care mi-ar fi imposibil să intru acum). 8. Cărțile supraviețuitoare acum sau peste o jumătate de secol? Distincția ar merita făcută, că doar nu au trecut nici zece ani de la primele isprăvi ale 2000-iștilor".

□ Irina Petraș, „*Cei mai «tari» mi se par, de departe, criticii și eseștii*”: „Cred că e vorba despre o generație spontană și firească. Au existat și intervenții anume dinspre edituri, media, critică, dar ele nu au modificat sensibil destinul vreunui

tânăr autor. Succesul prelung se datorează forței tânărului scriitor, insuccesul, slăbiciunii scoase pe piață cu eticheta măsluită. Tam-tamul reclamei e inutil dacă opera însăși nu îl legitimează cu *melodia* sa detectabilă la lectură. [...] Cei mai «tari» mi se par, de departe, criticii și esești. Cred, în continuare, că e capitolul la care am avut întotdeauna vocile cele mai puternice și mai durabile, cu un limbaj și o viziune în pas cu lumea bună (universală și universabilă, adică). De o bună bucată de vreme, îmi verific gusturile și opiniile citind textele unor tineri și încă tineri precum Alex Goldiș, Cosmin Ciotloș, Bogdan Crețu, Claudiu Groza, Alex. Cistelean, Mihaela Ursa, Alexandru Matei, Luminița Marcu, Simona Sora, Oana Pughineanu, Ana Chirițoiu, Marius Miheț, Andrei Simuț, Andrei Terian, Marieva Ionescu, Marius Chivu, Daniel Cristea-Enache, Ioana Cistelean, Mihai Iovănel, Radu Vancu, Dragoș Varga și încă mulți alții. [...] Îmi plac, apoi, destui poeți și prozatori. Din nou, câteva nume: Dan Coman, Claudiu Komartin, Viviana Mușă, Dan Sociu, Florina Ilis, Dumitru Bădița, Tudor Crețu, Miruna Vlada, Roxana Sicoe-Tirea, Augustin Cupșa, Vasile Ernu, Radu Pavel Gheo, Cătălin Ghiță, Anca Hațiegan, Dumitru Crudu, Răzvan Țupa, Laura Husti-Răduleț, Mihai Ignat, Tatiana Dragomir, un cristian, Gabriela Jugănar, Vlad Moldovan, Oana Cătălina Ninu, Cosmin Peța, Lavinia Braniște, Andra Rotaru, Adrian Suciu, Alexandru Vakulovski, Ștefan Manasia, Mihai Vakulovski...".

□ Bianca Burța-Cernat, „*Nu sunt încă sigură că generația 2000 există*”: „Nu mi se pare, deocamdată, că pot identifica un nucleu «teoretic» și «identitar» douămiist care să adune (cum atrage un magnet pilitura de fier), diferitele individualități auctoriale pe aceeași orbită generaționistă. Cu alte cuvinte, nu știu dacă există cu adevărat o conștiință de generație, laolaltă cu o voință de acțiune comună, așa cum s-a întâmplat în cazul șaizeciștilor ori al optzeciștilor, al căror «program» a prins contur destul de repede și destul de ferm. Și nu știu nici dacă mai e posibil așa ceva în condiții de libertate politică. [...] Cât despre critica de întâmpinare, aceasta fiind practică în ultimul deceniu de tineri, era firesc să propage un anumit curent de simpatie față de poezia sau proza congenerilor. Dar, trebuie remarcat, acest curent de simpatie nu s-a transformat, în general, în critică partizană, limitat generaționistă. Luciditatea criticii de întâmpinare «tinere» funcționează, asta se vede bine mai ales acum, la sfârșit de deceniu, când lucrurile au început deja să se așeze. (Excludem din discuție excepțiile partizane, așa zice chiar ideologizat partizane, de genul «criticii» practicate la revista «Noua literatură»...) Deși poate că promovarea «literaturii tinere» a fost uneori excesivă/agresivă, e de subliniat că «reclama» n-a reușit să impună o carte (sub)mediocră sau un autor (sub)mediocru, așa încât vâlva inițială s-a stins repede și peste cartea supralicitată/ supraevaluată s-a așezat deja praful. [...] Nu știu, repet, dacă literatura anilor 2000 rezistă la un examen comparativ cu literatura altor epoci, pentru că n-a venit încă vremea unui asemenea examen, fenomenul e în plină desfășurare. Abia acum a venit timpul să ne pronunțăm în privința «generației '80», generația 2000 mai are de așteptat...". □ Antonio Patraș, „*La un deceniu de la revolta «fracturiștilor»*»

putem vorbi, în sfârșit, de o «literatură nouă» foarte valoroasă”: „1. Douămiismul (barbară denotație!) a fost, în mare parte, și o invenție de marketing – literatura tânără se vinde totdeauna bine! –, și o găselniță necesară a criticilor nevoiți să ia în seamă acest fenomen greu de definit, și de o derutantă diversitate. Criteriul periodizării «generaționiste» s-a impus de la sine, pentru că absența unui program comun menit să asigure identitatea estetică a noii generații nu constituie și dovada peremptorie a inexistenței sale. [...] 2. Scriitorii de prima mână (nu cei de pluton) nu au conștiință de grup, și ca atare nici nu putem vorbi despre modele comune. Fiecare și-a urmat drumul cum a putut mai bine, fără să tragă cu ochiul la capra vecinului. Antimodelele sunt și ele diverse, de la caz la caz. [...] 3. Nu. Între proza lui Bogdan Popescu (de nuanță bănulesciană) și cea a lui Răzvan Rădulescu (de un comic enorm, swiftian), între poezia lui Constantin Acosmei (bacoviană ca tipologie, dar inclasabilă ca expresie) și cea a lui Radu Vancu (intertextuală, cu o versificație impecabilă, de rafinată virtuoziție, pe alocuri trubadurescă, pe alocuri întunecat biografistă), ca să mă refer doar la vârfuri, nu există nici o asemănare, nici o coincidență de imaginar/ teme. La fel, dacă ne referim exclusiv la cei mai valoroși scriitori ai generației, coincidențele sunt mai mult ca sigur întâmplătoare. Trebuie să scăpăm odată de prejudecata potrivit căreia douămiștii n-ar fi decât niște adolescenți cu cașul la gură, care scriu despre droguri și sex ca să bage groaza în părinții tiranici. [...] 4. Există numeroase semne de maturizare. În bine și în rău, firește. Spre exemplu, dacă Dan Sociu a dat cea mai bună carte a sa la debut (*Borcane bine legate, bani pentru încă o săptămână*), pentru a slăbi ulterior motoarele (în *Cântece eXcesive*) și a trece finalmente la proză, cu un profit discutabil, ca să nu zic mai rău, Vancu, în schimb, a crescut mult de la *Epistolele către Camelia* la *Biographia litteraria*. La fel, de la *Vremelnicie pierdută* la *Cine adoarme ultimul*, Bogdan Popescu a făcut un salt uriaș, până la nivelul capodoperei. Nici Răzvan Rădulescu nu e departe de asemenea performanță. După debutul fulminant din *Degete mici*, Filip Florian recidivează în prezent cu o carte la fel de bună, *Zilele regelui*. Doina Ruști și-a câștigat un public numeros prin rețeta narativă de succes probată în *Zogru* și *Fantoma din moară*. Și, ca să rămânem la prozatori, ultima surpriză vine taman de la Teodorovici, omul care a avut ideea desantului poliromic din 2004 și care apare acum pe piață cu un volum excelent, *Celelalte povești de dragoste*, mult deasupra cărților sale anterioare, nici acelea rele. [...] În plus, între timp e pe cale să se afirme, am impresia, o minunată pleiadă, de poeți unul și unul. Aș aminti, pe lângă Acosmei și Vancu, pe Chris Tanasescu – poet atipic, cu organ metafizic, vizionar, de o formidabilă virtuoziție educată la școala anglo-saxonă, doctor în literatură americană cu o teză despre fenomenul rock, leader al trupei *Margento* (cel mai ambițios experiment sincretic de care am cunoștință, mixtură unică de poezie, pictură și muzică – din trupă face parte și Maria Răducanu!), autor debutat acum mai bine de zece ani cu un volum (*La răsăritul temniței*) apreciat de Radu G. Țeposu și Mircea Martin și revenit în forță cu alte două cărți, *România cu*

amănuntul (Vinea, 2008) și *Hermaia* (în curs de apariție la aceeași editură). Urmează Ștefan Manasia, Teodor Dună, Vlad Moldovan, Khasis, Șerban Axinte, Dan Coman, Florin Partene, Marin Mălaicu-Hondrari, Claudiu Komartin, plus echipa feminină, nu mai puțin redutabilă: Domnica Drumea, Ana Dragu, Andra Rotaru, Rita Chirian, Ruxandra Novac, Livia Roșca. Nici critica literară nu stă rău. Daniel Cristea-Enache și Paul Cernat se află de mult în fruntea plutonului, impunându-se ca voci autoritare și respectate în lumea literară de azi. [...] Nu-i putem ignora nici pe Bogdan Crețu, Alex Matei, Simona Sora, Dragoș Varga, Florina Pîrjol, Alexandra Tomiță, Dumitru Tucan sau Adrian Jicu. Iar dintre criticii încă fără vreo carte publicată, dar deja foarte cunoscuți și apreciați în breaslă, țin să-i menționez pe Doris Mironescu (pregătește un volum despre Blecher), Bianca Burța-Cernat, Șerban Axinte. Aș menționa, de asemeni, toată echipa de la «Cultura» (Terian, Goldiș, Iovănel, Teodora Dumitru). Au derapat spre gazetărie Marius Chivu, Luminița Marcu, Costi Rogozanu. Și bilanțul nu se încheie aici... [...] 8. [...] Poezie: Constantin Acosmei, *Jucăria mortului* (volum publicat în 1995, ignorat de critică o vreme, până când a fost redescoperit cu entuziasm de către douămiiști); Radu Vancu, *Biographia litteraria*; Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*; Chris Tanasescu, *România cu amănuntul*; Dan Sociu, *Borcane bine legate, bani pentru încă o săptămână*; Dan Coman, *Anul cârțiței galbene*; T. S. Khasis, *Arta scalpării*; Teodor Dună, *Catafazii*; Vlad Moldovan, *Blank*; Ruxandra Novac, *ecograffiti. Poeme pedagogice, steaguri pe turnuri*; Domnica Drumea, *Crize*; Șerban Axinte, *Lumea ți-a ieșit așa cum ai vrut*; Rita Chirian, *Sevraj*; Andra Rotaru, *Într-un pat sub cearșaful alb*; Ana Dragu, *Păpușa de ceară*; Livia Roșca, *Ruj pe icoane*; Claudiu Komartin, *Păpușarul și alte insomnii*; Florin Partene, *Reverența*. Proză: Bogdan Popescu, *Vremelnicie pierdută, Cine adoarme ultimul?*; Răzvan Rădulescu, *Teodosie cel Mic*; Filip Florian, *Degete mici, Zilele regelui*; Florin Lăzărescu, *Trimisul nostru special*; Lucian Dan Teodorovici, *Cu puțin timp înainte de coborârea extratereștrilor printre noi, Celelalte povești de dragoste*; Sorin Stoica, *O limbă comună*; T. O. Bobe, *Cum mi-am petrecut vacanța de vară*; Dan Lungu, *Raiul găinilor*; Doina Ruști, *Fantoma din moară*. Critică, eseu: Paul Cernat, *Avangarda literară românească și complexul periferiei*; Daniel Cristea-Enache, *Un om din Est*; Paul Cernat, Angelo Mitchievici, Ion Manolescu, Ioan Stanomir, *O lume dispărută*; idem, *Explorări în comunismul românesc*, I-III; Angelo Mitchievici, *Mateiu I. Caragiale. Fizionomii decadente*; Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*; Sanda Cordoș, *Literatura între revoluție și reacțiune*; Adrian Tudurachi, *Destinul precar al ideilor literare*; Dragoș Varga, Radu Stanca, *Sentimentul estetic al ființei*; Radu Vancu, Mircea Ivănescu, *Poezia discreției absolute*; Dumitru Tucan, *Eugène Ionesco. Teatru. Metateatru. Autenticitate*; Alex Matei, *Ultimele zile din viața literaturii*; Alexandra Tomiță, *O istorie «glorioasă»*. *Dosarul protocronismului românesc*; Simona Sora, *Regăsirea intimității*; Bogdan Crețu, *Utopia negativă în literatura română*; Adrian Jicu, *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare*; Andrei Simuț,

Literatura traumei. Etc.” □ Cosmin Ciotloș, „*S-a vorbit atât despre urgența reîmprospătării paradigmei optzeciste și despre eșecul nouăzecismului, încât apariția unei noi generații a devenit o datorie de onoare*”: „1. La urma urmelor, nici o generație, dintre cele care au făcut vogă în ultimele decenii, n-a fost pe de-a-ntregul născută sau pe de-a-ntregul făcută. Spontaneitatea nu e altceva decât o iluzie întreținută de prezența nomenclatorului, care are darul de a sugera, prin analogie, accidentalul stării civile. Iar invenția – o reflectare politicoasă a teoriilor conspirației literare. [...] 2. S-ar putea ca acestea să fie cuvinte prea tari pentru a defini simpatiile și antipatiile livrești ale unor autori, ca să zic așa, cu vocile în schimbare. Se vede cu ochiul liber că, în numai câțiva ani, ei și-au revizuit destul de serios listele inițiale de adeziuni. E clar că utopicul model american a pierdut, cu timpul, teren, în fața unei concurențe concrete exercitate de literaturi, geografic vorbind, mai disponibile. [...] 3. În ciuda accentelor repetate care cad, pudibond, pe denudarea limbajului, ceea ce-i unește, esențial, pe autorii acestui val e un tip special de etică a discursului. O practică, intuitiv, toți, cu egală dezinvoltură, în denunțul politic și în prostrația estetică. Iar ceea ce facilitează asumarea pe cont propriu a unor universuri cu reguli numai pe jumătate cunoscute e tocmai amintita dispariție publică a modelelor literare. [...] 6. Se poate cu ușurință deduce din răspunsurile anterioare că, în optica mea, douămiismul contează, în ce are el mai bun, prin poezie. De aici a plecat și numele actualei generații, așa că etimologia culturală se confirmă. Proza – nici ea neglijabilă într-un parcurs de creastă – are, pe spațiul îngust al acestor ani, atributele faste ale unei reacții. Problematică, în schimb, mi se pare situația criticii. Avem de-a face cu mulți publiciști scăpărători, dar cu puțini critici literari veritabili. [...] 8. Numesc, în fugă, câteva, fără ierarhii interne și fără estimări privind speranța de viață. *Manifest anarhist și alte fracturi*, *Ursul din containăr* de Marius Ianuș. *Fratele păduche*, *Cântece eXcesive* de Dan Sociu. *Cercul domestic* de Claudiu Komartin. *Catafazii* de Teodor Dună. *Ecograffiti*. *Poeme pedagogice*. *Steaguri pe turnuri* de Ruxandra Novac. *Anul cârțiței galbene* de Dan Coman. Ar mai fi câteva, demne de categoria, emoțională, a cărților-cult. De la autorii acestora, pe care nu-i voi numi, am, personal, așteptări întemeiate. Dar prefer să întrerup lista – extrem de exigentă – de dragul unor prozatori ca Răzvan Rădulescu, Filip Florian ori Sorin Stoica”. □ Florina Ilis, „*Punctul slab al creației de azi e poezia*”: „1. Cred că avem o permanentă nevoie de periodizări atunci când dorim să definim anumite direcții ale literaturii. Această nevoie este dată și de faptul că tabla de ierarhizări valorice dintr-o anumită perioadă, mai ales atunci când această perioadă de timp e atât de apropiată de timpul nostru, se fixează mult mai târziu și vine, inevitabil, în urma constituirii criteriilor de periodizare. Nu știu cine a inventat această generație și, în plus, nici nu știu dacă există o astfel de generație, dar acest termen, douămiism, ca și constanta cosmologică a lui Einstein care reprezenta un artificiu de calcul necesar pentru rezolvarea altor ecuații, ne ajută să ne conturăm mai clar harta literaturii românești actuale. [...] 4. În mod cert, scriitura autorilor care au debutat acum 10 ani a

evoluat. Eu aş spune că e vorba, mai degrabă, de maturizare. În cazurile în care acest lucru contează. 5. La nivelul literaturii de consum, se reflectă inevitabil. E foarte greu ca un scriitor să-şi reprezinte un «public ţintă» pentru care să scrie. [...] 6. Cred că punctul slab al creaţiei de azi e poezia. 7. Cred că e prea devreme să mă pronunţ. Depinde şi de perspectiva din care se face o astfel de comparaţie. În plus, eu nu consider că există generaţii literare estetice, ci numai biologice (cronologice). De aceea, singurele interpretări profitabile, atunci când se încearcă comparaţia între generaţii diferite, sunt cele din perspectivă sociologică, ideologică sau chiar politică (şaizecism). Perspectiva estetică, din păcate, nu se susţine”. □ Radu Vancu, „*Nu există o literatură douămiistă, ci doar literatură scrisă de douămişti*”: „1. Dacă acceptăm că un scriitor poate fi invenţia unui critic, atunci ar trebui să fie valabilă şi propoziţia conversă, anume că şi criticul poate constitui obiectul efortului de invenţie al unui scriitor. Dacă, adică, se poate spune că Dan Coman e invenţia Teodorei Dumitru, atunci ţin să se poate spune cu egală îndreptăţire că şi Teodora Dumitru merită să fie invenţia lui Dan Coman (şi mă întreb frisonând de câtă imaginaţie va fi avut nevoie inventatorul domnului Alex. Ştefănescu!). [...] 2. [...] Generaţia 2000 nu e un grup compact, făcut coeziv de un manifest, ci o sumă de grupuşcule care gândesc, trăiesc şi scriu diferit, având ca unic termen mediu comun vârsta – criteriul cel mai puţin important şi, bineînţeles, în exact aceeaşi măsură, cel mai important. [...] 6. Aş zice că poezia e punctul forte. Chiar tu, Alex, enumerai într-un articol (*Nekrorealism*, dacă nu greşesc, despre ultima carte a lui Ştefan Manasia) din «Cultura» mai bine de zece nume de poeţi pe care-i considerai «consacraţi» (tare termen, nu?). Însă acelaşi grad de consacrare l-aş acorda şi câtorva prozatori precum Filip Florian, Răzvan Rădulescu, Bogdan Popescu, Alex Tocilescu şi Cătălin Lazurca, sau unor critici şi eseişti precum Paul Cernat, Antonio Patraş, Angelo Mitchievici, Bogdan Creţu, Daniel Cristea-Enache (ca să-i amintesc numai pe cei debutati în volum). Aduagă-i doar pe aceştia listei tale de poeţi, şi sunt deja peste douăzeci de nume de scriitori certîi”. □ Ioana Cistelean, „*Boom-ul douămiist s-a datorat în mare parte conjuncturilor, contextelor*”: „1. Să zicem şi, şi. Ideea de douămiism era oricum în aşteptare conform obiceiului nostru mioritic de a diviza pe decade scriitorii şi operele lor mai mult sau mai puţin nemuritoare; dacă nouăzecism-ul s-a dovedit a fi un eşec într-ale generaţiei literare, de ce să nu nădăjduim că milenariştii vor proba că există, că pot, că surprind şi conving?! Această generaţie de juni autori s-a ivit din nevoia de a demonstra că putem vorbi despre o literatură compactă şi după veşnicii «inamici» optzecişti. [...] 2. Modelele, respectiv antimodelele, ţin de sensibilităţile fiecăruia, de construcţia individuală, de bagaj, de lecturi, de orizonturi de aşteptare... O voi lăsa anonimă, aşadar, căci verticalizările preferenţiale ţin de subiect, de persoană şi contagiază-vizează textele în cauză. [...] 6. Punctul forte e dat de această vizibilitate extraordinară de care au avut parte autorii împricinaţi şi cărţile lor; punctul slab vizează atât corpusul de angoase devărsate înmiit şi devoalate fiecare pe limba sa, după propriile-i puteri şi abilităţi,

cât și (și aici mă refer exclusiv la critică) această strategie de judecată a textului extrem de agresivă, chită pe execuție, dar nedublată în părțile esențiale de argumentări concrete. 7. Dacă rezistă peste ani, în memoria colectivă a lecturii, 10 nume, milenariștii au spus ceva într-adevăr. [...] 8. Chiar cărți nu nominalizez, dar îmi vin în minte niște nume: Ștefan Manasia, Claudiu Komartin, Bogdan Crețu, Florina Ilis, Marius Chivu... Cu siguranță și alții câțiva, cu siguranță mă opresc aici, căci mi s-a făcut dor de optzeciști și de cărțile lor buclucașe...”. □ Florina Pirjol, „*Destui tineri scriitori de astăzi sunt self-promoter-i*”: „1. Cred că e irelevant dacă o generație (mai firesc ar fi o promoție, un val de scriitori) e fabricată de media, chiar de edituri sau apare prin combustie spontană din cenușa literaturii precedente. Important e că ea spune (sau nu) ceva, că vine cu un limbaj nou și deștelenează un teren, asasinează o comoditate de lectură și provoacă (reacții de orice fel). [...] 7. Habar n-am dacă douămiismul rezistă la întrecere cu generațiile veterane. Mă întreb dacă întrecerea/ comparația în cauză are vreun sens. [...] 8. Adică ce-am recitat și mi-a plăcut (proză, că poezie nu citesc – sau citesc, dar nu vreau să recunosc, poftim): 69 al lui Chiva (care, inițial, nu mi-a spus nimic), *Băgău*, *Est-falia*, *Povestiri mici și mijlocii, pe bune/ pe invers*, *Băiuțeii*, *Raiul găinilor* ș.a. Doar câteva dintre cele enumerate mai sus sunt cărți tipice pentru generația despre care vorbim. Nu știu dacă sunt salvatoare sau nu. Eu cred că sunt mișto. Mie, ca cititor, îmi ajunge asta...”. □ Dragoș Varga, *Din nou despre douămiism*: „E drept că, și în interiorul generației, există tineri... și tineri, iar istoriile literare viitoare vor consemna, probabil, existența mai multor valuri douămiiste, începând cu celebrul manifest fracturist, și chiar mai înainte de el, și până la ultimii debutați. Iar dacă sub umbrela așa de cuprinzătoare a sintagmei «literatură tânără» îi regăsim pe Marius Ianuș, Dumitru Crudu, Constantin Acosmei, V. Leac, Cătălin Lazurca, Dan Coman, Marin Mălaicu-Hondrari, Lucian Dan-Teodorovici, Mihai Ignat, Doina Ioanid, Ruxandra Novac, Dan Sociu, Dan Lungu, Ștefan Manasia, Claudiu Komartin, Radu Vancu, Bogdan Popescu, Florin Lăzărescu, Svetlana Cârstea, Vlad Moldovan, Rareș Moldovan, Teodor Dună, Ionuț Chiva etc., discuția despre existența unei generații literare pare superfluă. E mai puțin relevant dacă unii dintre ei contestă existența unei generații «douămiiste» (acesta fiind subiectul predilect al majorității colocviilor literare din țară în ultimii ani, indiferent de tema fiecăruia în parte), existența unei literaturi tinere e argumentată de simplul fapt că ea a reușit să impună mai multe nume în cam toate genurile: poezie (Marius Ianuș, Ștefan Manasia, Ruxandra Novac, Dan Coman, Dan Sociu, Dan Coman, Claudiu Komartin, Teodor Dună, Radu Vancu, Doina Ioanid, V. Leac, Vlad Moldovan), proză (Filip Florian, Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici, Florin Lăzărescu, Florina Ilis, Bogdan Popescu, Sorin Stoica, Răzvan Rădulescu, T. O. Bobe, Cezar Paul Bădescu), critică și eseu (Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache, Antonio Patraș, Bogdan Crețu, Andrei Terian, Doris Mironescu, Angelo Mitchievici, Cosmin Ciotloș). [...] În ceea ce privește maturizarea sau îmbătrânirea prematură a sus-numiților, situația diferă,

normal, de la caz la caz. Ruxandra Novac, cu volumul din 2003, va rămâne una dintre poetele exponențiale ale generației, indiferent dacă va mai publica sau nu, este și cazul lui Constantin Acosmei; Radu Vancu, Claudiu Komartin, Ștefan Manasia par a fi alergători de cursă lungă, la fel și prozatori precum Filip Florian, Dan Lungu, Răzvan Rădulescu sau Florina Ilis. Un examen comparativ cu generațiile optzecistă și șaizecistă este, cred, deocamdată irelevant, câtă vreme vorbim de generații ai căror autori sunt în etapa premiilor pentru «opera omnia». Chiar și așa, literatura română tânără reprezintă o certitudine și, cu siguranță, cât de curând, istoricii literari (nu neapărat congeneri) vor înceta să o mai ocolească”.

■ Tot în cadrul anchetei apar și *Sinteze despre literatura tânără*: □ Cosmin Borza, *Poezia „douămiistă” – între generație și creație*: „Astfel, în cea dintâi luare de poziție a noii orientări poetice – *Manifestul fracturist*, publicat inițial octombrie 1998 în «Monitorul de Brașov», revizuit în 2001 în «Vatra» – Marius Ianuș și Dumitru Crudu se revoltă împotriva «poetilor mic-burhezi» care au trădat «autenticitatea» demersului liric pentru a se izola într-un cotidianism artificios ori în «jocuri textuale». [...] Mai târziu, în 2003, Adrian Urmanov scrie textul programatic *Eu sunt poemul utilitar*, inventând o nouă modalitate poetică – *utilitarismul* – [...]. Nu trece niciun an și un alt manifest douămiist, aducând cu sine un nou concept «promițător», este publicat, de data aceasta on-line (pe *LiterNet*): *Deprimismul* lui Gelu Vlașin. [...] Aproape fiecare debutant al perioadei dorește să demonstreze că are cap teoretic și publică on-line sau în presa scrisă, ba chiar în propriile volume de poezii, texte ce se vor creaore de direcție. De pildă, rare sunt revistele în care Claudiu Komartin să nu-și fi exprimat ideile generaționiste. [...] Nici măcar astfel de incongruențe discursive nu constituie, însă, climax-ul competiției teoretice douămiiste. Pentru că Răzvan Țupa își deschide volumele *Fetiș* (2001) și *Corpuri românești* (2005) cu justificări pe de-a-ntregul frapante despre ce este un «corp românesc» ori despre cum ar trebui să influențeze el viitorul literaturii autohtone. [...] Nu și pentru Elena Vlădăreanu, care se ipostiază adesea în teoreticiană generației, publicând texte cu valoare programatică. De exemplu, în *Ia-ți târfa și pleacă sau câteva cuvinte despre ostilitate*, autoarea explică de ce poezii douămiști nu sunt receptați adecvat: criticii sunt de vină, ei înțelegând doar «conformiști» ca T. Dună, iar nu scriitori care subminează orizonturi de așteptare ca Ianuș, Țupa sau Sociu. [...] Pe de altă parte, legitimarea/ teoretizarea atât de clamatei mutații poetice (instituită de debutanții ultimilor ani) nu este realizată nici de critici. Atât de eterogene sunt poziționările celor chemați să scrie despre noua realitate literară, că până și susținătorii tinerilor poeți ajung să le aducă mai mult un deserviciu, iar nu să-i promoveze. Atunci când nu polemizează între ei (luându-și doar ca pretext poezia debutanților), cei mai importanți exegeți ai noilor grupări poetice scriu cronici pertinente (uneori foarte aplicate), dar texte sintetice total neadecvate. [...] În consecință, la aproape 10 ani de la momentul lansării vehemente a unor noi direcții lirice, demersurile legitimizează ale tinerilor poeți sunt puternic obturate: fie

autorii înșiși sunt incapabili să-și conștientizeze mecanismele/orizonturile creatoare, fie, la fel de grav, criticii importanți ai perioadei nu reușesc să-și depășească idiosincraziile pentru a conferi, totuși, un contur adecvat/ verosimil celor mai recente orientări literare. Iată de ce sintagma «competiția continuă» devine nu doar o etichetă a «douămiiștilor», ci chiar un deziderat». În continuarea acestei sinteze sunt comentați douămiiștii Bogdan Perdivară, Răzvan Țupa, Dominica Drumea, Diana Geacăr, Miruna Vlada, Zvera Ion, Marius Ianuș, Elena Vlădăreanu, Ruxandra Novac, Claudiu Komartin, Cosmin Perța, Dan Sociu, Ștefan Manasia, Dan Coman, Teodor Dună, T. S. Khasis. □ Andrei Simuț, „*Splendoarea*” și „*nefericirile*” generației 2000: „Manifeste, cenacluri, revolte, controverse, lumea literară scandalizată, lumea literară în așteptare, primele poeme, primele romane, grupuri, efervescență admirativă - cam aceasta e temperatura la care a funcționat perioada 1998-2005 în privința generației 2000, iar reprezentanții ei, în special poeți, dar și prozatori sau dramaturgi au devenit un soi de VIP-uri culturale, ieșind din teritoriul strâmt al literaturii, către mass-media, către public, având atașată aceeași imagine (rebelii, nonconformiștii, insolenții etc). [...] Astăzi se vorbește prea puțin sau aproape deloc despre Ioana Bradea, Ionuț Chiva, Ioana Baetica sau Adrian Schiop, scriitori de altfel talentați, dar care întârzie să confirme. După 2005, problema literaturii tinere a început să se oficializeze (un semn fiind crearea tradiției colocviilor dedicate tinerilor scriitori, tinerilor critici etc), iar focul revoltei pare a se fi stins, noua generație fiind contestată din multiple unghiuri, unii considerând-o o invenție a criticilor și a manifestelor efemere, alții punând la îndoială caracterul ei cu adevărat inovator sau chiar considerând-o o generație epuizată înainte de a fi dat textele substanțiale. Acestea, tocmai pe când autorii «tineri» au început să aibă succes la public și să fie traduși la edituri prestigioase din Europa, să «confirme» prin a treia-a patra carte și să devină etalon pentru decada care e pe cale de a se încheia. Voi încerca în cele ce urmează să deconstruiesc câteva prejudecăți care obturează înțelegerea adecvată a noii generații, să explic această continuă oscilare a receptării noii literaturi (când excesiv lăudată, când excesiv criticată) și să schițez un bilanț pozitiv în privința prozei, ceea ce nu e greu: în zece ani s-au adunat destule romane care să poată fi confruntate cu proza altor decade, fără a vorbi de o decădere a genului. [...] Dacă poezia, teatrul și filmul douămiiștilor reflectă revolta deplină față de era consumistă, a tinerilor refuzați de societatea românească și a fugii în Occident, teme excelent asimilate artistic, nu același lucru se poate spune despre proză: revolta apare ca teribilism superficial, iar dramele societății de consum lipsesc deocamdată. [...] Reproșul care i s-ar putea aduce prozei douămiiște este că nu are personaje memorabile. Procesul de disoluție al personajului are loc fie printr-o subsumare a lui față de istoria narată, devenind astfel un accesoriu al ei, fie prin caricare excesivă. [...] Răspunsul final la întrebarea care se află pe buzele tuturor (cu ce rămânem din proza actuală la sfârșitul unui deceniu) este unul subiectiv, bazat pe propriile lecturi și care îi cuprinde pe Bogdan Suceavă, Filip Florian, Răzvan Rădulescu,

Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici, Florin Lăzărescu, Ștefan Baștovoi, Ion Manolescu, Sorin Stoica”. □ Claudiu Turcuș, *Ce s-a întâmplat (în ultimii 10 ani) cu literatura tânără. Note pe marginea unor cărți*: „Ar fi trebui să spun, poate, de la bun început că, spre deosebire de poezie/ proză, în critica tânără nu se poate vorbi despre o generație. Constat o lipsă de programe care să implice colective de tineri critici (sau cel puțin rezultatele muncii lor nu sunt mediatizate), de asemenea, absența unui «interes» comun în susținerea (programatică) a congenerilor artiști coincide cu disoluția ideii de grup literar, constituind simultan și un semn de maturitate culturală. Chiar dacă nu se pot încropi decât clasificări artificiale (diversitatea preocupărilor ilustrează aproape direcții individuale), schițez, totuși, trei tendințe în orientarea tinerilor critici: 1. Revizitarea unor concepții critice uitate/ mistificate [...] 2. Recursul discursului critic la ideologie [...] 3. *Mirajul teoriei* [...]”. Sunt comentate volumele: *Ultimele zile din viața literaturii – enorm și insignifiant în literatura franceză contemporană* de Alexandru Matei, Ed. Cartea românească, București, 2008; *Literatura traumei* de Andrei Simuț, Ed. Casa cărții de știință, Cluj-Napoca, 2007; *O istorie „glorioasă”*. *Dosarul protocronismului românesc* de Alexandra Tomiță, Ed. Cartea românească, București, 2007; *Agresiuni, digresiuni* de Costi Rogozanu, Ed. Polirom, Iași, 2006; *Apocalipse vesele și triste* de Cristina Chevereșan, Ed. Cartea românească, București, 2006; *Destinul precar al ideilor literare* de Adrian Tudurachi, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2006; *Un om din Est* de Daniel Cristea-Enache, Ed. Curtea Veche, București, 2006; *Max Blecher – un arlechin pe marginea neantului* de Iulian Băicuș, Ed. Universității din București, 2004; *Dinastia Sanielevici, Prințul Henric, între uitare și reabilitare* de Adrian Jicu, Ed. Cartea Românească, București, 2008; *Avangarda românească și complexul periferiei* de Paul Cernat, Ed. Cartea Românească, București, 2007; *Mateiu I. Caragiale. Fizionomii decadente* de Angelo Mitchievici, Ed. Institutului Cultural Român, București, 2007; *Semnul celor patru – O teorie a interpretării* de Horea Poenar, Ed. Paralela 45, Pitești, 2008; *Eros și reprezentare – convenții ale poeziei erotice românești* de Călin Teuțișan, Ed. Paralela 45, Pitești, 2005; *Antiutopia în literatura română* de Bogdan Crețu, Editura Cartea Românească, București, 2008; *Ibrăileanu, Către o teorie a personalității* de Antonio Patraș, Ed. Cartea Românească, București, 2007; *Scriitopia sau Ficționalizarea subiectului auctorial în discursul teoretic* de Mihaela Ursa, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2005; *Urmuz – monografie* de Adrian Lăcătuș, Ed. Aula, Brașov, 2002; *Baudelaire, la plural* de Ioan Pop-Curșeu, Ed. Paralela 45, Pitești, 2008; *Regăsirea intimității – Corpul în proza românească interbelică și postdecembristă* de Simona Sora, Ed. Cartea Românească, București, 2008; *Mircea Ivănescu – poezia discreției absolute* de Radu Vancu, Ed. Vinea, București, 2007. □ Iulia Micu, în *Cum vă place (teatrul românesc de azi)*, se ocupă de dramaturgia lui Ioan Peter, Peca Ștefan, Gianina Cărbunariu, Mihai Ignat, Mihaela Michailov: „În concluzie, dramaturgia douămiistă pare a fi pe mâini bune. Dibăcia cu care cei analizați și-au construit piesele

face mărturia unor conștiințe individuale responsabile, deschise chestionării critice a tuturor tabuurilor și stereotipiilor. Respirând același aer sufocat de dileme identitare, aceste ingenioase apologii ale eșecului coincid prin supratemă. Un anume fatalism mioritic trasează limita și spulberă rând pe rând toate visele. Schizofrenia, nihilismul, insularizările sau arta pentru artă sunt artificiiile socio-psihologice, sau mai bine zis, strategiile prin care o anume rezistență culturală intră în acțiune”. ■ Din rubrica *Talmeș-balmeș* reținem *Caius Dobrescu și Gerhardt Csejka – premiați în Germania*: „Premiul pentru Poezie Europeană al Orașului Münster (Preis der Stadt Münster für Europäische Poesie) va fi decernat anul acesta, la 29 martie, scriitorului român Caius Dobrescu și traducătorului său în limba germană, Gerhardt Csejka, pentru volumul *Ode an die freie Unternehmung/Odă întreprinderii libere*, care cuprinde 35 de poezii. [...] După premiul primit pentru excelența traducere a primei părți din *Orbitorul* lui Mircea Cărtărescu, Gerhardt Csejka își vede din nou recunoscute talentul și munca de traducător. Caius Dobrescu este al treilea scriitor român care primește Premiul pentru Poezie Europeană al Orașului Münster, după Gellu Naum, în 1999 (traducător – Oskar Pastior), și Daniel Bănulescu în 2005 (traducător – Ernest Wichner)”. ■ În acest număr versuri semnează Ruxandra Cesereanu, Simona Grazia Dima, Petru Cimpoeșu, Emilian Galaciu Păun, Zeno Ghițulescu, Lazăr Lădariu. ■ Gheorghe Crăciun revine la rubrica *Inedit* cu *Jurnal – 1977 – 1978*, subtitlul: *Roman*. ■ În rubrica sa *Murry's point* Ion Mureșan publică *O declarație de dragoste*. ■ Citim *Locuri blânde pentru Aura*, un fragment de roman scris de Horea Poenar.

APRILIE

1 aprilie

● [**„Adevărul literar și artistic”, nr. 967**] Marius Chivu semnează *Copilăria lui Saramago*, o recenzie la *Fărâme de memorii* de José Saramago, traducere de Georgiana Bărbulescu, Ed. Polirom, 2009: „Prea puțin spectaculoasă, mai degrabă banală - Zezito era un copil cuminte, retras și contemplativ -, José Saramago îți povestește copilăria cu mult umor, cu farmec și cu înțelegere pentru vârsta candorii și pentru oamenii trecutului”. ■ Informații *Pe scurt*: □ *Cortázar, la Polirom*: „*Cartea lui Manuel* a scriitorului Julio Cortázar (foto) a apărut, de curând, la Editura Polirom. Eroul romanului are inițiativa de a aduna, împreună cu prietenii săi, o serie de texte preluate din ziare și documente oficiale într-un album dedicat generației viitoare, reprezentată de micul Manuel. De fapt, un pretext pentru înfățișarea controverselor politice și a mișcărilor sociale din timpul anilor '70. Julio Cortázar este autorul volumului *Șotron*, roman-cult al secolului XX, comparat cu *Ulise*, al lui James Joyce”. □ *György Dragomán, „Regele alb”*: „György Dragomán, unul dintre cei mai importanți scriitori maghiari contemporani, și-a lansat, la Cluj, romanul *Regele alb* (2005), publicat în 18 țări. György Dragomán s-a născut în 1973, la Târgu Mureș, și trăiește, din 1988, în Ungaria. Scriitorul a studiat filosofia și literatura engleza la Universitatea ELTE din Budapesta și a tradus în limba maghiară din Samuel Beckett, James Joyce, Ian McEwan și Irvine Welsh”. ■ Sub titlul „*Stâlpul*” de la *Humulești* citim un mic fragment din „Mihail Sadoveanu, despre Ion Creangă, într-un articol apărut în «Adevărul literar și artistic», în 1937”.

● [**„Luceafărul de dimineață”, nr. 8 (880)**] Din rubrica *Viața culturală* reținem *Interferențe româno-spaniole*: □ „Azi, la ora 19.00, la Centro Cultural Circulo de Lectores din Madrid, Institutul Cultural Român din capitala Spaniei și Editura Herder organizează prezentarea primei opere traduse în limba spaniolă a filozofului român Constantin Noica - *Șase maladii ale spiritului contemporan/ Seis enfermedades del espíritu contemporáneo* (Editura Herder, 2009, trad. Vasilica Cotofleac). Despre carte (publicată prin subvenție ICR București), vor vorbi: Miguel García-Baro Lopez, profesor de filozofie la Universitatea Pontificia Comillas din Madrid, Gerardo del Pozo Abejón, profesor la Facultatea de Teologie San Dámaso din Madrid, Iuliu Cristian Arieșanu, cercetător la Universitatea din Zaragoza, Raimund Herder, Editura Herder și Horia Barna, director ICR Madrid”. □ „În Espacio Niram din Madrid, s-a desfășurat, sub titulatura *Ecoul poeziei Komartin - Dica*, un dialog poetic între Claudiu Komartin (Romania) și Alexandru Dica (Spania), eveniment organizat de Clubul Cultural Ro-Madrid”. ■ Dan Cristea publică *Opera omnia*, o cronică literară la *Versuri 1* și *2* de Alexandru Miran, Ed. Vitruviu: „Integrala creației poetice a lui Alexandru Miran ne dezvăluie deopotrivă bogăția și plurivocitatea acestei creații, cele două volume apărute prezentându-ne o operă masivă și de inspirații variate, care depășește materialul publicat în cărțile

de până acum”. ■ Felix Nicolau semnează *Numără până la 100, apoi citește*, o recenzie la *Singura critică* de Mircea Martin, Ed. Cartea Românească, reeditată în 2006: „Oricum, cine este dispus să-și depășească iritarea provocată de titlu va descoperi o viziune largă, generoasă și de un «paradoxal» bun-simț. Sau cum se poate scrie simpatic despre un subiect ce ar trebui să fie apropiat de matematicile superioare”. ■ *Despre supraviețuire în comunism* este titlul recenziei lui Adrian G. Romilă la volumul *Frig* de Aurel Dumitrașcu și Adrian Alui Gheorghe, Ed. Conta, 2008: „Martori-profeți ai regimului, cei doi corespondenți l-au înfruntat alcătuind o singură ființă, ca hibridul rătăcitor din basmul cu ologul ținut în spate de orb (Adrian Alui Gheorghe îl pomeneste în aceeași pseudo-prefață). *Frig* chiar asta este, o ilustrare a acestui basm”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt semnalate de Horia Gârbea în *Răcoritoarea falnicei budinci: Eva mult-poponeț și mangrova din anus*: □ Titi Damian – *Fagul*, Ed. Bizantină: „Romanul lui Titi Damian este unul care, fără emfază inutilă, impresionează”. □ Ioan Petru Viziteu – *Tăcerea de clopot*, Ed. Fundației culturale Canciov: „Zidul prin care timpul respiră în ritmul lui Ioan Petru Viziteu este pentru mine, ca și pentru traducătorii săi, bag seama, unul impenetrabil”. □ Eugen Evu – *Oglinda verde/ Le miroir vert Poëes à vos plumes*, Paris: „În traducere franceză de Elisabeta Bogătan și Linda Bastide (care ilustrează și coperta), poezia lui Eugen Evu se simte bine”. □ Caterina Scarlet – *Treizeci și cinci de poduri peste Sena*, Ed. Semne: „Poezia doamnei Scarlet, medic de profesie, plutește pe aripile vântului și sugerează un stol de egrete neonate (altă invenție lingvistică, sugerând deopotrivă neonul și neonatologia). Doar la starterul neonatelor sunt mici probleme, de unde clipirea”. □ Miron Țic – *Poeme de șapte zile*, Editura Călăuza V.B.: „Cât despre întorsul spatelui din prea multă dragoste, întâi că e oricum un gest cam indecent. Și apoi, ce-ar crede Miron Țic dacă noi, cititorii, am întoarce - pardon! - spatele poeziei sale?”. □ Virgil Costiuc – *Sanatorul de pe mal*, Princeps Edit: „Artistul își numără cuvintele ca pe niște monede și este atât de zgârcit cu ele, încât, ca să nu fie furate de pe margine, din fuga poemului, le paginează în stil centrat (o aberație asupra căreia am mai scris și împotriva căreia nu voi înceta să mă revolt!)”. ■ În articolul *O ciudată „metempsihoză”* Stelian Tăbăraș povestește cum l-a cunoscut pe vatmanul la ITB care l-a ucis pe Nicolae Labiș. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Ioan Es. Pop, *La Judecata de Apoi, măcelarii vor fi mai puțin iertați?: „- De curând v-ați întors din Spania, unde vi s-a înmănat Premiul pentru Poezie Niram Art, pe anul 2009. Cum este receptată poezia dumneavoastră de către publicul spaniol? Vă gândiți să pășiți pe tărâmul editorial spaniol? Ce carte ați alege în acest sens?* - Premiul Niram Art a fost în primul rând o intensă investiție emoțională atât pentru organizatori - revista «Niram Art», Galeria de Arte «Nicole Blanco» și Asociația Hispano-Română «Dialog European» -, cât și pentru cei cărora le-a fost oferit: poetul Claudiu Komartin și subsemnatul. A fost public mult în seara recitalului nostru și știți de unde mi-am dat seama că poezia noastră a plăcut? De la încheierea lecturii, petrecută pe la orele

22.45-23.00, și până pe la unu și jumătate noaptea, am tot dat autografe, am tot vorbit cu oamenii, am tot schimbat adrese de e-mail, am tot strâns mâini, am tot ciocnit pahare. Cât despre o carte în limba spaniolă, am semnat în urmă cu câteva luni un contract cu editura Baile del Sol din Insulele Canare. Anul acesta, probabil că va ieși. Iar din Tenerife până la Madrid nu sunt decât vreo... 1.700 de kilometri. Titlul cărții? Uite că am fost neglijent în acest sens și nu i-am întrebat pe editori ce-au ales”. ■ Gabriel Chifu oferă *O soluție pentru revistele literare*: „De aceea, cer cu tărie (și bine ar fi să nu cer eu singur, ci să vorbim în cor...) ca revistele literare să capete din partea statului român minima recunoaștere ca instituții de cultură în această țară, la rând cu casele de cultură, cu muzeele, cu teatrele, cu filarmonicile, cu bibliotecile și această recunoaștere să se manifeste strict prin asigurarea decenței lor funcționări. Oricum, suma necesară pentru ca aceste reviste să ființeze normal, să intre în rândul lumii, este insignifiantă, n-ar împovăra bugetul nostru nici chiar acum, în vremuri de criză: câteva sute de mii de euro pe an, cu totul, nici nu s-ar simți, ar fi o picătură într-un ocean, cât două-trei mașini de parlamentari, dar ce gură de oxigen ar însemna ea pentru acest prețios segment al culturii naționale”. □ Articolul are și un *P.S.*: „S-a ajuns în situația dezolant-paradoxală că statul român poartă grija revistelor culturale în limba română care apar în afara granițelor țării (ceea ce e salutar, e firesc!), dar are o completă nepăsare față de revistele de cultură din țară, cele care dau (fie că ne plac vorbele mari, rostirea solemnă, fie că le repudiem...) dimensiunea culturală a acestui popor. Un tânăr poet care înființează împreună cu câțiva prieteni o revistă de grup la Chișinău, de pildă, are șanse considerabile să primească subvenții de la statul român, în schimb, o mare revistă, cum e «România literară», nu are nicio șansă, e lăsată la voia întâmplării! Iată o anomalie pe care orice om de bun-simț aflat în poziția publică de a interveni ar trebui s-o îndrepte”. ■ Alexandru George revine cu *Pentru o istorie a viitorului*, partea a patra: „Se vede, așadar, limpede că istoria ultimelor trei sferturi de veac de literatură românească nu se poate face excluzând factorul politic; un tablou cuprinzător trebuie să țină seama că istoria literară e una de valori, dar una de fluctuații și dinamism lăuntric sau împins din afară, în fapt, ea încercând să împerecheze două incompatibilități: absolutismul estetic (poate de sorginte subiectivistă) cu o problemă de sociologia receptării, care te duce cu gândul nu la valori, ci la situații ale unor autori și opere într-un anume timp și sub semnul acestuia”. ■ La dispariția lui Petre Stoica apar texte *In memoriam*: □ Cornel Ungureanu, *Petre Stoica, în marea trecere*: „Petre Stoica e un scriitor al marginilor, al «periferiei» în măsura în care încearcă a descoperi aici Central lumii. El s-a despărțit nu doar de sat, s-a despărțit de un spațiu care configura un tip de valori”. □ Octavian Doclin, *Nănașul*: „[...] o dată cu plecarea lui Petre Stoica dintre noi, pleacă unul dintre cei mai importanți poeți români ai secolului al XX-lea, nu mai puțin un traducător de excepțională finețe, cum pleacă, pentru mine, o parte din viața satului meu... cea de la cantonul nănașului din pădurile Doclinului”. ■ În rubrica

Dintre sute de catarge apar versurile scrise de eleva Bianca Roșioru. ■ Lucian Perța revine cu noi parodii (Raluca Dumitran).

● [„**Tribuna**”, nr. 158] Ștefan Manasia (Șt.M.) scrie despre *Scriitorul Filip Florian la Cluj*: „Marți, 24 martie, la Librăria Gaudeamus a avut loc lansarea celui mai recent roman semnat de Filip Florian, *Zilele regelui*. Evenimentul a fost organizat de editura Polirom, ca parte a turneului de promovare a cărții. Moderatorul lansării, istoricul și scriitorul Ovidiu Pecican, precum și criticii literari Irina Petraș, Sanda Cordoș și Mihaela Ursa au elogiât scriitura «artistă», densă, savuroasă, traviulul reconstituirii unei epoci de mult apuse (prima parte a domniei lui Carol I în Principatele Unite) și – *last but not least* – deschiderea de manifest «pisicofil» a romanului (unde motanul Siegfried are calitatea de personaj principal, așa cum au demonstrat vorbitorii). În sală i-am recunoscut pe poeții Ion Mureșan, Rareș Moldovan, Balász Imre József, Zsolt Karácsonyi (traducătorul ediției maghiare a romanului *Degete mici* și, în curând, al romanului *Zilele regelui*), Vlad Moldovan, dar și pe prozatorii György Dragomán și Mihai Mateiu. A doua zi, miercuri, 25 martie, de la ora 16.00, scriitorul s-a întâlnit cu studenții Facultății de Litere, în cadrul unui eveniment moderat de criticul literar și universitarul Sanda Cordoș”. ■ Editorialul este semnat de Sergiu Gherghina (*Negativismul celorlalți?*) și se ocupă de problemele politice prezentate în presa națională și internațională. ■ Secțiunea *Cărți în actualitate* vine cu noi recenzii: □ Octavian Soviany semnează *Principiul catafaziei*, un comentariu la volumul *Catafazi* de Teodor Dună, Ed. Vineia, 2005: „În măsura în care apocalipticul, despre care am vorbit de atâtea ori, înseamnă și pendularea neliniștită între o față tenebroasă și o față diurnă, Teodor Dună se prezintă astfel drept cel mai apocaliptic dintre poeții grupului 2000. El nu împărtășește fobia de metafizic a autenticismului, încearcă să valorifice pozitiv experiențe lirice mai vechi, descoperind astfel catafaziile ca principiu poetic sau altfel spus, conversia bolii în poezie. Locul lui e printre vizionarii promoției: Dan Coman, Cosmin Perța, Ștefan Manasia. Iar *Catafaziile* reprezintă în fond varianta adusă la zi și personalizată a basmului *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*”. □ V. Fanache publică *Profesor și diarist*, o prezentare a volumului *Cu berlina printre munți. Note de călătorie* de Vistian Goia, Ed. Dacia, 2008: „Postura de *homo viator* a lui Vistian Goia ne pune în contact cu un prozator de vocație, solidar cu lumea dascălilor în mijlocul căreia a viețuit într-o lungă și fericită carieră de universitar. *Cu berlina printre munți* poate fi imaginată ca un simbolic traseu al propriei sale existențe, consumat într-o relație cu semenii”. □ În *Când istoria literară devine un top* Victor Cubleşan discută despre *Europenitatea romanului românesc* de Ion Simuț, Ed. Universității din Oradea, 2008: „Îmi place Ion Simuț pentru că sistematizează, periodizează și compară, iar rezultatul este un volum coerent, care aruncă o imagine amplă și detaliată asupra literaturii noastre, mai bine decât reușesc să o facă unele istorii literare declarate. În fine, îmi place Ion Simuț pentru că are gust. Sau, mă rog, să recunosc, îi împărtășesc gustul. Nu până la capăt totuși. Selecția autorilor din

ultimii ani nu îmi apare drept cea mai fericită, dar sunt convins că, pe măsură ce ne apropiem de prezent e tot mai greu să canonizăm nume. Cine are acum dreptate se va vedea în 30 de ani”. ■ Se anunță: „Horea Poenar începe în acest număr o investigație exploratorie în căutarea teoriei. Într-o succesiune de eseuri vor fi testate câteva întrebări: ce este teoria literară azi, care sunt lecțiile ei pe care cultura română nu și le-a asumat încă și care sunt consecințele acestei (iarăși) distanțe?”. Prima parte din acest serial poartă titlul *Studii în stacojiu* și analizează *The Hound of Baskervilles* de Sir Arthur Conan Doyle. ■ Ion Pop revine la *Ordinea din zi* cu textul „Ușor disperați, ușor indiferenți”..., analizând poezia lui Andrei Bodiș: „Prin astfel de instantanee, mici scene, întâmplări cotidiene construite sau notate cu doar o aparentă indiferență, căci sub ea se insinuează acizii ironiei și se aud, în surdină, note elegiace, Andrei Bodiș reușește să transmită foarte mult din ceea ce am putea numi un sentiment al lumii de azi în dimensiunile ei derizorii, precare, în fond înstrăinate. Se servește de mijloace programatic modeste, regizate însă abil și cu finețe, evitând violențele de limbaj pe care, din păcate, mizează încă prea mult cei mai recentți «minimaliști». Diferența de... clasă se vede imediat”. ■ Continuă dezbateră pe marginea *Istoriei critice a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: □ Laszlo Alexandru, *Istoria literaturii române, de la origini până la Nicolae Manolescu (IV)*: „Exemplele în care demersul istoric-literar al lui N. Manolescu alege să pună degetul pe rană pot fi înmulțite. Ele constituie un indicator al înaltului grad de disconfort pe care cartea comentată e în stare să-l stârnească printre spiritele conformiste”. □ Ovidiu Pecican, *Nostalgia paradisiacului*: „Pe scurt, *Istoria critică* se putea, la fel de bine, intitula *O istorie selectivă și capricioasă a literaturii române de unde până unde vrea Nicolae Manolescu așa cum se vede ea din redacția României literare*. Nu este nicio persiflare aici, Doamne ferește! Mai degrabă încerc să surprind într-un titlu cât mai exact conținutul scăpat de sub controlul intenției inițiale și al iluziei finale. Selectivă, în orice caz – nu întotdeauna și critică –, istoria manolesciană este, capricioasă – la fel. Ea nu începe cu începutul și nici nu vine până la zi, semn că aluviunile optzecist-nouăzecist-douămiiiste au învins răbdarea judecătorului literar”. ■ Mihai Ometiță semnează *De la interpretarea viselor la lectura miturilor. De la Freud la Lévi-Strauss și înapoi*: „Asemănările frapante dintre atitudinile teoretice ale celor doi autori în chestiune sunt susceptibile însă de a induce în eroare cititorul neatent. Să aruncăm o privire asupra naturii principiului relaționismului în cele două cazuri. Dacă pentru Lévi-Strauss și pentru semiologia structuralistă în genere principiul unui sistem semnificativ e cu predilecție cel al *diferenței*, al opoziției (chiar contradicției) între semne, arheologia psihanalitică se deschide, în abordarea mecanismului semnificării inconștiente, deopotrivă spre principiul *analogiei*. Diluarea unei opoziții *tari* între semne, operată (și, poate pe alocuri, exagerată) de Freud e susceptibilă de a se fi moștenit, printre altele, drept caracter *violent* (în sens hermeneutic, desigur) al discursului psihanalitic”. ■ În *Confesiunile lui Graham Swift* Ing.

Licu Stavri vine cu noi știri din străinătate: „□ În 1983, Graham Swift, împreună cu Martin Amis, Julian Barnes, Ian McEwan, Salman Rushdie, William Boyd și alții, era considerat de revista «Granta» una dintre marile promisiuni ale romanului englez. Dacă ceilalți autori și-au făurit reputații solide, cariera lui Graham Swift, crede Edward Marriott în «The Observer», a fost ceva mai sinuoasă. [...] Romanul amiral al lui Graham Swift, *Pământul apelor* (în traducerea Cristinei Poenaru și a Mariei-Sabina Draga) a fost reeditat recent de «Polirom». □ Tânărul romancier englez Richard Milward, emul al scoțianului Irvine Welsh (cel cu *Trainspotting*), a impresionat, încă de la debutul din 2007 cu *Apples* (Mere), prin talentul său original, pus în slujba creionării derutei generației tinere din Anglia regiunilor industriale (scriitorul s-a născut la Middlesborough, unde e plasată și acțiunea cărților sale). În «The Guardian», Irvine Welsh semnează o cronică laudativă la noul roman al lui Milward, intitulat *Ten Storey Love Song* (Cântec de dragoste pe zece etaje), considerându-l la fel de bun ca și cartea sa de debut, o nouă reușită. [...] □ Tot în «The Guardian», citim despre iminența lansării a două noi scrieri de eminentul autor american Philip Roth, ajuns, la vârsta de 75 de ani, să-și vadă publicate opus-urile cu numerele 30 și 31. În toamna aceasta va fi lansat romanul scurt (în ultima vreme Roth scrie din ce în ce mai scurt) *The Humbling* (Umilirea), [...]. Cel de al doilea roman anunțat, *Nemesis*, [...]”. ■ Boris Marian scrie *Avangardiștii din Țara Sfântă*, o prezentare a mișcării literare în Israel. ■ Simion Doru Cristea ne informează despre *Titlul onorific „Amicus Romaniae” la Lisabona*: „Cu ocazia împlinirii a doi ani de la inaugurare (martie 2009), la Institutul Cultural Român din Lisabona a avut loc ceremonia decernării titlului onorific *Amicus Romaniae*. Acesta a fost instituit spre a evidenția personalitățile din lumea lisaboneză consecvent implicate în susținerea activităților ICRL, de la înființare și până în prezent”. Dintre laureați reținem numele lui Mário Sena Lopes (director al editurii Guerra e Paz). ■ Citim poeziile lui Constantin Acosmei. ■ Revenind la *Emoticon* Șerban Foarță semnează *Misivă unui șef de la moravuri*. ■ Din proză citim un fragment din *Terminus* de Adrian Suci. ■ În traducerea lui Ildikó Gábos & Șerban Foarță citim *Doi poeți helikonarzi*: Karácsonyi Zsolt și Papp Attila Zsolt.

2 aprilie

- [„Adevărul”, nr. 5819] Dan Bolcea publică *O traducere aproape imposibilă*, o prezentare a romanului *Cartea lui Manuel* de Julio Cortázar, apărut la Ed. Polirom: „Lavinia Similariu recunoaște că a avut de mai multe ori pornirea de a abandona traducerea, chiar în timpul desfășurării ei, dar a încercat să transpună romanul în limba română cu evlavie, respectând spiritul autorului”.

- [„Cultura”, nr. 13 (217)] Angela Martin pune [o nouă] *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: *Critica tradițională aborda literatura dintr-o perspectivă comparatistă, în termeni de curente, școli, tendințe, influențe și efecte. Considerați că interesul pentru acest tip de studiu este astăzi în scădere?* Kjell

Espmark: Indiferența față de studiul comparativ are un preț. Am înțeles acest lucru atunci când am îndrumat un doctorand francez de la Sorbona care pregătea o teză de proporții despre influența suprarealismului francez asupra poeziei suedeze. Acea teză amănunțită m-a îngrozit de-a dreptul. Cu toate că trecea în revistă toate influențele și împrumuturile, nu se spunea nimic despre modul în care poeții suedezi încorporaseră cele preluate, creând din impulsurile primite texte pline de forță (cum a făcut-o de exemplu Gunnar Ekelöf). [...] Concluzia era clară ca bună ziua: atunci când țările mici, precum Suedia, neglijează studiul comparativ, literaturile lor sunt reduse la suma influențelor din literaturile franceză, engleză, ș.a.m.d. Rezultatul este un fel de colonialism cultural care eclipsează specificul național”. ■ Ioan-Aurel Pop publică a șasea parte a serialul său de texte, „*Acțiuni și valori de vârf*”: „Cât am stat în funcția de director al IRCCU din Veneția, am pregătit cu ajutorul bursierilor – tineri cu deosebite capacități, precum dr. Cristian Luca, dr. Florina Ciure, dr. Dan Ioan Mureșan, Corina Bădeliță, Șerban Savu, Mariana Burnel, Marius Cornea, Alexandru Damian, Gabriela Molcsan – programe de excepție, nu doar la Veneția, ci în foarte multe centre din Italia, Germania, Franța. O realizare importantă a fost, natural, publicarea a cinci volume de perioadă și culegerii de studii, exclusiv în limbi străine, cu participarea unor specialiști din circa zece țări și de pe trei continente. [...] Am primit aprecieri, felicitări și cereri de colaborare din partea unor mari personalități din Occident și din țară, dar nu din partea ICR. Conducerea ICR era contrariată de «obstinarea» mea de a merge mai departe cu erudiția, cu bursierii, cu cercetarea, în loc să respect directivele de la București, să cultiv eventual genul eseistic și creația postmodernă. De aceea, mi s-a și spus clar că activitatea mea rămânea fără relevanță, nu pentru că nu ar fi fost bună neapărat (altă favoare!), ci pentru că ea nu putea fi apreciată, ieșind din sfera strategiei culturale a ICR (!?)”. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu scrie despre *Campaniile lui Mihai Ungheanu*, un comentariu la articolul semnat de Dan C. Mihăilescu (în „Idei în dialog”) unde a deplâns „dispariția iremediabilă a unității de cuget și simțire a grupurilor literare” menționând pe Mihai Ungheanu, M. N. Rusu, Artur Silvestri, Constantin Sorescul, V. F. Mihăescu, Paul Dugneanu, Costin Tuchilă. Îi răspunde C. Stănescu: „Ubi sunt câțiva din cei înșirați cu mare silă de cronicar știam: au murit”. ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Al. Cistelean semnează *Teze și ipoteze*, un text despre Alexandru Mușina și noul său volum, *Poezia. Teze, ipoteze, explorări*, Ed. Aula, 2008: „Din păcate, impactul poeziei nu derivă automat din rostul ei. Așa că, dincolo de suita eseurilor care pledează *cauza* poeziei la nivelul temeiurilor și întemeierilor ei, Mușina trece și la partea mai pragmatică a acestei cauze. Și asta pentru că Mușina nu e nihilistul care i se impută, ci din contră, un constructiv, un pașoptist”. □ În *Cu mâinile curate* Mihai Iovănel comentează *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Ceva mai puțin mi-au plăcut paginile care acoperă titlul și femeia din el – în fine, absența ei. Este o lăncezeală cam fără ritm și evoluție pe care Dan Lungu încearcă să o compenseze prin locvacitatea naratorului dispusă la

divagații; golul lăsat în urmă de Marga, gol care este partitura a jumătate de roman, se electrizează devenind mai interesant abia atunci când sunt inserate în *flashback* confesiunile Margăi despre care am pomenit mai înainte: prin ea, femeia umple cadrul cu o imagine pe care bărbatul e inapt să o ofere. Paginile cu ziarul sunt oarecare, nu depășesc clișeul/ vulgarizarea”. □ George Neagoe semnează *O cursă lungă*, prezentarea volumului *Zilele regelui* de Filip Florian, Ed. Polirom, 2008: „Scriitorul are marele merit de a dospi încontinuu curiozitatea cititorilor, fiindcă nu-și trădează nicio intenție dincolo de frumusețea textului. *Zilele regelui* reprezintă o carte de o mare seninătate, care îl consacră pe Filip Florian ca romancier de cursă lungă”. □ Constantin Coroiu scrie despre casa lui G. Călinescu din Iași, *Stradela Ionescu Nr. 4* și opera criticului scrisă acolo. □ Eugen Simion revine la subsecțiunea *În ariergarda avangardei* cu textul *Starea poeziei la 1934 (II)*. ■ În *Neo-primitivismul* George Apostoiu scrie despre „tentația reevaluărilor”: „Realismul socialist se impusese în anii ’50-’60 concomitent cu distrugerea fizică (în pușcăriile politice) și morală (interzicerea operelor) a celor care au făcut România Mare printr-o uriașă construcție intelectuală care a condus la trezirea conștiinței naționale. Astăzi, har Domnului, suntem scutiți de astfel de tragedii, dar atacul la valorile culturii naționale este la fel de pervers. Grija și responsabilitatea reevaluărilor în cultura românească și le-au luat post-moderniștii. În general, post-modernismul, nu numai cel românesc, are ca ținte de atac tradițiile, istoria și culturile naționale. Peste tot el poartă cu mult aplomb steagul unei noi cruciade. În România, puțini câți sunt, post-moderniștii se manifestă sentențioși și nu sunt preocupați - nici îngrijorați - de demonstrație. Ei se folosesc de conjunctura politică și de preferințele snoabe ale unor admiratori. Intră în dispută nu cu argumente, ci prin atac, și se simt chiar încurajați: după 1989, cele mai ignobile răbufniri în spațiul cultural au fost recompensate, mai ales politic, ceea ce este o gravă eroare, și o insultă adresată poporului român. De aici și convingerea lor că victoria este asigurată automat”. ■ De la Conspector aflăm despre *Cenaclul de la Muzeu*: „Cenaclul de la Muzeu a luat ființă în 18 iunie 2008, din inițiativa directorului Muzeului Național al Literaturii Române, Radu Călin Cristea, fiind coordonat inițial de trei critici: Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache și Tudorel Urian. Cenaclul și-a reluat ședințele în septembrie 2008, sub conducerea lui Daniel Cristea-Enache și a lui Tudorel Urian (doi moderatori care au făcut, în timp, o echipă sudată, cu fler și bun gust critic), întâlnirile având loc de două ori pe lună, în miercurile din a doua și a patra săptămână a fiecărei luni, de la orele 18”. Sunt enumerate persoanele care au citit în cenaclu, în 2008, printre care se numără Claudiu Komartin, Adrian Diniș și Aida Hancer, și în 2009. Sunt publicate opiniile despre cenaclu și comentariile lui Daniel Cristea-Enache și Tudorel Urian, precum și poeziile *Mitologii* și *Cabinetul stomatologic de luni, neprezentare de carte*. ■ Daniel Cristea-Enache și Mihai Iovănel realizează dosarul *Scriitor evreu & român*: „Trăim timpuri în care esențialismul etnic și discursul despre specificul național nu sunt chiar la modă (sunt considerate fie neștiințifice, fie suspecte de

șovinism). Prin urmare, vă invităm să luați întrebările noastre într-un mod relaxat și neesențialist. 1. Există, credeți, un mod relevant de însușiri sau un număr de teme predilecte ale scriitorilor evrei de limbă română care să alcătuiască o insulă de specific? 2. Cum vă raportați la tezele lui G. Călinescu din *Istorie...* referitoare la un anumit specific supraindividual al Scriitorului evreu? 3. V-ați simțit favorizat/defavorizat ca scriitor evreu de limbă română în receptarea profesionistă a literaturii dvs.? 4. Cât de ușoară/ dificilă a fost asumarea evreității/ românismului în biografia dvs. intelectuală? 5. Condiția de scriitor evreu într-o țară care, cu aproape 70 de ani în urmă, a participat la Holocaust rămâne dureroasă pentru dvs.? 6. În ce limbă visați?”. Răspund: □ Radu Cossașu, „*E tare greu să fii evreu și român*”: „1-2. Pentru mine, de multă vreme, mai importantă decât celebrele «teze» călinesciene din finalul *Istoriei* - despre specificul evreilor în cultura română - este observația peste care se trece prea repede din articolul privitor la drama lui Ranetti Roman, *Manasse*, socotită ca o «creație puternică, grandioasă»: [...] 3. Înainte de '89, în jocul aparențelor ideologice, am fost înfierat ca «Javră mic-burgheză», nicicum ca evreu. Partidul era prea «internaționalist» ca să mai fie și antisemit. Am răspuns prin *Supraviețuirile* mele care au fost bine primite de critica evoluată a vremii. După '89, am fost injuriat pe față ca «jidac rătăcitor». Am răspuns calm în presă. Calm și singuratic. Intelectualitatea noastră - de «dreapta» sau de «stânga», cu ghilimelele de rigoare - nu a înțeles mai niciodată că antisemitismul nu e doar o problemă strict evreiască. 4. De mic, fără să știu idiș, mi-a rămas o vorbă care ar suna în românește așa: «E tare greu să fii evreu». De peste 50 de ani, o completez imediat în gând: «E tare greu să fii evreu și român». □ Leon Volovici, „*Mi se întâmplă să am coșmaruri lingvistice*”: „1. Evident, există teme predilecte la un număr semnificativ de scriitori evrei, dar există nu puțini scriitori evrei - sau «de origine evreiască», să spunem - la care aceste teme evreiești nu apar, pentru că... nu-i preocupă, ei se desfășoară pe arii tematice care nu au nici o tangență cu identitatea evreiască. Această raportare (sau ne-raportare) la teme evreiești diferă de la un scriitor la altul și are adeseori o evoluție, o «creștere și descreștere», prin forța împrejurărilor sau a traiectoriei lor intelectuale și artistice. [...] 2. Doi mari critici români, E. Lovinescu și G. Călinescu, au încercat să sintetizeze acel «specific supraindividual al scriitorului evreu», ei fiind, în viața literară românească, și cei care au promovat cu consecvență pe scriitorii evrei din generația lor, în împrejurările politice cele mai neprielnice și atrăgând asupra lor, din această cauză, multe săgeți otrăvite. Și totuși, n-aș spune că aceste pagini despre «specificul» literaturii scrise de evrei sunt dintre cele mai profunde. [...] 4. «Românismul» și «evreitatea» nu sunt concepte aflate pe același plan. «Evreitatea» mi-am asumat-o pe cale... naturală, născut și crescut fiind într-o familie evreiască fără vreo tendință de a-și ascunde sau nega identitatea evreiască. Identitatea românească (nu «românismul», care e altceva) a venit prin educație, prin mediul uman și cultural în care m-am format. [...] 5. M-am trezit în lume după război, trauma Holocaustului mi s-a transmis nu atât direct (eram prea mic),

cât prin memoria familiei și memoria colectivă evreiască, marcată de pogromul de la Iași și de întâlnirea cu supraviețuitorii din Transnistria. Mai puternică și resimțită mai direct de generația mea a fost trauma provocată de tăcerile, tabuurile și mistificările din perioada comunistă (și chiar post-comunistă) legate de soarta evreilor din România lui Antonescu. [...] 6. Atunci când visele mele nu sunt «fără sonor», cum mi se întâmplă în ultimii ani, visez, firește, pe românește, nu-i de mirare. Dar mi se întâmplă să am și vise sau chiar coșmaruri «lingvistice»”. □ Mirel Brateș, „... *această durere s-a îndepărtat de mine odată cu scurgerea anilor*”: „1. Există, sigur, un asemenea *nod* – un fascicul format din instinctul de prezervare și din viziuni literare individualizate-legate de evreitatea scriitorului; *temele predilecte* ale scriitorilor evrei de limbă română cred că se află în consimilitudine cu temele favorite pretutindeni în tagma autorilor de beletristică – societate, existență umană, petrecere a omului pe pământ. [...] 4. Încă din timpurile copilăriei, de la 6-7 ani, și pe urmă, am fost lovit, succesiv, de antisemitism, în diferite forme - nu doar valurile (stupid) camuflate, discrepanța de *status*, exclusivismul dar și răbufnirile *xenos*, până la batjocorirea cumplită, atroce: mai mult de doi ani pușcărie, la drept comun, pe un dosar falsificat. 5. Crimele comise în Holocaust rămân o rușine eternă, gravă la registrul cel mai jos, o povară istorică care trebuie gestionată. Din fericire, biografia mea nu cuprinde în sine iadul Holocaustului. [...] Am destul sânge în vine încât să declar că autovictimizarea, culpabilizările generalizate, declamațiile politice din avanscenă mă indignă, îmi stârnesc dezgust profund!”. □ B. Elvin, „*Un travaliu interior foarte neliniștit*”: „Cu totul altfel au stat lucrurile în Europa și mai cu seamă în Europa de Răsărit, unde (explicit sau nu) s-a operat o discriminare între creația scriitorilor evrei și a celorlalți scriitori. În această direcție se poate afirma că, în timp, situația s-a ameliorat fără însă ca «problema» să fie anulată. Dovada însăși ancheta de față. Cât despre tezele lui Călinescu referitoare la un anumit «specific supraindividual al scriitorului evreu», cred că, în parte, sunt adevărate. Dar mai cred că în literatură cântărește, în primul rând, ceea ce e propriu, irepetabil, unic într-o operă. Pe de altă parte, nu-i de mirare că anumite determinări decurgând din însuși statutul evreului într-o anumite epocă să impună adesea un fond comun de preocupări în cărțile lor. [...] Frica de a fi evreu, frica de celălalt evreu, frica de a nu fi la «înălțimea» situației, ori de câte ori eram insultat dintr-un motiv ori altul. Urmarea acestor reflecții a fost că am ajuns la concluzia că, asemenea actorului, trebuie să mă împrumut altuia. [...] Am îndoieli că în receptarea literaturii mele am fost defavorizat mai mult decât oricare alt scriitor neafiliat vreunui grup promoțional. Când și când am beneficiat de antisemitismul bine disimulat al unora dintre judecători. Mă pregăteau pentru posteritate”. □ Boris Marian, „*M-am simțit mereu evreu de limbă română*”: „Spre deosebire de alte țări unde numele nu prea contează, ci doar valoarea, în România anilor postbelici, nu numai scriitorii, dar mai cu seamă oamenii politici trebuiau să poarte nume neaoșe - Petre Lupu, Leonte Răutu, Mihail Florescu, etc. La fel compozitorii, artiștii plastici, nu toți,

dar mulți purtau nume românești sută la sută. Acum se reproșează exact pe dos ce li se cerea atunci, în anii 50. [...] Citind *Istoria* lui Marian Popa am văzut urmarea erorii lui Călinescu. Acest Popa, pe care nu am cum să-l stimez, face o adevărată «purificare», separând evreii de ceilalți scriitori. Rușinos. *Istoria* lui Alex. Ștefănescu, apoi cea a lui Nicolae Manolescu se ridică, desigur, la alte cote. Dar și aici am o oarecare reținere, deși s-ar putea să greșesc. [...] Deci nu sunt complexat că trăiesc în România, deși am vizitat multe țări, inclusiv patria strămoșilor, Israel. De visat, visez în limba poezilor, care este universală, un fel de esperanto fără cuvinte”. ■ De pe site-ul www.bbc.co.uk Cătălin Sturza preia informații despre *Sicriile lui Gibson, în Tokio*, făcând legătura între romanul lui William Gibson din 1984 (*Neuromantul*) și apariția unei suburbii din Tokio unde există o cyber-cafenea.

● **[„Dilema Veche”, nr. 268]** În rubrica *Nici așa, nici altminteri* Andrei Pleșu scrie despre *Jurnalul doamnei Alice Voinescu*: „Mare cititoare și comentatoare harnică a lecturilor sale, angajată patetic în traseele labirintice ale credinței, Alice Voinescu e unul dintre acele personaje benigne, cultivate, civilizate, pe care România interbelică le producea, adesea, și pe care răzătoarea comunistă le-a lichidat nemilos, dezlănțuit, fără altă motivație decât utopia grosolană și resentimentul. O grațioasă școală de fete intrată pe mâna unor plutonieri. Și totuși... Jurnalul se citește cu sentimente amestecate. Episoade duioase alternează cu reflecții pe care autenticitatea nu le poate salva de platitudine. Buna creștere și recursul nonșalant la citate memorabile nu sunt suficiente pentru a feri textul de un ce virginal, cuviincios, dar lipsit de anvergură reală. Interogația religioasă și consemnarea unor dramatice împrejurări politice trec, prea des, în umbra unui sentimentalism minor, confiscat de sfera privată”. ■ Marius Chivu semnează *Dragoste & pocăință*, o cronică la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Celălalt filon narativ, relația dintre Set și Andi, îmi pare a fi (în ciuda lipsei partiturii conflictuale ce ar fi trebuit asigurate de mizantropul Andi) partea consistentă a romanului. Aici Dan Lungu realizează un veritabil tur de forță prin firescul și autenticitatea cu care recompune discursul misionar și mesajul religios. De altfel, văd în alternanța vocii narative (Andi este când narator, când doar personaj) o proiecție la nivel textual a relației dintre om și Divinitate, dintre «eu» și «El». Set este adevăratul personaj al acestui roman (scris elegant, dar fără pretenții stilistice) care are, în cele din urmă, suficient patos pentru un subiect mult mai delicat decât dragostea pentru o femeie, și anume iubirea de aproapele. Pentru unii cititori, aceasta poate însemna foarte mult”. ■ În *Dilema veche vă recomandă* Radu Cosașu spune: „John Updike, *O lună de duminici* (traducere de Teodor Fleșeru, Colecția «Cotidianul», nr. 112). Tot ce am citit mai bun - Marin Preda ar fi spus «mai tare» - în acest an. De citit până la Paște. Veți vedea de ce”. ■ În rubrica sa Eugen Istodor scrie despre *Moara cu noroc* de Ioan Slavici: „*Moara cu noroc în trei cuvinte*: norocul nu se macină la moară”.

● [„Observator cultural”, nr. 210 (468), nr. de pagini: 32; anul X] Numărul se deschide cu rubrica *La zi*: □ *A fost*: „□ *Lansări de carte*. György Dragomán, unul dintre cei mai importanți scriitori maghiari contemporani, și-a lansat miercuri, 25 martie, la Cluj-Napoca, romanul *Regele alb*. Prezentările romanului au fost urmate de lecturi în limbile maghiară și română și de un dialog al autorului cu publicul. La lansare a participat, pe lângă scriitor, și Ildikó Gábos-Foarță, traducătoarea romanului. [...] Luni, 30 martie, scriitorul și editorul francez Jean Mattern și-a lansat, la Timișoara, romanul de debut, *Băile Király*, în traducerea directorului-general al Editurii Polirom, Silviu Lupescu. Printre participanți s-au numărat Gabriela Adameșteanu, Adriana Babeți, Smaranda Vultur, Mircea Mihăieș și Silviu Lupescu. Miercuri, 1 aprilie, Jean Mattern și-a lansat volumul în București. [...] □ «*Cafeneaua critică*». A douăsprezecea întâlnire a proiectului de dezbateri culturale «*Cafeneaua critică*» a avut loc miercuri, 1 aprilie, cu tema «Despre poezieproză cu Nora Iuga». Invitata criticului Ion Bogdan Lefter a fost, evident, scriitoarea și traducătoarea Nora Iuga”. □ *Va fi*: „*Marius Manole citește Dan Lungu*. Editura Polirom invită cititorii vineri, 3 aprilie, la ora 17.00, la lansarea celui mai recent roman al scriitorului Dan Lungu, *Cum să uiți o femeie*. Evenimentul va avea loc la Librăria Cărturești-Verona și va fi prezentat de Carmen Mușat, Marius Chivu și Daniel Cristea-Enache”. □ *Scriitori români în străinătate*: „A doua ediție în limba germană a volumului *Nostalgia* de Mircea Cărtărescu a apărut luna aceasta, la Editura Suhrkamp, în traducerea lui Gerhardt Csejka, după o primă ediție lansată în 1997, la Editura Volk und Welt. Postul austriac de televiziune ORF 1 a dedicat o emisiune acestui volum în cadrul talk-show-ului «Kulturcafe», cartea fiind, de asemenea, elogios prezentată și la postul Deutschlandradio. [...] Traducerea în limba germană a volumului *Orbitor. Aripa stângă*, apărută în Austria la Editura Zsolnay, în 2007, a ajuns la a patra ediție, atingând vânzări de peste 10.000 de exemplare. Gerhardt Csejka a fost recompensat cu Premiul Traducătorului, în valoare de 25.000 de euro. În ianuarie 2008, la numai trei luni de la apariție, *Orbitor. Aripa stângă* a fost desemnată «cartea lunii» în topul realizat de Radiodifuziunea austriacă ORF, iar în februarie 2008 se situa pe primele locuri în lista celor mai bune volume ale lunii, stabilită de postul german de radio SWR. Ediția de buzunar a volumului va fi publicată în toamna lui 2009, de editura germană DTV. [...] Scriitorul Matei Florian a susținut o lectură bilingvă, alături de traducătoarea Eva Wemmer, a romanului *Băiuțeii* – scris împreună cu fratele său, Filip Florian –, vineri, 27 martie, la ICR Berlin. [...] Luni, 30 martie, agentul literar Simona Kessler a anunțat că romanul *Degete mici* de Filip Florian va fi lansat în librăriile din SUA de Editura Houghton Mifflin Harcourt, la 23 iulie. În pregătirea lansării, Filip Florian și Simona Kessler vor participa la o serie de evenimente organizate de ICR New York în perioada 29 aprilie - 5 mai, când, în orașul american, are loc Festivalul PEN World Voices. *Degete mici/ Little Fingers* a fost tradus în engleză de Alistair Blyth și va avea un tiraj 5.000 de exemplare. [...] *Șase maladii ale spiritului contemporan*, prima

operă a lui Constantin Noica tradusă în limba spaniolă, la Editura Herder, a fost lansată la Centro Cultural Círculo de Lectores din Madrid, miercuri, 1 aprilie. Traducerea volumului, realizată de Vasilica Cotofleac, a fost subvenționată de ICR. La lansare au vorbit Miguel García-Baró López, profesor de filozofie la Universitatea Pontificia Comillas din Madrid, Gerardo del Pozo Abejón, profesor la Facultatea de Teologie San Dámaso din Madrid, Iuliu Cristian Arieșanu, cercetător la Universitatea din Zaragoza, Raimund Herder, reprezentantul editurii cu același nume, și Horia Barna, director ICR Madrid”. □ *Urmuz cu desene de Dan Perjovschi*: „Volumul *Pagini bizare* de Urmuz, cu 15 intervenții de Dan Perjovschi, a fost lansat la Editura Cartier, miercuri, 1 aprilie, la Facultatea de Litere a Universității din București, în prezența plasticianului și a scriitoarei Simona Popescu. Cartea reprezintă o întâlnire între arta de avangardă, reprezentată de poeziile lui Urmuz, și arta contemporană – desenele lui Dan Perjovschi”. □ *Lansare Kerry Kennedy*: „Fiica lui Robert Kennedy, Kerry Kennedy, va lansa miercuri, 8 aprilie, la București, volumul *Spune adevărul puterii. Apărători ai drepturilor omului*, în cadrul unei serii de evenimente care include și un simpozion dedicat promovării drepturilor omului. Cartea sa, editată de Curtea Veche, cuprinde interviuri cu 51 de personalități din aproape 40 de țări, realizate timp de doi ani”. ■ Carmen Mușat semnează editorialul *Cultura – o cenușăreasă?*: „Petre Stoica a fost, până de curând, contemporanul nostru, unul dintre acei scriitori a căror prezență în lume, oricât de retrasă, părea să dea sens și coerență realității haotice în care trăim. Poet născut, și nu făcut, original și profund, capabil să recompună din frânturi de real întreaga poezie a lumii, Petre Stoica a dispărut la sfârșit de martie, la fel de discret cum a trăit. Disparația lui nu a fost consemnată de televiziunile din România, iar presa cotidiană, cu doar două excepții («Cotidianul» și «Evenimentul zilei»), nu a considerat moartea unui poet o știre de impact. În nici un caz una care să stârnească valul de «emoție populară» provocat de o altă înmormântare, oficiată în incinta Ateneului și apoi la Cimitirul Bellu. Judecând după timpul alocat de două dintre televiziunile de știri înmormântării unui interpret de muzică populară (și nu întotdeauna autentică), fost parlamentar al Partidului România Mare, n-a lipsit mult să se declare doliu național. În acest caz, între doliu și circ distanța n-a fost prea mare, iar spectacolul a asigurat celor două posturi ratinguri imbatabile. [...] Discreția, decența, bunul-simț și bunul-gust, valoarea (culturală, estetică, umană), răbdarea de a duce la bun sfârșit o cercetare îndelungată, efortul de a construi încet și temeinic, precum și refuzul coteriilor sunt insesizabile în carnavalul cotidian, unde triumful este, de cele mai multe ori, al celor deprinși să gesticuleze și să rostogolească, incontinent, torente de vorbe neîmblânzite de reguli sintactice. Acestea sunt valorile pe care redactorii și colaboratorii «Observatorului cultural» au mizat atunci când, prin voturile lor, au contribuit la alcătuirea listei de nominalizări la Premiile revistei, făcând astfel ca misiunea juriului să fie extrem de dificilă. [...] Bucuria de a consemna apariții de vârf e indubitabil umbrită de neputința de a oferi trofee

tuturor. Tocmai de aceea mi-aș dori ca, în timp, atunci când vom putea vorbi de o tradiție a Premiilor Observatorului cultural, simpla nominalizare să constituie, ea însăși, un premiu”. ■ Sub titlul *Gala Premiilor revistei „Observator cultural”* citim declarațiile câștigătorilor: □ *Premiul pentru Debut: Simona Sora – Regăsirea intimității, Cartea Românească*: „M-a pus pe gânduri în această nominalizare cuvântul «debut». Participând la diferite jurii, sunt obișnuită să nominalizez la debut oameni de 20-30 de ani și tocmai de aceea m-am gândit că e cumva o derogare. De fapt, cred că e un fenomen și o derogare. Pentru că nici Iulian Costache nu mai are 20-30 de ani și nici alți debutanți. Gândiți-vă la Svetlana Cârstea sau la Gheorghe Florescu. Iată de ce sunt foarte fericită să primesc acest Premiu de Debut”. □ *Premiul pentru Debut: Iulian Costache – Eminescu. Negocierea unei imagini. Cartea Românească*: „Este o carte care a venit foarte târziu și vreau să-i mulțumesc profesorului Paul Cornea, care a avut o răbdare îngerească cu un debut așa de târziu, și tot acum cred că pot să spun și de ce am amânat acest debut. Din panică. A scrie despre un subiect, un nume, un autor care acumulează atâta inerție și monopol interpretativ poate să fie chiar un gest sinucigaș. Mi-a fost frică, la un moment, de acest subiect, de responsabilitatea pe care o aveam față de profesorii mei și mi-am dat seama că nu am voie să ratez. Pentru un scriitor care cumulează atâtea prejudecăți, încercarea de înnoire uneori poate să frizeze tocmai o abatere prea mare de la normă, o erezie”. □ *Premiul pentru Eseu/Memorialistică: Livius Ciocârlie – Cu dinții de lână, Humanitas*: „Nu sunt eu autorul cărții pe care ați avut bunăvoința să o premiați. Autorul este un bărbat tânăr, de vreo 45 de ani. I-aș transmite trofeul, chiar dacă cu regret, însă nu am de unde să-l iau pe autor. El a dispărut atunci când s-a ridicat elicopterul de pe Comitetul Central. Prin forța lucrurilor mă simt legat de el, chiar dacă el, în vremea aceea, avea dinții de lână, pe când eu, ca majoritatea congenerilor mei, îmi aduc aminte numai cât eram de neînfricat”. □ *Premiul pentru Poezie: Liviu Ioan Stoiciu – Craterul Platon, Vinea*: „M-am tot gândit la un lucru care poate n-ar trebui spus aici, dar am să-l spun: vreau să consider acest premiu Premiul Mușat și, în paranteză, Observator cultural. Să vă spun de ce. În România e o anumită inflație de premii ale unor reviste. Care nu înseamnă nimic. În schimb, deși nu există decât de trei ani aceste premii, familia Mușat, revista «Observator cultural», reușește o performanță de invidiat. Probabil că sunt premiile cele mai invidiate în acest moment. Se confundă cu Premiile Uniunii Scriitorilor”. □ *Premiul pentru proză: Ion Iovan – Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale, Curtea Veche*: „Cartea e groasă, titlul e lung, e târziu, cineva mi-a spus, când scriam cartea, să fiu mai scurt. Un îndemn caragialian. Cu riscul de a fi abscons, mulțumesc și celor care m-au votat, și celor care n-au făcut-o. Mateiu nu agreea majoritățile democratice”. □ *Premiul „Gheorghe Crăciun” pentru Opera Omnia a fost acordat în acest an scriitorului Norman Manea*: „Omagiul pe care, cu atâta generozitate, mi-l oferiți, însuflețește benefic relația cu limba scrisului meu și cu țărâmul primordial al biografiei mele. Regret că nu pot fi împreună cu

dumneavoastră în această seară în Odeonul bucureștean, dar distanța transatlantică nu a diminuat ci, dimpotrivă, a potențat impactul afectiv al mesajului”. Citatul apare cu următoarea precizare: „Mesajul video al laureatului a fost transmis în cadrul Galei”. □ *Premiul cititorilor: Daniel Bănuțescu – Cel mai bun roman al tuturor timpurilor, Cartea Românească*: „Fiind vorba de un premiu al cititorilor pentru o carte de proză, m-am gândit să vă povestesc o foarte scurtă întâmplare. Există un plutonier-major Duțu. Lucra la Târgoviște, locuia în Ploiești. Îi era dor de casă. Când îl pălea dorul de casă își lua un scaun și ieșea pe terenul de sport. În acea clipă, una dintre grupele de militari în termen începea să rupă crengi și se dispunea în jurul lui Duțu, care stătea pe scaun și se uita către pomi. La un semnal al lui Duțu începeau să alerge. La început, foarte ușor, apoi, din ce în ce mai iute, până-i creau senzația plutonierului-major că se află într-un tren și ei sunt copacii pe care i-ar vedea pe fereastră. În această întâmplare domnul Duțu este cititorul, ceilalți zece soldați în termen sunt scriitori. Mai există alt gen de scriitori care i-ar trage două palme domnului Duțu și l-ar trimite la gară”. □ *Premiul pentru Critică/ Istorie/ Teorie literară: Eugen Negrici – Iluziile literaturii române, Cartea Românească*: „Vă mărturisesc că sunt în continuare uimit de succesul, care durează de ceva timp, al acestei cărți, mai ales că eram sigur că va produce antipatii violente și chiar furii, dar nu le-a produs decât marginal, și nu în ansamblul receptării. M-am gândit care e pricina acestui succes. Am dat la o parte ideile, care sunt puține, trecătoare și nu prea fac impresie în general la noi. Probabil că semnalul de alarmă dat de această carte va răsună o vreme”. ■ Luminița Marcu semnează *La Granada, despre literatura română*. „*Jornadas de lengua y literatura rumana en la Universidad de Granada*”: „Între 18 și 21 martie s-a desfășurat la Granada, în Spania, «Jornadas de lengua y literatura rumana», prima sesiune de comunicări științifice dedicată limbii și literaturii române și organizată de o universitate spaniolă. [...] Seminarul internațional de românistică a fost organizat de Universitatea din Granada, în special de Facultățile de Litere și Filozofie și de Facultatea de Traduceri (conducerile celor două aparținând profesoarelor Maria Elena-Vivaldi Caballero și Ana Muñoz Raya, prezente pe tot parcursul manifestărilor). [...] De asemenea, în organizare, au participat Eugenia Popeangă de la Universitatea Complutense din Madrid, iar de la Granada – Juan Paredes, Paloma Gracia, Enrique Nogueras și Ioana Gruia. De asemenea, discret, dar important, ICR Madrid a susținut material și moral evenimentul”. Urmează scurte prezentări ale lucrărilor. ■ În *Fracturismul cosmetizat* Bogdan Crețu scrie despre *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu, Ed. Polirom, 2008: „Din păcate, dorind prea mult, Dumitru Crudu a reușit mai puțin. Regret această imprudență, mai ales că sunt în carte multe scene memorabile, cinematografice, care meritau o soartă mai bună. Deocamdată rămânem cu speranța că viitorul roman al scriitorului basarabean va confirma ceea ce e sigur că el are cu prisosință încă de acum: un talent viguros, un ochi de prozator, inteligența construcției și disponibilitate stilistică”. ■ Apare informația *Reeditare Z. Ornea: Anii*

treizeci. Extrema dreaptă românească: „A apărut de curând, la Editura EST (Samuel Tastet Editeur), reeditarea uneia dintre cărțile cele mai importante ale lui Z. Ornea: *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*. Cartea stârnise vii discuții și polemici, chiar iritare, în 1995, anul apariției: era prima oară când erau publicate atâtea documente (citate din presa vremii, fișate cu acribie de autor, în ani lungi petrecuți la Biblioteca Academiei) despre lupta de idei din perioada interbelică, pentru mulți era prima oară când aflau despre opțiunile ideologice ale generației criterioniste, despre angajarea unora dintre marii intelectuali interbelici, despre relația lor privilegiată cu mișcarea legionară. Între timp, documentele au continuat să apară, bibliografia chestiunii s-a tot îmbogățit, au apărut, între altele, cărțile scrise de Florin Țurcanu, Marta Petreu, Alexandra Laignel-Lavastine (aceasta din urmă ar fi iscat, cu siguranță, mai puțină emoție dacă tomul lui Z. Ornea ar fi fost tradus la timp în franceză; a fost tradus în engleză și distribuit în mediile academice americane de Columbia University Press). Și totuși, după aproape 15 ani de când a fost scrisă, cu toate că studiile docte apărute între timp au lămurit multe dintre probleme, cartea și-a păstrat actualitatea: comentariile și concluziile măsurate ale lui Z. Ornea rămân, în cea mai mare parte, valabile”.

■ Mihai Ene comentează *Vânt, tutun și alcool* de Nicolae Coande, Ed. Brumar, 2008: „Nepropunându-și să producă o furtună – apanaj al scandaloasei avangarde –, *Vânt, tutun și alcool* se mărginește să învolbureze străzile parcurse în trecut. Și, mai aproape de temperamentul ironic și histrionic al poetului, cu care își secondează mereu dezgustul și revolta, să consemneze micile pulsuni ale unei conștiințe concomitent vii și dezabuzate”.

■ Dana Pîrvan-Jenaru semnează *Înțelegere și condamnare*, o prezentare a volumului *Cititorul* de Bernhard Shlink, ediția a II-a revăzută, traducere de Ana Mureșanu, postfață de Dumitru Radu Popa, Ed. Polirom, 2009: „Cartea nu este, în ansamblul său, un rechizitoriu construit pe axa bine-rău a judecării, ci o pledoarie pentru obligația morală de a nu confunda raționalitatea cu raționalizarea și pentru o abordare polemică a problemelor, construită pe principiul contradicției”.

■ În secțiunea *Ochii-n patru* este discutat *Românul. O autobiografie erotică* de Bruce Benderson, Ed. Trei, 2008: □ Silviu Man, *Dâmbovița dreamin’*: „S-ar putea ca dodoloața autobiografie erotică a lui Bruce Benderson să ne ajute, prin ricoșeu, să trecem peste unul dintre defectele noastre dobândite: acela de a căsca gura a adorație la orice nerozie alunecată din gura unui străin venit în țara noastră, decretând-o drept evaluare corectă și diagnostic precis, pentru simplul motiv că autorul ineptiei este străin. Odată cu citirea primelor pagini, renunți brusc la fetișul «raportului de țară» și parcă ai vrea să faci o faptă bună, recomandându-i autorului un tratament psihiatric la o clinică. Din străinătate (sunt mai bune decât în România, se știe)”. □ Marius Ghilezan, *Pungășia românilor*: „*Românul* ar putea fi considerat o lucrare xenofobă. Autorul fiind evreu, naționaliștii români ar putea să-și facă din carte o tribună de luptă. Nu este nici pe departe așa. Doar o oglindă perfectă, care redă atât interiorul, cât și exteriorul unei populații hrănite din angoasă”. □ Mihai Cârjan, *Un*

american în București: „De obicei, cărțile din colecția coordonată de Magdalena Rădulescu și de Pascal Bruckner la Editura Trei, «Eroscop», îmi provoacă un soi de reflex de neîncredere. [...] Așa că, sincer, nu așteptam de la cartea aceasta decât aceeași formă de erotic gol, rezultat al unei obsesii franțuzești pentru psihanaliza de causerie și pentru autobiografic. Însă nimic din toate astea în *Românul*... care, în ciuda traducerii, e chiar o carte foarte bună. Asta pentru că reușește să păstreze tot farmecul literar ciudat al unei scrieri autobiografice: simplitatea și o formă de limpezime care o scapă de toate zorzoanele literaturii. Nu o scapă însă de complexitatea unui roman”. □ Octav-Eugen Popa, *Bruce, scumpa mea*...: „Simplificăm: dacă autorul a vrut doar să contrarieze (români și străini laolaltă), mă gândesc că poate striga «punct ochit!». Eu am rămas de câteva ori... nedumerit, să zicem astfel. Dacă a ținut să aducă perspective noi asupra unei orientări minoritare, dacă a ținut să facă din lejeritatea sa un program-manifest, să aducă în ochii lumii drăgălășenia a doi bărbați giugiulindu-se în cearșafuri..., îmi pare rău. Nu așa”. ■ În rubrica *Istorie literară* citim *Sub semnul lui Alain: N. Steinhardt și Alexandru Baci* de Florian Roatiș, articol urmat de scrisorile lui Nicolae Steinhardt și Alexandru Baci. ■ Despre „Intellectualul public” scrie Michael Finkenthal în *Complexul Inorogului*: „Intellectualul public pare a fi afectat adesea de o versiune acută a unui sindrom pe care l-aș numi «complexul Inorogului». Lipsindu-i de multe ori delicatețea lui Dimitrie Cantemir, care, ferindu-se de a provoca «betejirea inimilor», alegea calea alegoriei, intelectualul public pare a îmbrățișa adesea, fără ezitare, sentimentul că dreptatea este de partea lui, oricare va fi fiind struțocămila cu care se află în dispută”. ■ În traducerea lui Catrinel Pleșu apare *Interviu cu cel mai bătrân câine din București. Dedicat memoriei lui Charles Koromosfalvy* de Slavenka Drakulić, un fragment din *Two Underdogs and a Cat: Three Reflections on Communism*, „în curs de apariție la Seagull Publishers”. ■ Revista publică *Petiție pentru acordarea cetățeniei române scriitorului Alexandru Vakulovski*, adresată „domnului președinte al României, Traian Băsescu; domnului ministru al Afacerilor Externe, Cristian Diaconescu; domnului ministru al Culturii și Cultelor, Theodor Paleologu; domnului ministru al Justiției, Cătălin Predoiu”: „Scriitorul român Alexandru Vakulovski, născut pe 9 aprilie 1978 în localitatea Antonești (Suvorov) din Republica Moldova, a primit interdicție de a intra în România în următorii doi ani și jumătate pentru că nu-și înnoiește din timp permisul de ședere temporară în țara «noastră». Scriitorul aștepta de aproape 5 ani soluționarea cererii de dobândire a cetățeniei române. A locuit mai bine de un deceniu în România, timp în care a absolvit Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, a publicat șapte volume de proză, poezie și teatru, a tradus numeroase cărți în limba română, a colaborat cu cele mai prestigioase edituri și publicații românești, a activat ca jurnalist la ziarul «Clujeanul» și a fost co-fondatorul uneia dintre primele reviste culturale de limbă română din mediul on-line, «Tiuk!». Este evocat în numeroase antologii literare ca scriitor român, și unul dintre cei mai importanți

autori ai noului val. [...] Excesul de zel al autorităților române care-au dispus această interdicție e disproporționat în raport cu lentoarea dovedită de aparatul birocratic al statului în privința soluționării cererii scriitorului de a-i fi restituită cetățenia română, în condițiile în care strămoșilor români ai lui Alexandru Vakulovski nu le-a fost niciodată retrasă această demnitate. Alexandru Vakulovski nu e un străin. E un conațional care a avut ghinionul să se nască de cealaltă parte a Prutului, unde familia sa a fost abandonată de statul român, odată cu cedarea Basarabiei în fața Uniunii Sovietice. Incidentul e cu atât mai regretabil cu cât fotbalistului Maximilian Nicu, născut în Germania, i-a fost acordată cetățenia română în 3 săptămâni! Considerăm că România și-a ales un destin periculos dacă-și permite, în schimb, să alunge peste granițe un om de cultură, după ce aproape 5 ani l-a lăsat să aștepte fără să-i dea nici măcar un răspuns”. Se precizează: „Până la închiderea ediției, marți, 30 martie, *Petiția* a strâns peste 500 de semnături”. ■ Despre cazul lui Alexandru Vakulovski scrie și Flori Bălănescu în *A ațipit ideologia, trăiască neoideologia!*: „Alexandru Vakulovski și miile asemenea lui – români basarabeni care vor să fie și cetățeni români – sunt «de-ai noștri». Chiar nu ne pasă de suferința lor? Suntem chiar atât de reeducați, încât să repetăm ca morile stricate – din 1990 încoace – că nu avem nevoie de «alți minoritari», de «vânduți rușilor» etc. etc.? Celor care vor zâmbi superior (cu tot cu conștiințele lor de europeni recenți!) le răspund în avans: domnilor, nimic bun în istoria românilor (de orice etnie vor fi fost ei) nu s-a realizat fără patriotism. Am putea să privim către unguri, către polonezi, către toate popoarele europene căroră nu le este rușine să scoată capul în lume. Și știți de ce? Pentru că sunt siguri pe ei. Ca să fii conștient de identitatea ta, mai întâi trebuie să o ai, să nu o dosești sub preș!”. ■ Geo Șerban publică *În ajunul trecerii la ora de vară*: „În noaptea de sâmbătă spre duminică, s-au mutat acele ceasornicelor cu o oră înainte. În dimineața premergătoare am avut parte însă de o mișcare inversă. Primăria Sectorului 2 a inițiat o întoarcere în timp, nu cu o oră, ci cu ani și decenii, spre a celebra amintirea savantului și scriitorului Mircea Eliade. Un bust al acestuia (realizare datorată sculptorului Gorduz) a fost dezvelit în scuarul de lângă Biserica Mântuleasa. Micul spațiu părea luat cu asalt de cei veniți să participe la eveniment: notorii personalități din viața culturală, scriitori, artiști, universitari, exegeți ai operei eliadești, ultimi urmași din neamul Eliazilor”. ■ Despre volumul *Le Neutre. Cours au Collège de France (1977-1978)* de Roland Barthes, Seuil/ IMEC, 2002 scrie Alexandru Matei în *Roland Barthes în pagini inedite. Pe nicăieri sau cum să ieși din modernitate*: „Neutrul este însă cursul care, în transcrierea apărută în volum, îl apropie cel mai mult pe Barthes de efortul de gândire altfel al lui Deleuze pe de o parte, al lui Foucault pe de alta”. ■ În *Scriitura erodată de biografie* Adina Dinițoiu comentează volumul *Le Journal de deuil (26 octobre 1977-15 septembre 1979)* și despre *Carnets du voyage en Chine* de Roland Barthes: „De notat că ambele volume sunt în curs de apariție, în limba română, la Editura Cartier. Diferența de ton, de notație, de scriitură chiar e cât se poate de evidentă de la o

carte la cealaltă, însă ea poate fi utilă – prin această apropiere conjuncturală a celor două apariții editoriale, ambele inedite – pentru ceea ce devine scriitura lui Barthes în timp, în speță după moartea mamei (de care îl leagă o relație aparte și o viață în comun), în clipa în care existența ca scris/ scriitură e erodată de biografie și confruntată cu limita ei: moartea (moartea mamei, moartea proprie). «Moartea autorului» proclamată de Barthes în anii telquelismului triumfător, refuzul jurnalului ca gen confesiv, toate puse sub semnul scriiturii, al stilului se reîntorc cumva împotriva lui însuși, în solitudinea și confruntarea cu moartea din ultimii ani (după moartea mamei), care-i pun în dificultate existența ca scriitură, ca dorință, ca impuls vital”. ■ Dana Enulescu publică regulamentul pentru participare la *Ediția a III-a a Concursului Europeană de Proză, Știință și Muzică al orașului Montecatini Terme (Toscana, Italia)*. Tema concursului: „... despre o viață lungă și despre dragoste...”. ■ Ovidiu Pecican revine la rubrica sa cu *Xyloglossia românească*, notând apariția *Dicționarului limbii române de lemn* de Aurel Sasu, Ed. Paralela 45, 2008: „Ceea ce rezultă, sub fiecare voce de dicționar, nu este, prin urmare, un mănunchi de definiții ilustrate ulterior de o anumită cazuistică, ci este alcătuit, prin suprimarea totală a definirii, de tablourile bogat ilustrate ale unor variațiuni la temă, prin râvna și condeiul – divers și plasat la niveluri calitative ce ating minime și maxime de conformism ori, dimpotrivă, de inovare în spiritul partidului – multiplicatorilor voluntari sau obedienți ai stilisticii de partid și de stat ceaușiste”. ■ Michael Haulică prezintă *Eurocon 2009*, convenție europeană de SF organizată la Fiuggi, Italia, în perioada 26-29 martie, la care s-au acordat premii: „România are un singur premiu, cel de încurajare, acordat lui Dan Doboș. Știu că în limba română «premiu de încurajare» sună mai mult a premiu de consolare, dar sensul acestui premiu este mai apropiat de acela de «tânără speranță a SF-ului european», și sper ca denumirea lui să se schimbe tocmai pentru a fi luat în serios peste tot în Europa”. ■ Bata Marianov transmite *Scrisoare deschisă către Andrei Pleșu* intitulată *Regele Carol I și globalizarea*, povestind întâmplările de la București, în timpul ultimei sale vizite.

3 aprilie

● [„Adevărul”, nr. 5820] Sebastian Secan anunță *Prețuri promoționale la „Gaudeamus”*: „În a doua zi a Târgului «Gaudeamus» de la Cluj, vânzările au mers mult mai bine față de prima zi, susțin reprezentanții editurilor. Vizitatorii sunt atrași mai ales de reducerile practicate, majoritatea expozanților având discounturi de până la 70%”. ■ Nicoleta Zaharia publică *García Márquez nu mai scrie*: „În presa străină au apărut declarații cum că gigantul literaturii latino-americane, Gabriel García Márquez, în vârstă de 82 de ani, ar fi renunțat la scris. «Márquez abia dacă a scris câteva cuvinte de la ultimul său roman *Povestea târfelor mele triste*, care a apărut în urmă cu cinci ani», a titrat cotidianul britanic «The Guardian»”.

● **[„România literară”, nr. 13]** Articolul care deschide primul număr al lunii aprilie este semnat de Alex. Ștefănescu și este dedicat expoziției realizate la 60 de ani de la începerea colectivizării forțate a agriculturii. Fotografiile realizate pentru textul *Țăranii și comunismul* poartă semnătura Ioanei Pârvulescu. ■ Cu o notă nesemnată cititorii sunt informați de *Târgul anticarilor*, ediția a VIII-a, organizat în ultima săptămână a lunii martie în parcul Bucur Obor: „În cadrul *Târgului Anticarilor*, în sediul Primăriei Sectorul 2, au avut loc și lansări de cărți printre care *Arta de a fi păgubaș* de Niculae Gheran, editată de Biblioteca Bucureștilor, și *Liviu Rebreanu prin el însuși* de Niculae Gheran și Andrei Moldovan, editată de Editura Academiei Române. Au prezentat cărțile Paul Cornea, Ion Adam, D. R. Popescu, Florin Rotaru, director al Bibliotecii Municipale. Din partea Primăriei Sectorului 2 au vorbit Ruxandra Garofeanu, critic de artă. A mai fost lansată la Târgul Anticarilor cartea *Din amintirile mele (1853-1920)* de dr. C. D. Severeanu. Au prezentat: prof. dr. Nicolae Angelescu, prof. dr. Irinel Popescu, prof. dr. Constantin Rezachevici”. ■ Despre volumul *N. Steinhardt și paradoxurile libertății. O perspectivă monografică* de George Ardeleanu, Ed. Humanitas, 2009 citim două prezentări: □ Ioana Pârvulescu, *Un om bun și deștept*, destinatarul articolului fiind autorul monografiei: „Am fost întrebată zilele trecute dacă există oameni inteligenți care nu sunt buni și, invers, oameni proști care sunt cu adevărat buni. Cred că primul impuls al oricărui dintre noi este să răspundă da la ambele întrebări. Vedem în viața de zi cu zi (la fel și-n cărți) atâtea exemple de ticăloși cu mintea iute, de rafinate femei rele sau, pe de altă parte, de inși cam săraci cu duhul, dar care sunt în stare să-ți dea și cămașa de pe ei, cum se spune. Însă eu nu m-aș repezi la răspunsul afirmativ, iar motivul pentru care îți adresez ție această întrebare este că ai stat atâta timp la umbra lui Steinhardt. După mine, un om inteligent și bun. Ai scris o carte despre el pe care am citit-o cu mare plăcere”. □ Monica Pillat, *Critic cavalier*: „Cu siguranță sufletul lui Nicolae Steinhardt a vegheat scrierea volumului, de la început și până la sfârșit, iar exegetul, cu infinită iubire, a făcut din cuvinte minunea acestei reîntrupări”. ■ Celelalte comentarii critice sunt semnate de: □ Sorin Lavric în *Pe orbita popularității* prezintă *Despre omul frumos* de Dan Puric, prefată de Dan Ciachir și postfată de Gheorghe Ceaușu, 2009: „Chiar acum pot enumera cel puțin trei defecte de care suferă discursul său, numai că faptul în sine nu schimbă cu nimic miezul chestiunii. Căci, cu sau fără aceste defecte, mesajul lui Puric rămâne același. Iar pentru acest mesaj se strâng oamenii ca să-l asculte, și nu pentru cusururile omului. Mesajul lui Puric se reduce la trei coordonate: o viziune creștină, o emoție națională și o voință de a restabili adevărul cu privire la România secolului XX. [...] Dane, ce bine că ai apărut. Spinarea mea de malac se înclină în fața zvâcnetului tău de mogâldeță”. □ Cosmin Ciotloș publică a treia parte din *Câteva metode*, referitor la *Istoria...* lui Manolescu, anunțând că această cronică va mai continua: „Anunțată în episodul anterior, această stilistică a lecturii funcționează destul de inegal sub raport tipologic. Mai intens în materie

de critică literară, proză și dramaturgie și mai pastelat în analiza de poezie. Mai minuțios în perioada de până la 1947 și mai hazardat în cea de după. O posibilă explicație decurge natural dintr-o realitate evidentă”. □ Ioan Holban semnează *Strânsoarea de oțel a fricii*, o prezentare a volumului *Cât ar cântări un înger* de Eugen Uricaru, Ed. Cartea Românească 2008: „În fapt, unul dintre nivelele cele mai rezistente ale romanelor lui Eugen Uricaru, din ciclul început cu *Supunerea* și continuat acum cu *Cât ar cântări un înger*, rămâne tocmai această proiecție în trecutul îndepărtat (explorat în cărți precum *Rug și flacără ori 1784. Vreme în schimbare*), în cel de ieri (din *Despre purpură*, ciclul *Vladiei, Mierea, Glorie, La anii treizeci...*, *Pentimento, Navigare*), ca și viziunea viitorului apropiat, al României de azi, adică”. □ Sub titlul *Cod roșu*, Daniel Cristea-Enache recenzează romanul *Întoarcerea tatălui risipitor* de Dumitru Radu Popescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Dar problema nu este ce preferă romancierul sau criticul său, ci dacă Întoarcerea tatălui risipitor e o ficțiune complexă, cu personaje adânci, cu situații și caracteristici, și insolite, cu un context bine conturat și aprofundat. Sau este doar o colecție de scene, fapte, gesturi, reacții, discursuri predictibile, flotând dinspre un Autor obstinat spre niște marionete textuale?”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a articolului *Dincolo și dincoace de Noica*, o prezentare la volumul *Scrisori către fiul meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Expertul ideilor își dă mâna cu un raisonneur de cafea. Stilul pedestru înghite mult din spațiul textual. E drept că, după cum ne atrăgea atenția Leon Bloy, locurile comune pot avea o forță teribilă”. □ În *Arheologia Eu-lui*, sub semnătura lui Tudorel Urian citim despre *Nuferii mor în cadă* de Cătălina Cadinoiu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cultivată, inteligentă, sensibilă, Cătălina Cadinoiu pare să fi găsit filonul de inspirație menit să o transforme într-o voce poetică autentică, inconfundabilă. Ceea ce, pe fondul cam monoton al poeziei generației 2000 nu este puțin lucru. Unele poeme din volumul *Nuferii mor în cadă* și producțiile mai noi, lecturate la cinaclul de la Muzeul Literaturii Române mă fac să cred că se poate paria, fără riscuri majore, pe numele poetei Cătălina Cadinoiu”. ■ Ioana Revnic realizează un interviu cu Ilie Constantin, „*Sunt egalul celor mai buni*”: „- Ați scris poezie, proză, critică literară și eseu, ați tradus, dar mi-ați mărturisit că ipostaza poetică reprezintă adevărata dvs. vocație. De ce? - Am apucat să rostesc aceasta în urechea dumneavoastră telefonică? Sigur că o voi fi făcut. În fapt, toți criticii care s-au exprimat asupra prestațiilor mele literare (cu excepția unora pe care îi dezolează faptul simplu că exist!) au pus în frunte poezia mea. E vorba, dacă nu-mi fac iluzii, de un dar, un har sau cum să-l mai numesc, cu care nu-mi permit nici o «familiaritate», ba chiar îl privesc cu o sfială vecină cu teama... Nu pretind că mă așez fluierând la masa de scris atunci când traduc sau scriu eseuri, dar am o atitudine mai destinsă, mai relativistă. În schimb, nu aș putea fi în largul meu cu poezia. Ea nu-mi cere nici un efort special, de militar trecut prin istovitoare instrucții. Ea mi se dăruie sau nu. - *Ce loc credeți că ocupă creația dumneavoastră poetică în contextul liricii șaizeciste?* - De ce

mă restrângeți la generația mea? În momente de exaltare, îmi spun că sunt egalul celor mai buni, de-a lungul și de-a latul poeziei române!”. ■ În rubrica *Din trecutul S. S. R.* de Dumitru Hîncu, aproximează că „o circulară către membrii S. S. R., fără data precisă, dar destul de ușor, totuși fixată în timp, întrucât e semnată de N. M. Condiescu, în calitate de Președinte și N. I. Herescu, Secretar. [...] Așa încât, fără teama de a greși, putem considera că circulara a fost expediată cu ceva vreme înainte de 1939”. ■ Mihai Sorin Rădulescu vine cu *Precizări la biografia lui Matila C. Ghyka*. ■ Sub titlul *Oameni liberi* Lucian Raicu semnează *Scrisoare din Paris*, datată 19 noiembrie 1998. ■ Publică versuri Ioana Crăciunescu și Emil Brumaru. □ La proză este prezent George Arion cu *Vizită de pe altă planetă*, o povestire din ciclul *Pe urmele lui Stephen Hawking*. □ Micaela Ghițescu traduce *Dulci miresme, blânzi morți* de António Lobo Antunes în rubrica *Avanpremieră editorială*. □ La *Arte poetice* sunt inserate versuri de Johann Wolfgang Goethe, traduse de Grete Tartler. ■ Din notele nesemnate din rubrica *Meridiane* aflăm că premiul *Commonwealth Writer's Prize – Best First Book*, premiul care se acordă pentru Europa și Asia de Sud a revenit scriitorului Mohammed Harif, de origine pakistaneză, pentru romanul *A Case of Exploding Mangoes*. ■ La secțiunea *Ochiul magic* apar comentarii semnate de Cronicar: □ *Poemă critică*: „Cronicarul a remarcat într-un număr anterior beția de superlative din studiul «critic» consacrat de Georgeta Adam, în publicația «Litera», poeziei semnate de Carolina Ilica. Fără a încerca să influențăm, Doamne ferește!, linia editorială a revistei de la Găești, ne-am gândit că o observație făcută cu bună-credință poate fi preluată. Pe diriguitorii unei reviste ar trebui să-i intereseze felul în care publicația lor este receptată; iar a corecta (sau măcar a rări) simptomele de provincialism ar fi deja o parte a îndreptării. Din păcate, nu acesta e cazul «Literelor» despre care vorbim: în numărul 2 (107), serialul Georgetei Adam continuă în aceeași stilistică sufocată de admirație și despovărată de orice urmă de spirit critic”. □ *Amintiri*: „Pline de oameni care au trecut paginile «Daciei literare», numărul 2/ 2009... Constantin Ciopraga, Grigore Vieru, Corneliu Ștefanache. Amintiri, interviuri care umplu secțiunea cea mai amplă a revistei. Reținem, sub un titlu care ar părea nepotrivit, dacă n-am cunoaște bolile vremii noastre, *La noi, la români, mortul trebuie să jure că a murit*, interviul luat de Călin Ciobotari lui Grigore Vieru”.

4 aprilie

- **[„Adevărul”, nr. 5821]** Sebastian Secan observă că este *Criză în librării, nu și la „Gaudeamus”*: „Expozanții Târgului de carte «Gaudeamus» de la Cluj se bucură de vânzările de anul acesta, care sunt mult mai mari față de edițiile anterioare. Organizatorii au anunțat, în primele două zile ale târgului, nu mai puțin de 6600 de vizitatori”.

- **[„Suplimentul de cultură”, nr. 223]** Cu ocazia vizitei editorului și scriitorului Jean Mattern, pentru a lansa volumul *Băile Király* apărut la Ed. Polirom, la Timișoara, unde au participat Gabriela Adameșteanu, Smaranda Vultur, Adriana

Babeți, Silviu Lupescu și Mircea Mihăieș, Alina Manea publică articolul *Criza financiară nu duce la criza lecturii*: „Stilul limpede și elegant, extrem de muzical, este comparat de traducătorul Silviu Lupescu cu tehnica muzicii lui Bach, contrapunctul. Fiecare căutare a personajului este reluată și dezvoltată tot mai mult în noi contexte”. ■ Despre această lansare scrie și Adriana Babeți, în rubrica sa, sub titlul *Călătoria*. ■ Sub titlul *Podul de flori a fost luat de apa alegrilor*, pe două pagini, citim texte despre protestele din Moldova. În acest grupaj apar și interviuri cu Vasile Ernu („*Mass media românească a început această discuție prea târziu*”) și Dumitru Crudu („*Lucrurile s-ar putea schimba în bine după 5 aprilie*”), realizate de Anca Baraboi și George Onofrei. ■ Revista anunță volumele apărute anul trecut care au intrat în selecția finală pentru Premiul Național pentru Proză „Ziarul de Iași”: Dumitru Crudu – *Măcel în Georgia*, Ed. Polirom; Filip Florian – *Zilele regelui*, Ed. Polirom; Ion Iovan – *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale*, Ed. Curtea Veche; Doina Ruști – *Fantoma din moară*, Ed. Polirom și Cecilia Ștefănescu – *Intrarea Soarelui*, Ed. Polirom. Președintele juriului este Alexandru Călinescu, iar membrii sunt Valeriu Gherghel, Codrin Liviu Cuțitaru, Bogdan Crețu, Emil Brumaru și Doris Mironescu. ■ În interviul luat lui Mircea Cărtărescu, Veronica D. Niculescu anunță că *Mircea Cărtărescu va scrie la Berlin „primul său roman adevărat”*: „- *Sunteți, din toamnă, profesor invitat la Freie Universität din Berlin, pentru a susține un curs de literatură. Berlinul v-a fost gazdă bună pentru terminarea Orbitorului. Credeți că ar fi posibilă reeditarea unei perioade atât de fertile ca aceea? Și spuneți-ne, vă rog, și despre cursul pe care îl veți predă*. - E o întrebare pe care într-un fel o așteptam și o speram, fiindcă pentru mine nici o carte din cele menționate (de Dumitru Chioaru în prezentare – n.r.) nu mai contează. Eu nu privesc în urmă, nu mă recitesc, nu mă uit peste ce am scris până acum. Pentru mine, cartea care urmează este cea mai importantă și singura, de altfel. Și acum în sfârșit am un proiect. După doi ani de zile de la terminarea *Orbitorului*. Imediat cum l-am terminat m-am întrebat dacă există viață după *Orbitor*. Timp de doi ani am înclinat să cred că nu prea. Nu am vrut în nici un caz să scriu *Orbitor*, volumul patru. Deci cel mai important lucru pentru mine în această clipă este să nu scriu *Orbitor*, volumul patru, să scriu o carte diferită, chiar dacă nu va fi la înălțimea *Orbitor*. Dar foarte important pentru mine e să scriu altceva, să scriu o carte diferită. Într-un fel, plecarea mea la Berlin din toamnă este o șansă, din punctul ăsta de vedere, fiindcă în România, am spus-o de multe ori, este foarte greu să scrii literatură. Și admir mult pe autorii care trăiesc în România și scriu în România, eu n-am reușit aproape niciodată, cel puțin romanul *Orbitor* este scris în întregime în străinătate, unde am avut puțină detașare și puțină liniște. Așa încât sper să le am din toamnă, când voi pleca pentru un semestru, o jumătate de an la Berlin, ca să predau un curs faimos, de la Freie Universität. Este un curs predat de scriitori, în fiecare an predau acest curs câte doi scriitori, se numește «Samuel Fischer», după faimosul fost proprietar al marii edituri Fischer”. Interviul a fost realizat în timpul vizitei

scriitorului la Librăria Humanitas din Sibiu, 28 martie. ■ Elena Vlădăreanu stă de vorbă cu Svetlana Cârstea, „*Mereu mi s-a spus că eu nu trebuie să scriu proză*”: „- Când am citit prima dată fragmentele din *Floarea de menghină* în antologia *Tablou de familie* am fost convinsă că sunt bucăți dintr-un roman, poate ceva mai ciudat, dar oricum roman. Așa că atunci când a apărut volumul la *Cartea Românească* am fost puțin surprinsă să văd că este poezie. - Am o mică frustrare. Nu pentru că se spune că scriu poezie, știu că fundamental asta este structura mea. Când am realizat asta, s-au îndulcit și presiunile mele interioare. Pe de o parte, în momentul în care am știut că felul acela, poetic, de a percepe lucrurile, de a le digera, de a te certa și de a te împăca cu ele așa, de a te auto-interpreta prin instrumente poetice este al meu, când am realizat că este ceva al meu, ce nu pot să pierd, indiferent când se publică o carte, indiferent ce se spune și ce nu se spune despre o carte, în momentul ăla m-am liniștit, pentru că am limpezit o parte a problemei. Pe de altă parte, știu că textele mele nu sunt o poezie pură. E un mixaj acolo. Și de fiecare dată când scriu, sunt dublată în vocea aia poetică de una... îmi vine să spun masculină și prozastică. Întotdeauna lucrurile astea merg împreună. Am încercat să scriu proză, înainte de a scrie *Floarea de menghină*, dar cu instrumentele pe care le aveam atunci. Și când spun asta, mă gândesc că eu nu-mi activasem vocea poetică reală, pe care am reușit să o activez, care s-a activat dincolo de mine în *Floarea de menghină*. Mereu mi s-a spus că eu nu trebuie să scriu proză. Am trăit cu convingerea asta – apropo de presiunea anturajului, a ceea ce ți se spune. Acum, în momentul ăsta, cred că *Marele cofetar* este textul pe care îl citesc cu cea mai mare plăcere pentru că mă simt foarte liberă în raport cu el, celelalte mă apasă și îmi este greu să le citesc chiar și acum, după atâta timp. Îmi este greu să le citesc și în public. Acum sunt într-o perioadă de căutare. Sigur că m-am gândit și la proză, dar încă nu știu cum arată proza pentru mine, la ora asta eu încă nu știu care este fața prozei. S-ar putea să fie foarte apropiată de ceea ce am scris până acum. Am o ezitare – și asta pentru că îmi place să fac lucrurile foarte serios atunci când le fac: deși sunt preocupată de structură în general și nu aș fi putut face o carte fără structură, mi se pare că structura unui volum de proză este ceva mult mai complicat de atât. Nu știu exact cum vor arăta lucrurile mai departe. Poezie... Ce înseamnă poezie? Despre ce fel de poezie vorbim? Scriu în continuare, am scris în tot acest timp, am paginile mele de jurnal, care m-au însoțit în toți anii aceștia, și care sunt un fel de proză, dar nu sunt proză până la capăt. Și nici poezie până la capăt”. ■ În *Universitari și universități – Un excurs epic* – Codrin Liviu Cuțitaru scrie despre volumele lui David Lodge apărute în colecția „Biblioteca Polirom”, notând apariția noului volum *Mort de surd*, traducere de Roxana Marin, Ed. Polirom, 2009: „*Mort de surd* – dincolo de umorul său, pe alocuri nebun – este, ca atare, un roman trist, al eforturilor disperate pe care le facem cu toții pentru a ne amâna fatalitatea. Constituie scriitura unui declin mistificat, acoperit, strident, de farduri și rimeluri grotești”. ■ În *Semnal* se recomandă 4 decenii, 3 ani și 2 luni cu filmul românesc

de Alex. Leo Șerban, Ed. Polirom și *Bunul, răul și urâtul în cinema* de Andrei Gorzo, Ed. Polirom. ■ Revenind la rubrica sa, Daniel Cristea-Enache publică partea a doua din *La Cenuclu*: „A fost suficient ca un tip pe nume Adrian Suciu să-și citească primele poezii, pentru ca mai toată lumea din sală să înțeleagă, *live*, ce poate însemna un cenuclu. [...] S-a întâmplat să ascult la Cenuclu și autori cărora le citisem cărțile: Claudiu Komartin sau Ion Maria. Dar decisive, ca să zic așa, au fost întâlnirile cu nume care abia de acum încolo au căpătat, pentru mine, semnificație: Daniel D. Marin, Adrian Diniș, George Enache, Ofelia Prodan, Daniel Stuparu, Marina Ciobanu, Cristian Apostol”. ■ Doris Mironescu semnează *Cartea omului singur*, o recenzie la *Curcubeul dublu* de Alexandru Vlad, Ed. Polirom, 2008: „Este o carte care mizează, în lectură, pe o singurătate perfectă, care să-i permită cititorului s-o locuiască în voie. De aceea o astfel de carte nu are nevoie de condiții speciale de mediu: o casă liniștită, undeva la țară, îi ajunge”.

5 aprilie

● [„Adevărul”, nr. 103] Dan Bolcea vine cu noi contribuții la dosarul dedicat istoriei Premiului Nobel pentru Literatură, ocupându-se de Sigrid Undset (*Al treilea Nobel norvegian*) și de *Poetul libanez, Khalil Gibran, un geniu ignorat*.

6 aprilie

● [„Adevărul”, nr. 5822] Comentariul lui Nicolae Manolescu se intitulează *Hagi Murad și noi*: „Sub acest titlu am publicat, cu zece ani în urmă, când izbucnea un nou război în Cecenia, un articol în care era vorba despre nuvela lui Tolstoi, uitată de toată lumea, deși amintirea tragediei lui Hagi Murad trebuia să fie mai vie decât oricând. [...] Ce este extraordinarul nuvelă este că ea pare scrisă astăzi. Imperialismul rusesc a supraviețuit nu doar țarismului, ci și sovietismului”. ■ În „*Păcatele*” de *tinerețe ale lui Emil Cioran* Victoria Anghelescu notează că la Ed. L’Herne apare în traducere integrală *Schimbarea la față a României și Despre Franța*: „Așa cum era de așteptat, cele două apariții au suscitat discuții în contradictoriu în Franța. «Le Figaro littéraire» a analizat aceste apariții într-un amplu interviu cu filosoful, scriitorul și eseistul Alain Finkielkraut, admirator al lui Cioran, pe care l-a considerat «unul dintre cei mai mari scriitori de limbă franceză ai secolului XX». Cunoscut pentru lucrările lui privind totalitarismul și antisemitismul, Finkielkraut consideră că această carte este «păcatul de tinerețe» al autorului român și că i-a influențat întreaga creație de după aceea, prin rușinea pe care a resimțit-o: [...]. Așa cum a remarcat și un alt critic francez, Sebastian Lapaque, în pofida tentației sale totalitare de la începutul anilor ’30, când a cunoscut Germania și politica lui Hitler, Cioran a aparținut, ca spirit, nonconformiștilor începutului de secol, admiratori ai lui Nietzsche, Bergson, Spengler sau Keyserling”.

7 aprilie

• **[„Adevărul”, nr. 5823]** În *Márquez, juma' de veac de celebritate* Ioana Bogdan anunță că la finalul lunii mai, la Ed. Litera Internațional, va apărea o „biografie autorizată” a scriitorului: „Cartea cu titlu în engleză *Gabriel García Márquez. A Life*, tradusă în românește de Alexandru Macovei, conține declarațiile a cel puțin 300 de intervieuați – între care Fidel Castro, Felipe Gonzales sau scriitori precum Fuentes, Llosa, Alvaro Mutis. [...] Márquez a negat știrea de săptămâna trecută conform căreia ar fi renunțat la pasiunea sa, declarând ziarului «El Tiempo» că nu face altceva decât să scrie”.

• **[„Revista 22”, nr. 15 (996)]** Găsim informații despre *Zilele „Monica Lovinescu” – ediția a II-a*: „Președintele Consiliului Județean Suceava, Gheorghe Flutur, a aprobat, la Suceava, în luna martie, instituirea *Premiului Național Anual «Monica Lovinescu și Virgil Ierunca»* și decernarea acestui premiu pe anul 2009 la Suceava, în cadrul *Zilelor «Monica Lovinescu»*, ediția a II-a. La Fălticeni și Suceava, în zilele de 20 și 21 aprilie, vor avea loc manifestări dedicate *Zilelor «Monica Lovinescu»*, ediția a II-a. [...] În vederea decernării *Premiului Național «Monica Lovinescu și Virgil Ierunca»*, s-a desemnat un juriul național format din autentice personalități de prestigiu recunoscute în România, în Europa și în Statele Unite ale Americii. Juriul este format anul acesta din acad. Basarab Nicolescu, Vladimir Tismăneanu, Valeriu Stoica, Corin Braga, Ion Pop, Gheorghe Flutur. În cadrul *Programului Anual Zilele «Monica Lovinescu»*, inițiat la Suceava, în noiembrie 2008, cu prilejul împlinirii a 85 de ani de la nașterea Monicăi Lovinescu, s-a propus ca laureatul pe anul 2009 al acestui premiu să fie Gheorghe Grigurcu”.

■ Tania Radu semnează *Vitalitatea cu sens negativ*, o recenzie la *Lizoanca la 11 ani* de Doina Ruști, Ed. Trei, 2009: „Surprinzătoare cu fiecare carte, Doina Ruști are puterea de a-și estompa defectele literare. Umor vânos («se luminează progresiv, ca un bec cu halogen»), revolte în loc de melancolie, o neobișnuită marotă a ascendenței rămuroase, care explică și complică în egală măsură, rezerve încă neexploatare de recuzită culturală și o mare ușurință a scrisului îi vor asigura probabil o prezență consecventă pe piața literară, contând echilibrant în «celălalt talger», nedouămiist”.

8 aprilie

• **[„Adevărul”, nr. 5824]** *Cărțile intră în lumea filmului*, articolul lui Dan Bolcea se referă la colecția „Cinema” de la Ed. Polirom, unde vor apărea volumele despre cinematografia românească și universală, iar primele anunțate sunt *4 decenii, 3 ani și 2 luni cu filmul românesc* de Alex. Leo Șerban și *Bunul, răul și urâtul în cinema* de Andrei Gorzo: „Volumul lui Alex. Leo Șerban, critic de film care semnează în prezent în «Adevărul literar și artistic» sau «Dilema Veche», cuprinde articole apărute în diverse publicații și vizează exclusiv fenomenul cinematografic românesc. [...] Andrei Gorzo, critic de film și traducător, debutează cu volumul *Bunul, răul și urâtul în cinema*. Cartea reunește comentarii

pe marginea celor mai importante filme care au rulat în ultimii ani, pe marile ecrane din România”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 968] Victoria Anghelescu realizează un interviu cu Jean Mattern, „*Este un mare dinamism în literatura română*”, cu ocazia apariției volumului *Băile Király* în traducerea lui Silviu Lupescu: „- *Este, în ultimă instanță, un roman autobiografic?* - Trama cărții este pur ficțională. Viața lui Gabriel nu este deloc viața mea. Dar, problemele lui Gabriel sunt și problemele mele. În acest sens, există, dacă vreți, elemente autobiografice. Nu în trama romanului, ci în elementele indirecte. Este vorba despre probleme existențiale care vin, desigur, din propriile mele interogații. Cred că, privit din acest punct de vedere, orice roman este autobiografic, pentru că un scriitor nu vrea să vorbească decât despre întrebările pe care și le pune, care îl împiedică să doarmă, care îl însoțesc peste tot, care îl obsedează. Sub acest aspect, se poate spune că întreaga literatură este autobiografică. Nu înseamnă însă că *Băile Király* este un roman autobiografic”. Inevitabil este atinsă și tema literaturii române: „- *Nu sunteți pentru prima dată în România. V-ați format o părere despre literatura română?* - Am mai venit o dată. Mi-am făcut oarecum o idee despre literatura română. În ceea ce privește țara, știu și mai puțin. Nu pot spune că am făcut turul României. Am constatat că este o țară foarte diversă. Literatura română este la fel. Între Mircea Cărtărescu, Norman Manea, Gabriela Adameșteanu sunt foarte puține trăsături comune. Lucrurile se petrec de multe ori așa. Scriitorii sunt într-o măsură imaginea țării lor și invers: țara este imaginea literaturii ei. Este un mare dinamism și o mare varietate de glasuri în literatura română. [...] - *Care este, după părerea dumneavoastră, șansa literaturii române de a intra în circuitul european?* - Știu că există o frustrare în privința numărului de cărți românești traduse. Sunt 20 de ani de când a căzut Zidul Berlinului, iar oamenii circulă mai liber decât înainte. Există mulți autori români care s-au făcut cunoscuți publicului occidental, în Germania, în Italia, în Franța și în alte părți. Nu mi se pare puțin faptul că dintr-o țară ca România, mulți francezi cunosc scrierile unor Cărtărescu, Norman Manea și ale altora care nu-mi vin acum în minte. Există țări mult mai puțin reprezentate prin traduceri din literaturile lor”. ■ În *Iubește-ți femeia* Marius Chivu recenzează *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009. ■ În rubrica *Pe scurt* aflăm că au apărut „*Degete mici*”, în librăriile americane: „Romanul *Degete mici* de Filip Florian (foto), va fi lansat în librăriile din SUA, de editura Houghton Mifflin Harcourt, la 23 iulie. Filip Florian și Simona Kessler vor participa la o serie de evenimente, organizate de Institutul Cultural Român de la New York, în perioada 29 aprilie - 5 mai. *Degete mici/ Little Fingers* a fost tradus în engleză de Alistair Blyth. Editura va publica romanul într-un tiraj de 5.000 de exemplare”. ■ Cu *Bismarck*, „zeul Vulcan” Nicoleta Zaharia anunță reeditarea volumului I din romanul *Uragan asupra Europei* de Vintilă Corbul și Eugen Burada, volum care va fi distribuit cu ziarul „Adevărul”. ■ În *Adevărul de altădată* apare *De vorbă cu Cezar Petrescu*, un fragment din dialogul lui

Mihail Șerban cu Cezar Petrescu, apărut în 1937 în „Adevărul literar și artistic”.

■ Victoria Anghelescu scrie despre *Dinicu Golescu* în rubrica *Vă mai amintiți de...*

● [„*Luceafărul de dimineață*”, nr. 9 (881)] Gelu Negrea revine cu *Arca lui Caragiale*, un nou „Fragment adaptat din volumul în pregătire *Marea manipulare: Caragiale și dublul său*”. ■ Felix Nicolau semnează *Cremenal ot Chișinău*, o recenzie la *Avionul mirosea a pește* de Nicolae Popa, Ed. Arc, 2008: „Citindu-l pe Nicolae Popa, îți spui că maturitatea, cea pe care unii n-o ating nici la senectute, poate fi mai importantă decât talentul. Pentru că e capabilă să prelucereze orice materie primă, să o șlefuiască și s-o introducă într-un puzzle aparent insolubil, greșit”. ■ Paul-Gabriel Sandu notează apariția volumului *Armele secrete* de Julio Cortázar, la Ed. Humanitas: „Din realitatea banală, obișnuită, a unei vieți care pare să nu ascundă nimic și în care cititorul pătrunde dintr-o dată, însă fără să asiste la nimic spectaculos sau extraordinar, și în care nu se întâmplă, de fapt, nimic, se coboară cu o viteză amețitoare către lumea obscură a amintirilor, a resemnărilor și frustrărilor, a tăcerilor grăitoare și a neîmplinirilor”. ■ Sorin Lavric trimite la volumul *Despre omul frumos* de Dan Puric, Ed. DP, 2009 (*Un om frumos*): „Să-l citim pe Dan Puric cu gândul că asistăm la o variantă de eliberare lăuntrică într-o lume al cărei deznodământ istoric nu a dat deocamdată câștig de cauză nici unei părți”. ■ Sub titlul *Funeralii naționale la Cioromârda* Horia Gârbea scrie despre *Cărțile săptămânii*: □ Dumitru Radu Popescu – *Întoarcerea tatălui risipitor*, Ed. Cartea Românească: „Numeroasele fire epice și destine de personaje se verticalizează și își găsesc rezolvarea simbolică într-un final apocaliptic și grotesc. Romanul lui D. R. Popescu este unul excepțional”. □ Olga Delia Mateescu – *Căinele doctorului*, Ed. Muzeului Literaturii Române: „Temele atacate nu sunt nici mari, nici mici, e vorba, pur și simplu, de viața unor contemporani, surprinsă cu acuitate în dramele, pasiunile și umorul ei, cu convingerea că aceasta e realitatea ce merită să treacă în literatură. O proză a zilelor noastre, inteligentă și reconfortantă”. □ Niculae Gheran – *Arta de a fi păgubaș – Târgul Moșilor*, Ed. Biblioteca Bucureștilor: „Nu materialul faptic contează în primul rând în volumul lui Niculae Gheran, ci aroma care se degajă din acesta, vehiculată de hazul și naturaletă autorului. Așa cum spuneam, nu e târziu ca o editură să își asume retipărirea acestui volum și trimiterea lui către cititori cât mai mulți, care îl merită”. □ Simona-Grazia Dima – *Labirint fără Minotaur*, Ed. Ideea Europeană: „Poeta se arată, așadar, și o redutabilă practicantă a exegezei”. ■ Radu Doru Cosmin realizează un interviu cu Ileana Mălăncioiu, *Din eșec în eșec, am ajuns acolo unde trebuia*: „- Cum definiți poezia? - Expresie a unui mod de viață. Ca pentru orice poet care se respectă, pentru mine un rol esențial îl are felul cum mă raportează atât la lumea din jur, cât și la limită și la ceea ce se află dincolo de ea. S-a spus adesea că aș fi poeta care a vorbit cel mai mult despre suflet și despre moarte și că poezia mea îți dă sentimentul că aș fi străbătut infernul. Aș preciza că, în accepția mea, viața este valoarea supremă, iar moartea este răul absolut. Dar cred că există situații în care pierderea sensului vieții și moartea

psihică sunt și mai greu de acceptat decât moartea”. □ La finalul interviului citim următorul P.S., semnat I.M.: „În revista «Contemporanul» (nr. 1/ 2009) a apărut un text care deformează în mod flagrant o intervenție a mea în dezbateră cu privire la cartea *Iluziile literaturii române* a lui Eugen Negrici. Vorbind despre importanța acordată după 1989 corespondenței și jurnalelor, în detrimentul cărților de ficțiune, eu am adus ca exemplu jurnalul lui Pericle Martinescu, luat de un mare critic drept literă de Evanghelie, pentru a se folosi de afirmațiile jignitoare ale diaristului la adresa unor scriitori (români) de valoare. Lucru care m-a determinat să mă întreb dacă nu cumva am trăit cu toții în Secolul lui Pericle (Martinescu), dar nu ne-am dat seama de asta. Din textul publicat sub numele meu, reiese că m-aș fi referit la un jurnal al lui Felipe Martinez (!) și, implicit, la *Secolul lui Felipe*, despre care, iertată să-mi fie ignoranța, eu n-am auzit. Și dacă asta ar fi singura eroare de neacceptat. Dar, din păcate, aproape tot ce am spus a fost reprodus «cu aceeași fidelitate» ori întors pur și simplu pe dos. De aceea, o rog (foarte frumos) pe d-na Aura Christi ca, oricât ar fi de ocupată, să-și arunce și dânsa ochii pe ceea ce trimite la tipar. Fiindcă e păcat să fie consumată atâta hârtie de calitate pentru a fi publicate niște texte care îi aparțin mai curând dactilografei sale, decât scriitorilor cărora le sunt atribuite în mod abuziv”. ■ Ștefania Coșovei stă de vorbă cu Mircea Cărtărescu, *Visul e o parte a realității*: „- În proză ori în poezie sunteți un nefericit sau un neînțeles? Cum vă regăsiți echilibrul între aceste stări de spirit? - Sunt nervos și plictisit când nu sunt înțeles. Iar când totul vine din rea-credință, invidie și ură personală, cum mi se întâmplă tot mai des în ultimii ani, deprimarea mea ajunge la un fel de mizantropie posacă. Echilibrul mi-l regăsesc greu, abia atunci când revin la gândul că singura mea armă e scrisul, că singurul fel în care pot răspunde e să scriu mai departe din toate puterile mele. [...] - Ați condus un prestigios cenacul literar la Facultatea de Litere, cenacul din care au ieșit nume importante în literatura română de azi, tineri care se revendică de la dumneavoastră. Credeți într-o nouă generație? Sau, vorba lui Bacovia: «Astfel nu vor putea să ne-ntreacă acei care vin...»? - Cenacul ținut de mine la Litere n-a fost nici prestigios (nici conducerea facultății, nici scriitorimea n-au avut habar de el, n-am invitat pe nimeni acolo), nici n-a dat tineri autori care să se revendice de la mine. Le-am și spus tot timpul că nu aștept de la ei altceva decât să scrie propria lor literatură. Cât mai deosebită de a mea, dacă se poate. Câțiva dintre cei pe care, de bine, de rău, i-am debutat mi-au devenit apoi ostili și, uneori, au scris mizerabil despre mine. Alții mi-au rămas prieteni apropiați. Nu știu dacă-i vorba de o generație - cred că ei sunt destul de inteligenți ca să nu opereze cu conceptul ăsta -, dar sunt foarte mulțumit că am lucrat șase ani cu tineri ce aveau să devină Ana Maria Sandu, T. O. Bobe, Răzvan Rădulescu, Svetlana Cârsteian, Marius Ianuș, Doina Ioanid, Sorin Gherguț, Cecilia Ștefănescu, Ioana Nicolaie, Simona Sora, Iulian Băicuț, Paul Cernat, Cezar Paul Bădescu, Angelo Mitchievici, Victor Nichifor sau Mihai Ignat, indiferent cum s-au raportat ei ulterior la mine”. ■ Bogdan Ghiu scrie despre *Canon și Normă*.

Pentru o geopolitică a genurilor și a artelor: „Literatura este mai normată, azi, ca niciodată. Deci: cu atât mai (implicit) ideologizată. Există roluri, genuri, teme, stiluri etc., o întreagă tipologizare a literaturii care este impusă zonelor post-periferice/ neo-periferice. Asistăm la o adevărată delocalizare și subcontractare inclusiv în domeniul producției literar-artistice”. ■ Alexandru George revine cu partea a cincea din *Pentru o istorie a viitorului*: „Poziția ciudată în care s-a aflat o bună parte dintre criticii-profesori eu am rezumat-o într-un unic exemplu pe situație similară: Ion Simuț și Nicolae Manolescu. Dar, poate, la ceea ce am vrut să demonstrez, aș adăuga marele și scandalosul eseu *Iluziile literaturii române*, datorat unui alt profesor de certă vocație, Eugen Negrici, care adoptă o atitudine exact opusă, de negație radicală, pe care nicidecum n-au practicat-o dascălii, oricât de «liberi» s-ar fi considerat, deși nu putuseră fi după cum ar fi dorit. (Nu vreau să strecor neapărat o maliție, dar cartea a apărut atunci când autorul se retrăsese, ajutat și de vârstă, de la catedră). Ceilalți colegi s-au menținut într-un conservatorism luminat și diferențiat, așa cum și trebuie să fie cel ce se propune și pe sine ca model”. ■ Citim versuri de Dan Mircea Cipariu. ■ În rubrica *Dintre sute de catarge* revista publică eseu *Citindu-l pe Nichita. Între cutezanță și impietate* de Andrada Văsii, care a câștigat Premiul I la Concursul de creație literară „Dimitrie Bolintineanu”, secțiunea Eseu, 2008. ■ Lucian Perța revine cu noi parodii (Cătălina Cadinoiu).

9 aprilie

- [**„Adevărul”, nr. 5825**] Nicoleta Zaharia semnează articolul *Unde se ascunde J. D. Salinger*: „Multă vreme nu s-a știut nimic despre Salinger, nici măcar dacă mai trăiește. De curând, Tom Leonard, jurnalist la revista «Spectator», a bătut la ușa scriitorului. Nu a reușit să smulgă de la Salinger decât exclamația: «Oh, nu!»”.

- [**„Cultura”, nr. 14 (218)**] Ioan-Aurel Pop publică partea a șaptea din serialul său, *ICR, erudiția și bursieri români din Italia*: „Este evident pentru oricine că direcțiile AR și IRCCU trebuie să aibă expertiza necesară în vederea desfășurării unei activități intense, laborioase și specializate cu acești bursieri. Or, din punctul de vedere al Institutului Cultural Român (ICR), această muncă nu există, este pusă între paranteze, ignorată și, uneori, disprețuită. Motivele acestei atitudini sunt mai multe. Întâi de toate, este vorba despre păcătoasa concepție conform căreia ICR nu cultivă creația și cercetarea în interiorul său, prin oamenii săi, Instituția fiind doar un intermediar între creatori și destinatarii creației. În al doilea rând, Instituția de pe Alea Alexandru nu dispune de specialiștii necesari pentru înțelegerea, aprecierea și valorizarea activității de cercetare. Comitetul director, în absența președintelui și a unuia dintre vicepreședinți - ocupați mereu cu diferite alte angajamente - rămâne format din ziariști, economiști, manageri, unii foarte tineri, care sunt departe de a avea calificările bursierilor a căror activitate ar trebui s-o cântărească. În al treilea rând, conducerea ICR, deși a promis inițial contrariul,

nu colaborează cu echipe de specialiști din afara sa, care ar fi capabile să emită judecăți de valoare în legătură cu activitățile de cercetare ale AR și IRCCU. În fine, dar nu în ultimul rând, erudiția lipsește din vocabularul distinșilor intelectuali care conduc destinele ICR. Se consideră în aceste înalte cercuri că investigarea în arhive și biblioteci, căutarea urmelor trecutului, comentarea textelor vechi, în limbi de cultură de odinioară, săpăturile arheologice etc. ar fi pierdere de vreme”.

■ În *Revista revistelor* C. Stănescu scrie despre *Moștenirea lui Marin Preda*, pornind de la apariția romanului *Cel mai iubit dintre pământeni* la „Jurnalul Național”. ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Nicolae Bârna publică *Un mare critic un mare scriitor*, o evocare a lui Valeriu Cristea: „Valeriu Cristea a fost un mare critic. Unul dintre marii critici literari ai epocii postbelice, unul dintre membrii de vază ai faimoasei echipe de mari canonizatori ai literaturii noastre contemporane. [...] Opera scriitorului e uriașă, ca volum și ca nivel valoric, iar un comentariu adecvat nu se poate însăila în pripă”. □ Mihai Iovănel semnează *De unul singur*, o cronică la *N-are momentan titlu* de Mihnea Rudoiu, Ed. Curtea Veche, 2009: „Principala problemă a lui Mihnea Rudoiu e că, deși îți lasă o impresie bună și te face să râzi atunci când îl citești în doze mici, pe de-a-ntregul reușește să fie ucigător de plictisitor. Intelligent și fin pe secvențe, Rudoiu e enervant ca romancier. Omul e un grafoman: (lasă impresia că) scrie ca să scrie și, chiar dacă scrie bine, faptul că asortează numărul de pagini nu la finalitatea romanului, ci la compulsiunea scrisului sfârșește prin a-l defecta ca autor de roman”. □ Nicoleta Sălcudeanu publică prima parte a textului *Mutația valorilor est-etice*, ocupându-se de *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Date fiind așteptările, riscul enorm era ca, la ieșirea pe «piață», să fie dezmembrată și ferfenițată într-o clipită. Probabil aceasta e și rațiunea (ce ține strict de rezistența materialelor) în virtutea căreia autorul s-a gândit, dimpreună cu editorul său, într-un moment de inspirație, să-i hărăzească dimensiuni megalitice. E greu de crezut că intenția ar fi putut fi concurențială, în cazul acesta intrând în competiție nu doar cu istoriile precedente, ci și cu cel mai mare cârnat al tuturor timpurilor, făurit de primarul Oprescu, precum și mai greu e de crezut că intenția ar fi fost aceea de exterminare a cititorului. Motivul este mult mai subtil. În țări în care simțul practic întrece sacra euforie culturală, iar proximitatea anulează divinația, țări în care istoriile literare sunt ceva firesc, chiar banal în concretul lor, ele se scot pur și simplu în câteva fascicule, presupunându-se. dintr-un calcul oarecum meschin, că sunt consacrate unui scop strict pragmatic și firesc, acela al citirii sau măcar al consultării din nevoi documentare. La noi însă, țară eminentamente culturală, istoria literară ca obiect este menită să reziste unor asalturi sălbatice, din simplul motiv că este considerată și este, un obiect de cult. [...] Aparatul critic de referință, la Nicolae Manolescu, pare să facă naveta - îngroșând puțin - pe ruta Negoîtescu-Nemoianu (datorită probabil originalității seducătoare, nu întotdeauna convingătoare, v. preluarea cu delicii pudrate, a conceptului ingenios, dar plutitor, de «romantism Biedermeier»),

înregistrarea celorlalte contribuții critice făcându-se empiric și cu toane. Pentru partea de receptare, așadar, suntem obligați să ne adresăm celorlalți critici, noroc că sunt mulți și competenți, cuprinși sau nu în istoria de față. *Istoria critică...* nu se poate citi decât în oglindă cu toate celelalte astfel de «istorii», manifeste sau latente. [...] Pornind de la același principiu de parțialitate pe care însuși autorul *Istoriei...* ni-l recomandă, ba chiar ni-l impune, trebuie remarcat că, spre deosebire de lucrările anterioare, aceasta este mult mai accentuat politizată, într-atât încât influențează judecata de valoare în mod decisiv. Aici se cuvine un ocol. Sunt mai mulți Manolescu în istoria sa, cum mai mulți sunt în întreaga sa evoluție, de la începuturi până azi. Primul, dar nu cel dintâi Manolescu (acela fiind cel exclusiv etic), este un Manolescu al criticii impresioniste normate prin sforțări teoretice. [...] Cel de-al doilea este unul al criticii estetice pure și al «rezistenței prin cultură» - sintagmă ce, deși discutabilă (în accepțiune franceză are conotații marțiale, cu arma literalmente în mână, pe când, în accepție românească, noima e statică, între coordonatele «șăd și cujet» și «numai șăd»), iată, a reușit să se impună. [...] Când abordarea estetică este mai legitimă ca niciodată în cultura română, scrisă fiind în regim de libertate, Nicolae Manolescu se întoarce însă la critica *est-etică*, înregistrată ca marcă de Monica Lovinescu, sub comunism, așadar cu valențe de eficacitate în chiar timpul pentru care fusese hărăzită. Postcomunist vorbind, critica est-etică a celui de-al treilea Manolescu apare ca una sever împuținată”.

□ Sub titlul *Evanghelii laice* Adriana Stan prezintă *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Cu cert know-how narativ, chiar și pe spații limitate, cu slalomuri idiomatice reușite prin domenii și categorii umane, cu frazarea alert reportericească și, astfel, percutantă, Dan Lungu n-are cum fi, în genere, un prozator slab, ci unul instalat sigur la nivel de medie rezonabili. Dar atât”.

□ Constantin Coroiu semnează *Eseu despre destin (I)*, o prezentare a volumului *Fărâme de memorii* de José Saramago, Ed. Polirom, traducere Georgiana Bărbulescu; volumul este considerat „un autentic eveniment editorial al acestei primăveri, în contrast izbitor cu multe dintre aparițiile literare trâmboțate de tarabagiii «elitiști» și bugetofagi dâmbovițeni ori bahluvieni”.

■ În secțiunea *Cultura ideilor* George Apostoiu scrie despre *Cioran sau despre „eul detestabil”*: „Am încercat să găsesc un «apropiat» lui Cioran, în zbaterile lui artistice și nu m-am putut opri - și acolo am făcut-o cu spaimă! -, decât la Van Gogh. Dacă aș fi convins că pot să înlătur diferența dintre tragismul real și cel mimat nu aș avea prea multe rezerve să-i aseamăn. La amândoi arde ceva. Amândoi incendiază cerul”.

■ Cornelia Maria Savu, în *Ars combinatoria*, semnează *Bungee jumping în cartea de rugăciuni*, ocupându-se de *Poemul matriță* de Dan Mircea Cipariu, Ed. Brumar: „O sfârșeală metafizică, de apus de lume își trece melopeea egală, insinuantă, din poem în poem. Ispitit și ispititor, în egală măsură, poetul «matrițer» își adjudecă realitatea printr-un insolit «bungee jumping» (titlul primului ciclu al volumului) într-o carte cu rugăciuni”.

■ În secțiunea *Cultura antropologică* volumul *Citite de mine... Folclor, Etnologie, Antropologie. Repere ale cercetării*

(1967-2007) de Nicolae Constantinescu, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, 2008 este considerat *O carte a cărților de folclor*, recenzie semnată de Carmen Nedelcu. ■ În *Cultura vizuală* Iolanda Malamen semnează *Un festin universal*, despre desenele Gabrielei Melinescu într-o expoziție colectivă la Galeria „Dialog”. Este publicată poezia *Ghetele fericirii*, semnată de Gabriela Melinescu și datată 18 sept. 2008.

● **[„Dilema Veche”, nr. 269]** Claudiu Constantinescu scrie despre *Băile Király* de Jean Mattern, traducere de Silviu Lupescu, cuvânt înainte de Gabriela Adameșteanu, Ed. Polirom, 2009: „Nu e un roman despre Ungaria, ci despre interioritatea unui om clădit din goluri și absențe pe care încearcă să le exorcizeze, să le umple prin înțelegerea propriei biografii și prin destăinuirea ei”. ■ Petre Răileanu semnează *Ce citim în vremuri de criză*: □ *Pasternak între CIA și KGB*: „Una dintre afacerile cele mai enigmatice ale secolului al XX-lea este publicarea în limba rusă a romanului *Doctor Jivago* și încoronarea lui cu Premiul Nobel pentru literatură. Misterul pare a se dezlega grație eseului pe care i-l consacră Ivan Tolstoi sub titlul *Doctor Jivago între CIA și KGB*. [...] Serviciile secrete bătându-se pentru o carte, iată un lucru mai puțin obișnuit. La fel, un Premiu Nobel pentru literatură obținut de CIA. Un gust de cenușa rămâne totuși după revelarea acestui episod. Chiar dacă se întâmplă ca autorul să merite pe deplin considerația noastră, nu putem evita întrebarea: până unde se întinde zona de umbră, cât din istoria pe care ni se pare că o trăim e o ficțiune a subteranei”. □ *Plagiatul prin anticipare*: „*Le plagiat par anticipation/ Plagiatul prin anticipare*, Editions de Minuit, este titlul unui volum de eseuri publicate de profesorul universitar de literatură franceză Pierre Bayard. Mare iubitor de paradoxuri și specialist în inversări cronologice, autorul susține cu inteligență și umor ideea anunțată din titlu: posibilitatea plagiatului prin anticipație. [...] Este de fapt credința autorului că istoria literaturii în ansamblu ar trebui rescrisă prin abolirea cronologiei. Adoptând logica acestui eseu, se poate spune că fiecare scriitor își inventează precursorii. Răsturnările operate de autor sunt «răscumpărate» de finețea analizelor. Dar cartea lui Pierre Bayard este și altfel semnificativă: ea aparține unei culturi fără complexe, în care ereziile de felul celor semnalate nu intră nici în orizontul vreunui protocronism catarctic, și nici nu riscă să fie asimilate vreunei conspirații oculte împotriva valorilor naționale”. ■ În rubrica *Literatura română, pentru firme* Eugen Istodor scrie despre *Ciocoii vechi și noi* de Nicolae Filimon: „«*Ciocoii*» în trei cuvinte: jupoaie-l, fură-l des pe aproapele tău, ești pedepsit o singură dată”.

● **[„Observator cultural”, nr. 211 (469)]** Din informațiile publicate în rubrica *La zi*: □ *A fost*: „*Lansare de carte*. Marți, 7 aprilie, a avut loc lansarea romanului *Marañon sau Adevărata istorie a descoperirii Lumii Noi* de Ruxandra Ivănescu, publicat de Editura Cartea Românească. Au prezentat cartea, alături de autoare, Bianca Burța-Cernat, Cosmin Ciotloș, Adrian Lăcătuș și Nicolae Manolescu”. □ *Sechestrul pe patrimoniul de la Cotroceni*: „Rețeaua Națională a Muzeelor din

România (RNMR) a obținut în instanță decizia de numire provizorie ca administrator-sechestrul a lui Dragoș Eduard Neamu, președintele RNMR, asupra bunurilor culturale mobile care constituie patrimoniul fostei mănăstiri Cotroceni, aflate în prezent la Muzeul Național de Artă al României. Decizia s-a luat în ședință publică și a fost pronunțată marți, 31 martie, este irevocabilă și are valoare până la soluționarea cererii având ca obiect sechestrul judiciar”. □ *O istorie a comunismului din România*: „Editura Polirom și Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR), alături de Ambasada SUA la București, au lansat luni, 6 aprilie, cea de-a doua ediție a volumului *O istorie a comunismului din România. Manual pentru liceu* de Mihai Stănescu, Raluca Grosescu, Dorin Dobrințu, Andrei Muraru, Liviu Pleșa și Sorin Andreescu. Au prezentat cartea, la Colegiul Național «Gheorghe Lazăr» din București, Marius Oprea, președintele IICCR, Radu Ioanid, membru al Consiliului IICCR, istoric (Washington DC), Dorin Dobrințu, coordonator al Comisiei Prezidențiale de Analiză a Dictaturii Comuniste din România. Cu ocazia lansării, IICCR a decernat mai multe diplome de onoare pentru sprijinirea studierii regimului totalitar comunist și pentru consolidarea valorilor democratice și civice în rândul tinerei generații din România. Distincțiile au mers către Jeri Guthrie-Corn – Însărcinatul cu Afaceri, Ambasada SUA la București, Jaap L. Werner – Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Regatului Țărilor de Jos la București, Roland Lohkamp – Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Germaniei la București, Holger Dix, Director al Fundației Konrad Adenauer în România, Liliana Preoteasa – Director General în cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Inovării și Doru Dumitrescu – Inspector General în cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Inovării”. □ *Imagining Romania*: „ICR Stockholm a găzduit luni, 6 aprilie, o conferință cu titlul *Imagining Romania: Between the Blue Danube and the Black Sea*, susținută de scriitoarea Vesna Goldsworthy. Conferința a fost urmată de un dialog al autoarei cu scriitorul suedez Steve Sem-Sandberg pe tema ideii de stereotipuri naționale, cu o atenție specială asupra dinamicii acestor mitologii în lumea contemporană. Moderatorul discuției a fost Jonas Ellerström”. □ *Schimbarea la față a României, tradusă pentru prima dată integral în franceză*: „Două texte de Emil Cioran, controversatul volum *Schimbarea la față a României* și *De la France*, au fost traduse pentru prima dată integral în limba franceză de o editură din Franța, care a dorit astfel să aducă lămuriri în ceea ce privește personalitatea autorului român – anunță lefigaro.fr”. ■ Ovidiu Șimonca semnează editorialul *La Chișinău, ca în Piața Universității acum 20 de ani*, notând evenimentele din Moldova, în urma alegerilor: „În ziua de marți, 7 aprilie, revolta a pus stăpânire pe Republica Moldova. Tinerii au hotărât să nu accepte încă patru ani de guvernare comunistă și au atacat sediul Parlamentului și al Președinției Republicii Moldova”. ■ Sub titlul „*Minciuni*” literare citim *Dezbatere la Clubul Țăranului Român* care a fost consemnată de Cezar Gheorghe și Silvia Dumitrache: „Joi, 2 aprilie, în redacția noastră au pososit Koszta Gabriella, traducătoare din literatura română în limba

maghiară, Csuhai István, redactor al revistei maghiare «Élet és Irodalom», Forgách András, scriitor, autorul mai multor piese de teatru, scenarii de film, romane (printre care romanul intitulat *Zehuze*), Csordás Gábor, directorul Editurii Jelenkor. În după-amiază aceleași zile, Institutul Cultural Maghiar și revista Observator cultural au organizat la Clubul Țăranului din incinta Muzeului Țăranului Român dezbateri cu tema «„Minciuni” literare», la care invitații noștri au participat alături de scriitorii români Anamaria Sandu, Dan Lungu și Vasile Ernu. Întâlnirea a fost moderată de Carmen Mușat. [...] Tema întâlnirii a fost sugerată de data de 1 aprilie, discuția gravitând în jurul întrebărilor: «Cum se reflectă realitatea în literatură?», «Cum este creată iluzia realului?», «În ce măsură ficțiunea influențează și determină realitatea?», «Cât din ceea ce percepem ca fiind realitate e o iluzie produsă și întreținută de mass-media?», «Care sunt modalitățile prin care un scriitor creează iluzia realității?». În deschiderea dezbaterii, Koszta Gabriella a citit eseul lui Forgách András, *Vizită la Casa Proust*, publicat în «Revista 22» (7 noiembrie 2007). Lectura a constituit o uvertură adecvată pentru tema iluziei în literatură, ambiguitatea legată de camera scriitorului demonstrând că ficțiunea și propria noastră imaginație pot modifica realitatea. Anamaria Sandu a vorbit despre rolul jucat de ficțiune în viața cotidiană: [...]. Răspunzând la întrebările formulate la începutul dezbaterii, Vasile Ernu a subliniat câteva dintre caracteristicile iluziei literare: «comunicarea unei realități nu se poate face doar prin cuvinte, literatura cultivă o iluzie pe măsura uneltelor ei». [...] Nici pentru Dan Lungu «adevărul» – fie că acesta presupune adevărul istoric sau autobiografia – nu este o prioritate: «literatura nu „redă” realitatea, ci o provoacă. Strada copilăriei din Raiul găinilor este strada copilăriei mele, însă autobiograficul trebuie înțeles într-un sens mai larg. Nu numai lucrurile care ni s-au întâmplat pot fi considerate autobiografice. De multe ori o conversație auzită poate face mult mai mult decât o întâmplare trăită și poate deveni pretext pentru literatură». [...] În schimb, pentru Forgách András situația este diferită. Răspunzând la întrebarea formulată de Carmen Mușat, referitoare la nevoia de a ști mai multe despre autor, scriitorul mărturisește că biografia este o dimensiune importantă: [...]. Criticul Csuhai István a subliniat importanța biografiei autorului: [...]. Csordás Gábor, directorul Editurii Jelenkor, este convins că subiectivitatea, păstrarea iluziei literare și perpetuarea acesteia joacă un rol important în activitatea unui editor: [...]. Discuțiile referitoare la relația dintre critic, autor și cititor, precum și cele despre «iluzia» literaturii au atins, inevitabil, și contextul literaturii în perioada comunistă, când dialogul pe care scriitorul îl stabilește cu publicul – acea propunere de care vorbea Csordás Gábor – era unul «indirect», mediat de cenzură. În comunism, primul cititor era întotdeauna cenzorul. [...] În concepția lui Dan Lungu, în perioada comunistă, primii doi cititori erau cenzura și critica literară, publicul larg fiind, de fapt, inexistent. Gândul la existența unui cenzor este prezent permanent pe parcursul scrierii, după cum preciza Carmen Mușat. Scriitorul trebuia să fie mereu cu un pas înaintea cenzorului, să-i anticipeze

reacțiile și să se asigure că ceea ce scrie va putea trece de cenzură. [...] Dezbateră de la Clubul Țăranului a pus în evidență necesitatea mai multor întâlniri între scriitorii români și cei maghiari. Trecutul comunist al celor două spații literare, maghiar și românesc, a generat contexte și structuri literare distincte. Literatura post-comunistă începe să se dezvolte după propriile reguli și să intre într-o competiție firească – specifică pieței culturale dintr-o societate democratică – cu celelalte mijloace de comunicare. Pentru scriitorii din țările fostului bloc comunist, valorizarea trecutului comun este la fel de importantă ca și integrarea unei viziuni mai largi asupra literaturii, promovată de tendința tot mai pronunțată, în prezent, de rescriere a hărții imaginare a Europei”. □ Sub titlul *Desant cultural maghiar la București* sunt redată biobibliografiile oaspeților maghiari: Koszta Gabriella, Forgách András, Csordás Gábor, Csuha István. ■ Iulia Popovici realizează un interviu cu Forgách András, „*Am vrut să folosesc aceste cuvinte, evreu și comunist, la fel cum vorbesc despre un pahar de bere*”: „- În România, în schimb, există o presiune a sistemului teatral, care-i exclude, aproape, pe scriitori, iar dramaturgii sunt o categorie aparte, fără conexiuni cu lumea literară. - Îmi pare bine că spui asta, mi-am amintit ceva despre care n-am vorbit. Începând din anii '70, două-trei teatre din Ungaria au căutat romancieri și poeți de succes, dornici să scrie teatru. Așa au început să scrie piese Peter Nádas, György Spiró și alții. Lucrul acesta a făcut clară ideea că dramaturgul, în sine, nu e considerat scriitor și nu e luat în serios ca atare, se scrie exclusiv despre spectacol, despre text, nu. Marea mea ambiție a fost să fiu considerat scriitor, nu doar dramaturg, iar pentru asta am fost obligat să scriu roman. Adaptarea mea după *Jucătorul* lui Dostoievski a fost montată la Teatrul «Katona József» în '85, a apărut și în volum, dar pe nimeni n-a interesat că e o operă scrisă. Acum, că am ajuns în topul dramaturgilor și sunt și un romancier cunoscut, se ocupă oamenii și de *Jucătorul*, analizând stilul, pentru că structura acelui text o folosesc în toate scrierile mele. De pildă, în curând o să am o premieră la «Katona József» cu o dramatizare după *Foamea* lui Knut Hamsun, unde apare din nou preferința mea pentru construcția literar-dramaturgică a haosului, o bulboană, un moment de vârtej, când totul se dă peste cap, lucru care a apărut pentru prima dată în scrisul meu în *Jucătorul*. - În România, un dramaturg-scriitor n-ar avea prea multă trecere în lumea teatrului. - Dimpotrivă, eu am mult mai mare trecere în lumea teatrului de când mi s-au publicat volumele de eseuri și proză. Directorii de teatru aproape îmi fac plecăciuni: dacă știu să scriu și altceva înseamnă că sunt bun”. ■ Apare scrisoarea *Salvați Noul Cinema Românesc!* adresată „Biroului Permanent al Senatului României, domnului președinte Mircea Geoană; Biroului Permanent al Camerei Deputaților, doamnei Renata [sic!] Anastase; ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, domnului Theodor Paleologu” și semnată de Ileana Bîrsan, Laurențiu Brătan, Mihai Fulger, Andrei Gorzo, Angelo Mitchievici, Valerian Sava, Magdalena Stanciu, Alex. Leo Șerban. ■ Cezar Gheorghe semnează *Trăim într-o lume urmuziană*, o semnalare a volumului *Pagini bizare* de Urmuz,

Ed. Cartier, cu 15 intervenții de Dan Perjovschi, 2009: „La 86 de ani de la moartea sa, Urmuz câștigă în actualitate. Lumea în care trăim este o lume urmuziană prin excelență, iar atunci când spun urmuziană, vreau să spun că este violentă prin excelență. O reeditare a *Paginilor bizare* ale lui Urmuz se impune de la sine. Cruzimea din scrierile lui Urmuz este cruzimea cu care toți ne întâlnim în fiecare zi. Urmuz este, în mod straniu, contemporanul nostru”. ■ Mihail Vakulovski stă de vorbă cu Dan Perjovschi, „*Perjovschi non-stop*”: „- *Cum ți se par scriitorii români contemporani? Ți-a atras atenția cineva din garda tânără?* - Prin 1994 am fost, cu Groșan și Cărtărescu, băgat într-o dubiță și dus la produs în Germania; ei, lecturi și eu, desene. A fost un succes. De atunci citesc cam tot ce scriu ei între coperti sau prin ziare. Gabriela Adameșteanu mi-a fost mulți ani șefă la «22» și am devenit prieteni de când nu-mi mai este. Am făcut coperte, la editura lui Mușina, la o grămadă de poeți tineri, i-am făcut și lui frate-tu copertă la *Oedip, regele mamei lui Freud* și la *Pizdef*, dar au scris ăia greșit și apare alt grafician... Mi-au luat interviu Cecilia Ștefănescu și, mai nou, Elena Vlădăreanu, că lucrau la ziare, și de atunci citesc ce publică, proză și poezie, și, recunosc, îmi place. Unul dintre cele mai tari interviuri, care a ridicat părul măciucă în capul marilor artiști și critici de artă români, mi-a fost luat mie și Liei, în 1998, de către Paul Cernat (și Mihai Grecea). Pentru că am spus că, dacă nu se reformează, UAP trebuie desființată, marii maeștri au propus să fiu dat afară din Uniune. Nu s-au reformat și, uite, au fost ei dați afară din sediu. M-am intersectat mereu cu scriitorii din generația mea, din cauză de presiune comunistă, iar cu cei tineri, din cauză de tranziție. Brașovenii, Bodi, Oprea, Mușina, Caius [Dobrescu] ne-au invitat pe vremuri să ne prezentăm public ca artiști la ei în bibliotecă... M-am împrietenit cu cei care activau în presă. Cu Cezar Paul-Bădescu am fost coleg și la «22» și la «Exces», am publicat desene în *Fracturile* lui Ianuș și, mai nou, în *Stare de urgență*. Eu am debutat la «Contrapunct», care era revista tinerilor scriitori și critici furioși, Elena Ștefoi, Bogdan Lefter, Hanibal Stănculescu. Mamma mia, ce timpuri, cu mineriade și FSN... Cu alte cuvinte, nu-ți pot da decât o părere subiectivă despre scriitori, că suntem emoțional încuscriți. Nu am citit destul să-mi fac o părere calitativă generală, dar mă bucură faptul că mari edituri din România publică tineri și cărțile lor se vând. Ceva s-a schimbat, ca la film sau, mai ales, la dans. Cartea de telefon a lui Manolescu este cântecul de lebadă al unui fel vechi de valorizare a literaturii. Voi, scriitorii, ați intrat în manualele școlare și asta v-a legat de glie și de limbă. Noi, artiștii, ne-am făcut coada colac și ne-am cărat unde-am văzut cu ochii să ne găsim Poliromu', Paralela și Humanitasu'...”. ■ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu Dan Lungu, „*Să-ți amintești de o femeie, ca s-o uiți*”, despre romanul *Cum să uiți o femeie*: „- *Ce s-a întâmplat cu tine, Dan Lungu? De unde schimbarea de registru, spre un roman de dragoste?* - Când m-am apucat de literatură, doream să scriu despre dragoste. Am tot avut obsesia unui roman de dragoste. E o idee veche. Am fost bucuros că am scăpat de romanele despre comunism, ca să mă pot întoarce la un roman de

dragoste. Romanul acesta, *Cum să uiți o femeie*, nu e chiar ceea ce am vrut eu, eu am vrut un roman sută la sută de dragoste, iar ce a ieșit este jumătate de dragoste, jumătate despre dragoste. - *Dar de ce acum? De ce ai avut acum un moment prielnic pentru scrierea unui roman de dragoste?* - După ce am scris cele două romane despre comunism, *Raiul găinilor* și *Sunt o babă comunistă!*, am simțit că nu mai pot scrie despre acea epocă, că m-am intoxicat efectiv cu aceste romane. Le-am scris cu mare plăcere, o plăcere masochistă, mai ales *Raiul găinilor*. Romanul *Sunt o babă comunistă!* l-am scris mai degrabă intrigat. Mă simțeam apăsător de cărțile astea. Și o carte despre dragoste era ceea ce-mi convenea. Nu a ieșit chiar ceea ce am vrut eu. Aș fi vrut mai multă puritate, mai multă imponderabilitate... Dar nu mai pot fi la fel de pur ca acum 20 de ani, în ce gândesc și în ce fac”. ■ Despre romanul lui Dan Lungu, *Cum să uiți o femeie*, Ed. Polirom, 2009 scrie Andreea Răducu în *Între lirism bine temperat și ironia îngăduitoare*: „Maniera narativă inedită, amestec de voci și registre diferite, de monologuri și povești menite să satisfacă, până la urmă, gusturile variate ale cititorilor, pledează și ea pentru reușita romanului, care... începe cu sfârșitul și sfârșește cu începutul. [...] În contextul celorlalte romane ale sale, *Cum să uiți o femeie* semnaleză o nouă etapă în proza lui Dan Lungu, iar semnele sunt dintre cele mai fericite”. ■ Și Bianca Burța-Cernat recenzează romanul lui Dan Lungu: „Narațiunea e densă, tacticoasă, complexă. Între volumele de proză ale lui Dan Lungu, romanul *Cum să uiți o femeie* este, s-ar părea, cel mai reușit”. ■ În *Despre singurătate și insule* Elena Ciufu prezintă *Peștele-scorpion* de Nicolas Bouvier, traducere de Emanoil Marcu, Ed. Humanitas, 2008: „Un scriitor pe care cititorul român îl descoperă în colecția «Memorii. Jurnale», într-o curgere somptuoasă a frazei, în țesătura unor imagini și siluete în care grotescul se împerechează cu suavul, iar frumusețea uluitoare a lumii se ofilește inutil în fața unor ochi orbi și a unor suflete narcotizate de căldura lipicioasă a tropicelor”. ■ Lucia Popa publică *Intimitățile unui clan alcoolic și laș*, o semnalare a volumului *Reuniunea* de Anne Enright, traducere de Magda Teodorescu, Ed. Polirom, 2008: „Promite să se dezvolte ca roman, dar cartea Annei Enright, premiată în 2007 cu Man Booker Prize, evoluează într-o manieră șocant de intimistă, cu o acțiune cam dezlănțată și haotică, asemenea unui volum de memorii, unul în fața căruia povestitoarea, Veronica Hegarty, nu ezită să-și confeseze amintiri morbide, pe alocuri scandaloase, alteori terne și apăsătoare”. ■ În secțiunea *Ceea ce ne desparte* Bogdan-Alexandru Stănescu îi răspunde lui Vasile Ernu prin *Despre distopia rusă și revelația târzie, sau invers*: „Există oare un sindrom al revelației târzii, e posibil să trăiești în plină teroare și, totuși, să rămâi un idealist pursânge? Mai e asta idealism sau e una dintre trăsăturile monstrului? Aștept un răspuns din partea ta la aceste întrebări pentru că, sincer, nu am certitudini. [...] În cazul distopiei rusești, să zicem, de natură fantastică mai mereu, poietica are un traseu invers, centripet: vine din exterior, din realitate, e interiorizată, apoi redată folosind limbajul aceleiași realități, dar «înstrăinate»”. ■ Denisa Mirena Pișcu scrie despre

Aventura sound poetry: „Poezia din sunete este – potrivit definiției din Wikipedia – o formă de compoziție literară sau muzicală, în care sunt accentuate aspectele fonetice ale discursului, în detrimentul valorilor convenționale de semantică sau de sintaxă”. ■ *Poezii ireale din sunete. Șamanism și avangardă* este un fragment din interviu cu Sainkho Namtchylak realizat de Denisa Mirena Pișcu în noiembrie 2008: „- *Ce înseamnă, de fapt, poezia din sunete? Cum o definești?* - Poezia din sunete este, probabil, una dintre primele forme de poezie din lume. Pentru că primii poeți au fost șamanii sau vindecătorii; ei își foloseau percepția asupra naturii, felul în care auzeau natura din jurul lor, și încercau să copieze, să redea sunetele naturii și cred că acestea au fost primele poezii din sunete create vreodată în istoria umanității. [...] Atunci când merg la un performance susținut de astfel de poeți, care folosesc sunetele, încerc să-mi imaginez că sunt un vizitator sau un călător în lumea lor, încerc să-mi imaginez ce își imaginează ei... Pentru că, atunci când nu mai există cuvinte în poem, iar poetul se exprimă doar prin sunete, ascultătorul trebuie să aibă imaginație ca să înțeleagă; nu mai există cuvinte clare, explicații, ci doar poetul cu poemul său... Pentru mine, performance-ul fiecărui poet este o rechemare a vocii universului – nu numai a naturii din jurul nostru, ci a întregului univers...”. ■ Adrian-Silvan Ionescu publică eseu *Viața și timpurile Regelui Carol I* în care discută despre revenirea romanului de ficțiune istorică: „Dar, recent, au apărut, la noi, mai multe romane ce și-au plasat acțiunea în timpuri trecute și care, pe lângă eroii principali – de obicei personaje fictive –, au evocat personalități concrete, unele chiar de primă mărime și importanță. Și, pe lângă aceasta, au recreat, cu mai multă sau mai puțină inspirație și talent, un mediu veridic de acțiune pentru acei eroi. Ne referim aici la trei romane ce au folosit drept pretext evenimente care au avut repercusiuni asupra istoriei românești moderne. Le expunem atât în ordinea cronologiei firești a faptelor, cât și în funcție de reușita descrierii fundalului de epocă, a eroilor și a credibilității intrigii. Este vorba despre *Domnișorul Georgie* de Beryl Bainbridge (Editura Leda, București, 2007, traducere Cornelia Marinescu), *Gambit turcesc* de Boris Akunin (Editura Humanitas, București, 2007, traducere Denisa Fejes) și *Zilele regelui* de Filip Florian (Editura Polirom, București, 2008)”. □ Despre romanul lui Filip Florian, *Zilele regelui*, Adrian-Silvan Ionescu spune: „Bucurescii – chiar așa a conotat Filip Florian numele Capitalei noastre – sunt magistral descriși, cu strălucirea cartierelor elitei și cu abjecția mahalalelor. Autorul este extrem de riguros cu reconstituirea decorului – un adevărat scenariu de film cu toate amănuntele necesare personalizării locului și atmosferei”. ■ Doina Ioanid îl intervieuează pe scriitorul Jean Mattern, „*Cu toții avem nevoie de povești pentru a ne construi*”, cu ocazia apariției la Ed. Polirom a romanului *Băile Király* în traducerea lui Silviu Lupescu: „- Băile Király, primul dumneavoastră roman, apărut de curând în limba română la editura Polirom, se citește ușor; dintr-o suflare, stilul e direct, iar povestea te ține. Am fost însă surprinsă să descopăr că este un roman despre rădăcini. De ce un roman despre rădăcini? De ce în această perioadă a

globalizării? Sau tocmai în această perioadă se pune problema? - Ca scriitor, trebuie să spun în primul rând că fiecare cititor, fiecare critic este liber să interpreteze, să vadă în roman ceea ce vrea, însă pentru mine, nu este un roman despre rădăcini. Este un roman despre origini. Vreau să fac o distincție între «origini» și «rădăcini». «Rădăcini» este un cuvânt care descrie o situație botanică, aceea a unei plante, a unui copac prins în pământ, captiv într-un sol de care are nevoie pentru a crește. Un copac rămâne acolo unde este plantat. [...] - *După acest prim roman, ați mărturisit că lucrați la un al doilea roman, care se leagă de România. De ce România?* - Pentru că imaginarul meu personal este hrănit de această Europă Centrală. În orice caz, romanul la care scriu – am ajuns, cred, la jumătatea lui – se hrănește din această relație cu România. Fără să fie ceva autobiografic, se leagă de povestea mea personală. Deci, va fi o legătură, de fapt, foarte directă cu România”. ■ Carmen Mușat prezintă *O poveste lăsată în suspensie*, romanul *Băile Király* de Jean Mattern: „Într-o traducere suplă și expresivă, ce transpune fidel melodia interioară a frazelor, romanul lui Jean Mattern spune o poveste convingătoare despre imposibilitatea comunicării și neputința de a fi tu însuși în absența memoriei”. ■ Ovidiu Șimonca semnalează *Dumitru Țepeneag, publicat din nou în Statele Unite*: „La Editura Dalkey Archive Press a apărut un nou volum de Dumitru Țepeneag. Este vorba de *Pigeon Post*, tradus din franceză de Jane Kuntz. [...] În *Pigeon Post*, așa cum spune autorul, se amestecă mai multe povești, asemenea unor «porumbești în zbor». Rezultă o altfel de literatură, una pe care cititorii americani o pot gusta tocmai prin fragmentarismul ei, prin aceste jocuri ludice și vivace ale imaginației”. ■ În rubrica *Fantasy & Science Fiction* citim *Despre Eurocon 2009, interviu cu Mugur Cornilă*: „- Ți-a părut că ceilalți știu ceva despre SF-ul românesc? Sau că ar fi interesați să afle? - Mulți știu, în special cei care au avut oarece legături cu țara noastră. Italienii sigur știu, pentru că Roberto Quaglia, vicepreședinte al SESF, trăiește câteva luni pe an în România. Cu alții am avut probleme în a identifica România pe hartă (Suedia, Noua Zeelandă). Concluzia este că vor fi câteva surprize în urma a ceea ce am de gând să fac împreună cu câțiva editori italieni și maghiari. Sper să fie plăcute”.

10 aprilie

• [„Adevărul”, nr. 5826] Două scurte știri: □ *Cea mai mare bibliotecă digitală din lume*: „Cea mai mare bibliotecă digitală din lume, considerată «o catedrală a intelectualității», va fi lansată la Paris, în această lună. Biblioteca reunește manuscrise antice chinezești, primele hărți ale Lumii Noi, ziare irakiene sau texte originale semnate de Rabelais”. □ *Studiul despre omul Eminescu*: „Volumul *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu*, de Dan C. Mihăilescu, este unul dintre cele mai noi la Humanitas. «Nu istoria, nu istoriile mă interesează, ci firea omului, așa cum se înfățișează ea în scrisul făptuit exclusiv pentru (un) celălalt. Lucru pentru patru ochi, scrisoarea stă, cum spuneam, la mijloc, legătură între două suflete» a spus Dan C. Mihăilescu”.

● **[„România literară”, nr. 14]** În rubrica *Actualitate*, Ioan Holban prezintă un *Raport despre starea cărții*, folosind extrase din studiul Institutului Național de Științe ale Educației, realizat printre elevii din școala generală și intitulat *Educația informală și mass media*: „O treime din elevi nu pun mâna pe nici o carte într-un an întreg, chiar și în perioada tezelor sau examenelor. 36 la sută din subiecți n-au citit nici o carte în ultimele trei luni, iar dacă la numărul acestora se adaugă și non-răspunsurile, ponderea depășește 43 la sută. O carte au citit 19 la sută, iar două, doar 17 la sută din elevi. Ponderea celor care citiseră 5 cărți în ultimele trei luni era de doar 2,5 la sută. În schimb, un adolescent petrece zilnic, în medie, două ore în fața televizorului. Astfel, reiese că elevii români sunt tot mai puțin interesați de lectură, chiar și în comparație cu alte țări ale Europei, unde în Franța, de exemplu, un tânăr de aceeași vârstă citește în medie 50 de cărți pe an. Elevii din mediul rural citesc chiar mai puțin decât orașenii, iar băieții citesc de două ori mai puțin decât fetele. În ce privește calitatea lecturii, peste o treime din elevi preferă ficțiunea. [...] Mai nou, în plină criză galactică, mondială, europeană și națională, editurile și librăriile au început restructurările, din cauza scăderii vânzărilor, iar previziunile nu sunt deloc optimiste: [...]. S-ar putea adăuga aici și cei care scriu cărți (un șturlubac ar putea observa, contabilizând debuturile de la noi, că numărul celor care citesc este sensibil egal cu al celor care scriu: românul s-a născut poet, nu, însă, și cititor, s-ar zice)”. ■ Și Ioana Pârvolescu scrie despre starea cărții, adresându-se Adrianei Bittel cu întrebarea *Sunt în stare cărțile să ne consoleze?*, povestind un interviu acordat de Michael Krüger cotidianului „Die Zeit”: „Aș fi vrut să-ți traduc interviul în întregime, pentru paginile «de externe» ale «României literare» - doar ești ministrul nostru de externe -, dar am tot amânat, așa că am ales, până la urmă, o soluție de compromis: îți voi cita doar lucrurile care ne privesc pe toți. Întrebarea din titlul scrisorii mele le aparține intervievatorilor. Și-o adresez ție pentru că n-am văzut om mai împătimit de cărți decât tine. Sau mai precis, n-am văzut om mai pasionat de literatură decât tine”. ■ Cititorii sunt informați despre *Desen și pictură de Gabriela Melinescu*: „Luni 6 aprilie a.c., la sediul Primăriei Sectorului 2 al Capitalei, a avut loc deschiderea expoziției de desen și pictură a poetei Gabriela Melinescu. Despre creația literară și plastică a Gabrielei Melinescu au vorbit Ruxandra Garofeanu, curatorul expoziției, Gabriel Dimisianu, Dan Hăulică, Ileana Mălăncioiu. A răspuns Gabriela Melinescu. A participat la vernisaj, oferind flori artistei, Neculai Onțanu, Primarul Sectorului 2”. ■ Comentarii critice: □ Sorin Lavric semnează *O efigie impersonală*, o prezentare a volumului *Schiță pentru o autoanaliză* de Pierre Bourdieu, din franceză de Bogdan Ghiu, prefată de Laura Albulescu, Ed. Art, 2008: „Paradoxul lui Bourdieu este că, vrând să fie impersonal în ceea ce spune despre sine însuși, ajunge să-și piardă identitatea. De aceea, autoanaliza din carte seamănă cu stihia evanescentă a unui portret robot: tiparul convențional pe care un sociolog, săpându-și efigia teoretică în piatra posterității, o așază în locul unei ființe vii, din carne și oase”. □ Cosmin Ciotloș publică a

patra parte (*Câteva fire epice*) a comentariului său la *Istoria critică a literaturii române. Cinci secole de literatură* de Nicolae Manolescu, Editura Paralela 45, 2008: „E evident că, odată stilistica lecturii definită și odată aluzia critică prezentă, inefabilul își găsește adeseori ori locul în *Istoria* lui Nicolae Manolescu (măcar într-o versiune impură, adică bine precizată, asemănătoare celei oferite de T. S. Eliot în finalul unui celebru poem. Merită urmărite, în sensul acesta, argumentele lingvistice cu care etimologiile savante ale lui Noica sunt retezate până la a deveni acceptabile. Sau bunul simț prin care sunt corijate calculele alchimice aplicate de Edgar Papu în ecuația romantismului.) Cum rămâne însă cu sinteza epică? Trebuie spus că aici s-au arătat deficitar cei mai mulți dintre istoricii literaturii române. Manolescu însuși i-o impută indirect, alături de alte culpe accesorii, lui Negoîtescu: [...]”. □ Daniel Cristea-Enache revine cu a doua parte a articolului *Cod roșu*, comentariu la volumul *Întoarcerea tatălui risipitor*, romanul lui Dumitru Radu Popescu, Ed. Cartea Românească, 2009, considerând că volumul are „Un final memorabil de un roman ratat”. □ În *O victimă a stalinismului* Gheorghe Grigurcu recenzează *Correspondență. Jurnale* de Mihail Bulgakov, traducere, note și indice de Ana-Maria Brezuleanu, prefața de Ion Vartic, Ed. Polirom, 2008: „Jurnalul și textele epistolare ale lui Bulgakov ne îngăduie a măsura acest drum, aparent neverosimil, de la autobiografia dureroasă, de învins fără speranță, la viitorul resimțit drept fabulos, pe care însă soarta operei l-a confirmat”. □ Iulia Iarca semnează *Poeți de vânzare*, un comentariu la *o căruță încărcată cu nimic/ ein karren beladen mit nichts* de Ioan Es. Pop, Peter Sragher, Robert Șerban, ediție bilingvă, Ed. Brumar, 2008: „Este de necontestat faptul că antologia, ca obiect editorial, este una dintre cele mai eficiente metode de promovare a scriitorilor în străinătate. [...] Or, antologia, în sensul cel mai larg, nu ar trebui să fie corespondentul în plan literar al locului de întâlnire a prietenilor, ci o formă de grupare a unor texte cu minime filoane comune. O atare întrunire nepotrivită reprezintă volumul o căruță încărcată cu nimic, semnat de Ioan Es. Pop, Peter Sragher și Robert Șerban. Eterogenitatea valorică extrem de pronunțată rupe cartea în trei părți. Fiecare autor marchează limitele bucății lui, iar legăturile dintre ei sunt greu de găsit. Abia traducerea germană care dublează textul românesc al întregii cărți oferă o explicație privind rostul proiectului. E conceput, probabil, pentru export. Aparținând unor școli literare diferite, de calibre inegale, cei trei autori semnatori vin din regiuni literare aproape ireconciliabile”. □ Recenzia lui Tudorel Urian poartă titlul *Revelațiile durerii* și se ocupă de volumul *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2008: „Un demers cvasi-publicistic, un exercițiu de investigație literară făcut cu inteligență și indiscutabil talent. La capătul lui, cititorul are, efectiv, sentimentul că înțelege mai bine personalitatea și resorturile operei lui E. M. Cioran. Mă întreb însă dacă nu cumva această scufundare în adâncurile uneori foarte tenebroase ale personalității lui Cioran poate avea, ca efect secundar, o diminuare a interesului publicului pentru opera unuia dintre filosofi foarte respectați ai secolului XX. Mărturisesc

sincer că mi-a plăcut cartea Martei Petreu. La fel de sincer trebuie să spun însă că mă voi strădui să o uit cât mai repede. Nu mă bucur să constat că acolo unde bănuiam că se ascunde fascinația geniului ar putea sta doar o banală descriere a ravagiilor făcute de boală în propriul trup. Prefer să păstrez intact mitul și să mă bucur naiv de farmecul paradoxurilor și teribilismelor lui E. M. Cioran. Chiar dacă, după lectura cărții Martei Petreu, știu că, într-o oarecare măsură, mă amăgesc singur”. □ Ștefan Cazimir prezintă *De-a v-ați ascuns’*. *Un destin basarabean* de Boris Buzilă, Ed. Curtea Veche, 2009, volumul fiind considerat „o bună călăuză” pentru destinul „ținutului românesc dintre Nistru și Prut”. ■ Alex. Ștefănescu revine la rubrica sa *Coupe-Papier* cu textul *Condiția de scriitor*: □ *Ca o rană deschisă* notează apariția volumului *Istoreme* de Codrin Liviu Cuțitaru: „Deși reflecțiile sale asupra modului în care funcționează (în care nu prea funcționează) societatea românească sunt pline de tristețe și de dramatism, predominantă rămâne ardoarea imaginării unor soluții de redresare a situației”. □ *Versuri inedite de Titus Popovici*: „Scriitorul Ion Brad, care la cei (aproape) optzeci de ani ai săi s-a retras din viața publică și își face ordine în hârtii, mi-a trimis în dar, prin poștă, câteva texte inedite aparținând lui Titus Popovici”. □ *Câte ceva despre Ion Brad*: „Eliberat de obligațiile de demnitar comunist, care îl făceau rigid și neidentificabil etnic, Ion Brad se întoarce cu smerenie, în anii senectuții, «printre ardeleni». El redescoperă ce înseamnă, în esență, să fii scriitor: să descrii lumea prin care ai trecut”. ■ La *Restituiri* se scrie despre *Un memorialist necunoscut: Ovidiu Țopa (1891-1974)*, sub semnătura lui Barbu Cioculescu. ■ În rubrica *Istorie literară* citim textul lui Mihai Zamfir despre Al. Odobescu, *Estet până la capăt*. ■ Victor Ivanovici scrie *In memoriam: Drum Bun, Hristos Papoutsakis*, arhitectul, ziaristul și editorul grec. ■ Dintr-o notă nesemnată aflăm de *Festivalul „Nichita Stănescu”*: „Aflat la a XXI-a ediție, Festivalul Internațional de Poezie «Nichita Stănescu» de la Ploiești și-a desemnat, pe 31 martie, laureații. Juriul condus de Eugen Simion i-a acordat Ioanei Crăciunescu Marele Premiu pentru Poezie. Premiul *Opera omnia* i-a fost decernat lui Augustin Buzura, iar Premiul pentru Critică literară lui Daniel Cristea-Enache. «Noua generație de critici literari este una puternică», a punctat fostul președinte al Academiei, menționând și Colocviul Tinerilor Critici, desfășurat recent la București”. ■ În *Corespondență din Germania* Rodica Binder vorbește despre *Cărțile primăverii și ale crizei*, o prezentare a Târgului de Carte din Leipzig, la care Premiul Cărții a revenit Sibyllei Lewitscharoff pentru volumul *Apostoloff*. ■ Dana Pîrvan-Jenaru semnalează apariția volumului *Firmin. Aventurile unei vieți subterane* de Sam Savage, traducere din limba engleză și note de Vali Florescu, Ed. Polirom, 2009 (*Mic, dar țicnit*). ■ Versuri semnează Cătălina Cadinoiu și Emil Brumaru. □ În traducerea Simonei Grazia Dima citim versurile lui Rody Gorman. ■ În rubrica *Meridiane, Din nou despre „cazul Kundera”*: „Contrar unei declarații precedente, Milan Kundera nu va da în judecată săptămânalul ceh «Respekt» care l-a acuzat în octombrie 2008 ca, pe când era student, în 1950, a denunțat poliției politice un om ce a fost închis mulți ani

în urma acestui denunț. [...] Cu toate acestea, o nouă piesă s-a adăugat de curând scandalului. E vorba de o dedicație manuscrisă a lui Kundera pe cartea sa de debut, *Omul, această vastă grădină*, adresată lui Mirek și Iva Militka, cuplul direct amestecat în denunțul de acum 59 de ani: [...]. Or, romancierul afirmase într-un interviu radiofonic că nu o cunoaște pe Iva Militka – scrie «L'Express»".

■ Din *Ochiul magic*: □ *Lamentație*: „În paginile revistei «Bucovina literară» (nr. 2-3/ 2009) se deplânge faptul că această revistă, «Bucovina literară», nu este prezentată mai des în «România (tot) literară». Semnatarul notei-lamentație, Ioanid D., face apel și la sentimentalismul redactorului-șef al publicației noastre: [...]. Cronicarul oferă, ca premiu, o sticlă de șampanie, cui reușește să descifreze aceste fraze". □ *Oameni și hiene*: „În editorialul său din revista «Tomis» (numărul din martie, 2009), Despre mercenarii mediatici, Bogdan Papacostea scrie cuvinte aspre, întru totul îndreptățite, la adresa mass-media din România: [...]". □ *Transmodernitatea*: „Nu puține sunt paginile ce merită să fie citite în revista trimestrială «Caietele Columna» de la Târgu Jiu (anul XIII, nr. 57/1 pe 2009). Cu atât mai mult cu cât spiritul lui Brâncuși se face simțit nu numai în complexul sculptural al orașului, dar și în articolele din acest număr al revistei. De aceea, puțin i-a lipsit Cronicarului să nu laude în întregime revista. Din păcate puținul cu pricina, care începe pe prima pagină și continuă pe a treia, poartă numele de *Calea transmodernă* și este semnat de Ion Popescu-Brădiceni. După cum arată articolul, se pare că autorul și-a pus în gând să bată recordul de delir verbal pe centimetru pătrat de text gazetăresc". □ *Pe limba lor*: „Sare în ochii cititorului sasisit, răsfoindu-și gazeta fără să se-aștepte la surprize, un titlu din «Observator cultural»: *Interviu cu cel mai bătrân câine din București*. Autoarea lui este Slavenka Drakulić, scriitoare și jurnalistă croată. De fapt, autoarea unei cărți în curs de apariție, *Two underdogs and a cat: three reflections on communism*, în care încape această viață de câine, rezumată în fragmentul tradus de Catrinel Pleșu (căreia îi datorăm și recenta versiune românească a lui *They would never hurt a fly*)".

11 aprilie

● [„**Suplimentul de cultură**”, nr. 224] Sub titlul *Noi, ăia* apare postfața scrisă de Bogdan-Alexandru Stănescu la romanul *Replace all* de Ioan Lăcustă, Ed. Polirom. ■ În semnal sunt recomandate volumul *Nopti de cocaină* de J. G. Ballard, traducere de Ona Frantz, Ed. Polirom și *Blocul 29, apartamentul 1* de Corina Sabău, Ed. Polirom. ■ În rubrica sa Daniel Cristea-Enache scrie despre *Doi poeți*: „De la Ion Mureșan, toată lumea așteaptă un volum nou, deși el a realizat deja o performanță creativă practic irepetabilă. În versurile acestui histriion tragic, trupul și sufletul gem, gura bolborosește, iar ochiul contemplă netulburat oroarea. [...] În termenii lexicali cei mai obișnuiți, selectați tocmai după criteriul non-poeticității, Ioan Es. Pop derulează și «titrează» drama esențială, tragedia omului prins în propria condiție ca într-o capcană. Pentru cei mai mulți contemporani,

această sintagmă, condiția umană, este vidată de conținut și funcționează doar ca referință culturală”. ■ În *Avanpremieră editorială* citim un fragment din *Strania poveste a lui Benjamin Button* de F. Scott Fitzgerald, traducere de Ona Frantz. ■ Bogdan Romaniuc notează apariția volumului *Cartea lui Manuel* de Julio Cortázar, traducere de Lavinia Similariu, Ed. Polirom, 2009: „*Cartea lui Manuel* seamănă foarte mult cu un jurnal intim. Dialogurile și întâmplările povestite nu sunt deloc ușor de urmărit, ceea ce este specific romanelor lui Cortázar”.

12 aprilie

● [„*Adevărul*”, nr. 104] Dosarul despre Premiul Nobel pentru Literatură continuă cu două articole semnate de Ioana Bogdan: Thomas Mann (*Premiul Nobel pentru o cultură liberă*) și Robert Musil, *un talent lăsat să moară*.

13 aprilie

● [„*Adevărul*”, nr. 5828] În *Discursul puterii și realitatea* Nicolae Manolescu spune: „Sub acest titlu publicam în 1990 un articol în care comentam revolta de la Tirana. Asemănătoare cu aceea de săptămâna trecută de la Chișinău”. ■ Despre volumul *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* al lui Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, scrie Ioana Bogdan în *Patima epistolei*: „Scrisoarea, în viziunea lui Dan C. Mihăilescu, este un act de dăruire. Pentru că autorul dăruiește această carte omului Eminescu, acela din scrisorile adresate Veronicăi”. ■ Apare scurta notă „*Sufletul nu cunoaște distanțele*”: „Volumul Piei Pillat, fiica lui Ion Pillat și sora lui Dinu Pillat, a apărut de curând la Editura Humanitas. *Sufletul nu cunoaște distanțele. Pagini de corespondență cu familia Pillat* este un «roman de dragoste epistolar, jurnal de epocă neagră, dar și de zile senine, sumă de modele morale forjate în cultul familiei, al rânduiei și armoniei interioare», arată criticul literar Dan C. Mihăilescu”.

14 aprilie

● [„*Revista 22*”, nr. 16 (997)] În *memoriam, Un an de la moartea Monicăi Lovinescu*, de Ioan Stanomir: „Mai mult decât un luptător, Monica Lovinescu se cere reținută, astăzi, ca un gânditor politic dedicat cultivării unei linii a moderației și libertății. Editarea antologiei lui Vladimir Tismăneanu închinată teoriei politice a Monicăi Lovinescu, *Etica neuitării*, revelă publicului continuitatea ideatică a unor campanii care se întindeau pe jumătate de veac. Rezistența Monicăi Lovinescu nu a fost un simplu gest de patriotism ultragiat, ci a tradus asumarea unor premise intelectuale afine cu cele care au marcat liberalismul și gândirea demo-creștină postbelică”. □ Alături sunt anunțate *Zilele „Monica Lovinescu”*. ■ Mirel Bănică semnează *O lecție de luciditate*, o cronică la *Anii treizeci, extrema dreaptă românească* de Z. Ornea, prefată de Nicolae Manolescu, Samuel Tastét Editeur, 2008: „*Anii treizeci, extrema dreaptă românească* și-a atins scopul inițial: acela de bază solidă de plecare dedicată diferitelor aspecte ale perioadei interbelice.

A fost unul dintre factorii cheie care au contribuit la declanșarea necesarului *travail de mémoire* cu privire la angajamentul politic extrem al intelectualilor și la fascismul românesc, în general. Un proces care merită continuat nu doar pentru a face «cercetarea» să avanseze, ci și pentru a putea accede cu toții la o conștiință liniștită a timpului prezent, fondată pe sentimentul atât de special, dar benefic, al lucidității istorice. Din acest punct de vedere, Zigu Ornea ne-a livrat o lecție”.

15 aprilie

● **[„Adevărul”, nr. 5830]** În *Capodopera lui José Cela, tradusă în românește* Nicoleta Zaharia semnalează apariția romanului *Stupul* la Ed. Polirom: „Romanul portretizează, într-o viziune panoramică a degradării clasei de mijloc după Războiul Civil, viața nu tocmai ușoară a celor 160 de personaje, care trec pe la cafeneaua «donei Rosa»”. ■ Apare scurta notă *Povești despre Emil Cioran*: „Versiunea în limba spaniolă a cărții *Cioran naiv și sentimental*, de Ion Vartic, va fi prezentată pe 23 aprilie la Centrul Cultural Circulo de Lectores din Madrid. Volumul, recompensat cu premiul pentru eseu al Uniunii Scriitorilor, în 2000, reprezintă o incursiune inedită în viața filosofului”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 969]** Semnalând volumul *Cea mai frumoasă istorie a lui Dumnezeu* de Jean Bottéro, Marc-Alain Ouaknin, Joseph Moingt, traducere de Luminița Brăileanu, Ed. Art, 2008, Marius Chivu întreabă *Cine este Dumnezeu?* ■ Despre „*Nopți de cocaină*”, la Polirom aflăm din rubrica *Pe scurt*: „Volumul *Nopți de cocaină* de J. G. Ballard, autor al cărților de succes precum *Imperiul Soarelui* și *Crash*, se numără printre cele mai noi titluri ale colecției «Biblioteca Polirom». Romanul *Nopți de cocaină*, tradus din limba engleză de Ona Frantz, este rezultatul unei viziuni întunecate asupra societății contemporane”. ■ Nicoleta Zaharia anunță apariția celui de-al doilea volum al romanului *Uragan asupra Europei* de Vintilă Corbul și Eugen Burada în colecția „Adevărul”. ■ Ioana Bogdan este autoarea anchetei *Scriitorul, la masa de lucru*: „Unde creează scriitorii? Sau cate uși trebuie să închidă în urma lor, pentru a se despărți de agitația cotidiană? Unde se documentează și care sunt instrumentele lor de lucru?”. Răspund: □ Radu Paraschivescu, „*Biroul meu, o ruină nobilă*”: „Nu lucrează cu program, pentru că nu se simte în stare. Trec zile sau săptămâni fără să se întoarcă la cartea la care scrie. Pentru că, explică el, «scriu nu doar când mă ciupește muza, ci și în funcție de celelalte angajamente pe care le am (editura, articole la ziar, emisiune radio)»”. □ Florin Lăzărescu, „*Nu pot fără calculator*”: „Întotdeauna scrie ascultând muzică, cu căștile pe urechi. În primul rând pentru că se poate izola astfel de feluritele zgomote din jur - de la cel al țevii de calorifer până la cel al mașinilor de-afară”. □ Dan Lungu, „*Cad ca într-o fântână...*”: „Are nevoie de liniște ca să scrie și lucrează «în câteva reprize pe an». Nu respectă un program zilnic. «Când scriu, nu mai pot face nimic altceva, nu mă mai pot gândi la nimic altceva... Cad ca într-o fântână», spune el. Muncește și până la zece sau douăsprezece ore pe zi, fără să simtă cum trece timpul. E solicitant, pentru

că uneori realizează că e atât de transpirat încât parecă ar fi cărat «zece saci de ciment»". □ Gabriela Adameșteanu, „*Am scris pe unde am apucat*”: „Înainte scriam cu stiloul cu cerneală, pe urmă am făcut doar note cu pixul. Acum scriu la computer și printez foarte mult. Fac risipă de hârtie. Acum nu mai pot scrie dacă nu e liniște. Dar pot să iau note în avion, în tramvai, în tren. Am început să scriu într-un birou cu opt persoane”. □ Ioana Nicolae, „*Dincolo de ușă, obligațiile*”: „Nu se poate concentra decât dacă lasă dincolo de ușă, pentru un ceas sau două, nesfârșitele obligații ale fiecărei zile. Din păcate, se întâmplă de multe ori ca «viața cu ale ei» să-o conștate cele două prețioase ore de dimineață”. □ Alex. Ștefănescu, „*Scriu și în mijlocul discotecii*”: „Scrie la calculator, dar calculatorul nu-i este indispensabil. De curând, Nicolae Manolescu i-a făcut cadou un stilou Montegrappa, «dintre acelea cu care șefii de state semnează tratate de colaborare între țări». «În fiecare seară îmi rezerv plăcerea să scriu o oră cu el. Penița lui, făcută dintr-un aliaj de aur și platină, alunecă pe hârtie ca sania pe zăpadă», explică, mândru, criticul. Are nevoie de liniște când lucrează, dar prin asta nu înțelege lipsa zgomotului, ci lipsa solicitărilor venite din partea celor din jur”. □ Lucian Dan Teodorovici, „*Creez doar în cămăruța mea*”: „Până la *Celelalte povești de dragoste*, aveam nevoie de liniște totală. Mă închideam, pur și simplu, în camera mea de lucru și ieșeam de-acolo după ore întregi, cu ochii injectați, cu hainele mirosind a tutun, năuc. Cea mai recentă carte însă am scris-o ascultând permanent muzică. Să nu exagerez, în cea mai mare parte a timpului am ascultat muzică”. □ Filip Florian, „*Fără țigări nu pot să scriu o virgulă*”: „Când scriu, caut liniștea cât pot. Cu cât sunt mai izolat, cu atât e mai bine. Îmi doresc ca dincolo de o ușă sau două să fie oameni foarte dragi, dar să mă duc la ei când termin ce am de scris”. ■ În *Adevăruri de altădată* citim *Scrisoarea lui Creangă*, un fragment dintr-un articol semnat de G. Călinescu, apărut în „Adevărul literar și artistic” din 1937. ■ Ioana Bogdan semnează *Cerul, pasăre în Dumnezeu*, un scurt text despre Daniel Turcea în rubrica *Vă mai amintiți de...* ■ Bogdan Alexandru Stănescu publică reportajul despre Ierusalim, *Absolom, Absolom!*

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 10-11 (882-883); nr. de pagini: 24]** Din informațiile publicate în rubrica *Viața culturală* reținem: □ *Ședința Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor*: „Marți, 7 aprilie, a avut loc ședința Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor, prezidată de domnul președinte Nicolae Manolescu. Comitetul Director a rezolvat cereri adresate de membri și filiale și a abordat chestiuni legate de activitatea curentă a Uniunii. S-a hotărât realizarea unui parteneriat între Uniunea Scriitorilor și Centrul Național al Cărții. În urma rapoartelor filialelor, Comitetul a fixat numărul de delegați ai fiecărei filiale la Conferința Națională a URSS dedicată modificării statutului și la viitoarea Conferință de alegeri ca și numărul de membri ai filialelor ce vor face parte din viitorul Consiliu Național. S-a avizat forma finală a proiectului de statut ce va fi prezentat spre aprobare Conferinței Naționale din 17 iunie. Comitetul a decis ca, având în vedere efectele crizei financiare, acordarea burselor la Casa Scriitorilor

de la Neptun să fie amânată, iar Festivalul Internațional Zile și Nopti de Literatură să fie realizat într-o nouă formulă, cu participare restrânsă”. □ *Vreți premii? Trimiteți cărți!*: „Membrii Asociației Scriitorilor București și debutanții care au publicat în 2008 volume originale pe care vor să le propună Juriului ASB pentru premiile anuale sunt invitați să le depună de urgență la sediul Asociației (program: luni-vineri, orele 9-14. Data limită este vineri, 8 mai 2009)”. ■ Dan Cristea publică *Un roman agreabil și un volum de poeme puțin atractiv*, cronici literare la: □ *Arunc-o pe soră-mea din tren!* de Stelian Țurlea, Ed. Cartea Românească, 2009: „Ceea ce mi se pare interesant de subliniat e faptul că Stelian Țurlea [sic!] transformă «povestea» fetei oropsite într-un mit urban, acela al «femeii de carieră»”. □ *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Vinea, 2008: „Am dificultăți, în fine, în a urmări logica poetică a versurilor, în a sesiza coerența lor figurativă, deși nu descurajez cu una cu două în fața poeziei dificile. Mai direct spus, pricep cu intermitențe ceea ce vrea să comunice poetul, iar adeseori nu înțeleg nimic”. ■ Traian T. Coșovei semnează *O moarte ratată veșnic*, o recenzie la *Femeia din creierul fiecăruia* de Aurel Udeanu, Ed. Brumar, 2008: „Pentru un poet ca Aurel Udeanu, așezat în tiparele propriiei individualități, puțină libertate nu strică. Interogativ și iconoclast, el se distinge prin aventura sa lirică”. ■ În *Demachierea literaturii române* Octav-Eugen Popa se referă la *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cu instrumentele potrivite - de regulă, bisturiul mic și aparent inofensiv al eseului, dar cu care pătrunde adânc sub epiderma literară, cu cinism și ochi pentru sinteză -, Eugen Negrici pare hotărât să răstoarne literatura română. Sau, oricum, să ne răstoarne pe noi, astfel încât să vedem corect slova românească («de la origini până în prezent») dezbrăcată de voalurile menite să-i acopere excesele, ușor șchioapă și «rezultat al unei nașteri dificile»”. ■ Ovidiu Florea semnează *Instigare la trudă*, o recenzie la *Virilitate și asceză* de Mircea Eliade, Ed. Humanitas, 2008: „Luciditatea și sinceritatea scrisorilor, vehemența și aciditatea polemicilor vădesc o relație apropiată cu cititorii, o relație de interdependență ce stimulează la maxim lectura acestui autor heteroclit, acestui călăreț electric al misticismului”. ■ Geo Vasile publică *Eugenio Montale, echivalențe de Ilie Constantin*, semnalând volumul *Ossi di sepie/ Oase de sepie*, Ed. Paralela 45, 2008: „Nu este departe clipa, scriam noi într-o cronică dedicată antologiei de la Humanitas, când va apărea traducătorul unic, apt să asigure omogenitatea stilistică pe măsura operei poetice montaliene; și iată că el n-a întârziat să apară în persoana poetului și eseistului Ilie Constantin care traduce exact și iluminant, având adesea o adevărată voluptate a perfecțiunii (fidelitate în care se topește alchimic propriul har poetic), dar și graba unui cuvânt sau a unei sintagme ce poate impieta asupra întregului text montalian”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt comentate de Horia Gârbea sub titlul *Fumul baligii Marinei și parfumul amintirilor*: □ Ștefan Ion Ghilimescu – *România exilată*. George & Alexandru Ciorănescu, Ed. Paralela 45: „Lucrarea lui Ștefan Ion Ghilimescu este necesară și este rezultatul unui efort admirabil, întreprins cu modestie și uitare

de sine, al unui critic ce, altfel, nu duce lipsă de personalitate”. □ Ovidiu Dunăreanu – *Cu bucuria în suflet*, Ed. Paralela 45: „Înainte de orice, Ovidiu Dunăreanu are stil! Proză sau reportaj, etnografie, folclor comentat sau eseu - greu de spus ce sunt fragmentele pe care le adună cu bucuria în suflet și din toată inima în acest volum”. □ Dan Tudor – *Larva iubirii*, Ed. Tracus Arte: „Nu lipsite de cochetăria și histrionismul actorului, nici de sensibilitatea și meșteșugul poetului care meditează cu seriozitate asupra cuvintelor, poemele lui Dan Tudor flatează privirea, auzul și simțirea cititorului cerând aplauze”. □ *Umbletul cuvintelor – Prozatori turdeni*, Ed. Limes. „Inițiativa de a grupa prozatorii cu bucățile lor scurte este una bună, de supraviețuire a genului și trebuie salutăată cum se cuvine”. □ Ion C. Ștefan, *Urme de alb peste amintiri trecute*, Ed. Semne: „Tânărul pensionar, ajutat de o memorie foarte bună, ce reține cele mai mici detalii, evocă figurile unor autori pe care a avut prilejul să îi cunoască în lunga sa activitate de animator cultural și autor de literatură”. ■ Despre *Ce rol joacă poveștile în lumea noastră?* scrie Gabriel Chifu: „Fiindcă trăim într-o lume făcută, construită din povești, consider că poziția scriitorului este una privilegiată: el este, prin definiție, făuritorul, născocitorul de povești (făuritorul, născocitorul sau, în unele cazuri, scribul, insul care doar notează, înregistrează poveștile...). Adică el este bucătarul care pregătește pentru creierele și inimile noastre această mâncare de natură subtilă, imaterială”. ■ Bogdan Ghiu oscilează între *Literatura global-corectă sau literatura-traducere*: „Se discută foarte mult, obsesiv, compulsiv, în zilele noastre, despre așa-zisul canon. Eu, însă, în ceea ce privește creația «vie», aș prefera să discutăm mai curând despre normă: despre normele, normarea și «normativizarea» literaturii contemporane. Mai vechi spus: despre «rețetizarea» ei. Scriem tot mai global-corect, adică tot mai imediat, automat traductibil. Dar la ce bun să mai traduci ceva deja-tradus, gata tradus, ușor traductibil? Numai intraductibilele merită traduse, sunt de-tradus. Literatura trece printr-o mutație de fond. Inovația se deplasează în alt plan. Fără să ne dăm seama, literatura devine, încet-încet, altceva. Devine «traducere» (de «conținuturi», cum se spune în trans-media, trans-portabilitate de pe un «suport» pe altul, indiferent, tocmai, de mediu și de suport). Literatura se de-lingvisticizează, devine trans-lingvistică”. ■ Alexandru George revine cu *Pentru o istorie a viitorului (VI)*: „Am mai avut ocazia să-mi exprim dezaprobarea față de tezele excesive ale lui Eugen Negrici din importantul său eseu scandalos *Iluziile literaturii române* și care pune sub semnul negației toate imitațiile, adaptările, traducerile, localizările care au dominat primele decenii ale literaturii noastre artistice, una care funcționează sau încearcă să o facă, după modelul european; din capul locului, am afirmat că unele mari și glorioase figuri ale literaturilor lumii au cultivat imitația, deschisă, declarată, din timpul clasicismului și apoi al barocului până foarte aproape de vremurile noastre, «originalitate» însemnând în numeroase medii culte ceva bizar și caraghios, mai mult o trăsnaie decât ceea ce suntem noi dispuși să-i atribuim”. ■ Felix Nicolau publică *Estetica sexografică*, un eseu despre literatura pornografică. ■ Ileana Mălăncioiu semnează

Moartea ca artă pentru artă, un text despre Emil Ivănescu. ■ Sorin Lavric este autorul scurtului text, *Citindu-l pe Zarifopol*. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Lucian Dan Teodorovici, *M-am visat întotdeauna scriitor*: „- *Treci de la roman la proză și de la proză la roman sau amândouă pulsând în același calup literar. Dacă ar fi să extindem un pic aria, ce părere ai despre tendința de fuzionare dintre proză și poezie?* - Mă inviți în zone în care, trebuie s-o spun, competența mea este foarte limitată. Sunt doar un cititor de poezie, un om care apreciază poezia, dar nu n-am cum să zic, admit oricând, că mă și pricep la poezie. Eu însă, având minusurile mai sus recunoscute, n-am simțit până acum tendința de fuzionare despre care vorbești. Sunt scriitori care se află acolo, la granița dintre poezie și proză, e adevărat. Dar eu n-am avut senzația că într-atât de mulți, încât să se poată vorbi cu adevărat de o tendință. E alegerea fiecăruia să-și asume o formă de literatură sau alta, iar literatura asta de graniță, despre care vorbim, poate fi și spectaculoasă”. ■ Din *Ovarele lui Ion Cristoiu*, semnat Critias, reținem: „Timp de câteva săptămâni, i-am tot cerut Simonei Galațchi să ne dea înapoi ce-a «împrumutat» din obiectele de inventar care nu-i aparțineau când a părăsit sediul redacției noastre. Pentru că Simona Galațchi nu s-a simțit (vizată), renunțăm să-i mai facem publicitate, urmând a ne adresa justiției pentru soluționarea problemei. Există judecători la Berlin!”. ■ Iolanda Malamen realizează un interviu cu Gabriela Melinescu, *Seară magică la Galeria Dialog*, cu ocazia expoziției a poetei: „- I.M. *Ca și scrisul, și desenul este pentru tine o respirație continuă.* - G.M. Sunt rare momentele în care mă gândesc ce fac în desene. Ele sunt, într-adevăr, o respirație interioară a cuiva care nu e social, ci chiar puțin morbid. Îmi aduc aminte că eram prietenă cu familia Ștefan Deleanu (traducător al lui Shakespeare) și, în casa lor, am văzut pentru prima oară desene de Victor Brauner. Am întrebat dacă se poate desena și așa, în nota puternic-suprarealistă. Mi s-a răspuns: «Sigur, de ce nu?» Am tâlmăcit din asta că tot ce există ca impuls poate fi desen. Cum spuneam, mama era de la țară și știa să exploreze delicatețea și frumusețea artei populare. La București intrase într-o familie mic burgheză, dar s-a dovedit că și tatăl meu era un priceput ebenist. În școală, eram iubită de profesorul de desen, domnul Saloș. Când ne-a cerut la o oră de desen să-i facem portretul, am fost singura care l-a portretizat în mișcare, plimbându-se printre șirurile de bănci. Când m-a chemat la catedră, i-a plăcut atât de mult ce făcusem, încât mi-a dat nota maximă pentru tot anul școlar. Așa a crescut faima mea, la școala din Ferentari, la care învățam. Mie nu-mi plăcea să fac lucruri statice. Eram fascinată de mișcare. Vroiam să desenez cum fuge o vulpe, cum merge un elefant, cum iese din apă un rinocer. Când am încercat asta pentru prima dată, să surprind mișcarea, ființelor, a vietăților, ochiul a constatat că sunt lumi întregi în: urechi, buze, păr, unghii ș.a.m.d.”. ■ Apar versuri de Alexandru Drăghici. ■ La proză apar *Două povestiri* de Adrian G. Romilă, *Bilioanele* de Marian Ilea și *Tractir* de Mirel Brateș (fragment de roman). ■ Linda Maria Baros traduce versurile lui Bernard Mazo și Guy Goffette, Iulia-Emilia Dorobanțu tâlmăcește

poezia scrisă de Hanna Leybrand, iar în traducerea lui Stavros Deligiorgia citim pe poeți ciprioți: Chiriacos Haralambidis, Pantelis Mihanicos, Theodosios Nikolaou. ■ Suzana Fântanariu publică *Pagini de jurnal*. ■ Centenarul lui Stanisław Jerzy Lec este marcat cu *Aforisme inedite* în traducerea lui Nicolae Mareș. ■ Lucian Perța revine cu noi parodii (Dan Mircea Cipariu).

16 aprilie

● [„Cultura”, nr. 15 (2019)] Augustin Buzura semnează editorialul *Momentul adevărului*: „La ora când scriu aceste rânduri, comuniștii basarabeni arestează, falsifică, brutalizează, îi acuză pe alții pentru propriile eșecuri. Generalul kgb Vladimir Voronin, transferat pentru o misiune pacificatoare în Basarabia conduce ostilitățile cu metodele știute și îndelung verificate de la Marea Revoluție din Octombrie încoace și până când, în Europa, comunismul și-a dat obștescul sfârșit. [...] La noi, dimpotrivă, am ajuns să renunțăm la orice în schimbul unor amabilități de circumstanță și să ne lăsăm îndrumați de micii mercenari globaliști sau europeniști, foști până nu demult internaționaliști proletari. În realitate, nu ești cu adevărat european decât promovându-ți valorile, identitatea spirituală. În toată această lungă și nedreaptă despărțire a Basarabiei de România, ne-au ținut împreună limba și cultura”. ■ În *Cultura politică* apare *Comunismul pe înțelesul tinerilor. Care tineri? Și care comunism?* de Cristina Deac: „Consecințele? Pot fi catastrofale. Odată, pentru disciplina istorică în sine. Pentru că «vorbitorul despre comunism» din când în când se mai exprimă și în scris, produce cu frenezie tone de maculatură. Rețeta succesului? Un marketing bun, o editura mare, condeie «încrucișate» - eu scriu despre tine, tu scrii despre mine și se cheamă că «vorbitorul» are și operă scrisă. Astfel, hidra imposturii se autoreproduce la infinit: vorbești, pentru că, iată, ai scris, deci știi, deci te mai chem și data viitoare să-ți dai cu părerea. [...] La 20 de ani de la Revoluție, ar cam fi cazul ca discursul istoriografic despre comunism să intre în normalitate. Discuția în sine, despre ce-ar fi normalitatea, e foarte lungă și îl privește în primă instanță pe istorici”. ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu semnează *Despre minciunile oamenilor emoționați*, un comentariu la articolul lui Paul Diaconescu din „România literară”, nr. 12, *Mnemofobia*: „Ajuns în fața acestui simptom și aflat sub presiunea unei asemenea întrebări tulburătoare demne de un Marin Preda («monșer, ce-i facem cu... ?!»), «suedezul» nostru crede a găsi medicamentul împotriva bolii de care suferă memoria comunismului: «medicamentul» acesta ar fi, după el, *Raportul final al comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste din România* realizat sub coordonarea cunoscutului politolog Vladimir Tismăneanu: «În câte biblioteci - se întreabă Paul Diaconescu nu fără un strop de patetică îngrijorare - a ajuns masivul tom și câți oameni, mai ales tineri, au, vor avea ocazia și interesul să-l răsfoiască?» Departamentul de mine intenționa de a nega ori subaprecia semnificația și rostul unui atare document, rămân însă mai mult decât sceptic că oameni «mai ales tineri» vor citi pe rupe masivul tom. Și nu pentru că sunt bolnavi de

mnemofobie, ci pentru că respectivul document - în măsura sau în proporția în care este realmente un document onest, obiectiv și autentic - nu-i făcut spre a încânta și satisface gustul de lectură al maselor de cititori bolnavi ori nu de maladia semnalată”. ■ Ioan-Aurel Pop semnează *Programe culturale românești în lume (VIII)*: „Conducerea ICR s-a remarcat drept campioană a luptei contra comunismului, neocomunismului și Securității, fenomene malefice, aducătoare de atâtea suferințe pentru majoritatea românilor. De aceea, mi-a fost greu să înțeleg obstinția care l-a animat pe domnul H. R. Patapievici și pe colaboratorii săi în susținerea mai mult decât morală a doi dovediți colaboratori ai Securității, anume profesorii Andrei Corbea-Hoișie și Sorin Antohi. [...] Sunt absolut convins că, dincolo de aspectul penal lăsat în suspensie, intelectualii menționați trebuie să fie liberi să scrie, să publice, să conferențieze oriunde, să fie plătiți pentru prestațiile lor, să albă o viață publică, să laude, să critice, să fie prețuiți și criticați, la rândul lor. Și sunt sigur că există destule personalități și instituții private în România și în exterior care săi promoveze, susțină și stipendieze pentru activitățile lor. Dar sunt la fel de convins că o instituție a statului cum este ICR, a cărei activitate decurge sub simbolurile oficiale ale României, nu trebuie să folosească în programele sale, cel puțin pentru o vreme, până la lămurirea lucrurilor, persoane dovedite ca vinovate sub aspect etic și care și-au recunoscut această vinovăție. De altminteri, readucându-i în atenție după un timp așa de scurt, ICR nu le-a făcut celor doi decât un mare rău, reamintindu-le culpa și izolându-i. Ne întrebăm dacă astfel de derapaje sunt întâmplătoare sau sunt destinate în chip voit ca să întărească «brandul» de țară și imaginea așa de «luminoasă» a României în lume”. ■ Din secțiunea *Cultura literară*: □ Nicoleta Sălcudeanu publică a doua parte a articolului *Mutația valorilor est-etice*, despre *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu: „În contrapartidă, mult mai blajin se arată Nicolae Manolescu cu manifestările ideilor de extremă dreaptă în cultura română. Se poate verifica, de la caz la caz, comparându-se intensitatea implicării ideologice prin ton și flamă. Prin menționare au ba, după împrejurări și nevoi. [...] Nu întotdeauna călinescian în interogarea operei, prin sentințele lapidare sau lapidante, Nicolae Manolescu pare a se revendica uneori mai degrabă din direcția unui Al. Piru. Dar tocmai simpatia inconsecvență, cea a foiletonistului, dă farmec textului și-i insuflă viață de must care fierbe. Deviza «Am principii de fier. Dacă ele nu vă sunt pe plac, mai am și altele», poate fi și a lui Nicolae Manolescu. A fost asumată însă de Marx. Groucho Marx”. □ Constantin Coroiu publică a doua parte din *Eseu despre memorie*, prezentând *Fărâme de memorii* de José Saramago: „Când citești scrieri memorialistice precum cea a lui José Saramago, între altele, devii conștient de propria-ți memorie. Dar mai ales îți dai seama de ceea ce reprezintă memoria pentru un scriitor de o asemenea anvergură”. □ George Apostoiu scrie despre *G. Călinescu. Subiectivismul lucid*. □ Nicolae Coande semnează *Vioarel Padina – un „Tractatus” poeticesc al vremii noastre*: „Nu vreau să exagerez, dar, în ciuda sintaxei sale sucite, ludice, paractatice și a propensiunii spre joc

și funambulesc, Padina mi se pare, mai degrabă, un poet tragic, un deviat de la natura sa histrionică (tocmai el, olteanul care îl respinge cu duritate pe Sorescu). Eu nu văd în el, precum alții, poetul care relaxează limbajul de o manieră ce a făcut gloria optzecismului, trecându-l prin filtrele textualismului și al ludicului, eliberând cuvintele de scoriile nu știu cărui orfism care le repugna luneiștilor”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 270]** Anca Mizumschi se poziționează *Între Coelho și Manolescu*: „Mi-am petrecut sfârșitul anului prinsă între două imagini, pe de o parte Coelho, cu celebra eșarfa portocalie, cu asistenta lui personală, cu bannerul care anunța cele 1.000.000 de volume vândute, bătând standurile prin Târgul de Carte de la Frankfurt, pe de altă parte, coada de la Romexpo la *Istoria Critică a Literaturii Române*. Nu am de gând să discut aici conținutul cărții dlui profesor Manolescu, dintr-un sentiment de pudoare profesională, pentru că într-o țară în care toată lumea are impresii despre orice și, mai ales, se pricepe la orice, consider că nu am pregătirea necesară să construiesc un discurs critic pe un text critic. Ceea ce însă m-a frapat și mi se pare că se va întinde pe o perioadă consistentă de timp este isteria colectivă declanșată de carte. La nivelul unei bresle care se întreabă dacă e mai bine să fii în istoria lui Manolescu, în istoria lui Ștefănescu sau în istoria lui Mincu sau — de ce nu? mult mai bine — în toate trei și discută pe reacții punctuale și stări subiective, nu am citit sau auzit, cel puțin eu personal, nici o reacție care să discute *demersul* de a scrie o astfel de carte la începutul secolului XXI, în condițiile în care, în țări cu mult mai mulți cititori *pe cap de locuitor*, nu se mai scriu astfel de cărți, pentru că lumea nu e interesată de comentariul subiectiv, ci de informare eficientă și în timp real. Mi-e teamă că viteza de circulație a informației pe care o manipulăm zilnic reprezintă un context prea puțin generos cu acest gen de carte și cu puterea ei de a impune criterii de validare. Orice critic profesionist, care s-ar ocupa acum de parcurgerea în întregime a operei a cât mai multor autori - nu pot să scriu: a tuturor autorilor - ar trebui, la volumul de titluri care apar, să se comporte ca un anahoret autosechestrat într-o cameră de lucru, fiind întreținut și hrănit de familie printr-o fereastră la nivelul ochilor. Nu s-ar mai pune problema să stea în trafic, să aibă funcții publice sau să găsească bani pentru o revistă literară și mi se pare bizar să îi reproșăm profesorului Manolescu că nu face asta”. ■ Marius Chivu semnează *Heroin story*, o cronică la *Weekend cu mama* de Vera Ion, Ed. RAO, 2009: „Cusută din prea multe locuri comune, povestea Cristinei suferă, la nivel ficțional, din cauza lipsei de autenticitate. Posibilele cauze ale consumului de narcotice - familia disfuncțională, anturajul, nefericirea - sunt și ele prea la vedere, motivația e minimală, introspecția lipsește ca și cum drogurile ar fi o fatalitate de la sine înțeleasă. Pentru o mărturie dramatică a celei mai puternice forme de dependență, așa cum este dependența de heroina injectabilă, povestea nu are nimic angoasant sau disturbator. Totul e comun și simplu, iar asta pentru că profilul psihologic al Cristinei este departe de cel hăituit, alienat și delirant al adevăratului heroinoman, Cristina fiind doar o voce ușor agresivă care vorbește

precipitat și vulgar despre o pretinsă «viață megafutută»”. ■ Revenind la rubrica sa Eugen Istodor spune despre *Răscoala* de Liviu Rebreanu: „*Răscoala în trei cuvinte*: în *Răscoala* se cere pământ, se violează femeii, se trag concluzii”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 212-213 (470-471)] Din rubrica *La zi reținem*: □ *A fost*: „*Lansări de carte*. Cărțile *Bunul, răul și urâtul în cinema* de Andrei Gorzo și *4 decenii, 3 luni și 2 săptămâni cu filmul românesc* de Alex. Leo Șerban, apărute în colecția «Cinema» a Editurii Polirom, au fost lansate vineri, 10 aprilie, la Librăria Cărturești Verona din București. La același loc, însă luni, 13 aprilie, a fost lansat volumul lui Marius Oprea, *Șase feluri de a muri*, în prezența unor personalități precum Zoe Petre, Mircea Cărtărescu și Stelian Țurlea”. □ *Va fi*: „*Ion Vartic, la Ziua Mondială a Cărții*. Volumul *Cioran naiv și sentimental* de Ion Vartic va fi prezentat joi, 23 aprilie, la Circulo de Lectores din Madrid, cu ocazia Zilei Mondiale a Cărții și a Drepturilor de Autor, când peste 200 de librării, biblioteci și centre culturale din capitala Spaniei susține un program-maraton de opt ore. Cartea *Cioran ingenuo y sentimental* de Ion Vartic a fost tradusă în spaniol de Francisco Javier Marina și publicată de Mira Editores din Zaragoza, în aprilie 2009, cu sprijinul ICR. La lansare vor mai vorbi Mercedes Monmany, critic literar la suplimentul de cultură «ABCD Las Artes y Las Letras» al ziarului «ABC», Ioana Zlotescu Simatu, hispanistă și cercetătoare în cadrul Ministerului Culturii din Spania, Joaquin Casanova, director al Editurii Mira, și Horia Barna, director al ICR Madrid”. □ *Proiecte culturale pentru românii din Italia, Spania și Elveția*: „ICR va finanța cu 30.000 de euro un festival de poezie la Lausanne (Elveția), concerte susținute de Alexandru Tomescu la Santiago de Compostela (Spania) și evenimente dedicate lui Marcel Chirnoagă la Padova (Italia). La sfârșitul lunii trecute a avut loc jurizarea proiectelor depuse pentru programul «Fii creativ! Fii inventiv! Fii european!», derulat de ICR prin Direcția Români din Afara Țării. Comisia de jurizare a selectat trei propuneri de parteneriat cu asociații românești din străinătate pentru anul 2009, urmând să finanțeze fiecare proiect cu câte 10.000 de euro. [...] Festivalul «Pont entre les cultures, 2009 - Roumanie-Suisse», ediția a doua, va avea loc între 4 și 22 noiembrie, fiind propus de L'Association Roumanie CH - Interculturel Lausanne. Tema Festivalului din acest an este «Mari poeți europeni: C. F. Ramuz - Lucian Blaga». Vor avea loc evenimente dedicate poetului român Lucian Blaga și unor mari scriitori din Elveția francofonă precum Charles Ferdinand Ramuz, Corina Bille, Gustave Roud, Friederich Dürrenmatt și Jean Villard Gilles. Printre acestea se numără lecturi din volumele scriitorilor amintiți, proiecția unor filme documentare despre Lucian Blaga, prezentări de carte și conferințe dedicate poetului român, dar și concerte și expoziția de pictură *Călătorie de o viață*, de Adrian Stănescu, care retracează drumul pictorului între România și Elveția”. ■ Editorialul *Nevoia de a spune* nu este semnat de Carmen Mușat: „O stranie coincidență a făcut ca, în timp ce Kerry Kennedy se afla la București, pentru lansarea cărții *Spune adevărul puterii. Apărători ai drepturilor omului care transformă lumea* (Editura Curtea Veche), la Chișinău tinerii să

protesteze în stradă împotriva falsificării rezultatelor alegerilor parlamentare de către puterea comunistă. Asumându-și riscul iminent de a fi arestați, bătuți, maltratați, cel care săptămâna trecută au ieșit pe străzi la Chișinău au ales să spună Puterii comuniste adevărul, refuzând să se lase mințiți, manipulați și umiliți. Ceea ce a urmat a confirmat esența totalitară a regimului de la Chișinău. care a răspuns în forță, instituind - pentru a câta oară? - politica fricii, teroarea și minciuna oficială”. ■ Rubrica *Actualitate* pune întrebarea *Va scăpa Republica Moldova de comuniști?*, privind situația politică din țara vecină. Despre neliniștile de peste Prut se pronunță Bedros Horasangian (*De la Ștefan cel Mare la Vladimir Voronin*), Liviu Ornea (*Ia facultatea, neamule!*), Mihail Vakulovski (*Republica Moldova pentru Europa e ca frate-meu pentru România*), Vasile Gârnet („*Copii de suflet*” ai regimului Voronin), Ovidiu Drăghia (*Republica Twitter. Cu ajutorul Internetului, mesajul tinerilor basarabeni a ajuns în întreaga lume*), Vitalie Ciobanu (*Moldova pe tobogan*), Iulia Popovici (un interviu cu Nicoleta Esinencu, „*E începutul unei dictaturi*”), Declarație a Moldova PEN Centru (*Atac asupra democrației și drepturilor omului în Republica Moldova*). ■ Cu supratitlul *Aprilie – luna Cervantes* apare textul *Galateea și Sorin Mărculescu* de Luminița Marcu, o semnalare a volumului *Galateea. Opere narative complete* de Cervantes, traducere, prefață, note și comentarii de Sorin Mărculescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Da, este vorba despre un singur traducător, pentru că Sorin Mărculescu s-a înghesuit la traducerea întregii opere narative a lui Cervantes, proiect pe care l-a încheiat de curând. Și cu această întreprindere ne aflăm, cum s-ar spune, pe altă lume. Se cere răbdare, dedicație, perseverență, asta dincolo de o stăpânire lingvistică superioară a ambelor limbi, a spaniolei și mai ales a românei. Sorin Mărculescu le-a dovedit pe toate, atenție!, rămânând constant un om al timpului său”. ■ Apare „*Literatura, să nu ne mințim, nu este o muncă pentru oameni oboșiți*”. *Formula 1 – Chat cu scriitori români, ediția a VII-a: invitat: Daniel Bănuțescu*, dialog coordonat de un cristian: „- *Mai scrieți poezie?* - Rar, nu este un capitol încheiat. Zilele trecute am scris un poem care m-a încântat. Toate poemele pe care le scriu mă încântă, altfel nu le-aș scrie. Poemul cu pricina se numește *La Barul Râniei Mele*. [...] - *Vă gândiți să scrieți scenarii de film?* - Îmi doresc să fiu un scriitor complet, vreau să abordez toate genurile, mai puțin critica literară, gen pentru care nu am pregătirea necesară, dar nici interesul de a-mi însuși această pregătire.. Da, e posibil să scriu și scenarii, după cum e posibil să mi se propună ecranizarea vreunuia dintre romanele mele și eu să accept. [...] - *În ce măsură mai are nevoie literatura română, după 1989, de cenacluri?* - Se poate vedea ca lumea are nevoie de cenacluri. Un cenaclu este pe undeva un cerc de prieteni, de cunoscuți care-și freacă coatele împreună, se luptă, se detestă sau se iubesc și se influențează. Interconționează, interferează și se mișcă unul pe altul”. ■ Irina Georgescu semnează *Insula tăcerilor*, o prezentare a volumului *Tăcerea din grădină* de William Trevor, traducere de Virgil Stanciu, Ed. Leda, 2008: „Distins cu Yorkshire Post Book of the Year Award, în 2008, romanul

scriitorului Irlandez William Trevor este pe cât de provocator pe atât do singular, pentru ca unicitatea sa sta în disecția lentă a unei drame de familie. Bucurându-se de o traducere reușită în limba română, *Tăcerea din grădină* este romanul unei așteptări și al unei pregătiri pentru final”. ■ Paul Cernat publică *Mateiu Caragiale & Co, als ob*, o cronică la *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan*, Ed. Curtea Veche, 2008: „Fără termen de comparație în literatura română (afară, poate, de *Ultimele sonete închiphuite ale lui William Shakespeare în traducerea imaginară a lui Vasile Voiculescu*), cartea e o demonstrație captivantă de virtuozitate scriptică și erudiție ludică. Însuflețită de iubirea «prezentatorului» pentru Mateiu Caragiale și lumea sa, fabulația îmbină meșteșugit verosimilitatea documentară cu senzaționalul rocambolesc al imaginației. Un Mateiu Caragiale autenticist, ridicat la puterea experimentului (meta-, misti-) ficțional. Și un volum prin care Ion Iovan se impune, în sfârșit, ca scriitor *first class*. La 71 de ani. *Excusez du peu...*”. ■ În rubrica *Istorie literară* Geo Șerban semnează textul *Ionel Teodoreanu, la întâmplare*. ■ Anamaria Pop traduce din maghiară articolul lui Péter Nádas, *Cântec de muncă*, „Text citit de autor la Festivalul Literaturii Passa Porta, 26-29 martie 2009, Bruxelles, unde Péter Nádas a fost unul dintre invitații de onoare ai festivalului; textul - care face parte din volumul de eseuri aflat în curs de pregătire la Editura Curtea Veche, București - apare pentru prima oară în varianta tipărită în «Observator cultural»”. ■ Silvia Dumitrache prezintă *Reviste ale studenților de la Facultatea de Litere*: „După o perioadă destul de îndelungată în care a lipsit preocuparea pentru editarea unei reviste de profil, se pare că a revenit interesul studenților pentru implicarea în activități redacționale. Începând din luna februarie, în cadrul facultății există două reviste, fiecare abordând direcții diferite: revista «Doamna grasă», continuând, într-un fel, linia reprezentată de «Eliterebele», «Betonuri» și «Litere nouă», toate înființate după 1990, și «Texte», revistă de teorie literară, reprezentând prima inițiativă de acest gen din cadrul facultății”. ■ Sub titlul *Noua literatură, încotro?* Andreea Răsuceanu prezintă *Best New American Voices 2008*, Guest Editor Richard Bausch, Series Editors John Kulka and Natalie Danford, Hardourt, 2008: „*Best New American Voices 2008* reunește un număr de șaptesprezece texte, aparținând unor autori cvasinecunoscuți, care au publicat (sau nu) proză scurtă în diferite reviste și se află (aproape toți) în cursul redactării primului roman. [...] Cert este că, fără îndoială, o bună parte dintre acești tineri scriitori vor da tonul literaturii în următorii ani; editorii vorbesc în introducere despre caracterul eterogen al antologiei, despre faptul că tinerii scriitori nu au multe în comun, nici sub aspectul tematici abordate, nici sub cel al stilului sau tehnicilor, existând totuși niște *pattern*-uri sau trenduri detectabile la lectura textelor: o tendință de amplasare a acțiunii în prezent, o evitare, dublată uneori de scepticism, a narațiunii omnisciente, interes crescut față de subiectele tabuizate, precum homosexualitatea sau bisexualitatea”. ■ Marcând patru ani de existență a rubricii sale, Michael

Haulică întreabă *DCSF* (De ce SF?), întrebare la care răspunde: „Uite-așa, pentru că unii dintre noi îl iubesc, și dacă ajungi să iubești ceva, chiar nu mai contează de ce”.

● **[„Tribuna”, nr. 159]** Revista anunță programul *Festivalului Internațional „Lucian Blaga” – ediția a XIX-a, Cluj-Napoca, 14 mai 2009* -: la deschiderea festivă au vorbit Irina Petraș, Mircea Borcilă, Basarab Nicolaescu, Horia Bădescu, după care a urmat recitalul de poezie moderat de Horia Bădescu. Printre altele, a fost organizată și lansarea *Jurnalelor Corneliiei Brediceanu-Blaga*, editate de Dorli Blaga. ■ În editorialul său, George Jiglău scrie *Cu optimism, despre alegerile europarlamentare*. ■ Găsim noi *Cărți în actualitate* articolul lui Octavian Soviany, *Împotriva limbajului sau jucărelele fratelui Alexandru*, o prezentare a volumului *Ecstasy* de Alexandru Vakulovski, Ed. Pontica, 2005: „Prea lucid însă pentru a se lăsa mereu furat de himerele lirismului, poetul va reveni la prestidigitatiile sale experimentaliste, va fi cu precumpănire critic și dezabuzat, dovedindu-se un spirit insurgent prin excelență și incomod. Nu e de mirare că autoritățile românești, după ce vreme de cinci ani au amânat să-i acorde cetățenia, se grăbesc acum să îl expulzeze. Societatea noastră actuală are nevoie de trântori și hoți, nu de artiști rebeli, care dau cu tifla tuturor retoricilor și tuturor pudibonderiilor ipocrite. Pe Vakulovski l-au expulzat... pe Nora Iuga cititorii unui ziar de scandal se pregătesc sa o ardă pe rug... Nu mă aștept ca autoritățile să rezolve problema scriitorului basarabean... mă aștept dimpotrivă la noi expulzări... chiar și ale celor cu cetățenie română”. ■ În *Cartea străină* Vianu Mureșan publică *Metoda urâtirii și ridiculizării*, un comentariu pe marginea volumului *Vechi maeștri* de Thomas Bernhard, Ed. Paralela 45, 2005: „Capacitatea de a caricaturiza este cea mai mare putere a spiritului, dar și o artă a supraviețuirii într-o lume dominată de falsuri, valori contrafăcute și idoli de mucava. Doar prin ridiculizare lumea poate fi suportată și, poate, chiar stăpânită, crede Thomas Bernhard”. ■ Horea Poenar revine cu partea a doua din *Studiu în stacojiu*. ■ Despre „*Sadisme*” de odinioară scrie Ion Pop în rubrica *Ordinea din zi*, anunțând: „Va apărea în curând, la Editura clujeană Dacia, retipărită după mai bine de șapte decenii, o carte cu titlu insolit, amintind îndrăznelile avangardiste interbelice: *Sadismul adevărului*, semnată de Sașa Pană”. ■ *Istoria critică...* de Nicolae Manolescu, apărută la Ed. Paralela 45 în 2008 e în continuare *În dezbateri*: □ Laszlo Alexandru, *Istoria literaturii române, de la origini până la Nicolae Manolescu (V)*: „Aducând la suprafață pariul ambițios al unei gigantice sinteze, Istoria critică a literaturii române vine oarecum împotriva unei epoci dinamice, marcate de imprevizibil și fragmentarism. Erau, acestea, trăsături de căpetenie ale cronicarului literar de cursă lungă, virtuți cu ajutorul cărora N. Manolescu își ocupase poziția centrală în literatura contemporană. Dar însumările de analize încă nu dau o sinteză, așa cum nici suprapunerile de cronici nu produc o istorie literară. Nicolae Manolescu ar fi făcut mai bine să rămână la imaginea comentatorului diligent de literatură săptămânală, ale cărui efulguranții de inteligență, ironie și spontaneitate ne fascinau. Ambiția de-a ne

arăta la senectute chipul profesorului care, de la înălțimea catedrei, ne trasează tuturor cu bețigașul încotro să ne îndreptăm privirea, are într-însa ceva prezumțios și indigest, ce acompaniază spre linia îndepărtată a orizontului un apus de soare”.

□ Ovidiu Pecican, *Rețetar de avarie*: „Acestea fiind spuse, sunt curios ce va mai produce în continuare Nicolae Manolescu în materie de istorie literară și dacă volumul de față, atât de discutat, va fi revizuit întrucâtva la o ediție următoare. Așa sau altfel, el rămâne, în felul lui, o piatră de hotar greu de urnit, nu tocmai ușor de digerat și imposibil de reprodus de eventualii ucenici”. ■ Ștefan Manasia și Claudiu Groza stau de vorbă cu Filip Florian, *Despre „dorința aia nebună de a scrie”, despre România lui Carol I și a locurilor magice, despre pisici și dentiștii lor cu existență incertă...: „– Romanul tău de debut, Degete mici, a «prins valul» – cum se spune, a avut parte de foarte multe cronici entuziaste, de câteva premii importante. Dintre autorii ultimei promoții poate că numai Dan Lungu a creat atâtea ecouri favorabile (în critică și în public). Cum te-a influențat/ modificat succesul acestei prime cărți? – Sincer să fiu, nu-mi dau seama cât și cum m-a modificat, dar cu siguranță ceva s-a-n întâmplat fără știrea mea. Eu nu resimt foarte puternic schimbarea asta, s-ar putea ca alții s-o vadă, nu-mi dau seama. Însă chiar nu cred că cineva poate să rămână total imun și toată lumea să fie de acord că omul cu pricina e absolut la fel. Dar, repet, nu realizez deloc dimensiunile astea, ar putea fi minore (cum sper eu să fie) sau chiar mai mari (asta m-ar întrista). Altfel, am avut marele noroc că am scris-o cu un grad de egoism uriaș, în sensul mizei strict cu mine, adică al dorinței mele obsesive de a-mi da... Partea asta a doua, ce s-a întâmplat public cu cartea după tipărirea ei, nu m-a mai atins foarte tare. Momentul meu de imensă bucurie a fost când am încheiat romanul. S-a strâns în mine atâția ani dorința aia nebună de-a o scrie... [...] – Zilele regelui e un roman cu scriitură «artistă», elaborată, amintind de Ștefan Agopian (al cărui scris barochizant știu că-l prețuiești). Pe de altă parte Zilele regelui se desparte de neorealismul noilor romancieri, e și un pariu aici? – Nu e un pariu, e o îndrăgostire a mea față de-un tip de literatură și-atuncea, având o pasiune uriașă pentru genul ăsta de literatură și simțindu-mă cu vocea cel mai apropiat de culoarul ăsta al literaturii, n-am avut decât să-mi văd de ce mi-e mie drag a scrie. Chiar nu cred că e de făcut de nici un scriitor, în măsura în care pe el îl incită ceva, îi place ceva, e total absurd să faci altceva doar pentru a arăta că e capabil să facă și lucrul ăla sau de ce? N-am avut nici o miză de a mă raporta la altceva, la ce scriu alții. Pur și simplu, înainte chiar să termin *Degete mici*, într-un moment de impas cu cartea, mi-a venit chestia asta cu povestea unui dentist de secol XIX, dar așa... foarte în ceață inițial, numai că mi-a plăcut de la bun început atât de tare ideea”.*

■ Textele *In memoriam Tudor Ionescu* semnează: □ Claudiu Groza, *Moartea unui om spectaculos*: „Unul dintre cei mai spectaculoși oameni de cultură ai Clujului, Tudor Ionescu, a încetat din viață în seara de 26 martie 2009, la Cluj, în urma unei boli incurabile. [...] L-am cunoscut mai bine și am apreciat pe măsură spiritul său ludic inconfundabil recent, de vreun an-doi, făcând cunoștință

treptat și cu Tudor Ionescu-filologul, un filolog rasat, cu patimă pentru limba română, pe care o iubea chiar în lexicul ei de nișă, în «miezul tare» al ei, pe care-l explora cu delicii histrionice, la fel cum făcea «artă», o artă necanonică, iar ludică, recompunând semnificațiile cotidianului și ale banalității în fapte cu sens artistic, ca și cu Tudor Ionescu-omul, spiritul cald, de necondiționată afecțiune amicală”.

□ Radu Țuculescu, *Tudor Ionescu sau Viața cu pauză*: „Traducător impecabil de limbă franceză, a tradus proză, eseistică și poezie, din cei mai diverși autori. A scris proză umoristică și nu numai despre care, arareori vorbea, cu o nedisimulată pudoare. A pictat după pofta inimii, ținând cont doar de imboldurile sale interioare, de fanteziile sale, de plăcerea și, mai ales, bucuria care-l copleșeau ori de câte ori punea mâna pe penel”. □ Revista publică și „*Mare-i grădina...*” de Tudor Ionescu. ■ Ing. Licu Stavri publică *Noua proză americană (I)*: „□ Mensualul «Le magazine littéraire» consacră un apreciable număr de pagini, în ediția pentru luna februarie 2009, noii proze americane. Sub titlul generic *Le roman de la nouvelle Amérique* revista realizează un «grupaj» coordonat de Alexis Lacroix și Minh Tran Huy, conținând o mare diversitate de texte, de la articole de sinteză la scurte interviuri, abordări tematice și chiar fragmente de proză. [...] Întrucât și la noi editurile au pus pe piață, în ultimii ani, o cantitate remarcabilă de opere aparținând «noilor romancieri americani» considerăm utilă o succintă trecere în revistă a activității câtorva autori care se anunță a fi purtătorii de stindard ai noii proze beletristice americane. Dată fiind bogăția materialului, o vom face în două episoade. □ În mod ciudat, scrie traducătorul Brice Matthieussent în articolul său, eticheta de «străin în propria-i casă» i se potrivește ca o mănășă scriitorului WASP Richard Ford, ale cărui personaje sunt de multe ori dislocate, deteritorializate, ilustrând sentimentul tipic american de a nu fi ancorat nicăieri, de a fi alienat față de propria familie, de propriul grup social, sentimentul impermanenței și plutirii adeseori iresponsabile. [...] □ Dacă e relativ ușor să desprindem un roman american al suburbiilor (tratat în extenso în «Le magazine littéraire» de Bernard Quirny în articolul său *Periferia urbană din centrul romanului*), nu e mai puțin adevărat că destui romancieri rămân fascinați de viața marilor metropole, în special cea din «Big Apple», cum este poreclit cu afecțiune New York-ul. Cei mai reprezentativi în această privință vor fi Jay McInerney cu *Bright Lights, Big City* și prietenul său Bret Easton Ellis, autorul controversatului *American Psycho* și al lui *Lunar Park* (ambele traduse în românește), romane care descriu, aparent obiectiv, dar cu un curent subteran de eticism critic, viața iresponsabilă a generației anilor 1990, generație a banilor câștigați cu ușurință, a plictisului, a stimulentelelor nenaturale și adesea ucigătoare, de felul drogurilor și al alcoolului – un tip de proză care reia, la dimensiuni mult amplificate, problemele dezaxațiilor Epocii Jazz-ului. Pe același palier se situează Don De Lillo cu *Cosmopolis* (2006). Alții însă, precum Percival Everett sau Cormack McCarthy (cu recentul său succes *The Road* sau mai vechiul *Blood Meridian*) preferă să deconstruiască mitul Vestului – rămas în mare parte nucleul legendei Americii pastoral-idilice – sau

să prezinte în lumina necruțătoare a unui realism frust viața în micile comunități, conform unei bogate tradiții stabilite de pe nedrept uitatul Sinclair Lewis. □ Romanul iudeo-american, cu o tradiție temeinic consolidată de Bernard Malamud, Saul Bellow și eternul Philip Roth, continuă să alimenteze constant rafturile librăriilor. Din noua generație – strălucită – de autori ce reprezintă acest etos specific vom menționa câțiva, călăuziți de articolul lui Jerome Charyn *Juifs, entre autres*. Daniel Mendelsohn s-a născut în 1960 în Long Island și a făcut studii clasice la University of Virginia și la Princeton, luându-și doctoratul în 1994”.

■ Ion Bogdan Lefter ne comunică *Alte întâlniri cu literaturii*: pe 12 noiembrie în cafe-barul Muzeului Național de Artă Contemporană a fost organizată dezbaterea despre *Iluzia anticomunismului*, volum coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, iar pe lângă autori la dezbatere au participat Florin Abraham, Gabriel Andreescu, Daniel Barbu, Nicolae Iliescu, Gheorghe Irezianu, Igor Mocanu, moderatorul fiind Constantin Vică, iar în public – Adrian Schiop, Ionuț Chiva, Mihai Oroveanu și Ruxandra Balaci. Pe 13 noiembrie participă la lansarea volumului *Universitas. A fost odată un cenaclu...*, coordonat de Mircea Martin, la Muzeul Național al Literaturii Române, unde au fost prezenți Gheorghe Ardeleanu, George Arun, Iulian Costache, Andrei (Ștefan) Damian, Horia Gârbea, Mihail Gălățanu, Adela Greceanu, Marius Oprea, Nicoleta Pavel, Petruț Pârvescu, Constantin Stan, Eugenia Țarălungă, Ovidiu Verdeș, Elena Vlădăreanu, iar despre volum au vorbit Paul Vinicius, Simona Popescu, Livius Ciocârlie, Mircea Martin și Radu Călin Cristea. Pe 24 noiembrie la sediul Uniunii Scriitorilor au fost marcați cei 25 de ani de la interzicerea Cenaclului de Luni; au fost prezenți: Andrei Bodiu, Mircea Cărtărescu, Gabriel Chifu, Cosmin Ciotloș, Traian T. Coșovei, Caius Dobrescu, Bogdan Ghiu, Florin Iaru, Tudor Jebeleanu, Mircea Martin, Alexandru Mușina, Petruț Pârvescu, Cristian Teodorescu, Călin Vlasie, Radu Călin Cristea, Doru Mareș, Nicolae Manolescu. ■ În *Zapp-media* Adrian Țion scrie despre *Eugen Ionescu interzis*: „Situația creată e de un absurd comic până la urmă. Ionescu e interzis în limba română, dar jucat la Timișoara în limba germană cu ocazia centenarului. Cred că scrierile lui Eugen Ionescu au avut mereu soarta de a fi interzise sub o formă sau alta în România, dar nu numai. Publicul s-a obișnuit cu asta și-l prețuiește parcă mai mult atunci când e interzis. [...] Eugen Ionescu interzis înseamnă trăiască Eugen Ionescu!”. ■ Din proză citim *Fetus in fetu* de Francisc Baja. ■ Șerban Foartă publică *Vai, Stela!* în rubrica *Emoticon*. ■ Sunt publicate și versurile lui Emanuel Guralivu.

17 aprilie

• [„Adevărul”, nr. 5832] Dan Bolcea anunță că *Literatura română trece granița în Ungaria*, unde România este invitat de onoare la Festivalul Internațional de Carte: „Gabriela Adameșteanu va participa la o masă rotundă despre rolul traducerilor în procesul de afirmare internațională, Denisa Comănescu și Adela Greceanu vor vorbi despre poetica feminină contemporană, alături de autoarele

maghiare Kiss Judit Ágnes și Karafiáth Orsolya. Ruxandra Cesereanu și Bogdan Suceavă vor fi prezenți la o serie de lecturi din volumul *Nuvele românești ale secolului XX*, din seria «Decameronul modern». Sunt doar câteva dintre numeroasele evenimente care au în prim-plan literatura română”.

• **[„România literară”, nr. 15]** Mircea Mihăieș întreabă *Ce tabieturi de lectură aveți?*: „Citeam - și mai citesc - oriunde, oricând și oricum: în tramvai, în pat, pe stradă, la birou, în parc, în curte, la masă. Unele din aceste momente joacă însă un rol aparte și au o pregnanță pe care-mi place s-o contemplan, într-un răsfăț al simțurilor și al amintirilor: de pildă, vacanțele de Paști, petrecute în adolescență aproape de fiecare dată la bunici”. ■ În *Cum se împacă literații cu muzicienii* Ioana Pârvulescu scrie despre Alexandru Vlahuță, prezentând și o scrisoare adresată lui Dumitru Georgescu Kiriac. Destinatarii acestui articol sunt Valentina Sandu-Dediu și Dan Dediu. ■ Și în acest număr găsim numeroase comentarii critice: □ Sorin Lavric semnează *Cerul filozofiei*, o prezentare a volumului *Principiul cerului. Eternitatea lumii și unitatea intelectului în filozofia secolului al XIII-lea* de Alexander Baumgarten, Ed. Humanitas, 2008. □ Cosmin Ciotloș continuă cronică sa literară pentru *Istoria...* lui Manolescu, publicând *Câteva sentințe*, partea a cincea a cronicii: „Două lucruri au trecut neobservate în legătură cu cele treizeci și două de pagini pe care Manolescu i le consacră lui Eminescu. Primul se referă la densitatea referințelor, care e mai mare decât în cazul oricărui alt scriitor tratat în istorie. Cel de-al doilea, la diversitatea grilelor de lectură, acoperind de la un capăt la altul gama de nuanțe pe care le comportă, în întregul ei, o operă atât de disputată. [...] Verdictul estetic, deloc voalat, e plauzibil. (Și, categoric, într-o astfel de istorie a valorilor, e mai scandalos decât acela politic de peste câteva pagini, în urma căruia publicistica lui Eminescu apare, în mod perfect îndreptățit, drept naționalistă, xenofobă, cu accente de rasism și de antisemitism.) Nu-mi vine să cred că astăzi aceiași cronicari care blamau acerb faimosul număr din 1999 al «Dilemei» nu se arată deranjați, în *Istorie*, decât de situația câtorva autori contemporani. Semn că, la răsfoire, n-au ajuns, măcar din întâmplare, până aici”. □ În *Vântul în plete* Daniel Cristea-Enache semnalează apariția volumului *Eu însumi* de Ion Monoran, ediție îngrijită de Viorel Marineasa și Daniel Vighi, Ed. Cartea Românească, 2009: „Frona juvenilă se resoarbe într-o atitudine de poet angajat; dar nu în sensul culturii oficiale, ci tocmai împotriva direcției. Sunt un băiat furtunos, sună un titlu de poem asumat polemic, etalându-și aproape revolta”. □ Gheorghe Grigurcu în *Opinii franceze* discută volumul *Orfeu și Mașina. Interviuuri despre condiția omului contemporan* de Nicholas Catanoy, Ed. Criterion Publishing, 2008: „Din paginile acestor interviuri am încercat a desprinde trăsăturile unei imagini a reflecției socio-culturale occidentale în raport cu realitățile est-europene. În ce măsură, ne-am întrebat, mentalitatea intelectualității galice își conturează un specific, care e diferența între speculația acesteia și ceea ce am putea mărturisi noi, cei din țările ce-au cunoscut subjugarea totalitară, în legătură cu teribila experiență istorică prin care

am trecut? Nu o dată inteligenții apuseni se arată înclinați către o detașare de concretul istoric, de virtuțile și servituțile acestuia”. □ Despre volumul *Etica neuitării* de Monica Lovinescu, antologie și prefață de Vladimir Tismăneanu, Ed. Humanitas, 2008 discută Tudorel Urian în *Reîntoarcere în lumea teatrului exclus*: „Recitind eseurile scrise de Monica Lovinescu începând cu anul 1961, până în preajma intrării în noul mileniu, primul lucru care frapează este formidabila consecvență a ideilor autoarei. Pozițiile Monicăi Lovinescu sunt rigurose aceleași, sistemul de valori este, chiar de la început, foarte bine creionat, aliații și adversarii se află în tabere bine definite. Lumea este bi-polară, între Est și Vest există o cortină (de fier), logica terțului exclus este singura valabilă”. □ Teodor Vârgolici semnează *O viziune nouă*, prezentare a volumului *Mihail Sebastian. Între viață și ficțiune* de Constantin Trandafir, editat la Fundația Culturală Libra: „Evident, eseuul monografic al lui Constantin Trandafir se bazează pe o vastă și impresionantă documentare, selectând elementele esențiale, prin efectuarea unei noi și integrale lecturi a scrierilor lui Mihail Sebastian, relevându-i trăsăturile caracteristice, cu obiectivitate și echilibru, aducând puncte de vedere personale, originale, uneori cu detașări de aprecierile formulate de unii comentatori anteriori. Reconstituind etapele succesive ale vieții lui Mihail Sebastian, Constantin Trandafir nu se rezumă la o înșiruire de date, ci le încadrează în evocări pline de vibrație, apelând sugestiv la propriile mărturii ale scriitorului”. ■ Alex. Ștefănescu revine la rubrica sa *Coupe-Papier* cu textul *Literatura română, ieri și azi*. În acest număr citim *Răspuns dat lui Mihai Mateescu-Coldea, care mă întreabă ce cred despre literatura română*: „Fuziunea între meseria de scriitor și meseria de om conferă literaturii române o puritate aparte. Te face să te gândești la o cămașă albă și curată, la mirosul de brad, la o chilie proaspăt văruiată. Chiar și cele mai teribiliste experimente, chiar și cele mai perverse subtilități au o candoare de fond. Așa cum se întâmplă ca o pată să nu iasă cu nici un preț dintr-o țesătură, din literatura română nu poate fi scoasă, în nici un fel, puritatea ei originară. [...] În loc să se piardă în discuții sterile despre supremația unuia sau altuia dintre curentele literare, despre eficacitatea sau ineficacitatea literaturii în perioade de criză a societății etc., etc., scriitorii ar trebui să înceapă o campanie de recucerire a publicului. N-au prea multe șanse să reușească. Dar ar fi păcat să nu încerce. Nimeni nu le poate spune la ce metode trebuie să recurgă în acest scop. Urmează să inventeze ei ceva, ceva nemaivăzut, un curcubeu din cuvinte, care să captiveze publicul mai mult decât filmele cu împușcături sau talk-show-urile. Sigur este că preocuparea lor de acum, aceea de a se ierarhiza unii pe alții și de a se autoprocama geniali, necesari, de neînlocuit nu poate salva literatura”. ■ Găsim o notă nesemnată *De la Uniunea Scriitorilor* (v. „Luceafărul de dimineață”, nr. 10-11 (882-883)/ 2009). ■ Cosmin Ciotloș realizează un interviu cu Gabriela Melinescu, „*Vulnerabilitatea, asta e marca talentului*”: „- *Dumneavoastră mai scrieți poezie? Bănuiesc că e o legătură, în timp, între ritmul în care scrieți și acela în care desenați. Tocmai ați vernisat o expoziție, așa că fără îndoială există, în spatele*

fiecărei gravuri, câte un poem. - Da. Nici n-aș putea altfel. Și poeziile, și desenele cresc ca părul și ca unghiile. Când le scriu, vin de la sine. Dar când e vorba să le public, e cu totul altceva. Trebuie, atunci, ca din momente diferite să fac o singură realitate. În desen, trebuie să-mi învăț prietenii, întâi de toate, să vadă altfel, iar în poezie, să simtă altfel. Dar asta numai după ce a existat, înainte, ceva spontan. E lucrul poate cel mai misterios din ființa omenească. Poemele cele mai bune se scriu singure. După aceea vine munca. După aceea vin variantele. Mircea Eliade, pe care l-am cunoscut atunci când René i-a editat *Pe strada Mântuleasa*, îmi spunea că scrie de trei ori fiecare text. El îmi vorbea mult despre probleme. Avea dreptate. Întotdeauna apar probleme. Chiar și când citesc un articol pe care l-am scris, sunt nemulțumită că au rămas atâtea și-atâtea lucruri pe care le puteam spune mai bine. De fapt, nu mai bine, mai altfel. În așa fel încât să-mi placă mie în primul rând. Să-mi amintească de momentul în care l-am gândit”. ■ În rubrica *Document* găsim *Din arhivele CNSAS: O scrisoare a lui N. Steinhardt către Noël Bernard*, documentul fiind comunicat de George Ardeleanu. ■ Iordan Datcu marchează 150 de ani de la nașterea lui *Lazăr Șăineanu* în rubrica *Istorie literară*. □ În aceeași rubrică Victor Durnea încearcă să răspundă la *Din nou despre N. I. Herescu, când și de ce a plecat din țară?*. ■ În *Opinii* găsim textul *Ne americanizăm?* scris de Arthur Beyrer: „Într-adevăr, globalizarea, cu toate implicațiile ei, ni se impune implacabil, iar un anumit grad de americanizare este parte integrantă a acesteia. Influențele culturale, prin urmare și verbale, sunt evidente și de neocolit”. ■ Doina Ruști publică *Poveste de Paște*. □ Citim poeziile lui Radu Ulmeanu, Emil Brumaru și Șerban Foarță. □ Revista publică o povestire de Julio Cortázar, *Cefalee*, în românește de Tudora Șandru Mehedinți. ■ Apare o nouă *Scrisoare din Paris*, sub semnătura lui Lucian Raicu și intitulată *Vocea lui Barthes*. Textul este datat 1990. ■ În *Meridiane* citim prezentarea cărții *Geniul și zeița* de Aldous Huxley, traducere din engleză și note de Viorica Boitor, Ed. Polirom, 2008 sub semnătura lui Codrin Liviu Cuțitaru (*O inițiere psihedelică*): „Citită parabolic și intertextual, narațiunea lui Huxley trimite la ideea inițierii psihedelice, a schimbării de traiectorie existențială, prin traversarea unei experiențe halucinatorii, încărcate de semnificații”. ■ Tot în rubrica *Meridiane* găsim și următoarea notă, nesemnată – *Variațiuni Kundera*: „Milan Kundera împlinește anul acesta 80 de ani. Scandalul declanșat la Praga în toamna trecută în jurul numelui său, zvonurilor defăimătoare în legătură cu un denunț din 1950, le-a opus o tăcere dezgustată. Nume de prima mărime ale literaturii actuale – de la Coetzee la Fuentes și de la García Márquez la Roth și Rushdie – s-au indignat de acuzație, punând în celălalt taler al balanței ponderea întregii opere de romancier și eseist a lui Kundera”. ■ *Ochiul magic* vine cu noi comentarii ale Cronicarului: □ *Cine este Terorista*: „Una dintre întrebările mult vehiculate pe net, în ceea ce se numește blogosfera autohtonă, este de o bună bucată de vreme următoarea: cine se ascunde sub pseudonimul Teroristei? Notorietatea blogului *Terorism de cititoare*. Cărți și tutun a devenit, în timp, apreciabilă, ceea ce a stârnit valuri succesive de ipoteze

și scenarii. [...] De astăzi avem un nume, ba chiar două. Pe blogul *Mofturi de ochelari* al lui isuciu, măștile sunt aruncate cât colo și de sub ele apar... Vali Florescu (traducătoare și scenaristă), ca Terorista de serviciu, și T.O. Bobe, prozator încă tânăr, comentatorul cel mai asiduu de pe *Terorism de cititoare*, cunoscut internaților ca *Vic*". □ *Două interviuri reușite*: „Numărul din 8 aprilie al revistei «Luceafărul de dimineață» găzduiește două fermecătoare interviuri cu doi poeți dragi: Ileana Mălăncioiu și Mircea Cărtărescu. Citindu-le, simți că mai există oameni firești și simpli pe această lume”.

21 aprilie

● **[„Adevărul”, nr. 5834]** Cu ocazia apariției volumul *Timpuri noi*, Ed. Cartea Românească, Ioana Bogdan realizează un interviu cu autorul Daniel Cristea-Enache, „*Autorii români scriu cu gândul la publicul european*”: „*Ai publicat volumul Timpuri noi în care vorbești despre operele autorilor români contemporani care s-au remarcat în domeniul prozei, poeziei și criticii. Când s-a conturat proiectul pentru publicarea acestui volum?* - Proiectul s-a conturat mai demult. Numai că am amânat cu doi ani apariția cărții, astfel încât să am timpul necesar pentru a aborda critic operele unor scriitori pe care-i voiam prezenți în sumar. Altfel spus, de la un moment încolo, am scris cronici literare cu gândul mai mult la volumul în care urmau să fie grupate, decât la revista în care au apărut pentru prima oară. Simpatice a fost că prezentarea de pe coperta a IV-a, semnată de Dan C. Mihăilescu, făcea vorbire despre «criticul la 33 de ani». L-am rugat așadar să-și revizuiască textul. În loc de 33, să punem 35. [...] - *Dacă ar fi să mizezi pe niște «vârfuri», la cine te-ai referi? Cine ar fi în topul «bătrânilor», al scriitorilor din generația, să-i spunem, «de mijloc», și al celor din generația tânără?* - Grea întrebare. Pentru că avem destul de mulți prozatori de vârf din generația consacraților. Iată-i, în ordinea «intrărilor» în sumarul volumului: Radu Cosașu, Augustin Buzura, Constantin Țoiu, Nicolae Breban, Gabriela Adameșteanu, Ștefan Agopian. Îi avem apoi pe Adriana Bittel, Petru Cimpoeșu, regretatul Ioan Lăcustă, revelația Horia Ursu, Mircea Cărtărescu (în *Orbitor*, I), Dan Stanca și Radu Aldulescu. Iar la tinere speranțe, deși e vorba deja de certitudini literare, nu de speranțe, mizez pe Răzvan Rădulescu. Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici, Sorin Stoica (alt caz tragic), Bogdan Popescu, Filip Florian, Doina Ruști. - *În poezie, pe cine mizezi?* - Ca să nu mai dau un pomelnic de nume, o să selectez câte un singur poet din fiecare generație: Ileana Mălăncioiu, Ioan Es. Pop, Marius Ianuș”.

● **[„Revista 22”, nr. 17 (1998); greșit datată 14-20 aprilie]** În *Avanpremieră editorială* apare *Jurnal. Ultimele caiete* de Doina Cornea. ■ Serenela Ghițeanu semnează *Să fugi spre libertate*, o recenzie la *Să nu plecăm toți odată* de Sanda și Vlad Stolojan, traducere din franceză de Dana Petrișor, postfață de Matei Cazacu și Nicolae Stolojan, Ed. Humanitas, 2009: „Autoarea nu cade deloc în patetisme, și doar sugerează o realitate despre care s-a vorbit puțin: sentimentele celor care,

pentru libertate, erau obligați să-și părăsească pentru totdeauna țara. În anii '70 și '80, cei care reușeau «să fugă», cum se spunea, erau văzuți ca cei mai mari norocoși. Rămâne ascunsă cu discreție mereu cealaltă față a monedei: suferința «despărțirii» și melancolia acestora, de nevindecă».

22 aprilie

● **[„Adevărul”, nr. 5835]** Apare nota nesemnată *În onoarea lui Andrei Pleșu*: „Volumul *O filozofie a intervalului*. In *Honorem Andrei Pleșu* (foto), coordonat de Mihail Neamțu și Bogdan Tătaru-Cazaban, va fi lansat astăzi, de la ora 17.00, la Librăria Cărturești din Str. Arthur Verona. Publicată la Editura Humanitas, cartea exprimă prețuirea unei întregi generații de tineri față de un cărturar care întrupează valorile culturii, onestitatea intelectuală și demnitatea spiritului”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 970]** Ioana Bogdan realizează un interviu cu Florin Lăzărescu, „*Volumul de debut a fost un dezastru*”: „- Ai debutat cu un volum de povestiri, *Cuibul de vâsc* (2000), a urmat un altul, apoi două romane, un scenariu de film și acum ai dat la tipar al treilea volum de povestiri. De unde predilecția pentru proza scurtă? - Nu-mi aminti de volumul de debut... Îl consider un dezastru. Are un titlu idiot și doar două-trei povestiri care merită citite. Nu mai spun că a ieșit cu o copertă oribilă (nu exagerez, s-ar speria lumea dacă ar vedea-o), într-un tiraj mic, motive pentru care, cu puține excepții, mi-a și fost rușine să arăt cartea altcuiva decât prietenilor... Revenind la proza scurtă, în primul rând cred că am avut dintotdeauna o predilecție pentru poveste, fie s-o ascult, fie s-o spun. Cât de lungă e aceasta ține de multe lucruri, e mai degrabă o discuție tehnică. Spre exemplu, cu ceva ani în urmă, la trecerea pentru pietoni, mi-a acordat prioritate o Dacie veche cu un sicriu pe portbagajul de deasupra. Am tras cu coada ochiului spre mașină și m-am ciocnit de alt pieton care venea din partea opusă, având aceeași preocupare. Șoferul Daciei a râs de noi. Eu i-am cerut scuze pietonului, iar el mi-a spus cald, cumva frățește, arătând spre sicriu, una dintre cele mai scurte și mai bune povești pe care o știu: «Încă unul care și-a terminat treaba». Scena asta cu patru trecători - șoferul, călătorul din sicriu și cei doi pietoni - poate fi redusă la o frază, dar, la o adică, cu talentul lui Joyce, o poți transforma și-ntr-un roman... În fine, ca să n-o lungesc prea mult, sunt povești și povești. Eu le ascult sau le scriu așa cum îmi vin la îndemână, fără să dau prea multă importanță lungimii lor...”. ■ Marius Chivu publică *Heroina, mon amour!*, o recenzie la *Weekend cu mama* de Vera Ion, Ed. RAO, 2009: „Punctul slab al cărții vine dintr-o oarecare lipsă de autenticitate. Această mărturie a dependenței și a derivei narcotice este exclusiv realistă, preponderent epică și banal reflexivă”. ■ Din știrile *Pe scurt* aflăm: □ *O nouă traducere din Cioran*: „Versiunea în limba spaniolă a cărții *Cioran naiv și sentimental* de Ion Vartic, *Cioran ingenuo y sentimental* va fi prezentată mâine, la Centrul Cultural Circulo de Lectores din capitala Spaniei”. □ „*Mistere venețiene*”: „Romanul *Luna plină*, de Kelley Armstrong, povestea singurei femei vârcolac din lume, și *C.I.A.*, o carte

semnată de unul dintre cei mai importanți experți în servicii secrete, Eric Frattini, se numără printre noutățile Editurii Tritonic. Tot în această lună, editura a mai lansat *Mistere venețiene*, de Kathryn Walker”. ■ În rubrica *Adevăruri de altădată* citim *Iubirea, la 18 ani*, textul semnat de Garabet Ibrăileanu, în „Adevărul literar și artistic” din 1938. ■ Victoria Anghelescu revine la *Vă mai amintiți de...* cu un articol despre Primarul Nicolae Gane.

23 aprilie

● [„Cultura”, nr. 16 (220)] *Insuportabila povară a libertății* este titlul editorialului semnat de Augustin Buzura: „Cine ar fi îndrăznit să spună că peste două decenii democrația românească va deveni doar o târguială meschină pe posturi și o bătaie jalnică între diverse găști? Cele țigănești se înfruntă cu pistoale și săbii ninja; găștile politice nu ezită să arunce în luptă tocmai justiția. În fond, de ce să mai pui la lucru bastoanele și brutele, ca în Basarabia, când ai la îndemână justiția, presa la discreție și spirite înalte capabile să găsească, în buna tradiție comunistă, verbe și adjective în măsură să denigreze și să demonizeze la comandă”. ■ Ioan-Aurel Pop revine cu textul *Cultura română la New York (IX)*, comentând proiectul *New Drama*, „derulat de ICR New York cu o lună înainte de intrarea României în Uniunea Europeană, veneam cu același îndemn plin de miez: *Fuck you, Europa!*, scris uneori, spre palidă derutare, și *Fuck you Eu.ro.Pa!*”: „Programarea unor creații foarte recente, nesedimentate, în legătură cu care critica de specialitate nu s-a pronunțat încă ori s-a pronunțat în sens negativ, este un act pripit, hazardat. Dacă această calitate îndoielnică, discutabilă a unor lucrări, se combină cu mesajul prolix, licențios, cu aluzii sexuale vădite, cu expresii injurioase, cu simboluri condamnate de istorie și de comunitatea internațională, scandalurile sunt ca și declanșate. [...] În condițiile în care șeful statului român este, prin lege, președinte de onoare al ICR, iar președintele executiv al aceleiași instituții este secretar de stat, adică înalt demnitar al României, programele susținute de această instituție din banii publici presupun o mare responsabilitate națională. Această responsabilitate nu există însă, iar ICR pare uneori un SRL cultural, care încearcă marea cu degetul, urmărind să vadă cum este privit de străini cutare program, câți spectatori se adună la un moment dat și cât de mare scandal urmează după fiecare reprezentare...”. ■ În *Cultura internațională* Valentin Protopopescu semnează *Genocidul, între realitate și ficțiune*, semnalând apariția romanului scris de Agop J. Hacikyan și Jean-Yves Soucy, *O vară fără zori*, Ed. Ararat, 2008: „Părerea foarte bună pe care o am despre opul citat vine atât din interesul constant ce-l manifest față de chestiunea genocidului armean, bine tratată în carte, cât și din excelenta calitate a tălmăcirii în românește a romanului”. ■ În *Cultura literară* Mircea Iorgulescu prezintă *Trei cărți*: □ *Je m'appelle François* de Charles Dantzig, Ed. Grasset, 2007, pe care îl consideră „probabil cel mai bun roman francez al anului 2007. Și mai este probabil că tocmai de aceea nici nu și-a găsit loc printre cărțile care s-au putut bucura de mica, efemera și artificială glorie a vreunui

dintre premiile literare a căror atribuire provoacă în fiecare toamnă o tot mai obosită și mai rutinieră efervescență de sezon”. □ *L'amour liquide* de Zygmunt Bauman, Ed. Hachette: „Zygmunt Bauman este creatorul conceputului de «modernitate lichidă». O stare a societății, susține el, care nici nu vrea și nici nu poate să-și conserve forma. Lichefiere, lichidare, dispariție a solidului și a solidității, schimbare continuă, absență a durabilității”. □ *Histoire universelle de la destruction des livres* de Fernando Báez, Ed. Fayard, 2008, în care autorul susține că „principala cauză a distrugerii cărților este voința de anihilare a memoriei și identității, nicidecum ignoranța”. ■ În aceeași rubrică citim: □ Al. Cistelecan, *Ultimul taliban* („Negru pe alb”), articolul fiind introdus prin următoarele: „Multe greșeli a mai făcut și Nicolae Manolescu în *Istoria...* sa! Până acum (31 martie a.c., ora 11 și cam un sfert), numărate atent și una câte una, sunt 112 fix! și suntem, firește, abia la începutul numărării, căci *Istoria...* n-a apărut chiar de mult și e groasă serios”. Greșeala majoră de care se ocupă autorul textului este creația lui Aurel Pantea: „E drept, că unele greșeli sunt numărate de mai multe ori și de mai multă lume. E și cazul greșelii cu Aurel Pantea, numărată până acum de 8 ori. Dar tocmai! înseamnă că sunt greșeli grave - și nu știu dacă devine cazul să scădem sau să - din contră - înmulțim. O greșeală la caz de gravitate face, firește, mai multe greșeli. Așa și cu lipsa lui Aurel Pantea: Nicolae Manolescu n-a greșit doar o dată în cazul lui, ci de opt ori la rând, și asta doar până acum”. □ Despre *Posteritatea lui Eugen Ionescu* scrie Constantin Coroiu: „În România de după 2000, posteritatea «nemuritorului» (un alt clișeu ce s-a lipit de numele lui Eugen Ionescu, după primirea sa în Academia Franceză) înregistrează cel puțin două titluri care nu pot lipsi din bibliografia oricărui cercetător sau exeget al său. Ele sunt, în ordinea apariției: *Ionescu în țara tatălui* (2001). un eseu care a contrariat - și e bine că a contrariat - al Martei Petreu și *Tânărul Eugen Ionescu* de Eugen Simion (2007), un volum de 450 de pagini. [...] Posteritatea unui scriitor, și încă a unuia care a marcat veacul, începe, nu o dată, sub semnul culpabilității contemporanilor. Ca orice creator care sparge tiparele, Eugen Ionescu a șocat profund și a fost contestat, deseori vehement”. Această primă parte a textului se încheie cu următorul P. S.: „Nu demult, scriam aici, într-un anumit context, despre teama de călătorie și despre teama profesională, plecând de la un eseu al lui Gabriel García Márquez, care le aseamăna cu teama de dragoste. [...] Recent, însuși autorul *Veacului de singurătate* și al *Toamnei patriarhului* i-a surprins pe numeroșii săi cititori de pe toate meridianele cu o declarație ce ar fi putut duce cu gândul la hotărârea celebrului prozator de a renunța definitiv la scris. Ulterior, García Márquez a nuanțat, infirmând parțial ceea ce, se pare, dezvăluise agentul său literar. [...] Tulburătoare această confesiune a unuia mare scriitor, a unei mari conștiințe morale și artistice. Nu pot să nu mă gândesc la literatorii dâmbovițeni, bahluvieni și de pe alte râuri de pe la noi care scriu și publică fără oprire. Câte unul mai vânează, cum ar spune un cunoscut regizor, un premiu prin vreun Sălaj elvețian sau belgian ori prin vreun Adjud francez... Aș putea să dau multe nume,

dar mă sfiesc să fac asta într-un context în care figurează cel al lui Márquez”. □ Cristina Balinte semnează *File din viața unui certat cu lumea*, o recenzie la volumul *Pallady scriind. Jurnale, scrisori. Însemnări*, Ed. Campania, 2009, ediție îngrijită de Dana Crișan: „Ediția Danei Crișan redă obiectiv pictorul-om, în vremea sa. Așa cum a fost, așa cum a trăit, așa cum a creat, completând prin scris opera unuia dintre artiștii cei mai prezenți în colecțiile publice din țară”. □ Nicolae Coande semnează *Marian Drăghici – Ghidul supraviețuirii poetului în Epocalipsă*: „Ca toți poeții conștienți de regresiunea genurilor și de faptul că a vorbi în poezie devine restrictiv pentru vocea poetică însăși, Drăghici inventează personaje memorabile apte să țină un discurs liric polifonic”. ■ Conspector vine cu noi informații de la *Cenacul de la Muzeu*, organizat pe data 25 martie 2009, condusă de Daniel Cristea-Enache. Violeta Neamțu a citit proză, iar verdictul lui Daniel Cristea-Enache a fost „Nu pot lua în serios un astfel de text”; în schimb, poezia scrisă de Monica Stănilă este considerată „Texte excelente, mature”. Alături apar versurile semnate de Monica Stănilă. ■ Cătălin Sturza realizează dosarul *Basarabia – revoluție sau „incidente izolate”?*: „1. Cum interpretați evenimentele de la Chișinău care au început cu demonstrațiile pașnice din seara zilei de 6 aprilie, după ce a fost reclamată fraudarea alegerilor, și au culminant cu incendiarea Guvernului și a Președinției, pe 7 aprilie? 2. Considerați că politica României, care a evita sa ia în acele zile (7-10 aprilie) o poziție față de evenimentele din Basarabia (a negat doar că ar fi avut o legătură directă cu protestele), a fost una corectă? 3. Considerări că România a desfășurat, în ultimii ani, un program coerent pentru susținerea identității culturale a populației majoritare românești din Basarabia? A fost, altfel spus, în vreun fel statul român alături de basarabeni? 4. Într-un editorial din «Evenimentul zilei», intitulat *Să ieșim din lașitate*, Mircea Cărtărescu scrie «Mediile de la noi s-au întrecut să ne arate imagini ale revoluției moldovene, dar ca pe niște știri „hot”, la concurență cu arestarea unor derbedei și cu niște zvonuri tâmpite. Niciun pic de solidaritate cu tinerii care, acum, luptă pentru dreptul la viață și la viitor în Chișinău. (...) Aș vrea să convenim din nou asupra unor lucruri simple: Moldova nu e pentru noi un stat oarecare, nu e Letonia sau Gruzia (deși o mișcare de eliberare de un regim tiranic și, potențial, totalitar ar trebui sprijinită oriunde). Moldova e românească, poporul ei vorbește oficial limba română, România e pentru ei o patrie-mamă. Dorința de reunificare a României cu Moldova nu e un amestec în treburile interne ale unui stat, e o dorință legitimă și reciprocă. Unirea ar fi trebuit înfăptuită de mult, din primii ani de după Revoluție, când unificarea Germaniei ar fi servit drept precedent și model. (...) Cum putem tolera noi, care-am trecut printr-o revoluție, un guvern comunist peste Prut? Iar acum, când oamenii tineri se revoltă împotriva acestui regim criminal, cum putem bâigui mai departe scuze diplomatice despre respectul suveranității și despre neamestecul în treburile interne? Dar să ne amestecăm o dată naibii, să arătăm o dată că îi vrem pe moldoveni! Avem în fine o oportunitate cât roata carului - poate următoarea va veni după cincizeci de

ani». Aceasta e, aşadar, viziunea romantică asupra Basarabiei. Într-un articol din «Cotidianul» intitulat *Intellectualii români muşcă din Voronin*, Andrei Oişteanu este citat cu următoarea intervenţie: «În primul rând, s-au pripit cei care au numit revoluţie, fie ea şi portocalie, ceea ce se întâmplă în Chişinău şi în alte oraşe din Republica Moldova. Pentru revoluţie trebuie un program ideologic şi câţiva lideri declaraţi şi recunoscuţi, or, în acest caz nu avem de nici unele. Singurul program e „Jos comunismul!”, care e un bun început, dar insuficient (...) Reacţia autorităţilor române mi s-a părut corectă şi înţeleaptă; limpede, dar echilibrată, mai ales că nu au răspuns la provocări aşa cum şi-ar fi dorit Voronin». Aceasta e, pe de altă parte, viziunea pragmatică asupra Republicii Moldova. Pe care dintre cele două viziuni le îmbrăţişaţi? De ce ar trebui să ne ferim de viziunea romantică? Ce avantaje presupune, pentru România, viziunea pragmatică? Dar pentru Republica Moldova? Notă: data-limită până la care am primit textele publicate aici este miercuri, 15 aprilie 2009; evenimentele din Basarabia sunt urmărite, prin urmare, până în acest punct”. Participă la dezbateri: □ Igor Mocanu, PR Editura Cartier, *Să nu-ţi vină să arunci cu pietre?*: „4. Dacă aceste viziuni, romantică şi pragmatică, ar exista cu adevărat în textul celor două intervenţii, prima de solidarizare, a doua de nu ştiu ce, aş îmbrăţişa-o, fără discuţii prea multe, pe cea din urmă. Dar ele nu există. Cele două intervenţii pot fi înţelese numai prin raportare la logica discursului în caz de forţă majoră. [...] Aici Mircea Cărtărescu este mai marxist decât toată şcoala de la Cluj luată la un loc. S-au simţit atacaţi cei care îl admiră pe Chomsky din cărţi şi care nu devin activişti decât dacă subiectul este suficient de cool. Cât despre intervenţia lui Andrei Oişteanu, nu pot să spun, la fel ca şi despre celelalte viziuni «pragmatice» din acelaşi material din «Cotidianul», decât că a greşit momentul, s-a grăbit, investigaţia vine post factum, altfel nu pot deduce decât că pentru Andrei Oişteanu, la fel ca şi pentru ceilalţi vizionari «pragmatici», fie n-a fost caz de forţă majoră, fie se autoflatează pripit cu teorii realpolitice”. □ Vitalie Ciobanu, publicist, „*România trebuie să îmbine sensibilitatea cu o atitudine pragmatică*”: „4. Împărtăşesc pe deplin emoţia lui Mircea Cărtărescu şi revolta sa absolut justificată, şi-i mulţumesc pentru această solidaritate, lui şi celorlalţi confrăţi-scriitori care au luat atitudine în presa”. □ Vasile Ernu, scriitor, *Evenimentele din Moldova. Interpretări preliminare*: „Despre mass-media românească aş spune câteva lucruri. În primul rând, cu o lună înainte de alegeri, am făcut lobby la mai toate trusturile serioase de presă. Am strigat în stânga şi în dreapta: vin alegerile în Moldova, faceţi reportaje şi informaţi lumea. Nimic. Cu excepţia HotNews, nimeni nu a făcut nimic. Când au apărut primele excese, expulzarea câtorva cetăţeni români, oprirea accesului unora în R. Moldova, atunci au început să ni se transmită diverse mesaje alarmiste. [...] Al doilea lucru pe care l-am observat legat de relatare subiectului în mass-media românească, dar care e valabil şi pentru intelectuali, e că marea parte a opiniilor nu au fost o analiză a ce se întâmplă în Basarabia, ci o expunere a himerelor, a clişeelelor şi a fobiilor româneşti legate de acel spaţiu”. □ Mihai Vakulovski, scriitor, *Eu nu pot*

să fiu „pragmatic”. □ Vladimir Bulat, eseist, *Falimentul puterii de la Chișinău*. □ Ion Sapdaru, actor, *Basarabia, monedă de schimb*: „4. Ambele viziuni sunt greșite. Domnul Cărtărescu ar fi foarte dezamăgit dacă ar afla că opinia sa este îmbrățișată de o mână de oameni, printre care mă număr și eu”. ■ Din *Presa internațională* Teodora Dumitru reține interviul luat lui Alain Finkielkraut pe marginea traducerii în franceză a cărții *Schimbarea la față a României* de Emil Cioran, interviu fiind publicat în numărul din 2 aprilie 2009 în „Le Figaro”: „Neplăcându-i găselnițele denigratorilor pentru care această carte de tinerețe a lui Cioran a fost resimțită de autorul ei ca «o rușine», Finkielkraut corectează: nu e rușine (totuși titlul interviului din «Le Figaro» afișează varianta denigratorilor, *Pour Cioran ce livre était un honte* nu pe cea a interviuatului), nu e un camuflaj - e o «reconvertire» sau, cu un termen mai tehnicist, o «reconversion» - «Cioran și-a sufocat entuziasmele și și-a convertit puseele elementare în formula mai elegantă a scepticismului.» [...] Antisemitismul lui Cioran e, de asemenea, explicat prin reperul francez: nefiind încă cetățean francez, Cioran este antisemit (mă rog, un antisemitism relativizat - dar nu contestat! - de Finkielkraut, care tine să remarce că Cioran «avea divergențe fundamentale cu legionarii și nu le imputa evreilor eșecul român»). Devenit cetățean francez, deducem, Cioran scapă de virusul antisemit, câștigat încet, dar sigur, de adevărurile expuse în *Un peuple de solitaires* (1956) - scris de bună-seamă pe teritoriu francez”.

● [„Dilema Veche”, nr. 271] Claudiu Constantinescu semnalează apariția volumului *Firmin. Aventurile unei vieți subterane* de Sam Savage, traducere și note de Vali Florescu, Ed. Polirom, 2009: „Firmin e șobolanul de librărie aflat la antipodul imaginii standard despre șoarecele de bibliotecă. Istoria lui, trecută prin praful cărților, are intensitatea unor pătimiri aproape rusești și tonul lui Oblivio”. ■ În rubrica *Literatura română, pentru firme* Eugen Istodor scrie despre *O făclie de Paște* de I. L. Caragiale: „O făclie în trei cuvinte: răzbunarea moarte n-are. Doar să nu te înnebunească”.

24 aprilie

● [„Adevărul”, nr. 5837] Dan Bolcea semnează *Colecția „BPT” nu este a lui Tucă!*: „Ministerul Culturii (MCCPN) a înregistrat această siglă pe 23.05.2001, la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) și deține dreptul de folosire a acesteia până pe 23.05.2011. Cu toate că proprietarul este cunoscut, Marius Tucă, directorul «Jurnalului Național», a ales să joace riscant, fără să aștepte ca legea să-și spună cuvântul, confiscând un brand de tradiție de la MCCPN și Editura Minerva, care folosește sigla «BPT» de mai bine de 30 de ani, cu acordul ministerului. [...] Prin urmare, Marius Tucă folosește brandul pe riscul lui, deoarece Ministerul Culturii este și acum deținătorul legal al siglei «BPT», iar Editura Minerva a folosit această siglă pe toate cărțile pe care le-a scos în aproape 40 de ani, printr-un contract de asociere în participațiune cu ministerul”. ■ Sub titlul „*Cel mai vesel om trist*” Ioana Bogdan relatează despre lansarea volumelor

O filozofie a intervalului. In Honorem Andrei Pleșu, Ed. Humanitas, și *Memory, Humanity and Meaning. Essay in Honour of Andrei Pleșu's Sixtieth Anniversary, offered by NEC alumni & friends*, Ed. Zeta Books: „Dubla lansare a fost un prilej pentru audiență să guste unul dintre rarele momente de carte românești care pun accent pe cultul admirației”.

● **[„România literară”, nr. 16]** Barbu Cioculescu prezintă în rubrica *Actualitate* ghidul *Molvania. O țară neatinsă de binefacerile dentisticii moderne*, apărut la Ed. Vremea, autorii: Santo Cilauro, Tom Gleisner și Rob Stich: „Stilul sec, de ghid turistic convențional, face hazul cărții, când coada frazei spiralează o buclă, asemenea cozii de puricel” (*Din Vodenia în Molvania*). ■ Mircea Mihăieș revine la rubrica sa cu întrebarea *Vom mai avea un al doilea Pleșu?*: „Rareori găsești în cultura română - și în viața publică din România - pe cineva ale cărui luări de poziție să-ți lase impresia judecății definitive. Forța de impact a prezenței sale provine din contrastul (asumat, direcționat, regizat) dintre bonomia inepuizabilă și fermitatea opiniei. Andrei Pleșu e rareori agresiv și patetic. Dar atunci când se întâmplă să fie, e limpede că s-a ajuns la o limită dincolo de care nu mai e nimic de făcut”. ■ Ioana Pârvulescu publică a doua parte a textului *Cum se împacă literații cu muzicienii*, adresându-se în continuare Valentinei Sandu-Dediu și lui Dan Dediu, continuând să publice scrisorile semnate de A. Vlahuță adresate lui Dumitru Georgescu Kiriac. ■ Cea mai mare parte a revistei este și în acest număr dedicată cronicilor: □ Sorin Lavric scrie despre *Tragicul și creștinismul. Pe firul cugetării critice și teologice românești* de Gabriel Petric, Ed. Emia, 2005. □ Cosmin Ciotloș continuă serialul de texte dedicate *Istoriei critice a literaturii române. Cinci secole de literatură* a lui Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008, publicând partea a șasea din *Câteva afinități*: „E de remarcat felul cum Manolescu știe să opereze cu judecăți aseptice. Căci între diagnosticul vitriolant al medicului și verdictul indulgent al criticului literar distanța e considerabilă. Primul își depășește atribuțiile taxându-l aspru pe Călinescu, cel de-al doilea și le delimitează ferm atunci când apelează la competența strictă a specialistului”. □ Daniel Cristea-Enache (*O telenovelă*) prezintă *O pasăre pe sârmă*, roman scris de Ioana Nicolaie, Ed. Polirom, 2008: „Judecată strict ca o încercare de roman, *O pasăre pe sârmă* e o încercare complet ratată. Dar ca telenovelă dâmbovițeană, opera Ioanei Nicolaie (cu teme înalte, conflicte pasionale, capitalism sălbatic și lirism de pension) ar merita o continuare”. □ Gheorghe Grigurcu vine cu partea a doua a cronicii *Opinii franceze*, ocupându-se de volumul *Orfeu și Mașina. Interviuuri despre condiția omului contemporan* de Nicholas Catanoy, Ed. Criterion Publishing, 2008: „Expresie a unei bune stări netulburate nicicând de o stăpânire comunistă, a unei conștiințe senine care practică marxism-leninismul în orele de siestă, aidoma unui inofensiv joc de societate”. □ Iulia Iarca semnalează cartea *bijutierul și alte poeme care nu există* de Valeriu Mircea Popa, Ed. UNArte, 2008: „Poezia lui Valeriu Mircea Popa șlefuiește îndelung câte un colț de lume până când aceasta, inspirat, începe să vorbească” (*Bijuterii întoarse pe dos*). □ În

Întoarcerea la Taormina Tudorel Urian comentează *Fascinație* de Teodor Bulza, Ed. Semne, 2008: „Deși are mai puțin de două sute de pagini, *Fascinație* este o scriere hibrid între roman și memorialistică. Sincer nu prea înțeleg de ce autorul s-a complicat inutil și nu a optat ferm între un gen sau altul. Dacă există un defect evident al acestei cărți, acesta se situează, categoric, la nivelul construcției”. □ Dragoș Carciga semnează *Noii critici*, o prezentare a volumului coordonat de Virgil Podoabă, *Cărțile supraviețuitoare*, Ed. Aula: „Meritul său este acela de a fi reușit să înnoiască critica, din perspectiva originalității de concepție și abordare, fără minimalizări ori supradimensionări meschine. Pentru el ca și pentru cei coordonați de el scriitorul perioadei comuniste aparține în egală măsură, prin tramă și scriitură, societății vizibile și universului său interior invizibil - un mod paradoxal și util, totodată, de a face literatură”. ■ Sub titlul *Retorica sacralității* găsim un profil făcut lui Dan Laurențiu de către Iulian Boldea: „Poezia lui Dan Laurențiu, monotonă și monocordă, mizând pe aceleași obsesii tematice, are însemnele unei experiențe lirice în care se îmbină gesticulația romantică, o retorică abundentă a eului și hieratismul viziunii ce caută să retranscrie conturul unei geografii mundane saturată de accentele sacralității, camuflete sub aparențele unei fenomenalități difuze”. ■ Alex. Ștefănescu publică eseu *Cum te poți rata ca scriitor – câteva metode sigure* -, un fragment din volumul cu același titlu, în curs de apariție la Ed. Humanitas : „Asist, de mai multă vreme, la o revărsare de literatură fără valoare în spațiul public, comparabilă cu o maree neagră. Nu este vorba de excepții nefericite, ușor de ignorat, ci de un adevărat fenomen, care mărește răul de care suferă oricum în prezent literatura română: scăderea vertiginosă a numărului de cititori ai ei”. În continuare sunt enumerate (și exemplificate) „metodele” principale folosite „pentru a scrie cărți proaste: *Inadecvarea registrului stilistic* (Constantin Buligoanea, Marin Beșcucă, Georgeta Blendea Zamfir), *Enunțarea emfatică a unor adevăruri banale* (Ionel Bandrabur, Dorin Almășan, Valer Turcu-Iorga, Vasile Man), *Practicarea obscurității* (George Anca, Ion Antoniu, Roxana Gabriela Braniște), Mihai Munteanu, Florin Țupu), *Parada de știință* (Mariana Neț), *Artistizarea forțată a textului* (Liviu Câmpean), *Ridicarea în slăvi, în termeni bombastici, a unui scriitor minor* (Miron Blaga, Doru Timofte, Ion Roșioru), *Înfrumusețarea realității* (Stela Brie, Maria Marin, Ioan Nistor), *Exhibarea mizerii, fără o justificare estetică* (Ovidiu Băjan, Ștefan Caraman), *Căutarea originalității cu orice preț* (Elena-Daniela Sgondea, Beatrice-Silvia Sorescu), *Imitarea unor scriitori consacrați* (Ioan P. Popa, Ștefan Pârvu, Gabriel Otavă), *Înțelegerea poeziei ca performanță rebuistică* (Emil Stănescu), *Resuscitarea poeziei propagandistice* (Petru Boroianu, Florin Iordache), *Utilizarea limbii de lemn* (Constantin Mitră), *Excesul de interpretare* (Mircea A. Tămaș), *Scrierea de text umoristice de către autori fără umor* (Iordan Aioanei, Emil Șain), *Confundarea literaturii SF cu folosirea frivolă a terminologiei științifice* (Gr. C. Bostan), *Maimuțărirea modului cum vorbesc copiii* (Teodor Sărăcuț-Comănescu, Daniel Tei)”. ■ Mădălina Roșioru stă de vorbă cu *Dan Perșa*: „*Singurul limbaj*

universal e omul”, cu ocazia apariției romanului *Cărțile vieții* la Ed. Cartea Românească: „- *Care a fost cea mai dificilă problemă cu care te-ai confruntat scriind romanul Cărțile vieții?* - Aceea de a obține un dublu efect. Să redau în fiecare Carte viața individului cu amănuntele ei și cu toate ale vieții, în vreme ce privind întregul, să dau senzația de curgere nediferențiată a vieții, de viață ce curge continuu, ca un fluviu”. ■ În rubrica *Document* Mihai Sorin Rădulescu publică *Două scrisori din familia Ghyka*. ■ De *Publicații cu cercuit închis* se plânge Mihai Maci, lector la Universitatea din Oradea, motivându-și scrisoarea deschisă: „Nu aș fi scris aceste rânduri dacă nu aș fi văzut, pe aceeași pagină a «României literare», un text ce avertizează asupra primejdiilor mnemofobiei și o prezentare a revistei Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc. Pe de o parte încerc să rezist mnemofobiei, pe de alta revista Institutului Memoriei îmi e la fel de departe (ca posibilitate de procurare) precum publicațiile exilului de acum douăzeci de ani”. ■ Nichita Danilov semnează o *Evocare, Despre Val Condurache*: „Mărturisesc că mi-e nespus de greu să scriu despre Val Condurache la trecut. Portretul pe care încerc să i-l schițez e format din multe puncte de suspensie și semne de întrebare. S-a întâmplat, cum se întâmplă adesea în viață, ca destinele noastre să se întretaie într-o anumită curbă a existenței și apoi să se despartă”. ■ În traducerea lui Bogdan C. Enache citim eseu *Statul* de Frédéric Bastiat. □ Poeziile lui Almog Behar sunt traduse din ebraică de Riri Sylvia Manor. □ Apar versuri de Aida Hancer, Mihai Răcășan, Adela Popescu și Emil Brumar. ■ În *Cronica traducerilor* Simona-Grazia Dima prezintă *Existența ca miracol*, volumul *The Ache of Tour Otherness/ Fiorul că ești altfel* de George Szirtes, traducere, prefață și interviu de Lidia Vianu, Ed. Univers Enciclopedic, 2008: „Într-un veritabil tur de forță, Lidia Vianu a realizat, în această carte, un portret holografic al lui George Szirtes, descifrabil simultan prin traducerea creatoare și spontană, vorbind din interiorul momentului genezic al poeziei, cât și prin studiul percutant ori întrebările vii, stimulative, prilejuri de considerații esențiale, profunde, din partea unui autor ce știe să pună un diagnostic filosofic lumii contemporane”. ■ Din *Ochiul magic*: □ *In memoriam*: „Sobră și plină de gust revista «Caligraf» (numărul din martie-aprilie 2009), apărută sub egida Casei Municipale de Cultură Drobeta Turnu-Severin. Cum pe 31 martie s-au împlinit doi ani de la moartea directorului fondator Romulus Cojocaru, câteva pagini îi sunt dedicate”. □ *Planul Mușina*: „Despre orice ar scrie (de la Creația lui Dumnezeu-Tatăl la versurile ultimului debutant), Al. Cistelean are o inconfundabilă marcă ironică. Dincolo de aplicație, savoarea textelor sale critice este garantată. [...] După ce Alexandru Mușina și-a strâns într-o carte scrisorile trimise de la Olănești criticului de la «Vatra», iată că acesta se apucă, în nr. 14 din «Cultura», să comenteze paginile și proiectele intelectuale cuprinse în alte eseuri ale expeditorului”.

25 aprilie

• [„Suplimentul de cultură”, nr. 225] Revista dedică pagini Târgului de Carte de la Londra, realizate de George Onofrei: □ *A fost odată, în aceste vremuri*: „Luni, 20 aprilie, de la ora 16.00, Institutul Cultural Român a organizat la standul național o discuție pornind de la volumul scriitoarei Jessica Douglas-Home, *A fost odată, în alte vremuri*, apărut inițial în Marea Britanie, iar apoi în România, în 2001, la Humanitas. Dezbaterea a avut titlul «ROOMania WITH A VIEW», și au participat personalități ale vieții culturale britanice: Mark Almond, Anne Stewart, Anthony Daniels. Gazda evenimentului a fost președintele ICR, Horia-Roman Patapievici. [...] O seară mai târziu, pe 21 aprilie, la sediul ICR Londra a fost vernisată expoziția *Constantin Brâncuși Fotograf*, care cuprinde 30 de tiraje moderne după fotografiile originale realizate de artist. A fost, de asemenea, anunțată publicarea în 2010 a cărții *Brâncuși*, scrisă de Sanda Miller, în seria «Critical Lives». □ *Nota Conferință la „Bookfest”*: „Centrul Național al Cărții din cadrul Institutului Cultural Român va organiza anul acesta la «Bookfest» o conferință a centrelor de carte europene”. □ *Eco Show la London Bookfair*: „Umberto Eco a venit la Londra «pentru una dintre femeile din viața sa», editorul american Drenka Willer. Aceasta a primit din partea Târgului Internațional de Carte de la Londra premiul pentru întreaga sa activitate. A fost o ocazie pentru ca publicul de la târg (format în cea mai mare parte din agenți și editori) să îl asculte timp de doar 15 minute pe Eco la «Pen Literary Club» pe 21 aprilie”. □ *Industria cărții este pusă în pericol de capitalism. Este vorba despre capitalism emoțional*: „În opinia unora, Târgul Internațional de Carte de la Londra ar putea deveni mai important în anii viitori, marcați de aceeași criză economică, deoarece mulți editori și agenți au dat deja semnale că la Frankfurt se vor prezenta cu echipe mult reduse, iar interesul de a perfecta înțelegeri aici va crește. Un dezavantaj rămâne faptul că mulți dintre editorii americani nu vin la Londra”. ■ Elena Vlădăreanu realizează un interviu cu *Gabriela Melinescu: Și România, și Suedia au contribuit la adâncirea vulnerabilității mele*, cu ocazia apariției *Jurnalului suedez IV (1997-2002)* la Ed. Polirom: „- Într-adevăr, jurnalul este atipic și pentru că, mi se pare mie, citindu-l uiți la un moment dat că de fapt nu citești un roman, ci un jurnal. Curge ca un roman. - Gabriela Adameșteanu a fost prima care a observat structura lui, care pentru mine a fost inconștientă. Citisem Gogol, *Jurnalul unui nebun*, care îmi plăcuse enorm, dar nu citisem prea multe jurnale. Abia după ce am scris mult, am citit jurnalul lui Delacroix, jurnalul pictorului”. ■ În secțiunea *Avanpremieră editorială* este reprodus un fragment din *Mărturisirile unui disident convertit* de Adam Michnik, traducere de Sabra Daici, în curs de apariție la Ed. Polirom. ■ La rubrica *Semnal* sunt recomandate volumele *Studii românești II. Soarele și Luna. Otrăvurile admirației* de Ioan Petru Culianu, traducere de Maria-Magdalena Anghelescu, Corina Popescu și Dan Petrescu, Ed. Polirom; *Azalea Roșie* de Anchee Min, traducere de Mihaela Negrilă, Ed. Polirom și *Stupul* de Camilo José Cela, traducere de Ioana Zlotescu, Ed. Polirom. ■ Bogdan Romaniuc semnează

Spațiul interior, o recenzie la volumul *Casa dinăuntru* de Cristina Modreanu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cristina Modreanu, în volumul său *Casa dinăuntru*, încearcă să facă o analiză a teatrului românesc contemporan și a evoluției spațiului teatral de la scena mare la strada din mijlocul orașului, sau la scena din subsol”.

■ Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu autoarea volumului recenzat, sub titlul „*Suntem cumva condamnați să repetăm experiențele altora*”.

26 aprilie

● [„*Adevărul*”, nr. 105] Victoria Anghelescu are noi contribuții la dosarul despre istoria Premiului Nobel pentru Literatură. Citim două articole despre Sinclair Lewis (*Premieră pentru America*) și Fernando Pessoa (*Un poet lusitan*).

27 aprilie

● [„*Adevărul*”, nr. 5839] Nicolae Manolescu semnează *Proudhonismul*: „Fără mare pasiune, socialiștii francezi aniversează bicentenarul (1809) nașterii «celui mai de seamă socialist francez», cum îl numește Jacques Julliard, în «Le Nouvel Observateur» din 23-29 aprilie pe Pierre-Joseph Proudhon”.

28 aprilie

● [„*Revista 22*”, nr. 18 (999)] Pe prima pagină se anunță: „20 de ani, 1000 de numere, 1000+1 motive să ne reinventăm. Din 12 mai, un nou format!”. ■ În pagina *Eveniment* citim: □ *Cultura admirației*: „Marți, 22 aprilie, Librăria Cărturești a fost gazda lansării a două volume în onoarea lui Andrei Pleșu cu prilejul aniversării vârstei de 60 de ani. Proiectul editorial reunește două volume: unul în limba română publicat la Editura Humanitas - *O filosof ie a intervalului*, celălalt în limbile franceză și engleză, publicat la Editura Zeta Books din Germania - *Memory, Humanity arid Meaning*. La lansare au vorbit coordonatorii volumelor: Mihail Neamțu și Bogdan Tătaru-Cazaban. Andrei Pleșu nu a putut participa dar a fost prezent printr-un «cuvânt» citit de Gabriel Liiceanu și pe care îl reproducem alăturat”. □ „*Sunt un om norocos*”, cuvântarea lui Andrei Pleșu: „De când am aflat de apariția celor două cărți, n-am încetat să mă mir că un asemenea gest este posibil și că eu pot fi obiectul sau prilejul lui. *Festschrift*-ul, volumul omagial, nu are, la noi, tradiție, iar istoria recentă n-a făcut decât să compromită ideea. Decenii întregi, România n-a avut decât un singur personaj «omagiabil», și anume tocmai acela căruia i s-ar fi putut alcătui mai ușor o antologie de injurii. Sunt, pesemne, un om norocos. M-am bucurat mereu de încrederea și încurajarea unor persoane care, în mod normal, ar fi trebuit să mă privească de sus și să mă treacă cu vederea”. ■ Tania Radu publică prima parte din *Statui de suflet*, o cronică la *Sufletul nu cunoaște distanțele. Pagini de corespondență cu familia Pillat* de Pia Pillat, ediție de Monica Pillat, Ed. Humanitas, 2009: „Cel mai frapant lucru rămâne însă amestecul de omogenitate și diversitate din familia Pillat. Naturi modeste și mândre în rigoarea lor morală,

toți par preocupați, în primul rând, de ceilalți, de mai binele pe care l-ar putea da”. ■ Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile scriu despre *Petru Dumitriu și cataclismul stalinismului românesc*: „Nu vom osteni lăudând splendida revistă de cultură care este «*Lettre Internationale*» (ediția română, publicată sub egida ICR, îl are ca redactor-șef pe rafinatul romancier, eseist și critic B. Elvin). Ar fi multe de semnalat din nr. 68 al revistei (iarna 2008-2009). Ne mărginim aici să menționăm semnificativul portret memorialistic semnat de Geo Șerban cu titlul *Grandoare și degradări ale devenirii la Petru Dumitriu*. Sunt, în acest articol, elemente indispensabile, sugestii revelatoare pentru o extrem de necesară monografie critică a celui ce a fost poate cel mai interesant, dar și cinic exponent al literaturii realist-socialiste din România”.

● [„**Bucureștiul cultural**”, nr. 21 (84)] Pe prima pagină a suplimentului Gabriel Chifu întreabă *Cât de cultural este Bucureștiul?*: „Există manifestări publice de anvergură și de tradiție, care să individualizeze Capitala noastră? Da, în domeniul muzicii și al teatrului. Nu însă și pe teritoriul literar (dacă nu numărăm Festivitățile de decernare a unor premii literare ori târgurile de carte...). Mediul pare să fie indiferent, dacă nu opac, la literatură. La Uniunea Scriitorilor am făcut în anii trecuți un modest experiment: am editat o serie de afișe cu texte ale unor scriitori români contemporani, care urmau să fie răspândite prin tramvaie și autobuze, după modelul altor capitale europene. Demersul n-a reușit: am avut acceptul șefilor (primar, directori), dar ne-am lovit de un zid practic de netrecut: rezistența încăpățânată a celor de jos, a șoferilor, care, în majoritatea lor, au zis, da, da, însă, de fapt, au refuzat să afișeze tipăriturile acelea. Atunci am găsit o soluție de compromis: să expunem mostrele literare în stațiile de metrou. N-au rezistat multă vreme acolo, au fost rupte sau mângălite. De-a lungul timpului au existat și inițiative mai serioase, cum ar fi organizarea unor festivaluri de literatură. Dan Cristea a încercat așa ceva prin anii '90. O ediție și atât: publicul și spațiul, cumva depersonalizant, nu s-au arătat deloc favorabile acestui proiect. De altfel, Uniunea Scriitorilor, când a înființat un festival, «Zile și nopți de literatură», a preferat să-l localizeze în deplasare, pe țărmul mării, iar nu în București. De curând, într-o formulă înnoită, nonconformistă, Bogdan Alexandru Stănescu a pus la cale și el un festival de literatură, aici, pe malul Dâmboviței. Deși n-a avut la dispoziție decât sume modice (a făcut festivalul mai degrabă cu entuziasm și inteligență decât cu bani...), acțiunea lui a avut, se pare, succes și se cade să fie sprijinită. Poate va izbuti fie proiectul său, fie altul să schimbe ceva din supărătorul «conservatorism» al urbei. Mi-ar plăcea ca Bucureștiul să se schimbe la față, iar această schimbare să cuprindă și literatura”. ■ Sub titlul *România, invitată de onoare la Târgul Internațional de Carte de la Budapesta, ediția a XVI-a* este redat programul târgului. ■ Paul Cernat semnează *Și bărbații plâng câteodată*, o cronică literară la *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Volumul cucerește prin naturalețea, autenticitatea abil regizată și rafinamentul său neostentativ. Pentru a se impune în «primul raft» al

generației sale (până la primul raft al literaturii de după 1990 mai e, iar la întreaga literatură română mi-e și frică să mă gândesc), Teodorovici mai are însă nevoie de un efort. Din fericire, complexitatea ansamblului din *Celelalte povești de dragoste* și excelența câtorva piese arată că lecția prozei de calibru a fost deja intim asimilată. Doris Mironescu are dreptate în comentariul de pe coperta a patra a cărții, când afirmă că prozatorul a atins «continentul prozei majore»... Avem motive să așteptăm, de-acum, și expedițiile sale pe acest continent”. ■ În *Grupul numărul cinci* Daniel Cristea-Enache scrie despre *Sindromul de panică din Orașul Luminilor* de Matei Vișniec, Ed. Cartea Românească, 2009: „Cu inteligență, umor fin, o anumită tușă bucovinean-nostalgică și o adevărată virtuozitate în schimbarea planurilor narative, Matei Vișniec reușește la rândul lui, prin acest roman *admirabil*, să recondiționeze creativ ce se mai poate recondiționa din redundantul nostru textualism prozastic”. ■ Apare nota *Timpuri noi* de Daniel Cristea-Enache: „La 14 aprilie, al Librăria Cărturești, Muzeul Țăranului Român, a avut loc lansarea volumului apărut la Editura Cartea Românească, *Timpuri noi* de Daniel Cristea-Enache. Au prezentat, alături de autor, Dan C. Mihăilescu, Eugen Negrici și Paul Cernat, moderator fiind Bogdan Alexandru Stănescu. Volumul tânărului critic literar este conceput ca o istorie literară vie, care încă se scrie în momentul lecturii. Nici un autor nu este prins definitiv în acul insectarului. Toți se mișcă și continuă să scrie, încercând să-și ia revanșa față de judecata critică din momentul întâmpinării, în volumul următor. *Timpuri noi* este o carte despre literatura română pe care tocmai o citim. Daniel Cristea-Enache stabilește, deja, un canon propriu, peste care cu greu se mai poate trece”. ■ Livius Ciocârlie semnează *O carte bine venită*, o cronică la *Lucian Raicu: dincolo de literatură* de Carmen Mușat, Ed. Hassefer, 2008: „Intitulându-și antologia - pe care o prefătează și o comentează pertinent pe parcurs pentru a proba mai cu seamă calitatea de teoretician literar *sui generis* a lui Lucian Raicu —, intitulând-o, deci, *Dincolo de literatură*, Carmen Mușat a mers drept la țintă, întrucât aceasta a fost, într-adevăr, ideea centrală a regretatului critic”. ■ Silviu Lupescu publică *Note la o traducere*, un articol pe marginea volumului *Băile Király* de Jean Mattern, Ed. Polirom, 2009: „Nevroze, dileme, crize, identități, iluzii, sânge amestecat... un roman care are toate șansele să fie mai bine receptat acolo unde temele dragi periferiilor Mitteleuropei mai păstrează ceva din straturile suprapuse ale memoriei, asemenea blaturilor unui Doboș tort. Chiar din clipa când am început să traduc romanul lui Jean Mattern, mi-am spus că locul ideal pentru lansarea versiunii în limba română nu poate fi decât Timișoara, orașul cel mai multicultural din câte cunosc”. ■ Daria Ghiu scrie despre *Creația dincolo de artă. Gabriela Melinescu – desen, gravură și pictură*: „Trecând permanent de la scris la desen, *poeta* Gabriela Melinescu nu face decât să dea glas, să se adecveze nevoii irepresibile de creație, încercând să dejoace, printr-o invocare psalmică de fond, limitările diferitelor limbaje ale omului. Viața adevărată este permanentă metamorfoză, creație infinită de noi forme, dincolo de puterile oricărui limbaj”. ■ Alina Boboc realizează un interviu cu Irina Horea,

directoarea Festivalului „Zile și Nopti de Literatură”, *A vorbi despre condiția de creator și procesul creației*: „- Ce este nou la ediția de anul acesta? - Eram în pragul confirmării rezervării camerelor, volumele sunt în lucru, când, analizând în Comitetul Director al USR fondurile necesare festivalului, am ajuns la concluzia că el implică anul acesta costuri cu mult mai mari decât în anii precedenți, în condițiile în care unii parteneri tradiționali nu ne-au dat un răspuns ferm. Așa că am fost nevoiți să-i anunțăm pe participanții străini care încă nu și-au cumpărat bilete că, din pricina crizei financiare, suntem obligați să reducem formatul. I-am anunțat și pe *unii* dintre invitații români — conform listei hotărâte de Comitetului Director. Decât să anulăm festivalul de tot, reducem numărul participanților. Cu părere de rău! Unii au înțeles. Contăm și pe înțelegerea celorlalți Și sperăm în zile mai bune. Cine crede că organizarea unui festival poate deveni o rutină se înșală! Tema festivalului, *Literatura și politicul - cât respectăm, cât criticăm*, a stârnit un interes deosebit. Sunt câțiva scriitori străini care vor participa și la lansările de carte de la *BookFest*. Este al doilea an în care colaborez cu organizatorii Târgului de Carte în programarea celor două evenimente, astfel încât unii scriitori străini publicați în traducere de edituri din România să poată participa și la festival, și la târg. Și avem parteneriate în curs de semnare cu ICR, Institutul Polonez, Editura Curtea Veche și Editura Paralela 45”. ■ În rubrica *Atelier de scriitor* apare *Capitolul 7 Trecutul se întoarce la 23 August* de Gabriela Adameșteanu, un fragment din romanul *Provizorat*, în curs de apariție la Ed. Polirom, iar fragmentele au fost ilustrate de Gabriela Melinescu. ■ Petru Vaida semnează *Un romancier despre arta romanului*, un text despre volumul lui Milan Kundera, *Arta romanului*, care se încheie cu următorul P. S.: „După cum cititorul a observat desigur, n-a fost intenția mea să interpretez sau să supun unei judecăți critice ideile lui Kundera, ci numai să selectez și să expun câteva dintre cele mai sugestive”. ■ În pagina *Liternet* apare *Raza de soare. Niki și George. Vena cavă* de Anda Cadariu. Alături apare și un fragment cu autoarea, realizat de Ioana Scoruș, cu semnalarea că întregul interviu poate fi citit pe internet, pe site-ul *liternet*.

29 aprilie

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 971] Marius Chivu semnează *Condiția de gânganie*, o semnalare a audiobook-ului *Metamorfoza* de Franz Kafka, în lectura lui Răzvan Vasilescu, traducere de Mihai Isbănescu, Ed. Humanitas, 2009: „Fie că acceptăm interpretarea conform căreia metamorfoza lui Gregor Samsa semnifică nebunia («a te trezi ca insectă nu este foarte departe de a te trezi ca Napoleon», spune Nabokov) ori mutilarea existențială, consecința fatală a suferinței și a singurătății, a ororilor puterii din secolul XX, într-un cuvânt, a Răului lumii; fie că preferăm interpretarea deleuziană conform căreia conștiința folosește corpul ca pe un ecran, altfel spus, introvertitul voiajor comercial se transformă deliberat în gândac pentru a scăpa de tatăl lui, de șef, de slujbă, de

nefericirea printre oameni”. ■ Știri *Pe scurt*: □ *Blogul lui Saramago, pe hârtie*: „Notele zilnice ale scriitorului portughez José Saramago (foto), postate pe blogul său <http://cuaderno.josesaramago.org>, au fost reunite într-o carte, sub titlul *O Caderno*, care a apărut la Editura Caminho”. □ *Ultimul roman scris de Nabokov*: „Lansarea romanului *The Original of Laura*, semnat de autorul rus Vladimir Nabokov, a fost unul dintre cele mai așteptate evenimente ale Târgului de Carte de la Londra. Înainte să moară, Nabokov a rugat-o pe soția sa să ardă manuscrisul. Însă aceasta nu i-a îndeplinit dorința”. ■ Suplimentul omagiază pe Andrei Pleșu la împlinirea vârstei de 60 de ani publicând „*Eram pompos, insuficient școlit...*”, unde citim amintirile lui Gabriel Liiceanu, Matei Pleșu, Mircea Vasilescu, Dan C. Mihăilescu, dar și propriile amintiri ale lui Andrei Pleșu. ■ În rubrica *Adevăruri de altădată* apare *Despre Păstorel Teodoreanu*, „Fragment dintr-o cronică literară, semnată de George Călinescu, și apărută în «Adevărul literar și artistic» din 1938”.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 12 (884)]** *La Viața culturală, Clubul dramaturgilor revine în actualitate*: „În luna aprilie, din motive de aglomerație teatrală, reuniunea Clubului Dramaturgilor s-a suspendat. Uniunea Scriitorilor, prin revista «Drama» și Clubul Dramaturgilor, s-a implicat în Proiectul Comediei Uitate, care se desfășoară la Teatrul de Comedie cu ocazia Festivalului Comediei Românești. Proiectul demarează cu spectacolul *Negustorul de ochelari* de Tudor Arghezi, în regia lui Dan Tudor”. Urmează programul spectacolelor-lectură. ■ Dan Cristea scrie despre *O poveste prea lungă, senzuală și plicticoasă*, o cronică literară la *Maestro. O melodramă* de Stelian Tănase, Ed. Polirom, 2008: „Conștient de intriga, schemele și procedeele facile pe care le folosește, Stelian Tănase își subintitulează ultima scriere, voluminoasă și hibridă, «o melodramă», făcând astfel apel la ospitalitatea unui gen popular, caracterizat, în principal, prin senzaționalism, spectacol și emoție extravagantă. Cum subtitlul nu i se pare autorului pe de-a-ntregul acoperitor pentru producția sa (ceea ce e adevărat, căci melodrama, ca gen, nu trebuie confundată cu melodramaticul, care e doar un efect), se recurge atunci la alte câteva încercări de a particulariza acest amestec cam urât mirositor de satiră și *soap opera*, de pamflet și script de telenovelă, de porno și fantastic morbid. Istoria spusă ar fi astfel o «halima», un «meloroman hazos și melancolic», o «poveste prea lungă, senzuală și plicticoasă»”. ■ În *Ocoș și la fix* Felix Nicolau scrie despre *Intermezzo II. Graziella* de Marin Mincu, Ed. Polirom: „Ca să deguști *Intermezzo I* și *II*, trebuie să le citești în trepte, fragmentar, așa cum este și montajul lor. Artefacte literare autentice în mai multe feluri. Ceea ce contează mai puțin. Importă savoarea, aplombul și piesa de teatru cu roluri interpretate chiar de literați”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt comentate de Horia Gârbea în *Păpușa fără un ochi privea la priapicul Charles*: □ Henri Zalis – *Contur Eugen Barbu*, Ed. Bibliotheca: „Cine ar vrea să afle «adevărul» despre E. Barbu, fie și despre «contur» (de ce, oare, H. Zalis nu vrea să treacă spre miez?), nu va înțelege nimic. Opere omise, altele tratate rapid și neconcludent”. □ Aura Christi – *Casa din întineric*, Ed. EuroPress: „Față de alte romane ale sale, Aura Christi se situează

la un nivel net superior”. □ Angela Furtună – *Pelerinul din Aqualong*, Ed. Vinea și Integral: „Cu ghebele și firele încolăcite în juru-i și după ea, neabătută, obsedată doar de propriul discurs, Angela merge, vorba filmului, mai departe. Prea departe?”. □ *And the Story Isn't Over/ Și povestea nu se sfârșește aici... Antologia de poezie britanică*, editori Lidia Vianu și Anne Stewart, Universitatea din București: „Proiect foarte ambițios și dificil, realizat impecabil. Tinerii traducători cunosc perfect, se vede clar, limba engleză și mulți dintre ei sunt performanți și în dificila limbă română, pe care nu toți românii o știu atât de bine cum s-ar crede. Le mai trebuie să se perfecționeze în limba poeziei, care e puțin diferită de cele două și cea mai dificilă din toate trei”. ■ Alexandru George se pronunță *Pentru o istorie a viitorului (VII)*: „Problema esențială și cea mai îngrijorătoare a ultimelor două decenii de literatură e nu totdeauna ceea ce se scrie acum și ceea ce se va face în viitor, ci ceea ce rămâne din literatura română scrisă în comunism și nu numai atunci. Pe scurt, am preconizat, laolaltă cu un întreg cor de voci care au intonat numai îndemnuri, ca, printr-un curajos și amplu proces de revizuire, să se încerce alte valorificări, pe alte temeuri, în fine, altă scară de valori, în nici un caz prin excluderi în bloc pe criterii subiective (de tipul criticii «creatoare») sau politice”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Constantin Abăluță, *Inspirație, nu mă lăsa orfan!*: „- De curând v-a apărut la Editura Limes, din Cluj, un nou volum de poezie, *Cineva* care nu mă cunoaște umblă pe străzi. De aceea, vă întreb: cât de mult este auto-ficțiune și cât este povestea celui fără chip? - Poezia, ca orice fapt artistic, devine autonomă imediat după ieșirea în lume. Pe măsură ce trece timpul, această autonomie se adâncește și capătă nuanțe de impersonalitate. Așadar, e riscant să-ți analizezi propriile volume, să stabilești ce vine din autobiografie și ce este pură invenție. În fond, tot ce ai trăit se macerează și se decantează fără știrea ta și trece în subconștient, de unde, în clipe faste, țâșnește suvoitul minunat de cuvinte, organizat după legi pe care nu le cunoaștem. Pot lesne să-mi interpretez volumul *Cineva* care..., căci au trecut ani buni de când l-am scris și circa șase luni de la publicare, deci am avut destul timp să mă distanțez de el. Dar asta nu mă îndreptățește în nici un fel să afirm că dețin adevărul, ci doar să sper că m-am apropiat mulțumitor de el. În orice caz, ca în toate volumele mele de după 1997, an de răscruce prin apariția plachetei *Drumul furnicilor*, volum ce a infuzat o nouă estetică vechilor mele unelte, eroul liric este omul umil, banal, aproape împăcat cu propria sa nimicnicie și, dacă vrei, tocmai prin aceasta, «fără chip»: omul care preferă să se legitimeze prin chipurile celor ce se află în preajmă, lucruri, ființe, fenomene naturale ori doar semne, «o pată pe perete», fumul unei țigări dintr-o odaie ieșind pe fereastră și amestecându-se cu cel al fumătorilor care trec pe stradă. Comuniunea din această ultimă imagine o consider marcă a poeziei mele. Omul umil pactizează cu tot ce se află în jur. Face schimb de substanță și energie cu tot ce știe că n-o să poată deveni niciodată. E un mod de a visa și de a-și apropia bucuria universală, modalitate cu trimitere la poziția zen: «liniștea cerului coboară în inima celui ce nu vrea nimic». De altfel, ciclul

Părea că se uită la cer este alcătuit din poeme scrise în tradiția solo-renga (poezie-în-lanț cu tine însuți) a poeziei japoneze și notațiile sublimează realul cotidian, înscriindu-l pe-o orbită nonantropocentristă, întrucât omul nu este decât o fărâmă a Marii Naturi”. ■ Ștefania Coșovei dialoghează cu Florin Iaru, *Erotismul fără inteligență e ridicol*: „- În volumul de poezie *Înnebunesc* și-mi pare rău *pari un eu auctorial distructiv. Poemele tale au o «istorie», o poveste cu tâlc. Povestește-ne și nouă în ce atmosferă ai scris poemul* Mini-conservă de moarte în sos picant. - Eu așa văd lirismul, ca pe o întâmplare ce nu poate fi relatată decât în versuri, pentru că e eliptică de proză. Pe de altă parte, dacă nu-ți amintești o poezie frumoasă, foarte frumoasă, pur și simplu, nu-ți vin în cap nici imaginile, nici trama, nici rezolvările și îți amintești doar frumusețea ei - atunci sigur nu e bună de nimic. Istoriile, tramele poeziilor modeme (în care a excelat Dimov) sunt ca un suport al sentimentului ce le animă. Mai mult, story-ul unei poezii te obligă la o rigoare interioară și te împiedică să spui prostii. Am învățat asta de la Edgar Allan Poe sau T. S. Eliot. Miniconserva e o călătorie spre centrul pământului. Pământul poeziei e înțelesul. E scrisă... hm, nu mai știu... în '89 sau '90. Are vreo importanță? - *Știu că lucrezi la un roman... Ce crezi că lipsește romanului românesc, literaturii române contemporane, în general? Este ea pregătită pentru un best-seller?* - Lucrez, lua-m-ar naiba. N-am oase de prozator și nu vreau să scriu «poetic», o, nu! Ce-i lipsește literaturii române? Plăcerea poveștii. O carte nu e egală cu povestea pe care o spune, ci e egală cu inteligența autorului. De aia subiectele complicate nu fac o literatură. Romanului românesc îi lipsește încrederea în povestea spusă, pentru că se îndoiește de propria inteligență. Spune-ți, domnule, povestea! Creierul tău va comunica imediat cititorului ce se ascunde în el (viziuni, temeri, idei). Ei, dar scriitorii români vor să câștige Premiul Nobel. Cu asta s-a sfârșit povestea. Să așteptăm generația următoare”. ■ Despre *Slăbiciunile lui Cioran* scrie Sorin Lavric: „Titlul nu trebuie înțeles ca o încercare de ponegrire a lui Cioran. Nu am intenția de a-l defăima pe eseistul român. În fond, s-au spus atât de multe enormități despre el, încât textul de față, chiar dacă s-ar vrea unul malițios, nu poate adăuga nimic nou. De aceea, deși sună critic, titlul are valoarea unui bilanț”. ■ Nichita Danilov publică reportajul *Cu Nicolae Manolescu pe malurile Senei*. ■ Din *Lirică feminină* revista publică pe Riri Sylvia Manor, Viorica Răduță, Florica Bud. ■ Lucian Perța publică noi parodii (Claudiu Komartin).

30 aprilie

• [„Cultura”, nr. 17 (221)] Augustin Buzura publică editorialul *Veverițe și cătușe*: „Clasa politică a avut la dispoziție doua decenii în care ar fi fost obligată să vadă ce se mai întâmplă prin alte țări, în ce se investește cu prioritate, cum sunt apărați și ajutați «cei de un sânge și de un crez». Faptul că și astăzi cele mai meschine salarii le au medicii și profesorii spune absolut totul despre capacitatea și viziunea celor ce ne conduc”. ■ În *Avatarurile posterității* C. Stănescu scrie

despre „noii revizionişti literari iviţi după revoluţie” punându-i în relaţie cu articolul lui Şerban Cioculescu despre „îndoielnica universalitate a lui Eminescu”, ţintă fiind editorialul lui Adrian Popescu din „Steaua” (*Cum se mai poate scrie azi despre Eminescu?*). ■ Apare partea a doua din dosarul realizat de Cătălin Sturza Basarabia – *revoluţie sau „incidente izolate”?*. În acest număr răspund la întrebări Ana Petrache, Călin Cucuietu, Paul-Gabriel Sandu, Sorin Lavric, Bogdan Duca, Nicolae Drăguşin. ■ Ion Aurel Pop publică partea a zecea din *Programul „global” al ICR*: „Şi așa – din motive pe care nu le discut aici – suntem cunoscuţi în lume ca un «popor recent», venit târziu la dialogul global, cu antecedente obscure şi creaţii nesemnificative. Or, prin programele de genul celor relevate mai sus nu facem decât să certificăm noi înşine acest lucru. Fireşte, grupajul prezentat la New York în februarie 2009 nu este întâmplător. El pune în lumină în chip fidel concepţia conducerii actuale a ICR despre cultura: numai creaţii postmoderne, numai creaţii din anumite laturi ale spiritului, numai creaţii neutre, fără nicio legătură cu specificul românesc, numai elemente şocante etc.”. ■ În *Finanţele americane vs. onoarea lui Kundera* Teodora Dumitru comentează un articol al lui Guy Scarpetta, apărut în numărul din aprilie al revistei „La Monde diplomatique”: „Fondul pe care se înscrie articolul lui Scarpetta este, se ştie, nefavorabil scriitorului ceh – obiect al unei intenţii de «demascare» recent consumată în presa internaţională. Un motiv în plus, pentru autorul francez, de ranforsare a reparaţiilor. Prima parte a materialului semnat de Scarpetta se ocupa, aşadar, de eradicarea prejudecăţilor conform cărora literatura lui Kundera este una politică, tezistă, datată”. ■ Despre *Cehov* scrie Mircea Iorgulescu. ■ Al. Cistelecan publică partea a doua din „*Negru pe alb*”, articol despre Aurel Pantea, provocat de *Istoria...* lui Nicolae Manolescu: „Stihialitatea cu seducţie fatală a informului, a informelor şi ipostazelor depravate (când îşi ridică ochii din hăuri, ceea ce se mai întâmpla, căci şi Aurel Pantea mai da câte o raită prin realul de cotidian, excitându-şi astfel sarcasmul), ca şi condiţia total stupefiată a poetului în faţa lor impun o poetica de reporter din – şi de – abisuri. Poemele lui exprimă un fel de teroare a reportajului de primordiale malefice şi sunt, de fapt, nişte reportaje terorizate”. ■ Mihai Iovănel semnează *O partidă de cărţi*, o cronică literară la *Sindromul de panică în Oraşul Luminilor* de Matei Vişniec: „Lipseşte de aici doar un lucruşor pe care Vişniec e liber să îl ia în râs teoretic, dar căruia ar trebui să-i acorde atenţie în practică: şi anume, un plan de realitate care să dea cărţii un sistem de referinţă şi credibilitate (nu în termeni de verosimilitate, ci de gravitaţie). Romanul e o construcţie «neserioasă», manifest neserioasă: un castel făcut din cărţi cu care s-a mers de prea multe ori la cacealma pentru a mai produce vreo iluzie”. ■ Teodora Dumitru prezintă *Ruinologie*, recenzie la *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Vinea, 2008: „Că tălpile zeului Stoiciu şi tălpoacele puriceene/ buriceene sunt în pericol de a se confunda e o realitate asumată şi o investiţie cu risc major – dar asta mi-a plăcut întotdeauna la Stoiciu – aruncatul cu capul înainte, între pereţi necapitonai. Din acest simplu şi suficient motiv,

nu pot să declar că volumul plictisește, ca orice tentativa de canonizare, deși, în mod absolut sesizabil, poate o face”. ■ În *Lumea văzută de Enzo* Rodica Grigore notează apariția volumului *Enzo sau Arta de a pilota pe ploaie* de Garth Stein, traducere de Doina Doru, Ed. Leda, 2008: „Neîncercând niciodată să sublinieze profunzimi mai mari decât situațiile expuse o cer și decât vocea narativă poate gestiona, romanul lui Garth Stein e o carte care «prinde» cititorul, în ciuda unor inevitabile – sau, poate, uneori evitabile – disfuncționalități ori inadvertențe, reușind să ne facă să ne gândim, din nou, la afecțiunea necondiționată a animalelor, la fidelitatea lor întotdeauna emoționantă, la bucuriile lor atât de simple și, mereu, atât de sincere”. ■ George Neagoe publică *Așteptând o bătălie*, un comentariu la *Kyrie Lex* de Flavia Teoc: „Cum afirmam mai sus, cartea ar putea continua la nesfârșit, devenind o scriere colectivă, dacă fiecare cititor ar născoci o povestioară. *Kyrie Lex* e o carte plăcută, deloc facilă, subțire pe alocuri, plină de neprevăzut”. ■ Constantin Coroiu semnează *Eugen Ionescu și „bătrânețea fundamentală”*: „A vrut sau n-a vrut autorul acelui «ștrengăresc» (epitetul lui Călinescu din *Istoria* sa) *Nu*, care a scandalizat la data apariției, Eugen Ionescu constituie, fără îndoială, un capitol, e drept nu dintre cele mai importante, și în istoria literaturii române, adică a literaturii unei țări pe care nici nu mai contează că nu o iubea sau că o iubea în felul său – «cu o dezamăgire compactă», cum scrie Eugen Simion”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 272]** Ioana Bot reacționează sub titlul *Manuscrisele eminesciene – între fantasmă culturală și obiect de studiu* - : „În așteptarea unei dezbateri substanțiale - a specialiștilor - despre ce trebuie făcut în continuare pentru a studia manuscrisele eminesciene, conform practicilor criticii genetice contemporane, răspunsurile mele rămân sceptice. Incontestabil, reproducerea anastatică facilitează pentru totdeauna accesul la informația obiectiv existentă în tezaurul eminescian din Biblioteca Academiei Române, protejând originalul. Aceasta măsura este costisitoare, presupune un volum mare de muncă, specialiști și devoțiune filologică, toate - admirabile și admirabil puse în act de proiectul Academiei Române. Ediția reproduce cu fidelitate caietele manuscrise, mărindu-le paginile la format A4 și unificând culoarea de fond a hârtiei. Dar, vrând să fie mai mult decât atât, și neștiind exact ce vrea să fie, proiectul coordonat de Eugen Simion se încurcă în propriile-i bune intenții. Rezultatul este o struțocamilă filologică: o ediție celebrată de toți bunii români ai instituțiilor statului nostru, finanțată din bani publici (costurile finale vor dopași, se pare, 2,41 mil. \$) și tipărită în 750 de exemplare (cam puține pentru casele tuturor românilor!) per volum (vor fi 23 în total, însoțite fiecare do un CD cu fotografiile manuscriselor). Prețul de pornire al unui volum a fost de 200 de lei noi. Deocamdată, la patru ani do la începerea seriei, librăriile nu le vând, iar multe biblioteci nu au achiziționat serii complete. [...] Reproducerea caietelor eminesciene «așa cum se află, în dezordinea lor» (E. Simion) nu este decât atât: o reproducere, lipsită de instrumentarul filologic, genetic sau electronic care ar transforma-o într-o ediție potrivită cu normele

științifice și posibilitățile tehnice actuale. Ea reprezintă o măsură salutară de conservare a materialului original - și, deocamdată, nimic mai mult. Pe baza ei se poate construi o ediție digitalizată a operei celui mai important scriitor al culturii românești, dar efortul cel mare abia de-acum ar începe (și costurile pot continua...). Oricine consideră că ni s-a dat, prin proiectul Academiei Române, mai mult decât atât, se lasă înșelat de discursurile aburite ale specialiștilor în monumentalizarea poetului național - care nu sunt neapărat specialiști nici în opera acestuia, nici în critică genetică, nici în ediții filologice pe suport electronic, ci în discursuri festive". ■ În *Haotica* Nora Marius Chivu comentează *Hai să furăm pepeni* de Nora Iuga, Ed. Polirom, 2009: „Pornind de la un incident mediatic real în jurul căruia încearcă să construiască o problematică pe tema naturii sexualității și a identității scriitorului (aceasta din urma mult prea expedită), Nora Iuga scrie, așadar, un roman despre sine cu câteva episoade colaterale. Indiferent câte voci (memorabile) ar exprima și construi în această carte, scriitoarea nu se poate ignora pe sine. Își este cel mai bun personaj. Propriile amintiri, obsesii, frustrări, convingeri sau succese literare sunt mult prea tentante pentru a nu fi exprimate ca atare. Egocentric prin conținut și eterogen ca discurs, acest roman incert este ca un bazar cu câteva lucruri strălucitoare și prețioase înconjurate de multe nimicuri personale". ■ Eugen Istodor anunță o nouă rubrică, *Dicționarul ideilor fixe și al nefăcutelor* prin articolul *Povestea anilor noștri tineri*: „Măine-poi mâine facem 20 de ani de la Revoluție, scurt prilej de crize și de superstiții. Am îmbătrânit cu 20 de ani precum cei trei, ba nu, patru mușchetari. Voi reface drumul acesta printr-un dicționar de idei fixe ce ne-au bântuit de când ne-am născut ca democrație și până azi, când ne-am trezit în crizocrație". ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Andrei Codrescu, „*Revoluția Dada vrea ca toți să fim artiști*”: „- *Sunteți în turneu, lansându-vă ultima carte apărută: The Posthuman Dada Guide: Tzara & Lenin Playing Chess. Cum este receptată până acum? Ce itinerariu urmați și când să așteptăm o lansare și în România?* - Acum sunt în Seattle, în drum către San Francisco; de acolo mă duc la Los Angeles, San Diego, Portland, mă întorc două zile la New Orleans, plec din nou la New York, Boston și Princeton, și ajung în sfârșit pe 9 iunie la Zürich, în Elveția, unde lansez cartea la Muzeul (!) Cabaret Voltaire, Spiegelgasse nr. 1, un sfârșit simbolic pentru turneu. Cartea a fost bine receptată ca un ghid Dada pentru criza actuală și un îndemn la joc într-o lume prea gravă și deprimată. În România traducerea Ioanei Avădani va apărea la Editura Curtea Veche în toamnă. - *Jocul de șah din Zürich dintre Tzara și Lenin este practic unul între Dada și comunism. Jocul dintre artă și ideologie are învinși? Care e rolul spectatorilor, dacă ei există?* - Până când a căzut URSS în 1991, leninismul juca bine; după 1991 e clar că a învins Dada. Nu există spectatori nici pentru unul, nici pentru altul: revoluția Dada vrea ca toți să fim artiști, din plăcere; revoluția comunistă ne-a silit pe toți să participăm prin trudă cu ajutorul terorii”.

• [„Observator cultural”, nr. 214 (472); nr. de pagini: 32] Din rubrica *La zi*: □ *A fost*: „□ *Romanul adolescentului miop – teatru-dans. A partir do adolescente míope*, un spectacol de teatru și dans inspirat de *Romanul adolescentului miop* de Mircea Eliade, o coproducție Teatro Viriato și Companhia Paulo Ribeiro din Viseu, a fost prezentat marți, 21 aprilie, la Institutul Franco-Portughez din Lisabona. Evenimentul, organizat de ICR Lisabona, face parte din manifestările dedicate Anului European al Creativității și Inovației 2009. Spectacolul este creat și interpretat de Romulus Neagu și Graeme Pulleyn, căroră li s-a alăturat Luís Pedro Madeira, care interpretează în direct muzica spectacolului. [...] □ *Lectură muzicală la Institutul Francez*. Miercuri, 29 aprilie, la Institutul Francez din București, a avut loc o lectură muzicală în limba română și în limba franceză a unor extrase din romanul *După Iisus Hristos* de Vassilis Alexakis, volum apărut la Editura Trei. Textul a fost citit în limba franceză de autor, iar în limba română de actrița Maia Morgenstern”. □ *Va fi*: „*Lansare Matei Vișniec*. Luni, 4 mai, la ora 18.00, va avea loc lansarea romanului *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec. Evenimentul, organizat de Editura Cartea Românească, se va desfășura la Bibliotecă Cărturești-Muzeul Țăranului Român, în prezentarea, alături de autor, a criticilor Alex Ștefănescu, Cosmin Ciotloș și Daniel Cristea-Enache”. □ *Norman Manea, nominalizat la Premiul literar al Fundacion Principe de Asturias*: „Fundacion Principe de Asturias a anunțat nominalizarea lui Norman Manea pentru Premiul literar pe 2009. Candidatura scriitorului român pentru prestigioasa distincție a fost susținută de personalități literare, academice și politice din diferite țări, de importante instituții de cultură și universitare, de «o amplă diversitate de intelectuali, printre care foști laureați ai Premiului Principe de Asturias»“. ■ Ovidiu Șimonca publică editorialul *O fi și bătutul apei în piuă o plească?*: „Din acest colț de pagină, atât Carmen Mușat, cât și sussemnatul, am scris deseori despre degradarea discursului jurnalistic, despre cum presa s-a tabloidizat, despre cum credibilitatea jurnaliștilor este în mare cumpănă. [...] Ajungând la zona culturală, ne permitem să semnalăm următorul fapt. Oricât de bune ar fi cronicile literare, teatrale, cinematografice, de arte plastice dintr-o revistă de cultură, fără o atenție sporită spre cei care manageriază faptul cultural nu se poate discuta despre o misiune îndeplinită a jurnalisticii culturale. Ce se întâmplă în aceste zile cu schimbările bruște de direcție de la Ministerul Culturii aduce a nepricepere. Festivalul Național de Teatru este în pericol să nu se mai țină, o dezbatere despre cinematografia românească eșuează, tocmai prin amestecul vocilor și prin lipsa de coerență în tratarea problemelor. Despre toate aceste situații revista noastră scrie în acest număr”. ■ Iulia Popovici semnează *Cine va salva cultura vie? Biserici, patrimoniu și artă contemporană în criză*: „Cu mare întârziere, la jumătatea lunii aprilie, Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național (MCCPN) și-a anunțat buget după rectificarea în minus și amendamentele parlamentare, 61.482.000 de lei vor fi destinați construcției sau reparațiilor a 816 lăcașe de cult, 4.665.000 de lei, reparațiilor la 38 de case și cămine culturale,

Festivalul Internațional «George Enescu» va rămâne cu aceeași finanțare (căci primește bani direct de la Guvern), sume importante, dar nu se știe dacă și suficiente, se vor duce pentru lucrările de la Biblioteca Națională, Centrul Cultural Sala Palatului și Teatrul Național, iar restul s-a împărțit, cât să nu se spună că nu se dă, între proiectele așa-zis prioritare ale MCCPN. După ce anul trecut a primit 2.730.000 de lei, Festivalul Național de Teatru (FNT) a fost acum trecut în scripte cu 500.000 de lei. Vestea a stârnit agitație în lumea teatrală românească: cu această sumă, FNT ar trebui, practic, suspendat (restul finanțărilor fiind, în plus, stabilite proporțional cu cea dată de minister). Scrisoarea de protest inițiată de organizatorii festivalului a strâns un număr apreciabil de semnături, din rândul instituțiilor, artiștilor și teoreticienilor din România și din afara ei”. ■ *Apare Apel pentru salvarea culturii vii*: „Anunțul public făcut de Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Cultural Național în data de 14 aprilie, cu privire la bugetul acestui minister pentru 2009, e de natură să trezească îngrijorarea întregului sector cultural și să genereze un protest similar cu acela din Educație. Din acest buget reiese că domeniul cel mai afectat este cel al proiectelor culturale, bugetele tuturor evenimentelor culturale aflate pe lista de priorități naționale a ministerului fiind drastic diminuate. Într-una dintre cele mai proaste situații se află Festivalul Național de Teatru, manifestare reprezentativă pentru mișcarea teatrală românească, cu o tradiție neîntreruptă de 18 ani, care a primit în acest an un buget mai mic cu 78% față de anul trecut. [...] Dat fiind că toate celelalte proiecte culturale din țară care se bazează pe sprijinul ministerului (în afara Festivalului Enescu) sunt grav afectate de reducerile de buget, ne vedem datori, ca reprezentanți ai lumii culturale și ai societății civile, să cerem public Guvernului României, reprezentanților noștri din Parlament să repună în discuție bugetul Culturii și să cheme la masa de dialog reprezentanții evenimentelor afectate pentru a găsi împreună calea cea mai bună de salvare a culturii vii, singura de natură să promoveze autentic și consistent imaginea țării noastre în context european și mondial. Sprijinim, totodată demersul ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Cultural Național, Theodor Paleologu, de a repune în dezbatere publică modul de utilizare a fondurilor alocate, în vederea salvării unor proiecte esențiale pentru patrimoniul cultural al României”. Urmează lista semnatarilor din țară și din străinătate. ■ Apar și două *Scrisori către ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național*, semnate de Yui-Cheol Kim, președinte al AICT mondial și Mark Brown, critic de teatru, „Sunday Herald”, Scoția, profesor la University of Strathclyde și Royal Scottish Academy of Music and Drama. ■ În *Cultura pe daiboj* Iulia Popovici spune: „Se vor construi câteva sute de noi biserici – în coplesitoare majoritate, ortodoxe – anul acesta în România. Ministerul pune opinia publică în fața unei alegeri solomonice – dacă vreți mai mulți bani la Cultură, tăiați voi de la Culte. Ei bine, nu. Ministerul Culturii etc. n-are decât să dea bani pentru creșterea de hamsteri, dacă identifică o astfel de nevoie socială ce trebuie acoperită la nivel public, atâta vreme cât menține un just echilibru. Just și lipsit de ipocrizie, într-un stat despre

care n-am aflat încă a se fi declarat fundamentalist”. ■ Despre criza culturală apărută din cauza crizei economice scrie și Valerian Sava în *Preliminarii la o dezbatere care n-a început încă*. ■ Vasile Ernu revine la *Ceea ce ne desparte* cu o nouă epistolă pentru Bogdan-Alexandru Stănescu, *Brodsky despre raiul lui Platonov*: „Dacă Dostoievski, pentru stihurile căpitanului Lebiadkin despre păianjen, poate fi considerat primul scriitor al absurdului, atunci cu același succes, pentru scena cu ursul-aruncător-de-ciocan din *Fundația*, Platonov trebuie perceput drept primul suprarealist serios. Susțin că primul, și fac abstracție de Kafka – deoarece suprarealismul nu este o categorie estetică, închipuită de noi, de regulă ca o percepție individuală a lumii, ci, mai degrabă, ca un produs al insanității filozofice, un rezultat al psihologiei impasului”. ■ Este publicat textul *Prefață către cititorul maghiar. Cu prilejul apariției ediției în limba maghiară a romanului Venea din timpul diez*, cu următoarea precizare: „România a fost invitata de onoare la Târgul Internațional de Carte de la Budapesta, care a avut loc în perioada 23-26 aprilie 2009. Ministerul Culturii din Romania (reprezentat de Theodor Paleologu) și ICR (reprezentat de Mircea Mihăieș) a invitat la Budapesta, printre alții, pe Gabriela Adameșteanu, Denisa Comănescu, Florina Ilis, Ruxandra Cesereanu, Adela Greceanu, Mircea Dinescu, B. Elvin, Traian Ștef, Daniel Vighi, Viorel Marineasa, Vasile Dan, Alexandru Mușina, Ioan Moldovan, Varujan Vosganian, Marius Vernescu, Bogdan Suceavă, Eginald Schlattner, Lucian Teodorovici, Filip Florian, Dan Lungu. În numărul din această săptămână publicăm prefața la versiunea în limba maghiară a romanului *Venea din timpul diez* de Bogdan Suceavă, apărută cu acest prilej. Vom reveni săptămâna viitoare cu un grupaj mai amplu pe această temă”. □ Prefața la volumul lui Bogdan Suceavă este semnată de Korössi P. József. ■ Paul Cernat publică *Eminescu la intrarea dinspre grădină*, o cronică la *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „Formula introductivă a cărții – *Intrarea dinspre grădină* – e foarte frumoasă și se reține. Iar cea mai consistentă secțiune este, de departe, serialul foiletonistic intitulat *Sublimul de pământ*, delectabil aliaj de moralism pieziș și digresiuni ce scormonesc, între altele, prin istoria familiei Zarifopol, la intersecția cu triumghiul erotic Eminescu-Veronica Micle-Caragiale”. ■ Adina Dinițoiu semnează *Intimitate și corporalitate în literatură*, o recenzie la *Regăsirea intimității* de Simona Sora, Ed. Cartea Românească, 2008: „Dacă ar fi să formulez aici nu o obiecție, ci mai degrabă o nedumerire, aş spune totuși că nu înțeleg de ce eseista nu s-a limitat la abordarea corporalității, ci a extins cercetarea asupra unui concept mult mai larg și mai lax, cel al intimității (personale și literare, implicând așadar nu numai spațiul textual, dar și teoriile receptării, ale lecturii, ca și studiile de mentalitate). Un răspuns ar fi, probabil, tentația exhaustivității, remarcabil ilustrată, un altul, elaborarea cărții pe parcursul mai multor ani, fapt care a favorizat un anume eclecticism de metode și intenții (probabil și constrângerile inițiale ale tezei de doctorat vor fi fiind la mijloc). Deși există o vulnerabilitate de construcție generală, cu toate acestea, la nivel de detaliu – capitol după

capitol —, cartea e de fiecare dată excelentă, conținând tot atâtea intrări inovatoare în subiect”. ■ Și Andreea Răsuceanu comentează volumul *Regăsirea intimității* de Simona Sora în articolul *În intimitatea Marii Păpușărese*: „Tentativa ei de teoretizare aplicată a unui concept, de transformare a sa în principiu coordonator al unor momente literare este, fără îndoială, una reușită și cu totul inedită în peisajul criticii și istoriei literare românești actuale. Poate cu un alt tip de structură, în care partea teoretică să nu fie concentrată în primele capitole, ci distribuită egal pe parcursul cărții, susținută de partea aplicată, s-ar fi obținut un alt efect general, iar cititorul n-ar mai fi fost nevoit să tragă mereu cu ochiul la discuțiile pe text ulterioare expozeului teoretic”. ■ În *Călinescu sub vremi* Bogdan Crețu notează apariția *Opere. Publicistică* (volumele V-VI, 1940-1947) de G. Călinescu, ediție coordonată de Nicolae Mecu, Academia Română – Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008: „Editarea de către Nicolae Mecu & Co. a publicisticii călinesciene din tulburii ani de după al doilea război mondial constituie un eveniment. Acum avem textele pe masă și putem da verdicte. Ar fi însă tendențios să analizăm compromisurile unui mare scriitor scoțându-le din contextul care le-a generat. Sigur, e vorba de păcatele unui om care, omenește, avea dreptul la ele. Dar e vorba, în aceeași măsură, și de tragedia (nu ocolesc cuvântul) unui mare intelectual, silit de împrejurări să joace dublu pentru a-și păstra dreptul de a se exprima”. ■ În *Dragostea medievală* Dana Pîrvan-Jenaru semnalează apariția volumului *Dragostea în Evul Mediu. Trup, sexualitate și sentiment* de Jean Verdon, traducere de Dana-Ligia Ilin, prefață de Ioan Pînzaru, Ed. Humanitas, 2009: „De la iubirea curtenească până la iubirea cavalierească, și până la principiul «sexul înainte de toate», formele iubirii (inclusiv adulterele din rândul clericilor) sunt exemplificate punctual, Jean Verdon dovedindu-se un priceput detectiv care a răscolit febril urmele iubirii, atât în viața reală, cât și în literatură. Însă, în ansamblu, fluxul anecdotic depășește capacitatea de sinteză și de generalizare de care dispune istoricul”. ■ În *Biblioteca „Observator cultural”* citim Roxana de Bedros Horasangian. ■ În *Câștig* Geo Șerban scrie despre „Biblioteca pentru toți” care apare la „Jurnalul Național”: „Tipăritură elegantă, atrăgătoare, s-o râvnească oricine. O probă a progresului tipografic. Doar că, de undeva, se ridică umbra unui dubiu. De unde vâlva mediatică în sprijinul lansării recentului produs editorial ca pe o emanație a ultimului moment? Pentru mai toată lumea, «Biblioteca pentru toți» e veche de când lumea. [...] Poate mai oportună, mai neutră era altă denumire: «Biblioteca Jurnalul Național», zădărniciind din fașă orice obiecție. Nimic nu invita la comparație cu o tradiție prea încărcată de multiple confluențe, nimeni nu sesiza vreo zonă sensibil lezată, iar câștigul moral incontestabil putea fi perceput neîntinat de goana irepresibilă după brand. E cam aceeași păcătoasă tentație după un «câștig» de imagine prost conceput, demonstrată de cei de la publicația «Azi» (în slujba FSN-ului), care au înfatuarea zadarnică de a se autopropulsa drept urmașii eminentului «Azi» scos de Zaharia Stancu (sub diverse înfățișări între 1932 și 1940) și cu care actualii gazetari nu au nici în clin, nici în

mâneacă. Din același unghi viciat, mai vor și comanditarii actualului cotidian «Adevărul» să se erijeze în continuatori ai ziarului patronat cândva de Constantin Mille. Iluzie cel puțin naivă”. ■ Alina Purcaru realizează un interviu cu Joseph O'Connor, „*N-are rost să scrii dacă n-ai cititori*”, pe marginea romanului *Steaua mărilor*, traducere de Irina Negrea, Ed. Curtea Veche: „- *Cum a apărut, de fapt, romanul ăsta?* - Pe când scriam *Steaua mărilor*, în Irlanda erau timpuri foarte interesante. Era începutul unei perioade de explozie economică, toată lumea avea câte două mașini, era ceva cu totul diferit față de țara în care eu am crescut, care era foarte săracă. Unul dintre efectele acestui boom economic a fost că au început să apară imigranți în Irlanda, pentru prima dată în istorie. De sute de ani, noi eram oamenii care plecau. Dacă cineva mi-ar fi spus vreodată, pe când eram copil, că oamenii ar putea veni în fundătura asta de țară, unde plouă oribil tot timpul, l-aș fi crezut nebun. Așa a început. Nu-ți poți imagina cât de plictisitor putea să fie să fii adolescent aici, în anii '70. Ploaia cădea tot timpul, aproape orizontal. Nimic nu se întâmpla, de fapt. Nu era muzică, nu aveam scriitori, mai toți scriitorii pleaseră în altă parte, iar eu și prietenii mei simțeam că trăim într-o țară care nu exista, care nu conta de fapt. Nici o trupă de rock'n'roll n-a venit vreodată să cânte aici. Dacă te uital pe hartă, să vezi previziunile meteo în ziarele britanice, vedeai harta Angliei, lângă cea a Irlandei de Nord, dar Republica Irlanda lipsea. Erau doar marea și senzația că trăim într-o țară invizibilă. Și, brusc, totul s-a schimbat. O parte dintre lucrurile astea sunt în culisele facerii acestui roman. Cum era pentru noi să devenim America pentru alții. [...] - *Ce șanse credeți că are literatura europeană în contextul în care cea americană sau anglo-saxonă domină piața?* - E o problemă veche. E dificil, pentru că literatura în traducere e aproape necunoscută aici. Se întâmplă ca două sau trei cărți pe an din literatura străină să aibă vreun impact aici. Irlanda e o țară foarte, foarte anglofilă. Poate tocmai din cauza frustrărilor legate de originile galice, cititorii iubesc engleza și nu prea sunt receptivi la altceva. Nu știu cam ce-ar fi de făcut în privința asta. Poate că scriitorii irlandezi care, prin literatura lor, aduc informații despre alte țări sau despre alte literaturi cu care au intrat în contact pot să facă ceva. - *În România e invers, cea mai mare cantitate de literatură care se consumă aici e cea în traducere.* - Adevărat. Dacă te duci în Franța, de exemplu, un jurnalist specializat în literatură știe totul despre scena literară italiană sau germană. Noi poate suntem mai înapoiați cultural. Nu știu de ce, poate sunt cauze istorice: o țară foarte mică, lângă una foarte mare. E păcat”. ■ În rubrica *Multimedia* Ovidiu Drăghia anunță *Biblioteca digitală universală*: „Pe 21 aprilie, a avut loc la Paris lansarea primei biblioteci digitale universale. Proiectul urmărește strângerea documentelor din patrimoniul universal, text, foto, audio și video, cu obiectivul declarat, la inaugurarea bibliotecii, de a reduce falia dintre Nord și Sud. [...] Biblioteca digitală universală, disponibilă gratuit on-line la adresa www.wdl.org, are o interfață în șapte limbi de circulație: arabă, engleză, franceză, spaniolă, rusă, chineză și portugheză. Documentele cuprind 40 de limbi și dialecte – iar

demersul este abia la început”. ■ Ovidiu Pecican revine la rubrica sa *Avalon* cu articolul *Neastâmpărul lucidității*, semnalând *Etica neuitării* de Monica Lovinescu, antologie și prefață de Vladimir Tismăneanu, Ed. Humanitas, 2008: „Lui Vladimir Tismăneanu i se impune «principalele contribuții ale Monicăi Lovinescu la constituirea unei etici întemeiate pe memorie», reflecția asupra problemei Răului, rădăcinile morale ale gândirii monicalovinesciene. Dar aceleași pagini pot fi citite și ca o profesiune de credință intelectuală și civică, angajată – dar nu partinic –, distanțată – dar nu absentă și neimplicată –, ardentă – dar nu propagandistică –, interogativă – dar nu nihilistă –, încrezătoare în semnele viitorului – însă nu naivă. O astfel de definire a atitudinii sale constante mi se pare în ton cu disponibilitatea vastă a scriitoarei, păstrată, în linii mari, intactă, de la un deceniu la altul, marcă ce invalidează eventualele tentative de anexare a sa de către un curent sau altul de gândire”. ■ Michael Haulică scrie despre *Cenaculuri* în rubrica sa *Fantasy & Science Fiction*, prezentând Cenaclul Quasar, care în acest an, „împlinește 30 de ani și, la 30 mai, ieșenii pun de-o întâlnire grandioasă pentru a sărbători evenimentul”. Pe scurt sunt prezentate și cenaclurile Alternativ SF, AtelierKult.com și Societatea Română de Science Fiction și Fantasy.

[APRILIE]

● **[„Acolada”, nr. 4 (19)]** Radu Ulmeanu semnează editorialul *Evenimente* în care discută despre alegerile prezidențiale anunțate în toamnă în România și situația politică din Moldova. ■ Magda Ursache se află în *Căutarea brandului pierdut*: „Ce-au făcut românii când au sesizat că marca, imaginea de țară se deteriorează continuu? Nimic e puțin spus. Au făcut mai mult decât nimic. Au fost primii care și-au adus contribuția la propria defăimare, căutând cu satisfacție exclusiv defecte, în numele spiritului autocritic”. ■ Adrian Dinu Rachieru publică a doua parte a textului *Despre „starizare”: obamism și putinism*. ■ În rubrica *Actualitate* Gheorghe Grigurcu titrează *Justiția (i)morală?*, comentând proiectul noului Cod Penal. ■ Apare o scurtă înștiințare *La încheierea ediției*: „Directorul revistei «Acolada», criticul literar Gheorghe Grigurcu a fost desemnat câștigător al premiului național «Monica Lovinescu și Virgil Ierunca»”. ■ Gheorghe Grigurcu semnează cronică literară la volumul *Camera Sambo, Introducere în opera lui Mircea Eliade* de Petru Ursache, ediția a III-a revăzută și dezvoltată, Ed. Eikon, 2008 (*Între transcendență și istorie*): „Ne propunem ca, în rândurile de mai jos, pornind de la substanțialele, de cele mai multe ori foarte convingătoare analize ale lui Petru Ursache, să prezentăm câteva aspecte ale raportului dintre metafizică și istorie în concepția lui Mircea Eliade”. ■ În *Secvențe* Gabriel Dimisianu anunță *Un nou roman de Augustin Buzura*, intitulat *Raport asupra singurătății*: „Proză densă de autoscrutare, cu deschideri ample către social și

istorie, în marea linie narativă reactivată acum de Augustin Buzura, unul din romancierii noștri cei mai importanți. Așteptăm cu explicabil interes cel de al doilea caiet al *Raportului asupra singurătății*, anunțat de autorul-personaj”. ■ Sub titlul *Lupta criticului cu îngerul*, Barbu Cioculescu își publică impresiile pe marginea volumului *Capodopera maxima* de Nicolae Tzone, cu un preambul și un desen de Șerban Foarță, cu o postfață de Șerban Axinte, carte desenată de Mihaela Șchiopu: „Dacă cititorul va urma până la capăt lectura maximei capodopere se va trezi într-un prezent etern”. ■ În *Trădare la Pearl Harbor?* Ilie Constantin semnalează volumul *Cum l-a atras Churchill în război pe Roosevelt* de J. Rusbridger și E. Nave, Ed. Pygmalion-Gérard Watelet. ■ În *Proza feminină? (II) Rodica Braga*, Constantin Trandafir scrie despre volumul *Adagio* în textul *Proza vacarmului interior*. „Sunt în *Adagio*, în afară de secvențe nu îndeajuns de cenzurate, și pagini admirabile despre suferință, iubire și moarte, despre dramatica «diseminare a ființei», scriere din categoria celor care în vremurile noastre, atât de pragmatice, sunt din ce în ce mai puțin vizitate”. ■ Revista publică a patra parte a anchetei despre *Celebritate*, realizată de Ion Zubașcu; la întrebările „1. Cum s-ar putea defini noțiunea de *celebritate* în epoca noastră și ce mutații credeți că s-au produs în raport cu etapele anterioare ale umanității? 2. Dar în domeniul literar-artistic, ce înseamnă să fii celebru astăzi? 3. Tindeți spre celebritate? Care a r fi încununarea ideală a operei unei creator în lumea actuală?” în acest număr răspund: □ Aida Hancer, „*Norocul celebrității îi revine operei*”: „1. Celebritatea este destinată celor mai bogați oameni din lume și divelor, soțiile acestora. Desigur ca ea se câștigă cu greu, dar, odată câștigată, se permanentizează, devine ereditară și astfel se ajunge la copiii celebri ai unor celebre cupluri holywoodiene. În cariera de scriitor, sau măcar în intenția de a avea un asemenea destin, conceptul este inexistent. Aceasta fiindcă, în timp ce atitudinea și atributul de celebru sunt, de obicei, date de numărul celor care ajung să te cunoască, prin urmare de popularizarea de care ai parte tu ca subiect, scriitorul se adresează unui grup restrâns de indivizi. Dar nici aceștia nu percep uneori mesajul deoarece câte o undă de vânt tulbură canalul de transmitere. În domeniul literar, deci, norocul celebrității îi revine operei. [...] 2. A fi celebru înseamnă a fi normal. *Numai ei, scriitorii, sunt necunoscuți, fiindcă n-au pic de imaginație*. Dar lucrurile se echivalează astfel: «Să fii bun înseamnă să fii sinucigaș». 3. A crede în celebritatea propriei persoane m-ar plasa înafara sferei literaturii. Crezând în celebritatea operei literare sunt cât de cât umană”. □ Leo Butnaru, „*Acceleratoarele de noutăți*”: „1. În cel mai rău caz – *vip-ism*, *tele-superficialitate*, *gheată de aur* la fotbal și nu, ca acum un timp, *coroana de laur* la un concurs de poezie sau cea a campionului lumii la șah. Deci, totul s-a cam întors cu... *picioarele în sus*. Pentru că, se știe, aduc celebritate și picioarele unor vedete; picioare asigurate pe milioane... În cel mai bun caz, celebritate poate însemna și primirea unui Nobel sau Goncourt etc. Mutațiile țin de... *viteză*: *acceleratoarele de noutăți* pot face pe cineva celebru nu că peste noapte, ci în următorul buletin de știri de la globalizata,

deja, televiziune a lumii internetizate. Și, precum reiese din prima parte a răspunsului, viteza este invers proporțională cu exigența, cu criteriile solide, credibile de valorizare (ca să nu mai vorbim de «criteriile» mai că... divine, precum se credea). [...] 2. Dacă e să ne referim doar la România, ceea ce ar putea fi imaginat ca celebritate e foarte aplatizat, șters, cu doar câteva excepții sezoniere, să zic: este omul, autorul ca și celebru la un târg de carte de la EXPO, însă asta ține doar până la următorul târg, din primăvară sau toamnă. Dar e de remarcat, că scriitorul român nu-și pierde speranța și așteaptă... ordonanța (nu, nu guvernamentală); «ordonanța» Academiei Suedeze. Să-l... sudeze într-o reputație, alias faimă. Faină.

3. [...] În ce privește domeniul nostru, cu părere de rău românii încă nu au un scriitor cu o celebritate mondială. Anume ea ar însemna ceea ce numiți *încununarea ideală*». ■ În *Avanpost* Tudorel Urian publică *Remember Monica Lovinescu*: „Printr-un plin de relevanță joc al destinului, anul acesta, exact în luna Sfințelor Paști (20 aprilie), se împlinește un an de zile de la plecarea dintre noi a Monicăi Lovinescu. Marea sărbătoare a creștinătății, simbolul speranței și al regenerării, este prilejul ideal pentru a o evoca pe Doamna Monica Lovinescu, al cărei nume a fost, în nesfârșitele decenii de opresiune comunistă, chiar sinonimul cuvântului speranță. Generațiile mai vechi știu bine despre ce vorbesc, iar cele mai noi, probabil nu vor înțelege niciodată”. ■ În rubrica sa *Jurnal de idei* Sorin Lavric scrie despre *Debutul lui Noica*. ■ Apare a doua parte a dialogului între Bujor Nedelcovici și Sergiu Grigore, *Femeile din Biblie*, pagini din volumul *Cine sunteți, Bujor Nedelcovici?*. ■ Nicolae Florescu revine la secțiunea *Reevaluări* cu textul *Ticăloșirea conștiinței scriitoricești*, ocupându-se de destinul lui Petru Dumitriu: „Că romancierul occidental este tributار trecutului său de «cronicar» pedestru al comunizării României, ne convinge de altfel chiar Petru Dumitriu, de vreme ce el reia în *Incognito* o seamă de episoade și întâmplări social politice relatate anterior în «opera» sa, menținând manipularea cadrului istoric în funcție de conjunctura vizată. Prozatorul fără nici o reținere deformează în justificarea realității trucate, consecvent cu mai vechile sale abordări narrative, chiar din *Vînătoare de lupi* sau din *Drum fără pulbere*”. ■ C. D. Zeletin povestește *O vizită la Tudor Arghezi*. ■ Luca Pițu publică alte note din dosarele Securității, sub titlul *D-ale Optzeciștilor Moldavieni*. ■ Mariana Șenilă-Vasiliu scrie în acest număr despre *Lenin, avangarda și Proletcult-ul*. ■ Citim versuri scrise de Angela Furtună, sub titlul *Gadgeturi de prelungit starea de fiire în dezlegările de corp*. Tot versuri semnează Șerban Foartă și Igor Ursenco. □ Constantin Mateescu revine la rubrica sa *Desene în peniță* rememorând un episod din perioada comunistă sub titlul *Nebuna din Chaillot*. □ Apare *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de către Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită (un poem epic)*. □ În *Zigzaguri* Constantin Călin publică *O întrebare, Cuvinte tari în Biblie, Cine e, azi, „păgânul”?*, *Democrația fără axiologie, Anamneză, „M-am obișnuit...”*, *Controversă familială*. □ În rubrica *Tinere condeie* citim *Oaspete* de Ilarian Mihai. □ În *Voci de pe mapamond* Constantin Abăluță traduce versurile lui Gérard Augustin. □ Ana

Blandiana scrie în *Complexul eternității* despre relația ei cu timpul care „nu mai are puterea să fie o parte din eternitate”.

● **[„Apostrof”, nr. 4 (227)]** *Café Apostrof* vine cu noi informații: □ *Comunicat* de la Ședința Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor (v. „Luceafărul de dimineată”, nr. 10-11 (882-883)/ 2009). □ *In memoriam Petre Stoica*: „Petre Stoica a primit numeroase premii ale Asociațiilor Scriitorilor din București, Sibiu și Timișoara, premii ale Uniunii Scriitorilor din România, precum și Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor din România în anul 2000. Prin dispariția lui Petre Stoica, literatura română suferă o grea pierdere”. □ *Revista Revistelor*: „Datorită Magdei Cărneci și Lindei Maria Baros, unul din proiectele Institutului Cultural Român a fost încununat de succes, credem noi, la Paris. E vorba despre antologia de poezie românească publicată în revista-caiet «Confluences poétiques», numărul 3, din decembrie 2008: un număr de 300 de pagini, în care poezia românească ocupă miezul revistei, circa 150 de pagini, fiind însoțită și de o «mapă» cu lucrări ale plasticienilor români la Paris. Au fost traduși poeți români de toate vârstele și generațiile, de la Ileana Mălăncioiu și Virgil Mazilescu la Cosmin Perța și Claudiu Komartin”. □ *Lansare de carte*: „În data de 25 martie a.c., la Librăria Cărturești din Cluj, a avut loc lansarea de carte a scriitorului György Dragomán. Volumul *Regele alb*, tradus de doamna Ildikó Gábos-Foarță, a apărut la Editura Polirom”. ■ Marcând douăzeci de ani de existență a revistei, Marta Petreu publică *După douăzeci de ani*: „În primăvara anului 1990, Mircea Dinescu m-a numit redactor-șef la o revistă care nu avea nume, căci nu exista. După ce unul dintre primii ei redactori, Liviu Malița, i-a găsit numele – «Apostrof» –, revista a început să apară. Iar eu am avut grijă să apară mereu: a intrat în al douăzecilea an de existență și-a ajuns, iată, la numărul 227. Împrejurările în care a fost înființată nu erau, poate, cu mult mai prielnice decât cele, neprielnice, de astăzi: «Apostrof»-ul a avut mereu probleme, o grămadă de probleme, foarte grele fiind cele cu finanțarea. Are și astăzi, când principalul nostru finanțator din ultimii ani, Consiliul Local și Primăria municipală, ne-a alocat o sumă atât de mică, încât ne întrebăm dacă nu vom dispărea în chiar acest an aniversar”. ■ În rubrica *Puncte de reper* găsim două texte: □ Florin Soporan consideră volumul *Memorii* de Valeriu Anania o *Confesiune literară și document istoric*: „Memoriile lui Valeriu Anania nu reprezintă o cercetare istorică de tip clasic, nu se întemeiază pe investigații în arhive și restituie fapte și evenimente cu angajamentul unui participant. Tonul se dorește egal, lipsit de patimă, iar limbajul este unul accesibil publicului larg”. □ Dieter Schlesak semnează *Fondane – martor la granița imaginației noastre*: „O permanentă așteptare a nenorocirii. Fondane era un om care voia să suporte nesiguranța exterioară absolută; ceea ce există devine real intermitent, nu continuu”. ■ **Cronici literare**: □ În „*Scrișul, cu bucuria lui intrinsecă*” Irina Petraș prezintă trei noi volume scrise de Ovidiu Pecican: *Dicționarul celor mai bune cărți de istorie românească*, Ed. Bastion, 2008, *Reuniunea anuală a cronicilor literare*, Ed. Limes, 2008 și *Regionalism românesc*, Ed. Curtea Veche, 2009: „Perspectiva

propusă de Ovidiu Pecican în cronicile sale literare își extrage argumentele din instrumentarul celor două personalități dominante ale sale, prozatorul și istoricul. Istoricul aduce fundalul real, cel asumat de cercetările succesive și omologat prin studii savante, iar prozatorul, «un mincinos cu har», adaugă ingrediente necesare umanizării portretelor. La toate acestea se adaugă tonul sprintar și liber al publicistului, cu o aripă muiată în analiza politică, așa încât rareori sunt cuminți textele sale și aproape niciodată interpretate într-o singură gamă”. □ Ștefan Borbély semnează *De la Goga la postmodernism*, o cronică la *Arta comparației* de Dumitru Chioaru, Ed. Limes, 2009: „E reconfortant, astfel, să regăsești un Dumitru Chioaru foarte complex și interogativ în majoritatea eseurilor din volum, cu obsesii bine structurate, cristalizate suplu, prin capacitatea de a trece de la o disciplină la alta, tranziție proprie formulei unui intelectual total, integrativ, pentru care genurile literare comunică între ele în capacitatea lor de a realiza o sinteză inefabilă, definitorie”. ■ Scurtă știre despre *O carte apostrofică în Spania*, semnată Praetextatus,: „Volumul *Cioran naiv și sentimental*, al lui Ion Vartic, apărut la Biblioteca Apostrof în 2000 (ed. a 2-a în 2002), a fost tradus de Francisco Javier Marina și publicat la Mira Editores din Zaragoza, Spania. Cartea a fost tradusă în spaniolă prin programul Centrul Național al Cărții (CENNAC) Translation and Publication Support Programme (TPS) al Institutului Cultural Român, adresat editurilor străine care solicită finanțare pentru traducerea și publicarea de autori români. Lansarea cărții a avut loc în ziua de 23 aprilie la Centrul Cultural *Círculo de Lectores* din Madrid, în cadrul programului de evenimente din Noaptea Cărților 2009 (*Noche de los Libros*), eveniment organizat de Comunitatea Madrid și Ministerul Culturii din Spania, în al patrulea an consecutiv, în peste 200 de centre (librării, biblioteci, centre culturale) din capitala Spaniei, care se unesc într-un maraton de peste opt ore cu ocazia Zilei Mondiale a Cărții și Literaturii”. ■ Secțiunea *Cu ochiul liber* vine cu mai multe texte: □ Mihaela Ursa semnează *Cum să uiți o așteptare*, o prezentare a romanului *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Probabil că Lungu nu este un scriitor de reflecție și că nu avem dinainte decât un experiment nefericit. Oricum ar fi, nu am putut scăpa, citind *Cum să uiți o femeie*, de senzația de text facil, nu pentru că mi s-ar fi părut scris de un autor neinteligent sau lipsit de vocație, ci pentru că pare «preparat» pentru un public care trebuie învățat să citească. Nu știu exact pentru care public și care ar fi lecția de învățat, chiar dacă am bănuielile mele malițioase. Reacția mea trebuie, firește, înțeleasă în lumina mersului cu sacul la pomul lăudat, Dan Lungu rămânând în continuare credibil drept unul dintre cei mai interesați ai zilei de azi”. □ În *etică și confesiune* Iulian Boldea scrie despre *Jurnalul (1996-1997)* de Monica Lovinescu, Ed. Humanitas, 2005: „*Pragul etic* pe care îl impun aceste pagini de jurnal se întâlnește, pe parcursul multor însemnări, cu pasiunea, obsedant reiterată, a adevărului și a mărturiei netrucate, expusă în regimul lucidității depline și tutelare. Confesiunea se încarcă, astfel, de reverberațiile etice ale pactului legitim cu memoria, cu neuitarea, condiție a libertății

interioare și a identității cu sine a ființei”. □ Constantina Raveca Buleu publică *Eul reconstituit pe voci multiple*, semnalând apariția romanului *Atrium* de Norman Manea, ediția a II-a, Ed. Polirom, 2008: „Apărut pentru prima oară în 1974, el dezvăluie o variantă de (auto)portret realizată în nuanțele unei narațiuni multifacetate, în concatenările căreia se reconstituie și se coagulează fragmente identitare multiple și interpretări diverse ale traseelor intimității”. □ Al. Olosutean scrie despre două volume de *Filozofie românească și filozofie europeană la Universitatea din Cluj*, Ed. Casa Cărții de Știință, 2007, coordonator: Marta Petreu: „După lectura acestui dublu volum, un cititor de bună-credință constată că filosofia românească e plină de surprize, de opere și de probleme încă nedefrișate. Că este, altfel spus, o mare necunoscută a culturii române, pentru cartografierea căreia e nevoie de eforturi colective îndelungate și specializate”. □ În *Poeme diafane* Maria Crișan comentează pe scurt despre *Marea și tu* de Ioan Romulus Joca, Ed. Tomis: „Ceea ce-i lipsește acestei poezii sensibile este forța, cruzimea imaginii, ceea ce-i prisosește este sensibilitatea vagă și aburoasă”. □ Vasile Voia prezintă *Narcis, reflexiv și reflectiv*, o recenzie la *Abisurile oglinzii: Configurații ale mitului lui Narcis în literatura română* de Dana Florina Sala, Ed. Limes, 2007: „Cartea Danei Florina Sala abordează în profunzime și integral mitul lui Narcis în spațiul literar românesc, în toate articulațiile și posibilele sale înțelesuri, mit mereu reinventat prin creația artistică. Din perspectiva componentelor acestuia și a dublei sale vocații, de mit filosofic și estetic, este supusă unei analize la obiect, rafinate, sugestive și sigure de sine opera celor patru poeți români, autoarea aducând în felul acesta o contribuție reală la cercetarea unui aspect important, prea puțin abordat de critică, al literaturii române, al cărei destin european este astfel o dată în plus pus în valoare”. ■ Ruxandra Cesereanu publică a doua parte a eseului *Ah, Margarita!*. ■ În eseu *Ființă sfârșind*. Baliga Adriana Teodorescu scrie despre romanul *Năluca* de Handrick Jan Marsman, Ed. Humanitas, 2008, traducere de Gheorghe Nicolaescu: „Aici nu ne situăm în zona celui care experimentează doliul, ci de partea celui care abandonează capătul sfârșitului, într-o singurătate de prea puține ori asumată, căci, ne-romantică și ne-transitorie, fără să fie deplin moarte, este acționată de principiile de ivire și manifestare ale acesteia. Altfel spus, substantivul nu e încă închis, complet secretat de verb, iar a muri a luat chipul unui prezent precipitat, dornic de automistuire”. ■ Versuri semnează Victor Munteanu. ■ Din proză citim *Max, 6, Cortul* de Diana Adamek. ■ Leo Butnaru traducere versurile lui Dmitri Maizelys. ■ Sub titlul *Această orbitoare absență a luminii* Claudiu Komartin prezintă pe scriitorul Tahar Ben Jelloun și semnează traducerea unui fragment din romanul cu același titlu, în curs de apariție la Ed. Art.

● [„Ateneu”, nr. 4 (476)] Antonio Patraș semnează *Adevăratul Sanielevici*, comentariu la monografia *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare* de Adrian Jicu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Nelăsându-se orbit de admirația pentru obiectul interpretării, cum se întâmplă de regulă când e vorba

de începători, exegetul n-a intenționat decât să atragă atenția asupra genezei câtorva idei literare foarte dragi criticilor noștri din interbelic, idei care s-au impus, e drept, și datorită gazetăriei impetuoase a lui Sanielevici. Rolul decisiv l-au jucat, totuși, alții. Aceasta e dealtfel și concluzia cărții lui Adrian Jicu, care debutează astfel cu dreptul, ca unul dintre cei mai talentați și mai serioși critici ai generației sale”. ■ Cronici literare: □ În *Timpurile și talazurile poeziei* Carletta-Elena Brebu prezintă volumul de versuri *Timpurile Mării* de Iulia Barcaroiu, Ed. Crișan, 2008: „Tributară unei hipersensibilități, ce și-a găsit inspirate refulări superioare în actul creator, cu un potențial intelectual și spiritual rar întâlnit în aceste precipitate timpuri, autoarea a găsit mereu resorturi interioare spre un optimism solar”. □ Adrian Jicu semnează *În căutarea autorului pierdut*, o cronică literară la *Intermezzo vol. II (Graziella)* de Marin Mincu, ediția a II-a, revăzută, Ed. Polirom, 2008: „Personaj (căci asta e Marin Mincu) dificil, incomod chiar, autorul nu le place multora. Asta spre cinstea sa. Chiar dacă (auto)exclus din grupări («gaște» cum le-a zis Caragiale odinioară) literare, el are avantajul out-siderului, al marginalului, care, de pe o poziție exterioară, își poate permite să atace, fără a risca să piardă prea mult. Tocmai din aceste motive rămân la ideea că situația sa literară e cumva nedreaptă, iar romanul acesta, *Graziella*, ar merita mai multă atenție”. ■ La rubrica *Autori și cărți* citim: □ Ioan Dănilă scrie despre *Codex (1646-1648)* de Marco Bandini, Ed. Presa Bună 2006, traducere de Traian Diaconescu: „Lucrarea lui Marco Bandini are și calități literare, măcar pentru meritul de a fi investigat și descris câmpul mentalitar al comunităților catolice. Organizată «în oglindă», ediția bilingvă este și un bun suport pentru studii în domeniile filozofice, istorice și religioase, iar inventarul localităților este o bază generoasă pentru cercetători”. □ Marius Manta prezintă romanul *Formula supraviețuirii* de Doru Kalmuski, Ed. Deșteptarea, 2009: „Deși la prima vedere greoaie, lipsită de dialogul convențional, arhitectura romanului este dată de subtilități ce se ramifică. Doru Kalmuski este o constantă pentru proza contemporană inteligentă, ale cărei resorturi stau în fiecare semn al cotidianului”. □ Nicoleta Florean se ocupă de *Alte poeme din Nord* de George Vulturescu, Ed. Brumar, 2007: „Și în *Alte poeme din Nord* George Vulturescu își devoilează harul faustic care-și asumă limita ontologică și se mântuiește prin confesiuni poetice șocante prin sinceritatea lor”. □ Adrian Jicu recenzează *Grecia năbădăiosului înamorat, Zeus* de Doru Ciucescu, Ed. Didactică și Pedagogică, 2009: „Una peste alta, *Grecia...* năbădăiosului Doru Ciucescu este o agreabilă carte de vacanță, un ghid turistic atipic, prin amestecul de știință, publicistică și literatură”. □ Emil Nicolae comentează *Magistri & hermeneuți. Prin ruinele canonului literar* de Cristian Livescu, Ed. Timpul, 2007: „În această incursiune prin eseistica românească modernă și post-modernă, Cristian Livescu reușește cel puțin două performanțe: să identifice liniile de forță/ structura unei materii care și-a propus din capul locului de-structurarea și să contureze câteva portrete memorabile de esești (inclusiv în acele casete-anexă de la sfârșitul unor subcapitole). Asta face din *Magistri &*

hermeneuți un real eveniment literar”. □ Violeta Savu scrie despre *Mamamea moarte* de Viorica Răduță, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „*Mamamea moarte* e un roman liric trist, sensibil, copleșitor, despre absențele existente în viață”. ■ Marius Manta semnează *Marcel Mureșeanu, o antologie bine-venită*, comentariu la *Poeme*, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Devenită cu timpul o fortăreață a ideilor tari, opera lui Marcel Mureșeanu se autoconstituie aproape miraculos raportându-se la două cuvinte doar aparent antitetice: viață – moarte. Cu toate acestea, tonul este calm și mai ales cald; poezia nu este una reziduală, ci își cizează în permanență știința de a comunica esențialul”. ■ În *Frumusețea e o artă...* Oana Buhosu discută despre *Istoria frumuseții* de Umberto Eco, a cărui ediție a III-a a apărut în 2006 la Ed. RAO: „Umberto Eco face un inteligent joc al cuvântului, asociind antinomic, paronimic termenii care țin, chiar din cuprins, o pânză artistică ce îmbină cele mai frumoase picturi cu cele mai inspirate versuri sau fragmente critice”. ■ Sub titlul *Canonul Simuț*, Dan Perșa scrie despre *Europenitatea romanului românesc contemporan* de Ion Simuț, Ed. Universității din Oradea, 2008: „Păreră mea este că *Europenitatea romanului românesc contemporan* e un pas, dintre primii, făcut întru stabilirea unui canon privind romanul românesc al unei perioade de 60 de ani. Canon pe care, e probabil, tot Ion Simuț îl va «fixa», după aceste eforturi dintâi, ce nu puteau să scape de a fi ceva mai grosiere”. ■ Vasile Spiridon prezintă poetica lui Petre Stoica în *Egalitatea fenomenelor*: „Poetica lui Petre Stoica este una a surprinderii banalului cotidian, a recuperării acelor ființe și lucruri modeste care nu aparțin sferei restrictive a poeticității «înalte», «sublime». Astfel, cel care a scris despre «sufletul obiectelor» ignoră miturile axiale ale poeziei și dorește să revigoreze sistemul liric prin re-investirea existențelor modeste și a lucrurilor anodine cu semnificații nebănuite”. ■ Marius Manta scrie despre *Veranda cu frangipani* de Mia Couto, Ed. Art: „*Veranda cu frangipani* e o carte cu totul specială prin faptul că magia ei vine dinspre o lume ce își caută motivația de a subzista în realitate”. ■ Ion Fercu revine la rubrica sa *Cogito*, continuând serialul de texte despre Dostoievski. În acest număr scrie despre *Anticatholicismul dostoievskian*. ■ Sub semnătura Master X găsim scurt articol *Unora le place prazul*, un comentariu la *Codul manelelor elegante* de Bogdan Ulmu, Ed. Opera Magna, 2008: „*Codul manelelor elegante* este o reacție la mass-midiotizarea mioritică dar nu este o cronică a *tâmpului pierdut*. Avem de-a face cu o decorticare a spuselor de zi cu zi iar uneori gustul e amar”. ■ Dan Perșa semnează *Inițiere*, primul text dintr-o rubrică nouă numită *Pe grătar... și-un alter-ego*: „Ce să-i faci, grija de redactor a învins și iată-mă, cu ștaif și poză pus la colțul unei rubrici. Când faci asta, în primul rând trebuie să-i cauți rubricii un nume. Întâia dată când m-am gândit la ea, mi-a venit în minte un grătar. De fapt, mai multe. Fiindcă erau în viziunea mea un grătar din acelea pe care se pun fleici și sub care stă jarul de mangal, dar și un grătar din acelea ce se pun la ușile caselor, ca să-și curețe oamenii noroiul de pe ghete”. ■ Gabriela Gîrmacea informează cititorii despre „*Primăvara poezilor*” la *Onești*:

„Provocarea lansată cu cinci ani în urmă de Uniunea Scriitorilor din România, Asociația Scriitorilor din București și Institutul Cultural Francez a găsit un ecou și în rândurile elevilor de la Colegiul Național «Grigore Moisil» din Onești, care au participat pe 26 martie 2009, la Biblioteca Municipală «Radu Rosetti», la o întâlnire cu personalități ale vieții literare în cadrul Festivalului *Primăvara poezilor*. [...] Invitat la Festival, prozatorul Petre Cimpoeșu a subliniat că în Europa, publicul este interesat mai mult de roman decât de poezie. Profesorul Constantin Th. Ciobanu de la Fundația Națională «George Călinescu» a afirmat că organizarea manifestării în rândul elevilor îi formează ca receptori avizați și este un semn că genul liric renaște. Prezența scriitoarei Nora Iuga în cadrul festivalului și recitalul pe care l-a susținut au constituit o pledoarie pentru acest gen. [...] Carmen Mihalache, redactor-șef al revistei «Ateneu», a lansat în cadrul întâlnirii numărul de martie al publicației, urându-le tinerilor care au citit din creația proprie să-și păstreze tinerețea interioară, să fie mai încrezători în propriile forțe și să-și cultive constant gustul pentru marea literatură. [...] Concursul *OpusArt* organizat de Centrul de Experiențe Pedagogice și Culturale din Onești a fost un alt moment în cadrul festivalului care a urmărit receptarea mesajului liric prin grafică. În acest scop, au fost selectate patru texte din poemul-roman *Fetița cu o mie de riduri* de Nora Iuga. Scriitoarea a acordat următoarele distincții: Premiul I pentru Maria Andreea Neagu, care a redat aceeași stare din textul propus turnat într-un mulaj imagistic complet nou; Premiul al II-lea lui Constantin-Andrei Șerban pentru respectarea ideilor propuse de textul poetic, schimbând, în viziunea plastică, funcția metaforei; Premiul al III-lea pentru Andrada-Emanuela Pop la care a apreciat desenul foarte elaborat, ușor perfecționist”. ■ Gabriela Gîrmacea realizează și un interviu cu Nora Iuga: „*Sunt mult prea îndrăgostită de mine ca să mă simt sedusă de actul traducerii*”, cu ocazia Festivalului *Primăvara poezilor*: „*Gabriela Gîrmacea: Ați început cariera literară prin a scrie poezie, apoi ați trecut la proză. Ce anume v-a determinat să vă orientați spre proză?*” Nora Iuga: Putem să ne întoarcem la mimetismul de care vorbea Marius Ianuș. E și la mine ceva din genul ăsta, pentru că eu m-am apropiat de proză după ce am tradus câteva cărți mari. Cel mai puternic m-a marcat *Toba de tinichea* de Günter Grass. Dar nu este doar ceva mimetic. Nici vorbă. Traducându-l pe Günter Grass, nu l-am copiat în proza mea, dar m-am bucurat să descopăr în el anumite trăsături ale mele. Noi semănăm oarecum în stil și lucrul ăsta a fost grozav pentru că am avut tot timpul senzația când l-am tradus că eu scriu cartea. Nu m-am gândit nici o clipă că o scrie Günter Grass. Fac o mică paranteză. Când a luat Nobelul am scris o cronică în «România literară», pe care l-am intitulat *O felie din Nobel mi se cuvine mie*. [...] *Gabriela Gîrmacea: Care sunt cele mai frumoase momente din viața unui cititor [sic!]: când e premiat, când dă autografe, când se scrie despre el sau când este recunoscut pe stradă de cititori?*” Nora Iuga: Nu pot să mint că uneori am momente în care sufăr un pic că acei care decid, la ora actuală, valoarea unui scriitor nu mă bagă în seamă. Ma doare uneori și nu mă refer numai la critici.

Mă doare că nu sunt în *Istoria literaturii* a lui Nicolae Manolescu sau în niște antologii apărute în America sau mai știu eu unde. Trec foarte repede peste ele, pentru că vine acea bucurie uluitoare pe care o am atunci când sunt oprită pe stradă de câte o fetiță de 18 ani, de câte un băiat. Odată eram în stație și nu venea tramvaiul. A venit la mine o fată tânără cu un buchet de flori pentru că era o țigancă vizavi, care vindea. Altădată o tânără de vreo 30 de ani, în metrou, se uita la mine și strălucea toată și spunea că este atât de fericită că o cunoaște pe Nora Iuga. A plâns o jumătate de stație că nu mai știam ce să cred. Foarte mulți oameni mă opresc pe stradă să-mi spună cât de impresionați sunt de ceea ce scriu. Nu există confirmare mai mare pentru un artist decât acest lucru, fiindcă aici chiar nu este nici un interes. [...] Gabriela Gîrmacea: *Zilele astea apare romanul* Hai să furăm pepeni. *Să înțelegem din titlu că e vorba din nou de ludic? Cum să receptăm această carte?* Nora Iuga: Sigur că în limbaj există ludicul, pentru că altfel nu vreau să-mi plictisesc cititorii. Tema este gravă și e preluată dintr-un caz real care a fost extrem de mediatizat. Eu lucrez aici împotriva curentului. Țin cu cel arătat cu degetul de societate și vreau să răstorn lucrurile să arăt că nu întotdeauna cel incriminat este cel rău, ci exact cel pe care societatea îl socotește victimă. Mai mult nu vreau să spun. Îmi e puțin teamă că cititorii mei s-ar putea să mă judece puțin cam aspru din cauza asta, însă îmi place să-i provoc”. ■ În rubrica *Personalități băcăuane* Cornel Galben scrie despre o poetă dispărută preamur, *Anta Raluca Buzinschi*: „Dacă nu ar fi luat acea decizie disperată din fatidica vară a anului 1983, la jumătatea acestei luni, unica fiică a Corneliiei, redactor, și a scriitorului Corneliu Buzinschi ar fi împlinit 45 de ani, vârstă la care ar fi însemnat, cu certitudine, mult mai mult pentru istoria literaturii române contemporane. [...] La propunerea criticului și istoricului literar Nicolae Manolescu, Uniunea Scriitorilor din România a montat, la începutul mandatului său de președinte, o Placă Memorială cu datele autoarei pe blocul din strada Apolodor 13-15, unde a locuit, împreună cu părinții, începând cu anul 1975”. ■ În acest număr citim versuri de Adrian Bodnar și Violeta Savu. ■ În rubrica sa *Gaură-n cer* C. D. Zeletin publică *Academia cerului*. ■ Din proză citim un fragment din romanul *Apocalipsa estică*, sub titlul *Mărturisirea*, de Doru Kalmuski. ■ Leo Butnaru publică partea a patra din *Carnet polonez*. ■ Vasile Ghica semnează *Arta*.

● [„*Caiete Critice*”, nr. 4 (258); nr. de pagini: 80] Eugen Simion revine la *Fragmente critice* semnând *Scriitorul și umbra lui: Traian Chelariu*, un text despre jurnalul din vremea studenției a scriitorului (1929-1933) considerând că acest jurnal „dovedește că literatura de sertar ne mai poate oferi încă surprize”. ■ În acest număr cronici literare semnează: □ Andrei Grigor, *Iluziile literaturii române. Iluzionism* (2), un comentariu la volumul lui Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Ed. Cartea Românească, 2008, volum declarat de către „România literară” drept „Cartea anului 2008”: „«Cartea anului 2008» a fost desemnată la 19 noiembrie, cu o lună și jumătate înainte ca anul să se încheie. Ca și cum s-ar fi oprit apa și am fi rămas «nedușați» de sărbători. Cu organizare, desfășurare,

selecție, deliberare, cu tot, premiul pare a fi fost decis cu mult timp înainte de desemnare, poate imediat după ce Eugen Negrici și-a publicat cartea. Aș zice chiar cu destul timp înainte de a o scrie. Pentru că la noi, în ultimele două decenii, a devenit obișnuință elogiarea, înnobilarea, eroificarea, recompensarea, blazonarea și... mitizarea îmbătoșărilor demolatoare. Mistria spiritului nu mai are preț; pickamerul este expus în vitrine de lux, iar nasul căruia Miorița îi miroase a fecale devine fetiș național. [...] Observ că străduința este excesivă, teoria privitoare la mutația valorilor estetice, cu care operează la noi Eugen Lovinescu, oferă o explicație simplă și fără prea mare risipă demonstrativă fenomenului de diminuare a impactului unei opere artistice receptate într-un context mult diferit de cel care a generat-o. Fără să ia prea mult în seamă caracterul de generalitate al unei astfel de teorii (discutabilă în unele privințe, dar valabilă și validată în orice spațiu cultural, indiferent de istoria lui politică), Eugen Negrici pune aproape toate «iluziile literaturii române» în seama comunismului, găsit vinovat de supradimensionarea până la mitizare a unor fapte și făptuitori de literatură. Eminescu, Blaga, Arghezi, Maiorescu, Marin Preda și încă destui ar fi ieșit din mecanismul propagandistic comunist cu o aureolă pe care nu prea ar fi meritat-o și care ar rămâne în bună măsură datoare naționalismului ceaușist (între elementele acestui mecanism este invocat adesea, oripilant, protocronismul, într-o înțelegere superior sumară care nu depășește de multe ori prezentările din «Wikipedia»)". □ George Neagoe publică a doua parte din *Eminescu. Tratat de negociere*, comentariu la volumul *Eminescu: negocierea unei imagini* de Iulian Costache, Ed. Cartea Românească: „Studiind arhitectura cărții, am constatat că autorul negociază imaginea lui Eminescu în funcție de două direcții. Una o constituie influența lui Maiorescu în receptarea lui Eminescu. Alta este acțiunea publicului de a-l individualiza pe Eminescu, de a-l transforma în personalitate, de a-l mitifica. Viziunea propusă se numără printre bunurile culturale asimilate, însă Iulian Costache reușește, uneori, să ofere nuanțări surprinzătoare”. ■ Diana Șimonca Oprea discută cu acad. Virgil Cândea despre N. Steinhardt în interviul *...ne întâlnim din când în când, pentru că el venea la biserica Sf. Silvestru să-l vadă pe părintele Galeriu: „- În 1949, lui Steinhardt i s-a intentat proces pentru inversiune sexuală, finalizat cu achitarea lui din lipsă de probe. Care este părerea dumneavoastră despre acest incident? - V. Cândea: Pe cât îl cunosc eu ca tip de intelectual... Ce se întâmplă? Homosexualitatea eu o explic ca pe o infirmitate intelectuală. În Biblie scrie: «L-a făcut Dumnezeu pe om, bărbat și femeie l-a făcut pe el.» Acest aspect a fost speculat încă în vechime. Chiar Origen a făcut asta. Anania [Î.P.S. Bartolomeu Anania, arhiepiscopul Clujului – n.n.] mi-a spus că la acest pasaj din Geneză, comentariul a fost omis din ediția românească a Bibliei din anii '70. Studenților de la Facultatea de Teologie le-am vorbit despre asta. [...] Pot să accept că Steinhardt a fost târât în asta, dar cred că nu aveau de ce să-l condamne. Că e o anumită asiduitate într-o prietenie... Ce puteau să-ți pună în spinare? Că te întâlneai cu un prieten, fie ca să uneltești, fie că aveai practici homosexuale.*

N-aș crede. După ce-a intrat la mănăstire, îl țineau de rău. Era curios, dornic să citească. Toți din vremea aceea erau așa. - *Ce părere aveți despre faptul că i s-a imputat că are o critică literară hedonistă? Să nu aibă deloc Steinhardt spirit critic?* - Nu cred că era lipsit de spirit critic. Pagini nimicitoare nu are la adresa nimănui. Seamănă cu o poveste rusă: Dumnezeu și Sf. Petru mergeau pe un drum de țară și au dat peste un câine mort. Sf. Petru și-a pus o năframă la nas, în timp ce Dumnezeu se uita la hoit zâmbind. «Ce-ai găsit la hoitul ăsta?» Dumnezeu zice: «Uite ce dinți frumoși are!» Într-o apropiere de pe o poziție spirituală, nu se poate să nu găsești ceva. Să nu uităm că, în Franța, Steinhardt intră în relație cu reprezentanții perioadei interbelice tescuite de literatura franceză. E perioada lui Claudel, Péguy... E interesant de ce nu s-a apucat să citească Cabala. E simplu: nu avea mare atracție pentru asta”. Interviuul a fost realizat în data de 1 februarie 2004. ■ Revista publică partea a doua a dosarului *Eugen Ionescu. Texte recuperate (II)*, realizat de Marin Diaconu. În acest număr apar textele *Proiecție... critică și Matilda Radovici* („România literară” nr. 17, 11 iun. 1932, p. IV, *Efemeride*), *Notă pentru d-l Emil Gulian* („România literară”, nr. 25, 6 aug. 1932, p. IV, *Efemeride*), *Lateral [III]*, *Vitrină [I]*, *Vitrină [IV]*, *Curier [VII]*, *Curier [VIII]*, *O decizie universitară* (semnat Criton, „Atitudinea” I, 1, 5 aug. 1933, p. 1), *Proletariatul intelectual* (semnat E., „Atitudinea”, I, 1, 5 aug. 1933, p. 3 (Cronica socială)), *Despre lucrări fără rost*. ■ În rubrica numită *Comentarii* găsim două texte: □ Rodica Sagaidac semnează *La lilieci – Imagine a satului arhetipal în disoluție*: „În articolul de față ne propunem să circumscriem conținutul ideii de tradiție, pentru o mai clară înțelegere a felului în care aceasta a fost valorificată poetic de Marin Sorescu”. □ Bogdan Popescu publică partea a patra din *Satul F. înainte de Bănulescu (chipuri, istorii, mentalități)*, un serial de texte dedicat lui Ștefan Bănulescu, astfel comemorând 10 ani de la dispariția scriitorului (decedat în 1998). ■ În *Literatură străină* Lucian Chișu scrie despre *Panait Istrati entre être et devenir européen*. ■ Viorel Barbu revine la rubrica *Știință și filozofie*, publicând textul *Despre „revizuire” și mutația valorilor*: „Revenind însă la ideea de «revizuire» sau de «reierarhizare» a valorilor literare (și, de ce nu, culturale), sunt două aspecte care nu sună bine. În primul rând, cum se poate face această «revizuire»? Aparent, foarte simplu; un grup de critici literari sau exegeți cu autoritate se pronunță asupra valorii operei artistului și restabilesc o altă «ierarhie» în conștiința publică. În fond, de ce nu ar fi posibil, de vreme ce așa au făcut la vremea lor Maiorescu, Lovinescu sau Călinescu? De fapt, aici apare îndoiala. Un critic literar, fie el și strălucit, nu este un arbitru sau judecător al domeniului literar. El este doar un cititor care, în conformitate cu propriul său gust, face o judecată de valoare asupra unei opere. Cititorul ia act de opinia sa, dar nu va fi convins decât după lectura operei. Nu cred că un critic literar poate «lansa» cu adevărat un mare scriitor, ci doar poate semnala calitățile sale. Cu atât mai puțin este credibil faptul că un mare scriitor poate fi lansat într-o cultură serioasă printr-o campanie publicitară, tot așa cum este lansat pe piață un produs comercial.

Indiferent de ce spune critica despre un scriitor sau altul, numai cititorul avizat confirmă și conferă cuiva statutul de mare scriitor. Cine i-a lansat pe Homer, Cervantes sau Dante? Au fost în literatura română Eminescu, Arghezi, Blaga, I. Barbu, Rebreanu sau M. Preda creații ale criticii literare? Ar fi o naivitate să credem aceasta. Falsă este și ideea că manualele școlare creează și întrețin reputația marilor scriitori. Manualele școlare de literatură și chiar cele din clasele primare au fost până la refuz pline de poeziile lui Bolintineanu, Alecsandri, Vlahuță, iar mai târziu, de poeziile lui A. Toma, D. Deșliu și ale altora, dar acest lucru nu i-a făcut să-și depășească condiția lor artistică”. ■ În *Carnet parizian* Virgil Tănase semnează *A gândi Europa*: „La urma urmei, Europa este sentimentul unui orizont. Adică o realitate care nu poate fi legiferată în termeni de piață. De-ți vine să crezi că pentru a clădi această Europă adevărată, unică, minunată, roșie, galbenă, liliachie, etc. trebuie să începem prin a o elibera de logica tratatului din 1951 privind comunitatea producției de cărbune și oțel”. ■ În paginile numite *Întâlniri de destin* Alexandru Zub face evocarea *Marin Sorescu – o secvență ieșeană*: „Nu de mult, la finele lunii februarie, trebuia să particip la *Zilele Marin Sorescu*, invitat fiind de municipalitatea Craiovei, pe temeiul unei propuneri făcute de criticul Eugen Simion. Spre marele meu regret, n-am putut da curs invitației, dar caut să spun cumva în scris ceea ce, în esență, aș fi rostit acolo pe seama personalității omagiate, chiar dacă nu pot invoca un interes profesional sau o competență în materie. O fac totuși, fiindcă un crâmpei din biografia noastră ne-a pus alături, la Iași, pe la mijlocul anilor cincizeci, reflectându-se apoi în opera scriitorului”. ■ În secțiunea *Cultură și economie* citim două studii: □ Jaime Gil Aluja, Președinte al Academiei Regale de Științe Economice și Financiare, analizează *Contribuția științei și a culturii mediteraneene la progresul uman și social*. □ Bogdan Ivașcu semnează *Panică și dezinformare: un eseu despre efectele media asupra crizei financiare*. ■ În rubrica *Artă și spectacole* Călin Căliman oferă cititorilor informații despre *A treia ediție a premiilor Gopo*.

● **[„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 4 (685)]** Nicolae Breban despre *Experiența comunistă*: „Noi nici azi nu percepem bine ceea ce am trăit; și faptul că unii dintre noi am devenit «evenimente publice» a fost ca urmare a acestor unice solidarități cu publicul larg care, atunci, alerga după artă de calitate, în timp ce azi, în sfârșit în sfera visatei și râvnitei libertăți, el trebuie să se mulțumească cu o artă «mestecată dinainte», cu formele vulgare culturale ale televiziunilor comerciale și chiar și de stat, cu o veritabilă «descentralizare» a interesului față de nucleele de valoare ale tradiției românești, față de energiile de vârf”. ■ În *Mircea Ghițulescu și Istoria... sa* Irina Petraș prezintă tratatul acestuia *Istoria literaturii române. Dramaturgia*, 2008: „Nu votează *pro* sau *contra* unor perioade, ci le revizitează competent și dezinhibat, cu înțelegere și ironie, expresiv și lucid. Prozatorul îl slujește perfect pe istoric, schițele de portret sunt adeseori de o remarcabilă plasticitate și de mare finețe a liniei, întorsăturile ironice de condei știu stăpâni și pune la lucru limba română, conexiunile memorabile – și ca expresie,

nu doar în sine – îmbogățesc comentariul și asigură farmecul unei lecturi nu doar instructive, ci și extrem de plăcute”. ■ Nicolae Balotă publică eseu *De Chirico, un iconoclast convertit*: „Hotărât, Giorgio de Chirico este un «caz». S-ar putea să fie chiar un caz clinic. Dar limitele unui asemenea caz ne sunt prea puțin evidente. Mai clar este – pe temeiul operei sale picturale și, în subsidiar, al lucrării sale memorialistice – «cazul» său artistic”. ■ În *Discursuri istorice despre nebunie* Simona Drăgan analizează *Istoria nebuniei în epoca clasică* de Michel Foucault, traducere de Mircea Vasilescu, ediția a II-a, Ed. Humanitas, 2005. ■ Apar cronici literare: □ Ștefan Borbély semnează *35 pentru Europa*, un comentariu la *Europenitatea romanului românesc contemporan* de Ion Simuț, Ed. Universității din Oradea, 2008: „Nu știu de ce difuzare se bucură cartea lui Ion Simuț apărută la Universitatea din Oradea, însă ne putem gândi și la faptul că autorul ar putea deveni țapul ispășitor fericit al propriei selecții: *Europenitatea romanului românesc contemporan* s-ar putea constitui într-un excelent pretext pentru dezlănțuirea unei dezbateri publice despre strategiile de promovare internațională a literaturii române. Unii l-ar putea pune pe autor la zid, dar ar face-o în cinstea gloriei de a fi fost primul care a aruncat pietricica discordiei în piață...”. □ Răzvan Voncu publică *Un repertoriu fundamental*, o cronică la *Literatura română contemporană* de Irina Petraș, Ed. Ideea Europeană, 2008: „Ordinea alfabetică în care sunt ordonate capitolele îngreunează și ea operațiunea de «canonizare», în favoarea celei de tip hermeneutic. Însă, chiar fără să vrea, Irina Petraș reușește să consacre. În primul rând, o literatură – cea contemporană – în întregul ei, în al doilea rând, autori și opere. Pentru foarte mulți scriitori prezenți în panorama Irinei Petraș va fi mai important că au pătruns aici decât că sunt prezenți (sau nu) în *Istoria critică...* a lui Nicolae Manolescu. O dovedește și ofuscarea subită a unora dintre cei absenți”. ■ Revista organizează dezbaterea *Adevărul și plagiatul secolului*: „Preluarea abuzivă, multiplicarea și distribuirea a circa o mie de pagini din *Jurnalul* tolstoian sub titlul *Memorii* (Tolstoi, apropo – depunem mărturie – n-a scris niciodată *memorii*!) de către Editura Adevărul Holding constituie un atac incalificabil nu numai la adresa celor doi reputați cărturari, Janina Ianoși și Ion Ianoși, nu numai la adresa Fundației Culturale Ideea Europeană și a Editurii Ideea Europeană, ci la adresa întregii bresle scriitoricești și editoriale, care, nutrim speranța, va reacționa prin organismele sale abilitate. [...] Fundația Culturală Ideea Europeană a înaintat o cerere de Ordonanță Președințială Tribunalului București (secția a V-a, completul PI 1, Dosar nr. 3101/3/2009), prin care solicită suspendarea difuzării volumului *Memorii* de Lev Tolstoi și retragerea acestuia de pe piață de către S.C. Adevărul Holding S.A., cererea noastră fiind calificată în întâmpinare de către respectivul organism, Adevărul Holding, drept «inadmisibilă»: «Noi considerăm că instanța nu are temei să admită cererea de ordonanță președințială, însă, pentru orice eventualitate, noi ne cuantificăm prejudiciul în funcție de valoarea vânzărilor a *romanului* [sic! Tolstoi n-a scris nici un roman cu titlul *Memorii*! – n. red.] *Memorii*, volumul I și II de Lev Tolstoi. Astfel, S.C.

Adevărul Holding are încasări de 29.068,6 lei pe lunile noiembrie și decembrie 2008 din vânzarea *romanului*. [s.n.] Solicităm instanței să pună în vedere reclamantului să depună o cauțiune egală cu contravaloarea vânzărilor pe un an de zile, respectiv suma de 174.411,6 lei (având în vedere complexitatea procesului de fond, acesta va dura), întrucât dacă vom retrage de pe piață cărțile vom fi lipsiți de aceste încasări.» Reproducem textul Hotărârii nr. 212/16.02.2009: Instanța «Admite în parte cererea. Obligă pârâta să suspende orice activitate de distribuire/difuzare directă sau prin alte rețele a volumului I și II *Memorii*, autor Lev Tolstoi, traducător Ghenadi Strungar, până la soluționarea irevocabilă a litigiului de fond între părți ce formează obiectul Dosarului nr. 469/3/2009 pe rolul Tribunalului București Secția a V-a Civilă. Respinge cererea de retragere de pe piață a volumului. Obligă pârâta la 2.439,5 RON cheltuieli de judecată către reclamantă. Cu recurs. Executorie.» Precizăm că pe rol se mai află un proces, de fond, vizând unul dintre cele mai incalificabile plagiate din istoria culturii române, și anume *Jurnal*, vol. I și II, în traducerea Janinei Ianoși, Editura Ideea Europeană, 2005, reprodus abuziv de S.C. Adevărul Holding S.A. sub titlul *Memorii*, vol. I și II, în traducerea lui Ghenadi Strungar, 2008, S.C. Adevărul Holding S.A., conform textului imprimat în interiorul celor două vol., deținând toate drepturile asupra respectivei ediții: «Toate drepturile asupra prezentului titlu sunt rezervate exclusiv Editurii S.C. Adevărul Holding S.R.L. Reproducerea parțială sau integrală a textului fără acordul editurii este interzisă și va fi pedepsită conform legilor în vigoare.» Cazul acesta incalificabil se află, la sesizarea ORDA, și în atenția Inspectoratului General al Poliției Municipiului București. De asemenea, au fost expediate sesizări către Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, Asociația Editorilor Români, Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România, COPYRO, Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România, Asociația Revistelor și Publicațiilor din Europa. Revista «Contemporanul. Ideea Europeană» vă propune o dezbatere, în care specialiști de marcă își expun opinia pe marginea acestui abuz incalificabil. De asemenea, intenționăm – după cum am informat deja mass-media, prin canalele ce ne stau la dispoziție – să continuăm această «masă rotundă» axată pe un subiect care, presimțim, va fi în vizorul mass-media în continuare. Le mulțumim colegilor – scriitorilor, editorilor – lectorilor, pentru solidaritate!» Participă: □ Aura Christi, *Jurnalul tolstoian*, „transformat,, în... *memorii*: text datat 9 decembrie 2008: „Cum au procedat Editura Adevărul Holding și presupusul traducător Ghenadi Strungar? Au eliminat întreg corpus-ul de comentarii, vandalizând astfel ediția Ianoși: *Notă asupra ediției*, studiul introductiv *Tolstoi și tolstoismul*, notele de subsol explicative continue, *Tabelul cronologic* și *Indicele de nume*, păstrând numai textul tradus, care, în paranteză fie spus, fără amplul aparat menționat nu poate fi înțeles, în nenumăratele lui nume, trimiteri și aluzii, de către cititorii români nespecialiști. Pentru a mistifica situația, au redenumit *Jurnalul* – *Memorii*, titlul întru totul neavenit față de originalul *Dnevnik*, inducându-i pe cititori în eroare, deoarece

le sugerează existența a încă unei scrieri, pe lângă jurnalele cunoscute și traduse în toate limbile lumii. Pentru a mima prezența unei alte traduceri, au fost operate minime schimbări în textul românesc: câte un cuvânt, câte o întorsătură de frază, câte o altă punere în pagină a enumerărilor, eliminarea parantezelor drepte indicând prescurtări și alte mărunțișuri stilistice și grafice nelipsite de importanță în economia textului tolstoian. [...] Menționez că acest text a fost depus în atenția Consiliului Director al Uniunii Scriitorilor din România și a domnului președinte, acad. Nicolae Manolescu, Prezidiului Academiei Române și a domnului președinte, acad. Ionel Haiduc, COPYRO – Societate de Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor și a domnului președinte Eugen Uricaru, APLER (Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România) și a domnului Președinte Ion Tomescu, FEDCR (Federația Editorilor și Distribuitorilor de Carte din România), ARPE (Asociația Revistelor și Publicațiilor din Europa) și a domnului Președinte Cassian Maria Spiridon, revista «Contemporanul», editată de Fundația Culturală Ideea Europeană, fiind membru al acestei prestigioase instituții». □ Textul datat 18 februarie 2009: „Interesant e că Adevărul Holding (AH) aruncă pisica în grădina acestui traducător total necunoscut, lipsit de nume, prestigiu, Ghenadi Strungar, despre care refuză – ne-au informat nu puțini ziariști care fac anchete axate pe acest subiect – să dea informații minime: cine este? oare există? unde locuiește? ce vârstă are? ce pregătire? de unde curajul de a debuta cu o traducere din Tolstoi? etc., etc. De vreme ce echipa AH avea «un contract perfect legal» cu Gh. Strungar obiectul căruia sunt așa-zisele *Memorii*, din ce motive au contactat-o pe Janina Ianoși, apoi au apelat, telefonic, la noi, cerându-ne ultra-insistent drepturile de autor pentru *Jurnalul* tolstoian? Repet, AH aruncă pisica în grădina acestui traducător. Să înțelegem, în consecință, faptul că Ghenadi Strungar a editat așa-zisele *Memorii* tolstoiene la tiparnița d-sale de-acasă, preluând abuziv sigla Editurii AH, care își exprimă «buna intenție» și susține – în comunicatul de presă din 12 decembrie 2008 – că se află în posesia «unui contract perfect legal»? [...] Dacă AH a avut și are, într-adevăr, «bune intenții», din ce motive nu a reacționat cum ar fi reacționat un organism de bună-credință, de «bună intenție», cum ar fi reacționat, firește, o instituție de cultură de un real prestigiu atunci când o altă instituție de cultură de un real prestigiu, într-o notificare, îi solicită date despre Gh. Strungar, anunțând-o că e vorba de o ediție plagiată și cerându-i retragerea de pe piață a tirajului? Din contră, AH ne expediază o notificare jenantă, incalificabilă, pentru ceea ce pretinde acest organism că este în reclamele TV! Le mulțumim tuturor colegilor, scriitorilor, editorilor, lectorilor, ziariștilor, echipelor TV, prietenilor, avocaților, care au fost și sunt în continuare solidari cu echipa Ideea Europeană, dându-ne sugestii, sfaturi, făcându-ne, nu rareori, curaj să nu cedăm în fața presiunilor exercitate asupra noastră, a amenințărilor, a tentativelor de intimidare. Le mulțumim domnilor prof. Dumitru Bălan, dr. Răzvan Voncu, scriitorului și traducătorului Mihai Dascălu, care au făcut expertiza plagiatului, expunându-și opinia în textele domniilor lor edificatoare, elocvente”.

Intervenția se încheie cu un *P.S.*: „Ediția era aproape încheiată, recitisem tot dosarul după corector. Ne întrebam dacă e bine sau nu să-l publicăm în revista «Contemporanul. Ideea Europeană». Faptul că am promis asta în unul dintre comunicatele trimise, ne-a făcut să «ucidem» orice dubiu, orice șovăială. Așa cum am refuzat categoric să cedăm drepturile Adevărului Holding «cu acte în regulă», fiindcă i-am promis domnului profesor Ianoși – Ianoș îi spunem noi, cei din tribul Conte – că vom reedita *Jurnalul* în prestigioasa Colecție 100 de capodopere, în condiții de lux, căci se apropie, spuneam, centenarul morții lui Lev Nikolaievici, și e bine – așa se cuvine! – ca autorul *Annei Karenina* să fie în «compania» tomurilor semnate de Dostoievski, Rilke, Goethe, Țvetaieva, care fie au văzut lumina tiparului, fie vor vedea în viitorul imediat. Parcă l-aș fi văzut, iar și iar, pe Ianoși în fața ochilor, spunându-mi ceea ce mi-a spus de atâtea ori între patru ochi, e adevărat, cu alte prilejuri, nu neapărat pentru a mă dojeni, cât pentru a constata excedat că sunt incorigibilă și că nu mai e nimic de făcut în ceea ce mă privește: «Aura, Aura, tu nu ai simțul măsurii. Mă întreb dacă asta vine din sângele tău rusesc». Mă gândesc la Țvetaieva și la versul ei: «Legea mâinii întinse și a sufletului deschis». Lege care probabil că funcționează mai ales în cazul poezilor, care sunt – tot după Marina *cetire – jidovi*. Precizez că aici, în acest număr, inserăm o parte din comentarii, expertize. Restul... Nu, restul nu e tăcere. Va urma. Numele celorlalți participanți la dezbaterea de sub auspiciile Clubului Ideea Europeană va fi dezvăluit la timpul potrivit”. □ Răzvan Voncu, *Despre memoriile are sunt... jurnal*: „De ce a procedat Adevărul Holding la editarea sub un alt titlu, când istoria literară și editologia din lumea întreagă au consacrat titlul dat de autorul însuși, și anume cel de *Jurnal*? Chiar dacă ar fi vorba de o altă versiune decât cea semnată de Janina și Ion Ianoși, editura tot era obligată să respecte titlul consacrat de istoria literară, cu atât mai mult cu cât și titlul rusesc, de *Dnevnik*, se traduce perfect, în românește, prin *Jurnal* și nicidecum prin *Memorii*. Editura Adevărul Holding încearcă însă să ne convingă de altceva, prin folosirea unui alt titlu decât cel consacrat. Și anume, că e vorba de alt text decât cel al ediției Janina și Ion Ianoși. Depun, deci, mărturie, în calitate de critic și istoric literar (având la activ un doctorat și o carte dedicate textului de tip confesiv), că titlul *Memorii*, aplicat textului *Jurnal*, este un desăvârșit fals literar. Un fals pe care nici Tolstoi și nici vreunul din editorii săi din lumea largă nu puteau să îl comită. Un fals la care nu ar subscrie nici un traducător adevărat, nici chiar unul aflat la primele rânduri traduse. Și încă o observație. Editorii celor două volume de *Jurnal* tolstoian apărute în românește, soții Janina și Ion Ianoși, au selectat sutele de fragmente editate în cele două volume ale ediției românești a *Jurnalului* din zecile de mii de fragmente care alcătuiesc cele 13 volume ale jurnalului integral al scriitorului. Editura Adevărul Holding vrea să ne convingă că un alt traducător, lucrând asupra celor 13 volume, conținând, cum spuneam, zeci de mii de fragmente, a ales *exact aceleași câteva sute de fragmente conținute de ediția Janina și Ion Ianoși*. Ca istoric literar și editor, depun, iarăși, mărturie

că probabilitatea acestei coincidențe este zero”. □ Dumitru Bălan, *Un evident caz de plagiat*: „Cele câteva intervenții personale izolate ale lui G. S. asupra unor cuvinte și expresii, de altfel, neesențiale, sau redarea unor cifre prin litere nu pot estompa imaginea globală de plagiat. Dacă în perioada dificilă a regimului totalitar din țara noastră a fost posibilă condamnarea publică a unui plagiat săvârșit de un reputat scriitor, aservit cercurilor înalte din Partidul Comunist (în cazul respectiv și-a exprimat curajos opinia și actualul președinte al Uniunii Scriitorilor), atunci cu atât mai mult azi, în noile realii ale democrației, un asemenea gest de fraudă intelectuală trebuie să se soldeze inevitabil nu numai cu blamarea, ci și cu inerenta compensare a însemnatelor daune materiale și morale suportate de Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, cât și de către traducătoarea Janina Ianoși. Chiar dacă se poate eventual presupune, Editura «Adevărul Holding» a fost indusă în eroare de G. S., ea trebuie să-și asume integral răspunderea. Conform proverbului românesc: «După faptă, și răsplată»”. □ Mihai Dascălu, *Fidelitatea unui traducător față de alții*: „La o privire, fie ea și superficială, aruncată asupra ediției jurnalului lui Lev Tolstoi, apărut la Adevărul Holding, în 2008, putem lesne constata că intenția editurii nu a fost alta decât cea de a oferi o carte de lux, după cum pretinde colecția din care face parte, dar nu cititorilor, ci deținătorilor de carte. Ea dă bine, probabil, în bibliotecă, printre alte volume. Are cotoarele frumoase, e drept, iar hârtia pare a fi de calitate. Pentru cititori însă, această ediție e departe de a aduce luxul. Iluzia splendorii acestei cărți se spulberă odată ce ea este deschisă. Ne întâmpină o sărăcie greu de imaginat pentru o carte care ar trebui să ne ghideze în intimitatea gândurilor lui Tolstoi. Nu are prefață sau postfață, îi lipsește un aparat critic cât de cât decent, notele sunt aproape absente, iar când apar, nu satisfac nevoia de largire a orizontului textului lui Tolstoi. Poate că lucrul elementar și de bun simț care lipsește din această ediție este o informație, fie ea și firavă, despre autorul cărții. Înțeleg că un tabel cronologic ar fi peste puterile editorului, deși putea fi și acesta găsit în edițiile anterioare ale jurnalului. Totuși, nici măcar nu ne spune cine este Tolstoi ăsta, ce a mai scris, ce e cu viața lui în care cartea ne introduce atât de abrupt. [...] Până se vor clarifica lucrurile, deși mie nu mi se par așa de incerte, ediția apărută la Adevărul este un exemplu evident de atitudine îndreptată contra intelectualității, a decenței, a setei de cultură și a tuturor clișeelelor benigne pe această temă care vă pot trece prin minte. Un lucru sigur e că traducerea, fiind identică în proporție covârșitoare cu edițiile anterioare, își merită banii. Păcat că nu ajung la cine trebuie și că apare în asemenea circumstanțe regretabile”. □ *Răspunsul Editurii Adevărul Holding la comunicatul transmis de Fundația Culturală Ideea Europeană*, datat 11.12.2008: „Editura Adevărul Holding a luat act, cu surprindere, de acuzațiile gratuite formulate de către doamna Aura Christi în numele Fundației Culturale Ideea Europeană. Editura Adevărul Holding a acționat cu bună intenție și atunci când a încercat să obțină drepturile de traducere de la doamna Janina Ianoși, precum și atunci când a semnat contractul cu traducătorul Ghenadi Strungar. Astfel, în

acest moment, Editura Adevărul Holding se află în posesia unui contract perfect legal prin care a cumpărat drepturile de traducere în cele mai corecte condiții și conform practicilor uzuale. Dacă Fundația Culturală Ideea Europeană sau doamna Janina Ianoși are o problemă cu traducerea operei *Memorii*, o poate rezolva direct cu traducătorul, dar fără a implica, în vreun fel, numele editurii noastre. Precizăm că *Memorii* reprezintă doar două dintre cele 15 volume care compun Colecția de opere complete Lev Tolstoi, lansată de Editura Adevărul Holding în cadrul târgului de carte Gaudeamus. Adevărul Holding își rezervă dreptul de a cere daune morale și materiale celor care au folosit numele Editurii Adevărul Holding în conflicte care nu ne privesc. Departamentul Juridic al Adevărul Holding va studia, în perioada următoare, modul în care va formula aceste pretenții în justiție. De asemenea, pretindem Fundației Culturale Ideea Europeană să nu folosească numele Adevărul Holding în această speță”. □ Apare *Notificarea* „Nr. ieșire 605/17.12.2008” transmisă de Fundația Culturală Ideea Europeană și editura ei către SC Adevărul Holding SRL în care se spune: „În respectul principiilor deontologice ale profesiei noastre de editori, pentru a asigura respectarea drepturilor consacrate de Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe și pentru evitarea unui conflict judiciar deschis, vă solicităm ca, în termen de 24 de ore de la primirea prezentei notificări: - să ne comunicați în scris toate datele de identificare, domiciliul-rezidența, ale numitului Ghenadi Strungar, care pretinde că are calitatea de traducător al operei derivate editate de Editura Adevărul Holding - SC Adevărul Holding SRL, sub titlul Lev Tolstoi, *Memorii*. Vol. I și II; - să ne comunicați în scris care este tirajul titlului Lev Tolstoi. *Memorii*. Vol. I și II, editat de Editura Adevărul Holding - SC Adevărul Holding SRL, și cât anume din acest tiraj a fost deja epuizat; - să suspendați orice activitate de difuzare și distribuire a lucrării editate de Editura Adevărul Holding - SC Adevărul Holding SRL, sub titlul Lev Tolstoi. *Memorii*. Vol. I și II; - să încetați orice act care aduce atingere drepturilor de autor al doamnei Janina Ianoși și drepturilor asupra editării și difuzării operei sale cu caracter derivat și care aparțin Editurii Fundației Culturale Ideea Europeană”. □ Apare și *Notificare* trimisă de SC Adevărul Holding SRL către Fundația Culturală Ideea Europeană, datată 23 decembrie 2008: „În data de 9 decembrie 2008 ați dat publicității un comunicat prin Mediafax, prin care ne-ați adus grave acuze nefondate, neîntemeiate și neverificate în prealabil, referitoare la lansarea de către societatea noastră la Târgul de Carte din noiembrie 2008 a celor două volume intitulate *Memorii* de Lev Tolstoi, în traducerea lui Ghenadi Strungar, astfel prejudiciindu-ne atât moral cât și material, calomniindu-ne pentru un fapt «inventat» de dumneavoastră, respectiv «gravul furt intelectual» de care ne acuzați în comunicatul cu pricina, total neîntemeiat și nedovedit și nu numai atât, dar și încălcând principiile deontologice profesionale; astfel, vă punem în vedere că veți răspunde pentru aceste acțiuni ilicite și imorale în conformitate cu prevederile legale în vigoare atât pe latură penală, cât și pe parte civilă. [...] Prin publicarea acestui Comunicat ați încălcat printre altele și următoarele dispoziții

legale, care aduc o gravă atingere drepturilor societății noastre: - *Îndeplinirea condițiilor privind atragerea răspunderii delictuale potrivit prevederilor Codului Civil*. Astfel, afirmațiile neadevărate și conduita dumneavoastră culpabilă pot atrage răspunderea civilă în temeiul Codului Civil, cu consecința obligării la plata unor importante daune materiale și morale pentru prejudiciul de imagine cauzat. În acest sens, stabilim provizoriu valoarea prejudiciilor la următoarele sume, pe care vă invităm să le achitați în contul mai jos menționat: - Fundația Culturală Ideea Europeană va achita suma de 100.000 euro; - Aurelia Potlog și Jeanina-Maria Janoși vor achita fiecare, suma 50.000 euro, în contul de mai jos: [...] În cazul în care nu veți acționa în consecință, în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea prezentei notificări, pentru protejarea intereselor și a imaginii societății noastre, vom promova fără întârziere o acțiune în instanță împotriva dvs. în scopul atragerii răspunderii și pentru obligarea la plata daunelor materiale și morale, al căror cuantum va fi dublu față de cele menționate mai sus, precum și a cheltuielilor de judecată și a celor cauzate de executarea hotărârii”. ■ Și rubrica *Revista revistelor* se ocupă de *Adevărul despre cazul Tolstoi* sub titlul *O ediție-pirat*; sunt semnalate reacțiile din 2008 în „Cotidianul”, „Evenimentul zilei”, „Observator cultural”, „România literară”, „Informația Cluj”, dar și Protestul APLER expediat „pe canalele media” și semnat de președintele asociației Ion Tomescu. Sunt notate și reacțiile lui Cassian Maria Spiridon, președintele ARPE, comunicatul scris de FCIE este transmis de „Caiete silvane”, „Cafeneaua literară”, „Convorbiri literare”. □ *Colecția Adevărul la tribunal și cu Vintilă Corbul*: sunt redată reacțiile din 2009 publicate în „Cotidianul”, „Financiarul” și ziarul „Azi” din februarie 2009. □ „*Fantoma*” lui Ghenadi Strungar va mai bântui literele române?!: este redat comentariu *Instanța a suspendat distribuția unor cărți editate de Adevărul Holding* publicat pe www.frontnews [sic!]. □ Sub titlul *Senzația anului editorial 2009: jurnalul tolstoian transformat în Memorii devine... roman* găsim reacțiile din „Evenimentul zilei” din februarie 2009, iar sub titlul „*Iată, legea e lege!*” sunt redată comentariile din „Cotidianul”, „7 plus”, scriitoridin-București și morarcatavincu.ro tot din februarie 2009. ■ În *Incredibilă, forța autorului* Nicoleta Dabija scrie despre *Povestea unei vieți* de Aharon Appelfeld, traducere de Any Shilon, Ed. Polirom, 2009: „Incredibilă este încă forța autorului de a scoate din memorie înefabilul sau omenescul pur al unor fragmente de trăire din prea multe orori parcurse, capacitatea singulară de transfigurare a realității crunte într-o poveste, puterea de a alcătui, după o logică profund personală, un poem înlăuntrul unei tragedii, efortul tulburător de a conserva lumina în mijlocul celui mai cumplit și neliniștitor întuneric, de a reține gesturile altruiste între puzderiile de nedreptăți îndurate”. ■ Rodica Grigore semnează *Portret al artistului în călătorie*, o prezentare a volumului *Tablourile lui Fidelman* de Bernard Malamud, traducere și note de Ligia Caranfil, Ed. Grupul Editorial Corint, 2008: „Dincolo de subiectul în sine și de acuitatea cu care urmărește evoluția personajului său, totul e susținut, în cartea lui Malamud, de un lirism laconic, dar cu atât

mai profund, exprimând perfect, dincolo de surâsul pe care îl aduce pe chipul cititorului, singurătatea de care, fără să vrea și, mai ales, fără să-și dea seama, Fidelman este, nu o dată, cuprins”. ■ Mihai Dascălu scrie despre romanul lui August Strindberg, *Insula Preafericiților*, traducere de Liliana Donose Samuelsson, Ed. Humanitas, 2008: „Cartea lui Strindberg este una scurtă, se citește foarte repede, dar este plină de inteligență și reușește ceea ce multe dintre cărțile parabolă nu reușesc: să facă din fabula în sine o povestire căreia deseori îi scapă sensul alegoric. Lumea din insula preafericiților se pierde în realitate, în concret, iese deseori din ficțiune. Critica acerbă a religiei și a organizării societății omenești este mai mult decât evidentă. Ironia e inteligentă și rareori subtilă. Umorul, în profunzimea lui, este cât se poate de negru și ne convinge o dată în plus, dacă mai era nevoie, de ipocrizia intențiilor conducătorilor societății, fie ea de aici sau de aiurea, fie ei religioși sau laici”. ■ Revista oferă cititorilor *Cuvântul Alteței Sale Regale Principele Radu al României – Profesionistul unește, diletantul dezbină*, susținut pe 11 martie 2009, Aula Magna a Academiei Române. Cuvântarea este însoțită de două note: □ *Principele Radu ia cuvântul la Academia Română*: „Miercuri, 11 martie, la ora 11.00, Alteța Sa Regală Principele Radu al României a luat cuvântul în cadrul ceremoniei de lansare a celui de-al doilea Raport al Institutului de Proiecte pentru Inovație și Dezvoltare (IPID) intitulat: «Șansa României – oamenii. Reprofesionalizarea României II». Lansarea cărții a avut loc în Aula Magna a Academiei Române (Calea Victoriei 125). Evenimentul a fost prezidat de Acad. Ionel Haiduc, Președintele Academiei Române și Președinte al Consiliului Director al IPID. În alocuțiunea sa, Principele Radu a vorbit despre profesionalism și rolul acestuia în repararea societății românești, despre oameni și instituții, responsabilitate și generozitate în spațiul public. Este pentru prima oară când un membru al Familiei Regale, altul decât Majestatea Sa Regele, este chemat să se exprime în Aula Academiei Române. Au luat cuvântul, de asemenea, domnul academician Ionel Haiduc, domnul Mircea Geoană, Președintele Senatului României, doamna Roberta Anastase, Președintele Camerei Deputaților, domnul Călin Georgescu, directorul executiv al Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă și alte personalități marcante care au adus contribuții excepționale la evoluția societății românești în diferite domenii”. □ *Lansarea volumului Coroana română la 140 de ani*: „Luni, 16 martie, la ora 12.00, la Muzeul Național de Istorie a României (MNIR), în prezența Altețelor Lor Regale Princesesa Moștenitoare Margareta și Principele Radu a avut loc evenimentul de lansare a albumului intitulat *Coroana română la 140 de ani*, scris de Princesesa Margareta și Principele Radu și publicat de Curtea Veche Publishing. Au luat cuvântul autorii, domnul Radu Coroamă, director MNIR, și doamna Mihaela Moroșanu, redactor-șef al editurii”. ■ Iulian Boldea scrie despre Emil Botta în eseu *Postura de poet damnat*: „Lirica lui Emil Botta are, cum s-a constatat, o singularitate pronunțată, un sunet aparte în ansamblul lirismului românesc al secolului XX. Poemele sale se situează, cele mai multe, la întrepătrunderea dintre meditația dezabuzată și ceremonia

onirică, autorul scrutând hotarele de dincolo de existența empirică, orizontul de mister al transcendenței, ca și suavitatea clipei ce trece fulgerător în neant. Pe de altă parte, trebuie să observăm că în versurile lui Emil Botta se produce o dualitate funciară, o dedublare a rolurilor. Eul liric este, în același timp, regizor, martor și actor al propriilor trăiri și neliniști, studiindu-și cu luciditate și abulie gesturile, himerele și iluziile”. ■ Numărul se încheie cu *Sub semnul culturii azere*, evenimentul fiind relatat de Aura Christi: „Vineri, 6 martie, în incinta Sălii Oglinzilor, la sediul Uniunii Scriitorilor din România, a avut loc lansarea-eveniment – organizată de Fundația Culturală Ideea Europeană în parteneriat cu Ambasada Republicii Azerbaidjan în România și Asociația de Prietenie România-Azerbaidjan – a romanului *Beznă sub soare* de Cinghiz Abdullaev, scriitor național al Republicii Azerbaidjan, un om-legendă, un scriitor de o incredibilă prolificitate invidiabilă. [...] Despre personalitatea scriitorului au vorbit impresionant Excelența Sa ambasadorul Republicii Azerbaidjan în România, Eldar Hasanov, academicianul albanez Kopi Kyçyku, romancierul Eugen Uricaru, scriitorul Horia Gârbea, președinte al Asociației Scriitorilor din București, excelentul traducător Dumitru Bălan, președinte al Asociației de Prietenie România-Azerbaidjan”. ■ Aura Christi revine la rubrica *Foamea de a fi* cu textul „*Vinovat e tot ce-i mare...*”. ■ Doina Ruști semnează *Marțolea – patronul mărtișorului și al timpului nefast*. ■ Versurile lui Petraq Risto sunt traduse de Kopi Kyçyku. ■ Apare un poem de Virgil Diaconu.

● **[„Contrafort”, nr. 3-4 (173-174)]** Vasile Gârneț semnează editorialul *Eu nu spun „adio” României*: „Alegerile gogoliene din Republica Moldova din 5 aprilie, când au votat masiv morții, persoanele fictive, cei plecați la munci în străinătate (unde nu au putut vota), dar înscriși în listele electorale în localitățile de baștină (unde au votat alții pentru ei), alegeri în urma cărora comuniștii rămâneau (vor rămâne?) să guverneze încă pentru patru ani acest teritoriu, au dezamăgit multă lume. [...] În seara din ziua alegerilor i-am scris o scrisoare de răspuns unui intelectual de la București, care și-a anunțat dezamăgirea și «despărțirea» de Republica Moldova (vezi micul text al scriitorului român Ioan T. Morar din această pagină). A fost o «misivă», constat acum, la câteva săptămâni de la scrierea ei, în care încercam nu numai să conving pe cineva că greșește, judecându-ne în felul în care o face, grăbit și superficial, cum i se întâmplă oricărui dintre noi într-un moment de exasperare, dar și un text prin care încercam să rezist, să cred în continuare în niște valori, în ciuda răului ce pare să triumfe”. □ Din *Scrisoare deschisă scriitorului Ioan T. Morar* reținem: „Recunosc că textul «Adio, Republica Moldova!», pe care l-ați plasat pe blogul dvs. – <http://morar.catavencu.ro/2009/04/05/adio-republica-moldova/> – m-a întristat și mi-a accentuat suferința din aceste ore de după alegerile din Basarabia. Nu sunteți, probabil, singurul din România care are această reacție. Vă înțeleg nemulțumirea și... sila, dar din punctul meu de vedere, ca intelectual din Basarabia, care am rămas în această provincie nefericită pentru a sluji cultura română, sperând că nu este un efort zadarnic, cred că sunteți nedrept. Nedrept cu cei care au votat și votează de

douăzeci de ani împotriva comunismului, dar și nedrept – chiar dacă sună paradoxal – cu cei care au votat *pentru* comuniști, pe 5 aprilie. Pentru că aceștia din urmă sunt niște victime. [...] Dragă domnule Ioan T. Morar, am avut și eu – cetățean român originar din Basarabia – în acești ani post '89 numeroase dezmăgiri legate de România. M-a umplut de revoltă Ion Iliescu și plutonul său de comuniști recondiționați care au transformat România în țara teroriștilor invizibili și a mineriadelor ciclice, Ion Iliescu, cel care a avut în mână Unirea cu Basarabia în toamna lui '91, dar a refuzat-o, pentru a nu supăra Moscova. M-au indignat și mi-au trezit dezgustul și alte personaje din bestiarul postcomunist al României, activi și azi în politică: parlamentari, uneori chiar vicepreședinți ai Senatului, șefi de partide, primari, baroni locali, oieri mistici și interlopi deveniți vedete tv. Dar niciodată n-am zis «Adio, România! Te scot din zona mea afectivă...». Pentru că am știut că România este mai mult decât ceea ce îmi provoacă dezgustul și deprimarea. [...] Domnule Ioan T. Morar, cred că dacă a lipsit ceva în această perioadă în care ne-am regăsit «ca frați», noi, românii de-o parte și alta a Prutului, a fost o cunoaștere adevărată, nemediată de prejudecăți și proiecții de suprafață. Doar această necunoaștere, după părerea mea, poate genera reproșuri și «despărțiri» nedrepte și dureroase». ■ Iulian Ciocan comentează *Realitatea cu amănuntul*, iar Diana Iepure discută despre atmosfera după alegerile din Moldova în *Pancarta purpurie*. ■ Vasile Gârneț realizează un interviu cu Vladimir Tismăneanu, „*Revolta de la Chișinău este preludiul unei revoluții anticomuniste autentice*”, pe marginea alegerilor și a protestelor care au urmat: „*V. G.: Violențele de la 7 aprilie au permis regimului actual din Republica Moldova să acuze România de implicare în organizarea, alături de Opoziție, a unei «lovituri de stat*». *Au urmat, imediat, un șir de acțiuni punitive la adresa Bucureștiului: a fost expulzat ambasadorul român, a fost reintrodus regimul de vize pentru cetățenii români. Autoritățile comuniste nu au adus nici până azi probe ale acuzațiilor formulate, cu toate acestea nu acceptă un alt ambasador român, iar frontiera rămâne în-cuiată. Această recalitrantă sugerează că, în realitate, puterea a căutat pretexte pentru a rupe relațiile diplomatice cu România, dacă nu de jure, de facto în orice caz. Până unde poate să ajungă această cascadă de gesturi ostile față de România, pe care, iată, Uniunea Europeană nu reușește să o domolească?* V. T.: Fixația pe inamicul extern care controlează calul troian intern ține de forma mentală totalitară. Lenin, Stalin, Hitler, Mussolini, Ulbricht, Deng, Ceaușescu, Castro, mai nou Chavez, toți acești dictatori au acționat, acționează cu asemenea suspiciuni ca motivație a represiei. Cel mai grav este că la un moment dat ajung să creadă în propriile himere paranoide. Se reia mereu mitologia fortăreței asediate, a bunker-ului agresat de sinistre forțe oculte. Modelul Castelului și al baricadelor, ne-o spune distinsul politolog Ken Jowitt, stă la temelia reflexelor leniniste. Nu cred că propaganda neobolșevică va ajunge mult mai departe pe acest teren al isteriei abil întreținute. Poate sunt eu excesiv de optimist, dar consider că presiunile occidentale îi vor constrânge pe comuniștii din Moldova

să nu meargă până la capăt în direcția dictaturii de tip Lukașenka, cea pe care Adam Michnik a diagnosticat-o drept «bonapartism cu chip colhoznic»”.

■ Cronici literare: □ În *Ce se mai poate spune după Max Blecher?* Mircea A. Diaconu comentează *Întâmplări din irealitatea imediată*: „O citesc acum într-o ediție scoasă la Editura Limes, din nefericire cu prea multe neglijențe tipografice, unele aproape jignitoare, care mai cuprinde celelalte scrieri epice ale lui Blecher, *Inimi cicatrizate* și *Vizuina luminată*. La drept vorbind, prețuit de scriitori din anii 80 și de după aceea (îl simți în proza lui Cărtărescu, la Simona Popescu sau, mai nou, chiar la câțiva dintre ultimii debutanți), abia de va fi fost reeditat de câteva ori și abia de se vor fi scris câteva studii, nu-i vorbă, unele de profunzime. Cum să nu fii dezamăgit să vezi cum spiritul secolului, revelat (și nu greșesc folosind acest cuvânt) de mai bine de jumătate de secol în urmă, nu ia contact cu sine decât la un nivel de elită, că inerțiile sunt uriașe, că o carte tulburătoare nu are loc în manualele școlare care fac, totuși, educație estetică?”.

□ Grigore Chiper publică *Simplitatea în vogă*, un comentariu la *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Volumul lui Claudiu Komartin, *Un anotimp în Berceni*, e structurat din trei cicluri, care se deosebesc mai ales în plan tematic. Diferența dintre primul și celelalte două este mai tranșantă. În primul avem paste groase, recrudescență a imaginilor, maximalism în abordarea materiei poetice, domină în general asperitățile. [...] Ceea ce observ în poezia română actuală, mai ales a tinerilor, – și Claudiu Komartin nu face decât să confirme – este o revenire la simplitate. Această simplitate este pe alocuri rebarbativă, dar nu neapărat simplistă”.

□ Lucia Țurcanu semnează *Arta de a numi*, o recenzie la *Nenumitul* de Nicolae Leahu, Ed. Fundației Culturale Poezia, 2008: „Profundă și gravă, jucăușă și spectaculoasă, migălos cizelată sau spontană, poezia lui Nicolae Leahu este o poezie matură ce depășește rigorile vreunei retorici/ mode/ tendințe/ poetice și se definește prin principiile dintotdeauna ale artisticității: originalitate și autenticitate, rigurozitate și măiestrie, expresivitate și plasticitate. *Nenumitul* este o carte care trebuie citită. Pentru că ne arată că poezia nu a murit, ea își îndeplinește eterna misiune – numește nenumitul”.

□ Cronica lui Bogdan Crețu poartă titlul *Simplitatea elaborată* și se ocupă de *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Lucian Dan Teodorovici a scris cea mai bună carte a sa. Dacă am avut ezitări, acum nu mai am: el e un prozator în care încep să am încredere. Știu că următoarea carte nu are cum să nu fie foarte bună”.

■ În *Puncte de reper* Eugenia Bojoga se ocupă în continuare de „*Limba care ne unește*” sau *denumirea confuză a limbii (române)*.

■ Vitalie Sprâncenă informează cititorii despre *Plecarea lui Druon, muzee și Salonul de Carte*: „La 14 aprilie a încetat din viață Maurice Druon (n. 1918), membru al Academiei Franceze din 1966, scriitor, poet, ministru al Culturii în cabinetul lui Pierre Messmer (1973-1974), luptător în cadrul Rezistenței, autor, împreună cu unchiul său după tată Joseph Kessel (aventurier, jurnalist, scriitor, academician) al *Le Chant des partisans* (*Cântecul partizanilor*), care, fiind pus pe note de Anna

Marly, devine imnul mișcărilor de partizani pe durata Ocupației. [...] Între 13 și 18 martie, la Parc des expositions de la porte de Versailles, cel mai mare parc expozițional francez, Parisul a găzduit a 29-a ediție a Salonului de Carte. Spre deosebire de ediția de anul trecut, când Salonul a fost boicotat de țările arabe, nemulțumite că Israelul fusese declarat oaspetele de onoare, anul acesta candidatura Mexicului nu a provocat vreo animozitate”. ■ Andrei Cușco semnează *Scriitorii, puterea și violența simbolică, sau despre „eroi” și „trădători” – cronica unei lansări de carte*, lansare care a avut loc la „Librăria Nouă” a Editurii Cartier în data de 19 martie – volumul *Ni héros, ni traîtres: Les écrivains moldaves face au pouvoir soviétique sous Staline* de Petru Negură, Ed. L’Harmattan, 2009, despre care au vorbit Catherine Durandin, Igor Cașu, Andrei Cușco și autorul. ■ În paginile numite *Scriitori polonezi la „Contrafort”* citim: □ Vitalie Sprânceană semnează *Romanul unei lumi neadaptate*, o recenzie la *Mizeria* de Wojciech Kuczok, Ed. Polirom, 2008: „Departa de a fi o caricatură a familiei tradiționale poloneze, *Mizeria* este un roman despre schimbarea ei iminentă sub imperativele vremii, despre lumi ce dispar, despre repere ce se perindă cu repeziciune în fața unor indivizi lipsiți de «anticorpi»... Goralii și groparii de pe strada Cimentarna, care vin tot mai aproape de vechea nobilime, nu reprezintă accidente istorice izolate, ci consecințe logice ale unor evenimente istorice. *Mizeria* e o microoglinză a unei lumi/ națiuni neadaptate...”. □ Vasile Gârneț realizează un grupaj alcătuit din fragment din romanul *Mizeria* și fragmente „dintr-un interviu realizat de Ovidiu Șimonca, publicat în revista «Observator cultural», 6-12 noiembrie 2008”. □ Vitalie Ciobanu publică *Europa lui Andrzej Stasiuk*, un comentariu la *Călătorind spre Babadag*, prefață și traducere din limba polonă de Cristina Godun, Ed. RAO, 2007: „Abia după ce am citit-o în ediție română, mi-am dat seama că nu este vorba doar de numele unei localități (una nici măcar importantă în economia narațiunii): la Stasiuk «Babadag» devine emblema generică a unei zone crepusculare, a unei «Europe second-hand», după expresia traducătoarei Cristina Godun, din prefața volumului”. ■ În *Cum poate vizita Transnistria un străin fără să dea șpagă* Teodor Ajder propune cititorilor fragmente din articolul *E oare cea mai tristă țară din lume?* semnat de Paweł Gołoburda (revista „Lampa”, martie 2009), „o amplă relatare a călătoriei pe care a întreprins-o recent pe meleagurile moldave”. ■ Apare Matei Vișniec: „*Republica Moldova este o rană deschisă în spațiul latinității*”, „Fragmente dintr-un interviu pentru «Cotidianul», nr. din 3 mai 2009, realizat de Alina Purcaru”. Sunt reținute întrebările despre volumul *Sindromul de panică în Orașul Luminilor*, ce ar place francezilor din literatura română contemporană și cum Matei Vișniec vede situația din Republica Moldova: „- *Cum vedeți situația din Republica Moldova și cum comentați situația României în raport cu protestele din Chișinău care au urmat după alegeri?* - Republica Moldova este un fel de rană deschisă în spațiul latinității, un suflet care și-a pierdut ieșirea la mare și la adevăr. Dacă marea i-a fost luată de istorie, minciuna și-o creează singură, începând cu numele limbii pe care o vorbește. Am cunoscut în

Occident oameni care au aflat de existența Republicii Moldova după ce au văzut spectacole prezentate de Teatrul «Eugene Ionesco» în diferite festivaluri internaționale... Am fost surprins însă, după recenta dramă postelectorală de la Chișinău, să constat că presa occidentală a acordat o mare atenție Moldovei, ceea ce constituie, în sine, un mesaj, e ca și cum li s-ar spune șefilor de la Chișinău «suntem cu ochii pe voi». În legătura cu ceea ce ar putea face România pentru Moldova după sutele de ocazii pierdute de a face cu adevărat ceva important... poate că ar trebui să ne întoarcem la marile gesturi cu semnificație culturală. În fiecare an, în Europa, există un oraș care devine capitală culturală a Europei. Ar trebui poate ca în fiecare an un alt oraș în care se vorbește limba română să devină capitală culturală a României, iar operațiunea să fie începută cu orașul Chișinău”.

■ Revista dedică pagini și *Literaturii germane contemporane*: □ Apare un interviu cu Julia Franck, realizat de Susanne Geu, tradus și adaptat de Corina Gîrla, „*Eu îi permit cititorului să observe lucrurile cu ochiul său lăuntric*”, interviu preluat din publicația „Zet Online” și se referă la romanul *Die Mittagsfrau* (*Femeia de la miezul zilei*): „*ZEIT online: Die Mittagsfrau se numără printre cele șase cărți nominalizate pentru Premiul German pentru Literatură 2007, pe care, în cele din urmă, l-ați și câștigat. Cum ați aflat vestea nominalizării?* J. F.: Mi-a spus-o editorul meu. M-a anunțat nemijlocit înaintea premierei. În acea seară nu știam cum ar trebui să mă bucur. Era mai mult o idee decât un sentiment și abia în dimineața următoare am avut o senzație: nu m-am simțit încă niciodată așa. Sentimentul când primești pe neașteptate un premiu literar poate fi comparat cu senzația pe care o are un copil de ziua lui de naștere. Cu alte cuvinte, există, cu siguranță, alte 20 de titluri ce nu au fost incluse în lista cărților nominalizate dar care, sigur, ar fi meritat să ajungă acolo. De exemplu, cărțile lui Ulrich Pelzer și Arnold Stadler. Ar trebui întotdeauna să vorbim și despre noroc în astfel de cazuri”. □ Versurile lui Ernest Wichner sunt traduse de Nora Iuga, și sunt urmate de *Dezvăluirile traducătorului*: „...poezia lui Ernest vorbește și scrie nemțește. o face bine și convingător. dar emoția îi vine parcă din altă parte, dintr-o țară îndepărtată în care melancolia era rege. ce curaj pe acest poet să se nască romantic după al doilea război mondial”. □ Alexandra Sora semnează *Între nostalgii comuniste și tehnologii moderne: Târgul de Carte de la Leipzig – 2009*, organizat între 12 și 15 martie: „O babă comunistă a reușit să cucerească Târgul de Carte de la Leipzig. Povestea unei bătrâne pensionare din provincia românească care regretă vremurile așa-zisei «Epoci de Aur» din romanul *Sunt o babă comunistă!* de Dan Lungu a atras mai mult de o sută de cititori germani la lectura publică a scriitorului din Iași, cu toate că în aceeași seară erau programate întâlniri cu autori celebri din Republica Federală, precum Daniel Kehlmann sau Juli Zeh. [...] Dincolo de debaterile din jurul tehnologiilor și convingerilor politice, Târgul de la Leipzig a reflectat într-un mod deosebit de îmbucurător deschiderea literaturii române spre Occident. Autorii români prezenți, Dan Lungu, Robert Șerban, Ion Manolescu, Petru Cimpoeșu și Radu Paraschivescu au atras un public numeros

și interesat de cititori germani, iar Centrul Național al Cărții din cadrul Institutului Cultural Român a organizat un stand de anvergură internațională pentru a-i promova pe acești autori”. ■ În rubrica *Semnal* aflăm despre *Două traduceri noi de Leo Butnaru*: Vladimir Maiakovski, *Eu și Napoeleon*, Ed. Ideea Europeană, 2008 și Ruboko Sho, *Libelula ce-a-nvățat zeii iubirea*, Ed. Fundației Culturale Poezia, 2008. ■ Apare un Anunț al Institutului Cultural Român București: *Burse pentru români din jurul granițelor*: „Acest program este dedicat exclusiv perfecționării academice, vizând studenți din anii terminali, masteranzi și/sau doctoranzi, pentru pregătirea lucrărilor de licență/ masterat/ doctorat. Bursele sunt distribuite astfel: Republica Moldova – 3, Ucraina – 1 și alte țări vecine în care există comunități de români (Bulgaria, Serbia, Ungaria, dar și din Albania și Macedonia)”. ■ Mariana Codruț publică poemul *cârțița de la Prut*. ■ Versuri de Silvia Caloianu și Cătălina Bălan. ■ Leo Butnaru revine la secțiunea *Cosmogramme* cu textul *Mumiile neliniștilor*. ■ Din proză citim *Taxiul de noapte* de Vitalie Ciobanu și *Voci 2 sau Misterioasele sfere* de Vladimir Beșleagă. ■ În *Avanpremieră editorială* citim Adam Michnik – „Mărturisirile unui disident convertit”, traducere de Sabra Daici. Cu acest fragment se anunță lansarea cărții pe 15 iunie la Chișinău, după care urmează Timișoara, Craiova, București și Târgul de Carte Bookfest.

● [„Convorbiri literare”, nr. 4 (160)] Cassian Maria Spiridon scrie *Despre rostirea sufletului*, un articol despre *Pagini despre sufletul românesc* de Constantin Noica. ■ Apare partea a treia a anchetei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)), iar în acest număr răspund: □ Mircea Muthu, *Discuția despre obligativitatea așa numitului canon devine oțioasă*: „6. Cartograful profesionist este chemat să facă harta unui ținut, nu ideală însă cât se poate de exactă, cu toate reliefurile - locuibile sau nu - care să-i restituie, la modul concludent, imaginea. Or - aici e problema! - el nu poate trece cu vederea osteneala altor cartografi care au scris - ieri și astăzi - istorii mai mult sau mai puțin parțiale, sinteze critice și teoretice, reviste care au polarizat orientări ș.a. Altfel, istoricul literar de astăzi va face figură de *solus contra omnes* și care numai benefică nu este pentru procesul, necesar, de discernere și limpezire a valorilor noastre literare, atâtea câte avem. 7. Chestionarul dvs. se referă la chestiuni de principiu, adică la contextualizarea *Istoriei critice*, de aceea nu mă refer, de pildă, la exemplificări privind «re-canonizările» classicilor sau ale interbelicilor și nici la re-valorizările, unele memorabile, ale criticului tranșant urmând parcă modelului Maiorescu. [...] Se reduce aproape totul - atunci când vorbim despre contemporani – doar la provincia București? Selecția este, în opinia mea, dezamăgitoare. Când consemnam *Istoria* lui Alex. Ștefănescu sugeram ca toate întâmpinările să fie strânse într-un volum - punct de plecare pentru o nouă ediție. Nu a fost să fie, până astăzi cel puțin. Bănuiesc doar că același lucru se va întâmpla cu ecourile *Istoriei critice*: între comentariile ditirambice (gen Dan C. Mihăilescu) și textele ulcerate ale celor care n-au fost consemnați (introduși în «lista» lui Manolescu) există, totuși, comentarii, mai ales din partea celor mai tineri decât

subsemnatul (Alex Goldiș, Sanda Cordoș, Bogdan Crețu etc.), de care este obligatoriu să se țină seama într-o ediție viitoare a *Istoriei critice*, fruct al unui efort intelectual ce, altfel, e normal să fie recunoscut și subliniat, dar în nici un caz supraevaluat”. □ Adrian Alui Gheorghe, *Cine are nevoie de „Istoriile literaturii...”*, *autorii lor sau literatura română? Aceasta e întrebarea...!*: „4. Evident că mai nimeni nu a citit integral toate istoriile literare apărute în țărișoara noastră după revoluție, dar fiecare om alfabetizat a căutat câte ceva în una sau în alta, a verificat poziționări, tranșări ale unor dispute literare sau extraliterare, a chibitit vreo luare de atitudine sau a dezavuat vreo lipsă la apel, prin consultarea indicelui de nume. Istoriile literare apărute după 1990 în mare parte confuzionează valoarea generală a literaturii noastre, o pune în relație doar cu ea însăși, în diferite momente de evoluție istorică și nu o pune în relație cu o Europă literară care își vede liniștită de drumul ei. Oricum se exagerează rolul «istoriilor literare» în evoluția literaturii române, inflația acestora și incoerența gusturilor critice duce la un derizoriu al demersului, totul pare ca o bătălie politică pe segmente de electorat, pentru smulgerea unui vot (de încredere) și pentru recunoașterea primatului în domeniu. [...] 5. Eu nu sunt pomenit în «istoria» lui Alex Ștefănescu, așa că nu pot să știu care e confortul celor aburcați pe (*în*) arcă de către noul «tata Noe» al literaturii noastre contemporane. Dacă nu mă pot agăța de «arca lui Alex», mă voi agăța de firul de pai al propriului talent, încercând să traversez potopul cu ramura de măslin pusă șmecherește după ureche. [...] 7. [...] Ei, bine, în acest furnicar (*viespar*) dl. Nicolae Manolescu încearcă să facă ordine. Grajdurile lui Augias au fost curățate cu viclenie și cu brutalitate. Oare ar fi existat altă tactică în curățarea-ordonarea literaturii române actuale? Dacă ar fi procedat la parfumarea gunoiului din interior, cum se procedează la nivelul criticii de întâmpinare deseori, atmosfera ar fi rămas calduță, dar tot mai toxică. Provocând discuțiile (*scandalul*), dl. Nicolae Manolescu a stârnit mușuroiul literaturii române. Autori de literatură și critici literari s-au trezit aruncați în stradă de brutalitatea d-lui Manolescu. Unii au fost aruncați peste bord pe bună dreptate, alții au fost aruncați clin greșeală; unii au rămas în istorie pe bună dreptate, alții au rămas din greșeală. [...] Pe cealaltă lume Nicolae Manolescu, dacă a fost nedrept, va fi pedepsit să citească o întreagă veșnicie operele scriitorilor pe care i-a omis. Și va avea, slavă Domnului, de citit...! Oricum, dacă e să judecăm istoriile literare recente prin prisma valorizării europene a literaturii române, impresia imediată e că avem mai multă «istorie» decât literatură, că bătaia pe formă a depășit mult preocuparea pentru conținut”. ■ Maria Carpov semnează *O lectură obligatorie*, o prezentare a volumului *Mic tratat de oratorie* de Constantin Sălăvăstru, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006: „O privire rapidă asupra sumarului este de ajuns pentru ca cititorul să perceapă prezența pedagogului, cu ceea ce termenul presupune ca noblete de atitudine și eficiență, adică necesitate, și să fie încredințat de utilitatea lecturii pentru care se pregătește”. ■ Elvira Sorohan scrie despre *Amélie Nothomb și artefactul S.F.* ■ Revista publică un text postum al lui Constantin

Ciopraga, *Valeriu Anania, între eul biografic și eul profund*, în care este discutat volumul *Memorii* de Valeriu Anania, Ed. Polirom, 2008: „Nici un alt înalt ierarh român n-a fost ispitit de *Memorii*. Mitropolitul Bartolomeu este, sub acest aspect, un deschizător de drum, un model”. ■ Alexandru Zub semnează *Din „Analele pătimirii”*: Richard Wurmbrand. ■ Mircea A. Diaconu face un portret lui *Nicolae Sava*: „Nicolae Sava - un poet adevărat, tulburător chiar dacă uneori patetic, de o sinceritate care ucide orice îndoială”. ■ Despre *Noica și gândirea poetică eminesciană* scrie George Popa, referindu-se la volumul *Introducere la miracolul eminescian*, Ed. Humanitas, 2003: „Scrierile lui Noica despre Eminescu constituie o lecție de viziune și vorbire despre o mare creație. Iar afirmația sa culminativă este aceasta: «Cu numele lui magic deschidem toate porțile spiritului». Dar unii contemporanii ceasului întunecat de astăzi au pierdut cheia. Dacă au avut-o vreodată”. ■ Revista publică *In memoriam Petre Stoica*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță cu deosebită tristețe încetarea din viață a poetului și traducătorului Petre Stoica”. Textele comemorative semnează: □ Ioan Holban, *Proza lui Petre Stoica (15.II.1931 – 21.III.2009)*: „Viața mea la țară seamănă și nu seamănă cu jurnalul clasic; seamănă în privința organizării textului (pe zile, în notații scurte), a orientării sale și nu seamănă pentru că acest jurnal nu surprinde etape ale formării, ale modelării celui care scrie (în 1976, Petre Stoica publicase mai bine de jumătate din volumele de versuri, antologii din lirica noastră și traduceri din poezia universală), cum, la fel, acest text nu reprezintă un instrument de autoeducare, nu are, așadar, un rol «pedagogic» cum se întâmplă în majoritatea cazurilor). Dar jurnalul lui Petre Stoica nu e nici un «confesional» și nici nu simulează totala sinceritate, el fiind scris ca o carte care urmează a fi publicată și nicidecum ținută în sertar, pentru posteritate; printre rânduri, se poate citi ironia poetului la adresa convențiilor speciei, vizând, în primul rând, probabil, rostul lecturilor în modelarea scriitorului”. □ Gellu Dorian publică poezia *La Apunache*, in memoriam Petre Stoica. □ Emil Nicolae, *Post-jurnal cu Petre Stoica*: „în ultimele săptămâni, pe monitorul PC-ului meu apare zi de zi un folder care conține filmul *Omagiu lui Petre Stoica*, făcut de Ion Barbu în 2006, când poetul împlinea 75 de ani. Îl deschid, privesc fotografiile sepie, ascult muzica și mă întreb dacă a găsit «acolo» lumea pe care a visat-o...”. □ Lucian Vasiliu, *Don Pedro*: „Laureatul cu Premiul Național de la Botoșani, Petre Stoica mă privește acum, blând, fratern dintr-o fotografie realizată de poeta Angela Furtună la Zilele «Eminescu», în ianuarie 2005”. ■ În rubrica *Inedit* Gabriel Gheorghiu publică *O scrisoare de la Mircea Eliade în corespondența Floricăi T. Câmpan*. ■ Cristian Livescu publică *Ioan Vieru sau poezia secvențială*: „Ioan Vieru este un poet care a pornit la drum în căutare de miracole, ca recuperator de identități genuine, ajungând mai nou să-și consume combustia creatoare în notația fragilelor disperări cotidiene”. ■ În *Realitatea în luptă cu ficțiunea sau „făloșenia grețoasă a vânătorului de rating”* Constantin Dram scrie despre *Lizoanca* de Doina Ruști, Ed. Trei, 2009: „Realitatea istorică este cea din roman și nu cea construită de comunitate și nici cea pe care

o fixează oamenii de presă, avizi, cel mai adesea, de subiecte tari și neverificate ca atare în mod corespunzător. E o ambiție care conduce și la un anume tip de compoziție a romanului de față, cât mai aproape de fidelitatea dorită și exhibită ca fiind singura posibilă sau, mai bine spus, acceptabilă”. ■ Dan Mănuță revine cu partea a treia din *Destine Frânte*, continuând o istorie a literaturii din Basarabia. ■ Vasile Spiridon publică partea a doua din *Pagini de inimă albastră*, continuând serialul despre jurnalele intime în literatura română, aplicând *Genurile biograficului* de Eugen Simion, Ed. Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008 asupra scrierilor lui N. Steinhardt și Paul Goma. ■ Daniela Petroșel semnează *Marius Ghica. În labirintul poieticii valéryene*, o semnalare a volumului *Geneza operei literare. Repere spre o poietică* de Marius Ghica, Paralela 45, 2008: „Reluare a volumului din 1985, *Facerea poemului*, bine primit de numele mari ale criticii literare - după cum ne informează autorul, iar extrasele din cronici susțin acest lucru -, acest studiu sondează datele interne și externe ale elaborării poemului. Pentru o carte de debut, remarcabile rămân maturitatea și lectura aplicată, care nu e nici un moment rigidă”. ■ În articolul *Constanța Buzea: despre infernul și iluminările Netrăitelor II* Emanuela Ilie scrie despre volumul *Netrăitele II* de Constanța Buzea, Ed. Vinea, 2008: „Formula scripturală pentru care optează aici Constanța Buzea este cea a discursului similitudinaristic, alcătuit mai degrabă sub regimul lucidității decât sub cel obișnuit, al fervorii mistice. Textele parcă rupte din caietul-jurnal cu file *dictando* ne apar ca o sumă de notații oneste, menite contabilizării unei vieți pe care autoarea își impune să o relateze respectând convențiile «genurilor biograficului»”. ■ Hans Bergel publică *Etape ale unei încercări de apropiere. Considerații cu privire la poezia Anei Blandiana*: „Aparenta contradicție reprezintă pentru mine nu numai fundamentul fascinației și al tensiunii interioare a întregii opere a Anei Blandiana, ci și originea, izvorul acestora. Înclinația ei spre revoltă își are originea în zone mai profunde decât cea a opoziției preponderent politice. Tocmai de aceea, puterea comunistă o considera mult mai periculoasă. Acest lucru este valabil și în prezent”. ■ Geo Vasile scrie despre Gellu Dorian și volumul *Cafeneaua Kafka*, Ed. Cartea Românească, 2003, în *Umbra lui Kafka pe podul sfinților*: „Paginile bloc în care se diștern versurile ar putea descuraja cititorul grăbit sau difident, numai că lectorul avizat trebuie să zăbovească și să se identifice cu opțiunea autorului pentru acel stil de a face poezie, să descopere insule și istmuri de poezie în acel noian de glossolalie a sensului pierdut”. ■ Lucreția Bărlădeanu semnează *Scriitori români în exil. Bujor Nedelcovici: erotism și sociologie*, referindu-se la romanul *Provocatorul*: „Ironie, parodie, umor, muzică, teatru, călătorie (Montreal, San Francisco, Mexic), o panoramă a societății franceze moderne, dar mai ales un erotism ce se încorporează să nu cadă în pornografie, ci deschide un drum spre cunoaștere, una care nu e scutită de accente dramatice”. ■ Hans Gehl publică *Dificil, dar reușit*, un comentariu la *Golf în retragere (55 de poeme)/ Golf im Rückzug (55 Gedichte)* de Octavian Doclin, antologie de Ada Cruceanu, traducere de Hans Dama, 2008:

„Experimentul acesta poate fi considerat o reușită, traducătorul facilitând cititorilor germani receptarea operei poetului român Octavian Doclin”. Recenzia a fost tradusă de Simion Dănilă. ■ Henri Zalis publică prima parte din *Coordonata ispășirilor crude (mirajul neantului lui Eusebiu Camilar)*. ■ Ioan Milică semnează *Paradoxul criticii și critica paradoxului*, un articol despre Eugen Simion: „În centrul criticii lui Eugen Simion stă, iată, fascinația pentru paradox. Atracția față de armonia contrariilor formează, în evaluarea operelor unor mari scriitori români, axul din care irizează cercurile demersului interpretativ, iar lectura critică se transformă, uneori, într-o critică a lecturii”. ■ Gellu Dorian semnalează debutul lui Gelu Diaconu – *Antipoeme*, Ed. Vinea, 2008: „*Antipoeme* este o carte de citit a unui poet care s-a decis să debuteze târziu și bine”. ■ În *Călătorind în muzeul imaginar* Antonio Patraș scrie despre Octavian Paler: „Ceea ce atrage atenția de la bun început în cărțile lui Octavian Paler, ca o notă particulară ireductibilă, de altfel unanim recunoscută, este obsesia etică, intenția programatic mărturisită de a căuta în cultură sensuri existențiale majore, detalii semnificative privind destinul eroic al intelectualului. Pentru că intelectualul, mai mult decât scriitorul obișnuit, orbit de măruntele vanități și de meschina dorință a afirmării de sine, trebuie să fie o conștiință, un exemplar uman de elită chemat să depună mărturie și să-și asume, în felul titanului din vechime, «sarcina lumii»”. ■ Constantin Coroiu semnează *Ibrăileanu, învingătorul smerit*: „Zilele revistei «Convorbiri literare» din acest aprilie - manifestare de prestigiu ce se află la a XIII-a ediție - cuprinde și un colocviu prilejuit de împlinirea unui secol de la apariția unei opere fundamentale: *Spiritul critic în cultura românească* a lui G. Ibrăileanu. [...] Jubileul amintit va fi marcat, cum nu se poate mai inspirat, prin dezbaterea unei mari teme de istoria culturii: *G. Ibrăileanu și «Viața Românească», perioada ieșeană*”. ■ Constantin Parascan revine cu partea treizeci și noua a studiului său *Istoria Junimii postbelice*. ■ Liviu Papuc publică articolul *Duiliu Zamfirescu în fața lui Eminescu*. ■ În *România lui Varlam Mircea* Platon scrie despre volumul lui Ion Varlam, *Pseudo-România: Conspirarea Deconspirării*, Ed. Vog, 2004. ■ Dan Ciachir scrie despre „*Dezghețul*” din anii '50. ■ Chris Tănăsescu publică partea a doua din *Poezie prin tehnologie. Tehnologie în poezie*, de data aceasta referindu-se la poezia lui Petre Stoica: „Cultura media pătrunde în spațiul privat și se împletește cu viața de-acolo într-un mod care amplifică, aduce con-fuzie și anunță un paroxism al inadecvării tocmai prin neașteptatele adecvări dintre niveluri și registre”. ■ Bogdan Crețu revine cu *Direcții în literatura română de după 1990*: □ *II. Literatura propriu-zisă*: „Una dintre marile angoase ale criticii literare de după 1990 a fost aceea care postula o criză a literaturii. Aceasta părea a avea doar trecut, prezentul fiind incert, iar viitorul prea puțin probabil. [...] Mai întâi de toate, ultimul deceniu din secolul al XX-lea a însemnat maturizarea optzecismului și diversificarea formulelor sale. Imediat după aceea, a existat o reacție la clișeele pe care acesta le-a produs, de către autorii numiți «nouăzeciști», care au încercat să recupereze acel filon existențial pe care Cărtărescu & Co. păreau că-l mimează

sau îl parodiază. Literatura s-a scuturat de tehnicismul ei, ca de un alexandrinism epuizat. Așa-numiții «douămiiști» au prelungit firesc această tendință către autenticitate». □ *1.1. Modestă propunere pentru un nou „optzecism”*: „Cine încearcă să confrunte teoria cu practica poeziei, observă că optzecismul de azi nu mai are multe în comun cu cel de atunci, cel puțin așa cum fusese el planificat. Nichita Danilov, Ion Mureșan, Liviu Ioan Stoiciu, Alexandru Mușina, Mariana Codruț, Aurel Dumitrașcu, Mariana Marin nu respectă poetica dogmatică a grupării. Dimpotrivă, ei nu s-au supus teoriilor vehiculate în epocă, nu și-au irosit energiile contestând tendințele anterioare. Dacă avem în atenție asemenea autori, teamă îmi e că s-ar putea să fim nevoiți să constatăm că optzecismul marchează un moment de *continuitate* față [de] ceea ce s-a scris înainte și, în egală măsură, față de ceea ce a urmat». □ *1.2. Canonul nouăzecist*: „Ce aduc nou acești scriitori? În primul rând, o naturalețe a discursului poetic. O întoarcere către sine, o recăștigare a existențialului în poezie». □ *1.3. Poezia anilor 2000, dincolo de –isme*: „A venit vremea să se observe că e vorba de o vizibilă diversitate în poezia ultimului deceniu și că tocmai aceste diferențe *intra muros*, ca să le numesc astfel, neagă ipoteza înghesuirii tuturor acestor autori într-o exclusivistă poetică». □ *Proza*: „De fapt, nici un roman apărut după 1990 nu a mai avut atâta succes la public precum, să spunem, *Cel mai iubit dintre pământeni* al lui Marin Preda. Explicațiile nu țin doar de latura strict estetică a cărților, ci de un context care, între timp, s-a normalizat». □ *2.1. Cucerirea romanului de către optzeciști*: „Optzeciștii au optat, de la început, pentru proza scurtă. E drept, tinerii prozatori nu își afirmau o la fel de tranșantă despărțire de generațiile anterioare, pe cât o făcuseră confrății lor poeți, căci preferința lor inițială pentru sectorul de curță respirație al genului epic nu se explică, de fapt, ca o replică la discursul romanesc ce căpătase, începând cu anii '60, un prestigiu greu de combătut. [...] Și, totuși, după 1990, romanul a devenit marea ambiție a majorității scriitorilor optzeciști». ■ În *Cântec din bătrâni pentru ziua de azi* Marius Chelaru semnalează *O antologie a poeziei albaneze* de Renata Topciu și Luan Topciu, Ed. Privirea, 2007. ■ Dan Burcea scrie despre *Poezia ca experiență spirituală la Tereza de Lisieux*, traducerea *Poeziilor* apărând la Ed. Sapiientia, 2008: „Prin sinceritatea, ardoarea și inocența versurilor, poezia Terezei poate fi definită, fără ezitare, ca un apel către absolut la care ea le invită pe surorile religioase, animată de o infatigabilă iubire de Dumnezeu». ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Boris Buzilă, *Un patriarh în oglinda vremii sale*, Ed. Timpul, 2009. □ Florin Faifer, *Incursiuni în istoria literaturii dramatice românești. Regăsiri*, prefață de Mircea Ghițulescu, Ed. Universitas XXI, 2008: „O carte documentată, convingătoare, un tablou în care fiecare detaliu însemnă cu adevărat ceva la construirea întregului - toate acestea ni le propune Florin Faifer, într-un excurs de la începuturile mai dificil de descălcit și identificat al teatrului românesc, la momentele de mai mare sau mai ștearsă strălucire ale secolelor XIX și XX». □ *Noaptea condeierilor. O antologie a poeziei ieșene contemporane*, ediție

îngrijită de Valeriu Stancu, Ed. Cronica: „O antologie care poate oferi o imagine («fără pretenția exhaustivității», subliniază îngrijitorul ediției) asupra felului în care se scrie poezie astăzi în Iași”. □ Leca Morariu, *Ion Creangă. Studii și note critice*, prefață de academician Mihai Cimpoi, antologie și postfață de Liviu Papuc, Ed. Princeps Edit. □ Aharon Appelfeld, *Povestea unei vieți*, Ed. Polirom, 2009: „Scrisă fără artificii, amintirile sunt povestite în carte ca un drum prin memorie, cu pași peste timp, lacunar, fără patimă, mai curând observativ”. □ Vasile Popa Homiceanu, *Drumul spre Efes*, Ed. Alfa, 2008. □ Sergiu Costin Aruștei, *Lațuri pentru pasărea Phoenix*, cuvânt înainte de Valeriu Stancu, Ed. Sedcom Libris, 2008. □ Michael Schmidt, *Înviearea trupului/ The Resurrection of the Body*, versiunea în limba română de Olimpia Iacob, Ed. Fundației Culturale Poezia, 2008. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Alexandru Dobrescu, *Detractorii lui Eminescu*, vol. III, Ed. Em. Oli. S., 2008 („foarte bună”): „Argumentele și contraargumentele celor care fac parte din acest volum al treilea din *Detractorii lui Eminescu* de Alexandru Dobrescu pun în valoare modul cum trebuie cu adevărat privit și mai ales prețuit poetul Mihai Eminescu. Ambiguitățile și teribilismele lansate de Panait Istrati sunt demolate cu mult succes de cei care au știut să prețuiască pa marele și de ce nu universalul Eminescu”. □ Gheorghe Simon, *Ardere de tot*, Ed. Princeps Edit, 2009 („foarte bună”): „Schimnic în trupul poeziei pe meleagurile binecuvântate de Dumnezeu. Ale Agapiei, poetul Gheorghe Simon are, spre deosebire de foarte mulți scriitori grăbiți în relații cu lumea, și timpul dar și răbdarea arderii de tot în universul poetic al bătrânei și mereu tinerei haine pe care doar poezii adevărați și-o asumă și o poartă”. □ Ionel Necula, *Disconfortul de a fi român*, Ed. EuroPressGrup, 2008 („foarte bună”): „Lectura acestei cărți este ca un duș scoțian pe care trebuie să-l faci în mijlocul cercului polar”. □ Constantin Blănaru, *Însemnări despre cărți și autori*, Ed. Fundația culturală „Alexandru Bogza”, 2008 („foarte bună”): „*Însemnări despre autori și cărți* depășește cu mult faza de notiță despre cărți devenind un bun instrument de studiu și de lucru pentru cititori”. □ Maria-Elena Cușnir, *Clipirile adâncului*, Ed. Cronica, 2009 („foarte bună”): „În mare, universul liric nu s-a schimbat prea mult ci doar că, spre beneficiul poeziei, s-a aprofundat și s-a conturat mult mai mult”. □ Rodica Opreanu, *Întâmpinări cordiale*, Ed. Eubee, 2008 („foarte bună”): „*Întâmpinări cordiale* este, așa cum am spus, o carte prietenoasă, cum tot mai puține se publică în aceste vremuri, cel puțin bizare”. □ Dumitru Brăneanu, *Pe muchie de poem*, Ed. Ateneul scriitorilor, 2008 („bună”): „Multe din versurile acestei cărți sunt notabile, pe alocuri chiar frumoase și provocatoare, dar poezia ca unitate are încă de așteptat”. ■ Vasile Iancu publică *O prietenie complicată de vremuri, dar statornică până la capăt – Mihail Sadoveanu și mitropolitul Visarion Puiu, „criminal de război”* -. ■ Nicolae Crețu publică *Identitate și „deschidere” în literatură*: „Mă uit pe invitația-program pentru Zilele revistei «Convorbiri literare» (23-25 aprilie): vor debuta cu Colocviul

Tradiția, continuitate sau ruptură, continuând cu un altul menit să marcheze veacul scurs de la apariția *Spiritul(ui) critic în cultura românească* (1909) și cu Simpozionul *Centenar Constantin Noica - relația cu sufletul românesc*, o conferință a lui Dan Puric (fără precizarea temei) urmând să încheie debaterile acestor «Zile» aflate la a XIII-a ediție. Vădit «momentele» succesive programate, dincolo de inspirația de calendar cultural 2009, au și un liant de fond: conștiința identității noastre în cultură, în două ipostaze istorice esențiale, totul pus într-un dialog deschis, «de lucru», cu orizontul nostru, de «azi». Cel puțin, așa îmi apare mie spiritul «machetei» propuse: și nu cred că mă înșel”. ■ Apare *Programul Zilelor revistei „Convorbiri literare”, ediția a XIII-a, 23-25 aprilie*, precum și *Regulamentul de acordare a premiilor anuale ale revistei „Convorbiri literare”*. ■ În acest număr găsim regulamentul de organizare și desfășurare a Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminescienc *„Porni Luceafărul...”*, ediția a XXVIII-a, în perioada 5-7 iunie, organizat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani și în colaborare cu mai multe reviste culturale. ■ Aflăm și de concursul de poezie organizat de Casa de cultură Vișeu de Sus, Consiliu local și municipal, Cenaclul literar „Andrei Mureșanu, în cadrul celei de-a XXXI-a ediții a Festivalului Interjudețean „Armonii de primăvară”. ■ Este anunțat și Concursul Național de poezie „Sub semnul de taină – George Suru”, ediția a XVI-a, la Caransebeș, pe 14 mai. ■ Revista publică și *Regulamentul Festivalului Internațional de Literatură „Tudor Arghezi”*, ediția a XXIX-a, 21-24 mai. ■ Versuri semnează Ion Dumbravă, Maria Mănuță, Dionisie Duma, Dionisie Vitcu, Petruț Pârvescu. ■ Din proză citim *Învingătorul* de Doina Ruști. ■ Olimpia Iacob traduce versurile lui Frank Kuppner. ■ *Casa cu felinarul roșu* de Jorge Luis Borges este tradusă de Yossef Abraham. ■ Cu acest număr revista distribuie *Începutul uimirii* de Valentin Talpalaru, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”.

● [„Cronica”, nr. 4 (1572)] *Doina (Din frunză)* de Cezar Ivănescu deschide numărul lunii aprilie. ■ Valeriu Stancu marchează un an de la decesul lui Cezar Ivănescu: „*Tare sunt singur, Doamne, și pieziș!*” (*Dopo il fiore vene il frutto*). ■ În rubrica *Interpretări* Cristina-Maria Frumos continuă teza din umărul precedent, *Mircea Eliade, Iphigenia – particularități ale viziunii dramatice*. ■ Adi Cristi semnează *Horia Zilieru între 33 și 66*: „Dacă în trecut Nichita Stănescu se definea a fi, mai întâi pentru sine și mai apoi pentru restul, *Uzinele Naționale ale Poeziei*, într-o lume în care producția definea o clasă muncitoare destinată Paradisului, astăzi Horia Zilieru ne provoacă imaginația prin aceasta ultimă «*Mirungere*», plină până la refuz de cele 33 de poeme, cu ajutorul cărora editorul Nicolae Panaite a început să cheme poezii în fața completului de judecată al fiecăruia. «*Selecția aparține autorului*» ar trebui să traducă, în primul rând, sensul expresiei «*fiecare pre limba lui... nu piere, ci face ce dorește*»”. ■ Daniel Corbu scrie despre *Literatura și autorlăcul*: „Totul e atât de vechi, încât cineva ar fi putut scrie până

acum o istorie universală a autorlăcului. Dar niciodată ca în aceste timpuri lumea n-a avut de-a face cu o atât de amplă și de agresivă invazie a mediocrității. Fenomenul a zdruncinat din temelii termenul de *autor* (*auctor* înseamnă în latină creator al unei opere literare, artistice, cel care a inventat, a produs ceva original), dându-i o denigrare demnă de milă”. ■ În „Îngerul” lui Doru Maximovici Ion Hurjui recenzează *Omul cu un singur înger* de Doru Maximovici, Ed. Junimea, 2009: „Doru Maximovici este la vârful creativ, are un istoric de poet și unul de pictor, este bine cunoscut în cercuri largi de artiști din cele două părți ale artei”. ■ Victor Sterom recenzează două volume: □ *Niculae Ionel: O mărturisire de credință întru înălțarea spirituală a sinelui* despre *Scrisori din toate zilele anului*, Ed. Bibliotheca, 2009: „Totul e aici substanțial și totodată extrem de personal în interpretare dacă nu și în factologie. Nu o dată întâmplările au o conotație ontologică”. □ *Miron Țic: Drumul labirintic dintre sine înspre celălalt* despre *Funigei luați de vânt*, Ed. Călăuza, 2007: „Laconic prin structură, senzualul și senzitivul Miron Țic descoperă – sub semnul erosului – beatitudinea contemplată din unghiul spațiului paradisiac”. ■ Despre *Hipostazele luminii în lirica lui Lucian Blaga* scrie George Popa. ■ Leonida Maniu publică studiul *Eminescu în viziunea lui George Popa*. ■ Alexandru Dan Ciochină publică *In memoriam Petre Stoica – un cavaler fără pată și reproș*: „Solemnitatea, poza patetică, teatralitatea nu l-au atras câtuși de puțin. A refuzat mereu, zeflemitor, poemele care au «strălucirea cozii de păun» ori «gust de migdale», «sonetele stropite cu eau-de-cologne», «poemele al căror sens e obscur», în favoarea unei poetici ce potențează concretul”. ■ Friedrich Michael publică *Alegorie și simbol în balada „Monastirea Argeșului”*. ■ În paginile *Cuvântul care ne unește* citim versuri de Ion Miloș, Grigore Vieru, Gheorghe Vodă, Anatol Codru, Andrei Strâmbeanu, Shaul Carmel, Ion Ciocanu, Anatol Ciocanu, Slavco Almăjan, Dumitru Matcovschi, Mircea Lutic, Adam Puslojić, Vasile Tărățeanu, Vlad Zbârțciog, Simion Gociu, Felicia Marina Munteanu, Leo Butnaru, Ioan Baba, Arcadie Opaț, Ilie Tudor Zegrea, Constantin Dragomir. Paginile au fost realizate de Cătălin Bordeianu. ■ Versuri semnează Dumitru Spătaru, Daniel Corbu. ■ Marius Chelaru realizează pagina în care citim *Poezie din Balcani și Poezie persană veche și arabă contemporană*. ■ Versurile lui Pierre-Yves Soucy sunt traduse de Valeriu Stancu.

● [„Cuvântul”, nr. 4 (382)] Editorialul *Iluziile antimodernității în România* este semnat de Alexandru Matei: „La prima vedere, antimodernitatea ca mai-mul-ca-perfect al modernității e o idee strălucită. N-o afirmă vreun român, ci tocmai Antoine Compagnon, în opul său din 2005, *Antimodernii. De la Joseph de Maistre la Roland Barthes*. Conform profesorului de origine belgiană, a fi antimodern presupune a fi modern, pentru simplul motiv, în spațiul francez foarte ușor de ilustrat, că nu poți fi împotriva a ceva ce nu există. În felul acesta, «vina» antimodernului de a fi împotriva modernității devine virtute, pentru că susține ideea unei atitudini sintetice, în care antiteza care urmează tezei devine, proiectată în durata experienței istorice, sinteză. [...] Esențial este faptul că România este

teritoriul unei istorii care nu și-a consumat modernitatea și care, mai mult, n-a fost în stare de a se manifesta ca o entitate decât exclusiv – și numai exclusiv – sub influențe exterioare. Ca reacție mimetică. A aclimatiza antimodernul ca un supermodern în limba română înseamnă să răscolești dezordinea. Să afirmi în mod public și ritos ideea influenței nefaste a secularizării asupra unei civilizații esențial bune, vechi, tradițional-verificate, într-o Românie din care societatea civilă nu și-a dat niciodată timp să se formeze, ca și cum procesul de secularizare ar fi o forță motrice rectilinie și uniformă care macină un obiect a cărui rezistență dă târcoale eternității, să exalți apoi liberul-arbitru *sans rivages* într-un cerc antropocentric și alfabetizat aproximativ, e o simplă iluzie terapeutică, la fel de eficientă ca antibioticele administrate în loc de vitamine. În ultimul rând, ar fi bine ca, citindu-l pe Compagnon, să nu uităm că antimodernul pe care-l valorează autorul este unul literar (sau artistic)”. ■ Revista găzduiește în continuare dezbaterea despre *Istoria...* lui Nicolae Manolescu: □ Bogdan Crețu publică prima parte din *Eșecul lui Nicolae Manolescu*: „A vrut să scrie o istorie a literaturii nu din vocație, nu dintr-o nobilă intenție didactică, ci pur și simplu ca să rotunjească o carieră care înainte de 1989 părea strălucită, iar după un relaș de 15 ani își arăta deja lacunele, în ciuda preoților care nu încetau să officieze în templul Manolescu. Eșecul recunoscut, mai mult sau mai puțin direct, până la data în care scriu acest comentariu, deocamdată la nivel formal (Paul Cernat, Marius Chivu) și, mai serios, în comentarii aplicate (Alex Goldiș, cel mai bun, Dan C. Mihăilescu, Daniel Cristea-Enache și Mihaela Ursa - pe blog) demonstrează că, odată cu această carte, cota lui Nicolae Manolescu începe să scadă. Vocea lui nu le mai anulează pe celelalte, nu mai are puterea de a face și a desface destine de scriitori. [...] Pe șleau spus, vizitarea criticii îl scutește de (re)lectură, îl ajută să mimeze competența acolo unde e clar că nu e decât un harnic și abil colportor. Ba uneori alege din bibliografia de specialitate doar ceea ce îi convine, ceea ce nu îi concurează ipotezele. *Istoria critică...* nu este, s-a mai observat, o carte generoasă cu anterioarele contribuții critice, ci un orgolioasă, care îi subminează șiret pe rivali și manipulează istoria receptării după propriul interes. [...] Bun, deci credința sa este că, prin această lucrare de bilanț, stabilește canonul. La urma urmelor, e o speranță îndreptățită, o ambiție de înțeles pentru oricine se apucă să mai scrie o istorie a întregii noastre literaturi; nu e însă și o pretenție decentă, de vreme ce canonul este o ierarhie la care se ajunge prin consens tacit și îndelungat, care reunește eforturile mai multor generații de critici, ale căror judecăți sunt mereu supuse unei examinări a prezentului. Nu un singur critic dă tablele legii într-o literatură, ci o întreagă tradiție critică, corespunzând unor depuneri stratificate de contribuții care intră în uz. Altfel, literatura ar fi feuda unui singur critic, iar ceilalți niște vasali lipsiți de personalitate”. □ Paul Cernat revine cu partea a doua din *Istoria critică și capriciile memoriei canonice*: „Decepcionant rămâne totuși caracterul excesiv de restrâns, de epurat și de lacunar al *Istoriei critice...* Nu cumva prețul plătit e prea mare? Căci expedierea contextelor în favoarea

literarității textelor, discutarea sumară a curentelor și a publicațiilor semnificative doar în capitolele despre autori ș. cl. au avantajul economiei, dar și dezavantajul unei imagini sărăcite, brutal desfigurate. (Curioasă aritmetică: scriem unu și ținem în minte zece). Sub acest aspect, Manolescu se află mai aproape de *Istoria...* neterminată a lui Ion Negoițescu decât de «monumentala» lui G. Călinescu. [...] Stângaci atunci când trebuie să narativizeze, criticul-judecător e, în schimb, un specialist al asocierilor și speculațiilor, al verdictelor tranșante și al sentințelor, mai puțin spectaculoase decât la Călinescu, dar mai conceptualizante. *Istoria critică...* reprezintă nu numai un *show* al conflictualizărilor, ci și unul (re)valorizărilor”. ■ Paul Cernat realizează un interviu cu Simona Sora, „*Se vede cu ochiul liber că e vorba, chiar și pentru literatura valabilă a zilelor noastre, de o imposibilă regăsire a intimității*”: „- Când și cum s-a „copt” ideea unui studiu despre intimitate și corporalitate? De ce în proza «de ficțiune» și nu, să zicem, în jurnal? Și de ce ai ales ca eșantioane interbelicul și (post)optzecismul? Vezi o relație între intimitate și autenticitate? - M-a interesat, în cele din urmă, intimitatea literară (cu cei doi versanți ai ei: intimitatea imaginară - din interiorul operei literare, restituită ca autenticitate și diverse proceduri «autenticiste» de construire a prozei - și intimitatea lecturii), felul în care aceasta aduce în prim-planul câtorva romane o dublă mișcare: pe de o parte, o mișcare de interiorizare, de coborâre în străfundurile sinelui redescoperit, și, simultan, o mișcare de exteriorizare, de expunere a interiorului, prin insistența pe «trupul trăit», pe corporalitate, pe secretul intimității. În cazul jurnalelor intime, memoriilor, autobiografiilor - răspunsul este implicit. Infimul, superlativul lăuntricului, structurează cu legile-i proprii spațiul și timpul acestor scrieri de sine (sau pentru sine și, de la un punct încolo, pentru ceilalți), deși, se știe, «sinele» e o convenție, intimul - o construcție, iar mult-clamata autenticitate - o chestiune în primul rând de stil și scriitură. Acel *intime fictiogen* nu este decât un hibrid literar, construit prin procedeele literaturii, din ce în ce mai conștientă de ea însăși și de limitele ei formale. [...] Am pus față în față momentul 1933 (anul de aur al romanului interbelic, dar și anul unor schimbări vizibile în perceperea intimității literare) și momentul 1989 (prag al regândirii spațiului intimității, după dispariția cenzurii) ca borne — una trăirist-existențială, cealaltă post-modern autoficționară - ale *redescoperirii intimității*. Spre deosebire de categoriile și instanțele clasice ale literaturii (personaj, timp, spațiu), intimitatea a fost definită ca o categorie de relație, duală și extrem de sensibilă atât la schimbările interiorității, cât și la cele ale exteriorității. De aceea, mi s-a părut a fi un excelent modulator de recitare și reinterpretare a două momente marcate atât istoric, cât și printr-o paradoxală, dar explicabilă revenire a abisurilor interiorității. De când fac cronică literară, m-a interesat foarte tare această comparație, de asta m-am și hotărât să public cartea”. ■ Roxana Husac publică eseu *Înainte și după război. G. Ibrăileanu față cu modernitatea*: „Pentru Ibrăileanu, învelișul estetic al conținuturilor gândirii devine acceptabil abia după confruntarea dialectică între gândul primordial și forma evanescentă în care el s-a întrupat inițial (adică primele

variante ale textelor). Scopul chinului, tăieturilor și al intervențiilor până în ultimul moment înainte de actul tipăririi ar fi refacerea legăturii dintre ideea originară și realitatea subsecventă, înțeleasă ca epifenomen”. ■ Despre *Experiențe ale microlecturii între cele două războaie. Efect de imaginar* scrie Adrian Tudurachi: „Cred că putem încerca o descifrare politică a microlecturilor, implicând desigur că situarea exterioară modelează conștiința criticului și raportul lui cu literatura. Lucrul evident din acest punct de vedere e că temele microlecturii nu sunt acceptate și nici valorizate în cadrul câmpului literar. Oprirea pe text, notele marginale, insistența, atenția la detaliu - adică toate gesturile specifice analizei - erau rău văzute între cele două războaie. Microlecturile aveau presă proastă”. ■ Revista publică eseuul lui Leonte Ivanov, *Un cimitir numit Europa*. ■ Daniela Luca semnează *Scriitorul, oglinzile și Marele Mut*, un articol despre *Cercul domestic* de Claudiu Komartin: „Claudiu Komartin nu *re-produce* în poezia sa doar fantasmatica distructivă, scenariul melancolic, în care umbrele devoră Eul, el scrie asociativ, neliniștit(or) am putea spune, în jurul unei *visări /reverii imposibile*, unei figurări ce nu se lasă pusă în cuvânt, de parcă ar exista în el, în cel-care-se-scrie-pe-sine, un spațiu *al vagului*, al ambiguității, al imperceptibilului, al indicibilului, non-figurabilului, în care nici pulsiunea de viață, nici pulsiunea de moarte nu își lasă îndeajuns sursa pentru reprezentări”. ■ Andrei Simuț publică *Prin Georgia, în căutarea Georgianeii*, o recenzie la *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu, Ed. Polirom, 2008: „Prin dexteritatea cu care jonglează cu artificiile tehnice, eșafodajul solid construit al romanului, curajoasele sale mize etice într-o eră a reconstituirilor ludice a istoriilor din comunism, forța percutantă cu care schițează o amplă galerie de personaje memorabile, *Măcel în Georgia* atestă vocația de romancier a lui Dumitru Crudu. Depășind clișeele prozei douămiiste, *Măcel în Georgia* este un roman foarte reprezentativ pentru generația 2000, surprinzându-i cu acuitate aspirațiile, dramele, eșecurile, fiind totodată portretul generației care a răsturnat comunismul”. ■ În *Iubirea, bibelou de porțelan* Antonio Patraș comentează *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Peste geometria pură a prozei de altădată s-a așezat acum spiritul de finețe, relativizând perspectiva, până la o fertilă ambiguitate. Virulența satiricului s-a dizolvat și ea într-o ironie benignă, sensibilă mai cu seamă la ridicolul care nu-l cruță, de data aceasta, nici pe narator, însă la un contact superficial cu textul mutația calitativă nu e lesne sesizabilă. Oriunde ai deschide cartea, fraza îți pare familiară și, ca în volumele anterioare, găsești același stil sec, de proces-verbal, aceeași lume mărunță, aceiași oameni obișnuiți și problemele lor derizorii. Ei bine, în pofida înșelătoarelor aparențe, dacă ai pierdut în viață destul timp cu cititul, nu poți să nu simți că s-a schimbat ceva fundamental - la început nu-ți prea dai seama ce, atât de subtilă se dovedește schimbarea la față”. ■ Despre volumul lui Lucian Dan Teodorovici scrie și Doris Mironescu în *Studii despre iubire*: „Din ideea ratării, Teodorovici scoate o tehnică literară complexă, pe care volumul de față o exemplifică cu larghețe. «Tema autorului», după vorba lui

Marin Preda, se transformă într-o poetică personală. Nu mulți scriitori de astăzi, mă tem, beneficiază de așa ceva. Și nici Teodorovici nu reușise, până acum, să-și adevceze discursul la tema majoră pe care o ghicise încă de la debut. *Celelalte povești de dragoste* este o probă de virtuozitate, atestând maturizarea spectaculoasă a unui autor care se așază astfel în raftul întâi nu doar al unei generații, ci al unei literaturi”. ■ Marin Mincu publică o recenzie la *O încercare asupra textualismului românesc* de Octavian Soviany, Ed. Palimpsest, 2008: „Sunt convins că literatura își circumscrie un *teritoriu autonom* ce poate fi cercetat prin intermediul unor operatori specifici pe care aceasta și-i elaborează contextual, concomitent cu producerea textelor literare. Desigur că perspectiva mea critică nu exclude viabilitatea sugestiei provocatoare propuse de Octavian Soviany, care, de altfel, nu e tocmai originală. Pe de altă parte, este adevărat că, față de cărțile de critică anterioare, dl Soviany aduce elemente bibliografice mai bogate pentru a-și susține «ipoteza» hermeneutică”. ■ Informații despre *Colocviul Tinerilor Scriitori 2009*, organizat la Alba Iulia între 15-17 mai, le aflăm de la un cristian: „Lista participanților nu o putem încă divulga, din motive de confirmare. Tot ce putem spune e că aproape toți scriitorii importanți (volume, premii, statut literar) au fost invitați. Eventual, o listă scurtă a celor care, sigur, nu pot ajunge la Colocviu: Ioana Bradea, Ioana Nicolaie, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici, Doris Mironescu, Cristina Ispas, Diana Geacăr, Alex. Cistelean, Adela Greceanu. Dar, ca să deconspirăm totuși ceva, iată și câțiva dintre moderatori: Claudiu Komartin, Cosmin Perța, Ștefan Manasia, Cosmin Ciotloș, Paul Cernat, Mihail Vakulovski, Răzvan Țupa”. ■ În *Avanpremieră* citim poemele lui Claudiu Komartin din *Un anotimp în Berceni*.

● [„Dilemateca”, nr. 35] În editorialul *Ce fel de criză?* Mircea Vasilescu scrie pe marginea dezbatărilor trimestriale intitulate „Cu cărțile pe masă” organizate de Uniunea Editorilor din România: „Până acum discuțiile au fost mai degrabă abstracte și teoretice. Acum sunt pe bază de cifre. Editorii au mai trecut prin perioade dificile, probabil că o vor depăși și pe aceasta. Dar criza nu mai e doar «treaba editorilor», ci și a publicului cititor. Ar fi timpul ca Ministerul Culturii să elaboreze, în sfârșit, niște politici coerente pentru cultura scrisă. Pornind de la un dialog cu asociațiile de editori, care știu ce le trebuie și ce au de făcut”. ■ Adrian Cioroianu semnează *România, cum rar se poate ea vedea în pagină*: „În septembrie 2006, editura pariziană Kryos a inaugurat o colecție dedicată României («Domaine roumain», pe numele ei), sub diriguirea unui intelectual a cărui trăire pentru țara sa natală am admirat-o (și cred că merită s-o facem) în dese rânduri - Radu Portocală. Sponsorul acestui proiect editorial: Banca Comercială Română. De mai bine de doi ani, în tăcerea tuturor lucrurilor de bun-simt, colecția a făcut pași înainte, fără zarvă și fără epatare”. ■ Din rubrica *Bazar* reținem: □ *Andra Rotaru, tradusă în spaniolă*: „Apariția în spaniolă a volumului de poezie *Într-un pat sub cearșaful alb* al Andrei Rotaru (*En una cama bajo la sábana blanca*, Bassarai Ediciones, 2008), într-o traducere colectivă:

Adelina Butaciu, Maria Luiza Icriverzi și Borja Pujol López Araquistain sub îndrumarea scriitorului mexican Daniel Gonzáles Dueñas, s-a bucurat de recenzii entuziaste, fiind, cel puțin până acum, cea mai comentată carte de poezie în traducere a unui tânăr autor roman”. □ „*Morții incomozi*, romanul semnat de Subcomandante Marcos și Paco Ignacio Taibo II, a fost distins cu Premiul marelui public la ediția din 2009 a Salonului de Carte de la Paris, care a avut ca temă centrală literatura mexicană”. □ *Bursă DAAD pentru Nora Iuga*: „Cea mai importantă bursă oferită de statul german unui scriitor străin - Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD) - va fi acordată anul acesta Norei Iuga. Scriitoarea tocmai obținuse diploma «Una dintre cele mai frumoase cărți apărute în anul 2007 în Germania» pentru antologia de poezie *Gefährliche Launen* (*Capricii periculoase*), apărută în traducerea lui Ernest Wichner la editura Klett-Cotta”. □ *SF de top*: „Conform statisticilor de vânzări din rețeaua Diverta pe anul 2008, romanele SF & fantasy se află într-o continuă creștere în preferințele cititorilor români, înregistrând vânzări mai mari cu peste 300% față de anul 2007”. □ „*Manuscrisele lui Heinrich Böll, îngropate*: „Cercetătorii operei lui Böll și biografii săi n-au apucat să se bucure prea mult de rezultatele muncii lor: cu chiu cu vai, reușiseră să strângă aproape toate documentele autorului. Chiar la începutul anului, câteva sute de cutii conținând romane și eseuri ale scriitorului nobelizat (multe dintre ele inedite), notițe de pe vremea când era elev, însemnări zilnice, au intrat în posesia arhivelor contra unei sume de 800.000 de euro. La sfârșitul lunii februarie, moștenitorii marelui scriitor au predat instituției ultimele manuscrise. La începutul lunii martie - dezastru: ca urmare a unor lucrări de extindere a metroului, clădirea ce adăpostea arhivele s-a prăbușit. Odată cu ea s-au pierdut definitiv aproape toate textele autorului”. ■ De data aceasta, *Dilemateca vă recomandă*: □ Radu Cosașu: „Stelian Țurlea, *Arunc-o pe sora mea din tren!* (Editura Cartea Românească, 2009). Un teleroman care, dacă nu face chiar totul pentru a evita logica telenovelor, te ține precum Știrile PRO TV mitraliate de Andreea Esca: ritm accelerat, montaj inteligent, subiect de maximă actualitate, eroina - un telereporter de investigații - relatând febril mizeriile zilei și un amor curat”. □ Marius Chivu recomandă *În capătul laboratorului, pe stânga* de Edouard Launet, traducere de Raluca Dincă, Ed. Art. □ Alex. Leo Șerban: „Tudor Caranfil, *Cetățeanul Kane. «Romanul» unui film* (cu o postfață din 1978 a lui Nicolae Manolescu), Editura Cartea Românească. Cel mai imprevizibil dintre criticii de film de la noi despre filmul cel mai previzibil să se mențină pe primul loc în topul criticilor de pretutindeni...”. □ Simona Sora: „Mult așteptata antologie din opera lui Lucian Raicu, *Dincolo de literatură*, întocmită și comentată de Carmen Mușat (Editura Hasefer, 2009). O carte care urmărește (cu acribie, empatie și admirație) temele fundamentale raiciene, de la figura spiritului creator și relația (complicată) între biografie și operă, la cheștiunea șestoviană a «problemelor ultime»”. ■ Din 3, *14teca* reținem nota semnată S. G.: „La Târgul Internațional de Carte de la Ierusalim (desfășurat în perioada 15-21 februarie), în fața Editurii Teșu, un cuplu

de venerabili români, plecați de zeci de ani din România, au început o târguială originală întru cumpărarea unor cărți în limba română. Motivele invocate pentru a mai scădea din preț erau ba că la standul Franței cărțile se vindeau mai ieftin (unele fiind chiar mai groase), ba că nu prea are sens să dea atâția bani pe cărți pe care le-au citit (demult, dar le-au citit). Din toată negocierea, doar esul lui Cioran despre evrei a avut de suferit, părăsind standul pentru doar 50 de shekeli”.

■ Paul Cernat publică *H. Sanielevici, un „caz” reexaminat*, o cronică la *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare* de Adrian Jicu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Fără să strălucească în plan interpretativ, cu limite dictate de formația strict literară a monografului, dar deloc plată sau conformistă, lucrarea se remarcă printr-o acuratețe și o seriozitate meticuloasă ce anunță un critic și un istoric literar prob. Ea constituie deja principalul reper exegetic al celor care se vor apropia, în viitor, de figura provocatoare și originală a celui care a fost H. Sanielevici”. ■ Gabriela Gheorghioșor semnează *De la eros la agapé*, o recenzie la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Scriitura elegantă, știința alternării registrelor stilistice și analiza psihologică merită însă traseul lectorial. Ca și «mesajul» umanist al cărții. Dan Lungu nu prezintă, în hainele ficțiunii, o rețetă precisă pentru «cum să uiți o femeie». Te invită, de fapt, să nu-ți uiți aproapele”. ■ Despre *Metafizica detectivului Marlowe* de Mircea Mihăieș (Ed. Polirom, 2008) scrie Adriana Stan în *Detectiv sub urmărire*: „Scriș alert, coleric și americanesc, documentat la sânge și cu analize de text de prima linie, esul lui Mircea Mihăieș este criminal de bun”. ■ Alexandru Budac prezintă *Întoarcere la Brideshead* de Evelyn Waugh, traducere de Mihnea Gafița, Ed. Leda, 2009 (*Încurcături teologice*): „*Întoarcere la Brideshead* te prinde încă de la «Prolog», pentru că îți fâgăduiește toată garderoba literaturii de înaltă ținută și satisfacțiile aduse numai de acele cărți pe care anglo-saxonii le numesc la apariție «an instant classic»: formă, stil, atmosferă, personaje memorabile, o lume cu atât mai fascinantă cu cât e surprinsă chiar la amurg, o intrigă generoasă și, nu în ultimul rând, o poveste de dragoste”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru semnează *Carne trémula*, o semnalare a volumului *Cercul nebunilor* de John Cowper Powys, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Humanitas, 2009. ■ În *Basmele celor o mie și una de zile* Elena Crașovan se ocupă de *O mie și una de nopți și zile* de Naghib Mahfuz, traducere de Mihai Pătru, Ed. Humanitas, 2008: „Romanul lui Naghib Mahfuz începe acolo unde sfârșesc poveștile Șeherezadei. Îmblânzit de basmele rostite de-a lungul celor o mie și una de nopți, sultanul Șahryiar îi cruță viața înțeleptei fecioare. O ia de soție. Lumea pare să-și fi intrat în matcă, doar că... fantasticul nocturn al povestirilor invadează de-acum cotidianul personajelor”. ■ Adina Dinițoiu (*Cartea unei iubiri imparate*) comentează *Rendez-vous* de Christine Angot, traducere de Marieva Ionescu, Ed. Leda, 2009: „Romanul *Rendez-vous* (Flammarion, 2006), apărut recent în traducere românească, este o mostră de «perfecțiune» stilistică a genului (urmând unei aventuri în parte reale): naratorul: personaj, evident Christine, se îndrăgostește de un mare actor de teatru,

Éric Estenoza, care o «adora» de vreo șase ani, fără a-i fi vorbit niciodată direct”.

■ În *Arta pilotajului* Florin Irimia prezintă *Enzo sau arta de a pilota pe ploaie* de Garth Stein, traducere de Doina Doru, Ed. Leda, 2009: „Trecând prin virajele narațiunii cu aceeași abilitate cu care Danny le depășește pe cele de pe pista de concurs, Stein mai șterge din când în când bordura melodramaticului, dar nu iese niciodată în decor. Arta de a pilota pe ploaie se regăsește în orice artist”.

■ Romanul lui Nicholas Shakespeare, *Viziunea Elenei Silves*, tradus de Marilena Dumitrescu, Ed. Trei, 2008 este prezentat de Ștefania Mihalache în *Deziluzionarea și realismul magic*: „Autorul englez se apropie de realismul magic cu sufletul unui îndrăgostit, dar cu mintea unui scriitor lucid, totodată iubitor al junglei și dezolat observator al zădărniciilor seismelor ei politice”.

■ Gabriela Glăvan publică *Elegie pentru freaks&aliens*, o semnalare a volumului *Melancolica moarte a Băiatului-stridie* de Tim Burton, traducere de Marius Chivu, Ed. Humanitas, 2009: „Traduse excelent din engleză de Marius Chivu, textele își mențin limpezimea proaspătă într-o limbă română ce conferă diminutivului potențial metaforizant și protejează ciudații mărunței de agresiunea verbelor tari. Deși esențial intraductibilă, poezia se păstrează aici intactă, ca într-o cochilie de cristal”.

■ Adina Popescu semnează *Arta de a fi șoarece*, o prezentare a cărții pentru copii – *Povestea lui Despereaux* de Kate DiCamillo, traducere de Ioana Cătrună, Ed. Rao, 2008: „DiCamillo se folosește de șoarecele său pentru a preda o lecție, corectă politic, e adevărat, însă nu întotdeauna valabilă în viața reală”.

■ În *Crime și umor* Iaromira Popovici scrie despre *Cartea fără nume*, semnată Anonymous, traducere de Ruxandra Ana, Ed. Leda, 2008: „Un oarecare suspans există, dar multitudinea combinațiilor posibile între firele intrigii și diverșii protagoniști te face să nu-l trăiești chiar cu sufletul la gură”.

■ Răzvan Petrescu semnează *Concentrat de plictiseală*, un comentariu la *Rezervația* de Russell Banks, traducere de Maria Bogătean, Ed. Univers, 2009: „Cum nu era suficient că romanul e prost, traducerea abundă în pronume personale, greșală elementară de traducere, la un moment dat ți se împăienjenesc ochii și totul devine de necitit; [...]”.

■ În acest număr sunt prezentate noile apariții ale editurilor Trinitas, Art, Polirom, DP, Corint Junior.

■ Constantin Vică îndeamnă *Publică-te pe tine însuși!*: „Tehnologia și mediul *web* readuc Autorul în prim-plan și îi oferă acestuia posibilitatea de a alege și urmări întregul traseu al cărții, de la documentul de pe calculatorul personal până la publicul interesat. Autorul nu mai scrie doar opera, el este în același timp Editor, Agent și Librar”.

■ Marius Chivu întreabă *V-ați îndrăgostit vreodată de personajul cărții traduse?*, iar la această întrebare îi răspund Adrian Buz, Ionuț Chiva, Iulia Gorzo, Angela Hondaru, Mihai Moroiu, Antoaneta Ralian, Cornelia Rădulescu, Gabriela Russo, Ileana Scipione, Luminița Voina-Răuț, George Volceanu.

■ Citim reportaje de la *Târguri de carte*: □ Stela Giurgeanu, *Ierusalim*: „În comparație cu alte târguri internaționale de carte, cel de la Ierusalim e mic. Gurile rele ar spune chiar că este «provincial», însă pentru majoritatea vizitatorilor români a însemnat un fel de vizită acasă. [...] Invitați au fost scriitorii

Petru Cimpoeșu, Radu Aldulescu și Dan Lungu (care au susținut și lecturi din propriile volume), artistul plastic Ioana Ursa (din partea Clubului Ilustratorilor de Carte) și Alice Năstase, de la Editura Cărțile Tangou”. □ Matei Martin, *Leipzig*: „România s-a prezentat la Leipzig cu un stand organizat de Institutul Cultural Român. Printre autorii invitați: Robert Șerban, Ion Manolescu și Dan Lungu. Robert Șerban și-a prezentat volumul de poezii *Cinema la mine-acasă*, apărut recent și în traducere germană la Editura Pop. Ion Manolescu a citit fragmente din romanul *Derapaj*, în compania traducătoarei sale în germană, Nadine Lipp. Iar Dan Lungu și-a prezentat volumul *Sunt o babă comunistă!* apărut recent în versiune germană la prestigioasa editură Residenz”. □ Daniel Cristea-Enache, *Paris. Argumentul Țepeneag*: „Norocul meu a fost că am beneficiat de dreptul inalienabil al autorilor (de orice nație) de a intra printr-o poartă separată și a căpăta, pe deasupra, o agendă colorată. Aș fi putut s-o folosesc pentru nisaiva notițe făcute la dezbaterea din sala Rosario Castellanos, însă m-am gândit că era atât de ciudată culoarea ei, încât publicul ar fi putut crede că încerc să atrag atenția prin orice mijloace... Dincolo de asemenea prezumții, dezbaterile organizată de ICR Paris a fost foarte animată. În sală, figuri prea bine cunoscute: Aurora Cornu, Mircea Anghelescu, Matei Vișniec, Mircea Mihăieș, Nicolae Prelipceanu, Florin Iaru, Laure Hinckel... Textul comunicării mele despre *Literatura română în context european. 1989- 2009*, tradus în franceză de Robert Adam, fusese trimis de Magda Cârneci celor doi scriitori de vârf, Dumitru Țepeneag și Gabriela Adameșteanu, care aveau să-mi dea replica. Modelul acesta de expunere și comentariu încrucișat mi se pare și bine articulat, și funcțional. Vezi într-un mod mai sistematic argumentele celuilalt și ai răgazul de a reflecta asupra lor și a le amenda, completa sau aproba - după caz”. ■ Marius Chivu realizează un interviu cu Will Self, „*Nu mi-am dorit niciodată să câștig respectul altor scriitori*”: „- *V-au fost traduse până acum trei cărți în limba română - Cum trăiesc morții fiind favorita mea. Dacă ați putea decide care sa fie următorul roman tradus la noi, ce ați alege?* - E o întrebare la care cu greu pot găsi un răspuns, Marius! Sugerează că m-aș gândi la cititorii mei - și știți că nu îmi place acest lucru. Poate *The Butt* - sau, din nou, poate nu”. ■ În *Documente* citim *Călătoria unui articol* semnat de Cătălin D. Constantin, despre un articol scris de Sorin Stoica ajuns la destinatar abia după decesul autorului. Urmează și articolul respectiv, intitulat „*O lume destul de normală*”, o recenzie la *Muzici și faze*, romanul lui Ovidiu Verdeș. ■ În *Noica, psiholog?* Vasile Dem. Zamfirescu scrie despre *Carte de înțelepciune* de Constantin Noica, Ed. Humanitas, 2008: „În *Carte de înțelepciune* (Editura Humanitas, 2008), am găsit punctul de plecare pentru o înțelegere mulțumitoare, sper, pentru desconsiderarea noiciană față de suflet și suflete”. ■ În rubrica sa *Cărți de plastic* Ioana Bot publică *Limba traco-geto-dacă, pentru școli*, un articol despre volumul lui Gh. Ioniță, *Reconsiderarea istoriei. Geto-dacii*, apărut la Editura Didactică și Pedagogică: „Reprobabilă metodă de a introduce în cetatea - și așa asediată - a școlii actuale niște imposturi științifico-didactice, izvorâte

din patriotismul tracomaniac care bântuie subcultura noastră «de partid și de stat»". ■ Revista publică un fragment din *Istoria romanțată a unui safari* de Daniela Zeca.

● [„**Idei în Dialog**”, nr. 4 (55)] Dan C. Mihăilescu semnează *Un copleşitor triumghi epistolar: Pia, Dinu și Nelli Pillat*: „Întâmplarea face ca, exact în săptămâna în care trebuia să predau rubrica din «ID», să primesc de la Humanitas (pentru o prezentare de coperta a patra) printul unui excepțional volum de scrisori (*Sufletul nu cunoaște distanțele*): Pia Pillat în corespondență cu familia Pillat. El vine perfect la un an după acel atașant amestec de tandrețe și amar care este volumul *Biruința unei iubiri. Dinu și Nelli Pillat, pagini de corespondență*, prefătat de H.-R. Patapievici. Ambele ediții sunt îngrijite, firește, de Monica Pillat, cea care - îmi dau seama abia acum! - deține o comoară de umanitate românească, un strălucitor roman epistolar cu cel puțin trei personaje răvășitoare: Pia, Dinu și Cornelia Pillat. Așa că am dat numaidecât la o parte vraful de subiecte anecdotice din presa literară și mi-am îngăduit cu seniorială obrăznicie să extind cele câteva rânduri de copertă la generoasele dimensiuni ale spațiului de față”. ■ S. Damian semnează *Seara, înainte de luptă*: „Despre meritul cercetării lui E. Negrici (*Iluziile literaturii române*) am stăruit cu o altă ocazie tot în «Idei în Dialog». Mă întorc la carte pentru a lărgi obiectul disputei. Am afirmat că socotesc îndrăzneată și lucidă diagnoza lui Negrici. Ea intuiește un viciu fundamental. Mărturisesc că observațiile noastre se suprapun, am formulat și eu aceste rezerve, dar nu atât de radical și de detaliat. În explorarea lui Negrici se vorbește deschis despre fenomene de deformare: supraevaluarea resurselor, hipertrofierea eului, folosirea mitului în dezbaterea de idei. Se utilizează metoda de a extrage eroul din context, înzestrându-l cu toate meritele, socotit atotbiruitor. Acest regim preferențial a stricat echilibrul narativ. A crescut bănuiala că autorul nu e obiectiv. Am expus unele rețineri la tabelul de erori întocmit de E. Negrici (de pildă înverșunarea cu care îl atacă pe G. Călinescu). În mare, clopotul de alarmă ar fi trebuit să albă consecințe. Îmi propun ca în aceeași ordine de idei să prezint unele rezerve la romanele unor scriitori importanți: Marin Preda, D. R. Popescu, Augustin Buzura. Despre primii doi am scris altădată, dezvolt aici unele notații. Pe cel de al treilea îl introduc acum în aceeași categorie”. ■ Ion Manolescu publică partea a doua a studiului *Realitatea virtuală. O perspectivă tehnologică și literară*: „După ce, în prima parte a acestui studiu, am menționat câteva dintre echipamentele care au dus la apariția realității virtuale, în cea de-a doua parte vom continua exemplificarea lor și, în același timp, vom analiza ficțiunile ilustrative pentru tehnologia VR și funcțiile acesteia. [...] În concluzie, se poate observa că atât coordonatele tehnice ale realității virtuale, cât și variantele ei de reprezentare ficțională întăresc imaginea unui domeniu dublu determinat. Pe de o parte, el se dezvoltă în mod direct din evoluția echipamentelor digitale și computerizate, care îi conferă atributul de *realitate tehnologică*. Pe de altă parte, el este modelat de proiecțiile ficționale ale prozei postmoderne, care îi păstrează calitatea de

construct cultural”. ■ Marina Dumitrescu semnează *Și totuși, cartea!*: „„Amenințați de tsunami-ul informatic, este momentul să spune sus și tare cât de mult credem în scris și deci în carte», scria pe pagina întâi «Le Figaro», lansând, chiar în zilele Salonului cărții 2009, colecția «Biblioteca ideală» (încredințată săptămânal lui Jean d’Ormesson) și ilustrând actualitatea unei teme obsesive în presa culturală franceză starea culturii sub presiunea Internetului, schimbarea de statut al scriitorului și al cititorului în epoca media”. ■ Rareș Șchiopu publică *De la critică la dia-critică. Considerații asupra avatarului actual al criticii*: „În acest articol doresc să vorbesc despre un anume gen al criticii, sau mai exact despre o anume direcție a acesteia, ce tinde să se imprime tot mai mult ca o realitate pregnantă și păguboasă. Acest fenomen critic nu mai este unul integrator, ci unul care diferențiază și particularizează. Este unul care profesează o «estetică» a înstrăinării și nu una a desăvârșirii, este unul ce dizolvă actul creator în diacronie (în istorie). El va cicatriza deschiderile temporale ale creației - îndreptate spre atemporalitate -, închizându-le în istoric. Registrul acestei critici se va imanentiza tot mai acut, devenind frecvent o dimensiune inerentă textului și tinzând să se constituie tot mai pregnant ca ceva determinat și eclectic, exercitând dialectica spațiilor închise. Renunțând sau întorcând spatele registrului axiologic, ea se va desfolia în prezent (poate chiar prezenturi, în sensul modelor și al gusturilor), ieșind din orizontul atemporal al axiologicului și cultivând tot mai des stadiul incertitudinii și al relativismului valoric, dialectând (transformând în dialect) și dialecticizând actul de creație. [...] Dacă critica și creația mai sunt astăzi prea puțin într-o relație de viață, nemiîmbogățindu-se și definindu-se printr-o atingere esențială și profundă, cel puțin par să moară împreună. Cele două dovedesc astăzi o puținătate ontologică, o foame de margine, de vid și cultivarea dureroasă a disocierii. Probabil există pericolul ca potențialurile ambelor forme (atât cel al criticii, cât și cel al creației) să fie preluate de alte forme, dacă între cele două nu va mai predomina un dialog și o îmbinare a mesajului estetic, care să nu anuleze, ci să rostească reciproc ființa intimă și absolutul lor. Dar poate că aceasta este un îndemn stăruitor la lărgirea idealului celor două”. ■ Liviu Bordaș scrie despre *Cum poți fi un autor român – Istoria unei ediții la 1870 -*, un eseu despre Elena Ghica și posteritatea ei. ■ În acest număr, un poem de Liviu Ioan Stoiciu. ■ Bogdan Cristian Iacob publică *O antologie pentru neliniștea noastră*, o recenzie la volumul *Etica neuitării* de Monica Lovinescu, antologie coordonată de Vladimir Tismăneanu, Ed. Humanitas, 2008: „Crearea acestui adevărat manual de utilizare a operei lovinesciene, care este, în același timp, și o mărturie asupra vrernilor și maladiilor lor, constituie un apel pentru reînceperea dialogului, dar și a autointerogării. Vladimir Tismăneanu a sesizat pericolul asupra căruia Gabriel Liiceanu trăgea un semnal de alarmă: «La ce bun să ții minte un om a cărui valoare de întrebuințare dispăruse într-un interludiu al istoriei?» Prin efortul comun al celor doi, Monica Lovinescu și etica neuitării au fost readuse în discuție prin publicarea volumului de față”. ■ Vasile Popovici semnează *În nota justă*, un comentariu la

volumul *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2008: „Cum a fost posibil să ne facem culcuș pe o margine așa de îngustă și cum am știut să investim în jurul nostru, ca să credem că am fost și chiar am fost fericiți – și astfel, în parte, independenți, *deasupra*? Jurnalul acesta nu ne dă un răspuns, ci reface fidel – anume parcă pentru noi, ca să nu uităm – situația asta complicată, amestec de mizerie și de detașare interioară, în care încăpeau fără să se anuleze una pe alta exasperarea cotidiană și comedia ei, pe alocuri exuberantă. Formula literară a acestui paradox *ce ne e propriu* nouă cei trăiți sub comunism dă nota *justă* a cea fost. *E nota justă în ordine literară și-n ordine istorică*. Nu e puțin lucru, e, din contră, între cele mai de seamă lucruri pe care și le-ar dori un scriitor”.

■ În *Cei ce plătesc cu viața* Ioan Stanomir scrie despre *Consulul onorific* de Graham Greene, Ed. Polirom, 2004: „Ambiția romanului este de a pune în relație solitudinea modernă (singurătatea atroce a celor ce își pierd credința) și solidaritatea celor care, luptând împotriva dictaturii și suferinței investesc cu sens o existență doar aparent izolată”.

■ Vladimir Tismăneanu publică partea a patra din *Revoluțiile din 1989. Cauze, semnificații, consecințe*.

■ Mircea Mihăieș semnează *A scrie, adică a legifera*, continuând ciclul de articole despre scrierile lui Leon Wieseltier.

■ Horia-Roman Patapievici scrie *Despre moartea culturii franceze. Declin cultural sau transfer de piețe?*, comentând articolul lui Donald Morrison, *Que rest-il de la culture française?*, publicat în volumul *Le souci de la grandeur* de Antoine Compagnon, Éditions Denoël, 2008: „Întrebarea «Ce rămâne din cultura franceză?», pusă de Donald Morrison în cartea compusă împreună cu Antoine Compagnon, este, din motivele expuse mai sus, improprie: ceea ce rămâne din cultura franceză este, evident, cultura franceză însăși. Ceea ce a pierdut cultura franceză nu este valoarea sa proprie, este centralitatea ei pe piețele culturale globale, poziție pe care au câștigat-o în mod firesc Statele Unite, printr-un concurs de împrejurări pe care nu îl controlează nimeni, deși toți îl influențează. Prin urmare, răspunsul lui Compagnon, că din cultura franceză ar mai fi rămas «grija față de măreție», este adevărat: măreția este ceea ce rămâne din valorile autentice atunci când istoria le transformă în tezaur de patrimoniu, scoțându-le de pe piață și retrăgându-le în muzee”.

● **[„Noua literatură”, nr. 23]** Pe scurt sunt semnalate volumele: □ *Cartea mută* de Sébastien Doubinsky, Ed. Humanitas, traducere de Daria-Laura Bârsan, 2008 (semnat M. I.): „Dacă povestea, din cauza temei, aduce puțin a basm sau a film siropos, stilul în care este scrisă e foarte reușit, autorul evitând, de fapt, clișeele periculoase și păstrând mereu o doză sănătoasă de ambiguitate și de umor”. □ Javier Sierra, *Doamna în albastru*, traducere de Angela Lambru, Ed. Paralela 45, 2008 (semnat L. M.): „Traducerea este în general bună, am găsit doar câteva opțiuni prea comode, dar nu importante, iar povestea curge profesional, chiar n-o să știți când trec câteva zile de vacanță”. □ Sara Gruen, *Apă pentru elefanți*, traducere de Vali Florescu, Ed. Humanitas, 2009 (semnat G. D.): „Povestea este plină de suspans, de exotism și de strălucire, dar vom afla că în

spatele acestei lumi colorate și atrăgătoare stau ascunse lucruri precum cruzimea, mizeria și violența”. □ William Faulkner, *Sanctuar*, traducere de Mircea Ivănescu, Editura RAO, 2009 (semnat G. D.): „Dintre toate cărțile lui Faulkner, *Sanctuar* este cartea cu cel mai mare succes de public și de vânzări, dar și cea mai șocantă”. □ „Doamna Grasă”, Revistă lunară de bun simț și cultură, anul I, nr. 1, martie 2009 (semnat A. C.): „Mă și-ntrebam când o să mai apară o revistă care să reînnoade (cum altfel decât printr-o declarație de divorț) tradiția «insucceselor trecute» ale revistelor de la Litere”. ■ Luminița Marcu semnează editorialul *Petre Stoica*: „Aș vrea să fi vorbit cu Petre Stoica despre toate astea și să-i fi mulțumit pentru aceste oaze de artă adevărată într-un deșert pătat de rouă neagră, pe care atât de frumos a știut să-l traverseze”. ■ Ana Chirițoiu și Gruia Dragomir realizează un interviu cu Ruxandra Pop și Vlad Ioan Tăușance de la Hydra Society, „*nu credem că scriitorul trebuie să fie umil față de stat și societate*”: „- G. D.: *De ce n-ați publicat cărți până acum?* - R.P.: Nu vreau să scot o carte doar ca să fiu scriitoare. N-am scris încă un roman cu care să bat la ușile editurilor, am scris un volum de poezie care e un obiect și n-ai nici tu, nici împăratul bani să mi-o tipărească așa cum vreau eu. Până atunci, am făcut un audiobook care e mai digerabil pentru mulți oameni decât dacă ar fi existat sub formă de carte. Căutăm alternative. - V. T.: Eu n-aș publica în momentul ăsta. Toată lumea poate să ne citească textele pe blog, eu am cam douăzeci de vizitatori pe zi, adică mai mult decât aș avea la un tiraj de cinci sute de exemplare. Și-atunci care-i combinația? Ce fel de legitimare e o carte?”. Alături citim *Viața ca sitcom sau vremea pisicii* de Ruxandra Pop și *Belele* de Vlad Ioan Tăușance. ■ În „*Dămult, mai dă dămult*” Răzvan Mihai Năstase scrie despre *Thocomerius - Negru Vodă - un voivod de origine cumană la începuturile Țării Românești* de Neagu Djuvara, ediția a 2-a revăzută, Ed. Humanitas, 2007: „O carte în care veți găsi rigoare, eleganță și multă minte, numai bună de citit ca antidot împotriva prefabricărilor, a scenariilor elaborate, a teoriile conspiraționiste, a naționalismului prost înțeles și afirmat în gura mare”. ■ Cristina Chevereșan publică *Ecouri, umbre, reveniri*, o recenzie la *Divisadero* de Michael Ondaatje, Ed. Univers, 2008: „Expunându-se criticilor, mimând neglijența și renunțând la pretenția omniscienței, Ondaatje lasă romanul deschis pentru tot ce va urma; amintirile au recuperat și recolorat trecutul, viitorul rămâne de scris, de trăit, de imaginat”. ■ Ana Chirițoiu publică *No revolution*, o semnalare a volumului *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu, Ed. Polirom, 2008: „Dumitru Crudu nu este unul dintre autorii care-și ironizează personajele de mucava în timp ce-ți fac complice cu ochiul și nici un alergător pe câmpii alegoriei; la el, starea de asediu e dusă până la capăt”. ■ Marieva Ionescu recenzează *O căruță încărcată cu nimic/ Ein karren beladen mit nichts* de Ioan Es. Pop, Peter Sragher și Robert Șerban, Ed. Brumar, 2008: „Așa cum mă așteptam, nimicul din căruța încărcată cu nimic nu e deloc nimic. Dar aș putea vorbi, totuși, în legătură cu acest volum, despre un nimic, defect și în același timp calitate a lui: cei trei poeți nu au aproape nimic în comun, nimic pe care se poate baza o antologie”. ■ Radu

Nedelcuț semnează *Look back in anger*, un comentariu la *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Din punctul acesta de vedere, cartea își îndeplinește scopul de-a provoca cititorul, chiar dacă nu o face cu mijloace stilistice spectaculoase sau cu construcții literare originale. Adevărul simplu, prezentat foarte subiectiv, este în sine o armă emoțională foarte puternică, lucru care pentru mine este o lecție și literară, dar în primul rând politică. Și nu mi se pare deplasat să căutăm o lecție politică, având în vedere atât subiectul cărții, cât și evenimentele anului 2009 în Republica Moldova”. ■ Florin Irimia publică *Traumă din tramă*, semnalând *Prosrusul* de Sadie Jones, traducere de Adrian Buz, Ed. Leda, 2009: „Traducerea lui Adrian Buz redă calitatea scriiturii lui Jones, deși abundența de și-uri, într-adevăr foarte frecvente în engleză dar care deranjează în tălmăcirea românească, ar fi putut fi ușor evitată”. ■ În *O poveste frumoasă, cu potențial de fantasy* Gruia Dragomir scrie despre audio book-ul *Alchimistul* de Paulo Coelho, în lectura lui Florin Pittiș, Ed. Humanitas, 2005: „Un lucru care poate deranja este lungimea de o oră și douăzeci de minute - cam mult, dacă vrei să asculți tot odată și nu pe reprize. Un altul, care ține de text, este repetitivitatea: «ascultă-ți inima», «fii atent la semne», «legenda personală», «totul este posibil», «totul este un singur lucru» etc., iar la un moment dat devine iritant să auzi același lucru, ca într-un banc prost”. ■ Apare prima parte a dosarului *Cărțile copilăriei*, nota fiind semnată de A. C.: „Am întrebat câțiva scriitori despre cărțile copilăriei lor, iar răspunsurile, înainte de a fi surprinzătoare sau amuzante, sunt sincere, fără cosmetizări și fără false drăgălășenii. Unii citeau abulic, alții selectiv, alții nu citeau deloc. Mai rămâne de văzut, în numărul viitor, ce citesc copiii de azi”. Participă: □ Călin Torsan, *13 rafturi*: „Am crescut într-un apartament de bloc și alături, de fapt vizavi, de cele treisprezece rafturi cu cărți din casă. Pentru că atunci nu prea citeam. Mă mira fervoarea cu care se manevrau pe sub mână, cumva ilicit, cărți cu care puteai deschide ușa medicului, poarta aprozarului, cu care puteai gădila orgoliul, stârni atenția și generozitatea mai știu eu cui mare coaie [...] Și acum, în cele treisprezece rafturi din apartamentul în care am trăit zac cam aceleași cărți de pe vremea când eram copil: *Trei saga islandeze* (colecția «Clepsidra»); multe volume din colecția «Romanul de dragoste», editată la Editura Eminescu, unde mai puteai găsi ceva faze tocmai bune pentru o minimă inițiere erotică: *Béatrix*, de Balzac, *Pontiful*, de Henriette Yvonne Stahl, o carte scrisă de Henry James, *Portretul unei doamne* se numește, o alta de Daniel Defoe, *Moll Flanders*. Pe majoritatea acestor cărți le-am zărit și în bibliotecile mai multor prieteni. Dar chiar mulți. De parcă părinții se sfătuiau înainte de a merge la librărie. Chiar dacă unii erau ingineri iar alții șoferi pe TIR.”. □ Ioana Nicolaie, *Cărțile cu care am crescut*: „Trecusem, deci, de *Robinson Crusoe*. Jules Verne am citit mult, fiindcă se găsea. În clasele mici, era favorit și la premii. Mi-au plăcut *Insula Misterioasă* și *Hector Servadac*... [...] Apoi, câțiva ani, am citit science-fiction. *Picnic la marginea drumului*, de frații Strugațki, și *Sfârșitul eternității*, de Isaac Asimov, sunt reperatele mele. Și-n tot acest timp m-au bucurat poeziile de:

Alecsandri, Coșbuc, Topîrceanu, Otilia Cazimir etc. La treisprezece ani mi-am cumpărat un volum din Arghezi și unul din Nichita Stănescu: au fost o revelație. Pesemne că mă făcusem mare”. □ Robert Șerban, *Amestecat pe nemestecate*: „Cum tata citea întruna, asta am făcut și eu, de când am învățat alfabetul. E adevărat că nu imediat după «Ana are mere» a urmat *Anna Karenina*, și nici nu chiuleam cu orele ca să citesc *Cuore-le* (căci o făceam chiar în timpul lor!), dar îmi amintesc că, printr-a IV-a, după *Crima de la etajul 31* a fost *Crimă și pedeapsă*. Primii au fost, în clasa a V-a, *Frații Jderi*, iar după ei, rapid - *Frații Karamazov*. După *Singur pe lume* am ales *Singur printre poeți*. Lucrurile s-au complicat nițel la lectura din *Cei trei mușchetari*, căci în timpul ei s-au lansat, în Republica Socialistă România, «Cei trei R». Adică, Recuperare, Recondiționare, Refolosire. Și, în loc să mă afund în poveste, mă «duelam» prin debaraua familiei cu sticle și cu borcane goale, cu ziare îngălbenite și cu alte «produse» folositoare economiei patriei noastre de-atunci”. □ Cosmin Manolache, *Corpuri în mișcare*: „Aveam o mulțime de cărți despre fotbal, cărți cu multe poze, în care legea nu o făcea un singur erou, cât să-i dedici o carte întreagă. Excepția a fost totuși *Pele, Brazilia, fotbalul și samba*, căreia i-am rupt pagina a doua pe care era reproducă dedicația lui pentru microbiștii din România, iar dedesubt autograful. Pe autograf am intervenit cu stiloul meu și am pus și o ștampilă făcută de mine care imprima un preț de 7 lei. Îmi intrase-n cap că pot vinde pagina aia”. □ Ana Maria Sandu, *Cu cititul lucrurile n-au mers din prima*: „N-a mers chestia cu cititul nici cu vorba bună, nici cu cea dură, până-ntr-o zi când mi s-a lipit de degete o carte groasă, *Singur pe lume* a lui Hector Malot. Prima, de altfel, pe care am citit-o în viața mea cap-coadă! Se întâmplase ceva, cuvintele săreau din pagină, nu mai apucam să le număr, ca altădată, cu rigla. Câteva zile am plâns și am râs în hohote, fără să mă mai intereseze nimic altceva. Mă mutasem cu totul între copertile ei verzi și cartonate”. □ Ștefania Mihalache, *Cărțile copilăriei*: „S-a întâmplat relativ recent să-mi amintesc de o carte foarte dragă: o ediție realmente frumoasă a *Pastelurilor* lui Vasile Alecsandri, frumoasă pentru că poemele erau însoțite de reproduceri din diverși peisagiști români. Am regăsit-o în casa unei bune prietene, având un loc și un scop bine definit - în bucătărie, ca bonus pentru băiețelul ei de trei ani, dacă mânca tot”. □ Luminița Marcu, *Ești ceea ce citești în copilărie*: „Ești ceea ce citești în copilărie. Un pic melodramatică, poate câteodată în marginile isteriei, și te lupți cu asta din greu, să nu lași, să nu cedezi, apelezi la antidot (antidotul e Caragiale pe care îl știi aproape pe dinafară, în idiolectul căruia pătrunzi când vrei să te ameliorezi psihologic, «c-ești copil»), pentru că ai citit cândva, probabil în gimnaziu (anii tulburi, urâtă vârstă, unii n-o depășesc niciodată!), de vreo trei ori, *Pe aripile vântului*”. □ Ruxandra Ana, *Lecturile ne-obligatorii*: „Imediat după ce-am învățat să citesc, am devenit fană Habarnam (în continuare cred că Habarnam e foarte cool, are o energie inepuizabilă și o naivitate pentru care n-ai cum să nu-l iubești), am devorat Cărțile cu Apolodor, și cred că asta e de fapt singura lectură din copilărie care e încă vie, e altceva

decât o amintire, o am și-acum în bibliotecă. Multă vreme nu m-am dezlipit de cărțile lui Charles Perrault și ale Fraților Grimm”. □ Gruia Dragomir, *Primele cărți au fost benzile desenate*: „Întotdeauna este un exercițiu plăcut să te uiți în urmă la primele contacte pe care le-ai avut cu cărțile. Eu, de exemplu, eram îndrăgostit de volumele de povești nemuritoare, însă nu suportam să le citesc eu. Când lectura trebuia s-o fac singur, îmi pieria imediat răbdarea și cheful, cititul era greu, ca o problemă de matematică - *no fun*. Așa că mi-am îndreptat repede atenția spre cărțile ilustrate de orice fel, de la atlase de zoologie, de unde am învățat despre animalele cele mai ciudate cum ar fi ornitorincul, facocerul, lamantinul, nandu, condorul etc. (animale chiar mai ciudate și mai fantastice decât multe dintre personajele basmelor), până la benzi desenate, mai colorate decât desenele animate de pe vremea aceea”. □ Maria Manolescu, *Vrăjitorul*: „*Cireșarii. Doctorul Aumădoare. Aventurile lui Habarnam. Povești nemuritoare. La Medeleni. Amintiri din copilărie. Poveștile lui Tolstoi. Luna-Betiluna și Dora-Minodora. Motanul Arpagic. Cărțile cu Apolodor*. Dar vreau să vorbesc despre altă carte. O carte rusească, jerpelită, moștenită din copilăria lui tata. Cartea se numea *Vrăjitorul* și am uitat numele autorului. Cred că este cea mai subversivă și mai amuzantă carte pe care o putea citi vreodată un pionier”. □ Ana Chirițoiu, *Rafturile mele eteroclite nu m-au învățat mai nimic*: „Am citit cărți frumoase, și cu poze și fără, am început să citesc pe la patru ani, pentru că învățasem pe dinafară, în urma lecturilor succesive susținute de bunicul meu, câteva cărți precum *Moș Bărbuță ani o sută*, la grădina căruia visam zi și noapte, sau *Capra cu trei iezi*, care m-a enervat dintotdeauna pentru că iezi se dovedeau atât de proști”.

■ Gruia Dragomir semnează *Între memorii, documentar și poezie – un roman despre un tată homeless*, semnalând volumul *Another Bullshit Night in Suckcity* de Nick Lynn, Ed. Faber and Faber, 2004: „*Another Bullshit Night in Suckcity* este și o formă prin care Nick își pedepsește și-și iartă tatăl pentru că a ales ratarea în locul familiei. Altfel nu l-ar fi transformat în personajul memorabil și în punctul central al memoriilor sale. De asemenea, este o carte rară, în sensul că nu cred că mai există multe altele (la noi în nici un caz!) care să vorbească despre homeless cu atât de multă dezinvoltură, fără să cadă în patetism sau în penibil”.

■ Alexandra Rusu, redactor la Editura Humanitas Fiction publică „*Autorul, traducătorul și redactorul ajung la niște intimități nebănuite, pe care nu le vor recunoaște niciodată în public*”: „Ce mi-aș dori să se întâmple pe piața editorială din România? Să se dea premiile pe bune, mai ales cele de traducere, eventual cu manuscrisul prim și manuscrisul editat în față, pentru comparație. Să se diferențieze tarifele traducătorilor și, astfel, să crească și calitatea traducerilor. Să existe traininguri, workshop-uri, cursuri de specializare pentru editorii tineri, să nu mai fie considerată o meserie «de maturitate»”.

■ În *Dosar de expat* Ruxandra Ana prezintă *Cum să-ți promovezi literatura. Rețeta poloneză*. ■ Despre bloguri scriu Cristina Foarfă (*Terorizarea Teroristei sau cum a renunțat Luciat la blog*) și Gruia Dragomir (*Cine intră-n cartiere*). ■ Pagina *Populi box* este realizată de Gruia

Dragomir: „Cu această pagină vrem să spunem un singur lucru: și neliterații citesc, cu siguranță citesc literatură nouă, dar nu le cunoaștem părerile. Din acest motiv, vom lua câte o carte proaspăt apărută, vom merge din casă în casă, din stradă-n stradă, de la facultate la facultate, de la minister la minister, vom citi un fragment, vom înregistra părerile ascultătorilor/ cititorilor și vi le vom transpune aici, în «Populibox»”. În acest număr este comentat un fragment din *Weekend cu mama* de Vera Ion, Ed.RAO, 2009. ■ Apare un fragment din *Derapaj* de Ion Manolescu, Ed. Polirom, 2006, tradus de Wim Trok în neerlandeză, prin programul pentru tinerii traducători la Institutul Cultural Român.

● [„**Orizont**”, nr. 4 (1519)] Sub titlul 70 Cornel Ungureanu scrie despre: □ Mircea Lăzărescu: „Inițiativele cărturărești ale profesorului, capacitatea lui de a fi și de a rămâne solidar, forța de a exprima o școală timișoreană, prezența sa (cuvântul său) în fiecare dintre întemeierile culturale ale Banatului m-a făcut să-l așez în cercul înțelepților. Uimirea mea a fost să aflu că a împlinit, în aceste zile, șaptezeci de ani. Îl credeam mult mai vârstnic”. □ Iosif Cheie Pantea: „Bărbat al ideilor, preocupat de strălucirea clasicilor, Iosif Cheie-Pantea s-a oprit și asupra literaturii contemporane, studiile sale asupra lui Nichita Stănescu și Sorin Titel ilustrând devotamentul față de «continuitatea» ideilor literare. Și împlinirea celor șapte decenii ale profesorului, important personaj al întemeierilor timișorene, ne-a luat prin surprindere: profesorul pare oprit într-o tinerețe domoală, de adevărat bănățean”. □ Mircea Popa: „Numai cine nu îl citește de la un capăt la altul pe Mircea Popa are impresia că istoricul literaturii s-a cramponat de Cluj și că opera sa rămâne a unui ardelean care (așa cum scrie Petre Poantă) ar continua opera lui Bogdan-Duică. [...] Eruditul istoric ar fi și un bun bănățean, dacă e să judecăm drept faptele sale de cărturar”. □ Ion Sorescu: „La cele șapte decenii, Ion Sorescu citește și interpretează în propria sa cheie lirică poezia lui Marin cel Bun (sau cel Mare) al literaturii române”. □ „... Și alte aniversări. Semnalăm cele șase decenii ale cenaclului reșițean *Semenicul*, instituție fundamentală a Banatului cultural (ultimele numere ale revistei «Semenicul» propun retrospective incitante) și cele 100 de numere ale revistei «Reflex», patronate de Octavian Doclin”. ■ În *Copyright* aflăm: □ Șerban Foarță publică *Sextină*. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ 2 aprilie A fost lansat volumul de cugetări și aforisme *Scutier la vâmile vieții/ A Shieldbearer at the Border of Life*, de Trăilă Tiberiu Nicola, traducere în limba engleză de prof. Hortensia Pârlog și Postfață de Cornel Ungureanu. Volumul a apărut la Editura Brumar. Au participat la discuții: Cornel Ungureanu, Ion Nicolae Anghel, Hortensia Pârlog, Gheorghe Secheșan, Aurel Turcuș, Ion Medoia. A citit din volumul lansat actorul Vladimir Jurăscu. □ 10 aprilie Sala de festivități a Filialei USR a găzduit un eveniment deosebit: lansarea volumului de memorii al preotului greco-catolic Nicolae Brînzeu, personalitate a vieții spirituale și culturale din Banat și Ardeal din prima jumătate a secolului XX. Victimă a persecuțiilor regimului comunist, după ani grei de pușcărie, înainte de a înceta din viață în anii '60, domnia sa a încredințat

hârtiei ample fragmente autobiografice. Peste ani, nepoata sa, Pia Brînzeu, le-a editat într-un amplu volum, *Amintirile unui preot bătrân*, apărut la Editura Marineasa, în cadrul proiectului CNCSIS coordonat de Smaranda Vultur, *Practici memoriale în context intercultural. Studiu de caz: Banatul*. Despre semnificația și valoarea volumului au vorbit Pia Brînzeu, Smaranda Vultur, Viorel Marineasa, Dana Percec, părintele vicar Nicolae Teodorescu, Adriana Babeți, moderatorul întâlnirii. Memoria lui Nicolae Brînzeu a fost onorată de prezența a două înalte fețe bisericești, Înalt Preasfinția Sa Nicolae, Mitropolitul Banatului și Preasfinția Sa Alexandru Mesian, episcopul greco-catolic al Lugojului. □ 24 aprilie A avut loc lansarea volumului *Printre înțelepți (Portrete literare)*, apărut la editura timișoreană Eubeea. Despre volum au vorbit Ion Marin Almăjan, Paul Eugen Banciu, Nina Ceranu, ÎPS Nicolae Corneanu, Dumitru Popescu, Dan Negrescu, Eugen Dorcescu, Aurel Turcuș și actorul Vladimir Jurăscu. Reuniunea a fost moderată de criticul literar Cornel Ungureanu, Președintele Filialei”. □ În *Timișoara în cărți* aflăm despre *Paris-Ciacova, via Timișoara*: „Un eveniment editorial – apariția romanului *Băile Király* de Jean Mattern la editura Polirom – s-a bucurat de o lansare aparte în România. Turneul de promovare a cărții a început la Timișoara, din cel puțin două motive. Întâi, pentru că autorul, coordonatorul colecției de carte străină la prestigioasa editură Gallimard, își are – prin părinți și bunici – originile în apropierea Timișoarei. Mai exact, în micul oraș Ciacova, din județul Timiș. Și în al doilea rând, pentru că subiectul și atmosfera romanului (apărut în 2008 în Franța) au o puternică amprentă central-europeană. Lansarea romanului *Băile Király* (traducere: Silviu Lupescu) a avut loc la librăria «Cartea de nisip» din Timișoara, în 30 martie. Au vorbit despre autor și despre volumul său Silviu Lupescu, Mircea Mihăieș, Smaranda Vultur, Adriana Babeți, Gabriela Adameșteanu”. □ Se anunță *Concursul de proză scurtă „Florin Bănescu”*: „Revista «Orizont» anunță *Concursul de proză scurtă «Florin Bănescu»*, destinat tinerilor de până în 25 de ani, debutanți sau nu. [...] Un juriu alcătuit de specialiști va acorda următoarele premii: Premiul I – 350 euro, Premiul II – 200 euro, Premiul III – 150 euro”. □ Sub semnătura R. Ș. este notată apariția *Mircea Dinescu tradus în sârbă*: „*Vindecat de revoltă* este titlul antologiei de poezie semnată de Mircea Dinescu și apărută în Serbia, în ediție bilingvă, româno-sârbă, la editura și cu suportul Institutului de Cultură al Voivodinei. Scriitorii Ileana Ursu și Milan Nenadici au întocmit, tradus și prefațat antologia, publicată în excelente condiții tipografice. [...] Dinescu este al doilea poet român care apare la editura Institutului de Cultură al Voivodinei, după Lucian Blaga (tradus de Maria Nenadici)”. ■ Cristina Chevereșan semnează *Omul care aduce omul*, o prezentare a volumului *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas: „Între histrionism și abandon sentimental, răsfăț ludic și sumbră autoflagelare, imputare ironică și observație vitriolantă, asumare solemnă și autocompătimire, portretul omului din scrisori se umple de culoare. Studiind corespondența poetului, Dan C. Mihăilescu recuperează viața din spatele

unei opere celebre, sufl(et)ul din spatele unei minți ce formează, încă, generații”.

■ Vladimir Tismăneanu publică *Despre revoluții totalitariste și demonii lui Dostoievski*, cu următoarea precizare: „Public aici scrisoarea (inedită) pe care mi-au trimis-o din Paris, pe data de 5 iulie 1992, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. Acest text era răspunsul celor doi distinși intelectuali la volumul *Ghilotina de scrum*, o antologie de interviuri și eseuri ale mele, coordonată de Mircea Mihăieș (prima ediție la Editura de Vest, condusă pe atunci de Vasile Popovici)”.

■ Nina Ceranu scrie *Academicianul Solomon Marcus Doctor Honoris Causa al Universității de Vest din Timișoara*: „În data de 15 aprilie 2009, comunitatea academică a Universității de Vest din Timișoara l-a avut ca oaspete de seamă pe remarcabilul savant Solomon Marcus, pentru a-i omagia personalitatea impresionantă, prin acordarea de către Senatul ei, în cadrul ședinței sale solemne, a titlului de doctor Honoris Causa”.

■ În *O voce de care avem nevoie: Monica Lovinescu* Smaranda Vultur notează apariția volumului *Etica neuitării* de Monica Lovinescu, Ed. Humanitas, 2008, ediție îngrijită de Vladimir Tismăneanu: „Trebuie remarcat faptul că o parte însemnată dintre textele selectate pentru această antologie sunt scrise după 1989 și urmăresc cu atenție și intransigență evoluția mereu fragilă din anii 90 spre democrație, procesul comunismului fiind pentru Monica Lovinescu parte a acestei evoluții. Pledoaria ei pentru un astfel de proces, constanța cu care a denunțat acțiunile criminale ale securității și a demontat pretențiile celor care s-au instaurat după revoluție în apărătorii acestei instituții represive, documentarea atentă a injustițiilor și minciunii pe care s-a întemeiat regimul comunist în România, fac din ea una dintre persoanele care au contribuit esențial - alături de Virgil Ierunca - la conștientizarea de către societatea civilă românească a necesității unui astfel de proces”. ■ Apare partea a treia a anchetei realizate de Lucian Alexiu, *La ce bun o istorie a literaturii române, azi?*: □ Marcu Mihail Deleanu, *Fără complexe*: „În concluzie, o istorie a literaturii române a fost și este oportună oricând, inclusiv azi. Lăsat însă în grija unor «funcționari» angajați pe viață în institutele de cercetare academică (cum îi numea cândva acad. Eugen Simion), un asemenea tratat colectiv a eșuat, ca și tratatul de istorie a limbii române. De aceea, trebuie să ne mulțumim azi cu istorii «de autor» ale literaturii române, fie ele și prea accentuat personale. Asumându-și soluții și răspunderi personale, asemenea lucrări elimină măcar pericolul ca spiritul de echipă să devină mentalitate de gașcă, iar complementaritatea, complicitate în neconvocarea unora sau altora dintre scriitori la festinul consacrării academice”. □ Ion Jurca Rovina, *Criterii de evaluare*: „Pe ce teren se sprijină înălțimile? Nu știu, eu n-am un scaun atât de sus, să privesc de la înălțime. Dar sunt filolog prin profesia de bază și nu pot nega lucrarea critică și istorică întru literatură. Doar că, după umila mea părere, cred că fără generozitatea cuvenită în munca (greă) de cercetare a fenomenului literar, instanța judecătorească nu-și va repera adevăratele criterii de evaluare. Pentru că altfel se poate face praf întreaga literatură, dacă ni se pare că avem prea multă”. □ Gheorghe Secheșan, *O reșezare a valorilor*: „Sunt absolut convins

de faptul că avem nevoie de o istorie literară, azi. Sau de mai multe, chiar”. □ Nicolae Sârbu, *Acrobații*: „Revenind la întrebarea de pornire: da, avem nevoie de enciclopedii, dicționare, istorii literare, care ilustrează maturitatea unei culturi. Ca director de bibliotecă județeană le achiziționez cu prioritate. Sunt referințe necesare, surse de informație. Însă prea multe absențe (Nora Iuga, cea proteică și premiată, de exemplu) creează dubii de credibilitate. Nu cred că omisiunea cu grad de generalizare înseamnă «critică». Nu cred că trebuie să facem gol în jur pentru a se vedea mușuroaiele. Aici aş putea enunța un principiu: nu există cărți de necitare. Sau: întâi citește, pe urmă ignoră. Cum să poți valida valori, fără să le asiguri vizibilitatea? Chiar și prin simpla mențiune în peisaj”. □ Titus Suci, *Acestea-s întrebările*: „Revenind la întrebarea plasată deasupra intervențiilor noastre, un răspuns, girat de elementarul *bun-simț* omenesc, nu poate fi decât afirmativ. De lumină e nevoie totdeauna! Ba, ținând cont de explozia de titluri, facilitată de rabatul la calitate al tuturor editurilor în ultimii ani, ar fi și necesară și importantă”. ■ În *Măsură pentru măsură* Alexandru Budac scrie despre *4 decenii, 3 ani și 2 luni cu filmul românesc* de Alex. Leo Șerban, Ed. Polirom: „E fascinant să urmărești în *4 decenii, 3 ani și 2 luni* ... cum s-au schimbat lucrurile și să constăți că vocea și exigențele criticului nu au obosit deloc în tot acest timp. El a rămas la fel de plin de vervă și la fel de sigur de condeiul său”. ■ Pe scurt sunt semnalate și alte două apariții: □ *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, traducere de Ion Covaci, postfață de Ion Vartic, Ed. Humanitas, 2007: „Nu cunosc limba rusă, așadar nu mă pot pronunța cu competență asupra noii versiuni a lui Ion Covaci, dar eu unul am găsit-o ireproșabilă, iar postfața semnată de Ion Vartic este o mostră de erudiție și bun gust”. □ *Perspectiva de nicăieri* de Thomas Nagel, traducere și postfață de Bogdan Lepădatu, Ed. Vellant, 2009: „Cartea lui Thomas Nagel este o lectură obligatorie pentru toți cei care vor să se familiarizeze cu noțiuni de filosofia minții, dar și pentru cei convinși că există probleme ce vor rămâne întotdeauna actuale și pe care numai gânditorii puternici pot să ni le explice”. ■ În *Repere sărbătorești* Claudiu T. Arieșan scrie despre volumele: Quintus Tullius Cicero, *Mic manual de campanie electorală*, traducere de Alexandru N. Cizek, Ed. Art, 2008, Theodor Mommsen, *Istoria romană*, ediția a II-a, vol. I-IV, traducere Joachim Benno Nikolaus, introducere de Zoe Petre, Ed. Polirom, 2009, *Viețile Sfinților Stâlpnici. Simeon, Daniil, Luca, Alipie*, coordonator Remus Rus, prefață de Marian Vlad, Ed. Reîntregirea, 2009 și Olivier Clément, *Cântecul lacrimilor. Eseu despre pocăință*, traducere de Ileana Brie, prefață de Vasile Manea, Ed. Patmos, 2009. ■ Despre Ion Monoran scrie Tudor Crețu în *Mediterana din conducte*: „Disparația prematură a unui poet ajuns în plină maturitate – 40 de ani – e ingredientul tipic care întetește legenda. Diferențele dintre amintire și fantasmă se estompează. Mono i-a rezistat, cu problemele de rigoare, comunismului. Și, în 1989, i s-a opus ferm. Cred că poezia lui și-a câștigat «dreptul la timp», cea mai adevărată «rezistență prin cultură»”. ■ Lucian Alexiu publică articolul *Construcția poemului*, o recenzie la *Rogvaiv* de Monica Rohan,

postfață de Grațiela Benga, Ed. Anthropos, 2009: „Lirismul se abate, mai întotdeauna, peste marginile atent trasate ale poemelor, dincolo de ceremonii scripturale, de plăcerea jocului lingvistic și plasarea textelor «în oglindă» – care țin mai curând de știința bunei alcătuirii a versurilor și a cărților autoarei decât de avatarurile fantasmatiche ale imaginarului”. ■ În *Ipostaze poetice* Alexandru Ruja scrie despre: □ *Golf în retragere/ Golf im Rückzug* de Octavian Doclin, ediție bilingvă, traducere în limba germană de Hans Dama, Ed. Anthropos, 2008: „Poetul este capabil de proiecții în adâncimea timpului, prefigurând misterioase ipostaze într-un discurs liric ambiguizat de pluralitatea sensurilor”. □ *Polifonie* de Sabin Ionel, Ed. Politehnica, 2006: „Deși par închise în suficiența propriei meditații, poemele au un halou care le deschide spre un spațiu misterios în care cititorul își poate fructifica imaginația”. □ Ion Ciurea: „O bună parte a creației sale poetice este una a recuperării afective; a unui timp, a unui spațiu. Vibrează în poeziile lui Ion Ciurea o tensiune lirică aparte, unduind ca apele râurilor sau scrâșnind ca tăria stâncilor muntoase”. □ Ticu Leontescu, *E toamnă în Eden*, Ed. Eubeea, 2008: „Atent cititor al poeziei lui Ioan Alexandru, aplecat spre înțelegerea acesteia, cunoscător al viziunii lui Ioan Alexandru în lumea culturală (la Universitatea bucureșteană i-a audiat inegalabilele dar și ineditele sale cursuri), Ticu Leontescu scrie o poezie cu filon religios. O poezie în care domină descripția, crochiul liric în linii orizontale”. ■ În partea a doua a textului *Realitatea dinamică* Paul Eugen Banciu spune: „Dacă unele elite sunt pornite împotriva enciclopedismului, pe care trebuie să-l aibă orice om, în folosul unor hiperspecializări ce i-ar izola complet de semeni, altele, nu mai puțin cinice sunt împotriva filonului literar ce apasă asupra culturii noastre. Scriitorul e un ageamiu, ratat ca meseriaș în vreun domeniu, plin de imaginație și convins că poate suplini toate datele despre care nu știe mare lucru prin niște speculații sui generis, dar pentru care nu poate fi acuzat. Asta e părere lui, dacă vrei o citești, dacă nu rămâi cu sentimentul că e urmarea unei efuziuni de moment, feminină, prin excelență”. ■ Daniel Vighi scrie *O precuvântare la Povestiri din Moneasa* de Stela Simon, citit în manuscris „cu sentimentul că descopăr o lume care e și a mea, deși poate că nu într-un tot”. ■ Viorel Marineasa scrie despre volumul *Amintiri din portbagaj. Din culisele unei diversiuni. Răpirea din Irak. Partea întâi* de Eduard Ovidiu Ohanesian, Ed. Minerva, 2008: „Prima treime are în vizor lumea tenebroasă, imundă a «politicii înalte» și a serviciilor secrete. De altfel, cam totul îi pute autorului. El nu are prieteni, ci doar relații care-l ajută în meserie”. ■ Robert Șerban scrie despre *Un premiu internațional pentru Național*: „N-am să enumăr aici succesele pe care echipa Hausvater le-a avut, dar am să mă opresc asupra celui mai recent: câștigarea Premiului Cultural Europa 2009. Această distincție pe care Hans-Dietrich Genscher, ministrul de Externe al Germaniei, o înființa în 1992 îi revine, totodată, și lui Radu Afrim, unul dintre cei mai în vogă regizori români, care a fost invitat să monteze câteva piese la TNT”. ■ În *Variațiuni pe tema Casanova* Radu Ciobanu notează apariția romanului *Turneu la Bolzano* de Sándor Márai: „Tema la Márai

e Casanova – pretextul din care se dezvoltă trama epică pe cât de simplă, pe atât de bogată în deschideri spre adevărate spectacole colocviale cu puternică pondere morală”. ■ În rubrica *Duplex* este analizat filmul și volumul *Vagabondul milionar*. Critica filmului este oferită de Adina Baya (*Întoarcerea vagabondului. Acum milionar*), iar volumul scris de Vikas Swarup este prezentat de Cristina Chevereșan. ■ Anamaria Pop trimite *Scrisoare despre îngerul argintiu*: „În urmă cu câteva săptămâni (poate chiar luni?) m-ai rugat să scriu un așa-zis eseu focusat pe textele lui Péter Esterházy, pe omul Péter Esterházy, cu tot ce ține de asta. Firește, ți-am promis, dar de atunci tot stau și mă gândesc cum aș putea să mă țin de promisiune, asta pe de o parte pentru că nu mă consider competentă să scriu un eseu, cu atât mai mult despre Péter Esterházy, iar pe de altă parte... cum aș putea să descriu argintiu? Iată, deci, motivul pentru care prefer genul epistolar, prin urmare am să-ți scriu o scrisoare în care voi încerca să-mi ordonez noianul gândurilor”. ■ Dorin Tudoran publică *Mișu Mogadișu și Nae Gibraltar-Văpaie*. ■ Despre *Primăvara pe Bega* scrie Radu Pavel Gheo. ■ Monica Rohan publică *Poeme*.

● [„Tomis”, nr. 4 (469)] În *Creditorial* Bogdan Papacostea semnează *Molohul colectiv față cu poezia*: „Când un cotidian central a publicat pe prima pagină un interviu cu unul dintre cele mai sinistre personaje ale scenei mediatice neaoșe, inventatorul televiziunii de apartament și-ai vedetelor de mucava, am crezut inițial că totul este o farsă. [...] Singura șansă este extragerea discursului cultural din zodia festivismului lemnos și aducerea lui în zonele firești ale exprimării cotidiene, fără ca asta să însemne vreun rabat de la claritate și cizelare. Am avut conștiința acestui fapt atunci când, cu ocazia lecturilor publice prilejuite de recenta *Primăvară a Poeților*, mulți dintre tinerii care au format publicul au fost surprinși de sunetul proaspăt și familiar al poeziei contemporane. Pentru ei, sărmanii, poezia nu era până atunci decât înșiruirea plicticoasă a unor rime obscure, un bun prilej pentru învățarea pe dinafară a unor comentarii insipide despre «ce a vrut să spună poetul», nicidecum glasul personal și autentic al unei persoane vii. În ultimă instanță, puși în fața discursului nivelator și degradant pe care îl oferă spre consum public personaje de speța celui pe care l-am adus aici în discuție, singura reacție eficientă este aceea provenită din educația solidă și civilitate”. ■ În *Anul internațional Eugen Ionescu* Sergiu Miculescu publică *Eugen Ionescu și scriitura diaristică*: „Vocația dintâi a jurnalului ionescian este cunoașterea de sine. O cunoaștere din fărâme dispuse concentric”. ■ Revista comemorează *Centenar Futurist*: „Anul acesta se împlinește un secol de la publicarea primului manifest al futurismului semnat de F. T. Marinetti. Cu această ocazie, revista noastră îi dedică un studiu menit să sintetizeze moștenirea, dar și actualitatea futurismului, înțeles ca formă de gândire a artei și, într-un sens mai larg, a culturii. La 100 de ani de la nașterea sa în Italia, futurismul pare a fi o formulă consolidată în tradiție, cu un puternic impact asupra prezentului”. □ Daniel Clinci semnează *Actualitatea futurismului*: „După un secol de la publicare, iată că manifestul și ideile futuriste sunt extrem de actuale și, mai mult, ele pot explica ascensiunea culturii de masă

și multe dintre perspectivele contemporane asupra culturii, în genere. Acest scurt studiu a avut intenția de a justifica, chiar în buna intenție futuristă, modul în care futurismul s-a perpetuat până în secolul al XXI-lea, dovedind că un secol nu este suficient pentru «ieșirea din uz» a unor idei». ■ În rubrica sa Felix Nicolau semnează *Cum să faci din menghină, bici*, o cronică la *Cartea muncitorului sau floarea de menghină* de Svetlana Cârstea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Poezia aceasta reușește ce nu au reușit filmele de după Revoluție: să recompună atmosfera în care trăiau adolescenții ori măcar un fragment din ea. Și, în loc de concluzie, mă întreb dacă nu-și face și ea planuri pentru un roman, așa cum e la modă acum printre poete...”. ■ Dragoș Vișan semnează *Hotel Chiustenge, recepție, again Cănaclul de marți!*, un text despre volumul *Hotelul Chiustenge* de Sorin Dinco, Ed. Pontica, 2008: „Volumul din 2008 al lui Sorin Dinco este un jurnal proemantic și dilematic, care apropie poezia de proză, cenaclul de piață publică, literatura în cadrul elitist de o literatură a revoltei ieșită în stradă”. ■ Claudiu Komartin revine la *Cercul domestic* cu textul *Descoperirea lucrurilor simple*, un articol despre Cosmin Perța și *Cântec pentru Maria*, Ed. Vineu, 2007: „Personal, prefer poemele «despodobite», tandre, serafice, în care subiectul poetic renunță la tonul «înalt» și la retorica deja consacrată, care l-au făcut să fie privit de unii ca un poet atras de un expresionism bucolic. Ceea ce e o urmare firească, până la urmă, a abuzului de adjectiv și de figuri de stil surescitate care îl mai pânzește, Cosmin Perța părănd uneori (iar aici este și neșansa lui imediată, dar și câștigul pe termen lung) un poet încă foarte tânăr, îndrăgostit de toate cuvintele sale”. ■ Miki Vieru scrie despre volumul *Toga de gală* de Ioan Pavel Azap, Ed. Grinta, 2008: „Pe scurt, *Toga de gală* este un manual sau un ghid al poetului în separarea lui de om, o ficționalitate poetică reușită și unde cuplul de forță nu este unul maniheist de tip *Dr. Jeckyll and Mr. Hyde*”. ■ Revenind la rubrica '80-'90-'00, Daniel Clinci scrie despre *Moștenirea optzecismului*: „Moștenirea optzecismului se poate vedea astăzi în aceste direcții de gândire pe care le-a generalizat în cultura noastră. După '89, poezia cotidianului, care a proliferat prin poeți precum Andrei Bodiș sau Caius Dobrescu, reprezintă o consecință evidentă a optzecismului, iar biografismul din romanul contemporan, din nou, face parte din moștenirea atât teoretică, dar și practică a literaturii din anii '80. Edițiile ce vor urma în această rubrică vor discuta mai pe larg modul de receptare al optzecismului în anii '90, pe lângă diferitele manifestări ale actului literar și cultural survenite după căderea regimului comunist”. ■ Daniel Clinci publică *Premiul Nobel pentru pace și spiritul farsei* în rubrica *Nobel Prize Losers*, un articol despre Adolf Hitler, Benito Mussolini, Iosif Vissarionovici Djușășvili Stalin, Mahatma Gandhi. ■ Apare o nouă anchetă *Între_vederi*: „Tomitanii au fost curioși să afle câte ceva despre ratările dumnea-voastră de succes”. Răspund: Horia Gârbea, Mădălin Roșioru, Claudiu Komartin, Bogdan Papacostea, Adrian Alui Gheorghe, George Vasilievici, Paul Aretzu. ■ În *Buda books* citim *Consolarea confesiunii* de Raluca Șerban-Naclad, un articol despre *Jurnalul fericirii* de Nicolae Steinhardt și *Jurnalul de la Tescani* de Andrei

Pleșu: „Jurnalul lui Steinhardt este o însumare de notații care conduc către o a patra soluție: salvarea prin credință. Ororile primesc o interpretare escatologică. [...] *Jurnalul de la Tescani*, cu formatul său umil, de buzunar, e o carte perfectă și, ca atare, o poți citi oricând: când te doare capul și vrei să te odihnești activ, când te doare sufletul și vrei să găsești corespondență în suferință cu un spirit pe care îl admiri, când ai dubii asupra forței tale intelectuale și ai nevoie să te întărești cu lecția despre onestitatea fragmentului, ca formă de exprimare”. ■ Bogdan Papacostea revine la *Trei secunde* în care prezintă volumul *Melancolica moarte a Băiatului-stridie* de Tim Burton, Ed. Humanitas: „Una peste alta, poezielele lui Burton sunt simpatice, dar ar fi bine să nu fie citite de femeile gravide sau de copiii sub 15 ani, că nu se știe ce spectacol mai iese pe motiv de traumă la psihic”. □ Este prezentat și filmul *Twilight* și cartea omonimă scrisă de Stephanie Meyers: „Volumul *Twilight* a fost scos și pe piața noastră de Editura Rao, pe fondul unei campanii consistente de promovare. Am senzația, însă, că ideea a generat un fiasco total, din cel puțin trei motive: 1. piața românească nu e piața americană, 2. cartea este submediocră, ca și filmul și 3. cartea nu poate fi piratăă de pe internet”. ■ Din *Agenda culturală internațională* reținem: „*Bookworld Prague* (Praga, Cehia) este un târg internațional de carte care include și un festival literar. Ajuns la a cincisprezecea ediție evenimentul se va desfășura în perioada 14-17 aprilie a.c. în Industrial Palace din pavilionul expozițional din Praga”. ■ În *I.C.R. News* Valentin Ispas publică *Diversitatea literaturii române contemporane* din care reținem: □ *Trambulină pentru literatura română*: „Ediția cu numărul 29 a *Salonului cărții* de la Paris a găzduit, în premieră, un stand al CENNAC (Centrul Național Al Cărții din cadrul I.C.R. București), organizat în colaborare cu I.C.R. Paris. În cadrul acestuia a fost prezentată publicului francez, dar și diasporei românești, diversitatea literaturii române contemporane, prin intermediul unor serii de întâlniri cu autori români, de lecturi, lansări și mese rotunde. Totodată au fost promovate programele de sprijinire a traducerilor inițiate de I.C.R. (*Publishing România* și *TPS*), fiind organizate întâlniri cu zeci de editori francezi. [...] Au fost lansate antologia de poezie *Des soleils différents* (Editura Cinventaire/Balkans Transit), cu participarea Gabrielei Adameșteanu, a lui Laurent Porée și a poetelor Rodica Drăghințescu și Linda Maria Baros, și versiunea franceză a romanului *Drumul egal al fiecărei zile* al Gabrielei Adameșteanu, apărut la Gallimard volume publicate cu sprijinul I.C.R.”. □ *Nina Cassian, la Bistrot de Venise*: „Din 1993, Bistrot de Venise a devenit unul din punctele de întâlnire a elitei artistice venețiene, prin elegantul său ambient și temele de actualitate culturală și socială atrăgând un public de calitate. Protagonista rendez-vousului din luna martie a fost poeta Nina Cassian, desemnată poetul lunii februarie de către emisiunea *Dagens dikt* (*Poemul zilei*) a canalului P1 al Radiodifuziunii suedeze, în urma inițiativelor de promovare ale Institutului Cultural Român din Stockholm”. □ *Workshop de traducere la Istanbul*: „Institutul Cultural Român «Dimitrie Cantemir», împreună cu Agenția Literară «Kalem», a organizat un

atelier de traducere din limba română în limba turcă, la sfârșitul lunii februarie. [...] Sesiunile de lucru s-au realizat pe textele traduse în prealabil de participanți. În plus, a fost prezentă cea mai importantă traducătoare de limbă turcă din România, conf.dr. Luminița Munteanu, care a tradus întreaga serie Orhan Pamuk în limba română. Evenimentul face parte din strategia de promovare în Turcia a literaturii române contemporane”. ■ În *Revista presei* apare *Cadavrul din debaraua contemporanilor* de Daniel Clinci: „Nu știu cum se face, dar discuțiile despre Eminescu devin din ce în ce mai ciudate, iar taberele celor implicați, din ce în ce mai bine delimitate. După celebra expresie a «cadavrului din debara», lansată de onorabilul și iconoclastul domn Patapievici, după ce Cărtărescu ne sfătuiește să-l uităm pe Eminescu și să lăsăm praful să se așternă peste volumele sale, iată că avem și inițiative pro. În numărul din februarie al revistei «Timpul», editorialul *De ce să nu-l trezim pe Eminescu?* al Gabrielei Gavril mi-a atras atenția în mod special, deoarece argumentează, dar și lovește în plin. [...] Cadavrul din debaraua noastră nu este nicidecum Eminescu, ci propria noastră incapacitate de a ne sesiza limitele și imposibilitatea de a intra într-un dialog coerent și de a ne defini limitele și instrumentele, fapt care a atras după sine perpetuarea chestiunii gustului în calitate de justificare a criticii «impresioniste», dar a și facilitat pierderea autorității demersului critic și slăbirea sa. Menținerea unei critici care să intre în dialog atât cu trecutul și cu valorile sale, cât și cu manifestările similare din alte culturi și alte zone ale culturii este necesară în vederea creării de noi valori cu care astfel de critică culturală să funcționeze. Un exemplu de incapacitate de a funcționa «dialogic» și imposibilitate de a comunica este *Istoria* recentă a lui N. Manolescu. Despre aceasta vorbește un anume domn pe nume Gruia Piticar, în paginile revistei «Ateneu» din februarie 2009, și tot în legătură cu Eminescu. Autorul sesizează faptul că Manolescu nu prea are «organ» pentru poezia acestuia, selectând diferite bucăți considerate bune, cum ar fi un vers din *Venere și Madona* etc. [...] Cel mai mare neajuns al unui critic cum este Manolescu este această percepție publică despre el ca model, fapt deosebit de grav și care ar putea să ne adâncească în criză, dacă tinerii vor considera că formula aceasta a platitudinilor este sinonimă cu critica adevărată. Așadar, în cazul în care se va perpetua acest model, viitorul criticii noastre nu pare deloc luminos. S-ar putea adăuga, ca reacție la diferite tendințe «revizioniste», că modelul Manolescu este adevăratul cadavru din debaraua noastră de care ar trebui să scăpăm”. ■ Andreea Constantinescu semnează *Și intelectualii sunt oameni...*: „Campania *Săptămâna femeilor*, inițiată de Radio Guerrilla în perioada 1-8 martie a.c., a fost urmată de un cadou în variantă print. Ca să nu rămână mai prejos, colegii de trust au venit cu un supliment la numărul din martie al «Academiei Cațavencu»: *Top cei mai sexy 50 intelectuali*. Juriul a fost format din Mihaela Rădulescu, Amalia Enache (jurnalist-prezentator Pro TV), Ioana Timofte (câștigătoare topului *Cele mai sexy femei din politică*, realizat de aceeași publicație), Corina Dragotescu (jurnalist), Carmen Mușat (redactor-șef, «Observator cultural»), Simona Tache («Academia Cațavencu»)

și Dragoș Vasile («Academia Cațavencu», reprezentantul cromozomului Y). Juriul, cu o componență ciudată, șase doamne (cam puține) și un domn (rol incert, probabil ca sa tempereze spiritele, sau intelectele), a avut dificila misiune de a efectua clasamentul final în urma evaluării candidaților. În ceea ce privește criteriile de selecție, membrii juriului au luat în considerare următoarele: *aspect fizic, puterea de seducție și greutatea intelectuală*. Și acum să-i (re)amintim pe ocupanții primelor zece locuri: Dragoș Bucurenci, Răzvan Țupa, Robert Șerban, Cristi Puiu, Andrei Pleșu, Mircea Cărtărescu, Andrei Gorzo, Mugur Ciumăgeanu, Marius Chivu, Mircea Vasilescu”. ■ În rubrica sa *Artistocrat* George Vasilievici semnează *Visseptol*. ■ Apar versurile lui Cosmin Perța. ■ Citim *An american original* de Mădălin Roșioru, „din volumul în pregătire *Materia Prima/ opere cumplite din recreația mare 2003-2009*”. ■ În *Text pistols. Debut Tomis* apare *De florile mărilor* de Alex. Potcoavă. ■ În *Atelier de traducere* citim „*Unitatea imaginativă*” a Bibliei de Paul Ricoeur, traducere de Mădălin Roșioru.

● [„*Vatra*”, nr. 4 (457)] Al. Cistelean revine la *Chanson d'amour* cu o temă de istoria literară: *Poeta Riria*, soția lui A. D. Xenopol. ■ În *Nuvela cu tematică marțială* Marius Nenciulescu analizează subiectul războiului în proza scurtă a lui Eugen Barbu, D. R. Popescu și Mircea Nedelciu: „Printre scenele dure, tragice pot fi întâlnite și secvențe comice, satirice sau amoroase, notația exactă, minuțioasă întrepătrundându-se cu pasaje lirice, dialoguri pitorești, într-un amestec în care realismul de tip documentar e sacrificat nu o dată de dorința de spectaculos. Interesant rămâne felul în care scriitorii se raportează la acest subiect ca vârstă, ideologie, atitudine estetică”. ■ Despre *Banca Nucingen*, scrisă de Balzac, se ocupă Radu Mares în *Codul lui De Balzac*: „Citită acum, cu preconcepțiile postmodernității, ea dă seama imediat, ca și catrenele lui Nostradamus, de ceva obscur, dar fascinant și încă mai mult: cu trimiteri, parcă, la ce se întâmplă și rămâne de neînțeles în jurul nostru”. ■ Ștefan Borbély scrie despre *Knulp*, proza scurtă scrisă de Herman Hesse: „Ca de atâtea ori în opera lui Hesse, ne aflăm și aici la întretăierea dintre o concepție occidentală și una orientală a vieții. De fapt, *Knulp* e o poartă deschisă către Orient: nu singura din opera lui Hermann Hesse, dar, ca și celelalte: la fel de serenă, de atractivă și delicată”. ■ Iulian Boldea realizează un interviu cu Mircea Muthu, „*Am fost atras de la început de orizonturi interdisciplinare*”: „— Cât este conservatorism, cât e nevoie de inovație, de descoperire a noutății sau prejudecată în actul critic? – Tehnicismul excesiv în siajul formalismului rus, al structuralismului astăzi defunct, al psihanalizei sau chiar al fenomenologiei a condus, pe de o parte, la diminuarea încrederii în ceea suntem obișnuiți să numim *știința literaturii*; a contribuit, pe de alta, la marginalizarea intuiției și a gustului estetic, așa cum îl fixase deja Kant. Cred că accentul pus pe valoarea instrumentală a limbajului (în detrimentul dimensiunii sale ontologice, agreată mai ales de poeți) a legat inovația critică mai mult de descoperirea aspectului formal al operei și mai puțin de circumscrierea eului de profunzime pus în valoare de *poietică*, de fapt o subdisciplină a *poeticii*. Fenomenologiei îi

revine meritul de a impune conceptul de *intenționalitate* și în actul creativ estetic, preluat de altfel de discursul valorizator deși, repet, ar trebui aprofundată chestiunea ontologiei limbajului lingvistic. [...] – *Ce impresie vă face peisajul critic actual? E bogat, divers, stimulat? Există, în literatura română actuală un veritabil dialog critic? O convergență a ideilor; sau, dimpotrivă, primează lipsa de comunicare sau de interes pentru ce spune celălalt?* – E divers dar nu și stimulat, iar cât privește dialogul critic, v-am exemplificat deja cu trei mostre – exemple perfecte de împletire a orgoliului cu resentimentul în critica și istoria literară. Doar ceea ce se mai organizează, pe anumite teme, în câteva centre universitare și la filiale ale Uniunii Scriitorilor mai aduce cumva a dialog, altfel totul se consumă într-un paralelism steril”. ■ Simona Ioana Dragne stă de vorbă cu Marius Daniel Popescu, cu nota introductivă: „autorul romanului *Simfonia lupului*, apărut în Franța în 2007, la Editura Jose Corti, și mai apoi, tradus în limba română, la Humanitas, în 2008”: „– *Care este diferența dintre a face literatură în România și Elveția sau Franța?* – Pentru mine nu există diferență între a scrie, a face literatură în România, Elveția și Franța. Eu scriu fără să mă gândesc ce se întâmplă în jurul meu, în mediul colegilor de breaslă sau în cel al criticilor. [...] – *Ce a însemnat premiul Robert Walser în viața ta?* – Premiul acesta, prin prestigiul literar pe care îl are în lumea literară din Elveția și din Occident, reprezintă o recunoaștere profesională, profesionistă a calității muncii mele de scriitor. Acest premiu îmi oferă o deschidere enormă spre ceilalți, spre public. Acest premiu mă obligă să fiu foarte serios cu cărțile pe care le voi mai scrie și mă propulsează în permanență în lumea publică, prin invitațiile pe care le am aproape în fiecare săptămână, de a participa la conferințe, dezbateri și discuții, de a mă duce în licee și facultăți, de a face lecturi publice în librării, biblioteci și cluburi literare sau culturale. Publicarea cărții *Simfonia lupului* la editura «José Corti», una dintre cele mai prestigioase edituri din Franța, precum și premiul Robert Walser, mi-au deschis porțile Europei și cele ale lumii literare de peste tot. De când a ieșit cartea, de mai bine de șaptesprezece luni, am avut onoarea să o reprezint în peste șaizeci de ocazii, în Elveția, Franța, Belgia, Germania, România și Iran. Este foarte important să te poți exprima în fața unui public ce se găsește în fața ta, să fii «față-n față» cu cei ce mă fac să simt sacralitatea fiecărei clipe”. ■ Cronici literare: □ Evelina Oprea semnează *La umbra fetelor în floare*, o cronică la volumul *Cele trei grații* de Naomi Ionică, Cristina Popa și Georgiana Rusuleț, prefată de Alexandru Mușina, Ed. Aula, 2008: „Cele trei plachete adunate într-o singură carte (*Fantazia, Poeme fără cercei, Garsoniera cu povești*) au un aer comun, determinat de laconismul expresiei, de tonalitatea reținută, dar și de tăcerile ambiguizante, de încifrările vagi, de etalarea unor complexe discrete și de cochetăria fără grija ridicolului. Există însă la fiecare dintre poete mecanisme specifice prin care emoțiile capătă substanță, exaltări și neputințe exprimate cu o temperatură limfatică diferită”. □ În *Sarea și piperul lui Dumas* Adriana Stan comentează *Marañon sau Adevărata istorie a descoperirii Lumii Noi* de Ruxandra Ivăncescu,

Ed. Cartea Românească, 2008: „E de apreciat, fără îndoială, opțiunea directă, nemediată postmodern, pentru o formulă narativă *vintage*, Ruxandra Ivănescu fiind, în acest sens, o apariție editorială insolită. Totuși, ca să reactivezi dulcele stil tradițional ai nevoie de puțin mai mult decât să fredonezi convențiile romanești pe o partitură medie de romanță”. □ Călin Crăciun publică *Virginica – avatarul Lolitei*, semnalând *Virginica* de Ovidiu Simion, Ed. Aula, 2008: „Prin romanul de debut *Virginica*, Ovidiu Simion trece așadar de la poezie la proză fără să aibă vreun motiv de sfială, reușind «din prima» să dea dovadă că are resurse pentru a fi un nume de a cărui cunoaștere să nu mai fie nevoie de pornirea motoarelor de căutare cibernetice”. ■ Revista oferă cititorilor un dosar amplu despre *Modelul cultural nipon*. Despre literatura și scriitorii acestei culturi scriu Ana Scuturici (*Japonia imaginată. Kazuo Ishiguro*), Florina Ilis (*Murasaki Shikibu, „Genji monogatari”*). *Cronica ficțională a lumii Heian*), Rodica Ferenciu (*Haruki Murakami, Întrebări posibile – lumi posibile. Amintirea unei lumi nevăzute*), Mircea Muthu (*Estetica vidului*). ■ Din rubrica *Talmeș-balmeș* reținem: □ *Concursul internațional de povestiri „Miguel de Unamuno”, 2009, Salamanca*, oferind cititorilor regulamentul concursului. □ *Primăvara poezilor*: „Organizată de Filiala Mureș a Uniunii Scriitorilor din România, miercuri, 25 martie a.c., a avut loc în deja celebra – pentru mureșenii interesați de literatură - sală R 39 a Universității «Petru Maior» din Târgu Mureș cea de-a V-a ediție a Festivalului Internațional «Primăvara poezilor». Evenimentul a debutat cu recitalul de poezie susținut de poeții mureșeni Iulian Boldea, Ana Maria Crișan, Zeno Ghițulescu, Kocsis Francisko, Lazăr Lădariu, Eugeniu Nistor și debutanta Hristina Doroftei-Popa. [...] A urmat lansarea volumului de eseuri *Poetul for ever: Ion Mureșan*, publicat la Editura Ardealul sub coordonarea lui Iulian Boldea, pe baza numărului tematic dedicat poetului în 2008 de revista «Vatra». [...] «Primăvara poezilor» s-a încheiat la Târgu-Mureș prin decernarea unei «Diplome de Onoare» pentru îndelungata activitate poetică lui Lazăr Lădariu, care în aceeași zi își sărbătorea împlinirea a 70 de ani”. ■ Versuri semnează: Traian Ștef, Grete Tartler, Emilian Galaicu Păun. ■ Gheorghe Crăciun revine cu al său *Jurnal - 1977-1978*. ■ Ion Mureșan publică *Nu trageți în pianistă (iarna la bloc)*. ■ În rubrica *Epica magna* citim *Povestea ceaiului verde* de Silviu Lupașcu. ■ Liviu Ioan Stoiciu publică *Experiența unei noi inițieri*, cu subtitlul *VII. Sursa maximă, lângă Vârful Omu. „Locul unde această planetă primește foarte intens energie universală”*, în secțiunea *Crispări*.

● **[„Viața Românească”, nr. 3-4]** Nicolae Prelipceanu semnează *Canonul, un subterfugiu intelectual?*: „Ce e, deci, canonul, altceva decât un clasament mascat, un produs al ipocriziei intelectuale? Îi disprețuiesc pe cei care fac clasamente în literatură, îl consider neaveniți, dar și eu, avenitul, mai ales în aceste epoci din urmă, ale competiției, am un chef nebun să fac clasamente. Dar pot eu să mă compromit în ochii neaveniților? Nu pot. Am găsit! Canonul, acesta e salvarea noastră intelectuală, subterfugiul perfect. Cât despre funcții și rosturi,

astea se găsesc imediat și din belșug”. ■ Pe post de *Editorial* citim *Odiha* de George Banu, traducere de Ileana Littera. □ Apare partea a treia a anchetei *Basarabia, înspre europenitate?*. În acest număr răspund: Leo Butnaru (*Pentru ca Prutul să nu devină apa sâmbetei*), Vasile Gârneț (*Europenitatea României va salva și Basarabia*), Valentina Tăzlăuanu (*Dorim poate prea mult unii de la alții*). Textul introductiv este semnat de Marian Drăghici (*O dedicație și două interviuri*). ■ Emanuela Ilie pledează *In Memoriam. Pentru o mai dreaptă cinstire a lui Grigore Vieru*: „Să îi citim opera, așadar, înainte să i-o supra- sau subevaluăm. Fără mânie și fără extază, cu simplitatea pe care ar fi dorit-o chiar poetul care, cu ani înainte de fatidicul 18 ianuarie 2009, nu a ezitat să-și scrijelească pe piatra tombală un epitaf semnificativ: «Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi»...”. ■ Și Simona Dăncilă scrie despre Grigore Vieru în *Între Orfeu și Hristos, o jale clasică*: „Propagarea în cercuri line a operei lui Grigore Vieru este un minunat exemplu de eficiență; într-adevăr nu putem refuza aceste cadouri poetice căci ar însemna să ne refuzăm ca națiune producătoare de talente”. ■ La rubrica *Eveniment* despre *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008, se pronunță: □ Gheorghe Grigurcu, *În incinta unei istorii literare*: „Putem să nu fim de acord cu o propoziție sau alta, cu un capitol sau altul, putem să-i găsim autorului sumedenie de cusururi, la propunerile d-sale să facem contrapropuneri, la argumentele d-sale să venim cu contraargumente, nu putem însă, în bună conștiință, să nu recunoaștem prevalența paginilor substanțiale, deseori admirabile. «Capriciile» ca și generozitățile amicale pot deopotrivă provoca reproșuri sau impresia unui proces în curs, al unui fenomen de viață cu inevitabilele-i aspecte compozite. Slăbiciunile, nu puține, se absorb în funcționalitatea armonioasă a întregului. E adevărat, unele organe ale organismului textual în cauză sunt debile. De pildă cel al receptării poeziei, mai cu seamă când autorul se aplică asupra celei lipsite încă de un consens bătătorit, dar întregul e viabil, reprezentând continuarea cea mai plauzibilă a prodigioasei scrieri călinesciene. Și o ultimă remarcă: e o carte pe care dacă ai început s-o citești, e greu s-o lași din mână, precum un bun polițier”. □ Cornel Ungureanu, *Critica hedonistă*: „*Istoria critică...* a lui Nicolae Manolescu este piatra tombală pusă pe epoca literaturocentrismului culturii române. Literatura română care a fost odată, scriitorul român care și-a trăit destinul său regal pot fi regăsiți aici, în această operă deloc sumbră. Excelentele pagini ale criticului rămân mereu surâzătoare. Ca în Cimitirul vesel din Săpânța, nimeni nu domiciliază dincolo. Și putem încheia cu aceeași frază a lui Dan C. Mihăilescu: «Oricum i s-ar rătăci destinul, Nicolae Manolescu rămâne un învingător». Ultimul, nu-i așa?”. □ Viorica Răduță, *O „Epopoe” a diagnosticului*: „Este ultima bătălie «canonică» în peisajul literaturii noastre, făcută nu la două mâini, diacronia în sincronie și validare pe tipar maiorescian, dar și acesta mult expresiv, ci la mai multe. Perspectivile sunt mai atente la form(ul)e de literatură (capitolele sunt buni martori), după gustul exersat chiar «critic» de Manolescu, cel așteptat, se vede acum, tot «critic», dar mult...

«umoral». Psihoza va ține ceva vreme, hrănită și de judecățile ne/ părtinitoare, definitive, îndrăznețe, ale lui Manolescu, dar și de ale sale imprevizibile sau previzibile puneri la colț, în unele cazuri «contemporane» cu «arcanul». Așteptarea diagnosticului manolescian pe dimensiunea a 5 secole de literatură a născut o altă așteptare, mai pătimasă, mai arzătoare la ordinea zilei, printre «ai noștri» literați». ■ Apare o nouă anchetă, *Ce (mai) e canonul azi?*. Răspund: □ Iulian Boldea, *Canonul literar. Limite și ierarhii*: „Discuția despre canon și despre mutațiile acestuia în literatura română este, desigur, cu mult mai amplă decât am încercat noi să sugerăm. Nu am făcut altceva decât să enunțăm datele problemei, să delimităm anumite perspective asupra acestui concept, precum și un anume orizont al înțelegerii sale, din perspectiva mai largă a două arhetipuri canonice: modernismul și postmodernismul. E, în fond, o discuție ce rămâne deschisă. Și e semnificativ că dezbaterea despre canon nu a eșuat într-o concluzie apodictică, într-un set de «liste» definitive și irevocabile, oricât de mare ar fi autoritatea celor care le propun”. □ Ioan Lascu, *Când este canonul oportun*: „Lăsând la o parte cerința obiectivității care se impune în cazul operării cu principii, reguli, concepte și canoane, ne mai întrebăm dacă întâiul rol al criticii nu este emiterea unor judecăți de valoare credibile, bine formulate și argumentate, valabile cât mai mult timp, și mai puțin exercitarea gustului. După opinia mea gustul, cvazi-indefinibil de altfel, este o condiție implicită a exercitării actului critic, fără a fi nevoie a se face din el, prin supralicitare, un criteriu de prim ordin. În fine, de *gustibus et de coloribus non disputandum*, adică fiecare cu subiectivitatea lui”. □ Elisabeta Lăsconi, *Reflecții despre canon*: „Cred că mereu canonul existent și-a avut «canonul din umbră», care aidoma unui «guvern fantomă» reamintea că oricând cei prezenți în cercul puterii pot ieși ca alții să le ia locul. Jocul canonului s-a produs datorită istoriei și politicii, dintr-o asemenea perspectivă, mi se pare limpede că s-au confruntat două tipuri diferite de instanțe în “bătălia canonică”: putere politică și autoritatea criticii literare”. □ Constantin Pricop, *Canonadă de canoane*: „În aceeași măsură în care la capitolul clasici există de multe decenii o stabilitate incontestabilă a canonului literar românesc, în ceea ce privește stricta contemporaneitate domnește dezorientarea. Din fericire, canonul are a face prea puțin cu contemporaneitatea. Dacă ar fi vorba și de aceasta ar trebui să constatăm că aici fiecare grup are... canonul lui...”. □ Doina Ruști, *Viața grea a canonului literar*: „În acest haos în care nimeni nu citește, dar toată lumea scrie, în acest univers populat de mici și pragmatici arhitecți ai canonului, trăim o schimbare de percepție, chiar sub aripa esteticii lui Aristotel. Cu lentoare, pe zone restrânse, sensul catarsisului s-a completat și corectat în timp. Aglutinarea genurilor cheamă după sine un alt fenomen, descins din simptomul globalizării: amestecul artelor. Ne aflăm acum într-un moment al aventurării poveștilor în zona artelor vizuale ori a CD-urilor audio. Scriitorul nu va dispărea, ci, foarte curând, modul lui de manifestare va fi altul”. ■ Ion Bogdan Lefter revine la rubrica *Viața literaturii* cu *Pe cine, cum, când „canonizăm”?* „Clasici” frecvențați, „clasici” abandonați:

„Procesul de «canonizare» a anumitor scriitori, a artiștilor în genere, e mult mai complicat, presupunând selecții graduale, în timp, exegeze succesive, preluări în programele școlare și așa mai departe. Odată «clasicizate», marile opere reținute de istoriile culturale și de manuale se mențin în conștiința publicului grație sistemului de educație, care ne impune mai degrabă să învățăm despre ele (prin intermediul celebrelor «comentarii literare» etc.) decât să le citim”. ■ În acest număr eseuri publică: □ Cornel Ungureanu, *Pe cine v-ar plăcea să urâți?:* „Literatura scoate la lumină un șir de personaje/autori care au momente în care rămân în altă istorie, care poate fi a autoiluzionării. În literatura română vom descoperi autori urmăriți cu o ciudată furie de mai toți exegeții. Fiindcă cultura din România este (totuși) literaturocentrică, «omul pe care vă place să-l urâți» poate fi întâlnit în literatură – în viața literară sau în bibliotecile aflate la îndemână. Care sunt personajele pe care cititorul român ar trebui să le urască? În primul rând ar fi acelea care vin dintr-o ordine imperială – care continuă o istorie condiționată de contextele secolului al XVIII-lea. Și începutul secolului al XIX-lea. Aș începe lista cu August Treboniu Laurean, pe numele său adevărat Augustin Trifan. Dacă luăm în considerare faptul că acest Augustin Trifan (așezat sub nume imperial) s-a născut nu la Roma sau la Alba Iulia, ci la Fofeldea, pricepem că impresia rea poate fi alimentată corespunzător din detaliile biografice”. □ Alexandru Vlad, *De ce găsim monede pe jos?:* „Nu țin neapărat să vă conving de importanța temei, dar trebuie să vă spun că există esești englezi care au scris despre tot felul de lucruri aparent lipsite de importanță. Cu cât mai minor subiectul, cu atât iese mai mult în evidență arta scrisului”. □ Dumitru Radu Popa, *Allen Ginsberg și generația beat:* „Publicarea recentă, în premieră, la New York a două volume (*Letters of Allen Ginsberg* și *Selected Letters to Gary Snyder*) editate de Bill Morgan, biograful, curatorul și legatarul testamentar al arhivei poetului, oferă un cadru plin de inedit și extrem de semnificativ pentru viața angoasată a lui Ginsberg și a altor protagoniști ai generației Beat”. ■ Comentarii critice: □ George Achim, *Dan Botta și ideea specificului național:* „În ceea ce îndebște se cheamă definirea specificului național, Dan Botta aduce, prin eseurile sale din «Gândirea», prin conferințele ținute la *Criterion* ori la radio, contribuții esențiale, argumentate, nuanțate, de mare originalitate a viziunii și de o certă frumusețe a stilului, chiar dacă tonul se mai inflamează uneori, iar mult invocata măsură clasică este din când în când amenințată de exces ori de patetism. Toate luările de poziție, chiar și cele mai pătimase sunt izvorâte însă din aceeași ferveur ideatică și dintr-o interioritate armonică, bine susținută de încorporările intelectuale dense, lipsită de complexe, provincialisme ori dubitații sterile”. □ Marian Victor Buciu, *Tratatul de(spre) vină*, un articol despre volumul *Vinovați fără vină. Vinovăția românească* de Nicolae Breban, Ed. Ideea Europeană, 2006, un fragment din monografia *Voința și putere de creație. Opera lui Nicolae Breban*, ce urma să apară la Ed. Ideea Europeană. □ Crina Bud, *Provocări*, un text despre Felicia Mihali: „În fiecare roman al său prozatoarea încearcă o formulă narativă nouă și inedite artificii

de articulare a textului, dar asemenea inovații nu anulează raporturile de continuitate/ complementaritate dintre cele șase cărți ale Feliciei Mihali. Elementele care asigură coerența acestui univers ficțional sunt referințele autobiografice, rezonanța la sensurile istoriei, notele feministe (tot mai accentuate în timp), fascinația pentru lumea orientală, senzorialitatea și o senzualitate dusă în unele secvențe până la un extrem erotism”. □ Maria Vaida, *Feeria inocenților*: „Cel mai bun exemplu în sensul unui succes postum, în cazul scriitorului Gheorghe Pituț, îl reprezintă volumul de versuri pentru copii intitulat *Călătorie în Uriaș*, carte în care autorul mizează pe acel tip de înțelegere profundă, bazată pe intuiție, aceea pe care numai vârsta inocenței o poate oferi. Poetul a publicat primul poem în timpul vieții, în revista «Luceafărul», fiind inclus ulterior în volumul postum, apărut fără ilustrații”. ■ Cronici literare: □ În „*Turnătorul de medalii*” sau *aventuri în casa de sticlă* Vitalie Ciobanu scrie despre romanul *Turnătorul de medalii* de Anatol Moraru, Ed. Prut Internațional, 2008: „Deambulările intertextualiste, comicul insinuat, inventivitatea lexicală și parodică, dezinvoltura stilistică, litota, metonimia la care recurge, cu nesaț, Anatol Moraru – un prozator basarabean de formație postmodernă, ce merită a fi urmărit și mai departe –, sunt doar tehnici de abordare, modalități de a descrie o lume românească (sau un anume fragment al ei) ce-și caută salvarea, redempțiunea estetică, pentru a-și înțelege mai bine degradarea existențială”. □ Grațiela Benga semnează *Cu privirea peste zid*, un comentariu la *Zidul de aer* de Dan Ungureanu, Ed. Bastion, 2008: „Adăpostind o enormă paletă de coduri și reprezentări, plăcile tectonice ale mentalului colectiv riscă să-și piardă, într-o bună zi, suflul iar faliile să se adâncească tot mai mult. În acest caz, contrastele deviază în conflicte culturale. Or, ceea ce străbate dincolo de *Zidul de aer* este ideea că (până și în polemică) dialogul este oricând cu puțință”. □ Despre *Poeme duminicale* de Nicolae Drăgan, Ed. Reîntregirea, 2008 scrie Diana Câmpian: „*Poemele duminicale* par o mărturisire făcută prin învecinarea cu oamenii care îi locuiesc, în anumite clipe sau pentru eternitate, destinul interior. Dacă viața ne este făcută din întâlniri admirabile care ne construiesc, în mod evident pentru Nicolae Drăgan poezia este oglindă și stare de grație în care se regăsesc acele experiențe care șlefuiesc deopotrivă gândurile, credința, afectele, cultura și ascut intelectul”. □ Monica Grosu scrie despre *Ritualul bestiei* de Cornel Nistea, Ed. Teognost, 2008 (*Lumea sub asaltul bestiei*): „Într-un stil simplu și interesant, plauzibil și antrenant, cu un grad ascendent de implicare a cititorului în «poveste», prozatorul Cornel Nistea oferă cuvintelor / istoriei șansa de a se rescrie, reconstruind totodată pe căi literare aventura existențială a unui intelectual român traversând epoca neagră”. □ Rodica Grigore semnează *John Fowels. Jocul de-a existența și de-a ficțiunea*, o semnalare a volumului *Magicianul* de John Fowels, traducere de Livia Deac și Mariana Chițoran, Ed. Polirom, 2007: „Comparete cu concizia și precizia din *Colecționarul*, complexitatea labirintică și jocul permanent al identităților multiple din *Magicianul* au părut multor critici o scădere a nivelului estetic al prozei lui Fowles. Dar ei

pierdeau din vedere tocmai faptul că această complexitate era esențială nu pentru a întinde capcane în fața cititorilor inocenți, ci pentru a evidenția faptul că, în fond, conflictul adevărat are loc în chiar sufletul lui Nicholas”. □ Constantin Pricop scrie despre *Andrzej Stasiuk. Călătorind spre Babadag și alte episoade*, volum apărut la Ed. Rao în 2007, tradus de Cristina Godun: „La o privire superficială ar fi vorba de un soi de reportaj – dar el este «dublat», ca o haină solid croită, de o meditație care depășește sensul voiajului de plăcere. Trebuie să precizez totuși, de îndată, că partea de «reportaj» nu e, ca în alte cazuri, pretext pentru dezvoltări «filozofice» care să dovedească deșteptăciunea autorului”. □ În *Bucureștii doctorului Vătămanu* Mihai Sorin Rădulescu scrie despre *Odinioară în București* de Nicolae Vătămanu, ediție îngrijită de Andrei Pippidi, Ed. Domino, 2007: „Cartea lui Nicolae Vătămanu este totodată lucrare de istoria orașului și operă memorialistică. Datele provenite din surse livrești, documentare, sunt îmbinate cu amintiri personale numeroase”. □ Paul Aretzu semnează *Cartea pelerinului*, o prezentare a volumului *Pelerini olteni în țara sfântă* de Constantin Pădureanu, Ed. Autograf MJM, 2008. ■ Ion Zubașcu revine la rubrica *Atitudini* cu textul *Valeriu Anania și-a jucat în viață piesele de teatru nescrise*, un comentariu la volumul *Memorii*, Ed. Polirom, 2008: „Neliniștitor este doar faptul că timpurile pe care le trăim predispon volumul publicat de Valeriu Anania la o mare audiență de public și succes de presă, în timp ce memoriile adevăraților martiri ai închisorilor comuniste, contemporani cu suferințele și cedările succesive ale actualului mitropolit, par să-și păstreze doar pentru sine și absolutul martirajului lor o lumină vie, cu bătaie lungă în timp, de care spiritualitatea coruptă a vremurilor de azi nu are imediată nevoie”. ■ În *Miscellanea* Monica Patriche publică două recenzii: □ *Zero. Biografia unei idei periculoase* de Charles Seife, Ed. Humanitas 2008: „Cartea lui Charles Seife este o fascinantă poveste umană, scrisă cu talent, dovedind deschidere către știință, religie și cultură, punând în evidență relația profundă dintre ele”. □ *Cartea infinitului. Scurtă introducere în nemărginit, etern și nesfârșit* de John D. Barrow, Ed. Humanitas, 2008: „Volumul lui John D. Barrow inventariază întrebările și reflexiile puse de cosmologi, matematicieni, filosofi, teologi în ceea ce privește infinitul”. ■ Și Eugenia Țarălungă revine la *Miscellanea* cu un nou *Breviar editorial*: □ *Cioran sau excesul de filozofie* de Nicolae Turcan, Ed. Limes, 2008: „Liviu Antonesei, Gheorghiță Geană, Marta Petreu salută apariția debutului acestui tânăr cu autentică vocație filosofică. În viziunea autorului, Cioran își asumă depășirea perpetuă a limitelor, prin viața și opera lui”. □ *Cui i-e frică de Emil Cioran?*. *Cioran străinul* de Mircea A. Diaconu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Volumul se bucură de aprecierile lui Mircea Iorgulescu și Al. Cistelean, care consideră această carte ca fiind una de top printre cele apărute în anul 2008”. □ *Week-end pe continent* de Stelian Tăbăraș, Ed. Cartea Românească, 2008: „Uimitoare este capacitatea autorului de a surprinde omenescul unor gesturi mai mult sau mai puțin paradoxale, acel fluid freatic ce izvorăște te miri unde, dintr-un fel de «frățietate» în care granițele dispar, la rigoare

chiar granițele existente între agresor și victimă: [...]”. □ *Alergie* de Genoveva Logan, Ed. Criterion Publishing, 2008: „Ioan Groșan consideră, după 25 de ani, «cu totul salutară inițiativa reeditării, în ediție integrală, a acestui straniu, tulburător roman»”. □ *Laptele negru* de Radu Ulmeanu, Ed. Brumar, 2008: „Antologie de versuri în selecția autorului”. □ *Critice VII. Șansa cercului* de Mihai Cimpoi, Ed. Fundației „Scrișul românesc”, 2008: „Mihai Cimpoi este din stirpea celor care pot pune în discuție și valorile, și punerea în discuție – cu asupra de măsură – a valorilor: [...]”. □ *Ifigenia-Electra... Replici ale Eului modern* de Venera Antonescu, Ed. Dharana, 2009: „După 35 de ani, Venera Antonescu își publică o lucrare de doctorat care a suscitat interesul și aprecierea unor nume ca Adelina Piatkowski, Ion Zamfirescu, Herta Perez, Vera Călin, Mircea Berindei, Edgar Papu – care face următoarele considerații: [...]”. □ *A trăi pentru a citi. Cărți, istorii, portrete* de Codruț Constantinescu, Ed. Karta-Graphic, 2008: „Sunt abordate teme ale lumii de azi ce l-au preocupat, după cum mărturisește în călduroasa lui prefață, și pe Liviu Antonesei: [...]”. □ *Destinul familiei Botta. Romanul burgheziei transilvane* de Justin Ceuca, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008. □ *Lewis Carroll. Jabberwocky. Un celebru poem în 70 de limbi care nu există*, antologie și comentarii de Flaminia Robu, Editura Casa Cărții de Știință, 2008. ■ Din *Miscellanea* reținem și: □ Ion Zubașcu, *Cacopatrizi în oglindă*: „Iată un text cu un titlu incitant din nr. 84 al revistei «Oglinda literară»: *Fratele Vasile Alecsandri scrie balada Miorița*, semnat de Alexandru Bulandra și ilustrat, desigur, cu fotografia acestuia, nu a bardului de la Mircești. Îndoiala de o clipă că Vasile Alecsandri ar fi putut fi frate cu dl Bulandra e repede elucidată de text: articolul e scris din interiorul masoneriei și avansează ipoteza aberantă că «fratele» Alecsandri ar fi rescris variantele ardelenesti de colind ale motivului mioritic doar pentru a le infuza cu sugestii și motivații ale ordinului masoneriei, secret pe vremuri. Partea proastă e că textul dlui Bulandra se târâie într-un registru subcultural jenant: Alecsandri ar fi răspuns variantelor transilvane ale *Mioriței* «cum îi era felul, orgolios, cu un text moldovean mai frumos și mai bogat în simboluri masonice decât cel ardelean». De altfel, în același număr, se deschide un serial cu tema apartenenței la masonerie a lui Salvador Allende, președintele de stânga al Republicii Chile. Asta, pentru a ne face o idee clară despre orientarea acestei aiuritoare publicații literare”. □ Ion Zubașcu, *Poetul George Țârnea are statuie*: „De bronz. În ziua de 14 noiembrie 2008, în Parcul Mircea cel Bătrân, din centrul municipiului Râmnicu Vâlcea, pe locul unde s-a aflat mai demult monumentul voievodului Constantin Brâncoveanu, s-a dezvelit impunătoarea statuie de bronz a poetului George Țârnea, la cinci ani de la mutarea sa în ceruri”. □ Ion Zubașcu, *Profitorii lui Eminescu*: „În 15 ianuarie 2009, a avut loc la Muzeul Literaturii Române, din București, un spectacol imprevizibil, la limita grotescului, stârnit de afișul propus de organizatorii unei întâlniri dedicate marcării zilei de naștere a poetului, sub genericul «Eminescu – O altă citire. Dezbattere pe tema demitizării ideii de poet național», cu invitați prestigioși ca Daniel Cristea-Enache, Iulian

Costache (autorul remarcabilului volum *Eminescu – negocierea unei imagini*), Paul Cernat (care n-a mai ajuns), avându-l ca moderator pe Radu Călin Cristea, directorul instituției. Din păcate, Rotonda MLR a fost umplută din vreme de reprezentanți violenți ai tot felul de asociații, care aveau obligatoriu cuvântul «patriot» în titulatură și păreau mai degrabă că aparțin unor brigăzi paramilitare, decât masei de cititori bine crescuți ai operei eminesciene”. □ În *Revista presei literare* Liviu Ioan Stoiciu prezintă publicațiile „Verso”, „Discobolul”, „Vatra”, „Ateneu”, „Scrișul românesc”, „Poezia”. ■ Din proză citim: Ioan Groșan (*Cerbul*, fragmente din romanul *Un om din Est*), Marian Ilea (*Rodica e băiat bun*), George Vasilievici (*Măinile*), Viorel Dianu (*Iarnă înflăcărată*, fragment). ■ Versuri semnează Ioan Es. Pop, Yussuf Khalid, Adrian Bodnaru, Laurențiu Brusecan. ■ Dumitru Țepeneag revine la *Literatura română în scrisori* cu *Ieșirea de sub cort*, publicând corespondența cu Nicolae Breban. ■ În traducerea lui Andrei Brezianu citim *Arhanghel* de John Updike, un fragment din volumul *Pigeon Feathers and Orher Stories*, Ed. Fawcet Books, 1963, iar Rodica Grigore traduce *Beatnixii americano-everei din Loisaida* de Valery Oișteanu.

MAI

1 mai

• [„România literară”, nr. 17] Vasile Iancu discută despre *Cumințenia prestigiului și guraliva notorietate*: „Scriitorul talentat, care a creat și opere valabile în timp, dar care și-a mânjit condeiul cu laude pentru un dictator, care și-a atacat mârșav colegii de breaslă în revista pe al cărei frontispiciu numai că nu scria că este a Securității, care turna la «organe» pe orice adversar, real sau imaginar, acel scriitor poate avea prestigiu? A lăsat el, vorba poetului, o amintire frumoasă? E un exemplu”. ■ Alexandru Niculescu publică *In memoriam* la decesul Ioanei Brătianu (9 aprilie), *O viață închinată unui ideal*: „La 15 aprilie avea loc la biserica ortodoxă românească din strada Jean de Beauvais, la Paris, slujba funerară a celei care a fost doamna Ioana-Ileana Brătianu. Decedase la 9 aprilie. Aici, în țară, în România pe care, ca toți Brătienii, a iubit-o și a slujit-o cu infinită credință și generos devotament, nu au apărut nici atunci și nici mai târziu decât condoleanțe prin câteva anunțuri personale, adresate familiei într-un ziar, la rubrica deceselor. A fost înmormântată în mausoleul Brătienilor de la Florica, în deplină tăcere oficială”. ■ Revista își informează cititorii despre *Premiile revistei „Convorbiri literare”* (v. „Convorbiri literare” nr. 5 (161)/ 2009). ■ Mircea Mihăieș se adresează editurilor: *Câți genii ați respins de la publicare?*: „În lumea literară românească, nu prea am întâlnit editori care să refuze din motive estetice anumite cărți. Ba chiar am impresia că, după 1990, nici măcar din motive politice. Ideea articolului de față privește nedreptățile flagrante sau evidenta lipsă de fler a editorului. Or, din acest punct de vedere, editorii români nu au dat greș. Dacă ei păcătuiesc prin ceva, păcătuiesc prin generozitate excesivă. Pe de altă parte, ca să parodiez o frază a lui Agopian, pe oricine ar fi respins, n-ar fi greșit, pentru că ar fi respins un dușman al literaturii...”. ■ George Ardeleanu răspunde Ioanei Pârvulescu, referindu-se la întrebarea lansată în nr. 13/2009 al revistei: „Dacă inteligența adevărată cere (sau nu) bunătate?”. Răspunsul este alcătuit de trei „trepte”: una din literatură, a doua în plan social, politic și ideologic, iar a treia în plan religios, referindu-se la Steinhardt. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Vidul demiurgic*, o prezentare a volumului *Ultimele trei minute. Ipoteze privind soarta universului* de Paul Davies, tradus din engleză de Alexandru David, Ed. Humanitas, 2008. □ Cosmin Ciotloș publică a șaptea parte din serialul textelor despre *Istoria...* lui N. Manolescu, sub titlul *Câteva piese de rezistență*: „Surpriza, în ce privește formele, o reprezintă dramaturgia. Practic, fiecare perioadă conține câte un tablou de grup al autorilor reprezentativi. [...] Niciodată până acum Manolescu nu s-a arătat a fi un atât de atent cititor de teatru. Eseurile din *Teme* și cronicile din *Literatura română postbelică* ilustrează doar sporadic o asemenea preferință de gen. E vorba, chiar și așa, de o fericită excepție”. □ Daniel Cristea-Enache semnează *Eminescu pentru toți*, o recenzie la volumul *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „Dan C.

Mihăilescu nu se adresează unui cerc al specialiștilor, ci unor prezumtivi cititori care au (încep să aibă) cu totul alt cod cultural decât cel al criticului și istoricului literar. Cu cât prăpastia dintre generații și dintre receptori (unul avizat și critic, celălalt, consumator hedonist și inertial) este mai mare, cu atât pariul acestui volum pare să fie mai dificil”. □ Gheorghe Grigurcu publică *Un „trăirist”*, o cronică la volumul *Intellectualitatea interbelică între ortodoxie și tradiționalism* de Arșavir Acterian, ediție îngrijită de Fabian Anton, Ed. Vremea, 2008: „Nu e vorba aici de beatitudinea credinței, ci de testarea ei prin dubiu, de tangență kierkegaardiană. Nu ne întâmpină extazul, ci o înclinație analitică, nevoia unei limpeziri prin rațiune”. □ În *Despre cai și nu numai* Ștefan Cazimir discută despre volumul lui Constantin Ottescu, *În galop de cai prin ani (vreo 60 de ani dintre 2 bălani)*, Muzeul Brăilei și Ed. Istros, 2008. □ Tudorel Urian comentează *Hai să furăm pepeni* de Nora Iuga, Ed. Polirom, 2009: „Originalitatea indiscutabilă, dexteritatea cu care mănăiește registre stilistice dintre cele mai diferite, sensibilitatea sa cu totul specială o recomandă ca pe una dintre scriitoarele foarte importante de astăzi. Cu siguranță, rolul Norei Iuga în istoria literaturii române va trebui reevaluat” (*Jocurile și capriciile minții*). ■ Alex. Ștefănescu revine la rubrica sa *Coupe-Papier* cu textul *O problemă de vârstă*, pornind de la o întrebare adresată de către un elev de liceu: „Când anume trebuie să faci ceva critică literară – în tinerețe sau la bătrânețe?”: „Când ești tânăr, scriind critică literară, înveți cum e făcută literatura, te uiți la ea și te întrebi cum a fost creată, o analizezi minuțios, înveți din această examinare atentă. Pentru că cititorul obișnuit nu o citește atent, o citește lăsându-se transportat de ficțiune, de emoție, de frumusețea ei literară. Pe de altă parte, tânărul este integru din punct de vedere moral, curat, are reacții spontane, nu minte. Nu există critic literar care să-și păstreze această integritate morală până la sfârșitul vieții. Oricât de cinstit ar fi, oricât ar dori să lupte cu presiunile făcute asupra sa, cedează în cele din urmă, intransigența lui se erodează. Mă refer la criticii cinstiți - și avem mulți - iar nu la cei care de la început fac o afacere din critica literară (avem în jurul nostru destule exemple). Pe aceștia nici nu-i consider critici literari. Se produce în timp o cedare pentru că presiunile pe care scriitorii le exercită în timp asupra criticilor sunt infernale și dovedesc o inventivitate extraordinară. Nici nu înveți bine să te aperi în fața unui tip de imixtiune, că se și inventează altul. Criticul este mereu nepregătit; și este vulnerabil și pentru că, stând mai tot timpul în casă, ca să citească, nu are experiență în lupta cu viața. Când iese din casă este precum o bufniță care se rătăcește ziua pe o stradă”. ■ Despre *Gherasim Luca între artă și politică (un comunist eretic)* scrie Traian Lazăr în rubrica *Istorie literară*. □ În aceeași rubrică mai apare și *Rastignacul din Făgăraș*, *Ion Codru Drăgușanu* de Mihai Zamfir. ■ În rubrica *Arte* aflăm cine sunt *Laureații Galei Premiilor UNITER 2009, ediția a XVII-a*. Printre altele, premiul pentru cea mai bună piesă românească a anului 2008 a primit piesa *Ziua perfectă* de Antoaneta Zaharia, iar Premiul pentru critică de teatru a revenit lui Mircea Morariu. ■ Apare o nouă *Scrisoare din Paris*,

intitulată *Cum să scrii bine* și datată 8 noiembrie 1996, semnată de Lucian Raicu. ■ Versurile sunt semnate de Constantin Abăluță și Emil Brumaru. □ În *Avanpremieră editorială* citim *Pe scurt, vă rog. Cartea de după putere* de Václav Havel, prezentare și traducere de Helliana Ianculescu. ■ În *Cronica traducerilor* Elisabeta Lăsconi prezintă două volume de Zeruya Shalev, ambele traduse de Ioana Petridean: *Viața amoroasă*, Ed. Humanitas fiction, 2009 și *Soț și soție*, Ed. Polirom, 2008 (articolul intitulat *Intimitate întunecată*). □ Printre știrile din străinătate în rubrica *Meridiane* găsim și nota *Cel mai bun polar european*: „Revista «Le Point» acordă anual un premiu pentru cel mai bun roman polițist european. Un juriu format din scriitori și jurnaliști și prezidat de Charles Diaz, controlor general al Poliției naționale franceze, a ales din cele 60 de cărți intrate în competiție, șase finaliști: englezii R. J. Ellroy și Philip Kerr, irlandezul Gene Kerrigan, rusoaica Iulia Latinina și francezii Jérôme Harlay și Pierre Lemaitre. Votul final al juriului l-a desemnat câștigător al Premiului Polarul european 2009 pe Philip Kerr pentru romanul *Moartea, între altele*”. ■ În *Ochiul magic* citim: □ *Vocația de traducător*: „Într-un grupaj din revista orădeană «Familia» nr. 3, câțiva dintre cei mai buni traducători de literatură străină de la noi sunt solicitați să scrie despre munca lor. Cronicarul are o mare prețuire și recunoștință pentru munca dificilă, lipsită de glorie și prost plătită a acestei categorii de cărturari, pe nedrept considerați inferiori scriitorilor propriu-ziși (deși majoritatea sunt și esești, prozatori, critici literari, poeți). Pentru a fi un bun traducător de literatură e necesar un cumul de înzestrări mai rar decât talentul nativ: inteligența pătrunzătoare a exegetului, acribia documentaristului, răbdarea de a șlefui stilistic materia brută pentru a-i da cât mai mult din scrierile originalului și, nu în ultimul rând, o anume umilitudine de a te topi în umbra unei personalități, slujind-o empatic”. □ *Pentru/ Contra Eminescu*: „Numărul triplu, pe ianuarie-februarie-martie al revistei «Discobolul» își alege o temă care să umple trei luni. O anchetă despre discursul «antieminescian», organizată de Mircea Stâncel. Între concluziile lui Nicolae Manolescu de-acum zece ani, din celebrul număr al «Dilemei» '98, și răspunsurile de azi a vreo douăzeci de scriitori din toate generațiile”. □ *O clipă*: „În legătură cu autorii și comentatorii basarabeni, s-a conturat prejudecata că ei ar fi lipsiți de spirit critic, din motive de istorie națională prea bine cunoscute. Că nu este chiar așa, o dovedește «Clipa», «revistă de cultură și creație literară a tinerei generații» editată la Chișinău cu sprijinul Institutului Cultural Român”.

2 mai

● **[„Suplimentul de cultură”, nr. 226]** Lucian Dan Teodorovici publică *După Budapesta*, un articol despre Târgul de Carte din capitala Ungariei, unde România a fost invitata de onoare: „Budapesta, 2009, ediția a XVI-a a Târgului de Carte. Am aflat ulterior: 65.000 de vizitatori. Cei mai mulți, unguri, firește. În mod cert însă, anul ăsta românii au ocupat locul al doilea din punctul de vedere

al numărului de vizitatori. Am avut, nu de puține ori, senzația că mă aflu într-un Romexpo (e adevărat, radical schimbat, cu un mic lac în «curte» și cu o scenă pe care s-au desfășurat cvasi-permanent evenimente muzicale), doar o idee mai mic”. ■ Sub titlul *De veghe în lanul de secară în versiune feminină* citim un fragment din *Prep* de Elizabeth Curtis Sittenfeld, traducere de Roxana Boboc și Ana-Maria Lișman. ■ George Onofrei realizează un interviu cu Augustin Buzura, „*Nu te iartă nimeni pentru ce n-ai fost în măsură să faci*”: „- Romanul dvs. recent, Raport asupra singurătății, s-a vândut într-un timp foarte scurt, având în vedere ritmul cu care se vinde în general romanul românesc. Puneți acest lucru pe seama carierei de scriitor pe care v-ați construit-o cu minuțiozitate sau pe o normalizare a pieței de carte? - Cred că e vorba și de una, și de alta. Ce pot să vă spun este că și celelalte două cărți – apărute, spre bucuria mea, tot la Editura Polirom – s-au epuizat. S-au epuizat și cărți care erau la ediția a cincea sau a șasea, așa că, pe de o parte, înclin să cred că are loc o normalizare a gustului, iar pe de altă parte, contează probabil și trecutul meu literar. [...] - Este adevărat că munca dvs. în administrația culturală v-a adus foarte mulți dușmani de-a lungul timpului, ați fost acuzat că nu ați reușit să dați Institutului Cultural Român o formă dinamică, reprezentativă la nivel internațional. Cum priviți acum aceste acuze, la destui ani distanță de când nu mai sunteți în fruntea Fundației Culturale Române și a Institutului Cultural Român? - Se știe că de acuzat e ușor să acuzi, mai greu e să ridici o instituție, să coagulezi un mediu de cultură și să formezi profesioniști în domeniul administrației culturale. Am reușit toate aceste lucruri creând în 1990 Fundația Culturală Română, o instituție similară, inclusiv sub aspectul dinamicii, cu altele, de mare tradiție, din multe țări ale lumii. A fost o instituție apreciată, de asemenea, pentru vocația ei diplomatică. După 14 ani de funcționare, împreună cu echipa mea am reorganizat pe structura Fundației, amplă, dar flexibilă, Institutul Cultural Român. De fapt, până și cei care continuă să mă acuze – unii dintre ei au fost colaboratori apropiați ai Fundației, alții s-au format ca jurnaliști în redacțiile publicațiilor apărute sub patronajul ei – știu prea bine de ce trebuia să fiu înlocuit în funcție: pentru ca Institutul Cultural Român să fie aruncat în lupta politică în sprijinul președintelui Băsescu”. Despre Premiul Nobel citim în partea interviului intitulată *Dacă Nichita Stănescu și Marin Sorescu ar fi trăit mai mult, ar fi putut lua Nobelul*: „- Vizita la București a fostului președinte al Comitetului Premiului Nobel pentru Literatură v-a pricinuit și o mare dezamăgire: au lipsit din sală tocmai scriitorii. Asta v-a dus cu gândul la o autoizolare a literaturii noastre. Cum explicați acest paradox: ne dorim foarte mult să fim în centrul Europei, dar atunci când Europa vine la noi acasă nu dorim să o cunoaștem? - Ați răspuns dvs. la întrebare. Ce pot să adaug este că la noi se dau de dimineața până seara premii Nobel fără ca nimeni să-i cunoască de fapt pe cei din Comitetul Nobel, fără să știe care sunt direcțiile Academiei suedeze, fără să știe care este pulsul lumii în clipa de față. Pe de altă parte, nu toți cei care au primit Premiul Nobel sunt valori de nedepășit. - Este un premiu politic în egală măsură. - Pe Kjell Espmark,

pe care îl știu atât de bine, l-am invitat în România după ce i-am publicat patru cărți: trei la Editura Institutului Cultural Român și una în mediul privat. Ca om și ca scriitor, are vechi slăbiciuni pentru România. Mi-a mărturisit că doi dintre scriitorii români, dacă ar fi avut șansa să trăiască mai mult, ar fi putut aspira la Premiul Nobel: Nichita Stănescu și Marin Sorescu”. ■ C. Rogozanu semnează *Dantec. Intellotainment*, un comentariu la volumul *Babylon Babies* de Maurice G. Dantec, traducere de Rita Chirian, Ed. Polirom: „Un cocktail deloc plictisitor, cu adevărat entertaining și provocator intelectual (să-i zicem intelotainment?), cât timp e citit de oameni care nu sunt gata să-l creadă pe cuvânt”. ■ În rubrica *Semnal* sunt recomandate volumele *Mărețele maimuțe* de Will Self, traducere de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom și *Onoarea pierdută a Katharinei Blum* de Heinrich Böll, traducere de Mariana Șora, Ed. Polirom. □ În *Cartea cu buni* Bogdan Romaniuc scrie despre *Blocul 29, apartamentul 1* de Corina Sabău, Ed. Polirom, 2009: „Ceea ce ne prezintă de fapt Corina Sabău în acest roman este conflictul dintre lumea veche și lumea nouă, lumea bunicilor, mecanică și cenușie, și lumea copilăriei. Pe această antiteză e construită întreaga carte”. ■ Bogdan Romaniuc a realizat și un interviu cu autoarea volumului comentat, „*Dacă mi-a ieșit o carte banală sau cu banalități, chiar n-a fost intenția mea*”: „- Blocul 29, apartamentul 1 este doar un fragment dintr-un posibil bildungsroman al Irinei? - Mi-amintesc de o replică din *Kill Bill*, filmul preferat al personajului meu: «our reputations precede us». Așa și cu textul meu. Orice m-aș fi gândit că am scris, numai bildungsroman nu. Și că tot veni vorba, niciodată nu mi-a fost clar de ce unele romane beneficiau de această etichetă nobilă, iar altele, care păreau să întrunească respectivele calități, nu. Și de ce erau luate în seamă doar personajele a căror maturizare era mai mult decât evidentă, uneori anunțată chiar de autor, pe când cele mai discrete erau lăsate pe tușă. Pe scurt, personajul meu, Irina, are 12 ani (oare care o fi vârsta ideală pentru un erou de bildungsroman?), o mamă, un tată, un bunic, o bunică și două prietene, nemaipunându-i la socoteală și pe vecini, și pe colegi. Evident că din aceste combinații se nasc acțiuni și sentimente. Adică fata descoperă că nu e deloc plăcut să iubești și să nu ți se acorde câtă atenție ți-ai dori. Își mai dă seama și că nu e ușor să stai lângă cineva care e mai aproape de moarte decât de viață, chiar dacă aveai impresia că e vorba de o mare iubire. Mai mult că într-o situație de genul ăsta ne putem reorienta, destul de rapid, spre persoane care nu pun astfel de probleme. Dar seria de descoperiri făcute de micuța mea eroină nu se oprește aici! Evident că îi las pe cititori să le descopere!”. ■ Același Bogdan Romaniuc semnalează apariția volumului *Reuniunea* de Anne Enright, traducere de Magda Teodorescu, Ed. Polirom, 2008 (*Liam, fratele pierdut*): „*Reuniunea* este un roman scris cu nerv, care îmbină poezia și limbajul violent. La finalul lecturii cititorul se simte ca după o lungă bătălie, dusă parcă împotriva vânturilor schimbătoare ale mării Irlandei”. ■ Sunt anunțate și două lansări de volume: □ Corina Sabău lansează romanul *Blocul 29, apartamentul 1* la Librăria Cărturești Verona, la care au vorbit autoarea Nora Iuga și Ovidiu Șimonca. □ *Sindromul de*

panică în Orașul Luminilor de Matei Vișniec a fost lansat tot la Librăria Cărturești, Muzeul Țăranului Român, iar la lansare au vorbit autorul, Alex. Ștefănescu, Cosmin Ciotloș și Daniel Cristea-Enache.

3 mai

- [„Adevărul”, nr. 106] În paginile dedicate Premiului Nobel pentru Literatură citim despre Erik Axel Karlfeldt (*Nobelul din nou în Suedia*) și Konstantinos Kavafis (*Grecul din Alexandria Egiptului*), sub semnătura Victoriei Anghelescu.

4 mai

- [„Adevărul”, nr. 5845] Nicolae Manolescu scrie *Când adevărul are nevoie de gârzi de corp*: „E lesne de văzut că dispariția caracterului universal reduce drepturile ființei umane la drepturile particulare ale unor categorii de oameni. Saviano, Rushdie și alții plătesc pentru dreptul lor de a spune adevărul prețul unei vieți sub paza gărzilor de corp, riscând în orice clipă să fie exterminați în numele dreptului unor grupuri ori categorii de a ascunde natura reală - politică, religioasă, economică - a dreptului lor comunitar”. ■ Dan Bolcea informează: *António Lobo Antunes dă autografe la Librăria Cărturești*, iar volumul *Ordinea naturală a lucrurilor* va fi lansat la sediul Uniunii Scriitorilor pe 5 mai: „După Mario Vargas Llosa și Orhan Pamuk, António Lobo Antunes este al treilea mare nume al literaturii contemporane, care vine în România. În ziua lansării, la Uniunea Scriitorilor, vor fi prezenți, printre alții, Micaela Ghițescu, traducătoarea romanului *Ordinea naturală a lucrurilor*, Dinu Flămând, traducătorul volumului *Cartea neliniștirii*, Cezar Paul-Bădescu, scriitor, redactor-șef «Adevărul literar și artistic», Carmen Mușat, critic literar, redactor-șef «Observator cultural»”.

5 mai

- [„Adevărul”, nr. 5846] Cezar Paul-Bădescu scrie despre *António Lobo Antunes și un roman „ca o simfonie”*: „Romanul pe care-l va lansa mâine la București, *Ordinea naturală a lucrurilor*, confirmă nivelul de top al scriiturii lui Lobo Antunes. Un roman a cărui lectură nu e deloc facilă, cu planuri narative complicate, dar care răsplătește cititorul cu pagini admirabile și o scriitură ingenioasă”.

- [„Revista 22”, nr. 19 (1000)] Tania Radu revine cu partea a doua din *Statui de suflet*, o cronică la *Sufletul nu cunoaște distanțele. Pagini de corespondență cu familia Pillat* de Pia Pillat, ediție de Monica Pillat, Ed. Humanitas, 2009: „«Roman epistolar», cartea alcătuită de Monica Pillat nu poate scăpa integral de lectura ca roman de familie. Iar aici, una dintre cele mai tentante piste este cea a tensiunilor inevitabile, atât de elegant țesute în stofa impecabilă a întregului, și asta pentru că altfel ar fi prea multă frumusețe. Despre vexațiuni de fiică neglijată de prea tineri și aprigi părinți, despre drumuri înfundate și trădări, despre remușcări și dezamăgiri, despre spirit critic în exces s-ar putea aduna cu penseta destule

contexte doveditoare în această corespondență. N-ar ajuta la nimic. *Sufletul nu cunoaște distanțele* trebuie să rămână ceea ce este: o odihnă a limanului moral”.

6 mai

● [„Adevărul”, nr. 5847] Ioana Bogdan semnează *Cărțile „Adevărul”*, popas la Alba Iulia, în cadrul Târgului „Alba Transilvania”: „Organizatorul evenimentului este Biblioteca Județeană «Lucian Blaga», iar târgul este deschis mâine, între orele 12.00 și 19.00, vineri și sâmbătă, între orele 10.00 și 19.00, și duminică, 10.00-14.00, în zona Platoul Romanilor de lângă Parcul Cetate. [...] Editura Adevărul continuă să fie prezentă și la Târgul de carte Librex, care începe astăzi, la Iași, și se va închide duminică, 10 mai. Locul de desfășurare este Sala Polivalentă din strada Sfântul Lazăr nr. 76”. ■ Ioana Bogdan ne informează și despre lansarea volumului *Ordinea naturală a lucrurilor*, la sediul Uniunii Scriitorilor, António Lobo Antunes: „Am crezut în geniul meu”: „A cincea sa carte tradusă în românește la Editura Humanitas Fiction a adus împreună în Sala Oglinzilor a Uniunii Scriitorilor, mai multe personalități ale vieții literare din România. Cuvântul de deschidere l-a avut Denisa Comănescu, directorul editurii, care a mulțumit tuturor celor prezenți pentru participare, inclusiv publicației «Adevărul literar și artistic», partener în realizarea acestui eveniment. După ce au luat cuvântul Ana Luisa Nunes Barata, consilier al Ambasadei Portugaliei, și Alain Bonte, președintele Fundației Bonte pentru Artă Modernă și Contemporană, a fost rândul criticului literar Carmen Mușat, redactor-șef al «Observatorului Cultural» să vorbească despre *Ordinea naturală a lucrurilor*. Ea a spus - preluând ideea Denisei Comănescu - că romanul lui Antunes pune sub semnul întrebării distincția dintre poezie și proză. [...] Al doilea mare eveniment al după-amiezii a fost lansarea volumului *Cartea neliniștirii* de Fernando Pessoa, despre care a vorbit Dinu Flămând, traducătorul textului. Un vorbitor-surpriză a fost ambasadorul României în Brazilia, criticul Mihai Zamfir, care a menționat faptul că, din rațiuni politice, Antunes nu a primit până acum Premiul Nobel pentru literatură”.

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 972] Marius Chivu publică *Virolează-mă!*, o recenzie la *Hai să furăm pepeni* de Nora Iuga, Ed. Polirom, 2009: „Eclectică până la haos, cartea mixează aproape orice tipar și convenție narativă, iar referințele autobiografice sunt în exces. Incidentul mediatic este, de fapt, pretextul pentru o carte exclusiv despre sine”. ■ Reținem din informațiile *Pe scurt*: □ *România, la târgul de carte*: „Editura italiană «Zonza Editori» va lansa la Târgul de Carte de la Torino, desfășurat între 14 și 18 mai, două cărți ale unor scriitori români contemporani, Dan Lungu și Liliana Corobca. Lansările vor avea loc în prezența autorilor, în prima zi a târgului de carte”. □ *Autobiografie Haruki Murakami*: „Scriitorul japonez Haruki Murakami (foto) vorbește în premieră despre cum a descoperit scrisul, într-un volum autobiografic programat să apară în toamna acestui an la Polirom. *Autoportretul autorului în culorile de fundal* este titlul operei sale, în care, printre altele, Murakami povestește cum aleargă câte zece kilometri pe zi,

timp de șase zile pe săptămână, pentru a-și «sculpta» gândurile și corpul”. ■ Ioana Bogdan realizează și ancheta *Ce biblioteci au scriitorii*, la care participă: □ Emil Brumaru: „Poetul Emil Brumaru spune că volumele de literatură le achiziționează mai mult din librării. Nu prea intră în anticariate, pentru că îl interesează noile apariții, cărțile mai vechi le are deja”. □ Florin Lăzărescu: „Florin Lăzărescu spune că își cumpără cărțile «ca tot omul», din librării și din anticariate. Ba de multe ori se folosește și de bibliotecile prietenilor săi. Nu le aranjează în funcție de vreo preferință anume și nici n-ar putea - are în casă doar cărți care îl interesează”. □ Nora Iuga: „Nora Iuga nu-și procură cărțile de la o librărie preferată, cum își «cumpără pe vremuri rochii de la Eva». Nici nu merge special într-o librărie să-și cumpere o carte anume”. □ Alex. Ștefănescu: „Cărțile îmi sosesc de la sine, într-un șuvoi neîntrerupt. Primesc (știu că par cinic) șapte-opt kilograme de cărți pe zi. Mi le trimit autorii, editorii, traducătorii, simpatizanții și chiar adversarii (crezând în mod greșit că succesele lor îmi fac inimă rea)”. □ Dan Lungu: „În mod obișnuit, îmi cumpăr cărțile de la librărie și anticariat. Uneori, comand direct pe site-ul editurilor sau pe Amazon. De asemenea, primesc multe cărți cadou”. ■ În *Adevăruri de altădată* apare Călinescu, despre Eminescu, „Articol apărut în «Adevărul literar și artistic», în anul 1938”. ■ Victoria Anghelescu revine la *Vă mai amintiți de...* cu un scurt text despre Otilia Cosmuța. ■ Vasile Ernu publică reportaj despre Odessa, *Orașul-mamă*.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 13 (885)]** În rubrica *Viața culturală* sunt anunțate *Premiile revistei „Convorbiri literare”* și apariția paginii de internet „Luceafărul de dimineață” în mediul virtual. ■ Ion Brad semnează *Din nou poezii greci*, anunțând apariția antologiei *33 de poeți greci contemporani*, selecție și traducere de Sorina Munteanu, Ed. Fundația Culturală Cancicov, 2008: „Am citit-o cu bucurie și depline satisfacții, din mai multe motive. Unul subiectiv, altele, numai de natură estetică, literară”. ■ Adrian G. Romilă recenzează *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „În mod cert, *Celelalte povești de dragoste* confirmă cu prisosință evoluția estetică a autorului. Este, de departe, cea mai bună carte a sa de până acum și marchează o bornă solidă în peisajul prozei actuale de la noi”. ■ În *Cărți pentru copii – provocări pentru adulți* Horia Gârbea prezintă *Cărțile săptămânii*: □ *Poeme pe-o frunză*, Editura Clasei a VI-a B, antologia lirică a elevilor coordonată de prof. Doina Dobre: „Asemenea workshop-uri cu poeme, frunze și sinceritate nu sunt deloc niște copilării. Trebuie doar ca un adult să aibă curajul să îi stimuleze pe copii în latura lor sensibilă, nu în cea violentă, care este adesea stârnită cu inconștiență”. □ Sânziana Popescu – *Călătoria lui Vlad pe Celălalt Tărâm*, Ed. Mediamorphosis: „Cartea Sânzianei Popescu este inteligentă, vioaie, reconfortantă și creează o așteptare benefică pentru volumele ce vor urma din ciclul *Andilandi*”. □ Lidia Novac – *Lebăda albastră*, Ed. Semne: „Un volum de excepție pentru copii, realizat așa cum ar trebui să fie regula, nu excepția, propune Lidia Novac”. □ Iulia Cubleşan – *Inelul Domniței Catrina*, Ed. Limes: „Romanul Iuliei Cubleşan

este o realizare demnă de interes în sine, dar și pentru că relansează o specie de succes, pe care ar fi nedrept s-o minimalizăm”. □ Elisabeta Polihroniade – *Primii pași în șah*, Ed. Epoli: „Pentru a fi mai interesant pentru copiii de vârstă școlară, mutările și deschiderile clasice sunt prezentate sub forma unor povestiri, așa că autoarea își valorifică talentul de prozatoare și cunoștințele vaste de șah și pedagogie”. □ Passionaria Stoicescu – *Povestea Mărțișorului*, Ed. Tehno-Art: „Poeta Passionaria Stoicescu s-a consacrat în ultima vreme realizării unor texte succinte, care, împreună cu o ilustrație bogată, se adresează unor copii cititori, deocamdată, prin intermediul adulților”. □ Despre formele argotice ale limbajului în literatură scrie Felix Nicolau în *Unde ni sunt argou-nauții?*. ■ Alexandru George revine cu eseul *Pentru o istorie a viitorului (VIII)*: „Toți observatorii actuali îi atribuie un rol eminent lui Mircea Cărtărescu, un poet, prozator, eseist care a depășit rapid situația de tânăr promițător; și totuși, chiar și acum, la peste cincizeci de ani, a rămas un artist emblematic pentru o generație de așa-ziși tineri. Opera lui capitală, *Orbitor*, este mai mult un monument și o experiență limită, decât o carte ce se citește. E o carte cu destinația de a fi studiată, nu pentru a se afla din ea banalele voluptăți ale căutătorilor de delicii. E un punct final al unei întregi perioade istorice, nu steagul unei insurgențe juvenile. Nu am idee dacă ultimii «tineri» se mai reclamă de la acest foarte important și divers scriitor din alte vremi; ceea ce îndrăznesc să prevăd este ivirea unor grupușcule de formulă ermetică, marcate de cel mai strict elitism, având pretenția că nu doar literatura, dar și întreaga lume începe și sfârșește cu ele”. ■ Iolanda Malamen realizează un interviu cu Mircea Ghițulescu, *Femeile sunt mai talentate decât bărbații*, pe marginea volumului *Istoria literaturii române – dramaturgia*: „- I.M. *Ca legatar al acestei întreprinderi extraordinare, ce-ai vrut să transmiți în primul rând?* - M.G. Dramaturgia bună provine din poezia bună. Cei mai mari dramaturgi au fost mari poeți și asta așa vrea să se înțeleagă din carte. Marile reforme în literatura română - și nu numai - le-au făcut poeții dramatici. Dacă ne gândim la primii cinci mari scriitori români dintre cei care au influențat lumea, îi vom evoca pe Alecsandri, Eminescu (da, un mare dramaturg), Caragiale (*Conul Leonida*, celelalte mult laudate fiind piese de «bulevard», bune și ele, dar oarecare), Blaga, Ionesco, Gellu Naum, D. R. Popescu, Matei Vișniec. Sigur, ei nu scriu piese în versuri rimate, dar asta nu înseamnă că nu sunt poeți”. ■ Versuri semnează Simona Dumitrache, Adrian Popescu. ■ Linda Maria Baros traduce poeziile lui Jean-Pierre Siméon și Lionel Ray. ■ Lucian Perța revine cu noi parodii (Viorica Răduță). ■ Din proză citim *Omul din fereastră* de Gheorghe Schwartz, fragment din romanul *Cei o sută – secretul Florența*.

7 mai

● [„Adevărul”, nr. 5848] Grigore Cartianu semnează *Patapievici, adevăratul ministru al Culturii*: „Este incredibil cât de departe poate merge cu sfidarea serenității Theodor Paleologu! Șterpelirea mărcii «BPT - Biblioteca pentru toți»,

proprietate a ministerului pe care-l conduce beizadeaua lui Conu Alecu, continuă să-l lase rece. Pur și simplu, omul tace. [...] Totul ține de oameni: în vreme ce la minister e șef Theodor Paleologu, de ICR se ocupă Horia-Roman Patapievici. Iar Patapievici chiar și-a luat treaba în serios. A resuscitat o instituție-fantomă, moștenită de la Augustin Buzura, și a transformat-o în principalul motor de promovare a culturii contemporane”. ■ Cezar Paul-Bădescu realizează un interviu cu António Lobo Antunes, „*Mi-ar plăcea să trăiesc în România*”: „- *Sunteți apreciat în lumea întreagă. Cumva «manageriați» celebritatea?* – Ies foarte rar din casă. La fel, călătoresc foarte puțin, merg în trei sau patru țări străine pe an. De exemplu, anul acesta am venit în România, apoi voi merge la Paris, apoi în Spania, apoi în Brazilia-și asta e tot. Pe de altă parte, nu-mi place nici să dau interviuri. E un exercițiu de vanitate! Un interviu e o neînțelegere tot timpul, pentru că vrei să impresionezi jurnalistul, iar jurnalistul vrea să corespunzi imaginii pe care o are despre tine...”. ■ Apare nota *Poemul lui Tolkien*: „Ultima carte scrisă de englezul J. R. R. Tolkien (foto), *Legenda lui Sigurd și Gudrun*, care reia povestea legendarului erou nordic Sigurd și a căderii Nibelungilor, a fost lansată în Marea Britanie, într-o ediție îngrijită de fiul acestuia Cristopher. Volumul conține un poem narativ de 500 de strofe, modelat după poezia scandinavă veche”.

● [„Cultura”, nr. 18 (222)] Angela Martin pune din nou *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: Vorbeați în urmă cu o lună despre existența unei perspective comparatiste care își reprezenta procesul de transmisie literară de la un emițător la un receptor ca un fel de cataliză. La ce autori anume vă gândeați? Vă pun această întrebare pentru că încă din anii '30 în România, un mare poet modern și ăa același timp un filosof al culturii, Lucian Blaga, vorbea despre influențe (nu numai literare) «modelatoare», pe de o parte, și «catalitice», pe de altă parte. În viziunea sa, influența franceză asupra culturii române a fost una modelatoare, în timp ce influența germană a fost una catalitică, adică una care a declanșat nu un proces de imitație, ci unul de autodescoperire. Ce ne puteți spune despre cultura suedeză în acest sens? Kjell Espmark: Distincția între influențe «modelatoare» și influențe «catalitice» este importantă în discuție și, totuși, nu se poate spune că între cele două există o linie de demarcație clară. În cazul literaturii suedeze, influența naturalismului francez în ansamblu poate fi caracterizatp drept «modelatoare», dar un studiu al exemplelor individuale ne relevă faptul că, de pildă, *Domnișoara Iulia* a lui Strindberg a fost neîndoieľnic inspirată de manifestul lui Zola în privința îndrăzelii și a fidelității față de realitate, fără a avea însă caracterul unei «imitații». [...] Pe de altă parte, o «cataliză» presupune un anumit grad de sistematizare: un scriitor este ajutat să se regăsească, dar, în același timp, prin ceea ce scrie, ocupă un loc în tradiția literară”. ■ Ioan-Aurel Pop publică *Admonestări și interdicții culturale (XI)*: „Zilele «Carl Filtsch» deveniseră o sârbătoare a culturii românești la Veneția, în flecare primăvară. În 2007, brusc, Comitetul Director al ICR a decis, fără nlcio motivare, că «nu este recomandabilă implicarea în acest proiect și în 2008». Natural, am cerut politicos

explicații și am rugat apoi pe cei responsabili să reia discuția în legătură cu acest program, fiind convins că este vorba despre o neînțelegere, despre o eroare, despre o decizie grăbită și inoportună. Exceptându-l pe H. R. Patapievici, «personalități» culturale și muzicale cărora le-am adresat trei memorii pentru reconsiderarea deciziei au fost concomitent Dan Croitoru, Raluca Trușcanu și Irina Ionescu (cu funcții răsunătoare, precum secretar general, director general și director în cadrul ICR). [...] Nu am obținut nimic decât repetarea drastică a deciziei, cu circumstanța agravantă că «recomandarea» devenise acum «interdicție». Atunci mi s-a făcut lehamite de tot și de toate!». ■ În *Revista revistelor* citim *Cărțile din cărți se fac...* de C. Stănescu, care reține din „Contemporanul – Ideea europeană” prima parte a dosarului *Adevărul și plagiatul secolului*, care vizează „litigiul dintre două case editoriale în legătură cu republicarea celebrului *Jurnal* al lui Lev Tolstoi: e de notorietate că, în România, celebritatea acestui *Jurnal* se leagă indisolubil și definitiv de numele Janinei Ianoși și al lui Ion Ianoși, cei doi cărturari ai noștri care au selectat, tradus, adnotat și prefăcut de mult și în repetate rânduri opera tolstoiană. Ei nu dețin, desigur, monopolul asupra acestuia, dar oricât de sceptic și relativist am fi ajuns în pririvrea tuturor lucrurilor, sunt și chestiuni indiscutabile: astfel, până la o probă contrară, rămâne indiscutabil faptul că cei doi distinși cărturari și mari muncitori intelectuali dețin de câteva bune decenii până azi un simbolic și prestigios premiu național de excelență în opera de cunoaștere și răspândire a creației lui Tolstoi în România, respectiv a *Jurnalului* patriarhului de la Iasnaia Poliana”. ■ În *Cultura literară* apar: □ Adriana Stan, *Mincinosul de elită*, o prezentare a volumului *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale* de Ion Iovan, Ed. Curtea Veche, 2008: „Scoțând din calcul «epistolarul», volumul lui Ion Iovan rămâne, cu toate «însemnările» și cu întreg «indexul», un eveniment editorial de clasă. Emanație în spirit postmodern a unui model literar interiorizat, dar vie, excentrică și surprinzătoare, cartea se citește empatic și proiectiv, cu mari delicii textualiste și fantasmatic. E mare lucru pentru un autor ce se recomandă, altfel, ca modest artificier”. □ Al. Cistelean publică a treia parte a textului *Ultimul taliban („Negru pe alb”)*, continuând cu prezentarea operei lui Aurel Pantea, pentru a arăta că este greșită poziția lui Nicolae Manolescu în *Istoria...* sa în privința acestui scriitor. □ Daniel Cristea-Enache semnează *Lyrice magna (VII)*, ocupându-se de opera lui Nichita Stănescu: „După cinci volume de versuri aruncate pe piață în trei ani, Nichita Stănescu se oprește din elanul productiv, tot mai puțin creativ, și zgâlțâie din nou, cu forța marilor artiști, sistemul general de semne poetice, limbajul neomodernității, propria lume artistică, pe care o recuză. Din acest unghi privind lucrurile, *În dulcele stil clasic* nu are nici dulceață, nici clasicitatea, nici stilistica pe care un cititor de ultimă oră ar putea conta”. □ În *Ideile hard din SF-ul soft* Cătălin Sturza comentează *Vincent nemuritorul* de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea Veche, 2008: „E o lectură delectantă care, cu siguranță, transmite ceva, atât pe plan intelectual, cât și la nivel emoțional. Însă nu e suficient, și o carte care nu își atinge potențialul, care nu face tot ceea ce promite

e, în cele din urmă, nesatisfăcătoare. În acest sens, există în roman fire narative lăsate libere, nerezolvate”. □ Constantin Coroiu recitește *Jurnale intime vieneze* de Jacques Le Rides, Ed. Polirom, traducere și studiul introductiv de Magda Jeanrenaud: „*Jurnale intime vieneze* nu este - așa cum s-ar putea crede - o carte de teorie, aridă. Dimpotrivă, cum observă pe bună dreptate și autoarea studiului introductiv, ni se propune spre lectură și meditație o narațiune captivantă, cu personaje celebre, dar și o dezbatere incitantă, nu în ultimul rând privind însăși condiția jurnalului intim”. □ Nicolae Coande semnează *O. Nimigean – continua despărțire a poetului de poezie*: „În fond, Nimigean apare ca un poet al crepusculului, un anume crepuscul cultural, civilizațional chiar, cu atât mai paradoxal cu cât este resimțit de un barbar care se vede pe sine, într-un final de lume, «jucându-se cu un cerc de fum»”. □ Revista pune în dezbatere volumul *Genealogii ale postcomunismului* de A. T. Sârbu și Alexandru Polgár (coordonatori). Despre volum se pronunță: □ Al. Cistelean, *Arheologia anacronicului*: „E, poate, inevitabil ca atuni când ai atâția invitați la cină câți autori sunt în volum, grupul să se sparhă în varii biserițe și în locul unei dezbateri comune să obții diverse discuții în doi-trei pe la fiecare colț al mesei. E interesant, în acest sens, de urmărit continuitățile și asemănările care izolează în grupuri mai mici aceste texte și care bruiază oarecum discuția oficială comună”. □ L. Ghiman, *Ce-i de făcut*: „Ce caracterizează însă, la nivel de conținut, această carte, făcând-o în sine utilă și utilizabilă, adică, eventual, ceva mai mult decât o reușită editorială? Ei bine, este o carte care pune multe întrebări bune când vine vorba despre «atitudinea noastră de modernitate». Pune în discuție un proiect pe care l-am asumat aproape ca pe un destin («integrarea în structurile europene și euroatlantice», cum am auzit-o de atâtea ori, modernizarea, «tranziția către statul de drept și economia de piață»). Nu pentru a-l invalida, ci pentru a arăta ce caracter (al nostru) face acest proiect să devină destin și, prin asta, eva de nechestionat”. □ Codrin Tăut, *De la „Iluzia anticomunismului” la „Genealogiile postcomunismului”*: „Strategia cărții se poate defini pe două etaje. O primă clasă de texte amorsează o analiză a structurilor paralele ale comunismului și ale capitalismului. Gáspár Miklós Tamás și Claude Karnoouh conchid în articolele lor că cele două ideologii adversare, capitalismul și comunismul nu suni atât de diferite. Privite din perspectiva efectelor pe care le-au produs, ele manifesta o rădăcina comună, cea a dominației și a exploatării. Acestui prim demers i se adaugă un altul, care analizează postcomunismul în termenii tranziției”.

• **[„Dilema Veche”, nr. 273]** În rubrica sa *Pe de altă carte*, Claudiu Constantinescu scrie despre *Rolul familiei mele în revoluția mondială* de Bora Ćosić, traducere de Georgina Ecovoiu, prefață de Corina Bernic, Ed. Art, 2008: „Scriitura halucinant de rapidă, cu flash-uri de tot hazul și tot dramatismul, pune și ea umărul la această istorie nebunească a casnicului sub caznele vremii, unde cea mai dificilă profesie e supraviețuirea”. ■ La rubrica *Dilema veche vă recomandă* Marius Chivu propune: „Două romane care-și merită cu prisosință elogiile de pe

coperta a patra: *Soț și soție* (Editura Polirom) și *Viața mea amoroasă* (Editura Humanitas), ambele în traducerea Ioanei Petridean, parte dintr-o trilogie semnată de extraordinara Zemya Shalev, cea mai recentă revelație literară a mea. Câteva sute de pagini — senzuale, profunde, șocante și memorabile — despre Adevărul relației de cuplu: sex, iubire, trădare și suferință! Pe lângă această israeliană, Elfriede Jelinek, Linda Grant și toate scriitoarele franceze din ultima jumătate de secol par niște școlărițe fâstăcite scriind în debara despre propriile codițe”.

● **[„Observator cultural”, nr. 215 (473) Pagina La zi vine cu noi informații:**
□ *A fost:* „□ *Iulian Ciocan, tradus în limba cehă*. Romanul *Înainte să moară Brejnev* de Iulian Ciocan a apărut de curând în limba cehă, la Editura Dybbuk, în traducerea lui Jiri Nasinec – a anunțat luni, 27 aprilie, Editura Polirom. [...] □ *Pro și contra la ICR*. Miercuri, 6 mai, la ICR București, a avut loc dezbaterea *Criterion și presa românească în anii '30*, moderată de Ștefan Vianu, ai cărui invitați au fost Zoltán Rostás, Gabriela Omăt, Marian Petcu și George Ardeleanu”. □ *Va fi:* „□ *Pascal Bruckner, invitatul ICR Paris*. Reputatul scriitor francez Pascal Bruckner este invitatul ICR Paris în cadrul dezbaterii *Cultură română – cultură franceză în context european 1989-2009*, care va avea loc astăzi, 7 mai, la ora 20.00. Alături de el vor mai participa la discuții eseistul român Alexandru Matei și profesorul William Marx, de la Universitatea din Orléans. Dezbaterea va urmări consecințele căderii comunismului în 1989 asupra peisajului socio-cultural al întregii Europe. [...] □ *Lecturi shakespearlene*. Personalități de primă mărime în studiile shakespearlene mondiale, prof. Patricia Parker, de la Universitatea Stanford, și prof. Charles Moseley, de la Universitatea Cambridge, vor conferenția la București, în intervalul 11-16 mai. [...] □ *Băiușei va fi lansat în Polonia*. Romanul *Băiușei* de Filip și Matei Florian, publicat în versiune poloneză la Editura Czarne, va fi lansat vineri, 22 mai, la Cracovia, și sâmbătă, 23 mai, la Varșovia, în cadrul unei campanii de promovare în prezența autorilor și a traducătorului, Szymon Wcisło”. □ *O noapte și patru zile de literatură, la Praga:* „Scriitorii Dumitru Țepeneag, Mihai Sin și Dan Sociu vor participa la Târgul Internațional de Carte de la Praga, ce se va desfășura în perioada 14-17 mai și care va avea ca temă literatura europeană. Între 13 și 17 mai, ICR Praga promovează literatura română în cadrul a două evenimente de amploare, incluse în programul cultural al președinției UE deținute de Cehia: *Noaptea Literaturii* și Târgul Internațional «Lumea Cărții». *Noaptea Literaturii* va avea loc pe 13 mai, în deschiderea ediției din acest an a Târgului de Carte de la Praga. Între orele 18.00 și 23.00, în 12 locuri din Praga se vor desfășura simultan lecturi publice din literaturile Europei. Astfel, fragmente din romanul *Întoarcerea huliganului* de Norman Manea vor fi prezentate publicului ceh din jumătate în jumătate de oră, în lectura actorului Jiri Ornest, la sinagoga Maisel. Volumul a fost tradus în limba cehă de Jiri Nasinec și a apărut la sfârșitul anului trecut la Editura Dybbuk din Praga. [...] La stand va fi lansată ediția în limba cehă a volumului *Hotel Europa* de Dumitru Țepeneag, publicat de Editura Dybbuk din Praga, traducerea

aparținându-i lui Tomas Vasut. Scriitorul Mihai Sin va intra în dialog cu publicul ceh și își va prezenta ultimele creații. Standul României va găzdui și lansarea volumului bilingv *Mircea Eliade în context european*, în prezența editoarei Libuse Valentová, conducătorul Departamentului de Studii Românești de la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității Caroline din Praga. La rândul său, Dan Sociu va participa la două dintre evenimentele cele mai importante programate în cadrul târgului – dezbaterea *Revoluția în orașe: Transformările anului 1989 din capitalele central-europene* și o seară de poezie europeană contemporană. Totodată, literatura română, alături de cea cehă, poloneză, germană, maghiară și bulgară, va fi prezentă în cadrul evenimentului organizat la târg de revista literară «Plav», intitulat *Demolarea zidului: Evenimentele anului 1989 în literatura țărilor de după Cortina de Fier*». □ *Ultimul roman al lui Ioan Lăcustă, lansat la Polirom*: „Ultimul roman semnat de Ioan Lăcustă, *Replace all (Colcăiala)*, pe care Bogdan-Alexandru Stănescu, directorul editorial al Polirom, îl numește «un Maestrul și Margareta românesc», a apărut în librării». ■ În loc de editorial apare *Despre calitatea de intelectual* de Doina Cornea, fragmente din *Jurnal – ultimele caiete*, Ed. Fundației Academia Civică, 2009. ■ În grupajul despre Târgul de Carte de la Budapesta citim: □ *România – invitată de onoare la Târgul de Carte de la Budapesta*: „Ediția a XVI-a a Târgului Internațional de Carte din Budapesta a înregistrat un vârf de participare din partea publicului: peste 61.000 de iubitori de carte au trecut prin Complexul Millenaris, unde standul României, țara invitată de onoare, a dominat Bookfestul. Presa ungară a salutat cu elogii prezența României la Bookfestul budapestan, peste 50 de articole, emisiuni de radio și de televiziune au apărut în zilele Târgului. [...] Dialogurile dintre scriitori au fost consistente și pline de spirit: Gabriela Adameșteanu, în dialog cu Esterházy Péter, Mircea Dinescu, prezentat de Cselényi László, Adela Greceanu la întâlnirea debutanților, pledoaria splendidă a marelui poet de limbă maghiară Kanyadi Sandor pentru traducerea poeziei românești, lansarea ediției speciale «Caleidoscop românesc» din revista «Lettre», în redactarea Evei Karadi. O avalanșă de traduceri în limba maghiară a unor autori români ca Florina Ilis, Ruxandra Cesereanu, Bogdan Suceavă, Lucian Dan Teodorovici, Traian Ștef, Varujan Vosganian, Radu Aldulescu, Denisa Comănescu, Filip Florian, Eginald Schlattner, Florin Lăzărescu, Vasile Dan etc. la edituri ca Jelenkor, Noran, Magveto, AB Art, Pont, Pallas Akademia. Proiectul Fundației «Noi citim», care a reunit 10 copii din România și 10 din Ungaria pentru a desena o carte. Toate acestea au atras și au animat un public numeros și interesat. Mulțumim doamnei Brândușa Armanca pentru selecția materialelor apărute în presa din Ungaria». □ Bogdan Suceavă, *Mulțumesc, Budapesta...*: „Grație prezenței României la acest Festival al Cărții ca invitat special, pentru câteva zile, fie că am dialogat în engleză, franceză sau română, am adus cu mine, în fața interlocutorilor maghiari, ceva mai mult decât simpla mea experiență personală. Aveam să-mi dau seama, o dată în plus, cât de importantă poate să fie literatura și că actul cultural implică întotdeauna

responsabilitate”. □ În traducerea lui Bogdan Geană citim extrase din *Presa ungară despre scriitorii români și operele lor traduse în limba maghiară*. ■ Silvia Dumitrache scrie despre „*Pedagogia suferinței*”, o semnalare a apariției volumului *Jurnal. Ultimele caiete* de Doina Cornea, Ed. Fundației Academiei Civice, 2009: „Interesul stârnit de notele de jurnal merge dincolo de anecdotic, de simplul fapt istoric, consemnările putând fi urmărite pe multiple paliere, care conferă jurnalului o notă de profunzime (de la aprecieri legate de ideea de frumos, la perspectiva filozofică în abordarea unor concepte precum adevărul, binele, răul, memoria, de la amintirea momentelor când a căzut victimă distopiei comuniste până la considerații despre situația politică de după '89). Revenirea la momentele copilăriei este un punct comun al acestor note”. ■ În *Dincolo de poezia cotidianului* Bianca Burța-Cernat recenzează *Oameni obosiți* de Andrei Bodiu, Ed. Paralela 45, 2008: „Formula poeziei tranzitive ar putea părea «obosită», nu suficient de ofertantă, dacă nu s-ar produce acest viraj brusc înspre «metafora» și «metafizicul» care, date afară pe ușă din poezia ultimelor două-trei decenii, se reîntorc discret pe fereastră. Poezia din *Oameni obosiți* nu șochează, nu «destabilizează», dar e, cu toate acestea, o poezie convingătoare, suficient de puternică, de «vitală»“. ■ Dan Cîrjan publică eseu *În marginea literaturii*, o abordare a jurnalelor lui Livius Ciocârlie: „Ficționalizarea sinelui este o strategie specifică jurnalului, de orice fel ar fi el. Inautenticul de care vorbea Barthes rezultă și din această continuă refacere și contrafacere a sinelui, nu numai din intertextualul presupus de consacrarea genului. Ceea ce reușește Livius Ciocârlie să facă este să ficționalizeze conștient, ferindu-se astfel de inautenticul implicit și redând ceea ce el ar numi adevărul ficțiunii”. ■ În *Demo-capi* Călin-Andrei Mihăilescu susține: „Estetul, poetul e cel care e chemat să preia o lume care nu se mai poate justifica decât estetic. Dincolo de sentimentalismul modernității și de naivitatea globalismului, poetul este adevăratul democrat. Pentru el, aceasta nu e nici o cunună de lauri, nici o damnare, ci e o responsabilitate stoică. Poetizarea lumii e sensul crizei de azi”. ■ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu Vassilis Alexakis, „*Totul e real, nimeni n-a putut să-mi conteste nici măcar o informație!*” cu ocazia apariției romanului *După Isus Hristor*, tradus de Doru Mareș, Ed. Trei: „- *Cititorii români v-au citit, în traducere, romanul după Isus Hristos. Este prima traducere în limba română din opera dvs. după Isus Hristos a apărut la Paris în 2006, a primit Premiul Academiei Franceze în 2007. De ce ați dorit să scrieți despre istoria Muntelui Athos?* - Cu puțini ani înainte am scris o carte despre vechea Grecia, despre Delphi, despre Pythia, despre Apollo. Am dorit să scriu despre Grecia de după instalarea creștinismului în aceste locuri. Ce s-a întâmplat în Grecia după ce grecii au devenit creștini? Cum a arătat Grecia ortodoxă? Ce transformări a suferit? Cât s-a păstrat din tradiția Antichității? Muntele Athos reprezintă simbolul Greciei creștine, iar eu am vrut să cercetez acest simbol, fără prejudecăți și fără patimă”. ■ Ovidiu Pecican publică în rubrica sa *Koestler, Camus, Ceaușescu*: „Au fost necesare mai multe decenii pentru ca eseu lui Arthur

Koestler *Reflecții asupra ștreangului* și cel semnat de Albert Camus pe o temă similară – *Reflecții asupra ghilotinei* – să apară, reunite, și în România (sub titlul comun *Reflecții asupra pedepsei cu moartea*, ediție revăzută și adăugită, introducere și studiu de Jean Bloch-Michel, traducere de Ioana Ilie, Ed. Humanitas, 2008, 248 p.). Evenimentul are loc la douăzeci de ani de la ultima execuție – anume, cea a dublei împușcări a soților Ceaușescu, după care, la puține zile, prin 1990, a și survenit abolirea pedepsei cu moartea. El îndeamnă la multiple reflecții, dar în primul rând aduce în minte împrejurări istorice mai vechi. [...] Cartea lui Koestler și Camus, două nume sonore, bine cunoscute cititorului român de istorie și literatură, provoacă, prin urmare, la o reflecție mai profundă asupra pedepsei capitale; dar și la o reconsiderare a trecutului recent prin prisma cumpănirii atente a celui mai elementar drept uman: dreptul la viață”. ■ În *Fantasy & Science Fiction* Michael Haulică scrie despre *ProspectArt Reloaded*: „Cenaclul ProspectArt și-a reluat activitatea joi, 30 aprilie, la Observatorul Astronomic «Amiral Vasile Urseanu», din inițiativa Societății Române de Science Fiction și Fantasy. Este unul dintre vechile cenacluri SF bucureștene, înființat în 1986, din care făceau parte, printre alții, Cristian Mihail Teodorescu, Dănuț Ungureanu, Cristian Tamaș, Sorin Camner, Marian Truță, Cristian Lăzărescu (prezenți la ședința de relansare), Mihai-Dan Pavelescu, Mihnea Columbeanu, Dina Paligora, Sorin Ștefănescu, Ștefan Ghidoveanu. Președinte, în perioada 1986-1989, a fost Cristian Tudor Popescu a cărui prezență, joi seara, i-a încântat pe cei tineri (și mai puțin tineri). Pe lângă vechea gardă a cenaclului, la întâlnirea de joi au mai fost invitați scriitori, critici: Ion Hobana, Bianca Burța-Cernat, Paul Cernat, Roberto Quaglia. Au mai fost prezenți Liviu Radu, Cristina Ghidoveanu, Lucian și Dina Hanu, Sebastian A. Corn, Ionuț Bănuță, Balin Feri, Dumitru Stătescu, celebrii fani Bebe și Nicu (despre care am mai scris în acest colț de pagină), Gabi Vîlsan, bloggeri: Jen, Dreaming Jewel, caprikornk13, Dragoș C (care au și scris apoi, pe blogurile lor, despre ce s-a întâmplat)”. ■ Apare suplimentul *Polonia contemporană. Supliment dedicat Zilei Naționale a Poloniei – 3 mai*; reținem: □ Apare programul pentru *Evenimente culturale organizate de Institutul Polonez* pentru lunile mai și iunie. □ Luiza Săvescu traduce versurile lui Tadeusz Dąbrowski, iar Sabra Daici traduce poeziile lui Wojciech Bonowicz. □ Un traducerea lui Mihai Mitu citim un fragment din romanul în pregătire la Ed. Humanitas, *Șahinșahul* de Ryszard Kapuscinski. □ Despre creația poetică a scriitoarei Wisława Szymborska scrie Jerzy Pilch în *Iubirea în percepția Wisławe Szymborska*, „Fragment din articolul preluat din cotidianul «Dziennik»/ 29.11.2007”, traducere de Luiza Săvescu. □ Stan Valea traduce *Baltazar. Autobiografie* de Sławomir Mrożek, fragmente din volumul ce urma să apară la Ed. Curtea Veche. □ Cristina Godun traduce *Degetul care arată luna*, eseu scris de prozatoarea Olga Tokarczuk: „Pentru un scriitor, adeseori traducătorii îndeplinesc funcția de psihanalisti de mare ajutor – ei pun întrebările cele mai surprinzătoare. S-ar cuveni notate undeva, păstrate și publicate din când în când, în ediții separate, pentru ca cititorii să aibă posibilitatea de a aprecia

minunea scrisului și truda traducerii. Și, în general, miracolul limbii. Grație ei, ceea ce mie mi se părea evident, ba chiar universal, brusc își pierde coeziunea internă, devine neevident și absolut local. Ei sunt cei care mi-au atras atenția asupra acestor caracteristici ale limbii polone, pe care le voi descrie în cele ce urmează”.

8 mai

• **[„Adevărul”, nr. 5849]** Ioana Bogdan anunță *Nominalizări la Premiile Uniunii Scriitorilor*: „Juriul Uniunii Scriitorilor din România (USR), alcătuit din Gabriel Dimisianu (președinte), Daniel Cristea-Enache, Mircea A. Diaconu, Dan C. Mihăilescu și Cornel Ungureanu (membri), a stabilit prin vot nominalizările la premiile pe 2008”. (v. „România literară”, nr. 18/ 2009).

• **[„România literară”, nr. 18]** Numărul se deschide cu *Nominalizări pentru premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 2008*: „Juriul alcătuit din Gabriel Dimisianu (președinte), Daniel Cristea-Enache, Mircea A. Diaconu, Dan C. Mihăilescu și Cornel Ungureanu (membri), întrunit în ședința din 5 mai a.c., a stabilit prin vot următoarele nominalizări: □ Proză: Daniel Bănulescu, *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor*, Editura Cartea Românească. Virgil Duda, *Ultimele iubiri*, Editura Polirom. Filip Florian, *Zilele regelui*, Editura Polirom. Doina Ruști, *Fantoma din moară*. Editura Polirom. Eugen Uricaru, *Cât ar cântări un înger*, Editura Cartea Românească. □ Poezie: Andrei Bodiu, *Oameni obosiți*, Editura Paralela 45. Vasile Igna, *Lumină neagră*, Editura Limes. Ștefan Manasia, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească. Anca Mizumschi, *Poze cu zimiți*, Editura Brumar. Liviu Ioan Stoiciu, *Craterul Plafon*, Editura Vinea. □ Critică literară/ Eseu/ Istorie literară: Paul Cornea, *Delimitări și ipoteze*, Editura Polirom. Dan Cristea, *Poezia vie*, Editura Cartea Românească, Alexandru Mușina, *Poezia: teze, ipoteze, explorări*, Editura Aula. Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească. Ilina Gregori, *Știm noi cine a fost Eminescu?*, Editura Art. □ Dramaturgie: Nu s-au făcut nominalizări. □ Traduceri din literatura universală și Premiul «Andrei Bantaș»: Ilie Constantin, Eugenio Montale, *Oase de sepie*, Editura Paralela 45. Liviu Cotrău, E. A. Poe, *Călătorii imaginare*, Editura Polirom. Sorin Mărculescu, Miguel de Cervantes, *Galateea*, Editura Paralela 45. Rareș Moldovan, Harold Bloom, *Anxietatea influenței*, Editura Paralela 45. Anamaria Pop, Péter Esterházy, *Harmonia caelestis*, Editura Curtea Veche. Horia Florian Popescu, Philip Roth, *Viața mea de bărbat*, Editura Polirom. Mariana Ștefănescu, Milorad Pavić, *Mantia de stele*, Editura Humanitas Fiction. George Volveanov, John Updike, *Întoarcerea lui Rabitt*, Editura Humanitas Fiction. □ Debut: Svetlana Cârstea, *Floarea de menghină*, Editura Cartea Românească – poezie. Iulian Costache, *Eminescu. Negocierea unei imagini*, Editura Cartea Românească – critică literară. Vlad Moldovan, *Blank*, Editura Cartea Românească – poezie. Oana Soare, *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu*, Editura Fundația Națională pentru Știință și Artă – critică literară. Simona Sora, *Regăsirea*

intimității, Editura Cartea Românească – critică literară. Ioana Vasiloiu, *Receptarea critică a lui Eminescu până la 1930*, Editura MLR – istorie literară. □ Premii speciale: Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom. Aurel Dumitrașcu & Adrian Alui Gheorghe, *Frig. Epistolar (1978-1990)*, Editura Conta. Gheorghe Florescu, *Confesiunile unui cafegiu*, Editura Humanitas. Ovidiu Hurduzeu și Mircea Platon, *A treia forță. România profundă*, Editura Logos. Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor / în prezentarea lui Ion Iovan*, Editura Curtea Veche. Gabriela Omăt, *Modernismul literar românesc în date (1880-2000) și texte (1880-1949)*, Editura Institutului Cultural Român. □ Comisia pentru literatura minorităților a UR a nominalizat următoarele cărți: Mikola Kozsink, *Nici Dumnezeu, nici om*, Editura RCR – proză în limba ucraineană. Jancso Noem, *Emotikon*, Editura Hizado Kiado – proză în limba maghiară. Bogdan Lazlo, *Tatjana*, Editura Hizado Kiado – proză în limba maghiară. Kizaly Laszlo, *Ploaia de la miezul nopții*, Editura Mentor Kiado – poezie în limba maghiară. □ Premiile UR vor fi acordate în ziua de 18 iunie în cadrul unei festivități care va avea loc la Târgul de Carte BOOKFEST. Cu acest prilej juriul va acorda și Premiul Național pentru literatură pentru anul 2008”. ■ Revista transmite și scurte informații despre *Colocviile romanului*: „În perioada 24-25 aprilie 2009 la Alba Iulia s-au desfășurat *Colocviile romanului românesc contemporan*, având ca organizatori: Consiliul Județean Alba, Uniunea Scriitorilor din România – Filiala Alba Hunedoara, Biblioteca Județeană «Lucian Blaga» Alba și Universitatea «1 Decembrie 1918» Alba Iulia. La acest eveniment-dezbateri au participat scriitori și critici literari. Cele două sesiuni ale colocviilor s-au încheiat cu decernarea premiilor *Colocviilor romanului românesc contemporan* – Alba Iulia 2009. Astfel: □ Titlul de senior al romanului românesc contemporan a fost conferit prozatorului Nicolae Breban. □ Premiul pentru roman a revenit profesorului Filip Florian pentru romanul *Zilele regelui*. □ Premiul pentru debut în roman a fost acordat profesoarei Ruxandra Ivănescu pentru romanul *Marianon sau adevărata istorie a descoperirii lumii noi*. □ Premiul pentru exegeză românească a revenit eseistei Simona Sora pentru studiul *Regăsirea intimității*. Juriul a fost format din Irina Petraș (președinte), Dora Pavel, Sanda Cordoș”. □ În rubrica *Despre literatură, cu bucurie*, Ioana Pârvulescu se adresează de data aceasta Oanei Pellea, cu textul *Musculița pe clape*, anunțând lansarea jurnalului Oanei Pellea la Târgul de Carte care va avea loc în iunie. ■ Cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *O spirală din cuvinte*, prezentând *Cuvinte de acces* de Jean Baudrillard, traducere și prefață de Bogdan Ghiu, Ed. Art, 2008: „Dacă trecem peste parada implicită pe care o presupune ambiția de a-ți etala gândurile într-o formă radicală - există o modă a francezilor de a se declara radicali, când de fapt nu sunt decât patetici și cabotini, căci radicalismul, alt cuvânt pentru fundamentalism, e tot ce poate fi mai străin de ei - dacă trecem peste zvâcnirea ostentativă cu care Baudrillard își declară atitudinea radicală, cartea *Cuvinte de acces* e o mostră de gândire liberă și instructivă”. □

Continuând serialul textelor despre *Istoria...* lui Nicolae Manolescu, Cosmin Ciotloș publică partea a opta, intitulată *Câteva intrări de dicționar*: „Manolescu își întocmește deci, tot în urma unei selecții exigente, propriul dicționar. Intersecția de criterii e în afară de orice discuție. Sigur că prezența anumitor autori importanți, mai ales contemporani, în asemenea liste pasabile deconcertează. Dar nu într-atât cât să nu se bage de seamă că n-avem de-a face cu o radiere definitivă, ci cu o deplasare (discutabilă poate de multe ori, dar absolut sinceră estetic) de accent valoric. Amestecat, până la Manolescu, cu istoria, dicționarul riscă să fie identificat, de la Manolescu încolo, cu indexul. Inutil să mai adaug că ambele confuzii sunt la fel de nocive”. □ În *Secvențe pentru violon d'encre* Grete Tartler prezintă *Poeme alese 1975-2005* de Romulus Bucur, postfață de Al. Cistelean, Ed. Aula, 2005: „Nu toți poeții și-au pus întrebarea dacă își pot construi un loc în lumea atât de brusc deschisă. Romulus Bucur a reușit. Nu s-a risipit în vorbărie și texte aluvionare, nu s-a înecat purtându-și «secundele ca pe un șirag de ghiulele»”. □ Daniel Cristea-Enache publică *Naștere ușoară*, o recenzie la volumul *Poeme amniotice* de Mihail Gălățanu, Ed. Limes, 2008: „Mihail Gălățanu e un original scriitor maximalist. Când sunt rele, versurile lui sunt foarte rele. Dar atunci când sunt bune, sunt foarte bune...”. □ Gheorghe Grigurcu scrie despre *Câmp minat* de Mircea Petean, Ed. Limes, 2009 (*O sensibilitate transilvană*): „E aici o acută luciditate de sine, turnată pe făgașul unei remarcabile intensități poetice actualizate, sub semnul acelei caracteristice ambiții ardelenesti de-a deveni, de-a progresa, de-a «ajunge», certificată de o pleiadă de intelighenți de ieri și de azi ai pământului transcarpatin”. □ Dana Pîrvan-Jenaru scrie în *Fericire portugheză* despre volumul *Se înnoptează. Se lasă ceață* de Mihai Zamfir, Ed. Polirom, 2006: „Dragoste, pasiune, singurătate, regăsire de sine, viziune critică la adresa societății, condiția intelectualului, raportul dintre viață și literatură - iată, pe scurt, ce poate găsi cititorul în acest roman al lui Mihai Zamfir”. □ Despre *Mexico 70. Jurnal sentimental* de Ioan Chirilă, ediția a III-a, Gazeta Sporturilor, 2009 scrie Tudorel Urian în recenzia intitulată *La curea Regelui Fotbal*: „Cărțile lui Ioan Chirilă sunt adevărate cadouri făcute cititorilor. Accesibile, sensibile, înțelepte, emoționante, ele sunt scrise cu mult har de un cronicar sportiv dublat de un scriitor adevărat”. □ Elisabeta Lăsceni semnează „*Dialog peste generații*”, o prezentare a volumului *Liviu Rebreanu prin el însuși* de Niculae Gheran și Andrei Moldovan, Ed. Academiei Române, 2008: „Autorii au folosit o tehnică uitată, cea a mozaicului, pentru că au decupat din toată literatura confesivă a scriitorului bucăți de mărimi felurite, apoi le-au încasetat după altă logică, respectând regula strictă a efectului creat: cea de a pune într-o nouă lumină. Le-a reușit o scriere interesantă, surprinzătoare în multe locuri”. □ În *Noblețea discursului* Simona-Grazia Dima scrie despre *Clipe fosforescente* de Dumitru Chioaru, prefață de Al. Cistelean, Ed. Limes, 2007: „Fără a nega impactul lecturilor asupra lirismului acestuia, mărturisesc că ele îmi par a fi doar puncte de pornire ale poeziei - platforma pe care își înalță viziunea, concretizată în volumele publicate, atâtea câte au fost

(patru, fără a număra și antologiile) și că nu am dobândit certitudinea că Dumitru Chioaru ar scrie o poezie livrescă”. ■ În rubrica *Istorie literară* Constantin Trandafir prezintă *Armoniile lui Cârlova*. ■ Rubrica *Arte* aduce un comentariu la recenta expoziție a Gabrielei Melinescu, sub semnătura lui Pavel Șușară – *Gabriela Melinescu, între joc și contemplație*: „Congruența narativă și expresivă a fiecărei lucrări în parte, coerența de ansamblu a expoziției și bogăția informației plastice consacră, în Gabriela Melinescu, un pictor autentic și inconfundabil. Și dacă ar fi să facem, totuși, o trimitere la poeta Gabriela Melinescu, cea care o precede copios, cel puțin în conștiința publică, pe pictorița cu același nume, aceasta ar fi o afirmație cu aer de axiomă: artistul care s-a afirmat indiscutabil într-un limbaj anume este ferit aprioric de amatorism, atunci când recurge și la un limbaj complementar, de înseși mecanismele interioare ale creației care l-a consacrat”. ■ În *Meridiane* Leo Butnaru prezintă cititorilor *Un important scriitor mongol: Galsan Tschinag*. ■ Pentru a marca *Centenarul Stanislaw Jerzy Lac Nicolae Mareș* traduce *Aforisme inedite*. ■ Din *Ochiul magic* reținem comentarii: □ „*Apostrof*” după 20 de ani: „Cronicarul urează revistei «Apostrof» «La mulți ani!», iar Martei Petreu îi amintește că nu trebuie să dispere: La anul ne vom citi în continuare, cu grijile financiare lăsate în urmă”. □ *A.L.Ș.-isme*: „Un nou substantiv comun derivat, ca la orice personalitate, din numele ei propriu ne servește tânărul Mihai Fulger, în nr. 17 din «Cultura»: A.L.Ș.-isme. Semnând o recenzie despre volumul proaspăt apărut al cunoscutului critic de cinema, Mihai Fulger schițează și o paralelă între stilul lui Alex. Leo Șerban și cel al lui Andrei Gorzo”. □ Într-o notă (*Bilanțul douămiismului*) este prezentat ultimul număr al revistei „Vatra”: „Este titlul unui substanțial grupaj din «Vatra», nr. 3 (456), îngrijit de Alex Goldiș și deschis, prin câteva *Note de pe margine*, de Al. Cistelean. Cu excepția acestuia din urmă, a lui Ion Pop, Nicolae Bârna și Irinei Petraș, respondenții sunt tineri și foarte tineri, înscriindu-se deci, măcar teoretic, în intervalul generaționist al anilor 2000. De la Sanda Cordoș la Claudiu Komartin și de la Alexandru Matei la Bianca Burța-Cernat, Cronicarul a parcurs mai multe intervenții avizate pe temele propuse de revista de la Târgu-Mureș, a cărei anchetă are și o semnificație mai specială. Cu ani în urmă, în 2001, «Vatra» dedica un număr debuturilor – pe atunci proaspete – ale celor ce aveau să compună generația 2000. Spre finalul deceniului, bilanțul se face tot aici, într-o continuitate și o circularitate notabile”. ■ Versuri semnează Svetlana Cârsteian și Emil Brumaru. □ În rubrica sa *Poemul și scrisoarea* Constanța Buzea o prezintă cititorilor pe Monica Patriche. □ În *Însemnări* citim *Țara de cincizeci de stele* de Alex. Ștefănescu, despre călătoria sa în S.U.A. □ Citim *De la Sinaia la Cotroceni* de Horia Gârbea, un fragment din nuvela *Detestarea națiunii*.

9 mai

● [„*Suplimentul de cultură*”, nr. 227] Diana Soare semnează *Prima zi a unui târg de carte provincial*, un reportaj de la Târgul Internațional Carte organizat la

Iași, ediția a XVII-a: „Standurile sunt înghesuite, iar puținii amatori de carte aflați prin preajmă într-o după-amiază din toiul săptămânii se plimbă cam fără țință, ușor dezorientați de amplasare. Peste prima zi a unui târg de carte provincial plutește un aer molcom, ușor plictisit”. ■ Elena Vlădăreanu realizează un interviu cu *Nora Iuga*: *Îmi place la nebunie să provoc. „Prefer ligheanul cu lături aruncat în față decât tăcerea sălilor de muzeu”*: „- *Veți merge în Germania pentru un an, abia v-ați întors de la un grant în Elveția. Sunteți mai mult plecată decât în țară. Ce înseamnă aceste plecări pentru dvs.? Simțiți vreo schimbare a ritmului scrisului în funcție de orașul și de țara în care sunteți, în funcție de oamenii pe care îi întâlniți?* - Dacă ai avut șansa încă de copil, când toate întâmplările se fixează și devin a doua ta natură, și dacă mai ești aproape indecent de adaptabil, e firesc ca fiecare cafenea, fiecare terasă, fiecare bancă într-un parc sau cimitir, într-un cuvânt, fiecare oraș pe care-l vezi pentru prima oară, când în urechi nu-ți intră înțelesuri, ci sunete, să-ți cheme inspirația și ea să vină oriunde te afli, ca la propria ta masă de lucru. Așa am scris jurnalul meu berlinez, *Fasanenstrasse 23, Lebăda cu două intrări* la Viena, la Stuttgart, la București, la Bordeaux, prin trenuri, prin mici vaporase de croazieră, prin tramvaie care au încă mânere de alamă la speteaza scaunelor și un clopoțel care sună la plecarea din stație... sigur, locul își impune fizionomia în ritmul, în timbrul, în melancolia sau în sarcasmul vocii pe care ți-o torni în caietul de care nu te desparți niciodată. Locurile necunoscute sunt pentru scriitor mereu acea limbă de pământ, apărută brusc la orizont, când tu de pe coverta vasului n-ai încotro, imaginezi, imaginezi pentru că mereu îți uiți luneta. [...] - *Ce notă ați da literaturii române actuale?* - Mă întreb de parcă aș putea pune unei școli întregi o singură notă. Nu pot răspunde decât cu celebra frază care mă ajută să trăiesc: «Când mă analizez mă detest, când mă compar mă admir»”. ■ Adriana Babeți revine la rubrica sa cu *Jimbo City (I)*, despre o vizită la Jimbolia. ■ În *Romancierul ca securist* Doris Mironescu scrie despre *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Metafora condiției umane ca identitate scripturală se transformă într-o metaforă a autorului ca securist al propriilor personaje. Nu pot decât să salut apariția unui astfel de roman în literatura noastră și să aștept cu nădejde următoarele realizări ficționale ale unei autoare de cursă lungă”. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele *Disperare* de Vladimir Nabokov, traducere de Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom și *Istoria cinematografeiei în capodopere. Vârstele peliculei. De la „Stropitorul stropit” la „Rapacitate” (1895-1924)*, vol. I, de Tudor Caranfil, Ed. Polirom. ■ Bogdan Romaniuc publică *Ultima întrebare*, o semnalare a volumului *Schilf* de Juli Zeh, traducere de Gabriella Eftimie, Ed. Polirom, 2008: „*Schilf* este o carte aproape imposibil de rezumat, dar care merită citită cu atenție și cu grija de a nu scăpa nici un detaliu”. ■ În *Apocalipsa lui Aldulescu* Bogdan Romaniuc notează că a apărut ediția a III-a a romanului *Proorocii Ierusalimului* de Radu Aldulescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Un realism marca Radu Aldulescu. Un roman bun, ambițios și curajos despre viața în postcomunism a românilor, despre încercările

lor disperate de a scăpa de fantoma comunismului”. ■ Silviu D. Constantinescu informează *Norman Manea, nominalizat la Premiul literar spaniol Fundacion Principe de Asturias*: „Norman Manea a fost nominalizat la Premiul acordat de Fundacion Principe de Asturias pe 2009. Scriitorul a fost susținut de personalități literare, academice și politice din mai multe țări, printre care și foști laureați ai Premiului, precum și de instituții de cultură și universitare”. ■ În rubrica sa dedicată muzicii Victor Eskenasy publică *Muzica lui Milan Kundera*, semnalând apariția volumului *Une rencontre*, Gallimard, 2009: „Unul dintre eseurile cele mai substanțiale îi este dedicat compozitorului ceh Leos Janacek, de care Kundera se simte legat indisolubil”.

10 mai

- [„Adevărul”, nr. 107] Dosarul despre Premiul Nobel pentru Literatură este în acest număr completat de Ioana Bogdan: John Glasworthy (*Glasworthy, Nobel pentru forța narativă*) și Mihail Bulgakov (*Cine a scris „Maestrul și Margareta”*).

11 mai

- [„Adevărul”, nr. 5851] Nicolae Manolescu scrie despre *Românii la Veneția*: „Respingerea străinilor a existat dintotdeauna la Veneția, ca oriunde, dar în acele limite demult stabilite care privesc un procent oarecare și inevitabil din populație. Recunosc că m-a impresionat felul în care Donna Leon vorbește despre româna din romanul ei. Și nu-mi place deloc cum urmașii ei pe meleaguri italiene au dat cinstea pe rușine”.

12 mai

- [„Adevărul”, nr. 5852] Nicoleta Zaharia semnează *Márquez și Hemingway, cei mai vânduți scriitori*: „Romanul *Dragostea în vremea holerei* (Editura RAO) al lui Gabriel García Márquez, deținătorul unui Premiu Nobel pentru literatură în anul 1982, a fost publicat prima oară în 1985, în Spania. Varianta în limba engleză a apărut trei ani mai târziu, în traducerea lui Alfred A. Knopf. [...] Pe locul al doilea în topul celor mai vânduți autori clasici în România se află Ernest Hemingway, cu *Bătrânul și marea* (Editura Polirom). Pentru această carte, scrisă în Cuba, în anul 1951, și publicată în 1952, scriitorul american a obținut Premiul Pulitzer în 1953 și Premiul Nobel pentru literatură în 1954. [...] Conform datelor furnizate de Diverta, beletristica este domeniul preferat al cititorilor români și reprezintă 63% din totalul vânzărilor pentru RAO, 55% pentru Polirom și 72% pentru Humanitas”.

- [„Revista 22”, nr. 20 (1001)] Pe prima pagină citim *1000+1 editoriale* de Rodica Palade: „Cu un format modern, «22» rămâne fidel valorilor fondatoare din zilele tot mai îndepărtate ale aceluia decembrie însângerat. În 20 de ani de emoții, tensiuni și câteva bucurii, «22» a țesut cu cititorii lui o relație unică. Iar cele 1001 numere nu înseamnă a sărbători revista, ci o invitație de a regândi un

drum străbătut împreună”. ■ Revista republică *Editorial 22* din 20 ianuarie 1990, anul I, nr. 1. ■ Sub titlul *20 de ani 1000 de numere* citim mesajele: □ Andrei Pleșu, *Un eroism discret, dar eficace*: „Revista «22» a fost cea dintâi încercare reușită de a face altfel de presă în România post-decembristă. A ales să fie de partea inteligenței, a opiniei libere, a limbii române bine folosite. Lucrul miraculos e că a reușit să supraviețuiască fără să-și trădeze programul și fără să fie susținută de vreun «mogul» interesai sau de vreo instituție grijulie”. □ Magda Cârneci, *22 înseamnă ziua în care am depășit frica*: „«22» a fost momentul în care erupția populară de lipsă de frică a schimbat cursul istoriei noastre. Cred că, în ciuda sușurilor și coborâșurilor și a încercărilor de tot felul prin care făptura de hârtie și de spirit cu nume de cifră a trecut inevitabil în 20 de ani de istorie frământată și tulbure, ceva din acel inițial curaj istoric și din acea primă responsabilitate politică de atunci a rămas încrustat pe vecie în genele revistei «22»”. □ Ion Vianu, *Un focar de idei și de întrebări*: „Revista și-a cucerit, în lungul anilor, fidelii, cea mai bună dovadă fiind vitalitatea dialogului cu cititorii, mereu pe aceeași a doua pagină. Firește, distincția între «bine» și «rău» a devenit, cu timpul, mai plină de riscuri. Revista a știut să și le asume, neignorând impopularitatea; dar totdeauna, în aceste circumstanțe, a fost loc și pentru opinia contrarie, chiar dacă ea a fost reticentă să se exprime. Nu văd cum s-ar putea cerceta istoria acestor ani dificili și contradictorii, fără parcurgerea celor 1.000 de numere. Revista «22» a fost, în primul rând, politică înainte de-a fi culturală, economică etc. Ea a reușit o formulă care nu a avut imitatori și este bine așa”. □ Gabriel Liiceanu, *Conștiința noastră mai bună*: „În ciuda faptului că n-a arătat niciodată frumos, revista «22» este unul dintre lucrurile cele mai frumoase care s-au întâmplat în acești douăzeci de ani. E poate singurul loc public în care nimeni nu a mințit și singura dovadă că, în noua ruptură care s-a produs imediat după 1989 între stat și cetățeni, o mână de intelectuali a rămas mereu de partea cetățenilor. Revista «22» este «conștiința noastră mai bună»”. □ Andrei Oișteanu, *Splendorile și mizeriile democratizării României*: „Colecția de 1001 numere ale publicației conține istoria sinuoasă și fascinantă a democratizării României. Toate splendorile și mizeriile ei”. □ Ana Blandiana, *Oglindă retrovizoare*: „Privind în urmă și răsfoind colecția revistei, ceea ce te frapează este profunda ei implicare în evenimentele pe care le-a străbătut, o implicare atât de totală, încât înceta să fie ochiul care privește din afară istoria, devenind chiar unul dintre actorii ei. Analizând și judecând, întotdeauna cu pasiune, faptele, întâmplările, personajele cărora le erau contemporani, semnatarii din «22» deveneau parte a realității despre care vorbeam și pe care încercam - și uneori reușeam - să o influențeze”. □ Revista publică și *Calomnii împotriva GDS și a revistei „22”*, datând din 1990 -2007, apărute în presă. ■ Este anunțată rubrica *Firu'n patru*: „Începând cu acest număr, inițiem o nouă rubrică, în care vom despica în patru firul celor mai importante, interesante și controversate editoriale din presa scrisă”.

13 mai

● **[„Adevărul”, nr. 5853]** Lavinia Bălulescu scrie despre *Cărțile „Adevărul” la Gaudeamus*: „Caravana de carte Gaudeamus a sosit astăzi în Timișoara și rămâne aici, în Piața Unirii, până duminică. Cu o suprafață de 24 mp, standul Adevărul oferă publicului toate colecțiile editurii noastre, care s-a pregătit cu peste 30.000 de volume destinate tuturor celor care vor să aibă colecția «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă».

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 973]** Cezar Paul-Bădescu realizează un interviu cu António Lobo Antunes, „*Scrisul e singura rațiune a mea de a trăi*”: „- De ce spunei că nu vă bucură faptul că opera dumneavoastră este acum unanim apreciată? - Pentru că nu mă ajută deloc. Nu sunt analize, sunt numai elogii. Unanimitatea mă pune întotdeauna pe gânduri. Mă gândesc cu ce am greșit, de toată lumea are aceeași părere în privința mea. Dacă ești născut pentru scris, știi foarte bine ce ai de făcut și că, de fapt, mai ai multe de făcut. Uneori, ceea ce e considerat de ceilalți drept calitate este în realitate un defect deghizat. De exemplu, ai o problemă tehnică și nu știi cum să o rezolvi (scrisul înseamnă multă tehnică, ca în orice altă meserie). O ocolești, iar critica strigă «ce noutate!» - fără să bănuiască faptul că tu nu ai fost capabil să rezolvi problema, de aceea ai evitat-o”. ■ Marius Chivu semnează *Cum iubesc femeile*, o recenzie la *Viața amoroasă* de Zeruya Shalev, traducere de Ioana Petridean, Ed. Humanitas, 2009: „Senzual, intens și profund, cu bătaie dincolo de percepția creștină; impecabil stilistic (rareori am citit cărți atât de omogene și de compact scrise, fără umplutură și fără momente moarte), această carte a Zeruyei Shalev este, pur și simplu, o revelație, unul dintre cele mai bune trei romane citite de mine în acest an”. ■ *Pe scurt* se comunică: □ „*Coadă*” în librării: „Romanul *Coadă* de Dragoș Voicu (foto), câștigătorul ediției din 2008 a Concursului de Debut organizat de Cartea Românească, la secțiunea Proză, a apărut în librării”. □ *Cărți noi la Editura Cartier*: „În colecția «Cartier Junior» au apărut trei noi volume. *Cartea lui Cum*, *Cartea lui De Ce* (de Martine Laffon) și *Cartea lui Când* (de Laura Jaffe) oferă răspunsuri la întrebări serioase sau mai ușoare, cotidiene sau amuzante, despre animale, viața în comun, micile manii, funcționarea corpului, natura, sentimentele, credințele și moartea, istorie, tehnica educație civică, spațiu”. ■ Distribuirea primului volum din romanul *Idiotul* împreună cu ziarul „Adevărul” este anunțată prin articolul *Dostoievski și Dumnezeu*, semnat de Ioana Bogdan. ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește un articol din „Adevărul literar și artistic” din 1938, *Călinescu despre Creangă*.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 14 (886)]** Apare *Drept la replică*, o reacție a lui Corin Bianu la comentariu apărut în *Revista presei* din numărul anterior: „În mod cu totul derutant pentru unii ipochimeni (ca să vă copiez limbajul de epocă) ai zilelor noastre, nu am publicat nici măcar un cuvânt de elogiul despre Nicolae Ceaușescu (în versuri sau în proză!) și nu am fost discriminat totuși, în nici un fel. Nu i-a obligat nimeni pe scriitori să publice elogii la adresa dictatorului, au făcut-o ei din servilism sau pentru a-și menține privilegiile de nomenclaturiști.

[...] Care va să zică: 1. Să înțeleg din atacul revistei pe care o conduceți că această publicație militează pentru autarhism și izolaționism românesc și se constituie portavocea unor partide politice ultraconservatoare?! 2. Folclorul susține că revista «Litere» (care mi-a publicat imnul) a fost atacată (ca și altele), pentru că a găzduit opinii parțial-negative cu privire la opera capitală a criticului literar Nicolae Manolescu, președintele breslei... N-aș vrea să cred că scriitorul Nicolae Manolescu este un Ceaușescu mai mic (stăpân doar peste literatură), dar mai rău!...». ■ Dan Cristea prezintă *Contrastele jurnalului*, o cronică literară la *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas: „Arta lui Livius Ciocârlie e una a elipsei, a condensării. Perioade lungi de timp sunt strânse, aglomerate în câteva fraze sau paragrafe, realitatea de zi cu zi intră sau se contopește cât se poate de firesc cu relatarea viselor de noapte, ajungând să propună împreună un tablou oniric”. ■ În *Uraniu în șuvițe și directă de dreapta a nopții* Horia Gârbea prezintă *Cărțile săptămânii*: □ Ioan Chirilă – *Mexico '70 – jurnal sentimental*, Ed. Gazeta Sporturilor: „Epicul, liricul, stilul relatării sunt ale unei opere literare. Pe scurt, îmi voi procura toată seria romanelor (de aventuri) ale lui Ioan Chirilă”. □ Monica Mureșanu – *Femeie la poarta raiului de sticlă*, Ed. Nouă: „Mereu oscilând între colocvialitate ironică și lirism emoționant, Monica Mureșanu scrie un singur poem lung și sinusoidal ca un bioritm, apropiindu-se și distanțându-se voit de sine. Originalitatea ei merită descoperită”. □ Stelian Filip – *Galaxia ochilor noștri*, Ed. Eminescu: „În scrisul lui Stelian Filip orice asociere e posibilă, așa că nimic nu mai aduce surprize!”. □ Maria Toma – *Am aflat de la Eva*, Ed. Nouă: „Poezia Mariei Toma este o confesiune directă și indirectă despre stăruință și încredere, despre felul în care se atinge un vis”. □ *Epigrame cu și despre femei*, antologie de Rodica Hanu Pavel și Gh. Zarafu, Ed. Grafitt: „Pe lângă unele epigrame reușite, sunt și destule absurdități și crime împotriva limbii, precum cea de mai sus”. ■ Alexandru George publică *Pentru o istorie a viitorului (IX)*. Referindu-se la perioada postcomunistă, autorul spune: „În mod automat, scriitorii și cei din domeniul artistic au admis noile beneficii, dar păstrându-se «poziția» uniunilor după vechiul statut. Acest mod de a gândi îl întâlnesc și astăzi la anumiți nostalgici ai comunismului, dar și la cei care s-au «luptat» cu el ori s-au aflat măcar în anumite privințe în conflict cu el. Este cazul lui Nicolae Breban, de pildă, un scriitor de marcă în comunism și un ultraprofitor al acestuia, care și-a avut un moment onorabil de oponentă, după care, timp de mai bine de un deceniu, s-a păstrat în poziție echivocă cu regimul de la București, el profitând de posibilitatea de a opta pentru cetățenia germană, când a avut unele neplăceri. Echivocul în care s-a complăcut până în decembrie '89 i-a permis să intre direct în FSN-ism și în Academia Română, reformată de Ion Iliescu, grație sprijinului eficient, absolut, al lui Eugen Simion. Breban conduce acum o publicație cu cele mai onorabile colaborări, dar mai ales își poate pune în valoare spiritul egolatrii, cunoscut de mai înainte, până la cea mai supărătoare monomanie. În articolele iscălite de el și de alții, el se închipuie promotorul unor direcții în

literatură și își consideră procedeele foarte abundente, dar coborâte ca valoare până la nulitate, niște realizări epocale”. Apoi discută despre tână literatura: „Nu aveam tinerețea fără vârsta declarată pe care o au colaboratorii revistei «Noua literatură», o tentativă interesantă, care va fi de reținut și prin eșecul ei. [...] Revenind la cei peste o sută de poeți de la «Literatura nouă» (și sper că numărătoarea mea n-a fost zgârcită), să-mi fie permis a observa unele erezii față de ceea ce m-aș fi așteptat: fraze gramatical corecte, câte un vers bine cadenciat, o fluentă liniștitoare, poate și o rimă norocoasă ieșită din program. Să fie toate acestea niște concesii făcute vulgului, prostimii, retrograzilor din alte generații, eventual, ruginiților optzeciști? Iată întrebările pe care eu mi le-am pus cu un anume absolutism de intenție în care eu nu cred... Mă limitez atunci, retras în ale mele, să urez ani cât mai mulți tinerilor și mentorului lor, doamna Luminița Marcu, adică o juvenitate care, până la ei, a fost veșnică doar în lumea basmelor”. ■ Iolanda Malamen realizează un interviu cu Matei Vișniec, *Parisul a păstrat numai memoria învingătorilor*, cu ocazia apariției noului roman: „- I.M. Matei Vișniec, ai un nou roman în librăriile românești: *Sindrom de panică în Orașul Luminilor* (editura Cartea Românească, redactor Mădălina Ghiu), care este lansat astăzi, 5 mai, în prezența ta, la Librăria Cărturești din Muzeul Țăranului Român. Un roman ironic, polemic și frenetichalucinant-actual, ca să fie în nota cărții. - M.V. Actual din punct de vedere, știu eu, al cataclismului pe care îl trăiește literatura în ziua de azi. Suntem într-un moment de mondializare a marketingului literar, al goanei după celebritatea literară, al goanei după fantasmele literare. Este o epocă în care toată lumea scrie și în care specialiștii fenomenului așteaptă în următoarele două decenii un milion de scriitori chinezi pe piața literară, moment în care se multiplică agențiile care le propun persoanelor particulare onorarii, pentru ca ele să-și poată povesti viața și publica romanul vieții lor. Așadar, toată lumea scrie. S-ar putea spune că sunt mai puțini oameni care citesc și mai mulți oameni care scriu în acest moment. A scrie a devenit aproape un reflex lejer. Fiecare din cei care-și povestesc viața are impresia că a scris o carte. Alfabetizarea generală are acest revers incredibil: în fiecare om zace un scriitor. În același timp, în fiecare editor zace un lup, o ființă hămesită, care încearcă să-și împingă scriitorii în față, să-l ducă spre glorie, spre încasări de piață extraordinare. Sunt cutremurat la gândul că apar, uite, numai în Franța, 800 de romane anual! Este uluitor! Nici criticii, nici librării nu reușesc, bineînțeles, să le citească pe toate. Editorii, însă, sunt obligați să țină pasul cu cantitatea, deși întotdeauna din această cantitate de fapt 4-5-6 oameni sunt împinși în primele rânduri”. ■ Dan Mircea Cipariu stă de vorbă cu Traian T. Coșovei, *Cultura în România este privită ca un câine de prapas*: „- De curând, ți-a apărut la Editura Muzeului Național al Literaturii Române o antologie de recenzii și cronici literare, *Poezii marilor orașe. Pentru care fapte poetul și poezia sa sunt atât de rezonante cu Marele Oraș, loc de pierzanie de sine și prăpastie sufletească?* - Orașul - ca teritoriu existențial - a evoluat mult în viziunea poezilor. De la poezii damnați, la expresioniști, de la futuriști ori

dadaști până la poezia Generației Beat (Allen Ginsberg, Lawrence Ferlinghetti, Gregory Corso, Jack Kerouac etc.). Trebuie luată în seamă preocuparea poeziei române moderne și contemporane pentru acest spațiu al maximei vitalități și al terorizantei depresii. Poeții marilor orașe nu sunt nici mai buni, nici mai răi (ca și exprimare lirică), dar sunt marcați de o frenezie distructivă care îi caracterizează în nuanțe diferite... și cu ecouri poetice diferite. Satele nu au cartiere sau mahalale. La mine, în Floreasca, sunt numit, mai în glumă, mai în serios, poetul Cartierului Floreasca. M-a măgulit aprecierea aceasta, mai ales că nu vine de la niște grupuri de universitari, ci de la oameni simpli. M-au văzut și ei la televizor ori m-au auzit la radio... am mai împărțit niște cărți... self-management, deh! În rest, Orașul este devorator, iar o probă de rezistență (și poeticească) este aceea a păstrării identității într-un spațiu alienant - în cazul Bucureștilor, chiar depresiv, depersonalizant. Nu am ținut cont de ordinea alfabetică, de data nașterii etc., astfel că nume ca: Nichita Danilov, Mircea Cărtărescu, Mircea Dinescu, Ion Mureșan, Grigore Hagiu, Denisa Comănescu, Ioana Crăciunescu, Cornelia Maria Savu, Gheorghe Tomozei, Bogdan O. Popescu, Liviu Ioan Stoiciu, Dan Mircea Căpăriu, Ion Stratan, Matei Vișniec «supraviețuiesc» de bunăvoie în mediul poetic citadin. Este o carte de maturitate în ceea ce privește analiza acestui fenomen poetic”. ■ Din proză citim un fragment din *Profesorul Bumb și macii suedezi* de Augustin Cupșa. ■ Leo Butnaru traduce *Din poezia rusă*.

14 mai

● [„Cultura”, nr. 19 (223)] Editorialul „*Români, vi se pregătește ceva!*” este semnat de Angela Martin: „Dacă pe unii doar i-a surprins, pe alții i-a revoltat peste măsură decizia Principelui Radu de a se lansa în cursa alegerilor pentru Președinția României”. ■ Ioan-Aurel Pop revine cu un nou articol din serialul său: *Institutul Cultural Român și Street Art (XII)*, comentând expoziția „Libertate pentru leneși” organizată în 2008 la New York la care au participat Linda Barkasz, Laurențiu Alexandrescu și Marwan Anabaki: „Cum se știe, expoziția a prilejuit o reacție vehementă, legată în primul rând de conotațiile politice și sexuale ale exponatelor, reacție care poate să fi fost tendențioasă în parte, mai ales în momentul declanșării ei prin articolul lui John Gabriel Marinescu. Ni s-a explicat însă doct că zvastica pusă artistic pe crupa unui ponei roz din plastic, cumpărat de la papetăria din colțul străzii, este un ancestral simbol indian, chiar indo-european și nu sisntrul însemn arian hitlerist. [...] Din păcate pentru marii «artiști» și pentru patronii lor, 99% din publicul actual vede în zvastică un simbol politic de tristă memorie, sub egida căruia au murit zeci de milioane de oameni, evrei și neevrei, în cea mai distrugătoare confruntare mondială”. ■ C. Stănescu semnează *Un omagiu*, în rubrica *Revista revistelor* referindu-se la articolul lui Mircea Mihăieș, *Vom mai avea un al doilea Pleșu?* publicat în „România literară”, nr. 16 spunând: „Ce-a fost la gura lui M.M. nu pot să mai spun”. ■ În secțiunea numită *Cultura literară* citim: □ Jean Askenasy trimite o *Scrisoare din Israel*.

Avatarurile dublei identități, un răspuns întârziat la dosarul *Scriitor evreu & român*, realizat de Daniel Cristea-Enache și Mihai Iovănel: „Îmi pun întrebarea identitară: când am scris cărți în limba țării al cărui cetățean sunt, în ebraică, am fost izraelian și în momentul în care am scris cărți în limba română am devenit un scriitor evreu-român? Din nou, pentru mine, specificul evreiesc, supraindividualitatea și definiția de scriitor evreu/ român sunt ficțiuni. Pentru mine, există scriitor român și scriitor de limbă română, în funcție de cetățenita lor”. □ Al. Cistelean scrie despre *Monografia unei aventuriste*, ocupându-se de monografia *Alice Călugăru. O poetă, pe nedrept uitată* de Maria Platon, Ed. Noél. 2001: „În linii mari, interpretarea Mariei Platon nu schimbă peisajul interpretativ de dinainte. Firește, asta și din cauza reverenței cu care sunt tratate autoritățile, dar și din cauza că traseul poetei nu e disputabil”. □ În *Comunismul încă mai dă din coadă* Mihai Iovănel recenzează *Coadă* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Relația produs-cititor este facilitată inclusiv prin tipul de narațiune ales. Perspectiva e naiv-infantilă, neînțeleghătoare chipurile, care înțelegeri din capul locului a adultului îl substituie un travaliu descriptiv foarte didactic și foarte util unui îns nefamiliarizat în curs de familiarizare (cum e cititorul ideal al romanului). Deși schema funcționează, apar totuși câteva disfuncții. Principalul defect al schemei vine din faptul că momentul narațiunii este postcomunist, iar momentul acțiunii este precomunist: deși că personaj este un copil, naratorul este un *grown-up*”. □ Rodica Grigore scrie despre *Muschetarii din Madrid*, o prezentare a volumului *În numele sângelui nespurcat* de Arturo Pérez-Reverte, traducere de Ileana Scipione, Ed. Polirom, 2007: „[...] Arturo Pérez-Reverte își dă voie să se joace cu cititorul inițiat în istorie și literatură, oferindu-i subtile ghicitori textuale – care țin, nu o dată, de tehnica sonetului Secolului de Aur sau de figurile marcante ale marii literaturi a acestei perioade – dar și să țină un soi de prelegeri *sui-generis* cititorului inocent, explicând pe pagini întregi contextul social și politic, ca pentru a fi convins că orice lector a înțeles până la capăt de ce se petrec anumite lucruri în Spania și numai în Spania – și mai ales cum se pot acestea petrece, mai cu seamă dacă e vorba de aparent inexplicabilele acțiuni ale Inchiziției”. □ Cristina Balinte comentează *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009 în *Fals tratat sentimental*: „De-a lungul celor patruzeci de capitole, *Cum să uiți o femeie* denotă o planificare cu multiple retușări din mers. Este evident că autorul și-a făcut în prealabil inventarul posibilităților tehnice, grija principală ținând ulterior de plasearea și dezvoltarea potrivite”. □ Teodora Dumitru, *Ce spune autorul*, face o prezentare a volumului *Liviu Rebreanu prin el însuși* de Niculae Gheran și Andrei Moldovan: „Autorii volumului simt, de altfel, de mai multe ori urgența amendării confesiunilor rebreniene prin note de subsol: aici autorul «romantează», aici face «cochetării», dincolo memoria îi joacă «feste» - nelăsând, *hèlas*, nicio șansă mistificărilor! – rebrenologii cunosc mai bine biografia lui Rebreanu decât Rebreanu însuși”. □ Mihai Iovănel scrie pe scurt despre *Fata care s-a jucat cu focul* de Stieg Larsson, traducere de Elena-Maria Morogan, Ed.

Trei, 2009: „Cartea e îngrozitor de trasă de păr. Larsson are imrpesia că Salander nu e suficient de *cool* (deși este, cu asupra de măsură), așa că îl upgradează calitățile până face din ea un fel de Rocky 4 sau Rambo 3 care tocmai a primit un transplant de creier de la un geniu al matematicii”. □ Cătălin Sturza scrie despre *Reprezentări ale morții în România epocii comuniste. Trei studii de antropologie funerară* de Mihaela Grancea, Ed. Casa Cărții de Știință, 2007: „Lucrarea Mihaelei Grancea are rigoarea cercetării academice, cu un bogat aparat de note și referințe și cu numeroase exemple, pagini întregi de inscripții funerare culese atent «pe teren», din localități urbane și rurale de pe toată suprafața României”. □ Constantin Coroiu constată în *Morala lui Esop (File dintr-un antijurnal de tranziție)*: „[...] e de observat că procurorii literari iau la țintă cu predilecție tocmai valorile consacrate, marile personalități, de obicei cele trecute mai demult sau mai recent în lumea de dincolo, îndeosebi biografiile acestora. Ei le spun rechizitoriului, chipurile, de pe pozițiile «moralității». Ca, de altfel, și detractorii. Cine se ocupă de respingerea plevuștii este un detractor așa-zicând fără vocație, un impostor, un uzurpator de «demnități»”. □ Daniel Cristea-Enache revine cu *Lyrice magna (VIII)*, serial de texte despre Nichita Stănescu, de data aceasta pornind de la *Opera magna*, vol. II, 1966-1970, studiu introductiv și repere biografice de Alexandru Condeescu, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2004: „Autorul nostru pare că ia act, abia în această epocă a istoriei și creației sale, destructura poeziei moderniste, la a cărei închidere a contribuit decisiv, precum altădată Ion Barbu”. □ Horațiu Nan se ocupă de *Fabrizza de autori. Cazul lui Alexandru Dragomir*, comentând conferințele susținute de Gabriel Liiceanu (*Discreția filsoofiei. Alexandru Dragomir și „crasele balaizări metafizice”*) la Brașov și Cluj: „Ne-am găsit Autorul! Anul 2002 constituie decorul acestui eveniment remarcabil pentru cultura și (mai ales) filosofia românească. Atunci a murit un om și, în mod miraculos, s-a născut un autor: Alexandru Dragomir. [...] Oamenii cei mai importanți – nu numai în calitate de producători ai autorității, ci și din punctul de vedere al poziției profesionale și al prestigiului lor social – implicați în afacerea Dragomir sunt următorii: Gabriel Liiceanu (directorul editurii Humanitas), Andrei Pleșu (președintele Colegiului Noua Europă, fost ministru al culturii și fost ministru de externe) și Horia-Roman Patapievici (director, din 2005, al Institutului Cultural Român). Credibilitatea de care se bucură aceștia în spațiul cultural român a garantat, grație funcțiilor pe care le ocupă și vizibilității revistelor și editurilor care îi publică, buna funcționare a mecanismelor în urma cărora a rezultat brandul «Alexandru Dragomir»”. ■ În *Cultura spectacolului* aflăm de la Cristina Rusiecki (*TNT și Radu Afrim în fruncea Europei*) că Teatrul Național Timișoara și Radu Afrim au primit de la KulturForum Europa Premiul Cultural Europa pentru spectacolul *Boala Familiei M.*

● [„Dilema Veche”, nr. 274] În dosarul *Bătrânețea: instrucțiuni de folosire*, coordonat de Iaromira Popovici, găsim și un fragment „neinclus în cartea *Bătrânețe și moarte în mileniul trei*, Editura Humanitas, 2005” de Livius Ciocârlie. ■ Marius

Chivu semnează *Un om pasional*, o cronică la *Despre omul din scrisori*. Mihai Eminescu de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „*Despre omul din scrisori* este însă, de departe, cea mai frumoasă carte care s-a scris despre Eminescu. Având la bază articolele, publicate în revista «22», dedicate în anul 2000 celor 93 de scrisori inedite dintre Eminescu și Veronica Micle («această postulare cvasi totalitară a erosului în cele mai naturale ipostaze ale sale»), volumașul de față nu este atât un eseu, cât o incursiune personalizată, savuroasă, scrisă cu verva și cu voluptatea stilistică binecunoscute, în intimitatea celui mai celebru și misterios cuplu din literatura română». ■ *Dilema veche vă recomandă*, Radu Cosașu propune: „Lucian Raicu, *Dincolo de literatură* (antologie și comentarii de Carmen Mușat, Editura Hasefer, 2008). Una dintre cele mai bune căi de acces spre centrul incandescent al unei opere care, ca nici o alta, a dus critica literară românească în fața (pen)ultimelor probleme ale cititorului modern. Carmen Mușat cercetează scrisul lui Raicu dându-i dimensiunea unui «discurs îndrăgostit de literatură», încărcat de o gravitate și de un farmec rar atinse la noi. Pe 12 mai 2009, Lucian Raicu ar fi împlinit 75 de ani. Fie-i opera îndelung apăsătoare!».

● **[„Observator cultural”, nr. 216 (474); nr. de pagini: 32]** Din pagina *La zi* reținem: □ *A fost*: „□ *Mărturii din captivitatea sovietică*. Marți, 12 mai, a avut loc la ICR Berlin un dublu eveniment: prezentarea cărții *Leid und Offenbarung in der sowjetischen Gefangenschaft/ Pătimiri și iluminări din captivitatea sovietică* de Radu Mărculescu (traducere în germană de Michael Astner, Editura C&N, Berlin, 2008) și expoziția lui Kurt Sieth, fost prizonier german în Uniunea Sovietică, *Gravuri din prizonieratul sovietic. 1945-1949*. [...] □ *O istorie personală a comunismului, prezentată de Marius Oprea*. A șaisprezecea întâlnire prilejuită de proiectul de dezbateri culturale «Cafeneaua critică» a avut loc miercuri, 13 mai, în prezența scriitorului și eseistului Marius Oprea, care și-a prezentat și volumul *Șase feluri de a muri*”. □ *Va fi*: „□ *Ediția a II-a a Festivalului Internațional de Poezie de la Istanbul*. În perioada 12-16 mai 2009 se desfășoară la Istanbul, cu sprijinul Institutului Cultural Român «Dimitrie Cantemir» din Istanbul, cea de-a II-a ediție a Festivalului Internațional de Poezie organizat de Primăria Metropolitană Istanbul și de Comitetul Istanbul 2010 - Capitală Culturală Europeană. România, «țară-temă» a festivalului este reprezentată de către poeții Doina Ioanid și Sorin Gherguț și de criticul Bogdan Crețu, lector la Universitatea «Al. I. Cuza» din Iași, care va participa, pe 13 mai, la workshopul dedicat poeziei române moderne și contemporane. □ *România, la Târgul Internațional de Carte de la Torino*. În perioada 14-18 mai 2009 va avea loc ediția a XXII-a a Târgului Internațional de Carte de la Torino. Tema ediției din acest an este «Io, gli altri»/ «Eu, ceilalți». La inițiativa Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția și cu sprijinul financiar al Institutului Cultural Român, la târg a fost construit, după un concept inovativ și interactiv, un stand al României cu o suprafață de 32 de metri pătrați. Deschiderea oficială a acestuia va avea loc joi, 14 mai 2009. Programul cuprinde lansări și prezentări de carte, ateliere de lucru și

dezbateri literare, la care vor participa șase dintre cei mai importanți scriitori români contemporani: Petru Cimpoeșu, Filip Florian, Ioana Nicolaie, Doina Ruști, Ana Maria Sandu, Lucian Dan Teodorovici. Tema aleasă pentru prima participare românească la Torino este «1989-2009: Confirmări și debuturi în literatura română». □ *Colocviul Tinerilor Scriitori*. La inițiativa Uniunii Scriitorilor din România, în perioada 15-17 mai va avea loc a IV-a ediție a Colocviului Tinerilor Scriitori, organizat cu sprijinul Consiliului Județean Alba, al Filialei U.S.R. Alba-Hunedoara și al Bibliotecii Județene «Lucian Blaga» din Alba, în parteneriat cu Universitatea «1 Decembrie 1918» și cu Primăria Municipiului Alba Iulia. La cele trei secțiuni ale colocviului – «Poezie», «Proză/ Critică și istorie literară», «Media/ Jurnalism» – vor participa 65 de invitați. Lista participanților, biografiile acestora, fotografii, teme propuse spre dezbateri, trei desene originale semnate de Dan Perjovschi, care au fost folosite pentru afișele ediției, precum și reacții înainte și după eveniment pot fi găsite pe blogul oficial <http://colocviu2009.wordpress.com>. Ediția din 2009 are ca parteneri media revistele «România literară», «Observator cultural» și «Cuvântul». □ *Gabriela Adameșteanu și succesul ediției Gallimard*: „Primele ecouri în urma publicării în Franța a romanului *Drumul egal al fiecărei zile* (*Vienne le jour*, Gallimard) nu întârzie să apară. Cartea a fost comentată în cotidienele «La Liberté» (4 aprilie, Elveția) și «La Quinzaine Littéraire» (*Rompre sans trahir*, 16 aprilie, articol semnat de Gabriella Napoli). Gabriela Adameșteanu va participa la o discuție publică despre cartea sa, găzduită în cadrul emisiunii lui Arnaud Laporte *Tout arrive* (France Culture, 13 mai), și la un dialog cu politologul Pierre Verluise (17 mai), purtat la Salonul de Carte de la Caen». □ *Două lecturi-performance pentru Bogdan Ghiu, la The Bijlmer Spinoza-Festival*: „Duminică, 17 mai 2009, poetul și eseistul Bogdan Ghiu va susține două lecturi-performance în cadrul Festivalului The Bijlmer Spinoza, unul dintre cele mai importante evenimente de artă contemporană de anul acesta. Proiectul aparține artistului Thomas Hirschhorn și se va desfășura între 2 mai și 28 iunie în Bijlmer, suburbie din sud-estul orașului Amsterdam. Bogdan Ghiu va deschide seria conferențiarilor invitați să participe la acest proiect, printre care se numără nume sonore ale filozofiei, criticii și teoriei artei: Antonio Negri, Hal Foster, Georges Didi-Huberman, Mignon Nixon, Patricia Falguières, Miriam van Reijen, Sebastian Egenhofer etc. Lecturile-performance susținute de Bogdan Ghiu vor avea un caracter experimental: înregistrate radiofonic, ele vor fi difuzate ambiental, sub forma unui radiojurnal la prima lectură, fiind însoțite de expuneri video și de lecturi murale. Titlurile celor două lecturi sunt: «Dada Democracy. The Dada Intemporal: Tzara-Spinoza-Athens. Art instead of the politics» și «Feature report on the metresses of the future» (ele au fost extrase din cartea *Eu(l) artistul. Viața după supraviețuire*, Cartea Românească, 2008, și dintr-o carte aflată în pregătire, traduceri fiind semnate de Florin Bican și Andreea Lazăr)». □ *Premiul Internațional Editura Humanitas*: „Ministerul Culturii din Italia a acordat Editurii Humanitas Premiul Național pentru Traducere

(2008), onorând astfel publicarea scrierilor lui Giordano Bruno în seria «Opere italiene» și editarea colecției «Biblioteca italiană», care cuprinde lucrări clasice bilingve, cărți fundamentale din literatura peninsulară, aparținând unor autori precum Machiavelli, Campanella, abatele Beccaria, Goldoni sau, dintre autorii contemporani, poetul nobelist Eugenio Montale. Ambele serii, inițiate și coordonate de prof. Smaranda Bratu Elian (Universitatea din București) și de prof. Nuccio Ordine (Universitatea din Calabria), în colaborare cu editorul Vlad Russo, cuprind lucrări în traducere nouă sau revizuită și sunt însoțite de note și de introduceri semnate de universitari italieni. Marți, 12 mai, la Teatro dei Dioscuri din Roma, premiul a fost înmănat doamnei Lidia Bodea, director general al Editurii Humanitas, și coordonatorilor celor două colecții”. □ *Prima sută de cărți publicate în străinătate de ICR*: „În cadrul conferinței de presă organizate luni, 11 mai, Institutul Cultural Român a anunțat că numărul titlurilor de volume publicate în străinătate prin Centrul Național al Cărții (CENNAC) a depășit cifra de 100 și că lista este disponibilă pe site-ul Institutului. Au luat cuvântul Horia Roman-Patapievici (președintele ICR), Tania Radu (vicepreședinte ICR), Corina Bernic (șef al CENNAC), Paul Honeywill (director al University of Plymouth Press), Tanya Sinclair (redactor), Anthony Caleshu (editor), precum și alți reprezentanți ai University of Plymouth Press. În sală a fost prezent și unul dintre cei mai traduși scriitori români contemporani, Petru Cimpoeșu, autorul romanului *Simion Liftnicul*, carte distinsă cu Premiul «Magnesia Litera» și declarată «Cartea anului 2006» în Cehia. De asemenea, au fost prezentate programele de promovare a literaturii române peste hotare – «Translation and Publication Support Programme», «20 de autori» și «Publishing Romania» – și s-a anunțat parteneriatul cu University of Plymouth Press, care va edita, în perioada 2009-2013, o serie de 20 de volume aparținând autorilor români incluși în programul «20 de autori», pe care îl derulează Centrul Național al Cărții”. ■ Editorialul *Plouă cu autori foarte buni!* este semnat de Ovidiu Șimonca, în care sunt enumerate vizitele marilor scriitori străini la București din ultimii doi ani, pentru a anunța și vizita scriitorului portughez António Lobo Antunes, concluzionând: „Așteptați, probabil, ca acest articol să aibă și un «dar». Ceva prin care să ne arătăm nemulțumirea. Credem că aceste enumerări neexhaustive ar trebui să fie luate ca atare. Sunt semne că România, din punctul de vedere cultural, a depășit zona periferică a raportărilor europene, are ce arăta și are toată deschiderea să primească mari autori. Deși a început campania electorală pentru europarlamentare, poate că pauzele de respirație culturală ar trebui să fie tot mai dese. Seceta a trecut, plouă cu autori foarte buni!”. ■ Paginile numite *Eveniment* sunt dedicate vizitei lui António Lobo Antunes în România, nota fiind semnată de Cezar Gheorghe: „Scriitorul portughez António Lobo Antunes s-a aflat în România în zilele de 5-8 mai, cu ocazia acordării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității «Ovidius» din Constanța și a lansării romanului *Ordinea naturală a lucrurilor*, apărut la Editura Humanitas Fiction, în traducerea Micaelei Ghițescu. Cu această

ocazie, publicăm un grupaj de texte dedicate autorului”. □ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu António Lobo Antunes, „*Trei condiții pentru scris: luptă, răbdare și solitudine*”: „- *Vă considerați un scriitor reprezentativ pentru Portugalia?* - Nu m-am gândit niciodată la asta. Nu am sentimentul că aparțin unei anumite țări. Țara mea este acolo unde eu mă simt bine. Eu trăiesc în Portugalia, dar asta e o întâmplare. [...] - *Ăsta-i singurul motiv? Faptul că vă apare o nouă carte, că cititorii vin mai aproape de dvs., cum au fost și la lansările din București, nu vă influențează în nici un fel?* - Nu. Nu e o mare fericire să scrii o carte, e un travaliu continuu, îți trebuie energie, mereu poți să ratezi, poate să nu-mi iasă. Oricând se poate să ajungi la sfârșit, să nu mai poți scrie. Scrisul este profesia mea, este pur și simplu o profesie, am început să scriu când aveam cinci ani. Problema a fost nu să scriu, ci să mă întrețin din scris, să-mi câștig existența din scris. Foarte mulți scriitori trebuie să mai aibă o slujbă. Eu am fost un scriitor norocos: am reușit să mă întrețin din scris. Asta mi-a dat o anumită libertate, nu am nici un șef, sunt propriul meu șef. Adevărul este că, atunci când nu ai un șef, trebuie să muncești mai din greu. Când ai un șef, el îți spune ce să faci și tu ești conștiințios și execuți. Eu scriu fără șefi. Tot timpul scriu, sunt un om care are ca profesie scrisul. Chiar și aici, în hotel, eu scriu, zi de zi. Dacă nu scrii zilnic, îți poți pierde abilitatea de a scrie. Scrisul este și un exercițiu de antrenare a mâinii..., precum chirurgii, e același lucru.... Dacă nu au pacienți mai mult de o săptămână și nu au ocazia de a exersa, își ies din mână. - *Chiar așa? Scrisul nu e chemare? Vocație?* - Tindem să-i mitizăm pe scriitori, să gonflăm ideea de scriitor, să accentuăm marile lor talente, marea lor inspirație. Trebuie să-i vedem pe scriitori ca pe niște oameni obișnuiți, ei sunt niște oameni obișnuiți, iar scrisul este slujba lor”. □ Sub titlul *Reapariția autorului* citim o evocare a poetului Dinu Flămând cum l-a cunoscut prin anii '80 pe António Lobo Antunes. □ Micaela Ghițescu traduce articolul scris de António Lobo Antunes, *Cronica având un surâs la capăt*, test preluat din revista „Visão” din 4.12.2008. □ În *Ritmul intermitent al memoriei* Cezar Gheorghe recenzează *Ordinea naturală a lucrurilor* de António Lobo Antunes, traducere de Micaela Ghițescu, Ed. Humanitas Fiction, 2009: „Stilul inconfundabil al lui Antunes este transpus magistral în limba română de cunoscuta traducătoare Micaela Ghițescu. Traducerea romanului lui António Lobo Antunes reprezintă o performanță cu atât mai semnificativă cu cât *Ordinea naturală a lucrurilor* este o lecție de stil și o specie a literaturii transgresive ce reînnoiește încrederea în ficțiune și în invenția stilistică”. ■ Paul Cernat publică prima parte din *Pentru o nouă istorie a modernismului literar românesc*, o cronică la *Modernismul literar românesc în date, (1880-2000) și texte (1880-1949)*, vol. I și II, *Cuvânt introductiv*, selecția, îngrijirea textelor și cronologie de Gabriela Omăt, Ed. Institutului Cultural Român, 2008: „Dacă Editura ICR ar beneficia de difuzarea pe care, adeseori, cărțile sale o merită, cele două masive volume ale culegerii Gabrielei Omăt: *Modernismul literar românesc în date (1880-2000) și texte (1880-1949)* ar fi fost întâmpinate ca unul dintre evenimentele literare de

substanță ale anului trecut. Din păcate, nu s-a întâmplat așa; nu am găsit nicăieri vreun comentariu pe marginea lor și inclusiv sus-semnatul le-a ignorat cu seninătate până de curând. Merită, de aceea, salutat gestul Uniunii Scriitorilor care a nominalizat recent culegerea la premiile pe anul 2008...". ■ Octavian Soviany semnează *Flori presate din muzeul memoriei*, o recenzie la *Șoapte și strigăte* de Mioara Cremene, Ed. Vinea, 2008: „Autoarea se definește, în ceea ce lirica ei are cu adevărat autentic, ca o poetă a distanțelor spațiale, dar mai ales temporale, cu o remarcabilă știință a cantilenelor melancolice și, de aici, ca o poetă a nostalgiei”. ■ În *A se evita de către inteligențele mediocre* Caius Dobrescu scrie despre două volume ale lui Ovidiu Simion: *Virginica*, Ed. Aula, 2008 și *Metamorfozele Lolitei*, Ed. Aula, 2009: „Romanul său nu este o simplă rescriere a *Lolitei*, ci exersarea, într-un cu totul alt context social și mental, a înțelegerii inteligenței ca mod de viață. Ceea ce s-ar traduce prin: precizia permanentă a observației, ironia și autoironia omniprezente, subtilitatea ca persistență inconfortabilă și oarecum stupefiată în luciditate, ambiguitatea fin dozată a relațiilor interumane, care generează spectacolul unei lumi oprite mereu cu foarte puțin înaintea pragului de dezintegrare. [...] Foarte atent la detaliile biografice, pe care le culege cu o atenție demnă de profesiunea de entomolog a maestrului său, dl Simion le folosește, în eseu publicat la un an după romanul *Virginica*, pentru a demonta, cu mijloace adeseori (contra)detectiviste, demersurile celor ce au prezentat-o pe *Lolita* ca adânc înrădăcinată fie în biografia factuală a creatorului ei, fie în intimitatea frustrărilor și a reveriilor sale cele mai fierbinți, mai puțin avuabile”. ■ Cristina Ispas publică *Atenția vine din plictis*, un comentariu la *Blank* de Vlad Moldovan, Ed. Cartea Românească, 2008: „Vlad Moldovan este interesat nu de aflarea vreunui adevăr ezoteric, ci de cel mai aproape de concretețea lucrurilor, de substanța lor palpabilă. Știe bine că nici prin disecție chirurgicală și nici printr-o analiză prea aplicată nu se poate afla adevărul, ci prin observarea cu atenție și detașare, în același timp, a fluidității mișcărilor în sistem. Poemul apare astfel ca o recombinație de date, iar ca în orice proces de aglutinare, de montaj, de lipire, intervin și nepotriviri, imperfecțiuni”. ■ În *De vorbă cu Julio Cortázar...* Luminița Voina Răuț semnalează volumul *Fascinația cuvintelor* de Julio Cortázar și Omar Prego Gadea, traducere și note de Radu Niciporuc, Ed. Fabulator, 2006: „Cartea se dovedește a fi un instrument minunat de pătrundere în sufletul autorului. Este meritul indubitabil al lui Omar Gadea de a pune întrebări inteligente, uneori incomode, care-l provoacă continuu pe Julio. Sunt zile și nopți de discuții, dar totul e scris parcă dintr-o singură respirație”. ■ Mihai Ene semnează *O altfel de autobiografie*, o recenzie la *Errata. O autobiografie* de George Steiner, traducere și note de Diana Constantinescu-Altamer, Ed. Humanitas, 2008: „Ca și din celelalte scrieri ale profesorului George Steiner, și din *Errata* se degajă spiritul profund umanist al intelectualului care își folosește erudiția și puterea de aprehensiune pentru a pune ordine în lume cu ajutorul reperelor culturale, singurele, poate, care ne pot salva de la anarhie și trivialitate”. ■ Luminița Marcu publică *Un ateu cu amor printre*

fanatici și relativiști, semnalând apariția volumului *Viața eternă* de Fernando Savater, traducere de Cristina Sava și Rafael Pisot, Ed. Polirom, 2008: „Cu eleganță minimalistă, scrupuloși față de original și cu o flexibilitate lingvistică în limba română demnă de un premiu important, cei doi i-au făcut un imens serviciu lui Fernando Savater, transpunându-l în românește mai bine decât ar fi putut să-și dorească vreodată orice autor”. ■ Revista publică *Nominalizări la Premiile Uniunii Scriitorilor pentru 2008* (v. „România literară”, nr. 18, 8 mai 2009). ■ În secțiunea *Cu ochii-n patru* este comentat volumul *Noblețea spiritului. Un ideal uitat* de Rob Riemen, prefață de Vladimir Tismăneanu, postfață de Horia-Roman Patapievică, traducere de Gheorghe Nicolaescu, Ed. Curtea Veche, 2009: □ Marius Ghilezan, *Aristocrația spiritului*: „Compus ca un poem liric antic, într-o formă în care greu găsești povestitorul, odiseea spiritului trece de la Platon, Socrate până în zilele moderne, cu o sfințenie a scrisului din care rămâne paradisiac ideea, nu autorul. Cu o efuziune inițiativă, Riemen istorisește și evocă precum un Psalm nevoia omului de a căuta Adevărul”. □ Octav-Eugen Popa, *Acceptarea nihilismului*: „Aș îndrăzni să îl numesc pe Riemen un «Lucian Blaga defazat», pentru demersul «sofianic» (receptarea dezinteresată a Sacralului) și mirarea față de mister (Adevărul ca mister niciodată tangibil)”. □ Dan Cîrjan, *Atracția vetustă a umanismului*: „Însă dincolo de încăpățănarea autorului de a fi liric și dramatic în același timp, rămâne natura acestui umanism adoptat de el. Umanism ce, e adevărat, are un soi de atracție vetustă care-l face admirabil, lăsând la o parte considerentele morale ce însoțesc argumentarea lui Rob Riemen”. □ Silviu Man, *O compresă de lux cu rivanol*: „La sfârșit, cam sătul de înțeleapta hârjoneală, realizezi că *Noblețea spiritului* (cu majusculă sau minusculă) nu-i decât o compresă de lux cu rivanol aplicată pe rana de unde s-a desprins omul de Dumnezeu. De ce rivanol? Pentru că nu ustură”. ■ Alexandru Florescu publică *Falsă cronică la o carte despre care am auzit vorbindu-se*, un comentariu la *Le Plagiat par anticipation* de Pierre Bayard, Éditions de Minuit, 2009: „Nu am citit încă *Le Plagiat par anticipation*, dar lui Pierre Bayard însuși i se datorează faptul că există o categorie în care o pot încadra: CE – carte evocată, carte despre care am auzit vorbindu-se”. ■ Sunt anunțate *Două premiere la Radio România Cultural*: □ *Delir în doi, în trei, în câți vrei...*: „În Anul Internațional «Eugène Ionesco», Teatrul Național Radiofonic prezintă, în premieră, spectacolul cu piesa *Delir în doi, în trei, în câți vrei...* de Eugène Ionesco, joi, 21 mai 2009, de la ora 19.00 – un eveniment marca Radio România Cultural”. □ *Caii la fereastră*: „Interzisă în 1987, cu o zi înainte de premiera la Teatrul Nottara din București, piesa *Caii la fereastră* de Matei Vișniec va fi prezentată joi, 28 mai, ora 19.00, la Radio România Cultural”. ■ Bogdan-Alexandru Stănescu îi răspunde lui Vasile Ernu cu *Turnul Babel al Utopiei*: „Într-adevăr, Brodsky reușește să spună, din prima frază, ce m-am chinuit eu să definesc (și am reușit doar parțial, realizez acum) în precedenta scrisoare. Platonov iese cu nărav din paradigma scriitorilor care au reușit să împingă milioane de cititori într-o formă personală a Iadului.

[...] Aș vrea, dacă efortul nu e prea mare, dragă Vasile, să intrăm puțin câte puțin în realismul magic sud-american, privit tot prin lentila deformatoare a «contextului» istoric, acest punct de fugă al oricărui tablou literar din secolul trecut”. ■ În rubrica *Multimedia* Ovidiu Drăghia anunță că au apărut *Cărți noi pe Liternet*: „Portalul cultural Liternet a publicat recent, în secțiunea «Editură», câteva titluri noi. Am ales două dintre acestea, ambele, volume de poezie. Primul este semnat de către Florin Iaru – *Cântece de trecut strada* –, iar recenzia îi aparține lui Traian T. Coșovei. Cea de-a doua carte în format electronic este scrisă de către Marta Petreu – *Aduceți verbele*, prefăcută de un text mai vechi al lui Nicolae Manolescu”. ■ Despre eseurile lui Arthur Koestler și Albert Camus, apărute în *Reflecții asupra pedepsei cu moartea*, ediție revăzută și adăugită, introducere și studiu de Jean-Bloch Michel, traducere de Ioana Ilie, Ed. Humanitas, 2008 scrie Ovidiu Pecican în *Logică, rațiune și jurisprudență*: „Celor care îndrăgesc claritatea rostirii și penetranța gândirii, cartea lui Arthur Koestler, Albert Camus și Jean-Bloch Michel le va aduce spectacolul deplin al unei impresionante performanțe”. ■ În rubrica sa Michael Haulică scrie despre *Legende*, patru la număr: că tinerii nu citesc, că autorii români nu pot publica, că în România nu se poate trăi din scris și cărțile SF bune sunt literatură, celelalte sunt doar SF.

15 mai

● [**„Adevărul”, nr. 5855**] Lavinia Bălulescu semnează *Cărțile „Adevărul”*, *cărate cu valiza*: „În prima zi a târgului Gaudeamus din Timișoara, oamenii au cumpărat peste 2.500 de volume din colecția «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă»”.

● [**„România literară”, nr. 19**] Revista anunță *Nominalizări pentru Premiile de debut ale „României literare” acordate cu sprijinul Fundației Anonimul*: „Juriul «României literare» a decis următoarele nominalizări pentru premiul de debut editorial (2008-2009): Svetlana Cârstea, *Floarea de menghină*, poezie, Editura Cartea Românească. Simona Sora, *Regăsirea intimității*, eseu, Editura Cartea Românească. Oana Soare, *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu*, critică literară, Editura Fundația Națională pentru Literatură și Artă. Florin Caragiuz, *Catacombe, aici totul e viu*, poezie, Editura Vinea. Daniela Popa, *Paper clips*, poezie, Editura Axa. Irina Szász, *CuMinte la Dalai Lama*, proză, Editura Curtea Veche. Festivitatea de decernare va avea loc miercuri 20 mai, ora 19, la Clubul Prometheus, din București, Piața Națiunilor Unite, nr. 3-5”. ■ *Festivalul „Zile și Nopti de Literatură”*: „Uniunea Scriitorilor din România organizează, în perioada 11-16 iunie 2009, a opta ediție a Festivalului Internațional «Zile și Nopti de Literatură», care va avea loc la Neptun și Mangalia. Evenimentul reunește șaiszeci de participanți din țară și de peste hotare (din Belgia, Chile, Franța, Germania, Israel, Japonia, Marea Britanie, Polonia, Portugalia, Rusia, Serbia, Slovenia, SUA, Ungaria), acoperind întreaga arie de manifestare a culturii scrise: scriitori, traducători, editori, critici și redactori de presă literară. Sesiunile de lecturi vor

oferi poezilor și prozatorilor posibilitatea să citească din creațiile lor. Colocviul invită la o dezbatere privind *Literatura și politicul – cât respectăm, cât criticăm*. Opinia cea mai răspândită este că scriitorul este un opozant prin însăși natura artei sale, altfel spus, un cenzor moral al societății. Ultima zi este dedicată Ceremoniei de decernare a premiilor: Marele Premiu OVIDIUS, unei personalități literare de notorietate, acordat de Ministerul Culturii și Cultelor (în valoare de 10.000 euro); Premiul Festivalului, pentru un tânăr scriitor, acordat de Primăria Municipiului Mangalia (în valoare de 5.000 euro)”. ■ De data aceasta Ioana Pârvulescu se adresează „colegilor critici” cu întrebarea *Mai avem azi un Maiorescu?*. ■ Și acest număr vine cu numeroase comentarii critice: □ Sorin Lavric semnează *Autorul fără viitor*, o prezentare a volumului *Partea blestemată. Eseu de economie generală* de Georges Bataille, prefată de Jean Piel, traducere și postfață de Bogdan Ghiu, Ed. Art. □ Serialul lui Cosmin Ciotloș dedicat *Istoriei...* lui Nicolae Manolescu ia sfârșit cu textul *Câteva concluzii (IX)*: „Nicolae Manolescu intuiește corect convalescența textului și resuscitarea autorului. Nu e de mirare că, dintre criticii generației 2000, cei care n-au agreat *Istoria* sunt aceiași care n-au gustat, la congenerii lor, decât lestul de conservatorism. Ceea ce, în ambele situații, le invalidează serios munca analitică”. □ Sub titlul *În absența zeului* găsim recenzia lui Geo Vasile la volumul *Eonul marelui desant*, poeme de Daniel Corbu, Princeps Edit, 2007, ediție îngrijită de Călin Cocora: „În această vârstă a lumii scufundată în beznă, abisul lumii trebuie să fie cunoscut și îndurat până la capăt. Dar pentru aceasta trebuie să apară exploratorii abisului. Unul dintre aceștia este Daniel Corbu, căci a fi poet în timpuri sărace înseamnă să aduci în dar prin cântec urmele zeilor dispăruți: [...]”. □ În *Eternul Aristarc* Gheorghe Grigurcu scrie despre *Înapoi la Aristarc, Vol. I* de Nicolae Florescu, Ed. Jurnalul literar, 2009: „Vom încerca în rândurile următoare să schițăm un portret al slujitorului său în contextul nu chiar senin al actualității, ajutându-ne de considerațiile unui eminent cercetător literar, Nicolae Florescu, conținute în amplul *Preambul* al substanțialului d-sale volum (întâiul), intitulat exortativ *Înapoi la Aristarc*”. □ Tudorel Urian publică *Biruința celor învinși*, o prezentare a volumului *Kyrie Lex* de Flavia Teoc, Ed. Cartea Românească, 2009: „Inteligentă, bine informată, posesoare a unei siguranțe stilistice de invidiat, Flavia Teoc se anunță drept una dintre prozatoarele de mare perspectivă din literatura română a noului val. Romanul *Kyrie Lex* oferă o măsură a indiscutabilelor sale posibilități narrative”. □ Gabriela Gheorghișor publică „*Gâlceava*” cu Valéry, un comentariu la volumul *Pornind de la Valéry* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2006: „«Gâlceava» lui Livius Ciocârlie cu Valéry pune în valoare mai ales virtuțile ludice ale spiritului său, reușind însă să elibereze și să întruchipeze sensuri noi și neașteptate și, în plus, să reconfirme libertatea de spirit a interpretului care, atrăgând atenția asupra primejdiilor spiritului liber, nu se teme să rămână până la capăt onest: [...]”. ■ Alex. Ștefănescu (*Faceți compromisuri?*) răspunde în acest număr la întrebările adresate de cititori: ce părerea are despre scriitorii care

fac compromisuri, de ce unii scriitori sunt uitați și de ce optează să fie nonconformist în literatură și conformist în viața de zi cu zi. ■ În rubrica dedicată *Istoriei literare* Dumitru Hincu prezintă *Trei prieteni* Victor Eftimiu, Al. O. Teodoreanu și Theodor Pallady. ■ Tot în rubrica de *Istorie literară* găsim și *Instrumente ale „agitației culturale” în perioada 1944-1954*. Revista „*Veac nou*” și scriitorii români de Letiția Constantin. ■ În rubrica *Inedit* găsim *Două ore la Metz, cu Petru Dumitriu*, interviu realizat de Lucia Negoită, în care se dezvăluie destinul scriitorului, împletit cu opera sa: „- Când am cunoscut-o pe doamna Stahl, în pragul anilor '70, am întrebat-o în șoaptă despre... Petru Dumitriu. Niciun răspuns. Mi-a vorbit în schimb, cu insistență, despre debutul ei remarcat de Ibrăileanu. Poate vroia să spună că nu seamănă ce scrie ea cu ce scriați dvs.? - Poate. Povestirile ei orale erau mai interesante. În acei ani, cumpăram cărți vechi, obiecte de artă, de la acei boieri scăpătați, care îmi povesteau viețile lor. Doamna Stahl a fost lucrul cel mai bun care mi s-a întâmplat în România. Cunoștința cu ea. Afectiunea reciprocă. Admirabilă persoană. Subțire. Mi-a spus că a cunoscut de două ori extazul mistic. Și eu am crezut-o. - A circulat zvonul că ea ar fi scris multe pagini din Cronică... - Dacă a spus asta, eu știu de ce a spus-o, sau cred că știu. Ca să se disculpe față de stăpânire. «Ceea ce e bun de la mine vine, ceea ce vă servește pe voi, eu am scris». N-aveam eu nevoie de contribuția ei. Ea nici nu citea ce scriam eu și nici eu ce scria ea. Nu era genul meu, nici pe gustul meu ce scria”. ■ Dintr-o scurtă notă, nesemnată, aflăm *Volum Mircea Eliade la Praga*: „Am primit volumul *Mircea Eliade în context european*, conținând, în versiune cehă și română, comunicările prezentate la cel de-al doilea Colocviu Internațional de Studii Românești din Cehia, desfășurat la Praga în noiembrie 2006. [...] Structurat pe trei teme (*Eliade și istoria religiilor, Biografia și opera literară, Receptarea operei*), volumul apărut la Praga strânge laolaltă contribuțiile cercetătorilor din Cehia, Slovacia, Italia și România prezenți la Colocviu”. ■ Apare o nouă *Scrisoare din Paris* scrisă de Lucian Raicu și intitulată *Lucian Blaga*. ■ În *Cronica traducerilor* Elena-Brândușa Steiciuc prezintă volumul *După Isus Hristos* de Vassilis Alexakis, Ed. Trei (*Vassilis Alexakis, un spirit voltairian*). ■ Poeziile din acest număr poartă semnătura lui Vasile Igna și Emil Brumaru. □ În *Avanpremieră literară* citim *Ziua Independenței* de Richard Ford, traducerea fiind semnată de Iulia Gorzo. ■ Printre notele nesemnate din rubrica *Meridiane* găsim și *America începuturilor*: „Noul roman al lui Toni Morrison, laureată a Premiului Pulitzer în 1988 pentru *Beloved* și cu Premiul Nobel în 1993, - Darul - se petrece la sfârșitul secolului XVII, când sclavia nu era încă sistematic legată de rasă și e o parabolă de o mare densitate simbolică despre formarea națiunii americane cu prețul sângelui și al pierderii inocenței”. ■ În *Ochiul magic* citim: □ *Despre suferință*: „Cronicarul, care nu a scăpat nici un număr din «Lettre Internationales» în cei 17 ani și-un anotimp de când apare, admiră mereu felul cum sunt urzite sumarele pe câte un motiv important, cu o unitate în varietate care face din fiecare număr un regal pentru minte, inimă și

literatură. Deși un trimestrial de acest gen s-ar putea alcătui comod din cumuli de texte traduse sau oferite, nu neapărat cu un numitor comun, mica redacție condusă de B. Elvin iubește provocările laborioase. Contribuțiile românești sunt solicitate din timp unor colaboratori de aceeași înălțime valorică și atractivitate cu autorii de rezonanță ai textelor traduse”. □ *Fănuș Neagu și Brăila de altădată*: „În două numere din «Jurnalul Național» (din 5 și 5 mai a.c.), Fănuș Neagu răspunde unor întrebări privind copilăria sa, familia, prietenii literari, cărțile și, bineînțeles, Brăila, orașul de care spiritual prozatorul se simte legat prin nenumărate fire”. □ *De 1000 de ori 22*: „Marți, 12 mai, revista «22» și-a sărbătorit 20 de ani de existență și 1000 de numere apărute. Începând cu nr. 1000, săptămânalul editat de Grupul pentru Dialog Social, comentator avizat al vieții noastre civice, își schimbă look-ul”.

16 mai

● **[„Adevărul”, nr. 5856]** Grigore Cartianu publică *În căutarea scriitorilor pierduți*: „De ce nu avem o literatură de nivel mondial? De ce nu ne putem impune pe marile piețe ale cărții? Răspunsurile sunt ușor de aflat făcând slalom printre gândurile unor scriitori cu adevărat planetari”. Urmează citate din Gabriel García Márquez, Mario Vargas Llosa, António Lobo Antunes.

● **[„Suplimentul de cultură”, nr. 228]** Revista anunță *Ion Iovan, câștigătorul Premiului Național pentru Proză „Ziarul de Iași”*: „Juriul Premiului Național pentru Proză «Ziarul de Iași», din care fac parte Alexandru Călinescu (președinte), Codrin Liviu Cuțitaru, Valeriu Gherghel, Emil Brumaru, Doris Mironescu și Bogdan Crețu, l-a desemnat, prin vot secret, pe scriitorul Ion Iovan drept câștigător al acestei ediții. [...] Festivitatea în cadrul căreia i se va înmâna premiul va avea loc la Iași pe 22 mai. Tot atunci George Bondor va fi recompensat de juriu cu Premiul pentru debut ieșean «Aurel Leon», pentru volumul *Dansul măștilor. Nietzsche și filosofia interpretativă*, apărut la Editura Humanitas”. □ În *Avanpremieră editorială* apare un fragment din *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian. ■ Alex. Savitescu realizează un interviu cu Tudor Octavian, „*Singurul loc în care popoarele nu au ce își datora unele altora este prostia*”: „- După '90 ați reușit să vă creați un brand. Ați simțit că unii dintre colegii dvs. vă privesc căș, cu invidie? - Trebuie să fiu corect cu colegii mei. Eu am lucrat la «Flacăra» multă vreme. Eram colegi, dar e greu de spus că ne-am simțit solidari pe un mod de viață. Eu am avut un mod de viață particular. La doi-trei ani publicam o carte de proză: romane, povestiri. Eram destul de implicat în munca de producător de literatură, iar asta mi-a creat în redacție un regim destul de favorizant. Scriam cronică de artă, reportaj, dar nu prea eram chinuit cu dări de seamă la 23 august. A trebuit să fac câteva astfel de texte de serviciu, nu aveai încotro, pentru că erai angajat. Nu puteai să spui că nu faci asta, pentru că te dădeau afară și cu asta se termina. Hai să mă exprim delicat: am mâncat și eu rahat, dar în cantități suportabile și când s-a putut să mă dau deoparte, m-au trecut la revista «Rebus»,

în '80. Eu nu am biografia plină de gunoi, întrucât am preferat ceea ce se numește un soi de moarte lentă. Am știut că mă duc la «Rebus», că voi ieși la pensie de acolo, însă îmi asigură conștiința că nu trebuie să fac pact cu ceea ce detestam. În realitate, m-au dat deoparte din mai multe motive și nici nu am fost foarte curios să le știu. Adevărul este că am scris 4-5 cărți în timpul acesta, așa cum erau, dar totuși erau cărțile unui tip de ironie”. ■ Elena Vlădăreanu stă de vorbă cu Răzvan Petrescu, „*Probabil doar foarte mulți bani m-ar face să scriu un roman*”: „- *Alături de ce se recomandă Foxtrot XX?* - Nu fac trimiteri la alte cărți, sunt un om modest, adică anxios, deci voi face. Însă *Foxtrot XX* ar trebui citit având alături o sticlă de vodcă Smirnoff, mai multe felii de somon, un ceas de birou care să meargă mai încet decât normalul și o studentă la filologie cu ochii verzi, care să-ți ridice acul pick-up-ului după ce se termină fața întâi a LP-ului cu Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră de Rachmaninov, pentru a așeza apoi pe platan Clair de lune (Debussy), Partita nr. 2 (Bach, cântat de Glenn Gould), Off the Top cu Jimmy Smith, Virtuoso – Joe Pass, și ce mai găsește în colecția de viniluri, asta numai în cursul primelor 90 de pagini. După aceea, la impresiile despre filme și revista presei merge foarte bine Led Zeppelin. Mai trebuie citită alături de orice tablou al lui Van Gogh, o sabie cu mâner cu ciucuri și un teanc de cărți minimaliste, din care să iasă puțin afară cotorul *Acordului de pian*, al lui Peter Meinke. Pe jos, *Salonul nr. 6*, rupt din volum. Studenta nu trebuie să poarte chiloți, pentru că, așa cum au afirmat unii, sunt un scriitor inclasificabil”. ■ Bogdan-Alexandru Stănescu prezintă *De ce iubim arici*..., o recenzie la *Eleganța ariciului* de Muriel Barbery, Ed. Nemira, 2009: „Cartea lui Muriel Barbery e un tratat de estetică. Nu estetică a urâtului, ci una a discreției. De aici și eleganța ariciului”. ■ În *Semnal* sunt anunțate volumele *Stalin, cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească; *Grădina de ciment* de Ian McEwan, traducere de Dan Croitoru, Ed. Polirom și *Rant* de Chuck Palahniuk, traducere de Bogdan Perdivară, Ed. Polirom. ■ În *Omul ca limbaj* Bogdan Romaniuc scrie despre *Cărțile vieții* de Dan Perșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Ceea ce încearcă să ne arate Dan Perșa în *Cărțile vieții* este că existența umană nu poate fi decât una lingvistică. Limbajul îi oferă omului posibilitatea de a-și testa propriile limite, de a se autodepăși. Suntem legați de limbaj, ne definim prin intermediul acestuia și aparținem în totalitate propriului nostru limbaj. Dar limbajul poate avea și un efect nociv. Marile decăderi ale omenirii s-au datorat, într-o mare măsură, tot limbajului”. ■ Bogdan Romaniuc realizează și un interviu cu autorul volumului prezentat, „*Cărțile vieții sunt doar câteva fragmente din adevăratele «cărți ale vieții»*”: „- *Cum a fost și cât timp a durat documentarea pentru Cărțile vieții?* - Documentarea e sumară. Ține, mai ales, de cronicarii munteni. Dar nu istoria m-a interesat. Pentru că din istorie ne parvine un anumit mesaj al vieții, pe când un roman oferă un alt mesaj al vieții, ce ține de viziunea unui scriitor. La mine a fost așa. Sperjurul sub amenințarea morții din primii ani ai regimului comunist în România m-a dus la gândul că omul e discursul său (de vreme ce atunci când

e obligat să mintă el se anulează). Adică omul și limbajul sunt una. Pornind de aici, problema mea a fost să produc în mine limbaje, fiecare dintre ele închipuind un personaj. Dacă am reușit, înseamnă că am asimilat omenirea și existența mea ca scriitor capătă o împlinire. Așa am putut să afirm că singurul limbaj universal e omul (ultimul dintre scriitorii preocupați de problemă a fost Joyce, care a spus: «Așa că gestul, nu muzica, nu mirosurile, are să fie limbajul universal» – l-am contrazis în mod flagrant)».

● **[„Tribuna”, nr. 161]** Numărul se deschide cu informații despre *Colocviul Marian Papahagi la ICR Lisabona*, textul fiind semnat S.D.C. (Simion Doru Cristea): „Cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la nașterea și a 10 ani de la moartea lui Marian Papahagi, Institutul Cultural Român din Lisabona a organizat un Colocviu dedicat marcantului italianist și lusitanist român. [...] Din România au fost invitați prof. univ. dr. Ion Pop, poetul Adrian Popescu (care împreună cu primul director al ICR Lisabona, Virgil Mihaiu, au făcut parte din gruparea revistei «Echinox», botezată astfel de către însuși cel aniversat), dr. Adrian Papahagi, continuator al tradițiilor cărturărești ale familiei și doamna Lucia Papahagi, actualmente bibliotecară la Accademia di Romania din Roma”. Au mai participat la colocviu: Giovanna Schepsi, Lauro Barbosa da Silva Moreira, Rita Marnoto, Jose Esteves Pereira, Fernando Couto e Santos, Simion Doru Cristea. „Toți invitații străini participanți la colocviu i-au felicitat pe organizatori pentru această inițiativă și pentru înalta ținută a materialelor prezentate. Acestea urmează să fie editate ca secțiune specială într-un proxim număr al revistei «Steaua». Principala publicație literar-artistică portugheză, «Jornal de Letras, artes e Ideias», a consacrat evenimentului un spațiu pe pagina a treia, lângă editorialul semnat de redactorul-șef J. C. de Vasconcelos, în numărul pentru intervalul 4-17 mai 2009”.

■ Octavian Soviany semnează *Tratat de echilibristică*, o recenzie la *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2009: „Construit admirabil, pe baza unor efecte de scenă bine dozate, care reușesc adesea să contrarieze orizontul de așteptare al cititorului, *Monstrul fericit* e un volum care merită o lectură empatică, mai ales din partea unuia care știe (la fel de bine ca Radu Vancu) că «mistica adevărată nu e atât în inimile băutorilor, cât în cele ale nevestelor lor»”.

■ Florentina Răcățianu comentează volumul *Literatură română contemporană, O panoramă* de Irina Petraș, Ed. Ideea Europeană, 2008: „Senzația care te însoțește în parcurgerea paginilor este senzația irepresibilă a unui concert atent și meșteșugit orchestrat, a unei polifonii seducătoare a lecturilor, a gestului critic văzut ca gest de mediere, a apetenței pentru formulările reverberante, revelatoare, a confortului intimității împărtășite cu textul”.

■ Horea Poenar publică partea a treia din *Studii în stacojiu*.

■ În rubrica *Istorie literară* Ion Pop scrie despre *Un urmuzian: Grigore Cugler*.

■ În *Detectivi; râme și borte*, Ovidiu Pecican notează apariția a două volume de *Opere* a lui Emil Brumaru: *Julien Ospitalierul* și *Submarinul erotic*, ambele apărute la Ed. Polirom, 2009: „Fără a face mare caz de apartenența rapsodului la un anumit spațiu, așa zice, totuși că, dacă poezia lui Brumaru nu este caracteristică

sufletului și spiritului moldovenești – prin panteism, tradiționalism, pasivitate contemplativă, tihnă și spirit iubăreț -, atunci ea provine de pe moșia lui Costache Conachi și din inele de o vitală barbarie dedicate de Creangă în apartau funcției reproductiv-recreative a omului. Emil Brumaru se dovedește, prin toate aceste lucruri, rarissime și legitimate nu numai de talentul personal, ci și de o anume tradiție literară românească, un minunat poet pentru liniștea noastră”. ■ În „*Horia*” *unirii* Laszlo Alexandru notează disputa din lumea literelor: „Am înregistrat cu coada ochiului disputa care, acum câteva luni, a opus Editura Limes din Cluj și Editura Art din București. Fiecare dintre ele, revendicându-se de la un nume prestigios al culturii noastre de azi (Mihai Șora, Mircea Martin), își susținea intenția de-a tipări lucrările lui B. Fundoianu. [...] Mi-a venit însă mai greu să pricep cum una și aceeași Editură Art, condusă de reputatul Mircea Martin, solicită pe de o parte cu insistență să publice scrieri ale unei victime a fascismului, iar pe de altă parte tipărește, fără ezitări, opere ale unui ideolog fascist: Vintilă Horia. Cum se împacă oare, sub aceeași siglă, pe aceleași rafturi, cărțile celui asasinat și cele ale proslăvitorului crimei? Nimic de zis, responsabili editurii cu pricina au stomac de struț, dacă sunt capabili să digere o asemenea contradicție”. ■ Sergiu Pavel Dan publică studiul *Răsfrângeri istorice reale în Crăișorul de Liviu Rebreanu și în Iobagii de Pavel Dan*. ■ Aurel Sasu semnează *Deprinderea de a sta în picioare*, exprimând punctul său de vedere în contextul scandalului în jurul volumului *Tratat practic de editare* a lui Philippe Schuwer, traducere de Doina Lică și Beatrice Stanciu, Ed. Amarcord, 1999 și a volumului *Manual de editare* coordonat de Bogdan Hrib, Ed. Tritonic, 2005: „Domnul Hrib nu este, în fapt, nici coordonator, n-are cum fi, nici autor, întrucât volumul nu cuprinde decât un text de 77 de pagini și o Anexă (Legea nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe). Iar textul, în totalitatea lui, subliniez, în totalitatea lui, aparține lui... Philippe Schuwer. Un caz aproape fără precedent, în care cineva, lipsit de o calitate anume, dar cu o insolentă ieșită din comun, «coordonează» opera unui autor străin, tradus în românește. Mă surprinde că nici traducătorii, nici mulțimea de dascăli în comunicare (!) n-au observat până acum această grosolană mistificare a unui personaj public, a cărei afacere se consumă în propria-i instituție”. ■ În *Ecranizări* Licu Stavri informează: „□ Cinematografia rusă și-a concentrat resursele pentru a realiza o superproducție, în stilul «epopeii naționale» care era cândva comanda socială a cinematografului românesc socialist. Este vorba de ecranizarea celebrului roman al lui Nikolai Gogol *Taras Bulba*, pentru care s-au cheltuit, ne informează «The International Herald Tribune», douăzeci de milioane de dolari. [...] □ Înainte de James Bond, înainte de Jason Bourne, a fost Bonisseur de la Bath, scrie, în pagina de film, cotidianul financiar «The Wall Street Journal». Creat în 1949 [deci înainte de prima aventură a lui Bond, *Casino Royale*] de autorul francez de romane de aventuri Jean Bruce, Hubert Bonisseur de la Bath a fost primul prototip al agentului secret cuceritor, care colindă continentele și dezamorsează crizele internaționale. [...] Primul,

OSS 117: Cairo, cuib de spioni, realizat în 2006, a vândut două milioane de bilete numai în Franța. Cel de al doilea, *OSS 117: Pierdut în Rio*, a început să ruleze în aprilie a. c. și deja se situează pe primul loc în *box-office*. [...] □ La douăzeci de ani după *Les liaisons dangereuses*, Stephen Frears adaptează romanul *Chéri* de Colette [romancieră franceză, 1873 – 1954]”. ■ Publicația dedică o pagină pentru a anunța *Noi apariții la Editura Tribuna*, printre care reținem: *Ion Slavici în perspectiva criticii actuale*, coordonator I. Maxim Danciu, 2006; *Echinox. Vocile poeziei* de Ion Pop, 2008; *Pavel Dan (1907-2007)* de Petru Poantă, 2007; *Forme ale manipulării opiniei publice* de Ilie Rad, 2008; *Poezia preromantică în Anglia, Franța, Germania, Italia și Spania*, antologie tradusă și prefătată de Teodor Bocșa, 2007. ■ Revista publică versurile lui Andrei Fishof. ■ În rubrica sa Șerban Foarță semnează *Culoare către două-trei culori*. ■ Din proză citim *Frățiorul Ingo* de Wolfgang Klein.

17 mai

● [„Adevărul”, nr. 108] Ziarul anunță: „«Adevărul» va publica o serie de reportaje despre locuri din România descrise de marii noștri scriitori români. Astăzi puteți citi despre Humuleștiul lui Creangă”. Reportajul lui Paul Rogojinaru despre locul natal al lui Ion Creangă poartă titlul *Urmașii lui Nică s-au mutat la oraș*. □ Radu Paraschivescu, *O carte despre o carte*: „În Occident au existat glasuri care au plasat *Oamenii cărții* de Geraldine Brooks (Editura Leda, 2009) la jumătatea distanței dintre *Codul lui Da Vinci* și *Mă numesc Roșu*. Cele trei seamănă doar ca număr de pagini. În rest chiar dacă prin pedanteria detaliului amintește de Pamuk, iar prin intriga de thriller intercontinental trimite la Dan Brown, romanul *Oamenii cărții* merită citit pentru sine, nu pentru familia căreia, chipurile, i-ar aparține”. ■ Nicoleta Zaharia revine la dosarul dedicat Premiului Nobel pentru Literatură, ocupându-se de Ivan Alexeievici Bunin (*Ivan Bunin, primul scriitor rus premiat cu Nobel*) și Federico Garcia Lorca (*Garcia Lorca, autorul ignorat*).

18 mai

● [„Adevărul”, nr. 5857] În *Absențe nemotivate* Nicolae Manolescu scrie despre situația școlară din România, în comparație cu cea din Franța. ■ Ioana Bogdan publică *Ultimul an din viața lui Tolstoi*, anunțând apariția volumului *Ultima gară* de Jay Parini, Ed. Humanitas: „Mai multe personaje și tot atâtea viziuni asupra romancierului, la care se adaugă imaginația lui Jay Parini au făcut din *The Last Station (Ultima gară)*, apărut prima oară în 1990, «o capodoperă plină de subtilitate», potrivit suplimentului literar al publicației «Times»”. □ Daniela Dancea relatează *Cărțile „Adevărul”, vedete la Gaudeamus*: „Vedeta Târgului «Gaudeamus» de la Timișoara a fost de departe «cartea de la Adevărul». [...] Ieri, la finalul Târgului Gaudeamus, Editura Adevărul a primit «premiul pentru efervescența de pe piața de carte din România»”.

19 mai

● [„Adevărul”, nr. 5858] Reținem două note, nesemnate: □ *Manolescu redenumeste Uniunea Scriitorilor*: „Nicolae Manolescu (foto) vrea să schimbe denumirea Uniunii Scriitorilor din România (USR) în Societatea Scriitorilor din România (SSR). Modificarea numelui instituției pe care o conduce urmează să fie analizată și votată pe 17 iunie. «În statutul actual al instituției scrie că Uniunea Scriitorilor din România moștenește Societatea Scriitorilor din România», a declarat Manolescu”. □ *Dezbatare despre Cioran*: „«Cum a putut acest viitor admirator al lui Beckett, cu lecturi teologice și mistice, să facă propagandă fascistă?», a comentat scriitorul Philippe Sollers într-un articol apărut în «Le Nouvel Observateur», reluând dezbaterea despre una dintre puținele cărți scrise de Cioran în limba română, *Schimbarea la față a României*”.

● [„Revista 22”, nr. 21 (1002)] Apare foto reportajul *22 aniversar*. ■ Revista organizează dezbaterea *20 de ani după comunism* la care participă Radu Filipescu, Rodica Culcer, Traian Ungureanu, Sandra Pralong, Monica Macovei, Cristian Preda, Mihaela Miroiu, Ioan Stanomir, Nicușor Dan, Dorana Coșoveanu, Petre Iancu, Constantin Florin Șari, Daniel Funeriu, Mircea Ilie, Mihnea Berindei. ■ Tania Radu semnează *(Post)comunismul în buclă*, o cronică literară la *Replace all (Colcăiala)* de Ioan Lăcustă, Ed. Polirom, 2009, postfață de Bogdan Alexandru Stănescu: „În *Replace all*, Ioan Lăcustă strălucește adesea pe spații mici. Ce nu i-a reușit este întregul, rămas cumva nelocuit. După Luminare, în care contesta-rea comunismului și a monstruoaselor lui imbricări angaja *dinăuntru* autorul și trimitea totul înspre orizontul eventualei mântuiri, aici totul rămâne în manej, ca o dresură/ tortură privită la infinit, «în buclă»”.

20 mai

● [„Adevărul literar și artistic”, nr. 974] În *Omul Eminescu* Marius Chivu recenzează *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „Redându-i omenescul necesar empatiei cititorului și reconsiderând dragostea lor (atât de persiflată, minimalizată, disprețuită), Dan C. Mihăilescu îi face lui Eminescu un serviciu uriaș: îi insuflă viață”. ■ Informații *Pe scurt*: □ „*Prep*”, la *Polirom*: „Romanul *Prep* de Curtis Sittenfeld, considerat de critică drept varianta feminină a volumului *De veghe în lanul de secară*, de J. D. Sallinger, a apărut săptămâna trecută în librării”. □ *Premiile literare Mediterana*: „Două romane istorice au fost recompensate cu Premiile Mediterana 2009. Distincțiile au fost decernate scriitorului Alexandre Najjar, pentru romanul *Phénicia*, și autoarei spaniole Almuneda Grandes (foto), pentru cartea *Inima de gheață*, într-o ceremonie desfășurată săptămâna trecută”. ■ În *Adevăruri de altădată* apare *Obsesia anotimpului liric*, „Fragment dintr-un articol publicat de Demostene Botez” în „Adevărul literar și artistic”, 1938.

● [„Luceafărul de dimineață”, nr. 15 (887)] Dan Cristea publică *Între viață și moarte*, o cronică literară la *Întoarcerea tatălui risipitor* de D. R. Popescu,

Ed. Cartea Românească, 2008: „Viața care învinge, într-un mod chiar batjocoritor de simplu, și nesofisticat, este imaginea care rămâne din acest roman al confruntării dintre existență și moarte, roman simbolic, pe alocuri detectivistic, pe alocuri satiric și parodic, hrănindu-se din tot ce mișcă din punctul de vedere al informației, narațiune browniană, speculând și mizând pe aleatoriu, potrivit definiției autorului său. Un roman, în plus, care poartă indubitabil semnătura de neconfundat a lui Dumitru Radu Popescu”. □ Traian T. Coșovei semnează *Un romantic postmodern*, o recenzie la *Ultima noapte din Kalevala* de Ovidiu I. Ștefan, Ed. Nouă, 2009: „Deopotrivă încifrat și deschis, aidoma unui jurnal existențial, volumul lui Ovidiu I. Ștefan face dovada unei experiențe poetice în care viața și literatura sunt trăite cu viteza intensității”. □ În *Speologia în țările calde* Felix Nicolau recenzează *Cavitatea* de Maxim Crocer, Ed. Indigo, 2008: „Este greu ceea ce-și propune Maxim Crocer. Să scrii 120 de pagini despre același subiect și, în plus, să fii absolut original, să nu te bazezi pe citate și paralelisme. Eseistica este, totuși, uneori întreruptă de anecdotică”. ■ În *Eseuri la zi: Caragiale for ever și Spiru Haret pe Lună* Horia Gârbea prezintă *Cărțile săptămânii*: □ Gelu Negrea – *Dicționar subiectiv al personajelor lui I. L. Caragiale (A-Z)*, Ed. Cartea Românească: „Gelu Negrea aspiră la totalitate, chiar dacă nu tratează absolut toate personajele. Însăși alegerea grupului la care se referă este un act de opțiune critică”. □ Ion Crețu – *Lecturi de serviciu*, Ed. Muzeului Național al Literaturii Române: „Fie că a citit cărțile la care se referă de nevoie, de plăcere sau căutând capodopera care merită a doua lectură, Ion Crețu nu s-a limitat să citească. A și scris despre ce a citit, cu bucurie și cu pricepere, fără superficialitate și provocator, încât interpretările lui sporesc plăcerea lecturii noastre”. □ Codruța Missbach, Cristina Ștefan – *Într-un crater de pe Lună. De vorbă*, Ed. Deliana: „Titlul este găsit ca o aluzie la faptul că un crater de pe Lună poartă numele lui Spiru Haret, precum liceul unde își îndrumă elevii cele două autoare. Începută din simplă curiozitate, fără mari speranțe, lectura a devenit captivantă”. □ Mircea Gheorghe – *Imprevizibilul triumf*, Ed. Institutul European: „Articolele care o compun sunt succinte, uneori chiar exagerat de scurte, este de bănuț că autorul a fost limitat de necesitățile tipografice ale revistelor, primind, ca atâția alții, un număr fix de semne. Cum autorul este, însă, un promotor al clarității și conciziei, el ajunge la țintă în spațiul propus”. □ Emil Belu – *Vămile albastre*, sub egida ASB: „Deși, în sens editorial, este un debut, *Vămile albastre* este un volum al unui scriitor și analist matur și stăpân pe toate mijloacele sale de raționament și scriitură”. ■ Adrian G. Romilă semnează *Eminescu, epistolar*, un comentariu la *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „Eseul lui Dan C. Mihăilescu confirmă reacționarismul său istorico-literar. Nu are stofă de erudit, cum însuși o mărturisește, dar are, în schimb, cu prisosință, talent de fin analist al firii literare, dinspre marginaliile ei”. ■ Andra Rotaru se întreține cu Bogdan Suceavă, *Tranziția e la fel de interesantă ca și revoluția*: „- De curând v-ați întors de la Budapesta, unde ați fost invitat de către Ministerul Culturii,

Cultelor și Patrimoniului Național să participați la Festivalul Internațional al Cărții de la Budapesta, din perioada 23-26 aprilie, și nu oricum, pentru că romanul dvs. Venea din timpul diez tocmai a fost tradus în maghiară de Éltető József și a apărut la Editura Noran Könyvkiadó. Cum a fost lansarea și ce surprize plăcute ați avut? - Cea mai plăcută surpriză a fost recepția foarte caldă pe care jurnaliștii și publicul maghiar au tăcut-o cărților românești prezentate anul acesta la Festivalul Cărții. În aprilie 2009, cu România ca invitat de onoare, Festivalul Cărții budapestan, în plină criză financiară, a atins recordul de audiență, depășind cei 61.000 de vizitatori, recordul stabilit înainte. La fel ca și la alte manifestări românești, la lansarea romanului meu, care a avut loc pe 25 aprilie, sala a fost plină, iar dialogul dintre mine și scriitorul Parti Nagy Lajos, moderat excelent de Anamaria Pop, a fost relatat cu exactitate de agenția de presă MTI; știrea aceea avea să fie preluată și prelucrată de mai multe publicații, unele alegând să detalieze idei importante ale dialogului nostru, așa cum ar fi analogiile dintre perioadele de tranziție din Ungaria și, respectiv, din România. Sunt multe subiecte de natură istorică asupra cărora intelectualii maghiari și cei români au mult de dialogat, cu un potențial câștig pentru cunoașterea reciprocă și pentru dialogul dintre cele două culturi. Experiențele comune sunt totdeauna un excelent punct de plecare. Ar trebui să amintesc aici eforturile editorului cărții mele, dl. Kőrössi P. József, care nu doar că s-a luptat cu diplomație și inteligență ca România să fie invitat al acestei ediții a Festivalului Cărții de la Budapesta (așa cum ICR Budapesta a și punctat într-un comunicat de presă), dar a și lucrat extraordinar de mult pentru a mări impactul la public al cărților noastre. Un om generos, de extraordinară viziune, un prieten al literaturii române și al literaturii de calitate, un artisan al dialogului multicultural și un cititor rafinat al ficțiunii care se scrie azi". ■ Gelu Negrea crede în *Șansa unei revizuirii identitare*: „În acest context, restituirea adevăratului spirit al literaturii lui Caragiale reprezintă mai mult decât o miză literară esențială pentru configurarea adecvată a morfologiei și sintaxei culturii române; poate fi o șansă de reconstrucție morală și de revizuire identitară. Pentru că frizează evidența elementară faptul că nici un scriitor român - ba, mai mult: nici o personalitate trăitoare pe aceste meleaguri, indiferent în ce perimetru s-a ilustrat! - n-a (pardon...) fecundat mai prodigios ființa românească privită în esența ei, n-a marcat cu o pecete mai adâncă și mai durabilă ficsomania obrazului național și n-a imaginat un model ontologic al românismului mai cuprinzător, mai fidel și cvasiunanim acceptat ca etern element de raportare și identificare. Fantoma caragialismului ne bântuie de multe decenii cu o energie cotropitoare ce face vid în jurul său". ■ Alexandru George publică *Pentru o istorie a viitorului (X)*: „Am afirmat de neconținute ori în eseurile mele imediat post-decembriste că revoluționarismul românesc a fost predominant «național», nu «social», acest ultim atribut fiind propus mai mult pentru a atrage «poporul» în repetate acțiuni de masă, în care succesele în folosul «cauzei» nu erau prea evidente, deși se însumau într-o linie accentuat progresivă". ■ Revista publică amănunte despre *Festivalul*

Zile și Nopti de Literatură, organizat în perioada 11-16 iunie 2009, ediția a VIII-a, la Neptun și Mangalia. ■ Din proză citim *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*. ■ Revista publică versurile Deliei Cojocariu. ■ Lucian Perța revine cu parodii (Simona Dumitrache).

21 mai

● [**„Adevărul”, nr. 5860**] Din acest număr reținem scurte informații: □ *Laureații premiilor Commonwealth*: „Scriitorul australian Christos Tsiolkas a fost recompensat cu premiul Commonwealth pentru cea mai bună carte, în valoare de 10.000 de lire, pentru romanul *The Slap*, care vorbește despre violența asupra copiilor. Premiul pentru debutul literar, în valoare de 5.000 de lire, a fost decernat pakistanezului Mohammed Hanif, pentru cartea *A Case of Exploding Mangoes*”. □ *Umberto Eco, despre soarta cărților*: „Scriitorul Umberto Eco (foto) a fost prezent marți, la Madrid, pentru a primi Medalia de Onoare a Círculo de Bellas Artes, și a vorbit despre viitorul cărților, care, a spus el, vor supraviețui în lupta cu e-book-urile. Pe de altă parte însă, ziarele vor fi înghițite treptat de formatul online, mult mai accesibil. Imaginea tradițională a zilei începute prin citirea ziarului va dispărea cu timpul, crede autorul *Numelui trandafirului*”.

● [**„Cultura”, nr. 20 (224)**] Editorialul „*Ce vrea românii?*” este semnat de Augustin Buzura: „Întrebarea de mai sus, așa cum este ea formulată, a fost rostită mereu în ultimii douăzeci de ani. Mulți dintre români o repetă cu o candoare incredibilă, de parcă abia ar fi aterizat în acest minunat spațiu geografic. În realitate, întrebarea nu așteaptă un răspuns, ci este o banală tentativă a acestora de a se detașa de păcatele propriei nații, căci la noi orice vină – mare sau mică –, o poartă întotdeauna ceilalți care, firește, sunt autorii haosului din viața noastră politică și socială”. ■ Ioan-Aurel Pop semnează *Aneantizarea programatică a culturii românești (XIII)*: „Sub pretextul că România se manifestă astăzi într-o lume globalizată, ICR promovează o cultură fără personalitate, cu artiști și creații care pot exprima orice, pot fi produse oriunde, de la Londra la New York. Lozinca elitismului le permite liderilor ICR să programeze acțiuni fără relevanță pentru public, receptate de câțiva, «aleși», practicanți ai unor domenii absolut periferice, discutabile, contestate. [...] Cel puțin trei directori ai unor institute culturale – de la Paris, Roma și Veneția, adică din trei capitale ale culturii europene – au atras atenția conducerii ICR despre aceste derapaje grave, despre arbitrar, despre politica eronată, despre dezordini și nereguli. Rezultatul, în locul unui dialog onest, a fost blamarea, condamnarea și ironizarea lor”. □ C. Stănescu publică *Scandal la Pitești!* în rubrica *Revista revistelor*: „Aflat încă sub atenția binevoitoare sau rea a criticilor și a comentatorilor de toată mâna, a prezențelor și absențelor din această monumentală lucrare ce i-a inspirat lui Horia Gârbea compararea autorului cu un Gulliver în țara piticilor, care «s-au urcat pe el ținând discursuri», în timp ce Cornel Ungureanu face «haz» de zelul comparativ pe seama unei cărți care, «prin subiectivism, capriț selectiv, vorbe vesele, bârfă senină»

este «cartea unui final de etapă» - *Istoria critică a literaturii române* a lui Nicolae Manolescu provoacă scandaluri și face victime în provincie. Astfel, la Pitești, oraș de acum celebru prin scandalul permiselor de conducere autor, patronul marii edituri «Paralela 45», editorul lucrării lui Manolescu, Călin Vlasie, atâta s-a supărat pe ingratitudinea scriitorilor argeșeni, încât i-a părăsit mutându-se, după cum scrie Gheorghe Smeoreanu în «Cafeneaua literară» la o altă filială a Uniunii Scriitorilor!». ■ În paginile *Culturii literare* citim: □ Daniel Cristea-Enache publică *Noi și-ai noștri*, prima parte a recenziei la *Replace all (Colcăiala)*, roman de Ioan Lăcustă, prefată de Bogdan-Alexandru Stănescu, Ed. Polirom, 2009: „Arta de prozator a lui Ioan Lăcustă se vede, întreagă, în registrele excelent stăpânite și atât de bine etalate (realism și parabolă, fantastic plus fantasmatic), ca și în modulațiile literalmente uimitoare din discursurile personajelor sale”. □ Și Mihai Iovănel scrie despre romanul lui Ioan Lăcustă, *Replace all (Colcăiala)* în articolul *Ambiții mari*: „*Replace all* e o carte de nivel, dar nu o carte mare. *Luminare*, penultimul roman al lui Ioan Lăcustă, era mai bun. Traversat de autobiografic, și de eseuri textuale, *Luminare* avea o necruțare plină de candoare care ajungea, prin încăpățânarea cu care-și fila și diseca puținul și monotonul material pe care îl arată (viața în 80 și 90 a unui bețiv), să fie o proză mișcătoare și adâncă. *Replace all* are ambiții mai mari (să ia pulsul metafizic unei întregi istorii, constatându-i corupția), dar punerea lor în practică nu depășește nivelul unei sterilități contrazise ici și colo de câteva pagini bune”. □ Al. Cistelean publică prima parte a textului *Cherchez la femme! Natalia, femeia-drog*, despre Natalia Negru. □ În *O Mară fără voie* Mircea orgulescu scrie despre *Un brillant avenir* de Catherine Cusset, Ed. Gallimard, 2008: „Eroina cărții este o româncă, iar prin intermediul biografiei sale sunt evocate, în genere fără exagerări morbide, și numeroase secvențe din istoria politică și socială a României din 1940 până în prezent”. □ Eugen Simion revine la *În ariergarda avangardei* cu textul *Nervi de primăvară*: „Am promis de mai multe ori până acum să nu răspund comentariilor, injuriilor, frustrărilor de tot felul, acuzațiilor ce mi se aduc periodic în legătură cu două dintre proiectele culturale pe care le-am inițiat și pe care le coordonez în continuare cu ideea că, cine știe, într-o țară în care se vorbește mult și se face puțin, eu voi avea tăria să le duc până la capăt. E vorba de *Dicționarul General al Literaturii Române* și de facsimilarea manuscriselor lui Eminescu. [...] Zilele acestea pornește spre tipar volumul al VII-lea (și ultimul) din *Dicționarul* citat mai înainte, iar pe data de 15 iunie a.c. sper să pot să-i invit pe cei interesați să participe la prezentarea ultimelor volume din manuscrisele facsimilate ale lui M. Eminescu... N-am apucat însă să mă bucur de acest gând că, iată, un prieten îmi semnalează faptul că în «Dilema veche», fondată de dl. Andrei Pleșu și condusă de fostul meu student, Mircea Vasilescu (actualul șef al Catedrei de literatură română, păstorită altădată de G. Călinescu) a apărut un articol care compară ediția genetică și electronică a manuscriselor eminesciene inițiată de Academia Română cu «CD-urile oferite ca suvenir de la nunți, botezuri și absolviri». O întreprindere,

cu alte cuvinte, inutilă, bani publici cheltuiți degeaba, «atitudini neprofesioniste», «metehne românești» și, printre rânduri, mitivismul nostru bucureștean sancționat drastic și cu mari ifose «profesioniste»... [...] M-am mirat, zic, când am descoperit ă autoarea comparației citate mai sus este Ioana Bot, profesoară la Universitatea din Cluj și autoarea unor studii despre Eminescu, în continuarea preocupărilor regretatei Ioana Petrescu”. Eugen Simion răspunde la acuzațiile Ioanei Bot prin 11 puncte. □ Cătălin Sturza semnează *Incredibilele întâmplări a locotenentului Thomason povestite de Mihnea Rudoiu*, o prezentare a volumului *N-are momentan titlu*, Ed. Curtea Veche, 2009: „Principalul merit al romanului scris de Mihnea Rudoiu stă, în cele din urmă, în faptul că m-a făcut să râd aproape non-stop. Există și un defect structural, și anume acela că, în ciuda ritmului amețitor și a pățaniilor care se țin lanț, nu există povestea mare”. □ Despre scrisorile lui Emil Brumaru către Lucian Raicu, publicate în volumul intitulat *Cerșetorul de cafea* scrie Constantin Coroiu în *Scrisorile cerșetorului de cafea*. Pornind de la opinia lui Nicolae Manolescu despre scriitor, din *Istoria...*, Cătălin Sturza consideră că „cele 62 de epistole rămase fără răspuns compun o originală carte de literatură confesivă care împlinește opera unui poet nu mai puțin original”. □ În *A fost odată, în Irlanda* Rodica Grigore semnalează apariția *Povestea lui Lucy Gault* de William Trevor, traducere de Gabriela Grigore, Ed. Corint, 2008: „William Trevor a fost și rămâne, după um și însuși a subliniat în repetate rânduri, mai cu seamă un excelent autor de proză scurtă, mecanismele și strategiile narative ale povestitorului fiind, de altfel, evidente nu o dată și în romanul de față”. ■ În *Cultura vă recomandă* citim: □ Daniel Cristea-Enache despre *Eu însumi* de Ion Monoran, ediție îngrijită de Viorel Marineasa și Daniel Vighi, Ed. Cartea Românească, 2009: „Nemaicîntînd nimic, până de curînd, din versurile publicate sau nepublicate ale lui Ion Monoran, surpriza descoperirii unui poet pe cît de original, pe atît de proaspăt a fost una considerabilă”. □ Andrei Terian despre „*Echinox*”. *Vocile poeziei* de Ion Pop, Ed. Tribuna, 2008: „Dacă poezii Echinoxului ar fi existat, nu i-ar fi mai inventat Ion Pop. Nu chiar pe toți, firește. Căci, pe de altă parte, *Vocile poeziei* e aseasonată, mai ales spre final, cu răutăți dintre cele mai delicioase”. □ Cristina Balinte despre *Cărțile vieții* de Dan Perșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Măsluire-plăsmuire/ cu tâlc filosoficesc,/ din secolul lui Costandin,/ stolnic, boier cantacuzin. La superlativ prin imagini și montaj, în calitate de tehnici de îndepărtare a ridurilor de pe istoriile vechilor cronici”. □ Mihai Iovănel despre *Coadă* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Dragoș Voicu face proză într-un stil vioi, plăcut, precis și sigur pe sine. Fără ca volumul lui să fie mai mult decît un romănaș simpatic, bine scris și bine orientat pragmatic, el pare să promită un autor”. ■ Iulia Baran realizează un interviu cu Ruy Cămara, *Maldoror vaccinează*, despre romanul său *Căntece de Toamnă*: „- Care este proporția de ficțiune și realitate din acest roman? – Atunci când un romancier merge prin deșertul redactării eidetice, care urmărește transformarea fenomenelor în esențe, el riscă să atingă pura sterilitate a artei. Acest lucru se

petrece deoarece arta literară se exprimă în mod plener atunci când granițele dintre realitate și ficțiune sunt subtile și apropiate. Din acest motiv este imposibil de dat aici un răspuns concludent, tot așa cum este imposibil de măsurată câtă ficțiune și câtă imaginație formează realitatea sau ceea ce luăm drept real. [...] – Editura RAO International, una dintre cele mai importante din România, a achiziționat drepturile de publicare și a introdus un nou scriitor brazilian în peisajul literar al acestei țări din Europa de Est. Crezi că romanul, pe traiectoria sa internațională, se află pe drumul cel bun? – Cred că da. Publicarea în limba lui Eminescu are o semnificație deosebită pentru mine, în primul rând pentru că reafirmă victoria artei pentru arta însăși; în al doilea rând, pentru că devine evident faptul că în domeniul creației nu poate exista în mod concret decât ceea ce înainte exista în mod simbolic; în al treilea rând, pentru că validează caracterul subversiv și anarhist al creatorului, privilegiind autorul și opera sa într-o țară milenară, în care cele două se completează și se confundă cu entitatea gânditoare care sălășuiește și se eternează în figura univiersală a lui Isidore Ducasse. Totuși, acest roman are nevoie de ceva vreme pentru a fi citit, recitit și asimilat”. ■ În *Presa internațională*, nesemnat, apare textul *Problema Regelui, rezolvarea lui J. R. R. Tolkien*, o prezentare a articolului lui Tom Shippey apărut în numărul din 6 mai al „Times Literary Supplement” despre volumul *The Legend of Sigurd and Gudrun*, publicat de către Christopher Tolkien, fiul lui J. R. R. Tolkien.

● **[„Dilema Veche”, nr. 275]** Claudiu Constantinescu semnalează *Dublu limbaj* de William Golding, traducere de Dana Covăceanu, Ed. Univers, 2009: „William Golding a murit înainte de a-și fi finisat acest ultim roman, Povestea pare, adică, pusă integral în pagina (într-un singur loc se menționează că ar lipsi «un pasaj» din text), doar «bibliurile» rămânând, pesemne, în șantier (acordurile și racordurile fine, care va să zică). Asta e, va trebui să ne mulțumim cu o carte de o frumusețe nespusa până la capăt - o carte doar frumoasă”.

● **[„Observator cultural”, nr. 217 (475); nr. de pagini: 32]** Informații din rubrica *La zi*: □ *A fost*: „□ *Remember Petru Creția*. Editura Humanitas și Institutul Cultural Român au organizat miercuri, 20 mai, la sediul ICR din Aleea Alexandru nr. 38, evenimentul *Remember Petru Creția*. Cu această ocazie, vor fi lansate volumele *Ahile sau despre forma absolută a prieteniei. Ariel sau despre forma pură a libertății* de Petru Creția și *Cinci cărți din Biblie* în traducerea lui Petru Creția, apărute la Editura Humanitas. Au participat Francisca Băltăceanu, Livius Ciocârlie, Paul Cornea și Gabriel Liiceanu, discuția fiind moderată de Horia-Roman Patapievici. □ *Trei conferințe Călin-Andrei Mihăilescu*. Centrul Interdisciplinar de Studii Culturale Europene și Românești «Tudor Vianu» a găzduit, în zilele de 20 și 21 mai, conferințele «Omul și arhipelagul. Literatura română în două oglinzi» și «Literaturile emergente în era eclipsei scrisului» susținute de prof. dr. Călin-Andrei Mihăilescu, profesor de literatură comparată, de teoria criticii și de spaniolă la Universitatea din Western Ontario, Canada. Conferințele au avut loc la Facultatea de Litere, Universitatea din București, în

cadrul atelierelor dedicate evenimentelor culturale din sfera de interes a Centrului «Tudor Vianu» (studii culturale, teoria literaturii și a culturii, literatură comparată, etnologie/antropologie culturală, istoria ideilor și a mentalităților)”. □ *Mircea Cărtărescu, la prima întâlnire cu publicul britanic*: „Invitat de Institutul Cultural Român, în cadrul unui program de literatură organizat (12-13 mai) în parteneriat cu EUNIC, la Londra, și cu New Europe Society, la Cambridge, Mircea Cărtărescu a susținut două lecturi cu public în tandem cu Anamaria Marinca, admiratoare a scriitorului și inspirată cititoare la scenă deschisă din *Nostalgia* și din *De ce iubim femeile*. La Cambridge, în faimosul Trinity College, Mircea Cărtărescu a fost prezentat numerosului public de către dr. Ian Fairley, profesor la Universitatea din Leeds și traducător al lui Paul Celan în Marea Britanie, care a schițat totodată un context interesant al poeziei și literaturii române. Lectura din *Nostalgia* oferită de Cărtărescu și de Marinca a fost urmată de o foarte intensă și stimulativă sesiune de întrebări și de răspunsuri, care au completat fericit această introducere în opera marelui scriitor. La Londra, întâlnirea cu publicul a fost găzduită de British Library și a avut un caracter european, având loc seri-maraton de literatură în 12 capitale europene. Mircea Cărtărescu a vorbit despre condiția, inspirația și drumul către cititor al scrisului său, iar Anamaria Marinca a captivat audiența citind integral povestirea *Irish Cream*, tradusă special pentru eveniment de Angela Jianu, lector la Universitatea din Warwick. La evenimentul de la British Library a luat parte și ambasadorul României în Regatul Unit, dr. Ion Jinga, care s-a declarat foarte interesat de organizarea, cu sprijinul ICR, a unui program de literatură pentru diaspora românească”. □ *Sunt o babă comunistă!, acum și în italiană*: „Lansat în aceste zile la Târgul de Carte de la Torino, romanul *Sunt o babă comunistă!* vine să cucerească, prin umorul său fin, publicul italian grație inițiativei Editurii Zonza din Milano, în colaborare cu Accademia di Romania. Prezentarea ediției (în traducerea Ilenei M. Pop) a avut loc miercuri, 20 mai, la Libreria Feltrinelli, situată pe bine-cunoscuta Via del Corso. Cu ocazia lansării volumului, editorul Simone Zonza a prezentat proiectul editorial mai amplu al colecției «Le vie dell’Est», prin care își propune să participe concret la umplerea lacunelor publicului italian privind viața intelectuală a României contemporane. În cadrul acestei colecții, vor fi traduse opere scrise de Ana Maria Sandu, Lucian Dan Teodorovici, Dumitru Țepeneag, Florin Lăzărescu. Dan Lungu va participa la o întâlnire-seminar cu studenții Lectoratului de Limbă, Literatură și Civilizație română din cadrul Facultății de Științe Umaniste a Universității «La Sapienza» din Roma”. ■ De la Silvia Dumitrache aflăm despre *Prima participare românească la Târgul de Carte de la Torino. În 1912, România va fi invitată de onoare în cadrul Târgului*: „Între 14 și 18 mai, a avut loc Târgul de Carte de la Torino, cu tema *Io gli altri (Eu printre alții)*. Pentru România, participarea – organizată de Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Veneția, cu sprijinul Institutului Cultural Român – a reprezentat o premieră și a avut tema *1989-2009: Confirmări și debuturi în literatura română*. Cei șase scriitori invitați – Filip

Florian, Doina Ruști, Lucian Dan Teodorovici, Ioana Nicolaie, Petru Cimpoeșu și Ana Maria Sandu – vor fi publicați, în perioada următoare, la editurile: Zonza (din Milano), Alberto Castelvechi și Fazi (din Roma). [...] Prezent la evenimente a fost și Dan Lungu, a cărui carte, *Sunt o babă comunistă (Sono una vecchia comunista!)*, a apărut recent la Editura Zonza. Foarte interactive și punând în discuție probleme reale ale literaturii tinere (posibilități de promovare în străinătate, importanța traducerii etc.) s-au dovedit a fi cele două workshopuri, cu tema *1989-2009: Confirmări și debuturi în literatura română*. Ambele au fost moderate de Roberto Merlo de la Universitatea din Torino alături de Paolo Messina, directorul general al bibliotecilor civice din Torino, de Monica Joița, director al Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Veneția și de Pietro Cingolani, antropolog FIERI (Forum Internazionale ed Europeo di Ricerche sull'Immigrazione)". □ Urmează părerile scriitorilor care au participat *Despre literatură și experiența de a fi tradus*. ■ Silvia Dumitrache, *Interviuri cu doi specialiști în românică*: □ Bruno Mazzoni: „Sunt valori ce pot fi exportate”: „- Credeți că literatura română vine în întâmpinarea unui orizont de așteptare al publicului italian? - Nu știu dacă aș putea răspunde cu un «da» clar, mai ales că știți foarte bine că majoritatea autorilor tineri din România au această tendință de a povesti cum și-au trăit copilăria și tinerețea. Deci, îmi dau seama că, pe undeva, avem orizonturi diferite, fiindcă «realia» la care se referă literatura română tânără nu sunt cunoscute aici. Sunt convins însă că există, din fericire, autori cu un discurs mai amplu care atinge și așteptările publicului nostru, dar e vorba de acel public cu o mare poftă de lectură. - Care sunt, în prezent, cei mai cunoscuți scriitori români în Italia? - Evident că, deocamdată, sunt acei scriitori tipăriți și răstipăriți: Norman Manea și Mircea Cărtărescu. Dar, din fericire, în ultimele săptămâni au început să apară și alți scriitori, ca Dan Lungu, Ana Maria Sandu, Petru Cimpoeșu etc. Și am uitat să o menționez pe Ana Blandiana, care, cu un volum de versuri apărut în 2003, a câștigat chiar două premii de poezie: Premiul Camões și Premiul Acerbi". □ Marco Cugno: „Unii au o reacție de refuz, alții manifestă curiozitate”: „- Care credeți că este interesul publicului italian față de literatura română? - E foarte greu de răspuns... Acum e un interes pentru români. Înainte aveam numai câteva cărți, acum avem o parte din România. Dar e de înțeles, și noi am fost un popor de imigranți. E foarte utilă cunoașterea culturii acestei comunități care reprezintă o parte importantă din Italia. Noi vom deveni – în parte suntem deja – un stat multiethnic, dar, nu mai târziu de acum câteva zile, premierul nostru a spus că nu suntem un stat multiethnic. Cum să nu fim? Suntem! Asta e ceva pozitiv. Sigur că sunt și probleme, dar trebuie să ne obișnuim să devenim o țară cum sunt Statele Unite. [...] - Care este următorul proiect legat de promovarea culturii române în Italia? - Sunt câteva lucruri pe care ar trebui să le fac. Mi-ar plăcea foarte mult să traduc *Cartea milionarului* și, desigur, viitorul roman al lui Norman Manea, din care au apărut câteva fragmente. Și din Goma mai vreau să public ceva, mai ales *Ostinato*". ■ Aceeași Silvia Dumitrache

stă de vorbă și cu Simone Zonza, „Simplitate și ironie”: „- *Planul editorial include un proiect generos destinat traducerii din literatura română. După doi scriitori deja publicați, urmează încă patru. V-ați gândit că vă asumați un risc destul de ridicat publicând o literatură aproape deloc cunoscută în spațiul italian?* - Meseria de editor implică întotdeauna un risc, e o misiune dificilă, mai ales când – cel puțin asta e situația în Italia – nu e vorba de o mare editură. Evident că este un risc destul de mare pe care ni l-am asumat publicând autori încă necunoscuți, dar sperăm că vor intra în atenția publicului. [...] - *Ce criterii folosiți în alegerea autorilor care urmează să fie publicați la Zonza?* - În general, atenția noastră se îndreaptă asupra autorilor contemporani, care reflectă realitatea țării lor într-o manieră serioasă, dar care nu exclude totuși un stil relaxat, degajat, așa cum vedem, de pildă, la Dan Lungu, la Lucian Dan Teodorovici. Căutăm așadar autori tineri care propun o viziune”. ■ Paul Cernat publică partea a doua din articolul său, *Pentru o nouă istorie a modernismului literar român*, cronică la *Modernismul literar românesc în date, (1880-2000) și texte (1880-1949)*, vol. I și II, Cuvânt introductiv, selecția, îngrijirea textelor și cronologie de Gabriela Omăt, Ed. Institutului Cultural Român, 2008: „Impresionant ca «ofertă», *Modernismul literar românesc*... e un instrument de lucru incontestabil, piesă de bibliografie obligatorie pentru orice programă universitară autohtonă de literatură română. El vine să reamintească – a câta oară? – faptul că nici o discuție serioasă despre teoria curentelor nu se poate lipsi de baza documentară a istoriei literare, de contactul cu «realitatea din teren» a fenomenelor. Demersul Gabrielei Omăt indică însă și «restanțele» în materie ale studiilor literare românești. Cine se va încumeta să completeze petele lor albe? Oricum, pe un asemenea travaliu modest, dar substanțial, se poate conta, în perspectivă, mai mult decât pe spectaculoasele focuri de paie (cu aspect de incendiu) aprinse anul trecut de unele vedete ale criticii noastre”. ■ În *Radiografii etilozofice* Angelo Mitchievici recenzează *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2008: „În mod sigur, în poezia lui Radu Vancu se bea paharul până la fund, cu drojdie cu tot, cu o sete devastatoare. Mai este un lucru care îmi place enorm în această poezie și care, cu un cuvânt imposibil pentru poeți, se numește intertextualitate, adică un fel de a lăsa să pătrundă în propria ta operă vocea altuia, un fragment care evocă prin ecou o altă lume literară, a unei alte opere”. ■ Adina Dinițoiu semnează *Europa cafenelelor*, o semnalare a volumului *Cafea. Cafețele* de Michel Braudeau, Ed. Art, 2009: „În ciuda vervei autorului și a frumuseții grafice a ediției românești, e de spus că traducerea Ralucăi Sava suferă, din păcate, de foarte multe inadecvări stilistice («În cafeneaua Gijón s-a fumat în draci și s-a vorbit despre literatură», «ne su-părăm la sânge») și fraze calchiate ca atare («au incitat țările africane la liberalism» ș.a.m.d.)”. ■ În *De la zoon politikon la zoon logon. Polisul și tehnologiile culturale și cognitive* Dan Burcea scrie despre volumul *De la démocratie participative. Fondements et limites* de Marc Crépon, Bernard Stiegler, éditions Mille et une Nuits, 2007: „Concluzia autorilor celor două conferințe de la Paris poate fi

interpretată ca o pledoarie pentru apărarea democrației care rămâne, în ciuda tuturor rezervelor, a tuturor decepțiilor sau deziluziilor, în ciuda tuturor promisiunilor nerespectate, singurul regim capabil să garanteze drepturile și libertățile cetățenilor și care face apel la responsabilitatea tuturor pentru binele tuturor sau, cum spune Platon în Phaidros, la un adevărat farmakon, în care politica are vocația de socioterapie și scopul mărturisit de sinteză între omul politic și omul gânditor”.

■ Revenind la rubrica sa dedicată literaturii SF Michael Haulică scrie despre *Secretomania*: „Pentru acești fani cred că editurile ar putea face mai mult. Trebuie doar să renunțe la secretomania asta care, se pare, a devenit (era, de fapt) politică de firmă: să nu știe nimeni la ce lucrăm până nu trimitem cartea în tipografie (acesta fiind, de multe ori, și momentul în care editurile se hotărăsc să pună cartea pe site la rubrica «în curând»). Ce explicații ar fi pentru asta? Una dintre ele: dacă nu știe concurența ce contracte am semnat, poate își pierde vremea căutând agenții autorilor respectivi și, când ajung la ei..., surprize, surprize! Cartea e luată!”.

■ Apare suplimentul „*Fantomele de la sfârșitul erei literare*”. Norman Manea: *portret de autor*: □ Nota introductivă: „La ediția de anul acesta a Premiilor revistei Observator cultural, Norman Manea a obținut Premiul «Gheorghe Crăciun» pentru opera omnia. După Mircea Horia Simionescu și Mircea Ivănescu, opțiunea pentru opera lui Norman Manea ni s-a părut firească, impusă de calitatea demersului etic și estetic al autorului *Plicul negru* și al *Întoarcerii huliganului*. Deși absent din România de peste douăzeci de ani, Norman Manea nu s-a despărțit niciodată, de fapt, de limba română, a continuat să scrie și să viseze în limba română, iar cărțile sale, traduse în numeroase limbi străine, au reușit să atragă atenția nu doar asupra autorului, ci și asupra literaturii române”. □ Mercedes Monmany semnează *Marea Mascaradă*, o cronică la *Plicul negru* de Norman Manea, traducere de Joaquín Garrigós, Ed. Tusquets, 2008; cronica este tradusă de Luminița Marcu și a apărut inițial în revista „ABC”, nr. 10, 2008: „Așa cum James Joyce a realizat, din exil, o parodie magistrală a orgolioasei, dar frustratei Irlandei natale, așa cum Musil a satirizat fără milă decadența și imobilitatea agonică a Imperiului Habsburgilor sau cum Bulgakov și Ilf și Petrov (citați în *Plicul negru*) au făcut același lucru cu degenerarea cotidiană grosieră din sistemul sovietic, Manea a devenit treptat portretistul feroce și implacabil al societății din țara sa, România, în timpul dictaturii lui Ceaușescu”. □ *Noi traduceri din Norman Manea*: „Cele trei volume (*Plicul negru*, *Despre clovni*, *Întoarcerea huliganului*), apărute în 2007 în China, la Editura Shanghai Sanhui Press, și elogios comentate în presă de câțiva importanți scriitori chinezi, continuă să aibă ecou. [...] Apărute la finele anului 2008, volumele *Întoarcerea huliganului* (în Cehia) și *Plicul negru* (ediția a doua, în Spania) s-au bucurat de largi comentarii favorabile și de interviuri cu autorul în presa culturală cehă și, respectiv, spaniolă. Volumul omagial dedicat centenarului NRF, apărut la Gallimard în februarie 2009, a inclus și textul scriitorului român, *Semicentenarul NRF la București* (reprodus și în revista noastră). Amplul număr din «Cahiers de l’Herne», dedicat lui Cioran și apărut în această

primăvară la Paris, conține și un amplu text scris de Norman Manea. Articolul *Otrava cu efect de durată* («România liberă», 28 noiembrie 2008) despre «scandalul Kundera» a fost tradus și publicat în peste 20 de țări din Europa, Asia și Africa. La începutul anului 2009, lui Norman Manea i s-a decernat la Paris Premiul pentru Litere al Fundației Iudaismului Francez. În martie 2009 scriitorul a fost nominalizat pentru prestigiosul Premiu literar spaniol Principe de Asturias. Anul acesta au apărut volume ale lui Norman Manea în Italia, Olanda, Ungaria și urmează să apară altele în Franța, Portugalia, Polonia, Grecia, Turcia, Slovenia. În România va apărea romanul *Vizuina* (la Polirom) și volumul de eseuri *Laptele negru* (Hasefer). Tot la Polirom vor apărea noi volume în seria de autor Norman Manea. În toamna 2009 Norman Manea va rosti, alături de Jean Daniel (directorul revistei «Le Nouvel Observateur»), cuvântul de deschidere la conferința internațională «Europa, 20 de ani după 1989», la Centrul de Cultură Contemporană din Barcelona. □ Apare *Despre „devoțiunea față de adevăr”*, un interviu cu Norman Manea, realizat de Carmen Mușat: „- *Eram la Frankfurt când a izbucnit, în toamna trecută, «scandalul» Kundera. A trecut ceva timp de atunci, s-au purtat dezbateri intense în presa românească și în cea străină, dar lucrurile au rămas, în continuare, neclare. Presupunând că tânărul Kundera ar fi făcut gestul de care este acuzat, ce ți se pare mai grav? o eroare de tinerețe, comisă, poate, din neștiință, confuzie, imaturitate, sau refuzul de a vorbi despre o perioadă tulbură, de a asuma public un gest cu consecințe dramatice pentru cel puțin doi oameni?* - Textul meu (*Otrava cu efect de durată*, «România liberă», 28.XI.2008) –, deși apărut relativ târziu, a fost preluat în multe țări. Mie mi se pare posibil ca un tânăr comunist să se fi lăsat amăgit de avântul «revoluționar» juvenil, chiar până la această limită a limitelor. Detaliile rămân, însă, confuze. Au trecut 60 de ani!!!..., în care Kundera a devenit scriitor – disident, cu volume de certă vitalitate realistă, anticomunistă. Se poate ca autorul să fi uitat cu totul împrejurarea în care denunțatul «spion imperialist» a trecut prin ani grei de pușcărie, în mine de uraniu? Presa germană a identificat episodul în proza lui Kundera... Dar amnezia este posibilă, totul este posibil, inclusiv falsificarea arhivei. Este de regretat doar că s-a pierdut șansa unei dezbateri mai profunde asupra ambiguităților existenței captive, «multistratificată», manipulată, limitativă, în care opțiunea civică era ea însăși captivă. Un scriitor precum Kundera, observator atât de acut al mecanismelor de supraviețuire în «socialismul real», ar fi avut, bănuiesc, multe lucruri de spus. Greșeala maturității este mai gravă, cred, chiar dacă retrospectiva onestă ar înfrunta azi teatrul unor ieftine, zgomotoase și morbide isterii retorice de «corectitudine (de fapt, stupiditate) politică». Poate că o cheie spre miezul dilemei se afla în admirabilul text dedicat de Kundera lui Cioran, în volumul *Cortina* (Gallimard, 2005), sub titlul *Vârstele vieții ascunse în spatele cortinei* (traduc din engleză). El spune, urmându-l pe Cioran, că nici o existență umană nu poate fi înțeleasă fără a înțelege vârstele, deosebirea dintre ele și că răul, în formele sale cele mai prospete, vii, turbulente, sângeroase, când nu și barbare, aparține

tinereții, când junii aventurieri nu cunosc lumea și nu se cunosc pe sine. Parodiind imaginea pe care o evocă autorul la moartea lui Cioran ar trebui să-l putem asigura pe Kundera că el nu va fi îmbălsămat în costum folcloric, cu pumnul ridicat în salut bolșevic. Setea de scandal și trivialele instigări ale mass-mediei nu ne îndreptătesc însă să avem asemenea speranțe”. □ Citim *Pasărea Septembrie*, un fragment din romanul în pregătire *Viziunea* de Norman Manea. □ Apare *Cu Nathan* de Norman Manea, în traducere de Carmen Mușat, cu următoarea precizare: „Această alocuțiune (*A Stroll with Nathan*) a fost ținută de Norman Manea pe 28 aprilie a.c., la Queens College, New York, în cadrul unei festivități consacrate «celei de-a cincizecea aniversări a operei lui Philip Roth». La aceeași aniversare a cincizeci de ani de la debutul lui Philip Roth, au mai luat cuvântul: prof. Joe Cuomo, director al Serilor Literare de la Queens College, scriitorii Greil Marcus, Joyce Carol Oates, Norman Rush și Philip Roth”. □ Luminița Marcu traduce interviul cu Norman Manea realizat de Valerie Miles, „*Exilul a fost și continuă să fie un privilegiu*”, apărut în revista „ABC”, nr. 10, 2008: „- *Exilul e întotdeauna dureros, dar, totodată, oferă posibilitatea de a vedea lucrurile de sus*. - Exilul a fost traumatizant mai ales pentru un scriitor ca mine, care nu mai era așa de tânăr. Totuși, a fost și continuă să fie un privilegiu, un prilej extraordinar de schimbare și renovare, o provocare dureroasă și gratificantă a rutinelor și a prejudecăților sedentare, un proces profund de revizuire a trecutului; exilul permite să înveți sau să reînveți, să înțelegi și să asimilezi o lume mult mai mare”.

22 mai

● [„**Adevărul**”, nr. 5861] Ioana Bogdan publică *Intelectuali de toată rușinea*, semnalând apariția volumului *Antologia rușinii după Virgil Ierunca* de Nicolae Merișanu și Dan Talos, Ed. Humanitas: „*Antologia rușinii* este, în opinia editorilor căiții, Nicolae Merișanu și Dan Talos, o rubrică pe care scriitorul, publicistul și criticul român Virgil Ierunca (1920-2006) a ținut-o în presa exilului și în care sunt consemnate compromisiunile intelectualității noastre în fața directivelor de partid”.

● [„**România literară**”, nr. 20] Mihail Gălățanu se întreabă *Tabloide sau cărți?*: „De când cu criza, editurile par să fi găsit o scuză: scoatem cărți proaste fiindcă, nene, e criză. Se crizează piața. În realitate, cărțile proaste sunt cărți proaste și atât. Nu sunt cărți de criză. [...] Să nu ne mai entuziasmăm după cărțile proaste-bătă, dar fudule, hardcovere care nu merită să fie hardcovere etc. Și editorii grosieri să mai bage mâna în buzunar și să facă promovarea adecvată unei cărți, că bani au. Vor, însă, ca să dea lovitura așa, din senin. Vor să facă profit de la sine. Să nu dea nici măcar cărțile de la protocol, se zgârcesc la toate”. ■ Sub semnătura Rep. aflăm cum s-au desfășurat *Zilele revistei „Acolada”*: „La Satu Mare, în 11-12 mai 2009, a avut loc prima ediție a «Zilelor revistei „Acolada”», la cel de al treilea an de apariție al deja bine cunoscute reviste literare”. Pentru mai multe informații și despre laureații revistei v. „Acolada”, nr. 5/2009, luna mai. ■ Constantin Trandafir face un profil lui Lucian Raicu, *Arta de*

a admira literatura: „Acest critic bun (în ambele sensuri ale cuvântului) suferă realmente când ia seama că viața literară nu-i nici pe departe un paradis. Fascinat de privescerea sărbătorească a creației (împlinire de multe ori a unui martiriu), el are de ce să se întristeze, chiar dacă poate fi suspectat de inocență, căci concordia desăvârșită nu-i cu putință, nici nu se știe cât ar fi de profitabilă”. ■ Ioana Pârvulescu publică a doua parte a articolului prin care pune întrebarea colegilor critici – *Mai avem azi un Maiorescu?*. ■ Din cronici literare reținem: □ Sorin Lavric semnează *Istoria unei reviste*, o prezentare a *Cahiers Emil Cioran – Approches critiques – X – Textes réunis par Eugène Van Itterbeek*, Ed. Universității „Lucian Blaga”, 2009: „Numărul 10 al revistei «Cahiers Cioran. Approches critiques» este dedicat în egală măsură lui Cioran și Noica, Itterbeek precizând în prefață că înțelege astfel să marcheze împlinirea «Centenarului Noica»”. □ Cosmin Ciotloș publică *Tratament fabulatoriu*, o cronică literară la *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Editura Cartier, 2009: „Odată cu această sporită fiabilitate în plan discursiv, Radu Vancu aduce în spațiul poeziei ultimului deceniu o calitate strict necesară succesului critic al unei generații care încă trăiește fervoarea pasabilei glorii foiletonistice. Anume valența interpretabilului. Versurile acestui volum se pot, aproape fără excepție, discuta în detaliu. Deși numeroase, contururile semantice rezultate nu se amalgamează, de data aceasta, niciodată. [...] Un volum nu doar remarcabil, dar și foarte generos, în context, cu propria valoare individuală”. □ În *O lecție de demnitate* Alex. Ștefănescu prezintă *Jurnal – ultime caiete* – de Doina Cornea, prefată de Ana Blandiana, Fundația Academia Civică, centrul Internațional de Studii asupra Comunismului, 2009: „Realitatea vieții de fiecare zi se transfigurează, într-adevăr, în jurnalul Doinei Cornea, devine doar prilejul unor reflecții asupra ființei omenești, asupra curajului și dorinței de libertate, asupra solidarității umane și încrederii în viitor. Totuși, eu, cu inevitabilul prozaism al criticului literar, aș fi vrut să existe mai mult reportaj în jurnal”. □ Gina Sebastian Alcalay consideră volumul *Ultimele iubiri* de Virgil Duda (Ed. Polirom) – *O carte complexă:* „O carte densă, bogată și îmbogățitoare, cu o complexă țesătură”. □ Sub titlul *Ultimul optzecist* Gheorghe Grigurcu prezintă volumul *Nu am voie* de Liviu Georgescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Afirmat cu întârziere, după anul 2000, când seria optzecistă căreia cronologic îi aparține părea a-și fi făcut cunoscuți de mai multă vreme toți reprezentanții relevanți, Liviu Georgescu apasă pe o multitudine de clape ale claviaturii poetice, ca și cum ar dori să-și manifeste un surplus de energie acumulat în perioada de așteptare”. □ În cadrul rubricii *Istorie literară* Simona Vasilache scrie despre antologia ilustrată *Clujul din cuvinte*, publicat de Uniunea Scriitorilor din România – filiala Cluj, cu o prefată de Irina Petraș, președinta USR Cluj, 2008: „Mare parte din volum e din ecouri. Pe cât e amintirea unor vremuri de lipsuri cârpite cu încredere (de pildă, memoriile lui Valeriu Anania, despre binele care, nebănuit, se-ntoarce) de concretă, de credibilă - credibilitatea paradoxală a basmului, pe-atât e prezentul de difuz. Ceea ce nu-l pune, nici o clipă, la zid. Au, toți, sau aproape toți cei care răspund la un

invizibil chestionar sentimental, netezimea pietrelor lucrate de ape” (*Arizona Dream*). □ Tudorel Urian publică *Teme ale vremii noastre*, o recenzie la *Istoreme* a lui Codrin Liviu Cuțitaru, Institutul European, 2009: „Volumul lui Codrin Liviu Cuțitaru este un excelent manual de morală practică. Scris cu seriozitate, superior didactic, plin de har, spirit analitic și de comparație, volumul oferă harta vulnerabilităților României de azi, dar sugestii de soluții pentru toți cei interesați cu adevărat de transformarea țării noastre într-un stat cu adevărat european”. ■ Alex. Ștefănescu și în acest număr răspunde la o întrebare adresată de data aceasta de un student (despre Luna cărții la sate), în textul *Cu sapa pe umăr, la bibliotecă*. Criticul oferă răspunsuri din perspectivă cinică, sentimentală, istorică și din perspectiva propriei experiențe. ■ Dora Pavel realizează interviul cu *Antoaneta Ralian*: „*Rafturile cu cărțile mele – conserve de timp, de tinerețe, de emoții*”: „- [...] *Aveți un palmares incredibil, cred că ați bătut toate recordurile ca volum de traduceri, nemaivorbind de calitatea lor*. - Inevitabil, am trecut la latura profesională. Mie mi-au apărut peste 110 traduceri noi (excluzând reeditările) de romane, numeroase piese de teatru, eseuri, precum și note personale de călătorie, prefete, articole, interviuri. Am mai spus-o, când mă uit la rafturile cu cărțile mele, văd în ele conserve de timp, de tinerețe, de emoții. Prima carte, o traducere din italiană, mi-a apărut în 1954. De atunci, am publicat, în medie, două cărți pe an. Și anul acesta, în 2009, urmează să-mi apară două romane noi și două sau trei piese de teatru. Cum criza economică a devenit un pretext universal pentru toate amânările și tergiversările, mi se spune: *Memoriile* lui Tennessee Williams or să apară în toamnă, piesa *Trandafirul tatuat*, de Tennessee Williams, va fi pusă în scenă la Bulandra în octombrie, piesa de la Teatrul Mic va fi pusă în scenă de Mălăele în decembrie ș.a.m.d. Pentru toți, «în toamnă» e un mâine, după vară. Pentru mine, însă, la 85 de ani, din luna mai și până în toamnă, e un răstimp uriaș de îndoieli, de temeri, aprehensiuni”. ■ Sub semnătura C. I. G. citim nota *Limbi romanice în contextul european*: „Recent a avut loc la Santiago de Compostela (capitala provinciei Galicia din Spania) Conferința Internațională *Limbi romanice – traducere, multilingvism și construcție europeană*. Ampla manifestare științifică a fost patronată de către Secretariatul General pentru politică lingvistică al Juntei de Galicia, Universitatea din Santiago de Compostela, Comisia Europeană, Institutul Cultural Român și Fundația Galicia Europa. Grație implicării organizatorice a infatigabilului Horia Barna, directorul ICR Madrid și vicepreședinte al EUNIC/ Spania, țara noastră a acut o reprezentare de înaltă ținută academică. Au intervenit cu interesante comunicări hispaniștii: Sanda Reinheimer Râpeanu, prof. univ. dr. la Universitatea din București (*Intercomprehensiunea din punctul de vedere al romanisticii*), Cătălina Iliescu Gheorghiu, profesoară titulară la Departamentul de Traducere și Interpretare al Universității din Alicante (*Prezentarea programului informatic «Trautorom»*) și dl. Barna însuși (*Română și rumanoil – cum se propagă româna vorbită în Europa*)”. ■ În rubrica *Avanpremieră editorială* citim Wolfgang Kraus despre Emil Cioran, iar din

introducerea nesemnată aflăm: „Profesorul George Guțu a descoperit în Arhiva Literară a Bibliotecii Naționale Austriece din Viena un voluminos dosar conținând scrisori inedite ale lui Emil Cioran din perioada 1971-1998, redactate în germană, adresate prietenului și editorului Wolfgang Kraus, distins eseist, critic literar și filozof austriac. Așa s-a născut ediția *Emil Cioran, Scrisori către Wolfgang Kraus*, atent alcătuită și adnotată de G. Guțu, în curs de apariție la Editura Humanitas. În anexa volumului sunt publicate fragmente din jurnalul lui Wolfgang Kraus referitoare la Emil Cioran. Iată, în avanpremieră, o parte din aceste fragmente în traducerea aceluiași George Guțu”. ■ Versuri semnează Daniela Popa și Emil Brumaru. □ Citim *Kiki Iguazu* de Bedros Horasangian, un fragment din volumul *Miss Perfumado*. □ În traducerea lui Em. Galaciu-Păun citim fragmente din *Jurnal de doliu* de Roland Barthes, într-o *Avanpremieră editorială*, înainte ca volumul să apară la Ed. Cartier. ■ În *Cronica traducerilor* Mircea Lăzăroniu scrie despre romanul *Austerlitz* de W. G. Sebald, tradus de Irina Nisipeanu, Ed. Curtea Veche: „Nu cred că împing pedanteria prea departe afirmând că ar fi fost totuși de folos să i se atragă atenția cititorului că Brünn și Olmütz sunt denumirile germane ale orașelor Brno și Olomouc. Mai mult, mi se pare nerecomandabilă păstrarea formelor flamande ale unor orașe belgiene, intrate în conștiința românilor ca Anvers și Malines, nu Antwerpen și Mechelen” (*Mai puțin original decât s-ar crede*). ■ Și Elisabeta Lăsceni se ocupă de literatură străină; în textul *Ariciul și camelia* prezintă cititorilor volumul *Eleganța ariciului* de Muriel Barbery, traducere de Ion Doru Brana, Ed. Nemira, 2009. ■ Gabriela Melinescu trimite o scrisoare din Stockholm, *Poetul inserării*, prin care comemorează patruzeci de ani de la moartea poetului Ițic Manger și seara de poezie dedicată acestui scriitor organizată la Stockholm de către Institutul de Cultură Român. ■ Din *Ochiul magic* spicuim: □ *Un trecut de viitor?*: „Despre Cercul Literar de la Sibiu s-a scris mult. Nicolae Balotă, ultimul supraviețuitor al cerchiștilor, a venit, la un simpozion de la Universitatea din Cluj, cu o perspectivă inedită, publicată în «Viața Românească» nr. 5, sub titlul *Cercul literar în secolul al 21-lea*”. □ *Vești bune*: „Un titlu mai mult decât încurajator, în «Observator cultural», numărul 474 din 14 mai: *Plouă cu autori foarte buni*. Stârniți de optimismul colegilor, ne repezim să aflăm minunea. Care nu e chiar așa de minunată, fiindcă autorii sunt ai lor. Mai precis, António Lobo Antunes și Vassilis Alexakis, prezenți de curând la București. Bine și așa”. □ *De la Paris la București*: „În «Luceafărul de dimineață» din 13 mai, Matei Vișniec se dovedește suficient de lucid pentru a schița un portret plauzibil al lumii culturale din Paris”.

23 mai

● [**„Suplimentul de cultură”, nr. 229**] O pagină a revistei este dedicată Târgului Internațional de Carte de la Torino: □ Silviu D. Constantinescu, *Torino, pământ românesc peste trei ani*: „La inițiativa Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția și cu sprijinul financiar al Institutului Cultural

Român, România a participat pentru prima dată la târg cu un stand național, iar evenimentele au fost organizate în jurul unei teme, de asemenea, naționale: «1989-2009: Confirmări și debuturi în literatura română». Șase autori editați de Polirom au fost invitați de IRCCU și ICR București: Ioana Nicolaie, Doina Ruști, Ana Maria Sandu, Filip Florian, Petru Cimpoeșu și Lucian Dan Teodorovici”. □ Apar și impresiile lui Lucian Dan Teodorovici (*Cuma fost-ul datorat*) și al Ana Mariei Sandu (*Viață de „relatore”*). □ În nota intitulată *Traduceri* sunt enumerate propunerile editurilor din Italia pentru drepturile de autor al operelor scriitorilor români, menționându-se că în 2012 România va fi invitată de onoare a Târgului de la Torino. ■ În *Avanpremieră* citim *Preliminarii la Secta gânditorilor de estradă* de Dan Petrescu. ■ Valentina Chiriță realizează un interviu cu Maurice G. Dantec, „Nu mă interesează să distrug «narațiunea» ci să restaurez”: „- Există în cărțile dvs. o plăcere manifestă pentru dinamitarea «uzinelor sensului» și a construcțiilor narative pur referențiale (ficțiunea ar trebui să meargă mână-n mână cu descoperirile științifice, cum declarați) – mă gândesc la Villa Vortex unde putem da peste un fel de literatură fractalică: personajul matrice gândit ca multisampler, ca generator de identități, preferința pentru rețeaua narativă și hiperlink în pofida ficțiunii de tip matrioșka. Vă considerați un scriitor-hacker? Care e cel mai eficient cod-virus pentru distrugerea sistemului «central» al narațiunii? - Recunosc că îmi place destul de mult să dinamitez structurile narative care mi se par învechite, și nu pentru că ele ar fi «date» – de cele mai multe ori, autorii din secolele trecute îi întrec în «inovație literară» pe majoritatea autorilor contemporani –, ci pentru că nu zic mai nimic despre pierderea sensului resimțită în secolul XX, nu ne înfățișează motivele și felul în care aceasta s-a produs, demonstrându-se mai ales incapabile să restaureze o coerență sens/ formă, care după părerea mea este principiul de căpătâi al literaturii. Într-adevăr, teoriile științifice pe baza cărora se construiesc romanele mele le influențează în mod direct forma, dar și sensul în egală măsură; fie că e vorba despre genetică, cosmogonie, fizică cuantică sau de tehnologiile de rețea, hiperlinkuri sau sampling, ele au un impact hotărâtor asupra scrisului meu, dând naștere acelei «Centrale Literatron» pe care o văd ca pe un soi de inel-accelerator de particule. Nu mă interesează neapărat să distrug «narațiunea», ci dimpotrivă, să o restaurez. Distrugerea pe care o operez este creatoare, iar dacă sunt un hacker care dispune de un cod-virus, atunci să zicem că duc un război ÎMPOTRIVA celor care vor să distrugă viitorul omului prin pseudo-transgresiuni și simulacre ideologice”. ■ În *Semnal* se recomandă *Omagiu Cataloniei* de George Orwell, traducere de Radu Lupan, Ed. Polirom și *Indignare* de Philip Roth, traducere de Radu Pavel Gheo, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică *Memoriile lui Lovinescu*: „Efectul plastic este, cel mai adesea, obținut fie prin ambiția fără margini a grafomanului de a fi omologat critic, fie prin vanitatea nemăsurată a scriitorului adevărat care a fost deja recunoscut ca atare. Neînțeleși, persecutați, marginalizați se cred mai toți, indiferent de locul – central sau periferic – pe care îl ocupă. Iar din acest val al pretențiilor și lamentațiilor

auctoriale ce se îndreaptă, zilnic, spre E. Lovinescu se poate cuantifica rolul său canonizator pe scena literaturii noastre”. ■ În *Codarii* Bogdan Romaniuc scrie despre *Coadă* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Coadă* este o carte care întregește șirul romanelor ce au ca temă principală comunismul și viața în comunism, viața la coadă”. ■ Bogdan Romaniuc stă de vorbă cu autorul volumului, Dragoș Voicu, *E mai greu să scrii literatură despre comunism dacă nu ai prea trecut pe acolo*: „- «Comunismul este la modă mai ales pentru cei care nu l-au trăit», spune Doina Ruști, și ea autoarea unui roman despre comunism. Cum vezi evoluția acestei teme în următorii ani? - Domnule, despre comunism numai de bine! Cred că e mai greu să scrii literatură despre el dacă nu prea ai trecut pe acolo. Despre evoluția temei, e tare greu de făcut o predicție. Cred că generațiile viitoare, în cazul în care vor avea oareșce aplecare către trecut, vor căuta izvoare de documentare literare sau de altă natură și mai greu vor încerca să se transpună în epocă și să creeze ele însele izvoare netrăite, doar documentate. Așa că noi, cei care am fost pe-acolo, ar trebui să stoarcem tot ce se poate. Soarta temei mai depinde și de Occident. Atât timp cât capitalistul urăște comunismul, dar nu se mai satură de filme și cărți cu acest subiect, viitorul va fi luminos. Dar nu știu pe unde va scoate comunismul cămașa când capitalistul nu va mai vrea doar filmele și cărțile, ci îl va vrea pe el însuși, comunismul gol-goluț, care să îl scoată din criză”. ■ În *Evangelhia după Biff* Bogdan Romaniuc anunță apariția volumului *Mielul: Evangelhia după Biff, tovarășul de joacă al lui Iisus* de Cristopher Moore, traducere de Iulia Gorzo, Ed. Polirom: „Avându-i în centru pe cei doi prieteni, *Evangelhia* lui Moore e plină de întâmplări haioase, călătorii imaginare și învieri din morți. Autorul reușește să stârnească râsul, dar trecerea de la un episod la celălalt, toate legate de textul biblic, este poate puțin forțată”.

24 mai

• [„Adevărul”, nr. 109] În acest număr al ziarului de duminică, Paul Rogojinaru publică reportajul *Ipoteștiul, încremenit în versul lui Eminescu*.

25 mai

• [„Adevărul”, nr. 5863] În *Pătit fiind...* Nicolae Manolescu discută despre criza economică.

26 mai

• [„Revista 22”, nr. 22 (1003)] Paul Cernat semnează *Un caleidoscop al identității dadaiste*, o recenzie la *The Posthuman DADA Guide. Tzara & Lenin play Chess* de Andrei Codrescu, Princeton University Press, 2009: „Aproape că nu există constituent cultural intrat în compoziția Dadaismului și a rudelor sale avangardiste care să nu fie identificat și expus de Andrei Codrescu”.

27 mai

• [„Adevărul literar și artistic”, nr. 975] Ioana Bogdan realizează un interviu cu Simona Sora, „*Există oameni care n-au nimic pe dinăuntru*”, despre volumul de istorie și critică literară *Regăsirea intimității*: „- *Ce te-a determinat să scrii un prim volum de critică literară și de ce Regăsirea intimității?* - Nu m-am gândit să scriu un volum de critică literară și nici prin cap nu mi-a trecut - până când lucrurile au devenit inevitabile - să scriu un eseu despre intimitate. La începutul anilor 2000, am simțit nevoia să reiau, ca să înțeleg mai bine, felul în care corpul, corporalitatea au fost, de-a lungul timpului, transformate, folosite, sublimite (sau livrate) în literatură. Era obligatoriu pentru un cronicar de acum zece ani, să priceapă cu, stau lucrurile în această privință, pentru că ne aflam în momentul erupției douămiiste, a valului «Ego. Proză» de la Polirom, a disputelor fierbinți pe o veche temă: «Ce e literatura?». Așa am început să-mi structurez, pentru uz propriu, domeniul. Am avut apoi bafta să fiu susținută, până la capăt (ceea ce e rar, la noi), de domnul profesor Eugen Negrici. Când i-am propus o teză de doctorat pe această temă, el mi-a spus: «Scrie o carte, de restul mă ocup eu». Nu e puțin lucru să știi, în timp ce scrii o teză de doctorat, că se așteaptă de la tine o carte interesantă. Te obligă - într-un mod subtil - și la acribie, și la lizibilitate... Am numit cartea *Regăsirea intimității* după ce am ajuns la concluzia - evidentă, sper - că există, în anumite cărți, o formă tare de intimitate (personală, dar și intelectuală sau spirituală) care restructurează radical diferitele efecte de autenticitate esențiale în literatură. Altfel zis: cutare personaj este autentic pentru că interioritatea-intimitatea lui e într-un anumit fel construită; cutare situație susține încrederea cititorului în lumea ficțională (fără de care acesta dă cu cartea de pereți) pentru că, la nivel intim, situația pare autentică. Sunt întrebări obligatorii pentru orice cititor de meserie. [...] - *Ce prisosește și ce lipsește generației de tineri scriitori?* - Habar n-am ce le lipsește! Ei înșiși (adică fiecare) ar trebui s-o știe mai bine, ca să poată evolua în propria formulă. Nu cred că cineva din afară, chiar cineva care scrie despre cărți, poate spune ce le lipsește scriitorilor de azi în raport cu evoluția altor literaturi, altor curente literare sau cu biografia operei unor scriitori deja canonici. Un scriitor care se apucă brusc să scrie un roman istoric doar pentru că «se cere» trebuie să fie un mare meseriaș ca să nu devină caraghios. Un altul care a scris întotdeauna proză de limbaj sau proză realistă la firul ierbii... nu poate da brusc un roman metafizic doar pentru că ar merge la export sau ar umple o căsuță - goală azi - din panoplia romanului românesc. Deși se scrie destul de mult, mi se pare că avem tot mai puțini scriitori. Acum 20 de ani erau mai mulți, parcă a scăzut creativitatea românească pe cap de locuitor, sau poate se petrece o germinație absconsă care va exploda curând”. ■ Marius Chivu semnează *Procesul cimpanzeilor*, o cronică la *Mărețele maimuțe* de Will Seif, traducere de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom, 2009: „Fantezist, grotesc, psihotic, transgresiv, al treilea roman tradus în română al lui Will Seif are aceeași forță de a ne perverti perspectivele asupra lumii”. ■ Ioana Bogdan recomandă: □ *Nu ratați!*

Dragoș Voicu, *Coada*, Ed. Cartea Românească, 2009: „Autorul, debutant, scrie cum alții respiră. Rar am mai citit cărți - dintr-o suflare - care să mă delecteze, să mă pună pe gânduri, să mă smulgă din acaparatoarea realitate cotidiană și să mă transporte într-o lume care, deși conține puternice note suprarealiste, aparține trecutului nostru, al tuturor”. □ *De ratat!* Debby Holt, *Ghidul de supraviețuire al unei foste soții*, Ed. Leda, 2009: „Absolut jenant pentru sexul pe care cu mândrie credeam că-l reprezint”. ■ Știri *Pe scurt*: □ *Cum te poți rata ca scriitor*: „Cartea *Cum te poți rata ca scriitor. Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste* de Alex. Ștefănescu (foto), a apărut la Editura Humanitas și poate fi găsită în librării la prețul de 39 de lei. Criticul literar Alex. Ștefănescu a declarat că textele din volumul său nu se îndreaptă către autori, ci spre cărțile lor”. □ „*Curcubeul dublu*”, *premiat de USR*: „Scriitoarea Ruxandra Cesereanu și criticul literar Ion Pop fac parte dintre premianții Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România (USR). Cesereanu a obținut premiul Cartea anului la categoria Poezie, pentru volumul *Coma*, publicat la Editura Vinea, în timp ce Ion Pop a câștigat premiul la categoria Critică și istorie literară, pentru *Echinox. Vocile poeziei*, Editura Tribuna, din Cluj Napoca. Premiul Cartea anului la categoria Proză i-a fost acordat lui Alexandru Vlad, pentru *Curcubeul dublu*, apărut la Polirom”. □ *Andrés Barba vine în România*: „Scriitorul spaniol Andrés Barba se află în România de astăzi, până la 29 mai, la invitația Institutului Cervantes și a Editurii Vellant, pentru a-și lansa romanul *Sora Katiei*, o parabolă modernă despre bunătatea care supraviețuiește în singurătate”. ■ Ioana Bogdan publică *Umor englezesc*, anunțând că romanul *Mândrie și prejudecată* de Jane Austen împreună cu ziarul „Adevărul”. ■ Revista organizează ancheta *Cultura sau cool-tura de la televizor?* Reținem: □ Dan C. Mihăilescu, „*Bufonerie și ceva țicneală*”: „Criticul literar Dan C. Mihăilescu dezvăluie cum face selecția titlurilor pe care le prezintă în emisiunea *Omul care aduce cartea*, de pe Pro TV. «Prioritar mi-a rămas criteriul educativ (istorie, memorii, confesiuni formative, religie, filozofie), urmat de cel informativ (culegeri de documente, enciclopedii, dicționare, istorii ale artei etc.). Iar cum toată lumea cere beletristică, vreau-nu vreau n-am cum să neglijez romanele, când mai sobre, când mai picante». Modalitatea de prezentare a volumelor oscilează, de la caz la caz, de la una de tip academic la una neconvențională, nonconformistă”. □ La anchetă răspund și Cătălin Ștefănescu, Cristi Tabără și Daniela Zeca-Buzura. □ Apare și un scurt interviu cu Horia-Roman Patapievici, „*Emisiunea mea este perfect accesibilă*”. □ Din *Ce spun telespectatorii educați* reținem părerea lui Nicolae Manolescu: „«Ca să fiu sincer, nici nu pot spune că îmi lipsesc prea tare. Singura emisiune de care mi se face dor este *Nocturne* a Marinei Constantinescu, foarte bine filmată și cu oameni interesați. Pe celelalte nici măcar nu mi le mai amintesc», menționează scriitorul”. ■ Rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește un fragment din *Trebuie să citim* de Izabela Sadoveanu, „Adevărul literar și artistic”, 1938.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 16 (888)]** Din rubrica *Viața culturală* reținem: □ *Ședința Consiliului lărgit al USR*: „Uniunea Scriitorilor din România anunță în data de 17 iunie 2009, va avea loc la sediul din București, Calea Victoriei nr. 115, ședința Consiliului lărgit, care va lua în discuție amendarea Statutului Uniunii”. □ *Zilele Tudor Arghezi la Târgu-Jiu și Târgu-Cărbunești*: „În zilele de 21-24 mai 2009 au avut loc la Târgu-Jiu și Târgu-Cărbunești manifestările ocazionate de *Zilele Tudor Arghezi*. Consiliul Județean Gorj, Primăriile celor două orașe, Consiliul Județean de cultură, coordonat de scriitorul Ion Cepoi, și Biblioteca Județeană Gorj au fost organizatori împreună cu Uniunea Scriitorilor din România care a oferit, ca de obicei, Marele Premiu Opera Omnia și a contribuit la premiile pentru Opera Prima și volume în manuscris. Marele Premiu a revenit poetului și traducătorului Ilie Constantin. La ediția din acest an, juriul, prezidat de criticul Gheorghe Grigurcu și care a cuprins scriitori locali și autori de la București și Craiova, a acordat două premii *ex aequo* pentru Opera Prima primelor volume semnate de tinerele poete Aida Hancer și Cătălina Cadinoiu, publicate în 2008 la Editura Vinea, respectiv la Cartea Românească. Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București au fost reprezentate de Gabriel Chifu și Horia Gârbea, iar filiala Craiova, de poeta Ioana Dinulescu. Au mai fost prezenți Ion Dumitru (președintele Societății culturale Apoziția, de la München), Nicolae Tzone, Nicolae Dragoș, Mitzura Arghezi și numeroși scriitori gorjenii”. □ Sunt anunțate *Nominalizări pentru premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 2008*. ■ Dan Cristea scrie despre *Precizie și senzaționalism*, o cronică literară la *Stalin, cu sapa-nainte!* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Precizia și deopotrivă imaginarul percepției care se dezvoltă prin scriitură rămân însă printre lucrurile de lăudat în cartea lui Radu Țuculescu”. ■ Gabriel Chifu publică *Tema autorului*: „Săptămâna trecută am publicat, chiar în «Luceafărul», ample extrase dintr-o carte intitulată *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de gabriel chifu trăită și tot de el povestită*. E o carte pe care tocmai am trimis-o în tipografie. Sentimentele mele în acest moment sunt amestecate și contradictorii: pe de o parte, e mulțumire, e ușurare că am reușit să aștern pe hârtie ceea ce îmi propusesem (55 de texte, câte unul pentru fiecare an de viață...); pe de altă parte, e neliniște și e îndoială: cât de bine este scrisă cartea?”. ■ Alexandru George revine cu *Pentru o istorie a viitorului (XI)*: „Recent, printre memorialiștii care e bine să fie de toate speciile s-a înscris și romancierul Nicolae Breban, un personaj de marcă în timpul comunismului, după ce el a făcut-o prin texte interesante, după opinia mea, singurele care merită această calificare din tot scrisul său. În numărul din aprilie a.c. al revistei «Contemporanul - Ideea europeană», el iscălește unele observații despre *Experiența comunistă*, ceea ce, până la urmă, se va dovedi un elogiu în stilul său egolatru, adresat cu oarecare generozitate și câtorva prieteni și camarazi de generație, care se vor considera sub numele de «șaizeciști» și care au o realitate valorică, dar mai ales istorică efectivă. El observă că epocile de opresiune au, ca efect deviat, o accentuare a seriozității, a sensului grav al realității

care pentru scriitorii cu această orientare reprezintă un factor benefic, cel puțin stimulat. E aici ceva real, dar numai în mică măsură; epocile tragice, de mari nenorociri, care afectează diferit straturile unei populații sau impresionează până departe pe cei care nu le-au trăit, au uneori efectul exact contrar celui dezvăluit de Breban: apar, periodic, o literatură și o artă diversioniste, distractive, menite să-i facă pe bieții oameni să uite de nenorocirile sau neajunsurile cotidiene, să se smulgă din cotidian măcar din când în când”. ■ Ștefania Coșovei realizează un interviu cu Doru Mareș, *Plăcerea cititului nu s-a pierdut*: „În ultima vreme, stilul tău poetic s-a schimbat radical. Te-ai înțelepțit sau personajele tale au început să iasă din scenă? - Mi-e greu să răspund. Personal, detest înțelepciunea/ înțelepțirea. - Ce crezi că lipsește literaturii române contemporane ca să dea, în sfârșit, un best-seller? - Critici/ lectori care să-l vadă. Acuma, «best-seller» nu prea era de laudă decât la buzunar și-n bancă, este? Eu aș ști pe cineva care se vinde bine-bine, dar mă abțin de la nominalizări fiindcă mi-e greu să-l citesc. Hai să zicem că mă refer la Coelho ori la Dan Brown... Pesemne că best-seller-ul asociază frustrări monumentale ale scriitorului (intelectuale, sociale, sexuale) cu unele așijderi ale cititorului văzut ca masă. Este că se potrivește? Cred că Mama Omida ori concluzia că «și bogății plâng» țin de același mecanism. De la *Misterele Parisului* la *Misterele Bucureștilor*, cam de-aia iubim noi best-seller-urile...”. ■ Andra Rotaru dialoghează cu Șerban Foarță, *Nu pot scrie în nefericire*: „Credeți că literatura e o «abstracție»? - Dar n-am crezut nicicând așa ceva... Firește, v-aș răspunde la întrebarea asta, dacă mi-ați defini noțiunea de «abstracție»... Nu cumva ați vrut să spuneți «ficțiune» și-a ieșit «abstracție»?... Ficțiune, da; abstracție, însă, nu. Arta, literatura sunt concrete - chiar și în cazul că se face de ele (maximă) abstracție”. ■ Citim *Secretul de stat*, un fragment din nuvela lui Horia Gârbea, *Detestarea națiunii*. ■ În traducerea lui Marian Nicolae Tomi citim versurile lui Paul Celan, iar poezia scrisă de Anna Menyhért este tradusă de Simona-Grazia Dima. ■ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește *Alege Simpla!* de Violeta Ion. ■ Versuri publică Arthur Porumboiu și Liviu Capșa, iar Lucian Perța publică o parodie la versurile Deliei Cojocariu.

28 mai

● [„Adevărul”, nr. 5866] Ioana Bogdan, *Cărțile „Adevărul” oferă noi surprize*: „Ilustrații inedite, incluse la fiecare 100 de pagini, în toate volumele ce urmează, vor îmbunătăți calitatea colecției cărților verzi. Ele vor funcționa ca o oglindă pentru textele literare, dar în plus vor aduce o notă de bun-gust și rafinament în interiorul volumelor”. ■ Apar note nesemnate: □ *Neagu Djuvara, interpret de poezie*: „Istoricul Neagu Djuvara (foto) ca fi prezent într-o ipostază surprinzătoare, duminică, 31 mai, la Conferințele Teatrului Național. În cadrul evenimentului «Actor și interpret de poezie», el va recita din lirica românească și franceză. Evenimentul va avea loc la Sala Atelier a Teatrului Național București, de la ora 11.00”. □ *Memoriile Oanei Pellea*: „Jurnalul Oanei Pellea, care cuprinde

memoriile actriței din perioada 2003-2009, va fi lansat de Editura Humanitas la târgul de carte Bookfest, care va avea loc la București, în perioada 17-21 iunie. Totodată, astăzi, de la ora 18.00, Librăria Cărturești Verona găzduiește o conferință de presă susținută de Oana Pellea cu prilejul publicării cărții sale. La conferință vor mai participa Ioana Pârvulescu, cea care semnează prefața volumului, și scriitorul Radu Paraschivescu”.

● **[„Cultura”, nr. 21 (225)]** Editorialul *Clopotul turmei* este semnat de Augustin Buzura: „Și, la urma urmei, la ce ar folosi o schimbare de firmă, când, în minunata noastră patrie scriitorii sunt cu desăvârșire ignorați, când spațiul nostru geografic a devenit un tărâm al manelelor și al inculturii. Schimbând firma, se va schimba odată cu ea și situația scriitorimii? Se va decentraliza și Societatea Scriitorilor Români? Iar aici, ca și în toate celelalte domenii, avem, oare, oameni pregătiți pentru o adevărată descentralizare? Sau se fac toate pentru a satisface orgoliul și setea de putere ale potențailor locali care au impus în partide o dictatură a periferiei?”. ■ Articole politice semnează Dumitru Radu Popa (*Noi și Barbarii – noua spaimă a Occidentului*) și Bogdan Duca (*E festival gay, așadar vorbim despre gay*). ■ În *Revista revistelor* C. Stănescu semnează *Niște lunatici*, prezentând conținutul revistei „Atitudini” din Ploiești; este notat articolul lui Grigore Traian Pop despre actuala criză și un text despre Eminescu, scris de Gabriela Teodorescu: „Citesc în frumoasa revistă a Casei de Cultură din Ploiești articolul profesoarei Gabriela Teodorescu despre unul din marii noștri «inadaptați», despre «lunaticul» Eminescu, încă poetul național într-o lume în care națiunile devin defectue de plural. Un eseu care ne ridică puțin deasupra pământului frământat pe care stăm, fără însă a exalta într-atâta geniul eminesciană încât să stârnească furia revizionistă a iconoclaștilor. [...] Așadar, între altele, «neisprăvitul» de Eminescu ianugura în acei ani ai adolescenței caietele de însemnări. E vorba, desigur, despre manuscrisele eminesciene recent facsimilate, în urma victoriei unui mare și vechi proiect academic și național, act cultural de anvergură pus în operă de acad. Eugen Smion. Sigur, în ochii unora caietele eminesciene rămân niște «maculatoare» fără interes public: criticul care a emis această enormitate m-a lăsat fără grai și fără comentariu. Alt om de litere, profesoară universitară la Cluj, foarte revoltată că «maculatoarele» lui Eminescu apar ca volume de manuscrise facsimilate le cumpără cu «CD-urile oferite ca suvenir de la nunți, botezuri și absolviri»: doamna profesoară univ. de la Cluj crede că scriind așa aruncă în derizoriu și ridiol o mare întreprindere culturală. Nici nu știe dna prof. ce sugestie conține «ironia» sa! Ce n-aș da să aflu că tinerele cupluri de căsătoriți primesc în dar, la nuntă, în loc de manele, opera lui Eminescu, amărătele «maculatoare» ale «neisprăvitului» poet național luate în răs gros de o profesoară universitară și prodecen: mai mare râsul...”. ■ Angela Martin pune *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: În discuția noastră despre studiul comparatist târziu vorbeam despre influențe «modelatoare», pe de-o parte, și «catalitice», pe de altă parte. Un alt model, la care am apelat în discuție, vede stimulul

literar sub forma unui dialog cu texte precedente. Ne puteţi explica mai pe larg care este contribuţia unui astfel de model la felul în care percepem literatura? Kjell Espmark: Aşa cum spuneam şi atunci, cei cărora trebuie să le mulţumim pentru că au văzut conexiunile între diverse scrieri literare ca pe un dialog sunt Mihail Bahtin şi Julia Kristeva. [...] Pentru scriitor, studiul din punct de vedere al «dialogismului» este o uşurare. În timp ce observaţiile legate de «împrumuturi» şi «influenţe» nu poate decât să-l irite, un studiu al dialogului cu alte spirite înrudite, parteneri de discuţie aleşi de el însuşi şi pe care îi consideră demni a-i provoca şi a le trezi respectul pentru punctul său de vedere, îi va părea cât se poate de firesc”. ■ În rubrica numită *Cultura antropologică* Aurel Codoban publică *Arhaicităţi sau Ocidenturi triste?*, o prezentare a volumului *Abundenţa săracilor* de Remo Guideri, traducere de Laura Tuşă Ilea şi Ciprian Mihali, Idea Design & Print, 2008. ■ În secţiunea *Cultura literară* citim: □ Al. Cistelean publică a doua parte a textului *Cherchez la femme! Natalia, femeia-drog*, despre Natalia Negru. □ În *Insolit cu amănuntul* Mihai Iovănel prezintă *Mentaliştii* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Cele mai bune sunt *Revanşa*, *Salatiera* şi *Mentaliştii*, dar volumul n-are nici o cădere (spre deosebire de *Misterul camerei închise*, unde cel puţin două texte puteau să lipsească). E o plăcere să citeşti o carte de felul acesteia: deh, lucrurile gratuite...”. □ Andrei Terian semnează *Empirismul luminii*, o recenzie la volumul *Delimitări şi ipoteze. Comunicări şi eseuri de teorie literară şi studii culturale* de Paul Cornea, Ed. Polirom, 2008, considerând că acest volum „constituie un *raccourci* al teoriilor şi metodelor criticii occidentale din ultima jumătate de veac, pe care Paul Cornea le receptează cu bucuria primei întâlniri, dar şi cu scepticismul celui care ştie că pasiunile exclusiviste, care trec drept virtuţile cardinale ale vieţii de familie, constituie unul dintre principalele vicii ale vieţii intelectuale”. □ Daniel Cristea-Enache publică a doua parte a textului *Noi şi-ai noştri*, o cronică la volumul lui Ioan Lăcustă, *Replace all (Colcăiala)*, Ed. Polirom, 2009: „*Replace all (Colcăiala)* ne arată ce am pierdut prin dispariţia lui Ioan Lăcustă. Nu doar un om deosebit, discret, de un rar bun-simţ, ci şi un prozator de primă mărime aflat, la şaizeci de ani, în plina putere creatoare...”. □ Ileana Receanu întreabă *Cui i-e frică să-l citească pe Caius Dobrescu?*, referindu-se la lipsa de recenzii la volumul *Teză de doctorat*, Ed. Polirom, 2007: „Judecând după siajul produs printre receptorii calificaţi, a căror meserie se presupune că e să citească fără a se descuraja, după un asemenea tur de forţă (cum se prezintă romanul lui Caius Dobrescu), care ia cititorul la palme corecţionale, dar şi în palme tandre, dându-i, la un moment dat, senzaţia că este un titirez răsucit în mâna auctorială şi, mai ales, după ce te simţi prin în vortexul narativ al prozatorului, spaghetificat şi apoi eliberat întreg, îţi dai seama că dacă Thomas Pynchon ar fi scris, prin absurd, în România, n-ar fi avut nici măcar soarta asumată pe care a experimentat-o James Joyce, în Anglia, cu al său *Ulysses*”. □ Pornind de la volumul *Pluta de naufragiu* de Florin Faifer, Constantin Coroiu în articolul *În Atlantida spiritului* scrie despre Traian Chelariu:

„Traian Chelariu însuși, precum alți mari intelectuali, a rămas de fapt «închis» și atunci când *de jure* era liber. Temele cugetărilor și microeseurilor din *În căutarea Atlantidei* sunt diverse: morala, libertatea, politica, revoluția, statul, estetica, religia, idealismul, materialismul, socialismul etc. Lectura cărții este captivantă datorită, în primul rând, acestei varietăți, dar e totodată și un exercițiu de gândire pe cont propriu, căci nimic nu e mai provocator decât gândul, ideea exprimate sentențios”. □ Cătălin Sturza semnează *Cum să pierzi ceva, descoperind altceva* – Dan Lungu, Cum să uiți o femeie, o cronică la acest volum apărut la Ed. Polirom, 2009: „Deși registrul mizerabilist e omniprezent, *Cum să uiți o femeie* plutește, cumva, pe deasupra lui, ridicând narațiunea la un nivel superior. Acesta e susținut de trăirile cât se poate de autentice ale lui Andi, de descoperirile și de revoltele sale și de un partener la fel de viu și de autentic, prezbiertul adventist Set”. □ Eugen Simion revine la *În ariergarda avangardei*, publicând prima parte din *Însemnări despre „Delirul”*. ■ În acest număr *Cultura vă recomandă*: □ Mihai Iovănel despre *Ultimele iubiri* de Virgil Duda, Ed. Polirom, 2008: „Am scris o cronică nu suficient de clară, Repar: *Ultimele iubiri* e un roman foarte bun. Citiți-l”. □ Daniel Cristea-Enache despre volumul *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009: „Bun cunoscător al textelor lui Caragiale, Dan C. Mihăilescu face câteva paralele între personajele «ultimului fanariot» și eul epistolar eminescian. Însă Eminescu din scrisori nu e doar un alt Venturiano sensibil și retoric, energetic și dezolat. Demosntrația, în această cârtică pe care o veți citi cu mare plăcere”. □ Andrei Terian despre *Manifestul literar. Poetici ale avangardei în spațiul cultural romanic* de Rodica Ilie, Ed. Universității „Transilvania”, 2008: „Cu o asemenea carte, în care luptă pe trei fronturi (teorie literară, istorie literară și literatură comparată) și nu pierde pe niciunul, Rodica Ilie trece chiar ea în avangarda ultimei generații critice de la noi”. □ Teodora Dumitru despre *Dicționarul Mara* de Dan Coman, Ed. Cartier, 2009: „Nu m-a dezamăgit atât cât promitea să o facă noul volum al acestui bărvat-cum-nu-vă-puteți-imagina care acum (simulează că) ia act de minunile paternității”. □ În *Cultura spectacolului* Cristina Rusiecki scrie despre starea dramaturgiei române și a patra ediție a Festivalului Național de Dramaturgie „Goana după fluturi” de la Râmnicu Vâlcea, dedicat scriitorului Bogdan Amaru: „Textul care a impresionat juriul compus din criticii de teatru Mircea Ghițulescu (președinte al juriului, reprezentantul Uniunii Scriitorilor), Claudiu Groza (revista «Tribuna» Cluj), Cristina Rusiecki (revista «Cultura»), dramaturgul Doru Moțoc și lector univ. dr. Ion M. Tomuș de la Universitatea «Lucian Blaga» din Sibiu a fost *Domnul deputat general* de Constantin Turturică” (*Fluturi și deputați*). □ Mihai Fulger prezintă volumul *Bunul, răul și urâtul în cinema* de Andrei Gorzo, Ed. Polirom, 2009 în secțiunea *Cultura cinema*. ■ Din *Presa internațională* Teodora Dumitru reține dosarul *Cum se nasc revoluțiile* apărut în revista lunară „Le Monde diplomatique”, în numărul din mai (*Allons enfants de la Patrie...*). ■ Sub titlul *Ghici cine vine la... Muzeu?* Rozana Mihalache informează cititorii despre recitalul

organizat la Muzeul Literaturii Române, organizat de Ștefania Coșovei, la care au participat Traian T. Coșovei, Bogdan O. Popescu, Dan Mircea Cipariu, Cornelia Maria Savu, Ioan Es. Pop, Mihail Gălățanu, Paul Vinicius și Adrian Suciu.

● **[„Dilema Veche”, nr. 276]** În *Complexe paterne* Marius Chivu comentează trei volume: □ *Dicționarul Mara* de Dan Coman, Ed. Cartier, 2009: „Totul este, în egală măsură, inedit, solicitant, bizar și emoționant, iar *Dicționarul Mara* - una dintre cele mai delicate cărți de poezie pe care le-ar putea scrie un bărbat”. □ *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Dacă poezia lui Dan Coman m-a convins încă de la prima carte (*anul cârțiței galbene*, 2003), în schimb Claudiu Komartin mi-a părut că a primit destule puncte din oficiu. Iar acest volum improvizat nu te lămurește prea mult. Ciclul «Poemelor cu tătuca» - întunecat și apăsător, scris în regionalisme expresive și grele -, mi se pare a fi tot ce-a scris mai bun până acum, dar cincisprezece poeme sunt totuși prea puțin. Or, restul cărții este alcătuit din poeme inegale: unele banale (cele de dragoste), altele obscure, snobisme lirice cu titluri în engleză și ecouri din ce-a mai scris sau din ceva la care n-a ajuns încă”. □ *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2009: „Din cauza temei alcoolului, poezia lui Radu Vancu are efect dacă e consumată în măsuri mici, în shoturi lirice, dacă mă pot exprima așa. Altfel, devine o «beție» redundantă și plictisitoare, așa că așteptările mele față de acest volum erau incerte”. □ În concluzie: „Trei cărți de poezie bună (fiecare cu momentele ei) care tratează — parțial, în chei diferite și cu reușite variabile — cele trei complexe paterne sugerate de mine mai sus. Un motiv în plus să le citiți împreună”. ■ În rubrica *Trecerea prin reviste* M. V. marchează *Peste o mie de „22”*: „Revista «22» a sărbătorit, de curând, apariția numărului 1001. Televiziunile au dat la știri nu-știu-ce despre prezența lui Traian Băsescu la eveniment - căci asta e grija știriștilor noștri, să-l mediatizeze pe președinte. Și totuși, adevăratul eveniment a fost faptul că «22» a «trecut de prima mie». Felicitări! Între timp, a apărut și numărul 1002, cu o grafică schimbată, dar cu aceleași semnături «tari» cu care ne-a obișnuit”.

● **[„Observator cultural”, nr. 218 (476); nr. de pagini: 32]** Numărul se deschide cu informații din rubrica *La zi*: □ *Prima traducere integrală în limba română a lucrării Summa Theologica de Toma din Aquino*: „Editura Polirom publică, în premieră, traducerea integrală în limba română, în patru volume, a celei mai importante opere a lui Toma din Aquino, *Summa Theologica*. [...] Volumul întâi este prefăcut de Adriano Oliva, O.P., și tradus de Alexander Baumgarten (coordonator), Cristian Bejan, Andrei Bereschi, Gabriel Chindea, Marcela Ciortea, Emanuel Grosu, Laura Maftei, Mihai Maga, Adrian Muraru, Laura Maria Popoviciu, Vasile Rus, Delia Săvinescu și Wilhelm Tauwinkl”. □ *Târgul Internațional de Carte de la Thessaloniki*: „În perioada 28-31 mai, Centrul Național de Carte din Grecia, împreună cu Ministerul Culturii din Grecia și Asociația Editorilor și Librarilor Greci, organizează ediția a VI-a a Târgului Internațional de Carte de la Thessaloniki. [...] Țara-invitată de onoare este

Germania, la standul căreia vor putea fi găsite 547 de titluri de la 185 de edituri. Printre cei 11 scriitori invitați la Târg de Institutul Goethe din Thessaloniki, se numără Klaus Modick, Hagen Fleischer, Periklis Monioudis, Veit Heinichen, Martin Walser, Ingo Schulze, Daniel Kehlmann, Julia Franck, Sibylle Berg, Antje von Stemm, Bas Böttcher. [...] Numeroase alte manifestări interesante sunt prilejuite de sărbătorirea a 100 de ani de la nașterea poetului grec Yannis Ritsos”.

■ Bogdan Crețu arată că *A fost foarte bine! A II-a ediție a Festivalului Internațional de Poezie de la Istanbul*: „În perioada 12-16 mai 2009 s-a desfășurat la Istanbul cea de-a II-a ediție a Festivalului Internațional de Poezie organizat de către Primăria Metropolitană Istanbul și Comitetul Istanbul 2010 – Capitală Culturală Europeană –, cu sprijinul Institutului Cultural Român «Dimitrie Cantemir» din Istanbul. Având onoarea de a fi aleasă țară-temă, România a fost reprezentată la Festival de către poeții Doina Ioanid și Sorin Gherguț. La eveniment au participat 39 de poeți din Bosnia-Herțegovina, Israel, Franța, Danemarca, Palestina, SUA, Macedonia, Spania, Argentina, Coreea, Germania, Irak, Italia, Africa de Sud, Olanda, Rusia, România și Turcia. [...] La Editura Özgür a apărut și o antologie a poeziei române, intitulată *Çagdaş Romanya Şiiri (Poezia română contemporană)*, care depășește, de fapt, limitele promise în titlu. Am prefăcut-o și cred că, pentru început, este un punct bun de pornire pentru cel care va dori să-și facă o impresie cât de cât avizată”. ■ Un cristian coordonează paginile în care citim despre *Colocviul Tinerilor Scriitori. În loc de concluzii*: □ *Ediția de Alba Iulia* de un cristian: „Cert e că, în momentul în care cea mai tânără filială USR a luat în mâini frâiele organizării celei de-a IV-a ediții, Colocviul avea de suportat mai multe prejudecăți ca oricând: a te asocia cu USR-ul însemna pentru mulți o problemă de imagine, după cum a participa la o astfel de întâlnire devenea sinonim cu a lua parte la un chef prelungit. Din start, se creaseră «bariere» de «netrecut»: una de vârstă (limita de 35 de ani) și una de compatibilitate (ce să căutăm pe «lista» USR? «Tinerii» oricum nu se pot organiza). Pentru a elimina aceste obstacole, organizatorii programului (Cosmin Ciotloș, Claudiu Komartin, Smaranda Șchiopu și un cristian) au «fentat» convenția. Limita de vârstă a fost eliminată (apar invitați de peste 35 de ani), iar programul (cam strâns) a fost strict și aplicat (lectură, dezbateri), cu accent pus pe rezultate concrete (donație de carte din volumele personale ale invitaților, completarea unui chestionar și a unui CV tip pentru un studiu sociologic). [...] În loc de concluzii, depășind cumva noțiunile de reușită sau de eșec, ediția a arătat câteva aspecte concrete: titulatura merită schimbată, proiectul nu e menit neapărat membrilor USR (dovadă că numărul celor legitimați de instituție a fost neglijabil, de unde și ideea că nu putem vorbi de o «ștampilare» a participanților), în cadrul «generației» încep să se întrevadă poziționările. Rămâne de văzut dacă o nouă ediție va păstra libertatea opțiunii (scriitori reprezentativi, nu neapărat membri legitimați) și dacă va menține un rol activ pentru secțiunea de «Media/ Jurnalism»“. □ Miruna Vlada, *Cum s-a văzut*: „Voi încerca să sintetizez aici cele câteva puncte de vedere pe care le-am exprimat

în cadrul dezbaterii principale: 1. USR e o instituție care îi sperie pe mulți dintre tinerii scriitori ca un spectru. Un ceva încremenit, ambiguu, moștenit din comunism, constrângător și ineficient. Eu cred că e datoria fiecăruia dintre noi să privească dincolo de măștile ideologice care îl inhibă, să aibă contacte mai directe și mai oneste cu această instituție. [...] 2. Natura USR este una sindicală, administrativă, deci birocratică. Nu putem face abstracție de asta atunci când îi arătăm tarele de funcționare. Natura instituției și a raportului său cu individul nu trebuie privită ca fiind mai mult, dar nici mai puțin decât este. [...] 3. O alternativă de angajarea USR cred că e imposibilă la ora actuală, iar dizolvarea ASPRO, din ultimii ani, îmi întărește acest gând. Plus că orice alte mici alternative instituționale sunt, cel mai adesea, «segregaționiste» pe anumite criterii (geografice, de vârstă, de preocupare etc.), ceea ce dăunează fenomenului literar în ansamblu, mai ales pe termen lung. [...] 4. Nu voi considera drept un succes acest Colocviu de la Alba Iulia decât în momentul în care voi vedea cum (într-un mod cât mai transparent) USR îl va lua în seamă și va încerca să răspundă la criticile aduse de tinerii scriitori (lipsa de coerență a proiectelor literare, lipsa de promovare a scriitorilor, comunicare defectuoasă cu publicul, centralism, exces birocratic, practici corupte, lipsa de cooperare cu alți actori sociali, lipsa de implicare în cazul unor scriitori discriminați etc.). Și, de asemenea, rezultatele trebuie să se vadă și din partea tinerilor scriitori, a nivelului lor de solidarizare, care să producă efecte pe termen lung, unde să nu apară comportamente similare celor acuzate la USR”. □ Mihail Vakulovski, *Traseul tinerilor scriitori printre cele trei fortificații*: „M-am gândit, pe drumul de întoarcere (prin Lancrămul lui Blaga și pe la Cetatea Țărănească Călnic!), de ce a ieșit atât de bine. Concluzia e simplă: au fost invitați scriitori tineri care deja sunt valori clare, oameni care au sărit de 30 de ani și care au în spate o viață/ carieră literară. Mulți dintre tinerii scriitori au mai multe cărți publicate, bine primite de public, critici și mai ales de ceilalți scriitori (ceea ce e cel mai important, până la urmă), organizează cenecluri, cluburi literare, fac reviste, unii sunt profesori, alții, ziariști, toată lumea a fost implicată și, deși au mai ieșit scânteii, n-au fost certuri, cum se întâmplă de obicei, n-am văzut ca oamenii să se urască, așa cum se întâmplă de multe ori, am văzut doar tineri faini și simpatici, mi-a plăcut mult. Lecturile au fost mai bune, textele mai interesante și mai profesioniste decât de obicei, prezentările, mai OK, moderatorii, mai bine pregătiți/ informați, scriitorii, mai sinceri și mai liberi cumva, mai simpli, mai puțin încordați, mai deschiși, mai prietenoși parcă, mai conștienți și mai conștiincioși”. □ Mihai Vieru, *Literatura cuprinsă de mijloacele mecanice ale promovării*: „Discuțiile au mers pe patru direcții esențiale: proza și traducerea, poezia, multimedia-jurnalism, plus o temă centrală a istorismului literar. Se pune problema: cât de bine se vor materializa discuțiile serioase și pertinente care au avut loc? Dincolo de ele sau de posibila lor realizare dominantă, a fost atmosfera de lejeritate necontaminată de lasitudine, deși umorile au fost variate, de la dubitativ, îndoială (în ceea ce privește și punerea în practică a ideilor) la entuziasm,

optimism full flavour. Important este și că s-a vorbit pur și simplu, iar vanul nu pare să aibă nimic de-a face aici. Întotdeauna am crezut că și întâlnirea pură rezolvă ceva, chiar dacă nu se întâmplă nimic concret după. Nota frumoasă care a ieșit din dezbateri a arătat clar că percepția fenomenului literar, în toate aspectele lui, este la fel de bine receptat de mai tinerii reprezentanți, deja ieșiți din tinerețe fix în maturitatea endroitului, ca și mijloacele metaliterare administrative de marketare și promovare a produselor literare”. □ Iulia Balcanăș, *Dezbaterea în cifre*: „Am moderat prima temă a secțiunii «Media/ Jurnalism»: *Jurnalismul cultural ca alternativă a criticii literare*. Iată fișa mea de «evaluare»: aproximativ 12 oameni în sală (îi amintesc pe Andreea Toma, Andra Rotaru, Ana Chirițoiu, Mihai Vieru, Cosmin Dragomir, Luigi Bambulea și Răzvan Țupa spre final, Olga Ștefan, Simona Vasilache și Luminița Corneanu), 45 de minute, 8 discursuri articulate, câteva puncte divergente, cel puțin două adevăruri unanim recunoscute și multe steaguri pe fundal. [...] Cel puțin două puncte din discuție cred că au atras un consens, și anume ideea că jurnalismul cultural este o alternativă profesională a criticii literare, precum și faptul că nu ne cunoaștem publicul într-o varietate de perspective: de la simpla demografie la cantitatea și calitatea lecturii”. □ *Înainte de Colocviu*, la întrebarea „Ce așteptări ai de la acest Colocviu?” Ovidiu Baron spune: „Îmi doresc să descopăr ce ne unește și ce ne dezbină, dacă individualitățile prea puternice nu vor sau nu sunt lăsate să se integreze într-un grup, dacă individualitățile puternice sunt în primul rând valori sau orgolii, cât de serios se poate discuta pe teme care în mod sigur interesează pe toată lumea, ce preocupări, ce interese au tinerii scriitori”, iar Luminița Corneanu spune: „Mi-aș dori foarte tare ca moderatorii să fie capabili să stimuleze discuțiile la început, să tempereze excesele, dacă se vor ivi, să dea coerență evenimentului, să le taie «microfonul» celor care cred că numai ei au voie să vorbească. Mi-aș dori ca participanții să aibă lucruri interesante de spus și să nu vină la Alba Iulia doar pentru «prelungirea bahică», aș dori să se asculte unii pe alții și, dacă se poate, să se bată câmpii cât mai puțin”. □ *După Colocviu* Ovidiu Baron spune: „Din fericire, lucrările au fost foarte fructuoase. Dinamice, fără a fi violente, democratice și foarte bine moderate. Cel puțin cele de la «Proză» și «Critică literară», la care am participat. Tinerii scriitori au poziții clare și bine argumentate. Surprinzător pentru unii, ei au dovedit că pot colabora, că pot construi împreună”, iar Luminița Corneanu zice: „Discuțiile au fost consistente, bine moderate, cu teme bine alese de la început de către organizatorii de la USR? Diferența față de alte ediții a făcut-o, cred, seriozitatea moderatorilor și a participanților, din care au rezultat discuții coerente, uneori polemice, dar bine ținute în frâu, care sper că se vor vedea curând transcrise în presa culturală. Cea mai interesantă mi s-a părut tema din final, intitulată De ce e bine/ rău să intri în USR. Dacă aș fi vrut ceva în plus de la acest Colocviu, ar fi fost mai mult timp pentru discuții, căci de data asta părea că realmente avem ce vorbi unii cu alții”. ■ *Doi autori spanioli în vizită la București*: „Săptămâna aceasta se află în Capitală, ca invitați ai

Institutului Cervantes din București, în colaborare cu Ministerul Culturii din Spania, doi tineri autori spanioli: Andrés Barba (născut în 1975) și Ray Loriga (născut în 1967), cărora le-au fost traduse două volume. Marți, 26 mai, la Librăria Cărturești, a fost lansat romanul *Eroi* de Ray Loriga, apărut la Editura Curtea Veche, în colecția «Byblos», prezentat de Florin Galiș (traducătorul cărții), Marius Chivu, Adrian Buz (director editorial Fiction, Curtea Veche). Miercuri, 27 mai, a fost lansată versiunea românească a cărții *Sora Katiei*, apărută la Editura Vellant. Au participat Luminița Voina-Răuț (traducătoarea cărții), Luminița Marcu, Luminița Răuță (director editorial, Vellant). Joi, 28 mai, de la ora 19.00, cei doi scriitori spanioli participă la o dezbatere programată tot la Librăria Cărturești. Discuția va fi moderată de Luminița Marcu și va prilejui întâlnirea celor doi scriitori spanioli cu publicul cititor, cu jurnaliști și cu scriitori români”. ■ Luminița Voina-Răuț realizează un interviu cu Andrés Barba, „*Scriitorul trebuie să fie un amestec de fin observator și detectiv afectiv*”: „-Primul roman care va apărea în limba română, pe care l-am tradus cu mare plăcere se numește *Sora Katiei*. Aș vrea să știu cum ai construit acest personaj, atât de ireal prin bunătatea și sensibilitatea lui... Am simțit că sunt lucruri care te-au marcat în mod profund, poți detalia puțin? - Îmi doream foarte mult să fac un portret al sfințeniei, dar nu în sensul creștin al cuvântului. Să creez un personaj ca multe femei din viața reală, creaturi prereligioase, care trăiesc într-o conștiință straniu sublimată a lumii, deși au parte de evenimente foarte complicate și dureroase”. ■ Adrian Buz îl prezintă pe scriitorul *Ray Loriga, asemenea unui star rock*: „Ceea ce-l motivează pe Ray Loriga nu e componenta moralizatoare, fie ea ascunsă cu multă măiestrie sub diverse procedee literare, ci mai degrabă voluptatea împărtășirii sau, în orice caz, voluptatea de a povesti cu mijloace originale, forțând tradițiile și ajungând la frontiera dintre genuri. Însă chiar și așa, lipsit de scrupul epic, fragmentar și cu o mare predispoziție pentru crearea unor tensiuni estetice comune mai degrabă poeziei, Ray Loriga nu trădează povestea”. ■ Revenind la *Ceea ce ne desparte* Vasile Ernu răspunde lui Bogdan-Alexandru Stănescu prin *Fericirea ca o comandă de stat sau fabrica rusă de antiutopii*: „Acum o altă întrebare: unde sunt antiutopiile literaturii noastre? Zilele trecute te-am întrebat care sunt utopiile și antiutopiile scrise de români, fiindcă eu nu cunoșteam niciuna. Ți-a fost greu să-mi oferi niște titluri. Pentru a avea o literatură semnificativă, nu e suficient să ai oameni care știu să scrie frumos. Asta e partea vizibilă a aisbergului: e necesar, dar nu suficient. Literatura semnificativă apare nu acolo unde sunt scriitori, ci acolo unde există un spațiu al frământărilor și al dezbaterilor publice. N-avem dezbateri serioase, nu avem literatură. Sau avem literatură la nivelul dezbaterilor intelectuale de aici. Important e că avem scriitori, nu? Știi de ce ne lipsesc aceste «specii» literare? Din aceleași motive pentru care ele există la ruși. Pentru noi, istoria este un domeniu de ordin «meteorologic». Nouă, istoria ni se întâmplă, luăm parte la ceva ce se decide în lipsa noastră, aproape dincolo de orice voință a noastră”. ■ Sorin Mărculescu trimite *Scrisoare deschisă către conducerea UR*,

adresată președintelui USR Nicolae Manolescu și secretarului Asociației Scriitorilor din București Horia Gârbea: „Vă scriu alarmat de ceea ce am aflat abia azi, 20 mai, din presa cotidiană: întrunirea pe 17 iunie a unui așa-zis Consiliu lărgit (al cui? Al USR nu, pentru că nu există în actualul statut, al viitoarei SSR sau al unei USR înnoite, iarăși nu, pentru că nu există ele la timpul viitor) în scopul de a adopta proiectul unui nou statut al SSR (?), care să fie ratificat «în maximum trei luni» de filialele/ secțiile SSR (?). [...] Mă îngrijorează în primul rând schimbarea denumirii USR prin revenirea la denumirea «istorică» de SSR. Operația nu știu ce câștiguri aduce (cum a fost reformat nivelul intelectual al României prin schimbarea abuzivă a ortografiei, în 1993, sau cum s-a reformat Academia Română doar prin revenirea la titulatura de dinainte de 1948? etc.), dar mă tem că ascunde serioase riscuri, nu de natură financiară (retipărirea formularelor cu antet etc.), ci, în primul rând, juridică: o serie de legi prin care le sunt acordate scriitorilor anumite drepturi (pensii suplimentare, indemnizații de merit) riscă să devină fără obiect, pentru că ele nu se referă la SSR, ci la USR. [...] Vă rog, prin urmare, domnule Nicolae Manolescu, președinte al USR, și domnule Horia Gârbea, în dubla dumneavoastră calitate, de secretar al Asociației București și de director de imagine al (încă nedefunctei) USR, două lucruri: 1. să-mi răspundeți, concis și într-un termen rezonabil, la cele semnalate de mine; 2. să faceți cunoscut textul meu membrilor Biroului și ai Consiliului USR, lucru deloc dificil, dar, moralmente, strict necesar, ca să nu fiu silit să caut o posibilitate de a-l publica eu însumi, independent”. □ *Scrisoarea* se încheie cu un P. S.: „Chiar în momentul când se închide ediția revistei «Observator cultural», în 26 mai a.c., am primit un răspuns de la dl Nicolae Manolescu la scrisoarea de mai sus (nu știu dacă, așa cum îl rugam, pe 19 mai, a făcut-o «într-un termen rezonabil»). Domnia sa îmi reproșează că «sunt prost informat», că proiectul de statut a fost publicat pe site-ul USR «acum șase luni» și că se convoacă o «miniconferință» cu reprezentare de 1/20 pentru adoptarea noului statut, din care însă urmează să dispară propunerea de schimbare a denumirii USR. Conceptul de «miniconferință», fie și cu reprezentare de 1/20, mă perplexează, pentru că așa ceva nu figurează în actualul statut, iar convocarea ei, insist, nu s-a făcut statutar, ci improvizat. Din 17 aprilie până acum era tot timpul să se convoace adunări ale filialelor Asociației București tocmai pentru a fi aleși reprezentanții la «miniconferință». Nu mi se explică de ce această informație nu a figurat pe site-ul USR în deplină claritate. Asta, poate, «nu ar fi vina Consiliului USR». Dar a cui? Îi mulțumesc dlui N. Manolescu pentru politetea de a-mi fi răspuns. Socot însă că aspectele esențiale semnalate de mine nu sunt lămurite satisfăcător. Drept care fac totuși publică scrisoarea mea”. ■ Bianca Burța-Cernat semnează „*Viața ca viață*”, *filtrată prin literatură*, o recenzie la *Blocul 29, apartamentul 1* de Corina Sabău, prefată de Nora Iuga, Ed. Polirom, 2009: „Fapt cu adevărat remarcabil: perspectiva fetei de 12 ani nu e bruiată, nu e falsificată de ingerințele unei inteligențe adulte. Autoarea nu-și «ajută» personajul să gândească și să spună altceva decât ar putea gândi și spune

un copil. De aici impresia de prospețime a discursului, de aici percepția unei candori care, subliniez din nou, nu e a autoarei, ci a personajului”. ■ În *Avanpremieră* citim un fragment din romanul *Cartea șoaptelor* de Varujan Vosganian, „în curs de apariție la Editura Polirom”. ■ În rubrica sa Michael Haulică scrie *Din nou despre bloguri*, analizând blogurile amatorilor de literatura SF. ■ Apare suplimentul *Suedia – România: poeți 3x3*: □ Nota introductivă: „Între 23 martie și 1 aprilie 2009 a avut loc cea de-a II-a ediție a atelierului de traducere româno-suedez, organizat de Institutul Cultural Român de la Stockholm în parteneriat cu Centrul Baltic pentru Scriitori și Traducători de la Visby. Ediția din acest an s-a desfășurat în orașul Visby, de pe insula suedeză Gotland, avându-i drept invitați pe tinerii poeți Dan Coman, Gabi Eftimie și Marius Ianuș, din România, și Cecilia Hansson, Viktor Johansson și Henrik Nilsson, din Suedia. Cei șase poeți și-au tradus reciproc versurile în limbile română și suedeză, prin intermediul limbilor engleză, franceză și spaniolă și cu ajutorul dicționarilor. [...] Prima ediție a atelierului s-a desfășurat în martie 2008, în localitatea Cetate, din județul Dolj, în colaborare cu Centrul Cărții și Fundația pentru poezie, «Mircea Dinescu». Participanții la prima ediție au fost Adela Greceanu, Claudiu Komartin, Dan Sociu și Elena Vlădăreanu, din România, și Ida Börjel, Kristofer Flensmark, Malte Persson și Kajsa Sundin, din Suedia”. □ Dan Shafran, director ICR Stockholm, *Aventura continuă!*: „După tatonări și după lungi discuții, care uneori s-au întins până mult după miezul nopții, rezultatul final s-a dovedit a fi peste măsura așteptărilor. Profitul este acela că două literaturi, cea română și cea suedeză, s-au îmbogățit cu noi traduceri de calitate, că tineri poeți români au reușit să fie publicați în reviste suedeze. În plus, s-au legat prietenii care sper să dăinuie. Cât despre poeții suedezi, aceștia au devenit curioși să cunoască mai îndeaproape țara și literatura noilor lor prieteni. Și mai important mi se pare faptul că participanții la atelierul nostru au promis să traducă și pe mai departe versurile colegilor lor. Iar noi, ICR Stockholm, promitem să continuăm să organizăm astfel de ateliere de traducere și în anii următori”. □ În *Cu tutunul prin cafeaua suedeză* Dan Coman descrie zilele petrecute în Suedia, lucrând la acest proiect. □ Citim versurile lui Henrik Nilsson (traducere de Dan Coman), Viktor Johansson (traducere de Gabi Eftimie) și Cecilia Hansson (traducere de Marius Ianuș). □ Apar și scurte biografii ale participanților, precum și fragmente din presă – *Voci suedeze despre atelierul de traducere ale ICR Stockholm*. □ Apare și *Ce va urma în programul ICR Stockholm pe 2009* din care aflăm că pe 18 august se va organiza *Salonul de poezie* la care vor participa Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolaie, cei doi participând și la *Festivalul Internațional de poezie de pe Gotland* în perioada 27-30 august; la *Bok&Bibliotek*, în perioada 24-27 septembrie, participă Carmen Francesca Banciu, Gyorgy Dragoman, Peter Handberg, Jeana Jarlsbo, iar la acest târg de carte ICR Stockholm va decerna premiul „Marin Sorescu”; se anunță că în perioada 26 noiembrie 2009 – februarie 2010 la Strindbergs Intima Teater din Stockholm va fi montată piesa *Scaunele* de Eugen Ionescu, în limba suedeză, iar

cei 20 de ani de la Revoluție vor fi marcate prin expoziții, proiecții de film și dezbateri în perioada octombrie-decembrie.

29 mai

● **[„România literară”, nr. 21]** Numărul se deschide cu o întrebare pusă de Gabriel Dimisianu, *USR sau SSR?*: „Circulă în ultima vreme ideea de a schimba, la viitoarea conferință națională a scriitorilor, denumirea organizației noastre profesionale. În loc de Uniune să-i spunem Societate, revenind astfel la titulatura venerabilei instituții predecesoare. Anul trecut am sărbătorit-o la centenar. Mă întreb însă de ce abia acum a apărut ideea de a schimba numele Uniunii Scriitorilor, cu o întârziere, la urma urmelor, de douăzeci de ani? De ce acum și nu în anii 90, de clocot revoluționar? [...] Răspunsul meu ar fi acela că în 1990 Uniunea Scriitorilor nu era percepută ca o instituție stigmatizantă, sugerând dependența de comunism. Dimpotrivă, trecea în conștiința publică drept una care fusese în relații rele cu puterea comunistă, se confruntase cu aceasta în lupte de uzură, duse cel mai adesea în ascuns și câteodată în câmp deschis. [...] Puterea comunistă avea o rea imagine despre Uniunea Scriitorilor, cum nici nu este de mirare. De acolo respingerea ideologizării, de acolo memoriile, protestele, scrisorile deschise, de acolo solidarizările cu cine nu trebuia, de acolo disidenții, atâția câți au fost. În anii 90 conștiința acestor incontestabile fapte era încă vie și nimeni nu s-a gândit atunci să numească altfel Uniunea Scriitorilor, politic mai corect. În ce mă privește aş rămâne la actuala (veche totuși!) titulatură, cum cred că s-a înțeles. Dar acesta e un punct de vedere”. ■ *Zilele Tudor Arghezi*: „În zilele de 21-24 mai 2009 au avut loc la Târgu-Jiu și Târgu-Cărbunești manifestările ocazionate de Zilele Tudor Arghezi. Consiliul Județean Gorj, Primăriile celor două orașe, Consiliul Județean de cultură, coordonat de scriitorul Ion Cepoi, și Biblioteca Județeană Gorj au fost organizatorii împreună cu Uniunea Scriitorilor din România care a oferit, ca de obicei, Marele Premiu Opera Omnia și a contribuit la premiile pentru Opera Prima și volume în manuscris. Juriul a fost prezidat de criticul Gheorghe Grigurcu și a cuprins scriitori locali și autori de la București și Craiova. Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București au fost reprezentate de Gabriel Chifu și Horia Gârbea, iar filiala Craiova de poeta Ioana Dinulescu. Au mai fost prezenți Ion Dumitru (președintele Societății culturale «Apoziția» de la München), Nicolae Tzone, Nicolae Dragoș, Mitzura Arghezi și numeroși scriitori gorjeni. [...] A fost publicat și lansat un volum bilingv, româno-francez, cuprinzând poezii ale lui Tudor Arghezi și ilustrații la texte ale graficianului Raúl Cortés din Cuba. În cadrul zilelor *Tudor Arghezi* s-au acordat următoarele premii: □ Premiul pentru Opera Omnia: Ilie Constantin (România). Fernando Arrabal (Franța). □ Premiul pentru Opera Prima (ex equo): Aida Hancer pentru volumul *Eva nimănui*, Ed. Vinea, București, 2008. Cătălina Cadinoiu pentru volumul *Nuferii mor în cadă*, Ed. Cartea Românească, 2008. □ Volum de poezie în manuscris (Cuvinte potrivite) și Premiul Editurii Vinea: Ștefan Alexandru

Ciobanu, București. □ Grupaj poezie «Bilete de papagal»: Premiul I – Liviu Clisu - Târgu Jiu. Premiul II – Vlad Ionuț Sibechi – Suceava. Premiul III – nu se acordă. □ Premiul Revistei «Luceafărul» și al Societății culturale «Apoziția» (Germania): Mihai Gheorghe – Motru. Roxana Diana Baltaru – Rădăuți. □ Argheziologie: Florea Firan – Craiova. □ Promovarea operei argheziene: Adam Puslojić – Serbia. Raúl Cortés, artist plastic – Columbia. Achille Roselletti, dramaturg, regizor – Italia. □ Premiul pentru Cartea diasporei: Mirel Brateș – Israel, pentru romanul *Clarenfeld, evreul necesar*, Ed. Hasfer, București”. ■ Ioana Pârvolescu publică a treia parte a textului *Mai avem azi un Maiorescu?*, întrebare adresată „colegilor critici”. ■ Sub semnătura Vali Florescu apare *Drept la replică*: „În numărul 15 din data de 17.04 al «României literare», a apărut la rubrica *Ochiul magic: Actualitatea*, sub curajoasa semnătură anonimă a Cronicarului, «informația» că eu aș fi LuciaT, autoarea blogului *Terorism de cititoare*. În pofida faptului că LuciaT a declarat în nenumărate rânduri, atât pe internet, cât și în presa scrisă, că nu e Vali Florescu, în pofida faptului că și-a închis blogul pentru ca eu să nu mai fiu acuzată de duplicitate, respectivul Cronicar colportează zvonurile lansate pe internet de un anume domn I. Suci și întreținute de criticul de film Alex. Leo Șerban. De aceea, consider necesar acest drept la replică. Deși mă fletează suspiciunea că, în timp ce traduceam (în ultimii patru ani și jumătate am tradus 20 de volume), puteam să citesc nenumărate alte cărți, să scriu despre ele și să discut cu vizitatorii, trebuie să spun că nu sunt LuciaT. Nu înțeleg această campanie prin care sunt acuzată de duplicitate și, implicit, de minciună”. ■ Din cronicile literare reținem: □ Sorin Lavric în articolul *În pragul mutației* discută despre *Barbarii. Eseu despre mutație* de Alessandro Baricco, traducere de Dragoș Cojocaru, Ed. Humanitas, 2009. □ Cronica literară a lui Cosmin Ciotloș poartă titlul *Poezie și deziderat* și se ocupă de volumul *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier: „Dacă ar fi continuat să scrie cu sânge, cum plastic se exprima, la apariția volumului precedent, un redutabil critic optzecist, autorul acestui *Anotimp în Berceni* ar fi rămas, în raport cu exigențele generației sale, un poet stimabil. Din fericire, zicând ca alții și făcând ca el, Claudiu Komartin a dat, probabil, așezat comod în fața calculatorului, una dintre cărțile reper ale ultimului deceniu”. □ Teodor Vârgolici semnează *B.P. Hasdeu și revista Aghiuța*, semnalând apariția volumului *Aghiuța. Foaie umoristică, satirică și critică București 1863-1864*, volum editat de I. Opreșan, Ed. Vestala. □ G. Peinescu se ocupă de o cronică a edițiilor Grigore Alexandrescu în *Grigore Alexandrescu, Umbra lui Mircea. La Cozia*. □ În *Vernisaj liric* Tudorel Urian comentează volumul *Cineva care nu mă cunoaște umblă pe străzi* de Constantin Abăluță, Ed. Limes, 2008: „Lirica lui Constantin Abăluță este elogios prezentată în Dicționarul esențial al scriitorilor români, coordonat de Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu, dar nu a reținut atenția criticilor care au elaborat cele mai importante istorii literare publicate în ultimii ani: Alex. Ștefănescu și Nicolae Manolescu (în *Istoria critică a literaturii române* poetul este inclus doar la secțiunea de dicționar). Întrebarea

care se pune în urma acestei constatări este aceea dacă miza pe teme minore, stilul minimalist și o anumită artificiozitate estetică pot transfera întregii opere o anumită senzație de inconsistență? Este minor un poet care caligrafiază uneori superb pe teme minore? Probabil, fiecare cititor își are propriile sale răspunsuri la aceste întrebări. În ce mă privește, trebuie să o recunosc, îmi place rafinamentul discret din poezia lui Constantin Abăluță”. ■ Alex. Ștefănescu revine la rubrica sa *Tichia de mărgăritar* cu un colaj de texte scurte; reținem: □ *Fabricarea misterului*: „Emil Stănescu a debutat cu un roman, *Cameleonul* (Târgoviște, Ed. Bibliotheca), plin de episoade fantasmagorice, dar și de pasaje pur și simplu obscure, din care nu se înțelege nimic (decât dorința autorului de a atribui un sens metafizic unor elucubrații). [...] Autorul are talent - sesizabil în unele fraze poetice disparate -, însă și-l investește într-o afacere literară dubioasă. Lipsa de educație estetică serioasă îl face nu numai să imagineze tot felul de situații năstrușnice cu pretenții de parabolă, ci și să adopte un ton patetic-declamativ, care nu mai place azi decât, poate, cameleonilor și delfinilor”. □ *Dacă nu ești Bernard Shaw...*: „Despre ce poate fi vorba într-un roman? Despre orice. Abuzând de această larghețe a «genului proteic», Mihai Fotache include în romanul *po-Căința* (Ed. «1F» Arpif-Press, Fundația «Eugeniu Carada») tot ce-i trece prin cap. El speră că ne oferă astfel un recital de inteligență în stare liberă”. □ *Poeta Gabriela*: „Volumul de versuri Flacăra violet-albastră (prefață de Mihaela Sandu, Pitești, Ed. Carminis) este semnat «Gabriela». Nu «Gabriela Ionescu» sau «Gabriela Popescu», ci «Gabriela». Numai vedetele muzicii rock mai au acest aplomb de a-și scrie pe afișe exclusiv prenumele. Am putea crede că și Gabriela este o vedetă - a poeziei românești. [...] Felicitări! Era mai bine însă pentru viitorul poetei dacă, înnoptând la căsuțe, citea o carte de poezie bună”. ■ Cu supratitlul *Scriitori în Arhiva CNSAS* citim despre *Ștefan Baciu în dosarele Securității* de Ioana Diaconescu. ■ Rubrica *Istorie literară* vine cu eseul *Povestitor în secolul romantic* de Mihai Zamfir, în care citim despre George Sion. ■ Revista publică *Plus sau minus poezie* de Solomon Marcus, „Mesaj adresat participanților la cea de a treia ediție a Concursului național *Plus sau minus poezie*, Timișoara, 15-17 mai 2009”. Din acest mesaj reținem: „Azi, mulți scriitori și artiști sunt marcați de idei matematice contemporane, ca teoria catastrofelor, geometria fractală a naturii, teoria haosului; Mircea Horia Simionescu, Mircea Cărtărescu și Șerban Foarță sunt numai câteva exemple. Pe de altă parte, se observă azi o creștere sensibilă a matematicienilor care își încearcă puterile în literatură. Pentru a da un exemplu foarte recent, voi semna că poeta Constanța Buzea, foarte exigentă în aprecierile sale, a făcut loc, în pagina sa de corespondență cu cititorii, din «România literară», versurilor unui proaspăt doctor în matematică, Monica Patriche. [...] Adresat elevilor de clasa a cincea și a șasea, Concursul *Plus sau minus poezie* se vede limitat în posibilități; dar fără îndoială că, atrăgând elevi care excelează atât în limba și literatura română, cât și la matematică, efectele acestui Concurs se vor manifesta ulterior, pe măsură ce concurenții își vor lărgi orizontul”. ■ Florin

Manolescu transmite *Câteva precizări*, referitor la interviul realizat de Lucia Negoită cu Petru Dumitriu, publicat în numărul 19 al revistei: „Trec repede, dar nu cu ușurință, peste faptul că atunci când își redactează notele de subsol, dna Negoită folosește *Enciclopedia exilului literar românesc*, reproducând câteva rânduri, dar trimite la *Cartea albă a Securității*. M-am obișnuit de mult cu acest tratament ingenios, practicat, din păcate, pe o scară din ce în ce mai largă. [...] Și totuși, ce ne facem când suntem citați acasă, nu suntem citați în public, deși am fost folosiți, dar suntem trași de urechi, în văzul lumii, pentru vini mai mult sau mai puțin imaginare? În ultima notă, a treia, din subsolul interviului dumneaei, dna Lucia Negoită atrage atenția cititorilor «României literare» că Florin Manolescu, adică semnatarul acestei note în replică, a înregistrat greșit - în cele aproximativ 800 de pagini ale *Enciclopediei* sale - anul nașterii lui Petru Dumitriu: 1923, în loc de 1924. Poate că cer prea mult, dar mă așteptam ca dna Negoită să-mi facă, după ce m-a folosit, măcar creditul unei posibile greșeli de culegere sau de tipar, comise cu ajutorul cine știe cărui Aghiuță”. ■ Grete Tartler își povestește o *Întâlnire cu Oskar Pastior*, oferind cititorilor și traducerea unei poezii a scriitorului. ■ Simona-Grazia Dima semnează *Imaterialitatea pasiunii*, o prezentare a volumului lui Peter Ackroyd, *Bucurii din Purley/ The Diversions of Purley*, traducere și prefață de Lidia Vianu, Ed. Univers Enciclopedic, 2007: „Straniul univers poematice al lui Peter Ackroyd, impregnat de o pasiune mistuitoare și totodată salvatoare, este redat cu acuratețe, practic rescris, de Lidia Vianu, a cărei sensibilitate face casă bună cu spiritul științific și rigoarea desăvârșită”. ■ Printre note nesemnate în rubrica *Meridiane* găsim *Manuscrisele nu ard*: „O veste bună pentru nabokovieni: ultimul manuscris al genialului scriitor dispărut în 1977, la 78 de ani, romanul *The Original of Laura*, va apărea la toamnă, atât la Ed. Penguin din Marea Britanie, cât și la Ed. Knopf din SUA. [...] Cu puțin înaintea morții, acest obsedat de perfecțiune a cerut în mod expres soției Vera și fiului Dimitri să ardă manuscrisul pe care nu apucase să-l finalizeze. Cei doi legatari și-au făcut multe probleme de conștiință, dar nu s-au putut decide să împlinească ultima dorință a lui Vladimir Nabokov”. ■ Doina Ruști trimite un scurt reportaj *Am fost la Târgul de Carte de la Torino*: „La standul nostru era ceva lume: invitați statornici și veniți acolo în cunoștință de cauză, ca profesorul Marco Cugno, titularul catedrei de limba română de la Universitatea din Torino (secție de lungă tradiție, înființată în 1863) ori Roberto Scagno (Padova), Angela Tarantino (Florența), Alvaro Barbieri (Padova), Natale Spineto (Torino) – profesori specializați în limba și cultura română, foarte devotați spiritualității românești și renumiți în mediile academice. Dar dintre cei care au patronat prezentările de carte, cu siguranță figura cea mai cunoscută era cea a lui Bruno Mazzoni, profesor la Padova și prestigios traducător al multor scriitori români, printre care și Cărtărescu. [...] Am întâlnit acolo și mulți români, unii invitați de onoare, ca Andrei Oișteanu, care și-a lansat o carte de antropologie, tradusă în italiană, alții premiați recent, ca Vlad Russo și prof. Smaranda Bratu Elian, dar și mulți

intelectuali tineri, aflați în diverse centre universitare din Italia”. ■ Sub semnătura lui Lucian Raicu este publicată o nouă *Scrisoare din Paris*, intitulată „*Marca*” *Geremek* și datată mai 1994. ■ Apar versuri de Alexandru Mușina și Emil Brumaru. □ Apare *În căutarea pierderii de timp – impresii de călătorie din Cuba, 1983* – de Aureliu Busuioc. □ În *Avanpremiera literară* apar *Mâinile mici* de Andrés Barba, tradus de Luminița Voina-Răuț. ■ Numărul se încheie cu *Premiile pentru Debut ale „României literare”*, semnat Reporter. Festivitatea a avut loc în Clubul „Prometheus” pe 20 mai 2009. □ Despre volumul Danielei Popa, *Papre clips* a vorbit Gabriel Dimisianu: „Poezia Danielei Popa m-a impresionat. Autoarea scrie poeme lungi, patetice, adevărate revărsări lirice de bună calitate, și acesta e motivul pentru care Daniela poate fi încredințată de simpatia și prețuirea mea”. □ Monografia *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu*, scrisă de Oana Soare a fost prezentată de Nicolae Manolescu: „Riscul cel mare ar fi fost ca Oana Soare să se rătăcească pe acest traseu, suprapunând laturile temei ca într-o bandă a lui Moebius: trecând de pe o față pe alta, putea la un moment dat să piardă direcția. Dar Oana Soare nu s-a rătăcit, reușind chiar să se despartă de un tip de critică ce a fost dominant la noi. [...] O felicit pe Oana Soare pentru răbdarea și discernământul cu care s-a orientat printre inegalitățile morale ale scriitorului”. □ Cartea *Regăsirea intimității* de Simona este comentată de Alex. Ștefănescu: „Cartea de față are o temă delicată: regăsirea intimității, temă ce îi dă posibilitatea autoarei să facă o voluptuoasă trecere în revistă a volumelor de literatură în care sunt abordate nuanțele intimității. Volumul de față e ca un caleidoscop pe care îl învârti în fața ochilor și ale cărui figuri neașteptate le privești cu bucurie”. □ Adriana Bittel a prezentat volumul semnat de Irina Szász, *CuMinte la Dalai Lama*: „Cartea de față este o prelungire a filmului despre Dalai Lama, un reportaj, dar și o aventură inițiată. Defectul este că Irina a încărcat-o cu prea mult material. De aceea, cartea seamănă cu o mâncare prea condimentată în care mirodeniile, adăugate în exces, ajung să-și acopere una alteia gustul. În rest, Irina Szász are o mână sigură de prozator”. □ Laureții acestei ediții: „În urma deliberării juriului, Nicolae Manolescu a desemnat câștigătorii din acest an: Svetlana Cârsteian, Oana Soare și Simona Sora. Fiecare premiu a fost în valoare de 1000 RON și a fost acordat cu sprijinul Fundației Anonimul. Festivitatea din 20 mai a reprezentat cea de-a opta ediție a «Premiilor de Debut ale României literare»”.

30 mai

● [**„Suplimentul de cultură”, nr. 230**] Doris Mironescu semnează *Catehismul*, o cronică la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom, 2009: „Romanul lui Dan Lungu este unul marcat de ambiția de a fi altfel. El reunește un roman de dragoste care își refuză cazuistica sentimentală și un roman social care migrează către teologic. Din punct de vedere estetic, talentul de observație al autorului este investit cu folos în partea de derivă sufletească și autoanaliză”. □ În *Semnal* sunt recomandate volumele *SMS* de Bogdan Dumitrescu, Ed. Polirom; *Și hipopotamii*

au fiert în bazinul lor de Jack Kerouac și William S. Burroughs, traducere de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom; *Istoreme* de Codrin Liviu Cuțitaru, Ed. Institutul European și *Lampa cu căciulă* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică prima parte din *Nonconformism*: „Ieșire riscantă din pluton, reflecție personală, gândire independentă? Nonconformiștii lucrativi își iau ținte ușoare ori abstracte (Sistemul!) și au întotdeauna spatele asigurat”. ■ În *Hermann Hermann* Bogdan Romaniuc scrie despre *Disperare* de Vladimir Nabokov, traducere de Veronica D. Niculescu, Ed. Polirom, 2009: „Descoperim încetul cu încetul că *Disperare* este de fapt confesiunea unui asasin. Este același procedeu narativ pe care îl vom întâlni mai târziu în romanul *Lolita*. Nabokov este un adevărat maestru în a-și ține cititorul cu sufletul la gură”.

31 mai

• [„Adevărul”, nr. 110] Radu Paraschivescu semnează *Copleșitor*, un text despre volumul *Calcanul* de Günter Grass, Ed. Leda, traducere de Corneliu Papadopol: „*Calcanul* are nouă felii, echivalentul celor nouă luni ale unei gestații care va produce nu doar un personaj nou, ci și un cititor rădăcat schimbat față de cel de la pagina unu”. ■ Victoria Anghelescu vine cu noi contribuții la dosarul despre istoria Premiului Nobel pentru Literatură: apar articole despre Eugene O’Neil (*Premiul Nobel pentru literatură trece Oceanul*) și Thomas Clayton Wolfe (*Un alt american important*).

[MAI]

• [„Acolada”, nr. 5 (20)] Magda Ursache semnează „*Cu tancu-n poartă*”, text în care vorbește despre limba română și cea moldovenească, pornind de la intrarea rușilor pe teritoriul românesc. □ Sub titlul *Criza crizei* Gheorghe Grigurcu scrie despre actuala situație politico-economică: „Concluzie: criza e pulverizată într-o serie de crize mai mici, conform programului aceluiasi spectacol de iluzionism”. ■ Ana Blandiana scrie *Despre spiritul legilor*: „În ceea ce privește legea, ea a fost respectată în vremuri patriarhale de frica lui Dumnezeu, apoi de frica dictatorilor, niciodată din respect pentru litera și spiritul ei”. ■ Gheorghe Grigurcu publică prima parte a cronicii literare *Iluzia unei iluzii*, despre volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, volum coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier, 2008, oprindu-se asupra aportului lui Ciprian Șiulea: „În disperată căutare de contraargumente, d-sa e încredințat pesemne că stilul aseptc ar fi capabil de-a schimba realitățile istorice...”. □ Și Angela Furtună scrie despre *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, volum coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier,

2008. Din prima parte a comentariului intitulat *De la iluzia anticomunismului la halucinația anistorică* reținem: „Oricât e explicații au lansat autorii în broșura lor de analize ce se vor critice, apărându-se de acuza că ar fi negaționiști, câteva lucruri sunt demne de reținut. Mai întâi, titlul culegerii induce un mesaj subliminal utilizat ca armă de contaminare a conștiințelor, de marketare a unui concept (el induce o axiomă și nu o dubitație), însă acest concept s-a dovedit a fi unul terorist, deci respins de societățile democratice. În al doilea rând, hermeneutica titlului oferă substanța reiterării unui verdict politic de extremă stângă (anticomunismul nu ar fi, chipurile, o premisă moral-politică logică, ci un construct politic delirant, utopic, iluzoriu). În al treilea rând, sentențiozitatea titlului broșurii este dublată de minimalizarea paradigmei comuniste, care și-a demonstrat cu prisosință nocivitatea, iar acest target de propagandă e imposibil de ascuns (el pare să sugereze, în consecință, și nu întâmplător, unele enormități: la ce ar fi bun un Raport scris de savant și susținut de o structură politică foarte coerentă, când artileria unor sentințe devalorizante și bășcălioase poate muta accentual de pe conținut pe formă și poate abate atenția de la esențe?”). ■ În rubrica *Secvențe* Gabriel Dimisianu îl prezintă pe Șerban Cioculescu, *cronicar teatral*, marcând apariția volumului alcătuit de Simona Cioculescu și apărut la Ed. Muzeului Național al Literaturii Române, unde au fost adunate cronicile teatrale publicate în „Semnalul”: „Luarea în discuție mai întâi a textului îl menține în fond pe Șerban Cioculescu în terenul său de predilecție, literatura, oferindu-i mereu prilejul de a face comentarii istorico-literare sau cultural-istorice mai largi”. ■ În *Flux-Reflux* Barbu Cioculescu semnează *Mircea Eliade la Bară*, comentând poziția lui Nicolae Florescu asupra lui Mircea Eliade, în volumul *Înapoi la Aristarc*: „Rămâne deschisă o singură problemă, una singură, dar spinoasă: aceea că Mircea Eliade nu s-a pronunțat asupra trecutului său, cum, bunăoară, a procedat Cioran. A ținut, oare, seama, că cine se scuză, se acuză? Că cine tace, bine face? A tăcut de teamă, din orgoliu sau din oboseală? Oricum, ne-a lăsat moștenire o întrebare deschisă. Dl. Nicolae Florescu îl absolvă, opunând magnifica operă a gânditorului. Punctul nostru de vedere este că rareori știe omul pe ce corabie se îmbarcă. Dar aceasta e numai o constatare. Generația de la '27 s-a supraevaluat, aceasta a fost măreția ei – și restul”. ■ În a treia parte a serialului său *Mișcarea prozei* Constantin Trandafir semnează *Proza feminină? Gabriela Adameșteanu. Mobilitatea vederii*, un comentariu la volumul *Dimineața pierdută*: „*Dimineața pierdută* este punctul cel mai de sus al scrierilor Gabrielei Adameșteanu. Proteismul romanului este o realitate indiscutabilă”. ■ Sub titlul *Poeme rupte din trăznit* Constantin Abăluță recenzează *Prin ochii împăturiți peste lume* de Lucian Tămaș, Ed. Dacia, 2008: „Cei ce mi-au urmărit activitatea de comentator literar știu că îmi cumpănesc severitatea și nu le-o acord decât poezilor născuți și ajunși la un stadiu în care au suficiente perle ca să înțeleagă că sunt dator să nu se risipească în sterile căutări formale. Bravo Lucian Tămaș! Cu curaj înainte: insolitul întru claritate lăuntrică e drumul tău”. ■ Ilie Constantin semnalează *Două cărți de Philippe Masson*,

anume *Une guerre totale 1939-1945*, Ed. Hachette și *Histoire de l'armée allemande 1939-1945*, Ed. Perrin. ■ Adrian Dinu Rachieru prezintă volumul *Dinozaurul bolnav* de Mihail Dragomirescu, Ed. Artpress, 2006: „Încercând, spuneam, o abordare destinică a societății umane, *Dinozaurul bolnav*, lepădându-se de viziunea triumfalistă, de ebrietatea progresului în civilizația supertehnificată este o invitație la luciditate”. ■ Nicolae Florescu publică partea a doua a textului *Ticăloșirea conștiinței scriitoricești*, o reevaluare a lui Petru Dumitriu; comentând romanul *Incognito*, autorul textului ajunge la concluzie: „Incapabil să domine, într-o unitară construcție epică, fluxul narativ, Petru Dumitriu, în schimb, scriitor cu vocație incertă, parodist și pastişor minor, intuit astfel de la debut de G. Călinescu, în *revopsirea* clasicităților, se manifestă în *fragment*, și recurge adesea la trimiterea intelectuală în mod artificial, spre a sugera o revelație mistică de nuanță sectantă, pe un fond ideologic ce vine să combată structura teroristă a aplicării marxismului printr-o irelevantă conversiune creștină de expresie habotnică slavă”. ■ Sorin Lavric serbează în continuare „Centenarul Noica” arătând *De ce este Noica un reper*. ■ Revista publică a cincea parte a anchetei despre *Celebritate*, realizată de Ion Zubașcu; la întrebările „1. Cum s-ar putea defini noțiunea de *celebritate* în epoca noastră și ce mutații credeți că s-au produs în raport cu etapele anterioare ale umanității? 2. Dar în domeniul literar-artistic, ce înseamnă să fii celebru astăzi? 3. Tindeți spre celebritate? Care a r fi încununarea ideală a operei unei creator în lumea actuală?” în acest număr răspund: □ Gheorghe Grigurcu, *Amoralismul celebrității*: „1. Celebritatea e un fenomen labil, constând în prezentarea (amplă), în deschiderea (de efect) spre exterior a unor indivizi. Nefiind nici pe departe în toate cazurile întemeiată pe valori, ea e în funcție de gradul de oglindire, de extindere glorioasă la un moment dat, a recepției. [...] 2. Să ne amintim câteva clipe era comunistă. Celebritatea în spațiul literelor însemna pe atunci o poziție privilegiată, de bonz tabuizat. [...] Dar cum stăm în actualitate? S-a dizolvat (însă nu cu totul) tagma personalităților cu protecție nemijlocită de partid și de stat, precum odinioară. Se menține totuși clasa unor nume «pe val», nu lipsite de merite, însă despre care «nu e consult» cum găiește ardeleanul, să scrii altcum decât de bine. Comentariul unidirecționat e astfel tipul de comentariu ce li se servește curent, trasând în jurul lor un fel de *noli me tangere*. Într-o atare delicată, în pofida aparențelor, condiție se află – ați ghicit! – autori ca Augustin Buzura, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, Mircea Dinescu și, parțial, Eugen Simion (Nicolae Manolescu a avut șansa de-a ieși din rezervație, odată cu lejerile discuții ce s-au iscat în jurul *Istoriei* d-sale). Sunt oameni cu care «nu e bine să te pui». Departe de intenția de a le nega celor amintiți virtuțile câte le au, consemnăm doar această «gardă de corp» pe care le-o asigură o interpretare din reflexele căreia e de presupus că n-a dispărut complet inhibiția din anii totalitarismului. Dar, *hélas*, nicio celebritate nu e avantajată de o atmosferă convențională. Artificiul îi devine o mortală primejdie. 3. Dacă «tindeam» cu orice preț spre celebritate, nu m-aș fi străduit să-mi croiesc un alt drum în viață?

Aș părea probabil nesincer dacă aș face elogiul anonimatului, însă felul meu natural de-a fi n-ar putea fi compatibil cu ipostaza unui as mediativ, culegând cu nesaț aplauze și nedându-se în lături a le provoca. Mă simt mult mai bine în solitudine decât în societate, fie ea oricât de măgulitoare. [...] Mă vreau ferit de ispita, se pare că intensă pentru unii confrăți, a imaginii vorbite, ispită ce i-a împins pe câțiva dintre ei, cu certitudine înzestrați, precum Mircea Dinescu, Ion Cristoiu, Emil Hurezeanu, să-și abandoneze pana literară în favoarea acestei imagini evanescente și a verbului volant. Notorietatea iute trecătoare a unui, de pildă, Iosif Sava, cândva stea de primă mărime a televiziunii naționale, nu pare a-i tulbura, deși s-ar fi cuvenit”. □ Doina Ruști, „*Vânzătorii conduc lumea*”: „1. Celebritatea, acum ca și în toate timpurile, este o poziție istorică, despre care au cunoștință măcar 10 la sută dintr-o colectivitate, cu mențiunea că acest procent trebuie să cuprindă oameni care provin din clase sociale diverse. Celebritatea implică un sentiment de admirație care se sprijină întotdeauna discret pe dorința fiecăruia de a se afla în atenția celorlalți. [...] 2. Un scriitor celebru este unul bine vândut. Întotdeauna vânzătorii au avut un rol social însemnat. Astăzi ei conduc lumea. Scriitorul de azi nu este decât un produs al cărui destin depinde de talentul vânzătorului. Scriitorul nu are nevoie de talent. El poate deveni celebru pentru că și-a ucis mama, pentru că după opera lui s-a făcut un film, pentru că este deja o vedetă. Sau poate fi el însuși un vânzător. Oricum, opera lui nu este citită, ci cumpărată. [...] 3. Bineînțeles. Doar de aceea sunt om. Celebritatea ideală ar fi următoarea: să public o carte, la o editură obscură și pe care să n-o promoveze nimeni. Și, în ciuda acestor neajunsuri, să se vândă imediat, în 100.000 de exemplare. Dar aceasta nu este decât o utopie. În mod rațional, îmi doresc o celebritate sigură, făcută profesionist, de un vânzător bun, pe care să-l pot convinge să-și facă pomană cu mine, să aibă bunătatea și să mă accepte printre clienții săi”. □ Niculina Oprea, „*Între celebru și cerebral*”: „1. Cunoaștem cu toții că celebritatea e punctul culminant la care poate ajunge un autor/ un artist, fie că așa au vrut ursitorile sale, fie că în susținerea autorului respectiv au intervenit forțe de ordin financiar. Este imposibil a vorbi în anul 2009 despre acest subiect fără a ne duce cu gândul la binefacerile mass-media. Aceasta este una dintre mutațiile esențiale care s-au produs în raport cu etapele anterioare ale umanității. [...] 2. Deși ne-a părăsit în primăvara lui 2008, doamna Monica Lovinescu este un exemplu total. Am mereu impresia că se află undeva foarte aproape de noi, pentru mine, Domnia Sa este un exemplu încă viu și, totodată, un model. Tot din domeniul literar vreau sa-l amintesc pe scriitorul Orhan Pamuk. [...] 3. În adâncul sufletului, oricare autor își dorește să devină celebru, însă cei adevărați fac o conexiune obligatorie între *celebru* și *cerebral*. Punând în balanță rezultatele operei lor, își vor da singuri seama dacă pot tinde spre celebritate”. ■ Sub semnătura Observator aflăm cum au decurs *Zilele revistei „Acolada”*, la prima ediție organizată la Satu Mare, 11-12 mai 2009: „Alături de colectivul de realizatori și colaboratori, au participat scriitori din țară, reprezentanți ai altor reviste de

literatură (Barbu Cioculescu – București, decanul de vârstă al «Zilelor», Angela Furtună – Suceava, Magda Ursache și Petru Ursache – Iași, Tudorel Urian – «România literară», București, Gabriel Timocanu – directorul Editurii Brumar, Timișoara, Constantin Abăluță – București, președinte al PEN-Club România, Paul Aretzu – Caracal, Octavian Doclin – Reșița, redactor șef al revistei «Reflex», Vasile Muste și Echim Vancea – Sighet, Maramureș, precum și scriitorii sătmăreni Ion Bala, Gheorghe Glodeanu, Paul Hărăguș, Vasile Mic, Voicu D. Rusu, Lucian Tămaș, Ion Vădan, George Vulturescu, Alexandru Zotta și alții)”. □ S-a organizat masa rotundă pe tema *Revistele literare în contextul crizei economice* și „a avut loc manifestarea de bază a evenimentului, constând în lansarea unor volume (*Cineva care nu mă cunoaște umblă pe străzi* – versuri și *Articole critice. Regal poetic* – cronici literare) de Constantin Abăluță, în prezentarea d-lui Barbu Cioculescu și *Laptele negru* (antologie de versuri) apărută la Editura Brumar, de Radu Ulmeanu, în prezentarea d-lui Gheorghe Grigurcu”. □ A urmat decernarea premiilor revistei: „Juriul Zilelor «Acoladei», format din scriitorii Radu Ulmeanu, președintele Societății Literare «Acolada», Petre Got, redactorul-șef al revistei și avându-l ca președinte pe directorul «Acoladei», poetul și criticul literar Gheorghe Grigurcu, a acordat următoarele premii: Premiul de excelență, pentru întreaga operă literară – Barbu Cioculescu; Premiul pentru critică literară – Gabriel Dimisianu; Premiul pentru poezie – Paul Aretzu; Premiul pentru proză – Constantin Mateescu; Premiul pentru publicistică – Magda Ursache”. ■ Apar versuri de Ancelin Roseti și Șerban Foarță. ■ Constantin Mateescu scrie în rubrica sa despre alte întâmplări din epoca comunistă, *Cum să fugim de-acasă*. ■ Luca Pițu este prezent cu alte note din dosarul său din perioada comunistă, sub titlul *Navetând între mandea și M.A.I.: mon ami, mon ami...* ■ Despre un episod din perioada comunistă scrie și C. D. Zeletin în *Canta pe' me...* ■ Mariana Șenilă-Vasilie își încheie serialul despre arta rusească publicând *Ideologie și amatorism sau arta la cheremul judecății maselor*. ■ Constantin Călin revine la *Zigzaguri* cu textul despre *Bacovia și Caragiale*. ■ În *Voci de pe mapamond* citim versuri de Robert Minninnick, în românește de Olimpia Iacob

● **[„Apostrof”, nr. 5 (228)]** Numărul se deschide cu informații scurte din *Café Apostrof*: □ *In memoriam Lászlóffy Aladár*: „A încetat din viață, în 19 aprilie 2009, la Budapesta, Lászlóffy Aladár, poet, prozator, una dintre cele mai importante personalități ale literaturii maghiare contemporane, autor a mai mult de 40 de volume (poezii, proză, eseuri)”. □ *Caietul Cioran la Editura L’Herne*: „La Paris, la Editura l’Herne, a apărut, în sfârșit, *Caietul Cioran*, proiectat de Constantin Tacou. După moartea editorului, se părea că proiectul a căzut definitiv. Din fericire, și editura, și proiectul Cioran au continuat. În voluminosul *Caiet* de 542 de pagini putem citi texte inedite ale lui Cioran, documente, precum și studii și eseuri de la Ștefan Baciuc la Fernando Savater, de la Norman Manea la François Fejtő, de la George Banu la Ion Vartic, de la Constantin Zaharia la Mariana Șora, de la Michael Finkenthal la Stelian Tănase, de la Constantin Noica la Marta

Petreu”. ■ Marta Petreu publică a doua parte din *După douăzeci de ani*: „Împrejurările în care ne aflăm în anul al douăzecilea de existență nu sunt, o recunosc încă o dată, deloc prielnice: Primăria și Consiliul Local, care ne-au finanțat tiparul și alte cheltuieli de editare din ultimii câțiva ani, ne-au aprobat în acest an o sumă nu numai mică (deci categoric insuficientă), ci una înfricoșătoare: 13.000 de lei. Dacă ar trăi Vlad Mugur, care avea premoniția numerelor simbolice, știu precis ce ar comenta. [...] În al douăzecilea an de lucru în redacția «Apostrofului», poate că mi-am pierdut iluziile în privința persoanelor, dar nu mi-am pierdut entuziasmul în fața textelor. Și nici încrederea în proiectul pe termen lung pe care îl am cu privire la cultura română, la literatura română. Cultură în valoarea căreia cred în cunoștință de cauză și în care mă încred cu seninătate”. ■ Revista organizează o anchetă cu următoarele întrebări: „Ce înseamnă pentru dvs. literatura? La ce bun ceea ce facem noi, scriitorii? La ce bun literatura, literatura română în particular, și la ce sunt bune revistele literare pe care ne încăpățânăm să le facem?”. Răspund: □ Adrian Alui Gheorghe, *Cultura română e mai bună decât poporul român*: „1. [...] Literatura, ca și arta în general, este expresia fricii că lumea din jur este finită. Scriem ca să punem o virgulă mai apăsată între finitudinea noastră verificată și eternitatea presimțită. Dacă am fi eterni, ca piatra, crezi că ne-am mai ține de visat? Crezi că am mai inventa licorne, pe care să le călărim apoi pe deșălatele, pentru a ajunge pe nu știu ce coclauri unde bănuim că sălășluiește dublul nostru ideal. 2. Habar nu am dacă ceea ce facem noi e bun sau e rău, la ce bun să scriem în vremuri de bejanie. Dacă o facem în orice condiții, probabil că e vorba de un viciu nepedepsit încă. [...] 3. La ce bun literatura română?! Dar cine își poate imagina un popor fără cultură proprie? Să zicem că poporul bulgar s-ar lăsa recomandat în lume prin cultura sârbă, iar cultura rusă ar reprezenta poporul englez etc. Despre ce fel de lume am mai vorbi, astfel? De asta, globalizarea poate uniformiza meniuri din bucătărie sau indicatoare pe șosele, dar nu poate uniformiza cultura și literatura. Hai să facem un exercițiu de imaginație și să ne închipuim că am fi un popor fără literatură proprie! Părerea mea ar fi că am deveni vulnerabili, am dispărea. [...] 4. La ce bun revistele literare? Ele sunt gimnastica cotidiană a spiritului, sunt genuflexiunile cugetului care ar deveni obez dacă nu ar face un pic de mișcare pe câmpiile de idei ale revistelor”. □ Liviu Antonesei, *O bună aluzie la întrebarea lui Hölderlin!*: „Dacă mă uit în jurul meu, dacă zăbovesc cu privirea asupra imaginii globale a acestei țări manelizate, telenovelizate și tabloidizate până de dincolo de orice limite ale decenței, tendința mea este să vă dau un răspuns scurt, precis și cinic – toate acestea nu sunt bune la nimic, nu servesc nimănui, nu ajută la nimic și nu dovedesc altceva decât fie incapacitatea noastră funciară de a adapta la realitate, fie orgoliile noastre hipertrofiate și dorința de a fi sau a părea «altceva», «altfel», fie pur și simplu vreun soi nou de nebunie, s-o numim culturală, până se trezesc psihiatrii și formulează un diagnostic mai exact decât o putem face noi ca înși implicați adânc în «boală». Bun. Numai că privirile generalizatoare, care

nu țin seama de detalii, ne oferă imagini simplificate și, pe cale de consecință, deformat. Ne-ar consola probabil să observăm că niciodată «cultura înaltă» n-a fost pentru toți, că nu toată lumea a manifestat o apetență nemăsurată și constantă pentru această ciudățenie a spiritului omenesc. [...] E foarte adevărat că, întotdeauna și oriunde, consumatorii «paraculturii» au fost mai numeroși decât cei ai «culturii înalte», acum însă cei dintâi sunt, poate nu neapărat mai mulți, dar infinit mai vizibili. Noi scriem și facem reviste de acest fel – iar «Apostroful» mi se pare excelent în acest domeniu al degustătorilor – pentru cei puțini, iar dacă reușim să extindem cercul, e meritul nostru, dacă el se restrânge, cred că e vina noastră! [...] Cultura e obișnuită și cu catacombele, și cu încercările de aneantizare, dar și cu rezistența îndârjită ori cu tehnicile de guerrilla! Iar noi, cei mai de la răsăritul continentului, ne bucurăm și de avantajele unei foarte lungi și recente experiențe. Așa că, dacă n-a reușit s-o zdrobească sinistrul interludiu comunist, de bună seamă că nu va ceda nici mizerabilismului material și mental al tranziției. Desigur, la «cultura înaltă» mă refer”. □ Paul Aretzu, *Dulceața sării*: „Azi, în schimb, există o uimitoare tendință grafomană. Toți vor să scrie, indiferent cum și unde. Dintr-un apanaj aristocratic, scrisul este nevoit să suporte regulile (slăbiciunile) democrației. Zidurile, pavajele, copacii, vehiculele, internetul sunt pline de incontinența scrisului. Se scrie mult și nu se mai citește aproape deloc. Iar aici putem să ne folosim de un alt citat, de această dată preluat din Evanghelia lui Marcu: «Bună e sarea. De va fi sarea nesărată, cu ce o veți săra?». Revista «Apostrof» împlinește 20 de ani, adică tot atâția câți au urmat căderii cenzurii. Între revistele de valoare, ea ocupă un loc fruntaș, distingându-se prin colaboratorii de marcă, prin calitatea materialelor publicate, prin consecvență. Chiar între importante, unele cu lungă tradiție, reviste clujene, are o identitate netă. Fără îndoială că revista reflectă în bună măsură personalitatea puternică a Martei Petreu, dar și pe a celor care o alcătuiesc prin scrisul lor, Irina Petraș, Ștefan Borbély, Iulian Boldea, Ovidiu Pecican, Ruxandra Cesereanu, Călin Teuțișan și alții. Revistă flexibilă, de factură europeană, mereu proaspătă, «Apostrof» are ceva ce lipsește multora, o sare bună, numai a ei”. □ Nicolae Balotă, „*Apostrof*”, *inima mea. Scrisoare Martei Petreu*: „După zeci de ani de suprimare a libertăților, de pervertire a conștiințelor, într-o țară străbătută încă de demonii diverselor intoleranțe, deschiderea acestui spațiu, de la primul număr al «Apostrofului», a fost pentru mine revelatoare a unui spirit nou. Ca un clujean mă bucuram, mărturisesc, că o asemenea publicație poate să apară în orașul meu de obârșie. Nu amintea ea «Echinoul» de bună amintire, nu relua ea ceea ce fusese început și prea curând curmat în «Revista Cercului literar»? Deschiderea revistei «Apostrof» spre un mai larg univers al literelor și artelor se înscria în acel spațiu al libertății și totodată al unui universalism valoric ce fusese și al acelor înaintași. [...] Știu că, număr de număr, ai de făcut eforturi sisifice pentru a continua clădirea. Atât doar că, spre deosebire de efortul van al eroului mitic, al tău este rodnic. El nu este mai puțin merituos, deși e mult mai penibil decât efortul ideatei și al creației

tale. Dar clădind castelul acesta de hârtie și semne, te clădești pe tine în el și oarecum prin el. De aceea și eu vă îmbrățișez în aceeași comună afecțiune”. □ George Banu, *Cadou personal*: „Sunt un colaborator sporadic și un cititor episodic al «Apostrofului»... deci, aprioric, în ciuda apelului amical lansat de Marta Petreu, inițial, intervenția mea nu mi s-a părut legitimă. Și de aceea, căutând des un răspuns, nu-l găseam. Refuzul nu-l doream, elogiul îl evitam până în ziua în care am înțeles că această revistă parțial necunoscută, dar totuși adesea citită, de departe, îmi apare mintal ca o insulă de cultură, o insulă ce rezistă «inculturii» și se constituie în refugiu posibil pe timpuri grele. [...] Nu o artă ne salvează – literatura, teatrul sau altele –, ci operele. Opera unui artist satisface temporar așteptarea unui Spectator. Și atunci are loc o pasageră... înviere!”. □ Nicolae Bârna, *Prezentul perpetuu*: „Ce mă sâcăie însă în toată povestea e senzația că ne vedem parcă împinși (de context, de «vremi», de... atmosferă) către o poziție defensivă, de autojustificare (a «muncii noastre „ciudate”»), de probare a utilității. Văd că și eu mă trezesc adoptând-o. Nu e bine! Poziție defensivă, autojustificativă? Hai da-de! Să fim «răi» și orgolioși (cei cărora ne place literatura, care ne ocupăm de ea, care suntem convinși de rostul ei, care ne străduim să o facem să circule, să-și poarte roadele)! Să ne vedem liniștiți (sau... ne-liniștiți, cum vreți!) de treabă. Vorba ceea, fiecare cu târla lui. [...] Literatura mare, în pofida prohodului prelungit care i se tot cântă de mult, rămâne pe poziții, lucru pe care e foarte probabil că-l va face multă, multă vreme de acum înainte, mult mai multă decât sunt dispuși să conceadă promotorii unor prognoze mai degrabă simpliste decât efectiv atente la tendințele în curs de manifestare. Acestea fiind zise, «utilitatea» strădaniei echipei redacționale a «Apostrofului» și a confrăților, emulilor, rivalilor (și chiar adversarilor eventuali, care tot confrăți sunt!) celor care o însușesc n-are nevoie de apologii prisoselnice”. □ Iulian Boldea, *La ce bun?*: „Literatura, deci. La ce bun. La ce bun poezii, la ce bun revistele literare pe care le citeșc doar literații, la ce bun să mai citești literatură într-o lume complet dezinteresată de cultură în general, în care Becali becalizează România, în care Vadim vadimizează, în care politicienii trag pe sfoară, iar oamenii de afaceri dau tunuri financiare, toate cu complicitatea trusturilor de presă, a mogulilor și a altor agenturi ale inculturii de la noi. La ce bun freamătul în fața unei metafore, fascinația unei subtilități livrești, tresărirea dinaintea unui edificiu epic? La ce bun să mai scrii, când nimeni nu pare să mai citească, într-o lume trepidantă și amorfă, receptivă mai degrabă la bârfă, la neesențial și senzațional, decât la profunditatea lucrurilor spuse în cărți?”. □ Leo Butnaru, *Literatura în timpul crizafalimentarismului*: „Da, sigur, tragi-poe-tic spunând simplificând, totul e: *tăciunea tăciunilor*. Însă, până a ajunge la tăciune, trebuie să arzi. Chiar dacă te pândește riscul să cazi, cu acest «să arzi», în retorică, în vorbe mari, atât de neagreate de... *neopostmoderniști* (mi se pare, pentru că odată ce au existat și mai există neoromantici, neoclasici, de ce nu ar exista și neopostmoderniști? Astfel s-ar depăși, poate, impasul canonic și confuziile de tot soiul pe care le creează atât de labila noțiune de postmodernism). Iar

revista «Apostrof» este parte a literaturii și, prin urmare, cade (înălțându-se!) sub incidența celor spuse până aici, în special – a necesității ei pentru o anume categorie de cititori și, oarecum mai trist, a necesităților de tot soiul pe care le-a avut și le are a le potoli întru (supra)viețuire și continuă dăinuire, iată, deja 20 de ani. Astfel că «Apostrof» – una dintre revistele cele mai reprezentative din cultura noastră – nu e doar o publicație care împlinește două decenii de existență, aproape simetric întâmplată pe treptele, promontoriile (de sfârșit și de început) a două secole, ci e și exemplu de perseverență în susținerea unui înalt nivel profesionist întru respectul valorilor, în pofida impedimentelor și dificultăților pe care a trebuit și trebuie să le înfrunte. (Cel ce nu știe să înfrunte nu e de frunte!)”. □ Dumitru Chioaru, *Pașaportul de trecere*: „Revistele literare nu reprezintă o necesitate pentru marele public, ci un lux al elitelor intelectuale, ultimele redute ale culturii înalte în fața invaziei culturii populare/ de masă. Dacă n-ar fi subvenționate de stat/ sponsorizate de diferiți mecena și lăsate în voia pieței, ele ar fi sortite dispariției. Trebuie însă să existe, atâta vreme cât societatea mai crede că elitele promovează adevăratele valori care îi asigură mersul înainte. [...] Revistele literare dau încă iluzia unei atmosfere a dezbaterii noilor idei și a afirmării valorilor, ca un buzdugan aruncat înaintea apariției cărților. În prezent, le putem încă asculta foșnetul de hârtie, privi rândurile sau imaginile tipărite, mirosi cerneala, atinge muchiile subțiri și suprafețele netede, pentru că revistele sunt obiecte reale. Se pare însă că viitorul le rezervă doar o existență on-line/ virtuală. Fie și așa, ele trebuie să existe. Ar mai exista oare viață literară fără reviste? Mă îndoiesc”. □ Livius Ciocârlie, *Respectul pentru valori*: „Din păcate, la prima întrebare – ce înseamnă pentru mine literatura? – nu pot să răspund decât scurt. După ce, multă vreme, literatura a însemnat ceva ce frecventam cu pasiune și scriam cu plăcere, acum nu mai e decât ceva ce citesc superficial și nu mai scriu deloc. La ce e bun ce fac scriitorii? Depinde de partea dinspre care privești. Dacă te situezi la originea ei, acolo unde ea încearcă să se facă, să fie *scriptibilă*, cum ar fi spus Barthes, literatura e – pentru diletant, numai pentru diletant! – un gest incert și neliniștitor pe care-l suporti pentru că îți dă și o voluptuoasă ameteală. [...] Nu adaug considerații despre rostul revistelor literare. Îl găsesc autoreferențial. Prin simpla lor persistență, revistele și-l dovedesc. Douăzeci de ani, câți împlinește «Apostrof», e o dovadă peremptorie. Am să le încredințez misiunea de a-mi dubla afirmația, peste alți douăzeci de ani, urmașilor mei ciocârlești”. □ Nicolae Coande, *O revistă ca o fabrică de oxigen*: „N-ar trebui și scriitorii să se păzească de vanitatea de a fi... scriitori? Mulți, prea mulți suntem vanițiși, afectați, ipocriți când vine vorba de «aura» care ne însoțește. Nu de multe ori, scriitorii lumii au dat dovadă de o lipsă de exigență morală vecină cu delirul. [...] Sărăcia în care se zbat scriitorii români este și din vina noastră, nu doar a politicienilor. Și-apoi, să fim serioși – noi nu suntem mai săraci de cât mulți dintre săracii țării: avem cărțile noastre și altele câteva de scris înainte, dar și posibilitatea de a gândi liber într-o țară pentru libertatea căreia au murit oameni. Avem oameni ai scrisului care își înnobilează

breasla, în ciuda cedărilor ei mai vechi și mai noi. Avem reviste, așa ca «Apostrof», care sunt reprezentante ale eleganței spiritului și campioane ale restituirii memoriei noastre culturale și istorice, active critic și dispuse constant la dialog”. □ Marco Cugno, *O invenție fericită*: „Timp de aproape două decenii, «Apostroful», cu aparițiile sale lunare, cu numerele sale duble și triple, cu dosarele sale, cu aparițiile sale sub formă de carte, a fost un prețios însoțitor în drumul meu în interiorul culturii și literaturii române”. □ Vasile Dan, *O formă a neputinței de a trăi*: „Văd în literatură, îți spun sincer, Marta Petreu, o formă mai degrabă a neputinței decât a puterii de a trăi. În orice caz, o dificultate a ei. Nu ești bun de altceva, într-un grad suficient, social, profesional. N-ai răspuns imediat la provocarea exterioară precum semenii ceilalți, un inginer, un doctor, un profesor, un țaran din tată în fiu, un muncitor calificat, să zicem. Înainte de a răspunde, faci un ocol în scris. [...] Cred, apoi, că revistele noastre literare (de cultură) au crescut exponențial în importanță, paradoxal, chiar acum, odată cu erupția masivă a vulcanilor de noroi din presa cotidiană sau hebdomadară, scrisă, vorbită sau audiovizuală. Sunt revistele de cultură, cele mai multe, o oază de aer curat, ori măcar mai respirabil, de atmosferă mai senină, de relativă decență în limbaj, simțire și gândire într-un context nu o dată murdar, isteric, tensionat insuportabil. «Apostrof» e o astfel de revistă”. □ Michael Finkenthal, *La ce bun scriitorii?*: „Oricum am privi lucrurile, trebuie să pornim de la constatarea banală că scrisul îndeplinește o funcție esențială în viețile celor care-l practică. În cazul unora, scrisul ajută mai degrabă la pusul întrebărilor; pentru alții, el reprezintă un răspuns la care vor reveni mereu în diverse versiuni”. □ Vasile Igna, *Fratele meu, scriitorul*: „1. [...] Suntem aici, oricât ar părea de paradoxal, în teritoriul evidențelor, deoarece nu altceva decât zămisirea unei noi lumi, mereu aceeași și mereu alta, e scrisul, literatura. Iar cu cât lumea nou-creată este mai bună, mai proaspătă, mai interesantă, mai surprinzătoare etc., cu atât literatura e mai bună, mai interesantă, mai surprinzătoare. Deoarece meseria de scriitor este egală cu «meseria» de Dumnezeu. Doar că unul e meșterul perfect, pe când celălalt e un ucenic perpetuu. Unul creează sub specia eternității, celălalt sub cea a efemerului. Iar literatura nu e altceva decât înfrângerea pe care o suferă efemerul în aspirația lui de a se converti în veșnicie. 2. Fac parte dintre cei, nu puțini (dovadă, printre altele, și «democratizarea» meseriei de autor), care mai cred în rostul literaturii și în utilitatea ei. Și mai cred că momentele de disperare ale scriitorului, clipele de lehamite și abandonare nu sunt decât semnele peremptorii ale prezenței vocației și simptomele unei boli cu etiologie complicată, la urma urmei, nevindecabilă. Chiar dacă n-ar folosi decât celor care o scriu, și totuși literatura ar trebui să existe. Și-apoi, n-ar fi păcat, oare, ca omenirea să fie lipsită de partea ei cea mai idealistă? [...] Atâta vreme cât se vor mai găsi o mie sau o sută de cititori care să-i urmeze în tristețile, derutele, singurătățile și speranțele lor, literatura în general și literatura română în particular vor continua să existe. 3. Că lucrurile stau într-adevăr așa, o dovedește și faptul că, iată, de douăzeci de ani, în ciuda tuturor

necazurilor, invidiilor, piedicilor de tot felul, «Apostroful» continuă să apară».

□ Gelu Ionescu, *E scris, deci există*: „Nu am de spus despre literatură nimic de rău, cartea este unul din obiectele mele preferate, chiar cel mai preferat, ca să folosesc un superlativ cam nătâng. Ce se va întâmpla cu cartea și cu cititul? Am văzut de curând o caricatură (dacă așa se poate numi) care înfățișa o sală, privită de sus, în care se aflau vreo zece mese, pe ele tot atâtea PC-uri, iar în spatele fiecăruia câte un cap mirat, stupefiat, care privea la ceea ce se petrecea în mijlocul lor, în centru, unde se afla încă o masă, dar la care un bătrânel citea o carte... [...] Scriitorii sunt buni, adică folosesc societății, viețuirii, atât timp cât sunt scriitori, și nu altceva – adică nu au și alte meserii sau intenții, ca să zic așa. La noi – ca și în alte cazuri –, scriitorii au făcut în cărțile lor politică. Una e să ai ca scop politica și alta e să scrii pe teme politice. Au făcut bine scriitorii noștri făcând politică în scopul libertății de creație și în cel al drepturilor omului, împotriva dictaturii (dictaturilor). Acum, ei au libertatea de a lua politica precum o altă temă: dragostea, crima, nebunia, tranziția... [...] Literatura română e tot atât de necesară spațiului nostru vital cât și toate celelalte literaturi, fiecare în spațiul ei vital, toate, cu care mai luăm și noi cunoștință. Dacă e să dispară, împreună cu vocațiile și cărțile, va dispărea cu toate celelalte împreună. Nu se va întâmpla atât de curând încât revistele literare să trebuiască a da faliment, cum dau atâtea mari, uriașe firme comercial-bancare acum, «în zilele noastre». Să nu ne bucurăm că mor bogății, pentru că din bogăția lor mai curge ceva și pentru arte, pentru literaturi...”. □ Alina Ledeanu, „... *această construcție solidă*”: „Percep în sensul și timbrul întrebărilor oboseala lui Don Quijote după bătălia cu morile de vânt; ceva din chemarea ultimativă la solidaritate a poetei Marta Petreu, care, după ce trudise pentru existența «Apostrofului», ne anunța cu câțiva ani în urmă iminenta încetare a apariției, din lipsă de fonduri și prin indiferența totală a responsabililor culturali. Tocmai de aceea, în loc să răspund explicit chestionarului, prefer să aleg «Apostroful» ca exemplu paradigmatic; mut accentul interogației: nu «ce este literatura?», ci «cum poți vorbi despre literatură?». Mai precis, despre cum pot fi promovate valorile literare datorită revistelor încăpățanate”. □ Ion Bogdan Lefter, *Din „Echinox” în „Apostrof”*: „Dintre puținele reviste «de proiect» pe care le-am avut după 1990, «Apostroful» e un caz special și foarte interesant. Nu știu dacă Marta Petreu, fondatoarea și coordonatoarea gazetei, a formulat un program propriu-zis (poate în deschiderea primului număr; ori cu alte ocazii, de pildă în interviuri...), însă a rămas un «loc comun» al lumii culturale faptul că «Apostroful» continuă spiritul «Echinoxului»”. □ Norman Manea, *Destin și zădărnicie*: „Văd literatura nu doar ca o opțiune vitează și implacabilă, ci și ca un destin, care nu exclude, firește, zădărnicia. Prezentă însă, zădărnicia, în toate opțiunile omenești. Încât, nu putem decât să fim mulțumiți dacă ni se îngăduie să perseverăm, o vreme, în propria noastră zădărnicie, la fel de bună – și zadarnică – precum oricare alta, dacă nu cumva mai onorabilă în inocența și inutilitatea ei. «Apostroful» a fost pentru mine o gazdă afectuoasă, de la început, și sunt

recunoscător că una dintre cele mai de calitate și demne publicații ale României postcomuniste mi-a încurajat și promovat zădărniciile”. □ Gabriela Melinescu, *Visul diurn*: „Literatura este o formă a visului diurn, cum scria Isaac Bashevis Singer, un vis controlat, fără mesaj, dar având un țel foarte clar. Scriitorul este purtătorul unui adevăr pe care-l comunică în felul său, după sentimentele sale intime. [...] «Apostrof», în forme subtile, a strâns «documente» unice ale vieții scrise în douăzeci de ani, ducând aventura cunoașterii la culmi. Mai mult decât atât: a format un gust literar și un alt fel de curaj pentru noile generații. Adevărul vieții a fost respectat, întrezărit și neelucidat, așa cum trebuie să fie adevărul”. □ Ovidiu Pecican, *Vagonul de clasa a III-a*: „Mă amuză teribil să ascult căinările ipocrite sau condamnările în bloc ale generației optzeciste, de exemplu. Că romancierii nu au scris literatură, preferând să își pună condeii în slujba comentării actualității, din mers, nu este semn de pierdere a vocației, ci de sentiment al datoriei de a contribui, în folosul oamenilor din jur, la înțelegerea provocărilor redutabile ale clipei istorice. [...] Astăzi, mulți dintre noi am publicat mai mult și poate mai bine, câteodată, decât majoritatea profesorilor noștri și decât generația care i-a instruit pe aceștia. Este, la urma urmei, firesc, fiindcă noi nu am luptat în războaie necruțătoare și nu am înfundat temnițe staliniste, chiar dacă ne-am irosit tinerețea în cazanul sub presiune al lui Ceaușescu. Noi nu avem de recuperat și adus la un standard de normalitate doar literatura ca expresie a libertății interioare și a profesionalizării (măiestriei). Erudiția, cercetarea, vulgarizarea rezultatelor la care ajungem, modificarea în concordanță cu Occidentul a standardelor muncii intelectuale, diversificarea și proliferarea culturală sunt numai câteva dintre celelalte bătălii la care, vrând-nevrând, participăm. Pentru toate aceste motive, văd în «Apostrof» și în alte reviste asemenea nu doar o oază literară, de stil și bun-gust, într-o Românie degradată îngrijorător de vulgaritatea și agresivitatea publică a mahalalei ajunse în palate, ci și un teren agonal în care reflexele unui uimitor efort, individual și colectiv, se pot reflecta cu mai multă sau mai puțină justete, dar mereu cu generozitate și bună-credință. Ăștia suntem, asta e cultura română astăzi, pe unul dintre tronsoanele ei”. □ Irina Petraș, „*Discurs contra piedicilor*”: „La ce bun revistele literare?! La nimic, dacă e vorba de perioade de tranziție. Și n-aș putea cita, cu mâna pe inimă, vreun moment din istoria omenirii în care să fi încetat «perioada de tranziție»! În orice vremuri, revistele de cultură (ca și orice fel de alte reviste, ca și cărțile, teatrul, filmul, muzica etc., etc.) sunt bune la ce e bună oricând cultura. [...] Revista e și ea o marfă. Trebuie deprinse priceperi de negustor dacă vrei să ai mușterii. Habar n-am cum anume am putea ajunge la performanțele fotbalului, să zicem. Am încetat de mult să-mi mai fac inimă rea că sunt atât de mulți cei care aleg un meci, nu o carte, nu o revistă de cultură. Până nu sunt în stare să schimb această stare de lucruri, se cuvine s-o considerăm naturală”. □ Petru Poantă, *Un proiect axiocratic*: „«Apostrof» este, în fond, actualizarea unui ambițios proiect axiocratic și, tocmai de aceea, lasă impresia unui anume elitism conservator; dar poate chiar

în rezistența la módele ostentative constau originalitatea, forța și «avangardismul» său. De fapt, revista e o urgență majoră a echinoxismului și o confirmare a consistenței durabile a acestuia. Nu întâmplător, redacția inițială era formată dintr-un grup compact de echinoxști consacrați. Marta Petreu conservă puritatea proiectului fondator și reproduce, într-un fel, modelul eroic al revistei «Echinox», secondată de o mână de colaboratori loiali și asistată de o «infrastructură» discretă”. □ Adrian Popescu, *Pregătirea pentru dincolo*: „O vocație, o meserie, o pasiune, o îndeletnicire, toate la un loc, în miraculoase proporții, arta e libertate, omul e în căutarea adevărului, cel care-l face pe om «liber», stă scris, cum deci să-l aservești pe autor unui scop imediat, limitat, strict utilitar? [...] Literatura română ne aduce aminte că avem un loc inconfundabil în lume, bun, rău, aici la gurile Dunării și la granița cu un fost imperiu, dar și cu Europa de Apus, că suntem dincoace de curbura munților, prin multe date, mentalitate, obiceiuri, central-europeni, că o civilizație, cum a fost cea a «micului Paris» interbelic, a aerului cosmopolit bucureștean, se face și cu aportul literaturii vechi sau noi. Că revistele viabile, deschise ideilor, unor standarde general acceptate, noului, ca «Apostroful» celor douăzeci de ani glorioși, construiesc imaginea credibilă a unei țări civilizate. Alături de alte instituții, ca universitatea, teatrul, cafenelele, de tip parizian sau vienez, cenaclurile, premiile, uniunile de creație, librăriile, saloanele de arte, muzeele”. □ Cassian Maria Spiridon, *Partea vie*: „Literatura e bună în primul rând pentru noi, cei care prin ea ne dăm un sens, sens ce ne iluzionăm că îl vom induce și cititorilor. Totodată, fără scriitori limba s-ar vulgariza – să ne uităm la programele TV, unde, pe majoritatea canalelor, emisiunile sunt pentru imbecilizarea privitorilor. Fără scriitori limba ar încremeni, nu s-ar mai rafina, nu și-ar lărgi posibilitățile de exprimare a unor subtilități filosofice. [...] Cât privește revistele... la care ostenim de decenii (cum ești tu, cu cele două decenii petrecute cu atâta folos întru afirmarea și perpetuarea «Apostrofului»), văd în ele locul unde partea vie a literaturii române își află laboratorul de creație, dar și spațiul unde ne întâlnim semnăturile și aflăm despre fiecare ce-l frământă, ce scrie etc.”. □ Ion Vianu, „*Bună pentru cap*”: „O revistă este un laborator. Este locul unde se întâlnesc scriitorii consacrați cu debutanții; formulele noi se încrucișează cu cele decantate, este un loc viu prin excelență, căci o revistă are, prin definiție, ritm, deci puls. Este un loc de întâlnire a ideilor și stilurilor, a actualității și a trecutului. Revista și cartea sunt într-un raport de complementaritate: cea dintâi exprimă viața culturii în fierberea ei continuă, a doua sedimentează ceea ce tinde să dureze. [...] Nu voi face aici o apologie a literaturii ca literatură, în ea trebuie să crezi. În schimb, se uită azi că literatura este «bună pentru cap». Din pricină că trăim într-o eră tehnologică, se crede că și cultura constă în însușirea bazelor tehnologiei. Este o mare greșeală. O cultură, o civilizație se construiesc cu imaginația, cu arta combinațiilor. Se construiesc odată cu limba, se definesc în raport cu un stil. Pentru toate acestea, literatura este ghid. O lume pur tehnologică nu este numai neumană; este, în primul rând, stupidă. Opțiunea de-a apăra cultura

literară, deci cultura imaginației și a invenției, este una politică. Un cititor are totdeauna un avans intelectual asupra unui necititor. Europa a înțeles mereu acest lucru; acum este pe punctul să uite prioritatea umanităților. Alternativa este barbaria”. □ Ion Vlad, *Zilele și nopțile „Apostrofului”*: „Așadar, repertoriul «Apostrofului» a surprins, a stimulat sau a incitat chiar, după cum lista colaboremărilor constante conferă revistei altitudine și prestigiu. De altfel, autoritatea revistelor se întemeiază, mă încăpățânez să cred, pe cultură, și nu pe superficialitate de publicist plictisit și blazat de numeroase... solicitări”. □ Andrei Zanca, *Trezirea*: „Să încercăm a ne aduce aminte: dacă avea vocație, chemare, un dascăl de limba și literatura română *trezea* întotdeauna, într-un număr *restrâns* de elevi, dragostea pentru limba și literatura română. Pilde au existat în acest sens atât în literatură, cât și în viața personală a fiecăruia. În același timp însă, el a creat pentru restul grupării *o atmosferă*. O atmosferă care a lăsat urme în memoria afectivă a fiecăruia, chiar dacă doar prin respectul pentru carte, pentru rolul esențial al limbii și implicit al literaturii în viața fiecăruia. Tot astfel un scriitor nu poate face mai mult decât să *trezească*. Și el trezește în primul rând pe cei în care *hibernează o Cale individuală* de parcurs, pe cei aflați într-un anumit stadiu evolutiv al conștiinței. Revistele literare joacă de aceea și rolul de a menține *o atmosferă de cultură și spiritualitate, un balans* absolut necesar, mai ales în aceste vremuri de mutilare, de chircire spirituală, de rătăcire, din care se nasc toate neajunsurile individuale și, implicit, colective. [...] A te întreba ce rost mai are literatura în această perioadă de criză generală, sporită de electronizarea cărții și de o cenzură economică pe potrivă, e pe undeva în prelungirea întrebării de ce mai cântă pasărea în această lume erodată aproape deplin, rostogolindu-se pe panta autodistrugerii și care consideră problema *Opririi* drept o imposibilitate de la sine înțeleasă”. □ Ion Zubașcu, *Marele Secret*, un „cântec pentru Marta Petreu”. ■ Rubrica *Dosar* este dedicată Anei Blandiana. Apare prima parte a eseului semnat de Marco Cugno, *De la umbra cuvintelor la umbra realității. Povestirile fantastice ale Anei Blandiana*: „În concepția fantasticului exprimată de Ana Blandiana, pare exclusă orice idee de «ruptură», de neputință a concilierii; acestora i se opune implicit ideea de interferență, o interferență «reciproc revelatoare». În acest raport paradoxal imaginația are un rol covârșitor, imaginație care, la rândul său, este solidară cu memoria «senzorială» și cu cea «onirică»“. ■ Revista publică un interviu cu D. Țepeneag, cu următoarea precizare: „Interviul care urmează a fost realizat pe e-mail în iunie 2008, în limba franceză, fiind apoi tradus în engleză de către Aude Jeanson”. Traducerea în română este semnată de Laura Pavel: „Aude Jeanson: Porumbelul zboară!... a fost publicat sub pseudonimul Ed Pastenague. Puteți explica originile acestui pseudonim? De ce vi s-a părut necesar să recurgeți la el și ce efecte a avut asupra romanului însuși? Dumitru Țepeneag: Foarte devreme în cariera mea, chiar și atunci când scriam în România, am fost de acord cu ideea, foarte inteligent formulată de către Jean Ricardou, că «romanul nu mai presupune faptul de a scrie despre o aventură, ci relatează aventura scrierii». [...] Primele

două cărți pe care le-am scris direct în franceză (*Le mot sablier* și *Roman de gare*) au fost semnate cu numele meu românesc real, Țepeneag, sau, mai precis, Tsepeneag («ts» descrie un sunet care nu există în limba franceză). Și apoi i-am spus editorului meu francez: «Uite, am de gând să utilizez un pseudonim de acum înainte. Aș dori să... mă nasc din nou. Și asta grație limbii franceze...» El a râs, fiindcă aveam deja pe atunci cincizeci de ani. A ezitat o bună bucată de vreme, apoi a fost de acord. Așa că, pentru a evita să aleg un nume la întâmplare, am început să mă joc cu propriul meu nume, dorind să găsesc o anagramă eligibilă: Stepanege, Pangestene etc. Nici unul dintre acestea nu era bun. [...] Când cauți într-un dicționar francez standard cuvântul «pastenague», iată ce poți citi: «pastenague, substantiv, <Provencal: pastenago> Calcan mare care viețuiește pe coastele europene, dotat cu o coadă lungă, de forma unui bici, pe care se află unul sau mai mulți țepi, de obicei veninoși». Ce coincidență! Cuvântul «țepă» e înglobat în numele meu românesc. [...] A. J.: *De ce ați scris acest roman în franceză?* D. Ț.: Am început să scriu în franceză către sfârșitul anilor '70. Mai întâi am scris *Le mot sablier*, inițial în română și apoi în franceză. Această carte a fost publicată abia în 1984. Apoi am scris un al doilea text care ar fi urmat să fie un scenariu de film (*Roman de gare*); după câțva timp a apărut *Porumbelul zboară!...* (*Pigeon vole*, 1989). De ce am început să scriu în franceză? Ei bine, ca să fiu foarte sincer, am trecut la limba franceză pentru a-i face pe plac editorului meu francez, care mi-a spus că nu mi se vor vinde bine cărțile și că traducerea costau foarte mult. [...] A. J.: *De ce ați început să scrieți din nou în românește după 1990?* D. Ț.: Fusesem alungat nu doar din țara mea, din România, ci și din literatura română. Îmi pierdusem cetățenia, iar cărțile mele erau interzise – nu se găseau pe nicăieri, nici măcar în bibliotecile publice. Deși fusesem considerat una dintre marile speranțe ale literaturii de către anumiți critici literari români, ajunseseam, douăzeci de ani mai târziu, aproape uitat. Așa încât, da, am început să scriu din nou în limba română, ca un fel de răzbunare. Una dintre cărțile mele, care a fost publicată câțiva ani mai târziu, se cheama *Reîntoarcerea fiului la sânul mamei rătăcite*. Nu mă vedeam pe mine ca pe un fiu rătăcitor. Nu-mi pierdusem calea. Ei bine... am reușit să stau departe de politică, deși aș fi putut-o folosi pentru a mă răzbuna: am refuzat să mă înregimentez în diferite cauze politice, ceea ce ar fi fost o adevărată catastrofă într-o țară de-acum liberă, însă complet dezorientată. Am rezistat oricărei tentații politice și am rămas doar cu literatură”.

■ Publicația anunță *Nominalizări pentru premiile Uniunii Scriitorilor din România pe anul 2008* (v. „România literară”, nr. 18 din 8 mai 2009).

• [„Ateneu”, nr. 5 (477)] Din *Breviar* reținem *Modele pentru un dialog continuu*, semnat Adrian Jicu (A.J.): „Facultatea de Litere a Universității din Bacău, centrele de cercetare INTERSTUD și C.E.T.A.L. și Cercul studentesc «Junimea studentască băcăuană», în parteneriat cu revista «Ateneu» și «EUROPE DIRECT» au organizat, în zilele de 9 și 10 mai 2009, cea de-a șasea ediție a Sesiunii Științifice a Studenților și a Masteranzilor *Modele pentru un dialog*

continuu. La cele șapte secțiuni (*Comunicare-filozofie-istorie, Limba și literatura engleză, Limba și literatura franceză, Limba română, Literatură română, Master postuniversitar și Creație literară*) au participat, individual sau în echipă, 108 studenți, care au prezentat 77 de lucrări științifice. Lor li s-au adăugat treisprezece texte literare”. ■ Cornel Galben realizează un interviu cu *Constantin Th. Ciobanu*: „*Marii creatori ai culturii devin adevărate instituții*”: „- Întorcându-ne în timp, rescrieți pe scurt jurnalul itinerant al manifestării culturale pe care ați generat-o, sintetizând ceea ce a însemnat, de-a lungul a patru decenii, ideea de Călinescu la Onești și care va fi soarta ei acum, la vreme de criză? - O idee culturală care a prins, aceea că marii creatori ai culturii devin adevărate instituții, cu atât mai mult în posteritate, când spiritul lor continuă să lucreze liber, neîntrerupt. Mai rămâne să se și înțeleagă aceasta. Aș crede că îmi era un lucru limpede în toamna lui 1962, la sosirea în Onești. Cum se vede, nu au lipsit șansele. Dacă prima fusese Călinescu, a doua șansă era chiar locul ales, noul oraș «muncitoresc» ajuns celebru, «zâmbet cald pe harta țării», cum glăsuia șlagărul. Deși prin industrializarea forțată se dislocase un sat vechi de cinci secole și se polua întreaga zonă, locuințele urbane și locurile de muncă rămâneau oferte hotărâtoare. Populația a crescut de la câteva mii la mai multe zeci de mii. Pe de altă parte, cele mai diverse obiceiuri și mentalități, aduse din mai toate colțurile țării, au dat, în confruntare, o altă culoare locală, mai aproape de receptivitatea la inițiative privind formele noi de cultură, neimpuse de autorități, dar acceptate de către acestea, chiar dacă sub rezerva unei strânse supravegheri. Astfel Cercul literar «Al. Sahia» de la Casa de Cultură, destinat propagandei de partid, a putut deveni, în mai puțin de trei ani, Cenaclul literar «G. Călinescu», ale cărui întruniri săptămânale promovau talentele autentice și autonomia esteticului. Au fost invitați scriitori de prestigiu din țară, au avut loc schimburi de idei cu alte cenacluri, s-au publicat primele plachete colective, s-a editat revista «Jurnalul literar» (la început ca pagină organizată în cotidianul regional, apoi ca publicație autonomă, în 4 ori 8 pagini), s-a lansat recitalul liric *Poetul în Cetate*. În alți trei ani, cenaclul s-a extins la profilul literar-artistic. Aceste trepte pregătitoare au făcut posibile inaugurarea, în 1969, a unui colocviu de anvergură, dialogul cultural anual «Zilele Culturii Călinesciene» și permanentizarea lui în cele patruzeci de ediții de până azi. Între timp, instituționalizarea a continuat cu etapele *Societate Culturală* (1972) și *Fundație Națională* (1991). Am întâlnit, în aproape cinci decenii, multe tipuri de criză, inclusiv de natură politică, precum în 1989, când Zilele (numai două, 9-10 decembrie) au avut loc sub interdicție. Sper să ne descurcăm ceva mai ușor cu cele care vin”. ■ Și în acest număr apar două cronici literare: □ Carletta-Elena Brebu semnează *Dobrogea – între mit și povestire*, o cronică literară la *Cu bucuria în suflet* de Ovidiu Dunăreanu, Ed. Paralela 45, 2008: „Recomand cartea lui Ovidiu Dunăreanu celor care cred că literatura adevărată se naște doar în sufletele și conștiințele neaservite parvenirii”. □ În *Eminescu sau Istrati?* Adrian Jicu se ocupă de *Detractorii lui Eminescu* de Alexandru Dobrescu, vol. III, Ed. EM.OL.

IS, 2008: „Înțelegem din această carte că interbelicii aveau o evidentă propensiune pentru dezbaterile de idei, pentru lupta literară. Poate că aici să se potrivească și Eminescu, în sensul că el a fost mai mereu discutat prin grila unei ideologii, ca să justifice anumite poziții doctrinare. În rest, polemici savuroase, cu accente naționaliste, pledoarii pro domo, interese de rasă și gașcă etc. O lume tulbură, agitată, pe care volumul lui Alexandru Dobrescu are meritul de a ne-o readuce în fața ochilor”. ■ În rubrica *Autori și cărți* citim: □ Violeta Savu semnalează volumul *Nuferii mor în cadă* de Cătălina Cadinoiu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Am apreciat în mod deosebit la această autoare spiritul creștin manifest în poezie, atenția acordată oamenilor de care este înconjurată, mila, înțelegerea exteriorizată față de cei slabi sufletește, oameni nefericiți, săraci, bolnavi, bețivi, abulici. Din punct de vedere strict literar, merită amintită forța de a construi (evoca) personaje, încadrându-le în tablouri picturale din care nu lipsește dinamica”. □ Emil Nicolae prezintă *Frig* de Aurel Dumitrașcu & Adrian Alui Gheorghe, Ed. Conta, 2008: „S-ar înțelege, imediat, că ne aflăm în fața unei «secvențe» date, care dezvoltă malformațiile lumii dinainte de revoluție și reverberațiile ei în intimitatea celor doi (tineri pe atunci) corespondenți”. □ Nicoleta Florean recenzează *Chiar dacă?* de Ion Beldeanu, Ed. Augusta, 2008: „Volumul lui Ion Beldeanu reprezintă, deci, un nou capitol din autobiografia spirituală a autorului, eliberată până la un punct de canoane, care nu respectă decât o singură cutumă: alunecarea spre moarte, devenită laitmotivul creațiilor scriitorului bucovinean”. □ Adrian Jicu scrie despre *Și ei și-au găsit Bacăul* de M. Cosmescu-Delasabar, Ed. Didactica nova, 2009: „Ocupându-se de un gen prin excelență minor, M. Cosmescu-Delasabar își confirmă vocația de scormonitor în tainele trecutului cultural local, dar se îndepărtează de literatura propriu-zisă. *Și ei și-au găsit Bacăul* va rămâne, cel mai probabil, un document despre plăcerile unei (alte) epoci. Atât”. □ Marius Manta se ocupă de volumul *Daimonul din debara* de Mircea Bujor, Ed. Studion, 2008: „Nefiind tocmai întins ca dimensiuni, propunând nici mai mult nici mai puțin de douăzeci și nouă texte lirice, urmate de câteva secvențe de crochiuri poetice proaspăt ieșite din atelier, Mircea Bujor reușește încă de la prima lectură să convingă”. □ Aurel V. Zgheran comentează „*Satul de pe muchia dealului*” de Dumitru D. Cerchizan (nu se precizează editura nici anul apariției): „Iată deci o carte monografică, care denunță erori și vinovații cât pentru mai multe, prin voia ori inexactitatea lejeră a informațiilor culese de către autor, poate de la cine trebuia mai puțin. Spre a se face însă, cu rigoare, toate îndreptările, nu e nimic altceva de întreprins decât să se scrie o altă carte, de către altcineva, care să aibă și folosul datelor regăsite în adevăr, în monografia la care ne-am referit”. ■ În secțiunea *Comentarii*: □ Viorica Răduță semnează *Alt Robinson, Bibliotecar pe o insulă*, exemplificând „anamorfoza literară” prin opera lui Ioan Groșan: „Textura Groșan accentuează, din unghiul caricat, mecanizarea, slăbiciunea modelului literar sau limbajului, în genere”. □ În *Literatură și subversitate* Dan Perșa pornește de la articolului *Romanul antitotalitar* de

Gabriel Dimisianu, republicat în volumul *Lumea criticului*, pentru a ajunge la posibile probleme pe care le-ar fi avut Daniel Vighi cu romanul *Decembrie, ora 10* în perioada comunistă: „Literatura propriu-zisă nu își propune nici un scop. Daniel Vighi în *Decembrie, ora 10*, își scrie «lehamitea» și nimic mai mult: i se potrivesc cuvintele lui Mircea Scarlat? Lehamitea ce se scrie în carte, era lehamitea întregii lumi românești. Fără a fi cu program anti, romanul acesta ar fi fost subversiv, prin aceea că punând ca semn comun al societății socialiste lehamitea, o azvârlea cu totul din imagistica luminoasă pe care partidul i-o asociase”. □ Vasile Spiridon semnează *Holism/ Fragmentarism*: „O marcă specifică postmodernității, precum discontinuitatea fragmentară a lumii, are accentul pus pe dialectica interioară a fragmentului, care poate fi revalorificată și din perspectiva epistemei fractalității, ca mecanism de organizare a auto-similarității universului creator”. □ Marius Manta publică *Din dragoste de Kafka*, un articol despre romanul *Femeia nisipurilor* de Kobo Abe: „Romanului îi lipsește acea claritate ce ar fi fost necesară pentru surprinderea unei intenționalități cu mult mai coerente. Scriitorul japonez traduce într-o manieră personală acea frică ontologică în fața asumării destinului. În general fiind o față proprie literaturii nipone, aspectului de finețe i se atribuie rolul de a contrapuncta momentele ce ies din tiparul obișnuitului. *Femeia nisipurilor* atinge adesea, prin trimerile pe care le presupune și prin debordanta sa capacitate de a înlesni supremația imaginației, canonul – în măsura în care acesta se poate controla - literaturii suprarealiste”. ■ În noua sa rubrică *Pe grătar... și-un alter ego* Dan Perșa, *Pen'ce literatură?*, discută despre *Edenul impar* de Marian Constandache: „Marian Constandache ne amintește, astfel, miza literaturii și a literatorului... Să distrugi în tine eu-l cultural, să distrugi puterea de înrăurire a convențiilor, să distrugi inhibițiile, prejudecățile, regulile sociale numite «adevăruri» – și să readuci primatul subiectivității, să redevii liber, pentru ca exprimându-te, să-ți exprimi ființa. Ființa naturală și primordială, iar nu intelectul”. ■ Despre *Cafeneaua Capșa, în vremuri de boemă literară* scrie Daniela Șontică: „În perioada interbelică, cine nu mergea la Capșa nu exista ca scriitor, deși acolo nu putea rezista oricine. Trebuia talent, asortat cu spontaneitate și cu harul de a spune o vorbă deșteaptă la momentul oportun”. ■ Nicoleta Florean publică eseu *Eminescu și religia*: „Am asistat în ultima perioadă la o încercare, nereușită din fericire, de a contesta importanța personalității și operei lui Eminescu. Aceia care afirmă că «poetul-nepereche» nu mai actual, că opera eminesciană nu mai comportă nicio interpretare originală, aceia, deci, suferă de epatare, autosuficiență sau negativism. Ei uită că mai ales ultimul termen implică augmentarea și intensificarea apologiei operei eminesciene”. ■ La *Cronica traducerilor* Ionel Savitescu semnează *Esoterismul de-a lungul veacurilor*, o semnalare a volumului *Patruzeci de secole de esoterism* de Gerald Messadié, traducere de Claudia Dumitriu, Ed. Nemira, 2008: „Ce s-ar mai putea adăuga? Doar că, prezenta antologie de esoterism, deși se citește cu interes, conține multe puncte nevralgice”. ■ În rubrica *Arte & meserii* Constantin Călin publică prima parte din *Reveniri la*

Bacovia: „Cum s-au deprins băcăuanii cu ideea că au un «mare poet»? Răspunsul scurt e: încet, treptat, greu. Lucrurile încă n-au fost cercetate și expuse în amănunt. Chiar și Gheorghe Pătrar, care a scris un studiu despre Bacovia și Bacăul, s-a oprit (vezi p.97-104) doar la recenziile și articolele dedicate exclusiv poetului de presa locală. Or, acestea nu sunt decât jaloane, apărute la mari distanțe unul de altul”. □ Ion Fercu revine la rubrica sa *Cogito*, publicând prima parte din *Seraficul Aleoșa*, ocupându-se de *Frații Karamazov* de Feodor Dostoievski. ■ Revista îl serbează pe *Ion Horea la 80 de ani* publicându-i versurile. ■ C. D. Zeletin scrie despre *Rigoarea* în rubrica sa *Gaură-n cer*. ■ La proză Dan Bogdan Hanu este prezent cu *Ultimele pagini (însemnate și resemnate) din enciclopedia romanțată a visului (și, uneroi, coșmarului). (Creșteri și descreșteri)* ■ Leo Butnaru publică partea a cincea din *Carnet polonez*. ■ În traducerea lui Leo Butnaru citim versurile scrise de Marina Tsvetaeva. ■ Vasile Ghica vine cu noile maxime *Despre artă*.

● **[„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 5 (686)]** Nicolae Breban semnează eseu *Un factor esențial*: „Vorbim mult, scriem mult, de câteva secole mai ales despre vinovăție, dar nu despre cea colectivă; iar cea individuală este, cel mai adesea, înăbușită, ca să zic așa, de «culpa religioasă», care conține, cum o știm, pe cea originară. Culpă adamică. Abia Revoluția Franceză și uriașul val «ideologic» pe care l-a provocat aproape în toate țările europene a pus accentul pe «culpa individuală», pe «drepturile și îndatoririle cetățeanului» și, prin aceasta, instalarea unui anumit «județ» față de responsabilitățile civile, dar și morale ale individului”. ■ Irina Petraș scrie despre două volume: □ *Vinul de piatră. 3 romane* de Ștefan Goanță, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Ce-i lipsește, atunci, lui Ștefan Goanță pentru a deveni în ochii celorlalți ceea ce este, cu vârf și îndesat, de la bun început – un foarte bun prozator? Nu știu. S-a întâmplat nu o dată să-mi pun această întrebare, căci nu e singurul bun scriitor receptat superficial. Am găsit un singur răspuns: știința, negustorească, de a te face remarcat întră și ea în portretul scriitorului de talent”. □ *Ultima Medină* de Sânziana Mureșeanu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Fără inovații stridente și cu o cuminenie febrilă a instrumentarului, Sânziana Mureșeanu își instalează poemele la o răscruce din care își poate hrăni o bună bucată de vreme verbul și angoasele”. ■ Nicolae Balotă scrie despre *Swift, contestatarul*: „Swift e deosebit de modern. Nu în zadar spunea el: «mă socot un credincios slujitor al formelor moderne». Dar bineînțeles nu trebuie să-l credem întru totul pe cuvânt”. ■ Simona Drăgan scrie despre *O critică sociologică a lui Foucault: Pierre Bourdieu*, folosindu-se de volumul *Regulile artei. Geneza și structura câmpului literar* de Pierre Bourdieu, traducere de Bogdan Ghiu și Toader Saulea, Ed. Univers, 1988. ■ Apar cronici literare: □ Ștefan Borbély semnează *Cartea de etnologie*, un comentariu la *Studii de etnologie* de Nicolae Bot, Ed. Casa Cărții de Știință: „Pe ansamblu, e de foarte bun augur apariția ediției de autor a lui Nicolae Bot, fiindcă atrage atenția asupra unei discipline încă vii, extrem de incitante, pe care mulți o vedeau căzută în desuetitudine. Pe de altă parte, ea readuce în discuție o obligație culturală pe care am

cam uitat-o, și anume aceea de a compatibiliza metodologic materialul arhivistic de care dispunem cu liberalizarea exegetică pe care am dobândit-o în perioada post-totalitară, prin eliminarea cenzurii. Paradoxul domeniului este că acum, când putem scrie, fără constrângeri, chiar mitologia pe care am dorit-o dintotdeauna, abia de mai avem specialiști capabili să fructifice această libertate...". □ În *Un roman de dragoste, singurătate și moarte* Răzvan Voncu scrie despre *Raport asupra singurătății* de Augustin Buzura, Ed. Polirom, 2009: „Acest roman, fără să schimbe radical fizionomia unei opere demult omologată între cele mai însemnate în peisajul romanului românesc din secolul al XX-lea, desăvârșește universul creației prozatorului, iluminând altfel aproape fiecare dintre romanele anterioare. De fapt, *Raport asupra singurătății* este cartea care confirmă, pe o altă cale, vâna de eminent moralist și de observator al ființei umane a acestui mare scriitor contemporan”. ■ *Comunicat de presă*: „Federația Editorilor și Difuzorilor de Carte din România marchează Ziua Internațională a Cărții și Dreptului de Autor, care se sărbătorește în fiecare an pe 23 aprilie. [...] Pentru marcarea Zilei Internaționale a Cărții și Dreptului de Autor, FEDCR și Biblioteca Metropolitană București organizează în data de 22 aprilie 2009, orele 12,00, o manifestare vizând cartea și lectura, doi piloni pe care se sprijină educația, cultura și învățământul. Demersul este menit să aducă în atenția publicului și media necesitatea îmbunătățirii condițiilor de publicare a cărților și revistelor de cultură, precum și un îndemn la respectarea dreptului de autor, indiferent de domeniul în care se manifestă. Vor fi prezente personalități ale culturii române, scriitori, artiști plastici, muzicieni. În 23 aprilie, la deschiderea Zilelor Revistei «Convorbiri literare» din Iași, va fi lansat Mesajul Federației cu acest prilej în fața scriitorilor, oamenilor de cultură și a personalităților prezente la Iași”. Comunicatul este semnat de președinta Lucia Oveză și director general Daniela Tomescu. ■ Revista continuă dezbateră pe tema plagiatului *Jurnalului* lui Lev Tolstoi: *Adevărul și naționalizarea lui Tolstoi*: „În nr. 4/ aprilie 2009 al revistei «Contemporanul. Ideea Europeană» am publicat o parte din «dosarul Tolstoi», intitulat *Adevărul și plagiatul secolului*. Dezbateră, «masa rotundă» – la care au participat Răzvan Voncu, Dumitru Bălan, Mihai Dascălu și Aura Christi – după cum am promis, iată, continuă, având de astă dată titlul *Adevărul și naționalizarea lui Tolstoi*. Reluăm fragmentar prezentarea din numărul trecut și așteptăm în continuare reacții la acest caz neverosimil întâmplat în România anului 2009”. În acest număr participă: □ Marian Victor Buciu, *Manelizarea lui... Tolstoi*: „Schimbările în traducerea... traducerii ale lui Ghenadi Strungar nu au nimic sistematic. Ele apar, ce-i drept, la început de volum, iar uneori în fragmente, așa zicând, mai vizibile. Dar nu se poate constata o regulă. Pseudo-stilizatorul traducerii n-a avut nici o grijă să nu se vadă textul *așintit* – și nu textul *șintă*, cum se spune în traductologie. Dar pentru ce a dorit nu îi era necesar originalul din limba rusă. El a urmărit să facă – prin intervenții care n-ar trebui să fie acceptate editorial într-o cultură respectabilă – textul «lizibil», mai exact să nu dea «bătăi de cap» cititorului așa-zis

de rând. Ca să atragă cumpărătorul de jurnal tolstoian, pe acel cititor complexat de știință și specialiști în domeniu, făptuitorul acestui reprobabil act pretins editorial cenzurează opera, în două moduri: 1. elimină paranteze, cuvinte, propoziții, fraze 2. adaugă cuvinte care să dea textului continuitate, luându-le din notele specialistului îndepărtat. Această cenzură, aparent în favoarea lecturii, distruge prin falsificare o operă de creație și de traducere. [...] Nu-mi rămâne decât să nădăjduiesc (sau să sper?) în solidaritatea bună a culturii române. Deci: nu dreptate fără adevăr, ci dreptate, de data aceasta, împotriva «Adevărului Holding». Fapta aceasta antieditorială oferă ocazia unor reacții necesare contra abuzurilor comise prin intermediul traducerilor inautentice din punct de vedere material și moral-juridic. Abuzurile de felul acesta fac rău oricărei literaturi, indiferent în ce limbă se naște ea”. □ Bogdan Mihai Dascălu, *Tolstoi contra Tolstoi*: „Ce se întâmplă însă în cazul de față e mai mult decât o însușire samavolnică. Este o «naționalizare» a unei cărți. Nu știu exact pe ce s-au bazat cei de la Adevărul când au recurs la astfel de mijloace nedemne în breasla intelectualilor (din care ei, constat, se autoexclud), însă un lucru este cert. Dacă în perioada comunistă orice tentativă de a riposta în fața regimului era pedepsită cu închisoarea, astăzi lucrurile nu stau tocmai la fel. Din contră, de cele mai multe ori, revendicările au câștig de cauză. Fiindcă, totuși, lucrurile par să se schimbe. Nu însă neapărat și mentalitatea, căci cei de la Adevărul vor persista, în felul lor, de a fi și mai departe. Însă societatea a învățat să nu se mai teamă de comunism. Nu în ultimul rând, mă simt dator să le aduc la cunoștință editorilor de la Adevărul și lui Ghenadi Strungar că, de curând, a apărut la Editura EuroPress o nouă carte. Ea se intitulează *Spovedanie (Introducere la o operă netipărită)*, este scrisă de Lev Tolstoi, tradusă din limba rusă de Janina Ianoși, cu o prefață și note de Ion Ianoși. Asta, pentru că o vom găsi în colecția Adevărului cam așa: *Mărturisire (O operă autentică)* de Lev Tolstoi. Traducere din limba rusă de Maja Strungarova, cu o prefață și cu note de cunoscutul Ghenadi Strungar. De asemenea, pot să le ofer și întreg catalogul Editurii EuroPress, dar și întreaga operă a Janinei și a lui Ion Ianoși, poate mai găsesc pe acolo câteva lucruri interesante de însușit!”. □ Marina Vraciu, *O „ediție-surpriză” a Jurnalului tolstoian*: „1. Nimic pentru cititor, sau cititorul – singur printre străini. Răsfoind cele două volume, obținute cu greu, după căutări prin centrele de retur, unde din câteva zeci de persoane doar două și-au amintit de existența acestui volum, alții dând fie neîncredători din umeri, întrebându-mă dacă era un DVD, m-am uitat, așa cum am fost învățată de meserie, la surse, fără să descopăr absolut nimic. Din capul locului, am constatat ignorarea nevoilor cititorului «naiv» – absența notelor minime, măturată printr-o afirmație autosuficientă de pe pagina de gardă («pentru a înțelege pe deplin opera unui scriitor, apelul la comentariile făcute de specialiști nu e întotdeauna cea mai bună cale de urmat. Este mai importantă descoperirea contextului în care această operă a fost scrisă.») Tocmai contextul nu îi este explicat cititorului, derutat chiar și la o lectură secundă a jurnalului de atâtea nume care s-ar fi impus să fie urmate de niște

explicații minime. [...] 2. Ștergerea «semnelor particulare». În afara faptului că reia selecția propusă de Ianoși în ediția sa din 2006, volumele «Adevărul» procedează la ștergerea sistematică a urmelor, fapt vizibil din capul locului. Astfel, s-a renunțat la detașarea microparagrafelor, a așezării corpului de text în pagină, la sistemul notelor de subsol și al numerotării la care procedează Tolstoi, în spiritul caracteristic gândirii sale, ordonat. Gândurile, ideile, constatările scriitorului nu-și pierd, desigur, acuitatea. Însă nu despre aceasta este vorba. Întreg ansamblul semnelor de punctuație este radiat în mod sistematic. [...] 3. Strategii de «vopsitorie». Dacă până în acest punct, lucrurile grave de care se face vinovată «ediția Adevărul» ar putea fi «acceptate» de unii, cosmetizarea realizată sistematic, la începutul și sfârșitul fiecărui volum, pe parcursul a 4-5 pagini, este «metoda» predilectă de distragere a atenției cititorului care este «oricum furat» de substanța și forța textului tolstoian. [...] Pentru o verificare «supremă» m-am adresat în mod firesc originalului rusesc, care, într-adevăr, putea fi prelucrat în ambele moduri. Să admitem, așadar, că traducătorul «Strungar» a făcut o lectură proprie paralelă. Cum se explică însă identitatea până la virgulă dintre cele două ediții în «grosul» textului, în locurile pe care ochiul cititorului «oscarwildean» nu are șansa să cadă de la bun început? Pentru mine răspunsul este unul: *plagiarea masivă*". □ Crișu Dascălu, *Plagiatul secolului*: „Evident că diferențierile nu pot acoperi întregul text, căci în acest caz plagiatorul ar trebui să desfășoare o activitate de autor veritabil, ceea ce este imposibil (în cazul textelor originale) sau cel puțin nepractic (în cazul traducerilor), căci efortul și timpul care ar trebui consumate nu s-ar regăsi în valoarea produsului, adică al plagiatului. Mai exact, el distribuie elementele de diferențiere în *punctele cele mai vizibile* ale textului, adică acolo unde neîncrederea sau poate numai curiozitatea cuiva sunt tentate să supună comparației textele respective. Iar punctele de maximă vizibilitate sunt *începutul* textului și *începuturile de capitole*. Cetățeanul Ghenadi Strungar a procedat exact așa. Spre edificare, voi alătura segmentele inițiale din cele două volume ale ambelor ediții, marcând grafic diferențele: [...]”. ■ Doina Dascălu scrie despre *I. Ludo sau satira frigidă*. ■ În *Confesiuni în șoaptă* Viorel Dinescu prezintă volumul *Tristețea din felinar* de Doina Dabija: „O poezie discretă, tinerescă, tristă, având, pe alocuri, identitatea unei confesiuni făcută în șoaptă. Te mai așteptăm, Doina Dabija. Drumul tău în literatură e lung și plin de poezie, dar și de certe speranțe și înfăptuiri”. ■ Florin Oprescu semnează *Șerban Foarță – relecturi efective*: „Poezia lui Șerban Foarță, intelectualizată și livrescă, voluptoasă în refacerile și prefacerile limbii, rămâne un reper fundamental pentru jocul poeziei actuale, pentru poezia măștilor în spatele cărora se ascunde din ce în ce mai mult fața reflexivă a poetului care se retrage la nesfârșit din fața materializării grotești a imediatului”. ■ Michael Shafirman scrie *Cu respectul cuvenit*: „Cu oareșicare întârziere aflu de la un amic că articolul produs mai demult de către domnul Ion Coja în publicația de limbă română «New York Magazin» începe să fie serializat în «Flacăra lui Păunescu». Prima parte a fost publicată în numărul

datat 14-20 februarie. Deoarece cunosc abjecta producție în întregimea ei, nu văd de ce aş aştepta încheierea serialului înainte de a reacționa. Două remarcے se impun înainte de a intra în miezul problemei. Mai întâi, felicit «Flacăra lui Păunescu». Publicând acest articol, îşi asumă, în sfârşit, o identitate pe care nici eu şi nici amicii mei de mult nu o mai punem la îndoială: aceea de negaționist(ă) al Holocaustului. Să nu se vină aici cu blablauri privind libertatea de exprimare sau «neidentificarea redacției» cu opiniile autorilor, chiar dacă acestea apar la o rubrică intitulată *Opinii strict personale*. [...] A doua remarcă se referă la această replică. Atâta timp cât impostura circula între câteva sute de cititori de peste Atlantic, nu avea rost să reacționez. Însă când este reluată pe plaiuri mioritice, tăcerea ar fi echivalentul unei complicități, dacă nu chiar a admiterii veridicității afirmațiilor sale. Dar să nu se bucure prea devreme. Vom continua (în numele cui vorbesc, oare?) să refuzăm orice contact cu negaționiștii, deoarece un asemenea contact i-ar legitima ca partener de discuție”. ■ Despre romanul *Beznă sub soare* de Cinghiz Abdullaev, traducere de Dumitru Bălan, Ed. Ideea Europeană, 2009 scrie Mara Magda Maței în *Realitate vs. ficțiune*: „Romanul lui Cinghiz Abdullaev descrie nu numai evenimentele din România, evident interesante pentru noi deoarece confirmă o ipoteză, dar și lupta în rândul spionilor din cele două tabere, KGB și CIA”. ■ În rubrica *Modele* Emanuela Dragotă publică *Jocul măștilor*, un text despre Ion Minulescu: „Minulescianism înseamnă ironie, apropiere, dar și detașare de rolurile puse în scenă; poetul Minulescu e greu de găsit, de a fi identificat cu una sau alta din măști; poziția sa e ambiguă și poate că aceasta a fost și scopul poetului”. ■ Boris Marian scrie despre *Serge Moscovici*: „Un om luminat, o personalitate ce merită să stea alături de Brâncuși, Enescu, Cioran, Eliade, Ionescu, oameni care au părăsit meleagurile natale, dar nu le-au uitat, deși unii dintre noi, aici, îi mai uităm uneori”. ■ Marin Radu Mocanu este preocupat de *Literatura și atmosfera din breasla scriitoricească*, pornind din vremurile comuniste pentru a ajunge în prezent: „Prietenia literară, stimulativă și regeneratoare de imbolduri creatoare pare a fi în zilele noastre un imperativ de neocolit care să funcționeze în afara a oricărui subiectivism psihologic (dat ori prefabricat), sentiment nobil pe care romancierul Nicolae Breban îl metaforiza astfel: «Prietenia este ca o pușcărie din care să nu poți să evadezi» – ceea ce presupune, incontestabil, putere de caracter și sacrificiu personal pe altarul literaturii, culturii în general. Tot ce ne mai încălzește și ne dă speranțe, în ultimă instanță, este atmosfera scriitoricească – conlucrativă – din provinciile noastre literare, pe unde se scrie, se critică și se argumentează fără egoisme, resentimente și tot ce ține de o psihologie denaturată”. ■ Rodica Grigore semnalează apariția volumului *Vila de pe colină* de W. Somerset Maugham, traducere de Ioana Văcărescu, Ed. Polirom, 2009: „Romanul *Vila de pe colină*, publicat în anul 1941, utilizează, așa cum, de altfel, era de așteptat, modelele narative și stilistice deja consacrate și bine exersate, în scrieri anterioare, de autor”. ■ Despre povestirile lui Rainer Maria Rilke scrie Irina Ciobotaru în *Lecturi de o infidelitate... feminină*. ■ Sub titlul

Un exercițiu de relativă redefinire apare Aura Christi, în dialog cu Ștefan Borbély: „- Cum percepeți istoria literaturii postdecembriste? E o provocare, firește. Dar nu numai atât. După experiența Statelor Unite, percepția dvs. asupra literaturii din care faceți parte s-a modificat? În ce fel? - Orale sunt înaintate, unii cititori poate că or fi adormit urmărindu-ne, așa că nu cred că e bine să deschidem acum cutia Pandorei. Oricum, se vede cu ochiul liber că, în ciuda dezbatărilor nesfârșite despre canon și canonizare, grila dominantă de percepție a literaturii române și mecanismul de consacrare a valorilor nu s-au schimbat prea mult, sunt, cu mici semne inerente de corecție, aceleași ca înainte de 1990. Constat o alunecare spre inerție a optzecismului și, în paralel, o mai mare mobilitate intelectuală la reprezentanții generațiilor care ne-au precedat: recente cărți ale lui Mircea Anghelescu și Eugen Negrici sunt foarte incitante, se poate dialoga cu ele, au devenit, din chiar clipa publicării lor, surse de eferescență, așa cum va fi, probabil, și Istoria lui Nicolae Manolescu. Optzecismul, pe care-l admir partizan în continuare, nu pare să fie în stare să-și gestioneze maturitatea: puține cărți de sinteză, capabile să «rupă gura târgului», eșec parțial în confirmarea unei superiorități care este, incontestabil, reală. Pe de altă parte, nici nu cred că o redefinire, măcar parțială, a valorilor se va produce în viitorul apropiat, pe motivul că generațiile care vin după noi – la nivelul «vedetelor», cel puțin – nu sunt generații de bibliotecă și au în componența lor puțini oameni care să conceapă cultura ca pe un imperativ moral. În anii care vor veni se va realiza, cel mult, doar o reasezare a ponderii culturii în ansamblul audiovizualului care ne domină viața, ceea ce este foarte puțin. Altfel, în multe privințe noi consumăm inerțiile care ne-au macerat și înainte de Revoluție: visul de a trăi într-o cultură etatizată, cu subvenții sigure, instituții neperformante, dar mănoase, lucru cât mai puțin, dar bani siguri etc. La scară macrosocială, nu e nimic nou, inerțiile culturii sunt inerțiile societății în genere, aflată, pe moment, în faza unei abulii identitare avansate, dictată de nesiguranța zilei de mâine și de oboseală. Societatea românească are nevoie de un șoc terapeutic în momentul de față: probabil că o reorganizare administrativă a țării, cu consecințe inerente în sistemul instituțional de cultură, ar oferi impulsul de care ducem acum lipsă. Universitățile împărtășesc, și ele, cangrena sistemului: multe dintre ele sunt dictaturi de familie, unde stupul se animă doar în preajma alegerilor, pentru a recădea, apoi, în inerția vigilentă a cărei primă preocupare e aplatizarea personalităților, privilegierea mediei mercantile și a mediocrității clientelare în dauna stimulării cu adevărat responsabile a vârfurilor». ■ În Corespondență din Italia Emil Rațiu prezintă textul Contestații studențești în secolul XVI și români la Veneția. ■ Se anunță O nouă revistă: „Carmina Balcanica”: „În peisajul atât de colorat și divers al revistelor literare românești și-a făcut de curând apariția o nouă și nu tocmai obișnuită (dar cu atât mai necesară) publicație: «Carmina Balcanica» («Review of South-East European Spirituality and Culture») – directori și fondatori Dan Anghelescu & Vasile Datcu, redactor-șef prof. univ. dr. Mihaela Albu, redactor-șef adjunct Marius Chelaru». ■ Aura Christi publică în rubrica sa

Poeme Omphalos. ■ Doina Ruști continuă să publice la rubrica *Fictura*, publicând *Tărâmurile din subterană*. ■ Bogdan Mihai Dascălu publică un fragment de roman sub titlul *Oamenii ce vin dinspre cenușiu*. ■ În *Inedite* citim *Amorsări*, fragment din romanul *Naufragii și Nașterea pruncului*, povestire din volumul *Relatări crude*, ambele fragmente de Marius Tupan.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 5 (161)]** Revista dedică o pagină *Zilelor „Convorbirilor literare” ediția a XIII-a, Iași, 23-25 aprilie 2009*, unde aflăm *Lista oaspeților Zilelor revistei și Partenerii și sponsorii*. Sunt publicate și *Premiile revistei „Convorbiri literare”*: „□ Premiul pentru reviste literare: Revistei «Observator Cultural» pentru calitatea demersului publicistic și cultural (reprezentată de redactorul șef, doamna Carmen Mușat) □ Premiul pentru Debut: Emanuela Ilie □ Premiul pentru Cartea de știință: Tiberiu Brăilean □ Premiul pentru Memorialistică: Dan Ciachir □ Premiul pentru Traduceri: Geo Vasile □ Premiul pentru Cartea Eveniment *A treia forță. România profundă*: Ovidiu Hurduzeu și Mircea Platon □ Premiul pentru Eseu: Dan Puric □ Premiul pentru Critică: Daniel Cristea-Enache, Mircea Martin □ Premiul pentru Poezie: Dinu Flămând □ Premiul de Excelență: Eugen Negrici □ Opera Omnia: Irina Mavrodin”.

■ Cassian Maria Spiridon semnează *Sahara videouniversului*: „La acest început de secol și sfârșit de deceniu *homo sapiens* nu se află doar într-o criză economică mondializată ci, în urma invaziei televiziunii și a ciberspațiului, și într-o criză culturală, a pierderii înțelepciunii și a capacității de cunoaștere. Sahara intelectuală a videouniversului se extinde exponențial pe întreaga planetă. Rămâne să decelăm efectele ei asupra politicii și democrației”.

■ Revista găzduiește masa rotundă *Iisus Hristos – imaginea și mesajul lui. Pentru omul actual* susținută la Radio Europa Liberă, 1984, la care participă Nicolae Stroescu Stănișoară, Părintele Viorel Mehedințiu, Alexandru Urechia, Ion Alexandrescu.

■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) în acest număr răspund: □ Gheorghe Grigurcu, *Între istorie literară și istorie*: „*Istoria literaturii române de azi pe mâine* a lui Marian Popa, în două impozante tomuri, e în bună măsură cancanieră, înșesată de anecdotice și dezechilibrată în proporționarea numelor. *Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, semnată de Radu G. Țeposu, are un aer generaționist, iar *Proza română contemporană*, o primă parte dintr-o vastă întreprindere istorică propusă de Ioan Holban, conține o sumă de portrete critice conturate cu acuratețe. *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism* a lui Dumitru Micu, corectă când are în vedere scriitori clasați, devine fastidioasă când ancorează în actualitate, pulverizându-se în nenumărate prezențe prea puțin relevante. Un impas și mai grav cunoaște Ion Rotaru, în *O istorie a literaturii române*, în care paginile privitoare la prezent oscilează între confuzie și ridicol. *Istoria secretă a literaturii române*, oferită de Cornel Ungureanu, atrage printr-o scormonire «detectivistică» a locurilor mai puțin cunoscute sau doar mai puțin comentate ale subiectului. *Istoria literaturii române – Dramaturgia* a lui Mircea Ghițulescu

ne înfățișează o laborioasă exploatare a genului în chestiune, nu încă îndeajuns de cercetat. *Istoria literaturii române* a lui H. Zalis nu e decât un abuz în titlu, deoarece e cu totul altceva, o colecție dezlănătă de articole. *Istoria literaturii române contemporane (1941-2000)* a lui Alex. Ștefănescu cucerește prin verva de personală factură, care dă discursului în aer de familiaritate, de comunicare imediată cu cititorul, aidoma atitudinii unui dascăl care s-ar da jos de la catedră și ar vorbi elevilor așezat lejer în mijlocul lor. *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură* a lui Nicole Manolescu e, orice s-ar spune, cea mai însemnată dintre cele apărute până azi, după opul Călinescului”. □ Gheorghe Manolache, *Zis acum jumătate de veac de Călinescu, și făcut de Manolescu*: „1. Din perspectiva unei relații de confina(itate) cu definiția din *Dicționarul de termeni literari*, se pot menține prin apropiere «istoriile critice» ale lui G. Călinescu, I. Negoïtescu, N. Manolescu sau cele «didactice» ale lui I. Rotaru, D. Micu, Cioculescu-Streinu-Vianu – ori mai recent (1997), cea a lui Gh. Crăciun”. ■ Irina Mavrodin, *Încerc să-mi dau un răspuns*: „Încerc să-mi dau un răspuns (răspunsuri) la următoarea întrebare: poate cineva anume, fie el autorul, sau o rudă a autorului (mamă, tată, fiu, fiică, nepot, nepoată etc. etc.), să decidă (ruda făcând apel la spusele autorului însuși, sau la orice altă mărturisire) că acel autor, care a scris în două (poate chiar în mai multe limbi, și a fost format în două sau în mai multe) culturi, aparține uneia din cele două (sau din cele mai multe) națiuni, exprimate prin limbile și culturile respective? În toate literaturile există asemenea cazuri, și deci și în literatura română, cele mai vizibile fiind cazul Cioran, cazul Eugène Ionesco, cazul Panait Istrati. Deși își pun întrebarea pornind de la o situație concretă semnalată de presa noastră: centenarul Ionesco, la a cărui sărbătorire, la Slatina, se opune cu îndârjire fiica scriitorului, pentru a nu se marca în felul acesta faptul că Ionesco aparține literaturii române, este un scriitor român, voi încerca să-mi dau un răspuns (sau mai multe, dacă va fi nevoie), rămânând în zona principiilor, ceea ce îmi va permite să propun soluții și pentru alți scriitori care aparțin, sub raportul care ne interesează, paradigmei ionesciene”. ■ Elvira Sorohan scrie despre *Cozerii colorate erudit și poliglot de Șerban Foarță*, o analiză la *Cozerii în lila*: „Citind *Cozerii în lila* poți extrage ceva, nu știu cât, din biblioteca memorată de Șerban Foarță. Pânza de păianjen a răspunsurilor e țesută, în principal, cu fire toarse din literatura universală și română, ceea ce dă o notă aparte discursului autobiografic al unui intelectual tobă de carte. Nimeni până la el, de pildă, nu s-a gândit să scoată din istoria literaturii noastre chiar și o listă a suicidarilor, a celor care s-au stins prematur”. □ Revista publică postum articolul lui Constantin Ciopraga, *Viorica Toporaș – elogiul „copacului”*. □ Dinu Flămând se ocupă de *Cea de a doua descălecăre a Moldovei*. □ În *Realul ca o papirosferă* Ioan Holban scrie despre Constantin Th. Ciobanu: „Poetul creează această lume nu pentru a o stăpâni, cum fac prozatorii, ci pentru a-și căuta aici refugiul din memoria uitată a primei ore, aceea petrecută în Edenul pierdut”. ■ În acest număr apar *Studii susținute în cadrul celei de a XIII-a ediții a Zilelor revistei „Convorbiri literare”*

Iași – 22-25 aprilie 2009: □ Paul Cernat, *Primblări literare în munții neamțului. O mitologie specifică a zonei*: „Ideologia romantismului național inaugurată la noi de gruparea «Dacici literare» (dar prefigurată de Gh. Asachi) a impus modelul «primblărilor la munți» - adevărate pelerinaje în spațiu și timp. Dacă literatura de călătorie în afara granițelor țării a reprezentat o experiență de cunoaștere a alterității sub toate aspectele ei, literatura de călătorie în interiorul granițelor urmărea *descoperirea* tradiției și a identității autohtone prin natură, folclor, moravuri și prin legendele istorice asociate”. □ Chris Tănăsescu, *Moștenirea poetică pierdută a Academiei Libere de la Iași*: „Găsesc semnificativă pe mai multe planuri activitatea (pentru unii doar) pitorească a poezilor ieșeni din cadrul Academiei Libere - atât de bine ilustrată în recenta antologie redactată de foarte meritosul Ion Arhip - epigramaști, causeuri, degustători niciodată dezgustători, improvizatori niciodată dezgustați de subiect sau de context (- pentru că și când era vorba de cele mai imunde ținte sau chestiuni, poezii aceștia făceau tocmai din prospețimea și voioșia versului lor cea mai nemiloasă, chiar spulberătoare critică)”. ■ Cristian Livescu semnează *Francisca Ricinski sau poezia concretistă*, un articol despre volumul *Trenul fără roți/ Zug ohne Räder. Scrisori „întârziate” și alte urme de creion/ „Verspätete” Briefe und andere Beistiftspuren* de Francisca Ricinski, Ed. Fundației Culturale Poezia, 2008: „Inventarul negativ pare a fi inepuizabil la această poetă, vizualizând dramatic un spectacol amenințat cu pustiu”. ■ În *Cărțile vieții/ viața din cărți* Constantin Dram scrie despre *Cărțile vieții* de Dan Perșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Importantă e însă *povestea*; ea se constituie într-un fel de motor de căutare ce activează mereu un text foarte bine scris, text ce demonstrează, încă o dată, că Dan Perșa este unul dintre cei mai valoroși prozatori ai momentului”. ■ Dan Mănuță publică prima parte din *Sic iubeo, sic volo*, un studiu despre istorii literare: „Intenționez să aflu cauzele de profunzime ale eșecurilor actualelor istorii literare în a analiza fie evoluția literaturii noastre în întregul ei, fie a unui segment determinat al acesteia. De la bun început, precizez că principala cauză este aplicarea mecanică și fără discernământ a procedeelelor foiletonisticii la un domeniu care le este străin”. ■ Adrian Dinu Rachieru revine cu partea a doua din *Poezie – neoromantism și militantism*: □ „*Sunt purtătorul de cuvânt al tăcerii*” (Vasile Romanciuc): „Ieșind din prizoneratul contingentului, fisurând convenția realistă, N. Dabija e ispitit de o «zeificare a trăirii», poetizând Universul prin beatificare”. □ *O voce morală – Vasile Romanciuc*: „Delicatețea omului, ins retras, de o incredibilă blajinătate se convertește spectaculos, Vasile Romanciuc devenind o voce morală, de o muzicalitate cuceritoare”. ■ În *Zi de primăvară până în seară* Vasile Spiridon scrie despre Gabriela Adameșteanu și romanul *Dimineața pierdută*: „Puterea evocatoare și darul recompunerii scenice dau romanului consistență epică, substanță narativă, autenticitate psihologică și statuare tipologică”. ■ Daniela Petroșel semnează *Mateiu I. Caragiale: profil psihanalitic*, un comentariu la *Investigații mateine* de Ion Vianu, Biblioteca Apostrof și Ed. Polirom, 2008: „Ion Vianu aduce un suflu

teoretic proaspăt în masa celor care aproximează fenomenul literar contemporan sau trecut”. ■ Antonio Patraș publică *Geneza literaturii române, între imitații și modă romantică*, notând reeditarea volumului *Originile romantismului românesc. Spiritul public, mișcarea ideilor și literatura între 1780 și 1840* de Paul Cornea, Ed. Polirom: „Sinteză istoriografică excepțională, peste care nu se va așeza prea curând rugina timpului, *Originile romantismului românesc* e o lucrare scrisă într-o manieră elegantă și seducătoare, colcăind de idei îndrăznețe, de ipoteze stimulative și sugestii fertile”. ■ În *Omul miloșian* Mircea Tomuș scrie despre studiul lui Constantin Dram despre Ion Miloș: „Intitulat astfel, concentratul studiu, semnat de profesorul ieșean Constantin Dram, despre poezia lui Ion Miloș, acest ciudat scriitor și personaj, totodată, situat între culturi și limbi, dar și deasupra lor și chiar în interiorul lor, trimite cu gândul la o abordare de tip antropologic; ceea ce, la lectura volumului, nici nu rămâne departe de termenii discursului critic și mai ales de cei ai organizării acestuia în variațiuni pe nuanțele vechiului trunchi al prototipului: *homo exsulans, juvenescens, sapiens, didacticus, consumens, lupus, nuptialis, eroticus, ludens, loquens, fugiens*, pentru ca schelăria ingenioasă, alcătuită din astfel de linii ferme de semnificații, cu jocul captivant și oarecum misterios al costumației lor de un fel de neoscolasticism postmodernist, să-și frângă și să-și prăbușească iluzoria verticalitate în capitolul final al exegezei, *Căderea în oglindă*”. ■ Emanuela Ilie semnează *Marius Chelaru: poeme despre iluzie și discrepanță*, un articol despre *Poezia Orientului. Clasic și modern* de Marius Chelaru, Ed. Timpul, 2008 „Același impact al întâlnirilor frecvente cu poezia orientală pare a fi marcat, decisiv, opțiunea lui Marius Chelaru pentru o lirica a esențelor, care ia de cele mai multe ori forma decisă a unei fabule identitare. Textele se grefează, concret, pe dramatica aventură a ființei ce își conștientizează mereu limitele și precaritatea, dar nu încetează a le depăși, sau măcar încearcă să o facă”. ■ Gellu Dorian notează debutul lui *Liviu G. Stan – Yima*: „Liviu G. Stan debutează, astfel, altfel decât toți ceilalți poeți din promoția sa, cu o carte bine construită, full de imagini inedite și șocante, din care, pe viitor, și-ar putea limpezi discursul poetic”. ■ Marius Chelaru prezintă *Memoriile unui schelet* de Alfonso Daniel Rodríguez Castelao, traducere de Mariana Ploae-Hanganu, Ed. Semne, 2008: „O carte care oferă o imagine asupra operei unui autor care se bucură de o apreciere aparte, nu doar «la el acasă»”. ■ În rubrica *Istorie literară* citim textele semnate de Livia Cotorcea (*Dostoievski în memoria culturală a avangardei*), Constantin Parascan (*Istoria Junimii postbelice (XL)*), Liviu Papuc (*Înregimentarea lui Eminescu în 1915*). ■ În *Cei doi frați Fărcășanu* Ion Papuc scrie despre volumul *Izgonirea din libertate* de Pia Bader Fărcășanu: „Cartea este excepțională însă nu atât prin felul în care e scrisă, ci îndeosebi prin conținutul ei uman și politic, prin adevărul istoric pe care îl relevă cu o uimitoare forță, prin evidența inexpugnabilă a ceea ce este în paginile ei de necontestat”. ■ Dan Ciachir publică eseu despre *Fuga lui Petru Dumitriu*. ■ Bogdan Crețu revine cu partea a treia din *Direcții în literatura română de după 1990*,

ocupându-se de *II. Literatura propriu-zisă*: □ 2.2. *Neorealismul și verismul: parabolicul*: „Proza scrisă în anii '90 a răspuns cum a putut atmosferei sociale a epocii. Asemenea filmului, ea a lăsat breșe de intrare sordidului social, îngroșând uneori liniile, nu fără a scăpa de sub control totul. Agresivitatea, de limbaj, dar și de atmosferă a romanelor scrise în acești ani este răscumpărată, de regulă, printr-o implicare narativă care aduce un strop de empatie într-o lume dementă, coșmarescă, a lumpenproletariatului sau a eternilor ratați”. □ 2.3. *Ego-ficționarii*: „Începând cu 2004, când editura Polirom a lansat o colecție destinată tinerilor autori, cărțile au început să curgă. Destule nume s-au impus și au confiscat interesul criticilor, astfel încât proza tânără nu mai e, de câțiva ani, o simplă promisiune. Nume precum Dan Lungu, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici, Sorin Stoica, Filip Florian, Cezar Paul-Bădescu, Răzvan Rădulescu, Ion Manolescu, Bogdan Popescu, pentru a mă opri la numele cele mai comentate. Un nou subiect fervent, care a câștigat cam prea repede și entuziasmul criticilor”. În partea *III. Critica literară* citim: □ 3.1. *Dezertarea vechii gârzi*: „Eugen Simion, Eugen Negrici, Gabriel Dimisianu, Mircea Iorgulescu, Ion Pop, Alex. Ștefănescu, Marin Mincu au rămas la masa de scris și au dat sinteze noi, asupra cărora mă voi opri la un moment dat. Nicolae Manolescu s-a hrănit ani buni din autoritatea câștigată înainte, în special prin activitatea sa de cronicar literar și din promisiunea unei istorii literare, care s-a dovedit inegală și neserioasă. Dar și când au revenit la uneltele lor, criticii șaizeciști au demonstrat că depind de literatura generației lor, pe care au impus-o și pe care au apărut-o de-a lungul comunismului. Gustul lor acolo a rămas cantonat, astfel încât actualmente ei nu mai intră în competiție reală cu tinerii critici”. □ 3.2. *Eșecul criticii optzeciste. Inexistența celei nouăzeciste*: „Pe de altă parte, criticii optzeciști au continuat, (cu prea puține excepții), în linia minoră pe care o ilustraseră și înainte. Al. Cistelean, unul dintre cei mai rafinați critici de poezie, a rămas (minus o carte despre Ion Pillat, scrisă ca obligație doctorală) la recenziile grăbite de poezie, fără a face pasul către sinteza care i-ar fi la îndemână. Radu G. Țeposu a dispărut prea devreme, neapucând să lase nici o carte de referință. Vasile Popovici a sucombat după două cărți, lăsând doar promisiunea unui critic cu mari posibilități. Mircea Scarlat s-a stins după ce a scris, totuși, singura *Istorie a poeziei române*, Mircea Mihăieș a devenit un cerber al comentariului politic, iar Ion Bogdan Lefter a devenit ceea ce promitea să devină încă de la început: ideologul optzecismului sau, după cum s-a spus, *bodyguard*-ul postmodernismului românesc. Ștefan Borbély și Corin Braga fac mai ales critică universitară, unul în descendența lui Adrian Marino, cel din urmă cu ample deschideri interdisciplinare, cu înclinații către studiul imaginarului. În rest, Ion Holban și-a vândut ieftin condeiul, Alexandru Dobrescu s-a îndreptat către istoria literară, cu rezultate notabile, dar fără ecou. O metamorfoză spectaculoasă a suferit Dan C. Mihăilescu, critic cu alură academică înainte de 1990, autor al unor studii riguroase, care a ajuns cel mai harnic cronicar literar și om de televiziune, manifestându-și disponibilitățile histrionice cu șarm, dar și cu

tulburătoare risipire”. □ 3.3. *Și totuși, sintezele...*: „Astfel stând lucrurile, sintezele mai importante au fost scrise lot de criticii maturi, afirmați în anii ’60-’70. Din păcate, *Istoria* lui Ion Negoitescu nu a putut fi terminată, de aceea ea rămâne în stadiul de proiect, neavând posibilitatea de a conta esențial în schimbarea opiniilor ori în configurarea canonului. [...] Istorii precum cele semnate de Dumitru Micu ori Ion Rotaru sunt didactice și de cele mai multe ori nu au suflu, nu reușesc să iasă din zona locului comun. Marian Popa este mult mai aplicat, dar și înclinat către can-can și își folosește în *Istoria* sa, după cum a demonstrat Dan C. Mihăilescu, fișele scrise ca turnătorii la Securitate. [...] Dicționarul coordonat de Zăciu, Papahagi și Aurel Sasu este unul scris de critici, nu de cercetători. Prin urmare, nu e un instrument de lucru impecabil, cum ar trebui să fie un dicționar. Dacă ar fi apărut la vremea lui, înainte de 1989, ar fi avut o altă miză. În acest domeniu singura lucrare temeinică este, deocamdată, *Dicționarul general al literaturii române*, coordonat de Eugen Simion și apărut sub egida Academiei române. [...] În 2005, Alex. Ștefănescu a publicat o impozantă și foarte elegantă *Istorie a literaturii române contemporane (1941-2000)*. Cartea a provocat sute de reacții, majoritatea negative. De fapt, sinteza cu pricina este o culegere de articole, scrise de-a lungul vremii, căreia îi lipsește unitatea de viziune. Autorul ei nu are capacitatea de construcție pretinsă de un asemenea demers. [...] Mult mai ambițioasă se vrea *Istoria critică a literaturii române*, a lui Nicolae Manolescu, apărută la finele lui 2008. Am să spun din start că Nicolae Manolescu nu e un istoric literar la fel de bun precum criticul de întâmpinare. De fapt, el își păstrează ticurile și le mută într-o lucrare cu alte mize și cu alte pretenții. [...] O altă sinteză care a stârnit aprigi dispute a fost cea a lui Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române* (2008). [...] Cel care, la începuturile sale, căuta efecte literare și acolo unde ele nu erau intenționate constată de această dată că operăm consecvent cu imagini date, cu mituri, pe care el încearcă mai întâi să le detecteze, pentru a le dinamita sistematic. [...] În fine, ultima sinteză asupra căreia mă opresc îi aparține lui Marin Mincu. Ea se intitulează *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea (de la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu)* și a apărut la finele lui 2007. Care sunt criteriile, metodele de care autorul *Eseului despre textul poetic* face uz? Marin Mincu nu mai realizează o istorie a poeziei, ci una a *poeticității*”. □ 3.4. *Critica tânără*: „Începând cu 2000 sau chiar mai devreme, s-au remarcat câțiva critici tineri care între timp au câștigat autoritate. Au preluat-o, de fapt, pe cea a înaintașilor, astfel încât ideea unei crize a criticii literare ar părea astăzi incoerentă. La începutul timid, apoi cu aplomb și cu dăruire, nume precum Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache, Mihaela Ursa, Sanda Cordoș, Antonio Patraș, au căpătat notorietate”. □ *În loc de concluzii*: „Lucrarea de față nu are pretenții de originalitate, ci se vrea o simplă tentativă de a face ordine într-un areal literar peste care mult timp a domnit haosul. Sau măcar de a observa câteva direcții și de a paria, cu tot riscul, pe câțiva autori”. ■ D. Valenciu semnează *Mitropolitul Visarion Puiu a fost demis, nu a demisionat!*, o reacție la

articolul *O prietenie complicată de vremuri, dar statornică până la capăt* – Mihail Sadoveanu și Mitropolitul Visarion Puiu, „Criminalul de război”, apărut în „Convorbiri literare”, nr. 4/ 2009. ■ Apar mai multe reacții la articolul lui Mircea Mihăieș, publicat în „România literară”, nr. 18/ 2009: *Gura păcătosului...* de Alexandru Ciolan, *Dreapta cu filtru: răspuns insultelor funcționarului public Mircea Mihăieș* de Mircea Platon, *Comisarul Tismăneanu se întoarce* de Mircea Platon, *Neoconii de la Dunăre* de Paul Gottfried. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Mihai Eminescu, *Opere Politice*, ediție integrală, îngrijită de Cassian Maria Spiridon, Ed. Timpul, 2008: „Cartea, frumoasă și ca obiect tipografic, oferă variante de facilitare a accesului/ înțelegerii articolelor eminesciene și, poate mai ales, pune la dispoziția doritorilor, indiferent de motivația lor, să se documenteze concret cu privire la cele scrise de Eminescu”. □ Mihai-Ștefan Ceașu, *Un iluminist bucovinean: boierul Vasile Balș (1756-1823)*, Ed. Junimea, 2007: „O carte documentată care conturează portretul unui personaj important al țării, pe fundalul epocii lui, cu problemele ei”. □ Ion Cernat, *Doina Candrenilor, satul de la poalele Oușorului (pagini de monografie)*, Ed. PIM, 2008. □ Ion Petrovici, *Prejudecată și adevăr*, ediție îngrijită de Richard Constantinescu, Casa Editorială Demiurg, 2008. □ Alaa al-Aswani, *Blocul Iakubian*, traducere de Nicolae Dobrișan, Ed. Polirom, 2007: „Fără a fi o narațiune cu valențe deosebite, dar plăcută, romanul câștigă prin atmosferă, coloratură și problematica propusă într-un mediu anume, întrețesând poveștile de viață ale unei galerii de personaje, e drept, poate mai dificil de urmărit de un cititor mai puțin familiarizat cu limba arabă (deși traducătorul a adaptat numele pe cât posibil la fonetica limbii române)”. □ Mircea Popovici, *Variațiuni rococo*, Ed. Alfa, 2008. □ Nicolae Leahu, *Nenumitul*, Ed. Fundației Culturale Poezia, 2008: „În acest volum Nicolae Leahu relevă un eu poetic în varii ipostasuri, de la reflexiv la ironic ori livresc, uneori chiar cu nuanțe de experimentat, de la metafizic la o oarecare haină a dramaticului/ ludicului, generând impresia că pendulează între a fi spectator, dar și actor pe scena lumii”. □ Vasile Flutur, *Rezervat pentru visători, micropoeme*, Ed. Cronica, 2009. ■ În *Himera timpului* Tudor Negoescu scrie despre *Foamea de timp* de Ștefan Amariței, Ed. Cronica, 2006: „Pătrunzând în universul poetic al autorului, descoperim un contemplativ care, întorcându-se în trecut, încearcă să se vindece de anxietate, de avatarurile unei vieți trăite departe de divinitate”. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Mihai Cimpoi, *Critice*, vol. VII, *Șansa cerului*, Ed. Fundația Scrisul Românesc, 2008 („foarte bună”): „Greutatea spuselor lui Mihai Cimpoi constituie un argument serios pentru parcurgerea celor șapte volume de *Critice*, ca și pentru întreaga sa operă critică și de istorie literară”. □ Ioan Adam, *Povestea vorbelor*, Ed. Paralela 45, 2007 („foarte bună”): „El spune verde în față și nu caută nod în papură”. □ Nicolae Busuioc, *Biologie și literatură*, Ed. Princeps Edit, 2008 („foarte bună”): „Nicolae Busuioc, aproape un pionier al acestui

domeniu în literatura română, lansează o interesantă provocare spre cunoaștere naturii umane prin cultură și mai ales prin literatură”. □ Bogdan Ulmu, *Codul manierelor elegante*, Ed. Opera Magna, 2008 („foarte bună”): „*Codul manierelor elegante* este carte care trebuie nu numai citită ci și pusă în practică”. □ Traian Drăgănescu, *Reînvierea lumii*, Ed. Fundația Scrisul Românesc, 2009 („foarte bună”): „Este un amplu stadiu despre fenomenul religios la Mircea Eliade, fenomen atât de prezent în opera excepționalului nostru scriitor, care din diferite motive, cu o anume pasiune greu de explicat, și după moarte este marginalizat și ca om și ca operă”. □ Constantin Mănuță, *Cocor de fum*, Ed. Timpul, 2008 („foarte bună”): „Scrișă cu multă sensibilitate, în dulcele stil clasic în cele mai multe cazuri, fără experimentalisme inutile, poezia lui Constantin Mănuță produce cititorului un benefic prilej de a medita prin lectură”. □ Petruș Andrei, *101 sonete*, Ed. Sfera, 2007 („bună”): „Și Petruș Andrei, în această carte de 101 sonete, se grăbește încet și ia măsura cea mai bună spre întocmirea sonetului”. □ Anica Facina, *Prizonierul visului*, Ed. Augusta, 2008 („bună”): „*Prizonierul visului* de Anica Facina se înscrie în perimetrul reușitelor de gen și nu ne rămâne altceva de făcut decât să citim”. □ În rubrica *Inedit* se scrie despre *Literatură carcerală* de Radu Biriș. ■ Henri Zalis revine cu partea a doua din *Coordonata ispășirilor crude (mirajul neantului lui Eusebiu Camilar)*. ■ Cu acest număr revista distribuie *Bătrânul fotograf* de Radu Cange, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”. ■ Citim versuri de Liviu Georgescu, Viorica Răduță, Christian W. Schenk, Sterian Vicol. ■ Apare *Cartea nomazilor subterani*, fragment de roman de Val Butnaru. ■ Din proză citim și *Îngerul a iubit-o...* de Călin Ciobotari și *Generalul-guard* de Vasile Iancu. ■ Olimpia Iacob traduce versurile lui Graham Vivian Lancaster.

● [„Cronica”, nr. 5 (1573)] *Poem de mai* este declarat *Marele plâns* de Ioanid Romanescu. ■ Valeriu Stancu publică prima parte din *Parler de la pluie et du beau temps*: „Dar să nu blamez utilitatea internetului pentru lipsa de cultură a celor ce-l frecventează. În fond, incultii au existat cu duimul și înainte de apariția netului, iar fiecare are atâta cultură cât îi pot duce mintea și sufletul. Nocivitatea sa trebuie căutată în ușurința cu care deschide drum superficialității, lenei, automulțumirii, inculturii, semianalfabetismului”. ■ Tudor Ghideanu semnează *Eonul Noica al Europei*: „Ontologia lui Noica pare a fi ontologia existenței lingvistice. Cuvintele se caută unele pe altele într-o încercare de a-și afla odihna, într-un ultim cuvânt, care să fie însăși prezența Cuvântului”. ■ Adi Cristi publică *Pe urmele imposturii de salon*: „Salonul Internațional de Carte de la Iași, aflat anul acesta la a XVIII-a ediție, era pe punctul de a nu mai avea loc din lipsă de bani. Cu siguranță că o astfel de întâmplare nefericită nu ar fi făcut notă discordantă cu peisajul arid financiar pe care criza, prin care trece nu numai România, l-a impus de câteva luni bune ca formă de reprezentare a reliefului gândirii liderilor noștri politici, care ne conduc dacă nu «spre noi succese», atunci, cu siguranță, spre o mare rușine. Organizatorul celor 18 ediții, Biblioteca Județeană «Gh. Asachi» din Iași, și-a păstrat tradiționalii coorganizatori, Ministerul Culturii și Cultelor și Ministerul

Afacerilor Externe, «Departamentul pentru Relații cu Românii de Pretutindeni». Dacă la Ministerul Culturii și Cultelor lucrurile s-au dovedit a fi pe înțelesul menirii acestui Salon Internațional de Carte, specialiștii ministerului înțelegând, în cele din urmă, ce înseamnă o astfel de acțiune în care au fost antrenați cei mai importanți scriitori români din diaspora (ale căror ultime apariții editoriale urmau să fie lansate în spațiul Salonului), Ministerul Afacerilor Externe și-a declinat de această dată interesul de a susține această acțiune, refuzând să aloce 20.000 de lei, pe motiv că «această sumă depășește cu mult bugetul acestui departament». Incredibil, dar adevărat!”. ■ În *Eutopia!* Ion Hurjui scrie despre volumul *Oglindă plutind* de Aurel Ștefanachi, Tipo Moldova, 2005: „Mi-a plăcut să citesc această carte, în totalitate dezvăluind un suflet zbuciumat, un creator bântuit de scepticismul celor aleși”. ■ Ionel Savitescu semnează *În căutarea lui Aristarc*, o cronică la *Înapoi la Aristarc – reevaluări critice – vol. I, Rezistența prin cultură* de Nicolae Florescu, Ed. Jurnalul Literar, 2009: „Ce s-ar mai putea adăuga? Doar că, volumul d-lui Nicolae Florescu apare la momentul oportun pentru a clarifica anumite puncte nevralgice ale culturii române”. ■ Petru Tomegea semnează două recenzii: □ *Iulia Murariu* – „*Nichita Stănescu. Limbaj poetic*”, Ed. Accent Print, 2007: „Analiza trece arareori de structură, deși abordează adesea concepte ținând de semantică. Nu a fost la fel de convingătoare când studiază efectele structurale în planul consecutiv imaginii, nu doar al scriiturii, al inovației lexicografice”. □ *Ion Popescu Sireteanu* – „*Vechi nume românești*”, Ed. „Vasiliana '98”, 2003: „Cartea s-ar dori o replică unor «atacuri» maghiare asupra primatului, a continuității românești în Transilvania, spiritul polemic umbrind adesea firul argumentelor”. ■ Emanuela Ilie publică prima parte a eseului *Basarab Nicolescu – un român în și dincolo de (trans!) lume*. ■ Leonida Maniu scrie despre *Faust-ul lui Goethe și destinul civilizației occidentale*. ■ Sub titlul *Cuvântul care ne unește* citim versuri de Mărioara Baba Vojnović, Nina Josu, Carolina Ilinca, Vasa Barbu, Ileana Ursu, Lora Rucan, Claudiu Partole, Nicolae Spătaru, Valeriu Matei, Nicolae Popa, Ana Niculina Ursulescu, Pavel Gătăianțu, Ștefan Hostiuc. ■ Apar poeziile lui Laurian Stănescu. ■ Marius Chelaru revine cu noi traduceri din *Poezie arabă contemporană*, dar oferă cititorilor și un text despre scriitorul albanez Miradije Ramiqi, *Culorile din pictura vieții luminând sufletul versului*, preluat din volumul *Suflet înflăcărat*, traducere de Baki Ymeri, 2007. ■ Valeriu Stancu tălmăcește versurile lui Serge Basso de March.

● **[„Cuvântul”, nr. 5 (383)]** Cosmin Perța anunță dosarul din acest număr în editorialul *Despre (im)posibilitățile douămiismului*: „Recent, revista «Vatra» a dedicat un întreg număr discuțiilor despre «generația 2000», în chiar momentul în care eu scriu acest text «Luceafărul de dimineață» a trimis spre tipar o anchetă destul de amplă dedicată tot douămiștilor, iar «Cuvântul» își inaugurează în această lună seria de recuperare douămiiste. Lucrurile nu sunt întâmplătoare, din contră, sunt grupate în preajma celor două mari evenimente care îi au ca protagoniști pe douămiști: Colocviul Tinerilor Scriitori și Congresul Național de

Poezie. [...] Peste 30, 40 de ani, tinerele generații, mânate probabil de același instinct recuperator, de redescoperire și revalorizare, ca mai toate generațiile dinaintea lor, când vor sta să răscolească prin vrafurile douămiismului în căutare de autori pe nedrept considerați de mâna a doua, s-ar putea să descopere cu uimire că douămiismul nu a avut autori de mâna a doua, ci doar autori care nu aveau nimic sau foarte puțin în comun. Cât despre imposibilitățile douămiismului, cred că niciodată nu vom ajunge să ne înțelegem pe deplin, profund, nici uman, nici poetic, pentru că de fapt fiecare dintre noi vorbește despre același lucru în felul său și suntem prea orgolioși să acceptăm diferențele. Aceasta însă nu este rău atâta vreme cât motorul funcționează în continuare, prelucrând lumea până la epuizarea materiei. Atunci cu adevărat va fi liniște și nu vom mai avea nimic de făcut”. ■ În *Dosarul programatic al 2000-ismului* citim: □ Adrian Urmanov, *eu sunt poemul utilitar*: „poetii ultimelor decenii au uzitat garderoba textelor inspirante, au preluat imaginile, au reaplicat stilul, refolosit vocabularul, subiectele, cadrele, etc. și le-au reactualizat în creații originale, care nu corespund însă contextului în care se manifestă sensibilitatea omului contemporan. poemele utilitare vizează reîntregirea actului comunicațional nu prin cârpirea/ implantul unor stimuli inspiranți valabili cu decenii/ secole în urmă, ci prin recuperarea mecanismului însuși de obținere a acestor stimuli și repunerea lui în funcțiune în text, în vederea generării unor echivalenți contemporani ai apusului, ploii sau lunii și a reconectării, astfel, a consumatorului de poezie actual la actul poetic”. □ Ștefan Manasia, *Noul Poem*: „1. Trebuie să scriu un text despre poezia actuală, despre promisiunile, realizările și eșecurile ei: acesta va fi un text pro(sp)(i)ectiv: 2. Volumul care mă reprezintă este cel pe care îi citesc acum - el reușește să mă însingureze (tot mai rar confort) în îmbulzeala sălii de lectură, printre bipurile și imnurile infantile ale telefoniei mobile, printre zumzete și chicoteli și bărfe parfumate (literate). «Tu, ce mai faci?» 3. Citesc și plonjez în lumina hipnotică, murdară, de film neorealism. Versurile mă deschid în mine însumi, în mintea mea se succed cu rapiditate peisaje psihice. Ele au tăria unei fără-să-știu-de-unde-venite sfîntenii. Spre deosebire de altele, versurile acestea nu epatează, nu dau palme, nu mângâie viclean. Autorul lor a învățat atâtea despre tehnicile poetice, încât a ajuns la un anume firesc, la simplitate”. □ Claudiu Komartin, *Către o civilizație a minții*: „*Către o civilizație a minții* (pe care Cristea-Enache & co. mi l-au publicat în «Caiete critice», 2-3/ 2005, cu un titlu schimbat, *Performatismul*) a apărut numai din dorința de a uni toate tendințele, direcțiile sau orientările pe care, ca observator implicat, le distinsesem la câțiva dintre autorii cei mai vizibili (la acea dată) ai generației 2000. Trebuie să recunosc că așa ceva nu mă mai interesează acum câtuși de puțin și că, odată ce zgomotul de fond s-a domolit, ne putem concentra exclusiv asupra cărților pe care tinerii poeți de la începutul secolului XXI le-au dat și le vor mai da, și la traiectoriile lor ulterioare. Din acest punct de vedere, apariția recentă a cărții mele *Un anotimp în Berceni* (Cartier, 2009) poate spune mult mai mult despre viziunea mea asupra poeziei și despre

evoluția generației din care fac parte (și care are tot mai puțini «supraviețuitori») decât un text cam bombastic pe care l-am scris la 21 de ani”. □ Răzvan Țupa, *Sexul corpului românesc*: „Este o adevărată modă să abordezi o perspectivă sexuală sau biologică atunci când vorbești despre literatură. Dacă tot este la modă, evident, vorbim despre un lucru deja, în mare măsură, depășit. Plăcerile textului și organele genitale crescute deasupra orașului, în *Petrolul* lui Pasolini, sunt două puncte extreme în care, de-a lungul timpului, s-a plasat punctul de sprijin al unei evaluări senzuale a comunicării literare”. □ Radu Vancu, *Fragmente despre douămiismul poetic*: „Oricum, niciuna dintre aripile tetrapartite ale generației nu pare a fi postmodernizabilă, și așa risca să afirm că douămiismul este prima generație nepostmodernă a vremurilor postmoderne. Iată, așadar, că se prea poate să avem postmodernitate fără postmodernism, după ce am avut postmodernism fără postmodernitate”. ■ Daniela Luca semnează *Poetul fals-grandios față în față cu Sinele său autentic*, un articol despre Dan Coman: „Hiperbolizarea și percepția parcă dinlăuntrul fiecărui organ, fiecărui țesut, asocierile frapante între zone/ părți ale corpului și un fel de dublu al lor, căruia i se atribuie aceleași calități sau, dimpotrivă, opusul lor (un joc fin al identificărilor și contraidentificărilor între părți ale eului/ selfului și părți ale celuilalt/ obiectului) creează un caleidoscop imagistic și o polifonie a senzațiilor, a afectelor, prin care Dan Coman metaforizează și mentalizează fără repaus, iar această *gândire secundă* are un rol conținător, un rol vitalizant atât pentru autor, cât și pentru scriitura sa”. ■ Despre *Istoria corpului*, vol. I – *De la Renaștere la Secolul Luminilor*, volum coordonat de Alain Corbin, Jean-Jacques Courtine și Georges Vigarello, Ed. Art, 2008 scrie Octavian Buda în *Existența culturală și semnificarea corpului*. ■ În *Jurnalul ultimului Caragiale* Adrian G. Romilă comentează *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan*, Ed. Curtea Veche, 2009: „Cartea de față reconstituie imaginar ultimul ari de viață al fiului lui Ion Luca (1935 și începutul lui 1936), sub forma unor însemnări de jurnal. Ele respectă întru totul atât algoritmul formal al unor notații personale (cu mențiunea zilelor, în două secțiuni inegale, cu anii puși la început) – frapant de asemănătoare, ca stil, cu fragmentele Perpessicius (a se vedea, de pildă, ediția *Opere*, Editura Fundației Culturale Române, 1994), cât și lumea în care personajul s-a mișcat”. ■ Marin Mincu semnează eseu *Proba maturității critice sau despre „personalitatea” lui Ibrăileanu*, referindu-se la volumul *Ibrăileanu. Către o teorie a personalității* de Antonio Patraș, Ed. Cartea Românească, 2007: „Antonio Patraș a scris un eseu scilicet a cărui lectură m-a întristat. As fi dorit ca criticul să nu fi cedat atracției romanului și să-l fi luat în posesie cu aceeași duritate virilă ca toți ceilalți interpreți de până la el care au emis enunțuri autosuficiente pentru a ilustra o ignoranță amoroasă crasă. Mi se pare că, prin Antonio Patraș, critica s-a rafinat prea excesiv. A reușit să intre în concurență cu textul românesc pe care-l rescrie relecturându-l. Redevenim astfel alexandrini”. ■ Bogdan Crețu revine cu partea a doua din *Eșecul*

lui Nicolae Manolescu: „Cu alte cuvinte, paginile cele mai bune din această *Istorie critică* sunt acelea în care Nicolae Manolescu încetează să mai fie un cronicar literar, un foiletonist. Atunci când își reprimă ticurile. Istoria literară este altceva, ea pretinde seriozitate și o mai mare responsabilitate. Ceea ce se afirmă sub regimul provizoratului, al reacției imediate în critica de întâmpinare, capătă statut definitiv într-o asemenea sinteză. Sigur că ideal ar fi fost ca Manolescu să nu fie nevoit să reia eseurile din *Arcă* literal, să le fi adus cumva la zi (despre unii scriitori au apărut lucrări importante), dar e limpede că locul lor în *Istorie* nu e forțat. Numai că aceste reveniri certifică un lucru pe care nu trebuie să ne ferim a-l rosti: ceea ce a avut mai bun Nicolae Manolescu a dat cam până la jumătatea anilor '80. După aceea, a cam rămas în urmă, gustul i-a anchilozat și nu a mai ținut pasul cu literatura propriu-zisă. [...] Pasajele despre poezia unor Blaga, Arghezi, Bacovia, ca și cele despre avangardiști sau despre poeții contemporani sunt printre cele mai cenușii din carte. Eu, unul, nu mai am nicio îndoială: Nicolae Manolescu nu este un critic de poezie. Pentru el, adept al impresionismului și al «elementului simpatetic», poezia devine un discurs despre. În receptare, el se situează, prin urmare, în afara discursului poetic, pe care se mulțumește să-l descrie, prozaizându-l, nu în interiorul acestuia. De participat, nu participă, dintr-o răceală de temperament, la nașterea mesajului. Lectura sa este una de suprafață, care observă eventualele similarități sau coincidențe, dar nu are altruismul de a reface, pe cont propriu, specificul trăirii poetice. [...] Toată lumea se aștepta ca marea realizare a *Istoriei* manolesciene să fie perioada contemporană, al cărei cronicar devotat autorul a fost. El părea cel mai în măsură să dea o imagine coerentă a acesteia. Și chiar putea, dacă și-ar fi luat răgazul unor revizuiți, în adevăratul înțeles pe care îl consacră termenului E. Lovinescu, și dacă ar fi renunțat la unele mize minore. Doar că, ocupat cu altele, cumularul al unor funcții care l-au îndepărtat de masa de scris, Nicolae Manolescu clachează tocmai acolo unde ar fi trebuit să se simtă ca peștele în apă. Nepermițându-și calmul sintezei, criticul recuperează, rafistolându-le doar din când în când, zecile de cronici pe care le-a scris de-a lungul anilor. [...] În fine, concluzia este simplă și cred că s-a putut deduce din cele scrise până aici: *Istoria critică a literaturii române* reprezintă un eșec. Ea a fost scrisă din ambiția de a-și consolida puterea a unui critic care, nu încape îndoială, a avut o autoritate cum puțini au avut-o. Dar care își arată, în momentul bilanțului, limitele, mult mai strâmte decât s-ar fi putut bănuși. Sincer, cred că mult mai bine ar fi fost pentru cariera lui Nicolae Manolescu dacă nu ar fi publicat această carte. Eu, unul, am nostalgia *Temelor* și a eseului *Arca lui Noe*. Acolo criticul nu dorea să demonstreze mai mult decât putea. Dar putea, oricum, mai mult decât acum”. ■ Paul Cernat revine cu partea a treia din *Istoria critică... și capriciile memoriei canonice*: „Lucrurile devin însă dezastruoasă în capitolul despre literatura de după 1989. Nicolae Manolescu se dovedește aici de nerecunoscut, complet derutat, decuplat de un fenomen pe care-l cunoaște din auzite, dar despre care se pronunță autoritar, generalizând apodictic. [...] Deși scrie

limpede și percutant, Nicolae Manolescu nu e neapărat și precis. Aerul colocvial imprimă paginilor un amestec de eseism dezinvolt și publicistică lejeră, uneori seducător prin naturalețe, alteori iritant prin superficialitatea sentențioasă. Hârșit în jocurile de strategie și în luptele politico-literare ale ultimei jumătăți de veac, criticul știe mult mai multe decât scrie. În același timp, uită (voit sau nu) lucruri pe care le știa bine, comițând nenumărate scăpări și chiar gafe. Disprețul față de «pozitivismul» factologic și bibliografic - condiție de bază a istoricului literar - se răzbună prin sfidarea minimei exactități, făcând *Istoria critică* inutilizabilă sub acest aspect. Iar greșelile de transcriere sunt de ordinul miilor. [...] Dincolo de limitele conceptului, dar și de masive porțiuni demne de un mare critic, numeroasele erori, recuperări foiletonistice *copy-paste* și expedierea unor întregi tronsoane decepționează, iar despre câteva segmente autorul se pronunță în evidentă necunoștință de cauză. Nu știu că o ediție revăzută ar îmbunătăți esențial situația, deși ar cosmetiza-o. Demersul lui Nicolae Manolescu are totuși meritul de a relansa dezbaterea despre statutul epistemologic al istoriei literare, de a impulsiona o (eventuală) reformare a «obiectului» și, nu în ultimul rând, de a pleda pentru un *sine qua non* al literaturii, atacat în prezent din toate părțile: valoarea estetică. Nu ne rămâne decât să constatăm apusul autorității unui mare critic care, în alte condiții, ar fi putut da o *Istorie...* mai aproape de așteptări, nu un zid isprăvit de mântuială”. ■ Chris Tănăsescu, *Pledoarie pentru resurecția prozodiei în poezia română*: „O poezie care vrea să reîmprospăteze nu prin ruptură ci prin asimilare și integrare va așeza în matcă și ceea ce înțelege ca viu și valabil din ceea ce a moștenit, dar va și inaugura ceea ce nu s-a făcut atunci când ar fi trebuit să se facă. Aici va fi utilă discuția unor posibile experimente în română cu vers accentual (de genul celui din epopeile vikinghe și anglo-saxone) sau mai ales vers silabic, care, deși tipic în mod tradițional limbilor romanice (prin moștenire latină, dar și greacă via vers clasic latin), nu s-a bucurat până foarte de curând de vreo atenție în poezia română”. ■ În *Revista presei* sunt inserate două comentarii: primul aparține lui Alexandru Matei (semnat A.M.) și intitulat *Dreptatea și adevărul (care nu trebuie confundate)*, ocupându-se de articolul lui Paul Aligică din nr. 15 al „Revistei 22”, *Relevanța marxismului și degringolada intelectuală a stângii*; cel de-al doilea, *Tot despre douămiism și ce se mai spune despre el* este semnat de Paul Cernat (P.C.) și comentează ancheta despre douămiism organizată de revista „Vatra”, nr. 3/ 2009. ■ În *Avanpremieră* citim *Un teolog sinucigaș* de Dan Stanca, un fragment din romanul *Mutilare*, Ed. Cartea Românească. ■ În traducerea lui Claudiu Komartin apar versurile lui Denise Duhamel.

● **[„Dilemateca”, nr. 36]** Mircea Vasilescu semnează editorialul *Film și literatură*: „O fi de vină primăvara - vorba cântecului - dar am o oarecare predispoziție către visare. Nu din cauza cine știe cărei inspirațiuni ori a vreunui fior metafizic, ci pentru că, într-un număr din «Figaro Littéraire» de acum câteva săptămâni am citit că, în Franța, după decernarea Oscarurilor, vânzarea romanelor după care au

fost făcute filmele premiate a crescut consistent: în câteva săptămâni, s-au vândut zeci și sute de mii de exemplare. [...] Dar - și aici începe visarea mea - dacă, totuși, cu romanele străine transpuse pe peliculă o scoatem la capăt, n-avem deloc o «sinergie» între literatură și film. Sunt multe cărți bune care ar putea deveni filme bune, dar n-avem «industria» care să lucreze rapid și eficient în acest sens. N-avem seriale TV după mari romane - nu capodopere, ci ecranizări bine făcute, care să difuzeze în masă spiritul și ideile cărții. N-avem seriale biografice despre scriitori (cum au alte culturi), care ar contribui și ele la «întreținerea» unui anumit interes pentru literatură». ■ Paginile numite *Bazar* vin cu noile informații: □ *Debut pakistanez*: „În martie, s-au anunțat câștigătorii regionali ai Commonwealth Writer's Prize pe anul 2009. La categoria debut - Best First Book Award - premiul pentru Europa și Asia de Sud a revenit scriitorului de origine pakistaneză Mohammed Hanif pentru romanul *A Case of Exploding Mangoes*”. □ *Cărți interzise*: „A murit, în vârstă de 69 de ani, Judith Krug, neobosită și eficientă luptătoare pentru accesul liber al oricărui cititor la orice carte”. □ *Andrei Oișteanu tradus peste Ocean*: „În Statele Unite a apărut de curând volumul lui Andrei Oișteanu *Inventing the jew. Antisemitic Stereotypes in Romanian and Other Central-East European Cultures* (traducere de Mirela Adăscăliței, University of Nebraska Press, Lincoln & London)”. □ *Scriitori români în maghiară*: „În cadrul Târgului Internațional de Carte de la Budapesta, desfășurat în perioada 23-26 aprilie și unde România a fost invitată de onoare, s-au lansat (urmând ediției speciale a revistei «Lettre Internationales» intitulate *Caleidoscop românesc*) traduceri maghiare ale romanelor *Venea din timpul diez* de Bogdan Suceavă (roman în curs de traducere, cu sprijinul ICR, în bulgară și în engleză), *Zilele regelui* de Filip Florian și *Trimisul nostru special* de Florin Lăzărescu, precum și o avanpremieră a romanului *Cercul nostru vă prezintă*: de Lucian Dan Teodorovici. Printre multe alte evenimente ale târgului (discuții, prezentări, expoziții, concerte de jazz și lansări de filme), Adela Greceanu a fost invitată să participe cu romanul *Mireasa cu șosete roșii* la European First Novel Festival, alături de scriitori din Slovenia, Slovacia, Austria, Croația, Belgia, Danemarca, Germania, Marea Britanie, Italia etc., iar Gabriela Adameșteanu a dialogat în cadrul unei întâlniri publice cu scriitorul maghiar Péter Esterházy”. □ *O suburbie a sufletului*: „A murit, pe 19 aprilie, scriitorul englez J. G. Ballard, una dintre cele mai cunoscute figuri ale literaturii underground, prin *The Atrocity Exhibition* (1970), *Crash* (1973; Polirom, 2007), *Concrete Island* (1974) și *High Rise* (1975)”. □ „*Schimbarea la față a României* (1936) - reeditată la București în 1990, într-o versiune amendată chiar de Cioran: «Am crezut de datoria mea să suprim câteva pagini pretențioase și stupide. Această ediție este definitivă. Nimeni nu are dreptul s-o modifice.» - a fost publicată pentru prima dată integral, în limba franceză, la editura L'Herne. «Le Figaro littéraire» a publicat, cu acest prilej, un dosar Emil Cioran”. ■ *Dilemateca vă recomandă*: □ Simona Sora: „Zaruya Shalev, *Viața amoroasă* (traducere din ebraică de Ioana Petridean, Editura Humanitas Fiction, 2009), cea

de-a doua carte tradusă în românește (după *Soț și soție*, Editura Polirom, 2008) a unei scriitoare rare, a cărei poveste, din câteva perspective simultane, ajunge incredibil de departe dând impresia că se ține, frivol, la suprafața lucrurilor”. □ Claudiu Constantinescu: „Michel Braudeau, *Cafea. Cafenele* (traducere din limba franceză de Raluca Sava, Editura Art, 2009). O incursiune prin câteva cafenele mari din mari orașe europene și prin istoria nu lipsită de legende a cafelei”. □ Marius Chivu: „*Molvania. O țară neatinsă de binefacerile dentisticii moderne* (traducere de Silvia Colfescu, Editura Vremea), ghidul turistic satiric al unei țări fictive, alcătuit de trei jurnaliști australieni, în care se regăsesc informații, trimiteri și imagini din toate țările est-europene”. □ Alex. Leo Șerban: „O carte care promite, încă de la titlu, este *La limita vulgarității. Mic tratat de mare pudoare*, a francezilor Hélène Sirven și Philippe Tretiack (Nemira, 2009, traducere de Alin Mihăilescu)”. □ Magda Răduță realizează dosarul „*Pamfletul e tifla, și-i lectura cea mai plăcută*”: „Istoria pamfletului românesc se confundă cu istoria literară în sine; sau, cel puțin, așa susțin aproape toate cronologiile pamfletului scrise până acum la noi, cele care poartă drept motto cuvântul călinescian justificator: «hotărât lucru, literatura română a început prin pamflet». [...] Instrumentul principal al realizării efectului pamfletar este «înjurătura artistică». Ridicată la rang estetic și producând efecte de admirație mută, ca orice operă ce n-are de-a face cu etica, *insulta lucrată expresiv* pare a fi măsura cea mai înaltă a talentului liric”. ■ Adriana Stan semnează *Critică și adevăr*, o recenzie la *Dincolo de literatură* de Lucian Raicu, Ed. Hasefer, 2008: „Carmen Mușat a fost un lector, la rândul său, inspirat: antologia rezultată e un concentrat de esențe tari, cam pe trei sferturi citabile literal. Fulgurante, dar intense, aluzive, dar de o stranie limpezime, meditațiile lui Lucian Raicu s-ar putea să fie tot ce a dat până acum critica românească mai acut în tangență cu «adevărurile ultime»”. □ Paul Cernat publică *Noul autenticism căminist*, o cronică la *Jurnal de cămin* de Zoltán Rostás și Sorin Stoica, Ed. Curtea Veche, 2008: „Tonic, în pofida unui cadru adesea deprimant, *Jurnal de cămin* ține loc cu succes și de sociologia, și de literatura vieții de student căminist în România de azi”. □ Michael Haulică recenzează *Vincent nemuritorul* de Bogdan Suceavă, Ed. Curtea Veche, 2008 (*Despre moralitate, între posibil și probabil*): „Nemurirea a fost și este un subiect abordat de filozofi și de scriitori. Omul contemporan, pragmatic și legat de știință, caută alte rezolvări. Utilizând SF-ul ca mod de exprimare, Bogdan Suceavă atacă și el subiectul. Și îi iese, zic eu”. □ În *Peregrinările povestașului* Elena Crașovan se ocupă de *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Tehnica scenariului cinematografic (propoziții scurte, detalii de mișcare), tonul monoton, repetițiile (redundanța creează efecte stilistice aparte!) fac rezumatul irelevant. Miezul e limbajul: tonul alb în care sunt relatate mari tragedii, alunecarea în melodramatic și alternanța de ziceri argotice (ale Țiganilor, puștilor, bețivilor, ale oamenilor de la țară)”. ■ Cosmin Borza, *Supraviețuirile lui Buzura*, recenzie la *Raport asupra singurătății* de Augustin Buzura, Ed. Polirom, 2009: „Tocmai de aceea cred că

cea mai recentă carte a prozatorului șaizecist va răspunde pe deplin orizontului de așteptare al publicului său fidel, însă cu greu va putea câștiga noi cititori. Pe de altă parte, prin capacitatea de a construi trame epice complexe ori conflicte narrative autentice, Augustin Buzura dovedește o forță românească superioară scriitorilor «douămiiști» considerați de prima mână». ■ Gabriela Gheorghiușor publică *Viața și moartea cuvintelor*, un comentariu la *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec, Ed. Cartea Românească, 2009: „Roman experimentalist, construit cu mortarul teoriei textualiste, *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* proiectează, în ciuda excrescentelor discursive și a articulațiilor transparente, pe alocuri friabile, o viziune sumbră asupra paradisului parizian al Literelor. Această demitizare simbolică trage însă un semnal de alarmă care privește, în general, practica proliferantă a scrisului și destinul nefast al cărților fără cititori”. □ *O lume sublimată* este titlul articolului semnat de Codrin Liviu Cuțitaru în care citim despre *Proscrisul* de Sadie Jones, traducere de Adrian Buz, Ed. Leda, 2009: „Tânăra autoare a vrut să ofere o narațiune de analiză, în cea mai bună tradiție a realismului psihologic. În foarte mare măsură, ea a reușit”. ■ În *Spre est, către centru* Gabriela Glăvan semnalează apariția volumului *Băile Király* de Jean Mattern, traducere de Silviu Lupescu, Ed. Polirom, 2009: „Romanul de debut al lui Jean Mattern, *Băile Király*, este istoria unei arheologii a memoriei individuale”. □ Alexandru Budac *Arcane și flori*, articol despre volumul *The Year's Best Fantasy & Horror (1)*, volum coordonat de Ellen Datlow, Kelly Link, Gavin J. Grant, Ed. Nemira, 2008, traducere de Roxana Brînceanu: „Asemenea antologii prezintă cel puțin un avantaj major: datorită selecției generoase, surprizele plăcute vor apărea negreșit, mai devreme sau mai târziu. Trebuie doar să ai răbdare”. □ Florin Irimia semnează *Cărările ficțiunii*, notând apariția volumului *Certitudine* de Madeleine Thien, traducere de Carmen Ciora și Domnica Drumea, Ed. Humanitas, 2009: „Epicul, multistratificat spațial și temporal, este maiestuos controlat, în timp ce stilul - languros, șoptit, melancolic - acompaniază perfect narațiunea, reflectându-se în trăirile personajelor”. ■ În *Literatura în dizgrație* Florina Pîrjol scrie despre *Rămas-bun literaturii. Istoria unei devalorizări: secolele XVIII-XX* de William Marx, Ed. România Press, 2008: „O carte despre chestiunea valorii literaturii azi, acum, aici: inteligentă, scrisă cu farmec, ocolind poncifele și limbajul - de lemn, în fond - ale teoriei literare (deși multe dintre idei par banale, «interpretarea» e cu adevărat savuroasă). Adică, ceva ce pe teren autohton n-o să vedem prea curând”. ■ Iaromira Popovici semnează *Marele horror de familie*, semnalând apariția romanului *Shining* de Stephen King, Ed. Nemira, 2008, traducere de Ruxandra Toma: „Romanul - parcurs acum, la o cu totul altă vârstă - nu m-a dezamăgit. Stephen King rămâne, pentru mine, scriitorul ideal de cărți *horror*”. ■ Răzvan Petrescu *Ultimul stilist*, comentariu la *Bakakai* de Witold Gombrowicz, traducere de Cristina Godun, Ed. Rao, 2008: „Gombrowicz, deși vrea și aici să lanseze atacuri asupra societății, asupra realității artificiale, a convențiilor etc., mizează de fapt pe un joc baroc și atât. Desigur, se

joacă tare frumos, este ludicul unui stilist de mare anvergură, al unui scriitor sfidător, ce cunoaște toate posibilitățile și subtilitățile lingvistice, ce știe cu precizie valoarea cuvintelor pe care le aruncă-n pupila cititorului cu o naturalețe ieșită din comun, cu rafinament, creând întorsături neașteptate de frază sau de sens într-un perfect controlat derapaj al delirului imaginativ și al originalității”.

□ Sunt semnalate noile volume apărute la editurile Art, Cartier, Leda, DP, Nemira, Polirom, Taj. ■ Constantin Vică semnează *Google, ultima frontieră*: „5 mai este ultima zi în care editorii și autorii se pot retrage din aranjamentul negociat între Google și câteva asociații de editori și autori din Statele Unite ale Americii. După 5 mai, GoogleBooks - serviciul Google dedicat digitalizării cărților - va deveni cea mai mare bibliotecă cu acces plătit din lume. Cu alte cuvinte, Google este noua Bibliotecă din Alexandria, numai că la o scară globală”. ■ Marius Chivu organizează ancheta *Prima dată la cinematografula* care răspund Emil Brumaru, Marius Chivu, Radu Cosașu, Șerban Foarță, Ion Iovan, Ștefan Manasia, Cosmin Manolache, Ioana Pârvolescu, Ana Maria Sandu, Lucian Dan Teodorovici și Daniel Vighi. □ În rubrica *Profil* Matei Martin îl prezintă pe Jean Mattern, „*Îmi petrec timpul spunând «nu»*”: „Jean Mattern e atât de discret încât a reușit să-și surprindă chiar și colegii de editură când le-a propus romanul *Băile Király*. Cartea a apărut în septembrie anul trecut, dar Jean Mattern lucra, pe șest, de mai bine de trei ani. Cartea apărută la începutul toamnei trecute a fost primită cu entuziasm de critica literară franceză (romanul a apărut recent, în traducere românească, la Editura Polirom)”. □ Despre Finlanda scrie Ioana Bot, în rubrica *Meridiane*, intitulându-și textul *În țara europeană a hârtiei*. ■ Apare *Eul-narator infam. Littell și Céline* de Martin von Koppenfels, traducere de Alexandru Al. Șahighian, cu următoarea precizare: „Textul de față este transcrierea prescurtată a conferinței pe care profesorul Martin von Koppenfels a susținut-o, la sfârșitul lunii martie, la Colegiul «Noua Europă»”. ■ În *29 martie, o zi a literaturii* Ion Vianu scrie despre Mateiu I. Caragiale, pornind de la nota din *Agende* din care se află că pe 29 martie 1929 a apărut *Crai de Curtea-Veche*. □ Alexandru Matei realizează un interviu cu Christine Angot, „*Literatura este singurul instrument prin care putem vedea și auzi cum cineva gândește în direct*”: „- De cele mai multe ori, naratorul romanelor dvs. se numește Christine Angot. V-ați gândit vreodată să întrebuințați un narator omniscient? - Am făcut-o în *Dezaxații*. Dar jocul persoanei întâi este subversiv, cu atât mai subversiv cu cât acea persoană nu este o reflecție a eului auctorial, ci o voce care se joacă și care se sprijină pe acest joc, pentru a vorbi despre un eu cu care se poate identifica oricine. E ca în tragedia antică: cineva care spune lumii «iată ce mi s-a întâmplat», fiind mereu vorba despre ceva de ordinul vieții private. Ascultați ce vă spun, zice personajul, ceea ce vă spun interesează întreaga cetate, deși în joc e persoana mea intimă. Or, eu fac la fel”. □ În *Povești din Slovenia* Matei Martin scrie despre editura Mladinska knjiga. ■ Vasile Dem. Zamfirescu scrie despre Irvin Yalom în *Psihoterapeutul scriitor*: „Când prezintă cazuri pentru specialiști (*Călăul dragostei*, Editura Trei, 2008),

cititorul este uimit de maniera comunicării, foarte aproape de romanesc, care le conferă atractivitate. Când scrie romane, cum este *Minciuni pe canapea* (Editura Humanitas, 2009), cititorul simte că autorul știe ce spune, că «ficțiunea» sa se hrănește din priceperea și cunoașterea unuia dintre cei mai reprezentativi psihoterapeuți contemporani”. □ Ioana Bot semnează *Poezie și dureri de cap: „Migrenele* lui Ara Alexandru Șișmanian nu și-au aflat, de ani de zile, leacul: la Editura Ramuri a apărut al cincilea volum al ciclului, început în 2003 la Cartea Românească și anunțat ca o «hexalogie» lirică. Mai e puțin până la final, dar mai e încă foarte mult până la poezie - ce pare a se depărta de autorul migrenatic cu fiecare nou volum”. □ Apare un fragment din *Ordinea naturală a lucrurilor* de António Lobo Antunes, traducere de Micaela Ghițescu.

● **[„Idei în Dialog”, nr. 5 (56)]** Dan C. Mihăilescu revine la rubrica *Viața literară* cu *Multe și (nu chiar) mărunte*: „Sâmbătă 28 martie, ora 11. Primăria Sectorului 2 ne-a chemat să fim «martorii unui semnificativ eveniment cultural: dezvelirea monumentului consacrat lui Mircea Eliade (...) ultimă creație a regretatului Vasile Gorduz, în fața Bisericii Mântuleasa din cartierul bucureștean îndrăgit de Mircea Eliade». [...] Numai ce am zărit chipul de bronz și am exclamat: ăsta-i Gheorghe Dinică! Lasă că un Eliade fără pipă devine frustrant. Să zicem că pipa trebuia omisă din cauza golanilor care ar fi rupt-o la iuțeală, ori ar fi atârnat mereu de ea tot soiul de zdrențe, coji de salam etc. Dar și fără ochelari?!? Autorul «adolescentului miop» văduvit de savantele dioptrii care-i marcau cu farmec indicibil obsesia erudiției? Așa ceva mi s-a părut peste poate”. În același articol Dan C. Mihăilescu discută și despre: □ *Dulcea (!) hoție de carte*, în care prezintă ancheta *Mai puneți mâna pe-o carte* din „Dilema veche”, nr. 267 din 26 martie 2009, mai ales concentrându-se pe răspunsul lui Bogdan-Alexandru Stănescu, coordonatorul seriei „Biblioteca Polirom” și textul din rubrica *Bazar* din „Dilemateca”, nr. 35, aprilie 2009, intitulat *Ce îi motivează pe oameni să fure cărți?*, fără a se specifica autorul. □ *Adevăruri țepoase despre obsesia Nobel*, comentând un articol lui Mircea Mihăieș din „România literară” nr. 49, 10 octombrie 2008, intitulat *De ce li se refuză scriitorilor americani Nobelul?*, iar în *Altă opinie cu detonator* este comentat interviu cu Cristian Tudor Popescu din „Evenimentul zilei”, 16 martie 2009: „Citez din capitolul dedicat acelorași excese ale corectitudinii politice de care vorbea și Mircea Mihăieș”. □ *Mea culpa*: „Dar când e să greșesc, greșesc. Așa s-a întâmplat în numărul trecut, când, aflând că Pia Pillat s-a retras într-un sanatoriu, nu știu de ce am decretat că va fi murit. Or, minunata, vajnica femeie trăiește și azi, în vârstă de 93 de ani! Sper că doamna Monica Pillat să nu-i dezvăluie mârșăvia”. □ *Steinhardt și libertatea eseului* semnaleză apariția unui text inedit al lui Nicolae Steinhardt în revista „Nord literar” nr. 3. □ *Producem cât minerie!*: „În revista «Regard» nr. 39 din 15 martie - 15 aprilie 2009 Matei Martin comentează un studiu realizat de Ministerul Culturii împreună cu World International Property Organization, din care rezultă că și cultura este profitabilă la modul cel mai concret pecuniar”. □ *Cărtărescu în*

spațiul german: „Văd în nr. 210 din 2-8 aprilie crt. al «Observatorului cultural» o veste îmbucurătoare, după ce Suhrkamp a vândut 3.500 exemplare din *De ce iubim femeile*, la editura austriacă Szolnay Aripa stângă din Orbitor a ajuns la a patra ediție, cu 10.000 exemplare! [...] Tot aud reacții de-a dreptul șocate de fulminantul succes de comentarii (poate și de vânzări) al literaturii lui Mircea Cărtărescu în Suedia. Poate ar fi util ca «Observator cultural» și «România literară» să facă un rezumat al cronicilor și evenimentelor legate de edițiile autorului în țara Nobelului. Să vedem și noi ce sensuri trag nordicii din așa mândrețe îmbibată de balcanism”. ■ Daniel Cristea-Enache publică partea a treia din *O istorie critică*, comentariu la *Istoria critică* a lui Nicolae Manolescu: „Autorul *Istoriei critice...*, departe de a citi și a reciti în vederea redactării sintezei întreaga literatură română, de la origini până în prezent, cum susține în *Introducere* și în *Epilog*, a preluat sute de pagini din ceea ce a scris și a publicat în ultimii patruzeci de ani, la date și în registre diferite ale comentariului de carte, de cărți: cronici și studii literare, prefețe și medalioane, pagini de dicționar, ba chiar și scurte prezentări promoționale de pe coperta a IV-a a unor volume editate după 1989. Concepția istoricului literar nefiind una a ansamblului organic, dar a asamblării facile, cvasi-mecanice, mi s-a părut adecvat s-o prezint ca atare. Nu în termenii auto-justificativi ai autorului, ci în termenii de constituire a cărții sale. [...] În loc să fie o carte unitară (sau baremi coerentă critic) despre epocile și vârstele literaturii române, *Istoria* lui Nicolae Manolescu e un hronic al vârstelor lui Nicolae Manolescu. Vârste critice și vârste stilistice: din 1962 până în 2009, stilul criticului se mai schimbă. De asemenea, reperele și valorile lui, mizele pe care le pune și cele pe care le retrage, felul în care înțelege un autor, un grup, o școală și o direcție literară. De aceea era esențial ca istoricul să ne prezinte viziunea lui de acum asupra literaturii române și a scriitorilor ei. Fiindcă, mai întâi, factorul experiență se prezintă altfel la 20 și la 70 de ani; iar apoi, mulți scriitori contemporani au continuat să dea opere relevante și după ultima «intersecție» dintre o carte a lor și o cronică a lui N. Manolescu. [...] Adevărata problemă a cărții este felul în care criticul își scrie (își republică, de fapt) capitol după capitol, nu numai la perioada contemporana expusă controverselor, ci și la cea veche, oarecum clasată, folosind mai multe tehnici de iluzionare, pentru a ne face să credem că a dat o *Istorie*. Genul de critic hiperlucid, fără derive și reprize fantasmaticе, Nicolae Manolescu ar fi ultimul care să creadă în echivalarea întreprinderii sale cu una istoriografică. Susținând acest lucru în discursurile de escortă, ca și în câteva interviuri oferite presei, el dovedește, o dată în plus, că nu prudența este cea care-l caracterizează. Era totuși ușor de prevăzut că, odată cu lectura tomului, dezamăgirea specialiștilor, ca și a cititorilor cultivați, va fi pe măsura așteptărilor prea înalte legate de *istoricul* N. Manolescu. [...] Testul istoriei literare, N. Manolescu nu îl dă scriind disociativ despre Nicolae Breban și benevolent despre Andrei Bodi, sever despre Nichita Stănescu și culant despre Eugen Suciu. Perioada contemporana vine cu probe ale criticului literar, beneficiar-captiv al cronicilor

de întâmpinare scrise timp de trei decenii Examenul de istoric literar, autorul îl dă (și, de ce să ne ferim s-o spunem?, îl pică) la toate capitolele literaturii române pre-moderniste. Cele peste cinci sute de pagini controversate dedicate contemporanilor și cele peste patru sute de pagini bricolate de la capitolele *Secolele XVI-XVIII*, *Secolul XIX* și *Junimismul* (poate cu două excepții: Alecsandri și Slavici) cântăresc prea mult, în cuprinsul și economia impozantului tom, pentru ca ambarcațiunea să nu naufragieze. Din acest punct de vedere, avem în față o istorie critică. Dar într-un sens nescontat de autor. Ea nu se lovește de nici un detractor și de nici un proces de intenție. Avea chiar o prezumție de calitate pentru admiratorii mai vechi sau mai noi ai lui N. Manolescu. Cu toții așteptam, după o lansare-eveniment, să citim o carte-eveniment. A fost, cu formula lui Eugen Negrici, încă una dintre iluziile literaturii române. [...] În filiație impresionistă și în spiritul lui Nicolae Manolescu, ar trebui acum să ofer o formulă cât mai plastică și mai strivitoare pentru «edificiul în lucru» intitulat emfatic *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. Dar nu mai e nevoie de nici o formulă plastică, de nici un verdict strivitor”. ■ Apare un poem de Ileana Mălăncioiu. ■ În rubrica *Recitiri* Ioan Stanomir semnează *Agentul secret*, un text despre *Factorul uman* de Graham Greene, traducere și note de Andrei Gorzo, Ed. Polirom, 2005: „Se poate întrevede, în acest roman de bătrânețe, o *mise en abîme* a propriului traseu biografic. Trecerea de la cariera de diplomat aventurier la cea de intelectual angajat nu poate fi ignorată în cazul său”. ■ Este publicată partea a cincea din *Revoluțiile din 1989. Cauze, semnificații, consecințe* de Vladimir Tismăneanu. ■ Mircea Mihăieș semnează *Cercul s-a închis, durerea s-a stins*, eseu despre creația lui Leon Wieseltier. ■ Horia-Roman Patapievici publică *Disidențele răsăritene în oglindă*, un comentariu la *A fost odată, în alte vremuri. Aventuri în spatele cortinei de fier* de Jessica Douglas-Home, traducere de Delia Răzdolescu, Ed. Humanitas, 2001: „Proiectul de disidență al disidenților români nu consta nici din construirea unei culturi alternative, nici din concurarea politică a monopolului comunist: consta în stabilizarea degradării, în salvarea pierderilor, în reducerea costurilor, în asigurarea supraviețuirii. Cine dintre români deplânge la noi inexistența unui Havel, poate înțelege din cartea Jessicăi Douglas-Home că Havel este un nume care desemnează o colectivitate. Disidenții cehi au format o disidență pentru că erau numeroși. Disidenții români nu au format o disidență pentru că au fost puțini. De ce? Răspunsul poate fi degajat din observațiile disparate ale Jessicăi: societatea românească i-a înghițit pe disidenți; cea din Cehoslovacia le-a permis existența”.

● **[„Noua literatură”, nr. 24]** În acest număr sunt semnalate volumele: □ Katie Hickman, *Poarta Coliviei*, traducere de Constantin Dumitru-Palcus, Ed. Polirom, 2008 (semnat L. M.): „*Poarta Coliviei* este o carte din categoria relaxantă, fără să fie stupidă, foarte plăcută pentru a pierde timpul”. □ Sven Ortoli & Michel Eltchaninoff, *Dineurile mondene. Manual de supraviețuire*, traducere și note de Mona Țepeneag, Ed. Art, 2008 (semnat A. C.): „Dacă adăugăm și că

traducerea semnată de Mona Țepeneag sună excelent în românește, manualul care te învață să supraviețuiești dineurilor mondene e un *must read* al societății noastre din ce în ce mai mondenizate”. □ Jay Parini, *Ultima gară*, traducere de Luana Schidu, Ed. Humanitas, 2009: „*Ultima gară* face parte din acea categorie ciudată de romane-hibrid, amestec de ficțiune și biografie foarte bine documentată”. □ Camilo José Cela, *Stupul*, traducere, note și postfață de Ioana Zlotescu, Editura Polirom, 2009 (semnat L. M.): „Cartea lui Camilo José Cela, premiat cu Nobel și arhicunoscut nu doar în lumea de limbă spaniolă, este un *must*”. ■ Prin nota: „Întâmplarea a făcut să paginăm acest număr exact în zilele dinaintea Colocviului Tinerilor Scriitori (ediția a IV-a); impresiile de acolo le veți citi în numărul următor, dar până atunci am profitat de ocazie pentru a-i întreba pe organizatori înainte de eveniment ce cred ei că aduce util tinerilor scriitori o astfel de întâlnire. Ne-a răspuns unul dintre ei, un cristian” este introdus textul *Juventus și celelalte aspecte*: „Cum ediția aceasta e făcută pe barba noastră (ca program), gratuit (nu ne taie nimeni din salariu dacă nu vin niște pile) și pentru interesul strict comunicațional, îmi permit să dau două răspunsuri scurte. Prin donația de carte din volumele personale ale participanților, autorii au șansa să fie regăsiți într-o bibliotecă publică în care, altfel, nu știu câți ar fi intrat. Alo, editurile noastre de top aud și altceva în afară de succesul internațional? Prin prezentările de reviste care se fac în cadrul lecturii publice, studenții și elevii din Alba Iulia află că mai există și reviste literare”. ■ Luminița Marcu semnează editorialul *Cum se vede din afară*: „Mă tot gândesc la e-mailul unui tânăr scriitor pe care nu-l cunosc personal, dar care mi-a povestit de curând cam cum stau lucrurile pentru cineva mai puțin norocos și mai puțin cunoscut decât mine. Cum editurile nu publică poezie decât contra cost. Și îmi explica, același scriitor, cât de mânjit se simte încă pentru că, cu câțiva ani în urmă, a cedat și a plătit, de dragul de a-și vedea o carte publicată. Este o situație care probabil seamănă bine cu mersul la bordel”. □ Cu ocazia apariției romanului de debut *Coada* la Ed. Cartea Românească, câștigând concursul de debut al editurii, Ana Chirițoiu realizează un interviu cu autorul Dragoș Voicu, „*Cred că e bine să ne recuperăm pe noi, împrăștiati între comunism și capitalism, suspendați la nesfârșit într-o tranziție bolnavă*”: „- De ce o carte despre viața din comunism la 20 de ani după '89 și de ce venind de la un autor care și-a trăit mai mult de jumătate din viață în lumea «liberă» de după? - Sunt anumite întrebări la care am răspunsuri dezamăgitoare, mai ales atunci când fac referire la lucruri care mi se întâmplă și care nu vin dintr-o realitate imediată, palpabilă, rațională. Încerc să transform în cuvinte un ridicat din umeri, o ridicare a palmelor și un strâns din buze și spun că pur și simplu aceasta a fost ideea care mi-a venit la trei săptămâni după ce, din anumite motive, m-am hotărât, în sfârșit, să scriu o carte. Nu știu de ce despre comunism, e de dincolo de mine”. □ În *Ceaușismul cotidian – dicționar de buzunar* Ana Chirițoiu prezintă romanul *Coada*: „Pare puțin artificială conștiinciozitatea naratorului de-a bifa toate temele cunoscute ale cotidianului ceaușist, ca într-un dicționar de buzunar (frigul,

lipsurile, bananele puse la copt pe șifonier, guma Turbo, suspiciunea, propaganda, parvenismul, oportunismul, practica agricolă, abuzurile milițienești, avorturile clandestine), dar cel puțin la o primă lectură, grija pentru cursivitate scutește cititorul de această constatare. Nu-l scutește, însă, de naivitatea vocii naratoare, un amestec deseori iritant de ingenuitate, de ambiție exhaustivă și de copilăreală, care ar fi putut fi temperat nu mimând detașarea, ci practicând-o”. ■ Marieva Ionescu, *Ce ascunzi în palmă?*, recenzie la *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Lucrurile care mi-au plăcut cel mai mult la poezia din *Un anotimp în Berceni* sunt lentoarea și un fel de tihnă ciudată cu care par a fi scrise și cu care am simțit nevoia să le citesc. Tihnă ciudată, pentru că, de fapt, subiectele lor, «poveștile» spuse de ele sunt, în majoritate, oricum numai nu tihnite”. ■ Gruia Dragomir publică *Despre diversele specii de nesimțitii*, o prezentare a cărții audio *Ghidul nesimțitului* de Radu Paraschivescu, în lectura autorului, Ed. Humanitas, 2007: „Cu *Ghidul nesimțitului* nu riscați să adormiți la volan, ci eventual să râdeți de unul singur în plin trafic agresiv”. ■ Uniunea Scriitorilor din România, Departamentul de Relații/ Evenimente Internaționale informează despre *Festivalul Internațional „Zile și Nopti de Literatură”* (v. „România literară”, nr. 19/ 2009). ■ Răzvan Mihai Năstase semnează *Ce bine-i să fii luzăr!*, un comentariu la *Kyrie Lex* de Flavia Teoc, Ed. Cartea Românească, 2009: „Romanul Flaviei Teoc este o apariție editorială inedită în peisajul prozei românești contemporane. Din nefericire însă, atributele pozitive se opresc aici. Nu poți spune mai multe cuvinte de laudă despre o povestioară scrisă cuminte, școlărește - parcă de supărare că *Frații Jderi* a avut doar trei volume -, care pe deasupra încearcă să-ți arate că nu-i tocmai rău să fii luzăr, pentru că, până la urmă, istoria te va recompensa”. ■ Cristina Chevereșan publică *Specialist în cuvintele altora*, o prezentare a volumului *Băile Király* de Jean Mattern, traducere de Silviu Lupescu, Ed. Polirom, 2009: „Jean Mattern oferă o carte concentrată, intensă, cu final deschis; după cele câteva ore de lectură, are șansa de a stăruii în minte”. ■ În *Indicații și contraindicații pentru schimbarea socială* Ana Chirițoiu semnalează două volume: *Spune adevărul puterii* de Kerry Kennedy, traducere de Diana Nicolae și Julian Semilian, Ed. Curtea Veche, 2009 și *Pentru binele celorlalți. Antropologia ajutorului comunitar* de Laëtitia Atlani-Duault, prefață de Vintilă Mihăilescu, Ed. Olimp, 2007. ■ Florin Irimia, *Haz de necaz*, recenzie la *Mort de surd* de David Lodge, traducere și note de Roxana Marin, Ed. Polirom, 2009: „Ultimul roman al lui David Lodge, *Mort de surd* (*Deaf Sentence*), alternează constant tonul elegiac cu cel comic, la fel cum, la nivel formal, persoanele întâi și a treia singular se succed aproape la intervale egale, o tehnică narativă adoptată de autor și cu alte ocazii”. ■ *Nominalizări pentru premiile Uniunii Scriitorilor din România pe anul 2008* (v. „România literară”, nr. 18/ 2009). ■ Apare a doua parte din dosarul *Cărțile copilăriei*. Nota este semnată A. C.: „Dacă în numărul trecut am văzut care sunt cărțile cu care am copilărit - noi și, mai ales, invitații noștri -, de data aceasta am aruncat o privire asupra cărților pe care le

pot citi copiii de azi. Iar dacă în numărul trecut titlurile vehiculate se puteau repeta de la un text la altul, ca dovadă că opțiunile erau limitate, acum varietatea noii literaturi pentru copii este cel puțin la fel de deconcertantă ca invazia culorilor care o ilustrează. Nu e ușor să evaluezi literatura pentru copii fiindcă, alături de calitățile stilistice ale textelor, cântărește greu calitatea lor morală sau, mai bine spus, capacitatea lor de a dezvolta imaginația și de a oferi modele etice. Este, deci, o bucurie cu atât mai mare să descoperi autori tineri cu un real talent de-a se adresa copiilor și ilustratori ingenioși. Este însă cu atât mai dezamăgitor să constăți că printre autorii de literatură pentru cei mici își fac loc diverși veleitari cărora li se pare că este suficient să te infantilizezi ca să produci opere pe placul celor mici. După cum se va vedea în continuare, noua literatură pentru copii este, înainte de toate, foarte amestecată”. La anchetă participă: □ Ana Chirițoiu, *Noua literatură pentru copii*: „Bineînțeles că primele care m-au interesat, prin prisma acestor noi criterii dezvoltate în urma întâlnirii cu situația coloristică, au fost cărțile de self-help pentru copii - o specie cu care n-am avut de-a face ca atare în copilăria mea, iar pentru a suplini această lipsă am dezvoltat modele și idealuri din poveștile clasice. Însă măcar am avut de unde alege. Datorită acestor cărți, copiii de azi pot să ardă etapele: inutil să mai citească povești despre regele Arthur sau povestiri istorice, când pot afla dintr-o carte specială cum să devină *cavaleri*. Sau prințese. Sau exploratori. [...] Dacă n-ar fi ușor grotescă și mai ales lipsită de etică, ar putea fi interesantă alăturarea dintre zâne și sfaturile cât se poate de practice, destinate cotidianului pur, în titluri precum *La cumpărături în Orașul Zânelor* sau *Ghidul prințeselor adevărate. Povești minunate, trucuri pentru petreceri reușite, poezii, secretele prințeselor, rochii de vis, rețete delicioase*”. □ Sub semnătura A. C. aflăm și despre *Cărțile-obiecte de la MȚR: Piua! Joacă, jocuri, jucării*, coordonator: Cosmin Manolache, Martor, 2007 și *Cronică involuntară. Mărturisiri la vârstă copilă*, Dorel Zaica, Martor, 2007, Fundația Al. Tzigara-Samurçaș și MȚR. □ Simona Popescu, *Aripi am eu mii...* □ Gruia Dragomir, *Mai mult ilustrație decât poveste*: „Bănuiesc că nu e o noutate pentru nimeni faptul că în cărțile pentru copii se pune accentul mai mult pe ilustrații decât pe text, vizualul e pe locul întâi, în detrimentul textului, care cade automat pe un loc secund. Asta în cele mai multe cazuri. În cele mai nefericite, de fapt. Cel puțin asta am remarcat eu după ce m-am infantilizat cu o doză bună de cărți pentru copii. O altă marcă a literaturii pentru copii din ultimii ani este obsesia aproape îngrijorătoare pentru prințese”. Sunt recomandate volumele *Aventurile lui Avrik* de Ioana Nicolaie, Ed. Corint, 2008 și *Aventurile unui fir de nisip* de Anamaria Constantin Lembrău, Ed. Nemi, 2008. □ Despre *Cărțile cu Apolodor: cărți pentru copii și rafinați* scrie Marieva Ionescu. □ Ruxandra Ana prezintă *Noua literatură pentru copii din Polonia*. □ Apare și o listă cu *Literatură pentru copii scrisă de autori români*, precum și *Edituri care publică literatură pentru copii (românească și în traducere)*. ■ În *Nebunie post-apocaliptică și o doză de realitate haotică* Gruia Dragomir scrie despre *Amnesia Moon* de Jonathan Lethem,

Harcourt Brace & Co., 1995. ■ Mihai Pătru publică „*Editorii români, cu mici excepții, sunt reticenți la creațiile așa-zis avangardiste din literatura arabă*”: „Momentan, titlurile care ajung în atenția directorilor de edituri de la noi au făcut deja carieră în țări occidentale cu tradiție în traducerea și în promovarea literaturii arabe precum Marea Britanie, Franța sau Germania și, într-un fel, este normal, fiind vorba despre o afacere”. ■ Roxana Boboc, PR Manager la Editura Trei semnează „*Mediul editorial românesc este destul de reticent când vine vorba despre practici neconvenționale de promovare a cărților*”: „Cred că cea mai mare provocare în activitatea de PR este aceea de a ieși din tipare fără a-ți dezorienta publicul. Provocarea aceasta este cu atât mai mare în România, unde există tendința de a supralicita formulele. Multe edituri merg pe aceleași scheme chiar și după ce acestea devin uzate și este clar pentru toată lumea că rezultatele sunt minimale”. ■ Elena Drăghici anunță apariția unei noi reviste online *Daiazic* și realizează un scurt interviu cu redacția revistei. ■ În acest număr în rubrica *Populi box* este comentat un fragment din *Prin praf și vise* de Roxana Valea, traducere de Daria Protopopescu, Ed. RAO, 2008. ■ În *Teasing editorial* citim un fragment din *Eroi* de Ray Loriga, traducere de Florin Galiș, în curs de apariție la Ed. Curtea Veche. Apare și anunțul: „Pe 26 mai, autorul va fi prezent în București, la Librăria Cărturești Verona, pentru lansarea traducerii romanului *Eroi*”.

● **[„Orizont”, nr. 5 (1520)]** Cornel Ungureanu semnează prima parte din *Timișoara, după 20 de ani...*: „1). Ultima carte a lui Claudiu Iordache, *Homo posteritas*, a apărut într-un tiraj de 37 de exemplare. Am citit-o după ce, în Juriul Uniunii Scriitorilor, s-au încheiat nominalizările: ar fi putut intra în discuție la capitolul «premiu speciale». Aș fi susținut o fiindcă are un sunet pur – fiindcă implică o posteritate cioraniană neobișnuit de vie. [...] 2). [...] Primesc de la editorul Traian Pop Traian, directorul și proprietarul editurii POP din Ludwigsburg volumul *Abhauen* de Ioana Rauschan, o poveste cu dezastre despre care voi scrie un pic mai târziu, fiindcă deocamdată e cazul să numim performanțele Traian Pop Traian, odinioară poet, prozator, scenarist, dramaturg, reper al optzecismului timișorean”. [...] 3). Grațiela Benga propune, prin editura Anthropos, două volume cel puțin citabile. Unul, *Eseu asupra poeziei lui Mircea Dinescu*, încearcă să reconstituie, după 20 de ani, biografia unui poet, a unui rebel, a unui scriitor de excepție. [...] Al doilea volum al Grațiellei, *Jocurile «vârstei». Jocurile oglinzii. Eseu asupra poeziei lui Ioan Ardeleanu* (cu postfață și antologie de texte critice de Lucian Alexiu) e mărturia unui respect real față de scriitorul care a scos Lugojul literar din inerție. [...] 4). Dana Nicoleta Popescu, prozator, critic literar revine cu o carte consacrată lui Mateiu (e specialitatea sa) și cu încă una de *Profiluri dramatice*. În ultima sunt 30 de «profiluri» consacrate unor dramaturgi importanți, dar și asupra unor autori care au trecut întâmplător prin dramaturgie, asupra unor autori la modă în anii cincizeci, în anii șaizeci, dar și asupra unor autori care s-au anexat dramaturgiei: profesiunea de dramaturg era bănoasă. [...] Cărți frumoase, realizate de un profesionist al cercetării, *Sub semnul barocului* și *Profiluri*

dramatice atrag atenția (ca și cărțile Grației Benga) asupra unui timp timișorean al scrisului”. ■ *Literatura din Banat la Viena*: „Sub egida Asociației șvabilor din Austria, a Societății austriece de literatură, a Societății austriece-române (acestea în colaborare cu Ambasada României la Viena, a Secției culturale a Ministerului federal pentru afaceri europene și internaționale și cu Institutul Cultural Român de la Viena), Cornel Ungureanu a conferențiat în data de 14 mai, la Viena despre *Literatura din Banat după 1989*. Conferențiarul a fost salutat de Marianne Gruber, președinta Societății austriece de literatură. O prezentare amplă a lui Cornel Ungureanu a fost făcută de Hans Dama, de la Institutul de romanistică al Universității din Viena. La conferința ținută la Palais Wilczek, sediul Societății austriece de literatură, Cornel Ungureanu a insistat asupra meritelor generației literare optzeciste în revoluție și în epoca postrevoluționară, cu o scurtă prezentare a lui Ion Monoran, a evidențiat meritele grupului *A Treia Europă* în studiul Europei Centrale, s-a ocupat, pe larg, de fenomenul Petre Stoica (cu o săptămână înainte a apărut, în «Wiener Zeitung», cel mai vechi ziar vienez, o pagină despre Jimbolia și despre Petre Stoica semnată de Max Demeter Peyfuss), a dat ample citate din «poezia germană» a lui Șerban Foarță, a subliniat importanța cenacului *Stafette*. Și a încheiat cu precizarea rolului editurii de la Ludwigsburg a timișoreanului Traian Pop Traian, optzecist odinioară, în buna relație a scriitorilor din Timișoara cu lumea. Un rol deosebit l-a avut în desfășurarea conferinței Hans Dama, moderatorul dialogurilor”. ■ Din *Copyright* reținem: □ Șerban Foarță publică versuri sub titlul *Omagiu*. □ *Aniversare Iosif Cheie – 70*: „O manifestare emoționantă a marcat cei 70 de ani împliniți recent de prof. dr. Iosif Cheie. Conducerea Facultății de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest din Timișoara, Catedra de Literatură Română și Comparată au organizat un colocviu dedicat profesorului, la care au participat masteranzi și doctoranzi (Alexandra Colar, Iasmina Popovici, Irina Dincă, Nicoleta Garaș, Haritina Gaiță, drd. Marius Margea). Au mai luat cuvântul, subliniind personalitatea lui Iosif Cheie - istoricul literar și pedagogul, prof. univ. dr. Cornel Ungureanu, conf. univ. dr. Rodica Bărbat, prof. univ. dr. Alexandru Ruja, conf. univ. dr. Viorica Bălteanu, prof. univ. dr. Viorel Boldureanu, conf. univ. dr. Pompiliu Crăciunescu, prof. univ. dr. Otilia Hedeșan, Decanul Facultății de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest din Timișoara. Întâlnirea a fost moderată de lect. Dr. Florin Oprescu, organizatorul colocviului”. □ În *Jurnal puțin cam brut, pe net* Marcel Tolcea scrie despre întâlnirea cu Livius Ciocârlie (4-5 mai) și despre încheierea Taberei de sculptură în lemn organizată de Muzeul de Artă (13 mai). □ *Actualitatea Cercului Literar de la Sibiu*: „Între 22 și 23 mai a avut loc la Sibiu Simpozionul național «Actualitatea Cercului Literar de la Sibiu», ediția a VII-a. Au participat Ion Pop, Joachim Wittstock, Cornel Ungureanu, Dumitru Chioaru, Ilie Guțan, Ioan Radu Văcărescu, Andrei Terian, Caius Dobrescu, Rodica Ilie, Adrian Lăcătuș, Andrei Zanca, Nicolae Oprea, Silviu Guga, Radu Vancu ș.a. Au fost lansate volume de Dan Damaschin (*Cercul Literar de la Sibiu*), Ion Pop (*Echinox*), Ion Radu

Văcărescu (*Spațiul inefabil*), Rodica Ilie (*Manifestul...*), Adrian Lăcătuș (*Modernitatea conservatoare*), Andrei Zanca. Masa rotundă *Euphorion – 20 de ani*, moderată de Dumitru Chioaru, a iscat dezbateri privind rostul revistelor de cultură, azi. Premiul Euphorion pe anul 2009 a fost acordat lui Cornel Ungureanu «pentru întreaga activitate de critic și istoric literar». □ Știri din *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ *Miercuri, 13 mai*. Librăria Humanitas – «Joc secund» a găzduit prezentarea unor antologii lirice recent apărute la Editurile Hestia și Anthropos: *Păsările, de ce zboară*, de Bernhard Setzwein în transpunere românească de Eugen D. Popin și *Geometria focului*, de Eugen D. Popin. Evenimentul a fost marcat de prezența a numeroși scriitori aparținând filialei timișorene a Uniunii Scriitorilor iubitori de poezie. Despre activitatea scriitorului Bernhard Setzwein, președintele Filialei Ostbayern a Uniunii Scriitorilor din Germania, precum și a ex-timișoreanului Eugen D. Popin au vorbit scriitorii Grațiela Benga, Simion Dănilă și Lucian Alexiu. Autorii celor două volume au deschis, în galeria Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Caraș-Severin, manifestările din cadrul «Zilelor literaturii germane» desfășurate la Reșița. Oaspeții au fost prezentați de scriitorii Ada D. Cruceanu, Erwin Josef Țigla și Lucian Alexiu. □ *Vineri, 22 mai*. A avut loc lansarea volumului *Jos Siguranța!* de Dan Negrescu. Despre volumul de publicistică, eseu, dialoguri al lui Dan Negrescu au vorbit Mircea Mihăieș, Viorel Marineasa, Alina Radu, Marlene Negrescu, Virgil Feier, Ion Viorel Boldureanu, Aurel Turcuș, Cornel Ungureanu”. ■ Ilie Gyurcsik semnează *Infernul fără note de subsol*, un comentariu la *Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2008: „Cu titlul său de pseudobreviar de stomatologie pentru vârsta a treia, ultima carte (în sens doar cronologic!) a Domnului Livius Ciocârlie desăvârșește un proiect din cele mai originale nu numai pentru cultura românească — unul greu de surprins de la începuturile sale —, de a transforma viața într-un fel intimă a unei persoane în «literatură», reinventând-o totodată pe aceasta din urmă, prin «de-turnarea» și contopirea unor genuri onorabile, nu toate strict estetice (jurnalul intim și memorialistica, eseu literar și cel filosofic, utopia, dar și satira socială și morală, pamfletul și anecdota, jurnalul de călătorie, critica literară, istoria ideilor etc.) într-un text literar de factură nouă, cu adevărat modernă”. ■ Despre Livius Ciocârlie scrie și Elena Crașovan în *Albume cu autori și personaje*: „În cele mai multe dintre volumele subintitulate «jurnale» Livius Ciocârlie ignoră deliberat normele scrierii diaristice și propune o abordare polemică sau ludică a acestora. Dacă, tradițional, scrierea diaristică genera o identitate narativă care să confere coerență ipostazelor divergente ale sinelui sub umbrela unui «Eu» unic, în cărțile lui L.C. istorisirile autoreferențiale își pierd funcția coagulantă”. ■ În articolul *Precum iedera* Radu Ciobanu se ocupă de *Scrisori către ful meu* de Gabriel Liiceanu, Ed. Humanitas, 2008: „Scrisorile paterne ale lui Gabriel Liiceanu au fost inițiate într-un moment critic peste care autorul lor nu era deloc sigur că va trece. Surprins de aspirația imperioasă de a-i împărtăși fiului o seamă de lucruri

pe care le considera importante, dar pe care încă nu apucase să i le spună, el s-a aflat în situația de a selecta și structura urgent o «materie» nu doar abundentă, ci și puternic marcată afectiv”. ■ Alexandru Ruja scrie despre *Modernismul literar românesc; în date (1880-2000) și texte (1880-1949)*, vol. I-II, cuvânt introductiv, selecția, îngrijirea textelor și cronologie de Gabriela Omăt, Ed. Institutul Cultural Român, 2008: „În *Cuvânt introductiv*, Gabriela Omăt arată nu doar cum a conceput și a alcătuit antologia, ci și dificultățile care au apărut în realizare. Simpla parcurgere a acestui text dă seama despre dificultatea muncii de finalizare a unei ediții. Gabriela Omăt nu este doar un editor profesionist, ci și un om de cultură cu standarde și repere clare în activitatea științifică”. ■ Alexandru Budac, *Miniaturi*, recenzie la *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „*Celelalte povești de dragoste* este o surpriză plăcută. Tocmai acum, când majoritatea prozatorilor noștri își încearcă puterile cu – eternă obsesie – romanul, Teodorovici propune o suită de unsprezece povestiri minimaliste și, în mare parte, de efect. Eu unul, am obosit să tot citesc texte cu pretenții de anvergură, dar cărora le lipsesc personajele, intriga, sprinteneala dialogurilor, forța descrierilor și, mai ales, stilul. *Celelalte povești...* nu e o revelație, nu e cartea de luat pe insula pustie, însă merită toată atenția, întrucât validează reușita unui tânăr autor, de altfel, destul de prolific”. ■ Pe scurt sunt prezentate și alte două volume: □ În *Amor medieval* citim despre *Dragostea în Evul Mediu. Trup, sexualitate și sentiment* de Jean Verdon, traducere de Dana-Ligia Ilin, prefață de Ioan Pânzaru, Ed. Humanitas, 2009: „Cartea constituie o lejeră, dar utilă introducere într-o problematică extrem de complexă, ce nu ar trebui să lase pe nimeni indiferent”. □ În *Neuroni pe portativ* este prezentat volumul *Muzicofilia. Povestiri despre muzică și creier* de Oliver Sacks, traducere de Anca Bărbulescu, Ed. Humanitas, 2009: „*Muzicofilia* cuprinde cazurile fascinante ale unor persoane cu afecțiuni neurologice concretizate în manifestări muzicale, oferă analize, într-un limbaj accesibil, ale relațiilor dintre emoții și sunete, dar și ale fenomenului sinesteziei”. ■ Dana Chetrinescu și Cristina Chevereșan semnează împreună *Corporalitate și postmodernitate*, un comentariu la volumul *Translating the Body* de Hortensia Pârlog, Pia Brînzeu și Aba-Carina Pârlog, Ed. Institutului European, 2009: „Cititorul de formație umanistă cu viziuni largi și interese variate va fi cu siguranță captivat și îmbogățit de perspectiva multistratificată, cuprinzătoare și originală rezultată din eforturile conjugate ale cercetătoarelor timișorene”. ■ În *Amintirea oamenilor buni* Claudiu T. Arieșan semnalează: Sf. Ioan Damaschin, *Despre Sfânta Treime. Despre cântarea Trisaghionului*, traducere, note de Parascheva Grigoriu, Ed. Sophia și Ed. Cartea Ortodoxă, 2008; *Structuri sintagmatice în latina creștină. Cu privire specială asupra limbii Sfântului Augustin* de George Bogdan Țâra, Ed. Orizonturi Universitare, 2008; *Pentru o biserică dinamică* de Arhim. Mina Dobzeu, Ed. Axa, 2008 și *Memoriile unui preot bătrân* de Nicolae Brînzeu, ediție, prefață și note de Pia Brînzeu, Ed. Marineasa, 2008. ■ Lia Ghimpu scrie textul omagial *Mariana Șora – 92*, rememorând momentul în care a ajuns

în posesia unor manuscrise inedite aparținând Marianei Șora. ■ Despre poezia lui Adrian Bodnaru scrie Tudor Crețu în *Contorsionism (anti)*: „Așa cum Mircea Bârsilă e cel mai semnificativ exponent contemporan al tradiției ilustrate în șaizecism de Ion Alexandru, Ion Gheorghe, Gheorghe Pituț, Bodnaru duce mai departe torța virtuozilor de lux, a rafinaților care schingiuite textul cum își schingiuite sfinții carnea. În numele unei cauze mai înalte, de fapt, decât perfecțiunea formală. E cel mai important continuator al tradiției Dimov – Foartă apărut după 1989. Pentru că și-a găsit *propria cale*”. ■ În nota *Timișoara în cărți* aflăm: „În cadrul campaniei de lectură *Timișoara în cărți*, inițiat de Fundația *A Treia Europă* și susținut prin programul Primăriei Municipiului Timișoara și al Consiliului Local Timișoara, în cadrul conceptului *Timișoara Open Art City (Timișoara - oraș deschis al artelor)* s-au derulat în ultima lună câteva importante lansări de carte și întâlniri cu publicul. - *Miercuri, 6 mai*, în librăria *Joc Secund*, scriitorul Livius Ciocârlie și-a prezentat jurnalul *Cu dinții de lână*, apărut la Editura Humanitas. Despre volum, despre autor și întreaga operă a acestuia, despre anii timișoreni evocați în paginile cărții au vorbit Ilie Gyurcsik, Cornel Ungureanu, Smaranda Vultur, Adriana Babeți și Robert Șerban, moderatorul întâlnirii. - *Luni, 25 mai*, de data aceasta în spațiul librăriei *Cartea de nisip*, un alt cunoscut scriitor, prozatorul Dan Lungu și-a lansat romanul *Cum să uiți o femeie* (Editura Polirom) și s-a întreținut cu publicul. Au vorbit despre volum, despre proza tânără, despre impactul acesteia pe piața internațională prin traduceri Cornel Ungureanu, Adriana Babeți și Radu Pavel Gheo, moderatorul discuțiilor. - În cadrul aceluiași proiect, *vineri, 5 iunie, ora 18*, Gabriel Liiceanu va fi prezent în spațiul librăriei *Joc secund* pentru a-și lansa volumul *Scrisori către fiul meu* (Editura Humanitas) și pentru a dialoga cu publicul”. ■ Revista publică „*Esențial este că se nasc în continuare scriitori și poeți adevărați*”, un dialog Anei Blandiana cu Ciprian Vâlcă și Ilinca Iliaș: „*Ciprian Vâlcă: În urmă cu câțiva ani, când ne-am întâlnit la Paris, îmi mărturiseați o anumită dezamăgire vizavi de evoluția poeziei românești actuale, prinsă între manierism și mizerabilism. S-a schimbat ceva de atunci sau dezamăgirea dv. persistă?* Ana Blandiana: S-au schimbat multe, s-a intrat într-o normalitate a libertății. Pentru că a fi liber înseamnă a fi independent inclusiv față de libertate. În prima perioadă de după 90, apariția bruscă și neașteptată, deși îndelung visată, a libertății a dus la un fel de psihoză a nevoii de a profita de ea. De exemplu, pentru că înainte cenzura era pudibondă, toată lumea s-a pus pe scris pagini aproape pornografice care nu reușeau să transmită nici măcar nevoia de a se exhiba a autorilor. Era inutil din punct de vedere psihologic, pentru că nu mai existau tabuuri a căror forțare să dea sens; era inutil din punct de vedere estetic, pentru că în acest plan lucrurile se consumaseră cu mai bine de o jumătate de secol în urmă, când Geo Bogza făcuse, plin de amuzament, câteva săptămâni de închisoare pentru *Jurnal de sex*. La fel stăteau lucrurile cu diverse manierisme – moderniste sau postmoderniste – experimentate pur și simplu pentru că fuseseră interzise înainte. Trecând, timpul a banalizat libertatea și a născut indiferența față

de ea. În această normalitate, poezia nu mai încearcă să epateze, ci să exprime. Trebuie însă observat că, literar vorbind, această normalizare se datorează și apariției unei noi generații de critici, care au operat selecții și au umplut vidul primului deceniu de după revoluție, când instanța critică încetase pur și simplu să existe, pentru că vechii cronicari literari sau intraseră în arena publică extra-literară, sau se apucaseră să-și scrie istoriile. [...] *Ilinca Ilian: Aveți impresia că asistăm la schimbări importante în literatura mondială a ultimelor decenii sau credeți că modernitatea își urmează cursul stabilit încă de la începutul secolului XX?* Ana Blandiana: Am crezut întotdeauna că așa numitele curente literare nu sunt decât împărțiri administrative ale literaturii. Adevărații scriitori au existat, chiar și când le erau promotori, pe deasupra lor, dacă nu împotriva lor. În proză nu are importanță decât măsura în care scriitorul este capabil să recreeze viața, în poezie să încerce să spună ceva care nu poate fi spus. În acest sens, din Antichitate până azi, nu s-au petrecut cine știe ce schimbări importante. Inovațiile nu le-au făcut cei mari, ci aceia care simțeau că nu pot fi altfel mari. Punctul cel mai steril a fost atins pe la mijlocul secolului trecut cu noul roman francez. Din fericire a venit avalanșa sud-americană care a revitalizat totul. Oricum, arta (și literatura, deci) este singurul domeniu în care nu există progres, cel mult decadență. Esențial este că se nasc în continuare scriitori și poeți adevărați, pe care criza spiritualității contemporane îi întoarce tot mai mult spre izvoarele misterului și ale ființei”. ■ Victor Neumann se ocupă de *Banatul – multiculturalitate și multiconfesionalitate*. ■ În rubrica *Duplex* Adina Baya scrie despre filmul *Revolutionary Road/ Nonconformiștii* (în articolul *Fetele discrete ale decăderii*), iar despre volumul omonim, scris de Richard Yates se ocupă Cristina Chevereșan (*(Dez)iluzii la minut*). ■ Apare *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, „volum în curs de apariție în colecția Biblioteca Polirom”, traducere și note de Dana Crăciun. ■ Daniel Vighi publică *Ploi nocturne*, „fragment dintr-un volum de proze stereo cu Viorel Marineasa”, iar Viorel Marineasa semnează *Omul de la casă*. ■ Mircea Popa vine cu *Însemnări de om obișnuit*, acoperind perioada 5-10 mai 2009. ■ În *Călătoria pe care n-am făcut-o niciodată* Adriana Cârceu scrie despre Amsterdam. ■ Poeme publică Marian Oprea și Constantin Gurău. ■ Citim *Unchiul Rudolf* de Paul Bailey, „fragment din romanul în curs de apariție la Editura Humanitas”, traducere de Marius Chivu.

● **[„Poesis”, nr. 218-219-220, anul XX; Revistă de poezie; format: A3, nr. de pagini: 154; Director: George Vulturescu; Director general: Dumitru Păcuraru; Director editor: Ilie Sălceanu]** Dumitru Păcuraru semnează editorialul *După 20 de ani*: „O revistă de provincie împlinește 20 de ani de existență. Două reviste împlinesc 20 de ani. Trei reviste împlinesc 20 de ani. Este un eveniment. Ar trebui sărbătorit, scos în evidență, dat drept exemplu de perseverență și patriotism local. Colegii de la alte reviste, mai tinere sau mai bătrâne, la rândul lor, trebuie să consemneze, să-i felicite pe cei ce împlinesc două decenii de existență. [...] Îmi plac toate publicațiile care sărbătoresc anul acesta un număr

fix de ani de existență. Îmi place «Apostrof», «Arca», «Poesis», «22», și altele. Nu-mi plac toți invitații care au participat sau vor participa la evenimentele mondene ce decurg din faptul că publicațiile împlinesc 20 de ani de la înființare. Dar am o satisfacție: anul viitor publicațiile vor împlini 21 de ani. Și nu va fi an electoral. Deci nu se va sărbători nimic și nu va fi nimeni invitat la un pahar de șampanie. În redacții se va reinstala plictiseala. Redactorii îi vor înjura pe cei cu care au ciocnit un pahar de șampanie așteptând să se îplinească un alt număr fix de ani, cum ar fi 25, adică un sfert de secol de existență”. ■ Cronici literare: □ Vasile Spiridon semnează *O viziune pulsatilă*, un articol despre *Panorama critică a poeziei românești din secolul al XX-lea (de la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu)* de Marin Mincu, Ed. Pontica, 2007: „*O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea (de la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu)* reprezintă o apariție care marchează bilanțul unei cariere de critic și teoretician literar. *Scurtă privire asupra poeticității românești*, care premerge antologia însoțită de «fișa de dicționar» a poezilor selectați, ar putea fi dezvoltată în final (având drept suport studiile deja scrise de-a lungul anilor), la proporțiile unei cărți de peste 700 de pagini și, de ce nu?, la ale unei istorii a poeziei române. Marin Mincu are toate atuurile: gust critic, cap teoretic, «discurs despre metodă», impuls polemic, viziune totalizatoare, spirit analitic și sintetic și, nu în ultimul rând, o inepuizabilă putere de muncă dublată de efort creator”. □ În *Amurg în bibliotecă* Viorel Mureșan comentează antologia *Clipe fosforescente* de Dumitru Chioaru, Ed. Limes, 2007: „Cartea lui Dumitru Chioaru cuprinde, selectiv, toate volumele anterioare ale autorului în ordinea cronologică a apariției, (inclusiv antologiile de până acum), plus o *Addenda* cu două texte inedite. Selecția e însoțită de o percutantă și nici pe departe complezentă prefață de Al. Cistelean”. □ Daniela Sitar-Tăut publică *Amnezia și anamneza: între îngerire și dezîngerire*, o recenzie la *Pielea îngerului* de Horia Bădescu, Ed. Limes, 2007: „Placheta lui Horia Bădescu constituie un clivaj estetic rafinat, cu ecouri lirice blagiene și argeziene, în care vocabulele simple, dar elastice semantic conferă zicerii o tonalitate melancolică, atinsă de aripa aneantizării, implacabilă ființalului, în care insul, cotropit de un fatum injust, nu abandonează speranța, prin recursul la arhetipal, prin salvagardare scripturală, circumscrisă aureolarului”. □ Gheorghe Manolache scrie despre volumul lui Ion Radu Văcărescu, *Muzeul figurilor de umbră*, Editura Vinea, București, 2008: „«Enunțul metaforic» propus de Ioan Radu Văcărescu în/ prin volumul *Muzeul figurilor de umbră* este unul inconfundabil, care-și cucerește sensul (ca sens metaforic!) pe ruinele «sensului literal» și (tangent cu alegațiile lui P. Ricoeur) tot el este cel care își dobândește «referința» pe ruinele a ceea ce, autorul *Metaforei vii* accepta, simetric, prin «referința literală»”. □ Radu Cange scrie despre volumul *Eu vă iubesc pe toți* de Dan David: „Cartea este o desfătare profund dureroasă, frenetică, uluitoare prin metafore și suferința pentru poezie - pe care el a scris-o cu mare speranță și a avut și de ce -, sinceră, frustă, aproape un delir întru puritatea spunerii, deci inspirație și trăire

paroxistică și unde bucuria versului împlinit nu lipsește”. □ Izabella Krizsanovszki scrie despre *Eminescu în limba italiană*, despre *Din valurile vremii/ Dall'onde degli evi*, traducere de Geo Vasile, Ed. Institutul European, 2008: „Complexitatea universului liric eminescian este o nobilă provocare pentru orice traducător; reușita inițiativei lui Geo Vasile se datorează, poate, (și) fascinației pe care talentatul italianist o resimte față de Poezie și față de resursele celor două limbi. Meritele volumului și însemnătatea sa culturală compensează cu prisosință neajunsurile - inerente oricărei transpunerii”. □ În *Seninătatea poeziei* Marian Dopcea scrie despre volumul *Identitate* de Olimpiu Vladimirov, Ed. ExPonto, 2008: „Temperament clasic Olimpiu Vladimirov evită, din instinct, excesele. Poezia lui este, dincolo de melancolia intrinsecă, - senină și reconfortantă”. ■ Emanuela Ilie scrie despre: □ 1. *Cassian Maria Spiridon*: „Parcurend începutul celui mai nou volum al poetului, *O săgeată îmbrăcată în roșu* (Edit. Paralela 45, Pitești, 2008), cititorul poate avea impresia că acesta continuă și potențează eroica tentativă a «lupului însingurat» de a rezista asaltului unei alterități incapabile a-i intui resorturile adânci ale permanentei lupte cu viața”. □ 2. *Despre limbaje, sentimente și alte rătăcirii* (Dan Mircea Cipariu & Co.), despre *Poemul matriță*, Ed. Brumar, 2008: „O carte-experiment, așadar, cu o ținută grafică de excepție, și care se deschide cu o pagină neagră, în care este tăiat conturul figurii autorului, matriță poate a unui destin reductibil la o formă imprecisă, ori, și mai bine, sugestie a vulnerabilității de a construi un tipar exact pentru un sine ce se dovedește, în definitiv, evanescent chiar și când pare multiplu”. ■ Și Boris Marian prezintă mai multe volume: □ *Bianca Marcovici – Espresso dublu la Ierusalim*, Ed. Haifa: „Aceasta este Bianca Marcovici, mereu surprinzătoare, mereu neliniștită, cu bucurii și răni adânci, trăind într-un mediu propriu, ca într-o placentă, poezia, pentru că poezii nu se nasc și nici nu mor, ei sunt mereu speranța ce nu cunoaște naștere și nici moarte”. □ 2. *Cărți noi de Nina Cassian*, despre *Confidențe fictive* și *Spectacol în aer liber*, ambele la Ed. Cartea Tangou: „Cine a încercat sau încercă să o marginalizeze pe poeta Nina Cassian nu face decât să aducă un deserviciu istoriei literaturii române din care ea nu poate lipsi, indiferent de «contribuțiile» ei la proletcultismul pe care l-a părăsit de jumătate de secol”. □ *Dieter Schlesak – un scriitor ce face cinste culturii europene*, notând apariția traducerii romanului *Capesius, farmacistul de la Auschwitz*, Ed. Polirom: „Dieter Schlesak privește cu un ochi critic și obiectiv ceea ce s-a petrecut cu unii conaționali ai săi, ca și atmosfera halucinantă din lagărul de cea mai mare «eficiență» în privința morbidității prin crimă organizată”. □ *Cilibi Moise – iudaistul călător*: „A scos o cârtică în 1858, la tiparnița din Hanul Greci, apoi la fiecare început de an mai scotea una, până în anul morții, 1870, când a fost doborât de tifos. Un viguros arbore al iudaismului popular, dar și al folclorului românesc, pentru că omul vorbea o românească frumoasă și bogată”. ■ Gheorghe Mocuța notează în *Nord și Sud* două apariții: □ 1. *Armura Minervei*, despre *Armura florii de câmp* de Minerva Chira, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Imaginarul nețărnut al

călătorului, altoit pe tulpina hrănită cu seve autohtone, dă un puls de adâncime și savoare acestui jurnal liric”. □ 2. *Slavomir Gvozdenovici: fiorul balcanic*, despre *Fragment despre adjectivele descriptive*, Ed. Hestia, 2007: „Slavomir Gvozdenovici rămâne una din vocile semețe și tenebroase ale comunității sale, iar prin traducerea liberă, creativă a lui Lucian Alexiu, un exponent al Clisurii în spiritualitatea bănățeană”. ■ Gabriel Argeșeanu realizează un interviu cu Horia Gârbea, „*Lingvistic, cultura română este una marginală în Europa și în lume*” – *susține scriitorul Horia Gârbea* - : „- G. A. Ați spus că din punct de vedere lingvistic suntem marginali. Suntem depozitari și a unei producții culturale marginale? - H. G. Din punct de vedere lingvistic ne situăm fără îndoială în margine. Și mari culturi, cum ar fi portugheza ori suedeza, cu limbi mai puțin traducibile, au aceeași soartă, în comparație cu engleza, franceza, italiana și germana. În cazul nostru, trebuie să ținem cont de două atitudini posibile. Una ar fi cea de acceptare și de atingere a unui targhet în rândul publicului din spațiul lingvistic românesc sau, în al doilea caz, să penetrăm un alt spațiu lingvistic. Problema este, ca să revin la ce răspundeam la întrebarea anterioară, internetul rezolvă problema distanțelor, dar și în acest caz ne lovim, deocamdată, de bariera lingvistică. Și atunci, este firesc succesul unor autori care, prin tematică și limbaj, reușesc să se apropie mai ușor de forma traducibilă. Soluția, și avem și noi astfel de autori în viață, este adaptarea și exprimarea în altă limbă. Dacă în proza română lucrurile stau mai bine la capitolul traducere, poezia și teatrul au de suferit din acest sens. De aceea, anumite inițiative, poate nu suficiente, ale unor organisme culturale pentru a difuza literatură română ca text tradus în lume sunt esențiale. Însă nu vom deveni prin aceasta o cultură centrală. Totuși, în situația dată de globalizarea limbii engleze, se tinde, aproape obligatoriu pentru autorii care doresc să-și facă remarcată originalitatea, să se scrie în această limbă. Însă, nici limba franceză, în special pentru spațiul latin, nu trebuie omisă din traduceri ori exprimare directă în scris”. ■ Gabriel Argeșeanu stă de vorbă și cu Octavian Soviany, „*Nu contează atât de mult ce scrii sau cum scrii, contează din gașca cui faci parte*” – *susține scriitorul Octavian Soviany* - : „- G. A.: Se scrie acum o poezie notabilă? Este generația 2000 reprezentativă? – O. S.: La ora actuală există o poezie foarte bună, pe care o fac mai ales cei foarte tineri. Există această generație 2000, care a dat câțiva poeți despre care sunt sigur că se va vorbi mult, Marius Ianuș, Andrei Peniuc, Adrian Urmanov, Elena Vlădăreanu, Ion Zvera, sunt poeți care au reușit să opereze acea modificare de paradigmă, poeți care scriu cu totul altfel decât se scria acum zece-cincisprezece ani, pentru că ei vor să scrie adevărul, să recupereze realul. Această recuperare a realului era absolut necesară, fiindcă poezia optzeciștilor sau chiar poezia unora dintre nouăzeciști, poate cu excepția lui Ioan S. Pop și Daniel Bănulescu, risca să devină o poezie fără sânge, o poezie alexandrină, pentru că se textualiza prea mult, se construia prea mult, uitându-se, de fapt, că poezia este viață, este sânge, este realitate. [...] - G. A.: Vizibilă sau nu, literatura română traversează o anumită criză? - O. S.: De nu

știu câte secole, se spune despre literatură că este în criză. A avut vitalitatea să iasă mereu din aceste crize. Să sperăm că o va avea și de data aceasta, deși acum este mult mai mare concurența decât în alte dați, și poate nu va mai fi chiar o regină, cum a fost până acum”. ■ Gheorghe Glodeanu este prezent cu prima parte din *Jurnal pe „Drumul străinătății”*, un eseu despre Paul Miron și volumul *Drumul străinătății*, Ed. Cartea Românească, 2006, volum care „reunește paginile de jurnal redactate de către un diarist insolit între Crăciunul anului 1944 și Schimbarea la Față din 1945. Textul a văzut lumina tiparului cu o întârziere de peste șase decenii, după ce autorul l-a crezut definitiv pierdut”. ■ Ion Filipciuc publică eseu *Debutul filosofului Al. Bogza*. ■ Ștefan Damian semnează *Un călător n căutarea conceptelor*, un eseu despre *Imagini italiene* ale lui Tudor Vianu. ■ Simona-Grazia Dima semnează *Divinul ca seducție infinită (Jalaluddin Rumi)*, o semnalare a volumului *Meditații și parabole*, traducere de Otto Starck, Ed. Kriterion, 2002. ■ În rubrica *Pagini germane* citim texte semnate de Mircea M. Pop: □ *Poetul învăluit în mantia tristeții sau tânărul sexagenar*, despre volumul *Delir (Whan)* de Sorin Anca, 2008: „Demn de menționat este faptul că poetul este el însuși în fiecare poem, așa cum este, fără a încerca să fie în pas cu moda, care adesea este frivolă și mai întotdeauna trecătoare”. □ *Din nou despre „Grupe de acțiune Banat” și despre Herta Müller*, notând apariția volumul *Am Anfang war das Gespräch* de Anton Sterbling, Krämer Verlag, 2008: „Pe lângă acestea, cartea, bine documentată, cu o bogată bibliografie consemnată și comentată la locul potrivit și inclusă după fiecare din cele opt părți, mai însumează observații sociologice deosebit de interesante pentru țările Europei de Est – centru de greutate în activitatea științifică a neobositului cercetător, care este Anton Sterbling”. □ *O carte document este Flucht aus Siebenbürgen* de Monika Görig/ Maria Schneider, Ennsthaler Verlag, 2008: „O carte complexă și interesantă din toate punctele de vedere. Dragostea față de pitoreștiile plaiuri transilvane străbate ca un fir roșu paginile cărții”. ■ Nicholas Catanoy publică *Un umanist american: Prof. Norman T. Simms*. Urmează *Un bughet de apoteogme* de Norman Simms, note și traduceri de Nicholas Catanoy. ■ Alexandru Vlad traduce *O istorie a lecturii. Traducătorul, cititor* de Alberto Manguel, „fragment și note în lucrarea cu același titlu în curs de apariție”. ■ În secțiunea dedicată istoriei literare Grațian Jucan publică *Eminesciana*: „Cel de al VIII-lea volum de exegeză eminesciană (*Eminescu în privirile criticii*, 2005) publicat de Constantin Cubleşan e bine scris, dar nu întotdeauna este obiectiv în judecățile de valoare ale Domniei Sale. Datoria comentatorului este să accepte sau să respingă anumite afirmații ori să corecteze erorile”. ■ Apare *In memoriam Petre Stoica*: □ George Vulturescu, *Mesagerul bibliofililor*: „Poezia lui Petre Stoica mi-a fost mereu un refugiu, anteic, de reîn-cărcare a unor energii pierdute, a limbajului uscat, sleit, din cărțile unui postmodernism concentrat pe experiența și virtuozitățile textului”. □ Apare o bibliografie a lui Petre Stoica. □ Viorel Mureșan semnează *Mesaje scrise cu cerneală simpatică*: „Când am aflat, din ziar, despre moartea poetului Petre Stoica, am recurs la

gesturi care nu puteau urma nicio altă ordine: am scos cartea din raft, m-am așezat în dreptul ferestrei, am citit, trist, poemul *Administratorul*, am închis cartea la loc, am urmărit apoi jocul unor fulgi târzii de martie, fără bucurie, cu răceala ochilor goi”. ■ Sunt publicate poeme de Liviu Georgescu, Mihai Prepeliță, Igor Ursenco, Nicolae Băciuț, Boris Marian, Lucian Tămaș, Horațiu Stamatin, Mihaela Albu, Florica Bud, Daniel Corbu, George Achim. ■ În rubrica *Tineri poeți* Claudiu Komartin recomandă pe Andrei Pinte, Dumitru Vlad, Adrian Mălăieș, Alexandru Drăgan, iar Viorel Ștefănescu îl propune pe Alexandru Maria. În aceeași rubrică George Vulturescu îl prezintă pe Sorin Mihai Grad, iar Adrian Alui Gheorghe îl susține pe Cristian Apostol. Apar și versuri de Cassandra Corbu. ■ Simion Dănilă îl traduce pe Rainer Maria Rilke, oferind și traduceri semnate de Maria Banuș, Ioana Pârvulescu, Mihail Nemeș, Simion Dănilă pentru același poem. ■ Citim versuri de Vince Clemente, traduse de Olimpia Iacob. ■ În rubrica *Planeta poezie* Marius Chelaru traduce din Nellie Piguleva, Iglia Peeva, Boyko Bogdanov, Boiko Lambovski. ■ Lucian Perța publică parodii la versurile scrise de Viorica Răduță, Laurian Lodoabă, Liviu Apetroaie, Dan Bogdan Hanu, Dan Mircea Cipariu, Adrian Alui Gheorghe, Ioan Nistor, Cristina Cîrstea. ■ Numărul se încheie cu *Programul Zilelor culturale „Poesis” – 20 de ani*, desfășurate în perioada 28-30 mai 2009.

● **[„Steaua”. nr. 4-5 (726-727), nr. de pagini: 130]** În editorialul *Primăvară pariziană* Adrian Popescu scrie despre evenimente culturale din capitala Franței: „Salonul cărții de la Paris, tradiționala întâlnire de primăvară a editorilor, scriitorilor și cititorilor, desfășurată la Porte de Versailles, a avut ca invitată specială în acest an literatura mexicană, cea care cunoștea un moment exploziv prin amploarea traducerilor și la noi, prin anii 70. Din partea României, Gabriela Adameșteanu, Nicolae Prelipceanu, Daniel Cristea-Enache și alții au fost niște veritabili parteneri de dialog cultural dezinhibat, promovând alteritatea și libertatea. Tot sub această sintagmă, care trebuie desigur făcută vie, umplută cu pasiune, tact și mai ales talent, pentru a fi eficientă, s-a desfășurat și proiectul *Eclosion*, susținut de Uniunea Scriitorilor din România, mediatizat de ICR, Paris, concret o întâlnire a poezilor Gabriel Chifu, Nichita Danilov, Dinu Flămând, Magda Cârneci, directoarea ICR Paris, bursierul Cosmin Perța, subsemnatul, cu publicul parizian. Proiectul amintit a fost coordonat cu competență și distincție de Roxana Sicoe-Tirea Baudouin, poetă recent premiată de Cartea românească pentru volumul în manuscris *Okii*, dar și cadru universitar, stabilită la Paris, de mai mulți ani. [...] Cea de a doua a întâlnire, cea de la Bibliotecă a avut-o drept gazdă pe Nathalie Lepoupon, iar recitalurile poezilor români deja amintiți au fost urmate de discuții cu asistența, unde criticul Dan Cristea și Dinu Flămând, mai ales, au conturat cadrul istoric și atmosfera anilor 68, 71, 80, 90, până la mai cunoscutul, de către francezi, 89. Tot la început de primăvară timpurie în parcurile orașului, pe lângă Grand Palais, unde o expoziție Andy Warhol strânsese lume multă la coada pentru avangarda anilor 60, sau în parcul care dă spre Tuileris de la Champs

Elysées Clémenceau, ori de-a lungul podului Alexandru al III-lea, pe unde am flanat bucuroși de blândețea vremii, o ceremonie de decernare a Premiului Benjamin Fondane, la Palatul Béhague, sub patronajul ambasadorului nostru la Paris, Theodor Baconsky, premiu oferit de ICR, București, și care a umplut somptuosul Salon auriu cu invitați de marcă. Horea Roman Patapievic, în calitatea sa de director al ICR, a înmănat Premiul internațional de literatură francfonă, instituit de ICR, scriitoarei de origine vietnameză Linda Le. [...] Nu a lipsit din programul vizitei noastre nici întâlnirea cu Nicolae Manolescu, în salonul de la Bouillon Racine, vestitul restaurant în stil Art nouveaux, semn arhitectural al anilor de bunăstare dinainte de primul, apoi dintre războaie, de lejeritate a vieții, unde artistul înflorea chiar dacă-i ajungea deseori o baghetă și o sticlă de Beaujolais, pentru a supraviețui. Discuția a atins și criza economică generală, și situația colegilor noștri de la RFI, Flămând, Iorgulescu, Iluțiu, Vișniec, unde se vor face restructurări, urmare a unui conflict dintre politicieni și patronul apreciatului post de radio, dintre acesta și redactorii francezi, posibil și cei români dacă se vor face disponibilizări”. ■ Aurel Rău publică *Amalgam Liviu Rebreanu – câteva secvențe*: „Și într-adevăr, în creația lui Liviu Rebreanu, solicitat de evenimente ființiale, avem un caz din cele mai spectaculoase, al unui trăgător care reușește din primul foc”. ■ Apare *Istoria critică a literaturii române. Polemici cordiale*. Despre *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008 se pronunță: □ Ovidiu Pecican, *Meritele unei sinteze istorico-literare*: „1. Depășirea complexelor literaturii române. [...] 2. Depășirea propriei condiții critice. [...] 3. Depășirea complezenței. [...] Pentru asemenea motive – se mai pot găsi, firește, și altele –, *Istoria critică a literaturii române* semnată de liderul ales al breslei scriitoricești rămâne un eveniment, cu toate rezervele ce se pot formula dintr-un unghi al receptării ori altul”. □ Ioan Pop-Curșeu, *Mai multe istorii într-una singură*: „Analizele din corpul *Istoriei* justifică îndeajuns opțiunile metodologice și pozițiile teoretice ale lui Nicolae Manolescu. Lucrul cel mai discutabil însă, pe care nu-l justifică nici o construcție logică, oricât de subtilă ar fi, mi se pare tentativa de evacuare din literatura română a tuturor textelor care nu sunt scrise în limba română: un titlu mai potrivit al istoriei manolesciene – cel puțin în oglinda intențiilor auctoriale explicite – ar fi *Istoria critică a literaturii în limba română*. [...] Oricum, dincolo de aspectele discutabile, inerente într-o operă de asemenea anvergură, *Istoria critică a literaturii române* reprezintă o tentativă grandioasă, titanică, plină de realizări remarcabile, pentru a cărei ducere la bun sfârșit e necesară o bună doză de curaj, mai ales că sarcinile nu sunt împărțite într-un colectiv de autori, cum se întâmplă mai mereu astăzi în proiectele similare. Subiectivismul de care a fost acuzat Manolescu devine principiu de coerență și factor unificator al întregului edificiu axiologic”. □ Victor Cubleșan, *Câteva cuvinte risipite*: „Nu știu dacă *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură* este o lucrare bună. Nu știu încă nici măcar dacă mi-a plăcut. Textele despre unii autori au fost o lectură extrem de plăcută,

unele judecăți m-au făcut să zâmbesc larg, în timp ce alte texte m-au enervat și mi-au stârnit dorința de a polemiza și protesta. Dar ideea din spatele acestui masiv volum m-a cucerit. Nu vreau să sun nici pretențios, nici bombastic, dar modul în care vom scrie istorie literară va fi de acum înainte, altfel. Chiar și pentru atât, cartea merită toate aceste cronici, mese rotunde, dosare, polemici, cuvinte risipite”.

■ Petru Poantă publică *Petre Stoica la capătul călătoriei prin lume*, un text omagial după decesul scriitorului (21 martie 2009): „E interesant de remarcat, altminteri, că puțini scriitori au avut parte de o receptare critică atât de susținută, adecvată și integral favorabilă. A fost, pe bună dreptate, un răsfățat al criticii. *Potopit de glorie*, cum spune, deși ironic, titlul unui volum al său”. ■ *Centenar Constantin Noica* este marcat prin studiul lui Mircea Braga, *Despre moarte ca „Stingere a conștiinței identității numerice”*: „Detaliind surprinzătoarele alunecări ale gândirii eminesciene și, totodată, profunzimea acesteia, Constantin Noica se întreba la un moment dat – pe marginea însemnării poetului: «Moartea este stingerea conștiinței identității numerice» – care putea fi semnificația notei respective: «Ce va fi vrând să spună? E interesant totuși». De fapt, filozoful trecea dincolo de gândul formulat al poetului, intuind și o altă, posibilă deschidere, nu într-atât de străină lui Eminescu încât să nu se poată depăși ceea ce acesta dezvolta în prelungirea aserțiunii în cauză”. ■ În *Norman Manea sau exilul intern și extern* Mara Magda Maftci se ocupă de volumul *Sertarele exilului. Dialog cu Leon Volovici* de Norman Manea, Ed. Polirom, 2008: „Manea provine dintr-o familie unde credința durea. El a încercat să deghizeze în ceea ce a scris această morală a credinței, această vină, această teamă și povară pe care nu vroia să știe nimeni că o poartă în permanență. Dorește să fie judecat prin intermediul a ceea ce a făcut, creat, nu a ceea ce i s-a dat la naștere, adică o origine încărcată biblic și social”. ■ Felix Nicolau scrie despre *Manifeste literare nouăzeciste și (post) douămiiste*: „Ultimii douăzeci de ani au fost rodnici în emiterea de manifeste și programe. Mi se pare și normal. Odată cu pluripartitismul postcomunist, era firesc ca scriitorii să aibă libertatea de a se organiza în partide literare”. Sunt analizate manifestele scrise de Ruxandra Cesereanu (*Delirionismul sau manual concentrat despre cum să nu rămâi blocat în realitate*), Vasile Baghiu (*Primul manifest al Himerismului*), Gelu Vlașin (*Manifestul deprimist*), Marius Ianuș și Dumitru Crudu (*Fracturismul*), Adrian Urmanov (*Utilitarismul*), Claudiu Komartin și Dan Sociu („preformatism sau la autenticism), Radu Vancu (*Poezie și individuație*), Adrian Grauenfels (*Nu-Nu-ism*), Tudor Negoescu („manifestul sufletismului”), Petre Fluerașu (*Manifestul partidului literar român*). Sunt menționate și *boierism* și *Manifestul Cenaclului din Turn*. □ În concluzie: „1998 – 2008 este probabil cea mai prolifică perioadă în teoretizări de acest gen. Credem sau nu în generații literare, rămâne de discutat. Interesant este că radicalizarea pozițiilor adverse a fost întreprinsă chiar de creatori. Dacă ar fi fost doar acțiunea criticilor, aș fi considerat că procesul a fost artificial, didacticist și alimentat de orgoliu. [...] În final, o altă trăsătură importantă a manifestelor nouăzeciste și douămiiste: poziția

explicit defavorabilă postmodernismului. Chiar și delirionismul, care nu sare la gâtul curentului mastodontic și, în același timp, aflat mereu în stare gazoasă, caută alte puncte de reper. *Concluzia se întrezărește*: postmodernismul românesc a durat mult mai puțin decât cel occidental. A debutat tardiv, dar, în ce privește agonia, are șansa de a fi contemporan cu restul mapamondului. Oricât s-ar mai crampona unii de el”. ■ Andrei Simuț semnează *Dincolo de totalitarism. Comunismul în câteva „istorii secundare”*: „Prin urmare, se pot distinge trei tipuri de reprezentări despre comunism, și, implicit, trei categorii de romane: o reprezentare de gradul întâi a comunismului - romanul paradigmei etice; reprezentarea de gradul doi - dislocarea istoriei de către literatură, romanul istoriei alternative; reprezentarea de gradul trei-triumful secundarului și sfârșitul paradigmei etice. [...] Reprezentarea de gradul întâi a comunismului, implicând un minimum de distanțare, un coeficient etic de maximă amplexare, este dominantă atâta vreme cât sistemul comunist supraviețuiește în spațiul est-european și se stinge la scurtă vreme după dispariția regimurilor totalitare. Acest corpus de texte a trecut deja spre faza clasicizării, fiind o specie pe cale de dispariție în anii 2000, după o considerabilă longevitate, de la *Noi* al lui Zamiatin până la opera lui Soljenițin, de la 1984 a lui Orwell până la *Al doilea mesager* de Bujor Nedelcovici sau *Mica apocalipsă* de Tadeusz Konwicki. [...] Voi prezenta în continuare trei exemple de romane care ilustrează al doilea tip de reprezentare, o categorie hibridă, de trecere de la maximalismul reprezentării de gradul întâi la minimalismul ultimei faze, unde coexistă trăsături ale paradigmei etice cu cele ale noii etape guvernată de estetic și secundar: *Pupa russa* (2004) de Gheorghe Crăciun, *Fantoma din moară* (2008) de Doina Ruști și *Sunt o babă comunistă* (2007) de Dan Lungu”. A treia categorie nu este comentată. ■ Despre Péter Esterházy scrie Doru Pop în *Există un scriitor. Îl iubesc. Îl urăsc*, comentând romanul *O femeie*: „Pentru cei care așteaptă un roman erotic (așa cum se întâmplă și în cazul *Puținei curvăsării maghiare*), erotismul nu este altceva decât o metodă prin care se generează schimbări abrupte de situație și prin intermediul căruia cititorul este momit pe terenul alunecos al ambivalenței”. □ *Un strop de pornografie maghiară* „este, de fapt o parodie asupra comunismului și ar trebui citit ca «Puțină curvăsărie maghiară», adică un roman «cu cheie», unde «șpilul» este dat de anagramarea titlului în Partidul Comunist Maghiar”. □ *Harmonia Caelestis*: „O carte plină de umor, în care umorul și comicul reprezintă mijlocul principal prin care figura tatălui este expiată și salvată în cele din urmă”. □ *Ediție revăzută*: „Volumul este o asumare absolută a responsabilității, a faptului că «toate sufletele își au limitele lor»”. ■ Marius Conkan scrie despre *Introducere în Second Life*: „O analiză exhaustivă a conceptului de *second life*, în operele în care se înscriu subgenurile de fantastic miraculos și miraculos pur, presupune mai întâi identificarea și decodificarea geografiilor simbolice care sunt proiectate în imaginar, adică segmentarea cu precizie a planurilor dincolo de care *second life* se profilează. Ulterior, fapt care mi se pare esențial, analiza ar trebui centrată pe felul în care personajul

percepe și este integrat în *second life*, pornind de la axele *uimire-absorbție-revrăjire* sau *uimire-absorbție*. În ceea ce privește cititorul, lucrurile sunt mai dificile. Pentru a evita o analiză statistică a modului în care *second life* este proiectat în conștiința acestuia (cititorul implicit al unui text poate fi doar intuit teoretic, conform dinamicii receptării), se impun câteva limitări hermeneutice care converg, în fond, la evidențierea propriu-zisă a demersului de revrăjire a cititorului post-modern. Teoria de față privitoare la *second life* se află într-un stadiu schematic și poate suferi îmbunătățiri”. ■ Eseul *Avatarurile fricii în registrul oniric al mărturiilor de detenție* este semnat de Dinu Gherman: „Activitatea onirică redată în memorialistica de detenție oferă în sine o importantă mărturie despre prezența fizică și psihică a fricii, condensată de memoria individuală la frontiera stării de veghe cu visul. Alături de experiența «diurnă» a suferinței, experiența onirică reconstituie la nivelul «esențial» al procesării psihice, îndurarea și contagiunea fricii dincolo de cadrele spațio-temporale ale detenției”. ■ În *Lucian Raicu în re-actualitate* Boris Marian notează apariția volumului *Dincolo de literatură*, o antologie a scrierilor lui Lucian Raicu îngrijită de Carmen Mușat, Ed. Hasefer, 2009: „Lucian Raicu a fost un mare critic, iar înțelepciunea sa, în alte vremuri l-ar fi condus pe treptele marilor moraliști, în sensul profetic. Mulțumim doamnei Mușat și Editurii Hasefer pentru această valorificare și așteptăm celelalte scrieri lăsate de bunul și pasionatul lector să apară în aceeași formă elevată”. ■ Ruxandra Cesereanu semnează *Maharajahul Rushdie*, un comentariu la volumul *Pământul de sub tălpile ei* de Salman Rushdie, ediția a II-a, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Polirom, 2008: „Mărturisesc că m-am pregătit pentru această a doua lectură ca pentru o stază de drog și extaz. Că am dorit să mă acopăr în și să-mi fac cuib din acest roman, o vară întreagă. Să nu mai dorm, să nu mai mănânc, să nu mai ies din casă, doar să citesc și să citesc. Cu creionul în mână. Întrucât romanul acesta s-a dovedit a fi aproape un soi de carte de înțelepciune, din care înveți o grămadă de lucruri, de la cum să scrii la cum să nu scrii. Înveți și cum să găsești tăria creatoare dinăuntru și dinafară și mai ales cum să o păstrezi. Înveți și cât de amarnică și tăioasă și păienjenoasă este dragostea”. ■ Horia Bădescu realizează un interviu cu poetul francez Jean-Max Tixier, *Poetul este aici, pe această planetă, pe timpul acestei bucăți de istorie*: „H.B.: «La ce bun poezii în vremuri sărace?», spune un vers de Hölderlin. E o întrebare care poate fi pusă oricând. Mai are umanitatea nevoie de poezi? J.-M. T: Și răspund lui Hölderlin că tocmai în vremuri sărace e cea mai mare nevoie de poezie. Cu tot respectul, el a spus o prostie. Problema nu e de a ști dacă umanitatea are nevoie sau nu de poezi, ei îi este dat să știe dacă există sau nu poezi, oameni cărora le place să citească poezia sau s-o scrie. Odată acceptată aceasta, întrebările sunt vane. Favorabile sau defavorabile, optimiste sau pesimiste, opiniile sunt de prisos. Realitatea observabilă e cea care are importanță: câte volume scrise, câte publicate, câte tiraje, câți poezi se declară astfel? E mai bine să te determini plecând de la fapte, nu de la emoții sau stări sufletești. Când scriu un poem, nu mă întreb dacă el răspunde unei așteptări

oarecare. Nu-mi fac griji nici măcar pentru eventuala lui publicare. Îl scriu. Asta e!”.

■ Aurel Rău notează *Steaua, la un nou ceas aniversar*: „Din nou într-un ceas aniversar: 55 de ani de la apariția revistei «Steaua», în luna aprilie 1954. Prilej cu care scoți din nou de pe un raft un tronson dintr-o bogată colecție revuistică, pe care-l înlocuiești cu un altul și cu un altul, căutând să rămâi numai în deceniul 5, pentru eventual alte amănunte, dintr-o istorie cu instituția cenzurii într-un regim totalitar”.

■ Horia Bădescu semnează textul omagial *Gloria Constantini*: „De un echilibru, pe care l-aș numi atic, dacă n-ar fi înscris în gena intelectualului ardelean, măsurat în judecăți și, deopotrivă, în înfățișarea lor către lume într-o lume a nemăsurii, Constantin Cubleșan îți dă nostalgia vremurilor de glorie ale acestui spațiu bântuit încă de patima cărturăriei. Un echilibru pe care l-a păstrat, deopotrivă, în scrierile sale critice, în romanele sale și chiar în sfiala delicatelor sale poeme”.

■ Despre *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008 scrie Florin Mihăilescu în *Iluzie și adevăr*: „Meritul colegului și confratelui nostru Eugen Negrici stă însă mai presus de orice în gestul însuși de a fi luat decizia acestei temerare tentative, iar acest merit e mult mai important decât apare la prima vedere, prin faptul însuși de a reafirma atotputernicia și drepturile absolute ale spiritului critic De aici și satisfacția multor cititori care, ca și noi, îi împărtășesc orientarea, convingerile și... iluziile. Pentru că s-ar putea, vai!, ca și schimbarea de mentalitate, pe care totuși o sperăm, să fie nu mai mult, la rândul ei, decât încă o nouă, consolatoare, dar simplă și anemică iluzie”.

■ Apar cronici literare: □ Mihaela Ursa semnează *Poveșteașul amoros*, un comentariu la *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Ultima carte a lui Teodorovici este nostalgică și pasionantă ca o poveste de dragoste, dar inteligentă ca un roman textualist. Ea este cea mai bună dintre cărțile autorului publicate până acum și are toate datele pentru a deveni nu numai o carte foarte citită, ci și un reper de istorie literară recentă”.

□ În *Poemul deghizat în roman* Ovidiu Pecican scrie despre *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănuțescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Doar că, oricât subiect (și predicat) ar fi în *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor*, e bine să știm cum stăm. Și, iată, stăm astfel: *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* este... un poem epic eroi-comic; nu mai mult, dar nici mai puțin budaidelenian decât *Levantul* lui Mircea Cărtărescu”.

□ Victor Cubleșan se ocupă de *Cât ar cântări un înger* de Eugen Uricaru, Ed. Cartea Românească, 2008 (*Cât cântărește un roman bun*): „*Cât ar cântări un înger* este un roman excelent. Singurul lucru pe care mai trebuie să îl facă este să-și găsească cititorii”.

■ Titus Popescu discută despre *Thomas Mann despre frumosul natural și frumosul artistic*.

■ În *Scrisori inedite* apare partea a treia din *Intelectuali români în corespondență cu Giandomenico Serra*, dosar realizat de Viorica Lascu și Ștefan Damian. Apar scrisorile lui Ioan Guția, Ștefan Pașca, Iorgu Iordan, Romulus Vuia.

■ În secțiunea *Cărți* apar noile recenzii: □ Ana-Maria Tăut scrie despre *Lumină neagră* de Vasile Igna, Ed. Limes, 2008: „Poeziile conținute cercetează limitele începutului (vieții) și ale sfârșitului

(morții), tastând și testând prin cuvinte lumea exterioară și cea interioară a omului, ce încă de la început este damnat să-și poarte moartea lângă el”. □ În *Fețele fantazării* Adrian Țion recenzează *Nălucirile Cavalerului* de Mircea Ioan Casimcea, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „În narațiunile de mai mare întindere, fantasticul estompează de cele mai multe ori puseul obiectivizării, resorbind nucleul epic în vraja imaginarului nu întotdeauna bine temperat. Dar nu-i vorbă că și în proza scurtă a acestui volum vâlvățiile din «irealitatea imediată» dau năvală asemeni unor monștri diurni, blajini, acceptați cu seninătate păguboasă în ordinea lumii”. □ Cristina Vidruțiu publică *Aliaj poetic*, un comentariu la *Pădurea metalurgică* de Radu Andriescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Familia, morții acesteia, italienii, poliștii sau motanul devin elemente care jalonează și propagă plimbarea ca rătăcire fericită pe suprafața satinată a paginilor decise să creioneze încrengătura metalurgică. În concluzie, un volum de poezie foarte ciudat și altfel”. □ Ana-Maria Tăut comentează *Togă de gală* de Ioan-Pavel Azap, Ed. Grinta, 2008: „Ioan-Pavel Azap oferă prin culegerea sa de poezii o paletă largă de posibilități poetice, dintre care cititorul este liber să aleagă după propriul gust și propria constituție literară”. □ În *Călătoria spre sine* Ion Radu Zăgreanu scrie despre volumul lui Cornel Cotuțiu, fără a menționa titlul sau editura: „Cornel Cotuțiu alcătuiește, sociologic, fișe caracterologice, atât pentru românii cunoscuți în călătoriile sale, cât și altor naționalități”. □ Olga Ștefan, *Jurnal prenatal*, recenzie la *Poeme amniotice* de Mihail Gălățanu: „Detașarea, însă, de capcana redundanței prin opoziția unei atitudini autoironice și speculative vizavi de acuzele clișeizării salvează volumul *Poeme amniotice*, cu al său de netăgăduit caracter bulversant și compozit, de la plasarea exclusivă în descendența unei linii tematologice dezavuate”. □ Ion Buzași comentează *Eclipsă de dor* de Maria D’Alba, Ed. Unirea, 2008: „În poezia Mariei D’Alba dorul și lacrima se întrepătrund și-și luminează reciproc sensurile”. □ Cristina Vidruțiu notează apariția ediției *Ion Ianoși – 80*, ediție îngrijită de Aura Christi și Alexandru Ștefănescu, Ed. EuroPress Group, 2008: „Retrospectiva masivă a acestei lucrări dorește să returneze culturii posibilitatea de a accesa un fond de lucrări heteroclit care au drept centru coagulant figura Domnului Profesor, așa cum este numit nu de puțini dintre cei care i-au fost studenți, colaboratori, cititori. Mai mult decât atât, volumul de față își dorește să producă debarasarea de anumite clișee de abordare a autorului încadrat nu de puține ori în tagme renegate, discriminate ca refuz al domnului Ianoși de a fi la modă cu accepțiunile politice sau de oricare alt tip”. □ Cristina Săveanu semnează *Reîntoarcerea sinelui*, un comentariu la *Nu am voie* de Liviu Georgescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Analiza de față poate înainta oricât, materialul fiind impregnat de structuri curioase; cert este că poezia lui Liviu Georgescu se dorește a fi, prin însăși titlul ei, un act de curaj într-o lume anevoios incisivă, dar nu neapărat neproductivă, o poezie pliată prin alcătuire și manifest societății de azi”. □ Cristina Vidruțiu comentează și *Cârja lui Sisif* de Nicholas Catanoy, Ed. Aula, 2007: „Plăcerea și pasiunea lecturii, a meditației, a scrisului și a poftei de viață nu este

disimulată, ci exhibată într-un act de comunicare fratern cu cititorul făcut complice al ideilor dezvăluite de text”. □ Ana-Maria Tăut scrie despre *Ritualul bestiei* de Cornel Nistea, Ed. Teognost, 2008: „Domnia sa face parte din internaționala ortodoxă a Internetului. Iar *Ritualul Bestiei* este o carte despre comunism. Mari surprize nu sunt deci de așteptat”. □ Cristina Vidruțiu se ocupă și de *Labirinturi posibile. Cultură și semnificații hispanice* de Olivia Petrescu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Deși cartea stă sub semnul labirintului, ea reușește să scoată de sub semnul indeterminării spațiul ca element definitoriu, recurent și omniprezent. Referințele literare exemplifică traseul analitic, dobândind o profunzime la nivelul investigației structurate în mod omogen. Ceea ce impresionează este îmbinarea în cadrul studiului a unei dihotomii transformate cu abilitate în complementaritate: cititorului îi este oferită șansa de a pluti printre analizele pasionale sau de a se ancora în teoriile solide expuse”. □ Despre *Triptic spiritual* al lui Lucian Gruia scrie Alina Gaga, Ed. Feed Back, 2008: „*Tripticului spiritual* îi corespunde stări ale luminozității spiritualității românești, așa încât Eminescu reprezintă nocturnul, Blaga crepusculul, iar Brâncuși diurnul, ca o sinteză a studiului la care autorul a trudit un deceniu”. □ Cristina Dănescu semnalează *eu, tu și bunul Dumnezeu* de Daniel Vorona, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2006: „Autorul are un stil unic de a așeza poemele în pagină, imitând componența unui arbore cosmic, care face legătura dintre pământ și cer; versurile lungi simbolizează coroana și rădăcinile chtonice, iar cele așezate vertical, trunchiul, lucru ingenios”. □ Adrian Țion discută despre *Poeme duminicale* de Nicolae Drăgan, Ed. Reîntregirea, 2008: „Răsfoind filele cărții te convingi că Nicolae Drăgan nu scrie pentru a înmulți paginile, pentru a-și măguli orgoliul de creator, pentru a concura cu alți colegi de generație sau din afara acesteia”. □ Anamaria Lupan recenzează *Laptele negru* de Radu Ulmeanu, Ed. Brumar, 2008: „Întreg volumul se articulează pe o organizare a antinomiilor, pe o armonie a contrariilor, pe o împrumutare de caracteristici, căci susul devine jos, ființa iubită e un fel de Dumnezeu, e întreg universul, ba chiar depășirea lui, e profetul ce unește lumile și timpii, e Casandra ce instaurază teatrul tragic în platitudinea și linearitatea prezentului”. □ Cristina Dănescu recenzează *Regnul ascuns* de Lucian Scurtu, Ed. Biblioteca a revistei „Familia”, 2008: „Lucian Scurtu chiar reface limbajul, lucru nu prea vizibil ori asumat și de la alți poeți; el are curajul să aducă ceva nou, să arate că se poate ca lucrurile să nu intre într-o monotonie tristă, să adauge un plus de lumină: anemoze, lichior-nic, deltaic, casimcii, unele cuvinte îl leagă de o geografie aparte”. □ Despre *Iluzionista Babette* de Lucian Alecsa, Ed. Vinea, 2008 scrie Vlaicu Moldovan: „Poezia lui Lucian Alecsa este un delir instinctiv ce depășește sfera tangibilității sensului. Este un vraci tămăduitor al sufletului perimat de angoasa descompunerii”. □ Anamaria Lupan comentează și volumul *Toate-s cam de pe când* de Dan Petrușcă, Ed. Universitas XXI, 2008: „Se propune o nouă gramatică a ființei, o diacronie și o sincronie ce alcătuiesc geneza reciprocă a timpului mitic, o repunere a traseului antropologic jalonat de Eros”. □ Vlaicu Moldovan semnalează

Poemul matriță de Dan Mircea Cipariu, Ed. Brumar, 2008: „Abordând idei despre concepțiile viitoare ale literaturii, Cipariu șovăie și tinde spre o comodă gândire a uitării de viitor”. □ Ana-Maria Tăut scrie despre *Armura florii de câmp* de Minerva Chira, Ed. Casa Cărții de Știință: „Pe măsură ce ne cufundăm în lectură observăm desele reflecții asupra poeziei, asupra poetului”. □ Iuliu Pârvu comentează *Cu balerina printre munți* de Vistian Goia, Ed. Dacia, 2008: „Am nedreptăți, cu siguranță, alte lucrări ale lui Vistian Goia susținând că ultima sa carte, *Cu berlina printre munți*, este cea mai bună. Dar nu exagerăm socotind-o ca una dintre cele mai simpatice cărți ale sale”. □ D. Dumitrașcu notează apariția *În căutarea sensului pierdut*, vol. I-II, de Dumitru Constantin Dulcan, ed. Eikon, 2009. □ Victor Cubleşan semnează *Cum fac mai mult de 250 de olteni o antologie*, o recenzie la *Printre epigramaști* de Petre Gigea-Gorun, Ed. Fundația Scrisul Românesc, 2008: „Printre epigramaștii olteni este genul de volum care nu face valuri la apariție și care nu-și propune să zdruncine ierarhii, dar tocmai prin valoarea documentară, de instrument de lucru clar și sistematic, își găsește cu ușurință locul necesar pe raftul oricărei biblioteci respectabile”. ■ Apar versuri de Alexandru Jurcan, Adrian Bodnaru, Ștefan Bolea, Ioan Mușlea, George Remete, Ion Scorobete. ■ În rubrica sa *Oglinda retrovizoare* Vasile Igna semnează *Cuvinte și lucruri, gusturi și maniere*. ■ Horia Porumb continuă notele sale de călătorie cu *La Cuzco, înainte și după*.

● [„Tomis”, nr. 5 (470)] Numărul se deschide cu un *Creditorial* semnat de Bogdan Papacostea – Ioan Petru Culianu: „Pe 21 mai se împlinesc 18 ani de la asasinarea profesorului Ioan Petru Culianu. Nefericitul majorat lasă în continuare fără răspuns două întrebări fundamentale: cine și de ce a curmat viața celui mai prolific și strălucit cercetător român al ultimei jumătăți de secol?”. ■ GrațIELa Dumitrache semnează *In memoriam. Mitanaliza lui Ioan Petru Culianu între exercițiu și metodă*: „Teza fundamentală pe care o lansează Culianu este că și religia, literatura, filosofia, știința funcționează pe baza unor decizii de tip digital. Toate alegerile posibile fac parte dintr-un *sistem* care cuprinde întotdeauna un *set de reguli* și un *mecanism de generare*. Setul de reguli este definit ca reprezentând un ansamblu de propoziții automate, în timp ce mecanismul de generare este dat de aplicarea unui procedeu binar de alegere asupra setului de reguli. În acest context *mitul* devine o creație a minții omenești, în care ceea ce contează este *structura*”. ■ Sergiu Miculescu revine la *Anul internațional Eugen Ionescu*, cu articolul *Un poet încă necunoscut: Eugen Ionescu*: „Rămâne un paradox: scriitorul, prin excelență febril și angoasat, debutează «cuminte» cu o plachetă de versuri intimist melancolice. Citite doar în registru elegiac – care ne este sugerat de titlu –, poeziile dau impresia înșelătoare a unui autor monocrom și monocord”. ■ Felix Nicolau, *Un blazat cu geniu simpatice*, cronică la *Antipoeme* de Gelu Diaconu: „Mereu atent la ce se întâmplă pe scena poetică (era să zic politică, ptui!), Gelu Diaconu preia tehnici și forme fără complexe. Își permite, însă, pentru că le umple cu un conținut numai al lui”. ■ În *Starea poeziei* Ștefania Mincu

publică *Între poezie și nimic*, prima parte a recenziei la *Salutator universal* de Dumitru Păcuraru, Ed. Limes. 2008: „Dotat cu o conformație postmodernă sănătoasă, care are toată disponibilitatea audienței în ce ne privește, Dumitru Păcuraru nu ocolește în poezie limbajul prozastic, nici (măcar) pe cel retoric sau linear; nu are practic retenție la vreun limbaj anume și nu mai face parte din categoria celor ce caută poetisme forțate. Excesele metafizice ale poeziei, cât și cele antimetafizice, de altfel, sunt în mentalitatea sa redimensionate”. ■ În *Sensul luptei*, secțiunea *Circul domestic*, Claudiu Komartin scrie despre Dumitru Bădița și volumul *Poeme preraphaelite*, Ed. Pontica, 2008: „După un debut mai mult decât ok, Dumitru Bădița confirmă nezugomotos, cu o carte inteligentă și (aproape pe de-a-ntregul) bine scrisă. Ironia nu este, la el, o tehnică literară, nu e cuvântul demonetizat prin excesiva utilizare de optzeciști, nefiind setată pe poanta cu subtilități culturale sau pe complicitatea șmecherească cu cititorul, ci o atitudine existențială recomandabilă, de nu chiar necesară în Absurdistanul de zi cu zi”. ■ În rubrica sa '80- '90- '00 Daniel Clinci semnează *Viață sau literatură: Cristian Popescu*: „Dacă, în momentul în care am discutat despre generația anilor '80, am adus în prim-plan impactul și elanul teoretizant care a aclimatizat termeni precum textualism, autenticism, biografism etc., literatura anilor '90 nu poate fi abordată fără acest intermezzo dedicat lui Cristian Popescu, cel care este considerat punctul de «fractură» al discursului literar optzecist, cel care este revendicat de tinerii poeți de astăzi și care a impulsionat modificarea perspectivei asupra poeziei de la sfârșitul deceniului al nouălea al secolului trecut”. ■ Raluca Șerban-Naclad scrie despre *O abordare curajoasă a poeziei lui Paul Celan* în secțiunea *Ex Cathedra*, un comentariu la *Paul Celan și avangardismul românesc. Reactualizarea sensului* de Mircea Țuglea, Ed. Pontica, 2008: „*Paul Celan și avangardismul românesc. Reactualizarea sensului* se recomandă drept un dificil exercițiu intelectual. Dar cu cât zăbovești mai mult asupra discursului în limbaj ultralivresc, cu fraze, uneori, sufocant de arborescente, cu atât crește satisfacția că ai citit o carte serioasă, pentru că limbajul «obscur» nu e un paravan pentru puținătatea ideilor, cum se întâmplă adesea în cadrul tezelor academice, ci «o matrice» generatoare de multiple sensuri”. ■ În *Eminescu să ne judece...* Alina Spînu comentează *Eminescu și devenirea poeziei europene moderne* de Paul Iruș: „Lucrarea nu este destinată publicului larg. Mă tem că mulți dintre elevii profesorului Paul Iruș (deși aparțin unei instituții de elită din peisajul constănțean, Liceul «George Călinescu») nu vor înțelege acest demers, care mizează mai ales pe *Eminescu necunoscutul*, cel din variante, din textele manuscris. Astfel ca devine inutilă insistența autorului de a decima clișeele școlare. Acestea vor supraviețui pentru ca autosuficiența nu naște frustrare, ci narcisism, pentru ca a clasa este mai lesne decât a problematiza. Paul Iruș se lansează din acest punct de vedere într-o bătălie câștigată. La nivelul studiilor înalte, în cercul extrem de rarefiat al specialiștilor, Eminescu nu mai este demult *ultimul mare romantic, romantic întârziat*, sau *Luceafărul poeziei românești*, ci un profil poetic aparte care nu încetează să ne

pună pe gânduri”. ■ În rubrica *Nobel Prize Losers* Daniel Clinci scrie despre Franz Kafka în *Brotheruf, azbest și literatură*. ■ Apare o nouă anchetă *Între_vederi*: „Tomitanii au fost curioși să afle ce muzică vă enervează”. Răspund: Horia Gârbea, Marius Chivu, Bogdan Ghiu, Mădălin Roșioru, Daniel Clinci, Dumitru Crudu, George Vasilevici, Lucia Dărămuș, Paul Aretzu. ■ La rubrica *Dicționar Apocrif* Adrian G. Romilă definește *Modernism românesc*: „Ce s-a întâmplat la noi? Avem un modernism românesc, vreau să spun cu aceleași trăsături, manifestate simultan, cât de cât? Răspunsul e categoric negativ. Noi nu avem modernism pentru că nu am avut niciodată clasicism, romantism, simbolism etc. Adică le-am avut, dar într-o formă amestecată, copiate din Apus la vreo 50 sau 100 de ani diferență, polemizând în același timp unele cu altele, într-un amalgam care a reușit performanța, din fericire, de a crea ceva valori”. ■ George Vasilevici semnează *Cartea noastră cea de toate zilele* în secțiunea *Buda books*, recomandând *Molloy* de Samuel Beckett și *Conjurația imbecililor* de John Kennedy Toole: „După ce i-am terminat de citit pe cei doi, nu am mai simțit deloc povara detenției și, mai mult, am fost capabil să îmi recunosc gravitatea faptelor și chiar sa fac pace cu mine”. ■ Apare secțiunea *Poveștile Thaliei Ex-Ponto*: „Atelierele Revistei *Tomis* propun tuturor celor care iubesc universul văzut și nevăzut al teatrului, *Poveștile Thaliei Ex-Ponto*, un demers radio-scriptic despre bogata și prea puțin cunoscuta istorie a teatrului dobrogean”, iar Luana Luban scrie despre *O soarea de taifas caragialesc*. ■ În *Eveniment* citim *Mântuirea lui Călinescu* de Raluca Șerban-Naclad, un articol despre a III-a ediție a Colocviului Național „G. Călinescu față cu noua critică literară”, organizat pe 21 martie 2009 la Fundația Națională pentru Știință și Artă, unde au fost organizate două dezbateri: *Criza culturii critice?*, moderată de Eugen Simion și *G. Călinescu și noul canon în critica literară actuală*, moderată de Dan Hăulică: „În discursul de deschidere a manifestărilor de anul acesta, Eugen Simion, trecând rapid peste refuzul lui Nicolae Manolescu de a i se alătura, precum și peste retragerea sprijinului din partea U.S.R. (situație salvată de Varujan Vosganian, care a făcut rost de fondurile necesare pentru achiziționarea volumelor V și VI din publicistica lui Călinescu, datorite tuturor participanților), a precizat obiectivele acestui colocviu, organizat de Fundația Națională pentru Știință și Artă. În opinia domniei sale, ar fi vorba, în primul rând, de crearea sentimentului de responsabilitate față de literatură la noile generații de intelectuali, apoi de formarea sentimentului de generație («Cred în sintagma *generație de creație*», a precizat amfitrionul) și, nu în ultimul rând, de mediatizarea proiectului de publicare a tuturor articolelor lui Călinescu. De altfel, discursul său inaugural s-a încheiat cu prezentarea volumelor călinesciene *Opere. Publicistică V (1940-1946)*, respectiv *Opere. Publicistică VI (1946-1947)*, coordonate științific de cercetătorii Nicolae Mecu și Oana Soare, editate anul acesta de Academia Română și de Fundația Națională pentru Știință și Artă”. Urmează prezentările intervențiilor participanților, pentru a se concludiona: „Cea de-a treia ediție a Colocviului Național «G. Călinescu față cu noua critică literară»

a reluat multe dintre punctele de vedere exprimate în ediția de anul trecut, iar participanții au fost mai puțini. Ceea ce am remarcat a fost o prelungire a dezbatărilor asupra lui Călinescu. Discursul encomiastic al foștilor lui studenți, acum poate la fel de celebri ca și Călinescu atunci, Eugen Simion și Dan Hăulică, e motivat de specificul relației maestru-discipol. Călinescu n-a fost nicicum «demolat» de cei tineri, mai mult, nu s-a vorbit decât cu voce foarte joasă de oportunismul lui Călinescu, totul explicându-se prin trăsături ale unei psihologii speciale: histrionism, gustul pentru paradox, genialitatea care implică multiplicitatea rolurilor asumate etc. Evident, Călinescu criticul trebuie citit, reevaluat, opera sa constituind temei pentru orice conștiință critică». ■ Valentin Ispas publică *Promovare... in progress* în rubrica *I.C.R. News*. Reținem *Vedeta Bookfest-ului ungar*: „La inițiativa Institutului Cultural Român din Budapesta, a Asociației Editorilor din România și a unor intelectuali maghiari - dintre care amintim pe Körössy Jozsef și pe Zentai Péter, directorul târgului - țara noastră a fost invitata de onoare a ediției 2009 a Târgului Internațional de Carte budapestan, care a avut loc la sfârșitul lunii aprilie la *Millenaris*. [...] Astfel, trei generații literare s-au întâlnit pe teritoriul târgului. Dialogurile dintre scriitori au fost pline de spirit: Gabriela Adameșteanu alături de Peter Esterhazy și Mircea Dinescu prezentat de Cselényi László. A urmat o avalanșă de traduceri în limba maghiară a unor autori români, ca Florina Ilis, Ruxandra Cesereanu, Bogdan Suceavă, Lucian Dan Teodorovici, Traian Ștef, Varujan Vosganian, Radu Aldulescu, Denisa Comănescu, Filip Florian, Eginald Schlachttner, Florian Lăzărescu, Vasile Dan etc.”. ■ Daniel Clinci revine la *Revista presei*, prezentând conținutul revistelor „Cultura” (nr. 13 (207), 2 aprilie) și „Observator Cultural” (nr. 212-213 (470-471), 16 aprilie). ■ Revista anunță *Colocvii tomitane*, ediția a XIV-a, care vor avea loc la Muzeul „Ion Jalea” din Constanța în data de 20 mai 2009, *Agonia și Extazul Poeziei Contemporane Române*: „În cadrul Colocviilor Tomitane, care se vor desfășura miercuri, 20 mai 2009, la Muzeul «Ion Jalea», se vor acorda premiile Revistei Tomis pe anul 2008. Juriul este format din Bogdan Papacostea, redactor-șef al revistei «Tomis», Dan Mircea Cipariu, președinte al Secției de Poezie a Asociației Scriitorilor din București, Răzvan Țupa, redactor al revistei «Time Out», și Mircea Țuglea, scriitor”. Nominalizări: □ *Poezie*: Bogdan Ghiu, Mugur Grosu, T. S. Khasis, Claudiu Komartin, Ioan S. Pop. □ *Proză*: Sorin Dinco, Mitoș Micleușanu, Bogdan Papacostea, Alexandru Vakulovski, George Vasilievici. □ *Traducere*: Rodica Grigore, Traian Lazarovici, Mădălin Roșioru, Camelia Țuglea, Mihai Vakulovski. □ *Critică literară și eseu*: Daniel Clinci, Augustin Ioan, Ștefania Mincu, Felix Nicolau, Miki Vieru. ■ În rubrica sa *Artistocrat* George Vasilievici semnează *Copilul din orbită*. ■ Citim *Tranșant* de Mădălin Roșioru și *Fântâna* de Dan Mihuț. ■ În *Text pistols. Pariuri Tomis* apar versurile lui Ilieș Gorzo. ■ În *Atelier de traduceri* citim versurile semnate de Nora Iuga, în engleză, traduse de Veronica Bălă, care apar cu următoarea introducere: „Nora Iuga, autoare a diverse volume de poezie, poezie în proză și romane precum *Fetița cu o mie de*

riduri și *Sexagenara* și *tânărul*. Traducătoare de prestigiu din limba germană: Aglaja Veteranyi, Günter Grass, Herta Müller. În 2007 primește premiul Friedrich-Gundolf din partea Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung pentru răspândirea culturii germane în lume”.

● **[„Viața Românească”, nr. 5; nr. de pagini: 130]** Nicolae Prelipceanu publică *La plecarea lui Petre Stoica*: „După o baie de civilizație și bun simț, revenit la București cu tristețea veștii pe care mi-o dăduse primarul Jimboliei, dl. Kaba Gábor, încă de sâmbătă dimineață, că a murit poetul Petre Stoica, prietenul meu de o jumătate de viață (a lui), am văzut la televizor incredibile scene de la Ateneu: funeraliile unui cântăreț de muzică populară, Ion Dolănescu. Era duminică seară, 22 martie. Petre murise cu o zi înainte, pe la șapte fără ceva, dimineața. Luni aveam să văd ceea ce, oricum, știam: nici o știe, nicăieri, despre moartea marelui poet”. ■ În continuare apare ancheta *Basarabia, înspre europenitate?*. În acest număr citim o Declarație Moldova PEN Centru (*Atac asupra democrației și drepturilor omului în Republica Moldova*), Marian Drăghici (*Defazaj, final deschis*), Dan Dungaci (*Estul și Vestul se ciocnesc la Chișinău*), Eugenia Bojoga (*Basarabia văzută „sub lentilă”/prin lentile (?)*). ■ În secțiunea *Restituiri* apare *Cercul literar în secolul al 21-lea* de Nicolae Balotă: „Când îmi reprivesc viața înscrisă în timp, precum toate existentele, mă pot considera în mai multe privințe un supraviețuitor. Dintre aceste perspective, dintre diversele planuri pe care mi-a fost dat să trăiesc aleg de asta data doar unul, acela al Cercului Literar de la Sibiu. Sunt, într-adevăr, un supraviețuitor al Cercului Literar. Ultimul mohican, pot spune, căci cum am aflat chiar cu ocazia recentului simpozion pe tema *Cercului Literar*, excelent organizat de Sanda Cordoș la Universitatea din Cluj, l-am pierdut pe ultimul prieten cerchist din anii sibieni, Deliu Petroi. Istoria a făcut să nu-l mai întâlnesc de vreo șaizeci de ani, istoria și poate geografia, într-atât Aradul poate să ascundă un ins, ca o Patagonie sau un deșert al Nevadei. Sunt astfel ultimul mohican al unui trib literar, ce asemenea oricărui trib uman în extincție își risipește fii pe care un timp – foarte scurt pentru Cercul Literar de la Sibiu – i-a ținut într-un mănunchi împreună”. ■ În articolul *Persida și Parvati* Elisabeta Lăsconi face o paralelă în romanul *Devdas* de Sarat Chandra Chattopadhyay (traducere de Irina-Margareta Nistor, Ed. Taj Books & Media, 2008) și *Mara* de Ioan Slavici: „Ambele romane relatează povestea unei iubiri devoratoare: criticii occidentali au văzut în *Devdas* un fel de «Romeo și Julieta a lumii indiene», criticii români au descoperit în *Mara* neobișnuita poveste de dragoste, indiferent de perspectivă – psihologică sau psihanalitică, filosofică sau culturală”. ■ Apar eseuri: □ Daniela Magiaru, *Despre cultura râsului bine drămuț*: „*De la sensation d'élasticité lorsqu'on marche sur des cadavres*, cea mai recentă piesă a lui Matei Vișniec, este un omagiu adus lui Eugène Ionesco și o recuperare morală – o comemorare a victimelor închisorilor comuniste”. □ Nicoleta Dabija, *Karl Jaspers – conștiința în proces cu istoria*: „Poate părea inadecvat ori surprinzător să revii la un autor care a gândit și a spus ce a avut de spus într-o altă epocă decât cea în

care îți este dat să trăiești. E de asemenea posibil ca tendința re-învierii, re-formulării unei problematice, precum cea a vinei acuzatului și victimei în petrecerea lor prin istorie, să îndepărteze. Miza textului de față este însă sa-l așeze pe Jaspers și lucrarea sa, *Conștiința culpei*, în demersul lor istoric, să refacă procesul filosofului cu timpul, în dimensiunea lui metafizică, dar și în cea concretă, cotidiană, fără a pierde din vedere cum anume ideile viabile în preajma celui de-al Doilea Război Mondial rămân valabile, nu întrucât sunt încă actuale, ci pentru că sunt mai curând universal umane”. ■ *Cronici literare*: □ Vitalie Ciobanu semnează *Cine suntem noi și ce putem deveni*, o cronică la *Cine suntem noi? Cronici de la Est de Vest* de Dan Dungaciu, Ed. Cartier, 2009. □ În *Emil Brumaru privind realitatea sub fustă* Bogdan Crețu semnalează apariția primelor două volume din colecția *Opere* de Emil Brumaru, realizate de Daniel Cristea-Enache, Ed. Polirom: „Traversând atâtea decenii, poezia lui Emil Brumaru rămâne aceeași, fără a fi și previzibilă. Încălcând convențiile, etalând cu vizibila plăcere teme tabu ale literaturii noastre, privind cu melancolie realitatea sub fustă, Emil Brumaru este, nu încape îndoială, unul dintre cei mai mari poeți ai literaturii noastre. De aceea, lectura acestor prime două volume de *Opere* este una obligatorie”. □ Viorica Răduță publică *Privirea criticului Irina Petraș, o locuire*, un comentariu la *Literatură română contemporană* de Irina Petraș, Ed. Ideea Europeană, 2008: „Volumul de față se citește cu empatie, finețea de stil ascute și ascunde, totodată, o lume-loc, trăit/ă cu supliciu, dar și cu distanțare voită, aceea dată nu de imparțialitate, ci de meditație. Starea aceasta ultimă o proiectează pe Irina Petraș peste numitul raft, livrescul, în spațiul «întrelui», cum bine spune ea însăși, ambigenul devenit ontologic, la granița existenței proprii cu scriitura Celuilalt”. □ În *Răuri să fie, că somon se găsește...* Rodica Grigore consemnează apariția volumului *La pescuit de somon în Yemen* de Paul Torday, traducere de Laura-Georgiana Fratu, Ed. Leda, 2008: „*La pescuit de somon în Yemen* rămâne o carte care merită citită, fiind, poate, printre puținele cărți din lume despre somon care se citește cu sufletul la gură și pe nerăsuflăte”. □ Andreea Răsuceanu semnează *Ducdame – sub semnul vrăjitei nemărginiri*, o prezentare a volumului *Cercul nebunilor* de John Cowper Powys, traducere de Antoaneta Ralian, Ed. Humanitas, 2008: „*Cercul nebunilor* (traducerea lexemului *ducdame*, termen grecesc desemnând chemarea bufonilor de la curte să se adune într-un cerc, inovație shakespeariană prezentă în piesa *Cum vă place*) e un titlu cum nu se poate mai potrivit pentru romanul lui Powys, sintagma având un caracter restrictiv ce delimitează fără drept de apel parcursul naratologic, atenționând asupra caracterului închis, a circularității acțiunii”. □ Paul Aretzu publică *O odă a bucuriei*, semnalând volumul *Iisus, Fiul Omului* de Kahlil Gibran, Ed. Nemira, 2007. ■ În secțiunea *Comentarii critice* apare *Augustin Buzura – stilul prozei* de Ion Bălu, un text despre romanul *Absenții*: „Printr-un incitant demers analitic și un personaj memorabil, al cărui destin evoluează pe coordonate abisale, Augustin Buzura a creat o inserție în societatea totalitară autohtonă de o amploare neîntâlnită în proza dinainte de 1989.

Verbalizarea interioară reliefează structuri caracteriale, dezvăluie reflecții profunde, referitoare la cotidianul existențial, la realizarea profesională și descătușează o forță a observației de frapantă originalitate, ce conturează statutul ontologic al făpturii umane în societatea comunistă autohtonă”. ■ *Miscellanea*: □ Nicolae Prelipceanu, *Salonul cărții de la Paris, un succes*: „Pavilionul României, organizat și anul acesta de Ministerul Culturii ar fi putut să aibă mai multe cărți pe care să le poată și vinde, căci așa, cu puține și cam disparate apariții, unele de o calitate îndoielnică și, în plus, inutile acolo, a lăsat mulți doritori asupra setei lor de a cumpăra vreunul dintre expozate. Așezată lângă Mexic, România se vedea bine și de departe, ceea ce nu e de colea în îngheșuiala teribilă din toate zilele acestui salon ultra-animat. Alături, sau vizavi, dar în partea opusă Mexicului, era pavilionul ICR, mult mai bine dotat cu cărți și de unde se puteau cumpăra câte exemplare doreai. [...] Cât despre întâlniri, dacă cea unde Florin Iaru și subsemnatul am citit versuri în românește și în traducere franceză n-a beneficiat de mai mult de vreo 25 de suflete, la prezentarea celei de-a doua cărți a Gabrielei Adameșteanu apărute la Gallimard (cu Jean Mattern, Daniel Cristea-Enache și traducătoarea Marily Le Nir) a fost un aflus seros de lume, ca și la discuția despre proză românească, dintr-una din sălile salonului, la care au participat Gabriela Adameșteanu, Dumitru Țepeneag și Daniel Cristea-Enache, animați de Magda Cârneci, directoarea ICR Paris. De altfel, Gabriela Adameșteanu, aflată la a doua sa carte apărută la Gallimard (primul său roman, *Drumul egal al fiecărei zile*), a fost unul dintre autorii înșirați la un moment dat pentru a da autografe, la standul marii edituri franceze. Întâlnirea cu Nicolae Manolescu, Eugen Negrici, Livius Ciocârlie și Ion Bogdan Lefter s-a anulat, din motive de economie, care l-au făcut pe autorul *Istoriei...* să refuze participarea”. □ Ion Zubașcu, *20 de poeți români traduși în Franța*: „În 15 martie, la Salonul de Carte din Paris, a fost prezentată o antologie de poezie română contemporană, apărută în numărul 3 (din decembrie 2008), al revistei «Confluences poétiques», după ce aceiași eveniment i-a fost dedicată o lansare la Casa Poesiei din Paris, în februarie 2009. Această nouă ieșire a poeziei române contemporane în Europa se datorează în bună parte tinerei poete Linda Maria Baros, care a tradus 17 autori, alți trei poeți fiind traduși de Andrei Cadar. Dar iată și numele celor 20 de poeți români, în ordinea în care au intrat în antologia revistei «Confluences poétiques», pe criteriul cronologic: Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu, Ana Blandiana, Șerban Foarță, Paul Aretzu, Liviu Ioan Stoiciu, Nichita Danilov, Marian Drăghici, Gabriel Chifu, Traian T. Coșovei, Marta Petreu, Ioan Es. Pop, Lucian Vasilescu, Mihail Gălățanu, Simona Popescu, Dan Coman, Șerban Axinte, Dan Sociu, Cosmin Perța, Claudiu Komartin”. □ Ion Zubașcu, *Robert Șerban, la Târgul Internațional de Carte de la Leipzig*: „Traducerea germană a volumului de versuri *Cinema la mine-acasă* de Robert Șerban a fost lansată la Târgul Internațional de Carte de la Leipzig, ediția 2009. Evenimentul a avut loc pe 12 martie, la Café Europa, Halle 4, Stand D505. Întâlnirea poetului timișorean cu publicul german a fost moderată de scriitorul

Traian Pop Traian”. □ Liviu Ioan Stoiciu trece în revistă conținutul publicațiilor în *Revista presei literare*: „Cuvântul”, „Cultura”, „Timpul”, „Orizont”, „Scrișul românesc”. ■ Tot în *Miscellanea*, Eugenia Țarălungă semnează un *Breviar editorial* : □ *Craterul platon* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Vinea, 2008: „Poezia lui Liviu Ioan Stoiciu este în stare să atragă elogiile lui Nicolae Manolescu și Eugen Simion deopotrivă, deși cei doi critici rareori au putut fi întâlniți în paginile sau pe copertele unui singur volum – fie el și al lui LIS, sau cu atât mai mult pentru că el este autorul”. □ *România exilată. George & Alexandru Ciorănescu* de Ștefan Ion Ghilimescu, Ed. Paralela 45, 2008. □ *Basarab Nicolescu. Eșeu monografic* de Emanuela Ilie, Ed. Timpul, 2008. □ *Cauzalitate emergentă în filosofia istoriei* de Nicolae Iuga, Ed. Limes, 2008. □ *Clasic printre postmoderni* de Liviu Franga, Ed. Princeps Edit, 2008: „De bine ce clasicismul și postmodernitatea nu au prea multe tangențe – ca viziune, altfel postmodernitatea este peste tot, precum odioasă partidul unic și ubicuu -, universitarul Liviu Franga ne determină să privim spre viitor din perspectiva unui umanist de formație clasică”. □ *Prehudiile democrației* de Traian Călin Uba, Ed. Abeona Press, 2009: „Publicistica lui Traian Călin Uba din vremurile de glorie ale primilor ani de după revoluție”. ■ Versuri semnează Mariana Codruț, Calistrat Costin, Liviu Capșa.

IUNIE

1 iunie

● **[„Adevărul”, nr. 5869]** În acest număr, la rubrica sa săptămânală, Nicolae Manolescu scrie despre *Trafic de influență*.

● **[„Tribuna”, nr. 162]** Din rubrica *Agenda* reținem: □ Ștefan Manasia, *Best poetry in town*: „Intrăm deja-n iunie și aproape se încheie un prim an al Clubului de Lectură «Nepotu’ lui Thoreau». [...] Bilanț: au citit, până acum, scriitorii Radu Vancu, Marin Mălaicu-Hondrari, Ana Dragu, Mihai Mateiu, Bogdan Lipcanu, Lavinia Braniște, Rareș Moldovan, Constantin Acosmei, Francisc Baja, Andrei Doboș, Vlad Moldovan, Moni Stănilă și Alex Potcoavă. [...] Așadar, faceți bine și nu pierdeți ediția «Thoreau» din 3 iunie, când ne vom da întâlnire cu poeții Dan Coman și Claudiu Komartin, autorii volumelor *dicționarul mara* și *Un anotimp în Berceni* (ambele apărute la editura Cartier din Chișinău, în 2009)”. □ *Premiile Filialei Cluj a UR*: „Joi, 21 mai a.c., la sediul Asociației Scriitorilor Clujeni, s-au acordat premiile pentru anul 2008: Premiul *Opera omnia* le-a fost înmănat criticilor și istoricilor literari V. Fanache și Mircea Tomuș; Cartea anului Poezie – Ruxandrei Cesereanu, pentru *Coma*, Editura Vinea, București; Cartea anului Proză – lui Alexandru Vlad, pentru *Curcubeul dublu*, Editura Polirom, Iași; Cartea anului Critică și istorie literară – lui Ion Pop, pentru «*Echinox*». *Vocile poeziei*, Editura Tribuna, Cluj-Napoca; Cartea anului Minorități – lui Karacsony Zsolt pentru spectacolul lui Mihai Măniuțiu, *Spune Scardanelli*, AB-ART și Filip Florian, *Degete mici*, Ed. Magvető, Budapesta; Cartea anului Debut – lui Vlad Moldovan, pentru *Blank*, Editura Cartea Românească, București; premiul *Clujul literar* Eseu – lui Ioan Pop-Curșeu, pentru *Baudelaire, la plural*, Editura Paralela 45, Pitești; premiul *Clujul literar* Traduceri – lui Tudor Ionescu pentru: Valère Navarina, *Opereta imaginară*, Fundația Culturală Camil Petrescu, București, Pascal Quignard, *Viața ascunsă*, Editura Echinox, Cluj-Napoca și Olivier Assouly, *Bucatele divine*, Editura Echinox, Cluj-Napoca; premiul *Clujul literar* minorități – lui Cseke Péter, pentru *A magyar szociográfia erdélyi muhelyei*, Magyar Napló; *Clujul literar* Premiul «Mongolu» – lui Ștefan Manasia, pentru *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească, București; *Clujul literar* Premiul «N. Irimie» - lui Cornel Robu, pentru *Scriitori români de science-fiction*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca; *Clujul literar* Premiul «Interart» – scriitorilor Niculae Gheran și Andrei Moldovan, pentru *Liviu Rebreanu prin el însuși*, Editura Academiei, București; Centrul Cultural Francez; Premiul Henri Jacquier – lui Nicolae Turcan, pentru *Cioran sau excesul ca filosofie*, Editura Limes. S-a acordat Diploma, Premiul N. Drăganu și Premiul Primarului doamnei Irina Petraș (coord.), pentru *Clujul din cuvinte*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca. Juriul Filialei Cluj a UR: Ion Vartic (președinte), Mircea Popa, Ioana Bot, Sanda Cordoș, Horea Poenar (membri). Pentru literatură maghiară: Sigmund István și Balázs József Imre. [...] S-au mai acordat Premiile pentru literatură pentru copii, *Cartea mea*

fermecată, scriitorilor Horia Bădescu, Dumitru Cerna, Doina Cetea, Constantin Cubleșan, Ștefan Goanță, Gabriela Leoveanu, Valentin Marica, Laurențiu Oprea, Virgil Rațiu și Rada Niță (ilustrații). Luni, 1 iunie, la lansarea antologiei (la sediul din Mărăști al Bibliotecii Județene, la ora 13), vor mai fi premiați și copiii: Iulia Bochiș, Sânziana Gădălean, Mira Pop și Nona Pop. Juriul secțiunii: Irina Petraș, Adrian Popescu, Petru Poantă. S-au acordat diplome revistelor «Apostrof» (Cluj-Napoca; redactor șef Marta Petreu) și «Poesis» (Satu Mare; redactor șef George Vulturescu), la aniversarea a 20 de ani de existență. Și-a desemnat câștigătorii Concursul de debut Biblioteca tânărului scriitor: Dan Herciu, pentru *Taxa pe viciu* (versuri); Florina Codreanu pentru *Existențele sângelui. Eseu despre curgerea sângelui*; Adriana Teodorescu, pentru *Carnavalul în opera literară caragialiană* (eseu). Juriul secțiunii: Irina Petraș, președinte, Doina Cetea, Ion Vartic, Ruxandra Cesereanu, Mihai Dragolea, membri. ■ În acest număr editorialul *Paradoxuri cu scadență* poartă două semnături: Sergiu Gherghina și Mihail Chiru. ■ În secțiunea *Cărți în actualitate* citim: □ Octavian Soviany semnează *Un Daniil Harms de Brașov*, o prezentare a volumului *Cărămida cu mâner sau moartea personală a tovarășului state broajbă* de Darie Magheru, Ed. Arania, 2006: „Poetul a avut vocația măștilor și a travestiurilor (personajele istorice din poezia sau piesele sale de teatru nu sunt decât proiecții hiperbolice ale propriilor sale neliniști) și, câteodată, s-a ascuns cu atâta abilitate încât nici nu mai știm unde să-l căutăm. Volumele antume *Caprichos* (1970), *schife iconografice* (1973) și *guernica* (1974) recurg ades la pretextul istoriei, mai noi sau mai îndepărtate, pentru a vorbi, sub forma parabolei filosofice sau morale, despre cea mai stringentă actualitate. Scrierile postume (poeme inedite, romanul nemuritorul în solitudine și durerea, poemul dramatic pygmalion, volumul de teatru forum traiani) așteaptă încă exegeza atentă a criticii. Ne propunem să revenim”. □ În *Cum să (te) combini (cu) literatura* Adriana Stan scrie despre volumul colectiv *Rubik*, coordonată de Simona Popescu, Ed. Polirom, 2008: „Imaginație și perorație, schelă și ornament, gratuitate și expresivitate pură, *Rubik*-ul, n-are cum fi, cu toate aceste legături și matrice, nici măcar un «roman colectiv», ci emanația textuală a unei atmosfere umane. Nici mai mult, dar nici mai puțin decât atât”. Articolul vine cu următorul *P.S.*: „(Mea culpa) Ca orice cronicar, am fost nevoită s-o fac pe Ariadna, în ciuda giumbușlucurilor dedalice ale rubik-autorilor. Din fericire, cuvintele unei tipe de pe dvd: «mi s-ar părea stupid să-l analizeze cineva literar, teoretic, critic. *Rubik*-ul nu e literatură. Cu el te joci, îl învârți de câteva ori și gata», m-au determinat să-mi iau seama până nu-i prea târziu și sunt pierdută. Așa că, puțin ne-critic dar cu siguranță solidar, rămân la următoarea recomandare: ca să te prinzi ce-i cu *Rubik*-ul, musai să-l experimentezi, fără prea multe pretenții de a nimeri combinația potrivită”. □ Adrian Țion anunță *Luceafărul eminescian în limba ebraică*: „Traducerea în ebraică a celebrului poem eminescian aparține lui Tomy Sigler și este un eveniment cultural pe care mă grăbesc să-l semnaliez ca atare în paginile «Tribunei». Delicatul, cochetul volumaș cu cele 98 de strofe este prefăcut în

ebraică de poetul Andrei Fischhof și a apărut la editura Onyx anul trecut, editură înființată în 2005 de poeta și traducătoarea Denise Idel”. □ Marius Jucan publică *Privind spre Alma Mater*, o recenzie la *Profilul și reforma universității clujene. Discursuri rectorale* de Andrei Marga, Presa Universitară Clujeană, ediția a doua, 2009: „Privind spre Alma Mater de azi, rectorul clujean dezbate calitatea cognitivă și morală a educației la începutul unui alt mileniu. Ocazionale, în sensul de a fi fost provocate de evenimentele unei noi istorii culturale ambigue și contradictorii, discursurile rectorale ale lui Andrei Marga nu sunt de ocazie”. ■ Ion Pop revine la rubrica *Istorie literară* cu prima parte din *Introducere în spațiul avangardei maghiare*. ■ În *Alt război cu Troia* Ovidiu Pecican comentează *Viceversa! Polemici pro și contra lui Paul Goma* de Laszlo Alexandru, Ed. Bastion, 2009: „De fapt, ceea ce citim în *Viceversa!* – la un nivel tensional redutabil pe unitatea de măsură a paginii – este o poveste de dragoste și de ură, o saga a pasionalității agonale, un ritual războinic în care, după o vreme, hărțuilele adversarului comun sunt dublate și de duelurile justițiere din propria tabără... *Viceversa!* este războiul troian al lui Laszlo Alexandru, o altfel de monografie Goma decât cele datorate Elvirei Iliescu (*Paul Goma - 70*, București, Ed. Criterion, 2005) și, respectiv, Marianeii Sipoș (*Destinul unui disident: Paul Goma*, București, Ed. Universal Dalsi, 2005); una rezultată dintr-o încheștare dialectică și dintr-o însumare de texte polemice disparate, însă convergente”. ■ Laszlo Alexandru se ocupă de apariția *Enciclopediei geografice a Holocaustului din Ardealul de Nord (Az észak-erdélyi Holokauszt földrajzi enciklopédiája)*, coordonată de Randolph L. Braham, ed. Park din Budapesta și Koinónia din Cluj: „Acești primi pași pe calea reconstituirii adevărului istoric vor trebui continuați. A venit vremea ampleror conlucrări, în direcția cunoașterii corecte a trecutului. Cortina trebuie ridicată, chiar dacă ne vom îngrozi de ceea ce vom găsi în spatele ei”. ■ Horia Lazăr semnează *În jurul metaforei: Derrida și Ricœur*: „Într-o sinteză apărută în 2006, Jean-Luc Amalric face bilanțul dezbaterii la distanță purtată de Jacques Derrida și Paul Ricœur asupra rolului și semnificației metaforei în textul filosofic”. ■ Mihai Lisei publică eseu *Reflexul mitului Electra într-un roman modern*, o analiză a volumul *Eriadana* de Vasile Gavrilesco, Ed. Sitech, Craiova, 2005: „Cititorul avizat, valorificând savoarea limbajului existent în romanul analizat și recunoscând ipostazele eroinei tragice, are privilegiul să participe la o punere în scenă (de teatru/ film) a unei Electre moderne”. ■ Ioan Negru realizează o convorbire cu Dorin Almasan, *Un daimon aproape desăvârșit*: „– De ce, totuși, merită să faci sport și merită să scrii? – Pentru că ambele sunt pozitive, benigne, atunci când sunt curate și sincere. Și produc bucurie, plăcere, satisfacții, atât celui implicat direct (sportiv sau om de cultură) cât și miilor de «consumatori». Asta dacă actul artistic sau fenomenul sportiv au valoare umană sau un sâmbure de sinceritate, de adevăr, de viață”. ■ Ing. Licu Stavri semnează *Un marinar călare și o familie de artiști devotați teatrului*: „□ De la misterioasa lui moarte din 1916, reputația lui Jack London s-a micșorat constant, astfel că astăzi ne putem întreba

justificat în ce măsură mai e citit. [...] Iată însă că romancierul naturalist american, citim în secțiunea de cărți a «Los Angeles Times», a devenit subiect de ficțiune. Paul Malmont a publicat *Jack London in Paradise: A Novel* (Jack London în Paradis: roman), imaginându-și-l pe autorul californian în paradisul cineaștilor, Hollywood (unde, de altfel, a chiar lucrat spre sfârșitul vieții), chemat de prietenul său din copilărie Hobart Bosworth să scrie un scenariu care să-i salveze compania de producție, falimentară. [...] □ Tot în cotidianul californian citim despre romanul *The China Lover* (Îndrăgostita de China) de olandezo-britanicul (cu reședința la New York) Ian Buruma, cineast, reporter și autor de cărți nebeletristice despre Asia și despre orientalism. [...] O altă carte asupra căreia se oprește secțiunea de recenzii a «Los Angeles Times» este un fel de biografie colectivă ieșită de sub pana marelui biograf britanic Michael Holroyd, autorul unor monumentale cărți despre Lytton Strachey și G. B. Shaw, înnobilit în anul 2007 de către Regina Elisabeth II «pentru servicii aduse literaturii». Este vorba de *A Strange Eventful History: The Dramatic Lives of Ellen Terry, Henry Irving and Their Remarkable Families* (O stranie istorie plină de evenimente: Viețile dramatice ale ... și ale remarcabilelor lor familii). Numărați, vă rog, adjectivele din titlu”. ■ Sub titlul *Confesiunile dogmatistei* citim versurile semnate de Moni Stănilă, iar versurile lui Alexandru Potcoavă apar sub titlul *o mână de prieteni & un deget în plus*. ■ În *Emoticon* Șerban Foarță publică *Paris sera toujours Paris! (epistolă Iolande Malamen)*.

2 iunie

• [„Revista 22”, nr. 23 (1004)] Revista marchează *Bicentenarul Charles Darwin* în suplimentul „22 plus”. ■ Rodica Palade semnează *O fericită reîntâlnire cu Al. Paleologu*, o recenzie la *Interlocuțiuni* de Alexandru Paleologu, Ed. Cartea Românească, 2007: „De la întâmplările cotidianului, mai ales politice (a fost primul nostru ambasador postdecembrist la Paris, retras de I. Iliescu, pe motive de «indisciplină», apoi senator), până la reflexii asupra istoriei, a identității noastre, a memoriei sau a onoarei pierdute și recuperate prin umilință, a bătrâneții și a condiției sale de bunic, totul este înregistrat și reflectat cu un aparat fin, pe cât de sofisticat, pe atât de natural. Nu vă refuzați bucuria unei reîntâlniri cu Al. Paleologu!”. ■ În *Dirijabile și motani* Tania Radu scrie despre *Mentaliștii* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Mentaliștii* - «alte nouă povești incredibile» decât cele publicate în urmă cu șapte ani la Editura Humanitas, *Misterul camerei închise* – câștigă mult în claritate și dezinvoltură. Acum, sertarele rebusistice abandonează orice intenție, oricât de bine camuflată în volumașul de la Humanitas, de a-l pune în încurcătură pe cititor și se abandonează jocului”.

3 iunie

• [„Adevărul”, nr. 5871] Nicoleta Zaharia și Dan Bolcea anunță *Se deschide prima „Librărie Adevărul”*: „Colecția „Biblioteca «Adevărul pentru copii», cu

poveștile Disney Clasic, seria «100 de căi pe care trebuie să le ai în bibliotecă», filmele «Adevărul» pot fi achiziționate de la «Librăria Adevărul», la aceleași prețuri la care sunt vândute cu publicațiile trustului. În spațiul primitiv de pe Bulevardul Magheru puteți găsi și cărțile din Colecția de lux, toate ziarele și revistele Adevărul Holding, vă puteți face abonamente sau puteți plăti anunțuri de mică publicitate. Tot aici se pot depune taloanele de concurs din publicațiile trustului librării noastre vă vor oferi consultanță și vor primi sugestiile și reclamațiile dumneavoastră».

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 976]** Marius Chivu semnează *Star rock forever!* o prezentare a volumului *Eroi* de Ray Loriga, traducere de Florin Galiș, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Eroi* nu e o carte mare, dar e o carte care-ți devine prietenă”. ■ Citim știrile *Pe scurt*: □ *Roman din 1945, tradus la Polirom*: „Și hipopotamii au fiert în bazinul lor, cartea scrisă de autorii J. Kerouac și W. S. Burroughs și descoperită anul trecut, a apărut săptămâna trecută la Polirom”. □ *Murakami, un nou best-seller*: „Cea mai recentă carte a lui Haruki Murakami a devenit un best-seller în Japonia chiar înainte de lansarea sa. Mai multe zeci de mii de exemplare din romanul *1Q84* (1984 în japoneză) au fost rezervate deja de fanii săi”. ■ Volumul cu romanele lui Mihail Sebastian, *Accidentul și Orașul cu salcâmi*, va fi difuzat cu ziarul „Adevărul”, iar prezentarea volumului o semnează Victoria Anghelescu (*Cărți de dragoste*). ■ Ioana Bogdan și Dan Bolcea realizează ancheta *Poezia, producție pe stoc*. Sunt notate părerile editurilor Humanitas, Cartier, Brumar, Cartea Românească. Se pronunță și: □ „*Nu e o artă pentru mase*”: „«Cititorii de poezie sunt foarte diverși, au vârste, opțiuni, gusturi diferite... Unora le place Adrian Păunescu, altora Marius Ianuș. Oferta e mare, chiar foarte mare, mai mare cu siguranță decât cererea. Se scrie și se publică multă poezie, pentru toate orizonturile de așteptare», spune poetul Octavian Soviany. Andra Rotaru, poetă, consideră că autorii nu sunt niște marionete care trebuie să se dea bine pe lângă public, pentru că ei, scriind o carte, deja și-au făcut treaba. [...] El [Răzvan Țupa] mai crede că tirajele volumelor de poezie nu sunt foarte mici, ci normale, chiar dacă sunt de la 300 la 1.000 de exemplare. «În orice țară sunt așa. În momentul în care un poet devine o vedetă, este ceva fals acolo», apreciază Răzvan Țupa”. □ *Promovare prin laudă*: „Poeta Andra Rotaru consideră că au succes și un scriitor ca Emil Brumaru și autorul debutant, premiat de Uniunea Scriitorilor, pentru că oamenii au învățat cum sași promoveze cărțile. [...] «Totul depinde de promovare. Volumele mele publicate la Paralela 45 sau la Cartea Românească s-au vândut mult mai bine decât cele apărute la Vinea sau Pontica... Dar cred că și poeții trebuie să-și mai schimbe puțin mentalitatea, să nu aștepte totul doar din partea editorului, să încerce să intre în contact direct cu un public potențial de poezie», punctează Soviany”. □ „*Poezia citită pe un stadion e un mit*”, un mini-interviu cu Marius Chivu: „- *Adevărul: De ce nu mai este publicul interesat de poezie?* - Marius Chivu: Poezia citită pe stadioane e un mit. Publicul poeziei a fost întotdeauna puțin (tirajele volumelor lui Blaga din

Interbelic erau de 200 de exemplare), pentru că poezia nu e un gen de consum. Poezia este un cod, o chestiune de limbaj, «vinde» emoții, gânduri și imagini încifrate, de aceea cere cultură, timp și reflecție ca să ai acces la ea. Poezia este experiența literară cea mai intimă, este pentru cei puțini și aleși și e foarte bine că e așa. Altfel, n-ar mai fi atât de prețuită». □ Robert Șerban, „*Fie criza cât de grea...*”: „Directorul de la Brumar, Robert Șerban, spune că editura pe care o conduce nu are un departament special de promovare. Editura deține o listă de adrese ale unor oameni care citesc și, câteodată, scriu despre poezie în presă”. ■ În rubrica *Adevăruri de altădată* citim *Dramaturgie neinspirată în anul teatral 1937*, un articol publicat de Gheorghe Nenișior.

● [„**Luceafărul de dimineață**”, nr. 17 (889)] Din pagina numită *Viața culturală* reținem: □ *Amprente culturale românești*: „*Grandi romeni a Venezia*”: „În perioada 1-30 iunie 2009, odată cu debutul celei de-a 53-a ediții a Bienalei de Artă de la Veneția, Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică organizează campania vizuală intitulată «Grandi Romeni a Venezia» («Mari români la Veneția»), cu scopul de a atrage atenția asupra unor personalități culturale românești de renume internațional sau care au avut legătură cu Veneția și Italia și de a contribui, astfel, la generarea unui interes pozitiv din partea italienilor, venețienilor și a zecilor de mii de turiști din întreaga lume față de România. Personalitățile selectate sunt: Vasile Alecsandri, Corneliu Baba, Nicolae Iorga, Constantin Brâncuși, Regina Elisabeta a României (poeta Carmen Sylva), Emil Cioran, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Gheorghe Petrașcu și George Enescu”. □ *In memoriam*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu profundă tristețe încetarea din viață a scriitoarei și traducătoarei Fraga Cusin”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt semnalate de Horia Gârbea în *Mă dusei pe la Gilort...*: □ Zoia Elena Deju – *Le Ghetsimani*, Ed. Maiastra: „Ilustrațiile în peniță ale lui Florin Gheorghe, prea abundente, sper că se doresc pioase, chiar dacă adesea sunt de-a dreptul caricaturale și induc ideea de luare în deșert nu numai a celor sfinte, dar și a poeziei la care se referă”. □ Florea Firan – *Tudor Arghezi – treptele devenirii*, Ed. Scrisul Românesc: „Hotărât lucru: Florea Firan e un fin diplomat, care știe să-și aleagă meniul!”. □ Vasile Ponea – *Stări de vină – Mal de tort*, Ed. Clusium: „Sub semnul acestor amare considerații, Vasile Ponea se ipostaziază ca un Cioran al Parângului, apăsând până la podea pedala unui pesimism atroce pe care Paula Romanescu îl traduce în franceza marelui sceptic”. □ George Drăghescu – *Tăcerea din cupă*, Ed. Vinea: „Admirația uimită șade bine artistului, chiar dacă exprimarea ei nu poate egala capodopera”. □ Romulus-Iulian Olariu – *Valea cu Grimoc*, Ed. MJM: „Poetului îi place să încifreze textul, uitând că un cititor contemporan n-are prea mult timp de deslușiri și, dacă este unul rafinat, preferă esența superficialului verbal”. ■ Ioan T. Lazăr semnează *Printre rondeluri și sonete...*, o scurtă semnalare a volumului *Poezii alese* de Emil Ianuș: „Emil Ianuș aduce voia bună pentru suflete pe măsură. Motiv să-i menționăm cartea ca fiind o apariție de succes”. ■ Gelu Negrea scrie despre Festivalul *Zile și*

Nopti de Literatură, ediția a VIII-a, în *Politică și delicatețe literare*: „Din punct de vedere conceptual, a VIII-a ediție a Festivalului Internațional *Zile și Nopti de Literatură*, care va începe peste o săptămână pe litoralul (sper, împreună cu toți participanții) însoțit al Mării Negre, nu propune reconsiderarea paradigmei organizatorice de ansamblu și nici noutăți la nivel de detalii. Este un semn bun, în general, și el se cuvine salutat în consecință: înseamnă că manifestarea tinde să se stabilizeze într-o formulă de desfășurare atractivă, operațională și consistentă, în măsură să răspundă optim finalității complexe preconizate de Uniunea Scriitorilor, inițiativa și realizarea proiectului. [...] În fine, tradiționalul colocviu al Festivalului avansează, în acest an, spre dezbateră tema: *Literatura și politicul - cât respectăm, cât criticăm*. Asupra semnificației, implicațiilor și actualității sale mă voi opri succint în rândurile următoare. [...] Dacă suntem convinși cu adevărat că literatura se ocupă cu cele etern-umane, cu universalile, cum ar veni, trebuie să despărțim apele, să-l absolvim pe scriitor de îndatoririle sociale ce revin celorlalți cetățeni și să-l lăsăm să se desfășoare, liber de orice servituți, în universul artei sale, unde să se comporte așa cum îl taie capul și cum îi dictează conștiința și talentul. Interferarea spațiului creației cu acela al politicului (posibilă în plan real) nu este și necesară - cu atât mai puțin obligatorie - în plan artistic. Aș zice chiar, dimpotrivă”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Simona Popescu, *Spontaneitate și rigoare*: „- *Scrieți și eseu, și poezie, și proză. Există un timp al fiecărui gen sau în atelierul dvs. de creație vă puteți adapta spontan, lucrând simultan la mai multe manuscrise?* - Lucrez dintotdeauna simultan la mai multe cărți. Acum aș vrea să termin rescrierea doctoratului, un eseu despre ce e un autor. Mi-aș mai dori să pun punct unei cărți autobiografice, un fel de volet al *Exuviilor* (dacă nu ar suna prea de tot, cred că le-aș spune *Ingluvii* - cuvânt simetric față de «exuvii»). Și adun pentru un viitor volum de versuri. Am o rubrică la «Noua literatură». Îmi plac anchetele. Cel mai mult îmi place să răspund întrebărilor din interviuri (și pentru că mi-e cel mai ușor, merge mai repede). Eu consider interviul o formă de literatură”. ■ Gabriel Chifu publică *O schiță de portret*: „Când iei distanță față de un loc, începi să-l vezi mai bine. Este ceea ce mi se întâmplă mie cu orașul Craiova. Acolo trăiesc câțiva scriitori pe care (constat, cântărindu-i de la depărtare...) îi prețuiesc atât pentru calitatea lor literară, cât și pentru cea umană. Unul dintre ei este, neîndoios, Bucur Demetrian, un poet foarte bun, dar, din păcate, prea puțin cunoscut, în raport cu valoarea scrisului său”. ■ Alexandru George revine cu *Pentru o istorie a viitorului (XII)*: „În lungul meu serial, pe care l-am propus lecturii celor mai răbdători cititori ai mei în «Luceafărul de dimineață» (pe care-i anunț, astfel, că îl voi încheia), am cuprins și problema de neliniștitoare actualitate a emigrării scriitorilor români, mai ales tineri, din țara noastră, fără voința declarată de a se mai întoarce. L-am semnalat cu accente alarmiste - eu cred, nu chiar nejustificate, după cum cred că am demonstrat-o, nici ca pe o totală noutate. Totdeauna în trecut, de când îi putem numi așa, o parte din cărturarii noștri au plecat din țară, motivul fiind nu

nemulțumirea personală, de moment, ci ceva mult mai profund”. ■ Citim versuri de Traian T. Coșovei. ■ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește poeziile lui Gabriel Nedelea. ■ Lucian Perța revine cu parodii (Arthur Porumboiu). ■ Bogdan O. Popescu publică *Omul de jos*.

4 iunie

● [„Adevărul”, nr. 5872] Dan Bolcea îndeamnă *Veniți la „Librăria Adevărul”!*: „Primul magazin din lanțul «Librăriile Adevărul» este inaugurată astăzi, la ora 9.00, pe Bulevardul Magheru nr. 9, lângă Cinema Patria din București”. ■ Apare *Cultura e mai bună când este la reducere*, nesemnat: „Criza a făcut mai accesibile unele produse culturale, iar piața a demonstrat că orice promoție are succes la români. Fie că e vorba de cărțile răsfoite pe gratis în fața raftului de la supermarket sau pe banchetele și fotoliile din unele librării, fie de intrarea liberă la muzee pentru că e sărbătoare, românii se înghesuie mai mult decât anul trecut la chilipiruri culturale”. ■ Cu ocazia lansării romanului *Balul fantomelor* Cezar Paul-Bădescu realizează un interviu cu autorul Radu Paraschivescu, „La noi, cine nu se amuză, o ia razna”: „- Poate fi considerată realitatea românească actuala un bal al fantomelor? - Chibiții realității românești se întrec în prognoze sumbre și în verdicte fataliste. Am avut și eu perioada mea de mânie acuzatoare, de frustrare neagră, de acreală. M-am mai calmat între timp. Cum nu mă suspectez de veleități reformatoare, rămân în postura observatorului amuzat și – trag nădejde – amuzant. Cineva mi-a spus că am ceea ce se cheamă «urechea străzii» și cred c-a avut dreptate. Așa că pun urechea asta la treabă și până la urmă – să nu fiu ipocrit – mulțumesc lui Dumnezeu că m-a așezat într-o țară care nu cunoaște plictiseala. Ia gândește-te că m-aș fi născut la Aarhus sau la Viborg. Îmi spui și mie, mă rog, de unde găseam subiecte? Trebuia să fictionalizez furibund. Așa, subiectele mă trag de mânecă pe stradă. Totul e să nu fiu nepoliticos, să mă opresc și să iau act. România actuală poate fi și un bal al fantomelor, dar acum te întreb eu pe tine, Cezar: cine-i fantoma balului?”.

● [„Cultura”, nr. 22 (226)] Augustin Buzura semnează editorialul *Land of choice*: „Înainte, pe vremea Răposatului de la Târgoviște, era imposibil să lucrezi în presă, să-ți dai doctoratul, să urci în ierarhia universitară sau să mergi la vreo școală în străinătate dacă nu erai membru de partid. Astăzi, diferența este că oamenii, chiar membrii de partid, sunt alungați în străinătate de mizeria, de incompetența și nepăsarea celor ce ne păstoresc destinele. Dar dacă vrei să rămâi în țară și să urci în diferite funcții, nu poți evita carnetul altădată roșu”. ■ Revenind la rubrica sa, C. Stănescu semnează *Cititorul de serviciu*, un text despre rubricile dedicate cărții străine, „acestei specii pe cale de dispariție”. Autorul articolului pornește de la Felicia Antip și ajunge la Elisabeta Lăsceni, iar apoi se ocupă de volumul *Lecturi de serviciu* de Ion Crețu, Ed. Muzeului Național al Literaturii, 2008: „Lecturile profesionale ale lui Ion Crețu se pun în serviciul cititorului de rând. Ele nu disprețuiesc așa-zisele «frivolități»,

dimpotrivă, le folosesc și le întind – în chip, s-ar zice, populist – către cititor atrăgându-l într-o plasă de informații și idei din care acesta cu greu mai scapă”.

■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Nicolae Bârna semnează *Dan Perșa lovește din nou*, notând apariția romanului *Cărțile vieții*, Ed. Cartea Românească, 2009: „Etalând o ofertă textuală atent lucrată, bine «șlefuită», meșteșugit ținută sub control și seducător prezentată, recentul roman perșian (ni se îngăfuie cu-vântul? nu văd de ce nu!) nu este un mic obiect de artizanat (literar), agreabil, impecabil meșteșugit și admirabil tocmai pentru desăvârșirea mestesugului, fără cine știe ce reverberații neliniștitoare ori puternic emoționante (cum, de pildă, nu de mult, ni s-a părut a fi *Zilele regelui*, al lui Filip Florian, autor de altfel și al capodoperei de «cinci stele» *Degete mici!*), ci – oricât de greu de bănuir ar fi acest lucru la prima vedere, adică, mai bine zis, la o lectură grăbită sau nedăruită – o carte mare”. □ În *Cabaline & interpretare* Andrei Terian comentează *Semnul celor patru. O teorie a interpretării* de Horea Poenar, Ed. Paralela 45, 2008: „Horea Poenar nu-i doar un mare teoretician, dar și un mare ghinionist. Cât de mare e teoreticianul Horea Poenar ne explică Mircea Martin pe ultima copertă a volumului *Semnul celor patru. O teorie a interpretării*: [...]. Înțelegem astfel de ce Horea Poenar e și un mare ghinionist: pentru că în anul care s-a scurs de la apariția cărții sale, teoreticianul clujean n-a reușit să bifeze decât o nominalizare la premiile revistei «Observator cultural» (și, probabil, premiul filialei Cluj a UR-ului); în rest, n-am reușit să găsim nicio recenzie, cât de mică, a *Semnului celor patru* în toată presa noastră culturală”. □ Daniel Cristea-Enache revine cu *Lyrica magna (IX)*, ocupându-se de data aceasta de *Opera magna* al lui Nichita Stănescu, vol. II, ediție, studiu introductiv și repere biografice de Alexandru Condeescu, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2004: „După lecția modernistă despre poezie, Nichita Stănescu se întoarce acum la «dulcele stil clasic», într-un postmodernism încă «șazecist» (căci volumul e din 1970, iar deceniul următor începe în 1971) de toată frumusețea”. □ Al. Cistelean publică a treia parte a studiului său despre Natalia Negru, *Cherchez la femme! Natalia, femeia-drog*. □ În *Vremea amintirilor* Constantin Coroiu scrie despre interviurile cu Irina Mavrodin, publicate în revista „Pro Saeculum” și ulterior adunate într-o carte de Alexandru Deșliu. □ Eugen Simion revine la *În ariergarda avangardei*, publicând a doua parte din *Însemnări despre „Delirul”*. □ Dan Mircea Cipariu semnează *Călătoria lui Adam-Orfeu*, notând apariția *Asimetria Durerii*, trilogia de cărți de Adam Puslojić, Ed. Proema: „*Asimetria Durerii* e o carte-obiect neapărat de cumpărat și de citit în tihna unei inimi eliberate de mode literare și consumism. Un eveniment editorial ce face dreptate unui mare poet româno-vlah, Adam Puslojić, printre puținii confrăți care nu s-au lepădat de nevoia de Celălalt și de poezia de ieri și de astăzi a literaturii române”. □ În *Discursul poetic românesc în secolul XX. Atitudinile eului liric față de obiectul poeziei* Petrișor Militaru scrie despre *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea (de la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu)* de Marin Mincu, Ed.

Pontica, 2008: „Așadar, pe lângă această nouă perspectivă asupra poeziei, fapt ce face ca volumul să devină un instrument indispensabil celor care vor cerceta poezia română din secolul XX, cartea reușește să pună în discuție esența și aparența poeziei, să stimuleze *un dialog despre poezie* între criticii care au scris despre ea și, nu mai puțin important, să fie *un mijloc* de a readuce în fața cititorului texte de valoare ale liricii românești, redinamizate și revitalizate de debaterile care se duc pe marginea lor sau chiar în centrul lor”. ■ În acest număr *Cultura NU vă recomandă*: □ Daniel Cristea-Enache despre *O pasăre pe sârmă* de Ioana Nicolaie, Ed. Polirom, 2008: „Ca și în alte proze de ultimă generație, filele compromițătoare circulă pe ruta autor-naratori-personaje, fiecare dând vina pe celălalt. Naratorul este necreditabil, personajul e doar o creatură de hârtie, iar autorul, orice ar spune critica răuvoitoare, are teme majore. Un «roman» jenant”. □ Andrei Terian despre *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare* de Adrian Jicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Dacă Leibniz și Newton au descoperit fiecare pe cont propriu calculul diferențial, iată că și Adrian Jicu «descoperă» acum, motamo și fără ghilimele, câteva pagini dintr-un studiu al lui Z. Ornea. Amănunte în curând”. □ Mihai Iovănel despre *Intrarea Soarelui* de Cecilia Ștefănescu, Ed. Polirom, 2008: „Simțul limbii române de care dă dovadă Cecilia Ștefănescu este o catastrofă; dacă aș fi redactor de carte, m-aș ascunde în perioadele în care Cecilia pregătește să își fructifice editorial manuscritele”. □ Teodora Dumitru despre *America! America!* de Marius Oprea, Ed. Cartea Românească, 2008: „Un volum inert, ticluit fără pic de talent”. ■ Luminița Duțu informează cititorii ce e nou la *Cenacul de la Muzeu* și cum au decurs întâlnirile din 13 mai, la care au citit Ionel Ciupureanu și Alexandru Ioan, împreună cu părerile participanților la cenaclu și al lui Daniel Cristea-Enache, alături apărând și creațiile celor doi scriitori. ■ În *Ars combinatoria* Cornelia Maria Savu semnează *Tolstoi se pregătește să moară*, semnalând volumul *Ultima gară* de Jay Parini, Ed. Humanitas Fiction, traducere de Luana Schidu: „Citiți cu gândul că, de multă vreme, cărțile mari sunt din ce în ce mai rare”. ■ Ilarion Țin informează cititorii despre *Sesiunea națională a doctoranzilor în Istorie. Ediția I. Oradea, 22-23 mai 2009*. ■ Din *Presă internațională* Cătălin Sturza reține textul lui Tim Martin din „The Daily Telegraph” cu tematica *Jocurile pe calculator: literatura noului secol?*: „Principalul defect al jocurilor pe calculator e, însă, previzibilitatea lor. Experiența celor mai multe jocuri e, inevitabil, liniară, acțiunea curgând spre un final predeterminat. Jocurile de ultima generație, arată, în schimb, Tim Martin, încearcă să depășească acest handicap: pe măsură ce «imputurile de nivel scăzut» și experiența cumulativă totală a acțiunilor jucătorului asupra mediului virtual vor avea o importanță mai mare, finalul ar putea să nu mai fie previzibil și fiecare parcurs ar putea deveni unic. Altfel spus, nimeni nu va mai juca de două ori un joc în același fel. E un pas care ar putea elibera jocurile pe calculator de experiența «laterală» a literaturii; scriitorul nu va mai fi stăpânul absolut al poveștii, și *gamerii* vor avea tot mai mult spațiu de mișcare.

Dacă acest lucru se va întâmpla, jocurile ar putea deveni un concurent serios pentru literatură și cititorii s-ar putea gândi, primii, să sară în barca literaturii interactive, scrise pentru calculator”.

● **[„Observator cultural”, nr. 219 (477); nr. de pagini: 32]** Din *La zi reținem*: □ *Va fi*: „□ *Colocviu Constantin Noica la Roma*. În zilele de 3 și 4 iunie se desfășoară, la Roma, colocviul *Constantin Noica și filozofia ca mântuire*, dedicat filozofului român cu ocazia centenarului nașterii sale. Colocviul va fi transmis în direct pe site-ul www.inschibboleth.org (la secțiunea «WebTV»), un site special dedicat dezbaterilor pe teme filozofice în Italia. Printre participanți se numără Sorin Lavric, Horia Roman-Patapievici, Mihai Nasta, Andrei Cornea. Cu această ocazie, se va proiecta și filmul documentar *Noica și eul creștin*, în regia lui Radu Găină. [...] □ *Colocviul Național Universitar de Teorie Literară*. La inițiativa redactorilor revistei de teorie literară «Texte», cu sprijinul Centrului Interdisciplinar de Studii Culturale Europene și Românești «Tudor Vianu» și al Green Art, pe 6 și 7 iunie va avea loc la Facultatea de Litere a Universității din București prima ediție a Colocviului Național Universitar de Teorie Literară, cu tema: *Ficțiunea. De la epopee la intertext*. Și-au anunțat participarea studenți din mai multe centre universitare din țară”. □ *Barthes. Lansare-eveniment*: „Joi, 28 mai, a fost lansat la Librăria Humanitas din Fundul Curții volumul *Jurnal de doliu. 26 octombrie 1977 – 15 septembrie 1979*, publicat de Editura Cartier în colecția «Biblioteca deschisă», la trei luni de la apariția ediției franceze (5 februarie 2009, la Editura Seuil). Acesta este cel de-al șaptelea titlu din seria de autor «Roland Barthes»“. ■ Carmen Mușat publică editorialul *Piesă neterminată pentru o etică mecanică*: „Așa încât, eu, una, mărturisesc că nu (mai) știu cine sunt oligarhii: cei care intonează «îmnuri împotriva Europei» (cum crede dl Mihăieș) sau cei care ne-au atras în această «aventură politică» europeană (cum crede dl Avramescu)? Din această dilemă e dificil să ieșim”. ■ În *Drept la replică* apare o reacție la scrisoarea deschisă a lui Sorin Mărculescu din numărul anterior al revistei, *Din partea conducerii Uniunii Scriitorilor din România*, semnat Conducerea UR: „Consiliul Uniunii, organism reprezentativ și ales democratic, a decis ca adoptarea modificărilor de statut să se facă într-o Conferință, în conformitate cu articolele 21, 22, 23 din Statutul în vigoare. Tot Consiliul a decis norma de reprezentare la această conferință în conformitate cu articolul 23 din același Statut. Faptul că unii membri ai UR au ignorat toate aceste proceduri legitime și democratice nu înseamnă că ele nu au fost derulate în mod corect și cu maximă atenție pentru litera și spiritul Statutului, ca și pentru amendarea acestuia în sensul îmbunătățirii lui. Dl Sorin Mărculescu, vechi membru al UR și deținător al unei indemnizații de merit în această calitate, dovedește în scrisoarea sa o cunoaștere cu totul insuficientă a Statutului și a modului de organizare al Uniunii (domnia-sa numește președintele unei filiale «secretar», iar secțiile le confundă cu «filialele» etc.) și manifestă «îngrijorări» față de aspecte care nu mai sunt de actualitate în procesul de amendare a statutului (schimbarea

denumirii din URSS în RSSR). Dl Sorin Mărculescu ar putea să nu acuze «graba» cu care s-a lucrat, ci, eventual, să se mire că dezbaterile au durat atât de mult, dar totul s-a făcut cu rigoare și consultarea largă atât a scriitorilor cât și a specialiștilor în drept. Îl asigurăm pe dl. Sorin Mărculescu că nu are motive de îngrijorare și că, și în absența atât de obișnuită a domniei-sale de la activitățile curente ale URSS, Statutul se va amenda în cele mai bune condiții. Toate drepturile și privilegiile domnului Sorin Mărculescu vor fi menținute, pentru că despre obligații, în ceea ce-l privește, nu poate fi vorba». ■ Revista îl prezintă pe *Un mare prozator contemporan: Péter Esterházy*: „Péter Esterházy, unul dintre cei mai cunoscuți autori maghiari contemporani, a fost tradus în limba română la Editura Curtea Veche, cu *Harmonia caelestis* și *Ediție revăzută*, urmând să-i apară la Editura Paralela 45, în această vară, *Privirea contesei Hahn-Hahn* și *Cartea lui Hrabal* (în măiestrita traducere semnată de Anamaria Pop)”. Din grupajul dedicat scriitorului maghiar reținem: □ Carmen Mușat, *Autorul între oglinzi paralele*: „Romanele lui Péter Esterházy sunt vii, căci scriitura sa nu pierde nici o clipă ritmul bătailor inimii. Cărți la care ești mereu tentat să revii, romanele lui spun parcă la fiecare lectură o nouă poveste. Șansa noastră, ca cititori români, este de a avea o traducătoare de talia Anamariei Pop care să recreeze, în limba română, un univers al nuanțelor de o universalitate evidentă”. □ Andreea Răuceanu, *Un autor saturnian în solaritatea sa*: „Lumea ficțională a lui Esterházy, din *Harmonia caelestis*, se prelungește, spre bucuria cititorilor săi, în *Ediție revăzută*, carte scrisă la doi ani după apariția *Harmoniei*, ca un fel de appendice la aceasta. Imboldul de a scrie acest «jurnal» de roman l-a primit odată cu descoperirea faptului că tatăl său fusese informator al poliției secrete comuniste, dar cartea, datorită formulei inedite, fragmentate și aceluiași stil alert care l-a consacrat pe Esterházy, eliberează cititorul de impresia că parcurge numai niște glose pe marginea unui alt roman”. □ Iulia Popovici, *Raport despre tata, Europa, comunism*: „Mai mult decât un roman, *Ediție revăzută* e un raport asupra unei înfrângeri și cazul exemplar pentru condiția umană în Estul aflat sub dictatură”. □ Anamaria Pop traduce interviul cu Péter Esterházy realizat de Iulia Popovici, „*Dorm ca un prunc, de parc-aș avea o conștiință curată. Firește, e o ficțiune*”: „- *Dar cum pot fi scrisul și literatura niște certitudini mai mari decât matematica?* - Din start am simțit că nu am talent la matematică – în scris nu simt asta. În literatură mă lovesc permanent de limite, dar acolo nu trebuie să mă gândesc la asta. Față de matematică n-am avut niciodată o raportare creativă, la matematică nu m-am priceput niciodată inteligent. [...] - *Vi se pare că experiența comună a comunismului (poate) duce la o identitate comună a Estului european?* - Nici în Ungaria nu există o identitate colectivă. Eu am crezut că experiența comună o să genereze o identitate și un viitor comun. Dar mi-am dat seama repede că suntem țări diferite la fel de egoiste. Vechile conflicte s-au arătat a fi mult mai puternice decât experiența celor 50 de ani de comunism. Identitatea comună face mai puțin obiectul romanelor, e o temă socială, iar

societățile noastre nu stau foarte bine în momentul de față, cel puțin cea maghiară. Am văzut că nici polonezii nu stau foarte bine, sunt problemele lumilor post-dictatoriale”. ■ Paul Cernat publică *O coadă la tacâmuri*, o cronică la debutul editorial lui Dragoș Voicu, *Coadă*, Ed. Cartea Românească, 2009: „Romanul nu are suficientă «carne» pentru a deveni substanțial – i-ar fi trebuit, probabil, mai multe povești de viață detaliate care să dea consistență Poveștii. Altfel spus – are târniță, gât, aripi și gheare gustoase, dar nu are piept și copane. Iar autorul lui are talent și «idei» narative, dar se mărginește să le enunțe sau să le schițeze, neavând răbdare, poate nici resurse să le dezvolte. Are, în schimb, darul de a merge direct la țintă – și la inimile cititorilor –, are feeling de povestitor și un instinct artistic sănătos, nu are fasoane sau fițe, iar observațiile sale produc adesea scânteii ale imaginației, atingând fibra intimă a umanității unei epoci. Dacă va persevera și se va lua (tot mai) în serios, promițătorul Dragoș Voicu poate deveni, dintr-un «caz» pitoresc și simpatic, un prozator de care se va ține cont”. ■ Luminița Marcu scrie *Despre Ray Loriga și Andrés Barba*: □ Partea textului intitulată *Andrés Barba sau reușita ingenuă* se ocupă de volumul *Sora Katiei* de Andrés Barba, traducere de Luminița Voina-Răuț, Ed. Vellant, 2009: „Așa, ingenuu și involuntar expresiv, vede și marile probleme, moartea, singurătatea, dragostea. Cartea care rezultă din această rețetă va fi, bineînțeles, una cât se poate de atașantă, în maniera în care era atașant personajul lui Audrey Tautou din pelicula care făcuse mulți fani cu câțiva ani în urmă. Trebuie să mărturisesc că nu m-a emoționat niciodată prea mult clișeu acela prea franțuzit și prea ingenuu, dar asta e o chestiune de gust și de temperament. Dincolo de asta, trebuie spus că Andrés Barba știe să scrie, a arătat odată cu acest roman de debut, publicat la 26 de ani, că este un profesionist al scrisului și că e un tânăr scriitor spaniol demn de toată atenția”. □ Sub titlul *Ray Loriga și sunetul timpului nostru* citim un scurt comentariu la *Eroi* de Ray Loriga, traducere de Florin Galis, Ed. Curtea Veche, 2009: „Ray Loriga, cel puțin așa cum apare în cartea aceasta din 1993, *Eroi*, își va selecta mult mai drastic cititorii. Pentru că, deși cu o temă de largă audiență și de tradiție cel puțin la fel de ilustră, chiar dacă mai recentă – adolescența –, textul lui Loriga e unul capricios, inegal și fragmentat, cu zone de poezie pură, dar și cu o atmosferă generală specială, care fie va transforma cititorii în fani, fie îi va lăsa pentru totdeauna nepăsători”. ■ Geo Șerban semnează *Recurs la memorie. Cuceritorul Steinhardt*, o rememorare a relației sale cu N. Steinhardt, stârniță de anunțul că la Ed. Polirom apare „o amplă ediție a scrierilor lui Nicolae Steinhardt, proiectată pe întinderea a cel puțin 20 de volume”. ■ În *Autori români la edituri străine. Altfel despre relațiile culturale româno-italiene* Raffaella Padalino prezintă *Relazioni culturali italo-romene (1927-1956). Documenti diplomatici italiani (Relații culturale italo-române (1927-1956). Documente diplomatice italiene)* de Monica Joița, Ed. Clusium, 2008: „Volumul semnat de Monica Joița, actualmente director interimar al Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția, reprezintă o contribuție

originală la istoria relațiilor culturale între România și Italia din prima jumătate a secolului XX”. ■ Ruxandra Vișan publică *Alexandre Dumas și nerăbdarea zilei de mâine*, o semnalare a volumului *Alexandre Dumas – écrivain du XXIe siècle. L’impatience du lendemain* de Mariana Neț, L’Harmattan, 2008: „Analiza originală, complexă propusă de Mariana Neț, cu elemente de semiotică și poetică, critică arhetipală și psihanalitică, dezvăluie o lume dumasiană labirintică și rafinată, care, ca să folosească termenii pe care autoarea însăși îi invocă pentru a descrie metaromanul *Contele de Monte-Cristo*, se constituie ca o răscruce a viselor, halucinațiilor, amintirilor, povestirilor. În acest sens, Dumas reapare în atenția cititorilor afirmându-și răzbunător locul în lumea vastă a literaturii, el însuși un Monte-Cristo reînviat”. ■ În *Biblioteca „Observator cultural”* citim *Marisa* de Bedros Horasangian. ■ Ovidiu Șimonca realizează un interviu cu Mihai Zamfir, „*Literatura trăiește din înfrângere, din eșec și tristețe*”: „- *De ce, domnule profesor, doriți să scrieți în continuare literatură? De ce, în ultimii ani, ați dorit să vă arătați mai ales fața de prozator?* - N-a fost numai atât. E un fel de revanșă. După 1990, am putut să scriu proză în libertate și ea să fie publicată. Pe de altă parte, am putut să scriu în reviste ceea ce cred despre viața politică, despre România. Am făcut mult jurnalism. [...] - *Câți doctoranzi mai aveți?* - Nouă. Tot timpul au loc admiteri. Noul sistem de doctorat, introdus recent, nu-i favorizează pe doctoranzi, timpul de pregătire a tezei s-a redus enorm. E vorba de trei ani, de fapt doar de doi ani, pentru că în primul an de Școală Doctorală ei sunt obligați să urmeze niște cursuri și să dea niște examene. Ideea de a scrie o teză serioasă, în numai doi ani, e aproape o iluzie. Unii reușesc, alții au mari dificultăți. În trei ani de la data admiterii ești obligat să predai teza în variantă finală. [...] - *Vă mai deranjează ceva în învățământul românesc?* - Vă spun ceva numele Nicolae Manolescu, Eugen Negrici, Mircea Anghelescu, Mircea Martin, Nicolae Constantinescu, Mihai Dinu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, Liliana Ionescu, Angela Bidu Vranceanu? - *Să-l includem și pe profesorul Mihai Zamfir?* - Da, cu voia dvs., ultimul pe listă. Vă spun ceva aceste nume? - *Da, sunt mari profesori filologi ai Universității din București. Sunt curios ce medalie au luat...* - N-au luat nici o medalie. Toți cei enumerați de mine au fost dați afară din Universitate sub pretextul ieșirii obligatorii la pensie, pe motiv de economie bugetară. Învățământul filologic de la Universitatea din București a fost decapitat”. ■ În rubrica sa Michael Haulică scrie *Tot despre bloguri* care abordează literatura F&SF. ■ Nora Iuga traduce „*Metamorfoze bucureștene*” de Jolanda Piniel.

5 iunie

● **[„Adevărul”, nr. 5873]** Și în acest număr citim un interviu cu Radu Paraschivescu, „*Avem o țară de teoreticieni, de dătători cu părerea*”, realizat de George Rădulescu: „- *Aici suntem obligați să improvizăm mereu pentru a supraviețui...* - Noi avem o țară de teoreticieni, nu de practicieni. Avem dătători

cu părerea, oameni care se pricep, deopotrivă, la inflație și la practicile antiavort, la enciclicele papale și la fotbalul sud-american. Vin și pun în circulație tot felul de năzbâtii la televizor, iar posturile îi găzduiesc. Există «opinionisti» de profesie, care așteaptă telefoane și vin și se pronunță în tot felul de chestiuni...».

● **[„Dilema Veche”, nr. 277]** Bogdan Crețu scrie despre *Poezia românească la Istanbul*: „Între 12 și 16 mai a avut loc la Istanbul cea de-a doua ediție a Festivalului Internațional de poezie (*II. Uluslararası Istanbul Şiir Festivali*, pentru cunoscători), la care au participat în jur de 40 de poeți, de prin toate colțurile lumii, de la Franța, Spania, Anglia, la Palestina, Irak, Vietnam și, *helas!*, România. [...] Mie mi-a revenit sarcina de a prefăta o antologie a poeziei noastre de la Vasile Alecsandri la Doina Ioanid (tipărită, într-un tiraj de 5000 de exemplare, la Editura Ozgür) și de a le vorbi poeților invitați despre autorii români pe care, firește, nu îi cunoșteau. [...] România a fost bine reprezentată de Doina Ioanid și Sorin Gherguț, poeți autentici, care au atras atenția așa cum merită”. ■ Claudiu Constantinescu semnalează *Banca de rezerve* de Rui Zink, traducere și note de Anca Milu-Vaidesegan, Ed. Curtea Veche, 2009: „Discursul lui Rui Zink joacă, expert și inventiv, în registre dintre cele mai diverse, e analitic, ludic, sarcastic, oniric, eseistic, poetic, gazetăresc, e turbulent și «turbo-lent», are finețuri de filatelist și iuțeli de karateka în schimbarea perspectivelor (de altfel, autorul e nu doar profesor universitar, ci și deținător al centurii negre la karate)”.

● **[„România literară”, nr. 22]** În *Caragiale „inovat”* Ștefan Cazimir amendează în termeni aspri felul în care a fost formulată teza cu subiect unic pentru clasa a VIII-a. ■ Din nota *Olimpiada Internațională de Limba Română*, semnată Rep. aflăm: „În perioada 21-24 mai 2009 a avut loc la București Olimpiada Internațională de Limbă, Literatură și Cultură Românească. Președinte al olimpiadei a fost Liviu Papadima, decanul Facultății de Litere a Universității București, iar președinte de onoare – Alex. Ștefănescu, redactor-șef al revistei «România literară». Au participat elevi din România, Serbia, Republica Moldova, Germania, Bulgaria, Ucraina, Irak, Iordania, Franța, Siria, Mongolia, Austria, Vietnam etc., unii dintre ei – neromâni”. ■ Apare nota nesemnăată *Posteritatea lui Ion D. Sîrbu*: „În perioada 15-19 iunie, în orașele Craiova, Petroșani și Petrila, vor avea loc manifestări legate de biografia și activitatea lui Ion D. Sîrbu. Proiectul marchează împlinirea a 90 de ani de la naștere (28 iunie 1919, Petrila), respectiv 20 de ani de la moarte (17 septembrie 1989, Craiova). Cele două evenimente vor fi abordate în cadrul unui ansamblu de activități prevăzute a avea loc cu precădere în perioada 15-30 iunie 2009. În 27 iunie 2009, începând cu ora 10,00, va fi organizat la Craiova colochiul cu tema: *Raporturi valorice și estetice între opera antumă și opera postumă a lui Ion D. Sîrbu*. Sunt invitați să participe scriitori, critici și istorici literari, cercetători din Filialele Uniunii Scriitorilor din România, precum și din centrele universitare București, Cluj, Iași, Timișoara, Sibiu, Pitești, Craiova, Petroșani ș.a.”. ■ Ioana Pârvulescu se adresează în acest număr lui Vlad Zograf, întrebându-l *Mai ține azi teatrul lui Sebastian?*: „Să tragem linie și să

adunăm întrebările: este dramaturgia un gen minor sau, măcar, este ea altceva decât literatură? «E ușor a scrie teatru?» Fiindcă dacă-i așa ușor, de ce dramaturgii de valoare pot fi numărați pe degetele de la o mână, fără să ajungi nici la inelar? Mai are azi șanse tipul de teatru pe care îl scrie Sebastian? Mai ține *Jocul de-a vacanța*? Tu cum te-ai apucat de teatru? Sper ca măcar una dintre întrebările mele să te stârnească și m-aș bucura de un răspuns. Mie îmi ajunge și cel telefonic, dar cititorii României literare cred că ar prefera unul scris”. ■ Notăm din cronicile literare: □ Sorin Lavric semnează *Trei trufe salvatoare*, o prezentare a volumului *Ispita alexandrinismului*, editori: Alin Gavreliuc, Alin Tat, Ciprian Vălcan, Ed. Bastion, 2008: „Volumul coordonat de Alin Gavreliuc, Alin Tat și Ciprian Vălcan are atât defectul inerent unui tom colectiv cât și calitatea pomenită mai sus: câteva trufe risipite într-un steril amalgam tematic”. □ Cosmin Ciotloș publică o cronică literară (*Subiectivitate și predicție*) la *Dicționar subiectiv al personajelor I.L. Caragiale (A-Z)* de Gelu Negrea, Ed. Cartea Românească, 2009: „Doar a zecea parte din totalul de personaje caragialiene se regăsește în masivul dicționar publicat acum, în ediție definitivă, de Gelu Negrea la Cartea Românească. [...] Alt reproș teoretic s-ar putea face în legătură cu prea rapidă sancționare a personajelor pentru culpe de care nu sunt responsabile. [...] Față de regulile lexicografice, acesta e un abuz. Nu singurul din cuprinsul Dicționarului subiectiv al personajelor lui I.L. Caragiale. Cine se mai uită, însă, la detalii când are în față unul din cele mai interesante și mai provocatoare eseuri critice dedicate clasicilor junimiști? A-l citi necomplezent reprezintă, cu adevărat, un act de recunoaștere”. □ Xenia Karo-Negrea publică *Invitație la inocență*, o recenzie la *Recreații cu Babi* de Cornel Mihai Ungureanu, Ed. Brumar, 2008: „Cornel Mihai Ungureanu este un prozator mult prea ingenios, pentru a cădea în capcana amvonului. Drept care, cultivă punctul de vedere al uluitului, al rațiunii față cu absurdul imoral”. □ În *Revelații în minunata lume nouă* Tudorel Urian comentează *Întoarcere la secolul 21* de Ioana Pârvulescu, Ed. Humanitas, 2009: „Mereu surprinzătoare, Ioana Pârvulescu își poartă de fiecare dată nu puținii cititori (aproape fiecare dintre cărțile sale s-a tras în cel puțin două ediții) pe cărări mai puțin bătătorite dovedind, dacă mai era nevoie, că, dacă este făcută cu har și respect față de cititori, și eseistica poate fi un gen literar de succes”. ■ C. Trandafir scrie despre N. Steinhardt și volumele *Prin alții sore sine*, *Între viață și cărți*, *Critică la persoana întâi* considerând că: „Jurnalele de lectură ale lui N. Steinhardt dau la iveală erudiție vastă și contact intens cu tainele lumii. Pofa intelectuală și elogiul vieții l-au făcut extrem de «comunicativ», chiar din mănăstirea de la Rohia. Totuși, s-a ferit ca de foc de coterie, ba chiar de omenăștile și cucernicele spovedanii” (*Sărbătoarea lecturii*). ■ În secțiunea *Correspondență* Alex. Ștefănescu răspunde unei studente *De ce scriu*: „La începutul începutului a fost, deci, plăcerea infantilă de a vedea că pot modifica starea sufletească a celor din jur - sau măcar expresia feței lor - după cum voiam. [...] ...Și ca să seduc doamne și domnișoare! I-am mărturisit recent lui Gabriel Liiceanu că scrisul este pentru mine un mod complicat de a

cuceri femeile”. ■ În *Evocări* Francisca Băltăceanu publică *Amintirea lui Petru Creția*. ■ Dintr-o scurtă notă aflăm că a decedat *Fraga Cusin*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București, anunță cu profundă tristețe încetarea din viață a scriitoarei și traducătoarei Fraga Cusin”. ■ Revista îl serbează pe *Al. Săndulescu* – 80: □ Nicolae Mecu, *Prietenului octogenar*: „La întâlnirea cu cel de-al nouălea deceniu al vieții, vă prezentați, așadar, iubite prietene Al. Săndulescu, nu numai cu o operă rotundă, dar și cu un suflet viguros, gata să deschidă noi șantiere, în pofda geroasei ierni. Și pentru că omagiul meu are aerul unui discurs de «recipiendar», îngăduiți-mi ca, deși nu am ajuns încă acolo, să vă urez bun venit, viață lungă și noi creații în orizontul de timp deschis prin aniversarea din 13 iunie”. □ Sunt publicate fragmente memorialistice ale sărbătoritului: *Pojarul și Popa Scai*. ■ Libuše Valentová realizează un interviu cu *Dumitru Țepeneag*: „E nevoie de Europa unită, fie și cu toate dezavantajele ei”, cu ocazia Târgului de Carte organizat la Praga în perioada 14-17 mai: „- Credeți că acest organism complicat va funcționa spre binele locuitorilor din cele 27 de țări, sau dimpotrivă, vom fi mereu deranjați de o birocrăție crescândă și din ce în ce mai "asupriți" de marile puteri precum Germania sau Franța? Știați că președintele actual al Cehiei, dl. Václav Klaus, este un anti-european convins, spre deosebire de predecesorul său, Václav Havel? A propos de conceptul istoric și cultural al Europei Centrale: vizitând Praga, ați avut impresia că Mitteleuropa mai există? - Greu de judecat... Înainte ca România să intre în Uniunea Europeană eram mai degrabă sceptic cu privire la beneficiile acestei aderări. Socoteam că nu e pregătită să facă față exigențelor dictate de la Bruxelles. Sigur, Uniunea (nu cea Sovietică!...) a ajutat cu bani serioși țările aderente. Dar o mare parte din bani au intrat în buzunarele unor șmecheri, altă parte a fost risipită din nepricepere și neglijență. Principala problemă în România e corupția. Iar în asta Europa nu are nici o vină. După cât se pare, mondializarea e inevitabilă. [...] E nevoie de Europa Unită, fie și cu toate dezavantajele ei. Așa că mi-am mai schimbat părerea. Nu știu de ce președintele Václav Klaus e atât de înverșunat eurosceptic. Criza actuală pare să-i dea dreptate. Criza însă o să treacă... Cultura și mentalitatea diferitelor regiuni ale Europei sunt desigur amenințate, dar schimbările se produc destul de lent. Uitați-vă în România! Și acum, după aproape o sută de ani de la unire, Transilvania și Banatul se deosebesc față de restul țării: au păstrat câte ceva din mentalitatea Mitteleuropei. [...] - Imediat după 1989, critica literară din Cehia s-a ocupat intens de problema divizării fenomenului literar ceh în trei vase nu prea comunicante: literatura oficială, cea neoficială, adică de samizdat și cea din exil. Pe parcursul anilor următori, lucrurile s-au reasezat, iar de atunci se vorbește de o singură literatură națională. Ce părere aveți dv., ca unul dintre reprezentanții de seamă ai exilului românesc din Franța, despre legăturile dintre scriitorii din exil și cei din țară, despre felul cum comunicați și cum vă apreciați reciproc? - Cum în România n-a existat samizdat, literatura română curgea în numai două vase care, în timpul dictaturii, nu comunicau aproape deloc. După

1989, comunicau mai mult scriitorii decât operele lor: scriitorii din țară se precipitau cu voioșie către cei din exil cu speranța și chiar convingerea că literatura lor merită să fie sprijinită pentru a fi publicată în lumea întreagă. Asta n-a durat, pentru că și-au dat repede seama că Occidentul, «lumea liberă» la care visau cu ochii deschiși ascultând Europa Liberă, nu era interesată de capodoperele lor. [...] Relațiile mele sunt în general bune cu scriitorii români. Mă duc des în România. Astfel că pot fi văzut acolo aproape la fel de des ca și Mircea Cărtărescu care străbate lumea largă grație a tot felul de burse și călătorii subvenționate de autoritățile culturale din diferite țări. - [...] *Dv. ați trăit în România până în 1975, apoi în Franța unde, la început, ați continuat să scrieți în românește, apoi v-ați apucat să scrieți direct în franceză, precum compatriotul nostru Milan Kundera. Sub pseudonimul Ed Pastenague v-au apărut romanele Le mot sablier și Pigeon vole. După 1990, ați revenit din nou la limba română, realizând în câțiva ani o amplă trilogie. Ce v-a determinat la această revenire: speranța de a fi publicat din nou în țară, sau dorința de a vă exprima totuși într-o limbă pe care o stăpâniți cu toate nuanțele, toate dedesubturile ei?* - [...] De ce m-am întors la limba română? Când mi s-a retras prin «decret prezidențial» cetățenia română (în 1975), eu nu publicasem în România decât trei volume de schițe și nuvele. În tot timpul exilului - de fapt încă din 1970 - n-am mai putut să public în țara mea unde și numele mi-era interzis. În 1989, scriitorii mai tineri și în orice caz publicul mă uitaseră. Chiar și unii mai în vârstă pretindeau că nu-și mai aduc aminte de mine. Ce s-o mai lungesc: am vrut să-mi iau revanșa”. ■ În rubrica *Istorie literară* citim *Enigma lui Dimitrie Cantemir* de Petru Vaida. ■ Iordan Datcu marchează *Centenar Ovidiu Papadima*. ■ În *Correspondență din Germania* Rodica Binder scrie despre întâlnirea *La Tübingen, cu scriitorii români*: „Ce asociații se produc în mintea multor occidentali la auzul cuvântului România? - Ceaușescu, Securitate, Dracula, țigani, criminalitate, sărăcie se poate citi în același caiet-program. De aceea Bücherfest și-a asumat explicit menirea de a elimina aceste clișee invitând România ca oaspete de onoare al actualei ediții, după ce Polonia, Cehia și Rusia ținuseră rând pe rând capul de afiș al manifestărilor precedente. [...] Aceasta ar fi schița de decor, sumara descriere a atmosferei în care Mircea Cărtărescu, Nora Iuga, Dan Lungu, Dumitru Țepeneag, Daniel Bănulescu, Ernest Wichner, Jan Cornelius și-au prezentat și au citit fragmente din cărțile traduse în germană în fața unui public numeros, atent, sensibil, sosit la Tübingen și din alte colțuri ale Germaniei”. ■ Poeziile semnează Gheorghe Grigurcu și Emil Brumaru, iar sub titlul *Un an de la dispariție* citim versuri de Alexandru Lungu. □ În traducerea lui Marius Chivu citim *Unchiul Rudolf* de Paul Bailey, în *Avanpremieră editorială*. ■ Cronicarul notează în *Ochiul magic*: □ „Apostrof” la 20 de ani: „Douăzeci de ani de fructuoasă existență împlinește revista «Apostrof», răstimp în care au apărut 227 de numere și 150 de cărți în Biblioteca pe care o editează. În articolul său din nr. 5, Marta Petreu, redactorul-șef, consemnează evenimentul, referindu-se și la dificultățile înfruntate în cele două decenii, rămase și azi aceleași. [...]

Suntem alături, la aniversare, de curajoasa Marta Petreu și de echipa care editează «Apostrof», o admirabilă revistă căreia îi urăm, colegial, mulți ani de apariție”.

□ *Revistă de atmosferă*: „O revistă cu ton distins, cu pagini din care răzbate o veritabilă atmosferă literară, este neîndoiește Revista «Ateneu» editată de Consiliul Județean Bacău. Din numărul 5 din mai 2009 am reținut paginile dedicate poetului Ion Horea cu prilejul aniversării a 80 de ani”.

□ *Noroc cu versurile lui Ovidiu...*: „Am primit la redacție numărul din mai-iunie 2009 al revistei «Spații culturale», editată la Râmnicu-Sărat cu sprijinul Primăriei municipiului, al librăriei Olimp și al Asociației culturale «Valman». Redactor-șef: Valeria Manta Tăicuțu. Cronicarul a reținut articolul Magdei Ursache despre fenomenul Pitești (*Când Iisus a coborât în celulă*), o meditație privind semnificația atrocităților comise atunci, și neverosimilul interviu pe care Virgil Diaconu i l-a luat lui Radu Albu, șeful Cenzurii din județele Argeș, Olt și Vâlcea (intitulat *Nu se tipărea nimic fără avizul meu...*) în perioada comunismului. [...] Noroc cu poemul *Orfeu și Euridice* al lui Ovidius Publius Naso, în tălmăcirea lui Radu Cârneli, publicat în pp. 34-35 ale revistei, care i-a mai îndulcit Cronicarului gustul amar lăsat de interviu”.

□ *Deschideri*: „O solidă - nu doar prin volum... - revistă științifică trimestrială publică, de cinci ani, Universitatea «Vasile Goldiș» din Arad, sub titlul «Studii de știință și cultură». Știința, firește, trimite la științele umaniste abordate, aflăm din indicațiile pentru autori, dintr-o perspectivă multidisciplinară. Numărul 16, din primăvara lui 2009, la care contribuie cercetători din România, Japonia, Suedia, Ungaria, Albania, este organizat în jurul temei traducerilor”.

□ *Cifre rotunde*: „Semnalăm, cu ceva vreme în urmă, impunerea, pe piața revistelor culturale, a seriei noi a «Revistei româno-americane». Cel mai recent număr al ei, din mai 2009, e dedicat unor figuri tutelare ale literaturii americane care, deși contemporani, în cea mai mare parte a vieții lor (a romanticului, în speță, dispărut devreme), au tăiat trasee culturale diferite. E vorba despre Whitman, de la a cărui naștere se împlinesc 190 de ani, și de Poe, venit pe lume cu un deceniu mai devreme, ajuns, deci, la bicentenar”.

6 iunie

• [„**Suplimentul de cultură**”, nr. 231] Dintr-o notă nesemnată aflăm *Elfriede Jelinek*, autoarea anului în țările de limbă germană: „Elfriede Jelinek, laureată a premiului Nobel pentru literatură, autoarea celebrului roman *Pianista*, a fost desemnată autorul dramatic al anului în țările de limbă germană, pentru volumul *Rechnitz*”.

■ În *Avanpremieră editorială* citim un fragment din *Dicționarul ideilor fixe. După 20 de ani* de Eugen Istodor.

■ Anca Barboi realizează un interviu cu *Cecilia Ștefănescu*: „*Criticii mei își vor regăsi în alte cărți plăcerile proprii*”: „A trecut ceva timp de când a apărut la Editura Polirom cel de al doilea roman al dvs., *Intrarea Soarelui*. Spuneți într-un interviu că pentru un scriitor a doua carte este adevăratul examen. Credeți că ați trecut acest examen? - Mai exact, spuneam că așa se zice, că a doua carte este un examen. Eu nu cred în această poveste.

Cred că, pentru un scriitor, fiecare carte este un examen. Probabil că cel mai inocent ești atunci când debutezi, pentru că nu cunoști foarte bine mecanismele de receptare, nu cunoști umorile criticilor, nu cunoști foarte bine piața și scrii o carte din pură plăcere, fără foarte mari așteptări. La prima carte m-aș fi bucurat să o citească cei câțiva prieteni pe care îi am, familia și, dacă aș mai fi avut încă zece oameni care să pună mâna pe ea, aș fi fost fericită. Sigur că surpriza cea mare a fost că primul roman, *Legături bolnăvicioase*, s-a vândut foarte bine, că am adunat în jurul literaturii mele, așa cum o scriu eu, un public pe care aș fi vrut într-adevăr să-l păstrez și pentru cea de a doua”. ■ Bogdan-Alexandru Stănescu semnează *Vânătorul de potârniche*, un articol despre volumul *Jocul lui De Niro* de Rawi Hage, Ed. Leda, 2009: „Să nu uităm totuși că este vorba despre un roman de debut. Și încă ce debut... O carte care nu te lasă o singură secundă să te gândești la altceva”. ■ În *Semnal* sunt recomandate volumele: *Opere II. O viață cu Stan și Bran* de Radu Cosașu, Ed. Polirom; *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom; *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, traducere de Dana Crăciun, Ed. Polirom și *Simetria de temut* de Tracy Chevalier, traducere de Fraga Cusin, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică partea a doua din *Nonconformism*: „Temător de a deveni anarhist, «nonconformistul» nostru preferă o lume stabilă, structurată, funcțională, împotriva căreia să se revolte, el, în deplină siguranță”. ■ În *Florin Manolescu, povestitorul* Bogdan Romaniuc recenzează *Mentaliștii* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Există un realism magic autohton, balcanic, în fiecare din cele «alte nouă povestiri incredibile». Nouă povestiri care ne arată că «realitatea nu se sfârșește la prețul roșiilor din piață»”. ■ Bogdan Romaniuc îi pune trei întrebări autorului volumului recenzat, „*Autorul Mentaliștilor este un exilat în propriile sale povestiri*”: „- *Există un exil apropiat și un exil îndepărtat?* - Nu-mi dau seama la ce se referă, exact, întrebarea dvs. La exilul propriu-zis, în comparație cu celălalt exil, interior? La timp? La distanță? La durată? La toate acestea la un loc? Un medic care știe că nu există boli, ci bolnavi, ar răspunde: nu există exil, apropiat sau îndepărtat, ci doar exilați. Altfel spus, fiecare exilat este exilat în felul său. Adică din pricini care sunt numai în mică parte comune și, în rest, extrem de diferite. Asta pentru că foarte rar suntem împinși de un singur motiv să facem ceea ce facem. Așadar, probabil că, într-un fel sau altul și de la Adam încoace, de când am început să gândim, toți suntem niște exilați. Și poate că autorul *Mentaliștilor* este un exilat în propriile sale povestiri”.

7 iunie

• [„**Adevărul**”, nr. 111] Paul Rogojinaru vizitează Rășinari și publică reportajul *Cioran nu e filozof în satul lui*. ■ În *Eu, adică alții* Radu Paraschivescu scrie despre *Sora Katiei* de Andrés Barba, Ed. Vellant, traducere Luminița Voinea-Răuț: „Barba își ordonează romanul în jurul unui personaj fără nume, în a cărui identitate neprecizată se răsfrâng de fapt identitățile celorlalți: familie, vecini, cunoștințe

întâmplătoare”. ■ Sub semnătura Victoriei Anghelescu citim, în dosarul dedicat istoriei Premiului Nobel pentru Literatură, două articole; unul despre Roger Martin (*Premiul Nobel, pentru a șasea oară în Franța*) și despre Cesar Abraham Vallejo Mendoza (*Un inovator al poeziei latino-americane*).

8 iunie

- [„Adevărul”, nr. 5875] Nicolae Manolescu publică *Lumea pe dos*, un text despre țările estice și Uniunea Europeană.

9 iunie

- [„Adevărul”, nr. 5876] În *Uimitoarea viață a lui Gabriel García Márquez* Ioana Bogdan semnalează apariția biografiei autorului la Ed. Litera Internațional, semnată de Gerald Martin: „Biograful oficial al lui Márquez este unul dintre cei mai importanți critici specializați în literatura sud-americană a secolului XX și a lucrat 17 ani la această carte, tradusă în românește de Alexandru Macovei”.

- [„Revista 22”, nr. 24 (1005)] Revista recomandă *Doina Cornea la 80 de ani. Lansare la Institutul Francez*: „La o lună după ce Doina Cornea a împlinit 80 de ani, *Jurnalul* său din ultimii ani ai comunismului va fi lansat la Institutul Francez din București, în cadrul unui eveniment organizat de Fundația Academia Civică, de Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței și de Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului. Lansarea volumului *Jurnal. Ultimele caiete (1988-1989)* va avea loc pe 30 iunie, la orele 11, într-o ceremonie la care vor vorbi Henri Lebreton, directorul Institutului Francez din București, și Ana Blandiana, editorul și prefațatorul cărții”. ■ Serenela Ghițeanu semnează *Pedagogia curajului*, o cronică literară la *Jurnal. Ultimele caiete* de Doina Cornea, Fundația Academia Civică, 2009: „Doina Cornea nu se refugiază în scris pentru a uita de securiștii care-i păzeau casa nonstop și uneori îi interziceau chiar să iasă din curte. Aceștia sunt aproape inexistenți în paginile *Jurnalului*. Situația-limită pe care o trăiește Doina Cornea la finele anilor '80 îi prilejuiește mai întâi o incursiune în lumea copilăriei și a tinereții”.

10 iunie

- [„Adevărul”, nr. 5877] Ioana Bogdan semnează *Nedjma scrie sub pecetea secretului și a fricii*, notând că la Ed. Trei a apărut volumul *Prin țara simțurilor*, dar scrie despre volumul autobiografic, semnat cu pseudonim, *Fructul interzis*: „*L'amande* în limba franceză sau *Fructul interzis* în limba română a fost tradusă în toată lumea și a făcut-o celebră pe scriitoarea din Maroc”.

- [„Luceafărul de dimineață”, nr. 18 (890)] Din *Viața culturală* reținem □ *Apelel Congresului Național de Poezie. Botoșani, iunie 2009*: „Participanții la cel de-al treilea Congres Național de Poezie, Botoșani, 5-7 iunie 2009, atenționează opinia publică asupra dezinteresului ori lipsei de profesionalism cu care autoritățile de stat cu atribuții în domeniul cultural și artistic tratează literatura

română vie și în mod special poezia contemporană. Aceleași probleme dezbătute de la primul Congres Național de Poezie din 2004 au rămas în actualitate. Politizarea din ce în ce mai accentuată a mecanismelor și instituțiilor culturale a condus la acordarea netransparentă a banilor pentru proiectele culturale și literare. Lipsa unor manageri culturali profesioniști a făcut ca numărul programelor dedicate promovării și difuzării poeziei cu finanțări europene, regionale, naționale și locale să tindă spre zero. Fără a reitera aceleași probleme dezbătute în ultimii ani de scriitori și editori, le solicităm viitorilor reprezentanți ai României în Parlamentul European să apere literatura europeană contemporană, în mod special a poeziei, componentă esențială a identității și spiritualității fiecărei națiuni, prin sprijinirea unui proiect legislativ prin care să le fie garantat poezilor un minim financiar pentru drepturile de autor convenite din editarea poeziei, din evenimente poetice de tip multi-art și multimedia, din lecturi publice. De asemenea, cerem Institutului Cultural Român și Ministerului Culturii și Cultelor să susțină proiecte de promovare a poeziei române contemporane în Uniunea Europeană”. Apelul a fost votat de: Ion Pop, Ioan Moldovan, Dan Mircea Cipariu, Ioan Radu Văcărescu, Paul Aretzu, Liviu Ioan Stoiciu, Gellu Dorian, Claudiu Komartin, Andra Rotaru, Răzvan Țupa, Alexandru Matei, Cosmin Perța, Cassian Maria Spiridon, Valeriu Stancu, Teodor Dună, Aida Hancer, Dumitru Augustin Doman, Virgil Diaconu, Doina Popa, Lucian Vasiliu, Daniel Corbu, Valentin Talpalaru, Liviu Apetroaie, Marius Chelaru, Paul Gorban, Adrian Alui Gheorghe, Radu Florescu, Nicolae Sava, Vasile Spiridon, Sterian Vicol, Marian Costandache, Marin Malaicu Hondrari, Mircea A. Diaconu, Rita Chrian, Rareș Moldovan, Vlad Moldovan, Leo Butnaru, Vasile Tărățeanu, Shaul Carmel, Adi Cristi, Dumitru Țiganiuc, Emanoil Marcu, Lucian Alecsa, Vlad Scutelnicu, Nicolae Corlat, Petruț Pârvescu, Constantin Bojescu, Dumitru Necșanu, Laurian Stăncescu, Valentin Coșoreanu.

□ *La aniversară: Apoziția – 40:* „Joi 4 martie 2009, la sediul Uniunii Scriitorilor din România, a avut loc o manifestare dedicată împlinirii a 40 de ani de existență a Societății culturale româno-germane «Apoziția», care funcționează la Munchen din 1969. [...] Cu prilejul împlinirii a 40 de ani de activitate dedicată sporirii prestigiului culturii române în Europa, președintele Asociației Scriitorilor București, Horia Gârbea, i-a înmănat poetului Ion Dumitru, animator neobosit și președinte în exercițiu al «Apoziției» o diplomă de merit”. ■ D. R. Popescu publică eseu *Tragedia îndoielilor Comedia certitudinilor*, dedicat economistului Gheorghe Dolgu: „Eu nu cred în Matematică, în Științe, în 2 plus 2 fac 4, nu cred în Economie... Sigur, nici Principele nostru nu prea credea în toate adevărurile etichetate! N-am cine știe ce dovezi care să-mi justifice neîncrederea! Una, totuși, ar putea fi luată în vedere: nici măcar unul din puzderia de laureați ai Premiului Nobel pentru Economie n-a prevăzut criza financiară și economică aflată acum în înflorire!”. ■ Ioana Dinulescu semnează textul omagial *Paul Aretzu – 60:* „Ne reîntâlnim de câteva ori pe ani cu bucurie frățească, la ședințele Filialei Craiova a Uniunii Scriitorilor din România sau la festivaluri literare, ne povestim cu

sufletul la gură ce cărți am mai descoperit, ce cărți am mai citit, la ce cărți lucrăm. Fiindcă, dragi prieteni, trebuie să pun punctul pe I, vorba noastră din studenție, și să vă spun că exigentul domn profesor. Paul Aretzu, împletește de câteva decenii poezia și critica literară într-un mătăsos, seducător fir de mărțișor”. ■ Dan Cristea publică *Poetul în formă bună*, o cronică literară la *Trandafir cu venele tăiate* de Ovidiu Genaru, Ed. Vinea, 2008: „Volumul, în întregul său, oferă astfel o bună regăsire cu poezia lui Ovidiu Genaru la nivelul ei cel mai reprezentativ”. ■ Paul-Gabriel Sandu semnează ...*În afară de scris*, un comentariu la *Cartea neagră* de Orhan Pamuk, Ed. Curtea Veche: „Faptul că romanul are structura unui roman polițist nu este mai mult decât un pretext. Atenția nu este nicăieri concentrată asupra narațiunii ca atare, vocea naratorului fiind mai curând purtată asupra unei nesfârșite serii de teme și motive, de istorisiri și de legende în care adevărul istoric și cel ficțional se întrepătrund până la indistinție”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt comentate de Horia Gârbea în *Nu stați pe balcoane – mai citiți romane! Efluviile păsăricii*: □ Alexandru George - *Simplex*: „Ușurința și abilitatea cu care Alexandru George relatează povestea și insolitul faptelor creează interes cititorului. Totuși, ca acțiune, nuvela sau micul roman nu e prea spectaculos și autorul nu are timp să intre în detalii asupra psihologiei personajelor, limitându-se la enunțarea unor întâmplări care le conțin”. □ Mihail Gălățanu – *Stradivarius*, Ed. Euro Press: „Dacă n-ar fi forța lirică indiscutabilă a lui Mihail Gălățanu și ingeniozitatea formulărilor sale, textul, nu prea lung totuși, ar fi plicticos. Așa, însă, el te poartă, muzical, spre un final care nu rezolvă nimic”. □ Dragoș Voicu – *Coadă*, Ed. Cartea Românească: „Cel mai abil în valorificarea în literatură, cu farmec, a memoriei pentru perioada cu pricina este însuși Mircea Cărtărescu. Romanul lui Dragoș Voicu e sprintar, inteligent și lesne de citit”. □ Monica Ana Ștefănescu - ...*Și cu toții eram nemuritori*, Ed. Kron-Art: „Ca să nu vă osteniți să citiți toate cele 250 de pagini cu acțiune tot mai diluată și al căror stil se deteriorează până la insuportabil, vă spun eu: se termină cu bine și vor trăi fericiți până la adânci bătrâneți! A se lipsi, Mitică!”. □ Corina Sabău – *Blocul 29, apartamentul 1*, Ed. Polirom: „O carte ostentativă, insultătoare pentru inteligența cititorului, mizerabilă”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Doina Ruști, *Scriitorul, un mijloc de fixare emoțională a informației*: „- După succesul volumului *Fantoma din moară* (2008), cât de greu e să revii pe piața editorială? Cum a fost perioada dintre *Fantoma din moară* și scrierea *Lizoancei la 11 ani* (2009)? Cu ce situații mai cunoscute, mai puțin cunoscute, v-ați confruntat? - Este adevărat că aceste două romane au apărut cam unul după altul. Dar nu pentru că așa ar fi fost scrise. *Fantoma din moară* este romanul la care am lucrat mult și pe care n-am reușit să-l public. Mi-am dorit să scriu o poveste în tradiția romanului despre fantome, dar care să cuprindă și experiența mea de viață sub comunism. De asemenea, mi-am dorit să scriu romanul anilor '80. Sunt multe părți din acest roman la care am renunțat. Și sunt câteva pasaje pe care le-am adăugat cu puțin înainte să intre sub tipar. Nici măcar nu pot să spun cât timp am scris la el, ci doar că așa fi vrut să-l fi publicat

în 2000. El are mai multe straturi de suferință: prin 2003 am scos un capitol și am creat în jurul lui *Omulețul roșu*, publicat în 2004. Apoi l-am abandonat un timp. În 2005 am scris *Zogru* (de fapt, în perioada august 2004 - septembrie 2005). Apoi m-am întors iar la *Fantoma din moară*. M-am întâlnit atunci cu Luminița Marcu și i-am povestit intriga. Ea m-a încurajat să nu-l abandonez și am reluat finalul (modificare la care am renunțat ulterior). Ultima oară am făcut schimbări majore în 2006. În martie 2007, am predat romanul Editurii Polirom, iar în noiembrie 2008 a apărut pe piață. El fusese anunțat încă din iunie, dar apariția cărții *Tovarășe de drum*, unde aveam și eu un text, a amânat, din motive de promovare, lansarea *Fantomei din moară*. Prin urmare, chiar este adevărat că fiecare carte își are norocul ei. *Zogru* a apărut la mai puțin de trei luni de la momentul în care am făcut propunerea editorului (Lucian Dan Teodorovici). Iar *Fantoma* a zăcut prin fișiere. Unul dintre ele s-a numit Chilia. În acest interval de aproape doi ani, scurși numai de la predarea manuscrisului *Fantomei*, am scris *Lizoanca la 11 ani*. A fost un impuls și o stare de spirit. Mărturisesc că mi-am imaginat pentru o clipă că lumea, impresionată de romanul meu, va pleca în căutarea fetei care mi l-a inspirat și o va salva. Am scris acest al patrulea roman în aproape jumătate de an, din martie până în septembrie. Însă cu alte luni înainte mă gândisem cum să-l scriu, îmi creasem subiectul, îmi imaginasem gesturile și atitudinile personajelor. Aceste două romane sunt destul de înrudite. De fapt, *Lizoanca* spune mai departe povestea satului românesc. E un fel de epilog la *Fantomă*". ■ Alexandru George revine la rubrica sa *De vorbă cu autorii*, publicând textul *Cu cât pierdem un mit...*: „La mijlocul anilor '60 s-a produs o liberalizare în cultura și literatura noastră atât de socialistă; în afară de valul de noutăți (datorate de multe ori unor creatori decedați), momentul acesta literar a adus și un val de criticism, de contestații și de revendicări în care era mai greu să se cultive mitizarea. Dar ea a rămas pentru un timp în conștiința unora, cum a fost cazul lui Labiș, care și-a prelungit existența câțiva ani buni după ce chiar oficial i se contestase rolul de apariție aurorală, vestitor de o nouă eră. În schimb, mitizarea lui Călinescu a continuat și s-a consolidat spre rușinea spiritelor lucide și cunoscătoare ale împrejurărilor care au îngăduit această aberație. Micile lui inconformisme pe fondul unei totale slugărnicii la adresa regimului tiranic, care-i desființase, practic vorbind, însuși domeniul lui profesional, au fost umflate și deformate (ajutate fiind de limbajul lor neologizat, mai ales italianizat, cu unele sclipiri din ceea ce fusese el înainte), au ajuns să facă obiectul unor idolatrii; ciudățeniile lui de comportare, dintotdeauna, cu momente patologice calificate medical, s-au adăugat și au sporit misterul - pe care eu îl numesc doar «echivocul», dar de aici până la mit?" La final apare următorul P.S.: „Aflu că ediția de *Opere* de G. Călinescu, proiectată de Academia Română, a ajuns să releveze publicistica marelui scriitor, un aspect deloc secundar pentru un om care a murit cu pana în mână, redactând un scurt articol mai mult sau mai puțin optimist. Se va vedea: cu cât pierdem un mit, câștigăm un scriitor". ■ Sub semnătura Critias apare *Să*

trăiască pleonasmu' că ne-a stimulat orgasmu'!, din care reținem: „O întreagă garnitură de profesori emeriți de la Facultatea de filologie a Universității București au fost (scuzați expresia...) băgați afară într-un mod nu doar neacademic, ci și total inelegant. Cu ce au greșit Nicolae Manolescu, Mircea Anghelescu, Eugen Negrici, Mircea Martin, Nicolae Constantinescu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, Mihai Zamfir și alții în afara faptului că au învățat (dragostea pentru) literatură câteva zeci de promoții de studenți, dintre care mulți sunt în prezent ei înșiși nume prestigioase și respectate în cultura românească? Probabil, chiar cu asta. Scoaterea forțată la pensie (deși, conform legislației în vigoare, toți mai aveau dreptul de a oficia la catedră încă vreo câțiva ani) s-a făcut în virtutea conceptului de fină extracție intelectuală al economiilor bugetare. Suntem doar în plină criză, și nu economică în primul rând. Mai grav mi se pare faptul că aberanta decizie n-a fost luată de Ministerul de resort, ci de rectoratul Universității bucureștene”. ■ Revista publică poeziile unor participanți la Festivalul Internațional Zile și Nopti de Literatură, Neptun și Mangalia 2009: □ Ioana Crăciunescu (România/ Franța), Dinu Flămând (România/ Franța), Leo Butnaru (Republica Moldova), Mariana Dan (Serbia), □ Ioana Ieronim traduce versurile lui Aleksandar Sajin (Danemarca), Brigitte Freund (Germania), Aleš Debeljak (Slovenia), Lucija Stupica (Slovenia), Enes Halilović (Serbia), Yasuhiro Yotsumoto (Japonia), Kiril Kovaldji (Rusia), □ Dinu Flămând tălmăcește poeziile lui Omar Lara (Chile), □ Roxana Dascălu traduce poeziile scrise de Myriam Diocaretz (Belgia), □ George Volceanov tălmăcește creația lui Sharon Mesmer (SUA), □ Luiza Săvescu traduce versurile lui Janusz Drzewucki (Polonia), □ Jana Balacciu-Matei traduce poeziile lui Arnau Pons (Spania-Catalonia). ■ Rubrica *Dintre sute de catarge* găzduiește poezia scrisă de Mihai Amaradia. ■ Lucian Perța revine cu parodii (Traian T. Coșovei).

11 iunie

● [**„Adevărul”, nr. 5878**] În *Scriitori pe malul mării* Victoria Anghelescu anunță începutul Festivalului Internațional „Zile și Nopti de literatură” la Neptun: „Festivalul are loc la Neptun și Mangalia și acoperă toate domeniile artei cuvântului, de la genurile beletristicii la traducere, editare de carte, critică și presă literară. Directorul festivalului, Irina Horea, a mărturisit că actuala ediție se află sub semnul crizei economice, ceea ce reduce numărul participanților din țară și din străinătate la 60”.

● [**„Cultura”, nr. 23 (227)**] Editorialul „*Impertinentul*”, *seducătorul Constantin Noica* este semnat de Eugen Simion: „Domnul Marin Diaconu, editorul și comentatorul lui Constantin Noica și Mircea Vulcănescu, îmi cere să scriu câteva rânduri despre omul Noica, așa cum l-am cunoscut”. ■ C. Stănescu revine la rubrica *Revista revistelor* cu textul *Capodopera din cutie*, referindu-se la un text scris de Mircea Horia Simionescu despre cutia de bomboane Kandia. În a doua parte a articolului autorul se ocupă de schimbarea numelui Uniunii

Scriitorilor din România (*S.S.R. sau U.S.R.: tot aia e!*), referindu-se la articolul lui Gabriel Dimisianu, publicat în „România literară” (nr. 21, *USR sau SSR?*): „Revenind: dl Gabriel Dimisianu are dreptate să fie «contra» și să spună că «aș rămâne la actuala (veche totuși!) titulatură», pentru că, într-adevăr, Uniunea Scriitorilor – cu toate inevitabilele sau inerentele compromisuri –, chiar de n-a fost «clubul dizidenților», a cunoscut un lent dar sensibil proces de radicalizare în relațiile cu diversele foruri și persoane care se «ocupau» cu îndrumarea ei”. ■ Teodora Dumitru traduce textul lui Claude Karnoouh, *Călătorie în jurul vieții mele. O conferință* susținută în data de 22 mai 2009 la Universitatea de Artă și Design, eveniment organizat de Institutul Cultural Francez din Cluj în parteneriat cu editura Idea Design & Print. ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Jean-Louis Courriol semnează *Lorand Gaspar – poetul plecat din Transilvania*, un comentariu la *Lorand Gaspar* de Jean-Yves Debreuille, Ed. Seghers, 2007, Ed. Polirom, 2009: „Cu rigoarea și atenția ce-l caracterizează, J-Y Debreuille se apleacă în cele 255 de pagini de analiza asupra tuturor volumelor publicate de L. Gaspar începând cu cel din 1966 (*L’Etat de lumière*) până la cel din 2001, *Patmos et autres poèmes* și chiar la ultimele poeme inedite încă, găsim un fir conducător și o venă specifică pentru omul Lorand Gaspar și prolifcă pentru poet – aceea a *nomadismului*, a călătorului care se simte bine oriunde și știe să guste lumina, culorile, piatra, deșertul sau marea cu egală măsură și bucurie”. Alături sunt publicate și două poezii: *Connaissance de la lumière* și *Langue natale*. □ În *Vreau să fiu Tarantino* Mihai Iovănel recenzează *Lampa cu căciula* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom, 2009: „De fapt, toate aceste texte nu mi-au displicut, sunt scrise de un ins profesionist – doar că ele funcționează pe un nivel prea mediocru pentru a reține atenția. Aștept prima carte a lui Florin Lăzărescu”. □ Sub titlul *Ceci n’est pas...* Andrei Terian comentează *Dinastia Sanielevici. Prințul Henric, între uitare și reabilitare* de Adrian Jicu, Ed. Cartea Românească, 2008, făcând o comparație între lucrarea lui Adrian Tudurachi (*Destinul precar al ideilor literare. Despre instabilitatea valorilor în poetica lui Mihail Dragomirescu*, 2006) și actualul volum al lui Adrian Jicu: „Însă analogia e înșelătoare: cu toate lipsurile cărții sale, Adrian Tudurachi rămâne un cercetător competent și onest, pe când Adrian Jicu... să zicem deocamdată că atât competența, cât și onestitatea lui Adrian Jicu ridică unele semne de întrebare”. □ Cristina Balinte semnează *Cu un refren prin viață călcând...*, un comentariu la *Stalin, cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „*Stalin cu sapa-nainte* este deranjant la citit. Nu și de citit, iar curajoșii vor avea recompense dintre cele mai fericite și așteptate: stilul ultra-măsurat, în sistem de compoziție muzicală; aliniamentele de felurite povestiri, unele amuzante, altele dureroase, din care se alcătuieste ficțional o viață, în timp ce lumea din jur se schimbă, modificându-se comportamental; personajele și situațiile aflate în circulație obligatorie prin proza lui Țuculescu – țiğănci senzuale și furtunoase, lăutarul îndrăcit cu scripca lui neună, scaldă în lumina lunii, estetica preparării miraculoase a bucatelor banale; atmosfera de *basin din*

imediată apropiere, către care nu trebuie decât să întinzi un deget de imaginație și ea te va împresura din toate direcțiile; tragismul al cărui gust amar se atenuează prin episoade entuziasmante în privința scrisului de calitate”. □ Daniel Cristea-Enache publică partea a zecea din *Lyrice magna*, serialul dedicat poeziei lui Nichita Stănescu: „Lección rimbaldiană e întoarsă pe dos ca o mânășă. La Nichita Stănescu, literele sunt izolate și lăsate, ca să zic așa, singure. Fără atele și cristale poetice, fără sinestezii, fără privirea transfiguratoare a scriitorului, ele nu au câtuși de puțin plasticitate. Sunt inerte și pseudo-funcționale, moarte încă din fașa constituirii enunțului”. □ În „*Complici*” la o operă monumentală Constantin Coroiu scrie despre scrisorile lui Al. Rosetti și ale lui G. Călinescu. □ Al. Cistelean semnează *Anamorfoze de lectură*, articol în care discută despre *Meșterul Manole* de Ion Pecie, Ed. Viitorul Românesc, 2001: „Pecie, de regulă, se armonizează cu autorul citit, îl transformă în pretext de euforie interpretativă și apoi își adaptează euforia asociativă la operă. Deși sare repede și temerar din el, textul rămâne, totuși, principiul inițial și final al interpretărilor sale. Dar farmecul acestora crește pe măsură ce principiul de infidelitate e lăsat tot mai liber, pe măsură ce e înconjurat la pur spectacol. La care nu puțin contribuie și un fel de știință epică a comentariului”. ■ Cătălin Sturza realizează un interviu cu Florin Lăzărescu, „În Lampa cu căciula *nu intenționez să relatez nostalgic copilăria mea*”, cu ocazia apariției volumului de povestiri la Ed. Polirom: „*Cătălin Sturza: Volumul tău apărut acum la Polirom, Lampa cu căciulă, conține povestirea cu același titlu după care ai adaptat scenariul pentru scurt-metrajul lui Radu Jude. Acesta a fost premiat la Sundance și în multe alte părți. Care e povestea acestei povestiri – de la faza de idee la cea de film?* Florin Lăzărescu: Păi, povestea e foarte lungă. Încerc s-o spun pe scurt. N-aș exagera mult dacă zic că a început o dată cu primul televizor cu lămpi pe care l-au cumpărat ai mei, în același an cu nașterea mea. Adevărata epopee a început însă când televizorul, pe când am împlinit noi (eu și el) vreo șapte-opt ani, a prins să se strice – întâi o dată pe an, apoi de două ori, apoi de patru-cinci-șase ori. Îl căram împreună cu tata la un atelier de reparații care se afla la vreo opt kilometri de satul nostru. În 2000, mi-am amintit cât de mult a însemnat acel televizor pentru detensionarea vieții noastre de pe vremea comunismului și am scris o poveste despre asta. În 2004 am făcut un scenariu pentru un concurs HBO bazat pe povestire. Am obținut finanțare de la CNC, în vara lui 2005, după ce am fost respinși o tură, în 2004. Radu a turnat filmul în 2006, după care acesta a început să se bucure de succes internațional – vreme de vreun an, au curs și câte trei-patru trofee pe lună pentru el”. ■ În acest număr *Cultura vă recomandă*: □ Daniel Cristea-Enache despre *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale* de Ion Iovan, Ed. Curtea veche, 2008: „Cu o minuție documentară ieșită din comun și cu o imaginație epică pusă la lucru pentru a completa spațiile lipsă și a ne da extensiile, Ion Iovan se transpune sub hainele elegante ale lui Mathieu Jean Caragiale. Minus secțiunea finală, superfluă, reușita lui e una de excepție”. □ Mihai Iovănel despre *Poezia. Teze, ipoteze, explorări*

de Alexandru Mușina, Ed. Aula, 2009: „Nu veți găsi un profesor de poezie mai bun. Mușina nu e un didactic și pedagogic, deși e un bun comunicator; Mușina este, în primul rând, un *insider* și un *thinker*”. □ Teodora Dumitru despre *Craterul Platon* de Liviu Ioan Stoiciu, Ed. Vinea, 2008: „Numai dacă se întâmplă să nu aveți prin preajmă vreunul dintre columele șaptezeciste sau optzeciste ale lui L.I.S. *Craterul Platon* s-ar putea să nu ateste vreo evoluție de atunci încoace, dimpotrivă”. □ Andrei Terian despre *Modernitatea conservatoare. Aspecte ale culturii Europei Centrale* de Adrian Lăcătuș, Ed. Universității „Transilvania”, 2009: „O carte ambițioasă și captivantă, produsă de unul dintre puținele capete teoretice ale ultimului val de critici”. ■ În rubrica *Sensuri & nonsensuri* apar două texte: □ C. Stănescu, *Ce campanii n-am mai dus...*: „Mă bucur că o «campanie» de-a mea i-a încins condeiul împingându-l pe dl Dan C. Mihăilescu să scrie o remarcabilă pagină memorialistică, plină cu amintiri din prima sa tinerețe literară: un ghiont în spate, și «amintirile» lui încep să curgă... Cum spuneam rândul trecut, așteptam să aflu și eu de la D.C.M. cu memoria lui prodigioasă, ce «campanii» am mai dus. Și aflu cu stupefacție, dar și cu jale de mine însumi că am dus cândva o «campanie» de denigrare a lui Octavian Paler. după apariția *Vieții pe un peron* (1981). «Era pe vremea - se așterne pe născocit memorialistul ficționar - când M. Costea scrisese negativ în „Scânțea” despre „peronul” lui Octavian Paler, pentru ca doar la câteva luni după același M. Costea - pe numele său real Constantin Stănescu - să laude cu legitimă empatie aceeași carte în „Vatra” (dacă țin bine minte)». Ticălosul de mine: lucram la două capete și scriam cu două mâini în două feluri opuse despre aceeași carte. [...] Îl las la o parte pe faimosul M. Costea, despre care Dan C. Mihăilescu știe el «ceva», dar nu știe nimic. După ce l-a «înfundat» pe M. Ungheanu când acela nu mai putea să deschidă gura, D.C.M. vădește și urâtul obicei de a trage cu urechea la șoaptele morților potrivite după nevoie și folosite de voie: i-ar fi «decodat» lui, în șoaptă, marea noastră profesoară Zoe Dumitrescu-Bușulenga, în locuința sa din Semicercului, cum stau lucrurile («afacerea»!) cu închipuitele «verdicte antinomice» și cu denigrarea *Vieții pe un peron* a lui Octavian Paler săvârșită de fostul său student sub acoperirea lui... M. Costea: ticăloasă «afacere», ticălos procedeu de credibilizare cu șoapta morților!”. □ Andrei Terian, *Nu vin, da' nici nu tac*: „N-am reușit să ajung anul acesta la Colocviul Tinerilor Scriitori de la Alba Iulia. În schimb, vreau să mă achit – fie și cu ceva întârziere – de promisiunea făcută lui un cristian, care mi-a spus că are de gând să inaugureze și o secțiune rezervată absenților, intitulată *Nu vin, da' nici nu tac* și având ca temă *De ce e bine/ rău să intri în URSS*. [...] 1. Nu sunt convins că problema *De ce e bine/ rău să intri în URSS* merită o dezbatere publică. Mai întâi, pentru că nu e vorba aici despre vreo negociere între URSS și o altă instituție (ASPRO practic nu mai există, pe când Liga Scriitorilor e o glumă de prost-gust), ci doar de așteptările individuale ale potențialilor aspiranți. Care, fiind extrem de eterogene (uneori de-a dreptul absurde), nu văd cum ar putea conduce la vreo politică unitară de «peșit» din partea Uniunii. Pe de altă

parte, nu cred că URȘ-ul mai are în momentul de față vreo problemă serioasă cu «tinerii»”.

• **[„Observator cultural”, nr. 220 (478); nr. de pagini: 32]** Din informațiile publicate în rubrica *La zi reținem*: □ *A fost: „Întâlnire româno-japoneză la URȘ*. Miercuri, 10 iunie, la Sala Oglinzilor a avut loc o întâlnire amicală cu actorii companiei de teatru Kaze din Tokyo. După un turneu în România și o reprezentație la Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, actorii japonezi au poposit la Uniunea Scriitorilor din România, însoțiți de directorul companiei de teatru Kaze, regizorul Asano San, cel care a montat în premieră mondială spectacolul *Cerșetorul și câinele mort* de Bertolt Brecht. Tema conferinței, moderate de Ioana Crăciunescu, gazdă și actriță în spectacol, a fost *Dramaturgia contemporană și tradiția teatrului japonez*”. □ *Va fi: „□ Gellu Naum omagiat la Veneția*. Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția va găzdui joi, 11 iunie, un eveniment dedicat lui Gellu Naum (1915-2001). Cu această ocazie, traducătorul și italianistul Geo Vasile va susține o conferință și va prezenta publicului venețian antologia în limba italiană *La quinta essenza (A cincea esență)*, apărută la Editura Edizioni din Treviso, în 2006. Alături de traducător, vor lua cuvântul Luana Zanella, asesorul Veneției pentru cultură, poetul Paolo Ruffilli și criticul literar Silvana Tamiozzo, profesor de literatură italiană contemporană la Universitatea Ca’Foscari. În semn de recunoaștere a meritelor sale deosebite în promovarea relațiilor culturale româno-italiene, lui Geo Vasile îi va fi înmănată o medalie din partea Primăriei Veneției. [...] □ *Zilele Eminescu la Ipotești*. Memorialul Ipotești-Centrul Național de Studii «Mihai Eminescu» organizează, pe data de 13 iunie, a XLIII-a ediție a Zilelor Eminescu. Programul manifestărilor cuprinde un concert al Filarmonicii Botoșani, lansarea revistei «Hyperion» (serie nouă), decernarea Premiului Național «Petru Creția» și vernisajul expoziției *Fotovers* a Clubului Fotografilor de la Casa de Cultură «Mihai Ursachi» din Iași”. □ *Zilele „Bogdan Ghiu” La Cluj: „IFRES-ECO (L’Institut Francophone Régional d’Études Stratégiques – Europe Centrale et Orientale) vă invită în perioada 11-13 iunie la trei evenimente reunite sub genericul Zilele «Bogdan Ghiu», la Cluj. Programul manifestărilor cuprinde: - Lansare de carte. Traducerea lucrării lui Jacques Derrida, *Despre gramatologie*, Editura Tact, Cluj, 2009. Participă: Bogdan Ghiu, Ciprian Mihali, Emilian Cioc, Andrei State, Virgil Pașca. Joi, 11 iunie, ora 19.30, Centrul de Cultură Urbană Bastionul Croitorilor, Cluj. - Conferința: *Criză, anti-criză, contra-criză. Să fim pragmatici!*, susținută de Bogdan Ghiu. Vineri, 12 iunie, ora 17.00, Sala Mare a Casei Matei. - Happening-conferință Bogdan Ghiu: *Dada Democracy. Tzara-Spinoza-Athens*. - Lansare de carte: *Eu(l) artistul. Viața după supraviețuire*, Cartea Românească, 2008. Vor interveni: Bogdan Ghiu și Ovidiu Țichindeleanu. Sâmbătă, 13 iunie, ora 19.30, Café Enigma, str. Iuliu Maniu nr. 12. Conferința a fost prezentată în premieră pe 17 mai 2009, în cadrul proiectului «The Bijlmer Spinoza-Festival», realizat într-o suburbie a orașului Amsterdam de artistul Thomas Hirschhorn”. □ *Adela Greceanu citește poezie la**

Genova: „În perioada 11-21 iunie, la Genova se va desfășura a XV-a ediție a Festivalului Internațional de Poezie. La invitația directorului artistic al manifestării, Claudio Pozzani, Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția a devenit, din acest an, partener oficial al Festivalului, urmând să organizeze și să susțină anual participarea României. Tot la Genova va fi prezentă Serafina Pastore (beneficiara unei burse a Institutului Cultural Român pentru traducători în formare), cea care a tradus în limba italiană fragmente din romanul Adelei Greceanu, *Mireasa cu șosete roșii* (Editura Polirom, 2008). Poeții selectați să participe la ediția din acest an sunt: Visar Zhiti (Albania), Thannassis Hatzopoulos (Grecia), Maja Gal Stromar (Slovenia), Barbara Marugo (Italia), Nathalie Quintane (Franța), Adela Greceanu (România), Raoul Schrott (Austria), Martin Solotruk (Slovacia), Morten Søndergaard (Danemarca), Ruben Van Gogh (Olanda), Jukka Koskelainen (Finlanda), Stephanos Stephanides (Cipru) și Anne Pion (Franța)”. □ *Zile și Nopti de Literatură*: „Uniunea Scriitorilor din România organizează, în perioada 11-16 iunie, a opta ediție a Festivalului Internațional *Zile și Nopti de Literatură*, care va avea loc la Neptun și Mangalia. Evenimentul reunește 58 de participanți: scriitori, traducători, editori, critici și redactori din presa literară. Colocviul invită la o dezbatere pe tema *Literatura și Politicul. Cât respectăm, cât criticăm*. Ultima zi este dedicată ceremoniei de decernare a premiilor: Marele Premiu Ovidius (în valoare de 10.000 de euro), acordat de Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național unei personalități literare de notorietate; Premiul Festivalului (în valoare de 5.000 de euro), pentru un tânăr scriitor, acordat de Primăria Municipiului Mangalia. La ediția de anul acesta se vor acorda și alte premii: trei premii pentru contribuție deosebită în răspândirea și promovarea literaturii române prin intermediul traducerilor, acordate de Institutul Cultural Român; Premiul pentru o apariție editorială importantă, acordat de ministrul Theodor Paleologu, din partea Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Cultural. Printre scriitorii invitați îi regăsim pe: Kiril Kovaldji, Vladimir Sorokin (Rusia); Krzysztof Varga, Szymon Wcisło, Janusz Drzewucki (Polonia); Lucija Stupica, Aleš Debeljak, Marko Šošić (Slovenia); Aleksandar Sajin (Danemarca); Yasuhiro Yotsumoto (Japonia); Rui Zink (Portugalia); Omar Lara (Chile); Brigitte Freund (Germania); Myriam Diocaretz, Philip Meersman (Belgia); Mariana Dan, Enes Halilović (Serbia); Sean Cotter, Joey Goebel, Dumitru Radu Popa, Sharon Mesmer, Eva Hoffman (SUA); Péter Esterházy, Anamaria Pop (Ungaria); Arnau Pons (Spania); Dinu Flămând, Ioana Crăciunescu (Franța); Leo Butnaru (Republica Moldova)”. ■ Editorialul *Cine nu are bătrâni să-și cumpere* este semnat de Carmen Mușat: „În interviul acordat săptămâna trecută revistei noastre, profesorul Mihai Zamfir vorbește răspicat despre «decapitarea intelectuală de proporții» pe cale a se produce la Universitatea București, din rațiuni financiare implacabile. Pentru a evita colapsul financiar, conducerea Universității București a dispus respingerea cererilor de prelungire a activității didactice pentru profesorii care au împlinit deja 65 de ani și care, conform Legii

învățământului, ar fi avut dreptul să rămână în facultate până la 70 de ani. Victime ale acestei măsuri vor cădea – anul acesta sau anul următor – nume grele ale învățământului universitar, profesori care de-a lungul anilor au format generații întregi de studenți și care, departe de a fi un «balast» pentru sistem, asigură, prin competența lor profesională, calitatea actului educațional. [...] De falimentul educației și cercetării nu se face vinovat doar «sistemul Bologna» – preluat *tale quale*, fără să fi încercat cineva să nuanțeze sau să diferențieze planurile de învățământ în funcție de specificul fiecărui domeniu în parte –, ci toți cei care s-au aflat, în acești ultimi nouă ani, la cârma învățământului românesc. Așa se face că am ajuns să croim programe de licență, masterate și școli doctorale nu în funcție de ceea ce ar trebui să știe absolvenții, ci de calculele contabililor Universității”.

■ Silvia Dumitrache scrie despre *Artă și literatură la Sângeorz-Băi și la Bistrița*: „Descoperirea mediului cultural din Sângeorz-Băi și Bistrița a însemnat bucuria de a întâlni scriitori și artiști deosebiți, poate nu atât de promovați în presa centrală pe cât ar merita, dar și un public entuziast. De această dată, evenimentele desfășurate la Sângeorz-Băi și la Bistrița între 29 și 31 mai au avut în prim-plan «Observator cultural», atât printr-un program de promovare a revistei, cât și prin seri de lectură a căror protagonistă a fost Doina Ioanid. [...] Lectura din *Poeme de trecere*, desfășurată și în Sângeorz-Băi, și în Bistrița, a stârnit reacții diverse: dacă la Muzeul de Artă Comparată din Sângeorz poemele citite au transmis atât de puternic senzația de nostalgie, de pierdere iremediabilă, uneori de revoltă conștientă de propria-i lipsă de sens, astfel încât și după finalul lecturii publicul a rămas mult timp sub imperiul unei tăceri care arăta cât de mult empatizaseră cu versurile citite, la Bistrița situația a fost diferită. Programată la cafeneaua Class Cafê, într-o atmosferă neconvențională, lectura Doinei Ioanid, moderată de poetul Dan Coman, a fost urmată de discuții vii”.

■ Bianca Burța-Cernat publică *Un prozator la răscruce: Florin Lăzărescu*, o cronică la *Lampa cu căciulă. Povestiri* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom, 2009: „Florin Lăzărescu are acum curajul de a-și asuma până la capăt un univers ficțional și de a scoate de sub incidența ironiei relativizante, strategice, revelația unei dimensiuni spirituale a existenței. Continuă să cred că nu «mizele» și anvergura îi lipsesc acestui autor”.

■ Cristina Ispas semnează *In medias res. Studiu despre virtu(alită)țile artei contemporane*, o semnalare a volumului *Artele virtuale* de Lucia Simona Dinescu, Ed. Tana, 2008.

■ În *Ceea ce ne desparte* Bogdan-Alexandru Stănescu îi răspunde lui Vasile Ernu prin *Vremurile prea puțin vegetariene*: „Dragă Vasile, aș fi vrut să intru direct în arealul sud-american, așa cum am promis și așa cum m-ai invitat chiar tu, însă nu mă pot stăpâni să nu-ți mai trimit o copită, mai ales când văd că, oarecum, te stimulează intelectual. Dragul meu, oricât ai trimite-o tu la întors, munca nu este o noțiune relativă în spațiul cultural. Nu. Un nu hotărât”.

■ În traducerea lui Vasile Moga citim prima parte a eseului *Linia de întoarcere. Despre practicarea zonei de frontieră, în dialog cu Czesław Miłosz*.

■ Aflăm despre itinerariu *Mărturisirile unui disident convertit – lansări în Republica Moldova și în România*, cu ocazia

apariției volumului lui Adam Michnik la Ed. Polirom, tradus de Sabra Daici, cu prefața semnată de Vladimir Tismăneanu și postfața de Jozef Tischner. Lansările au avut loc la Chișinău, Timișoara, Craiova și București. ■ Cezar Gheorghe publică *Fața și Mutra. După o temă de Gombrowicz*: „Ne invita el, dragul poet, să ne cultivăm Mutra. O Mutră de data aceasta nouă, foarte la modă, cea a intelectualului angajat politic. Priveam în zilele de dinaintea marilor alegeri europene mutra unui asemenea intelectual angajat, înarmat cu idei și constructe culturale pe care le administra cu mare precizie electoratului neștiutor. Pentru Mutra sa, făurită prin scrierea mai multor articole laudative la adresa primei Mutre din stat, el fusese acum răsplătit cu o candidatură la amintitele alegeri. Există însă și o altă Românie care își cultivă Fața în locul mult-lăudatei Mutre. E vorba, bineînțeles, de fețele celor care au curajul să spună «Eu». E vorba de cei care și-au păstrat spiritul critic și care pot fi liberi fără a se raporta la o structură publică”. ■ În *O maestră a prozei scurte* Andreea Răsuceanu scrie despre *Runaway* de Alice Munro, Vintage Books, 2006, anul acesta Alice Munro fiind premiata Man Booker International Prize: „Fiecare proză scurtă a lui Munro conține, de fapt, nucleul unui roman, pe care aceasta refuză însă să-l dezvolte, căci ficțiunea poate, uneori, spune multe în cuvinte puține, reciproca fiind, de asemenea, valabilă”. ■ Michael Haulică încearcă să răspundă în rubrica sa la întrebarea *E greu să publici SF?* ■ Citim *Soarele răsare dinspre Apus* de Norman Manea, „Text apărut în «El Pais» (Madrid) sub titlul *Los paises del Este miran a Occidente*, în numărul de duminică, 26 aprilie”.

12 iunie

● [„Dilema Veche”, nr. 278] Adela Greceanu realizează un interviu cu Gabriela Melinescu, „*Realitatea e un fel de materie brută pentru contemplație*”, cu ocazia expoziției scriitoarei de desene și pictură la Galeria „Dialog”: „- «*Ce miracol că viața nu se oprește la viață*» - scrieți la un moment dat în Jurnal suedez. Ce șansă - aș zice eu - că scrisul nu se oprește la scris. Sau că poezia nu se oprește la poezie, în cazul dvs. Fiindcă poezia dvs. a trecut în proză, în jurnal și în desene. Care este pentru dvs. relația dintre literatură și desen? - Într-adevăr, scrisul prin el însuși este un act abstract și deci nu se poate opri la viață. Și desenul, fiind prima formă a exprimării, a scrisului, e tot un fel de comunicare majoră abstractă, simbolică. Trebuie să spun de la bun început că eu nu fac nici o distincție între poezie, jurnal, proză... Poate că romanul își cere o structură cu început și sfârșit, dar noi știm că marile romane trec dincolo de limitele stabilite de critici, de cercetători... Putem foarte bine să începem de la mijloc sau de la sfârșit și să terminăm cu începutul”. ■ Ioana Bot semnează *Nervi academici, calm dilematic – din nou despre editarea electronică a lui Eminescu* -: „Dl academician Eugen Simion găsește cu cale să răspundă articolului meu, *Manuscrisele eminesciene, între fantasma culturală și obiect de studiu* (apărut în «Dilema veche», nr. 272, din 30 aprilie 2009), în «Cultura», sub titlul *Nervi de primăvară* (<http://www>).

revista-cultura.ro/_EUGEN_SOnON/Nervi_de_prima...). [...] Abilitatea lui E.S. de a construi discursuri insinuante reușește întotdeauna să mă surprindă. Dincolo de uimire, și în primul rând din respect pentru cititorii «Dilemei vechi», voi încerca să răspund punctual *Nervilor de primăvară*. Nu e ușor, pentru că - deși își numerează paragrafele ca și cum ar vrea să-mi dea o replică exactă și tehnică - E.S. nu răspunde, efectiv, obiecțiilor, ci doar le ia în râs ca neprofesioniste și calomnioase. Discuția alunecă abil de la calitatea unui efort editorial (discutabil), făcut pe (mulți) bani publici - ceea ce este, deocamdată, ediția anastatică a caietelor eminesciene - la alte aspecte, colaterale, nici ele redată exact. 1. Într-adevăr, deplângeam starea edițiilor critice complete ale operelor scriitorilor români, mari și mici; îmi mențin opinia că sunt puține, incomplete, neterminate, că peisajul filologic românesc este, din unghiul acesta, în continuare descurajant. Optimist și revoltat, dl academician enumeră edițiile Eminescu, Creangă, Caragiale (neterminată, totuși), Slavici (nepublicată, încă), Barbu, Bacovia, Cantemir, conchizând că «Doamna prodecan n-a numărat bine steagurile». Sunt invocați șase autori clasici. Și gata. *Să zicem că ar fi șaisprezece, și tot sunt puțini, prea puțini pentru un secol de ediții filologice moderne*. În schimb, e involuntar sugestivă figura «numărării steagurilor», pentru lista pe baza căreia E.S. însuși se declară mulțumit de starea de fapt a edițiilor noastre critice: șase autori, dintre care doi cu ediții incomplete, deci - destui, mulți, în sfârșit, să trăiască! 2. Nu revin asupra lipsei de profesionalism a multora dintre edițiile *ne varietur* ale autorilor literaturii române recente și contemporane. Fără să generalizez (unele ediții sunt apreciable, altele - multe - nu, spuneam), dau doar referința exactă a exemplului pe care îl invocam: Șt. Aug. Doinaș, *Opere*, voi 1-3, București, Editura Național, 2000, Colecția «Opere fundamentale ale literaturii române», coord. Dan Chiriac, Violeta Borzea, tehnoredactor Răzvan Soare. [...] 3. Nu am afirmat că ediția Perpessicius este «perfectă, ireproșabilă, de neclintit», cum îmi răstălmăcește E.S. opinia, nici că «tot ceea ce este în această ediție e sfânt și bătut în cuie», ci - repet - că «Oricâte observații și critici ar avea specialiștii la adresa „ediției Perpessicius” (și ele sunt remarcabil de puține, față de dimensiunile materialului restituit, de durata procesului de editare - pe majoritatea le-a sintetizat însuși Petru Creția, unul din prestigioșii coordonatori ai proiectului editorial, în vederea unei reeditări viitoare), ea este de acum „Referința”, pentru textul eminescian, conform practicilor generale ale filologiei». Dl academician îmi răspunde polemic acolo unde nu e cazul, insistând însă a numi «editare a manuscriselor lui Eminescu sub formă de facsimile» ceea ce a publicat domnia sa în volumele în discuție; de fapt, a făcut doar o fotocopiere cu mijloace tehnice actuale, lipsită de orice aparat filologic. 4. Așa cum o dovedește însăși retorica *Nervilor de primăvară*, a discuta despre discursul politizant, care aburește în continuare editarea profesionistă a manuscriselor eminesciene, «este în chestie», oricât ar protesta E.S. [...] Oamenii politici nu pot constitui referința legitimantă (deocamdată, singura) a calității științifice a proiectului. Emoția unui critic literar bibliofil care poate răsfoi *acasă* copia

facsimilată a manuscriselor (40 de volume a 50 de euro bucata, adică 2000 de euro pentru o emoție privată completă) nu compensează stânjeneala specialistului care nu are la îndemână o ediție genetică la standarde actuale, nicăieri. 5. A-mi reproșa că neg («oripilată»?) utilitatea copierii cu metodele tehnicii de azi a originalelor, devenite astfel mai accesibile, este o altă răstălmăcire a criticii mele. *Această copie nu este altceva decât o copie* (dacă formula «pictorial cu poze ale manuscriselor» nu îi place coordonatorului, să îi zicem «un xerox mai performant»); E.S., de altfel, repetă mereu ce anume «ediția» sa *nu* este - «nu-i o ediție filologică și nici nu și-a propus să fie»; subînțelegem că e o copie anastatică, destinată protejării manuscriselor originale. Atât. Ea este necesară, dar îmi mențin părerea că *nefiind o adevărată ediție, modalitatea în care a fost realizată, ca și cheltuielile implicate nu se justifică*. [...] 6. Referitor la realizarea propriu-zisă a «ediției», observ că E.S. nu explică inconstanța referințelor la lecțiunile din ediții preexistente, pe care o semnalasem în primul articol [...]. Nu cred că are cum. Cât despre profesionismul suportului electronic, recomand lectura articolului lui Constantin Vică din «Dilemateca» nr. 37/ 2009, *Eminescu*, care, neștiutor de umorile dlui academician, desființează CD-ROM-urile cu argumentele specialistului în electronică și digitalizare; nu le reiau aici, ci constat că «tehnicianul obiectiv» confirmă nemulțumirile filologului angajat să distrugă marile ctitorii ale... etc. [...] 7. Totodată, Constantin Vică indică mai răspicat, decât o făcusem eu, una dintre problemele mari ale proiectului lui E.S. Dacă cea mai complexă ediție genetică și electronică, cea a operei lui Nietzsche, a costat doar 900.000 de euro, de ce a fost nevoie de 2,41 milioane de dolari (sumă vehiculată în debaterile parlamentare despre finanțarea proiectului lui E.S.) pentru a copia în format *jpeg* caietele eminesciene, în vederea unor viitoare ediții de specialitate? Constantin Vică o numește «o glumă proastă, pe bani publici». Într-un act ratat splendid, chiar și E.S. e surprins «că, după atâtea argumente, Doamna IB nu ne trimite direct la DNA». După atâtea divergențe, mă bucur să îl asigur că, asupra acestui punct, îi împărtășesc mirarea”. ■ Marius Chivu semnează *Întâmplări din copilărie*, o cronică la *Lampa cu căciulă* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom, 2009: „Singurul reproș l-aș aduce ritmului narativ uneori prea alert. Florin Lăzărescu sacrifică deseori atmosfera, incursiunile colaterale și textura epică, interesat fiind mai mult de anecdotă și, astfel, ratând dacă nu adâncimi mai profunde, atunci un text ceva mai substanțial. Păcat că n-are răbdarea lui Teodorovici! Din acest punct de vedere, Florin Lăzărescu este un povestitor pe cât de bun, pe atât de risipitor. O spun cu frustrarea cauzată de povestirile uneori prea scurte. Aș fi citit mai mult, dar prozatorul s-a grăbit”. ■ În *Trecerea prin reviste* S. S. scrie despre *Întâlnire în Retiro*: „*Feria del Libro*, sărbătoarea cărții de la Madrid, a început anul acesta pe 29 mai și se va încheia abia pe 14 iunie, având ca temă principală cultura franceză, iar Cantabria ca regiune autonomă invitată. [...] În ediția sa electronică, «El Pais», cu sprijinul celor de la *Babelia*, a postat mai multe înregistrări video cu autori și cititori prezenți la salonul de carte madrilen. Cu acest site intens

accesat, «El Pais» a cam luat crema relatărilor monocorde din restul revistelor spaniole ce aşteaptă închiderea ediţiei, pentru a face bilanţul”.

• [„România literară”, nr. 23] Pe prima pagină găsim un *Editorial de Nicolae Manolescu*, intitulat *Statutul scriitorilor*: „A stârnit oarece agitaţie mediatică ideea de amendare a statutului Uniunii Scriitorilor. Din nefericire, ca de obicei în astfel de împrejurări, cauzele trebuie căutate în altă parte decât într-un eventual interes pentru îmbunătăţirea Constituţiei breslei noastre. Impresia sau mai degrabă reauacredinţa a unora a fost că scriitorilor li se pregăteşte ceva. [...] Dacă am făcut eu însumi un prim proiect a fost pentru că, după aproape trei ani de la preluarea mandatului de către echipa actuală, solicitările de a primi propuneri au rămas fără răspuns. [...] Ca urmare, a avut loc discuţii în Consiliu şi în Filiale, a fost aleasă o comisie de lucru, care a primit şi a luat în considerare numeroase sugestii. Dovadă că n-am dorit să-mi impun voinţa este că forma pe care o are în acest moment proiectul diferă destul de mult de aceea scrisă de mine. Ea va deveni finală când a fi votată de Conferinţa din 17 iunie, când se va decide în privinţa tuturor variantelor încă existente în text, şi ea va exprima o voinţă colectivă. [...] Dacă scriitorilor li se pregăteşte într-adevăr ceva este un statut mai bun pentru toţi”. ■ Sub semnătura Uniunea Scriitorilor din România, Departamentul de relaţii/ Evenimente internaţionale se anunţă organizarea *Zile şi Nopti de Literatură*: „Uniunea Scriitorilor din România organizează, în perioada 11-16 iunie 2009, a opta ediţie a Festivalului Internaţional «Zile şi Nopti de Literatură», care va avea loc la Neptun şi Mangalia. Evenimentul reuneşte cincizeci şi opt de participanţi din ţară şi de peste hotare, acoperind întreaga arie de manifestare a culturii scrise: scriitori, traducători, editori, critici şi redactori de presă literară. Sesiunile de lecturi vor oferi poezilor şi prozatorilor posibilitatea să citească din creaţiile lor. Colocviul invită la o dezbatere privind *Literatura şi politicul - cât respectăm, cât criticăm*. Ultima zi este dedicată Ceremoniei de decernare a premiilor: Marele Premiu OVIDIUS, unei personalităţi literare de notorietate, acordat de Ministerul Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional (în valoare de 10.000 Euro); Premiul Festivalului, pentru un tânăr scriitor, acordat de Primăria Municipiului Mangalia (în valoare de 5.000 Euro). La ediţia de anul acesta se vor mai acorda trei premii pentru contribuţie deosebită în răspândirea şi promovarea literaturii româneşti prin intermediul traducerilor, acordate de Institutul Cultural Român; Premiul pentru o apariţie editorială importantă, acordat de ministrul Theodor Paleologu, din partea Ministerului Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional. [...] Participanţii la a VIII-a ediţie a Festivalului «Zile şi Nopti de Literatură» - 2009 sunt următorii: Kiril Kovaldji, Vladimir Sorokin (Rusia); Krzysztof Varga, Szymon Wcisło, Janusz Drzewucki (Polonia); Lucija Stupica, Aleš Debeljak, Marko Sosič (Slovenia); Aleksandar Sajin (Danemarca); Yasuhiro Yotsumoto (Japonia); Rui Zink (Portugalia); Omar Lara (Chile); Brigitte Freund (Germania); Myriam Diocaretz, Philip Meersman (Belgia); Mariana Dan, Enes Halilović (Serbia); Sean Cotter, Joey Goebel, Dumitru Radu Popa, Sharon

Mesmer, Eva Hoffman (SUA); Péter Esterházy, Anamaria Pop (Ungaria); Arnau Pons (Spania); Dinu Flămând, Ioana Crăciunescu (Franța); Leo Butnaru (Republica Moldova); Nicolae Stoie, Nichita Danilov, Gellu Dorian, Adrian Alui Gheorghe, Andrei Bodiu, Alexandru Vlad, Călin Vlasie, Ion Mureșan, Radu Voinescu, Traian T. Coșovei, Augustin Frățilă, Florina Ilis, Ioana Ieronim, Filip Florian, Florin Toma, Ion Bogdan Lefter, Simona Popescu, Szilágyi István, Florin Bican, Denisa Comănescu, Nicolae Prelipceanu, Nicolae Manolescu, Angelo-Nicolae Mitchievici, Nicolae Rotund, Varujan Vosganian, Gabriel Chifu, Dan Cristea, Horia Gârbea, Irina Horea, Magda Groza (România). Vor mai fi prezenți, reprezentându-i pe partenerii Festivalului, următorii: Dan Croitoru (Institutul Cultural Român), Luiza Săvescu (Institutul Cultural Polonez), Grigore Arsene și Adrian Buz (Editura Curtea Veche), Luminița Marcu («Noua Literatură»), Cosmin Ciotloș («România literară»), Teodor Stanciu și Carmen Săndulescu (Societatea Română de Radiodifuziune), Iolanda Malamen («Ziua»), Ana-Maria Vulpescu («Jurnalul Național»), Roxana Dascălu (Cook Communications)». ■ G. Pienescu vine cu *O sugestie*: „Cândva, după 1960, mi-am propus să fac o carte de proze argheziene autobiografice și quasi-autobiografice. Până în august 1967, când am publicat, în revista «Argeș», ultima variantă aprobată de Tudor Arghezi a planului ediției *Scrieri* cuprinzând 61 de volume, reușisem să adun vreo 300 de pagini, cărora le adăugasem, uneori sub formă de note subliniare, mărturisiri nescrise ale poetului, provocate de tangențele textelor pe care i le citeam cu amintirile scriitorului lor. Bineînțeles că i-am prezentat proiectul cărții și că, dorind să-i cunosc opinia, i-am și citit mai multe pagini. A fost de acord cu publicarea antologiei, dar numai după apariția ultimului volum, al 61-lea, din *Scrieri*. Așa cum am afirmat în câteva articole publicate până acum, niște indivizi de ambe sexe, cu ale căror nume nu vreau să mai mânjesc hârtia, pe care-i consider doar niște personificări ambigene ale politicăriei bolșevice, ale dușmăniei, ale imposturii și ale prostiei, încrucișându-și însușirile specifice și combinându-le, mi-au interzis prin felurite mizerabile tertipuri, după trecerea Dincolo a lui Tudor Arghezi, dreptul de a continua ediția *Scrieri*, drept dobândit de mine printr-o devotată colaborare cu poetul vreme de treisprezece ani. Interzicându-mi mie s-o continui, au continuat-o ele, personificările menționate, așa cum nu s-au priceput. Dar pentru că în România, când e vorba de calitatea unei lucrări, a rămas valabilă vechea lozincă a minimei exigențe, «merge și-așa!» – o invitație leneșă la indiferență –, ediția *Scrieri* «merge și-așa», mai ales că minima exigență este ocrotită, în acest caz, de străvechea autoritate superstițioasă a numelor și a treselor. Am avut, până la seismul din 4 martie 1977, o mapă conținând cele 300 de pagini ale antologiei. [...] Articolul acesta aș dori să fie, așa cum l-am intitulat, o sugestie pentru un tânăr cercetător de a repeta, dar cu succes, încercarea mea din anii '960, irosită în moloșuri». ■ Mircea Mihăieș semnează *Arta de a admira literatura*, comparând pe cele citite în *Istoria onoarei în Polonia* de Adam Michnik și realitatea românească: „Marele nostru defect constă în incapacitatea de a duce până

la capăt un proiect. Nu există consens asupra nici unui set de valori și, din acest motiv, avansăm în enervante, derutante zig-zag-uri, dintr-o hârtoapă în alta. Rare au fost momentele istorice în care să fi luat cu maturitate decizii favorabile. [...] În România, modelele sunt, pentru prostime, un Mircea Badea, iar pentru așa-zisa elită un neo-pășunist precum Dan Puric. Din prestația agresivă a unor astfel de personaje nu poate ieși decât o viziune în care, de-a valma, coexistă cultura cartierelor imunde de blocuri de la periferia marilor orașe cu nostalgia colibei metafizice, unde se întâlnesc și pun la cale destinul glorios al țării Patriarhul, Vodă și Paznicul purității neamului, adică dl. Puric însuși. Doar într-o lume derutată, fără valori sigure și lesne manipulabilă astfel de personaje pot fi luate în serios. Aplecarea noastră spre miraculos, senzațional, excesiv, vulgar retează orice șansă de a ne impune în spațiul seriozității și onoarei”. ■ Cu textul *Nimeni nu poate sări peste umbra epocii lui Ioana Pârvulescu* îi are ca destinatari pe „caragialofilii și, dacă or exista, caragialofobii”, spunând: „Caragiale, în rând cu generația lui și în rând cu cei mai mulți oameni ai epocii, nu agreea nici el noul stil literar. Era la fel de conservator, în sensul larg al cuvântului, ca junimiștii, ca Eminescu, cu care are destule asemănări, deși posteritatea a subliniat mereu diferențele”. ■ Reținem din cronici literare: □ Sorin Lavric publică *Rețeta capodoperei*, prezentând *Cum se ameliorează operele ratate?* de Pierre Bayard, traducere de Nicolae Bârna, versuri tălmăcite de Șerban Foarță, Ed. Art, 2008, considerând volumul „o mostră încântătoare de comentariu literar, o analiză de pe urma căreia un cititor cu înclinații scriitoricești are multe lucruri de învățat”. □ Cronica literară a lui Cosmin Ciotloș (*Farmecul discret al filologiei*) este dedicată lui Florin Manolescu și volumului *Mentaliștii*, Ed. Cartea Românească, 2009: „Din cele nouă povestiri de aici, unele sunt, după gustul meu, cu adevărat remarcabile. Despre ele nu mai am nimic de adăugat. Ce mă bucură, însă, în privința celorlalte, e că toate au cel puțin un farmec indirect. Obținut prin valoarea adăugată a profesionalismului filologic, acesta se traduce în inteligență, ingeni-ozitate, nuanță lexicală, dozaj narativ și, în sfârșit, erudiție interpretativă”. □ Gheorghe Grigurcu publică prima parte a cronicii *Între natură și artificiu*, dedicată volumului *Pelerinul din Aqualung* de Angela Furtună, Ed. Integral, 2008: „Chiar de la prima vedere poezia Angelei Furtună impune prin belșugul său de asociații insolite, prin starea clocotitoare a discursului ce se revarsă peste reperele unui real subordonat, compromis, anihilat. Fantezia creatoare se instituie în locul percepțiilor și accepțiilor curente, malaxate, înghițite de vria freneziei expresive în corpul fluid al căreia deslușim doar fragmente, detalii, aluzii ale lumii dispărute în dinamica demoniei ce re-crează”. □ În *Instituțiile europene și religia* Tudorel Urian prezintă volumul *Dumnezeu la Bruxelles. Religia în spațiul public european* de Radu Carp, Ed. Eikon, 2009. □ Astrid Cambose consideră volumul semnat de Monica Lovinescu, *Cuvântul din cuvinte* drept *O carte neîndreptățită*: „Tradusă, scriitoarea Monica Lovinescu a fost întâmpinată cu un ton general de mefiență de către cei, și așa puțini, care s-au simțit obligați să-i acorde atenție. Alexandru

Matei, în dorința de «a nu se face confuzie între valoarea omului și a disidentului Monica Lovinescu și valoarea romanului» avertiza că «ar fi trist să se extindă prestigiul ei de intelectual asupra calității de romancier», iar Paul Cernat, deși recunoștea că vorbește din auzite, fără a fi avut timp să citească el însuși, recomandă ca «acest roman să fie citit cu exigență și obiectivitate pentru ceea ce reprezintă în sine, ca literatură, nu lăudat doar pentru că aparține doamnei Monica Lovinescu». Ambele poziții sus-pomenite apar citate în «Cotidianul» din 6 august 2007, într-un articol cu final oarecum hilar: [...]. Cu totul altul este tonul Ioanei Pârvulescu și cel al lui Carmen Mușat. Cea dintâi, prefațatoarea cărții, recomandă *Cuvântul din cuvinte* ca roman realist parabolic, «primul roman politic esopic scris în literatura română modernă» (cu rezerva privitoare la apartenența la literatura română a unui text scris în franceză și netradus vreodată de autoare, așa zice) și regretă că Monica Lovinescu și-a sacrificat destinul de scriitoare. În același sens, Carmen Mușat atrage atenția asupra complexității autoarei, personalitate cu numeroase fațete, care și-a lăsat decisiv amprenta asupra literaturii române. În cronică sa, *Lecturi la zi*, Tudorel Urian păstrează calea de mijloc și vorbește pe scurt despre «calitățile literare discutabile (cu sensul pozitiv că pot genera discuții) ale acestei cărți-document» («România literară», 6/ 4/ 2009)». ■ Alex. Ștefănescu revine la *Coupe-Papier* cu textul *Aflu despre mine...* în care comentează „referirile despre mine” găsite pe Google; sunt date răspunsurile la articole semnate de: Andrei Milca („Cronica Română”, 10 octombrie 2007) fără a se menționa titlul articolului; Alexandru Preda (un interviu acordat lui Gabriel Argeșeanu, „Poezia”, 19.06.2006); blogul *Usual suspects – blog de dezvoltări intelectuale*, fără semnatar, din 15 noiembrie 2007); Mihai Zabet, titlul *ROcultura. Cultul lopătarilor în cultură*, nu se specifică data; Theodor Codreanu, într-un interviu acordat lui Virgil Diaconu („Cafeneaua literară”, nr. 6/ 2008); și, la final, Ioana Bot, „Dilema veche”, 30 aprilie 2009. ■ Din *Meridiane* reținem următoarele note nesemnate: □ *Secretul lui Pavese*: „Lorenzo Mondo, care a citit absolut tot ce a rămas scris de și despre Pavese, insistă asupra secretului ce-i guvernează viața și opera, asupra aspirației nesatisfăcute spre o perfecțiune spre care tindea fără să o poată atinge, ceea ce-i dădea un insuportabil sentiment de eșec”. □ *Poeta oficială a Marii Britanii*: „Numirea lui Carol Anne Duffy a fost unanim salutăată de presa și televiziunea britanică”. □ *Confidențele fiicei lui Gide*: „La 80 de ani, Chaterine Gide a acceptat să vorbească în sfârșit despre ilustrul ei tată într-o serie de convorbiri filmate în 2002-2003 și publicate acum la Gallimard, în «Les Cahiers de la NRF»». ■ În rubrica *Document* Dumitru Hîncu publică *Ați auzit de Dangulov S. A.?* ■ Despre *O prietenie complicată*. Mihail Sadoveanu și Mitropolitul Visarion Puiu scrie Vasile Iancu. ■ Apare *Carnetele lui Jean Daniel*, sub semnătura lui Lucian Raicu, textul datat martie 1999. ■ Citim versuri de Mariana Filimon și Emil Brumar. □ Revista publică un fragment din *Pagini de jurnal 1972*, sub semnătura Constanței Buzea, cu titlul *Creștetul ghețarului*. □ Citim și un fragment din *Fabrica de povești gonflabile* de Veronica D. Niculescu.

□ În *Avanpremieră editorială* citim *Umilită sau dezbrăcată* de Ma Jian, traducere de Roxana Rîbu. □ Sub titlul *Supraviețuirea prin cultură a indienilor quechua* citim versurile acestui grup indigen, traducere de Simona Dăncilă. □ Constanța Buzea o recomandă pe Angela Cristea în rubrica *Poemul și scrisoarea*. ■ Din *Ochiul magic* reținem: □ *De bine despre revistele literare*: „Efectele crizei se simt și în instituțiile de cultură: auzim tot mai des în ultima vreme despre edituri care au micșorat salariile și schemele de personal, au redus planurile, se mărginesc la reeditări, despre teatre care nu au cu ce să monteze noi spectacole, despre sponsorizări sistate, colaborări neplătite, proiecte abandonate... Cum nici «România literară», vorba unui banc, nu se simte prea bine, Cronicarul îngrijorat a găsit reconfortante răspunsurile date la ancheta revistei «Apostrof» (nr. 5) care aniversează 20 de ani de apariție lunară plus 150 de cărți editate prin strădania Martei Petreu. Întrebarea la care am fost în mod special sensibili în împrejurările nefaste de azi este «la ce sunt bune revistele pe care ne încapățânăm să le facem?»”. □ *Două feluri de prejudicii*: „Semnalam mai demult faptul că lui Octavian Paler i se atribuie abuziv texte pe care nu le-a scris (printre altele și un pretins *Interviu cu Dumnezeu!*). Acum vedem că i se și ia din ceea ce toată lumea știe că este al său. Astfel, un publicist din Iași, Adrian Niță, și-a intitulat rubrica din «Timpul» *Polemici cordiale*. Și Adrian Păunescu publică, din când în când, *Pamflete cordiale*. Postum, așadar, acestui scriitor i se aduc două feluri (opuse) de prejudicii: și prin atribuire și prin depozitare. Ciudat destin!”.

13 iunie

● [„*Suplimentul de cultură*”, nr. 232] Revista anunță *Lansări la Bookfest 2009* pe care le va organiza Ed. Polirom. ■ În *Avanpremieră editorială* citim un fragment din *Dacă ți-a plăcut școala, munca o să-ți placă și mai mult* de Irvine Welsh, în traducerea lui Ciprian Șiulea, volum apărut la Ed. Polirom, 2009. ■ C. Rogozanu semnează *Când tinerii plonjează în Istorie...*, un comentariu la *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, Ed. Paralela 45, 2008: „Cartea lui Manolescu a beneficiat de lectură maniacală. Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache și Bogdan Crețu au fost cei care și-au suflecăt mânecile și au scos la iveală «greșelile». Scena seamănă mult cu întâlnirea dintre un bătrânel jovial și pus pe șotii și o trupă de tineri ultraortodocși într-ale cititului de literatură... Paul Cernat și Daniel Cristea-Enache au scris într-o deplină armonie, primul cu mai multă eleganță, al doilea ca din topor, atingând aceleași probleme mici, canoneli fără sens legate de cine trebuia citat și cine a fost omis și tot așa. [...] Succesul comercial nu a fost unul întâmplător. Criticii noștri tineri s-au repezit să o radă, de exemplu, din cauză că ar fi în bună parte doar o compilație din articole de întâmpinare mai vechi. Eu, în locul lui Manolescu, la ce așteptare era pe piață, aș fi scos un cărțoi de 1.500 de pagini plin cu rețete de bucătărie sau orice altceva, dar cu titlul de *Istorie* – tot o intenție maxim comercială găseam și în *Lista...* apărută la Aula. *Istoria critică...* nu a fost scrisă de Nicolae Manolescu,

scuzați-mi borgesianismul excesiv... Acest cărțoi a fost secretat chiar de narcisismul provincial al literaților români. [...] Am văzut că Daniel Cristea-Enache, după receptarea negativă a *Istoriei*, nu mai scrie la «România literară», nici la «Idei în dialog». A fost eliminat din sumar. Trec peste faptul că omul mai are puțin și scrie și pe gardurile Academiei, că e în toate comitetele și comițiile literare și că o manieră mai prăfuită de a înghiți literatura nu cunosc printre tineri. Trec și peste faptul că «România literară» e o revistă care s-a izolat până la autoanihilare și spun simplu: lui Cristea-Enache i s-a făcut o nedreptate”. ■ În *Semnal* este recomandat volumul *Opere I. Lumea în două zile* de George Bălăiță, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache publică partea a treia din *Nonconformism*: „Între a fi «nonconformist» și a fi conformist (fără ghilimele), distanța nu este atât de mare precum ar putea să pară”. ■ Apare, nesemnlat, articolul *Cărți de Dan Lungu și Doina Ruști, în librăriile din Bulgaria*: „Romane de Doina Ruști și Dan Lungu au fost incluse în portofoliul editurilor din Bulgaria și pot fi găsite deja în librării. Este vorba despre *Zogru* (traducere de Vasilka Alexova, Editura Balkani) și *Sunt o babă comunistă!* (traducere de Ivan Stancov, Editura Faber Print)”.

14 iunie

● [„**Adevărul**”, nr. 112] Radu Paraschivescu semnează *Meșteșug, finețe, haz*, un text despre volumul *Eleganța ariciului* de Muriel Barbery, Ed. Nemira, traducere de Ion Doru Brana: „*Eleganța ariciului* este o probă de rafinament literar de la primul la ultimul rând. O dantelărie a cuvintelor și a imaginilor”. ■ Victoria Anghelescu scrie noi articole despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură: Pearl Buck (*O americană la Academia Suedeză*) și Virginia Wolf (*Apreciată și în zilele noastre*).

15 iunie

● [„**Adevărul**”, nr. 5881] Paul Rogojinaru publică reportajul *Xenia, fata lui „Ion”, nu a citit romanul lui Rebreanu*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Jules Verne, capitalismul și comunismul*: „Pentru a face din valorile burgheze și nobile ale lui Jules Verne mijloace de propagandă în folosul comunismului, e nevoie să treci cu vederea ceea ce îi desparte pe gemenii aparent identici, și anume inversiunea malignă”. ■ Ioana Bogdan realizează un interviu cu Dragoș Voicu, „*În comunism ne îndoiam de noi înșine*”, marcând astfel obținerea Premiul pentru Proză la Concursul de debut al Editurii Cartea Românească a romanului *Coadă*: „- *E debutul tău în proză. Vei continua să scrii?* – Îmi doresc să scriu în continuare. Am câteva idei pentru viitoare cărți, dar încă o aștept pe aceea care să mă seducă iremediabil. Simt că e pe-aproape”.

16 iunie

● [„**Adevărul**”, nr. 5882] Ioana Bogdan și Nicoleta Zaharia scriu despre Târgul de carte din București, *Intrare gratuită la Bookfest!*: „Asociația Editorilor

din România (AER), organizatorul principal al ediției 2009 a salonului de carte, a alocat un buget aproximativ de 300.000 de euro și a pus la dispoziția editurilor și a publicului pavilioanele 13, 14, 15, 16 și 17 din complexul expozițional Romexpo. Aici vor fi expuse aproximativ 25.000 de titluri ce vor putea fi achiziționate la prețuri cu discount. Intrarea pentru public va fi gratuită”.

• **[„Revista 22”, nr. 25 (1006)]** Rodica Palade semnează *La mal de mère*, o recenzie la *Jurnal de doliu* de Roland Barthes, Ed. Cartier, 2009: „Boala mamei, pe parcursul căreia fiul o îngrijește cu totală devoțiune, și apoi moartea ei îi prilejuiesc lui Roland Barthes scurte notițe, care, adunate în volumul *Jurnal de doliu*, constituie un soi de «grad zero» al iubirii filiale și al durerii fără sfârșit, provocate de dispariția mamei”. ■ Ioan Stanomir publică *Prometeu și imperiul libertății*, o recenzie la *Marile curente ale marxismului, volumul I, Fondatorii* de Leszek Kołakowski, traducere de S. G. Drăgan, Ed. Curtea Veche, 2009: „Odată cu editarea acestei cărți în traducere românească, proiectul imaginat de Vladimir Tismăneanu la Curtea Veche, proiect ce are în centrul său colecția «Constelații», face un pas decisiv în direcția constituirii unui repertoriu de texte canonice susceptibile de a asigura celor de astăzi o educație dominată de dublul imperativ al raționalității liberale și spiritului critic”.

• **[„Bucureștiul cultural”, nr. 22 (85)]** Radu Pavel Gheo publică *Scriitori și cititori*: „De câțiva ani literatura română parcurge o perioadă de înflorire care, în opinia mea, ar putea fi comparată fără rețineri cu epoca de după Marea Unire. După un deceniu și mai bine de acumulări, hiatusuri și evenimente literare izolate (chiar dacă unele remarcabile), ultimii cinci ani au reprezentat coagularea unui peisaj literar ce a devenit de-acum coerent, dinamic, divers și de o vitalitate aproape surprinzătoare, prin comparație cu perioada nelămurită de dinainte de 2003-2004. [...] Ei, și, în aceste circumstanțe promițătoare, în această înșiruire triumfală de izbânzi literare, vine, contrapunctic, o realitate autohtonă nu tocmai roză. Tirajul mediu al unui volum de proză este, după știința mea, de 1.500-2.000 de exemplare. 3.000-4.000 de exemplare reprezintă deja un bestseller, iar ceea ce depășește 10.000 poate fi deja fenomen literar. [...] Și totuși, ne scapă, zic eu, câteva zeci de mii de potențiali cititori. Și câteva zeci de mii de spectatori - de film, de teatru... În paralel cu această renaștere culturală locală, a avut loc un fenomen mai puțin spectaculos, dar care, pe termen lung, va fi extrem de dăunător: limitarea accesului la cultură a unor grupuri masive de populație, cum ar fi cea de la sate și cea din micile orașele izolate ale țării. Acest fenomen, concomitent cu prăbușirea sistemului educațional românesc, mă face să fiu temător în privința viitorului. Un scriitor scrie în primul rând pentru cititorii de-acasă. Problema e câți cititori vor mai exista în acest «acasă» peste zece-douăzeci de ani”. ■ Paul Cernat semnează *Common People*, o cronică literară la *Blocul 29, apartamentul 1* de Corina Sabău, Ed. Polirom, 2009: „Corina Sabău e o prozatoare stăpână pe mijloacele ei și – fapt esențial – posedă o intuiție profundă a existenței și a resorturilor umanului. *Blocul 29, apartamentul 1* este, până acum, cel mai bun

debut în proză din acest an. Pentru ca autoarea să se impună însă, va trebui ca proiectul ei prozastic să depășească, în viitor, spațiul locativ prea restrâns pentru posibilitățile de care dispune”. ■ În *Disperare cu stil* Daniel Cristea-Enache recenzează *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Claudiu Komartin și-a creat, indiscutabil, un culoar distinct în literatura ultimilor ani, pe care performează cam de unul singur, punându-și în actul liric propriii avatari. Până la veritabila complexitate în omogenitate a adevăratei poezii, mai e puțin de lucrat”. ■ Bianca Burța-Cernat publică *Un roman cu un singur personaj*, un comentariu la *Bogdana* de Ioana Postelnicu, reeditare, Ed. Minerva, 1979: „Ceea ce trebuie remarcat este că autoarea are priză directă la acest spațiu abisal tortuos, că reușește să capteze firesc, fără exces de explicații, de raționamente, imaginile inconștientului. Principala izbândă a Ioanei Postelnicu în *Bogdana* este tocmai această acuitate în analiza abisului”. ■ Apare *Arhivarul* de Bernard Comment, traducere de Simona Brânzaru. ■ Gabriela Adameșteanu publică *Traducerea, adică esențialul pentru mine...*, un *In memoriam* Alain Paruit. Este vorba de un fragment dintr-un interviu, despre cum l-a tradus pe Dumitru Țepeneag. ■ Alina Boboc realizează un interviu cu Irina Horea, „*Toți participanții sunt la fel de importanți pentru noi*”, despre Festivalul „Zile și Nopti de Literatură”: „- *Ce ne mai puteți spune despre Festivalul «Zile și Nopti de Literatură» de la Neptun?* - Deocamdată, sunt în plină desfășurare pregătirile finale. Mapele pentru participanți, listele de sosiri și plecări, transportul intern, programele. Încă nu am isprăvit totul. Și mai sunt doar câteva zile. Festivalul începe cu lecturi literare, la *Complexul Ambasador* din Neptun. [...] Colocviul începe sâmbătă dimineață, la *Hotelul President* din Mangalia. Șaptesprezece participanți s-au înscris deja la cuvânt pentru cele două sesiuni, de sâmbătă și duminică, majoritatea ne-au trimis textele comunicărilor. Iar noi le-am trimis mai departe translațoarelor, care vor face dificila muncă de translație simultană. Faptul că am fost nevoiți în aprilie să reducem formatul festivalului ne acordă puțin mai mult timp liber – ca să iau partea plină a paharului. Așa că vom avea răgaz de o vizită la Constanța, la Muzeul de Istorie și la statuia lui Ovidiu, la Cazinou, la Mamaia. Vom avea apoi răgaz de un prânz la Vama Veche. Iar Primăria Mangalia ne oferă cu generozitate – la alegere – o croazieră pe mare sau o vizită la herghelie. Ultima seară va fi dedicată ceremoniei de decernare a premiilor, care se va desfășura la *Complexul Ambasador*. Astfel se conturează programul. Și anul acesta, ca și anii trecuți, toți participanții sunt la fel de importanți pentru noi, organizatorii. De aceea ne străduim să oferim tuturor un sejur cultural și literar cât mai plăcut și mai fructuos. Să acordăm fiecăruia o măsură egală de timp în cadrul sesiunilor de lecturi și ale colocviului. Faptul că doar unii sunt laureați nu înseamnă că ceilalți sunt mai puțin valoroși. Ne bucurăm pentru fiecare invitat care ne acceptă invitația, regretăm fiecare neparticipare. - *Cum credeți că va evolua desfășurarea temei Literatura și politicul în cadrul festivalului?* - Dacă așteptăm răspunsuri definitive, ele nu se vor da. Este vădit din conținutul comunicărilor și chiar și din reținerea câtorva dintre cei

invitați să participe la colocviu de a se înscrie la cuvânt, preferând să comenteze ulterior, pe baza materialelor prezentate. Cu siguranță vor urma dezbateri despre rolul literaturii, obligațiile scriitorului, prezența scriitorului în agora și responsabilitatea față de cititor, despre tranziția de la literatura realismului socialist la literatura profund angajată politic, despre diferența între literatura angajată și literatura comandată, despre prezența politicului în literatură și măsura în care literatura are datoria (cum consideră unii) să reflecte politicul, scriitorul între putere și vulnerabilitate, asocierea și/ sau disocierea literaturii cu (de) politic, literatura comunistă și postcomunistă, cât se poate respinge, cât se poate accepta. Apoi este această extraordinară schimbare care s-a petrecut în spațiul cultural și implicit literar după căderea comunismului. Ca să nu mai vorbim de noul fenomen al globalizării. Și mai sunt și aspecte pe care titlul colocviului le-a inspirat vorbitorilor. Important consider a fi schimbul de experiență – pornind și de la diferența de perspectivă – între scriitori de generații diferite, din țări marcate de istorii mai mult sau mai puțin recente atât de diferite sau, dimpotrivă, atât de asemănătoare, din zone europene frământate încă de conflicte. Fie că vorbitorii tratează tema propusă dintr-o perspectivă istorică, fie că opiniile le sunt inspirate pregnant de actualitate, că exprimă încrederea în rolul scriitorului și al literaturii și consideră o datorie implicarea scriitorului în politic, fie că, dimpotrivă, au o atitudine pesimistă, contribuțiile participanților deschid tot atâtea căi noi de discuții. Care nu se vor limita la spațiul alocat sesiunilor colocviului. Este și ceea ce așteptăm de la colocviu – să dea posibilitatea dialogului pe termen lung, lucru confirmat de edițiile anterioare ale *«Zilelor și Noptilor de Literatură»*. Din câte știu, unele contribuții au și fost promise pentru publicare în reviste culturale din România”.

□ Urmează informațiile despre *„Zilele și Nopti de Literatură” ediția a VIII-a*: „Uniunea Scriitorilor din România organizează, în perioada 11–16 iunie 2009, a opta ediție a Festivalului Internațional *«Zile și Nopti de Literatură»*, care va avea loc la Neptun și Mangalia. Sesiunile de lecturi vor oferi poezilor și prozatorilor posibilitatea să citească din creațiile lor. Colocviul invită la o dezbatere privind *Literatura și politicul – cât respectăm, cât criticăm*. Opinia cea mai răspândită este că scriitorul este un opozant prin însăși natura artei sale, altfel spus, un cenzor moral al societății. Acest rol este cu atât mai evident în cazul literaturii politice sau care comportă o temă politică. O întrebare este dacă scriitorul este un opozant cu orice preț, dacă atitudinea lui constă inevitabil într-un refuz al ordinii consacrate sau al puterii. Întrebarea revine la a ști dacă scriitorul nu trebuie cumva să fie neutru, să acorde respect în măsura în care critică. Și, mai ales, la a conveni asupra limitelor (există ele, în definitiv?) corectitudinii politice, morale, religioase sau, dacă preferați, ale dreptului la blasfemie”. Aflăm și detalii despre valoarea premiilor, lista participanților și a partenerilor Festivalului.

■ Alina Boboc stă de vorbă și cu Brîndușa Armanca, director la ICR Budapesta, *„România a fost invitată de onoare a Festivalului Internațional de Carte din Budapesta”*: „- *Ca invitat de onoare la Bookfestul budapestan, prin ce s-a remarcat România?* - Este

de spus o poveste înainte de a răspunde la această întrebare. În urmă cu câțiva ani, ideea ca România să fie centrul unui eveniment de anvergură la Budapesta era greu de imaginat. Acest lucru era cauzat de înghețul politic, dar și de felul cum România făcea cultură în Ungaria. Au fost eforturi diplomatice eficiente, a venit un context mai bun, dar s-a schimbat și abordarea în promovarea culturală, unde Institutul Cultural Român are un rol esențial. După Italia și China, anul acesta România a fost invitată de onoare a Festivalului Internațional de Carte din Budapesta, aflat la a XVI-a ediție. Asta n-a venit de la sine, ci este rezultatul numelui bun pe care ni l-am făcut aici, ca parteneri de încredere; este rodul unor entuziasme și aici trebuie să-l amintesc pe scriitorul Kőrösy P. Jozsef, care a inițiat demersurile de invitare, apoi pe Zentai Péter, directorul Bookfestului budapestan, care a girat de la bun început prezența românească prin deferență și prietenie. La fața locului, lucrurile au arătat bine, standul României, organizat profesionist de Ministerul Culturii, a atras public pe tot parcursul, iar evenimentele cu scriitori români – și au fost peste 20 prezenți – s-au bucurat de interes. Și a fost anul acesta (să mai spună cineva că e criză!) vârf de participare: peste 62.000 de oameni au trecut pe la târgul de carte. Dar cel mai important este că s-au lansat numeroase traduceri din literatura noastră în maghiară. Marele poet Kanyadi Sandor, un drag prieten al nostru, spune că în nici o altă limbă a pământului nu s-a tradus literatură română mai mult decât în maghiară și asta se confirmă și azi. S-au prezentat volume de Mircea Dinescu, Gabriela Adameșteanu, Filip Florian, Ruxandra Cesereanu, Florina Ilis, Varujan Vosganian, Bogdan Suceavă și mulți alții, la care se adaugă două antologii nou-nouțe, una de proză, alta de poezie”.

■ Adela Greceanu semnează *Principiul vaselor comunicante în literatură*: „Oprezece romancieri debutanți din țările Uniunii Europene au participat în perioada Târgului Internațional de Carte de la Budapesta (23–26 aprilie) la European First Novel Festival, ediția a noua. Am fost unul dintre ei. Am putut onora invitația datorită Institutului Cultural Român de la Budapesta. [...] Un festival pentru romancieri debutanți din țările Uniunii Europene este și o ocazie de a face să funcționeze între noi principiul vaselor comunicante. Și pe acest principiu am discutat și la Pécs, dar mai ales la Budapesta, în cele două reprize de dezbateri, în fața unui public numeros, despre cum ne scriem cărțile, despre câtă ficțiune și câtă autoficțiune există în romanele noastre, despre traduceri, feminism, postmodernism și nevoia de poveste în lumea de azi, ca să înșir sec doar câteva dintre temele pe care ni le-au propus moderatorii Anna Gacs și Pál Békés”. ■ Péter Demény publică *Mărul în creștere*: „Nu există scriitor român, așa cum nu există nici scriitor maghiar; fiecare scriitor este în primul rând scriitor și abia după aceea român, maghiar etc. Fraza aceasta a fost formulată de Péter Esterházy la Festivalul Cărții de la Budapesta, într-o convorbire la care a luat parte Gabriela Adameșteanu, la lansarea volumului *Nuvela românești din secolul al XX-lea*, apărut la Editura Noran în colecția «Modern Dekameron» (Decameron Modern). [...] Normal că nu va fi un tsunami cultural românesc, câteva cărți și

autori însă se vor impune cu siguranță. Impunerea lor va fi ajutată de această antologie foarte profesional lucrată, cu traduceri, cred eu, de la «bine» în sus, cu niște note foarte precise și minuțioase. O carte ce are mai mult de 750 de pagini și, pe copertă, o reproducere a tabloului *Suprarealistul*, din 1947, de Victor Brauner. O carte voluminoasă, reprezentativă, frumoasă, bună, inteligent inventată. O mușcătură destul de mare din mărul literaturii românești”. ■ În rubrica *Atelier de scriitor* citim *Cuibul de viespi* de Balla Zsófia, eseu apărut în 1996 la Budapesta, traducere de Marius Tabacu. ■ În pagina *Liternet* apare *Copilărie cu o cravată de pionier* de Eduard Păuna.

● [„*Tribuna*”, nr. 163] De la Cătălina Iliescu Gheorghiu aflăm că s-a organizat *Conferința Latinității la Santiago de Compostela*, cu tema *Limbi romanice – traducere, multilingvism și construcție europeană*. Au participat din România: Sanda Reinheimer Rîpeanu, Cătălina Iliescu Gheorghiu, Horia Barna, Virgil Mihaiu. ■ George Jiglău semnează editorialul *Democrația din România în lumina alegerilor europarlamentare*. ■ În secțiunea *Cărți în actualitate* citim: □ Ion Vlad semnează *Universul miturilor și farsa tragică*, prima parte a prezentării volumului *Întoarcerea tatălui risipitor* de Dumitru Radu Popescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Între nuvelele inspirate din universul țărănesc și din miturile și eresurile pământului (*Somnul pământului*, *Dor*), teatrul de inspirație mitologică și un roman precum *Împăratul norilor*, probabil cel mai realizat ca tensiune dramatică, sistem de simboluri și viziune existențială, romanul *Întoarcerea tatălui risipitor* realizează, la vârsta matură a prozatorului Dumitru Radu Popescu, o sinteză de motive, voci și obsedante chemări ale Martorului suprem – ființa tragică, destinată, precum în teatrul antic invocat nu o dată de romancier, să emită judecăți și să sancționeze după legile nescrise ale etosului străvechi”. □ În *Ce mai face Lizuca* Octavian Soviany scrie despre *Fabian* de Gelu Diaconu, Ed. Marineasa, 2006: „Nu lipsită poate de naivități, «rudimentară» în raport cu subtilitățile narative de ultimă și penultimă oră, cartea e un fermecător basm modern chiar dacă, în mod destul de paradoxal, autorul ei pare să stăpânească mai bine mijloacele povestirii veriste decât pe acelea ale narațiunii fantastice. Așteptăm cu curiozitate și alte ieșiri la rampă ale prozatorului Gelu Diaconu, care îl concurează cu succes pe poetul cu același nume, publicat de editura Vinea”. ■ Vianu Mureșan semnează *Ieșirile vaticinare ale unui exclus social*, un comentariu la tratatul *Ars flatuloria sau Meșteșugul bunei părțâieli* de Pierre-Thomas-Nicolas Hurtaut, Ed. Art, 2008: „Versiunea lui română sună atât de expresiv, de natural, cu o stilizare atât de rafinată a argoului pe care-l face să fie mereu cuceritor și simpatic încât nu preget să susțin că Șerban Foarță a făcut o traducere genială. În ciuda acestor calități vă puteți întreba, de bună seamă, cui folosește sau, mai bine, cui se adresează o ciudățenie de lucrare de pneumatologie intestinală”. ■ Horea Poenar publică *Studii în stacojiu (IV)*. ■ Ion Pop revine la *Istorie literară* cu partea a doua din *Introduceri în spațiul avangardei maghiare*. ■ În *Ilia Morozov, scriitorul Ovidiu Pecican* comentează *Coada* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009:

„Interesantă ambiguitate morală, întreținută și de faptul că prozatorul însuși – a nu se confunda, oricât de tentant ar putea fi, cu naratorul-erou – a ajuns între timp un angajat al Ministerului Administrației și Internelor... Interesantă, prin efectele pe care le-ar fi putut exploata în plan literar. Dincoace, în viață, mai degrabă suspectă, întrucât conturează, în aparență, într-o nouă variantă, vechea dorință a cerberilor de a controla oazele de libertate autentică prin substituirea scriitorului liber, de autentică vocație, cu oameni ai sistemului. Or, dacă e să fie așa, declar deschis: prefer înfeudații de anvergura lui Șolohov sau, măcar, Eugen Barbu. Altminteri, însă, Dragoș Voicu nu scrie rău deloc și dacă vreodată va îndrăzni să practice libertatea pe cont propriu, nu la ordin, scriitura lui l-ar putea ajuta să se salveze. Sau e deja salvat?”. ■ Revista marchează *Bicentenar Charles Darwin* prin articolele semnate de Gheorghe Racoviță (*Selecția naturală, chintesență a darwinismului*), Ciprian Bogdan (*Nietzsche contra Darwin*) și Livius George Ilea (*Happy Birthday Uncle Darwin!*). ■ În traducerea lui Laszlo Alexandru apare un fragment din dialogul între Jean-Claude Carrière și Umberto Eco, apărut în *Non sperate di liberarvi dei libri*, Ed. Bompiani, 2009, intermediarul discuțiilor fiind Jean-Philippe de Tonnac. ■ Mircea Goga publică profilul *Ștefan J. Fay la 90 de ani*: „Ștefan J. Fay și-a legat numele și opera de români și de România, de Transilvania, în primul rând, așa cum numai Mesia Românilor de la Rășinari și Crăciunelul de Sus a mai făcut-o în istoria noastră: s-a contopit de la rădăcinile neamului nostru și până la cerul în care numai Dumnezeu ne mai înțelege, continuă să creadă în noi și, ceea ce e cel mai greu de făcut: să ne rabde așa cum ne încăpățânăm să rămânem...”. ■ Ing. Licu Stavri publică *Un interviu cu Ismail Kadare*: „□ În aproape cincizeci de ani de activitate literară, Ismail Kadare a publicat peste șaiszeci de cărți, romane, culegeri de poeme, eseuri, piese de teatru; pe scurt, a încercat toate genurile. [...] Recent, Alexis Liebaert i-a luat un interviu pentru mensualul «Magazine littéraire». Spicuim câteva pasaje mai interesante: [...] – *V-a tentat vreodată să scrieți în franceză?* Nu, nici nu aș fi putut. Nu ating nivelul tehnic necesar ca să scriu în limba voastră. Nici nu doresc să renunț la albaneză, o limbă indo-europeană ce posedă, concomitent, toate calitățile limbilor nordice și ale celor romanice, o unealtă ideală pentru un scriitor”. ■ Ildikó Gábos și Șerban Foarță traduc versurile lui Király Zoltán. ■ Șerban Foarță revine la rubrica sa cu *Neli (I)*.

17 iunie

• **[„Adevărul”, nr. 5883]** Ioana Bogdan semnează *Cărțile „Adevărul” vă așteaptă la Romexpo*: „Vizitatorii târgului sunt așteptați în spațiile expozante «Adevărul», aflate chiar în fața intrării principale a pavilionului central Romexpo”.

• **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 978]** Sub titlul *Laureații de la Neptun* apar două interviuri, realizate de Cezar Paul-Bădescu: □ Péter Esterházy, „*Scrisul îmi provoacă probleme*”: „- *Care ar fi «secretul» succesului internațional al literaturii unei țări din Estul Europei, cum poate să ajungă la aceeași masă cu*

literatura mondială? - Nu există niciun secret, nicio rețetă și gustul publicului e schimbător. E adevărat, se aduce în discuție din ce în ce mai mult ideea de succes - ceea ce e un lucru foarte periculos pentru literatură. Dacă literatura începe să se gândească și la altceva decât la menirea ei, dacă se gândește și la succes va ajunge cum e televiziunea, care nu e interesată decât de audiențe. Realizările personale sunt cele care asigură pentru orice literatură terenul succesului. Trebuie să existe o țară care să fie deschisă, să-ți primească cultura. Literatura română s-a îndreptat mai degrabă spre piața franceză, dar francezii sunt extraordinar de înfumurați, de încrezuți. Noi, cultura maghiară, mergem mai degrabă spre germani, iar cultura germană este mult mai primitoare”. □ Joey Goebel, „*Muzica îmi spune mai multe decât literatura*”: „- *Spiritul protestatar al rockului v-a rămas, totuși*. - Da, spiritul punk-rockului mi-a rămas și asta se vede și în romanele mele. De fapt, muzica îmi influențează scrisul mai mult decât cărțile pe care le-am citit, muzica îmi spune mai multe decât literatura”. ■ Marius Chivu semnează *Copilării din comunism*, o prezentare a volumului *Lampa cu căciulă* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom, 2009: „Din păcate, cu excepția ultimelor patru povestiri din volum - de departe, cele mai bune -, Florin Lăzărescu sacrifică deseori atmosfera, incursiunile colaterale și textura epică, interesat fiind mai mult de anecdota povestirii. Din acest punct de vedere, Florin Lăzărescu este un povestitor pe cât de bun, pe atât de risipitor”. ■ În secțiunea *Pe scurt* se anunță: □ *Un nou roman de Rushdie*: „Cel mai recent roman al lui Salman Rushdie, *Seducătoarea din Florența*, publicat în 2008, a apărut la Editura Polirom, în Colecția Biblioteca Polirom, seria de autor «Salman Rushdie», la un preț de 44,95 lei. Cartea este o elegie închinată frumuseții și, în același timp, o meditație asupra naturii și a modului în care funcționează puterea”. □ „*Ziua independenței*”: „Cel de-al doilea roman al trilogiei ce gravitează în jurul lui Frank Bascombe, *Ziua Independenței*, de Richard Ford, a apărut la Editura Humanitas Fiction, în Colecția Raftul Denisei, și continuă odiseea plină de umor și melancolie a personajelor sale”. ■ Ioana Bogdan și Nicoleta Zaharia anunță *Începe Bookfest!*: „În Complexul Expozițional Romexpo, din București, în incinta pavilioanelor sale 13,14,15,16 și 17, publicul va găsi nu mai puțin de 25.000 de titluri de carte, ce vor putea fi achiziționate la prețuri cu discount”. Urmează prezentarea ofertelor editurilor Humanitas, Trei, Rao, Polirom, Litera, All, Curtea Veche, Nemira, Paralela 45, Adevărul și Editura Institutului Cultural Român. ■ Sub titlul *Descoperirea unui scriitor* rubrica *Adevăruri de altădată* găzduiește un fragment dintr-un articol scris de Mihail Sadoveanu în 1932 despre Ion Creangă.

● **[„Lucaefărul de dimineată”, nr. 19 (891)]** Cornel Ungureanu publică eseu *Ioan Holender – arhetipurile*. ■ Felix Nicolau semnează *Delicatese la ceaun*, o recenzie la *Ora lanti* de Mircea Daneliuc, Ed. Cartea Românească, 2007: „Indiscutabil, scriitura aparține unui condei experimentat, care pune pe pagină ideile unui creier rafinat și atent la viață. Mai nasoale sunt ticurile regizorale și lungimea nejustificată a cărții”. ■ În *Suprarealism cu efect controlat* Gabriela Gheorghisor scrie despre *Corabia pisicilor galbene* de Diana Corcan, Ed. Brumar,

2008: „Fantasmatică și beată temperat, cât să nu cadă în delir incomprehensibil, *corabia pisicilor galbene* sublimează poetic «bolgiile» (v. și trimiterea la Sodoma și la mitul lui Lot din *îmi spun*) unei ființe «bântuite» și «avariate», scăpând-o de naufragiu. Diana Corcan ajunge, astfel, la țărul poeziei autentice”. ■ *Cărțile săptămânii* sunt comentate de Horia Gârbea în *Șeful are întotdeauna dreptate!*: □ Varujan Vosganian – *Cartea Șoaptelor*, Ed. Cartea Românească: „Vizitând Uniunea Scriitorilor, președintele Traian Băsescu i-a cerut, cu ironie, lui Varujan Vosganian să rămână printre scriitori, că acolo e locul lui. Constat că avea dreptate”. □ Gabriel Chifu – *Fragmente din Năstrușnica poveste a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită*, Ed. Ramuri: „Nu intră în discuție abilitatea de a scrie a lui Gabriel Chifu, cunoscută și anterior. Ceea ce ridică volumul la cea mai înaltă cotă valorică este simțirea lui, modul de a transfigura elementul anodin”. □ Marin Mincu – *Cvasitratat de/ spre literatură (A fi mereu în miezul realului)*, Ed. Paralela 45: „Oricum ar fi, volumul de față e incitant și îl definește pe autor, textele scrise prin ani și decenii dovedind consecvență și în bune, și în rele. Despre simpatiile pe care continuă să le stârnească Marin Mincu vorbește clar faptul că este singurul laureat al unui premiu ca Herder care nu a primit «indemnizația de merit» a scriitorilor, din care se împărtășesc și oameni care n-au văzut o universitate pe dinăuntru. Despre celelalte vorbește Marin Mincu însuși”. ■ Adrian G. Romilă publică *Un Steinhardt complet* notând apariția *N. Steinhardt și paradoxurile libertății* de George Ardeleanu, Ed. Humanitas: „Va fi foarte greu, de nu imposibil, să se mai spună ceva, de acum încolo, despre Nicolae Steinhardt. Memoria lui biografică, spirituală și literară pare, o dată cu această lucrare, completă”. ■ Andra Rotaru realizează un interviu cu Nichita Danilov, *Am deprins arta de-a jongla cuvântul scris*: „- *Ce pondere are realismul din ziua de azi asupra scriitorilor? Credeți în forța mediului exterior asupra operei unui autor?* - La drept vorbind, nu există realism în artă. Putem vorbi doar de transfigurare. Artă e transfigurare, nu altceva. Prin urmare, ce să spun: credeți că Balzac e realist? Detaliile lui surit suprarealiste. Ca și caracterele, de altfel. În privința mediului exterior: sigur că acesta exercită influență asupra scriitorului. Trăim într-un anumit timp. Într-un anumit cadru. Social. Politic. Cultural. Nu putem neglija influența mediului exterior. La un moment dat însă, interiorul începe să aibă o influență asupra exteriorului. Când o operă de artă intră în circuit public, ea începe să schimbe realitatea. Conștiința celorlalți începe să se schimbe, pliindu-se, într-o măsură mai mare sau mai mică, după Conștiința ta. E ceva fascinant. În astă și constă magia artei”. ■ Alexandru George semnează *O revenire necesară*, un articol pe marginea textului *Ce s-a întâmplat cu literatura română în postcomunism – Simptomatologia generală* de Ion Simuț („România literară”, nr. 6/ 15 2008): „Domnul Ion Simuț separă prea drastic apele, subliniind severitatea excesivă a celor din perioada postdecembristă, care, însă, au scris și chiar s-au consacrat mai înainte; dorința publicului pentru o literatură nouă e prea firească, dar nu e proclamată decât în declarațiile tinerilor celor mai furioși ca

o anihilare a trecutului din comunism. Căci acesta nu se confundă cu literatura comunistă”. ■ Apare un interviu cu Nicolae Manolescu despre *Istoria critică a literaturii române*, realizat de Mirela Giura (*Nu știi câți prieteni am pierdut, știi, în schimb, câți dușmani am câștigat*): „- *Pariați în chip absolut pe estetic, într-o epocă bântuită de tot felul de alte opțiuni (cum ar fi abordările multiculturală bazate pe perspective filozofice, sociologice etc.). Ca și la Călinescu, Istoria dumneavoastră are la bază citirea operelor literare pentru frumusețea și valoarea lor literară. De ce această opțiune?* - Pentru că eu sunt critic. Eu consider că un critic literar trebuie să aibă în vedere esteticul, în sensul «carte frumoasă, cinste cui te-a scris», vorba poetului. Citim o carte nu neapărat pentru ce ne învață, nu neapărat pentru morala pe care ne-o face, nu neapărat pentru exactitatea tabloului istoric, nu pentru limbajul care imită sau repetă foarte bine un numit dialect sau o anumită etapă a limbii literare, ci pur și simplu pentru frumusețea ei, în modul cel mai gratuit cu putință. O carte nu vrea nimic de la mine, doar să mă uit și să spun: «Vai, ce frumoasă ești!». Eu zic că și o carte, și o femeie, eu fiind bărbat, sunt în aceeași situație, n-au nicio pretenție: «Vai, ce frumoasă ești!» e suficient, mai trebuie ceva?! [...] - *Dar nu toți criticii își asumă riscul acesta și-mi amintesc ce spuneți despre Eugen Simion, că a reușit performanța de a nu scrie niciodată primul despre o carte...* - Acuma, vă rog, nu mă dați de gol, că oricum este supărat pe mine. Eu n-am spus asta ca un reproș, fiecare critic are reflexele lui. Simion a așteptat totdeauna să vadă ce se întâmplă, după care a venit cu o părere, de regulă bună, cât se poate de temeinic documentată. Eu m-am băgat mai repede și am scris mai repede decât el și înaintea lui, dar n-am avut timp să-mi documentez cronică. O cronică, de fapt, nu se poate documenta ca un studiu și atunci s-ar putea întâmpla să fie mai valabil ce a scris el decât ce am scris eu, în perspectivă, după 20-30 de ani. Volumele *Scriitori români de azi* sunt foarte solide. Dacă le-aș compara cu cronicile mele de la data aceea, e foarte posibil să fie mai bine argumentate și mai de folos decât ale mele. Este natura genului, de aceea, nu mi-am adunat cronicile în volum, mi s-a părut că au o soartă oarecum pasageră”. Despre canon Nicolae Manolescu spune: „- *Care este, până la urmă, canonul în care credeți și pe care, fie și implicit, încercați să-l impuneți și cât de diferit este de cel al lui Călinescu, în ceea ce-i privește pe clasici și pe interbelici?* - În ceea ce-i privește pe clasici, acolo lucrurile sunt foarte bine stabilizate, să spunem așa. În ceea ce-i privește pe interbelici, da, există modificări destul de importante, adică la lista de mari scriitori interbelici eu i-am adăugat pe Blecher, care la Călinescu este trecut în câteva rânduri, pe Anton Holban, care mi se pare, de asemenea, extrem de important, pe Călinescu însuși care apare pe lista marilor scriitori interbelici. Dispar autorii care, într-un fel, nu i-au plăcut nici lui Călinescu foarte mult la data la care scria *Istoria*, dar căroră el le-a acordat multe pagini: Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu, Gib. Mihăescu. La mine spațiul acordat este redus, la câte o pagină și jumătate cel mult pentru fiecare. - *Dar în ceea ce privește literatura contemporană?* - Aici nu exista un canon, în afară de

acela pe care l-a făcut generația noastră de critici. Noi suntem cei care am spus că poeții principali au fost Nichita Stănescu, Sorescu, Blandiana, Mălăncioiu, Constanța Buzea și atâția alții, sunt foarte mulți, că prozatorii români importanți sunt Breban, D. R. Popescu, Bălăiță, M. Ciobanu, Țoiu, Ivăsiuc, Buzura sau, din generația '80, Cărtărescu. Aici mă laud că am scris primul articol, de altfel și singurul articol în care spuneam despre un debutant că va fi un mare poet". ■ Lucian Perța revine cu parodii (Mihai Amaradia).

18 iunie

● [„Adevărul”, nr. 5884] Nicoleta Zaharia semnează *Cacofonii ministeriale și reduceri la Bookfest*: „Ministru cu studii la Sorbona. Theodor Paleologu, devenit celebru prin cuvântul «plească», a revenit cu o nouă exprimare «plastică» - termenii «cacarisit» și «cocoșism»”. Apare și programul lansărilor de carte la Târgul Bookfest. ■ Tot în contextul Bookfest-ului, Dan Bolcea scrie *Start excelent la Editurii Adevărul*: „Până ieri, la ora 17.00, Editura Adevărul vânduse peste 6.000 de volume din colecția «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă». Cele mai căutate titluri au fost *Winnetou* (trei volume), *Shogun* (trei volume) și *Notre-Dame de Paris*”.

● [„Cultura”, nr. 24 (228)] Augustin Buzura publică editorialul *Ochelararii pe nas și cu iarna în suflet*: „Este noaptea târziu – sau dimineța devreme?! – când încep acest editorial. Între timp au avut loc și alegerile europarlamentare al căror rezultat îl știam deja de aproape 20 de ani de când mi-am dat seama pe ce mâini a încăput țara”. ■ În rubrica *Revista revistelor* C. Stănescu publică *Un revoluționar melancolic*, în care discută două interviuri realizate de Călin Ciobotari cu Val Gheorghiu și Constantin Popa, apărute în „Dacia literară” nr. 3. ■ Elena Clonaru realizează un interviu cu Jaime Cabré, „*Limba Europei este limba traducerilor*”, cu ocazia apariției volumului *Vocile lui Pamano* la Ed. Meronia: „- *Ce știți despre literatura română?* – Foarte puțin. Am citit Cioran, Ionesco. Știu însă foarte puțin despre literatura contemporană. – *Și literatura română, și literatura catalană sunt scrise în limbi de circulație restrânsă. Care credeți că sunt șansele acestor literaturi în zilele noastre?* – Puține. Dar pentru literatura catalană este încă și mai dificil, pentru că ea nu are un stat care să o apere. Este o problemă politică. Limba română are un stat care o protejează, care o ajută să se dezvolte. La noi este îngrijită limba oficială, spaniolă, și nu catalana sau galiciană. În teorie, se afirmă nevoia de protejare a lor, dar ca pe un fel de exponate de la grădina zoologică. Cred că mondializarea favorizează limbile de largă circulație, ca engleza, hineză, la nivel mondial, spaniola, germana, oarecum franceza și italiana, la nivel european. În Europa există peste optzeci de limbi și toate cele care nu sunt vorbite de un număr foarte mare de oameni au probleme. [...] În aceste condiții, cred, ca și Umberto Eco, că limba Europei este limba traducerilor. Este nevoie de un efort al literaturilor în limbi de circulație restrânsă, cum ar fi româna, bulgara sau catalana, de a fi difuzate în cât mai multe limbi de largă circulație, prin intermediul

traducerilor. Și nu este vorba numai de traduceri în engleză, germană sau franceză, ci și în limbi mai mici, în greacă, în estoniană, daneză sau islandeză. Cred că este vital pentru ele”. ■ În paginile numite *Cultura literară* citim: □ Daniel Cristea-Enache publică *Lyrica magna (XI)* referindu-se la *Opera magna*, vol. II, 1966-1970 de Nichita Stănescu, ediție, studiu introductiv și repere biografice de Alexandru Condeescu, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2004: „Stilurile vechi, întâi consacrate, apoi devansate prin diferite revoluții artistice, au pentru un scotocitor al limbii române ca Nichita Stănescu eo dulceață a naivității și a stângăciei, o retorică vetustă, dar cu un mare potențial expresiv”. □ Andrei Terian semnează *Politica postmodernismului românesc*, o prezentare a volumului *Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă* de Carmen Mușat, ediția a II-a, Ed. Cartea Românească, 2008, pe care îl consideră „un volum solid și convingător, o veritabilă «politică» a postmodernismului românesc, din păcate singura pe care o avem până acum”. □ În *Caietele Eminescu – un proiect dus până la capăt* Dan Mircea Cipariu scrie despre acest proiect și istoria sa cu prilejul lansării volumelor 21-24 în Aula Academiei Române în data de 15 iunie 2009, prin care s-a marcat 120 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu: „În cele 24 de volume ale Caietelor Eminescu publicate de Academia Română și Fundația Națională pentru Știință și Artă în condiții ce vizează bibliofilia, grație specialiștilor tipografi de la Regia Autonomă Monitorul Oficial, cititorului i se oferă șansa să intre în laboratorul de creație și de viață al unui geniu. [...] În 2007, Academia Română a acordat Premiul Hasdeu pe anul 2004 primului volum din Caietele Eminescu. Premiul le-a revenit graficianului Mircea Dumitrescu și cercetătoarei Gabriela Dumitrescu, șef serviciu Manuscrise-carte rară de la Biblioteca Academiei Române”. □ Cătălin Sturza recenzează volumul *Coadă* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Ca eseu, cartea merită citită, pentru a ne aminti de unde am pornit. Din păcate pentru roman, la această primă încercare Dragoș Voicu s-a blocat, neinspirat, în stilul de compunere și s-a oprit, cred, înainte de a începe să pună carnea narativă pe schelet. Are niște schițe, are și câteva povestiri bine legate, însă nu are structura de roman. Literatura cere ceva mai mult calcul și mai multă răbdare, dincolo de talent”. □ Tot Cătălin Sturza comentează și *Foc în adânc* de Vernor Vinge, traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Ed. Nemira, 2008: „Singura scăpare a romanului este faptul că, uneori, speculațiile teoretice care susțin această viziune sunt pe cât de întinse, pe atât de vagi și generale. Însă balastul teoretic nu dăunează, în mod simțitor, ritmului alert al cărții, iar Vinge are un mod al său de a te face să pătrunzi în mitnea extraterestilor pe care-i imaginează și de a experimenta cu o serie de personaje ce reușesc să fie, în mod convingător, non-umane”. □ Constantin Coroiu semnează *Un mit al iubirii în „țara de teșghetari”*, despre semnificația apariției *Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit*, ediție îngrijită, transcriere, note și prefață de Christina Zarifopol-Illias: „Dar ce ar fi spus/ scris Călinescu despre epistolarul publicat de Editura Polirom? Întrebarea e, desigur, tot retorică. Ea nu face decât cel mult să sugereze o mare

frustrare a noastră, poate mai mare decât cea a lui Călinescu însuși, care, cu geniul său, a scris o capodoperă a genului biografic și fără cele 108 scrisori de dragoste apărute la peste 35 de ani de la moartea sa. [...] Ne rămâne, fatalmente, să citim comentariile criticilor, eseistilor și istoricilor literari de azi și să ne bucurăm împreună că am trăit poate cel mai important eveniment editorial din întreaga perioadă postdecembristă. O apariție care a șocat și a fost întâmpinată fie cu surprinzătoare opacitate (regretatul Laurențiu Ulici, de pildă, credea că scrisorile n-ar fi trebuit publicate!), fie într-o cheie mai mult sau mai puțin facilă, precum cea a Tiei Șerbănescu, cunoscută autoare de textulețe ironic-jucăușe risipite prin diverse ziare sau rostite în toacășouri, pe subiecte politice și sociale”. □ Eugen Simion publică în subsecțiunea *În ariergarda avangardei* textul datat 30.05.2009, „*Impertinentul*”, *seducătorul Constantin Noica*, partea a doua: „C. Noica nu-i zic, un orator, dar, având ce spune tinerelor generații de intelectuali, discursul lui place, chiar și atunci când opiniile sale le rănesc sensibilitatea”. ■ În acest număr *Cultura* vă recomandă: □ Andrei Terian despre *Delimitări și ipoteze. Comunicări și eseuri de teorie literară și studii culturale* de Paul Cornea, Ed. Polirom, 2008: „Dense fără a fi gongorice, scrise pe un ton de o politețe ireproșabilă, dar nu fără disocieri tăioase, agreabile prin inserția unor exemple autobiografice ori extrase din experiența cotidiană, dar fără a derapa în frivolitate și, mai ales, fără a pierde din vedere (ipo)teza centrală, *Delimitări și ipoteze* ne oferă un *preview* al modului în care vor arăta revistele noastre avadematiche peste câteva decenii”. □ Mihai Iovănel despre *România noastră: conversații berlineze* de Virgil Nemoianu & Sorin Antohi, Ed. Muzeului Literaturii Române, 2009: „Nicăieri în publicațiile recente nu veți găsi o mai bună, mai corectă, mai rece, mai curajoasă, mai stimulantă ori mai încântătoare intertextuală analiză a culturii române din ultimul secol”. □ Teodora Dumitru despre *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Pentru felul convingător (chiar dacă nu lipsit de tendență) în care Marta Petreu își conduce narațiunile. Aici, un Sebastian nu atât de lucid și nici atât de cu-minte se arată de sub volanele encomiastice care l-au acoperit de la publicarea jurnalului său, în 1996”. □ Daniel Cristea-Enache despre *Fantoma din moară* de Doina Ruști, Ed. Polirom, 2008: „Cu al treilea său roman, pe cât de ambițios, pe atât de reușit, Doina Ruști intră în elita prozei noastre încă-tinere”. ■ Teodora Dumitru realizează dosarul *Bursa literelor. Scriitori construiți de piață*: „Nu e vorba numai de autorii de roman, poezie sau oric altceva mai intră azi în conceptul genuin de literatură. E vorba și de anturanții lui, critici, esești, publiciști. Inșii care se apuă de scris azi au mai puțină forță de inițiere, dar au mai multă forță de răspuns și apetitul de a popula casete goale (dacă nu aveam metaficțiune istoriografică, scriem una; dacă nu avem roman erotic, scriem roman erotic; dacă nu avem textualism, facem textualism; dacă nu avem cyber-novel ne apucăm să livrăm o serie etc.). Dacă de umplerea unor dintre aceste casete se achită cu mai mult sau mai puțin succes mediul universitar și academic (nu avem un studiu despre critica de poezie a lui

Lovinescu, producem unul; nu sunt lucrări despre SF-ul românesc, iată, vom avea), sectorul beletrist și literații profesioniști duc greul afacerii: trebuie să intuiești precis și cu rigoare care dintre casele goale trebuie umplute la momentul x pentru a avea succes 1. la public, 2. într-o istorie literară exclusivistă, sau 3. și-și. Care considerați că sunt cei mai comerciali prozatori/poeți în literatura română actuală? Care sunt atributele comercialului literar (sau ale literarului comercial?) azi? La care dintre autori contemporani este mai vizibilă - «construcția» și fascinația trendului și la care emană, dimpotrivă, dezgustul, răceala oroarea de trend? Avem «trendiști» câștigători (cu fler) și «trendiști» perdanți? Dar în cealaltă baricadă (a antitrendiștilor, desigur), cum se împarte câștigul? În ce măsură – și la care dintre aceștia – grija pentru *update* și publicizare nu confiscă orgoliul estetic al textului literar?”. Răspund: □ Al. Cistelean, *Ciorbă la desert*: „N-aș ironiza, nici măcar cu înțelegere și tandrețe, strădania nivelului universitar de a hașura toate spațiile albe. E chiar unul din rosturile cercetării la acest nivel. Și apoi toată lumea știe că literatura noastră, fie ea și tânără, oferă încă destule spații albe pentru cercetare. Atâta doar că-n bună măsură asta nu mai e cercetare literară (sau critică, sau istorică, sau cumva de specialitate), ci un soi de cercetare care se folosește de literatură pentru că-i e mai comod. E o cercetare snoabă, făcută din snobi improvizați sau reciclați. [...] Nu știu dacă avem vreun poet cu destul succes încât să poată fi bănuț de succes comercial. Poate Emil Brumaru. Poate Nora Iuga? Mircea Cărtărescu? Ultimul, dacă are un succes atât de mare încât poate fi suspectat de succes comercial, îl va fi având oarecum pe bune (oricum, nu mai pare interesat de succesul propriei poezii; sunt convins că un volum de erotice decoltate sris de Cărtărescu ar bate orice roman cu aceleași virtuți), datorită spiritului melo-ironic al propriei poezii. Celelalte succese sunt stoarse fără milă din înclinațiile cititorilor”. □ Paul Cernat, *Topul nu înseamnă ierarhie axiologică*: „1. Aici s-ar impune o distincție între «comercial» și «vandabil». Mircea Cărtărescu, de pildă, este «vandabil», dar comercial nu e nici măcar în *De ce iubim femeile* (poate în *Orbitor 3*, dar *malgré sol*), și clasicii sunt vandabil, fie și numai pentru că e bine să-i ai în bibliotecă (unde mai pui că prozatorii de secol XIX sunt chiar accesibili, satisfăcând deopotrivă gusturile înalte și pe cele populare, deh, general umanul de care elitiștii moderni și-au cam bătut joc...). Există apoi categoria scriitorilor care vând bine pentru că sunt «intelectuali mediatici», eventual implicați politic (de la Adrian Păunescu la Mircea Dinescu și Stelian Tănase, al cărui *Maestro* n-ar fi ajuns niciodată în topul vânzărilor fără prezența pe sticlă a autorului său). [...] Observ, deocamdată, că nu prea mai merg la noi *policier*-urile (afară de vulgarizările paranoice coruțiene, firește). Stăm prost și la producția de *thriller*-uri și *polit-thriller*-uri, dar, și aici, ne alimentăm copios din traduceri. Nici SF-urile nu se mai vând prea grozav, se pare, în schimb, până acum câțiva ani, unii prozatori postmoderni cochetau nu fără oarecare succes la tineri cu *cyberpunk*-ul. 2. [...] Fascinația «trendului» e, firește, un apanaj al scriitorilor tineri. Cât despre categoria autorilor contemporani

care par imunizați la trend... trebuie să vedem care au fost «trendurile» în perioada formării și afirmării lor. Glumesc, bineînțeles. Cred că într-ai aici mai ales scriitorii din generațiile mai vechi, de la Nicolae Breban și Augustin Buzura la Mircea Horia Simionescu și Mircea Ivănescu, să zicem, scriitori pentru care literatura se înscrie într-o tradiție umanistă, canonică. În schimb, Nora Iuga surfează, de câteva decenii, pe toate trendurile transgresive, iar Radu Cosașu e, tot de câteva decenii, pe trend fără să facă nici un efort în acest sens. [...] 4. După părerea mea, scriitorii a căror «grijă pentru *update* și publicizare» confiscă (sau substituie) «orgoliul estetic al textului literar» sunt niște virtuali perdanți, cel puțin pe termen lung. Dacă te lași construit de piață și mode sau te construiești în funcție de piață și moder, valoarea ta estetică devine valoare de schimb». □ Bianca Burța-Cernat, *Scriitorii români nu au simțul pieței*: „1. Mai întâi, o observație în privința «căsuțelor goale» care se cer umplute/ bifate ca să avem și noi, vorba cuiva, faliții noștri, adică roman erotic, metaficțiune istoriografică, *cyber*-roman ș. cl., în ciuda impulsului mimetic al scriitorilor/ literaților români, nu știum cum se întâmplă, dar rămân destule «căsuțe» nebifate. Poate pentru că acest impuls mimetic funcționează destul de selectiv?! [...] 2. Dacă prin «comercial» înțelegem «vandabil» și dacă nu atașăm termenului nici o conotație peiorativă, atunci m-aș hazarda să spun că, dintre prozatori, bine «vânduți» sunt autori ca Mircea Cărtărescu (și nu doar cu *De ce iubim femeile*), Ion Manolescu (firește, cu *Derapaj*, nu și cu celelalte două volume de proză), (poate) Sebastian A. Corn, Doina Ruști (cu *Lizoanca*). La poezie e mai simplu: poezia (contemporană) nu prea e vandabilă și, din păcate, nici nu e citită de altcineva în afară de poeții înșiși sau de comentatorii de poezie. Dacă prin «comercial» înțelegem și o disponibilitate sporită de pliere la cerințele (presupuse ale) pieței, atunci lucrurile sunt mai puțin clare, intrăm într-un adevărat hățiș de precizări, de distincții, de nuanțări. [...] 3. «Fascinația trendului» e vizibilă mai mult și mai mult în cazul autoficționarilor (Ioana Baetica, Ioana Bradea, Adrian Schiop, Dragoș Bucurenci, Veronica A. Cara, Ionuț Chiva, Alain Varilțiu – lista poate fi continuată), a căror formulă dă semne, mi se pare, că ar ieși din modă. Nu întâmplător o autoficționară precum Cecilia Ștefănescu încearcă să se reorienteze, în al doilea roman, către altceva. Ca indiferenți față de trend (sau neinfluențați în mod hotărâtor de vreun trend) îl văd pe Horia Ursu, Radu Țuculescu, Petru Cimpoeșu, Radu Aldulescu, Daniel Bănulescu, Dan Stanca, Filip Florian, Bogdan Suceavă – autori care nu par dispuși «să câștige» sau «să piardă» altfel decât strict pe cont propriu. 4. Un caz particular de «afiliere» - cu bune rezultate, fără riscul omogenizării/ depersonalizării – la un trend îl reprezintă câțiva dintre așa-numiți prozatori «minimaliști» afirmați în anii 2000, ieșiți din mantaua microrealismului optzecist: Dan Lungu, Lucian Dan Teodorovici, Florin Lăzărescu, despre care se poate afirma fără ezitare că sunt prozatori profesioniști. Se observă deja foarte bine ce elemente îi individualizează, pe fiecare în parte, dincolo de proiectul comun». □ Elena Vlădăreanu, *Nu vreau să mi se sugereze: dacă ai scrie așa, ar fi bine*: „Mircea Cărtărescu, care, totuși,

nu e un brand de ieri-de azi, Filip Florian, Dan Sociu: ei sunt, după mine, cei mai comerciali scriitori din literatura română actuală. Asta și pentru că fiecare din ei umple o nevoie resimțită atât de cititori, fie ei profesioniști sau mai puțin, cât și de editori. Mircea Cărtărescu ne ajută să spunem: avem și noi un scriitor care ar merita Nobelul, dar noi știm că acesta este un premiu politic, deci nu îl vom lua niciodată. [...] Într-o societate mai relaxată și mai deschisă atitudinii contestatare însă și Marius Ianuș ar fi fost o vedetă. Dar în sistem nu este nevoie de indivizi recalcitranți, duși, imprevizibili, pe care să nu-i putem cocoloși. [...] Unde cred eu că este problema, dacă într-adevăr este o problemă: că astfel se impune, se creează, se prescrie o rețetă. Că editurile se mulțumesc cu prea puțin, iar mesajul cifrat care ajunge la mine sună așa: «ei, dacă ați scrie și voi ca... ce bine ar fi!», și critica literară își aduce uneori contribuția la asta. Bunăoară, Mihai Iovănel scria în cronică la *Urbancolia*: asta este direcția pe care trebuie să o urmeze literatura tânără. Poftim? De când stă criticul cu fundul pe fotoliu și decide ce și cum trebuie să se scrie? Păi, ce facem? Dacă nu respecti rețeta nu ai ce căuta în domeniul? «A se lăsa», cum ar zice tot Iovănel. Nu vreau modele, nu vreau să mi se sugereze dacă ai scrie așa, ar fi bine, am avea nevoie de asta. [...] Nu întâmplător m-a nemulțumit ineptia asta din cronică lui Iovănel. Pentru că, de vreo doi ani încoace, simt această apăsare a «celui mai bun». Avem nevoie de «cel mai bun» prozator sau poet român, de «cel mai bun vândut», de «cel mai popular». [...] În momentul de față este imposibil să scoți o carte care să arate așa cum vrei tu. Doar dacă îți faci propria editură. Altfel, nici o editură din România nu e dispusă să accepte un format neconvențional pentru o anumită carte. Toate trebuie să fie la fel, să arate la fel, să fie scrise cu același font și același corp de literă, să aibă același tip de copertă”. □ Adriana Stan, *Între hagiografie și tabloid*: „Blamata autoficțiune douămiistă poate fi, desigur, justificată socio-politic ca gen simptomatic al postcomunismului, care a polarizat foamea publicului de adevăr non-ficțional, ulterior memoriilor și jurnalelor dominante în anii '90. Datele dezminț însă existența unui val literar de durată în acest sens. [...] Umorele, simplitatea și emoția domestică sunt ingredientele necesare și suficiente ale microrealismului cu care ieșim în sfârșit în Vest, precum o demonstrează, de altfel, și noul val din cinematografia românească. Deși inițial revizitat la firul ierbii, pe panta mai senină a nostalgiei, *story*-ul comunist, solicitat în continuare în Occident, e de așteptat să pătrundă în cadre mai dramatice, ceea ce se vede și în romanul D. Ruști. [...] În poezie în schimb, valorile se adună cu evidența clișeului, iar moda ține de sectorul *prêt-à-porter*, de gama de culori întunecate, are un pronunțat aer de familie și posedă un arsenal de petarde pentru defilare. Protestele graffitiice ale lui Ianuș (de dinainte de îmbălsămarea «tăticoasă»), Novac, Coman, Komartin, Vlădăreanu au ceva perisabil, de șlagăr, un prezenteism ce-i face vulnerabili odată cu epuizarea contextului social în care scriu. [...] De fapt, sectorul de consum e în continuare deficitar, nu avem pe piața vizibilă intrigă în stare pură, liberă de tensiuni problematice sau ceva psihologie. N-o să se apuce nimeni prea curând pe

la noi să scrie onest și de cursă lungă *chicklit*, roman polițist SF sau *fantasy* ca la carte, fiindcă eventualii novici au învățat din atelierele de *creative writing* că *they can do better* ori au pur și simplu ambițul de a scoate «ceva ce nu s-a mai scris în literatura română» (citat aproximativ regăsibil în multe prezentări de copertă). Pe scurt, scriitorii români sunt în genere prea scriitori ca să ochească pe față succesul comercial. Filtrează însă cu el pe ascuns: de când s-au prins că romanu le mai vizibil, mai de impact, D. Sociu, I. Nicolaie, A. Greceanu, în mare, bine primiți la debutul poetic, sar fără plasă în roman unde, previzibil, li se și înfundă. Pe de altă parte, cărți magistrale – *Cine adoarme ultimul* de B. Popescu, *Teodosie cel Mic* de R. Rădulescu, *Cruciada copiilor* de F. Ilis – negociază mult mai deschis cu toposurile comercialului ficțional, de influență externă. Asta e însă, ca pentru orice capodopere, o poveste izolată”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 279]** Revista publică dosarul *Turismul românesc „pe cai mari”*. Tema este coordonată de Simona Sora, *Land of (ultimate) choice*: „Cine-și poate imagina ce va aduce Legea Turismului într-o țară guvernată prin ordonanțe de urgență și cu infrastructură în curs de dezvoltare, în țara ciubucurilor și a tranzacțiilor pe sub masă? Cine are suficientă imaginație să prevadă desfășurarea programului «Turist în România», într-o țară în care numai cine e obligat (de vârstă, finanțe, nostalgii) nu pleacă, măcar în vacanță, din România? Iată cel puțin două dileme din care nu vom putea ieși prea repede”. Participă: Gabriela Adameșteanu, Mircea Cărtărescu, Adrian Cioroianu, Florin Dumitrescu, Filip Florian, Radu Pavel Gheo, Vintilă Mihăilescu, Carmen Mușat, Dora Pavel, Alina Radu, Maria Stoian. ■ Claudiu Constantinescu notează apariția volumului *Sora Katiei* de Andrés Barba, traducere de Luminița Voina-Răuț, postfața de Adrian Popescu, Ed. Vellant, 2009: „*Sora Katiei* ar fi putut să fie un roman minunat, dar nu reușește să fie decât unul cuminte, viciat de scriitura sa corectă și neutră”. ■ În *Dilema veche vă recomandă* reținem două propuneri: □ Radu Cossașu: „Adriana Babeți, *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* (Editura Polirom, 2009). Pesimiști intratabili, cioranieni ifosativi, nihilisti de serviciu, grav înrăiți — abțineți-vă! În ultimii douăzeci de ani p(r)ostrevoluționari, nu am citit în literatura română o carte de o asemenea intensitate a bucuriei inteligente și impertinente de a trăi fiecare mărunțiș vital, fiecare banalitate feerică, toate nimicurile care laolaltă spulberă, fie și pentru câteva secunde binecuvântate, clișeele urâtului prostesc și ale inculturii sufletești. *Bonjour, allegresse!*”. □ Marius Chivu: „Andrei Petrescu are șapte ani și este trimis de tatăl lui într-o vacanță londoneză la unchiul ajuns un tenor faimos. Sunt anii ’30, Corneliu Zelea Codreanu este profet în țara lui, iar Andrei nu știe ce înseamnă să fii evreu și nici nu va mai afla nimic despre părinții lui rămași acasă într-un orașel din Moldova. Asta pentru că vacanța lui se va întinde pe durata unei vieți, iar Andrei va crește - cu viitorul salvat, dar răătăcit de propriul trecut - în lumea trivială, inocentă și strălucitoare a operetei, alături de fascinantul său «*Unchi Rudolf*». Dramatic și emoționant și plin de umor, romanul este scris de britanicul Paul Bailey și va fi lansat la târgul de carte:

vineri, ora 17,30, la standul Editurii Humanitas”. ■ În *Gustul ignoranței – o întâmplare cu analfabeți* Lucia Terzea-Ofrim scrie despre *Mangez-le si vous voulez* de Jean Teulé, Julliard, 2009: „Volumul se citește tot în două ore, pe nerăsuflăte. Doar umorul macabru - o specialitate a autorului - face suportabilă lectura acestor orori”. ■ Margareta Șipoș semnează *Merge și așa*: „Mazilu a stat o mare parte a vieții la Mogoșoaia, când aceasta aparținea Uniunii Scriitorilor. Și cum altă locuință nu mai avea, s-a hotărât ca o placă memorială cu numele lui să fie pusă în Str. Zefirului, nr. 5, la locuința fiicei lui, unde scriitorul s-a retras în ultimul an de viață. În urmă cu câteva luni, așa, mai pe seară, un reprezentant al Uniunii Scriitorilor sau al Asociației Scriitorilor din București, nu știu exact cui aparține inițiativa instalării plăcilor memoriale, a apărut cu placa de marmură. Spre stupoarea mea, data morții scriitorului era, în loc de 1980, 2004. Cineva îi dăruise lui Mazilu încă 24 de ani de viață”.

● [„**Observator cultural**”, nr. 221 (479)] Noile informații din viața culturală aflăm din pagina *La zi*. Reținem: □ *A fost*: „□ *Librărie Humanitas la Cluj*. Vineri, 12 iunie, s-a deschis oficial o nouă Librărie Humanitas. La Cluj, pe strada Universității nr. 4, Corin Braga, Virgil Ciomoș, alături de directorul editurii, Gabriel Liiceanu, au lansat volumul *Scrisori către fiul meu*. Seara a continuat cu vernisajul expoziției de pictură și gravură a artistului plastic clujean Vasile Cloșca, eveniment prezentat de Andor Komivesi, profesor la Universitatea de Artă din Cluj. [...] □ *Conferință Ilina Gregori la TNB*. Duminică, 14 iunie, la Sala Atelier, Ilina Gregori a susținut conferința cu tema *Când a fost secolul al XIX-lea? Eminescu și modernitatea*. A fost ultima conferință a stagiunii 2009-2010 din programul Conferințelor Teatrului Național București. Inițiate cu aproape opt decenii în urmă de Ion Marin Sadoveanu, Conferințele aparțin unor personalități marcante ale culturii române pe teme dintre cele mai diverse și incitante. [...] □ *Povestitorii de la Șosea*. Clubul Țăranului din cadrul Muzeului Țăranului Român a inițiat proiectul «Povestitorii de la Șosea», prin care prozatori contemporani urmează să susțină lunar lecturi publice. La prima întâlnire, moderată de Simona Sora, marți, 16 iunie, Lucian Dan Teodorovici a citit din cea mai recentă carte a sa, *Celelalte povești de dragoste*, iar Florin Lăzărescu, din *Lampa cu căciulă*”. □ *Va fi*: „*Vladimir Tismăneanu la Rotonda 13*. Miercuri, 24 iunie, ora 18.30, la Muzeul Național al Literaturii Române din bd. Dacia nr. 12, Vladimir Tismăneanu, profesor de științe politice la University of Maryland (SUA) și președinte al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România va susține conferința cu tema *Revolta intelectualilor și sfârșitul utopiei marxiste în cadrul Întâlnirilor din Rotonda 13*”. □ *Premiul „Papahagi”*: „Institutul Italian de Cultură, Centrul Cultural Italian din Cluj, în colaborare cu Universitatea Babeș Bolyai, sub înaltul patronaj al Ambasadei Italiei în România, al Consulatului General al Italiei la Timișoara și al Consulatului Onorific al Republicii Italiene la Cluj Napoca, anunță lansarea celei de-a doua ediții a Premiului «Papahagi». Premiul, în valoare de 3.000 de euro, este instituit

în memoria italianistului și profesorului Marian Papahagi (1948-1999) și se va acorda pe 15 octombrie. Vor fi luate în considerare: a. volume publicate în ultimii trei ani; b. opere artistice, dramatice și alte inițiative culturale; c. întreaga activitate. Acestea pot privi orice aspect al culturii și civilizației italiene (istorie, politică, literatură, arte etc.)”. ■ Editorialul *Rața și Platon* este semnat de Liviu Ornea: „În stilul său frust, hăhăit, de șmecheraș șprițar de cartier, băiat de băiat, președintele Bănescu ne-a adus aminte, într-un moment de iluminare, de bancul cu rața: «Raț-ai dracu’ de ’telectualii!». Mai precis, excelența sa a opinat că școala românească pregătește prea mulți «filozofi» (sau o fi folosit forma cu «s»?) și prea puțini meseriași cinstiți, frizeri, tinichigii și, of course, ospătari”. ■ Apare înștiințarea *Péter Esterházy și Joey Goebel – premiați la „Zile și nopți de literatură”*: „Scriitorul maghiar Péter Esterházy a primit Premiul «Ovidius» (în valoare de 10.000 de euro) la cea de-a VIII-a ediție a Festivalului «Zile și nopți de literatură» de la Neptun, organizat de Uniunea Scriitorilor și de Ministerul Culturii. Premiul Festivalului (în valoare de 5.000 de euro, oferit de Primăria orașului Mangalia) i-a revenit lui Joey Goebel, un tânăr scriitor american de 29 de ani, căruia i-au fost traduse până acum două romane, *Anomalii* și *Torturați-l pe artist*, ambele la Editura Humanitas Fiction. [...] Rusului Kiril Kovaldji, chilianul Omar Lara și americanului Sean Cotter li s-au decernat de către Institutul Cultural Român trei premii pentru contribuția lor deosebită la răspândirea și promovarea literaturii române prin intermediul traducerilor”. ■ Anamaria Pop traduce *Europa Centrală ca rană, confuzie, greșeală, șansă și lipsă de speranță* de Péter Esterházy, „Text citi de autor la Festivalul Internațional «Zile și Nopți de Literatură», 11-16 iunie 2009, Neptun-Mangalia”: „Literatura central-europeană bălțește în politică (sau politica în literatură), carevasăzică mereu o pătrunde, o străpunge, la fel cum pătrunde respirația dragostei în buzele înfierbântate, fierul sabiei în coastele care au trădat sau viforul aspru din nord în renii din Malmö, iar calitatea comparațiilor indică numaidecât că acest lucru nu poate fi ceva foarte plăcut. [...] Acum, odată cu apariția discursului public, cu etalarea întregii palete a publicității, s-a pus capăt acestei situații răsfățate, deosebite, se tocește și se desprinde pe loc (sau poate s-a și desprins deja) de literatură acel amplu interes care, de fapt, în mare parte oricum n-a fost un interes literar, iar ce-a mai rămas – la fel ca peste tot în lume – înseamnă prea puțin. Cred că situația asta va fi benefică literaturii maghiare, care trebuie să înfrunte faptul că nu este importantă, că este așa-zicând neînsemnată, că este așa-zicând ridicol de mică. După părerea mea, asta este ceva ce ține de esența literaturii, această micime ridicolă, parcă în asta ar consta și forța ei. Uneori, când e nevoie, literatura crește și devine importantă, crește la fel de mare ca un combinat metalurgic, să spunem...”. ■ Andreea Răsuceanu realizează un interviu cu Joey Goebel, *Copilul-minune al literaturii americane*: „- Te consideri un mai bun scriitor sau muzician? Crezi în prototipul artistului cu mai multe talente? - Cu siguranță că scriu mai bine decât cânt. Mi se pare exagerat să mă numesc

muzician. Pot compune un cântec, dar nu știu notele sau corzile. Cred că artistul are dreptul să-și facă oricâtă publicitate dorește, dar trebuie să recunosc, atunci când aud că cineva de genul lui, să spunem, Scarlett Johansson a scos un CD, zâmbesc în sinea mea și-mi spun: A, mai nou vrea să fie muziciană, ce drăguț... Pentru mine, muzica a devenit o metodă de evadare, una ceva mai puțin serioasă decât scrisul”. ■ În *Rebeliunea literaturii* Andreea Răsuceanu prezintă pe scurt cele două romane traduse în limba română, scrise de Joey Goebel: □ *Torturați-l pe artist*, traducere de Irina Horea, Ed. Humanitas, 2007: „Trimiterile la cultura pop și la lumea divertismentului american vor fi, cu siguranță, pe placul celor ce îmbrățișează ideea lui Goebel, că literatura e și ea tot divertisment, o cale de evadare (cum spune într-un interviu acordat revistei «Tastes like Chicken»), la fel ca TV-ul, filmele, muzica etc.”. □ *Anomalii*, traducere de Ariadna Grădinaru, Ed. Humanitas, 2008: „În *Anomalii*, câțiva freaks dotați cu inteligență și sensibilitate excesivă pun bazele unei formații de power-pop new wave heavy metal punk rock, menite să îi exorcizeze fiecăruia demonii lăuntrici – Ember, personaj desprins parecă din anime-uri, e o puștoaică de 8 ani cu un discurs de un nihilism mai pregnant chiar decât al celorlalte personaje ajunse la vârsta maturității”. ■ Revista dedică un grupaj lui *Matei Călinescu la 75 de ani*: □ Carmen Mușat, „*Cu magice chei de cuvinte...*”: „De o căldură umană care te învăluie, firesc și deschis, Matei Călinescu este un autor complet, care trece cu ușurință de la eseistică la teorie literară și culturală; critic literar, poet și prozator, Matei pare un personaj aristocratic, despre care Lucian Raicu scria, în 1973, că este «mereu însoțit de „dublul” său, în lungi, tacticoase și agreabile promenade literare»“. □ Sub titlul *J'ai lu tous les livres!* apare „Fragment inedit din Matei Călinescu, *Un alt fel de jurnal: ieșirea din timp*”. □ Norman Manea, *Viața scrisului și a lecturii*: „Matei Călinescu întruchipează un model de înaltă altitudine spirituală, o personalitate de anvergură în care cordialitatea și erudiția, inteligența și talentul, acribia și luciditatea, eleganța și principialitatea sunt ale unei superioare civilizații intelectuale”. □ Citim textul lui Matei Călinescu, *Caragiale, politolog* preluat din „Dilemateca”, nr. 1/ 6 octombrie 2006. □ Dragoș Paul Aligică, *Trei note subiective despre lumea lui Matei Călinescu*: „Prima este o notă de lectură, a doua este o notă biografică, iar a treia este o nota pe care nu aș putea-o clasifica, având ceva din ambele”. □ Paul Cernat, *Întâlniri cu Matei Călinescu*: „Încep cu *Cinci fețe ale modernității*, citită pentru prima oară prin 1995, în ediția de la Univers, cam în același timp cu prima ediție a *Amintirilor în dialog*. Mi-a atras atenția de la prima lectură claritatea calmă, erudită, dar complet lipsită de penderie scholar cu care un critic român de anvergură internațională era capabil să desfășoare biografia unor mari curente moderne și a unei episteme culturale. [...] Volumul lui Matei Călinescu, care mi-a influențat semnificativ atitudinea față de literatură (inclusiv față de abordarea istoriei noastre intelectuale), a fost, fără doar și poate, cel despre Mircea Eliade și Ioan Petru Culianu. El m-a făcut să realizez mai bine faptul că, în critică, adevărata miză nu e angajarea eticistă,

ci cunoașterea, înțelegerea complexă a fenomenelor”. □ Revista republică un fragment din interviul cu Matei Călinescu, „Nu mai vreau să scriu cu note de subsol” realizat de Ovidiu Șimonca și publicat inițial în „Observator cultural”, nr. 2 (259), 10 martie 2005. □ Apare și fragment din interviul cu Matei Călinescu realizat de Marta Petreu, „Mi se oferise șansa de a părăsi închisoarea plină de delatori care devenise România”, inițial apărut în „Apostrof”, anul XVII, nr. 10 (197), 2006. ■ Elena Ciufu publică *Fals jurnal à rebours*, o recenzie la *Jurnal extim* de Michel Tournier, traducere de Radu Sergiu Ruba, Ed. Humanitas, 2009: „Dincolo de aerul jovial, de umorul și delicatețea atîtor pasaje, de vocile candid ale puștilor din sat, de savoarea vorbelor de duh, de spectaculosul ascuns în inima banalului de fiecare zi, *Jurnal extim* al lui Michel Tournier este cartea bătrâneții și singurătății scriitorului”. ■ În traducerea lui Vasile Moga citim partea a doua a eseului *Linia de întoarcere. Despre practicarea zonei de frontieră, în dialog cu Czesław Miłosz*. ■ Citim *Un ambasador al literaturii române*: „Alain Paruit, unul dintre cei mai statornici prieteni ai literaturii române, s-a stins săptămîna trecută la Paris, după ani grei de suferință, la vârsta de 70 de ani. Lista autorilor români traduși de el în limba franceză este impresionantă, iar cărțile pe care Alain Paruit le-a rescris în limba lui Flaubert pot umple câteva rafturi dintr-o bibliotecă: Paul Goma, Virgil Tănase, Mircea Eliade, Bujor Nedelcovici, Mircea Dinescu, Norman Manea, Octavian Paler, Mariana Marin, Cioran, Al. Vona, Magda Cârneci, Mihail Sebastian, Mircea Cărtărescu, Gabriela Adameșteanu, Mircea Nedelciu și încă mulți alții, prozatori, poeți, esești sau filozofi. Toți au avut șansa de a fi traduși de un mare scriitor. Căci Alain Paruit, ca orice traducător autentic, pasionat și talentat, a fost un mare scriitor și un ambasador de neînlocuit al culturii noastre. Cuvintele nu pot umple golul creat de dispariția lui, dar ni-l pot evoca, așa cum a fost: un generos, un împătimit de literatură”. □ Este republicat *Dialog cu Alain Paruit* de Gabriela Adameșteanu, apărut inițial în „Revista 22”, iunie 2002. □ Mircea Anghelescu semnează *In memoriam Alain Paruit*: „Era un om fermecător, un intelectual cu totul deosebit, un artist pe care îl concura un filolog, care îmbina rigoarea franțuzească cu umorul și nonșalanța noastră, un om de o mare generozitate, cu sentimentul profund al prieteniei și al datoriei. Voia în primul rând să fie el însuși, și era: firesc, cu simplitate, cu noblețe; împrăștia în jurul lui dragoste, frumusețe, libertate. Nu cred să existe persoană care să-l fi cunoscut și să nu fi fost cucerită de farmecul lui, de forța lui, de modestia lui, specifică marilor caractere”. ■ Vasile Ernu realizează un interviu cu Lev Danilkin, *Cealaltă Europă: Intelectualii Rusiei*. „Moscova nu dictează modele, cum o face Londra”, traducerea fiind semnată de Vladimir Bulat: „- Am observat în ultimii ani în Rusia un fenomen interesant legat de opinia rușilor despre România (mă refer, cu precădere, la mediul intelectual). Când vine vorba despre ea, discursul capătă o nuanță confuză, totul capătă conotații stranie și exotice. De unde acest «exotism» și ce înseamnă cuvîntul «România» pentru tine? - Ce-mi vine în minte când aud

cuvântul România? Acolo, din câte cunosc, a fost inventat conceptul celei «de-a Treia Rome», pe care, ulterior, în secolul al XV-lea, și-a însușit-o monahul rus Philotei – un ideolog care a proclamat Moscova «a Treia Romă»; despre această amprentă românească puțină lume are cunoștință. Cu «boierii» români luptau eroii romanului *Cetatea veche* de Beleaev, care-mi plăcea foarte tare în copilărie. Ocupanții români erau duși cu zăhărelul în cel de-al Doilea Război Mondial de către eroii altui roman care-mi plăcea, *Valurile Mării Negre* al lui Valentin Kataev, iar acțiunea se desfășoară la Odessa. Da, în bună măsură e vorba de acel exotism european, de o fundătură a Europei, cu o istorie expresivă, uitată apoi, ascunsă de ochii lumii și pervertită – exact ca-n cazul istoriei Rusiei. Dacia (filmul *Dacii* l-am văzut de nenumărate ori în copilărie), Dracula. Masacrarea cruntă a evreilor în anii '40. Palatul lui Ceaușescu. Limba pitorească – de regulă, atunci când călătorești și nu există posibilitatea să-ți dai seama în ce limbă se vorbește la masa vecină, într-o limbă evident romanică, dar nu în franceză-spaniolă-italiană-portugheză, devine clar că e vorba de română. În ceea ce privește literatura, atunci tare mă tem că singurul scriitor român pe care l-am citit în întreaga mea viață este Vasile Ernu”. ■ Ovidiu Șimonca stă de vorbă cu Dinu Flămând, „*Am ieșit din depresie când am început să public din nou poezie în România*”: „- *Participați la Festivalul «Zile și Nopti de Literatură» de la Neptun, cea de a VIII-a ediție. Care sunt lucrurile bune? Ce ar trebui îmbunătățit?* - E formidabil că există acest festival. N-a fost și nu este o improvizație. Mari autori au venit pentru prima dată în România tocmai la acest festival, așa cum au fost Jorge Semprún, pe care eu l-am propus pentru a fi invitat și care a fost primul laureat al Premiului Ovidius, până la António Lobo Antunes, Amos Oz, Mario Vargas Llosa, Ismail Kadare și Orhan Pamuk. Faptul că au venit în România a fost extrem de important; majoritatea au vorbit despre România, au făcut o foarte eficientă propagandă de imagine. [...] - *Ați publicat, după 1998, câte un volum de poezie la doi-trei ani. Aveți sentimentul că aparțineți literaturii române, că nu mai sunteți un exilat neglijat, un satelit care doar înconjoară literatura română?* - Nu știu dacă în mentalitatea criticii literare și a celor care gândesc literatura română s-a produs această asimilare normală, care în alte literaturi nu mai pune probleme nimănui. Hemingway a scris mai mult în Europa și în Cuba, decât în Statele Unite, dar el este considerat, dintotdeauna, un mare scriitor american. În cazul nostru, mă uit în istoriile literare, care devin niște îndrumătoare pentru o sută de ani de aici încolo. Eu lipsesc și din *Istoria* lui Alex. Ștefănescu, și din cea a lui Nicolae Manolescu. Dar nu numai eu... Toți autorii de la «Echinox» sunt tratați foarte superficial sau lipsesc. Dar n-am nici o problemă. Vă jur: am ieșit din depresie când am început să public din nou poezie în România. Acest lucru m-a ajutat să nu-mi mai pun problema modului în care sunt văzut de criticii literari. Problema mea este să pot să scriu în continuare, să-mi compun cărțile la care visez”. ■ În rubrica sa Michael Haulică scrie despre *Noutăți la Bookfest* din literatura Fiction și Science Fiction: „Nemira. Evenimentul

va consta în publicarea romanului *Pistolarul*, de Stephen King, primul volum din seria *Turnul întunecat*, traducere de Mircea Pricăjan. [...] O altă carte mult așteptată de cititori va fi cea de-a treia apariție din seria *Cântec de gheață și foc* de George R. R. Martin, *Iureșul săbiilor*, câștigătoare a Premiilor Locus și «Geffen» și finalistă a Premiilor «Hugo» și Nebula. [...] Dan Simmons este și el prezent cu cea de-a doua carte din seria *Hyperion Cantos*, *Căderea lui Hyperion*, în traducerea lui Mihai-Dan Pavelescu. Volumul a primit Premiile Locus, SF Chronicle, British SF și Seiun și a fost finalist al Premiilor «Hugo» și Nebula. [...] Leda. Una dintre surprizele extrem de plăcute ale târgului va fi revenirea pe piața F&SF a Editurii Leda, parte a Grupului Editorial Corint. Marele eveniment este publicarea primului volum din seria *Cartea Soarelui Nou* de Gene Wolfe, *Umbra torționarului* (traducere de Irina Horea). [...] A doua noutate a Editurii Leda este *Programatorul divin* de Robert J. Sawyer, traducere de Mihai-Dan Pavelescu. Alte noutăți ale Grupului Corint: *Morți cu toții* – volumul șapte al seriei *Vampirii sudului* de Charlaine Harris și *Cercul de aur*, volumul III al seriei *Cartea timpului* de Guillaume Prévost (Roxana Petrescu, PR Manager, Grupul Editorial Corint). Millennium Press vine la târg cu patru reeditări (cele patru volume din seria *Dune* de Brian Herbert și Kevin J. Anderson), într-un nou format, și cu patru noutăți: Jeff VanderMeer – *Predator: Teroare în junglă*, traducere de Ștefan Pană, un roman în franciza binecunoscută, mai ales din filme, dar scris de un autor care și-a câștigat deja fani în România. Simon Spurrier – *Cronicile Apocalipsei. Supraviețuitorul*, traducere de Mircea Pricăjan. [...] Sebastian A. Corn – *Adrenergic!* (ediție revizuită), o nuvelă distinsă în 1994 cu Premiile «Dan Merișca» și Nemira, o abordare rară în contextul literaturii F&SF de la noi, care ar putea fi numită bio-punk. Antologia *Millennium Fantasy & Science Fiction*, editori Michael Haulică și Horia Nicola Ursu, adună în paginile ei zece povestiri (dintre care două sunt câștigătoare ale Premiilor Nebula și Locus)”. ■ Adina Dinițoiu publică *Literatura față cu „declinologii”*: „Numărul 6 al excelentei reviste on-line «LHT» («Littérature Histoire Théorie»), revista site-ului francez www.fabula.org, propune un dosar de ținută academică – semnatarii articolelor sunt profesori universitari și în genere specialiști în domeniul cercetării și teoriei literare – închinat unei teme aproape «clasice» în cultura franceză, un «topos» al criticii literare, după cum se exprimă unul dintre participanții la grupaj, o temă recurentă și la noi, în ultima vreme. E vorba, dacă n-ați ghicit încă, despre decăderea literelor/ a literaturii în lumea de azi – lumea democrațiilor și a culturii de masă –, în care Literatura (cu majusculă) și-a pierdut prestigiul și pretenția de a reda/ transforma realitatea, de a contribui la procesul de cunoaștere și de formare a individului. Dosarul se intitulează plastic și... «pluralist» *Les tombeaux de la littérature* (în română ar fi: *Pietrele tombale ale literaturii*) și conține o serie de texte critice la adresa discursului catastrofist din cultura franceză, inclusiv texte care analizează, la un nivel secund, luările de poziție cu privire la numitul discurs defetist”. ■ Apare supliment *Bookfest*: □ În

Avanpremieră editorială citim Ritornela foamei de Jean-Marie Gustave Le Clézio, traducere și note de Ileana Cantuniari, „în curs de apariție la Editura Polirom”. □ Găsim programul lansărilor de carte ale editurilor Art, Cartea Românească și Polirom și aflăm noutățile editurilor Prior&Books, Nemira, Vremea, Pandora.

19 iunie

● [**„Adevărul”, nr. 5885**] Ziarul dedică două pagini Bookfest-ului: □ Dan Bolcea, *Vânzări explozive la Editura Adevărul*: „În general, oamenii care au ajuns la standul Editurii Adevărul știau dinainte ce trebuie să cumpere, fiind «înarmați» cu liste făcute acasă”. □ Nicoleta Zaharia, Cezar Paul-Bădescu, *Bookfest de criză*: „Târgul Bookfest de anul acesta este, în mod vizibil, unul afectat de criză, Spațiul expozițional nu a fost ocupat 100%, iar editurile au mult mai puține cărți noi, pe care să le lanseze cu această ocazie”.

● [**„România literară”, nr. 24**] Numărul se deschide cu un *Editorial de Nicolae Manolescu*, prin care se anunță „*Biblioteca pentru toți*” în straițe noi: „În aprilie 2009, «Jurnalul Național» deschide, cu *Cel mai iubit dintre pământeni* de Marin Preda, o nouă serie, în parteneriat cu editurile «Litera Internațional», «Curtea Veche» și «Art». Colecția revine la ritmul săptămânal, volumele fiind însă difuzate împreună cu ziarul de joi. [...] Nu doar aspectul e altul, adică hârtia, tiparul, coperta, dar și structura aduse așa-zicând la zi. Populara colecția a lui Leon Alcalay cuprinde, în versiunea de la «Jurnalul Național», pe lângă textul celei mai autorizate ediții, o cronologie a operei scriitorului, o prefață și o selecție de referințe critice”. ■ Barbu Cioculescu este preocupat de situația politico-economică: „Criza economică din preajma primului mondial s-a soluționat prin izbucnirea conflictului armat, cea din '29 prin izbucnirea celui de-al doilea război mondial. Cum va lua sfârșit criza din 2009 ne-o vor spune rezultatele alegerilor prezidențiale din Iran. Pe aripile crizei, penele sunt când de gheață, când de foc” (*Pe aripile crizei*). ■ Printr-o notă nesemnăată se anunță *S-a stins din viață Alain Paruit*: „Chiar în timpul desfășurării Festivalului Internațional Zile și Nopți de Literatură de la Neptun, printre laureații cărui s-a numărat, aflăm știrea încetării din viață a unuia dintre cei mai buni traducători din literatura română”. ■ Ioana Pârvulescu primește răspunsul de la Vlad Zografi la întrebarea *Mai ține azi teatrul lui Sebastian?*: „Și totuși, autenticitatea despre care vorbeai tu, Ioana, probabil că nu s-ar pierde. Mă gândesc că din *Jocul de-a vacanța* s-ar putea face mai curând un film decât un spectacol de teatru. [...] Îmbrăcând din nou hainele incomode ale regizorului, cred că azi ține fără îndoială teatrul pe care Sebastian nu și l-a închipuit pus în scenă, dar l-a trăit. Te invit să-ți închipui un spectacol bine condus după un scenariu care să combine *Jurnalul* și *De două mii de ani*”. ■ În *Noica la Roma* Sorin Lavric scrie despre colocviul *Constantin Noica e la filosofia come salvezza* dedicat împlinirii unui centenar de la nașterea lui Constantin Noica, organizat la Universitatea „La Sapienza” și Accademia di Roma în perioada 3-4

iunie, care „a fost inaugurat prin trei cuvântări de deschidere, rostite de Mihai Bărbulescu, directorul de la Accademia di Romania, H.-R. Patapievic, președintele Institutului Cultural Român, și Horia Corneliu Cicortaș, președintele Forumului Intelectualilor Români din Italia. Sesiunea de comunicări de dimineață l-a avut ca moderator pe profesorul Mihai Nasta de la Université Libre de Bruxelles și drept conferențieri pe: Andrei Cornea (Universitatea din București): *Que signifie-t-il «être un philosophe»? Le cas Noica*, Paul Sandu (Centrul de Studii «Constantin Noica»): *Is Noica a traditional Thinker?* și Sorin Lavric (Centrul de Studii «Constantin Noica»): *Pourquoi Noica est-il un point de repère?* A doua sesiune de comunicări l-a avut ca moderator pe Horia Corneliu Cicortaș și au citit comunicări: Roberto Scagno (Universitatea din Padova): *Constantin Noica tra identità nazionale e apertura all'universalità*, Cătălin Buciumeanu (Centrul de Studii «Constantin Noica»): *Homo europeus, a nicasian reflection on European Culture* și H.-R. Patapievic (ICR): *Noica et l'esprit d'Europe*. După-amiaza, moderator a fost Roberto Scagno și vorbitori: Mihai Nasta (Université Libre de Bruxelles): *Riflessioni sull'ontologismo di Noica*, Draga Rocchi (Universitatea «La Sapienza», Roma): *Constantin Noica: movimento e divenienza*, Ana Petrache (Centrul de Studii «Constantin Noica»): *L'ontologie comme épistémologie. Comment les modèles ontologiques peuvent éclairer les problèmes de la théorie de la connaissance* și Pietro D'Orlando (Universitatea «La Sapienza», Roma): *La categoria dell'elemento in Noica*. În încheiere, publicul a putut urmări filmul documentar *Noica și eul creștin* regizat de Radu Găină și subtitrat în italiană. A doua zi, joi, 4 iunie, în aula Facultății de Filozofie de la Universitatea «La Sapienza» din Roma, colocviul l-a avut moderator pe H.-R. Patapievic și protagoniști: Giovanni Rotiroli (Accademia SEI Firenze): *Noica il «dor» e la sapienza del possibile*, Radu Motoca (Universitatea Pontificală Gregoriană): *Le «malattie» ontiche el'oblio dello spirito*, Solange Daini (University College, Dublin): *Constantin Noica e la cultura come salvezza*, Alexandru Bogdan Duca (Centrul de Studii «Constantin Noica»): *Noica e la teologia orientale* și Horia Corneliu Cicortaș (Forumul Intelectualilor Români din Italia): *Rischi e trappole nella traduzione di testi filosofici romeni in italiano. Il caso di «întru»*. ■ Citim cronici: □ Cosmin Ciotloș semnează *Titanic fals*, o cronică literară la volumul *Lampa cu căciulă* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom, 2009: „*Lampa cu căciulă* e o carte de o frumusețe tristă. Pentru că, paradoxal, defectele îi vin direct din atuuri”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a recenziei *Între natură și artificiu*, comentând volumul *Pelerinul din Aqualung* de Angela Furtună, Ed. Vine, Ed. Integral, 2008: „Angela Furtună, curios ocolită de critică, e unul din poeții noștri actuali cărora li se cuvine o specială prețuire”. □ A. Gh. Olteanu discută despre volumul *Cea mai frumoasă istorie a lui Dumnezeu. Cine este Dumnezeu Bibliei?* de de Jean Bottéro, Marc-Alain Ouaknin, Joseph Moingt, traducere din franceză de Luminița Brăileanu, Ed. Art, 2008, pe care a comentat-o și Sorin Lavric în nr. 4/ 2009 al revistei (*Din Cărțile*

Cărților). □ În *Parfum de secol XVII* Tudorel Urian prezintă volumul *Cărțile vieții* de Dan Perșa, Ed. Cartea Românească, 2009: „Mai puțin popular decât ar merita, Dan Perșa este, fără îndoială, unul dintre prozatorii foarte importanți apăruiți în literatura română de după 1990”. □ Eugenia Tudor Anton semnează *Trecutul unui oraș*, semnalând apariția cărții *Istoria modernă a orașului Brăila* de Toader Buculei, Editura Centrului de Creație. □ Iulia Iarca publică *Sărbătoarea „gloriosului deceniu”*, o recenzie la *Literatura în totalitarism. 1954. Anul „gloriosului deceniu”* de Ana Selejan, vol. III, ediția a II-a, Ed. Cartea Românească, 2009: „Așa cum se poate observa și în cazul celorlalte volume ale seriei *Literatura în totalitarism*, și în cartea de față autoarea se ascunde cu discreție în spatele materialului documentar care formează o mare parte din corpul cărții. Deși discursul critic al cercetătoarei are o pondere mult mai mică decât bucățile masive de text citat, poziția ei este bine marcată”. ■ Alex. Ștefănescu, în *La o nouă lectură*, semnează *Tudor Arghezi – un spirit revendicativ*: „Important este că Tudor Arghezi, adevăratul Tudor Arghezi reușește în cele mai multe cazuri să rămână un poet autentic, în condițiile dificile - pe care și le asumă singur, nesilit de nimeni - ale renunțării deliberate la grandoare și fast. El poate fi considerat pe bună dreptate unul dintre minunații purtători de cuvânt ai mulțimii de anonimi, care, harnici, răbdători și rezistenți ca iarba, au asigurat de-a lungul mileniilor mersul înainte al umanității”. ■ Simona Cioculescu semnează *Mircea Eliade. Sfaturi pentru diplomați*, unde apare și *Referat asupra publicațiilor de propagandă*, text scris de Eliade în 1943. ■ Revista aniversează *Irina Mavrodin – 80*: □ Elena-Brândușa Steiciuc, *Învingătoarea*: „Învingând adversitățile timpului, ale timpurilor, «domesticind» biblioteci întregi, instaurând un echilibru care nu e doar un efect al hazardului, Irina Mavrodin își poartă cu grație mirabila forță. Țesutul vieții, țesutul operei se întrepătrund într-un tot armonios, dând celor ce vin din urmă un exemplu fondator. La mulți ani, Irina Mavrodin!”. □ Alexandra Pârvan, *Are vârsta poeziei*: „Cel mai dificil este să vorbești despre oamenii care-ți sunt dragi. Eu știu cine este Irina Mavrodin. Dar tocmai acest lucru nu vi-l pot spune”. ■ Apare eseu semnat de Liviu Georgescu, *Inteligența creatoare*. □ Eseul este introdus prin nota *Provocare la un duel de idei*, semnată de Alex. Ștefănescu: „Ideile pe care le susține sunt esențiale, uimitoare și provoacă gândirea cititorului (eu, de exemplu, nu sunt deloc de acord cu ele, cred că în realitate lucrurile stau exact invers, dar nu pot să nu recunosc că textul mi-a atras imediat atenția și m-a făcut să regândesc ceea ce mi se părea de multă vreme clarificat). Un duel de idei - iată ce poate declanșa eseuul lui Liviu Georgescu”. ■ Grete Tartler dedică două pagini prezentări de *Scritori din lumea arabă*, trecând în revistă volumele: *Identitate arabă. Istorie, limbă, cultură* de Nadia Anghelescu, Ed. Polirom, 2009; *Mă numesc Salma* de Fadia Faqir, traducere și note de Ilinca-Smărăndița Șchiopu, Ed. Leda, 2008; *Stâlpi de sare* de Fadia Faqir, traducere de Ioana Văcărescu, Ed. Leda, 2009; *Proba mierii* de Salwa Al-Neimi, traducere, postfață și note de Mihai Pătru, Ed. Trei, 2009; *Sunetul cuvintelor* de Amulya Malladi, traducere de

Alexandru Asmarandei, Ed. Leda, 2008; *Jocul lui De Niro* de Rawl Hage, traducere de Irina Vainovski-Mihai, Ed. Leda, 2009. ■ Printre note ne semnate din *Meridiane* găsim: □ *Legende ale eului*: „*Légendes du je*: sub acest titlu s-a publicat recent la Gallimard o masivă ediție din scrierile lui Romain Gary”. □ *André Gide în „Pléiade”*: „Două imense volume, 1584 și respectiv 1456 de pagini, reunesc toate *Romanele și prozele scurte* ale lui André Gide, la 140 de ani de la nașterea scriitorului (1869-1951), care a obținut în 1947 premiul Nobel. Apariția e considerată de presa franceză drept un eveniment”. ■ Versurile semnează Gheorghe Istrate și Emil Brumaru. □ Ilie Constantin traduce un poem din culegerea *Canționierul* de Umberto Saba, în curs de apariție la Ed. Paralela 45. ■ Pe ultima pagină Reporterul ne informează despre *Festivalul Internațional „Zile și Nopti de Literatură” Ediția a VIII-a*, festivalul care s-a desfășurat în perioada 12-16 iunie în Neptun și Mangalia: „Tema de anul acesta, foarte generoasă conceptual, a fost Literatura și politicul, cu subtitlul, fertil și el, Cât respectăm, cât criticăm. Există, aici, o nuanță, pe care de altfel Nicolae Manolescu, Președintele Uniunii Scriitorilor din România, a explicat-o încă de la începutul sesiunilor de comunicări. Politic nu înseamnă, reducăționist, politică. Cel dintâi reprezintă o noțiune abstractă și stabilă, cel de-al doilea o practică aproape totdeauna variabilă. Inexistent în alte limbi, dubletul acesta ar fi putut da naștere, mai ales în cadrul unui asemenea eveniment internațional, unor confuzii. Pentru participanții din fostul bloc comunist în special, riscurile unei astfel de imprecizii terminologice ar fi fost majore. Obişnuiți cu o tradiție politică recentă, de multe ori demonizată cu temei, aceştia ar fi putut rata adevăratul centru de interes al discuțiilor. [...] După două sesiuni de dezbateri, moderate de Nicolae Manolescu și de Ion Bogdan Lefter, efervescența întrebărilor a depășit, și statistic, și calitativ, ariditatea eventualelor răspunsuri. Chiar și cele mai categorice intervenții au reprezentat, în definitiv, foarte interesante aproximări interrogative. [...] Marele Premiu OVIDIUS, acordat de Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, înmănat de însuși ministrul Toader Paleologu, i-a revenit scriitorului maghiar Péter Esterházy. [...] Premiul Festivalului, acordat de Primăria Mangalia, a fost înmănat de primarul Mihai Claudiu Tusac tânărului romancier american Joey Goebel. De asemenea, Institutul Cultural Român, reprezentat de Dan Croitoru, a acordat trei premii pentru traduceri din literatura română, care au revenit scriitorilor Sean Cotter (SUA), Chiril Covalgi (Rusia) și Omar Lara (Chile). Un premiu special a fost acordat de MCCPN remarcabilei traduceri a Noului Testament realizate de colectivul condus de Cristian Bădiliță”.

20 iunie

● **[„Adevărul”, nr. 5886]** Și în acest număr al ziarului citim despre Bookfest: □ Victoria Anghelescu, *Răsfăț la Bookfest*: „Publicul cel mai numeros l-a avut Editura Humanitas, cu o prezentare aproape neîntreruptă de volume non-fiction. Realizată din articole scrise de Virgil Ierunca în presa românească din exil,

Antologia rușinii, editată de Nicolae Merișanu și Dan Taloș, este, după expresia primului, «un volum de morală practică». [...] Două volume înscrise în centenarul nașterii lui Constantin Noica, apărute tot la Humanitas, au prilejuit comentarii asupra filosofului, dar și asupra omului. *Dosarul Noica* editat de Doina Mezdrea, cuprinde documentele urmăririi filosofului de către Securitate. Cel de-al doilea, *Despre Noica. Noica inedit*, reface portretul celui care a creat «ultimul sistem filosofic în România», după cum a spus Gabriel Liiceanu, dar și al lui *Noica cel bârfitor și cu metrese* pe care l-a cunoscut Emil Hurezeanu”. □ *Cărțile Editurii Adevărul, o modă printre adolescenți*: „Oameni de toate vârstele, cu buzunarele mai mult sau mai puțin pline, au format cozi și ieri la cortul Adevărul din incinta Romexpo pentru a achiziționa volumele publicate de editura noastră, dar și DVD-uri cu filme”.

● **[„Suplimentul de cultură”, nr. 233]** În editorialul său Lucian Dan Teodorovici scrie despre *Generație, douămiism și alte discuții (literare) interesante*: „Am citit, datorită portalului România culturală, căci din păcate revista «Vatra» e de negăsit în Iași și nici nu are un site sincronizat cu aparițiile pe hârtie, o amplă anchetă-dezbatere pe tema «Bilanțul douămiismului», organizată de redactorii amintitei reviste. [...] Revista «Cuvântul», pe care mărturisesc că am reînceput de o vreme să o citesc cu tot interesul, pornește de la ancheta sus-menționată și anunță de asemenea, prin Paul Cernat și Cosmin Perța, o serie de «recuperări douămiiste» (sper totuși, măcar aici, la o renunțare la acest termen, în favoarea perspectivei). Iar de la Cosmin Perța mai aflu că și «Luceafărul de dimineață» s-ar fi ocupat în cel mai recent număr, încă neapărut, de același subiect. [...] Una peste alta, și personal aveam nevoie de senzația asta că nu doar cronicile & recenzile comentează momentul literar românesc, ci că există și o privire de ansamblu și, pornind de-aici, mai aplicată la ceea ce se întâmplă prin literatură. Dacă se va găsi un instrument ceva mai potrivit decât acest, știu că mă repet aproape enervant, eronat din perspectiva mea concept de «douămiism» aplicat literaturii din ultimii zece ani, am și mai multe motive să mă bucur de inițiativele respective”. ■ Robert Bălan semnează *Bookfest 2009 – pariul pe timp de criză*: „Chiar dacă termenul «criză» apare des în conversațiile tuturor, nu se poate spune că există prea multe măsuri anti-recesiune la târg. În unele cazuri sunt reduceri mai multe și mai mari (există titluri cu reduceri chiar de 60%) și mai multe oferte de gen «oricare carte 5 lei/ 10 lei». Unii oferă spre vânzare ceaiuri și câni. Dar inventivitatea se cam oprește aici”. □ Alături apare *Blazonul național*: „Fidel demersului său, Theodor Paleologu a scos în sfârșit volumul despre care vorbea încă de la începutul mandatului. Cu peste 100 de pagini cu fotografii, primul volum din *Cartea neagră a patrimoniului* este o mărturie a distrugerilor care au avut loc în București în ultimii ani”. ■ Elena Vlădăreanu comentează Festivalul „*Zile și Nopti de Literatură*” la Neptun. Și la Mangalia: „Ceea ce voi scrie în continuare este din punctul de vedere al unui, în primul rând, cititor și înnebunit după literatură, abia mai apoi din cel al unui jurnalist

și, la urmă de tot, al unui scriitor: «Zile și Nopti de Literatură» este un festival inexistent atât timp cât Uniunea Scriitorilor din România nu va încerca să-i schimbe formula. Este arogant, megaloman și aproape inutil să aduci în România niște scriitori foarte mari – Peter Esterhazy anul acesta, António Lobo Antunes, Mario Vargas Llosa, Orhan Pamuk, Ismail Kadare la edițiile anterioare – și să-i izolezi la etajul patru al unui hotel din Mangalia, departe de ochii presei dar cel mai grav, de ochii publicului». ■ Florentina Ciuverca scrie despre lecturi publice „Povestitorii de la Șosea” organizat la Muzeul Țăranului Român în *Primii povestitori de la Șosea: Lăzărescu și Teodorovici*: „Cei doi tineri scriitori au avut câte ceva de spus și despre generația în care au fost încadrați recent (într-un articol din revista «Vatra»), laolaltă cu toți cei care au publicat vreo carte din 2000 încoace: generația douămiiistă. «Mi-e greu să cred că există vreo legătură între Filip Florian, de exemplu, și Ionuț Chiva», este de părere Lucian Dan Teodorovici. Florin Lăzărescu a adăugat că, «după regula asta, Andreea Marin și Mihaela Rădulescu sunt scriitori douămiiști, pentru că amândouă au publicat cărți»». ■ În *Avanpremieră editorială* sub titlul *Cea de departe* citim un fragment din *Bestiar* de Julio Cortázar, traducere de Ema Stoleriu. ■ Doris Mironescu publică *Întoarcere la povestire*, o recenzie la *Lampa cu căciulă* de Florin Lăzărescu, Ed. Polirom, 2009: „Personajele sale sunt pitorești în grad maxim, dar nu cred că pitorescul le epuizează. Renunțând la ambiția apăsător metaliterară din romane, autorul face acum povestire și o face bine”. ■ În *Semnal* sunt anunțate volumele *Exercițiu de sinceritate* de Ion Vianu, Ed. Polirom și *Ritornela foamei* de J.M.G. Le Clézio, Ed. Polirom. ■ Daniel Cristea-Enache scrie despre spectacolul *Faust* de Silviu Purcărete în *Mefisto (I)*. ■ În *Rețeta bucuriei* Bogdan Romaniuc recenzează *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* de Adriana Babeți, Ed. Polirom, 2009: „Ceea ce place cel mai mult la Adriana Babeți este tocmai această modalitate de a aborda realitatea într-un fel în care o face să pară poetică”. ■ Bogdan Romaniuc stă de vorbă cu Adriana Babeți, „*Ori de câte ori simt că mă surp pe dinăuntru, dau drumul la muzică și dansez*”: „- *Am recitat cu plăcere «pastilele» din Prozac. Amintiți destul de des de un roman: «n-am... talent să scriu un roman», «romanul pe care nu-l pot începe», «zadarnic vis! – un roman». Ce este mai dificil în a scrie un roman: începutul, sfârșitul...? - Nu știu. Totul e greu dacă n-ai ce-ți trebuie ca să fii romancier. Mie îmi lipsește în primul rând talentul pentru o asemenea construcție, dar și un tip de voință și forță, care m-ar împinge măcar să încerc. În plus, lucrul la un roman presupune mult timp continuu de scris sau măcar de concentrare, de intrat în lumea de dincolo de pagină: cel puțin șapte-opt ore zilnic, fără nici o întrerupere. Deocamdată nu am acest timp. Mă agăț de speranța că poate mi se modifică metabolismul, că poate se declanșează ceva în creier (sau unde?) acum, spre bătrânețe și că, la pensie...”.*

■ Bogdan Romaniuc semnalează apariția volumului *Orbirea* de Elias Canetti, traducere de Mihai Isbășescu, Ed. Polirom, 2009 (*Biblioteca în flăcări*): „Deși Canetti a fost deseori comparat cu Franz Kafka, trebuie menționat faptul că între cei doi scriitori, chiar dacă aceștia

au câteva lucruri în comun, există o distanță considerabilă”. ■ În *Adam* Adriana Babeți scrie despre lansarea volumului lui Adam Michnik, *Mărturisirile unui disident convertit*, organizată la Timișoara.

21 iunie

● [„Adevărul”, nr. 113] În *Patria cea mică* Radu Paraschivescu scrie despre *Rolul familiei mele în revoluția mondială* de Bora Ćosić, Ed. Art, traducere de Georgina Ecovoiu: „Remarcile devastatoare nu sunt precedate de frăgezirea cititorului, de preliminarii narative”. ■ Nicoleta Zaharia și Cezar Paul-Bădescu semnează *Eveniment la Bookfest, cu Adam Michnik*: „Vladimir Tismăneanu a declarat că *Mărturisirile unui disident convertit* este o carte care ar trebui citită în toate facultățile de filosofie, de sociologie sau de științe politice”. ■ Dan Bolcea scrie noi articole despre câștigătorii și perdanții Premiului Nobel pentru Literatură: Frans Eemil Sillanpää (*Singurul finlandez premiat cu Nobel*) și Marina Tsvetaeva (*O poetă cu un destin tragic*).

22 iunie

● [„Adevărul”, nr. 5887] Victoria Anghelescu și Nicoleta Zaharia semnează *Reducerea au scos Bookfestul din criză*: „Editura Litera Internațional n-a simțit că ediția din acest an a Târgului Bookfest a fost una de criză, datorită reducerilor mari de preț, care au atras cumpărători. [...] Denisa Comănescu, directorul Editurii Humanitas Fiction, a precizat că a venit foarte multă lume la stand și pentru că au fost reduceri substanțiale. [...] Teodora Ivan de la Editura Nemira arată că, deși suntem într-un an de criză, oamenii cumpără în continuare carte”. ■ Nicoleta Zaharia scrie și despre *Cărțile „Adevărul”, record de vânzări*: „Cititorii au format cozi interminabile pentru a-și achiziționa titlurile apărute în colecția «100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă» sau în colecția «Disney Clasic». La acest târg au fost vândute din cele două colecții peste 25.000 de cărți”. ■ Grigore Cartianu publică tableta *Criza, cartea și Neagu Djuvara*: „Bookfest 2009 a fost stângaci ca organizare și remarcabil ca esență. Marile edituri s-au străduit, mai mult decât în alți ani, să aplice curajos regulile economiei de piață. Au funcționat, în sfârșit, promoțiile și reducerile spectaculoase. Cititorii au fost întâmpinați cu mai multă atenție, cu căldură chiar. [...] Și, mai presus de toate, am văzut momentul când Neagu Djuvara s-a prăbușit cu scaun cu tot, după ce prezentase cartea lui Bedros Horasangian. Instantaneu, douăzeci de siluete din public s-au repezit să-l ajute cumva pe venerabilul istoric. N-a fost nevoie, căci între timp îl ridicase Ana Blandiana. La 93 de ani, Neagu Djuvara a aflat cât de mult îl admiră cititorii”. ■ Nicolae Manolescu scrie *Despre plagiat*: „Odată cu internetul, plagiatul a devenit monedă curentă. Un cunoscut profesor universitar de matematică s-a retras din toate comisiile de doctorat fiindcă, după cum mi-a mărturisit, nu mai are nicio garanție că tezele nu sunt copiate din vreuna din miile de publicații de specialitate din lume. Problema e delicată și pentru că mulți

doctoranzi nu plagiază, ci compilează. Diferența constă între copie și rescriere în alte cuvinte. Compilația nu poate fi depistată prin motoarele de căutare de care dispune internetul”.

23 iunie

● **[„Adevărul”, nr. 5888]** Ioana Bogdan publică *Bookfest în cifre*, articol în care sunt prezentate statisticile vânzărilor de la editurile Litera Internațional, Humanitas și Tritonic. Alături citim și *Topul celor mai vândute cărți de la târg* de la editurile Humanitas, Humanitas Fiction, Litera Internațional, Corint, Polirom, Tritonic, All și Nemira. ■ Apare nota *Stelian Tănase în „The Guardian”*: „Publicația londoneză «The Guardian» a publicat, în numărul din 18 iunie, o proză semnată de Stelian Tănase (foto), intitulată *Zgalba*, și tradusă în limba engleză de Jean Harris. De asemenea, un fragment din romanul *Corpuri de iluminat*, al aceluiași autor, a apărut în revista «Esquisite Corpse» a scriitorului român stabilit în S.U.A. Andrei Codrescu. Textul a fost publicat în ultimul număr de săptămâna trecută, sub titlul *Dark Bodies*”.

● **[„Revista 22”, nr. 26 (1007)]** Serenela Ghițeanu semnează *Un Père Goriot în comunism*, o recenzie la *Confesiunile unui cafegiu* de Gheorghe Florescu, Ed. Humanitas, 2008: „*Confesiunile unui cafegiu* sunt mărturia, scrisă cu mare talent, asupra perioadei comuniste, văzută din unghiul unuia care a reușit, cu mare iscusință, să facă slalom în universul periculos al comerțului din acea vreme. Cititorul va fi impresionat de memoria ieșită din comun a lui Gh. Florescu, care furnizează detalii greu de reținut, de la un punct încolo, și va rămâne cu această singulară fotografie de epocă, spectaculoasă, ca și cu imaginea personalității viguroase a naratorului, mândru de el și de viața sa. O carte-document care, prin condeiul autorului, devine și o carte de literatură”.

24 iunie

● **[„Adevărul”, nr. 5889]** Ioana Bogdan semnează *Socoteala din târg, la salonul Bookfest*: „Polirom a declarat peste 15.000 de exemplare vândute și Grupul editorial Corint se situează pe locul al patrulea în topul numărului de exemplare vândute. Mai exact, 10.708 volume, iar în ce privește încasările, reprezentanții editurii afirmă că ele sunt la nivelul celor de anul trecut, dar că nu pot furniza o cifră, întrucât aceasta este politica firmei”.

● **[„Adevărul literar și artistic”, nr. 979]** Vlad Nichita realizează un interviu cu Sven Hassel, „*Mă bucură vânzările din România*”: „- *Românii sunt îndrăgostiți de cărțile pe care le-ați publicat. Aveți un mesaj pentru ei?* - Sunt foarte fericit să aud despre succesul cărților mele în România. Îmi amintesc că am fost la Stalingrad împreună cu trupe române și că românii erau camarazi foarte buni. Dar, ca și noi, se simțeau folosiți”. ■ În *Unchiul tenor din România* Marius Chivu prezintă volumul pe care l-a tradus, *Unchiul Rudolf* de Paul Bailey, Ed. Humanitas, 2009: „Tensionant, emoționant și rafinat, plin de aluzii culturale și,

mai ales, muzicale, acest buildungsroman britanic de exil românesc pe muzică de operete cu subiecte gipsy este genul de carte pe care ar trebui s-o citească nu doar cititorii, dar și scriitorii români”. ■ Aflăm noile știri *Pe scurt*: □ *Volum suspendat de la publicare*: „Cartea *De veghe în lanul de secară, după 60 de ani*, care se vrea a fi o continuare a celebrului roman *De veghe în lanul de secară*, a fost oprită temporar din publicare printr-o decizie judecătorească, în urma procesului intentat de J. D. Salinger. Un judecător american a decis scoaterea cărții din publicare, în contextul în care Salinger, autorul romanului prim, l-a dat în judecată pe scriitorul suedez Fredrik Colting pentru că încalcă legea drepturilor de autor”. □ *Manuscris de peste 300.000 de euro*: „Un manuscris inedit al lui Antoine de Saint Exupéry (foto), care dezvăluie circumstanțele accidentului de avion suferit în deșert, a fost vândut pentru suma de 312.750 de euro, cumpărător fiind Musée des Lettres et Manuscrits din Paris”. ■ Victoria Anghelescu și Nicoleta Zaharia realizează ancheta *Cărțile râvnite de cititori celebri*, în contextul Bookfest-ului. Este prezentată lista de cumpărături ai lui Vasile Ernu, Simona Sora, Dana Crișan, Dan C. Mihăilescu, Lucian Mândruță, Bianca Brad, Irina Margareta Nistor, Ion Bogdan Lefter, Florin Dumitrescu, Ion Dumitru, Mihai Zgondoiu, Mihail Gălățanu, Doina Uricariu, Saviana Stănescu. Aflăm și *Lista lui Vladimir Tismăneanu*. ■ *Adevăruri de altădată* găzduiește un fragment dintr-un interviu cu E. Lovinescu din 1932, „*Obscurantism literar*”. ■ Victoria Anghelescu scrie despre *Paul Zărifopol* în rubrica *Vă mai amintiți de...* ■ Dan Sociu publică reportajul *Londra underground*.

● **[„Luceafărul de dimineață”, nr. 21 (893) [sic!]]** Din *Viața culturală* reținem: □ *A fost adoptat noul Statut al U.S.R.*: „Miercuri, 17 iunie 2009, a avut loc ședința Consiliului Uniunii Scriitorilor din România, prezidată de președintele Uniunii, dl Nicolae Manolescu. Consiliul Uniunii a validat propunerile Comisiei de Validare pentru anul 2009 și a rezolvat contestațiile depuse de unii dintre candidații care nu au fost validați anterior. Aceasta a fost ultima ședință a Consiliului din actualul său mandat”. □ *Finanțarea proiectelor, amânată sine die*: „Tot miercuri, a avut loc ședința ordinară a Comitetului Director al USR prezidată de președintele Uniunii. În urma discutării proiectelor depuse pentru finanțare pe semestrul II al anului 2009, s-a hotărât amânarea finanțării tuturor proiectelor ce ar fi urmat a fi plătite din taxa de timbru întrucât încasările din această taxă pe anul 2009 întârzie. Comitetul a mai luat în discuție acordarea unor indemnizații de merit, protocolul Uniunii Scriitorilor cu Editura Polirom și posibilitatea unor modificări de salarii pentru angajații cu retribuții mici”. □ La aceeași ședință s-a hotărât și admiterea noilor membrii ai Uniunii Scriitorilor, pe filiale. Revista publică lista completă a noilor admiși. □ *In memoriam Alain Paruit*: „S-a stins din viață cel mai mare traducător din română în franceză pe care literatura noastră i-a avut vreodată”. □ *In memoriam Nicolae Neagu*: „Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București anunță cu tristețe decesul scriitorului Nicolae Neagu”. ■ Dan Cristea publică *Peregrin prin trecutul personal*, o cronică literară la *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel*

Chifu trăită și tot de el povestită de Gabriel Chifu, Ed. Ramuri, 2009: „Doar scrisul mai poate să facă să dureze ceea ce nu mai există, prelungindu-i existența dincolo de orice limită. Iată, prin urmare, și motivul major care stă la baza scrierii acestei cărți care, dincolo de meritele ei evidente, l-ar putea avea și pe acela de a pune într-o altă lumină ficțiunile de până acum și viitoare ale scriitorului”. ■ În *Tatăl romancierilor* Radu Aldulescu recenzează *Întoarcerea tatălui risipitor* de Dumitru Radu Popescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Mai rău decât comunismul și capitalismul este ceea ce se întâmplă acum în România - un capitalism făcut de comuniști, care au transformat în politică de stat banditismul economic de cea mai joasă speță, potențat de decădere morală. E o poveste tristă, îngreunată de tristețe până dincolo de limitele grotescului, populată de semne ale Apocalipsei. Pe prea puțini îi văd în stare s-o spună așa cum a spus-o D. R. Popescu, un veritabil tată risipitor-prolific-mănos (nu-mi pot reprimă tentația de a recurge la facilul joc de cuvinte) al romancierilor care au scris și s-au afirmat în libertate”. ■ Felix Nicolau semnează *Chestii serioase, nu talent*, un comentariu la *Călușarii* de Violeta Ion, Ed. Vinea, 2008: „Scriitura se încheagă ca o pastă bine frământată, derapările poeticești sunt rare. Nu atât o descriere a stării de lucruri dintr-o țară tristă într-un anumit moment istoric, cât o dezamorsare a pitorescului și a senzaționalului printr-un stil curat, bazat pe brevități și proprietate a termenilor. Cu asemenea abilități, scriitoarea ar putea să transforme Las Vegasul în apa morților sau locul în care nu s-a întâmplat nimic și nimeni nu s-ar supăra”. ■ Sub semnătura *Cronicar* citim *Cu mahnire și scârbă*, un comentariu la *Angore et taedio* de Ion Cristofor, Ed. Casa Cărții de Știință, 2009: „Cu acest limbaj oracular, care nu-i aparține, dar pe care-l adoptă și chiar îl forțează, Ion Cristofor compune în mozaic sentimental dezabuzat în a cărui alcătuire intră solitudini și neliniști, regrete nostalgice și iluzii pierdute”. ■ Octav Popa semnează *Umanismul. Exercițiu de regândire*, un text despre volumul *Între trecut și viitor – opt exerciții de gândire politică* de Hannah Arendt, concentrându-se pe textul *Criza culturii*, prima dată publicat în SUA în 1961. ■ Marian Victor Buciu scrie despre *Eseul românesc în „Istoria critică...”*: „Eseul luat în seamă de N. Manolescu în *Istoria critică a literaturii române* (2008), întinsă pe cinci secole, datează din interbelic și (post) comunism. Eseiștii sunt înțeleși și evaluați critic. Interbelicii, raționaliști sau spiritualiști, sunt măsurați cu echilibru, în teleologia, și nu în morfologia demersului lor. Printre contemporani, în context totalitar, opresiv, care lasă urme, măsura ajunge uneori simplificată, confuză, necritică și complexată”. ■ Gabriel Chifu publică *Noua barbarie provincială. Un protest*: „Am primit o veste care mă proiectează cu brutalitate într-o lume orwelliană: Ioan Moldovan a fost demis de la conducerea revistei «Familia», iar Ion Simuț a fost înlăturat din redacție. Redactor-șef aud că ar fi fost numit un fost (?) ofițer, actualmente consilier juridic la Consiliul Județean!! [...] Dacă e adevărată, această întâmplare de la Oradea întrece în sălbăcie și necuviință perioada comunismului târziu, pe care o privim neîndurător și fașă de care avem cuvinte atât de rele: oficialii anilor '80 se arătau

mai precauți și aveau mai mult rafinament în decizii, guvernau cu nuanțe care lipsesc celor de acum. În anii aceia de tristă amintire, mi-e greu să-mi imaginez că s-ar fi petrecut o asemenea decapitare”. ■ Alexandru George semnează *Revenind la discuții*, un articol despre *Istoria...* lui Nicolae Manolescu: „Cartea lui Manolescu este a unui șaizecist cu accente partizane, uneori regretabile prin dezechilibrul în cazul unei abordări care ar fi trebuit să fie cât mai departe de simpatiile și interesele personale; o apropiere de *Incursiunile* lui Simuț și faptul că ambii sunt profesori cu o acțiune remarcabilă de catedră asupra unor grupuri numeroase ale populației studiantine, dar și prin studii și articole, recenzii, cronică de întâmpinare”. ■ Apare grupajul despre festivalul *Zile și Nopti de Literatură*: □ Horia Gârbea publică *Neptun – zeul literaturii*: „A VIII-a ediție a Festivalului *Zile și Nopti de Literatură* de la Mangalia-Neptun a fost una dintre cele mai reușite, cu toate că s-a desfășurat în condiții speciale, de maximă austeritate, din cauza crizei financiare care a afectat toate instituțiile implicate în organizare. O noutate importantă a fost concentrarea manifestărilor în numai cinci momente: două recitaluri de poezie, de durată relativ redusă prin scăderea numărului de invitați, două ședințe de colocviu și ceremonia decernării premiilor care au fost, totuși, mai multe ca niciodată. Această ultimă ocazie festivă a fost moderată cu farmec și umor de președintele Uniunii Scriitorilor, domnul Nicolae Manolescu, aflat într-o zi de grație. Formatul nou a lăsat loc totuși unor runde de întâlniri informale, favorizate și de faptul că, de data aceasta, participanții români și cei din străinătate au locuit împreună, la Vila Scriitorilor «Zaharia Stancu»”. □ Horia Gârbea publică și comunicarea susținută la festival, *Pentru o artă incorrectă politic sau De ce țineau frizerii Progresul?*. □ În *Palmaresul Festivalului Internațional „Zile și Nopti de Literatură”, ediția a VIII-a, 2009* aflăm cine au fost premianții acestei ediții. □ Iolanda Malamen realizează un interviu cu Péter Esterházy, *Nu mă tem că îmi voi pierde cititorii: „- Péter Esterházy, ce face literatura în momentul de față? S-a molipsit și ea de minciunile politicului?”* - După părerea mea, dintotdeauna literatura face același lucru. Din anumite puncte de vedere, toate țările sunt niște țări mincinoase, iar din moment ce minciuna politică dispare (așa cum în 1989 a dispărut foarte brutal), atunci vor apărea noi și noi minciuni politice. Aceste noi minciuni, din multe puncte de vedere, sunt mult mai incomode decât minciunile dispărutei dictaturii. Despre minciunile dictaturii putem spune până la un moment dat că nu am avut legătură cu ele. Să existe, așadar, acest «profit» că am trăit în tiranie, în exploatare, împingând acum responsabilitatea cât mai departe, și să nu ne-o asumăm... în momentul de față, trăind în democrație, și, implicit, în noi minciuni care apar, trebuie să ne asumăm această responsabilitate. Literatura este în alt fel de relații cu minciuna, în altfel de relații care există în fața unei «Judecăți de Apoi» a moralei, pentru că însăși literatura lucrează cu minciuni. Există o spusă pe care-mi place s-o repet în diverse prilejuri: «Să demonstrăm existența lui Dumnezeu, cu un șir de afirmații mincinoase». Dar, la întrebarea ce face literatura indiferent în ce spații se află ea, ca să folosesc niște

cuvinte mari, care sună mai bine, pot să spun că literatura se ocupă cu existența. Așadar, nu poate să aibă niște ținte mai jos de asta. [...] - *Sunteți pentru a doua oară la Neptun, la «Zile și Nopti de Literatură», de data asta pentru a primi Marele Premiu - «Ovidius». Fiți sincer, ați avut vreodată prejudecăți, rețineri, vizavi de cultura română?* - Eu am avut și am numai prejudecăți... pozitive. [...] Una dintre cele mai mari revelații literare pe când aveam 20 de ani a fost *Viața și opiniile lui Zacharias Lichter*, a lui Matei Călinescu. În anii 1972-1973, am citit cartea pe nerăsuflete. Încă nu eram scriitor, și-mi invitasem prietenii ca să citim și să comentăm cartea împreună, ca și când vroiam să-i fac părtași la o minune. Am mărturisit deseori: pe mine m-au interesat întotdeauna numai textele. Despre mulți scriitori maghiari eu nu știam că sunt din Transilvania. Nu știam despre Cioran că nu este... Sioran. La început credeam că este francez. Numai că era pentru mine extraordinar că avea niște păreri competente despre Europa Centrală și aici mi s-a părut ceva... suspect. Am aflat că este român, dar asta nu mi-a creat nicio indispoziție intelectuală. La prestigiul literaturii române, o contribuție mare a avut teatrul românesc. Întotdeauna am fost invidios, mai ales în perioada de tinerețe, în privința deschiderii României către francofonie. O invidiam copilărește și susținut. În anii șaptezeci, consideram literatura maghiară ca fiind mai greoaie ca literatura română. M-am bucurat foarte mult că, în primăvara asta, la Festivalul de Literatură din Budapesta, literatura română a fost invitată de onoare. În sfârșit, a început o mișcare între cele două literaturi! Tot ce speram și nu s-a întâmplat imediat după căderea comunismului începe să prindă viață. Suntem totuși țări învecinate și este firesc să se întâmple aceasta. Procesul este însă mult mai lent decât ne așteptam: vecinii sunt cei care ajung să se cunoască cel mai greu. În general, vecinii se ceartă, cel mai adesea, acuzându-se: «Mi-ai furat găina, mi-ai călcat iarba...». ■ Ștefania Coșovei dialoghează cu Constantin Stan, *Fiecare optzecist este o individualitate*: „- Constantin Stan, în romanul *Gerda*, pentru care ai primit și Premiul Academiei Române, abordezi dintr-un unghi diferit față de congenerii tăi ideea de feminitate. Care sunt consecințele? - Uite, Ștefania dragă, ceva la care nu m-am gândit până acum: cum ar putea produce o idee niște consecințe?! Și nu m-am mai gândit nici cum apare la colegii mei (de generație, să zicem) această fascinantă idee. De aceea, aș prefera să spun despre ideea de feminitate cu care am pornit în *Gerda*. S-a observat că este un roman fundamentat pe o absență, în fapt, pe absența unei ipostaze a feminității care lipsește din educația și, deci, din experiența de viață a personajului meu: mama. Evangheliile ne vorbesc de întrupare a Duhului Sfânt, a Spiritului. Sublimul lui Iisus, forța credinței sale, forța morții, dar mai ales a învierii Sale stau în această dimensiune. Patimile, durerile și ezitarea, bruma de îndoială din grădina Ghetsimani vin de la *mater*, de la carnal, de la viață. Această dualitate — spirit/ materie — se regăsește în orice om pe acest pământ. Nu poți fi om întreg fără a cunoaște viața din care vii. Orice ipostază a feminității ai cunoaște este insuficientă în absența mamei. Ea este legătura cea mai profundă și, deci, cea mai

dureroasă cu ființa trecătoare din noi. Mihai Abrudeanu, personajul meu din *Gerda*, cunoaște ipostaze ale feminității care, în fond, se regăsesc în orice femeie: perenitatea (în pensiunea doamnei Gerda în care timpul se suspendă, deci este o formă a morții, pentru că numai în neviu și la începuturile lumii nu există devenire și, prin consecință, nici timp) și efemerul, răutatea și extazul, inocența și macularea. În ciuda a ceea ce se crede în mod obișnuit, femeile nu sunt ființe slabe pentru că ele dau viață și sunt viața însăși. [...] - *Ce crezi că lipsește literaturii române contemporane ca să dea un bestseller? Mai e «specificul național» secretul unei «rețete de succes»? - Îi lipsește un Coelho. Sau un Dan Brown. Adică acea mentalitate de farsor, de escroc literar care să dea senzația tuturor că el este un autor profund, iar ei, cititorii care îl înțeleg, sunt, la reciprocitate, la fel de profunzi. Pentru a avea succes trebuie să conștientizezi că masa este una abia alfabetizată, căreia i s-a inoculat ideea că poate fi elită. Forța ei stă în număr și nu există solidaritate mai profundă, mai trainică decât a proștilor. Ei se caută, se recunosc și se susțin. Poate doar canaliile să mai funcționeze cu aceeași eficiență. (Te invit să citești cu atenție forumurile și comentariile de pe bloguri spre a-mi verifica afirmația!) De aceea, specificul național nu poate fi secretul unei rețete de succes. Prostia e transfrontalieră, e globală și globalizantă». ■ Valeria Popescu semnează *Unde se duc cititorii când se duc? Ispite și metamorfoze*: „Vacanța bucureșteană începe cu adevărat numai când se termină Salonul de Carte, așa a decis Asociația Editorilor din România că trebuie făcută agenda cititorilor. Bookfest a ajuns la a IV-a ediție, dar parcă s-a născut de când lumea... scriitorilor. În casa lui primitoare de uncheș dedat la multimedia nepoților, Salonul și-a întins mesele pentru aproape 150 de edituri. Numai că bătălia cifrelor (Care reduci mai mult?, Care dai mai multe cărți la preț de una?) și bătălia sunetelor (Care dai audiobook-ul mai tare? Care ai microfonul mai «sonor»?) s-au desfășurat fără «adversar». Între standuri, loc de dat cu rolele, chit că editurile aveau întrecere de design și reduceri». ■ Revista anunță *Premiile Uniunii Scriitorilor din România pe anul 2008* (v. „România literară”, nr. 25/ 2009). ■ Lucian Perța publică parodii (Ioana Crăciunescu).*

25 iunie

- [„Adevărul”, nr. 5890] În „Colabo” Stelian Tănase scrie despre colaboratorii francezi cu naziști și colaborările intelectualilor români cu sistemul comunist.

- [„Cultura”, nr. 25 (229)] În editorialul semnat de Augustin Buzura citim despre *Rușinea și orfanii comunismului*: „A mai trecut o săptămână bogată în aberații. A venit iarăși rândul învățământului care, se subînțelege, trebuie din nou reformat, așa cum de altfel s-a întâmplat în fiecare an din cei douăzeci de după Revoluție. [...] Am devenit, așadar, lumea celor ce strigă mai tare, lumea celor ce întrețin ura și prostia. Cine nu se supunea – și nu se supune! – acestei secte care nu poate rezista decât în grup, în haită, este diabolizat. Nici vorbă de dialog, de convingeri, ci de culpabilizare, descalificare, desființare. Și, mulți, derutați

sau înfricați, nu s-au opus când valorile adevărate au fost înlocuite de marionete, de nulități cu pretenții. Dar și mai trist îmi pare faptul că o parte din intelectuali s-au pus în slujba prostiei și procedează de parcă n-ar ști pe cine servesc, angajându-se pe post de spălători de imagine, bine sponsorizați, desigur”. ■ În *Câteva reflecții despre Google, păpădii și filosofi* Cătălin Sturza comentează „Recomandările președintelui Băsescu pentru învățământul românesc, făcute ieri în ședința de guvern, mi-au provocat supefacție și apoi revoltă. Stupefacție pentru tipul de viziune la nivel înalt asupra educației și în general asurpa culturii pe care o reprezintă poziția președintelui. Revoltă pentru că oameni cu o asemenea gândire nu pot ocupa poziții la nivelul cel mai înalt”. ■ În rubrica sa C. Stănescu publică *Provinciale*, un comentariu la revista „Saeculum”: „În casetă citesc că «Saeculum», revistă de cultură, literatură și artă, este editată de Vranpress Media și apare sub egida Consiliului Județean Vrancea, al cărui președinte este Marian Oprișan, așadar unul din supranumiții «baroni locali» de care au parte mai toate provinciile țării. În aceeași casetă, sub «baron» sunt înșirate câteva personalități ce compun colegiul redacțional și colegiul director: Irina Mavrodin, Irina Petraș, Constantin Ciopraga, Fănuș Neagu, Mihai Cimpoi, Radu Cârneli, Gh. Buzatu, Ioan Adam, Constantin Coroiu ș.a. Ce să facă aceste personalități înșirate sub «baron»? Să refuze subvenția - «pomănuirea», cum ar zice ultraliberalul Caragiale, care-i cerea ministrului Delavrancea să-și ia mâna proteguitoare de pe destinele artei și literaturii naționale și să le lase să meargă singure?! [...] Banii se fac cum se fac: în subsolul averii marilor miliardari «generoși» stă aproape fără excepție «crima» primului milion. Esențială, destinația banilor mai răscumpără ceva din «crima» originară. E cinic dar strict autentic: prototipul îl oferă Fundațiile Krupp. Restul sunt vorbe...”. În continuare este comentat articolul semnat de D. R. Popescu (*Epistola către englezi*), despre Victor Rebengiuc și Mariana Mihuț, pe care autorul eseului îi vede ca pe Hamlet și Ofelia; la fel este comentat și un interviu cu Victor Rebengiuc realizat de Lucia Dărămuș. Ambele semnalări apar în nr. 3 al revistei „Saeculum”. ■ Angela Martin pune *O întrebare pentru Kjell Espmark*: „Angela Martin: Harold Bloom, în cartea sa *Canonul Occidental*, avansează ipoteza conform căreia există și posibilitatea ca un anumit scriitor să-și invente predecesorii. Cum comentați această ipoteză în contextul discuției noastre anterioare pe această temă? Kjell Espmark: Teoria lui Harold Bloom privind relația scriitorului cu predecesorii săi ne oferă un model alternativ apropiat de cel al dialogului. [...] Modelul de dialog – care nu exclude nicidecum animozitatea – subliniază mai degrabă faptul că poetul vrea să creeze în condițiile unui dialog inspirat cu înaintașii săi. El vizează mai puțin înfruntarea angoasată cu trecutul, cât rezultatul artistic al con-vorbirii”. ■ În secțiunea *Cultura literară* citim: □ Andrei Terian semnează *A treia dimensiune*, o prezentare a volumului *Cercul literar de la Sibiu/ Cluj. Deschideri spre europeanism și universalitate* de Dan Damaschin, Ed. Zenit, 2009: „Pare greu de crezut că, după asemenea erori, din carte s-ar mai putea salva ceva. Și totuși, cea de-a doua jumătate a volumului

răscumpără toate defectele sale anterioare. [...] Dan Damaschin a scris cea mai bună jumătate de carte despre Cercul literar de la Sibiu”. □ Daniel Cristea-Enache revine cu *Lyrca magna (XII)*, ocupându-se de *Invizibilul soare* de Nichita Stănescu, antologie, prefată și notă asupra ediției de Ion Mircea, Ed. Corint, 2007: „Cu Nichita Stănescu, aventura limbajului se întoarce, în cerc, asupra limbajului însuși”. □ În textul intitulat *Dna Petreu față cu vrăjitoarele* Mihai Iovănel comentează *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* de Marta Petreu, Ed. Polirom, 2009: „Fragmente din această carte au apărut anul trecut în mai multe reviste. Pe baza fragmentului din «România literară» - primul și, fără îndoială, cel mai spectaculos – am scris pentru «Ziarul de duminică» un articolăș în care situam cercetarea Martei Petreu «foarte aproape de o încercare de fraudă istorico-literară». Acum, după apariția întregului volum [...], pot spune că m-am revizuit: lucrarea Martei Petreu este chiar o încercare de fraudă istorico-literară. [...] Sigur, Marta Petreu a citit la prima mână presa timpului, iar citatele date de d-sa sunt «multe», lungi și corecte. Problema e că aceste citate sunt prost interpretate și rău integrate în narațiunea cărții (care aduce cu un *plot* predefinit mai mult decât cu orice altceva); problema e că aceste citate sunt manipulate cu o tendențiozitate de mriare la cineva precum Marta Petreu”. În continuare Mihai Iovănel, punctual, prezintă *Care sunt probele aduse de Marta Petreu?* și *Care sunt metodele prin care Marta Petreu instrumentează probele?*, ajungând la concluzie: „Marta Petreu a căutat să re-retușeze chipul lui Sebastian, oferindu-en varianta originală care a provocat atâta acțiune subterană. A reușit: omul care «a fost ani la rând necuviincios și brutal cu mari personalități ale literaturii române, fără să pătească nimic serios» a fost în sfârșit pedepsit”. □ George Neagoe semnează *Cinci săptămâni în poezie*, o recenzie la volumul *Un anotimp în Berceni* de Claudiu Komartin, Ed. Cartier, 2009: „Valoarea volumului *Un anotimp în Berceni* depinde mai mult de celelalte apariții editoriale semnat e de Claudiu Komartin decât de analizele mele. Puține ar fi fost rezerverele față de această carte dacă ea ar fi marcat denutul poetului. În schimb, privind discret în *Păpușarul și alte insomnii* și în *Cercul domestic*, îmi dau seama că mă încrunt citind *Un anotimp în Berceni*. Destule dintre poeziile recent publicate provoacă senzația că scriitorul și-a epuizat, în bună măsură, presiunea lirică în 2005”. □ În articolul *Cânt arta devine viață. Și viceversa* Rodica Grigore semnalează apariția cărții *The Posthuman Dada Guide: Tristan Tzara & Lenin Play Chess* de Andrei Codrescu, Princeton University Press, 2009: „Andrei Codrescu demonstrează, prin intermediul acestui volum, că se poate scrie un text documentat – deisgur, toate datele fiind dintre acelea care nu se găsesc la o primă și grăbită căutare pe Google – cu numeroase note bibliografice demonstrând vaste lecturi și o excelentă pregătire teoretică anterioară, cu lejeritatea aparentă (uneori prea aparentă!) a unui discurs de delectare”. □ În prima parte a textului *Memorii recuperate* Constantin Coroiu scrie despre al patrulea volum de memorii semnat de Constantin Țoiu, *Memorii întârziate*: „Memoriile lui Constantin Țoiu sunt atipice. E vorba

mai curând de un (anti)jurnal de creație și lectură”. ■ În acest număr *Cultura vă recomandă*: □ Daniel Cristea-Enache despre *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Indubitabil, cel mai valoros (și cel mai spectaculos) eseu critic din 2008”. □ Andrei Terian despre *Petru Dumitriu & Petru Dumitriu* de Oana Soare, Fundația Națională Pentru Știință și Artă, 2008: „O carte documentată, ingenioasă și, mai ales, corectă – ceea ce, dat fiind subiectul, pare aproape imposibil”. □ Și Teodora Dumitru recomandă volumul scris de Oana Soare: „Un demers acribios, neinflamat; o monografie exemplară”. □ Mihai Iovănel despre *Rock me Adolf* de Silviu Genescu, Ed. Bastion, 2009: „Un volum SF (6 nuvele + 1 miniroman) antuziasmant de bun”. ■ Andrei Terian realizează ancheta *Specific național vs identitate culturală*: „1. Una dintre obsesiile culturi noastre, focalizată mai cu seamă în perioada interbelică, este problema «specificului național». Mai are rost să repunem astăzi pe tapet această chestiune sau ea reprezintă doar o reminiscență nedorită a unor mentalități revolute? Putem stabili vreo legătură între controversele în jurul «specificului» și dezbaterele actuale privind identitatea noastră culturală? 2. Cât de veridică e premisa – comună printre interbelici – că arta (în primul rând literatura) constituie cel mai sigur indicator pentru determinarea «specificului» unei colectivități etnice? Mai joacă literatura contemporană vreun rol în construcția identității noastre? Dacă da, care ar fi notele caracteristice identității românești pe care le vehiculează literatura actuală? 3. Este opoziția dintre «rural» și «urban», problematizată intens de către Iorga, Ibrăileanu, Lovinescu, Ralea, Călinescu & Co., o pereche funcțională din perspectiva actualității? Mai avem azi o literatură «rurală»? Dar una «urbană»? 4. Cât de puternic a influențat experiența comunistă identitatea noastră? Dar cea postcomunistă? Presupunând că asemenea fenomene ar putea fi cuantificate, cât de mult și cât de bine a exploatat literatura română aceste resurse? 5. Considerați că literatura noastră actuală ar trebui să evolueze în sensul aprofundării propriilor note identitare (dacă există așa ceva)? Sau în sensul modificării lor?”. La aceste întrebări răspund: □ Al. Cistelean, *Ca românii nu-i niciunu!*: „Cred că scriitorimea noastră a dus o bătălie eroică pentru inventarea specificului. Păcat de ea că s-a terminat cu un faliment și mai eroic. După cum merg lucrurile astăzi, specificul nostru va fi canonizat de media occidentale și nu pare a semăna deloc cu frumașa utopie de specific prin care ne-am făcut noi iluzia de sine. [...] Nu știu dacă mai avem literatură țărănească. Și chiar dacă am avea-o, nu știu pentru cîen ar fi ea. Țăranii, oricum nu citesc literatură română, ci doar universală. [...] Singura problemă e de unde va dispărea țărănimea mai întâi, din literatură sau din structurile sociale. Cum literatura l-a inventat pe țăran, cred că are dreptul să-l îngroape prima. (Precizez că eu sunt de la țară, poate chiar țăran ratat)”. □ Ion Pop, *Mai multe arome decât substanțe*: „1. Faptul că «specificul național» a putut deveni și a chiar devenit o obsesie mai ales în perioada interbelică, cred că e destul de ușor de explicat prin nevoia reală de definire a identității spiritului național într-o epocă de consolidare a însuși statului român. [...] În ce privește literatura română,

nu văd de ce ne-am minuna că se mai poate pretinde un anumit «specific» chiar și în zilele noastre de scepticism cvasigeneralizat, de vreme ce nu ne mirăm că, de exemplu, literatura japoneză este interesantă și prin datele ei particulare, care o deosebesc de orice altă literatură sau că latino-americanii, de pildă, cu romanul lor atât de în vogă cu decenii în urmă au interesat și mai interesează și datorită cotei de «specific» al «obsesiilor» care structurează o anumită perspectivă asupra lumii lor de americană latină, în care s-au intersectat mai multe tradiții într-o foarte expresivă sinteză... [...] 2. E limpede că «specificul» este de căutat în primul rând în produsele spiritului și ale sensibilității, cu precădere în zona artelor. [...] Literatura contemporană nu poate face excepție, în ciuda asediului «globalizant». Chiar și experiența globalizării, a deposederii de identitate, are diversitatea și specificul ei, voit-nevoit, în arii geografice și culturale diferite. [...] 3. «Rural» - «urban» îmi pare a fi o opoziție tot mai puțin funcțională astăzi și va fi astfel și în continuare. Mai de actualitate este, ori mai curând ar putea fi, tematica, având urmări stilistice, a unei tranziții accelerate deja sub comunism, dintre sat și oraș, în zona de impure simbioze a mahalalei, a cartierelor de blocuri mohorâte și insalubre, adăpostind o umanitate în cădere (ne)liberă, ce nu mai are nici un statut solid și care n-a ieșit din faza decantărilor dificile ce conduc spre «urbanitate». [...] 4. Comunismul - simt toate conștiințele cât de cât treze și oneste - a zdruncinat din temelii identitatea românească. După ce că zisa identitate s-a încheagat destul de greu, în ciuda diverselor programe «tradiționaliste» de după Marea Unire, regimul totalitar comunist a destructurat și ceea ce se încheagase cu atâta dificultate în deceniile premergătoare ocupației sovietice. [...] Literatura din ultimii ani e abia la începutul mării și mereu urgentei «dări de seamă» asupra acestor răsturnări dramatice, adesea tragice, ale lumii românești «specifice». E o datorie în prea mare parte neîmplinită. Cvasiabsența simțului tragic la români mă tem că se adevărește și în slăbul, încă, interes pentru partea gravă istoriei lor. Ar fi păcat ca leneșă (și iresponsabilă!) amnezie să șteargă din conștiința scriitorului român de azi urmele de sânge ale trecutului apropiat. Eu mai cred să «lustrația» poate veni, măsar, în parte, dinspre literatură. 5. În ciuda modei demitizante care are, deocamdată, un anumit profitabil succes, aș zice că atenția la «identitate» e ca și constitutivă și inevitabilă perspectivei scriitorului de autentic și mare format. Mai ușor de recunsocut în proză, obligată cele mai adesea să-și circumscrie «decorul» și să-și numească personajele punându-le să vorbească și să cuegete în «limba» locului, zisele note identitare vor ieși la iveală în chip firesc». □ Ion Bogdan Lefter, „*Esențialismul reconfigurabil*”: „În spațiul românesc, în forme «specifice», dar nu foarte departe de evoluția general-europeană, pasul de la patriotism la naționalism a fost găcut între generația pașoptistă și cea junimistă. [...] Aici, în Europa Centrală, regimul comunist a permis rularea temelor identitare doar «în pozitiv», ca propagandă de stat sau tolerate în discursurile intelectuale aflate într-o mai mult ori mai puțin intenționată consonanță: despre brava istorie autohtonă, despre mărețul nostru «spirit național», despre figura reprezentativă a «țăranului

român» și toate celelalte. Analiza critică a modernității nu s-a făcut, dezbaterea asupra extremismului de dreapta n-a acut loc, nici în România, nici în țările vecine, comuniștii optând pentru ocultarea subiectelor naționale «delicate». [...] Mai important e însă faptul că între timp societatea românească a evoluat spectaculos, la toate nivelele; iar «specificul național» se reformulează continuu ca melanj de trăsături vechi și noi, ca situate în lumea de azi, postmodernă, postindustrială, informatizată și internetizată etc. etc. etc. În rest, îmi iau libertatea să mai trimit o dată la cartea mea *Despre identitate. Temele postmodernității* (Editura Paralela 45, 2004)...". ■ Cătălin Sturza realizează un interviu cu Cristian Mungiu, „*Amintiri din epoca de aur*” este, în mod asumat, o pleiculă pentru spectatori care percep filmul ca entertainment: „Cătălin Sturza: De ce ați ales să construiți un astfel de film modular în jurul unor legende urbane din perioada comunistă? Structura modulară mi-a amintit de proiectul german Obiecte pierdute, la care ați contribuit cu un episod, însă de ce ați ales să plonjați în folclorul urban din vremea comunismului? Cristian Mungiu: Știu poveștile astea cu mult timp înainte să știu ce e aia o legendă urbană. Le-am tot povestit de-a lungul timpului unora și altora și de fiecare dată oamenii râdeau. Așa că într-un context în care a trebuit să-mi pun problema prin ce povești s-ar putea invoca partea comi-tragică a perioadei comuniste, nu mi-a fost greu să mă decid la poveștile astea. *Obiecte pierdute* mi-a arătat ce probleme întâmpini când faci un film colectiv și m-a ajutat să concep *Amintiri din epoca de aur* ca pe un singur film făcut de mai mulți regizori, nu ca pe o colecție de scurtmetraje individuale. Iar rezultatele îmi iară că am reușit: *Obiecte pierdute* s-a distribuit în foarte puține teritorii în timp ce *Amintiri* e deja cumpărat în peste 25 de țări. [...] Ct. S.: Cât de dificil a fost să reconstruiți, pe ecran, «Epoca de aur»? În ce măsuri ați spune că, prin blocurile în care stăm, prin autobuzele cu care mergem, prin stereotipurile noastre de vorbire și de limbaj noi încă mai locuim în ea? C. M.: Locuim în ea în primul rând prin mentalitățile din capul nostru: și astăzi trăim cu convingerea că statul e un prost care n umerită nici un fel de respect, dimpotrivă, merită să-l păcălești ori de câte ori poți pentru că și el te gfulă la rândul lui, când are ocazia. Dacă ați observat, românii, când locuiesc în străinătate, respectă în general regulile locului și devin mai civilizați. Când se întorc acasă, suipă pe jos, aruncă pachetul de țigări pe geamul mașinii, lipesc guma de mestecat sub masă – și totodată se plâng că România e necivilizată și că e greu de trăit aici”. ■ Iuliana Alexa stă de vorbă cu António Lobo Antunes, „*Cuvintele generează cuvinte*”: „I.A.: Aveți o poveste în minte atunci când începeți? A.L.A.: Eu nu scriu povești, nu îmi pasă de povești, cred că ceea ce mă interesează pe mine sunt vocile, o voce care se schimbă, merge mai departe, nu le văd fizic, așa, ca pe niște oameni. În ultima mea carte (*Ordinea naturală a lucrurilor*, n.n.) nici măcar nu au nume. Vreau să pun lumea între copertele unei cărți. Mereu încerci să faci prima carte. Restul sunt continuări. Tu aparții unui lanț care a început înainte de tine și merge mai departe după moartea ta. Și cititorii scriu cartea. Când scriu cartea, eu, de fapt, o

citesc. I.A.: *De ce oamenii caută în continuare și citesc literatura?* A.L.A.: Pentru că ei își fac planuri, vor să agle răspunsuri din cărți. Dar nu pot ști răspunsurile, pentru mine asta e atât de evident. Eu am mai multe întrebări decât răspunsuri. Am foarte puține certitudini. În viață e important să te lași mereu surprins. Oamenii sunt mai bogați decât credem noi. Te surprind mereu. E o mare onoare să fii viu, e fascinant”.

● **[„Dilema Veche”, nr. 280]** Marius Chivu semnează *O moarte care nu rezolvă nimic*, o cronică la *Stalin, cu sapa-nainte* de Radu Țuculescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Scriș limpede și cursiv, deși fără pretenții stilistice, cu o structură simplu și bine construită, dar cu un conținut oarecum improvizat, alternând poveștile comice ale copilăriei cu secvențe dramatice și erotice, nu toate inspirate, romanul pare că-și inventează o miză pe ultima sută de metri, prin sinuciderea lui Kuki, cu cât mai imprevizibilă și mai echivocă, cu atât mai dramatică. *Stalin, cu sapa-nainte* nu este, așadar, un roman mare, dar este o carte cât se poate de agreabilă (ar putea și ar merita să se vândă bine), oricum mult mai bună decât ce a premiat URSS acum câteva săptămâni”. ■ Din *Cu ochii-n 3,14* reținem nota, semnată S. S.: „Vă amintiți unul dintre regretele literare ale începutului anilor '90? Nu mai exista literatură veritabilă de amor, nu mai aveam romane de dragoste, stăteam prost și la capitolul iubire eternă... După ultimele statistici ale «Feriei» de la Madrid, se pare că ne putem liniști. Pe piața spaniolescă au apărut, doar în această primăvară, peste 50 de titluri - romane, eseuri, poeme - despre amor și mulți alți demoni. Și cum toate lucrurile bune ne vin, de câteva decenii, din Vest, în câțiva ani o să raportăm și noi un bilanț (amoros) pozitiv”.

● **[„Observator cultural”, nr. 222 (480); nr. de pagini: 32]** Din rubrica *La zi* reținem: □ *A fost:* „*Stelian Tănase în «The Guardian»*. În traducerea lui Jean Harris, coordonatoarea proiectului *The Observer Translation Project*, inițiat de revista «Observator cultural», ziarul londonez «The Guardian» a publicat joi, 18 iunie, *Zgaiba* de Stelian Tănase, în seria «Povești din noua Europă», o serie prin care se încearcă surprinderea transformărilor de după 1989 din Europa de Est”. □ *Va fi:* „*Triplă lansare Mircea Cărtărescu*. Sâmbătă, 27 iunie, ora 16.30, la Muzeul Național al Satului «Dimitrie Gusti», Editura Humanitas vă invită la o triplă lansare, urmată de o sesiune de autografe Mircea Cărtărescu: *Travesti* (audiobook în lectura lui Claudiu Bleonț, text integral, 4 CD-uri), *Vreau să-mi spui, frumoasă Zaraza* (audiobook în lectura autorului) și *Dublu album* (antologie de poezie). Participă: Mircea Cărtărescu, Claudiu Bleonț, Marius Chivu, Lidia Bodea, Mihaela Coman”. □ *Premiile concursului Eseu despre cultura și istoria poloneză a secolelor XX și XXI:* „Institutul Polonez, săptămânalul «Observator cultural», revistele «Orizont» (Timișoara) și «Contrafort» (Chișinău) anunță câștigătorii celei de-a 8-a ediții a Concursului *Eseu despre cultura și istoria poloneză a secolelor XX și XXI*, concurs adresat tuturor iubitorilor culturii și civilizației poloneze. Premiile acestei ediții sunt următoarele: Premiul I (un sejur de trei săptămâni în Polonia la un curs de limbă și civilizație polonă – transport

cu avionul): Raluca Goleșteanu, pentru lucrarea *O instanță a spiritului iconoclast în cultura poloneză: cabaretul Balonul verde din Cracovia*; Premiul al II-lea (în valoare de 200 de euro): Cristina Golomoz pentru eseul *Despre anticomunism în Polonia*. La ediția din acest an s-au înscris 32 de participanți și nu s-a acordat premiul al III-lea”. □ *Ion D. Sîrbu, 90 de ani de la naștere. 20 de ani de la moarte*: „În perioada 17-27 iunie, instituțiile culturale din Craiova, Petrila și Petroșani organizează seria de evenimente *Ion D. Sîrbu – posteritatea scriitorului. 90 de ani de la naștere, 20 de ani de la moarte*, realizate prin contribuția Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Craiova, Facultatea de Litere din cadrul Universității din Craiova, Teatrul Național «Marin Sorescu» – și având ca finanțatori principali Consiliul Județean Dolj și Loteria Română. La Biblioteca Județeană «Alexandru și Aristia Aman» din Craiova au putut fi audiate, în data de 24 iunie, lecturi publice din opera scriitorului Ion D. Sîrbu, în limbile română și engleză, efectuate de tineri traducători, membri ai Cercului de profil Intercultura, de la Facultatea de Litere. Pe 27 iunie, la ora 9.30, Biblioteca Franceză Omnia va găzdui colocviul național *Raporturi valorice și estetice între opera antumă și opera postumă a lui Ion D. Sîrbu*. Cu acest prilej, la Petroșani vor fi dezvelite trei plăci memoriale, amplasate pe clădirile în care a locuit scriitorul I. D. Sîrbu și se va lansa numărul al doilea din «Nirvana Socială, ziar de perete al celor puși la perete», avându-i printre redactori pe Ion Barbu, Magda Cârnci, Cornel Ungureanu, Marcel Tolcea, Clara Mareș, Raluca Bunesco, + Securitatea Craiova”. □ Sunt anunțați *Câștigătorii Premiilor USR* (v. „România literară”, nr. 25, 26 iunie 2009). ■ Pe post de editorial apare *Mărturisirile unui disident convertit* de Adam Michnik, „Fragment din cuvântarea rostită la ceremonia de decernare a Premiului Erasmus lui Adam Michnik și Claudiu Magris, la 7 septembrie 2001, reprodus în volumul *Mărturisirile unui disident convertit* de Adam Michnik, Editura Polirom, 2009”. ■ *Despre Bookfest 2009: cărți care înfruntă criza*: „În perioada 17-21 iunie a avut loc a IV-a ediție a Salonului de Carte Bookfest 2009. O ediție desfășurată sub semnul crizei. Editorii au avut destule temeri, cititorii au cumpărat deseori cu parcimonie. În acest număr al revistei, am adresat câtorva editori întrebarea: S-a simțit criza la Bookfest? Dincolo de criză, ce cărți au fost preferate de cititori?” □ Ancheta a fost realizată de un cristian, Andreea Răsuceanu, Ovidiu Șimonca. Au răspuns: □ Laura Albulescu, redactor-șef, Editura Art: „Cred că discuția despre ediția 2009 a Bookfest-ului trebuie să pornească de la nivelul de așteptare a editorilor. Și nu-i un mister pentru nimeni că acesta nu era unul ridicat. Mai toți editorii au avut emoții că spectrul crizei și mutarea neinspirată a târgului în perioada de concedii vor avea ca rezultat o scădere semnificativă a cifrei de vânzări. De aceea, în raport cu o expectanță relativ scăzută, bilanțul nu arată tocmai rău”. □ Irén Arsene, director general, Editura Curtea Veche: „Per total, la Bookfest 2009 a fost puțin mai bine decât anul trecut. Comparativ putem spune ca au fost mai multe cărți vândute, însă valoarea nu o depășește cu mult pe cea de anul trecut pentru că am avut reduceri mari și per titlu (între 15% și

50%) și per pachete (între 30% și 50%), pentru autorii Jamie Oliver, Orhan Pamuk, Robert Kiyosaki, dar și pe domenii: audiobookuri, cărți de copii. [...] Titluri vândute în peste 200 de exemplare: Geta Voinea – *De-a fir a păr ... cu Geta Voinea*, Vladimir Sorokin – *Kremlinul de zahăr*, Vaclav Havel – *Pe scurt, vă rog!*, Eckhart Tolle – *Un pământ nou*. Titluri vândute între 100 și 200 de exemplare: Toader Paleologu – *Era supărăcioșilor*, Adrian Cioroianu – *Geopolitica Matrioșkăi*, audiobookul *Basme fermecate* în lectura Margarettei Pîslaru, Tal Ben-Shahar – *Fii fericit* (cel mai audiat curs la Harvard), pachetul Jamie Oliver, pachetul Orhan Pamuk”. □ Oana Boca, director de imagine, Editura Polirom: „Bookfestul, chiar și în condițiile în care s-ar fi realizat vânzări duble, sau chiar triple față de anul trecut, nu poate face minuni. Ar trebui să existe o normalitate lunară în ceea ce privește distribuția și vânzarea. Ce se întâmplă cu multe dintre librăriile din România (cu tot mai puțini vizitatori în ultima perioadă)? Cum vom trece vara, din punctul de vedere al vânzărilor? Cum vom încheia financiar anul acesta? Cum și cât de greu își recuperează editorii banii de la librari sau angroșiști? Toate aceste întrebări ar trebui să ducă la o analiză care ar merita făcută, dincolo de «artificiile» de la Bookfest sau Gaudeamus”. □ Denisa Comănescu, director general, Editura Humanitas Fiction: „Față de Bookfestul de anul trecut, au fost mai puține edituri, dar și mai puțini vizitatori. Asta s-a întâmplat probabil și din cauza plasării târgului la sfârșitul lui iunie, când elevii și o parte din studenți au intrat deja în vacanță. Dacă târgul ar fi fost la început de iunie, probabil că prezența acestora ar fi fost mai mare. Totuși, aceștia au venit la târg, iar de la Humanitas au cumpărat cărți mai ales din colecția «Cocktail». Ca o surpriză plăcută, din *Cartea neliniștirii* a lui Pessoa s-au cumpărat peste 100 de exemplare, iar dacă am mai fi avut și altele în depozit, probabil că s-ar fi vândut și acelea”. □ Gheorghe Erizanu, director, Editura Cartier: „Criza a influențat direct participarea noastră la Bookfest 2009. Am fost nevoiți să luăm un spațiu mai mare. Vânzările au fost mai bune decât la edițiile precedente. De obicei, așa spun toți editorii. Dar, spre deosebire de edițiile precedente, noi am venit cu mult mai multe titluri, am investit într-un spațiu mult mai mare decât în anii precedenți. Așa că depinde cum privești lucrurile. Nu vreau să dau date. Datele, de cele mai multe ori, sunt trucate”. □ Magdalena Mărculescu, director editorial, Editura Trei: „Dacă anii trecuți vânzările majoritare se produceau în domeniul literaturii, începând cu anul 2009 s-a putut observa o oarecare criză de supraproducție în ficțiune: ofertă prea bogată în raport cu puterea de expunere din librăriile românești și, probabil, și în raport cu puterea de consum a cititorilor. Oamenii se orientează asupra unor titluri-far pe care le promovează editurile; astfel de titluri devin bestselleruri, cum este cazul, la noi, al trilogiei *Millennium* a lui Stieg Larsson, din care a apărut, acum, volumul al II-lea: *Fata care s-a jucat cu focul*. În topul vânzărilor, la cărți de ficțiune, s-a plasat și *Yakuza Moon: memoriile unei fiice de gangster* de Shoko Tendo”. □ Robert Șerban, director editorial, Editura Brumar: „Tineri sau vârstnici, glorioși sau necunoscuți, poeții români trec nepăsători pe lângă volumele

confraților lor. Să cumpere, nici vorbă. Nici măcar nu mimează interesul, nici măcar nu se prefac că-s curioși. Ce așteptări să avem de la... restul lumii? Totuși, restul lumii și-a dorit de la Brumar cărți precum *Poeți actori, actori poeți*, *Infernala comedie* de Brumaru, *Poeme în loc de tutun* de Bogdan O. Popescu, *Poze cu zimți* de Anca Mizumschi, *L-am luat deoparte și i-am spus* de Daniel D. Marin, *Noaptea instinctelor* de Ștefan Bolea, *Caragialele* lui Foartă, *Dezorbirea* de Lucian P. Petrescu, *Poemul matriță* de Cipariu, *Alungând tristețea, ca Paganini* de Gellu Dorian, *Scot cavaleria* de Vladimir Udrescu... Titluri mai vechi, dar și foarte noi. A! Știați că românul e pudibond? Și nițel ipocrit? *Imn hăituit de bărbați*, acea spectaculoasă antologie (trilingvă) a distihului românesc, cu versuri scrise pe trupuri de femei goale, policromă și la preț de producție, s-a vândut cel mai greu. Dar toți s-au uitat înăuntrul ei. Lung și pe îndelete...". ■ „*Trimiși*” speciali ai revistei la Bookfest 2009 ne informează: □ un cristian, *Criză cu intrare gratuită*: „La capitolul dezamăgiri lista nu e lungă, dar are semnificațiile ei (mutarea peste noapte a premiilor USR, o mare bilă neagră pentru responsabilii din târg, microfonia deranjantă și decalajul de evenimente). Și, oricum, oamenii (re)întâlniți în aceste zile au salvat impresia generală. Despre cărți, numai de bine. Mi-am cumpărat (după buget) una singură, în nota celor de mai sus: *Țara fetelor* de Maria Banuș, o carte atât de bună (ediție îngrijită și postfațată de Geo Șerban, cu ilustrație interioară de Tudor Banuș și facsimile după manuscrisele autoarei), ambalată într-o inexplicabil de ratată copertă, cu text critic de Pompiliu Constantinescu așezat de graficianul cărții sub formă de strofe”. □ Andreea Răsuceanu, *Căldură și criză*: „La standul Humanitas, Denisa Comănescu se pregătea de lansarea unuia dintre titlurile-vedetă ale anului, *Cartea neliniștirii* a lui Pessoa, iar la Polirom Bogdan Stănescu pregătea (re)lansarea unui roman românesc, al lui Radu Aldulescu – *Proorocii Ierusalimului*. La Art Mircea Martin a semnalat printr-un eveniment apariția *Antimodernilor* lui Compagnon, iar Tritonicul a încercat o adaptare a programului «Rabla» la cărți: să funcționeze oare buy-back-ul și pe piața de carte? Restul a ținut de discuțiile cu caracter mai mult sau mai puțin oficial, ca de obicei sațul oferindu-l cele prietenești, la o bere sau o cafea, inconvenientul fiind lipsa mai multor spații destinate întâlnirilor între scriitori, editori și alte personalități ale lumii literare, pentru unii dintre aceștia, sosiți din diverse orașe ale țării, târgul fiind unica ocazie de acest gen”. □ Ovidiu Șimonca, *Ar trebui să fim cârcotași?*: „Ar exista destule motive să criticăm Bookfest 2009, de la ducerea târgului spre vară până la aspectul de serbare câmpenească, din fața clădirii Romexpo, cu bere și mici. Am mai putea strâmba din nas și la maratonul (inflația) de lansări, poate prea multe, poate prea zăpăcitoare (unele edituri nici n-au făcut lansări la târg, cum ar fi Trei sau Cartier, dar asta nu înseamnă că n-au avut vizitatori și cumpărători). În general, a existat un aleatoriu al participării la lansări. Sâmbătă, 20 iunie, am văzut ce înseamnă forța televiziunii. Când Polirom a lansat *Disperare* de Vladimir Nabokov, un roman care face praf toate conceptele de identitate, dublu, alter-ego, heteronimi, ajungând

să sugereze că literatura nu poate justifica ticăloșia și crima, au fost puțini participanți. Cu o jumătate de oră mai târziu, puhoi de lume la lansarea *Dicționarului ideilor fixe* de Eugen Istodor, lansare mediatizată și filmată de Realitatea TV”. ■ Doina Ioanid realizează un interviu cu Martin Page, „*Cărțile mele sunt încercări de a ajunge la ceilalți, de a mă deschide în fața lor*”: „- *Noul dumneavoastră roman, O poveste de dragoste, poate, care a apărut în 2008, la Éditions de l'Olivier, tocmai a fost publicat la editura Humanitas. Am putea spune că este o poveste de dragoste. Despre dragoste s-a scris mult, este chiar o temă bătucită. Și totuși, așa cum scria Stendhal, este «la plus grande des affaires», iar oamenii se întorc mereu către ea. Însă, a scrie despre dragoste pare destul de greu astăzi.* - Da. Îmi place foarte mult Stendhal. Într-adevăr, e greu, de aceea m-a interesat să găsesc un unghi de atac, o abordare oarecum originală: să vorbesc despre iubire, plecând însă de la absența iubirii. Nu m-a interesat iubirea în care cineva iubește pe cineva pe care-l cunoaște. N-am vrut o abordare clasică, am căutat una originală, deosebită, tocmai pentru a ajunge la ceva original. Nu știu dacă am reușit, dar ăsta era proiectul”. ■ Ovidiu Șimonca stă de vorbă cu Omar Lara, laureat al Festivalului „Zile și Nopti de literatură” de la Neptun, „*Am învățat limba română, m-am plimbat, am plâns*”: „- *Cum s-a născut pasiunea pentru limba română, pentru poezia românească?* - Eu am venit aici în 1974, după lovitura de stat din Chile. În Chile am făcut 5 luni de închisoare, apoi am plecat în Peru. [...] - *Cum ați ajuns din Peru în România?* - La Lima mi s-au oferit mai multe posibilități pentru emigrare. Eu am ales România. De ce? Încă este un mister pentru mine. Am vrut o țară mai mică. Puteam să plec în Statele Unite. Eu aveam deja 4 copii mici. [...] - *Ce vi s-a oferit în România?* - Noi eram emigranți politici și mi s-a oferit un sprijin din partea statului român. Ceaușescu condamnase regimul impus de Pinochet, dar nu rupsesse relațiile diplomatice. Atunci au venit mai mulți chilieni care au primit azil politic. Aici am învățat limbă română la Universitatea București, m-am plimbat, am plâns. - *De ce ați plâns?* - Era un timp foarte greu. Eu nu doream să stau în România, vroiam să fiu în Chile. Am încercat să mă reîntorc în țara mea. Dar n-am putut, nu primeam pașaport. Și am rămas aici, deveneam tot mai liniștit, venise și familia la mine. Începeam să înțeleg limba română. Mi-am făcut prieteni; erau, aproape toți, oameni de cultură sau profesori de la Litere. M-am împrietenit atunci cu profesorii Victor Ivanovici și Andrei Ionescu, i-am cunoscut pe Marin Sorescu, Doinaș, Ion Caraion, Ioanid Romanescu, Mircea Ciobanu, Mihai Cantuniari, Ioana Crăciunescu, Eugen Jebeleanu, Dinu Flămând. [...] - *Când ați început să traduceți din limba română în spaniolă?* - Cu acei prieteni ai mei mă simțeam foarte bine. Erau generoși, mă ajutau, îmi era și mie mai ușor să vorbesc românește. Dincolo de vorbire, am început să citesc în română și să traduc. Prima carte pe care am tradus-o a fost o antologie a poeziei populare românești, o ediție bilingvă româno-spaniolă, realizată împreună cu Victor Ivanovici – *Poesia popular tradițională rumana*. A apărut la Editura Minerva în 1979. [...] - *Cum este receptată*

poezia românească în spațiul spaniol? - Eu cred că tot ce am tradus a fost bine primit și apreciat. Părerea mea este că toate volumele au interesat, începând cu poezia populară și cu Eminescu până la poezii contemporani. Eu cred că am făcut bine că am început cu poezia populară, care este o sursă pentru Eminescu, dar și pentru alți poeți. Poezia contemporană nu poate fi despărțită de tradiția poeziei populare. Eminescu a avut rădăcini în poezia populară. [...] - *Simțeați presiunea cEAUȘISMULUI? Vedeți asemănările între Pinochet și CEAUȘESCU?* - Eu, aici, am stat foarte bine cu familia mea, nu prea aveam legătură cu ce întâmpla. Prietenii mei români erau contra lui CEAUȘESCU. Știam ce gândesc, dar eu nu mă amestecam, mie îmi plăcea România și lucrul pe traduceri. Lucram mult... [...] - *De când n-ați mai fost în România?* - În România revin după 28 de ani. Am răspuns, în sfârșit, unei invitații venite de la Uniunea Scriitorilor. - *Ce ați spus la Neptun când ați primit premiul acordat la Festivalul «Zile și nopți de literatură»?* - Premiul ICR l-am primit din partea domnului Nicolae Manolescu. Dinu Flămând a făcut laudatio. Eu am spus că mă simt foarte bine aici. Le-am reamintit scriitorilor prezenți la Neptun că am venit în România în 1974 și că eram un tânăr chilian cam derutat de lovitura militară sângeroasă. România m-a primit atunci cu brațele deschise. După 30 de ani, România mă întâmpină la fel de frumos, oferindu-mi poezia pe care o iubesc foarte mult și de care nu m-am îndepărtat niciodată. Forța poeziei române a fost cu mine, tot timpul”. ■ Cezar Gheorghe publică *Neliniștirea multiplului Pessoa*, o cronică la *Cartea neliniștirii* de Fernando Pessoa, traducere de Dinu Flămând, Ed. Humanitas, 2009: „Limba română a intrat în posesia unei cărți ce aparține patrimoniului cultural universal. Traducerea lui Dinu Flămând este un eveniment editorial de mare anvergură, o realizare cu atât mai importantă cu cât Pessoa nu scrie în portugheză – care este limba în care scriu heteronimele sale; Pessoa scrie în limba lui Pessoa”. ■ Despre volumul lui Fernando Pessoa scrie și Dana Pîrvan-Jenaru în *Paradoxurile unei biografii interioare*: „Farmecul ideilor sale se prelungește în corpul textului, ale cărui fraze nu sunt nicicând simplu enunțative sau aride, ci freamătă de sevele unei sensibilități capabile să creeze noi lumi, în care cititorii români pot pătrunde grație traducerii admirabile a lui Dinu Flămând”. ■ Aflăm din *Semnal* despre *Milorad Pavić și Vladimir Nabokov on-line*: □ S. D.: „Cei pasionați de biografia și de scrierile lui Milorad Pavić, dar și cei care nu au avut încă ocazia să le descopere, au posibilitatea să viziteze www.khazars.com, un site complex și profesionist, ce conține informații numeroase și diverse atât despre autor și activitatea sa, cât și despre receptarea sa și proiectele dedicate acestuia”. □ C. Gh.: „Una dintre cele mai importante resurse documentare online pentru opera lui Nabokov, site-ul creat de profesorul Brian Boyd (<http://www.ada.auckland.ac.nz/>), profesor la Universitatea din Auckland, Noua Zeelandă, cunoscut ca unul dintre experții de primă mărime în opera și viața lui Vladimir Nabokov, oferă o ediție hypertext a romanului *Ada sau Ardoarea*. Diferită de toate încercările similare de pe Internet, pagina beneficiază de varianta integrală a romanului, în care textul

cuprinde cuvinte-link care se pot accesa pentru a ajunge la referințele literare, aluziile intertextuale cuprinse în romanul lui Nabokov”. ■ Bianca Burța-Cernat publică *O antologie de proză scurtă SF*, o recenzie la *Millennium. Fantasy & Science Fiction*, antologie coordonată de Michael Haulică și Horia Nicola Ursu, Ed. Millennium Press, 2009: „Cele mai bine scrise texte din volum sunt semnate de Sebastian A. Corn, Dan Doboș (pe cât de imaginativ, pe atât de riguros și de atent la construcția narativă), Dănuț Ivănescu (autorul unei surprinzătoare fabule sapiențiale narate sadovenian) și Jack Dann (capabil să prindă în textul său o atmosferă și să dea fantasmelor un relief «realist»). Nu pot să nu remarc totodată – și sper că afirmația mea nu va fi suspectată de exces «patriotic» – că, dintre autorii antologați în volumul de față, SF-iștii români par mai preocupați de literaturitate decât ceilalți...”. ■ Revista informează cititorii că *Iulian Tănase primește Premiul „Hubert Burda” pentru Poezie*: „București, 23 iunie 2009. Scriitorul și poetul român Iulian Tănase este – alături de poezii Lidija Dimkovska, din Macedonia, și Ostap Slyvynskyj, din Ucraina – unul dintre câștigătorii de anul acesta ai Premiului «Hubert Burda» acordat tinerilor poeți din Europa de Est. Juriul a fost alcătuit din Michael Krüger (poet, directorul Editurii «Carl Hanser» – una dintre cele mai prestigioase edituri din Germania), Alfred Kolleritsch (poet austriac, redactor-șef al revistei literare «Manuskripte» din Graz), Peter Handke (scriitor) și Peter Hamm (critic literar și poet). Decernarea premiului, în valoare de 5.000 de euro, va avea loc în data de 27 iunie, în Germania, la Offenburg”. ■ În *Ultimul bal* Florin Irimia semnalează apariția volumului *Întoarcere la Brideshead* de Evelyn Waugh, traducere și note de Mihnea Gafița, Ed. Leda, 2009: „Mai întâi am văzut *Brideshead Revisited*, după care l-am citit. Am vrut să-l citesc pentru că filmul mă făcuse curios, aveam sentimentul că pelicula nu reușise să surprindă adevărata profunzime a cărții, deși o indicase ca pe un fel de ambiție imposibil de redat în imagini. Citind cartea, am rămas însă cu aceeași senzație avută și la sfârșitul ecranizării, și anume că ceva important a rămas nespus sau că ar fi putut fi spus altfel”. ■ Vasile Ernu îi răspunde lui Bogdan-Alexandru Stănescu, *De ce „Mantaua lui Gogol” nu se plimbă pe malul Dâmboviței?*: „Acum, ca să termin într-o notă mai puțin dătătoare de dureri de cap, îți dau o problemă pentru acasă: dacă o rezolvi, s-ar putea să găsești esența dezbatelor literare tipic românești. Problema, pe care eu am adaptat-o contextului de aici, este inventată de Ilf și Petrov pentru eroul lor, Sinițki, și se numește «problema Aritmoid». Avem trei orașe: București, Iași și Cluj, cu un număr egal de scriitori în fiecare. În orașul Cluj sunt de cinci ori mai puțini optzeciști decât în celelalte două luate la un loc, iar în București, cu șapte candidați la Nobel mai mulți decât în Iași, unde numărul optzeciștilor e mai mic cu șase decât în primele două. Deci: câți scriitori avem în fiecare oraș, care e numărul candidaților la Nobel și care e numărul optzeciștilor în fiecare dintre acestea?”. ■ Cristina Ispas publică *Lambert, valetul și cetățeanul*, o prezentare a volumului *Valetul Lambert și stăpînii săi. Călătorie cu Rousseau, Diderot și Grimm* de François Vallejo,

traducere de Elena Dan, Ed. Historia, 2007: „Schema este tipică pentru ceea ce Linda Hutcheon numea metaficțiune istoriografică, acel roman postmodern în care edificiul istoriei se vede ca un peripter, evenimentele fiind înconjurate din toate părțile de autori, când singura modalitate de acces la «adevărul istoric» este să te strecorei printre aceștia”. ■ Oana Cătălina Ninu semnează *Cel mai iubit fiu al poporului*, un comentariu la *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* de Daniel Bănulescu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Deși se insinuează că Biblia este acea carte de anvergură care poate fi citită, în orice moment, ca un foarte pasionant roman, *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor* are pretenția – și reușește – să fie cel mai bun roman de până acum al lui Daniel Bănulescu. Construcția este minuțioasă, fiecare element este îmbinat cu grijă în structura de rezistență, iar subiectul, demn de un roman de aventuri, este un joc de «care pe care» adaptat contextului românesc anterevoluționar”. ■ În *Suprafața românească a realității și construcția intelectuală a lumii* Carmen Mușat recenzează *Mentaliștii. Alte nouă povești incredibile* de Florin Manolescu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Un prozator original și consistent și o carte ce se citește cu plăcere și care dovedește, fără nici o urmă de tezism, că ficțiunea poate fi o formă de critică, chiar și atunci (sau poate mai ales atunci) când spune fascinante și incredibile povești despre misterioasa realitate în care trăim”. ■ Silvia Dumitrache publică *Pasiunea colecționarului de artă* semnalând *Marina Dimitropoulos și colecția ei de artă românească*, album coordonat de Maria Albani, Ed. Institutului Cultural Român, 2009: „Albumul apărut la Editura Institutului Cultural Român reunește reproduceri din colecția impresionantă a Marinei Dimitropoulos după lucrări de artă ale diferiților artiști români, precum Ilie Boca, Horia Bernea, Corneliu Baba, Ion Grigorescu, Elena Hariga, Sorin Ilfoveanu, Ligia Macovei, Ion Nicodim, Ștefan Râmniceanu, Wanda Sachelarie Vladimirescu, Ion Stendl, Nicolae Tonitza etc.”. ■ În *Structura opiniilor* Adrian Niță scrie despre *Țesătura opiniilor* de W. V. Quine, J. S. Ullian, traducere și *Cuvânt înainte* de Mircea Dumitru, Paralela 45, 2007: „Scrișă ca o introducere în problematica opiniei raționale, *Țesătura opiniilor* de Quine și Ullian constituie totodată un foarte bun punct de plecare pentru familiarizarea publicului nespecialist în filozofie cu teoria cunoașterii, metodologia științei și filozofia limbajului”. ■ Adina Dinițoiu semnează *Critică literară cu „minuscule”*, o cronică la *Majuscule. Minuscule. Incursiuni literare* de Daniel Vighi, Ed. Universității de Vest, 2008: „Meritul principal al cărții este tocmai acela că pune la dispoziția publicului – deși nu s-ar putea spune că Editura Universității de Vest ar avea o bună difuzare (din fericire, volumul este disponibil și pe Internet) – o serie de articole risipite, în timp, în paginile revistelor, în special în revista «Orizont» din Timișoara”. ■ Valery Oişteanu publică *Eugène Ionesco – zeul avant la lettre al Absurdistanului*, articol tradus de Cezar Gheorghe, cu precizarea: „Textul pe care îl publicăm acum a fost prezentat la Columbia University Romanian Club, în cadrul conferinței *Romania, 20 Years After: an Outlook on the Romanian Diaspora*, sub titlul *Eugene Ionesco's Centennial* și a

apărut, în limba engleză, pe blogul *Forum World Culture*, aprilie și iunie 2009, sub titlul: *Eugene Ionesco: The Avant-God of Absurdistan*". ■ Vasile Ernu stă de vorbă cu Alexandr Ivanov, *Cealaltă Europă: Intelectualii Rusiei*. „În Rusia de azi nu există o mare literatură”: „- A existat la noi, în ultima perioadă, o discuție în jurul temei «marii literaturi», de care și Rusia e obsedată. La noi, când se spune «marea literatură», «marile teme» ale literaturii, cei care domină sunt clasicii ruși. Ce se mai întâmplă cu «marea literatură» rusă? Există, în continuare? Mai este ea posibilă? - Dacă există o mare literatură în Rusia actuală? Răspunsul meu e: nu. Nici Tolstoi, nici Dostoievski nu se mai văd acum la orizont. Cel puțin, nu în cohorta scriitorilor activi acum. Tocmai de aceea, e cel puțin comică autoevaluarea lui Sorokin – el se fotografiază adesea având în fundal portretul lui Tolstoi, pe care nu ratează niciodată să-l numească drept principalul mentor. E ridicol, pentru că Tolstoi a creat un nou spațiu mental, autonom, a venit cu o experiență inedită, în timp ce Sorokin demontează astfel de spații și e lipsit de orice gust pentru metafizică. În Rusia nu sunt scriitori de talia unor Orhan Pamuk, Salman Rushdie, Jonathan Franzen. Sorry, chief... Există însă niște beletrști destul de buni și «realiști critici» (Ulițkaia, Pelevin, Prilepin), există o linie gogoliană, leskiană – Bojașov, Elizarov, Adolfici. Pot apărea în Rusia figuri aidoma celor amintite din literatura universală? Prognoza mea nu poate fi decât pesimistă. Eu cred că literatura a pierdut enorm din cauza dispariției în epoca lui Putin a ceea ce numim «spațiu public»: teritorii pentru discuții politice și estetice libere. Lumea a pierdut exercițiul discuțiilor publice, dar literatura rusă cea mare, aidoma cu cea franceză sau americană, e produsul acestor dezbateri publice, profunde, intense, a revoluțiilor antropologice, a mișcărilor sociale. În Rusia a dispărut, practic, sintagma «intelectual public», nivelul polemicilor mediatice este foarte scăzut, iar liderii din mass-media naționali lipsesc cu desăvârșire – precum «The Guardian», «The New York Times», «Le Monde» – iar mai presus de toate, gândirea critică de natură politică este inexistentă. Pun aceste fenomene negative în legătură directă cu regimul Putin și în raport cu slaba reacție a sferei publice din perioada tardosovietică. În plus, intelectualul rus nu are încredere în eficiența discursului critic contemporan". ■ Michael Haulică discută *Despre Quasar cu George Ceaușu*, cu ocazia împlinirii 30 de ani de existență a cenaclului: „- Hai să ajungem în zilele noastre. Tot așa sunt ședințele, cum erau pe vremuri? Crezi că rolul cenaclului a rămas neschimbat și acum, în era Internetului? - Fără texte, cenaclul este o formă fără fond. Ceea ce ne-a ținut legați unii de alții, săptămână de săptămână, au fost textele și tematicile pe care le-am discutat. Mai mereu am avut de citit, în special texte eseistice și de poezie – am propus la lectură de cenaclu și poezie, atrăgându-mi critici din partea unor membri. Aceștia spuneau că părăsesc teritoriul F&SF. Trebuie să recunosc însă că în anii 2007 și 2008 textele de ficțiune apăreau foarte greu în cenaclu, dar am refuzat cu obstinație să răresc ședințele, așa cum mă sfătuiau Lucian Merișca și Vlad Frânghiu, colaboratorii mei apropiați. Mergeam ca un robot la cenaclu până când, în luna aprilie

2009, Quasar a cunoscut un reviriment: un singur student filolog a început să ofere, săptămână de săptămână, o nvelă SF sau F spre lectură! Apoi textele noi de ficțiune sau non-ficțiune au început să curgă în valuri. Au apărut și câțiva vorbitori buni, punându-mi în dificultate luările de cuvânt: în calitate de coordonator, mizam pe vocea mea de profesor, prin care îi puneam la punct mai pe toți. Așa ne-a prins vara, dar ne-a cuprins și febra activității creatoare. Clubul nostru a rămas singurul cenaclu din cadrul Muzeului Literaturii Române – deoarece noi am considerat că activitatea literară cuprinde un spectru larg de competențe, fiind una destul de specializată. Tematizând fiecare ședință și chiar discutând tematica de pe afiș, am reușit să evităm bătutul apei în piua”.

26 iunie

● **[„Adevărul”, nr. 5891]** Paul Rogojanu publică reportajul *Moromete trăiește. E acasă, la Siliștea*, mergând pe urmele lui Marin Preda. ■ Nicoleta Zaharia semnează *S-a stins din viață scriitorul Matei Călinescu*: „Matei Călinescu spunea în interviurile sale că se simțea american atunci când pleca din România și român când scria și când venea în vizită în țara natală”. ■ Apare nota *Trei volume dintr-un foc*: „*Cântecul geamănului* de Gabriela Toma, *Soarele răsare la televizor*, de Carmen Dominte, și *Apocalipsa după Vaslui*, de Dorin Cozan – sunt cărțile premiate la Concursul de debut literar Unicredit. Ele vor fi publicate de Humanitas, iar jurul care le-a desemnat câștigătoare a fost format de criticul Paul Cernat, Liviu Papadima și redactorul-șef al revistei «Dilema Veche», Mircea Vasilescu”.

● **[„România literară”, nr. 25]** Pe prima pagină citim *Editorial de Nicolae Manolescu*, intitulat *Cine sunt iubitorii și detractorii lui Eminescu*: „La 120 de ani de la moarte, numele lui Eminescu a fost amintit mai ales dintr-o aplecare spre pioșenie, pe care zelatorii cultului o transformă, tot mai des de la o vreme, într-o armă contra unor preținși detractori. Printre care, am aflat fără mirare, m-aș număra. [...] Mă îndoiesc că înduioșaii de soarta lui Eminescu sunt și iubitorii adevărați ai poeziei lui. Tot așa cum mă îndoiesc că aceia care vor ca Eminescu să fie nu doar citat în împrejurări solemne, ci și citit cu ochi critic trebuie socotiți detractori. Și la ce bun să mă mai întreb de ce preținșii iubitori nu-i văd pe adevărații detractori, aceia care au pus în circulație aberanta teză a unui Eminescu deținut politic, cel dintâi din România și, încă, ucis de monstruoasa coaliție liberalo-junimistă”. ■ Sunt anunțate *Premiile Uniunii Scriitorilor din România pe anul 2008*: „Juriul Uniunii Scriitorilor, alcătuit din Gabriel Dimisianu (președinte), Daniel Cristea-Enache, Mircea A. Diaconu, Dan C. Mihăilescu și Cornel Ungureanu (membri), întrunit în ședința din 18 iunie a.c., a stabilit prin vot următoarele premii pentru volume apărute în 2008 și Premiul Național de Literatură. Premiile au fost decernate într-o ceremonie care a avut loc la sediul Uniunii și a fost prezidată de Nicolae Manolescu, președintele U.S.R. □ *Proză* Doina Ruști, *Fantomă din moară*. Editura Polirom □ *Poezie* Andrei Bodiș, *Oameni obosiți*, Editura Paralela 45 □ *Critică literară/ Eseu/ Istorie literară* Ilina Gregori, *Știm*

noi cine a fost Eminescu?, Editura Art □ *Traduceri din literatura universală* Anamaria Pop – Péter Esterházy, *Harmonia caelestis*, Editura Curtea Veche □ *Premiul «Andrei Bântaş»* George Volceanov – John Updike, *Întoarcerea lui Rabbitt*, Editura Humanitas Fiction □ *Debut* Svetlana Cârstea, *Floarea de men-ghină*, Editura Cartea Românească – poezie. Simona Sora, *Regăsirea intimităţii*, Editura Cartea Românească – critică literară □ *Premii speciale* Valeriu Anania, *Memorii*, Editura Polirom. Ion Iovan, *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoţite de un inedit epistolar precum şi de indexul fiinţelor, lucrurilor şi întâmplărilor/ în prezentarea lui Ion Iovan*, Editura Curtea Veche □ *Literatură în limbile minorităţilor* Nikola Korsiuk, *Nici Dumnezeu, nici om*, Editura RCR – proză în limba ucraineană □ *Premiul Naţional de Literatură* a fost acordat romancierului şi dramaturgului Dumitru Radu Popescu. Sponsorul unic pentru premiile USR pe anul 2008: Societatea Comercială Queen Investments inc SRL”. ■ Sunt anunţate şi *Premiile Filialei Sibiu a U.S.R. pe anul 2008*: „Miercuri, 10 iunie 2009, a avut loc festivitatea de acordare a premiilor Filialei Sibiu a USR pe anul editorial 2008. [...] Juriul, format din Ilie Guţan (preşedinte), Dumitru Chioaru, Ion Dur, Ana Selejan şi Joachim Wittstock, a acordat următoarele premii: □ *Opera Omnia*, scriitorului Doru Moţoc, la împlinirea vârstei de 70 de ani. □ *Cartea Anului 2008*: Dumitru Bădiţa, *Poeme preraphaelite* (versuri, Editura Pontica). □ *Cartea Anului 2008*: Adrian Suci şi Ştefan Doru Dăncuş, *Sex cu femei* (proză, Editura Tritonic). □ *Debut*: Daniela Popa, *Paper Clips* (versuri, Editura Axa). □ *Premiul Special «Cercul Literar de la Sibiu»*: Andrei Ileni, *Portret de cuvinte* (versuri, Casa de Presă şi Editura Tribuna). □ *Premiul Special pentru Publicistică «Octavian Goga»*: George Voica, *Poem despre Râmnic – Schituri şi mănăstiri vâlcene* (Editura Conphys). □ *Premiul Special «Piaţa Aurarilor»*: Liliana Ursu şi Ioan Radu Văcărescu, *Visteriile cetăţii/ Treasury of the City* (antologie bilingvă, Institutul Cultural Român)”. ■ Urmează nota nesemnată *La Uniunea Scriitorilor*: „Miercuri 17 iunie 2009 a avut loc şedinţa Comitetului Director al USR, prezidată de Preşedintele Uniunii. Au fost discutate proiectele depuse pentru finanţare pe semestrul II al anului 2009. Comitetul Director a hotărât amânarea finanţării tuturor proiectelor până la normalizarea încasării taxei pentru timbrul literar. Comitetul a luat în discuţie acordarea unor indemnizaţii de merit, protocolul Uniunii Scriitorilor cu Editura Polirom privitor la statutul Editurii Cartea Românească, posibilitatea măririi retribuţiilor mici ale unor angajaţi ai USR, începând cu data de 1 iulie. Tot miercuri, 17 iunie a.c., a avut loc şedinţa Consiliului Uniunii Scriitorilor care a aprobat propunerile Comisiei de validare pentru anul 2009. Au fost primiţi în Uniunea Scriitorilor 144 noi membri/ În continuare a avut loc Conferinţa extraordinară a USR, cu norma de reprezentare 1 la 25 membri aleşi în filiale. Pe ordinea de zi a Conferinţei s-au aflat discutarea şi aprobarea noului statut al Uniunii Scriitorilor, ţinându-se seama de propunerile făcute anterior în Filialele Uniunii. Conferinţa a adoptat cu o largă majoritate textul noului statut. Conferinţa a delegat actualul Consiliu al Uniunii să organizeze în lunile

septembrie și octombrie alegeri pentru delegații la Conferința Națională a Uniunii Scriitorilor care va avea loc în luna noiembrie a acestui an”. ■ Din nota *La Academia Română* aflăm: „S-au împlinit 110 ani de la nașterea lui G. Călinescu și 60 de ani de la înființarea Institutului de Istorie și Teorie Literară care îi poartă numele. Amândouă aniversările au fost sărbătorite în cadrul unei reuniuni speciale care a avut loc la Academia Română în ziua de 19 iunie a.c. Cu același prilej a fost lansat volumul 7, ultimul, a *Dicționarului general al Literaturii Române* (literele Ț-Z), operă de anvergură a istoriografiei noastre literare tipărită de Editura Univers Enciclopedic. Despre semnificația celor trei evenimente au vorbit, în Aula Academiei Române, Eugen Simion, Marius Sala, Dan Hăulică, Mihai Cimpoi, Dumitru Țepeneag, Nicolae Breban, Augustin Buzura, Gabriel Dimisianu, Dan Berindei, Daniel Cristea-Enache, Teodor Vârgolici, Remus Zăstroiu, Ion Brad, Gheorghe Mihăilă. Participanții la reuniunea festivă au vizitat apoi expoziția de manuscrise și fotografii G. Călinescu, organizată cu același prilej aniversar în incinta Bibliotecii Academiei”. ■ Ioana Pârvulescu, semnându-se „Reporter de război”, face un reportaj de la *Bătălia cărților Bookfest 2009*: „Am zăbovit în câteva standuri: oamenii treceau pe lângă cărți ca pe lângă exponatele de la muzeu, fără să le atingă. În cel mai bun caz luau o carte în mână, o răsfoiau, o puneau cu delicatețe la loc. [...] Vineri după-amiaza editurile s-au repliat, și-au adunat forțele și au început lansările pe bandă rulantă. Sâmbătă, pe la prânz, atacul concertat a răsturnat situația. De data asta au făcut front comun cu armata scriitorilor o mulțime de trupe învecinate, dintre care cel mai mult au ajutat cea a actorilor și cea a oamenilor de presă (televiziune, radio, ziare și reviste)”. ■ Mircea Mihăieș întreabă cititorii *Ați completat vreodată chestionarul lui Proust?*, oferind varianta chestionarului găsit printre documentele familiei Faure și datează din 1890. În paralel, oferă și el răspunsuri la chestionarul lui Proust. ■ În acest număr citim cronici literare: □ Sorin Lavric semnează *Gustul vieții în exil*, prezentare a volumului *Memoriile unui fugar* de Lidia Stăniloae, Ed. Humanitas, 2009: „Predilecția de a consemna atacurile, bârfele și neplăcerile de care are parte o preschimbă pe Lidia Stăniloae într-un răboj înzestrat cu calitatea de a înregistra în detaliu meschinăriile vieții. Noroc că ele sunt transfigurate de perspectiva spirituală de care vorbeam înainte. Doar ea reușește să aducă o undă de împăcare peste multele, măruntele și inofensivele decepții înfățișate în carte”. □ Cosmin Ciotloș publică *Exiguum Etimologicum*, o cronică literară la *Dicționarul Mara* de Dan Coman, Ed. Cartier, 2009: „I s-ar putea imputa lui Coman, cu rea voință, gradul de es-tompare a formulei poetice din acest volum. Catastrofele se consumă, alături de Mara, într-un registru de joasă intensitate. Eu unul nu m-aș lega numaidecât de asta”. □ Gheorghe Grigurcu publică prima parte a articolului *Mărturiile Doinei Cornea*, o recenzie la *Jurnal – ultimele caiete* de Doina Cornea, Ed. Fundația Academia Civică, 2009: „E o fericită completare a imaginii celebrei militante anticomuniste care coboară de pe pedestalul istoric, pășind cu un aer firesc printre noi, adoptând vocea confesiunii, nostalgică, dolică, revoltată, îmbărbătătoare

după circumstanțe, umanizându-se ca pentru a-și justifica acțiunea prin invocarea unor rădăcini existențiale și evocarea unor note biografice puțin sau defel cunoscute”. □ Tudorel Urian recenzează *Răfuieli* de Constantin Stoiciu, ed. Allfa, 2009: „Dacă i se poate reproșa ceva pe fond romanului *Răfuieli*, aceasta este faptul că autorul a vrut să demonstreze prea multe într-o singură carte. Cu siguranță, mai multă simplitate nu ar fi avut cum să strice acestui altminteri cât se poate de interesant roman. Constantin Stoiciu este un prozator plin de calitate a cărui revenire în literatura română trebuie salutăată” (*Între două lumi*). □ În textul *Literatura universală în periodicele românești* Teodor Vârgolici semnalează apariția vol. IX din *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice (191-1944)*, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Editura Saeculum I.O., colectivul alcătuit din Ana-Maria Brezuleanu, Ileana Mihăilă, Viorica Nișcov, Mihaela Șchiopu și Cornelia Ștefănescu, colaboratori temporari Luminița Beiu-Paladi, Carmen Brăgaru, Alexandra Ciocârlie, Catrinel Pleșu și Ileana Verzea: „Fișele bibliografice sunt dispuse conform clasificării zecimale internaționale, pe genuri, alfabetic și cronologic. Sunt excelent redactate, cu o desăvârșită concizie, dar pe deplin edificatoare, cu o intuiție exactă a sensurilor esențiale specifice operei și personalității scriitorului respectiv, relevând și contribuția traducătorilor și comentatorilor români”. ■ Iulian Boldea scrie despre *Eseistica lui Ștefan Aug. Doinaș*: „Preocupat fără încetare de legile, mecanismele și finalitățile actului poetic, Ștefan Aug. Doinaș ne oferă imaginea unui eseist subtil și rafinat, al cărui scris îmbină neîncetat frenezia conceptuală și tonul măsurat, echidistant, dublat de o frază critică austeră, cu contur apolinic neîndoielnic”. ■ În *Sat versus oraș* despre Ion Creangă scrie Dan Grădinaru. ■ În rubrica de *Istorie literară* citim *Literatură și propagandă*. Editura Cartea Rusă de Letiția Constantin. ■ Aflăm de decesul lui *Nicolae Neagu* (1939-2009). ■ Ilie Rad îl serbează pe *Ștefan J. Fay la 90 de ani*. ■ Dumitru Hâncu oferă cititorilor informații despre *O dezbatere în „Le Monde”*. *Cultura generală – ce se întâmplă cu ea?*. ■ Din *Meridiane* reținem următoarele note nesemnate: □ *Turneul Poetry pRo*: „Turneul Poetry pRo, care a avut loc între 20 martie și 2 aprilie, a reprezentat celebrarea unui an de colaborare între prof. dr. Lidia Vianu (directorul Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan) și Anne Stewart, poetă și agent literar din Londra, fondatoare a siteului *poetry p.f.* Turneul a fost organizat cu sprijinul Institutului Cultural Român și a avut ca scop principal lansarea antologiei *And the Story isn't Over...* și a CD-ului *And the Story so Far...* Traducătorii prezenți pe CD și în antologie au fost reprezentați de masteranzii Elena Nistor și Lavinia Zainea”. □ *Ionesco la Teheran*: „Un top al spectacolelor de teatru cu cea mai mare afleună de public în Iran în 2008 pune pe primul loc reprezentația cu *Rinocerii* de Eugen Ionescu, văzută în 43 de seri de 25.674 de persoane. Pe locul doi se situează un spectacol la care s-au vândut 4801 bilete, iar pe trei, unul cu doar 390 de spectatori. Succesul piesei lui Ionescu (de fapt, o adaptare) se datorează atât subiectului, cât și vedetelor de cinema prezente în distribuție”. □ *Gabo*

scrie: „Gabriel García Márquez a dezmințit zvonurile că după *Povestea târfelor mele triste* (publicată în 2004 și tradusă în 2005, la Ed. RAO, de Tudora Șandru Mehedinți) nu mai are de gând să scrie nimic”. □ *Mărturii ale exilaților*: „Doi arhiviști de la biblioteca din München au adunat într-un volum intitulat *Exiluri mediteraneene. Scriitori germani în sudul Franței (1933-1941)* mărturii ale intelectualilor germani care au fugit de Hitler, formând în micile localități din sudul Franței o comunitate artistică valoroasă. Cartea pune alături scrisori, fotografii, extrase din jurnale intime și texte literare care dau seama de angoasele și grijile acestor exilați cu nume celebre precum Thomas Mann, Arthur Koestler, Franz Werfel și Alma Mahler, Hannah Arendt, Walter Benjamin ș.a.”. ■ Versuri semnează Gheorghe Azap și Emil Brumaru. □ Alex. Ștefănescu anunță *Un nume nou în proză*, publicând *Probleme amoroase* de Ciprian Măceșaru. □ Apare *Recviem 1935-1940* de Anna Ahmatova, în traducerea lui Aureliu Busuioc. □ Constanța Buzea recomandă un poem scris de Monica Patriche. ■ Din *Ochiul magic* reținem: □ *Spirit colocvial*: „Numărul din mai 2009 al «Convorbirilor literare» are consistența culturală cu care revista ne-a obișnuit de multă vreme”. □ *Intrarea în canon*: „În «Hyperion» (nr. 4-5-6) dl Mircea A. Diaconu îi adresează d-nei Mirela Roznoveanu câteva întrebări privitoare la Canon, subiectul anchetei pe care criticul o coordonează în revistă”.

27 iunie

• [„Suplimentul de cultură”, nr. 234] Constantin Vică publică *Raport final. Cartea cu preț mic bate orice mic*: „Mai puține mondenități, mai puține vedete, mai puțini cititori, dar mai aplicați. Dintr-o populație de 2,5 milioane, Bucureștiul are 40.000 de cititori rezistenți. Un bucureștean din 62,5 a ales să salveze pe timp de criză industria editorială. Pentru că în acest an cu siguranță s-a venit pentru cărți și nu pentru partea de *fest* din Bookfest, care oricum a lipsit”. □ Sub titlul *Tip Top Minitop Bookfest 2009* găsim lista celor mai vândute cărți ale editurilor Nemira, Curtea Veche, Tritonic, Humanitas, Polirom, Cartea Românească. ■ Elena Vlădăreanu semnează *Adam Michnik spune DA amnistiei și NU amneziei: „Mărturisirea unui disident convertit* reprezintă o selecție de eseuri din cele mai recente cărți ale lui Adam Michnik. Traducerea este realizată de Sabra Daici, iar cartea aceasta este a treia semnată de Michnik care apare în România, tot la Editura Polirom. Pentru lansarea acestui volum, Institutul Polonez, în parteneriat cu Editura Polirom, a organizat un turneu care a trecut prin Timișoara și Chișinău și, într-un final, a ajuns la Târgul de Carte Bookfest, pe 20 iunie a.c.”. ■ Elena Vlădăreanu realizează și un interviu cu Adam Michnik, *Dacă nu o să mai fie democrație, vom avea liniște și ordine ca în cimitir*: „- Ați spus mai devreme, la lansare, că sunteți optimist. Dar nu putem ignora tonul, deseori deznădăjduit, al eseurilor din *Mărturisirea unui disident convertit*. De unde vine această lipsă de speranță? - Strălucirea este acolo unde este și umbra. Dacă nu ar fi fost disparerea, nu ar fi fost bucuria”. ■ Nesemnăt, apare *In memoriam S-a stins din*

viață Matei Călinescu, o bio-bibliografie a omului de litere. □ Alături apare *O mare pierdere*, notă semnată de Editura Polirom: „Ne va lipsi vivacitatea lui, care ne-a făcut să-l credem nemuritor. O figură luminoasă și de o mare generozitate a culturii noastre a trecut în eternitate”. □ Revista publică și un fragment din *Amintiri în dialog*, un volum de Ion Vianu și Matei Călinescu, sub titlul *Interludiu: lecturi*. ■ În secțiunea *Pe scurt* suntem informați despre programul lansărilor volumului *Cartea șoaptelor* (Turneu Varujan Vosganian – *Cartea șoaptelor*) și despre lansarea volumului lui Kazuo Ishiguro (*Nocturne de Kazuo Ishiguro, lansat în cadrul concertului The Amsterdams*). ■ Bogdan-Alexandru Stănescu publică prima parte din *Abel Tiffauges, extended mix*, o recenzie la *Binevoitoarele* de Jonathan Littell, Ed. Rao, 2009: „Jonathan Littell reușește să joace descrierea pură (cea mai eficientă armă în redarea cruzimii, lecție învățată perfect de la Sade) cu momente de poezie, de unde reiese și succesul pe care publicul francez (antisemit prin excelență) l-a dăruit cărții”. ■ În *Semnal* este anunțat volumul *Ghețarul* de Șerban Tomșa, Ed. Cartea Românească. ■ Bogdan Romaniuc semnează *Fiii*, o prezentare a volumului *Viața unui șef de departament povestită de fiul său Superman* de Șerban Anghene, Ed. Cartea Românească, 2009: „Un omagiu pe care fiul îl aduce tatălui, un roman al regretelor, un roman despre o relație neîmplinită și despre o iubire neîmpărtășită, un roman emoționant în care fiecare dintre noi se poate regăsi cu ușurință”. ■ Bogdan Romaniuc stă de vorbă cu autorul volumului prezentat, Șerban Anghene, în „*Dacă Superman s-ar apuca de epistole, scrisoarea ar începe cu Dragă tată*”: „- Viața unui șef de departament... este o carte care se înscrie în rândul «fiilor» din literatura română. Cum privești, din acest punct de vedere, autoritatea paternă? - Sunt sigur că tata ar înțelege diferența dintre mine și Superman și mai ales diferența dintre el și tatăl-personaj. Eu am încercat să surprind legătura aparent inexistentă între două viziuni copilărești despre supraom. Supraomul ca personaj de desene animate și supraomul de dincoace de ecran, acel supraom care așteaptă știrile de după desenele animate (într-o vreme așa erau difuzate desenele), adică persoana tatălui. Am încercat să izolez o anumită concepție pe care am avut-o despre tatăl meu până destul de târziu, conform căreia el era un individ care putea nu numai să-i bată pe tații tuturor celorlalți colegi de la grădiniță sau de la școală, dar, probabil, dacă și-ar fi dorit, ar fi putut schimba sensul de rotație a Terrei. Pe măsură ce Superman crește și tatăl său îmbătrânește, primul înțelege că asemănarea cu tatăl său nu stă în supraomenesc, ci în omenescul cel mai comun. Și, cel mai important, asta nu-l împiedică pe Superman să-și privească în continuare tatăl ca pe un erou”. ■ Bogdan Romaniuc publică și *Drumul unei generații*, o semnalare a volumului *Pe drum* de Jack Kerouac, traducere de Cristina Felea, Ed. Polirom, 2009: „Jack Kerouac reprezintă totuși imaginea unei Americi care își refuză propria identitate”.

28 iunie

● [„Adevărul”, nr. 114] În *Stilistica refuzului* Radu Paraschivescu scrie despre *Arta de a respinge un roman* de Camilien Roy, Ed. Humanitas, traducere de Nicolae Baltă: „Nu mă îndoiesc că demersul lui Camilien Roy va răcori destui aspiranți din România ale căror întâlniri față în față cu editorii au produs frustrare și dezamăgiri”. ■ Continuă dosarul despre Premiul Nobel pentru Literatură, de data aceasta Ioana Bogdan scrie despre Johannes Jensen (*Al treilea Nobel pentru Danemarca*) și Wallace Stevens (*Wallace Stevens, doar Pulitzer*).

29 iunie

● [„Adevărul”, nr. 5893] Nicolae Manolescu revine cu *Soarta unei cărți*, referindu-se la *Istoria literaturii române* de G. Călinescu: „Paradoxul uneia dintre cele mai des citate cărți din literatura noastră este de a nu fi putut fi citită decât cu mare greutate vreme de patruzeci de ani. Cartea care a creat canonul pentru o întreagă generație de critici a fost una interzisă”.

30 iunie

● [„Revista 22”, nr. 27 (1008)] Apare omagiu *La despărțirea de Matei Călinescu*: □ Rodica Palade: „Personalitatea lui Matei Călinescu, împlinită strălucit la o universitate americană și cu care orice cultură din lume se poate mândri, confirmă încă o dată, trist, un fel românesc de împlinire, în Occident”. □ Sub titlul *Matei Călinescu, un aristocrat al culturii române* citim biografia criticului. □ Norman Manea, *Modelul Matei*: „Inteligența și talentul reverberază fast în opera lui Matei Călinescu. Ca și erudiția, firește, văzută, după propriile cuvinte, în sens «borgesian», ca inventivitate. Critica sa nu râvnește să facă «ordine» într-un domeniu funciar fluid și imprevizibil, ci a-i scruta și spori potențialitățile și semnificația. [...] Poezia și proza sa pulsează între teluric și transcendent, cu o rafinată și acută percepție a emoției, a surdinelor melancolice sau burlești ale sufletului”. □ Gabriela Adameșteanu, *Plecare, întoarcere*: „Nu cred că am făcut ce trebuia ca să se poată întoarce cu adevărat, nu cred că i-am dat locul care i se cuvenea, premiile, cursurile și festivitățile l-au cam ocolit. Pe lângă durerea pierderii lui nedrepte, e firesc să păstrăm și ghimpele remușcării”. □ Virgil Nemoianu, *Clăditor de punți*: „Nu este foarte frecventă la români, nu este foarte frecventă niciunde în univers, din păcate, o astfel de poziționare a temperamentului și a intelectului. Dimpotrivă, este lucru prețios, greu de găsit și de primit, care merită stimă și admirație. Este vorba de un adevărat model, care ar trebui să nu se piardă, să nu fie uitat, după cum ne rugăm și sperăm încrezători ca Matei Călinescu să-și găsească alinarea, iertarea, odihna și împăcarea în preajma și în îmbrățișarea Atotputernicei Trinități Divine”. □ Vladimir Tismăneanu, *Un mare umanist*: „Profesorul Matei Călinescu a fost un spirit generos, deschis, un om al dialogului, interesat deopotrivă de idei, de istorie, de tot ce ține de uman. Pe scurt, un mare umanist”. □ Aurelian Crăiuțu, *Prieten de neînlocuit*: „Pornit

acum pe drumul fără de întoarcere, Matei Călinescu va rămâne pentru cei care l-au cunoscut o figură luminoasă, un model de generozitate și cumpătate și un prieten de neînlocuit”. □ Horia-Roman Patapievi, *Principiul revenirii continue*: „Matei Călinescu a fost un eminent cărturar umanist. Dincolo însă de amănuntele erudiției și de performanțele sagacității sale, pe mulți dintre noi ne-a învățat un lucru extrem de important, pe care culturile religioase îl știau, dar pe care cultura noastră pusă pe repudierea religiosului l-a uitat: arta recitării permanente, echivalentul intelectual al rugăciunii permanente. Pentru Matei Călinescu, actul critic era un act gurmând de savurare a gustului regăsit”. □ Andrei Oișteanu, *Mourir c'est partir un peu*: „Moartea este cel mai important eveniment al vieții. Îmi scot pălăria și mă înclin în fața memoriei lui Matei Călinescu”. □ Paul Cernat, *Universalist prin vocație*: „Nu vreau să spun prea multe, aici și acum, despre anvergura internațională a criticului, a teoreticianului și comparatistului, despre extraordinarul memorialist și scriitor de meditații existențiale în proză sau în versuri, despre hermeneutul exemplar al literaturii și al istoriei modernității, despre calmul și echilibrul spiritului său civic, de un liberalism luminos. Aș vrea, în schimb, să notez câte ceva despre o anume expresie «fizionomică», despre sfiala politicoasă și, în același timp, caldă, generoasă a zâmbetului și a privirii sale”.

[IUNIE]

• **[„Acolada”, nr. 6 (21)]** Numărul se deschide cu editorialul semnat de Radu Ulmeanu, *Băsescu între tâmpiți și filozofi*: „Dilematica problemă prezidențială i-a fost servită pe tavă tocmai unui filozof, în persoana d-lui Gabriel Liiceanu, care-l aștepta cuminte și respectuos pe idolul său la augusta-i descindere la Bookfest, pentru a-l introduce la o lansare de carte. În esență, președintele i-a mărturisit filozofului că în duminicala ședință de guvern, pe care l-a probozit în stilu-i caracteristic, era cât pe-acți să se scape pe gură spunând că școala românească scoate numai tâmpiți, dar s-a abținut totuși, manierat cum îl știm, termenul părăndu-i-se prea tare și l-a înlocuit cu acela de «filozofi», oricum noțiunile fiind, semantic vorbind, foarte apropiate, în a d-sale viziune. În afara unei ușoare crispări a mușchilor faciali la această ultimă glumă hăhăită în stilul bine cunoscut, apelativul folosit de Băse la adresa marelui filozof fiind „mă” (filozofule, probabil, pentru a continua gândul prezidențial), d-l Liiceanu nu a rostit nicio vorbuliță din care să reiasă vreo împotrivire la logica sau sistemul de gândire băsescian, care, dintr-un condei, bălăcărea tot sistemul de învățământ românesc indicându-i drumul spre culmile glorioase ale unor înalte academii de tinichigii și de ospătari”. □ Magda Ursache publică *Turtele (I)*: „Nu, nu s-a învățat mare lucru din prețul plătit pentru «angajare» în sistemul comunist. Turtele, atunci plămădite, se rosgolesc în ritm cu Zeitgeist-ul, se țin scai de Zeitgeist, sunt dispuse să urmeze

fără rest trendul, cu o nouă aramă pe fețe: de la politica PCR se dau de-a rostogolul spre poziția de *politically-correct*. Au intrat în rol de *political thinker*-i foști conferențieri de la Academia «Șt. Gheorghiu». Și tot pe ecrane, micile, se lăfăie trișorii ideologici, duplicitarii care înhățau cu o mână slana Partidului unic și cu cealaltă se ștergeau la gură, cu ochii în podul disidenței”. Sunt menționați Pavel Câmpeanu, Nina Cassian, Dan Deșliu, Ileana Vrancea, Mihai Ralea. ■ Gheorghe Grigurcu întreabă *Antisemitism?*: „Fenomenul profund reprobabil pe care-l desemnează pare a-și dori o confirmare tot mai largă, vădind o insațietate de «exemplificări» ce riscă - o spunem răspicat - a-i știrbi aura dramatică, a-i compromite sensul. Mi-am dat seama cu stupeoare de un asemenea curs al lucrurilor încă o dată, cu prilejul publicării în revista «Acolada» a comentariului meu intitulat *Echilibrul conștiinței civice*, în care mă refeream la câteva opinii ale lui Norman Manea, ce m-au contrariat așa cum au contrariat și pe alții, dovadă câteva reacții aprobative față de textul meu precum cea din ultima pagină, a *Cronicarului*, din «România literară». În paralel s-au produs și false alarme. Într-o notă din «Contemporanul-ideea europeană», semnată de B. Marian, mă văd acuzat de... antisemitism. E clar că numitul condeier ori nu a citit articolul meu cu minima atenție trebuitoare, ori e de rea credință. Întrucât în acel text precum și-n altele îmi reafirm prețuirea pentru contribuția culturală importantă pe care o seamă de scriitori și cărturari de origine iudaică au adus-o culturii românești, pe care neîndoios au asimilat-o și care tot atât de neîndoios i-a asimilat. Altădată, un critic de la Mănăștur mă probozea în «Tribuna» pentru o pretinsă denigrare a lui Mihail Sebastian, produsă printr-o analiză cu un fond de constantă prețuire, apărută în serial, în «România literară», cu subînțelesul, de asemenea, pe cât de penibil pe atât de fantezist că aș fi... antisemit. Ce se întâmplă? Au dispărut veritabilii antisemiți pentru a fi nevoie de surrogat?”. □ Gheorghe Grigurcu publică a doua parte a textului *Iluzia unei iluzii*, o cronică literară ce vizează volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, volum coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier, 2008, de data aceasta vizând intervenția lui Costi Rogozanu: „Din răspunderi, C. Rogozanu încearcă a bloca analiza și sancționarea flagelului comunist, a induce impresia că un proces al comunismului ar fi unul «imposibil, imaginar». [...] Nu cu multă vreme în urmă o speranță a noii promoții a criticii noastre literare, Costi Rogozanu ni se înfățișează la ceasul de față în ipostaza unui avocat versatil, gata a susține orice”. ■ Angela Furtună vine cu a doua parte a textului *De la iluzia anticomunismului la halucinația anistorică*, un comentariu la volumul *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, Ed. Cartier, 2008: „Scrișă sub presiunea unui narcisism de intelectuali derealiști, *Iluzia anticomunismului* cade astfel în capcana criticii care produce o teorie fără suport și o lume fără antagonisme, cultivând o ambiguitate ce orientează lectura *Raportului Final* către cheia unei incertitudini care deservește doar amoralitatea politică și curarizarea istorică. Halucinația anistorică *vera* își ia în stăpânire victimele

(editorii *Iluziei*), în măsură în care tocmai pierderea abilității de a gestiona criteriile și limitele dintre real și fictiv în politică le dăduse curajul de a-și transforma slăbiciunea în identitate auctorială și de a edita împreună un fals tratat de reanimare după narcoza comunistă”. □ Revenind la rubrica sa, Barbu Cioculescu scrie despre *Cea mai frumoasă corespondență*, discutând pe marginea volumului *Despre omul din scrisori – Mihai Eminescu* de Dan C. Mihăilescu, Ed. Humanitas, 2009, considerând că „Orice paragraf din al nostru autor se alcătuiește antologic, în inspirate perioade”. ■ Constantin Trandafir semnează *Fănuș Neagu. Cronica și mitul*, o recenzie la o nouă ediție a romanului *Îngerul a strigat*: „Ca și în povestirile sale, în romanul *Îngerul a strigat* nu vor fi de găsit subtilități de «entelehie», însă deschiderea către semnificații de adâncime există din belșug. Nevoia de a descoperi semne și tâlcuri existențiale însoțește plăcerea și greutatea de a scrie. Punctul de plecare în considerarea relației simbolice este totdeauna o experiență umană surprinsă în manifestarea ei elementară”. ■ Ilie Constantin prezintă volumul *La grande histoire de la Seconde guerre mondiale* de Pierre Montagnon, sub titlul *Întinsa povestire militară a lui Pierre Montagnon*. ■ Comemorând 14 ani de la moartea lui Emil Cioran revista publică: □ Maria Cogălniceanu scrie *Despre „Aurel Cioran, fratele din leprozerie”*, un comentariu la volumul *Aurel Cioran, fratele din leprozerie* de I. Necula, Ed. Criterion-publishing, 2009: „Cartea *Aurel Cioran, fratele din leprozerie* ca rezultat al explorărilor arhivistice efectuate de I. Necula este o scriere meritorie, neașteptată, un semn că adevărul istoric nu poate fi blocat decât temporar”. □ Luca Pițu publică *Întâlnirile „Grupului din Iași” cu Cioran și operele sale*, cu precizarea: „Aceasta ne este postfața la o cărțuție, predată Poliromului, ce stă să vină”. ■ Despre *Poeți din Basarabia* scrie Adrian Dinu Rachieru, publicând textul *Vladimir Beșleagă, poetul „sugrumat”*, semnalând apariția plachetei *Țipătul lăstunului* la Ed. Cartier în 2006: „În scrisul lui Vladimir Beșleagă zace ferecat un poet reprimat. Încât volumul *Țipătul lăstunului* nu poate fi doar o pauză igienică...”. Alături citim și versurile acestui poet. □ Nicolae Florescu publică a treia parte a reevaluării lui Petru Dumitriu, *Ticăloșirea conștiinței scriitoricești*, făcând o paralelă între *Incognito* de Petru Dumitriu și *Dumnezeu s-a născut în exil* de Vintilă Horia. ■ Revista lansează o nouă anchetă intitulată *A citi/ A scrie*: „- Ce legătură există în conștiința și în activitatea dvs. între lectură și scris? – Cum comentați celebra vorbă a lui Valéry Larbaud după care lectura ar fi «un viciu nepedepsit»? – A evoluat raportul lectură-scris de-a lungul vieții dvs.?”; în acest număr răspund: □ Livius Ciocârlie, *Una citesc și alta scriu*: „Nu știu să meditez. Am uneori idei, mai adesea păreri, de obicei trecătoare, dar dacă e să tratez o temă mă simt stingher. Mai ales când e una de ordin general. [...] Cred că atunci când e viciu e și pedepsit, iar când nu e pedepsit nu e viciu. Vreau să spun că în capul cui citește prea mult și neorganizat se produce haos. În personalitate, o mai ușoară sau mai gravă dezagregare. Lectura exagerată e don quijotescă. [...] Ca cititor, nu mă mai simt în stare să dovedesc cărțile care nu mă atrag. Ca autor, am abandonat veleitatea de a fi contemporan

cu vremea în care trăiesc; mă văd redus la *ce mi trece prin cap*”. □ Leo Butnaru, *Piramide de cuvinte sub care nu se află îmbălsămat niciun faraon*: „1. [...] Probabil, în conștiința fiecăruia dintre noi, cândva, s-a deșteptat demonul scrisului în urma unor lecturi întâmplătoare ce s-au dovedit a fi – anume că din întâmplare! – niște lecturi mai speciale sau chiar cu totul speciale, «providențiale» pentru un viitor destin de scriitor. 2. Poate fi doar o vorbă de duh din rândul micilor piramide de cuvinte sub care nu se află îmbălsămat niciun faraon. În genere, vorbele de duh nu-și dau duhul nici chiar când nu conțin vreun adevăr (...obligatoriu). «Viciul» lecturii beneficiază de prezumția nevinovăției. 3. Astăzi, aş putea vorbi mai curând despre un raport *relectură-scris*. Recitirile diversifică modurile de înțelegere a cărților (importante) pe care le-ai citit cândva, altele sunt interpretările sau reinterpretările”. Intervenția se încheie cu o *P.S. Odă marelui cititor*. □ Liviu Ioan Stoiciu, *Vase comunicante: citit-scris*: „- [...] Toată viața, pot să spun, n-am făcut decât să citesc și să scriu, motiv să cred că altceva nici nu știu să fac. Într-un fel sau altul, cititul și scrisul m-au echilibrat, deci au avut și un rol terapeutic. – Lectura, «viciu nepedepsit»? Atunci scrisul e viciul pedepsit... Interesantă abordare. [...] – Depinde. N-am evoluat «de-a lungul vieții» la viteza lecturii, de exemplu – citesc tot încet, cu pixul în mână (îmi notez una, alta). [...] Dacă nu m-ar otrăvi viața literară românească și firea mea nu și-ar da în petic în particular, aş fi un *scriitor* împăcat cu sine”. ■ Șerban Foarță trimite *O precizare*, reacție la textul lui Constantin Călin despre *Bacovia și Caragiale*, publicat în numărul precedent al revistei, spunând că paralelisme între Bacovia și Caragiale deja le-a semnalat, prin aceleași exemple. ■ Constantin Călin revine la *Zigzaguri* cu texte „*Podium*”, *Drum invers*, *Repausul duminical*. □ Sorin Lavric semnează *Un Hegel pe înțelesul oamenilor*, continuând serialul de texte dedicate centenarului Noica. ■ Aurel Sasu publică *Deprinderea de a sta în picioare*, cu următoarea precizare: „Articolul a apărut inițial în «Tribuna». Din cauza unor regretabile greșeli de paginație, mesajul și lectura lui au fost în bună parte compromise. Îl republicăm, prin binevoitoarea îngăduință a revistei «Acolada», convinși fiind că fenomenul, într-un context mai general reprezintă simptomul periculos al unei culturi bolnave”. □ Reținem: „Iată, am în față un *Tratat practic de editare* (autor: Philippe Schuwer; ediție nouă, revăzută, întregită și adusă la zi, traducere de Doina Lică și Beatrice Stanciu, Editura Amarcord, Timișoara, 1999) și un *Manual de editare* (pe foaia de titlu, coordonator: Bogdan Hrib, Tritonic, București, 2005). Domnul Hrib nu este, în fapt, nici coordonator, n-are cum fi, nici autor, întrucât volumul nu cuprinde decât un text de 77 de pagini și o Anexă (Legea nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe). Iar textul, în totalitatea lui, subliniez, în totalitatea lui, aparține lui... Philippe Schuwer. Un caz aproape fără precedent, în care cineva, lipsit de o calitate anume, dar cu o insolență ieșită din comun, «coordonează» opera unui autor străin, tradus în românește. Mă surprinde că nici traducătorii, nici mulțimea de dascăli în comunicare (!) n-au observat până acum această grosolană mistificare a unui personaj public, a cărei afacere se

consumă în propria-i instituție. [...] Înțeleg că volumul lui Philippe Schuwer, pe care Bogdan Hrib binevoiește să-l... coordoneze, a apărut cu sprijinul Autorității Naționale pentru Cercetări Științifice. Are Cațavencu o replică celebră: *chestie de tarabă, onorabile!*". ■ În *Secvențe* Gabriel Dimisianu publică fragmente *Din Jurnal* (2007). ■ Revenind la *Desene în peniță* Constantin Mateescu semnează *Cum să fugim de-acasă (II)*. ■ Citim poezii scrise de Simona Grazia Dima și Cosmin Perța. □ Debutază Adam Petre, cu poezii adunate sub titlul *Poeme fără cratimă*. □ În secțiunea *Tinere condeie* citim *Adio, Jaruška* de Cosmin Ștefan Rădoi. □ În *Voci de pe mapamond* citim în traducerea lui Constantin Abăluță versurile scrise de Jiří Dědeček. ■ Ana Blandiana publică *Mila, ca formă de admirație* (fragmente).

● **[„Apostrof”, nr. 6 (229); nr. de pagini: 24]** Cititorii sunt informați că „Acest număr a apărut cu sprijinul financiar al Ager Film”. ■ Din *Café Apostrof* aflăm: □ „*Apostrof*” 20 de ani: „În mai, în plină criză economică – mondială și apostrofică (noi simțindu-le din plin pe amândouă) –, ne-am sărbătorit și ne-am lăsat sărbătoriți cum se cuvine. Cu flori, toasturi, întâlniri festive. Au participat la lunga noastră sărbătoare de o lună: Irina Petraș, Sanda Cordoș, Ruxandra Cesereanu, Doina Cetea, Rodica Marian, Letiția Ilea, Maria Pal, Cornel Țăranu, Horia Bădescu, Mircea Muthu, Ion Pop, Adrian Popescu, Ion Vartic, Ion Mureșan, Corin Braga, George Vulturescu, V. Fanache, Mircea Popa, Radu Constantinescu, Balázs Imre József, Ștefan Borbély. Oficialitățile nu au lipsit, primarul municipiului, Sorin Apostu, și stafful de la primărie au fost de față”.. □ „*Poesis*” 20: „«*Poesis*», revista înființată și condusă de George Vulturescu, a intrat, la fel ca «*Apostrof*»-ul, ca «*Arca*» etc., în al douăzecilea an de existență. Fenomen insolit pentru Satu Mare, «*Poesis*»-ul a venit pe un teren gol, căci tradiția locală lipsea cu desăvârșire. Datorită ținutei publicistice și datorită festivalurilor anuale «*Poesis*», revista s-a impus rapid, devenind o instituție importantă a vieții culturale, scriitoricești, din Satu Mare și din țară. Firește, meritul inițiatorului – al lui George Vulturescu – a fost hotărâtor. [...] Numărul sărbătoresc al revistei, 218-220, a fost lansat în mai, în cadrul Zilelor *Poesis*. Un adevărat festival, cu invitați de marcă, premii și lansări de carte. Dumitru Țepeneag și Nicolae Breban au fost vedetele festivalului. [...] Îi dorim revistei «*Poesis*», precum și generosului ei redactor șef, George Vulturescu, viață lungă și ușoară, adică bani pentru numere multe și frumoase”. □ *In memoriam Fraga Cusin*: „Ultimul an din viață Fraga Cusin l-a dedicat memoriei soțului ei, poetul Adi Cusin, plecat dintre noi în aprilie 2008, ea fiind coautoare, alături de Daniel Corbu, a volumului postum *Umbra punților – Adi Cusin – opera poetică*, volum care va fi lansat la Iași, în luna iunie. Prin dispariția Fragai Cusin, literatura română și lumea literară românească suferă o grea pierdere”. ■ Marta Petreu, *In memoriam Alain Paruit*: „S-a stins din viață, în 9 iunie a.c., la Paris, după trei săptămâni de spitalizare și după o lungă suferință, pe care și-a purtat-o cu demnitate, Alain Paruit. [...] Literatura română pierde cel mai mare traducător din română în franceză pe care l-a avut vreodată”. ■ Gelu

Ionescu semnează *Nicolae Manolescu „la două mâini”*, alăturându-se dezbaterii pe marginea *Istoriei critice a literaturii române*, Paralela 45, 2008: „Chiar dacă unele articole sunt rezultatul compilării unor cronici mai vechi, autorul avea tot dreptul să-și considere opiniile ca definitive și să se dispenseze de revizuire. E riscul lui, cum s-a văzut, foarte amendat. Selecția autorilor și operelor, criteriile ei, numărătoarea de pagini sau de rânduri acordate unuia sau altuia dintre scriitori nu mi se par a fi altceva decât sunt, adică cea mai «normală» opțiune a autorului; un alt critic-istoric temerar (scriind deci, cum spune Nicolae Manolescu, «la două mâini») ar fi procedat la fel, fiecare având dreptul la selecția și ierarhia inevitabil discutabile. Obiecția care mi se pare mai importantă este aceea că valorizarea sau devalorizarea scrierilor unor autori nu are parte de un tratament temporal egal: interesul pentru unii ajunge până la zi (2007), altora li se scurtează viața la '89. Sau: noilor cărți ale unui autor le sunt acordate doar câteva fraze în plus, ca pentru o carte de imobil. Este vizibilă această «expediere» în destule cazuri la contemporani. Apoi, confrății critici (cei selectați) sunt priviți cu o bine cunoscută acreală (vizibilă încă din anii cronicilor); în fine, ultimele capitole sunt chiar jenante – câte exemple s-ar putea da! –, graba aceasta nu face bine nici *Istoriei...* (ce devine, avansând în lectură, din ce în ce mai puțin istorie), nici prestigiului pe care și l-a câștigat, pe bună dreptate, Nicolae Manolescu, prestigiu păstrat chiar și după ce a părăsit câmpia literaturii, mutându-se în alte numeroase spații publice”. ■ Cronici literare: □ Irina Petraș publică *Legea tare a numerelor mici*, o cronică la *Zilele regelui* de Filip Florian, Ed. Polirom, 2008: „În matematică există o «lege slabă a numerelor mari». Am răsturnat enunțul în titlul cronicii pentru a se potrivi științei prozatorului de a infinitiplica «valul de amănunte». Adevărat, «orice lucru se poate vedea din sute de perspective». În asta stă și savoarea cărții, dar și libertatea pe care o procură cititorului de a-și recompune singur povestea paralelă”. □ În *Constructe victimare* Ștefan Borbély scrie despre *Cu dinții de lână: Jurnal 1978-1983* de Livius Ciocârlie, Ed. Humanitas, 2008: „Mecanismul proiecției se bazează pe dedublare, fiindcă nu trebuie confundat Livius Ciocârlie cu autorul care scrie *despre Livius Ciocârlie*: primul e un tenis-man orgolios, care își umple vitrina cu medalii și trofee, schior activ, universitar adulat și critic incisiv, preschimbant, ulterior, într-un prozator remarcabil, unul dintre cei mai buni de care dispune în momentul de față literatura română. Celălalt, autorul jurnalului, e un perspectivist minimalist, pentru care viața și literatura sunt orice altceva decât sistem și organizare: țesătură laxă de linii și planuri care se intersectează hazardat, ansamblu volatil de valori moi, inconsistente, care nu se cristalizează, derapaje și contratimpuri vidate de un sens ordonator, pe care logica nu are cum să le strângă mănunchi, lăsându-le în voia unor fulgurante din care triumfătoare nu iese decât impresia”. ■ *Cu ochiul liber* vine cu noi recenzii: □ Ovidiu Pecican semnează *Monografia unei grupări poetice*, o recenzie la *Echinox: Vocile poeziei* de Ion Pop, Ed. Tribuna, 2008: „Carte de recapitulări și sinteze aproape didactice, clare și explicite, pe seama fiecărui poet analizat,

volumul are o țintă și în acest mod al punerii în pagină și al spunerii care nu se cuvine interpretat doar ca un tic de profesor, ci și (ori mai curând) ca transpunere în basorelief a agیلilor și diverșilor protagoniști. În fapt, *monografia lui Ion Pop surprinde Echinoxul* poeților în forma unui tablou colectiv alcătuit din medalioane individuale, cam așa cum arăta și tabloul Junimii reprodus de fiecare dată când vine vorba despre Maiorescu sau Eminescu”. □ Constantina Raveca Buleu publică *SF-ul ca profesiune de credință*, o semnalare a volumului *Scriitori români de science-fiction* de Cornel Robu, Ed. Casa Cărții de Știință, 2008: „Comentariile subtile, pigmentate ludic și bine armate bibliografic, precum și discursurile teoretice incitante prin încărcătura conceptuală propusă se completează cu pledoarii recuperative sau combative, menite să promoveze și să încurajeze literatura science-fiction din România, toate acestea creionând portretul unui critic literar extrem de versatil în spațiul domeniului căruia i s-a dedicat la modul absolut”. □ În *Literatura română și iluziile ei* Iulian Boldea comentează *Iluziile literaturii române* de Eugen Negrici, Ed. Cartea Românească, 2008: „Eugen Negrici caută, așadar, să dezamorseze iluziile literaturii române, să-i privească fără prejudecăți culmile și văile, să-i cartografieze cu precizie, calm și exigență relieful adesea inflammat, alcătuiind «un fel de repertoriu al energiilor pierdute, al situațiilor greșite, al erorilor generalizate, un ghid al prejudecăților literare contemporane, al obsesiilor, al falselor concepte, al clișeeleor, superstițiilor și viziunilor eronate ale istoriilor literare». Nu toate dintre verdictele negative ale criticului sunt însă meritate, după cum unele sancțiuni drastice nu sunt, cu toate și în aceeași măsură, argumentate sau întemeiate pe o realitate textuală concretă”. □ Mircea Muthu semnează *O lecție de estetică*, un text dedicat primul volum din *Istoria esteticii românești* de Grigore Smeu, Ed. Academiei, 2008: „Lectura, deocamdată, a primului tom ne facilitează creionarea câtorva observații concluzive de ordin metodologic și conținutistic. E, mai întâi, soliditatea discursului analitic, echilibrat cu materialul probator alcătuit din citate reproduse uneori *in extenso*; este apoi plasarea în contextul esteticii europene pe liniamentul criteriului diacronic, intrinsec unei cercetări de recuperare”. □ Ciprian Bota publică *Filosofia în conștiința publică românească*, o recenzie la *Bună dimineața, filozofie!* de Alexander Baumgarten, postfață de Mihai Maci, Ed. Bastion, 2008: „Prin încercarea de a oferi o viziune de ansamblu asupra locului pe care îl ocupă filosofia în conștiința publică românească, prin dorința de a schița granițele în interiorul cărora pot fi construite eventuale soluții pentru ieșirea filosofiei din marginalitate, prin tipul de cultură pentru care militează, construit în jurul ideii de dialog, profesionalitate și tradiție, prezenta carte poate fi ea însăși un bun exemplu de raportare critică la un fenomen al zilelor noastre”. □ În *Comunism și (cult)ură* Steliu Lambru comentează *Perfectul acrobat: Leonte Răutu, măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008: „Este o carte mai mult decât bine-venită, oarecum insolită prin structura ei compozită de eseu, analiză, dialog în doi și în trei (cu Mihai Șora) și culegere de documente. Dar este o carte care tocmai prin

maniera sa neobișnuită de a se prezenta cititorului descrie un peisaj mai amplu decât o face o carte de memorii sau o biografie. Este un volum cu multe personaje, în manieră dostoevskiană, fiecare cu ambițiile și aspirațiile sale, care influențează cariera eroului principal și construiesc o narațiune multiplă, sumă a tuturor celorlalte contribuții mici la marea prăbușire din anul de grație 1989”. □ Ștefan Bolea semnează *O lectură antipsihiatrică a lui Sartre*, comentând *Ființa și neantul: Eseu de ontologie fenomenologică* de Jean-Paul Sartre, ediție revizuită și index de Arlette Elkaïm-Sartre, traducere de Adriana Neacșu, Ed. Paralela 45, 2004, considerând că „Atacul sartrean asupra categoriei inconștientului [...] poate facilita o lectură antipsihiatrică”. ■ în *Puncte de reper* Marta Petreu scrie despre *Trei cărți de Emil Cioran* spunând că „în acest moment, în librăriile franceze tronează la vedere trei cărți Cioran, noi-nouțe pentru publicul francez (două și pentru cel român), toate trei apărute la Editura l’Herne, și anume: un uriaș *Cahier Cioran*, de 544 de pagini; volumul *Transfiguration de la Roumanie*, 344 de pagini; volumașul *De la France*, 96 de pagini. Le voi prezenta succint, fără altă intenție decât aceea informativă”. ■ Aflăm dintr-o notă nesemnată despre *Centenar Ionesco*: „În 14 mai, la palatul Béhague, a avut loc marcarea centenarului nașterii lui Ionesco. Aniversarea a fost organizată de către ambasadorul român la UNESCO, Excelența Sa DI Nicolae Manolescu. La masa rotundă, moderată de Nicolae Manolescu, au participat Nicolae Balotă, Marta Petreu, Ion Vartic. Un spectacol de teatru, cu o piesă de Matei Vișniec – *De la sensation d’élasticité lorsqu’on marche sur des cadavres* –, după o idee a lui Ionesco, jucată de Compagnie de la Gare, a încheiat seara dedicată marelui scriitor”. ■ În traducerea lui Bogdan Harhata apare a doua parte din *De la umbra cuvintelor la umbra realității*, un studiu de Marco Cugno despre opera Anei Blandiana, publicat în *Dosarul* dedicat poetei. ■ Michael Finkenthal publică prima parte din *Cum poate chimist să fie poet?*, ocupându-se de Roald Hoffmann, laureatul Premiului Nobel în chimie (1981) și poemele sale. ■ Revenind la rubrica sa *Avangarda rusă*, Leo Butnaru traduce versuri scrie de Andrei Globa. ■ Apare poezia *Musca din grădina secretă* de Nicolae Coande. ■ În *Vestiar* aflăm: □ *Concursul de debut al Filialei clujene a Uniunii Scriitorilor. Ediția a patra, 2009*: „În urma deliberărilor, juriul (președinte: Irina Petraș, membri: Doina Cetea, Ion Vartic, Ruxandra Cesereanu, Mihai Dragolea) a desemnat câștigătorii: Dan Herciu, *Taxa pe viciu* (versuri); Florina Codreanu, *Existențele sângelui: Eseu despre curgerea sângelui*; Adriana Teodorescu, *Carnavalul în opera literară caragialiană* (eseu). Au mai obținut punctaje bune și: Dan Mureșan (versuri), Simona Pop (eseu), Adriana Teodorescu (versuri), Adelina Mirela Tomoiagă (versuri)”. □ *Zilele Tudor Arghezi la Târgu-Jiu și la Târgul-Cărbunești*: „În zilele de 21-24 mai 2009 au avut loc, la Târgu-Jiu și Târgu-Cărbunești, manifestările ocazionate de Zilele Tudor Arghezi. Consiliul Județean Gorj, primăriile celor două orașe, Direcția Județeană de Cultură Gorj, coordonată de scriitorul Ion Cepoi, și Biblioteca Județeană Gorj au fost organizatori, împreună cu Uniunea Scriitorilor din România, care a oferit, ca de obicei,

Marele Premiu Opera Omnia și a contribuit la premiile pentru Opera Prima și volume în manuscris. Marele Premiu a revenit poetului și traducătorului Ilie Constantin. La ediția din acest an, juriul, prezidat de criticul Gheorghe Grigurcu și care a cuprins scriitori locali și autori de la București și Craiova, a acordat două premii ex aequo pentru Opera Prima primelor volume semnate de tinerele poete Aida Hancer și Cătălina Cadinoiu și publicate în 2008 la Editura Vinea, respectiv la Cartea Românească. Uniunea Scriitorilor din România și Asociația Scriitorilor București au fost reprezentate de Gabriel Chifu și Horia Gârbea, iar filiala Craiova de poeta Ioana Dinulescu. Au mai fost prezenți Ion Dumitru (președintele societății culturale Apoziția, de la München), Nicolae Tzone, Nicolae Dragoș, Mitzura Arghezi și numeroși scriitori gorjeni. În afara jurizării și decernării premiilor și a lansărilor de carte, au avut loc vizite la obiective culturale din zonă, între care Muzeul «Tudor Arghezi» din Târgu-Cărbunești». □ *Stelian Tănase la Cluj*: „Miercuri, 20 mai a.c., cunoscutul romancier și om de televiziune Stelian Tănase a fost oaspetele orașului nostru. La amiază s-a întâlnit cu studenții de la Litere, pentru o discuție despre romanul său *Maestro* (Polirom, 2008), moderată de Ruxandra Cesereanu și Sanda Cordoș. Seara, a avut loc lansarea cărții, la Librăria Gaudeamus, în prezentarea lui Doru Pop și a lui Ovidiu Pecican”.

● **[„Contemporanul – Ideea Europeană”, nr. 6 (687)]** Informații despre *Colocviile romanului românesc contemporan*, organizate la Alba Iulia, deschid acest număr (v. „România literară”, nr. 18/ 2009 și „Vatra”, nr. 5-6/ 2009). Față de celelalte reviste, aici găsim și numele celor invitați: „La acest eveniment-dezbateri au fost invitate strălucite personalități ale culturii românești, și anume: Gabriel Dimisianu, Daniel Cristea Enache, Bedros Horasangian, Nicolae Breban, Aura Christi, Ioan Grosan, Eugen Simion, Paul Cernat, Radu Aldulescu, Petru Cimpoșu, Florina Ilis, Mircea Muthu, Radu Mareș, Ion Pop, Alexandru Vlad, Alexandru Cistelean, Virgil Podoabă, Mariana Gorczyca, Andrei Terian”. ■ Nicolae Breban publică *Vinovății pozitive*: „În optica mea – și, sper, nu numai a mea! – responsabilitatea, vinovăția, analiza crudă, aspră, aproape a fiecăruia dintre cei care am trăit «epoca rușinii» sunt premisa unui real nou început, a unei solide pietre de fundație pentru o Românie viitoare care să nu poarte în sânul ei conflicte mocnite, prost rezolvate sau false probleme, de care am avut parte cu duiumul în secolul care a trecut”. ■ Irina Petraș scrie despre *Ștefan Mitroi, prozatorul*: „Consecvent cu sine și în performanțe, multe și consistente, dar și în scăderi, acestea din urmă microscopice, identificabile mai ales la nivelul cuvântului nu întotdeauna potrivit, Ștefan Mitroi e un scriitor cu care te poți încumeta la drum lung”. ■ Nicolae Balotă semnează eseu despre *La răscruce de vânturi*. □ Despre *Ubicuitatea puterii* scrie Constantina Buleu: „Invizibilă și ontologic nedefinibilă, puterea poate fi surprinsă grație simbolurilor, instituțiilor, miturilor, ritualurilor, imaginilor și întrupărilor sale, deoarece ea găsește în simbolic un mijloc de a se manifesta comprehensiv. Aparent paradoxal, imaginarul exercită o forță materială accentuată, fiind capabilă de a genera evenimente”. ■ Apare *Un critic de*

întâmpinare imposibil de ignorat de Eugen Negrici, „Prefață la vol. *Labirintul mărturisirii. Strategii autoreferențiale în literatura română medievală* de Răzvan Voncu, în curs de apariție la Editura Ideea Europeană”. ■ Citim cronici literare: □ Ștefan Borbély notează apariția *Aurel Sasu și Mircea Zăciu în corespondență*, adică volumul *Amiaza cea mare. Corespondență*, Ed. Paralela 45, 2008: „Bunul cititor e rugat să parcurgă toate aceste nemulțumiri cu un simț critic bine ascuțit, în speranța obținerii unei imagini nedistorsionate, obiective. Așa cum se poate observa și din volumul lui Aurel Sasu, multe adevăruri de atunci rămân spuse doar pe jumătate, cer întregiri, contextualizări, documente. Pe care – să sperăm... – timpul ni le va aduce odată, cândva...”. Articolul se încheie cu *P.S.*: „Recunosc că am avut o surpriză uriașă citind precizarea de pe ultima pagină a volumului: «contravaloarea timbrului literar se depune în contul ASPRO»». Ca membru fondator, cred că sunt îndreptățit să întreb, stupefiat: ASPRO mai există? Sub ce formă? Are patrimoniu? Cine îl gestionează? În beneficiul cui?”. □ Răzvan Voncu semnează *Poezia ca sfășiere, ispită și dedublare*, un comentariu la *Poemul matriță* de Dan Mircea Cipariu, Ed. Brumar, 2008: „Ne aflăm, așadar, în fața unui volum grav și, într-un anume sens, lipsit de jubilație, dar a cărui lectură ne oferă nouă, cititorilor, frumoasa jubilație intelectuală a poeziei. A unei poezii care refuză clișeul și locul comun, a unei poezii care condensează o experiență trăită, iar nu mimată. Ea necesită o lectură la fel de gravă și de implicată, pe care o presupune, de altfel, însăși condiția de obiect a volumului”. Și această cronică vine cu un *P.S.*: „(fără nici o legătură cu cronică de mai sus) Cele mai jingoase rânduri pe care le-am citit în viața mea sunt cele dedicate de Marian Popa morții lui Marin Preda, în *Istoria literaturii române de azi pe mâine*”. □ La întrebările Iolandei Malamen „Ce ne obligă să scriem? De ce scriem cu atâta înverșunare?” răspunde Aura Christi în *Livada de litere*: „Scriu de când mă țin minte. Fotografiez, de asemenea, de când mă țin minte. [...] Dar câte lucruri am aflat despre colegii mei, scriitorii, făcându-le poze, apoi privindu-le îndelung, pentru a face o presecție în scopul de a reproduce unele dintre ele în paginile revistei «Contemporanul»! Desigur, fac portrete, pentru a-i cunoaște mai bine, mai exact, și pentru a-i cunoaște; de fapt, îmi fac meseria. Adică datoria. Nimic mai mult. Restul e... tot literatură. Literă scrisă. Imagine. Metaforă”. ■ În eseu *Autenticități destrămate și paradisuri reciclate* Adriana Teodorescu scrie despre cartea lui Alberto Moravia, *Indiferenții*, folosind volumul tradus de Eta Boeriu și republicat la Ed. Art, 2007. ■ Apare partea a treia a dezbaterii *Lev Tolstoi: Jurnal versus Memorii*: „Revista «Contemporanul» a dedicat un dosar special (nr. 4/ 2009) «cazului Tolstoi» – un furt intelectual, căruia presa națională i-a acordat în ultimele luni un spațiu impresionant. Pe marginea abuzului comis de Editura Adevărul Holding s-au pronunțat în paginile revistei Răzvan Voncu, Dumitru Bălan, Mihai Dascălu și Aura Christi. Nr. 5 al revistei «Contemporanul» conține alte câteva intervenții aplicate pe marginea acestui caz de vandalizare a unei ediții consacrate, intervenții semnate de Marian Victor Buciu, Crișu Dascălu, Marina Vraciu și Bogdan Mihai Dascălu.

[...] Dintre organisme editoriale au protestat public Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER; președinte: Ion Tomescu) și Asociația Revistelor și Publicațiilor din Europa (ARPE; președinte Cassian Maria Spiridon). «Cazul Tolstoi» nu este singurul exemplu de abuz al societății Adevărul Holding. Au devenit deja cunoscute altele două: *Enigma Otiliei* de G. Călinescu reprodusă «fără acte în regulă», precum și «cazul traducătorului Dragoș Stoenescu». [...] Așteptăm în continuare reacții din partea conducerii Uniunii Scriitorilor din România și a Asociației Editorilor din România (AER). În acest număr al revistei noastre publicăm un excurs, «un studiu de caz» al domnului profesor Ion Ianoși, membru de onoare al Academiei Române, precum și corespondența dintre Fundația Culturală Ideea Europeană și Muzeul de Stat «Lev Tolstoi» din Moscova, prestigioasă instituție care ne aduce la cunoștință, între altele, faptul că nici *Polnoe sobranie socineni*’ (*Iubileinoe izdanie*) – *Opere complete* (Ediția academică), tipărită la Moscova și Leningrad, începând cu centenarul nașterii lui Tolstoi, din 1928, până în 1958, în 90 de volume format mare («ediție redactată, precizează Ion Ianoși, până la volumul 72 de către cel mai apropiat colaborator al scriitorului, Vladimir Certkov») – după care Janina Ianoși a făcut selecția și respectiv traducerea *Jurnalului* tolstoian – nici manuscrisele aflate în fondurile Muzeului de Stat «Lev Tolstoi» n-au fost consultate: «În ultimele decenii de oamenii de știință români, care se interesează de opera L. N. Tolstoi, nu au vizitat nici sectorul fondurilor de carte și nici sectorul de manuscrise ale muzeului». Precizăm că am făcut un schimb de adrese cu Biblioteca Academiei Române și Biblioteca Națională a României, adrese în care suntem informați că – previzibil, fiind vorba de o ediție devenită între timp rară! – ediția menționată nu se află nici în fondul de carte al Bibliotecii Academiei, nici în acela al Bibliotecii Naționale a României. Admitem, admitem totuși că «Ghenadi Strungar» e ceva mai mult decât... o fantomă. Atunci stăm și ne întrebăm așa, retoric: de unde anume a făcut rost d-sa de cele 13 volume din ediția amintită și cum de a izbutit – prin ce miracol malign? – să facă o selecție... identică cu cea operată de doamna profesor Janina Ianoși în colaborare cu domnul profesor Ion Ianoși?”. □ Ion Ianoși, *Lev Tolstoi: Jurnal versus Memorii*: „În ziua de 25 iulie 2008, o doamnă redactor, al cărui nume nu l-am reținut, i-a solicitat Janinei Ianoși, telefonic, din partea Editurii Adevărul Holding (în continuare: AH), reeditarea volumelor: Lev Tolstoi, *Jurnal*. Janina Ianoși a declinat oferta, precizând că drepturilor de autor, pentru ediția a III-a, aparțin Fundației Culturale Ideea Europeană. Pe 29 iulie, aceeași persoană i-a cerut doamnei Aura Christi, tot prin telefon, dreptul de a reproduce ediția *Jurnal* de Lev Tolstoi de către AH. Aura Christi a refuzat deasemenea propunerea, argumentând cu intenția Editurii Ideea Europeană de a le republica, cu ocazia centenarului morții lui Lev Tolstoi, în 2010. La Târgul de carte din noiembrie 2008, AH a lansat, în «Colecția Adevărul», două volume Lev Tolstoi, sub titlul *Memorii*, cu unica precizare pe pagina interioară de titlu: «Traducere de Ghenadi Strungar» (în continuare: ediția S.). Unica – pentru că: a) nici pe contrapagina

interioară de titlu, nici în prezentările succinte ale ambelor volume (S. vol. I, 4 și vol. II, 4), nu sunt indicate originalul (sursa rusă/ sursele ruse), după care s-ar fi efectuat traducerea; b) la vedere, textul nu e suplimentat de nici una dintre explicitările uzuale în astfel de situații: prefață, note, eventuale indice biografice și de nume. În privința notelor explicative, omisiunea se va dovedi, în bună măsură – cum voi arăta mai jos –, înșelătoare. [...] *Memorii* comite nenumărate *inexactități* și erori atât față de originalul rus, cât și în raport cu volumele pe care le plagiază. Ediția de la Adevărul Holding e *lipsită de profesionalism*, deseori *ininteligibilă*, finalmente de *nefolosit* de către cititorul care vrea să-l priceapă pe Tolstoi, cu atât mai puțin de către cunosătorul operei sale. Pe lângă faptul că e un *plagiat dovedit, adus la cunoștința opiniei publice, a mass-media și a unor organisme, asociații, instituții editoriale naționale și europene*, de către Fundația Culturală Ideea Europeană/ Editura Ideea Europeană, *Memorii* reprezintă, în totalitate, un *rateu editorial, o mostră a lipsei de profesionalism și de respect față de opera unui mare scriitor, precum și față de actul editorial care este unul eminamente cultural*". □ Este publicată adresa trimisă de Fundația Culturală Ideea Europeană, nr. 661 din 06.03.09 trimisă Muzeului de Stat L. N. Tolstoi (tradusă în limba rusă de prof. Dumitru Bălan) și răspunsul directorului muzeului cu adresa Nr. 1.6/ 63 din 06.04.09 (tradusă de Nineta Tuica, traducător autorizat). □ Urmează „*Plagiatul secolului*” *Opinii*: cu citate din reacțiile Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER), Asociației Revistelor și Publicațiilor din Europa (ARPE), Crișu Dascălu, Răzvan Voncu, Dumitru Bălan, Aura Christi, Mihai Dascălu, Marian Victor Buciu, Marina Vraciu, Bogdan Mihai Dascălu (citare din „Contemporanul”, nr. 4 și nr. 5/ 2009), Doinel Tornaru („Evenimentul zilei”, 9 martie 2009), Ioan Buduca („Ziua”, 9 aprilie, 2009). ■ În rubrica *Inedit* apare *Mihaela Helmis în dialog cu Petru Creția* „*O luptă și pierdută și câștigată*”: „- Ați încercat să ne oferiți o cheie în a-l recepta altfel pe Eminescu decât am făcut-o, până una-alta; și poate că dincolo de asta ar mai fi nevoie de câteva repere. - Fără nici o îndoială. Mă tot gândeam că, odată încheiată editarea operei – în cele 16 volume patronate de Academie, nu e nici un rând scris de Eminescu, de orice natură ar fi, care să nu fie cuprins aici – o să înceapă o eră indispensabilă în exegeza eminesciană. Poate că e mai bine ce se întâmplă acum. E nevoie de un răgaz de tăcere, pentru că ultimele decenii au fost zgomotos-festiviste. Toată lumea avea numele lui Eminescu în gură, nimeni nu știa despre ce e vorba – și acum persistă obiceiul ăsta bianual al celebrărilor care, cum spunea într-un articol Cristian Teodorescu, ar trebui vindecate prin câțiva ani de tăcere. Ei, poate nu tăcere deplină – poate ani de studiu adâncit al operei, care să dea la iveală peste cinci, șase-șapte ani, de mâna unor oameni de mare înzestrare intelectuală și de adâncă cunoaștere a textelor care le stau la dispoziție acum... să înnoiască exegeza lui Eminescu, esențele lirice fără pereche care se găsesc în el, care se găsesc greu, din cauza școlii care impune numai anumite texte. Opera lui Eminescu are o latură profund lirică care rămâne mai mult sau mai puțin ascunsă – în afară de

lirica de dragoste – și o parte care este retorică pură, este jurnalistică pusă în versuri. Iertați-mă, poate că vă supăr în vreo iubire a dumneavoastră, dar *Scrisoarea III* este un articol de jurnal versificat în mod genial, fără nici o îndoială. Așa cum și o parte din poeziile de dragoste sunt manifeste de gelozie. Partea lirică pură, cu care am avut îndelung contact și care m-a și legat de Eminescu, este încă mai presus decât orice act liric care s-a săvârșit în lirica românească, dar stă ascunsă prin colțuri, pierdută prin notițe fugare, needitată ca lumea. M-am străduit, într-o măsură, să fac această treabă și într-o măsură am reușit. Ultima parte a vieții lui îl ucide, cea din jurul *Luceafărului* și *La steaua*. A scos la iveală cele mai pure esențe lirice. Trebuie să ne concentrăm atenția pe acest segment din opera lui”. ■ Mara Magda Maftai publică un fragment din *Cioran și tânăra generație*, sub titlul *Cioran și Eliade*. □ Michael Shafirman semnează *Intelectuali? Publici?*: „Recenta controversă privind „intelectualii lui Bănescu” mă retrimit, așadar, către anii tinereții. Îmi pare că pentru a elucida controversa, este nevoie de cel puțin două clarificări. La prima am făcut deja aluzie: poate intelectualul fi politic înregimentat? A doua elucidare impune o oarecare nuanțare a termenului «public». [...] Mă mulțumesc să remarc că insistența asupra «inocenței poziționale» este fără îndoială unul din laitmoivele acestui grup din rândul «elitelor» noastre intelectuale. Nu este în intenția mea de a «buzunări» pe nimeni. Există, desigur, venituri bugetare cu mult mai mari decât cele de 60-70.000 RON obținute, potrivit datelor oficiale, de către președintele Institutului Cultural Român în anii 2007-2008. Și, desigur, cu mult mai puțin meritate. Dar a clama, așa cum a făcut-o adjunctul său, domnul Mircea Mihaieș, lipsa totală a unui interes pecuniar frizează, desigur, ridicolul într-o Românie a străngerii curelei. Și să mai remarcăm un lucru: se insistă constant «Nu suntem intelectualii lui Bănescu» («Cotidianul», 24 noiembrie 2008). Aș dori să văd un singur articol publicat în ultimii doi ani în care domnii Gabriel Liiceanu, H.-R. Patapievici, Mircea Mihaieș, Traian Ungureanu, etc. au luat distanță critică față de spusele sau nespusele, comisele sau necomisele președintelui tuturor românilor”. ■ În rubrica *Modele* Boris Marian scrie despre *Cel mai important scriitor izraelian de azi – Amos Oz*: „Soluția pentru Orientul Apropiat – acceptarea ideii coexistenței a două state, Israel și Palestina, propune Amos Oz. De asemenea el solicită din partea Occidentului un nou «Plan Marshall» pentru impulsivarea dezvoltării economice a zonei. «Fanatismul începe acasă», spune înțeleptul Amos Oz, care ar merita și premiul Nobel pentru Pace, nu numai pentru literatură, la care a fost și este candidat”. ■ Rodica Grigore semnalează apariția volumului *Zbor deasupra unui cuib de cuci* de Ken Kessey, traducere și prefață de Marcel Corniș-Pop, Ed. Polirom, 2008. ■ Mihaela Albu semnează *Disidență, opoziție, rezistență*: „În prezentarea de față nu ne-am propus propriu-zis o trecere în revistă a actelor de rezistență anticomunistă ori o listă cât de cât exhaustivă a scriitorilor disidenți. Scopul lucrării este acela de a prezenta câteva dintre aceste acțiuni, dar mediate de o publicație mai puțin (sau deloc) cunoscută publicului cititor din țară, ziarul

«Lumea liberă» din New York. Aceste exemplificări vor putea dezvălui un aspect important al disidenței/ opoziției/ rezistenței la dictatură a scriitorilor români”.

■ Apare *Cărți celebre comentate de... Marian Victor Buciu*: □ *Întâmplări în irealitatea imediată, 1936, roman, de M. Blecher*: „Proza aceasta aducea un sincretism de maximă și derutantă noutate, situat între mărturisire și imaginație. Ea era structurată printr-un telescopaj unic, între narațiunea factuală și narațiunea ficțională. Sinceritatea sa era, însă, artistică, nu diaristică ori memorialistică. Prozatorul impunea, cu un singular curaj artistic, lărgirea și restructurarea ficțiunii, prin reportaj imaginar”. □ *Moromeții, I, 1955, roman, de Marin Preda*: „Spectacolul epic și uman devine mereu convingător. Romanul se circumscrie recursului semnificativ la realismul critic și problematic, obiectiv și psihologic, istoric și uman, cu înclinații spre sugestivitate și simbol. Arhitectura narativă este matură, mereu stăpânită. Dominantă devine perspectiva glacială, naturalistă și realist-comportamentistă a narațiunii. Prozatorul activează mai multe registre: epic, liric, analitic și uneori hermeneutic. Grația artistică asimilează cu totul concretul sociologic. Marea surpriză artistică rămâne noutatea gândirii și a vorbirii țărânului muntean de dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial, între voluptatea și vitalitatea de a comunica direct, nud, agresiv, sarcastic, injurios și, mai ales, oblic, ironic, subțire, subtil. În general, remarcabilă apare vitalitatea unei noi oralități a discursului epic și îndeosebi originalitatea registrului ironic”. ■ În *Corespondența din Anglia* Lucia Dărămuș semnează *Zestrea genetică a celebrilor copii de la Haworth*, articol despre familia Brontë. ■ Doina Ruști scrie despre *Liniștea perfidă a văilor*, revenind la rubrica sa *Fictura*. ■ Citim poema *Străinul* de Narimah Hasanzade. ■ În traducerea lui Kopi Kyçyku apar versurile lui Martin Cukalla.

● [„**Contrafort**”, nr. 5-6 (175-176)] Vasile Gârneț semnează editorialul *Adam Michnik la Chișinău*: „Revista «Contrafort» și PEN Clubul din Republica Moldova, cu sprijinul decisiv al Institutului Polonez de la București (director Jarosław Godun), l-au adus pe Adam Michnik la Chișinău. [...] Prilejul acestei vizite a fost unul cât se poate de potrivit: lui Adam Michnik i-a apărut o nouă carte în traducere românească, a treia, la Editura Polirom, intitulată *Mărturisirile unui disident convertit*”. ■ Iulian Ciocan publică o nouă *Realitate cu amănuntul*, „texte difuzate la Radio Europa Liberă”. ■ Tot în rubrica *Actualitatea* citim *Mai bine poet decât politician* de Călina Trifan: „Oare nu-i mai bine să fii poet decât politician? E adevărat că astăzi lumea nu prea are nevoie de poezie. (În paranteză fie spus: Dar a avut vreodată nevoie lumea, cei mulți, de poezie?) Altele sunt prioritățile acestor vremuri. Știu că în ochii puternicilor zilei, *noi, poeții*, părem neajutorăți, jalnici, lamentabili, lipsiți de simț practic, și suntem priviți cu dispreț, dar cu toate astea, îmi spun, tot mai bine poet decât politician. Pentru că e o alegere dezinteresată și onestă, spre deosebire de politică. Dacă practicarea poeziei, să zicem, mă va compromite (căci condiția omului de artă se răsfrânge inevitabil și asupra creației sale), ponoasele le voi trage doar eu, însă politica pe

care o practică politicianul se răsfârâge dramatic asupra întregii țări”. ■ Revista anunță *Concurs de eseuri, Institutul Polonez București*, oferind lista câștigătorilor (v. „Observator cultural” nr. 222 (480), 25 iunie 2009). □ Grigore Chiper semnează *Ideologii postmoderne*, o cronică literară la *Paralelisme și influențe culturale în lirica română actuală* de Radu Andriescu, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005: „Fie că e vorba de prima secțiune a cărții în care autorul trece grăbit prin meandrele terminologice, fie că e vorba de părțile în care se apleacă asupra literaturilor americane și ruse, cartea seamănă a curs universitar dedicat tinerilor filologi. Un curs util, mai mult decât strict informativ, în sensul că nu adună doar teoriile deja exprimate, ci și adaugă o serie de reevaluări, incită la polemici”. ■ Secțiunea *Cartea de istorie* găzduiește articolul „*Raportul Tismăneanu*” și *criticii săi* de Alexandru-Florin Platon, despre *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, volum coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiualea, Ovidiu Țichindeleanu, Ed. Cartier, 2008: „Dacă ar trebui să rezum, într-o formulă lapidară, natura volumului despre care scriu aici aș spune că el lovește, ca să spun așa, într-o umbră, luând textul *Raportului final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România* (mai cunoscut sub numele de *Raportul Tismăneanu*) drept ceea ce, în esență (nu însă și în aparență), acesta *nu* este (și nici nu și-a propus să fie): o cercetare științifică, în sensul complet al termenului. Atât coordonatorii, cât și participanții la volum se războiesc, în fond, cu o himeră: asemenea lui Don Quijote, care vedea uriași în locul banalelor mori de vânt, ei iau drept analiză istorică ceea ce, în fond, nu este, decât un – foarte amplu, e adevărat – probatoriu. Ceea ce nu înseamnă – mă grăbesc să o spun – că cei ce critică *Raportul* nu au, în multe locuri, dreptate sau că *Raportul* însuși este scutit de impurități”. □ Revenind la rubrica sa, Eugenia Bojoga scrie despre *Prestigiu limbii române în Republica Moldova*. □ Liliana Armașu publică *Remediu de supraviețuire pe timpuri de criză sau De ce iubim poezia?*, un eseu în care autoarea recomandă „pentru iubitorii și ne iubitorii de poezie deopotrivă, o rețetă eficientă pentru oblojirea rănilor sufletești în vremuri critice (eșecuri în dragoste, în campaniile electorale, în caz de căsătorie forțată sau de divorț spontan, pentru falimente neprevăzute și depresii profunde etc.). Se aplică intern”. ■ Apare *Chestionar „Contrafort”*, intitulat *De ce își pune omul întrebări?*: „1. Ce trăsătură de caracter vă definește cel mai bine și care a fost cea mai nepotrivită calitate pe care v-au atribuit-o alții? 2. Credeți că e posibil să trăim numai în adevăr, să excludem minciuna? 3. Ați fost vreodată cu adevărat fericit în meseria scrisului? 4. Ce prețuiți mai mult: libertatea umană sau datoria față de patrie? 5. Ce ați dori să discutați cu un scriitor celebru, dacă v-ați întâlni cu el la o casă de creație? 6. Ați încheia un «pact faustic» pentru a crea o operă monumentală? 7. Credeți în Geneză sau în Teoria evoluționistă? 8. Vă deranjează faptul că religiile monoteiste nedreptătesc femeia? 9. Ați accepta să plecați într-o călătorie în spațiu pentru a cunoaște tainele Universului, știind însă că nu vă veți mai revedea părinții, rudele și prietenii? 10. Dacă nu v-ați fi născut în România/

Moldova, în ce țară din lume ați fi dorit să trăiți? 11. Dacă ați avea posibilitatea să alegeți, în ce epocă din trecut ați dori să trăiți? 12. În ce tablou al unui pictor celebru v-ar plăcea să intrați? 13. Preferați un guvern național sau un guvern european? 14. Care este, după părerea Dvs., cea mai mare impostură a lumii? 15. Dacă vi s-ar oferi ocazia, în ce moment al istoriei ați interveni pentru a da un alt curs evenimentelor? 16. Aveți un model pentru femeia perfectă? 17. Ce calități apreciați la un bărbat? 18. Vi s-a întâmplat să jucați în viață «roluri» care nu vi se potrivesc? 19. Ați simțit vreodată nevoia să vă răzbunați pe cineva, să faceți rău cu intenție? 20. Vă place să dați sau să primiți? 21. Care «nebun al lumii» – ne gândim la iconoclaști și reformiști, cei care contribuie la emanciparea spiritului uman - vă este cel mai simpatic? 22. Ce compozitor vă place cel mai mult? 23. De ce își spune omul povești? 24. Vă e frică de singurătate? 25. Ce fel de poezie vă place, sunteți deschis către mai multe formule poetice? 26. Dacă ați scrie un scenariu de film, cu ce regizor - clasic sau contemporan - ați dori să colaborați? 27. Ați simțit vreodată tentația puterii? 28. Ce personaj nedreptățit, subevaluat din istoria omenirii, ați dori să-l reabilitați? 29. Ce calitate proprie unui alt popor ați dori să o aibă și poporul român? 30. Când scrieți (dimineața sau seara) și ce stimulente folosiți pentru scris? 31. Cu ce vă «hrăniți» îngerul de pe umăr? 32. Ce așteptați, știind că nu va veni niciodată? 33. De ce își pune omul întrebări?”. În acest număr răspund: □ Simona Popescu: „3. Într-un fel, tot timpul, cât scriu, sunt într-un nor, mai mult sau mai puțin rarefiat, de fericire. Chiar și «les affres du style», vorba lui Flaubert – și nu numai de stil – țin de zona asta. Echivalez fericirea cu un soi de luminozitate. Și incertitudinea și entuziasmul care preced scrisul sunt, în felul lor, o formă de fericire sălbatică. Ce urmează după ce termini ceea ce ai avut de făcut, asta e altceva. Nici în cazurile fericite, ca să zic așa, nu mai e vorba de fericire. [...] 6. Nu. N-aș avea nici o satisfacție, n-ar fi întru totul a mea «opera cea monumentală»! Și-apoi, nu mă atrage monumentalul, ăăăă... arta monumentală. Cât despre pact, am aceeași slăbiciune ca Faust: pentru tinerețe... [...] 25. Îmi place poezia deschisă mai multor formule poetice!”. □ Vasile Ernu: „3. Nu am conștientizat. Nu pot vorbi de o extaziere aparte în fața unui text. Am fost extaziat mai degrabă de textele unor scriitori pe care-i ador. [...] 6. «Operă monumentală», «pact faustic».... ambele-mi sunt destul de străine. Cred că ceea ce numim noi «marea literatură» este un gen literar. Fiecare ne asumăm anumite genuri literare pe care suntem capabili să le scriem. [...] 25. Acum sunt la faza în care aș asculta la nesfârșit versuri citite de Brodsky. Iosif Brodsky recitând din propriile versuri sau din versurile preferate ale lui Osip Mandelstam sau Anna Ahmatova”. □ Valentina Tăzlăuanu: „3. Fericită, nu cred. Este totuși o stare prea specială care se asociază greu cu meseria noastră. [...] 6. Cu siguranță, n-aș ajunge chiar atât de departe. [...] 25. Există prea multă poezie bună ca să te lipsești cu bună știință de plăcerea de a o gusta în toată diversitatea ei”. □ Bogdan Ghiu: „3. Întotdeauna când scriu sunt fericit. De-aia scriu. [...] 6. Nu văd cu cine aș putea să închei un astfel de pact. Diavolul a murit! Este om,

deci nu are decât puterea minciunii. [...] 25. Poezia-întrerupere, oprire, trezire, dar și poezia-acompaniament (flux, ambient). Prima, mai mult. Poezia întotdeauna profetică. Adică poezia-articulație invizibilă, nicidecum dată”. □ Leo Butnaru: „3. Probabil, un părelnic – da. În naivitățile debutului, când, elev fiind, mi-am văzut publicate versurile în ziarul «Tinerimea Moldovei», sau când am luat în mână cartea-mi de debut. O mai fi fost și alte fulgurații ale iluziei necesare (prima mea carte publicată în dreapta Prutului, încheierea romanului memorialistic *Copil la ruși...*), căreia i se poate spune și beatitudine. (Fericirii îi prefer sinonimul *Beatitudine*, deoarece are drept component un alt element noțional important: *atitudine*.) [...] 6. Am răspuns în nuvela *Ziua mâniei se amână*, publicată chiar în «Contrafort» (Nr. 1-2, 2008). [...] 25. Înainte de toate, orice poem în care există, nedisimulat, vibrant-unduitor, „stropul de eternitate” – precum a fost numită metafora. Am fost și rămân captivat de poezia italiană, franceză, spaniolă, greacă, niponă, cea a autorilor din America Latină. Prețuiesc mult și creația avangardiștilor ruși – Hlebnikov, Maiakovski, Mandelștam, Pasternak (în tinerețe), Harms, Krucionâh, Bahterev, Poplavski etc.”. □ Liviu Antonesei: „3. Când efectiv scriu, sunt fericit, întotdeauna. După ce termin, mă mai liniștesc! [...] 6. Cu siguranță, nu! Aș spera că se poate și fără. [...] 25. Da, sunt democratic și în această privință. Însă am, uneori, un fel de fixații – vreo șapte ani, m-a vrăjit Mallarmé. De foarte multă vreme, recitesc, traduc, mă gândesc la René Char”. □ Constantin Cheianu: „3. Aș compara starea cu un orgasm mereu întârziat. [...] 6. E o chestie de «blat» la mijloc și eu prefer o înfrângere cinstită unei victorii cu un asemenea preț. [...] 25. Sunt puțin receptiv la poezie”. □ Vladimir Bulat: „3. Îmi place să scriu, mereu o fac cu plăcere. Dar fericirea e în altă parte. [...] 6. NU. Diavolul nu merită să pună stăpânire pe sufletul meu, dacă Dumnezeu nu îmi îngăduie «facerea» unei scrieri geniale... înseamnă că acea genialitate care nu e de la El, și prin urmare, nu mă pasionează. [...] 25. Nu înțeleg experimentul poetic. În rest, poezia ori există, ori e versificație mai bine sau mai puțin bine ticluită”. ■ Apar paginile *Scriitori polonezi la „Contrafort”*: □ În *Gândirea captivă și dilemele compasiuni* Tamara Cărașu scrie despre volumul *Gândiri captive* de Czesław Miłosz: „Departa de a fi doar o cronică a anilor staliniști, *Gândirea captivă* e o carte despre pasiuni și ambiții, care sunt, probabil, partea întunecată sau chiar «mizeria» literaturii”. □ Vitalie Sprânceană publică *După prezent întotdeauna urmează trecutul...*, un comentariu la *Călătorind cu Herodot* de Ryszard Kapuściński, traducere, postfață și note de Mihai Mitu, cuvânt înainte de Adam Michnik, prefață de Janusz Drzewucki, Ed. Art, 2008: „În spațiul foarte restrâns, invizibil chiar, dintre farsă și tragedie vom întâlni umbrele unor oameni ca Ryszard Kapuściński, Herodot, care vor veghea ca în lumea noastră să fie loc pentru NOI, nu doar pentru EU sau TU”. □ Teodor Ajder semnează „*Hydriola*” de Maciej Sieńczyk – *pășanii în benzi desenate*: „Aceste povestiri în imagini compun mrejele unei realități paralele, de care poți ușor deveni dependent. Maciej Sieńczyk e un creator extraordinar, iar lucrările sale sunt concomitent obiecte de artă plastică – sunt expuse în galerii

– dar și literatură”. ■ În *Univers concentraționar* apar fragmente din *Femei încarcerate – când istoria devine istorisire* de Mihaela Ursa. ■ Emanuela Sprânceană traduce un interviu cu Siri Hustvedt, „Ceea ce mă irită în cultura contemporană este această preocupare pentru expert și expertiză”, preluat din ediția on-line a publicației „Le Monde”, mai 2009: „Mrc: Este oare psihanaliza indispensabilă pentru o înțelegere a literaturii? Siri Hustvedt: Nu. Mai ales că literatura are o istorie cu mult mai veche decât psihanaliza. Consider că este absurd să gândim că avem nevoie de psihanaliză pentru a înțelege istoria. Bineînțeles, teoriile psihanalizei ne pot ajuta și sunt foarte interesante în critica literară”. □ Răzvan Mihai Năstase semnează *Eroi rock-and-roll*, o semnalare a romanului *Eroi* de Ray Loriga, traducere de Florin Galiș, Ed. Curtea Veche, 2009: „*Eroi* este o carte cu totul și cu totul neobișnuită. Scriitura și pulsul său intern, emoțiile pozitive pe care le stârnește, frazele amănunțite și imaginația debordantă fac din ea o lectură, dacă nu plăcută (sunt sigur că nu vor fi tocmai puțini cei care se vor lăsa cu greu cucerți de un gust literar cu totul nou) cel puțin surprinzătoare”. ■ Din *Literatura germană contemporană* citim: □ Alex Cosmescu semnează *Daniel Kehlmann – „Măsurarea lumii” în antonimii*, un comentariu la romanul *Măsurarea lumii*, Ed. Humanitas, 2007: „Autorul contrapune în roman, prin intermediul celor două personaje, două atitudini, două viziuni asupra lumii – una empirică, inductivă, activă, bazată pe experiment și observație a detaliilor, și alta, mai deductivă și reflexivă, bazată pe determinarea unor principii generale”. □ Sub titlul *Ariane Grunides – o scriitoare a formelor „vide”* citim prezentarea și povestirile scriitoarei, traduse de Olga Corețchi. □ În rubrica *Testimonii* Michael Ashter publică *Radu Mărculescu – un supraviețuitor în demnitate*, relatând lansarea de carte a lui Radu Mărculescu *Pătimiri și iluminări din captivitatea sovietică* (tradusă în germană, *Leid und Offenbarung in der sowjetischen Gefangenschaft*), apărută la editura C&N Verlag în 2008. Lansarea a avut loc la Institutul Cultural Român „Titu Maiorescu” din Berlin, pe 12 mai 2009. ■ Versuri semnează Aurelia Borzin. ■ Grigore Chiper și Corina Gîrlă traduc poeziile poetului elvețian Andreas Saurer, preluate din volumul *Freie Sicht bis Cagliatscha*, Fund-Orte, 2008. ■ Leo Butnaru revine la *Cosmograme* cu articolul *A o mie doua noapte*. ■ Din proză citim partea a doua din *Taxiul de noapte* de Vitalie Ciobanu și partea a treia din *Voci 2 sau misterioasele sfere* de Vladimir Beșleagă.

● [„Convorbiri literare”, nr. 6 (162)] Cassian Maria Spiridon semnează *Literatura, marele joc*, un text despre volumul *Cioran sau Marele Joc* de Irina Mavrodin, Ed. Institutului Cultural Român, 2007: „O abordare care evidențiază ca preeminent caracterul de operă literară, fără ca prin aceasta să-i fie diminuată perspectiva filosofică - cheie în care este citită, cu predilecție, astăzi”. ■ La ancheta revistei *Istoria literaturii române postbelice între premise și realizări* (v. „Convorbiri literare”, nr. 1 (157)) în acest număr răspund: □ Rodica Grigore: „2.-3. Autorii istoriilor literare postdecembriste și-au demonstrat capacitatea aceasta parțial, căci, de pildă, *Istoria* lui Ion Roman, ca să rămânem doar la acest

exemplu, este prea puțin axată pe un veritabil criteriu axiologic, în ciuda ambiției autorului spre exhaustivitate. Prin urmare, majoritatea autorilor din ultimele decenii au manifestat tendința mai mult sau mai puțin evidentă ca, dincolo de raportarea la o serie de valori consacrate și recunoscute, să-și impună propriul canon și sistem axiologic, de natură, adesea, doar de a justifica propriul demers critic. [...] 7. Modelul călinescian se vede, în filigran - și, nu o dată, chiar mai evident - în întreaga *Istorie* a lui Nicolae Manolescu, fiind, în fond, reperul la care autorul recentei *Istории* se raportează în permanență, chiar și atunci când pare a încerca alte drumuri. O raportare în care întrevădem, de asemenea, ambiția unui competitor, căci, dincolo de admirația față de modelul ilustru și recunoscut ca atare, Nicolae Manolescu nutrește - iar la o lectură atentă la nuanțe se va observa acest aspect - și să ambiția nu doar de a fi pus alături de modelul călinescian, ci și pe aceea de a-i arunca acestuia, simbolic, o provocare după mai bine de o jumătate de veac. În contextul acesta și având în vedere că numeroși autori prezenți în *Istoria* călinesciană se regăsesc în prezenta istorie, e greu să afirmăm că absențele ar fi mai semnificative decât prezențele, cu toate că unele dintre absențele din *Istoria* lui Nicolae Manolescu sunt cu adevărat notabile, la fel cum și unele dintre prezențe sunt discutabile în ceea ce privește mult clamatul etalon estetic".

□ Chris Tănăsescu: „5. înțeleg dea că pe «arca» lui Alex. Ștefănescu nu a încăput un poet ca Gellu Naum pentru că nu reprezintă ceva *frumos, semnificativ și demn* în literatura contemporană. Interesant este că un asemenea critic nu vrea să ia în arca respectivă nici opiniile altor critici cel puțin la fel de importanți ca el, dacă e de la sine înțeles că de cele ale scriitorilor cu frică de dumnezeul valorilor literare (adică de Dumnezeu) i se cam bărzăne. [...] 7. Păi o absență semnificativă din cartea lui Manolescu, dacă tot avem în întrebare un citat din ea, este chiar Manolescu, pentru că așa cum s-a arătat deja în alte reacții și se poate remarca «din avion», există porțiuni preluate în varianta de articol, uneori de vârstă respectabilă, și plesnite ca atare în tomul cu pricina, fără actualizările sau rafinările de rigoare. [...] Există desigur absențe majore (sau prezentări incorecte, chiar falsificatoare, ceea ce e poate mai grav) din aceste istorii, cum am și dat exemple deja, dar asta nu înseamnă că putem spune că absențele sunt mai semnificative decât prezențele, și în nici un caz că toate absențele sunt mai semnificative decât toate prezențele, ar fi absurd". ■ Irina Mavrodin semnează *Cele două limbi materne ale lui Vona*: „Scriu cartea, pe care tocmai am început-o, *Șapte zile cu Alexandru Vona*, folosind cele aproape o sută de pagini dactilografiate de interviu cu scriitorul". ■ Elvira Sorohan publică *Șerban Foarță în două transpuneri biblice*: „Exact la vârsta la care Călinescu, inspirat de lirismul biblic, scria epitalamul *Vin din Liban, mireasă*, Șerban Foarță, aflat și el, cum ar fi spus Arghezi, în «Lumina serii gânditoare» sau preferând să se așeze sub «sceptrul seral» barbian, întoarce medalia propriei poezii. Înscris pe ea o nouă exergă, cea a transpuerilor de texte biblice canonice. Puțini dintre cititorii lui ar fi putut să bănuiască această conversiune a rebelului creator de stil poetic. Mai adevărat decât Nichita Stănescu,

el a întors pe dos umbrela poeziei, în liniște, cum o făcuse Urmuz pentru proză. De aceea, nonconformistul Șerban Foarță ne apare contrariant de fidel originalelor biblice, cel puțin în transpunerea a două texte sapiențiale, *Eclesiastul. Cântarea Cântărilor*, carte apărută în 2008, lăsând deoparte *Psalmii* publicați anterior”. ■ George Popa scrie despre *Comparatism eminescian*. ■ Constantin Coroiu marchează 110 de la nașterea lui G. Călinescu prin *Spectacolul Călinescu (19 iunie 1899 – 12 martie 1965)*: „Sub titlul *Spectacolul personalității*, istoricul literar I. Oprișan a publicat cu un deceniu în urmă un volum de interviuri cu cei care l-au cunoscut sau au colaborat cu G. Călinescu, îndeosebi la institutul pe care acesta îl conducea și care avea să-i poarte numele. În cele aproape 500 de pagini se rostesc nume cunoscute de cercetători și critici literari, «dialogurile adnotate» cu aceștia conținând mărturii foarte importante pentru istoria literară și nu numai. Perioada la care se referă toți cei 14 interlocutori ai lui I. Oprișan este aproape în exclusivitate cea bucureșteană, postbelică. Lipsește din *spectacol* - căci evocarea Ștefanei Velisar-Teodoreanu, cam pătimășă, nu e decât o mică șuetă fără relevanță - partea cea mai strălucitoare, care «s-a jucat» la Iași. Aici a avut loc de fapt marele spectacol Călinescu”. ■ În *Romanul secolului XX* Ioan Holban scrie despre Eugen Uricaru: „Într-un alt timp, era, la Editura «Univers», o colecție numită *Romanul secolului XX*: acesta e titlul potrivit pentru ciclul epic al lui Eugen Uricaru, impresionant prin vastitate și valoare literară”. ■ Apare *In memoriam Alexandru Husar*: □ Leonida Maniu, *La Catafalcul profesorului (26 aprilie 1920 – 17 mai 2009)*: „Principalele valori etice care definesc sfera *omenescului* (respectul pentru om, vocația prieteniei, buna-cuviință, loialitatea, seriozitatea în muncă și viață etc.) s-au întregit și s-au armonizat atât de firesc în întregul comportament al profesorului, încât nu puteau fi separate de ființa sa. Generația tânără pierde astfel o călăuză de încredere pe drumul ei către un nou Damasc”. □ Livia Iacob, *In memoriam Alexandru Husar*: „Sfârșitul primăverii lui 2009 a adus cu sine, spre întristarea tuturor celor care l-au cunoscut personal sau indirect, prin intermediul cărților sau studiilor sale de specialitate, regretabila despărțire de cel care a fost eruditul cercetător și poet Alexandru Husar, iubitorul de frumos, cel care se arăta mereu fascinat de irepetabilul formelor artistice pure și demonstra cu talent că menirea didactică nu eludează ci, dimpotrivă, se lasă modelată, dacă nu cumva chiar potențată de daimonul scrisului”. □ Ionel Savătescu, *Timpul nu a mai avut răbdare*: „Evident, stingerea Profesorului Al. Husar lasă un gol imens în cultura română, încât lipsa Domniei sale se va resimți. Dumnezeu să-l odihnească, în pace!”. ■ Cristian Livescu semnează *Ovidiu Genaru, urmașul lui Bacovia*, o cronică literară la *Trandafir cu venele tăiate*, Ed. Vinea, 2008: „Pentru «noua epocă», Ovidiu Genaru ține să recurgă din nou la privirea lui Bacovia și, brusc, poezia sa și-a revenit din uitare, s-a înviorat, a prins nerv și maliție critică – adică tocmai ceea ce trebuie scrisului de azi. Dovadă că între cei doi există o filiație neocazională, pe termen lung, fiecare definindu-se în fond prin celălalt”. ■ Constantin Dram comentează vol. II a romanului *Aripile*

demonului de Mircea Tomuș, Ed. Limes, 2009 (*Un ecran al vederii interioare*): „Dincolo de toate acestea, un roman cu o foarte bună scriitură, ce își păstrează aparențele clasicizante cu bună știință, jucându-se grațios în cod modern/ post-modern atunci când e cazul, ilustrând stăpânirea reală a unei largi palete de mijloace scriitoricești, precum și posibilitatea, tot mai rară, de a construi lumi narrative. Credibile”. ■ Dan Mănuță publică prima parte din *Sic iubeo, sic volo*, un comentariu la istorii literare: □ *Proza română contemporană* vol. I-II de Ioan Holban, Ed. Achi Books, 2008: „Este limpede însă un lucru: Ioan Holban așează drept pietre de hotar nu evenimente politice, dar fapte literare”. □ *Istoria literaturii române contemporane* de Alex. Ștefănescu: „Și procedeul înstrăinării istoriei literare de obiectul ei continuă, cu hotărniciri care nu au nici o legătură directă cu arta literară: 1941-1947, 1948-1959, 1960-1971, 1972-1989, 1990-2000. Fiecare epocă așa zis «literară» este precedată de un sinoptic al evenimentelor politice aferente”. ■ Adrian Dinu Rachieru semnează *Poeți din Basarabia. Voci feminine (I)*: □ *Nina Josu și vizionarismul serafic*: „Înfrângându-și limitele, Nina Josu – fără a evada din țarcul problematic – ar putea atinge, bănuim, un alt nivel axiologic”. □ *Luminița Dumbrăveanu și „mitul ființei”*: „Ivită dintr-o «disperare tăioasă» a ființei care se transcrie, fără a fi poezie cu program și, cu atât mai puțin, fără a atenta la rețetarul estetic (omogenizant) al noii paradigme - impusă de optzecism prin «anexionism» - Luminița Dumbrăveanu, dincolo de micile licențe (plombarea titlului la sfârșitul poemului, de pildă), desfășoară dezinvolt un ton personal, cu deschidere filosofantă, asediind - profitabil, credem - «mitul ființei»”. □ *Steliana Grama și obsesia purității*. „Ratând «imnul Nuntirii», osândită la Dragoste («un vis menit tristețea să-mi aline»), virând spre exercițiul rondelic, Steliana Grama - talentată și incandescentă - a trăit poetic și, în trecerea-i meteorică, ne-a lăsat ca ofrandă lirică cărțile sale, depoziția sa mitologizantă, înfrumusețând lumea”. ■ În *Sosul bolognez și bomba cu bulion* Vasile Spiridon scrie despre romanul lui Caius Dobrescu, *Teză de doctorat*, Ed. Polirom, 2007: „Masiva *Teză de doctorat* scutură societatea de clișee, tabuuri și prejudecăți, dovedind faptul că romancierul Caius Dobrescu stăpânește foarte bine - ajutat de tonul emfatic mimat, de ironie, de parodie, de simțul umorului și de verva satirică - ingineria textuală («Totu-i vis și broderie. Noapte bună»”). ■ În *Păcate trecute și prezente* Daniela Petroșel scrie despre Henri Zalis: „Henri Zalis are un stil ușor recognoscibil, tradus printr-o frazare aparte, aparent plină de asperități. Cuvintele coexistă cumva agresiv și nu construiesc o armonie de suprafață a demonstrației. Densă în sensuri, propozițiile cad mai tot timpul ca niște verdicte, neslujind întotdeauna unei argumentații mai ample, ci sintetizând perspective. Cu greu anticipezi următorul cuvânt, căci scrisul are un caracter esențial imprevizibil. Totuși, câteodată fraza suna în gol sau redundant, prizonieră ea însăși a efervescentei lingvistice. Impresia la lectura este de text necizelat, performativ, puternic îndatorat spiritului eseistic”. ■ Pompiliu Crăciunescu semnează *Nicolas Blithikiotis sau despre continuitatea în inteligență*, notând apariția antologiei

bilingve din poezia lui Mihai Eminescu, *Lumină de lună, Poezii alese/ Lumière de lune. Poèmes choisis*, Ed. Gee, 2008: „Învăluire dezvăluitoare de lumină, traducerea lui Nicolas Blithikiotis dezvăluie orbitele vieții fără timp a unei creații care participă la Lumea Sensului. Or, tocmai aceasta înseamnă *să încerci să traduci cu geniu*”. ■ Emanuela Ilie scrie despre volumul lui Mihail Gălățanu: *Poeme amniotice*, Ed. Limes, 2008: „Rezumând, așadar, o experiență interioară extremă, *Poemele amniotice* detaliază, deloc monocrom însă, obsesia prenașterii, a situării într-un spațiu protector, matrice, ca soluție salvatoare de la potențialul colaps psihologic”. ■ F. I. Doweschak scrie despre *O carte cu surprize*, un comentariu la *Mircea Eliade. Hermeneutica Spectacolului* de Cristina Scarlat, Ed. Timpul, 2008: „Concepută, probabil, inițial drept o teză docta despre «abordarea în diverse formule (convorbire, eseu, cronică, studiu etc.) a unor transpuneri (lirice, dramatice, cinematografice, radiofonice etc.) ce au ca punct de plecare texte de Mircea Eliade», autoarea ne redă poate cel mai complet tablou a tot ce s-a realizat în acest domeniu - inclusiv multe informații cu adevărat inedite așa cum ne asigură cu bună dreptate autoarea în introducere”. ■ Gellu Dorian semnalează debutul lui *Adrian Jacotă – Furia iluziei*, Ed. Axa, 2009: „Dacă Adrian Jacotă va uita formula poetică din prima secțiune și va continua pe această formulă, are șanse să atragă în mod serios atenția cititorilor moderni de poezie și mai puțin a celor ce au nevoie de zorzoane prozodice și stări lacrimogene, fals încrâncenate”. ■ În paginile dedicate *Istoriei literare* citim articole semnate de Antonio Patraș (*Psihologia călătorului. Jurnal de critic – despre E. Lovinescu*), Carmelia Leonte (*Emil Botta: între cabotinism și damnare*) și Liviu Papuc (*Mihai Eminescu între bucovinean și european*). ■ Ștefan Borbély publică *Narziss și Goldmund*, un eseu despre Thomas Mann și anexa *Cum am scris Doctor Faustus*. ■ Liviu Pendefunda semnează *Geneza Aurorei*: „Simbolistica poemelor reprezintă mult mai mult decât visul unui inițiat, ele sunt alchimia în sine a unui mag ce a îndrăznit să creadă într-atât în Dumnezeu. încât să dorească a transcende în starea de veghe ce alții nici măcar nu și-au închipuit că se poate visa în adâncă adormire. Norul romboid, substanța eterică mercuriană deține întreaga existență, plasma oamenilor de știință, matricea vibratorie a câmpurilor energetice din elemente”. ■ Despre *Ficționalitate „epistolară”* scrie Nicolae Crețu. ■ Marius Chelaru semnează *Abandonați pe malul fluviului dezlănțuit*, o semnalare a volumului *Onoarea tribului* de Richard Mimouni, traducere de Miruna Ion, Ed. IBU Publishing, 2009. ■ În *Un anume principiu* Simona Modreanu scrie despre laureatul premiului Interallié pe 2008 pentru romanul *Le premier prince, le second prince*, Serge Bramly: „Un roman fascinant, adus din condei cu măiestrie și ilustrat cu vaste cunoștințe din domeniile cele mai diverse, care ne conturează o lume pe care, poate, o imaginăm uneori, mai ales privind filme cu spioni americani, dar pe care suntem departe de a o înțelege”. ■ Apare *In Memoriam Alain Paruit*, din partea Uniunii Scriitorilor. ■ Aflăm cum s-a desfășurat *Congresul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”*, Ediția a

III-a: „În perioada 5-7 iunie 2009 a avut loc la Botoșani cel de al III-lea Congres Național de Poezie, organizat de Fundația Culturală «Hyperion - caiete botoșănene», cu sprijinul Uniunii Scriitorilor din România. A fost ales președinte al Congresului Gellu Dorian, vicepreședinți Ion Pop și Leo Butnaru și un comitet de coordonare format din Adrian Alui Gheorghe, Cassian Maria Spiridon, George Vulturescu, Claudiu Komartin și Vasile Tărățeanu. Salutul U.S.R. a fost adus de scriitorul Varujan Vosganian, vicepreședinte. Tema acestei ediții a fost «Poezia și istoria literaturii române». [...] Un juriu format din Ion Pop, președinte, Mircea A. Diaconu, Vasile Spiridon, Cristian Livescu, Alexandru Matei, Liviu Ioan Stoiciu și Gellu Dorian a acordat premiul Congresului Național de Poezie, ediția a III-a poetului Ioan Moldovan. Poeta Andra Rotaru a obținut Premiul «Hyperion» pe anul 2009. Pe 7 iunie, la Ipotești, în Aula «Laurențiu Ulici» a Memorialului Ipotești - Centrul Național de Studii «Mihai Eminescu» a fost lansat apelul CNP-2009 și au fost decernate premiile celei de a XXVIII-a ediții a Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică «Porni Luceafărul...». De asemenea, scriitorii prezenți au semnat și un protest adresat Guvernului României, pe care le redăm mai jos”. □ *Apelul Congresului Național de Poezie, ediția a III-a, Botoșani, 5-7 iunie 2009* (v. „Luceafărul”, nr. 18 (890)/ 2009). □ *Rezultatele Concursului Național de Poezie și Interpretare critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”*, Ediția a XXVIII-a, 7 iunie 2009 Botoșani: „Juriul celei de a XXVIII-a ediții a Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene «Porni Luceafărul...», format din: Cassian Maria Spiridon, Valeriu Stancu, Lucian Vasiliu, Marius Chelaru, Daniel Corbu, Liviu Apetroaie, Marian Drăghici, Ioan Moldovan, George Vulturescu, Vasile Spiridon, Sterian Vicol, Corneliu Antoniu, Dumitru Augustin Doman, Virgil Diaconu, Ioan Radu Văcărescu, Gellu Dorian. Lucian Alecsa, Dumitru Țiganiuc, Nicolae Corlat, secretariat, avându-l ca președinte pe Ion Pop, întruniți în ședința finală pe data de 6 iunie 2009, a hotărât decernarea următoarelor premii: □ Secțiunea debut editorial, carte publicată: Premiul «Horațiu Ioan Lașcu» al Filialei Iași a Uniunii Scriitorilor din România - Vlad Moldovan, pentru carte *Blank*, Editura Cartea Românească, 2008; Premiul Uniunii Scriitorilor din R. Moldova – Adrian Jacotă, pentru cartea *Furia iluziei*, Editura Axa, 2009. □ Secțiunea poezie: - Premiul Editurii «Junimea» - Dana Cernușcă; - Premiul Editurii Revistei «Convorbiri literare», APLER și al revistei «Hyperion» - George Alexandru Serediuc; - Premiul revistei «Convorbiri literare» - Simona Drumitrache; - Premiul revistelor «Familia» și «Euphorion» - Ioana Miron; - Premiul revistelor «Dacia literară» și «Cronica» - Bogdan Federeac; - Premiul revistei «Argeș» - Alexandra Chelu; - Premiul revistei «Ateneu» - Daniela Maria Varvara; Premiul revistei «Poesis» - Carmen Stanciu; - Premiul revistei «Poezia» - Maria Luiza Țuculeanu; - Premiul revistei «Feed back» - Dana Clara Necula; - Premiul revistelor «Porto Franco», «Dunărea de Jos» și «Antares» - Mirela Aldea; - Premiul revistei «Cafeneaua literară» - Lenuța Dolinschi; - Premiul revistei «Viața Românească» - Rodica

Ion. □ secțiunea interpretare critică a operei eminesciene: - Premiul revistei «Convorbiri literare» - Elena Cristina Popescu; - Premiul revistei «Dacia literară» - Irina Roxana Georgescu; - Premiul revistei «Hyperion» - Ștefana Burzuc; - Premiul revistei «CRONICA» - Laura Opaț. ■ În *Drept la replică* apare *Mistificări, denunțuri și ficații la marginea dreptei* de Vladimir Tismăneanu, un răspuns la articolul lui Mircea Platon din numărul anterior: „Observ că, mai nou, revista «Convorbiri literare» din Iași găzduiește, într-un fel atât de întristător pentru istoria acestui vechi centru de creație și cultură, texte intens polemice și hotărât tendențioase la adresa unui curent de intelectuali europeni, având diferite convingeri doctrinare, dar reprezentând numitorul comun al obsesiilor și frustrărilor unui tânăr doctorand. Doresc în aceste rânduri să răspund, fără pretenție de exhaustivitate, la câteva din acuzațiile punctuale proferate în paginile acestei reviste”. ■ În *Panoramic editorial* aflăm ce e nou la *Edituri ieșene/ autori ieșeni*, sub semnătura lui Peregrinus: □ Mihai Eminescu, *Din valurile vremii/ Dall'onde degli evi*, ediție bilingvă română-italiană de Geo Vasile, Ed. Institutul European, 2008. □ Doru Maximovici, *Omul ca un singur înger*, Ed. Junimea, 2009: „[...] la Doru Maximovici tabloul poetic care este expus pe simeza paginii înseamnă și scurtime dar și metaforă, explicație, întrebare, subsumarea răspunsului”. □ *Dicționar de curente moderniste*, coordonatori Viorica S. Constantinescu, Alina Pistol, Ed. Universitas XXI, 2008: „Sunt abordate, printre altele, și aspecte despre modul în care aceste curente literare se interferează cu alte arte, din domeniul vizualului, cu muzica, teatrul ș.a.”. □ Stela Fodor, *Gânduri pentru tine*, Ed. Sedcom Libris, 2009: „Autoarea creează o poezie în care metafora, fără a lipsi, este oarecum văzută ca un instrument, ca un accesoriu chiar pentru a transmite mesajul – în consonanță mai ales cu iubirea [...], păstrarea, sărbătoarea ei”. □ Boris Crăciun, *O istorie legendară a Iașilor povestită și ilustrată pentru cei mici și cei mari*, Ed. Porțile Orientului. □ Marius Cîrlan, *Destine frânte (avatarurile unei familii în comunism)*, Ed. Alfa, 2009. □ Elena Budescu-Ciubotaru, *Lumini. Amintirile călătoriilor (Amintirile lui Pavel Poenaru)*, Ed. Panfilius, 2009. □ Nicolai Ciobanu, *Poezii*, Ed. Fides, 2008: „Autorul încearcă, în vers rimat, să «deseneze» și un tablou al satului de azi, cu diverse aspecte din viața de zi cu zi folosind pe alocuri culorile nostalgiei, ironiei ori umorului”. ■ Ștefan Cucu notează că Editura Ars longa a publicat *Poezia lui Eminescu în limba latină*, traducere de Nicolae Sulica, Ștefan Bezdechi, Traian Lăzărescu. ■ În *Vitrina cărților* Emilian Marcu prezintă volumele, oferind și note, de la „mai puțin acceptabilă” până la „excepțională”: □ Liviu Grăsoiu, *Voiculesciana*, Ed. Nouă, 2008 și *Prima pagină, între 80 și 65*, Ed. Nouă, 2008 („foarte bune”): „Dacă în *Voiculesciana* Liviu Grăsoiu se ocupă integral de dramatica existență a unuia dintre cei mai importanți scriitori din literatura română, în cartea *Prima pagină sau între 60 și 65* se pot redescoperi articole extrem de interesante și de actuale, deși au fost scrise cu ani în urmă, despre alți scriitori mari cum ar fi: Vasile Alecsandri, Octavian Goga, George Bacovia, Alexandru Philippide, Ion Pillat, Nichita

Stănescu”. □ Nicolae Dragoș, *Călător spre nevăzute umbre*, Ed. Ceres, 2009 („foarte bună”): „Acolo unde există cu adevărat poezie, ca în această frumoasă antologie a poetului Nicolae Dragoș, falsele valori ar trebui să se simtă stingherite și să-și caute loc în alte profesii mai... bănoase, sau în locuri mai ferite”. □ Adrian Dinu Rachieru, *McLumea și Cultura Publicitară*, Ed. Augusta și Arptress, 2008 („foarte bună”): „Concluzia, deloc liniștitoare, pe care o propune din profunde cercetări, în finalul acestei cărți, Adrian Dinu Rachieru ar fi că suntem în epoca în care trecem de la *Satul planetar* la *Statul magic* și că trecerea se face extrem de dureros și cu multiple sacrificii și îngrijorări”. □ Traian T. Coșovei, *Poezii marilor orașe*, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2008 („foarte bună”): „O astfel de sinteză despre poezie se poate realiza doar cunoscând până la detaliu opera autorului vizat. Și Traian T. Coșovei reușește să ne facă să descoperim altfel poezia”. □ Călin Ciobotari, *Junimea de ieri, Junimea de azi*, Ed. Junimea, 2008 („foarte bună”): „Trăind în miezul aprins al fenomenului junimist contemporan, Călin Ciobotari face o amplă radiografie a fenomenului în *Junimea de ieri, junimea de azi*, încercând să surprindă, în spirit, vechile prelecțiuni, din perspectivă sociologico-culturală, ca niște adevărate ritualuri de inițiere intelectuală”. □ Slavomir Gvozdenović, *Fragmente despre adjectivele descriptive*, Ed. Hestia, 2007, traducere de Lucian Alexiu („bună”): „Gâlceava poetului cu lumea la Slavomir Gvozdenović se produce la nivel ludico-liric, dând poeziei o anume prospețime, o anume savoare atât de necesare”. □ Vasile Popa Homiceanu, *Drumul spre Efes*, Ed. Alfa, 2008 („bună”): „Jonglând cu termeni și cu situații dintr-o vreme și o lume ce par a se fi pierdut în zodii și în negura timpului, Vasile Popa Homiceanu impune cititorului o anume alegorie cu tentă mitologică, alegorie atent aleasă”. □ Valeriu Cușner, *Timpul „zero”*, Ed. Junimea, 2009 („bună”): „Prozele scurte din volumul *Timpul «zero»* fac adesea o interesantă voltă spre copilărie, spre întâmplările deja derulate, dar fără a fi o proză cu caracter neapărat memorialistic”. ■ Cu acest număr revista distribuie *Lumea de iedea* de Florentin Palaghia, Biblioteca revistei „Convorbiri literare”. ■ Gheorghe Grigurcu publică *O puritate artificială*. ■ În rubrica *Inedit* apare *Despre istoria care s-a început la Mitoc* de Andrei Vartic. ■ Versuri semnează Dorin Popa, Marian Ruscu, Dan Petrușcă, Lucreția Andronic, Irina Roxana Georgescu. ■ Din proză citim *Et in America și Vârtejul* de Ion Gheorghe Pricop. ■ Olimpia Iacob traduce versurile lui Robert Pinsky.

● [**„Cronica”, nr. 6 (1574)**] Poezia *Fântâna* de George Lesnea este numită *Poem de iunie*. ■ Valeriu Stancu publică partea a doua din *Parler de la pluie et du beau temps*. ■ Tudor Ghideanu revine cu *Eonul Noica al Europei*, discutând despre *Românescul ca sentiment al ființei*. ■ Gh. Macarie oferă cititorilor *Dialog epistolar Ion Irimescu – Ioan Bârleanu și alți contemporani*. ■ În pagina *In memoriam* citim: □ *Un patriarh al umanismului Constantin Ciopraga* de Petru Herțanu: „Pentru o viață de om închinată nouă, românilor, unei lumi întregi, eminentul om de cultură, academicianul Constantin Ciopraga și-a cucerit un loc

special în panteonul istoriei, științei și al culturii. Un patriarh al umanismului, un protocronist al ideii de europenizare a istoriei, culturii românești și universale, un hermeneut al spiritualității românilor”. □ *Moștenirea estetică a prof. Alexandru Husar* de Leonida Maniu: „În final, la capătul acestor succinte considerații dedicate concepției estetice a lui Al. Husar, trebuie să constatăm că apariția viziunii sistematice asupra artei în ansamblul ei, are atât o motivație internă, ținând de logica lăuntrică a dezvoltării teoriilor despre artă, cât și o justificare externă, care privește stările de lucruri din planul vieții culturale și sociale actuale. Astfel, în virtutea acestei interpretări dialectice a fenomenelor, ea nu apare ca un proces artificial, ci ca unul firesc și necesar, un autentic salt calitativ al reflecției filozofice asupra artei din Antichitate și până azi”. □ Emanuela Ilie publică partea a doua a eseului *Basarab Nicolescu – un român în și dincolo de (trans!) lume*. ■ În rubrica *Eminesciana* Leonida Maniu scrie despre *Metafora eminesciană a genezei*. □ În rubrica *Literatura imaginarului* citim scrierile lui Lucian Merișca și George Ceaușu. ■ În *Sertarul cu manuscrise* apare *Accidentul* de Ștefan Amariței. ■ Cătălin Bordeianu e prezent cu poeziile sale. □ Marius Chelaru realizează pagina de *Literatură universală*, oferind cititorilor un articol despre scriitorul kosovar Sabit Rustemi (*Realul văzut ca un drum între ideal și paza de stricăciune*) și versuri din *Poezia arabă modernă*. ■ Valeriu Stancu traduce versurile scrise de Maria Baranda.

● [**„Cuvântul”, nr. 6 (384)**] Paul Cernat publică editorialul *Tânărul scriitor*, pe marginea participării la Colocviul Tinerilor Scriitori, ediția a patra, desfășurată la Alba Iulia între 15 și 17 mai: „N-aș vrea să vorbesc prea mult despre cum a fost acolo - a fost, în pofida numeroaselor absențe, neașteptat de bine, din două motive principale: 1) gazdele albaiuliene au fost impecabile, 2) USR a dat mână liberă tinerilor *insider*-i (un cristian, Claudiu Komartin, Cosmin Ciotloș, Smaranda Șchiopu) să se ocupe de organizare, iar aceștia s-au achitat cu brio. M-aș opri, în schimb, ceva mai mult asupra unui aspect relativ gingaș asupra căruia am mai zăbovit și cu alte ocazii: statutul de «tânăr scriitor». S-ar putea să mă înșel, dar am rămas cu vaga senzație că o parte a invitaților absenți au ținut să se derobeze de o etichetă resimțită probabil ca suspectă. Am avut, de altfel, ocazia să constat cu alte prilejuri o anume segregare a «juniorilor», ținută de seniori într-un fel de ghetto și mângâiați, simbolic, pe cap cu condescendență. Scriitor tânăr va să zică, pentru opinia comună, un fel de speranță care încă n-a confirmat decisiv, un «începător» fără suficientă experiență competițională, un fel de fotbalist necopt care se tot încălzește pe margine așteptând ieșirea din teren a jucătorilor epuizați sau accidentați. Cu alte cuvinte, un ins care nu stă bine pe propriile picioare și are încă nevoie de tutelă”. ■ Apare continuarea dosarului din numărul trecut, acum sub titlul *Generația 2000*: □ Oana Cătălina Ninu, *Ce e cu generația 2000 și ce (mai) caut eu aici?*: „Știu că o generație nu este echivalentă unui curent literar, adică unei scriituri cu anumite particularități identificabile. Totuși, din moment ce se vorbește la comun despre o serie de scriitori mai mult sau mai

puțin tineri, mi-e foarte greu să cred că doar criteriul biologic (vârsta relativ apropiată) este unicul element de legătură. Pe de altă parte, orientarea esențială către cititor, mai puternică și mai directă decât în oricare altă etapă literară, nu cred că ne va diferenția de generațiile viitoare, decât în situația în care literatura ar deveni o formă de autism. Și mi-e teamă că despre generația 2000 se va vorbi numai pornindu-se de la dimensiunea ei narcisistă...”. □ Miruna Vlada, *CTS after party*, despre Colocviul Tinerilor Scriitori: „[sic!]: eu am simțit cel mai mare castig în *dezbaterea de la final de sâmbătă* - de ce să intri/ nu intri în Uniunea Scriitorilor? am fost poate cam vehementă dar am vrut să înțeleg tot mai bine ce criticam, ce vrem să îmbunătățim și cum. o soluție bună e dată numai de o identificare a problemei f. bună. a vorbi despre URSS fără să cunoști problema în profunzime înseamnă că nu poți emite nicio critică care să aibă și repercusiuni constructive, și eu cred că asta e scopul - ambele părți (instituții și indivizi) să aibă ceva de câștigat, și evident în niciun caz instituția nu trebuie să fie mai presus de individ, în megalomania URSS sta poate o parte a problemei”. □ Cosmin Perța, *Textul viu*, cu specificare: „Text adresat lui Claudiu Komartin în iunie 2005”: „Textul NU TREBUIE să devină un simplu depozitar de trăiri, asumări, panseuri oligofrene ale unor mici mutanți înecați de vapori cembălului sau a roșiei sau naiba mai știe ai cărei zone cu adevărat născătoare în veacul nostru. Atâta vreme cât el, textul, nu își modifică glandele, câtă vreme carnea lui nu se schingiuește în funcție de carnea ta, cât seara ți se pare că ești singur, al nimănui, și că o vietate mică, malițioasă, perfectă, îți molfăie creierul, nimic nu se poate face. Textul acesta viu, despre care ne tot place să vorbim, nu este, așa cum ar putea crede teoreticienii de birt, acela în care cu ușurință ne putem regăsi, sau acela pe care îl redescoperi și de fiecare dată găsești alte valențe/ fațete. NU. De-abia acela este textul viu, luminos, care nu este nici în urma noastră, nici în fața noastră, cel care ia ceaiul cu tine în fiecare zi, cel care se ascunde sub pat și așteaptă să-l găsești, cel care deja scris sau gândit doar te condiționează”. ■ În cadrul dosarului apare și o mini-anchetă *Douămiism vs. douămiism* de Daniel D. Marin: „S-a tot scris despre douămiism, dar n-am găsit încăieri o singură analiză centrată cu adevărat pe poetică, de la mijloace tehnice la impact, de la noutate incipientă la tendințe vizibile, de la direcții abia schițate până la cele mai importante linii de forță pe care s-ar sprijini discursul poetic douămiist. Pentru aceasta propun o abordare direct din magma generaționistă a momentului. Care ar fi, așadar, cele câteva linii definitorii care se atrag și care ar fi cele câteva linii definitorii care se resping în interiorul douămiismului?”. Răspund: □ Șerban Axinte: „Cred că nu a venit încă momentul să discutăm despre liniile definitorii ale douămiismului. Consider că e încă devreme. Au apărut mulți scriitori ce aparțin acestei generații, dar e posibil să mai apară mulți. Au apărut cărți foarte bune aparținând unor autori, fără îndoială, talentați, dar operele sunt la început, ei mai au încă multe de spus. Nimeni nu a dat deocamdată cartea vieții lui”. □ Paul Cernat: „1. Despre douămiism putem vorbi, cu adevărat, doar în poezie. În proză este fie inexistent,

fie (deocamdată) irelevant valoric. Ca de fiecare dată, poeții se află în avangarda sensibilității unei epoci. 2. Linii care se atrag? Visceralizarea, agresivitatea și directetea extremă a discursului, hiperautenticismul, cultivarea valorilor «tari» ale biograficului (optzecistii cultivau valorile slabe), predilecția pentru morbid și pentru zonele psihedelice și infraumane, deviante, refuzul livrescului și parodicului, spiritul «comunitar», combinația de cinism, dezabuzare și disperare apocaliptică. [...] 3. Exista și unele tendințe oarecum marginale în sânul fenomenului, «reziduuri» ale unor poetici mai vechi. Ele dau însa relief și, uneori, substanța poeziei douămiiste. Date afară pe ușă, melancolia lirică, vizionarismul, livrescul, dimensiunea simbolică ș. cl. se întorc pe fereastră”. □ Alexandru Matei: „Cred că e prea devreme pentru a defini poetica douămiistă - și nu numai prea devreme, dar poate chiar inadecvat ca atare. De ce? Pentru că generația 2000 este una de tranziție. Este ultima promoție a literaturii române dinaintea intrării noastre în postmodernitate. Dar discursului critic i se pare incomod să se vadă obligat să-și schimbe temele într-un mod atât de radical. E drept, a vorbi despre o poetică douămiistă cere o rigoare ceva mai mare decât a face bilanțul douămiismului, pentru că ești constrâns la o oarecare încadrare tematică. Numai că mă întreb dacă poetica douămiistă chiar înseamnă ceva - iar dacă răspunsul e afirmativ, atunci mă întreb nu numai cum s-ar diferenția ea de cea optzecistă, de pildă, ci de cele care-i vor urma”. □ Luigi Bambulea: „Ceea ce observ personal, pentru moment, în urma rezolvării acestei ecuații a esteticii și poeticii (definite prin înțelegerea mutației optzecism-douămiism) este, pe de o parte, calitatea de real postmodernism a generației poetice din jurul anilor 2000, ca și, pe de altă parte, consecințele ce decurg din această primă observație (de revizuire istorică și teoretică: considerarea optzecismului ca ultimă fază (alexandrină?) a neomodernismului românesc și considerarea douămiismului ca adevăratul și singurul postmodernism român, precum și de intuiție a următoarelor evenimente literare majore: noua estetică a reangajării în utopia artei, incipientă acum, dar nu mai puțin evidentă)”. □ Raluca Dună: „Cumva pare că fiecare poet a încercat să-și ofere o soluție la propria criză, prin poezia sa, cazul cel mai relevant părăndu-mi-se cel al lui Claudiu Komartin, care a găsit în cel de-al treilea volum al său calea unei armonizări și înprospătări, atât stilistice, cât și interioare, fără să-și piardă forța inițială. Tentația unei poezii diferite în substanță se resimte și în ultimele poeme ale lui Cosmin Perța, Teodor Dună sau Dan Sociu, chiar dacă recunoaștem în parte vechi «maniere», cred, prin infuzia unui nou lirism, prin iluminarea stării poetice, înțelegând prin iluminare firescul luminii interioare a unui poem, fie el vizionar sau neorealist”. ■ Florina Pîrjol realizează un interviu cu Lobo Antunes, „O carte bună este o carte ce a fost scrisă pentru mine”: „- Există o «ordine naturală a lucrurilor» în scrisul dvs? În scris, în general... - Niciodată nu citesc cărțile pe care le scriu, e chiar un paradox, fiindcă scrii cărțile pe care ți-ar plăcea să le citești, dar nu o faci, până la urmă, pentru că lucrezi atât de mult la ele, corectezi și rescrii atât de mult până ajungi la varianta finală încât nu mai poți citi.

Câteodată, când traducătorii au probleme legate de o anumită propoziție, sunt nevoiți să citească și sunt surprinși, e ca și cum cărțile s-ar scrie fără mine. E foarte bizar. Într-un fel îmi sunt familiare, cunoscute, recunosc muzica lor”. ■ Dragoș Jipa traduce eseuul lui Roger Chartier, *Când istoria se uită de sus la filozofie...*, un eseu despre „Relația dintre filosofia istoriei și istoria filosofiei”. ■ Alex. Cistelecan semnează *Rebranduirea unui dezastru*, un eseu pe marginea dosarului dedicat conservatorismului american, apărut în «Idei în dialog», februarie 2009. ■ Despre *Bilanțul istoric al lui Francisco Franco* scrie Codruț Constantinescu. ■ Șerban Axinte oferă cititorilor un eseu despre *Aglaia, un roman anonim din secolul al XIX-lea*. ■ În „A treia cale”. *Literatura între poetică și sociologie* Alexandra Florescu recenziază *Postures littéraires. Mises en scène modernes de l’auteur* de Jérôme Meizoz, Ed. Slatkine, 2007: „Metode și instrumente sociologice pot fi coroborate cu altele poetice pentru a indica identitatea autorului, obiect al teoriei, istoriei și criticii literare. Analiza posturală conciliază text și context, individual și colectiv, diacronic și sincron. Relevanța unei astfel de metode pentru istoria literară, de exemplu, mi se pare evidentă. Dihotomia autor/ operă, purismul reducăționist al perspectivei sociologice sau al celei poetice sunt astfel depășite, și ambele au de câștigat”. ■ Antonio Patraș publică *În căutarea lumii perfecte*, un comentariu la *Cum să uiți o femeie* de Dan Lungu, Ed. Polirom: „Fără să vehiculeze un mesaj cu miez etic, în maniera literaturii teziste de altădată, *Cum să uiți o femeie* e o carte ce apelează din plin la sensibilitatea cititorilor față de complexitatea problemelor morale, pentru care și prozatorul pare să manifeste acum un interes vădit. Or, primenirea temelor și a tipului de discurs aglutinat în jurul unei axe morale (nu însă și moralizatoare!) sporește, în opinia mea, și valoarea estetică a literaturii lui Dan Lungu - un scriitor care e pe cale să se reinventeze, iată, într-un mod de-a dreptul surprinzător. Și, dacă la același nivel de performanță se ridică alți câțiva autori din noile generații, în genul său prozatorul ieșean rămâne, deocamdată, fără rivali”. ■ Daniela Luca semnează *Apocalipsa materiei poetice*, un text despre poetica Martei Petreu: „Discurs-fractal, în care imaginile se repetă la identic în planul latent, până când autor sau cititor resimte fatigabilitatea de a fi, tensiunea continuă din interstițiile cuvintelor, iar nonacțiunea prin acțiuni-vortex ce acționează în substraturile/ învelișurile scriiturii Martei Petreu nu lasă loc la *respiro*, de aceste «cantate ale spaimei» și «ale funinginii» nu poți decât să te înstrăinezi pentru a le putea interpreta cu propriile instrumente eutale. Aceasta este poate gama apocaliptică sau scara iacobiano-metrică pe care sisyfic-mortifer sau cioranian-disperat poți urca până la un Dumnezeu fără Dumnezeu”. ■ Adrian G. Romilă publică *Bolile lui Cioran și filosofia*, o recenzie la volumul *Despre bolile filosofilor. Cioran* de Marta Petreu, Ed. Biblioteca Apostrof, 2008: „Specialistă în devoalări ale interbelicului românesc, Marta Petreu a găsit și de această dată o excelentă ocazie de eseu: relevanța filosofică a ipohondriei cioraniene”. ■ Marin Mincu revine cu prima parte din *Un hibrid rezultat din plagierea lui Călinescu și politizarea est-etică tendențioasă*, un articol despre *Istoria...* lui

Nicolae Manolescu: „Cu toată stânjeneala de care sunt capabil, mă văd obligat să declar de la început inutilitatea «istoriei critice» manolesciene care îl plagiază nepermis pe Călinescu și, după cum se va vedea - printr-un efect *retro* -, mai mult obscurizează lucrurile decât să le clarifice. După acest preambul, nu atât de optimizant pe cât aş fi dorit, în cele ce urmează voi încerca să semnez cât mai succint în ce constă superfetăția critică a acestei masive lucrări. [...] După derularea lecturii celor 1450 de pagini, rezultă foarte clar, pentru oricine are răbdarea să citească întregul op, că lui N. Manolescu îi lipsește perspectiva teoretică necesară și, atunci când e obligat de context să-și articuleze unele aserțiuni metodologice, îi rezumă școlărește pe diverși hermeneuți, fără să înțeleagă întotdeauna exact despre ce e vorba. [...] Se poate demonstra că, fie în ceea ce privește structurarea materiei literare, fie în ceea ce privește situarea axiologică și aplicația analitică propriu-zisă, N. Manolescu îl urmează foarte îndeaproape pe G. Călinescu (*adică îl plagiază!*), și chiar atunci când pare că-l completează, de fapt, pe ansamblu, nu adaugă nimic personal interpretărilor făcute de acesta. Oare să fi considerat el că citarea (de peste o mie de ori!) a marelui critic este suficientă pentru a-și lua dreptul de a-i copia ideile și formulările critice? Nu cumva ne aflăm în fața unei *fraude critice grave* ce ar trebui dezavuată și sancționată într-un mod mult mai responsabil? Este oare permis să te folosești de analizele și judecățile de valoare din *Istoria* lui Călinescu sau de ideile altor critici contemporani numai pentru că îți maschezi eufemistic actul fraudării, afirmând echivoc că lucrezi «la două mâini»? [...] Vreau să spun că și Lovinescu, și Călinescu au avansat idei și analize proprii despre autorii cuprinși în *istoriile* lor, pe când N. Manolescu n-are nimic al său (*adică n-are o ipoteză de lectură nouă* și nici nu propune *recuperarea vreunui scriitor nedreptății de Călinescu*) referitor la perioada de până la 1941. Cum poate observa oricine, după această bornă cronologică precisă, el pierde siguranța orientării critice, menținută constant (în primele două părți) prin plagierea scandalosă a lui Călinescu și - în partea a treia a lucrării - devine total incongruent, chiar incontinent, deși se notează acea lejeritate a discursului foiletonistic, ilustrată de cronicile despre literatura postbelică, aglutinate impropriu aici și transformate în material de istorie literară. Dar oricât de bine ar lipi el aceste cronici literare, în absența ideilor critice proprii, istoria sa nu are substanță”. ■ Claudiu Komartin traduce versurile lui Matthew Sweeney.

● **[„Dilemateca”, nr. 37]** În editorialul său, *Suntem cum citim*, Mircea Vasilescu disută despre rolul internetului în contextul cititului, pornind de la două articole semnate de Nicholas Carr (*Is Google Making Us Stupid? What the Internet is doing to our brains?*, „Atlantic”, 2008) și Tullio De Mauro („Internazionale”, 2009). ■ În *Bazar* citim: □ *Llosa amenințat cu expulzarea*: „Mario Vargas Llosa a fost invitat la sfârșitul lunii mai în Venezuela, la un colocviiu cu tema «Provocarea latino-americană: libertate, democrație, proprietate privată și combaterea sărăciei». Partidul Socialist Unit, aflat la putere, a dat cu o săptămână înainte un comunicat de presă prin care l-a avertizat pe Llosa că va fi expulzat

dacă va îndrăzni să critice guvernul lui Hugo Chávez”. □ *Atmosfera „eurocool” la New York*: „Nu de evenimente literare și de librării duce lipsă New York-ul. Și totuși, deschiderea temporară a unei librării Cărturești în oraș nu a fost trecută cu vederea de una dintre cele mai importante publicații nord-americane, «The New York Times». [...] Cărturești New York este găzduit, până la jumătatea lunii iulie, de Institutul Cultural Român. Librăria s-a exportat în Marele Măr cu tot cu binecunoscuta atmosferă «eurocool» pe care o promovează această marcă în România”. □ *Orhan Pamuk riscă un nou proces*: „În 2005, într-un interviu acordat unei publicații elvețiene, scriitorul Orhan Pamuk a vorbit despre genocidul armenilor - un subiect-tabu atât în Turcia, cât și în Europa Occidentală: în multe țări din Vest, negarea genocidului constituie infracțiune, în vreme ce în Turcia, simpla pomenire a acestor fapte poate fi văzută ca o defăimare a imaginii țării. Avocatul ultranaționalist Kemal Kerinsiz a depus o plângere împotriva scriitorului, însă, în 2006, procesul în care era acuzat de denigrarea țării a fost oprit. Orhan Pamuk risca o pedeapsă de până la trei ani de închisoare, ceea ce a stârnit un val de proteste din partea mai multor lideri europeni care vedeau în acest proces «o violare a libertății de exprimare». Curtea de Apel a Turciei a anulat însă decizia curții prin care scriitorul era achitat de acuzații. Ceea ce înseamnă că procesul ar putea fi reluat în orice moment”. □ *Moartea lui Mario Benedetti*: „La sfârșitul lunii mai, a murit cel mai important scriitor uruguayean, Mario Benedetti”. □ *Mircea Cărtărescu la Cambridge*: „Invitat al Institutului Cultural Român în cadrul unui program de literatură organizat în luna mai, în parteneriat cu EUNIC-Londra și New Europe Society, Mircea Cărtărescu a fost prezentat la Trinity College de criticul literar Ian Fairley, profesor la Universitatea din Leeds și traducător al lui Paul Celan în limba engleză. Mircea Cărtărescu a oferit o lectură din *Nostalgia*, a vorbit despre condiția, inspirația și drumul către cititor al literaturii sale, iar actrița Anamaria Marinca a citit povestirea *Irish Cream* din volumul *De ce iubim femeile*, povestire tradusă special pentru acest eveniment de Angela Jianu, lector la Universitatea din Warwick”. □ *350 de ani Cotta*: „Cotta - editura la care au publicat Schiller și Goethe - sărbătorește cel de-al 350-lea an de existență. Muzeul orașului Tübingen a inaugurat de curând o expoziție despre istoria editurii Cotta”. □ *Milan Kundera - personaj literar*: „În noua sa carte, *Ultima după-amiază a lui Agnès*, autorul canadian François Ricard schițează un portret al clasicului contemporan Milan Kundera. Cartea înfățișează întreaga operă a parizianului prin adopțiune Kundera (născut în 1929 la Brno), începând din perioada cehoslovacă, până la marele succes literar al celor zece romane publicate”. □ *Claudio Magris la Varșovia*: „500 de edituri din 31 de țări își prezintă publicațiile la cea de-a 54 ediție a Târgului de Carte de la Varșovia. Cel mai mare eveniment de carte din Europa Centrală a fost inaugurat pe 14 mai în Palatul Culturii și Științei din Varșovia. Scriitorul italian Claudio Magris, invitat de onoare al târgului, va lansa traducerea poloneză a cărții sale *Călătorie fără sfârșit*”. □ *Camilo José Cela, plagiator?*: „Pe la sfârșitul anilor '80 existau bănuieli că

scriitorul spaniol Camilo José Cela (1916-2002), controversatul laureat cu Nobelul literar în 1989, ar fi lucrat cu «negri». Recent, o echipă de experți literari a dovedit că în romanul *Crucea Sfântului Andrei* se regăsesc pasaje identice sau similare cu fragmente din cartea *Carmen, Carmela, Carmina* a scriitoarei Maria del Carmen Formoso, carte publicată cu doar câteva luni înaintea romanului lui Cela și ulterior și premiată. Sesizarea juridică fusese înaintată tribunalului din Barcelona de către fiul scriitoarei, împotriva lui José Manuel Lara Bosch, directorul grupului editorial Planeta, unde a apărut romanul lui Cela”. ■ În acest număr *Dilemateca vă recomandă*: □ Alex. Leo Șerban: „Stéphane Audeguy - căruia i s-a tradus, tot la Nemira, minunatul roman *Teoria norilor* - a recidivat cu *Fratele lui Rousseau*”. □ Marius Chivu: „Acum când literatura recentă are monopol pe piața traducerilor și în plină frenezie pentru nou, vă propun două cărți clasice, una mai savuroasă dacit alta, ambele de la Editura Art și în traducerea memorabilă a Antoanetei Ralian: G. K. Chesterton, *Hanul Zburător* - un cocktail satiric cu ingrediente haiducești-apocaliptic-homerice, și Daniel Defoe, *Jurnal din anii ciumei* - o capodoperă a literaturii cu epidemii printre ai cărei fani se numără Gabriel García Márquez și Anthony Burgess”. □ Simona Sora: „Binevenita reeditare a celui mai important roman al lui Camilo José Cela din 1951, *Stupul* (Editura Polirom, 2009), interzis în Spania pe timpul lui Franco și publicat inițial în Argentina, în traducerea și cu o excelentă postfață semnată de Ioana Zlotescu”. □ Claudiu Constantinescu: „Simpaticele volume din seria *Ghidul xenofobului* (Editura Nemira) - despre ticurile, tabieturile, apucăturile, maniile, manierele și remanierele «semințiilor» contemporane (până acum: americanii, israelienii, germanii, spaniolii, francezii și englezii)”. ■ În dosarul *Despre science fiction* citim: □ Radu Pavel Gheo, *SF-ul: o definiție*: „Când am publicat *Despre science fiction*, volumul de teorie și critică literară axat pe SF (de unde am preluat în mare parte ideile din textul de față), am pornit - printre altele - de la convingerea că, într-un anumit sens, *nu există literatura science fiction*. Sintagmă oricum pleonastică, fiindcă în contextul de față *fiction* și «literatură» înseamnă același lucru. Fie ea umilă sau înaltă, trivială sau nobilă, până la urmă literatura nu poate fi decât bună sau proastă. Dincolo de cadrele, temele sau ideile specifice, *science fiction*-ul nu se abate de la această regulă”. □ Michael Haulică, *Literatura SF e despre oameni*: „Poate cea mai radicală transformare a literaturii SF contemporane este apropierea de mainstream. Grija pentru calitatea literară a textului lasă în urmă obsesia pentru S-ul din SF, lucru care îi nemulțumește pe adepții sefeului ca literatură despre știință, dar îi apropie de cititorii care, în general, nu prea sunt tentați de poveștile cu nave spațiale și roboți”. ■ Paul Cernat publică *Poezia de sub mocheta lui Klimt*, o recenzie la volumul lui Sebastian Reichmann, *Mocheta lui Klimt*, Ed. Cartea Românească, 2008: „În fapt, ceea ce strică de regulă textele din acest volum este chiar excesul inhibant de explicitare [...] și manipularea redundantă a abstracțiunilor [...] care riscă să compromită inclusiv bucățile cele mai reușite. Nivelul cel mai de jos e atins în *Te strig în zid* [...]. Rămân totuși suficiente poeme

care mențin volumul la un nivel mai mult decât acceptabil [...] și suficiente versuri care te fac să visezi [...]. Sebastian Reichmann este însă un poet adevărat de la care așteptam mai mult”. ■ Alexandru Matei semnează *A avea dreptate*, un comentariu la *Hai să furăm pepeni* de Nora Iuga, Ed. Polirom, 2009: „Da, în literatură poți să lupți pentru dreptul de a nu avea dreptate. Poate de asta Nora Iuga nu-și va vinde bine cartea - n-ar fi singura cauză, desigur - și va putea fi percepută ca o autoare dubioasă, dar măcar va menține vie ideea distanței estetice, cea care permite, ca un vaccin, inocularea virusilor cu scopul de a însănătoși organismul”. ■ Despre *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* de Matei Vișniec (Ed. Cartea Românească, 2009) scrie Elena Crașovan în *Succedanee și simulacre*: „Deși povestea este bună, transparența devine stânjenitoare, căci trucurile sunt lăsate la vedere, de la redundanța titlului, la hipertematizata idee «textualistă»: [...]. În pofida acestor redundanțe, lectura este antrenantă și, între răsul amar și reflecția gravă, rămâne aventura întâlnirii cu un autor mereu surprinzător, indiferent de genurile abordate, deși devenit și el personaj prin hipermediatizare, pentru care «singurul lucru pe care trebuie să-l așteptăm de la o carte sau de la o piesă este plăcerea pe care ni le-au procurat atunci când le-am scris»”. ■ În *Farmecul discret al reveriei* Alexandru Budac semnalează apariția volumului *Cartea neliniștirii* de Fernando Pessoa, traducere de Dinu Flămând, Ed. Humanitas, 2009: „Negativul unui portret de artist, o lungă călătorie spre hotarele imaginației deghizată în confesiune, poteca de smarald care leagă visul de literatură, dragostea pentru expresivitatea poetică, dar pentru nimic altceva - iată cum s-ar putea descrie *Cartea neliniștirii*”. ■ Luminița Corneanu scrie despre *Stigmatul Casandrei* de Cinghiz Aitmatov, traducere de Elena Abrudan, Ed. Humanitas, 2008 (*Apocalipsa, acum*): „Pentru cititorul de literatură contemporană, obișnuit cu autoficțiunile franțuzești, cu amestecul de *high* și *pop culture* din romanul postmodern american, cu temele minore și mizele așijderea, romanul lui Aitmatov ar putea părea scris într-alt secol, dacă n-ar fi problematica atât de actuală pe care-o pune în lumină”. ■ Codrin Liviu Cuțitaru semnează *Despre transcendentalism*, o prezentare a volumului *Vagabonzii Dharma* de Jack Kerouac, traducere de Dan Sociu, Ed. Polirom, 2009: „Apariția, în limba română, a unui nou roman de Jack Kerouac oferă ocazia lămuririi câtorva ambiguități legate de faimoasa generație Beat, a Americii anilor '50”. ■ Gabriela Glăvan publică *Bancnota ficțională*, notând apariția volumului *Cuponul fals* de Lev Tolstoi, traducere de Luana Schidu, Ed. Humanitas, 2009: „Ficțiunea realistă impune un cod al mântuirii colective, păstrând însă, în fundal, amenințarea dezintegrării omului la impactul cu dorința irațională și cu hazardul, dominante în imaginarul modern”. ■ În „*Balet prin mocirlă*” Adina Dinițoiu prezintă *Plimbarea* de Attila Bartis, traducere de Marius Tabacu, Ed. Polirom, 2008: „*Plimbarea* e un roman - paradoxal - epurat de cotidian: deși se hrănește din el, păstrează doar gustul esențial al experiențelor de viață”. ■ Sub semnătura A. D. citim *Fără iluzii*, o scurtă semnalare a volumului *Iubire la suprapreț* de Brigitte Giraud, traducere de Ana Antonescu, Ed. Nemira,

2008: „O copertă frumoasă pentru o carte lipsită de iluzii, pe care - din nefericire - traducerea Anei Antonescu o privează de expresivitate”. ■ Florin Irimia prezintă *Minciuni pe canapea* de Irvin D. Yalom, traducere de Carmen Toader, Ed. Humanitas, 2009 (*Ce se-ntâmplă, doctore?*): „Care este menirea terapiei? Stabilirea unei relații de sinceritate totală între analist și pacient, indiferent de consecințele acestui demers, sau stricta urmărire a binelui pacientului? Între aceste două coordonate se derulează intriga din *Minciuni pe canapea*, un roman în care toate personajele mint și se mint, dar unde adevărul iese, în final, la iveală”. ■ Ștefania Mihalache publică *Romanul polițist, ca în vremurile bune*, o semnalare a romanului *Schilf* de Juli Zeh, traducere de Gabriella Eftimie, Ed. Polirom, 2008: „Remarcându-se prin concizia aproape matematică a imaginilor, prin calculul precis al fiecărui efect, prin umorul în spatele căruia se profilează tragicul, romanul lasă o senzație de sațietate spirituală nu lipsită de tulburare. Ca în scrierile clasice”. ■ În *Cronicile chibzuitului* Cosmin Borza recenzează *Timpuri noi. Secvențe de literatură română* de Daniel Cristea-Enache, Ed. Cartea Românească, 2009: „Prea supus unor clișee teoretice, deconstruindu-le pe altele doar pentru a se preamări pe sine, regizându-și obsesiv judecățile de valoare, pe care uită adesea să le mai și justifice, atenuat în relație cu «clasicii» literaturii și ai criticii, tratându-i cu o superioritate paternalistă pe exegeții tineri, cronicarul *Timpurilor noi* pare de multe ori ubicuu. Calculat peste măsură, Daniel Cristea-Enache uită adeseori să fie el însuși”. ■ Michael Haulică scrie despre *Stăpânul cântecelor* de Orson Scott Car, traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Ed. Nemira, 2009 (*Stăpânul poveștilor*): „În fond, e libertatea autorului să-și plaseze povestea unde vrea el, câtă vreme are și ceva de spus. Iar *Stăpânul cântecelor* are multe de spus. Sau de cântat, dacă vreți”. ■ Alexander Baumgarten semnează *Căderea între moderni*, o cronică la *Eminescu, tradiția ca profeție politică* de Ioan Stanomir, Ed. Bastion, 2008: „Mi se pare remarcabilă, în cartea lui Ioan Stanomir, o atitudine minuțioasă cu care se apleacă asupra celor mai diverse forme ale conservatorismului românesc, studiat față în față cu liberalismul la fel de proteic din aceeași epocă, pentru a putea decupa figura autorului articolelor din «Timpul», dominată de preocuparea de a-și gândi propriul timp și caracterizată prin a deveni implicit și inconștient expresia lui”. ■ În *Divanul lui Procust* Florina Pîrjol scrie despre *Cum se ameliorează operele ratate?* de Pierre Bayard, traducere de Nicolae Bârna, Ed. Art, 2009: „Pierre Bayard este un eseist inteligent, nu-i lipsesc nici coerența și, iată, nici ideile năstrușnice, dar încearcă să resusciteze un tip de critică perfect indigestă azi, aceea psihianalitică, și omoară astfel din savoarea unui subiect chiar pasionant”. ■ Mihail Neamțu semnează *Conservatorul Steinhardt și lecția biografiei*, o recenzie la *N. Steinhardt și paradoxurile libertății. O perspectivă monografică* de George Ardeleanu, Ed. Humanitas, 2009: „Demofil, conservatorul Steinhardt s-a ferit de populism. Conștient de valoarea sacră a vieții și respectând demnitatea fundamentală a persoanei umane, el contestă totuși excesele individualismului și aberația uniformizărilor colectiviste”. ■ În *Nevoile lui Petrarca* Răzvan Petrescu

scrie despre *Copistul* de Marco Santagata, traducere de Doina Condrea Derer, Ed. Humanitas, 2008: „*Copistul* se situează în zona gri - despre care iar e dificil să scrii, pentru că, pe de o parte, nu ai ce să agăți ca să faci glume, iar pe de alta, nu-i nici o scriere care să te impresioneze și să poți scrie că te-a impresionat”. ■ Aflăm ce volume au apărut la editurile Art, Cartier, Leda, DP, Nemira, Polirom, Taj, Humanitas, Niculescu. ■ Constantin Vică publică *E-minescu?*, un articol despre manuscrisele Eminescu editate în facsimil de Academia Română: „Nu voi aminti argumentele care critică din punct de vedere filologic și eminescologic ediția, ci mă voi limita la critica versiunii digitale care însoțește, pe CD, fiecare volum. În primul rând, e vorba doar de o reproducere prin scanare, un set ordonat de imagini în format jpeg - un format de comprimare care e departe de cerințele unui document filologic digital. [...] A doua problemă, care e un rezultat al formatului ales pentru reproducere, este foarte gravă: cercetătorul sau cititorul nu poate căuta nimic în manuscris (cuvinte, sintagme etc.) pentru că manuscrisele nu au fost OCRizate. [...] A treia problemă, enunțată și de Ioana Bot, este lipsa caracterului hipertextual al ediției. Care ar fi rostul să oferi în format reproductibil aceste manuscrise, dacă nu poți crea legături între ele, trimiteri - dacă textul nu este conectat la diferite niveluri ale sale? Hipertextualitatea e o cerință minimală pentru o ediție digitală. [...] A patra problema este lipsa meta-informațiilor, lipsa referințelor către celelalte ediții (cum au tratat ele variantele din manuscrise), lipsa trimiterilor către literatura eminescologică. Ultima problemă apare pe fundalul acestora: dacă nu putem vorbi de o ediție genetică și electronică corectă, atunci de ce prețul unui volum este de 200 de lei (50 euro), de ce s-au tipărit/multiplicat doar 750 de exemplare și, mai ales, de ce costurile întregului proiect se ridică la 2,41 milioane de dolari?”. □ La întrebarea lui Marius Chivu, *Cel mai de preț lucru comun cu soțul/soția*, în acest număr răspund Liviu Antonesei, Ana Blandiana și Romulus Rusan, Ruxandra Cesereanu și Corin Braga, Denisa Comănescu și Nicolae Prelipceanu, Alina Radu și Radu Pavel Gheo, Mădălina Ghiu și Bogdan Ghiu, Ioana Nicolaie și Mircea Cărtărescu, Tania Radu și Dan C. Mihăilescu. ■ În rubrica *Profil* Iaromira Popovici scrie despre Mioara Cremene (*Poveștile unei epoci fierbinți*): „Mioara Cremene spune că a avut multiple vieți diferite... Cea dintâi începe pe vremea când era un copil supradotat, care scria poezii și avea o memorie ieșită din comun”. ■ Mihaela Spineanu, redactor șef adjunct la revista „ELLE” scrie despre romanul Doinei Ruști, *Lizoanca la 11 ani* (Ed. Trei, 2009) în rubrica numită *Cine ce citește*: „Aceasta este cartea care m-a bântuit în ultima vreme. Și cred că nu numai pe mine, căci constat, citind presa și aruncând din când în când un ochi pe Internet, că această carte stârnește controverse. E drept, majoritatea criticilor au întâmpinat-o cu multă căldură, dar am văzut și niște «raderi» totale - poate puțin cam prea radicale ca să cred în obiectivitatea lor”. ■ „*Realitatea e o experiență individuală*” este titlul interviului cu António Lobo Antunes, realizat de Matei Martin: „- *În România sunt nenumărați tineri care își doresc să devină scriitori. Ce îi sfătuieți?* - Mă mir când văd atâția

oameni care scriu, mă sperii când intru într-o librărie și văd cât se publică. Unii or fi mai norocoși sau mai talentați decât mine, de vreme ce scriu așa de mult... Când am auzit că Uniunea Scriitorilor din România are 3000 de aderenți, am rămas cu gura căscată. Cred totuși că pe lume există mai mulți artiști decât opere de artă. Ne lipsesc operele de artă, artiști sunt destui”. ■ Ioana Bot publică *Dilatarea la indefinit sau adormitoarea eminescologie*: „Cum se întâmplă mai mereu, eminescologia scoate în evidență (involuntar, firește) metehnele, bolile, crizele criticii noastre literare în genere. În «oglinda eminesciană» suntem noi, posteritatea lui nevralgică. Incomodă, oglinda e interesantă chiar atunci când nu e neapărat spectaculoasă în rateurile și patologiiile sale. Un volum precum *Libertatea metafizica eminesciană*, semnat de George Popa (Editura Timpul, Iași, 2005), oferă o colecție de asemenea nevralgii deghizate în competențe științifice”. ■ Ioana Bot publică și *Cum se ațâță pofta de citit – Salonul de carte de la Geneva, 22-26 aprilie 2009* -: „A 23-a ediție a Salonului internațional de carte și presă de la Geneva ș-a închis porțile într-un sentiment oficial de entuziasm. Cu 105.000 de vizitatori (7% mai mulți ca anul trecut), cu ritmuri trepidante ale programelor oferite, încrucișându-se amețitor în hala sumbra de la Palexpo (lipsită de lumină naturală, e o feerie electrică sub bolți de beton...), s-a vrut dovada vie că îngrozitoarea criză economică nu a atins și lumea cărții”. ■ Vasile Dem. Zamfirescu semnează *Un Julien Sorel român?*: „Când un scriitor, un om de pe stradă sau un pacient de psihanaliză neagă ferm că i-ar aparține o anumită trăsură de personalitate, cum i se întâmplă lui Octavian Paler în convorbirile cu Daniel Cristea-Enache (*Convorbiri cu Octavian Paler*, Editura Corint, 2008), psihanalistul, bazându-se pe experiența sa clinică, se îndoiește și presupune mai curând contrariul”. □ Citim *Scrisoare către domnișoară din Paris* de Julio Cortázar, traducere de Tudora Șandru Mehedinți.

● **[„Idei în Dialog”, nr. 6 (57); nr. de pagini: 48]** În rubrica sa Dan C. Mihăilescu scrie *Pornind de la neprieteni*: „Zău dacă am înțeles de ce are nevoie de mine C. Stănescu pentru a-i face un elogiu postum lui Mihai Ungheanu! [C. Stănescu, „Cultura”, nr. 13, 2 aprilie 2009] [...] Nu îndrăznesc (nu am căderea) să vă numesc o victimă și, firește, nici *călău*, domnule Stănescu, așa cum ar dicta nefericita retorică isterică de la începutul deceniului trecut. Mai bine-i sa acceptăm cu toții că am fost robii aceluiași sistem nenorocit și că am traversat, fiecare în felul său, mai mult sau mai puțin plini de noroi, aceeași mlaștină. Dacă și aici veți vedea o «bătă demagogică», sau veți auzi un limbaj «colorat ca-n Dristor» - zău că nu mai e vina mea!” □ *Paranteză: despre inamici, cu nostalgie*: „Ca să vezi, iacă poznă! Amintindu-mi că nu sunt nici pe departe la cea dintâi muștruluală a dlui C. Stănescu din «Cultura» (ba chiar mă pot lăuda că-i sunt mușteriu frecvent, nu chiar ca dlui Boris Marian în «Realitatea evreiască», dar orișicât!), m-am trezit năpădit de suma de persoane și personalități literare din partea cărora am avut de-a lungul anilor tot soiul de atacuri frontale, șarje de cavalerie, jigniri, ciupeli, reclamații ș.a., de la cronica lui Alexandru Piru din «Luceafărul» verii lui 1982 [...] până la

Liviu Grăsoiu, luna trecută (care cică, deși «critic la modă», nu m-am maturizat încă), trecând prin Marin Mincu (pentru care sunt o nulitate nu doar în materie de teorie literară), Paul Goma (pentru care sunt «grăjdarul lui Liiceanu»), Vadim Tudor (pentru care eram «campionul galimatiasului în critica literară» și «ucigașul lui Eugen Barbu»), dar și – mă rezum la nume - Eugen Simion, Adrian Păunescu, I. B. Lefter, Mircea Iorgulescu și Călin Vlasie, Dan Petrescu, Luminița Marcu, Ovidiu Pecican și Mihai Iovănel, Bogdan Ghiu, Teodora Dumitru, Iulia Popovici și Adrian Marino, Florin Iaru, Andrei Cornea, Nic Iliescu, Laszlo Alexandru... și vor mai fi fost cu siguranță și alții. Ce capitol succulent de volum evocativ l-ar constitui atacatorii!”. □ *Pacostea provinciei*: „Am tot respectul pentru munca de istoric literar a dlui Mircea Popa, un profesionist a cărui semnătură e de urmărit întotdeauna cu folos, inclusiv în calitatea de editorialist al «revistei de cultură urbană» «Orașul», care apare la Cluj. Ei bine, în primul număr din 2009 (anul IV, nr. 13), Mircea Popa semnează cu of partizan un articol dedicat, pe de o parte, «provinciei creatoare», iar cealaltă – lui Nicolae Manolescu. [...] Ce nu înțeleg eu – ca și în cazul C. Stănescu – Mihai Ungheanu – este: de ce are nevoie Mircea Popa de *Istoria* lui Manolescu pentru a ridica un imn Provinciei creatoare? De vreme ce se recunoaște firescul subiectivității selective a istoricului literar, la ce bun reiterarea păgubosului criteriu ceaușist cu «justa repartizare teritorială»?!? [...] Revenind, însă, la receptarea *Istoriei* lui Manolescu, nu pot să-mi reprim tristețea contrariată de gestul *eugensimionic* al domniei sale, de a-l elimina pe Daniel Cristea-Enache din echipa de cronicari a «României literare» la numai o săptămână după încheierea serialului acestuia despre *Istorie* în «Idei în Dialog». Asta mi s-a părut ceva de neînchipuit, sâmbătă 16 mai când am auzit-o, astfel încât l-am întrebat direct pe domnul profesor luni 19 și mi-a confirmat, sec și rezolut. (deja miercuri 20 mai Ștefan Agopian a și scris despre asta la rubrica lui din «Academia Cațavencu»). Lamentabil pentru un adevărat om de cultură, incredibil pentru un senior «maiorescian», pentru un ludic olimpiu, pentru un gentleman! [...] «O felonie» - exclama un prieten față de gestul criticului tânăr care-și amendează mentorul în chiar revista acestuia! Da, dar și o minunată ocazie pentru senior de a-și demonstra aristocratic superioritatea, mai ales că nu era vorba de un pamflet, o calomnie, un jegos atac la persoană, ci pur și simplu de o cronică negativă, așa cum *Istoria* călinesciană a avut cu toptanul la apariție, așa cum toate marile instrumente de lucru întâlnesc în prima instanță! Ce-o să facă acum Nicolae Manolescu, de unde-i va da afară pe Paul Cernat și Irina Petraș, Pe Alex Goldiș, Sanda Cordoș, Ștefan Agopian și Bogdan Crețu?”. □ *Un interviu dizgrațios*: „Îmi place la nebunie să provoc» - declară Nora Iuga în interviul pe care i-l ia Elena Vlădăreanu în «Suplimentul de cultură» nr. 227 din 9-15 mai. Și adaugă, stupefiant și revoltător: «prefer ligheanul cu lături aruncat în față decât tăcerea sălilor de muzeu». [...] Ar fi ridicol și hazliu, de n-ar fi jalnic. Și primejdios prin contaminare. Tăcerea sălilor de muzeu nu face rău nimănui, cel mult plictisește. În schimb, ligheanul cu lături împroașcă-n toate părțile”. □ La

final este consemnat și ICR: *în trei ani, 200 de cărți traduse-n 22 țări*. ■ Daniel Cristea-Enache semnează *Închipuita viață a lui Mathieu Jean Caragiale*, un comentariu la *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoțite de un inedit epistolar precum și indexul ființelor, lucrurilor și întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan*, Ed. Curtea Veche, 2008: „Demersul critic monografic, cu documentarea atentă a fiecărui enunț, contextualizare și sintetizare concludzivă a parcursului analitic, e substituit, aici, printr-un angajament ficțional cu o documentare și o critică implicită. Ion Iovan a muncit enorm pentru a recolta, din epoca lui Mateiu I. Caragiale și din filele lui tipărite ori risipite, întreaga informație disponibilă”. ■ În *Întâlnirea europenilor ezitanți* Adrian Mihalache scrie despre volumul lui Milan Kundera, *O întâlnire (Une rencontre)*, Ed. Gallimard: „Kundera nu se întâlnește doar el, rând pe rând, cu cei pe care i-a iubit și l-au inspirat. El face ca, într-o singură întâlnire multiplă, personajele cărții, devenite ale lui, deși păstrându-și identitățile inconfundabile, să se întâlnească nu doar cu el, ci și între ele. Se întâlnesc în aceasta carte nu doar cei care figurează explicit, ci și alți intelectuali ezitanți ai Europei complexe și conexe ca B. Elvin sau Radu Cosașu. Aceștia văd în ezitare datoria de a nu simplifica, de a nu reduce la sentințe procesele contradictorii ale gândirii”. ■ Sorin Lavric publică *Portretul unui monstru*, o cronică la *Perfectul acrobat. Leonte Răutu, măștile răului* de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, Ed. Humanitas, 2008: „Am citit cartea cu senzația că în Tismăneanu găsesc un om de indubitabilă probitate documentară, un om care nu ezită să numească răul chiar și atunci când, din motive biografice proprii, ar fi putut foarte bine să tacă. De aceea, este inutil să ne întrebăm câtă simpatie a născut Tismăneanu scriind o carte în care taie la propriu în carnea celor care ar fi preferat ca rudele și descendenții lor să nu fie pomeniți. Tocmai de aceea efortul său de dezvăluire istorică merită respectul fiecărui cititor care știe cât de greu este să spui astăzi pe nume anumitor lucruri. Iar Tismăneanu spune lucrurilor pe nume”. □ În *Culianu și religia ca sistem* Adrian G. Romilă scrie despre *Dicționar al religiilor* de Mircea Eliade, Ioan Petru Culianu, Ed. Polirom, 2007: „Ediția de față a dicționarului (Polirom, 2007), în traducerea lui Dan Petrescu (din ea voi cita mai jos fără precizarea paginii), e făcută după originalul francez de la Plon și reproduce ambele introduceri”. ■ Silviu Lupașcu publică *Enunțul de identificare*, semnalând apariția volumului *Memory, Humanity and Meaning. Selected Essays in Honor of Andrei Pleșu's Sixtieth Anniversary*, editori Mihai Neamțu și Bogdan Tătaru Cazaban, Ed. Zeta Books, 2009: „Vom spune doar că arhitectură simfonică a volumului unifică douăzeci și șapte de voci într-un sunet-*haiku*, capabil să exprime, prin reverberații, deopotrivă, enunțul de identificare, universul incomprehensibil, codul pierdut. Restul este lectură”. ■ În acest număr citim un poem de Ion Vinea. ■ Vladimir Tismăneanu revine cu partea a șasa din *Revoluțiile din 1989. Cauze, semnificații, consecințe*.

● [„*Noua literatură*”, nr. 25] Numărul se deschide cu recomandări: □ Dorota Masłowska, *Albă ca Zăpada și roșu bolșevic*, traducere de Constantin Geambașu,

Ed. Trei, 2008 (semnat A. C.): „O combinație fericită între tema generației pierdute și dezabuzate gen *Trainspotting* și tema Europei Centrale drept un loc împărțit între Est și Vest și parcă etern neașezat”. □ Zhuangzi, *Călătorie liberă*, traducere de Luminița Bălan și Tatiana Segal, Ed. Humanitas, 2009 (semnat M. I.): „Este suficient să ai puțină liniște, astfel încât să poți gândi singur, printre rânduri, la ceea ce crezi că ai înțeles”. □ Martin Page, *O poveste de dragoste, poate*, traducere de Marioara Sima, Ed. Humanitas, 2009 (semnat M. I.): „Cartea merită citită mai puțin pentru substanța epică în sine, cât pentru umorul și pentru farmecul personajelor, unul mai ciudat decât altul, la fel de ciudate ca Parisul secolului XXI în care ele evoluează”. □ Noam Chomsky, *Intervenții*, traducere de Bogdan Lepădatu, Ed. Vellant, 2007 (semnat A. C.): „Volumul *Intervenții* însumează luările sale de poziție pe tema invadării de către SUA a Irakului și a Afganistanului, iar dacă retragerea trupelor, promisă de Obama, vi se pare că face lectura depășită, vă pot asigura că, dincolo de contextul pentru care au fost scrise, textele cuprinse în *Intervenții* sunt în primul rând un manual de gândire critică”. □ Will Seif, *Mărețele maimuțe*, traducere de Ciprian Șiulea, Ed. Polirom, 2009 (semnat G. D.): „*Mărețele maimuțe* este o satiră condimentată la greu cu scene dure, dar care nu fac decât să ne deschidă și mai bine ochii la lumea în care trăim, la obiceiurile noastre, la ce înseamnă normalitate și la felul cum tratăm celelalte specii”. □ Luminița Marcu semnează editorialul *Ovidiu*: „Cel mai bun remediu împotriva intoxicației generate de o expunere prea îndelungată la lumea literară: literatura. Se pare că se împlinesc exact 2000 de ani de când poetul roman Ovidiu și-a început exilul la Tomis (oricum, în toamna anului 8 d. Cr., împăratul ia această hotărâre, iar primăvara anului 9 deja și-o va petrece aici). La recent încheiatul festival de la Neptun i-au fost dedicate texte și lecturi”. Urmează două poezii de Ovidiu, traduse de Teodor Naum. ■ Apare un interviu cu Ray Loriga, „*Pretutindeni în rândul oamenilor inteligenți există o mișcare înspre înțelegere socială*”, realizat de Ana Chirițoiu, cu ocazia vizitei scriitorului și lansarea traducerii volumului său *Eroi*: „- A.C.: Este răspândită și ideea că literatura nu trebuie să fie critică la adresa sistemului sau a societății, ci să fie un fel de amuzament superior; să se îngrijească doar de estetică. - R.L.: În zilele noastre așa este, însă în trecut literatura obișnuia să fie o artă. Acum a devenit divertisment. Există o latură negativă a divertismentului, dar există și nenumărate moduri de a distra pe cineva. Sunt două chestii diferite. De exemplu, sexul este divertisment, iar mulți oameni aleg să facă sex în diferite moduri. Adică, unii preferă piticii, alții animalele, alții preferă bărbații, chiar dacă sunt bărbați, unele femei preferă femeile, îți poate plăcea așa sau altfel, există atâtea căi de a aborda aceeași experiență. Literatura a fost dintotdeauna dublată de divertisment, așa s-a petrecut cu toate artele. Cel mai plictisitor lucru e să trăiești fără artă. Dar felul în care faci acest lucru și preferințele oamenilor pot varia atât de mult încât este nevoie de o panoramă largă ca să le poată cuprinde pe toate. Nu cred că literatura ar trebui să fie doar istorică sau doar polițistă sau așa și pe dincolo, toate tipurile au locul lor”. □ Gruia

Dragomir prezintă romanul *Eroi*, traducere și note de Florin Galiș, Ed. Curtea Veche, 2009 (*Literatură, beri și rock-n-roll*): „Nu este nici roman, nici poezie, nici proză scurtă, ci o combinație amețitoare între toate acestea. Rezultatul este o ciudățenie care aduce aminte de acele felicitări care încep să cânte când le deschizi”. □ Ana Chirițoiu ne oferă informații și despre *O masă rotundă despre scris și citit cu Ray Loriga și Andrés Barba*, la care au participat și traducătorii lor Florin Galiș și Luminița Voina-Răuț, organizată pe 28 mai la Cărturești. La masa rotundă s-a discutat despre *Debutul în grup vs. debutul solitar*, *Scriitorii se fac din cărți* și *Când ești scriitor, nimic nu te separă de munca ta*. □ Ana Chirițoiu realizează și un interviu cu Andrés Barba, „*În general nu-mi place lumea literară*”, cu ocazia lansării traducerii romanului *Sora Katiel*: „- A.C.: *Ești de părere că literatura trebuie să critice lucruri din societate, să atragă atenția asupra lor - prin mijloacele artei, bineînțeles -, să trezească întrebări? Ai vorbit despre scriitorii realiști care erau didactici, dar acum am trecut de acest stadiu.* - A. B.: Există o carte pe care o iubesc și care m-a făcut să înțeleg ce înseamnă să fii scriitor. E scrisă de Jean-Paul Sartre și se numește *Ce este literatura*. El spune că literatura trebuie să răspundă la trei întrebări: cine sunt eu, ce pot cunoaște și la ce mă pot aștepta. Dacă literatura nu poate răspunde la aceste întrebări, ea nu e decât entertainment, nu e o formă de cunoaștere. Dacă acceptăm că literatura e un mod de cunoaștere, atunci ea trebuie să poată răspunde la aceste întrebări. Dacă nu, e ca și cum ai juca tenis, în termeni de cunoaștere, e doar un mod de a-ți petrece timpul. Eu cred că literatura poate răspunde la aceste întrebări. Nu într-un mod pedagogic, ci într-un mod simplu și onest, care să aibă în vedere cunoașterea. Dacă literatura nu ne poate ajuta să aflăm cine suntem, ce putem cunoaște și la ce ne putem aștepta, nu merită să ne petrecem opt ore pe zi citind sau scriind. Cel puțin așa cred eu”. ■ În rubrica sa Ana Maria Sandu semnează *Doar un titlu*, un comentariu la volumul *Soț și soție* de Zeruya Shalev, traducere și note de Ioana Petridean, Ed. Polirom, 2008: „Cu adevărat spectaculos e ritmul cărții, felul în care țâșnește fraza. Acel amestec straniu de cruzime, de senzorialitate, de dezolare și de drăgălășenie care te cucerește de la prima pagină. Un lung poem în care tăcerile fac bine. Patetismul este asumat și picurat în doze fine”. ■ Ana Chirițoiu publică *Literatura nu e literaturizare*, o recenzie la *Lizoanca la 11 ani* de Doina Ruști, Ed. Trei, 2009: „Sub pretextul că descrie realist o situație curentă și revoltătoare, Doina Ruști literaturizează. Și nu e nevoie să compari *Lizoanca* cu reportajul pe aceeași temă apărut cu câteva luni în urmă în «Tabu» că să-ți dai seama de asta. Un indiciu important e că Doina Ruști intră netulburată în capul personajelor și le umple cu gânduri și cu expresii care n-au ce căuta acolo, dacă e să păstrăm logica realistă”. ■ În articolul *La Coadă* Răzvan Mihai Năstase comentează romanul *Coadă* de Dragoș Voicu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Când uită că are de scris o carte care să vorbească despre tot comunismul românesc și în care să adune toate amintirile lui (și ale cunoscuților lui) despre acea epocă, Dragoș Voicu te poate și surprinde plăcut. E greu însă de șters senzația

apăsătoare de plictiseală. Eu mă plictisesc de moarte la orice coadă. Romanul de față nu a făcut excepție”. ■ Marieva Ionescu semnează *Așa cu Mara*, o cronică la *Dicționarul Mara* de Dan Coman, Ed. Cartier, 2009: „Cea mai mare reușită a volumului mi s-a părut amestecul de tensiune (generată de tot felul de neliniști, de frustrări, de schimbări) și delicate[le] (în observații, în senzații, în acțiuni)”. ■ Florin Irimia publică *Arta toleranței*, o semnalare a volumului *Sunetul cuvintelor* de Amulya Malladi, traducere de Alexandru Asmarandei, Ed. Leda, 2009: „Sunetul cuvintelor este un roman optimist scris de o autoare-cetățean al lumii, la ea acasă în mai multe culturi simultan dar care, intuiesc, cunoaște foarte bine și sentimentul de frustrare atunci când te confrunți cu ostilitatea gratuită a unor oameni cărora nu le plăci doar pentru că nu ești ca ei”. ■ Cristina Chevereșan semnează *Un Babel plutitor*, o recenzie la *O mare de maci* de Amitav Ghosh, traducere de Mihnea Columbeanu, „în curs de apariție la Ed. Taj Books & Media”: „Primul volum al trilogiei *Ibis* este o carte despre învinși, despre învingători și despre ce se poate întâmpla atunci când convențiile se zguduie. Dialogurile oferă numeroase indicii despre un trecut determinat de prejudecățile triadei rasă-clasă-gen”. ■ Revista dedică paginile *Colocviului Tinerilor Scriitori, Alba Iulia 2009*. Nota este semnată A. C.: „Între 15 și 17 mai s-a desfășurat la Alba Iulia cea de-a patra ediție a Colocviului Tinerilor Scriitori, un eveniment din ce în ce mai vizibil și mai discutat, probabil pentru că e printre puținele de o asemenea amploare. În acest an au participat la colocviu vreo 60 de scriitori, beneficiari ai unei atenții cu totul măgulitoare și pline de solitudine a gazdelor locale. Participarea a fost precedată de lansarea unui blog al evenimentului, <http://colocviu2009.wordpress.com/>, și de completarea de către (o parte dintre) participanți a unui chestionar elaborat, a cărei analiză se găsește în continuare, în lectura sociologică a Iuliei Balcanăș. Colocviul a avut trei secțiuni tematice simultane de dezbatere: poezie, proză/critică & istorie literară, media și jurnalism, fiecare dintre secțiuni însumând câte trei teme și fiind urmate de o dezbatere colectivă pe tema centrală «De ce e bine/ rău să intri în UR?»”. Citim intervențiile: □ Găsim *Dezbateri pe secțiuni tematice*: „Poezie - moderatori: Claudiu Komartin, Ștefan Manasia, Marius Ianuș *Cum ajungem la festivalurile europene? Drepturile de autor Identitatea pe net - clonele între politica de promovare și «păcăleala» sistemului Proză/Critică și istorie literară - moderatori: Paul Cernat, Cosmin Ciotloș Traduceri și traducători Literatura română între iluzii și plagiat/ Cât ajută internetul proza Cât de prezente sunt romanele actuale? Media/Jurnalism - moderatori: Răzvan Țupa, Iulia Balcanăș Jurnalismul cultural ca alternativă a criticii literare Lectura publică - semn al normalității Premiile literare Tema centrală: «De ce e bine/rău să intri în UR - argumente pro & contra» Moderatori: Cosmin Perța, Cosmin Ciotloș”. □ Apare un *Jurnal de colocviu*, unde este prezentat desfășurătorul colocviului, pe zile și pe ore. □ Ana Chirițoiu, *după o logică a tranziției*: „Am pomenit despre tranziție pentru că mi se pare un concept care definește bine literatura română din acest moment, inclusiv în ce privește produse cum ar fi festivalurile, colocviile,*

lansările de carte. Printre trăsăturile tranziției literare românești aş aminti în primul rând neadaptarea la logica (fericită sau nu) economiei de piață, în care consumul cultural se cere întreținut și în care paternalismul statal trebuie să devină vocea a doua, nu primadona tuturor antreprizelor literare. Sunt multe alte moșteniri care ne bântuie și alte tentative de adaptare la piața culturală occidentală încă neduse la capăt, dar pentru tema textului de față e relevantă mai ales aceea că doar în epoca trecută, când scriitorii erau ei înșiși *policy-makers* culturali, aveau loc întâlniri de discuție despre «temele majore» și despre alte direcții de urmat în scris și în activitățile para-literare. Dar azi, când majoritatea scriitorilor refuză să ridice probleme politice, inclusiv probleme privind politica din interiorul grupului lor, a statutului lor, a relațiilor, a consumului cultural - e cu atât mai greu de imaginat ce-ar putea să însemne un colocviu al scriitorilor. Am auzit la Alba Iulia opinia, exprimată de Dan Coman, cum că un scriitor care-și pregătește o lectură publică nu trebuie să ia în calcul profilul audienței, dar și pe cea a lui Constantin Virgil Bănescu, cum că lecturile publice trebuie taxate cu sume astronomice, pentru a se decanta astfel adevărații doritori de cultură». □ Iulia Balcanăș, *Colocviul Tinerilor Scriitori – o lectură sociologică*, prezintă rezultate chestionarului completat de participanți: „Urmărind profilul celor care au răspuns la chestionar se poate observa că bucureștenii au fost ceva mai activi, la fel și cei care-și asumă apartenența la mai multe categorii «ocupaționale» (poet/ prozator/ jurnalist/ critic), precum și cei care au o activitate ceva mai intensă în mediul online (aici îmi asum un bias, cel legat de faptul că fiind un chestionar auto-aplicat, răspunsurile au fost trimise pe e-mail). Cei care nu au răspuns sunt într-o mai mare măsură din provincie, sunt mai puternic «specializați» (în sensul orientării aproape exclusive spre poezie, proză, critică sau jurnalism) și sunt mai puțin prezenți/ activi în mediul virtual. Cel puțin la nivel declarativ, tinerii scriitori își încep activitatea literară din motive care pot fi grupate în trei categorii: cunoaștere/ dezvoltare personală, nevoia de-a împărtăși/ de-a «lăsa» ceva în urmă și mediul/ anturajul, inclusiv impulsuri provocate de anumite lecturi, filme, personalități artistice. [...] În general, se poate observa un nivel ridicat de simpatie față de revistele literare, în sensul că sunt catalogate drept medii în care nu au publicat încă, dar în care și-ar dori să o facă, «Suplimentul de cultură», «Revista 22», «Adevărul literar și artistic», «Liternet», «EgoPhobia», «Noua literatură», «România Literară», «Tiuk» și «Observator cultural» fiind menționate în acest sens. În același timp, pe lista revistelor în care respondenții nu au publicat încă, dar nici nu-și doresc să o facă, apar «Respiro», «Convorbiri literare», «Orizont», «Adevărul literar și artistic», «Echinox», «Romania Literară» sau «Noua literatură». [...] Dintre tinerii scriitori încadrabili cronologic în «generația 2000», printre cei mai apreciați de către cei care au răspuns la chestionar se numără Claudiu Komartin, Dan Sociu, Dan Coman, Radu Vancu, Elena Vlădăreanu, Teodor Dună, Filip Florian, Ștefan Manasia, Adela Greceanu și T. S. Khasis. Dacă ar fi să urmărim un fir invers cronologic, din generația anterioară, Mircea

Cărtărescu, Ioan Es. Pop, Cristi Popescu și Simona Popescu și au atras cei mai mulți simpatizanți. La capitolul «clasici», Max Blecher apare cel mai des printre mențiuni, urmat de Mateiu Caragiale, Mihai Eminescu, George Bacovia, I. L. Caragiale, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu sau Mircea Eliade, deși lista nu se oprește aici”. □ Marieva Ionescu, *Poezia la Colocviul Tinerilor Scriitori 2009*: „Câteva dintre performance-urile care chiar mi-au rămas... întâmpărite pe retină (într-o ordine aleatorie, nu valorică): Cătălina Cadinoiu - o poetă pe care nu o cunoașteam, dar a cărei prezență și poezie colorate în nuanțele Deltei (ținutul ei de baștină) m-au surprins extrem de plăcut, Mihail Vakulovski - cu un foarte angajant poem-manifest împotriva unui alt fel de generație, generația Che Guevara (rețin expresia «ce de Che!»), Cosmin Perța - mai ales pentru un ochi poetic masculin foarte sensibil (în sensul cel mai bun al cuvântului), citind din carnețelul recent apărut în colecția «no name», *Bocete și jelanii*, Oana Ninu - o prezență de un calm de invidiat și un poem (*tuturor ne este dor de câte cineva*, tot dintr-o apariție recentă în colecția «no name») în care tensiunea și «cruzimea» imaginilor nu erau deloc gratuite, Răzvan Țupa - cu un foarte bine construit poem scris, din câte am înțeles, la mai multe mâini, alături de câțiva prieteni și despre prietenie, Marius Ianuș - cel care aproape că a scandat, într-o liniște intimidantă, un poem despre «jigodia disperată în care a sperat mama», reușită în forță a volumului *Ursul din containăr*, Dan Coman - cu unul dintre poemele din volumul recent apărut, *Dicționarul Mara*, citit exact cu tonul dulce-amar, încântat-resemnat cu care îmi imaginam că a și fost scris acest ghid al tatălui-de-fetiță-până-în-doi-ani, SGB (Stoian G. Bogdan) - care a trișat puțin, recitând pe de rost, scurt și la obiect, finalul unuia dintre poemele din volumul *Chipurile*, recent apărut la Cartea Românească”. ■ Sunt publicate *Poezii citite la Colocviul Tinerilor Scriitori* semnate de Mihail Vakulovski, Sorin DespoT, Vasile Leac. ■ În *Generația fucked up* Gruia Dragomir scrie despre *The Human War* de Noah Cicero, Fugue State Press, 2003. ■ Ioana Gruia scrie despre *Privirea obositoare* de Luis García Montero, apărut în 2008. ■ Apare eseul *Kaleidoscop, o experiență urmuziană* de Laura Dumitrescu: „Optica analizei de față pornește de la constatarea că orice demers artistic absoarbe o simetrie de tip caleidoscopic, al cărei câmp de observație are dublu sens; până la stabilirea cu acuratețe a imaginii finale, perspectiva se rotește cilindric, cu o mișcare de fotograf. Dacă însă cilindrul este dezmembrat, imaginea finală va fi tot atât de crispată pe cât este și ochiul celui care privește cu toată atenția numai în celălalt capăt al cilindrului”. ■ Adina Drăghici scrie despre *Blog de cărți*, autoarea fiind o timișoreancă, Adina. ■ Apar fragmente din cele mai noi cărți ale scriitorului Ray Loriga: Florin Galiș traduce un fragment din *Ya sólo habla de amor*, 2008, iar Alina Cantacuzino traduce din *Los oficiales y el destino de Cordelia*, 2009. ■ Din proză citim *Animal* de Mihai Mateiu și *Perhaps, perhaps, perhaps* de Elena Vlădăreanu.

● [„Orizont”, nr. 6 (1521)] Cornel Ungureanu revine cu *Timișoara, după 20 de ani*: „1) *Lumea bună a balconului*. Ediție revizuită. Ediția revizuită a cărții

lui Titus Suciș apare la Editura Institutului Revoluției Române din decembrie 1989. Am scris de mai multe ori despre cărțile lui Titus Suciș, am scris și despre felul în care această carte poate prefața unul dintre romanele importante ale anului 1989. [...] 2) *Timișoara, 1989 – «No comment?»* și *Timișoara in Performance (art fussion) texte/regie/scenografie* [de Petru Ilieșu] ar putea fi apariții exponențiale pentru eforturile experimentale ale unui scriitor aparținând tradiției timișorene adânci. Prima dintre cărți conține un jurnal din zilele revoluției: pagina aparține «filmului», fotografiile pe care scriitorul le-a împrumutat de la Muzeul revoluției par a confisca relatările succinte ale poetului: jurnalul său. [...] Cea de a doua carte mizează din nou pe solidaritatea artelor și a prietenilor. Scenariu pentru un spectacol, ea este un argument care ni-l înfățișează pe Petru Ilieșu în triplă ipostază: de poet, de regizor, de scenograf. [...] 3) Alexandru Ruja, *Printre cărți - Prin ani*. Dacă amânăm comentariul primei secțiuni a volumului lui Alexandru Ruja (*Printre cărți*) trebuie să scriem că ne interesează aici jurnalul istoricului literar, inaugurat în 1989 și adus până aproape de noi: în 1999. Ceea ce poate să-l rețină pe istoricul de azi este abundența întâlnirilor, a lansărilor de carte, a evenimentelor culturale din Timișoara «de după 1989». Viața personală dispare aproape cu totul din jurnalul lui Alexandru Ruja, cronologia e a unui profesionist al istoriei literare. [...] 4) Daniel-Silvian Petre, *Napalm d'Or*. Între tinerii furioși, a căror rostire definitivă nu era neapărat poetică, un loc aparte mi s-a părut a avea Daniel-Silvian Petre, a cărui partitură muzicală nu amâna momentele confesive, intens dramatice. În ultimul volum obsesia finalurilor sau măcar rețelele de semne care cartografiază momentele funebre, propune altă figurație – alte «personaje», altă ordine a ieșirii în scenă». □ Articolul vine și cu următorul *Post scriptum*: „Hans Dama mi-a atras atenția de mai multe ori asupra participării timișoreanului (de odinioară) Usvad T. Dorel la evenimentele culturale românești de la Viena. A sponsorizat un șir de plăci memoriale (Cuza, Eminescu, Enescu, Brâncuși), a realizat, în colaborare, expoziții, simpozioane, a publicat broșuri (Eminescu, Lenau, Brâncuși, Caragiale, Adam Müller Guttenbrunn) în momente aniversare. Cum în luna iunie dl. Usvad împlinește 60 de ani, să-i spunem, și noi, La mulți ani!”. ■ Din *Copyright* reținem: □ Apare înștiințarea *Matei Călinescu (15 iunie 1934 – 24 iunie 2009)*, fără alte precizări. □ Șerban Foarță publică versurile *Bloomsday*. □ Ultimele știri din *Uniunea Scriitorilor din România. Filiala*: „□ *Vineri, 5 iunie* a avut loc lansarea volumului prof. dr. Mircea Lăzărescu *Odiseu fără Ithaca*. Ithaca Despre eminentul eseist, medic, animator cultural au vorbit Ciprian Vâlcă, Tiberiu Mircea, Viorel Marineasa, Cornel Ungureanu și alții. S-a subliniat importanța autorului în viața intelectuală timișoreană insistându-se asupra ultimelor cărți de memorialistică, elocvente pentru istoria intelectuală a ținutului. □ *Vineri, 12 iunie* a avut loc sărbătorirea profesorului Iosif Cheie Pantea. După o conferința despre Eminescu («După 120 de ani») susținută de sărbătorit, despre timpul eminescian al Timișoarei culturale, dar și despre contribuția profesorului Cheie-Pantea la cercetarea operei eminesciene au vorbit Ilie

Gyurcsik, Rodica Bărbat, Adriana Babeți, Dumitru Daba, Ioan Vultur, Viorel Marineasa, Lucian Alexiu, Marcel Turcu, Ileana Oancea, Ruxandra Ghiță, Adina Manea, Cornel Ungureanu”. □ Marcel Tolcea semnează *Împotriva întrupării minciunii comuniste în carte*, o notă despre Adam Michnik: „Mi se pare că teama profundă a lui Michnik cu priire la confruntarea dintre Adevărul scriptic al Securității și Adevărul Rostit, Viu al oponenților comunismului e unul ce depășește problema adevărului sau a verosimilității. Ea se referă la viscerală oroare față de ultima posibilă încarnare a Minciunii Comuniste în Carte”. ■ În *Perspective normale despre trecut și prezent: Aspirațiile lui Adam Michnik* Victor Neumann scrie despre *Mărturisirile unui disident convertit* de Adam Michnik, prefată de Vladimir Tismăneanu, traducere și note de Sabra Daici, Ed. Polirom, 2009: „Noua sa carte – admirabil tradusă în română de Sabra Daici – este o frumoasă și foarte convingătoare creație a istoriografiei și literaturii politice din epoca postcomunistă a Europei Centrale și de Est. Cu siguranță că mulțumită ei vom avea ocazia să ne aplecăm cu alți ochi asupra istoriei recente și să deslușim mai obiectiv prezentul. Mărturisirile unui disident convertit este o carte de excepție, una care va deveni o referință bibliografică de primă mână, un excelent exemplu de investigare și interpretare aparținând deopotrivă disciplinelor socio-umane și științei politice”. ■ Despre volumul lui Adam Michnik scrie și Daniel Vighi în *Trenul pe care l-am pierdut*: „A fost să fie lansarea de carte *Memoriile unui dizident convertit* (Polirom 2009) la Timișoara și a fost, cu acel prilej, o dezbatere consistentă. Am simțit acolo un fapt de o gravitate urgentă: și anume faptul că ne lipsește încă mult pentru o internalizare fundamentală a culturii democrației, mai avem pași de făcut și pâine de mâncat pe drumul spre normalitatea principiilor libertății și a civismului”. ■ Și Alexandru Budac scrie despre Adam Michnik (*Etică, solidaritate, controversă*): „Retor îndrăzneț, gânditor caustic, uneori incomod, niciodată cinic ori teribilist, paradoxal, consecvent în atitudine și argumentare, fără să aibă orgoliul inflammat, Adam Michnik e un eseist mereu surprinzător și un politolog excentric. *Mărturisirile unui disident convertit* ne va da câteva teme fierbinți de reflecție”. ■ Pe scurt sunt semnalate două volume: □ În *Lupul cel rău* aflăm despre apariția volumului *Ceasornicarul orb* de Richard Dawkins, traducere de Simona Mudava, Ed. Humanitas, 2009: „Erudită, provocatoare, incomodă, dar foarte bine argumentată, cartea lui Richard Dawkins merită citită cu atenție, însă și cu prudență, cu o oarecare detașare, întrucât excesul și controversa sunt mediile care-i priesc cel mai bine autorului”. □ Sub titlul *Sirop multiculturalist* găsim o recenzie la *Seducătoarea din Florența* de Salman Rushdie, traducere și note de Dana Crăciun, Ed. Polirom, 2009: „Am citit *The Enchantress of Florence* acum câteva luni și l-am pus pe locul întâi în topul celor mai slabe cărți ale autorului, alături de *Haroun and the Sea of Stories* și *Fury*. Traducerea nu-l poate salva, deși versiunii Danei Crăciun nu i se poate reproșa nimic”. ■ Elena Crașovan semnează *Jocul ideilor*, un comentariu la *Interlocuțiuni* de Alexandru Paleologu, Ed. Cartea Românească, 2009: „Nu toate afirmațiile sale rezistă, deși sunt seducătoare, mai

ales prin formulare, căci eseurile sunt nu doar un spectaculos joc al ideilor, ci și unul al stilului. Formularea problemelor, subtilitățile, distincțiile fine, felul în care își obligă cititorul să gândească pe cont propriu, sau să regândească lucruri ce păreau știute (adevăruri de «manual», devenite axiome), să își definească locul în lume, ca persoană unică, nesubordonată unei ideologii, însoțită de umilința bună, a recunoașterii limitelor, toate sunt câștigul esențial al acestei lecturi, pe care îl mărturisește și autorul: [...]». ■ Apar două note nesemnate: □ *Revista „Alkemie”*: „«Alkemie» (revistă semestrială de literatură și filosofie) este o publicație academică relativ recentă, însă deja apreciată în mediile universitare europene. Lansată cu un număr tematic despre metaforă (*Métaphore et concept*), continuând cu un al doilea dedicat fragmentarului, publicația în limba franceză cuprinde studii ale cercetătorilor români (Irina Mavrodin, Mihaela-Gențiana Stănișor, Sorin Lavric), ale autorilor din Africa sau America Latină, găzduind totodată și semnăturile prestigioase ale unor personalități precum Jacques Le Rider și Marc de Launay». □ *Caietele Emil Cioran*: „Numărul X din *Approches critiques. Cahiers Emil Cioran* (Editura Universității «Lucian Blaga», Sibiu, Les Sept Dormants, Leuven, 2009) este dedicat relațiilor dintre Emil Cioran și Constantin Noica. Două biografii exemplare (*Élitisme et marginalité*, Simona Drăgan), două viziuni asupra limbii (Eugène van Itterbeek), limbajul și construcția sinelui (Dumitra Baron), «dialogul cu frica» (Gabriel Popescu) sunt câteva dintre studiile tematice cuprinse în volum». ■ În *Un om așa cum a fost* Grațiela Benga notează că a apărut *Jurnal (1929-1945/ 1958-1990)* de Arșavir Acterian, cuvinte de întâmpinare Bedros Horsangian, Florin Faifer, Ed. Humanitas, 2008: „Traversând două epoci, care reactualizează efervescența generației interbelice și imaginea descărnată a comunismului, *Jurnalul* lui Arșavir Acterian mizează pe simplitate și discreție. Pe asumarea firească a unui fel de a fi, așa cum a fost». ■ Alexandru Ruja publică *I. Negoîtescu – între exaltare și rațiune*, un comentariu la *De la „elanul juvenil” la „visatul Euphorion”*. *Publicistica de tinerețe: 1938-1947* de Ion Negoîtescu, Ed. Cărții de Știință, ediție alcătuită de Lelia Nicolescu, 2007: „Gestul critic are perspectivă istorică, iar criticul chiar la tinerețe are opțiuni estetice, face evaluări și selecții care se vor păstra și în marile proiecte ulterioare, cum a fost cel al *Istoriei literaturii române*». ■ Din nota *Timișoara în cărți* aflăm: „În 5 iunie, o întâlnire în spațiul Librăriei Humanitas - *Joc secund*, cu filosoful și scriitorul Gabriel Liiceanu, care s-a întreținut cu numerosul public pe câteva din temele suscitade de ultimul său volum, *Scrisori către fiul meu*. Despre această apariție editorială, despre semnificația actului lecturii în procesul formării tinerilor au vorbit Cornel Ungureanu, Mircea Mihăieș, Adriana Babeți și Robert Șerban (moderatorul întâlnirii); În 17 iunie, o lansare de carte și o dezbatere-eveniment de peste două ore au prilejuit unui public care a umplut până la refuz vasta librărie *Cartea de nisip*, o întâlnire cu Adam Michnik, unul din eroii luptei anticomuniste din Polonia, reputat istoric și ziarist de prestigiu al lumii contemporane. Volumul de eseuri, *Mărturisirile unui disident convertit*, apărut recent la editura Polirom

în traducerea Sabrei Daici, cu o prefață de Vladimir Tismăneanu și o postfață de Jozef Tischner, a fost prezentat de Jaroslaw Godun, directorul Institutului Polonez din București, Mircea Mihăieș, Daniel Vighi, Victor Neumann, Adriana Babeți și de Radu Pavel Gheo, moderatorul întâlnirii”. ■ Despre *Cartea șoaptelor* scrisă de Varujan Vosganian (Ed. Polirom, 2009) scrie Cristina Chevereșan în *Armenii copilăriei*: „Echilibrată, sedimentată, nu excesiv de lirică sau fantezistă, dar nici pur testimonială, ea nu încetează să ofere teme de gândire cititorului pe care-l inițiază. Pe cât de ambițios, pe atât de generos, romanul împlinește datoria de onoare a urmașului față de o comunitate cu destin aparte”. ■ Tudor Crețu scrie despre volumul *Adio, gondolier, vin caii!* de Ilin Borco, Ed. Brumar 2009 în articolul *Versuri pursânge*: „O poezie – puternică și viguroasă – care îmbină rusticul, mitologicul și bogaismul erotizat al unui motociclist iubitor de gin sec”. ■ Oana Doboși semnează *Ariergarda. Buletin de știri culturale*: „□ Sfârșitul iernii ariergardiste a debutat cu lansarea cărții lui Daniel Vighi *Majuscule. Minuscule*. Au vorbit despre carte, dar și despre underground-ul literar timișorean al generației '80, Cornel Ungureanu, Mircea Pora, Robert Șerban, Eugen Bunaru, Viorel Marineasa. [...] □ Tot în perioada iernii, au început la Librăria Cartea de Nisip, *Serile literare Ariergarda*, în care au citit săptămânal poezie, proză, teatru scriitori ai Atelierului de proză: Adela Dragomir, Daniela Rațiu, Alexandru Colțan, Adrian Bodnaru. □ În primăvară - evenimente culturale dedicate cartierelor timișorene prin dialogul între literatură – muzică – artă plastică – istorie. Interdisciplinaritate. Lucrul pe care învățământul umanist românesc nu îl prea practică. Primul cartier a fost cartierul Fabric ce i-a avut invitați pe istoricul Ioan Hațegan, sculptorul Ștefan Călărășanu și pe scriitorii Marlene Heckmann, Dana Anghel, Viorel Marineasa, Daniel Vighi, care au citit scurte texte literare. Al doilea cartier a fost cartierul Mehala, evocat prin textele de proză ale lui Dan Negrescu, poezia lui Adrian Derlea și Borco Ilin... □ Seri Ariergarda dedicate muzicii și literaturii: *Începuturi blues la Timișoara*, în care chitara lui Béla Kamocsa s-a împletit cu poezia tânără timișoreană a lui Moni Stănilă, Tudor Crețu și Alexandru Potcoavă. De asemenea, au vorbit despre blues și viața muzicală din Timișoara anilor '60, Petru Umanschi și Mimo Obradov. □ În luna mai, Borco Ilin și-a lansat volumul de poezii *Adio, gondolier, vin caii!* volum însoțit de desenele artistei plastice Nada Stojici. Cartea a fost prezentată de către Adriana Babeți, iar Tudor Crețu și Adrian Bodnaru au citit din poeziile tânărului poet. [...] □ Tot în vară vom organiza la Lipova o tabără de literatură ce se va numi: *Expediții în spații pustii*. Pe lângă Atelierul de proză Ariergarda, vor mai fi invitați scriitorii Miruna Vlada, Octavian Soviany și Caius Dobrescu”. ■ Claudiu T. Arieșan semnalează în *Repere teologice* următoarele volume: *Apologetica rațional-duhovnicească a ortodoxiei* de Dumitru Popescu, Ed. Cartea Ortodoxă, 2009; *Pătimirile sfinților martiri și Martire pentru Hristos*, editate de Aurelian Scrima; *Omiliile catehetice* de Teodor al Mopsuestiei, traducere și introducere de Ion V. Paraschiv, Ed. Renașterea, 2008; *Summa Theologica*, vol. I de Toma din

Aquino, coordonator Alexandru Baumgarten, prefață de Adriano Oliva, Ed. Polirom, 2009. ■ În *Poveste de la bloc* Ana-Maria Pușcașu scrie despre romanul *Blocul 29, apartamentul 1* de Corina Sabău, Ed. Polirom, 2009: „Vocea Corinei Sabău aduce în proza douămiistă o notă specifică. Ceea ce ea reușește să schițeze prin vocea fetei de doisprezece ani este nu numai o poveste despre oameni care îmbătrânesc, fiecare în felul lui, ci, mai presus de toate, *Blocul 29...* este o arhitectură labirintică a înstrăinării care dizolvă încet-încet toate personajele. Așadar, un debut care promite”. ■ Robert Șerban scrie despre *De prin târg aflate...*, noutăți de la târgul de carte din București: „Astfel, afli că dacă a apărut o cronică literară negativă la o carte pentru care s-au «bătut» mai multe edituri, autorul îl sună nervos la telefon pe directorul celei câștigătoare și îl ia la 11 metri: cum de n-a reușit instituția condusă de el să preîntâmpine... asasinatul în văzul lumii? Cum de nu s-au anticipat și anihilat astfel de atacuri mârșave? Cum e posibil așa ceva? Mai afli că e trendy – scriitor ori traducător fiind – să îți faci blog, dar să-l semnezi cu pseudonim. [...] Mai afli că cel mai harnic critic de pe la noi, cel care nu prידidește de câțiva anișori cu scrisul și rescrisul scrisului, a decis să mai respire nițel. Astfel, a fost ajutat să renunțe la a mai publica într-una dintre cele una, două, trei, patru, cinci..., șase... etc. reviste culturale. [...] Afli că președintelui țării tale și a părinților tăi îi plac la nebunie cărțile, dar nu suportă micii. Chiar în prima zi a Bookfestului, tatăl proaspetei europarlamentare EBA a fost văzut, filmat și pozat printre standuri. Afară, era așteptat de mai multe mașini negre și de câțiva băieți de la Serviciul de Pază și Protecție. La vreo 12 metri de BMW-urile cu pricina, o tonetă cu de-ale gurii. Un mic însă talentat grup de scriitori a înaintat până la punctul alimentar (dotat nu doar cu frigidere, ci și cu grătare) și a solicitat, în unanimitate, mici. Ospătarul i-a anunțat pe urmașii lui I. L. Caragiale (care a prestat pe toate fronturile, fiind și dramaturg, și prozator, și poet, și eseist, și jurnalist) că a primit ordin de la SPP să oprească grătarele. Adică, să sisteze producția de mici pe parcursul vizitei președintelui la cărți. [...] Afli în târg că mai toate editurile o duc rău, că se închid librării în fiecare oraș (adică nu în fiecare, că nu toate orașele au librării), că falimentează tipografiile, că dacă foarte multe titluri au fost, acum, 5 lei, în toamnă, la Gaudeamus, majoritatea vor avea prețul de 3 lei, iar la anul, dacă se va mai organiza Bookfest, accesul la carte va fi gratuit. Moca!”. ■ Despre vizita lui *Michnik la Timișoara* scrie Radu Pavel Gheo: „Dacă odinioară se opunea comunismului, azi se opune ultranaționalismului catolic. Dacă înainte de 1989 respingea ideea de acțiune violentă împotriva regimului, azi respinge ceea ce lui, luptător autentic împotriva comunismului, i se pare o răzbunare mascată. Poate că azi – cum spunea el însuși – nu e profet în țara lui. Poate că se înșală. Dar, oricum ar fi, Adam Michnik și alții ca el au schimbat istoria unei părți a lumii”. ■ Ilinca Ilian scrie despre *O nouă încrucișare de poeme hispanice și românești*: „La 25 martie, în siajul Zilei Poeziei, la librăria «Cartea de nisip» a avut loc un nou eveniment cultural ce poartă marca parteneriatului inițiat în 2007 între Institutul Cervantes din București și Universitatea de Vest

din Timișoara. Întâlnirea poetică româno-spaniolă i-a avut de data aceasta ca invitați pe Alfonso Alegre Heitzmann, Justo Bolekia Boleká, César Augusto Ayuso care și-au încrucișat poemele cu cele ale lui Adrian Bodnaru și Eugen Dorcescu”. □ În continuare citim versurile lui Alfonso Alegre Heitzmann (traducere de Diana Petrehuș), Justo Bolekia Boleká (traducere de Adelina Guia și Ancuța Hașcă), César Augusto Ayuso (traducere de Raluca Ciorte). ■ Despre filmul *There Will Be Blood* scrie Adina Baya, iar volumul lui Upton Sinclair care a dus la această ecranizare este prezentat de Cristina Chevereșan. ■ Citim *Ziua când a murit domnul Prescott* de Sylvia Plath, traducere de Anascona Mîndrilă-Sonetto, „din volumul de povestiri *Johnny Panic și Biblia Viselor*, în curs de apariție la Editura Polirom”. ■ Revista publică proza membrilor *Cenaculului Pavel Dan*: Moni Stănilă (*Nu te pune cu timișorenii!*), Alex Condurache (*Doamnelor nu le stă bine cu părul verde*), Alexandru Colțan (*Josefin dreamin'*). □ Apare debutul poetic al Ioanei Duță. ■ Dana Nicoleta Popescu traduce *Sinceritate și autenticitate* de Lionel Trilling.

● [„Steaua”, nr. 6 (728), nr. de pagini 66; Consiliu consultativ: Leon Baconsky, Caius Traian Dragomir, V. Fanache, Gheorghe Grigurcu, Camil Mureșanu, Petru Poantă, Nicolae Prelipceanu, Nicolae Șarambei, Ion Vlad] Numărul se deschide cu textul lui Adrian Popescu, *USR sau SSR?*: „Am citit o parte a discuțiilor din presă despre propunerea de schimbare a denumirii Uniunii Scriitorilor din România în Societatea Scriitorilor Români, vechea denumire dinainte de 1949. [...] Uniune comunistă, spun unii, dar eu alta nu am cunoscut, apoi după 1989, schimbarea a transformat-o în for democratic, prin primirea masivă a tinerilor, prin retragerea altora, prin programe moderne, independente politic. Nu e o instituție perfectă, știm asta cu toții, dar una perfectibilă, inclusiv prin voturile date noului Statut, a propunerilor făcute formulărilor la Conferință pe țară a Uniunii Scriitorilor. Sunt pentru denumirea de mai sus, cea pe care am cunoscut-o, la debut, chiar dacă prestigiul ei s-a mai șifonat prin acte de oportunism. [...] Uniunea Scriitorilor de atunci nu e doar supunere de nevoie în fața puterii, ea e insurgența sau disidența lui Dan Deșliu, Dinescu, a Anei Blandiana, e încercarea de a menține aerul de libertate a opiniilor sub dictatură, lecția de demnitate a lui Dorin Tudoran, imbatabil în discursurile sale din Consiliul Uniunii, fie că analiza revista «Steaua» sau condamna practica ingerințelor ideologice în presa literară... Aceasta e Uniunea pe care o apreciez, un for profesional, moral, care are momente sale de tensiune, dar și o mare putere regeneratoare”. ■ Ioan Pop-Curșeu semnează prima parte din *Eugen Lovinescu: lecturi eminesciene. Însemnări de psihanaliză... textuală*: „În rândurile de mai sus am încercat să exemplific dorința lui Eugen Lovinescu de a nu reduce portretul lui Eminescu la unul abstract de genul celui trasat cu siguranța unui gravor în *Memorii* (un soi de portret-robot), ci de a-l coborî pe poet, cu riscul grotescului și al demitizării, în labirintul existenței cotidiene, în dizarmonicul evenimentului”. ■ Constantin Cubleșan semnează *La mormântul lui Aron Pumnul*, „Fragment din volumul

elegiile funerare, în curs de elaborare". ■ Ruxandra Cesereanu publică *Bătălia pentru poezie: New York, New Orleans, Baton Rouge*: „Aprilie 2009 avea să prilejuiască pentru mine o frumoasă bătălie pentru poezie în America, alături de co-pilotul Andrei Codrescu, celălalt autor al *Submarinului iertat*, cartea noastră experimentală, poem-roman sau roman-poem sau cine știe e altceva, publicată de Editura Brumaru în 2007, în limba română, și apărută în limba engleză la Black Widow Press, în America, în traducerea co-pilotului". ■ Mara Magda Maței scrie *Despre Cioran, un bolnav închipuit*, un comentariu la volumul *Despre bolile filosofilor: Cioran* de Marta Petreu, Ed. Biblioteca Apostrof, 2008: „După ce Marta Petreu ne-a atras atenția ca exeget al filosofiei politice a lui Cioran grație impresionantului său studiu *Un trecut deochiat sau schimbarea la față a României*, ea se întoarce spre zona metafizică a discursului cioranian, așadar de la imaginea unui om revoltat împotriva incapacității proprii să țină de a face istorie până la aceea a unui om pur și simplu, cufundat în temerile și obsesiile legate de binele propriului său organism, glisarea spre fizicul propriu-zis. [...] Marta Petreu ne arată așadar un Cioran om, un Cioran care suferă pentru maladiile sale adesea închipuite, dar mai ales un Cioran, care în ciuda apologiilor sinuciderii pe care le-a făcut de-a lungul literaturii sale confesive, a luptat să trăiască!". ■ Daniel Gifu îl omagiază pe *Vasile Fanache* – 75: „Multe se pot spune și multe s-au spus despre cel pe care în aceste zile îl celebrăm, ne exprimăm însă prețuirea pentru întreaga sa operă de strălucit literat, dăruită vieții noastre culturale. Să-i ascultăm cu sfințenie puținele și prețioasele vorbe... Unul dintre atributele valorii sale fiind tăcerea *grăitoare* care îl definește". ■ Raluca Lazarovici publică *Tineri poeți români față cu reacțiunea*: „Tinerii Douămiiști nu au un program consistent, nu propun nimic, nu găsesc soluții la răul care îi circumscribe. Blazarea și scârba sunt paralizante. Pot doar, în momente de revoltă, să arate cu degetul, să-și manifeste dezaprobarea, chiar furia, să strige împotriva indifferenței și a celui *modus vivendi* insuportabil al societății părintești definitiv compromise. Limbajul lor devine scabros, nepoetic, dar poate eficient, imaginile sugerate sunt apocaliptice și în același timp banale și promiscue, ca timpurile pe care le trăiesc. [...] Iată-ne în 2009 în prag de expirare a termenului de zece ani «generaționali» sau «promoționali» ai Generației 2000, iar apele sunt la fel de tulburi ca în prima zi. Acești «tineri» nu mai sunt atât de tineri, iar «patronii» literaturii sunt cam aceiași. Unele nume au dispărut, altele continuă să semneze, ca și cum atunci când ești tânăr poți face literatura doar ca *hobby*, alături de o demnă slujbă de funcționar de ghișeu sau ca vânzător de telefoane mobile. Date condițiile, credem că a venit momentul să începem să vorbim despre Generația 2000 ca despre o Generație Pierdută...". ■ Mihai Lisei scrie despre *Dilemele tânărului scriitor*: „Dincolo de toate, pentru scriitorul tânăr este lipsit de importanță că scrie sub incidența unei clasificări tematice sau a alteia. Singurele criterii care îi dictează tema, forma și formula trebuie să fie talentul și experiența dobândită sub semnul scrisului de zi cu zi. Tânărul scriitor ar trebui să-și întâlnească mai des cititorii. În acest sens,

este de salutat inițiativa unor librării de a organiza lecturi publice, momente benefice de dialog dintre autor și cititori. Tânărul scriitor trebuie să se privească și în oglindă. Dintre toate oglinzile cea mai înțeleaptă oglindă este cea orientală. Dacă se privește în ea o maimuță, tot o maimuță vede, nu un sfânt”. ■ În *Însemnări din apele agitate ale literaturii*, Robert Moscaliuc scrie despre volumul *Câmp minat* de Mircea Petean, Ed. Limes, 2009: „Demn de atenție este faptul că în cazul de față, în special la începutul volumului, poezia are un caracter profund feminin și de cele mai multe ori cele două entități care participă în procesul de creație – creatorul și rezultatul muncii sale, Poema – sunt privite ca personalizări alegorice ale unor idei ce nu-și găsesc actualizări în domeniul realității”. ■ În *Poema reinventată* Olga Ștefan comentează aceeași volum: „Evitând să formulez un verdict cu prea mare potențial de a se ralia gratuității cu care operează anumite discursuri speculative, riscând, astfel, tot felul de reduționisme conceptuale vizavi de orice demers fidel, de la un capăt la celălalt, câtorva invarianți, remarc prezența unei semi-obsesii a ceea ce rămâne în lirica ajunsă la un anumit grad de maturitate”. ■ Mircea Popa semnează evocarea *La despărțirea de Lászlóffy Aladár*: „Cei care l-au cunoscut mai de aproape pe omul și scriitorul Lászlóffy Aladár n-au putut să nu remarce firea sa deschisă și prietenoasă, bunătatea și cordialitatea sa generoasă, confraternă, așa cum l-am cunoscut și eu în redacția editurii Dacia sau a revistei «Utunk», revista la care am fost invitat să colaborez de către Létay Lajos și Marosi Péter”. ■ Teodor Tihan stă *De vorbă cu academicianul Dimitrie Vatamaniuc*: „– Ați militat pentru o ediție «ne varietur» a scrisului eminescian, considerând că actualul corpus al operei poetului marchează și etapa decisivă spre amintita ediție, care ar fi menită, în opinia Dumneavoastră, să fie «asemenea celor ale marilor clasici ai literaturii universale». Ce ar trebui să se întreprindă în acest sens? Vă pun această întrebare întrucât nu împărtășiți pledoaria celor care aduc în discuție fie «reproducerea fotografică», fie reproducerea «sub altă formă» a manuscriselor lui Eminescu. – Avem o ediție academică integrală a scrisului lui Eminescu în baza a ceea ce cunoaștem din scrisul său. Ea nu este însă și completă. Numere din ziarul «Timpul» nu au fost recuperate și surprize ne mai pot aștepta, cum s-a întâmplat și în cazul corespondenței lui Eminescu cu Veronica Micle, scoasă la lumină în ultima vreme. Va trebui să ne încredințăm că nu a rămas nimic nerecuperat și atunci vom fi pregătiți și pentru o ediție «ne varietur». Este utilă, până atunci, și o ediție «ne varietur» pentru textele pe care le avem în ediția academică”. ■ În *Ficțiune și semnificații* Florin Mihăilescu prezintă *Teoria literară. O introducere* de Terry Eagleton, Ed. Polirom, 2008, traducere de Delia Ungureanu: „Ne-am putea aștepta la o concepție mai generală și originală asupra obiectului de studiu, *id est* creația literară, însă autorul ne oferă în primul rând opiniile sale asupra opiniilor celorlalți teoreticieni, care au reprezentat, cu mai multă sau mai puțină autoritate, marile orientări de idei ale ultimei sute de ani de reflecție pe marginea literaturii, a esenței și a funcțiilor ei estetice, sociale, politice, ideologice, filosofice etc.”. ■ Cronici literare: □ În

Dreptul la simplitate Ovidiu Pecican scrie despre *Oameni și cărți* de Gabriel Dimisianu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Pledoaria memorialistului Gabriel Dimisianu – ca și cea a eseistului Liviu Ornea și a altor câtorva (nu prea mulți) autori – vine ca un contrapunct potrivit la cacofonia agresivă a anilor din urmă, dominați de un bruiaj pe cât de locvace, pe atât de enorm în pretențiile sale de originalitate”. □ Doru Pop semnează *O ecuație mult prea simplă: Poezie plus postmodernism egal optzecism*, un comentariu la volumul *Paralelisme și influențe culturale în lirica română actuală* de Radu Andriescu, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005: „Ipoteza lui Andriescu, aceea că «literatura de peste ocean» a fost scena unui fenomen similar cu acela din România ultimului deceniu al comunismului este eronată atât istoric, cât și contextual, dar mai ales ideologic”. □ Victor Cubleşan publică *Un deal prea îndepărtat*, o recenzie la *Kyre Lex* de Flavia Teoc, Ed. Cartea Românească, 2009: „Flavia Teoc scrie frumos, construiește imagini vii, percutante. Dar încă nu pare să fi învățat subtila artă de a articula un roman, de a scrie sute de pagini despre un singur subiect, fără a pierde echilibrul autorial. Un roman bun care ar fi putut să fie seducător”. □ În *Imaginea salvatoare* Simona Grazia Dima notează apariția *Collected Poems* de Alan Brownjohn, Ed. Enitharmon: „De o seriozitate care, astăzi, ar putea părea utopică, Alan Brownjohn și-a construit o operă substanțială, pentru a îndemna cititorul să aspire spre un ideal înalt: ordonarea minuțioasă, răbdătoare a lumii, din haosul compozit, crud ori indiferent, în care se zbate”. □ Marius Conkan scrie despre antologia *New European Poets*, editată de Wayne Miller și Kevin Prufer, Ed. Graywolf Press, 2008: „Referitor la poezii români antologați, aceștia sunt Daniel Bănulescu, Radu Andriescu, Ruxandra Cesereanu, Mihail Gălățanu, Simona Popescu, Saviana Stănescu, O. Nimigean, Ioana Nicolaie și Dan Sociu, fapt care ne face să ne îndoim și asupra validității selecției pe care editorii americani au realizat-o în celelalte țări europene”. ■ Ion Buzași notează apariția volumului lui Sever Ursa, *Vasile Rebreanu (1862-1914) Învățător, folclorist și animator cultural*, Ed. Napoca Star, 2008: „Cartea lui Sever Ursa este o utilă și necesară contribuție de istorie literară, care se înscrie între exegezele notabile din bogata *Bibliografie Rebreanu*”. ■ Revista marchează *Centenar Stanisław Jerzy Lec* publicând *Aforisme inedite*, în traducerea lui Nicolae Mareș. □ În traducerea lui Aurel Rău sunt redată versuri din *Poeți francezi*: Robert de Montesquiou, Charles Morice, Marcel Schwob, Ernest Raynaud, Charles Guérin. ■ Citim versurile lui Dave Brinks în traducere de Carmen Borbély. ■ Marcel Mureșeanu publică *Porțile*. ■ Vasile Igna revine la *Oglinda retrovizoare* cu *Semnele duminicale ale reconcilierii*. ■ Viorel Cacoveanu publică *Infractorul democrat*, comedie într-un act. ■ Aflându-se la Crans Montana, Elveția, Horea Porumb scrie *Ca spițele unei roți*.

● [„Tomis”, nr. 6 (471)] *Creditorialul* din acest număr este intitulat *Nene Iancule, salvează-ne!* și este semnat de Bogdan Papacostea: „Multe persoane cu ochi atent bănuiau deja că lumea noastră este, de fapt, o ficțiune din mintea

domnului I. L. Caragiale. Aceasta amară intuiție s-a verificat însă, de curând, atunci când ficțiunea s-a pliat asupra ei însăși, privindu-se mirată în oglinda oferită de oficialii Ministerului Educației și Cercetării cu ocazia tezelor cu subiect unic la Limba și Literatura Română. Elevii de clasa a VIII-a au fost luați prin surprindere de o rocadă ca un vis când personajele din schița *Triumful talentului* au fost încă o dată confundate. Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu au făcut ce știau mai bine, cu un profesionalism demn de toată lauda: au băgat în ceață pe toată lumea”. ■ În *Anul internațional Eugen Ionescu* Sergiu Miculescu publică *Nașterea autorului dramatic, sau cum devii ceea ce ești*: „În Englezește fără profesor, conectorii temporali și spațiali funcționează încă în regim realist. *Cântăreața cheală* va șterge localizările concrete din textul original sau le va proiecta în ilar”. □ La rubrica *Ieșiți din tipare!* Felix Nicolau semnează *O înmormântare ca un botez*, o cronică la *Ultimele zile din viața literaturii (Enorm și insignifiant în literatura franceză contemporană)* de Alexandru Matei, Ed. Cartea Românească, 2008: „Cum am zis, senzația mea este că Alexandru Matei dezbate un subiect în care nu crede. Pentru că noi suntem români, deci în arară crizelor de orice fel. Dar și a normalităților de orice fel. Și, în fond, ce i se poate întâmpla literaturii române mai rău decât ceea ce i se întâmplă în prezent? Cartea lui, însă, este captivantă mai ales prin problematica abordată, în sfârșit diferită de reziduurile textualiste”. ■ Ștefania Mincu revine la *Starea poeziei* cu partea a doua din *Între poezie și nimic*, o recenzie la *Salutator universal* de Dumitru Păcuraru, Ed. Limes. 2008: „Pe ansamblu, o spunem cu riscul de a ne repeta, nu putem să nu salutăm sincer (recte: nu ca un «salutator universal»!) decizia revenirii acestui poet cu un fond serios și profund, cu mărci personale demne de luare-aminte”. ■ Claudiu Komartin semnează *Poetul-turn*, marcând zece ani de la debuturile lui: □ *Gelu Vlașin*: „Mă emoționează să-l văd pe Vlașin apropiindu-se de poeți cu douăzeci de ani mai tineri, astăzi când «bătrânii» fracturiști sunt, la doar treizeci și ceva de ani, atât de blazați încât te întrebi ce s-a ales de revolta și de ambițiile lor «reformatoare». Din acest punct de vedere, nimeni nu poate contesta că, pe parcursul acestor zece ani de când a debutat chiar cu absența sa (motivată oricând de farmecul și de strălucirile culturii hispanice), prietenul meu Gelu Vlașin a confirmat și, chiar dacă poate nu s-a autodepășit prea des, ceea ce e normal în cazul unui debut matur, a rămas unul dintre cei mai vii și mai plini de curiozitate scriitori pe care îi cunosc”. □ *Ioana Nicolaie*: „De la debutul Ioanei Nicolaie (e drept că într-un volum colectiv cu șapte autori tineri) au trecut zece ani, timp în care poeta și-a conturat o voce greu de confundat și a publicat anul acesta un prim roman (*O pasăre pe sârma*) prin care își continuă, fără stridențe, proiectul personal început cu *Poză retușată*”. □ Daniel Clinci scrie despre *Viață și literatură: Paul Daian* în rubrica sa dedicată literaturii '80- '90- '00: „Paul Daian rămâne interesant din două privințe: în primul rând, poezia sa oferă un tip de autenticitate care nu se încadrează în proiectul lui Cristian Popescu. Paul Daian înțelege poezia drept viață și invers; proiectul său, după cum afirma el însuși, este marcat de

imposibilitatea de a disocia între cele două. În al doilea rând, Daian reprezintă un model de discurs, fie el asumat sau nu, pentru poeții ce vor urma la începutul acestui secol. Discursul nevrotic, crispat, tensionat și visceral care va fi perpetuat în anii 2000 dovedește încă o dată teza că influența suprealismului și moștenirea sa nu pot fi depășite ușor, iar tentația sa va supraviețui cel puțin prin astfel de poeți precum Paul Daian, cărora li se potrivește ca o mânășă, probabil și din considerente de ordin psihic”. ■ Raluca Șerban-Naclad semnează *O nouă abordare a imaginarului funebru românesc*, un comentariu la *Imaginea Raiului în cultura populară* de Adrian G. Romilă, Ed. Timpul, 2009: „La origine teză de doctorat, studiul lui Adrian Romilă vizează atât exercițiul hermeneutic al textelor populare ce fac trimitere la *lumea de dincolo* cât mai ales sursele care au influențat imaginarul popular funebru de la noi”. ■ Raul Huluban scrie despre volumul *As Pequenas Memórias* al lui José Saramago: „Această *As Pequenas Memórias* oarecum bizară (în raport cu scrierile pentru care Saramago este recunoscut) poate fi discutabilă. Însă ceea ce nu este discutabil este însăși calitatea scrierii lui Saramago”. ■ În acest număr apare *Nobel Prize Winners* cu traducerea „*Privitul cerului*”, un fragment din romanul *Urania*, urmând să apară la Ed. Art, scris de Jean-Marie Gustave Le Clézio, câștigătorul Premiului Nobel pentru Literatură 2008. □ Daniel Clinci revine la *Nobel Prize Losers* cu *Romancierul pacifist*, un articol despre Lev Tolstoi. ■ O nouă anchetă *Între_vederi* vine cu întrebarea: „Tomitanii au fost curioși să afle ce ați face dacă v-ați trezi, peste noapte, înfiorător de bogat...”. Răspund: Horia Gârbea, Augustin Ioan, Ruxandra Cesereanu, Beatrice Lăpădat, Marius Chivu, Mihail Gălățanu, Mădălin Roșioru, Dumitru Ungureanu, Lucia Dărămuș. ■ În *Dicționar Apocrif* Adrian G. Romilă scrie despre *Eminescu*: „Ca să-l vedem, să-l auzim și să-l înțelegem, să tăcem un timp. Și mai ales să-l citim, coborându-l o dată pentru totdeauna de pe falsele socluri”. ■ În *Sunt însetat de somnul pământului s-adorm* Raluca Șerban-Naclad scrie despre *somn* „ca nucleu semantic în imaginarul poetic al lui Eminescu”. ■ Maria Ciocan se ocupă de *O distincție necesară* între „romanul tradițional de analiză” și „romanul de introspecție”. ■ Mădălin Roșioru scrie un text omagial *Irina Mavrodin – 70*: „Pentru sine și pentru toți ceilalți, doamna Irina Mavrodin rămâne, înainte de toate, un model de distincție, autoritate, generozitate și onestitate intelectuală; pe urmele generațiilor care s-au format la școala domniei sale, ne bucurăm să-l putem celebra, azi, și în paginile revistei noastre”. ■ Textul *Relația mentor-discipol* este semnat de Irina Mavrodin: „Această relație nu poate fi numită, pur și simplu, prietenie, și nici, pur și simplu, iubire nu poate fi numită. Și totuși, fără iubire și fără prietenie, construite și ele foarte încet, în timp, o asemenea relație specială și specifică nu poate exista”. ■ În *Buda books* Florin Petcu publică *La altitudine...*, articol prin care recomandă scrierile lui Antoine de Saint-Exupéry. □ Al doilea articol publicat în rubrica dedicată teatrului, *Poveștile Thaliei Ex-Ponto*, poartă titlul *Cehov, doctorul sufletelor omenеști* și este semnat de Luana Luban. ■ Despre *Colocvii tomitane, ediția a XIV-a* și felul cum s-au desfășurat

ele, scrie Raluca Șerban-Naclad: „Ca să satisfacem cât mai repede curiozitatea ziariștilor, am început cu premiile: Premiul pentru Poezie Claudiu Komartin, Premiul pentru Proză Mitoș Micleușanu, Premiul pentru Traducere Mihail Vakulovski, Premiul pentru Critică literară/ Eseu Daniel Clinci. Selecția nominalizaților, deci și a premianților s-a făcut exclusiv dintre colaboratorii constanți ai revistei în 2008, iar juriul a fost format din: Președinte Bogdan Papacostea, redactor șef Revista «Tomis»; membri: Dan Mircea Cipariu, Mircea Țuglea, Răzvan Țupa. Cârcotașii au sărit, cu siguranță, în sus când au văzut printre câștigători numele unui redactor al revistei, dar trebuie să precizăm că Daniel Clinci era colaborator în 2008, un colaborator serios, care ne-a propus de la început două rubrici pe care le-a susținut constant și în mod calitativ, fapt care ne-a determinat să-i facem loc printre noi. [...] A urmat lansarea volumului de poezie *Un anotimp în Berceni* (Editura Cartier, 2009), de Claudiu Komartin, prezentat de Dan Mihuț. Redactorul revistei «Tomis» și-a centrat discursul pe tema generală a volumului, moartea, și pe calitățile de stilist ale poetului, apreciindu-l drept un fanatic al stilului, un maestru al tehnicii discursului. [...] Joi, 21 mai, ne-am reunit la Librăria «Sophia» pentru o lansare de carte, un film și o expoziție. Invitatul special al acestei zile a fost Cătălin Negoită, doctor în istorie, jurnalist (director de televiziune la Galați) și cadru didactic universitar. [...] Am încheiat cu câteva opinii despre soarta poeziei actuale, sub semnul dezbaterii «Agonia și extazul poeziei contemporane», opinii exprimate de Mircea Țuglea, Claudiu Komartin, Dan Mihuț, Daniel Clinci. Dar cum orele erau înaintate, discuția s-a mutat destul de repede pe o terasă, unde, în fața unui pahar, limbile sunt mult mai dezlegate”.

■ Referitor la *Colocvii tomitane*, Mihail Vakulovski le consideră *Singurele colocvii cu ieșire la mare*: „Colocviile revistei «Tomis», Constanța, singura revistă cu ieșire la mare, ediția a XIV-a. Redacția – o echipă prietenoasă și... artistică”.

■ În *I.C.R. News* Valentin Ispas semnează *Cioran și Eliade așteaptă vaporetto*. Reținem: □ *Amprente personalităților românești*: „Odată cu debutul celei de-a 53-a ediții a Bienalei de Artă de la Veneția, Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică organizează în perioada 1-30 iunie 2009 campania vizuală intitulată *Grandi Romeni a Venezia (Mari români la Veneția)*, pentru a atrage atenția asupra unor personalități culturale românești de renume internațional și pentru a genera un interes pozitiv din partea italienilor și a miilor de turiști față de România. Personalitățile selectate sunt: Vasile Alecsandri, Corneliu Baba, Nicolae Iorga, Constantin Brâncuși, Regina Elisabeta a României (poeta Carmen Sylva), Emil Cioran, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Gheorghe Petrașcu și George Enescu. Fiecăruia îi este dedicat un afiș-panou e va fi amplasat în cele 21 de stații de *vaporetto* de pe renumitul canal al Veneției, Canal Grande”. □ *Două literaturi accesate/ibile*: „La Istanbul a fost inaugurat oficial proiectul *E.U. Literature goes Turkey – Turkish Literature goes E.U.*, la începutul lunii mai. [...] Un autobuz-bibliotecă a plecat din Istanbul (primul oraș) și se deplasează de-a lungul Turciei (mai 2009 – aprilie 2010), cu opriri în 23 de orașe, pentru ca scriitorii traduși în

turcă ori din turcă într-o limbă europeană să participe la lecturi publice și la întâlniri cu cititorii. Autorii români care participă la acest proiect sunt Mircea Cărtărescu (la Ankara, 10 noiembrie 2009) și Dumitru Țepeneag (la Izmir, 16 martie 2010), cărțile lor fiind în curs de publicare la Istanbul. Etapa turcă a caravanei se va încheia la Istanbul în deschiderea anului în care orașul va fi Capitala Europeană a Culturii. Apoi va porni spre Sofia, București (11 mai 2010), Pecs, Viena, Veneția, Zürich, Essen și spre Bruxelles, informează I.C.R. «Dimitrie Cantemir», participant la elaborarea și la susținerea proiectului». ■ Daniel Clinci revine la *Revista presei* cu *Divertisment cultural, cu intelectuali de calibru*: „Revista «Dilema veche», nr. 272 (30 aprilie - 6 mai 2009) publică un interviu cu Andrei Codrescu sub titlul *Revoluția Dada vrea ca toți să fim artiști*. Printre altele, în cadrul interviului descoperim același clișeu al comunismului perpetuat pe la noi și, iată, și peste ocean, o demonizare absolut inutilă și, desigur, orchestrată a unei ideologii politice. [...] În revista «Cuvântul», o publicație din ce în ce mai polemică, apare articolul lui Bogdan Crețu, *Eșecul lui Nicolae Manolescu* (nr. 4/2009). Pus pe rele, Bogdan Crețu începe demolarea edificiului manolescian pe mai multe paliere: îl lovește pe sărmanul refuzat de Academie în vanitate, folosind-o împotriva sa, face comparații cu Călinescu, se leagă de subtitlul volumului etc. [...] Criza prin care trece cultura noastră pare a fi neobservată. Cu asemenea modele de gândire autentică, cu tomuri de hârtie care nu fac altceva decât să sacrifice copacii patriei, cu intelectuali de mână a treia și, mai presus de orice, cu o autosuficiență care se conturează din ce în ce mai mult ca destin istoric al nostru, am impresia că pe aceste meleaguri nu s-a aflat că a gândi nu costă nimic și nici nu doare. Discursurile din publicistică prilejuite de ultimele proiectile editoriale, cartea lui Manolescu și cea a lui Negrici, demonstrează starea deplorabilă în care cultura noastră se scaldă, în ciuda infuziei destul de puternice de traduceri care ar putea să ne arate cum se face cercetare, cum se studiază cultura și cum trebuie să ne delimităm competențele. Sunt convins că cea mai bună reacție la această situație este să citim în continuare emanațiile culturale ale intelectualilor noștri și să ne amuzăm pe cînte, dar să nu ne pierdem speranța”. ■ În *Text pistols. Debut Tomis* revista prezintă versurile lui George Serediuc. ■ *Text pistols. Pariuri Tomis* găzduiește poeziile scrise de Medeea Iancu. ■ În *Artistocrat* citim *Work in progress* de Daniel Clinci și George Vasilievici. ■ Citim versurile lui Dan Mihuț. ■ În *Atelier de traducere* apare *Întâmplare sdîgr appr* de Daniil Harms, traducere de Mihail Vakulovski.

• [„*Vatra*”, nr. 5-6 (458-459), nr. de pagini: 196] Iulian Boldea realizează un interviu cu Eugen Simion, „*Trebuie să mizăm pe literatura scrisă și în calitatea noastră de critici literari să încercăm să separăm, în continuare, bobul de grâu de neghina din câmpul literaturii*”: „- *Mai are critica literară românească de azi autoritate? Nu ne aflăm cumva sub zodia unei crize de autoritate și de credibilitate? Cum s-ar putea ieși dintr-un astfel de impas?* - Din ce în ce mai puțin. Impresia mea este că există critici literari buni, unii chiar eminentei, dar nu mai

funcționează autoritatea instituției criticii literare. Libertatea nu-i priește, se pare. Nu mă întrebați de ce, pentru că nu vă pot răspunde. Ce știu este că resemnarea în fața adevărului estetic, de care vorbește E. Lovinescu, nu mai este, am sentimentul, respectată de nimeni. Sau, mă rog, de foarte puțini. Pare un sfat inutil dat de un bătrân spirit depășit de timp. Este, totuși, un principiu esențial în critică. Fără el critica literară devine o junglă a orgoliilor inflamate, o răfuială între orbi, o ceartă fără noimă. Cum să ieșim din impas? Sincer vorbind, nu știu. Este un pojar care trebuie să se consume? După aceea, vom vedea ce-i de făcut. Sigur este că ne pierdem vremea scriind pamflete... [...] - *Care credeți că este locul pe care îl ocupă literatura română în ansamblul literaturii europene? E un loc meritat? E un deficit de imagine sau o carență organică? Putem tinde spre o mai bună reprezentare și imagine? Și, dacă da, ce strategii n-am reușit să punem în mișcare până acum și ar merita să le motivăm și întreținem de acum încolo pentru a ocupa o poziție cu mult mai reprezentativă?* - Ce întrebare îmi pui, domnule profesor! Este întrebarea care ne bântuie pe noi, românii, de două sute de ani... E complexul nostru... Ce pot să vă spun? Vă spun parafrazând un proverb românesc: socoteala de-acasă nu se potrivește, în sfera literaturii, cu prețurile de pe piața europeană. Sentimentul nostru este că avem, de pildă, mari poeți. O literatură în primul rând de poeți. Arghezi, Blaga, Nichita Stănescu, Sorescu – sunt marii poeți ai secolului XX... Îi știe cineva? Îi știe, dar geniul liric al lui Arghezi (cel mai original poet european din secolul său, după gustul meu!) rămâne încă prizonierul limbii române... O «carență organică»? cum zici dumneata? Nu cred pentru că, iată, gena românească a dat roade. Un «deficit de imagine»? Un enorm deficit de imagine, în mod sigur. Ce-i de făcut? Nu știu. Sau știu doar atât: să continuăm, să nu cădem la fandacsii... [...] - *Ce credeți despre «revizuirile» care s-au întreprins, în literatura română, după 1989, în paralel cu o redefinire a canonului literar postbelic? Sunt benefice astfel de reexaminări ale trecutului din perspectiva «est-eticii»? Care este relevanța unei astfel de abordări? Nu ne îndepărtăm de «primatul textului», judecând opera literară cu criterii care îi sunt străine?* - Ce să cred? Cred că revizuirile intră în procesul firesc al criticii literare. Nu trebuie prea multă filosofie pentru a înțelege necesitatea de a reciti și rejudeca, după anumit timp, scrierile anterioare. O nouă generație de scriitori, o nouă sensibilitate, noi modele literare, altă istorie, o mai mare libertate de spirit etc. Toate acestea se asociază la noi, după căderea comunismului, cu un proces ideologic și moral. Ce-au făcut scriitorii români timp de 50 de ani într-un regim politic deloc permisiv? Cât de grav a fost conformismul scriitorului român? De ce a ales fuga în estetic și n-a optat pe față pentru refuzul ideologiei totalitare? Sunt întrebări care se pun în chip normal după o traumă istorică. Din păcate, la noi acest proces a intrat pe mâna procurorilor morali demagogi și resentimentari. A apărut în consecință o lungă și plicticoasă literatură de pamflete. Prilej pentru publicității nemulțumiți cu poziția lor în cultură «să-i radă» pe marii scriitori. Pe scurt, revizuirea a devenit o interminabilă păruială... Rareori apare câte un studiu

critic care încearcă să îndrepte lucrurile. S-au schimbat ierarhiile? Nu prea mult. S-a schimbat «canonul» cum ziceți? Avem deocamdată o teorie a schimbării canonului. Ion Simuț a scris articole interesante în acest sens. Alții bat câmpii fără imaginație. Mai este ceva: criticii literari încep să fie dominați de sociologi, politologi, antropologi culturali etc. Unii dintre ei, îndeosebi cei tineri, sunt interesați, îi citesc cu plăcere când îmi cad în mână revistele în care scriu... Totuși, ceva se pierde, ceva esențial, în acest discurs: literatura. Literatura nu poate deveni un pretext pentru speculațiile noastre inteligente și erudite. Literatura trebuie să rămână ceea ce este în esența ei: o creație superioară a spiritului, o lume închisă într-o metaforă (cum zicea Victor Hugo), un univers autonom, un discurs cu legi proprii de funcționare, în fine, un text care nu-și epuizează niciodată sensurile. Căci, dacă ar fi altfel, s-ar goli și ar dispărea, iar critica literară ar deveni inutilă..”.

■ Urmează discursul lui Eugen Simion, *Literatura în epoca incertitudinilor*, rostit la primirea titlului de *doctor honoris causa*: „M-am lăsat în voia emoției și a fanteziei și am uitat că mă adresez unui mediu academic și că trebuie să vă mulțumesc spunându-vă ceva serios. Tema discursului meu de răspuns la discursurile binevoitoare ținute aici de cei care m-au prezentat este alta: statutul literaturii în epoca incertitudinilor. O epocă pe care unii sociologi și antropologi o numesc: *epoca post-istorică, post-religioasă, post-umanistă, post-modernă și chiar post-post modernă*. În această epocă toate, se pare, se schimbă și multe se pregătesc să dispară. [...] Am avut, la început, intenția de a vorbi despre meseria mea, critica literară. Am renunțat pentru că, fără literatură, critica literară este, dacă nu o nobilă inutilitate, devine, oricum, o discuție interminabilă despre sexul îngerilor, cum spunea un mare critic român. Critica este o formă a literaturii și, în unele cazuri, critica devine chiar o formă de existență. Dar ea riscă să se sterilizeze și să devină inutilă dacă aliatul (sau obiectul ei de studiu) – literatura – nu face decât să-și pregătească fastuos și voluntar ieșirea din lume”.

■ În rubrica *Inedit* citim Ion Budai-Deleanu. *Doctrina sa literară* de Cornel Regman, introdus printr-o notă semnată de Zorina Regman: „Printre manuscrisele din biblioteca profesorului Henri Jacquier, dl. Dan Damaschin a descoperit recent un manuscris al lui Cornel Regman datând din perioada studenției, din anii 1939 – 40. Este o lucrare de seminar la «Istoria literaturii române moderne», intitulată *Ion Budai-Deleanu – Doctrina sa literară*, în care Cornel Regman se apleacă asupra personalității și operei lui Budai-Deleanu, unul dintre scriitorii români care l-au pasionat atât de mult încât în ultimii ani ai vieții mi-a mărturisit că ar fi dorit să scrie din nou despre opera lui Budai-Deleanu. Desigur, studiul acesta se bazează pe bibliografia existentă în acel an, 1939, dar Regman descoperă fațete noi, valori noi ale *Țiganiadei*, cu aceeași acribie, seriozitate și pasiune pentru adevărata valoare literară, care l-au călăuzit încă din primii ani ai studenției”.

■ Dan Culcer scrie despre *Nina Cassian și poezia românească*, articolul introdus prin următoarea notă: „Nina Cassian este invitata lunii martie a Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția. «Bistrot de Venise», unul din punctele de

întâlnire a elitei artistice venețiene, va găzdui un eveniment poetic românesc marți, 17 martie 2009. Nina Cassian, o personalitate remarcabilă, nu de puține ori controversată și contestată, cu o revenire spectaculoasă în peisajul literaturii contemporane din România odată cu apariția volumelor *Spectacol în aer liber* și *Confidențe fictive*, este protagonista întâlnirii de la «Bistrot de Venise». Poeta va merge la Veneția, după ce a fost desemnată poetul lunii februarie de către emisiunea *Dagens dikt (Poemul zilei)* a canalului P1 al Radiodifuziunii suedeze, în urma inițiativelor de promovare ale Institutului Cultural Român de la Stockholm. Evenimentul se desfășoară în cadrul strategiei culturale care se desfășoară pe parcursul anului 2009 în nordul Italiei sub genericul «Amprente culturale românești». Anita Natascia Bernacchia, beneficiară a unei burse ICR pentru tineri traducători, va participa la manifestare și va traduce, în premieră în limba italiană, din opera poetică a Ninei Cassian. Proiectul se bucură de susținerea financiară a Institutului Cultural Român. (Extras dintr-un comunicat de presă)”. □ Urmează comentariul lui Dan Culcer: „Gogorițe, inadecvare, fals. Nu voi să pricep care este sursa și explicația perpetuării acestui fals. Ce legătură există între obiectivele declarate ale Institutului cultural român și cariera acestei băbății care își exhibă, de peste șase decenii, printre masculii în rut ai literelor române, profilul unei urâtenii care excită pe unii, exaltațiile hormonale prezentate drept poezie sau chinuitele metafore. O poezie erotică de o banalitate deconcertantă sau jucărele absurdiste de student versificator care descoperă avangarda istoricizată, de o platitudine dezamăgitoare au fost exaltate vreme de peste o jumătate de secol de unii dintre criticii care au profitat de grațiile acestei alcoolice mitomane și «nimfomane». [...] Nu pot crede că uitarea simplă ar fi fost o terapie socială necesară și mai ales suficientă. Să nu uităm deci cine a fost, de fapt, Nina Cassian. Printre altele, soția lui Al. I. Ștefănescu, unul din tartorii cenzurii din anii de după 1948, transferat apoi director de editură la EPL, respectiv ESPLA. Abonată perpetuă la casa de odihnă a scriitorilor de partid, Peleş. Voi extrage citatele necesare din memorialistica publicată recent pentru a ilustra personalitatea Ninei Cassian, utecistă ilegalistă și cetățeană oarbă, o privilegiată care ignoră lungă vreme ce se întâmplă în România. Pentru curioșii care vor să știe ce rezultat au șase decenii de mistificare a scării valorilor din literatura română recomandăm câteva situri unde admiratorii Ninei Cassian au transcris tenace versificațiile de o profunzime și originalitate ametoitoare: *Poezii de Nina Cassian*”. ■ Ștefan Borbély semnează *Se poate vorbi de contracultură în literatura română? Sau doar de mici subversiuni adaptative? Anul literar 1968 (Marin Sorescu: Tinerețea lui Don Quijote)*: „Poate că argumentele nu sunt îndestulătoare, văzându-ne obligați să amânăm sentința pentru altă dată. Să conchidem, așadar, relativistic și provizoriu – adică în deplin acord stilistic cu subiectul demonstrației noastre de până acum – că geologiile și anatomiile disperate cu care lucrează poeții noștri de la sfârșitul anilor '60 reprezintă în mod vădit indicele unei noi sensibilități lirice, prin intermediul căreia contracultura se insinuează în literatura noastră pe căi subtile,

metaforice, care duc spre concluzia unei fervori protestatare adaptative. Până la optzecismul radical, antisistemic și sarcastic, drumul e încă lung și presărat cu multe privilegii...”. ■ Apar trei cronici literare: □ Claudiu Turcuș publică *Lucian Dan Teodorovici – un prozator minor*, un comentariu la *Celelalte povești de dragoste* de Lucian Dan Teodorovici, Ed. Polirom, 2009: „Prin urmare, considerată cea mai realizată dintre cărțile lui Lucian Dan Teodorovici, *Celelalte povești de dragoste* reprezintă, probabil, un eveniment în evoluția artistică a prozatorului ieșean. Ca în sport – un fel de record personal. Însă din punct de vedere al competiției literare contemporane, volumul său va mai fi susținut o vreme de laude, însă la revizuire nu va lua notă de trecere. Pentru că îi lipsește poate cel mai important ingredient: vocația eșecului literar. Sunt prozatori care știu să rateze rafinat o proză, în sensul că amplasarea proiectului inițial se vede până și în ruinele realizării efective. La Teodorovici, însă, realizarea subminează schița proiectului”. □ În *Erotism și expresivitate* Evelina Oprea scrie despre *Virginica* de Ovidiu Simion, Ed. Aula, 2008: „Cartea lui Ovidiu Simion excelează la capitolul expresivitate, aspect ce ar putea să fie determinant pentru afirmarea numelui acestui romancier acum debutant. Integrându-se prozei tinere - care, de câțiva ani, se învrednicește să ofere lectorului adevărate lecții de anatomie și fiziologie sau care exploatează situații existențiale aflate la limita patologicului, așezând în prim plan erotismul și violența - autorul ridică în schimb ștacheta performanțelor stilistice, din arsenalul jocului său narativ făcând parte pe lângă durtățile de limbaj, parodia, subtilitățile lingvistice, simțul caricaturalului și grotescului, instinctul ludic”. □ În *Fear and loathing in Sibiu* Adriana Stan semnalează apariția volumului *Monstrul fericit* de Radu Vancu, Ed. Cartier, 2009: „Vancu e un poet ce vrea să simtă autentic, nu monstruos, motiv pentru care își decojește fără ostentație biografia, și, de asemenea, să scrie frumos, din care pricină se lasă nu arareori dus cu vorba de el însuși. Dezideratul că «nimic nu e prea mic pentru a fi metafizic», legat de poezia adevăratului Arnotean Ion Mureșan, e deja, fără îndoială, una din marotele poetice ale anilor recenți. Totul ține, așa cum o arată și volumul de față, de aventura întoarcerii netruncate, din răsucirile retorice, la ceea ce este «mic»”. ■ Despre proza scurtă a optzeciștilor scrie Claudiu Turcuș în *Descoperirea alterității*, analizând scrierile lui Alexandru Vlad, Mircea Nedelciu, Mircea Cărtărescu, Ioan Lăcustă, Petru Cimpoeșu: „Așadar, optzeciștii se îndreaptă către alteritate imaginându-și că vor găsi răspunsuri la întrebări pe care nici nu îndrăznesc să și le pună. Se tem uneori să descopere ce se află dincolo de ei, dar urmează totuși fantasma celui alt (Alexandru Vlad), mențin distanța față de cel care aspiră la proximitate, iar apoi se simt vinovați (Mircea Nedelciu), realizează inevitabil că străinul le seamănă până la suprapunere totală (Ioan Lăcustă), îi înspăimântă diferențele, până acolo încât numesc revelație «ce nimic nu însemnează» (Mircea Cărtărescu) sau se complac – platitudinea lor fiind responsabilă, desigur, de această stare – în false apropieri. Oricum ar fi, un lucru e clar: contrar neliniștii atât de percutante a unui poet, de această dată *ieudul*

subiectivității (exaltate) are o ieșire prin care se poate ajunge la celălalt”. ■ Iulian Boldea organizează ancheta *La „Echinox”*, oferind următorul *Argument*: „Apariția revistei «Echinox», acum mai bine de patruzeci de ani, a reprezentat un moment cu semnificații multiple pentru literatura română contemporană, chiar dacă mulți ignoră, premeditat sau nu, în istorii sau sinteze literare nu îndeajuns de obiective, importanța și prestigiul revistei studențești clujene. Incomodă pentru autoritățile comuniste din acea vreme, revista «Echinox» a fost una dintre puținele reviste (dacă nu cumva singura) care și-au croit o alură europeană, prin spiritul de multiculturalitate promovat (existau pagini în română, maghiară și germană), prin dialogul fecund al valorilor literare, precum și prin deschiderile multiple, salutare spre universalitate. Refuzând imixtiunile ideologicului, revista a fost, pentru cei peste două sute de scriitori și critici literari care s-au perindat prin redacție, o adevărată școală: de literatură, de moralitate, de onestitate intelectuală. Singurul pact care a fost semnat de școala echinoxistă a fost acela cu valoarea, cu exigența culturii temeinic asimilate, cu autonomia esteticului. [...] Revista «Vatra», își propune să realizeze prin acest număr tematic, intitulat sugestiv *La «Echinox»*, o recapitulare a semnificației și importanței echinoxismului, prin intermediul unui interviu cu Ion Pop, mentorul grupării, printr-o anchetă la care răspund echinoxști din diferite generații, printr-un grupaj de texte *In memoriam Al. Th. Ionescu*, colegul nostru echinoxist plecat prea devreme dintre noi, prin câteva poeme emblematice pentru spiritul echinoxist și prin reacțiile la spiritul echinoxist ale unor scriitori ce nu fac parte din gruparea născută în jurul revistei studențești clujene”. La întrebări: „1. Există o literatură echinoxistă, un «brand» *Echinox*? 2. Dacă da, care ar fi trăsăturile definitorii? Ce loc ocupă, în literatura română postbelică, spiritul echinoxist? 3. Ce/ cât datorați *Echinox*-ului și echinoxismului? 4. Este suficient de bine percepută contribuția grupării echinoxiste la evoluția literaturii române contemporane? 5. Cum vedeți actualul *Echinox* față de cel de ieri?” răspund: □ Al. Cistelean realizează un interviu cu Ion Pop, „*Trebuie să ai ceva eroic în această lume gregară și primitivă*”: „- *Dar după dvs. care ar fi primele trei puncte «tari» ale Echinox-ului?* - Pentru că «Echinox»-ul a manifestat mereu mai degrabă o anumită disponibilitate și libertate față de «programe» strict definite, cred că notele lui distinctive nu trebuie căutate la aceste nivele, doctrinare. Am observat, de altfel, că, atunci când vorbesc despre «Echinox», cei care s-au format și au ilustrat gruparea și revista vorbesc și ei mai curând despre «o efigie de noblețe» – cum mi se pare că s-a exprimat chiar recent Ioan Groșan. Ce poate califica această sintagmă dacă nu o solidaritate de o factură mai generală și mai largă decât cea cu un număr de idei programatice strict delimitate, adică un sentiment de comunicare/comuniune care a fost determinat, oricât ar părea de emfatică formularea, de încrederea în chiar valoarea actului de creație, dragostea de literatură, de Carte, de cultură, credința că scrisul înseamnă cu adevărat ceva esențial și înalt definitoriu pentru cei care s-au angajat în această foarte puțin lucrativă activitate. Are, vezi bine, și prietenia estetica ei... Adaugă

faptul că în vremuri atât de puțin favorabile solidarizărilor de orice fel, echinoxii au fost legați mai ales pe temeiul acestui fel de afecțiune principal întemeiată, adică pretențioasă, clară în motivațiile ei, deloc superficială și frivolă, iar, pe de altă parte, liberă – îmi place să cred - de interese mai joase și mai meschine. Ce altceva se putea câștiga aici decât bucuria de a scrie bine, de a câștiga mici victorii contra dușmanului comun al libertății de expresie, de a trăi într-un fel de frumoasă «gratuitate» a tinereții mereu reînnoite de promoțiile succesive ale studenților scriitori? Poate că sună ciudat acum, dar la «Echinox» s-a putut trăi multă vreme «nu numai cu pâine» – vorba Bibliei... Dacă e, așadar, să enumerăm «trăsăturile» definitorii, aș spune: încredere în cultură și în valorile ei mari, formatoare, spirit critic, exigent ca și prietenia ce i-a legat și sper să-i mai lege pe cei care au trecut și trec pe la «Echinox». E, poate, destul, pentru o efigie și pentru semnele ei «heraldice»... [...] - *N-aveți, totuși, regretul că nici o «inițiativă» n-a pornit dinspre Echinox, că poezii lui se mulțumesc să prindă trenul (sau trendul) și să-și găsească loc, eventual, la clasa I?* - Aș putea regreta, desigur, faptul că nu «Echinox»-ul a dat «tonul» pentru ceea ce urma să fie corul uneia sau alteia dintre «generații». Ar fi fost un motiv de orgoliu în plus, deși tonul nu face chiar toată muzica... Prima promoție a dat, însă, câțiva poeți importanți, deloc epigonici, iar grupul de inițiativă al «generației '80» a găsit în revista noastră și un spațiu semnificativ pentru a-și afirma programele. Iar faptul că, așa cum bine spui, mulți dintre cei de la «Echinox» au prins clasa I a tren(d)ului celui mare nu e deloc de neglijat, mai ales că mai știau și ei câte ceva despre mersul trenurilor și, apoi, n-au urcat la grămadă și fără bilet... Ca să călătorești la clasa I, nu trebuie să fii neapărat rudă cu mecanicul de locomotivă...”. □ Ion Pop, *Temeiul Bibliotecii*: „4. «Contribuțiile», atunci când vine momentul perceperii de tipare, stiluri, bune de fixat, ca fluturii, în ace de istorie literară, se estimează, desigur, mai ales în funcție de doctrine, programe, manifeste, angajări teoretice, sloganuri mai mult sau mai puțin spectaculoase. Cele ale «Echinox»-ului sunt, cum am mai spus, mai degrabă individuale. Însă – repet – ale unor individualități ce nu pot fi desprinse cu totul de contextul general în care s-a mișcat literatura noastră, din anii '70 până acum. [...] 5. Față de *Echinox*-ul actual, recunosc că am sentimente amestecate. Mă bucur, desigur, că revista continuă să supraviețuiască multelor asedii ale contextului socio-cultural în care trăim și că a prelungit, iată, existența «firmei» până la vârsta de patruzeci de ani. Sunt, de asemenea, bucuros să înregistrez nume noi de tineri foarte înzestrați, dintre care unii încep să pătrundă în prim-planul scenei noastre literare, mai ales în critică și în poezie. Revista a încercat să se întoarcă, cumva, sub conducerea lui Horea Poenar, la formula inițială, mai literară și eseistică, după o perioadă - pe care eu o consider dintre cele mai faste în exigențele ei «academice» de performanță intelectuală, din anii imediat precedenți, sub îndrumarea unor oameni ca Ștefan Borbély și Corin Braga. Această reorientare semnalează și un soi de supunere la un anumit «ritm al vremii»”. □ Eugen Uricaru, *O stare de spirit*: „Nu cred că există o literatură echinoxistă pentru simplul motiv

că literatura este o aventură personală. Nu cred că ne putem permite orgoliul de a pretinde că o grupare literară și un grup de prieteni, care cred în aceleași valori estetice și morale, ar putea defini și o amprentă stilistică sau o matrice estetică. Dar ceva totuși există, ceva destul de greu de definit și imposibil de ignorat, ceva care face din literatura echinoxistilor o parte recognoscibilă a literaturii contemporane, fie că este vorba de critica literară a grupării fie de creația propriu zisă”.

□ Mircea Muthu, *Redimensionarea esteticului*: „1. Există, fără-ndoială, o literatură promovată de «Echinox», dar n-aș vorbi despre o literatură propriu-zis echinoxistă, recognoscibilă ca un fonem într-o structură lexicală. [...] 5. «Echinox»-ul de după 1990 nu mai seamănă - nici ca structură și nici din punct de vedere grafic, ca să nu mai vorbesc de conținut - cu publicația academică, clasicizată și prin numerele tematice sub directoratul lui Corin Braga și Ștefan Borbély. [...] Oricum, o istorie necesară și fără tonalități nostalgice sau reproșuri de o natură sau alta va reface, într-un discurs convingător, destinul acestei reviste importante de la apariția căreia s-au scurs, iată, patru decenii”.

□ Petru Poantă, *Orgoliul autonomiei și al diferenței*: „1. Nu se poate vorbi despre o literatură echinoxistă așa ca, bunăoară, despre o literatură romantică. Literatura scrisă de echinoxști, consistentă și de raftul întâi prin multe dintre cristalizările ei, n-a produs un curent literar propriu-zis. În intervalul de 40 de ani, ea nu este deloc aceeași. Poeții Adrian Popescu sau Horia Bădescu, să spunem, n-au mai nimic în comun cu Ion Mureșan și cu atât mai puțin cu Ștefan Manasia. [...] 4. Problema e dacă există cumva o autoritate unică și profitabilă care să recunoască această contribuție. Marca nu a fost contestată de nimeni și niciodată, însă, în afara propriului său câmp, echinoxismul e perceput mai puțin ca un fenomen literar și aproape exclusiv prin valorile sale individuale. Capitala a fost mereu complezentă cu echinoxistii, însă în încercările sale de sinteză a ignorat echinoxismul”.

□ Dinu Flămând, *Explozia „Echinox”*: „Da, o explozie se produsese în fiecare din noi, și era descoperirea faptului că poți avea acces la o altă lume, la lumea largă, prin cărți; și la alte idei decât vulgata furajeră, nutrețul pentru dobitoace care ni se vârase ani în șir pe gât pentru ca să devenim niște perfecți idioți ai sistemului. Nu aparțineam sistemului, eram primii copii bastarzi ai lui, primul său mare eșec, dacă ne gândim că pe noi ne luaseră imediat din fașă, la sfârșitul războiului, să facă din noi cobaii perfecți ai cretinului experiment comunist. Eram prima Generație Ratată a comunismului, și ce bine ne simțeam! [...] Iar actualii echinoxști, pe care îi cunosc aproape numai din cărți, unele din ele formidabile, îmi confirmă convingerea că «Echinox»-ul a întemeiat, cel puțin, un cult pentru cultură, din care încolțește deseori și visul creator”.

□ Adrian Popescu, „*Colegialitatea și exigența redactorilor se completează fericit...*”: „4. Volumele excelente ale lui Petru Poantă, despre efectul cultural al «Echinox»-ului, antologia lui Ion Pop, apoi exegeza răbdătoare a întregii lirici echinoxiste a aceluiași eminent critic, director al publicației clujene, analizele pertinente din cartea despre autori echinoxști semnată de Nicolae Oprea, texte mai vechi sau mai noi, de la cele ale lui Nicolae Manolescu, din anii 70,

Generația 47, Ilie Constantin, cu *Scurtă istorie a poeziei române*, sau analizele lui Cornel Regman, «Echinoxul în 5 poeți», despre volumele de debut ale primilor echinoxști, apoi cronicile sau volumele unor Al. Cistelean, Ion Simuț, Ștefan Borbély, Corin Braga, Gheorghe Perian, Dumitru Chioaru, Iulian Boldea, Virgil Podoabă, Aurel Codoban, ori interviurile unor Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Eugen Uricaru, Ion Vartic, Marta Petreu, sunt toate atente, echilibrate valorizări ale fenomenului echinoxist. De observat că majoritatea vin din interiorul mișcării, care a împlinit recent 40 de ani. Poate ar fi necesar un examen din afara grupării, acum”. □ Nicolae Prelipceanu, „*Echinox*”-ul meu: „La prima întrebare nu pot să răspund decât afirmativ: da, există o literatură (care pentru unii este) echinoxistă. Întrebarea care se pune este cum este ea pentru alții, adică ceilalți decât «unii». Întrebare cu un răspuns ușor: este literatură pur și simplu”. □ Ion Mircea, *Prestigiul retroactiv*: „1. Aici sunt două întrebări. Să le luăm pe rând. Da, există o literatură echinoxistă, adică o literatură scrisă, într-un interval de patru decenii și mai bine, de autori din gruparea *Echinox*. Pe de altă parte, incontestabil, există și un «brand» «Echinox». Două fenomene distincte care-și datorează unul celuilalt prestigiul și perenitatea. [...] 5. [...] Dacă e să spunem însă lucrurilor pe nume, dacă e să vorbim cu dreptate, în contextul actual, în care literatura, filosofia și multe dintre disciplinele și valorile umaniste sunt aruncate, în bună parte, și în România, la Recycle Byn, cu toate performanțele – de netăgăduit – pe care le-a înregistrat fenomenul în versiunile sale din ultimul timp, «Echinox»-ul nu mai este nici el decât un fenomen de nișă, surclasat de un imens prestigiu retroactiv”. □ Horia Bădescu, *Conștiința literaturii*: „1. Există fără îndoială, de vreme ce atât de mulți scriitori țin să se revendice de la «Echinox», iar atâția alții își doresc tăcerea asupra ori uitarea acestei grupări literare, expediată, cu prea multă grabire, pe post de apendice, la periferia unor generații literare. Spun generații și nu generație pentru că există, în fapt, mai multe «brand-uri» «Echinox», mai multe «valuri» echinoxiste, care, uneori, în afara trecerii prin paginile revistei cu același nume, a faptului că s-au format în și prin aceasta, au foarte puțin de-a face unele cu altele. [...] 5. În afara titlului revistei, mi-e din ce în ce mai dificil să regăsesc liniile de forță ale spiritului fondator. Desigur există nu numai o firească schimbare de generații - Doamne, patruzeci de ani, totuși! – ci și, cum se spune astăzi cu voluptate, fără a se ține prea mult seama de sensul existențial al cuvântului, de canon”. □ Ioan Radin, *Rezistența prin cultură*: „Există o literatură a echinoxștilor: nu e vorba de un *bloc monolit*, școală, direcție etc. Individualități, voci distincte, reunite într-o polifonie armonică. Cred că, măcar la început, poeții «Echinox»-ului au fost coagulantul și modelul de expresie literară: exigențele, rigorile expresiei poetice au impus și celor care cultivau spontaneitatea și exuberanța necontrolate de stil. [...] Actualul «Echinox» este «Echinox»: nimeni nu-i poate impune o linie de urmat (nici nu cred că încearcă!). Doar că nu trebuie să se uite că «Echinox»-ul înseamnă și echilibru, și calm. Excesul de viteză dăunează (sună ca o apoftegmă răsuflată, îmi asum riscurile reciclării ei.)!”. □ Irina Petraș, *Un*

fenomen paideic: „Familia atât de cuprinzătoare și rezistentă a «Echinoxului», fără echivalent în cultura română, își asigură în modul cel mai firesc și inevitabil trecerea de la o generație la alta, cum spuneam mai sus. Diferențele sunt de la sine înțelese și, după mine, nelitigioase”. □ Ioan Buduca, „*Datorez echinoxismului un înțeles mai nobil al prieteniei*”: „1-2. Literatura echinoxistă nu cred să existe, deși mi-ar fi plăcut ca «Echinox»-ul să fi fost o țară, iar limba echinoxistă sa fie una vorbită de câteva sute de milioane de locuitori ai planetei. Dar un *brand* Echinox, da, avem. E recunoscut ca atare mai ales în Transilvania. La București, unde mă aflu de câteva decenii, nu percep alte *brand*-uri culturale decât cele individuale, dar și acestea sunt puține”. □ Ioan Groșan, „*Afi echinoxist e o etichetă a valorii*”: „1-2. Nu cred că există un «brand» echinoxist, în sensul că literatura și chiar arta plastică a celor care au trecut pe la (și) s-au format la «Echinox» e atât de variată, de diversă, încât e greu să stabilești un numitor comun, o «diferență specifică» în timp față de alte mișcări ori grupări asemănătoare («Dialogul» ieșean ori Cenaclul de Luni de la București). Sigur, toți echinoxiștii caută să atingă în creațiile lor o cât mai înaltă valoare estetică, au fost și bănuiesc că mai sunt educați în spiritul autonomiei frumosului, în refuzul de a face compromisuri de orice fel, în raportarea continuă la solide repere etice – însă toate acestea nu sunt năzuințele oricărui creator autentic, «brandul» oricărui artist care vrea să se împlinească în limitele binelui și frumosului?”. □ Virgil Mihaiu, *Refuzul compromisurilor*: „4. Avem un talent special de a ne lăsa copleșiți de aspectele marginale, periferice, derizorii ale existenței. Și apoi, câtor autori (oricum tot mai autiști, ca efect al globalizării și massificării) le convine să li se reamintească elementarul adevăr că nu ei au descoperit lumea în materie de literatură și artă?”. □ Adrian Grănescu, *O parte (însemnată) a literaturii române*: „5). «Echinox»-ul de azi există, nu asta punem în discuție, el demonstrează aserțiunile noastre de dinainte... Continuă să fie o școală, cred că și cei care îl susțin sunt (sau vor fi, ulterior) conștienți de aceasta. Ruptura existentă pe care o semnalăm este evidentă, nu-i deloc, tragică din moment ce este firească, adică naturală. Nu știu dacă echinoxiștii (de azi) își văd părinții echinoxiști (de ieri) ca pe niște relicve, dar noi cei fără copii scriitori în mod sigur, așa suntem priviți de cei actuali”. □ Gabriel Petric, *Prevalența valorii*: „5. [...] Nu cunosc «Echinoxul» recent, deși mi-aș dori să fiu la curent cu orientarea actuală a revistei de care mă leagă atâtea. Înțeleg însă, cu amărăciune, că plutește tensiunea între proto-generația «Echinox» și Horea Poenar & Co. Nu pot comenta disputele, necunoscând suficient arhiva revistei din anii 2000, nici culisele. La mine ajung doar ecouri care sună disonant...”. □ Ion Mureșan, „*Construcția de sine în literatură*”: „1-2. Nu cred că există o «literatură echinoxistă», după cum nu există o «literatură tribunistă» ori una «stelistă». E frumos să sistematizezi literatura în „cetăți medievale” (cu poduri mobile, șanțuri cu apă, creneluri, turnulețe, zale și ghiulele) și chiar să-ți imaginezi mișcări de oști și bătălii între ele, ca în jocurile pe calculator”. □ Ioan Moldovan, *Spiritul „Scolii Ardelene*”: „1. Nu cred că există o literatură echinoxistă, dar cred, sunt chiar

sigur că există scriitori «echinoxiști», mai exact scriitori pur-și-simplu care au trecut în tinerețe prin experiența Echinox-ului, pe care nu o pot uita, nu doar sentimental, dar nu o pot (pentru că, de regulă, nici nu o vor) evita sau oculă în modul lor intim de a scrie. Cred că există un «brand» Echinox. El e mai degrabă de natură morală, decât strict estetică, se constituie cumva dintr-o serie de opțiuni în zona comportamentului profesionist și social-politic”. □ Nicolae Oprea, *La Echinox*: „5. «Echinox»-ul actual întreține în continuare patima literaturii. Este, firește, mai eterogen decât altădată, întrucât formulele redacționale se succed – din pricina timpului redus de studenție – într-un ritm trepidant, de tăcănitură a rapidului. Se simte la echinoxiștii de azi racordarea la era computerelor. Echipa redacțională condusă de Horea Poenar mi se pare mai destinsă ludic și, poate, mai inventivă”. □ Marta Petreu, *La „Echinox”-ul țăranilor*: „Cred că respectul pentru cultură e trăsătura noastră cea mai generală. Ca mediu de formare și intelectuală, și morală, «Echinox»-ul ne persuadea pro și contra: pentru o bună axiologie, de exemplu, și împotriva realității socialismului, de pildă. Atunci, «Echinox»-ul propunea un spirit pur și simplu subversiv; iar azi, se pare că noi, foștii echinoxiști, suntem, prin multe carate axiologice cu care încărcăm cultura, ușor anacronici... Din fericire. Căci noi mai credem în valorile ideale. Mă rog – cel puțin așa presupun”. □ Aurel Pantea, *„Echinox”-ul din inimă*: „«Echinox»-ul a avut și sper că mai are o funcție extrem de stimulatorie pentru lăcomia culturală a noilor sau mai vechilor veniți. Competiția cu fundamente critice severe era climatul firesc al grupării”. □ Andrei Zanca, *O sinergie a actului cultural*: „Un profil al eticului care arbora în același timp *criteriul fără de compromis al valorii*, al harului. Totul, în perimetrul unui anume nivel al conștiinței: talentul și conștiința se sincronizau, prefigurând o *sinergie a actului cultural*. Unică”. □ Szöcs Géza, *O opțiune clară a libertății*: „2. Semne comune și definitorii? Fronda față de convenționalisme, lozinci, realism socialist, banalitate, arivism, oficialitate, bizantinisme, și o opțiune clară a libertății, a spontaneității, sincerității, a pluralismului și a culturii moderne europene. Dar toate acestea, după cum am spus, sunt trăsături comune ale autorilor, în primul rând - și nu ale literaturii scrise de către ei”. □ Balázs Imre József, *O voce inconfundabilă*: „Cred că «Echinoxul» se distinge în peisajul cultural actual prin două caracteristici: 1. *caracterul intercultural*. Nu există la ora actuală reviste sau publicații interculturale având în spate o tradiție în acest sens ca cea a «Echinox»-ului. 2. *caracterul de revistă studențească*. Generațiile de tineri sunt socializați altfel decât cele anterioare în ceea ce privește literatura – poate citesc mai puțin, poate sunt mai familiarizați cu filme și cu produsele culturii de masă sau a diferitelor subculturi de grup decât generațiile anterioare –, și o revistă ca «Echinox»-ul poate profita imens de pe urma acestui lucru: un proiect generațional bine gândit poate să devină reprezentantul alterității culturale în cazul în care este teoretizat de către studenții-redactori la fel de bine ca «Echinox»-ul anilor '70, să zicem”. □ Helmut Britz, *Un brand excepțional*: „1. Desigur brandul «Echinox» există. Ca și mania de a căuta un brand pentru orice. Este reflexul unei societăți

în căutarea unor noi identități în cele mai diferite spații comunitare. Ceea ce nu este rău, dimpotrivă: un semn că asistăm în România la o reevaluare valorică. Exagerările sunt inerente”. □ Balogh F. András, *Spiritul multicultural*: „1. În literatura maghiară și germană din România nu există o literatură explicit echinoxistă, deși s-a format o tradiție și o mentalitatea a revistei, care s-a arătat explicit în viața culturală a acestor minorități”. □ Dumitru Chioaru, „*Fenomenul nepereche Echinox*”: „4. Receptarea critică a literaturii echinoxiste nu-i pe măsura calității ei. Cea mai recentă dovadă este *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu, în care «Echinox»-ul este foarte slab reprezentat în comparație cu Cenaclul de luni. Din nici o istorie literară, oricât de exigentă/ selectivă, n-ar trebui să lipsească poeți ca Ion Mircea, Dinu Flămând, Ioan Moldovan, Aurel Pantea, Andrei Zanca ș.a., prozatori ca Eugen Uricaru și Alexandru Vlad, critici ca Mircea Muthu, Petru Poantă, Nicolae Oprea ș.a., care sunt nu numai vârfuri ale literaturii echinoxiste, ci se numără și printre cei mai buni scriitori români contemporani. Este o nedreptate care ar putea fi corectată de reputatul critic în care și echinoxistii au investit atâta încredere, la o nouă ediție. Dar s-ar putea ca Nicolae Manolescu să nu fie și un istoric literar pe măsura marelui critic”. □ Ion Cristofor, „*Echinox*” – *o stare de spirit*: „2. Echinoxismul s-a impus nu atât prin frondă sau prin solidaritatea dintre generații, cât printr-un spirit al echilibrului și al trăirii profunde a actului cultural. Echinoxistii au refuzat mereu să se constituie ca o gașcă. Cultul pentru adevăratele valori a funcționat pentru noi ca o etică elementară, fundamentală. Din alt punct de vedere, echinoxistii s-au poziționat constant în centrul de convergență al tradiției cu modernitatea”. □ Mihai Dragolea, „*S-a întâmplat să dătoresc revistei «Echinox» chiar forma vieții mele*”. □ Nicolae Băciut, *Poate că sunt două Echinox-uri diferite*: „Există o literatură echinoxistă și un «brand» «Echinox». Dar nu în sens programatic, nu în termenii în care în mod curent definim un «brand». Se știe, «Echinox»ul a fost o stare de spirit, una care s-a pus în opoziție cu alinierea ideologică, colaboraționismul, compromisul necesar/ inevitabil”. □ Marius Iosif, *Miracolul „Echinox”*: „Momentul «Echinox» a fost unul ce sărea în ochi, dar el aparținea unei renașteri naționale ce nu se întemeia pe vreun naționalism demagogic, ci pe studiu și creație, renaștere care a fost pulverizată de venalitatea unui patriotism-vanitate care, în loc să lase lucrurile să curgă pe albia lor firească, le făcea să se miște centrifugal în jurul propriilor persoane. Am trăit și trăim vremuri halucinante”. □ Ion Pecie, „*Echinox*”. *Proces-verbal sentimental*: „«Echinox»-ul și echinoxistii sunt deja istorie. Vie”. □ Viorel Mureșan, „*Acolo am învățat să citesc încet și să scriu fără grabă*”: „Cu siguranță, în poezia contemporană și în critica eseistică, poți percepe în filigran formația echinoxistă. Dacă e adevărat că fiecare scriitor își creează precursorii, și nu există niciun motiv să ne îndoim de asta, la «Echinox» acești înainte-mergători s-au schimbat de la o promoție lirică la alta, dar în interiorul oricărei serii ei au fost cam aceiași, deși diferiți de cei ai promoțiilor precedente”. □ Traian Ștef, *La „Echinox”*: „«Echinox»-ul este un curent literar, nu în sensul

obișnuit al teoriei literare, ci într-unul figurat. Este ca un râu care pornește de la un izvor, trece printre văi și apoi se revarsă pe câmpul întins”. □ Mircea Petean, „*Anii mei de ucenicie stau sub semnul «Echinox»-ului*”: „4. Nu cred. Unii recunosc importanța grupării, situând-o în imediata prelungire a *Cercului literar de la Sibiu* și, mai departe, ca pe o demnă urmașă a *Școlii Ardelene*. Alții sunt tentați să o minimalizeze, recunoscând, eventual, și asta conform unor calcule și interese care au prea puțin de a face cu literatura, importanța câtorva reprezentanți. Oricum, să supralicitezi contribuția *Cenaculului de luni*, de pildă, în dauna *Echinox*-ului, cum se mai întâmplă, mi se pare cel puțin straniu, dacă nu hilar de-a dreptul”. □ Ovidiu Pecican, „*Totul părea fără rost*”: „4. N-am idee. «Echinox»-ul e ca literatura italiană după ultimul ei mare autor (d’Annunzio?): nu coboară, în ruptul capului, sub un anumit standard, dar nu reușește nici să îl depășească. 5. Cam la fel ca pe vremea mea. Aiurea, dizarmonic, veleitarii nu-i lipsesc. Probabil vom vedea mai târziu cu mai multă claritate cine, cât și cum este de bun”. □ Sanda Cordoș, *O școală literară*: „E o redacție care beneficiază de stabilitatea și recunoașterea profesorilor, ca și de dinamismul și disponibilitatea noilor generații. Ceea ce trebuie adăugat imediat e că «Echinox»-ul este o școală facultativă și liber aleasă”. □ Mircea Țicudean, „*O legendă frumoasă*”. □ Ruxandra Ivănescu, „*«Echinox»-ul a fost mereu un spațiu al literaturii libere și autentice*”: „1-2 Da, există o literatură care poartă amprenta «Echinoxului». O poezie neoexpresionistă scrisă de Ion Mureșan sau Aurel Pantea. O literatură critică și eseistică documentată și subtilă, cu o dicțiune a ideilor articulată de o solidă bibliografie, semnată de Al. Cistelean, Virgil Podoabă sau Ștefan Borbély. O proză cu spirit ludic dar și de substanță semnată de Ioan Groșan sau Alexandru Vlad”. □ Iulian Boldea, *Despărțirea de „Echinox”*: „«Echinox»-ul, ca școală literară și ca fenomen literar viu, dinamic, rămâne o emblemă a literaturii autentice, eliberate de prejudecăți și constrângeri ideologice. Și reprezintă, în același timp, o mărturie elocventă a faptului că România comunistă nu a fost cu totul, vorba lui Ioan Petru Culianu, o «Siberie a spiritului»”. □ Gavril Alexa Bâle, *Spiritul echinoxist*: „1. Desigur există o literatură a «Echinoxului», legată de spiritul impus, promovat de revista studenților clujeni, care iată, de curând a împlinit patru decenii de existență. Dacă mental vom inventaria cărțile scrise de cei care au activat sau doar trecut prin redacția «Echinox»-ului, la o analiză atentă vom putea decela existența unui spirit, a unor coordonate ce le leagă”. □ Horea Poenar, *Accesul la diferență*: „1. Strict vorbind, nu. Cultura română e atrasă însă de simplitatea și aparenta certitudine a etichetelor și a brandurilor, astfel încât criticii își construiesc reputațiile și canoanele în preajma lor. Dacă intrăm în acest joc al suprafețelor culturii, atunci, cel puțin, eticheta ar trebui definită plural, deschisă în nuanțe ce i-ar putea reduce didacticismul într-o gândire critică pe undeva exploratorie, euristică. Există poate literaturi echinoxiste, tendințe, finalități, pretenții”. □ Mihail Neamțu, „*Provocarea unei veritabile reflecții interdisciplinare*”: „Clujul cărțurilor nostalgici și al anticarilor îndărătnici poate fi astăzi mândru de «Echinox» – unul dintre puținele

periodice care a avut curajul de-a fi privit dincolo de maladiile veacului”. □ Luminița Urs, *O „forță liniștită”*: „4. Spontan, aş spune ca «Echinox»-ul a reprezentat o «forță liniștită». Nu ştiu dacă gruparea echinoxistă a urmărit cu adevărat – cel puțin în perioada pe care am cunoscut-o mai bine – să se impună ca «grup». «Echinox»-ul a funcționat, mi se pare, ca o enclavă în literatura română. N-a avut, în fond, nici vocația nici orgoliul de a se impune cu orice preț, ca un tăvălug”. □ Ioana Cistelean, *Școlile „Echinox”-ului*: „1. Atâta vreme cât a existat și încă mai există, slavă Domnului, o «școală» «Echinox», aş zice că ne putem referi la un spirit, la o atitudine estetică made in «Echinox», dar n-aș fi într-atât de optimistă încât să declar o paradigmă clar definită a literaturii echinoxiste”. □ Laura Husti-Răduț, *Un punct de referință*: „4. Importanța grupării echinoxiste pentru evoluția literaturii române este percepută mai degrabă de către membrii săi și insuficient de către cei din afară. Probabil că acesta se datorează și faptului că mișcarea a fost percepută în bună măsură ca fiind una serioasă, dar totuși studențească”. □ Laura Lazăr Zăvăleanu, *Solidaritatea de grup*: „1. Dacă ne referim, în sens strict, la literatura publicată în «Echinox» de-a lungul anilor, da, bineînțeles, există una de bună calitate, asigurată și de selecția mizând pe valoare din paginile revistei. Dacă avem în vedere, însă, ideea unei direcții literare unitare, programatice, imediat identificabile în spațiul cultural românesc, cred că există, mai degrabă, *scriitori/ spirite echinoxiste*”. □ Ștefana Pop-Curșeu și Ioan Pop-Curșeu, *Continuitatea de „spirit”*: „4. Considerăm că există o percepție destul de bună a contribuției «Echinox»-ului la evoluția literaturii române contemporane. Lucrurile se cer, însă, nuanțate în funcție de o serie de factori extra-literari”. □ Diana Veza, *„Literatura echinoxistă este greu de adus la un numitor comun”*: „2. Literatura echinoxistă este greu de adus la un numitor comun și redusă la anumite trăsături definitorii. Existența brandului este incontestabilă, dar este dificil de comentat care ar fi trăsăturile unitare sau omogene ale literaturii produse sub această umbrelă”. □ Cristina Miloș, *Libertate de expresie*: „1. Nu cred într-un «brand» «Echinox», ci într-un spirit echinoxist. Și asta pentru că nu consider că de la o generație la alta s-au perpetuat geometrii și grile estetice ușor recunoscutibile și transmisibile ritualic în atmosfera febrilă a schimbărilor de directorat sau a refacerii grupului de redactori, ci puseul vitalist al unor tineri intelectuali avizi de a deșteleni noi teritorii culturale și capabili de angajament, entuziasm și curaj”. ■ *In Memoriam Al. Th. Ionescu*: □ Al. Cistelean, *Al. Th. Ionescu*: „I-am admirat întotdeauna aranjamentul argumentelor, logica demonstrativă și claritatea. Avea un scris de inteligență imediată, chiar bruscă. De inteligență contagioasă”. □ Virgil Podoabă, *Cel mai viu dintre noi, toți*: „Deși fizic nu era foarte impozant, umplea spațiul și marca atmosfera. Deși nu era un teatral, nici un zgometos sau un grandilocvent, atât gesturile și actele, cât și vorbele sale își puneau viguros amprenta pe aceasta din urmă, în întregimea ei”. □ Gabriela Nedelea, *„Vreau să mai zăbovesc pe-aici...”*: „Crispată, încercând să-l omagiez pe bunul meu prieten, Al. Th. Ionescu, îmi vin în minte doar cuvinte mari și locuri comune (viața ca

joc, transcendența ca metaforă; sau, parafrazând un drag poet, plecat, la rândul-i, de-o vreme, *mileniul în care a murit Puiu*). Ce m-ar mai fi ironizat!”. □ Ion Pecie, *Un Bacovia citit din partea dinspre G. Durand*, un text despre cum Al. Th. Ionescu a îngrijit și a comentat ediția *Poezii* de George Bacovia, Ed. Aula. □ Călin Crăciun, *Al. Th. Ionescu – sub zodia talentului interpretării*, un text omagial despre monografia *Mircea Nedelciu*, semnată de Al. Th. Ionescu. ■ Citim și *Caligrafii poetice echinoxiste*: Ioan Milea, Mircea Petean, Alexandru Vlad. ■ În partea anchetei numită „*Echinox*”-ul văzut din afară citim intervențiile semnate de: □ Gelu Ionescu, „*Una din puținele stele luminoase și neumbrite...*”: „Îmi rămâne doar a spune că această revistă tânără a tinerilor clujeni, în ciuda silit-slabei ei difuzări, a fost una din puținele stele luminoase și neumbrite de pe firmamentul unei epoci literare care mi se pare din ce în ce palid-neguros”. □ Cornel Moraru, *Fenomenul echinoxist*: „Mișcarea echinoxistă – fapt destul de rar într-o cultură ca a noastră cu vocația autodistrugerii - s-a consolidat în timp prin acumulări și creșteri succesive, organice. Nu știm dacă nu se putea obține mai mult de atât (printr-o eventuală strategie mai ofensivă), dar cu siguranță nu s-a irosit nimic din ceea ce odată s-a câștigat”. □ Nicoleta Sălcudeanu, *Principiul ștafetei*: „Miracolul e nu numai că s-a născut, dar că și dăinuie. Și noutatea e că, după Cercul literar de la Sibiu, o inițiativă culturală venită din Transilvania nu se revendică de la ardelenitate, ci, din contră, prin estetismul și lovinescianismul răspicat, realizează chiar o ruptură de tipicul ardelean, pășind în cea mai necomplexată sincronie”. □ Andrei Bodiu, *Cultura lucrului bine făcut*: „*«Echinox»* a coagulat timp de decenii energiile creatoare ale studenților și profesorilor de la universitatea clujeană. Revista a fost și este o școală autentică nu numai pentru virtualii artiști, dar, în general, pentru toți cei care trecut, prin texte de diverse feluri, în spațiul public”. □ Marian Victor Buciu, *Mai multe cuvinte (ne?!) potrivite despre „Echinox”*: „*«Echinox»* a fost un creuzet universitar admirabil în vremuri anormale, întreținut de o pedagogie a supraviețuirii erudit-creatoare. A înlesnit conectarea multiculturală, la câteva literaturi majore, prin poliglotism, talent divers, energetism – intens coagulat, niciodată pe deplin decantat – românesc, transilvan. Deși nu cu totul respectabil în acceptări, alegeri și urmări, *«Echinox»* a fost un punct luminos vizibil în noapte totalitară”. □ Paul Artezu, „*Echinox*” după „*Echinox*”: „*Echinoxismul* reprezintă, în fond, suma sau, mai degrabă, numitorul comun al multitudinii stilurilor/ scriitorilor care au trecut prin exigențele cenaclului și publicației, ceea ce presupune relevarea coordonatelor tematice, stilistice, de apartenență poetică. Iar, în această privință, se observă clar că s-a impus o marcă, o școală”. □ Vasile Spiridon, *Textele și interpretul*, un text despre opera critică a lui Ion Pop: „Prin urmare, Ion Pop este căutător de adevăr ficțional nu numai prin interogarea de sine, ci și prin intermediul creației altora, voința demersului exhaustiv, rod al dorinței de explicitare, observându-se cel mai bine în studiile sale despre avangardă”. □ Ion Buzași, *O necesară reabilitare a liris-mului*: „Desigur că exista o «marcă» literară a echinoxiștilor, pentru că orice

generație începe să se afirme măcar subtextual, polemic, reeditând astfel cunoscuta «querelle des anciennes et des modernes»". □ Ștefan Ion Ghilimescu, *Reînnoirea tradiției estetice*: „Privită scrutător, fără prejudecăți ori minimalizări de conjunctură, «Echinox»-ul are meritul de a fi creat și întreținut în rândul colaboratorilor și cititorilor săi, încă de la începuturile sale, o stare de spirit de aleasă prețuire a valorilor spiritului generată de un grup de scriitori harnici și talentați care au mizat și s-au bătut într-o perioadă bântuită de toate fanatisme dogmei făuririi «omului nou», recesivă în diferite chipuri până la revoluția din '89, pentru marile adevăruri umaniste și superioritatea culturii". ■ În secțiunea *Cu cărțile pe masă* citim: □ Florin-Corneliu Popovici semnează *Geo Bogza – Pariul cu existența*, o analiză la *Jurnal de copilărie și adolescență* de Geo Bogza, Ed. Cartea Românească, 1987: „Ceea ce se degajă din *Jurnal de copilărie și adolescență*, indiferent de vârstele personajului și de crâmpielele existențiale «amprentate», e intensitatea trăirilor. Umanul care se manifestă la modul plenar, netrucat". □ Roxana Ghiță și Cătălin Ghiță publică *Formula inspirației soresciene: pseudo-tratat al stării de grație*, analizând *Starea de inspirație* de Marin Sorescu, Ed. Scrisul Românesc, 1985: „După știința noastră, s-a scris relativ puțin despre insolitul *Tratat de inspirație* al lui Marin Sorescu, iar ceea ce s-a scris într-ai mai ales sub incidența politicoasă a criticii de întâmpinare. Volumul ne pare extrem de important prin aceea că reformulează, într-o manieră originală, intertextuală, vechea și aparent perimată idee de *afflatus*". □ În *Despărțirea de Rebreanu*, Andrei Moldovan scrie despre *Arta de a fi păgubaș*, Vol. I, *Târgul Moșilor* de Niculae Gheran, Biblioteca Bucureștilor, 2008: „Volumul este fără doar și poate un roman. Autorul rupe tradiția (sau se adaugă celor care o fac) printr-un flux al memoriei spațializat, urmărit prin jocuri de apropiere sau abandonare, în favoarea naratorului, un narator ce se află în mijlocul unor episoade epice în care, de cele mai multe ori, nu este actor". □ Despre *Poetica manifestului literar. Aspecte ale avangardei române* de Rodica Ilie, Ed. Universității „Transilvania”, 2007 scrie Andrada Fătu-Tutoveanu (*Avangardă și echilibru*): „Probă a vocației academice a autoarei, cartea e construită armonios, cu minuțiozitatea detaliului și precizie metodologică, claritatea expresiei fiind echilibrată în permanență de plurivalența investigațiilor teoreticianului, hermeneutului ori istoricului literar, într-o succesiune de măști auctoriale care se contrabalansează și se potențează reciproc". □ Corina Teodor semnează *Eleganța diplomatului de cursă lungă*, o recenzie la *Întotdeauna loial. Note diplomatice pentru o Românie modernă (2005- 2007)* de Mihai-Răzvan Ungureanu, Ed. Polirom, 2008: „Pentru tânărul diplomat, acest volum demonstrează și gratuitatea generozității, atâta timp cât aceste *Note diplomatice*... le sunt dedicate colegilor din minister, după cum, rămâne o carte despre puterea prieteniei, despre respect și responsabilitatea asumată, căci cum altfel am putea citi rândurile introductive ale lui Andrei Pleșu, cele ale lui Emil Hurezeanu și ale editoarei Ana Dinescu? Dacă în momentul demisiei sale am avut poate gustul amar că e «omul sub vreme!», lectura acestei cărți m-a pus, paradoxal,

face-to-face cu un învingător! ”. □ Mihai Togănel publică *Paradoxul lui Orfeu-actorul*, un comentariu la *Femei sub un copac roșu* de Maria Tacu, Ed. Cartea Românească, 2008: „Duelul dintre un narator simplu, balzacian și unul complicat, încărcat de mitologic dă naștere unui povestitor aflat, tot timpul, «față în față» cu ascultătorul, un povestitor deloc complexat de limbajul său, natural, dezinvolt, firesc, chiar cu accente pronunțate de pornografie. De altfel, întregul roman este construit pe o arhitectură dominată de paradox, cu mituri «răsturnate» și teme inversate”. ■ Iulian Boldea revine la rubrica sa *Lecturi* cu textul *Meandrele singurătății* în care se ocupă de volumul *orașul marea străzile care dispar* de Constantin Abăluță, Ed. Muzeul literaturii române, 2006: „Scriitura este, în aceste versuri, modulată în registrul simplității studiate, dar și al complicității dintre ochiul care absoarbe, prin aventura sa vizuală, muchiile și suprafețele lucrurilor și spiritul jumătate mitizant, jumătate demistificator, ce înregistrează acut realul, cu rezonanțele lui metafizice cu tot. Intensitatea de percepție conduce, în final, la o geometrizare a mirajului, cu armonii clandestine și reverii ocultate de o tectonică a imaginarului ce e mai mereu guvernată de principiul simetriei și al analogiei dintre lucruri disparate, între care norma coeziunii sau a convergenței e cu totul dificil de bănuir”. ■ Rodica Grigore publică *Barry Unsworth. Adevărul dincolo de măști* semnalând apariția volumului *Secretul rubinului* de Barry Unsworth, traducere și note de Claudiu Dumitriu, Grupul Editorial Corint, 2008: „Având pe de-a-ntregul arta și știința de a depăși granițele dintre teme considerate, anterior, incompatibile, Barry Unsworth reușește, prin toate acestea, ca autor al unui neașteptat roman istoric scris în cheie postmodern-multiculturală, să demonstreze, extrem de convingător încă ceva: și anume că dincolo de toate măștile, fie ele etice, estetice sau de orice altă natură, se află, întotdeauna, adevărul”. ■ Mircea A. Diaconu publică eseu *Antidoturi. Despre ceilalți și experiența extazului*: „Tot ce face Cioran este să-și edifice antidoturile cu care perpetuează vidul, trăind însă senzația extazului. Or, un voluptos, Cioran preferă senzațiile. Din nefericire, nu poate ucide în el conștiința, nici luciditatea, nici, mai ales, nevoia de a se interoga în permanență asupra propriei identități”. ■ Vlad Moldovan semnează eseu *despre Structura hermeneuticii la F. D. E. Schleiermacher*. ■ În rubrica *Ars legendi* citim: □ Gheorghe Perian scrie despre *Muza metafictională a lui Mircea Cărtărescu*, referindu-se la *Levantul*: „Literatura unei întregi generații, cu poezii, nuvelisti și romancierii ei, s-a scufundat în teoria literară structuralistă și poststructuralistă. Limbajul acesteia a sfârșit prin a penetra atât critica literară, cât și creația beletristică. Este un fapt că invazia teoriei a determinat apariția unor forme narative noi, cum a fost metaficțiunea, practică de mulți, dar al cărei nume a fost găsit de american William Gass. *Levantul* lui Mircea Cărtărescu reprezintă apogeul acestui curent metafictional în literatura română”. □ Liana Cozea publică prima parte din *Trecute vieți de Doamne și de Domni*, ocupându-se de *Umbre și lumini. Amintiri unei prințese moldave* de Maria Cantacuzino Enescu, ediția a doua, revăzută, traducere de Elena Bulai, ediție,

prefață, note, tabel cronologic și indice de C. Th. Ciobanu, Ed. Aristarc, 2005: „*Amintirile prințesei moldave* este un volum captivant, melancolica îngândurare și redeșteptare de lumi trecute ispitesc și întrețin interesul cu atât mai mult cu cât se dezvăluie treptat un talent de memorialist și portretist în persoana unei Doamne care, prin originalitatea, capriciile de femeie inteligentă, cultivată și frumoasă, prin calitatea de însoțitoare și muză unică a lui George Enescu a stârnit interes și adversități, deopotrivă, simpatii sau denigrări ardente”. ■ În secțiunea *Contrapunct* Luigi Bambulea publică partea a doua din *Principiul canonic. Radiografia și alternativele unei dezbateri*: „Deși recenta intrare în Uniunea Europeană e o integrare politică și economică a României într-o structură trans-frontalieră și supra-națională, e de așteptat ca, pe baza unei ideologii europeiste, conjugată cu mondializarea culturală post-modernă, o serie de tensiuni și presiuni culturale să impună o re poziționare a literaturii române în interiorul culturii noastre și în câmpul literaturii internaționale. De aceea, cred, a fost generată o adevărată dezbateră națională în jurul ideilor de canon literar și canonicitate, dezbateră ce demonstrează firescul cu care evoluează cultura română, dinspre subterfugiile unei epoci anti-canonice înspre dezbaterile unei vârste lucide și libere. Rețin, din presa culturală și din critica și teoria literară a ultimelor două decenii, dezbateră despre canon provocată de Marin Mincu și Liviu Ioan Stoiciu în «Viața Românească», nr. 3/ 2001”. ■ În articolul *Cu Solomon Marcus, despre splendoarea culturală a matematicii* Ion Zubașcu scrie despre întâlnirea publicului cu Solomon Marcus în *Cafeneaua critică* de la Clubul A, februarie 2009, întâlnire organizată de Ion Bogdan Lefter: „O întâlnire cu gândirea lui Solomon Marcus e asemănătoare exploziei unei supernove: îți sar în aer brusc toate prejudecățile, fragmente din ideile sale dobândesc autonomie stelară, de sine stătătoare, altele vor lumina cât va ține spectacolul viu al arderii lor, te grăbești să prinzi în jurnal cât poți, ritmul cuvintelor scrise e mult mai lent decât al erupției acestei minți uriașe a timpului nostru, dar orice ai fixa pe caiet, are valoare de sine și strălucește, asemenea mesajelor adânci ale unor vestigii arheologice, sau ale unor fragmente de statui antice, care par mai întregi tocmai prin eroziunea generată de întâmplare și de curgerea timpului”. ■ Din *Talmeș-balmeș* reținem: □ *Colocviile de la Alba-Iulia*: „A șasea ediție a Colocviilor romanului contemporan s-a desfășurat, pentru a doua oară consecutiv, la Alba-Iulia, între 24-25 aprilie. Sub titlul *Condiția umană și poveștile ei*, întâlnirea din acest an a adunat lume bună și foarte bună, critici, poeți și prozatori de primă mână, deopotrivă interesați de soarta romanului românesc, întrucât, ca să-l cităm pe Eugen Simion, «soarta literaturii române e soarta romanului românesc». Nicolae Breban, invitatul de onoare al actualei ediții, a patronat discuțiile, în timp ce, din partea gazdelor, poetul Aurel Pantea a fost sufletul întregii întâlniri. E drept, discuțiile s-au cam purtat de la pupitru, ușor monologic în prima parte, și s-au încins abia în a doua parte a zilei de vineri, 24 aprilie. Și nici nu-i de mirare având în vedere că, pe lângă Nicolae Breban, au vorbit despre starea romanului românesc unii dintre cei mai avizați critici: Eugen

Simion, Ion Pop, Virgil Podoabă sau prozatori precum Petru Cimpoeșu ori Radu Mareș. [...] În cursul serii, doamna Irina Petraș, președinta juriului (din care mai făceau parte Sanda Cordoș și Laura Pavel) a anunțat premiile: Debut: Ruxandra Ivănescu, *Maranon sau Adevarata istorie a descoperirii Lumii Noi*, Cartea Românească, 2009 Exegeză: Simona Sora, *Regăsirea intimității*, Cartea Românească, 2008 Consacrați: Filip Florian, *Zilele regelui*, Polirom, 2008”. □ *Cu Ion Horea în Aula Magna*: „...morga academică a fost definitiv desființată, fără ca cineva să-i simtă lipsa sau măcar să-și amintească de ea. Iar acesta e în întregime meritul poetului octogenar, care în loc să fie sobru, cum cerea evenimentul organizat în 27 mai, al cărui protagonist era, și-a permis să fie colocvial, câștigând imediat simpatia auditoriului prin farmecul povestirii și prezența de o neașteptată prospețime, căldură și familiaritate. Binevenită a fost acordarea medaliei de către Universitatea Petru Maior pentru întreaga activitate, frumoase au fost discursurile domnilor profesori, inspirat cuvântul de *Laudatio* rostit de Al. Cistelecă”. ■ Versuri semnează Viorel Mureșan, Emilian Galaicu Păun, Lia Faur, Ștefan Doncea, Ion Scorobete, Elsa Leist. ■ În traducerea lui Andrei Pătraș citim *Corbul* de Edgar Allan Poe. ■ Leo Butnaru traduce creația lui Marc Chagall. ■ Apare continuarea *Jurnalului – 1977-1978* de Gheorghe Crăciun. □ Revenind la *Murry's point*, Ion Mureșan publică *Navigând pe stradă, primăvara*. ■ Sub titlul *Camerman-ul din parcare* apare un fragment din romanul *Călătorie cu dublu orb* de Melania Bancea. □ Kocsis Francisko traduce versurile lui Lövétei Lázár László. ■ Ciprian Vălcan revine la *Sens giratoriu* cu *Fragmente despre somn și vis*.